BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
LI
G
18
NAPOLI

Digitized by Google

Li
G
18

Digitized by Google

JOANNIS
ZONARÆ
ANNALES.

Digitized by Google

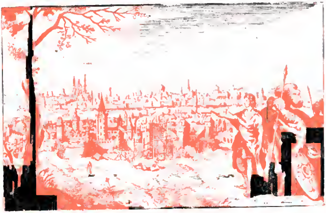
Digitized by Google

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΗΤΟΥ
ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ
ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΔΡΟΥΓΓΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΒΙΓΛΑΣ,
ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΑΣΗΚΡΗΤΙΣ
ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

JOANNIS ZONARÆ
MONACHI
MAGNI ANTEA VIGILUM PRÆFECTI,
ET PRIMI A SECRETIS
ANNALES.

CAROLUS DU FRESNE, DOM. DU CANGE, Regi a Conſiliis, & Franciæ apud Ambianos Quæſtor, VVolfianam Editionem cum ſcriptis Codicibus contulit: Latinam Verſionem recenſuit, Annales Notis illuſtravit.

TOMUS SECUNDUS.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA.
M. DCC. XXIX.

Bibliothecæ Domus Prof. Neap. Soc. Jes.
Catal. inscript.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

IOANNIS ZONARÆ

ANNALES

LIBER DECIMUS TERTIUS.

Edit. Pariſ. pag. 5.

A ΟΥΤΩ μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας ὁ μέγας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ διάδοχος γέγονεν, ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος, καὶ ἐν ὀρθοδόξοις ἐπισημότατος. Ὃς ἐκ τῆς μακαρίας Ἑλένης γεγέννηται τῷ πατρί, περὶ ἧς διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ περὶ ταύτης οὐχ ὁμολόγηται. Οἱ μὲν γὰρ, τῷ Κωνσταντίῳ νόμῳ γάμου φασὶν αὐτὴν συνοικεῖν, ἀποπεμφθῆναι δὲ, τοῦ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται, τὴν οἰκείαν παῖδα τὴν Θεοδώραν τούτῳ κατεγγυήσαντος, καὶ ἀναδείξαντος Καίσαρα. Οἱ δὲ, οὐ γαμετὴν νόμιμον αὐτὴν γενέσθαι τοῦ Κωνσταντίου ἱστόρησαν, ἀλλὰ πάρεργον ἐρωτικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐξ ἐκείνης τοῦτον δὴ συλλαβέσθαι τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. Διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν τὴν πατρικὴν, ἦρχε τῆς Βρεττανίας τε καὶ τῶν Ἄλπεων, καὶ ἐπὶ ταύταις τῶν Γαλλιῶν, ἔτι τῇ τῶν Ἑλλήνων θρησκείᾳ προσκείμενος, καὶ τοῖς Χριστιανοῖς ἀντικείμενος, παρὰ Φαύστας τῆς B γαμετῆς εἰς ζῆλον τῆς τῶν εἰδώλων τιμῆς ἐκκαλούμενος. Θυγάτηρ δ' ἦν ἡ Φαῦστα τοῦ Μαξιμιανοῦ. Αὐτός τε γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἀδελφαῖς συνῴκησαν δυσί. Τριῶν δ' ὄντων τῶν Βασιλέων, αὐτοῦ τε Κωνσταντίνου καὶ Λικινίου καὶ Μαξεντίου, ὃς ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐκράτει, ὁ Μαξέντιος οὗτος, οὐχ ὡς Βασιλεύς, ἀλλ' ὡς τύραννος ἀτεχνῶς ἦγε, πλεῖστα δεινὰ καὶ ἄτοπα τοῖς ὑπ' αὐτῷ τυραννουμένοις ἐπάγων, ὡς ἤδη μοι ἀναγέγραπται. Ἃ μὴ φέροντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ, διαπέμπονται πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον ἀπαλλάξαι σφᾶς τῆς τυραννίδος τοῦ Μαξεντίου δεόμενοι. Ἐντεῦθεν πρὸς καθαίρεσιν αὐτοῦ διανίσταται, καὶ στρατεύει, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην χωρεῖ. Ὁ δέ γε Μαξέντιος ἐπὶ πολὺ μὲν ἐντὸς καθῆστο τειχῶν, μὴ ἀντι-

I. SIc igitur, ut dictum eſt, CONSTANTINUS MAGNUS regni paterni ſucceſsor extitit, Imperator perpetua memoria dignus & inter orthodoxos illuſtriſſimus. Eum ex beata Helena procreavit pater, de qua diſſentiunt hiſtorici. Nam alii legitimo conjugio nuptam fuiſſe Conſtantio, ac dimiſſam, cum Maximianus Herculius, ut ante dictum eſt, filia Theodora deſponſa, Cæſarem eum deſignaſſet. Alii non matrem-familias, ſed concubinam, formæ gratia Conſtantio conciliaram, Conſtantinum ei peperiſſe tradiderunt. Qui ſuſcepto paterno regno, Britanniæ, Alpibus & Galliis imperavit, gentilium adhuc religioni addictus, & Chriſtianis infeſtus, Fauſta uxore ad ſimulacrorum cultum eum provocante. Fuit autem Fauſta Maximiani filia. Nam ipſe & pater duas ſorores in matrimonio habuerunt. Cum vero tres eſſent Imperatores, Conſtantinus, Licinius, & Maxentius: hic Romæ & in Italia rerum potiens, non Regem agebat, ſed plane pro tyranno ſe gerebat, importune & crudeliter in eos graſſando, quibus dominabatur: quemadmodum jam a me perſcriptum eſt. Quæ Romani haud ferenda rati, legatos ad Conſtantinum miſſitant, ut Maxentii tyrannide ſe liberet, ſupplicantes. Iis precibus ad pellendum illum commotus, Romam verſus cum exercitu proficiſcitur. Maxen-

LIBER XIII.

CONSTANTINUS MAGNUS.

Helena Conſtantini Magni mater.

Fauſta Conſtantini uxor.

Conſtantinus a Romanis accerſitus, Maxentium tyrannum ſigno crucis præmonſtrante vincit.

pag. 2.

LIBER XIII. tius vero, quum diu intra mœnia ſe contineret, nec in aciem contra eos, a quibus obſidebatur, deſcenderet, ſalibus a nonnullis inceſſebatur. Sed tandem educit exercitum, præſtigiis quibuſdam uſus: & præter alia nefanda, ex infantium diſſectione captatis auguriis. Quibus Conſtantino perterrito, & animo æſtuanti, figura Crucis circa meridiem ſtellis informata in cælo apparuit: & ſcriptura circa Crucem, Romanis litteris, & ipſa per ſtellas expreſſa, IN HOC VINCE. Statim igitur cruce ex auro ad formam quam viderat, facta, & exercitui ſuo præferri juſſa, commiſſo prælio Maxentium vincit, majore copiarum illius parte cæſa, cæteris in fugam verſis; inter quos & ipſe Maxentius pontem Milvium tranſiturus, equo lapſo, in Tiberum præcipitatus, ſubmergitur. Et hic illius fuit exitus. Cujus tyrannide Romani liberati, portis apertis Conſtantinum ſplendide exceperunt, ut liberatorem urbis lætis acclamationibus celebrantes: decreta in foro ſtatua, quam ille ita fieri juſſit, ut formam Crucis manu teneret: edictoque vetuit, ne ob religionem, ii qui Chriſtum pro Deo colerent, plecterentur. Sic Italia, & ipſa Roma ejus imperio adjuncta, cum Licinio, cui ſoror ejus nupta erat, Imperium tenuit. Is eum Maximini & filium & filiam occidiſſet, jam uterque alteri ſuſpectus, ſublato altero, ſe ſolum imperio potiturum putabat, nemine alio id ſibi vendicaturo. Ac nonnulli ſic potitum eſſe Licinium parte Galerii aſſerunt, ſocium ab illo aſcitum, ut dictum eſt. Nonnulli, in Conſtantini gratiam, cum ſororem ei deſpondiſſet, a militibus Cæſarem ſalutatum, & ab ipſo contra Maximinum miſſum, eoque victo & profligato, regno illius donatum eſſe, ea conditione, ut ne Chriſtianos violaret: qua ille neglecta, non minus, ac potius magis, quam deceſſores ſui, in Chriſtianos inſanierit, nullo extremæ crudelitatis genere prætermiſſo. Ad alias igitur diſſenſionis eorum cauſas, etiam hanc acceſſiſſe. Proinde Conſtantinus, ducto contra Licinium exercitu, & ſæpe commiſſa pugna, denique vincit. Sed propter ſororem reconciliatus, imperium ei certis conditionibus reſtituit. At ille, cum, ut homo perfidus, pactis non ſtetiſſet, a Conſtantino denuo ſuperatus, Byzantio & Chryſopoli captis, Nicomediam fugit. Tum ſoror Conſtantinum rogat, ut marito reddat imperium; quo non impetrato, ſalutem illius a fratre exorat. Itaque Licinius plebejo habitu Imperatorem adit, ac Theſſalonicæ privatam vitam agere jubetur. Id factum accuſabant milites, quod homini perfido, qui fœdera ſæpius rupiſſet, parceretur. Quare Imperator eam rem per litteras ad Senatus judicium refert. A quo alii eum militibus, ipſorum arbitratu tractandum, eſſe deditum, ac Theſſalonicæ, prope Serras, neſcio quo euntem, interfectum: alii, nec dum ibi degeret, quieviſſe, ſed tyrannidem affectaſſe tradunt, quo cognito Impe-

Licinio ſublato, Conſtantinus ſolus imperat.

Edit. Pariſ. pag. 3.

A πεζικὸν τοῖς πολιορκοῦσιν αὐτόν, ὡς τὰ καὶ διὰ τὰ σκώμματα κατ' αὐτοῦ ὑπό τινων πεποιῆσθαι. Ὀψὲ δέ ποτε ἀντιπαρετάξατο, γοητείαις κεχρημένος, καὶ δι' ἀνατομῆς βρεφῶν μαντευόμενος, καὶ ἄλλα πράττων ἀθέμιτα, ἃ δέος ἐνεποίουν τῷ Κωνσταντίνῳ. Ἀγωνιῶντι γοῦν διὰ ταῦτα, τύπος αὐτῷ σταυρικὸς μεσούσης ἡμέρας δι' ἀστέρων ἐφάνη κατ' οὐρανόν, καὶ γραφὴ περὶ τὸν σταυρὸν Ῥωμαϊκοῖς στοιχείοις, δι' ἀστέρων καὶ αὐτοῖς τυπουμένοις, καὶ φράζουσιν, ΕΝ ΤΟΥΤΩι ΝΙΚΑ. Ἐκ χρυσοῦ τοίνυν αὐτίκα σχεδιάσας σταυρόν, κατὰ τὸν φανέντα τύπον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κελεύσας τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ προπορεύεσθαι, τοῖς τοῦ Μαξεντίου συρρήγνυται καὶ ὑπερτερεῖ, ὡς τοὺς πλείους τῶν ὑπ' ἐκείνου στρατευομένων ἀναιρεθῆναι, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν ἀπιδεῖν. Οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Μαξέντιος συναποδιδράσκων, καὶ ἐν τῇ γεφύρᾳ γενόμενος τῆς Τιβερίδος τῇ καλουμένῃ Μιλβίᾳ, σὺν τῷ ἵππῳ κατὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξωλίσθησε καὶ B ἀπώλετο. Καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο. Οἱ δέ γε Ῥωμαῖοι τῆς ἐκείνου τυραννίδος ἀπαλλαγέντες, τὰς πύλας τῆς Ῥώμης ἀναπετάσαντες, εἰσεδέξαντο τὸν Κωνσταντῖνον λαμπρῶς, καὶ ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτὸν τῆς πόλεως εὐφήμουν καὶ ἀπεσέμνυνον, καὶ στήλην αὐτῷ ἐν τῇ τῆς Ῥώμης ἀγορᾷ στῆσαι κοινῶς ἐψηφίσαντο. Ὁ δέ, τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐγκεχειρισμένην τὴν στήλην αὐτοῦ πλασθήσεσθαι διετάξατο· καὶ δόγμα δέ, μὴ κολάζεσθαι διὰ τὴν θρησκείαν τοὺς τὸν Χριστὸν σεβομένους ὡς Θεὸν ἐξεπεφώνησεν. Οὕτω δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς προστεθείσης τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, αὐτός τε καὶ Λικίννιος ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς αὐτοῦ, κατελείφθησαν βασιλεῖς. Ὁ γὰρ Λικίννιος τόν τε τοῦ Μαξιμίνου υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα ἀπέκτεινε, καὶ λοιπὸν ἑκάτερος τὸν ἕτερον ὑπεβλέπετο· ᾤετο γὰρ ἕκαστος, τοῦ ἑνὸς ἐπιλείποντος, αὐτὸς μόνος ἔσεσθαι μόναρχος, μὴ ὄντος C τοῦ ἀμφισβητήσοντος περὶ τῆς ἀρχῆς. Οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ Λικιννίου φασὶν ἐγκρατῆ γενέσθαι τῆς Γαλερίου μερίδος, κοινωνὸν παρ' ἐκείνου προσληφθέντα, ὡς εἴρηται· οἱ δὲ τῆς τοῦ Κωνσταντίνου ἀδελφῆς παρ' αὐτοῦ συζυγείσης αὐτῷ, λέγουσι τοὺς στρατιώτας τῷ Κωνσταντίνῳ χαριζομένους, Καίσαρα αὐτὸν ἀνειπεῖν, καὶ παρ' ἐκείνου σταλῆναι αὐτὸν τῷ Μαξιμίνῳ ἀντιπαραταξόμενον, νενικηκότι δ' ἐκεῖνον καὶ καταστρεψαμένῳ, ἐκχωρῆσαι τῆς βασιλείας ἐκείνου, μὴ ἐνοχλεῖν Χριστιανοῖς ἐπισκήψαντα, μὴ μέντοι τὰς ἐντολὰς τηρῆσαι αὐτόν, ἀλλὰ λυττῆσαι κατὰ Χριστιανῶν, οὐδὲν ἧττον τῶν πρὸ αὐτοῦ, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον. Πᾶσαν γὰρ ὑπερβολὴν ὑπερελάσαι ὠμότητος· πρὸς ἄλλαις δ' αἰτίαις τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, καὶ ταύτην γενέσθαι. Κινήσας οὖν κατὰ Λικιννίου τὴν στρατιὰν ὁ Κωνσταντῖνος, D καὶ πολλάκις αὐτῷ συμβαλών, τέλος νικᾷ. Εἶτα ἀνένδοται τούτῳ διὰ τὴν ἀδελφήν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτὸν οὐκ ἀφείλετο, ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις αὖθις ταύτης αὐτῷ παρεχώρησεν· ὁ δέ, ἄπιστος ὤν, οὐκ ἐτήρησε τὰς συμβάσεις. Ὅθεν καὶ πάλιν ὁ Κωνσταντῖνος αὐτῷ ἐπολέμησε· καὶ νικήσας, εἷλε τότε τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Χρυσόπολιν. Ὁ δέ γε Λικίννιος εἰς Νικομήδειαν ἔφυγε, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου προσελθοῦσα τῷ ἀδελφῷ, ἐδέετο ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, τηρηθῆναι αὐτῷ τὴν ἀρχήν. Ὡς δὲ πρὸς τοῦτο οὐκ εἶχε τὸν ἀδελφὸν κατανεύοντα, περὶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας προσῆγε τὴν δέησιν· καὶ ἔπεισε τὸν ὁμαίμονα. Πρόσεισι τοίνυν αὐτῷ ὁ Λικίννιος ἐν σχήματι ἰδιωτικῷ, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην διατρίβειν ἰδιωτικῶς κελεύεται. Καὶ ὁ μὲν ἐκεῖσε διῆγεν. Οἱ δέ γε στρατιῶται ᾐτιῶντο σώζεσθαι τὸν Λικίννιον, ἄπιστον φανέντα πολλάκις, καὶ παραβάτην τῶν συνθηκῶν, διὸ καὶ τῇ Συγκλήτῳ διὰ γραμμάτων τοῦ Βασιλέως ἡ περὶ τούτου ἀνετέθη βουλή. Τινὲς μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις ἐκδοθῆναι παρὰ τῆς γερουσίας ἱστόρησαν, καὶ σφίσι δοθὲν ἐπὶ τῷ Λικιννίῳ διαπράξασθαι, κἀκείνους Θεσσαλονίκης αὐτὸν ἀναιρῆσαι, ἢ πλησίον Σερρῶν, ἀπιόντα ποι. Ἄλλοι δὲ οὐδ' ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτὸν φασὶ διατρίβοντα ἠρεμῆσαι, τυραννίδα δὲ μελετᾶν. καὶ τοῦτο γνόντα τὸν

Βασιλέα Κωνσταντῖνον, στεῖλαι τοὺς αὐτὸν ἀναιρήσοντας. Λέγεται δὲ ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν μάχαις, ἤτοι ταῖς πρὸς Μαξέντιον, θεάσασθαί τινα τὸν Κωνσταντῖνον ἱππότην, καθωπλισμένον, τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἀντὶ σημαίας ἐπιφερόμενον, καὶ τῆς αὐτοῦ προπορευόμενον παρατάξεως. Καὶ αὖθις δύο ὀφθῆναι αὐτῷ νεανίας ἐν Ἀδριανοῦ πόλει, τὰς τῶν ἐναντίων συγκόπτοντας φάλαγγας. Καὶ περὶ τὸ Βυζάντιον δὲ, νυκτὸς καθευδόντων ἁπάντων, φῶς ὤφθη αὐτῷ περιαστράψαν τὸ τοῦ οἰκείου στρατεύματος χάρακα. Ἐκ τούτων οὖν εἰς ἔννοιαν ἐνήγετο, τὸ θεόθεν αὐτῷ τὰς εὐτυχίας καὶ τὰς νίκας προσγίνεσθαι.

β. Οὕτω δὲ μοναρχήσας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ Φλάβιος ὠνομάσθη. Καὶ οὕτω πως ἐχρημάτιζε, Φλάβιος Κωνσταντῖνος, καὶ ἐν Ῥώμῃ διῆγε, τῆς μὲν τῶν εἰδώλων θρησκείας οὐκ ἀποστάς, τὰ περὶ Χριστοῦ δὲ μυούμενος, καὶ ἤδη παραδεχόμενος. Σώματος δὲ τυχὼν νοσεροῦ, καὶ πλεῖστα φύντος ἐκ κακοχυμίας καὶ ὕλης μοχθηρᾶς ἐξανθήματα, ὡς λώβην ταῦτα παρὰ τῶν ἰατρῶν, καὶ λέπραν δὲ παρεικάζεσθαι, καὶ τὴν τούτου θεραπείαν ἀπαγορεύεσθαι· ἔφασαν τοὺς ἱερεῖς τοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Διὸς οὐκ ἄλλως λέγοντας τεύξεσθαι θεραπείας αὐτὸν, εἰ μὴ ἐν παίδων νηπίων ἀτμίζοντι ἔτι λούσαιτο αἵματι· αὐτίκα τοίνυν ἐκ πάσης τῆς ὑπ' ἐκεῖνον χώρας συνῆκτο τὰ νήπια, καὶ ἡμέρα ὥριστο τῆς τούτων σφαγῆς. Καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπῄει ποτὲ, τῷ αἵματι τῶν παίδων λουσόμενος εἰς τὸ Καπιτώλιον. Αἱ δὲ τούτων μητέρες προϊόντος αὐτοῦ γοερὰς ἠφίεσαν φωνὰς, καὶ ὠλόλυζον. Ὧν ἀκούσας ἐκεῖνος, ἤρετο τί τοῦ θρήνου τὸ αἴτιον, καὶ μαθὼν τὰς μητέρας θρηνεῖν τῶν βρεφῶν, ὥσπερ ἐκ μέθης ἀνανήψας, Τὸ μὲν τῆς πράξεως, εἶπεν, ἀνόσιον, πρόδηλον· ἄδηλον δέ γε τὸ ἀποτέλεσμα· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἦν ἀναμφίβολον, κρεῖσσον πάσχειν ἐμὲ ταῖς νόσοις ταλαιπωρούμενον, ἢ τοσούτων βρεφῶν καταψηφίσασθαι ἀπώλειαν, καὶ ῥομφαίᾳ λύπης τὰς τῶν μητέρων αὐτῶν διελάσαι ψυχάς. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπανῆλθεν, ἀποδοθῆναι ταῖς μητράσι προστάξας τὰ νήπια, καὶ χρήματα δὲ δοθῆναι αὐταῖς, ἵν' ἀντίρροπον ἕξωσιν ἢ καὶ διπλασίονα τὴν χαρὰν, ὅτι τε ζῶντα τὰ ἔγγονα ἀπειλήφασι, καὶ ὅτι ἐπὶ τούτοις καὶ χρήματα προσειλήφασι. Ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ, νυκτὸς αὐτῷ ἐδόξατην ἄνδρε παρεστάναι διττὼ, Πέτρος εἶναι, καὶ Παῦλος λέγοντες οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ, Εἰ σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς, ἔλεγον, ὑγιείας βούλει τυχεῖν, τὸν Ἐπίσκοπον μετακάλεσαι Σίλβεστρον, κἀκεῖνός σοι καὶ τὴν λύμην ἀκέσεται τῆς σαρκὸς, καὶ ζωῆς ἀνωλέθρου καταξιώσει σε. Ἐπὶ τούτοις ὁ Βασιλεὺς τοῦ ὕπνου ἀνανεγκὼν, στέλλει τοὺς μεταπεμψομένους σὺν αἰδοῖ τὸν Ἐπίσκοπον. Καὶ παραγινομένῳ τῷ ἱερῷ Σιλβέστρῳ, Εἰπέ μοι, ἔφη, Ἐπίσκοπε, θρησκεύονται παρ' ὑμῖν θεοὶ Πέτρος καὶ Παῦλος ὀνομαζόμενοι; Ὁ δὲ, Εἷς ὑμῖν Θεὸς γινώσκεται, ἀπεκρίνατο. Πέτρος δὲ καὶ Παῦλος θεράποντες ἐκείνου καὶ ὑπηρέται εἰσίν. Ἑξῆς οὖν ὁ Βασιλεὺς διηγεῖται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς παρ' αὐτοῦ μυεῖται μυστήριον, καὶ βαπτίζεται. Καὶ ἄνεισιν ἐκ τῆς παναγοῦς κολυμβήθρας ὑγιὴς ὅλος, καὶ αὐτίκα ἄδειάν τε κηρύττει Χριστιανοῖς, καὶ τοὺς ναοὺς σφίσιν ἀναπετάννυσι, καὶ νέους ἐφίησιν ἀνεγείρεσθαι. Κλείει δὲ τοὔμπαλιν τὰ τεμένη τῶν ψευδωνύμων θεῶν, ἀδεῶς τε προσιέναι θεσπίζει τοὺς βουλομένους τῇ πίστει τῇ τοῦ Χριστοῦ. Βιάζεσθαι μὲν γὰρ οὐδένα ἔλεγε βούλεσθαι· τοὺς δ' ἑκόντας τῷ Χριστῷ προστιθεμένους, ἀποδέχεσθαι. Ὁ μὲν οὖν οὕτω τὴν πί-

ratoreum occidi juſſerit. Ferunt Conſtantinum in prœliis cum illo & Maxentio commiſſis, vidiſſe armatum equitem, ſignum Crucis pro vexillo ante aciem ſuam præferentem: ac rurſus Adrianopoli, duos ei viſos adoleſcentes, qui hoſtium phalanges cæderent. Item circa Byzantium noctu omnibus dormientibus, conſpectum ab eo ignem, qui fulguris inſtar, vallum exercitus ſui colluſtraret. Quibus oſtentis in eam ſententiam adducebatur, ut crederet, ſucceſſus illos rerum, & victorias ſibi divinitus offerri.

Liber XIII. Oſtenta viſa Conſtantino.

II. Sic ſolus rerum potitus Conſtantinus, etiam Flavii ſibi prænomen aſcivit, & Romæ vitam egit: nondum quidem ſimulacrorum deſerto cultu, ſed Chriſtianæ Religionis myſteria paulatim admittens atque addiſcens. Cum autem corpore eſſet morbido, quod e corruptione humorum plurimis ſcatebat puſtulis, adeo ut curatione deſperata, lepræ a medicis lues illa compararetur: Capitolini Jovis ſacerdotes reſponderunt, eum priſtinam valetudinem non aliter recuperaturum, quam ſi in ſanguine infantium adhuc vaporante laviſſet. Statim igitur ex omni Imperio collectis infantibus, cædis die conſtituta, Imperator dum in Capitolium, ſanguine puerorum loturus aſcendit, matres illorum lugubribus vocibus ejulantes audit, quæ ſit fletus cauſa rogat: eaque cognita, velut ab ebrietate experrectus, *Facinoris*, inquit, *impietas eſt evidens, eventus incertus. Qui ſi vel exploratiſſimus eſſet, præſtaret tamen me conflictari morbi moleſtiis, quam tot infantibus ad necem damnatis, gladio doloris matrum animos diverberare.* His dictis receſſit, & matribus ſuos reddi liberos juſſit: addita pecunia, ut lætitia dolorem non tantum æquaret, ſed duplo etiam vinceret: non filiis tantum reſtitutis, ſed pecunia quoque data. His peractis, nocte ei aſtare viſi ſunt duo viri, qui ſe Petrum & Paulum eſſe, Chriſti Apoſtolos, profitentes, dicerent, Si & corporis & animi ſanitatem conſequi vellet, Silveſtrum Epiſcopum eſſe accerſendum, qui & luem corporis depulſurus eſſet, & vitam interitus expertem communicaturus. Experrectus Imperator, Epiſcopum reverenter accerſiri jubet, atque ad S. Silveſtrum, *Dic mihi*, inquit, *Epiſcope, num Deos colatis, qui Petrus & Paulus nominantur.* Reſpondet ille: *Unus a nobis Deus agnoſcitur: Petrus autem & Paulus, ſunt ejus famuli & miniſtri.* Tum Imperator narrato ei ſomnio, arcanis noſtræ religionis inſtruitur, baptizatur, & e ſanctiſſimo illo balneo ſanus & integer aſcendit: Chriſtianis ſecuritatem per præcones denunciat: templa eorum aperiri, & nova condi permittit: ac viciſſim, fanis fictitiorum deorum clauſis, impune Chriſtianiſmum quoſvis amplecti ſinit. Nam ſe vim quidem facturum eſſe nemini: qui vero ultro ad Chriſtum ſe contuliſſent, eos ſe laudare profitebatur. Sic ille fidem Chriſtianam ſuſcepit, Evangelico præconio

Sacerdotes Jovis Capitolini infanticidium Conſtantino ſuadent.

Edit. Pariſ. pag. 4.

Sylveſter Romanus Pontifex Conſtantini lepram curat, & Chriſtianum eum efficit.

LIBER XIII.

Judæorum & Chriſtianorum ſub Conſtantino diſputatio.

invaleſcente, & Chriſtiani nominis hominibus adempto metu. Cæterum Judæi matrem Imperatoris aggreſſi, deceptum eum eſſe aſſerunt, & pio facto facinus impium adjunxiſſe, ſimulacrorum deſtructionem, rem piam: fidem in Chriſtum, impiam nominantes. Solum enim eum verum eſſe Deum, quem ipſi colerent: Jeſum autem, nefarii illi, hominem maleficum, & præſtigiatorem vocitabant. Mater hæc ad Imperatorem refert. Is decrevit, ut Judæi qui iſta afferant, ſe & delectis e Senatu quibuſdam audientibus, cum Silveſtro Epiſcopo Romano & Chriſtianis diſputent, quo cognoſcat, quidnam a Judæis afferatur. Diſputatum

Edit. Pariſ. pag. 5.

B eſt, victoria ad Silveſtrum inclinare viſa. Tum Judæi Silveſtrum diſſerendi acumine ſuperiorem eſſe dicentes, ſignorum oſtentationem poſtulabant. Atque adeo quidam ex iis impoſtor, nomine Zambres, bovem afferri jubebat, in quo ſui Dei potentiam ſe demonſtraturum aſſerebat. Adducitur bos, accedit Zambres, inſuſurrat ei aliquid in aurem: ille magno & lamentabili mugitu edito, cum tremore & vertigine circumactus concidit mortuus. Ea re gloriabantur Judæi, Dei ſui nomen non cepiſſe aures illius, dicentes: *Quid vero*, inquit Silveſter, *qui id beſtiæ dicit in aurem, verba ſua non audit? cur & ipſe non moritur?* Ibi Zambres:

Silveſter bovem a Zambre Judæo necatum reſuſcitat.

C *Jam nihil*, inquit, *opus eſt argutiis, & probabilitate verborum, ſed factis, epiſcope. Si ergo taurum iſtum a te necatum*, Silveſter ait, *ipſe Chriſti nomine in vitam revocabo: non majus quiddam præſtitiſſe, & magnam demonſtraſſe Chriſti potentiam videbor?* Aſſentitur ille, & per ſalutem Imperatoris ſtatim jurat, ſi taurum revixiſſe videret, ſe confeſſurum Chriſtum eſſe Deum. Silveſter autem oculis in cælum defixis, & Domino invocato, prope taurum adſtat, ſublataque voce clamat: *Si Deus verus eſt, quem ego annuncio Chriſtum, ſurge taure, ac pedibus tuis inſiſtito.* Statim taurus ſeſe commovens, exilit. Qui aderant, ma-

D gnum eſſe Silveſtri Deum, exclamare: Judæi miraculo perculſi, ad pedes viri ſancti accidere, petere ut placaret ſibi Deum, & baptiſmum impertiretur. Inclyta vero Imperatoris mater, nondum inſtituta, erudiri ſe & baptizari flagitare: ac voti compos facta, vero Deo agnito, loca quæ formoſi Chriſti pedes, quippe pacem annunciare ſoliti, perambulaſſent, ſpectare cupere. Aſcito igitur D. Silveſtro comite, Hieroſolyma proficiſcitur: & ſepulchro Domini adorato, & ſancta Cruce inventa, cui Deus noſter corpore ſuo affixus fuerat, & templis magno ſumptu exſtructis, ad filium

Helena Hieroſolymis ſanctam Crucem reperit.

E revertitur. Suſcepit Imperator e Fauſta, filia Maximiani, tres filios, Conſtantinum, Conſtantium & Conſtantem: ac filiam Helenam, quæ Juliano poſtea nupſit. Habuit & e concubina filium natu maximum Criſpum, qui Liciniano bello multa fortiter fecerat. Eum Fauſta noverca, inſano amore correpta, cum ad concubitum pellicere nequiiſ-

Fauſtæ & Criſpi privigni ejus interitus.

A στει τοῦ Χριστοῦ προσεληλύθει· τὸ κήρυγμα δ' ἐπλατύνετο, καὶ παῤῥησία τοῖς Χριστωνύμοις ἐδίδοτο. Προσίασιν οὖν τῇ τοῦ Βασιλέως μητρὶ Ἰουδαῖοι, ἠπατῆσθαι λέγοντες τὸν Βασιλέα, καὶ ἔργῳ θεοφιλεῖ ἔργον ἀναμίξαι θεομισές. Θεοφιλὲς μὲν, τὴν τῶν εἰδώλων καθαίρεσιν ὀνομάζοντες, θεομισὲς δὲ, τὴν πίστιν τὴν εἰς Χριστόν. μόνον γὰρ εἶναι Θεὸν ἀληθῆ τὸν παρ' αὐτῶν θρησκευόμενον, τὸν Ἰησοῦν δὲ ἄνθρωπον οἱ ἀλιτήριοι κακοῦργον ἀπεκάλουν, καὶ γόητα. Ἀναφέρει ταῦτα ἡ μήτηρ τῷ Βασιλεῖ καὶ υἱῷ. ὁ δὲ, διαλεχθῆναι δεῖν ἔκρινεν ἐπ' ἀκροάσει αὐτοῦ καὶ τῶν τῆς Γερουσίας λογάδων, τοὺς ταῦτα λέγοντας Ἰουδαίους, τῷ Ῥώμης Ἐπισκόπῳ Σιλβέστρῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτόν· ἵν' ἐπιγνοίη, τίνα τὰ παρὰ τῶν Ἰουδαίων εἰσὶν εἰσαγόμενα. Γέγονεν

B ἡ διάλεξις. Ἔδοξαν οἱ λόγοι τοῦ ἱεροῦ Σιλβέστρου ἐπικρατέστεροι. Ἐκ διαλεκτικῆς δυνάμεως ὑπερτερεῖν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Σίλβεστρον ἔλεγον, σημείων ἐζήτουν ἐπίδειξιν. Μᾶλλον δέ τις παρ' αὐτοῖς γόης ἀνὴρ Ζαμβρῆς καλούμενος, βοῦν ἐνεχθῆναι ἠξίου, δι' οὗ τινα λέγων μέλλειν ἐνδείξασθαι τὴν δύναμιν τοῦ οἰκείου Θεοῦ. Προσενεχθὴ ὁ βοῦς, πλησιάσας αὐτῷ ὁ Ζαμβρῆς, ὑπεψιθύρισέ τι αὐτῷ εἰς τὸ οὖς. Κἀκεῖνος μέγα τι καὶ γοερὸν μυκησάμενος καὶ τρόμῳ συνδινηθεὶς, καταπίπτει καὶ τεθνήκει. Ηὔχουν ἐπὶ τούτῳ οἱ Ἰουδαῖοι, τὸ τοῦ σφετέρου Θεοῦ ὄνομα μὴ στέγειν λέγοντες τὸν ἀκούσαντα. Τί δέ, φησιν ὁ Σίλβεστρος, ὁ λέγων τοῦτο τῷ ζώῳ πρὸς τὸ οὖς, οὐκ ἀκούει τὸ λεγόμενον; πῶς οὖν οὐ θνήσκει κἀκεῖνος; Καὶ ὁ Ζαμβρῆς, Οὐ λό-

C γων, ἔφη, στροφῆς τε καὶ πιθανότητος ἄρτι χρεία, ἀλλ' ἔργων, ἐπίσκοπε. Εἰ οὖν τὸν παρὰ σοῦ νεκρωθέντα τοῦτον ταῦρον, ὁ Σίλβεστρος εἶπε, ζωώσω αὐτὸς τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐπικλήσει, ἵνα ἄν τι μεῖζον δόξω ποιεῖν, καὶ μεγαλείαν ἀποδείξω τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ; κἀκεῖνος κατένευσε καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ Βασιλέως εὐθὺς ἐξωμόσατο, εἰ τὸν ταῦρον ἴδοι ἀναβιώσαντα, τὸν Χριστὸν ὁμολογῆσαι Θεόν. Καὶ ὁ Σίλβεστρος εἰς οὐρανὸν ἀτενίσας καὶ τὸν Κύριον ἐπικαλεσάμενος, ἔστη τοῦ ταύρου ἐγγύς, καὶ τὴν φωνὴν ἐπάρας, ἐβόησεν· Εἰ Θεὸς ἀληθής ἐστιν ὃν ἐγὼ κηρύττω Χριστόν, ἔγειραι ταῦρε, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου. Αὐτίκα γοῦν κινηθεὶς ὁ ταῦρος, ἀνέθορε. Καὶ οἱ παρόντες, Μέγας ὁ τοῦ Σιλβέστρου Θεός, ἐξεβόησαν. Οἱ Ἰουδαῖοι δὲ καταπλαγέντες τῷ θαύματι, τοῖς

D ποσὶ τοῦ ἁγίου προσέπιπτον, καὶ ἱκέτευον ἱλεώσασθαι αὐτοῖς τὸν Θεόν, καὶ τοῦ θείου σφᾶς ἀξιῶσαι βαπτίσματος· καὶ ἡ ἀοίδιμος δὲ τοῦ Βασιλέως μήτηρ, ἀμύητος οὖσα, ἠξίου μυηθῆναι καὶ βαπτισθῆναι· τυχοῦσα τοίνυν τοῦ ἐφετοῦ, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνοῦσα Θεόν, τοὺς τόπους οὓς οἱ ὡραῖοι πόδες Χριστοῦ, ὡς εἰρήνην εὐαγγελισαμένου, διώδευσαν, θεάσασθαι ἐπεθύμησε. Καὶ συμπαραλαβοῦσα τὸν θεσπέσιον Σίλβεστρον, εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίγνεται. καὶ τὸ τοῦ Κυρίου προσκυνήσασα μνῆμα, καὶ τὸν θεῖον εὑροῦσα σταυρόν, ἐν ᾧ προσεπάγη σωματικῶς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ναούς τε δομησαμένη πολυτελεῖς, πρὸς τὸν υἱὸν καὶ Βασιλέα ἐπανελήλυ-

E θεν. Υἱοὺς δ' ἐκ Φαύστης ὁ Βασιλεὺς τῆς τοῦ Μαξιμιανοῦ θυγατρὸς ἐγείνατο τρεῖς, Κωνσταντῖνον, καὶ Κωνστάντιον, καὶ Κώνσταντα. Καὶ θυγατέρα Ἑλένην, ἣ τῷ Ἰουλιανῷ συνῴκησεν ὕστερον. Εἶχε δὲ καὶ ἐκ παλλακῆς υἱὸν ἕτερον, Κρίσπον καλούμενον, τῶν ἄλλων αὐτοῦ υἱέων πρεσβύτερον, ὃς καὶ παρὰ τῷ πρὸς Λικίνιον πολέμῳ πολλάκις ἠρίστευσε. Τούτῳ ἡ μητρυιὰ Φαῦστα ἐπιμανεῖσα ἐρωτικῶς, ἐπεὶ μὴ ἀπειθοῦς ἐκείνου ἐτύγχανε, κατεῖπε πρὸς τὸν πα-

Digitized by Google

τέρα, ὡς ἐρῶντος αὐτῆς, καὶ βιάσασθαι πολλάκις ἐπιχειρήσαντος. Διὸ καὶ θάνατον ὁ Κρίσπος παρὰ τοῦ πατρὸς κατεκρίθη, πεισθέντος τῇ γαμετῇ. Ὡς δ' ἔγνω μετέπειτα ὁ Αὐτοκράτωρ τὸ ἀληθές, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκόλασε, διά τε τὸ ταύτης ἀκόλαστον, καὶ τὸν φόνον τοῦ παιδός. εἰσαχθεῖσα γὰρ ἐν λουτρῷ ἡ Φαῦστα σφοδρῶς ἐκκαυθέντι, ἐκεῖ τὴν ζωὴν βιαίως ἀπέρρηξε. Σαρματῶν δὲ καὶ Γότθων κατὰ τῶν Ῥωμαίων ὑπηκόων κεκινημένων, καὶ τὴν Θρᾳκῴαν μοῖραν ληϊζομένων, ἐξανίσταται κατ' αὐτῶν Κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος· καὶ τὴν Θρᾴκην καταλαβὼν τοῖς βαρβάροις συρρήγνυται, καὶ κατ' αὐτῶν ἵστησι λαμπρότατον τρόπαιον.

γʹ. Κατὰ δὲ θεῖον χρησμὸν βουληθεὶς ἀνεγεῖραι πόλιν, ὡς ἂν αὐτὴν ἐπὶ τῷ οἰκείῳ καλέσῃ ὀνόματι, πρότερον μὲν ἐν Σαρδικῇ κτίσαι ταύτην προέθετο· εἶτα ἐν Σιγαίῳ (τὸ δὲ τῆς Τρῳάδος ἐστὶν ἀκρωτήριον) ἔνθα καὶ θεμελίους αὐτῆς καταβαλέσθαι φασί. Καὶ αὖθις ἐν Χαλκηδόνι τὴν πόλιν ἤρξατο ἀνιστᾶν. Λέγονται δὲ καθιπτάμενοι ἀετοί, καὶ τὰ τῶν οἰκοδόμων ἁρπάζειν σπαρτία, καὶ μεταξὺ διιπτάμενοι τὸν πορθμόν, ῥίπτειν αὐτὰ κατὰ τὸ Βυζάντιον. Τούτου γοῦν πολλάκις γινομένου, ἀπηγγέλη τῷ Βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἔδοξε τυχαίως γενέσθαι τὸ γενόμενον, ἀλλά τι διὰ τούτου τὸ θεῖον παραδηλοῦν. Ἐφίσταται γοῦν αὐτὸς τῷ Βυζαντίῳ ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν τόπον κατασκοπῶν, ἀρέσκεται, μετατίθησι τὸν σκοπόν, μετάγει τοὺς τεχνίτας ἐκ Χαλκηδόνος ἐκεῖ, τὴν πόλιν φιλοτίμως οἰκοδομεῖ, Κωνσταντινούπολιν αὐτὴν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ οἰκείῳ καλεῖ, καὶ ἀνατίθησιν αὐτὴν τῇ Παρθένῳ, καὶ Θεομήτορι. Ἤδη δὲ ἀπαρτισθείσης τῆς πόλεως, κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ Μαΐου μηνός, τελεῖ τὰ ταύτης γενέθλια ἢ ἐγκαίνια, ἔτος ἐνισταμένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου. Ὅτε, ὥς τινες ἱστορήκασι, τὸν ἀστρόνομον καλέσας Οὐάλεντα, τῶν τότε περὶ τὴν τέχνην ταύτην ἐσχολακότων τὸν περιβοητότερον, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τῆς πόλεως συντάξαι θεμάτιον, ἵν' ὁπόσους μέλλει διαμένειν αὕτη γνοίη ἐνιαυτούς. Ὁ δὲ εἰς ἑξακοσίους καὶ ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς ἓξ ἐνιαυτοὺς διαρκέσαι αὐτὴν ἀπεφοίβασεν, οὕσπερ ἤδη καὶ παρερρυήκεισαν πρὸ πολλοῦ. Ἢ γοῦν ἐψευσμένην ὑποληπτέον τὴν τοῦ Οὐάλεντος πρόρρησιν, καὶ διημαρτημένην τὴν τέχνην, ἢ ἐκεῖνα νομιστέον ἐκεῖνον εἰπεῖν τὰ ἔτη, ἐν οἷς τὰ τῆς πολιτείας ἐτηρεῖτο ἔθη, καὶ ἀναστάσεις, καὶ ἡ Γερουσία τετίμητο, καὶ οἱ ταύτης ηὐθένουν πολῖται, καὶ ἔννομος ἦν ἐπιστασία, τὸ κράτος δὲ τὸ βασίλειον· ἀλλ' οὐκ ἄντικρυς τυραννίς, ἰδίων τὰ κοινὰ τῶν κρατούντων λογιζομένων, καὶ εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις χρωμένων αὐτοῖς, καὶ τούτων ἐνίας οὐκ εὐαγεῖς, καὶ δωρουμένων οἷς βούλονται τὰ δημόσια, καὶ οὐ ποιμένων τρόπον τοῖς ὑπηκόοις προσφερομένων, κειρόντων τὸ περιττὸν τοῦ τριχός, καὶ κορεννυμένων ἐμφορουμένων τοῦ γάλακτος, ἀλλὰ δίκην λῃστῶν αὐτὰ κατεσθιόντων τὰ πρόβατα, καὶ τῶν σαρκῶν ἐμφορουμένων, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐκμυζώντων τοὺς μυελούς. Ἡ μὲν οὖν πόλις οὕτω παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου Βασιλέως ἀνῳκοδόμητο, κατὰ τὸ πάλαι Βυζάντιον. Τὸ δὲ Βυζάντιον πόλις καὶ πρώην ἐτύγχανεν, οὐ τῶν ἀνωνύμων ἢ τῶν ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ πλήθει πολιτῶν ἀνθουμένη, καὶ πλούτῳ, καὶ ἀνδρῶν γενναιότητι, καὶ τειχῶν ἐρρωμενότητι, καὶ τοσοῦτον, ὡς ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ Σευήρου, τοῦ ἐν Ῥώμῃ τῇ παλαιᾷ βασιλεύσαντος, παρὰ Ῥωμαίων πολιορκεῖσθαι, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν πολιορκουμένων ὑποστῆναι αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σευήρου μοι προϊστόρηται. Περὶ δὲ τῆς τῶν Βυζαντίων δυνάμεως, καὶ τῆς τῶν τειχῶν ὀχυρότητος, ταῦτα ὁ Δίων ἐν τοῖς περὶ Σευήρου φησί· Τείχη δὲ τὸ Βυζάντιον καρτερώτατα εἶχεν· ὅ, τε γὰρ θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι

A ſet: apud patrem detulit, ut a quo adamaretur, ſua pudicitia ſæpe ſollicitata. Ob id crimen, capitis Criſpum damnat pater, conjugi obſecutus. Sed deinde veritate cognita, da ipſa quoque, cum ob impudicitiam, tum propter filii cædem, pœnas ſumit. Nam in balneum vehementer calefactum introducta, æſtu præfocatur. Cum autem Sarmatæ & Gotthi provincias Romanas invaſiſſent, & Thraciæ partes vaſtarent, Conſtantinus Maximus contra eos inſurgit: ac Thracia occupata, commiſſoque prælio victis Barbaris, ſplendidiſſimum triumphum conſequitur.

LIBER XIII. Edit. Pariſ. pag. 6.

Sarmatæ & Gotthi profligati.

III. Urbem porro ex oraculo de
B ſuo nomine conditurus, primum in Sardica extruere in animo habuit, deinde in Sigæo promontorio Troadis, ubi etiam fundamenta jecisſa feruntur. Denique Chalcedone opera inchoato, aquilas devolaſſe memorant, fabrorumque funiculos raptos, freto ſuperato, juxta Byzantium dejeciſſe. Quod ſæpius factum, & Imperatori nunciatum, cum non temere eſſe, ſed a numine portendi aliquid videretur: ipſe Byzantium ſe confert, locum contemplatur, probat, mutat conſilium, fabros Chalcedona illuc transfert, urbem ſtudioſe condit, a ſe Conſtantinopolim vocat, & matri Dei conſecrat.
C Urbe ad XI. menſis Maii abſoluta, natalem ejus ſeu dedicationem celebrat, anno ab orbe condito quinquies milleſimo octingenteſimo trigeſimo octavo: cum, ut quidam tradidere, Valentem, Mathematicorum ejus ætatis principem, natalitium urbis thema conſtituere juſſit, ut cognoſceret, quot annos duratura eſſet. Reſpondet ille, ſexcentos nonaginta ſex, qui cum jam olim ſint elapſi, nimirum aut falſa putanda eſt Valentis prædictio, & ars erroris haud expers: aut illi anni intelligendi erunt, quibus inſtituta Reipublicæ ac ſtatus conſervabantur, dum ſuus erat honos Senatui, dum cives ſub legitima Imperii
D poteſtate florebant, non autem manifeſta tyrannis dominorum, publica ſibi pro privatis vendicabat, & ad ſuas voluptates conferabat, eaſque parum interdum honeſtas, publica quibuſvis donando, nec paſtorum inſtar ſubditos tractando, lana ſupervacua detondenda, & lacte paſci bibendo: ſed prædonum inſtar oves mactando, & carnes devorando, aut ipſas medullas exugendo. Sic urbs a pio illo Imperatore in veteris Byzantii ſolo condita eſt. Byzantium autem prius etiam urbs fuit haud obſcura, neque ignobilis, ſed & frequentia ci-
E vium florens, & opibus, & viris fortibus, & mœnibus permunitis, adeo ut ſub Severo, qui veteri Romæ imperabat, per triennium a Romanis obſideretur, ac multa tolerarent cives, ſicut ſupra in Severo narravimus. Dion item de Byzantiorum potentia, & murorum firmitate, in Severo ad hunc ſcribit modum: *Byzantium muros habuit robuſtiſſimos: nam eorum lorica lapidi-*

Conſtantinopolis ædificatio.

Valentis Mathematici præſagium de urbe.

Querela de ſuorum temporum tyrannide.

pag. 7.

Byzantii veteris ex Dione deſcriptio.

bus quadratis craſſis conſtructa erat, & laminis ferreis colligata: interiora & aggeribus & ædificiis munita erant, ut omnia unus craſſus murus eſſe viderentur. Inerant & multæ magnæ turres foras prominentes, & crebris feneſtris adornatæ. Pars continenti obverſa, ad magnam exurgebat altitudinem: quæ mare ſpectabat, humilior erat, & portus uterque intra mœnia catenis claudi poterat, eorumque brachia utrinque turres multum eminentes ſuſtinebant. Navigia vero habebant Byzantii quingenta, pleraque ſolitaria: quaſdam etiam biremes, quarum nonnullæ & in prora & in puppi gubernaculis & gubernatoribus exornatæ erant, & duplis nautis, ut & accedere & recedere poſſent, navibus non converſis, & hoſtes tam in receſſu quam acceſſu vexarent. Adjicit Dion, VII. turres a Thracia porta ad mare pertinuiſſe, quarum ſi quis aliam attigiſſet, tacita fuerit: ſin in primam aliquid inclamaſset, aut lapidem conjeciſset, eam per machinam quamdam reſonuiſse, & eumdem ſonum proximæ tradidiſse, donec omnes pervaſiſset: neque tamen aliam ab alia turbatam, ſed per vices ab omnibus vocem & ſonum exceptum. Ac talis olim Byzantina urbs fuit: ſed inclytus Conſtantinus eam in immenſum auxit, templa inædificavit, & multis rebus adornavit: denique teretem illam columnam porphyreticam, Roma, ut ferunt, allatam, in foro lapideis tabellis inſtrato, unde a Græcis Placoton nominatur, erexit: juxtaque ſimulacrum æneum, tum artificio mirabili antiquæ manus pene vivens inſtar expreſſum, tum magnitudine inſigni ſpectabile dedicavit. Eam ſtatuam Apollinis eſſe ferunt, Ilio Phrygiæ translatam. Sed divinus Imperator ille, ſuum illi nomen indidit, clavis quibuſdam capiti inſertis, qui corpus Domini ſalutiferæ Cruci affixerant. Ea ad noſtram quoque ætatem permanſit integra, columnæ inſiſtens: ſed ſub Alexio Comneno vehementis venti impetu dejecta concidit: nec ipſa ſolum comminuta eſt, ſed multos etiam, qui caſu illic erant, contrivit. Palladium item Troja in forum Placotum tranſtulit. Ita Conſtantinus Magnus cum aliis multis urbem adornavit: tum Byzantium, quod prius Thraciæ Heracleæ Epiſcopatus erat, a Severo Perinthiis poſt captivitatem ſubjectum, ut in Severo expoſitum eſt, in Patriarchatus dignitatem reſtituit: Romæ veteri ob ætatis prærogativam, & imperium inde huc translatum principatu relicto. Erat eo tempore Byzantii Epiſcopus Metrophanes, vir ſanctiſſimus, filius Domitii (frater is fuit Probi Imperatoris) qui ob Chriſtianæ religionis profeſſionem, Roma Byzantium profectus, in Epiſcopatus apicem evectus eſt. Poſt quem Probus alter, filius hujus, pontificium thronum conſcendit: ei Metrophanes frater ſucceſſit.

Apollinis ſtatua.

Edit. Pariſ. pag. 8.

Conſtantinopolitanus patriarchatus.

Metrophanes. Domitius. Probus.

IV. Sub hoc imperatore, Arius Alexandrinæ Eccleſiæ ſacerdos, celebrabatur, qui Dei filium & Verbum creaturam dicere non dubitavit: & alterius eſſe naturæ, nec pa-

Ariana hæreſis.

A χόσι συνῳκοδόμητο, πλαξὶ χαλκαῖς συνδεδεμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωντο, ὥς τε καὶ ἓν τεῖχος παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν. Πύργοι τε πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω τε ἐκκείμενοι, καὶ θυρίδας πέριξ ἐπαλλήλους ἔχοντες ἦσαν. Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἤπειρον τείχη, ἐς μέγα ὕψος ἦρτο. Τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν, ἧττον ὑψοῦτο, οἵ τε λιμένες ἐντὸς τείχους ἀμφότεροι κλειστοὶ ἁλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον. Πλοῖα δ' ἦσαν τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια· τὰ μὲν πλεῖστα, μονήρη· ἔστι δ' ἃ καὶ δίκροτα, καί τισιν αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς πρώρας καὶ ἐκ τῆς πρύμνης πηδάλια ἥσαντο, καὶ κυβερνήτας ναύτας τε διπλοῦς εἶχον, ὅπως καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι μὴ ἀναστρεφόμενοι, καὶ τοὺς ἐναντίους ἔν τε τῷ πρόσπλῳ καὶ τῷ ἀπόπλῳ αὐτῶν σφάλλωσι. B Πρὸς τούτοις ἐπάγει ὁ Δίων, ὡς ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Θρακίων πυλῶν πύργοι καθήκοντες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν. τούτων δ' εἰ μέν τις ἄλλῳ τῳ προσέμιξεν, ἥσυχος ἦν. Εἰ δὲ δὴ τῷ πρώτῳ τι ἐνεβόησεν, ἢ καὶ λίθον προσέρριψεν, αὐτός τε ἐλάλει ἔκ τινος μηχανῆς, καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ αὐτὸ παρεδίδου ποιεῖν· καὶ οὕτω διὰ πάντων ὁμοίως ἐχώρει, οὐδὲ ἐπεταράττοντο ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει πάντες παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἕτερος τήν τε φωνὴν καὶ τὴν ἠχὴν διεδέχοντο. Τοιαύτη μὲν οὖν τὸ Βυζάντιον πάλαι ἡ πόλις ἐτύγχανεν· ὁ δὲ ἀοίδιμος Κωνσταντῖνος πολλαπλασίαν αὐτὴν ἐξειργάσατο. Καὶ ναοὶ δὲ παρ' αὐτοῦ ἐν αὐτῇ καθιδρύθησαν, καὶ πολλὰ πρὸς κόσμον ταύτης γεγόνασιν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ὁ κυκλοτερὴς κίων ὁ πορφυροῦς, ὃν ἐκ Ῥώμης (ὡς λόγος) κομισθέντα κατὰ τὴν ἀγορὰν ἔστησεν, ἣ κατέστρω- C ται λιθίναις πλαξὶν, ἀφ' ὧν καὶ Πλακωτὸν παρωνόμασται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ χάλκεον ἐνίδρυσεν ἄγαλμα, θαῦμα ἰδέσθαι, διά τε τὴν τέχνην, διά τε τὸ μέγεθος. Τὰ μὲν γὰρ πελώριον ἦν, ἡ δὲ ἀκρίβεια ἐδόκει χειρὸς ἀρχαίας μικροῦ πλαττούσης καὶ ἔμπνοα· λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλη τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἰλίου. Ὁ δὲ θειότατος Αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος εἰς οἰκεῖον ὄνομα τὸ ἄγαλμα ἔστησε, τῇ κεφαλῇ τούτου τινὰς τῶν ἥλων ἐναρμοσάμενος, οἳ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου προσεπαττάλευσαν τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ, ὃ καὶ μέχρις ἡμῶν διήρκεσεν ἐπὶ τοῦ κίονος ἑστηκός. Πέπτωκε δὲ βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀνέμου πνεύσαντος βιαίου τε καὶ σφοδροῦ· κἀκεῖνό τε συντέτριπτο, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ παρατυχόντων συνέτριψε. Καὶ D τὸ Παλλάδιον δὲ ἀπὸ τῆς Τροίας μετήνεγκε, καὶ ἐν τῇ Πλακωτῇ καὶ τοῦτο ἔστησεν ἀγορᾷ. Ἄλλοις τε οὖν, ὡς εἴρηται, πολλοῖς τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκόσμησε, καὶ πρότερον ἐπισκοπὴν ὂν τὸ Βυζάντιον τῆς Θρᾳκικῆς Ἡρακλείας, ὡς ὑπὸ Σεβήρου τοῖς Περινθίοις ὑποτεθὲν μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σεβήρου ἱστόρηται, εἰς τιμὴν ἀνήγαγε Πατριαρχικὴν, τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τὰ πρεσβεῖα τηρήσας, διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν τὴν βασιλείαν ἐνταῦθα μετενεχθῆναι. Ἦν δὲ τότε τοῦ Βυζαντίου ἐπίσκοπος Μητροφάνης ὁ ἱερώτατος, υἱὸς Δομετίου, ἀδελφοῦ Πρόβου τοῦ Βασιλέως γενόμενος, ὅσπερ δὴ Δομέτιος ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν μετενεχθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην λιπὼν, εἰς τὸ Βυζάντιον παραγένοιτο, καὶ εἰς E τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀνηνέχθη περιωπήν. Μεθ' ὃν Πρόβος υἱὸς αὐτοῦ ἕτερος εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν τοῦτον ἱδρύεται θρόνον, ὃν Μητροφάνης ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο.

δ'. Ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ ὁ Ἄρειος, ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας ἱερεὺς, ἐγνωρίζετο, κτίσμα τολμήσας εἰπεῖν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγον, καὶ οὐσίας ἑτέρας, καὶ οὐ συναΐδιον τῷ πατρὶ, οὐκ

αὐτὸς γεννήτωρ τῆς αἱρέσεως γεγονώς. Πρῶτος μὲν γὰρ Ὠριγένης πρὸς ἄλλαις πλείσταις δόξαις διεφθαρμέναις, καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κτιστὸν καὶ ἀλλότριον εἶναι τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς εἰσηγήσατο. Καὶ μὴ δυνάμενον ὁρᾶν τὸν πατέρα, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν υἱὸν ἀόρατον τυγχάνειν εἰσῆγε τῷ πνεύματι. Ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξερευγόμενος ταυτὶ τὰ ἀπόφημα, ἀλλ' ἦσαν ἐν μόνοις γράμμασι κείμενα, σεσίγητό τε καὶ οὔπω δεδημοσίευτο· ὁ Ἄρειος δὲ, εἰς προῦπτον ταῦτα προήνεγκε, καὶ ἐπὶ τῶν δωμάτων ἐκήρυξε, καὶ πολλοὺς εἰς ἀσέβειαν ὑπεσκέλισε, θορύβων τε καὶ σχισμάτων τὰς ἐκκλησίας ἐνέπλησεν. Ὁ γοῦν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἐν Νικαίᾳ τῇ Βιθυνῶν συνελθεῖν τοὺς τῶν Ἐπαρχιῶν ἐπισκόπους ἐκέλευσε, καὶ ἀθροισθέντων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων, ἐν οἷς ὅσοι καὶ ἱερεῖς τινες καὶ Διάκονοι, ἀλλὰ μέν τοι καὶ Μοναχοί. Ὅτε καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐκεῖ παρῆν τῷ τῶν Διακόνων ἔτι κατειλεγμένος ὢν τάγματι. Καὶ αὐτὸς ὁ Χριστιανικώτατος Βασιλεὺς, ἀφίκετο πρὸς τὴν Νίκαιαν, καὶ συγκαθίσας τοῖς ἱεροῖς πατράσιν ἐκείνοις, ἐπέτρεψε ζητῆσαι τὰ παρὰ τοῦ Ἀρείου λεγόμενα, καὶ διαγνῶναι, εἴ τι τῆς ὀρθῆς ἐκκλίνουσι δόξης. Οἱ δὲ, καὶ ζητήσαντες, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, τὸν μὲν Υἱὸν ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ συναΐδιον ἐδογμάτισαν τῷ Πατρί. Τὸν Ἄρειον δὲ καὶ τοὺς ὁμόφρονας ἐκείνῳ, τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐξεκήρυξαν. Ἦν δὲ τότε τῶν τὰ Ἀρείου πρεσβευόντων, καὶ ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος, τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας τυγχάνων ἐπίσκοπος, ὃς μετέπειτα λέγεται ἀποστῆναι τῆς τοῦ Ἀρείου δόξης, καὶ ὁμογνωμονῆσαι τοῖς συναΐδιον τὸν Υἱὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ δογματίζουσι, καὶ δεχθῆναι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εἰς κοινωνίαν. Μᾶλλον μέν τοι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς πρώτης Συνόδου, καὶ ὑπερμαχῶν εὕρηται τῶν πιστῶν. Οὕτω μὲν οὖν ταῦθ' ἱστορημένα παρά τινων εὕρηται. Ἀμφίβολα δ' ἐκεῖνος αὐτὰ δι' ὧν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ εὕρηται συγγραψάμενος, τίθησι. Πολλαχοῦ γὰρ ἐν τῷ εἰρημένῳ συγγράμματι, Ἀρειανίζων καταλαμβάνεται, αὐτίκα περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὸν Δαβὶδ εἰσάγων λέγοντα. Αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. Φησὶ τὸν μὲν Πατέρα καὶ ποιητὴν ὡς ποιητὴν καὶ παντηγεμόνα νομίζεσθαι βασιλικῷ προστάττοντα νεύματι. Τὸν δὲ τούτῳ δευτερεύοντα θεῖον Λόγον, ταῖς Πατρικαῖς ὑπουργοῦντα ἐπιταγαῖς. Καὶ μετά τινα λέγει τοῦτον ὡσανεὶ τοῦ Πατρὸς ὑπάρχοντα δύναμιν καὶ Σοφίαν, καὶ τὰ δευτερεῖα τῆς κατὰ πάντων βασιλείας καὶ ἀρχῆς ἐμπεπιστευμένον. Καὶ αὖθις μετ' ὀλίγα, καὶ ὅτι ἐστὶν οὐσία τις προκόσμιος ζῶσα καὶ ὑφεστῶσα, ἡ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὅλων εἰς τὴν τῶν γενητῶν δημιουργίαν ὑπηρετησαμένη, καὶ ἃ Σολομὼν λέγει προσώπῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας· Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ ἑξῆς. Καὶ μεθ' ἕτερα πλείονα φάσκει· Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, οἷα Θεοῦ Λόγον προόντα καὶ πρὸ αἰώνων ἁπάντων οὐσιωμένον, τὴν σεβάσμιον τιμὴν παρὰ τοῦ Πατρὸς εἰληφότα, προσκυνεῖσθαι ὡς ἂν Θεόν. Ταῦτα, καὶ ἕτερα δὲ τοῖς ἀρειανίζουσι δόγμασι δεικνύουσιν ὁμόφρονα τὸν Εὐσέβιον. Εἰ μή τις φαίη, πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ ποιηθῆναι τοῦτον τὴν συγγραφήν. Ἡ μὲν οὖν ἁγία Σύνοδος τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ δογματίσασα, καὶ τὸ θεῖον αὐτίκα τῆς πίστεως ἐξέθετο σύμβολον περὶ τοῦ Πα-

A tri coæternum. Nec ipſe tamen auctor hujus ſectæ extitit, ſed Origenes, qui præter plurimas alias perverſas opiniones, etiam unigenitum Dei filium, conditum eſſe, & a natura paterna diverſum, affirmavit: nec videre poſſe patrem, quemadmodum nec ipſe videri poſſit a ſpiritu. quæ deliramenta ex improbo cordis ſui theſauro eructat. Verum ea in ſolis chartis jacebant, tecta ſilentio, necdum vulgata: ſed Arius in conſpectum protulit, & in ædibus prædicavit, multis ad impietatem pertractis, & Eccleſiis tumultu ac diſſenſionibus impletis. Qua re cognita religioſiſſimus Imperator, provinciarum Epiſcopos Nicææ Bithyniæ urbe

B convenire juſſit. Congreſſis igitur cccxviii. ſanctis patribus, inter quos & ſacerdotes nonnulli fuere, & diaconi, atque etiam monachi: quin & Magnus Athanaſius, adhuc in claſſe diaconorum conſtitutus, illic aderat: ipſe etiam Chriſtianiſſimus Imperator Nicæum venit, & ſanctis Patribus aſſedit, & inquirere juſſit, quid diceret Arius, ac dijudicare, numquid a recta ſententia aberraret. Illi cum inquiſivissent, & accurate rem excuſſiſſent: Filium ejuſdem cum Patre naturæ, dignitatis & æternitatis eſſe decreverunt. Arium vero cum ſuis ſectatoribus e cœtu orthodoxorum publico præconio ejecerunt.

C Arii ſectam tum amplexabatur etiam Euſebius Pamphili Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopus, qui poſt deſciviſſe dicitur ab Ariana opinione. Alii conſenſiſſe cum iis qui Filium Patri coæternum, ejuſdemque naturæ eſſe docent, ac a ſanctis Patribus ad communionem receptum. In actis autem primi Concilii, etiam acriter defendiſſe fideles traditur. Hæc ſic a nonnullis expoſita reperiuntur, quæ ipſe in Eccleſiaſtica ſua hiſtoria magis ambigua facit. In quo ſcripto ſæpe Ario favere deprehenditur, ac ſtatim in libri principio, Davidem citans, *Ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe mandavit, & creata ſunt*, ait, *Patrem & factorem, pro conditore ac duce*

D *univerſi haberi, qui regio nutu imperet. Sed ſecundum ab eo divinum Verbum patria exequi juſſa.* Poſt nonnulla item dicit: *Huic, ut Patris potentiæ & ſapientiæ, ſecundas partes regni & imperii in omnes eſſe creditas.* Et paulo poſt iterum: *Ac eſſe naturam quamdam, quæ ante mundum vixerit & ſubſtiterit, ac Deo & Patri univerſi in rerum factarum opificio miniſtrarit, & Solomon ſub perſona ſapientiæ Dei ait: Dominus condidit me principium viarum ſuarum, &c.* Deinde poſt alia plura infert: *Et ſuper hæc omnia, ſicut Dei Verbum, quod ante fuit, & ante ſæcula omnia factum eſt,*

E *venerabilem honorem a Deo Patre adeptum, adorari tamquam Deum.* Hæc & alia demonſtrant, Euſebium Ariana dogmata probaſſe. niſi quis dicat, id opus ante converſionem ab eo fuiſſe conſcriptum. Illud igitur ſanctum Concilium dogma de eadem natura & æternitate Filii ſtatuit, & divinum fidei Symbolum

LIBER XIII. Origenes hæreſiarcha.

Nicænum Concilium damnat Arium.

Edit. Pariſ. pag. 9.

Euſebius Pamphili utrum fuerit Arianus.

LIBER XIII. ſtatim edidit, de Patris & Filii divinitate diſſerendo, non ultra illud progreſſum: CUJUS REGNI NON ERIT FINIS. atque in illo deſiit: *Et in Spiritum ſanctum*. Nam Theologia de Spiritu ſancto, poſt in ſecundo Concilio contra Macedonium congregato, ea quæſtione agitata, adjecta eſt. At Imperator par Apoſtolis, Patrum concordia delectatus, dextram eis porrexit, & quorumdam qui ob Chriſti confeſſionem notas in corporibus ſuis gerebant, mutilata illa membra & partes deoſculatus eſt, eoſque ob mutilationes illas beatos pronunciavit. Libellos contra quoſdam Epiſcopos oblatos, neque legit, neque examinari paſſus eſt, ſed in conſpectu omnium igni abſumpſit, cum his verbis: *Etiam ſi ipſe Epiſcopum aliquem delinquentem viderem, purpura mea eum tegerem*. Inde ſanctos Patres in urbem regiam a ſe conditam traduxit, ut eam fauſtis comprecationibus proſequerentur, & ſecundum Patriarcham deligerent, Sanctum Alexandrum. nam inclytus Metrophanes obierat. Iis peractis, ad ſuam quemque parœciam dimiſit, honoribus & donis magnificis affectos. Imperatoris mater Sancta Helena grandis natu (nam octogeſimum ætatis annum attigiſſe perhibetur) in cæleſtes manſiones diſceſſit: quam filius in æde Sanctorum Apoſtolorum regaliter condidit. Suſcepta contra Perſas expeditione, triremibus Soteropolim defertur, quæ nunc Pythia vocatur: & natura calidis illius loci aquis uſus, ubi etiam toxicum, a fratribus patre dumtaxat eodem natis temperatum, hauſiſſe fertur. Unde Nicomediam profectus, diuturnitate morbi extinctus eſt, annos quinque & quinquaginta natus, cum duo & triginta imperaſſet. Ei filius Conſtantius, Antiochia profectus (nam ibi Perſis repugnabat) cum adhuc viventem inveniſſet, magnifice parentavit, & in Sanctorum Apoſtolorum æde, peculiari tamen portica ad id ædificata, ſepelivit. Memoratur autem inclytus hic Imperator pecuniam & citra delectum inſumpſiſſe, & minori cum delectu comparaſſe: ita ut ejus in largiendo ſtudium magnificentiæ non tribuatur, ſed contra: verum temperandum eſt calamo, ne quam divino illi viro labem aſpergam. Enimvero prophanus ille Julianus, in libro de Cæſaribus, quaſi per deriſum impenſarum Imperatoris religioſiſſimi, fingit Mercurium cum eo colloquentem, quærere, *quæ nam ſit boni Regis nota?* Cui ille reſpondeat, *Imperatori & habenda & inſumenda eſſe multa*. Fertur nec a ſtudiis doctrinarum fuiſſe alienus, ſed his quoque non minorem impendiſſe operam, quam armis. itaque & in diſſerendo acutum extitiſſe, ac neſcio quam veluti magicam orationis illius vim aures hominum demulſiſſe. Scribitur & oſor improborum fuiſſe: ac dicere ſolitus, Imperatorem nemini omnium, ne ſuis quidem propriis membris, parcere debere, publicæ tranquillitatis con-

Edit. Pariſ. pag. 10.

Conſtantini pietas erga Epiſcopos.

Sanctæ Helenæ obitus.

Conſtantini Magni obitus.

Conſtantini Magni mores.

Juliani ſcommata.

pag. 11.

A προσεῖτο τοῦ Υἱοῦ θεολογήσασα ἐν αὐτῷ. Καὶ μέχρι τοῦ, Οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσαι τέλος, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ τέλος ποιησαμένη. Η γὰρ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος θεολογία, μετέπειτα προσετέθη ἐν τῇ δευτέρᾳ Συνόδῳ τῆς περὶ τούτου γενομένης ζητήσεως, ἣ κατὰ Μακεδονίου συνῆπτο. Ο δ' ἰσαπόστολος Αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῇ τῶν πατέρων ὁμονοίᾳ ἡσθεὶς, ἐδεξιώσατο αὐτούς. Καί τινων δὲ ὑπὲρ τῆς τοῦ Σωτῆρος ὁμολογίας φερόντων τὰ στίγματα ἐν τοῖς σώμασι, κατησπάζετο τὰ πεπηρωμένα τούτων μέλη καὶ μόρια. Καὶ αὐτοὺς διὰ τὰς πηρώσεις αὐτῶν ἐμακάριζε. Δοθέντων δὲ λιβέλλων αὐτῷ κατά τινων ἐπισκόπων, οὔτ' ἀνέγνω τού-B τους, οὔτ' εἰς ζήτησιν ἤνεγκεν· ἀλλ' ἐνώπιον ἁπάντων, πυρὶ αὐτοὺς ἀπετέφρωσεν· εἰπὼν, ὅτι Κἂν αὐτόπτης ἐγενόμην Ἀρχιερέως τινὸς ἁμαρτάνοντος, τῇ πορφυρίδι μου ἂν αὐτὸν συνεκάλυψα. Ἐκεῖθεν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν βασίλειον ἄστυ τοὺς θείους ἐκείνους μεταγαγὼν πατέρας, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν εὐλογίας ἀξιώσας αὐτὸ, καὶ χειροτονηθῆναι παρασκευάσας ἐν αὐτῷ δεύτερον Πατριάρχην, τὸν ἱερὸν Ἀλέξανδρον (ὁ γὰρ ἀοίδιμος Μητροφάνης μετήλλαξε τὴν ζωὴν) ἀφῆκεν ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθεῖν παροικίαν, τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς μεγαλοπρεπῶς αὐτοὺς φιλοφρονησάμενος. Η δὲ τοῦ Βασιλέως μήτηρ ἡ μακαρία Ἑλένη, εἰς γῆρας βαθὺ καταντήσασα, (ὀγδοήκοντα γὰρ C λέγεται ζῆσαι ἐνιαυτοὺς) πρὸς τὰς οὐρανίους ἀπῆρε μονὰς, ἣν ὁ υἱὸς ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ βασιλικῶς ἐθησαύρισεν. Ἐκεῖνος δὲ κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύων, τριήρεσι κομίζεται εἰς τὴν Σωτηρόπολιν, ἣ νῦν ὀνομάζεται Πύθια· καὶ τοῖς ἐκεῖσε χρησάμενος αὐτομάτοις θερμοῖς ὕδασιν, ἔνθα καὶ φαρμάκου τε πιεῖν δηλητηρίου λέγεται παρὰ τῶν ὁμοπατρίων αὐτῷ κερασθὲν ἀδελφῶν, εἰς Νικομήδειαν παραγίνεται· ὅπου καὶ τελευτᾷ, νοσήσας ἐφ' ἱκανὸν, ἔτη γεγονὼς πέντε πρὸς τοῖς ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐνιαυτοὺς τριάκοντα πρὸς δυσὶν, ἐνδεόντων δύο μηνῶν. Ον ὁ υἱὸς Κωνστάντιος ἐξ Ἀντιοχείας παραγενόμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν τοῖς Πέρσαις ἀντιμαχόμενος) ἔ-D τι ζῶντα εὑρὼν, ἐκήδευσε μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κατέθετο ἱερῷ, ἐν ἰδιαζούσῃ μέντοι στοᾷ, ἣν ἐπὶ τῇ ταφῇ τοῦ πατρὸς αὐτὸς ᾠκοδόμησεν. Ἱστόρηται δὲ ὁ ἀοίδιμος Αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, ἀφειδῶς τε τὰ χρήματα ἀναλίσκειν, καὶ ταῦτα πορίζειν ἑαυτῷ ἀφειδέστερον. Ως μὴ μεγαλοπρέπειαν κρίνεσθαι τὸ περὶ τὰς δαπάνας φιλότιμον, ἄντικρυς δέ· ἀλλὰ μή τι φαῦλον ἐρῶ περὶ τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρός. Οθεν καὶ ὁ βέβηλος Ἰουλιανὸς ἐν τῷ περὶ τῶν Καισάρων λόγῳ αὐτῷ, ἀποσκώπτων ὥσπερ εἰς τὸν εὐσεβέστατον τουτονὶ Βασιλέα διὰ τὸ πολυδάπανον, πλάττεται τὸν Ἑρμῆν διαλεγόμε-E νόν οἱ, καὶ τί ἂν εἴη γνώρισμα Βασιλέως ἀγαθοῦ πυνθανόμενον· κἀκεῖνον πρὸς τὸ ἐρώτημα λέγοντα, πολλὰ κτήσασθαι χρῆναι τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ἀναλίσκειν πολλά. Λέγεται δὲ μηδὲ λόγων ἀνομίλητος εἶναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτους ἐσπουδακέναι, οὔ τι μεῖον τῶν ὅπλων. Κἀντεῦθεν αὐτῷ τὴν γλῶτταν γενέσθαι πρὸς διάλεξιν εὔστομον, καί τινας ἴυγγας προσεῖναι αὐτῇ, καταθελγούσας τὰς τῶν ἀκροατῶν ἀκοάς. Ἀναγέγραπται δὲ καὶ μισοπόνηρος εἶναι, καὶ εἰωθὼς λέγειν, μηδενὸς τῶν ἁπάντων

τὰς

A τὰς τῶν κοινῶν πραγμάτων καταστάσεις ὄντας τῶν κρατούντων φείδεσθαι δεῖν, μηδὲ αὐτῶν τῶν οἰκείων μελῶν. Τοῖς δὲ μεταβαλλομένοις ἐκ πονηρίας φιλανθρώπως διατιθέμενος, ἔλεγεν, ὅτι τὸ νοσοῦν μέλος ἀποκοπτέον καὶ σηπτικὸν, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι λυμαίνηται· εἰ μέντοι τῆς ὑγιείας ἤδη τυχὸν, ἢ καὶ ὑγιαζόμενον.

έ. Καὶ ὁ μὲν τρισόλβιος Βασιλεὺς ἐκεῖνος, πρὸς τὰς αἰωνίους μετέστη σκηνάς. Η δὲ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία, εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνου παῖδας μεμέριστο ξύμπασα· ὡς μέν τινες συγγράψαντο, παρὰ τοῦ πατρὸς σφίσι διανεμηθεῖσα. ὡς δ' ἕτεροι καθ' ἑαυτοὺς ταύτην αὐτῶν διελομένων, μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πατρός. Οὕτω δ' ἱστόρηται προβῆναι παρὰ σφίσιν ἡ διανέμησις· τῷ μὲν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ προσκληρωθῆναι τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν, τὴν Ἀφρικήν τε καὶ Σικελίαν, καὶ B τὰς λοιπὰς τῶν νήσων. Ἀλλὰ μέν τοι καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν, καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ σὺν τῇ Ἀχαΐᾳ τὴν Πελοπόννησον. τῷ δὲ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῼ, τὰς Κοττίας Ἄλπεις σὺν ταῖς Γαλλίαις προσνεμηθῆναι. (Κοττίαι δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ Κοττίου, Βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου) καὶ τὸ Πυρηναῖον κλίμα, μέχρι τῆς Μαύρων τῷ τοῦ πορθμοῦ διωρισμένον τοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ· τῷ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙῼ, δὲ λάχος γενέσθαι, ὅσα κατὰ τὴν ἑῴαν μοῖραν ἦσαν Ῥωμαίοις ὑπήκοα, καὶ πρὸς τούτοις τὴν Θρᾴκην σὺν τῇ πόλει τῇ πατρῴᾳ. Οὕτω δὲ τοῦ μερισμοῦ τῆς ἀρχῆς προβάντος, ὁ μὲν Κωνστάντιος εἰς τὴν ἑῴαν ἐχώρησε, ἐκστρατεύων κατὰ Περσῶν. Ὁ γὰρ τούτων ἡγεμονεύων Σαπώρης, τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου γνοὺς Κωνσταντίνου, κατὰ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις τελούντων ἐπιὼν καὶ ληϊζόμενος, οὐκ ἐπαύετο. C Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος τῷ Κώνσταντι ἐπεφύετο, τὴν διανέμησιν τῶν χωρῶν αἰτιώμενος. καὶ ἢ παραχωρῆσαι μέρους αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀπαιτῶν, ἢ ἀναδάσασθαι τὰς βασιλείας ἀμφω ζητῶν. Ὡς δ' ἐκεῖνος τῆς ἤδη γεγονυίας διανεμήσεως εἴχετο, καὶ τῶν αὐτῷ προσκληρωθέντων ἀντείχετο, καὶ οὐδὲ τοῦ βραχίστου παρεχώρει τῷ ἀδελφῷ, ὅπλα κατ' αὐτοῦ ἦρεν ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ἐπῆλθε τῇ λάχει τοῦ Κώνσταντος. Ὁ δὲ ἐν Δακίᾳ ἀποδημῶν, καὶ τὴν κίνησιν τοῦ Κωνσταντίνου μαθὼν στράτευμα κατ' αὐτοῦ πέμπει, καὶ στρατηγοὺς, καὶ αὐτὸς ὅσον ἤδη μετὰ πλείονος στρατοῦ ἐπιστῆναι ἐπαγγειλάμενος. Οἱ γοῦν πεμφθέντες ἐγγὺς τοῦ Κωνσταντίνου γενόμενοι, λόχους καθίζουσι. καὶ συμβαλόντες αὐτῷ, φεύγειν ὑπεκρίνοντο. Τῶν δὲ τοῦ Κωνσταντίνου διωκόντων αὐτοὺς ἐξόπισθεν αὐτῶν οἱ λοχῶντες αὐτοῖς γενόμενοι, κατὰ νώτου αὐτοῖς ἐπέθεντο. D Καὶ οἱ φεύγοντες ἐπιστραφέντες, μέσον περιέσχον αὐτούς. Καὶ πολὺ τῆς τοῦ Κωνσταντίνου διέφθαρτο στρατιᾶς, κἀκεῖνος αὐτός. Τοῦ γὰρ ἵππου βληθέντος αὐτῷ, καὶ διὰ τὸ τραῦμα σφαδάζοντος καὶ ἀνασκιρτῶντος, ἐκπέπτωκε τῆς ἕδρας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνῃρέθη, πολλὰ δεξάμενος τραύματα, ὡς τυχὼν τῶν ἐφέσεως. καὶ ὅτι ἀδίκων ἦρξε, καὶ τὴν οἰκείαν τῆς ἀρχῆς μοῖραν ἀποβαλὼν, καὶ αὐτὴν προσζημιωθεὶς τὴν ζωήν. Καὶ γέγονεν ἡ τῆς ἑσπερίου λήξεως ἐπικράτεια ὑφ' ἑνὶ μὲν Κώνσταντι Βασιλεῖ. Εἶτα κἀκεῖνος εἰς ἀλλοκότους ἐκκυλισθεὶς ἔρωτας καὶ ἐκδεδιῃτημένην ζωὴν, ὑπὸ Μαγνεντίου ἐπιβουλευθεὶς, καὶ ἀθλίως ἀπώλετο, Μαγνεντίου, ὃν ἐκεῖνος ἐκ στάσεως στρατιωτικῆς περιέσωσε κινδυνεύοντα, ἤδη τῶν στρα- E τιωτῶν κατ' ἐκείνου τὰ ξίφη γυμνούντων, καὶ διαχειρίσασθαι αὐτὸν ὡρμηκότων. Ὁ Κωνστάντιος δὲ περὶ τὴν ἑῴαν διατρίβων τοῖς Πέρσαις ἐμάχετο, Σαπώρου τοῦ ἔθνους, ὡς εἴρηται, βασιλεύοντος· ὃς Ναρσοῦ μὲν ἦν υἱὸς, οὐ μέντοι ἐξ ἐπισήμου γυναικός. Ἐκ γὰρ τῆς πρωτευούσης τῶν αὐτοῦ γυναικῶν τρεῖς ἐγένοντο τῷ Ναρσῇ παῖδες, Ἀδανάρσης, καὶ Ὁρμίσδας, καὶ τρίτος ἕτερος. Τελευτήσαντος δὲ Ναρσοῦ, ὁ πρεσβύ-

Zonaræ Annales Tom. II.

A ſervandæ cauſa: & humanna erga eos, qui a malitia diſcederent. membrum enim ægrum ac putridam reſecandum, ne ſana etiam inficeret: non autem id quod vel in integrum eſſet reſtitutum, vel certe conſaneſceret. LIBER XIII.

V. Imperatore illo beatiſſimo in æterna tabernacula tranſlato, Imperium Romanorum inter tres illius filios eſt diviſum, vel ab ipſo, ut quidam ſcribunt: vel, eo defuncto, ex ipſorum conſenſu, ad hunc modum. CONSTANTI attributam eſſe Italiam, & Romam ipſam, Africam, Siciliam, cum reliquis Inſulis, atque etiam Illyricum, Macedoniam, & cum Achaja B Peloponeſum. CONSTANTINO Alpes Cottias, quæ nomen habere dicuntur a Cottio illius loci quondam Rege, cum Galliis, & tractum Pyrenæi uſque ad Mauritaniam, Oceani anguſto freto, diremptam ab Hiſpaniis. CONSTANTIO ea obveniſſe, quæ in orientali parte Romanæ ditionis erant, & Thraciam cum urbe paterna. Poſt hanc regnorum partitionem, Conſtantius in Orientem ſe contulit, ad Perſarum arma reprimenda. Nam eorum dux Sapores, audita Conſtantini Magni morte, Romanas provincias continentibus populationibus & direptionibus infeſtabat. C Interea Conſtantinus cum Conſtante ob partitionem provinciarum expoſtulat, petens, ut aut parte regni ſibi cedat, aut partitio de integro inſtituatur. Cum autem ille priore diviſione niteretur, & quæ obvenerant tueretur, neque fratri vel minimum concederet; Conſtantinus armis arreptis, provincias Conſtantis invadit. Qui cum in Dacia agens, motu illo cognito, duces cum exercitu contra eum mittit, ipſe mox cum majoribus copiis ſecuturus. Qui miſſi e- rent, cum parum a Conſtantino abeſſent, inſidias locant: pugnaque inita, fugam ſimulant. quos, dum Conſtantini milites perſequuntur, D qui in inſidiis collocati fuerant, a tergo invadunt. Sic fugientibus etiam converſis, in medio duorum exercituum intercepti, magna ex parte cadunt, ipſo etiam Conſtantino interfecto. Nam equo vulnerato, & ex vulnere efferato, ſella excuſſus, multis vulneribus conficitur: neque voti compos factus, & quia injuriæ fuerat auctor, præter jacturam ſui imperii, vita etiam privatus. Sic occidentali regno ad unum Conſtantem devoluto, is etiam nefandis amoribus implicatus, & perverſam vitæ rationem ſecutus, inſidiis Magnentii miſerabiliter periit: quem Magnentium e militum E ſeditione, ſtrictis jam gladiis in necem ejus ruentium, eripuerat. Dum hæc geruntur, Conſtantius in Oriente, cum Perſarum Rege Sapore pugnat, filio Narſei, verum ex ignobili muliere procreato. Nam is e principe uxore tres filios ſuſceperat, Adanarſem, Hormiſdam, & tertium quemdam. Defuncto Narſeo, Adenarſes natu maxi-

CONSTANTINUS. CONSTANTIUS. CONSTANS. Regnorum diviſio inter tres fratres.

Alpes Cottiæ.

Conſtantii bellum cum Sapore Perſa.

Conſtantinus moto contra fratrem Conſtantem bello occiditur.

Edit. Pariſ. pag. 12.

Magnentius.

Perſarum Rex Narſes.

Adanarſes Narſeis filius.

Liber XIII. mus in imperio ſuccedit. Sed ex nimia crudelitate & inhumanitate odio Perſarum ſuſcepto, regno excidit. Cujus atrocis ingenii ſpecimen quoddam eſt proferendum. Aliquando patri ejus tentorium Babylone allatum eſt, e variis illius loci pellibus confectum. Quod modo extenſum, dum Narſes contemplatur, rogat Adanarſem puerum adhuc, ut placeat? Tum ille: *Ubi*, inquit, *regno potitus fuero, pulchrius tentorium ex humanis pellibus conficiam*. Sic ab ipſa infantia immanitatem ſuam declarabat. Eo igitur

Sapores Rex Perſarum.

pulſo, Sapori regnum eſt delatum: qui ſtatim fratrem alterum oculis privat, Hormiſdam vinctum in cuſtodia tenet. Cæterum mater, & uxor illius, cuſtodibus pecunia delinitis, ad viſendum eum admiſſæ, limam illi dederunt, qua ferrea vincula diſſecaret; & quid deinceps faciendum eſſet, monuerunt, paratis equis & fugæ comitibus. Dein-

Hormiſdas ad Romanos tranſfugium.

de uxor ejus caſtodibus opiparam cœnam apponit. Illi & epulis diſtenti, & mero obruti, in profundam ſomnum delabuntur. Quibus dormientibus Hormiſdas & vincula rumpit, & caſtello elapſus, a Romanis honorificentiſſime ſuſcipitur. At Sapor fuga ejus læſari ſe oſtendebat, ut metu ab eo imminente liberatus. Nam exulem non modo dedi ſibi non poſtulavit, ſed uxorem etiam honorifice ad eum miſit. Erat autem Hormiſdas, & magni roboris, & jaculator adeo peri-

Edit. Pariſ. pag. 13.

tus, ut dum jaculum vibrabat, prædiceret, qua parte hoſtem percuſſurus eſſet. Hic igitur Conſtantio contra populares ſuos navat operam, multis equitum turmis præfectus. Verum Conſtantius Imperator, ſæpe cum Perſis congreſſus, inferior recedebat, multis ſuorum amiſſis: ceciderunt etiam Perſarum plurimi, Sapore ipſo vulnerato.

Magnentius tyrannidem invadit.

VI. Cognitis autem adverſis Perſico bello Conſtantii rebus, Magnentius, patre Britanno natus, qui primum inter Protectores militarat, deinde Comes duarum Romanarum legionum appellatus fuerat, cum jampridem regni occupandi cupiditate æſtuaret, tunc magis etiam conſilium ſuum urgebat, cum Perſico bello rem male gerere Conſtantium audiret, opportunitatem optata perficiendi dari ſibi ratus. Itaque per ſpeciem natalis ſui celebrandi Auguſtoduni, primores civitatis ad epulas invitat, quoſdam conſilii ſui conſcios, nonnullos ignorantes, quid animi haberet: productoque uſque ad veſperam convivio, ſurgit, & propere cubiculum ingreſſus, paulo poſt habitu regio cum multis ſatellitibus progreditur. Ea res ignaros quid moliretur conſternavit: ſed oratione ad eos qui aderant habita, alios verbis, alios vi in ſuas partes traducit. Iiſque comitantibus regiam ingreditur, pecuniam dilargitur, portis urbis cuſtodes adhibet: mandat, ut in-

Conſtans Magnentii inſidiis occiditur.

gredi patiantur omnes, exire neminem, ne facinus ſuum publicetur. Statim mittit qui Conſtantem

A τερος τῶν τριῶν τούτων Ἀδανάρσης τῆς ἀρχῆς διάδοχος γέγονεν. Ὠμὸς δὲ λίαν τυγχάνων, καὶ ἀπηνὴς, κἀντεῦθεν μισούμενος ὑπὸ τῶν Περσῶν, τῆς βασιλείας ἐξέπεσεν. Εἰρήσθω δέ τι καὶ τῆς ἐκείνου γνωμικῆς ὠμότητος γνώρισμα. Σκηνή ποτε τῷ πατρὶ αὐτοῦ διεκομίσθη ἐκ Βαβυλῶνος, δέρμασιν ἐγχωρίοις ποικιλώτερον εἰργασμένη. Ταύτην οὖν ἐκπετασθεῖσαν ἄρτι θεώμενος ὁ Νάρσης, ἠρώτησε τὸν Ἀδανάρσην, παιδίον ἔτι τυγχάνοντα, εἰ ἀρέσκοι αὐτῷ ἡ σκηνή; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, εἰ κρατήσοι τῆς βασιλείας, κρείττω ταύτης ποιήσειν, ἐξ ἀνθρώπων δορᾶς. Οὕτω νηπιόθεν ἐνέφαινε τὴν ὠμότητα. Τούτου τοίνυν ὑπὸ τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, Σαπώρης εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισήχθη. Καὶ ὃς, εὐθὺς τὸν μὲν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν ἐξετύφλωσε· τὸν Ὁρμίσδαν δὲ δεσμήσας, ἔμφρουρον εἶ-

B χεν. Ἡ δέ γε μήτηρ ἐκείνου, καὶ ἡ γυνὴ, χρήμασι δεξιωσάμεναι τοὺς φρουρούς, εἰς ἐπίσκεψιν ἐκείνου παρεχωρήθησαν εἰσελθεῖν. Καὶ εἰσελθοῦσαι ῥίνην αὐτῷ παρέσχον, ἵνα ταύτῃ τὰ σιδήρεα διακόψῃ δεσμὰ, ὑποθέμεναι καὶ ὅσα δέοι μετὰ ταῦτα ποιεῖν, ἵππους τε αὐτῷ καὶ τοὺς συναποδράσοντας ἑτοιμάσασαι. Εἶτα τοῖς φρουροῖς ἡ ἐκείνου σύνευνος δεῖπνον παρέθετο δαψιλές· οἱ δὲ καὶ βρωμάτων ἐμφορηθέντες, καὶ τοῦ ἀκράτου σπάσαντες ἀκρατέστερον, ἐλήφθησαν ὕπνῳ βαρεῖ. Ὁ δ' Ὁρμίσδας κοιμωμένων ἐκείνων, καὶ τὰ δεσμὰ τῇ ῥίνῃ διέκοψε, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐξελθὼν ᾤχετο, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀπέδρα, καὶ ὑπεδέχθη φιλοτιμότατα. Ὁ δὲ Σαπώρης ἐῴκει τῇ φυγῇ ἐ-

C κείνου ἐφήδεσθαι, οἷα τὸν ἐξ ἐκείνου ἀποσκευασάμενος φόβον. Οὐ μόνον ἐκδοθῆναι οἱ τὸν φυγάδα οὐκ ἐξεζήτησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐντίμως ἐξέπεμψεν. Ἦν δὲ ὁ Ὁρμίσδας καὶ πολὺς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀκοντιστὰς περιδέξιος, ὡς ἐν τῷ πάλλειν κατά τινος τὸ ἀκόντιον, λέγειν ὅπῃ βαλεῖ τὸν πολέμιον. Οὗτος τοίνυν τῷ Κωνσταντίῳ κατὰ τῶν ὁμοφύλων συνεστρατεύετο, ἄρχειν ταχθεὶς ἱππέων ἴλας πολλάς. Ὁ βασιλεὺς δὲ Κωνστάντιος πολλάκις τοῖς Πέρσαις συμβαλὼν, τὴν ἥττονα μοῖραν εἶχε, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀπέβαλε. Καὶ τῶν Περσῶν δὲ πλεῖστοι πεπτώκασι, καὶ αὐτὸς ὁ Σαπώρης ἐτρώθη.

ς'. Οὕτω μέντοι τῶν ἐπὶ Πέρσας πολέμων συνενεχθέντων τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ, μαθὼν ταῦτα Μαγνέντιος, ὃς ἐκ πατρὸς μὲν γεγένητο Βρεττανοῦ, ἐν τοῖς Προ-

D τίκτορσι δ' ἐστρατεύετο, εἶτα καὶ Κόμης ὠνομάσθη ταγμάτων δύο Ῥωμαϊκῶν, τυραννῆσαι τε πάλαι ἐπιθυμῶν, τότε μᾶλλον ἔθετο τῷ σκοπῷ, ὅτι ἀσχημονεῖν περὶ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἤκουε τὸν Κωνστάντιον. Καὶ δυναμείαν ἔχειν τηνικαῦτα τὸ ἐγκεχειρηκέναι τῇ τυραννίδι· καὶ πλασάμενος τὰ ἑαυτοῦ ἑορτάζειν γενέθλια ἐν Αὐγουσταλίῳ τῇ πόλει συνεκάλεσε τοὺς ἐξόχους τῆς πόλεως, τῷ συμποσίῳ αὐτοῦ συμμεθέξοντας, τοὺς μὲν καὶ συνίστορας αὐτῷ τοῦ σκοποῦ, τοὺς δὲ καὶ ἀμετόχους τοῦ σκέμματος. Καὶ παρέτεινε τὸν πότον ἕως ἑσπέρας. Ἐξαναστὰς δὲ τοῦ συμποσίου, ἄφνως εἰς τὸν κοιτῶνα εἰσέδραμε, καὶ προέεισιν ἐ-

E κεῖθεν μετὰ βραχὺ ἐν σχήματι βασιλείας σὺν δορυφόροις πολλοῖς, ὃ τοὺς μὴ συνειδότας αὐτῷ τὴν πρᾶξιν ἐτάραξεν. Ἐκεῖνος δὲ διαλεχθεὶς τοῖς παροῦσι, τοὺς μὲν ἔπεισε συνθέσθαι αὐτῷ, ἐνίους δέ γε καὶ ἐβιάσατο. Καὶ συμπαραλαβὼν αὐτοὺς, εὐθὺς εἰς τὰ βασίλεια ἄπεισι, καὶ διανομὰς χρημάτων ἐποιεῖτο. Ταῖς τε πύλαις τῆς πόλεως ἐπέστησε φύλακας, ἐντειλάμενος, τοῖς μὲν εἰσιοῦσι τὴν εἴσοδον συγχωρεῖν, ἐξιέναι δὲ μηδένα παραχωρεῖν, ἵνα μὴ πῶς τὸ τολμηθὲν κηρυχθῇ. Καὶ αὐτίκα στέλλει τοὺς τὸν Κώνσταντα ἀναιρήσοντας,

πεπονηκυῖα τὸ τόλμημα. Ὁ δὲ περὶ θήραν ἐσχόλαζε. Καὶ γὰρ ἐμεμήνει περὶ τὰ κυνηγέσια, καὶ ταύτῃ ἀρθρίτιδι προσπαλαίων ἐδόκει, ἣν ἐξ ἀδηφάγου ἀμετρίας ἐνόσησε καὶ ἀκολάστου βίου· ἢ καὶ ἐν προσχήματι θήρας εἰς ὕλας ἐγκατεδύετο μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μειρακίσκων καὶ νεανίσκων, οἳ ἐκείνῳ διὰ κάλλος συνελέγοντο καὶ ὡραΐζοντο, ἐκαλλωπίζοντό τε περιεργότερον, καὶ λίχνοις ἐκείνου ὀφθαλμοῖς ἀκολασίας ἐμπύρευμα, ἀφ᾽ ἐκείνου ἐτύγχανον, ὡς λέγεται, παιδικά. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον ταῖς ὕλαις ἐνδιέτριβεν, ἐκκλίνων τὴν μετὰ κοσμίων ἀνδρῶν συνδιαγωγήν. Παρὰ τὸν Ῥοδανὸν τοίνυν ποταμὸν οἱ παρὰ Μαγνεντίου σταλέντες γενόμενοι, μετὰ τὴν θήραν ὑπνώττοντα τὸν Κώνσταντα διεχειρίσαντο· καὶ τοὺς ἐκείνῳ δὲ συνόντας, ὀλίγους ὄντας, ἀπέκτειναν. Οἱ δὲ μὴ οὕτω φασὶ γενέσθαι τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν· γνῶναι δ᾽ ἐκεῖνον τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ἐπανάστασιν· καὶ μονωθέντα, καταλιπόντων αὐτὸν τῶν περὶ αὐτόν, ναῷ προσφυγεῖν, κἀκεῖ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἀποδύσασθαι, κἀκεῖθεν ἐκβληθέντα ἀναιρεθῆναι, ἑπτακαίδεκα ἔτη ἀνύσαντα παρὰ τὴν ἀρχὴν· τῆς δ᾽ ἡλικίας ἤδη παρεληλυθότα τριακοστόν. Λέγεται δὲ ἄρτι γεννηθέντος αὐτοῦ, ἐπιτρέψαι τοῖς ἀστρολόγοις τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ τούτου γενεθλίῳ ποιῆσαι θεμάτιον. Κἀκείνους πρὸς ἄλλοις οἷς περὶ αὐτοῦ προειρήκασι, καὶ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς αὐτοῦ μάμμης ἀναιρεθήσεται. Ὃ θανούσης ἐκείνης, καὶ διέπαιζεν ὁ Κώνστας· τὸ δ᾽ εἰς ἔργον ἀποβέβηκε, καὶ ἡ τῶν ἀστρολόγων οὐ διήμαρτε πρόρρησις, κἂν ὑπῆρχε λοξά. Ἐν γὰρ πολίχνῃ Ἑλένῃ καλουμένῃ εἰς ὄνομα τῆς βασιλίσσης ἐκείνης, ὁ Κώνστας ἀνῄρητο. Ὁ μὲν οὖν οὕτω βεβιωκὼς ἀσελγῶς, οὕτως οἰκτρῶς ἐστέρητο τῆς ζωῆς. Ὁ δὲ Μαγνέντιος κατὰ ῥοῦν αὐτῷ τῶν τῆς τυραννίδος χωρησάντων πραγμάτων, ἐσπούδασε τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας τοὺς λογιμωτέρους ἐκ μέσου ποιήσασθαι. Καὶ πλασάμενος γραφὰς πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐκ τοῦ Κώνσταντος σταλείσας αὐτοῖς, μετακαλουμένου δῆθεν πρὸς ἑαυτόν, καθ᾽ ὁδὸν λοχήσας, πλείστους ἀπέκτεινε, μὴ δὲ τῶν οἰκείων συνωμοτῶν φειδόμενος. Ἀλλὰ καὶ τούτους διέφθειρεν. Καὶ ὁ μὲν ἐν τοιούτοις ἦν, ἑαυτῷ κρατύνων τὴν τυραννίδα. Τῷ δὲ Κωνσταντίῳ τὸν θάνατον πυθομένῳ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐμερίζετο ἡ διάνοια ἐνθυμουμένῳ πότερον ἂν προτιμήσαιτο, τὸ Πέρσαις ἀντικαθίστασθαι κείρουσι τὰ Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἢ τούτων, κατά γε τὸ παρόν, ἀμελῆσαι, καὶ χωρῆσαι κατὰ τοῦ τυραννήσαντος, ἵνα καὶ τὸν τοῦ συγγόνου τίσαιτο φόνον, καὶ ἑαυτῷ προσποιήσηται τὰ ἑσπέρια.

ζ. Ταῦτα τοῦ Κωνσταντίου σκοποῦντος καὶ διαμέλλοντος, ὁ Σαπώρης ἐπεὶ κἀκείνῳ πρὸς γνῶσιν ἦλθε τὰ συμβεβηκότα περὶ τὸν Κώνσταντα, ἐπιτίθεται τῷ καιρῷ, καὶ σὺν βαρεῖ στρατεύματι κατὰ τῶν ὑποκειμένων Ῥωμαίοις ἐπέσει χωρῶν τε καὶ πόλεων, καὶ πολλὴν μὲν ἐληΐσατο χώραν, ἀλλὰ μέντοι καὶ φρούρια εἷλε, καὶ τέλος ἐπολιόρκει τὴν Νίσιβιν, ἣ πάλαι μὲν τῇ τῶν Ἀρμενίων διέφερε βασιλείᾳ, ἐπὶ δὲ Μιθριδάτου, ὃς Τιγράνου τοῦ τῶν Ἀρμενίων τότε κρατοῦντος ἦν γαμβρός, καὶ ἐξ ἐκείνου τὴν πόλιν εἰλήφει, ὑπὸ Ῥωμαίων ἑάλω πολιορκίᾳ. Ἐν ταύτῃ γοῦν ὁ Σαπώρης ἐλθών, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανήν, ἵν᾽ αὐτῷ ἡ πόλις ἁλῷ, κριούς τε γὰρ προσῆγε τοῖς τείχεσι, καὶ διώρυχας ὑπογαίους πεποίητο, ἀλλὰ πρὸς πάντα γενναίως ἀντικαθίσταντο οἱ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν ποταμὸν δέ, ὃς διὰ μέσης ἔρρει τῆς πόλεως, μετοχέτευσεν, ἵνα δίψει πιεζόμενοι οἱ τῆς πόλεως, προδῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν. Τοῖς δέ, ἀφθονία ἦν ὑδάτων καὶ ἐκ φρεάτων

tollant, rei ignarum. Erat ille venatione tum occupatus, cujus inſano ſtudio tenebatur. idque, cum articulari morbo perpetuo vexaretur, quem immoderatis ſibi voluptatibus vitæque intemperantia conciliarat: aut etiam per ſpeciem venationis in ſylvas ſeſe abdebat, cum pueris & adoleſcentulis, quos ob formam conquiſitos in deliciis habere dicebatur: qui exquiſitum in modum culti, avidos ejus oculos turpi libidinis flamma incendebant. Ea quoque de cauſa ſylvas magis frequentabat, ut modeſtorum virorum conſuetudinem evitaret. Milites a Magnentio miſſi, cum ad Rhodanum fluvium veniſſent, Conſtantem a venatu dormientem occidunt, interfectis etiam ſatellitibus, quos paucos circum ſe habebat. Alii rem aliter narrant: eum ſeditionem contra ſe motam cognoviſſe, & a ſuis deſtitutum, depoſitis Imperii inſignibus in ſacellum quoddam confugiſſe, & inde extractum, occiſumque eſſe regni anno decimo ſeptimo, ætatis trigeſimo expleto. Ferunt patrem ejus juſſiſſe Aſtrologos, infantis recens editi thema natalitium conſtituere, qui præter cætera illi prædicta, illud etiam adjecerint, eum in ſinu aviæ interfectum iri. Id, illa mortua etſi Conſtans eluſit, nihilominus eſt eventu comprobatum, non fruſtrata aſtrologorum prædictione, quamvis obliqua. Nam in oppidulo cui de Imperatricis nomine factum erat nomen Helenæ, interfectus eſt, qui ut vitam petulantem egerat, ita miſerabilem ejus exitum eſt ſortitus. Magnentius autem, cum uſurpato imperio feliciter ſucceſſiſſet, eorum qui magiſtratus gerebant celeberrimum quemque e medio tollere ſtuduit, miſſis ad eos ſub nomine Conſtantis litteris, quibus illos ad ſe accerſeret, eorumque plurimos in itinere per inſidias interfecit, ne conjuratis quidem ſuis parcens. Illo hæc ad tyrannidem ſuam ſtabiliendam agitante, Conſtantius morte fratris audita, anceps animi erat, utrum Perſis Romanas provincias vaſtantibus reſiſteret, an ea re in præſentia omiſſa, novitium tyrannum invaderet: tum fratris necem ulturus, tum occidentis imperium ſibi vendicaturus.

Edit. Pariſ. pag. 14.

Aſtrologorum de Conſtantis obitu prædictio.

Magnentius proceres tollit.

Conſtantii anceps cura.

VII. Sed Conſtantio hac deliberatione ſuſpenſo, Sapor, qui & ipſe Conſtantis caſum cognoverat, occaſionem urget, & cum ingenti exercitu provincias & urbes Romanorum invadit, longe lateque prædas agens, caſtellis etiam captis, denique Niſibin obſidet. Ea quondam ad Armeniæ regnum pertinuit, ſed ſub Mithridate Tigranis Regis Armeniorum genero, qui tum illam dotalem tenebat, a Romanis capta fuit. Hanc igitur Sapor aggreſſus, omnes ad expugnandum machinas adhibuit, admotis ad muros arietibus, actiſque cuniculis. Sed qui obſidebantur, fortiter ad omnia reſiſtebant. Cumque fluvio, qui mediam urbem perfluit, alio deriva-

LIBER XIII.

to, ut oppidani ſiti coacti ſeſe dedereot, ex puteis & fontibus abunde illis aqua ſuppetente, nihil profeciſſet, ad aliud convertitur. Regreſſus eoim verſus caput ejuſdem amnis, qua io convallibus anguſto alveo defluebat: loco illo obſepto, curſum inhibuit, & aquam ſtagnantem, remotis aggeribus confeſtim verſus urbem emiſit; quæ quia plurima collecta fuerat, magno impetu partem muri dejecit. Barbarus vero quum urbem non ſtatim intraret, tum quia diei ſerum erat, tum quod jam expugnatam, poſtridie citra dimicationem ſe accepturum putabat. Oppidani etſi ad ruinam muri conſternati, tamen ut Perſas differre ingreſſum viderunt, noctem illam egere inſomnem, & operarum multitudine novo extructo muro locum illum muniveruot. Quod Sapor mane conſpecto, caſum eum ſuæ negligentiæ adſcribens, oihilo ſecius oppugnationem urget, multis aliis rationibus tentatis. Cum autem ſuorum plurimos amiſiſſet (nam ad viginti millia Perſarum ad Niſibin cecidiſſe dicuntur) cum dedecore diſcedit, quod Maſſagetæ facta impreſſione Perſidem vaſtarent. Conſtantius Imperator, Niſibi munita, & civibus recreatis, Orienti a Perſis jam induciis datis, verſus Occidentem progreditur, quum ei nunciatur Vetranio colludere cum Magnentio. Erat is Illyricarum legionum dux, cognitoque Magnentii motu, & cæde Conſtantis, Tyranno haud ceſſerat, ſed & ipſe alibi tyrannidem occuparat: etſi per litteras ſe Tyranno reſiſtere profitebatur, ipſumque Conſtantium ad illum propere opprimendum evocabat.

Edit. Pariſ. pag. 15.

Magnentii & Vetranionis legatio ad Conſtantium.

Vetranio igitur & Magnentius certis conditionibus reconciliati, ambo communiter legatos ad Conſtantium mittunt, petentes, ut armis poſitis principem honorem obtineret. Hæc legati, Imperatorem circa Thraciæ Heracleam adepti renunciant, qui ob illa ſollicitus, noctu ſomnium hujuſmodi vidit.

Conſtantii ſomnium & expeditio contra Magnentium.

Patrem aſtare ſibi putabat, qui filium Conſtantem manu tenens, ita ſibi diceret: Conſtanti, *En fratrem tuum Conſtantem, multis Regibus ortundum, qui a tyranno cæſus eſt. Ejus necem te ulciſci oportebit; neque connivere ad Imperii dilacerationem & everſionem Reipublicæ. Quare ad tyrannidem evertendam propera, neque inultum fratrem eſſe patere.* Conſtantius e ſomno experrectus, legatos in cuſtodiam dat, ipſe ſtatim, oihil cunctatus, Sardicam pervenit. Vetranio improviſo Imperatoris adventu territus, Conſtantio ut domino procedit obviam, relictis prioribus conſiliis, & pactis quæ cum Magnentio inierat rejectis.

pag. 16.

Vetranio Conſtantium adit.

Eum Conſtantius ſyncere admiſit, etiam menſæ ſuæ adhibitum. Nam regni inſignibus depoſitis Vetranio, plebejo habitu pedes Imperatoris amplexus fuerat. Is vero hominem amplexus patrem nominavit, porrectaque manu ſenem fulciens, cœnæ adhibuit, aſſignata ei Pruſa urbe Bithyniæ in qua habita-

A καὶ ἐκ πηγῶν. Ὡς δ' εἰς οὐδὲν αὐτῷ κατελείπετο ἀνύσιμον ἡ ἐπίνοια, ἕτερόν τι αὐτῷ μεμηχάνητο. Ἀναδραμὼν γὰρ τὸν ποταμόν, ὅς, ὡς εἴρηται, διὰ τῆς πόλεως ἔρρει, καὶ πρὸς φάραγγας γεγονώς, ἔνθα ὁ χῶρος δι' οὗ ᾔει, ἐστένωτο, ἀπέφραξε τὸν τόπον, καὶ ἐπέσχε τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ. Τοῦ δ' ὕδατος πλημμυρήσαντος, ἀθρόον τὰ φραγνύντα τὴν τοῦ ὕδατος δίοδον ἐξελών, ἀφῆκε τὸ ῥεῦμα κατὰ τῆς πόλεως· τὸ δέ, πολύ τε συνεστραμμένον καὶ σὺν βίᾳ σφοδρᾷ τῷ τείχει προσπεσόν, μέρος ἐκείνου κατέρραξεν. Οὐκ εὐθὺς δὲ ὁ βάρβαρος εἰσέδυ τὴν πόλιν, ἀλλ' ὡς ἤδη ἁλωθείσης αὐτῆς (ἐπεὶ καὶ πρὸς ἑσπέραν ἦν ὁ καιρὸς) εἰσαύριον παραλήψεσθαι τὴν πόλιν, μή τινος ἀντιβαίνοντος, ὑπερέθετο. Οἱ δ' ἐν τῇ πόλει, πρὸς μὲν τὸ ῥῆγμα τοῦ τείχους ἐθορυβήθησαν. Ὡς B δ' εἶδον τοὺς Πέρσας ὑπερθεμένους τὴν εἴσοδον, ἄυπνοι τὴν νύκτα διαπλέσαντες, πολυχειρίᾳ τὸν τόπον ὠχύρωσαν, τεῖχος ἐντὸς ἀνεγείραντες ἕτερον. Ὅπερ ἕωθεν ὁ Σαπώρης ἰδών, ἀμελείᾳ οἰκείᾳ τὸ ἀτύχημα ἐπεγράφετο. Ἀλλ' οὐδ' οὕτω τῆς πολιορκίας ἀφίστατο. Πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτεχνησάμενος, καὶ πλείστους τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν (ὑπὲρ γὰρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας κινδυνεῦσαι λέγεται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος πολιορκουμένης Νισίβεως) μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησεν. Ἤδη γὰρ καὶ Μασσαγέται τῇ Περσίδι ἐπήλθοσαν, καὶ αὐτὴν ἐλυμαίνοντο. Κωνστάντιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν Νίσιβιν κατωχύρωσε, καὶ τοὺς πολίτας αὐτῆς ἀνεκτήσατο. Αὐτὸς δὲ ἀνακωχῆς ἤδη τῇ ἑῴᾳ γενομένης ἐκ τῶν C Περσῶν, πρὸς τὰ ἑσπέρια ὥρμησε. Καὶ οἱ ἀγγέλλεται Βετρανίων κοινοπραγήσας τῷ Μαγνεντίῳ. Τῶν γὰρ παρ' Ἰλλυριοῖς ἄρχων οὗτος στρατευμάτων τυγχάνων, καὶ μαθὼν τὴν Μαγνεντίου τὴν ἐπανάστασιν, καὶ τὸν φόνον τοῦ Κώνσταντος, οὐχ ὑπεῖξε τῷ τυραννήσαντι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑτέρωθεν τυραννίδι ἐπικεχείρηκε. Τῷ Κωνσταντίῳ δ' ἐπιστέλλων, ἔλεγε τῷ τυράννῳ ἀντικαθίστασθαι, καὶ αὐτὸν ἀφικέσθαι εἰς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν κατέπειγεν. Ἐπὶ συνθήκαις δ' οὖν ὁ Βετρανίων καὶ ὁ Μαγνέντιος ἀλλήλοις συνιστάμενοι, πρέσβεις ἄμφω κοινοὺς πρὸς τὸν Κωνστάντιον στέλλουσιν, ἀξιοῦντες αὐτὸν καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ τὴν πρώτην ἔχειν τιμήν. Περὶ γοῦν τὴν τῆς Θρᾴκης Ἡράκλειαν ἐντυχόντες οἱ πρέσβεις τῷ Αὐτοκράτορι, τὰ μεμηνυμένα οἱ ἀπήγγειλαν. Ὁ δὲ ἐν φροντίδι διὰ ταῦτα γενόμενος, νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὁρᾷ τοιοῦτον ὄ- D ναρ. Ἐδόκει τὸν πατέρα αὐτοῦ αὐτῷ παραστῆναι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Κώνσταντα κατέχοντα τῇ χειρί, καὶ λέγειν αὐτῷ· Κωνστάντιε, ἰδοὺ Κώνστας ὁ σὸς ἀδελφός, πολλῶν δὲ βασιλέων ἀπόγονος, ὡς ἐκ τυράννου διώλετο. Χρή σε τοίνυν τοῦτον τιμωρῆσαι, καὶ τὴν ἀρχὴν μὴ περιόψεσθαι διασπωμένην, μήτε τὴν πολιτείαν ἀνατρεπομένην. Σπεῦσαι δὲ τὴν τυραννίδα καθελεῖν, καὶ μὴ περιιδεῖν τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον. Ἐπὶ τούτοις διυπνισθεὶς ὁ Κωνστάντιος, τοὺς μὲν πρέσβεις κατέσχε, καὶ φρουρᾷ παραδίδωσιν. Αὐτὸς δ' αὐτίκα μηδὲν μελλήσας εἰς Σαρδικὴν παραγίνεται, καὶ ὁ Βετρανίων τὴν ἀνέλπιστον ἐπιδημίαν πτήξας τοῦ Κωνσταντίου, ὡς δεσπότῃ αὐτῷ προϋπήντηκε, τάς τε προτέρας καταλείψας βουλάς, καὶ ἀθετήσας τὰς συνθήκας τὰς E πρὸς Μαγνέντιον. Καὶ ὁ Κωνστάντιος δὲ αὐτὸν γνησίως προσήκατο, καὶ ὁμοδίαιτον ἐποιήσατο. Τὰ γὰρ τῆς βασιλείας ἀποδυσάμενος ὁ Βετρανίων γνωρίσματα, ἐν ἰδιώτου στολῇ τῶν τοῦ βασιλέως ποδῶν ἐπελάβετο. Ὁ δὲ περιεπτύξατό τε τὸν Βετρανίωνα, καὶ πατέρα ὠνόμασε. Καὶ χεῖρα ὀρέγων αὐτῷ, καὶ ὑποστηρίζων, πρεσβύτην ὄντα, συνδείπνον ἐποιήσατο, εἶτα ἡ Προῦσα αὐτῷ (πόλις δ' αὕτη τῶν Βιθυνῶν) εἰς κατοικίαν ἀφώριστο, καὶ χωρία πρὸς

χορηγίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπονενέμητο. Ἔνθα διαγαγὼν ἐπὶ ἓξ ἐνιαυτοὺς, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε. Καὶ τὰ μὲν περὶ Βετρανίωνα εἰς τοιοῦτον κατηντήκασι τέλος.

η΄. Ὁ δ' Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος πρὸς Μαγνέντιον ὥρμητο. Ὁ δὲ ἐν Μεδιολάνῳ διῆγε, τὸν ἀδελφὸν Δεκέντιον ἀναγορεύσας Καίσαρα, καὶ στείλας αὐτὸν τὰς Γαλλίας φυλάξοντα. Ἐν τούτοις δ' αὖθις ὁ Σαπώρης ἀδείας δραξάμενος, τὰ περὶ τὴν ἑῴαν ἐπόρθησε, καὶ λείαν λαβὼν, καὶ δορυαλώτους πολλοὺς ἐπανέζευξεν. Οὕτω δὲ ἑκατέρωθεν ὁ Βασιλεὺς περιστοιχιζόμενος ταῖς ἐκ τῶν πολεμίων φροντίσι, Γάλλον τὸν οἰκεῖον ἐξάδελφον τιμήσας τῇ ἀξίᾳ τοῦ Καίσαρος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν Κωνσταντίαν κατεγγυήσας αὐτῷ, εἰς τὴν ἑῴαν ἐξέπεμψε, τὰς ἐφόδους τὰς Περσικὰς ἀνακόπτοντα. Ὁ μὲν οὖν Γάλλος Καῖσαρ τοῦτον τὸν τρόπον ἀναρρηθεὶς, ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἀπῄει, καὶ τὴν σύζυγον ἐπαγόμενος. Ὁ δέ γε Κωνστάντιος, εἰς τὸν κατὰ Μαγνεντίου ἐχώρησε πόλεμον. Ἵνα δὲ μὴ μάχαις ἐμφυλίοις καὶ σφαγαῖς ἀλλήλων οἱ Ῥωμαῖοι μιαίνοιντο, δεῖν ἔκρινεν εἰς συμβάσεις τὸν τύραννον προκαλέσασθαι. Στέλλει τοίνυν πρὸς αὐτὸν ἄνδρας τῶν ἐπιφανῶν, καὶ γράμματα δ' ἐγχαράττει αὐτῷ, συγγνώμην αὐτῷ διδοὺς ἐπὶ τῷ τολμήματι, εἰ τῶν ὅπλων ἀπόσχοιτο, καὶ παραχωρῶν αὐτῷ τῶν Γαλλιῶν, ἵνα τούτων ἄρχῃ, καὶ τούτοις περιορίζηται. Ὁ δὲ, οὐδέν τι φρονῶν μέτριον, οὐ προσήκατο τὰ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου ἀπραγμόνως αὐτῷ παρεχόμενα, ἀλλὰ τὸν πόλεμον εἵλετο, καὶ μᾶλλον σὺν τάχει πρὸς τοῦτον ἐχώρησεν, ὅτι Σιλβανὸς, εἷς τῶν αὐτοῦ ταξιάρχων μετὰ πλήθους ὁπλιτῶν, ἐκεῖνον λιπὼν, Κωνσταντίῳ προσῆλθε τῷ Αὐτοκράτορι. Ἤδη δὲ πλησιασάντων ἀλλήλοις, καὶ ἀντεστρατοπεδευσαμένων, ὅ, τε Κωνστάντιος τοὺς οἰκείους στρατιώτας λόγοις διήγειρεν εἰς ἀλκὴν, καὶ ὁ Μαγνέντιος τοὺς ἑαυτοῦ παρεκάλει ἄνδρας φανῆναι πιστούς τε καὶ ἀγαθοὺς, πολλὰ σφίσιν ἐπαγγειλάμενος. Ἀντιπαραταξάμενοι δὲ, τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀπρακτοῦντες διήγαγον, μηδενὸς τῶν ἀντιπαρατεταγμένων μέρει ἐπεξιόντος. Ὁ δὲ Μαγνέντιος καὶ γοητείαις ἐχρήσατο. Γυνὴ γάρ τις μάγος, παρθένον αὐτῷ σφαγιάσαι ὑπέθετο, καὶ οἴνῳ τὸ ταύτης αἷμα προσμίξαι, καὶ δοῦναι τοῖς στρατιώταις αὐτὸ ἀπογεύσασθαι, ἐπὶ τούτοις ἐκείνης ἐπῳδάς τινας εἰπούσης, καὶ δαιμόνων ἐπικαλουμένης ἐπικουρίαν. ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας κλινούσης, συνερράγησαν ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα, καὶ πολλὰς τῆς μάχης σχούσης μεταβολὰς, τέλος ἡ νίκη τῷ Κωνσταντίῳ ἐπεμειδίασε, καὶ μέχρι βαθείας νυκτὸς οἱ τοῦ Μαγνεντίου συνεκόπτοντο καὶ ἀπώλλυντο· ὑπὸ δὲ τῆς τοῦ πολέμου ῥοπῆς τοῦ τυράννου συνενεχθείσης, εἰς φυγὴν ἐκεῖνος ἀπεῖδεν. Ἵνα δὲ μὴ τοῖς Βασιλικοῖς παρασήμοις φεύγων γνωρίζοιτο, ἀποτίθεται ταῦτα, καὶ ἰδιωτικὴν ἀναλαμβάνει στολήν. Καὶ τῷ Βασιλείῳ ἵππῳ τὰ παράσημα ἐπιθέμενος, ἄνετον ἀφῆκε φέρεσθαι αὐτὸν, ἵνα νομίζοιτο πρὸς τῶν ὁρώντων τὸν ἵππον θέοντα τοῦ ἐπιβάτου χωρὶς, ἀνῃρημένος αὐτὸς, καὶ μὴ καταδιώκοιτο πρός τινων· ὁ μὲν οὖν οὕτω διέδρα. Ἕωθεν δὲ ὁ Κωνστάντιος ἐπί τινος ἀναβὰς λόφου, καὶ τὴν παρακειμένην πεδιάδα, ἀλλά μὴν καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν νεκρῶν ἰδὼν γέμοντα, εἰς φανερὰ κατέρρευσε δάκρυα, οὐ μᾶλλον διὰ τὴν νίκην ἡδόμενος, ὅσον διὰ τὸν τῶν πεσόντων δακνόμενος ὄλεθρον. Λέγεται γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἐκείνου, περὶ τριάκοντα πεσεῖν χιλιάδας, ἁπασῶν ἀριθμουμένων εἰς ὀγδοήκοντα. Ἐκ δὲ τῶν Μαγνεντίου τριάκοντα καὶ ἓξ οὐσῶν χιλιάδων, διαφθαρῆναι τὰς εἴκοσι πρὸς τῇ τέσσαρσιν. Αὐτίκα τοίνυν τοὺς μὲν ἀνῃρημένους τῶν πεσόντων ταφῆς ἀξιωθῆναι πάντας ἐκέλευσε, μὴ διακρινομένων τῶν οἰκείων ἐκ τῶν πολεμίων. Τοὺς δ' ἔτι ἐμπνέοντας, ὑ-

A ret, & prædiis unde viveret, attributis. Ibi ille ſex annis vitam molliter actam finit. Ac Vetranionis hujuſmodi fuit exitus.

VIII. Conſtantius autem Imperator, contra Magnentium profectus eſt. Is Mediolani degens, fratrem Decentium, quem Cæſarem nominarat, ad Galliarum defenſionem miſit. Interea Sapor opportunitatem nactus, orientem vaſtat, & magna præda parta, multiſque captis domum revertitur. Sic Imperator curis boſtilibus utrinque circumventus, Gallum patruelem ſuum, & nomine Cæſaris dignatus, & Conſtantia ſorore in matrimonium data, in Orientem ablegat. Ita B Gallus Cæſar ſalutatus, una cum uxore orientem petit, Conſtantius bellum contra Magnentium parat. Ne vero pugnis inteſtinis & mutuis cædibus Romani polluerentur, Tyrannum ad pactiones provocandum eſſe cenſet. Miſſis igitur ad eum viris illuſtribus, litteris etiam exaratis, veniam illi pollicetur, ſi ab armis diſceſſerit, & Gallias concedit, ut ejus regni finibus ſe contineat. Verum ille nihil modicum animo agitans, non accepit ea quæ per otium a Conſtantio accipere potuiſſet. Sed bellum pati prælatum, eo celerius aggreſſus eſt, quod Silvanus quidam ex Tribunis C illius, ab ipſo ad Imperatorem cum multis militibus defecerat. Cum prope ventum eſſet, caſtris utrinque poſitis, & Conſtantius ſuos milites ad rem fortiter gerendam cohortatur, & Magnentius ſuos item, ut ſe viros fortes & fidos præberent, multa pollicitus. Jam inſtructis ordinibus maximam diei partem ignavam tranſegere, neutris alteros aggreſſis. Magnentius etiam præſtigiis uſus eſt. Nam ſaga quædam eum monuit, ut virginem immolaret, ejuſque ſanguinem vino mixtam militibus guſtandum præberet, ipſa interim carmina quædam recitante, & dæmonum opem implorante. Sed die jam inclinante, exer- D citibus congreſſis, quum diu ancipiti Marte pugnatum eſſet, victoria tandem penes Conſtantium fuit, Magnentianis in multam noctem cæſis & profligatis. Tyrannus vero hac plaga accepta, fugam arripit, & ne agnoſcatur, plebejam veſtem ſumit, & equum ſuum, regiis inſignibus impoſitis, ſolutum dimittit: ut qui ſeſſore vacuum currentem viderent, ipſum interfectum exiſtimantes, non perſequerentur. Sic ille effugit. Mane Conſtantium, quum tumulo quodam conſcenſo ſubjectam planiciem, & præterfluentem amnem cadaveribus plena vidiſſet, in manifeſtas erupiſſe lachrymas fe- E runt, non tam victoria lætatum, quam ob cæſorum interitum mœſtum. Nam cum ad octoginta millia haberet, ad triginta millia cecidiſſe: de Magnentii triginta ſex millibus, quatuor & viginti periiſſe. Cæſos omnes ſtatim ſine diſcrimine, ſive hoſtes ſive amici eſſent, ſepeliri juſſit, adhuc ſpirantes diligenter haberi & curari a medicis. Magnentius,

Decentius Magnentii frater.

Gallus Cæſar appellatus Antiochiam mittitur.

Magnentius repudiatis pacis conditionibus profligatur.

Edit Pariſ. pag. 17.

Cruenta victoria.

LIBER XIII. Magnentius venia deſperata, fruſtra inſidias Gallo comparat.

ut dictum eſt, elapſus, reliquias ſuorum conquirendo, & alios aſciſcendo, vires recolligere ſatagebat, miſſo ad Conſtaotium Senatorii ordinis Legato, quem ille nomine Legati, ad ſua exploranda veniſſe ratus, non admiſit. At Magnentius rurſus Epiſcopis miſſis veniam impetrare ſtudet, ut pro milite Imperatori navaret operam. Ad eam legationem nihil reſpondit Conſtaotius, ſed Legatis re infecta dimiſſis, moto exercitu pergit, multis qui ſub Magnentio militarant ad eum confluentibus, ac ſemetipſos & caſtella fidei illius committentibus. At Magnentius venia deſperata, ſe ad bellum parat, & in Galliis copias colligit. Ut autem ſolicitum redderet imperatorem, & a ſeſe alio adverteret: familiarium ſuorum quemdam mittit Antiochiam, qui Gallum tollat. Is quo minus ſuſpectus eſſet, in anus cujuſdam tugurio juxta Orontem fluvium divertit, qui, ut quidam traduot, olim Ophites dictus, poſt de nomine filii Cambyſis Regis Perſarum, in eo ſubmerſi, ſic cognominatus eſt. Inſidiis jam Gallo comparatis, & multis legionariis ſibi conciliatis, veſperi cum quibuſdam rei conſciis in vetulæ tugurio concœnans, liberius de ſuis conſiliis colloquebatur, contempta anicula, ut minime curioſa, & ob ſenium ne intellectura quidem quid diceretur. At illa, ut apparet, acriore prædita ingenio, vel audire ſe illa diſſimulat, ſed memoriæ diligenter mandat omnia: cumque hoſpes vino gravis, jam obdormiſſet, clam egreſſa tugurio, urbem intrat, & omnia Cæſari nunciat, a quo miſſi quidam inſidiatorem comprehendunt, qui quæſtionibus adhibitis, omnem fabulam recenſet. Sic Gallus evitatis inſidiis, de illo & conſciis ſupplicium ſumit.

Edit. Pariſ. pag. 18.

Magnentii ſecunda clades & interitus.

IX. His ita geſtis, Magnentius denuo ad pugnam paratus, commiſſoque prælio a Conſtantio victus, fugit. Sed milites fugæ illius ſocii, quum nullam ſalutis ſpem reliquam viderent, ſupervacaneum arbitrati pro homine deſperato pericula adire, eam Imperatori tradere decreverunt. Itaque diverſorium ejus circumſtantes, hominem ſatellitum ritu cuſtodiunt, ne clam elabatur. Magnentius ſententia illorum cognita, in anguſtias redactus inevitabiles, per deſperationem, ut fertur, furioſi hominis facinora edidit, interfectis, quos circa ſe habaerat, cognatis & amicis omnibus, Deſiderio etiam fratri maltis vulneribus inflictis, nullo tamen ex eis lethali, denique ſeipſum ſuſtulit, ne a ſatellitibus Conſtantio Imperatori traditus pœna diuturniore afficeretur.

Decentii interitus.

Decentius Cæſar ab illo appellatus, quum in Galliis ad opem fratri ferendam ſe pararet, illius interitu cognito, ſpe abjecta, vitam laqueo finit. Deſiderius autem ex vulneribus a fratre Magnentio acceptis recuperata valetudine, ultro ſe Conſtantio dedit. Sic Magnentii tyrannide everſa, quæcumque ille occuparat, ea etiam in Conſtantii po-

A πιμελείας τυχεῖν καὶ ἰατρικῆς θεραπείας. Διαδρὰς δὲ, ὡς εἴρηται, ὁ Μαγνέντιος, τούς τε περισωθέντας ἐκ τῶν οἰκείων ἤθροιζε, καὶ ἄλλους συνέλεγε· καὶ αὖθις ἐπαναλαμβάνειν ἑαυτὸν ἐπειρᾶτο. Ἔστειλε δὲ καὶ πρὸς τὸν Κωνστάντιον συγκλητικόν τινα πρεσβεύσοντα, ὃν ὁ Κωνστάντιος οἰηθεὶς τῷ τῆς πρεσβείας ὀνόματι κατασκοπήσοντα ἥκειν, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν περιεργασόμενον, περιεώρισεν. Ὁ δὲ Μαγνέντιος ἐπισκόποις αὖθις εἰς πρεσβείαν ἐχρήσατο, συγγνωμονηθῆναι ζητῶν, ἵν' ἐν στρατιώτου μοίρᾳ τῷ Βασιλεῖ συστρατεύοιτο. Ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὴν πρεσβείαν ταύτην ἀντεπεκρίνατο ὁ Κωνστάντιος. Ἀφῆκε δὲ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανελθεῖν. Κἀκεῖνος ἀπῄει, κινήσας τὸ στράτευμα, καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ Μαγνέντιον αὐτῷ προσ-B έστησαν, ἑαυτούς τε καὶ τὰ φρούρια ἐγχειρίζοντες. Μαγνέντιος δὲ ἀπογνοὺς τοῦ συγγνώμης τυχεῖν, πρὸς πόλεμον ἡτοιμάζετο, καὶ ἐν Γαλλίαις στρατιωτῶν πλήθη συνήθροιζεν. Ἵνα δὲ φροντίσι περιβάλῃ τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀντιπερισπάσῃ πρὸς ἕτερα, ἔπεμψέ τινα τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων εἰς Ἀντιόχειαν, ἀναιρήσοντα Γάλλον. Καὶ ὁ πεμφθεὶς, διὰ τὸ ἀνύποπτον, εἰς καλύβην τινὸς κατέλυσε γραὸς, παρὰ τῷ Ὀρρόντῃ ποταμῷ πεπηγμένην, ὃς Ὀφίτης πρώην καλούμενος, ὥς τινες ἱστοροῦσιν, Ὀρρόντης ἐπικλήθη μετέπειτα, τοῦ υἱοῦ Καμβύσου τοῦ Περσῶν Βασιλέως εἰς αὐτὸν ἐμπεσόντος, καλούμενου Ὀρρόντου. Ἤδη γοῦν ὁ παρὰ τοῦ Μαγνεντίου σταλεὶς τὴν κατὰ τοῦ Γάλλου ἐξαρτύσας ἐπιβουλὴν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ στρατοπεδευσαμένων ὁπλιτῶν, ἑσπέρας παρὰ τῇ τῆς γραὸς καλύβῃ τῶν συνει-C δότων τισὶ συνδειπνῶν, ἀδεέστερον αὐτοῖς ὡμίλει περὶ ὧν ἐβουλεύοντο, καταφρονῶν τῆς γραὸς ὡς ἀπράγμονος, καὶ μὴ δὲ συνιείσης διὰ τὸ γῆρας τῶν λεγομένων. Ἡ δὲ φύσεως, ὡς ἔοικεν, εὐτρεχεστέρας τυγχάνουσα, ἐῴκει μὲν μηδ' ἀκούειν τῶν λεγομένων· πάντα δὲ συνετήρει καθ' ἑαυτήν. Καὶ ἐπεὶ ὁ ξένος αὐτῆς οἰνωθεὶς ὕπνωσεν, ἐκείνη λάθρα τῆς καλύβης ὑπεξελθοῦσα παρὰ τὴν πόλιν ἀφίκετο. Καὶ πάντα καταγγέλλει τῷ Καίσαρι. Παρ' οὗ σταλέντες τινὲς, συνέσχον αὐτοῦ τὸν ἐπίβουλον, ὃς ἐν ἀνάγκαις καταστὰς, τὸ ἅπαν δρᾶμα ἐξέφηνε. Καὶ οὕτω τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Γάλλος διέφυγεν, ἐκεῖνον κολάσας, καὶ τοὺς ἐκείνου συνίστορας.

θ' Τούτων οὕτω συμβεβηκότων, ὁ Μαγνέντιος αὖθις πρὸς D μάχην ἐπετρέπετο, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ Κωνσταντίου, ἡττᾶται καὶ φεύγει. Οἱ γοῦν αὐτῷ συμφυγόντες στρατιῶται, ἐπεὶ μηδαμόθεν ἑώρων αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδα περιλειπῆ, μάταιον κρίναντες κινδυνεύειν ὑπὲρ ἀπεγνωσμένου ἀνδρὸς, ἐκδοῦναι αὐτὸν τῷ Βασιλεῖ ἐβουλεύσαντο. Καὶ περιστάντες τὴν οἰκίαν, ἔνθα κατήγετο, ἐν σχήματι φρουρῶν ἐφρούρουν αὐτὸν, ἵνα μὴ λάθῃ σφᾶς ἐκφυγών. Ὡς δ' ἔγνω τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὁ Μαγνέντιος, καὶ ἐν ἀφύκτοις ἔγνω ἑαυτὸν περιειλημμένον, ἐξ ἀπονοίας, μεμηνότος ἔργον, ὡς λόγος, εἰργάσατο, τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ πάντας συγγενεῖς καὶ φίλους ἀνῃρηκὼς, εἶτα καὶ Δεσιδερίῳ τῷ ἀδελφῷ πολλὰς πληγὰς διὰ E ξίφους ἐπενεγκών, οὐ μέντοι τις αὐτῶν θανάσιμος ἦν. Καὶ ταῦτα πράξας καὶ ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, ἵνα μὴ παραδοθῇ πρὸς τῶν αὐτὸν φυλασσόντων Κωνσταντίῳ τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ χρονιώτερον κολασθῇ. Καὶ Δεκέντιος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὃν προεχειρίσατο Καίσαρα, ἐν Γαλλίαις ὢν, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἑτοιμαζόμενος ἀφίξεσθαι σύμμαχος, ὡς τὸν ἐκείνου ἐπύθετο ὄλεθρον, ἀπογνοὺς, ἀγχόνῃ ἐχρήσατο. Ὁ δὲ παρὰ τοῦ Μαγνεντίου πληγὰς δεξάμενος ἐκείνου ὅμαιμος ὁ Δεσιδέριος, τὸν θάνατον ἐκφυγών, καὶ ἀναρρωσθεὶς ἀπὸ τῶν πληγῶν, τῷ Κωνσταντίῳ προσῆλθεν ἐθελοντής. Οὕτω δὲ τῆς τοῦ Μαγνεντίου τυραννίδος καταλυθείσης, ὅσα ἐκεῖνος κατεῖχε, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸν Κωνστάντιον γί-

γονε. καὶ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς μόνος γέγονεν ἐγκρατής. Τὰ μὲν οὖν ἑσπέρια εἰρήνην ἦγον ἐντεῦθεν· τὰ δὲ τῆς ἑῴας ἐταράττετο μοίρας. Ὁ Γάλλος γὰρ τῷ εὐτυχήματι ἐπαρθεὶς, ἐπεὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐγένετο, βαρὺς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσεφέρετο, κακουμένοις πολυειδῶς πρὸς αὐτοῦ, ἔχοντος καὶ τὴν ὁμόζυγον πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐρεθίζουσαν. Δείσας οὖν ὁ Κωνστάντιος, μὴ κινηθεῖεν εἰς ἀποστασίαν οἱ ὑπ' ἐκείνου κακούμενοι, καὶ ἐμφυλίου πολέμου δεήσῃ αὐτῷ, Δομετιανὸν, ἄνδρα ἐπιφανῆ τε καὶ γηραιὸν, Ἔπαρχον τῶν Πραιτωρίων προχειρισάμενος, εἰς Ἀντιόχειαν ἔστειλεν. ἐντειλάμενος τῷ ἀνδρὶ ἐν ἀπορρήτοις, ἐντέχνως πως τὸν Γάλλον ὑπελθεῖν, καὶ πεῖσαι ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ εἰς Ἀντιόχειαν παραγεγονὼς, καὶ πάνυ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα μετεχειρίσατο, ἀναφανδὸν ἐπιτάξας τῷ Καίσαρι πορεύεσθαι πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ἀπειλήσας, εἰ μὴ πείθοιτο, τὰς σιτήσεις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισχεῖν. Τούτοις εἰς θυμὸν ἐκεῖνος παροξυνθεὶς, καὶ ἄλλως εὐκίνητος ὢν πρὸς ὀργὴν, κατέσχε τὸν Ἔπαρχον καὶ φρουροὺς αὐτῷ στρατιώτας ἐπέστησε. Μοντίου δὲ τοῦ Κοιαίστορος αἰτιωμένου τὴν πρᾶξιν, καὶ εἰς σαφῆ τυραννίδα ταύτην ἀνάγεσθαι λέγοντος, ἔτι χαλεπήνας ὁ Καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς γυναικὸς εἰς ὀργὴν ἐξαφθεὶς ὡς καταφρονούμενος, καὶ αὐτὸν ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο τὸν Κοιαίστορα, καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ ἄμφω παρέδωκεν. Οἱ δὲ ἄμφω τὼ ἄνδρε συνδήσαντες, ἔσυρον διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ἠκίσαντο· καὶ τέλος ἐνέβαλον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ διέφθειραν. Ταῦτα μαθὼν ὁ Κωνστάντιος ἔπεμψε τοὺς ἕλξοντας τὸν Γάλλον εἰς ἑαυτόν. Ὁ δὲ τὴν γυναῖκα προέπεμψεν ἐξευμενισομένην τὸν ἀδελφόν· ἣν ὁδοιποροῦσαν ἔτι, τὸ τέλος ἐκ νόσου κατέλαβε τῆς ζωῆς. Γνοὺς οὖν τὸν τῆς ἀδελφῆς ὁ Κωνστάντιος θάνατον, αὐτίκα στείλας, γυμνοῖ τὸν Γάλλον τοῦ ἀξιώματος, καὶ ὑπερόριον τίθησιν. Εἶτα στέλλει καὶ τοὺς αὐτὸν ἀναιρήσοντας, παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐρεθισθείς. Μεταμεληθεὶς δ' αὖθις, ἑτέρους στέλλει τοὺς εἴρξοντας τὴν ἀναίρεσιν· ὡς ἀνέπεισαν οἱ τῷ Γάλλῳ ἐχθραίνοντες, καὶ μᾶλλον ὁ εὐνοῦχος Εὐσέβιος, ὃς τὴν τοῦ Πραιποσίτου διέπων ἀρχὴν, καὶ μεγάλα παρὰ τῷ Κωνσταντίῳ δυνάμενος, μὴ πρότερον ἀπαγγεῖλαι τοῖς τὸν Γάλλον ἐσταλθεῖσι κτανεῖν τὴν βασιλικὴν μεταμέλειαν, πρὶν ἂν γνοῖεν ἀνῃρημένον τὸν ἄνθρωπον. Ὁ μὲν οὖν ἀνῄρητο. Τῶν πέραν δὲ τοῦ Ῥήνου βαρβάρων ταῖς Γαλλίαις ἐπικειμένων, ἐκπέμπεται Σιλβανὸς, ἀνακόψων αὐτῶν τὰς ὁρμάς· ἀνὴρ στρατηγικώτατος καὶ ἄριστος τὰ πολέμια. Διαβολαῖς δὲ κατ' αὐτοῦ πεισθεὶς ὁ Βασιλεὺς (οἰκεῖα γὰρ ἐπικλινεῖς τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολάς) ἐβυσσοδόμευε δεινὰ κατὰ τοῦ ἀνδρός. Ὃ γνοὺς ἐκεῖνος, πρὸς ἀποστασίαν ἀπέκλινε, καὶ σχῆμα Καίσαρος ἑαυτῷ περιέθετο· οὐκ ἐπὶ μακρὸν δὲ τῇ ἀποστασίᾳ ἐχρήσατο. Σταλεὶς γὰρ Οὐρσικῖνος ἐκεῖ, καὶ χρήμασι τῶν ἐκείνου στρατιωτῶν τινὰς ὑποφθείρας, δι' ἐκείνων ἀνεῖλε τὸν Σιλβανὸν, καὶ τὴν ἀποστασίαν κατέπαυσε. Τῷ μέντοι Κωνσταντίῳ ἀναζευγνύντι ἀπὸ τῶν Ἑσπερίων, καὶ ἐπανιόντι πρὸς τὸ Βυζάντιον, ἐκ τῶν Περσῶν πρέσβεις περὶ τὸ Σίρμιον συνηντήκασιν, ἐσταλμένοι παρὰ Σαπώρου, ἀπαιτοῦντος ἀποδοθῆναι Πέρσαις τὴν Μεσοποταμίαν καὶ Ἀρμενίαν, ἵν' οὕτω παύσαιντο Ῥωμαίοις μαχόμενοι. Ταύτας γὰρ τὰς χώρας ἀνέκαθεν ἐκ προγόνων αὐτοῖς διαφέρειν. Εἰ δ' οὐ πείθοιτο, δηλοῦντος τῷ Αὐτοκράτορι, ὑπὸ τῷ Ἄρει δικαστῇ ποιήσασθαι τὴν τῆς ὑποθέσεως ζήτησιν. Πρὸς ταῦτα ἀντεπέστειλεν αὐτῷ ὁ Κωνστάντιος, θαυμάζειν εἰ ἐπελάθετο, ὅτι Πέρσαι Μακεδόσιν ἐδούλευσαν, καὶ ὅτι Μακεδόνων Ῥωμαίοις ὑποταγέντων, καὶ οἱ ἐκείνοις δουλεύοντες, ὑπήκοοι Ῥωμαίοις

A teſtatem venerant, ne paterno imperio integro ſolus potiretur. Ea eo pacatus fuit Occidens, ſed Orientales partes ſunt turbatæ. Nam Gallus rebus ſecundis elatus, quum Antiochiam veniſſet, ſubditos ſuos aſpere tractabat, ac multifariam vexabat, quam ad rem a conjuge etiam extimulabatur. Veritus igitur Conſtamlus, ne populis, ex malorum impatientia deficiente, bello civili confligendum eſſet; Domitianum ſenem illuſtrem, Prætorio Præfectum, miſit Antiochiam, cum arcano mandato, ut Gallo arte perſuaderet, ut ad ſe veniret. Sed ille profectus Antiochiam, rem ſine ullo tractavit ingenio, aperte juſſo B Cæſare ad Imperatorem proficiſci, comminatus, ni pareret, ſe commeatus eorum, qui illi parerent, detenturum. His ille, alioqui pronus in iram, commotus, Præfectum detinet, & militibus cuſtodiendum tradit. Eam rem Montio Quæſtore culpante, & manifeſtæ tyrannidle eſſe aſſerente, Cæſar denuo iratus, & magis etiam ab uxore inflammatus, quaſi contemneretur: & Quæſtorem in vincula conjicit, & ambos militibus tradit, qui utrumque per forum tractum & excruciatum, denique in flumen conjectum ſuffocarunt. His Conſtantius cognitis, miſit, qui Gallum ad ſeſe pertraherent. C At ille præmiſit uxorem, fratrem placaturam, quæ in itinere ex morbo deceſſit. Cujus obitu cognito Conſtantius, Gallum ſtatim dignitate privatum relegat, poſt etiam percuſſores contra illum mittit, a ſuis incitatus, cujus rei quum pœnituiſſet, per alios cædem ejus averti jubet. Iis Galli inimici, ac potius Euſebius Eunuchus, qui Præpoſiti magiſtratum curabat, homo apud Conſtantium gratioſus, perſuaſit, ne Galli percuſſoribus pœnitentiam Imperatoris indicarent ptius, quam hominem cæſum eſſe cognoviſſent. Sic ille interfectus eſt. Quum autem Transrhenani Barbari Gallias infeſtarent, Silvanus, vir rei militaris pe- D ritiſſimus, & optimus Imperator, ad eorum impetum retundendum mittitur. Sed Imperator, calumniis adductus (quibus ſane pronas ſolebat aures præbere) atrocia contra illum clam machinatur. Quo ille intellecto, ad defectionem impulſus, Cæſaris habitum ſibi uſurpat. Verum brevis ille motus fuit. Nam Urſicinus a Conſtantio miſſus, quoſdam milites ejus pecunia corrupit, quorum opera ſublato Silvano, defectio ſopita eſt. Conſtantium ab Occidente Byzantium reverſurum, Legati Perſarum a Sapore miſſi circa Sirmium conveniunt, qui Meſo- E potamiam & Armeniam Perſis reſtitui poſtulabant, ut ad quos ex Provinciæ a multis ſæculis pertinerent: quo tandem deſinerent bella gerere cum Romanis. Sin minus, Imperatori ſignificabant, Regem Marte judice cauſam illam diſceptaturum. Ad ea reſcripſit Conſtantius: mirari ſe, oblitum illum eſſe, quod Perſæ Macedonibus ſervierint, quibus per Romanos ſubactis, illorum etiam ſer-

LIBER XIII.

Gallus Cæſar ob inſolentiam & crudelitatem juſſu Conſtantii occiditur.

Domitiani ob importunitatem interitus.

Edit. Pariſ. pag. 19.

Conſtantiæ obitus.

Euſebius Eunuchus.

Silvani defectio & interitus.

Urſicinus.

LIBER XIII. *Edit Pariſ. pag. 20.*

vi Romanæ ditionis facti ſunt. His Sapor inflammatus, bellum parat, Niſibin confeſtim obſidet, eaque, quum nihil proficeret, relicta, alias urbes tentat; ab illis etiam repulſus, Amidam tandem capit.

X. Conſtantius autem quum tantum Imperium, quod ab extremis terræ finibus, fere in extremos protendebatur, ſolus gubernare non poſſet: Galli fratrem Julianum Athenis accerſitum, Cæſarem appellat, ſorore Helena in matrimonium data. Ferunt matrem ejus uterum ferentem, in ſomnis ſibi viſam eſſe Achillem parere. Experrecta, dum ſomnium marito narrat, illum parit, pene ſine doloribus, fœtu edito priuſquam ſe parituram ſenſiſſet. Hinc magna de illo ſpe concepta parentes, puerum Euſebio Nicomediæ Epiſcopo in ſacra Scriptura erudiendum tradiderunt. Sed Conſtantius Imperator eum jam Cæſarem, cum paucis omnino militibus in Gallias ablegavit, ut inde ſuſpicio naſceretur, Julianum non delectum eſſe Imperii collegam, ſed ad diſſimulandas inſidias, habitu Cæſareo ornatum eſſe, ut paribus tanto bello copiis non inſtructus, ab hoſtibus cæderetur. Cæterum Julianus ſecunda fortuna uſus, hoſtes præter ſpem vincit, eoſdemque recuperatis viribus rebellantes, denuo fundit, ac trophæum erigit, multis cæſis, multis item in amne præterfluente ſubmerſis, captis haud paucioribus. Eo prælio victis hoſtibus, undecim millia Romanorum ſoluta vinculis captivitatis feruntur. Poſt hæc contra Alemannos etiam re bene geſta, genti, petentibus illis, pacem dedit, captivis receptis. His

Julianus Cæſar. Auguſtum ſe appellari patitur.

Cæſar Julianus ad ſuperbiam elatus, aut, ut quidam auctores ſunt, Conſtantium ſucceſſibus ſuis invidentem veritus, ne fratris Galli exemplo vita privaretur, defectionem molitur, conciliatis ſibi Tribunis aliquot, a quibus milites concitati, per conſpirationem eum Auguſtum ſalutant, & ſtrictis gladiis, Imperii titulum repudiantem ſcilicet, circumſtantes, occiſuros minantur, niſi obtemperet. Sic igitur, invitus forſitan, ad impetum multitudinis evitandum, accipit Imperium. Quum autem diadema quæreretur, quo confeſtim coronari poſſet, atque ille ſibi nullum eſſe juraret: quibuſdam ornamenta muliebria petentibus, ut inde conficeretur, recuſante Juliano, ut mali ominis, Tribuni

pag. 21. Juliani ad Conſtantium Legatio.

cujuſdam torquem aureum, gemmis ornatum, capiti illius accommodant. Tum ille Pentadium Magiſtrum imperatoriarum legionum cum aliis ad Conſtantium mittit, additis literis, quibus ſe purgabat, quod Imperii titulum non ſponte admiſiſſet, ſed a militibus coactus, qui non ſub Cæſare, ſed ſub Imperatore militare vellent, quo digna ſuis laboribus operæpretia flagitare poſſint. Petere, ut Imperii communionem ex uſu Reipublicæ futuram æquo animo pateretur: polliceri, ſe curſores equos de more ex Hiſpania, & delectos e Galliis viros, quotan-

A ἐγένοντο. Τούτοις ὁ Σαπώρης παροξυνθεὶς, πρὸς πόλεμον ἀπεῖδε. Καὶ αὖθις εἰς πολιορκίαν κατέστη Νισίβεως. Ὡς δ' οὐδὲν ἐπέραινε κατ' αὐτῆς, ἀπέστη, καὶ ἑτέρων ἀπεπειρᾶτο. Ὡς δὲ κἀκείνων ἀπεκρούσθη, εἰς Ἄμιδαν κατήντησε, καὶ ταύτης ἐκράτησε.

ί. Κωνστάντιος δὲ μὴ οἷός τε ὢν τὴν ὅλην διευθύνειν μόνος ἀρχὴν, τοσαύτην οὖσαν, ὡς ἐξ ἄκρων σχεδὸν περάτων τῆς γῆς εἰς ἄκρα πέρατα καταντᾷν, ἐξ Ἀθηνῶν τὸν τοῦ Γάλλου ὁμαίμονα τὸν Ἰουλιανὸν μετακαλεσάμενος, Καίσαρά τε ἀνεῖπε, καὶ Ἑλένην αὐτῷ τὴν οἰκείαν συνῴκισεν ἀδελφήν. Λέγεται δὲ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κυούσῃ αὐτὸν, ἐνύπνιον γενέσθαι, καὶ δόξαι τὸν Ἀχιλλέα τεκεῖν. Ἡ δὲ, διυπνισθεῖσα, καὶ τὸ ὄναρ διηγουμένη τῷ ἀνδρὶ, ἔτεκε τοῦτον μήτ' ὠδίνων σχεδὸν ἐπ' αὐτῷ πειραθεῖσα, ἢ τεκοῦσα πρὶν γνοίη, ὡς μέλ- B λει τίκτειν. Ἐντεῦθεν ἐπ' αὐτῷ μεγάλας ἐσχηκότες ἐλπίδας οἱ τούτου γονεῖς, Εὐσεβίῳ τῷ Νικομηδείας αὐτὸν παραδεδώκασι, παρ' αὐτοῦ μυηθησόμενον τὰ θείας γραφῆς. Καίσαρα δὲ τοῦτον ἀναγορεύσας ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, εἰς Γαλλίας ἐξέπεμψε μετ' ὀλίγων πάνυ στρατιωτῶν, ὡς ὑπόνοιαν ἐντεῦθεν ἐγγίνεσθαι, ὅτι οὐ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰουλιανὸν ὁ Κωνστάντιος εἵλετο, ἀλλ' εἰς ἐπιβουλῆς αὐτῷ πρόφασιν τὸ σχῆμα περιέβαλε τὸ τοῦ Καίσαρος, ἵν' ὑπὸ τῶν πολεμίων διαφθαρῇ, μὴ ἔχων δύναμιν πρὸς τὸν κατ' ἐκείνων πόλεμον ἀξιόχρεων. Ὁ δὲ ἀπελθὼν, καὶ ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενος, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἀνελπίστως νικᾷ. Καὶ αὖθις ἑαυτοὺς ἀνακτησαμένων τῶν πολε- C μίων, προσμίγνυται αὐτοῖς, καὶ τρόπαιον ἵστησι, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, πολλῶν δ' ἀπολομένων ἐν τῷ παραρρέοντι ποταμῷ, καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ἐλαττόνων. Ὅτε καὶ ἕνδεκα φασὶ χιλιάδας αἰχμαλώτων Ῥωμαίων, τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθῆναι δεσμῶν, ἡττηθέντων τῶν πολεμίων. Εἶτα καὶ Ἀλαμανοῖς πολεμήσας, καὶ κατὰ τούτων εὐτύχησε, καὶ δεηθέντων αὐτῶν, τῷ ἔθνει ἐσπείσατο, λύσασι τῆς δουλείας τοὺς παρ' αὐτοῖς ὄντας δορυαλώτους Ῥωμαίους. Τούτοις οὖν ὁ Καῖσαρ Ἰουλιανὸς ἐπαρθεὶς καὶ ὑπερφρονήσας, ὡς δ' ἔνιοι συνεγράψαντο, ὅτι καὶ δεδιὼς τὸν Κωνστάντιον, βασκαίνοντα οἱ διὰ τὰ εὐτυχήματα, μὴ κατὰ τὸν ἀδελφὸν Γάλλον καὶ αὐτὸν ὑπεξαγάγῃ τοῦ ζῆν, εἰς ἀποστασίαν ἀπεῖδε, καί τινας τῶν ὑπ' αὐτὸν Ταξιαρχῶν ὑπελθὼν, δι' ἐκείνων τὸ στρα- D τιωτικὸν παρεκίνησε, καὶ συστὰν, ἀνεῖπεν αὐτὸν Αὔγουστον. Εἶτα ξιφήρεις ἐπιστάντες αὐτῷ, ὡς δῆθεν μὴ προσιεμένῳ τὴν τῆς Βασιλείας ἀνάρρησιν, ἠπείλησαν διαχειρίσασθαι αὐτὸν, εἰ μὴ πείθοιτο. Οὕτω δὲ τάχα καὶ ἄκων τῇ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους ὑπείξας ὁρμῇ, προσήκατο τὴν ἀρχήν. Ζητουμένου δὲ διαδήματος, ἵν' αὐτίκα τούτῳ ταινιωθείη, ἐκεῖνος μὲν μὴ ἔχειν ἐξώμνυτο. Τινῶν δὲ κόσμον αἰτούντων γυναικεῖόν τινα, ἵν' ἐκ τούτου σχεδιασθείη διάδημα, παρῃτήσατο τοῦτο ὁ Ἰουλιανὸς, ὡς ἀπαίσιον οἰωνόν. Ἐπεὶ δὲ χρύσεόν τις τῶν Ταξιαρχῶν ἐφόρει στρεπτὸν, λίθους ἔχοντα χρυσοδέτους, τοῦτον λαβόντες τῇ ἐκείνου προσήρμοσαν κεφαλῇ. Ὁ δὲ Πεντάδιον τὸν Μάγιστρον τῶν βασιλικῶν τάξεων σὺν ἑτέροις ἀπέστειλε πρὸς Κωνστάντιον, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ἀ- E πολογούμενος, ὡς οὐχ ἑκὼν προέλθοι πρὸς τὴν τῆς Βασιλείας ἀνάρρησιν, βιασθεὶς δ' ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, μὴ βουλομένων στρατεύεσθαι ὑπὸ Καίσαρι, ἀλλ' ὑπὸ Βασιλεῖ, ἵν' ἔχοιεν ἐξ αὐτοῦ ἀξίας τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτεῖν· καὶ ἀξιῶν δέξασθαι τὴν τῆς ἀρχῆς κοινωνίαν, εἰς ὠφέλειαν ἐσομένην τῇ πολιτείᾳ, ἐπαγγελλόμενός τε, καὶ τοὺς ἁμιλλητηρίους ἵππους ἐξ Ἱσπανίας, ὡς ἔθος, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους ἄνδρας ἐκ τῶν Γαλλιῶν ἐτησίους στέλλειν αὐτῷ. ταῦτ' ἐπι-

στείλας,

Google

στείλας, οὐ Βασιλέα ἑαυτὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ προσεγράψατο, ἀλλὰ Καίσαρα, ἵνα μὴ τῇ ἐπιγραφῇ προσοχθίσας ὁ Κωνστάντιος, τὴν ἐπιστολὴν ἀποπέμψηται. Ταύτης τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίῳ κομισθείσης κατὰ τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Καισάρειαν διατρίβοντι, ἐκεῖνος εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς ἀπεκρίνατο. Ἀλλὰ τὴν μὲν στρατείαν κατὰ Περσῶν τοῖς στρατιώταις ἐκήρυξε, πρὸς δὲ τὸν Ἰουλιανὸν, Λεωνᾶν τὸν Κοιαίστορα ἐξέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, καὶ αἰτιώμενος, ὅτι μὴ ἀνέμεινε τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ εἰς ὕβριν ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ ἑαυτοῦ ἀνάγων, τὸ, μὴ κρίσει τῶν τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων, ἀλλ' ἀτάκτῳ θορύβῳ στρατιωτῶν δέξασθαι αὐτὸν τὴν τοῦ Αὐγούστου κλῆσιν· καὶ συμβουλεύων ἀποσχέσθαι τοῦ μὴ προσηκόντως γενομένου, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανελθεῖν σχῆμα, ὃ παρ' αὐτοῦ εἰλήφει. Τῷ μέντοι Κοιαίστορι ἐπέτρεψε καὶ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἐκεῖσε ἀνύσαντας παραλῦσαι τῆς ἐξουσίας, καὶ αὐτὸν τὸν τῶν Πραιτωρίων Ἔπαρχον, ἑτέρους τε εἰς ταύτας ἐγκαταστῆσαι, οὓς ἐκεῖνος εἰς ἑκάστην ὠνόμασε. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Κοιαίστωρ πρὸς τὸν Ἰουλιανὸν, τοὺς λόγους αὐτῷ τοῦ Κωνσταντίου ἀπήγγειλεν. Οἱ δ' ἦσαν, ὅτι, Ἔδει σε μεμνῆσθαι ὅσων ὀφειλέτης μοι εἶ, οὐ μόνον ὅτι Καίσαρα ἀνηγόρευσα, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀρφανὸν ἐν παιδικῇ γενόμενον ἡλικίᾳ, ἀνεθρεψάμην, αὐτὸς προσλαβόμενος. Ὁ δ' ὑπολαβὼν, τῷ Κοιαίστορι ἔφη· Τίς δέ μοι, ὦ βέλτιστε, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τὴν ὀρφανίαν ἐπήνεγκεν; ἢ οὐχὶ ὁ τῶν ἐμῶν γονέων φονεύς; εἶτα οὐκ οἶδε τούτων ἀναμιμνήσκων με, ἀναξαίνων τὸ τραῦμα καὶ χαλεπώτερον ἐργαζόμενος; Ἐπελθὼν δὲ καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιστόλιον ὁ Ἰουλιανὸς, πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ ἀποθέσθαι τὸ Βασίλειον σχῆμα, καὶ αὖθις ἑλέσθαι τὸ Καίσαρος· ἔφη πρὸς τὸν Κοιαίστορα, ὅτι, Ποιήσω τοῦτο, ἀλλὰ γνώμῃ τῶν στρατευμάτων. Ὁ δέ γε Κοιαίστωρ φοβηθεὶς, ὡς εἰ τοῖς στρατιώταις τοῦτο ἐκφήνειεν ὁ Ἰουλιανὸς παρὼν, αὐτὸς διασπασθήσεται πρὸς αὐτῶν, ἐδεῖτο μήτε τούτων τῷ στρατιωτικῷ κοινώσασθαι ὄχλῳ. Ἀπογνοὺς μέντοι διανύσασθαί τι τῶν αὐτῷ προστεταγμένων ἀνύσαι, ὑπέστρεψε μετὰ γραμμάτων τοῦ τυραννήσαντος, ἀναιδῶς ὀνειδιζόντων τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ἐπιπληττόντων, ὡς πλεῖστα ἐξαμαρτόντα κατὰ τοῦ γένους αὐτοῦ, καὶ ἀπειλούντων, αὐτὸν γενήσεσθαι τιμωρὸν τῶν ἀδίκως παθόντων. Καὶ ὁ μὲν ἄπεισι πρὸς τὸν Κωνστάντιον.

ια'. Ὁ τύραννος δὲ πολλοὺς εἰδὼς ἐν τοῖς αὐτῷ συνοῦσι τὰ Κωνσταντίου φρονοῦντας, πάντας ἐκεῖθεν ἐξήλασεν. Αὐτὸς δὲ πρὸς ἐμφύλιον ἡτοιμάζετο πόλεμον. Ἐν τούτοις καὶ ἡ αὐτοῦ γαμετὴ τελευτᾷ, ὡς μέν τινές φασι, τίκτουσα παρ' αὐτῷ, ὡς δ' ἕτεροι, ἤδη ἐκβεβλημένη. Ἐκεῖνος δὲ τοὺς στρατιώτας συναγαγὼν, ἐπὶ τὸν ἐμφύλιον ἠρέθιζε πόλεμον, καὶ συνεβούλευε δεῖν αὐτοὺς κατὰ τοῦ Κωνσταντίου χωρῆσαι, καὶ μὴ μένειν ἐκεῖνον κατ' αὐτῶν ἐπελθεῖν. Ἤδη δὲ τὴν εἰς Χριστὸν ἐξομοσάμενος πίστιν, ηὐλαβεῖτο διὰ τοῦτο τοὺς στρατιώτας, εἰδὼς σχεδὸν ξύμπαντας Χριστιανοὺς ὄντας. Διὸ συσκιάζων τὴν ἑαυτοῦ κακίαν, ἕκαστον ἐκέλευε θρησκεύειν ὡς βούλοιτο. Αὐτὸς δὲ τῆς γενεθλίου τοῦ Σωτῆρος ἡμέρας ἐφεστηκυίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν, καὶ προσκυνήσας, ἵν' ὁμόδοξος τοῖς στρατιώταις δοκῇ, ἀπῆλθεν. Ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς οὓς ἐκεῖνος ἐβούλετο· καὶ ἔπος ᾔει πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἔλεγε δὲ μὴ κατὰ Κωνσταντίου χωρεῖν, ἀλλ' ἐθέλειν εἰς ἓν συνελθεῖν τὰ ἑῷα στρατεύματα, καὶ τὰ ἑσπέρια, ἵν' ὁμοῦ γενόμενα, τὸν αὐτῶν ἐκλέξωνται βασιλεύσοντα. Ηὔχει δὲ καὶ προεγνωκέναι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τεθνήξεται ὁ Κωνστάντιος, ἐν ὀνείρῳ αὐτὴν μυηθεὶς, δι' ἐπῶν τοῦτα φραζόντων.

Ζεὺς ὅταν εἰς πλατὺ τέρμα μόλῃ κλυτοῦ Ὑδροχόοιο,
Παρθενικῆς δὲ Κρόνος μοίρῃ βαίνῃ ἐπὶ πέμπτης.

nis ei miſſarum. His litteris, ſe non Imperatorem ſcripſit, ſed Cæſarem, ne eas, inſcriptione offenſus Conſtantius, abjiceret. Quas quum accepiſſet, præ iracundia nihil reſpondit, ſed expeditione Perſica militibus denunciata, Leonam Quæſtorem ad Julianum miſit, cum eo per litteras expoſtulans, quod ſuam ſententiam non expectaſſet: illi quam ſibi turpius eſſe, quod Auguſti titulum non ab eo cujus eſſet auctoritas, ſed a confuſo militum tumultu accepiſſet: ſuadere, ut abſtineret, eo quod non rite conſecutus eſſet, & ad priſtinum habitum a ſe traditum reverteretur. Quæſtori porro mandavit, ut eos qui illic promoti ad Magiſtratus erant, poteſtate privaret, ipſumque Præfectum Prætorio: alios vero quos ipſe nominaverat, in eorum locum ſubrogaret. Quæſtor Juliano mandata Imperatoris nunciat, quæ erant: *Meminiſſe eum oportere, quantum Conſtantio deberet, non tantum quod Cæſarem appellaſſet, ſed etiam, quod puerili ætate parentibus orbatum apud ſe aluiſſet*. Ille vero Quæſtori: *Quis*, inquit, *ea ætate mihi orbitatis auctor extitit? nonne parentum meorum interfector? An ignorat iſtis commemorandis, ſe refricare cicatricem, & vulnus reddere atrocius?* Lectiſque litteris, ad conſilium Imperatorii habitus deponendi, Cæſareique reſumendi, Quæſtori ait, *ſe id facturum, ſed de conſilio legionum*. Tum Quæſtor veritus, ne re cum exercitu communicata, ipſe a militari turba diſcerperetur, Julianum orat, ne id faceret, mandataque exequendi ſpe abjecta, cum tyranni litteris, quibus Imperatorem, ut qui familiam ſuam multis injuriis oneraſſet, impudenter proſcindebat, additis minis, ſe ultorem eorum fore, qui contra jus & fas occiſi eſſent, diſcedit.

Julianus aperto Marte Conſtantium invaſurus.

Edit. Pariſ. pag. 25.

XI. Tyrannus, quum ſe multos Conſtantii ſtudioſos, ſecum habere ſciret, iis pulſis omnibus, ad civile bellum ſeſe parat. Interea & uxor ejus moritur, ut quidam ajunt, adhuc mater familias, vel ut alii, jam repudiata. Convocatos igitur milites ad bellum inteſtinum concitat, ſuadens, ut Conſtantii adventu non expectato, ipſi illum invaderent. Cum vero jam pridem Chriſtianam ejuraſſet fidem, verebatur ob id milites, quos fere omnes Chriſtianos eſſe norat, tegendæ ſuæ nequitiæ cauſa, liberum cuique facit, quamvis religionem colere, Nataliique Salvatoris die, in templo adorat, ut conſentire cum militibus videatur. Et mandatis Magiſtratibus iis quos ipſe probabat, ad bellum civile proficiſcens, ſe Conſtantium invaſurum negat, ſed illud velle, ut Orientales exercitus cum Occidentalibus congreſſi, Imperatorem ſibi deligerent. Gloriabatur etiam ſe diem obitus Conſtantii ſomnio cognoviſſe, his verſibus:

Helenæ uxoris Juliani obitus.

Juliani ſimulatio.

Somnium Juliani.

Juppiter Auguſtos ubi fines intrat Aquarii
Virgineoque ſinu viceſima quinta recepit

Portio Falciferum, Conſtantius Induperator
Regnum Aſiæ triſti ſuperatus morte relinquet.

Conſtantii obitus. Mortuus autem eſt Conſtantius, relicto bello Perſico, quum hoſtis etiam domum rediſſet, tyrannum aggreſſurus. Pœnitentia trium rerum. Sed curis multis æſtuans, febri corripitur, ac multa atra bile rejecta, ad Mopſi fontem (locus eſt ad Tauri radices) obiit, trium, ut ajunt, ſe pœnitere profeſſus, cædis propinquorum: nec enim Gallum duntaxat, ut diximus, ſed & patruos ſuos occiderat, collati in Julianum tituli, & mutatæ fidei. Elogia. Fuit enim clemens erga ſubditos: æquitatis in judicando ſervans: in victu temperans: in mandandis imperiis & magiſtratibus decori obſervans: neque in Senatum quemquam admiſit niſi eruditum, & in dicendi facultate ita exercitatum, ut ſolutam ligatamque ſcriberet orationem. Cæterum in religione non fuit purus putus, neque patris ſecutus eſt pietatem, Arianiſmus. ſed Arianis ſtuduit, Euſebii Cubiculariorum Principis impulſu, *Fdit Pariſ. pag 23.* & D. Alexandrum, poſt Metrophanem Novæ Romæ Patriarcham electum, in ſocietatem recipere Arium, atque illo abnuente, Concilium indici juſſit. Hujus dies cum inſtaret, Alexander veſperi ædem ingreſſus, pronus humi ſtratus, deprecatur Deum, ne lupum (Arium intelligens) in mandram Arii interitus. ſuam ingredi pateretur, aut ſe prius e vita tolleret. Hæc ingenti cum dolore & lachrymis precabatur. Mane, Concilio primum inchoando, Arius elato animo prodit. Sed inter eundum, ventre convulſo, ſecedit ad alvum exonerandum & urinam reddendam, ibique effuſis Alexander. una inteſtinis miſere perit. Alexander autem Patriarcha annis 113. & aa. ſacerdotio functus, vitam cum morte commutavit: in cujus locum Paulus Confeſſor. ob orthodoxis ſuffectus eſt Paulus Confeſſor. Sed Conſtantius Antiochia reverſus, eum Sede Conſtantinopolitana pellit, ſuffecto in ejus locum Euſebio Nicomediæ Epiſco- Euſebius Nicomedienſis. po, Arianæ factionis. At Sanctus Paulus cum ſe Romam contuliſſet, a Papa Julio Conſtantinopolitanæ Sedi reſtitutus, denuo fugatur a Conſtantio, & relegatus, ab Arianis occiditur. Euſebio mortuo Mace- Macedonius Pneumatomachus. donius, cui ob oppugnando ſpiritu Pneumatomachi cognomen erat, ab Arianis in novæ Romæ Sedem introducitur, qui per ſuperbiam ſacroſanctum D. Conſtantini corpus e Sanctorum Apoſtolorum templo in Sancti Martyris Acacii ædem ſacram intulit. Quo facto irritatus Conſtantius, cum in patriam urbem rediſſet, Macedonium, qui unum annum in Patriarchatu egerat, throno avulſum relegat, Eudoxio Ariano- Eudoxius. rum patrium in eumdem collocato, quem ille per decennium tenuit, & patris corpus in æde repoſuit. Idem Sanctorum Andreæ & Lucæ corpora. Conſtantius etiam Sanctorum Apoſtolorum Andreæ & Lucæ ſacroſancta corpora, per Alexandriæ tum Ducem, poſt illuſtrem Chriſti Martyrem, Artemium, in patriam urbem

Εἰκοστῆς, Βασιλεὺς Κωνστάντιος Ἀσίδος αἴης.
Τέρμα φίλου βιότοιο στυγερὸν καὶ ἐπώδυνον ἕξει.

Τέθνηκε δὲ ὁ Κωνστάντιος τὰ μὲν τῶν Περσῶν λιπών· ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκείνων Βασιλεὺς ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησε· κατὰ δὲ τοῦ τυραννήσαντος ἐπιών. Φροντίσι δὲ πολλαῖς συνεχόμενος, ἀῤῥωστίᾳ συλληφθεὶς πυρετοῦ, χολήν τε ἀναγαγὼν μέλαιναν, ἐτελεύτησεν ἐν Μόψου κρήνῃ, (κεῖται δ' αὕτη κατὰ τὴν τοῦ Ταύρου ὑπώρειαν) ἐπὶ τρισὶν, ὡς λέγεται, μεμφόμενος ἑαυτὸν, τῷ φόνῳ τῶν συγγενῶν (οὐ γὰρ τὸν Γάλλον μόνον ἀπέκτεινεν, ὡς εἴρηται ἤδη, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ οἰκείου πατρὸς) τῇ ἀναῤῥήσει τοῦ Ἰουλιανοῦ, καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως. Ἦν δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος, εὐμενὴς μὲν τοῖς ὑπηκόοις, δικαιοσύνης δὲ περὶ τὰς κρίσεις στοχῶν. Περὶ τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς, καὶ ἐν ταῖς τῶν ἡγεμονιῶν, καὶ ταῖς τῶν ἀξιωμάτων διανομαῖς, τοῦ πρέποντος στοχαζόμενος, μηδένα τῇ γερουσίᾳ συντάξας, ὃς μὴ παιδείας μετείληχεν, οὐδ' ἴσχυε πρὸς τὸ λέγειν, καὶ ᾔδει γράφειν ἐμμέτρως τε καὶ πεζῶς. Περὶ δὲ τὴν πίστιν ὑπῆρχεν οὐκ εὐαγής· οὐ γὰρ τῇ πατρικῇ εὐσεβείᾳ ἐστοίχησεν, ἀλλὰ προσέθετο τοῖς Ἀρειανίζουσι, σπουδῇ τοῦ τῶν Βασιλικῶν εὐνούχων πρωτεύοντος Εὐσεβίου, ὅθεν καὶ τὸν θεῖον Ἀλέξανδρον, ὃς μετὰ τὸν ἱερὸν Μητροφάνην Πατριάρχης τῆς Νέας Ῥώμης ἐχειροτόνητο, ἠνάγκαζεν εἰς κοινωνίαν τὸν Ἄρειον δέξασθαι. ὁ δ' ἀπένευε· διὸ καὶ Σύνοδον ὁ Βασιλεὺς συγκροτηθῆναι προσέταξεν. Ὥριστο οὖν τῇ Συνόδῳ ἡμέρα· καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν, καὶ πρηνῆ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο τοῦ Θεοῦ, μὴ παραχωρῆσαι τὸν λύκον, τὸν Ἄρειον δηλαδὴ, εἰς τὴν ποίμνην αὐτοῦ εἰσελθεῖν, ἢ ἐμὲ πρότερον τῆς ζωῆς ἀπόλυσον, ἔλεγε. Ταῦτα περιπαθῶς ἀντεβόλει σὺν δάκρυσιν. Ἕωθεν οὖν ἄρτι τῆς Συνόδου συνισταμένης, καὶ ὁ Ἄρειος ἀπῄει μέγα φρονῶν. Καὶ ἀπιὼν, νύττεται τὴν γαστέρα πρὸς ἔκκρισιν κοιλίας καὶ οὐρήσεως. Παρεκκλίνας τὸ τῆς ὁδοῦ, κεκάθηκεν ἀποσκυβαλίσασθαι τὸ περίττωμα· συνεξεῤῥύη δὲ τῷ ἀφόδῳ καὶ τὰ ἔγκατα τοῦ δειλαίου, βιαίως ἀποῤῥήξαντος τὴν ζωήν. Ὁ μέντοι Πατριάρχης Ἀλέξανδρος, εἴκοσι πρὸς τοῖς τρισὶν ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτοὺς, μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ ἀντεισήχθη παρὰ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παῦλος ὁ Ὁμολογητής. Ἐπανελθὼν δ' ὁ Κωνστάντιος ἐξ Ἀντιοχείας, μεθίστησι τοῦ θρόνου αὐτὸν, καὶ ἀντικαθίστησι τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, αἱρεσιώτην Ἀρειανὸν τυγχάνοντα. Ὁ δὲ ἅγιος Παῦλος τῷ Πάπᾳ τῆς Ῥώμης προσελθὼν Ἰουλίῳ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἀποκαταστὰς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὖθις ὑπὸ Κωνσταντίου διώκεται· καὶ τελέως ὑπερορίας, ὑπὸ Ἀρειανῶν ἀναιρεῖται. Τοῦ δ' Εὐσεβίου θανόντος, ὁ Πνευματομάχος παρὰ τῶν Ἀρειανῶν εἰς τὸν τῆς Νέας Ῥώμης θρόνον ἀνάγεται Μακεδόνιος, ὃς ὑπερφρονήσας, μετήνεγκε τὸ ἱερώτατον σῶμα τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκ τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ εἰς τὸ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀκακίου θεῖον τεμένισμα. Διόπερ ἐξώργιστο ὁ Κωνστάντιος, καὶ πρὸς τὴν πατρικὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν μὲν Μακεδόνιον ἔτος ἓν ἠνυκότα, τοῦ θρόνου κατέπαυσε, καὶ ὑπερώρισε. Καθιδρύει δ' ἐν αὐτῷ τὸν Εὐδόξιον, τὰ τοῦ Ἀρείου πρεσβεύοντα, ἐπὶ δέκα ἐνιαυτοὺς ἀρχιερατεύσαντα. Μετακομίζει δ' αὖθις τὸ σῶμα τοῦ οἰκείου πατρὸς εἰς τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναόν. Οὗτος δ' ὁ Κωνστάντιος, καὶ τὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἱερώτατα σώματα Ἀνδρέου τε καὶ Λουκᾶ διὰ τοῦ δουκὸς Ἀλεξανδρείας, ὕστερον δὲ καὶ καλλινίκου μάρτυρος Ἀρτεμίου, εἰς τὸ πατρῷον ἀνεκόμισεν ἄστυ.

καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε, τοῦ θυσιαστηρίου ἐκτός. Γαμετὴ δὲ ἦν αὐτῷ Εὐσεβία, ἡ ἐπὶ κάλλει γέγονε περιβόητος. Περὶ δὲ τὴν γαμετὴν ἠτύχησε, μαλθακὸν ὄντα, καὶ τὰ πρὸς ἀφροδίτην νωθέστερον, ἔκ νόσων τε καὶ ἐκ φύσεως. Ὅθεν κατὰ βραχὺ φθίνουσα, τοῦ Κωνσταντίου προτέθνηκεν, ἄπαις διὰ βίου μείνασα· ὡς δέ τινες λέγουσι, καὶ μητρομανίας νοσήματι περιπεσοῦσα ἐξέλιπε. Λέγεται δὲ καὶ πρὸς ἱππείαν καὶ ἀκοντίζειν, περιδέξιος ὁ Κωνστάντιος εἶναι, καὶ λόγοις ὡμιληκέναι, ὡς καὶ ἔπος δύνασθαι συντιθέναι.

ιβ'. Ἀγγελθείσης δὲ ΙΟΥΛΙΑΝΩι τῆς τοῦ Κωνσταντίου τελευτῆς, τὰ μὲν στρατεύματα Αὔγουστον αὐτὸν ἀνευφήμησαν. Ἐκεῖνος δὲ τὸ βασιλικὸν ἀμείψας σχῆμα, καὶ πενθήρη λαβὼν, σκυθρωπάζων ὤπτο. Καὶ δημόσιον ἐπὶ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ κατ᾽ ἔθος πεποίηκε πένθος. Εἶτα ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ὥρμησε· καὶ οἱ προσυπηντήκασι καὶ ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος, καὶ σὺν εὐφήμοις φωναῖς προῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως ἥψατο. Τὸ δὲ τοῦ Κωνσταντίου σῶμα τὸ σὺν ἐκείνῳ στρατιωτικὸν, καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐπ᾽ ὀχήματος εἰς Κωνσταντινούπολιν διεκόμισαν· ᾧ ὁ Ἰουλιανὸς προσυπηντήκει καὶ προέπεμψε, περιελόμενος τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα. Κατετέθη δὲ ὁ τοῦ τελευτήσαντος νεκρὸς αὐτοκράτορος, ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ. Πολλοὺς δὲ τῶν περὶ τὰ βασίλεια ὁ Ἰουλιανὸς τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ ὑπερώρισε, καὶ τῶν οὐσιῶν ἀπεστέρησε. Ταῖς δὲ λοιπαῖς τῆς βασιλείας διοικήσεσι, καὶ τὸ δικάζειν συνέταττε. Ποτὲ γοῦν δικάζων τινὶ κεκλοφέναι κατηγορουμένῳ δημόσια χρήματα, καὶ τὴν κλοπὴν ἀρνουμένῳ, εἰπεῖ ὁ κατήγορος, Τίς, ἔφη, Βασιλεῦ ἐπ᾽ ἐγκλήματι δίκην ὑφέξει, εἰ ἐξ ἀρνήσεως ὠφελοῖντο οἱ αἰτιώμενοι; ἐκεῖνος ἀνταπεκρίνατο, Καὶ τίς ἔσται ἀναίτιος, εἰ ἐλέγχων ἄνευ πιστεύοιντο οἱ κατήγοροι; Ἐχρημάτιζε δὲ καὶ πρέσβεσιν, ἐκ διαφόρων ἐθνῶν σταλεῖσι πρὸς τὸν Κωνστάντιον. Καὶ τὰ στρατεύματα δὲ ἐπεσκέψατο καὶ ἐξήταζε· τὸ πολύ τε τῆς βασιλικῆς θεραπείας ἀπεπέμψατο. Κουρέα τε ζητήσας, ὡς προσῆλθεν αὐτῷ ὁ τοῦ Κωνσταντίου κουρεὺς πολυτελῶς ἐσταλμένος, κουρέα ζητεῖν εἶπεν, ἀλλ᾽ οὐ συγκλητικὸν, καὶ αὐτὸν ἀπεπέμψατο. Καὶ μάγειρον δὲ τῶν βασιλικῶν ἐν ἐσθῆτι λαμπροτέρᾳ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ θεασάμενος, καὶ τὸν ἑαυτοῦ μετεπέμψατο μάγειρον ἐσταλμένον· καὶ ἤρετο τοὺς παρόντας, πότερον αὐτῶν κρίνοιεν ἂν μαγείρῳ προσεοικέναι; τῶν δὲ τὸν εὐτελῶς εἰπόντων ἐσκευασμένον, παρῃτήσατο τὸν λοιπόν. Ταῦτα δ᾽ ἐποίει, δόξαν θηρῶν ἐν τῷ δοκεῖν ἀπέριττος, καὶ ὄντως φιλόσοφος. Τοῖς στρατιώταις δὲ διανείμας χρήματα, εἰς τὸν κατὰ Περσῶν ἡτοιμάζετο πόλεμον. Αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς, καὶ ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν κρατυνάμενος, αὐτίκα εἰς προὖπτον ἐξέρραγεν Ἑλληνισμόν. Ἐξωμόσατο μὲν γὰρ καὶ πρότερον, ὡς εἴρηται, τὰ Χριστιανῶν· οὐ μὴν εἰς τοὐμφανὲς ἐκρῆξαι τὴν ὠδῖνα τῆς ἀσεβείας ἐτόλμησε. Λέγεται γὰρ ὅτι ἔρωτα τρέφων τῆς βασιλείας, καὶ ὡς ὑπὸ σποδιᾷ τοῦτον κρύπτων ἐν τῇ ψυχῇ, μάντεσι προσῄει καὶ γόησιν, εἰ τοῦ κράτους τεύξεται πυνθανόμενος. Καὶ παρ᾽ ἐκείνων διέφθαρτο καὶ μετῴχετο εἰς Ἑλληνισμόν. Τυχὼν δὲ τοῦ κράτους, τοῖς ἀνεφίκτοις κρίμασι τοῦ Θεοῦ πολλοὺς εἰργάσατο μάρτυρας. Οὕτω γὰρ ἐξεμάνη κατὰ Χριστιανῶν, ὡς καὶ κωλύειν αὐτοὺς μαθημάτων μετέχειν Ἑλληνικῶν, μὴ δεῖν λέγων, μύθους αὐτὰ ὀνομάζοντάς τε καὶ διαβάλλοντας τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπολαύειν, καὶ δι᾽ αὐτῶν ὁπλίζεσθαι κατ᾽ αὐτῶν. Ὅθεν

LIBER XIII.

A translata, in Sanctorum Apoſtolorum æde intra Sacrarium condidit. Uxorem habuit Euſebiam, forma celebrem illam quidem, ſed ob maritum calamitoſam, cum natura tum morbis mollem, & ad Venerem ſegniorem. Unde paulatim contabeſcens, ante Conſtantium deceſſit, nullo umquam fœtu edito, & ut quidam dicunt, uteri doloribus alienata mente defecit. Conſtantius & equitandi & jaculandi peritus fuiſſe memoratur, & in litteris ita eruditus, ut etiam verſus componeret.

Euſebia Conſtantii uxor. — Conſtantii eruditio. — *Edit. Pariſ. pag. 24.*

XII. Obitu Conſtantii nunciato, legiones JULIANUM lætis acclamationibus Auguſtum conſalutarunt. Verum ille regio habitu B murato, & lugubri ſumpto, triſtitiam præ ſe ferens, ob Imperatoris funus, de more publicum luctum indixit. Deinde Byzantium profectum, & Senatus & populus obviam progreſſi, fauſtis ominibus in regiam deduxerunt. Ita ſuſcepta Imperii adminiſtratione, cum Conſtantii corpus (conditum id eſt in æde Sanctorum Apoſtolorum) ab illius legionibus in curru Conſtantinopolim deduceretur, amoto diademate obviam egreſſus idque proſecutus eſt. Multos aulicos ſuſtulit, multos relegavit, bonis eorum confiſcatis. Ac cæteris Imperii curis, etiam juris dicundi munus adjunxit. Cum au-C tem aliquando quodam peculatus reo, qui crimen negabat, pro tribunali ſederet, dicente accuſatore, *Quis ullius criminis pœnas dabit, ſi rea inficias ire proderit?* Reſpondit, *Et quis inſons erit, ſi accuſatori, crimine non probato, fides habeatur?* Reſpondit & legatis, a variis gentibus ad Conſtantium miſſis, & legiones recenſuit, & magnam partem Imperatorii comitatus dimiſit. Cum tonſorem quæreret, & ad eum Conſtantii tonſor ſumptuoſo ornatu acceſſiſſet: tonſorem ſe quæſiviſſe, non Senatorem, dicens, dimiſit hominem. Coquum item Imperatorium in ſplendidiore veſte quam pro miniſterio conſpicatus, ſuo coquo D qui pro artis conditione ornatus erat, accerſito, eos, qui aderant, rogat, utrum coquo ſimilem judicent? qui cum vilius cultum dixiſſent, alterum repudiavit. Hæc faciebat gloriolæ cauſa, ut frugi homo & germanus philoſophus haberetur. Donativo militibus dato, bellum Perſicum apparabat. Rerum potitus firmatoque Imperio, ſtatim in evidentem paganiſmum erupit. Nam Chriſtianiſmum (ut ſupra dictum eſt) jam ante abjurarat, neque tamen proferre in publicum impietatis partum auſus fuerat. Fertur enim, cum imperii cupiditatem tamquam ignem ſub cineribus aleret animo, vates & E præſtigiatores conſuluiſſe, num eo potiturus eſſet? quorum corruptelis, ad gentilium impietatem eſt relapſus. Voti compos factus, arcano Dei conſilio, multos martyres reddidit. Nam tanto furore fuit erga Chriſtianos percitus, ut eis græcas diſciplinas interdiceret: neque enim decere, quas pro fabulis traducerent, ea eis utilitatem capere, & ar-

JULIANUS. Juliani moderatio poſt obitum Conſtantii. — Induſtria & frugalitas. — In calumniatores. — Chriſtianiſmi abnegatio. — *pag. 25.* — Interdictum diſciplinarum

LIBER XIII.

mis inde petitis oppugnare. Cum igitur nominis Chriſtiani pueri lectione Poetarum prohiberentur, fertur Apollinaris Pſalterii Paraphraſim aggreſſus, & magnus in Theologia Gregorius verſus cœpiſſe ſcribere, ut pueri pro Græcis diſciplinis illa diſcentes, & Græcæ linguæ & carminum peritiam conſequerentur.

Apollinaris Pſalterium. Gregorii Nazianzeni poemata.

Idem Judæis Hieroſolymitani templi inſtaurandi poteſtatem dedit, qui cum multo ſtudio & magnis ſumptibus ædificationem aggreſſi, ad fundamenta jacienda terram effoderent: copioſus ignis e foſſis erupiſſe perhibetur, & operarios combuſſiſſe, ut a ſtructura deſiſtere cogerentur.

Hieroſolymitani templi ædificatio divinitus impedita.

Euſebium eunuchum, ut Galli fratris perimendi auctorem occidit, reliquos Eunuchos Palatio exegit.

Euſebius Eunuchus.

Cum aliquando juxta Chalcedonem ambularet, urbis illius Epiſcopus Maris, hominem peſtilentem & Chriſti deſertorem, eum vocavit. At ille patientiam ſimulans: *Abi*, inquit, *miſer, & oculorum tuorum cladem deplorato*: nam lippitudine laborabat. Tum Maris, *Gratias*, inquit, *ago, ſervatori meo Chriſto, quod eam mei rationem habuit, ut ne tuam impiam & impudentiſſimam faciem intuerer.*

Maris libertas.

Perſis bellum illaturum Tarſi illuſtri urbe Ciliciæ convenit Artemius ſacerdos Æſculapii, cujus templum Ægis erat, celebri & ipſa ejuſdem provinciæ urbe, columnas ab eo petens, quas Chriſtianorum Antiſtes ex ea æde abſtuliſſet, ut ſuam ædem illis inædificaſſet, eodem reſtitui: id Deſertor ille, ſtatim ſumptibus Epiſcopi fieri jubet. Pagani, cum magnis ſumptibus & laboribus unam columnam demoliti eſſent, & uſque ad limen januæ Eccleſiæ cum machinis pertraxiſſent, ut longo tempore ulterius promovere non poſſent, ea relicta diſceſſerunt: quam Epiſcopus poſt Juliani interitum facillime levatam, in priſtinum locum repoſuit.

Æſculapii columnæ immobiles.

Julianus cum Antiochiæ Daphnen frequentaret, in qua ſimulacrum Apollinis mirificæ artis dedicatum erat, crebroque ſacrificaret: Antiocheni Victimarium, non Imperatorem ad ſe veniſſe per jocum dicebant: & quia promiſſam alebat barbam, Hircum nominabant, & ad nectendos funes aptam eſſe dicebant. Ille viciſſim eorum ſtultitiam, mollitiem & delicias perſtringens: *Nolim*, inquit, *Antiochenis barbam meam ad funes nectendos præbere, ne manus illorum ejus aſperitate atterantur*: edita etiam contra illos oratione, quæ Antiochicus, ſeu Miſopogon, a barbæ odio, inſcribitur.

Antiochenorum ſcommata in Julianum.

Edit Pariſ. pag. 26.

At Daphnæo Apollini integras Hecatombas, oraculi impetrandi ergo, immolabat. Ut autem mutum erat ſimulacrum: æditui, ſilentii cauſa quæſita, reſpondent, ob cadavera illic ſita tacere ſtatuam. Erant enim illic cum aliorum Martyrum, tum Sancti Babylæ reliquiæ conditæ. Omnes igitur inde removeri cum juſſiſſet, nocte & ædes & ſtatua, Daphne de cælo tacta conflagrarunt.

Daphnæi Apollinis conflagratio.

Eam calamitatem Chriſtianorum inſidiis acceptam ferens homo peſtilens, per furorem Eccleſias eorum

Juliani ſævitia in Chriſtianos.

A τῶν παίδων τῶν Χριστιανῶν εἰργομένων μετιέναι τοὺς ποιητάς, ὁ Ἀπολλινάριος λέγεται εἰς τὴν τοῦ Ψαλτῆρος ὁρμηθῆναι παράφρασιν, καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος εἰς τὴν ποίησιν τῶν ἐπῶν, ἵν' ἀντὶ τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων ταῦθ' οἱ νέοι μανθάνοντες, τήν τε γλῶτταν ἐξελληνίζωνται, καὶ τὰ μέτρα διδάσκωνται. Οὗτος καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνεγεῖραι ναὸν τοῖς Ἰουδαίοις ἐπέτρεψε· κἀκείνων σπουδῇ πολλῇ καὶ μεγάλαις δαπάναις τῆς οἰκοδομῆς ἀρξαμένων, καὶ ὀρύττειν τὴν γῆν, εἰς καταβολὴν θεμελίων, ἐπιχειρούντων, πῦρ λέγεται τῶν ὀρυγμάτων ἀθρόον ἀναδιδόμενον, καταφλέγειν τοὺς σκάπτοντας, ὡς ἀναγκασθῆναι αὐτοὺς τῆς οἰκοδομῆς ἀποσχέσθαι. Εὐσέβιον δὲ τὸν εὐνοῦχον, ὡς τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Γάλλου κατεργασάμενον, ἔκτεινε, καὶ τοὺς ἄλλους πάντας εὐνούχους τοῦ παλατίου
B ἐξήλασε. Διιόντα δέ ποτε τὸν Παραβάτην περὶ Χαλκηδόνα, ὁ ταύτης Ἐπίσκοπος Μάρις, ἀλάστορα αὐτὸν καὶ ἀρνησίχριστον ἐκάλει. Ὁ δὲ τὸ ἀνεξίκακον προσποιούμενος, Ἄπιθι, εἶπε, ταλαίπωρε, καὶ ἀποκλαίου σοῦ τῶν ὀμμάτων τὴν πήρωσιν· ἦν γὰρ πάσχων ταύτην ἐξ ἐπιχύσεως. Ὁ δέ, Εὐχαριστῶ τῷ σωτῆρί μου Χριστῷ, ἀντεπηνέχθη, ὅτι μου προεμηθεύσατο μὴ ἰδεῖν σου τὸ ἀσεβέστατον καὶ ἀναιδέστατον πρόσωπον. Κατὰ Περσῶν δὲ τὴν στρατιὰν κινήσας, κατήντησεν εἰς Ταρσόν, τῆς Κιλικίας πόλιν ἐπίσημον· ἔνθα γενομένῳ, Ἀρτέμιος προσῆλθεν ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἱερεύς. Ἦν γὰρ ἐν Αἰγαῖς (πόλις δὲ καὶ αὕτη τῆς Κιλικίας περίφημος) Ἀσκληπιοῦ ἱερόν, καὶ ᾐτήσατο αὐτὸν τοὺς κίονας, οὓς ἔτυχεν ἀφελόμενος
C ἐκ τούτου τοῦ ἱεροῦ ὁ Ἀρχιερεὺς τοῦ λαοῦ τῶν Χριστιανῶν· καὶ ἐποικοδομήσας αὐτοῖς οἰκεῖον ναόν, ἀποκαταστῆσαι αὖθις τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Καὶ ὁ Παραβάτης αὐτίκα τοῦτο γενέσθαι προσέταξε δαπάναις τοῦ Ἐπισκόπου. Μόλις οὖν οἱ Ἕλληνες καὶ πόνοις πολλοῖς καὶ ἀναλώμασι πλείστοις ἕνα τῶν κιόνων καθελόντες, καὶ μέχρι τῆς φλιᾶς τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας σὺν μηχανήμασιν ἀγαγόντες, καὶ χρόνῳ πολλῷ περαιτέρω προσαγαγεῖν ἐκεῖνον οὐκ ἠδυνήθησαν· καὶ καταλιπόντες αὐτόν, ἀνεχώρησαν. Τοῦ δὲ Ἰουλιανοῦ θανόντος, αὖθις αὐτὸν ὁ Ἐπίσκοπος ἀνορθώσας, ῥᾷστα εἰς τὸν τόπον τὸν ἑαυτοῦ ἐπανήγαγε. Γενομένου δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συνεχῶς φοιτῶντος εἰς τὸ τῆς Δάφνης χωρίον, ἐν ᾧ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα, ἔργον τι πρὸς τέχνην θαυμάσιον, ἵδρυτο, καὶ θυ-
D σίας αὐτῷ ποιοῦντος, οἱ Ἀντιοχεῖς ἀποσκώπτοντες εἰς αὐτόν, Θύτην ἔλεγον, καὶ οὐ Βασιλέα σφίσιν ἐπιδημῆσαι. Καὶ διὰ τὸ καθειμένον ἔχειν ἐκεῖνον τὸν πώγωνα, Τράγον αὐτὸν ὠνόμαζον οἱ αὐτοί, καὶ πρὸς σχοίνων πλοκὴν ἔλεγον αὐτὸν ἐπιτήδειον. Ὁ δὲ ἀντεπισκώπτων αὐτοὺς εἰς βλακείαν καὶ θρύψιν καὶ τρυφερότητα, ἔλεγε, Μὴ παρέχειν τοῖς Ἀντιοχεῦσι τὸν πώγωνα εἰς σχοίνων πλοκήν, ἵνα μὴ τῇ τούτου τραχύτητι θλιβεῖεν αἱ χεῖρες αὐτῶν· πρὸς οὓς καὶ λόγον ἔγραψεν ὃς ἐπιγέγραπται Ἀντιοχικός, ἢ Μισοπώγων. Ἔθυε δὲ τῷ Δαφναίῳ Ἀπόλλωνι ἑκατόμβας ὅλας, χρησμὸν ζητῶν ἐξ αὐτοῦ. Ὡς δ' ἦν τὸ εἴδωλον ἐκεῖνο κωφόν, οἱ νεωκόροι τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς ἀπαιτούμενοι, διὰ
E τοὺς ἐκεῖ κειμένους νεκροὺς σιωπᾶν τὸ ἄγαλμα ἔλεγον. Ἦσαν γὰρ ἐκεῖ ἑτέρων τε Μαρτύρων κείμενα λείψανα, καὶ τοῦ ἱερομάρτυρος δὲ Βαβύλα. Πάντας τούτους μετατεθῆναι ἐκεῖθεν προσέταξεν ὁ Ἰουλιανός. Ὡς δὲ μετηνέχθησαν, σκηπτὸς ἐνσκήψας νυκτὸς τῇ Δάφνῃ, καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ ἄγαλμα ἀπετέφρωσεν. Οἰηθεὶς οὖν ἐξ ἐπιβουλῆς Χριστιανῶν γενέσθαι τὸν ἐμπρησμὸν ὁ ἀλάστωρ ἐκεῖνος, καὶ ἐκμανείς, τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἀπέκλεισεν. Ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὁ μέγας Ἀρτέμιος

Digitized by Google

ἐκολάσθη μὲν ὡς Χριστιανός· ἐπῆνετο δὲ αὐτῷ αἰτίαμα ὁ τοῦ Γάλλου φόνος, καὶ οἱ πρεσβύτεροι Εὐγένιος καὶ Μακάριος ὑπὸ τούτου κολασθέντες τῶν μαρτυρικῶν στεφάνων κατηξιώθησαν· καὶ οἱ ἐκ Περσίδος πρὸς αὐτὸν σταλέντες πρεσβείας χάριν, Μανουήλ, Σαβὶλ, καὶ Ἰσμαήλ, καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

ιγ'. Στρατεύσας δὲ κατὰ Περσῶν, πρότερον μὲν ηὐτύχησε, καὶ πόλεις εἷλέ τινας, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ λείας πολλῆς καὶ αἰχμαλώτων ἐκράτησε, καὶ Κτησιφῶντα ἐπολιόρκει. Εἶτ᾽ ἀθρόον τῶν πραγμάτων αὐτῷ εἰς τὸ χεῖρον περιτραπέντων, αὐτός τε καὶ τοῦ στρατεύματος τὸ πλέον, ἀπώλετο. Οἱ γὰρ Πέρσαι, ἀπογνόντες, καὶ εἰς ὄλεθρον ἑαυτοὺς προφανῆ συνωθεῖν ἐβουλεύοντο, ἵνα τι κατεργάσωνται τοὺς Ῥωμαίους δεινόν. Δύο γοῦν ἐν σχήματι αὐτομόλων τῷ Βασιλεῖ προσερρύησαν, καὶ νίκην αὐτῷ κατὰ Περσῶν, εἰ ἕποιτο αὐτοῖς, ἐπηγγέλλοντο. Ἐᾶσαι γὰρ αὐτῷ τὸν ποταμὸν συνεβούλευον, καὶ τὰς τριήρεις ἃς ἐπήγετο κατακαῦσαι, καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τὰ φορτηγά, ἵνα μὴ τούτοις οἱ πολέμιοι χρήσωνται· αὐτῶν δ᾽ ἡγουμένων δι᾽ ἑτέρων ὁδῶν διαγαγεῖν τὰ στρατεύματα· ἀκινδύνως τε καὶ δι᾽ ὀλίγου τὰ τῆς Περσίδος καταληφθῆναι ἐνδότερα, καὶ εὐμαρῶς κυριεῦσαι αὐτῶν. Τούτοις φρενοβλαβῶς ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος πεισθείς, καίτοι πολλῶν λεγόντων αὐτῷ, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ὁρμίσδου, δόλον εἶναι τὸ πρᾶγμα, πῦρ ἐνέβαλε ταῖς ναυσί· καὶ πλὴν δυοκαίδεκα, τὰς πάσας κατέκαυσεν. Ἦσαν δὲ τριήρεις μὲν ἑπτακόσιαι, φορτηγοὶ δὲ τετρακόσιαι. Ἤδη δὲ ἐκείνων ἐμπρησθεισῶν, ἐπεὶ πολλοὶ τῶν ταξιαρχῶν ἐνέδραν καὶ δόλον ἐνίσταντο εἶναι τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐκείνων λεγόμενα, μόλις ποτὲ κατένευσεν ἐτασθῆναι τοὺς ψευδαυτομόλους· οἳ ἐκδοθέντες βασάνοις, ἐξέφηναν τὸ ἀπόρρητον. Οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀπατηθῆναι φασὶ τὸν Ἰουλιανόν. Οἱ δὲ, ἀπειπάμενον φασὶ πρὸς τὴν Κτησιφῶντος πολιορκίαν διὰ τὴν ὀχυρότητα, καὶ ὅτι καὶ τῷ στρατεύματι τὰ ἀναγκαῖα ἐπέλιπον, ἐπανόδου μνησθῆναι· ἀπιοῦσι δὲ ἐπιφανῆναι τοὺς Πέρσας ὄπισθεν, καὶ τοὺς οὐραγοῦντας ταράττειν· τοὺς Γάλλους δ᾽ ὀπισθοφυλακοῦντας, ἀντιτάξασθαι τοῖς πολεμίοις γενναιότερον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνελεῖν, οὐ τῶν τυχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ᾽ ἐκείνοις ἐπιφανῶν. Ἐνδείᾳ δὲ τῶν ἐπιτηδείων οἱ Ῥωμαῖοι, σφοδρῶς ἐπιέζοντο. Ἰουλιανὸς δ᾽ ἐν ἀπορίᾳ ὢν τί δεῖ πράττειν, καὶ ὅθεν ἐπανελθεῖν χρεών, ἀκαίρως εἵλετο διὰ τῆς ὀρεινῆς τὴν πορείαν ποιήσασθαι. Τοῦτο οἱ Πέρσαι κατανοήσαντες, καὶ εἰς ταὐτὸν ἀθροισθέντες, τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ κατὰ μὲν τὸ εὐώνυμον κέρας, ἐκράτουν οἱ Ῥωμαῖοι· κατὰ δέ γε τὸ δεξιὸν, ἠλαττοῦντο. Ὁ γοῦν Ἰουλιανός, ἀμύνειν τοῖς ἡττωμένοις ἠπείγετο. Ἔτυχε δὲ διὰ βάρος καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἡλίου φλόγωσιν (θέρους γὰρ ἦν ὥρα) τὸν θώρακα ἐκδυσάμενος. Ἐν μέσοις οὖν τοῖς πολεμίοις γενόμενος, δόρατι βάλλεται κατὰ τῆς πλευρᾶς. Λέγεται δὲ, ὅτι τότε σφοδροῦ ἐμπνεύσαντος πνεύματος, ἀχλὺς βαθεῖα τὸν ἀέρα τὸν ἐκεῖ κατεσκέδασε, (τὰ γὰρ πλήθη τῶν στρατευμάτων, πολλὴν ἐκίνουν κονιορτόν, ὡς μηδὲ γινώσκειν, οὔθ᾽ ὅποι εἰσὶν, οὔθ᾽ ἅ, τι πράττοιεν) ἄδηλον δ᾽ εἶναι ὅθεν ἡ αὐτὸν πλήξασα αἰχμὴ κατ᾽ ἐκείνου ἐξεβλήθη, εἴθ᾽ ὑπό τινος τῶν αὐτοῦ, εἴθ᾽ ὑπὸ πολεμίου, εἴτ᾽ ἐκ θειοτέρας δυνάμεως· ᾄδεται γὰρ καὶ ταῦτα. Διὸ φασὶν αὐτὸν ἐκ τοῦ καταρρέοντος τοῦ τραύματος αἵματος, κοίλῃ δεξάμενον τῇ χειρὶ καὶ τοῦ ἀέρος τοῦτο κατασκεδάσαντα, εἰπεῖν, Κορέσθητι, Ναζωραῖε. Καὶ ὁ μὲν,

A claudi jubet, Magnum Artemium pro Chriſtiano, ſupplicio afficit, cum ei Galli cædes crimini daretur. Item Presbyteri Eugenius & Macarius Martyrii coronas ab illo acceperunt: nec non Legati e Perſia ad eum miſſi Manuel, Sabel, Iſmael, & alii multi. LIBER XIII.

XIII. Moto contra Perſas exercitu, principio rem bene gerit, & quibuſdam urbibus expugnatis, multis interfectis, multis captis, magnaque præda parta, Cteſiphontem obſidet. Tum ſubito converſa in deterius fortuna, & ipſe & maxima pars exercitus perit. Nam Perſæ quidem, deſperata ſalute, ruere in manifeſtum interitum deſtinarant, ut cla-
B dem aliquam Romanis inferrent. Itaque duo pro transfugis ad Imperatorem ſe conferunt, victoriam Perſarum pollicentes, ſi omiſſo fluvio, & triremibus, cæteriſque navibus oneratis, quas adduxiſſet incenſis, ne hoſtibus uſui eſſent, ipſos ſequeretur. Nam per alias vias exercitum traducturos, ut ſine diſcrimine & compendio in Perſidis intima penetraret, eaque facile potiretur. His ſceleſtus ille veſano animo perſuaſus, quamvis multi, atque ipſe Hormiſdas dolum ſubeſſe dicerent: ignem injicit navibus, omnes, duodecim exceptis, cremat, quum triremes ſeptingentæ, onerariæ quadringentæ eſſent. Iis jam in cineres
C redactis, quum multi ex Tribunis aſſeverarent, illa dolo dici a transfugis: vix tandem conſenſit, ut quæſtio de iis haberetur, qui in tormentis arcanum confeſſi ſunt. Quidam igitur ſic deceptum eſſe ferunt Julianum. Alii dicunt deſperata Cteſiphontis ob munitiones expugnatione, cum exercitus etiam penuria commeatus laboraret, reditum adornaſſe: abeuntes, Perſas a tergo invaſiſſe, & extremum agmen turbaſſe. Gallos autem qui in ſubſidiis eſſent, fortiter reſtitiſſe hoſtibus, & multos eorum cæcidiſſe, nec plebejos dumtaxat, ſed proceres etiam. Sed quia Romani commeatus ino-
D pia vehementer premerentur, Julianum inopem conſilii, quid agendum, & qua redeundum eſſet, tandem per montana iter intendiſſe. Quo Perſas animadverſo, coactis in unum copiis Romanos invaſiſſe, qui in ſiniſtro cornu ſuperiores, in dextro vincerentur. Julianum igitur ſuis laborantibus opem laturum, in confertos hoſtes irruiſſe, & thorace cum ob pondus, tum ob æſtivi ſolis ardorem exuto, haſta in latere percuſſum. Fertur autem, vehementi orto turbine, aerem illic denſa caligine fuiſſe oppletum, ingentique pulvere a tantis exercitibus excitato, ſci-
E viſſe neminem neque ubi eſſet, neque quid ageret: ambiguum & illud fuiſſe, unde haſta quæ Julianum icerat, veniſſet, ab aliquove ſuorum, an ab hoſte, an divinitus emiſſa: nam & hæc celebrantur. Quare ajunt, cum manantem ex vulnere ſanguinem manu exceptum, in aerem ſparſiſſe, cum hoc dicto, *Satiare Nazarene*. Ita ille, quemadmodum impie vixerat, ſic animam violenter

Res in Perſia geſtæ.

Transfugarum dolus.

Controverſiæ de Juliani clade.

Edit. Pariſ. pag. 27.

LIBER XIII. eructavit, cum biennium imperaſſet. Cadaver ejus milites Tarſum perlatum, in ſuburbio humarunt, cujus monumento hoc epigramma inſcriptum fuit:

Rex bonus & ſævis bellator fortis in armis
Julianus jacet hic ad Cydni fluminis undas
Dum ferus Euphrates & Perſica tela cruenti
Martis opus ceptoſque negant inire triumphos.

Poſt in Regiam urbium tranſlatum eſt. Juliani mores. Gloriæ cupiditate inflammatus fuit, levibus etiam e rebus laudis captator: errantem admoneri ſe ab amicis æquo ferebat animo: omnis generis diſciplinis eruditus, præſertim vulgo minus cognitis. In victu ita temperans, ut & naturalia illa, ructus inquam & ſputa fere evitaret. Edit Pariſ. pag 28. Dicebat enim, Philoſopho, ſi fieri poſſet, ne reſpirandum quidem eſſe. Præſagia mortis. Ajunt eum in ſomnis Antiochiæ vidiſſe juvenem quemdam flavo capillo, qui diceret, ei in Phrygia moriendum eſſe. Ictum igitur, iis qui aderant, rogatis, quomodo locus ille vocaretur? ut appellari Phrygiam audiit, exclamaſſe, *O Sol, Julianum perdidiſti*. Præterea fertur, obitum ejus, eodem quo periit die Antiochiæ fuiſſe cognitum. Nam quemdam paganum, ejuſdemque cum Deſertore religionis, ex ordine judicum illius loci, cum juxta Prætorium excubaret, congeriem ſtellarum in cælo vidiſſe, quæ litteras informaret in hanc ſententiam: *Hodie Julianus in Perſia occiditur*. Notato tempore poſtea cognitum eſt, eodem die fuiſſe interfectum. Vita exceſſit anno ætatis trigeſimo. Is vero cui per aſtra ejus obitus ſignificatus fuerat, viſionis illius occaſione veram religionem eſt amplexus.

XIV. Juliano mortuo, conſenſu omnium, JOVIANO defertur imperium, qui tum Tribunus militum erat, vir pius, Varroniani Comitis filius: quod cum recuſaret, cauſam rogatus, ſe Chriſtianum eſſe exclamat, neque imperare poſſe pagano exercitui. Tum omnes, conſentientibus vocibus, quaſi ex compoſito reclamant, ſe eſſe Chriſtianos. Sic ille accepto Imperio, cum Perſis pacem fecit, neceſſariam magis quam decoram. Perſica pax. Nam Niſibi & Singara urbibus illuſtribus eis ceſſit, civibus alio tranſlatis, a quibus ploratoribus citra verecundiam maledictis inceſſebatur. Provincias item multas & jura antiquitus ad Romanos pertinentia, eis conceſſit. Datis utrinque obſidibus firmata pace, Romani inde diſcedentes, penuria rerum neceſſariarum conflictati ſunt, adeo ut aqua etiam deficerentur. Jovianus cum ægre Antiochiam Cœleſyriæ perveniſſet, quotquot Chriſtiani ſub Conſtantio & Juliano Eccleſiis pulſi fuerant, eos reſtituit, ac præ cæteris Magnum Athanaſium Alexandriam revocavit. Joviani obitus. Antiochia Tarſum profectus, ornato Juliani ſepulchro, Ancyram Galatiæ urbem ſe contulit: inde iter

A οὕτως ἀσεβῶς ζήσας, βιαίως τὴν ψυχὴν ἐξηράξατο, βασιλεύσας ἔτη δύο. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἡ στρατιὰ εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας κομίσασα, ἔθαψεν ἐν προαστείῳ τῆς πόλεως· οὗ τῷ τάφῳ, καὶ τόδε τὸ ἐπίγραμμα ἐπεγράφη.

Κύδνῳ ἐπ' ἀργυρόεντι ἀπ' Εὐφρήταο ῥοάων
Περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ
Κινήσας στρατιὴν τῷ δε Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα
Ἀμφότερον, Βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

Ὕστερον δὲ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. Ἦν δ' ἐκεῖνος περὶ δόξαν ἐπτοημένος, καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος. Ἐφ' οἷς δ' ἐσφάλλετο, διορθούμενος παρὰ τῶν φίλων, οὐκ ἤχθετο. Ἦν δὲ καὶ παντοδαπῆς σοφίας μετειληχὼς, καὶ μάλιστα τῆς B περιττοτέρας· περὶ δὲ τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς, ὥστε καὶ τὰ φυσικὰ ταῦτα διαφυγγάνειν, ὡς μάλιστα, ἐρυγὰς καὶ τὰς ἐκκρίσεις τὰς διὰ στόματος. Ἔλεγε δὲ χρῆναι τὸν φιλόσοφον, εἰ οἷόν τε, μὴ δὲ ἀναπνεῖν. Φασὶ δὲ αὐτὸν, ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄντα, ὄναρ ἰδεῖν, ξανθὸν τὴν κόμην νεανίαν, εἰρηκότα αὐτῷ, ὡς, Ἐν Φρυγίᾳ τελευτῆσαί σε δεῖ. Ὅτε γοῦν ἐπλήγη, ἤρετο τοὺς παρόντας, ὅπως ὁ τόπος καλοῖτο; ὡς δ' ἤκουσε, Φρυγίαν καλεῖσθαι αὐτὸν, ἀνέκραξεν, Ὦ Ἥλιε, ἀπώλεσας Ἰουλιανόν. Λέγεται δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελεύτησεν, ἐν Ἀντιοχείᾳ γνωσθῆναι τὸν θάνατον αὐτοῦ. Τινὰ γὰρ τῶν τῆς τάξεως τῶν ἐκεῖσε δικαστηρίων, Ἕλληνα κἀκεῖνον, καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας τῷ Παραβάτῃ, διανυκτερεύοντα περὶ τὴν φυλακὴν C τοῦ ἀρχείου, συνθήκην ἀστέρων ἐν οὐρανῷ θεάσασθαι, γράμματα ἐκτυποῦσαν, λέγοντα· Σήμερον ἐν Περσίδι Ἰουλιανὸς ἀναιρεῖται. Σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνῄρητο. Καὶ ὁ μὲν, τριάκοντα πρὸς ἑνὶ βιώσας ἐνιαυτοὺς, οὕτως, ὡς εἴρηται, ἀπεβίω. Ὁ δὲ διὰ τῶν ἀστέρων τὴν ἐκείνου προμυηθεὶς τελευτὴν, ἀφορμὴν ἔσχε πρὸς εὐπιστίαν τὸ ὅραμα.

ιδ'. Τελευτήσαντος δὲ Ἰουλιανοῦ, ψήφῳ κοινῇ, ΙΟΒΙΑΝΟΣ εἰς τὴν αὐταρχίαν προυκέκριτο, τότε χιλιαρχῶν, ἀνὴρ εὐσεβὴς, υἱὸς Βαρρωνιανοῦ χρηματίσαντος Κόμητος. Ὁ δ' ἦν τὴν βασιλείαν ἀπαναινόμενος· καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτηθεὶς, ἐξεβόησε Χριστιανὸς εἶναι, καὶ μὴ ἀνέχεσθαι βασιλεύειν στρατοῦ Ἑλληνίζοντος. Καὶ εὐθὺς ὁμοφώνως, D ὡς ἐκ συνθήματος, ἅπαντες ἀντεβόησαν εἶναι Χριστιανοί. Καὶ οὕτως ἐκεῖνος δεξάμενος τὴν ἀρχὴν, τοῖς Πέρσαις ἐσπείσατο, οὐ προσηκούσας Ῥωμαίοις σπονδὰς ἐξ ἀνάγκης πεποιηκώς. Τῆς γὰρ Νισίβεως καὶ Σιγγάρας πόλεων περιφανῶν ἐξέστη αὐτοῖς, μετοικίσας τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων· ὑφ' ὧν θρηνούντων, καὶ ἀνέδην ἐβλασφημεῖτο. Ἀλλὰ καὶ χωρῶν αὐτοῖς πολλῶν παρεχώρησε, καὶ δικαίων Ῥωμαίοις ἀνηκόντων ἀνέκαθεν. Καὶ ὁμήρων δοθέντων ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐβεβαιώθησαν αἱ σπονδαί. Ἐντεῦθεν ἀναζευγνύοντες οἱ Ῥωμαῖοι, σπάνει τῶν ἀναγκαίων περιπεπτώκασιν, E ὡς μὴ δὲ ὕδατος εὐπορεῖν. Μόλις γοῦν εἰς τὴν τῆς Κοίλης Συρίας Ἀντιόχειαν ὁ Ἰοβιανὸς καταντήσας, τοὺς τῶν Χριστιανῶν ἱερεῖς, ὅσοι τε ἐπὶ Κωνσταντίου καὶ ὅσοι ἐπὶ τοῦ Παραβάτου τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηλάθησαν, εἰς αὐτὰς ἐπανήγαγε, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν. Ἐξ Ἀντιοχείας τε εἰς Ταρσὸν γεγονὼς, καὶ τὸ μνῆμα κοσμήσας τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐπανήει· καὶ εἰς τὴν Ἄγκυραν τῆς Γαλατίας γενόμενος, κἀκεῖθεν ἀπάρας, καὶ σαθ-

A μὸν προελθὼν, εἰς Δαδάστανά τε καταλύσας, αἰφνίδιον τετελεύτηκεν· ὡς μὲν ἔνιοι συγγεγράφασι, ἀρτιφυεῖς μύκητας δηλητηρίους φαγών· ἦν γὰρ λιτὸς περὶ δίαιταν· ὡς δ' ἕτεροι, χειμῶνος ὄντος, ἐν οἰκήματι καταδαρθὼν νέον ἐμπεπλασμένῳ κονίᾳ. Καὶ γὰρ διὰ τὸ τοῦ ψύχους πολλῶν ἀνθράκων ἀναφθέντων ἔσω, ἀτμὶς ἐκ τῆς κονίας πυρουμένης ἀνῆλθε πολλή, καὶ δι' αὐτῆς ἀπεπνίγη κοιμώμενος, μηδ' αἰσθόμενος τῆς πνιγμονῆς, ἐξ οἴνου καρηβαρῶν. Πολλῷ γὰρ λέγεται κεχρῆσθαι ἀκράτῳ. Καὶ οὐδὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔφθη τοῦτον θεάσασθαι· καίτοι εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ προελθοῦσα μετὰ βασιλικῆς προπομπῆς, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Βαρρωνιανῷ. Θανόντος μέντοι τοῦ Ἰοβιανοῦ, οἱ στρατιῶται σκυθρωπάζοντες, τὴν Νίκαιαν κατειλήφασι, καὶ γεγονότες ἐκεῖ, περὶ Βασιλέως ἐβουλεύοντο. B Καὶ οἱ μὲν, τὸν δε, οἱ δὲ, τὸν δε ἐπωνόμαζον, οἱ πλείους δ' ἐπὶ τῷ Σαλουστίῳ Ὑπάρχῳ τῶν Πραιτωρίων τυγχάνοντι, ὁμοφωνήσασαν. Ὁ δ' ἀπηνήνατο, τὸ γῆρας εἰς παραίτησιν προβαλλόμενος. Αἰτουμένων δὲ τὸν τούτου υἱὸν, οὐ κατένευσε, διὰ νεότητα καὶ γνώμης ἀφέλειαν κρίνας ἐκεῖνον πρὸς ἀρχὴν τοιαύτην ἀνεπιτήδειον. Διὸ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ Σαλούστιος Βασιλέα καὶ ἀπόντα τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἐψηφίσατο. Ὁ μέντοι Ἰοβιανὸς εὐσεβὴς ἦν περὶ τὸ δόγμα, καὶ ἀγαθοθελής. Οἴνου δ' ἥττητο καὶ ἀφροδισίων· καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης ἐτύγχανε, καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος. Ὅς ἐπίσω ποτὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πορευόμενος ὡς Χιλίαρχος, ἐν τόπῳ κατάντει προϊόντος, ἐπάτησε τὸ κράσπεδον τῆς πορφυρίδος αὐτοῦ. C Ὁ δὲ, εἴτ' ἐκ τούτου διάδοχον αὐτοῦ τὸν Ἰοβιανὸν ἐτεκμήρατο, εἴτ' ἐκ μαντείας ἔγνω τοῦτο τινὸς, εἶπεν. Αἴθε δὲ, κἂν ἄνθρωπος. Ἦρξε δὲ οὐδ' ὅλους μῆνας ὀκτώ. Ὁ μέντοι νεκρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνακομισθεὶς, ἐν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐτάφη ναῷ. Ὅπου μετὰ ταῦτα συνετάφη αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χαριτώ. Ἔθανε δὲ ὁ Ἰοβιανὸς τρίτον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπὶ τριακοστῷ.

ιε΄. Οὕτω μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ ἐψήφιστο Βασιλεύς. Ἀχθεὶς δὲ καὶ ἀναῤῥηθεὶς, καὶ τὰ βασιλικὰ περιέθετο σύμβολα. Ὁ δέ γε Σαλούστιος ὅτι σπουδὴν ἐνεδείξατο ἀναῤῥηθῆναι αὐτὸν, ἀμοιβὴν ᾔτει τὴν τῆς Ἐπαρχότητος ἀνεθῆναι φροντίδων. Καὶ ὁ Βασιλεὺς, D Διὰ τοῦτό μοι, εἶπε, τοσούτων πραγμάτων ἐπιφόρτισας ὄγκον, ἵν' αὐτὸς μηδ' ἐφάπτοιο τούτων; Ὥρμητο δὲ Οὐαλεντινιανὸς ἐκ Παιονίας. Ἦν δ' εὐσεβὴς τὰ πρὸς Θεόν. Διὸ καὶ ὑπερορίαν αὐτοῦ Ἰουλιανὸς κατεδίκασεν· εἶτα Τριβούνων ἀριθμοῦ, τῆς ὑπερορίας ἀνακληθέντα ἐποίησεν. Οὗτος καὶ τὴν ἰσχὺν γενναιότατος, καὶ τὴν γνώμην ἦν δικαιότατος. Διὸ καὶ τῶν ἀρχὰς τότε μετιόντων πολλοὺς ὡς ἀδικοῦντας ἐτιμωρήσατο, τὸν κρατοῦντα λέγων ἀπαιτεῖσθαι πρὸ τῶν ἄλλων δικαιοσύνης φροντίζειν. Οὗτος κοινωνὸν τῆς βασιλείας Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν προσελάβετο, καὶ τὴν ἑῴαν μοῖραν αὐτῷ πιστεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς Ἑσπερίοις διέτριβε, καὶ πολέμους τοῖς βαρβάροις συγκροτήσας πολλοὺς, τρόπαια κατ' ἐκείνων ἐστήσατο. E Εἶχε δὲ πρὸ τῆς βασιλείας υἱὸν κεκλημένον Γρατιανὸν, ὃς αὐτῷ ἐκ τῆς γαμετῆς Σεβήρας ἐγέγονε· ὃν καὶ ἀνηγόρευσεν Αὐτοκράτορα. Ἔγημε δὲ καὶ δευτέραν γυναῖκα, ἔτι περιούσης καὶ τῆς προτέρας. Ἰουστίνα ἦν ἡ δευτέρα, ἐξ ἧς καὶ τὸν νέον ἐγείνατο Οὐαλεντινιανὸν, καὶ θυγατέρας Ἰοῦσταν, Γράταν, καὶ Γάλλαν. Ἐπὶ τούτου, τελευτήσαντος Εὐδοξίου τοῦ κακοδόξου τῆς Νέας Ῥώμης Ἀρχιερέως, ἀντεισήχθη Δημόφιλος ὁμόδοξος τυγ-

LIBER XIII.

omius diei progreſſus, Dadaſtanis repente obiit, cum (ut alii ſcribunt) recentes fungos venenatos comediſſet (vili enim victu uſus eſt) ut alii, hyberno tempore in conclavi tectorio recens inducto obdormiſſet. Nam cum ob frigoris acrimoniam carbonibus intus accenſis magnus vapor e calce æſtuante extitiſſet, eo dormiens ſine ſenſu mortis ſuffocatus eſt, vino gravis. Multo enim mero uſus eſſe fertur. Neque uxor ejus obitum antevertit, etſi ei obviam cum regio comitatu, & filio Varroniano progreſſa. Joviniani morte conſternati milites, Nicæam occupant, de Imperatore creando deliberantes. Aliis autem alios nominantibus, plures in Salluſtium Prætorio Præfectum conſenſerunt. Verum ille excuſata ætate renuit. Cum ejus filium poſtularent, non conceſſit, tanto Imperio cum ob ætatem tum ob ſimplicitatem ingenii ratus imparem. Sed una cum cæteris Valentinianum, tum abſentem, Imperatorem nominat. Jovianus de religione recte ſenſit, benefica voluntate præditus, quamvis vini & libidinum intemperantia vinceretur. Statura corporis fuit excelſa, litterarum non rudis. Cum aliquando Julianum acclivem locum aſcendentem ut Tribunus comitaretur, fimbriam purpuræ ejus calcavit. Tum ille, ſive ex hoc conjiciens eum Imperii fore ſucceſſorem, ſive oraculo quodam edoctus, dixit: * *Utinam vero, licet ſit homo*. Imperavit non integros menſes octo. Corpus ejus Byzantium perlatum in Sanctorum Apoſtolorum æde ſepultum eſt, ubi poſt uxor etiam ejus Charito eſt ſepulta. Obiit annos natus iii. & xxx.

Edit. Pariſ. pag. 19.

Valentinianus Salluſtii ſuffragio creatur Imperator.

Joviani Elogium.

Augurium Imperii.

XV. VALENTINIANUS igitur, hoc modo (ut dictum eſt) creatus Imperator, cum adductus & proclamatus eſſet, regium ornatum ſumpſit. A quo cum Salluſtius eum pro navata in electione opera gratiam repeteret, ut Præfecturæ moleſtiis liberaretur: *Bene*, inquit Imperator, *tantam mihi rerum molem impoſuiſti, ut eam ne attingeres quidem?* Oriundus erat ex Pannonia Valentinianus. Cum autem vir pius eſſet, a Juliano relegatus fuerat, & deinde revocatus, ac Tribunus numeri factus. Hic & robore multum valuit, & ſummus juſtitiæ cultor fuit. Itaque multos tum Magiſtratibus præditos ut injurios mulctavit, cum diceret, a Principe in primis juſtitiæ flagitari curam. Valentem fratrem Imperii conſortem aſcitum, Orienti præpoſuit, ipſe in Occidente degens ſæpius de Barbaris triumphavit. Filium Gratianum ante Imperium e Severa ſuſceptum, Imperatorem appellavit. Priore uxore adhuc ſuperſtite, alteram duxit Juſtinam, e qua Valentinianum juniorem genuit, & filias Juſtam, Gratam, & Gallam. Sub hoc, Eudoxio, ſecus quam nomen ſonat, male de religione ſentienti defuncto, ſucceſſit in Novæ Romæ Pontificatu Demophilus, cum deceſſore ſuo

VALENTINIANUS.

Valentiniani dictum in Salluſtium.

Juſtitia.

Valens.

pag. 30.

Gratianus.

Severa.

Demophilus.

Digitized by Google

LIBER XIII. consentiens, qui Eccleſiam annos XXI. gubernavit. Idem hic Imperator Magnum Ambroſium etiam Mediolani Epiſcopum deſignavit. *D. Ambroſius* Cum autem cognoviſſet, Valentem fratrem Arianam ſovere ſectam, & cogere omnes illi aſſentiri: per litteras objurgatum ab inſtituto dehortatur. Verum ille ſuo indulgens animo, magis etiam contra recte ſentientes exaſperabatur. Rhodanus quidam Præpoſitus, homo apud Valentinianum admodum gratioſus, a muliere quadam, Berenice nomine, apud Imperatorem cujuſdam injuriæ accuſabatur. *Rhodani Præpoſiti ſupplicium.* Qui cum, quæſita re, crimen verum eſſe comperiſſet, mulieri ſatisfieri jubet. Verum ille gratia Imperatoris fretus nullam illius rationem habuit. Quod muliere denuo conqueſta, Præpoſitum illico dignitate privatum & vinctum ludis Circenſibus in theatro circumduci jubet, præcedentibus præconibus, & proclamantibus cum in mulierem admiſſum facinus, tum Imperatorii edicti contemptum, & his factis illico comburi. Talis igitur illius fuit exitus, omnibus ejus opibus, Imperatoris litteris, mulieri conceſſis. Obiit Imperator in Galliis degens, vita longa uſus: vixit enim annos octoginta quatuor, imperavit undecim, relicto filio Gratiano, Imperii Occidentalis ſucceſſore. *Valentiniani obitus.*

VALENS. XVI. VALENS Arianorum defenſor, & aſſenſor, orthodoxos perſequebatur, & in uxoris Dominæ gratiam, multis malis afficiebat. *Valentis crudelitas in Chriſtianos.* Cum enim aliquando Nicomediæ agentem legati ex cœtu orthodoxorum, viri ſacerdotes octoginta conveniſſent, eos omnes una cum navi qua venerant, comburi juſſit: itaque conflagrarunt omnes in mari medio, una cum navi, quæ tamen uſque ad Dacybizam duravit. Horum etiam magnus in Theologia Gregorius meminit, his verbis: *Edit. Pariſ. pag. 31.* *Presbyterorum exuſtiones marinæ.* Neque vero orthodoxos tantum ſuppliciis afficiebat; ſed & pulſis Epiſcopis recte ſentientibus, omnes Eccleſias Arianis attribuebat. Feruntur qui Catholica Nicæna Eccleſia ejecti fuerant, veræ pietatis ſtudioſi, Baſilium Magnum acceſſiſſe. qui pro eis legatus ad Valentem profectus, cum nihil impetraſſet, dixerit: *Baſilii Magni legatio ad Valentem, & miraculum.* *Judicium hujus controverſiæ, Imperator, Deo eſt permittendum. Claudatur templum accurate, Ariani foris ſtantes, precentur Deum. Id ſi ultro eis patuerit, habento. Sin minus, concedatur & nobis precari Deum. Quod ſi valvæ ultro apertæ fuerint, ſtatuendum erit, ſanctam eadem a Deo nobis eſſe attributam. Sin ea nec nobis aperta fuerit, ſit etiam ad Arianos pertinens.* Placet Imperatori conditio, conſentit, ædes Nicæna undique clauditur. Precantur Ariani Deum: cum ſatis diu nugati eſſent, ædes non aperitur. Sero tandem digreſſis hæreticis, & Orthodoxis, Magno Baſilio duce, preces auſpicatis, ſtatim clauſtris & vectibus ruptis valvæ patefactæ fidelibus ingreſſum præbuerunt. Is Paganis ſacrificandi

A χρόνων τῶν πρὸ αὐτοῦ· ὃς ἐπ᾽ ἔτεσι δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησεν. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς, καὶ τὸν μέγαν Ἀμβρόσιον Ἐπίσκοπον τῆς Μεδιολάνων προεχειρίσατο πόλεως. Μαθὼν δὲ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐάλεντος, ὅτι τῆς Ἀρειανικῆς ἀντεποιεῖται αἱρέσεως, καὶ πάντας βιάζει ταύτῃ συντίθεσθαι, διὰ γραμμάτων ἐπιπλήττει αὐτῷ, καὶ ἀποστῆναι παραινεῖ τῆς αἱρέσεως. Ὁ δὲ, τοῦ οἰκείου θελήματος οὐκ ἀφίστατο, καὶ μᾶλλον κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐξηγριαίνετο. Ῥοδανὸς δέ τις Πραιπόσιτος παρὰ Οὐαλεντινιανῷ μέγα ἠδύνατο. Κατὰ τούτου προσῆλθε γυνή τις Βερνίκη καλουμένη τῷ Βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ, ἀδικίαν ἐπεγκαλοῦσα τῷ Πραιποσίτῳ, ἐρευνήσας οὖν ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ γνοὺς μὴ ψεύδεσθαι τὴν γυναῖκα, προσκαλεσάμενος τὸν Πραιπόσιτον, θεραπεῦσαι κεκέλευκε τῇ

B γυναικὶ τὸ ἀδίκημα. Κἀκεῖνος τῇ παῤῥησίᾳ τῇ πρὸς τὸν Βασιλέα θαῤῥῶν, οὐδένα λόγον ἔθετο τῆς ἀδικουμένης. Προσῆλθεν οὖν καὶ αὖθις τῷ Βασιλεῖ ἡ γυνὴ· καὶ ὃς μαθὼν μή τινα φροντίδα τῆς γυναικὸς τὸν Πραιπόσιτον θέσθαι, αὐτίκα γυμνοῖ μὲν ἐκεῖνον τοῦ ἀξιώματος· κελεύει δὲ δεθέντα ἐν τῷ θεάτρῳ περιαχθῆναι, ἀγῶνος ἱππικοῦ ἀγομένου, κηρύκων αὐτοῦ προαγόντων, καὶ τὸ εἰς τὴν γυναῖκα βοώντων ἀδίκημα, καὶ τοῦ βασιλικοῦ κελεύσματος τὴν παρακοὴν· καὶ μετὰ τὴν περιαγωγὴν καὶ τὸ κήρυγμα, ἐκεῖ παραυτὸ κατακαῆναι αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν τοιοῦτον εὕρατο τέλος· ἡ δὲ πᾶσα ἐκείνου περιουσία τῇ γυναικὶ διὰ βασιλείου παρακεχώρητο γράμματος. Ἐξέλιπε δὲ ὁ Βασιλεὺς οὗτος ἐν Γαλλίαις διάγων, ἀπολαύσας χρόνου μακροῦ

C ἐβίω γὰρ ἔτη πρὸς τέσσαρσιν ὀγδοήκοντα, ἕνδεκα τούτων βασιλεύσας, ἐνιαυτούς. Καὶ τὸν υἱὸν Γρατιανὸν τῆς βασιλείας τῶν Ἑσπερίων διάδοχον καταλελοιπώς.

ιϛʹ. ΟΥΑΛΗΣ δὲ τῶν Ἀρειανιζόντων ὑπερμαχῶν ὡς ὁμογνώμων αὐτοῖς, τοὺς ὀρθοδόξους ἐδίωκε, καὶ πολλὰ ἐπλεόνεκτει αὐτοῖς τὰ δεινὰ, τῇ οἰκείᾳ συζύγῳ Δομνίκῃ πειθόμενος. Καί ποτε ἐν Νικομηδείᾳ διάγοντι, προσῆλθον αὐτῷ εἰς πρεσβείαν ἐκ τοῦ τῶν ὀρθοδόξων συστήματος, ἄνδρες ἱερατικοὶ ὀγδοήκοντα, οὓς ἅπαντας σὺν τῷ πλοίῳ, δι᾽ οὗ ἐκομίζοντο, κατακαῆναι προσέταξε. Καὶ κατεφλέχθησαν πάντες ἐν μέσῃ τῇ θαλάσσῃ σὺν τῇ νηῒ, ἄχρι Δακυβίζης διαρκεσάσῃ. Ὧν καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος μέμνηται, λέγων, Πρεσβυτέρων ἐμπρησμοὶ θαλάττιοι. Οὐ μόνον δὲ τοὺς ὀρ-

D θοδόξους ἐκόλαζεν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκκλησίας ἁπάσας ἀπένειμε τοῖς Ἀρειανοῖς, τοὺς ὀρθοδόξους Ἐπισκόπους ἐκδιώκων αὐτῶν. Λέγεται γοῦν καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκδιωχθέντας τοὺς τοῦ ὀρθοῦ δόγματος τῷ μεγάλῳ προσελθεῖν Βασιλείῳ, κἀκεῖνον πρεσβεῦσαι περὶ τούτων πρὸς τὸν Οὐάλεντα, τὸ δὲ μὴ πείθεσθαι, καὶ τὸν μέγαν φάναι Βασίλειον, ὡς, Ἐπιτρεπτέον τὴν περὶ τούτου κρίσιν, ὦ Βασιλεῦ, τῷ Θεῷ, καὶ κλεισθήτω μὲν ἀσφαλῶς ὁ ναός· ἐκτὸς ἑστῶτες οἱ τὰ Ἀρείου φρονοῦντες, δεηθήτωσαν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰ μὲν αὐτομάτως αὐτοῖς ἀνοιχθείη ὁ ναὸς, ἐχέτωσαν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ ἀνοιγῇ, ἐπιτρεπτέον καὶ ἡμῖν δεηθῆναι τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰ μὲν αὐτομάτως ἀναπετασθῶσιν αἱ θύραι, νομιστέον ἐκ Θεοῦ προσκληρωθῆναι ἡμῖν τὸ θεῖον τέμενος· εἰ δὲ οὐδ᾽ ἡμῖν τὸ ἱερὸν ἀνοι-

E γῇ, καὶ οὕτως ἀνεῖσθαι αὐτὸ τοῖς Ἀρειανίζουσιν. Ἤρεσε ταῦτα τῷ Βασιλεῖ, καὶ γενέσθαι ταῦτα ἐπέτρεψεν. Ἐκλείσθη οὖν πάντοθεν ὁ ἐν Νικαίᾳ ναός. Ἐδέοντο οἱ Ἀρειανοὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠδολέσχουν ἐφ᾽ ἱκανόν. Ὁ δὲ ναὸς οὐκ ἠνοίγετο. Ὀψὲ δέ ποτε τῶν αἱρετικῶν μεταστάντων, οἱ ὀρθόδοξοι τοῦ μεγάλου Βασιλείου προηγουμένου αὐτῶν, τῆς δεήσεως ἤρξαντο· καὶ αὐτίκα τῶν κλείθρων διαῤῥαγέντων καὶ τῶν μοχλῶν, αἱ πύλαι διέστησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων· καὶ τὰς εἰσόδους τοῖς πιστοῖς παρεχώρησαν. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς Ἕλλησι μὲν ἐδίδου θυσίας ποιεῖν,

καὶ Ἰου-

Digitized by Google

καὶ Ἰουδαίοις προσέκειτο· τοῖς δ' ὀρθόφροσι μόνοις ἀντέκειτο. A Σκυθῶν δὲ τὴν Θρᾳκῴαν καὶ Μακεδονικὴν κατατρεχόντων χώραν, ἐξῄει τούτοις ἀντιταξόμενος. Ὅτε καὶ ὁ μέγας πατὴρ Ἰσαάκιος ἐφ' ἵππῳ αὐτῷ ἐντυχών· Ἀπόδος, ἔφη, τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις, ὦ Βασιλεῦ, καὶ ἴσθι ὡς ἐπανήξεις νικητής· εἰ δὲ κατὰ Θεοῦ στρατεύῃ, οὐκ ἐπανήξεις ἐκεῖθεν. Ὠργίσθη ἐπὶ τούτοις ὁ δυσσεβέστατος Βασιλεὺς, καὶ φρουρεῖσθαι προστάττει τὸν ἅγιον, ἕως ἐπανελεύσεται. Ὁ δὲ, Εἰ σὺ ὑποστρέψεις, ἔφη, οὐ λελάληκεν ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός. Καὶ ἐν ὀνείρῳ δὲ ἐθεάσατο ὁ Οὐάλης, ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ·

Τάχος βάδιζε πρὸς Μίμαντα τὸν μέγαν,
Ἔνθα μόρος σε δεινὸς ἁρπάζει τάλαν.

Διυπνισθεὶς οὖν, ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη ὁ Μίμας; καί τις τῶν λογίοις ἐσχολακότων (τοιοῦτοι γὰρ τοῖς Βασιλεῦσι συμπαρομαρτοῦντες τότε καὶ ᾠκειοῦντο, ὡς εἴθε καὶ νῦν) ἔφη αὐτῷ, ὄρος εἶναι τῆς Ἀσίας τὸν Μίμαντα πρὸς τῇ θαλάσσῃ κείμενον. Τούτου δὲ τὸν Ὅμηρον ἐν Ὀδυσσείᾳ μεμνῆσθαι, λέγοντα, Παρ' ἠνεμόεντα Μίμαντα. Καὶ ὃς ἔφη· Τίς οὖν μοι ἀνάγκη τὸ ὄρος τοῦτο καταλαβεῖν, κἀκεῖσε θανεῖν; B Ἐξστρατεύσας οὖν κατὰ τῶν Σκυθῶν, καὶ περὶ τὴν Θρᾴκην αὐτοῖς συμβαλὼν, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ φυγὼν ἐν οἰκήματι κατεκρύφθη· παρ' ᾧ ἀχυρώδης σεσώρευτο συρφετός. Τῶν οὖν Σκυθῶν μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Βασιλέως τὴν χώραν ἐκείνην ληϊζομένων, καὶ ἐμπιπρώντων καὶ τὰς οἰκίας, ἀφανεῖ τὸ οἴκημα κατεπέπρηστο, καὶ Οὐάλης διέφθαρτο ἐν αὐτῷ. Ὁ μέντοι ἅγιος Ἰσαάκιος καθειργμένος, τὴν κατάφλεξιν τοῦ Οὐάλεντος ἐγνώκει τῷ Πνεύματι, καὶ εἶπε τοῖς παρατυχοῦσιν ἐκεῖ, ὡς, Οὐάλης ἄρτι θνήσκει διὰ πυρός. C Σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα μὴ πλανηθῆναι τὸν ἅγιον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων ἐκεῖθεν ὑπαναχώρησιν, τὸ σῶμα τοῦ Βασιλέως ἀναζητούντων τινῶν, εὑρέθη τάφος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ᾗπερ ἐκεῖνος ἐκέκαυτο, παλαιοῦ τινὸς ἔχων ἐπίγραμμα· Ἐνταῦθα Μίμας Μακεδὼν στρατηγός. Τούτῳ τῷ Βασιλεῖ ἐπανέστη Προκόπιος ὁ ἀνεψιὸς Ἰουλιανοῦ, καὶ ἐκράτησε τοῦ Βυζαντίου. Προδοθεὶς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων, καὶ προσδεθεὶς ἐκ τῶν σκελῶν δύο δένδροις βίᾳ κλιθεῖσι, τῶν δένδρων ἀνεθέντων, διεσπάσθη ὁ δείλαιος. Καθῃρέθη δὲ τότε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως Χαλκηδόνος, D ὡς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ Προκοπίου φρονησάντων· ὧν καθαιρουμένων, εὑρέθη πλὰξ ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῶν, ἔχουσα γεγραμμένα ταυτί.

Ἀλλ' ὅτε δὴ Νύμφαι ἱερὸν κατ' ἄστυ χορείην,
Τερπόμεναι στήσονται ἐϋστεφέας κατ' ἀγυιὰς,
Καὶ τεῖχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσεται ἄλκαρ,
Δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων
Ἄγρια μαργαίνοντα, κακὴν ἐπιειμένα ἀλκὴν,
Ἴστρου Κιμμερίοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ,
Καὶ Σκυθικὴν ὀλέσει χώραν, καὶ Μυσίδα γαῖαν. E
Θρηϊκίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένῃσιν,
Αὐτοῦ κεν βιότοιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι.

Ὁ μὲν οὖν Οὐάλης τῇ τῶν τειχῶν τῆς Χαλκηδόνος ὕλῃ, εἰς οἰκοδομὴν ὁλκοῦ ἐχρήσατο ὕδατος (ὃν ἀγωγὸν ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνή) καὶ τοῦτον Οὐάλεντα ἐπωνόμασε, δι' οὗ πεποίηκεν εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ εἰσάγεσθαι, ἵν' ἀφθονία ὑδάτων εἴη αὐτῇ καὶ πρὸς χρῆσιν ἄλλην, καὶ πρὸς λουτρά. Ὁ δὲ τῆς πόλεως Ἔπαρχος, Νυμ-

LIBER XIII.

poteſtatem dabat, & Judæis ſtudebat. Solis recte ſentientibus adverſabatur. Cum autem Scythæ provincias Thraciam & Macedoniam incurſarent, Magnus pater Iſaacius ei contra illos proficiſcenti equo occurrens, *Redde*, inquit, *Imperator, orthodoxis Eccleſias, & ſcito te victorem rediturum. Sin contra Deum militaris, inde non reverteris.* His commotus homo impius, cuſtodiri jubet virum ſanctum donec redierit. Tum ille, *Si redieris*, inquit, *non locutus eſt per me Deus*. Poſt, Valens in ſomnis virum videt, ſibi dicentem:

Iſaacius Valenti exitum prædicit.

Miſer ad Mimanta magnam iter capeſſito
Citus: hic te ſævæ mortis opprimet dolor.

Valentis ſomnium.

Experrectus, percontatur quis ſit Mimas? Ibi quidam homo doctus (Nam tales eo tempora, utinam nunc etiam, in regio comitatu & familiaritate erant) reſpondet, eſſe montem Aſiæ ad mare ſitum, cujus & Homerus in Odyſſea meminerit, ac ventoſum appellet. Tum ille, *Et quæ me*, inquit, *neceſſitas urget, ut montem illum occupem, ibique moriar?* Congreſſus autem circa Thraciam cum Scythis turpiter ſuccubuit, & in fuga domum quandam ingreſſus, in acervo palearum ſeſe abdidit, in qua, cum Scythæ poſt victoriam prædas e provincia agerent, villaſque incenderent, & ipſe conflagravit. Cæterum ejus interitu Sanctus Iſaacius in carcere per Spiritum cognito, iis qui aderant, dixit, Valentem jam incendio perire. Die illo annotato, poſtea compertum eſt, virum ſanctum non erraſſe. Poſt Barbarorum diſceſſum cum Imperatoris corpus quæreretur, inventum eſt in iis ædibus ubi combuſtus fuerat, ſepulchrum cum hac inſcriptione: *Hic Macedo Mimas Dux eſt ſitus*. Seditionem contra hunc Imperatorem movit Juliani conſobrinus Procopius, Byzantio occupato, ſed proditus a ſuis, duabus arboribus vi inclinatis pedibus annexus atque iterum dimiſſis, laceratus eſt miſer. Tum Chalcedonis etiam diruta ſunt mœnia, quod cives Procopii partes eſſent ſectati, quæ cum diruerentur, tabula reperta eſt, cum hac inſcriptione,

Mimas & montis & viri nomen.

Edit Pariſ. pag. 32.

Valentis interitus.

Iſaacius Valentis conflagrationem prævidet.

Procopiana ſeditio.

Chalcedonenſe oraculum.

Nymphis in ſacra choreas agitantibus urbe
Undique per vicos, feſta exultante corona,
Balnea cum murus gemitu cuſtodiet ægro,
Tum vero gens dira, potens, numeroſa, ferox
Robore prædita, Cimmerii freta vecta per Iſtri
Et Scythiam ſævis & Myſida deprimet armis,
Threiciumque ingreſſa ſolum ſpe ſteta furente,
In ſua fata ruens, triſtem mittetur ad Orcum.

Valens materia Chalcedonii muri ad aquæductum uſus eſt, quem Valentem nominavit, ut urbi aquarum copia tum ad alios uſus, tum ad balnea ſuppeteret: & Urbis Præfectus, Nymphæum, in loco qui

LIBER XIII.

Taurus dicitur, ad teſtandam gratum animum ob ductiles aquas, ædificavit. Hæc conſecuta eſt Barbarorum impreſſio, ut in tabula ſcriptum erat, qui & Thraciam populati ſunt, & poſt in ea perierunt. Sub hoc Valente feruntur Libanius rhetor, & Jamblichus Procli magiſter, divinationem galli gallinacei quæſiviſſe, quis poſt Valentem imperaturus eſſet? Ea porro hujuſmodi eſſe perhibetur. Litteræ viginti quatuor pulveri inſcribuntur, & cuique granum tritici & hordei imponitur. deinde gallus, recitatis quibuſdam carminibus dimittitur, & e quibus litteris grana ſumpſerit, eæ litteræ inter ſeſe junctæ, rem quæſitam declarare putantur. Quod cum & illi feciſſent, gallum ex litteris Th, E, O, D, grana legiſſe viderunt. Ambigua tamen habita eſt ſignificatio: nam vel Theodoſius, vel Theodorus, vel Theodotus deſignari putabatur. Ea re cognita Valens, multos iis nominibus præditos, ſibi ſuſpectos, ſuſtulit, ipſis etiam divinatoribus quæſitis. Cujus ſævitia formidata, Jamblicus hauſto veneno, ut quidam tradunt, ſibi conſcivit necem. Fuit enim Valens inexorabilis iracundiæ, unde dicere ſolebat, *Qui ab ira facile dimovetur, eumdem & a juſtitia facile dimoveri*. Imperavit annos XIII. & menſes IV. dignum impietate ſua interitum conſecutus.

Alectoromantia. Libanius. Proclus.

Edit. Pariſ. pag. 33.

Jamblichi obitus.

Valentis dictum.

XVII. GRATIANUS autem Valentiniani filius, & junior Valentinianus illius frater, Romano Imperio potiti ſunt: ſolus enim Gratianus a patre Imperator appellatus, ut jam expoſitum eſt, cum morti paternæ non adeſſet, juniorem etiam Valentinianum Imperatorem ſalutavit exercitus, quadrimum adhuc puerum. Qua de cauſa peregre reverſus, milites acriter inſectatus eſt: quoſdam etiam auctores fraternæ ſalutationis ſupplicio affecit, quod ſe, qui Imperator eſſet, non conſentiente, alium elegiſſent. Nequaquam tamen recuſavit, quo minus fratrem Imperii conſortem haberet, eumque collegam aſcivit. Paternæ pietatis æmulus fuit, & aliquando Valenti patruo contra Scythas opem petenti, negatis auxiliis reſpondit: *Non eſſe cum Dei hoſte ſocietatem belli ineundam*. Paſtoribus ejectis, decreto reditum in ſuas Eccleſias conceſſit. Cum autem Scythæ poſt cladem Valentis elati ſucceſſu rerum Thraciam finitimaque loca vaſtarent, & coerceri nullo modo poſſent, Theodoſium Hiſpanum accerſit, (eſt autem Hiſpania Europeæ Iberiæ urbs præſtantiſſima) virum fortiſſimum & religioſiſſimum. Hunc igitur ducem delectum, ablegat contra Barbaros, qui prælio victor, magnam Scythicæ gentis multitudinem cædit, ceteris in fugam conjectis, qui vel a victoribus deprehenſi, vel a ſeſe invicem obtriti perierunt. Barbaris igitur illis fere omnibus interfectis, Theodoſius exercitu illic relicto, ipſe victoriæ nuntius, ad Gratianum tum in Pannonia degentem contendit. Nec tamen victoriam

GRATIANUS.

Gratianus Valentinianum fratrem Imperii conſortem aſciſcit.

Gratiani pietas.

Theodoſius, Scythis in Thracia cæſis, Orientis imperator creatur.

A φαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ Ταύρῳ κατεσκευάκει, τὰς ἐκ τῶν τῶν ὑδάτων ὁλκῶν χάριτας ἐν τούτῳ παραδεικνύς. Οἷς ἐπῄει καὶ ἡ τῶν βαρβάρων ἐπέλευσις, κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ πλακί, οἳ ἐλυμήναντο μὲν τὴν Θρᾴκην, περὶ δ᾽ αὐτὴν κατηναλώθησαν ὕστερον. Ἐπὶ τούτου δὲ τοῦ Οὐάλεντος λέγεται Λιβάνιος ὁ σοφιστής, καὶ Ἰάμβλιχος ὁ Πρόκλου διδάσκαλος, ἀλεκτορομαντείαν ποιῆσαι, ζητοῦντες γνῶναι τὸν μετὰ τὸν Οὐάλεντα βασιλεύσοντα. Ἡ δὲ, τοιαύτη, ὡς λόγος, ἐστίν. Ἐν κόνει τὰ εἴκοσι τέσσαρα γράφονται γράμματα, καὶ τούτων ἑκάστῳ σίτου κόκκος ἢ κριθῆς ἐπιτίθεται. Εἶτ᾽ ἀλέκτωρ ἀφίεται, ἐπᾳδομένων ἐπὶ τούτοις τινῶν ἐπῳδῶν, καὶ κατασκοπεῖται, ἐκ τίνων στοιχείων λαμβάνει κόκκους. Καὶ ταῦτα συντιθέμενα, δήλωσιν ποιεῖσθαι τοῦ ζητουμένου δοξάζεται. B Τοῦτο τοίνυν ἐκεῖνοι τότε ποιήσαντες, εἶδον λαβόντα τὸν ἀλέκτορα τὸν ἐν τῷ θῆτα κόκκον, τὸν ἐν τῷ ε, τὸν ἐν τῷ ο, καὶ τὸν ἐν τῷ δ. Ἔδοξεν οὖν ἀμφίβολον τὸ δηλούμενον. Ἢ γὰρ Θεόδωρον ἐδόκει δηλοῦν, ἢ Θεοδόσιον, ἢ Θεόδοτον. Τοῦτο μαθὼν ὁ Οὐάλης, πολλοὺς τῶν τοιούτοις καλουμένων ὀνόμασιν ὑποπτεύσας, ἀπώλεσεν. Ἐζήτει δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς τὴν μαντείαν ποιήσαντας. Ὅθεν τὴν ἐκείνου δείσας ὠμότητα ὁ Ἰάμβλιχος, φάρμακον δηλητήριον πεπωκὼς, ὥς τινες ἱστορήκασιν, ἑαυτὸν τοῦ ζῆν ὑπεξήγαγεν. Ἦν γὰρ δυσπαραίτητος τὰς ὀργὰς ὁ Οὐάλης· ὅθεν καὶ ἔλεγεν, ὡς, Ὁ ταχὺ μετατιθέμενος τῆς ὀργῆς, καὶ τοῦ δικαίου ἂν μετάθοιτο τάχιστα. Οὗτος ἔτη βεβασίλευκε δέκα ἐπὶ τρισὶ, καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἀξίως τῆς οἰκείας ἀσεβείας διέφθαρτο.

C ιζ´. ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ δὲ ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανὸς ὁ νέος ὁ τούτου ὁμαίμων, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς γεγόνασιν ἐγκρατεῖς· μόνος μὲν γὰρ ὁ Γρατιανὸς παρὰ τοῦ πατρὸς ἀνερρήθη, ὥσπερ ἤδη ἱστόρηται. Ὅτε δὲ ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἐτελεύτησεν, οὐ παρῆν οὗτος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῷ τοῦ πατρός. Ἡ γοῦν στρατιὰ τηνικαῦτα, καὶ τὸν νέον Οὐαλεντινιανὸν βασιλέα ἀνεῖπε παρ᾽ αὐτῇ τότε τυγχάνοντα. Ἐπανελθὼν δ᾽ ἐκ τῆς ἀποδημίας ὁ Γρατιανὸς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἐκάκισε, καί τινας αὐτῶν καὶ ἐκόλασε, κολάσας τοὺς τῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρωτουργοὺς ἀναρρήσεως, ὡς ἄτερ γνώμης αὐτοῦ, βασιλέως ὄντος, ἄλλον ἀναγορεύσαντας. Τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ συνάρχειν οὐ παρῃτήσατο, ἀλλὰ κοινωνὸν τῆς βασιλείας προσείλετο. D Οὗτος ὁ βασιλεὺς τὸν πατέρα ἐζήλωσεν εἰς εὐσέβειαν. Ὅθεν καὶ τῷ θείῳ Οὐάλεντι συμμαχίαν αἰτήσαντί ποτε κατὰ Σκυθῶν ἐξ αὐτοῦ, οὐ παρέσχετο, γράψας αὐτῷ, ὡς, Οὐ δεῖ τῷ ἐχθρῷ τοῦ Θεοῦ συμμαχεῖν. Τοῖς δ᾽ ἐξελαθεῖσι ποιμέσι τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν, διὰ δόγματος ἐφῆκε τὴν εἰς αὐτὰς ὑπονόστησιν. Τῶν Σκυθῶν δὲ μετὰ τὴν τοῦ Οὐάλεντος ἧτταν ἐξογκωθέντων τὸ φρόνημα, καὶ τήν τε Θρᾴκην ληϊζομένων, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ ἀκαθέκτων ὄντων, τὸν ἐξ Ἱσπανίας μετακαλέσατο Θεοδόσιον, (ἡ δὲ Ἱσπανία, τῆς Εὐρωπαίας Ἰβηρίας ἐστὶ πόλις ἡ διαφορωτάτη τῶν ἐν αὐτῇ) ἄνδρα γενναιότατόν τε καὶ εὐσεβέστατον. Τοῦτον οὖν προχειρισάμενος στρατηγὸν, μετὰ στρατιᾶς κατὰ τῶν βαρβάρων ἐξαπέπομφεν· ὃς συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ νικήσας E τρόπαιον ἤρατο, πλήθους μὲν Σκυθικοῦ κατασφαγέντος ἐν τῷ πολέμῳ πολλοῦ, τῶν δὲ λοιπῶν εἰς φυγὴν τραπέντων, καὶ τῶν μὲν ἀπολλυμένων ἐν τῷ καταλαμβάνεσθαι, τῶν δ᾽ ὑπ᾽ ἀλλήλων διαφθαρέντων ἐν τῇ φυγῇ. Πάντων τοίνυν σχεδὸν τῶν βαρβάρων ἐκείνων ἀπολωλότων, τὴν στρατιὰν ἐκεῖ καταλείψας ὁ Θεοδόσιος, αὐτὸς πρὸς τὸν Γρατιανὸν τῆς νίκης ᾔει αὐτάγγελος ἐν Παιονίᾳ τότε διάγοντα. Ἀπαγγείλας δὲ τὴν νίκην

Digitized by Google

τῷ Βασιλεῖ, καὶ τὸν τῶν Βαρβάρων διαγγειλάμενος ὄλεθρον, ἀπιστεῖτο μὲν διά τε τὸ τοῦ ἔργου ταχὺ, καὶ τὸ δυσμαχώτατον τῶν Σκυθῶν. Ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθὲς, καὶ περὶ τὴν τῶν Βαρβάρων φθορὰν ὁ Αὐτοκράτωρ πεπληροφόρητο, καὶ ἐθαύμασε τὸν ἄνδρα τῆς τε ταχυτῆτος, καὶ τῆς ἀριστείας ἕνεκα, καὶ ἐπῄνεσεν. Ἤδη δὲ καὶ τῆς Οὐάλεντος μοίρας προσγενηθείσης αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκείνου φθορὰν, ἀπιδὼν πρὸς τὸ ἄπειρον σχεδὸν τῆς ἀρχῆς, καὶ συνιδὼν ὡς οὐχ οἷός τ' ἂν εἴη αὐτὸς μόνος τὴν τοσαύτην ἰθύνειν ἀρχὴν, Βασιλέα τῆς Νέας Ῥώμης ἀναγορεύει τὸν Θεοδόσιον, ἅμα μὲν τῆς ἀριστείας αὐτὸν ἀμειβόμενος, ἅμα δὲ καὶ μηδένα κρίνας ἕτερον εἰς κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς, κείνου κρείττω ἐσόμενον. Τὴν γοῦν Ἑῴαν ἅπασαν καὶ τὴν Θρᾴκην αὐτῷ ἀναθέμενος, ἑαυτῷ ἀπεκλήρωσε τὰ Ἑσπέρια. Καὶ ἐπὶ τὰς Γαλλίας γενόμενος, ἀνῃρέθη δόλῳ ὑπ' Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ, βασιλεύσας μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτὴν, ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἕξ.

ιη'. Τοῦ δὲ Γρατιανοῦ τελευτήσαντος, κατελείφθη Βασιλεὺς Αὐτοκράτωρ τῶν Ἑσπερίων, ὁ Νέος ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ, μήπω μηδὲ πρόσηβος γεγονώς. Ὃς ὑποφθαρεὶς παρὰ τῆς μητρὸς Ἰουστίνης Ἀρειανιζούσης, τῷ τῶν Ἀρειανῶν συνέθετο δόγματι, καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀντέκειτο. Ἐπαναστάντος οὖν τοῦ Μαξίμου αὐτῷ καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος, καὶ ἐν μάχαις ὑπερτερήσαντος, ἔγραψε πρὸς τὸν Βασιλέα ΘΕΟΔΟΣΙΟΝ τὰ συμβάντα, συμμαχίαν αἰτούμενος. Κἀκεῖνος μηδὲν θαυμάζειν ἀντέγραψεν, εἰ ὁ δοῦλος ὑπερτερεῖ, δεσπότου κατεξανιστὰς, τοῦ τὸν οἰκεῖον ἀθετοῦντος δεσπότην, καὶ κτίσμα καὶ δοῦλον καλοῦντος τὸν κτίστην τε καὶ τῷ Πατρὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον. Ἀπελθὼν δὲ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ, τόν τε Μάξιμον συλλαβὼν ἀνεῖλε, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς ἐδολοφόνησε τὸν Γρατιανόν. Εἶτ' αὖθις Εὐγένιος ἐπανίστη κατὰ τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ τυραννίδι ἐπέθετο. Φοβηθεὶς οὖν Οὐαλεντινιανὸς, ἀγχόνῃ τὸν βίον ἑαυτοῦ ὑπεξήγαγε. Καὶ μαθὼν τὴν Εὐγενίου τυραννίδα ὁ Θεοδόσιος, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ. Καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἐκεῖνος μὲν ὑβρίσθη ὑπὸ τῶν Θεσσαλονικέων· ὁ δὲ Ἔπαρχος ἐφονεύθη, στασιάσαντος τοῦ δήμου δι' αἰτίας τινάς. Τότε μὲν οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ λαοῦ κινήσει ἔδοξεν ἀνεξικακῆσαι ὁ Βασιλεύς. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἱππικὸν ἀγῶνα ἐκήρυξε, καὶ τοῦ λαοῦ ἀθροισθέντος ἐπὶ τὸ θέατρον, περιέστησεν αὐτοῖς τὰ στρατεύματα, καὶ κατετόξευσαν τὸν δῆμον καὶ κατηκόντισαν, ὥστε θανεῖν ἐξ αὐτῶν ἄχρι τῶν πεντεκαίδεκα χιλιάδων. Καὶ οὕτως ἐμπλήσας ὁ Θεοδόσιος τὸν θυμὸν, ἐκεῖθεν ἀπάρας, εἰς τὴν πόλιν τῶν Μεδιολάνων ἀφίκετο. Ὅπου καὶ ἠλέγχθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀμβροσίου διὰ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων σφαγὴν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐ συγκεχώρητο. καὶ οὐ πρότερον ἀφῆκεν αὐτῷ τὴν εἰς τὸ θεῖον τέμενος εἴσοδον, εἰ μὴ νόμον ἔθετο, τὰς ψήφους τὰς φονικὰς μὴ πρότερον ἐκβιβάζεσθαι, πρὶν ἂν, παρέλθοιεν μετὰ τὴν ψῆφον ἡμέραι τριάκοντα. Τοῦτο δ' ἐποίησε διὰ τὸ τῆς Βασιλείας ὀξύρροπον πρὸς θυμὸν, ἵνα διὰ τῆς τριακονθημέρου τοῦ θυμοῦ κατακορεσθέντος, ἀπαθῶς ἐπισκέπτηται τὰς ψήφους, καὶ τὰς μὲν ἐννόμους κυροῖ· τὰς δὲ δι' ὀργὴν ἴσως ἐψηφισμένας, ἀργίας καταψηφίζηται. Τῷ δὲ τυράννῳ Εὐγενίῳ συμμίξας ἐν ταῖς Γαλλίαις ὁ Θεοδόσιος, νικᾷ τε αὐτὸν, καὶ συλλαμβάνει, καὶ ἀναιρεῖ. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἰδιωτεύων, εἶχε γυναῖκα εὐσεβῆ τε καὶ σώφρονα καὶ φιλόπτωχον τὴν Πλακίλλαν, ἐξ ἧς αὐτῷ ἐγεννήθησαν Ἀρκάδιος καὶ Ὁνώριος· ἣν καὶ Αὐγοῦσταν ἐποίησε. Μετὰ δὲ τὴν βασιλείαν θανούσης αὐτῆς, ἔγημε Γάλλαν, τὴν τοῦ μεγάλου Οὐα-

A ſuam, & Barbarorum interitum nuncianti, fides habita eſt, quum ob rei geſtæ celeritatem, tum ob Scytharum ſummam rei militaris peritiam. Cum autem veritatem cognoviſſet Imperator, deque internecione Barbarorum plane conſtaret, viri celeritatem admiratus eſt, & rem bene geſtam laudibus proſecutus. Jam quia Valentis etiam partem poſt illius interitum conſecutus, providebat, ſe tam immenſam tanti Imperii molem ſuſtinere ſolum non poſſe: Theodoſium Novæ Romæ Imperatorem appellat, partim, ut ejus induſtriam remuneraretur, partim quod neminem ad Imperii ſocietatem magis idoneum judicabat. Tradito igitur illi univerſo Oriente & Tracia, occidentem ſibi
B reſervavit: & in Gallias profectus, anno Imperii poſt obitum patris ſexto, fraude ducis Andragathii occiditur.

LIBER XIII. *Edit. Pariſ. pag. 14.*

Gratianus ab Andragathio occiſus.

XVIII. Gratiano defuncto, Occidentalis Imperii poteſtas in VALENTINIANUM juniorem impuberem adhuc, collata eſt: qui paulatim a Juſtina matre Arianis favente corruptus, illorumque dogma amplexus, orthodoxis adverſatus eſt. Cum autem Maximus contra eum inſurrexiſſet, regnum affectans, & præliis aliquot viciſſet, THEODOSIO ſcribit, ut ſecum agatur, & auxilia petit. Cui
C ille reſpondit, non eſſe mirandum, ſi ſervus ſeditioſus eo domino ſit ſuperior, qui ſuum dominum repudiet, & creaturam ac ſervum appellet conditorem, pari & natura & dignitate cum patre præditum. Sed ſuppetias profectus, Maximum comprehenſum ſupplicio affecit, una cum duce Andragathio, qui Gratianum fraude occiderat. Poſt, Eugenius etiam mota ſeditione regnum affectavit: qua Valentinianus perterritus, laqueo ſibi necem conſcivit. Theodoſius autem bellum contra illum ſuſcepit. Ac Theſſalonicæ contumelioſe acceptus, Præfecto per ſeditionem populi, quibuſdam de cauſis ortam, interfecto,
D in præſentia ad populi motum conivendum ratus. Poſt equeſtre certamen indicit: populum in theatro congregatum, circumdedit legionibus, quæ ad quindecim millia ſagittis & jaculis confecerunt. Sic expleta iracundia, Mediolanum digreſſus, a magno Ambroſio propter Theſſalonicenſium cædem objurgatus, ingreſſu Eccleſiæ prohibetur: neque prius admittitur, quam lege ſanxiſſet, ut capitales ſententiæ ante diem trigeſimum ratæ eſſent. Id factum, ob Imperatoris animum ad iracundiam proniorem: ut illo ſpa-
E tio lenita ira, ſententias recognoſceret, ac legitimas confirmaret, ob iracundia forſan profectas, abrogaret. Eugenium tyrannum in Galliis prælio victum & captum, occidit. Habuit uxorem privatus adhuc, Placillam, matronam piam, modeſtam, & pauperum amantem, quam ſuſcepto ex ea Honorio & Arcadio Auguſtam appellavit. Ea poſt adeptum Imperium defuncta, Gallam Magni Valentiniani filiam du-

VALENTINIANUS JUNIOR. & THEODOSIUS.

Theodoſius Maximum & Andragathium ſupplicio afficit.

Valentinianus laqueo vitam finit.

Theſſalonicenſes cæſi a Theodoſio.

D. Ambroſius Theodoſium punit. *pag. 35.*

Eugenii cædes.

Placilla.

Galla.

LIBER XIII. oit. Interea dum Imperator in Occidente verſatur, Judæi conciliato & annuente Honorato urbis Præfecto, (nam Paganus erat) magnificam in foro ærario ſynagogam extruunt. Sed urbana multitudo ea re irritata, Præfecto maledicit: illo maledicta negligente, ſynagogam igne injecto cremat. Præfectus rem ad Imperatorem perſcribit, qui eam audaciæ pœnam ſtatuit, ut ſumptus ſynagogæ perſolverent, eamque Judæis inſtaurare liceret. Hoc magnus Ambroſius cognito, cum quodam Dominico feſto Imperator Mediolanenſem Eccleſiam ingrederetur, ſic exorſus eſt: *Cur, Imperator, eum qui te ex privato regem fecit, ſuo grege tibi commiſſo, qui caput tuum prius ſqualidum diademate exornavit, iis contumeliis afficis eos a quibus ille rejicitur, iis præferendo a quibus colitur, ut vi etiam illata, ut media urbe, in qua Chriſtus colitur, & Crux adoratur, Sinagogam Chriſti interfectoribus ædificent?* Ea reprehenſione verecundatus Imperator, *Numquid*, inquit, *Epiſcope, in Republica bene conſtituta plebi concedenda eſt quidvis temere & impudenter audendi licentia?* *At ne illud quidem*, inquit D. Ambroſius, *concedendum eſt, ut Judæi in media Chriſtianæ urbis Synagogas habeant, & blaſphemis precibus piorum aures obtundant? Ne vero iſtud decreveris, Sanctiſſime Imperator.* His lenitus Theodoſius, Bizantiis remiſit mulctam, & Judæos intra urbem regiam habere Synagogam vetuit. Cum autem Antiochenis nova tributa imperaſſet, populus ob exactionis novitatem indignatus, proſis ejus uxoris imagines in foro ſitas, revellit, & in publicis viis traxit. Ob id facinus ille iratus, urbem & privilegiis privavit, & vicinæ Laodiceæ ſubjecit, comminatus etiam civibus, quos utique male tractaſſet, niſi Flavianus Archiepiſcopus Antiochenus legatione ſuſcepta, Imperatorem mitigaſſet. Quo tempore vir ſummus Joannes Chryſoſtomus, Antiochenæ Eccleſiæ Presbyter adhuc, eas orationes ſcripſit, quæ Statuarum titulum præ ſe ferunt.

D. Ambroſius pro Conſtantinopolitanis apud Theodoſium intercedit.

Antiochenorum mulcta.

Edit. Pariſ. pag. 36.

Flavianus.

Jo. Chryſoſtomus.

Gregorius.

XIX. Tunc etiam Gregorius rerum divinarum peritiſſimus, qui pridem Orthodoxos etiam in Sanctæ Anaſtaſiæ æde ob hæreticorum impudentiam & audaciam, docuerat: poſt apertas orthodoxis a Theodoſio Eccleſias: palam Filium ejuſdem cum Patre naturæ, & ſanctum Spiritum cum utroque adorandum & glorificandum prædicavit. Nam Macedonius, qui, ut dictum eſt, exiguo tempore Patriarcha Conſtantinopolitanus fuit, non ferebat, ut Spiritus vel Deus nominaretur, vel pari cum Patre Filioque potentia, eademque natura præditus diceretur: quam ob rem juſſu Imperatoris ſecundum Concilium eſt indictum, CL. divinis Patribus in Urbe imperatoria congregatis, quorum in diſputationibus principes fuere, Theologus, & magnus Gregorius Nyſſenus Epiſcopus, & ſanctus Amphilochius, Iconienſis Eccleſiæ præſes,

Macedoniana hæreſis.

A λεντινιανοῦ θυγατέρα. Ἀποδημοῦντος δὲ τοῦ Βασιλέως εἰς τὰ Ἑσπέρια, οἱ Ἰουδαῖοι τὸν τῆς πόλεως Ἔπαρχον Ὀνωράτον ἐξιωσάμενοι, κτίζουσι συναγωγὴν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις πολυτελῆ, ἐκείνου παραχωρήσαντος· ἦν γὰρ τὰ Ἑλλήνων πρεσβεύων. Ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ ἐβλασφήμει τὸν Ἔπαρχον καὶ ὡς ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰ τῆς βλασφημίας πεποίητο. Μὴ φέρων οὖν ὁ λαὸς, πῦρ ἐνίησι νυκτὸς τῇ συναγωγῇ, καὶ ταύτην ἐμπίπρησι. Γράφει οὖν τῷ Βασιλεῖ Θεοδοσίῳ περὶ τούτου ὁ Ἔπαρχος. Κἀκεῖνος ἐπιτιμᾷ τοῖς τολμήσασι τὸν ἐμπρησμὸν τῆς συναγωγῆς ἔκτισιν τῶν ἀναλωμάτων τῶν εἰς αὐτήν· καὶ ἐφίησιν αὖθις κτισθῆναι αὐτήν. Τοῦτο μαθὼν ὁ μέγας Ἀμβρόσιος, τοῦ Βασιλέως τῇ πόλει Μεδιολάνων ἐνδημοῦντος, καὶ κατά τινα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν
B ἀφικομένου ἤρξατο λέγειν. Ἱνατί, Βασιλεῦ, τὸν ἐξ ἰδιώτου σε Βασιλέα ποιήσαντα, καὶ τὴν οἰκείαν ἐγχειρίσαντά σοι ποίμνην, καὶ ἣν τῷ ἑαυτοῦ ἐκτήσατο αἵματι, καὶ ταινιώσαντά σου τὴν κεφαλὴν αὐχμῶσαν πρώην, αὐτὸς ὑβρίζεις, τοὺς ἀθετοῦντας αὐτὸν, τῶν ἐπιγνωσκόντων προτιμοτέρους τιθέμενος, καὶ δίκας εἰσπράττων ὑπὲρ Ἰουδαίων Χριστιανοὺς, καὶ βίαν αὐτοῖς ἐπάγων, ἐν μέσῃ τῇ πόλει, ἐν ᾗ ὀνομάζεται ὁ Χριστὸς, καὶ προσκυνεῖται σταυρὸς, συναγωγὴν οἰκοδομῆσαι τοῖς Χριστοκτόνοις; Καὶ ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν ἔλεγχον αἰδεσθεὶς, ἔφη, Καὶ δώσομεν, ὦ ἐπίσκοπε, τοῖς δήμοις ἀτάκτως καὶ ἀναιδῶς ἐν εὐνομουμέναις πόλεσιν ὅσα βούλονται δρᾷν; Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δοτέον, ὦ Βασιλεῦ, ὁ ἱερὸς Ἀμβρόσιος ἀντεπήνεγκε, τὸ συναγωγὰς ἔχειν τοὺς Ἰουδαίους
C ἐν μέσῳ πόλεως εὐσεβοῦς, καὶ βλασφήμους εὐχὰς ἀναπέμπειν ἐπ' ἀκροάσει θεοσεβῶν. Μὴ σύγε τοῦτο θεσπίσαις, ὀρθοδοξότατε Αὔγουστε. Τούτοις ὁ Θεοδόσιος μαλαχθεὶς, τοῖς Βυζαντίοις ἀνῆκε τὸ ἐπιτίμιον, καὶ συναγωγὴν ἐντὸς τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, τοὺς Ἰουδαίους ἔχειν ἀπείρηκε. Τοῖς Ἀντιοχεῦσι δὲ φόρων ἐπιταχθέντων νέων, κινηθεὶς ὁ δῆμος εἰς ἀγανάκτησιν διὰ τὸ καινὸν τῆς εἰσπράξεως, εἰκόνας τῆς προτέρας γαμετῆς τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως αὐτῶν ἱσταμένας, κατέσπασε, καὶ ἔσυρεν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς. Δι' ὅπερ ὀργισθεὶς ἐκεῖνος, τότε τῆς πόλεως ἀφείλετο δίκαια, καὶ τῇ γειτόνων Λαοδικείᾳ ταύτην ὑπέταξε, καὶ τοὺς αὐτῆς πολίτας ἠπείλει διαθήσειν κακῶς. Καὶ διετέθησαν ἂν, εἰ μὴ Φλαβιανὸς ὁ τότε τῆς Ἀντιοχείας Ἀρχιερεὺς, τῷ Βασιλεῖ προσελθὼν ἐπρέσβευσε, καὶ ἐνδοῦναι αὐτὸν
D πεποίηκε τοῦ θυμοῦ. Ὅτε καὶ ὁ πάμμεγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τοὺς ἐπιγραφομένους Ἀνδριάντας λόγους συνέγραψε, τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας τυγχάνων πρεσβύτερος.

ιθ'. Τότε καὶ ὁ πολὺς ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, κεκρυμμένως πρώην διδάσκων τοὺς ὀρθοδόξους ἐν τῷ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ναῷ, διὰ τὴν τῶν αἱρετικῶν ἀναίδειαν καὶ θρασύτητα, τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ἀνοίξαντος, παῤῥησίᾳ τό τε Υἱὸν ὁμοούσιον ἐκήρυττε τῷ Πατρὶ, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα Θεὸν ἀμφοῖν συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον. Ὁ γὰρ Μακεδόνιος, ὃς καὶ Πατριάρχης ἐπ' ὀλίγον, ὡς ἤδη ἱστόρη-
E ται, τῆς Κωνσταντινουπόλεως γέγονε, Θεὸν αὐτὸ λέγεσθαι οὐκ ἠνείχετο· ἀλλ' οὐδ' ἰσοσθενὲς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, οὔτε μὴν ὁμοούσιον. Διὸ καὶ ἡ δευτέρα τότε συγκεκρότητο Σύνοδος, τοῦ Βασιλέως προστάξαντος, ἑκατὸν πεντήκοντα συναθροισθέντων πατέρων θεοφόρων ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ὧν προεξῆρχον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὁ Θεολόγος, καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Νύσσης Ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ἱερὸς Ἀμφιλόχιος, τῆς Ἰκονίου προεστὼς ἐκκλησίας· οἳ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ Θεὸν ἐ-

δογμάτισαν, καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὁμοφυῶς καὶ ὁμότιμον. Τόν τε Μακεδόνιον καὶ τοὺς ὁμοδοξοῦντας αὐτῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξέκοψαν, καὶ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον, τὴν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προσέθεντο συγγραφὴν, ἀπὸ τοῦ, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, μέχρι τέλους· καὶ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ Συνόδῳ δογματισθέντα, ἐπεβεβαίωσαν. Ὅτε καί τινες τῶν Ἐπισκόπων βασκήναντες τῷ Θεολόγῳ τοῦ θρόνου χάριν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀκανονικῶς εἶπον αὐτὸν ἐπιβεβηκέναι τοῦ θρόνου, ὡς ἑτέρῳ πρότερον ἐπικηρυχθέντα. Διὸ καὶ τὸν Συντακτήριον ὁ ἅγιος συγγραψάμενος, καὶ δημοσίᾳ ἀναγνωκὼς, ἐξέστη τοῦ θρόνου, καὶ εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν Ναζιανζὸν ἐπανῆλθε. Κεχειροτόνητο δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Νεκτάριος, συγκλητικὸς ἀνὴρ, καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς ἐζωκώς. Τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς Νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἔλαχε, μετὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην ταχθεὶς, καὶ τῶν ἑτέρων δὲ προκριθείς. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Ἀμφιλόχιος τότε ἠξίου τὸν Βασιλέα, ἐξελαθῆναι τῆς πόλεως τοὺς Ἀρειανοὺς, οἷα τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ βλασφημοῦντας, ἢ τέως μὴ παραχωρεῖσθαι συνάξεις ποιεῖν. Ὡς δὲ νωθῆ πρὸς τοῦτο ἑώρα τὸν Θεοδόσιον, φυλάξας καιρὸν, ὅτε καὶ ὁ Ἀρκάδιος συνιδρειάζων ἦν τῷ πατρὶ, εἰσῆλθε, καὶ τῷ μὲν Θεοδοσίῳ τὴν πρέπουσαν ἀπένειμεν ὡς Βασιλεῖ καὶ πρόσρησιν καὶ προσκύνησιν· πρὸς δὲ τὸν Ἀρκάδιον ἀμελῶς οὕτως ἔφη, Χαίροις καὶ σὺ, παιδίον. Χαλεπήναντος δὲ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῇ τοῦ υἱοῦ καταφρονήσει, εἶτα φησὶν ὁ ἅγιος, Σὺ μὲν ἄνθρωπος ὢν, τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν τοῦ σοῦ πρᾴως οὐκ ἤνεγκας. Οἴει δὲ τὸν Θεὸν τοὺς τὸν ἐκείνου μονογενῆ παῖδα βλασφημοῦντας μὴ βδελύττεσθαί τε καὶ ἀπεχθάνεσθαι, μηδ' ὀργίζεσθαι κατὰ τῶν ἐγχωρούντων ἐκείνους τοῖς ὀρθοδόξοις συναναστρέφεσθαι καὶ διαφθείρειν πολλούς; Θαυμάσας οὖν ἐπὶ τῇ μεθόδῳ τοῦ ἁγίου ὁ Βασιλεὺς, δόγματι τοὺς τῶν αἱρετικῶν συλλόγους ἐκώλυσε. Τὸν τελευταῖον δὲ τυραννήσαντα καθελόντι Εὐγένιον τούτῳ τῷ Βασιλεῖ, ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ περιελήλυθε ξύμπασα, καὶ ἀνηγόρευσε τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ Βασιλεῖς. Θέλων δὲ μεταχεῖν αὐτοὺς καὶ τῆς ἐν λόγοις παιδείας καὶ τῆς ἐν ἤθεσιν, ἐκ Ῥώμης ἤγαγε τὸν μέγαν Ἀρσένιον τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας ὄντα διάκονον, ἐπὶ λόγοις τε καὶ ἀρετῇ περιβόητον· καὶ αὐτῷ τοὺς παῖδας παρέδωκε, μὴ ὡς Βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυχοῦσι προσφέρεσθαι ἐντειλάμενος, καὶ μαστίζειν εἰ ἀμελοῦντας εὕροι, ἢ παρεξιόντας τι τοῦ καθήκοντος, καὶ ὡς οἰκείοις τούτοις κεχρῆσθαι παισί. Τιμῆς δὲ μεγάλης ἠξίωσε τὸν Ἀρσένιον καὶ χρήμασι κατεπλούτισεν. Ὁ δὲ, τοὺς παῖδας παραλαβὼν, ἐκείνους μὲν ἐπὶ θρόνων ἐκάθιζεν, αὐτὸς δ' ἑστηκὼς, ἐπλήρου τὴν διδασκαλίαν αὐτοῖς. Καί ποτε ἀθρόον αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς ἐπιστὰς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους ὁρῶν, ἱστάμενον δὲ τὸν Ἀρσένιον, ἠγανάκτησε, καὶ τοὺς μὲν παῖδας τῶν θρόνων ἐξαναστήσας, καθίσας δὲ τὸν Ἀρσένιον, οὕτω διδάσκειν αὐτοὺς διετάξατο. Καὶ ἦσαν ἔκτοτε οἱ μὲν παρεστῶτες τῷ διδασκάλῳ, ὁ δὲ διδάσκων καθήμενος. Ποτὲ τοίνυν παρασφαλέντι τῷ Ἀρκαδίῳ μάστιγας ἐνέτεινεν ὁ διδάσκαλος. Ὁ δὲ μηνιῶν διὰ ταύτας αὐτῷ, ἐπιβουλὴν συντίθησι κατ' αὐτοῦ, καὶ κτεῖναι τὸν ἄνδρα διεμελέτησε, καὶ τὸν σφαγέα ἡτοίμαζε. Γνοὺς δὲ τὸ μελετώμενον ὁ Ἀρσένιος, λάθρᾳ τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησε· καὶ εἰς τὴν Σκῆτιν ἀπελθὼν, τὴν μονήρη ζωὴν ὑπῆλθε, καὶ ἰσάγγελος γέγονε. Πολλὴν δὲ αὐτοῦ θέμενος ζήτησιν ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος, οὐκ ἔγνω ὅπου γῆς ἦν. Νοσήσας δ' οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἐν Μεδιολάνοις,

A qui Spiritum ſanctum, & Deum eſſe ſtatuerunt, & Patri Filioque potentia & dignitate parem, Macedonio & ejus ſectatoribus Catholica Eccleſia ejectis, & in ſanctum ſymbolum inſerta clauſula illa, quæ incipit (*& in Spiritum ſanctum*) uſque ad finem, primique Concilii decretis confirmatis. Sed quidam Epiſcopi thronum Conſtantinopoleos Theologo invidentes, negarunt eo rite potitum, qui prius alteri datus eſſet. Quare vir ſanctus ſcripta oratione, quæ *Syntacterion* inſcribitur, ac publice recitata, Nazianza in patriam rediit. Fuerat autem Patriarcha deſignatus Nectarius vir Senatorius, & civilibus B functus Magiſtratibus. Tunc Novæ Romæ Sedes ſecundum ordinem ſortita eſt, poſt Romam veterem collocata, prælataque cæteris. Tunc & magnus Amphilochius ab Imperatore poſtulavit, ut Ariani, in Dei filium maledici, urbe pellerentur, aut ſaltem conventus agitare prohiberentur. Cum autem ſegnem ad id videret eſſe Theodoſium, captato tempore, quo etiam Arcadius patri in Concilio aſſidebat, Theodoſio quidem convenientem honorem habuit, ut Imperatori, cum verbis, tum geſtibus: ad Arcadium autem ſimpliciter ita dixit, *Salve & tu fili*. Imperatore au- C tem filii contemptum graviter ferente, vir ſanctus, *Tu*, *inquit*, *cum homo ſis*, *tui filii neglectum inique animo tuliſti*. *Deum vero non exiſtimas abominari eos & odiſſe*, *qui Filio ejus unigenito maledicunt*, *neque iraſci iis*, *qui eos in cœtu orthodoxorum verſari*, *ac multos corrumpere patiuntur*. Admiratus igitur viri ſancti artificium, decreto conventicula hæreticorum ſuſtulit. Amoto autem poſtremo tyranno Eugenio, toto Romano Imperio potitus, duos filios ſuos Imperatores appellavit, quos cum litteris & moribus erudiri vellet, magnum Arſenium, Romæ Eccleſiæ Diaconum, virum & eruditione & virtu- D te celebrem accerſit, filios tradit, cum eis non ut Imperatoribus, ſed ut plebeiis & vulgaribus agere jubet, flagris etiam adhibitis, ſi negligentes eos eſſe, aut ab officio decedere viderit, & plane pro ſuis filiis tractare. Ac magnum Arſenio honorem habuit, magnamque pecuniam donavit. Is pueris in ſellas collocatis, cum ſtans munere præceptoris fungeretur, Imperator aliquando de improviſo ingreſſus, ut pueros ſedentes, Arſenium ſtantem deprehendit, indignatus, pueros aſtare, Arſenium ſedentem docere juſſit, quod ab eo tempore illi obſervarunt. Arcadius autem plagis a- E liquando ob delictum acceptis iratus, inſidias præceptori comparat, de eo occidendo aſſidue cogitans, percuſſore ſubornato. Sed Arſenius conſilio ejus cognito, clam Regiam egreſſus, Scetin ſe in vitam ſolitariam contulit, ibique inſtar angeli vixit. Theodoſius autem Imperator eum diligenter inquiſitum nuſquam reperit, & Mediolani ex morbo moritur, anno imperii decimo

Tiber XIII. Conſtantinopolitani Concilii decretum de Spiritu ſancto.

Nectarius Gregorio Nazianzeno pulſo, Conſtantinopolitanam Sedem occupat.

Sedes Conſtantinopolitana & Romana. Amphilochii artificium in pellendis Arianis.

Edit. Pariſ. pag. 37.

Arſenius Honorii & Arcadii præceptor.

ſeptimo, ſupra menſes quinque, eo inter duos filios diviſo. Arcadio nova Roma attributa eſt cum finitimis regionibus & Orientali parte: Honorio, Roma vetere cæteriſque Occidentalibus provinciis aſſignatis.

ARCADIUS, & HONORIUS.

XX. Imperio Romanorum ſic inter Theodoſii filios diviſo, ſuam uterque partem gubernabat. Cum autem reſciſſent, magnum Arſenium Scethi vitam agere ſolitariam, ſæpiſſime per litteras ab eo petierunt, ut vota pro ipſis faceret, Arcadio privatim etiam a viro ſancto veniam petente, ob ſtructas illi inſidias, donato illius anni tributo Ægyptio, quo ſuo arbitratu uteretur. At ille reſcribere Imperatoribus noluit, ſed legatos eis renunciare juſſit, ſe precari Deum ut illis veniam det, atque reficiat, ut voluntati ejus pareant: ſibi vero, qui jam mundo eſſet mortuus, nulli uſui eſſe pecuniam. Arcadius urbem ædificavit in Thracia, quam Arcadiopolim nominavit. In Xerolopho columnam erexit, in qua ſuam ſtatuam collocavit. Nectario Conſtantinopolitano Patriarcha mortuo, Joannem Chryſoſtomum Antiochia accerſitum, novæ Romæ Patriarcham deſignat. Sed cum Arcadius tardus eſſet juſtoque mollior, ab uxore Eudoxia regebatur, muliercula ferneuja, & ex avaritia injuſtiſſima: cujus cupiditas cum a magno illo patre inhiberetur, aliquando etiam objurgaretur, iracundia inflammata, virum ſanctum ulciſci ſtudet, & Alexandrinum Theophilum improbitatis ſuæ nacta miniſtrum, Arcadio perſuadet, ut virum ſanctum releget. Sic ille ejectus Eccleſia, relegatur. At populus urbanus, partim lugere, partim non ſine ſeditione tumultuari. Quo tardus ille Arcadius cognito, Joannem celeriter revocari jubet. Revocatus, Eccleſiæ redditur. Sed quia vir invicti animi, linguam contra injuſtos acuere non deſiſtebat: Eudoxia Imperatrix, quæ conciones de injuſtitia ad ſeſe accommodaret, (nam a ſuapte conſcientia arguebatur) inflammato contra magnum Patrem animo, rurſus (ut quæ interceſſere omittam) marito, quem veluti capiſtro, quovis trahebat, perſuadet ut virum ſanctum releget. Qui ſic tyrannice pulſus Eccleſia, in provincias periculoſas abducitur, & loca remotiſſima a congreſſu hominum, multas expertus difficultates & moleſtias in itinere, quæ in epiſtolis auream ejus linguam narrantem audire licet. Perductus primum Cucuſum, inde Pityuntem, denique Comana, (oppidulum id eſt) illic vitam cum morte commutavit, natus annos LII. Pontificatu Urbis Regiæ functus, annos V. cum dimidio. Verum numen non dormitavit, ſed celeriter eſt aggreſſum miſerrimam illam Imperatricem. Nondum enim tribus a Chryſoſtomi obitu menſibus elapſis, violenta morte periit. Nam cum parturiret, intra uterum maternum extincto fœtu & computrefacto, acerrimis affecta doloribus, utero una

Edit. Pariſ. pag. 38. Arſenius benignitatem imperatorum aſpernatur.

Arcadiopolis.

Joannes Chryſoſtomus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Eudoxiæ indignatione relegatus, Comanis obiit.

Cucuſum.

pag. 39. Eudoxiæ interitus.

A μετήλλαξε τὴν ζωήν, ἑπτακαίδεκα ἔτη τῆς βασιλείας ἰθύνας, ἐπὶ πέντε μησί. Μερίσας δὲ ταύτην τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ, καὶ τῷ μὲν Ἀρκαδίῳ τὴν Νέαν ἀπονείμας Ῥώμην, καὶ τὰ περὶ αὐτήν, καὶ τὸ ἑῷον τμῆμα, τῷ Ὀνωρίῳ δὲ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην προσκληρώσας, καὶ τὰ ἑσπέρια ὁπόσα Ῥωμαίοις ἦσαν ὑπήκοα.

κ΄. Οὕτω διανεμηθείσης τοῖς τοῦ Θεοδοσίου υἱοῖς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἦρχε τῆς οἰκείας μοίρας ἑκάτερος, καὶ γνόντες ὡς ἐν τῇ Σκήτει μονάζων ἦν ὁ μέγας Ἀρσένιος, πλειστάκις αὐτῷ ἐπεστάλκασιν εὔχεσθαι ἀξιοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ δέ γε Ἀρκάδιος, καὶ ἰδίᾳ τῷ ἁγίῳ ἐπέστειλε, παρακαλῶν συγγνώμην νεῖμαι αὐτῷ, ὅτι αὐτῷ ἐπεβούλευσε, B καὶ ἐπέτρεπε λαβεῖν αὐτὸν τὸν τῆς Αἰγύπτου πάσης δασμὸν τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ χρήσασθαι ὡς αὐτῷ πρὸς βουλῆς. Ὁ δὲ μέγας Ἀρσένιος, ἀντεπιστεῖλαι μὲν τοῖς Αὐτοκράτορσιν οὐκ ἠθέλησε, τοῖς δ᾽ εἰς αὐτὸν ἀποσταλεῖσιν εἰπεῖν αὐτοῖς ἐνετείλατο, ὅτι, Ὁ Θεὸς συγχωρήσοι ὑμῖν, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν ποιήσοι θελήματα· ἐμοὶ δὲ ἤδη νεκρωθέντι τῷ κόσμῳ, τὰ χρήματα ἄχρηστα. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς Ἀρκάδιος ἐν τῇ Θρᾴκῃ πόλιν οἰκοδομήσας, Ἀρκαδιούπολιν αὐτὴν ἐπωνόμασε. Καὶ τὸν ἐν τῷ Ξηρολόφῳ ἀνήγειρε κίονα, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἀνδριάντα οἰκεῖον ἐνίδρυσε. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Κωνσταντινουπόλεως Νεκταρίου θανόντος, τὸν χρυσοῦν τὴν γλῶτταν Ἰωάννην ἐξ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης μεταστειλάμενος, Πατριάρχην τῆς Νέας Ῥώμης προβάλλεται. Νωθὴς δὲ C ὢν καὶ τὴν γνώμην πέρα τοῦ δέοντος μαλθακὸς ὁ Ἀρκάδιος, ὑπὸ τῆς γαμετῆς κατείχετο Εὐδοξίας. Ἡ δέ, ἦν γύναιον ἰταμὸν καὶ χρημάτων ἡττώμενον ἔρωτος, κἀντεῦθεν καὶ ἀδικώτατον. Ὅθεν παρὰ τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς, ἀνακοπτομένη τῆς ὁρμῆς, ἔστι δ᾽ οὗ καὶ ἐπιτιμωμένη, ἠρέθιστο εἰς ὀργήν, καὶ ἀμύνασθαι τὸν ἅγιον ἐσπούδαζεν. Εὑροῦσα δὲ καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Θεόφιλον τῆς κακίας αὐτῆς συνεργόν, πείθει τὸν Ἀρκάδιον ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. Καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξεβέβλητο καὶ ἀπήγετο ὑπερόριος. Ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος, οἱ μὲν ἐθρήνουν, οἱ δὲ ἐστασίαζον. Ὁ γοῦν νωθὴς Ἀρκάδιος, στέλλει κατὰ τάχος τὸν Ἰωάννην ἀνακαλούμενος, καὶ ἐπαναχθεὶς, αὖθις ἀπεδέδοτο τῇ ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ ἀδούλωτος ὤν, κατὰ τῶν D ἀδικούντων τὴν γλῶτταν κινῶν οὐκ ἐπαύετο. Ἡ δὲ Βασιλὶς Εὐδοξία τὰς περὶ ἀδικίας διδασκαλίας ἑαυτῇ προσαρμόττουσα (ἤλεγχε γὰρ αὐτὴν ἡ συνείδησις τοιαύτην οὖσαν) ἐμήνιε, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέκαιε κατὰ τοῦ μεγάλου πατρός. Καὶ πάλιν (ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παρῶ) πείθει τὸν γαμέτην, ἕλκουσα τοῦτον ὥσπερ ἐκ φορβειᾶς, ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. Καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξώθη τυραννικῶς, καὶ εἰς χώρας κινδυνώδεις ἀπήγετο, εἴς τε πορρωτάτω κειμένας ἐσχατιάς, πολλῶν πειραθεὶς κατὰ τὴν ὁδὸν δυσχερῶν τε καὶ ἀλγεινῶν· ἃ τῆς ἐκείνου χρυσῆς γλώττης ἐν ἐπιστολαῖς ἔξεστιν ἀκούειν διηγουμένης. Καταντήσας δ᾽ εἰς Κουκουσόν, κἀκεῖθεν εἰς Πιτυοῦντα E ἀπαγόμενος, ἐν Κομάνοις γενόμενος, (πολίχνιον δὲ τοῦτο) ἐκεῖ τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ἐτῶν γεγονὼς δύο τε καὶ πεντήκοντα, ἀρχιερατεύσας δὲ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ἔτη πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει. Οὐκ ἐνύσταξε μέντοι ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ ταχέως μετῆλθε τὴν τρισαλαίναν ἐκείνην Βασίλισσαν. Οὔπω γὰρ τρεῖς παρῆλθον μῆνες μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χρυσοστόμου πατρός, καὶ βιαίῳ περιπέπτωκε μόρῳ. Τικτούσης γὰρ τὸ ἔμβρυον τέθνηκε, καὶ ὠδῖνες ἐκείνην συνεῖχον δριμεῖαι· διαφθαρέντος δ᾽ ἔνδον ἐκείνου, καὶ ἡ νηδὺς τῆς Βασιλίσσης διέφθορεν ἐκ

Digitized by Google

τῆς σήψεως, καὶ οὕτως ἀθλίως μετήλλαξε τὴν ζωήν. Τοῦ μέντοι Χρυσοῤῥήμονος ἐκείνου πατρὸς ἐκβληθέντος τῆς ἐκκλησίας, ἀντεισῆκτο Ἀρσάκιος, καὶ ἐπὶ δύο ἐπισκοπήσας ἐνιαυτοὺς, ἔθανε· μεθ' ὃν ἐχειροτονεῖτο Ἀττικός. Τῆς δ' Εὐδοξίας προτεθνηκυίας τοῦ ὁμεύνου τε καὶ Αὐτοκράτορος, καὶ αὐτὸς οὐ μετὰ μακρὸν ἐπηκολούθησεν αὐτῇ ὁ Ἀρκάδιος, βασιλεύσας μετὰ θάνατον Θεοδοσίου τοῦ οἰκείου πατρὸς, ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ μῆνας τρεῖς, πρὸς ἡμέραις τισί. Λέγεται δὲ τῆς Εὐδοξίας ἔργον τυγχάνειν, ὁ εἰς τὰ λεγόμενα Πιττάκια ἑστὼς κίων. Θνήσκων δὲ ὁ Ἀρκάδιος, τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ τῆς βασιλείας διάδοχον καταλέλοιπε Θεοδόσιον, τὸν Μικρὸν λεγόμενον πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ πάππου αὐτοῦ· ὃ ὅτι ἐν παιδικῇ πάνυ ἐτύγχανεν ἡλικίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος. Ἐπτὰ γὰρ ἦν τότε μόνων ἐνιαυτῶν. Ἀλλ' ἀναβεβλήσθω τὰ περὶ τούτου· τὰ δὲ κατὰ τὸν Ονώριον ὁ λόγος ἐν ἐπιτομῇ διεξίτω.

κα'. Ὁ Βασιλεὺς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐν νεωτάτῃ ἡλικίᾳ (δεκαέτης γὰρ ἦν), ὑπὸ ἐπίτροπον ἐτέλει γνώμῃ τοῦ πατρὸς τὸν Στιλίχωνα, ἄνδρα τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πρωτευόντων, καὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐγκεχειρισμένον διοίκησιν. Ἄγεται τοίνυν τὴν τούτου θυγατέρα Μαρίαν εἰς γαμετήν. Ἧς θανούσης λέγεται τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Θερμαντίαν γῆμαι ἐν ἁπαλῇ τυγχάνουσαν ἡλικίᾳ. Κἀκείνη δὲ ταχὺ ἐτελεύτησεν. Οὗτος ἀβέλτερος ὢν, παρὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μεμίσητο δυνατῶν. Καὶ γνοὺς ἐπιβουλευόμενος, εἰς Ῥάβενναν τότε μετοικίσας, διεπέμψατο πρὸς Ἀλλάριχον, ὡς λόγος, τὸν ἄρχοντα τοῦ τῶν Οὐανδήλων ἢ Γότθων ἔθνους, ἀξιῶν αὐτὸν κατὰ τῆς Ῥώμης στρατεύσασθαι, ἀμύνασθαι θέλων ὑπὸ τοὺς τῆς Ῥώμης πολίτας, διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐπελθεῖν μὲν τῇ Ῥώμῃ τὸν Ἀλλάριχον, μὴ μέντοι πορθῆσαι αὐτήν· ἀλλὰ σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις, λαβόντα ὁπόσα ἐν τοῖς Βασιλείοις εὑρέθησαν χρήματα, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ονωρίου τὴν Πλακιδίαν, καὶ ἀπονοστῆσαι. Παραδοῦναι δὲ τὴν κόρην, Κωνσταντίῳ τινὶ Κόμητι ἐπὶ τῷ φυλάττεσθαι· τὸν δὲ, προσειληφότα αὐτὴν, ἀποδρᾶναι, καὶ κομίσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, κἀκεῖνον συζεῦξαι ταύτην αὐτῷ, τετιμηκότα συγκλητικὸν, εἶτα καὶ Βασιλέα ἀναγορεῦσαι· γονῆς γὰρ οἰκείας ἄμοιρος πάμπαν Ονώριος. Σφαγῆναι δὲ μετὰ μικρὸν τὸν Κωνστάντιον, γεννησαμένης αὐτῷ παῖδας τῆς Πλακιδίας, Οὐαλεντινιανὸν καὶ Ονωριάδα. Καὶ οἱ μὲν οὖν οὕτω ταῦθ' ἱστοροῦσιν. Ἕτεροι δὲ, σφαγῆναι μὲν λέγουσι τὸν Στιλίχωνα, ἀπεχθάνεσθαι δὲ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ Ονωρίῳ, καὶ τὸν, εἰς Ῥάβενναν μετοικήσασθαι. Τὸν δὲ Ἀλλάριχον τῆς ἀβελτηρίας, ἐκείνου καταφρονήσαντα, ἐπιστρατεῦσαι τῇ Ῥώμῃ, καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλεῖν· ἁλούσης δὲ, ἐπιστῆναι τῷ Ονωρίῳ δεδακρυμένον τινὰ, ἀπαγγέλλοντα, ὡς, Ἑάλω ὑπὸ Ἀλλαρίχου ἡ Ῥώμη. Τὸν δὲ, πρὸς τὴν ἀγγελίαν συγκλονηθέντα σπασμῷ τὸ σῶμα, καὶ τὸ μηρὼ πατάξαντα ταῖν χεροῖν, φάναι. Ἕως ἄρτι ὧδε ἦν ἡ Ῥώμη, πῶς ἑάλω; συνιέντα δὲ τὴν ἀγγελίαν, καὶ μέγα στενάξαντα, εἰπεῖν, ὡς ἡ Περὶ τῆς πόλεως λέγω, καὶ οὐ περὶ τῆς ὄρνιθος. Ἦν γὰρ τῷ Βασιλεῖ τότε ἀλεκτορὶς ὑπερμεγέθης, ἣ ἐγεγήθει, ἣν ὀνόματι Ῥώμην, δι' ἣν καὶ ἀνῴμωξεν, ἐκείνην νομίσας ἑαλωκέναι. Ὕδρωπι δὲ περιπεπτωκὼς ὁ Ονώριος, θνήσκει, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ δυσκλεῶς ἐν τούτοις τριάκοντα. Ἰωάννης δὲ τυραννήσας ἐν Ῥώμῃ τὴν ἐκείνου ἀδελφὴν Πλακιδίαν μετὰ τῶν δύο τέκνων αὐτῆς Οὐαλεντινιανοῦ τε καὶ Ονωριάδος, ἐκεῖθεν ἐξήλασε.

κβ'. Ὁ Μικρὸς μέντοι ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ἐν Κωνσταντινουπόλει διάγων, παρὰ Πυλχερίας τῆς οἰκείας ἀνήγετο ἀδελφῆς, ἐπιμελῶς τρεφόμενός τε καὶ παι-

A corrupto, miſerabiliter mortua eſt. Chryſoſtomo Eccleſia ejecto, ſubſtitutus eſt Arſacius, qui biennium Epiſcopatu functus obiit. Ei ſucceſſit Atticus. Eudoxiam defunctam Arcadius Imperator non longo tempore poſt, ſecutus eſt, cum poſt obitum patris imperaſſet annos duodecim & tres menſes, cum aliquot diebus. Columna quæ in Pittaciis erecta eſt, Eudoxiæ opus eſſe dicitur. Moriens Arcadius filium ſuum Theodoſium, qui junior dicitur, vel ad diſcrimen avi, vel qui defuncto patre puer ſeptennis erat, imperii ſucceſſorem reliquit. Sed de hoc tum agemus, ubi res ab Honorio geſtas breviter expoſuerimus.

LIBER XIII.

Arſacius.

Atticus.

Arcadii obitus.

Theodoſius Junior.

B XXI. Hic Romæ veteris Imperator, admodum adoleſcens, decem dumtaxat natus annos, relictus a patre, de illius ſententia tutorem habuit Stiliconem, virum Romæ principem, a quo Reſpublica adminiſtrabatur. Hujus igitur filiam Mariam uxorem ducit, qua mortua fertur ejus ſororem Thermantiam immatura adhuc ætate duxiſſe, quæ & ipſa brevi defuncta eſt. Hic cum ob vecordiam ſe Romanis magnatibus inviſum eſſe, & inſidiis appeti animadvertiſſet, Ravennam abiit, & Romanorum in ſe odium ulturus, legatos ad Alaricum Vandalicæ ſeu Gotthicæ gentis ducem miſit, petens, ut Romam oppugnaret. C Alaricus autem Romam invaſiſſe, non tamen vaſtaſſe fertur, ſed pacem feciſſe cum Romanis, acceptaque pecunia omni imperatoria, & Honorii ſorore Placidia receſſiſſe: puellam autem tradidiſſe cuſtodiendam Comiti cuidam Conſtantio, qui eam arrepta fuga ad fratrem perduxerit: a quo & Senatoria dignitate ſit ornatus, & affinis aſcitus, denique etiam Imperator appellatus, cum Honorius omnino liberis orbus eſſet. Conſtantium autem paulo poſt occiſum, cum e Placidia Valentinianum & Honoriadem genuiſſet. Quidam igitur hæc ita narrant. Alii vero dicunt, occiſum eſſe Stiliconem, & Romanos odiſſe Honorium, qui D Ravennam migrarit. Alaricum autem contempta ejus vecordia Romam obſidione cepiſſe: qua capta, quemdam oppletum lachrymis nunciaſſe, Romam ab Alarico captam: ad eum nuncium conſternatum convulſo corpore, & femora manibus ferientem, dixiſſe Honorium: *Roma modo hic fuit: quomodo igitur capta eſt?* quo errore nuncium intellecto, cum gemitu dixiſſe, *ſe de urbe loqui, non de ave*. Habebat enim in deliciis gallinam prægrandem, nomine Romam, quam cum putaſſet eſſe captam, ingemuerat. Mortuus eſt hydropicus, natus annos XL. quorum triginta nulla cum laude E imperavit. Joannes autem qui Romæ tyrannidem invaſerat, ſororem ejus Placidiam cum liberis ambobus Valentiniano & Honoriade urbe expulit.

HONORIUS

Stilico tutor Honorii & ſocer.

Alaricus Gothus ob Honorio evocatus.

Conſtantius. Placidia.

Hiſtoricorum diſſenſio.

Roma capta. Honorii obitus.

Edit. Pariſ. pag. 39.

Honorii obitus.

Joannes Romæ tyrannus.

XXII. Junior autem THEODOSIUS Conſtantinopoli, Pulcheriæ ſororis ſtudio, diligenter educabatur & erudiebatur, metu inſidi-

THEODOSIUS JUNIOR.

Pulcheria ſoror Theodoſii.

[illegible] XIII. Iſdigerdes.

gerdis Perſarum Regis, nemine contra eos inſurgente. Nam Arcadius moriens Iſdigerdem in teſtamento, filii, pueri adhuc, ut dictum eſt, tutorem ſcripſerat. Quo ille accepto, Antiochum Eunuchorum ſuorum principem miſit, cuſtodem & curatorem Imperatoris Theodoſii, admonitis per litteras proceribus, ut Imperatori ſuo parerent: quod niſi feciſſent, ſe injurias pueri non eſſe neglecturum. Jam pubeſcenti ſoror Pulcheria Eudociam Athenienſem deſpondet, forma excellenti præditam, & omni doctrinæ genere perpolitam. Erat ea Leontii cujuſdam Athenienſis Philoſophi filia, & Athenais nominabatur. qui eam eam ſplendidam fortunam conſecuturam, ea arte cognoviſſet: teſtamento ſuas opes duobus filiis reliquerat, Valerio & Geneſio, filiæ tantum centum aureis legatis, hac adjecta clauſula, quod fortuna ejus ſuffectura ei eſſet. Fratres igitur patrimonio ſibi vendicato, Athenaidem legitimam ſuam poſtulantem, & teſtamentum injuriæ accuſantem, paternis etiam ædibus exegerunt. Qua matertera ſuſcepta, & Conſtantinopolim perducta, cauſa expoſita Pulcheriæ ſupplicant. Quæ cum puellam formoſiſſimam, & integra ætate eſſe vidiſſet, rogat, An adhuc viri expers eſſet? eo cognito, baptizat rudem adhuc Chriſtianæ religionis, & mutato ejus nomine in Eudociam, fratri Theodoſio deſpondet, diadematc ornat, & Auguſtam appellat. Hac uxore ducta Theodoſius, Antiocho inter Imperatorios Eunuchos potentiſſimo, & omnia pro imperio, non pro imperii miniſtro commiſcenti, Præpoſiti honorem adimit, omnibus etiam opibus ereptis. Is vero tonſetus, & Chalcedonenſis Eccleſiæ fit Clericus in æde inclytæ martyris Euphemiæ, nec multo poſt moritur. At Eudocia Imperatrix fratres accerſit, neque irata illis, ſed gratias potius agens, ut dignitatis tantæ auctoribus (niſi enim ab eis ejecta fuiſſet, numquam venturam fuiſſe Conſtantinopolim) Geneſio Præfecturam Illyriorum ab Imperatore impetrat, Valerium Magiſtri honore donat. Sub id tempus, Atticus Patriarcha Judæum quemdam paralyticum monitis in Chriſti cognitionem perductum, ſacro lavacro eſt dignatus, & ſanum ex aqua eduxit. Hic etiam Sancti Chryſoſtomi nomen in Eccleſiæ Diptycha retulit, prius non inſcriptum. Nam religioſiſſimus ille pater, Origeniſta & vocabatur & habebatur. Attico mortuo, qui xx. annos cœtui fidelium præfuerat, Siſinnius eligitur, & biennium Pontificatu functus, vitam cum morte commutat, anno imperii Theodoſii xxII. in cujus locum introductus eſt Neſtorius, qui cum trieonium præfuiſſet, docuit ſanctam Virginem Mariam non eſſe Deiparam dicendam, Chriſtum vero non aliud niſi hominem eſſe aſſerebat: in eoque Dei Filium, ut in Propheta quopiam habitaſſe nugabatur, eumque

Antiochus.

Eudocia Leontii Philoſophi filia, uxor Theodoſii.

Edit. Pariſ. pag. 41.

Antiocho Eunucho magiſtratus abrogatur.

Eudocia in fratres benefica.

Atticus Patriarcha Judæum ſanat.

Siſinnius Patriarcha.

Neſtorius hæreticus.

A δεδιόμενος. Μηδενὸς ἐπανισταμένου αὐτοῖς, φόβῳ τοῦ τῶν Περσῶν βασιλεύοντος Ἰσδιγέρδου. Ὁ γὰρ Ἀρκάδιος τελευτῶν, ἐπίτροπον τοῦ οἰκείου υἱοῦ, παιδὸς ἔτι, ὡς εἴρηται, ὄντος, ἔγραψεν ἐν διαθήκαις τὸν Ἰσδιγέρδην· ὃς τῆς διαθήκης κομισθείσης αὐτῷ, ἔστειλεν Ἀντίοχον τὸν παρ᾽ αὐτῷ Εὐνούχων τὸν ἐντιμότερον, φύλακα τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου καὶ κηδεμόνα ἐσόμενον· παραινέσας διὰ γραμμάτων τοὺς ἄρχοντας ὑπείκειν τῷ σφετέρῳ Βασιλεῖ, εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιοῖεν, ἀπειλήσας αὐτοῖς αὐτὸς ἐπιστεῦσαι εἰς ἐκδίκησιν τοῦ παιδός. Τούτῳ τοίνυν πλεῖον ἠγμένῳ εἰς μείρακας, ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία μνηστεύεται τὴν ἐξ Ἀθηνῶν Εὐδοκίαν, κάλλους μὲν ἔχουσαν περιττῶς, σοφίας δὲ μετεχοῦσαν παντοδαπῆς. Ἡ θυγάτηρ μὲν ἦν Λεοντίου τινὸς B φιλοσόφου, Ἀθήνηθεν ὡρμημένου· Ἀθηναῒς δ᾽ ὠνομάζετο. Ὃς γνοὺς ἐξ ἐπιστήμης ἀτυχῆσαι μέλλουσαν τὴν θυγατέρα λαμπρῶς, διατιθέμενος, τὴν μὲν περιουσίαν αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς καταλέλοιπε (δύο δ᾽ ἦσαν Οὐαλέριος καὶ Γενέσιος.) τῇ δὲ θυγατρὶ ἑκατὸν χρυσίνους μόνους δεδωκὼς ἐπέσκηψε, γράψας ἀρκεῖν αὐτῇ τὴν τύχην αὐτῆς. Τῶν γοῦν συγγενῶν αὐτῆς σφετερισαμένων τὴν πατρικὴν οὐσίαν, ἡ Ἀθηναῒς, νόμιμον τὸ οἰκεῖον ἀπῄτει λάχος· καὶ ἠξίου τοὺς ἀδελφοὺς, μὴ κατὰ τὰς τοῦ πατρὸς διαθήκας ἀδίκως οὕτως ποιεῖν. Οἱ δὲ καὶ τῆς οἰκίας αὐτὴν ἐξῶσαν τῆς πατρικῆς. Δεξαμένη τοίνυν αὐτὴν ἡ πρὸς μητρὸς θεία, ἀνελήλυθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ τῆς Πουλχερίας ἐ- C δέοντο, διηγούμεναι τὴν ὑπόθεσιν. Ἰδοῦσα δ᾽ ἐκείνη τὴν κόρην περικαλλῆ καὶ νεάζουσαν, ἤρετο εἰ ἀπείρατος ἔτι ἀνδρός ἐστι. Καὶ γνοῦσα τοῦτο, βαπτίζει αὐτὴν ἔτι οὖσαν ἀμύητον, καὶ Εὐδοκίαν μετονομάσασα, τῷ ἀδελφῷ ταύτην Θεοδοσίῳ συζεύγνυσι, καὶ διαδήματι ταινιοῖ, καὶ Αὐγοῦσταν καλεῖ. Γήμας δὲ ταύτην ὁ Θεοδόσιος, τὸν Ἀντίοχον, ὃς τῶν βασιλικῶν Εὐνούχων ὑπῆρχεν ὁ κράτιστος, καὶ πάντα συνεκύκα δυναστεύων, οὐ παραδυναστεύων, ἀποσκευάζεται· Καὶ οὕτω παραλύεται ὁ Ἀντίοχος τῆς τοῦ Πραιποσίτου τιμῆς· ἀφαιρεῖται δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν, αὐτὸς δὲ κείρεται Κληρικὸς εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ θνήσκει μετ᾽ οὐ πολύ. Ἡ δὲ Βασιλὶς Εὐδοκία μετακαλεῖται τοὺς D ἀδελφοὺς, καὶ μηδὲν αὐτοῖς μηνίσασα, ἀλλὰ χάριτας μᾶλλον ὁμολογήσασα, ὡς οὐκ ἂν τυχοῦσα τῆς βασιλείας, εἰ μὴ παρ᾽ αὐτῶν ἐξώσθη, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πεπόρευτο, τὸν μὲν Γενέσιον, Ἔπαρχον τῶν Ἰλλυριῶν διὰ τοῦ Βασιλέως πεποίηκε, τὸν δὲ Οὐαλέριον, ἐτίμησε Μάγιστρον. Ὁ μέντοι Πατριάρχης Ἀττικὸς Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ διὰ παραινέσεων ἀγαγὼν, τοῦ θείου λουτροῦ κατηξίωσε, καὶ ὑγιᾶ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγεν. Οὗτος καὶ τὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὄνομα ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας Διπτύχοις ἐνέγραψε, μὴ πρότερον ἐγγραφέν. Ὠριγενιαστὴς γὰρ ὁ εὐσεβέστατος ἐκεῖνος πατὴρ ἐκαλεῖτο καὶ ἐνομίζετο. Θανόντος δὲ Ἀττικοῦ, ὃς εἴκοσιν E ἔτη τοῦ τῶν πιστῶν προέστη συστήματος, χειροτονεῖται Σισίνιος, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη τὴν ἀρχιερωσύνην κατεσχηκὼς, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, κατὰ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας Θεοδοσίου. Καὶ ἀντεισήχθη Νεστόριος, ὃς ἐπὶ τρισὶν Ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτοῖς, ἐδίδασκε τὴν ἁγίαν Παρθένον Μαρίαν Θεοτόκον μὴ λέγειν, ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν δογματίζων, καὶ αὐτῷ ἐνοικῆσαι τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ φληαρῶν ὡς ἐνὶ τῶν Προφητῶν, καὶ εἰς δύο διαιρῶν αὐτὸν, οὐ

σάρκα

σάρκα λαβεῖν ἐκ τῶν ἁγνῶν αἱμάτων τῆς Θεομήτορος τὸν τοῦ Θεοῦ Λόγον ἀπισχυρίζετο, ἀλλὰ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγον, ἄλλον δὲ τὸν Χριστὸν θέσει υἱοποιηθέντα, καὶ χάριτι θεωθέντα. Ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν πατριαρχικῶν προεστῶτες θρόνων, ὁ τῆς Ῥώμης Κελεστῖνος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, ἀναφέρουσι πρὸς τὸν ἄνακτα Θεοδόσιον καὶ τὴν Πουλχερίαν, αἰτούμενοι Σύνοδον ἀθροισθῆναι καὶ γυμνασθῆναι τὰ παρὰ τοῦ Νεστορίου δογματιζόμενα. Συγκροτηθείσης οὖν ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου διακοσίων πατέρων, ἧς ἔξαρχος ὁ ἁγιώτατος Κύριλλος, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ Πάπα Ῥώμης, μὴ δυνηθέντος συνελθεῖν δι' ἀσθένειαν, τὰ τοῦ Νεστορίου κατεξητάσθησαν δόγματα, καὶ ἀπεβλήθησαν ὡς κακόδοξα· ὥστε ἡ ἁγία Παρθένος Θεοτόκος ἀπεδείχθη καὶ φρονεῖσθαι καὶ λέγεσθαι, καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς ἀνάνδρως, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς παρὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων Πατέρων ἀνεκήρυκτο. Πρὸς σαφεστέραν δὲ τῆς πίστεως ὁμολογίαν, καὶ τῆς δυσσεβείας τοῦ Νεστορίου σαφέστερον ἔλεγχον, καὶ δώδεκα συντάξας κεφάλαια ὁ ἱερώτατος Κύριλλος τῆς ὀρθῆς δόξης ὑπομνήματα, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν. Ὁ δὲ Νεστόριος ἀπεβλήθη, καὶ τῆς τῶν ὀρθὰ φρονούντων Ἀρχιερέων ἀπεσχοινίσθη χορείας. Μετὰ τρίτην δὲ τῆς Συνόδου ἡμέραν, ἐφίστανται τῇ Ἐφέσῳ ὅ τε Ἀντιοχείας Ἰωάννης, καὶ ὁ Κύρου ἐπίσκοπος Θεοδώρητος, καὶ ὁ Ἐδέσσης Ἴβας, καὶ ἕτεροι, καὶ ὅτι μὴ καὶ τὴν αὐτῶν παρουσίαν οἱ τῆς Συνόδου ἀνέμειναν, ὀργισθέντες κατὰ τοῦ μεγάλου Κυρίλλου ὡς τῶν ἄλλων ἐξάρχοντος, τήν τε τοῦ Νεστορίου καθαίρεσιν ᾐτιάσαντο, καὶ ἐκείνῳ θέμενοι, τοῦ τε θείου Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφέσου, καθαίρεσιν ἐψηφίσαντο. Ὁ Θεοδώρητος δὲ καὶ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τοῦ Κυρίλλου ἐχώρησε, καὶ εἰς ἀνατροπὴν αὐτῶν κεφάλαια συνέταξεν ἕτερα, πρὸς ἃ πάλιν ὁ μέγας ἀντηγωνίσατο Κύριλλος, μὴ ὀρθῶς δογματίζειν ἐλέγχων τὸν Θεοδώρητον. Κατεγνώσθησαν δὲ παρὰ τῆς Συνόδου ὅ τε Ἀντιοχείας καὶ οἱ λοιποί, καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἠλλοτριώθησαν. Οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων καὶ κατ' ἀλλήλων γινομένων τῶν Ἐπισκόπων, καὶ σχίσματος ὄντος μέσον αὐτῶν, ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος ἀφικέσθαι πάντας ἐκέλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ παραγινομένων ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως, ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ καθῃρέθη Νεστόριος, καὶ εἰς ἕω ὑπερωρίσθη, τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Θεοδωρήτου συμφρονησάντων τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ, ὡς διὰ λύπην καὶ ἔριν ἀντικαθισταμένων τὸ πρότερον. Τοῦ δὲ Νεστορίου κἂν τῇ ἐξορίᾳ πολλοὺς διαστρέφοντος, ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης ἀναφορὰν περὶ τούτου πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἐποιήσατο, ἀξιῶν μετοικισθῆναι αὐτὸν ἀλλαχοῦ. Καὶ ἀπῳκίσθη ὁ δείλαιος εἰς Ὄασιν, χώραν οὖσαν τῆς Ἀραβίας λυπρὰν καὶ ὑπ' ἀνέμων καταπνεομένην φθοροποιῶν. Ἀντεισήχθη δὲ εἰς τὴν τῆς Νέας Ῥώμης ποιμαντικὴν Μαξιμιανὸς τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος. Καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ διετίαν ἀρχιερατεύσαντα, Πρόκλος ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητής, Πατριάρχης προεχειρίσθη, ὑπὸ Σισιννίου τοῦ Πατριάρχου ἐπίσκοπος Κυζίκου πρώην χειροτονηθείς, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ, ἕτερον ἑλομένων Ἀρχιερέα, καὶ τὸν μεταξὺ χρόνον σχολάζων. Οὗτος τοίνυν τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐνθρονισθείς, ἀξιοῖ τὸν Βασιλέα, τὸ ἱερώτατον τοῦ Χρυσοστόμου σῶμα ἐκ Πιτυοῦντος ἀνακομισθῆναι, καὶ μὴ μένειν καὶ θανόντα τὸν ἅγιον ὑπερόριον. Πείθεται τούτῳ ὁ Βασιλεύς, καὶ ἀνακομίζεται ὁ τοῦ ἁγίου νεκρός, καὶ ὑποδέχεται μεθ' ὑπερβαλλούσης τιμῆς, καὶ κατατίθεται ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων περιωνύμου ναοῦ. Βουληθεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ τείχη μεταθεῖναι τῆς πόλεως, καὶ

bipertiens, affirmabat, Dei Verbum non ſumpſiſſe carnem e caſto ſanguine matris Dei, ſed alium eſſe Filium & Verbum Dei, alium Chriſtum, qui filius eſſet adoptivus, & gratia Deus factus. His cæteri Patriarchæ cognitis, Celeſtinus Romanus, Cyrillus Alexandrinus, Joannes Antiochenus, Juvenalis Hieroſolymitanus, negotium ad Imperatorem Theodoſium & Pulcheriam deferunt, petentes ut indicto Concilio in Neſtoriana dogmata inquiratur. Igitur ducentis Patribus Epheſum ad Concilium congregatis, cujus princeps erat ſanctiſſimus Cyrillus, Celeſtini Papæ Romani etiam vice fungens, qui per valetudinem adeſſe non poterat: Neſtorii decreta examinata, & ut perverſa, rejecta ſunt: & conſtitutum, ut ſancta Virgo Deipara & haberetur & diceretur, & qui carnem ex ea citra virilem operam ſumpſerit, Dei Filius & Deus a ſanctis Patribus eſt pronunciatus. Ac in certiorem fidei confeſſionem, & evidentiorem Neſtorianæ impietatis refutationem, Sanctus Cyrillus duodecim capita in veræ ſententiæ monimentum compoſuit, Eccleſiæque tradidit, Neſtorio rejecto, & amoto e cœtu recte ſentientium Pontificum. Cæterum poſt tertiam Concilii diem Epheſum ingrediuntur Joannes Antiochenus, Theodoretus Cyrenſis, Ibas Edeſſenus, & alii, iratique Cyrillo, ut principi conſilii, ob adventum ſuum non expectatum, tum & adhærentes, Neſtorii abdicationem, incuſant, tum Sancto Cyrillo & Memnoni Epheſino Epiſcopatus eripiendos decernunt. Theodoretus etiam capita duodecim a Cyrillo compoſita invaſit, & ad ea evertenda, edidit alia: quæ cum magnus Cyrillus erroris convicisset, Antiochenus & cæteri a Concilio damnati, ab orthodoxis alienantur. Epiſcopos ſic affectos & inter ſeſe decertantes, Imperator Theodoſius omnes Conſtantinopolim accerſit: coram quo agitata quæſtione, rejectus Neſtorius, in Orientem relegatur, Antiocheno & Theodoreto etiam ſancto Concilio aſſenſis, ut cui ante per contentionem & ex mœrore adverſati eſſent. Cum autem Neſtorius in exilio etiam multos perverteret, Joannes Antiochenus, de eo alium in locum transferendo refert. Itaque miſer in Oaſin, Arabiæ regionem ſterilem, & ventis peſtilentibus infeſtam, transfertur. Novæ autem Romæ ſedi paſtorali Maximianus Eccleſiæ Presbyter præficitur. Poſt quem Pontificatu biennio functum, Proculus Chryſoſtomi diſcipulus, Patriarcha creatur, qui pridem a Siſinnio Patriarcha Cyzici Epiſcopus deſignatus, ſed a Cyzicenis, qui alium elegerant, non receptus, tempore interjecto otium egerat. Hic igitur ſede Conſtantinopolitana receptus, petit ab imperatore, ut ſacrum Chryſoſtomi corpus Pityunte referatur, ne vir ſanctus poſt obitum etiam exularet. Paret Imperator, relatumque & inſigni cum honore ſuſceptum, intra ſacrarium ædis Sanctorum Apoſtolorum conditur. Theodoſius autem mœnia translaturus, &

LIBER XIII.

Edit. Par. pag. 42.

Cyrilli 12. capita.

Seditio inter Epiſcopos.

Theodoreti 12. capita.

Maximianus.

Proculus.

Jo. Chryſoſtomi corpus Conſtantinopolim refertur.

LIBER XIII.

urbem amplificaturus, munus id Cyro Præfecto mandat, qui magno ſtudio & celeritate, terreſtrem murum, a mari ad mare pertinentem, intra dies ſexaginta abſolvit. Urbana igitur multitudo, & opere delectata, & Præfecti celeritatem admirata, publice exclamat: *Conſtantinus condidit, Cyrus renovavit*. Quamobrem Cyrus inviſus & ſuſpectus Imperatori, vel invitus tondetur ut Clericus, poſt, etiam Smyrnæ fit Epiſcopus.

Edit. Pariſ. pag. 43.

Cyrus amplificata Conſtantinopoli invidia Theodoſii fit Clericus.

XXIII. Proclo autem Patriarcha, cum duodecim annos orthodoxo Conſtantinopolitano populo præfuiſſet, mortuo, S. Flavianus in ejus ſede collocatur: qua tempeſtate Archimandrita quidam Eutyches docebat, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, duas naturas poſt incarnationem non retinuiſſe, ſed ambas in unam naturam contemperatas & permixtas eſſe. Hunc, ſuam opinionem pertinaciter defendentem, Flavianus ab Eccleſiæ corpore reſecuit, ne peſte illa, ſana etiam membra inficerentur. Sed Eutyches Chryſaphium Eunuchum adit, ſuæ ſententiæ ſuffragatorem: qui cum apud Imperatorem plurimum poſſet, impetrat, ut Dioſcoro qui poſt Cyrilli obitum Alexandrinam Eccleſiam gubernabat, cum aliis Epiſcopis Epheſum vocato, Eutychianum dogma excuteretur, præſente etiam Flaviano. Is igitur Dioſcorus, cum Eutyche conſentiens, adductis aliis etiam Epiſcopis ejuſdem opinionis, Epheſum profectus, ſuffragatur Eutychiano dogmati. Cæterum Sancto Flaviano adverſante, Dioſcorus exiliens inſtar indomiti aſini, calcibus ſancti illius viri pectus impetiit, & pugnis maxillas ejus tundere non prius deſtitit, quam Concilio expuliſſet. At ſanctus ille ex plaga pectoris poſt triduum decedit, cum Novæ Romæ thronum per biennium ornaſſet. Dioſcorus autem Epiſcopos qui aderant, ſubſcribere ſententiæ ſuæ coegit. Nam Eunuchus ille milites armatos adeſſe juſſerat, ut adverſantes perterrefaceret. Verum Domnus, Antiochenæ urbis Præſes, cum & ipſe in tumultu illo ſubſcripſiſſet, poſtea in Dioſcorum vociferatur, ejuſque ſententiam ut impietate plenam proſcindit. His Theodoſius auditis, & Flaviani cognito interitu, iratus cum Chryſaphio expoſtulat: cui Dioſcorus periculi metu ſuadet, ut ab Imperatore impetret, ut Anatolium, qui ei a reſponſis erat, quem Apocriſiarium vocant, Patriarcham Conſtantinopolitanum deſignet, quo & Eutychem in ſocietatem reciperet, & de Flaviani calamitate quæſtio nulla haberetur. Ea re per Eunuchum ab Imperatore facile impetrata, Patriarcha deſignatur Anatolius. Idem Chryſaphius, aſcita etiam Eudocia adjutrice, facilitati Principis illudens, perſuadet, ut & Pulcheria ab adminiſtratione rerum amoveatur. Ea igitur, aula relicta, vitam privatam agit, & in Hebdomo quieſcit. At Imperator, vix tandem ad ſanam mentem reverſus, conſiderata & nefaria Flaviani cæ-

Flavianus.

Eutychiana hæreſis Epheſi confirmata.

Chryſaphius.

Dioſcorus.

Flaviani interitus.

Domnus.

Anatolius Patriarcha.

pag. 44.

Pulcheria aula pulſa revocatur.

A μείζονα δὲ ταύτης δεῖσθαι περιοχῆς, Κύρῳ τῷ Ἐπάρχῳ τὸ ἔργον ἀνέθετο· καὶ ὃς σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος, ἀνήγειρε τὸ χερσαῖον τεῖχος ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης δι' ἑξήκοντα ἡμερῶν. Ὁ γοῦν δῆμος τῆς πόλεως ἐπί τε τῷ ἔργῳ ἡσθεὶς, καὶ τῆς ταχυτῆτος θαυμάσας τὸν Ἔπαρχον, ἐξεβόησε δημοσίᾳ, Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε. Διὸ φθονηθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως ὁ Κῦρος καὶ ὑποπτευθεὶς, καὶ ἄκων κείρεται Κληρικός· εἶτα καὶ Σμύρνης Ἐπίσκοπος γίνεται.

κγ'. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Πρόκλου θανόντος μετὰ δωδέκατον ἔτος ἐξ ὅτου προέστη τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξου λαοῦ, ὁ θεῖος Φλαβιανὸς εἰς τὸν ἐκείνου θρόνον ἐγκαθιδρύεται. Ὅτε καὶ ὁ Εὐτυχὴς Ἀρχιμανδρίτης ὢν, B ἐδογμάτιζε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, μὴ τὰς δύο φύσεις τηρῆσαι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, ἀλλ' εἰς μίαν φύσιν ἄμφω συγκραθῆναι καὶ συμφυρθῆναι. Τοῦτον ἀδιόρθωτον μένοντα ὁ Φλαβιανὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐξέκοψε σώματος, ἵνα μὴ τῆς λύμης καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι μεταδῷ. Πρόσεισιν οὖν ὁ Εὐτυχὴς Χρυσαφίῳ τῷ ἐκτομίᾳ ὁμοδοξοῦντι αὐτῷ, καὶ πλεῖστα δυναμένῳ παρὰ τῷ Βασιλεῖ· καὶ ὃς πείθει τὸν Θεοδόσιον ἐπισκῆψαι τῷ μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Κυρίλλου μετάστασιν τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν θρόνον διέποντι Διοσκόρῳ, παραγενέσθαι εἰς Ἔφεσον μεθ' ἑτέρων Ἐπισκόπων, καὶ τὰ κατὰ τὸν Εὐτυχῆ γυμνάσαι, παρόντος καὶ τοῦ Φλαβιανοῦ. Οὗτος οὖν ὁ Διόσκορος C τῷ Εὐτυχεῖ τυγχάνων ὁμόδοξος, καὶ ἄλλους Ἐπισκόπους προσειληφὼς ὁμογνώμονας, εἰς Ἔφεσον παραγίνεται, καὶ κυροῖ τὰ παρὰ τοῦ Εὐτυχοῦς εἰσαγόμενα. Ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ ἱερωτάτου Φλαβιανοῦ, οἷά τις ἄγριος ὄνος ἀναθορὼν ὁ Διόσκορος, λὰξ τῷ στέρνῳ ἐνέθορε τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου ἀνδρὸς, καὶ πὺξ αὐτὸν κατὰ κόῤῥης τύπτων, οὐκ ἀνῆκεν ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησε. Καὶ ὁ μὲν ἅγιος μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῆς τοῦ στέρνου πληγῆς μετήλλαξε τὴν ζωὴν, ἐν δύο ἐνιαυτοῖς τὸν ἀρχιερατικὸν κοσμήσας θρόνον τῆς Νεωτέρας Ῥώμης. Ὁ δὲ Διόσκορος τοὺς ἐκεῖ παρόντας Ἐπισκόπους ὑποσημήνασθαι ἐβιάσατο, τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντι ὅρῳ. Ἡ γὰρ τοῦ δηλωθέντος Εὐνούχου δυναστεία στρατιώτας ἐνόπλους ἐκεῖ παρεῖναι ἐ- D ποίησε, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐκφοβεῖν. Δόμνος δὲ ὁ τῆς Ἀντιοχέων πόλεως πρόεδρος, ὑπεσημήνατο μὲν καὶ αὐτὸς συναρπαγεὶς, εἶτα κατεβόα τοῦ Διοσκόρου, καὶ τὸν ὅρον διέβαλλεν ὡς ἀσεβείας μεστόν. Ταῦτα μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ τὰ κατὰ τὸν Φλαβιανὸν γνοὺς, ἐν αἰτίαις πεποίητο τὸν Χρυσάφιον, καὶ ὠργίζετο. Δείσας δὲ ὁ Διόσκορος, ὑποτίθησιν αὐτῷ, πεῖσαι τὸν Βασιλέα Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως προχειρίσασθαι Ἀνατόλιον τὸν αὐτοῦ Ἀποκρισιάριον, ἵνα καὶ τὸν Εὐτυχῆ δέξηται πρὸς κοινωνίαν, καὶ τὰ κατὰ τὸν μακάριον Φλαβιανὸν μείνῃ ἀνεξερεύνητα. Πείθει τοίνυν ὁ ἐκτομίας τὸν Βασιλέα, εὐά- E γωγον ὄντα, καὶ χειροτονεῖται Πατριάρχης ὁ Ἀνατόλιος. Οὗτος ὁ εἰρημένος Χρυσάφιος τῆς εὐκολίας τοῦ κρατοῦντος κατατρυφῶν, ἔπεισεν αὐτὸν, καὶ τὴν Βασίλισσαν Εὐδοκίαν προσειληφὼς συνεργὸν, τὴν Πουλχερίαν τῆς τῶν πραγμάτων μετενεγκεῖν διοικήσεως. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρήσασα, καθ' ἑαυτὴν ἔζη, καὶ ἐν τῷ Ἑβδόμῳ ἡσύχαζεν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν ὀψὲ καὶ μόλις ἐλθὼν, καὶ τὴν κατὰ τοῦ μακαρίου Φλαβιανοῦ μια-

Digitized by Google

φονίας ἀναλογισάμενος, καὶ τὰ κατὰ τὴν Πουλχερίαν, καὶ πάντων αἴτιον τὸν βέβηλον ἐκεῖνον Εὐνοῦχον ὁρῶν, εἰς δίκαιον κατ' αὐτοῦ κινεῖται θυμόν, καὶ τοῦτον μὲν, ὑπερορίαν καταψηφίζεται, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὴν δὲ ἀδελφὴν μετακαλεσάμενος, συγγνώμην ᾔτει, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν αὖθις αὐτῇ ἐνεχείρισεν. Ἦν δὲ ἡ Πουλχερία συνετωτάτη, καὶ πολλὰ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ, τὰ μὲν, ἐπηνώρθου, τὰ δὲ, συνεκάλυπτε. Λέγεται γοῦν ἀπροσέκτως τὸν Βασιλέα τοῦτον ὑποσημαίνεσθαι τὰς γραφάς. Ἡ δὲ, παρῄνει αὐτῷ, μὴ πᾶν τὸ προσαγόμενον βεβαιοῦν, ἀλλὰ τὰ γεγραμμένα προεπισκέπτεσθαι. Ὁ δὲ, διεβεβαιοῦτο, μή τι κακουργεῖσθαι παρά τινος· εἰδέναι γὰρ αὐτὸς ἀπισχυρίζετο τὰ γραφόμενα. Εἰς ἔλεγχον τοίνυν τῆς νωθρᾶς γνώμης τοῦ ἀδελφοῦ, τοιόνδε τι τῇ Πουλχερίᾳ ἐπινενόηται. Ἔγγραφον ἐξ ἐκείνου συντίθησι πράσεως, ὡς αὐτῇ τὴν Αὐγοῦσταν Εὐδοκίαν πωλήσαντος, καὶ ὡς ἕτερόν τι αὐτῷ προσαγαγοῦσα τὸ ὠνητήριον, ἔπεισε βεβαιῶσαι τῇ οἰκείᾳ ὑπογραφῇ, εἶτα μετακαλουμένην παρ' ἐκείνου τὴν Εὐδοκίαν, ἀπιέναι οὐκ εἴα. Ἐρομένου δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ Αὐτοκράτορος, τὸ πρατήριον ἡ Πουλχερία αὐτῷ ἐνεφάνισε, καὶ οὕτως ἤλεγξεν αὐτὸν πλεῖστα ὑποσημαίνεσθαι, ἃ οὐκ οἶδεν, οὐκ ἴσως βούλεται γίνεσθαι. Τότε μὲν οὖν τῆς πεπλασμένης ἐκείνης πράσεως σχολασάσης, ἡ Βασιλὶς ἀποκατέστη τῷ Αὐτοκράτορι. Μετέπειτα δ' αἰτίας συμβάσης τινός, ἀπέστρεψε τὴν Αὔγουσταν ὁ Βασιλεύς· ἡ δ' αἰτία, μῆλον ὑπερφυὲς εἰς ὄγκον ἐκομίσθη τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ, τοῦτο θαυμάσας, τῇ Βασιλίδι ἀπέστειλε, κἀκείνη τῷ Παυλίνῳ τὸ μῆλον δέδωκεν. Ἦν δὲ λόγιος ὁ ἀνήρ, κἀντεῦθεν τῇ Βασιλίσσῃ ᾠκείωτο. Ὁ δὲ τὸ τοῦ μήλου μέγεθος ἀγασθεὶς, προσάγει τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, ἀγνοῶν τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἐκεῖνος δ' ἐπέγνω τὸ προσαχθὲν, καὶ κρύψας αὐτὸ, τὴν γυναῖκα ἠρώτησε, ποῦ δέ ἐστι τὸ σταλὲν αὐτῇ μῆλον ἐστίν; ἡ δὲ φαγεῖν εἶπε τοῦτο, δείσασα μὴ ὁ ἀνὴρ ὑποπτεύσῃ, ὃ ἐκεῖνος ἤδη ὑπώπτευσεν. Ὁ δ' ἔτι προσήρετο ἐπιστατικώτερον· ἡ δ' αὖθις φαγεῖν τὸ μῆλον ἐξώμνυτο. Ἐξάγει τοῦτο μεστὸς ὢν ὁ Αὐτοκράτωρ ὀργῆς. Καὶ ἡ μὲν ἐπαυτοφώρῳ ἑάλω μὴ ἀληθεύουσα. Τῷ δὲ, τὰ τῆς ὑπονοίας ἐστήρικτο. Κἀντεῦθεν κτείνεται μὲν ὁ Παυλῖνος ἐξ ὑποψίας ψευδοῦς, ἡ δ' Εὐδοκία μεμίσητο. Καὶ ᾐτήσατο ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα δὴ ἀπελθοῦσα σὺν πλούτῳ βαθεῖ, ναούς τε ἐδείματο, καὶ πολλὰ τοῖς πενομένοις καὶ τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις δέδωκεν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπανελθοῦσα αὖθις μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρός, ἐκεῖσε ἀφίκετο, κἀκεῖ τετελεύτηκεν. Οἵα δὲ περὶ λόγους ἦν ἡ Βασιλὶς ἐκείνη, δηλοῦσι τὰ λεγόμενα Ὁμηρόκεντρα. Πατρικίου γάρ τινος ἐπιχειρήσαντος τῷ σπουδάσματι, ἀτελὲς δὲ καταλιπόντος αὐτὸ, καὶ οἷον εἰπεῖν ἀνοργάνωτον, ἐκείνη καὶ εἰς τέλος ἤγαγε καὶ ὠργάνωσεν· ὡς καὶ ἡ παρ' ἐκείνης διὰ στίχων ἡρωϊκῶν τῷ πονήματι γενομένη ἐπιγραφὴ τοῖς ταύτην ἐπιοῦσι παρίστησι. Θνήσκει δὲ ὁ Βασιλεὺς Θεοδόσιος πεντηκοντούτης γενόμενος, καὶ σχεδὸν ἅπαντας οὓς ἐβίω ἐνιαυτοὺς βασιλεύσας, βραχεῖς μὲν πάνυ σὺν τῷ πατρὶ, τοὺς δ' ἄλλους καθ' ἑαυτόν. Τὴν δ' αἰτίαν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, οἱ μὲν νόσον γεγονέναι φασίν, οἱ δ' ἐν θήρᾳ οἱ ἐλαύνοντι συμπεσεῖν τὸν ἵππον ἱστόρησαν, καὶ πληγέντων αὐτοῦ καιρίων μερῶν, μετ' ὀλίγον θανεῖν. Ἦν δὲ λογικῆς παιδείας οὐκ ἀνομίλητος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μαθηματικῶν βίβλων μετεσχηκώς, καὶ τῆς ἀστρονομίας ἀπεγεύσατο· ἱππεύειν δὲ καὶ τοξεύειν, εἰς ἄκρον ἤσκητο. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν γραφικὴν, καὶ τὴν πλαστικὴν δεξιῶς εἶχεν. Ἐπιεικὴς δὲ τὸν τρόπον γενόμενος, μαλθακῶς πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων διέκειτο· ὅθεν καὶ οἱ παρ' αὐτῷ δυνασθέντες ἐκτομίαι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων εἰργάσαντο,

LIBER XIII.

Pulcheriæ commentum ad coarguendam Theodoſii oſcitantiam.

A de, & Pulcheriæ delatione: juſta indignatione contra Eunuchum commotus, quem earum rerum omnium auctorem eſſe conſtabat, hominem relegat, opibus ejus confiſcatis, & ſororem petita venia revocat. Erat Pulcheria mulier prudentiſſima, quæ multa fratris errata partim corrigebat, partim tegebat. Literis ille certe quidem inconſiderate ſubſcribere dicebatur. Quod ne faceret, utque literarum ſententiam conſideraret, ab illa admonitus, affirmabat, a nemine ſtrui ſibi fraudem, & ſcire ſe quid litteræ continerent. Quare illa ad ſocordiam fratris coarguendam hujuſmodi commento uſa eſt. Nomine illius B ſyngrapham compoſuit, qua ſibi Eudocia Auguſta venderetur, eaque, ceu aliud quiddam eſſet, Imperatori oblata, efficit ut ſubſcribat. Deinde Eudociam ab illo accerſitam, abire non ſinit, quæſitaque retentionis cauſa, profert ſyngrapham: itaque convincit, eum ſubſcribere plurimis, quæ neque norit neque etiam fortaſſe fieri velit. Ac tum quidem, commenticia illa venditione ſublata, uxor Imperatori reſtituitur. Poſt autem, in odium ejus tali de cauſa incurrit. Pomum inuſitata magnitudine ſibi oblatum Imperator, admiratus, uxori miſit. Id illa Paullino dedit viro erudito, eaque de cauſa C ſibi familiari. Is rei ignarus, illud Imperatori offert, ut rem miram: quo ille agnito & occultato, uxorem rogat, ubi ſit malum ipſi miſſum? Illa verita ne id ſuſpicaretur maritus, quod jam ſuſpicabatur, ſe comediſſe reſpondet. Verum illo acrius urgente, jurejurando affirmat, ſe jam comediſſe. Tum ira percitus Imperator, pomum profert. Sic illa in manifeſto mendacio deprehenſa, ſuſpicio mariti confirmatur, Paulinus inſons occiditur. Eudocia cum ſe inviſam eſſe cerneret, facultatem abeundi Hieroſolyma petit, quo cum magnis opibus profecta, & templa ædificarit, & pauperibus, ejuſque loci monaſteriis multa deD dit. Inde reverſa, poſt mariti obitum, eodem rediit, ibique mortua eſt. Qua vero eruditione Imperatrix illa fuerit, Centones Homerici declarant. Nam cum Patricius quidam id opus imperfectum & indigeſtum reliquiſſet: illa & abſolvit & digeſſit, ut inſcriptio verſibus heroicis præfixa declarat. Moritur Theodoſius quinquagenarius, omnibus fere vitæ ſuæ annis Imperator, quorum paucis omnino cum patre, cæteris per ſe regnavit. Cauſam ejus obitus alii morbum fuiſſe perhibent, alii in venatione cum equo lapſum, læſis vitalibus memE bris paulo poſt obiiſſe. Fuit litteratum non imperitus, ſed cum in aliis Mathematicis libris verſatus, tum Aſtronomiæ non ignarus, equitandi & ſagittandi peritia excellens, prætereaque pingendo fingendoque dexter. Cum autem leni eſſet ingenio, mollior ad res gerendas fuit. Unde factum, ut caſtrati apud illum gratioſi, multa perperam agerent, ut Antiochus, & poſt illum

Pomum occaſio cædis Paulini, & odii Eudociæ.

pag. 45.

Eudociæ obitus & eruditio.

Centones Homerici.

Theodoſii junioris obitus.

Theodoſii elogia.

LIBER XIII.

Amantius, ac denique Chryſaphius. Hujus Imperatoria temporibus, Proclo Patriarcha cum Clero & maxima urbanæ multitudinis parte ſupplicantibus, puer ſublimis in aerem tollitur. Populo obſtupefacto & longo tempore vociferante, *Kyrie eleiſon*, rurſus demittitur, ac ſibi præceptum eſſe dicit, ne in Cantico Triſancto adderetur clauſula: *Qui crucifixus eſt pro nobis*.

Miraculum pueri in aerem ſublati.

MARCIANUS.

XXIV. Theodoſio mortuo, ſed ejus obitu paucis cognito, Pulcheria MARCIANUM accerſit, ſenem jam, ſed virum bonum & modeſtum: & Imperatoris morte indicata, *Te*, inquit, *præ cæteris omnibus imperatorem elegi: ſi fidem dederis, te virginitatem meam, quam conſecravi Deo, intactam conſervaturum*. Aſſenſum illum, Patriarcha & Senatu accerſitis, Imperatorem ſalutat, & diademate cingit. Erat autem Marcianus neque geſtis magiſtratibus clarus, neque illuſtri genere ortus, ſed gregarius miles: qui cum aliquando cum ſua legione in expeditionem profectus, & in Lycia ægrotans a commilitonibus relictus, duorum fratrum Julii & Tatiani hoſpitio uſus eſſet, recuperata valetudine, cum hoſpitibus venatum exiit. Fatigati procumbunt humi, requieſcendi cauſa, & obdormiſcunt circa meridiem. Ibi Tatianus præ cæteris experrectus, aquilam videt expanſis alis umbram facientem Marciano & ſolis ardorem prohibentem, fratremque ſenſim excitat, rem inuſitatam oſtendit, quam admirati ambo, Marciano Imperium portendi exiſtimant, idque experrecto narrant, petunt, ut ſui meminiſſet potitus Imperio, ac ducentis aureis datis dimittunt. Cum deinde ſub Aſpare contra Vandalos bellum inferentes militans, cum aliis plurimis captus in aula quadam cuſtodiretur: Dux Vandalorum e ſuperiore loco per feneſtram captivos ſpectans, Marciano dormienti umbram ab aquila fieri videt, eoque augurio & ipſe Imperium homini portendi conjiciens, eum accerſit, & pactus, ſi imperio potiretur, ne Vandalis bellum inferret, miſſum facit. Ita Imperio multo ante divinitus ei denunciato, ſed tum auguriis re ipſa comprobatis, ſtatim fratres hoſpites, qui principatum ei gratulati fuerant, vocat, ac Tatianum Præfectum urbis creat, Julio Illyricam provinciam tradit, benignum ſe præbens erga omnes. Sub hoc tempus Pulcheria Deiparæ ædem in Blachernis extruit, & quartum Concilium indicitur: quum Leo Papa Romanus, & Anatolius Novæ Romæ Patriarcha, ab Imperatore Marciano petiviſſent, ne Dioſcori Alexandrini & Eutychis dogmata inexcuſſa relinquerentur, & commiſſum in Sanctum Flavianum facinus diſſimularetur. Itaque DC & XXX. Patres Deo pleni Chalcedonem in ædem ſanctæ martyris Euphemiæ conveniunt, quorum principes erant, Leo Papa Romanus, Anatolius Conſtantinopolitanus, & Juvenalis Heroſolymitanus. Con-

Auguria Marciano Imperium portendentia.

Edit. Pariſ. pag. 46.

Chalcedonenſe Concilium quartum.

A ὁ Ἀντίοχος, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἀμάντιος, καὶ τελευταῖος Χρυσάφιος. Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τούτου τοῦ Βασιλέως Πρόκλου τοῦ Πατριάρχου λιτανεύοντος σὺν τῷ κλήρῳ καὶ πλείστῳ μέρει τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, ἄφνω παιδίον αἴρεται ἐναέριον. Τοῦ δὲ λαοῦ θαμβουμένου καὶ ἐπιπλεῖστον βοῶντος τό, Κύριε ἐλέησον, αὖθις κατάγεται τὸ παιδίον, λέγον μυηθῆναι, μὴ δεῖν προστίθεσθαι τῷ Τρισαγίῳ, τό, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.

κδ'. Ὁ μὲν οὖν Θεοδόσιος τέθνηκε. Πουλχερία δὲ μήπω πολλοῖς γνωσθείσης τῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τελευτῆς, τὸν ΜΑΡΚΙΑΝΟΝ μετεπέμψατο, ἄνδρα γηραιὸν ἤδη, χρηστὸν δὲ τοὺς τρόπους καὶ σώφρονα, καὶ ἐπαγγέλλει αὐτῷ τοῦ Βασιλέως τὸν θάνατον· καί φησιν, ὡς, Σὲ παρὰ πάντας εἰς Βασιλέα προῄρηκα, εἰ μοι δοίης πληροφορίαν τηρῆσαί μου τὴν παρ-
B θενίαν ἀνέπαφον, ἣν τῷ Θεῷ ἀνατέθεικα. Τοῦ δὲ συνθεμένου, μετακαλεῖται τὸν Πατριάρχην, καὶ τὴν Βουλήν, καὶ ἀναγορεύει τοῦτον, καὶ ταινιοῖ διαδήματι. Ἦν δὲ ὁ Μαρκιανὸς οὔτε τῶν ἀρχῶν ἐπιφανῶν, οὔτε τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, ἀλλὰ στρατιώτης ἁπλῶς· ὅς ποτε εἰς ἐκστρατείαν σὺν τῷ οἰκείῳ τάγματι ἀπιών, κατὰ τὴν Λυκίαν ἐπαρχίαν ἐνόσησε, καὶ τῶν ὁμοσταγῶν ἀπολέλειπτο. Ξενωθεὶς οὖν ἐκεῖ παρά τισι δυσὶν ἀδελφοῖς, ὧν τῷ μὲν ἡ κλῆσις Ἰούλιος, τῷ δ' ἑτέρῳ Τατιανός, καὶ τῆς νόσου ῥαΐσας, θηρεύσων ἔξεισι σὺν τοῖς ξενισταῖς. Ἐν δὲ τῷ θηρεύειν γεγονότες κατάκοποι, κατὰ γῆς ἀνεκλίθησαν, ἑαυτοὺς ἀναπαύσοντες, καὶ ὕπνωσαν περὶ μεσημβρίαν. Τὸν ὕπνον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ Τατιανὸς ἀποτιναξάμενος, ἀετὸν ὁρᾷ διαπεπετασμέναις ταῖς πτέρυξι κατασκιά-
C ζοντα τὸν Μαρκιανόν, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος κωλύοντα καύσωνα. Θαυμάσας οὖν, ἠρέμα διυπνίζει τὸν ἀδελφόν, καὶ τὸ καινὸν ὑποδείκνυσι. Κἀκεῖνος οὖν ἐξεπέπληκτο. Ἐδόξαζον οὖν καὶ ἄμφω τὼ ἄνδρε, βασιλείας εἶναι σημαντικὸν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ γεγονὸς εἰς Μαρκιανόν. Καὶ διεγερθέντι τοῦ ὕπνου αὐτῷ, τὴν βασιλείαν προκαταγγέλλουσι, καὶ μεμνῆσθαι αὐτῶν ἀξιοῦσιν ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς· καὶ δόντες αὐτῷ διακοσίους χρυσίνους, ἀπιέναι ἀφῆκαν. Αὖθις δὲ σὺν Ἄσπαρι στρατευόμενος κατὰ Οὐανδήλων πόλεμον ἀραμένῳ, αἰχμάλωτος σὺν ἑτέροις πλείστοις ἑαλωκώς, ἐν αὐλῇ τινὶ μετὰ τῶν συναιχμαλώτων ἐφρουρεῖτο. Ἄνωθεν δὲ ὁ τῶν Οὐανδήλων ἀρχηγὸς προκύπτων, ἐπεσκόπει τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ὁρᾷ κἀκεῖνος κοιμώμενον τὸν Μαρκιανόν, καὶ ἀετὸν ἄνωθεν διηρμένας ταῖς πτέρυξι, σκιὰν αὐτῷ ἐργα-
D ζόμενον. Κἀκεῖνος τοίνυν εἰς βασιλείαν τείνειν τὸ ὅραμα οἰωνίσατο, καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Μαρκιανόν, ἀπῄτησεν αὐτόν, εἰ βασιλεύσειε, μὴ πολεμεῖν Οὐανδήλοις· καὶ συνθέμενον, ἀπέλυσεν αὐτὸν τῆς εἱρκτῆς. Οὕτω μὲν οὖν πρὸ μακροῦ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προεσήμαινεν ὁ Θεός. Τότε δ' εἰς ἔργον ἐκβεβήκασι τὰ προσημαινόμενα, καὶ αὐτίκα μετακαλεῖται τοὺς ξενίσαντας αὐτὸν ἀδελφούς, καὶ εὐαγγελισαμένους αὐτῷ τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν Ἔπαρχον τῆς πόλεως ἀναδείκνυσιν, Ἰουλίῳ δὲ τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχὴν ἐνεχείρισε. Γέγονε δὲ περὶ πάντας χρηστός. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκου ἡ Πουλχερία ἀνήγειρε, καὶ ἡ τετάρτη γέγονε Σύνοδος, Λέοντος τοῦ Πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου τοῦ Πατριάρχου
E τῆς Νέας Ῥώμης, αἰτησαμένων τὸν Βασιλέα Μαρκιανόν, μὴ μεῖναι ἀζήτητα τὰ κατὰ τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον καὶ τὸν Εὐτυχῆ, καὶ ὅσα παρ' αὐτῶν εἰς τὸν ἱερώτατον ἐτολμήθη Φλαβιανόν. Ὡρίσθη τοίνυν Σύνοδον γενέσθαι, καὶ συνηθροίσθησαν εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας θεοφόροι Πατέρες ἑξακόσιοι καὶ τριάκοντα. Ἐξῆρχον δὲ τούτων Λέων ὁ Πάπας Ῥώμης, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. Συνήθροιστο δὲ

Digitized by Google

τὸ τῶν Πατέρων πλῆθος, κατὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, ἐπρώσιον ἡμῖν τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φορέσαι μυθολογούντων, καὶ μίαν φύσιν αὐτὸν ὑπάρχειν, ὡς ἐντεῦθεν τῇ θεότητι τὰ παθήματα προσαρμόττεσθαι. οὓς καθεῖλόν τε καὶ ἀνεθεμάτισαν οἱ θεῖοι Πατέρες, τῆς ἑαυτῶν κακοδοξίας παραιτήσασθαι μὴ θελήσαντας. Ἐδέξαντο δὲ τόν τε Θεοδώρητον καὶ τὸν Ἴβαν, ἀναθεματίσαντας τὸν Νεστόριον, καὶ ἅπερ αὐτοὶ ἐκδεδώκασι πρὸς ἔριν κεφάλαια, καὶ τὰς προτέρας τρεῖς Συνόδους ἐκύρωσαν, καὶ τὸ ἅγιον ἐπεκράτυναν σύμβολον. Ἀναθέματι καθυπηγαγόντες τούς τε υἱῶν δυάδα εἰσάγοντας, καὶ τοὺς παθητὴν δογματίζοντας τὴν θεότητα, καὶ τοὺς κρᾶσιν καὶ σύγχυσιν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων φρονεῖν καὶ λέγειν τολμῶντας· καὶ δύο μὲν εἶναι φύσεις πρὸ τῆς ἑνώσεως ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀναπλάττοντας, καὶ τοὺς οὐράνιον, ἢ τινος οὐσίας ἑτέρας μυθεύοντας τὴν προσληφθεῖσαν ἐξ ἡμῶν τοῦ Κυρίου μορφήν. Ἐδογμάτισαν δὲ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ὅμοιον κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας, ἕνα τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, σωζομένων τῶν ἰδιωμάτων φύσεως ἑκατέρας, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον συντρεχόντων, καὶ μίαν ὑπόστασιν.

κε. Τύπον οὖν πᾶσι τοῖς θεοφόροις ἐκείνοις δεδογμένων Πατράσι, παρόντος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Μαρκιανοῦ, ὁ Διόσκορος προστάξει βασιλικῇ, εἰς Γάγγραν ὑπερόριος στέλλεται· ὁ γὰρ Εὐτυχὴς προτέθνηκε δυστυχῶς. Ἀντὶ δὲ Διοσκόρου τῆς Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη Προτέριος, ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος. Τῶν δὲ τοῦ Εὐτυχοῦς, καὶ τοῦ Διοσκόρου αἱρεσιωτῶν ἀνὰ τὴν πόλιν στρεφομένων καὶ διαχλευαζόντων τὰ ὑπὸ τῆς Συνόδου δογματισθέντα, καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς δυναστείας λεγόντων τὸ ὁρίσαι τῇ Συνόδῳ πεπεῖσθαι, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν οἰκείαν συνιστᾷν ἔτι πειρωμένων κακοδοξίαν· ὁ Πατριάρχης Ἀνατόλιος ἐκκλησιάσας τούς τε αὐτῷ ὁμογνώμονας καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας, ἔφη πρὸς τοὺς ἐναντίους· Ἐπεὶ ἔτι τῆς οἰκείας δόξης ἀντέχεσθε, καὶ οὐ πείθεσθε μὴ δοξάζειν ὀρθῶς, ἀλλ' αἰτιᾶσθε ἡμᾶς, ὡς τὸ Νεστορίου παραδεχομένους δόγμα, δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος κηρύττοντας, ἑκατέρας τηρούσης ἀσυγχύτους τὰς ἰδιότητας· ἐπιτρεπτέον, εἰ δοκεῖ, τῷ Θεῷ τὴν περὶ τούτου διάκρισιν, καὶ γραφήτω μὲν παρ' ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα· γραφέσθω δὲ καὶ παρ' ἡμῶν τὸ ἡμέτερον· καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθήτω τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δοτέον τῶν ὀρθῶν καὶ διεστρόφων δογματιστῶν. Ἤρεσε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς. Καὶ οἱ τόμοι γεγράφαται, καὶ ὁ κλείων λίθος τὴν λάρνακα αἴρεται, καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτίθενται, καὶ ὁ λίθος αὖθις τῇ λάρνακι ἐπικλείεται, καὶ σφραγίζεται ὑπ' ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν. Τὸ δ' ἐντεῦθεν ἱκεσίαι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ δεήσεις παννύχιοι, ἀποκαλύψαι τίς αὐτῷ τῶν δοξῶν ἐπιθύμιος καὶ τίς ἀποβλητέα δοκεῖ. Καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνέρχονται, μετὰ τοῦ Βα-

A venerat autem ea Patrum multitudo contra Dioſcorum & Eutychem, qui Dominum Chriſtum Jeſum alterius naturæ carnem geſtaſſe, & unam eſſe naturam fabulabantur: ut eo pacto quæcumque perpeſſus eſſet, ea divinitati attribuerentur. Hos igitur divini Patres, cum a perverſa opinione decedere nollent, loco motos anathemate notarunt, Theodoretum autem & Ibam receperunt: damnato & Neſtorio & iis capitibus, quæ hi ſtudio contentionis ediderant, tribuſque prioribus Conciliis approbatis, & ſancto Symbolo confirmato. Eos porro anathemate notarunt, *qui filios binos ſtatuerent, & divinitatem paſſi-* B *bilem eſſe aſſererent, quique temperamentum & confuſionem duarum naturarum ſentire & profiteri auderent, aut duas naturas in Chriſto ante unionem, & unam poſt unionem confingerent, quique formam a Domino ex nobis aſſumptam vel cæleſtem, vel alterius eſſe naturæ fabularentur. Statuerunt Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum perfectum eſſe in divinitate, & perfectum in humanitate, vere Deum & vere hominem, qui anima ratione prædita & corpore conſtet, ejuſdem cum Patre naturæ ſecundum divinitatem, ejuſdem naturæ nobiſcum & ſimilem per omnia nobis, peccato excepto: qui unus idem in duabus naturis, citra confu-* C *ſionem, citra mutationem, citra diviſionem, citra ſeparationem agnoſcatur, ſervatis utriuſque naturæ proprietatibus, & in unam perſonam, & unam hypoſtaſim conſpirantibus.*

Edit. Pariſ. pag. 47.

XXV. Hæc cum a ſanctis illis Patribus decreta eſſent, etiam pio Imperatore Marciano præſente, Dioſcorus ejus juſſu Gangram relegatur: nam Eutyches jam ante infeliciter perierat. Dioſcori autem loco Alexandrinus Epiſcopus eligitur Proterius vir ſanctiſſimus & fide integerrima. Cum autem Eutychis & Dioſcori ſectatores qui in urbe verſabantur, decreta Concilii ſubſannarent, ejuſque auctoritatem non veritate, ſed potentia Imperatoris niti dicerent, & D pravitatem ſententiæ ſuæ ſtabilire conarentur: Anatolius Patriarcha & ſuffragatoribus ſuis & adverſariis convocatis, ad hos ita inſit: *Quoniam ſententiam veſtram adhuc mordicus tenetis, neque vos perperam ſentire creditis, ſed nos incuſatis, quaſi Neſtorii dogma approbemus, cum duas naturas in Servatore prædicemus, utraque citra confuſionem proprietates ſuas retinente: iſtius controverſiæ dijudicatio, ſi placet, Deo permittatur. Scribatur igitur veſtra de fide ſententia in uno libello, & noſtra in altero, atque ambo, in loculo glorioſæ Martyris Euphemiæ collocentur, & hujus judicium eſto, utri recte aut perperam ſentiant.* E Hæc cum hæreticis etiam placuiſſent, libelli ſcripti, remoto lapide qui loculum claudebat, pectori martyris imponuntur, & lapis in ſuum locum repoſitus, ab utraque parte ſignatur. Dehinc ſupplicationes fiunt, & preces ad Deum pervigiles; ut demonſtret, utra ſententia ei cordi ſit, quæ rejicienda videatur? Poſt triduum conveniunt, Im-

LIBER XIII.

Proterius.

Concilii Chalcedonenſis decreta miraculo firmantur.

LIBER XIII. *Edit. Pariſ. pag.* 48.

peratore etiam præſente, aperto loculo, o rem miram, libellus hæreticorum ad pedes Martyris invenitur, alter in manu ejus dextra, quam extendiſſe fertur ad Imperatorem & Patriarcham, ac libellum eis porrexiſſe. Itaque rectæ ſententiæ aſſertores plaudere, adverſarii vero demiſſis vultibus & præ pudore caligantibus abire, quidam etiam veram ſententiam amplecti. Eo tempore Pulcheria imperatrix pie, glorioſe & cum ſpe bona moritur, omnes ſuas opes dilargita pauperibus, & miſericordia erga illos divina miſericordia redempta. Valentinianus vero, cujus ſupra obiter aſt facta mentio, Honorii e ſorore Placidia nepos, Romæ veteris Imperator, Eudoxiam junioris Theodoſii filiam uxorem ducit. Sed homo vitæ inſolentis, & flagitioſæ, omiſſa conjuge quamvis eleganti forma, in ſtupris & adulteriis volutabatur, divinationibus etiam & præſtigiis deditus. Ut igitur vitam agebat nefariam, ita miſerabilem ſortitus eſt interitum. Maximus enim Patricius Romanus, ex illius Maximi familia, quem tyrannide occupata magnus Theodoſius debellarat, palatium ingreſſus, Valentinianum perimit, Eudoxiam vi ſtuprat, Imperium invadit. At illa Theodoſio patre mortuo, Pulcheria item defuncta, cum nullum alium injuriæ vindicem ſpectaret, a Genſerico Vandalorum Rege precibus impetrat, ut per eum a Maximi tyrannide liberetur. Is igitur cum claſſe & copiis magnis Romam venit, Maximo, cum inde profugiſſet, a ſuis occiſo, urbe citra laborem potitur, & omnes ejus divitias, ſacrarum ædium aurea donaria, & gemmis ornata, nonnulla etiam vaſa e templo Hieroſolymitano a Tito allata, aurea & ipſa, una cum Eudoxia, & duabus ejus filiabus in Africam ſecum aſportat. Cujus filiam Eudociam natu majori filio Honoricho jungit: alteram, quia Olybrio Patricio deſponſam noverat, cum matre aſſervat. Quæ cum biennium ibi egiſſet, cum filia Placidia, regnante adhuc Marciano, Byzantium revertitur, relicta filia Eudocia, quæ quamvis annos XVI. cum marito vixiſſet, genito Hilderico filio: tamen ejus conſuetudinem ob Arianiſmum ægre ferens, nacta opportunitatem & ipſa Conſtantinopolim ſecedit, matre jam defuncta. Inde Hieroſolyma profecta, moritur. Obiit & Marcianus cum annos ſex & aliquot menſes imperaſſet, ſive ex morbo, ſive veneno Aſparis Patricii nutu dato, admodum ſenex, vir miti ingenio & erga ſubditos benignus: dicere ſolitus, Imperatori non capienda eſſe arma, dum pacem agere liceret. Aſpar Patricius, etſi multum poterat, non tamen Imperator creatus eſt a populo Conſtantinopolitano, ob Arianæ ſectæ ſtudium. Quare ipſe Leonem, ſive ſuapte auctoritate, ſive accepta a populo poteſtate, Imperatorem declarat, ſtipulatus, ut alter filiorum ſuorum Cæſarea corona inſigniretur, quod cum

Pulcheriæ obitus.

Valentinianus a Maximo interficitur.

Genſerichus Vandalus ab Eudoxia accitus, Romam diripit.

Eudocia.

Olybrius.

Placidia.

Hildericus.

pag. 49.

Marciani obitus.

Aſpar Leonem Imperatorem creat.

A σιλέως ἀπολειφθέντος, καὶ ἀνοιγείσης τῆς λάρνακος, ὢ τῶν θαυμασίων σου, Κύριε· εὑρέθη ὁ μὲν τῶν αἱρετικῶν τόμος ἐν τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυρος κείμενος, ὁ δέ γε λοιπὸς, τῇ δεξιᾷ ταύτης χειρὶ κατεχόμενος, ἣν ἐκτεῖναι λέγεται πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην, τὸν τόμον αὐτοῖς ἐγχειρίζουσα. Οἱ μὲν οὖν τὸ ὀρθὸν πρεσβεύοντες δόγμα, ἦσαν ἐν κρότοις, οἱ δὲ τούτοις ὑπεναντιούμενοι, κατηφιῶντες καὶ σκότος ὑπ' αἰσχύνης περιχυθέντες ἀπῆλθοσαν· τινὲς δ' ἐκ τούτων καὶ πρὸς τὸ ὀρθόδοξον μετεβάλοντο. Κατὰ δὲ τοῦτον χρόνον καὶ ἡ Βασιλὶς Πουλχερία θνήσκει εὐσεβῶς τε καὶ ἐλεημόνως, καὶ ἐπ' ἐλπίσι χρησταῖς. Πάντα γὰρ τὸν πλοῦτον αὐτῆς διένειμε πένησι καὶ τῷ πρὸς τούτους ἐλέῳ τὸν τοῦ Θεοῦ ἐκτήσατο ἔλεον. Οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ ἀνεψιὸς Ὀνωρίου, οὗ ἄνω που ἐπεμνήσθημεν, ὡς ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ γεννηθέντος τῆς Πλακιδίας, βασιλεύων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, ἄγεται εἰς γυναῖκα Εὐδοξίαν τὴν παῖδα τοῦ νέου Θεοδοσίου. Ἐκδεδιῃτημένως δὲ βιώσκων καὶ ἀσελγῶς, τὴν μὲν οἰκείαν γαμετὴν εἴα, καίτοι κάλλους εὖ ἔχουσαν, ἀλλοτρίαις δὲ συνεφθείρετο· ἐπέχραινε δὲ καὶ μαντείαις καὶ γοητείαις. Οὕτω δὲ βιώσκων ἐκ θεωγῶς, ἀποβιώσκει ἐλεεινῶς. Μάξιμος γάρ τις τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ Πατρικίων, ἔγγονος δὲ τοῦ πάλαι τυραννήσαντος Μαξίμου, ὃν ὁ μέγας κατεπολέμησε Θεοδόσιος, ἔνδον τῶν Βασιλείων γενόμενος, ἐν αὐτοῖς τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἀποσφάττει, καὶ τῇ Εὐδοξίᾳ βίᾳ συμμίγνυται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ. Ἡ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Θεοδοσίου θανόντος, καὶ τῆς Πουλχερίας ἐκμεταστάσης τὸ ζῆν, ἐκδίκησιν ἑτέρωθεν μὴ ἐλπίζουσα, ὑποπέμπεται πρὸς Γιζέριχον τὸν Οὐανδήλων Ῥῆγα καλούμενον, καὶ τῆς τοῦ Μαξίμου τυραννίδος δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγῆναι ἐκλιπαρεῖ· καὶ ὃς ἔπεισι τῇ Ῥώμῃ σὺν στόλῳ καὶ δυνάμει πολλῇ. Ὁ δὲ Μάξιμος ἀπέδρα ταύτης, καὶ κτείνεται παρὰ τῶν συνόντων αὐτῷ. Ὁ δὲ Γιζέριχος ἀπόνως τῆς Ῥώμης κρατεῖ, καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς συγκομισάμενος ἅπαντα, καὶ τὰ τῶν θείων ναῶν ἀναθήματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα καὶ λίθοις κεκοσμημένα, καί τινα τῶν παρὰ Τίτου κομισθέντων ἐξ Ἱεροσολύμων σκευῶν τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, εἰργασμένα καὶ αὐτὰ ἐκ χρυσοῦ· λαβὼν δὲ καὶ τὴν Εὐδοξίαν σὺν ταῖς δύο θυγατράσιν αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀφρικήν. Καὶ τὴν μὲν τῶν θυγατέρων αὐτῆς τὴν Εὐδοκίαν τὴν πρεσβυτέραν τῷ αὐτοῦ υἱῷ Ὀνωρίχῳ συνέζευξε, τὴν δέ γε λοιπὴν μαθὼν ἀνδρὶ κατηγγυῆσθαι τῷ Πατρικίῳ Ὀλυβρίῳ, ἐτήρει σὺν τῇ μητρὶ Εὐδοξίᾳ, ἔνθα δύο διαγαγοῦσα ἐνιαυτοὺς ἡ Βασιλὶς Εὐδοξία, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Πλακιδίας, Μαρκιανοῦ βασιλεύοντος. Ἡ γὰρ Εὐδοκία σὺν τῷ ἀνδρὶ καταλέλειπτο, ᾧ συμβιώσασα ἔτη ἑκκαίδεκα, καὶ παῖδα τεκοῦσα Ἰλδέριχον, ἅτε τοῖς Ἀρειανοῖς ὁμόδοξος ἦν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἤχθετο τὴν μετ' ἐκείνου συμβίωσιν. Καὶ λαβομένη καιροῦ, καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Κωνσταντίνου μεταχωρεῖ, ἤδη τῆς μητρὸς αὐτῆς θανούσης· εἶτα εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἄπεισι, κἀκεῖ τελευτᾷ. Μαρκιανὸς δὲ θνήσκει ἓξ βασιλεύσας ἔτη καὶ μῆνας τινὰς, ὡς μέν τινες λέγουσι, νοσήσας, ὡς δέ τινες, φαρμαχθεὶς νεύσει τοῦ Πατρικίου Ἄσπαρος, πρεσβύτης γενόμενος, καὶ ζήσας ἐπὶ μακρόν. Ἐπιεικὴς δὲ τὴν γνώμην ὤν, καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστός, ἔλεγε μὴ δεῖν ὅπλα Βασιλέα κινεῖν, ἕως εἰρηνεύειν ἐξόν. Μέγα δὲ τότε δυνάμενος ὁ Πατρίκιος Ἄσπαρ, οὐχ ᾑρετίσθη βασιλεῦσαι παρὰ τοῦ δήμου τῆς πόλεως, ἅτε τῆς Ἀρείου ὢν μετέχων μερίδος. Διὸ τὸν Λέοντα αὐτὸς ἐβασίλευσεν, ὡς μέν τινες ἱστόρησαν αὐτοβούλως, ὡς δ' ἕτεροι, παρὰ τοῦ δήμου τὴν ἐξουσίαν λαβών· ὃν κινήσειν αὐτοῦ ὡς λέγεται προνοούμενον, ἀπῄτησε Καίσαρα στέψαι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο ἐπαγγειλάμενον, εἰς νέω τ

βασιλείας περιωπὴν ἀνεκόμισεν. Επαρχον δὲ, Τερβουνῶν εἶναι αὐτὸν φασὶ, καὶ τῶν ἐν Σηλυβρίᾳ τελῶν ἄρχοντα. Καὶ οἱ μὲν, ἐκ Θρᾳκῶν τὸ γένος ἕλκειν αὐτὸν λέγουσιν· οἱ δὲ ἐκ Δακῶν τῶν ἐν Ιλλυριοῖς.

A Ille promiſiſſet, ad regium faſtigium eſt evectus. Is Leo Aſparis procurator fuerat: alii Tribunum & Selibrianorum vectigalium fuiſſe Præfectum, alii genus e Thracia ducere, alii ex Dacia Illyrica, ajunt. LIBER XIII.

LIBER DECIMUS QUARTUS.

α. ΑΡΤΙ δὲ καταστάντος τοῦ ΛΕΟΝΤΟΣ Αὐτοκράτορος, ὁ Ασπαρ ἐπέκειτο βιάζων αὐτὸν Καίσαρα ποιῆσαι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. Αναβαλλομένου δ' αὐτοῦ, ὁ Ασπαρ τῆς βασιλικῆς ἁλουργίδος ἁψάμενος, ἔφη, Βασιλεῦ, τὸν ταύτην ἀμπεχόμενον ψεύδεσθαι οὐ χρεών· καὶ ὃς ἀνθυπήνεγκεν, Αλλ' οὐδὲ βιάζεσθαι καὶ ἄγεσθαι ὡς ἀνδράποδον. Μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὤν, εἴκων ἀνάγκῃ, Καίσαρα ποιεῖ ἀπὸ Πατρικίου τὸν τοῦ Ασπαρος παῖδα, Αρδαβουρίου δὲ ἀδελφόν. Τοῦτο καὶ τῇ συγκλήτῳ ἀποθύμιον ἔδοξε, καὶ τὸν δῆμον τῆς πόλεως εἰς στάσιν ἐκίνησεν. Εδεδίεσαν γὰρ μὴ εἰς τὸ γένος τοῦ Ασπαρος περιστάντος τοῦ κράτους, παῤῥησίας αὖθις λαβόμενοι οἱ Αρειανοὶ, πλεῖστα κατὰ τῶν προτέρων εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐνδείξωνται. Συνελθόντες οὖν οἵ τε τοῦ κλήρου καὶ οἱ μονάζοντες, καὶ τοῦ δήμου τῆς πόλεως ὅσον ὑγιῶς ἐφρόνει περὶ τὴν πίστιν, ἐδέοντο τοῦ Βασιλέως ὁμόφρονα σφίσι Καίσαρα προχειρίσασθαι. Ο δὲ τότε μὲν οἷς τε εἶπε, καὶ οἷς ἐποίησε, τὴν στάσιν κατέπαυσε. Μεταξὺ δὲ παρεῤῥυέντος καιροῦ, ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φωράσας τοὺς περὶ τὸν Ασπαρα, κἀκεῖνον καὶ τὸν Αρδαβούριον ἔκτεινε. Ισοκάσιον δὲ τὸν Κοιαίστορα λόγιον ἄνδρα ἐκβληθέντα ἐπ' ἄλλοις τέ τισι καὶ ἐπὶ Ελληνισμῷ, τῆς ἀξίας γυμνώσας τῷ Επάρχῳ παρέδωκεν εἰς ἐξέτασιν· Εἰσαγομένῳ δ' εἰς τὸ δικαστήριον ἐν σχήματι κατακρίτου, ἔφη αὐτῷ ὁ Επαρχος, Ορᾷς, Ισοκάσιε, ἐν οἵᾳ εἶ καταστάσει; ὁ δὲ, Ορῶ, εἶπεν, καὶ οὐ ξενίζομαι ὅτι ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρωπίναις περιπέπτωκα συμφοραῖς· σὺ δὲ δίκασον ἐπ' ἐμοὶ, ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. Τούτων ἀκούσας ὁ δῆμος, τὸν μὲν Βασιλέα εὐφήμησε, τὸν δ' Ισοκάσιον ἐξαρπάσαντες, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπήγαγον· βαπτισθέντα δὲ τοῦτον μαθὼν ὁ κρατῶν, ἥσθη. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς εἶχε γυναῖκα κεκλημένην Βηρίναν, ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτῷ θυγατέρες δύο, Αριάδνη καὶ Λεοντία· ὧν τὴν μὲν τῷ Ζήνωνι κατηγγύησε, τὴν δὲ Λεοντίαν συνέζευξε τῷ Πατρικίῳ Μαρκιανῷ, υἱῷ Ανθεμίου τοῦ βασιλεύσαντος ἐν τῇ Ρώμῃ· Επὶ τούτου γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει φρικωδέστατος ἐμπρησμὸς, ὃς ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἀπὸ τοῦ ἀρκτῴου δηλαδὴ μέρους ἕως τοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν πόλιν διέζωσεν, εἰς μῆκος δὲ διεξῆλθεν ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ιωάννου τοῦ Καλυβίτου· πρὸς δὲ νότον, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Αποστόλου Θωμᾶ, μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν μεγάλων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου· ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, ἀπὸ τῶν Λαύσου ἕως τοῦ Ταύρου τὰ ἐν μέσῳ πάντα κατέκαυσε. Οτε λέγεται καὶ ὁ Ασπαρ διαθέειν τὰς ἀγυιὰς ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων, καὶ τὸν δῆμον παρακαλῶν ὁμοίως ποιεῖν, ἵνα τὸ πῦρ κατασβέσωσι, καὶ διδοὺς ἑκάστῳ ὑπὲρ μισθοῦ νόμισμα ἀργυροῦν. Διήρκεσε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὴν πόλιν νεμόμενον, ἐφ' ἡμερῶν τετρακτὺν, καὶ κατέκαυσε πρὸς τοῖς ἄλλοις τόν τε ἐν τῇ Σενάτῳ καλουμένῳ μέγιστον οἶκον, εἰς ὃν ἥ τε

B I. LEonem recens Imperium adeptum crebris flagitationibus urgebat Aſpar, ut quemadmodum promiſiſſet, alterum filiorum ſuorum Cæſarem appellaret. Cum cunctaretur, purpura ejus prehenſa, *Imperator*, inquit, *hac veſte indutum mentiri nefas eſt*. Cui reſpondit ille, *Etiam cogi, & inſtar mancipii trahi, nefas eſt*. Sed cum tandem reſiſtere non poſſet, neceſſitati cedens, filium illius ex Patricia Cæſarem facit, Ardaburii fratrem. Id factum nec Senatui fuit gratum, & urbanam multitudinem ad ſeditionem impulit. Verebantur enim, ne Imperio ad Aſparis familiam devoluto, Ariani, data impunitate, C pluribus etiam incommodis, quam priores, orthodoxos afficerent. Congreſſi igitur Clerici, & Monachi, & e populo qui de fide recte ſentiebant, ab Imperatore petunt, ut ejuſdem religionis Cæſarem ſibi deſignaret. At ille tum & verbis & factis ſeditionem ſuppreſſit, cumque interea nonnihil temporis elapſum eſſet, Aſparem inſidiatum ſibi, cum Ardaburio filio interfecit. Iſocaſium vero Quæſtorem virum eruditum, cum ob alia quædam, tum de paganiſmo accuſatum, dignitate erepta, Præfecto examinandum tradidit. Cui, cum ille habitu condemnati in Prætorium adducto, dixiſſet, *Vides, Iſocaſi, quo in ſtatu ſis?* D Ille reſpondit, *Video equidem, neque videtur mihi novum, ſi homo cum ſim humanis caſibus ſubjaceam. Tu vero ita de me ſtatue, ut mecum jus dixiſti*. His populus auditis, Imperatorem laudat, & Iſocaſium raptim in Eccleſiam abducit. Quem cum Imperator baptizatum audiviſſet, lætatus eſt. Uxorem habuit Leo Verinam; e qua duas filias ſuſcepit, Ariadnam & Leontiam, quarum illam Zenoni deſpondit, hanc Marciano Patricio, Anthemii filio, qui Romæ imperavit. Hujus temporibus Conſtantinopoli horrendum incendium extitit, a mari ad mare, hoc eſt a Septentrione verſus meridiem pervagatum: in longitudinem, a Boſporo verſus ædem Sancti Joannis Calybitæ: verſus auſtrum, E ab æde ſancti Apoſtoli Thomæ uſque ad ædem magnorum Martyrum Sergii & Bacchi: in urbis medio, a Lauſo uſque ad Taurum, & quæ in medio fuerunt, combuſſiſſe omnia. Quo tempore fertur, Aſpar vas aqua plenum humeris ferens vicos percurriſſe, & ſuo exemplo populum cohortatus ad reſtinguendum incendium, & ſingulis nummum argenteum pro mercede dediſſe. Ea flamma urbem per dies quatuor depaſta eſt, & præter alia Curiam maximam, quo & Senatus & delecti cives

LEO MAGNUS.

Aſparis & Ardaburii ſupplicium.

Iſocaſii baptiſmus.

pag. 50.

Verina.

Ariadna. Leontia.

Conſtantinopolitanum incendium.

Aſparis in reſtinguendo incendio diligentia.

LIBER XIV. deliberatum convenire ſolebant, atque ipſe Imperator, Conſularem veſtem ſumpturus, opus illuſtre & ſplendidiſſimum: & aliam domum ampliſſimam e regione huic ſitam Nymphæum, nomine ex eo indito, quod ibi nuptias celebrarent, qui propriis ædibus carebant: ad hæc aliam domum regiam in Tauro ſumptuoſam & maximam: prætereaque templa celeberrima, & privatas ædes illuſtrium hominum multas.

Nymphæum.

Antiochenus terræ motus. Hoc regnante fertur etiam Antiochia vehementiſſimo terræ motu fere tota concidiſſe, & in agro Byzantio

Pluvia cineris. pluvia cineris palmi altitudine decidiſſe. Quibus prodigiis perterritus Imperator, urbe relicta, longo tempore apud Sanctum Mamantem habitarit.

Rusticius. Legionibus ejus præfectus fuit Ruſticius, vir ſtrenuus & rei militaris peritiſſimus, in cujus mortui locum ſuffecit Verinæ uxoris fratrem Baſiliſcum:

Baſiliſcus. Genzericus. qui cum magna claſſe contra Genzerichum in Africam profectus, turpiſſime victus eſt, ſive ex temeritate atque inſcitia rei bellicæ, ſive per proditionem, accepta ab hoſte maxima pecunia. Fertur enim commiſſo prælio, nave prætoria converſa paulatim fugiſſe, itaque animis hoſtium auctis, ſuorum imminutis, cum paucis turpiter rediiſſe domum, cæteris navali pugna interfectis.

Edit Pariſ. pag. 52.

Leo Ariadnes & Zenonis filius. Zenonis elogia. Nepotem Leonem e Zenone & Ariadna genitum, infantem adhuc diademate cinxit, quod Zenonem nequaquam idoneum regno judicaret, ob animum minime regium, & formam imperio indignam. Nam & facie erat odioſiſſima, & animo longe deteriore. Quidam auctores ſunt Aſparem & Ardaburium ea gratia a Leone interfectos, ut nepotem ex filia, Leonem juniorem, Imperatorem crearet, veritum illorum potentiam, ne deſpecta hujus infantia Imperium ſibi vendicarent.

S. Mariæ veſtis. Hoc Imperatore pretioſa Deiparæ ſanctiſſimæ veſtis e Palæſtina Romam novam tranſlata, & ab illo in argenteo loculo, in æde quam ipſe in Blachernis ſtruxerat, repoſita eſt, quæ ædes ex eo Sacer loculus appellatur.

Anatolius. Gennadius. Acacius. Anatolio Patriarcha defuncto, qui octo annis Eccleſiæ præfuerat, ſucceſſit Gennadius, qui cum & ipſe poſt tredecim annos obiiſſet, in ejus locum ſuffectus eſt Acacius. Etiam Leo Imperator ex morbo decedit, anno Imperii decimo octavo, Leone juniore ſucceſſore relicto: cum aliis virtutibus ornatus, tum clementia in primis. Solebat enim dicere, quemadmodum Sol quibus affulſerit, iis calorem ſuum impertiri ſoleat: ita etiam ab Imperatore clementiam eis tribuendam, quos aſpexerit.

LEO JUNIOR. II. Junior igitur LEO adhuc infans relictus, unum annum vixit in Imperio, & infans adhuc, conſecutus eſt avum: patre ſuo Zenone relicto ſucceſſore, cujus capiti diadema ſuis manibus impoſuit.

ZENO. Fuit autem ZENO ex fœdiſſima gente Iſaurica, ipſe etiam & forma & animo fœdiſſimus, Imperium certe quidem non ut Imperator, ſed plane ut tyrannus adminiſtravit. Fra-

A Γερουσία τε οἱ λογάδες συνερχόμενοι, ἐβουλεύοντο, καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς, ὅτε στολὴν Ὑπατικὴν ἀνελάμβανεν, ἔργον περιφανὲς καὶ ὑπέρλαμπρον· καὶ τὸ καλούμενον Νυμφαῖον, οἶκον ἕτερον ἀντικρὺ κείμενον τοῦ προῤῥηθέντος οἴκου, εἰς τὸ τοὺς γάμους γίνεσθαι ἐν αὐτῷ χρηματίζοντα τῶν μὴ κεκτημένων οἴκους, χωροῦντας πλῆθος ἐν ἑαυτοῖς· καὶ ἕτερον οἶκον ἐν τῷ Ταύρῳ βασιλικὸν πολυτελῆ τε καὶ μέγιστον· καὶ ἐπὶ τούτοις ναοὺς περιφανεστάτους καὶ ἰδιωτικὰς οἰκίας τῶν λαμπροτέρων πολλάς. Τούτου κρατοῦντος, καὶ σεισμὸν σφοδρότατον ἐν Ἀντιοχείᾳ γενέσθαι λέγεται, ὡς μικροῦ τὴν πόλιν ἐκείνην πᾶσαν καταπεσεῖν. Ὑετισθῆναι δὲ καὶ σποδὸν ἐν τῇ Βυζαντίδι πολλὴν, ὥς τε καὶ εἰς παλαιστὴν αὐτὴν ὑψωθῆναι. Ἐκ τούτου δεδειλιακότα τὸν Βασιλέα τῆς πόλεως ἐξελθεῖν, καὶ διατρίβειν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα.

B Οὗτος βασιλεύσας, Στρατοπεδάρχην προεχειρίσατο Ῥουστίκιον, ἄνδρα γενναῖόν τε καὶ στρατηγικώτατον· θανόντος δ' ἐκείνου, τὸν τῆς Βασιλίσσης τῆς Βηρίνης ὁμαίμονα Βασιλίσκον ἀνθείλετο. Ὃς σὺν στόλῳ πολλῷ κατὰ Γιζερίχου στρατεύσας ἐν Ἀφρικῇ, ἡττήθη λίαν αἰσχρῶς, καὶ τὸ πλεῖον τοῦ στόλου ἀπέβαλεν, ὡς μέν τινες ἱστοροῦσιν, ἐκ κακοβουλίας, καὶ τοῦ μὴ εὖ καὶ στρατηγικῶς διαθεῖναι τὸν πόλεμον, ὡς δ' ἄλλοι, ἐκ προδοσίας· χρήματα γὰρ αὐτὸν πλεῖστα παρὰ Γιζερίχου φασὶ λαβεῖν· καὶ τοῦ πολέμου συῤῥαγέντος στρέψαι τὴν ναυαρχίδα τριήρη, καὶ πρύμναν κρουσάμενον, εἰς φυγὴν τραπέσθαι· κἀντεῦθεν θάρσος μὲν ἐνσκῆψαι τοῖς ἐναντίοις, τῶν δ' οἰκείων καταβαλεῖν τὰ φρονήματα, καὶ τὸν μὲν ἐπανελθεῖν δυσκλεῶς μετ' ὀλίγων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ πεσεῖν.

C Τούτῳ τῷ Βασιλεῖ ἔγγονος ἐξ Ἀριάδνης τῆς θυγατρὸς ἐγεννήθη καὶ Ζήνωνος, ὃν Λέοντα ὀνομάσας ἐκεῖνος βασιλικῷ ταινιοῖ διαδήματι, ἐπὶ νηπίᾳ πάνυ τῇ ἡλικίᾳ. Τὸν γὰρ Ζήνωνα μὴ προσήκοντα τῇ βασιλείᾳ ἔκρινεν, ὅτι μήτε τὴν γνώμην εἶχε βασιλικὴν, μήτε μὴν εἶδος ἄξιον τυραννίδος, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἦν εἰδεχθέστατος, καὶ τὴν ψυχὴν εἶχε τῆς ὄψεως χείρονα. Διὰ τοῦτό τινες ἱστοροῦσιν, ἀναιρεθῆναι τὸν Ἄσπαρα καὶ τὸν Ἀρδαβούριον παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος, θέλοντος τὸν θυγατριδοῦν αὐτοῦ τὸν μικρὸν Λέοντα βασιλεῦσαι· φοβουμένου δ' ἐκείνους ὡς μέγα δυναμένους, μήποτε τῆς νηπιότητος ἐκείνου καταφρονήσαντες, τὴν ἀρχὴν σφετερίσωνται. Ἐπὶ τούτου τοῦ Βασιλέως καὶ ἡ τιμία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθὴς, εἰς τὴν Νέαν Ῥώμην ἐκομίσθη ἐκ Παλαιστίνης, καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ παρ' αὐτοῦ δομηθέντι ναῷ ἐν Βλα-

D χέρναις ἐν ἀργυρέᾳ σορῷ· δι' ἣν καὶ ὁ ναὸς Ἁγία σορὸς κατωνόμασται. Τοῦ Πατριάρχου δὲ θανόντος Ἀνατολίου, ὃς ἐπ' ἔτη προέστη τῆς ἐκκλησίας ὀκτὼ, Γεννάδιος χειροτονεῖται. Τούτου δὲ ἐνιαυτοῖς ἰθύναντος τὴν ἐκκλησίαν δέκα ἐπὶ τρισὶ, καὶ τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος, ἀντεισήχθη Ἀκάκιος. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Λέων νοσήσας, ἐξέλιπεν, ὀκτωκαίδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς, τὸν μικρὸν Λέοντα διάδοχον τῆς βασιλείας καταλιπών. Κεκόσμητο δὲ καὶ ἄλλαις μὲν ἀρεταῖς, ἐπέλαμπε δ' ἐκείνῳ μάλιστα τὸ φιλοικτίρμον, εἰωθότι λέγειν, ὅτι, Ὥσπερ ὁ ἥλιος οἷς ἐπιλάμπει, τῆς θέρμης αὐτοῦ μεταδίδωσιν, οὕτω δεῖ καὶ τὸν Βασιλέα, οἷς ἂν ἐπιβλέψῃ, οἴκτου αὐτοὺς ἀξιοῦν.

E β'. Καταλειφθεὶς οὖν ὁ μικρὸς ΛΕΩΝ, νηπιάζων ἔτι, ἐφ' ἕνα ἐνιαυτὸν ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ, καὶ νήπιος ἐπαπῆλθε τῷ πάππῳ, τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν Ζήνωνα Βασιλέα καταλιπὼν, αὐτὸς ταῖς αὐτοῦ χερσὶ τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα. Ἦν δὲ ὁ ΖΗΝΩΝ ἐξ ἔθνους αἰσχίστου τοῦ τῶν Ἰσαύρων, αἴσχιστος τε αὐτὸς καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν ψυχὴν γεγονώς. Καὶ οὐχ ὡς Βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἄγων, ἀλλ' ὡς ἀντι-

ρυς

κρυς τύραννος. Ἦν δὲ τούτῳ καὶ ἀδελφὸς Κόνων καλούμενος, καὶ τὸν ἀδελφὸν εἰς κακίαν ὑπερβαλλόμενος, αἵμασι χαίρων, καὶ σφαγαῖς ἀνθρώπων ἡδόμενος. Κατὰ τούτου τοῦ Ζήνωνος ἐν Θρᾴκῃ διατρίβων ὁ τῆς Βασιλίσσης Βερίνης ὁμαίμων ὁ δηλωθεὶς Βασιλίσκος, ἀνταίρει χεῖρα, τῆς Βερίνης συναιρομένης αὐτῷ, καί τινων τῆς συγκλήτου. Δειλὸς δὲ ὢν ὁ Ζήνων καὶ ἄνανδρος, φεύγει αὐτίκα σὺν Ἀριάδνῃ τῇ γυναικί, ἐν Ἰσαυρίᾳ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς. Ο ΒΑΣΙΛΙΣΚΟΣ δ' ἐλθὼν, ἐν τῷ Κάμπῳ ἀναγορεύεται Βασιλεὺς, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν Ζηνωνίδα Αὐγούσταν ἔστεψε, καὶ Μάρκον τὸν υἱὸν προεχειρίσατο Καίσαρα. Ἦν δὲ καὶ οὗτος τούς τε τρόπους οὐδὲν βελτίων τοῦ Ζήνωνος, καὶ περὶ τὸ σέβας οὐκ ὀρθῶς διακείμενος. Τῆς γὰρ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου μετεῖχε καὶ οὗτος αἱρέσεως, παρὰ τῆς γαμετῆς εἰς ταύτην προβιβασθεὶς, καὶ σφόδρα τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον τυραννικῷ γράμματι, ἄκυρον εἶναι τεθέσπικε. Καὶ τὸν Πατριάρχην τῆς Νέας Ῥώμης Ἀκάκιον, τοῦτο ψηφίσασθαι συνοδικῶς ἐβιάζετο. Ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλῆθος τῆς πόλεως συνελθὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Βασιλίσκον ἐκακηγόρησε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἁγίαν ἐκάλεσε. Διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Βασιλίσκος παρά τε τοῦ δήμου καὶ τῆς Γερουσίας ἐμεμίσητο. Ὁ δὲ κατὰ τοῦ Ζήνωνος ἔπεμψε σὺν δυνάμεσιν Ἴλλον καὶ Τροκουνδόν· οἳ ἀπελθόντες ἐπολιόρκουν αὐτόν. Ὅτι δὲ πολλὰ αὐτοῖς ὁ Βασιλίσκος ἐπαγγειλάμενος οὐκ ἐπετέλεσε τὰς ὑποσχέσεις πεποίητο, καὶ ἡ σύγκλητος δὲ βαρυνομένη τὸν Βασιλίσκον διὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ, ἔγραψε τοῖς εἰρημένοις ἀνδράσι τὰ παρ' ἐκείνου δρώμενα· προσέθεντο τῷ Ζήνωνι, καὶ ἀντὶ πολεμίων φίλοι αὐτῷ γεγόνασι καὶ συνεργοί· καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐπανῄεσαν. Ὁ δὲ Βασιλίσκος Ἁρμάτιον τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν μετὰ τῶν Θρᾳκικῶν ταγμάτων, στέλλει κατὰ τοῦ Ζήνωνος· καὶ ὃς συναντήσας αὐτῷ περὶ Νίκαιαν, καὶ χρήμασιν ὑποφθαρεὶς, πρὸς δὲ τοῖς, ὑποσχέσει τοῦ Καίσαρα στεφθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βασιλίσκον, τῷ Ζήνωνι προσχωρεῖ. Κἀντεῦθεν ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ Ζήνων, ἐδέχθη ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ. Καὶ ὁ Βασιλίσκος τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων προσπεφευγὼς, ἐκεῖθεν ἐξῆλθε πληροφορίαν λαβὼν, ὡς οὐ στερηθήσεται τῆς ζωῆς. Καὶ ἀπήχθησαν εἴς τι φρούριον, ἔνθα λέγεται εἰς πύργον κατακλεισθῆναι σὺν τοῖς φιλτάτοις, καὶ διαφθαρῆναι λιμῷ. Ἕτεροι δὲ ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς ἐν τῷ ἀπάγεσθαι λέγουσιν. Ὁ Ζήνων δὲ τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν τὴν Βασιλίδα Βερίναν ἐξώρισεν. Ὁ γοῦν Βασιλίσκος ἐπὶ δύο τυραννήσας ἐνιαυτοὺς, εἴτε ὡς εἴρηται, εἴτε πως ἄλλως, διώλετο. Οὗ κρατοῦντος, ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονε μέγιστος, ἐκ τῶν Χαλκοπρατείων ἀρξάμενος, καὶ πάντα τὰ τούτοις προσεχῆ νεμηθεὶς καὶ ἀποτεφρώσας. Τάς τε τῶν δημοσίων πλατειῶν στοὰς, καὶ τὰς αὐταῖς ἐπικειμένας οἰκοδομάς. Ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὴν τὴν κεκλημένην Βασιλικὴν, καθ' ἣν καὶ Βιβλιοθήκη ἐτύγχανε δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα· ἐν οἷς ἀναγράφεται εἶναι καὶ δράκοντος ἔντερον, μῆκος ὂν ποδῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ἔχον ἐγγεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασι τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα, τήν τε Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν. Οὗ καὶ ὁ Μάλχος τὰ περὶ τούτων τῶν Βασιλέων συγγραφόμενος μέμνηται. Διέφθειρε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο καὶ τὴν ἐν τοῖς Λαύσου τῆς πόλεως ἀγλαΐαν· Καὶ τὰ ἐκεῖ ἐνιδρυμένα ἀγάλματα, τῆς τε Σαμίας Ἥρας, καὶ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς, καὶ τῆς Κνιδίας Ἀφροδίτης, τὰ κατὰ τέχνην περιβόητα ἀφιδρύματα, καὶ μέχρι τοῦ Φόρου ἐπέδραμε. Ζήνων δὲ αὖθις τῆς ἐξου-

A trem habuit Cononem, ipſo flagitioſiorem, hominem ſanguinarium, cui mactationes hominum voluptati erant. Huic Zenoni, Verinæ Imperatricis frater Baſiliſcus, cujus ſupra facta eſt mentio, in Thracia degens, bellum intulit, & ſorore & quibuſdam e Senatu adjutantibus. Zenon igitur, ut homo timidus & effœminatus, cum uxore Ariadna ad Iſauros populares ſuos confugit. BASILISCUS in urbem profectus, & in Campo Imperator ſalutatus, uxorem ſuam Zenonidem Auguſtali corona ornat, & Marcum filium Cæſarem appellat. Fuit hic moribus Zenone nihilo melioribus, B deque religione perperam ſenſit, ab uxore in Eutychis & Dioſcori ſectam impulſus, & orthodoxorum Eccleſias multis malis affecit. Chalcedonenſe Concilium tyrannico edicto abrogavit, & Novæ Romæ Patriarcham Acacium, ut Synodaliter idem approbaret, cogere voluit. Sed urbana multitudo orthodoxorum in Eccleſia congreſſa, Baſiliſcum maledictis inſectata eſt, & Chalcedonenſe Concilium, ſanctum appellavit. Ob hæc igitur Baſiliſcus & populo & ſenatui fuit inviſus. Illum & Trocundum contra Zenonem cum exercitu miſit, quem cum obſiderent, C nec Baſiliſcus quæ pollicitus eis fuerat præſtaret, & Senatus ei ob improbitatem infeſtus, facinora hominis ad exercitum perſcripſiſſet, milites ſe ad Zenonem contulerunt, ex hoſtibus amici & adjutores facti, eoque aſſumpto ſunt regreſſi. At Baſiliſcus Armatium ſobrinum cum Thracicis legionibus contra Zenonem mittit, qui cum ei circa Nicæam occurriſſet, pecunia & pollicitatione filii ejus Baſiliſci Cæſaris deſignandi corruptus, ſe ad Zenonem confert. Qui dehinc Conſtantinopolim profectus, a Senatu populoque recipitur. Baſiliſcus autem qui cum uxore & liberis in Eccleſiam confugerat, promiſſa incolu- D mitate in caſtellum quoddam perducitur, ubi fame cum ſuis chariſſimis periiſſe fertur. Alii inter abducendum eos occiſos eſſe ferunt. Zeno autem ſocrum Verinam ejecit. Baſiliſcus igitur cum tyrannidem biennio tenuiſſet, ſive ita ut dictum eſt, ſive aliter periit. Eo imperante maximum incendium Conſtantinopoli extitit, quod in Foro ærario exortum, vicina loca omnia in cineres redegit, & publicarum viarum porticus & ædes illis impoſitas abſumpſit, ipſamque Baſilicam, una cum Bibliotheca, in qua centum viginti millia librorum repoſita fuerunt. In ea fuiſſe perhibetur draconis inteſtinum longitudine pedum centum viginti, cui aureis litteris Homeri poemata, tam Ilias quam O- E dyſſea, inſcripta eſſent. Hujus etiam Malchus in horum Imperatorum hiſtoria meminit. Sed & hoc conflagravit, & urbis amœnitas in Lauſo, atque illic poſita ſimulacra Samiæ Junonis, Lindiæ Minervæ, & Cnidiæ Veneris, ob artificium celebrata, igni uſque ad Forum progreſſo. At Zeno poteſtate recuperata fi-

F

LIBER XIV. Conon frater Zenonis.

BASILISCUS. Edit. Pariſ. pag. 52.

Chalcedonenſe Concilium abrogatur.

Illus & Trocundus ad Zenonem deficiunt.

Armatii defectio.

Baſiliſci interitus.

Verinæ exilium.

Conſtantinopolitanum incendium.

Bibliotheca Conſtantinopolitana.

Homerus aureus.

pag. 53.

LIBER XIV. *Hermatii proditoris cædes.* lium Hermatii Cæſarem deſignavit, ut promiſſis ſtaret, ipſumque Harmatium Magiſtrum militum, neque multo poſt eumdem occidit, eum diceret, Qui Baſiliſco fregiſſet fidem, eum ne ſibi quidem ſervaturum eſſe: & filium illius, Cæſarem deſignatum, Clericum fecit. Occidit & *Illi cædes.* Illum Magiſtrum, qui regnum ideo affectarat, quod ſibi ab Ariadne, Zenone conſcio, inſidias fieri ſenſiſſet. Et Pelagium Patricium, virum eru- *Pelagii cædes.* ditiſſimum & optimum, per cauſam paganiſmi ſuſtulit, cum re vera timeret, ne ab illo redargueretur. Nam vir ingenui animi facinora ejus nefaria reprehendebat. Multos *Zenonis miſerabilis interitus.* præterea illuſtres viros Zeno odioſiſſimus interfecit, ad hæreſes quoque deflexit, & ad nefanda facinora, vitamque corruptiſſimam, quam violentus interitus eſt conſecutus: ſed de modo illius ambigitur. Tradunt enim quidem, eum gulæ & ebrietati indulgentem, errore mentis affici ſolitum, & prolapſum a mortuo nihil diſtitiſſe. Cum vero ipſi etiam conjugi Ariadnæ inviſus eſſet, ſic inebriatum, pro mortuo in monumentum Imperatorium ab illa conjectum, lapide maximo qui pro operculo eſſet, impoſito: factumque ſobrium, vociferatum quidem eſſe lamentabiliter, ſed nemine curante, miſere periiſſe. Alii dicunt, cum ægrotus acerbiſſimis doloribus urgeretur pro mortuo habitum, & in ſepulchro poſitum, ibique expiraſſe, lamentantem, & domeſticos implorantem, cum Ariadne prohiberet, ne quis monumentum aperiret, aut quicquam illum curaret.

III. Zenone ad hunc modum miſerabiliter mortuo, Ariadna Dicorum ANASTASIUM Silentiarium (humile id munus eſt) de *ANASTASIUS.* ſententia Senatus & legionum, Urbicio Eunucho, cujus magna erat auctoritas, ſuffragato, ad Imperium evexit. Dicori porro nomen ex eo *Dicorus a binis pupillis.* habuit, quod pupillis oculorum fuit diſſimilibus, altera nigriore, altera magis ad glaucum colorem declinante. Antequam coronaretur, fidei confeſſionem ſcriptam, qua pol- *Euphemius Patriarcha ſyngrapham ab Imperatore extorquet. Acacius.* liceretur, ſe in dogmatibus Eccleſiaſticis nihil eſſe novaturum, ab eo coegit Patriarcha Euphemius. Nam poſt Acacium, qui orthodoxos peſſi- *Edit. Pariſ. pag. 54.* me tractarat, cum annos XVII. Eccleſiam tenuiſſet, Fravitas ejuſdem *Fravitas.* cum Acacio & Zenone ſententiæ, Patriarcha delectus fuerat, cui intra menſes tres cum ſemiſſe defuncto, ſucceſſit Euphemius, vir ſanctus & orthodoxus. Hic Petri Mon- *Petrus Mongus.* gi nomen, qui magnæ Antiochiæ Eccleſiæ thronum per latrocinium arripuerat, e Diptychis delevit, tamquam hæretici, atque in ejus locum *Felix Papa.* Felicis Papæ Romani nomen repoſuit, viri orthodoxi, quique per litteras Zenonem & Acacium taxat, quod cum Petro Mongo Eutychis & Dioſcori ſectam amplexo communicaſſent: atque etiam miſſo libello, Acacio dignitatem abrogarat: qua de cauſa ille nomen ejus e Diptychis deleverat. Hic igitur Patriarcha Euphemius, chirographo

A σίας δραξάμενος, τὸν μὲν τοῦ Ἀρματίου υἱὸν, προχειρίσατο Καίσαρα, πληρῶν τὴν ὑπόσχεσιν, αὐτὸν δὲ τὸν Ἀρμάτιον Στρατηλάτην· καὶ μετ' ὀλίγον, τὸν μὲν Ἀρμάτιον ἔκτεινε, λέγων, ὅτι, Ὥσπερ εἰς τὸν Βασιλίσκον οὐκ ἐφύλαξε πίστιν, οὐδ' εἰς ἐμὲ πάντως φυλάξει αὐτήν. Τὸν δὲ υἱὸν ἐκείνου τὸν Καίσαρα, πεποίηκε κληρικόν. Ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸν Ἴλλουν τὸν Μάγιστρον, τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, ὅτι ἔγνω ἐπιβουλευόμενος παρὰ τῆς Βασιλίσσης Ἀριάδνης, εἰδότος καὶ Ζήνωνος. Ἀλλὰ μὴν καὶ Πελάγιον τὸν Πατρίκιον, ἄνδρα λογιώτατόν τε καὶ δικαιότατον, τῷ μὲν δοκεῖν Ἑλληνισμὸν αὐτῷ ἐγκαλῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τοὺς ἐλέγχους ἐκκλίνων αὐτοῦ. γνώμης γὰρ ὢν ἐλευθέρας, ἤλεγχε τὰς ἀνοσίους πράξεις αὐτοῦ. Καὶ ἄλλους δὲ πλείστους τῶν πε- B ριφανῶν ἀνδρῶν ὁ ἔχθιστος Ζήνων ἀπώλεσε. Καὶ εἰς αἱρέσεις ἀπέκλινε καὶ ἀθεμίτους πράξεις, καὶ διεφθαρμένην ζωήν· καὶ ὑπὸ βίας, βιαίως ἀπέρραγε τοῦ ζῆν. Ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀντιλέγεται· οἱ μὲν γὰρ γαστριζόμενον αὐτὸν φασὶ καὶ μεθύοντα, τῶν τε φρενῶν ἐξίστασθαι καὶ καταπίπτοντα, μηδὲν διαφέρειν νεκροῦ. Μισούμενον δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς γαμετῆς αὐτοῦ Ἀριάδνης, οὕτως οἰνωθέντα ποτὲ ὡς ἤδη θανόντα, λάρνακι τῶν Βασιλικῶν ἐμβληθῆναι παρ' ἐκείνης, καὶ αὐτίκα τὸ ἐπιπωματίζοντο τούτῳ μέγιστον λίθον ἐπιτεθῆναι αὐτῷ· τὸν δὲ ἀνανήψαντα, βοᾶν μὲν καὶ ὀλοφύρεσθαι ἔνδοθεν, μή τινος δ' ἐπιστρεφομένου αὐτοῦ, οἰκτρῶς ἐκεῖνον ἐκεῖσε θανεῖν. Οἱ δὲ νοσήσαντά φασι, καὶ περιωδυνίαις βαλλόμενον σφοδρο- C τάταις, δόξειν τοῖς ὁρῶσιν ὡς τέθνηκε παραχθεῖν, καὶ οὕτως ἐντεθῆναι τῷ τάφῳ καὶ ἐν αὐτῷ τεθνάναι γοώμενον, καὶ τοὺς οἰκείους ἀνακαλούμενον, τῆς Ἀριάδνης μή τινι συγχωρούσης ἀνοῖξαι τὸ μνῆμα, ἢ ὅλως ἐπιστροφὴν ἐκείνου ποιήσασθαι.

γ'. Οὕτω δὲ θανόντος οἰκτρότατα Ζήνωνος, ἡ Ἀριάδνη τὸν Δίκορον ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ Σιλεντιάριον ὄντα (τῶν χαμαιζήλων δὲ τοῦτο ἀξιωμάτων) εἰς τὴν βασιλείαν ἀνήγαγε, γνώμῃ καὶ τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ στρατεύματος, Οὐρβικίου τοῦ εὐνούχου μέγα τότε δυναμένου, σπουδάσαντος εἰς τὴν ἐκείνου ἀνάρρησιν. Δίκορος δ' ἐκαλεῖτο ὁ Ἀναστάσιος, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν· τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χρῶμα μελάντερον, ἡ δὲ λευκὰ, πρὸς τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιστο. Μέλλοντα δὲ στεφθῆναι αὐτὸν, ἀπῄτησεν ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς πίστεως, καὶ D τοῦ μήτε παρακινῆσαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων ὁ Πατριάρχης Εὐφήμιος. Μετὰ γὰρ Ἀκάκιον, κάκιστον τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενον, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔτη κατεσχηκότα δέκα πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ θανόντα, Φράβιτας ἐχειροτονήθη Πατριάρχης, ὁμόδοξος Ἀκακίῳ καὶ Ζήνωνι. Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας πρὸς τῷ ἡμίσει καὶ οὗτος μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ προέστη τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ὁ Εὐφήμιος, ὅσιος ἀνὴρ καὶ ὀρθοδοξότατος. Ὃς τὸ τοῦ Μογγοῦ Πέτρου ὄνομα τὸν θρόνον τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἁρπάσαντος κακῶς, τῶν Διπτύχων ἀπήλειψεν ὡς E αἱρετικοῦ. Ἀντενέγραψε δὲ τὴν Φήλικος κλῆσιν τοῦ Πάπα Ῥώμης, ἀνδρὸς ὀρθοδόξου, καὶ καθαψαμένου διὰ γραμμάτων τοῦ τε Ζήνωνος καὶ τοῦ Ἀκακίου, ὅτι τῷ Μογγῷ ἐκοινώνουν Πέτρῳ, τῆς Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ὄντι αἱρέσεως. Μάλιστα δὲ καὶ καθαιρέσεως λίβελλον στείλαντος Ἀκακίῳ, διὸ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Ἀκάκιος ἐκ τῶν Διπτύχων ἀπήλειψεν· Οὗτος τοίνυν ὁ Πατριάρχης Εὐφήμιος, ἔγγραφον ἰδιόχειρον τοῦ Ἀναστασίου δεξάμενος, ὡς δέχεται τὰ

τῆς ἐκκλησίας δόγματα, καὶ τὰ παρὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ὁρισθέντα φυλάξειν πάντα, στέφει αὐτόν. Ὁ δὲ αὐτίκα τὴν Ἀριάδνην μνηστεύεται, καὶ γραφὴν ποιεῖται βασίλειον, ἀφιεῖσαν τὰ μέχρι τότε τῷ δημοσίῳ παρά τινων ὀφειλόμενα. Ἤδη δὲ τεσσαρακοστῆς παρερρυηκυίας ἡμέρας μετὰ τὴν ταφὴν Ζήνωνος, καὶ τοὺς γάμους ἐτέλεσε. Δασμὸν δὲ τοὺς ὑπηκόους πιέζοντα τὸν λεγόμενον Χρυσαργύρου, καὶ τοῦτον ἐξέκοψεν. Ἦν δὲ ὁ τοῦ Χρυσαργύρου δασμὸς τοιοῦτος· ἅπαντες καὶ προσαῖται καὶ πένητες, καὶ πᾶσα πόρνη, καὶ ξύμπαντες ἀπελεύθεροι ἐν ἀγροῖς τε καὶ πόλεσι διατρίβοντες, εἰσφέρειν ἠναγκάζοντο τῷ δημοσίῳ τέλος ἐτήσιον. Καὶ ὑπὲρ ἵππων, καὶ ἡμιόνων, καὶ βοῶν, ὄνων τε καὶ κυνῶν, ἐπράττετο φορολόγημα, ὑπὲρ ἑκάστου μὲν ἀνθρώπου νόμισμα ἀργυροῦν, τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑπὲρ ἵππου, ἡμιόνου τε καὶ βοός, ὑπὲρ ὄνου δὲ φόλλεις ἕξ, ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ κυνός. Καὶ ἦν ἐντεῦθεν συντριβὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὀδυρμὸς πανταχοῦ. Ἀλλὰ ταύτην ἐκκόψας τὴν εἰσφορὰν ὁ Βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ αὐτὰς τὰς περὶ ταύτης ἀπογραφὰς ἐναντίον τοῦ δήμου κατέκαυσεν ἐν τῷ Ἱππικῷ. Καὶ ἦν μὲν ἐν τούτοις φιλότιμος, καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν καλῶς μετερχόμενος. Τὰς γὰρ πολιτικὰς ἀρχὰς ὠνίους παρεχομένας τὸ πρίν, ἐκεῖνος ἀμίσθως ἐδίδου. Περὶ δὲ τὴν εἰς τὸ Θεῖον δόξαν, οὐκ ἀγαθὸς ἦν· ἀποκλίνας γὰρ εἰς τὴν τῶν Συγχυτικῶν αἵρεσιν τῶν μίαν φύσιν δοξαζόντων ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν διττῶν φύσεων, πολλὰ τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ ἀδυσώπητος ἦν τοῖς τούτων προεσταμένοις. Τόν, τε γὰρ Πατριάρχην Εὐφήμιον ἐκάκωσε καὶ ἐξώρισε, μὴ πεισθέντα ἀναθεματίσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, πρότερον μετὰ δόλου τὸ οἰκεῖον ἔγγραφον ἀφελόμενος, ἢ βίᾳ ὡς ἕτεροι λέγουσι· καὶ τὸν μετ᾽ ἐκεῖνον Μακεδόνιον ἱερὸν ἄνδρα μὴ καταδεξάμενον συνθέσθαι αὐτῷ, εἰς Εὐχάϊτα ὑπερώρισε. Μεθ᾽ ὃν ἀντεισήχθη Τιμόθεος ὁμόφρων τῷ Βασιλεῖ. Λογγῖνος δ᾽ ὁ ἀδελφὸς Ζήνωνος, τυραννίδι ἐπιθέμενος, ἐχειρώθη παρὰ Ἀναστασίου, καὶ ὑπερωρίσθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ πρεσβύτερος χειροτονηθεὶς ἔθανε. Καὶ τοὺς Ἰσαύρους δὲ πολλοὺς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων διατρίβοντας, τούτους ἐξήλασεν· οὓς προσλαβόμενος ὁ Μάγιστρος Λογγῖνος, οὐχ ὁ τοῦ Ζήνωνος ἀδελφός, ἀλλ᾽ ἕτερος, καταστασιάζει, καὶ πολλὰ τῆς ἑῴας ληΐζεται· καταπολεμηθεὶς δέ, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ διεφθάρησαν βάρβαροι. Τότε λέγεται καὶ Θεοδέριχος ὁ τῆς Ἀφρικῆς ἡγεμών, Ἀρειανὸς ὤν, διάκονόν τινα ὀρθόδοξον αὐτῷ πάνυ ᾠκειωμένον, καὶ διὰ θεραπείαν αὐτοῦ εἰς Ἀρειανισμὸν μετατεθειμένον, ἀποκτεῖναι, εἰπὼν ὡς, Ἐπεὶ τῷ Θεῷ οὐκ ἐτήρησας πίστιν, μᾶλλον οὐ τηρήσεις ταύτην ἐμοί. Ἀναστασίου δὲ τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Πάπα θανόντος, καὶ τοῦ λαοῦ μερισθέντος, καὶ τῶν μὲν Λαυρέντιόν τινα ψηφισαμένων, τῶν ὀρθοδόξων δὲ Σύμμαχον, κἀντεῦθεν πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, ὁ εἰρημένος Θεοδέριχος τῆς Ῥώμης τότε κρατῶν, ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, καὶ Σύνοδον ἀθροίσας τὸν μὲν Σύμμαχον Ἐπίσκοπον τῆς Ῥώμης εἶναι ἐκύρωσεν, ἀπήλασε δὲ τὸν Λαυρέντιον. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἱστορεῖται καὶ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν Θρᾴκην καταδραμεῖν, μήπω πρὶν γινωσκόμενον. Τῶν δὲ Ἀγαρηνῶν τὴν ἑῴαν ληϊζομένων, σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο Ἀναστάσιος. Τοῦ μέντοι Θρᾳκὸς Βιταλιανοῦ τυραννίδι ἐπικεχειρηκότος, Μυσούς τε καὶ Σκύθας προσεταιρισαμένου, καὶ ἅμα τούτοις τὰ περὶ τὴν Βασιλίδα ληϊζομένου τῶν πό-

A ab Anaſtaſio accepto, quo ſe amplecti Eccleſiæ dogmata, & Chalcedonenſis Concilii decreta ſervaturum eſſe omnia profitebatur, coronat hominem. Qui ſtatim Ariadnam ambit, & literas regias conficit, quibus ea quæ ad id tempus fiſco a nonnullis deberentur, remittebat, & die quadrageſimo a ſepultura Zenonis jam elapſo nuptias celebrat. Cumque vectigal, quod Auratgenteum dicebatur, ſubditos premeret, id quoque abolevit. Hujuſmodi autem illud erat: omnes mendici & pauperes, omnes meretrices, omnes liberti in agris & arbibus, annuum fiſco tributum pendere cogebantur. Exigebatur tributum de equis, mu-
B lis, bobus, aſinis & canibus: de uno quoque homine nummus argenteus: de equo, mulo & bove tantumdem: de aſino Folles (nummi genus eſt) ſex, & de cane totidem. Quo tributo attriti homines, ubique lamentabantur. Eo igitur abrogato, Anaſtaſius commentarios illos in Hippico, inſpectante populo, cremavit. Ac in hujuſmodi rebus honeſte ſe geſſit, & reipublicæ negotia prope adminiſtravit, ac magiſtratus pridem vænales, ſine pretio conceſſit. Sed de Deo non recte ſenſit, Synchyticorum ſectam ſecutus, qui unam naturam poſt duarum unionem, in Chriſto Servatore ſtatuebant; & multis malis orthodoxorum Eccleſias af-
C fecit, erga earum Præfectos implacabilis. Nam & Patriarcham Euphemium ejecit, quod Chalcedonenſe Concilium anathemate notare recuſabat, ſurrepto prius per dolum ſuo chirographo, ſive ut alii tradunt, per vim extorto, & ſucceſſorem ejus Macedonium, virum ſanctum, ab ipſo ſtare nolentem, Euchaita relegavit. In cujus locum ſuffectus eſt Timotheus, Imperatoris aſſenſor. Longinum item Zenonis fratrem, affectato regno, Anaſtaſius ſuperatum, Alexandriam relegat, ubi Preſbyter electus obiit. Iſauros etiam multos in Regia urbe verſantes expulit. Quibus Longinus Magiſter, non Zenonis frater, ſed alius, aſſumptis,
D mota ſeditione, Orientales provincias populatur. Sed bello ſubactus eſt, Barbaris qui cum eo erant, interfectis. Eo tempore fertur & Theodericus Africæ dux, qui Arianus erat, Diaconum quemdam ſibi perquam familiarem, & in ſuam gratiam Arianiſmum amplexum, occidiſſe. Neque enim ſibi fidem ſervaturum, qui Deo non ſervaſſet. Anaſtaſio Papa Romano mortuo, populoque per ſeditionem diſſidente, aliis Laurentium quendam, orthodoxis vero Symmachum decernentibus: idem Theodericus, cui Roma tum parebat, in Urbem venit, & Concilio indicto, repudiato Laurentio,
E Epiſcopatum Romanum Symmacho confirmavit. Circa hæc tempora, fertur gens Bulgarorum ignota prius, in Illyricum & Thraciam impreſſionem feciſſe. Cum Agarenis Orientem vaſtantibus, pacem fecit Anaſtaſius: Vitaliano Thraci, qui Myſis & Scythis ſibi conciliatis ſeditionem movebat, & in agro Byzantio

LIBER XIV. Anaſtaſii æquitas in moderandis tributis.

Synchyticorum ſecta.

Euphemii & Macedonii relegatio.

Edit Pariſ. pag. 55.

Timotheus Patriarcha.

Longini relegatio.

Longiniana ſeditio.

Theodericus Diaconum aſſentatorem interficit.

Symmachus Papa.

Bulgari.

Agareni.

Vitaliani ſeditio.

LIBER XIV.

Procli machinæ mirabiles.

Archimedes.

prædas agebat, & claſſe urbem obſidebat, per Marianum Præfectum reſtitit, navalique pugna commiſſa, ex machina quadam a Proclo viro excellentiſſimo facta, (is enim tum & in Philoſophia & in Mechanicis florebat, neque Archimedis dumtaxat, celeberrimi artificis cognorat omnia, ſed & ipſe nova quædam adinvenerat) claſſis hoſtium debellata eſt. Nam ſpecula ex ære fabricaſſe uſtoria fertur Proclus, eaque de muro e regione hoſtilium navium ſuſpendiſſe: in quæ cum ſolares radii impegiſſent, ignem inde fulminis inſtar erumpentem, claſſiarios ipſaſque naves hoſtium combuſſiſſe, quod olim Archimedem excogitaſſe, Romanis Syracuſas obſidentibus, Dion refert: Anaſtaſius cum Eutychianus eſſet, in Triſagio adjicì voluit clauſulam illam: *Qui crucifixus eſt pro nobis*, eaque de cauſa Logotheram & Præfectum miſit in Eccleſiam: qui cum ex ſuperiore loco edictum Imperatoria recitare cœpiſſent: qui ex populo orthodoxi erant, concitati, ad diſcerpendos eos viros properabant, & hi quidem popularem inſaniam ægre vitarunt. Cæterum populus ardens iracundia, ædes illorum invaſit, eaſque dejecit atque diripuit, & multis interfectis, Imperatorem ignominioſis verbis proſcidit, Vitalianum ac Imperatorem laudibus proſequens, multas ædes incendit, plurimos interfecit, atque inter alios etiam monachum quemdam, qui prope ciſternam ab Anaſtaſio ſtructam habitans, nomine Mocíſiam, Imperatori charus erat: Monacham item quamdam incluſam prope portam Xylocerci, ac cui fides ab Imperatore haberetur: ambo corpora colligata per urbem tracta cremataque ſunt.

Seditio ob clauſulam, Qui crucifixus eſt pro nobis.

Edit. Pariſ. pag. 56.

Alamundari Agareni baptiſmus, & ſolers hæreticorum refutatio.

IV. Hoc regnante Alamundarus Agarenorum Princeps ab orthodoxis, inſtitutus, credidit, & baptizatus eſt, ad quem Severus Epiſcopos duos miſit, ut eum ad ſuam hæreſim pertraheret, qui quum docerent duas Chriſti naturas in unam eſſe confuſas, unde colligeretur, etiam Deitatem Chriſti cum carne paſſam eſſe: ille convicturus eos, ut qui abſurda dicerent, & incredibilia docerent: quemdam ex domeſticis ſubornat, qui ſibi aliquid in aurem diceret. Quo facto, tetrico vulte mœrorem præ ſe ferens, ejus cauſam ſciſcitantibus Epiſcopis, nunciatam ſibi eſſe reſpondet Michaelis Archangeli mortem. Quem nuncium quum illi eſſe falſum aſſeverarent, neque enim mori poſſe Archangelum, ſubjicis ille: *Si igitur Angelus non moritur, qua ratione vos affirmatis Deitatem & paſſam & mortuam cum carne contemperatam & confuſam, & in unam naturam conflatam?* Ex hoc dicto Epiſcopi, hominis acumen admirati, ſpe traducendi ejus in ſuam opinionem abjecta, diſceſſerunt. Cum Bulgari denuo in Illyricum impreſſionem feciſſent, quidam ex Romanis Tribunis ſe illis cum ſuis legionibus oppoſuerunt, turpiterque victi ſunt, ac paucis exceptis, cæſi omnes, cum illi qui-

Bulgarorum in Illyrico victoria.

A λῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ στόλῳ κατ' αὐτῆς ἐπελθόντος. ἀντικατέστη τούτῳ διὰ Μαρινοῦ τοῦ Ἐπάρχου ὁ Ἀναστάσιος, καὶ ναυμαχίας γενομένης ἐκ τινος μηχανῆς παρὰ Πρόκλου τοῦ πάνυ γεγενημένης (οὗτος γὰρ ἐπίδηλος καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν τοῖς μηχανήμασι, τά τε τοῦ ἐν τούτοις περιβοήτου Ἀρχιμήδους ἅπαντα διελθὼν, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις προσεξευρὼν) τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων κατεπολεμήθη. Κάτοπτρα γὰρ ἀφῆναι χαλκεύσας πυροφόρα ὁ Πρόκλος, καὶ ἐκ τοῦ τείχους ταῦτα ἀπαιωρῆσαι κατέναντι τῶν πολεμίων νεῶν, τούτοις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων προσβαλουσῶν πῦρ ἐκεῖθεν ἐκκεραυνοῦσθαι καταφλέγον τόν τε ναυτικὸν τῶν ἐναντίων στρατὸν, καὶ τὰς νῆας αὐτάς, ὃ πάλαι τὸν Ἀρχιμήδην ἐπινοῆσαι ὁ Δίων ἱστόρησε, τῶν Ῥωμαίων τότε πολιορκούντων Συρά-
B κουσαν. Ἀναστάσιος δὲ σπουδαστὴς τῆς Εὐτυχοῦς αἱρέσεως ὢν, ἐβουλήθη προσθεῖναι εἰς τὸ Τρισάγιον, τό, Ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. Ἔστειλεν οὖν διὰ τοῦτο τὸν Λογοθέτην καὶ τὸν Ἔπαρχον εἰς τὴν ἐκκλησίαν· οἳ ἐν τῷ ἄμβωνι ὡς ἐπ' ἀναβάθρας στάντες, ἀναγινώσκειν ἤρξαντο τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικόν. Κινεῖται τοίνυν ὅσον τοῦ πλήθους ὀρθόδοξον, καὶ διασπάσαι τοὺς ἄνδρας ὡρμήκεσαν· ἀλλ' οἱ μὲν μόλις τὴν δημοτικὴν μανίαν ἐξέφυγον. Τὸ δέ γε πλῆθος εἰς θυμὸν ἐκκαυθὲν, κατὰ τῶν οἴκων ἐπῆλθε τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν. Καὶ τοὺς μὲν κατηρείπωσαν, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς διηρπάκασι, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ εἰς τὸν Βασιλέα ἐξύβριζον, τὸν δὲ Βιταλιανὸν, ὡς Βασιλέα εὐφήμουν, καὶ πολλὰς οἰκίας ἐνέπρησαν, καὶ πλείστους ἐφόνευσαν, καί τινα μοναχὸν πλησίον οἰ-
C κοῦντα τῆς παρὰ τοῦ Ἀναστασίου κτισθείσης κινστέρνης τῆς Μοκισίας καλουμένης, καὶ διὰ τιμῆς τῷ Βασιλεῖ τούτῳ ἀγόμενον, κτείναντες, ἀλλὰ μὴν καί τινα μονάζουσαν ἐγκεκλεισμένην ἐγγὺς τῆς πόρτης τῆς Ξυλοκέρκου ἀνελόντες, ὡς πίστιν καὶ εἰς αὐτὴν κεκτημένου τοῦ Βασιλέως, καὶ συνδέσαντες, ἄμφω τὰ σώματα ἔσυραν, εἶτα κατέκαυσαν.

δ'. Ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Βασιλέως, Ἀλαμουνδαρος ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν Φύλαρχος κατηχηθεὶς παρὰ ὀρθοδόξων, ἐπίστευσέ τε καὶ ἐβαπτίσατο. Πρὸς ὃν ὁ Σεβῆρος Ἐπισκόπους ἔστειλε δύο, σπεύδων εἰς τὴν οἰκείαν αἵρεσιν μεθελκύσαι αὐτόν. Τῶν γοῦν Ἐπισκόπων διδασκόντων αὐτὸν εἰς μίαν φύσιν τὰς δύο τοῦ Χριστοῦ συγχυθείσας φύσεις, κἀντεῦθεν συναγομένου τὸ συμπαθεῖν τῇ σαρκὶ τοῦ Κυρίου Χριστοῦ καὶ τὴν θεότητα, ἐκεῖνος ἐ-
D λέγξαι θέλων αὐτοὺς ἄτοπα λέγοντας, καὶ διδάσκοντας ἄπιστα, παρεσκεύασέ τινα τῶν οἰκείων, παρόντων τῶν ἀνδρῶν Ἐπισκόπων ἐκείνων, πρὸς οὓς τι αὐτῷ ἀπαγγεῖλαι. Τοῦ δὲ ποιήσαντος τὸ ἐπιταχθὲν ὁ Ἀλαμουνδαρος ἐσκυθρώπασε, καὶ ὑπεκρίνατο τὸν λυπούμενον. Ἐρομένων δὲ τῶν Ἐπισκόπων ὅτου χάριν συγκέχυται, καὶ τί ἂν εἴη τὸ ἀγγελθέν; ἔφη ἐκεῖνος, ἀγγελθῆναι αὐτῷ τὸν Ἀρχάγγελον θανεῖν Μιχαήλ. Τῶν δὲ ψευδῆ τὴν ἀγγελίαν διατεινομένων τυγχάνειν, ἀδύνατον γὰρ εἶναι θανεῖν τὸν Ἀρχάγγελον· ὑπολαβὼν ὁ Φύλαρχος, εἶπεν· Εἰ οὖν ἄγγελος οὐ θνήσκει, πῶς καθ' ὑμᾶς ἡ
E θεότης ἔπαθέ τε καὶ ἔθανε, τῇ σαρκὶ συγκραθεῖσα, καὶ συγχυθεῖσα, καὶ εἰς μίαν φύσιν ἀποτελεσθεῖσα; Τούτοις οἱ Ἐπίσκοποι ἐκεῖνον μὲν ἐθαύμασαν τῆς συνέσεως· αὐτοὶ δ' ἀπογνόντες, ὡς οὐκ ἄν ποτε μεταγαγεῖν αὐτὸν δυνηθεῖεν εἰς τὴν δόξαν αὐτῶν, ὑπεχώρησαν. Τῶν δὲ Βουλγάρων αὖθις τὸ Ἰλλυρικὸν καταδραμόντων, ἀντετάξαντο τούτοις τινὲς τῶν Ῥωμαίων ταξιαρχῶν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ταγμάτων. Ἐκείνων δὲ ἐπῳδαῖς χρησαμένων καὶ γοητείαις ἡττήθησαν αἰσχρῶς οἱ Ῥω-

Google

μαῖοι, καὶ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες διεφθάρησαν. Ὧν τὴν φθορὰν, κομήτης ἀστὴρ προεμήνυσε· καὶ κόρακες προοδοιπορούντων αὐτῶν ὑπεραιωρούμενοί τε καὶ προηγούμενοι· καὶ οἱ σαλπιγκταὶ ἀντὶ ἐμμελοῦς ἠχῆς, περιπαθές τι καὶ θρηνῶδες ἠχήσαντες. Τοῦ δὲ ἄνωθεν ῥηθέντος Τιμοθέου πολλὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνδειξαμένου κακὰ, καὶ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, Ἰωάννης ὁ Καππαδόκης τῆς ἐκκλησίας ἐνεχειρίσθη τὴν προστασίαν, ἔτη δύο ταύτης προστάς. Τέθνηκε δὲ καὶ ἡ Βασιλὶς Ἀριάδνη. Ἱστόρηται γε μὴν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας Ἀναστασίου, ἄγαλμα τῆς Τύχης τῆς πόλεως ἐν εἴδει γυναικὸς ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, θάτερον τῶν ποδῶν ἐντὸς νηὸς ἐχούσης, πρὸ αὐτῆς ἑστώσης, καὶ ὁμοίας ὕλης ἐξειργασμένης, ἵστασθαί που τῆς πόλεως. Τούτου δή ποτε τοῦ τῆς νηὸς εἰκονίσματος, ἢ τῷ χρόνῳ μογήσαντος, ἢ ἐξ ἐπιβουλῆς, μέρη τινὰ θραυσθέντα ἀφῄρηντο. Οὐκέτι γοῦν φορτηγοὶ νῆες προσώρμουν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀλλὰ πλησίον ἰοῦσαι, βίαις πνευμάτων ἀνείργοντο, καὶ εἰ μὴ αἱ νῆες μακραὶ, καὶ πολλοῖς ἐρέταις κινούμεναι τοὺς φόρτους ἐκείνων εἰς τὴν πόλιν ἐκόμιζον, τάχα ἂν λιμῷ οἱ ἐν αὐτῇ κατελύοντο. Τοῦτο ἐπὶ καιρὸν κρατῆσαν, τοῖς τῶν κοινῶν φροντισταῖς μετὰ φροντίδος ἐγένετο. Ὑποτοπάσθη τοίνυν παρά τινι τὸ αἴτιον, καὶ προσήγγελτο τοῖς οἷς ἡ τῆς πόλεως ἀνέκειτο φροντίς· καὶ τὰ θραύσματα τῆς χαλκῆς νηὸς ἐκείνης ἐπιμελῶς ζητηθέντα, εὑρέθησαν, καὶ αὐτῇ ἀποκατέστησάν τε καὶ προσηρμόσθησαν· καὶ ὁ πλοῦς ἦν τοῖς πλοίοις ἀκώλυτος, καὶ μεστὴ τούτων εἰσπλεόντων ἡ θάλασσα. Ἵνα δὲ γνοῖεν ἀκριβῶς εἰ τοῦτο ὡς ἀληθῶς τῶν πλοίων εἴσπλου κώλυμα ἦν, ἀφῄρηντο αὖθις τὰ μέρη τῆς νηὸς ἐκείνης· καὶ ὅσαι τῶν νηῶν ἔτυχον τότε εἰσπλέουσαι, πνεύματος αὖθις βίᾳ γεγόνασιν [illegible]. Ἐντεῦθεν ἐβεβαιώθησαν ἐκ τοῦ θραυσθῆναι τὴν χαλκῆν ναῦν ἐκείνην, τὸ κωλύεσθαι γίνεσθαι τὸν εἰς τὴν πόλιν εἴσπλουν τῶν πλοίων τῶν φορτηγῶν· καὶ τὴν ναῦν ἐκείνην ἐπιμελείας ἀξιώσαντες, ἀνεκαίνισαν. Πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὁ Βασιλεὺς Ἀναστάσιος, ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, σὺν οἷς καὶ Ἰουστῖνον καὶ Ἰουστινιανὸν, τοὺς μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντας, καὶ ἦν γνώμης ἀπολέσαι αὐτούς· ἐκωλύθη δὲ κατ' ὄναρ, φοβεροῦ τινὸς ἀνδρὸς δόξαντος παραστῆναι αὐτῷ, καὶ εἰπεῖν, Ἰουστῖνον καὶ Ἰουστινιανὸν μηδὲν ἐργάσῃ κακόν· μέλλει γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὑπουργῆσαι τῷ Θεῷ, ἐν καιροῖς ἰδίοις. Ὅθεν ἀφῆκεν αὐτοῖς τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα. Καὶ αὖθις ὄναρ ἰδεῖν λέγεται ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἄνδρα τινὰ φοβερὸν, τόμον κατέχοντα, καὶ λέγοντα πρὸς αὐτὸν, Ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἀπαλείφω τῆς ζωῆς σου ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα. Ἔχων δὲ κεχρησμῳδημένον ὁ Ἀναστάσιος, ὅτι ἐκ κεραυνοῦ θανεῖται, τὸ λεγόμενον Θολωτὸν ἐδομήσατο, καὶ ἐν αὐτῷ διῆγεν, ἀλλ' οὐδέν τι τούτου ἀπώνατο. Βροντῶν γάρ ποτε ἐρρηγνυμένων φρικωδεστάτων, καὶ ἀστραπῶν ἐκπεμπομένων ἐκεῖθεν πολλῶν, ἐκεῖνος δειμαίνων ἐκ διαίτης εἰς δίαιταν μετέβαινε, καὶ ἐκ θαλάμου εἰς θάλαμον ὑπεδύετο. Καὶ οὕτως ἐν ἑνὶ τῶν βασιλικῶν κοιτώνων, εὑρέθη κείμενος τεθνεώς. Ζήσας μὲν ἔτη ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτὼ, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐπὶ μησὶ τρισίν. Ἐν τοῖς χρόνοις τούτου γέγονε σεισμὸς φοβερώτατος, καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ ἐν διαφόροις τόποις συμπτώματα συμβεβήκασιν· ἡ μεγάλη δὲ Ἀντιόχεια σχεδὸν ἅπασα κατεπτώθη, καὶ οἱ ταύτης οἰκήτορες τοῖς συμπτώμασι κατεχώσθησαν. Οὗτος ὁ Ἀναστάσιος ἔκτισε τὸ μακρὸν λεγόμενον τεῖχος, ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης διῆκον ἄχρι τῆς Σηλυβρίας, διὰ τὰς ἐφόδους τῶν Μυσῶν, ἢ Βουλγάρων, καὶ τῶν Σκυθῶν. Ἔστησε δὲ καὶ στήλην οἰκείαν ἐν τῷ τοῦ Ταύρου κίονι

A buſdam incantationibus & præſtigiis uſi eſsent. Eam cladem ſtella crinita præſignificavit, & corvi, qui & ſupra & ante illos proficiſcentes volitabant, & tubicines, qui pro bellico neſcio quem mœſtum & lugubrem ſonum ediderunt. Timotheo cujus ſupra facta eſt mentio, poſt multas clades orthodoxis illatas, defuncto, Joanni Cappadoci tradita eſt Eccleſiæ gubernatio, quam per biennium tenuit. Obiit & Ariadna Imperatrix. Traditum eſt, ſub Anaſtaſio ſimulacrum æneum Fortunæ urbanæ muliebri ſpecie, quod alterum pedem in navi ante ſe poſita, ænea & ipſa, haberet, alicubi in urbe ſtetiſſe: cujus navis vel ve-
B tuſtate corruptæ, vel per inſidias contuſæ, fragmenta quædam ablata fuerint. Ex eo naves onerarias Byzantium non amplius appuliſſe, ſed cum prope acceſſiſſent, violentia ventorum repulſas eſſe, ac niſi longæ naves multis concitatæ remigibus ſarcinas earum in orbem perveniſſent, populum fortaſſis fame periturum fuiſſe. Quæ res cum ad tempus duraſſet, curæ fuit magiſtratibus, cauſaque mali a quodam ſolerti conjectura indagata, fragmentis navis illius æneæ ſtudioſe conquiſitis, & in ſuum locum reſtitutis, expeditam navigationem & mare navigiis repletum fuiſſe. Ut autem
C certo ſcirent, illud appellendis navibus obſtitiſſe, denuo ſublatis fragmentis, quæcumque naves tum appellerent, iterum vi ventorum rejectas fuiſſe. Ea re comperta, navem illam, magno adhibito ſtudio, eſſe renovatam. Anaſtaſius paulo ante obitum, annunciatis ſibi inſidiis multos comprehenderat, atque inter alios Juſtinum & Juſtinianum, qui poſt rerum potiti ſunt, atque in animo habebat eos occidere. Sed deterritus eſt ſomnio, cum vir terribilis ei aſtitiſse viſus eſset, ac dicere: *Juſtino & Juſtiniano ne quid mali feceris: nam uterque ſuo tempore Deo inſerviet.* Illis igitur crimine læſæ majeſtatis abſolutis, denuo aliud
D vidiſse ſomnium memoratur, virum terribilem, qui librum manu geſtans diceret: *Ecce ob perverſitatem fidei tuæ, annos* XIV. *vitæ tuæ deleo.* Et quia fatale ſibi eſse ex oraculo didicerat, ut fulmine interiret: Tholotum ædificium conſtruxit, in eoque degit, ſed fruſtra. Nam quum aliquando tonitrua horrendum in modum reſonarent, & fulgura multa eliderentur, atque ipſe perterritus e cœnaculo in cœnaculum deſcenderet, & alios atque alios thalamos ſubiret: in quodam regio cubiculo mortuus eſt inventus. Vixit annos octoginta octo: regnavit viginti ſeptem, & tres menſes. Hujus
E temporibus terræ motus horrendus fuit, ac Bytantii multis in locis ædificia corruerunt. Antiochia vero pene tota collapſa eſt, civibus ruina oppreſſis. Idem Anaſtaſius longum murum condidit a magno mari ad Selybriam uſque pertinentem, ob Myſorum ſive Bulgarorum & Scytharum incurſiones, & ſtatuam ſuam æneam in Tauri columna collocavit, cum

LIBER XIV.

Præſagia cladis cometa, corvi & tubæ.

Edit. Pariſ. pag. 57.

Joannes Cappadox Patriarcha Conſtantinopolitanus.

Navis ſimulacrum navigationis præſidium.

Anaſtaſii ſomnia de Juſtino & Juſtiniano, & de obitu ſuo præſagia.

Terræ motus Byzantinus & Antiochenus.

pag. 58.

Selybrianus murus.

Anaſtaſii ſtatua.

LIBER XIV.

A Theodoſii Magni ſtatua, quæ ibi erecta fuerat, concidiſſet. Et hic quidem vita ſic acta, hoc modo eſt defunctus.

JUSTINUS Juſtinus ex humili loco induſtria ad Imperium evectus.

V. Imperator autem creatus eſt JUSTINUS THRAX, parentibus ortus ignobilibus & obſcuris, atque ipſe principio agricola fuit aut armentarius & porcarius. Deinde animo ad rem militarem adjecto, Tribunus & Comes factus eſt. Cum autem poſt Anaſtaſii obitum, de Imperatore deligendo deliberaretur: Amantius Eunuchus idemque Præpoſitus, homo potens, Theocritiano, cuidam ex neceſſariis ſuis, Imperium tradere cupiens, pecuniam Juſtino dedit, militibus diſtribuendam, ut illum Imperatorem ſalu- B tarent. At ille pecunia diſtributa, ſuum negotium egit, & a populo & militibus ad imperii faſtigium eſt evectus.

Amantii, Andreæ & Theocritiani cædes.

Quod factum ægre ferens Amantius, cum aliis claris viris Juſtino inſidias ſtruxit, iiſque cognitis una cum Andrea Cubiculario & Theocritiano occiſus eſt. Is autem eodem tempore, quo Anaſtaſius in ſomnis aliquot vitæ ſuæ annos e libro deleri vidiſſet, & ipſe ſomniarat, ſe coram Imperatore ſtantem, a magno quodam porco proſtratum devorari. Idem Sancti Thomæ Apoſtoli ædem ſtruxit, unde Amantii ædes nominatur. Hic Juſtinus quia de religione rectiſſime ſentie- C bat, Chalcedonenſe Concilium coli ab omnibus, & ſexcentos triginta ſanctos Patres, qui id celebrarant, in ſacra omnium Eccleſiarum Diptycha referri, edicto juſſit.

Lupicia. Euphemia.

Uxorem Lupiciam, mutato ejus nomine in Euphemiam, diademate ornavit, & Auguſtam appellavit. Vitalianus, qui ſub Anaſtaſio ſeditionem moverat, huic familiariſſimus fuit, & Magiſter militum ab eo creatus, & Conſulatum adeptus eſt, magna præditus auctoritate.

Severi Antiocheni Paulus ſucceſſor.

Cumque orthodoxus eſſet, Severum Antiochena ſede pelli, & tolli juſſit. Sed ille cum quibuſdam ſuis aſſenſoribus fuga in Ægyptum elapſus, illam quoque perturbavit, diſputa- D tione de corruptibili & incorruptibili introducta.

Edit. Pariſ. pag. 59.

In hujus locum ſuffectus eſt Paulus Xenodochii Eubuli præfectus. Omnes prærerea, qui ſub Anaſtaſio per injuriam pulſi fuerant, Juſtinus revocavit. Hujus temporibus, Cometa in Oriente viſus, radiis deorſum vergentibus, quem Pogoniam Meteorologici vocant,

Pogonias. Vitaliani cædes.

& Vitalianus a Byzantiis dolo cæſus eſt, iratis ei ob multorum cædem ab eo factam, cum contra Anaſtaſium ſeditionem moviſſet. Alii Juſtini & Juſtiniani juſſu in Palatio cæſum tradunt, cum ipſi Imperatori vellet imperare, & Juſtinianus Magiſter militum factus eſt. E

Succeſſio Epiſcoporum.

Joanne Cappadoce Patriarcha Conſtantinopolitano mortuo, ſurrogatus eſt Epiphanius, illius Eccleſiæ Presbyter: Hormiſda item Papa Romano defuncto, Joannes Romanæ Eccleſiæ gubernacula ſuſcepit. Cum autem Romanis inimicitiæ cum Perſis intercederent, Juſtinus miſſis legatis cum muneribus

A ἐκ χαλκοῦ, τῆς πρώην ἐν αὐτῷ ἱσταμένης πεσούσης, ἣ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐτύγχανε. Καὶ ὁ μὲν ὧδε βασιλεύσας, ὧδε κατέλυσε τὴν ζωήν.

ε΄. Ἀνερρήθη δὲ Βασιλεὺς ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ Ο ΘΡΑΞ, γονέων μὲν ἐκφὺς ἀσήμων καὶ ἀφανῶν, αὐτὸς τὸ πρότερον αὐτουργῶν, ἢ βουκόλος τυγχάνων καὶ συφορβός· εἶτα εἰς τύχην μεταταξάμενος στρατιωτικὴν, καὶ μέχρι Ταγματαρχίας ἐφθακώς, καὶ Κόμης γενόμενος. Μετὰ δέ γε τὴν τελευτὴν Ἀναστασίου, βουλῆς γενομένης περὶ προχειρίσεως Βασιλέως, ὁ Εὐνοῦχος Ἀμάντιος, ὃς καὶ Πραιπόσιτος ἦν, καὶ μέγα ἐδύνατο, θέλων Θεοκριτιανόν τινα οἰκεῖον ὄντα αὐτῷ βασιλεῦσαι, χρήματα τῷ Ἰουστίνῳ παρέσχε διανέμειν τοῖς στρατιώταις, ἵν᾽ ἐκεῖνον ἕλωνται B Βασιλέα. Ὁ δὲ τὰ χρήματα διανείμας, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν προεμνηστεύσατο, καὶ παρὰ τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν τῆς αὐταρχίας ἀνήχθη περιωπήν. Ἀμάντιος δὲ ἐν δεινῷ πεποιημένος τοῦ Ἰουστίνου τὸ σόφισμα, καὶ αὐτῷ ἐπεβούλευε σὺν ἑτέροις τῶν ἐπιφανεστέρων, ὃν γνωσθέντα ὁ Ἰουστῖνος ἀνεῖλε σὺν Ἀνδρέᾳ τῷ Κουβικουλαρίῳ, καὶ τῷ Θεοκριτιανῷ. Οὗτος ὁ Ἀμάντιος, ὅτε Ἀναστάσιος καθ᾽ ὕπνους ἐθεάσατο τὸν ἄνδρα τὸν τόμον φέροντα, καὶ ἀπαλείψαντά τινας τῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνων, ὄναρ εἶδεν, ὅτι ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἱσταμένῳ αὐτῷ χοῖρος ἐπῆλθε μέγας, καὶ εἰς γῆν κατέρραξεν αὐτόν, καὶ ἀνήλωσεν. Οὗτος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ ἐδομήσατο· διὸ καὶ τὴν κλῆσιν ἐκεῖνος σώζει, τοῦ Ἀμαντίου C καλούμενος. Ὀρθοδοξότατος δ᾽ ὢν Ἰουστῖνος, δόγμα ἐξέθετο, τὴν ἐν Χαλκηδόνι πάντας σέβεσθαι Σύνοδον, καὶ τοὺς αὐτὴν συστησαμένους ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους Πατέρας, τοῖς ἱεροῖς ἐγγραφῆναι Διπτύχοις πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Γαμετὴν δ᾽ ἔχων Λουπικίαν καλουμένην, ἔστεψεν αὐτὴν καὶ ἀνηγόρευσεν Αὐγοῦσταν, Εὐφημίαν μετονομάσας. Τούτῳ Βιταλιανὸς, ὃς ἐστασίασεν ἐπὶ Ἀναστασίου, πάνυ ᾠκείωτο. Καὶ Στρατηλάτης προεχειρίσθη, ἀλλὰ μὴν καὶ ὑπάτευσε, καὶ μέγα παρὰ τῷ Ἰουστίνῳ ἐδύνατο. Ὀρθόδοξος δ᾽ ὤν, τὸν Σεβῆρον ἐκδιωχθῆναι τοῦ θρόνου τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξεν· ὃ γνοὺς ἐκεῖνος, ἀπέδρα εἰς Αἴγυπτον μεθ᾽ ἑτέρων ὁμογνωμόνων, κἀκείνην ἐτάραξαν, τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον εἰσαγαγόντες. Σεβήρου D δὲ διαδράντος, Παῦλος ὁ Ξενοδόχος τῶν Εὐβούλου, Ἀντιοχείας προεχειρίσθη Ἐπίσκοπος· καὶ πάντας δὲ τοὺς ἄδικον ὑπερορίαν ὑποστάντας ἐπὶ Ἀναστασίου, ὁ Ἰουστῖνος κατήγαγεν. Ἐν τοῖς τούτου χρόνοις, ἀστὴρ ἐφάνη Κομήτης ἐν τῇ ἀνατολῇ, κάτω τὰς ἀκτῖνας ἀφιείς, ὃν Πωγωνίαν οἱ μετεωρολογοῦντές φασι, καὶ ὁ Βιταλιανὸς ἐδολοφονήθη παρὰ τῶν Βυζαντίων, μηνιόντων αὐτῷ, ὡς πολλοὺς ἀνελόντι, ὅτ᾽ ἐπανέστη κατὰ Ἀναστασίου. Οἱ δὲ προστάξει τοῦ Βασιλέως Ἰουστίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ φασὶν ἀναιρεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ Παλατίῳ, θέλοντα καὶ αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος κατάρχειν· Στρατηλάτης δὲ τῶν E στρατευμάτων Ἰουστινιανὸς προεχειρίσθη. Ἰωάννου δὲ τοῦ Καππαδόκου θανόντος, ὃς Πατριάρχης ἦν Κωνσταντινουπόλεως, κεχειροτόνητο Ἐπιφάνιος τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρεσβύτερος· καὶ Ὁρμίσδα τοῦ Πάπα Ῥώμης μεταλλαχότος τὸ ζῆν, Ἰωάννης τοὺς τῆς ἐκκλησίας Ῥωμαίων διεδέξατο οἴακας. Ἔχθρας δὲ Ῥωμαίοις πρὸς Πέρσας οὔσης, ὁ Βασιλεὺς Ἰουστῖνος πρὸς τὸν Ῥῆγα τῶν Οὔννων ἔστειλε πρέσβεις

καὶ δῶρα, συμμαχίαν αὐτῶν κατὰ Περσῶν· καὶ ὣς συνετίθετο. Καὶ τοῦ Περσῶν δὲ Βασιλέως Κωάδου τὸν αὐτὸν Ῥῆγα περὶ συμμαχίας ἀξιώσαντος, ἐκεῖνος συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπηγγείλατο· καὶ ἀπῆλθε πρὸς Πέρσας μετὰ λαοῦ, κατὰ Ῥωμαίων ἀντιταξόμενος. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς Ἰουστῖνος περὶ εἰρήνης πρεσβείαν στείλας πρὸς τὸν Περσῶν Βασιλέα, μὴ πιστεύειν τοῖς Οὔννοις αὐτῷ ἔγραψεν, ὡς ὅρκους μετὰ Ῥωμαίων περὶ συμμαχίας ποιησαμένοις, καὶ χρήματα λαβοῦσι πολλὰ, καὶ βουλομένοις προδοῦναι αὐτοὺς ἐν πολέμου καιρῷ. Ὁ δὲ Κωάδης, εἰ χρήματα παρὰ Ῥωμαίων εἴληφεν, ἤρετο τὸν Ῥῆγα· τοῦ δὲ κατατιθεμένου, ἀληθεύειν τὸν Ἰουστῖνον ὑπέλαβε, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν ἀνεῖλεν, καὶ τοὺς Οὔννους σχεδὸν ἅπαντας, εἰ μή τινες ὀλίγοι ἀποδράντες ἐσώθησαν. Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἐσπείσατο, καὶ τὸν Ἰουστῖνον ἐπίτροπον Χοσρόου τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐποιήσατο. Τούτῳ γὰρ τὴν τῶν Περσῶν καταλέιμπειν βασιλείαν, τοὺς πρεσβυτέρους παραβλεπόμενος. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὴν ἐπιτροπὴν παρῃτήσατο. Ὁ μέντοι Λαζῶν ἀρχηγὸς Τζάθος, ἀποστατήσας Περσῶν, προσερρύη τῷ Ἰουστίνῳ, καὶ βαπτισθεὶς, υἱός τε τοῦ Βασιλέως ὀνομασθεὶς, καὶ Βασιλεὺς Λαζῶν ἀναγορευθεὶς, γυναικί τε συζυχθεὶς ἑνός τῶν συγκλητικῶν θυγατρὶ, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ὑπανελήλυθε. Τοῦτο αἴτιον αὖθις μάχης Ῥωμαίοις καὶ Πέρσαις ἐγένετο, ὡς τοῦ Βασιλέως Ῥωμαίων τοὺς αὐτοῖς ὑπείκοντας σφετεριζομένου. Τότε καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει συμβέβηκε. Κωάδης δὲ τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τυγχάνοντας Μανιχαίους ἐφόνευσεν ἅπαντας, καὶ τὸν αὐτῶν Ἐπίσκοπον, καὶ τὰς βίβλους κατέκαυσεν, ὅτι ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὴν μυσαρὰν αὐτῶν διδάξαντες αἵρεσιν, τὰ αὐτῶν φρονεῖν παρεσκεύασαν. Ἡ δὲ πόλις Ἀνάβαρζος, ἢ Ἀνάβαρζα, ἡ δευτέρας Κιλικίας οὖσα μητρόπολις, τότε ὑπὸ σεισμοῦ συνεπτώθη· καὶ ἡ Ἔδεσα, πόλις οὖσα περιφανὴς τῆς Ὀσροηνῶν ἐπαρχίας, κατεκλύσθη, τοῦ μέσον αὐτῆς ῥέοντος ποταμοῦ πλημμυρήσαντος, καλουμένου Σκιρτοῦ, καὶ τάς τε τῆς πόλεως οἰκίας καταβαλόντος καὶ παρασύραντος, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντας, οὓς μὲν συγχώσαντος τοῖς συμπτώμασιν, οὓς δὲ καταποντίσαντος. Μεθ' ἡμέρας δὲ τοῦ ὕδατος ἐλαττωθέντος, εὑρέθη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ πλὰξ λιθίνη ἐν ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν αὐτῇ ἐγκεκολαμμένοις, λέγουσα ταῦτα· Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. Καὶ τῆς Πομπηιουπόλεως τὸ ἥμισυ κατεπτώθη, μέσον ῥαγείσης τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων πολλοὶ ἐν τῷ χάσματι ἔτι ζῶντες ἀπώλοντο, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἀνελέσθαι αὐτούς. Καὶ γυνή τις ἐκ Κιλικίας τότε ἐγένετο γιγαντώδης, κατά τε τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος, καὶ τὴν λοιπὴν ἐμφέρειαν· πάντας γὰρ δὴ μακροὺς ἄνδρας, εἰς πῆχυν ὅλον ὑπεραίρεσατο· κεκόσμητο δὲ τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα ἐπὶ πολὺ, καὶ τ' ἄλλα δ' εἶχε τῷ μήκει τε καὶ τῷ πλάτει ἀνάλογα, τὸ εἶδος λέγω καὶ τὴν φωνὴν, τῶν τε βραχιόνων καὶ τῶν πήχεων τὴν στερρότητα, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τῶν δακτύλων ἁδρὸν, καὶ ὅσα τούτοις ἑπόμενα. Ἰουστινιανοῦ δὲ Στρατηλάτου, ὡς εἴρηται, μετὰ θάνατον Βιταλιανοῦ προβληθέντος, ἐκείνῳ ἀνεῖτο ἡ πᾶσα διοίκησις. Καί ποτε τῶν τῆς ἡγεμονίας ἐχόντων δεομένων τοῦ Βασιλέως κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἑλέσθαι τὸν Στρατηλάτην, ἐκεῖνος τῆς ἁλουργίδος ἁψάμενος. Δι' εὐχῆς ὑμῖν ἔστω, φησί, μὴ νεώτερον ταύτην περιβαλέσθαι. Καὶ τότε μὲν οὕτω τὴν ἐκείνων δέησιν διεκρούσατο· Οἱ δ' αὖθις μετ' οὐ πολὺ ψήφισμα ἔθεντο, τὴν τοῦ Νωβελισσίμου ἀξίαν τῷ Ἰουστινιανῷ ἐπιψηφιζόμενοι, καὶ τὸν Βασιλέα ᾔτουν κυ-

A ad Regem Hunnorum, ſocietatem ejus ambivit. Aſſenſus eſt Barbarus, ſed & Cavadæ Perſarum Regi ſuam operam petenti obtulit, ad eumque profectus eſt Romanos oppugnaturus. Enimvero Juſtinus Imperator, miſſis de pace legatis, per litteras Perſarum Regem monuit, ne Hunnis fideret, qui ſocietate cum Romanis jurejurando ſancita, magnaque pecunia accepta, illos tempore belli proditurí eſſent. Cavades, cum Rex interrogatus ſe pecuniam a Romanis accepiſſe confeſſus eſſet, Juſtinum vera ſcripſiſſe ratus, hominem ſuſtulit, & Hunnos fere omnes, paucis fuga elapſis, & cum Romanis pacem, Juſtinumque B Choſroæ filii ſui natu minimi tutorem fecit. Nam illi regnum Perſicum deſtinarat, deſpectis filiis natu majoribus. Verum Imperator tutelam recuſavit. Lazorum quoque dux Tzathus defecit a Perſis, & ad Juſtinum ſe contulit, & pro Imperatoris filio baptizatus, & Rex Lazorum ſalutatus, ducta uxore Senatoris cujuſdam filia, in ſuam provinciam redit. Quæ res diſſidii inter Perſas & Romanos denuo cauſa extitit, quod Romanorum Imperator illorum ſubditos ad ſe pelliceret. Tunc ea etiam in urbe Negra acciderunt, quæ de Sancto Aretha narrantur. Cavades vero Manichæos ſuæ ditionis omnes occi- C dit, eorumque Epiſcopum, & libros combuſſit, quod unum ex filiis ſuis in deteſtandam illam hæreſim pellexiſſent. Tum etiam Anabarzos, ſeu Anabarza, ſecundæ Ciliciæ metropolis terræmotu concidit, & Edeſſa urbs illuſtris Oſroenæ provinciæ ſubmerſa eſt, cum Scirtus fluvius, qui eam mediam perfluit, exundaſſet, & urbis ædificia dejeciſſet, atque avexiſſet, & cives partim ruina, partim undis oppreſſiſſet. Aliquot diebus elapſis, aqua imminuta, lapidea tabula in ripa fluminis eſt reperta, cui notis hieroglyphicis inſculptum erat: *Scirtus fluvius male ſaltabit civibus*. Concidit & ſe- D miſſis Pompejopolis, urbe media dehiſcente, in eoque hiatu multi mortales viventes adhuc perierunt, cum opem nemo ferre poſſet. Tum etiam mulier quædam e Cilicia inſtar gigantis fuit, cum proceritate corporis, tum aliorum membrorum proportione. Nam ſupra quoſvis proceros viros integrum cubitum eminebat, pectore & humeris ſupra modum latis, cum & cætera omnia, ut vox & facies, brachiorum & cubitorum firmitas ac magnitudo, & digitorum craſſitudo & reliqua longitudini & latitudini reſponderent. E Juſtiniano poſt Vitaliani cædem Magiſtro militum creato, rerum omnium adminiſtratio ei incumbebat. Cum autem Principes aliquando Imperatorem orarent, ut Magiſtrum militum collegam aſciſceret, purpura prehenſa, *Vobis*, inquit, *optandum eſt, ne hanc junior aliquis induat*. Ac tum quidem preces eorum ſic eluſit. Illi vero parvo tempore interjecto, Nobiliſſimi titulum Juſtiniano decreverunt, & ab Impera-

LIBER XIV. Hunni ob perfidiam a Cavado Perſarum Rege cæſi.

Tzathus Lazorum dux.

Manichæorum cædes.

Edit. Pariſ. Pag. 60.

Anabarzi ruina.

Edeſſæ ſubmerſio.

Pompejopolis ruina.

Mulier Gigantea in Cilicia nata.

LIBER XIV.

tore impetrarunt, ut id decretum ſuis litteris comprobaret. Neque multo poſt in valetudinem incidit ex vulnere cruris, morboque in ſpe vitæ dubia invaleſcente, Patriarcha Epiphanio & Primoribus advocatis, Juſtinianum nepotem Imperatorem decernit, & ſuis manibus ejus capiti diadema imponit. Cumque populus in equeſtre Theatrum conveniſſet, Juſtinianus coronatus ingreditur, & ab omnibus fauſtis acclamationibus exceptus, in regiam revertitur, annos XLV. natus eo tempore. Statim etiam uxor ejus Theodora eſt Auguſta appellata: neque multo poſt Juſtinus in vivis eſſe deſiit, cum annos IX. & dies XX. regnaſſet.

Juſtinianus creatur Imperator.

JUSTINIANUS. *Edit. Pariſ. pag. 62.*

VI. JUSTINIANO principatum adepto, non unius, ſed duarum poteſtas fuit, cum uxor ejus non minus ipſo, ac potius plus poſſet. Fuit hic Imperator aditu facillimus, ad pœnam irrogandam æque promptus atque ad accuſationes audiendas: pecuniam & temere profundit, & per fas ac nefas comparavit, aliam in ædificia, aliam ad exequenda conſilia ſua, aliam in rem bellicam & contentiones eorum, qui voluntati ipſius adverſabantur, inſumendo. Ita factum, ut cum pecunia ſemper egeret, eam rationibus parum honeſtis compararet, ac gratiam haberet iis qui colligendi argenti vias oſtenderent. Neque vero ille ſic affectus erat; Imperatrix vero illi ſive licentia, ſive quovis modo faciendæ pecuniæ ſolertia non cedebat; ſed & maritum longo intervallo potentia ſuperabat, & novos eoſque varios quæſtus ingenioſiſſime reperiebat. Hinc ſubditi gemino onere premebantur: nam & annua tributa exaggerabantur, & nova excogitabantur. Alii, ut perperam de religione ſentientes, mulctabantur: alii ut immodeſte & petulantes viventes opibus privabantur: alii ob contentiones inter ſeſe, alii denique aliis de cauſis, quæ omnes breviter recenſeri nequeunt. Quinto anno imperii ejus, Cometa eſt conſpectus, qui ob radios ſurſum inſtar facis porrectos Lampadias dicebatur, & per dies XX. fulſit. Cum Perſis induciæ factæ. Verum Orientalibus provinciis pacatis, bella inteſtina urbem vexarunt, ejuſque pulchritudinem & elegantiam ex incendio ſub Leone orto reliquam conſumpſerunt. Nam concepto iis de cauſis, quas expoſui, tam Imperatoris quam uxoris ejus odio, populi inter ſeſe conſenſerunt, tam Venetæ quam Praſinæ factionis, quamquam alias diſſidere ſoliti, ſeditionemque moverunt. Ad quam comprimendam parte Barbarorum ab Imperatore immiſſa, qui Heluri nominantur, ea magis etiam commota eſt. Pugna etenim inter cives & Barbaros commiſſa, in loco qui Milium dicitur, & multis utrinque cadentibus: Eccleſiaſtici bellum & ſeditionem ſedare cupientes, cum ſacratiſſimis divinorum Evangeliorum codicibus, & Servatoris no-

Juſtiniani rapacitas.

Theodoræ avaritia.

Lampadias.

Conſtantinopolitana ſeditio, in qua civium ad XXX. millia cæſa.

Heruli Barbaci.

Sacerdotes ſeditionem compoſituri cæſi.

A ῥῶσαι τὸ ψηφισθέν· καὶ πείσας, γράμμασιν οἰκείοις τοῦτο ἐκύρωσε. Τραύματος δὲ οἱ γενομένου περὶ τὴν κνήμην, κλινήρης ἦν. Ὡς δ' ἡ νόσος ἐκραταιοῦτο, καὶ ἀμφίβολον ἦν αὐτῷ τὸ βιώσιμον, μετακαλεῖται τὸν Πατριάρχην Ἐπιφάνιον· μεταπέμπεται δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει, καὶ Βασιλέα τὸν ἀδελφιδοῦν Ἰουστινιανὸν ἀναδείκνυσιν, αὐτὸς τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα. Καὶ εἰς τὸ τῆς ἱππηλασίας θέατρον τοῦ δήμου τῆς πόλεως ἀθροισθέντος, ἔξεισι πρὸς αὐτοὺς ἐστεμμένος ὁ Ἰουστινιανὸς, καὶ παρὰ πάντων εὐφημηθεὶς, ἐπάνεισιν εἰς τὰ βασίλεια, τεσσαράκοντα καὶ πέντε τότε τυγχάνων ἐνιαυτῶν. Αὐτίκα δὲ καὶ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἀνεῤῥήθη Αὐγούστα, καὶ μετ' ὀλίγον τῷ Ἰουστίνῳ ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, βασιλεύσαντι ἐννέα ἔτη, ἐφ' ἡμέρας εἴκοσι.

B ϛʹ. Ἀρξαμένου δὲ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ, οὐκ εἰς μοναρχίαν ἡ βασιλεία κατέστη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο· οὐδὲν γὰρ ἧττον τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, ἡ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου δεδύνητο. Ἦν δὲ οὗτος ὁ Βασιλεὺς ῥᾷστος μὲν πρὸς ἔντευξιν, καὶ ἀναπεπταμένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολάς, ὀξὺς δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. Τὰ μὲν γὰρ ἀνήλισκεν εἰς οἰκοδομάς, τὰ δ' ἵν' αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ εἰς πολέμους, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀντισταμένους ταῖς αὐτοῦ θελήσεσιν ἔριδας. Ὅθεν ἀεὶ χρημάτων δεόμενος ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ ἀγαθῶν, καὶ χάριτας ᾔδει τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρο- C λογεῖν ἐφευρίσκουσι. Καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἡ δὲ Βασιλὶς ἠλαττοῦτο κατά τι τοῦ Αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. Ἐδύνατο μὲν γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα· ἦν δὲ καὶ πραγματικὴ πρὸς εὕρεσιν καινοτέρων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. Ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραί· οἵ τε γὰρ ἐπέτειοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξῄροντο, καὶ καινοὶ προσεπινενόηντο. Καὶ οἱ μὲν ὡς μὴ περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς, ἐκολάζοντο, καὶ τὰς περιουσίας ἀφῃροῦντο· οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφοράς, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων τρόπων, καὶ ἕτεροι ἐξ ἑτέρων. Πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν, μακρᾶς ἂν δέοιτο συγγραφῆς. Κατὰ δὲ τὸ D πέμπτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀστὴρ ὤφθη φανεὶς Κομήτης, ὃς Λαμπαδίας ὠνόμασται, ὡς ἄνω τὰς ἀκτῖνας ἀφιείς, ὃς ἐφ' ἡμέρας φαίνων διήρκεσεν εἴκοσιν. Ἔθετο δὲ καὶ πρὸς τοὺς Πέρσας σπονδάς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑῴαν, ἐκ τῶν πολεμίων εἰρήνευον, τὴν δὲ πόλιν κατέτρυχεν ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ἀγλαΐαν, ὅση περιελέλειπτο ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Λέοντος γεγονότος ἐμπρησμοῦ, διεφθάρκασι. Μίσους γὰρ ἐμφύντος τοῖς δήμοις κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ τῆς Βασιλίσσης, δι' ἅπερ εἴρηται, ὡμονόησαν ἄμφω τὰ μέρη, τό, τε Βένετον καὶ τὸ Πράσινον, καίτοι ἀεὶ ἀλλήλοις ἐ- E ναντιούμενα, καὶ στάσεως ἤρξαντο. Ὁ δέ γε κρατῶν μοῖραν τινὰ Βαρβάρων τῶν καλουμένων Αἰλούρων, αὐτοῖς ἐπαφείς, στῆσαι τὴν στάσιν οὕτως ἐπικεχείρηκεν. Ἡ δ' ἀνῆπτο μᾶλλον· μάχης γὰρ συῤῥαγείσης μέσον τῶν δήμων καὶ τῶν Βαρβάρων κατὰ τὸ λεγόμενον Μίλιον, καὶ πιπτόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, οἱ τῆς ἐκκλησίας καταπαῦσαι τὴν στάσιν καὶ τὸν πόλεμον σπεύδοντες, τὰς παναγεῖς τῶν θείων Εὐαγγελίων βίβλους ἀράμενοι, καὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν σεβάσμια ἐκτυ-

Digitized by Google

ἐκτυπώματα, εἰς μέσους τοὺς μαχομένους συνώθησαν ἑαυτούς, οἰόμενοι, αἰδεσθέντας ἐκείνους τὰ ἅγια καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ ἀποσχέσθαι τοῦ μάχεσθαι· ἀλλ' οἱ Βάρβαροι τῶν ἁγίων φροντίσαντες οὐδ' ὁπωσοῦν, τούς τε δήμους συνέκοπτον, καὶ οὐδὲ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν ταῦτα φερόντων, ἐφείδοντο. Τοῦτο τοῖς τῆς πόλεως εἰς ἐρεθισμὸν τῆς στάσεως γέγονε, καὶ ὥσπερ αὐτῷ τῷ Θείῳ ἐμπαροινουμένῳ ἀμυνοῦντες, εἰς ἀπόνοιαν ἐξήφθησαν πλείονα, καὶ οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐκ τῶν ὑπερῴων ἐμάχοντο, λίθοις καὶ κεράμοις καὶ παντὶ τῷ προστυχόντι βάλλοντες ἄνωθεν τὴν βάρβαρον ἐκείνην πληθύν. Οἱ δὲ μανίᾳ ληφθέντες, καὶ ἀμύνασθαι τὰ γύναια θέλοντες, πῦρ ἐνιᾶσι τοῖς οἴκοις, ἐξ ὧνπερ ἐβάλλοντο. Πνεύματος δὲ σφοδροῦ πνέοντος τηνικαῦτα, ἡ φλὸξ ἤρτο ταχέως αἴθριος, καὶ πολλὰς μεγίστας τε καὶ καλλίστας οἰκοδομὰς κατηθάλωσε, καὶ ἀγάλματα κατέφλεξεν ἀρχαίων ἀνδρῶν ἐπισήμων ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπ' ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς διὰ χειρῶν καὶ συνέσεως βουλευμάτων ἀνδραγαθήμασι· καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτὸ τὸ θεῖον τέμενος τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὃν ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος ἐδομήσατο, καὶ τὸ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ τὸν τοῦ Εὐβούλου ξενῶνα, καὶ τὴν τοῦ Παλατίου Χαλκόστεγον, ἥ τις ἐστὶν ἡ νῦν καλουμένη Χαλκῆ, καὶ εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα, καὶ τὸ Σευήρου λουτρὸν τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον, καὶ ἄλλα πολλὰ κόσμον καὶ θαῦμα τῇ πόλει καὶ τῇ βασιλείᾳ περιποιούμενα. Τότε τοίνυν ὁ Βασιλεὺς ἑτέρως κατασορέσαι τὴν στάσιν διενοοῦντο· καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸ Θέατρον, διαλεχθῆναι τοῖς δήμοις ἐβουλεύετο, καὶ πέμψας, ἐκεῖ τὸ δημοτικὸν μετεστείλατο. Τὸ δ' οὐκ ἠνείχετο προσελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλοις παρεκελεύοντο φυλάξασθαι τὸ ἱππήλατον Θέατρον, ἵνα μὴ ὡς ἐν εἱρκτῇ συγκλεισθεῖεν αὐτῷ, καὶ τοῦ θυμοῦ τῶν κρατούντων γένωνται παρανάλωμα. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν Ἀγορὰν διαχθέντες, ἕτερον Βασιλέα ἑαυτοῖς ἐβουλεύσαντο προχειρίσασθαι· καί τινα συγγενῆ τοῦ Βασιλέως Ἀναστασίου περιτυχόντες Ὑπάτιον, τῇ μὲν ἄκοντα, τῇ δὲ καὶ πεπεισμένον, εἰς τὸν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Φόρον ἀπάγουσι, καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες, ἀναγορεύουσι Βασιλέα, καὶ τὸ τῶν ἵππων ἐκεῖθεν ἁμιλλητήριον καταλαμβάνουσι Θέατρον, εὐφημοῦντες αὐτόν, καὶ πορφυρίδα ἐζήτουν καὶ στέφος. Ἐν τούτοις τῶν δήμων ἀσχολουμένων, ἐγχύσαντες οἱ περὶ τὸν Βασιλέα πλείστων χρημάτων διανομαῖς ὑποσύρουσι τῶν Βενέτων πολλούς, καὶ οὕτω τὴν τῶν δήμων ὁμόνοιαν διασπάσαντες, χωρῆσαι κατ' ἀλλήλων αὐτοὺς πεποιήκασι. Τότε τοίνυν ἀθρόον ἐκ τῶν βασιλείων οἱ προσασπιοῦντες ἐξέθορον ἔνοπλοι, καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἕτεροι στρατιῶται, καὶ οἱ Βάρβαροι ἐπεισέφρησαν, καὶ τὰ πλήθη ὡς χόρτον ἀφειδῶς ἐξεθέριζον, ἤδη καὶ πρὸς ἄλληλα στασιάσαντα· μεστὸν γὰρ ἦν ἀνθρώπων τὸ Θέατρον, τὸ μὲν τῆς τῶν στασιαζόντων μοίρας, τὸ δέ γε πλειόνων κατὰ θέαν τῶν γινομένων, καὶ τῆς τοῦ Ὑπατίου ἀναρρήσεως ἠθροισμένων. Τὸν δὲ Ὑπάτιον συλλαβόντες, καὶ Πομπήϊον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τῷ Βασιλεῖ προσήγαγον, οἳ καὶ ἀνῃρέθησαν, καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν. Τῶν δ' ἐκ τοῦ δήμου ἀναιρεθέντων εἰρήθη εἶναι ὁ ἀριθμὸς ὡσεὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες. Οὐχὶ τῶν εἰρημένων δὲ δύο ἀνδρῶν μόνον ἐδημεύθησαν αἱ οὐσίαι, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πλειόνων Συγκλητικῶν· κἀκεῖνοι δὲ πολυειδῶς ἐκολάσθησαν. Ἐν δὲ τῇ στάσει

A tri venerandis imaginibus, in medium agmen prælantium penetrarunt, rati, eos verecundia ſacrarum rerum, poſitis armis pugnam omiſſuros. Sed Barbari illis plane deſpectis, populum trucidabant, neque ſacris, neque bajulis eorum parcentes. Id urbanæ multitudini velut incentivum ſeditionis fuit, ut tamquam numinis ulturi injuriam, majori deſperatione inflammarentur: neque viri ſolum, ſed mulieres etiam e cœnaculis pugnarent, lapides & teſtas, & quicquid obvium erat, in barbaricam illam multitudinem, ſuperne jaculantes. At illi furore perciti, ulturique mulieres, ignem injiciunt ædibus unde feri-
B bantur: cujus flamma vehementi tum ſpirante vento, mox in ſublime elata multa maxima pulcherrimaque ædificia in cineres redegit, & ſimulacra combuſſit veterum virorum, ob ſapientiam & fortitudinem, & res manu conſilioque bene geſtas illuſtrium: ac præter cætera, inſigne & ingens templum, ab Imperatore Conſtantio ſtructum, & S. Irenæ ædem, ac Eubuli hoſpitalem domum, & Palatii Chalcoſtegum, quæ nunc Chalce appellatur (ab æreo tecto nomen id factum eſt) & carceris uſum præbet, & Severi balneas, quæ Zeuxippi nomen habent, aliaque multa quæ urbi atque imperio ornamenta & admirationem attulerunt. Tunc i-
C gitur Imperator aliud conſilium cœpit componendæ ſeditionis, & in Theatrum progreſſus, verba facere ad populum inſtituit, eoque populum per nuncios convocavit. Is vero adeo non obtemperavit, ut alii alios monerent, cavendum eſſe equeſtre Theatrum, ne in eo tamquam carcere incluſi, eorum qui rerum potirentur iracundiam ſuo interitu explerent. Deinde in Foro diſcurſantes, de alio Imperatore creando deliberarunt, & quemdam Imperatoris Anaſtaſii cognatum Hypatium nacti, partim invitum, partim etiam perſuaſum, in Magni Conſtantini Forum adducunt, atque clypeo in ſublime elatum, Im-
D peratorem conſalutant, & occupato curriculi equeſtris Theatro, fauſtis ominibus proſequuntur, purpuram quærentes, & coronam. Populis his rebus occupatis, Imperator magnis largitionibus multos Venetorum in ſuas partes pellicit, diremptaque concordia, eos inter ſeſe concitavit. Quo facto, imperatoris ſatellites ſubito e Regia erumpentes armati, & ex urbe alii milites, prætereaque Barbari intromiſſi, multitudinem quæ & ipſa jam inter ſe diſſidebat, graminis inſtar ceciderunt, parcentes nemini. Refertum enim erat Theatrum homini-
E bus, cum ſeditioſis, tum vero ſpectandi gratia, ob Hypatii proclamationem congregatis. Is una cum fratre Pompejo ad Imperatorem perductus, occiditur, bonis eorum confiſcatis. E populo cæſi putantur ad XL. millia. Neque vero illorum duorum dumtaxat bona publicata fuere, ſed multorum præterea Se-

LIBER XIV.

Edit. Pariſ. pag. 62.

Incendium ſeditioni conjunctum.

Hypatii & Pompeji cædes.

Venetis largitionibus corruptis, populi motus non ſine multo ſanguine ſedatus.

pag. 63.

LIBER XIV.

Juſtiniani ædificia.

Præmia litteratis adempta.

natorii ordinis, deque ipſis non uno modo ſupplicium ſumptum. Pro magna Eccleſia a Conſtantio condita, quæ in hac ſeditione, ut expoſitum eſt, conflagrarat, Juſtinianus aliam novam longe majorem & illuſtriorem extruere aggreſſus eſt, ædificationem auſpicatus anno ab orbe condito ſexies milleſimo quadrageſimo, indictione XV. menſe Februario. Neque vero hoc dumtaxat, ſed & alia plura templa extruxit: ad quorum ædificationem cum infinitis egeret pecuniis, de conſilio Præfecti ſtipendia liberalium artium magiſtris olim conſtituta, in omnibus urbibus ſuſtulit, quas, vacantibus litterarum ludis, ruſticitas invaſit. Anno Imperii ejus XVII. magna columna in veſtibulo magni templi collocata, abſoluta eſt: cui equeſtrem ſuam ſtatuam impoſuit. Eo loco prius ſteterat columna, Magni Theodoſii ſtatuam argenteam ſuſtinens, a filio ejus Arcadio factam pondere VII. millium & CCCC. librarum: quam ille cum columna demolitus, argento direpto, eam repoſuit quæ adhuc cum ejus imagine viſitur. Deſtruxit etiam maximos plumbeos canales, quibus aqua in urbem ducebatur, cum ejus materiæ multum ad ſtructuras ei eſſet opus. Eo tempore maximus quoque terræ motus accidit, quo

Canis mirificus.

Cyzici ſemiſſis concidit. Fertur etiam tum quidam canem mirificum in urbem adduxiſſe, ad quem ſpectandum confluente populo, multi ſuos annulos in unum acervum congeſtos ante canem poſuerunt, quos domini juſſu, cuique ſuum citra errorem ore attulit. Idem rogatus, quis ex iis qui adeſſent dives eſſet, quis pauper, quæ mulier meretrix, quæ vidua, quæ uxor, & id genus alia: ea quoque omnia abſque omni errore demonſtravit, veſte cujuſque ad quæſtionem ore prehenſa.

Edit. Pariſ. pag. 64.

Anthimus Patriarcha.

Impudici caſtrati.

VII. Epiphanio Patriarcha decimo anno Juſtiniani mortuo, Anthimus Trapezuntinus Epiſcopus in ſede Conſtantinopolitana ſucceſſit. Fuit hic Imperator libidini maſculæ infeſtiſſimus, plurimoſque ea de cauſa punivit, virilibus exectis. Id cur faceret rogatus, *An non*, inquit, *ſi ſacrilegium commiſiſſent, manus illis amputandæ fuiſſent?* Idem magnum Deiparæ templum ad Fontem condidit, & Sanctorum Martyrum Sergii & Bacchi ædem, multaſque præterea ſubſtructiones, & pontem in Sangari fluvio:

Sangarii pons.

cui hoc ab Agathia epigramma eſt inſcriptum,

Navibus infeſtum prius indomitumque feroci
Flumine, marmoreis te quoque compedibus,
Sangari, poſt Medos domitos, fractoſque ſuperbos
Heſperiæ populos Barbariemque feram,
Regia dextra ſuo conſtruxit numine, tutumque
Impete ſuppreſſo nunc patefecit iter.

Condidit tunc & Theodora Imperatrix celebrem illam Sanctorum A-

A ναὸν, ὡς εἴρηται, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας πυρποληθείσης, ἧς δομήτωρ ἦν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, ἑτέραν πολλῷ μείζω καὶ περιφανεστέραν ὁ Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπήρξατο καινουργεῖν, τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς ἀρχθείσης, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἔτος, ἰνδικτιῶνος πεντεκαιδεκάτης ἐνισταμένης, ἐν Φεβρουαρίῳ μηνί. Οὐ μόνον δὲ τὸν ἱερὸν τοῦτον δόμον ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐδείματο, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους πλείονας, ἐν οἷς ἀπείρων χρημάτων δεόμενος, τὰς τυπωθείσας ἀνέκαθεν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων δίδοσθαι σιτήσεις τοῖς ἐν αὐταῖς διδασκάλοις τῶν λογικῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιστημῶν, ὑποθήκαις τοῦ Ἐπάρχου, ἀπέκοψε, καὶ οὕτω τῶν ἐν ταῖς πόλεσι διδασκαλείων σχολασάντων, ἀγροικία τοῖς ἐν αὐταῖς κατεκράτησε. B Κατά γε μὴν τὸ ἑπτακαιδέκατον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὁ κίων ὁ μέγας, ὃς ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μεγάλου ναοῦ καθίδρυται, τετελείωται, ἐφ' ὅνπερ οἰκεῖον ἀνδριάντα ἔφιππον οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἀνεστήλωσεν, ἔνθα πρὶν ἕτερος ἵστατο κίων τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου φέρων στήλην ἐξ ἀργύρου πεποιημένην παρὰ τοῦ ἐκείνου παιδὸς Ἀρκαδίου, ἕλκουσαν σταθμὸν λιτρῶν ἑπτακισχιλίων τετρακοσίων, ἣν καθελὼν ἐκεῖνος μετὰ τοῦ κίονος, καὶ τὸν ἄργυρον ἀφελόμενος, τὸν νῦν ὁρώμενον μετὰ τῆς οἰκείας στήλης ἀνήγειρε κίονα. Ἀλλὰ καὶ ὁλκὸν μέγιστον ἐκ μολύβδου ἐξειργασμένον, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν εἰσήγετο, καταλέλυκε, πολλῆς ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῆς ὕλης ταύτης δεόμενος. Καὶ σεισμὸς τότε τῆς C γῆς συνέβη σφοδρότατος, ἐξ οὗ συνεπτώθη τῆς Κυζίκου τὸ ἥμισυ. Ἱστορεῖται δέ τις τότε τῷ Βυζαντίῳ ἐπιδημῆσαι, ἕλκων κύνα τερατουργόν. πολλῶν γὰρ εἰς θέαν αὐτοῦ συνηγμένων, ἐδίδουν πλεῖστοι ἐκ τούτων τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους, καὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς τὸν κύνα κατετίθεντο. Ὁ δ' ἐκελεύετο πρὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἑκάστῳ παρασχεῖν τὸν ἴδιον, καὶ τῷ στόματι λαμβάνων αὐτοὺς, καθ' ἕνα ἀπλανῶς ἑκάστῳ τὸν οἰκεῖον ἀπένεμε. Καὶ αὖθις προσετάττετο δεῖξαι, τίς μὲν τῶν παρόντων εὔπορος ἦν, τίς δὲ πένης, ἢ τίς πόρνη τῶν γυναικῶν, ἢ τίς χήρα, τίς δὲ συνεζευγμένη ἀνδρί, καὶ ἕτερα τοιαῦτα, καὶ πάντα ἐδείκνυεν ἀνεπισφαλῶς, ἑκάστῳ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ ἱμάτιον κατέχων τῷ στόματι.

ζ. Τῷ μέντοι δεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἰουστινιανοῦ, τοῦ D Πατριάρχου Ἐπιφανίου θανόντος, ὁ Τραπεζοῦντος Ἄνθιμος, εἰς τὸν ἱερατικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετατίθεται. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς καὶ κατὰ τῶν ἀρρενομανούντων πολὺς ἔπνευσε, καὶ πλείστους διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκόλασε, τὴν αἰδῶ τούτων ἐκτέμνων. Καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον, διὰ τί ταύτῃ τοὺς ἀρρενοφθόρους κολάζει; ἔφη, Εἰ δ' ἄρα ἱεροσυλήκασιν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον; Οὗτος καὶ τὸν μέγαν ἐν τῇ Πηγῇ ναὸν τῆς Θεομήτορος ἀνήγειρε, καὶ τὸ τῶν ἁγίων μαρτύρων ἱερὸν Σεργίου καὶ Βάκχου, καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς πολλὰς ἐποιήσατο, καὶ γέφυραν ἔκτισε κατὰ τὸν Σαγγάριον ποταμὸν, ἐν ᾗ καὶ Ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγένετο τόδε.

E
Καὶ σὺ μεθ' Ἑσπερίην ὑψαύχενα καὶ μετὰ Μήδων
Ἔθνεα, καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
Σαγγάριε, κρατεροῖσι ῥοὰς ἀψῖσι πεδηθεὶς,
Οὕτως ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ,
Ὁ πρὶν δὲ σκαφέεσσιν ἀνέμβατος, ὁ πρὶν ἀτειρὴς,
Κεῖσαι λαϊνέῃ σφιγκτὸς ἀλυκτοπέδῃ.

Η δὲ Βασιλὶς Θεοδώρα τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων

Digitized by Google

περιώνυμον ναὸν ἐδομήσατο. Ἦν μὲν γὰρ καὶ πρώην τοῖς Ἀποστόλοις ἐκεῖσε ναὸς, παρὰ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου δεδομημένος· οὐχ οἷος δὲ ὁ νῦν ἐστὶ, πολλῷ γὰρ τούτου καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ὄγκον λειπόμενος. Ὀνωρίου δέ ποτε τῆς πρεσβυτέρας βασιλεύοντος Ῥώμης, μετανάσταν τὸ τῶν Οὐανδήλων ἔθνος, καὶ εἰς Ἱσπανίαν ἐλθὸν, κἀκεῖθεν εἰς Λιβύην διαπεραιωθὲν, σὺν τῷ οἰκείῳ Ῥηγὶ Γονδιγίσγλῳ, κατέσχε ταύτην. Ἐφ' υἱοῖς δὲ δυσὶ τούτου θανόντος, ὧν ἅτερος Γόνδαρις, ὁ δὲ λοιπὸς ἐκαλεῖτο Γιζέριχος, εἰς μόνον τὸν Γιζέριχον ἡ ἀρχὴ περιέστη, τοῦ Γονδάρεως τελευτήσαντος. Οὗτος γοῦν ὁ Γιζέριχος, τήν τε Καρχηδόνα παρέλαβε, καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐννέα τῶν Οὐανδήλων ἡγεμονεύσας ἐνιαυτοὺς ἀπέτισε τὸ χρεών. Τὸν Ὀνώριχος ὁ υἱὸς διεδέξατο, ὑφ' οὗ πλεῖστα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπηνέχθησαν, Ἀρειανίζειν πάντας καταναγκάζοντος, ὃς ἐπ' ἔτη ἄρξας ὀκτὼ, ἐπὶ διαδόχῳ Γουνδαμούνδῳ τῷ υἱῷ τελευτᾷ. Καὶ οὗτος δὲ βαρὺς τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενος, κατέλυσε τὴν ζωὴν ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τὴν ἀρχὴν κατασχὼν δυοκαίδεκα. Εἶτα Τρασαμοῦνδος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν ἡγεμὼν, καὶ οὗτος Ἀρειανὸς, οὐ κολάζων τοὺς ὀρθοδόξους, μόνον μέντοι ἀποστρεφόμενος, καὶ τούτου δὲ ἐπ' εἴκοσι καὶ ἑπτὰ διαγεγονότος ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ τὸ βιώσιμον ἐκμετρήσαντος, εἰς Ἰλδέριχον ἡ ἡγεμονία μετέπεσεν, ὃς Γιζερίχου μὲν υἱωνὸς, ἐξ Ὀνωρίχου τοῦ ἐκείνου παιδός. Οὔτε δὲ Χριστιανοῖς χαλεπῶς προσεφέρετο, καὶ πᾶσι πρᾶος ἐτύγχανεν, ἅτε καὶ μαλθακοῦ τυχὼν ἤθους ἐκ φύσεως, ὅθεν ἦν καὶ πρὸς πολέμους νωθέστερος. Οὗτος δὲ ὁ Ἰλδέριχος συνήθης γέγονε τῷ Ἰουστινιανῷ ἔτι ἰδιωτεύοντι. Γελίμερ δέ τις ὁμογενὴς Ἰλδερίχου, ἀνὴρ κακοήθης μὲν, δραστήριος δὲ καὶ νεωτερίσαι δεινὸς, ἐπίθετο τυραννίδι· καὶ τὸν οἰκεῖον κατασχὼν δεσπότην, εἱρκτῇ παραδίδωσι, καὶ τοὺς ὅσοι ἐκείνῳ ᾠκείωντο. Ἀποσειόμενος δ' οἷον τὸ τῆς τυραννίδος αἰτίαμα, γράφει πρὸς Ἰουστινιανὸν, ὡς οὐ τῆς ἀρχῆς ἐρῶν, ταύτης ἐδράξατο, ἀλλ' ὅτι Ἰλδέριχος δυσπεφύκει πρὸς τὴν ταύτης διοίκησιν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀντεπέστειλε τῷ Γελίμερι, ὡς οὐκ ἀνέξεται, εἰ μὴ τῷ τυραννηθέντι μὲν τιμωρήσῃ, τὸν δὲ τυραννήσαντα τιμωρήσεται. Διὸ τὸν Πατρίκιον Βελισάριον ἐκ τῆς ἑῴας μεταπεμψάμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τοῖς Πέρσαις μαχόμενος) εἰς Λιβύην μετὰ χειρὸς βαρείας, καὶ στόλου πέμπει πολλοῦ, ἁπάσαις αὐτὸν ταῖς δυνάμεσιν ἐπιστήσας ἀρχιστράτηγον αὐτοκράτορα, ᾧ καὶ ὁ Καισαρεὺς συμπαρωμάρτει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τὸν ἐκεῖ πολέμων ἱστόρησε πλατυκώτερον. Καταπλεύσας οὖν εἰς Λιβύην ὁ Βελισάριος, χάρακα βάλλεται. Ὁ δὲ Γελίμερ τοῦτο μαθὼν, ἐντέλλεται τῷ ἀδελφῷ Ἀματᾷ, τόν τε Ἰλδέριχον καὶ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, οὓς ἐμφρούρους κατεῖχεν, αὐτίκα κτεῖναι. Καὶ οἱ μὲν ἀνῄρηντο, Γελίμερ δὲ συμβαλὼν τῷ Βελισαρίῳ καὶ ἡττηθεὶς, τῆς τε Καρχηδόνος ἐξέπεσε καὶ τῶν ἄλλων, καὶ πάσης τῆς Λιβύης ἐκράτησε Βελισάριος, καὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων ὑπέταξεν, ἐννενήκοντα καὶ πέντε ἐνιαυτοὺς τῶν Οὐανδήλων κυριευσάντων αὐτῆς. Συνέσχε δὲ ζωὸν καὶ αὐτὸν τὸν Γελίμερα σὺν γαμετῇ καὶ τέκνοις αὐτοῦ. Λέγεται δὲ πολιορκουμένῳ αὐτῷ μετὰ τῶν οἰκείων ἐν χώρᾳ λυπρᾷ τῇ τῶν Μαυρουσίων, ἐπιλεῖψαι τὰ ζωαρκῆ, τὸν δὲ ἐπιστεῖλαι τῷ Ταγματάρχῃ, ὃν ὁ Βελισάριος τῇ πολιορκίᾳ ἐπέστησεν, αἰτούμενον στεῖλαί οἱ ἄρτον ἕνα, καὶ κιθάραν, καὶ σπόγγον. Καὶ ὡς συνιδεῖν οὐκ εἶχεν, ὅτου γε χάριν αἰτοῦνται παρὰ

A poſtolorum ædem. Fuerat quidem prius quoque ibi ædes eorumdem, a Conſtantio ædificata: non tamen huic ſimilis, ſed ea & magnitudine & pulchritudine multo inferior. Honorio quondam Romæ veteri imperante, gens Vandalica relictis ſedibus in Hiſpaniam ſe contulerat, atque inde freto trajecto cum Rege Gondigiſglo in Africa conſederat. Eo mortuo, duobus filiis Gundari & Gizericho relictis, imperium univerſum, poſt alterius obitum ad Gizerichum rediit. Is & Carthaginem, & ipſam Romam occupavit, cumque Vandalis annos XLIX. imperaſſet, naturæ debitum perſolvit. Huic ſucceſſit Honoricus filius, qui cum VIII. annis,

Vandalorum regnum in Africa.

B quibus regnavit, orthodoxos plurimis malis, ut Arianiſmum amplecterentur, affeciſſet, Gundamundo filio ſucceſſore, moritur, qui & ipſe orthodoxis infeſtus, XII. regni anno moritur. Poſt hunc Traſamundus Vandalorum dux eſt factus, Arianus & ipſe, qui tamen orthodoxos tantum averſatus eſt, non etiam ſuppliciis inſectatus. Regnavit annos XXVII. eoque defuncto principatus ad Hilderichum Gizerichi ex Honoricho filio nepotem recidit. Is neque Chriſtianos aſpere tractavit, & clementem ſe præbuit erga omnes, vir mitis ingenii, & ad bella ſuſcipienda cunctantior. Contraxerat autem cum Juſtiniano privato adhuc familiaritatem.

Edit. Pariſ. pag. 65.

C Cæterum Gelimerus, cognatus ejus, homo improbus ille quidem, ſed ſtrenuus & novarum rerum ſolertiſſimus machinator regnum invadit, domino ſuo, & omnibus ejus familiaribus in vincula conjectis: & ut crimen tyrannidis a ſe amoveret, ad Juſtinianum ſcribit, ſe non regnandi cupiditate imperium invaſiſſe, ſed quod Hilderichum ad id adminiſtrandum natura minus aptum eſſe viderit. At Imperator Gelimero reſcribit, ſe non conquieturum, niſi & injuſta vi oppreſſum vindicarit, & tyrannum ultus fuerit. Itaque Patricium Beliſarium ex Oriente, ubi cum Perſis bellum gerebat, accerſitum, cum manu validiſſima &

Gelimerus ob captum Hilderichum Vandalorum Regem, a Juſtiniano bello petitus.

D magna claſſe, omnibus copiis cum ſummo imperio Præfectum in Libyam mittit, etiam Cæſarienſi Procopio comitante, qui bella illic geſta copioſe perſecutus eſt. Beliſarius exercitu in Libya expoſito, vallum obducit. Quo Gelimeras cognito, fratri Amatæ mandat, ut Hilderichum cum cognatis, quos in cuſtodia tenebat, ſtatim e medio tollat. Sic illi interfecti ſunt. Beliſarius autem Gelimero profligato, erepta que Carthagine, totius Libyæ eſt potitus, eamque Romano Imperio ſubjecit, a Vandalis per annos XCV. occupatam, & Gelimerum vivum cum uxore & liberis

Hilderichi cædes.

E comprehendit. Ferunt, cum dum in regione Maurorum aſpera cum ſui obſideretur, annona deſtitutum, a Tribuno, quem Beliſarius obſidioni præfecerat, petiiſſe panem, citharam & ſpongiam: qui cum non intelligeret, qua de cauſa iſta peteret, nuncium interrogaſſe; eum vero reſpondiſſe: panem petiiſſe

Gelimeri petitio ab hoſte, & deditio.

LIBER XIII. ſpectandi deſiderio, quod nullum vidiſſet ex quo Carthagine excidiſſet: nam Barbaros apud quos agat, miſere victitare: ſpongiam, ut lachrymas extergat: citharam, ut ea calamitates ſuas deploret. Facta porro cum ſuis deditione, ad Beliſarium vivus eſt perductus, interitum ridens: ut qui videbant, eum errore mentis affici crederent, ob calamitatis magnitudinem. Sed res aliter ſe habebat. Nam dum fortunæ ſuæ commutationem animo reputaret, humana omnia ridicula eſſe exiſtimabat. Beliſarius vero & ipſum & duces Vandalorum in cuſtodia honorifice habuit, ut ad Imperatorem perducerentur. Cepit & Siciliam & Sardiniam inſulam, de qua ſupra a me dictum eſt, & ad Gades uſque ſubactis omnibus: ſic demum Byzantium eſt reverſus, & ipſum Gelimerum cum uxore, liberis, cognatis, & omnibus ejus miniſteriis adduxit. Ob quæ magnus ei honos eſt ab Imperatore habitus & triumphus decretus, & ludi equeſtres in Theatro acti, ipſo Imperatore de more præſidente, & Senatu omnique populo præſente. Procedebat autem Beliſarius dux, Gelimeri ſubſequentis purpuræ manu innixus, comitantibus Centurionibus & Tribunis, & Gelimeri cognatis. Cum jam ad Imperatorem perventum eſſet, Beliſarius Gelimero perſuadet, ut humi procumbat, & Imperatorem adoret. Facit ille ut jubebatur, lachrymis oppletus. Procumbit & ipſe Beliſarius, ut Gelimero oſtenderet, eum id facere juſſum, non ut captivum, ſed quia moris ſit hoc modo adorari Romanorum Imperatores, ejuſque calamitatem ſublevaret. Cum eumdem honorem & Imperatrici habuiſſet Gelimerus, hoſpitio ſplendido & regiis miniſteriis jam ante præparatis excipitur. Poſt dies aliquot, cum iterum ludi equeſtres in Theatro agitarentur, ſpolia bellica per mediam urbem oſtentata, in Stadium inferuntur, jecula, ſellæ, muliebres lecticæ, omnia aurea, & pretioſis lapillis exornata, & ſponda ejuſdem generis, auratique tapetes, & utenſilia menſarum partim aurea, partim argentea, pocula item aurea, gemmis interpolata, purpureæque veſtes, & pepla ejuſdem generis, regales coronæ, ornamenta mulierum gemmis & margaritis interpuncta, aliaque plurima & pene innumerabilia: & poſt hæc omnia, ciſtæ ſeptem auro plenæ, & libri ſacrorum Evangeliorum undique auro refulgentes, & omnis generis lapillis diſtincti. Ac triumphus hujuſmodi fuit: Beliſario autem etiam Conſulatus eſt delatus.

Beliſarius Africam recuperat.

Edit. Pariſ. pag. 66.

Beliſarii triumphus Africanus.

VIII. Bello Vandalico jam confecto, idem Romam ab Imperatore mittitur, ut eam & totam Italiam a Gotthis occupatam ſubigat, quorum dux erat Theudatus. Qui ea re cognita, Agapetum Pontificem Romanum virum admirandum, legatum mittit ad Imperatorem, qui Byzantium ad Juſtinianum profe-

pag. 67.

A τοῦ Γελίμερος τὰ αἰτούμενα, τὸν τῆς γραφῆς ἠρώτησε κομιστήν· ὁ δὲ τὸν μὲν ἄρτον εἶπεν αἰτεῖν, ἐπιθυμεῖν τοῦτον ἰδεῖν, ἐπεὶ μὴ εἶδεν ἐξότε τῆς Καρχηδόνος ἐκπέπτωκε, τῶν Βαρβάρων, παρ' οἷς ἐστί, κακοβίων ὄντων. Τὸν δὲ σπόγγον, ἵνα τούτῳ τῶν ὀμμάτων ἐκμάσσῃ τὰ δάκρυα. Τὴν δὲ κιθάραν, ἵνα ταύτῃ τὰς οἰκείας συμφορὰς ἀποκλαύσηται. Ἑαυτὸν δὲ ὅμως ὁ Γελίμερ παραδοὺς τοῖς πολιορκοῦσι μετὰ τῶν συνόντων, ἤχθη πρὸς Βελισάριον, καὶ ἐγέλα πρὸς αὐτὸν εἰσαγόμενος, ὡς τοῖς ὁρῶσιν ἐξεστηκέναι δοκεῖν αὐτόν, διὰ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολήν. Ἦν δ' ἑτεροῖόν τι τὸ γινόμενον. Ἀναλογιζόμενος γὰρ εἰς οἵαν τύχην ἐξ οἵας κατήντησε, καὶ γέλωτος ἄξια κεκρικὼς τὰ ἀνθρώπινα, ἐγέλα ταῦτα. Βελισάριος δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς τῶν Οὐανδήλων ἄρχοντας ἐντίμως ἐφύλαττε, ἀπαχθησομένους τῷ Βασιλεῖ. B Παρειλήφει δὲ καὶ Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδὼ (νῆσος δὲ καὶ αὐτὴ ὡς ἤδη καὶ προείρηται) καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἄγων αὐτόν τε τὸν Γελίμερα σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ συγγενέσι, καὶ πάσῃ τῇ θεραπείᾳ αὐτοῦ, καὶ τιμῆς μεγάλης παρὰ τοῦ Βασιλέως ἠξίωτο. Εἶτα καὶ θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε, τελουμένης ἁμίλλης ἵππων ἐν τῷ Θεάτρῳ, αὐτοῦ τε τοῦ αὐτοκράτορος (ὡς ἔθος) προκαθημένου, καὶ τῆς Γερουσίας παρούσης, καὶ τοῦ δήμου παντός. Καὶ προῄει μὲν ἐκ τῆς τῶν ἵππων ἀφετηρίας ὁ ἀρχιστράτηγος Βελισάριος τῆς πορφυρίδος τοῦ Γελίμερος παρεπομένου ἐχόμενος τῇ χειρί· συμπαρωμάρτουν C δ' αὐτῷ καὶ οἱ τῶν τάξεων Στρατηγοί, καὶ Ταγματάρχαι καὶ Λοχαγοί, καὶ οἱ τοῦ Γελίμερος συγγενεῖς. Ἤδη δ' ἐφθακὼς ἔναντι τοῦ αὐτοκράτορος ὁ Βελισάριος, πείθει τὸν Γελίμερα, εἰς τοὔδαφος καταβαλεῖν ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἀπονεῖμαι τῷ Βασιλεῖ τὴν προσκύνησιν. Ὁ δ' ἐποίει τὸ προσταττόμενον, καταχεόμενος δάκρυσι. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βελισάριος προσούδισεν ἑαυτόν, ἐνδεικνύμενος τῷ Γελίμερι, ὅτι οὐχ ὡς αἰχμάλωτος ἐκεῖνος τοῦτο ποιῆσαι ἀπῄτητο, ἀλλ' ὅτι οὕτω νενόμισται προσκυνεῖσθαι τῶν Ῥωμαίων τοὺς Βασιλεῖς, καὶ οἱονεὶ κουφίζων αὐτῷ τὸ δυστύχημα. Καὶ τὴν ἴσην δὲ τῇ Βασιλίσσῃ προσκύνησιν ἀπονείμαντα τὸν Γελίμερα, καταγωγὴ δέχεται λαμπρὰ καὶ θεραπεία βασιλικὴ προητοιμασθεῖσα αὐτῷ. Μεθ' ἡμέρας δέ τινας αὖθις ἱππηλασίας ἀγομένης κατὰ τὸ Θέατρον, τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου διὰ μέσης τῆς πόλεως κο- D μιζόμενα καὶ θεατριζόμενα, εἰσήγοντο εἰς τὸ Στάδιον, ἀκόντια καὶ θρόνοι, καὶ φορεῖα κατασκευῆς γυναικείας, χρυσοῦ τὰ πάντα πεποιημένα, καὶ λίθοις τιμαλφέσιν ἐπικοσμούμενα, καὶ κλίνη ὁμοία, καὶ χρυσόπαστοι τάπητες, καὶ σκεύη τὰ ταῖς τραπέζαις ὑπηρετούμενα, τὰ μὲν ἐκ χρυσοῦ εἰργασμένα, τὰ δ' ἐξ ἀργύρου πεποιημένα, καὶ ἐκπώματα χρύσεά τε καὶ λιθοκόλλητα, καὶ ἁλουργεῖς ἐσθῆτες, καὶ πέπλοι παρόμοιοι, καὶ βασίλειοι στέφανοι, καὶ κόσμοι γυναικῶν διάλιθοί τε καὶ περιμάργαροι, καὶ ἄλλα πλεῖστα, καὶ ἀριθμὸν σχεδὸν ὑπερβαίνοντα. Καὶ ἐπὶ πᾶσι, λάρνακες ἑπτὰ χρυσίου μεσταί, καὶ βίβλοι τῶν θείων Εὐαγγελίων, χρυσῷ περιλαμπόμεναι πάντοθεν, καὶ λίθων παντοίοις γένεσι ποι- E κιλλόμεναι. Τὰ μὲν οὖν τοῦ θριάμβου ἦσαν ἐν τούτοις. Βελισάριος δὲ καὶ ὑπατείας ἠξίωτο.

η'. Ἤδη δὲ τοῦ τῶν Οὐανδήλων πολέμου καταλυθέντος, στέλλεται παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς Ῥώμην, ταύτην τε καὶ πᾶσαν αὐτῇ τὴν Ἰταλίαν παραστησόμενος, ὑπὸ Γότθων κατεχομένην, ὧν Θευδάτος ἦν ἡγεμών. Τοῦτο μαθὼν ὁ Θευδάτος, Ἀγαπητὸν τὸν τῆς Ῥώμης μέγαν Ἀρχιερέα, ἄνδρα θεσπέσιον, στέλλει τῷ Βασιλεῖ πρεσβευσόμενον. Ὁ δὲ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, καὶ

τῷ Ἰουστινιανῷ ἐντυχών, πρῶτον περὶ Θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθῆς διαλέγεται πίστεως, καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς Νέας Ῥώμης ἀναγωγὴν, Ἀνθίμου ὑπ' αἰτίαν πεποίηται, ὅτι τε μὴ κανονικῶς ἐκ Τραπεζοῦντος, ἣ τῶν εἰς τὸν Πολεμονιακὸν Πόντον κειμένων πόλεων τυγχάνει μητρόπολις, εἰς τὴν Κωνσταντίνου μετῴκιστο, καὶ ὅτι καὶ τῆς Σευήρου κακοδοξίας μετέσχηκεν. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ σπουδῇ τῆς Βασιλίδος τὸν Ἄνθιμον τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιώσας καθέδρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς οἰκείας ἀντείχετο πράξεως. Ἐνισταμένου δ' ἔτι τοῦ θείου Ἀγαπητοῦ, καὶ ἀπείλει αὐτῷ, κύριος εἶναι λέγων, πράττειν ὃ βούλοιτο. Ὡς δ' ἐπεγέλα ἀπειλοῦντι τῷ Βασιλεῖ ὁ Ἀρχιερεύς, καὶ ἀδεῶς ἂν δέξασθαι καὶ τὴν σφαγὴν ἀντεπῆγε, καὶ μακάριος εἶναι, ἔλεγεν, εἰ τοιούτου τέλους ἀξιωθείη, ᾐδέσθη ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ μεταβαλὼν, ὑπὸ ζήτησιν τὴν πρᾶξιν καθίστησι. Καὶ ἀντεῖπον μέν τινες τῶν Ἀρχιερέων τῷ Πάπᾳ Ῥώμης Ἀγαπητῷ, τῇ Βασιλίσσῃ χαριζόμενοι, παρ' ἧς καὶ χρήμασιν ὑπεφθάρησαν. Πάντων δ' ἐκεῖνος τῇ ἀληθείᾳ συνηγορῶν, ὑπερτέρησε, καὶ ὁ Ἄνθιμος τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκβέβλητο, ἔτος ἓν ἀπολαύσας, αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως αἰδεσθέντος τὸν ἱερώτατον Πάπαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἀντεισάχθη δὲ Μηνᾶς, ἀνὴρ εὐσεβέστατος, αὐχῶν μὲν πατρίδα τὴν κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξάνδρειαν, ἐκφὺς δ' ἑνὸς τῶν ἐν ταύτῃ ἐπιφανῶν, καὶ λόγων οὐκ ὢν ἀνομίλητος, καὶ μάλιστά γε τῶν θειοτέρων. Οὕτω δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης Μηνᾶς ὁ θεῖος τυχών, ἢ μᾶλλον ἐκείνης εὐτυχησάσης αὐτόν, Σύνοδον μερικὴν συγκροτεῖ, σὺν τῷ Πάπᾳ Ἀγαπητῷ, καὶ ἀναθέματι περιβάλλει Σευῆρον καὶ Εὐτυχῆ, καὶ Πέτρον, καὶ τὸν Ἁλικαρνασσέα Ἰουλιανόν, καὶ τὸν Ἄνθιμον ὡς ἐκείνοις ὁμόφρονα. Ἔτι δ' ἐν τῷ Βυζαντίῳ διάγων ὁ ἱερώτατος Πάπας Ἀγαπητός, μετήλλαξε τὴν ζωήν. Ὁ μέντοι Μηνᾶς ἐπὶ δέκα καὶ ἓξ τὴν ἐκκλησίαν εὐσεβῶς ἰθύνας ἔτη, τὸν βίον κατέλυσε. καὶ ἀνήχθη εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν καθέδραν τῆς Νέας Ῥώμης Εὐτύχιος, προστὰς ὀρθοφρόνως τῆς ἐκκλησίας ἐνιαυτοὺς δυοκαίδεκα. Ἐφ' οὗ καὶ ἡ πέμπτη συνήθροιστο Σύνοδος τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων Πατέρων, ὧν ἐξῆρχε Βιγίλιος Πάπας Ῥώμης, καὶ ὁ εἰρημένος Εὐτύχιος, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριος. Συνήθροιστο δὲ κατὰ τοῦ Ὠριγένους, καὶ τῶν ἀλλοκότων ἐκείνου δοξῶν, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου πρεσβευσάντων Διδύμου καὶ Εὐαγρίου· οἵ τινες τῶν ψυχῶν προΰπαρξιν ἐδογμάτιζον, καὶ τέλος τῆς κολάσεως ἔλεγον, καὶ τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ ἕτερα πλείονα· οὓς καὶ ἀναθέματι σὺν τοῖς αὐτῶν ὑπέβαλε δόγμασιν. Ἀλλὰ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον τὰ Νεστορίου φρονοῦντα, ἢ μᾶλλον ἐκείνου γεγονότα διδάσκαλον, καὶ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ παρόντος ἐν τῇ Συνόδῳ, καὶ συνευδοκοῦντος οἷς οἱ θεῖοι Πατέρες ἐκεῖνοι θεοφιλῶς ᾠκονόμησαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ συνήνεκτο. Ὁ Βελισάριος δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, πρῶτον μὲν πολιορκίᾳ λαμβάνει Νεάπολιν, εἶτα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ῥώμην ἐπιδημήσας, ὁμοῦ μὲν δυνάμει, ὁμοῦ δὲ καὶ τῇ τῶν ἀστῶν εὐνοίᾳ, γέγονε καὶ ταύτης ἐντός. Ὁ γὰρ τῶν Γότθων ἄρχων Θευδάτης ἐν Ῥαβέννῃ διάγων ἐτύγχανε. Καὶ Μεδιόλανα δὲ ἡ πόλις κατεσχέθη παρὰ Ῥωμαίων. Τῶν δὲ Γότθων αὖθις πολιορκούντων αὐτὸν, ὁ Βασιλεὺς τὸν Ναρσῆν μετὰ δυνάμεως ἐπαρήξειν τῷ Βελισαρίῳ ἀπέστειλεν. Ἦν δὲ ὁ Ναρσῆς ἐκτομίας,

Agapeti Papæ Roman. legatio apud Juſtinianum.

Actus, primum de Deo & recta in eum fide diſſerit, & Anthimi collocationem in Novæ Romæ ſede incuſat: neque enim eum Trapezunte, urbium Polemoniaci Ponti Metropoli, Byzantium rite translatum, prætereaque perverſa opinione Severi imbutum eſſe. Verum Imperator, qui Anthimum interceſſione conjugis Conſtantinopolitanum Patriarcham deſignarat, acta ſua reſcindere noluit, & divino Agapeto acrius inſtanti, minatus, ſe ſuo arbitratu quod vellet, poſſe agere dixit. Cum autem Pontifex ad minas riſiſſet, ſeque cædem etiam æquo animo laturum eſſe reſpondiſſet, ac beatum fore, ſi talis ſibi vitæ exitus daretur: verecundatus Imperator, mutataque ſententia, rem examinandam propoſuit. Ac nonnulli e primoribus ſacerdotibus Agapeto Papæ Romano in Imperatricis gratiam ſunt refragati, ab eadem quoque largitionibus corrupti; quos tamen ille qui veritatem defendeſſet, omnes ſuperavit. Itaque Anthimus, throno, quem annum unum occuparat, eſt ejectus, Imperatore ſanctiſſimum Papam & veritatem reverito, & in ejus locum ſuffectus Menas vir ſummæ pietatis, Alexandrinus patria, & illuſtri genere ortus, litterarum non expers, ſacrarum maxime.

Menas Anthimo ſubſtituitur.

Divinus igitur Menas hoc modo Patriarchatu potitus, ac ipſe potius felici ſorte Patriarchatui traditus, particulari Concilio cum Pontifice Agapeto convocato, Severum, Eutychem, Petrum, Halicarnaſſeum Julianum, & Anthimum aſſenſorem illorum anathemate notat. Cæterum ſanctiſſimus Papa Agapetus, Conſtantinopoli defunctus eſt. Menas cum Eccleſiam per annos XVI. pie gubernaſſet, obiit. Ei ſucceſſit Eutychius, recteque præfuit per annos duodecim. Sub hoc, quintum Concilium eſt coactum CLXV. ſanctorum Patrum, quorum princeps fuit Vigilius Papa Romanus, & is, cujus jam facta mentio eſt, Eutychius, & Alexandrinus Apollinaris. Concilii hujus indicti cauſa fuit Origenes, ejuſque perverſæ opiniones, & ſectatores ejus Didymus atque Evagrius: quorum dogma fuit, animas ante corpora extitiſſe, & ſupplicii finem eſſe, & dæmones priſtinam dignitatem recuperaturos, aliaque plura. Hos, eorumque dogmata, necnon Theodotum ex Mopſueſtia Neſtorii ſuffragatorem, vel magiſtrum potius illius, anathemate notarunt, cum Juſtinianus Concilio intereſſet, & pia decreta Patrum approbaret. Atque hæc ita geſta ſunt. Beliſarius autem cum in Italiam trajeciſſet, primum Neapolim obſidione capit. Deinde Romæ quoque ipſius potitur, partim vi, partim benevolentia civium. Nam Gothorum Rex Theudatus Ravennæ degebat. Mediolanum item Romani ceperunt. Quæ urbs cum a Gothis denuo obſideretur, Imperator Narſetem Beliſario ſuppetias mittit, eunuchum illum quidem, cæterum virum ſtrenuum, & rei mi-

Agapetus & Menas damnant Severianos.

Eutychius.

Quintum Concilium.

Origenica dogmata.

Edit. Pariſ. pag. 68.

Beliſarius rem bene gerit in Italia contra Gothos.

Narſes Eunuchus.

LIBER XIV. litaris peritiſſimum, & iis qui rerum potiebantur, familiarem. Verum inter hos duos parum conveniebat. Nam cum Beliſarius ſummam rerum bene geſtarum ſibi vendicaret, Narſes autem illius auſpiciis militare videri nollet: ſejuncti diverſis in locis bellum adminiſtrarunt, eaque cauſa fuit, cur alicubi impegerint. Nam Imperatorii milites commeatus inopiam cauſantes, Gotthis Mediolano ceſſerunt, & majus forſitan ex eorum diſſenſione malum eſſet ortum, niſi Imperator Narſetem per litteras revocaſſet.

IX. Poſt id Beliſarius ſolus rem gerens, omnem Italiam & urbes ejus ſubegit, & Barbaris tantum ſui & terrorem & amorem incuſſit, ut & ſuum imperium illi deferrent, orarentque ut Rex ſuus eſſe dignaretur, ſe ſuaque omnia illius fidei permittentes. At ille, ut Cæſarienſis Procopius, qui ſub illo militavit, refert, numquam ſe commiſſurum eſſe dixit, ut vivente Juſtiniano Rex appellaretur. Hinc invidia conflata, ab imperatore ob calumniam affectati imperii accerſitur, per ſpeciem ejus in Orientem ad bellum Medicum ablegandi. Interea Augusta Theodora obit, cum in imperio vixiſſet annos XXI. & menſes III. Eccleſia magna jam abſoluta & conſecrata, accidit, ut magnus globus verſus Orientem collocatus ex terræ motu caderet, eoque caſu & Ciborium ſacræ Menſæ, & ipſa ſacratiſſima Menſa, & Ambo contereretur. Qua de cauſa Trullum etiam juſſu Imperatoris demoliti, denuo inſtaurarunt, XXV. pedibus altius eductum, & ab Eutychio Patriarcha denuo conſecratum. Hoc Imperatore etiam cetus ille captus eſt, qui Byzantiis ultra L. annos moleſtus fuit, quem Porphyrium appellabant, non ille quidem ſemper apparens, ſed ex intervallis. Cæterum quoties apparebat, cum multas naves demergebat, tum multis hominibus exitium afferebat. Qui cum multis machinis peteretur, eæque omnes eſſent irritæ, tandem in perſequendis delphinis captus eſt: qui cum prope terram confugiſſent, ille impetum non inhibuit, donec proxime terram provectus, in uliginem & profundum lutum incidiſſet, unde emergere non potuit. Qua accolæ cognito, marinam illam belluam ſecuribus & bipennibus confecerunt, & funibus, qua craſſior erat, alligatis, boum jugis in terram pertraxerunt. Ejus longitudo XXX. cubitorum fuit, latitudo X, ut Procopius Cæſarienſis refert. Eodem etiam auctore, Juſtiniani temporibus tela ſerica a Romanis texi cœpit, quæ prius a Perſicis mercatoribus tantum afferebatur, cum ignorarent quomodo fieret, neque ſcirent fila eſſe vermium. Cæterum duo monachi ex India Byzantium profecti, originem illius declararunt, polliciti, ſe fœtum illorum vermium, ova nimirum perexigua allaturos,

Theodoræ obitus.

Edit. Paris. pag. 69.

Porphyrius cetus.

Serica tela.

A ἄλλως μέντοι γενναῖός τε καὶ στρατηγικώτατος, καὶ τοῖς κρατοῦσιν ᾠκειωμένος. Ἀλλήλοιν δ' οὐ μὴ συμφωνοῦντε τούτω τὼ στρατηγὼ τὼ δεινὼ (ὁ μὲν γὰρ Βελισάριος ἑαυτοῦ τῶν κατορθωμάτων ἤθελε τὸ πᾶν ἐπιγράφεσθαι· ὁ δέ γε Ναρσῆς οὐκ ἠνείχετο ὑπ' ἐκείνου τετάχθαι) διῃρέθησαν, καὶ ὁ μὲν ἄλλῃ, ὁ δ' ἄλλῃ διετίθουν τὸν πόλεμον, διὸ καὶ ἐσφάλησαν ἔν τισι. Τῶν γὰρ Μεδιολάνων οἱ τοῦτο φρουροῦντες βασιλικοὶ τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν προβαλλόμενοι, τοῖς Γότθοις ἐξέστησαν, καὶ τάχα καὶ εἰς μεῖζόν τι κακὸν ἡ ἔρις ἂν ἀμφοῖν [illegible], εἰ μὴ ὁ Βασιλεὺς τὸν Ναρσῆν διὰ γραμμάτων πρὸς ἑαυτὸν μετεστείλατο.

θ'. Ἐντεῦθεν μόνος αὖθις ὁ Βελισάριος στρατηγῶν, πᾶσαν τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ὑφ' ἑαυτὸν ἐ- B ποιήσατο, καὶ τοσοῦτον τοῖς βαρβάροις καὶ φοβερὸς καὶ ἐράσμιος γέγονεν, ὡς καὶ τῆς σφῶν ἀρχῆς αὐτὸν ἀξιοῦν, καὶ βασιλέα ἱκετεύειν αὐτὸν γενέσθαι σφῶν, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ σφέτερα πάντα ἀνατιθεμένων αὐτῷ. Ὁ δέ, Οὐκ ἄν ποτε ζῶντος Ἰουστινιανοῦ, ἔφη, βασιλεὺς αὐτὸς κληθῆναι ἀνέξομαι, ὡς περὶ τούτων ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος, αὐτῷ τότε συστρατευόμενος, ἔγραψεν. Ἐντεῦθεν τοίνυν ἐπίφθονος γεγονὼς διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς βασιλείας ἐρῶν, καὶ ὃς αὐτὸν ἐκεῖθεν μετεκαλέσατο, ὡς εἰς τὴν ἕω στρατεύσοντα, καὶ τὸν Μηδικὸν ἐμπιστευθησόμενον πόλεμον. Τελευτᾷ μέντοι καὶ ἡ Αὐγοῦστα Θεοδώρα, ἐπιβιοῦσα τῇ βασιλείᾳ ἔτη εἴκοσι πρὸς ἑνί, καὶ μησὶ τρισί· τῆς δὲ μεγάλης Ἐκ- C κλησίας ἀπαρτισθείσης ἤδη καὶ καθιερωθείσης, συνέβη πεσεῖν ἐκ σεισμοῦ τὴν πρὸς ἀνατολὴν μεγάλην σφαῖραν τοῦ τοιούτου ναοῦ, ἣ πεσοῦσα τότε Κιβώριον τῆς ἁγίας Τραπέζης, καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, καὶ τὸν Ἄμβωνα συνέτριψεν, ὅθεν λέγεται καὶ τὸν Τροῦλον προστάξει τοῦ Βασιλέως καθαιρεθῆναι, καὶ αὖθις ἀνεγερθῆναι ἐπὶ πόδας εἴκοσι καὶ πέντε μετεωρότερον, καὶ καθιερωθῆναι παρὰ Εὐτυχίου τοῦ Πατριάρχου τὸ δεύτερον. Ἐπὶ τούτου τοῦ Βασιλέως καὶ τὸ κῆτος ἑάλω, ὃ εἰς πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα Βυζαντίοις ἠνώχλει ἐνιαυτούς, ὃ Πορφύριον ἐκάλουν, οὐκ ἀεὶ μὲν φαινόμενον, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων. Ὅτε δ' ἐφαίνετο, πολλὰς μὲν τῶν νηῶν ὑποβρυχίους ἐτίθει, πολλῆς δὲ φθορᾶς αἴτιον ἀνθρώποις ἐγένετο, καθ' οὗ πολλαῖς μὲν ἐ- D χρήσαντο μηχαναῖς, πᾶσαι δ' ἦσαν ἄπρακτοι, ἑάλω μέντοι δελφῖνας διῶκον. Οἱ μὲν γὰρ ἐκεῖνοι φεύγοντες, τῇ γῇ προσεπέλαζον, τὸ δὲ τὴν κατ' ἐκείνων ὁρμὴν οὐκ ἀνέκοπτεν, ἕως ἀγχοτάτω που τῆς γῆς γεγονός, ἰλύϊ βαθείᾳ καὶ τελματώδει ἐμπέπτωκεν. Ἔνθα δὴ τῷ πηλῷ προσεπέπλαστο καὶ τοῦ τέλματος, ὅπως ἔτι ἀναδῦναι ἐδεδύνητο. Ὃ τοῖς περιοίκοις γνωσθέν, ὥπλισαν αὐτοὺς κατὰ τοῦ θαλαττίου τούτου θηρός, καὶ ἀξίναις αὐτὸ συγκόψαντες καὶ πελέκεσιν, ἀπέκτειναν. Εἶτα σχοίνοις τῶν ἀδροτέρων τοῦτο ἐξάψαντες ζεύγεσι βοῶν, αὐτὸ τῆς θαλάσσης ἐξείλκυσαν. Ἦν δὲ τὸ μὲν μῆκος αὐτοῦ τριάκοντα πηχῶν, ἐς δέκα δ' εὐρύνετο, ὡς ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος καὶ περὶ τούτου ἱστό- E ρησεν. Ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ Βασιλέως κατὰ τὴν αὐτοῦ συγγραφὴν, καὶ τὰ τῶν Σηρῶν νήματα, ἡ μέταξα δηλαδή, παρὰ Ῥωμαίοις γίνεσθαι ἤρξατο. Ἠγοῦντο μὲν γὰρ ἐκ Περσῶν ὠνούμενοι δι' ἐμπόρων παρὰ Ῥωμαίοις τὰ τῆς μετάξης χρήματα· οὐκ ᾔδεσαν μέντοι, οὐδ' ὅπως γίνοιτο, οὐδ' ὅτι νήματα σκωλήκων ἐστί. Μοναχοὶ δὲ δύο τινὲς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐξ Ἰνδίας ἀφικόμενοι, τὴν ταύτης γένεσιν διηγήσαντο, καὶ ὑπισχνοῦντο κομίσαι τῶν σκωλήκων ἐκείνων γόνον ᾠά, ὄν-

Digitized by Google

A τῷ ὄγκῳ βραχύτατα, καὶ δεῖξαι Ῥωμαίοις, ὅπως ἐκεῖνα ζωογονοῦνται θαλπόμενα, καὶ εἰς σκώληκας μεταμείβονται, καὶ ὅπως δημιουργοῦσι τὴν μέταξαν, τὴν φύσιν χρῶνται διδάσκαλον. Τούτους τοίνυν τοὺς Μοναχοὺς ὁ Βασιλεὺς Ιουστινιανὸς δωρεαῖς τε πρὸς τὸ παρὸν, καὶ πρὸς τὸ μέλλον λαμπραῖς ὑποσχέσεσι πρὸς τὸ ἔργον ἐπέῤῥωσεν. Οἱ δὲ πάλιν τὰ Σηρῶν ᾠὰ μετακομίσαντες εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς σκώληκας ταῦτα μεταμείψαντες κόπρῳ ἐνθέμενοι, καὶ ταύτῃ θερμήναντες, καὶ συκαμίνου ἔθρεψαν φύλλοις, καὶ μέταξαν εἰργάσαντο δι' αὐτῶν, κἀντεῦθεν τὰ λοιπὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐγνώσθη, ὅπως ἐργάζοιντο μέταξα. Ἐπιβουλῆς δὲ παρὰ πολλῶν μελετωμένης μηνυθείσης τῷ Βασιλεῖ, καὶ ὁ Πατρίκιος Βελισάριος κατηγορήθη μετέχειν αὐτῆς, καὶ ἀφείλετο μὲν ὁ Βασιλεὺς τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ ξύμπαντας, B ἐκεῖνον δ' ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀφῆκε τηρούμενον· τελευτήσαντος δὲ, ἡ τούτου περιουσία τοῖς βασιλικοῖς ἀπετίθετο θησαυροῖς. Ιουστινιανὸς δὲ περὶ τὰ τελευταῖα αἱρέσει ἁλώσιμος γεγονὼς τῇ τῶν Ἀφθαρτοδοκητῶν, οἳ οὐ φθαρτὴν τὴν σάρκα προσλαβεῖν τὸν Κύριον, ἀλλ' ἄφθαρτον ἅμα τῇ προσλήψει εἶναι αὐτὴν δογματίζουσιν, ὑπὸ ταύτην ἅπαντας ἔσπευδεν, ἀντιλέγοντα δ' αὐτῷ καὶ ἀντιπαρατιθέμενον τὸν Πατριάρχην Εὐτύχιον ὑπερόριον ἔθετο εἰς Ἀμάσειαν, καὶ προχειρίζεται Πατριάρχης ὁ ἀπὸ Σχολαστικῶν Ιωάννης, Ἀντιοχείας ὢν ἀποκρισιάριος, καὶ ἐτελεύτησεν, οὕτω φρονῶν Ιουστινιανὸς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ, μῆνας ἑπτὰ, ἡμέρας τρισκαίδεκα, τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Ιουστίνῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών.

C ι. ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ δὲ τὸ γένος τυγχάνων Ἰλλυριὸς, Κουροπαλάτης πρὸ τῆς Βασιλείας τετίμητο, καὶ ἦν τὴν φύσιν εἰς ἅπαντα δεξιὸς, τὴν γνώμην τε μεγαλόψυχος· ὃς εὐσεβὴς ὢν τοὺς παρὰ τοῦ Ιουστινιανοῦ δομηθέντας ἐπεκόσμει ναοὺς, καὶ τὰς ἀψῖδας ἄμφω τῷ ναῷ τῷ ἐν Βλαχέρναις προσέθετο ἐκ καινῆς, ὡς εἶναι τοῦτον σταυροειδῆ· καὶ τὸν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ναὸν τῶν κορυφαίων Ἀποστόλων πολυτελῶς ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῶν θείων Ἀναργύρων ναὸν ἐν τοῖς Βασιλίσκου· καὶ τὸν τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης, καὶ τὸν τοῦ παλατίου Χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ Οὐάλεντος ἀνεκαίνισε, καὶ πλεῖστα δ' ἕτερα. Ἦν δὲ τούτῳ γαμετὴ Σοφία, ἣν καὶ Αὐγοῦσταν ἔστεψεν, ἧς ὀνόματι καὶ τὸν λιμένα τῶν D Σοφιῶν ᾠκοδόμησε, καὶ βασίλεια πρὸς τῆς πόλεως, Σοφιανὰ δι' ἐκείνην καὶ τὸν τόπον καὶ ταῦτα κατονομάσας, ἐν οἷς καὶ ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγένετο τόδε,

Ὁππόθι τεμνομένης χθονὸς ἄνδιχα πόντον ἀνοίγει
 Πλαγκτὸς ἀλικλύστου πορθμὸς ἐπ' ἠόνας,
Χρύσεα συλλέκτρῳ τὰ δ' ἀνάκτορα θῆκεν Ἀνάσσῃ
 Τῇ πολυκυδίστῃ θεῖος ἄναξ Σοφίῃ.
Ἄξιον, ὦ Ῥώμη, μεγαλόκρατες ἀντία σεῖο
 Κάλλος ἀπ' Εὐρώπης δέρκεται εἰς Ἀσίην.

Αὕτη ἡ Βασιλὶς Σοφία ἀκριβωσαμένη πάντας τοὺς δανειστὰς, καὶ ὅσα τινὲς αὐτοῖς ὤφειλον, εἴ τε δι' ἐγγράφων, ἢ καὶ δι' ἐνεχύρων, κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ E δάνεια οἴκοθεν, ἔλαβε δὲ τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ τὰ μὲν ἐνέχυρα τοῖς δεσπόταις ἐπέδωκε, τὰ δ' ἔγγραφα ἐξηφάνισε. Νοσεροῦ δὲ τυχὼν σώματος ὁ Βασιλεὺς οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συνεχῶς προϊὼν, τοὺς ἀδικεῖν βουλομένους, ὡς μηδενὸς ὄντος τοῦ ἐκδικοῦντος, ἀδεεστέρους ἐποίησε. Καί ποτε προελθὼν, ἠνωχλήθη παρὰ πολλῶν ὡς ἀδικουμένων. Γέγονεν οὖν ὁ τῶν ἀδικου-

A & oſtenſuros Romanis, quemadmodum illa fovando animata, in vermes mutentur, & ſericum texant, natura magiſtra uſi. Eos monachos Juſtinianus in præſentia muneribus, de cætero magnis pollicitationibus ad illud peragendum confirmavit. Itaque ſerum ova Byzantium attulerunt, & in fimo collocata, in vermes transformarunt, & mori foliis aluerunt, indeque ſericum confecerunt. Ex eo igitur Romani cognovere, quo pacto ſericum conficiatur. Cum autem Juſtiniano multorum inſidiæ nunciarentur, quarum etiam Beliſarius Patricius eſſet particeps: (*Beliſarius in ordinem cogitur.*) ſatellites ei omnes ademit, ipſumque domi cuſtodiri juſſit, ejuſque mortui opes in fiſcum omnes ſunt relatæ. Sub B extremam ætatem in eorum hæreſim (*Juſtiniani hæreſis.*) incidit, qui opinantur Dominum non mortalem carnem aſſumpſiſſe, ſed eam ſimul atque aſſumpta eſſet, immortalem extitiſſe. In quam opinionem cum omnes adductos vellet, Eutychium (*Edit. Pariſ. pag. 70.*) Patriarcham refragantem & adverſantem, Amaſiam relegavit, deſignato Patriarcha Joanne Ex-Scholaſtico, Antiocheno Apocriſiario. In eaque opinione deceſſit Juſtinianus, cum regnaſſet annos XXXVIII. menſes VII. dies XIII. Imperio conſobrino ſuo Juſtino relicto.

X. JUSTINUS, natione Illyrius, (*JUSTINUS.*) ante Imperium Curopalatæ honorem geſſit, vir ingenio ad omnia habili & magnanimus. Sacras ædes a (*Structuræ Juſtini.*) C Juſtiniano extructas, pro ſua pietate adornavit, & utrumque fornicem templo Blacherniano addidit, ut formam crucis exprimat; & in Orphanotropheo templum Principum Apoſtolorum magnis ſumptibus extruxit, & Sanctorum Anargyrorum in Baſiliſci tractu. Item Divæ Theclæ Protomartyris, & Aureum triclinium Palatii, & magnum Valentis aquæductum renovavit, atque alia plura. Uxorem Sophiam Auguſtali corona ornavit, (*Sophiæ portus.*) ejuſque nomine Portum Sophiarum extruxit, & Regiam ante urbem, quam & ipſam vicinaque loca, ejus gratia Sophiana nominavit. Ei hoc Agathiæ Epigramma eſt inſcri-D ptum:

Qua reſonante freto fluctus cava littora tundunt,
 Et duplici Pontus nomine findit humum,
Inclytus uxori celebranda palatia ſtruxit
 Rex Sophiæ, multos quam decoravit honos.
Quam bene, Roma, potens tua gloria conſiſtit, unde
 Europę atque Aſię fertilis arva patent.

Hæc Imperatrix Sophia fœneratoribus omnibus perquiſitis, & ære (*Sophiæ benignitas.*) alieno, quod eis ſive ex ſyngraphis, E ſive pignoribus poſitis deberetur, debita de ſuo diſſolvit, pignora dominis reſtituit, & ſyngraphas abolevit. Sed Imperator cum eſſet morbido corpore, neque frequenter in publicum prodiret, multos ad inferendam aliis injuriam, quaſi nullus earum vindex eſſet, audaciores (*Severitate judicum compreſſæ injuriæ.*) reddidit. Cum autem aliquando progreſſus a multis vexaretur de injuriis conquerentibus, deque iis vin-

LIBER XIV.

dicandis cogitaret : quidam ed eum acceſſit , qui pollicebatur , ſi Præfectus crearetur , & poteſtatem ad certum tempus in omnes acciperet , neminem inventum iri cui fieret injuria . Ea pollicitatione delectatus Imperator , hominem Præfectum deſignat . Is cum pro tribunali ſederet , & quidam ea illuſtrioribus Senatoribus accuſatus a quodam & accerſitus , ſe non ſiſteret , ei denuo denunciat . At ille ne tum quidem adeſt , contempto apparitore , ſed ad Imperatoris convivium ſe confert , quo invitatus erat . Eo Præfectus cognito , & ipſe Regiam ingreſſus , quamvis convivio jam inchoato , ad Imperatorem ait , *Se illi promiſiſſe , intra tantum tempus reliĉturum neminem cui fieret injuria : idque omnino effecturum , ſi poteſtatis Imperatoriæ auxilium atque auĉtoritas ſibi ſuppeteret . Sin ipſe Imperator injurios foveret , iiſque amicis & convivis uteretur , ſe nullum factorum operæpretium . Aut igitur illis non dandam eſſe licentiam , aut ſibi magiſtratum abrogandum .* Ad ea Imperatore , ſi vel ipſe cuiquam injuriam feciſſet , ſe abduci jubente : Præfectus reum e convivio in Prætorium adduxit , auditaque utrinque cauſe , illum cum ſontem inveniſſet , plagis affecit , & accuſatori damnum cum acceſſione multiplici penſare juſſit . Ex eo homines ſui emolumenti cum aliorum detrimento ſtudioſi , modeſtiores facti & ad injuriam tardiores , cum iis quos læſerant , tranſegerunt . Perſica pax hoc Imperatore ſoluta eſt . Nam cum Romani Perſis annuas quingentas libras penderent , ut ſibi vicina Romanæ ditionis caſtella illæſa tuerentur , Juſtinus , qui turpe eſſe dicebat Romanos Perſis vectigales eſſe , aurum retinuit : miſſiſque legatis ad Aretham Æthiopum Regem , impetravit , ut Perſicas Provincias Æthiopiæ finitimas incurſaret ac prædaretur . Quibus de cauſis cum denuo bellum inter Romanos & Perſes exarſiſſet , Martinum Patricium cum Imperio contra eos in Orientem miſit , & quarto ejus anno commiſſo prælio , quamvis utrinque multi cecidiſſent , tamen victoria penes Romanos fuit . Cæterum Rex Perſarum Hormiſdas Ardamanem cum ingentibus copiis miſit ad Provincias Romanorum diripiendas , qui longe lateque pervagatus , maximaque præda repta , domum rediit , Martino Patricio ei obviam ire non auſo . Id Imperator ægerrime tulit , atque imperium Martino ebrogatum , in Archelaum contulit , & pacem cum Hormiſda fecit . Verum ea eo mœrore in phrenitidem incidit : fuit etiam pedibus æger . Et quia liberos non habebat , jam antea Tiberium Excubitorum Comitem adoptatum , Cæſarem appellarat . Morbo igitur liberatus , accerſito Patriarcha Eutychio (nam Joanne Ea-Scholaſtico mortuo reductus fuerat , & in Pontificiam Sedem reſtitutus) & Senatu atque omni Clero Eccleſiæ convocato , Tiberium Imperatorem ap-

Edit. Pariſ. pag. 72.

Perſica victoria.

Perſicæ pacis renovatio.

pag. 73. Juſtini teſtamentum & obitus.

A μένων ἐκδίκησις δέοι φροντίδος αὐτῷ. Φροντίζοντι δὲ περὶ τούτου, πρόσεισί τις ἐπαγγελλόμενος, εἰ Ἔπαρχος γένοιτο, καὶ κατὰ πάντων αὐτῷ δοθείη ἐξουσία δι' ὡρισμένου καιροῦ, μή τινα εὑρεθῆναι τὸν ἀδικούμενον. Ἡσθεὶς οὖν τῇ ὑποσχέσει ταύτῃ ὁ Βασιλεὺς, τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον προεχειρίσατο Ἔπαρχον. Ὁ δὲ προκαθίσας, προσελθόντος αὐτῷ τινός, καὶ αἰτιωμένου τῶν ἐπισημοτέρων συγκλητικῶν ἕνα, μετεκαλέσατο τὸν αἰτιώμενον· ἀλλ' οὐκ ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Εἶτα καὶ δεύτερον ἔθετο μήνυμα πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ καὶ τούτου καταφρονήσας, εἰς τὸ βασιλικὸν ἀπῄει συμπόσιον, ἔτυχε γὰρ κεκλημένος πρὸς τοῦτο. Ὡς δὲ τοῦτο ἔγνω ὁ Ἔπαρχος, ἀπῆλθε κἀκεῖνος εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εὑρὼν ἤδη συνιστάμενον τὸ συσσίτιον, καὶ φησὶ πρὸς B τὸν Βασιλέα. Ὑπεσχόμην σοι, Βασιλεῦ, διὰ τόσου καιροῦ μηδένα καταλιπεῖν ἀδικούμενον, τοῦτο δὲ πάντως μοι ἀνυσθήσεται, εἰ καὶ τὴν ἐκ τοῦ κράτους σου ἐπικουρίαν ἔχω, καὶ τὴν ῥοπήν· εἰ δὲ μᾶλλον αὐτὸς τῶν ἀδικούντων ἀντιποιῇ, καὶ φιλίας αὐτοῖς ἀξιούμενος, συνεστιωμένους ἔχεις, οὐδέν μοι ἔσται ἀνύσιμον· ἢ γοῦν μὴ μεταδίδου παρρησίας αὐτοῖς, ἢ παῦσόν με τῆς ἀρχῆς. Καὶ ὁ Βασιλεύς· Εἰ αὐτὸς ἐγώ εἰμι, φησίν, ἀδικῶν, ἐξανάστησόν με ἐντεῦθεν. Αὐτίκα τοίνυν ὁ Ἔπαρχος τὸν αἰτιώμενον ἐκεῖνον ἐκ τῆς πανδαισίας ἐξαναστήσας, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον καταστήσας, καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδιαιτήσας αὐτὸν, καὶ γνοὺς ἀδικοῦντα, ἐκεῖνον μὲν ἐκόλασε ταῖς εἰς C σῶμα πληγαῖς· τῷ δ' ἀδικουμένῳ ἐκ τῆς ἐκείνου ὑπάρξεως πολλαπλάσιον ἀποκατέστη τὸ ἀδίκημα. Ὅθεν δείσαντες, οἷς ἦν προαίρεσις πλεονεκτεῖν, τοῦ ἀδικεῖν ἀνεστάλησαν, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις εἰς συμβάσεις ἐχώρησαν. Αἱ δὲ πρὸς Πέρσας σπονδαὶ ἐπὶ τούτου τοῦ Βασιλέως ἐλύθησαν. δασμὸν γὰρ ἐνιαύσιον λίτρας πεντακοσίας τῶν Ῥωμαίων διδόντων αὐτοῖς, ἵνα τὰ σφίσιν ἀγχίθυρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἀβλαβῆ φυλάσσωνται φρούρια, ὁ Ἰουστῖνος ὡς ἐπονείδιστον εἶναι τὸ φορολογεῖσθαι παρὰ Περσῶν Ῥωμαίους λέγων, ἐπέσχε τὸ χρυσίον. Διαπρεσβευσάμενος δὲ πρὸς Ἀρέθαν τὸν Αἰθιόπων Βασιλέα, ἔπεισεν αὐτὸν, τὰ πλησιάζοντα τοῖς Αἰθίοψι τῆς τῶν Περσῶν ἐπικρατείας, καταδραμεῖν καὶ λῄσασθαι· διὸ D καὶ αὖθις μέσον Περσῶν καὶ Ῥωμαίων ἀνερριπίσθη πόλεμος. Στρατηγὸν οὖν τῆς Ἀνατολῆς ὁ Βασιλεὺς τὸν Πατρίκιον Μαρτῖνον προχειρισάμενος, ἔπεμψε κατ' αὐτῶν, καὶ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ συνέστη πόλεμος, καὶ πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρωθεν ἔπεσον, νικῶσι δ' ὅμως Ῥωμαῖοι. Ὁ δὲ τῶν Περσῶν κρατῶν Ὁρμίσδας Ἀρδαμάνην ἔπεμψε μετὰ βαρείας δυνάμεως, τὰ ὑπὸ Ῥωμαίους λῄσασθαι· ὃς πολλὴν ἐπελθὼν χώραν Ῥωμαϊκὴν, καὶ λείαν πλείστην ἐξ αὐτῆς ἁρπάσας, ἐπανῆλθε, τοῦ Πατρικίου Μαρτίνου μὴ τολμήσαντος αὐτῷ ἀντεπεξελθεῖν. Ἀμαθὼν ὁ Βασιλεὺς, ἐν συμφορᾷ ἐποιήσατο, καὶ τὸν μὲν Μαρτῖνον τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, Ἀρχελάῳ δὲ αὐτὴν ἐνεπίστευσε, E καὶ πρὸς Ὁρμίσδαν σπονδὰς ἔθετο αὖθις. Ἐκ δὲ τῆς διὰ ταῦτα λύπης νόσῳ φρενίτιδι περιπέπτωκεν, ἤλγει δὲ καὶ τοὺς πόδας. Ἀμοιρῶν μέντοι γονῆς οἰκείας, ἔφθη τὸν Κόμητα τῶν Ἐξκουβίτων Τιβέριον υἱοποιησάμενος, καὶ Καίσαρα ἀνειπών. Ἀνεθεὶς δὲ τῆς νόσου, προσεκαλέσατο τὸν Πατριάρχην Εὐτύχιον (θανόντος γὰρ τοῦ ἀπὸ Σχολαστικῶν Ἰωάννου, πάλιν οὗτος ἐπανήχθη, καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀποκατέστη τὸν ἀρχιερατικόν,) συναθροίσας δὲ καὶ τὴν Σύγκλητον, καὶ μὴν καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἐκκλησίας, Βασιλέα τὸν Τιβέριον ἀνηγόρευσεν, ἐπ' ἀκροα-

ἀκροα-

ἀκροάσει πάντων αὐτοῦ ἐντειλάμενος, τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβεῖν, τοὺς ὑπηκόους εὐεργετεῖν, τοὺς ἀδικουμένους ἐκδικεῖν, τοῖς στρατιώταις μὴ ἐνδιδόναι πλεονεκτεῖν, μὴ μέγα ἐπὶ τῇ ἁλουργίδι φρονεῖν, τοῖς εὐποροῦσιν ἀπολαύειν τῶν οἰκείων ἀνεπιφθόνως παραχωρεῖν, τοῖς μὴ ἔχουσιν, ὡς δύναμις, ἐπαρκεῖν, τὴν βασιλίδα καὶ πρώην κυρίαν αὐτοῦ, προσηκόντως τιμᾶν. Ταῦτα παραινέσας καὶ συμβουλεύσας ὁ Ἰουστῖνος τῷ Τιβερίῳ, ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα.

ιά Στεφθεὶς δὲ ὁ ΤΙΒΕΡΙΟΣ ὑπὸ Εὐτυχίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν Ἀναστασίαν Αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, ἣ δύο αὐτῷ θυγατέρας ἐγείνατο, Χαριτὼ καὶ Κωνσταντίαν. Σοφία δὲ ἡ πρώην Βασίλισσα τῶν ἀνακτόρων ὑπεξελθοῦσα, εἰς τὰ ὁμώνυμα ἑαυτῇ κατῳκίσθη βασίλεια, βασιλικὴν αὐτῇ τοῦ Τιβερίου δόντος ὑπηρεσίαν, ὡς οἰκείᾳ μητρί. Οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ πρὸς Ὁρμίσδαν πρεσβείαν ἐποιήσατο, ἀνανεῶν τὰς σπονδάς. Ὁ δὲ τὴν ἀνανέωσιν οὐ προσήκατο· διὸ καὶ ὁ Τιβέριος πρὸς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον πολλὴν ἡτοίμασε στρατιὰν, καὶ Ἰουστινιανὸν τῶν ἐπισήμων τινὰ τῆς ἀνατολῆς προὐβάλλετο στρατηγόν. Ὃς ἐπὶ Πέρσας χωρήσας, ἐπεὶ πλησίον αὐτῶν ἐστρατοπεδεύσατο, εἰς λόγους ἥκει πρὸ παρατάξεως, καὶ ἔπεισεν αὐτοὺς. σπείσασθαι Ῥωμαίοις ἐπὶ τρία ἔτη. Ἤδη δὲ τοῦ τρίτου παραρρυησκομένου ἐνιαυτοῦ, Ὁρμίσδας ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς σὺν τῇ αὐτοῦ δυνάμει ἐπὶ τὴν Ἀρμενίων χωρεῖ. Τοῦτο εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ ἐκεῖ Ῥωμαίων στρατεύματα. Διαλεχθεὶς δὲ τούτοις ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς, θάρσος ἅπασιν ἐνεποίησε, καὶ τὴν πρὸς Ὁρμίσδαν μάχην ὑπέστησαν, καὶ μέχρι μέν τινος τῶν ἐκ τόξων κεχρημένοι βολαῖς οἱ Πέρσαι, ἐδόκουν ὑπερτερεῖν τῶν Ῥωμαίων τῶν ἀσπίσι καταφραγνυμένων ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ἀντεπεξιόντων. Ἐπεὶ δ' ἔγνωσαν οἱ Ῥωμαῖοι ἤδη κεκενῶσθαι τὰς φαρέτρας τοῖς ἐναντίοις, συνασπίσαντες ἀλλήλοις, καὶ ἀλαλάξαντες ἐνυάλιον, ἐπῆλθον τοῖς Πέρσαις κατὰ συστάδην, ἀγχεμάχοις ὅπλοις αὐτοὺς ἀμυνόμενοι. Οἱ δὲ πρὸς βραχὺ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑπομείναντες, τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται μὲν οἱ πλείους· τὸ δὲ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται· καὶ ἡ μὲν βασιλικὴ τοῦ Ὁρμίσδου σκηνὴ, καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἐκείνου πᾶσα, καὶ οἱ ἐλέφαντες τῷ Βασιλεῖ ὑπεξῄρηντο, τὰ δ' ἄλλα τοῖς στρατιώταις ἐδόθησαν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς Περσίδος ἐχώρησαν, καὶ χώραν πολλὴν αὐτῆς ἐλῄσαντο. Τότε καὶ τὸ τῶν Βλαχερνῶν λουτρὸν οἰκοδομεῖν ὁ Τιβέριος ἤρξατο, καὶ πολλοὺς ναοὺς καὶ δημοσίους οἴκους, ξενῶνας φημὶ καὶ γηροκομεῖα ἀνεκαίνισατο, καὶ τὸν Χρυσοτρίκλινον παρὰ Ἰουστίνου δομηθέντα προσεπεκόσμησεν. Εὐτυχίου δὲ τοῦ Πατριάρχου ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τὸ δεύτερον τὸν θρόνον τῆς Βυζαντίδος κοσμήσαντος καὶ ἐκλελοιπότος, χειροτονεῖται Πατριάρχης Διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς, ἀνὴρ ἱερώτατος. Τοὺς δ' εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀχθέντας δορυαλώτους Πέρσας ἅπαντας μεταμφιάσας ὁ Βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς, εἰς τὰ οἰκεῖα ἀφῆκεν ἐπανελθεῖν· οὓς ἀνελπίστως οἱ προσήκοντες θεασάμενοι, ὑπερεθαύμαζον, καὶ δι' ἐπαίνων τὸν Βασιλέα πεποίηντο. Ἐπὶ τούτου τοῦ Βασιλέως ὁ Χαγάνος ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς, ᾐτήσατο σταλῆναι αὐτῷ οἰκοδόμους, ἵνα αὐτῷ δομήσωνται λουτρόν. Σταλέντων δὲ, γέφυραν παρὰ τὸν Δάνουβιν ᾠκοδόμησε, βιασάμενος πρὸς τοῦτο αὐτοὺς, ἵνα δι' αὐτῆς ἀπόνως περαιούμενος, τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους λῄζηται. Ἐξ ἐθνικῶν δὲ πλῆθος ἐς χιλιάδας δώδεκα συνισάμενον ἀθροίσας ὁ Βασιλεὺς νέων καὶ σφριγώντων ἀνδρῶν, μὲν ἔτυπο κατειῶς, καὶ πολὺ τούτων μέρος διέφθαρτο. οἱ

pellat, eique mandat omnibus audientibus, ut Deum pie colat, ut ſubditis benefaciat, ut oppreſſis injuria opem ferat, ne militibus quidvis audendi licentiam tribuat, ne purpura efferatur, ut divitibus ſua re familiari extra invidiam fruendi det poteſtatem, ut pauperibus pro virili ſuccurrat, ut Imperatricem, dominam dudum ſuam convenienti honore afficiat. Quæ cum Tiberium monuiſſet, obiit anno Imperii XIII.

XI TIBERIUS ab Eutychio Patriarcha coronatus, uxorem quoque ſuam Anaſtaſiam Auguſtam ſalutavit: quæ duas ei filias peperit, Charitonem & Conſtantinam. Sophia vero Juſtini vidua, relicto aula in Regiam ſibi cognominem migravit, regio comitatu ei a Tiberio tamquam matri ſuæ attributo. Ad Hormiſdam Perſarum Regem de pace renovanda legatos miſit: qui cum renovationem eam recuſaſſet, Tiberius ad bellum Perſicum ingentes copias conſcribit, & Juſtinianum virum illuſtrem, Orientis ducem creat. Qui contra Perſas profectus, caſtris prope illos poſitis, & ad colloquium evocatis, perſuadet, ut triennii pacem cum Romanis faciant. Tertio anno jam exeunte, Hormiſdas Perſarum dux cum ſuis copiis Armeniam invadit: quæ res terrorem incuſſit Romanis legionibus, ſed Ducis ſui cohortationibus animis receptis, pugnare cum Hormiſda non recuſarunt. Ac quandiu Perſæ ſagittis utebantur, Romanis ſuperiores eſſe videbantur, qui ſe clypeis obſepiebant, nec contra ibant. Sed cum animadverterent Perſas jam pharetras exhauſiſſe, denſatis clypeis, & clamore bellico ſublato, illos invaſerunt, cominus haſtis & gladiis rem gerentes. Ibi hoſtes nec ad exiguum tempus eorum impetu tolerato in fugam verſi plerique cadunt, caſtriſque direptis regium Hormiſdæ tabernaculum & omnis ejus ſupellex & elephantes, Imperatori ſeliguntur, cætera militibus conceſſa. Romani in Perſidis interiora progreſſi, longe lateque prædas egerunt. Tunc Tiberius balneas Blachernias ædificare cœpit, multas & ſacras & publicas ædes inſtauravit, ut Hoſpitia & Senum receptacula, & Aureum triclinium a Juſtino conditum renovavit. Eutychio Patriarcha cum Byzantinam ſedem per IV. annos ſecundum ornaſſet, mortuo, Patriarcha eligitur magnæ Eccleſiæ Diaconus Joannes Jejunator, vir ſanctiſſimus. Perſas captivos Conſtantinopolim perductos, Imperator omnes magnifice veſtitos domum redire ſinit: quos ipſorum cognati præter ſpem conſpicati, magna cum admiratione Imperatorem collaudarunt: Cæterum Chaganus Avarum dux a Tiberio fabros petiit, qui ſibi balneas ædificarent. Iis miſſis, pontem in Danubio ſtruere coegit opifices, ut flumen citra periculum trajicere, & Romanas provincias populari poſſet. Imperator autem exercitum XII. millium robuſtorum juvenum ex gentibus coegit, quem ex ſuo no-

LIBER XIV.

TIBERIUS.

Charita & Conſtantina.

Juſtinianus Perſas profligat.

Edit. Pariſ. pag. 73.

Joannes Jejunator Patriarcha.

Tiberii clementia in captivos.

Chaganus pontem in Danubio extruit.

LIBER XIV. Mauricius Tiberii exercitus dux & gener Tiberii.

mine vocavit, & Mauricio Comite Fœderatorum illis præpoſito; eique Narſete Cubiculario legato addito, contra Perſas ablegavit. Pugna commiſſa, Romanos prælio victor, multas urbes & multum agri Barbaris ademit. Mauricium reverſum Imperator honorifice excipit, & deſponſa Conſtantina filia generum aſciſcit. Alteram Charitonem Duci Germano in matrimonium dedit, & utrumque Cæſarem deſignavit. Cum autem tabe laboraret, lectica in Tribunalium perlatus, Mauricium Imperatorem proclamari juſſit, Joanne Patriarcha præſente cum Patribus conſcriptis, morbo ita confectus, ut orationem in Concilio habere non poſſet: quare ſcripto ſuam ſententiam propoſuit. Reverſus in Regiam, naturæ debitum perſolvit. Regnavit annos quatuor, menſes decem, & dies octo.

MAURICIUS.

XII MAURICIUS a Patriarcha Joanne Jejunatore coronatus, rerum adminiſtrationem ſuſcepit, natus annos tres & quadraginta. In contractibus ſcribebatur Mauricius qui & Tiberius.

Chagani Avarum ducis graſſationes.

Chaganus autem Sirmio potitus, poſtulavit, ut Laxæ millibus annui tributi adhuc viginti millia adderentur: quod additamentum Mauricius Imperator, pacis conſervandæ ſtudio non detrectavit.

Edit Pariſ. pag. 74.

Poſtea etiam Elephantem petenti, quod ejuſmodi belluam nunquam vidiſſet, maximum eorum quos habebat, miſit. Verum homo inſatiabilis, aut rumpendæ pacis cauſas quæritans, centenis illis alia vicena millia poſtulavit adjici. Quod cum Imperator recuſaret, ille bello Romanis illato multas urbes Illyrici ſubegit, minatus, ſe Longum Murum etiam everſurum. Itaque Mauricius miſſis ad Barbarum Legatis, pacem cum eo facit. Sed Chaganus, ut inſatiabilis & perfidus, dolo Romanos aggreſſus, ipſe quievit: Sclavorum vero gentes quaſdam ad populandas provincias concitavit, quæ uſque ad Longum Murum ſunt progreſſæ. Quapropter Imperator Commentiolo duce

Commentiolus Dux.

creato, Barbaros improviſo adventu Romanis finibus expulit, multis cæſis, & præda omni captiviſque receptis.

Philippicus Mauricii ſororius in Perſia rem bene geſſit.

Philippicum ſorore deſponſa cum manu validiſſima contra Perſas miſit, qui cum proxime Niſibim perveniſſet, atque inde in Perſiam irrupiſſet, multa præda abacta, in reditu impreſſionem in Mediam fecit, & ibi quoque præda non minore parta, in Romanas Provincias rediit: inde iterum Perſicos fines ingreſſus, rem æque proſpere geſſit. Sed propter morbum Martyropolim, atque inde Byzantium rediit.

Theodoſius Mauricii filius.

Mauricio natus eſt filius quem Theodoſium nominavit. Philippicus denuo Perſas oppugnaturus, milites ſuos percontatur an alacres eſſent ad pugnandum cum Perſis? iis vero etiam jurejurando alacritatem ſuam teſtatis, hoſtes aggreditur: qui etſi ad tempus reſtiterunt, tamen cum Dux equos illorum cædi juſſiſſet, & multi equi vulnerati cecidiſſent; Perſæ fugam ceperunt,

A ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι τούτοις συνεκρότησε στράτευμα, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας Μαυρίκιον τὸν Κόμητα τῶν Φοιδεράτων, καὶ ὑποστράτηγον Ναρσῆν τὸν Κουβικουλάριον, ἐκπέπομφε κατὰ τῶν Περσῶν. Πολέμου δὲ συῤῥαγέντος, τὸ Ῥωμαϊκὸν ὑπερτέρησε στράτευμα, καὶ πόλεις τῶν βαρβάρων, καὶ πολλὴν χώραν ἀφείλετο. Ὑποστρέψαντα δὲ τὸν Μαυρίκιον μετὰ τιμῆς ὁ Βασιλεὺς ὑπεδέξατο, καὶ κηδεστὴν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Κωνσταντίνῃ αὐτὸν ἐποιήσατο. Τὴν δ' ἑτέραν τὴν Χαριτὼ τῷ στρατηγῷ συνέζευξε Γερμανῷ, καὶ ἄμφω δὲ τετίμηκε Καίσαρας. Νόσῳ δὲ φθινάδι περιπεσὼν, ἐν τῷ Τριβουναλίῳ φοράδην ἐκκομισθεὶς, ἐκεῖ τὸν Μαυρίκιον ἀναῤῥηθῆναι Βασιλέα πεποίηκε, παρόντος τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, καὶ τῆς Συγκλήτου βουλῆς. Οὕτω δὲ ὑπὸ τῆς νόσου κατείργαστο, ὡς μὴ δὲ δύνασθαι τοῖς συνειλεγμένοις ὁμι-
B λῆσαι, διὸ καὶ διὰ γραφῆς τούτοις τὸ ἑαυτοῦ παρέστησε βούλημα. Ὑποστρέψας δ' ἐκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, βασιλεύσας ἔτη τρία, μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ὀκτώ.

ιβ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ δὲ τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως εἴχετο, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ. Ἦν δὲ, ὅτε τῆς αὐταρχίας ἐπέβη, ἐτῶν τεσσαράκοντα πρὸς τρισίν. Ἐγράφετο δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις, Μαυρίκιος ὁ καὶ Τιβέριος. Χαγάνος δὲ ὁ τῶν Ἀβάρων ἀρχηγὸς, τὸ Σίρμιον χειρωσάμενος, ἐξῄτησε προστεθῆναι ταῖς ὀγδοήκοντα χιλιάσι ταῖς ἐτησίως αὐτῷ παρεχομέναις, καὶ ἑτέρας εἴκοσιν· καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰρηνεύειν ἐθέλων, τὴν προσθήκην ταύτην ἐποίησε. Ὁ δὲ καὶ ἐλέφαντα ᾔτησε, μήπω
C τὸ ζῶον ἰδὼν, τὸν μείζονα τούτων ὧν εἶχεν ὁ Βασιλεὺς αὐτῷ πέπομφεν. Ὁ δὲ Χαγάνος ἀπληστευόμενος, ἢ προφάσεις τοῦ μὴ εἰρηνεύειν ζητῶν, ἑτέρας εἴκοσι χιλιάδας ταῖς ἑκατὸν προστεθῆναι ἀπῄτησε. Μὴ καταδεξαμένου δὲ καὶ ταύτην τὴν προσθήκην τοῦ Βασιλέως, ἐστράτευσε κατὰ Ῥωμαίων ἐκεῖνος, καὶ πόλεις πολλὰς τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐχειρώσατο· ἀπείλει τε καὶ τὸ Μακρὸν καταστρέψαι Τεῖχος. Στείλας οὖν πρέσβεις πρὸς τὸν βάρβαρον ὁ Μαυρίκιος, σπονδὰς ἔθετο. Ὁ μέντοι Χαγάνος ἄπληστός τε καὶ ἄπιστος ὢν, δόλῳ κατὰ Ῥωμαίων ἐγίνετο, αὐτὸς μὲν ἡσυχάζων, ἔθνη δέ τινα τῶν Σκλαβηνῶν παρασκευάσας τὰ ὑπὸ Ῥωμαίους λεΐζεσθαι, οἳ καὶ μέχρι τοῦ Μακροῦ Τείχους πεφθάκασιν. Ὁ Βασιλεὺς δὲ Κομεντίολον στρατηγὸν προ-
D βαλλόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ τοῖς βαρβάροις ἀθρόον ἐπεξελθὼν, τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτοὺς ὁρίων ἀπήλασεν, ἀναιρεθέντων πολλῶν, καὶ τὴν λείαν ὅσην ἔλαβον, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπανεσώσατο. Φιλιππικῷ δὲ τὴν ἰδίαν συζεύξας ἀδελφὴν, κατὰ Περσῶν αὐτὸν σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐξαπέστειλεν. Ὁ δὲ ἄγχιστα τῇ Νισίβει γενόμενος, κἀκεῖθεν ἐμβαλὼν τῇ Περσίδι, ἤλασεν ἐκεῖθεν λείαν πολλὴν, καὶ ἐπανιὼν, τῇ τῶν Μήδων χώρᾳ προσέβαλε, καὶ ταύτης οὐ μείω τινὰ λῃσάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Ῥωμαίων. Καὶ αὖθις δὲ τοῖς Περσικοῖς ἐπελθὼν χωρίοις, ὁμοίως εὐτύχησε. Νοσήσας μέντοι εἰς Μαρτυρόπολιν παραγίνεται, κἀκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάν-
E τιον. Ἐτέχθη δὲ τῷ Μαυρικίῳ υἱὸς, ὃν ὠνόμασε Θεοδόσιον. Φιλιππικὸς δὲ καὶ πάλιν κατὰ Περσῶν ἐξεστράτευσε, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατιωτικὸν ἠρώτησεν, εἰ πρόθυμοι τοῖς Πέρσαις εἶεν μαχέσασθαι· οἱ δὲ καὶ ὅρκοις τὸ πρόθυμον αὐτῶν ἐβεβαίουν. Ὡς οὖν συνέβαλον τοῖς ἐναντίοις, μέχρι μέν τινος ἀντεῖχον οἱ βάρβαροι. Ἐπεὶ δὲ τοὺς ἵππους πλήττειν αὐτῶν ὁ στρατηγὸς τοῖς οἰκείοις παρεκελεύσατο, καὶ πολλοὶ τῶν ἵππων πληττόμενοι ἔπιπτον, ἐτράπη τὸ Περσικὸν, καὶ τὸ

Digitized by Google

A δὲ Ῥωμαῖοι λαμπρῶς νενικήκασι, καὶ ζῶντας τῶν πολεμίων περὶ δισχιλίους συνέλαβον. Ὁρμίσδας δὲ ὁ τῶν Περσῶν ἀρχηγὸς Βαρὰμ προχειρισάμενος στρατηγὸν, συμβαλεῖν Ῥωμαίοις ἐκέλευσε. Ὁ δὲ συμβαλὼν ἡττᾶται· ὃ γνοὺς Ὁρμίσδας, γυναικείαν ἐσθῆτα στέλλει αὐτῷ, καὶ τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, καὶ τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ διὰ γραφῆς ἐνετείλατο, τὸν Βαρὰμ ἀνελεῖν. Ὁ δὲ οἷον κακὸν γέγονεν ἐννοήσας, γράμματα ὡς ἐξ Ὁρμίσδου αὐτῷ σταλέντα ἐπλάσατο, ὀργὴν ἐμφαίνοντα κατὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ συναθροίσας αὐτὸ, τά τε γράμματα εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε, καὶ αὐτὸς ἀνεμίμνησκε τῆς ἀπληστίας Ὁρμίσδου καὶ τῆς ὠμότητος, καὶ διὰ τούτων ἀνταίρειν χεῖρας ἠρέθισε κατὰ τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ. Ἐπελθόντες οὖν ἀθρόον αὐτῷ, κατέσχον, καὶ ἐνέβαλον εἰς B εἱρκτήν. Ὁ δὲ ὑποτίθεται αὐτοῖς περὶ τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς ἀξίαν, ἅτινα τῷ ἔθνει γινώσκει συμφέροντα, καὶ συνεβούλευε μὴ τὸν Χοσρόην υἱὸν αὐτοῦ ὄντα προαχθῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἄπλαστον ὄντα καὶ ἄδικον, ὑβριστήν τε καὶ ἀλαζονικώτατον, ἀλλ' ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ προχειρισθῆναι τοῦ ἔθνους ἄρχειν. Ἀντιπεσόντων δὲ τοῖς λόγοις τούτοις ἐνίων τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, καὶ κατ' αὐτοῦ τοὺς Πέρσας ἐκμηνάντων, ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ, ὃν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνος προῄρητο, καὶ ἡ μήτηρ ἐκείνου ἐνώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ αὐτὸς δὲ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ ὑπὸ καθείρχθη. Ὁ δέ γε Χοσρόης εἰς τὴν ἀρχὴν ᾑρέθη παρὰ τοῦ ἔθνους παντός. Καὶ μέχρι μέν τινος πρὸς τὸν πατέρα φιλοφρόνως διέκειτο, τῆς μὲν φρουρᾶς οὐ λύσας αὐτὸν, πᾶ- C σαν δὲ θεραπείαν αὐτοῦ ἐκεῖσε ποιούμενος. Ὁ δὲ οὐδὲν τῶν παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῷ στελλομένων προσίετο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεσι μᾶλλον τὰς φιλοφροσύνας ἠμείβετο. Θυμῷ γοῦν διὰ ταῦτα ληφθεὶς ὁ Χοσρόης, ῥοπάλοις ἐκέλευσε κατὰ τῶν λαγόνων τυπτόμενον τὸν πατέρα θανεῖν. Τοῦτο μῖσος ἐγγενέσθαι τοῖς Πέρσαις κατὰ τοῦ Χοσρόου πεποίηκε. Ὁ δὲ κατὰ Βαρὰμ ἐξεστράτευσε, καί τινας τῶν παρ' αὐτῷ μεγιστάνων, τῷ Βαρὰμ προσκεῖσθαι, ἀνεῖλεν αὐτούς. Τοῦ δὲ στρατεύματος κατ' αὐτοῦ στασιάσαντος, δείσας ἐκεῖνος, μετά τινων ὀλίγων ἀποδιδράσκει, καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἀφίκετο. Ὃ μαθὼν ὁ Μαυρίκιος, κελεύει τῷ στρατηγοῦντι τῆς χώρας, ὑποδέξασθαι τὸν Χοσρόην βασιλικαῖς θεραπείαις καὶ δεξιώσε- D σι. Στέλλει δὲ Ναρσῆν μετὰ στρατευμάτων συμμαχῆσαι Χοσρόῃ, καὶ ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχήν. Συμβαλὼν τοίνυν ὁ Ναρσῆς τῷ Βαρὰμ, νίκην ἤρατο περιφανῆ, πολλοὺς μὲν τῶν Περσῶν ἀνελὼν, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακισχιλίους, οὓς τῷ Χοσρόῃ προσήγαγεν· ὁ δὲ κατηκόντισεν ἅπαντας. Ὅσοι δ' ἐν τοῖς ζωγρηθεῖσιν ἦσαν τοῦ Τούρκων γένους τῷ Βαρὰμ συμμαχοῦντες, τούτους ἀνέπεμψεν εἰς Μαυρίκιον, ὧν πολλοὶ ἐπὶ τῶν μετώπων σταυροὺς ἔφερον, κατεστιχθέντων αὐτοῖς τῶν ἐπισκυνίων, καὶ μέλανος ἐγχυθέντος τοῖς στίγμασιν εἰς τύπον σταυροῦ. Οἳ περὶ τούτου ἐρωτώμενοι, ἔλεγον πρὸ καιροῦ ἱκανοῦ λιμῷ τὸ γένος αὐτῶν διαφθείρεσθαι, τινὰς δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς Χριστιανῶν ὑποθέσθαι τοῦτο αὐτοῖς, καὶ μηδένα τῶν τοῦτο πεποιηκότων E κινδυνεῦσαι ἐκ τοῦ λιμοῦ. Ὁ μὲν οὖν Βαρὰμ ἡττηθεὶς, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο. Ὁ δὲ Χοσρόης εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ χώραν ἐπανελήλυθε. Λέγεται δὲ πρὸ τῆς νίκης, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἄλλως διατιθέναι σκεπτομένου τὸν πόλεμον, τὸν Χοσρόην ἐνίστασθαι μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐκείνῳ συγκροτῆσαι τὴν μάχην, ἀλλ' ἄλλον ὑποτιθέναι τρόπον· τὸν δὲ στρατηγὸν ἀσύμφορον εἶναι λέγειν, τὸ οὕτω μαχέσασθαι, καὶ τὸν

Baramus dux ab Hormiſda rurſu deſtit.

Edit. Pariſ. pag. 75.

Choſroes Perſarum regnum adjuvante Mauritio recuperat.

Turcæ cruces in frontibus geſtantes.

potenter victi, magnaque clade accepta: Romani vero illuſtrem victoriam conſecuti, hoſtium ad duo millia viva ceperunt. Hormiſdas Perſarum Rex Baramum ducem congredi cum Romanis juſſit. Quem ut victum eſſe cognovit, abrogato illi imperio veſtem muliebrem mittit, ac legato ejus per litteras mandat, ut eum occidat. Cæterum Baramus quantis in malis eſſet reputans, litteras ab Hormiſda ad ſe miſſas eſſe comminiſcitur, quibus iracundiam ſuam adverſus omnem exercitum declaret, eaſque militibus convocatis, palam omnibus recitari jubet, ac Hormiſdæ ſævitia & inhumanitate commemorata, eos concitat ad bellum ei inferendum. Subito igitur eum aggreſſi, captum in carcerem conjecerunt. At ille profeſſus, ſe conſilium ais de Perſarum Imperio daturum, quod toti nationi ſciat bono futurum, monet, ne filium ſuum Choſroen, Regem creent, hominem inexplebilem, injuſtum, inſolentem, atque intolerandi ſupercilii, ſed alium e ſuis filiis. Sed ei ſententiæ procerum nonnullis refragatis, populares contra eum concitati, filium cui regnum decreverat, & matrem illius, in conſpectu ejus ſtatim occiderunt: ipſe oculis erutis, in carcerem compactus: Choſroes e tota gente Rex electus. Is ad tempus patrem bene tractavit, & quamquam a cuſtodia non eduxit, in ea tamen omnem ei cultum & obſequium præſtitit. Qui cum nihil quod a filio proficiſceretur, gratum haberet, imo contumelias pro beneficiis reponeret: iratus Choſroes eum latera fuſtibus tundendo occidi juſſit. Id facinus odium Perſarum ei peperit. Suſcepta contra Baramum expeditione, quoſdam ex proceribus ſuis illi ſtudere ſuſpicatus occidit, ac militari ſeditione perterritus, cum paucis ad Romanos confugit. Eo Mauricius cognito, Prætori provinciæ mandat, ut Choſroen regio cultu & honore ſuſcipiat, & Narſetem cum legionibus auxilio mittit, ad regnum recuperandum. Is igitur cum Baramo congreſſus, illuſtri victoria potitur. Perſarum multis occiſis, & ad ſex millia captis, quos Choſroes ad ſe adductos jaculis omnes confecit. Qui vero ex Barami fœderatis Turcicæ nationis erant, eos ad Mauricium miſit, quorum multi cruces in frontibus gerebant, compunctis ſuperciliis in crucis modum, infuſoque attramento. Cujus rei quæſita cauſa, reſponderunt, ſuperiori tempore cum ſua gens fame periclitaretur, ſe e Chriſtiano quodam monitos hoc feciſſe, nec ullum ex eis qui paruerit, fame periiſſe. Baramus ſuperatus, fuga ſalutem quæſivit, Choſroes in ſuum regnum eſt reverſus. Fertur autem, quum ante victoriam Dux Romanorum certam belli adminiſtrandi rationem ſequuturus eſſet, inſtitiſſe Choſroes, ne id conſilium exequeretur, & alium inſtruendæ aciei modum propoſuiſſe: quem quum Dux inutilem eſſe affirmaret, ne-

Digitized by Google

LIBRA XIV. *Edit. Pariſ. pag. 76.* que tamen Choſroes de ſententia ſua decederet: etiam ſalibus inceſſit Regem, ut rei militaris & inſtruendæ aciei imperitum. Iis Choſroen irritatum, qui motus aſtrorum peritus eſſet, atque futurarum rerum præſcientia gloriaretur, dixiſſe: *Niſi tempori ſerviendum eſſet, non auderes, Dux, Magnum Regem ſalibus inceſſere. Quia vero ſucceſſibus præſentibus inſoleſcis, audito, quid in futurum Dii conſtituerint. Scito res adverſas ad vos Romanos eſſe redituras, & gentem Babylonicam triplici annorum ſeptenario circuitu Romanam ditionem obtenturam. Poſt illud autem, vos Romani, quintum ſeptenarium annorum Perſas ſervitute prematis. Ut perdiis dies ſine veſpere hominibus illuceſcet.* Hæc ille. Mauricius autem filium Theodoſium Imperatorem appellat, eumque Patriarcha Joannes in Paſchate coronat. Ædem Quadraginta Martyrum, inchoatam pridem a Tiberio, nec dum perfectam, abſolvit. Pace cum Perſis facta, legiones ex Oriente in Thraciam revocavit, & ipſe Byzantina terra egreſſus, loca a Barbaris everſa contemplari voluit. Quo tempore & Sol defecit, & mulier quædam in Thracia puerum peperit, ſine oculis, ſine palpebris, ſine manibus & brachiis, cauda piſcina uſque ad coxendices ſurſum porrecta. Verum Chagano cum infinita multitudine Thraciam ingreſſo, Romanorum Dux territus, in caſtello quodam Tzuruli ſe concluſit. Mauricius autem Barbarum obſidionem parantem, tali ſolertia circumvenit. Litteras ad Priſcum ſcribit, monens, ut obſidionem toleret. Nam Barbarum intra exiguum tempus cum ignominia receſſurum: miſſis enim in regionem ejus triremibus, domibus eorum direptis, uxores & liberos captivos abduci. Eas litteras cuidam tradit, ac mandat, ut in itinere ad Priſcum, de induſtria ſe Barbaris offerat: quo facto, cum Chaganus lectis litteris, ſuis timeret, pacem cum Priſco facit, paucisque muneribus acceptis, domum redit. Philippicus monaſterium nomine Deiparæ Chryſopoli condidit, atque ædes ſplendidiſſimas, quibus Mauricium exciperet.

Mauricius Theodoſium Imperatorem appellat.

Choſroes prognoſticon.

Portenta.

Chaganus ſtratagemate domum repulſus.

XIII. Interea Joannes Jejunator Patriarcha Conſtantinopolitanus, vita relicta in æternas manſiones diſceſſit, cum Sedem Pontificiam ultra XIII. annos ornaſſet Ei ſucceſſit Cyriacus Presbyter & Oeconomus magnæ Eccleſiæ, a quo ſacroſanctæ Deiparæ ædes, quæ Diaconiſſæ dicitur, extructa eſt. Petrus item Mauricii frater ædem Areobindi Deiparæ condidit. Sophia vero Imperatrix & Auguſta Conſtantina coronam Imperatori gemmis pretioſiſſimis & margaritis inſignibus ornatam, obtulerunt: eam ille in Eccleſiam perlatam, Deo conſecravit. Chaganus Romanas Provincias rurſus aggreſſus, miſſas contra ſe legiones, alias vincebat, alias vincebatur. Ejus filii ſeptem, uno die partim febri, partim peſte ſunt mortui. Imperator, miſſo Commentiolo

pag. 77.

Cyriacus Patriarcha.

Mauricius Chagano legiones trucidandas objecit.

A Χοσρόην τοῦ σκοποῦ μὴ μεθίεσθαι, ὥστε παροξυνθέντα τὸν στρατηγὸν, ἀποσκῶψαι πρὸς τὸν Χοσρόην, ἀστρατήγητον αὐτὸν εἰπόντα καὶ ἀδαῆ πολεμικῶν παρατάξεων. Τὸν δὲ δυσχθέντα ἐπὶ τοῖς σκώμμασιν, ὄντα δὲ καὶ ἐν γνώσει τῆς κατὰ τοὺς ἀστέρας κινήσεως, ἀφ' ἧς ᾤετο ἀκριβῶς γινώσκειν τὰ μέλλοντα, φάναι, Εἰ μὴ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐτυραννούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρσησας, Στρατηγὲ, τὸν Μέγαν Βασιλέα βάλλειν τοῖς σκώμμασιν. Ὅτι δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς, ἄκουσον τί δοκεῖ τοῖς Θεοῖς ὕστερον μεμελέτηται. Ἀντικαταρρεύσει, εὖ ἴσθι, εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑμᾶς τὰ δεινά. Ἕξεται δὲ τὸ Βαβυλώνιον φῦλον τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας τριττὴν κυκλοφορικὴν ἑβδομάδα ἐτῶν. Μετὰ δὲ τοῦτο, πεμπταίαν ἑβδομάδα ἐτῶν, Ῥωμαῖοι Πέρσας δουλαγωγήσουσι. Τούτων δὲ τελουμένων, ἡ ἀνέσπερος ἀνθρώποις B ἐνδημήσει ἡμέρα, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος τὸν υἱὸν Θεοδόσιον ἀνηγόρευσε Βασιλέα, καὶ τὸ Πάσχα στεφθέντα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου. Καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, πρώην ἀρχθέντα κτίζεσθαι παρὰ Τιβερίῳ, ἀτελῆ δὲ καταλειφθέντα, αὐτὸς ἀνεπλήρωσεν. Εἰρήνης δὲ γεγονυίας πρὸς Πέρσας, τὰς δυνάμεις ἐξ ἑῴας ἐπὶ τὴν Θρᾴκην μετήγαγε, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε τῆς Βυζαντίδος, τὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεστραμμένα θεάσασθαι. Ὅτε καὶ ὁ ἥλιος ἐσκιάσθη, καὶ γυνή τις ἐν Θρᾴκῃ παιδίον ἔτεκεν, οὔτε ὀφθαλμοὺς, οὔτε βλέφαρα ἔχον, οὔτε χεῖρας, οὔτε βραχίονας, ἰχθύος δὲ οὐραῖον πρὸς τὸ ἰσχίον ἄνω προβεβλημένον. Τοῦ μέντοι Χαγάνου τῇ Θρᾴκῃ ἐπελθόντος μετὰ πλήθους ἀπείρου, C ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς Πρίσκος δείσας εἰς τὸ φρούριον Τζουρουλὸν συνέκλεισεν ἑαυτόν. Ὁ δὲ βάρβαρος πολιορκεῖν αὐτὸν ἡτοιμάζετο. Τότε καταστρατήγησεν ἐκεῖνον Μαυρίκιος τρόπῳ τοιούτῳ· γράμματα πρὸς Πρίσκον συντίθησιν, ἀντέχειν αὐτὸν παραινῶν, μικρὸν γὰρ ὅσον τοὺς βαρβάρους μετ' αἰσχύνης ἀναχωρῆσαι. Στέλλεσθαι γὰρ τριήρεις εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, σὺν στρατεύματι ληΐσασθαι τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν δορυαλώτους ἑλεῖν. Ταῦτα τὸ γράμμα δίδωσί τινι, ἐπισκήψας αὐτῷ περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις ἐν τῇ πρὸς Πρίσκον δῆθεν πορείᾳ. Οὗ γενομένου, τὴν ἐπιστολὴν ὁ βάρβαρος ἀναγνοὺς, καὶ δείσας περὶ τῶν οἰκείων, σπένδεται πρὸς Πρίσκον ἐπὶ δώροις ὀλίγοις, D καὶ ἄπεισιν. Ἔκτισε δὲ Φιλιππικὸς ἐν Χρυσοπόλει μονὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, καὶ οἶκον ἐν ταύτῃ λαμπρότατον, ἵν' ἐν αὐτῷ τὸν Μαυρίκιον ὑποδέχοιτο.

ιγ'. Ὁ δέ γε Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς, καὶ Πατριάρχης τὸν βίον λιπὼν, πρὸς τὰς ἀϊδίους μετέστη μονὰς, κοσμήσας τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἐπὶ ἔτη τρισκαίδεκα, καὶ ἐπέκεινα. Προεχειρίσθη γοῦν Πατριάρχης Κυριακὸς, Ἱερεὺς καὶ Οἰκονόμος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. Ὑφ' οὗ ὁ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ναὸς, ὃς τῆς Διακονίσσης λέγεται, ᾠκοδόμηται. Καὶ Πέτρος ὁ τοῦ Μαυρικίου ὁμαίμων τὸν E ναὸν, ὃς τοῦ Ἀρεοβίνδου καλεῖται, τῇ Θεοτόκῳ ἀνήγειρε. Σοφία δὲ ἡ Βασιλὶς, καὶ ἡ Αὐγοῦστα Κωνσταντίνα στέμμα προσενηνόχασι τῷ Βασιλεῖ, λίθοις ὑπερτίμοις καὶ μαργάροις ὑπερφυέσι κεκοσμημένον. Ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν ἀνέθετο τῷ Θεῷ, τῇ ἐκκλησίᾳ προσαγαγών. Ὁ Χαγάνος μέντοι καὶ αὖθις πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἐχώρησε. Καὶ τούτῳ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀντιταττομένων, ποτὲ μὲν ἐκράτει, ἐνίοτε δ' ἡττᾶτο. Ἐν μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ υἱοὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἐκ νόσου λοιμικῆς καὶ πυρετοῦ ἐτελεύτησαν. Κομεντίο-

Digitized by Google

λου δὲ στείλας ὁ Βασιλεὺς κατὰ τοῦ Χαγάνου μετὰ πολυπληθοῦς στρατιᾶς, λέγεται ἐντείλασθαι αὐτῷ, προδοῦναι τοῖς ἐναντίοις τὸ στρατιωτικὸν διά τινας στάσεις καὶ ἀταξίας, τούτοις μνησικακῶν. Καὶ συμβαλὼν τοῖς βαρβάροις ἀσκέπτως ὁ Κομεντίολος, αὐτὸς μὲν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, εἰς φυγὴν ἐτράπη, πρὸς τοῦτο προπαρασκευασάμενος. Τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ ἐζωγρήθησαν. Εἶναι δὲ τοὺς ζωγρηθέντας φασὶ, περὶ δώδεκα χιλιάδας. Καὶ ὁ Χαγάνος τῇ νίκῃ ταύτῃ ἐξογκωθεὶς, ἄχρι τοῦ Μακροῦ Τείχους ἀφίκετο. Συλλέξας δὲ ὁ Βασιλεὺς λαὸν, εἰς φυλακὴν τοῦ τείχους τούτους ἀπέπεμψεν. Ἐκ δὲ τῆς λοιμικῆς νόσου οὐ μόνον οἱ τοῦ Χαγάνου υἱοὶ, ὡς εἴρηται, ἔθανον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος τῶν Ἀβάρων πολύ· ὅθεν ἀθυμήσας ὁ βάρβαρος, ἐσπούδασεν εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπαναζεῦξαι. Δηλοῖ γοῦν τῷ Μαυρικίῳ ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους, ἓν ἐφ' ἑκάστῳ διδόντι νόμισμα. Ὁ δὲ Βασιλεὺς οὐ κατένευσε. Καὶ ὁ Χαγάνος ᾔτησε λαβεῖν εἰς ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων ἀνὰ ἥμισυ τοῦ νομίσματος. Ὁ δὲ οὐδὲ τοσούτου τοὺς ἁλόντας ἠθέλησε πρίασθαι, τὸ μέντοι ἐκ φειδωλίας, (ἥττων γὰρ χρημάτων) τὸ δὲ καὶ τοῖς στρατιώταις μνησικακῶν. Ἐκμανεὶς οὖν ὁ βάρβαρος, πάντας ξίφεσιν ἐξεθέρισε, καὶ ἀνέζευξεν. Ἐντεῦθεν πᾶσι μῖσος κατὰ τοῦ Βασιλέως ἐφύετο, καὶ πρὸς πάντων ἐλοιδορεῖτο. Ὁ δὲ στρατὸς κατὰ Κομεντιόλου ἀναφορὰν ἐποιήσατο, ὡς προδόντος ἐν τῷ πολέμῳ τὸ στρατιωτικόν. Τοῖς δὲ τὴν ἀναφορὰν ταύτην ποιουμένοις συνῆν καὶ ὁ στρατιώτης Φωκᾶς, καὶ ἀναιδῶς τῷ Βασιλεῖ διελέγετο, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τυπτηθῆναι παρά τινων. Ὁ δὲ Βασιλεὺς μὴ προσχὼν τοῖς κατὰ Κομεντιόλου αἰτιάμασιν, ἀπράκτους τοὺς αὐτοῦ αἰτιωμένους ἀπέπεμψεν. Λιτανεύοντος δὲ τοῦ Βασιλέως, στάσις ἠγέρθη παρὰ τοῦ δήμου, καὶ λίθοι κατ' αὐτοῦ παρά τινων ἠκοντίσθησαν· ὧν ζήτησιν ὁ Βασιλεὺς ποιησάμενος, καί τινας εὑρηκὼς, ἐκόλασε. Τῷ γε μὴν υἱῷ Θεοδοσίῳ κατηγγύησε τὴν θυγατέρα Γερμανοῦ Πατρικίου, τοῦ Πατριάρχου Κυριακοῦ τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ πληρώσαντος τελετήν. Μοναχὸς δέ τις ξίφος κατέχων γυμνὸν, ἀπὸ τοῦ Φόρου μέχρι τῆς Χαλκῆς προσελήλυθεν, ἐν φόνῳ μαχαίρας λέγων τεθνάξεσθαι τὸν Μαυρίκιον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸ ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνόμημα ἀναλογισάμενος, ἱκέτευε τῷ Θεῷ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὴν ὑπὲρ τούτου δίκην ἐκτίσαι, καὶ πανταχοῦ διεπέμψατο, ἀξιῶν πάντας τοῦτο αἰτεῖν τὸν Θεόν. Φήμης δὲ κρατούσης ὅτι τοῦ μέλλοντος αὐτὸν διαδέξασθαι ἐκ τοῦ Φ. στοιχείου τὸ ὄνομα ἄρχεται, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Φιλιππικὸν ᾤετο εἶναι τοῦτον. Καὶ ἦν αὐτῷ δι' ὑποψίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ διομνύμενος μή ποτέ τι κατὰ νοῦν τοιοῦτον βαλέσθαι, οὐκ ἐπείθετο. Ὄναρ δέ ποτε τῷ Βασιλεῖ θεαθὲν, τὴν κατὰ τοῦ Φιλιππικοῦ ἔλυσεν ὑποψίαν. Τὸ δ' ὄναρ· ἐδόκει πλῆθος παρεστάναι πολὺ, τῷ ἄνωθεν τῆς Χαλκῆς πύλης, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι, καὶ τοῦ Βασιλέως καταβοᾷν, φωνὴν δ' ἐκ τῆς εἰκόνος γενέσθαι, παραστῆναι καὶ τὸν Μαυρίκιον, καὶ τὸν αὐτίκα ἀχθῆναι, καὶ ἐρωτηθῆναι, ὅπῃ βούλεται τὴν ἐκδίκησιν ἀποδοῦναι τοῦ ἀνομήματος, οὗ εἰς τοὺς αἰχμαλώτους εἰργάσατο, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι; τὸν δὲ, Ἐνταῦθα, φάναι, Φιλάνθρωπε Δέσποτα· καὶ ἀκοῦσαι φωνῆς λεγούσης, Παράδοτε γοῦν αὐτὸν παγγενῆ Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. Διυπνισθεὶς τοίνυν ἐκ τῆς ἀγωνίας ὁ Βασιλεὺς, καὶ τὸν Φιλιππικὸν μετακαλεσάμενος, πρῶτον μὲν συγγνώμην ᾔτει, ὡς μάτην ὑπονοῶν κατ' αὐτοῦ. Εἶτα ἤρετο, εἰ ἐν τοῖς Ῥωμαίων τάγμασιν οἶδε Φωκᾶν στρατιώτην; ὁ δὲ εἰδέναι ἀντεπεκρίνατο, καὶ τοῦτον

LIBER XIV.

A cum numeroſiſſimo exercitu mandaſſe fertur, ut legiones, quibus ob ſeditiones quaſdam & tumultus infenſus erat, proderet hoſtibus. Itaque temere cum Barbaris congreſſus Commentiolus, ipſe cum ſuis fugam, cui ſe ante pararat, capeſſit: cæteris partim cæſis, partim captis, ad numerum duodecim millium. Ea victoria Chaganus elatus, uſque ad Longum murum proceſſit. Verum Imperator delectu habito, milites ad ejus defenſionem miſit. Neque vero Chagani dumtaxat filii peſte, ut dictum eſt, obierunt, ſed & Barbarorum ingens multitudo. Qua de cauſa Barbarus animo æger domum properans, Mauricio ſignificat, ſi B captivos redimere velit, ut in ſingulos nummum unum pendat. Recuſante Mauricio, medium nummum poſtulat. Cum vero ille nec tanti milites redimere vellet, partim ea tenacitate (ſordidus enim erat) partim militum odio. Barbarus furore correptus, iis omnibus obtruncatis, domum redit. Hinc omnium odia in Imperatorem nata, ut nec a conviciis temperarent. Exercitus vero Commentiolum proditionis reum fecit, utque ea accuſatoribus miles quidem Phocas, adeo impudenter cum Imperatore diſſeruit, ut ea de cauſa a quibuſdam vapularet. Verum Mauricius C repudiata Commentioli delatione, accuſatores infecta re dimiſit. Poſtea quum ſupplicaret, ſeditione populi coorta, etiam lapides a nonnullis contra eum jacti, quorum aliquot indagatos ſupplicio affecit. Theodoſio filio Germani Patricii filiam deſpondit, nuptiarum cerimonias Patriarcha Cyriaco peragente. Cæterum Monachus quidam ſtrictum gladium tenens, a Foro uſque ad Chalcen progreſſus, Mauricium brevi periturum eſſe gladio exclamavit. Mauricius igitur injuriam captivorum reputans, Deum oravit, ut in hac vita pœnas de ſe ſumeret, & quoquo verſum miſit, petens ab omnibus, ut id a Deo pre- D cibus impetrarent. Cum autem fama teneret, ſucceſſurum ei cujus nomen a Φ inciperet: Philippicum generum eum eſſe credens, hominem ſuſpectum habere cœpit: nec illi ne dejeranti quidem nihil tale ſibi umquam in mentem veniſſe fidem habuit prius, quam hujuſmodi ſomnium vidiſſet. Putabat magnam turbam inſiſtere effigiei Servatoris noſtri, quæ ſupra Æream portam eſt, & contra Imperatorem vociferari, audirique vocem ex imagine, quæ Mauricium adeſſe juberet, eumque ſtatim adductum interrogari, utro in loco facinoris in captivos admiſ- E ſi pœnas dare mallet, in hac vita, an in futura? Eum dixiſſe, *in hac, humane Domine*: & audiſſe vocem quæ diceret, *Tradite eum ergo cum omni familia Phocæ militi*. Experrectus ab eo angore Imperator, accerſito Philippico, primum veniam petit inanis de eo ſuſpicionis; deinde rogat, an inter Romanas legiones militem noverit Phocam nomine? Ille reſpondet, ſe noſſe: atque

Edit. Pariſ. pag. 78.

Præſagia interitus Mauricii.

Somnium Mauricii.

LIBER XIV. eum eſſe *, qui dudum inſolentius cum ipſo collocutus eſſet. Poſt hoc rogat Imperator, qua ſit ætate, quoque ingenio? Reſpondente Philippico, eſſe juvenem, & ingenio partim audaci, partim timido. *Si*, inquit, *timidus eſt*, *homicida eſt*: eique ſomnium narrat. Eo quoque tempore Cometa apparuit, qui ab enſis ſpecie Xiphias dicitur. Dehinc fratri Petro exercitum ducenti ſcribit, ut Iſtro cum copiis trajecto, inde commeatum peteret: id conſilium ab avaritia eſt profectum, ut legionibus latrocinio ſe ſuſtentantibus, militaria ſtipendia lucraretur. Ea res ſeditionem inter milites concitavit, qui ſtatim Phocam Centurionem Imperatorem creaverunt. Quo cognito Dux fuga arrepta, ipſe quid accidiſſet, Imperatori nunciat. Qui orto etiam in urbe tumultu, ex Regia ſe ſubducit, & dromone cum uxore & liberis conſcenſo, aufugit, filium vero Theodoſium ad Choſroen ablegat, ut commemorato ſuo in illum beneficio, par ſibi gratia referatur. Fuga imperatoris populo cognita, & ſeditio aucta eſt, & Mauricius per Forum conviciis proſciſſus eſt.

Mauricii avaritia militibus defectionis occaſionem præbet.

Edit. Pariſ. pag. 79.

XIV. Quum PHOCAS jam prope ab urbe Byzantio abeſſet, qui ex Factione Praſina erant, ad eum ſalutandum egrediuntur: qui cum eis Hebdomum ingreſſus, ibi a Patriarcha diademate ornatur, inde in Regiam ſe contulit, & ſtatim Leontiam uxorem Auguſtam ſalutat, præſentibus Factionibus: ubi inter Praſinos & Venetos de ſtationibus ortam controverſiam Phocas componere volens, ſatellites quoſdam miſit: quorum unus cum Tribunum Venetorum per contumeliam pepuliſſet, populus id non ferens exclamat, *Abi*, *diſce modeſte agere*: *Mauricius vivit*. Ea voce Tyrannus ad cædem illius incitatus eſt, eoque in Eutropii portum Chalcedonem perducto, in conſpectu ejus liberi ſunt occiſi. Tum ille: *Juſtus es*, inquit, *Domine*, *& recta ſunt judicia tua*: calamitatem fortiter ferens. Ac animum ejus generoſum illud in primis declarat, quod cum ultimum ejus filiolum adhuc lactantem nutrix ſuffurata, ne Mauricii familia funditus interiret, ſuum filiolum ad cædem obtuliſſet: id ille non paſſus eſt, ſed ſuum offerri juſſit, deinde & ipſe magno animo jugulum carnifici præbuit. Fertur etiam filius, dum ad Choſroen iret, interceptus, atque ad Phocam perductus, occiſus eſſe, nec non Conſtantina Imperatrix cum tribus filiabus, qui in æde Divi Mamantis vicina mœnibus ſepulti ſint, a Pharaſmane eunucho Juſtiniani Cubiculario condita. Sepulchro hæc Elegia eſt inſcripta:

PHOCAS.

Mauricii cum ſuis cædes.

O ego mille modis Regum miſeranda duorum
Mauricii conjux, filia Tiberii.
Edocui Regina ſatis, fœcundaque mater,
Quam ſint multorum commoda ſceptra Ducum.
Militis infidi jaceo populique furore,

A εἶναι τὸν πρὸ μικροῦ σαλεύσαντα παρὰ τῆς στρατιᾶς, ὅς σοι καὶ ἰταμώτερον διελέγετο. Καὶ ὁ Βασιλεὺς, οἷός ἐστιν ὁ ἀνὴρ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ ἦθος προσήρετο· καὶ ὁ Φιλιππικὸς, νέον εἶναι τὸν Φωκᾶν εἶπε, τὸν δὲ τρόπον θρασὺν καὶ δειλόν. Πρὸς δὲ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἀντεφθέγξατο, Εἰ δειλὸς, καὶ φονεύς· καὶ διηγήσατο τὸ ὄναρ αὐτοῦ. Ἐφάνη δὲ τότε καὶ Κομήτης ἀστὴρ ὁ λεγόμενος Ξιφίας. Τῷ γοῦν ἀδελφῷ αὐτοῦ Πέτρῳ στρατηγοῦντι τότε ἐπιστέλλει ὁ Βασιλεὺς, διαβάντι τὸν Ἴστρον μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐκεῖθεν αὐτῇ τὰ πρὸς τὴν χρείαν πορίζεσθαι. Ἦν δὲ τοῦτο διὰ φιλαργυρίαν οἰκονομούμενον, ἵνα ληϊζόμενον τὸ ὁπλιτικὸν διατρέφοιτο, καὶ αὐτὸς κερδήσῃ τὸ στρατιωτικὸν σιτηρέσιον. Τοῦτο στάσιν τῇ στρατιᾷ ἐνεποίησε, καὶ αὐτίκα Βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ὁ Φωκᾶς ἀνηγόρευτο· B ἐτύγχανε δ' ὢν Ἑκατόνταρχος. Ὁ δὲ στρατηγὸς Πέτρος τοῦτο μαθὼν, ἔφυγε, καὶ τῷ Βασιλεῖ αὐτάγγελος τοῦ γεγονότος ἐγένετο. Ὁ δὲ, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει στασιαζόντων, ὑπεξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, καὶ δρόμωνι ἐμβεβηκὼς, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων ἀπέδρα· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον πρὸς Χοσρόην ἀπέστειλεν, ἵνα ὑπομνημονεύσας ἐκεῖνος τῶν ὑπὸ Μαυρικίου γενομένων αὐτῷ, κἀκεῖνος εἰς αὐτὸν τὰ ἴσα ἐνδείξηται. Ὡς δ' ἐγνώσθη τῷ πλήθει ἡ τοῦ βασιλεύοντος ὑποχώρησις, καὶ τὴν στάσιν ἐπὶ μεῖζον ἦρε, καὶ τὸν Μαυρίκιον δυσφημεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς παρεσκεύασεν.

ιδ'. Ἤδη δὲ τοῦ ΦΩΚΑ μὴ πόῤῥω τῆς Βυζαντίδος τυγχάνοντος, οἱ τοῦ Δήμου τῶν Πρασίνων ἐξῆλθον εὐφημοῦντες αὐτὸν, ὃς σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ Ἑβδόμῳ παραγενόμενος, C ἐκεῖ παρὰ τοῦ Πατριάρχου ταινιοῦται τὴν κεφαλήν· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὴν γυναῖκα Λεοντίαν Αὐγούσταν εὐθὺς ἀνηγόρευσε, τῶν Δήμων παρόντων. Τότε διὰ τόπους ἐν οἷς ἵσταντο ἀμφιβολίας γινομένης τοῖς Πρασίνοις καὶ τοῖς Βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ' ἀλλήλων. Πέμψας δέ τινας ὁ Φωκᾶς, κατευνάζειν αὐτοῖς τὴν στάσιν ἐπεχείρει. Ἑνὸς οὖν τῶν σταλέντων τὸν τῶν Βενέτων ὑβρίσαντος Δήμαρχον, καὶ τοῦτον ὠθήσαντος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δήμου τοῦτο, ἔκραζον, Ἄπιθι, μάθε κατάστασιν, ὁ Μαυρίκιος ζῇ. Ἐντεῦθεν ὁ τύραννος εἰς τὸν τοῦ Μαυρικίου φόνον ἠρέθιστο, καὶ ἀχθέντος εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι τοῦ Εὐτροπίου λιμένα, προανῃρέθησαν ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ὁ δὲ, Δίκαιος εἶ, Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ D κρίσεις σου, ἐφ' ἑκάστῳ ἐφθέγγετο, γενναίως φέρων τὴν συμφοράν. Ἔδειξε δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ ἀνδρὸς γενναιότητα, καὶ τὸ φέρειν εὐγνωμόνως τὸν πειρασμὸν, ὕστατον αὐτοῦ παιδίον καὶ ὑπομάζιον. Τῆς γὰρ αὐτὸ τιθηνούσης, ἵνα μὴ πάντη τὸ γένος Μαυρικίου ἀπόληται ὑποκλεψάσης τὸ τιθηνούμενον, ἀντιδούσης δὲ τὸ οἰκεῖον πρὸς τὴν σφαγὴν, ὁ Μαυρίκιος τὸ ἑαυτοῦ ἀνενεχθῆναι ἐζήτησεν. Εἶτα καὶ αὐτὸς μεγαλοψύχως ἐδέξατο τὴν σφαγήν. Λέγεται δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον, ἀπιόντα πρὸς Χοσρόην καταληφθῆναι, καὶ ἀχθέντα πρὸς Φωκᾶν, ἀναιρεθῆναι, καὶ τὴν Βασίλισσαν Κωνσταντῖναν, καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας αὐτῆς, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος, τῷ πλησίον τοῦ τείχους, ὃν ἔκτισε Φαρασμάνης ἐκτομίας, ἐπὶ τοῦ E κοιτῶνος γεγονὼς Ἰουστινιανοῦ. Ἐπεγράφησαν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν τὰ ἐλεγεῖα ταῦτα.

Ἃ δ' ἐγὼ ἡ τετάλαινα καὶ ἀμφοτέρων Βασιλήων
Τιβερίου θυγάτηρ, Μαυρικίου δὲ δάμαρ.
Ἡ πολύπαις Βασίλεια, καὶ ἡ δείξασα λοχείῃ,
Ὡς ἀγαθὸν πολέεσσι καὶ πολυκοιρανίη,
Κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ παρακοίτῃ

Digitized by Google

Δάμματα θαλίῃ ἢ μανίῃ στρατιῆς.
Τῆς Ἑκάβης ἔτλην πολὺ χείρονα, τῆς τ' Ἰοκάστης,
Αἲ αἴ. τῆς Νιόβης ἔμπνοος εἰμὶ νέκυς,
Ναὶ ναὶ τὴν γενέτην, τί μάτην τὰ νεογνὰ ἔκτεινον
Ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα;
Ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκ ἔτι Ῥώμη,
Ῥίζα γὰρ ἐκλάσθη Θρηκίοις ἀνέμοις.

Ἔζησε δὲ Μαυρίκιος ἐτῶν ἑξήκοντα καὶ τριῶν, εἴκοσι βασιλεύσας ἐνιαυτούς. Φωκᾶ δὲ κρατήσαντος, ὁ Ναρσῆς ἀποστατεῖ, καὶ κατέχει τὴν Ἔδεσσαν. Προσπταίσει δὲ Φωκᾶ Γερμανὸς τῷ Ναρσῇ ἀντιμαχεσάμενος, συμμαχουμένῳ παρὰ Χοσρόου, ἡττήθη· καὶ πληγεὶς μεθ' ἡμέρας τέθνηκε. Μετὰ δὲ ταῦτα καταφυγὼν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν Ναρσῆς, καὶ παρὰ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Φωκᾶ τῷ Μαγίστρῳ Δομεντζιόλῳ πίστεις ἐνόρκους λαβὼν, πρὸς Φωκᾶν ἀπεστάλη. Ὁ δὲ μηδὲν τοὺς ὅρκους ὑποσαλεὶς, πυρὶ αὐτὸν παραδέδωκεν. Οὗτος ὁ Ναρσῆς τὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ναὸν ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῶν ἁγίων Μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου, καὶ Ἀνδρονίκου, καὶ τὸν ἐκεῖ Ξενῶνα. Οὐ τοῦτον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν Μαυρικίου Πέτρον ἀνεῖλε, καὶ Γερμανὸν τὸν πενθερὸν Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Μαυρικίου, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Γερμανοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ Μαυρικίου συγγένειαν. Φιλιππικὸς δὲ κείρεται κληρικὸς, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐν Χρυσοπόλει διέτριβε. Καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἀνεῖλεν ὁ Φωκᾶς, καὶ ποιναῖς ἀπλυάσιν ἐκόλαζε. Κυριακοῦ δὲ τοῦ Πατριάρχου ἐκλιπόντος μετὰ ἐνιαυτοὺς ἕνδεκα ἐξ ὅτου προεχειρίσθη, Πατριάρχης ἐγένετο Θωμᾶς Σακελλάριος, καὶ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Διάκονος. Πολυειδῆ μέντοι τότε κακὰ τοὺς Ῥωμαίους κατέλαβεν. Ἐν μὲν γὰρ τῇ ἕῳ Πέρσαι τὴν Συρίαν, καὶ Παλαιστίνην, καὶ Φοινίκην ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. Τὴν Ἀρμενίαν δὲ, καὶ Καππαδοκίαν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν, καὶ Γαλατίαν κατέδραμον, καὶ μέχρι Χαλκηδόνος προῆλθον, ἅπαντα λῃζόμενοι. Ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ Ἄβαρες τὴν Θρᾴκην ἐδῄωσαν, καὶ τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατόπεδα, ἃ ἐν ἀμφοτέροις ἦσαν τοῖς τμήμασι, διεφθάρησαν, καὶ ἄλλως δὲ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων θνῆσις ἐγένετο, καὶ ἀφορία καρπῶν, καὶ ζώων φθορὰ ἐκ βαρυτάτων χειμώνων. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ ἀλάστωρ Φωκᾶς ἐν ἵππων ἁμίλλῃ τῶν Δήμων πρὸς αὐτόν τι συκοφαντούντων ἐκμανεὶς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πολλοὺς δὲ ἠκρωτηρίασεν, ἐνίους μέντοι καὶ κατεπόντωσε· πλείστους δὲ τῷ Ἐπάρχῳ παρέδωκεν, ἵνα κολάσῃ αὐτοὺς, οἳ ἐν τῷ Πραιτωρίῳ καθείρχθησαν. Οἱ δὲ ὄχλοι ὁμοῦ γενόμενοι, ἐνέπρησαν τὸ Πραιτώριον, καὶ οἱ καθειργμένοι διέφυγον. Ἑβραῖοι δὲ στασιάσαντες κατὰ Χριστιανῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἀνεῖλον τῶν Ἀντιοχέων πολλοὺς, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Πατριάρχην τῆς πόλεως Ἀναστάσιον, καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. Στείλας δὲ ὁ Φωκᾶς, οὓς μὲν ἀνεῖλεν, οὓς δὲ ἠκρωτηρίασεν, ἐκδιώξας τῆς πόλεως. Ὁ μέντοι Πατριάρχης Θωμᾶς ἐπὶ τρία ἔτη καὶ μῆνας δύο τῆς ἐκκλησίας προστὰς, ἐτελεύτησε, καὶ ἀντεισήχθη Σέργιος, τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας Διάκονος. Τὴν δὲ θυγατέρα ὁ Φωκᾶς Δομεντίαν Πρίσκῳ τῷ Στρατηλάτῃ συνέζευξε, καὶ μετὰ τοὺς γάμους ἱππικὸν ἀγῶνα ἄγων, ἐθεάσατο σὺν τῇ αὐτοῦ εἰκόνι, καὶ τῷ Πρίσκου, καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς τῆς Δομεντίας ἱσταμένας εἰκόνας, καὶ ἐκμανὴς γεγονὼς, ἀποτμηθῆναι τοὺς Δημάρχους ἐκέλευσε. Δεηθέντων δὲ τῶν Δήμων, μόλις ἀφῆκεν αὐτούς. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς αἰτίας ὁ Πρίσκος δεδοικὼς περὶ τῇ ζωῇ, ἅμα δὲ καὶ τὴν κατὰ πάντων τοῦ Φωκᾶ τυραννίδα μισῶν, ἐξ-

Et mecum conjux, progenieſque jacet.
Næ miſeræ Niobes ego ſum vitale cadaver,
Plurane Ciſſeis, plura Jocaſta tulit?
Eſta. jure pater, cur pignora parva necantur,
Humani prorſus neſcia turba doli.
Non jam Roma meis carpes a frondibus umbram,
Eruta Threicio ſtirps Aquilone jacet.

Mortuus eſt Mauricius anno ætatis ſexageſimo tertio, regni vigeſimo. Phoca rerum potito, Narſes ab eo defecit, Edeſſa occupata, & acceptis a Choſroe auxiliis: contra quem juſſu Phocæ profectus Germanus, victus eſt, & poſt aliquot dies ex vulnere mortuus. Narſes vero cum Hierapolim confugiſſet, jurejurando firmata fide, a fratre Imperatoris Domentiolo Magiſtro, ad Phocam miſſus eſt, nullaque datæ fidei ratione habita, crematus. Hic Narſes Divi Panteleemonis & Sanctorum Martyrum Probi, Tarachi & Andronici ædem, atque vicinum Hoſpitium condidit. Neque vero hunc ſolum, ſed & Petrum fratrem, omneſque Mauricii cognatos, & Germanum Theodoſii, filii illius ſocerum una cum filia occidit. Philippicus autem clericus factus, Chryſopoli in Monaſterio a ſe condito vitam egit. Multos præterea ſuſtulit Phocas, & diris ſuppliciis affecit. Cyriaco Patriarcha, undecimo a deſignatione anno mortuo, Patriarcha factus eſt Thomas Sacellarius, magnæ Eccleſiæ Diaconus. Eo tempore, variis malis Romani ſunt oppreſſi. Nam in Oriente Perſæ, Syriam, Palæſtinam & Phœniciam ſubegerunt: in Armeniam, Cappadociam, Paphlagoniam & Galatiam incurſiones fecerunt, populabundi Chalcedonem uſque progreſſi. In Europa, Avares Thraciam vaſtarunt, Romanæque legiones in ambabus partibus perierunt. Abſumpſit & peſtilentia multos mortales, graviſſimæque tempeſtates & frugum & animalium interitum attulerunt. Super hæc omnia peſtis humani generis Phocas, cum neſcio quid Factiones in eum cavillatæ eſſent, furore percitus multos occidit, multos truncavit, nonnullos in mari demerſit, ſed plurimos Præfecto ad ſupplicium in Prætorio cuſtodiendos tradidit, quo a multitudine incenſo, illi diffugerunt. Judæi quoque mora Antiochiæ contra Chriſtianos ſeditione, multos occiderunt, atque ipſum Patriarcham Anaſtaſium, ejuſque cadaver in foro combuſſerunt. Eos Phocas partim occidit, partim mutilatos urbe exegit. Thomas Patriarcha cum Eccleſiæ triennium præfuiſſet, obiit: in cujus locum ſuffectus eſt Sergius, magnæ Eccleſiæ Diaconus. Filiam Domentiam Priſco duci copiarum deſpondit, cumque poſt nuptias ludis equeſtribus, Priſci uxoriſque Domentiæ imagines juxta ſuas aſtare vidiſſet, furore percitus, Factionum duces obtruncari juſſit, eoſque ægre a Factionibus exoratus miſſos fecit. Ea de cauſa Priſcus vitæ ſuæ metuens, conſilia tollendi tyranni iniit, qui cum

Edit. Pariſ. pag. 80.

Narſetis defectio & cædes.

Thomas Sacellarius Patriarcha.

Perſarum & Avarum in Romanorum Provincias graſſationes.

Judæorum graſſationes.

Sergius Patriarcha.

pag. 81.

Priſcus gener de tollendo Phoca cogitat.

Digitized by Google

LIBER XIV. & in mulierum ſtupris volutaretur, & ebrioſus, & ſævus, atque ſanguinarius eſſet, in publico erat omnium ordinum odio. Itaque Senatus & ipſe Dux Priſcus legatos ad Heraclium mittunt, ejus Heraclii patrem, qui poſt Imperio potitus eſt, Africæ & Libyæ præfectum, orantes, ut ſe a tyrannide Phocæ vindicet. Erat Heraclio Legatus Gregoras vir illuſtris, qui duo inita conſpiratione ſuos filios contra tyrannum mittunt, Heraclius cum claſſe & magnis copiis militum Heraclium, Gregoras Patricius Nicetam pedeſtri itinere, cum multis equitibus & magno exercitu: ex conditione, ut, uter prior urbem occupaſſet, tyrannumque ſuſtuliſſet, is Imperio potiretur. His cognitis Phocas Heraclii matrem, & ſponſam Eudociam, Principis cujuſdam Africani filiam, comprehenſas monaſterio incluſit. Cæterum Heraclius antevertit, & in Sophiarum portu appulit, commiſſaque pugna evaſit ſuperior, adjutante Priſco, qui Præfecti honore fungebatur. Photius quoque unus ex illuſtribus, cujus uxorem tyrannus vi conſtupraràt: Regia cum multis militibus occupata, tyrannum ſolio deturbavit. (Nam ejus ſatellites deſperata ſalute Regia ceſſerant) direptaque purpura, pullam ei veſtem induit, & captivum Heraclio exhibuit. Qui cum ei dixiſſet: *Itane miſer Rempublicam adminiſtraſti?* Phocas ex deſperatione reſpondit, *Tu vero melius eam adminiſtrabis?* Ob quod dictum iratus Heraclius, calcibus in eum inſiluit, & caſtrari juſſit. Alii eum ſtatim occiſum eſſe tradunt, alii manibus prius & pedibus amputatis: virilibus denique, ob laſciviam & multorum conjuges adulteratas, exectis, poſtremo obtruncatum, & infelix cadaver in Bove crematum eſſe, ubi caminus fuiſſe perhibetur æreus, formæ bovis, Pergamo tranſlatus, unde & loco nomen factum. Sunt & fratres ejus aliique neceſſarii interfecti. Phocæ igitur peſſimi tyrannidis hic fuit exitus, cum Imperio per annos octo inſultaſſet.

Heraclii & Gregoræ conſpiratio contra Phocam.

Phocæ captivitas & cædes.

Edit. Pariſ. pag. 85

HERACLIUS

XV. HERACLIUS autem a Sergio Patriarcha coronatus, ſtatim etiam Eudociam ſponſam diademate ornat. Ita ſimul & imperatorias & nuptiales coronas acceperunt: eodem die & Imperatores & ſponſi appellati. At Perſæ, Orientales Provincias incurſantes alias ſubegerant, alias prædabantur, Romanæque legiones ab eis victæ cæſæque erant, paucis fuga elapſis. Europam Scythæ & Avares vaſtarant. Quæ res Imperatorem animi dubium reddebant. Nam in militaribus catalogis paucos omnino reperiebat, pene omnibus bello abſumptis. Ex multis enim eorum millibus, qui ſub Mauricio Phocam Imperatorem conſalutarant, duo tantum milites reliqui ſunt inventi. Verum delectu acto, Criſpum cum Imperio in Cappadociam mittit. Ex Eudocia Auguſta, quam & Fa-

Criſpus cum exercitu in Cappadociam contra Perſas mittitur.

Heraclii liberi.

A τειν καταλῦσαι τὸν τύραννον. Ὡς δὲ ὁ Φωκᾶς γυναικομανής τε καὶ μέθυσος καὶ ὠμὸς καὶ αἱμοχαρὴς, ἐμισεῖτο παρὰ πάντων· Καὶ στρατηγοῦντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ Ἡρακλείου τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλεύσαντος μετέπειτα Ἡρακλείου, οἱ τῆς Συγκλήτου καὶ αὐτὸς ὁ Πρίσκος ὁ Στρατηλάτης διεπέμποντο πρὸς αὐτὸν, δεόμενοι ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος Φωκᾶ. Ἦν δὲ τῷ εἰρημένῳ στρατηγῷ Ἡρακλείῳ ὑποστράτηγος Γρηγορᾶς τις τῶν ἐπισήμων. Οὗτοι γοῦν ἄμφω συμπνεύσαντες, στέλλουσι κατὰ τοῦ τυράννου τοὺς ἰδίους υἱοὺς· ὁ μὲν Ἡράκλειος τὸν Ἡράκλειον πολλαῖς ναυσὶ καὶ πλῆθος στρατιωτῶν πλωϊζόμενον· ὁ δὲ Πατρίκιος Γρηγορᾶς τὸν Νικήταν πεζοποροῦντα σὺν ἱππόταις πολλοῖς, καὶ πεζῷ στρατῷ, ἐπὶ συνθήκαις τοῦ τὸν προκαταλαβόντα τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων, καὶ καθελόντα τὸν B τύραννον, τῆς βασιλείας ἀξιωθήσεσθαι. Ταῦτα μαθὼν ὁ Φωκᾶς, τὴν τοῦ Ἡρακλείου μητέρα, καὶ τὴν μνηστὴν Εὐδοκίαν, ἣν ἐξ Ἀφρικῆς ἐμνηστεύσατο, θυγατέρα οὖσαν τοῦ τῆς χώρας ἐκείνης πρωτεύοντος, κατασχὼν κατέκλεισεν ἐν μονῇ. Προκατέλαβε τοίνυν Ἡράκλειος, καὶ προσώρμισε τῷ λιμένι τῶν Σοφιῶν, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, ὑπερέσχε τῶν τοῦ Φωκᾶ. Συνήργητο γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ Πρίσκου τὴν τοῦ Ἐπάρχου τότε μετιόντος ἀρχήν. Φώτιος δὲ τῶν ἐπιφανῶν ὑπάρχων, οὗ τὴν γυναῖκα ὁ τύραννος βίᾳ ἐμοίχευσε, σὺν πλήθει στρατιωτῶν καταλαβὼν τὰ βασίλεια, κατασπάσει τοῦ θρόνου τὸν τύραννον (οἱ γὰρ περὶ αὐτὸν ἀπογνόντες, τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησαν) καὶ ἀποδύσας τὴν πορφυρίδα, φαιὰν ἐσθῆτα ἐνέδυσε, καὶ δέσμιον τῷ Ἡρακλείῳ παρέστησεν. Ὁ δὲ ἰδὼν C αὐτὸν, ἔφη. Οὕτως ἄθλιε, τὰ τῆς πόλεως διῴκησας πράγματα; Καὶ ὁ Φωκᾶς ἀπονοίᾳ κάτοχος ὢν ἀπεκρίνατο, Σὺ δὲ κρειττόνως μᾶλλον διοικήσεις αὐτά; Ὀργισθεὶς δὲ ὁ Ἡράκλειος, λὰξ ἐκείνῳ ἐνέθορε, καὶ ἐκτμηθῆναι προσέταξεν. Οἱ μὲν οὖν αὐτίκα αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ἱστόρησαν, οἱ δὲ πρότερον αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκοπῆναι φασὶν, εἶτα καὶ τὰ αἰδοῖα διὰ τὴν ἐκείνου ἀσέλγειαν, καὶ ὅτι πολλῶν κατῄσχυνε γαμετάς, καὶ οὕτω δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐκκοπῆναι, τὸ δὲ δύστηνον σῶμα καυθῆναι κατὰ τὸν Βοῦν, ἔνθα ἦν κάμινος, ὥς λέγεται, ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ὅπερ ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ ἧς καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ᾠκειωμένων αὐτῷ ἀνῃρέθησαν. Τῷ μὲν οὖν κακίστῳ Φωκᾷ τοιοῦτον τέλος τῆς τυραννίδος ἐγένετο, ἔτη κατορχησαμένῳ τῆς βασι- D λείας ὀκτώ.

ιϛ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ δὲ ὑπὸ Σεργίου τοῦ Πατριάρχου στεφθεὶς, αὐτίκα καὶ τὴν Εὐδοκίαν τὴν μνηστὴν ταινιοῖ, καὶ ἅμα τά, τε Βασίλεια στέφη καὶ τοὺς γαμηλίους στεφάνους ἐδέξαντο, ὥστε κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ Βασιλεῖς ἄμφω χρηματίσαι αὐτοὺς καὶ νυμφίους. Οἱ δέ γε Πέρσαι τὴν ἑῴαν κατέτρεχον, καὶ τὰς μὲν τῶν χωρῶν ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ἐποιοῦντο, τὰς δὲ ἐληΐζοντο, καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ προσβάλλουσα τούτοις ἡττᾶτο, καὶ διώλλυτο βραχέων τινῶν περισωθέντων φυγῇ. Καὶ τὴν Εὐρώπην οἱ Ἄβαροι καὶ οἱ Σκύθαι ἠρήμωσαν. Διὸ καὶ ἠπόρει ὁ Βασιλεὺς Ἡράκλειος, ὅ, τι καὶ δράσει. Ἐπισκεψάμενος γὰρ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, πάνυ τούτους E εὗρε βραχεῖς, ἁπάντων σχεδὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀναλωθέντων. Ἐκ γὰρ τῶν ἐπὶ Μαυρικίου τὸν Φωκᾶν ἀναγορευσάντων εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀριθμουμένων, δύο μόνοι στρατιῶται περιλειφθέντες εὑρέθησαν. Στρατολογήσας οὖν, Κρίσπον στρατηγὸν Καππαδοκίας προβάλλεται, καὶ στέλλει τοῦτον ἐκεῖ. Γίνεται δὲ αὐτῷ ἐκ τῆς Αὐγούστης Εὐδοκίας, ἣν καὶ Φαβίαν ὠνόμασε, θυ-

γάτηρ

γατέρα Ἐπιφανίαν. Εἶτα καὶ υἱὸς ἐτέχθη, ὁ μικρὸς Ἡράκλειος καὶ νέος Κωνσταντῖνος κληθεὶς, καὶ ἄμφω δὲ τὼ παῖδε τῷ βασιλικῷ διαδήματι ἐταινίωσε. Καὶ μετ' ὀλίγον ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἡ Αὐγοῦστα Εὐδοκία τὸν βίον ἀπέλιπεν. Ἐκφερομένου δὲ τοῦ ταύτης νεκροῦ βασιλικῶς διὰ τῆς ἀγορᾶς, κόρη τις προκύπτουσα βάρβαρος, τυχαίως ἀπέπτυσε, καὶ τὸ πτύσμα εἰς τὴν κλίνην, δι' ἧς ἐξεφέρετο ἡ Αὐγοῦστα, κατῴχετο, καὶ συλληφθεῖσα ἡ κόρη, ἐκαύθη, προσενεχθεῖσα τῇ θανούσῃ λίαν οἰκτρὸν ἐπιτάφιον. Ὁ δέ γε Ἡράκλειος ἔγημε Μαρτίναν τὴν ἀδελφόπαιδα, καὶ Αὐγοῦσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσε. Τοῦ μέν τοι Χοσρόου καὶ τῶν Περσῶν ἀκρατῶς φερομένων, καὶ πάντα ληϊζομένων, πρέσβεις ὁ Βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἔστειλε, κόρον λαβεῖν ποτὲ τῆς τῶν ἀνθρώπων φθορᾶς ἀξιῶν, καὶ σπείσασθαι ἐπὶ συνθήκαις ἐτησίων δασμῶν. Ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο. Πάλιν οὖν ἑτέρα στέλλεται πρεσβεία πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἐξαιτουμένη. Ὁ δὲ Πέρσης ὑπερηφάνως, καὶ βλασφήμως τὰς ἀποκρίσεις πεποίηκε, λέγων μὴ ἂν ποτε φείσασθαι τῶν Χριστιανῶν, εἰ μὴ τὸν ἐσταυρωμένον ἀρνήσωνται, καὶ σεβασθῶσι τὸν Ἥλιον. Ἀπογνοὺς οὖν τὴν εἰρήνην ὁ Βασιλεὺς, ἐπιστρατεῦσαι διενοεῖτο κατὰ Περσῶν· διὸ καὶ ἔσπευδε θέσθαι πρὸς τὸν Χαγάνον σπονδὰς, μὴ ἀφιστάμενον τοῦ τὴν Θρᾴκην ληΐζεσθαι. Στείλας τοίνυν πρὸς αὐτὸν, εἰρήνην ᾔτει, καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ ἀνένευσεν. Ἡσθεὶς οὖν ὁ Βασιλεὺς, ἐξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ ἔξω τοῦ Μακροῦ τείχους ηὐλίσατο μετὰ τῆς βασιλικῆς πολυτελείας καὶ δορυφορίας, καὶ χρημάτων πολλῶν, ἃ τῷ Χαγάνῳ δῶρα ἐκόμιζεν. Ὁ δὲ βάρβαρος ἀλογήσας τῶν ὅρκων τε καὶ τῶν συνθηκῶν, ὥρμησε τὸν Βασιλέα συσχεῖν. Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ ἐπέτυχεν. ἔφθη γὰρ ὁ Αὐτοκράτωρ διαδράς. τὴν μέντοι βασιλικὴν ἅπασαν ἀποσκευὴν, καὶ τὴν δορυφορίαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ χρήματα, καὶ δορυαλώτους χιλιάδας πολλὰς κατὰ πᾶσαν ἄδειαν εἰληφὼς, ὑπέστρεψεν. Αὖθις οὖν ὁ Ἡράκλειος πρεσβείαν ἔθετο πρὸς αὐτὸν, ἐγκαλῶν αὐτῷ ἀπιστίαν, καὶ πρὸς εἰρήνην αὐτὸν ἐφελκόμενος· ὁ δὲ συνθέτο. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς βασιλευούσης ἀπάρας τῆς πόλεως, ἀφίκετο εἰς Καισάρειαν, ἔνθα καὶ ὁ Κρίσπος ἦν στρατηγῶν, ὃ νοσοῦντος, ἢ τοῦτο προσποιουμένου, πρὸς αὐτὸν ἀπῄει ὁ Βασιλεὺς, ἐπισκεψόμενός τε καὶ βουλευσόμενος περὶ τῶν πρακτέων. Ὁ δὲ αὐτὸν ὀλιγώρως ἐδέχετο, μήτε προϋπαντῶν, μήτε μὴν τῆς κλίνης ἐξαναστάμενος, κἀν ταῖς ὁμιλίαις ἀλαζονικώτερόν πως διακείμενος. Ἡράκλειος δὲ συνιεὶς μὲν τὸ γινόμενον, καὶ καταφρονούμενος ἤχθετο· ὑπεκρίνετο δὲ μήτ' ἄχθεσθαι, μήτε συνιέναι τῆς ὀλιγωρίας τοῦ Κρίσπου τῆς κατ' αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται αὐτῷ ἡ Αὐγοῦστα τεκοῦσα υἱόν. Καὶ τὰ μὲν στρατεύματα τῷ Κρίσπῳ καταλέλοιπεν, αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Τοῦ Νικήτα μέντοι τοῦ υἱοῦ τοῦ Γρηγορᾶ Πατρικίου εἰσεληλυθότος εἰς τὴν τῆς πόλεως βασιλεύουσαν, ὁ Βασιλεὺς αὐτὸν ἐν τιμῇ μεγάλῃ πεποίηκε, ἀδελφὸν αὐτὸν ὀνομάζων. Ἐπανῆξε δὲ καὶ ὁ Κρίσπος ἐκ τῆς στρατείας. Συλλόγου τοίνυν τῆς Συγκλήτου γενομένου, καὶ τοῦ Πατριάρχου παρόντος, ὡς μέλλοντος βαπτίσαι τὸν τοῦ Βασιλέως υἱὸν, φησὶ πρὸς τοὺς παρόντας ὁ Βασιλεύς. Ὁ ὑβρίζων τὸν Βασιλέα, τίνος ἐστὶν ἄξιος; οἱ δὲ ἀπεκρίναντο, Οὐ ζῆν ἐστὶν ἄξιος, πάσης γὰρ φιλανθρωπίας ἑαυτὸν ἀνάξιον ἔθετο. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τὰ παρὰ τοῦ Κρίσπου, κἀκείνου παρόντος, κατέλεγεν· εἶτα πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστραφεὶς, ἔφη. Ὃς γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, οὐδὲ φίλον ἂν ποιήσειας ποτέ. Ἐκέλευσεν οὖν αὐτὸν Κληρικὸν γενέσθαι. Ἐκ δὲ Μαρτίνης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ ἔσχε δύο

A biam nominavit, filiolam ſuſcepit Epiphaniam. Deinde filium quoque Heraclium juniorem, qui & minor Conſtantius dictus eſt, amboſque pueros diademate ornavit. Neque multo poſt conjunx ejus moritur. Cujus funus cum ornatu regio per forum efferretur, puella quædam barbara proſpectans, ſputum imprudens in feretrum dejecit, ob quod factum comprehenſa & cremata Imperatrici defunctæ infeliciter parentavit. Heraclius poſt eam, fratris ſui filiam Martinam ducit, atque Auguſtam ſalutat. Cum autem Choſroes & Perſæ impotenter graſſantes, omnia popularentur, Imperator per legatos ab eo petiit, ut tandem interitu hominum ſatiatus pa- B cem faceret, annuaque tributa acciperet. Ea legatione repudiata, mittit aliam, & pacem petit. Cui Perſa ſuperbe contumelioſeque reſpondit, Se numquam parſurum Chriſtianis, niſi crucifixum inficiati, Solem adorarent. Imperator igitur pace deſperata bello Perſas invadere conſtituit, & cum Chagano, qui Thraciam continenter infeſtabat, pacem propere facere: qua per legatos petita, Barbarus non abnuit. Ea re delectatus Imperator, Urbem egreſſus, extra Longum murum, cum regia magnificentia & comitatu, ſtativa habuit, multaque C munera Chagano attulit. At Barbarus ſpreto jurejurando, & fœdere, Heraclium comprehendere ſtuduit. Sed eo conatu fruſtratus, (nam ille jam aufugerat) omne regium inſtrumentum & comitatum, pecuniam quoque & multa captivorum millia diripuit, otioſeque domum eſt reverſus. Heraclius igitur denuo per Legatos, de perfidia ejus conqueſtus, pacem ab illo impetrat. Ille vero Regia urbe digreſſus, Cæſaream, ubi Criſpus dux agebat, pervenit, eumque vel ægrotantem, vel morbum ſimulantem, inviſit, de rebus gerendis cum eo deliberaturus. Sed negligenter ab eo excipitur. Nam neque ob- D viam progreſſus eſt, neque e lectulo ſurrexit, in colloquiis etiam arrogantioribus verbis uſus. Heraclius etſi quid ille ageret, intelligebat, & ſui contemptum iniquo ferebat animo: tamen utrumque diſſimulat. Interea ei nunciatur, Auguſtam peperiſſe filium: relictis igitur Criſpo legionibus, ipſe Byzantium redit. Nicetam Gregoræ Patricii filium, urbem ingreſſum, honorifice exceptum, fratrem appellat. Eſt & Criſpus ab expeditione reverſus. Quum baptizandus eſſet Imperatoris filius, Senatu convocato, & Patriarcha præſente, Impe- E rator eos qui aderant rogat, *Qua pœna dignus ſit is, qui Imperatori contumeliam fecerit?* Reſpondent illi, *Vita indignum eſſe, qui omnem clementiæ ſpem ultro ipſe ſibi præciderit.* Tum Imperator, quid Criſpus egiſſet, illo etiam præſente, commemorat. Inde ad eum converſus, *Qui te generum*, inquit, *non præſtitiſti, neque amicum umquam præſtabis.* Clericum igitur eum fieri juſſit. Et Martina vero fratris filia

Eudociæ obitus & inferiæ.

Martina ſecunda Heraclii uxor.

Heraclius pace deſperata Choſroem invadit.

Chagani perfidia.

Edit Pariſ. pag. 83.

Criſpi erga Heraclium faſtus vindicatus.

LIBER XIV.

Choſroes in Chriſtianos ſævitia.

duos ſuſcepit filios, Fabium, quem & Heraclonam vocavit, & Davidem. Quum autem Choſroes omnia prædaretur & deleret, & Palæſtina ſubacta, Hieroſolyma quoque expugnaſſet: fertur infinita Chriſtianorum multitudo eſſe interfecta. Nam Judæi, eos vili pretio commercati peremerunt, quorum ſumma fuiſſe memoratur ad nonaginta millia. Patriarcham autem ſanctæ Urbis, & pretioſæ Crucis ligna, Perſæ domum ſecum exportarunt. Imperator igitur quum exercitum hoſtibus parem non haberet, et pecuniæ inopia laboraret: argentum & aurum ex magna Eccleſia & aliis ſacris ædibus mutuatus, nummos inde cudit, collectumque ex provinciis populum militari diſciplina exercet, et ſocios accerſit. Et poſt feſtum Paſchatis, Sarbarum Choſroæ Archiſatrapam, cum magnis copiis contra Romanos miſſum, profligat, ejuſque exercitum trucidat.

Edit. Pariſ. pag. 84.

Sarbarus ſatrapa ab Heraclio profligatus.

Chaganus Byzantii obſidione repellitur.

XVI. Interea Chaganus, rupto fœdere, Byzantium aggreditur, caſtris ante mœnia poſitis, & quicquid extra Urbem erat, incendit. Unde cives, & Patriarcha, & Bonus Patricius (eos enim ambo Heraclius diſcedens, filii ſui Conſtantini curatores, & publicarum rerum adminiſtratores reliquerat) multos viros fortes, in Barbaros, ut abſente exercitu, ſecuros, ex improviſo immiſerunt, eorumque multa millia occiderunt. Qui ſuperfuere, turpi fuga ſe in ſuas ſedes receperunt.

Heraclius, alio ſatrapa victo in Perſia ferro & igni graſſatur.

Heraclius denuo alium quemdam Satrapam cum triginta hominum millibus contra ſe miſſum a Choſroe, profligavit, & milites ejus pene omnes Orco demiſit. Ejus exercitus reliquiæ reverſæ domum, nunciata clade, ſuos populares jam ante Choſroæ infenſos, ad majus etiam tyranni odium concitarunt. Heraclius vero etiam in Perſiam interiorem penetravit, urbes evertit, templa una cum Igni, qui ab illis colitur, delevit: cognitaque Legatorum ſuorum cæde iratus, ferro, atque incendio, in obvia omnia graſſatus eſt. Quæ dum Imperator ageret, Choſroes Cteſiphontem confugit,

Sarbarus ad Romanos deficit.

delatoque Sarbaro Archiſatrapa, quaſi cum Romanis colluderet, & ipſi conviciaretur, Legato illius ſcribit, ut Sarbarum tollat. Sed tabellario, in itinere a Romanis excepto, ac Byzantium perducto, Magiſtratus lectas litteras, una cum tabellario ad Sarbarum mittunt. Is lecta epiſtola, & Choſroæ ſententia e tabellario cognita: aliam epiſtolam confingit, eamque convocatis Tribunis & Centurionibus, recitandam curat. Unde illi iracundia inflammati, communi conſilio ſe ad Romanorum Imperatorem conferre ſtatuerunt.

Siroes filius, Choſroe interfecto, pacem cum Heraclio facit.

Poſt hæc etiam aliud quiddam accidit ad Choſroæ interitum maturandum. Nam cum multos haberet liberos, rejecto natu maximo Siroe, alii tradere voluit Regnum, nomine Merdaſæ. Quo Siroes co-

A υἱούς, Φάβιον, ὃν καὶ Ἡρακλωνᾶν ὠνόμασε, καὶ Δαβὶδ τὸν λοιπόν. Τοῦ δὲ Χοσρόου πάντα ληϊζομένου καὶ ἀφανίζοντος, ὑφ᾽ ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν Παλαιστίνην πεποιηκότος, καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ πολιορκίᾳ ἑλόντος, λέγεται ἄπειρόν τι πλῆθος ἀναιρεθῆναι Χριστιανῶν. Ἐξωνούμενοι γὰρ αὐτοὺς εὐώνως οἱ Ἰουδαῖοι, ἐφόνευον, ὧν περὶ μυριάδας ἐννέα φασὶ συγκορυφοῦσθαι τὸν ἀριθμόν. Τὸν δέ γε Πατριάρχην τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰ τίμια τοῦ Σταυροῦ ξύλα, οἱ Πέρσαι λαβόντες εἰς Περσίδα ἀπήγαγον. Ἀπορῶν οὖν ὁ Βασιλεὺς ἀναλόγου τοῖς ἐναντίοις στρατεύματος, πρὸς δὲ καὶ χρημάτων, ἄργυρον μὲν καὶ χρυσὸν ἐδανείσατο ἐκ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἴκων, καὶ ἐξ τούτων ἔκοψε νόμισμα. Λαὸν δ᾽ ἐκ τῶν θεμάτων συνέλεγε, καὶ τούτους πρὸς πολεμικὴν ἐμπειρίαν ἐγύμναζε, καὶ συμμάχους προσεκαλέσατο. B Ἐξελθὼν οὖν μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα τῆς πόλεως, καὶ προσβαλὼν Σαρβάρῳ τῷ τοῦ Χοσρόου Ἀρχισατράπῃ, μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ Ῥωμαίων σταλέντι, τρέπεται τοῦτον, καὶ τὸ στράτευμα τὸ αὐτοῦ συγκόπτει, καὶ μαχαίρας ἔργον ποιεῖ.

ιϛ´. Ἐν τούτοις παρασπονδήσας ὁ Χαγάνος, ἐπῆλθε τῇ Βυζαντίδι, καὶ πρὸ τοῦ τείχους αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, ἐνέπρησαν σύμπαντα τὰ ἐκτός. Ὅθεν οἵ τε τῆς πόλεως, καὶ ὁ Πατριάρχης, καὶ ὁ Πατρίκιος ὁ Βῶνος (τούτους γὰρ ἄμφω κηδεμόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου καταλελοίπει, καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικητὰς) ἑτοιμασάμενοι πλῆθος ἀνδρῶν γενναίων κατὰ τῶν βαρβάρων ἀφροντιστούντων, ὡς μὴ παρόντος στρατεύματος, ἀπροσδοκήτως ἐξέπεμψαν, καὶ πολλὰς αὐτῶν χιλιάδας διέφθειραν. C Οἱ δὲ γε περιλειφθέντες αἰσχρῶς φεύγοντες, εἰς ἤθη τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν. Ἡράκλειος δὲ πάλιν ἑτέρῳ Σατράπῃ μετὰ τριάκοντα χιλιάδων κατ᾽ αὐτοῦ πεμφθέντι παρὰ Χοσρόου συμμίξας, καὶ τοῦτον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ σχεδὸν πάντας ᾅδῃ προΐαψεν. Οἱ δέ γε περιλειφθέντες ὑποστρέψαντες, καὶ τὰ συμβεβηκότα τοῖς ὁμογενέσιν ἀπαγγείλαντες, καὶ πρώην διὰ μίσους ἄγοντες τὸν Χοσρόην, μᾶλλον αὐτοὺς μισεῖν αὐτὸν ἐξηρέθισαν. Ἡράκλειος δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδοτέρω Περσίδα εἰσέβαλε, καὶ τάς τε πόλεις καθῄρει, καὶ τὰ τεμένη τοῦ Πυρὸς, αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ τιμωμένῳ παρ᾽ αὐτοῖς συνδιέφθειρε. Μαθὼν δὲ ἀνῃρημένους οὓς ἔστειλε πρεσβευτὰς, ὠργίσθη καὶ οὐκ ἐφείδετο, ἀναιρῶν τε καὶ πυρπολῶν, καὶ καταστρέφων τὰ ἐν ποσίν. D Ὁ μέντοι Χοσρόης, τοῦ Βασιλέως τὴν Περσίδα ληϊζομένου καὶ κατατρέχοντος, εἰς Κτησιφῶντα κατέφυγε. Διαβληθέντος δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ Ἀρχισατράπου Σαρβάρου, ὡς τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονοῦντος, αὐτῷ δὲ λοιδορουμένου, ἐπιστέλλει τῷ Ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ, τὸν Σάρβαρον ἀνελεῖν. Τοῦ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην κομίζοντος ἐν τῷ ἀπιέναι συλληφθέντος παρὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀπαχθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον, γνόντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα οἱ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικηταὶ, στέλλουσι ταύτην, καὶ τὸν αὐτῆς κομιστὴν πρὸς τὸν Σάρβαρον· καὶ ὃς τὰ γεγραμμένα ἀναγνοὺς, καὶ τοῦ γραμματοφόρου πυθόμενος, καὶ μαθὼν τὴν γνώμην Χοσρόου, ἑτέραν πλάττει ἐπιστολὴν, κελεύουσαν αὐτόν τε καὶ πολλοὺς ἑτέρους Σατράπας καὶ χιλιάρχους ἀναιρεθῆναι, καὶ τοὺς τοῦ στρατεύματος προὔχοντας. E Πείθει δὲ καὶ τὸν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Χοσρόου κομίσαντα λέγειν, ὅτι παρὰ Χοσρόου ταύτην ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. Συναγαγὼν οὖν τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμονεύοντας, ἐν ἐπηκόῳ πάντων τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε. Θυμοῦ τοίνυν πλησθέντες οἱ τῶν ταγμάτων ἐξάρχοντες, κοινῇ συνέθεντο τῷ Βασιλεῖ προσελθεῖν. Ἐπὶ τούτοις καὶ ἕτερόν τι συμβέβηκεν, ὃ τὸν Χοσρόην διώλεσε. Παῖδας γὰρ ἔχων πολλοὺς, τὸν ἁπάντων πρεσβύτερον Σιρόην παραγκωνιζόμενος, τὸν Σατραπῶν ὑποποιησάμενος, ἐπιτίθεται τῷ πατρὶ, δεσμεῖ τε τοῦτον, καὶ χρυσὸν αὐτῷ πολὺν παρα-

τῶν Σατραπῶν ὑποποιησάμενος, ἐπιτίθεται τῷ πατρί, δεσμεῖ τε τοῦτον, καὶ χρυσὸν αὐτῷ πολὺν παρατίθησι, καὶ λίθων τῶν πολυτίμων σωρούς, Διὰ ταῦτα, λέγων, Ῥωμαίοις τοὺς Πέρσας ἐξεπολέμωσας, καὶ ἀλλήλοις μάχεσθαι, καὶ διαφθείρεσθαι κατηνάγκαζες, ἀπόλαυε τοίνυν τῶν ἐφετῶν σοι. Εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μερδασάν, ᾧ τὴν τῶν Περσῶν ἀνετίθει ἀρχήν, ἀνεῖλε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἄλλους παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐκεῖνον. Ἐγκρατὴς οὖν τῆς τῶν Περσῶν ἀρχῆς γεγονώς, διαπέμπεται πρὸς Ἡράκλειον, τὸν τοῦ Χοσρόου ὄλεθρον αὐτῷ διαγγελιζόμενος· καὶ σπεισάμενος αὐτῷ, πάντας τοὺς ἐν Περσίδι αἰχμαλώτους Ῥωμαίους ἐλευθέρους ἀφῆκε, καὶ τὰ τίμια ξύλα τοῦ σωτηρίου Σταυροῦ αὐτῷ ἀποδέδωκε, καὶ τὸν Πατριάρχην τῆς Ἱερουσαλὴμ Ζαχαρίαν. Καὶ ὁ Βασιλεὺς αὖθις πάντας τοὺς παρὰ Ῥωμαίων κατεχομένους Πέρσας ἀπελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τοὺς οἰκείους. Ταῦτα ἐν ἓξ ἔτεσιν ἀνύσας Ἡράκλειος, καὶ ἀποκαταστήσας τῇ Ἱερουσαλὴμ τὰ τίμια ξύλα, καὶ τὸν Πατριάρχην αὐτόν, τῷ ἑβδόμῳ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, μετ' εὐφημίας καὶ κρότου δεχθεὶς καὶ λαμπρότητος, παρά τε τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως.

ιζ'. Γενομένῳ δὲ τῷ Βασιλεῖ Ἡρακλείῳ κατὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ὁ τῶν Ἰακωβιτῶν Καθολικὸς προσελήλυθεν, ὃν ἐκεῖνοι Πατριάρχην ὠνόμαζον. Τούτῳ τοίνυν ὁ Βασιλεὺς αἰτίαν προσῆπτεν, ὅτι τὴν ἐν Χαλκηδόνι μὴ δέχοιτο Σύνοδον, μηδὲ δύο φύσεις ἐν Χριστῷ ἡνωμένας ὁμολογοίη, λέγων, ὡς εἴ γε τὴν Σύνοδον δέξοιτο, καὶ δύο φύσεις ἡνωμένας ἀσυγχύτως ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὁμολογήσοι, ὁμόδοξον αὐτὸν ἡγήσοιτο, καὶ τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας Πατριάρχην προβάλοιτο. Ὁ δὲ δεινὸς ὢν καὶ πονηρίας μεστός, ἵνα μὴ ἀποτύχῃ τῆς βασιλικῆς ὑποσχέσεως, τήν τε Σύνοδον ὑποκρινόμενος ἐδέξατο, καὶ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν ἡνωμένας κατέθετο. Περὶ δέ γε τῶν θελημάτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπυνθάνετο, εἰ διττὰ ταῦτα λέγειν χρεών, ἢ ἑνιαῖά τε καὶ μοναδικά; Ὁ δ' Αὐτοκράτωρ γράφει περὶ τούτου δὴ τοῦ ζητήματος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Σέργιον. Κἀκεῖνος πάλαι τὰ τῆς Μονοθελητῶν πρεσβεύων αἱρέσεως, μίαν φυσικὴν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν δεῖν δογματίζειν ἐπὶ Χριστοῦ, τῷ Βασιλεῖ ἀντεπέστειλεν. Ἀλλὰ καὶ Κῦρον ἐρωτήσας τὸν Φάσιδος, τῷ Σεργίῳ εὕρηκεν ὁμογνώμονα. Τούτοις καὶ αὐτὸς ὑπαχθεὶς ὁ Ἡράκλειος, τῆς δόξης γίνεται ταύτης, καὶ ὕδατος ποτίζεται θολεροῦ παρὰ τῶν μισθωτῶν, ἀλλ' οὐ ποιμένων ἐκείνων. Τοῦ Σωφρονίου μέντοι τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερατεύοντος, τότε τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν Ἀρχιερεῖς συναθροίσαντος, καὶ συνοδικῶς ἀποδείξαντος, τοὺς μίαν λέγοντας θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, μίαν ἄντικρυς καὶ φύσιν κηρύττειν· σύμψηφον δὲ ἔχοντος ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὸν τὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διέποντα Ἰωάννην· ὁ Βασιλεὺς προέθετο πρόγραμμα, μήτε ἑνιαίαν ἐνέργειαν, μήτε διττὴν ἐν Χριστῷ δογματίζεσθαι. Ὃ καταγέλαστον οὐ τοῖς ὀρθόφροσιν ἐδόκει μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σεβήρου ὁμόφροσι. Σεργίου δὲ τοῦ τὸν θρόνον ἔχοντος Κωνσταντινουπόλεως τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, Πύρρος αὐτὸν διεδέξατο, τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ δοξάζων, καὶ τὰ Σεβήρου καὶ Κύρου σέβων τε καὶ κυρῶν. Ὑποστρέφοντι δὲ τῷ Βασιλεῖ τούτῳ ἐκ Περσίδος τροπαιοφόρῳ, προ-

LIBER XIV

gnito, conciliatis ſibi quibuſdam Satrapis, patrem invadit, eique in vincula conjecto, quum multum auri & pretioſarum gemmarum acervos propoſuiſſet. *Ob hæc*, inquit, *Romanos contra Perſas concitaſti, & mutuis cædibus & cladibus graſſari coegiſti. Fruere igitur deſideriis tuis.* Deinde filium quoque illius Merdaſam, cui regnum deſtinarat, cæteroſque liberos in conſpectu illius, ac tum demum ipſum quoque ſuſtulit. Ita regno Perſarum potitus, Legatos ad Heraclium mittit, Choſroæ interitum illi nuncians, paceque facta, omnes Romanos captivos dimittit, & venerabilia ligna Salutaris Crucis, & Patriarcham Hieroſolymitanum Zachariam illi reſtituit. Imperator viciſſim Perſis, qui a Romanis tenebantur, domum redeundi poteſtatem dedit. His ſexennio peractis, & pretioſis lignis ipſoque Patriarcha Hieroſolyma reſtitutis, Heraclius anno ſeptimo in Regiam regreſſus, a Senatu populoque Byzantino lætis acclamationibus, & cum plauſu, ſplendidiſſime excipitur.

Edit. Pariſ. pag. 85.

Heraclius Byzantium redit.

XVII. Cæterum, in reditu Jacobitarum Catholicum, quem illi Patriarcham nominant, Hieroſolymis incuſavit, ut qui Chalcedonenſe Concilium improbaret, neque duas naturas in Chriſto citra confuſionem unitas confiteretur: quod ſi faceret, ac ſententiam eamdem amplecteretur, ſe illum Antiochenæ Eccleſiæ Patriarcham deſignaturum. At ille homo callidus, & dolis plenus, & Concilium ſe approbare ſimulat, & duas naturas in Chriſto unitas ſe profiteri ait. Sed de voluntatibus & actionibus percontatur, utrum eas duplices an vero unas & ſingulas dici fas ſit? Eam quæſtionem Imperator ad Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcribit. Qui cum pridem Monothelitarum hæreſim probaret, unam naturalem voluntatem, & unam actionem in Chriſto ſtatuendam eſſe Imperatori reſcribit. Rogato Cyro Phaſidis Epiſcopo, eum quoque idem ſentire cum Sergio intelligit. Quorum auctoritate motus Heraclius, & ipſe eamdem opinionem amplectitur, & turbidam aquam bibit ab illis non paſtoribus, ſed mercenariis exhibitam. Verum cum Sanctus Sophronius tum ſummo Sacerdotio fungens Hieroſolymis, ſubjectis ſibi ſacerdotibus convocatis, per Concilii modum demonſtraſſet: qui unam in duabus Chriſti naturis voluntatem, atque actionem affirmarent, eos palam unam quoque naturam ſtatuere, eique Joannes Papa Romanus aſſenſus eſſet, Imperator edictum proponit: Neque ſingularem, neque binariam in Chriſto actionem, eſſe aſſerendam. Id edictum non Orthodoxis tantum, ſed Severi etiam ſectatoribus, ridiculum viſum. Sergio Patriarchæ Conſtantinopolitano defuncto, Pyrrhus ejuſdem opinionis ſuccedit, ſententiæ Cyri & Severi & admirator & approbator. In eodem triumphali ex Perſia reditu. Moametus Sarace-

Jacobitarum Catholicus Monothelitam facit Heraclium.

Sophronii decretum.

pag. 86.

Heraclii edictum.

Pyrrhus Patriarcha.

Moameti origo.

LIBER XIV. norum Princeps Imperatorem convenit. Ei principatus non ex nobilitate generis contigerat. Nam quum pauper eſſet, locupleti cuidam viduæ mercede ſervierat, quam præſtigiis quibuſdam in amorem ſui pellectam, uxorem duxerat. Sed quia comitiali morbo laborabat, & ex intervallis impetu illius mali proſtratus, mente alienabatur: dominæ ſuæ uxorique & mœrori & pudori

Epilepſiæ diſſimulatio callida. fuit. Cæterum homo improbus, Monachum ſe nequiorem nactus, ob perverſam religionem Byzantio exactum: illius inſtinctu, axori ait Archangelum Gabrielem de cælo ad ſe deſcendentem, divina quædam arcanaque ſibi revelare: cujus conſpectum quia ferre non poſſit, ſe oborta ex metu vertigine, humi procumbere. Ea verba teſtimonio doloſi Monachi confirmabantur, qui mulieri dicebat, omnino Gabrielem ad omnes Prophetas mitti ſolere. Ex eo mulier, abolito dedecore, ac potius Prophetæ conjugio glorians, fabulam iſtam inter cæteras mulieres ſpargit. Sic impurus ille apud ſuos populares, Prophetæ nomen conſequutus, & Uxoris mortuæ hæreditate locupletatus, Iſmaeliticæ gentis Princeps, doctor & legislator eſt habitus, quum alios verbis ſeduxiſſet, alios Imperium detrectantes ſtricto gladio ſibi cedere coegiſſet: jam enim manum non contemnendam fecerat. Is igitur ex Æthribo progreſſus Imperatorem convenit, & regionem ad habitandam petitam accepit. Cumque omnes populares ſuos ad hanc modum deceptos ſubegiſſet, Syriam direptionibus vexavit, & multas Romanorum Provincias evaſtavit. Ex eo tempore gens Iſmaelitarum Romanorum terram incurſare & prædari numquam deſtitit.

Heraclii ex morbis obitus. Heraclius autem ita, ut expoſui, in ſectam Monothelitarum devolutus, aqua intercute laborare cœpit. Fertur e-

Edit. Pariſ. pag. 87. tiam inguine ſurſum converſo faciem ſuam perminxiſſe, niſi urina, tabella imo ventri oppoſita, averteretur. Id ei accidiſſe creditum ob inceſtum cum fratris filia coitum. Mortuus eſt, cum annos triginta unum Romano Imperio præfuiſſet.

XVIII. Imperium autem & ſumma poteſtas ad ejus filium CON-

CONSTANTINUS. Conſtantini interitus. STANTINUM ſucceſſione devenit: quo non diu eſt lætatus. Nam cum unum regnaſſet annum, veneno periit, a Martina noverca, eademque patrueli, temperato. Uxorem habuit Gregoriam, Nicetæ Patricii filiam, e qua Conſtantem ſuſcepit. De religione recte ſenſit, paternii Imperii dumtaxat, non item perverſæ opinionis hæres. Qua de cauſa, Pyrrhus etiam Patriarche, conſcius fuiſſe inſidiarum putatur. Conſtantio ita defuncto, Martina

Martina relegatur. cum filio Heraclona imperium ſibi vendicabat, quo & ipſi cito exciderunt. Nam ob Conſtantini parricidium Senatui inviſa, per ſeditionem regio ſolio avulſa eſt, ipſique lingua execta: Heraclonæ vero decenni adhuc, naſus præciſus & uterque a Senatu relegantur, cum

A σεισι Μωάμεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος, οὐκ ἐκ γένους τὸ φυλαρχεῖν κληρωσάμενος (τῶν γὰρ ἀσήμων ἐτύγχανεν ὤν) ἀλλὰ πονηρίᾳ τοῦτο κτησάμενος. Πένης γὰρ ὢν παρά τινι γυναικὶ ὁμοφύλῳ πλουσίᾳ χήρᾳ ἐθήτευεν, ἣν ἔγημε, γοητείαις ὑπαγαγὼν εἰς ἔρωτα ἑαυτοῦ. Ἐπιληψίας δὲ νοσήματι συνεχόμενος, καὶ κατὰ καιροὺς αὐτῷ τοῦ πάθους προσβάλλοντος, πίπτων καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ἀθυμίας αἴτιος τῇ ἑαυτοῦ κυρίᾳ καὶ γαμετῇ καὶ αἰσχύνης ἐγίνετο. Ὁ δὲ αὐτός τε πονηρὸς ὤν, καί τινι δὲ Μοναχῷ πονηροτέρῳ ἑαυτοῦ ἐντετυχηκώς, διὰ κακοπιστίαν φυγαδευθέντι τῆς Βυζαντίδος, καὶ παρ' αὐτοῦ διδαχθείς, ἔλεγε τῇ γυναικὶ τὸν Γαβριὴλ τὸν Ἀρχάγγελον οὐρανόθεν αὐτῷ φοιτῶντα, θεῖά τινα μυεῖν καὶ ἀπόρρητα, μὴ φέρειν δὲ B τὴν τούτου θέαν, καὶ διὰ τοῦτο ἰλιγγιᾶν, καὶ φόβῳ συνέχεσθαι, καὶ πρὸς γῆν κατακλίνεσθαι. Ταῦτα δ' εἶχεν αὐτῷ συμμαρτυροῦντα καὶ τὸν Μοναχὸν ἐκεῖνον τὸν δόλιον, καὶ τῇ γυναικὶ λέγοντα, ὅτι ὡς ἀληθῶς πᾶσι τοῖς Προφήταις οὗτος ὁ Γαβριὴλ ἐπιπέμπεται. Ἐντεῦθεν ἡ γυνὴ ἀποσκεδαζομένη τὸ ὄνειδος, ἐγκαυχωμένη δὲ μᾶλλον ὡς συνοικοῦσα Προφήτῃ, τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰς λοιπὰς γυναῖκας προσήνεγκε(?), καὶ οὕτως ὄνομα Προφήτου παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις ὁ μυσαρὸς ἐκεῖνος ἐκτήσατο. Θανούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῆς ἐκείνης κληρονόμος γενόμενος, καὶ φύλαρχος, καὶ διδάσκαλος, καὶ νομοθέτης τοῦ ἔθνους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐχρημάτισε, τοὺς μὲν λόγοις ἀπατῶν, τοῖς δὲ μὴ δὲ χερσὶν(?) C αὐτῷ πειθομένοις τὸ ξίφος ἀνατεινόμενος, καὶ ὑποκλίνεσθαι οἱ ἐκβιαζόμενος. Ἤδη γὰρ καὶ χεῖρα περὶ αὐτὸν συνήγαγεν ἱκανήν. Οὗτος ἅμα ἐκ τῆς Αἰθρίβου προϊών, προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ, χώραν αἰτῶν εἰς κατοίκησιν, καὶ ἔλαβεν. Ὃν δ' εἴρηται τρόπον τὸ ἔθνος ἅπαν κατασοφισάμενος, καὶ ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, τήν τε Συρίαν κατέδραμε καὶ ἐληΐσατο, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χώρας πολλὰς ἐξεπόρθησε, καὶ ἐκ τοῦ τότε οὐκ ἐπαύσατο τὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν γένος τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν γῆν κατατρέχον καὶ ληϊζόμενον. Ἡράκλειος δέ, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἐκκυλισθεὶς αἵρεσιν, νόσῳ περιπίπτει ὑδερικῇ. Λέγεται δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ στρεφόμενον, ἄνω τὸ οὖρον πέμπειν, καὶ εἰ μὴ σανὶς ἐν τῷ ἤτρῳ αὐτοῦ ἐτίθετο, κατὰ D τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὸ ἐκκρινόμενον ἀνεδίδοτο. Ὃ συμβαίνειν ἔδοξε, διὰ τὴν ἔκθεσμον μίξιν τῆς ἀδελφόπαιδος. Θνήσκει γοῦν ὁ Βασιλεὺς οὗτος τριακοστὸν ἐφ' ἑνὶ χρόνον ἀνύων ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ Ῥωμαίων.

ιά. Μεταβαίνει δὲ ἡ αὐταρχία πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ, ὃς βραχύ τι ἀπώνατο. Ἕνα γὰρ μοναρχήσας ἐνιαυτόν, φαρμάκῳ διώλετο, παρὰ Μαρτίνης αὐτῷ κερασθέντι τῆς μητρυιᾶς τὸ ὁμοῦ καὶ ἐξαδέλφης αὐτοῦ· ᾧ γυνὴ συνῴκιστο Γρηγορία, θυγάτηρ τοῦ Πατρικίου Νικήτα, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ Κώνστας ἐγένετο. Ἦν δὲ ὁ Κωνσταντῖνος περὶ τὴν πίστιν ὀρθός, τὴν βασιλείαν πατρόθεν διαδεξάμενος, οὐ μέντοι E καὶ τὸ κακόδοξον. Διὸ λέγεται τῆς κατ' ἐκείνου ἐπιβουλῆς, καὶ τὸν Πύρρον συμμετέχειν, τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρον. Τούτου δὲ οὕτω τὸν βίον καταλύσαντος, Μαρτῖνα σὺν τῷ Ἡρακλωνᾷ τῷ παιδὶ τῆς βασιλείας ἀντείχοντο, ἀλλὰ καὶ οὗτοι ταχέως τῆς ἀρχῆς ἐκπεπτώκασι. Μισηθεῖσα γὰρ ἡ Μαρτῖνα παρὰ τῆς Γερουσίας διὰ τὸν φόνον τοῦ Κωνσταντίνου, καταστᾶται(?) μὲν τῶν βασιλείων, ἐπαναστάσης αὐτῇ τῆς Συγκλήτου. Ἐκτέμνεται δὲ τὴν γλῶτταν αὐτή, τὴν ῥῖνα δὲ Ἡρακλωνᾶς ἔτι δεκέτης ὤν, καὶ ἀμφότεροι ὑπερορίᾳ κατα-

Digitized by Google

ψηφίζεται, ἀρξάντων .:. Μετὰ Πύῤῥος τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται, καὶ φυγῇ κατακρίνεται.

ιθ'. Ἐντεῦθεν εἰς μὲν τὸν βασίλειον θρόνον ΚΩΝΣΤΑΣ, ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου, υἱὸς δὲ τοῦ Κωνσταντίνου παρὰ τῆς Συγκλήτου καθίζεται. Εἰς δὲ τὸν ἀρχιερατικὸν Παῦλος ἀντικαθίσταται. Καὶ οὗτος δὲ περὶ τὴν πίστιν ὁμογνωμόνει τοῖς πρὸ αὐτοῦ, Σεργίῳ καὶ Πύῤῥῳ δηλαδή. Ὁ γοῦν Αὐτοκράτωρ Κώνστας, τὰ ἄλλα μὲν οὐκ ἀχρεῖος γέγονε Βασιλεὺς, περὶ δὲ τὸ σέβας τῷ πάππῳ ὡμοίωτο. Καὶ οὗτος γὰρ τὴν τῶν Μονοθελητῶν ἐπρέσβευσεν αἵρεσιν. Διὸ τόν τε σοφώτατον ἄνδρα καὶ θειότατον τὸν μέγιστον Μάξιμον, καὶ τοὺς αὐτοῦ φοιτητὰς ἄμφω ἐκόλασεν ἀπηνέστατα, καὶ Μαρτῖνον τὸν ἁγιώτατον Πάπαν τῆς Ῥώμης ὑπερορίᾳ κατέκρινεν, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν. Ὃς σὺν τῷ ἀοιδίμῳ πατρὶ Μαξίμῳ παραγενομένῳ ἐν Ῥώμῃ, Σύνοδον ἀθροίσας Ἀρχιερέων, ἀναθέματι τοὺς τὰ τῶν Μονοθελητῶν φρονοῦντας ὑπέβαλε, καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ὁ Κώνστας ἐτιμωρήσατο, μὴ θελήσαντας ὑποκύψαι τῷ αὐτοῦ Μονοθελήτῳ θελήματι. Ἤδη δὲ τῶν Σαρακηνῶν μέγα δεδυνημένων, καὶ πολλὰς τῶν Ῥωμαίοις ὑποφόρων χώρας καὶ νήσους σφετερισαμένων, ὁ τούτων ἀρχηγὸς Μαβίας πολεμιστηρίας πλείστας νῆας πηξάμενος, ἐπιθέσθαι διεμελέτα τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. Ὅπερ ὁ Κώνστας μαθὼν, καὶ αὐτὸς στόλον ἑτοιμάσας, εἰς τὸ τῆς Λυκίας κατῆρε νεώριον, ὀνομαζόμενον Φοίνικα· οὗ γενομένων καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν, ναυμαχία τῇ ἑξῆς γενήσεσθαι ἔμελλεν. Ὁρᾷ γοῦν ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνύπνιον, ὅτι ἐν Θεσσαλονίκῃ ἦν. Ὁ τῶν λογίων τινὶ κοινωσάμενος, ἤκουσεν ἥττης εἶναι τὸ ὄναρ δηλωτικὸν, ἄλλῳ θὲς τὴν νίκην, δηλοῦν· ὃ καὶ γέγονε. Ναυμαχίας γὰρ γενομένης, ὑπερέσχον οἱ ἀντιπόλεμοι, καὶ τοσοῦτος γέγονε φόνος Ῥωμαίων, ὡς ἐκ τοῦ αἵματος πορφυρωθῆναι τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐσθῆτα φαύλην ἐνδὺς, καὶ εἰς πλοῖον ἐμβεβηκὼς τὸ παρατυχὸν, μετά τινων ὀλίγων δέδρα, καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον διεσώσατο. Οἱ Ἀγαρηνοὶ δὲ μηδενὸς ἔτι αὐτοῖς ἐναντιουμένου, ὁμόσε κατὰ πάντων ἐχώρουν. Τότε καὶ τὴν νῆσον Ῥόδον ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, τὸν ἐν αὐτῇ περίπυστον Κολοσσὸν καθῃρήκασιν, οὗ τὸν χαλκὸν Ἰουδαῖος ὠνησάμενος ἔμπορος, ἐννακοσίαις καμήλοις λέγεται τοῦτον μετενεγκεῖν. Ἀλλ' ἐπί τινα καιρὸν ἡ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ Ῥωμαίων θρασύτης ἀνεστάλη πως· γεγόνασι γὰρ κατ' ἀλλήλων διαφερόμενοι περὶ ἀρχηγοῦ. Οἱ μὲν γὰρ τὸν Μαβίαν ᾑροῦντο, οἱ δὲ τὸν Ἀλὴμ, γαμβρὸν τοῦ Μωχάμετ γενόμενον. Εἶτα καὶ σπονδὰς ἔθεντο ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς πρὸς Ῥωμαίους, καταδεξάμενοι φόρους τελεῖν. Γέγονε δὲ αὐταρχοῦντος τοῦ Κώνσταντος κλόνος τῆς γῆς, καὶ πολλαὶ χῶραι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κακῶς ἔπαθον, καὶ πνεῦμα βίαιον ἐπνεύσεν ἄλλοτε, καὶ πολλὰ τῶν οἰκοδομημάτων κατέβαλε. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Παύλου δώδεκα ἐνιαυτοὺς ἀνοσίως προστάντος τῆς ἐκκλησίας, εἶτα θανόντος, εἰσάγεται πάλιν ὁ Πύῤῥος εἰς τὴν ποιμαντικὴν τοῦ λαοῦ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας τοῦ Κώνσταντος ἔτει. Οὗτος γὰρ ὁ Πύῤῥος ἐξωσθεὶς, ὡς ἱστόρηται, τῆς ἐκκλησίας, εἰς Ῥώμην ἀφίκετο, καὶ ἐλεγχθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου Μαξίμου κακῶς δοξάζων, ὑπεκρίθη μετατεθεῖσθαι τῆς δόξης τῶν Μονοθελητῶν, καὶ ἀπαιτηθεὶς παρὰ τοῦ τότε Πάπα λίβελλον περὶ πίστεως, δέδωκε, καὶ ἐδέχθη. Εἶτα τῆς Ῥώμης ὑποχωρήσας, καὶ εἰς Ῥάβενναν ἀπελθὼν, ἐγνώσθη τῆς αἱρέσεως μὴ ἐκστάς. Ὅθεν ὁ Πάπας τοῦτο μαθὼν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπους ἀθροίσας, κα-

regnaſſent .... Pyrrhus item Eccleſia ejectus, exulare jubetur. LIBER XIV.

XIX. Deinde CONSTANS Heraclii nepos, Conſtantini filius in regnum, Paulus in Pontificium ſolium collocatur. Qui Paulus & ipſe ejuſdem cum Sergio & Pyrrho opinionis fuit. Ipſe quoque Conſtans, aliis quidem in rebus, non inutiliter adminiſtravit Imperium, ſed in religione avum imitatus, Monothelitarum ſectam eſt ſectatus. Qua de cauſa Maximum, vere ſuo nomini reſpondentem, virum doctiſſimum & ſanctiſſimum, & ambos ejus diſcipulos, crudeliſſimo ſupplicio affecit, ac Martinum ſanctiſſimum Papam Romanum in exilium egit, in quo & mortuus eſt. Nam is cum Sancto Maximo Romam profecto, coacto primorum Sacerdotum Concilio, anathemate notarat Monothelitarum aſſenſores. Alios quoque complures, Conſtans unicæ voluntati ſuæ reſtagantes, pœnis affecit. Cum autem jam Saraceni magnam adepti potentiam, multas Provincias Romanis tributarias & inſulas occupaſſent, Dux eorum Mabias bellicis navibus ædificatis, Romanum Imperium invadere cogitabat. Quo Conſtans intellecto, & ipſe claſſe comparata in Phœnice Lyciæ portu appulit. Quo cum & Agareni veniſſent, ac pugna poſtridie committenda eſſet: ea nocte Imperator in ſomnis ſe Theſſalonicæ eſſe videt. Eo ſomnio conjector cladem illi portendi dixit, quod θὲς ἄλλῳ νίκην ſignificaret, alteri victoriam tribuendam: idque accidit. Commiſſo enim prælio, hoſtes ſuperiores evaſere, tanta Romanorum cæde edita, ut mare illorum ſanguine purpuraſceret, & Conſtans vili veſte indutus, fortuito navigio conſcenſo, cum paucis Byzantium evaderet. Agareni vero jam obſiſtente nemine, invadebant omnia. Tunc etiam Rhodo inſula ſubacta, celebratum in ea Coloſſum demoliti ſunt, cujus æs Judæus quidam mercatus, DCCCC. camelis fertur aſportaſſe. Cæterum Agarenorum audacia, qua Romanos laceſſebant, aliquantiſper nonnihil eſt repreſſa, orta inter eos de duce exercitus controverſia, aliis Mabiam, aliis Alimum Muchumeti generum præferentibus, ac biennii inducias cum Romanis tributis pollicitis fecerunt. Sub Conſtante multæ Romanorum Provinciæ terræ motu ventorumque procellis, quæ multa ædificia dejecere, afflictæ ſunt. Patriarcha Paulo cum XII. annos Eccleſiæ nefarie præfuiſſet, mortuo: Pyrrhus duodecimo anno Imperii Conſtantis in ſedem urbis paſtoralem revocatur. Nam cum, ut dictum eſt, Eccleſia excidiſſet, Romam profectus, & a Sancto Maximo pravæ opinionis convictus: ſe deſeruiſſe Monothelitarum opinionem ſimulat, libellumque de fide ſua Papæ petenti offert, a quo approbatus eſt. Inde clam Ravennam digreſſus, hæreſim celare non potuit. Quo Papa comperto, convocatis ſuis Epiſcopis, eum penitus

CONSTANS.

Sancti Maximi Martyrium.

Conſtans a Mabia Saracenorum duce profligatur.

Edit. Pariſ. pag. 88.

Rhodius Coloſſus.

Induciæ biennii cum Agarenis.

Epiſcoporum ſucceſſores.

LIBER XIV.

condemnat. Is igitur denuo ſede Conſtantinopolitana per menſes quatuor potitus, moritur. Ei ſuccedit Petrus, & ipſe a prioribus non diſſentiens, quo poſt annos XII. mortuo, Thomas veræ ſententiæ defenſor Orthodoxis præfuit, qui poſt annos duos & menſes ſeptem mortuus, Joannem habuit ſucceſſorem. Verum Conſtans ob cæſum fratrem Theodoſium, & admiſſa in Papam Martinum & illuſtrem Maximum facinora, civibus ſe inviſum eſſe cernens, in Siciliam profectus, circa Syracuſas vitam agit, atque Imperium etiam Romam veterem transferre voluit. Dicebat enim, plus honoris deberi matribus quam filiabus. Eaque de cauſa, Imperatricem & tres filios ſuos, Conſtantinum, Heraclium, & Tiberium ad ſe accerſivit. Sed quo minus abirent, vel a cognatis retenti, vel ab urbana multitudine prohibiti fuerunt. Cum autem ſex annos in Sicilia vixiſſet, inde non rediit, ſed inter lavandum per inſidias eſt occiſus, capiti ſitula graviter impacta, qua calida aqua perfundi ſolebat, anno Imperii ſeptimo & vigeſimo extinctus.

Petrus Patriarcha. *Thomas.* *Joannes.* *Conſtans in Sicilia interficitur.* *Edit. Pariſ. pag. 89.*

XX. Eo defuncto, legiones quæ cum illo fuerant, ſtatim Armenium quemdam Mizizium, hominem adeo formoſum, ut nec pictæ fictæve imagini cederet, Imperatorem deſignarunt. Quo natu maximus Conſtantis filius POGONATUS audito, quem ipſe pater inſignibus Imperii ornarat, Sicilia cum magna claſſe occupata, Mizizium victum occidit, necemque patris ulciſcitur, cum aliis, tum Juſtiniano Patricio Germani Patriarchæ patre interfecto, ipſumque Germanum jam pubertatis annos, & eam ætatem qua caſtrari ſolent, egreſſum, eunuchum facit. Quia vero Byzantio ſolvens tenera adhuc lanugine fuerat, e Sicilia vero promiſſam barbam retulerat, Pogonati cognomen accepit a civibus. Cæterum qui ex Orientalium Themate erant, Chryſopolim profecti, vociferabantur, duos alios Conſtantini fratres coronandos eſſe, dicentes, *Sicut in Trinitatem credimus, ita etiam tribus Imperatoribus non parere æquum eſt*. Conſtantinus vero miſſis legatis, ſe poſtulatis eorum annuere pollicitus, populi principes accerſit, ut coram illis fratrum proclamatio fiat. Eos, cum Byzantium veniſſent, pro ſeditioſis interfecit, quo cæteri cognito, trepidi ad ſua ſe receperunt: utrique etiam fratri naſum præcidit. Agareni autem omnes Romanorum Provincias terra marique & incendiis & direptionibus vaſtare non deſiſtentes, tandem magna claſſe ipſum etiam Byzantium ſunt aggreſſi, navibus ſuis ab Hebdomi Occidentali promontorio uſque ad Cyclobium collocatis. Sed & Conſtantinus claſſe exornata, in dies cum eis decertabat, navaleſque pugnæ a vere uſque in autumnum committebantur. Igitur Barbari cum nihil proficerent, ſoluta obſidione, Cyzicum occuparant, ibique hyemarunt: ſub veris ini-

CONSTANTINUS POGONATUS. Conſtantinus victo Mizizio, patris necem ulciſcitur. *Seditio arte compreſſa.* *Navalis aemulis cum Agarenis.*

A ἀθαίρεσιν αὐτοῦ πλείους κατεψηφίσαντο. Οὕτως οὖν τὸ δεύτερον μῆνας τέσσαρας τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντίνου κατασχὼν, τέθνηκε, καὶ προεχειρίσθη Πατριάρχης Πέτρος, ὁμόδοξος καὶ οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἄρξας ἐνιαυτοὺς, θνήσκει. Μεθ' ὃν προέστη τῶν ὀρθοδόξων Θωμᾶς, τῆς ὀρθῆς ἐχόμενος δόξης, ὃς μετὰ δύο ἔτη καὶ μῆνας ἑπτὰ, τὸν βίον μετηλλαχὼς, Ἰωάννην ἔσχε διάδοχον. Οὕτως ὁ Βασιλεὺς Κώνστας τὸν ἴδιον ἀνεῖλεν ὁμαίμονα Θεοδόσιον, καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῶν τῆς πόλεως διά τε τοῦτο, καὶ διὰ τὰς εἰς τὸν Πάπαν Μαρτῖνον, καὶ τὸν μέγαν γενόμενον Μάξιμον. Ἀπῆρεν οὖν τοῦ Βυζαντίου, καὶ εἰς Σικελίαν κατῆρε, διῆγεν περὶ Συράκουσαν, βουλόμενος καὶ τὴν βασιλείαν εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην μετενεγκεῖν. Ἔλεγε B γὰρ δεῖν μᾶλλον τὰς μητέρας, ἢ τὰς θυγατέρας τιμᾶν. Διὸ καὶ τὴν Βασίλισσαν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ (τρεῖς δ' ἦσαν, Κωνσταντῖνος, Ἡράκλειος, καὶ Τιβέριος) μετεκαλεῖτο πρὸς ἑαυτόν. Ἀλλὰ τοῦτο μέν τινες τῶν φκειωμένων αὐτῷ διεκώλυσαν. Ἄλλοι δὲ φασὶ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως μὴ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τῆς πρὸς ἐκεῖνον ἀφίξεως. Ὁ δέ γε Κώνστας ἓξ ἐν Σικελίᾳ διαγαγὼν ἔτη, ἐκεῖθεν οὐκ ἐπανῆλθεν. Ἐπιβουλευθεὶς γὰρ παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν λουόμενος, ἐπλήγη καιρίως τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ ἀντλήματος, ᾧ αὐτῷ κατεχεῖτο τὸ ζέον ὕδωρ, καὶ ἀπέθανεν, ἄρξας Ῥωμαίων ἐνιαυτοὺς ἑπτά τε καὶ εἴκοσι.

κ'. Τούτου δὲ θανόντος, τὸ στρατιωτικὸν τὸ μετ' αὐτοῦ δίθυς Ἀρμένιόν τινα, Μιζίζιον ὄνομα, ἀγαλματίαν ὄντα καὶ C ὡραιότατον, Βασιλέα προεχειρίσαντο. Ὅπερ ἀκούσας ὁ τῶν Κώνσταντος υἱέων ὁ πρεσβύτερος, ὁ ΠΩΓΩΝΑΤΟΣ κληθεὶς, ὃς καὶ τῷ τῆς βασιλείας κεκόσμητο διαδήματι, στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς, μετὰ στόλου μεγάλου, τὴν Σικελίαν κατέλαβε, καὶ τὸν τε Μιζίζιον χειρωσάμενος ἀνεῖλε, καὶ τοὺς τὸν φόνον κατεργασαμένους αὐτῷ τοῦ πατρὸς, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Πατρίκιον Ἰουστινιανὸν τὸν πατέρα Γερμανοῦ τοῦ Πατριάρχου, αὐτὸν δὲ τὸν Γερμανὸν ἐκτομίαν ἐποίησεν, ἤδη παρηβηκότα, καὶ ὑπερβεβηκότα τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ἐκτέμνεσθαι δεδοκίμασαι. Λειοπώγων δ' ὢν ὅτ' ἀπεδήμησεν ὡς ὁ Βασιλεὺς, ἐκδικήσων τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρὸς, καθειμένον εἶχεν ἐπανήκων τὸν πώγωνα, διὸ ἐξ ἐκείνου Πωγωνάτος παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπεκέκλητο. Οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν εἰς Χρυσόπολιν ἀφικόμενοι, D ἐβόων, δεῖν καὶ τοὺς λοιποὺς δύο συγγόνους τοῦ Κωνσταντίνου στεφθῆναι, λέγοντες, ὅτι, Ὥσπερ εἰς Τριάδα πιστεύομεν, οὕτω καὶ παρὰ τῶν τριῶν χρεὼν ἡμᾶς βασιλεύεσθαι. Ὁ γοῦν Κωνσταντῖνος στείλας πρὸς αὐτοὺς, πληρώσειν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐπηγγέλλετο, καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ προεξάρχοντας μετεκαλεῖτο, ἵν' αὐτῶν ἐνώπιον ἡ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν ἀνάρρησις γένηται. Ἐλθόντας δ' εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀνεῖλεν ὡς στασιώδεις αὐτούς· ὃ γνόντες οἱ ἄλλοι, μεσοὶ δέους εἰς τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν, καὶ ἀμφοῖν δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰς ῥῖνας ἀπέτεμεν. Οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ ἀπόγονοι οὐ διέλειπον τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἅπασαν, καὶ πεζοὶ καὶ πλωϊζόμενοι δῃοῦντες καὶ ληϊζόμενοι. Εἶτα στόλῳ βαρεῖ κατ' αὐτῆς E ἐπῆλθον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ναύσταθμον τὸν σφετέρου στόλου πεποίηντο, ἀπὸ τοῦ πρὸς δύσιν ἀκρωτηρίου τοῦ κατὰ τὸ Ἕβδομον μέχρι τοῦ Κυκλοβίου. Στόλῳ δὲ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ἀνθοπλισάμενος, καθ' ἑκάστην αὐτοῖς ἀντεπάσσετο, καὶ ναυμαχίαι ἐγίνοντο ἐξ ὥρας ἐαρινῆς μέχρι δὴ φθινοπωρινῆς. Ὡς δ' οὐδὲν οἱ Βάρβαροι ἤνυον, ἀπάραντες τὴν Κύζικον κατειλήφασι, καὶ ταύτην ἑλόντες, ἐν αὐτῇ τὸν χειμῶνα διήγαγον. Ἅμα

δ' ἔαρ αὖθις τῆς Κωνσταντίνου κατέλαβον, καὶ αὖθις ναυμαχίαι συχναί. Τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ, ἕως κατέλαβε τὸ μετόπωρον, τὴν Κύζικον καὶ αὖθις τὸν οἰκεῖον στόλον οἱ τῆς Ἄγαρ ἐνόρμισαν· καὶ οὕτως εἰς ἕβδομον ἐποίησαν ἐνιαυτόν. Ἀπογνόντες οὖν, μᾶλλον μέντοι καὶ πλῆθος ἀποβαλόντες πολὺ, καὶ τῶν νηῶν ζημιωθέντες τὰς πλείστας (τότε γὰρ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐπινενόηται πῦρ, Καλλινίκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ Συρίας ἐλθόντος πρὸς τὸ βασίλειον ἄστυ, καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος) μετ' αἰσχύνης καὶ λύπης πολλῆς ἀνθυπέστρεφον. Ἤδη δὲ τοῦ περιλειφθέντος βαρβαρικοῦ στόλου γενομένου κατὰ τὸ Σύλαιον, καταιγὶς πνευμάτων σκληρὰ τούτῳ προσπεσοῦσα, τὰ μὲν κατέδυσε, τὰ δὲ συνέτριψεν, ἀκταῖς προσαράξασα. Ἐπιθεμένου δὲ τοῖς ἐκ τούτων διασωθεῖσι καὶ τοῦ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγοῦ, ἅπας διώλετο. Κατὰ γῆν δ' αὖθις ἑτέρα στρατιὰ τῶν Ἀράβων Ῥωμαϊκῷ προσβαλοῦσα στρατεύματι, ἡττᾶται, ὥστε πεσεῖν, ὡς λέγεται, τριάκοντα χιλιάδων οὐ μείονας. Ἐντεῦθεν οἱ Σαρακηνοὶ γνόντες ὡς οὐδὲν σφίσι τῶν ἐν ἐλπίσιν ἀνύσιμον, μᾶλλον μέντοι καὶ δείσαντες, μὴ αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι ἐπέλθωσι, σπείσασθαι ἐβουλεύσαντο, καὶ στέλλει πρέσβεις ὁ Μαβίας πρὸς βασιλέα, εἰρήνην αἰτούμενος. Καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τοῦτον κατένευσε, καὶ τὸν Πατρίκιον Ἰωάννην, τὸν Πιτζιγαύδην καλούμενον, ἔπεμψεν, ὡς συνετὸν ἄνδρα, καὶ γλῶτταν περὶ τὸ λέγειν ἔχοντα εὔστροφον, τὰς τῶν σπονδῶν συνθήκας πληρώσοντα. Ὃς ἀπελθὼν πρὸς τοὺς Ἄραβας, δεχθεὶς φιλοτιμότατα, τὰ τῆς εἰρήνης ἔθετο σύμφωνα, καὶ δι' ἐγγράφου αὐτὴν ἐπὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς ἐβεβαίωσε, τῶν Ἀράβων κατατιθεμένων διδόναι τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων δασμὸν ἐνιαύσιον χρυσίου χιλιάδας τρεῖς, καὶ δούλους ὀκτὼ, καὶ ἵππους τῶν παρ' αὐτοῖς δοκίμων τοσούτους. Οἱ μὲν οὖν τῆς Ἄγαρ οὕτω τῆς εἰρήνης ἔτυχον. Οἱ δὲ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῶν Ῥωμαίων πολέμιοι ταῦτα μαθόντες, κρῖναι κατάλυσαι τοὺς πολέμους σπουδὴν ἔθεντο, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ δώρων ἐξέστειλαν, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ εἰρήνη ἐκυρώθη.

κα'. Καὶ ἠρεμία πολέμων ἐγένετο, καὶ κατὰ τὴν ἑῴαν λῆξιν καὶ κατὰ τὴν ἑσπέριον. Θανόντος δὲ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, προεχειρίσατο Κωνσταντῖνος, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐξώλισε, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον θρόνον Θεόδωρος. ὃς μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἐκβληθεὶς, διάδοχον ἔσχε Γεώργιον. Ὀρθόδοξος δὲ ὢν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἐσπούδασεν ἑνῶσαι τὰς ἐκκλησίας διεσχισμένας διὰ τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν, ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ προπάππου αὐτοῦ. Διὸ καὶ Σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι κελεύει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἧς ἡγοῦντο τοῦ μὲν Πάπα Ῥώμης Ἀγάθωνος τοποτηρηταὶ, Γεώργιος δὲ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεοφάνης Ἀντιοχείας. Ἀλεξανδρείας δὲ οὐκ ἦν Πατριάρχης, οὐδὲ Ἱεροσολύμων, ὅτι ὑπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς αἱ πόλεις αὗται ἐτύγχανον. Ἕκτη δὲ οὖσα ἡ Σύνοδος αὕτη ἐκύρωσε δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ λέγεσθαι, παρακιάζοντος καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος. ἀναθεματισθέντων τῶν τὴν μίαν φρονούντων θέλησιν καὶ ἐνέργειαν Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν Ἐπισκόπου, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, Πύρρου, Παύλου καὶ Πέτρου Κωνσταντινουπόλεως, Μακαρίου Ἀντιοχείας, καὶ Στεφάνου τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ πολυχρονίου τὴν κακίαν, καὶ νηπιόφρονος γέροντος. Τὸ δὲ τῶν Βουλγάρων ἔθνος εἰς τὰς Ῥωμαϊκὰς χώρας τὰς πέραν τοῦ Ἴστρου γενόμενον, ταύτας ἀφειδῶς ἐλυμαίνετο. Ἐκστρατεύσει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ γῆν τε καὶ κατὰ θάλασσαν, στόλον πολὺν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰσαγαγὼν εἰς τὸν Δάνουβιν. Οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν Ῥωμαίων ἰδόντες παρασκευὴν, ἐδειλίασαν, καὶ εἰς ὀχύ-

A tiam, rurſus Byzantium invaſere, ubi cum denuo crebris prælils navalibus committendis tempus tereretur, autumno claſſem Cyzicum reduxerunt, idque per annos ſeptem factum. Deſperata igitur expugnatione, atque etiam multis militibus & pluribus navibus amiſſis (nam tum quoque Græcum ignem a Callinico quodam architecto e Syria in regiam urbem profecto excogitatum ferunt) cum dedecore magnoque mœrore retro abierunt. Cum autem Barbaricæ claſſis reliquiæ jam ad Sylæum perveniſſent, turbo vehemens exortus, naves partim demerſit, partim ſcopulis illiſas contrivit. Unde ſi qui evaſerant, eos B etiam Cibyrræotarum dux delevit. Quin terra etiam alius Arabum exercitus a Romanis legionibus victus eſt. Unde Saraceni ſpe dejecti, ac potius metuentes, ne a Romanis ipſi invaderentur, pacis faciendæ conſilium ceperunt. Maviæ igitur pacem per legatos petenti, annuit Imperator, miſſo Joanne Patricio, cui Pitzigaudæ nomen erat, viro prudente ac in dicendi facultate exercitato, qui pacis interpres eſſet. Qui in Arabiam profectus, & honorificentiſſime exceptus, cum Saracenis tranſegit, pace, ſcriptis tabulis, in annos XXX. firmata, ut Arabes, ſe Romanorum Imperio quot- C annis auri terna millia, octonos ſervos, totidemque equos apud ſe præſtantes tributi nomine penſitaturos pollicerentur. Ea pace cognita, Occidentales Romanorum hoſtes, & ipſi legatis cum muneribus ad Imperatorem miſſis, pacem impetrarunt.

XXI. Ita & Oriente & Occidente pacato, Theodorus in Sedem Pontificiam introducitur, cui poſt biennium ejecto Georgius ſuccedit. Cum autem Conſtantinus orthodoxus eſſet, unire ſtuduit Eccleſias ob Monothelitarum hæreſim jam inde a proavo ſuo Heraclio ortam diſſidentes. Itaque Concilium, Conſtantinopoli indicit, cujus fuere Princi- D pes Agathonis Papæ Romani Legati, Georgius Conſtantinopolitanus, & Theophanes Antiochenus. Neque enim Alexandria, neque Hieroſolyma Patriarcham habebant, a Saracenis occupatæ. Eo Concilio, quod numero ſextum fuit, eſt decretum, duas voluntates & duas actiones in Chriſto & prædicandas & credendas eſſe, etiam Imperatore præſente. Qui autem unicam voluntatem & actionem aſſerebant, Theodorus Pharanius Epiſcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Conſtantinopolitani, Macarius Antiochenus, & E Stephanus diſcipulus ejus, inveteratæ improbitatis, & pueriiis vecordiæ ſenex, anathemate ſunt notati. Interea Bulgaris Romanas ultra Danubium Provincias effuſe vaſtantibus, Imperator Conſtantinus terra marique occurrere parat, magna claſſe e mari in Danubium traducta. Quo apparatu territi Barbari, munitione quadam occupata quæ fluminibus & limo cin-

LIBER XIV. *Edit. Pariſ. pag.* 90.

Græci ignis inventio.

Saraceni ſunt Romanis tributarii.

Theodorus Georgius Patr. CP.

VI. Conſtantinopolitana Synodus contra Monothelitas.

pag. 91.

Digitized by Google

LIBER XV. Bulgari Romanas Provincias vaſtant.

gebatur, quieſcunt. Sed nec Romani eos invaſere. Quum autem etiamque dies aliquot per otium tranſegiſſent, Barbari Romanos ignavos eſſe rati, etiam tali eventu confirmati, parem priori timiditati fiduciam receperunt. Nam Imperator ingenti pedum cruciatu affectus, cum v. navibus expeditis & ſuo comitatu in Meſembriam, Romanam provinciam, trajicit, balneis uſurus, exercitu & ducibus illic relictis, quibus mandarat, ut velitationibus hoſtes ad pugnam elicerent. Verum rumore in caſtris orto, Imperatorem metu hoſtium cepiſſe fugam: omnes turpiter fugiunt, perſequente nemine. Quod præter ſpem factum, Bulgarorum animos auxit, & audaciam acuit, ut tergis fugientium inhærentes, multos cæderent, neque pauciores caperent, & Iſtro trajecto tentoria in Romanorum terra figerent. Nec ab eo tempore deſtiterunt omnes Romanas Provincias vaſtare. Unde coactus Imperator, pacem cum eis facit, pacto annuo tributo cum dedecore Romani Imperii. Poſt illa, res Romana ubique quieta fuit, uſque ad obitum Conſtantini. Eſt autem mortuus, relicto ſucceſſore Juſtiniano filio, cum annos xvii. imperaſſet.

Romani Bulgaris tributarii.

JUSTINIANUS RHINOTMETUS.

XXII. JUSTINIANUS vero ſuſcepto Imperio adoleſcens natus annos xvi. cum ſuo arbitratu adminiſtraret omnia, in multas clades rempublicam conjecit. Nam populi quidam Mardaitæ, ſpeculis montis Libani ſub Pogonato occupatis, formidabiles erant Arabibus, quæ etiam cauſa illis fuerat petendæ pacis a Romanis, quam (ut dictum eſt) impetrarunt. Cum autem is Imperator ſceptris recens potitus eſſet, Abimelechus, Mavia defuncto, Arabum Princeps, per Legatos a Juſtiniano pacis confirmationem petiit, rogans ut Mardaitæ Libano amoverentur. Quod ſi fieret, ſe Romanis quotidianum tributum penſurum, millenos aureos nummos, ſervum & equum eximium pollicebatur. Iis conditionibus fœdere renovato, & Mardaitis, qui xii. millia bellicoſorum virorum habebant, e Libano digreſſis: gens Arabica metu illorum liberata, Romanum imperium multis malis affecit. Cæterum Juſtinianus miſſo duce Leontio, Iberiam, Albaniam, & alias regiones ſubegit. Idem etiam ictum cum Bulgaris fœdus rupit, neque eis tributa pendere ſuſtinuit, ſed expeditione in plagas occidentales ſuſcepta, multas Sclavicas gentes partim in deditionem accepit, partim bello domuit. Unde novas legiones conſcripſit, delectis juvenum fortiſſimorum circiter xxx. millibus: quos populum acquiſitum appellavit. Illa gaudens & fretus, etiam Arabicum fœdus rupit, cauſa ex eo ſumpta, quod annui tributi monera, non Romanum ſignum, ſed novum Arabicum haberet. Neque vero aureo nummo aliam imaginem, niſi Romani Imperatoris, inſculpi fas erat. Bellum igitur eis intulit, non tam Romanis legioni-

Mardaitæ e Libano deducti.

Edit. Pariſ. pag. 92.

Res contra Barbaros geſtæ.

Juſtiniani populus acquiſitus.

Arabicum bellum.

A ῥωμαλέ τε ποταμοῖς ἐστεφανωμένον καὶ τενάγεσι κατακλείσαντες ἑαυτούς, ἠρέμουν· ἀλλ' οὐδ' ἡ Ῥωμαϊκὴ στρατιὰ τούτοις προσέβαλεν. Ἐφ' ἡμέραις δὲ οὕτω τισὶν οὕτω διατιθεμένων τῶν ἐναντίων ἀμφοῖν, μαλακίαν οἱ Βάρβαροι τῶν Ῥωμαίων κατέγνων. Ἐπισυμβέβηκε δὲ καί τι, ὃ θάρσος ἐκείνοις ἐνῆκε τῆς προτέρας δειλίας ἀντίθετον. Ὁ γὰρ Βασιλεὺς ἐκ ποδαλγίας νοσήσας, καὶ δριμυτέραις ἀλγηδόσι βαλλόμενος, λουτροῖς χρησόμενος σὺν πέντε δρόμωσι μετὰ τῆς θεραπείας εἰς Μεσημβρίαν (χώρα δ' ὑπὸ Ῥωμαίοις τελοῦσα αὕτη ἐστὶ) τὸν ἔκπλουν πεποίητο, τὴν στρατιὰν καὶ τοὺς στρατάρχας ἐκεῖσε καταλιπών, καὶ ἐπισκήψας, πρὸς τοὺς Βαρβάρους ἀκροβολίζεσθαι, ἵν' οὕτω αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐκπροκαλέσωνται. Φήμης δὲ γενομένης ὡς τὸ στρατόπεδον, φόβῳ τῶν πολεμίων διαδιδράσκειν τὸν Αὐτοκράτορα, B αἰσχρῶς ἅπαντες μηδενὸς διώκοντος ἔφευγον. Τοῦτο τοῖς Βουλγάροις ἀπροσδοκήτως γενόμενον, μένος ἐνέπνευσε, καὶ παρεθάρρυνεν εἰς ἀλκήν, καὶ ὄπισθεν διώκοντες, πολλοὺς μὲν ἀνῄρουν, οὐ μείους δ' ἐζώγρουν, καὶ τὸν Ἴστρον περαιωθέντες, ἐν γῇ Ῥωμαίων ἐπήξαντο τὰς σκηνάς, καὶ οὐ διέλιπον ἐξ ἐκείνου τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους ἁπάσας ληϊζόμενοι. Ὅθεν βιασθεὶς ὁ κρατῶν, σπονδὰς ἔθετο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ συνθήκαις τοῦ δασμὸν αὐτοῖς καταβάλλειν ἐπέτειον, εἰς αἰσχύνην τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς. Καὶ ἦν οὕτω πάντοθεν εἰρηνεύοντα τοῖς Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦδε τοῦ Αὐτοκράτορος. Ἐτελεύτησε δ' ἐπὶ διαδόχῳ τῷ υἱῷ Ἰουστινιανῷ βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς ἑπτακαίδεκα.

C κβ'. Ἦν δὲ ὁ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, μειρακίσκος ἓξ ἐπὶ δέκα ἐνιαυτοῖς. Αὐτοβούλως δὲ ἐν τῇ διοικήσει κεχρημένος τῆς βασιλείας, πολλοῖς τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κακοῖς περιέβαλεν. Οἱ γὰρ Μαρδαΐται καλούμενοι τὰς τοῦ Λιβάνου καταλαβόντες περιωπάς, τοῦ Πωγωνάτου κρατοῦντος, φοβεροὶ τοῖς Ἄραψιν ἦσαν· διὸ καὶ σπονδὰς ἐκεῖνοι πρὸς Ῥωμαίους ᾐτήσαντο, καὶ τούτων, ὡς εἴρηται, τετυχήκασι. Τούτου δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος ἄρτι τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, ὁ τότε τῶν Ἀράβων ἡγεμονεύων Ἀβιμέλεχ (ὁ γὰρ Μαβίας ἔφθη θανών) πέμψας πρὸς Ἰουστινιανὸν, κυρωθῆναι τὴν εἰρήνην ἐζήτησεν, ἀξιῶν τοὺς Μαρδαΐτας μετοικισθῆναι ἐκ τοῦ Λιβάνου, καὶ ὑπισχνούμενος τούτου γενομένου διδόναι Ῥωμαίοις ἡμερήσιον φόρον, χρυσοῦ D νομίσματα χίλια, καὶ δοῦλον, καὶ ἵππον τῶν παρ' αὐτοῖς ἐκκρίτων. Ἐπὶ τούτοις οὖν ἀνανεωθεισῶν τῶν σπονδῶν, καὶ τῶν Μαρδαϊτῶν, εἰς δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν μαχίμων ἀριθμουμένων, μεταστάντων ἐκ τοῦ Λιβάνου, τὸ τῶν Ἀράβων ἔθνος τοῦ ἐξ ἐκείνων δέους ἀπαλλαγὲν, πολλῶν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνέπλησε συμφορῶν. Στείλας δὲ τὸν στρατηγὸν Λεόντιον ὁ Ἰουστινιανὸς, ὑπέταξε δι' αὐτοῦ τὴν Ἰβηρίαν, καὶ τὴν Ἀλβανίαν, καὶ χώρας ἑτέρας. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἔλυσε καὶ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδάς, μὴ ἀνεχόμενος δασμοὺς παρέχειν αὐτοῖς. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τὰ Ἑσπέρια, πολλὰ τῶν Σκλαβινικῶν ἐθνῶν ὑπηγάγετο, τὰ μὲν ἑκόντα, ἔνια δὲ E πολέμου νόμῳ· ἐξ ὧν καὶ νέον συνεστήσατο σύνταγμα. Κατ' ἐκλογὴν γὰρ εἰληφὼς ἐκ τούτων ἄνδρας γενναίους τε καὶ νεάζοντας εἰς χιλιάδας τριάκοντα, λαὸν αὐτοὺς ἐκάλεσε Περιούσιον. Οἷς γεγηθώς τε καὶ πεποιθὼς, καὶ τὰς πρὸς τοὺς Ἄραβας συνθήκας παρέλυσεν, αἰτίαν εἰληφὼς, ὅτι τὸ τοῦ ἐτησίου φόρου χάραγμα, οὐ Ῥωμαϊκὸν εἶχε σφράγισμα, ἀλλὰ νέον Ἀράβιον. Οὐδὲ γὰρ ἐξῆν ἐν χρυσῷ νομίσματι χαρακτῆρα ἐντυποῦσθαι, ἢ τὸν τοῦ Βασιλέως Ῥωμαίων,

Digitized by Google

μαίων. Ἐστράτευσε γοῦν κατ' αὐτῶν, οὐ τοσοῦτον ταῖς Ῥωμαϊκαῖς συντάξεσι τεθαῤῥηκὼς, ὅσον τῷ νέῳ τούτῳ καὶ περιουσίῳ λαῷ. Τῶν δὲ Ἀράβων τὰς σπονδὰς αἰτουμένων μὴ ἀθετῆσαι, μηδὲ τὰς ἐγγράφους παραβῆναι συνθήκας, καὶ τὸν Θεὸν ἐπιμαρτυρομένων, ὃς μέσος παραληφθεὶς, αὐτὰς ἐμπεπέδωκε, καὶ ἐκδικητὴν καλούντων αὐτὸν κατὰ τῶν τῆς μάχης αἰτίων, ὁ Βασιλεὺς τὰ ὦτα πρὸς ταῦτα βύσας, πρὸς μάχην ἡτοίμαστο. Οἱ γοῦν Ἄραβες δόρατι τὸ τῶν σπονδῶν προσδήσαντες ἔγγραφον, καὶ ὥσπερ σημαίαν ἄραντες τοῦτο, τοῦ σφῶν στρατεύματος προτρεχόμενον, συῤῥήγνυνται τοῖς Ῥωμαίοις· καὶ αὐτίκα ἐκ τοῦ περιουσίου ἐκείνου λαοῦ αἱ εἴκοσι χιλιάδες πρὸς τοὺς Ἄραβας ηὐτομόλησαν, ὃ, τοῖς Ῥωμαίοις δειλίας γέγονεν αἴτιον, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐνῆκε θάρσος, καὶ ἡττῶντο μὲν οἱ Ῥωμαῖοι, ἡ νίκη δ' ἐπεμειδία τοῖς Ἄραψιν. Οἱ τοῖς φεύγουσιν ἐφεπόμενοι, ἀνῄρουν οὓς κατελάμβανον, ὡς καὶ ἀριθμοῦ κρείττους σχεδὸν ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πεσεῖν. Αἰσχρῶς δὲ διαφυγὼν ὁ Βασιλεὺς μετ' ὀλίγων τὸν ὄλεθρον, ἐπεὶ κατὰ τὴν Λευκάτην ἐγένετο, τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τοῦ περιουσίου λαοῦ τῶν Σκλαβινῶν, ἀναιρεθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ πάντες ἐκεῖ ξίφεσι συγκοπέντες, ἐῤῥίφησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ὁ μὲν εἰς τὸ Βυζάντιον παραγεγονὼς, οἰκοδομαῖς προσησχόλητο. Οὗτος γὰρ τὸ μέγιστον τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον βασιλείων ᾠκοδόμησε τρίκλινον, ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ καλεῖται κλήσει, μέχρι τοῦ νῦν καλούμενος Ἰουστινιανός. Οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ ἀδεῶς ἐξ ἐκείνου τῆς τῶν Ῥωμαίων χώρας ἐπέβαινον, καὶ ὁ τῆς Ἀρμενίας ἐπιστατῶν Σαββάτιος ὁ Πατρίκιος, τὴν ἧτταν τοῦ Βασιλέως μαθὼν, τοῖς Ἄραψι προσεχώρησε, καὶ τὴν Ἀρμενίαν αὐτοῖς παραδέδωκε. Καὶ οὐκ ἐπαύοντο ἅπασαν τὴν ἑῴαν δῃοῦντες, καὶ τοὺς Χριστωνύμους αἰχμαλωτίζοντες. Ἦν δὲ τῷ Βασιλεῖ τούτῳ ἐκτομίας Στέφανος, τὸ μὲν γένος ἐκ Βαρβάρων ἕλκων, ἀπηνὴς δὲ καὶ ὑπὲρ Βαρβάρους, καὶ λίαν ὠμότατος. Οὗτος παρ' αὐτῷ πλεῖστα δεδυνημένος, καὶ Σακελλάριος προβληθεὶς, καὶ βαρὺς ὢν ἅπασιν, οὐκ ἐν εἰσπράξεσι μόνον ἐκόλαζεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερλίαν ἥπτετο, ὡς καὶ αὐτὴν τυπτῆσαι ποτὲ τὴν μητέρα τοῦ βασιλεύοντος. Καί τινα δὲ μοναχὸν Θεοδόσιον, ἔγκλειστον πρὶν ὄντα, Γενικὸν ὁ Βασιλεὺς προβέβλητο, καὶ ἦν οὐδ' οὗτος ἥττων εἰς κακίαν τοῦ ἐκτομίου Στεφάνου. Πολλῶν οὖν παρ' αὐτῶν δεινῶν ἐπισυρομένων τῷ πολιτεύματι, μισητὸς ἅπασιν ὁ Ἰουστινιανὸς ἔδοξε. Τὸν γοῦν στρατηγὸν Λεόντιον ἐξ ὑπονοίας τοῦ τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι, καθείρξας ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς, ὕστερον ἐκβαλὼν, στρατηγὸν Ἑλλάδος ἐποίησεν. Ὁ δὲ Παύλῳ τινὶ Μοναχῷ ἀστρολογίαν μετιόντι, καὶ τὴν βασιλείαν χρησμοδοτοῦντι αὐτῷ φησὶν, ὡς Ἐγὼ ἤδη ἄπειμι πρὸς Ἑλλάδα, οἶδα δὲ ὅτι ὁ Βασιλεὺς στελεῖ τοὺς ἀναιρήσοντάς με ὀπίσω μου. Ἃ δὲ σύ μοι προὔλεγες, οἴχονται. Ὁ δὲ, Μὴ δειλανδρήσῃς, ἔφη, ἀλλ' ἐπιχείρησον τῇ πράξει, καὶ οὐκ ἀστοχήσεις τοῦ ἐφετοῦ. Παραλαβὼν οὖν ὁ Λεόντιος τοὺς οἷς ἐθάῤῥει, καὶ τὰς δημοσίας διαῤῥήξας εἱρκτὰς, τοὺς καθειργμένους ἐξάγαγεν, εἰς πλῆθος ποσωσαμένους πολύ. Οἳ καὶ εἰς τὸ μέγα παρελθόντες τέμενος τοῦ Θεοῦ, πολλῶν καὶ ἄλλων συνεισρεόντων, ὕβριζον μὲν τὸν Ἰουστινιανὸν, εὐφήμουν δὲ τὸν Λεόντιον, συνεργοῦντος καὶ Καλλινίκου τοῦ Πατριάρχου. Ἐκεῖθεν δ' εἰς τὸ ἱππήλατον μεταχωρήσαντες θέατρον, τὰ ὅμοια διεπράττοντο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν τῶν ἀνακτόρων ἐξαγαγόντες, κατὰ τὴν σφενδόνην ἐῤῥινοτόμησαν, καὶ εἰς Χερσῶνα ἔθεντο ὑπερόριον, ἐνιαυτοὺς ἐκ-

bus fretus, quam novo iſto & acquiſito populo. Quamvis enim Arabes orarent, ne inducias rumperet, neve pactorum tabulas violaret, Deum obteſtati, cujus illæ numine interpoſito confirmatæ eſſent, eumque vindicem invocarent contra eos qui pugnæ cauſam præberent: Imperator obturatis auribus ad pugnam ferebatur. Arabes igitur induciarum tabulis haſta ſuſpenſis, ac vexilli inſtar ante ſuum exercitum elatis, cum Romanis congrediuntur. Statim autem viginti millia Sclavorum acquiſiti populi ad hoſtes defecerunt, quæ res animos Romanis minuit, cladem que attulit, illis auxit, ac victoriæ cauſa fuit. Romanos igitur perſecuti, quoſcumque adipiſci potuere, ſuſtulerunt, ac ſere innumeri ex legionibus ceciderunt. Ipſe Imperator turpi ſuga cum paucis conſervatus, cum ad Leucaten perveniſſet, reliquias Sclavicæ illius & acquiſitæ gentis omnes occidi, cadavera in mare abjici juſſit. Byzantium reverſus, ſubſtructionibus vacavit, & maximum tricliniam Regiæ Orienti obverſæ condidit, quod etiamnum ab eo Juſtinianeum appellatur. Agareni porro ab eo tempore impune Romanas Provincias invaſerunt, & Sabbatius Patricius, Armeniæ Prætor, cognita clade Imperatoris ad Arabes ſe contulit, eique Armeniam tradidit. Neque illi Orientem univerſum vaſtare incendiis, & Chriſtianos in ſervitutem abducere deſtiterunt. Fuit apud Juſtinianum eunuchus quidam gratioſiſſimus, qui & Sacellarius eſt deſignatus, nomine Stephanus, genere Barbarus, crudelitate & immanitate plus quam Barbarus, gravis omnibus, non tantum in rebus gerendis, ſed in pœnis etiam inſtigendis: neque is plebejos dumtaxat, ſed potentiſſimos etiam invaſit, adeo ut & Imperatoris matrem verberarit. Idem Imperator monachum quoque Theodoſium, pridem Incluſum, Generalem deſignavit, qui nec ipſe improbitate Eunucho Stephano cedebat. Cum autem ab his reſpublica multis malis afficeretur, Imperator omnium odia ſuſcepit. Leontium vero ducem de cupiditate imperii ſuſpectum, biennium in vinculis habuit, poſt, ejectum, Græciæ ducem fecit. Is Paulo cuidam Monacho aſtrologiam tractanti, & imperium ei vaticinanti ait, *Se jam abire in Græciam, ac ſcire, Imperatorem ſibi percuſſores a tergo immiſſurum: ea vero quæ ille diceret, nihil fore*. Cui Monachus: *Ne*, inquit, *effœminato ſis animo, ſed rem ſtrenue adminiſtrato: neque enim impos voti ſies*. Leontius igitur fidiſſimis quibuſque aſſumptis, & publicis carceribus ruptis, magnam captivorum multitudinem eduxit, qui in magnum Dei templum progreſſi, multis etiam aliis confluentibus, Juſtinianum maledictis inſectati, Leontium fauſtis ominibus proſecuti ſunt, Callinico Patriarcha quoque adjuvante. Inde in Theatrum equeſtre digreſſi, eadem factitarunt, & Juſtinianum e

Romanorum clades.

Juſtinianeum triclinium.

Edit. Pariſ. pag. 93.

Sabbatius Armeniam tradit Agarenis.

Stephani Eunuchi & Theodoſii monachi potentia.

Leontius aſtrologi hortatu regnum invadit.

Juſtinianus præciſo naſo relegatus.

Regia eductum, naſo in Funda præciſo, Cherſonem relegarunt, cum annos XVI. imperaſſet. Stephanum vero Eunucham & Sacellarium, & Theodoſium monachum Generalem comprehenſos, funibus ad pedes alligatis, per Forum in Bovem pertractos combuſſerunt.

Stephani & Theodoſii interitus.

LEONTIUS.

XXIII. His actis, LEONTIUS Imperium tenuit, ſub quo Arabes Romanas Provincias incurſantes, multos captivos abduxerant, tandem Africam quoque ſubegerunt. Quo cognito Imperator, Joannem Patricium, virum ſtrenuum cum tota claſſe mittit, ad Africam Romano Imperio recuperandam. Is Arabes qui ibi erant bello ſuperatos expulit, atque illic hyemavit, rebus ſuis geſtis ad Imperatorem perſcriptis, expectans quid porro de illius ſententia faciendum eſſet. Cæterum Agarenorum ſummus Conſul (ſic enim ſuos Principes appellabant) ſtatu Africano cognito, jacturamque iniquo ferens animo, claſſem ingentem exornat ad Provinciam recipiendam: cui cum Patricius Joannes impar eſſet, portu relicto ad Imperatorem ſe conferebat, ut majores copias poſtularet. Sed cum Romana claſſis Cretam perveniſſet, populi principes partim turpe rati Africa omiſſa & hoſtibus conceſſa reverti, partim iracundiam Imperatoris veriti: claſſiariis defectionis auctores fiunt, ac Leontii inſectandi, & Apſimari Cibyrrhæotarum Drungarii, quem ſtatim etiam Tiberium nominarunt, Imperatoris ſalutandi. Is igitur cum claſſe Byzantium pervectus, in Sycis appulit. Etſi autem Leontius urbis cuſtodiam diligenter curarat, tamen quidam provinciales magiſtratus, per murum Blachernium, cujus cuſtodiam ſortiti erant, clavibus portæ cum ſanctiſſimo jurejurando acceptis, Apſimarum introduxerant. Ita claſſiarii ingreſſi, civium ædes diripuerunt, Apſimarus Leontium naſo præciſo, cuſtodiæ tradidit. Principes qui ab illo ſtabant, verberibus affectos & bonis ſpoliatos relegavit. Imperavit Leontius triennium.

Edit. Pariſ. pag 94.
Joannes Patricius Arabes Africa pellit.
Claſſiarii Apſimarum Imperatorem creant.
Leontius naſo mutilatus cuſtodiæ traditur.

APSIMARUS.

XXIV. APSIMARUS ſive TIBERIUS, ita Imperio potitus, ſtatim fratrem ſuum Heraclium omnibus & pedeſtribus & equeſtribus copiis ſolum cum ſummo Imperio Præfectum, in Orientem contra Agarenos miſit. Romani igitur Syriam incurſarunt & Samoſata uſque progreſſi, finitimaque loca omnia populati, Agarenorum plurimos confecerunt, captiſque plurimis & ingenti præda parta, magnum Arabibus terrorem incuſſerunt. Baanes vero cognomento Heptadæmon, quartam Armeniam Arabibus prodidit. Sed Armeniorum Principes, Agarenos per ſeditionem occiderunt, & Legatis ad Apſimarum miſſis, Romanos denuo in Provinciam receperunt. Moametus autem qui tum Agarenis imperabat, Armeniam iterum ſibi parere coegit, ac Principes populi vivos cremavit. Tunc Ciliciæ quoque arma ſuſtulerunt Agareni, cum quibus Hera-

Heraclii res contra Agarenos geſtæ.
Armenia.
pag. 95.

A καίδεκα τῆς βασιλείας κρατήσαντα. Τὸν δ' ἐκτομίαν Στέφανον, τὸν Σακελλάριον δηλαδὴ, καὶ τὸν Μοναχὸν Θεοδόσιον τὸν Γενικὸν συλλαβόμενοι, καὶ σχοίνοις ἐξάψαντες τῶν ποδῶν αὐτῶν, σύροντες διὰ τῆς Ἀγορᾶς εἰς τὸν Βοῦν ἀπήγαγον, καὶ κατέκαυσαν.

κγ'. Τούτων δὲ γενομένων, ὁ ΛΕΟΝΤΙΟΣ τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, ἐφ' οὗ οἱ Ἄραβες τὰς Ῥωμαϊκὰς κατατρέχοντες χώρας, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐλάμβανον, εἶτα καὶ τὴν Ἀφρικὴν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. Στέλλει τοίνυν τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Λεόντιος ἕνα τῶν Πατρικίων Ἰωάννην, ἄνδρα δραστήριον, μετὰ τοῦ στόλου παντὸς, τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν Ἀφρικὴν ἀνασώσασθαι. Ὃς καὶ πολέμῳ τοὺς ἐκεῖ τρεψάμενος Ἄραβας, τὴν Ἀφρικὴν αὐτῶν ἠλευθέρωσε, κἀκεῖ παρεχείμασε, γράψας τὰ πεπραγμένα τῷ Βασιλεῖ, B καὶ τὸ ποιητέον ἀναμένων ἐπιταχθῆναι αὐτῷ. Ὁ δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν Πρωτοσύμβουλος (οὕτω γὰρ ἐκάλουν τοὺς σφῶν προεξάρχοντας) τὰ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν συμβεβηκότα μαθὼν, καὶ ἐν δεινῷ τὴν ἐκ ταύτης ποιούμενος ἔκπτωσιν, στόλον ἑτοιμάζει βαρύτατον, καὶ στέλλει αὖθις τὴν Ἀφρικὴν ἀνακαλεσόμενος. Πρὸς ὃν ὁ ῥηθεὶς Πατρίκιος Ἰωάννης ναυμαχῆσαι μὴ ἐξαρκῶν, τοῦ λιμένος ἐξίσι, καὶ ἐπανήρχετο πρὸς τὸν Βασιλέα, αἰτήσων πλείονα δύναμιν. Γενομένου δὲ κατὰ τὴν Κρήτην τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου, οἱ τοῦ λαοῦ προϊστάμενοι, τῇ μὲν δι' αἰσχύνης ποιούμενοι τὸ ὑποχωρῆσαι τῆς Ἀφρικῆς, τοῖς πολεμίοις ταύτης παραχωρήσαντες, τῇ δὲ καὶ δεδοικότες τὴν τοῦ Βασιλέως ὀργὴν, πείθουσι τὸ ναυτικὸν εἰς ἀ- C ποστασίαν ἐκκλῖναι, καὶ δυσφημῆσαι μὲν τὸν Λεόντιον, εὐφημῆσαι δὲ βασιλικῶς τὸν Ἀψίμαρον τῶν Κιβυρραιωτῶν ὄντα Δρουγγάριον, ὃν αὐτίκα καὶ Τιβέριον μετωνόμασαν. Οὗτος οὖν ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον, ἐν Συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν. Ὁ δέ γε Λεόντιος τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν διὰ φροντίδος πεποίητο. Ἀλλά τινες τῶν ἐπαρχιωτῶν ἀρχόντων τὸ κατὰ Βλαχέρνας τεῖχος φυλάσσειν λαχόντες, ἐκεῖθεν εἰσήγαγον τὸν Ἀψίμαρον, καὶ ταῦτα μεθ' ὅρκων φρικτῶν τὰς κλεῖς ἐμπιστευθέντες τῶν τοῦ τείχους ἐκείνου πυλῶν. Εἰσελθόντες οὖν οὕτως οἱ τοῦ στόλου, τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν ἐληΐσαντο. Ὁ δὲ Ἀψίμαρος τὸν μὲν Λεόντιον ἀφείλετο τῆς ῥινὸς, καὶ ὑπὸ φυλακὴν ἐποιήσατο, βασιλεύσαντα ἔτη τρία. Τοὺς δὲ αὐτῷ συναιρομένους ἐκ τῶν ἀρχόντων, τυπτήσας, καὶ τῶν ὑπαρχόντων στερήσας, ὑπε- D ρορίους ἐποίησεν.

κδ'. Καὶ ὁ μὲν ΑΨΙΜΑΡΟΣ, ὁ ΤΙΒΕΡΙΟΣ, οὕτω τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Αὐτίκα δὲ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Ἡράκλειον πάντων τῶν ἱππικῶν καὶ πεζῶν στρατευμάτων στρατηγὸν μονώτατον προβαλλόμενος, στέλλει πρὸς τοὺς ἕω Ἀγαρηνοῖς ἀντιτάττεσθαι. Κατέδραμον οὖν τὴν Συρίαν Ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι Σαμοσάτων ἀφίκοντο, τὰ πέριξ ἅπαντα προνομεύσαντες, καὶ σφόδρα πολλοὺς τῶν Ἀγαρηνῶν διεχειρίσαντο, καὶ δορυαλώτους ἑλόντες πλείστους, καὶ λείαν ἄλλην ἀμύθητον, φόβον μέγαν τοῖς Ἄραψιν ἐνεποίησαν. Βαάνης δὲ ὁ Ἑπταδαίμων ἐπίκλησιν, τὴν τετάρτην Ἀρ- E μενίαν τοῖς Ἄραψι προὔδωκεν. Εἶτα οἱ ἄρχοντες Ἀρμενίας κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν στασιάσαντες, ἐκείνους μὲν ἔκτειναν, πρὸς δὲ τὸν Ἀψίμαρον διεπέμψαντο, καὶ Ῥωμαίους αὖθις εἰς τὴν χώραν ἐδέξαντο. Ἀλλ' ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἡγεμονεύων τότε Μωάμεθ κατ' αὐτῶν ἐπελθὼν, ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ πάλιν τὴν Ἀρμενίαν πεποίηκε, καὶ τοὺς τῶν Ἀρμενίων προύχοντας, ζῶντας κατέκαυσε. Τότε καὶ κατὰ τῆς Κιλικίας Ἀγαρηνοὶ ἐπεστράτευσαν, οἷς συμβαλὼν ὁ τοῦ Βασιλέως ὅμαιμος Ἡράκλειος, τοὺς μὲν

Digitized by Google

A πλείονας μαχαίρας ἔργον εἰργάσατο, τοὺς δὲ λοιποὺς ζωγρήσας, δεσμίους τῷ κρατοῦντι ἐξέπεμψε. Φιλιππικὸν δὲ τὸν υἱὸν τοῦ Πατρικίου Νικηφόρου βασιλειῶντα, ὅτι κατ' ὄναρ ἴδοι τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν σκιάζεσθαι ὑπὸ ἀετοῦ, εἰς Κεφαλληνίαν ἐξώρισεν ὁ Ἀψίμαρος. Ἰουστινιανὸς δὲ ἐν Χερσῶνι, ὡς εἴρηται, περιορισθεὶς, ἠδυνήθη διαδρᾶναι ἐκεῖθεν, καὶ τῷ Χαζάρων ἀρχηγῷ Χαγάνῳ προσελθεῖν, καὶ δεχθεὶς παρ' ἐκείνου φιλοτιμότατα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔγημε Θεοδώραν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκεῖθεν ἀπελθὼν, εἰς ἄλλην χώραν μετὰ τῆς αὐτοῦ διέτριβε γυναικός, καὶ ὁ Ἀψίμαρος διεπέμψατο πρὸς τὸν Χαγάνον, χρήματα δώσειν αὐτῷ πολλὰ ὑπισχνούμενος, εἰ στείλειεν αὐτῷ τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφαλήν, καὶ ὃς συνέθετο, καὶ δύο τινὰς τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ στείλας, ἐν ἀπορρήτοις ἐνετείλατο τὸν B Ἰουστινιανὸν ἀνελεῖν· ὃ διὰ δούλου μαθοῦσα ἡ Θεοδώρα, τῷ ἀνδρὶ καταγγέλλει. Ὁ δὲ τοὺς ἐσταλθέντας αὐτὸν ἀνελεῖν ἰδίᾳ προσκαλεσάμενος, ἑκάστου ἀγχόνῃ στερίσκει τοῦ ζῆν, καὶ τὴν μὲν Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ εἰς ἁλιάδα ἐμβεβηκὼς ἀπέπλευσε, πρὸς Τέρβελιν ἀπιὼν τὸν τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντα. Κλύδωνος δὲ μεγάλου κατειληφότος αὐτὸν ἐν τῷ πλέειν, καταδῦναι τὸ πλοιάριον ἐκινδύνευε. Τῶν δὲ συμπλεόντων ἐπαγγείλασθαι τῷ Θεῷ συμβουλευόντων αὐτῷ, εἰ περισωθείη, καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπολαύσοιτο, μή τι κακὸν τοῖς κατ' αὐτοῦ γενομένοις ἐπενεγκεῖν, ἐκεῖνος, Εἰ φείσομαι τινος, ἔφη, τινὸς, αὐτίκα καταποντισθείην ὧδε. Περισωθεὶς δὲ, καὶ τῷ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι προσελθὼν, καὶ πλεῖστα παρα- C σχὼν, ἀλλὰ μέντοι καὶ παρέξειν ἐπαγγειλάμενος, εἰ παρ' αὐτοῦ καταχθείη πρὸς τὴν προγονικὴν βασιλείαν, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῷ συζεῦξαι καθυπισχνούμενος, σὺν ἐκείνῳ μετὰ βαρβαρικῆς βαρείας δυνάμεως τῆς ὑπερκειμένης κατειλήφει τῆς πόλεως, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν στρατοπεδευσάμενος, ἀπεπειρᾶτο τῶν πολιτῶν, αὐτοῖς ἐκ τῶν τειχέων προκύπτουσιν ὁμιλῶν. Οἱ δὲ οὐ μόνον αὐτὸν οὐ προσίεντο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεις αὐτοῦ κατέχεον πλημμελεῖς. Νυκτὸς δὲ διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσδὺς, ἐντὸς ἀνέδυ τῆς πόλεως, καὶ ταύτης ἐγένετο ἐγκρατής. Ὁ δὲ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φυγὼν ἀπελήφθη, ἑπτὰ βασιλεύσας ἐνιαυτούς.

κε'. Οὕτω μὲν ὁ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπανεσώσατο, ταύτης τὸ δεύτερον ῥινότμητος ἐπι- D βάς. Τῷ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι δῶρα πολλὰ παρασχὼν, καὶ συνθήκας εἰρήνης μετ' αὐτοῦ ποιησάμενος, ἀπελθεῖν αὐτὸν παρεσκεύασε. Τοῦ δὲ Ἀψιμάρου καὶ Ἡρακλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντων, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Λεοντίου, τὸν μὲν Ἡράκλειον σὺν ἄλλοις πλείοσιν, ἐν ξύλοις παρὰ τοῖς τείχεσιν ἀπῃώρησε· τὸν Ἀψίμαρον δέ γε καὶ τὸν Λεόντιον δεσμίους διὰ τῆς Ἀγορᾶς περιαγαγὼν, καὶ θεατρίσας ἱππικοῦ ἀγομένου, ῥιφέντας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατὰ τῶν τραχήλων πεπάτηκε, καὶ οὕτως ἐκτμηθῆναι τὰς αὐτῶν κεφαλὰς ἐν τῷ Κυνηγεσίῳ προστέταχε. Τὸν δὲ Πατριάρχην Καλλίνικον, πρό- E τερον αὐτοῦ πηρώσας τὰ ὄμματα, εἰς Ῥώμην ἔθετο ὑπερόριον. Κῦρον δέ τινα Μοναχὸν Ἔγκλειστον, Πατριάρχην προεβάλλετο, ὃς αὐτῷ τὴν εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκατάστασιν προεφοίβασε. Πολὺ δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ τότε διέφθειρεν οὗτος ὁ Βασιλεὺς· τοὺς μὲν φανερῶς, ἐνίους μέντοι καὶ ἀφανῶς. Στείλας δ' εἰς Χαζαρίαν, ἤγαγε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Θεοδώραν, ἤδη

A cellus congreſſus, majorem partem ferro confecit, cæteris captis quos ad Imperatorem vinctos miſit. Philippicum Nicephori Patricii filium, quod in ſomnis aquilam ſibi umbram facere vidiſſet, regnum animo agitantem, in Cephaleniam relegavit Apſimarus. Juſtinianus autem, qui, ut dictum eſt, Cherſone exulabat, fuga elapſus, ad Chaganum Chazarorum Principem ſe contulit, a quo honorificentiſſime exceptus, ejus ſororem Theodoram uxorem duxit, ac paulo poſt inde digreſſus, in alia provincia cum ſua conjuge conſedit. Verum Apſimarus Chagano magnam pecuniam pernancius pollicitus, ſi Juſtiniani ca- B put ad ſe miſiſſet: impetrat a Barbaro ut duos e ſuis familiaribus ableget, cum mandatis, ut Juſtinianum ſecreto tollant. Eo conſilio Theodora per ſervum cognito, maritum præmonet. Juſtinianus igitur duos illos ſeorſim accerſitos, utrumque laqueo præfocat, & Theodora in Chazariam ablegata, ipſe naviculam conſcendit, ad Terbelin Bulgarorum Principem profecturus. In ea navigatione magna tempeſtate orta, navicula in periculo ſubmerſionis verſata eſt. Monitus igitur ab iis qui una navigabant, ut votum faceret Deo, ſe, ſi evaſiſſet incolumis & regnum recepiſſet, veniam omnibus ſuis adverſariis daturum: re- C ſpondit, *Si cui illorum pepercero, ſtatim hic ſubmergar*. Cum autem ad Bulgarorum Principem perveniſſet, multaque ei dediſſet, daturumque promiſiſſet, ſi ab eo in avitum regnum reduceretur, nuptias etiam filiæ ſuæ illi pollicitus: cum illo, ingentibus copiis ſubnixus, Byzantium aggreditur, & caſtris ante mœnia poſitis, civium animos pertentat, cum eis de pinnaculis proſpectantibus colloquens. Illi vero eum non modo non invitabant, ſed & atrocibus maledictis inceſſebant. Verum noctu per aquæductum ingreſſus urbe potitus eſt. Apſimarus autem, qui Apolloniam confu- D gerat, captus eſt, cum VII annos imperaſſet.

XXV. Sic JUSTINIANUS Imperium recuperavit, idque ſecundum ſuſcepit præſecto naſo. Bulgarorum Principem cum donis multis, icto pacis fœdere dimiſit. Deinde Apſimaro, & fratre ejus Heraclio, atque etiam Leontio ad ſe adductis: Heraclium cum aliis pluribus de lignis juxta mœnia ſuſpendit. Apſimarum & Leontium vinculis per forum circumductos, ludis Circenſibus ſpectaculo exhibuit, eumque collis eorum ante ſe proje- E ctorum, pedibus inſultaſſet, ſic demum capita in venatione illis præcidi juſſit. Callinicum Patriarcham, oculis prius erutis, Romam relegavit. Cyrum monachum quemdam Incluſum, qui ei regni recuperationem prædixerat, Patriarcham deſignavit. Maximam turbam, & plebejam & militarem occidit, partim aperte, partim clam. Uxorem Theodoram e Chazaria revocavit, quæ jam filium pepererat, quem Tibe-

Philippici relegatio.

Juſtiniani fuga & nuptiæ. Chagani inſidiæ.

Terbelis Bulgarorum Princeps Juſtinianum Conſtantinopolim reducit.

JUSTINIANUS iterum.
Edit. Pariſ. pag. 96.

Graſſationes tyrannicæ poſt reditum.

LIBER XIV.

Bulgarica expeditio.

rium vocavit, ipſumque & matrem imperatorio nomine dignatus, diademate ornavit. Fœdus cum Bulgaris ictum rupit, eiſque bellum intulit, pedeſtribus, equeſtribus & navalibus copiis Anchialum profectus. Ac primum territi Bulgari, in montes confugerunt. Inde cum Romanorum exercitum caſtra nullo ordine poſuiſſe, & temere pabulatum diſpergi viderent, animos receperunt, & congreſſi multos occiderunt, neque pauciores ceperunt, equis etiam multis potiti. Cæterum Imperator cum reliquiis exercitus in caſtellum quoddam ſe concluſit. Deinde inciſis equorum nervis, ne hoſtibus uſui eſſent, conſcenſis navibus cum magno dedecore Byzantium rediit.

Crudelitas in Cherſonitas.

Cherſonitis porro iratus, quod de ſe res novas moliente tollendo cogitaſſent, triremes, dromones & naves onerarias cum maximo exercitu & duobus ducibus mittit, eiſque mandat, ne cuiquam illorum parcant, ſed omnes gladiis conficiant. Qui eos nullo cum labore ceperunt (neque enim urbium Cherſoniarum habitatores reſiſtebant) ac pene omnibus ſublatis, pueris dumtaxat & adoleſcentulis pepercerunt. Quo Juſtinianus cognito, iratus, eos quoque ad ſe mitti juſſit qui conſervati eſſent, qui cum miſſi eſſent, maxima ex parte in mari perierunt: ea res Imperatori voluptati fuit. Sed ne ſic quidem furore in illos ſuo expleto, minatus eſt, ſe aliis copiis miſſis ita regionem illam evaſtaturum, ut quibus in locis urbes fuiſſent, arva colerentur.

Edit. Pariſ. pag. 97.

Cherſoni Philippicum Bardanis filium Imperatorem ſalutant.

Ob hæc Cherſoniorum reliquiæ, eorumque finitimi ad defectionem impulſi, Philippicum Bardanis filium, quem ſupra ab Apſimaro in Cephaleniam relegatum fuiſſe memoravimus, revocatum modo, & dum Conſtantinopolim iret, illuc profectum, Imperatorem ſalutant, etiam Elia principe ſuo adjutante. Quibus Juſtinianus cognitis, Eliæ liberos in ſinu matris jugulavit, & ipſam ſervo ejus Indo coquo copulavit. Deinde inſtructam claſſem contra Cherſonem mittit, claſſiſque præfecto mandat, ut funditus univerſos deleat. Quæ cum jam illic appuliſſet, ac Provinciam obſideret, Chazari Cherſonitis ſuppetias venerunt. Unde obſidio ſoluta eſt, & claſſiarii cum ad Imperatorem redire non auderent, maledicta in eum jecerunt, & Bardanem pro Imperatore celebrarunt. Jam longo tempore elapſo cum, nihil ei de claſſe ſignificaretur, ſuſpicatus accidiſſe aliquid quod in ſuam fraudem tenderet, Byzantio profectus, cum Sinopen uſque perveniſſet, videt claſſem verſus Urbem proficiſci: ſtatim igitur & ipſe naves convertit. Sed Philippicus proſpera navigatione uſus, magnam Urbem præoccupat.

Juſtiniani & Tiberii filii interitus.

Juſtinianus vero in Damatry ſtativa habet, ad quem Elias miſſus, militibus perſuaſit, ut deſerto illo ſe ad Philippicum conferrent. Quo facto, ſuis manibus caput illi reſecat. Filius autem ejus Tiberius, cum avia materna Anaſtaſia (nam

αὐτῇ πάππου υἱόν, ὃν Τιβέριον κατωνόμασε, προσείληφε καὶ τὸ παιδίον τῆς τῆς βασιλείας ἀξιώσας ὀνόματος, καὶ ἀμφοῖν ἔστεψε. Λύσας δὲ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδάς, κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε σὺν ἱππικαῖς τε καὶ πεζικαῖς δυνάμεσι, καὶ σὺν στόλῳ πολλῷ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν Ἀγχίαλον. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον δείσαντες οἱ Βούλγαροι, εἰς τὰ ὄρη ἀνέδραμον, ἐκεῖθεν δὲ ἀσυντάκτως ὁρῶντες τὴν τῶν Ῥωμαίων στρατιὰν σκηνουμένην, καὶ ἀπροσέκτως εἰς χορτασμάτων συλλογὴν σκεδαμένην, ἀνεθάρσησαν, καὶ ἐπελθόντες αὐτοῖς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, οὐ μείους δὲ ᾐχμαλώτευσαν, καὶ ἵππων συνέσχον πολλήν. Ὁ μέντοι βασιλεὺς σὺν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἰς τὸ ἐκεῖ συνεκλείσθησαν φρούριον. Εἶτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτους λάβοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ στόλου σκάφεσιν ἐμβεβηκότες, ἐπανῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. Μηνιῶν δὲ τοῖς ἐν Χερσῶνι, ὅτι ἐκεῖ περιωρισμένον αὐτὸν γνόντες νεωτερίζοντα, ἐβουλήθησαν ἀνελεῖν, στέλλει τριήρεις καὶ δρόμωνας καὶ νῆας ἑτέρας τῶν φορτηγῶν, σὺν στρατεύματι πλείστῳ καὶ δυσὶ στρατηγοῖς, ἐντειλάμενος αὐτοῖς, μὴ φείσασθαι τινὸς τῶν ἐκεῖ, ἀλλὰ πάντας συγκόψαι τοῖς ξίφεσιν. Οἳ σὺν οὐδενὶ πόνῳ (οὐ γὰρ ἀντέστησαν οἱ τῶν ἐν Χερσῶνι πόλεων κάτοικοι) παραλαβόντες αὐτάς, ἅπαντας σχεδὸν ἀνῃρήκασι, μόνους τῆς νεαζούσης ἡλικίας μέχρι μειρακίων φεισάμενοι. Ὃ μαθὼν Ἰουστινιανός, ὅτι μὴ καὶ τούτους ἀνεῖλεν, ἐξωργίζετο, καὶ πρὸς αὐτὸν τοὺς περισωθέντας ἀποσταλῆναι παρεκελεύσατο. Ἀποσταλέντας δὲ καταποντισθῆναι ἐν τῇ θαλάσσῃ συνέβη τοὺς πλείονας, καὶ ἔδοξε τοῦτο τῷ βασιλεῖ καταθύμιον. Καὶ οὐδ' οὕτω τῆς κατ' ἐκείνων μανίας ἐμπέπληστο, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ αὖθις στέλλειν, καὶ ὑπὸ τὴν χώραν ἐξερημῶσαι, ὡς καὶ τὰς πόλεις καθελεῖν καὶ ἀροτριάσαι. Διὰ ταῦτα οἱ ἔτι περιλειφθέντες ἐν Χερσῶνι, καὶ οἱ τούτων περίοικοι ἀποστατήσαντες, Φιλιππικὸν τὸν τοῦ Βαρδάνη, ὃν ὁ λόγος ἱστόρησε παρὰ τοῦ Ἀψιμάρου εἰς Κεφαλληνίαν περιορισθῆναι, ἄρτι ἀνακληθέντα ἐκ τῆς ὑπερορίας, καὶ ἐπανιόντα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, κἀκεῖ γενόμενον, βασιλέα ἀναγορεύουσι, καὶ τοῦ σφῶν ἄρχοντος Ἠλία συμπράττοντος. Ἃ μαθὼν Ἰουστινιανός, τοὺς μὲν τοῦ Ἠλία παῖδας ἐν τῷ κόλπῳ κατέσφαξε τῆς μητρός· ἐκείνην δὲ δούλῳ αὐτῆς Ἰνδῷ μαγείρῳ συνέζευξεν. Εἶτα στόλον ἑτοιμασάμενος, στέλλει κατὰ Χερσῶνος, ἐντειλάμενος τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι, ἄρδην ξύμπαντας ἀπολέσαι. Ἤδη δὲ καταλαβόντος τὴν Χερσῶνα τοῦ ναυτικοῦ, καὶ πολιορκοῦντος αὐτήν, ἧκον Χάζαροι τοῖς Χερσωνίταις ἐπικουρήσοντες. Ἐντεῦθεν ἡ μὲν πολιορκία ἐλέλυτο, οἱ δὲ τοῦ στόλου μὴ τολμῶντες πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανελθεῖν, τοῦ μὲν βλασφημίας κατέχεον, τὸν δὲ Βαρδάνην ὡς βασιλέα εὐφήμησαν. Καιροῦ δὲ παραρρυέντος συχνοῦ, ὅτι μηδὲν αὐτῷ ἐκ τοῦ στόλου μεμήνυτο, ὁ βασιλεὺς ὑποτοπήσας συμβῆναί τι φερόμενον κατ' αὐτοῦ, ἐξώρμησε τῆς Βυζαντίδος, καὶ ἕως Σινώπης ἐλθών, ὁρᾷ τὸν στόλον ἰθὺ τῆς πόλεως πλωϊζόμενον· αὐτίκα τοίνυν γέγονε καὶ αὐτὸς παλίνορμος. Τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ εὐπλοήσαντος, καὶ προκαταλαβόντος τὴν Μεγαλόπολιν, ἐκεῖνος ἐν τῷ Δαματρύϊ ἐσκήνωσε, πρὸς ὃν ὁ εἰρημένος Ἠλίας σταλείς, ἠδυνήθη πεῖσαι τὸ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατιωτικὸν ἀποστῆναι αὐτοῦ, καὶ προσρυῆναι Φιλιππικῷ. Καταλειφθεὶς τοίνυν παρὰ τῶν στρατιωτῶν Ἰουστινιανός, χειροῦται, καὶ χερσὶν οἰκείαις εὐθὺς ὁ Ἠλίας ἀφεῖλε τὴν αὐτοῦ κεφαλήν. Ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ Τιβέριος, μετὰ τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης Ἀναστασίας (ἡ γὰρ

μήτηρ αὐτῷ Θεοδώρα ἔφθη θανοῦσα) τῷ ἐν Βλαχέρναις ναῷ προσφυγὼν, εἰσέδυ τὸ θεῖον θυσιαστήριον, καὶ ὑπὸ τὴν παναγῆ γενόμενος τράπεζαν, ἑνὸς τῶν ταύτην ἀνεχόντων συλίσκων δεδραγμένος, ἱκέτευε μὴ θανεῖν. Ἀλλ' οἱ σταλέντες εἰς ζήτησιν αὐτοῦ, ἐξελκύσαντες τοῦ θυσιαστηρίου τὸν παῖδα, μαχαίρᾳ τέμνουσι τὸν λαιμὸν ὡς βοσκήματος ἀπότιμον ἀπηνῶς.

κς'. Ἤδη δὲ τῆς βασιλείας τυχὼν ὁ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΣ, κατὰ τῆς ἕκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡπλίσατο, καὶ Σύνοδον ἀθροίσας ὁ μάταιος, ἠκύρωσεν ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν δι' αὐτῆς τὴν ἁγίαν ἐκείνην Σύνοδον. Λέγεται γὰρ ἄρτι τοῦ Λεοντίου τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, χρησμοδοτῆσαι τοῦτο δὴ τῷ Φιλιππικῷ τὴν εἰς τὸν βασίλειον θρόνον ἀναγωγὴν Μοναχόν τινα Ἔγκλειστον ὄντα ἐν τῇ τοῦ Καλλιστράτου μονῇ, καὶ τῆς προρρήσεως αἰτῆσαι μισθὸν, τὴν τῆς ἕκτης Συνόδου ἀθέτησιν (ἦν γὰρ τῆς τῶν Μονοθελητῶν ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος αἱρέσεως) καὶ τὴν ὑποσχέσθαι. Τὴν μὲν οὖν Οἰκουμενικὴν ἕκτην Σύνοδον ἠκύρωσεν, ὡς ἐδόκει. Αὐτὸς δὲ σωροὺς χρημάτων ἐκ παλαιοτέρων θησαυρισθέντας αὐτοκρατόρων ἐν τοῖς βασιλείοις εὑρὼν, εἰς οὐδὲν δέον τούτους χεάμενος, τὸ πλεῖον διεσκόρπισε μετὰ βραχέος καιροῦ. καὶ τάχα καὶ ἅπαντα κατηνάλωσεν ἂν, εἰ ἐπὶ πλέον τῇ βασιλείᾳ προσέμεινεν. Ἦν μὲν γὰρ τῷ λέγειν ἐδόκει ῥητορικώτατος, μὴ ἀμοιρῶν τι συνέσεως. ἐν δὲ τῷ πράττειν ἦν ξυμπάντων ἀσυνετώτατος, καὶ πάμπαν ἀδέξιος. Κῦρον δὲ τὸν Πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, ἐπὶ ἓξ ἔτη ἐν ταύτῃ διαγαγόντα, Ἰωάννην ὁμόδοξον αὐτῷ προεβάλετο. Οἱ μέντοι Βούλγαροι τὴν Θρᾴκην ἅπασαν λῃσάμενοι, τὰ μέχρι τῆς πόλεως κατέδραμον ἅπαντα, καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους λαβόντες σχεδὸν ὑπὲρ ἀριθμὸν, ἀπενόστησαν. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁμοίως οἱ τῆς Ἄγαρ διέθεντο. Δύο δὲ παρελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ μηνῶν, ἐξότε τῆς βασιλείας ἐδράξατο, ἱππήλατον ἐπιτελέσας ἀγῶνα, καὶ ἐν τῷ τοῦ Ζευξίππου μετὰ τὸν ἀγῶνα λουσάμενος λουτρῷ, συνεστίους τινὰς τῶν τῆς Συγκλήτου πεποίηται, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τοὺς ἐν τῇ τῶν ἵππων ἁμίλλῃ νικήσαντας. Κατακείμενος οὖν ἐν τῷ συμποσίῳ, παρά τινων τῶν τῆς γερουσίας κατασχεθεὶς, τυφλοῦται. Ταῦτα δ' ἐπράχθη κατὰ τὸ Σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς. Τῇ δ' ἑξῆς κατ' αὐτὴν δηλαδὴ τὴν Πεντηκοστὴν, ἀθροισθέντες οἵ τε τῆς Συγκλήτου βουλῆς, καὶ ὁ δημώδης ὄχλος, ΑΡΤΕΜΙΟΝ τὸν Πρωτοασηκρῆτις, προχειρίζονται Αὐτοκράτορα, μετονομάσαντες Ἀναστάσιον.

κζ'. Ἦν δὲ οὗτος ὁ Βασιλεὺς καὶ λόγοις παντοίοις ὡμιληκὼς, καὶ πραγμάτων διοικήσεσιν ἐντριβέστατος. Οὗτος τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταπαύσας θρόνου, ὡς μὴ ὀρθόδοξον, ἐπὶ τρία τῆς ἐκκλησίας κρατήσαντα, μετατίθησιν ἐκ Κυζίκου ἐπὶ τὴν ἱερὰν καθέδραν τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων Γερμανὸν, ὃν ἄνωθέν που ὁ λόγος ἱστόρησε παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου τῶν παιδογόνων ἀφαιρεθῆναι μορίων. Μαθὼν δὲ ὅτι ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ Φοινίκην πλοῖα προσωρμίσαν, ἵνα ξύλα ἐκεῖθεν κομίσωνται ναυπηγήσιμα, στόλον ἑτοιμάσας ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν, κελεύσας καὶ τοὺς τῶν Θεμάτων στόλους, εἰς τὴν νῆσον Ῥόδον καταίρειν, ἀφ' οὗ ἑνωθῆναι, καὶ οὕτω ἐκπλεῦσαι κατὰ τῶν ἐναντίων, προβαλλόμενος ἄρχοντα τοῦ στόλου παντὸς Ἰωάννην τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας Διάκονον, καὶ Γενικὸν Λογοθέτην. Πάντων οὖν εἰς τὴν Ῥόδον συναθροισθέντων, ὁ Διάκονος Ἰωάννης πρὸς ἔκπλουν ἡτοίμαζε, οἱ δὲ τοῦ στόλου, καὶ μᾶλλον οἱ τοῦ Θέματος τοῦ Ὀψικίου ἐκ ἴσου πεν-

A Theodora mater jam obierat) in templum Blachernium confugit : cumque ſacroſanctum ſacellum ingreſſus, menſam ſanctiſſimam ſubiiſſet, prehenſa una ejus columella, mortem eſt deprecatus. Sed qui ad eum quærendum miſſi erant, pueri e ſacrario abſtracti collum tamquam pecudis crudeliter reſecuerunt.

PHILIPPICUS. Sextæ Synodi abrogatio.

XXVI. Jam potitus Imperio PHILIPPICUS, contra ſextam Oecumenicam Synodum ſe armavit, indictoque Concilio homo vanus, quantum in ipſo fuit, ſacram illam Synodum abrogavit. Nam Leontio recens ſceptrum adepto, fertur Incluſus quidam monachus in Calliſtrati monaſterio qui Monothelitarum (B) ſectam probaret, huic Philippico regni adeptionem prædixiſſe, ejuſque prædictionis mercedem ſextæ Synodi abrogationem ſtipulatus, & hic pollicitus eſſe. Ac ſextam Oecumenicam Synodum abrogavit, ut putabat. Cum vero acervos pecuniarum a veteribus Imperatoribus cumulatos in Regia reperiſſet : majorem partem in nullos uſus neceſſarios collatam diſſipavit exiguo tempore : ac omnem forſan abſumpſiſſet, ſi diutius Imperium tenuiſſet. Nam in dicendo quidem diſertiſſimus habebatur, nec prudentiæ expers : ad res autem gerendas erat omnium ineptiſſimus, & ingenio plane ſiniſtro. Cyrum Patriarcham Eccleſia, (C) quam per ſex annos rexerat, exegit, & Joannem aſſeſſorem ſuum in ea collocavit. Sub eo Bulgari Thraciam univerſam populati, ad ipſam uſque urbem incurſarunt omnia, magnaque præda, & captivis fere innumeris abductis, domum ſe receperunt. Sed & Agareni Orientem eodem modo tractarunt. Duobus annis & menſibus aliquot, ex quo Imperium ſuſceperat, elapſis, cum ludos equeſtres celebraſſet, & poſt certamen in Zeuxippi balneo laviſſet, quoſdam Senatores cœnæ adhibuit : vel, ut alii dicunt, eos qui ludis Circenſibus vicerant. In eo convivio a quibuſdam Senatoribus oppreſſus cæcatur. Id actum (D) eſt pridie Pentecoſtes. Poſtridie, hoc eſt, in ipſa Pentecoſte, & Senatus & populus ARTEMIUM Primum a ſecretis, Imperatorem deſignant, indito ei nomine Anaſtaſii.

Monachi prædictio.

Edit. Pariſ. pag. 98.

Diſertus magis quam ſtrenuus Imperator.

Bulgarorum & Agarenorum incurſiones.

Philippicus cæcatur.

ARTEMIUS.

XXVII. Hic omni doctrinæ genere eruditus, & rebus gerendis verſatiſſimus fuit. Patriarcha Joanne, ut non orthodoxo, a ſede quam triennium tenuerat, avulſo : Germanum Cyzico revocatum, in ejus locum ſubſtituit, quem a Conſtantino Pogonato virilibus privatum fuiſſe ſupra memoravimus. Cum Alexandrinos in Phœniciam appuliſſe, ut inde ligna ad fabricandas naves peterent, didiciſſet : claſſem inſtructam contra illos miſit, & Pro- (E) vincialium quoque naves Rhodum appellere, atque ubi conveniſſent, contra hoſtes ire juſſit, totius claſſis duce delecto Joanne magnæ Eccleſiæ Dei Diacono, & Generali Logotheta. Poſtquam omnes Rhodi convenerant, & Joannes navigationem adornabat : claſſiarii, ac po-

Navalis ſeditio.

LIBER XIV. tius Opſiciani, infenſi Imperatori, quod navales copias parum commode tractaſſet, Imperium detrectabant: & Diaconum eorum contumaciam ſeverius caſtigantem, maledicta in Imperatorem congerentes, ſtatim per ſeditionem occiderant, omiſſoque ulteriore progreſſu, partim domum redierunt, partim Byzantium petierunt: cumque Adramyttium perveniſſent, Theodoſium quemdam publicorum vectigalium exactorem, hominem in Republica non verſatum, Imperatorem invitum ſalutarunt. His Artemius cognitis, claſſem parat, urbem cuſtodia munit, ipſe Nicææ degens, quæ eſt Bithyniæ Metropolis. Seditioſi vero, terra marique Chryſopolim pervenerunt, ac navales pugnæ aliquandiu ſunt commiſſæ. Deinde in Thraciam pervectus Theodoſius, per murum Blachernium, opera proditorum, magnam Urbem intravit, unaque cum eo claſſiarii & milites, qui magnam pecuniam ex ædibus rapuerunt, & Principibus, qui Artemium defendebant, ac Germano Patriarcha comprehenſis, Nicæam diſceſſerunt, Artemio urbem & Regiam jam eſſe occupatas oſtendentes. Is igitur habitu monachi ſumpto, acceptaque fide, nihil ſibi præterea mali timendum, eis ſeſe tradidit, ac Theſſalonicam eſt relegatus, cum unum annum & tres menſes regnaſſet.

Edit. Pariſ. pag. 99.

Theodoſius Adramyttenus creatur Imperator.

Artemius fit monachus.

THEODOSIUS. XXVIII. Imperio autem potitus eſt THEODOSIUS Adramyttenus, vir bonus ille quidem, honeſtæque vitæ, ſed ignavus & ad rerum adminiſtrationem & tractationem, regni præſertim, minime idoneus. Cæterum Leo qui & Conon, ab Artemio, cujus tum partes amplectebatur, dux Orientis deſignatus, Theodoſio non ceſſit, cum etiam Artabaſdum Armenium, Armeniacorum ducem ſuffragatorem haberet. Inde igitur cum ſuis legionibus Nicomediam digreſſus eſt, ubi Theodoſii filium cum Regio inſtrumento deprehenſum, Chryſopolim perduxit. Ei Theodoſius citra dimicationem regno ceſſit, unaque cum filio raſus in Clericum, accepta fide nihil in ſe conſultum iri gravius, vitæ reliquum tranquille exegit, quum biennium imperaſſet.

Leo Theodoſium in ordinem cogit.

A θείοις, οὐ γὰρ καλῶς πρὸς τὸν κρατοῦντα διέκειντο, ἐπεὶ μὴ δ' ἐκεῖνος τῇ πλείστῃ στρατιᾷ κεχρημένος ἦν δεξιῶς. Ὡς δὲ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀπείθειαν ὁ Διάκονος ἀρχικώτερον διετέθη, καὶ δριμύτερον αὐτοῖς προσεφέρετο, εἰς στάσιν τούτους ἠρέθισε, καὶ τὸν Βασιλέα δυσφημήσαντες, αὐτὸν ἀνεῖλον εὐθὺς, καὶ τοῦ προσωτέρω χωρεῖν ἀφέμενοι, οἱ μὲν ἀπῆσαν οἴκαδε, οἱ δὲ πρὸς τὸ Βυζάντιον ὥρμησαν. καὶ ἐν τῷ Ἀδραμυττίῳ γενόμενοι, Θεοδόσιόν τινα πράκτορα τῶν δημοσίων τελῶν, ἰδιώτην ἄνδρα, ἄκοντα λαβόντες, ἀνηγόρευσαν Αὐτοκράτορα. Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἀρτέμιος, στόλον ἡτοίμασε, καὶ τῇ πόλει ἐπέστησε φυλακὴν, αὐτὸς δὲ ἐν Νικαίᾳ διῆγε τῇ Μητροπόλει τῶν Βιθυνῶν. Οἱ δὲ στασιασταὶ B διά τε γῆς καὶ διὰ θαλάσσης ἀφίκοντο εἰς Χρυσόπολιν, καὶ μέχρι μέν τινος ναυμαχίαι ἐγίνοντο. Εἶτα περαιωθεὶς εἰς Θρᾴκην ὁ Θεοδόσιος, διὰ τοῦ τείχους τῶν Βλαχερνῶν ἐκ προδοσίας εἰς τὴν Μεγαλόπολιν εἰσελήλυθε, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ναυτικοῦ τε καὶ στρατιωτικοῦ εἰσρυέντος ἐν ταύτῃ, πολλὰ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις χρημάτων ἡρπάγησαν. Τοὺς δὲ ὑπὲρ Ἀρτεμίου ἀντεχομένους τῶν ἀρχόντων συλλαβόμενοι, καὶ τὸν Πατριάρχην Γερμανὸν παραλαβόντες, ἀπῆλθον εἰς Νίκαιαν, δεικνύντες τῷ Ἀρτεμίῳ, ὅτι ἡ πόλις ἤδη παρελήφθη καὶ τὰ βασίλεια. Καὶ ὃς τὸ Μοναχικὸν ἀμφιασάμενος σχῆμα, καὶ πίστεις λαβὼν, μή τι περαιτέρω παθεῖν, C παρέδωκεν αὐτοῖς ἑαυτὸν, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη, βασιλεύσας ἕνα ἐνιαυτὸν ἐπὶ μησὶ τρισίν.

κη'. Ὁ βασιλεὺς δὲ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ὃς Ἀτραμυττηνὸς ἐπωνόμαστο, ἀνὴρ ἦθος μὲν χρηστὸς, καὶ βίου σεμνοῦ, ἀπράγμων δ' ἄλλως, καὶ πρὸς πραγμάτων διοίκησίν τε καὶ μεταχείρισιν, καὶ ταῦτα βασιλείας, σφόδρα γε ἀποπεφυκώς. Λέων δὲ, ὁ καὶ Κόνων, παρὰ τοῦ Ἀρτεμίου στρατηγὸς τῶν Ἀνατολικῶν προβληθεὶς, ὑπὲρ τοῦ Ἀρτεμίου δῆθεν φρονῶν, οὐχ ὑπεῖξε Θεοδοσίῳ, σύμπνουν ἔχων καὶ τὸν τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγὸν Ἀρτάβασδον τὸν Ἀρμένιον. Ἄρας οὖν ἐκεῖθεν, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων εἰς Νικομή- D δειαν ἔρχεται, ἔνθα τὸν τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου υἱὸν εὑρηκὼς, καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς βασιλικῆς ἀποσκευῆς χειρωσάμενος, ἀφίκετο εἰς Χρυσόπολιν. Ὁ δὲ Θεοδόσιος ἀπραγμόνως τῆς βασιλείας ἐξίσταται αὐτῷ, εἰς Κληρικὸν καρεὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ πληροφορίαν λαβὼν, μή τι ἕτερον ὑποστῆναι, καὶ ὁ μὲν ἡσύχως ἐβίω τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, βασιλεύσας δύο ἐνιαυτούς.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

LEO ISAURUS. I. DEHINC Imperii dignitatem LEO præter dignitatem eſt conſecutus, qui patriam habuit Iſauriam, atque inde una cum parentibus ab Imperatore Juſtiniano, antequam Imperio ejectus eſſet, tranſlatus, Meſembriæ Thraciæ urbe vitam egit. Pulſo autem Juſtiniano, & a Bulgaris in regnum reducendo, progreſſus obviam, ei munera obtulit: eaque de cauſa Spatharii dignitatem ſtatim eſt conſecutus, &, recuperato ab illo Imperio, ejus familiaritate uſus. Deinde ad Alanos, ſive Albanos (ſic enim vocantur a veteribus) miſſus eſt,

Occaſiones incrementorum Leonis.

pag. 100.

Abaſgorum hiſtoria.

E α'. ΕΝΤΕΥΘΕΝ ὁ ΛΕΩΝ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἀναξίως ἠξίωτο. ᾧ πατρὶς μὲν ἦν Ἰσαυρία, ἐκεῖθεν δὲ μετοικισθεὶς μετὰ τῶν τεκόντων παρὰ τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, μήπω τῆς ἀρχῆς ἐξωθέντος, ἐν Μεσημβρίᾳ τῇ Θρᾳκικῇ πεποίητο τὰς διατριβάς. Καθαιρεθέντος δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τῆς ἀρχῆς, εἶτα ἐπανερχομένου μετὰ Βουλγάρων εἰς τὸ τὴν βασιλείαν αὖθις ἀναλαβεῖν, ὁ Λέων ὑπαντήσας αὐτῷ, δῶρα προσήνεγκε. Καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς Σπαθάριον αὐτὸν εὐθὺς ἐτίμησεν, καὶ βασιλεύσας τὸ δεύτερον, αὐτὸν ᾠκειώσατο. Εἶτα ἐστάλη παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἀλανοὺς ἢ Ἀλβανοὺς (οὕτω γὰρ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζονται) ὑ-

σαλω δὲ συγκινήσειν αὐτοὺς κατὰ τῶν Ἀβασγῶν, ἀποστάντων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Οἱ γὰρ Ἀβασγοὶ, ὡς ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος ἱστορεῖ, δυοῖν ὁμοφύλοιν ἦσαν ὑπήκοοι, τῷ μὲν ὡρακότι τὸ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μοίρας αὐτῶν, τῷ δὲ τὸ τετραμμένης πρὸς δύοντα. Καὶ ἄμφω δὲ τούτω τὼ ἄρχοντε ὑπὸ φιλοχρηματίας κακῶς ἐχρῶντο τῷ ἔθνει. ὅσους γὰρ ἂν παῖδας εὐπρεπεῖς ὡραίους, καὶ τὸ εἶδος καλοὺς, καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματος φύσιν δεξιοὺς, βίᾳ τῶν τοκέων ἀφέλκοντες, καὶ τῶν παιδογόνων μορίων σιδήρῳ στερίσκοντες, ἐκείνους μὲν πολλῶν χρημάτων Ῥωμαίοις ἐπίπρασκον, περὶ τὰς ἐκτομίας ἐπτοημένοις ἀεί. Τοὺς δὲ τούτων πατέρας εὐθὺς ἔκτεινον, ἵνα μὴ ποτὲ μεμφόμενοι διὰ τοὺς παῖδας, βουλεύσωνται κατ' αὐτῶν ἐπανάστασιν. Καὶ ἦν παρὰ τοῖς Ἀβασγοῖς τὸ παῖδα τεκεῖν ἀγαθὸν τὴν ὄψιν δυστύχημα μέγιστον, τὴν τῶν παίδων εὐπρέπειαν ἀλλασσομένοις τὸν θάνατον. Καὶ οὕτω μὲν τοῖς Ἀβασγοῖς οἱ σφῶν προσεφέροντο ἄρχοντες. Ἰουστινιανὸς δὲ ὁ πρῶτος στείλας παρ' αὐτοῖς ἕνα τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων, σφίσιν ὁμογενῆ (πολλοὶ γὰρ περὶ τὰ Ῥωμαίων ἀρχεῖα τοιοῦτοι ἐστρέφοντο) ἀπεῖπε τοῖς ἡγεμόσι τῶν Ἀβασγῶν, μηκέτι μηδένα τὴν ἀρρενωπίαν ἐκτέμνεσθαι βιαζόμενον. τελευτήσειν γὰρ τὴν πρᾶξιν αὐτοῖς εἰς κενὸν, μηδενὸς Ῥωμαίων πρίασθαι βουλησομένου τὰς ἐκτομίας αὐτῶν. Τοῦτο τοῖς Ἀβασγοῖς ἀσμενίσαντες προσεδέξαντο, καὶ τῇ ἐπιταγῇ τοῦ Βασιλέως Ῥωμαίων θαρρήσαντες, τὸ λοιπὸν πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν οὐχ ὑπήκουον, ἀφανεῖς δὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἦσαν νωθέστεροι. Εἶτα καὶ ἄμφω τοὺς αὐτῶν ἀρχηγοὺς καθελόντες, ἄθηλον βιοτεύειν αὐτόνομοι. Μέχρι μέντοι τότε καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν θρησκείας ἦσαν ἀμύητοι, ἄλση δὲ καὶ ὕλας ἐσέβοντο καὶ τὰ δένδρα τούτοις ἐξ ἀφελείας βαρβαρικῆς εἰς Θεοὺς ἐνομίζοντο. Ἰουστινιανὸς δὲ μεταθεῖναι σφᾶς πρὸς εὐσέβειαν σπούδασμα ἔθετο, καὶ στείλας παρ' αὐτοῖς ἱεροὺς ἄνδρας, δι' αὐτῶν εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοὺς μετήνεγκε τοῦ Θεοῦ. Εἶτα καὶ θεῖον ἐν Ἀβασγοῖς τῆς Θεοτόκου ἐδείματο τέμενος, καὶ ἱερεῖς ἐγκατέστησε, καὶ οὕτως εἰς ἤθη τὰ τῶν Χριστιανῶν αὐτοὺς μετήγαγεν ἐκ τῶν πάνυ βαρβαρικῶν. Ἐντεῦθεν ὑπ' οὐδενὸς ἀρχομένων τῶν Ἀβασγῶν, οἱ Βασιλεῖς Ῥωμαίων ἔστελλον ἄρχοντας, καὶ ὑπ' ἐκείνων αὐτοῖς διῳκοῦντο τὰ πράγματα. Χωρησάντων δὲ τῶν στελλομένων εἰς ἀδικίας, καὶ τυραννικώτερον χρωμένων αὐτοῖς, δείσαντες μὴ πάντη δουλωθῶσι Ῥωμαίοις, ἀφίστανται, καὶ οὐκέτι δέχεσθαι ἄρχοντα Ῥωμαῖον ἐβούλοντο. Διὰ τοῦτο τίσασθαι θέλων αὐτοὺς ὁ Ῥινότμητος Ἰουστινιανὸς, στέλλει τὸν Σπαθάριον Λέοντα πρὸς τοὺς Ἀλανοὺς χρήμασι πλείστοις κατὰ τῶν Ἀβασγῶν ὁμόρων ὄντων αὐτοῖς, ὁπλίσαι τούτους βουλόμενος. Ἐκεῖ τοίνυν ὁ Λέων γενόμενος, καὶ συχνοὺς ἐκτρίψας ἐνιαυτοὺς, ὀψὲ καὶ μόλις ἐπανελήλυθε, μήτε τὸν Ἰουστινιανὸν εὑρηκὼς (ἀνῄρητο γὰρ) μήτε μὴν τὸν Φιλιππικὸν (καθῄρητο γὰρ πηρωθεὶς, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ ὄμματα) πρόσεισιν ἐν Ἀρτεμίῳ βασιλεύοντι τότε. Ὁ δὲ καὶ προσήκατο αὐτὸν εὐμενῶς, καὶ στρατηγὸν τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν προεχειρίσατο Θέματος. Τούτῳ γοῦν, ὡς εἴρηται, δεδόσθαι ἀμύνων, ἀντῆρε χεῖρα κατὰ τοῦ Θεοδοσίου, καὶ τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατὴς, Ὦ Θεοῦ κριμάτων ἄβυσσος ἀκατάληπτος. Βασιλεύσας δὲ οὕτω, αὐτίκα τὴν θυγατέρα τῷ Ἀρταβάσδῳ συνῴκισε, Κουροπαλάτην αὐτὸν τιμήσας. Μασάλμας δὲ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς ἐξ Ἀβύδου σὺν μεγάλῳ στρατεύματι πρὸς Θρᾴκην περαιωθεὶς, πολὺ μὲν τῆς Θρᾳκῴας ἐληΐσατο χώρας, τῇ δὲ Βασιλευούσῃ τῶν πόλεων προσ-

A ut eos contra Abaſgos, qui a Romanis defecerant, concitaret. Parabant autem, ut Cæſarienſis Procopius refert, duobus ſuis popularibus, quorum alter partem Orientalem, Occidentalem alter gubernabat: Uterque porro gentem ex avaritia male tractabat. Nam quoſcumque pueros formoſos & corporibus elegantibus inveniebant, eos vi parentibus ereptos caſtratoſque, Romanis Eunuchorum amore ſemper attonitis, magna pecunia vendebant, eorumque patres occidebant, ne quando propter filios irati, ſeditionem moverent. Erat igitur apud Abaſgos filiolum pulchrum genuiſſe maximum infortunium, B eam elegantiam morte luentes. Ac Abaſgi ſic a ſuis magiſtratibus tractabantur. Juſtinianus autem primus, miſſo ad eos imperatorio eunucho quodam, eorum populari, (multi enim tales in Romana curia verſabantur) magiſtratibus eorum loterdiait, ne quem in poſterum invitum caſtrarent: capturos enim laborem inanem, nemine Romanorum caſtratos eorum empturo. Hoc Abaſgi cupidiſſime acceperunt, edictoque Imperatoris Romanorum freti, deinceps magiſtratibus ſuis in ea re non ceſſerunt, qui & ipſi jam ſegniores ad id facinus erant redditi. Poſt etiam, utrique C magiſtrato abrogato, ſuis vivere legibus voluerunt, cum ad id uſque tempus Chriſtianæ religionis rudes eſſent, & lucos ac ſylvas venerarentur, & arbores Barbarica ſimplicitate pro Diis haberent. Sed Juſtiniano ſtudio fuit, eos ad pietatem traducere, miſſiſque ſacris viris, Dei cognitione barbaros imbait: extructaque præclara æde Deiparæ, & ſacerdotibus in ea collocatis, eos a vita plane Barbarica ad mores Chriſtianorum traduxit. Ex eo nemini parentibus Abaſgis, Imperatores Romani magiſtratus miſerunt, a quibus res adminiſtrabantur. Qui cum injurii eſſent, ac populum crudelius tractarent, veriti ne prorſus in ſervitutem a Romanis redigerentur, D defecerunt, neque amplius magiſtratum Romanorum admiſerunt. *Edit. Pariſ. pag. tot.* Ea de cauſa Juſtinianus is, qui naſo mutilatus fuit, eos ulturus, Leonem Spatharium ad Alanos mittit cum maxima pecunia, ut eos contra finitimos Abaſgos armaret. Eo profectus Leo, & multos ibi annos commoratus, ſero ægreque rediit, nec Juſtiniano invento (nam occiſus erat) neque Philippico (pulſus enim erat, ut dictum eſt, oculis etiam erutis) Artemium igitur tum imperantem convenit, a quo benigne acceptus eſt, & Orientalium Themati præfectus. Pro eo igitur, E ut dictum eſt, propugnans ſcilicet, Theodoſio ſe oppoſuit, ſceptrique potitus eſt. O judiciorum Dei abyſſum incomprehenſibilem. Sic adeptus Imperium, ſtatim Artabaſdo filiam deſpondit, & Curopalatæ honorem decrevit. Maſalmas autem Arabum dux Abydo cum magnis copiis in Thraciam tranſvectus: magnam ejus Provinciæ partem populatus eſt,

Maſalmas & Solymas Arabes Byzantium obſident.

LIBER XV.

impetuque in urbem Regiam ſacto, vallum juxta terreſtria mœnia poſuit, atque ab ea parte ipſe urbem oppugnavit. Solymas autem Archiſatrapes ejus, e mari cum maxima claſſe. Verum naves ejus tam bellicas quam onerarias Romani Græco igni repulerunt, ut multi navarchi, quorum naves is nondum attigerat, per deſperationem ſe ad Imperatorem conferrent. Et hoc modo pars maxima claſſis Arabicæ periit. Romanæque legiones eos aggreſſæ, qui in Bithynia prædabantur, multos occiderunt, ut & illi territi aufugerint. Qui autem in Thracia erant Arabes, tanta fame premebantur, ut nullius animantis cadaveribus abſtinerent, quin & humanis carnibus admoviſſe manus perhibentur. Præterea peſtilentia eos invaſit, eorumque turbas confertim abſumpſit. Ad hæc Bulgari, ut quidam auctores ſunt, eos aggreſſi, multa millia ferro trucidarunt.

Sergiana ſeditio in Sicilia opprimitur per Paulum quemdam.

II. Interea Sergius Siciliæ Prætor, cognita urbis obſidione Arabica, & Imperii perturbatione, tyrannidem & ipſe affectavit, non ſibi ipſi uſurpato Imperii titulo, ſed miniſtrorum ſuorum quemdam Gregorium curavit a populo Imperatorem ſalutandum, nomine ejus in Tiberium commutato, qui de Sergii ſententia quoſdam ad Magiſtratus evexit. Hoc nuncio Leo commotus, de opprimendo tyranno cogitans, Paulum Imperatoriis equiſonibus præfectum, qui lingua Romana Chartularius dicitur, Patricii dignitate ornatum, & Siciliæ Prætorem deſignatum, contra ſeditioſum miſit, tradito edicto ad Provinciarum Præſides, quibus eum adjutare jubebantur, ſcriptiſque ad Sicilienſem exercitum litteris, quibus Romanam rem bene ſe habere ſignificabat, Arabibus jam victis & profligatis. Eas quoque litteras Paulo tradidit, militibus reddendas. Quem cum ex inſperato Siciliam tenuiſſe, ac Syracuſas ingreſſum eſſe cognoviſſet Sergius: ſtatim arrepta fuga verſus Longobardiam proficiſcitur. Paulus vero oratione apud milites habita, & litteris Imperatoriis recitatis, effecit, ut ſtatim Imperatorem celebrarent, & Gregorium cum ſuis vinctos traderent. Gregorium itaque ſuſtulit, ſatellites ejus flagris cæſos raſaque coma relegavit. Sergius promiſſa impunitate ad eum e Calabria venit. Ita motus Siciliæ pacatus eſt.

Edit. Pariſ. pag. 102.

Arabum in mari clades.

Arabes autem qui urbem obſidebant, pluribus malis acceptis quam datis, reditum adornarant, & reliquis navibus conſcenſis diſceſſerunt, ſed vehementi turbine exorto perierunt omnes cum ſuis triremibus, x. tantum navibus exceptis, quarum v. a Romanis captæ ſunt, reliquæ elapſæ, cladis nunciæ domum redierunt. Natus autem eſt Leoni catulus patre crudelior, cujus matrem Mariam diademate ornavit, & puerum in magna Eccleſia baptizavit, Conſtantini nomine indito: qui cum in ſacroſancta illa aqua mergeretur, fertur excreviſſe ſtercus,

Conſtantinus Copronymus.

A βαλὼν, χάρακα παρὰ τοῖς κατὰ χέρσον αὐτῆς ἐπήξατο τείχεσι, καὶ ἦν μὲν αὐτὸς ἐντεῦθεν ταύτην πολιορκῶν, ἐκ δὲ θαλάσσης σὺν στόλῳ μεγάλῳ ὁ Ἀρχισατράπης Σολυμᾶς. Ἀλλὰ τὰς μὲν νῆας αὐτοῦ τάς τε πολεμιστηρίους, τάς τε μὴν φορτηγοὺς τῷ ὑγρῷ πυρὶ Ῥωμαῖοι κατετροπώσαντο, ὥστε πολλοὺς τῶν ναυάρχων, ὧν οὔπω ταῖς ναυσὶ τὸ ὑγρὸν τοῦτο προσήγγισε πῦρ, ἀπογνόντας προσρυῆναι τῷ Βασιλεῖ. Τὸ μὲν οὖν πλεῖον τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀράβων οὕτω διώλετο. Τοῖς δὲ κατὰ Βιθυνίαν αὐτῶν ληϊζομένοις ἐντυχόντα στρατεύματα Ῥωμαίων πεζὰ, πολλοὺς διεφθάρκασιν, ὥστε κἀκείνους δείσαντας, ἀποδρᾶσαι. Τοὺς δὲ κατὰ Θρᾴκην τυγχάνοντας Ἄραβας λιμὸς ἐπίεζε κραταιός, ὅθεν οὐδενὸς τῶν θνησκόντων ζώων ἀπείχοντο. Λέγεται δὲ B καὶ σαρκῶν ἀνθρωπείων αὐτοὺς ἅψασθαι. Ἀλλὰ νόσος αὐτοῖς ἐνέσκηψε λοιμικὴ, καὶ διέφθειρε παμπληθεῖς. Καὶ Βούλγαροι δὲ τούτοις ἐπελθόντες, πολλὰς χιλιοστύας αὐτῶν, ὥς τινες ἀναγράφουσι, μαχαίρας ἔθεντο παρανάλωμα.

β΄. Ὁ δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸς Σέργιος τὴν τῶν Ἀράβων κατὰ τῆς πόλεως ἐπέλευσιν γνοὺς, καὶ ὡς ἐν ἀκαταστασίᾳ τὰ Ῥωμαίων τυγχάνουσι, τυραννίδι καὶ αὐτὸς ἐπιχείρησε, καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς βασιλείου ἠξίωσε κλήσεως, ἀλλά τινα Γρηγόριον τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἀναῤῥηθῆναι παρὰ τοῦ λαοῦ Βασιλέα πεποίηκε, μετονομάσας τὸν ἄνδρα Τιβέριον, ὃς καί τινας εἰς ἀρχὰς γνώμῃ τοῦ Σεργίου προεβίβασε. Ταῦτ᾽ ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι, παρεσκεύασαν αὐτὸν τῷ τυραννήσαντι ἀντιτάξασθαι, καὶ Παῦλον τὸν τῶν βασιλικῶν ἱπποκόμων ἐπιστατοῦντα (Χαρτουλάριον ἡ Ῥωμαίων οἶδε τοῦτον λέγειν C φωνὴ) Πατρίκιον τιμήσας, καὶ στρατηγὸν Σικελίας ὀνομάσας, στέλλει κατὰ τοῦ ἀποστάτου, προστάγματα πρὸς τοὺς τῶν χωρῶν ἄρχοντας ἐγχειρίσας αὐτῷ, συναίρεσθαι τῷ Παύλῳ κελεύοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ δὲ στρατιωτικὸν γραφὴν ἐγχαράξας, δηλοῦσαν καλῶς ἔχειν Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἤδη τῶν Ἀράβων ἡττημένων καὶ κατατροπωθέντων, διὰ τοῦ Παύλου καὶ ταύτην τοῖς στρατιώταις ἐκπέπομφε. Καταλαβόντα τοίνυν τὴν Σικελίαν τοῦτον ἀνωϊστί, καὶ εἰσελθόντα εἰς τὰς Συρακούσας μαθὼν ὁ Σέργιος, εὐθὺς ἀπέδρα, καὶ πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐφοίτησε. Τοῦ δὲ Παύλου προσομιλήσαντος τῷ στρατιωτικῷ, καὶ τὸ γράμμα τὸ βασίλειον ἀναγνόντος αὐτοῖς εἰς ἐπήκοον, εὐθὺς ἐκεῖνοι τὸν μὲν Βασιλέα ἐτίμησαν, καὶ εὐφήμησαν· τὸν δὲ D Γρηγόριον, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν δεσμίους τῷ Παύλῳ παρέδοσαν. Καὶ ὃς τὸν μὲν Γρηγόριον ἀνεῖλε, τοὺς δ᾽ ἐκείνου ὑπασπιστὰς μαστίξας, καὶ τὴν κόμην ἀποθρίξας αὐτοῖς, ὑπερορίᾳ κατέκρινεν. Ὁ δὲ Σέργιος πληροφορίαν λαβὼν, μή τινος πειραθῆναι κακοῦ, πρὸς τὸν Παῦλον ἐκ Καλαβρίας ἀφίκετο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν οὕτως ἠρέμησαν. Οἱ δὲ τὴν πόλιν πολιορκοῦντες Ἄραβες, παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα ὡρμήκεσαν, καὶ εἰς τὰς περιλειφθείσας ἐμβάντες νῆας, ἀπῄεσαν. Λαίλαπι δὲ περιπεσόντες σφοδρῷ, πάντες ἀπώλοντο σὺν ταῖς οἰκείαις τριήρεσι, δέκα μόνων νηῶν περιλειφθεισῶν, ὧν αἱ μὲν πέντε παρὰ Ῥωμαίων ἑάλωσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ διαφυγοῦσαι, τῆς συμφορᾶς ἀπῆλθοσαν ἄγγελοι. E Ἐτέχθη δὲ τῷ Λέοντι σκύμνος ὠμότερος τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν, τε μητέρα τούτου κεκλημένην Μαρίαν ἔστεψεν ὁ Λέων, καὶ τὸν υἱὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐβάπτισε, Κωνσταντῖνον ὀνομάσας αὐτόν. Ὅτε λέγεται κόπρον αὐτὸν ἐκκρῖναι τῇ θείᾳ κολυμβήθρᾳ καταδυόμενον, κἀντεῦθεν ἐπονομασθῆναι Κοπρώνυμον, καὶ

τὸν

Digitized by Google

τὸν ἁγιώτατον Πατριάρχην Γερμανὸν εἰπεῖν, ὅτι σημεῖον τοῦτό ἐστι τοῦ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εὐσεβεῖν ᾑρημένοις μέγα τὸ παιδίον τοῦτο χρηματίσαι κακόν. Ὁ δὲ Μάγιστρος Νικήτας ὁ Ξυλινίτης τῆς ὑπερλίαν τυγχάνων, ὑπέθετο τῷ Ἀρτεμίῳ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὄντι, τοῖς Βουλγάροις προσελθεῖν, καὶ συνεργίᾳ τούτων ἀπολήψεσθαι πάλιν τὴν βασιλείαν. Καὶ ὃς πείθεται, καὶ μετὰ πλήθους Βουλγάρων ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, οἰόμενος παρὰ τοῦ λαοῦ προσδεχθήσεσθαι. Τῶν δὲ τῆς πόλεως μὴ ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, οἱ Βούλγαροι τοῦτον πολλῶν χρημάτων τῷ Λέοντι προδεδώκασι, καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον· ὁ δὲ σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνῄρητο, καὶ ἡ τοῦ Ξυλινίτου κτῆσις οὖσα πολλή, δεδήμευτο ξύμπασα. Καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνωμοτῶν τοῦ Ἀρτεμίου ἐκτάνθησαν, πρὸς οἷς καὶ ὁ τῆς Θεσσαλονίκης Ἀρχιερεύς. Εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ὁ Λέων Βασιλέα πεποίηκε, παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γερμανοῦ τῆς ἐπὶ τῇ ταινιώσει τελετῆς τελεσθείσης. Ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἄρχεται τοῦ θεομαχεῖν, καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐλύττησε. Καὶ τὸν Πατριάρχην μεταπεμψάμενος Γερμανόν, μὴ δεῖν ἔλεγε τὰς εἰκόνας τιμᾶσθαι, εἰδωλολατρείας γὰρ τὴν τούτων ἀπεικάζει προσκύνησιν. Ὁ δὲ θεῖος ἐκεῖνος Πατήρ, Εὐφήμει, Βασιλεῦ, ἔφη, καὶ μὴ οὕτω φρόνει. ἀσεβὲς γὰρ ἄντικρυς τὸ ἐνθύμημα, καὶ οἶδα μὲν ᾀδόμενον τὸ μέλλειν κινηθῆναι ταύτην τὴν αἵρεσιν. Ἀλλὰ μὴ σύγε εἴης ὁ ταύτης εἰσαγωγεύς. Κόνων γάρ τις ὀνομαζόμενος ταύτης μέλλειν κατάρχεσθαι λέγεται. Καὶ ὃς ὑπολαβὼν αὐτίκα, φησίν, Οὗτος ἐγώ εἰμι, καὶ οὐχ ἕτερος. Κόνων γὰρ παρὰ τῶν γονέων νηπιόθεν ὠνόμασμαι. Τὸν μὲν οὖν ἀοίδιμον Γερμανὸν μὴ πεισθέντα συνθέσθαι τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ γενναιότατα ἀντιλέγοντα, καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐλέγχοντα τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ἔτη ταύτην ἰθυνάντα πεντεκαίδεκα. Ἀναστάσιον δέ τινα εἰς Πατριάρχην ἑαυτῷ ὁμόφρονα προχειρίζεται. Τοῦ δ' οὖν οὕτω φρονῆσαι τὸν Λέοντα καὶ εἰς τοῦτο προελθεῖν ἀσεβείας, ἥκω τὴν αἰτίαν ἐρῶν.

γ'. Ἰζὶδ τῶν Ἀράβων ἄρχων ἄρτι γέγονέ τις, καὶ τούτῳ προσίασιν Ἑβραῖοι δύο τὸ ἐπιτήδευμα γόητες, οἱ δὲ ἀστρολογίαν ἔλεγον μετιέναι, κἀντεῦθεν εἰδέναι τὰ μέλλοντα, καὶ τῷ Ἄραβι τὴν ἀρχὴν ἐπηγγέλλοντο, καὶ τὴν ζωὴν πολυχρόνιον, εἰ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν Χριστωνύμων τὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἐκβάλοι ἐκτυπώματα. Καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἐκ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν τελούσῃ χώρᾳ ναῶν τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἠφάνισε. Καὶ ἡ θεία δίκη τοῦτον μετῆλθεν οὐκ εἰς μακράν. Οὔπω γὰρ παρῆλθεν ἐνιαυτός, καὶ ὁ δείλαιος τὴν ζωὴν ἐζημίωτο. Ὁ δὲ τούτου παῖς τῆς ἀρχῆς διάδοχος γεγονώς, τοὺς λοιποὺς ψευδομάντεις ἐκείνους ἐζήτει, τῆς εἰς τὸν τεκόντα ἀπάτης αὐτοὺς τίσασθαι προθυμούμενος. Ἀλλ' ἔφθασαν ἐκεῖνοι φυγεῖν ἐντεῦθεν, καὶ εἰς Ἰσαυρίαν κατέλυσαν. Ἔνθα περιτυχόντες τούτῳ τῷ Λέοντι, νεανίᾳ τυγχάνοντι, βαναύσῳ τὸ ἐπιτήδευμα, τὴν τῶν Ῥωμαίων προμαντεύονται βασιλείαν. Τοῦ δὲ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀφορῶντος τύχην, ἀφεστηκυῖαν πάνυ τοι πόρρω τοιαύτης ἀρχῆς, καὶ τοῖς ἐκείνων διαπιστοῦντος χρησμοῖς, ἐκεῖνοι συμβήσεσθαι τὴν πρόρρησιν ἀπισχυρίζοντο βεβαίως, καὶ ἀπῄτουν αὐτὸν δι' ὅρκων πληροφορῆσαι αὐτούς, ὅτι τύχοι τῆς βασιλείας, δοῦναι σφίσιν ὃ ἂν αἰτήσωνται. Καὶ ὃς ὄμνυσιν, ἢ μὴν τῆς βασιλείας τυχὼν ἐντελῆ αὐτοῖς ποιῆσαι τὴν αἴτησιν. Ὁ μὲν οὖν ὃν εἴρηται τρόπον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐκράτησεν.

unde Copronymus eſt cognominatus. Sed & ſanctiſſimum Patriarcham Germanum dixiſſe ajunt, Id ſignum eſſe, quod is puer ſacra contaminaturus eſſet, & pietatis ſtudioſis magno malo futurus. Artemio Theſſalonicæ degenti Nicetes Xylinites magiſter, vir ſummæ auctoritatis perſuaſit, ut ad Bulgaros confugeret, eorumque opera Imperium recuperare conaretur. Quod cum feciſſet, & cum magna eorum multitudine Byzantium veniſſet, ſe a populo receptum iri exiſtimans, nemo autem eum curaret: Bulgari eo magna pecunia Leoni prodito domum redierunt. Ille cum Xylinite interfectus eſt, & Xylinitæ opes omnes quæ magnæ erant, publicatæ. Sunt & alii ea Artemii conjuratis occiſi, & præter cæteros Theſſalonicenſium Archiepiſcopus. Poſt hæc Leo filium ſuum Imperatorem creat, officio coronationis a Sancto Germano celebrato. Exinde cum Deo pugnare incipit, & contra venerandas imagines inſanire. Accerſitoque Germano Patriarcha, negat colendas eſſe imagines, earumque adorationem idololatriam vocat. At Divus ille pater: *Bona verba*, inquit, *Imperator: ita ſentire noli. Nam iſta cogitatio plane impia eſt. Scio equidem cantari, fore ut iſta hæreſis agitetur, Tu vero illius auctor eſſe noli. Nam Conon quidam eam auſpicaturus eſſe dicitur.* Tum ille ſtatim: *Ego*, inquit, *is ſum, & non alius. Conon enim infans a parentibus meis ſum appellatus.* Inclytum Germanum aſſentiri nolentem, ac potius magno animo refragantem, & perverſam illam opinionem arguentem, Eccleſia ejecit, cum eam xv. annos gubernaſſet, & Anaſtaſium quemdam ſibi aſſentientem, Patriarcham deſignavit. Nunc unde Leo in iſtam opinionem adductus, & huc impietatis progreſſus fuerit, exponam.

Artemii & Xylinitæ interitus.

Edit. Pariſ. pag. 103.

Leo in ſacras imagines graſſatur.

III. Izitho Arabum principatum nuper adepto, Hebræi duo, artæ præſtigiatores, etſi futurarum rerum ex aſtrologia prædictionem profiterentur: Imperium & diuturnam vitam pollicebantur, ſi Chriſti & Matris ejus imagines e Chriſtianis Eccleſiis ejeciſſet. Paret haud ſegniter Barbarus, omneſque venerandas imagines in templis omnibus ſuæ ditionis abolet: nec multo poſt miſerum divina vindicta conſequitur, anno nondum elapſo mortuum. Cujus filius regni ſucceſſor, cum falſos illos vates ob deceptum parentem ad ſupplicium quæritaret: illi jam in Iſauriam transfugerant. Ibi cum in hunc Leonem tam adoleſcentem opificem incidiſſent, Imperium ei Romanum prædicunt. Qui cum ſuam fortunam intuens, infinito intervallo a tanto Imperio ſejunctam, illorum oraculis fidem abrogaret: illi eventurum id quod prædixiſſent, conſtanter aſſeverabant, eumque jurejurando obſtringebant, ut ſe, Imperio potitus, voti compotes redderet. Jurat ille ſe facturum. Potitur igitur, ut dictum eſt, Romano Imperio, idque

Hebræi duo prædicti Imperii mercedem, abolitionem imaginum impetrant.

LIBER XV.

Edit. Pariſ. pag. 104.

nonum jam annum tenentem, qui id ei vaticinati fuerant, convenere, prædictionis mercedem flagitantes. Non recuſat Leo, ac dicere jubet quid petant? At prophani illi duo Judæi, *Neque divitias*, inquiunt, *poſtulamus, neque dignitatis alicujus faſtigium ambimus, neque alium Imperii ſplendorem, ſed illud duntaxat, ut Nazareni & Genitricis ejus imagines ubique tollantur*. Tum ille parum firma fide præditus, quaſi res levis ac facillima eſſet, ſe ita facturum pollicetur, & decimum ſuæ tyrannidis annum auſpicans, una etiam bellum contra Deum auſpicatur, & cum terribili rugitu venerandas imagines invadit, graviſſimamque perſequutionem excitat, multos deteſtandæ ſuæ voluntati adverſantes punit, ac martyres facit. Ac præter cætera, quæ in pios auſus eſt, illud etiam deſignavit. Domus erat in Baſilica proxime Forum ærarium regia, in qua multi codices & humanæ, & generoſioris ac divinæ ſapientiæ aſſervabantur, ab antiquis temporibus ei ad habitandum attributa, qui eruditione excelleret, quem Oecumenicum Doctorem appellabant. Is XII. contubernales habebat excellenter eruditos. His publicus victus præbebatur: hos eruditionis & cognitionis avidi accedebant: hos, Imperatores ad rerum gerendarum conſilia adhibebant. Eos Leo ſi cepiſſet, & in ſuam ſententiam pertraxiſſet, omnia ſibi confecta fore putabat. Acceſſit igitur viros, improbamque ſuam de venerandis imaginibus opinionem cum eis communicat. Qui adeo non ſunt aſſenſi, ut & ipſum ab ea opinione prorſus abducere conarentur, partim demulcendo feram illam, & ſalutaribus carminibus incantando, partim confidentius adverſando, & ejus impietatem coarguendo. Sed ille inſtar aſpidis obturabat aures, & vocem incantantia non admittebat, neque medicinam accipiebat a ſapientibus. Quum igitur ſæpe cum eis egiſſet, perſuadendi ſpe abjecta: eos domum dimiſit in ædes illas regias, multamque materiam aridam circum eos collocatam noctu incendi juſſit, atque ita ædes cum libris, & doctos illos ac venerabiles viros combuſſit.

Oecumenicus magiſter cum duodecim collegis exuſtus.

IV. Hac de cauſa Gregorius, qui tum Romæ veteris Eccleſiam gubernabat, repudiata ſocietate Pontificis novæ Romæ, necnon eorum qui illum ſequerentur, illos una cum Imperatore ſynodico anathemate obſtrinxit, & vectigalia quæ ad id uſque tempus Imperio inde pendebantur, inhibuit, icto cum Francis fœdere. Unde illi occupandæ Romæ occaſionem habuerunt. Neque enim Romani generis ſunt Franci, ſed (ut in Varia hiſtoria tradit Cæſarienſis Procopius) gens Germanica, quæ olim circa Rhenum flumen & Rhodanum & paludes illorum locorum habitavit. Cum autem Beliſarius ſub priore Juſtiniano ductaret exercitum, & cum Gothis de Italia & urbibus Italicis,

Gregorius Papa Romanus ab Imperatore deficit, & pacem cum Francis facit. pag. 105.

Οἱ δὲ μέτρῳ ταύτην προμαντευσάμενοι, ἔνατον ἤδη ἔτος τῆς αὐταρχίας ἀνύοντι προσῆλθον αὐτῷ, καὶ ᾔτουν ἀποδοῦναι αὐτοῖς τῆς προῤῥήσεως τὸν μισθόν. Καὶ ὁ Λέων ἕτοιμος ἦν πρὸς τοῦτο, καὶ λέγειν ἠξίου, τί τὸ αἰτούμενον; Καὶ ἡ βέβηλος ἐκείνη τῶν Ἰουδαίων δυὰς, Οὔτε πλοῦτον, εἶπε, δοθῆναι ἡμῖν ἐξαιτούμεθα, οὔτε πρὸς δόξης ἀναχθῆναι περιωπήν. Οὐδ' ἕτερόν τι τῶν τῆς βασιλείας λαμπρῶν, ἀλλ' ἢ μόνον τὰ τοῦ Ναζωραίου, καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης, περιαιρεθῆναι πανταχόθεν ἐκτυπώματα. Καὶ ὃς ἀβέβαιος ὢν περὶ τὴν πίστιν, ὥσπερ τι τῶν εὐκαίων καὶ ῥᾴστων τοῦτο ποιῆσαι συνέθετο, καὶ τῷ δεκάτῳ ἄρτι ἐνιαυτῷ τῆς αὐτοῦ τυραννίδος ἀρξάμενος, καὶ τοῦ θεομαχεῖν ἤρξατο, καὶ μετὰ φρικώδους βρυχήματος κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων ἐχώρησε, καὶ διωγμὸν βαρύτατον ἤγειρε, πολλούς τε ἀνθεστηκότας τῇ ἐξαγίστῳ γνώμῃ αὐτοῦ ἐκόλασε, καὶ μάρτυρας ἀπειργάσατο. Πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις, οἷς κατὰ τῶν εὐσεβούντων ἐτόλμησε, καὶ τοῦτο πεποίηκεν. Οἶκος ἦν ἐν τῇ καλουμένῃ Βασιλικῇ ἔγγιστα τῶν Χαλκοπρατείων βασίλειος, ἐν ᾧ καὶ βίβλοι τῆς τε θύραθεν σοφίας καὶ τῆς ἀγιωτέρας καὶ θειοτέρας πολλαὶ ἐναπέκειντο. Ἦν δ' οὗτος ἀνέκαθεν τῷ προὔχοντι ἐν λόγοις κατοικητήριον, ὃν Οἰκουμενικὸν ἐκάλουν Διδάσκαλον. Ὃς καὶ δώδεκα εἶχεν ἑταίρους συνοικοῦντας αὐτῷ, ἀφθόνως τῆς λογικῆς παιδείας μετέχοντας κατὰ τὸ ἀκρότατον. Τούτοις καὶ σιτήσεις ἀνεῖντο δημόσιαι. Καὶ παρ' αὐτοῖς ἐφοίτων οἷς ἔμελε λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως. Οὓς καὶ οἱ βασιλεύοντες συμβούλους ἐν τοῖς πρακτέοις ἐπεποίηντο. Τούτους οὖν εἰ ἕλοι, καὶ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσαιτο γνώμης, ἐδόκει τὸ πᾶν κατεργάσασθαι. Καὶ τοὺς ἄνδρας μεταστειλάμενος, τὴν περὶ τῶν σεβασμίων γνώμην αὐτοῦ τὴν πονηρὰν αὐτοῖς ἐκοινώσατο. Οἱ δὲ οὐχ ὅπως οὐχ ὡμοδόξουν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν μεταστῆσαι τῆς γνώμης ταύτης ἐπεχείρουν ὁλοσχερῶς, τῇ μὲν καταψάλλοντες τὸν θῆρα τὸν λεοντώνυμον, καὶ κατεπᾴδοντες αὐτῷ τὰ σωτήρια, τῇ δὲ γενναιότερον ἀντιβαίνοντες, καὶ διελέγχοντες αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν. Ὁ δὲ ὥσπερ ἀσπὶς ἔβυε τὰ ὦτα, καὶ φωνῆς ἐπᾳδόντων οὐκ ἤκουεν, οὐδ' ἐφαρμακεύετο παρὰ τῶν σοφῶν. Πολλάκις οὖν αὐτοῖς προσομιλήσας, καὶ τὴν αὐτῶν μετάθεσιν ἀπογνοὺς, τοὺς μὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν σφετέραν πορευθῆναι διατριβὴν, τὸν οἶκον ἐκεῖνον δηλαδὴ τὸν βασίλειον. Αὐτὸς δὲ κελεύσας ὑπηρέταις ὕλην συναχθῆναι πολλὴν, καὶ πέριξ τοῦ οἴκου τεθεῖσαν ἀναφθῆναι νυκτὸς, οὕτω τόν τε οἶκον σὺν ταῖς βίβλοις καὶ τοὺς σοφοὺς ἐκείνους ἄνδρας καὶ σεβασμίους κατέκαυσε.

δ'. Διὰ ταῦτα ὁ τῆς πρεσβυτέρας τότε Ῥώμης τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύνων Γρηγόριος, τῆς πρὸς τὸν τῆς Νέας Ῥώμης προεδρεύοντα, καὶ τοὺς ἐκείνῳ ὁμόφρονας ἀπέστη κοινωνίας, ἐκείνους μὲν σὺν τῷ βασιλεῖ συνοδικῷ καθυπέβαλεν ἀναθέματι· τοὺς δὲ μέχρι τότε τῷ βασιλεῖ κομιζομένους ἐκεῖθεν φόρους ἐπέσχε, τοῖς Φράγγοις σπεισάμενος. Ὅθεν αὐτοῖς ἀφορμὴ γέγονε τοῦ αὐθεντῆσαι τῆς Ῥώμης. Οὐ γὰρ τοῦ τῶν Ῥωμαίων γένους οἱ Φράγγοι, ἀλλὰ Γερμανικὸν ἔθνος τούτους εἶναι φησὶ τὴν ποικίλην ἱστορίαν ὁ Καισαρεὺς Προκόπιος συγγραψάμενος, περὶ τὸν Ῥῆνον ποταμὸν καὶ τὸν Ῥοδανὸν, καὶ τὰς ἐκεῖσε λίμνας πάλαι κατῳκημένον. Τοῦ δὲ Βελισαρίου στρατηγοῦντος Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ προτέρου Ἰουστινιανοῦ, καὶ Γότθοις ἀντιπαλαμωμένου περὶ Ἰταλίας, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πόλεων καὶ τῆς Ῥώμης

αὐτῆς (παρὰ γὰρ τῶν Γότθων κατείχοντο) τότε καὶ τοὺς Φράγγους ἱστορεῖ τῇ Ἰταλίᾳ ἐπιμβαλεῖν. Τοὺς μέντοι Γότθους μὴ οἵους τε ὄντας Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Φράγγοις ἀντικαθίστασθαι, πρὸς τοὺς Φράγγους θέσθαι σπονδάς, καὶ τὸν πρὸς ἐκείνους διαλύσασθαι πόλεμον, παρακεχωρηκότας αὐτοῖς τῶν Γαλλιῶν, ὅσαι περ αὐτοῖς προσεγένοντο. Καὶ τὴν πρᾶξιν ταύτην, καὶ αὐτὸν ἐπιρρῶσαι τὸν Ἰουστινιανὸν βασιλείῳ γραφῇ, τοῦτο δεηθέντων τῶν Φράγγων, πραγματευόμενον τὸ μὴ Ῥωμαίοις πολεμοῦσι πρὸς Γότθους ἐναντιοῦσθαι τοὺς Φράγγους, ἀλλ' εἶναι τὰ πρὸς Ῥωμαίους αὐτοῖς διὰ τὴν ἐπίρρωσιν φίλια. Κἀντεῦθεν τοὺς Γερμανοὺς Μασσαλίαν τε τὴν Φωκαέων ἀποικίαν, καὶ τὰ ἐπὶ θαλάσσῃ χωρία σχεδὸν ἅπαντα, καὶ τῆς ἐκεῖ κρατῆσαι θαλάσσης, πολλὰ δὲ καὶ τῶν Βενετιῶν κατασχεῖν. Οὕτως οὖν οἱ Φράγγοι πεπλησιακότες τοῖς Ἰταλοῖς, οὐ διέλιπον ἔκτοτε ἐπιόντες τοῖς ἐκεῖσε Ῥωμαίοις, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ληϊζόμενοι. Ἀποστατήσας οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς τοῦ Βασιλέως ὑπακοῆς ὁ Πάπας Γρηγόριος, διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν, τοῖς Φράγγοις ἐσπείσατο, πρότερον πολλάκις διὰ γραμμάτων σπεύσας τὸν Λέοντα τῆς μισοθεΐας μετενεγκεῖν, καὶ μεταπεῖσαι τὰς ἱερὰς εἰκόνας σεβάζεσθαι. Ἀλλ' ἐδόκει σμήχειν Αἰθίοπα. Οὐ μόνον γὰρ ὀρθὸν οὐδέν τι ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καὶ ἐμμανεὶς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, πολλοὺς ἐκόλασε, καὶ ὁμολογίας στεφάνων ἠξίωσε. Τούς τε Καλαβροὺς καὶ τοὺς Σικελοὺς φόροις νέοις ἐβάρυνε, κεφαλητίωνα τελεῖν κατὰ τοὺς Ἰουδαίους δογματίσας αὐτούς, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς τικτόμενα ἄρρενα ἀπογράφεσθαι. Ἤδη δὲ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κωνσταντίνῳ τελοῦντος εἰς μείρακας, ζεύγνυσιν αὐτῷ γαμετὴν τὴν θυγατέρα Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν ἡγεμονεύοντος, βαπτίσας αὐτήν, καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην, ἥτις οὐ συναπήχθη τῇ τοῦ ἀνδρὸς κακοδοξίᾳ, ἀλλὰ μυηθεῖσα τὸ δόγμα τὸ εὐσεβές, ἔμεινεν ἀμετάπειστος. Σεισμοῦ δὲ συμβεβηκότος σφοδροῦ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ναοί τε πολλοὶ καὶ οἰκίαι συνέπεσον, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων συνεχώσθη τοῖς συμπτώμασιν. Ὅτε καὶ ἡ τοῦ Ἀρκαδίου στήλη ἐν τῷ τοῦ Ξηρολόφου κίονι ἱδρυμένη κατέπεσε, καὶ ὁ ἐν τῇ Χρυσῇ πόρτῃ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ κατὰ τὴν χέρσον τείχη τῆς πόλεως, ἔτι τε Νικομήδεια πόλις, καὶ πρὸς ταύτῃ ἡ Νίκαια αἱ μητροπόλεις αἱ Βιθυνικαί. Τὴν οὖν τῶν τειχῶν κατάπτωσιν ὁ τύραννος Λέων εὕρεσιν μελετήσας θέσθαι λαβήν, διεκηρύξατο πρὸς τὸν δῆμον τῆς πόλεως, ὡς, Ἡμεῖς οὐκ ἂν δυνηθείημεν ταχέως ἀνεγεῖραι τὰ τείχη· ἀσύμφορον δ' ὑμῖν ἐπὶ πολὺ μένειν τὴν πόλιν ἀτείχιστον. Διὸ προστέτακται παρ' ἡμῶν προσθήκην ἐν τοῖς δημοσίοις φόροις γενέσθαι, φόλεις εἴκοσι καὶ τέσσαρας ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι, ἵνα τούτων τῷ Βασιλεῖ παρεχομένων, τὰ ὑποκλάσαντα τῶν τειχῶν ἀνακαινισθῶσιν ἐξ ἀναλωμάτων βασιλικῶν. Ἔκτοτε τοίνυν καὶ μέχρι τοῦδε ἡ εἴσπραξις ἐπεκράτησεν αὕτη. Οὕτως οὖν ἐπὶ κακῷ τῆς πολιτείας, ὁ δείλαιος Λέων βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι, δυσεντερίᾳ νοσήσας, ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἐξηρεύξατο.

ε΄. Διεδέξατο δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετὰ τῆς πατρικῆς δυσσεβείας ὁ δυσώνυμος ἐκείνου υἱός, ὃς ὑπερβαλλέσθαι τὸν πατέρα πολλῷ τῷ μέσῳ πρὸς κακίαν ἐφιλονείκησεν, οὐ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων λυττήσας μόνον, ἀλλὰ καὶ γοητείαις προσκείμενος, καὶ ἱερείων ἀνατομαῖς, καὶ νεκυομαντείαις, καὶ ἀρρητοποιίαις, καὶ ὅλως οὐδενὸς κακοῦ ἀπεχόμενος, καὶ

A Ipſaque Roma, quæ tum a Gotthis tenebantur, decertaret: cum Francos etiam narrat Italiam invaſiſſe: & Gotthos qui ſimul & Romanis & Francis reſiſtere non poſſent, cum his, omiſſo bello, pacem feciſſe, conceſſis Galliis quæ eis acceſſerant: atque id factum, ipſum etiam Juſtinianum, Francis petentibus, Imperatoriis litteris confirmaſſe, eo conſilio, ne Romanis Gotthos impugnantibus impedimento eſſent, ſed ejus confirmationis gratia, pacem agerent. Unde Germani Maſſiliam Phocæenſium coloniam & loca maritima omnia occuparint, & illo mari ſint potiti, & magnam etiam Venetiarum partem obtinuerint. Ita B Francos cum in Italorum vicinia conſediſſent, ab eo tempore non deſtitiſſe finitimos Romanos bellis laceſſere, eorumque Provincias populari. Igitur Papa Gregorius deſerta Imperatoris obedientia, ut dictum eſt, ob perverſam illius opinionem, pacem cum Francis fecit, quum prius ſæpe dediſſet operam, ut Leonem per litteras ab odio Dei revocaret, atque ad cultum ſacrarum imaginum reduceret. Sed id plane erat Æthiopem lavare. Tantum enim aberat ut reſipiſceret, ut etiam furore contra Orthodoxos percitus, multos ſupplicio afficeret, C & confeſſionis coronis ornaret. Calabros & Siculos novis tributis oneravit, ac more Judaico tributum capitum pendere, & mares qui apud illos naſcebantur, deſcribi juſſit. Filio jam adulto filiam Chagani Scytharum ducis deſpondit, eamque baptizatam Irenem vocavit, quæ mariti errorem non amplexa eſt, ſed pium dogma quo imbuta fuerat, conſtanter tenuit. Terræ motu vehementi multa templa & domus Byzantii corruerunt, magna hominum multitudine ruinis oppreſſa. Tunc & Arcadii ſtatua in Xerolophi columna poſita concidit, & Theodoſii ſtatua in Aurea D porta, & obverſa continenti urbis mœnia. Corruerunt & Nicomedia & Nicæa, Bythinianæ metropoles. Ruinam murorum tyrannus Leo ad lucri occaſionem detorſit. Nam urbano populo per præconem edixit, *Eum mœnia celeriter inſtaurare non poſſe, neque vero expedire civitati, ut diu mœnibus careat, itaque ſe juſſiſſe publicis tributis acceſſionem adjungi, vicenos quaternos Folles in ſingula nomiſmata: quibus in fiſcum relatis, mœnia ſumptibus Imperatoriis inſtaurentur.* Ea exactio ab illo tempore etiam nunc durat. Sic infelix Leo, quum in Reipublicæ E perniciem annos viginti quatuor imperaſſet, ex morbo inteſtinorum animam infeliciter eructavit.

Galliæ a Francis occupatæ.

Conſtantini nuptiæ.

Terræ motus.

Edit. Pariſ. pag. 106.

Tributum novum.

Obitus Leonis.

CONSTANTINUS COPRONYMUS.

V. Romanum Imperium una cum paterna impietate ignominioſus ejus filius ſuſcepit, qui patris improbitatem longo intervallo ſuperare ſtuduit. Neque enim contra venerabiles imagines dumtaxat inſaniit, ſed & præſtigiis fuit deditus, & victimarum diſſectionibus, & evocationibus manium, aliiſque infandis rebus. Denique nullo ſcelere abſti-

Elogia Copronymi.

ovit, non uniformi, ſed multiplici improbitate præditus, non Chriſtianus, non paganus, non Judæus, ſed colluvio quædam impietatis, inſtar Africanarum ferarum, quæ ex diverſi generis coitu multiformes confuſaque ſpecie & immanitate naſci perhibentur: atque ob hæc omnibus invitus fuit. Secundo anno tyrannidis ſuæ (neque enim regni dixerim) expeditione contra Arabes ſuſcepta, cum ad Obſicii Provinciam perveniſſet, cui Provinciæ affinis ejus Artabaſdus Curopalates præerat, illi affini ſuo inſidias ſtruxit.

Bellum civile inter Copronymum & Artabaſdum.

Nam Senatus & populus atque etiam legiones, cum, ut dictum eſt, Conſtantinum odiſſent, Artabaſdo ut orthodoxo Imperium decernebant. Verum Artabaſdus animadverſis inſidiis, oratione apud populum habita, Conſtantinum aggreditur. Sed effugit Copronymus, & Amorium ſe contulit, miſſiſque ad Orientalium Lacenum, & Thracenſium Siſinnacium Duces legatis, magnificis pollicitationibus impetravit, ut ſecum militarent. Hinc civilia bella orta ſunt, & Romani ſeſe mutuis cædibus confecerunt. Nam utrique ſuo Imperatori adhærebant, & Artabaſdus etiam Imperator jam declaratus erat. In Urbe regia Conſtantinus Theophanem Magiſtrum, rerum adminiſtratorem reliquerat: qui Artabaſdo deditus, acceptis ab eo litteris vulgabat, Conſtantino publice interfecto, Artabaſdum a legionibus electum eſſe Imperatorem. Sic urbana multitudo in magna Eccleſia congreſſa, Conſtantinum anathemate notavit, & Artabaſdum laudibus proſecuta eſt, eadem hæc & Anaſtaſio Patriarcha comprobante. Artabaſdus igitur ſuſceptus, & ab omnibus Imperator ſalutatus, ſtatim venerandas imagines ubique erexit. Anaſtaſius autem Patriarcha jurejurando affirmavit, dixiſſe Copronymum, *Chriſtum non eſſe filium Dei, ſed nudum hominem ex Maria natum, quemadmodum ipſe e ſua matre Maria natus eſſet*.

Edit. Pariſ. pag. 107.

Artabaſdus excæcatus.

Artabaſdo urbem egreſſo, denuo pugnæ committebantur, & Conſtantinus Chalcedone tranſvectus, jacto circa terreſtria mœnia vallo, urbem obſedit. Cum eo congreſſus Artabaſdus & victus, in urbe ſe concluſit: & ut ea diligenter cuſtodiretur, operam dedit. Sed quia Copronymus mare tenebat, neque onerarias naves in urbem appellere patiebatur, fame laboratum eſt, multique cives perierunt. Idem Artabaſdi filium nactus, in compedes conjectum patri oſtendebat. Deinde rurſus tentata oppugnatione, o inſcrutabilia Dei judicia, urbe potitus eſt. Sed Artabaſdus elapſus, in caſtellum quoddam Provinciæ Obſequii ſe recepit. Ubi comprehenſus cum duobus ſuis filiis excæcatur. Sunt & fœderatorum ejus multi a Copronymo interfecti, & præ cæteris Bactangius Patricius, vir illuſtris, cujus uxorem poſt plurimos annos in monaſterium Choræ abire coegit tyrannus, ubi ille ſepultus erat, & refoſſa mariti ſui

In Bactangii cadaver ſævitia.

A ποικίλος ὢν τὴν κακίαν, καὶ οὐ μονοειδής. Οὐ γὰρ Χριστιανὸς, οὐχ Ἕλλην, οὐκ Ἰουδαῖος ἐτύγχανεν ὢν, ἀλλ' ἀσεβείας τις αὐτοῖς, καὶ οἷα τὰ Λιβυκὰ θηρία ἱστόρηται φύεσθαι ἐκ μίξεως ἑτερογενῶν, πολυειδῆ καὶ σύμμικτα τὴν ἰδέαν καὶ τὴν θηριωδίαν γεννώμενα· διὰ ταῦτα πρὸς πάντων μεμίσητο. Καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς τυραννίδος αὐτοῦ (οὐ γὰρ φαίην ἂν βασιλείας) ἐκστρατεύσας κατὰ Ἀράβων, καὶ ἐν τῷ Θέματι τοῦ Ὀψικίου γενόμενος, οὗ δὴ Θέματος τὴν ἀρχὴν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ περιεζώννυτο ὁ Κουροπαλάτης Ἀρτάβασδος, ἐπιβουλεύει τούτῳ δὴ τῷ οἰκείῳ γαμβρῷ. Ἐπεὶ γὰρ τῆς Γερουσίας, καὶ οἱ τοῦ δήμου, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὸ στρατιωτικὸν, ἀπηχθανόμενοι B τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς εἴρηται, τῷ Ἀρταβάσδῳ ὀρθοδόξῳ τυγχάνοντι, τὴν βασιλείαν ἐπεψηφίζοντο. Γνοὺς τοίνυν τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Ἀρτάβασδος, καὶ διαλεχθεὶς τῷ λαῷ, ἐπιτίθεται τῷ Κωνσταντίνῳ. Ἀλλ' ἔφθη διαφυγεῖν ὁ Κοπρώνυμος, καὶ εἰς τὸ Ἀμόριον προσφυγεῖν, καὶ διαπεμψάμενος πρὸς τὸν τοῦ ἀνατολικοῦ στρατηγὸν τὸν Λαχανᾶν, καὶ πρὸς τὸν τῶν Θρακησίων τὸν Σισινάκιον, λαμπραῖς ὑποσχέσεσιν ἔπεισεν αὐτοὺς συμμαχῆσαι αὐτῷ. Ἐντεῦθεν ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ ὑπ' ἀλλήλων οἱ Ῥωμαῖοι ἐφθείροντο· Ἑκάτεροι γὰρ τοῦ σφετέρου βασιλέως ἀντείχοντο, ἐπείπερ ἀνεῤῥήθη ἤδη καὶ ὁ Ἀρτάβασδος βασιλεύς. Κατὰ δὲ τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν τῶν δημοσίων οἰκονόμος πραγμάτων παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ὁ Μάγιστρος Θεο- C φάνης εἰάθη, ὃς τῷ Ἀρταβάσδῳ προσκείμενος, καὶ γραφὴν ἐξ ἐκείνου δεξάμενος, δημοσίᾳ θανεῖν τὸν Κωνσταντῖνον ἐκήρυξε, καὶ τὸν Ἀρτάβασδον ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αἱρεθῆναι εἰς βασιλέα. Καὶ οὕτως ὁ δῆμος τῆς πόλεως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συναθροισθεὶς, τὸν μὲν Κωνσταντῖνον ἀναθέματι καθυπέβαλον, εὐφήμουν δὲ τὸν Ἀρτάβασδον, τούτοις συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀναστασίου. Δεχθεὶς δ' ὁ Ἀρτάβασδος, καὶ παρὰ πάντων βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, αὐτίκα τὰς σεβασμίους εἰκόνας πανταχοῦ ἀνεστήλωσεν. Ὁ δὲ Πατριάρχης Ἀναστάσιος διώμνυτο, λέγειν αὐτῷ τὸν Κοπρώνυμον, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐχ υἱός ἐστι τοῦ Θεοῦ, ἄνθρωπος δὲ ψιλὸς, ἐκ τῆς Μαρίας γεννηθεὶς, ὡς ἐγὼ ἐκ D τῆς ἐμῆς μητρὸς ἐτέχθην Μαρίας. Ἐξελθόντος δὲ τῆς Μεγαλοπόλεως τοῦ Ἀρταβάσδου, μάχαι πάλιν ἐγίνοντο. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐκ Χαλκηδόνος περαιωθεὶς, τὴν πόλιν ἐπολιόρκει, περὶ τὰ χερσαῖα τείχη βαλλόμενος χάρακα. Προσβαλὼν δὲ τούτῳ καὶ ἡττηθεὶς ὁ Ἀρτάβασδος, τῆς πόλεως ἐντὸς συνέκλεισεν ἑαυτὸν, καὶ τοῦ ταύτην φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς ἐπεμέλετο. Τοῦ δὲ Κοπρωνύμου θαλασσοκρατοῦντος, καὶ μὴ ἐῶντος τὰς φορτηγοὺς ὁλκάδας ἐν τῇ πόλει καταίρειν, λιμὸς τοὺς ἐν ταύτῃ ἐπίεζε, ὥστε πολλοὺς ἐκ τούτου διόλλυσθαι. Καὶ τὸν τοῦ Ἀρταβάσδου υἱὸν Νικήταν συνέσχε, καὶ πεδήσας ἐδείκνυεν αὐτὸν τῷ πατρί. Εἶτα προσβαλὼν αὖθις τῇ πόλει, βαβαὶ τῶν ἀνεξιχνιάστων Θεοῦ κριμάτων· ταύτης ἐκράτησεν. Ὁ δὲ Ἀρτάβασδος ἀποδρὰς, εἰς φρούριόν τι τοῦ Θέματος τοῦ Ὀψικίου συνέκλεισεν ἑαυτὸν, E καὶ καταληφθεὶς, πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς, σὺν τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ. Καὶ τῶν συμμαχησάντων αὐτῷ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ Κοπρωνύμου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων Βακτάγγιος ὁ Πατρίκιος τῶν ἐπισήμων ἀνὴρ, οὗ τὴν γυναῖκα μετὰ πλείστους ἐνιαυτοὺς ἐβίασεν ὁ τύραννος ἀπελθεῖν εἰς τὴν Χώραν, ἔνθα ἐκεῖνος ἐτέθαπτο, καὶ ἀνασκάψαι τὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ὀστᾶ, καὶ δι' ἑαυ-

τῆς ἀπενεγκεῖν αὐτὴν, καὶ ῥίψαι εἰς τὰ Πελαγίου, ἔνθα ἐρρίπτοντο οἱ πολέμιοι καὶ κατάκριτοι. Ἁμίλλης δὲ τελουμένης ἵππων, τὸν Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ θεάτρου διαγαγὼν ἐθριάμβευσεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν Πατριάρχην Ἀναστάσιον ἀπὸ τοῦ Διϊππίου εἰσαχθῆναι κελεύσας ὄνῳ ἐφεζόμενον ἀντιστρόφως, ἐν ὁρᾷ πρὸς οὐράν, ἀτίμως οὕτω καὶ αὐτὸν ἐθριάμβευσε, πρότερον δημοσίως τυφθέντα, ὥστε τὴν πρόρρησιν τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γερμανοῦ εἰς ἔργον ἐκβῆναι. Ὄπισθεν γάρ ποτε τοῦ εἰρημένου Πατριάρχου βαδίζοντος τοῦ Ἀναστασίου, καὶ πατήσαντος τὸ ἐκείνου Ὠμοφόριον, στραφεὶς ὁ ἱερὸς Γερμανὸς, ἔφη, Μὴ σπεῦδε, τὸ Διΐππιον σὲ ἐκδέχεται. Ὃν καὶ μετὰ τὴν ἄτιμον περιαγωγὴν, ὡς ὁμόφρονα οἱ, τῆς ἐκκλησίας αὖθις κρατεῖν, καὶ ἱερᾶσθαι παρακεχώρηκε.

ς΄. Τῶν Ἀράβων δὲ διαφερομένων ἀλλήλοις, καὶ μάχαις ἐμφυλίοις ἀσχολουμένων, ἀδείας λαβόμενος ὁ Κοπρώνυμος, ἐκστρατεύει κατὰ Συρίας, καὶ λαμβάνει τὴν Γερμανίκειαν. Σεισμοῦ δὲ γενομένου κατὰ τὴν Παλαιστίνην καὶ Συρίαν μεγίστου, πολλαὶ καὶ ἐκκλησίαι καὶ μοναστῶν κατέπεσον καταγώγια καὶ οἰκίαι, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀπώλοντο. Ἀλλὰ καὶ ἐκ νόσου φθορὰ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων συμβέβηκε, κατά τε Σικελίαν, καὶ Καλαβρίαν, καὶ καθ' Ἑλλάδα, καὶ χώρας ἑτέρας, ἣ καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου κατῴκησε· καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν θνησκόντων πλῆθος, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι τοὺς θνήσκοντας ἐκκομίζεσθαι, διὸ ἁμάξαις αὐτοὺς κατὰ πλείονας ἐπιτιθέντες ἐξέφερον. Τῷ μέντοι Κοπρωνύμῳ ἡ τοῦ Χαγάνου θυγάτηρ ἔτεκε παῖδα, ὃν ὠνόμασε Λέοντα, καὶ ἀνηγόρευσε Βασιλέα, στεφθέντα δι' Ἀναστασίου τοῦ ὁμοδοξοῦντος αὐτῷ Πατριάρχου. Ἐκράτησε δὲ ὁ Κωνσταντῖνος τῆς Θεοδοσιουπόλεως καὶ τῆς Μελιτινῆς· ὅθεν ὑπερφρονήσας, σφοδρότερον κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπέθετο, δόγματα ἐκτιθέμενος, δι' ὧν τὸν συρφετώδη ὄχλον ὑπέσυρεν ἕπεσθαι τῷ αὐτοῦ ἀσεβεστάτῳ φρονήματι. Τότε καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀναστάσιος ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας κατορχησάμενος, ἐπὶ χρόνοις εἴκοσι πρὸς τοῖς τέτταρσι, κατέστρεψε τὴν ζωήν. Ὁ δὲ Κοπρώνυμος Ἐπισκόπων ὁμοφρόνων αὐτῷ πολλῶν συναγωγὴν ποιησάμενος, ὧν κατῆρχε Θεοδόσιος ὁ Ἐφέσου, καὶ Πασιλᾶς ὁ Πέργης, δι' αὐτῶν ἃ ἐβούλετο, ἐδογμάτισε, μή τινος ἢ ἐκ Ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας, ἢ ἐκ τῶν ἄλλων παρόντος Πατριαρχῶν. Καὶ τὴν τοιαύτην συνδρομὴν τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων, Σύνοδον Οἰκουμενικὴν καλέσαι οὐκ ἀπηνάρκησε. Μεθ' ὧν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκου ἀφικόμενος, καὶ ἐν τῷ Ἄμβωνι ἀναβεβηκὼς, Κωνσταντῖνον τινὰ Μοναχὸν, Ἐπίσκοπον Συλαίου γενόμενον, ἀναβιβάσας ἐκεῖ, ἐξεφώνησε, Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῷ Φόρῳ παραγενόμενος ὁ τύραννος οὗτος μετὰ τοῦ Πατριάρχου αὐτοῦ, καὶ τῶν ὁμογνωμονούντων αὐτῷ Ἐπισκόπων, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν ἀπηγόρευσαν, εἰδωλολάτρας τοὺς ταύτας σεβομένους καλέσαντες, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλον τόν τε ἀοίδιμον Γερμανὸν, καὶ τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον Πατριάρχην τῆς Κωνσταντίνου γενόμενον, καὶ τὸν μέγαν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν, ὃς πολλάκις τὸν θεομάχον ἤλεγξε τοῦτον, καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα, δι' ἐπιστολῶν ἀσε-

A ossa ipſam afferre, & projicere in Pelagium, quo hoſtes & condemnati abjiciebantur. Quum ludi equeſtres agerentur, Artabaſdum & filios ejus in medio theatro circumductos traduxit. Sed & Anaſtaſium Patriarcham a Diippio aſino inſidentem, facie verſus caudam converſa, adductum, ignominioſe pariter traduxit, prius publice verberatum. Sic inclyti Patriarchæ Germani prædictio ipſo opere eſt comprobata. Nam cum aliquando eum a tergo ſequeretur Anaſtaſius, & Humerale ejus pedibus calcaſſet, converſus Sanctus Germanus, *Ne*, inquit, *feſtina*, *Diippium te expectat*. Eum poſt ignominioſam circumductionem, ut aſſenſorem ſuum, B iterum Eccleſiam tenere, & ſacris operari paſſus eſt.

LIBER XV.

Germani prædictio Anaſtaſio.

Edit. Pariſ. pag. 108.

VI. Arabibus inter ſe diſſentientibus, & bello inteſtino occupatis: Copronymus, arrepta occaſione, Syriæ bellum infert, & Germaniciam capit. In Palæſtina & Syria maximo terræ motu multæ Eccleſiæ, & Monaſteria, & ædes corruerant, multaque hominum millia perierunt, non ruina tantum, ſed & peſtilentia, in Sicilia, Calabria, Græcia & aliis Provinciis, quæ ipſum uſque Byzantium eſt graſſata: ac tanta fuit morientium multitudo, ut efferri non poſſent, ſed plura cadavera ſimul curribus impoſita veherentur. C Copronymo Chagani filia peperit filium: eum Leonem vocavit & Imperatorem appellavit, coronatum ab Anaſtaſio Patriarcha ejuſdem opinionis. Potitus eſt Copronymus & Theodoſiopoli & Melitina: quo ſucceſſu elatus, acerbior in Eccleſiam & orthodoxam fidem evaſit: edictis propoſitis, quibus vulgi fæcem in ſententiam ſuam impietatis plenam pertraheret. Tunc & Patriarcha Anaſtaſius, cum Eccleſiæ per annos viginti quatuor impie inſultaſſet, vitam cum morte commutavit. Copronymus autem multis epiſcopis ſibi ſuffragantibus convocatis, quorum princeps erat Theodoſius Epheſin, & Paſtilas Pergenſis, per D eos quicquid libuit, decrevit, nemine vel ex vetere Roma, vel ex aliis Patriarchis præſente. Eum concurſum prophanorum hominum, Synodum Oecumenicam appellare non dubitavit: cum quibus ædem ſacroſanctam Deiparæ Blacherniam ingreſſus, conſcenſo Ambone, & Conſtantino quodam monacho, qui Sylæi Epiſcopus fuerat, illic collocato, exclamavit: *Conſtantinus œcumenicus Patriarcha multos vivat annos*. Poſt paucos dies tyrannus in Forum venit, cum Patriarcha ſuo, & ſectatoribus Epiſcopis, qui coram omni populo venerandarum imaginum adorationem interdixerunt, Idololatris iis appellatis, qui eas E colerent, & anathemate notarunt inclytum Germanum, & Georgium Cyprium, qui Conſtantinopolitanus Patriarcha fuerat, & doctrina virtuteque præſtantem Joannem Damaſcenum, qui hunc Dei hoſtem, & patrem ejus, per literas ſæpe impietatis arguit. Bello.

Expeditio ſyriaca.

Terræ motus.

Peſtilentia.

Leo Copronymi filius.

Synodus contra imagines.

Conſtantinus Patriarcha.

pag. 109.

LIBER XV.

Bulgarica clades. contra Bulgaros moto, Conſtantinus, commiſſoque prælio victus, multis non gregariis dumtaxat millitibus, ſed illuſtribus etiam viris & Tribunis amiſſis, cladem domum retulit. *Agarenorum inſcitia.* Cum autem Chriſtiani ab antiquis temporibus vectigalium codices tractarent apud Agarenos (neque enim ſcribere aut ſubtiliores rationes trientium, quadrantium, beſſium & unciarum, & ſi qua tenuiora ſunt, perſequi ſciunt) tunc ex invidia ea tractatione ſunt interdicti: & tamen eam adminiſtrationem receperunt, quod Agareni ejuſmodi opus exequi nequirent. *Monachorum quorumdam cædes.* Infamis tyrannus Andream quemdam monachum, qui Calybites vocabatur, virum ſanctum, quod ab eo reprehenſus & impius dictus fuerat, Julianum item & Valentem flagris occidit. Bulgari ducibus ſuis, qui e principum familiis ortum ducebant, interfectis, alium elegerunt a principatu alienum, nomine Teleutzam. Eos Imperator, terra marique illato bello, ad Anchialum eſt aggreſſus, cumque pugna ab hora diei quinta uſque ad veſperam duraſſet, & utrinque multi cecidiſſent, victor tandem evaſit, duce Bulgarorum fuga elapſo, magnaque Barbarorum cæde edita, nec paucioribus captis: multi quoque ultro ad Imperatorem ſe contulerunt, qui re bene geſta elatus, triumphum egit, *Bulgaricus triumphus.* ipſe armatus cum armatis legionibus antecedens, captivoſque in vinculis adducens, victoria non divinæ potentiæ, ſed ſuis armis adſcripta. Poſt triumphum captivos omnes interemit.

Hyems ſæva. VII. Sub ejus Imperio ſæviſſima hyems fuit, adeo ut non fluvii tantum, ſed & mare Septentrionale ad complura ſtadia frigoribus conglaciarent, anguſtum item Fretum, & quo ex urbe Chryſopolim trajicitur. Cumque nix in glaciem cecidiſſet, eaque gelu denſata & in glaciem ipſa quoque converſa eſſet; homines Fretum pedibus Chryſopolim uſque tranſibant, & ſarcinis onuſta jumenta, & boves plauſtra magni ponderis trahentes. Idem tunc & in aliis maribus accidiſſe fertur: Poſt, aere tepefacto, continua glacies diſſoluta, & in fragmina redacta eſt, quæ venti vehementis impetu violenter per mare agitabantur, collibus & ſpatioſis inſulis non diſſimilia. *Edit. Pariſ. pag. 110.* His animantes inerant feræ & cicures exanimatæ aſtrictæque glacie. Eorum fragminum quædam vi ventorum ſub aquis impetu vehementi murals impacta mœnibus, non ipſa tantum, ſed & vicinas ædes proſtraverunt. *Æſtus ingens.* Hæc æſtus ingens eſt ſequutus, quo & perennes amnes ſiccati ſunt, & fontes penitus defecerunt. Verum ſtupidus Imperatoris animus his rebus nihil emendatus eſt, ſed Patriarcham ſuum arcano interrogavit: *Si Maria Chriſtipara vocaretur, numquid in eo eſſet incommodi?* Tum ille ad preces converſus. *Ne*, inquit, *alias, neque apud alius Imperator iſtud protuleris. Eſt enim Neſtorii ſententia. Num ignoras ut ille ab omni fidelium*

A βοῦν. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς ἀποβαλὼν, οὐ τῶν τυχόντων στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισήμων καὶ στρατάρχων, μεθ' ἥττης ἐπανέζευξεν. Ἀνέκαθεν δὲ Χριστιανοὶ παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς τοὺς τῶν δασμῶν μεταχειριζόμενοι κώδικας (οὐ γὰρ οἴδασιν ἀριθμεῖν ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὐδὲ γράφειν ψήφους λεπτὰς, τρίτα φημὶ καὶ τέταρτα, καὶ ὄγδοα καὶ δωδέκατα, καὶ τὰ τούτων ἔτι λεπτότερα) φθόνῳ τότε τὴν τούτων μεταχείρισιν ἐκωλύθησαν. Μὴ δυνηθέντων δὲ τῶν τοῦ Ἄγαρ δι' ἑαυτῶν τὸ τοιοῦτον ἀνύειν ἔργον, αὖθις τὴν τῶν γραφῶν τούτων οἰκονομίαν ἐνεχειρίσθησαν. Ὁ μέντοι δυσώνυμος τύραννος Ἀνδρέαν τινὰ Μοναχὸν, Καλυβίτην λεγόμενον, ὅσιον ἄνδρα, ἐλέγχοντα αὐτὸν καὶ ἀσεβῆ καλοῦντα, B καὶ ἄλλον Ἰουλιανὸν, καὶ Οὐάλεντα, μαστιζόμενον ἀπέκτεινεν. Οἱ Βούλγαροι δὲ τοὺς αὐτῶν ἀρχηγοὺς, οἳ ἐκ σειρᾶς κατήγοντο ἡγεμονικῆς, ἀνελόντες, ἕτερον εἵλοντο μὴ τῇ ἡγεμονίᾳ προσήκοντα, Τελέτζην καλούμενον. Ἐπιστρατεύσας δὲ κατ' αὐτῶν ὁ τύραννος, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Ἀγχίαλον, κἀκεῖ συμβαλὼν αὐτοῖς, τοῦ πολέμου ἐξ ὥρας πέμπτης τῆς ἡμέρας ἕως ἑσπέρας ἐπικρατήσαντος, καὶ πεσόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, ὅμως μέντοι νικᾷ· καὶ ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἀπέδρα, φόνος δὲ πολὺς τῶν βαρβάρων ἐγένετο, καὶ οὐ μείους ἐλήφθησαν δορυάλωτοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῷ Βασιλεῖ προσεχώρησαν. Κἀντεῦθεν ἐπαρθεὶς, θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγεν, αὐτὸς μὲν πανοπλίτης διιὼν μεθ' ὡπλισμένης τῆς στρατιᾶς, τοὺς δ' αἰχμαλώτους δεσμίους ἄγων, τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ τὴν νίκην, ἀλλ' οὐ τῇ θείᾳ δυνάμει ἐπιγραφόμενος. Καὶ μετὰ C τὸν θρίαμβον τοὺς αἰχμαλώτους πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν.

ζ. Γέγονε δὲ χειμὼν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐταρχίας αὐτοῦ μέγας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς ἐκ τοῦ ψύχους κρυσταλλωθῆναι διόλου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὴν ἀρκτῴαν ἐπὶ σταδίους πάνυ πολλὰ, καὶ τὸν τοῦ Στενοῦ πορθμὸν, καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς Χρυσόπολιν. Εἶτ' αὖθις τῷ κρυστάλλῳ χιόνος ἐπιπεσούσης, κἀκείνης ἐκ τοῦ κρύους συμπιληθείσης τε, καὶ κρυσταλλωθείσης, πεζοποροῦντες οἱ ἄνθρωποι διέβαινον τὸν πορθμὸν τοῦ Στενοῦ, καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς Χρυσόπολιν, ἀχθοφοροῦντά τε ὑποζύγια, καὶ βόες ἁμάξας ἕλκοντες σὺν φόρτῳ πολλῷ. Τοῦτο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις θαλάσσαις τότε γενέσθαι λέγεται. Εἶτα τοῦ ἀέρος θαλφθέντος D διέρρηκτο τοῦ κρυστάλλου τὸ συνεχὲς, καὶ εἰς τμήματα διεκέκοπτο. Πνεύματα δὲ πνεύσαντα ἀθρόον σφοδρόν τε καὶ βίαιον ἤλαυνε διὰ τῆς θαλάσσης τὰ τμήματα, κατ' οὐδὲν ἀπεοικότα βουνῶν μεγάλων, ἢ νήσων πολυπλέθρων τινῶν· οἷς καὶ ζῶα ἄγριά τε καὶ χερσαῖα συμπεπήγεσαν πεδηθέντα τῷ κρυστάλλῳ, καὶ ἀποψύξαντα. Τούτων τῶν κρυστάλλων τινὰ τοῖς παραλίοις τείχεσι τῆς πόλεως τῇ βίᾳ τῶν ἀνέμων καθ' ὑδάτων μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς κυλινδούμενα εἰ προσήρασσον, κατέβαλον εὐθὺς τὰ προσαρασσόμενα· καὶ οὐ τὰ τείχη μόνον ἠρείπωντο, ἀλλὰ καὶ οἰκίαι πλησιάζουσαι τούτοις συγκατεσείοντο. Καὶ αὐχμὸς δ' ἐπὶ τούτοις πολὺς συνέβη, ὡς καὶ τοὺς ἀενάους ποταμοὺς ξηρανθῆναι, καὶ τὰς E πηγὰς τελείως ἐπιλιπεῖν. Οὐδὲν δ' ἐκ τούτων ἐβελτιώθη ἡ ἀσύνετος ἐκείνου ψυχὴ, ἀλλὰ τὸν Πατριάρχην αὐτοῦ προσκαλεσάμενος, ἔφη ἐν ἀπορρήτοις αὐτῷ. Εἰπέ μοι, εἰ Χριστοτόκον τὴν Μαρίαν καλοῦμεν, τίς ἐκ τούτου ἔσται βλάβη; Ὁ δὲ αὐτίκα εἰς ἱκετείαν ἐτράπετο λέγων. Μὴ τοῦτο ἄλλοτε ἢ πρὸς ἄλλον ἐκφωνήσῃς, ὦ Βασιλεῦ· τοῦ Νεστορίου γάρ ἐστι τὸ ἐνθύμημα. Ἢ οὐκ οἶδας ὅπως ἐκεῖ-

τος παρὰ πάσης συντελεῖται ἐκκλησίας πιστῶν, καὶ ἀναθέμασι κατακρίνεται; Ὁ δὲ ἀνταπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι, Οὐχ ὡς ἐγὼ οὕτω φρονῶν εἶπον τοῦτο, ἀλλὰ μαθεῖν ἐθέλων ἠρώτησα. Εἰς τοσοῦτον δ' ἐξεμάνη θεομαχίας, ὡς καὶ τὰ τῶν ἁγίων λείψανα παραδιδόναι πυρί, καὶ τὸ Ἅγιος, κελεῦσαι μήτε ἐπὶ τῆς Θεοτόκου λέγεσθαι, μήτε μὴν ἐπί τινος τῶν εὐαρεστησάντων Θεῷ, ἀλλ' ὁ Ἀπόστολος Πέτρος καὶ Παῦλος λέγειν, καὶ Μάρτυς Γεώργιος, ἢ Θεόδωρος, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. Τῆς δὲ τῶν ἀνάρων Ἀρχιερέων συναγωγῆς, περὶ ἧς ἤδη μοι εἴρηται, γραφῇ τὰ παρ' αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθέντα παραδόντων, Τόμον Συνοδικὸν αὐτὰ καλέσας ὁ ἀσεβέστατος, ἀπῄτει Ἀρχιερεῖς τε πάντας καὶ τῶν μοναζόντων τοὺς πρεσβεύοντας ἐπ' ἀρετῇ, ταῦτα ὑποσημήνασθαι. Εἰς γὰρ καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν Μοναχῶν βαρύτατον ἔθετο, ὡς μή τινα σχεδὸν ἐν τῇ πόλει περιλειφθῆναι, ἢ πῶς δημοσιεύειν μονάζοντα. Ἀλλ' ἔτι ἦσαν πολλοὶ κρυπτόμενοι, καὶ ἕτεροι τῆς πόλεως ἐκτὸς πεποιημένοι τὴν ἄσκησιν. Ὅσοι μὲν δέει φόβῳ τῆς ἐκείνου θηριωδίας ὑπέκυπτον, καὶ τὴν ἄθεον ἐκείνην ἐβεβαίουν γραφήν, ζῆν εἰῶντο, καὶ ἀπαθεῖς ἀφεῖντο. Ὅσοι δὲ μὴ ἐπείθοντο, πικραῖς κολάσεσι καὶ βιαίοις θανάτοις τὸ ζῆν ἐστερίσκοντο. Ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ἀσκηταῖς καὶ ἐν ἀθληταῖς πρεσβεύοντος Στέφανος, μὴ πεισθεὶς ὃν ἐκεῖνος ἐκάλει Τόμον δέξασθαί τε καὶ βεβαιῶσαι, πολλὰ παθὼν, τέλος ἀνῄρητο ἀπηνῶς, καὶ συρόμενος ἐκ τῆς τοῦ Πραιτωρίου εἱρκτῆς ἄχρι τῶν Πελαγίου, ἐκεῖ μετὰ τῶν κατακρίτων ἐρρίφη· ὅπου ναὸς ἦν τοῦ μάρτυρος Πελαγίου, ὃν καθελὼν ὁ μισόθεος, καὶ βόθρον ὀρύξας βαθύτατον, ἐκεῖ τοὺς καταδίκας ῥιπτεῖσθαι προσέταξε. Πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει, καὶ τῶν τῆς Συγκλήτου βουλῆς διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτιμωρήσατο, καὶ ὅρκον ἐκ πάντων ἀπῄτησε, μή τινα σέβας νέμειν ταῖς θείαις εἰκόσιν· ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, ὃν αὐτὸς τῆς ἐκκλησίας προέστησεν, τὸν ὅρκον τοῦτον ἀπῄτησε, καὶ ὃς ἐν τῷ Ἄμβωνι ἀναβὰς, ὤμοσε. Κατὰ Βουλγάρων δὲ μετὰ στόλου πολλοῦ ἐξελθὼν, εἰς Ἀγχίαλον τὰς νῆας προσώρμισε, καὶ πνεύσαντος ἀνέμου σφοδροῦ, συνετρίβησαν σχεδὸν ἅπασαι, καὶ πλήθη πολλὰ τοῦ τε ναυτικοῦ, καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀπώλοντο ἐν τοῖς ὕδασιν· ὅθεν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν. Ἐκμαινόμενος μὲν τὴν κατὰ τῶν Μοναχῶν, ἱππηλασίας γενομένης ἐν τῷ Θεάτρῳ, πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν, ἐθριάμβευσε διὰ τοῦ Θεάτρου περιαγαγὼν, ἀσέμνως ταῖς χερσὶ κατέχοντας γύναια. Καί τινας τῶν ἐπισήμων ἀρχόντων τοὺς μὲν φθόνῳ δὲ ὡραιότητι καὶ ῥωμαλεότητι, τοὺς δὲ ὅτι τὰς ἀρρητοποιίας αὐτοῦ Μοναχοῖς ἐξηγόρευον, συκοφαντήσας, ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευομένους διώλεσε. Δύο μέντοι τῶν ἐπισημοτέρων τὰς κεφαλὰς ἐκτεμὼν, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περιγραπτοῖς εἱρκταῖς συγκλείσας αὐτοὺς, ἔνθα κατ' ἐνιαυτὸν πέμπων, ἑκατὸν βουνεύροις μαστίζειν ἕκαστον. Ἀλλὰ καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ προβληθέντα Κωνσταντῖνον Πατριάρχην, ἑνὶ τῶν ἀρχόντων τούτων συνομιλοῦντ' εἰπὼν, καὶ λέγειν κατ' αὐτοῦ, καὶ κατηγόρους τινὰς εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ παρεσκεύασε· καὶ ἀρνουμένου ἐκείνου, ὀμόσαι τοὺς κατηγόρους πεποίηκε. Τούτων δὲ γενομένων, ὑπερόριος ὁ Πατριάρχης ἐγένετο. Ἕτερον δὲ προεβάλλετο Πατριάρχην ὁ τύραννος, ἐκτομίαν τινὰ Νικήταν, οὐδ' ἐξ ἐλευθέρων, ἀλλ' ἐκ δούλων ἕλκοντα τὴν τοῦ γένους

A Eccleſia ſit proſcriptus, & anathemate notatus? Ad hoc ille, ſe, non quod ita ſentiret, ſed cognoſcendi cauſa illud interrogaſſe. Et eo impietatis eſt progreſſus, ut etiam Sanctorum reliquias igni traderet, & Sancti titulum, neque Deiparæ, neque ulli eorum qui Deo placuere, tribui juberet, ſed dici vellet, Apoſtolus Petrus & Paulus, Martyr Georgius, & Theodorus, & ſic in cæteris. Quum autem impiorum Epiſcoporum conventus, de quo jam a me dictum eſt, impia ſua decreta ſcripto complexus eſſet: id ſcriptum Tomum Synodicum homo impius appellari voluit, utque ei ſubſcriberetur ab omnibus Pontificibus, & virtute illuſtribus Monachis poſtulavit. Quos Monachos etſi vehementiſſime perſecutus fuerat, adeo ut fere nullus, qui quidem prodiret in publicum, in urbe eſſet reliquus: tamen plures adhuc habitabant, & alii extra Urbem vitam agebant. Qui igitur immanitati ejus metu cedebant, & impiam illam ſcripturam confirmabant, vivere citra noxam ſinebantur. Qui refragabantur, acerbis mortibus & atrocibus ſuppliciis vita privabantur. Quo tempore magnus aſcetes & athleta celebris Stephanus, acceptione & ſubſcriptione tomi illius recuſata, poſt multa tormenta crudeliter occiſus eſt, & è C Prætorii carcere protractus uſque ad Pelagium, illic cum condemnatis eſt projectus. Nam quo in loco Pelagii Martyris ædes fuerat, in eo, deſtructa illa, Sanctorum oſor, foſſa profundiſſima excavata, condemnatos abjici juſſit. Multos etiam Senatorii ordinis, ob ſacrarum imaginum cultum ſupplicio affecit, & jusjurandum ab omnibus exegit, ne quis eas veneraretur, idemque jusjurandum ab ipſo quoque Conſtantino, quem Eccleſiæ præfecerat, poſtulavit, atque is in Ambone ſtans, juravit. Cum claſſe magna contra Bulgaros Anchialum profectus eſt: ſed procella venti navibus fere D omnibus colliſis, magna multitudo & navalium ſociorum & militum periit. Unde re infecta rediit: nihilominus tamen furore percitus; quum in Theatro ludi Circenſes agerentur, multos Monachos comprehendit, ac triumphum de illis egit, per theatrum circumductis, quum inhoneſtas mulierculas manibus tenerent. Quoſdam etiam illuſtrium Principum perdidit: alios ex invidia, ob pulchritudinem & robur: alios per calumniam, quod ſibi inſidiarentur, & ſua facinora Monachis narrarent. Ac duobus inſignioribus capita reſecuit: reliquos, oculis erutis, certis E locis incluſit, eoque lorariis quotannis miſſis, unumquemque centum nervis bubulis cædi juſſit. Ad hæc Conſtantino Patriarchæ a ſe deſignato crimini dedit, quod cum eorum Principum uno colloquia contra ſe haberet: ſubornatis ad eum convincendum accuſatoribus, quos, illo inficias eunte, jurare coegit. Quo facto Patriarcha relegatus eſt, & alius a tyranno creatus Nicetas eunuchus, non ingenuus, ſed

Conſtantini in Sanctorum reliquias & Monachos graſſationes.

Pelagium.

Edit Pariſ. pag. 121.

Monachorum exagitatio.

Sævitia in Proceres.

Conſtantini Patriarchæ ſupplicium.

Nicetas Patriarcha.

Digitized by Google

LIBER XV.

ſervili genere ortus, qui vix legere poterat, in muliebribus miniſteriis verſatus. Deinde Conſtantinum Patriarcham ab exilio seductum, & ſæviſſime excarnificatum, ut ambulare non poſſet, in magnam Eccleſiam inſtar ſarcinæ portari juſſit. Ibi quodam crimina quæ illi objiciebantur recitante, præſentibus multis qui ea de cauſa convocati erant, & novo Patriarcha Niceta in Solio ſedente, & illa auſcultante, alapis cæditur: ac diu ita exagitatus, tandem anathemate notatur, evulſiſque capillis, barba & ſuperciliis, ac aſino impoſitus, ludis Circenſibus in theatrum introducitur, ignominioſoque triumpho conſpuitur, & pulvere conſpergitur. Poſt hæc Procerum quibuſdam miſſis, tyrannus eum percontatur, *quid de fide ipſius ſentiat, deque Synodo*. Ille, crudelitatem ejus placaturus, reſpondet, eum & recte credere, & decreta Synodi accurata eſſe. His miſer dictis in venationem abductus, obtruncatur.

Edit. Pariſ. pag. 112.

VIII. In dies autem homo prophanus furori contra Eccleſias & Monaſteria adjecit aliquid: & quia intemperans erat, tres duxit uxores, e quarum prima filium Leonem ſuſcepit, quem Imperatorio nomine ornavit, e cæteris Chriſtophorum, Nicephorum & Nicetam, ac priores duos corona Cæſarea ornavit, Nicetæ Nobiliſſimi titulum tribuit. Primo filio & Imperatori, uxorem Athenienſem deſpondit, & Auguſtam appellavit, indito Irenæ nomine, e qua Leoni filius Conſtantinus natus eſt. Poſt hæc denuo cum plurimis triremibus & expeditis navibus contra Bulgaros eſt profectus, per Iſtrum in Bulgariam irrupturus. Sed quum audacioris conatus pœniteret, de reducendo exercitu cogitavit. Bulgari quoque territi, miſſis Legatis pacem petierunt, eamque his conditionibus impetrarunt, ut neque ipſi provincias Romanas vaſtarent, neque a Romanis invaderentur. His peractis domum rediit. Quidam tamen e Bulgaris adducti largitionibus clam Imperatori ducis ſui conſilia aperuerunt: atque indicarunt, eum prædones in quamdam Romanam provinciam emiſſurum. Miſſis igitur exploratoribus, jamque inſtructus, quum illi prædatum exituri eſſent, derepente impetu in illos facto, multos interfecit, plurimos cepit, & cum multis captivis reverſus, iterum armatus triumphavit. Neque multo poſt multas triremes contra eoſdem ablegavit, quæ circa Meſembriam fere univerſæ ventorum procellis ſunt demerſæ. At Telericbus Bulgarorum Princeps, ſua conſilia Imperatori a domeſticis ſignificata eſſe ſuſpicatus, qui tamen illi eſſent, ignorans: aſtu Copronymi levitate circumventa, ea ipſo quod ignorabat reſcivit. Scripſit enim ſe clam illum aditurum, petiitque ut ſibi ſignificaret, num quos Procerum apud Bulgaros amicos haberet, quibus arcanum committere auderet, ſibique itineris comites adjungere. Ille præ ſtupore ingenii, quemadmodum apparet, conſilio Barbari non animad-

Conſtantini liberi.

Bulgarica pax.

Bulgarici proditores callide a ſuo principe inveſtigati.

σοφεῖν, καὶ σχεδὸν οὐδ' ἀναγνῶναι δυνάμενον· ἦν γὰρ περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐσχολακώς. Εἶτα ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀχθέντα τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ ἀπηνέστατα αἰκισθέντα, ὡς μηδὲ βαδίζειν δύνασθαι, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὡς ἄχθος τι βασταζόμενον ὁ τύραννος μετακομισθῆναι ἐκέλευσε. Καί τινος τὰ κατ' αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος αἰτιάματα, παρόντος πλήθους πολλοῦ ἐπὶ τούτῳ συναθροισθέντος, καὶ τοῦ νέου Πατριάρχου Νικήτα ἐν τῷ Συνθρόνῳ καθημένου καὶ ἀκροωμένου αὐτῶν, ἐκεῖνος κατὰ κόρρης ἐπαίετο, καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ ἐμπαροινηθεὶς, τέλος ἀναθεματίζεται, καὶ ψιλωθεὶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰς ὀφρύας, καὶ ὄνῳ ἐποχηθεὶς, ἱπποδρομίας τελουμένης εἰσάγεται εἰς τὸ Θέατρον, ἀτίμως θριαμβευόμενος, καὶ ἐμπτυόμενος, καὶ κόνει πασσόμενος. Ἐπὶ τούτοις τινὰς τῶν ἀρχόντων στείλας ὁ τύραννος, ἠρώτησεν αὐτὸν, τί αὐτῷ δοκεῖ περὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως, καὶ περὶ τῆς Συνόδου; ὁ δὲ ἀμειλιξάμενος τὴν ἐκείνου ὠμότητα, ἀπεκρίθη, Καλῶς πιστεύειν αὐτὸν, καὶ ἀκριβῶς δογματίσαι τὴν Σύνοδον· καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ τρισάθλιος, εἰς τὸ Κυνηγέσιον ἀπαχθεὶς, ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλήν.

η'. Καθ' ἑκάστην δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων μανίᾳ προσετίθει ὁ βέβηλος. Ἀκόλαστος δὲ ὢν, καὶ τρεῖς γυναῖκας ἠγάγετο, καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἔσχε παῖδα τὸν Λέοντα, ὃν καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος κατηξίωσεν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Χριστοφόρον, Νικηφόρον τε καὶ Νικήταν. Καὶ τοὺς μὲν δύο Καίσαρας ἔστεψε, τὸν δὲ Νικήταν ἐτίμησε Νωβελίσσιμον. Καὶ τῷ πρώτῳ υἱῷ αὐτοῦ καὶ Βασιλεῖ ἠγάγετο γυναῖκα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐμνηστεύσατο ταύτην αὐτῷ, στέψας αὐτὴν Αὐγοῦσταν, καὶ καλέσας Εἰρήνην, ἐξ ἧς ἐτέχθη τῷ Λέοντι παῖς Κωνσταντῖνος ὀνομασθείς. Αὖθις δὲ ὁ Κοπρώνυμος μετὰ σφόδρα πολλῶν τριηρῶν καὶ δρομώνων κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησε, βουλόμενος διὰ τοῦ Ἴστρου εἰς Βουλγαρίαν ἐμβαλεῖν. Εἶτα δεδειλιακὼς, ἀναζεῦξαι διεμελέτα. Καὶ οἱ Βούλγαροι δὲ δείσαντες, σπονδὰς θέσθαι πρὸς εἰρήνην διεπρεσβεύσαντο, καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ συνθήκαις, τοὺς μὲν Βουλγάρους τὰ Ῥωμαίων ληΐζεσθαι, μήτε μὴν Ῥωμαίους ἐπιέναι κατὰ Βουλγάρων. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπανελήλυθε. Τινὲς δὲ τῶν Βουλγάρων δώροις ὑποσυρέντες παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἐν ἀπορρήτοις ἐδήλουν αὐτῷ τὰ τῷ ἄρχοντι σφῶν βουλευόμενα· οἳ μεμηνύκασι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς βούλεται ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς λαὸν ἐκπέμψαι κατά τινος τῶν Ῥωμαίων χωρῶν, ἵν' ἐκεῖθεν λείαν κομίσαιτο. Καὶ ὃς κατασκόπους στείλας, ὅτε ὥρμησαν ἐκ Βουλγαρίας οἱ λῃσάμενοι, κἀκεῖνος ἕτοιμος ὢν, αἰφνίδιον ἐπιδραμὼν κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐζώγρησε, καὶ μετ' αἰχμαλωσίας πολλῆς ἐπανέστρεψε, καὶ πάλιν ἔνοπλος ἐθριάμβευσεν. Εἶτα πολλὰς τριήρεις ἐπιμασσάμενος κατὰ Βουλγάρων ἐξέπεμψε, καὶ κατὰ Μεσημβρίαν γενομέναις αὐταῖς, κλύδων ἐκ πνευμάτων βιαίων ἐμπεσὼν, σχεδὸν ἁπάσας κατέδυσεν. Ὁ τῶν Βουλγάρων δὲ ἀρχηγὸς Τελέριχος ὑποπτεύσας ὑπὸ τῶν οἰκείων μεμηνῦσθαι ταῦτα τῷ Βασιλεῖ τὰ αὐτῷ βουλευόμενα, μὴ εἰδὼς δὲ τίνες εἰσὶ, καταστοφίζεται τὴν τοῦ Κοπρωνύμου κουφότητα, καὶ ἐξ αὐτοῦ μανθάνει τὸ ἀγνοούμενον. Γράφει γὰρ δι' ἀπορρήτων βούλεσθαι προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ ἠξίου δηλῶσαι οἱ, εἴ τινας ἔχει φίλους ἐκ τῶν παρὰ Βουλγάροις ἐξόχων, ἵν' ἐκείνοις θαρρήσειε τὸ ἀπόρρητον, καὶ σὺν ἐκείνοις ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ παχὺς, ὡς ἔοικεν, ὢν οὐ συνῆκε τὸ σκέμμα τὸ βάρβαρον, ἀλλ' ἀνοήτως τοὺς αὐτῷ

τῶν προσκειμένων εὐθὺς ἐξεκάλυψε. Καὶ ὁ βάρβαρος συλλαβὼν αὐτοὺς, ὠμῶς ἀπαξάπαντας καὶ ἀπηνῶς διεχρήσατο. Καὶ αὖθις δὲ κατὰ Βυλγάρων ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος τὸ λοίσθιον ἐξεστράτευσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Θρᾴκῃ Ἀρκαδιούπολιν στρατοπεδευομένου, οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπηνθράκωντο, ὅθεν αὐτὸν λαῦροι πυρετοὶ καὶ φλογώδεις ἐξέκαυσαν, ὡς μηδὲν τι τούτου μηδὲ παρ᾽ ἰατρῶν ἐπινοεῖσθαι ἀλέξημα. Ἐκεῖθεν ἐπὶ κλίνης φερόμενος μέχρι Σηλυβρίας κατήντησεν, ὅθεν διὰ τριήρους κομιζόμενος, βοῶν, ὡς, Ζῶν ἔτι τῷ πυρὶ παραδίδομαι. Ἄρτι δὲ εἰς τὸ λεγόμενον ἔφθακὼς Στρογγύλον, τοῦ μεμεθυσμένου θείου ξυροῦ ὁ δείλαιος ἐπειράθη, καὶ βιαίως τὸν βίον κατέστρεψε, χιλιάδας τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς ἀνελὼν, καὶ μάλιστα μοναστῶν, καὶ τὰ τούτων ἀσκητήρια τὰ μὲν πυρὸς θέμενος παρανάλωμα, τὰ δὲ καθελὼν, τὰ δὲ κοινώσας, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ Δαλμάτου λεγομένην μονὴν, ἀρχαίαν οὖσαν, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβυτέραν πασῶν, ἀφ᾽ ἧς ἀπελάσας τοὺς Μοναχοὺς, στρατιωτῶν αὐτὴν πεποίηκε καταγώγιον. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τῶν ζώντων Χριστοῦ δούλων ἐλύττησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς θείους Μάρτυρας, καὶ τοὺς ἄλλους εὐαρεστήσαντας τῷ Θεῷ ἐμπαροινῶν οὐκ ἐπαύετο, μηδὲν αὐτοὺς δύνασθαι λέγων, καὶ συκίνην ἐπικουρίαν τὰς τούτων πρεσβείας ἀποκαλῶν· καὶ τὰ τούτων ἅγια λείψανα τὰ μὲν ἀτίμως καταχωννὺς, τὰ δὲ ποιῶν ὑποβρύχια, ἔνια δὲ καὶ ἀποτεφρῶν, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς πανευφήμου Μάρτυρος Εὐφημίας ἅγιον σῶμα. Διττοὶ δὲ περὶ τούτου φέρονται λόγοι· ὁ μὲν γὰρ πυρίκαυστον αὐτὸ λέγει δόξαι ποιήσασθαι τὸν μιαρὸν ἐκεῖνον Κοπρώνυμον, κύνας καὶ ὄνους αὐτῷ συμπυρήσαντα, καὶ τὴν τέφραν λικμήσαντα. μὴ μέντοι αὐτῷ εἰς ἔργον ἐκβῆναι τὸ βούλημα· φθῆναι γὰρ τοὺς ὀρθοδόξους μαθόντας τὸ βουλευόμενον, ἀφελέσθαι λαθραίως τὸ τῆς Μάρτυρος σῶμα ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μεταθεῖναι αὐτὸ, ἕτερον δὲ νεκρὸν ἐνθεῖναι αὐτῇ, κἀκεῖνον παρὰ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου παραδοθῆναι πυρί. Ὁ δ᾽ ἕτερος οὐ καυθῆναι, καταποντωθῆναι δὲ τὸ σῶμα λέγει τῆς Μάρτυρος σὺν τῇ λάρνακι· τῇ δὲ χάριτι θείᾳ κυβερνωμένην προσοκεῖλαι τῇ νήσῳ Λήμνῳ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πιστῶν γνωσθεῖσαν, κατατεθῆναι ἐκεῖ· ἐπὶ δὲ Εἰρήνης, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου, αὖθις ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς. Ὁ μὲν οὖν οὕτως αἰσχρῶς βιώσας, οὕτως ἀπεβίω βιαιότατα, ὡς ἱστόρηται, μοναρχήσας ἔτη τεσσαράκοντα ἐπὶ τέσσαρσι, καὶ μησὶ τρισὶ, τούτοις καὶ τῶν δύο ἐνιαυτῶν συναριθμουμένων, οὓς ὁ Ἀρτάβασδος ἦρξε τούτου περιγενόμενος.

θ´. Ἐκράτησε δὲ τῆς βασιλείας ὁ τούτου υἱὸς ΛΕΩΝ ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας τεχθείς· νοσῶν τὴν αὐτὴν κἀκεῖνος ἀσέβειαν, εἰ καὶ κατ᾽ ἀρχὰς εὐσεβεῖν ὑπεκρίνετο, καὶ τοὺς Μοναχοὺς τιμᾶν, ὥστε καί τινας τῶν μοναστῶν Ἀρχιερεῖς τότε γενέσθαι ἐν ταῖς προβαθμιωτέραις τῶν μητροπόλεων. Πολλὰ δὲ χρήματα ἐν τοῖς δημοσίοις εὑρὼν θησαυροῖς, ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κακῶς συνήγαγε, καὶ ἀπεθησαύρισε, τούτοις καταχρησάμενος ἐξευμενίσατο τὸ ὑπήκοον, καὶ τῇ ἐπιπλάστῳ θεοσεβείᾳ. Ἀθροισθέντες οὖν οἱ τῆς πόλεως, καὶ ἀπὸ τῶν Θεμάτων πολλοὶ ᾐτοῦντο χαριζόμενοι δῆθεν αὐτῷ, ἀναγορευθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. Ὁ δὲ, εἰ τοῦτο βούλοιντο, ὀμόσαι αὐτοὺς ἀπῄτησεν, ὡς οὐ δέξονταί ποτε ἄτερ αὐτοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν, ἕτερον Βασιλέα. Καὶ ὤμοσαν ἅπαντες, οὐχ οἱ τῆς Συγκλήτου

LIBER XV.

verſo, ſui ſtudioſos ſtatim amenter prodidit, quos Barbarus omnes crudeliter atque immaniter interfecit. Imperator iterum, eamque poſtremam expeditionem contra Bulgaros ſuſcepit, in qua dum circa Arcadiopolim in Thracia verſaretur, pedes ejus carbunculus invaſit, unde eum vehementes & calidæ febres urebant, quarum nullum remedium excogitari poterat a medicis. Inde lectica Selybriam perlatus, & triremi eſt impoſitus, vociferans, *ſe viventem in ignem conjectum eſſe*: & ſtatim cum Strongylum advenifſet, aciem offenſi numinis miſer ſenſit, atque illic vitam violenter finiit: ſublatis multis Orthodoxorum millibus, monachorum præſertim, quorum monaſteria partim incendit, partim deſtruxit, partim prophanavit, ut & Dalmati monaſterium vetuſtum, & omnium quæ Conſtantinopoli ſunt antiquiſſimum, quod, pulſis monachis, militum diverſorium fecit. Neque vero viventes dumtaxat Chriſti ſervos exagitavit, ſed & Divis Martyribus, & aliis Deo gratis inſultare non deſtitit, quos nihil poſſe aſſerebat, eorumque interceſſiones ficulnum præſidium appellabat: reliquias autem partim per contumeliam terra obruit, partim demerſit, partim in cineres redegit, ut & glorioſæ Martyris Euphemiæ ſanctum corpus: de quo duplex rumor eſt; nam alii ferunt nefarium Copronymum in animo habuiſſe id cremare, canibus & aſinis una comburendis, ſed inſtitutum ejus ſucceſſu caruiſſe, cum Orthodoxi eo conatu cognito, id clam e loculo ſurreptum, alio tranſtuliſſent, & cadaver aliud ſuppoſuiſſent, quod a nefario illo ſit crematum. Alii non crematum, ſed una cum loculo in mari demerſum eſſe corpus Martyris affirmant: qui divina gratia gubernante, Lemno inſulæ ſit appulſus, & a fidelibus illius loci agnitus, illicque aſſervatus ſit, & ſub Irene, ejuſque filio Conſtantino honorifice & magnifice in urbem Imperatoriam relatus. Vita igitur tam fœde acta, violentiſſime interiit, ut narratum eſt, cum annos XXXXIIII. & menſes III. rerum potitus eſſet, ſi eis id quoque biennium annumeretur, quo Artabaſdus illo ſuperior imperavit.

Conſtantini mors.

Edit. Pariſ. pag. 113.

De S. Euphemiæ corpore.

IX. Imperio autem potitus eſt filius ejus LEO Chazara natus, eodem impietatis morbo laborans, etſi principio religionem & obſervantiam erga Monachos ſimulabat, quorum nonnullos in illuſtrioribus urbibus ad pontificatus evehebat. Quam autem magnam pecuniam in publicis theſauris reperiſſet, quam pater ejus per injuriam coegerat, ea & ficta religione, ad ſubditos conciliandos eſt abuſus. Igitur cives, & e provinciis multi congregati, in illius utique gratiam poſtulabant, ut filius ejus Conſtantinus Imperator appellaretur. At ille viciſſim ab iis petiit, ſi id vellent, ne quem alium niſi ſe & filium ſuum, ſuamque progeniem in Imperium admitterent. Jurarunt omnes, non Senato-

LEO CHAZARUS.

Leo largitionibus & ſimulatione pietatis, Imperium conſtabilit.

pag. 114.

M

LIBER XV.

res tantum & milites, ſed & plebeja turba & mercatores & opifices, & hoc jusjurandum in publicas litteras retulerunt. Hæc ſexto die hebdomadis ſalutaris Paſſionis Servatoris noſtri acta ſunt. Magno Sabbaro fratrem ſuum Eudocimum Nobiliſſimam deſignavit, & in ipſa Paſchatis Dominica filium ſuum coronavit, ſolemnibus precibus a Patriarcha peractis. Mortuo Nicetæ caſtrato Patriarcha, cum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ per annos quatuordecim præfuiſſet:

Paulus Cyprius Patriarcha.

Paulus Cyprius Patriarchæ eligitur, qui lector fuit, & Orthodoxus. Cum autem Leo Proceres quoſdam aulicos divinas imagines adorantes deprehendiſſet,

Leo Proceres, ob adoratas imagines, maletractat.

exuta vulpina pelle, latitantem ſub ea leonem in apertum protulit, eoſque crudeliſſime excruciatos, ignominioſoque ſpectaculo per Forum circumductos, cum prius pilis nudaſſet, in Prætorium incluſit, ubi eorum quidam animas ſuas in manus Domini depoſuerunt. Obiit anno Imperii quinto. Adamata enim corona, quam Mauricius in magna Eccleſia Deo conſecrarat, eaque capiti ſuo accommodata, ſtatim vehementi febri eſt correptus, quæ vitæ finem ei attulit.

IRENE, & CONSTANTINUS.

X. Eo mortuo IRENE Auguſta, & filius ejus CONSTANTINUS, decimum ætatis annum agens, ambo venerandarum imaginum adoratores, Imperium ſuſceperunt: eoque nondum firmato, inſidiis appetiti ſunt a quibuſdam,

Conjuratio contra Irenem.

Nicephoro Cæſari, mortui Leonis fratri, ſummam rerum deferre cupientibus. Conjuratione detecta Imperatrix inſidiatores excruciatos, & pilis nudatos relegavit, mariti vero ſui fratres tam Cæſares quam Nobiliſſimos radendos, & in Sacerdotum ordinem allegendos curavit, ut res ſacras populo impertirentur in feſto Nativitatis Chriſti, ipſaque cum filio imperatoriis ſatellitibus ſtipata proceſſit, cumque in Eccleſiam perveniſſet, coronam a marito ſuo ablatam, pluribus ornamentis additis reſtituit.

Edit. Pariſ. pag. 115. Arabica victoria.

Miſit etiam legiones, ad reprimendas Arabum graſſationes. Agareni igitur prædatum egreſſi, cum in Romanum exercitum incidiſſent, in fugam vertuntur, multis eorum interfectis. In Thracia verſus longum Murum quidam inter fodiendum in lapideam ciſtam incidit, quæ humanum cadaver continebat, inciſis in ea literis hujuſmodi:

Arca inſcriptio fatidica.

Chriſtus naſcetur e virgine, & credo in eum. Verum ſub Irene & Conſtantino rurſus me videbis Sol.

Carolus Magnus.

Imperatrix filio uxorem datura, Legatos ad Carolum Regem Francorum miſit, ad ejus filiam ambiendam. Deinde ea affinitate omiſſa ex metu & Imperii cupiditate, ne filii opes Francorum neceſſitudine augerentur:

Conſtantini conjugium.

ex Oriente puellam acceſſivit. Hanc quidam ex Armeniaca Provincia, alii e Paphlagonia originem ducere tradant, Philareti, benignitate in egenos celebris, filiam, eamque Conſtantino invito & ab his nuptiis abhorrenti deſpondit. Supra mo-

A βουλῆς καὶ οἱ τοῦ στρατεύματος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ δημώδης ὄχλος, καὶ ἔμποροι, καὶ οἱ τῶν ἐργαστηρίων προεστήκεσαν, καὶ ἔγγραφα περὶ τούτων ἐξέθεντο. Ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Σωτῆρος γεγόνασι. Τῷ δὲ μεγάλῳ Σαββάτῳ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Εὐδόκιμον Νωβελλίσιμον ὁ Βασιλεὺς προεβάλλετο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ Πάσχα κυριακὴν ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τοῦ Πατριάρχου τὴν κατ' ἔθος πεποιηκότος εὐχήν. Τεθνηκότος δὲ τοῦ Πατριάρχου Νικήτα τοῦ ἐκτομίου, ὃς ἦν προεδρεύσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, χειροτονεῖται Πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος, Ἀναγνώστης ὤν, καὶ ὀρθόδοξος. Εὑρὼν δέ τινας τῶν ἐπισήμων τοῦ Παλατίου ὁ Λέων ταῖς θείαις εἰκό-
B σι προσκύνησιν ἀπονέμοντας, τὴν ἀλωπεκὴν ἀποδὺς, τὸν ἐντὸς κρυπτόμενον ἐδημοσίευσε λέοντα, ὠμότατα αὐτοὺς αἰκισάμενος, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἀτίμῳ πομπῇ περιαγαγὼν, πρότερον ψιλώσας αὐτοὺς τῶν τριχῶν, οὕτως εἰς τὸ Πραιτώριον ἐναπέθετο, ὅπου τινὲς αὐτῶν καὶ τὴν ψυχὴν τῷ Κυρίῳ παρέθεντο. Πέμπτον δ' ἀνύσας τῆς αὐταρχίας ἐνιαυτὸν, ἐτελεύτησεν. Ἐρασθεὶς γὰρ τοῦ στέμματος, ὅπερ ὁ Μαυρίκιος ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀνέθηκε, καὶ τοῦτο λαβὼν, καὶ τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, εὐθὺς ἐλήφθη σφοδρῷ πυρετῷ, καὶ οὕτως αὐτὸν τῆς ζωῆς ἐπεξήγαγε.

ι. Τοῦ δὲ θανόντος, ἡ Αὐγοῦστα ΕΙΡΗΝΗ σὺν τῷ υἱῷ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝῼ δέκατον ἐνιαυτὸν τῆς ἡλικίας ἀνύοντι, τὴν βασίλειον ἀρχὴν διεδέξατο. Ἤστην δὲ ἄμφω τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί· ἀλλ' οὔπω τοὺς πόδας
C τῇ βασιλείᾳ βεβαίως ἐρεισάσαις, τινὲς αὐτοῖς ἐπεβούλευσαν, ἵνα τὸν Καίσαρα Νικηφόρον τὸν τοῦ θανόντος Βασιλέως Λέοντος ἀδελφὸν βασιλεύσωσι. Γνωσθείσης δὲ τῆς συνωμοσίας, τοὺς μὲν τῆς ἐπιβουλῆς μετεσχόντας αἰκισαμένη ἡ Βασιλὶς, καὶ τὴν τρίχωσιν αὐτοῖς ἀποθριξάσα, ὑπερορίαν τούτων κατεψηφίσατο, τοὺς δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀδελφοὺς τούς τε Καίσαρας καὶ τοὺς Νωβελλισίμους καρῆναι παρασκευάσασα, καὶ ἱερωσύνης ἀξιωθῆναι τῷ λαῷ τῶν ἁγιασμάτων ἐποίησε κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ Σωτῆρος γεννήσεως. Ἐκείνη δὲ σὺν τῷ υἱῷ προελήλυθε κατὰ τὴν συνήθη τοῖς βασιλεῦσι δορυφορίαν, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ γενομέ-
D να, τὸ στέμμα, ὃ ἐκεῖθεν ἀφείλετο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, προσήνεγκε, κόσμῳ πλείονι τοῦτο ἐπικοσμήσασα. Ἔστειλε δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἀράβων στράτευμα, ἵνα ἀνακόπτῃ τὰς ἐκείνων ἐπιδρομάς. Ἐξελθόντες οὖν ἐπὶ λεηλασίαν Ἀγαρηνοὶ, συναντῶνται παρὰ τῆς σταλείσης Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ τρέπονται, καὶ ἀναιροῦνται πολλοί. Ἐν δέ γε τῇ Θρᾴκῃ, κατὰ τὸ Μακρὸν Τεῖχος, ὀρύττων τις λάρνακι ἐντυγχάνει λιθίνῃ, ἀνθρώπου φερούσῃ νεκρὸν, καὶ γράμματα ἐγκεκολαμμένα ἐχούσῃ λέγοντα, Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ Παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν· ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν Βασιλέων πάλιν, Ἥλιε, ὄψει με. Βουληθεῖσα μέντοι ἡ Βασιλὶς Εἰρήνη γυναῖκα μνηστεύσασθαι τῷ υἱῷ, ἔπεμψε πρὸς
E Κάρουλον τὸν Ῥῆγα τῶν Φράγγων, τὴν ἐκείνου παῖδα τῷ οἰκείῳ μνωμένη παιδί. Εἶτα τὸ τοιοῦτον αὖθις καταλιποῦσα διὰ φόβον καὶ φιλαρχίαν, ἵνα μὴ διὰ τὴν ἀγχιστείαν τὴν τῶν Φράγγων δύναμιν ὁ υἱὸς αὐτῆς περιβέβληται, ἐξ Ἑῴας ἤνεγκε κόρην, ἣν οἱ μὲν ἐκ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματος ὁρμᾶσθαι λέγουσιν· ἕτεροι δ' ἐκ Παφλαγόνων, οὖσαν τὴν ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ διαβοήτου Φιλαρέτου θυγατέρα, καὶ ταύτην τῷ Κωνσταντίνῳ συνέζευξεν ἄκοντι, καὶ τὸν γάμον αὐτῆς ἀποστέργοντ-

Digitized by Google

τι· ὅτι τὴν τοῦ Καρούλου παῖδα εἰς τόπους ἀγαγέσθαι ἐβάλλετο. Ααρὼν δὲ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς κατὰ Ῥωμαίων στρατεύσας, μέχρι Χρυσοπόλεως ἦλθεν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος στράτευμα πέμψας, τὴν λίμνην Βάνης δι' αὐτοῦ κατέσχε· καὶ τοῦτο μαθόντες οἱ Ἄραβες, σπείσασθαι Ῥωμαίοις ᾐτήσαντο. Ἀπελθόντες οὖν οἱ τῶν κοινῶν διοικηταὶ πρὸς τὸν Ααρὼν, ἵνα συνθήκας ποιήσωσι, καὶ μὴ φροντίσαντες πρότερον ὁμήρους τῶν παρ' ἐκείνοις ἀναγκαίων λαβεῖν, κατεσχέθησαν παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐν πέδαις κατείρχθησαν. Ὅθεν βιασθέντες οἱ κρατοῦντες διὰ τοὺς ἄρχοντας ἐσπείσαντο, συνθέμενοι φόρους διδόναι τοῖς Ἄραψιν. Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις ἀνέζευξαν. Ἡ δὲ Βασίλισσα Ἐλπίδιον τὸν Πατρίκιον στρατηγὸν Σικελίας προχειρίσαντο. εἶτα μαθοῦσα ὅτι τὰ τῶν Καισάρων φρονεῖ, ἔστειλε τοὺς ἄξοντας ἐκεῖθεν αὐτόν. Τῶν δὲ Σικελιωτῶν μὴ παραχωρησάντων τοῖς σταλεῖσι λαβεῖν τὸν Ἐλπίδιον. ἡ Εἰρήνη θυμῷ ληφθεῖσα τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας μαστίξασα ἐκείνου, καὶ τῶν τριχῶν ἀφελομένη, ἐν τῷ Πραιτωρίῳ καθεῖρξε, κατ' ἐκείνου δ' ἐξέπεμψε στράτευμα, εὐνοῦχον αὐτοῖς ἐπιστήσασα τὸν πιστότατον αὐτῇ. Πολέμων δὲ συνεχῶν γενομένων, ἡττᾶται ὁ Ἐλπίδιος, καὶ ἀποδρὰς εἰς Ἀφρικὴν, καὶ τοῖς Ἄραψι προσεχώρησεν. Οἱ δὲ τοῦτον δεξάμενοι, βασιλικὴν ταινίαν αὐτῷ περιέθεντο, καὶ ὡς Βασιλεὺς αὐτοῖς ἀνηγόρευτο, εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ κατὰ σκοπὸν προεχώρησε. Τῆς δὲ περὶ τῶν Ἀράβων φροντίδος ἀπαλλαγεῖσα διὰ τῆς εἰρήνης ἡ Βασιλὶς, ἐξῆλθε σὺν τῷ υἱῷ κατὰ Θρᾴκην, δύναμίν τε πολλὴν ἐπισυρομένη, καὶ ὄργανα μουσικὰ, καὶ ἀπελθοῦσα εἰς Βερόην, καὶ τὸ ἐν αὐτῇ φρούριον ἀνοικοδομήσασα, καὶ Εἰρηνόπολιν αὐτὸ ὀνομάσασα· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν Ἀγχίαλον δειμαμένη, καὶ ἕως Φιλιππουπόλεως προελθοῦσα, ὑπέστρεψε.

ια'. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Παύλου νοσήσαντος, καὶ τῆς ἐκκλησίας ὑποχωρήσαντος, καὶ ἀποκαρέντος, ἡ Βασιλὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς προσῆλθεν αὐτῷ, αἰτιωμένη αὐτὸν τῆς ὑποχωρήσεως. Ὁ δὲ, Εἴθε, εἶπε, μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκάθισα, τῆς ἐκκλησίας τυραννουμένης, καὶ σχίσματος ὄντος μέσον αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων καθολικῶν θρόνων. Εἶτ' αὖθις ἐκ τῆς Συγκλήτου λογάδας ἀπέστειλαν, ἐρωτῶντες αὐτὸν, τί ἂν εἰς δέον οἰκονομηθείη; Ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ὡς, Εἰ μὴ διὰ Συνόδου Καθολικῆς τὸ σφάλμα διορθωθῇ, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν προβαίη ἕνωσις, οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία. Καὶ οἱ Συγκλητικοὶ, Διὰ τί γοῦν, εἶπον, αὐτὸς ἐν τῷ χειροτονεῖσθαι, συνέθου τὰς εἰκόνας μὴ προσκυνεῖν; Ὁ δὲ ἀντεπήγαγε, διὰ τὴν τῶν κρατούντων μανίαν, καὶ τὴν ὑμετέραν ἀπήνειαν. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο θρηνῶ, καὶ διὰ μετανοίας πρὸς τοὺς οἰκτιρμοὺς καταφεύγω τοῦ Θεοῦ, δεόμενος μὴ ὡς Ἀρχιερεὺς κριθῆναι· Ὁ μὲν οὖν ἐν τούτοις τὸν βίον κατέλυσεν. Οἱ δὲ κρατοῦντες τὸν ἀοίδιμον Ταράσιον Ἀσηκρῆτις ὄντα, Πατριάρχην προεχειρίζοντο, καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἐπεψηφίζετο. Ὁ δὲ ἀνένευε, μὴ δύνασθαι λέγων προστῆναι τῆς ἐκκλησίας ἀπεσχισμένης τῶν λοιπῶν τυγχανούσης ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπ' ἐκείνων ὑποβαλλομένης τῷ ἀναθέματι. Εγκειμένων δὲ καὶ τῶν Βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ, Εἰ συντίθεσθε, εἶπε, Σύνοδον Οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν γενέσθαι ἕνωσιν, δέξομαι καὶ αὐτὸς τὴν προχείρισιν. Συνθεμένων δὲ πρὸς τοῦτο πάντων, ἐχειροτονήθη ὁ θεῖος Ταράσιος, καὶ στέλλει αὐτός τε καὶ οἱ κρατοῦντες εἴς τε τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, Ἀδριανοῦ ἐν αὐτῇ προεδρεύοντος, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, ζητοῦντες, σταλῆναί τινας παρ' αὐ-

A dum enim Caroli filiam ducere cupiebat. Aaron dux Arabum ſuſcepta contra Romanos expeditione, Chryſopolim uſque proceſſerat: contra quem Conſtantinus miſſo exercitu Banes paludem occupavit: quo Arabes cognito, pacem a Romanis petiverunt. Magiſtratus igitur, dum non acceptis prius illuſtribus ex ea gente obſidibus, ad Aaronem, ut cum eo paciſcerentur, abeunt: retenti & in vincula conjecti ſunt. Quare coacti Imperator & Imperatrix propter Magiſtratus, pacem cum Arabibus fecerunt, tributum polliciti. Illi igitur ea conditione diſceſſerunt. Imperatrix vero cum Elpidium Patricium, quem B Siciliæ Prætorem crearat, Cæſaribus ſtudere cognoviſſet, reduci juſſit. Quem quia Siculi a legatis capi non ſinebant, ira percita uxorem ejus & liberos flagris cæſos & raſos in carcerem Prætorianam conjecit, & exercitum contra illum miſit, quodam ex fideliſſimis ſuis eunuchis ei præpoſito. Crebris vero præliis commiſſis profligatus Elpidius, in Africam ad Arabes confugit: a quibus ſuſceptus, & regio diademate ornatus eſt, ac Rex ſalutatus, quamvis ei nihil ex animi ſententia ſuccederet. Imperatrix Arabico metu per pacem adempto, cum filio magniſque copiis & muſicis inſtrumen- C tis in Thraciam abiit, ac Beroen profecta, caſtellum urbis inſtauratum Irenopolim appellavit, ſed & Anchialum ædificavit, & Philippopolim uſque progreſſa, reverſa eſt.

Arabica pax.

Elpidii defectio ad Arabes.

Irenes ædificia.

Edit. Pariſ. pag 116.

XI. Cum Patriarcha Paulus morbo affectus ab Eccleſia ſe ſubduxiſſet, & raſus eſſet, Imperatrix cum filio eum convenit, ob receſſum expoſtulantes. At ille, *Utinam*, inquit, *nunquam in Pontificatus ſolio conſediſſem, tyrannide oppreſſa Eccleſia, & diſſidio inter eam & alias Catholicas Sedes orto.* Deinde rurſus eruditos Senatorii ordinis viros ad eum miſit, ſciſcitans, quo pacto res rite adminiſtrandæ eſſent? Tum ille, *Niſi erratum Synodo Catholica correctum, &* D *Eccleſiæ concordia reſtituta fuerit, ſalvi eſſe non poſſumus.* Senatoribus autem interrogantibus, cur ipſe cum eligeretur, non adorandas eſſe imagines aſſenſus eſſet? Reſpondit, *Ob eorum inſaniam qui rerum potiebantur, & veſtram crudelitatem. Sed hoc lugeo, ac pœnitentiam ad Dei miſericordiam confugi, orans ut de me non tamquam de Pontifice, judicium fiat.* At ille hoc modo vitam finiit. Imperatores autem inclytum Taraſium A Secretis Patriarcham deſignarunt, approbante omni populo. Sed ipſe recuſavit: neque enim ſe præeſſe poſſe Eccleſiæ a reliquis Eccleſiis avul- E ſæ, & anathemati ſubjectæ. Inſtantibus autem Imperatoribus & populo, *Si permittitis*, inquit, *ut Synodus Oecumenica convocetur, & Eccleſiæ uniantur: & ipſa deſignationem admittam.* Aſſenſis omnibus, Patriarcha electus divinus Taraſius, & ipſe & Imperatores Veterem Romam mittunt, cui Adrianus præſidebat, & ad cæteros Patriarchas, petentes ut aliqui ab eis mitterentur, qui Conci-

Paulus Patriarcha fit monachus.

Taraſius Secretarius fit Patriarcha.

Irene xv. VII. Synodus Nicæna.

lio intereſſent. Miſſi igitur ſunt ab omnibus, & cæteris Pontificibus & Monachis Nicææ Bithyniæ congregatis: etiam Patriarcha Taraſius eſt egreſſus, ibique ſeptimum Occumenicum Concilium eſt conſtitutum, ac decretum venerabiles imagines & adorandas & colendas eſſe, & tres anathemate notati, qui Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præfuerunt, Anaſtaſius, Conſtantinus & Nicetas, ſanctique Concilii decreta in commentarios relata ſunt. Deinde qui Concilium celebrarant, in urbem Imperatoriam profecti, Decreta in Regia, Imperatoribus præſidentibus, atque omnibus audientibus, recitarunt, quæ ſtatim ab Imperatoribus approbata & ſubſignata ſunt, atque ita ſacræ imagines templis reſtitutæ, & Eccleſiæ univerſæ unitæ. Hactenus ab Imperatrice ejuſque familiaribus regnum adminiſtratum eſt. Cæterum Conſtantinus annos pueritiæ egreſſus, factuſque adultior, (nam xx. annos natus erat) cum matrem pro auctoritate agere omnia videret, & Stauracium Patricium & Logothetam nihil non poſſe, ſui vero nullam rationem haberi: ægre ille tulit, & conſilio cum quibuſdam Senatoribus ſuiſque miniſtris, inito, de magiſtratu Stauracio abrogando, eoque relegando cogitavit. Eo conſilio cognito Imperatrix, miniſtros Imperatorios illius rei conſcios omnes verberibus affectos & pilis nudatos, alios alio relegavit. Senatores ignominia notatos, partim domo exire vetuit, partim in exilium miſit. Sed & filium excruciavit, & conviciis inſectata, prodire in publicum prohibuit: quin & legiones ſacramento adegit, ne ſe vivente filium ad Imperium admitterent. Ac cæteri vel inviti jurarunt; ſed Armeniacæ legiones mulieri non ceſſerunt, ſeque Conſtantinum Imperatorem agnoſcere, & ante matrem initio proclamatum eſſe dixerunt, atque ita rurſus cum lætis omnibus proſequi voluerunt. His Irene cognitis, Alexium Moſelem Spatharium, eumdemque Drungarium Vigiliæ, ad res conciliandas miſit. At illi duce ſuo in cuſtodiam tradito, & Moſele Provinciæ Præſide deſignato, ſolum Conſtantinum pro Imperatore celebrarunt. Hoc orto initio, etiam aliarum provinciarum exercitus idem fecerunt, & congregati communiter eum proclamarunt. Igitur Irene legionum concordiam verita, filium produxit. Is Stauracium & honoratiores ex maternis miniſtris excruciatos ſtatim relegavit: ipſam vero matrem Regia honorifice eductam, in ipſius ædibus, quas in Eleutheri tractu ſtruxerat, vitam degere juſſit.

XII. Et hæc ita acta fuerunt: orto autem incendio magnum ſacri palatii triclinium, quod Thomaitem vocant, conflagravit, unaque cremata eſſe feruntur eo in loco ſita commentaria quædam in Sacras Litteras Joannis Chryſoſtomi. Imperator Conſtantinus Bulgaris, quorum Princeps tum Cardamus erat,

Edit. Pariſ. pag. 117.

Irene Conſtantinum in ordinem cogit.

Legiones Conſtantinum denuo Imperatorem ſalutant.

Irene abrogatum Imperium.

Triclinii conflagratio.

Bulgaricum & Arabicum bellum.

A τῶν, τοὺς ἐπὶ τῇ Συνόδῳ παρεσομένους, καὶ παρὰ πάντων ἐστάλησαν. Ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων καὶ Μοναχῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, καὶ ὁ Πατριάρχης ἐξῆλθε Ταράσιος, καὶ συνέστη ἐκεῖ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἑβδόμη, καὶ ἐκυρώθη, τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ σέβεσθαι, ἀναθέματι δὲ κατεκρίθησαν οἱ τρεῖς οἱ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει προεδρεύσαντες ἐκκλησίας, ὅ τε Ἀναστάσιος, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ Νικήτας· καὶ τόμῳ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ δόξαντα ἐνεγράφησαν. Ἐκ δὲ Νικαίας εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἐνδημήσαντες οἱ τῆς Συνόδου, καὶ ἐν τοῖς Βασιλείοις γενόμενοι, προκαθημένων καὶ τῶν Βασιλευόντων, εἰς ἐπήκοον πάντων τὸν τόμον ἀνέγνωσαν· ὃς αὐτίκα παρὰ τῶν κρατούντων B ἐκυρώθη ὑποσημειωσαμένων αὐτόν, καὶ οὕτω τὰ ἱερὰ ἐκτυπώματα ἐν τοῖς θείοις ναοῖς ἀνεστηλοῦντο, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἅπασαι ἡνοῦντο. Τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς Βασιλίσσης, καὶ τῶν αὐτῇ προσῳκειωμένων τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντο. Ἤδη δὲ τὴν μειρακιώδη παρελάσας ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ εἰς νεανίας τελεῖν ἠργμένος (εἰκοσαέτης γὰρ ἦν) καὶ ὁρῶν ἅπαντα παρὰ τῆς μητρὸς οἰκονομούμενα, καὶ Σταυράκιον Πατρίκιον καὶ Λογοθέτην τὰ πάντα διανύοντα, ἑαυτὸν δὲ μηδενὸς ἀξιούμενον λόγου, ἤχθετο, καὶ μετά τινων τῶν τῆς Συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, ἐμελέτησε τὸν Σταυράκιον τῆς ἀρχῆς καθελεῖν, καὶ ποιήσασθαι ὑπερόριον. Γνωσθέντος δὲ C τοῦ βουλεύματος, τοὺς μὲν τοῦ Βασιλέως θεράποντας τοὺς αὐτῷ συμμετέχοντας τύψασα πάντας καὶ ψιλώσασα τῶν τριχῶν ἡ Βασίλισσα, ἄλλους ἄλλῃ ἐξώρισε. Τοὺς δὲ ἐκ τῆς Συγκλήτου ἀτιμίᾳ περιβαλοῦσα, τοὺς μὲν ἀφορίστους τῶν ἰδίων οἴκων εἶναι ἐκέλευσε, τοὺς δὲ καὶ ὑπερορίους κατεψηφίσατο. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αἰκισαμένη καὶ λοιδορησαμένη, προϊέναι καὶ δημοσιεύειν ἐκώλυσε. Τὰ δὲ στρατεύματα ὀμνύειν ἠνάγκαζε, μὴ δέξασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς αὐταρχίαν, ζώσης αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες ὤμνυον. Οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν οὐχ ὑπεῖξαν, ἀλλὰ καὶ Βασιλέα γινώσκειν εἶπον τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ πρὸ τῆς μητρὸς ἐξ ἀρχῆς ἀναγορευόμενον· καὶ οὕτως αὖθις αὐτὸν ἀθρόον εὐφήμησαν. Ταῦτα ἡ Εἰρήνη D μαθοῦσα, ἔστειλε τὸν Σπαθάριον Ἀλέξιον καὶ Δρουγγάριον τῆς Βίγλας τὸν Μουσελέ, ἵν' αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτῆς μεταθῆται θέλημα. Οἱ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἑαυτῶν συνέσχον ὑπὸ φρουράν, τὸν δὲ Μουσελὲ ἄρχοντα τοῦ θέματος εἵλοντο, καὶ μόνον τὸν Κωνσταντῖνον εὐφήμουν Αὐτοκράτορα. Ἐντεῦθεν ὁρμηθέντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεμάτων, μόνον τὸν Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευσαν Βασιλέα, καὶ ἀθροισθέντες κοινῇ ἐκεῖνον μόνον ἀνεκήρυττον Αὐτοκράτορα. Δείσασα δὲ τὴν τῶν ταγμάτων ὁμόνοιαν ἡ Εἰρήνη, προήγαγε τὸν υἱόν. Ὁ δὲ αὐτίκα τὸν Σταυράκιον αἰκισάμενος, καὶ τοὺς ἐντιμοτέρους τῶν θεραπόντων τῆς μητρὸς ὑπερορίους ἐποίησεν· αὐτὴν δὲ τὴν μητέρα τῶν Βασιλείων E ἐντίμως καταγαγών, εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου ἐδείματο, διάγειν ἐκέλευσε.

ιβ. Καὶ τὰ μὲν οὕτως εἶχεν. Ἐμπρησμοῦ δὲ συμβάντος, ὁ μέγας τρίκλινος τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων, ὁ Θωμαΐτης λεγόμενος, ἔργον γέγονε τοῦ πυρός· ὅτε λέγεται κατεφλέχθαι καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐξηγήσεων τῆς θείας γραφῆς, ἃ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν συνεγράψατο Ἰωάννης, ἐκεῖσε ἀποκείμενα. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων ἐξεστράτευσε, τοῦ Καρδάμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος· μάχης δὲ

προσβολῆς γενομένης, ἀμφοῖν τοῖν ἀντιθέτοιν μεροῖν δειλία ἐνέσκηψε. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μεγαλόπολιν, οἱ δὲ Βούλγαροι εἰς τὰ ἤθη ἑαυτῶν. Ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀράβων ὁρμήσας, οὐδέν τι λόγου ἄξιον ἤνυσε. Παρακληθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς μητρὸς, καὶ τῶν ἐν τέλει τινῶν, αὖθις ἀνάγει ταύτην εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ ἑαυτῷ συνευφημεῖσθαι παραχωρεῖ. Καὶ πάντα μὲν τὰ τῶν Θεμάτων τάγματα ἐδέξαντο τὴν τῆς Εἰρήνης αὖθις ἀνάρρησιν. Οἱ δὲ τοῦ Θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν ἀντέπιπτόν τε καὶ ἐστασίαζον, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν πρώην αὐτῶν, ὡς εἴρηται, στρατηγήσαντα Ἀλέξιον τὸν Μωσηλέ. Ἔφθη γὰρ αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος, καὶ τιμήσας Πατρίκιον, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, φήμης ἐπικρατούσης μέλλειν βασιλεύειν τὸν ἄνδρα. Διὰ τοῦτο τοίνυν, καὶ ὅτι παρὰ τῶν στασιαζόντων ἐπεκαλεῖτο, δείσας ὁ Βασιλεὺς, καθεῖρξεν ἐν τῷ Πραιτωρίῳ αὐτὸν, τύψας πρότερον, καὶ τὴν κόμην περιελών. Τοῦ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγετοῦντος ὁρμήσαντος κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἀσυντάκτως ὁ Βασιλεὺς αὐτῷ ἐπελθὼν ἡττᾶται, καὶ πλῆθος πολὺ στρατευομένων ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν μεγιστάνων πολλούς. Αἱ δὲ στρατιωτικαὶ συντάξεις ἀθροισθεῖσαι κατὰ τὴν Μεγαλόπολιν, ἐβουλεύσαντο βασιλεῦσαι τὸν ἀπὸ Καισάρων Νικηφόρον, τὸν τοῦ Κωνσταντίνου πατράδελφον. Ἀλλὰ τὸ σκέμμα οὐκ ἔλαθε. Διὸ αὐτὸς μὲν ὁ Νικηφόρος ἐξεκόπη τὰ ὄμματα· ὁ δέ γε Χριστοφόρος, καὶ ὁ Νικήτας, ὁ Ἀνθιμός τε καὶ Εὐδόκιμος τῶν γλωσσῶν ὑπέστησαν ἐκτομήν. Ἀλλὰ καὶ τὸν Μωσηλὲ τὸν Ἀλέξιον ὁ Βασιλεὺς ἐξετύφλωσεν, ὑποθήκαις τοῦτο μητρῴαις ἐργασάμενος. Οἱ δὲ τοῦ Θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν τὴν τοῦ Ἀλεξίου μαθόντες τύφλωσιν, τὸν σφέτερον στρατηγὸν ἐποίησαν ἔμφρουρον. Ἦν δ' οὗτος Καμουλιανὸς ὁ Πατρίκιος. Ὡς οὖν ἀνηνέχθη τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, στέλλει κατ' αὐτῶν σὺν δυνάμει Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασήραν, καὶ τὸν Χρυσόχειρα στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων τυγχάνοντα. Καὶ κροτηθέντος πολέμου, πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν, ἡττῶνται δὲ οἱ βασιλικοὶ, καὶ ἄμφω ζωγρηθέντων τῶν στρατηγῶν, οὓς οἱ Ἀρμενιακοὶ αὐτίκα ἐτύφλωσαν. Εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ κρατῶν κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε, καὶ χειροῦται αὐτοὺς, καὶ τοὺς μὲν ἄρχοντας ἀναιρεῖ, τοῖς δὲ λοιποῖς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐπιτίμιον ἔταξε. Χιλίους δὲ τῶν ἐκ τῆς αὐτῶν μητροπόλεως δεσμήσας, καὶ εἰς τὴν Μεγαλόπολιν εἰσαγαγὼν, τὰς ὄψεις τε σφῶν κατεστίξας ἐν γράμμασι, μέλανος ἐγχεομένου τοῖς στίγμασιν· ἔλεγε δὲ ἡ γραφή, Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος· διέσπειρε τούτους ἐν Σικελίᾳ, καὶ νήσοις ἄλλαις. Τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ἀποστέρξας οὗτος ὁ Βασιλεὺς, ἀποκαρῆναι ταύτην ἐξεβιάσατο, συμβουλῇ, ὡς λέγεται, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἵν' ὑπὸ πάντων μισηθείη, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἡ τῆς βασιλείας ἀντιπεριενεχθείη πᾶσα διοίκησις. Κἂν γὰρ συνῴκει τῷ υἱῷ περὶ τὰ ἀνάκτορα, ἀλλ' οὐ συμμετεῖχε τῆς ἐξουσίας, μόνης δέ γε τῆς εὐφημίας, ἐξαισίως δ' ἐνόσει τὸ φίλαρχον. Μεταμφιασαμένης οὖν τῆς τοῦ κρατοῦντος συμβίου, καὶ περιβαλομένης ἀκούσης ἀντὶ τῆς βασιλείου στολῆς μοναζούσης ἄμφια μέλανα, Θεοδότην τινὰ κουβικουλαρίαν ἐκεῖνος ἠγάγετο, Αὐγούσταν στέψας αὐτήν. Εἶτα κατὰ τῶν Ἀράβων ἐπιστρατεύσας, τρόπαιον ἵστησι. Τοῦ μέντοι Καρδάμου, ὃν ὁ λόγος τῶν Βουλγάρων ἐγνώριζεν ἀρχηγὸν, φόρους ἀπαιτοῦντος αὐτῷ τελεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων, καὶ περὶ τούτου διαπεμψαμένου πρὸς τὸν κρατοῦντα, ἢ τὴν Θρᾴκην ἄχρι τῆς πόλεως ἀπειλοῦντος λεΐσασθαι, ἐκεῖνος κόπρον ὑποζυγίων τῷ Βαρβάρῳ ἐπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, Ὅτι γέρων εἶ, καὶ μὴ κοπιάσῃς ἐνταῦθα ἐρχόμενος· ἐγὼ δὲ μᾶλλον ἐλεύσομαι ἐπὶ σέ. Καὶ αὐτίκα τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις, ἄπεισι κατὰ

bellum intulit : levi autem pugna commiſſa, terror utrumque exercitum invaſit. Itaque Imperator in magnam Urbem rediit, Bulgari in ſuas ſedes ſe receperunt. Sed & contra Arabes profectus nihil memorabile geſſit. Matrem, ab ipſa & quibuſdam ex primoribus oratus, in Regiam reduxit, & una ſecum celebrari paſſus eſt. Omnes itaque Provinciarum legiones iteratam Irenes proclamationem admiſerunt, ſolis Armeniacis per ſeditionem adverſantibus, & Alexium Moſelem ducem, ut dictum eſt, priſtinum ſuum accerſentibus, quem Imperator ante revocatum, & Patricii dignitate ornatum apud ſe habebat. Sed quia fama erat Imperaturum eſſe, & quia a ſeditioſis accerſebatur, eumdem ex metu in Prætorianum carcerem conjecit, flagris prius cæſum, comaque detonſa. Principi Bulgarorum Romanam ditionem aggreſſo, Imperator incompoſito agmine obviam profectus vincitur, multis & militibus & proceribus amiſſis. Quamobrem militares ordines in magna urbe congregati, de Nicephoro Cæſare, Conſtantini patruo, ad Imperium evehendo conſilia inierunt. Sed cum illa clam non fuiſſent, Nicephoro ipſi oculi ſunt effoſſi, Chriſtophoro, Nicetæ, Anthimo & Eudocimo linguæ præciſæ. Sunt & Alexio Moſeli de matris conſilio eruti oculi. Cujus excæcatione Armeniaci cognita, Camulianum Patricium, ſuum ducem in cuſtodiam dederunt. Eo ad Imperatorem relato, Conſtantinum Artaſeram & Chryſochirem Buccellariorum ducem cum copiis contra illos mittit. Prælio commiſſo, utrinque multi ceciderunt : ſed Imperatoriis profligatis, ambo duces capti, & ab Armeniacis excæcati ſunt. Poſt ipſe Imperator contra eos proficiſcitur, victoriaque potitus, Proceres occidit, cæteros publicatione bonorum mulctat. Sed mille ex eorum metropoli vinctos in magnam Urbem miſit, eorumque vultus compunxit, atramento litteris infuſo, quæ erant, *Armeniacus inſidiator*, eoſque in Sicilia & aliis inſulis diſperſit. Uxorem Mariam, cum ejus pertæſum eſſet, tonderi coegit de conſilio matris, ut ajunt, ut omnium odiis ab illo ſuſceptis, ſumma rerum denuo ad ipſam rediret. Etſi enim cum filio in Regia degebat, poteſtatis tamen particeps non erat, ſed nominis dumtaxat, cum Imperii cupiditate ſupra modum æſtuaret. Imperator igitur, cum uxor ornatum regium invita cum nigro monaſtico veſtitu commutaſſet, Theodotam quamdam cubiculariam duxit, & auguſtali corona ornavit. Poſt proſpere cum Arabibus dimicavit, & Cardamo Bulgarorum principi, qui per legatos tributa ſibi a Romanis pendi poſtulabat, quod niſi fieret, Thraciam ſe uſque ad Urbem populaturum minabatur, ſtercora jumentorum miſit, additis literis : *Quia ſenex eſſet, ſuperſedendum ei eſſe moleſtia itineris : nam ſeipſum ad eum venturum*. Ac ſtatim Romanis legioni-

Edit. Pariſ. pag. 118.

Irenæ reſtitutio.

Armeniacorum ſeditio compreſſa.

Bulgarica victoria.

Cognatorum Imperatoris & Alexii Moſelis ſupplicia.

Conſtantinus, Maria repudiata, Theodotam uxorem ducit.

pag. 119.

Expeditio Arabica & Bulgarica.

Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ὁ Πάπας Λέων καὶ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς εἰσεδέξατο, καὶ ὑπὸ τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς ἐκυρώθησαν. Τῆς Εἰρήνης δὲ μοναρχησάσης, ὡς λέλεκται, οἱ ἀνδράδελφοι αὐτῆς καθειργμένοι τυγχάνοντες, ἠδυνήθησαν τῇ μεγάλῃ προσφυγεῖν ἐκκλησίᾳ, παρά τινων νεωτεριστῶν εἰς τοῦτο ἀναπεισθέντες. Αἴτιος οὖν ὁ Εὐνοῦχος μέγα τότε παρὰ τῇ Βασιλίσσῃ δυνάμενος, ἀπελθὼν, καὶ πίστεις αὐτοῖς παρασχὼν, ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται, ἐξώργει τῆς ἐκκλησίας αὐτοὺς, καὶ εἰς Ἀθήνας ἀπήχθησαν ὑπερόριοι. Κἀκεῖ διαγόντων αὐτῶν, τινὲς τῶν τῆς Ἑλλάδος προσελθόντες τῷ ἄρχοντι τῶν Σθλαβινῶν ἐθνῶν, διώμνυον αὐτῷ, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ ἕνα προχειρίσασθαι Βασιλέα, καὶ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων. Μηνυθέντος δὲ τούτου τῇ Βασιλίδι, προστάξει ἐκείνης ἀπετυφλώθησαν ἅπαντες. Ὁ δὲ τῶν Φράγγων Ἀρχηγὸς Κάρουλος Βασιλεὺς Ῥωμαίων παρὰ τοῦ Πάπα Λέοντος, ὡς εἴρηται, ἀναγορευθεὶς, πρέσβεις ἔπεμψε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ζητῶν συζευχθῆναι αὐτῇ κατὰ συμβίωσιν γαμικήν. Καὶ οὐδ᾽ ἐκείνῃ τοῦτο ἀβούλητον ἔδοξε, καὶ γέγονεν ἂν, εἰ μὴ ὁ εὐνοῦχος Αἴτιος παραδυναστεύων, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν, εἰς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι τὴν συζυγίαν. Οὗτος γὰρ μέγα δυνάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα Λέοντα ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας διὰ μελέτης πεποίητο, ὃς δὴ Λέων διὰ σπουδῆς τοῦ Αἰτίου μόνος αὐτὸς στρατηγὸς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας προβέβλητο· ὁ δέ γε Αἴτιος τῶν ἑῴων ἦρχε Θεμάτων τοῦ Ὀψικίου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν. Κἀντεῦθεν ὑπερφρονήσας τῶν ἐν τέλει περιεφρόνει, καὶ ἀλαζονικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο. Οἱ δὲ τούτοις ἀχθόμενοι, βούλευμα κατὰ τῆς Βασιλίσσης συνεθέντο, καὶ τὸν Πατρίκιον Νικηφόρον καὶ Γενικὸν Λογοθέτην παραλαβόντες, βαθείας νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν Χαλκῆν, τῆς Βασιλίσσης Εἰρήνης νοσούσης, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τῷ ἐν τοῖς Ἐλευθερίου κειμένης· εἶπον οὖν τοῖς ἐκεῖσε φυλάττουσι, παρὰ τῆς Βασιλίσσης σταλῆναι, ἵνα Βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύσωσιν, ὡς ἂν οὕτω παύσηται ὁ Πατρίκιος Αἴτιος βιαζόμενος αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ σύγγονον προχειρίσασθαι Βασιλέα. Πιστώσαντες οὖν τοῖς ταῦτα λέγουσι Πατρικίοις τῶν περιφανῶν οὖσι, καὶ αὐτοὶ τὸν Νικηφόρον σὺν ἐκείνοις εἰς Βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ οὕτω παραχωρηθέντες, εἰς τὸ μέγα εἰσῆλθον ἀνάκτορον. Εἶτα δὲ αὐτῆς τῆς νυκτὸς ὄχλον ἀθροίσαντες σύγκλυδα, διὰ πάσης τῆς Ἀγορᾶς πρὸ τῆς ἡμέρας τὴν τοῦ Νικηφόρου πεποίηντο ἀναγόρευσιν, καὶ τῷ τῆς Εἰρήνης οἴκῳ, καθ᾽ ὃν διῆγε τότε, φρουρὰν περιέστησαν. Ἡμέρας δὲ ἤδη ἐπιφανείσης, καὶ εἰς τὰ πρὸς ἕω βασίλεια μεταγαγόντες αὐτὴν, καὶ κατακλείσαντες, εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, ἵν᾽ ἐκεῖ ταινιωθείη ὁ Νικηφόρος, καὶ Αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείη, ὃ δὴ καὶ γέγονε.

ιδʹ. Οὕτω τῆς αὐταρχίας ὁ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ δραξάμενος τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ πρὸς τὴν Βασίλισσαν ἧκεν, ὥσπερ ὑπὸ φρουρᾶς, ἄκων προαχθῆναι λέγων εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας. Μηδὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ πρὸς βουλῆς, καὶ θαρρεῖν αὐτὴν ἀναπείθων, ὡς οὐδενὸς ἀτυχήσουσαν, τῶν παρὰ δούλου ὀφειλομένων πρὸς δέσποιναν γίνεσθαι. Ἠξίου δὲ τοὺς βασιλικοὺς ὑποδεῖξαι πάντας αὐτῷ θησαυρούς. Ἡ δὲ, Τὰ κατ᾽ ἐμὲ, φησὶ, πρὸς αὐτὸν ἀναθεμένη Θεῷ, τὴν μὲν ἔκπτωσιν τῆς βασιλείας ἐπιγράφω ταῖς ἁμαρτίαις μου, τὴν δὲ σὴν ἀνάρρησιν λογιζομένη ἀπὸ Θεοῦ, ὡς ἐξ ἐκείνου προβληθέντα σε προσκυνῶ, καὶ ἀξιῶ φι-

næ gubernatoribus, omiſſiſque bellis, pacem cum Francis fecit. Sub Conſtantino porro & Irene, Papa Leo eos etiam Romam admiſit: ſic & Italia univerſa & ipſa Roma ſunt pariti. Irene Monarchiam, ut dictum eſt, adepta, fratres mariti ejus carcere elapſi, in Magnam Eccleſiam confugerant, a quibuſdam novarum rerum ſtudioſis incitati. Aetius igitur Eunuchus, qui multum apud Imperatricem auctoritate valebat, fide impunitatis data, eos Eccleſia eductos Athenas relegavit. Ibi cum agerent, Græci quidam Sclavicarum gentium Principem convenere, omnes ut eos inde educeret, & unum ex eis Imperatorem deſignatum, in urbem Imperatoriam reduceret. Quæ res cum ad Imperatricem delata eſſet, omnibus eruti ſunt oculi. At Francorum dux Carolus, Imperator Romanorum a Papa Leone, ut dictum eſt, appellatus, miſſis ad Irenem legatis nuptias illius ambiit, cum nec illa ab eo conjugio abhorreret: raſque confecta eſſet, niſi Eunuchus Aetius poteſtatis particeps, omnem lapidem, ut ajunt, moviſſet, ne id conjugium perficeretur. Nam cum in Regia multum poſſet, fratrem ſuum Leonem ornare Imperio meditabatur, quem inſigni ſtudio ad Præturam Thraciæ & Macedoniæ ſolum evexerat, cum ipſe Provinciis Opſicii Orientalibus præeſſet. Unde elatus viros honoratos diſpiciebat, & arroganter tractabat. Quod illi ægre ferentes, conſilium contra Imperatricem inierunt, adhibitoque Patricio Nicephoro, generali Logotheta, profunda nocte in Chalcem venerunt, Irene ægrotante, & in ædibus ſuis Eleutherianis decumbente: ac ſatellitibus dixerunt, ſe ab Imperatrice miſſos eſſe, ut Nicephorum Imperatorem deſignarent, ut Patricius Aetius eam cogere deſineret ad fratrem ſuum Imperatorem decernendum. Illi viris Patriciis ob eorum dignitatem fide habita, ipſi etiam una cum illis Nicephorum Imperatorem ſalutarunt, atque ita in Regiam illi admiſſi ſunt. Deinde ea ipſa nocte turba promiſcua collecta, Nicephori deſignationem per totum Forum ante diluculum publicarunt, & Irenes ædibus in quibus tum agebat, cuſtodiam adhibuerunt. Die jam illuceſcente, eam in Orientalem Regiam traductam concluſerunt: poſtea magnam Eccleſiam ſunt ingreſſi, ut ibi Nicephorus diademate ornaretur, & Imperator proclamaretur; idque factum eſt.

XIV. Imperio ſic arrepto NICEPHORUS poſtridie ad Imperatricem venit, quæ a ſatellitibus cuſtodiebatur, ſeque dixit invitum ad id dignitatis faſtigium evectum eſſe, quod ſibi cordi non ſit, eamque bono animo eſſe juſſit, ut quæ nihil non impetratura eſſet, quod dominæ a ſervo præſtari oporteret, & ut imperatorii theſauri omnes ſibi monſtrarentur petiit. Illa reſpondit, *Se res ſuas commendaſſe Deo, & amiſſionem Imperii peccatis ſuis adſcribe-*

Irene affines ſuos excæcat.

Aetius Eunuchus Caroli & Irenes nuptias impedit.

Edit Pariſ. pag. 121.

Nicephorus dolo circumventis ſatellitibus imperio potitur.

NICEPHORUS GENERALIS.

re, illiuſque proclamationem divinitus contigiſſe judicare, ac adorare eum ut a Deo deſignatum, & petere ut ſuæ imbecillitati parceret, ſeque in ædibus ſuis ætatem degere pateretur. Ad hæc ille, ſi nihil ex abſconditis theſauris celaret, ſe & hoc ei conceſſurum, & ſi quid aliud placeret promiſit, eaque de re jusjurandum ab

Irene monaſterio includitur.

ea exegit. Cum illa juraſſet, maximamque pecuniam demonſtraſſet, ſtatim eam in inſulam Principis, in qua Monaſterium Irene ſtruxerat,

Nicephori improbiſſimum ingenium.

Edit. Pariſ. pag. 122.

relegavit. Fuit enim Nicephorus pecuniæ avidiſſimus, avaritia inexplebili, ſummaque perfidia, &, ut ita dicam, omnis improbitatis diverſorium, ac ne ad exiguum quidem tempus benignitatem erga ſubditos ſimulare potuit, ſed ſtatim injuriis implevit omnia: ac ne iis quidem pepercit, quorum opera ad Imperium pervenerat. Nam Triphyllium veneno ſuſtulit, Bardanem Patricium & ducem, cognomento Turcum, ab Orientalibus legionibus ſive volentem ſive nolentem, Imperatorem ſalutatum (nam utrumque fertur) accerſivit, promiſſaque impunitate, factum monachum in inſulam Protam tranſvectum, ubi Monaſterium ſtruxerat, luce privavit, quibuſdam clam miſſis, ut ipſo invito id factum eſſe videretur, mœroremque præ ſe ferens, jurejurando negavit ſe illius facinoris eſſe conſcium. Conſtantinum Irenæ filium aſcivit, ab eoque obſequiis delinito impetravit ut ſibi magnam pecuniam in muro quodam ædificiis obſepto conditam demonſtraret. Cum autem ſe omnibus inviſum eſſe cerneret, veritus ne

Irenes relegatio.

Irenem in propinquo degentem in Imperium reducerent, eam cuſtodibus adhibitis, Leſbum relegavit, ubi præ mœrore mortua eſt. Filium Stauracium hominem odioſiſſi-

Stauracii coronatio.

mum & ſimplicem, neque forma neque prudentia regno digna præditum coronavit. Patriarcha Taraſio prima jejuniorum hebdomade defuncto, inclytus Nicephorus a

Nicephorus Patriarcha.

ſecretis, Dominica Paſchatis communi ſuffragio Patriarcha eſt electus: cui electioni Plato & Theodorus, qui Præfectus ſeu Abbas Studienſis Monaſterii fuerat, ſe oppoſuerunt, quod Nicephorus homo plane laicus Epiſcopatum adeptus eſſet, quamvis id ſæpe acciderat. Eos Imperator urbe pellere in animo habuit; ſed id conſilium non eſt executus. Sunt qui illos crimen illud laicæ conditionis ambitioni ſuæ prætexuiſſe dicant, cum revera ipſis Eccleſiæ dominari, & pontificium Conſtantinopolis Solium conſcendere impenſe cuperent. Imperator filio uxorem daturus, Theo-

Theophano Stauracii uxor.

phanonem Athenienſem, Irenes Imperatricis cognatam, jam viro deſponſam, matrimonio nefarie dirempto, Stauracio conjunxit, cumque colluvio quædam & ſentina omnium vitiorum eſſet, alia atque alia ad ſubditos atterendos comminiſci non deſtitit, quorum pleriſque omiſſis, paucorum mentionem faciam, guſtum duntaxat tamquam de

A σχεθαί μοι τῆς ἀθυμίας, καὶ ἐάσαι διάγειν με ἐν τῷ οἴκῳ μου. Κἀκεῖνος, Εἰ μή τι ἀποκρύψῃς τῶν τεθησαυρισμένων ἐν ἀποκρύφοις, ἔσται σοι καὶ τοῦτο, φησί, καὶ εἴ τι σοι ἐστὶ πρὸς ἀρέσκειαν ἕτερον, καὶ ὅρκον ἐξ αὐτῆς περὶ τούτου ἀπῄτησεν. Ἡ δὲ ὤμοσε, καὶ πλεῖστα ὑπέδειξε. Καὶ ὃς αὐτίκα εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ὑπερώρισεν, ἣ τοῦ Πρίγκιπος ἐπωνόμασται, ἐν ᾗ μονὴν ὑπῆρχε δομησαμένη. Ἦν γὰρ ὁ Νικηφόρος φιλοχρηματώτατος λίαν, ἀπληστότατός τε καὶ ἀπιστότατος, καὶ κακίας ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, καταγώγιον. Καὶ οὐδ' ὑποκριθῆναι πρὸς βραχὺ τέως ἠνέσχετο πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάσης ἀδικίας τὰ πάντα ἐπλήρωσε. Καὶ οὐδὲ τῶν συναραμένων αὐτῷ εἰς τὸ βασιλεῦσαι ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸν

B μὲν Τριφύλλιον φαρμάκῳ ἀνεῖλε· τὸν δὲ Πατρίκιον Βαρδάνην καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀνατολικῶν, ᾧ Τοῦρκος ἦν ἐπίκλησις, ἀναγορευθέντα εἰς Βασιλέα παρὰ τῶν Ἑῴων ταγμάτων, εἴτε θέλοντα, εἴτε ἄκοντα (λέγεται γὰρ ἀμφότερα) εἶτα μεταμεληθέντα, καὶ πίστεις ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ εἰληφότα, μοναχόν τε γενόμενον, καὶ εἰς τὴν νῆσον, τὴν λεγομένην Πρώτην, διαπεραιωθέντα, ὅπου ἦν δειμάμενος μοναστήριον, στείλας κρυφίως τινάς, ὡς δοκεῖν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ πεπρᾶχθαι τὸ ἔργον, ἐστέρησε τοῦ φωτός, καὶ λυπεῖσθαι ἐσχηματίζετο, καὶ ἐξώμνυτο ἀμέθεκτος εἶναι τοῦ τοιούτου τολμήματος. Τὸν δὲ τῆς Εἰρήνης υἱὸν τὸν Κωνσταντῖνον προσελάβετο, καὶ ὑπεποιεῖτο, ἵν' αὐτῷ ὑποδείξῃ κρυπτόμενα χρήματα. Κἀκεῖνος ὑπέδειξεν ἐν τοίχῳ πε-

C ριῳκοδομημένῳ πολλά. Συνεὶς δὲ ὁ Βασιλεὺς Νικηφόρος ἀχθομένους αὐτῷ ἅπαντας, καὶ δείσας μὴ τὴν Εἰρήνην αὖθις ἐγγὺς οὖσαν λαβόντες εἰς τὴν βασιλείαν ἐπαναγάγωσιν, εἰς τὴν Λέσβον αὐτὴν ὑπερόριον ἔθετο, καὶ φρουροὺς ἐπιστήσας αὐτῇ, ἔνθα τῇ λύπῃ καταποθεῖσα, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν. Ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον ὁ Νικηφόρος, εἰδεχθῆ τε λίαν ὄντα καὶ ἀφελῆ, καὶ μήτε εἶδος, μήτε μὴν γενναιότητα, μήτε σύνεσιν ἔχοντα τυραννίδος ἐπαξίαν. Τοῦ μέντοι Πατριάρχου Ταρασίου τὸν βίον μεταλλαχότος κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, Νικηφόρος ὁ ἀοίδιμος ψήφῳ κοινῇ κατὰ τὴν τοῦ Πάσχα κυριακήν, Πατριάρχης ἐχειροτονήθη, Ἀσηκρῆτις τυγχάνων. Πλάτωνος καὶ Θεοδώρου τοῦ γεγονότος ἡγουμένου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς στασιασάντων, διὰ τὴν

D τοῦ μάκαρος ἐκείνου χειροτονίαν, ὅτι ἀθρόως ἐκ λαϊκῶν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προκεχείριστο, καίτοι τούτου πολλάκις πραχθέντος. Οὓς καὶ ἀπελάσαι τῆς πόλεως ὁ Βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, οὐ μὴν καὶ εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἤγαγεν. Εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι σκῆψιν εἶναι τὸ στασιάσαι αὐτοὺς διὰ τὸ ἐκ λαϊκῶν γενέσθαι Πατριάρχην τὸν ἱερὸν Νικηφόρον, τὸ δ' ἀληθὲς αἴτιον φιλαρχίαν εἶναι. Ἠβούλοντο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἐγκρατεῖς αὐτοὶ γενέσθαι, καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβῆναι θρόνου περὶ πλείστου πεποίηντο. Τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ Σταυρακίῳ ἀγαγέσθαι γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς βουληθείς, Θεοφανὼ τὴν Ἀθηναίαν, προσγενῆ τῆς Βασιλίσσης Εἰρήνης οὖσαν, καὶ ἤδη κατηγγυημένην

E ἀνδρί, διαζεύξας αὐτοὺς ἀθέσμως, τῷ Σταυρακίῳ συνέζευξε. Πανσπερμία δὲ παντοδαπῆς κακίας οὗτος τυγχάνων ὁ Αὐτοκράτωρ, οὐ διέλιπεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις εἰς συντριβὴν τῶν ὑπηκόων ἐπινοούμενος. Ὀλίγων δ' ἐπιμνησθήσομαι, τὰ πολλὰ παραλιπών, ἵν' ὡς ἐκ πλήρους πίθου γεῦμα ταῦτα τοῖς τῇ ἱστορίᾳ ἐντυγχάνουσιν ἔσοιτο. Στρατεύεσθαι τοὺς ἀπόρους ἐκ τῶν

Digitized by Google

τῶν Θεμάτων ἐθέσπισε. καὶ παρὰ τῶν ὁμοχώρων ὅπλα τε αὐτοῖς χορηγεῖσθαι καὶ ἀναλώματα, καὶ τὰ τῶν ἀπόρων τέλη τοὺς εὐποροῦντας εἰσπράττεσθαι, ὃ Ἀλληλέγγυον ὠνομάσθη. Ἐπόπτας προὐβάλλετο, ἐπισκήπτων ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια, ἀπαιτεῖσθαι δὲ καὶ ὑπὲρ Χαρτιατικοῦ ἐπὶ τῷ νομίσματι δύο κεράτια. Οἳ καὶ τὰ κρείττω τῶν ἀκινήτων ἐκ τῶν δεσποτῶν ἀφαιρούμενοι, τῷ δημοσίῳ ἀφώριζον. Τούτου καὶ ἡ τοῦ Καπνικοῦ ἐπίθεσις ἐννόημα καὶ αἴτιον, ἐπαχθέντος τοῖς τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ πτωχείων, Γηροκομείων τε καὶ Μοναστηρίων παροίκοις, καὶ παντὶ μήτε γῆν ἔχοντι μήτε τέλος. Καὶ τὸ τοὺς ἐξ ἀπόρων ὅπως δή ποτε εἰς εὐπορίαν μετενεχθέντας χρήματα ἀπαιτεῖσθαι, ὡς εὑρετὰς θησαυρῶν. Καὶ τὸ τοὺς τῶν νηῶν κτήτορας γῆν ὠνεῖσθαι ἀπὸ τοῦ δημοσίου, ἀνθρώπους οὐδ' ὅ, τι ἐστὶ γεωργία γινώσκοντας, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς Θέμασιν οἰκούντων ναυκλήρων ἐγίνετο. Τοῖς δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει νηῶν κτήτορσι προσερρίπτει ἀνὰ δώδεκα λίτρας ἑκάστῳ χρυσίου, ἵνα τόκον καταβάλλωσι τῷ δημοσίῳ, τῶν ἄλλων βαρῶν τῶν τοῖς πλοίοις ἐπικειμένων ἐπέκεινα. Καὶ οὓς δ' ἂν ἔμαθον τῶν ἐμπόρων ἢ ἐργαστηρίων προϊσταμένων πολλὰ εὐπορεῖν, τούτων ἀφῃρεῖτο τὰ χρήματα, πολλοστόν τι μέρος ἐκείνοις ἐῶν, οἷον δὴ καὶ ἐπί τινι πράτῃ κηρίων εἰργάσατο. Μαθὼν γὰρ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον κύριον εἶναι χρημάτων πολλῶν, μεταπέμπεται αὐτόν, καί, Ἐπίθες σου, φησί, τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ μου, ὄμοσον κατ' αὐτῆς, πόσον σοι χρυσίον ἐστί; τοῦ δὲ βιασθέντος τοῦτο ποιῆσαι, καὶ ὀμόσαντος ἑκατὸν ἔχειν λίτρας, ἐνεχθῆναι ταύτας παρεκελεύσατο. Ὡς δὲ ἐκομίσθησαν, Οὐ χρεία σοι τοσούτου, εἶπε, χρυσοῦ. Δέκα γοῦν λίτρας αὐτῷ ἐπιτρέψας λαβεῖν, τὰς λοιπὰς αὐτὸς ᾠκειώσατο, ὁμοδίαιτον αὐτὸν τηνικαῦτα πεποιηκώς, ἐνενήκοντα χρυσίου λιτρῶν τὸ συναριστῆσαι τῷ Βασιλεῖ οὐχ ἑκόντα πριάμενον.

ιε'. Τοιαῦτα πολλὰ ὁ Νικηφόρος κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπινοῶν (ἦν γὰρ πολυμήχανος ἐν τοιούτοις) πᾶσαν αὐτοῖς ἐπήνεγκε κάκωσιν, καὶ ὑπὸ πάντων ἐμεμίσητο. Ὅθεν ἄγνωστός τις ἀνὴρ ξίφος ποτὲ λαβὼν ἐν χεροῖν, εἰσέδραμε τὰ Βασίλεια, ἀνελεῖν τὸν Βασιλέα τοῦτον ζητῶν. Τινῶν δ' ἐπιδραμόντων αὐτῷ, τοὺς μὲν ἔπληξε τῷ ξίφει, αὐτὸς δὲ συσχεθεὶς, καὶ βασάνοις ἐκδοθεὶς, οὐδέν τι κατά τινος ἐξεῖπεν, ἀλλὰ παρακεκόφθαι τὰς φρένας ὑποκριθεὶς, κατάκλειστος γέγονε. Μανιχαίοις δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις Ἀθιγγάνοις ἐν χρησμοῖς τε καὶ οἰωνίσμασι καὶ τελεταῖς ἀπορρήτοις ἐκέχρητο. Κἀντεῦθεν εἰς τὰς χώρας τὰς Ῥωμαϊκὰς εἰσεφθάρησαν, καὶ πολλοὶ τῶν ἀβελτέρων εἰς τὴν πίστιν ὑπ' αὐτῶν διεφθάρησαν. Οἱ δὲ τῆς Ἄγαρ πολλάκις κατὰ Ῥωμαίων ἐπιστρατεύσαντες ἐκάκωσαν τὰς χώρας, εἷλόν τε σὺν ἄλλοις καὶ τὴν τῶν Εὐχαϊτῶν μητρόπολιν. Καὶ οὗτοι μὲν τὰ πρὸς ἀνίσχοντα Ἥλιον ἐλῄζοντο, οἱ δὲ Βούλγαροι τὰ Ἑσπέρια. Ἐπιστρατεῦσαι τοίνυν κατὰ Βουλγάρων ὁ Βασιλεὺς ἐβουλεύσατο· καί τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ συμβουλεύοντος, ἐνδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις τὴν κάκωσιν· Πάντες γὰρ, ἔφη, καταβοῶσιν ἡμῶν, καὶ εἴ τι τῶν ἀπαισίων συμβαίη ἡμῖν, πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει ἡμῶν. Ἐκεῖνος ἔφη, ὡς, ὁ Θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν μου κατὰ τὴν τοῦ Φαραώ· μὴ οὖν ἐκδέχου τι ἀγαθὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρά μου ἐξ ἐ-

A pleno dolio lectoribus præbiturus. Inopes Provinciarum militare juſſit, eiſque a finitimis arma & ſtipendia præberi, & inopum vectigalia exigi a locupletibus, quæ conſtitutio Allelengyon, quod alii pro aliis ſponderent, appellata eſt. Deſignavit & Inſpectores, quibus mandavit ut publica vectigalia augerent, & pro Chartiatico in ſingula nomiſmata binæ ſiliquæ poſcerentur. Illi etiam fundos optimos quoſque dominis ereptos, fiſco aſſignarunt. Hujus inventum peſſimum eſt etiam Capnici impoſitio, Parœcis Eccleſiarum, Monaſteriorum, earumque ædium in quibus vel pauperes vel ſenes alebantur, mandati, & cuivis eo- B rum qui neque fundos neque reditus habebant. Ab iis etiam qui quomodocumque a pauperibus divites evaſerant, tamquam theſauros repetiſſent, pecuniam exigi juſſit. Naucleros agros emere a publico coegit, homines vel quid eſſet agricultura ignorantes, idque ad Provinciales naucleros pertinuit. Qui autem Conſtantinopoli degebant, ſinguli duodenas auri libras fiſco pro uſura penſitabant, ultra cætera onera quæ navibus incumbebant. Præterea quos vel mercatores vel officinarum magiſtros pecunioſos eſſe norat, iis, maxima parte adempta, perexiguum quiddam relinquebat, ut cuidam cereorum venditori fecit, quem cum magnæ pecu- C niæ dominum eſſe cognoviſſet, acceſſitum, manu illius ſuo capiti impoſita, juratum dicere coegit, quantum auri haberet? Illo centum libras affirmante, ut eas afferret hominem hortatus eſt. Iis allatis, *Non tibi opus eſt*, inquit, *tanto auro*: & decem libris illi relictis, ipſa reliquas ſibi vendicavit, eumque ſuæ menſæ adhibuit, unum imperatorium prandium ac libris auri non ſponte mercatum.

XV. Hujuſmodi multis rationibus excogitatis Nicephorus, ad quas ſolertiſſimo erat ingenio, ſubditos omnes afflixit, omnibus odio fuit. Quam ob rem vir quidam ignotus ſtricto gladio D in Regiam ad eum occidendum accurrit, concurſuque facto, quoſdam enſe percuſſit, comprehenſus & quæſtionibus adhibitis, nihil de quoquam protulit, ſimulataque inſania incluſus eſt. Nicephorus Manichæis, & iis qui Athingani vocantur, in oraculis auguriis & arcanis magicis uſus eſt. Unde in Romanis Provinciis diſperſum id hominum genus, multorum ſimplicium fidem corrupit. Agareni ſub eo Romanis Provinciis, crebris expeditionibus, multas clades intulerunt, ac præter cætera, etiam Euchaitorum metropolim ceperunt. Ac illi Orientem populati ſunt, Bulgari Occidentem. Impe- E rator igitur quum bellum adverſus Bulgaros ſuſcipere decreviſſet, & quidam ex ejus intimis ei ſuaſiſſet, ut ſubditos clementius tractaret, *Nam omnes*, inquit *contra nos vociferantur: & ſi quid adverſi nobis acciderit, omnes caſu noſtro lætabuntur*. Reſpondit ille: *Deus cor meum quemadmodum Pharaonis induravit. Ne quid igitur a me bonum iis even-*

Lteza xv. Nicephori ſordes, rapacitas & exactiones. *Edit. Pariſ. pag. 123.*

Prandium Imperatoris XC. libris auri emptum.

Manichæi & Athingani.

pag. 124.

Agarenorum incurſiones.

LIBER XV. Expeditio Bulgarica.

turum expectats, qui in manu mea ſunt. Accerſitis igitur undique legionibus, in Bulgariam profectus, Crumo genti imperante, principio ſecunda fortuna uſus eſt, ut & aulam illius caperet (ſic enim Bulgari ſui Principis habitationem appellabant) & conclavibus ut ſuis ſigilla imprimeret, & multos ſuorum ob ſpoliorum rapinam mulctaret. Crumo autem fractis animis ſupplicante ut genti parceret, & quibus ipſe vellet conditionibus pacem daret, ſucceſſu elatus nullas conditiones admiſit. Crumus igitur deſperatis rebus, ſibi jam de ipſa vita dimicandum ratus, coactis ſuis copiis, eaſque cohortatus, caſtra Romanorum nocte invadit, omnibus ſine excubiis dormientibus: (neque enim in tanta deſperatione umquam auſuros ſecum Barbaros congredi putabant, ſtatim in tabernaculum Imperatoris facto impetu Nicephorus occiſus eſt: quo autem pacto, ignoratur. Fertur enim a ſuis ex odio per inſidias interfectus, ſive cædem hominis peſtilentis auſpicatis, ſive a Barbaris inchoatam exſecutis. Eſt & Stauracius inter humerum dextrum & jugulum vulneratus, cæſique ſunt multi viri excellentes, multi magiſtratibus præditi, multi duces & dignitatibus illuſtres: gregarii vero milites, Imperatorii comites, aliique Miniſtri innumerabiles. Direptum eſt univerſum Imperatoris inſtrumentum, & totum Romanorum vallum. Barbari magnis opibus ſunt potiti, multis armis equiſque plurimis. Stauracius ægre evaſit, & alii quos nox texit, in dumetis, paludibus, & aliis ejuſmodi locis latitantibus. Crumus

Edit Pariſ. pag. 125.

Nicephori caput amputatum, per aliquot dies crucibus ſuffixum, ſpectandum præbuit, & rei bene geſtæ pompam celebravit. Deinde oſſe verticis reſecto, cute direpta, capite argento inducto pro calice uſus eſt, infuſoque vino ſuis ex eo propinavit.

Crumus Bulgarus Nicephori calva pro poculo utitur.

Romanorum interitu & Imperatoris cæde Byzantii nunciata, luctus ubique magnus fuit, cæſorum neceſſariis ejulantibus. Calamitatem tamen levabat Imperatoris interitus, quo omnes lætabantur. Regnavit homo peſſimus annos IX.

STAURACIUS.

XVI. Nicephorus uti vir peſſimus fuerat, ita turpiſſime periit. STAURACIUS autem vulneratus, Adrianopolim perveniit, ubi Magiſtratuum quorumdam ſtudio Imperator eſt ſalutatus, & ex vulnere male affectus, magnam Urbem ingreſſus, Michaeli Curopalatæ cognomento Rangabe, cui ſoror ejus Procopia nupta erat, inſidias ſtruxit, Imperium ſuæ conjugi relicturus. Cæterum Senatus Stauracii conſilio cognito, reliquiis legionum convocatis, Michaelem Curopalatem ſub diluculum Imperatorem dixit. Stauracius autem ſtatim detonſa coma, monachi habitum ſumpſit.

Stauracius fit monachus.

MICHAEL RANCABE.

XVII. MICHAEL ubi diluxit, magnam Eccleſiam ingreſſus, a Patriarcha Nicephoro Imperatorio

A μου. Συναθροίσας οὖν τὰ τάγματα πάντοθεν, καὶ εἰς Βουλγαρίαν παραγενόμενος, τοῦ Κρούμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, τὸ μὲν πρῶτον εὐτύχησεν, ὥστε καὶ τὴν τοῦ Κρούμου παρειληφέναι αὐλὴν (οὕτω γὰρ τὴν τῶν σφῶν ἀρχηγῶν οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν κατοίκησιν) καὶ τοῖς ἐκείνου ταμείοις σφραγῖδας ἐπιβαλεῖν, ὡς ἤδη γενομένοις αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων διὰ σκύλων ἁρπαγὴν τιμωρήσασθαι. Τοῦ δὲ Κρούμου ἀποδεδειλιακότος, καὶ ἱκετεύοντος φείσασθαι τοῦ ἔθνους, καὶ ἐφ' οἷς ἂν βούλοιτο συνθήκαις σπείσασθαι αὐτῷ, ὀγκωθεὶς ἐκεῖνος τῷ εὐτυχήματι, τὰς σπονδὰς οὐ προσήκατο. Ἀπογνοὺς οὖν ὁ Κροῦμος, καὶ τὸν περὶ ψυχῆς ἤδη λογιζόμενος θέειν, τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις συναγαγὼν, καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παραθήξας αὐτοὺς, ἐπέθετο νυκτὸς ἔτι οὔσης κατὰ τῆς τῶν Ῥωμαίων παρεμβολῆς, ἀφυλάκτως κοιμωμένων ἁπάντων (μὴ γὰρ ἄν ποτε τολμῆσαι συμμῖξαι αὐτοῖς τοὺς Βαρβάρους ἐξ ἀπονοίας πολλοῦ ᾤοντο) καὶ αὐτίκα κατὰ τῆς βασιλείου σκηνῆς ὡρμήκεσαν, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Νικηφόρος, τὸ δ' ὅπως, ἠγνόηται. Λέγεται δὲ καὶ παρὰ τῶν οἰκείων ἀναιρεθῆναι ἐπιθεμένων αὐτῷ διὰ μῖσος, καὶ ἢ προεργασαμένων τὴν ἐκείνου σφαγὴν, ἢ τῶν μὲν Βαρβάρων προκαταρξαμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπεξεργασαμένων τὸν φόνον τὸν τοῦ ἀλάστορος. Τιτρώσκεται δὲ καὶ ὁ Σταυράκιος μεταξὺ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ τένοντος, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ μὲν τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, τῶν ἐν τέλει, τῶν ἐν στρατηγίαις, τῶν ἐν ἀξιώμασι· τῶν δ' ἄλλως στρατευομένων, καὶ τῶν τῆς βασιλικῆς ὑπουργίας, καὶ τῶν λοιπῶν θεραπόντων οὐδ' ἀριθμητοί. Διαρπάζεται δὲ ξύμπασα ἡ τοῦ Βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ ἅπαν τὸ τῶν Ῥωμαίων χαράκωμα, καὶ περιγίνεται τοῖς βαρβάροις καὶ πλοῦτος συχνὸς, καὶ ὅπλα πολλὰ, καὶ ἵπποι μυρίοι. Μόλις γοῦν ὁ Σταυράκιος περισώζεται, καὶ ὅσους ἡ νὺξ παρέσχε λαθεῖν λόχμας ὑποδῦσι, καὶ ἕλη, καὶ τοιαῦτά τινα. Τὸν δὲ τοῦ Βασιλέως Νικηφόρου νεκρὸν λαβὼν ὁ Κροῦμος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμὼν, ἐφ' ἡμέρας μέν τινας ἐφ' ὕψους ἀνεσταύρωσε, θεατρίζων ταύτην, καὶ ἐμπομπεύων τῷ κατορθώματι. Εἶτα τὸ τῆς κορυφῆς ὀστοῦν ἀποδιελὼν, καὶ γυμνώσας τοῦ δέρματος, ἀργύρῳ τε περιδύσας, ὡς κύλικι τούτῳ ἐχρῆτο. Οἶνον τ' ἐγχέων αὐτῷ, πίνειν ἐδίδου τοῖς ὑπ' αὐτόν. Ἀγγελθέντος δ' ἐν Βυζαντίῳ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου, καὶ τῆς τοῦ Βασιλέως σφαγῆς, θρῆνος μὲν ἦν πανταχόσε πολὺς, καὶ ὠλόλυζον οἱ τοῖς ἀνῃρημένοις προσήκοντες· κουφισμὸν δ' ἐποίει τῆς συμφορᾶς ἡ τοῦ κρατοῦντος ἀπώλεια, ἐφηδομένων πάντων αὐτῇ. Ἐβασίλευσε δὲ ὁ κάκιστος ἔτη ἐννέα.

ιϛʹ. Ὁ μὲν οὖν Νικηφόρος κάκιστος γεγονὼς ἀπώλετο κάκιστα. Ὁ δέ γε ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΣ πεπληγμένος φυγὼν, εἰς Ἀδριανούπολιν διασώζεται, ἔνθα καὶ αὐτὸς ἀνερρήθη Αὐτοκράτωρ, τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐνίων σπουδῇ· καὶ κακῶς ἐκ τοῦ τραύματος διακείμενος, εἰς τὴν Μεγαλόπολιν εἰσελήλυθεν. Ἐπιβουλεύει δὲ τῷ Κουροπαλάτῃ Μιχαὴλ, ᾧ Ῥαγγαβὲ τὸ ἐπώνυμον, γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι, ἐπὶ Προκοπίᾳ τῇ ἀδελφῇ βουλόμενος τὴν βασιλείαν τῇ ἑαυτοῦ συμβίῳ καταλιπεῖν. Γνόντες δὲ τὴν τοῦ Σταυρακίου μελέτην οἱ τῆς Συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τῶν ταγμάτων ἀθροίσαντες, κατ' ὄρθρον ἤδη τῆς νυκτὸς οὔσης ἀναγορεύουσι τὸν Κουροπαλάτην Μιχαὴλ Αὐτοκράτορα. Καὶ αὐτίκα τὴν κόμην κειράμενος ὁ Σταυράκιος, περιβολὴν μοναχικὴν ἑαυτῷ περιέθετο.

ιζʹ. Ὁ δὲ ΜΙΧΑΗΛ μεθ' ἡμέραν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παραγενόμενος, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Νικη-

Digitized by Google

φόρῳ ταινίᾳ τῷ βασιλικῷ διαδήματι, ἀπαιτηθεὶς παρ' αὐτοῦ τὴν ἔγγραφον ἐπαγγελίαν τοῦ μήτι παρακινῆσαι τῶν τῆς ἐκκλησίας θεσμῶν, μηδ' ἐν αἵμασι χρανθῆναι Χριστιανῶν. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας, καὶ τὴν τοῦ βίου κοινωνὸν Προκοπίαν Αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσέ τε, καὶ ἔστεψε, εὐσεβὴς τυγχάνων, καὶ τὴν γνώμην ἐλευθέριος. Τούς τε πρὸς τοῦ Νικηφόρου ἠδικημένους, καὶ τὰς συζύγους τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων στρατιωτῶν παρεμυθήσατο χρημάτων διανομαῖς. Καὶ τὴν γαμετὴν δὲ Σταυρακίου Θεοφανὼ καρεῖσαν τὴν κόμην, καὶ μέλαιναν ἐνδυσαμένην στολὴν, χρήμασι πολλοῖς ἐδωρήσατο, καὶ οἴκους εἰς κατοικίαν αὐτῇ προσαπένειμεν, οὓς εἰς μονάζουσαν ἐκείνη μετεποίησε καταγώγιον, ἔνθα καὶ ὁ Σταυράκιος τέθαπται, θανὼν ἐκ τῆς πληγῆς, ἣν ὁ λόγος ἐδήλωσε, δύο μῆνας αὐταρχήσας μόνους ἐπὶ ἡμέρας ἕξ. Ἥτις μονὴ ἐξ ἐκείνου ἐκλήθη τοῦ Σταυρακίου ὀνομασμένη, βαρβαριζομένου δὲ τοῦ ὀνόματος παρὰ τοῦ συρφετώδους ὄχλου λέγεται τὰ Βρακᾶ, παρά τινων δὲ τὴν ἀληθῆ κλῆσιν ἀγνοησάντων, μεταγόντων δὲ ταύτην ἐνθέως πρὸς τὸ Ἑλληνικώτερον, ὀνομάζεται τὰ Ἑβραϊκά. Καθειργμένους δ' εὑρὼν τοὺς τῆς μονῆς τῶν Στουδίου ἡγεμονεύσαντας, τὸν Πλάτωνα λέγω καὶ τὸν Θεόδωρον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τούτου ὁμαίμονα Ἰωσὴφ τὸν τῆς Θεσσαλονίκης Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τῶν τῆς εἰρημένης μονῆς μοναχῶν τοὺς ἐλλογιμωτέρους, ὡς μὴ κοινωνοῦντας, καθάπερ ἱστόρηται, τῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐσπούδασεν ἑνῶσαι αὐτοὺς, καὶ μέντοι καὶ ἥνωσε. Καὶ τὸν υἱὸν δὲ Θεοφύλακτον ὁ Βασιλεὺς ὕπατος τῆς βασιλικῆς ἠξίωσε κλήσεως, καὶ ἐκ χειρὸς τοῦ Πατριάρχου τὸ διάδημα περιέθετο. Εἶτα κατὰ Βουλγάρων λῃζομένων τὰς Θρᾳκῴας μοίρας ἐκστρατεύσας, στασιάσαντα κατ' αὐτοῦ τῶν ταγμάτων τινὰ, ὡς καὶ εἰς ὕβρεις χωρῆσαι κατὰ τὸ προφανὲς, λόγοις μειλιχίοις καὶ δώροις φιλοτίμοις κατεύνασε, καὶ εἰς τὰ βασίλεια ἐπανέζευξεν. Ἀνακαινίσαι δὲ ζητούντων πολλῶν τὴν κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων μανίαν, τινὰς συλλαβὼν, καὶ μετρίως τούτους αἰκισάμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς κατέπτηξε, καὶ παύσασθαι παρεσκεύασε. Μοναχὸν δέ τινα εὐλαβείας τάχα σχῆμα ἐνδεικνύμενον ἀφρόνως, εἰκόνα τῆς Θεομήτορος ἀποξέσαντα, τῆς γλώσσης ἀφείλετο. Τῶν δὲ Ἀγαρηνῶν τὴν ἑῴαν αὖθις λῃζομένων, ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὁ Ἀρμένιος Λέων τούτοις συμβαλὼν, ἀνεῖλέ τε περὶ δισχιλίους, καὶ ἵππους καὶ ὅπλα ἐξ αὐτῶν εἰς πλῆθος ἐλαφυραγώγησε. Κροῦμος δὲ ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν Βασιλέα, εἰρήνην ζητῶν ἐπὶ συνθήκαις, ταῖς ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Ἀδραμυττηνοῦ, καὶ Γερμανοῦ Πατριάρχου. Καὶ εἰ μὲν οὕτω τὴν εἰρήνην ὁ Αὐτοκράτωρ αἱρήσεται, ἐπεὶ δὲ κατὰ Μεσημβρείας χωρῆσαι, καὶ τοῦ τῶν Χριστιανῶν ὀλέθρου αἴτιον εἶναι, τὸν μὴ τὴν εἰρήνην αἱρούμενον. Ἀλλὰ συμβουλῇ τῶν περὶ αὐτὸν τὰς σπονδὰς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἐκείναις ὁ Βασιλεὺς οὐ προσήκατο, καὶ ὁ Κροῦμος κατὰ Μεσημβρείας ἐχώρησεν, ἑλεπόλεις ἐπαγόμενος. Ἄραψ γάρ τις μηχανικὸς, καὶ περὶ ταύτας δεξιὸς, προσῆλθε τῷ Νικηφόρῳ ποτὲ, καὶ τῷ θείῳ Βαπτίσματι τελεσθεὶς, μὴ τυχὼν δὲ προνοίας ἀξιολόγου διὰ τὴν ἐκείνου γλισχρότητα, εἶτα καὶ ἐπεγκαλέσας ἐκείνῳ διὰ τὸ ἀπρονόητον, ἐτύφθη σφοδρότατα. Ἐξ ἀπονοίας οὖν τοῖς Βουλγάροις προσκεχωρήκει, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσαν οἱ Βάρβαροι μηχανὴν ἐργάζεσθαι μεμαθήκασιν. Οὕτως οὖν εὐπορήσαντες ἑλεπόλεων, οὐκ ἐχρόνισαν εἰς τὴν τοῦ κατὰ Μεσημβρείαν ἄστεος πόρθησιν. Τοῦ δὲ Βασιλέως τὸν Πατριάρχην μετακαλεσαμένου καὶ τῶν Ἀρχιερέων τινὰς, καὶ προθυμένου

A diademate eſt ornatus, poſtulato prius ſcripto quo promitteret ſe nulla Eccleſiæ inſtituta violaturum, neque Chriſtianorum ſanguine manus contaminaturum eſſe. Poſt dies aliquot Procopiam uxorem Auguſtam ſalutavit & coronavit: vir pius atque ingenui animi. Eos quibus a Nicephoro factæ erant injuriæ, & militum bello cæſorum uxores pecuniæ diſtributione conſolatus eſt. Theophanonem Stauracii conjugem, quæ tonſa coma nigram ſtolam induerat, magna pecunia donavit, ædibus ei ad habitandum aſſignatis, quas illa in Monaſterium convertit, quod a Stauracio ibi ſepulto nomen eſt ſortitum. Nam ea vulnere, quod ſupra memoravimus, B deceſſit, cum duos duntaxat menſes & ſex dies imperaſſet. Id Monaſterium appellatione corrupta vulgo Braca dicitur, & a nonnullis qui vocem ad Græcam formam detorquere conantur, originis ejus ignari, Hebraica. Cum autem Studienſis Monaſterii moderatores, Platonem & Theodorum, & fratrem ejus etiam Joſephum Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, ejuſdemque Monaſterii Monachos inſigniores in carcerem conjectos reperiſſet, propterea quod cum Patriarcha & Eccleſia non conſentirent, ut ſupra dictum eſt, operam dedit ut eos in concordiam redigeret, idque perfecit. Fi- C lium Theophylactum Imperatorio nomine dignatus eſt, & a Patriarcha diademate ornandum curavit. Poſt expeditione contra Bulgaros ſuſcepta, qui Thraciam populabantur, quibuſdam legionibus ſeditioſis, a quibus aperte maledictis inceſſebatur, benignis alloquiis & liberalitate placatis, in Regiam reverſus eſt. Cum multi inſaniam contra venerabiles imagines renovare ſtuderent, quibuſdam comprehenſis & mediocriter mulctatis, cæteros a ſimili conatu deterruit, & Monacho cuidam qui oſtentandæ forſitan pietatis ergo, Deiparæ imaginem abraſerat, linguam præcidit. Agarenis autem rurſus Orientem vaſtantibus, D Orientalium dux Leo Armenius commiſſo prælio, ad duo millia cecidit, multis equis & ſpoliis potitus. Crumus porro Bulgarorum Princeps legatos ad Imperatorem miſit, pacem iis conditionibus petens, quæ ſub Theodoſio Adramytteno & Patriarcha Germano conceſſæ eſſent. Quod ſi pacem repudiaret, ſe Meſembriam invaſurum minabatur, eumque qui bellum maluiſſet, exitii Chriſtianorum auctorem fore aſſerebat. Eas conditiones cum Michael de conſilio ſuorum renuiſſet, Crumus Meſembriam invaſit, machinis ad expugnationem urbis adductis. Nam Arabs E quidam ſolers mechanicus, cum ſe ad Nicephorum aliquando contuliſſet, & ſacro Baptiſmate initiatus, ob Nicephori ſordes pro dignitate non tractaretur, deque ſui neglectu conqueſtus acerrime vapulaſſet, ex deſperatione ſe ad Bulgaros contulit, a quo Barbari omnis generis machinas fabricari didicerunt: quibus abunde inſtructi, vaſtationem Meſembriæ non cunctanter ſunt aggreſſi. Imperator autem cum Patriarcha & primorum Sacerdotum

LIBER XV.

Michael fidem ſuam Patriarchæ obſtringit.

Michaelis benignitas.

Stauracii monaſterium.

Edit. Pariſ. pag. 126.

Expeditio Bulgarica.

Leo Armenius Agarenos vincit.

Bulgari Meſembriam occupant.

Digitized by Google

LIBER XV.

quibuſdam deliberationem de pace Bulgarica & transfugis quibuſdam Crumo tradendis propoſuiſſet, (nam id etiam inter cætera Barbarus poſtularet) Patriarcha & Sacerdotes præſtare cenſuerunt, transfugis traditis, paucos male tractari, quam turbas innumerabiles. Sed Senatores aulici & Theodorus Studites pace repudiata ſupplices tradendos eſſe negaverunt. Quæ res paci Bulgaricæ impedimento fuit. Nam Imperator hic ingenio leni & fide recta præditus fuit; ſed ad res gerendas tardior, facile ſecutus quocumque a Proceribus duceretur.

Edit. Pariſ. pag. 127.

Cometa.

XVIII. Tum ſtellæ crinita apparuit, quæ varias formas exprimebat, quarum una fuiſſe fertur etiam hominis ſine capite. Bulgari autem Meſembria potiti, cum multa alia ibi repererunt, tum ignis Græci non parum. Cum vero Imperator e quibuſdam captivis didiciſſet, velle Crumum Thraciam populari, Urbem egreſſus eſt. Barbarus igitur omiſſis ſuis conatibus, multiſque ſuorum amiſſis receſſit: & Imperator Romanis copiis undique accerſitis rurſus in Thraciam abiit, etiam Auguſta ad Cedoctum uſque comitante: quod milites ægre ferentes, Imperatori convitiabantur. Deinde illa domum rediit, Michael vero Thraciam obiit, neque quicquam duce dignum, aut hoſtibus fraudi futurum egit, fueruntque legiones provincialibus non minus prædæ quam Barbari. Sed & Crumus ſuis ſedibus relictis, caſtra e regione Imperatorii exercitus poſuit, commiſſaque pugna Romani ſuccubuerunt, ducis Orientalium copiarum Leonis Armenii culpa, qui Imperii cupidus, Michaelem apud exercitum initio pugnæ ut effeminatum & rei bellicæ imperitum calumniatus, ſuas legiones ſe ſequi juſſit, deſertiſque ordinibus fugam cepit; id quod alios quoque in fugam vertit, adeo ut Crumus id non crederet ob abſurditatem, & inſidias eſſe ratus, ſuos contineret. Ut autem Romanos temere effuſeque fugere vidit, tunc ſuis inſequi juſſis, maximam cædem militum & ducum edidit, Imperatore vix cum paucis Conſtantinopolim elapſo, vallum & tabernaculum imperatorium a Barbaris direptum. Ea eo ſumpta fiducia Leo, conſiliorum ſuorum conſcios in reliquias legionum dimiſit, qui dicerent, Romanos ea inſcitia Imperatorum vinci, & res ſtrenuum virum poſtulare, qualis ſit Leo dux Orientalium. Itaque milites ad ſeditionem concitavit, ut & Michaeli maledicerent, & Leonem, ejus tabernaculum circumſtantes, Imperatorem ſalutarent. Illum vero ſimulate detrectantem, ac deprecantem ſcilicet Imperium, Michael Balbus Tribunus, ſtricto gladio, monitis etiam cæteris conjuratis ut idem facerent, adigit, ut invitus nimirum Imperii titulum admitteret. Quibus nuntiatis Michael, neque ad reſiſtendum ſe paravit, neque de Imperio vindicando cogitavit, ſed poteſtatis inſignia ſtatim

Romani cæduntur a Bulgaris.

Leo Armenius per ſeditionem Imperator factus, Michaelem in ordinem cogit.

pag. 128.

A βουλὴν περὶ τῶν μετὰ Βουλγάρων σπονδῶν, καὶ εἰ χρὴ ἐκδοῦναι τῷ Κρούμῳ τοὺς ἐκεῖθεν Ῥωμαίοις προσπεφευγότας (καὶ τοῦτο γὰρ πρὸς ἄλλοις ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς ἐζήτει ὁ Βάρβαρος) ὁ μὲν Πατριάρχης καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς συνεβούλευον ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας, ἄμεινον εἶναι παθεῖν κρίνοντες μετρίους τινὰς, ἢ πλήθη πάμπολλα ἀνάριθμα. Οἱ δὲ περὶ τὸν Βασιλέα καὶ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος τὰς σπονδὰς ἀπηγόρευον, λέγοντες μὴ δεῖν ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας. Αἱ μὲν οὖν πρὸς Βουλγάρους σπονδαὶ ἐντεῦθεν κεκώλυνται. Ἦν γὰρ ὁ Αὐτοκράτωρ οὗτος τὸν μὲν τρόπον χρηστὸς, καὶ τὴν πίστιν ὀρθὸς, περὶ δὲ πραγμάτων οἰκονομίαν νωθὴς, καὶ τοῖς ὑπερέχουσι τῶν ἀρχόντων ὅποι ἂν ἄγοιτο ῥαδίως ἀγόμενος.

B ιη'. Κομήτης δὲ ἀστὴρ ἐφάνη τότε σχηματισθεὶς εἰς εἴδη διάφορα, ὧν καὶ ἓν λέγεται εἶναι καὶ ἀνθρώπου σχῆμα χωρὶς κεφαλῆς. Οἱ Βούλγαροι μέντοι τῆς Μεσημβρίας κρατήσαντες, πολλὰ ἐν ταύτῃ εὑρήκασι, μετὰ τῶν ἄλλων δὲ καὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς οὐκ ἐλάχιστον. Αἰχμαλώτων δ' ἐπανελθόντων τινῶν, μαθὼν ἐκ τούτων ὁ Βασιλεὺς, βούλεσθαι τὸν Κροῦμον τὴν Θρᾴκην λῄσασθαι, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. Ὅθεν οὐδὲν ὧν ἐμελέτα δράσας ὁ Βάρβαρος, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, ὑπενόστησε· καὶ ὁ Βασιλεὺς τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις πάντοθεν συναθροίσας, εἰς Θρᾴκην αὖθις ἐξῆλθε, συνεπομένης αὐτῷ καὶ τῆς Αὐγούστης ἄχρι τῆς Κεδέκτου. Ὅθεν δυσχεράναν τὸ στρατιωτικὸν, ἐλοιδορεῖτο τῷ Αὐτοκράτορι· εἶτα ἡ μὲν Αὐγοῦστα ἐπανελήλυθεν. Ὁ
C δὲ Μιχαὴλ περιεπόλει τὴν Θρᾴκην, μηδέν τι πράττων στρατηγικὸν, ἤ τι κατὰ τῶν ἐναντίων οἰκονομούμενος· καὶ ὑπὸ τοῖς τῆς χώρας οἰκήτορσι τὰ στρατεύματα οὐχ ἧττον τῶν Βαρβάρων εἰς προνομήν. Καὶ ὁ Κροῦμος δὲ τῶν οἰκείων ἀπάρας ἠθῶν, τοῖς βασιλικοῖς παρεστρατοπεδεύσατο τάγμασι. Μάχης οὖν συγκροτηθείσης ἡττῶνται Ῥωμαῖοι, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀνατολικῶν αἰτίου τῆς ἥττης γεγενημένου Λέοντος τοῦ ἐξ Ἀρμενίων. Οὗτος γὰρ τῆς Βασιλείας ἐρῶν, καὶ πρὸς τὴν στρατιὰν διαβάλλων τὸν Μιχαὴλ, ὡς ἄνανδρόν τι καὶ ἀστρατήγητον, ἄρτι τοῦ πολέμου συγκροτηθέντος, τὰ ὑπ' αὐτὸν τάγματα ἕπεσθαι οἱ ἐγκελευσάμενος, λειποτακτήσας ἀπέσχε φυγῆς. Τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, ὥστε τὸν Κροῦμον μὲν δὴ πι-
D στεύειν τῷ γινομένῳ διὰ τὸ λίαν παράλογον, ἀλλὰ δόλον ὑπονοεῖσθαι τοῦτο, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἐπισχεῖν. Ὡς δὲ ἑώρα τοὺς Ῥωμαίους φεύγοντας ἀκόσμως καὶ ἀτάκτως, τότε τοῖς οἰκείοις διώκειν ἐγκελευσάμενος, φόνον πλεῖστον εἰργάσατο στρατιωτῶν τε καὶ στρατηγῶν. Μόλις δ' ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντίνου μετ' ὀλίγων τινῶν φυγῇ διασώζεται, τοῦ χάρακος καὶ τῆς σκηνῆς τῆς βασιλικῆς γεγονότων τοῖς Βαρβάροις διάρπαγμα. Ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἀδείας δραξάμενος, καὶ τοὺς κοινωνοὺς τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ διασπείρας εἰς τὰ περιλειφθέντα τῶν στρατευμάτων λέγοντας ἐξ ἀφυΐας τῶν κρατούντων ἡττᾶσθαι Ῥωμαίους, καὶ δεῖσθαι τὰ πράγματα γενναίου ἀνδρὸς, οἷος ὁ τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγὸς Λέων ἐστὶν, εἰς στάσιν τοὺς στρατιώτας ἠρέθισε· καὶ τὸν μὲν Βασιλέα κακῶς ἔλεγον, τὸν
E Λέοντα δὲ βασιλικῆς εὐφημίας ἠξίουν, τὴν ἐκείνου περιστάντες σκηνήν. Ἀκκιζομένου δ' αὐτοῦ, καὶ παραιτουμένου δῆθεν τὴν αὐταρχίαν, ὁ Τραυλὸς Μιχαὴλ τάγματος ἄρχων, τὸ ξίφος σπασάμενος, ὅτῳ δὴ καὶ ἄλλοις τοῦτο ὑποθέμενος τῆς συνωμοσίας μετέχουσι, πείθουσι, τάχα καὶ ἄκοντα τὸν Λέοντα τὴν ἀνάρρησιν δέξασθαι. Ὡς οὖν ἠγγέλη ταῦτα τῷ Μιχαὴλ, οὔτε πρὸς ἀντικατάστασιν ὥρμησεν, οὔτε τῆς βασιλείας ἀντιποιεῖσθαι ἐδοκίμασεν, ἀλλ' εὐθὺς τὰ τῆς βασιλείας παράσημα τῷ Λέοντι ἐξαπέστειλεν. Ἐλθόντος δ' ἐκείνου εἰς τὴν

Βασίλεια, ὁ Μιχαὴλ ἅμα τῇ συζύγῳ καὶ τοῖς παισὶ πρὸς τὸν ἐν τῷ Φάρῳ ναὸν ἱκέτης εἰσέδραμεν. Ἀποσπασθέντες δ᾽ ἐκεῖθεν, ὁ μὲν Μιχαὴλ εἰς τὴν Πρώτην λεγομένην νῆσον ἀπάγεται, καὶ Μοναχὸς γεγονὼς, ἐκεῖ κατεβίω. Τὸν δὲ παῖδα τούτου τὸν Θεοφύλακτον, ὃς καὶ ἀναῤῥήσεως, ὡς ἔφημεν, κατηξίωτο, τῶν παιδογόνων μορίων ἀφείλετο, καὶ σὺν τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ὑπερορίους ἐποίησε.

ιθ΄. Τῷ μὲν οὖν Μιχαὴλ εἰς τοῦτο τὰ τῆς ἀρχῆς ἐτελεύτησεν, ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντι δύο. Ὁ δὲ ΛΕΩΝ εἰς τὰ βασίλεια εἰσελθὼν, αὐτίκα ἐκδυσάμενος ὃ περιέκειτο φάρος, τῷ Τραυλῷ Μιχαὴλ ἐνεχείρισε, κἀκεῖνος εὐθὺς αὐτὸ ἠμφιάσατο, ὃ πολλοῖς σημεῖον ἐδόκει τοῦ τοῦτον μέλλειν ἔσεσθαι τῷ Λέοντι τῆς βασιλείας διάδοχον. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον σημαντικὸν τῆς διαδοχῆς τοῦ κράτους συνέβη τῷ Μιχαὴλ, ἀλλὰ καὶ ὄπισθεν τοῦ Λέοντος πορευόμενος, βασιλικὴν ἐσθῆτα μεταμφιασαμένου, τὸ ταύτης πεπάτηκε κράσπεδον· τοῦτο δὲ τῷ Λέοντι οὐκ ἀγαθὸν οἰώνισμα ἔδοξε. Τούτοις δὲ καὶ ἀμφοῖν ἡ βασιλεία προείρητο. Ὁ ἄνωθεν γὰρ ῥηθεὶς Βαρδάνης ὁ στρατηγὸς καὶ Πατρίκιος, πρὸ τοῦ τυραννίδι ἐπικεχειρηκέναι, στρέφων αὐτὴν κατὰ νοῦν, εἴς τινα Μοναχὸν ἐν τῷ Φιλομηλίῳ ἀσκούμενον, καὶ προλέγειν τὰ μέλλοντα πιστευόμενον, ἀπελθὼν, ἐκείνῳ τὸ ἀπόῤῥητον ἀπεκάλυψε. Καὶ εἰ ἔσται αὐτῷ ἐπιτελὲς τὸ βούλευμα, ἐπυνθάνετο· ὁ δὲ ἀπηγόρευσεν αὐτῷ τὴν ἐγχείρησιν, φάμενος ὡς οὐ τεύξῃ τοῦ ἐφετοῦ, καὶ στερηθήσῃ καὶ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ φωτός. Ἐπὶ τούτοις ὁ μὲν ἀπῄει περίλυπος. Ὁ Λέων δ᾽ οὗτος καὶ Τραυλὸς Μιχαὴλ, καί τις ἕτερος Θωμᾶς, αὐτῷ τὸν ἵππον παρέστησαν. Ἄνωθεν δὲ προκύψας ὁ Μοναχὸς, καὶ τούτους ἰδὼν μετεκαλέσατο τὸν στρατηγὸν, καί φησι· Σοὶ μὲν, ὡς εἴρηκά σοι, οὐ δίδωσιν ὁ Θεὸς τῆς βασιλείας τυχεῖν· τῶν δὲ τὸν ἵππον σοι παραστησάντων τοὺς δύο, τὸν Λέοντα καὶ τὸν Μιχαὴλ, ἴσθι καὶ ἄμφω κατὰ καιροὺς ἰδίους τῆς βασιλείας κρατήσοντας. Ὁ δ᾽ ἕτερος ἐπιχειρήσει μὲν, καὶ ἑαυτῷ περιθήσει διάδημα, οὐ τεύξεται δὲ τοῦ κατὰ σκοπὸν, ἀλλ᾽ ἀπολεῖται κακῶς. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα προείρηκεν. Ὁ δὲ Βαρδάνης ἀπιστήσας αὐτῷ, τυραννίδι ἐπικεχείρηκε· τὸ δ᾽ ὅπως οὐκ ἔτυχε τῆς βασιλείας, ἀλλὰ καὶ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ τοῦ πλούτου ἐστέρητο, ἤδη μοι προείρηται. Βασιλεύσας δὲ ὁ Λέων, τὸν μὲν Τραυλὸν Μιχαὴλ Πατρίκιον ἐτίμησε, καὶ Κόμητα τῆς τῶν Ἐξκουβίτων σχολῆς, τὸν δέ γε Θωμᾶν, ὃς καὶ αὐτὸς εἷς ἦν τῶν τῷ Βαρδάνῃ τὸν ἵππον παραστησαμένων ἐπὶ τῆς κατοικίας τοῦ Μοναχοῦ, Τουρμάρχην τοῦ τάγματος τῶν Φοιδεράτων προεχειρίσατο. Τῶν μέντοι Βουλγάρων τὴν Θρᾴκην λυμαινομένων, διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν ὁ Λέων περὶ σπονδῶν. Ὁ δὲ τῇ νίκῃ τῇ ἔναγχος ἐγκαυχηθεὶς, τὴν πρεσβείαν τὴν περὶ τῶν σπονδῶν οὐ προσήκατο. Οὐκοῦν ἐξεστράτευσεν ὁ Βασιλεὺς κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὖθις ἡ νίκη τοῖς Βαρβάροις ἐπεμειδία, καὶ εἰς φυγὴν ἀπιδόντων Ῥωμαίων, ἐδίωκον οἱ Βάρβαροι ὄπισθεν, καὶ καταφρονητικῶς διακείμενοι, οὐ κατὰ κόσμον, οὐδ᾽ ἀσυμπίεστοι ἐδίωκον, ἀλλὰ ἄλλοσέ πῃ ἄλλοι σκεδαννύμενοι. Τοῦτο κατανοήσας ὁ Βασιλεὺς (ἔτυχε γὰρ ἐπὶ μετεώρου τόπου ἑστηκὼς) καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν λόγοις παραθήξας παρακλητικοῖς, καὶ παρορμήσας εἰς πόλεμον, ἐπεστράφη κατὰ τῶν Βαρβάρων μετὰ γενναίου ψυχῆς παραστήματος, καὶ τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ, δείματι τοὺς πολεμίους ἐνέβαλε πανικῷ, καὶ ἀνῄρηκε μὲν πλείους, ᾐχμαλώτισε δὲ καὶ πλῆθος πολύ. Μικροῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῦμος ἀνῄρητο ἂν, βληθεὶς, καὶ τοῦ ἵππου ἐκπεπτωκὼς, εἰ μὴ περιστάντες αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ συνασπίσαντες, εἰς ἵππον ἀνέβαλον ἕτερον,

A Leoni miſit: eoque Regiam ingreſſo, cum uxore & liberis in ædem quæ eſt in Pharo ſupplex confugit. Inde avulſi, Michael in inſula Prota Monachus factus vitam exegit. Theophylactus filius ejus, qui Imperator appellatus fuerat, virilibus exectis, cum matre & fratribus eſt relegatus.

LIBER XV.

XIX. Hunc exitum habuit Michaelis Imperium, cum id biennium texuiſſet. LEO vero ingreſſus regiam, ſtatim exutam veſtem quam gerebat, Michaeli Balbo dedit, quam idem ſtatim induit: unde multi conjecerunt, eum Leoni in Imperio ſucceſſurum. Neque hoc ſolum poteſtatis augurium illi fuit, B ſed illud etiam, quod Leonem pone ſequens, veſtis Imperatoriæ extremitatem calcavit: idque malum omen Leoni quoque viſum eſt. Horum utrique prædictum fuerat, fore ut imperarent. Nam Bardanes dux & Patricius, cujus ſupra facta eſt mentio, Imperium, priuſquam id invaderet, animo agitans, cum Monacho quodam in Philomelio degente, qui futura prædicere credebatur, arcanum communicavit, percontatus an voti compos futurus eſſet? Is eum a conatu illo dehortatus, neque voti compotem futurum eſſe, & opibus ac luminibus privatum iri reſpondit. Quibus ille auditis, triſtis abiit. C Hic vero Leo, & Balbus Michael, & alius quidam Thomas equum ei adduxerunt: quos cum Monachus ſuperne proſpectans vidiſſet, duci accerſito ait: *Tibi quidem, ut dixi, regnum Deus non largitur. Eorum vero duos, qui tibi equum adduxerunt, Leonem & Michaelem, ſuis utrumque temporibus Imperio potituros ſcito. Tertius autem conabitur ille quidem, & diadema ſibi imponet; ſed voto ſuo fruſtratus male peribit.* Hæc ille prædixit ſed Bardanes fide ei non habita, tyrannidem invaſit. Quo pacto autem regno exciderit, & oculis ſit orbatus, opibus etiam ereptis, ante a me narratum eſt. Cæterum Leo Imperio potitus Michaelem Balbum D Patricium fecit, & Scholæ Excubitorum Comitem: Thomam, qui & ipſe ex iis fuerat qui Bardani equum adduxerant juxta Monachi ædes, Turmarcham legionis Fœderatorum deſignavit. Bulgaris autem Thraciam vaſtantibus, Legatos ad Ducem eorum de pace miſit: quem, cum recenti victoria inflatus, pacis conditiones repudiaret, bello adortus eſt. Sed Barbari, victoria rurſus ad ipſos inclinante, Romanos in fugam verſos a tergo contemptim nulloque ordine ſunt inſecuti, alii alio diſperſi. Quo Imperator animadverſo (nam in editiore loco ſtabat) ſuos ad pugnam cohortatur, E Barbaros fortiter aggreditur, & ſubita converſione perterrefactos, maxima ex parte cædit, magnamque turbam capit: nec multum abfuit quin ipſe Crumus ſagitta ictus equoque delapſus occideretur, ni ſatellites conglobati ſcutis protecto, & alteri equo impoſito fugam aperuiſſent. Imperator igitur triumphans, multaque præda parta, Re-

LEO ARMENIUS.

Omina Michaeli Balbo Imperium portendentia

Monachus quidam Leoni & Michaeli vaticinatur Imperium.

Edit Pariſ. pag. 129.

Leonis Bulgarica victoria

LIBER XV.

giam ingreſſus, non multo poſt inſaniam contra ſacras imagines eſt auſpicatus. Unde autem in eum furorem inciderit jam exponam. Ei Monacho, a quo Imperium ipſi prædictum fuerat, gratiam relaturus, per quemdam ex intimis ſuis dona miſit. Is non in ipſum incidit, quippe jam mortuum: ſed cum alium inveniſſet ibi habitantem, ad eum, ut quem non noſſet, acceſſit. Ille vero (erat enim oppugnator imaginum, ejuſque ſectæ vehementiſſimus propugnator) neque munera accepit, & eo a quo afferebantur dimiſſo, Se a ſimulacrorum adoratore nihil accipere dixit, Leoni & regni & vitæ jacturam brevi comminatus, niſi adoratione ſimulacrorum (ſic enim venerandas imagines appellabat) abſtineret. Hæc nuntiata ſolicitum fecerunt Leonem: rem igitur cum quodam ex familiaribus Theodoto Meliſſeno communicat, qui oppugnatoribus imaginum ſtudebat. Is eum dolo aggreſſus, monet ut negotium cum quodam Monacho, quem ejuſdem ſecum opinionis eſſe norat, communicet, & quod ille ſuaſiſſet exequeretur. Virum enim eum plenum eſſe gratia Spiritus, ac res futuras & prævidere & prædicere. Aſſenſo Imperatore, Monachum convenit, Imperatorem habitu privati hominis ad eum venturum eſſe indicat, & qua gratia ſit venturus, quæque cum eo diſſerenda ſint inſtruit. Imperator noctu ad Monachum abit, mutata veſte ne agnoſceretur, Theodoto comitante. At Monachus, ut ab illo ſpiritu commentum edoctus, Leonem pro Imperatore ſalutat: &, *Ne*, inquit, *majeſtatem tuam celaris, atque imponere velis noſtræ vilitati: ſed ſcito te de Religione perperam ſentire, & plane ſimulacrorum cultorem eſſe & te & omnes eos qui tibi parent. Quod ſi ex Eccleſiis ſimulacra ſuſtuleris, & vita & Imperium tibi diuturnum & fortunatum eſt futurum. Sin minus, ſcito te brevi utrumque amiſſurum, prætereaque æterna ſupplicia ſubiturum.* His Leo auditis, miratus Monachum, ob prædictionem utique, ignarus impoſturæ Theodoti, verbis illius captus eſt, & contra ſacroſanctas imagines vehementiſſime ſævit, & eas omnes edicto tolli juſſit: cumque ſanctiſſimum Patriarcham Nicephorum quoque in ſuam ſententiam pertracturus eſſet, ille vero acriter adverſaretur, & edictum illud & ſcriptis & oratione impietatis argueret: virum juſtum relegat, qui quidem improbos Leonis mores præſenſiſſe fertur, qui Orthodoxis offendiculo futurus eſſet, Eccleſiæque tumultus occaſio. Nam cum ejus capiti diadema imponeret, manum ſuam ſpinis compungi putavit. Dum autem Proconneſum navulatum abducitur, Magni Agri Abbas Theophanes Confeſſor, tranſitu illius ſpiritu cognito (neque enim videbat Sanctum) cereis incenſis & ſuffitu, eminus eum excipit & proſequitur, atque ille viciſſim ex navi eum flexis genibus veneratur, cum neque videret neque videretur. Quod Patriarchæ comitibus admirantibus, & cui honorem illum præberet percontantibus, reſ-

Qua occaſione Leo imagines oppugnare cœperit.

Edit. Pariſ. pag. 130.

Præſagium impietatis Leonis.

Theophanis & Nicephori Patriarchæ abſentium conſpectus mutuus.

A καὶ ἄπως ᾤχετο ἀποδράς. Ἐντεῦθεν ὁ Βασιλεὺς τροπαιοφόρος κατείληφε τὰ Βασίλεια, καὶ λείαν ἄγων πολλήν. Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τὴν κατὰ τῶν σεβασμίων εἰκόνων λύττης ἀπήρξατο. Ὅθεν δὲ τῇ μανίᾳ ταύτῃ γέγονε κάτοχος, αὐτίκα δὴ διηγήσομαι. Τῷ ἤδη ῥηθέντι μοι Μοναχῷ τῷ περὶ αὐτοῦ, ὅτι μέλλει τῆς βασιλείας ἔσεσθαι ἐγκρατής, προηγορευκότι, τῆς προῤῥήσεως ἀποτιννὺς ἀμοιβήν, δῶρα ἐκπέμπει διά τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτοῦ. Ὁ δὲ πεμφθεὶς ἐκ ἐκείνῳ ἐνέτυχεν (ἔφθη γὰρ ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος τὴν ζωὴν μεταθέμενος) ἕτερον δ' εὑρηκώς, τῷ ἐκείνου κατοικίᾳ σκηνούμενον, ὡς ἐκείνῳ, μὴ γινώσκων τὸν ἄνδρα, τούτῳ προσεληλύθει. Ὁ δ' (ἦν γὰρ τῶν εἰκονομάχων πρεσβεύων, καὶ τῆς αἱρέσεως διάπυρος σπουδαστής) οὔτε τὰ δῶρα προσήκατο, καὶ τὸν ταῦτα κομίσαντα ἀπεπέμψατο, B ἐξ εἰδώλων προσκυνητῶν μή τι λαβεῖν ἀνέχεσθαι φάμενος, καὶ τῆς Βασιλείας καὶ τῆς ζωῆς διὰ βραχέος ἐπαπειλῶν τῷ Λέοντι στέρησιν, εἰ μὴ τοῦ προσκυνεῖν τοῖς εἰδώλοις ἀπόσχοιτο, τὰς σεπτὰς εἰκόνας οὕτω καλῶν. Ταῦτα παρὰ τοῦ σταλέντος ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι, ἔμφροντιν αὐτὸν πεποιήκασι, καὶ κοινοῦται τὰ μηνυθέντα τῷ συνήθει τινὶ τῷ Μελισσηνῷ Θεοδότῳ, ὃς τοῖς εἰκονομάχοις αἱρεσιώτης ἐτύγχανεν ὤν. Δόλῳ τοίνυν ἐκεῖνος τὸν Λέοντα μέτεισι, καὶ τινα Μοναχὸν ἑαυτῷ γινώσκων ὁμόδοξον, τούτῳ συμβουλεύει κοινώσασθαι τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος ὑπόθοιτο, τοῦτο ποιῆσαι· εἶναι γὰρ τὸν ἄνδρα μεστὸν χαρίτων πνευματικῶν, καὶ προορῶντα τὰ μέλλοντα καὶ προλέγοντα. Ὡς οὖν εἶδε τὸν Λέοντα Βασιλέα συνθέμενον τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἄπεισι πρὸς τὸν Μοναχὸν ὁ Θεόδοτος καὶ προλέγει αὐτῷ τὴν ὡς αὐτὸν τοῦ βασιλεύοντος C ἐν ἰδιώτου σχήματι ἄφιξιν, καὶ ὅτι νύκτωρ ἐλεύσεται, καὶ μυσταγωγεῖ τοῦτον, ὅσα τῷ Βασιλεῖ διαλέξεται. Εἶτα νυκτὸς ἄπεισιν ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν Μοναχόν, μεταμφιασάμενος, ἵνα μὴ διαγνωσθείη ὢν Βασιλεύς· συμπαρῆν δὲ οἱ καὶ ὁ Θεόδοτος. Ὁ δὲ Μοναχὸς ἐκεῖνος, οἷα δῆθεν προμυηθεὶς ἐκ τοῦ πνεύματος τὸ πλαττόμενον, ὡς Βασιλέα προσεῖπε τὸν Λέοντα, καί, Μὴ κρύπτε σου, φησί, τὸ ἀξίωμα, μηδ' ἀπατᾷν θέλε τὴν ἡμῶν οὐθενότητα. Ἴσθι δὲ μὴ περὶ τὸ σέβας ὀρθῶς διακείμενος, ἄντικρυς εἰδωλολατρῶν καὶ αὐτὸς καὶ ἅπαν σου τὸ ὑπήκοον. Εἰ μὲν οὖν περιαιρήσεις τὰ εἴδωλα τῶν Ἐκκλησιῶν, ἔσται σοι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ Βασιλεία πολυετής τε καὶ εὐτυχής· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἔλπιζε ταχεῖαν τὴν ἔκπτωσιν ἐξ ἀμφοῖν, καὶ πρὸς ταύτῃ σε κολάσεις αἰώνιοι διαδέξονται. D Καὶ ὁ μὲν εἴρηκε ταῦτα. Ὁ δὲ Λέων θαυμάσας τὸν Μοναχὸν τῆς δῆθεν προγνώσεως, (οὐ δὲ γὰρ ἔγνω τοῦ Θεοδότου τὸ τύρευμα) ὅλος τοῖς ἐκείνου λόγοις, καὶ κατὰ τῶν θείων ἐκτυπωμάτων σφοδρότατα ἐπνεῦσε, δόγματι τούτων πάντοθεν καθαίρεσιν καταψηφισάμενος. Ἤθελε μέντοι καὶ τὸν Πατριάρχην ἔχειν ὁμόψηφον. Ὁ δὲ καὶ ἀντέλεγεν ἰσχυρῶς, καὶ ἀσεβὲς ἐξήλεγχε τὸ δόγμα καὶ λόγοις καὶ γράμμασιν. Ὁ θειότατος οὗτος ἦν Νικηφόρος, διὸ καὶ ὑπερορίᾳ κατακρίνει τὸν δίκαιον. Λέγεται δὲ προειδέσθαι τοῦ Λέοντος τὸ κακότροπον ὁ ἀοίδιμος Νικηφόρος, ὡς ἔσται τοῖς ὀρθοδόξοις σκόλοψ καὶ κυδοιμοῦ ταῖς Ἐκκλησίαις λαβή. Ἐν γὰρ τῷ περιτιθέναι τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τὸ διάδημα, δόξαι ἀκάνθας ἐμπαγῆναι αὐτοῦ τῇ χειρί. Ὁ μὲν οὖν ἀπήγετο πρὸς Προικόννησον ὑπερόριος. E Ὁ δὲ τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ καθηγούμενος, ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης τῷ πνεύματι τὴν ἐκείνου δίοδον ἐγνωκώς (οὐ γὰρ ἑώρα τὸν ἅγιον) κηροὺς ἀνάψας, καὶ θυμιῶν πόῤῥωθεν, ἐδεξιοῦτο αὐτὸν καὶ προέπεμπε· κἀκεῖνος αὖθις ἐκ τῆς νηὸς προσκυνήμασιν ἠμείβετο τὸν προπέμποντα, μήθ' ὁρῶν, μήτε μέντοι ὁρώμενος. Θαυμαζόντων δ' ἐπὶ τούτῳ τῶν συμπλόων τῷ Πατριάρχῃ, καὶ πυθομένων, τίνι τὰς προσκυνήσεις ἀφοσιοῖ, ἐκεῖνος ἔφη, τῷ

ὁμολογητῇ Θεοφάνει τῷ καθηγητῇ τοῦ Μεγάλου Ἀγροῦ, προειπὼν τὴν ὁμολογίαν· οὔπω γὰρ ἔφθη τότε ταύτης ἀξιωθείς.

κ'. Ἐκβληθέντος δ' οὕτω τῆς Ἐκκλησίας τοῦ σεπτοῦ Νικηφόρου, ὁ Μελισσηνὸς ἀντεισήχθη Θεόδοτος, ᾧ διώνυμον τὸ ἐπώνυμον· ἐλέγετο γὰρ καὶ Κασσιτηρᾶς. Ὅθεν δὲ γνωστὸς τῷ Λέοντι γέγονεν, οὐ χρεὼν καταλιπεῖν ἀνιστόρητον. Τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ βασιλεύοντος, γυναιόν τι τῶν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν τῶν Βασιλείων, κάτοχον μανίᾳ γινόμενον κατὰ τὰς σεληνιακὰς περιόδους, ἐβόα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα. Κάτελθε, τῶν ἀλλοτρίων ἐξίστασο. Τοῦτο δ' οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πλειστάκις ἐγίνετο, καὶ τὸν Βασιλέα ἐτάραττε. Συνήθει δὲ ὄντι τῷ Θεοδότῳ τούτῳ κοινοῦται τὰς τοῦ γυναίου βοάς, καὶ ὅς, Ὅταν ληφθῇ, φησίν, ἡ γυνὴ τῇ μανίᾳ, καὶ βοᾷ τὰ συνήθη, χρὴ ἐρωτᾶσθαι παρά τινος, τίνι προσήκουσι τὰ βασίλεια; καὶ ὅπως ἐκεῖνος καλοῖτο; ἢ οἷος ἐστὶ τὴν μορφήν; καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκείνῳ πρόσεστι γνώρισμα. Ἔδοξεν οὖν ἡ συμβουλὴ συνετή· καὶ αὐτὸς πεστεύεται τὴν ἐρώτησιν· καὶ ἡ παιδίσκη μανεῖσα πάλιν, ἐβόα κατὰ τὸ σύνηθες. Ὁ δὲ ἠρώτα. Κἀκείνη καὶ τοὔνομα τοῦ Λέοντος ἀπεφοίβασε, καὶ τὴν ἰδέαν, καὶ ὅτι εἰ ἄρτι κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν ἀπελάσῃ, ἄνδρε σοὶ δεινὼ συναντήσονται, καὶ θατέρῳ τούτων, ὃν ἡμίονος φέρει, προσήκουσι τὰ βασίλεια. Τοῦτ' ἀκούσας ὁ Θεόδοτος, οὐδὲν μὲν τῷ Βασιλεῖ πεποίηκεν ἔκπυστον, ἀλλὰ μανίας ἔλεγεν εἶναι ῥήματα τὰ τῆς παιδίσκης, μηδὲ σαφὲς προμηνύοντα. Αὐτὸς δὲ πορευθεὶς κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ τῷ Λέοντι ἐντυχών, καὶ τοῖς γνωρίσμασιν, ἃ τὸ γύναιον εἰρήκει, φωράσας, ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα παραλαβών, καὶ πίστεις δεδωκώς τε καὶ εἰληφώς, προμηνύει τὴν Βασιλείαν αὐτῷ, ὡς ἐξ ἐπιπνοίας θειοτέρας αὐτὴν μυηθείς, καὶ ζητεῖ μετὰ τὴν ἔκβασιν αἰτήσασθαί οἱ μισθὸν τῆς προρρήσεως. Οὗτος ὁ τρόπος ἐγνώρισε καὶ ᾠκείωσε τῷ Λέοντι τὸν Θεόδοτον, καὶ ἐκεῖνος ἀντάμειψιν τῆς προρρήσεως μετὰ τὸν ἱερὸν Νικηφόρον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὢ κριμάτων ἀρρήτων τῆς θείας προνοίας· μετὰ τίνα τίς; Ἄρτι δὲ ἀναξίως τῆς ἱερᾶς Καθέδρας ἐπιβὰς ὁ ἀνόσιος, ἐπεὶ σύμπνουν καὶ τὸν κρατοῦντα ἐκέκτητο, πεπαρρησιασμένως τῆς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων τόλμης μετεχειρίζετο. Καὶ ὁ Λέων δὲ ὡς θηρίον τοῖς τὰς σεπτὰς εἰκονογραφίας τιμᾶν ἐθέλουσι προσεφέρετο. Ἠγρίαινε γὰρ τοῦτον αὐτός ὁ Θεόδοτος, καὶ ὁ τῶν τῷ βασιλικῷ κλήρῳ σκληρωμένων τηνικαῦτα ὢν χοραυλάτης ἢ χοράρχης, ὃν Πρωτοψάλτην παρέλαβε καλεῖν ἡ συνήθεια. Οὗτος γὰρ τὴν τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως τὴν θολερὰν ἀνατροπὴν εἰς κόρον πιών, ἠρέθιζε τὸν Βασιλέα πανταχόθεν τὰς εἰκόνας περιελεῖν. Καί ποτε τῶν τοῦ Ἡσαΐου θείων φωνῶν ἀναγινωσκομένων ἐπ' Ἐκκλησίας, αἳ λέγουσι. Τίνι ὡμοιώσατε τὸν Κύριον; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτῷ; καὶ τὰ ἑξῆς· προσελθὼν τῷ Βασιλεῖ, πρὸς οὖς ἔφη. Πρόσχες τῷ Προφήτῃ, ὦ Δέσποτα, καὶ τούτῳ πείθου. Ἐντεῦθεν ἀπηρυθριασμένως ὁ Λέων τῆς αἱρέσεως εἴχετο, καὶ τοὺς μὴ τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ὑποκύπτοντας διασπαράσσειν καὶ λαφύσσειν ἠπείγετο· βαρὺς δὲ καὶ ἄλλως, καὶ ἀπαραίτητος τὴν ὀργὴν τοῖς πταίουσιν ἦν· καὶ ἐπὶ μετρίοις πταίσμασι βαρείας κολάσεις ὑποφαινόμενος. Τοιοῦτος μὲν ἦν ὁ Λέων περὶ τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ τοὺς ἄλλως προσκεκρουκότας αὐτῷ.

A pondit, *Confeſſori Theophani Magni Agri Abbati*: confeſſionem vaticinatus, nec dum enim ea dignatus fuerat. LIBER XV.

XX. Venerando Nicephoro ſic Eccleſia pulſo, in ejus locum introductus eſt Theodotus Meliſſenus, cui duplex erat cognomentum: nam & Caſſiteras dicebatur, qui unde in Leonis notitiam pervenerit, non eſt prætermittendum. Michaele Rhangabe imperante, muliercula quædam ex gynæceo imperatorio, ad lunares circuitus furore percita, ad eum clamitabat, *Deſcende, alienis cedito*: id non ſemel, ſed ſæpiſſime factum turbavit Imperatorem: itaque Theodoto, quo familiariter utebatur, mulierculæ vociferationes exponit. Tum

Nicephoro Patriarcha relegato, Theodotus ſuccedit.

Edit. Pariſ. pag. 131.

B ille, *Ubi*, inquit, *mente alienata fuerit, & de more clamitarit, interrogetur ab aliquo, Ad quem Regia pertineat? quod ei nomen ſit, qua forma, quam aliam notam habeat?* Id conſilium prudens viſum, interrogandi munus ipſi commiſſum. Cum igitur pro ſua conſuetudine inſania correpta vociferaretur, rogat eam. Illa & nomen Leonis & formam narrat: atque ait, Si jam ex Acropoli egrederetur, obviam ei futuros eſſe duos viros, quorum alterius qui mulo veheretur eſſet Imperium. His Theodotus auditis, Imperatori nihil retulit: ſed verba puellæ ab inſania proficiſci dixit, certi nihil declarantia. Ipſe vero

Lunatica puella Imperium Leoni per Theodotum vaticinata.

C ad Acropolim egreſſus, in Leonem incidit, ac indiciis quæ muliercula prædixerat agnitis, ſeducit virum, fideque data & accepta Imperium ei prænunciat, quod divino afflatu cognoviſſet, petitque prædictionis poſt eventum remunerationem. Hoc pacto Theodotus innotuit, & familiaris factus eſt Leoni: & poſt amotum Sanctum Nicephorum, vice remunerationis ſedem Conſtantinopolitanam obtinuit. O judiciorum Dei abyſſum incomprehenſibilem! quem quis eſt ſecutus? Cæterum homo nefarius ſacra Cathedra modo indigne conſcenſa, cum Imperatorem ſuffragatorem haberet, audacter in

Imaginum oppugnatio.

D ſacras imagines eſt graſſatus. Leo item inſtar belluæ tractabat eos qui venerandas ſtatuas honorare vellent. Nam & a Theodoto ipſo exaſperabatur, & ab Imperatorii Cleri Præfecto, quem Protopſaltem vocari receptum eſt. Qui cum ſectæ Iconomachorum turbidam perverſitatem ad ſatietatem hauſiſſet, inſtigabat Imperatorem, ut imagines paſſim tolleret. Et cum aliquando divina Eſaiæ verba illic in Eccleſia recitarentur: *Cui aſſimilaſtis Dominum? Num imaginem ejus facit faber, aut aurifex ſimilitudinem ejus paravit?* & reliqua. Acceſ-

E ſit, & Imperatori in aurem dixit: *Audi Prophetam, Domine, eique obtempera*. Ex eo citra verecundiam Leo ſectam illam ſectabatur, quique impietati ejus non cedebant, & dilacerare & devorare cupiebat: etiam alioquin ſævus & implacabili ira contra delinquentes, ob modica delicta pœnas atroces irrogans. Talem igitur ſe Leo præbuit erga pios & alios quibus offenſus erat.

pag. 132.

Liber XV. Leonis elogia.

In Republica vero adminiſtranda non ſegnis erat, ſed acer admodum & vigilans, injurioſque coercebat. Oratus igitur a quodam qui uxorem a Senatore quodam ſibi raptam eſſe querebatur, & addebat ſe fruſtra Præfecti opem imploraſſe: crimine probato, ſtatim Præfecto poteſtatem abrogavit, raptoremque legibus puniendum tradidit. Magiſtratus tam civiles quam militares, delectu ea optimis habito, conferebat, Romanarumque Provinciarum Præfecturas neque pecunia venum exponebat, neque ea gratia viſis ineptis ad Magiſtratus aut avaris, & jus pecunia vendentibus largiebatur. Quod ſi etiam nunc fieret, res bene ſe haberent.

XXI. Michael vero Balbus Amorio ortus, eam ad magnam fortunam perveniſſet, ac præter alia vitia linguam etiam intemperantem haberet: delatus eſt apud Imperatorem, quaſi clam inſidias ei ſtrueret, ac perniciem moliretur. Ea delatio pridie ejus diei facta eſt, quo feſtum Nativitatis Chriſti Eccleſia celebrare conſuevit. Statim igitur comprehenditur, Imperator ipſe quæſitor earum rerum quarum accuſatus erat, præſidet. Convincitur ab accuſatoribus Michael,

Michaelis condemnatio.

crimina & ipſe confitetur: condemnatur ut igni crémetur, abducitur ut comburendus: locus ſupplicio deſtinatus erat balnei Regii caminus: ſequitur Imperator, ſive quod aliis ſupplicium non credebat, ſive quod illius interitu lætabatur. At Imperatrix

Imperatrix pro Michaele intercedit.

eo cognito, id facinus prohibebat, maritum partim orans ut damnati ſupplicium propter feſtum differret, partim etiam audacius increpans, & impium appellans, qui diem venerandi Myſterii Nativitatis Servatoris non vereretur. His verbis, ejus aſperitate mitigata, perſuaſus ut Michaelis interitum differret, ad conjugem dixit: *Ecce obtempero tibi: ſed tu liberique tui cognoſcetis quæ vobis ex eo eventura ſint.*

Leo divinat clementiam erga Michaelem exitio ſibi futuram.

At Michael hoc pacto necem effugit. Miretur autem aliquis unde Leo futura prædixerit, quæ utique non ex divino afflatu cognorat, quippe homo infeſtus Deo & ſanguinarius, vitamque degens perturbationibus minime puram? Fertur

Edit. Pariſ. pag. 133.

Præſagia complura interitus Leonis.

oraculum a quodam accepiſſe, fore ut die Nativitatis Chriſti, & imperium & vitam amitteret. Perhibetur etiam in regia Bibliotheca fuiſſe liber, quo oracula de Imperatoribus continerentur, formæque & hominum & ferarum expreſſæ, atque inter cæteras Leo etiam fera illic pictus, littera χ

Pictura fatidica.

tergo ejus inſculpta: pone beſtiam vir ſtabat, qui Leonem per medium χ confodiebat. Et hæc liber continebat, quæ Sibyllina oracula putabantur. Ejus picturæ obſcurum involucrum Quæſtor illius temporis explicaſſe fertur, & dixiſſe Imperatorem die Nativitatis Chriſti occiſum iri: nam feram ſignificare Leonem, litteram χ diem illum innuere, & quia per medium χ haſta in leonem infigeretur, Imperatorem eo die occiſum iri. Hæc Imperatorem turbabant, nec

Matris Leonis ſomnium.

minus matris terrebat inſomnium. Videbatur illa ſibi in æde Deiparæ

A Τέως δ' οὖν περὶ τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν οὐ ῥᾳθὺς ἦν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐγρήγορε, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀνέστελλε. Δεηθέντος οὖν τινός, ὡς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ παρά τινος τῆς Συγκλήτου ἁρπαγείσης, προσθεμένου δὲ καὶ τῷ Ἐπάρχῳ προσελθεῖν, μὴ μέντοι τυχεῖν ἐκδικήσεως· ἐπεὶ τὸ ἔγκλημα ἀποδέδεικτο, τὸν μὲν Ἔπαρχον ἔπαυσεν εὐθὺς τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τὴν ἁρπαγὴν πλημμελήσαντα ἐξέδοτο νομίμως κολασθησόμενον. Ἄρχοντας δὲ καὶ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀριστίνδην προεχειρίζετο, καὶ τὰς τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐθνῶν ἡγεμονίας οὔτε χρημάτων ὠνίους προυτίθει, οὔτε πρὸς χάριν ἐδίδου μὴ πρὸς ἀρχὰς πεφυκόσιν ἀνδράσιν, ἢ χρημάτων ἥττοσι, καὶ τούτοις προδιδοῦσι τὸ δίκαιον. Εἰ δὲ καὶ νῦν ταῦθ' οὕτως εἶχεν, εἶχον ἂν καλῶς καὶ τὰ πράγματα.

B κα'. Μιχαὴλ δὲ ὁ Τραυλὸς ὁ ἐξ Ἀμορίου, ἐπὶ μέγα τύχης ἀρθείς, πρὸς δὲ ταῖς ἄλλαις κακίαις καὶ γλῶσσαν ἔχων ἀκόλαστον, διεβλήθη τῷ Βασιλεῖ, ὡς κακὰ κατ' αὐτοῦ βυσσοδομεύων, καὶ κατακινούμενος. Καὶ ἡ διαβολὴ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ἐν ᾗ τὴν ἐν σαρκὶ τοῦ Κυρίου γέννησιν ἑορτάζειν ἡ Ἐκκλησία παρείληφεν. Αὐτίκα τοίνυν ὁ μὲν συνελήφθη· ὁ δὲ Βασιλεὺς τῶν κατ' αὐτοῦ μηνυθέντων ἐξεταστὴς προκάθηται. Ἐλέγχεται παρὰ τῶν κατηγορούντων ὁ Μιχαήλ, συντίθεται καὶ αὐτός, κατακρίνεται θάνατον, καὶ θάνατον τὸν διὰ πυρός. Ἀπήγετο καυθησόμενος, καὶ τόπος τῆς τιμωρίας ἀφώριστο ἡ τῶν ἐν τοῖς Βασιλείοις λουτρῶν κάμινος. Εἵπετο καὶ ὁ Βασιλεύς, ἢ μὴ πιστεύων ἑτέροις τὴν τιμωρίαν τοῦ Μιχαήλ, ἢ ἐφηδόμενος τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ. C Ἡ δέ γε Βασίλισσα τοῦτο γνοῦσα, τὴν πρᾶξιν ἐκώλυσε, τῇ μὲν δεομένη τοῦ συνεύνου ὑπερθέσθαι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ κατακρίτου τὴν κόλασιν· τῇ δὲ καὶ θρασύτερον προσφερομένη αὐτῷ, καὶ ἄθεον λέγουσα, ὅτι μὴ ὑποστέλλεται τὴν τοῦ φρικώδους μυστηρίου ἡμέραν τῆς τοῦ Σωτῆρος Γεννήσεως. Τούτοις τὸ σκληρὸν ἐκείνου μαλάξασα, πέπεικεν ἀνεῖναι τέως τοῦ Μιχαὴλ τὴν ἀπώλειαν. Ὁ δὲ πρὸς τὴν σύνευνον ἔφησεν· Ἰδοὺ πέπεισμαί σοι, ἀλλὰ σὺ γνώσῃ καὶ τὰ τέκνα τὰ σά, ὅσα ὑμῖν ἐκ τούτου συμβήσονται. Ὁ μὲν οὖν Μιχαὴλ οὕτω τὸν ὄλεθρον ὑπεξέφυγε. Θαυμάσαι δ' ἄν τις, ὅθεν ὁ Λέων προεῖπε τὰ γενησόμενα· οὐ γὰρ πάντως αὐτὰ ἐκ θειοτέρας ἐπιπνοίας προέγνωσε. Πῶς γὰρ θεομαχῶν ἐκεῖνος, καὶ ἄλλως ἀνὴρ ὢν αἱμάτων, D καὶ βίου μὴ παθῶν καθαρεύοντος; Λέγεται οὖν προεγνῶσθαι αὐτῷ παρά τινος χρησμῳδηθέν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖται, καὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ καί τι φασὶ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον ἐναποκεῖσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν Βασιλέων ἦσαν, καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐκεῖ καὶ λέων θὴρ ἐχρημάτιζε, ᾧ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον τὸ Χ. ἐγκεχάρακτο. Ἀνὴρ δ' ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρός, δόρατι διὰ μέσου τοῦ Χ. διελαύνων τὸν λέοντα. Ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταυτί, καὶ ἦσαν, ὡς ἐδόκει, Σιβύλλεια χρησμῳδήματα. Τὸ δὲ τῆς εἰρημένης χρωματουργίας αἰνιγματῶδες δυσερμήνευτον ὄν, ὁ τότε Κοιαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, Βασιλέα ἀναιρεθήσεσθαι. Τὸ μὲν γὰρ θηρίον Βασιλέα δηλοῦν, E τὸ δὲ Χ. τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι, τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ Χ. τῷ λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν Βασιλέα ἀναιρεθήσεσθαι. Ταῦτα τὸν Βασιλέα ἐτάραττεν· ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸν καὶ τὸ τῆς μητρὸς ἐξεδειμάτου ἐνύπνιον. Ἔδοξε γὰρ ἐκείνη ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεομήτορος εἶναι τῷ ἐν Βλαχέρναις, καὶ ὁρᾶν γυναῖκά τινα,

Digitized by Google

τινα, προπεμπομένην ἀνδράσι λευχείμοσι, καὶ πλήρες αἱμάτων τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, ἀκοῦσαι τε τῆς δορυφορουμένης ἐκείνης, κελευούσης αἵματος ἄγγος τι πληθῦναι, καὶ δοθῆναι τῇ τοῦ Βασιλέως μητρί. Τῆς δὲ μὴ προσιεμένης τὸ προσφερόμενον, φάναι τὴν περιφανῆ γυναῖκα ἐκείνην. Ὁ δὲ σὸς υἱὸς τοὺς ἐμὲ τιμῶντας αἱμάτων ἐμπέπλησι, καὶ τὸν Θεὸν καὶ υἱόν μου εἰς ὀργὴν κινῶν, οὐ συνίησι. Ταῦτα ἐν ὀνείροις εἶδεν ἡ μήτηρ τοῦ Λέοντος, καὶ τῷ υἱῷ ἀπήγγειλε τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων τολμήματος· ἀλλ' ἐξεκεκώφωτο ὁ δείλαιος, καὶ θεομαχῶν οὐκ ἐπαύετο. Ὤφθη δὲ καὶ ὁ θεῖος Πατριάρχης Ταράσιος καθ' ὕπνους τινί, ἤδη τῆς ἐπικήρου ταύτης ζωῆς μεταστάς, ἐπιβοώμενος τινὰ Μιχαὴλ, καὶ ἐπελθεῖν τῷ Λέοντι, καὶ ἀνελεῖν τοῦτον ἐγκελευόμενος. Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ Μοναχοῦ προαγόρευσις, καὶ ἄλλ' ἄττα ὑπέθραπτε τὸν Λέοντα καὶ ἐδειμάτου. Τέως δ' οὖν κλοιοῖς τοὺς πόδας τοῦ Μιχαὴλ ἐνδησάμενος, τὸν μὲν τῷ Παπίᾳ φρουρηθησόμενον παραδέδωκεν· αὐτὸς δὲ τὴν κλεῖδα κατεῖχε τοῦ σιδηρίου δεσμοῦ. Ἔμφροντις δὲ τὴν νύκτα ἄγων, οὐκ εἶχε τὸν ὕπνον τοῖς ὄμμασιν αὐτοῦ ἐφιζάνοντα· ἀφίπτατο γὰρ ταῖς φροντίσιν ἀποσοβούμενος. Διὸ καὶ ἄπεισι πρὸς τὸ τοῦ Παπίου διαιτητήριον, καὶ ὁρᾷ τὸν μὲν Μιχαὴλ ἐπὶ κλίνης καθεύδοντα ὥσπερ ἀμέριμνον, τὸν δὲ Παπίαν ἐπ' ἐδάφους κατακλινόμενον. Ἢ γὰρ τιμῶν τὸν Μιχαὴλ ὁ Παπίας τοῦτο πεποίηκεν, ἢ καὶ συνίστωρ ὤν, ὡς ἐδόκει, τῆς κατὰ τοῦ Βασιλέως βουλῆς. Ὡς οὖν εἶδε ταῦτα, καὶ τὸν Μιχαὴλ ὕπνον ὑπνώττοντα βαθύν τε καὶ νήδυμον, καὶ οἷος ἀφροντίδι ἔοικεν, ὑπέστρεψε μηνιῶν, καὶ τὴν ὀργὴν ὑπεδήλου τῇ κινήσει τῇ τῆς χειρός. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδεὶς τῆς παρουσίας τοῦ Βασιλεύοντος ᾔσθετο, εἷς δέ τις τῶν τοῦ Παπίου ἀγρυπνῶν ἔγνω τοῦτον ἐλθόντα, καὶ ὑπνώττειν προσποιησάμενος, ἑώρα ὅσα ἐποίησε, καὶ ὡς ὠργίσθη, καὶ ὡς ἠπείλησε, καὶ πάντα τῷ ἑαυτοῦ Κυρίῳ ἀπήγγειλεν. Ὁ δὲ κοινοῦται ταῦτα τῷ Μιχαὴλ, καὶ ἄμφω φόβῳ ληφθέντες, ὅπως ἂν ἐκφύγοιεν τὸ μήνιμα τοῦ Βασιλέως, ἐφρόντιζον. Καὶ ὁ Μιχαὴλ τῷ Παπίᾳ φησὶν, ὡς, Εἰ βούλει αὐτὸς, οὐ τὸν κίνδυνον ἐκφευξόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μελετώμενα ἡμῖν εἰς ἔργον ἐκβήσεται. Καὶ ὅς, Τὸ παριστάμενόν σοι πρᾶττε, φησὶν, ἐμὲ δ' ἕξεις ὅπῃ βούλει ἑπόμενον. Ἐγχαράττει τοίνυν αὐτίκα γραφὴν πρός τους αὐτῷ τοῦ βουλεύματος μετέχοντας, ἀπειλῶν ὡς εἰ μὴ τάχος ἐλεύσονται, καὶ τὰ βεβουλευμένα θῶνται ἐπιτελῆ (εἶναι γὰρ τοῦτο ῥᾴδιον, ὡς αὐτὸς ᾠκονόμησε) πάντας ἀνακαλύψει τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἵνα αὐτὸς μόνος τοῦ κινδύνου μεθέξει. Ταύτας τὰς ἐπιστολὰς τοῖς συνίστορσι διά τινος τοῦ Παπίου ἀπέστειλεν, ἐντειλάμενος αὐτῷ εἰπεῖν ἐκείνοις νυκτὸς φοιτῆσαι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μεταμφιασαμένους ἐν σχήματι Κληρικῶν, καὶ ξιφίδια βαστάζοντας κεκρυμμένα. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Μιχαὴλ πεποιήκασι, καὶ τοῖς βασιλείοις ἐπέστησαν. Ἄρτι δὲ περὶ ὄρθρον τῆς νυκτὸς γενομένης, οἱ βασιλικοὶ ἧκον ψάλται, τὰς ᾠδὰς ᾄσοντες τὰς ἑωθινάς. Τούτοις ὁ Παπίας καὶ τοὺς τοῦ Μιχαὴλ συνίστορας συνεισήγαγε, καὶ οἱ μὲν ἐν γωνίᾳ καὶ σκότῳ τινὶ συνεκρύπτοντο· οἱ ψάλται δὲ τοὺς ὕμνους ᾖδον. Ἤδη δὲ τούτων ὑπερμεσούντων, εἰς τὸν ναὸν καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐπιδήμησε, καὶ ἔντονον ἔχων φθόγγον, βαρύτατον δὲ καὶ σὺν τραχύτητι ταῖς ἀκοαῖς εἰσδυόμενον, ᾤετο ἐμμελῶς ᾄδειν καὶ εἶναι μελῳδικώτατος, καὶ κατάρχεσθαι τῶν ὕμνων εἰώθει. Τότε τοίνυν στὰς ἐξεφώνησε·

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ.

A Blachernianam eſſe, & cernere matronam quamdam, quam adoleſcentes candidis induti veſtibus comitarentur, & ædis ſolum ſanguine redundare, audireque matronam illam jubere dari matri Imperatoris vas eo ſanguine plenum: quæ cum id adverſaretur, dicere illuſtrem illam matronam: *At filius tuus eos qui me venerantur, ſanguine implet, neque intelligit, ſe & Deum & filium meum ad iram commovere*. Hæc in ſomnis vidit Leonis mater, filioque expoſuit, obteſtata, ut in venerandas imagines ſævire deſiſteret. Sed miſer homo obſurduerat, Deumque laceſſere pergebat. Eſt & Sanctus Taraſius jam ex hac ærumnoſa vitæ translatus, cuidam in ſomnis viſus, qui Michae-

Taraſii Patriarchæ apparitio.

B lem quemdam inclamaret, eumque ad invadendum & occidendum Leonem hortaretur. Sed & Philomeliani monachi prædictio & alia quædam Leonem turbabant & terrebant. Interea Michaelem compedibus vinctum Papiæ cuſtodiendum tradidit, clavem feræ ferreæ ipſe aſſervavit, eamque noctem ſolicitam & ex ſolicitudine inſomnem egit. Quare Papiæ conclave ingreſſus, Michaelem in lecto otioſe dormientem videt, Papiam vero humi jacentem: quod vel ut honoraret Michaelem faciebat, vel, ut putabatur, inſidiarum contra Imperatorem conſcius. Ut igitur Michaelem ſomno profundo & ſuavi oppreſſam vidit, nullam ſolicitudinem præ ſe fe-

Michael, Papia adjutore, Leonem per conjuratos occidendum curat.

C rentem: receſſit iratus, iramque agitatione manus declaravit. Ac cæterorum nemo ejus præſentiam animadverterat præter unum Papiæ vigilem, qui ſomno ſimulato, quid feciſſet viderat, & ut iratus ac minitabundus abiſſet: omnemque rem ſuo domino nunciat, ille Michaeli communicat, amboque territi, quo pacto Imperatoris indignationem effugerent, deliberant. Ibi Michael Papiæ ait, *Si ipſe vellet, ſe non periculum modo vitaturos, ſed etiam conſilia ſua ad exitum perducturos*. Papias hortatur, ut quod animo concepiſſet, ageret, ſe nuſquam ei defuturum. Iraque Michael litteras ad conſcios

Edit. Pariſ. pag. 134.

D ſcribit, quibus minabatur, niſi celeriter adeſſent, & quod conſtituiſſent, perpetrarent (idque facile eſſe, quemadmodum ipſe inſtruxiſſet) ſe omnes Imperatori indicaturum, neque ſolum in periculo futurum eſſe. Eas litteras per quemdam Papiæ miniſtrum miſit, eique mandavit, ut illos noctu ad Palatium ire juberet Clericorum habitu, & occultos pugiones geſtare. Illi Michaelis monitis obtemperantes, ſe ad Regiam conferunt. Subdiluculum Imperatorii Cantores ad matutinas odas canendas adſunt, cum quibus Michaelis conſcios Papias una introducit, qui ſeſe in obſcuro

E quodam angulo abdiderunt. Pſaltæ cum hymnorum plus media parte ceciniſſent, etiam Imperator ædem ingreditur, qui cum magnam vocem haberet, ſed graviſſimam & cum aſperitate auribus inſonantem, ſe bene cantare ac præclarum eſſe muſicum opinabatur, & hymnos auſpicari conſueverat. Ac tum ſtans exclamavit:

Sprevere ſummi cuncta amore Principis.

O

LIBER XV. Inſidiatores vero ſtatim ſtrictis enſibus ex angulo proſilierunt: ille territus in ſacrarium accurrit, quem hi conſecuti, multis vulneribus confecerunt, amputata manu & capite, cum crudeliter atque impie annos VII. & V. menſes imperaſſet. Cadaver ejus in Hippodromum pertractum, ibique abjectum

Michael ex carcere & compedibus ad Imperium evehitur. eſt. At Michael compeditus (nam clavis non ſtatim reperiebatur, quam Leo in ſinu geſtabat) lætis acclamationibus ut Imperator adoratus eſt. Deinde, clave non inventa, compedes ferreæ diſſectæ ſunt.

XXII. Mane MICHAEL in magnam Eccleſiam venit, ut diademate ornaretur, & publice proclamaretur, ſacramque ædem, non habita nefariæ cædis ratione, ingreſſus eſt, & vo-

Edit. Pariſ. pag. 133. ti compos factus. Leonis uxorem & quatuor filios, Sabbatium, cui cum Imperator inauguraretur, nomen

Leonis uxor & Monacha, filii caſtrati relegantur. Conſtantini fuerat inditum, Baſilium, Gregorium & Theodoſium, Regia eduxit, ac mulierem in Monaſterio Deſpotarum incluſit, adoleſcentes in inſulam Protam relegavit, omnes virilibus exectis. Ex his Theo-

Conſtantinus miraculo vocem recuperat. doſius obiit, Conſtantinus vocem amiſit. Qua de cauſa Deum ferventiſſimis precibus oravit, ſed & magni Patris Gregorii Theologi imaginem continentes acceſſit, ut ſibi loquendi facultas reſtitueretur: nam una cum Imperio etiam paterna impietate liberi Leonis exciderunt. Aliquando igitur Sanctus in ſomnis ei aſtare viſus eſt, & jubere ut ſurgeret, ac illud, *Iterum Jeſus meus*, legeret. Eo viſo fretus, Eccleſiam ingreſſus eſt, ac citra impedimentum ullum vocis legit. Etſi autem Michael Leonis uxorem & liberos intra certos limites circumſcripſerat, ut dictum eſt, non tamen egere paſſus eſt, quibuſdam ex eorum poſſeſſionibus, unde neceſſaria ſuppeterent, & ſervis ad mi-

Michaelis confuſa religio. niſterium attributis. Oriundus fuit Michael Amorio, ſuperioris Phrygiæ urbe, in qua Judæi, Athingani, & aliorum impiorum turba habitabant, unde confuſa quædam ſecta exiſtebat, cujus & ipſe particeps fuiſſe creditur. Ea tametſi ſacroſanctum baptiſma admittebat, Moſaica tamen inſtituta, præter præputii reſectionem obſervabat. Aluit domi Judæum quemdam a quo erudiebatur. Unde nihil ſynceri apud eum reperiebatur, ſed erat, ut ita dicam, ſentina quædam ſectarum: eaque de cauſa diſputationes oderat, ut quæ ejus perverſæ opinioni evertendæ eſſent. In adoleſcentia cum ob inopiam mi-

Athinganus Michaeli imperium prædicit. litaret, aliquando Tribunum adiit, aliquid ab eo petiturus. Ei Tribuno quidam Athinganus aſtans, clam dixit, *Is qui tibi nunc ſupplex eſt, aliquando Romanis imperabit*. Eo augurio ille motus, ſtatim cum Michaele

Michael, etſi ſe in religione nihil novaturum eſſe præ ſe fert, tamen in pios graſſatur. familiaritatem contrahit, eique filiam deſpondet. Cum autem recens Imperium occupaſſet, ut dictum eſt, Sanctus Nicephorus Patriarcha exulans, per litteras ab eo petiit ut venerabiles imagines reponerentur. Cui ille reſpondit, ſe neque in religione quicquam novaturum, neque Eccleſiæ ſtatum mutaturum, neque coacturum eſſe quemquam, ut aliter

A Καὶ αὐτίκα τῆς γωνίας οἱ κατ' αὐτοῦ μελετήσαντες καὶ τὸ σκότος ἐξέθορον, τὰ ξίφη ἀνασπάμενοι. Ὁ δὲ φόβῳ ληφθεὶς εἰσέδραμε τὸ θυσιαστήριον, καὶ οἱ αὐτοῦ δὲ ἀναιρέται ἐφείποντο, κἀκεῖ πρὸς αὐτῶν πολλαῖς κατατρωθεὶς ταῖς πληγαῖς, καὶ τὴν χεῖρα ἀποτμηθεὶς, τέλος ἀφῄρητο καὶ τὴν κεφαλὴν, βασιλεύσας ὠμῶς τε καὶ ἀπηνῶς καὶ ἀσεβῶς ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνας πέντε. Καὶ ὁ μὲν ἐκείνου νεκρὸς εἰς τὸν Ἱππόδρομον συρόμενος ἔρριπτο. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ἔτι τοὺς πόδας ὢν σιδηρόδετος (ἡ κλεὶς γὰρ οὐχ εὕρητο τῶν δεσμῶν, αὐτίκα τοῦ Λέοντος αὐτὴν ἐγκόλπιον φέροντος) εὐφημήθη καὶ προσεκυνήθη ὡς Βασιλεύς. Εἶτα τῆς κλειδὸς μὴ εὑρισκομένης, τὰ σίδηρα διέσπασαν.

κβ'. Εωθεν οὖν ὁ ΜΙΧΑΗΛ εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλη-

B σίαν ἀφίκετο, ταινιωθησόμενος τῷ διαδήματι, δημοσίᾳ τε ἀναρρηθησόμενος, τὴν μιαιφονίαν μὴ λογιζόμενος, καὶ τῆς ἀναρρήσεως ἔτυχε. Τὴν δὲ τοῦ Λέοντος γαμετὴν καὶ τοὺς παῖδας, (τέσσαρες δ' ἦσαν, Σαββάτιος, ὃς ἐν τῷ ἀναγορεύεσθαι μετωνόμαστο Κωνσταντῖνος, Βασίλειός τε καὶ Γρηγόριος, καὶ τέταρτος Θεοδόσιος) τῶν βασιλείων ἀπαγαγὼν, τὴν μὲν ἐν τῇ μονῇ καθεῖρξε τῶν Δεσποτῶν, τοὺς δ' υἱοὺς τὴν Πρώτην καλουμένην νῆσον περιορίσας, ἅπαντας τῆς ἀρρενωπίας ἐστέρησε. Καὶ ὁ μὲν Θεοδόσιος ἔθανεν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἀφωνίᾳ κάτοχος γέγονε· δι' ἣν ἐδέετο θερμότατα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ μεγάλου Πατρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ἐνδελεχῶς τῷ αὐτοῦ προσφυγὼν ἐκτυπώματι, περιαιρεθῆναι τὴν ἀφωνίαν αὐτοῦ· τῇ γὰρ ἐκπτώσει τῆς

C βασιλείας καὶ τῆς πατρικῆς κακοδοξίας οἱ παῖδες τοῦ Λέοντος συνεξέπεσον. Ἔδοξεν οὖν ποτὲ ὁ ἅγιος ἐν ὕπνοις ἐπιστῆναι αὐτῷ, κελεύων ἀναστῆναι καὶ ἀναγνῶναι, τὸ, Πάλιν Ἰησοῦς ὁ ἐμός. Ὁ δὲ πεποιθὼς τῷ ὁράματι, εἰσῆλθεν ἐπ' Ἐκκλησίας, καὶ ἀνέγνω, μή τινος αὐτοῦ παρεμποδίζοντος τῇ φωνῇ. Εἰ δὲ καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις τὴν σύζυγον, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Λέοντος περιέγραψεν, ἀλλ' οὐκ ἀχορηγήτους κατέλιπε. Τινὰς δὲ τῶν κτήσεων αὐτῶν αὐτοῖς προσεκλήρωσεν, ἵν' ἐκ τούτων τὰ πρὸς χρείαν πορίζοιντο· καὶ τινας δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῖς προσαπένειμεν. Ὥρμητο μέντοι ὁ Μιχαὴλ οὗτος ἐξ Ἀμορίου, πόλεως τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐν ᾗ Ἰουδαῖοί τε καὶ Ἀθίγγανοι καὶ ἀσεβῶν ἑτέρων πλῆθος ἐγκατῴκιστο, καί τις ἐκ τούτων ἀνεκεκίνητο σύμμικτος αἵρεσις, ἧς συμμετέχειν καὶ

D αὐτὸς ὁ Μιχαὴλ λέγεται. Καὶ ἡ αἵρεσις τὸ μὲν θεῖον βάπτισμα δέχεται, τὴν δὲ Μωσαϊκὴν διαταγὴν διδάσκει τηρεῖν, ἐκτὸς τοῦ περιτέμνεσθαι τὴν ἀκροβυστίαν. Εἶχε δὲ καὶ Ἰουδαῖόν τινα κατ' οἶκον παιδοτριβοῦντα αὐτόν. Ὅθεν οὐκ ἄν τι παρ' αὐτῷ εὕρηται ἀκραιφνὲς, ἀλλ' ἦν, ὡς εἰπεῖν ὁ ἄνθρωπος πανσπερμία αἱρέσεων. Διὸ καὶ τῷ λόγῳ ἀπήχθετο, ὡς εἰς ἀνατροπὴν ὄντι τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ. Ἀπορίᾳ δὲ συζῶν ἐκ νεότητος, ἐστρατεύετο. Ποτὲ τοίνυν τῷ Ταγματάρχῃ προσελθὼν περί του ἐδέετο. Τῷ δὲ ἔτυχέ τις Ἀθίγγανος παρεστὼς, καί φησι πρὸς τὸν στρατηγὸν, ἐν ἀπορρήτοις τὸν λόγον ποιούμενος, ὡς βασιλεύσει Ῥωμαίων οὗτος, ὃς σου δέεται νῦν. Καὶ ὃς αὐτίκα τῷ

E μαντεύματι θέμενος, οἰκειοῦται τὸν Μιχαὴλ, καὶ κηδεστὴν ποιεῖται ἐπὶ τῇ θυγατρί. Ἄρτι δὲ τῇ αὐταρχίᾳ ἐπιπηδήσαντος τοῦ Μιχαὴλ, ὡς ἱστόρηται, ὁ ἱερώτατος Νικηφόρος, ὁ Πατριάρχης ὑπερόριος ὢν, ἐπιστέλλει αὐτῷ, ἀξιῶν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων γενέσθαι ἀναστήλωσιν. Ὁ δὲ μήτε τι καινοτομήσειν ἔφη περὶ τὴν πίστιν, μήδε τὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀλλοιώσειν κατάστασιν, ἀλλὰ μὴ δὲ βιάσασθαί τινα περὶ τὸ θεῖον δοξάζειν παρὸ βούλεται. Ἐν λό-

γοις δ' ἔμενε ταῦτα. Οὐ μετὰ πολὺ γὰρ τὴν γνώμην τὴν οἰκείαν δεδήλωκε, καὶ κατὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἐχώρησε, καὶ πολλούς τε ἄλλους δεινοῖς περιέβαλε, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸν θεῖον Μεθόδιον, καὶ τὸν τῶν Σάρδεων ἀρχιερατεύσαντα Εὐθύμιον ἐξορίᾳ παρέπεμψε, διὰ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμήν. Εἶτα τὸν μὲν Μεθόδιον καθείργνυσι κατὰ τὴν Ἀκρίταν· τὸν ἀοίδιμον Εὐθύμιον δὲ μαρτυρικῷ τελειοῖ θανάτῳ, ἀφειδῶς μαστιζόμενον παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου. Ἐζήλου δ' ἐν ἅπασι τὸν Κοπρώνυμον, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις προσέκειτο, τὰ τε σάββατα νηστεύειν προσέταξε. Τῇ ἀναστάσει τε ἀπιστῶν, διεπτύθαζε τὰ μέλλοντα ἀγαθά, καὶ τοὺς Προφήτας διέσυρε, καὶ δαίμονας οὐκ εἶναι διεβεβαιοῦτο· πορνείαν τε οὐχ ἁμάρτημα ἡγεῖτο, καὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεὸν ὑμνεῖν διεκελεύετο. Τῷ δὲ Ἰούδᾳ σωτηρίαν ἐπεφήμιζε, καὶ τὸ Πάσχα κατὰ καιρὸν ἑορτάζεσθαι ἐδογμάτιζε. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῆς ἐκείνου κακίας ἢ καὶ ἀνοίας γνωρίσματα ξυγγεγράφαναι. Ὁ δὲ λόγος τὰ τότε ξυμβεβηκότα διδότω τῇ ἱστορίᾳ· τὰ δ' ἦσαν ἐμφύλιοι πόλεμοι. Ὁ δὲ τούτων κατάρξας Θωμᾶς ἦν, εἷς τῶν τριῶν τυγχάνων ἀνδρῶν, περὶ ὧν ὁ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ Μοναχὸς τῷ Βαρδάνῃ προέφησεν, ὡς ἄνω που εἴρηται, τοὺς μὲν δύο ἐπιβήσεσθαι τῆς βασιλείου ἀρχῆς, τὸν δέ γε τρίτον, ὃς (οὗτος ἦν ὁ Θωμᾶς) ἐπιχειρήσαι μὲν τυραννίδι, καὶ ἑαυτῷ περιθέσθαι διάδημα, μὴ μέντοι καὶ τῆς βασιλείας τυχεῖν. Οὗτος τοίνυν, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, ἄρχων καταστὰς τοῦ τάγματος τῶν Φοιδεράτων παρὰ τοῦ Λέοντος, ὡς ἔγνω τὸν εὐεργέτην ἀναιρεθέντα παρὰ τοῦ Μιχαήλ, τῷ μὲν δοκεῖν τιμωρῶν ἐκείνῳ, τῷ δ' ὄντι τῆς βασιλείας καραδοκῶν, ἀντῆρε τῷ Μιχαήλ, καὶ συναλίσας δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἑῴαν μοῖραν ἐσφετερίσατο, καὶ τοὺς δημοσίους φόρους αὐτῷ κομίζεσθαι παρεσκεύασε. Καὶ πολὺς ἐντεῦθεν γενόμενος ἐπῆλθε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀδεέστερον τότε πᾶσαν ληϊζομένοις χώραν, καὶ τὰς νήσους αὐτὰς διὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Καὶ ἐπελθὼν ἀνέκοψεν αὐτοὺς τῆς φορᾶς, καὶ ἀνακόψας παρεστρατοπεδεύσατο, καὶ ἐς λόγους ἦλθεν αὐτοῖς, καὶ ἥκων εἰς λόγους, ἐσπείσατο, ἐπὶ συνθήκαις τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων παραχωρῆσαι αὐτοῖς, εἰ τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γένοιτο. Οὕτω δὲ ταῦτα διασκευασάμενος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδησάμενος ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ Αὐτοκράτωρ ἀνερρήθη κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, παρὰ τοῦ τότε τὸν θρόνον αὐτῆς τὸν Πατριαρχικὸν ἔχοντος. Ἰὼβ δ' ἐκεῖνος ἐκέκλητο. Κἀκεῖθεν ὁρμηθεὶς σὺν μεγάλῳ στρατεύματι (εἶχε γὰρ συμμάχους οὐκ Ἀγαρηνοὺς μόνους, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν πλειόνων) τῇ τυραννίδι κραταιότερον ἐπεχείρησεν. Ἦν δὲ ὁ Θωμᾶς οὗτος οὐ τῶν εὐπατριδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν ἀσήμων, καὶ τὸ γένος Βάρβαρος, καὶ ἀπορίᾳ συνέζησε τῇ ἐσχάτῃ, ὥστε καὶ δουλεύειν μισθοῦ. Ἀναχθεὶς δ' ὑπὸ τῆς τύχης, ὡς εἴρηται, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, τὴν κλῆσιν μετέθετο, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ κοινωνὸν τῆς βασιλείας, ὡς ᾤετο, προσελάβετο υἱόν, εἰσποιητὸν οἰκειωσάμενός τινα. Τὴν δὲ Μιχαὴλ στρατιὰν κατ' αὐτοῦ ἐσταλκότος, συμβαλὼν ἐκείνοις αὐτῇ, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ φυγάδας ἀπέφηνε. Κἀντεῦθεν κραταιότερον τῆς τυραννίδος ἐπειλήπτο, καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ βασιλικὸν ναυτικὸν ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, ἐξ Ἀβύδου πρὸς τὴν Θρᾴκην ἐπεραιώθη, καὶ τὰ τῆς ἑῴας ἅπαντα σχεδὸν ὑπηγάγετο, ἄνευ μέντοι τῶν Θεμάτων τοῦ Ὀψικίου, οὗ Καταξύλας ἐστρατήγει, καὶ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν· ὁ Ὀλβιανὸς δὲ τὴν στρατηγίδα τούτου εἶχεν ἀρχήν, ὃς δὴ λοχήσας καὶ τὸν τοῦ τυράννου εἰσποιηθέντα υἱὸν κατασχών, ἀνεῖλεν εὐθύς.

κγ'. Γενόμενος δ' ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ὡς εἴρηται, ὁ Θωμᾶς, προσθεμένους αὐτῷ τοὺς ξύμπαντας ἔσχηκεν. Αὖθις οὖν τὸ

quam vellet, de Deo ſentiret. Sed hæc verba fuere. Neque enim multo poſt, animo ſuo declarato, Orthodoxos oppugnavit, ac præter multos alios crudeliter tractatos, etiam in S. Methodium graſſatus, Euthymium Sardium Archiepiſcopum ob ſanctarum imaginum cultum in exilium miſit. Deinde Methodium in Acrita concluſit, Inclytum vero Euthymium a filio ſuo Theophilo crudeliter flagris cæſum, in Martyrum numerum retulit. Copronymum in omnibus imitans & Judæis addictus, Sabbata jejunari jubebat. Reſurrectionem mortuorum non credebat, eoque futura bona ſugillabat, & Prophetas irridebat, Dæmones eſſe pernegabat, ſcortationem peccatum non judicabat, Judæ ſalutem ominabatur. Paſcha alieno celebrari tempore affirmabat. Hæc pauca e multis improbitatis ac potius dementiæ illius indicia conſcribenda cenſui. Nunc oratio ad res geſtas & bella multa illorum temporum progrediatur. Thomas unus trium eorum de quibus Philomelienus ille Monachus Bardanæ vaticinatus fuerat, ut ſupra dictum eſt, quorum duo Imperio potituri eſſent, tertius (is vero Thomas erat) invaſurus ille quidem tyrannidem, & diadema ſibi impoſiturus, regni vero non compos futurus, ſeditionem excitavit. Is igitur, ut ante ſcriptum eſt, a Leone Fœderatorum legioni præpoſitus, ut principem de ſe bene meritum a Michaele cæſum cognovit, per ſpeciem necis illius vindicandæ, cum revera Imperium cogitaret, Michaelem eſt aggreſſus, coactiſque non contemnendis copiis, univerſas fere Orientales Provincias occupavit, & publica earum vectigalia ſibi afferenda curavit. Unde auctis opibus etiam Agarenos invaſit, qui tum omnes Provincias & ipſas Inſulas ob inteſtinum bellum audacius populabantur, eorumque impetum repreſſit, & caſtris prope poſitis, habitoque colloquio, pepigit, ſi Imperio potiretur, ſe Romanis finibus eis ceſſurum eſſe. His peractis, caput diademate regio ornat, & ab Jobo Antiocheno Patriarcha Imperator appellatur. Inde cum magno exercitu profectus, nec enim Agarenos dumtaxat, ſed & plures alias gentes ad belli ſocietatem aſciverat (tyrannidem majore animo invadit) Fuit hic Thomas non ex gente Patricia, ſed admodum obſcura eaque Barbara, tantaque inopia conflictata, ut mercede ſerviret. Sed a fortuna evectus, ut dictum eſt, regnoque affectato, Conſtantini nomen aſſumpſit, & filium adoptivum, Imperii conſortem, ut putabat, allegit. Cum exercitu Michaelis contra ſe miſſo congreſſus, aliis occiſis, aliis fugatis, tyrannidem ſtabilivit, & claſſe comparata, imo etiam claſſe Imperatoria potitus, Abydo in Thraciam trajecit, Orientalibus pene omnibus ſubactis, præter Opſicianam provinciam, cui Cataquilas, & Armeniacam, cui Olbianus præerat, qui tyranni adoptivum filium inſidiis exceptum, ſtatim ſuſtulit.

XXIII. Cum Thomas, ut dictum eſt, in Thraciam veniſſet, omnes

LIBER XV.

Edit. Pariſ. pag. 136.

Michaelis opiniones.

Thomæ ſeditio.

Thomæ natales.

Pag. 137.

Thomas Byzantium [illegible] tra oppugnat.

LIBER XV.

nes ad eum ſe contulerunt. Itaque Imperatorem denuo terra marique vicit, profligatis exercitibus, & in demortui filii locum, alium adoptavit, nomine Anaſtaſium, qui ſacro monachi habitu abjecto, civilem ſumpſerat, eoque redegit Michaelem, ut ferrea catena ex Acropoli in oppidulum e regione ſitum extenta, tyrannum prohibere conaretur, ne intro penetraret. Sed Thomas terra marique ſimul, impetu in urbem facto, catenaque facillime rupta: putabat, ſi a civibus tantum conſpiceretur, fore ſibi ob Imperatoris odium aperta omnia. Quum autem viros fortes ſe præberent, qui urbem tuebantur, ſpe dejectus, tum quidem receſſit, ac vallum munivit circa Sacram Sanctorum Anargyrorum Ædem, qui locus Paulini vocatur. Diebus aliquot elapſis, Urbem denuo terra marique oppugnat, machinis & ſcalis adhibitis. Ut vero ſe omnem operam & impenſam ludere vidit: tunc frigida Thracia relicta (nam hyems erat) exercitum in provincias diſtribuit, ut ibi otio recreati, hyemis ſæviriam evitarent. Sub veris initium, legiones denuo utrinque contra Urbem adduxit, eamque & pedeſtribus & navalibus copiis circumdedit. Sed & Michael interea & claſſem & milites comparat, ſuoſque cohortatus, pluribus portis ex improviſo impetum in tyranni copias fecit. Illi vero & inexpectata aggreſſione, & audacia hoſtium territi, terga dederunt, multiſque cæſis victoria penes Urbanos fuit. Ac terra ſic actum eſt cum deſertore, marique nihilo melius. Nam tyranni naves, quum Imperatoriam claſſem contra ſe ire vidiſſent, non reſtiterunt, ſed congreſſu evitato, aſſidua remigatione ad continentem appulerunt: ibi alii diffugerunt, alii ad Michaelem defecerunt. Verum deſertor tyrannidem adhuc urgebat, neque vallo ſoluto, & claſſe quam in Græcia paratam habebat, accerſita. Quæ quum veniſſet, & juxta Byridas, naves ſubductæ eſſent, Michaelis claſſiarii ea re cognita, noctu eas aggrediuntur, & quaſdam hoſtilium navium ceperunt, & quaſdam igni Græco incenderunt, ut perpaucæ admodum ſupereſſent. Terra autem crebra prælia fiebant, Theophilo Imperatoris filio duce, ſed æquo fere Marte pugnabatur, victoria ad neutram partem inclinante. Interea vero aliquid accidit, quo res illius Thomæ labefactatæ ſunt. Nam rumore defectionis Thomæ, & urbis obſidionis paſſim ſparſo, Mortagon Bulgarorum Princeps, qui annorum triginta inducias cum Leone fecerat, Romanis amicus, ultro ſuppetias Imperatori venit, caſtris ad Cedoctam locatis. Ea res deſertorem turbavit. Nam quum e re ſua eſſe non putaret, ut ſimul & Urbem oppugnaret, & cum Bulgaris dimicaret, quod diviſa copiæ, neutris par futurus eſſet: contra Bulgaros cum omni exercitu eſt profectus, pugnaque commiſſa victus, multos ſuorum amiſit partim cæſos, partim

Thomas a Michaele terra marique vincitur.

Edit. Pariſ. pag. 238.

Bulgari ultro Thomam invadunt.

A Βασιλέως κατά τε γῆν αὐτοῦ συμμίξαντος καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἀμφοῖν τὰς στρατιὰς ὁ τύραννος ἐτρέψατό τε καὶ διεσκέδασε, υἱοθετήσατο δ' ἕτερον, τοῦ προτέρου τελευτήσαντος, ὡς εἴρηται, Ἀναστάσιον μὲν καλούμενον, μοναχὸν δ' ὄντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα τὸ θεῖον ἀποδυσάμενον, στολὴν δὲ κοσμικὴν μεταμφιασάμενον. Ἐς τοῦτο δ' ἦλθεν ἀπορίας ὁ Μιχαὴλ, ὡς σιδηρᾶν ἐκτεῖναι σειρὰν ἐξ Ἀκροπόλεως εἰς τὸ κατ' ἀντιπέρας πολίχνιον, ἵν' ἄβατον τοῖς τοῦ τυράννου φυλάττοιτο τὸ ῥεῦμα. Ἀλλ' ὁ Θωμᾶς ὁμοῦ τῇ πόλει προσέβαλε κατά γε γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην ῥᾷστα διαρρήξας σειράν, καὶ ᾤετο εἰ μόνον φανείη, τοὺς ἐν τῇ πόλει διὰ τὴν πρὸς τὸν κρατοῦντα ἀπέχθειαν, ἀμαχὶ τὴν εἴσοδον αὐτῷ παρέξειν.
B Ἐπεὶ δ' ἐρρωμένους εὗρε τοὺς ἔνδον πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν, καὶ τῆς ἐλπίδος ἐψεύσθη, τότε μὲν ἀνεχώρησε, καὶ βάλλεται χάρακα κατὰ τὸ τῶν θείων Ἀναργύρων ἱερὸν τέμενος· ὁ τόπος δὲ τοῦ Παυλίνου ὠνόμαστο. Ἡμερῶν δέ τινων διαγενομένων, καὶ κατὰ χέρσον αὖθις καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπήγαγε τῇ πόλει τὸν πόλεμον, ἑλεπόλεις τε καὶ κλίμακας ἐπαγόμενος. Ὡς δ' ἑώρα τὰς σπουδὰς αὐτοῦ πανταχόθεν ἀνηνύτους, τότε μὲν τὸν ψυχρὸν ἐκτρεπόμενος Θρᾴκιον (χειμὼν γὰρ ἦν) τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ταῖς χώραις διένειμεν, ἐν ταύταις σχολάζουσαν, καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος ἐκφευξομένην δριμύτητα. Ἄρτι δὲ τοῦ ἔαρος ἐφεστῶτος, καὶ πάλιν προσῆγε καὶ ἀμφοτέρωθεν τῇ πόλει τὴν στρατιὰν, καὶ περιεκύκλου τὰ τείχη τῷ τε πεζῷ στρατεύματι καὶ τῷ ναυτικῷ. Ἤδη δὲ καὶ τῷ
C Μιχαὴλ ἡτοίμαστο καὶ στόλος καὶ στράτευμα. Λόγοις οὖν παρακλητικοῖς τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας ὁ Βασιλεὺς, ἀθρόον ἐκ πλειόνων πυλῶν ἐξάγει τούτους, καὶ συρρήγνυται τῷ τοῦ τυράννου λαῷ. Οἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καὶ τῷ θράσει τῶν ἐπιόντων ἀποδειλιάσαντες, τὰ νῶτα μεταβάλλουσι, καὶ ἔπεσον πολλοί, καὶ ἡ νίκη τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἦν. Τὰ μὲν οὖν κατὰ χέρσον οὕτω συνηνέχθη τῷ ἀποστάτῃ· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τὰ κατὰ θάλασσαν κάλλιον ἔσχεν αὐτῷ. Τὰς γὰρ βασιλικὰς τριήρεις αἱ τοῦ τυράννου ναυτικαὶ θεασάμεναι ἐπιούσας αὐταῖς, οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' εὐθὺς, τὴν συμπλοκὴν μὴ θαρρήσασαι, εἰρεσίᾳ συχνῇ πρὸς τὴν χέρσον κατήγοντο, καὶ αἱ μὲν ἀπεδίδρασκον, αἱ δὲ τῷ Μιχαὴλ αὐτομολοῦντες προσετίθεντο. Ὁ δὲ ἀποστάτης, ἔτι τῆς τυραννίδος ἀντείχετο, καὶ οὔτε τὸν χάρακα ἔλυσε, καὶ
D τὸ ἐν Ἑλλάδι ἑτοιμασθὲν αὐτῷ ναυτικὸν μετεπέμψατο, καὶ τοῦτο παρῆν κατὰ Βυρίδας ναυλοχησάμενον. Ὃ γνόντες οἱ τοῦ στόλου τοῦ Μιχαὴλ, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπιτίθενται, καί τινας μὲν ᾑρήκασι τῶν πολεμίων νεῶν, ἑτέρας δὲ τῷ ὑγρῷ πυρὶ παραδεδώκασιν, ὡς ὀλίγας περιλειφθῆναι. Κατὰ γῆν δὲ συχναὶ μὲν ἐγίνοντο προσβολαί, Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τοῦ λαοῦ προεξάρχοντος· ἀγχώμαλα δὲ τοῖς ἐναντίοις ἦσαν τὰ πράγματα, καὶ οὐδετέρῳ μέρει καθαρῶς ἡ νίκη ἐπεμερίζετο. Ἐν τοσούτῳ δέ τι συμβὰν, τοῦ Θωμᾶ τὰ πράγματα ἔσφηλε. Τῆς γὰρ φήμης πανταχοῦ τὴν τοῦ Θωμᾶ σκεδασάσης ἀποστασίαν, καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων κατάρχων, σπονδὰς ἐπὶ τοῦ Λέοντος τριακονταετεῖς θέμενος, καὶ φιλίως τοῖς Ῥωμαίοις ἔχων, αὐτεπάγγελτος ἧκε συμμαχήσων τῷ
E Βασιλεῖ, καὶ στρατοπεδεύεται κατὰ τὰ Κηδούκτου. Τοῦτο τὸν ἀποστάτην ἐθορύβησε. Κρίνας δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ, ἅμα τε καὶ πολιορκεῖν, καὶ τοῖς Βουλγάροις ἀντιστρατεύσασθαι, (μερισθείσης γὰρ αὐτῷ τῆς δυνάμεως, οὐκ ἀξιόμαχον ἑαυτὸν ἑκατέρῳ τυγχάνειν ᾤετο) κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχώρησε παντὶ τῷ στρατεύματι, καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται, καὶ πολλοὺς μὲν ἀποβάλλει τῶν

ἑαυτοῦ, τοὺς μὲν φθαρέντας, τοὺς δὲ καὶ ἁλόντας. Ὅσοι δέ γε τόν τε βαρβαρικὸν κίνδυνον ἐξέφυγον, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν διέφυγον, τὸ μέλλον καραδοκοῦντες, ἡσύχαζον. Οἱ Βούλγαροι δὲ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ λείαν πολλὴν ἐπαγόμενοι, ἀνεζεύγνυον τῇ νίκῃ γαυρούμενοι. Ταύτην τὴν ἧτταν τοῦ ἀποστάτου ὅσον ἐκ τοῦ στόλου αὐτοῦ περιελέλειπτο ἐγνωκός, πρὸς τὸν Μιχαὴλ ηὐτομόλησεν. Ἐν τούτοις δὲ ὁ τύραννος γεγονώς, καὶ πάντοθεν ἐξασθενήσας, ὅμως ἔτι τῆς πολιορκίας οὐκ ἐπαύσατο. Ἀλλὰ καὶ αὖθις μηδὲν ἀνύων, ἀπανίσταται μὲν τῆς προσεδρείας τῆς πόλεως, ἄπεισι δὲ πορρωτέρω, καί τινα τόπον ἐρυμνὸν ἐπιτήδειον, ἐν τούτῳ βάλλεται χάρακα, κἀκεῖθεν ὁρμώμενος ἐλῄζετο τῆς πόλεως τὰ προάστεια, καὶ τὰς τούτων ἐκραΐζε χάριτας. Ἐπῆλθε τοίνυν τούτῳ ὁ Μιχαήλ, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, οἱ τοῦ Θωμᾶ ἑκόντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ οἱ μὲν τῷ Μιχαὴλ προσερρύησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπῄεσαν ἕκαστοι. Ὁ δέ γε τύραννος μετὰ βραχίστων εἰς Ἀδριανούπολιν ἄπεισι, καὶ ὁ Μιχαὴλ αὐτῷ κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖ, καὶ πολιορκεῖ τὴν πόλιν, οὐχ ἑλεπόλεσιν, ἀλλὰ σπάνει τῶν ἀναγκαίων. Καὶ οἱ τῆς πόλεως τῷ λιμῷ πιεζόμενοι, ἀμνηστίαν τῶν ἐπταισμένων ἐκ τοῦ Βασιλέως ᾐτήσαντο, καὶ ταύτης τυχόντες, δεσμοῦσι τὸν Θωμᾶν, καὶ παραδιδόασι τῷ Μιχαήλ. Ὁ δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ὄνῳ ἐπιβιβάσας θριαμβεύει τὸν ἄτιμον θρίαμβον. Εἶτα περὶ συνιστόρων πυνθάνεται, καὶ πολλοὺς ἂν ἐκεῖνος ἐξεῖπεν, εἰ μὴ ὁ Ἐξαβούλιος ὁ Πατρίκιος τὴν ὁρμὴν τοῦ Βασιλέως ἀνέκοψε, φάμενος, Μὴ χρῆναι πιστεύειν κατὰ τῶν φίλων ἐχθροῖς. Ὁ δέ γε Θωμᾶς ἄλλοτε ἄλλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόμενος, βιαιότατα κατέλυσε τὴν ζωήν. Καὶ ὁ τούτου δὲ εἰσποιητὸς υἱὸς εἰς τὸ τῆς Βιζύης πολίχνιον προσφυγών, παρὰ τῶν οἰκητόρων τοῦ φρουρίου δεθεὶς προσήχθη τῷ Βασιλεῖ, καὶ ὁμοίως τῷ πεπλασμένῳ πατρὶ κολασθείς, βιαίως καὶ αὐτὸς ἀπέρρηξε τὴν ψυχήν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Θωμᾶ ἐπανάστασις τοῦτον τὸν τρόπον κατηυνάσθη. Αἱ δὲ Θρᾳκικαὶ πόλεις αἱ παράλιοι, κἀκείνου παρελθόντος, ἔτι τῆς στάσεως εἴχοντο, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ Πάνιον καὶ ἡ Πέρινθος (οὕτω γὰρ πάλαι ὠνόμαστο ἡ Ἡράκλεια) ἐστασίαζον δ' ἔτι μίσει τῷ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα. Ἀλλὰ τὸ μὲν Πάνιον σεισμῷ τοῦ τείχους αὐτοῦ πεσόντος, ἑάλω, ἡ δὲ Ἡράκλεια διὰ τῆς θαλάσσης γέγονεν ἁλωτή. Ταῦτα τοίνυν κατορθώσας ὁ Μιχαήλ, ὑπέστρεψε τροπαιοφορῶν, καὶ ἱππικοῦ τελουμένου ἀγῶνος, τοὺς τῷ Θωμᾷ τὴν τυραννίδα συμπράξαντας ὄνοις ἐφεζομένους εἰσαγαγὼν εἰς τὸ θέατρον, ὑπερορίαν αὐτῶν κατεδίκασε, μὴ τὸ πλέον κολάσας αὐτούς, εἰ μή τινας δύο τὸν Χοιρέαν καὶ τὸν Ζαγορηνόν, μὴ πειθομένους μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ παραδοῦναι τὰ φρούρια, ἃ κατεῖχον, ἑλών, καὶ ἀνασκολοπίσας ἀπέκτεινε.

κδʹ. Τῇ γὰρ ἀποστασίᾳ τῇ τοῦ Θωμᾶ καὶ τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀσχολουμένων δυνάμεων, ἄδειαν εὑρηκότες πᾶσαν οἱ πρὸς ἑσπέραν Ἀγαρηνοί, οἳ τὸν τῆς Ἰβηρίας οἰκοῦσι κόλπον, καὶ λέγονται Ἱσπανοί, τῷ σφετέρῳ προσίασιν ἀρχηγῷ, ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν Ἀμερμουμνῆ, καὶ ᾐτοῦντο ἀποικίαν στείλασθαι, διὰ πλῆθος στενοχωρούμενοι. Κἀκεῖνος κατένευσε, καὶ τούτους παραλαβὼν σὺν τριήρεσιν ἀπέπλευσε, τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους νήσους περιελθὼν καὶ ληϊζόμενος. Ὡς δ' ἧκε καὶ εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τὸ ταύτης ἔγνωκε πάμφορον, τοὺς μὲν πλείστους εἰς λείαν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων εἰς φυλακὴν δῆθεν παραλειφθεὶς τῶν νηῶν, πῦρ ἐνέβαλε κατ' αὐτῶν, καὶ πάσας ἐνέπρησε. Τεθορυ-

LIBER XV.

captos. Qui vero & Barbaricum enſem, & captivitatem effugerant, exſpectatione rerum futurarum ſuſpenſi, quieverunt. Bulgari, captivis & magna præda adducta, elati victoria, receſſerunt. Ea clade deſertoris cognita, claſſis ejus reliquiæ ad Michaelem defecerunt. Eo rerum ſtatu tyrannus, etſi vires ejus undique minuebantur, tamen ab obſidione non recedebat: ſed cum ne tum quidem quicquam proficeret, omiſſa Urbe longius abſcedit, & locum opportunum nactus, vallum communit, atque inde ſuburbana diripit, eorumque amœnitatem vaſtat. Sed Michaele eum aggreſſo, commiſſaque pugna, Thomæi de induſtria in fugam verſi, partim ad Imperatorem ſe contulerunt, partim ad ſua redierunt. Tyrannus cum pauciſſimis Adrianopolim abit, quem Michael a veſtigio inſecutus, Urbem non machinis, ſed annonæ penuria oppugnat. Cives urgente fame, petita delictorum ab Imperatore venia & impetrata, Thomam vinctum ei tradunt. Is ei & manus & pedes amputat, & aſino impoſitum ignominioſo triumpho circumducit. Poſtea de conſciis quærit, quorum ille multos nominaſſet, niſi Hexabulius Patricius Imperatoris impetum hoc dicto repreſſiſſet, Inimicis amicos deferentibus non habendam eſſe fidem. Thomas vero alias aliis tormentis excruciatus, miſerrime expiravit. Adoptivus item ejus filius, quum in Bizyam oppidum confugiſſet, a caſtelli habitatoribus vinctus, ad Imperatorem eſt adductus, & eodem quo fictitius pater ſupplicio affectus, violenter & ipſe periit. Thomæ ſeditione ad hunc modum compreſſa, maritimæ Thraciæ civitates nihilominus, etiam illo ſublato, motum eum urgebant, ac præ cæteris Panium & Perinthus, (ſic enim Heraclea olim appellata eſt) idque Imperatoris odio factum. Cæterum, Panium, mœnibus terræ motu collapſis, captum eſt, Heraclea mari expugnata. Michael his rebus bene geſtis, triumphans in urbem rediit, & ludis Circenſibus Michaelis adjutores aſinis inſidentes in theatrum introductos, ſola relegatione contentus, gravioribus ſuppliciis non affecit, duobus exceptis Choerea & Zagoreno, qui quum caſtella quibus præerant, ne poſt Thomæ interitum quidem tradere vellent, iis expugnatis, in crucem acti ſunt.

Thomæ crudelis interitus.

Edit. Pariſ. pag. 139.

Panium & Heraclea captæ a Michaele.

XXIV. Dum Romanæ copiæ, Thomæ defectione, belliſque civilibus occupantur. Agareni occidentales, ſinus Iberici incolæ, qui Hiſpani vocantur, arrepta occaſione, a ſuo Duce, quem Amermumnem vocant, locorum coacti anguſtiis, petierunt, ut coloniam deduceret. Annuit ille, & cum eis triremibus impoſitis ſolvit, inſulaſque Romanas obiens populatur. Ut autem in Cretam quoque venit, ejus fertilitate cognita, maximam partem prædatum mittit, ipſe cum paucis ad navium cuſtodiam relictus, igne injecto omnes cremat. Ob quod fa-

Agareni ex Hiſpania in Cretam trajiciunt.

LIBER XV.

ctum Agarenis tumultuantibus, & cauſam ejus requirentibus, Achaps (id enim duci eorum nomen erat) *Coloniam*, inquit, *petiiſtis: En regionem lacte & melle manantem. Hanc occupate & incolite*. Cum vero illi dicerent, *Noſtra vero chariſſima ubi ſunt?* Reſpondit, *Mulieres ſunt, e quibus paulo poſt liberos ſuſcipietis*. His Agareni perſuaſi, inſula ſubacta, indigenas in ſervitutem redegerunt.

Cyrillus Gortynius Epiſcopus Martyr.

Edit. Pariſ. pag. 140.

Michaelis ſecundæ nuptiæ.

Quo tempore Cyrillur Gortynius Epiſcopus pro Chriſti defenſione Martyrii coronam accepit. Interea Imperator, uxore mortua, ſe a ſecundis nuptiis abhorrere palam præ ſe ferens, clam ad Senatus principes miſſitando perfecit, ut ipſi peterent, ut alteram duceret uxorem. Ea ſimulatio, honeſta ſpecie non carebat. Neque enim convenire, ut ipſi ab Imperatore regerentur, uxores vero ſuæ Imperatricem non haberent. Michael eam petitionem principio tergiverſando repulit, ſed illis inſtantibus fidem ſibi dari petiit, ſi vellent ut Imperatricem duceret, ut eam ſe quoque mortuo Imperatricem agnoſcerent, & liberos ea natos ut Imperatores honorarent. Quæ cum Senatus ſcripto promiſiſſet, & ipſe de ficta illa pertinacia deceſſit, uxore ducta Euphroſyna, quæ filia Conſtantini Imperatoris, quem mater Irene (ut diximus) excæcavit, eſſe dicebatur, & multo ante tonſa inter Monachas religioni in Inſula Principis dedita, a primo capillo vitam agebat.

Antonius Caſſimatas Patriarcha.

Patriarcha Theodoro mortuo, qui ſex annos Eccleſiæ impie præfuerat, Antonius cognomento Caſſimatas in ejus locum eſt ſuffectus, perverſa & ipſe religione præditus.

Agareni Cretenſes imperatorias claſſes profligant.

Imperator miſſa contra Agarenos in Cretam claſſe, victus eſt, quique cladi ſuperfuerant, ipſi nuntium id attulerunt. Poſt, aliam ingentem claſſem contra eoſdem mittit, duce Cratero, qui principio rem contra Agarenos bene geſſit, multis eorum captis & interfectis. Deinde & ipſe & ejus milites victoria freti, quaſi adverſariis jam enervatis, neque umquam auſuris ipſos aggredi, ſe voluptati & poculis dediderunt, eaque nocte ſine excubiis comeſſati otioſe dormierunt. Quo hoſtes intellecto, noctu eos cum maximo clamore adorti, omnes ita cæciderunt, ut vix nuntius cladis ſupereſſet. Nam & ipſe claſſis præfectus Craterus, quum in nave mercatoria fugiſſet, captus, atque in crucem actus eſt.

Ooryphas Agarenos coercet.

Poſt hæc, alia claſſis Ooryphæ cuidam eſt commiſſa, qui inſulas obiens, piraticarum navium impetum, iis ſpoliandis, repreſſit, & Cretenſium quoque priorem ferociam compeſcuit.

Sicilia per Euphemium Agarenis prodita.

In Sicilia quoque, alia mota eſt ſeditio. Nam quidam populi princeps Euphemius, Monacham quamdam, cujus inſano amore flagrabat, rapuit. Qui cum a Prætore ad ſupplicium quæreretur, ad Africæ Amyram confugit, eique pollicitus eſt, ſe Siciliam proditurum, & magna tributa penſurum, ſi Romanorum Imperator appellaretur. Ille hominem voti compotem facit, magnis copiis datis. qui-

pag. 141.

A βημένων δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν διὰ τοῦτο, καὶ τὴν αἰτίαν ζητούντων, ὁ Ἀχαψ (οὕτω γὰρ ὁ σφῶν ὠνόμαστο ἀρχηγός) Ἀποικίαν ᾐτεῖτε, φασίν, ἰδοὺ τοίνυν χώραν ῥέουσαν μέλι καὶ γάλα, καὶ ταύτην κατασχόντες οἰκήσατε. Ἐκείνων δὲ εἰπόντων, Καὶ τὰ φίλτατα, ποῦ; ὁ Ἀχαψ, Ἐνταῦθα γυναῖκες εἰσίν, ἀνθυπήνεγκεν, ἐξ ὧν γεννήσονται καὶ παῖδες ὑμῖν οὐ μετὰ μακρόν. Τούτοις πεισθέντες οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ, τήν τε νῆσον ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο, καὶ τοὺς αὐτογενεῖς ἐδουλώσαντο. Ὅτε καὶ Κύριλλος ὁ Γορτύνης Ἐπίσκοπος, ἀθλήσας ὑπὲρ Χριστοῦ, μαρτυρίῳ ἀνεδήσατο στέφανον. Θανούσης δὲ τῆς συζύγου τῷ Βασιλεῖ, ἐκεῖνος ὑπεκρίνετο μὲν εἰς τὸ προφανὲς δευτέροις ὁμιλῆσαι γάμοις μὴ βούλεσθαι, κρύβδην δὲ πρὸς τοὺς ἐξόχους τῆς Γερουσίας διαπεμπόμενος, ἀξιοῦσθαι

B παρ᾽ αὐτῶν παρεσκεύαζεν ἑτέραν τοῦ βίου κοινωνὸν εἰσοικίσασθαι. Καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐπρεπής· δεινὸν γὰρ ἔφασαν εἶναι ἡμᾶς μὲν βασιλεύεσθαι παρὰ σοῦ, τὰς δ᾽ ἡμῶν συνεύνους Βασιλίδος στερίσκεσθαι. Ὁ δὲ πρότερον μὲν ἀκκιζόμενος, τὴν ἀξίωσιν οὐ προσίεται. Λιπαρούντων δ᾽ ἐκείνων, πίστεις ἐξ αὐτῶν ἀπῄτει, εἰ βούλοιντο ἀγαγέσθαι αὐτὸν Βασιλίδα, ὡς καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ Βασιλίδα ταύτην ἕξουσι, καὶ τὰ ἐκ ταύτης αὐτῷ φυσόμενα, ὡς Βασιλέας τιμήσουσι. Ταῦτα δὲ τῶν τῆς Συγκλήτου ἐγγράφως αὐτῷ ἐπαγγειλαμένων, κἀκεῖνος ἐνδίδωσι δῆθεν τῆς πεπλασμένης ἐνστάσεως, καὶ εἰσοικίζεται γυναῖκά τινα, θυγατέρα λεγομένην γενέσθαι τοῦ βασιλεύσαντος Κωνσταντίνου, ὃν ἡ μήτηρ Εἰρήνη, ὡς ἤδη ἱστόρηται, ἐξετύφλωσεν. Ἦν δ᾽ ἡ γυνὴ κεκαρμένη

C πρὸ πλείστου, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πριγκίπου ταῖς ἀσκουμέναις ἐκεῖ μοναχαῖς ἐκ πρώτης τριχὸς συγκατείλεκτο, καὶ ἡ κλῆσις αὐτῇ Εὐφροσύνη. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Θεοδότου θανόντος, ὃς ἓξ ἔτη ἀσεβῶς τῆς Ἐκκλησίας ἐκράτησεν, Ἀντώνιος προχειρίζεται, ᾧ Κασσιματᾶς τὸ ἐπώνυμον, καὶ οὗτος δὲ τὴν περὶ τὴν πίστιν δόξαν διέστραπτο. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς στόλον ἐξέπεμψε κατὰ τῶν τὴν Κρήτην κατασχόντων Ἀγαρηνῶν. Ἡττήθη δὲ, καὶ οἱ περιλειφθέντες ἐπανῆλθον τῆς ἥττης αὐτάγγελοι. Εἶτ᾽ αὖθις ἕτερον πολὺ ναυτικὸν ἑτοιμασάμενος ἔστειλε, τούτῳ στρατηγὸν ἐπιστήσας τὸν Κρατερόν, ὃς συμβαλὼν τοῖς ἐν Κρήτῃ Ἀγαρηνοῖς, πρότερον μὲν εὐτύχησε, πολλοὺς ἐκείνων καὶ ζωγρήσας καὶ ἀνελών. Εἶτα τῇ νίκῃ τεθαῤῥηκὼς ἐκεῖνός τε,

D καὶ ὁ ὑπ᾽ ἐκεῖνον λαός, ὡς ἤδη τῶν ἐναντίων ἐκνενευρισμένων, καὶ μὴ ἄν ποτε προσβαλεῖν αὐτοῖς τολμησάντων, ἀνέσει ἑαυτοὺς καὶ πότοις ἐξέδωκαν, καὶ ἀφυλάκτως ἐκώμαζον ὑπνοῦντές τε κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην συνέρρεσαν ὕπνῳ πολλῷ. Ἅπερ κατανοήσαντες οἱ πολέμιοι, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπῆλθον μετὰ μεγίστου ἀλαλαγμοῦ, καὶ πάντας διέφθειραν, ὡς μικροῦ μηδ᾽ ἄγγελον περιλειφθῆναι τῆς συμφορᾶς. Καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ στόλου ἐξάρχων ὁ Κρατερὸς ἐν πλοίῳ ἐμπορικῷ φυγὰς ἀπιὼν, κατελήφθη, καὶ ἀνεσκολοπίσθη. Ἕτερος δέ τις αὖθις Ὠορυφᾶς καλούμενος ναυτικοῦ προσταχθεὶς ἑτέρου, ἐπιὼν τὰς νήσους, καὶ ταῖς πειρατικαῖς ναυσὶ τῶν Ἀγαρηνῶν συνεπλέκετο, καὶ τὴν τέως ῥύμην τὴν πρὸς προνομὰς ἀνέκοπτε, καὶ τοὺς ἐν τῇ Κρήτῃ τοῦ προτέρου θράσους ἀνέστειλε. Καὶ κατὰ Σι-

E κελίαν δὲ στάσις ἑτέρα ἐκεκίνητο. Ἀνὴρ γάρ τις Εὐφήμιος λαοῦ κατάρχων τινός, ἔρωτι περιμανεῖ μοναζούσης ἐλήφθη τινός, καὶ ταύτην ἅρπαγμα τίθεται. Ἐζήτει τοίνυν τοῦτον ὁ στρατηγός, διὰ τὸ ἁμάρτημα κολασθησόμενον. Ὁ δὲ διὰ τοῦτο τῷ τῆς Ἀφρικῆς Ἀμηρᾷ προσφυγὼν, προσελήλυθε, καὶ οἱ προδώσειν τὴν Σικελίαν ὑπισχνεῖτο, καὶ φόρους αὐτῷ παρέχειν πολλοὺς, εἰ Βασιλεὺς ἀναῤῥηθείη Ῥωμαίων. Καὶ ὁ μὲν τὴν ἔφεσιν ἐκείνου πληροῖ, καὶ δύναμιν αὐτῷ δίδωσι βαρεῖαν. Ὁ δ᾽ Εὐφήμιος αὐτῷ τὴν Σικελίαν προδίδωσι.

Digitized by Google

Καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς τὸν τρόπον τοῦτον ἐγένετο. Ὁ δ' Εὐφήμιος οὐ μετὰ μακρὸν δίκην ἐκτίνει τῆς οἰκείας παρανομίας καὶ ἀπονοίας, καὶ στερίσκεται τῆς ζωῆς, ἀναιρεθεὶς βιαιότατα. Ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ ἐπὶ ἔτη ὀκτὼ καὶ μῆνας ἐννέα ἀπολαύσας τῆς βασιλείας, φρενίτιδι νόσῳ καὶ ἐπισχέσει τῶν οὔρων, ἢ δυσεντερίᾳ (λέγεται γὰρ καὶ ἄμφω) κατέστρεψε τὴν ζωὴν, τῷ υἱῷ Θεοφίλῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών. Ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ Δαλματία τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. Λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὑτωσὶ περιέχοντα.

Ἀρχὴ κακῶν γε προσγενήσεται τῇ χθονὶ,
Ὅταν κατάρξῃ τῆς Βαβυλῶνος δράκων
Δύσγλωττος οὗτος, καὶ φιλόχρυσος λίαν.

Καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνος λίαν φιλοχρυσότατος.

κέ. Αὐταρχήσας δὲ ὁ ΘΕΟΦΙΛΟΣ πρῶτον ἐποιήσατο ἔργον τὴν κόλασιν τῶν τῷ πατρὶ αὐτοῦ συμπραξαμένων εἰς τὸ τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ ἀνελόντων τὸν Λέοντα. Καὶ ἵνα μή τις αὐτῶν διαλάθῃ, ἀθροίσας τὴν Γερουσίαν ἅπασαν περὶ τὰ βασίλεια, ἐντολὴν ἔφη πληροῦν πατρικήν. Ἐκεῖνον γὰρ βούλεσθαι μὲν ἀξίως ἀμείψασθαι τοὺς συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας τῆς βασιλείας αὐτῷ, μὴ μέντοι καιρὸν ἐγχωρῆσαι ἐντελὲς ποιῆσαι τὸ βούλημα· πρότερον μὲν πολέμοις ἀπασχολούμενον, εἶτα νοσήσαντα καὶ τὸν βίον ἐκλελοιπότα. Ἐντείλασθαι δέ οἱ, τὴν ὀφειλὴν αὐτοῖς ἀποδοῦναι φιλότιμον. Καὶ προσέταττε τοῖς τῷ πατρὶ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ Λέοντος συμπονήσασι, τῶν ἄλλων διακριθῆναι. Οἱ δὲ μὴ συνιέντες τὸ σκαιωρούμενον, ἰδίᾳ στάντες· Ἡμεῖς ἐσμὲν, εἶπον, οἱ τῷ πατρί σου συμμαχήσαντες. Καὶ ὃς αὐτίκα τὸ τῆς ὑποκρίσεως περιελὼν προσωπεῖον, καὶ, Ἵνα τί τῷ χριστῷ Κυρίου φονίας ἐπηνέγκατε χεῖρας, ἔφη, καὶ οὐ μόνον ἀνθρωποκτόνοι γεγόνατε, ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτόχειρες; Αὐτίκα τούτων ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν Ἔπαρχον, Τούτους, εἶπε, παραλαβὼν, ἀπόδος αὐτοῖς ἀξίας ἀμοιβὰς τοῦ τολμήματος. Καὶ οἱ μὲν παρὰ τοῦ Ἐπάρχου κολασθέντες, ἀνδροφόνων ἔδοσαν δίκας. Ὁ Θεόφιλος δὲ καὶ τὴν μητρυιὰν ἀπελάσας τῶν βασιλείων, εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς μονὴν ἐν τῇ τοῦ Πρίγκιπος νήσῳ ἀπήγαγε, μηδὲν ἀπωναμένην τῶν ὅρκων, οὓς ὁ Μιχαὴλ περὶ αὐτῆς ἐκ τῆς Συγκλήτου ἀπῄτησε. Γυναῖκα δ' ἑαυτῷ εἰσοικίσασθαι βουληθεὶς ὁ Θεόφιλος, πολλὰς πολλαχόθεν ὡραίας κόρας συνήγαγεν, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ Εἰκασία, παρθένος, καὶ τὸ εἶδος καλὴ, καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερφέρουσα, καὶ λόγοις ὡμιληκυῖα, καὶ τὸ γένος ἐπίσημος. Περιῄει γοῦν ταύτας θεώμενος, καὶ μῆλον κατέχων χρυσοῦν, ἵν' αὐτὸ ἐπιδῷ μνῆστρον τῇ δοξάσῃ αὐτῷ ἀρεστῇ· ἐπεὶ δ' ἦλθε κατὰ τὴν Εἰκασίαν περιιὼν, θαυμάσας ἐκείνην τῆς ὡραιότητος, ἔφη, Ἐκ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα. Ἡ δ' ἠρέμα καὶ μετὰ σεμνοῦ ἐρυθήματος εὐστόχως πως ἀπεκρίνατο· Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττω. Ὁ δὲ καταβροντηθεὶς ὥσπερ τῷ τῆς παρθένου λόγῳ, τὴν μὲν παρῆλθε, τὸ μῆλον δὲ τὸ χρυσοῦν τῇ ἐκ Παφλαγονίας Θεοδώρᾳ παρέσχετο. Ἡ δὲ Εἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν ἐδείματο, ἣ τὴν ἐκείνης ἔχει κλῆσιν, ἐπίκλησιν, καὶ ἐν αὐτῇ μονάσασα ἑαυτῇ ἔζη καὶ τῷ Θεῷ τῆς λογικῆς παιδείας μὴ ἀλογήσασα. Ὅθεν καὶ συγγράμματα ἐκείνης εὑρίσκονται, ἀπαιδευσίας καὶ χαρίτων οὐκ ἄμοιρα. Καὶ ἡ μὲν οὕτω διέθετο τὰ καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἀπό-

A bus Euphemius acceptis Siciliam ei prodit. Sic illa in poteſtatem Agarenorum venit. Tyrannus autem non multo poſt ſui ſceleris & deſperationis dat pœnas, crudeliſſime interfectus. Michael porro Imperator, cum octo annos & novem menſes imperaſſet, phrenitide & retentione urinæ, ſive inteſtinorum dolore (nam utrumque fertur) obiit, Imperio filio Theophilo relicto. Sub illo etiam Dalmatia Romani imperii jugum excuſſit, idque vetuſto hoc oraculo prædictum ferunt:

LIBER XV.

Michaelis obitus.

Dalmatiæ defectio.

B *Babylone quando Balbus imperaverit,*
Draco ſubactus auri amore perdito,
Tellus malorum ſentiet primordia,

Fuit autem Michael omnino avariſſimus.

XXV. Imperio potitus THEOPHILUS nihil prius habuit, quam ut eos qui patri ad regnum obtinendum adjumento fuerant, Leonemque interfecerant, ſuppliciis afficeret. Quorum ne quis lateret, toto Senatu in Regiam convocato, ſe mandatum paternum exequi velle dixit. Nam cum is imperii parti adjutores pro dignitate remunerari cuperet, tempus ei defuiſſe, quo minus id re ipſa præſtaret, primum C bellis impedito, deinde morbo & obitu: ſibi igitur mandaſſe, ut id debitum liberaliter profolveret. Proinde hortabatur eos, qui patri ad Leonem tollendum operam navaſſent, ut a cæteris ſegregarentur. Illi dolo non intellecto, ſeorſim ſteterunt, *ſe profeſſi eos eſſe, qui patri ejus opem tuliſſent*. Tum is ſtatim perſona ſimulationis depoſita: *Cur*, inquit, *uncto Domini ſceleratas manus attuliſtis, neque homicidæ duntaxat, ſed & Imperatoris parricidæ extitiſtis?* Et mox ad Præfectum converſus, jubet, ut eos abductos digna facinore pœna afficeret. Illi igitur pro homicidis ſunt mulctati. D Theophilus vero etiam novercam Regia ejectam, in priſtinum ejus monaſterium in inſula Principis incluſit, neque quicquam ei jusjurandum, quod Michael a Senatu exegerat, profuit. Uxorem ducturus multas formoſas puellas undecumque accerſivit, inter quas & Icaſia virgo fuit, tum forma præſtantior cæteris, tum erudita, tum genere illuſtri nata. Dum igitur eas ſpectans circuit, aureum pomum manu tenens, quod ei quæ placuiſſet, conjugi pignus daret: cum ad Icaſiam veniſſet, pulchritudinem ejus admiratus, *A muliere*, inquit, *emanarunt mala*. Cui illa placide & cum honeſto rubore ſolerter reſpondit, *Sed & res meliores e muliere exuberant*. At ille virginis oratione ve- E lut attonitus, ea præterita, malum aureum Theodoræ ex Paphlagonia oriundæ dedit. Icaſia vero cum regno excidiſſet, monaſterium de ſuo nomine condidit, in quo ſibi & Deo vixit, eruditione litterarum non neglecta. Unde & ſcripta ejus reperiuntur, in quibus neque doctrinam, neque gratiam deſideres. Et

Theophilus de Leonis percuſſoribus ſupplicium ſumit.

Euphroſyna in Monaſterium redit.

Theodora Theophilo nubit.

Edit. Pariſ. pag. 142.

Icaſia fit monacha, nuptiis Imperatoris fruſtrata.

LIBER XV. ſic illa res ſuas adminiſtravit, & mortali rege fruſtrata, Regi omnium nupſit: pro terreno imperio, cæleſte ſortita. Imperator vero Theodoram ſimul & nuptiali corona & regio diademate ornat, nuptiaſque celebrat. Theophili juſtitia & ſeveritas. Et quia juſtitiæ cultor erat, gravem ſe & inexorabilem delinquentibus præbebat. Singulis igitur hebdomadibus eques per forum cum ſatellitibus Imperatoriis in Ædem Deiparæ Blacherniam ivit. Etſi enim ſacris imaginibus honorem non habebat, Servatori tamen & Dei matri ſe fidem ſervare profitebatur. Cum autem ſic in publico verſaretur, facilis aditu fuit, rerumque venalium curam habuit, & quanti quæque venderentur, curioſe indagavit. Quod ſi qua magno venirent, Præfecto de iis interrogato vel Magiſtratum abrogabat, ſi peccaſſet, vel objurgato eo, quid agendum eſſet, præſcribebat. Sic igitur aliquando prætereuntem mulier quædam acceſſit, quæ ſibi injuriam fieri a Drungario Vigiliæ querebatur (is Auguſtæ frater erat, nomine Petronas) qui cum in vicinia habitaret, ædibus in altum educendis, ſuis luminibus obſtrueret. Ac illa ſic Petronam accuſabat. Is vero ab Imperatore accerſitus, & quid mulier diceret interrogatus, nugas eam agere dixit. Tum Imperator: *Cave*, inquit, *ne denuo eadem de re me appellet, quod tibi bono non eſt futurum*. Ac mulierem ad Petronam abire juſſit, & niſi ei damnum reſarciretur, ad ſe redire. Quod cum illa feciſſet, Petronæ Drungarii mulcta. neque a Petrona quicquam impetraſſet, re deſperata rurſus Imperatorem interpellavit. Is ſtatim quibuſdam Senatoribus mandavit, ut viderent, num damnum mulieri daretur? Edit. Pariſ. pag. 143. Abiere illi ſtatim, damnumque cognitum Imperatori renuntiarunt, qui in forum progreſſus, atque ibi certo loco ſtans, Petronam veſtibus direptis & in tergo & in pectore verberari juſſit, & quæ in fraudem mulieris ſtruxerat, deſtrui, materiamque & ſolum ipſum mulieri attribui. Atque hoc ſpecimen eſto, quantopere juſtitiæ ſtuduerit Theophilus. Sed & aliud referatur, quo & ejus obſervantia æqui, & ſolicitudo de ſubditis declaretur. Appulit aliquando ad Regiæ portum navis oneraria pondere ſarcinarum gravis, eoque uſque ad extremum cingulum demerſa. Imperator ſuperne proſpectans, navemque admiratus, per pediſſequum cujas ea ſit percontatur? Ut Auguſtæ eſſe cognovit, recens a mercatura reductam, quam ab Imperatrice miſſi in Syriæ partibus feciſſent: Si quid ſarcinarum in navi haberent, id ſtatim efferre juſſit, & nihil quod ad Auguſtam pertineret, attingere. Quo Auguſtæ merces incenſæ. facto pulſis inde nautis, Græco igni injecto, navim cum ipſis ſarcinis cremavit, Imperatricem maledictis inſectatus: *Nam cum me Deus*, inquit, *Imperatorem deſignarit, tu me nauclerum facere contendis. Scito autem mercaturam privatis hominibus eſſe attributam, ut ea tolerandæ vitæ occaſionem habeant. Quod ſi nos*

A κτήσασα βασιλείας φθαρτῆς, τῷ Παμβασιλεῖ ἑαυτὴν ἐμνηστεύσατο, καὶ ἀντὶ γέρως βασιλείας τῆς ἐπουρανίου ἐκληρώσατο. Ὁ Βασιλεὺς δὲ Θεόφιλος τὴν Θεοδώραν ἑαυτῷ συνοικίζει, καὶ ὁμοῦ ταύτην καὶ τῷ γαμηλίῳ στεφάνῳ καὶ τῷ βασιλικῷ ταινιοῖ διαδήματι, καὶ τοὺς γάμους τελεῖ. Δικαιοσύνην δὲ μετιὼν, τοῖς ἀδικοῦσιν ἦν ἐπαχθὴς, καὶ κολαστὴς αὐτῶν ἀπαραίτητος. Ἑκάστης οὖν ἑβδομάδος ἀπῄει διὰ τῆς ἀγορᾶς ἔφιππος μετὰ δορυφορίας βασιλικῆς, εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς Θεοτόκου Ναόν. Εἰ γὰρ καὶ τὰς θείας εἰκόνας οὐκ ἤθελε τιμᾶν, ἀλλά γε τῷ Σωτῆρι Χριστῷ καὶ τῇ Θεομήτορι πίστιν ἐτήρει, ὡς ἔλεγεν. Ἀπιὼν οὖν καὶ οὕτω δημοσιεύων, παρεῖχεν ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσιν εὐπρόσιτον, καὶ περὶ τῶν ὠνίων ἐφρόντιζε, καὶ ὅπως B ἕκαστον τούτων πιπράσκοιτο, ἐπολυπραγμόνει καὶ ἐπυνθάνετο. Καὶ εἰ πολλοῦ τινὰ πιπρασκόμενα εὕρισκε, τὸν Ἔπαρχον περὶ τούτου ἀνέκρινε, καὶ ἢ καταγνώσας ἐπέπαυε τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐπιπλήττων διώρθου. Οὕτω γοῦν ποτὲ διιόντι αὐτῷ προσῆλθε γυνὴ, ἀδικεῖσθαι λέγουσα παρὰ τοῦ Δρουγγαρίου τῆς Βίγλας (οὗτος δ' ἦν συγγενὴς τῆς Αὐγούστης, καλούμενος Πετρωνᾶς) οἰκεῖν γὰρ αὐτὴν ἐκ γειτόνων, τὸν δὲ τὰς ἑαυτοῦ διαίτας ὑψοῦντα, τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ἐπισκοτεῖν. Ἡ μὲν οὖν ταῦτα ἐνεκάλει τῷ Πετρωνᾷ. Ὁ δὲ παρὰ τοῦ Βασιλέως μετακληθεὶς, καὶ τί ἂν λέγοι τὸ γύναιον ἐρωτώμενος, ματαιάζειν ἔφη αὐτό. Καὶ ὁ Βασιλεὺς, Μή τι παθεῖν με περὶ τούτου, φησὶ, καὶ ἵνα ἔσοιτο πρὸς καλόν. Καὶ τῇ γυναικὶ ἐνετείλατο πρὸς τὸν Πετρωνᾶν ἀφικέσθαι, καὶ εἰ μὴ τὴν βλάβην θεραπευθείη, αὖθις αὐτῷ προσελθεῖν. Προσίει τῷ Πετρω- C νᾷ ἡ γυνή· ὁ δὲ οὐδὲν αὐτῇ τῷ κακῷ θεράπευμα ἔθετο. Ἡ δ' ἀπογνοῦσα, δι' ὄχλου γέγονε καὶ αὖθις τῷ Βασιλεῖ. Καὶ ὃς αὐτίκα τῶν τῆς Συγκλήτου τισὶν ἀπελθεῖν ἐπέταξε, καὶ κατασκοπῆσαι, εἰ βλάπτοιτο ἡ γυνή. Οἱ δὲ ἀπῆλθον εὐθὺς, καὶ τὴν βλάβην ἔγνωσαν, καὶ ταύτην ἀπήγγειλαν. Καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔτι ἐπ' ἀγορᾶς προϊὼν, αὐτοῦ που στὰς, γυμνωθῆναι τὸν Πετρωνᾶν, καὶ τυφθῆναι καὶ στέρνα καὶ νῶτα προσέταξε· τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δομηθέντα πρὸς βλάβην τῆς γυναικὸς καθαιρεθῆναι, καὶ ταύτῃ προσκληρωθῆναι, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὸν τόπον αὐτόν. Τοῦτο μὲν οὖν τοῦ περὶ τὸ δίκαιον ζήλου τοῦ Θεοφίλου εἴρηται γνώρισμα. Εἰρήσθω δέ τι καὶ ἕτερον, τῆς τε δικαιοπραγίας ἐκείνου, καὶ τῆς D περὶ τὸ δίκαιον καὶ ὑπήκοον προνοίας σημαντικόν. Προσώρμιστό ποτε τῷ περὶ τὰ ἀνάκτορα λιμένι φορτὶς βάρει τῶν ἀγωγίμων πεφορτισμένη, καὶ τούτῳ μέχρις ἐσχάτου ζωστῆρος καταβεβαπτισμένη. Ἔτυχε δὲ προκύψας ὁ Βασιλεὺς ἄνωθεν, καὶ θαυμάσας τὴν ναῦν, διά τινος τῶν αὐτῷ ἑπομένων, τίνος ἂν εἴη, ἐπυνθάνετο; Ὡς δὲ τῆς Αὐγούστης εἶναι μεμάθηκε, καὶ ὡς ἄρτι ἀνήχθη ἐξ ἐμπορίας, ἣν ἐν τοῖς τῆς Συρίας οἱ πρὸς τῆς Βασιλίσσης σταλέντες ἐποιήσαντο μέρεσιν, εἴ τι μὲν τοῖς τοῦ πληρώματος τῆς νηὸς πρόσεστιν, ἐξενεγκεῖν αὐτοῖς αὐτίκα ἐκέλευσε, τῶν δὲ τῆς Αὐγούστης ἅψασθαι μηδενός. Ὡς δὲ τοῦτο γέγονε, καὶ τοὺς ἄν- E δρας ἐκεῖθεν ἀπήλασεν, ὑγρὸν κατ' αὐτῆς ἐπιῤῥῖψαι πῦρ, καὶ αὐτόφορτον κατέπρησεν, καὶ τῇ Βασιλίσσῃ ἐλοιδορήσατο, Βασιλέα με, λέγων, ἀναδείξαντος τοῦ Θεοῦ, σὺ βιάζῃ με ποιῆσαι ναύκληρον. Ἴσθι δὲ ὅτι τοῖς ἰδιώταις τὸ ἐμπορεύεσθαι προσκεκλήρωται, ἵν' ἐκεῖθεν τὰς πρὸς τὸ ζῆν πορίζοιντο ἀφορμάς. Εἰ δ' ἡμεῖς μετὰ τῆς βασιλικῆς ἀξίας,

καὶ τὰ

καὶ τὰ ἐξ ἐμπορίας ἑαυτοῖς περιποιεῖσθαι πειρώμεθα, πόθεν ἂν οἱ τῆς τύχης τῆς ἰδιώτιδος τὰ ζωαρκῆ συμπορίσαιντο;

κϛʹ. Τῇ δὲ Βασιλίσσῃ πατρὶς ἦν ἡ χώρα τῶν Παφλαγόνων, πατέρες δ' αὐτῇ Μαρῖνος καὶ Θεοκτίστη τῶν δὲ γεγονότων ἐν τῇ χώρᾳ τῇ κατ' αὐτούς, εὐσεβεῖς δὲ ἄμφω, καὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί. Τῆς δὲ Θεοδώρας τῷ Βασιλεῖ συζυγείσης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς Θεοκτίστη, ἣ καὶ Φλωρίνα ἐπωνομάζετο, Ζωστὴ καὶ Πατρικία τετίμητο. Ὤκει δὲ κατὰ τὴν μονὴν τῶν Γαστρίων, ὡς δέ τινες λέγουσι, καὶ τὴν μονὴν αὐτὴν ἐκείνη ἐδείματο. Ὡς οὖν πρὸς μάμμην ἀπήγοντο πρὸς αὐτὴν ποτὲ τὰ τοῦ Βασιλέως θυγάτρια· ἦσαν δὲ πέντε, καὶ αἱ κλήσεις ἐκείνων αὗται, Θέκλα καὶ Ἄννα, Ἀναστασία τε, καὶ σὺν Πουλχερίᾳ, Μαρία. Ἡ δὲ δωρήμασι τὰς παῖδας ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα, παρῄνει τὰς ἁγίας εἰκόνας σεβάζεσθαι, καὶ ἐκ κιβωτίου σεβάσμια ἐκφέρουσα ἐκτυπώματα, προσκυνεῖν αὐτὰ παρεσκεύαζε τὰς θυγατριδᾶς καὶ ἀσπάζεσθαι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν ἐπετίθει καὶ ταῖς προσόψεσι. Καί ποτε ἐκεῖθεν ἐπανηκούσας τὰς παῖδας ἠρώτα ὁ Βασιλεύς, τί παρὰ τῆς μάμμης αὐταῖς γένοιτο, καὶ τίνα παρ' ἐκείνης αὐταῖς λέγοιντο; Αἱ μὲν οὖν λοιπαὶ ἐσιώπων, ἡ Πουλχερία δὲ νηπιάζουσα ἔτι, τἆλλα τε διηγεῖτο ψελλιζούσῃ φωνῇ, καὶ προσετίθει, ὡς εἰσὶ τῇ μάμμῃ νινία ἐν κιβωτίῳ, τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλοῦσα, καὶ ταῦτα ταῖς κεφαλαῖς καὶ τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐπιτίθησι, καὶ ἀσπάζεσθαι δίδωσιν. Ἐντεῦθεν τὰς σεπτὰς εἰκόνας γνοὺς διδάσκεσθαι προσκυνεῖν τὰς αὐτοῦ θυγατέρας παρὰ τῆς μάμμης, οὐκέτι πρὸς αὐτὴν ἀπάγεσθαι τὰς παῖδας παρακεχώρηκεν. Ἕτερον δὲ οὐδὲν λυπηρὸν εἰς τὴν Θεοκτίστην εἰργάσατο. αἰδούμενος ἐκείνην διὰ τὸ κῦδος, καὶ πλέον διὰ τὴν ἀρετήν. ἣ καὶ πολλάκις ἤλεγχε τοῦτον, ὅτε τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαζε, καὶ ταῖς ἱεραῖς εἰκόσιν ἐνύβριζε, καὶ διὰ ταῦτα ἀπεχθῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἐπληροφόρει πᾶν τὸ ὑπήκοον. Τοιοῦτον δή τι καὶ περὶ τὴν Βασιλίδα ἐγένετο. Ἦν τι παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἀνθρώπιον καὶ τὸ νοῦ πάχιον, καὶ τῆς γλώσσης παράσημον, καὶ ἦν οἷον ἄθυρμά τι τῷ Βασιλεῖ· τῷ δὲ τοιούτῳ τυγχάνοντι ἦν καὶ ἡ γυναικωνῖτις βατή. Καί ποτε τὸν τῆς Αὐγούστης εἰσεισι θάλαμον· ἡ δ' ἔτυχε τότε ἁγίας εἰκόνας ἀσπαζομένη καὶ προσκυνοῦσα (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως αὐτὰς ἀγνοίᾳ τοῦ ξυνευνέτου) τὸ δὲ παρακεκομμένον ἐκεῖνο ἀνθρωπάριον τὰ θεῖα θεασάμενον ἐκτυπώματα, τί ταῦτα ἤρετο τὴν Βασίλισσαν; ἡ δὲ ἀφελῶς πως πρὸς ἐκεῖνο εἶπε. Ταῦτα τὰ καλά μου νινία. Ἐκεῖθεν οὖν ἐξελθὸν τὸ παράφορον ἐκεῖνο ἀνδράριον, εὗρε τὸν Θεόφιλον ἑστιώμενον. Ἠρώτησεν ὁ Βασιλεὺς αὐτόν, ὅθεν ἥκοι; Ὁ δὲ Παρὰ τῇ Μάννᾳ πορευθῆναι ἀντέφησεν, (οὕτω γὰρ ἐκάλει τὴν Δέσποιναν) ἔχειν αὐτὴν ἔλεγε νινία καλά. Εἰκόνας οὖν εἶναι τὰ νινία ὑποπτεύσας ὁ Βασιλεύς, ἐξωργίσθη, καὶ πρὸς τὴν Βασιλίδα πορεύεται πνέων θυμοῦ, καὶ ὕβρεις κατέχεεν ἐκείνης, καὶ εἰδωλολάτριν ὠνόμαζε, τὰ εἰρημένα παρὰ τοῦ Δένδερη διηγούμενος· οὕτω γὰρ τὸ παρακεκομμένον ἐκεῖνο ἐκαλεῖτο ἀνθρώπιον. Ἡ δὲ σοφῶς τὸν ἄνδρα κατεσοφίσατο. Οὐ γὰρ εἰκόνας εἶδεν ὁ Δένδερις, ἔλεγεν, ἀλλὰ τῷ κατόπτρῳ μου ἐνατενιζούσης, τὰς ἐκεῖθεν ἀντανακλωμένας ἑώρα μορφὰς, καὶ ταύτας νινία ὠνόμασεν. Οὕτω πιθανῶς τὸν λόγον συμπλάσασα, τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως;

A *præter imperii opes, etiam mercaturæ emolumenta interceperimus, undenam fortunæ tenuioris homines victum comparabunt?*

XXVI. Imperatrici patria fuit Paphlagonia, parentes Marinus & Theoctiſta, ex nobili illius provinciæ familia, ambo pii & ſacrarum imaginum adoratores. Theodora vero Imperatori deſponſa, etiam mater ejus Theoctiſta, Florina cognomento, Zoſtæ & Patriciæ dignitatem eſt conſecuta. Habitavit autem juxa Gaſtila monaſterium, idque, ut quidam aſſerunt, condidit. Filiolæ igitur Imperatoris numero quinque, ad eam ut aviam aliquan- B do adducebantur, quarum nomina fuerunt, Thecla, Anna, Anaſtaſia, Pulcheria & Maria. Illa puellas munuſculis ſibi conciliabat, ac ſeorſim hortabatur ad ſacrarum imaginum venerationem, curabatque ut ſacras effigies, quas e ciſtella proferebat, nepetes adorarent ac deoſcularentur, earumque capitibus & faciebus eas admovebat. Puellas aliquando inde reverſas rogat Imperator, ut ab avia tractatæ eſſent, & quid illa diceret? Cæteris tacentibus, Pulcheria adhuc infantula cum cætera balbutienti voce refert, tum addit, aviam in ciſtellam pupas habere (ſic enim imagines vocabat) quas ipſarum capitibus & faciebus admoveret atque oſculandas præberet. Ex eo cum cognoviſſet filiolas C ab avia cultum ſacrarum imaginum doceri: eas non amplius ad illam accedere paſſus eſt, neque alia moleſtia Theoctiſtam affecit, quam, & propter affinitatem & magis etiam ob virtutem verebatur: cum quidem ſæpe ab ea reprehenderetur, quod orthodoxos puniret, & ſacris imaginibus contumeliam faceret, iiſque rebus omnium ſubditorum odia ſuſciperet. Simile quiddam etiam Imperatrici accidit. Erat in Regia quidam homuncio delirus & impedita lingua, quem Imperator in deliciis habebat, cui etiam in gynæconitidem patebat aditus. Aliquando igitur in Imperatricis D thalamum ingreſſus, cum illa ſacras imagines oſcularetur & adoraret, (eas enim clam marito ſupra modum honorabat) ſacras effigies conſpicatus, quid eſſent, rogat? reſpondet illa ſimpliciter, *Pulchras ſuas pupas eſſe*. Egreſſus vecors homuncio, Theophilum in convivio reperit: interrogatus unde veniret: *A Manna*, reſpondit, ſic enim Dominam vocabat, eamque pulchras pupas habere dixit. Imperator autem pupas imagines eſſe ſuſpicatus, commotus & ira æſtuans Imperatricem accedit, & contumelioſis dictis inſectans, Idololatram appellat, ea- E que refert quæ a Dendera (id enim fatuo nomen erat) audiviſſet. Verum illa maritum ſolerter decepit: *Neque enim*, inquit, *imagines vidit Denderis, ſed quum ſpeculum intuerer, formas quæ in eo repræſentabantur, pupas appellavit*. Eo probabili commento, Imperatoris iram declinavit, furoremque leniit.

Martinus & Theoctiſta parentes Theodoræ.

Edit. Pariſ. pag. 144

Theodora Imperatoris iracundiam callido commento eludit.

LIBER XV.

Nam quum omnes in ſuam impietatem pertrahere ſtuderet, ſævus admodum erga pios fuit, & ut juſtitiæ, ſic & ejus quam ipſe probabat pietatis acerrimus defenſor, ſubditos a cultu imaginum abducere inſano ſtudio contendebat, eaque de cauſa multos puniebat: ut eos, quemadmodum intemperanti lingua dicebat, ab idololatria depelleret, ac multos confeſſores fecit. Joannem Syncellum, quo magiſtro uſus fuerat, impietatis ſuæ ſocium, ad Agarenos cum maximis opibus ablegavit, Imperii Romani divitias oſtentaturus, quarum nonnullas eorum Principi dono miſit, nonnullas Joanni ad miniſterium aſſignavit, inter quas duo quoque malluvia aurea, gemmis diſtincta fuerunt, exquiſitæ artis elegantia adornata, præterque cætera omnia ſignati auri centenarios quadraginta ei dediſſe perhibetur, ut Agarenos quos vellet, liberaliter & magnifice donaret, itaque percelleret Barbaros, qui quum tantas opes miniſtrorum Imperatoris eſſe cernerent, cogitarent, quantis ipſe divitiis potiretur. Is igitur in urbem Bagdam profectus (ea vetus Babylon eſt) quum in Principis conſpectum veniſſet, oblatiſque Imperatoris muneribus cum eo collocutus eſſet, quum ob hæc, tum propter dicendi vim (erat enim in congreſſibus perquam diſertus) & in honore & in admiratione fuit. Barbaros tamen ſua erga eos munificentia magis obſtupefecit. Nam ſi qui eum conveniebant, ſive a ſuo Principe miſſi, ſive aliis de cauſis: eos magna pecunia donabat, ut qui eam acciperent, & gauderent, & mirarentur. Quum autem ipſe aliquando ab Amermumne ad convivium in ædes illius invitatus eſſet; alterum ex aureis illis malluviis ſecum attulit, ut aquam manibus illius affunderet. Quod quum negligenter alicubi poſitum eſſet (ita enim miniſtris ſuis Joannes mandarat, ut periret) a quodam eſt ſurreptum, quæſitumque nuſquam comparuit. Barbari igitur murmurarunt, & pretium illius & elegantiam exaggerantes: ipſe vero cum eam jacturam ſibi curæ non eſſe dixiſſet, eos obſtupefecit quum tantam rem negligere cernerent, & a miniſtris alterum afferri juſſit, quo allato magis etiam admirati ſunt. Sed & Agarenorum princeps viciſſim magnificentiam oſtentans, Joannem magnis muneribus affecit, & poſt cætera omnia centum ei captivos dedit, ſplendidis veſtibus exornatos. Qui ex ea legatione reverſus, cum Imperatori quid actum eſſet, expoſuiſſet, ac principalium ædium figuras & varietatem narraſſet: cupiditatem ejus excitavit ejuſcemodi Regiæ ædificandæ, ac juſſu illius in Bryante Regiam Syriacæ per omnia ſimilem auſpicatus eſt, & architectis figuris menſuriſque latitudinis, longitudinis & altitudinis demonſtratis, opus celeriter abſolvit.

Theophili legatus ad Agarenos Joannes Syncellus.

Edit. Pariſ. pag. 145.

Bagdas, vetus Babylon.

Theophili ſubſtructiones.

pag. 146.

XXVII. Idem Imperator etiam maritima mœnia cum vetuſtate tum ob alios caſus ruinoſa, magnifice

A ἐμάλαξε, καὶ τὸν θυμὸν κατεστόρεσεν. Ἦν δὲ τοῖς εὐσεβοῦσι λίαν βαρὺς, σπεύδων πάντας τῆς οἰκείας δυσσεβείας ποιήσασθαι κοινωνοὺς, καὶ ὥσπερ τοῦ δικαίου διάπυρος ἦν ζηλωτὴς, οὕτω καὶ τῆς εὐσεβείας, ὡς ᾤετο, καὶ ἀποστῆσαι τῆς τῶν εἰκόνων τιμῆς ἐφιλονείκει περιμανῶς τὸ ὑπήκοον. Ἐντεῦθεν ἐκόλαζε πλείστους τῆς εἰδωλομανίας, ὡς ἔλεγεν ἀκολάστῳ γλώσσῃ, αὐτοὺς ἀφιστῶν, καὶ πολλοὺς εἰργάσατο ὁμολογητάς. Ἰωάννην δὲ τὸν Σύγκελλον, ὃς αὐτῷ διδάσκαλος γέγονε, καὶ τῆς δυσσεβείας ἦν κοινωνὸς, πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐξαπέστειλεν, ἐπιδείξασθαι σφίσι τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας Ῥωμαίων βουλόμενος. Στέλλει δ' αὐτὸν σὺν χρήμασι μάλα πολ- B λοῖς, ὧν τὰ μὲν δῶρα πέπομφε τῷ Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ, τὰ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν τῷ πεμφθέντι ἀπένειμεν, ἐν οἷς καὶ διττὰ ἐγχρύσου χερνιβόξεστα χρύσεά τε καὶ διάλιθα, καὶ τέχνης ἀκριβοῦς ἐνδεικνύμενα χάριτας. Τούτων δὲ πάντων ἐπέκεινα λέγεται δοῦναι αὐτῷ καὶ χρυσοῦ χαράγματι κεντηνάρια τεσσαράκοντα, ἵν' ἔχοι δωρεῖσθαι τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ οἷς βούλοιτο φιλοτίμως τε καὶ δαψιλῶς, κἀντεῦθεν τοὺς βαρβάρους ἐκπλήττοι, λογιζομένους, ὡς εἰ τοσοῦτον οἱ τοῦ ἄνακτος εὐποροῖεν, αὐτὸς ἐκεῖνος πόσου ἂν εἴη κύριος πλούτου; Ἀφικόμενος οὖν εἰς τὴν τοῦ Βαγδᾶ πόλιν ὁ Σύγκελλος (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ παλαιὰ Βαβυλὼν) καὶ τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ εἰς θέαν ἐλθὼν, καὶ διαλεχθεὶς, καὶ C τὰ τοῦ Βασιλέως δῶρα προσαγαγὼν, καὶ διὰ ταῦτα, καὶ διὰ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν (ἦν γὰρ εἰς διάλεξιν περιδέξιος) καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἐθαυμάζετο. Πλέον δ' ἐξεθάμβησε τοὺς Βαρβάρους, φιλοτιμότατα πρὸς αὐτοὺς διακείμενος. Εἰ γάρ τινες ἐκείνῳ προσίεσαν, ἢ παρὰ τοῦ σφετέρου σταλέντες ἄρχοντος, ἢ κατά τινα χρείαν ἄλλην, χρήμασιν αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο μεγάλοις, ὡς καὶ χαίρειν καὶ τεθηπέναι τοὺς ταῦτα λαμβάνοντας. Ὁμέστιον δέ ποτε καὶ ὁμοδίαιτον τοῦτον τοῦ Ἀμερμουμνῆ ποιουμένου, τὸ ἓν τῶν χρυσῶν ἐκείνων χερνιβοξέστων εἶχεν ἐκεῖ, ὕδωρ αὐτῷ ἐπιχέων κατὰ χειρός· τοῦτο γοῦν ἀμελῶς κείμενον (οὕτω γὰρ ποιῆσαι τοῖς αὐτοῦ θεράπουσιν ἐνετείλα- D το, ἵν' ἀπόληται) παρά του ἐκλάπη. Ὡς δὲ ζητούμενον οὐκ ἦν, οἱ βάρβαροι θροῦν ἤγειραν, καὶ τὸ πολύτιμον ἐκείνου καὶ τὸ κάλλος θαυμάζοντες. Ὁ δὲ μὴ μέλειν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀπολομένου εἰπὼν, τοῖς μὲν Βαρβάροις ἔκπληξιν ἐνεποίησε, τοσούτου χρήματος ἀφροντιστοῦντα ὁρῶσιν αὐτόν· τοῖς δ' ἑαυτοῦ θεράπουσι τὸ ἕτερον ἐνεγκεῖν προετρέψατο, ὃ κομισθὲν εἰς πλέον θάμβος τοὺς βαρβάρους ἐνῆκεν. Ἀντιφιλοτιμούμενος δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, πολλοῖς τὸν Ἰωάννην ἐδεξιοῦτο δωρήμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ αἰχμαλώτους παρέσχετο ἑκατὸν, ἀμφιέσας αὐτοὺς λαμπροτέροις ἐσθήμασιν. Ἐπανελθὼν οὖν ἐκεῖθεν ὁ Ἰωάννης, καὶ τῷ Βασιλεῖ διηγούμενος τὰ ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀρχικῶν οἰκιῶν σχήματά τε καὶ ποικιλίαν, εἰς ἔρωτα ἐκίνησε τοιαῦτα δομή- E σασθαι. Καὶ μέντοι αὐτῷ ἐπέταξεν ἐν τῷ Βρύαντι δείμασθαι τὰ ἀνάκτορα τοῖς ἐν Συρίᾳ ἐοικότα ἐν ἅπασι· καὶ ὃς ἐπιστατῶν τοῖς τούτων δομήτορσι, καὶ σχήματα διδάσκων καὶ μέτρα εὔρους τε καὶ μήκους καὶ ὕψους, ταχὺ τὰς οἰκοδομὰς ἐξεπέρανε.

κζ΄. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς καὶ τὰ παράλια τείχη τῆς πόλεως πεπονηκότα τότε, καὶ ἐκ τῆς τοῦ

χρόνῳ παραῤῥυὲν, καὶ ἐκ τινων συμπτωμάτων ἐῤῥωγὸς, A ἀνεκαίνισε μεγαλοπρεπῶς, εἰς ὕψος πλέον ἢ πρότερον ἦσαν ἐπάρας αὐτά. καὶ ξενῶνα μέγιστον εἰς ὄνομα οἰκεῖον ἀνήγειρεν, ἐν τόπῳ ὃ πρότερον ἦν ἑταιριστῶν γυναικῶν καταγώγιον. Ἦν δὲ καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἐγκρατὴς, ὡς ἅπαξ ποτὲ ἔρωτι παιδίσκης ἁλῶναι, ὑπηρετουμένης τῇ Βασιλίδι, τὴν ὥραν διαπρεποῦς· τῆς Θεοδώρας δὲ διὰ τοῦτο ἀλγούσης, ἐπόμνυσθαι φασὶν ἐκεῖνον, μὴ ἄλλοτε μὴ δ' ἑτέρας πεῖραν λαβεῖν γυναικὸς, καὶ ἐπὶ τῷ ἁλιτήματι δάκνεσθαι, καὶ συγγνώμην ἐξ ἐκείνης αἰτεῖν. Ἀλλὰ ταῦτα ἡ περὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας αὐτοῦ μανία εἰς οὐδὲν ἐποίει λογίζεσθαι. Ἐλύττα γὰρ ἄντικρυς καὶ πλέον ἐμεμήνει τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ αἱ μὲν τῶν τιμητῶν τῶν ἱερῶν ἐκτυπωμάτων ἦν κολαστὴς, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν γραφαῖς τυπούντων B αὐτά. Ὅθεν καί τινα Μοναχὸν Λάζαρον, περιβόητον ὄντα τηνικαῦτα περὶ τὴν γραφικὴν, ἀπηνῶς αἰκισάμενος, καθεῖρξεν εἰς δεσμωτήριον· ὡς δ' ἐκ τῶν πληγῶν ἐκεῖνος ῥαΐσας, αὖθις τὰς χεῖρας ἁγίων εἰκόνων ἐδίδου γραφαῖς, πέταλα ὁ τύραννος ἐκέλευσεν ἐκπυρωθέντα σιδήρεα τοῖς τοῦ Λαζάρου ἐπιτεθῆναι καρποῖς, ἵνα μὴ τὰς πάλας τῶν καρπῶν αὐτοῦ οἱ εὐσεβοῦντες ἔχοιεν προσκυνεῖν. Ὁ μὲν οὖν ὑπέστη ταύτην ὑπὲρ τῶν σεβαστῶν εἰκόνων τὴν κόλασιν, ἐψεύσθη δὲ τῶν ἐλπίδων ὁ τύραννος. Λέγεται μὲν γὰρ μετὰ τὴν κόλασιν τῆς εἱρκτῆς ἐκβληθεὶς ὁ ὁμολογητὴς ἐκεῖνος, ἔτι τὰς πληγὰς φέρων ἐν ταῖς χερσὶ, τῆς θείας χάριτος συνεφαπτομένης αὐτῷ εἰκόνας διαχαράξαι σεπτὰς, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν, τὸ ἐν τῇ Χαλκῇ τοῦ Σωτῆρος C ἐκτύπωμα γράψαι, καὶ οἷον ἄρτι ὁρᾶται, ἀναστηλῶσαι αὐτὸ, τῆς προτέρας ὥσπερ θείας εἰκόνος ἐκεῖ πάλαι ἀποξεσθείσης. Οὕτως καὶ τοὺς αὐταδέλφους ἄμφω, τόν Θεοφάνην τε καὶ Θεόδωρον τοὺς ὁμολογητὰς, ἐλέγξαντας τὴν ἐκείνου δυσσέβειαν, ἐκ ῥήσεων προφητικῶν τε καὶ γραφικῶν, πρῶτον μὲν σφοδρῶς κατῃκίσατο, εἶτα καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν κατέστιξε. Καὶ ταῖς στιγμαῖς μέλαν ἐπέχει, γράμματα δ' ἐτύπουν τὰ στίγματα· τὰ δ' ἦσαν ἴαμβοι οὗτοι,

Πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
Ὅπου πάναγνοι τοῦ Θεοῦ Λόγου πόδες
Ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς Οἰκουμένης·
Ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ,
Σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης.
Ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας D
Πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβόφρονας,
Ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται.
Πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
Οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας.
Ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν,
Κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

Πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὁ διώκτης οὗτος ἀνέδειξεν ὁμολογητὰς, καὶ τέλει μαρτυρικῷ παραδέδωκεν, οὓς ἀπαριθμεῖν ἑτέρας ἂν εἴη πραγματείας καὶ ἄλλου καιροῦ. Ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν· λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα εἶναι ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ τὴν τῆς Βαϊοφόρου ἑορτὴν ᾀδόμενον στιχηρὸν τὸ, Ἐξέλθετε ἔθνη, E ἐξέλθετε καὶ λαοί. Πέντε δὲ θυγατέρων πατὴρ γεγονὼς, παιδὸς ἔτι οὐκ ἐτύχεν ἄῤῥενος· τῶν δὲ θυγατέρων ὑπερηγάπα τὴν νεωτέραν Μαρίαν ὠνομασμένην, ἐφ' ᾗ καὶ κηδεστὴν ἐποιήσατο Ἀλέξιον τὸν λεγόμενον Μωσηλὲ, ἄνδρα ἐξ Ἀρμενίων τοῦ γένους τῶν Κρινιτῶν, ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας ὄντα, καὶ τὴν ὄψιν χαρίτων μεστὸν, ὃν πρότερον μὲν ἄλλοις ἐτίμησεν ἀξιώμασιν,

A inſtauravit, in majorem educta altitudinem, & maximum hoſpitium de ſuo nomine condidit, quo in loco prius impudicarum mulierum diverſorium fuerat. In libidinibus fuit continens, cumque ſemel amore puellæ formoſiſſimæ, quæ Imperatrici inſerviebat, captus eſſet, idque Theodora ægre ferret: eum dejeraſſe ferunt, ſe nunquam alias alterius mulieris notitiam habuiſſe, eoque lapſu dolentem, veniam ab illa petiiſſe. Sed furor ejus contra ſacras imagines effecit, ut illa pro nihilo putentur. Prorſus enim inſania quadam & rabie majore quam ſuperiores Imperatores, cultores atque etiam pictores ſacra-B rum imaginum perſequebatur, eaque de cauſa Monachum quemdam Lazarum, pictorem tam celeberrimum, crudeliter excruciatum in carcerem conjecit. Qui cum ex plagis illis recreatus, iterum manus ſacrarum imaginum picturæ admoveret, ignitas laminas tyrannus ejus manibus admoveri juſſit, ne labores manuum ejus pii adorare poſſent. Ac is quidem id ſupplicium ea de cauſa toleravit, tyrannus autem ſpe ſua fruſtratus eſt. Fertur enim Confeſſor ille, poſt ea tormenta carcere ejectus, plagas adhuc in manibus geſtans, divina adjuvante gratia, venerandas imagi-C nes depinxiſſe, ac poſt tyranni interitum, Servatoris imaginem in Chalce pinxiſſe, ac qualis nunc cernitur, reſtituiſſe, quum prius imago jam olim eraſa fuiſſet. Idem fratres Theophanem & Theodorum, utrumque Confeſſorem, ob ſuam impietatem Prophetarum oraculis & ſcripturarum teſtimoniis reprehenſam, primum graviter excruciavit. Deinde facies eorum compunxit, ac notis illis hos jambicos verſus atramento infuſo expreſſit.

Cunctis nam urbem viſere exoptantibus,
Puriſſimi quam Chriſti preſſerunt pedes
Totius orbis unde manavit ſalus;
Sacro loco iſti vaſa conſpecti improba
Superſtitionis erroris ex incredula D
Multiſque factis inquinati turpibus
Apoſtatæ velut rejecti inde procul,
Se contulere mox in urbem regiam:
Tamen nefanda non reliqua amentia,
Notis peruſta fronte, more furium,
Condemnatique rurſus verterunt ſolum.

Sed & alios multos perſequutor hic Confeſſores fecit, & in Martyrum numerum retulit, quos enumerare alterius & operis & temporis fuerit. Studuit etiam melodiis componendis, ac præter cætera illud etiam carmen, quod in feſto Pal-E marum canitur, *Exite Gentes, exite populi*, ejus eſſe fertur. Quum quinque filiarum pater eſſet, filium nondum ſuſceperat, filiamque Mariam natu minimam ſupra modum dilexit, & Alexio Moſeli deſpondit, viro Armenio, ex genere Crinitarum, florenti ætate, & vultu venuſtatis ac gratiæ pleno, quem prius aliis quoque dignitatibus honeſta-

Lazarus Monachus pictor.

Theophanes. Theodorus.

Edit Pariſ. pag. 147.

Theophili melodiæ.

Alexius Moſeles ex genere Imperatoris & Cæſare fit Monachus.

LIBER XV.

tum, progreſſu temporis etiam Cæſarem ſalutavit, ac deinde cum exercitu in Longobardiam miſit. Sic evectus Moſeles invidiam effugere non potuit. Criminati autem eum ſunt invidi, ut Imperii cupidum, ſed filia Imperatoris ſuperſtite, calumnia contra eum nihil valuit. Filio autem Michaele Imperatori nato, & conjuge ſua defuncta: ſtatim vitæ ratione mutata, ultro comam tondet, viliſque pallio indutus, monachorum inſtitutum amplectitur, ædificato Anthemii monaſterio, in quo vita exacta ſepultus eſt.

Theophili contra Arabes expeditio.

Quum autem Arabes Romanas provincias invaſiſſent, Theophilus expeditione contra illos ſuſcepta, ſecum eduxit Theophobum & Manuelem, viros ſtrenuos & bellicoſos, quorum Manuel nobilis erat apud omnes, ipſoſque hoſtes, ut qui & exercitum ſæpe duxiſſet, & rem bene geſſiſſet, & Michaelis Rangabis Protoſtrator fuiſſet.

Theophobus Manuel.

Theophobus autem genus a Perſis ducebat, & in urbe Imperatoria, ubi educatus eſt, obſcurus vivebat atque ignobilis. Fertur autem pater ejus ex regia Perſarum tribu fuiſſe ortus, quumque Regiæ familiæ apud Perſas defeciſſent, cognoviſſe dicuntur, apud Romanos eſſe virum Regio genere oriundum, & ad eum inquirendum veniſſe. Ut inventus fuit, in notitiam Imperatoris quoque pervenit, & ampliſſimas fortunas eſt conſequutus, Patricii honore ornatus, & Imperatoris ſorore in matrimonium accepta.

Edit. Pariſ. pag. 148

Theophili quinque expeditiones contra Arabes.

Iis igitur ambobus fretus Theophilus, hoſtes aggreſſus eſt. Cum autem proxime inter ſe caſtra commoviſſent exercitus, Saracenorum dux Imbrael, uno ex ſuis Satrapis cum nonaginta millibus ad decernendum cum Romanis relicto, ipſe cum cæteris ſive ex metu ſive per arrogantiam receſſit. Exercitibus congreſſis, multi utrinque ceciderunt. Sed tandem legionibus ad fugam inclinatis, ipſe etiam Imperator captus fuiſſet, niſi Theophobus cum ſuo Perſico exercitu, & manu opem tuliſſet, & ſtratagemate Agarenos circumveniſſet. Ac tum Conſtantinopolim reverſus eſt Imperator.

Agarenus ambidexter a Cratero Theodoto ſuperatus.

XXVIII. Anno vero ſequente iterum cum Agarenis congreſſus, fit ſuperior, magna hoſtium multitudine cæſa, & pluribus captis, inter quos vir fuit legionum Domeſtico notus, cui is teſtimonium perhibebat, ut & manu prompto, & ambidextro, & ſolerti equiti, & qui binas haſtas tractare ſciret. Cum igitur ludis Circenſibus ob victoriam triumphus duceretur, Imperator laudatum illum Agarenum, equitare, & bina haſtilia tractare juſſit. Oſtentavit ille, ut juſſus erat, dexteritatem ſuam ſpectatoribus. Eum Imperator & laudavit & admiratus eſt. At Theodorus Craterus, qui paulo poſt corona Martyrii eſt ornatus, unus e XLII. Martyrum numero, Theophilo aſtans, Agarenum ſubſannabat. Qua de cauſa iratus Theophilus: *Tu vero*, inquit, *effeminate* (nam eunuchus erat Craterus) *tale aliquid præſta-*

A εἶτα προϊὼν ἀνεῖπε καὶ Καίσαρα. Ζεύξας δ' ἐκεῖνον τῇ θυγατρὶ, καὶ ὑποτιμήσας, σὺν στρατεύμασι πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐξέπεμψεν. Οὕτω δὲ ὁ Μωσελὲ ὑψωθεὶς, οὐκ ἔμελλε τὸν φθόνον διαφυγεῖν. Διεβέβλητο γοῦν πρὸς τῶν βασκαινόντων, ὡς καὶ τῆς βασιλείας ἐρῶν· οὐκ ἴσχυε ἡ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἡ διαβολὴ, ἕως ἡ τοῦ Βασιλέως θυγάτηρ τοῖς ζῶσιν ἠρίθμητο. Ἐπεὶ δ' υἱὸς ὁ Μιχαὴλ ἐτέχθη τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἡ τοῦ Καίσαρος ἐτεθνήκει ὁμευνέτειρα, ἐκεῖνος εὐθὺς μετετάξατο, καὶ κείρεται μὲν τὴν τρίχα ἑκὼν, ἀμφιέννυται δὲ τριβώνιον, καὶ τοῖς μονάζουσι κατατάττεται, καὶ τὸ τοῦ Ἀνθεμίου λεγόμενον ἐδείματο ἀσκητήριον, ἐν ᾧ διαγαγὼν, τὸν βίον κατέλυσε, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. Τῶν δὲ Ἀράβων τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐπελθόντων χώρας, ὁ Θεόφιλος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῶν, B ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Θεόφοβον καὶ τὸν Μανουήλ. Τὼ δ' ἤστην ἄνδρε καὶ γενναίω καὶ ἀγαθὼ τὰ πολέμια, ὧν ὁ μὲν Μανουὴλ δῆλος ἅπασιν ἦν, καὶ τοῖς ἐναντίοις αὐτοῖς πολλάκις τε στρατηγήσας καὶ ἀριστεύσας, καὶ Πρωτοστράτωρ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ γεγονώς. Ὁ δὲ Θεόφοβος γένους μὲν κατήγετο Περσικοῦ, ἐτράφη δ' ἐν τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων, καὶ παρ' αὐτῇ διῆγεν, ἀφανὴς ὢν καὶ μηδὲ γινωσκόμενος. Λέγεται δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐκ τῆς παρὰ Πέρσαις βασιλείας ἐκφῦναι φυλῆς. Ἐκλελοιπότων δὲ τοῖς Πέρσαις τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, μαθεῖν αὐτοὺς, ὡς ἔστι παρὰ Ῥωμαίοις ἀνὴρ, ἐκ γένους ἕλκων βασιλικοῦ τὴν σειρὰν, καὶ ἀφικέσθαι ζήτησιν ποιουμένους αὐτοῦ. Ὡς δ' εὑρέθη ζητούμενος, C γέγονεν ἐντεῦθεν γνωστὸς καὶ τῷ Βασιλεῖ, καὶ εἰς μέγα ἀνήχθη, Πατρίκιος τιμηθεὶς, καὶ τῇ τοῦ Βασιλέως συνοικισθεὶς ἀδελφῇ. Τούτοις οὖν τοῖς εἰρημένοις ἀμφοῖν ἀνδράσι πεποιθὼς ὁ Θεόφιλος, συνεπῆλθε τοῖς ἐναντίοις. Ὡς οὖν ἀλλήλων ἔγγιστα ἐπήξαντο τοὺς χάρακας τὰ στρατεύματα, ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς Ἰμβραὴλ, ἕνα τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατηγῶν μετὰ λαοῦ μυριάδων ἐννέα πρὸς ἀντιπαράταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος καταλελοιπὼς, αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνεχώρησεν, ἢ δειλαινόμενος, ἢ ἀλαζονευόμενος. Συμβαλόντων δὲ τῶν στρατευμάτων, πολλοὶ μὲν ἑκατέρωθεν ἔπιπτον. Τέλος δὲ πρὸς ὑπαγωγὴν ἐκλίθησαν αἱ σχολαὶ, καὶ ἂν ἥλω καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς, εἰ μὴ Θεόφοβος μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν D Περσικοῦ στρατεύματος, καὶ χειρὶ ἐβοήθησε, καὶ στρατηγήματι τοὺς Βαρβάρους κατεσοφίσατο. Τότε μὲν οὖν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ Βασιλεύς.

κη'. Τῷ δ' ἐφεξῆς ἔτει πάλιν στρατεύει, καὶ συμμίξας τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ, ἐπικρατέστερος γίνεται, καὶ πολὺ μὲν πλῆθος αὐτῶν πέπτωκε, πλείους δ' ἑάλωσαν δοριάλωτοι, ἐν οἷς ἦν καί τις ἀνὴρ τῷ τῶν σχολῶν Δομεστίκῳ γνώριμος, καὶ μαρτυρούμενος ὑπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, καὶ εὐφυῶς ἱππαζόμενος, καὶ δύο μεταχειριζόμενος δόρατα. Θριάμβου τοίνυν ἐπὶ τῇ νίκῃ καταγομένου ἐν ἱππηλασίας ἀγῶνι, τὸν ἐπαινούμενον ἐκεῖνον Ἀγαρηνὸν ἱππάσασθαι, E καὶ τὰ δύο μεταχειρίσασθαι δόρατα ἐκέλευσεν ὁ κρατῶν. Καὶ ὃς ἐπεδείκνυτο κατὰ τὸ κέλευσμα τοῖς ὁρῶσι τὸ ἀμφοτεροδέξιον. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τοῦτον ἐπῄνει τε καὶ ἐθαύμασεν. Ὁ γοῦν Κρατερὸς Θεόδωρος, ὃς μετ' ὀλίγον μαρτυρικῷ κατεκοσμήθη στεφάνῳ, τῶν τεσσαρακονταδύο Μαρτύρων εἷς ὢν, παρεστὼς τότε τῷ Θεοφίλῳ, ἐχλεύαζε τὸν Ἀγαρηνόν. Ὀργῆς δ' ἐπὶ τῇ χλεύῃ πλησθεὶς ὁ κρατῶν, Σὺ δ' ἔφη, ὦ θηλυδρία (ἐκτομίας γὰρ

ὁ Κρατερὸς ἐτύγχανεν ὢν) ἐνδείξῃ τοιοῦτόν τι; Καὶ ὁ Κρατερός, Δύο μὲν, ἔφη, δόρατα στρέφειν οὐκ ἤσκησα, ὅτι μηδὲ δεῖ τῇ μάχῃ παιγνίων, ἀλλὰ σπουδῆς, ἓν δὲ μεταχειριζόμενος, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, τοῦτον καταβαλῶ. Ἐκμανεὶς δ' ἐπὶ τῷ λόγῳ ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὀμόσας καθ' ἑαυτοῦ, Ἦ μὴν, ἔφη, τεθνήξῃ, εἰ μὴ αὐτίκα τοῦτον καταβαλεῖς. Ὁ δὲ μὴ ὑπερθέμενος, καὶ συνεμαχέσατο τῷ Ἀγαρηνῷ, δόρατι ἀσιδήρῳ, καὶ τοῦ ἵππου κατέβαλε. Πάλιν οὖν τῇ Βασιλέως στρατείᾳ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ πάλιν μάχη, καὶ τὸ τῆς μάχης τέλος τοῖς Ῥωμαίοις οὐκ ἀγαθόν. Μικροῦ γὰρ ἀπήχθη ἂν καὶ ὁ Βασιλεὺς δοριάλωτος ὑπὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν κυκλωθείς. Ὡς δ' ἔγνω τοῦτο ὁ Μανουὴλ, ἐμβοησάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν, εἰς μέσον εἰσελαύνει τῶν πολεμίων, καὶ τῷ Βασιλεῖ, φησὶν, Ἀκολούθει μοι, ἵστατο γὰρ ἐκ δειλίας ἀπεγνωκώς. Ὁ δὲ τῇ δειλίᾳ ἐπικρατούμενος, μὴ βούλεσθαι φυγεῖν, ἔφη, καταλιπὼν τὸν λαόν. Ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἐξελθεῖν τῆς μάχης παρακαλούμενος, ὥσπερ πεπεδημένος τῇ πτοίᾳ, εἱστήκει ὁ Μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνασπασάμενος, Εἰ μὴ ἕποιό μοι, φησὶν, αὐτίκα σε ἀνελῶ· ἄρειον γάρ σε θανεῖν, ἢ ληφθῆναι τοῖς ἐναντίοις αἰχμάλωτον, καὶ τοιοῦτον αἶσχος τῇ πολιτείᾳ Ῥωμαίων περιποιήσασθαι. Ταύταις οὖν ταῖς τοῦ Μανουὴλ ἀπειλαῖς, μόλις τῆς ἐκ τοῦ φόβου νάρκης λυθεὶς, καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ, διεσώθη· ὅθεν καὶ σωτῆρα τὸν ἄνδρα ἐκάλει, καὶ τὰ σῶστρα δαψιλῶς ἀπετίννυεν. Οὐκ εἰς μακρὰν δὲ αἱ τῶν βασκάνων γλῶσσαι τὴν γνώμην τοῦ Βασιλέως κατὰ τοῦ Μανουὴλ εἰς τοὐναντίον ἐξέψαντο. Διέβαλον γὰρ αὐτὸν ὡς τυραννίδι ἐπιχειροῦντα, καὶ ἤδη ταῖς διαβολαῖς ἐπέπειστο ὁ Θεόφιλος, καὶ τὸν Μανουὴλ ἐκτυφλῶσαι ἐβουλεύετο. Γνοὺς δ' ἐκεῖνος τὸ μελετώμενον, ἀποδρὰ, καὶ ἐγγύς που γενόμενος τοῖς Ἀγαρηνοῖς, δηλοῖ τῷ αὐτῶν ἀρχηγῷ ὅς τις ἐστὶ, καὶ ὡς εἰ λάβοιτο πίστεις, μὴ βιασθῆναι τὴν οἰκείαν θρησκείαν ἐξομόσασθαι, προσελεύσεταί οἱ. Ὁ δὲ αὐτίκα πίστεις τε δίδωσι, καὶ περιχαρῶς αὐτὸν ὑποδέχεται. Καὶ ὁ Μανουὴλ ἐκεῖσε γενόμενος, καὶ στράτευμα πιστευθεὶς, πολλὰς ἀριστείας κατὰ Περσῶν εἰργάσατο, καὶ μεγάλα τρόπαια ἔστησε, καὶ ἐφιλεῖτο παρὰ τῶν τῆς Ἄγαρ καὶ ἐθαυμάζετο. Ὁ δὲ Θεόφιλος καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὸν Μανουὴλ, καὶ ἐφρόντιζεν ὅπως αὐτὸν ἐκεῖθεν μετακαλέσηται. Πίστεις οὖν αὐτῷ καὶ δι' ὅρκων καὶ δι' ἐγγράφου χρυσοσημάντου μετά τινος Μοναχοῦ στείλας, ἐπανελθεῖν προετρέπετο. Καὶ ὃς ἐπανῆλθε, τὸ δ' ὅπως, διηγητέον, ἔστι γὰρ οὐκ ἄχαρι πρὸς διήγησιν. Ἐντυχὼν τῷ τὰς πίστεις ἐκ Βασιλέως αὐτῷ κομίζοντι Μοναχῷ, καὶ συνθέμενος ὑποστρέψαι, πρόσεισι τῷ τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἀρχηγῷ, καὶ αἰτεῖται στράτευμα οἱ δοθῆναι, ἵνα κατὰ τὴν Καππαδοκίαν γενόμενος, ἀνταποδοίη τοῖς εἰς τὸν Βασιλέα κατειποῦσιν αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἔλεγεν οἰκεῖν τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ) ἠξίου δὲ τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεκπέμψαι αὐτῷ, ἵνα σοι τοῦτον, λέγων, γυμνάσω πρὸς τὰ πολέμια. Ὁ δὲ πείθεται, καὶ τὸν οἰκεῖον αὐτῷ συνεκπέμπει υἱόν· ἐθάῤῥει γὰρ τῷ Μανουὴλ καὶ ἐπίστευε. Κἀκεῖνος ἀπῄει, καὶ ἤδη τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐγγίσας ὁρίοις, τὸν τοῦ ἄρχοντος τοῦ ἐκ τῆς Ἄγαρ υἱὸν συμπαραλαβὼν μετ' ὀλίγων Σαρακηνῶν, ἐξῄει δῆθεν πρὸς κυνηγέσιον, πολλῶν αὐτῷ θεραπόντων συνεπομένων. Ὡς οὖν ἐντὸς χώρας Ῥωμαίων ἐγένετο, τῷ υἱῷ τοῦ Ἰσμαηλίτου περιπλακεὶς· Σὺ

A bis? Tum Craterus: *Binis quidem*, inquit, *haſtilibus vibrandis me non exercui, quod in prælio non luditur, ſed res ſeria agitur: una vero haſta, Deo annuente, eum proſternam*. Imperator ob ea verba furore percitus, Per ſeipſum juravit, ſe ſtatim eum occiſurum, niſi e veſtigio illum proſtraviſſet. Ibi Craterus nihil cunctatus, haſta ſine ferro Agarenum equo dejecit. Cum autem Imperator denuo expeditione ſuſcepta cum Agarenis pugnaſſet, eventus prælii Romanis parum auſpicatus fuit. Parum enim abfuit, quin & Imperator ab hoſtibus circumventus captivus adduceretur. Quo Manuel cognito, ſuis inclamantis, in confertiſſimos hoſtes invictus B Imperatorem ſe ſequi jubet: ſtabat enim metu attonitus, ſed ad velandam ignaviam ſe relicto exercitu nolle fugere dicebat. Cum autem ſæpe monitus, ut pugna excederet, timore tamquam compedibus vinctus ſtaret, Manuel, ſtricto enſe, *Niſi me*, inquit, *ſecutus fueris, te perimam. Præſtat enim te mori, quam ab hoſtibus captum, Romanæ reipublicæ tantum imprimere dedecus*. Iis Manuelis minis ægre ſoluto metus ſtupore, eumque ſecutus, evaſit: qua de cauſa virum ſervatorem appellavit, munificeque remuneratus eſt. Verum non multo poſt, invidorum linguæ ejus animum in con- C trarium verterunt, eoque redegerunt affectati regni calumniis, ut Manuelem excæcare in animo haberet. Quo ille cognito in Agarenorum viciniam aufugit, eorumque duci ſignificat, quis ſit: quod ſi fides ſibi detur, non coactum iri ſe religionem ejurare, ſe ad ipſum defecturum. Ille ſtatim data fide lætus eum ſuſcipit. Manuel dum ibi verſaretur, præpoſitus exercitui, ſæpe rem bene geſſit contra Perſas, magnoſque triumphos adeptus, Agarenis & charus & admirationi fuit. Theophilus autem Manuelis fugam ægre ferens, de eo revocando cogitabat. Scribit igitur ad eum litteras, quibus jurejurando fidem D ſuam ei obſtringebat, eaſque aureo ſigillo confirmatas, per Monachum quemdam ad eum mittit, hortans ut redeat. Ille redit, ſed qua ratione, id vero referre eſt operæ pretium, habet enim expoſitionem non injucundam. Congreſſus cum Monacho, qui fidem ab Imperatore afferebat, ſeque reverſurum pollicitus, Iſmaelitarum principem adit, petens exercitum ſibi dari, ut profectus in Cappadociam, delatores ſuos (ibi enim eos habitare) ulciſceretur, ejuſque filium una mitti, ut in re militari exerceretur. Princeps Manueli morem gerit, & quia fi- E dem ei habebat, ſuum filium una mittit: ita diſcedit Manuel, cumque prope fines Romanos ventum eſſet, aſſumpto principis Agareni filio cum paucis Saracenis, ſe venatum ire ſimulat, multis miniſtris comitantibus, cumque jam in Romana provincia verſaretur, adoleſcentem amplexus: *Tu quidem*, in-

LIBER XV.

Theophilus Manuelis opera Agarenis ereptus, malam ſervatori gratiam refert. *Edit. Pariſ. pag. 149.*

Manuelis fuga ad Agarenos, & reditus ſolerti commento impetratus.

LIBER XV.

quie, *fili, ad tua revertere: ego vero ad Romanos proficiſcor*. Conſtantinopolim reverſus, magna cum lætitia eſt exceptus ab Imperatore, ſtatimque Magiſtri honore ornatus, Imperatoris filium Michaelem e ſacro baptiſmate ſuſcepit, quem pater diademate cinxit, & Romanorum Imperatorem declaravit. Antonio Patriarcha mortuo, eum XIII. annos Eccleſiæ præfuiſſet, Joannes, quem ſupra diximus Theophili præceptorem & ſuffragatorem fuiſſe, Patriarcha deſignatur, quem & Jannem vocabant, tum ob hæreſin, tum propter præſtigias in quibus verſatus erat. Sanctiſſimum vero Methodium, qui deinde Patriarchicam ornavit ſedem, perverſæ opinioni refragantem, poſt multos cruciatus, malarumque contuſionem & dentium evulſionem, in inſulam Panormum, quæ nunc Antigoni cognomentum habet, impius relegat Theophilus, & intra monumentum cum duobus latronibus concludit: quorum altero mortuo, quantam violentiam, & moleſtiam vir ſanctus ex teterrimo cadaveris fœtore toleraret, nulla quiſquam oratione conſequi poteſt. Illic igitur inclyto illo patre incluſo, fratres illi Confeſſores Theophanes & Theodorus poſt facierum compunctionem relegati, cum ad Carræ portum appuliſſent, per quemdam piſcatorem Methodio familiarem hæc ſcripſerunt:

Viventi mortuo, atque mortuo ſimul
Vitam ferenti, qui cum tellurem colat
Polos pererrat, litterati litteras
Vincti miſere vinculis adobruto.

Quibus per eamdem piſcatorem vir ſanctus reſcripſit,

Quorum notata nomina in cæleſtibus
Libris legantur, & decentibus notis
Compunctæ frontes, vinculo oppreſſus pari
Dicit ſalutem, qui viveus ſepultus eſt.

Cum autem ſeptimum annum in ſepulchro exegiſſet, inde ejectus atque in Regia concluſus eſt, nemine eum videnre, præter miniſtrum ejus & Theophilum: qui eum ſtudioſe legeret, divinum virum de locis dubiis interrogabat, eaque de cauſa etiam in peregrinationibus ſemper habebat ſecum.

XXIX. Vere incipiente Imperator rurſus Agarenis arma intulit, & magna Syriæ parte vaſtata, urbibus eſt potitus, ipſaque Sozopetra, patria Amermumnis: quamvis ille multum, ſed fruſtra, oraret, ut patriæ ſuæ parceretur. Ac Imperator feliciter domum rediit. Theophobus autem ad gubernandas legiones relictus, cum Perſarum ſtipendia tardius ſolverentur (habebat enim Imperator exercitum Perſicum) ab illis indignantibus, vel invitus, atque ab ea deſperatione fruſtra dehortans, ne & ſe & ſemetipſos in extrema mala conjicerent, Imperator ſalutatur. Quo facto, clam Perſis, id Imperatori ſignificat, eique fidem facit, ne quid ſiniſtri de ſe ſuſpicetur. Reverſus Imperatorem accedit, & cupidiſſime excipitur, priſtina felicitate recepta. Eſt Perſis omni-

Michael Theophili filius.
Edit. Pariſ. pag. 150.
Joannes Syncellus Patriarcha.
Methodii excarnificatio, & Theophanis verſiculi.
Theophili quarta contra Agarenos expeditio.
pag. 151. Perſæ Theophobum per ſeditionem Imperatorem ſalutant.

A μὲν, ἔφη, τέκνον, ὑπόστρεφε πρὸς τὰ σὰ, ἐγὼ δὲ πρὸς Ῥωμαίους πορεύσομαι. Ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν μεγαλόπολιν, περιχαρῶς ἐδέχθη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ Μάγιστρος αὐτίκα τετίμητο, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὸν τοῦ Βασιλέως υἱὸν Μιχαὴλ ἐδέξατο, ὃν ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ἔστεψε, καὶ Βασιλέα Ῥωμαίων ἀνεῖπε. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Ἀντωνίου τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, ὃς ἔτη τῆς Ἐκκλησίας ἐκράτησε δεκατρία, Ἰωάννης, ὃν ὁ λόγος ἤδη προείρηκε διδάσκαλον γενέσθαι τοῦ Θεοφίλου καὶ συναιρεσιώτην, προχειρίζεται Πατριάρχης, ὃν καὶ Ἰαννῆν ἐκάλουν οἱ τότε, καὶ διὰ τὴν αἵρεσιν, καὶ διὰ γοητείας, ὧν γὰρ αὐταῖς ἐντριβής. Τὸν δὲ ἱερώτατον Μεθόδιον, ὃς ὕστερον B καὶ τὸν Πατριαρχικὸν ἐκόσμησε θρόνον, μὴ πειθόμενον συνθέσθαι τῇ κακοδοξίᾳ αὐτοῦ, μετὰ πολλὰς αἰκίας καὶ τῶν σιαγόνων αὐτοῦ σύνθλασιν, καὶ τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν, εἰς τὴν Πάνορμον νῆσον, ἣ νῦν τοῦ Ἀντιγόνου καλεῖται, ὁ δυσσεβὴς ὑπερορίζει Θεόφιλος, καὶ ἐντὸς καθείργνυσι μνήματος μετὰ δύο λῃστῶν· ὧν τοῦ ἑνὸς θανόντος, ὅσην ὁ ἅγιος ἐκ τῆς δυσωδίας τοῦ πτώματος ἀποφορᾶς ὑπέστη βίαν καὶ ἀηδίαν, οὐκ ἄν τις λόγος ἱκανῶς διαγράψαιτο. Ἐκεῖ τοίνυν ἐγκεκλεισμένου τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου πατρὸς, καὶ οἱ αὐτάδελφοι, ὅ τε Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος, μετὰ τὴν τῶν προσώπων κατάστιξιν ὑπερορίζόμενοι, καὶ κατὰ τὸν Κάρπου λιμένα καταλύσαντες, διά τι- C νος ἁλιέως, συνήθους τῷ ἱερῷ Μεθοδίῳ ἐπιστέλλουσι ταῦτα,

Τῷ ζῶντι νεκρῷ, καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
Ναίοντι τὴν γῆν, καὶ πολεύοντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμίῳ.

Οἷς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντεπέστειλε,

Τοὺς ταῖς βίβλοισιν οὐρανοῦ κλησιγράφους
Καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένους
Προσεῖπεν ὁ ζωόθαπτος ὡς συνδέσμιος.

Ἕβδομον δ' ἔτος διανύσας ἐν τῷ τάφῳ ὁ ἅγιος, εἶτα ἐκεῖθεν ἐκβληθεὶς, ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατεκέκλειστο, μηδενὸς αὐτὸν ὁρῶντος, εἰ μὴ μόνου τοῦ ὑπηρετοῦντος αὐτῷ, καὶ τοῦ Βασιλέως· φιλοπονῶν γὰρ ὁ D Θεόφιλος καὶ ἀναγινώσκων, ἠρώτα τὸν ἱερὸν Μεθόδιον περὶ ὧν ἀμφιβάλλων ἦν, διὸ καὶ ἐν ταῖς ἀποδημίαις ἀεὶ συνόντα εἶχεν αὐτόν.

κθ'. Ἔαρος δ' ἐπιστάντος, κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ὁ Βασιλεὺς, καὶ πάλιν ἦρε τὰ ὅπλα, καὶ πολλὰ τῆς Συρίας ἐξεπόρθησε, καὶ πόλεων ἐκράτησε, καὶ αὐτῆς Σωζοπέτρας, ἣ πατρὶς ἐτύγχανε τοῦ Ἀμερμουμνῆ, καὶ ταῦτα πολλὰ δεομένου ἐκείνου, φείσασθαι τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς ἀνέζευξεν εὐτυχῶς. Ὁ Θεόφοβος δὲ καταλειφθεὶς, ὥστε τὰ τῶν στρατευμάτων οἰκονομήσασθαι, ἐπεὶ τὸ τῶν Περσῶν ὑστέρησε σιτηρέσιον (στράτευμα γὰρ ἦν τῷ Βασιλεῖ Περσικὸν) περιαλγησάντων διὰ τοῦτο τῶν Περσῶν, Βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ἀνερρήθη καὶ ἄκων, μᾶλλον δὲ καὶ παρακαλῶν αὐ- E τοὺς μεθεῖναι τῆς ἀπονοίας, μὴ καὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἑαυτὸν ἐσχάτοις κακοῖς περιβάλλωσιν· ἀλλ' οὐκ ἔπειθε. Στέλλει γοῦν πρὸς τὸν Βασιλέα, τοῦτο τοὺς Πέρσας ἀποκρυψάμενος, γνωρίζων τὸ γεγονὸς, καὶ μηδέν τι κατ' αὐτοῦ ὑποπτεύειν πληροφορῶν. Καὶ ἐπανελθὼν πρόσεισι τῷ Βασιλεῖ, αὐτὸς μὲν ἀποδεχθεὶς εὐμενέστατα, καὶ τὴν προτέραν εὐτυχίαν ἀπειληφώς. Καὶ οἱ Πέρσαι δὲ συγγνώμης

πάντες ἠξίωντο, καὶ ἀδεῶς αὐτοῖς ἐπιβιώσκειν ἔπορον, ἀλλ' ὅτι ὁμοῦ πάντες εἶναι οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' εἰς μυριάδας συναγόμενοι τρεῖς, διῃρέθησαν, καὶ διεσπάρησαν, καὶ ἑκάστῳ θέματι χιλιάδες δύο ἀπενεμήθησαν, ὥστε τοῖς τῶν θεμάτων στρατηγοῖς, καὶ ὑποκεῖσθαι καὶ πείθεσθαι. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Θεόφοβον ἦσαν ἐν τούτοις. Τοῦ δὲ Ἀμερμουμνῆ τοσοῦτον καθήψατο ἡ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐκπόρθησις, ὡς μὴ ἀνεκτὴν εἶναι αὐτῷ τὴν ζωὴν, εἰ μὴ ἀμύναιτο δι' αὐτὴν τὸν Θεόφιλον. Μαθὼν οὖν πατρίδα εἶναι αὐτοῦ τὸ Ἀμόριον, ἐπ' αὐτὸ στρατεύσασθαι ἔγνωκε. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς, αὐτὸ ἀντωχύρωσεν, ἄλλως τε καὶ στρατευμάτων ἀποστολῇ, ὧν ἦρχον Θεόδωρος ὁ Κρατερὸς, οὗ πρὸ μικροῦ ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου δρόμον ἐξήνυσαν παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, τεσσαράκοντα καὶ δύο πάντες τυγχάνοντες. Ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς ὑπαντιάσων τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ, καὶ ἅμα τῷ τοῦ Ἀμερμουμνῆ υἱῷ συμβαλὼν, μετὰ στρατιᾶς ἀξιομάχου ἥκοντι, ἡττᾶται. Νυκτὸς δ' ἐπιγινομένης ὁ Μανουὴλ τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου περιιὼν, ἤκουσεν ἐνίων Περσῶν περὶ προδοσίας τοῖς Ἀγαρηνοῖς διαλεγομένων (συνίει γὰρ τὴν ἐκείνων διάλεκτον) καὶ τοῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀπαγγέλλει, καὶ πείθει ἐξαναστῆναι τοῦ στρατοπέδου κατὰ τὸ περίορθρον. Καὶ ὁ μὲν ἀπῄει, ὅλον ἐνδοὺς τῷ ἵππῳ τὸν χαλινόν. Ὁ δὲ Ἀμερμουμνῆς ἐξ ἐκείνου ἀμέριμνος τῇ τοῦ Ἀμορίου ἐπεχείρει πολιορκίᾳ, καὶ ἐνδελεχήσαντι τὰς προσβολὰς τῇ πόλει ποιοῦντο· ἤνυε δ' οὐδὲν, τῶν ἔνδον ἀνδρείως ἀνταγωνιζομένων, ὥστε καὶ ἀπελπίσαι τῆς ταύτης ἁλώσεως τοὺς Ἀγαρηνοὺς, καὶ ἐπανέστησαν ἂν, καὶ ἡ πόλις ἂν ἦν ἀπόρθητος, εἰ μή τις τῶν ἔνδον δι' ἔριν τινὰ ἐμμανεὶς, προδότης ταύτης ἐγένετο, ᾧ Βοϊδίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον. Ἁλόντος δὲ τοῦ ἄστεος, ὅσος μὲν ἀνῃρέθη λαὸς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες καὶ μειρακίσκοι εἰς πολλὰς χιλιάδας συναριθμούμενοι ἀπήχθησαν δορυάλωτοι, καὶ οἱ τῶν ἐκεῖ στρατηγούντων ἔξοχοι, Κάλλιστός τε καὶ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ Κρατερὸς Θεόδωρος οἱ Πατρίκιοι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐν στρατηγίαις διαπρεπόντων, καὶ περιφανῶν ἐξ ἀξιωμάτων τιμῆς. Ταῦτα μαθὼν ὁ Θεόφιλος (ἐν γὰρ τῷ Δορυλαίῳ διῆγε) πρέσβεις πρὸς τὸν τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐκπέμπει Βασιλέα, ἀποδοθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἁλόντων αἰτῶν, καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέτταρσιν εἴκοσι δοῦναι αὐτῷ ὑπισχνούμενος. Ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἰταμῶς ἀπεπέμψατο, Ἀνόητος ἂν εἴην, εἰπὼν, εἰ περὶ χίλιά μοι τῆς ἐν τῇ στρατείᾳ κεντηνάρια γεγονυίας, αὐτὸς τοσαῦτα λαβὼν ἀποδοίην τοὺς αἰχμαλώτους. Ὡς δ' ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις ἄπρακτοι, οὕτως ἡ συμφορὰ καθίκετο τῆς τοῦ Θεοφίλου ψυχῆς, ὡς μηδὲν αὐτῷ πρὸς ταύτην ἐξευρίσκεσθαι παρηγόρημα, ἀλλὰ καὶ βορᾶς ἀπέχεσθαι, καὶ μήτε πόμα προσίεσθαι, ἢ μόνον ὕδωρ ψυχρότατον, καὶ οἷον τὸ ἐκ χιόνος. Τούτῳ δὲ χρώμενος συνεχῶς, ἐπέπληκτο τὰ ἐντὸς, καὶ εἰς δυσεντερίας νόσον ἐνέσκηψε. Καταλαβὼν δὲ τὰ βασίλεια, καὶ ἤδη γνοὺς ἑαυτοῦ τὴν σωτηρίαν δυσέλπιστον, μετακαλεῖται τὴν Σύγκλητον, καὶ ἐξῄει πίστιν αὐτοὺς εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὸν παῖδα ἐνδείξασθαι, καὶ διατηρῆσαι σφίσι τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον· οἱ δὲ κατετίθεντο. Τούτων δὲ γενομένων οὕτως, ὁ Βασιλεὺς, καὶ πρώην ἐξ ὅτου ἀνερρήθη παρὰ τῶν Περσῶν ὁ Θεόφοβος Βασιλεὺς, ὕποπτον αὐτὸν ἡγούμενος, ἔθετο μᾶλλον τῇ ὑπονοίᾳ, καὶ διὰ τὴν προδοσίαν, ἣν ἐμελέτων οἱ Πέρσαι ποιήσασθαι, ὡς ἤδη μοι γέγραπται, τῶν ἐνδιαβαλλόντων τὸν ἄνδρα, ὑποθήκαις ἐκείνου ταῦτα τοὺς Πέρσας δρᾷν ἰσχυριζομένων. Ὡς οὖν ἤδη τῇ

A bus data venia, neque alia irrogata pœna, niſi quod una eſſe ſibi non ſunt, ſed cum tricies mille eſſent, diviſi ac diſperſi ſunt, cuilibet provinciæ binis millibus attributis, eatumque Prætoribus ſubeſſe ac parere juſſi. Atque hæc cum Perſis & Theophobo acta ſunt. Amermumnem autem patriæ ſuæ vaſtatio tanto dolore affecit, ut vitam ſibi acerbam putaret, niſi Theophilum ulciſceretur, cujus patriam eſſe Amorium ubi cognoviſſet, eam urbem oppugnare conſtituit. Sed Imperator præmonitus, eam cum ſtructuris tum exercitibus miſſis communiit, quibus Theodorus Craterus, cujus ſupra facta eſt mentio, præerat, cæ-

Amermumnes patriæ ſuæ cladem Amorii excidio ulciſcitur.

B terique qui apud Agarenos in Martyrii ſtadio decurrerunt, numero XLII. Exiit & Imperator Agarenis occurſurus, & cum Amermumnis filio cum juſtis copiis advenante congreſſus, in fugam vertitur. Nocte inſecuta Manuel dum vigilias obit, quoſdam Perſas (nam linguam eorum intelligebat) audit de proditione cum Agarenis colloquentes, eoque nunciato, Imperatori perſuadet, ut ſub diluculum caſtris excedat: ſic ille diſceſſit, totis habenis equo laxatis. Amermumnes autem ex eo ſecurus, Amorii obſidionem aggreſſus, cum crebras impreſſiones faceret, nihil proficiebat, iis qui intus erant, fortiter reſiſtenti-

Theophili clades.

Perſarum proditio.

C bus, adeo ut Agareni expugnationis ſpe abjecta diſceſſuri fuerint, & urbs incolumis permanſura, niſi quidam intus cognomento Bolditzes ob contentionem quamdam furore percitus, eam prodidiſſet. Urbe capta, quantus populus cæſus fuerit, dici non poteſt. Mulierum vero, puerorum & adoleſcentum multa millia, & duces primarii, Calliſtus, Conſtantinus, Theodorus Craterus, Patricii, aliique multi partim Præturis inſignes, partim dignitatum honoribus illuſtres, in captivitatem ſunt abducti. His Theophilus, qui

Edit. Pariſ. pag. 152.

D Dorylæi tum agebat, cognitis, miſſis ad Iſmaelitarum principem legatis, illuſtres captivos & genere ſibi junctos, XXIV. centenariis ſibi reddi petiit. Quos ille arroganter dimiſit, ſe fatuum fore dicens, ſi captivos tantilla pecunia reſtitueret, cum ſibi expeditio circiter mille centenariis conſtitiſſet. Legatis re infecta reverſis, calamitas illa ſic Theophili animum perculit, ut ei nulla conſolatio adhiberi poſſet, ſed & cibo abſtineret, neque ullum potum admitteret, niſi aquam gelidiſſimam, cujuſmodi eſt nivalis: cujus frequenti uſu læſis interioribus, in dyſenteriam incidit. Itaque in Regiam re-

Theophilo mœror ob captivos non receptos, fit morbi & mortis occaſio.

E verſus, deſperata jam ſalute, Senatum accerſit, petens ut uxori ſuæ & filio fidem ſervarent, eiſque Imperium tuerentur. Quod cum illi ſe facturos promiſiſſent, Imperator, qui Theophobum jam ante, ex quo a Perſis Imperator ſalutatus fuerat, ſuſpectum haberet, magis etiam ei ſuſpicioni indulſit, ob proditionem quam Perſæ, ut jam expoſui, moliti fuerant, cum delatores affirmarent, illos id impulſu Theophobi

Theophili cædes.

LIBER XV. feciſſe. Ut igitur corpore morbo conſumpto viribus deſtituebatur, veritus, ne ſe mortuo Theophobas tyrannidem invaderet, circa Regiam eum in carcerem conjicit, cumque jam vitam ſuam de tenui filo pendere cerneret, & mox defecturam, illo interfecto, caput ejus ſibi afferri juſſit, manuque impoſita & contrectatis capillis, dixiſſe fertur: *Jam neque ego Theophilus ſum, neque tu Theophobus.* Iiſque dictis animam exhalavit, cum regnaſſet annos XII. & III. menſes: uxorem & Caniclio Præfectum Theoctiſtum, qui Imperii quodammodo particeps erat, multum obteſtatus, ne paterentur venerandas imagines reponi, aut Joannem Eccleſia pelli.

A νόσῳ τὸ σῶμα τοῦ Αὐτοκράτορος διεδαπανᾶτο, καὶ ἐξέλιπεν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, δείσας μὴ αὐτοῦ θανόντος τυραννίδι ἐπιθοῖτο ὁ Θεόφοβος, καθείργνυσιν αὐτὸν περὶ τὰ βασίλεια, καὶ ἐπεὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῦ ἐκ λεπτοῦ ἤδη μίτου ἠρτῆσθαι διέγνωκε, καὶ ἀρτι ἐκλείπειν, ἀναιρεθῆναι κελεύει τὸν Θεόφοβον, καὶ κομισθῆναί οἱ τὴν αὐτοῦ κεφαλήν· ἧς κομισθείσης, ἐπιθεῖναι λόγος αὐτῇ τὴν χεῖρα τὸν Βασιλέα, καὶ ἀψάμενον τῶν ταύτης τριχῶν, εἰπεῖν, Ὡς ἀπὸ τοῦδε οὔτ' ἐγὼ Θεόφιλος, οὔτε σὺ Θεόφοβος· καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξερεύξατο τὴν ψυχήν, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς δυοκαίδεκα ἐπὶ μησὶ τρισί, πολλὰ τὴν σύμβιον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Κανικλείου Θεόκτιστον παραδυναστεύοντα τότε ἀξιώσας, μὴ παραχωρῆσαι τὰς σεπτὰς ἀνασταλωθῆναι εἰκόνας, μηδὲ τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην τῆς Ἐκκλησίας ἐκδιωχθῆναι.

LIBER DECIMUS SEXTUS.

I. THEOPHILO ad hunc modum defuncto, Imperium ad MICHAELEM ejus filium eſt tranſlatum, puerum adhuc, cui pater tutores reliquit, Manuelem magiſtrum, & Theoctiſtum Patricium. Rerum autem adminiſtratio penes Theodoram Imperatricem fuit, cujus illa prima cura fuit, ut perſecutio Orthodoxorum ob venerandas imagines inſtituta, compeſceretur, etiam Theoctiſto Patricio aſſentiente. Nam Manuel everſionem hæreſeos non probabat, eaque de cauſa res differebatur. Sed eum providentia numinis morbo, eoque tam vehementi, ut de vita ejus deſperaretur, frangit. Cum autem Monachi quidam ad eum viſendum veniſſent, & ut ſe haberet, interrogaſſent: ille tenui. & imbecilla voce reſpondit, ſe jamjam deficere. Cui Monachi: *Si*, inquiunt, *cultui ſacrarum imaginum ſuffrageris, & Imperatricem ad eumdem cohortaris: non multo poſt & corporis vires recuperabis, & animi ſalutem adipiſceris.* Quod cum recepiſſet, & morbus decreſcebat, & valetudo confirmabatur. Sanitate recuperata Imperatricem adit, & de venerandis imaginibus diſſerit, earumque reſtitutionem urget, cum eadem & mater ejus & fratres Patricii poſtularent. Illa vero erat, quod ajunt, novacula in cote: cumque prius relegatos a Theophilo revocaſſet, & vinctos aliiſque ærumnis conflictantes dimiſiſſet: poſtea inquiſitionem de hæreſi fieri juſſit, qua facta, Orthodoxorum multitudo ſuperior fuit. Sed ante eam Inquiſitionem, Patriarcham Joannem, indignum illum quidem eo nomine, Pontificia ſede detraxit, quam per ſexennium nefarie tenuerat, in ejuſque locum introduxit ſacrum & divinum Methodium, quo populum Orthodoxum gubernante, inquiſitio facta eſt, & ſacræ effigies palam & reſtitutæ & adoratæ. Tum ajunt Imperatricem inſtantiſſime oraſſe Patriarcham, aliosque Pontifices & Monachos, ut communibus precibus Imperatoris & conjugis ſui ſalutem a Deo exorarent: quod quum illi ferventibus animis feciſſent, Deum preces ſervorum ſuorum non eſſe aſpernatum, ſed ignoviſſe Imperatori Theophi-

Theodora imagines reſtituit.

Edit. Pariſ. pag. 133.

Monachi Manueli ſalutem pollicentur.

Joanne pulſo, Methodius fit Patriarcha.

Theophilo venia ſacrorum precibus a Deo impetrata.

B α'. Ὁ μὲν οὖν Θεόφιλος ἐπὶ τούτοις ἀπεβίω, ἡ δὲ τῆς βασιλείας ἀρχὴ πρὸς τὸν ἐκείνου μετεβεβάσθη παῖδα τὸν ΜΙΧΑΗΛ, ἔτι παιδίον τυγχάνοντα, ᾧ καὶ ἐπιτρόπους ὁ πατὴρ καταλέλοιπε τὸν Μάγιστρον Μανουὴλ, καὶ τὸν Πατρίκιον Θεόκτιστον. Τὴν δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα μετεχειρίζετο, καὶ πρῶτον αὐτῇ γέγονε σπούδασμα, ἡ τοῦ διωγμοῦ τῶν ὀρθοδόξων διὰ τὰ σεπτὰ ἐκτυπώματα λώφησις, καὶ τοῦ Πατρικίου Θεοκτίστου συνδοκοῦντος. Ὁ γὰρ Μανουὴλ τῇ τῆς αἱρέσεως οὐκ ἦν καθαιρέσει συγκατάθετος, διὸ καὶ ἀνεβάλλετο ἡ πρᾶξις. Ἀλλὰ γὰρ θραύει νόσῳ τοῦτον ἡ πρόνοια, καὶ ἡ νόσος ἦν κραταιὰ, καὶ C ἀπέγνωστο αὐτῷ ἡ ζωή. Μοναχῶν δέ τινων εἰς ἐπίσκεψιν ἀφικομένων αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἔχει πυνθανομένων· ἐκεῖνος λεπτῇ καὶ ἀδρανεῖ τῇ φωνῇ ὅσον ἤδη ἐκλείπειν, ἀντεπεκρίνατο. Οἱ δὲ, Εἰ συνθοῖο, ἔφασαν, τῇ τῶν εἰκόνων συνδοκῆσαι τιμῇ, καὶ τὴν Βασίλισσαν εἰς τοῦτο παρακροτῆσαι, οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται σοι καὶ ῥῶσις σώματος, καὶ σωτηρία ψυχῆς. Καὶ ὁ μὲν ἐπηγγείλατο, ἡ δὲ νόσος ἠθένει, καὶ ὁ Μανουὴλ ἀνερρώννυτο. Ἤδη δὲ τὴν ὑγείαν ἀπολαβὼν, πρόσεισι τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ περὶ τῶν σεβαστῶν εἰκόνων ὁμιλεῖ, καὶ τὴν αὐτῶν κατεπείγει ἀναστήλωσιν, D ταῦτα καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων πρεσβευόντων τῶν Πατρικίων. Ἡ δὲ ξυρὸς ἦν εἰς ἀκόνην. Καὶ πρότερον μὲν τοὺς ἐν ὑπερορίαις παραπεμφθέντας παρὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ τοὺς καθειργμένους ἐν φυλακαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις κακώσεσι προσπαλαίοντας πάντας ἀνῆκεν. Εἶτα καὶ ζήτησιν γενέσθαι προσέταξε περὶ τῆς αἱρέσεως, καὶ γενομένης, ἡ τῶν ὀρθοδόξων ὑπερέσχε πληθύς. Πρὸ τῆς ζητήσεως δὲ τὸν ψευδώνυμον Πατριάρχην τὸν γόητα Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ κατασπᾷ θρόνου, ἀθέσμως ἐπιβεβηκότα τούτου ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἕξ, ἀντεισάγει δὲ τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Μεθόδιον. Καὶ αὐτοῦ προεστῶτος τοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, ἡ ζήτησις E γέγονε, καὶ ἡ τῶν ἁγίων ἐκτυπωμάτων εἰς τὸ ἐμφανὲς προσκύνησίς τε καὶ ἀναστήλωσις. Ὅτε φασὶ καὶ τὴν Βασίλισσαν θερμότατα δεηθῆναι τοῦ τε Πατριάρχου, καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων καὶ Μοναχῶν, κοινὴν προσενεγκεῖν δέησιν τῷ Θεῷ, ὥστε σωτηρίας τυχεῖν τὸν Βασιλέα, καὶ ξυνευνέτην αὐτῆς· καὶ μέντοι θερμότατα δεηθῆναι αὐτοὺς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν μὴ παριδεῖν τὴν αἴτησιν τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀξιῶσαι συγ-

καὶ

καὶ τοῖς ἀφορῶσι πρὸς τὸ φιλάνθρωπον τοῦ Θεοῦ καὶ δέχεται, καὶ πιστεύεται. Ἀπιστήσει δ' οὐδείς, ἢ ὅστις οὐ μέγα οἴεται δύνασθαι τὰς τῶν ἁγίων ἐντεύξεις τὰς πρὸς τὸν Θεόν, οὐδ' ἀντιμετρεῖν οἶδε τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα πρὸς τὰ ἀνθρώπινα ἀγνοήματα. Ἡ μὲν οὖν τῶν ἁγίων εἰκόνων οὕτω γέγονεν ἀναστήλωσις. Ὁ δὲ καθαιρεθεὶς Πατριάρχης Ἰωάννης, ἢ Ἰάννης, ἐν μονῇ τινι περιορισθείς, καὶ εὑρηκὼς ἐκεῖ εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ τῆς αὐτὸν ἀσπόρως τεκούσης, τὰ ὄμματα τῶν σεβασμίων ἐκτυπωμάτων ἐξώρυξεν. Ὃ μαθοῦσα ἡ Βασιλίς, καὶ ζῆλον θεῖον ζηλώσασα, τοὺς τοῦ ἀσεβοῦς ἐκείνου ἐκκοπῆναι προσέταξεν ὀφθαλμούς· ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον ἐξέβη τὸ πρόσταγμα, τῇ Βασιλίδι τὴν δικαίαν ὀργὴν καταπραϋνάντων τινῶν. Πέμψασα δὲ σκυτάλῃ τοῦτον ᾐκίσατο, τῶν αἰκισμῶν παραταθέντων μέχρις ἑκατοντάδος διπλῆς. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων ὁ γόης καὶ οἱ ὁμοδοξοῦντες αὐτῷ, καὶ τῇ αὐτῇ καθαιρέσει ὑποβληθέντες, οὐκ ἠνείχοντο ἠρεμεῖν. Συσκευάζουσι δὲ καὶ τῷ ἱερῷ Μεθοδίῳ σκαιώρημα τῆς αὐτῶν δυσνοίας, ἢ κακονοίας μᾶλλον ἐπάξιον. Γύναιον γάρ τι χρυσίου δόσει πολλοῦ ὑποφθείραντες, κατηγορῆσαι πεποιήκασι τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἀνδρός, ὡς συμφθαρέντος αὐτῇ. Καὶ τῆς κατηγορίας οἱ προύχοντες τῆς Συγκλήτου παρῆσαν ἐξετασταί. Καὶ παρῆκτο τὸ γύναιον, λέγον, ὅσα παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων συκοφαντῶν προκατήχητο, καὶ εἰς πρόσωπον ἐλέγχον δῆθεν τὸν ἅγιον. Ὁ δὲ τέως μὲν ἡσυχίαν ἦγεν· ὡς δὲ σκυθρωπάζον ἑώρα τῆς Ἐκκλησίας τὸ πλήρωμα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν Μάγιστρον Μανουήλ, ἀνίσταται μέν, αἴρει δ' ἐπ' ὄψει πάντων ταῖς χερσὶ τὸ κράσπεδον τῆς περιβολῆς, καὶ ἀπογυμνοῖ τὸ αἰδοῖον· ὃ δὲ ἦν κατεψυγμένον πάντῃ, καὶ μαρασμὸν ἀπό τινος συμβάματος ὑπομεῖναν, ὡς δῆλον εἶναι, μὴ δύνασθαι ταύτην πρὸς ἀφροδίσια ἐνεργεῖν. Τοῦτο τοῖς μὲν θεόφροσι χαρμονῆς καὶ θάμβους ἐγένετο αἴτιον, τοῖς δὲ συκοφάνταις αἰσχύνης καὶ ἀθυμίας πολλῆς. Ὡς δ' ἠρωτᾶτο ὁ ἅγιος, ὅθεν ὁ τῶν αἰδοίων αὐτῷ μαρασμός, ὁ αἰδοῖος ὄντως ἐκεῖνος· Ἐστάλην, εἶπε, ποτὲ κατά τινα χρείαν εἰς Ῥώμην, κἀνταῦθα διάγοντι πύρωσίν μοι τῆς σαρκὸς ὁ δαίμων ἐπήνεγκε, καὶ ἦν τὸ πάθος σφοδρότατον, καὶ ἡ τοῦ ἔρωτος οὐκ ἔληγε φλεγμονή, ἀλλ' ὁσημέραι ἀκμαιότερον ἐξεκαίετο. Δείσας οὖν περὶ τῷ σώφρονι λογισμῷ, μήποτε τῆς σαρκὸς ἀνάγκῃ ὑποσυρῇ, πρόσειμι τῇ κορυφαίᾳ τῶν Ἀποστόλων δυάδι, Πέτρῳ καὶ Παύλῳ, καὶ ἐδεόμην ἀμῦναί μοι κινδυνεύοντι. Ὑπνώττων τοίνυν νυκτός, ὁρῶ τὼ ἄνδρε καθ' ὕπνους μοι ἐφεστῶτε, καὶ ὁ Πέτρος ἔδοξέ μοι τοῖς δακτύλοις ἅψασθαι τῆς αἰδοῦς, καὶ λέγειν μοι μὴ πτοεῖσθαι, πῦρ δέ μοι ἐδόκει τὰ παιδογόνα μόρια βόσκεσθαι, ὡς ἐκ τῆς ἀλγηδόνος, καὶ τὸν ὕπνον ἀποσεῖσαί με. Ἔκτοτε γοῦν μοι τὰ μόρια ταῦτα νενέκρωται, καὶ πύρωσις οὐκέτι μοι παρηνώχλησε. Ταῦτα ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ καὶ θεασάμενος καὶ πυθόμενος, αὐτίκα τὴν γυναῖκα παραστησάμενος, ἐρώτα ὅθεν εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἁγίου συκοφαντίαν ὥρμηται, καὶ ἠπείλει, εἰ μὴ πᾶσι θεῖτο τὴν ἀλήθειαν ἔκδηλον, αὐτίκα βασάνοις αὐτὴν παραδοῦναι, δι' ὧν ἐκβιασθεῖσα ἀνακαλύψαι λαμπρῶς τὸ σκαιώρημα. Ἡ δὲ οὐδὲν ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ δράματος ἀπήγγειλε πρωτουργούς, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀπάτην, καὶ τοῦ χρυσίου τὴν

A lo. Celebrantur hæc, & ab eis qui Dei humanitatem intuentur, & recipiuntur, & creduntur. Neque vero quiſquam eis fidem abrogarit, niſi qui parum poſſe interceſſiones Sanctorum apud Deum ſenſerit, & Dei bonitatem cum humanis erratis componere ignorarit. Ita igitur ſacræ imagines reſtitutæ ſunt. Joannes vero Patriarcha ejectus, aut Jannes potius, & in monaſterium quoddam relegatus, quum illic Chriſti imaginem, & ejus quæ eum ſine ſemine peperit, reperiſſet, oculos ſacratum imaginum effodit. Quo Imperatrix cognito, ſancto zelo incitata, impio homini oculos erui juſſit, B ſed mandatum ejus non eſt perfectum, juſta illius ira a nonnullis mitigata: nihilominus tamen eum flagris cædi juſſit, plagis ducentis illatis. Sed eo quoque ſtatu impoſtor ejuſque ſuffragatores, eodemque modo ſuis privati dignitatibus, quieſcere non potuerunt, ſed facinus contra Sanctum Methodium machinati ſunt, ſua deſperatione & væcordia dignum. Muliérculam quamdam multo auro corruptam ſubornarunt, quæ ſe corruptam eſſe ab inclyto illo viro quereretur. Ejus accuſationis principes Senatus quæſitores fuere: aſtitit muliercula, eaque dixit, quæ ab impiis illis ſy- C cophantis edocta fuerat, virumque ſanctum in faciem ſcilicet arguit. At ille ad tempus quietus, quum Eccleſiæ frequentiam triſtem videret, ac præ cæteris Manuelem Magiſtrum: ſurgit, & in conſpectu omnium fimbria veſtis ſublata, pudenda detegit, quæ omnino erant frigefacta & contabuerant: ut ſatis appareret, ea inutilia eſſe ad rei Venereæ uſum. Ea res recte ſentientibus lætitiæ & ſtupori fuit, ſycophantis pudori & deſperationi magnæ. Quum autem vir ſanctus rogaretur, unde verenda contabuiſſent, revera verendus ille ad hunc modum reſpondit: *Profectus aliquan-* D *do ſum Romam, negotii cujuſdam conficiendi cauſa: ibi degenti mihi carnis inflammationem intulit dæmon, & fuit affectus ille vehementiſſimus, neque amoris deſinebat ardor, ſed in dies vehementius incendebatur. Igitur de ſana mente ſolicitus, ne forte neceſſitate carnis opprimeretur: Principes Apoſtolorum Petrum & Paulum adeo oravi, ut mihi periclitanti ſuccurrant. Noctu dormitans, illos aſtantes vidi, ac Petrus mihi viſus eſt pudenda mea contrectare digitis, mihique dicere, ne terrerer: ego vero putabam igni virilia mea conſumi, adeo ut præ dolore expergiſcerer. Ab eo tempore mihi* E *partes hæ ſunt mortuæ, neque ulla mihi flamma libidinis moleſta fuit.* Manuel magiſter his viſis & auditis, ſtatim mulierem in medium productam interrogat, unde ad virum ſanctum calumniandum impulſa eſſet? comminatus, niſi veritatem coram omnibus profiteretur, ſe mox eam iis quæſtionibus adhibiturum, quibus commentum perſpicue declarare cogeretur. Illa igitur nihil celat, ſed & fabulæ primos inventores, & ſuam impoſturam, & aurum

Joannes flagris cæditur ob violatas imagines.

Edit. Pariſ. pag. 154.

S. Methodius ſtupri calumniam re ipſa confutat.

Methodius a flamma libidinis miraculo liberatur.

pag. 155.

LIBER XVI.

partim acceptum, partim promiſſum recenſet. Itaque homines malefici pœnas temere litigantium ſubiiſſent, niſi magnus Methodius pro eis interceſſiſſet: atque hæc ita acta ſunt.

Theodora Bulgarum imperioſo responſo a perfidia deterret.

II. Bulgarorum autem Princeps cum Romanorum Imperium a muliere & tenello puero gubernari cognoviſſet, ſuorum quoſdam miſit, ſe rupto fœdere arma illaturum Romanis minitans. Ei reſcribit Imperatrix, ſe omnino ei reſiſtere velle, quod ſi Deo annuente ſuperior fuerit, eum a muliere fore victum: quod quam ignominioſum ei futurum ſit, cogitandum eſſe, ſin victa fuerit, ſucceſſum illum parum fore honeſtum, muliere ſuperata. Hæc nunciata, impetum Barbari ita repreſſerunt, ut utilius ſibi judicarit renovare fœdus, idemque factum eſt.

Bulgari Christianam religionem amplectuntur.

Soror porro Bulgariæ Principis aliquando capta, dum in aula degit, ſacro baptiſmate eſt initiata, & litteris erudita. Eam frater repetitam recepit, ejus loco reddito viro erudito Theodoro Caphara. Quæ quum in Bulgariam rediiſſet, fratrem ad Chriſtianam religionem perducere ſtuduit, aſſidue de eo cum illo diſſerens, & Chriſtianorum myſteria, ut divina celebrans. Quamvis autem ille eadem e Caphara quoque audiviſſet, non prius tamen a patriis moribus recedere voluit, quam peſtilentia, fames, & ipſum & gentem ad pietatem perduxit. Quæ quum populum univerſum premeret, neque ullum eſſet mali effugium, plurimis pereuntibus: Princeps ea de cauſa æger & animi dubius, ad eum confugit, qui ſibi a ſorore enunciabatur, eumdemque depulſorem famis & interitus populi invocat. Quæ invocatio quum depulſis malis efficax eſſet: cognita invocati numinis potentia, petiit mitti ſibi aliquem, a quo arcanis Chriſtianæ religionis erudiretur, & ſacro baptiſmate initiaretur. Idque miſſo Pontifice factum eſt. Quum autem eam Bulgari ob deſerta majorum inſtituta, per ſeditionem e medio tollere conarentur: ille præcedente crucis ſigno fretus, victis adverſariis, effecit, ut omnes Chriſtianiſmum amplecterentur. Deinde per legatos ab Imperatrice petiit, ut, quia gens ſua locorum anguſtiis premeretur, Romani agri aliquid ſibi concederetur, perpetuam pacem & belli ſocietatem pactus. Annuit Imperatrix, & quicquid inter regionem, quæ Ferrea dicitur, ac prius Romanos & Bulgaricos fines diſtinguebat, ac Debeltum interjacet, eis conceſſit. Eam regionem Bulgari cum accepiſſent, Zagoram appellarunt. Hinc pax in Occidente conſtituta eſt. Verum in Oriente magna fuit Manichæorum multitudo, qui & Pauliciani vulgi imperitius appellantur, vocabulo ex Paulo & Joanne compoſito, qui etſi apud illos celebres, hæreſiarchæ tamen & perverſæ opinionis auctores non fuerunt, ſed ejus ſectatores & ſtudioſi ſupra modum, & præcones. Eos

Edit. Pariſ. pag. 136.

Bulgarica pax.

Manichæi a Romanis alienantur.

A μὲν τὴν δόσιν, τὰ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν. Ἔμελλον οὖν οἱ κακοῦργοι ταῖς τῶν συκοφαντῶν ὑποβληθῆναι ποιναῖς, ἀλλ' ὁ μέγας Μεθόδιος αὐτοὺς τῆς τιμωρίας ἐῤῥύσατο· καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γέγονεν.

β΄. Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων Ἄρχων γυναικὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων Βασιλείαν καὶ παιδὶ νεαρῷ κυβερνωμένην μαθὼν, στέλλει τινὰς τῶν αὐτοῦ, ἀπειλῶν, ἀφίστασθαι τῶν σπονδῶν, καὶ φέρειν ὅπλα κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Πρὸς ταῦτα τοίνυν δηλοῖ αὐτῷ ἡ Βασίλισσα, ὡς, Ἀντιτάξομαί σοι πάντως ἀρωγῷ, καὶ εἰ μὲν Θεοῦ διδόντος ὑπερέξω, ἔσῃ νικηθεὶς ὑπὸ γυναικὸς, καὶ ὅσον σοὶ τὸ τῆς αἰσχύνης ὑπόγυον λόγισαι· εἰ δὲ καὶ νικήσεις ἴσως αὐτὸς, οὐκ ἔσται σοι σεμνὸν τὸ ἀτύχημα, γυναῖκα νικήσαντι. Ὡς δ' οὖν ταῦτα τῷ B Βαρβάρῳ ἠγγέλθησαν, ἀνέστειλαν αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, καὶ οἱ συμφέρον ἐκρίθη ἀνανεώσασθαι τὰς σπονδὰς, καὶ αὗται ἀνεκαινίσθησαν. Ἀδελφὴ δὲ τοῦ Ἄρχοντος Βουλγαρίας αἰχμαλωτισθεῖσα ποτὲ, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διάγουσα, τῷ θείῳ τὸ ἐτελέσθη Βαπτίσματι, καὶ γραμμάτων ἐν μυήσει ἐγένετο. Ταύτην ὁ ἀδελφὸς ἀναδοθῆναί οἱ ἠξίωσε, καὶ ἡ μὲν ἐδόθη αὐτῷ· ὁ δ' ἀντέδωκεν ἄνδρα τῶν λογίμων, Θεόδωρον τὸν Κουφαρᾶν. Ἡ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων Ἄρχοντος ἀδελφὴ ἀφικομένη πρὸς τὸν ὁμαίμονα, ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν Χριστιανῶν θρησκείαν, διὰ παντὸς αὐτῷ περὶ αὐτῆς διαλεγομένη, καὶ τὰ Χριστιανῶν μυστήρια ἐκθειάζουσα. Ὁ δὲ ταῦτα καὶ πρὸς τοῦ Κουφαρᾶ προκατήχητο, ἀλλ' οὔπω ἐπέπειστο τῶν πατρίων ἀποστῆναι ἠθῶν. C Λιμὸς δὲ τοῖς Βουλγάροις συμβὰς, καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος εἰς θεοσέβειαν μετεῤῥύθμισεν. Ὁ μὲν γὰρ τὸ ἔθνος ἅπαν ἐπίεζε, καὶ οὐκ ἦν ἀποφυγὴ τοῦ κακοῦ, φθορὰ δὲ τοῦ ἔθνους ἐγένετο, καὶ ὁ σφῶν ἀρχηγὸς ἦν διὰ τοῦτο περιαλγὴς, καὶ ἀπορήσας, εἰς τὸν παρὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῷ καταγγελόμενον καταφεύγει, καὶ τοῦτον τοῦ λιμοῦ λυτῆρα, καὶ τῆς τοῦ ἔθνους φθορᾶς ἐπεκαλεῖτο. Ὡς δ' ἐνεργὴς ἦν ἡ ἐπίκλησις, καὶ τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἔγνω τοῦ ἐπικληθέντος τὴν δύναμιν, καὶ ἀξιοῖ σταλῆναι αὐτῷ τινὰ τὰ τε μυστήρια αὐτὸν μυήσοντα τῶν Χριστιανῶν, καὶ τελέσοντα τῷ θείῳ Βαπτίσματι. Καὶ ἀπεστάλη μὲν Ἀρχιερεὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ καὶ ἐμυήθη καὶ ἐβαπτίσθη. Οἱ Βουλ- D γαροι δὲ ὡς τῆς πατρίου τιμῆς καὶ δόξης ἀποστάντος, κατεξανίστανται τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀνελεῖν. Ὁ δὲ τῷ Σταυροῦ σημείῳ θαῤῥήσας προπορευομένῳ αὐτοῦ, νικᾷ τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ, καὶ οὕτω πάντες εἵλοντο τὰ Χριστιανῶν. Εἶτα διαπρεσβεύσατο ὁ τούτων ἔξαρχων πρὸς τὴν Βασίλισσαν, αἰτῶν γῆς αὐτῷ παραχωρηθῆναι Ῥωμαϊκῆς· στενοχωρεῖσθαι γὰρ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ αἰδίους σπονδὰς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὁμαιχμίαν ἐπαγγελλόμενος. Καὶ ἡ Βασιλὶς αὐτῷ τὴν αἴτησιν ἐξεπλήρωσε, καί οἱ τῆς ἀπὸ τῆς λεγομένης Σιδηρᾶς παρεχώρησε χώρας, ἣ τὰ Ῥωμαίων, καὶ Βουλγάρων διώριζε πρὶν, μέχρι τῆς Δεβελτοῦ· ἣν λαβόντες οἱ Βούλγαροι, κεκλήκασι Ζα- E γοράν. Κἀντεῦθεν εἰρήνη γέγονε περὶ τὰ Ἑσπέρια. Κατὰ τὴν Ἕω δὲ τὸ τῶν Μανιχαίων πλῆθος ἦν πολὺ, οἳ καὶ Παυλικιάνοι ἀγροικότερον παρὰ τοῦ δημώδους ὄχλου καλοῦνται, ἐκ Παύλου καὶ Ἰωάννου τῆς κλήσεως συγκειμένης αὐτοῖς· τοὺς δ' ἄνδρας τούτους παρὰ Μανιχαίοις ἐγνώσθην ὀνομαστοὺς, εἰ καὶ μὴ ἦσαν αἱρεσιάρχαι, καὶ τῆς κακοδοξίας γεννήτορες, ζηλωταὶ δὲ ταύτης καὶ σπουδαστὰ διαφερόντως, καὶ κήρυκες. Καὶ τούτους τοίνυν ὁ Βασιλὶς

A εἰς νοῦν ἐβάλετο μεταγαγεῖν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐκ τῆς αἱρέσεως, καὶ στέλλει τοὺς τοῦτο ποιήσοντας ἄνδρας τῶν ἐπιφανεστέρων. Οἱ δὲ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀφυῶς μεταχειρισάμενοι, οὐ μόνον ἀνήνυτον ἔθεντο τὴν σπουδὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀποστασίαν ὁρμῆσαι τὸ γένος ὅλον εἰς μυριάδας πολλὰς ἀριθμούμενον ἐβιάσαντο. Ὃ καὶ τοῖς ἐξ Ἰσμαὴλ συμμιγνύμενον, κατὰ Ῥωμαίων σὺν αὐτοῖς ἐστρατεύετο καὶ πολλῶν αἴτιον αὐτοῖς γέγονε συμφορῶν. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς Μιχαὴλ τὴν μείρακα παρελάσας, καὶ νεανίσκοις ἄρτι καταλεγόμενος, ἤχαλλε παρ᾽ ἄλλοις τὴν τῆς βασιλείας βλέπων διοίκησιν, ἠρέθιστο δὲ καὶ πρὸς τοῦ πρὸς μητρὸς θείου τοῦ Βάρδα τῆς αὐταρχίας πρὸς ἔρωτα· εἷς δ᾽ ἦν, καὶ οὗτος τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Μιχαήλ. B Διαφορᾶς δέ ποτε τῷ Μαγίστρῳ Μανουὴλ γενομένης πρὸς τὸν Λογοθέτην τοῦ δρόμου Θεόκτιστον, (καὶ ἄμφω δὲ συνεπίτροποι τοῦ Βασιλέως ἐτυγχανέτην) ὁ Μανουὴλ τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρεῖ (ἦν γὰρ ἐκεῖ διατριβόμενος) καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον οἶκον μεταχωρεῖ, κἀκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια ἀπιὼν, τῶν διοικήσεων εἴχετο. Τοῦτο τῷ Βάρδᾳ θυμηρέστατον ἔδοξεν, ἀποσκευάσασθαι γοῦν καὶ τὸν Θεόκτιστον διὰ σπουδῆς αὐτῷ ἦν· βασιλειῶν γὰρ ἐδεδοίκει τοῦτον, ὡς οἱ πρὸς τοὔργον ἀντιστησόμενον. Τῷ Βασιλεῖ τοίνυν παιδαγωγὸς ἦν, ἀνδράριόν τι φαῦλον καὶ πονηρόν· ὃν δι᾽ ἐφέσεως εἶχεν ὁ Βασιλεὺς ἀξιώματι τῶν λαμπροτέρων τιμῆσαί τινι, καὶ ἐποιεῖτο περὶ τούτου τὴν πρὸς τὴν μητέρα ἀξίωσιν. Ὁ δὲ Θεόκτιστος μὴ δεῖν ἔλεγε μείζονι τὸν παιδαγωγὸν τῆς ἑαυτοῦ C καταστάσεως τιμηθῆναι τιμῇ, ἵνα μὴ ἀτιμοῖντο τὰ ἀξιώματα. Ἐντεῦθεν δὲ ἐχθρὸς ἦν τῷ παιδαγωγῷ ὁ Θεόκτιστος. Τοῦτο τοίνυν ὁ Βάρδας τῆς οἰκείας σπουδῆς προὐστήσατο συστάσει, καὶ διὰ τοῦ παιδαγωγοῦ ποικίλας διαβολὰς ἐνήχει τοῖς τοῦ Βασιλέως ὠσὶ, καὶ τὴν [illegible] αὐτοῦ κατὰ τοῦ Θεοκτίστου ὑπέκνιζε, καὶ τέλος ἐκ μέσου αὐτὸν ποιήσασθαι ὑποτίθησι. Τοῦτο δὲ μὴ ἄλλως γενέσθαι ἀνυστὸν, εἰ μὴ ἀναιρεθείη ὁ ἄνθρωπος· ζῶντος γὰρ ἀνθέξεσθαί τε αὐτοῦ τὴν Βασιλίδα, καὶ περιέξεσθαι. Ὡς οὖν ὁ τοῦ ἀνδρὸς ἐκεκύρωτο θάνατος, ἐπιτετήρητο ἐκ τῶν τῆς Βασιλίδος ἐξιὼν θαλάμων· (ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων) ἀπεκεῖθεν ἐξιόντι καθιᾶσιν αὐτῷ τὸν σφαγέα. D Ὁ δὲ γυμνὸν ἰδὼν τὸ ξίφος ἠρμένον καθ᾽ ἑαυτοῦ, ἀπὸ σκάμνον εἰσέδυ, καὶ ὁ σφαγεὺς κατ᾽ αὐτοῦ τὸ ξίφος ὠθεῖ τῆς γαστρός, καὶ τοῦ Βάρδα ξίφος ἐσπασμένον καὶ ἀνασείοντος, καὶ ἀπειλοῦντος πλήξειν αὐτὸν τὸν ἀμυνοῦντα τῷ θνήξοντι. Ὁ μὲν οὖν Θεόκτιστος ἀνῄρητο ὥσπερ εἴρηται. Ἡ δέ γε Βασιλὶς ὡς ἔγνω τὸ γεγονὸς, ἐξέθορε τοῦ θαλάμου γοωμένη, καὶ τῷ υἱῷ λοιδορουμένη, καὶ τῷ ὁμαίμονι, ἐπαρωμένη τοῖς ἀμφοῖν, τοιούτῳ τέλει τὸν βίον ὑπεξελθεῖν. Ὁ δὲ Βάρδας ἐπισυνάπτων κακὸν τῷ κακῷ, καὶ τὰ πρὸς τὴν οἰκείαν μελέτην προκαθιστῶν τε καὶ προοικονομούμενος, καὶ αὐτὴν τὴν Βασιλίδα Θεοδώραν συνεβούλευσε τῶν ἀνακτόρων [illegible]. Ἡ δὲ συνεῖσα τὸ βουλευόμενον, ἀντιστῆναι οὐχ ᾑρετίσατο, ἵνα μὴ σφαγαὶ ἀνθρώπων συμβῶσιν ὁμογενῶν. E Μεταπεμψαμένη δὲ τοὺς τῆς Βουλῆς, Αὐτὴ μὲν, ἔφη, τῶν βασιλείων ἐξίσταμαι· ἵνα δὲ μὴ ἔχῃ λέγειν ὁ Βασιλεὺς, ὡς κενὰ θησαυρῶν τὰ ταμιεῖα εὕρηκε τὰ βασίλεια, διὰ τοῦτο ὑμῖν τὰ τεθησαυρισμένα δηλῶ· καὶ αὐτίκα τοὺς ταμίας εἰπεῖν ἐκέλευσε τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου τὸν ἀριθμόν. Οἱ δὲ χίλια μὲν καὶ ἐνενήκοντα χρυσίου ἔχειν

A Imperatrix quum in animo haberet, ab hæreſi ad veram religionem retrahere, viros illuſtres mittit: qui cum negotum nulla dexteritate nulloque ingenio adminiſtraſſent, non modo inanem laborem ceperunt, ſed & ad defectionem populum omnem, cujus multa millia numerabantur, impulerunt: ut cum Iſmaelitis conjunctus, Romanos oppugnaret, eiſque multas clades inferret. At Imperator Michael, annos pueritiæ egreſſus, & jam adoleſcens, iniquo ferebat animo regni adminiſtrationem eſſe penes alios, ſimulque ab B avunculo Bardæ, uno e ſuis tutoribus, ad principatus, ſuo arbitratu, gerendi cupiditatem incitabatur. Manuel vero quodam tempore orta cum Logotheta curſus Theoctiſto controverſia (erant & hi ambo tutores Imperatoris) Regia, in qua tum degebat, relicta, in ſuas ædes remigrat, atque inde Regiam frequentans, rerum adminiſtrationem capeſſit. Ea res Bardæ ſingulari voluptati fuit, & Theoctiſtum etiam amovere ſtuduit. Nam cum regni cupiditate flagraret, metuebat, ne ab illo impediretur. Imperatori porro pædagogus erat homoncio vilis & improbus, ſed adoleſcenti adeo gratus, ut eum illuſtriore dignita-C te ornatum vellet, eamque rem a matre peteret. Verum Theoctiſtus negabat pædagogo tribuendam dignitatem, quæ illius conditionem ſuperaret, ne dignitates indignitate afficerentur. Ea eo Theoctiſtus pædagogo inviſus fuit, idque Bardæ peropportunum accidit ad deſiderium ſuum exequendum. Per pædagogum igitur varias contra Theoctiſtum calumnias Imperatoris auribus inſtillat, ejuſque ſcilitatem in illam concitat, denique ejus etiam amovendi fit auctor. Id vero aliter poſſe fieri negabat, quam ſi occideretur. Nam eum viventem ab Imperatrice defenſum iri, & au-D ctoritate valiturum. Decreta viri cæde, obſervatur ejus e thalamo Imperatricis egreſſus. Nam ad eam & quid actum, & quid agendum eſſet, referebat. Egredienti percuſſor immittitur. Quam autem ille ſtrictum enſem contra ſe elatum cerneret, ſcamnum ſubiit, percuſſor enſem in ventre ejus defigit, Barda etiam ſtrictum enſem vibrante, & necem ei minitante, qui morienti illi opem ferret. Theoctiſto ad hunc modum ſublato, Imperatrix facinore cognito, ejulans thalamo exiliit, conviciis filium & fratrem inſectata, & utrique ſimilem interitum imprecata. Bardas vero malum malo cumulans, & ad conſilia ſua exequenda viam præparans: ipſam quoque Imperatricem e Regia remo-E vendam eſſe ſuadet. Quo conſilio Theodora intellecto, ad vitandas cognatorum cædes, non reſiſtendum eſſe illis cenſuit, ſed accerſito Senatu: *Ipſa quidem*, inquit, *Regia cedo. Ne vero Imperator dicere poſſit, ſe theſauris vacua invenisſe conclavia Imperatoria: ea de cauſa repoſitam pecuniam vobis ſignifico*. Et Quæſtores

Theoctiſtus fraude Bardæ occiditur.

Edit. Pariſ. pag. 157.

Theodora e Regia cum filiabus in monaſterium detruditur.

LIBER XVI. ſtatim auri argentique numerum referre juſſit. Illi, in centenarios auri mille & nonaginta; argenti circiter ter mille habere affirmarunt. Imperatrix vero, *Præter hæc*, inquit, *multæ omnis generis opes ſunt repoſitæ*. His dictis, Regia exceſſit.

Michaelis potationes & impietas erga matrem & ſorores.

III. Michael vero rerum potitus, tantas copias brevi tempore dilapidavit, in mimos, adulatores, & aurigas inſumptas, cum quidem eas totis plauſtris, ut ajunt, effunderet. Theſauris jam exhauſtis, quum tempus inſtaret pecuniæ iis diſtribuendæ qui dignitatibus præditi ſunt, neque haberet unde largiretur: auream platanum, duos leones, totidemque gryphes, & organa, ex auro facta omnia, quæ & Regiam ornabant, & exteris gentibus admirationi erant, conflavit, atque inde numiſmata cudi juſſit. Idem & in regiis ſtolis fecit, quarum nonnullas adhuc integras, poſt illius interitum imperio potitus Baſilius recepit, tribus duntaxat centenariis de tanta ſumma repertis. Matrem vero ſuam Michael Regia digreſſam, quieſcere non eſt paſſus, ſed Bardæ inſtinctu, & ipſam & ſorores capillis tonſis, in ædibus Cariani includit, ademptis omnibus quæ habuerant. Theodora his rebus animo ſauciato, in illius loci monaſterium commigrat, neque diu tantæ calamitati ſuperſtes manet. Ejus vero filiæ, Imperatoris ſorores, mala in quæ conjectæ erant, tolerabant: donec eas Baſilius Macedo rerum potitus, in monaſterium aviæ maternæ, quod Gaſtriorum nomen habet, deduxit. Matre Imperatoris e Regia amota (ut dictum eſt) totius Imperii adminiſtratio ad Bardam venit, cui nepos Curopalatæ honorem detulit.

Edit. Pariſ. pag. 138.

Michaelis expeditiones Arabicæ.

Poſt hæc Michael prima ſuccreſcente lanugine bellum Agarenis infert, eorumque urbem Samoſata ad Euphratem ſitam, obſidere aggreditur. Iſmaelitæ, portis vectibus occluſis, intra urbem manent, hoſtibus opinionem afferentes, quaſi timerent, eo quod ſe muris tuerentur. Ea res Romanis auxit audaciam, ut & incircumſpecte tentoria figerent, & incaute palarent. Agareni vero timore per triduum ſimulato; tandem portis ſubito apertis, cum impetu vehementi & clamore Romanorum caſtra ſunt aggreſſi. Neque vero quiſquam eorum impetum ſuſtinuit, ſed fugam fecerunt omnes, atque ab hoſtibus oppreſſi, partim cæduntur, partim capiuntur. Manichæi quoque Iſmaelitis opem ferentes, multos illuſtres duces captos magna pecunia vendiderunt. Nec multum abfuit quin Imperator ipſe caperetur, niſi equi velocitate hoſtibus evitatis, evaſiſſet. Caſtra & Imperatorium tabernaculum cum omni inſtrumento capta ſunt, cæteraque direpta omnia. Ac tum receſſit Michael. Cum vero Agarenos denuo Romanas provincias invaſiſſe cognoviſſet: cum majoribus copiis contra eos proficiſcitur. Illi vero per invia compendia ſubito Romanos aggreſſi, in fugam verterunt, ac ipſe captus eſſet Imperator, niſi Manuel Magiſter Legionum Dome-

A κεντηνάρια κατετίθεντο, ἀργύρου δὲ ὡσεὶ τρισχίλια κεντηνάρια. Ἡ δὲ Βασιλὶς πρὸς τούτοις, ἔφη, Καὶ ἄλλος πολὺς πλοῦτος, καὶ παντοδαπὸς τεθησαύρισται· καὶ ταῦτα εἰποῦσα, τῶν ἀνακτόρων ἐξῆλθεν.

γ'. Ὁ δέ γε Μιχαὴλ τῆς αὐταρχίας ἐγκρατὴς γεγονὼς, ταχὺ τὸν τοσοῦτον διεσκόρπισε πλοῦτον, μίμοις, καὶ κόλαξι, καὶ ἡνιόχοις τοῦτον καταπροϊέμενος, καὶ ὅλαις ἁμάξαις, τὸ τοῦ λόγου, αὐτὸν ἐκκενῶν. Ὡς ἐπεὶ τὰ ταμιεῖα κεκένωτο· ὁ δὲ καιρὸς ἐφίστατο τῆς τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσης διανομῆς, καὶ οὐκ εἶχεν ὅθεν ταύτην ποιήσεται, τὴν πλάτανον τὴν χρυσῆν, καὶ τοὺς δύο λέοντας, καὶ τοὺς τοσούτους γρύπας, καὶ τὰ ὄργανα, ἐκ χρυσοῦ ἅπαντα εἰργασμένα, καὶ εἰς κόσμον ὄντα τῆς βασιλείας, καὶ ἔκ- B πληξιν ἐμποιοῦντα τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χωνεύσας, δίδωσιν εἰς τὸ κοπῆναι νόμισμα δι' αὐτῶν. Ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐπὶ βασιλικαῖς στολαῖς τοῦτο ἐποίησεν, ὧν τινὰ ἐκείνου φθαρέντος ἔτι περισωζόμενα, ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας ἀνεκομίσατο, τρία μόνα κεντηνάρια εὑρηκὼς ἐκ τῆς ἀπηριθμημένης ποσότητος. Τὴν ἑαυτοῦ δὲ μητέρα ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλείων ὑποχωρήσασαν, οὐκ εἴασεν ἠρεμεῖν, ἀλλ' ὑποθήκαις τοῦ Βάρδα πέμψας ἀποκείρει, καὶ αὐτὴν, καὶ τὰς ἀδελφὰς, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καριανοῦ περιορίζει, καὶ ὅσα προσῆν αὐταῖς ἀφαιρεῖται. Τούτοις ἡ Θεοδώρα πληγεῖσα τὴν ψυχὴν, μεταχωρεῖ πρὸς τὰς ἐκεῖσε μονὰς, ὀλίγον τῇ συμφορᾷ ἐπιζήσασα. Αἱ δὲ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ τοῦ Βασιλέως ὁμαίμονες ἤντλουν C τὰ αὐταῖς ἐπεσωρευμένα κακὰ, ἃς ὁ Μακεδὼν μετὰ ταῦτα Βασίλειος τῆς βασιλείας ἐπιλαβόμενος πρὸς τὴν τῆς πρὸς μητρὸς αὐταῖς μάμμης μονὴν, ἣ Γαστρία καλεῖται, ἀπήγαγε. Τῆς δὲ τοῦ Βασιλέως μητρὸς, ὡς εἴρηται, τῶν ἀνακτόρων ἐκστάσης, ἡ πᾶσα τῆς βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν Βάρδαν ἐγένετο, τιμηθέντα Κουροπαλάτην πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ. Εἶτα ἐκστρατεύει ὁ Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἄρτι πρώτως ὑπηνήτης γενόμενος, καὶ πόλιν αὐτῶν τὰ Σαμόσατα (αὕτη δὲ τῶν παρευφρατιδίων ἐστὶ) πολιορκεῖν ἐπεχείρησεν. Οἱ δ' Ἰσμαηλῖται τῆς πόλεως τὰς πύλας τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπιζυγώσαντες, ἐντὸς ἔμενον, δόκησιν διδόντες αὐτοῖς, ὡς δειλαινόμενοι, ἔνδον τοῦ περιβόλου συνειλοῦσιν ἑαυτούς. Τοῦτο τοὺς Ῥωμαίους εἰς θράσος ἐνῆκε, καὶ ἀπερισκέπτως ἐσκήνωντο, D καὶ ἀφυλάκτως ἐσκεδάννυντο. Ἐπὶ τρισὶ δ' ἡμέραις ὑποκριθέντες δειλίαν οἱ Ἀγαρηνοὶ, ἀθρόον τὰς πύλας ἀναπετάσαντες, μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς καὶ ἀλαλαγμοῦ τῷ τῶν Ῥωμαίων ἐπίασι χάρακι, καὶ οὐδεὶς ὑπέστη τὴν τούτων ὁρμήν· πρὸς δρασμὸν δ' οἱ πάντες ἀπεῖδον, καὶ καταλαμβανόμενοι, οἱ μὲν ἀνῃροῦντο οἱ δ' ἐζωγροῦντο. Ὅτε καὶ οἱ Μανιχαῖοι τοῖς Ἰσμαηλίταις συμμαχοῦντες πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν ἐζώγρησαν στρατηγῶν, καὶ χρημάτων αὐτοὺς μεγάλων ἀπέδοντο. Τότε τοίνυν μικροῦ καὶ ὁ Βασιλεὺς ἂν ἐλήφθη αὐτὸς, εἰ μὴ τῇ ταχυτῆτι τοῦ ἵππου, τοὺς πολεμίους ὑπεκδραμὼν διεσώσατο. Ἐλήφθη δὲ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἡ βασιλικὴ σκηνὴ καὶ ἡ πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ τἆλλα πάντα διήρπαστο. Τότε μὲν οὖν E ὑπέστρεψεν ὁ Μιχαήλ. Αὖθις δὲ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐπιόντας ταῖς τῶν Ῥωμαίων χώραις μαθὼν, ἔξεισι κατ' αὐτῶν μετὰ βαρυτέρας δυνάμεως. Οἱ δὲ δυσόδων τινῶν, ἐπιτόμων δὲ, διελθόντες, ἀπροσδόκητοι τῷ Ῥωμαίων ἐπῆλθον στρατῷ, καὶ τρέπονται τοῦτον. Ἥλω δ' ἂν καὶ ὁ Βασιλεὺς, εἰ μὴ ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ τῶν Σχολῶν τυγχάνων Δομέστικος, αὐ-

τὸν διετάξατο. Οἱ δ' ἐναντίοι κακοῦντες τὰ τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἔληγον. Στέλλεται γοῦν κατ' αὐτῶν ὁ τοῦ Βασιλέως μητράδελφος ὁ Πετρωνᾶς μετὰ Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων αὐτοῖς ἀντιπαξάσθαι. Ὁ δὲ οὐκ ἐθάρρει τὴν συμβολὴν, ἀλλ' ἐδεδίει τὸν πόλεμον. Μαθὼν οὖν ἐν ὄρει τινὶ Μοναχὸν ἀσκούμενον, τὴν ἀρετὴν διαβοώμενον, καὶ προορῶντα τὰ μέλλοντα, ἄπεισι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐρωτᾷ, εἰ τῷ πολέμῳ ἐπιχειρήσειε; καὶ ὃς ἐπιτρέπει, καὶ νίκην αὐτῷ ἐπαγγέλλεται. Ἀπῆλθε τοίνυν ὁ Πετρωνᾶς, καὶ τοῖς ἐναντίοις προσέβαλε, καὶ ἡττᾶται μὲν ἡ τῶν Ἀγαρηνῶν στρατιὰ, πίπτει δὲ ὁ ταύτης κατάρχων Ἀμὴρ. Ὁ δὲ τούτου υἱὸς ἐκ τοῦ πολέμου ἀπὼν (εἰς γὰρ λείαν ἐτύγχανεν ἀποδεδημηκὼς) τὴν ἧτταν καὶ τὴν φθορὰν μαθὼν τοῦ πατρὸς, ἀποδιδράσκειν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐν τῷ δρασμῷ συλληφθεὶς, παρεδόθη τῷ στρατηγῷ. Λέγεται δὲ πρὸ τοῦ πολέμου τούτου ὁ Ἀμὴρ τῶν αἰχμαλώτων πυθέσθαι τινὸς, πῶς ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ παρεμβολὴ, καλοῖτο, καὶ ὅπως ὁ παραρρέων λέγεται ποταμός· καὶ τίνος ἡ ὅλη ἐκείνη χώρα ἔτυχε κλήσεως. Ὡς δὲ τὴν μὲν χώραν Λαλακάωνα εἶπεν ἐκεῖνος κεκλῆσθαι. Πτώσαντα δὲ τὸν τόπον τοῦ χάρακος, καὶ Γύριν τὸν ποταμὸν, ἐκεῖνος ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων οἰωνισάμενος, ἔφη, τὰς κλήσεις ταύτας οὐκ αἴσιον αὐτῷ τὸ τοῦ πολέμου τέλος παραδηλοῦν. Λαοῦ μὲν γὰρ κάκωσιν ἐκάλει τὴν Λαλακάωνα, πτῶσιν δὲ σημαίνειν τὸν Πτώσαντα· γυρωθῆναι δὲ μέλλειν ὑπὸ τῶν ἐναντίων αὐτὸς, ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ κλήσεως ἐμαντεύετο. Τὰ μὲν ἐκ τῆς νίκης οὕτως εἶχον τῷ Πετρωνᾷ· ὁ δὲ τροπαιοφόρος ἐπανήκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ὑπεδέχθη μετὰ τιμῆς, καὶ τῶν Σχολῶν προεβλήθη Δομέστικος. Ἤδη γὰρ ὁ Μάγιστρος Μανουὴλ ἀπεβίω. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπέτισε τὸ χρεών.

δ'. Τούτους δὲ πάντας ὁ Βάρδας ἀποσεισάμενος, τὴν μὲν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὡς ἐβούλετο, διετίθετο. Ὁ γὰρ Μιχαὴλ οὐδενὸς ἐπεστρέφετο, μόνοις δὲ θεάτροις καὶ ἱππηλασίαις ἐσχόλαζεν, οὐκ ἄλλων ἡνιοχούντων αὐτοῦ δ' ἐκείνου τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ ἁρματηλατοῦντος τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἀγωνιζομένου τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀντὶ τῆς βασιλείου στολῆς ἐνδεδυκότος ἡνιόχου στολήν. Οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἦν τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι καὶ τιμαῖς ὑπερέχοντας τοὺς μὲν αὐτῷ συναγωνίζεσθαι, τοὺς δ' ἀνταγωνίζεσθαι ἐν ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις καὶ ἁρματηλατεῖν κατηνάγκαζε. Ποτὲ τοίνυν αὐτὸς μὲν ἠμφίεστο τὸ χρῶμα τὸ Βένετον, ὁ δὲ τοῦ δρόμου Λογοθέτης τὸ Πράσινον, καὶ ἕτεροι τῶν ἐπιφανεστέρων τὰ ἕτερα· καὶ ἤδη τῶν ἁρμάτων ἐπέβησαν, καὶ ἦσαν πρὸς τὸ δραμεῖν. Ἐν τούτῳ δὲ γράμματα τῷ Πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου παρά τινος ἐληλυθότος ἄρτι ἐνεχειρίσθησαν, ὡς ἐν τοῖς Μελαγγείοις ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Σαρακηνοὶ διαγγέλλοντα· Ταῦτα δ' εἰσὶν ἃ νῦν ἀγροικότερον καλοῦνται Μαλάγινα. Ὁ γοῦν Πρωτονοτάριος σκυθρωπάσας ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ, προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ, καὶ ταῦτα ἐδίδασκε, καὶ ὑπεδείκνυ τὰ γράμματα. Ὁ δὲ ὀργίλον τι καὶ μανικὸν αὐτῷ ἐνιδὼν, Ἐν τοιούτῳ μοι, ἔφη, ὄντι ἀγῶνι, καὶ τὸν μέσον εὐώνυμον καταστήσασθαι σπεύδοντι, αὐτὸς, μάταιε, περὶ Σαρακηνῶν ἐπιδρομῆς διαλέγεις μοι; Τοιοῦτος ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἦν Βασιλεὺς, καὶ οὕτω περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ τῆς βασιλείας ἐφρόντιζεν. Ἐκείνου δὲ τοῦτον διακειμένου τὸν τρόπον, ὁ Βάρδας ἔστρεφε τὰ πράγματα, καὶ ἦγε τὰ πάντα, ὅπη ἦν αὐτῷ πρὸς βουλῆς, καὶ εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος ἀναβιβάζει τιμὴν, καὶ ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνᾶτο,

LIBER XVI.

A ſticus, eum conſervaſſet. Cum autem hoſtes Romanas ditiones vaſtare non deſiſterent, Petronas avunculus Imperatoris, cum Romanis copiis contra eos mittitur: qui cum prælium committere non auderet, ſed a bello aborreret, Monachum quemdam in monte degentem, virtute & rerum futurarum prævisione celebrem conſulit, an Martis aleam experiri debeat? Qui cum annueret, eique victoriam polliceretur: cum hoſtibus congreditur, Agarenorum exercitus ſuccombit, ejuſque princeps Amer cadit. Cujus filias qui prælio non intererat (prædatum enim exierat) clade patriſque interitu cognito, fugam ca- B peſſit, e qua tamen retractus eſt, & Duci traditus. Fertur autem Amer ante pugnam hanc e captivo quodam percontatus, quomodo caſtrorum locus vocaretur? et amnis præterfluens diceretur? quæ toti ei regioni indita eſſet appellatio? Quum autem ille reſpondiſſet, Regionem Lalacaonem: valli locum Ptoſantem, fluvium Gyrem appellari: omine e nominibus ſumpto dixiſſe, inauſpicatum ſibi belli exitum, iis vocabuli portendi. Nam Lalacaonem, populi afflictionem: Ptoſantem, caſum interpretabatur: e fluvii autem nomine ſuos ab hoſtibus circumven- C tum iri divinabat. Petronas victoria parta triumphans Byzantium reverſus, honorifice excipitur, & Legionum Domeſticus deſignatur. Jam enim Manuel Magiſter in vivis eſſe deſierat. Neque multo poſt & ipſe naturæ debitum perſolvit.

Petronas rem bene gerit contra Agarenos.

Edit. Pariſ. pag. 159.

Ameris de ſua clade præſagium.

IV. Bardas autem his omnibus amotis, ſuopte arbitratu adminiſtrabat omnia. Michael enim nihil curabat, ſed theatris tantum & equitationibus vacabat, non aliis habenas moderantibus, ſed ipſo Imperatore Auguſto regente currum, & decertante, ac pro Regia chlamyde aurigæ veſtitu induto. Neque vero malum ibi ſiſtebat, ſed viros etiam dignitatibus & honoribus D præcellantes, partim a ſe, partim contra ſe ſtare in equorum certaminibus, & currus agitare cogebat. Quum vero aliquando ipſe colore Veneto, curſus Logotheta Praſino, atque alii viri illuſtres, cætera veſtiti coloribus, jam currus aſcenſuri & decurſuri eſſent: Protonotario curſus, a quodam qui recens advenerat, litteræ afferuntur, quibus continebatur, Saracenos in Melangeis caſtra poſuiſſe: ea ſunt quæ nunc minus eleganter Malagina dicuntur. Protonotarius igitur ob eum nuntium triſti vultu Imperatorem adit, rem exponit, & litte- E ras oſtendit. At ille iracunde & torve eum intuitus, *Cum*, inquit, *in tali certamine ſim, & qui medius eſt, eum ad lævam propellere properem: tu inepte de Saracenorum incurſione verba mihi facis?* Talis fuit præclarus ille Imperator, itaque de communibus rebus & Imperio ſollicitus. Eo itaque ſic affecto, Bardas verſabat omnia, eoque pertrahebat, quo erat libitum, & ad Cæſaris faſtigium evectus, Imperii invadendi opportuni-

Michaelis futile ingenium.

pag. 160.

LIBER XVI. Bardæ potentia, & inſtauratio Philoſophiæ.

tatem quæritabat. Nihil autem fecit boni, niſi quod eruditionis provehendæ magnum ſtudium habuit. Nam Philoſophia neglecta jacebat, ac prope omnino extincta erat, ut ne ſcintilla quidem ejus ſupereſſet; in cauſa fuerat Imperatorum inſcitia. Sed hic cuique diſciplinæ ſcholas conſtituit, & doctores deſignavit, & ſingulis publica ſtipendia decrevit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philoſophum, cujus doctrinæ inclyta fama erat, etiam ab Imperatore Theophilo honoratum, hac occaſione. Cum multos haberet diſcipulos, accidit ut eorum quidam accurate in Geometria eruditus, dum in Oriente peregrinatur, a Saracenis captus, cuidam inter Barbaros illuſtri in ſervitutem traderetur.

Leonis Philoſophi celebritas quomodo aucta.

Agarenorum porro Princeps theoremata erudita & Philoſophica ſtudioſe audiebat, præ cæteris tamen geometricis methodis erat deditus. Cum autem captivi herus auditorium frequentaret, aliquando & ipſe eum comitatus, auditis doctoribus, qui figuras geometricas delinearant, & triangulum omnis figuræ principium eſſe docebant, omneſque figuras ex eo & oriri, & in eumdem reſolvi, & circulum omnium figurarum quæ ambitu æquali continerentur, eſſe capaciſſimum, & ejus generis alia: rogavit dominum, an liceret magiſtros de iis quæ docerent, percontari? Quod cum ille permiſiſſet, petiit, rationes eorum quæ docuiſſent, ſibi declarari. Verum illis quod reſponderent, non habentibus: Agarenorum Princeps captivo accerſito, Num ipſe id poſſet, interrogavit? eumque ſe ſcire affirmantem, afferre in medium juſſit. Captivus igitur ab initio declarat ſingula, rationibus adductis & cauſis expoſitis. Auditores verbis ejus intellectis, theoremata acutius perſpexerunt, quaſi dilatatis ingeniis, virumque admirati rogarunt, an Conſtantinopolis alios ſimiles haberet? At ille: *Multos*, inquit, *me præſtantiores habet, ſed unum magiſtrum omnium, virum in Philoſophicis rationibus incomparabilem*. His auditis, Agarenorum Princeps amore illius magiſtri captus, eum & videre & audire deſideravit, ac litteras, quibus hortabatur ut ad ſe veniret, ſuamque ſapientiam ſibi communicaret, captivo liberaliter & benigne tractato, ad illum perferendas tradit. At Leo veritus ne in crimen veniret, ob miſſas ab hoſte litteras, epiſtolam curſus Logothetæ tradit, captivo etiam adducto, qui argumentum ejus exponeret. Ex hoc Theophilo innotuit, & beneficiis affectus, publice docere juſſus eſt: poſt etiam Theſſalonicæ Pontifex deſignatus. Verum Theophilo mortuo, inter cæteros Iconomachos Pontifices, & ipſe ob honorem ſacris imaginibus non delatum, eſt ea dignitate privatus. Hunc igitur Bardas eum otium agentem inveniſſet, cæteris magiſtris præpoſuit, itaque effecit ut litteræ reflореſcerent, exiguoque tempore incremen-

Edit. Pariſ. pag. 161.

A καὶ δ'ἐκαιρίαν ἐζήτει, ἵν' αὐτῆς ἐπιτύχοιτο. Οὐδὲν δὲ οἱ εἴργαστο ἀγαθὸν, ἢ τὸ τῶν λόγων φροντίδα θέσθαι πολλήν. Ἠμέλητο γὰρ τὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπέσβη σχεδὸν εἰς τὸ παντελὲς, ὡς μηδ' ἔναυσμά τι περιλειφθῆναι αὐτῆς. Τοῦτο δὲ ἡ τῶν κρατούντων εἰργάσατο ἀλογία. Ὁ δὲ καὶ διατριβὰς ἑκάστῃ ἀφώρισε τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διδασκάλους ἐπεστήσατο, καὶ σιτήσεις δημοσίας τούτων ἑκάστῳ ἀπένειμεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ μέγαν καὶ κοινὸν διδάσκαλον ἐγκατέστησε τὸν φιλόσοφον Λέοντα, ὃ κλέος ἐπὶ σοφίᾳ πολὺ, ὃς καὶ τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ γέγονεν ἔντιμος ἐκ τρόπου τοιοῦδε. Πολλῶν αὐτῷ φοιτώντων ἐν τοῖς, ἕνα συνέβη τούτων κατὰ τὴν ἑῴαν ἀποδημήσαντα τοῖς Σαρακηνοῖς γενέσθαι ἁλώσιμον, ὃς τὰ τῆς γεωμετρίας μεμύητο ἀκριβῶς, καὶ τινι B τῶν παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐπισήμων τινὶ δουλεύειν ἀπενέμητο. Ἦν δ' ὁ τότε τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ προεστηκὼς φιλολόγος, καὶ φιλοσόφων θεωρημάτων ἐπιμελῶς ἀκροώμενος, πλέον δὲ τῶν ἄλλων ταῖς γεωμετρικαῖς μεθόδοις προσκείμενος. Ἐφοίτα δὲ καὶ ὁ τοῦ αἰχμαλώτου δεσπότης παρὰ τὸ ἀκροατήριον, καί ποτε αὐτῷ καὶ ὁ αἰχμάλωτος εἵπετο, καὶ τῶν διδασκόντων ἀκούσας, καὶ σχήματα τινας ἰδὼν διαχαράττοντας γεωμετρικὰ, ἀρχήν τε παντὸς τὸ τρίγωνον εἶναι διδάσκοντας σχήματος, ὥς τε ἐξ αὐτοῦ ἅπαν σχῆμα συνίστασθαι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλύεσθαι, καὶ ὡς πάντων ὁ κύκλος τῶν ἰσοπεριμέτρων αὐτῷ καὶ ἰσοπλεύρων ἐστὶ πολυχωρατότερος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἤρετο τὸν ἑαυτοῦ κύριον ὁ αἰχμάλωτος, εἰ πύθοιτο τῶν διδασκάλων, C περὶ ὧν διδάσκουσι· καὶ ὃς ἐπέτρεψεν. Ὁ δὲ τοὺς λόγους τῶν διδασκομένων ἐζήτησε σαφηνίσαι αὐτοῖς. Οἱ δ' ἠπόρουν πρὸς τοῦτο, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀγαρηνῶν, προσκαλεσάμενος τὸν αἰχμάλωτον, Σὺ δ', ἔφη, δύναιο ἂν ἀποδοῦναι τοὺς λόγους τούτους; κἀκεῖνος κατέθετο. Οὐκοῦν λέξον, εἶπε. Καὶ ἀρξάμενος ὁ αἰχμάλωτος ἐσαφήνιζεν ἕκαστον, καὶ λόγους ἀπεδίδου, καὶ τὰς αἰτίας κατέλεγε. Καὶ οἱ ἀκούοντες ἐν συνέσει τῶν λεγομένων ἐγίνοντο, καὶ ὀξύτερον ἐπέβαλον τοῖς θεωρήμασι, καὶ σφίσιν εὐρύνετο ἡ διάνοια, καὶ τὸν ἄνδρα ἐθαύμαζον. Ἠρώτων τε, εἰ καὶ ἄλλους ἔχει ἡ Κωνσταντινούπολις τοιούτους; ὁ δὲ, Πολλοὺς, ἔφη, κρείττους ἐμοῦ κέκτηται, ἕνα δὲ τῶν ἁπάντων διδάσκαλον· ἄνδρα ἐν τοῖς τῆς φιλοσοφίας D λόγοις παντὶ ἀπαράμιλλον. Ἔρωτι τοίνυν ἀκούσας ταῦτα ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς ἑάλω τοῦ διδασκάλου ἐκείνου, καὶ ἐλθεῖν ἱμείρετο εἰς θέαν τούτου καὶ εἰς ἀκρόασιν, καὶ ἐγχαράξας ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἄνδρα παρακαλοῦσαν ἀφικέσθαι, καὶ μεταδοῦναι αὐτῷ τῆς σοφίας αὐτοῦ, διὰ τοῦ αἰχμαλώτου στέλλει αὐτὴν, φιλοτίμως τοῦτον δεξιωσάμενος. Ὡς δὲ τῷ Λέοντι κεκόμιστο ἡ γραφὴ, δείσας μὴ αἰτιαθείη ὡς γράμματα δεξάμενος ἐξ ἐχθρῶν, ἐγχειρίζει τῷ Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τὸ ἐπιστόλιον, καὶ παρίστησι τὸν αἰχμάλωτον, κἀκεῖνος τὴν ὑπόθεσιν διηγήσατο. Ἐντεῦθεν γνώριμος ὁ φιλόσοφος Λέων τῷ Θεοφίλῳ ἐγένετο, καὶ εὐεργετεῖται, καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν προτρέπεται, εἶ- E τα καὶ Ἀρχιερεὺς χειροτονεῖται Θεσσαλονίκης. Θανόντος μέντοι τοῦ Θεοφίλου, καὶ τῶν Εἰκονομάχων Ἀρχιερέων καθαιρέσει ὑποβληθέντων, καὶ ὁ Λέων σὺν τούτοις συγκαθῄρητο, ὅτι μὴ τιμὴν ταῖς θείαις εἰκόσιν ἀπένειμε. Τοῦτον οὖν ὁ Βάρδας σχολάζοντα εὑρηκὼς, τῶν λοιπῶν διδασκάλων ἐπέκεινα ἔταξε, καὶ οὕτως ἀναθαλῆσαι τοὺς λόγους ἐποίησε, καὶ εἰς ἐπίδοσιν προαγαγεῖν, οὐ διὰ μακροῦ. Καὶ τοὺς νόμους δὲ τοὺς

A πολιτικοὺς ἀνηβῆσαι πεποίηκε, φοιτῶν αὐτὸς εἰς τὰ δικαστήρια, ἤδη καὶ τῆς τούτων γνώσεως σχεδὸν ἐκλελοιπυίας παντάπασιν. Ἡ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ μαθήματα τοῦ Βάρδα σπουδὴ ἀξιέπαινος, τὰ δ᾽ ἄλλα καὶ λίαν ψεκτὰ καὶ κατάπτυστα. Τοῦ γὰρ ἱεροῦ Μεθοδίου ἔτη τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύναντος τέσσαρα, καὶ πρὸς τὰς ἀϊδίους μεταστάντος μονάς, ὁ Μοναχὸς Ἰγνάτιος τῆς Ἐκκλησίας προΐσταται· Ὃς θυγατριδοῦς μὲν ἦν Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως τοῦ Γενικοῦ, υἱὸς δὲ Μιχαὴλ Βασιλέως τοῦ Ῥαγγαβέ, καὶ μετὰ τὸ τῆς βασιλείας ἐκπεσεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, παρὰ τοῦ Λέοντος ἐκτομίας γενόμενος, ἐκείρατό τε τὴν τρίχα, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀσκητικοῖς ἱδρῶσι τὸ σαρκίον ἐδάμασεν, ὃν ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνουσα εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνήγαγε θρόνον. B Οὗτος τοίνυν ὁ θεῖος Ἰγνάτιος τὸν Καίσαρα Βάρδαν, τὴν γαμετὴν ἀναιτίως ἀποπεμψάμενον, συμφθείρεσθαι δὲ λεγόμενον τῇ νύμφῃ τῇ ἑαυτοῦ, τὸν ἱερὸν ἐπιβῆναι περίβολον ἐκώλυσεν. Ὁ δὲ διὰ τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας μεθίστησι τὸν Ἀρχιερέα, καὶ πολλὰ κακώσας, τέλος ἐγκλείει τάφῳ. Εἶτ᾽ ἐκεῖθεν ἐξαγαγὼν εἰς Μιτυλήνην τὴν νῆσον ὑπερορίζει. Καὶ οὐ τοῦτον μόνον οὕτω διέθετο, ἀλλὰ καὶ πλείους ἄλλους τῶν Ἀρχιερέων, ὅσοι τῷ Ἰγνατίῳ γεγόνασι σύμψηφοι, αὐτὸν ἀφορίσαντι· προχειρίζεται δὲ Πατριάρχην τὸν Φώτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων Πρωτοασηκρῆτις τότε τυγχάνοντα, καὶ ἐν λόγοις ὀνομαστότατον. Ὡς δ᾽ ἔτυχε παρεῖναι καὶ Τοποτηρητὰς τοῦ Πάπα Ῥώμης κατὰ τῶν Εἰκονομάχων σταλέντας, ἀναπείθει ὁ C Βάρδας τούτους τῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι γνώμης. Ἐν γοῦν τῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναῷ ἀθροισθέντες, ἄγουσι καὶ τὸν ἱερώτατον Ἰγνάτιον ἐκ τῆς ὑπερορίας, καὶ ποιοῦνται τούτου καθαίρεσιν. Καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πως συμβέβηκε.

ε΄. Τὸ δ᾽ ἔθνος τῶν Ῥῶς Σκυθικὸν ὄν, τῶν περὶ τὸν Ταῦρον ἐθνῶν, στόλῳ τὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου κατέτρεχε, καὶ αὐτῇ Βυζαντίδι ἐπελθεῖν διεμελέτα. Ἀλλ᾽ οὐκ εἰς ἔργον ἦχθη σφίσι τὸ βούλευμα, κωλυσάσης τοῦτο τῆς προνοίας τῆς ἄνωθεν, ἣ καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπράκτους, μᾶλλον δὲ καὶ θείου πειραθέντας μηνίματος, ἀπελθεῖν παρεσκεύασεν. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Κρήτης Ἀγαρηνοὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, καὶ τὰ παράλια ἐλῄζοντο. Καὶ σεισμοὶ δὲ σφοδρότατοι τῆς γῆς συμβεβήκασιν, ὧν ὁ φρικωδέστατος τὴν γῆν συνέσεισε D κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀναλήψεως. Τοῦτον δ᾽ οὐδὲν τῶν ἱππηλάτων ἀγώνων ἀπήγαγε τὸν Μιχαήλ, καὶ τῆς περὶ τούτους σπουδῆς, ἐν τῇ κατὰ τὸ Στενὸν τοποθεσίᾳ, τῇ τοῦ ἁγίου Μάμαντος καλουμένῃ, αὐτοῦ ἐκείνου αὐτουργοῦντος τὰ ἱππηλάσια. Ὅθεν καὶ τοὺς φρυκτοὺς ἔπαυσεν, οὓς οἱ πάλαι Βασιλεῖς ἐπενόησαν, ἵνα μὴ ἀθρόον οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ τῶν Ῥωμαίων τῇ χώρᾳ εἰσβάλλοντες, ληΐζωνται τὰ ἐν ποσί, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αἰχμαλωτίζωσι. Διὰ ταῦτα ἐν τῇ Ταρσῷ ἐπὶ λόφου μετεώρου τινὸς ἐδομήσαντο φρούριον, Λοῦλον καλούμενον, καὶ οἱ ἐν τούτῳ πυρσὸν ἧπτον, ἡνίκα ἔγνων ἐπιδρομὴν Ἰσμαηλιτῶν, ὃν ὁρῶντες οἱ ἐν τῷ Ἀργαίῳ βουνῷ, ἄλλον ἐποίουν πυρσόν, E καὶ οἱ κατὰ τὸν Ἴσαμον, ἕτερον, τοῖς δὲ κατὰ τὸν Αἴγιλον ἐδήλου τοῦτον, ἧπτον ἄλλον, καὶ τοῖς κατὰ τὸν Μάμαντα ἀνεκαίετο ἕτερος, καὶ οἱ κατὰ τὴν Κύζικον ἕτερον ἐφρυκτώρουν, καὶ οἱ κατὰ τὸν Μώκιλον ὁμοίως ἐπύρσευον, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνῷ πυρσὸς ἥπτετο. Οὓς ὁρῶντες οἱ ἐν ταῖς χώραις, διὰ βραχέος εἰς ὀχυρώματα συνέκλειον ἑαυτούς, καὶ τὰς τῶν Βαρβάρων λεηλασίας ἐξέκλινον. Ἐκ δὲ τοῦ βουνοῦ τοῦ ἀ-

A ta caperent. Idem etiam leges civiles, quarum cognitio jam pene omnino obſoleverat, revocavit, cum ipſe judicia frequentaret. Ob quod diſciplinarum & eruditionis ſtudium ut laude dignus eſt: ſic ob alia ſupra modum vituperandus & deſpuendus. Nam cum Sanctus Methodius, Eccleſia annis IIII. gubernata, in cæleſtes manſiones migraſſet: Ignatius Monachus, Imperatoris Nicephori generalis, ex filia nepos, Michaelis Rangabis filius, quo regno pulſo, a Leone caſtratus comam detondit, & longo tempore aſceticis ſudoribus carnem domuit, ab Imperatrice Theodora rerum potiente, in Pontificiam Conſtantinopoleos Sedem eſt evectus. B Is Sanctus Ignatius Bardam Cæſarem, qui uxorem ſine cauſa dimiſerat, & cum ſua nuru conſueviſſe dicebatur, ſacram ædem ingredi vetuit. At ille Pontificem ea de cauſa Eccleſia pellit, & multis malis exagitatum ſepulchro tandem includit. Poſt inde extractum in Mitylenem inſulam relegat. Neque vero hunc ſolum ita tractavit, ſed alios etiam Pontifices, qui Sancto Ignatio, a quo ſacris interdictus fuerat, aſſentiebantur: & in ejus locum ſufficit Photium virum inſignem, Primariam a ſecretis, & eruditionis nomine celeberrimum. Cum autem C Papæ Romani Legati contra Iconomachos miſſi adeſſent: ita etiam Bardas perſuaſit, ut in ſuam ſententiam irent. Igitur in æde Sanctorum Apoſtolorum congregati, Sancto Ignatio ab exilio reducto, dignitatem abrogant. Atque hæc ad hunc fere modum acta ſunt.

V. Gens autem Scythica Ruſſi, Tauri montis accola, claſſe Euxinum pontum aggreſſa, ipſi Byzantio agro minabatur. Sed conſilium ei non ſucceſſit, divina providentia impediram, quæ effecit ut invita, vel potius iram numinis experta, rebus infectis diſcedere cogeretur. Sed & Cretenſes, Agareni Cycladas inſulas & oram maritimam præ- D dabantur. Terra etiam ſæpius vehementer concuſſa, maxima autem horrendus is terræ motus fuit, qui in diem Aſſumptionis Servatoris noſtri incidit. Verum nihil horum Michaelem ab equeſtribus certaminibus, eorumque ſtudio abduxit: quominus ipſa in Steni regione, quæ Sancti Mamantis appellatur, exerceretur. Idem etiam ignes ſuſtulit a priſcis Imperatoribus inſtitutos, ne Agareni Romanas Provincias ex improviſo aggreſſi, omnibus obviis vaſtatis, homines in ſervitutem abducerent: eaque de cauſa Tarſi in edito colle Lulum caſtellum ædificarant, in quo qui erant, cognita E Iſmaelitarum incurſione, ignem incendebant, quo in Argeo colle conſpecto, alius ad Iſamum, atque inde ad Ægilum, ad Mamantem, nec non ad Cyzicum & ad Mocilum, ac poſtremo omnium in Sancti Auxentii colle ignis incendebatur. His igitur ignibus provinciales brevi conſpectis, locisque munitis occupatis, Barbarorum graſſationes de-

Bardas Ignatium Patriarcham ejicit.

Photius Patriarcha.

Edit. Pariſ. pag. 162.

Papæ legati ſe Iconomachis aſſentiuntur.

Ruſſi Scythæ Tauri Pontum Euxinum infeſtant.

Agareni Cycladas prædantur.

Terræ motus.

Michael Imp. ludos equeſtres rebus imperii antepoint.

Ignes quibus adventus hoſtium ſignificatur.

LIBER XVI.

clinabant. E colle porro Auxentii hoſtium incurſio Imperatori ſignificabatur. Ne igitur ab equeſtribus certaminibus impediretur, iis ignibus illorum tempore ſæpe elatis: præclarus ille vir ignes locorum Byzantio vicinorum abrogavit. Superiorum temporum Imperatores reprehendere ſolebat, quod ſpreta frugalitate, luxui & faſtui regio ſtuduiſſent. Unde ipſe moderationem

Michaelis inepta comitas.

præ ſe ferens, cum aliquando in mulierem incidiſſet, quæ e balneis domum redibat, de equo deſcendit, eamque cum paucis adoleſcentibus arcanorum ſuorum conſciis domum comitatus eſt, & cum ea cœnatus, pedes in Regiam eſt egreſſus.

Edit. Pariſ. pag. 163.

B Hujuſmodi nugis quaſi re bene geſta gloriari ſolebat, cum aliis delirare videretur, atque odium ſibi concitaret. Eam tamen ob cauſam maxime inviſus fuit, quod nefarios adoleſcentes alebat, a quibus ad mala omnia inflammabatur.

Adoleſcentum vecordium cœtus, Michaelis deliciæ.

Ii Pontificum ſibi habitum ſumebant, & incruentam victimam ſe immolare ſimulabant, ipſo etiam Michaele in eo cœtu verſante: ludum minime ludicrum, ſed horrendum potius ludentes, & aceto ac ſinapi in vaſis aureis & gemmatis temperato, eam potionem ſodalibus & colluſoribus ſuis impertiebant. Enimvero illius collegii, cujus & ipſe Imperator erat particeps, omnem licentiam recenſere, ineptum ac permoleſtum fuerit.

C Quare ad obitum Bardæ & ipſius Imperatoria ſe convertat oratio, & ad narrandam occaſionem, quæ Baſilio fuit contrahendæ cum Michaele familiaritatis.

Baſilii natales, & occaſio adipiſcendi imperii.

VI. Fuit Baſilius ex Macedonia, parentibus obſcuris ortus, etſi quidam rerum ejus geſtarum ſcriptor, eum genus ab Arſacidis ducere comminiſcitur. Occupata vero a duce Bulgarorum Crumo Adrianopoli: etiam parentes ejus capti, in Bulgariam abducuntur, hunc infantem & lactantem adhuc ſecum geſtantes. Crumo defuncto, ſucceſſor ejus multis cladibus a Romanis acceptis, pacem cum Imperatore fecit: captivis quos habebat (ita enim convenerat)

D dimiſſis: quo tempore adoleſcens erat Baſilius, cui infantili ætate multis oſtentis imperium ſignificatum eſſe ferunt, quorum id quoque fuit, quod referam.

Augurium aquilæ.

Cum infans eſſet, ac parentibus meſſe occupatis ſub ſole dormiret: aquila prope terram circumvolans, expanſis alis umbram ei faciebat: quam mater cum infanti appropinquantem videret, ſublata voce accurrit, & aquilam lapidibus abegit. Ea ad opus reverſa, eadem aquila idem officium infanti dormienti præſtans, adeſt: & mater perterrita, denuo illam abigit. Sed cum idem ſæpius fieret, re cogitata, bonum augurium eſſe judicavit.

Æditui Sancti Diomedis ſomnium.

E Cum jam adoleviſſet, pater ejus obiit, mater ultra paupertatis incommoda, viduitatis etiam malis premebatur: ipſe, qui non haberet unde viveret, decrevit operam ſuam alicui mercede locare. Profectus igitur in magnam Urbem, & veſperi per Auream portam ingreſſus, juxta

A γίου Αὐξεντίου, τῷ βασιλεύοντι τῆς τῶν δυσμενῶν ἐπιδρομῆς ἐδίδοτο γνῶσις. Ἵνα τοίνυν μὴ ἀνακόπτοιτο τῶν ἱππηλάτων ἀγώνων, ἐν καιρῷ τούτων πολλάκις τῶν πυρσῶν αἰρομένων, τῶν τῇ Βασιλίδι γειτονούντων πυρσῶν χρῆσιν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος κατεψηφίσατο. Κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ὅτι μὴ λιτότητι ἔχαιρον, σοβαρότητος δ' ἀντεποιοῦντο καὶ ἄγαν βασιλικῆς. Ὅθεν αὐτὸς μετριότητα δοκῶν ἐξ ἀβελτηρίας μετιέναι, συναντήσας ποτὲ γυναικὶ ἄρτι λουσαμένῃ, καὶ οἴκαδε ἐπανιούσῃ, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβὰς, ἀπῄει μετὰ τῆς γυναικὸς σὺν ὀλίγοις τισὶ νεανίαις, οἳ τῶν ἀπορρήτων συμμέτοχοι αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς γεγονὼς, καὶ συμμεταλαχὼν τραπέζης αὐτῇ, πεζοπορῶν ἀπῄει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

B Καὶ ὁ μὲν ἐν τοιούτοις ὡς μέγα τι κατορθῶν ἐβρενθύετο, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνοηταίνειν ἐδόκει, καὶ μῖσος ὑπέτρεφον κατ' αὐτοῦ. Οὐχ ἥκιστα δὲ μισητὸς ἐδόκει διὰ τοὺς παρατριβομένους αὐτῷ ἐναγεῖς νεανίας, οἳ πρὸς ἅπαν κακὸν αὐτὸν ὑπεξέκαιον. Οἳ καὶ Ἀρχιερεῖς ἔπλαττον ἑαυτοὺς, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν τελεῖν ὑπεκρίνοντο, καὶ αὐτὸν τὸν Μιχαὴλ συνιερουργοῦντα δῆθεν ἔχοντες ἑαυτοῖς· παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς, ἢ μᾶλλον ἐν τοῖς φρικτοῖς, ὄξος τε μιγνύντες καὶ σίναπι, καὶ ἐν σκεύεσι χρυσέοις καὶ λιθοκολλήτοις παρ' αὐτοῦ χορηγουμένοις τὸ κρᾶμα ἐγχέοντες, μετεδίδοσαν τούτου τοῖς συμμύσταις αὐτῶν καὶ συμπαίστορσιν. Ἀλλὰ πάντα καταλέγειν τὰ τοιούτου χοροῦ, οἷς συνθιασώτης καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς ἐτύγχανεν ὤν, πολλῆς ἂν εἴη λέσχης καὶ ἀηδίας. Ἥκει δ' ὁ λόγος,

C τὴν τοῦ Βάρδα διηγησόμενος ἀποβίωσιν, καὶ τὴν τοῦ κρατοῦντος αὐτοῦ, καὶ πρὸ τούτων τὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος οἰκείωσιν πρὸς τὸν Μιχαὴλ, ὃς ἐκ Μακεδονίας μὲν ἦν.

ς'. Ἐκ δὲ πατέρων ἀσήμων καὶ ἀφανῶν, εἰ καί τις τῶν τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξιστορησάντων ἐκ τοῦ τῶν Ἀρσακιδῶν αὐτὸν γένους κατάγεσθαι τερατεύεται. Τοῦ Κρούμου δὲ (τῶν Βουλγάρων δ' ἦν οὗτος ἀρχηγὸς) τὴν Ἀδριανούπολιν κατασχόντος, καὶ οἱ τούτου γεννήτορες αἰχμάλωτοι γεγονότες εἰς τὴν ἐκείνων χώραν μετήχθησαν, ἀρτιγενῆ τοῦτον καὶ ὑπομάζιον φέροντες. Τοῦ Κρούμου δὲ ἀποβεβιωκότος ἤδη, ἕτερος τῆς ἀρχῆς τῶν Βουλγάρων ἐπειλήπτο, ὃς πολλάκις ἐν πολέμοις τοῖς πρὸς Ῥωμαίους θραυσθεὶς, σπονδὰς πρὸς τὸν τότε κρατοῦντα Ῥωμαίων πεποίητο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερῶσαι συνέθετο,

D καὶ μέντοι καὶ κατὰ τὰς συνθήκας πεποίηκεν. Ἔφηβος δ' ἦν ἡλικίας τότε ἀψάμενος ὁ Βασίλειος. Νηπιόθεν μέντοι πολλὰ σημεῖα γενέσθαι φασὶ, τὴν βασιλείαν αὐτῷ προμηνύοντα, ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ ῥηθησόμενον. Νήπιος μὲν ἦν ὁ Βασίλειος, οἱ δὲ τούτου γονεῖς περὶ θέρος ἠσχόλουντο, καὶ τὸ νήπιον ὕπαιθρον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἔκειτο· ἀετὸς δὲ περιιπτάμενος πρόσγειος, ἡπλωμέναις ταῖς πτέρυξιν ἐσχεδίαζε τῷ βρέφει σκιάν. Ἡ δὲ μήτηρ ὡς εἶδε τὸν ἀετὸν τῷ παιδὶ προσεγγίζοντα, ἦρέ τε τὴν φωνὴν, καὶ προσέδραμε τῷ υἱῷ, καὶ λίθοις τὸν ἀετὸν ἀπεδίωκε. Τῆς δὲ πρὸς τὸ ἔργον χωρησάσης, αὖθις ὁ ἀετὸς προσῄει τῷ βρέφει κοιμωμένῳ, ἐπιτελῶν τὸ λειτούργημα. Καὶ ἡ μήτηρ πάλιν ἐθορυβεῖτο, καὶ αὐτὸν ἀπεδίωκεν. Ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, εἰς συναίσθησιν ἦλθε, καὶ χρηστὸν ὑπείληφε τὸ πρᾶγμα οἰώνισμα. Ἤδη δὲ αὐτοῦ ὑπερβεβηκό-

E τος τὸν μείρακα, ὁ πατὴρ μὲν κατέλυσε τὴν ζωὴν, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς τῇ πενίᾳ καὶ τοῖς τῆς χηρείας κακοῖς ἐπιέζετο. Ὁ δὲ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων μὴ εὐπορῶν, ἔγνω μισθῷ πρὸς ὑπηρεσίαν ἑαυτὸν ἐκδοῦναι τινί· καὶ ἄρας ἔρχεται πρὸς τὴν Μεγαλόπολιν. Ὀψίας δὲ τὴν τῆς πόλεως εἰσελθὼν πύλην, ἣ καλεῖται Χρυσεία, παρὰ

τῷ

τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Διομήδους κατέλυσεν· καὶ πεσὼν ἔξω τοῦ τεμένους, κατέδαρθε. Νυκτὸς δὲ τῷ τοῦ ναοῦ νεωκόρῳ (οὔπω γὰρ ἦν γενόμενος μοναστῶν ἀσκητήριον) ὄναρ ὁ Μάρτυς ἐφίσταται, καὶ τὸν Βασιλέα ἐντὸς εἰσαγαγεῖν ἐγκελεύεται. Ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ τὸν Βασίλειον εὑρὼν ἐπὶ ψιλοῦ τοῦ ἐδάφους ὑπνώττοντα, φάντασμα εἶναι τὸν ὄνειρον ὑπείληφε μάταιον. Ὡς δὲ καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ ἐδόκει ὁ ἅγιος ἐγκελεύεσθαι, ὁ δὲ καὶ πάλιν ἐξελθὼν, οὐχ ἕτερον εὗρεν ἢ τὸν Βασίλειον, ὑπέστρεψεν ὑπειληφὼς τὰ αὐτά. Ἐκ τρίτου τοίνυν ὁ Μάρτυς τῷ νεωκόρῳ ἐφίσταται, καὶ προστάττεται αὐτὸν εἰσαγαγεῖν τὸν ἐκτὸς κατακείμενον. Οὗτος γάρ ἐστιν, ἔφη, ὁ Βασιλεύς. Ἐξελθὼν οὖν ὁ νεωκόρος, ἀνίστησι τὸν Βασίλειον, καὶ ξενίζει τοῦτον παρὰ τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ, καὶ μεταδίδωσιν ὧν εὐπόρει. Ἦν δὲ τῷ νεωκόρῳ ὁμαίμων τὴν ἰατρικὴν μετιὼν, καὶ τῷ Θεοφιλίτζῃ ὑπηρετῶν. Ὁ δὲ Θεοφιλίτζης οὗτος τῷ Καίσαρι Βάρδᾳ καὶ τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ κατὰ γένος ᾠκείωτο, διὰ τὸ τῆς ἡλικίας βράχιστον ὑποκοριζόμενος, καὶ Θεοφιλίτζης καλούμενος. Τούτῳ τοίνυν τῷ ἀδελφῷ ὁ νεωκόρος τὸ ἀπόρρητον ἐκκαλύψας ἐνύπνιον, ἀξιοῖ συστῆσαι τοῦτον τινὶ τῶν ἀρχόντων εἰς ὑπηρεσίαν. Ὁ δὲ τῷ οἰκείῳ κυρίῳ τοῦτον συνίστησι. Πρότερον δὲ τῷ περὶ τῆς βασιλείας δι' ὀνειράτων χρησμῴδημα τῷ Βασιλείῳ ἀνακαλύψαι ἄμφω τὼ ἀδελφὼ, καὶ μεμνῆσθαι σφῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ὅρκοις αὐτὸν προκατέλαβον. Ἡσθεὶς οὖν ὁ Θεοφιλίτζης ἐπὶ τῷ Βασιλείῳ (ἦν γὰρ εὐειδής τε καὶ εὐμήκης, καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, βαθεῖαν τε τρέφων κόμην, καὶ ταύτην οὔλην) τοῖς οἰκείοις ἱπποκόμοις τοῦτον ἐπίστησι, Πρωτοστράτορα τοῦτον οἶδεν ὀνομάζειν ἡ διάλεκτος ἡ κοινή. Ἐζητεῖτο δὲ καὶ τῷ Βασιλεῖ γενναῖός τις ἱπποκόμος, καὶ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην εὐφυῶς διακείμενος. Κεκόμιστο γάρ ποθεν ἵππος τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ, εἰς πᾶσαν μὲν ἀρετὴν ἵππου συνιστάς ἐπιτήδειος, σκληραύχην δὲ καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀναβαινόμενος. Τούτῳ εἰς θέαν ἥκων ὁ Βασιλεὺς, ἀναβῆναί τινι τοῦτον ἐπέτρεπεν. Πλειόνων δ' ἐπιχειρούντων, ἐκεῖνος ἐθρασύνετό τε καὶ ἐγαυρία, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα ἀπεσείετο. Ἐχαλέπαινεν ἐπὶ τούτοις ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅτι μὴ ἔχει ἱπποκόμον περιδέξιον ἤσχαλλε. Παρὼν δὲ ὁ Θεοφιλίτζης, ἔχειν εἶπεν αὐτὸς τοιοῦτον, καὶ Εἰ βούλει φησὶ, Βασιλεῦ, παρέστω. Καὶ ὃς ἐπέτρεψε, καὶ ὁ Βασίλειος μετακέκληται, καὶ τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου λαβόμενος, καὶ περιποππύσας καὶ καταψήσας αὐτὸν, κούφως τε μετεωρίσας ἑαυτὸν ἐπιβέβηκε· καὶ περικαλπάσας μικρὸν, εἶτα καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν ῥυτῆρα ἐνδέδωκέ τι καὶ ἐξεπετάσατο. Ἥσθη τούτοις ὁ Βασιλεὺς, καὶ τὸν Βασίλειον προσελάβετο, καὶ τοῖς βασιλικοῖς ἱπποκόμοις συνέταξε, καὶ προϊὼν καὶ Πρωτοστράτορα τὸν ἄνδρα ἐτίμησεν· ἡ δὲ ἀξία τῶν ἐπισήμων καὶ τῶν ᾠκειωμένων τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἐπεδίδου καθ' ἑκάστην ἡ περὶ τὸν Βασίλειον τοῦ Βασιλέως διάθεσις, καὶ τοσοῦτον, ὡς καὶ εἰς φθόνον κινῆσαι τὸν Καίσαρα.

ζ. Ποτὲ δὲ τῆς τοῦ Βασιλέως μητρὸς συνεστιωμένης τῷ Βασιλεῖ, ὁ Πρωτοστράτωρ εἰσεκλήθη Βασίλειος, τοῦτο τοῦ Βασιλέως κελεύσαντος. Καὶ ἡ Βασίλισσα συνεχῶς αὐτῷ ἐνητένιζε, καὶ ἑώρα τὸν ἄνδρα περιεργότερον, εἶτα καὶ ἀπεφοίβασε τοῦτον εἶναι τὸν ὀλετῆρα τοῦ γένους αὐτῆς, ἔκ τινων σημείων τοῦτο γνοῦσα, ὡς ἔλεγε, πάλαι αὐτῇ γνωρισθέντων ἐκ τοῦ οἰκείου ἀνδρός. Ἀλλὰ τῷ Μιχαὴλ ταῦτα λῆρος ἐδόκει, καὶ οὐδὲν ἀπῆγεν αὐτὸν τῆς εὐνοίας τῆς περὶ τὸν Βασίλειον, ἤδη δὲ καὶ Παρακοιμώμενον αὐτὸν προεβάλετο. Καὶ τοῦτο δὲ τῆς κατὰ τοῦ Βασιλείου βασκανίας ἐπίδοσις τῷ Καίσαρι γέγονε, καὶ ἐπεβούλευε τῷ ἀνδρὶ, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀντεπεβουλεύετο. Ἐκστρατείας δὲ κατὰ τὴν Κρήτην ἐχόντων Ἀγαρηνῶν κηρυχθείσης τῷ Μιχαὴλ, ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν τοῦ

A ædem S. Diomedis proſtratus obdormivit. Noctu æditno (nec dum enim ibi erat monaſterium) martyr apparet, & Imperatorem introducere jubet. Qui egreſſus cum Baſilium humi dormire videret, ſomnium nugas eſſe ratus eſt. Cum ſanctus idem denuo jubere videretur, rurſus egreſſus, nemine præter Baſilium invento, eadem opinione rediit. Sed martyr tertium æditno apparet, eumque introduci jubet, qui foris jaceat, eum enim eſſe Imperatorem. Egreſſus igitur Baſilium excitat, exceptumque hoſpitio pro ſuis copiis, tractat. Erat B autem æditno frater medicus, Theophilitzi inſerviens, qui Cæſari Bardæ & Imperatori Michaeli genere conjunctus erat, & ob ſtaturam breviſſimam, per diminutionem Theophilitzes vocabatur. Ædituus fratri ſuo igitur, arcano ſomnio detecto, petit, ut hominem principi alicui ad miniſterium commendet. Is eum ad ſuum dominum deducit. Sed in primis ambo fratres Baſilium illo ſomnii oraculo communicato, jurejurando obſtringunt, ut Imperio potitus ipſorum meminiſſet. Theophilitzes Baſilio delectatus (erat enim procerus, formoſus, manu promptus & agilis, promiſſumque capillum alebat, eumque criſpum) ſuis equiſonibus eum C præfecit, quo munere qui fungitur, vulgo Protoſtrator dicitur. Quærebat & Imperator equiſonem ſtrenuum & ſolertem. Adductus enim ei fuerat equus, omnibus ille quidem equi virtutibus præditus, ſed præfractior, & ſeſſorem ægre patiens. Ad quem ſpectandum Imperator cum veniſſet, aliquem conſcendere jubebat. Quod cum plures tentarent, ille ferox atque inſolens excutiebat omnes. Id Imperatori moleſtum fuit, ſe idoneo equiſone carere indignanti. Ibi Theophilitzes, ipſe talem ſe habere ait, eumque, ſi vellet Imperator, affore. Illius igitur juſſu Baſilius accerſitus, fræno prehenſo, equum cum poppyſmo demulcens, ſeſe leviter allevans con- D ſcendit, ac eo principio parum excitato, poſt etiam toto flagello concitato excurrit. Ea re delectatus Imperator, Baſilium inter imperatorios equiſones refert, ac progreſſu temporis Protoſtratorem deſignat, qui honos inſignis eſt, & a familiaritate Imperatoris non alienus. Tantum autem Imperatoris benevolentia erga illum in dies augebatur, ut & Cæſari invidioſus eſſet.

VII. Cum vero Imperator aliquando matrem ſuam convivio excepiſſet, juſſu illius etiam Baſilius Protoſtrator eſt advocatus. Eum Imperatrix continenter defixis oculis eſt intuita, eoque curioſius perſpecto, veluti numine afflata, dixit, illum eſſe peſtem familiæ ſuæ: idque ſe noſſe de ſignis quibuſdam ſibi o- E lim a marito indicatis. Verum Michael pro nugis id habuit, nulla re a benevolentia erga Baſilium ſe abduci paſſus, eumque tandem etiam Cubicularium fecit: quo Cæſaris erga Baſilium invidia aucta eſt, ut virum inſidiis appeteret, ab eoque viciſſim appeteretur. Cum autem Imperator Michael expeditionem

R

LIBER XVI. *Edit. Pariſ. pag. 164.*

Baſilius fit Michaelis Protoſtrator.

pag. 165. Theodoræ de Baſilio præſagium.

Omen Bardæ interitum portendens.

LIBER XVI. contra Cretenſes Agarenos edixiſſet: Cæſar ad Deiparæ ædem cognomento Hodegorum, abiit, Dei genitrici vale dicturus. Cumque jam ſacrario appropinquaſſet, chlamys nulla evidenti de cauſa ei humeris delapſa eſt. Id omen & Cæſari, & aliis qui id viderunt, inauſpicatum viſum. Multis porro Imperatorem vituperantibus, quod omnem Cæſari poteſtatem dediſſet, ut quidvis ageret, multaque contra officium faceret: Aſſiduitate reprehenſionum tandem nonnihil e profundiſſimo veterno experrectus eſſe viſus homo ille vecors, quædam a Cæſare conſtituta correxit & revocavit. Id Bardæ intolerabile viſum, auctoritatem imminutam graviter & iniquo animo ferenti. Imperatorem tamen in militiam profectum, comitatus eſt, quem Baſilius cum ſuis ſæpius apud Michaelem detulit, comparatæque jam erant inſidiæ: ſed iis quibus id negotii datum erat, Cæſaris opes & potentiam reformidantibus, accidit, ut quodam tempore Bardas mane cum ſplendore & comitatu magno tabernaculum ſuum egreſſus, Imperatorem adiret, atque illi aſſidens colloqueretur. Tum Baſilius a tergo ſtans, minitabundus manum agitavit. Cum autem Cæſar alia de cauſa ſubito reſpexiſſet, manuque Baſilii viſa, intellexiſſet, quid is ſibi vellet: pedibus Imperatoris advolutus eſt, neque conjurati eum prius aggredi auſi fuerunt, quam Baſilius primus enſem in eo defixiſſet. Tum etiam alii receptis animis circumſtetere, & membratim hominem diſſecuerunt. Atque ille hunc vitæ exitum eſt ſortitus. Imperator autem expeditione omiſſa Byzantium reverſus, Eudociam Ingeris filiam, concubinam dudum ſuam, Baſilio deſpondet. Poſt, etiam Imperatorem ipſe in magna Eccleſia deſignat, ac per Photium Patriarcham diademate ornat. Baſilio filius Leo ex Eudocia naſcitur: qui Michaelis eſſe potius credebatur, quaſi prægnans fuiſſet Eudocia Baſilio collocata. Michael porro, qui omnem ætatem equitando & compotando conſumeret, frequenterque inebriatus, mente alienaretur, quam ne ſobrius quidem ſanam admodum habebat, Baſilium in ſui cædem irritavit. Nam cum poſt equeſtre ad Sancti Mamantis certamen, in quo ipſe cum Proceribus ſuis aurigarat, victor ad cœnam accubuiſſet, eique Baſilius & Eudocia intereſſent: Baſilinus quidam dudum Imperatoriæ triremis remex, ſed ob corporis elegantiam in Imperatoris familiaritatem aſcitus, eique tum cœnanti aſtans: illius aurigandi ſolertiam & dexteritatem divinis laudibus extollebat. Quibus laudibus ille, multo jam exhauſto mero, & mente turbata, delectatus, calceos purpureos ei tradit, ac induere jubet, & Imperatorem ſalutat. Illo verecundante & Baſilium intuente: Imperator iraſcitur, Baſilius autem ei innuit, ut obtemperet, & calceos induat. Qui cum paruiſſet, Imperator Baſilio iratus ait: *Imperii inſignia iſti*

Bardæ cædes.

Baſilii cum Eudocia nuptiæ.

Edit. Pariſ. pag. 166.

Leo ſeu Baſilii ſeu Michaelis filius.

Michaelis occidendi occaſio vel potius neceſſitas.

Baſilinus ex remige Imperator.

A Θεοτόκου ναὸν, τὸν τῶν Ὁδηγῶν καλούμενον, ἀπῆλθε, τῇ Θεομήτορι συνταξόμενος, καὶ ἤδη τοῦ θυσιαστηρίου αὐτοῦ προσεγγίσαντος, ἐξ οὐδεμιᾶς ἐμφανοῦς αἰτίας ἡ χλαμὺς τῶν ὤμων αὐτοῦ ἐξώλισθεν. Ὅπερ σημεῖον, καὶ τῷ Καίσαρι, καὶ τοῖς ἰδοῦσιν ἀπαίσιον ἔδοξε. Πολλῶν δὲ τὸν βασιλέα κακιζόντων, ὅτι πᾶσαν ἐνέδωκε τὴν ἐξουσίαν τῷ Καίσαρι, ὥστε ἐκεῖνον ἅττα βούλεται πράττειν, καὶ πολλὰ παρὰ τὸ δέον ποιεῖν, τῇ τῶν ὀνειδῶν ἐνδελεχείᾳ ἔδοξέ ποτε μικρὸν ἀνανῆψαι τοῦ βαθυτάτου κάρου ἐκεῖνος ὁ ἀβέλτερος ἄνθρωπος, καί τινα τῶν οἰκονομουμένων τῷ Καίσαρι καὶ διωρθοῦτο καὶ ἀνεσκεύαζεν. Ὃ τῷ Βάρδᾳ οὐκ ἦν ἀνεκτὸν, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐβαρυθύμει, καὶ ἐμήνια. Ἐκστρατεύσαντι δὲ τῷ βασιλεῖ, ὡς εἴρηται, B καὶ ὁ Καῖσαρ συνεξεστράτευσε, καὶ πυκνὰς κατ' αὐτοῦ τῷ Μιχαὴλ ὁ Βασίλειος, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον πεποίηντο τὰς διαβολὰς, καὶ ἐκύρωτο ἡ κατ' ἐκείνου διὰ ταύτας ἐπιβουλή. Πολλὴν δὲ δύναμιν περιβεβλημένου τοῦ Καίσαρος, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἀρτύοντες ἐδειλαίνοντο. Πρωΐας δέ ποτε τοῦ Βάρδα ἐκ τῆς οἰκείας σκηνῆς προελθόντος μετὰ λαμπρότητος, καὶ δορυφορίας πολλῆς, καὶ τῷ βασιλεῖ προσελθόντος, συγκαθίσαντός τε καὶ συνομιλοῦντος αὐτῷ, ὁ Βασίλειος ὄπισθεν αὐτοῦ ἑστηκὼς, τὴν χεῖρα ἐπέσειεν, ἀπειλῶν ὥσπερ τῷ Καίσαρι. Ὁ δὲ κατά τινα χρείαν ἑτέρωσε ἀθρόον ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τὴν χεῖρα τοῦ C Βασιλείου, καὶ συνεὶς τὸ δηλούμενον, τοῖς ποσὶ τοῦ βασιλέως ἐπέρριψεν ἑαυτόν. Ὤκνουν δ' οἱ κατ' αὐτοῦ συνομοσάμενοι τὴν ἐγχείρησιν, μέχρις αὐτὸς ὁ Βασίλειος πρῶτος αὐτῷ τὸ ξίφος ἐπήνεγκεν. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναθαρσήσαντες, μεληδὸν τὸν Βάρδαν περιστάντες συνέκοψαν, καὶ τῷ μὲν τοιοῦτον τὸ τέλος τοῦ βίου συνεκύρησεν. Ὁ δέ γε βασιλεὺς τῆς ἐκστρατείας ἀφέμενος, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ ζεύγνυσι τῷ Βασιλείῳ Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἰγγηρος, ᾗ τις αὐτῷ τῷ κρατοῦντι πρώην ἐπαλλακεύετο· εἶτα καὶ βασιλέα τοῦτον ἀνεῖπεν αὐτὸς ἐν τῇ μεγάλῃ παραγενόμενος ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου περιθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα. Τίκτεται δὲ τῷ Βασιλείῳ ἐκ τῆς Εὐδοκίας παιδίον ἄρ- D ρεν ὁ Λέων, ὃ τοῦ Μιχαὴλ μᾶλλον εἶναι ἐλέγετο, ὡς ἐγκύου τῆς Εὐδοκίας οὔσης ὅτε τῷ Βασιλείῳ συνῴκιστο. Ἱππηλασίαις δὲ καὶ συμποσίοις ἀεὶ σχολάζων ὁ Μιχαὴλ, καὶ συνεχῶς μεθυσκόμενος, καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ἃς οὐδὲ νήφων ἔρρωτο, εἰς φόνον ἑαυτοῦ τὸν Βασίλειον ἐξηρέθισεν. Ἐκ γὰρ ἵππων ἀγῶνος ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι τελεσθέντος, ἐν ᾧ αὐτὸς ἡνιόχησε καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ, καὶ νενίκηκεν, ἐπὶ δεῖπνον ἀνακλιθέντος, καὶ ὁ Βασίλειος καὶ ἡ Εὐδοκία συνανεκέκλιντο. Βασιλῖνος δέ τις τῆς βασιλείου τριήρους πρώην ἐρέτης ὢν, διὰ δὲ σώματος ὡραιότητα προσληφθεὶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος, καὶ τούτῳ οἰκειωθεὶς, παρεστὼς τότε δειπνοῦντι τῷ βασι- E λεῖ, ἐξεθείαζεν αὐτὸν, ὡς εὐφυῶς ἄγαν καὶ ἐντέχνως ἡνιοχήσαντα. Ὁ δὲ (ἤδη γὰρ ἐκραιπάλιστο, καὶ τὸν νοῦν ἐπεθόλωτο) ἡσθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ἐδίδου αὐτῷ τὰ φοινικόχροα πέδιλα, καὶ προσέταττεν ὑποδήσασθαι, καὶ βασιλέα ἀνεῖπε. Τοῦ δὲ εὐλαβουμένου, καὶ πρὸς τὸν Βασίλειον ἐνορῶντος, ὁ βασιλεὺς ἐχαλέπαινε. Καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν αὐτῷ πεισθῆναι καὶ ὑποδήσασθαι· καὶ ὃς λαβὼν ὑπεδήσατο. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Βασιλείῳ ἔφη χολούμενος, Τούτῳ μᾶλλον ἢ σοὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἐπεοίκασιν. Ἡ οὐκ ἔξεστί μοι, ὡς σὲ βασιλέα πεποίηκα,

ποιῆσαι καὶ ἕτερον; Ἐντεῦθεν δεδοικὼς ὁ Βασίλειος καὶ περὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ ζωῇ, δρᾶσαι πρὸ τοῦ παθεῖν ἐμελέτησεν, ἑτέροις τὸ τὸ μελέτημα κοινωσάμενος, ἐπεὶ αὖθις ἐν δείπνῳ ἀκρατοποσίαις χρησάμενος ὁ βασιλεὺς ἤδη ἐκεκάρωτο, καὶ τῷ ἑαυτοῦ κοιτῶνι ἐν τοῖς κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα βασιλείοις, χειραγωγούμενος ἀνεκέκλιτο, καὶ ὕπνῳ βαθυτάτῳ κατείληπτο, πρῶτον μὲν ἐξιὼν ὁ Βασίλειος τὰ κλεῖθρα τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος κατέαξεν, ἵνα μὴ κλεῖσαι τὰς θύρας οἱ περὶ τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα στρεφόμενοι δυνήσαιντο· εἶτα καὶ τοὺς συνωμότας παραλαβὼν, ἄπεισι. Τῶν δὲ προκοιτωμένων ὀλίγων ὄντων καὶ κωλύειν ἐπιχειρουμένων, θόρυβος ἠγέρθη, καὶ διυπνίσθη ὁ βασιλεύς. Εἰσελθόντος δέ τινος τῶν σὺν τῷ Βασιλείῳ, καὶ τὸ ξίφος ἠρκότος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ἐκεῖνος τὰς χεῖρας ἆρε, καὶ ἄμφω ταύτας ὁ ξιφηφόρος πλήξας ἀπέκοψε, καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τοὺς ἄλλους. Ὁ δὲ Μιχαὴλ μὴ φυγεῖν οἷός τε ὢν ἀπροσφαλῶς ἐκ τοῦ οἴνου βαίνων, καὶ τῇ μέθῃ συμποδιζόμενος, ἔκειτο δεινῶς ἀπολοφυρόμενος, καί τις ἕτερος τῶν περὶ τὸν Βασίλειον ἔτι ζῶντα τοῦτον ἰδὼν, εἰσεπήδησε, καὶ κατὰ τῶν στέρνων αὐτοῦ τὸ ξίφος ὠθήσας ἐπὶ τὴν γαστέρα τοῦτο προηνέγκεν, ὡς ἐκπεσεῖν αὐτῆς καὶ τὰ ἔγκατα.

η'. Τῷ μὲν οὖν Μιχαὴλ οὕτως ἐπιλελοίπει τὸ βιώσιμον ἀξίως τῆς αὐτοῦ βιοτῆς. Ὁ δὲ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ αὐτίκα εἰς τὰ βασίλεια παρεγένετο, καὶ τούτων γενόμενος ἐγκρατὴς, ἔπεμψέ τινα τῶν τοῦ κοιτῶνος κηδεῦσαι τὸν Μιχαήλ. Ὃς ἀπελθὼν εὗρε τὸν δείλαιον ἵππου ἐγκεκορδυλημένον σαγίσματι, καὶ ἀπαγαγὼν αὐτὸν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως ἔθαψεν. Ὃς σὺν τῇ μητρὶ μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα καὶ τέσσαρα, ἓν δ' ἐπὶ δέκα μόνος ἦρξεν αὐτός. Ἤδη δὲ τῆς βασιλείας δραξάμενος ὁ Βασίλειος, καὶ παρὰ πάντων Αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεὶς, τοὺς βασιλικοὺς, παρόντων τῶν τῆς Συγκλήτου λογάδων, ἀνέῳξε θησαυροὺς, ἐν οἷς οὐδὲν ἕτερον εὕρητο, ἢ μόνα χρυσίου κεντηνάρια τρία. Βουλῆς οὖν προτεθείσης ἐψήφιστο παρὰ πάντων τοὺς ἐξ οὐδεμιᾶς χρήματα λαβόντας εὐλόγου λαβῆς, ἀναδιδόναι ταῦτα, ἢ τό γε δὲ μετριώτερον, τὰ ἡμίση. Καὶ ἀκολούθως τῇ ψήφῳ τὰ ἡμίση ἐπράττετο, καὶ οὐ μεῖον τριακοσίων ἐντεῦθεν κεντηναρίων τὸ ταμεῖον τὸ βασιλικὸν εἰσωδίασεν. Εἰς δὲ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ ἀπελθὼν ὁ Βασίλειος, καὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας μετασχεῖν βουληθεὶς, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ἀνδροφόνον ἀποκαλοῦντος αὐτόν. Ὀργισθεὶς οὖν ἐπὶ τούτῳ, Σύνοδον συνήθροισε, καὶ τὸν Φώτιον τῆς Ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ὡς τάχα παρανόμως τοῦ Ἰγνατίου καταπαυθέντος τοῦ θρόνου τοῦ ἀρχιερατικοῦ παρὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, καὶ αὐτοῦ μὴ κανονικῶς, ἐκείνου ζῶντος, τοῦ θώκου τοῦ θείου ἐπιβατεύσαντος, Παξάκλεον τοῦτο πρόφασιν προβαλλόμενος. Ἀνάγει γοῦν πάλιν εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης περιωπὴν τὸν θεῖον Ἰγνάτιον. Ἄρτι δὲ τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου αὐτοῦ, ἐπαίρουσιν αὐτῷ χεῖρα τῶν πατρικίων τινὲς Γεώργιος καὶ Σαββάτιος, οἳ γνωσθέντες ληφθέντες τε, τὰς εἰς σῶμα ποινὰς ἐκολάσθησαν. Ἔστεψε δὲ βασιλεῖς Κωνσταντῖνον καὶ Λέοντα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, μετέπειτα δὲ καὶ τὸν τρίτον Ἀλέξανδρον. Τὸν δὲ τέταρτον Στέφανον Πατριάρχην βουλόμενος προχειρίσασθαι, νεώτατον ὄντα τοῦτον, τῷ κλήρῳ τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας κατηρίθμει. Τὰς δὲ θυγατέρας αὐτοῦ τέσσαρας οὔσας τῇ βασιλικῇ μονῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας κατέταξε. Κατὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας, ἡττήθη, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον, ἑάλω δ' ἂν καὶ αὐτὸς, εἰ μὴ ὁ Ἀβάστακτος Θεοφύλακτος, ὁ πατὴρ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ, αὐτὸν διεσώσατο. Ἐπα-

A *aptiora ſunt quam tibi. An vero mihi non licet, quemadmodum te Imperatorem feci, ita & alium facere?* Ex eo Baſilius & de Imperio & de vita ſolicitus, vim facere quam pati maluit, conſilioque ſuo cum aliis communicato, eum denuo Michael vino in cœna obrutus torperet, manuque ductus in cubiculum Regiæ, quæ eſt ad Sancti Mamantis, ſomno profundiſſimo oppreſſus jaceret: egreſſus, primum clauſtra cubiculi imperatorii confregit, ne fores a cubiculariis claudi poſſent. Deinde cum conjuratis advenit. Iis autem qui ante cubiculum excubabant, paucis adeo, percuſſores aditu prohibere conantibus, orto tumultu Imperator expertectus, quodam cum B ſtricto gladio ingreſſo, manus ſuſtulit, quibus ille ambabus reſectis, ad cæteros rediit. At Michael quum ex vino titubans ebrietate impediente, fugere non poſſet, miſerabiliter ejulans jacebat: quem alius quidam ex Baſilianis, adhuc vivere conſpicatus, inſilit, enſemque ita in ejus pectus adegit, ut ventre etiam trajecto inteſtina elaberentur.

Michaelis cædes.

VIII. Michaele digno actæ vita exitio ſublato, BASILIUS Regia ſtatim occupata, quemdam ex cubiculariis miſit, qui funus illi faceret. Is miſerum equino ſago involutum, in Monaſterio Chryſopolitano ſepelit. Regnavit cum Matre C annos XIV. ſolus XI. Baſilius Imperio firmato, & jam ab omnibus Imperator ſalutatus, Senatus Principibus advocatis, Imperatorios theſauros aperuit, in quibus nihil præter auri tres centenarios eſt repertum. Re deliberata, conſentientibus ſuffragiis eſt decretum, ut qui nulla probabili de cauſa pecuniam accepiſſent, eam, aut ſaltem ejus ſemiſſem, reſtituerent. Cum igitur ex decreto ſemiſſis exigeretur non minus CCC centenariis in fiſcum eſt relatum. Baſilius die feſto magnam Eccleſiam ingreſſus, ut incruentæ victimæ particeps eſſet, a Photio Patriarcha eſt prohibitus, eum homicidam appellante: ob quam D repulſam iratus, indicto concilio, Photium Eccleſia expulit, quaſi Sanctus Ignatius contra leges a Barda Cæſare ſede Pontificia dejectus eſſet, & ille, non rite divinum thronum eo ſuperſtite occupaſſet, eoque prætextu abuſus Sanctum Ignatium in Pontificatus apicem reſtituit. Baſilio recens ſceptris potito, quidam ex Patriciis ſe oppoſuere, Georgius & Sabbatius, qui deprehenſi & capti, pœnas corporibus dederunt. Filios tres Conſtantinum, Leonem & Alexandrum auguſtalibus coronis ornavit. Quartum natuque minimum Stephanum Patriarcham creare volens, in numerum cleri Eccleſiæ retulit. Filias quatuor in Regio Monaſterio Sanctæ Euphemiæ collocavit. Bello contra Cretenſes Agarenos ſuſcepto, victus eſt, multiſque cæſis, & ipſe captus eſſet, niſi Theophylactus Abaſtactus, Romani Lacapeni, qui poſt imperavit, pater, eum eripuiſſet. In magnam Urbem rever-

Edit. Pariſ. pag. 167.

BASILIUS MACEDO.

Semiſſis eroſſe a Michaele pecuniæ fiſco reſtitutus.

Photio ejecto Ignatius in Patriarchatum reſtituitur.

Inſidiatores occiſi.

Baſilii liberi.

Expeditiones contra Agarenos.

LIBER XVI. ſua, affinem ſuum Chriſtophorum in Cretam contra Agarenos miſit, qui cum eos acie viciſſet, Barbaricam audaciam fregit. Idem Baſilius etiam contra Orientales Agarenos & Manichæos, qui cuidam Chryſochiri parebant, eſt profectus, & caſtellis quibuſdam captis, actaque præda, etiam Tephricam eorum Metropolim obſidere ſtatuit, ſed cum eam & longam obſidionem poſtulare, & alioqui expugnatu difficilem eſſe cognoviſſet, inde diſceſſit: & Euphratem exundantem, navibus junctum tranſiit, ac circumjacentia loca populatus, multis caſtellis expugnatis; cum Barbarorum aliis pace facta, aliis in deditionem acceptis, triumphans per mediam urbem invectus, in Regiam eſt reverſus. At Manichæorum Principe Chryſochire, Romanas provincias invadente, eaſque populante, Imperator Domeſticum Legionum contra eum mittit: qui quia juſtas copias non adducebat, acie cum hoſte decernendum eſſe non putabat, ſed ubi res ferebant, in excurſionibus palantes & male tractatos, inhibuit, quo minus ſecuri prædatum exirent. Quare Chryſochir, abducta quam ceperat præda, domum rediit. At Legionum Domeſticus duos duces ſe cum ſuis legionibus ſequi juſſit, neque pati Manichæos palantes prædas agere. Veſperi cum Chryſochir cum ſuis ad radices montis caſtra haberet, jugo a Romanis præoccupato: contentio de præcellentia & vi bellica inter utriuſque ducis milites eſt exorta. Ut vero ſinguli ſe præſtare aliis gloriabantur: quidam litem ſedaturus, *Quid*, inquit, *commilitones, fruſtra nos jactamus, cum hoſte propinquo, non verbis ſed factis jam demonſtrare liceat, qui ſint viri fortes?* Eo conſilio probato, ſtatim hoſtes invaſerunt, quos ſubita aggreſſione perculſos terga dantes diu perſequuti, tantam eorum ſtragem ediderunt, ut interjecta planities cadaveribus impleretur. Cecidit & Chryſochir, multique capti & vincti ad Imperatorem miſſi, una cum Chryſochiris capite. Ignatio Patriarcha defuncto, poſt Eccleſiam undecim annis gubernatam: Photius a Baſilio ſecundum in Pontificia ſede collocatur. Inſidiæ Imperatori ſtructæ non latuerunt, ejuſque princeps Romanus Curcuas oculis eſt privatus, reliqui flagris cæſi, raſiſque pilis relegati.

Edit. Pariſ. pag. 168.

Domeſticus Legionum Chryſochirem & Manichæos cædit.

Photio Patriarchatus reſtitutus.

Inſidiatorum pœnæ.

IX. Sub vernum tempus Imperator una cum filio Conſtantino Syriæ bellum infert, caſtella quædam capit: quædam, injecto ex aliorum expugnatione terrore, in deditionem accipit. Deinde Germaniciam invadit, & ſuburbiis incenſis, urbem Adatam obſidet. Civibus negligenter ſe defendentibus, Baſilio rogante qua re freti ſe non dederent, urbe jamjam capienda? quidam provectæ ætatis homo ait, ſe certo ſcire, non eſſe in fatis, ut nunc urbs ab ipſo capiatur, ſed ab alio, qui ex ejus lumbis deſcenderet, nomine Conſtantino. Cum vero Im-

Baſilii bellum Syriacum.

Germanicia. Adata.

Falſum oraculum.

pag. 169.

A πλεύσων δὲ εἰς τὴν Μεγαλόπολιν, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Χριστοφόρον κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν εἰς τὴν Κρήτην ἐξέπεμψεν· ὃς συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ τρεψάμενος, τὸ θράσος σφῶν ἐταπείνωσεν. Ἐξεστράτευσε δὲ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῇ ἑῴᾳ μοίρᾳ Ἀγαρηνῶν ὁ Αὐτοκράτωρ Βασίλειος, καὶ κατὰ τῶν Μανιχαίων, ὧν ἐξῆρχεν ὁ Χρυσόχειρ καλούμενος, καὶ φρούριά τινα λαβών, καὶ λείαν ἐλάσας, ἐπεχείρησε μὲν πολιορκῆσαι καὶ τὴν Τεφρικὴν τὴν αὐτῶν μητρόπολιν. Γνοὺς δὲ πολλῆς καὶ προσεδρείας δεομένην πολλῆς, καὶ ἄλλως δυσάλωτον, ἄρας ἐκεῖθεν ἀπῄει· καὶ τὸν Εὐφράτην ἀθρόον πολὺν ῥέοντα, ζεύξας τοῦτον ναυσὶ διεπέρασε, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ λῃσάμενος, καὶ φρούρια ἑλὼν ἕτερα, καὶ τοὺς μὲν τῶν Βαρβάρων σπεισάμενος, τοὺς δὲ προσκεχωρηκότας αὐτῷ δεξάμενος, εἰς τὴν τῶν πόλεων προκαθη- B μένην ἐπανελήλυθε, καὶ θριαμβεύσας διὰ μέσης τῆς πόλεως, εἰς τὰ βασίλεια ἐπανῆκε. Ὁ δὲ τῶν Μανιχαίων προεστηκὼς ὁ Χρυσόχειρ κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐπῄει χωρῶν, καὶ αὐτὰς ἐληΐζετο. Στέλλει τοίνυν ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ τὸν Δομέστικον τῶν σχολῶν. Ὁ δὲ μὴ ἀξιόχρεων ἐπαγόμενος δύναμιν κατὰ συστάδην αὐτῷ συμβαλεῖν οὐκ ᾤετο δεῖν. Ὅπῃ δὲ παρείκοι, τοῖς αὐτῷ συμπλεκόμενος ἐπιδραμοῦσι καὶ ποιουμένοις καταδρομάς, ἐκάκου αὐτούς, καὶ οὐκ ἀδεῶς εἴα ποιεῖσθαι τὰς ἐκδρομὰς καὶ τὰς λεηλασίας. Διὸ καὶ ἣν ἤδη ἔσχε λαβεῖν λείαν ὁ Χρυσόχειρ ἐπαγόμενος, οἴκαδε ἐπανέστρεφεν. Ὁ δὲ Δομέστικος τῶν σχολῶν, δύο στρατηγοῖς ἐνετείλατο παρέπεσθαί οἱ μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς ταγμάτων, καὶ μὴ ἐφεῖναι τοῖς Βαρβάροις [illegible] καὶ λεηλατεῖν. Ἑσπέρας δὲ τοῦ μὲν Χρυσόχειρος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν αὐλισαμένων ἐν ὑπωρείᾳ, τῶν δὲ C Ῥωμαίων τὰ μετεωρότερα προκατειληφότων, ἔρις ἐνέπεσε περὶ πρωτείων, καὶ τοῦ, τίνες ἂν εἶεν ἀγαθοὶ μᾶλλον τὴν ἰσχὺν τοῖς ἀμφοῖν τῶν στρατηγῶν στρατιώταις. Ὡς δ' ἑκάτεροι ἑαυτοὺς κρείττονας τῶν ἄλλων ἐμεγαλαύχουν, εἷς τις λῦσαι τὴν [illegible] βουλόμενος, Ἵνα τί μάτην, συστρατιῶται, φησί, θρασυνόμεθα, ἐὸν μὴ λόγοις ἀλλ' ἔργοις ἄρτι φανῆναι, τίνες ἄνδρες εἰσὶν ἀγαθοί, τῶν πολεμίων παρόντων; Ἔδοξεν οὖν ἡ βουλὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθή, καὶ αὐτίκα τοῖς πολεμίοις ἐπέθεντο. Οἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καταπλαγέντες, νῶτα τοῖς βάλλουσιν ἔστρεψαν, καὶ τῆς διώξεως ἐπὶ πολὺ γενομένης, κατεστρώθη τὸ μεταξὺ πεδίον νεκροῖς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Χρυσόχειρ [illegible], καὶ πολλοὶ δ' ἐζωγρήθησαν, καὶ τῷ Βασιλεῖ ἐστάλησαν δέσμιοι, D καὶ αὐτὴ δ' ἡ κεφαλὴ τοῦ Χρυσόχειρος. Ἰγνατίου δὲ τοῦ Πατριάρχου μεταστάντος εἰς τὰς ἐκεῖθεν μονάς, ἕνδεκα ἔτη τὰ πάντα τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἰθύνοντος οἴακας, ὁ Φώτιος τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ Βασιλείου εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον ἀνήγετο. Ἐπιβουλὴ δὲ συσκευαζομένη κατὰ τοῦ Βασιλέως οὐκ ἔλαθεν, ὅθεν ὁ μὲν ἔξαρχος αὐτῆς Ῥωμανὸς ὁ Κουρκούας ἐξεκόπη τὰ ὄμματα· οἱ δὲ λοιποὶ [illegible] αἰκισθέντες, καὶ καρέντες τὰς τρίχας, ὑπερορίαν κατεδικάσθησαν.

Θ'. Ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἀναλάμποντος, ἐκστρατεύει κατὰ τῆς Συρίας, ἵνα τὸν υἱὸν τὸν Κωνσταντῖνον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ εἷλε τῶν φρουρίων τινά, ἔνιοι δὲ καὶ προσεχώρησαν αὐτῷ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἅλωσιν δειλιάσαντες. Εἶτα τῇ Γερμανικείᾳ προσβάλλει, καὶ τὰ προάστεια δῃώσας αὐτῆς, E ἀφίκετο πρὸς πόλιν τὴν Ἄδαταν, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. Ὀλιγώρως δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν διακειμένων τῶν πολιτῶν αὐτῆς, ἤρετο αὐτοὺς ὁ Βασίλειος, ᾧτινι πεποιθότες, οὐ προσέρχονταί οἱ, ἤδη τῆς πόλεως ἁλισκομένης; καί τις τῶν χρόνῳ προβεβηκότων φησίν, ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς οὐχ ὑπὸ σοῦ πέπρωται τὴν πόλιν ἁλῶναι νῦν, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τοῦ ἐξ ὀσφύος κατηγμένου τῆς σῆς Κων-

A ςαντίνου τὴν ἅλωσιν. Τοῦ δὲ Βασιλέως τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος, καὶ, Οὗτος ὁ Κωνσταντῖνός ἐστι, φήσαντος, ὁ γεραιὸς ἐκεῖνος, οὐχ οὗτος, εἶπεν, ὁ Κωνσταντῖνός ἐστιν, ὑφ᾽ οὗ ἡμῶν ἡ πόλις ἁλώσεται, ἕτερος δέ τις τῶν ἀπογόνων τοῦ σοῦ. Μηνίσας οὖν ἐπὶ τοῖς τοῦ πρεσβύτου προμαντεύμασιν ὁ Βασίλειος, κραταιότερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπέθετο. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἤνυε, καὶ ψύχος δὲ γεγονὸς ἐλύπει σφόδρα τὸ στράτευμα, τὴν πολιορκίαν λιπὼν, ἐπανόδου ἐμέμνητο, τοὺς αἰχμαλώτους ἀναιρεθῆναι προστάξας, ἵνα μὴ φυλακῆς δέωνται, ἤ τι νεωτερίσωσιν ἀδείας λαβόμενοι. Οἱ δ᾽ ἐκ Ταρσοῦ καὶ Μελιτηνῆς Ἀγαρηνοὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς κατέτρεχον χώρας, οἷς ἀντεπιὼν ὁ στρατηλάτης Ἀνδρέας τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἀνέκοπτεν. Ἐπιστείλαντος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀμηρᾶ τῆς Ταρσοῦ, ὡς, Οὐδέν σε ὁ τῆς Μαρίας υἱὸς ὀνήσει κατὰ σοῦ ἐπιόντος μου, ἐκεῖνος τὴν βλάσφημον ἐπιστολὴν λαβὼν, εἰκόνος τῆς Θεομήτορος ἐξηρτήσατο. Ἀντάποδος τῷ ἀλαζόνι, λέγων, ὦ Δέσποινα, τοῦ φρυάγματος τὰ ἐπίχειρα. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐχώρει κατὰ τοῦ βλασφημήσαντος, καὶ μάχης κροτηθείσης τρέπονται οἱ πολέμιοι, καὶ γίνεται τούτων φόνος πολύς· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀμηρᾶς ἀποσφάττεται, μετρίων διαφυγόντων τινῶν. Φθονηθεὶς δὲ ὁ στρατηλάτης διεβέβλητο ὡς δυνάμενος καὶ τὴν Ταρσὸν ἐξελεῖν, οὐκ ἐθελῆσαι. Διὸ ἀφαιρεῖται μὲν ὁ Βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ, δίδωσι δὲ ταύτην τῷ Στυππειώτῃ, ἐπαγγελλομένῳ καὶ τὴν Ταρσὸν ἐκπορθῆσαι, καὶ ἄλλα πλείω κατορθωκέναι νεανιευομένῳ· ὃς οὐ μόνον οὐδὲν ὧν ηὔχει κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ δυστυχήματι περιπέπτωκεν ἐξ ἀμελείας καὶ ἀπερισκέπτου στρατοπεδείας. Γνόντες γὰρ οἱ Βάρβαροι τὸ ἐκείνου στρατόπεδον ἀφυλάκτως ἔχον, νυκτὸς αὐτῷ ἐπιτίθενται, καὶ ἀναιροῦσι πολλούς, οἱ πλείους δὲ ὑπ᾽ ἀλλήλων συμπατούμενοι διεφθείροντο, καὶ οὕτως ὑπερίσχον οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἑῷα τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, χειρόνως δὲ διέκειντο τὰ ἑσπέρια. Ἡ τε γὰρ τοῖς Ῥωμαίων Βασιλεῦσιν ὑπήκοος Ἰταλία, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς Σικελίας, ὑπόφοροι τοῖς Καρχηδονίοις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ γεγόνασιν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλα τῶν ἐθνῶν πλείονα. Στόλον γὰρ ἐξαρτύσαντες οἱ ἐκ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοί, πολλὰ μὲν εἷλον πολίσματα, τέλος δ᾽ ἐπολιόρκουν καὶ τὸ Ῥαγούσιον. Στέλλουσιν οὖν οἱ Ῥαγούσιοι πρεσβείαν πρὸς τὸν Βασιλέα Βασίλειον, ἐπικουρίαν παρ᾽ αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι, καὶ ὃς ἑκατὸν αὐτοῖς πολεμιστηρίους νῆας ἐκπέπομφεν, ἃς ἐπιέναι σφίσι μαθόντες οἱ πολιορκοῦντες Ἀγαρηνοί, λύσαντες τὴν πολιορκίαν τοῦ Ῥαγουσίου, τῇ Λογγιβαρδίᾳ προσέβαλλον, καὶ τὸ ἄστυ τῆς Βάρεως εἷλον, καὶ τούτῳ κεχρημένοι ὁρμητηρίῳ, πάσης τῆς Λογγιβαρδίας ἐκράτησαν. Γνόντα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, τὰ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τούτων, ὡς εἴρηται, πιεζόμενα, τὸ γεγονὸς κατὰ τὸ Ῥαγούσιον, καὶ ὅτι τὴν ἐκ Βασιλέως συμμαχίαν δείσαντες οἱ πολέμιοι, τῆς πολιορκίας ἀπέστησαν, πρεσβεύουσι καὶ αὐτὰ συμμαχίαν αἰτοῦντες, καὶ ἑαυτὰ τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑποτιθέμενοι. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τὴν πρεσβείαν προσήκατο, καὶ ἐπικουρεῖ τοῖς αἰτήσασι διά τε τοῦ προειρημένου στόλου, καὶ διὰ τοῦ τῶν Φράγγων Ῥηγός. Ἐπέστειλε γὰρ ἐκείνῳ, συναντιλαβέσθαι τοῦ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν πολέμου τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, ὑφ᾽ ὧν ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν κατεπολεμήθη στρατός, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἑάλω Σουλδάνος καλούμενος, ὃν ὁ Ῥὴξ τῶν Φράγγων ἐν Καπύῃ ἀπήγαγεν. Ὅπου δύο διατρίψας ἐνιαυτούς, οὐκ ὤφθη παρά του μειδιάσας οὐδέποτε, ὥς τε τὸν Ῥῆγα θαυμάζειν, καὶ εἴ τις ἀπαγγείλειεν αὐτῷ γελῶντα τὸν Βάρβαρον, δώσειν τι ἐπαγγέλλεσθαι τῆς ἀγγελίας μισθόν. Εἶπε δ᾽ οὖν τις ποτὲ ἰδὼν

perator filio demonſtrato, eum eſſe Conſtantinum dixiſſet: & ſenex eum eſſe Conſtantinum, a quo ſua urbs capienda eſſet, negaret, ſed alium quemdam ex ejus poſteris: Baſilius ob eam divinationem iratus, oppugnationem acrius urget: ſed cum nihil proficeret, ac frigus exercitum infeſtaret, ſoluta obſidione, reditum cogitat, captivis interfici juſſis, ne cuſtodia opus eſſet, neve opportunitatem nacti, aliquid novarent. Cum autem Tarſenſes & Malitenæi Agareni provincias Romanas incurſarent, Dux Andreas eorum inſolentiam reprimebat, & miſſis ad ſe ab Amera blaſphemis litteris, quibus ſcribebat, ſi ipſe illum invaſiſſet, nihil ei Mariæ filium profuturum, illa accepta Epiſtola & Imagini Dei Matris appenſa, dixit: *Domina remunerare fremitum hominis arrogantis*. His dictis, contra blaſphemum educit copias, commiſſaque pugna, hoſtes in fugam verſi, maxima ex parte cæduntur, ipſeque Ameras jugulatur, paucis fuga elapſis. Sed Dux ex invidia delatus, quum Tarſum etiam capere potuiſſet, noluiſſe: Imperator ducatum illi ademptum Stypiotæ tradit, & Tarſi excidium pollicenti, & alia magnifica juveniliter jactanti: qui adeo nihil eorum quæ gloriabatur, effecit, ut etiam ex negligentia & C inconſiderata caſtrametatione in cladem inciderit. Nam Barbari caſtra ejus, in quibus nullas agi excubias cognorant, noctu aggreſſi, multos cædunt, ſed plures a ſe ſe invicem obtriti perierunt, itaque ſuperiores fuere Agareni. Eo rerum Orientalium ſtatu, Occidens pejus etiam ſe habebat. Nam Italia quæ Romanis Imperatoribus parebat, & maxima Siciliæ pars, multæque gentes aliæ, ſub Michaele tributariæ factæ ſunt Carthaginenſibus. Carthaginenſes enim Agareni, claſſe inſtructa, multiſque oppidulis captis, Raguſium obſident. Raguſinis per legatos auxilia petentibus, Baſilius centum D naves bellicas ſubſidio mittit; quas contra ſe ire Agareni ubi cognoverunt, ſoluta obſidione Longobardiam invadere, captaque Bari urbe, ejuſque tuto receptu uſi, totam Longobardiam occuparunt. Cæteræ quoque gentes quæ ab Agarenis premebantur, cum audiſſent quid Raguſii accidiſſet, & ut hoſtes, reformidatis Imperatoris auxiliis, ab obſidione deſtitiſſent: auxilia & ipſæ petunt, ſe Romano Imperio ſubjicientes. Baſilius recepta legatione, ſupplicibus & claſſe illa, & per Francorum Regem opem tulit: a quo per litteras petiit, ut Romanis legionibus in bello E Agarenico adeſſet, ab iiſque Agarenorum exercitu devicto, eorum Princeps, quem Sultanum vocant, captus, & a Rege Capuam perductus. Ubi quum biennium verſatus eſſet: numquam a quoquam riſiſſe viſus eſt, ut Rex miratus diceret, ſe ei qui Barbarum riſiſſe nuntiaret, præmium daturum. Quem quum quidam ſemel riſiſſe nuntiaſſet, ac-

Andreas Dux Ameram Agarenum cædit.

Stypiotes ab Agarenis profligatur.

Agarenorum Carthaginenſium in Occidente graſſationes, Baſilii & Francorum auxiliis retunduntur.

Edit. Pariſ. pag. 170.

Sultanus Agarenorum a Francis captus, Regem ſuum doloſo conſilio Capua & Benevento pellit.

LIBER XVI. Res humanæ rotis curruum ſimiles.

cerſito Sultano, riſus cauſam quæſivit. At ille, *Rotas currus* (inquit) *vidi, quarum quum altera terræ incumberet, altera ſurſum, tolleretur: mox ea quæ ſublimis fuerat, depreſſa: quæ humilis, in altum elata eſt. Unde conjectura capta, res humanas etiam eodem modo moveri & transferri, in riſum erupi: poſſe fieri cogitans, ut & mearum rerum idem ſtatus eſſet: ac me, quemadmodum e ſublimi ſum humi depreſſus, ſic ex humili loco in altum elatum, ſublimem fore.* Rex & veritate orationis conſiderata, & Soldani ob fortunæ commutationem miſertus: eum liberius habitum in familiaritatem ſuam aſcivit, & ejus ut viri prudentis conſiliis uſus eſt. Is vero, homo callidus, Regem dolo circumvenit. Nam cum Capua & Benevento recens potitum vereri cognoviſſet, ne eæ urbes de vindicanda libertate cogitarent: *Si*, inquit, *Imperium iſtarum urbium firmum habere judes: cives clariores alio transferto. Nam vulgus per ſe, novis rebus non ſtudebit.* Id conſilium Rex ſibi utile futurum ratus, exequi ſtatuens, clam vincula ferrea fabricabatur. At improbus ille vir, cum utriuſque civitatis principibus colloquens, atque in eorum familiaritatem ſeſe inſinuans, ſecreto dicit, Regem in animo habere primarios cives vinctos in ſuam transferre regionem. Quod vere a ſe dici, illud argumento eſſe quod ferreas catenas, manicas, aliaque vincula fabricaretur. Id illi quum verum deprehendiſſent, hominem ſibi bene velle opinati, Regi venatum egreſſo portas clauſerunt. Is igitur non admiſſus domum rediit. Sultanus autem a civibus libertate remunerationis ergo accepta, priſtinoque Imperio recuperato, iiſdem Capuanis & Beneventanis bellum infert. Qui cum obſidione urgerentur, per legatos admiſſi facinoris veniam a Rege precati, ſuppetias ſibi ferri enixe petunt. Sed ut ille, repudiata legatione, ſe interitu illorum læsari dixit: ad Imperatorem Baſilium alia legatione miſſa, ut ſibi periclitantibus ſubveniret, cum legatus impetratis auxiliis rediret, cives ſuos bonis animis eſſe juſſurus: captus eſt ab hoſtibus, ex quo cum Sultanus cognoviſſet, unde veniret, & quam lætum civibus nuntium afferret: ait ille, *Si vivere volueris, tuis de muro proſpectantibus renunciato, Imperatorem auxilia negaſſe. Quod ni feceris, te e veſtigio moriturum ſcito.* Promiſit ille ſe facturum quemadmodum juberetur, & vinctus aſtans ante mœnia, dum ſe legationem obiiſſe, & auxilia ſtatim ab Imperatore ventura dixit, gladiis diſſecatur. Sultanus vero urbium expugnatione deſperata, receſſit. Tarſi quoque Ameras Eſman cum magnis navigiis, quæ Agareni Cumparia vocant, Euripi urbem aggreſſus, nihil effecit, ſed & ipſe lethali accepto vulnere periit, & maxima pars exercitus illius. Cretæ porro Princeps Saet Apochapr, Photium virum ſtrenuum alteri claſſi a ſe inſtructæ præfecit, qui & Ægæi maris

Sultanus ejectus Francis Capuam & Beneventum luſtra obſidet.

Edit. Pariſ. pag. 171.

Capuam legatus pro ſalute patriæ ſe devovet.

Agarenorum Tarſenſium, Cretenſium & Carthaginenſium clades.

A τὸν Σουλδάνον γελάσαντα. Καλέσας οὖν τὸν Βάρβαρον ὁ Ῥὴξ, τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος ἤρετο· Ὁ δὲ τροχοὺς εἶπεν ἁμάξης ὁρᾷν, ὧν τὸ μὲν πρόσγειον ἦν, τὸ δ' ἦρτο μετέωρον, εἶτα τὸ μὲν μετέωρον κατωκτο πρὸς γῆν, τὸ δὲ πρόσγειον μετεωρίζετο. Οὕτω δ' εἰκάσας καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα κινεῖσθαι καὶ μεταφέρεσθαι ἐξεγέλασα, λογισάμενος, ὡς οὐκ ἀδύνατον οὕτω μετατεθῆναι καὶ τὰ κατ' ἐμαυτὸν, καὶ ὥσπερ ἐξ ὕψους κατηνέχθην εἰς ταπεινότητα, οὕτως αὖθις ἴσως ἐκ χθαμαλότητος εἰς ὕψος ἐπαρθῆναι καὶ γενέσθαι μετάρσιος. Ταῦτα μὲν εἶπεν ἐκεῖνος. Ὁ δὲ Ῥὴξ καὶ τὴν τῶν λόγων ἀλήθειαν εἰς νοῦν εἰληφὼς, καὶ τὸν Σουλδάνον τῆς μεταβολῆς κατοικτείρας, φκειώσατό τε αὐτὸν, καὶ παῤῥησίας μετέδωκε, καὶ συνετὸν τὸν ἄνδρα οἰόμενος, ἐκοινώνει καὶ βουλευμάτων αὐτῷ. Ὁ δὲ περίεργος ὢν, δόλῳ τὸν Ῥῆγα μετέρχεται. Ὁ
B μὲν γὰρ Ῥὴξ τήν τε Καπύην καὶ τὸν Βενεβενδὸν τὰς πόλεις νέον κτησάμενος, ἐδεδίει περὶ αὐτῶν, μή ποτε τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιήσονται. Ὁ δὲ Βάρβαρος ἐκεῖνος τὸν ἐγνωκὼς, πρόσεισι τῷ Ῥηγὶ, καὶ φησίν. Εἰ βούλει σὺ τὴν τῶν πόλεων τούτων ἀρχὴν βεβαίαν προσεῖναι, τοὺς λογιμωτέρους τῶν ἐν αὐταῖς μετάγε ἀλλαχοῦ· καὶ ἐκεῖνο τὸ πλῆθος καθ' ἑαυτὸ γενόμενος, οὐδὲν φρονήσει νεώτερον. Συνοίσειν οὖν τὴν συμβουλὴν ὁ Ῥὴξ οἰηθεὶς, ἔθετο τῷ σκοπῷ, καὶ ἀσυμφανῶς δεσμὰ ἐχαλκεύοντο. Εἶτα καὶ τοῖς ἐξόχοις τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ὡμίλει ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ, καὶ ὥσπερ φιλικώτερον προσεφέρετο, καὶ ἐν ἀποῤῥήτοις λέγει αὐτοῖς, ὡς ὁ Ῥὴξ βούλεται τοὺς ἀξιολογωτέρους τῶν πολιτῶν ὑπὸ δεσμοῖς ποιησάμενος, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν μεταγαγεῖν, καὶ πίστις, ἔφη, τῶν λόγων τὸ
C τὰς σιδηρέας ἁλύσεις χαλκεύειν καὶ χειροπέδας, καὶ ἄλλα δεσμά. Τοῦτο τοίνυν ἐκεῖνοι ἀληθὲς εὑρηκότες, εὐνοεῖν αὐτοῖς αὐτὸν ὑπειλήφασι, καὶ ἐξελθόντι πρὸς κυνηγέσιον τῷ Ῥηγὶ τὰς πύλας τῶν πόλεων ἐπεζύγωσαν, καὶ οὐκέτι τοῦτον ἐντὸς εἰσεδέξαντο. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτόν· ὁ δὲ Σουλδάνος παρὰ τῶν πολιτῶν ἐκείνων ἀντιμισθίαν εὕρατο τὴν ἐλευθερίαν. Ἀπελθὼν οὖν καὶ τὴν προτέραν ἀρχὴν αὖθις ἀνακτησάμενος, ἐστράτευσε κατὰ τῶν εἰρημένων πόλεων τῆς τε Καπύης καὶ τοῦ Βενεβενδοῦ. Οἱ δὲ τῇ πολιορκίᾳ πιεζόμενοι, στέλλουσι πρὸς τὸν Ῥῆγα, συγγνωμονῆσαι σφίσι, καὶ συμμαχῆσαι θερμῶς ἐξαιτούμενοι. Ὡς δ' ἐκεῖνος τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο, ἐπιχαίρειν εἰπὼν τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν, πρὸς τὸν Βασιλέα Βασίλειον ἑτέραν πρεσ-
D βείαν ἐστάλκασι, παρακαλοῦντες ἐπαρκέσαι αὐτοῖς κινδυνεύουσι. Καὶ ὡς ὑπέσχετο, καὶ ὁ πρεσβευτὴς ἐπανῄει, θαῤῥεῖν παρεγγυήσων τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ. Ἑάλω δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ μαθὼν ὁ Σουλδάνος ὅπη τε ἦν, καὶ οἷα κομίζοι τοῖς ἀστοῖς εὐαγγέλια, φησὶ πρὸς αὐτόν. Εἰ ζῆν ἐθέλεις, ἀπαγορεῦσαι τὸν Βασιλέα τὴν συμμαχίαν τοῖς πέμψασί σε ἀπάγγειλον ἐκ τοῦ τείχους προκύπτουσιν· εἰ γὰρ μὴ οὕτω ποιήσεις, ἔσθι αὐτίκα δὴ τεθνηξόμενος. Ὁ δὲ συνέθετο ποιήσειν ὡς ἐπετέλλετο, καὶ στὰς πρὸ τοῦ τείχους δέσμιος κατεχόμενος, ἔφη καὶ τὴν πρεσβείαν ἀνύσαι, καὶ ἥξειν ὅσον ἤδη ἐκ Βασιλέως βοήθειαν· καὶ ὁ μὲν ταῦτα λέγων, τοῖς ξίφεσι κατετέμνετο. Ὁ δὲ Σουλδάνος
E ἀπελπίσας τὴν τῶν πόλεων ἅλωσιν, ὑπεχώρησε. Καὶ ὁ τῆς Ταρσοῦ δὲ Ἀμηρᾶς Ἐσμὰν μετὰ πλοίων μεγάλων, ἃ Κουμπάρια τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ ὠνόμασται, τῇ πόλει τοῦ Εὐρίπου προσέβαλεν· ἤνυσε δὲ οὐδὲν, ἀλλ' αὐτός τε ἀπώλετο καιρίως πληγεὶς, καὶ τὸ πλέον τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. Ἀλλὰ μέντοι καὶ ὁ τῆς Κρήτης κρατῶν Σαὴτ ὁ Ἀποχὰψ ἕτερον στόλον ἑτοιμασάμενος, Φωτιόν τινα δραστήριον ἄνδρα τούτῳ ἐπέστησεν, ὃς τά τε παράλια τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὰς νήσους ἐκάκου. Ὡς συμμα-

πέσας ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, οὗ ναύαρχος ἦν ὁ τῶν πλωΐμων Δρουγγάριος ὁ Πατρίκιος Νικήτας ὁ Ὠορύφας, πολλὰς μὲν τῶν πολεμίων νηῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ ἀπετέφρωσε, καὶ τοὺς ταύταις ἐμπλέοντας, πολλὰς δὲ μαχαίρας ἔθετο ἔργον, καὶ πλείους ὑποβρυχίους ἐποίησεν. Ὅσοι δὲ τὸν πολυειδῆ τοῦτον ἔφυγον κίνδυνον, αἰσχρῶς ἀποδράντες ἐσώθησαν. Οὐκ ἠγάπων μέντοι σωζόμενοι· πειρατικὰς δὲ νῆας ἑτοιμασάμενοι, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς ἐκεῖ κατέτρεχον νήσους. Ἀλλ' αὖθις αὐτοῖς ὁ ῥηθεὶς τοῦ στόλου Δρουγγάριος ἔπεισι· τῷ γὰρ λιμένι προσορμίσας τῶν Κεγχρεῶν, καὶ τὰ πολέμια πλοῖα περὶ Μεθώνην καὶ Πύλον καὶ Πάτρας ἐμφιλοχωρεῖν ἐγνωκώς, διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ ταχέως διαγαγὼν τὰς τριήρεις ἐν τῇ ξηρᾷ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ἀνωϊστί, καὶ τῷ ἀνελπίστῳ καταπεπληγμένων αὐτῶν, τὰς μὲν τῶν ληστρικῶν νηῶν ἐπυρπόλησε, τὰς δὲ καὶ αὐτάνδρους κατέδυσε, καὶ αὐτοῦ τοῦ πολεμίου ἐξηγουμένου Φωτίου ἀναιρεθέντος. Οὕτω μὲν οὖν ὁ καὶ τῶν Κρητῶν ἀπώλετο στόλος.

ι'. Ἐξ Ἀφρικῆς δ' αὖθις ἕτεραι νῆες ἑξήκοντα παμμεγέθεις ἐξώρμησαν, καὶ τῇ ὑπὸ Ῥωμαίους καὶ αὗται ἐλυμαίνοντο, καὶ μέχρι Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου προῆλθον. Στέλλεται τοίνυν ναυτικὸν κατ' αὐτῶν, ναυαρχοῦντα τὸν Νάρσαν ἔχον. Πολλῶν δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν εἰρεσίαν πονούντων ἀποδρασάντων, αἱ τριήρεις ἦσαν ἡμίκενοι· διὸ καὶ ὁ ναύαρχος οὐκ ἔκρινε δεῖν τέως συμμῖξαι τοῖς πολεμίοις, ἀλλ' ἀναφέρει τῷ Βασιλεῖ τὸ συμβάν, καὶ οἱ λειποτάκται ζητηθέντες ταχὺ κατεσχέθησαν. Ἵνα δὲ καὶ φόβον ἐμποιήσῃ τῷ ναυτικῷ, καὶ μηδένα κολάσῃ Χριστιανόν, τριάκοντα τῶν ἐν εἱρκταῖς φρουρουμένων αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκβληθῆναι κελεύει νυκτός, καὶ περιχρῖσαι μὲν ἀσβόλῃ τὰς ὄψεις αὐτῶν, ὡς ἂν μὴ ἐπιγινώσκοιντο, εἶτα αἰκίσασθαι σφᾶς, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς περιαγαγεῖν, ἀνασκολοπισθῆναί τε ἀπαχθέντας εἰς Πελοπόννησον. Οὗ γενομένου, οἱ τοῦ στόλου ναυτικοὶ ἐξεδειματώθησαν, καὶ ὑπὸ τοῖς ἐναντίοις ἐπῆλθον νυκτός, καὶ τρόπαιον ἤραντο, τῶν μὲν ἀπολομένων, τῶν δὲ ἑαλωκότων. Εἶτα καὶ εἰς Σικελίαν διέβησαν, καὶ τὰς ἐκεῖ πόλεις, ὅσαι τοῖς Καρχηδονίοις διέφερον, ἐκάκωσάν τε καὶ ἐξεπόρθησαν. Καὶ οἱ ἐκ Μεσημβρίας δὲ Ἄραβες, ἐσχολακέναι τὸν Ῥωμαϊκὸν μαθόντες στόλον, τὰ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας ναυσὶ προσπλέοντες, ἐκάκουν παράλια. Ὁ γὰρ Βασιλεύς, ὅτι Μιχαὴλ ἀνεῖλε τὸν πρὸ αὐτοῦ βασιλεύοντα, οἷον ἐξιλασκόμενος τὸν Θεόν, πολλαχοῦ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων τῷ ἀρχιστρατήγῳ Μιχαὴλ ναοὺς ἐδείματο καινούς· καὶ ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ἀνακτόροις ἐδομήσατο τούτῳ πολυτελές τε καὶ πολυδάπανον τέμενος, ὃ καὶ Νέαν Ἐκκλησίαν ἐκάλεσεν. Ἐν τούτοις οὖν τοῖς δομήμασιν ἀσχολουμένων τῶν πλωΐμων, καὶ τῶν νώτων αὐτῶν οὐκ ἀφισταμένων ἀπὸ τῶν ἄρσεων, τῶν τε χειρῶν αὐτῶν ἐν τοῖς κοφίνοις δουλευουσῶν, ὁ στόλος ἐσχόλασε· διὸ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀδεῶς, ὡς εἴρηται, τὰ παράλια ἐληΐζοντο, καὶ οὐ μόνα ταῦτα ἐκάκουν, ἀλλὰ καὶ τὰς Συρακούσας ἐξεπόρθησαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸ ναυτικὸν τοῦ στόλου κατέτρυχε ταῖς οἰκοδομαῖς, καὶ τῷ Προφήτῃ Ἠλιοῦ τῷ Θεσβίτῃ ναὸν ἀνεγείρας· ἐτίμα γὰρ τοῦτον διαφερόντως, καὶ ᾤετο προσληφθήσεσθαί ποτε παρ' αὐτοῦ καὶ τῷ πυρίνῳ συνεπαρθήσεσθαι ἅρματι. Ὅμως μέντοι τὴν ἅλωσιν καὶ κατασκαφὴν τῆς Συρακούσης μαθών, ἔστειλε τοὺς ἀντικαταστησομένους τοῖς ἀλιτηρίοις Ἀγαρηνοῖς· ἀλλ' οὐδὲν ἤνυστο. Εἶτα τὸν Φωκᾶν Νικηφόρον, τὸν πάππον τοῦ μετέπειτα βασιλεύοντος Φωκᾶ, μετὰ δυνάμεως ἀξιομά-

A oram, & inſulas populabatur. Cui cum Romana claſſis, cujus navarchus erat claſſis Drungarius Patricius Niceras Ooryphas, occurriſſet: multas hoſtilium navium una cum vectoribus igni Græco in cineres redegit, multas ferro confecit, ac plures demerſit. Qui multiplex hoc diſcrimen turpi fuga evaſerant, incolumitate non contenti, piraticis navibus paratis, Peloponeſum & vicinas inſulas vexaverunt. Sed eos idem Drungarius, cum ad portum Cenchrearum applicuiſſet, ac naves hoſtiles circa Methonam, Pylum & Patras crebro ſtationes habere didiciſſet: triremibus per Iſthmum Corinthiacum celeriter terra traductis, B ſubito aggreditur: iiſque improviſa impreſſione perculſis piraticas naves partim cremat, partim cum ipſis viris demergit, duce quoque hoſtium Photio interfecto. Et ſic claſſis Cretenſium periit.

X. Verum ex Africa aliæ naves ſexaginta ingentes Romanis provincus vaſtandis uſque ad Cephaleniam & Zacynthum proceſſerunt. *Edit. Pariſ. pag. 171.* Contra eas Narſao claſſis Præfectus miſſus eſt. Sed cum multi ex remigibus fugam cepiſſent, & triremes ſemivacuæ eſſent: navarchus ita cum hoſtibus non congrediendum eſſe ratus, caſum illum ad Imperatorem refert, & deſertores inquiſiti, ac cito reperti ſunt. *Captivi pro deſertoribus ſupplicio affecti.* Ut autem terrorem incuteret nautis, nec C ullum tamen Chriſtianum ſupplicio afficeret: triginta captivos Agarenos carcere noctu extractos, fuligine inungi ne agnoſcerentur, flagriſque cæſos per forum circumduci, & in Peloponeſum perductos palis affigi juſſit. Quo facto claſſiarii perterriti, noctuque hoſtes aggreſſi profligarunt, aliis cæſis, aliis captis. Deinde in Siciliam quoque tranſvecti, urbes Carthaginenſibus obnoxias vexarunt & vaſtarunt. Cæterum Meſembriaci Arabes, cognito Romanæ claſſis otio, navibus advecti, Phœniciæ & Syriæ oram infeſtarunt. *Meſembriaci Arabes oram maritimam & inſulas infeſtant.* Baſilius enim cædem Michaelis deceſſoris ſui expiaturus, multis in locis urbis Regiæ cæleD ſtis militiæ Principi Michaeli nova templa, atque in ipſa Regia magnificam & ſumptuoſam ædem, Novæ Eccleſiæ indito nomine, conſtruxit. *Baſilii templorum ædificationes.* Nautis igitur his ſubſtructionibus occupatis, cum eorum terga a tollendis oneribus numquam vacarent, cum manus in cophinis occupatæ eſſent, claſſis otioſa fuit. Qua de cauſa Agareni oram maritimam impune prædabantur. Neque vero illam dumtaxat infeſtarunt, ſed Syracuſas etiam devaſtarunt, Imperatore nautas ædificationibus defatigante, qui etiam E Eliæ Theſbitæ, quem eximia veneratione colebat, ædem extruxit, fore ſperans ut ab eo, curru igneo, in cælum tolleretur. Tamen Syracuſarum captivitate & everſione cognita, miſit qui nefariis Agarenis reſiſterent: ſed nihil profecit. Deinde Nicephorum Phocam, ejus Phocæ qui poſt imperavit, avum, cum juſtis copiis ablegavit, virum *Nicephorus Phocas.*

LIBER XVI.

fortiſſimum, & rei militaris peritiſſimum, qui Agarenos ſæpe profligavit. Dum autem Baſilius Imperator Theophilitzi, ut ſupra dictum eſt, adhuc inſerviret, una cum illo in Peloponeſum deſcendit, & templum Andreæ eſt ingreſſus, in quo degebat Monachus quidam virtutis ſtudioſus, qui Theophilitzæ nullam rationem habuit, ſed Baſilio conſpecto, honoris cauſa ſurrexit, eumque adoratum amanter excepit. Eo mulier quædam vidua illius loci primaria, & magnis opibus affluens cognito, hominem pro familiaritate accerſitum interrogat, Cur Theophilitzem Principem illuſtrem, & Imperatoribus cognatum neque alloquio neque ullo officio dignatus eſſet, miniſtrum vero ejus affatus eſſet & honoraſſet, longe ſupra conditionem ejus? Nam cum Monachum noſſet, id eum non temere feciſſe arbitrabatur. At ille, *Theophilitzem*, inquit, *privatum vidi, Baſilium vero Imperatorem, eaque de cauſa honorem ei ut Imperatori habui. Scito enim eum a Deo Imperatorem deſignatum eſſe*. Quibus mulier auditis, Baſilium poſt diſceſſum ſui domini, ægrotum illic relictum, in ſuas ædes recepit, curataque & confirmata valetudine perſuaſit, ut ſui filii frater adoptivus eſſe vellet, ac data pecunia, Imperium ei prædixit, orans, ut Principatum adeptus, filii ſuique (ſi adhuc in vivis eſſet) non oblivisceretur. His actis Baſilius diſceſſit, illa vero, ei recens Imperio potito, cum filio Conſtantinopolim profecta, multa pretioſa munera obtulit, quam ille honorifice excepit, ejuſque filium, quem fratrem ſpiritualem nactus fuerat, Protoſpatharii dignitate ornavit. Ædes ſacras diverſis terræ motibus collapſas inſtauravit, atque etiam magnum fornicem templi Sanctæ Sophiæ ruptum ruinamque minitantem, machinis artificum conſtrinxit, & firmavit. Multis Judæis præbita promiſſaque pecunia perſuaſit, ut Chriſtiani fierent. Pace cum gente Ruſſica facta, effecit, ut illa in cognitionem arcanorum noſtrorum perveniret: & cum ſe baptizari velle promiſiſſent, Pontificem eis miſit. Cæterum a ſua religione ad noſtram tranſituri, tergiverſabantur & dubitabant: *Ac niſi miraculum viderimus*, inquiunt Pontifici, *qualia tu multa a Chriſto facta eſſe doces: nunquam doctrinam tuam amplectemur*. Tum is: *Petite*, inquit, *quod vultis*. At illi dixerunt: *Liber qui de Chriſto docet, eſt in ignem conjiciendus: qui ſi inviolatus manſerit, argumento nobis erit, vere Deum eſſe, qui a te prædicatur*. Aſſenſo Epiſcopo, rogus eſt incenſus: Pontifice cum manibus & oculis in cælum ſublatis dixiſſet: *Glorifica nomen tuum, Chriſte Deus*: ſacrum Evangelium in rogum imponit, quod diu in flamma relictum, illæſum manſit. Eo miraculo Barbari obſtupefacti, prædicationi crediderunt, & ut ſacro Baptiſmate initiarentur flagitarunt. Et hæc ſic acta ſunt.

Peloponenſis Monachus Imperium Baſilio prædicit.

Edit. Pariſ. pag. 173.

Vidua Peloponenſis callide ſibi Baſilium conciliat.

Roſſi Chriſtianiſmum amplectuntur.

Evangelium ab igne inviolatum.

pag. 174.

A χου ἐκπέπομφεν, ἄνδρα γενναιότατόν τε ὁμοῦ καὶ στρατηγικώτατον, ὃς καὶ πολλὰ κατὰ τῶν τῆς Ἄγαρ ἐκγόνων ἐστήσατο τρόπαια. Ὅτε δὲ τῷ Θεοφιλίτζῃ, ὡς προείρηται, ἐξυπηρέτει, οὗτος ὁ Βασιλεὺς συγκατῆλθεν ἐκείνῳ εἰς Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν εἰσῆλθε σὺν τῷ Κυρίῳ αὐτοῦ. Ἦν δ' ἐκεῖσε προσμένων Μοναχός τις, ἀντιποιούμενος ἀρετῆς, ὃς τοῦ μὲν Θεοφιλίτζη οὐδεμίαν φροντίδα πεποίητο, τὸν δὲ Βασίλειον θεασάμενος, καὶ ὑπεξανέστη, καὶ προσεκύνησε, καὶ φιλοφρόνως ἐδεξιώσατο. Γυνὴ δέ τις χήρα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τυγχάνουσα, καὶ τὴν ἐγχωρίαν πρωτεύουσα, πλούτῳ τε περιῤῥεομένη πολλῷ, συνήθης οὖσα τῷ Μοναχῷ, καὶ μαθοῦσα τὸ γεγονὸς, μετεπέμψατο τοῦτον, καὶ ἤρετο, πῶς τὸν μὲν Θεοφιλίτζην B ἄρχοντα περιφανῆ, καὶ τοῖς Βασιλεῦσι κατὰ γένος προσήκοντα οὔτε προσρήσεως, οὔτε δεξιώσεώς τινος κατηξίωσε, τῷ δ' ἐκείνῳ ὑπηρετοῦντι καὶ προσεφώνησε καὶ τιμῆς μετέδωκεν, οὐκ ἀναλογούσης τῇ καταστάσει αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν ὑπερβαλλούσης αὐτήν; εἰκάζει γὰρ, εἰδυῖα τὸν Μοναχὸν, μὴ ἀλόγως ποιῆσαι τὸ γεγονός. Ὁ δὲ, τὸν μὲν Θεοφιλίτζην ἰδιώτην, εἶπεν, ἑώρων, Βασιλέα δὲ τὸν Βασίλειον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς Βασιλέα τὸν ἄνδρα τετίμηκα. Ἤδει γὰρ ὡς πρὸς τοῦ Θεοῦ Βασιλεὺς ἐκεῖνος [illegible]. Ταῦτα ἀκούσασα ἡ γυνὴ, ἐπεὶ νοσήσας ἐκεῖ κατελείφθη ὁ Βασίλειος, ἀπάραντος ἐκεῖθεν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, προσέλαβέ τε αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ θεραπείας ἠξίωσε, καὶ ἀναῤῥωσθέντα εἰσποιητὸν ἀδελφὸν τῷ υἱῷ αὐτῆς γενέσθαι πέπεικε, καὶ C χρήματα παρέσχεν, εἶτα καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προηγόρευσε, καὶ ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς, μὴ ἐπιλαθέσθαι τοῦ παιδὸς αὐτῆς ἀξιοῖ, μετ' αὐτῆς, εἰ τοῖς ζῶσιν ἔτι συγκαταλέγοιτο. Ὁ μὲν οὖν Βασίλειος ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθεν. Ἐκείνη δὲ, βασιλεύσαντος ἄρτι τοῦ Βασιλείου, πρὸς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων μετὰ τοῦ υἱοῦ παρεγένετο, δῶρα προσαγαγοῦσα πολυτελῆ καὶ πολλά· ἣν ἐντίμως ὁ Βασιλεὺς προσεδέξατο, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὃν ἀδελφὸν ἐκ πνευματικῆς υἱοθεσίας, ὡς εἴρηται, ἔσχηκε, Πρωτοσπαθάριον τετίμηκε. Σεισμῶν δὲ διαφόρων συμβάντων, ἐξ ὧν πολλοὶ ναοὶ διεῤῥάγησαν, ὁ Βασιλεὺς αὖθις αὐτοὺς ἀνωρθώσατο· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δυτικὴν μεγάλην ἁψῖδα τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας ῥαγεῖσαν, καὶ πεσεῖν τυγχάνουσαν προσδοκήσιμον D μηχαναῖς τεχνιτῶν συνέσφιγξέ τε καὶ ἥδρασε. Καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοὺς δόσεσι χρημάτων καὶ ὑποσχέσεσι Χριστιανοὺς γενέσθαι πέπεικε, καὶ τῷ ἔθνει τῶν Ῥῶς σπεισάμενος, εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς μυστηρίων πεποίηκε. Συνθεμένοις γὰρ βαπτισθῆναι, Ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἐστάλη παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. Οἱ δὲ μεταθέσθαι μέλλοντες ἐκ τῆς οἰκείας θρησκείας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς, ὤκνουν τε καὶ ἐδίσταζον· καὶ, Εἰ μή τι θαῦμα ἴδοιμεν, εἶπον πρὸς τὸν Ἀρχιερέα, οἷα πολλὰ διδάσκεις αὐτὸς γενέσθαι πρὸς τοῦ Χριστοῦ, οὐκ ἄν ποτε δέξασθαι πεισθείημεν τὸ δόγμα τὸ σόν. Καὶ ὅς, Αἰτήσασθε, εἶπεν, ὃ βούλεσθε. Κἀκεῖνοι τὴν βίβλον, εἶπον, ἣ τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ διδάσκει, βλητέον εἰς πῦρ, καὶ εἰ διαμείνῃ ἀνάλωτος, πίστις ἔσται τοῦτο ἡμῖν, ἀληθῶς εἶναι Θεὸν τὸν παρὰ σοῦ κηρυττόμενον. Συνέθετο ποιῆσαι τοῦτο ὁ E Ἐπίσκοπος· ἀνήφθη πυρκαϊὰ, ἦρε πρὸς οὐρανὸν ὁ Ἀρχιερεὺς τάς χεῖράς τε καὶ τὰ ὄμματα· Δόξασόν σου τὸ ὄνομα, εἶπε, Χριστὲ ὁ Θεός. Ἐπέθετο τῇ πυρκαϊᾷ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὃ χρονίσαν ἐν τῇ φλογὶ, ἀλώβητον ἔμεινεν. Οἱ Βάρβαροι ἐξεπλάγησαν, ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι, καὶ τελεσθῆναι κατέπειγον τῷ θείῳ Βαπτίσματι. Ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ συμβέβηκεν.

ια'.

ια'. Ὁ δὲ εἷς τῶν τοῦ Βασιλείου υἱῶν ὁ Κωνσταντῖνος, ὃν καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐφίλει, νοσήσας ἐξέλιπε, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ βαρέως τὸν ἐκείνου ἤνεγκε θάνατον, καὶ ἦν ἀπαράκλητος, καὶ ἐζήτει ζῶντα τοῦτον ἐμφανισθῆναι αὐτῷ. Ἦν δέ τις Μοναχὸς Θεόδωρος, ὁ Σανταβαρηνὸς τὴν ἐπωνυμίαν· οὗτος τῷ Βασιλεῖ προσῳκείωτο, εἰς ἄκρον ἀρετῆς βίου αὐτὸν ἐφθακέναι πιστεύοντι, ὡς ἐντεῦθεν καὶ σημεῖα ἐργάζεσθαι· Οὗτος τοίνυν ὁ Σανταβαρηνὸς, ὃς καὶ τῆς μητροπόλεως τῶν Εὐχαΐτων ἐχρημάτισε πρόεδρος, λέγεται δεῖξαι τῷ Βασιλεῖ τὸν τεθνηκότα υἱὸν αὐτοῦ ζῶντα δῆθεν. Ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ φαντάσαι τὸν Κωνσταντῖνον ἔφιππον τῷ οἰκείῳ συναντῆσαι πατρί· ὃν καὶ περιπλακῆναι δόξας ὁ Βασιλεὺς, καὶ καταφιλῆσαι, οὐκέτι τοῦτον ἑώρακε. Καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ποιήσας ὁ Σανταβαρηνὸς, καὶ τούτοις ἐκπλήξας τὸν Βασιλέα, ὅλον εἰς ἑαυτὸν περιήγαγεν, ὡς πίστιν εἰς αὐτὸν κεκτῆσθαι, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτῷ ἀπιστεῖν. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς οὕτω διέκειτο πρὸς τὸν Σανταβαρηνόν. Ὁ δὲ Λέων ὁ δεύτερος τῶν τοῦ Βασιλέως υἱῶν ἤδη νεανίας γενόμενος, καὶ γυναικὶ συζευχθεὶς τῇ θυγατρὶ τοῦ Μαρτινακίου, καὶ ἀναρρηθεὶς Βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τῷ Σανταβαρηνῷ οὐκ ἠρέσκετο, ἀλλὰ φαρμακὸν ἐκάλει καὶ γόητα, καὶ ἀπατῶντα τὸν Αὐτοκράτορα. Τούτοις ἐκεῖνος ὡς τισι κέντροις πληττόμενος, εἰς ἄμυναν ἐξανίσταται, καὶ πλασάμενος εὔνοιαν πρὸς τὸν Λέοντα, Νεανίαν ὄντα σε, λέγει, ὦ Βασιλεῦ, καὶ τῷ πατρὶ συνιππεύοντα καὶ συνθηρῶντα, δεῖ σε καὶ ἐγχειρίδιον ἐπιφέρεσθαι, ἵνα τούτῳ καὶ κατὰ θηρὸς χρήσῃ ὁπότε δέοι, καὶ τῷ πατρί σου ἴσως ὀρέξῃς κατὰ καιρὸν, ἢ τυχὸν καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ἀμυνῇ. Ὁ δὲ μὴ φωράσας τὸν δόλον, ξιφίδιον ἔνδον φέρειν τοῦ ὑποδήματος ἐποίει, κατὰ τὴν συμβουλήν. Τούτῳ τοίνυν τῷ ξιφιδίῳ ὁ Σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ Λέοντος χρᾶται εἰς ἄμυναν, καὶ τῷ Βασιλεῖ, Ἐπιβουλεύει σοι, φησὶν, ὁ υἱός σου· καὶ τούτου δεῖγμα, τὸ φέρειν, ὅτε σοι συνθηρᾷ, κεκρυμμένον ξιφίδιον. Ἐξῆλθεν οὖν εἰς κυνηγέσιον ὁ Βασίλειος, καὶ ὁ Λέων παρείπετο τῷ πατρὶ, εὑρέθη καὶ ἐγχειρίδιον κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ τοῦ Λέοντος πέδιλον. Ἔδοξεν ἀληθεύειν ὁ κατειπών. Ἀπολογούμενος ὁ κατηγορούμενος οὐ προσίετο, ἐξώργιστο κατὰ τοῦ υἱοῦ ὁ πατὴρ, ἐγκλείει τοῦτον τῶν βασιλικῶν θαλάμων ἑνὶ, καὶ τὰ τοῦ κράτους ἀφαιρεῖται παράσημα. Ὡς δέ τινες ἱστοροῦσι, καὶ τὰ ὄμματα τῷ υἱῷ πηρῶσαι διεμελέτα, παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος· καὶ ἔργον ἂν ἐγένετο τὸ μελέτημα, εἰ μὴ ὁ Πατριάρχης καὶ τῆς Συγκλήτου οἱ προὔχοντες πολλὰ δεηθέντες, τοῦ βουλεύματος τὸν Βασιλέα μετέστησαν. Τέως δ᾽ οὖν ἐπέμενεν ἡ ὀργὴ, καὶ ὁ Λέων ἔμφρουρος ἦν, καὶ χρόνος ἐτρίβη συχνός. Συνειστιᾶτο δ᾽ ὁ Βασιλεὺς τῶν τῆς Συγκλήτου τισί· τοῦτο δὲ κατὰ καιροὺς ὡρισμένους ἐκ συνηθείας ἐγίνετο παλαιᾶς. Ἦν δ᾽ ἐν τῷ οἴκῳ, καθ᾽ ὃν ἐγίνετο τὸ συμπόσιον, ζῶον ἐν κλωβῷ ᾐωρημένον τῶν μιμηλῶν, καλούμενον Ψιττακός· Τοῦτο τινὸς ὀδυρομένου καὶ ἀνακαλουμένου τὸν Λέοντα συνεχῶς ἀκοῦον, ἐμιμήσατο τὴν φωνὴν, καὶ Λέον, Λέον, ἐβόα πυκνά. Τὰς οὖν φωνὰς ταύτας τοῦ ὄρνιθος οἱ τῷ Βασιλεῖ συνεστιώμενοι λαβὴν εὑρόντες τῆς ὑπὲρ τοῦ Λέοντος παρακλήσεως, ἀνέστησάν τε τοῦ συμποσίου, καὶ δακρύων πλησθέντες· εἶτα φασὶν, Οὐκ εἰς κατηγορίαν ἔσται ἡμῖν τοῦτο τὸ ζῶον, ὦ Βασιλεῦ, ὅτι αὐτὸ μὲν τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τῆς μετὰ τοῦ κράτους σου πανδαισίας ἐπαπολαύοντες, ἀμνημονοῦμεν ἐκείνου;

LIBER XVI.

XI. Cæterum unus ex Imperatoris filiis Conſtantinus, Patri præ cæteris charus, ex morbo obiit, cujus mortem graviter ferens, omni conſolatione repudiata, illum ſibi viventem offerri cupiebat. Fuit autem quidam Monachus Theodorus, cognomento Santabarenus, Imperatori ob ſummam de ipſius virtute perſuaſionem, ut etiam miracula edere crederetur, familiaris, idemque Metropolis Euchaitorum Antiſtes. Is igitur Imperatori defunctum filium oſtendiſſe viventem, cum effeciſſet, ut Conſtantinus equo inſidens patri occurrere videretur, quem quum amplexus & deoſculatus eſſet, non amplius viderit Imperator. Sed & aliis ſimilibus factis Santabarenus Imperatore in admirationem adducto, effecerat, ut is totus ex ipſo penderet, ut fidem ei haberet, neque ulla in re diffideret. Imperator igitur hoc modo erga Santabarenum affectus fuit. Sed Leo filius ejus jam adultus, & Martinacii filia uxore ducta, a Patre Imperator ſalutatus, Santabareno non delectabatur, ſed eum veneficum appellabat, & præſtigiatorem, & Imperatoris deceptorem. His ille veluti ſpiculis quibuſdam ictus, ad ultionem inſurgit, ſimulataque erga Leonem benevolentia, *Cum ſis*, inquit, *adoleſcens*, *Imperator*, *& cum patre venaris*, *atque equites: pugio etiam tibi ferendus eſt*, *quo & contra feram utaris*, *& patri porrigas*, *cum res tulerit*, *aut etiam inſidiatores ejus ulciſcaris*. Is dolo non animadverſo, pugionem, ut ille ſuaſerat, in calceo fert. Eo pugione Santabarenus ad ultionem Leonis uſus, *Imperator*, inquit, *filius tuus tibi inſidiatur*, *indicio illud eſt*, *quod in venatu pugionem occultum gerit*. His auditis, venatum exit Baſilius, Leo Patrem comitatur, inventus eſt pugio in calceo Leonis occultatus. Viſus eſt vera dixiſſe delator. Rei defenſio non admittitur, ardet iracundia pater contra filium: in quodam Imperatorio cubiculo concludit, &, ut quidam tradunt, ei oculos eruere in animo habebat, Santabareno ad id inſtigante: idque omnino futurum fuiſſe, niſi Patriarcha & Principes Senatus, multis precibus Imperatorem a ſententia deduxiſſent. Ea ira durat, Leo in cuſtodia tenetur, longum tempus intercedit, donec Imperator quibuſdam Senatoribus in convivio adfuit: id quod veteri quadam conſuetudine certis temporibus fiebat. Erat autem in iis ædibus, ubi convivium agitabatur, Pſittacus in cavea ſuſpenſus, qui, ut id genus avium ad imitationem proclive eſt, cum quemdam continenter Leonem deplorantem & appellantem audiſſet, vocem imitatus, ſubinde clamabat, *O Leo*, *Leo*. Ex ea volucris voce convivæ occaſione arrepta pro Leone deprecandi, e convivio ſurrexerant, & oppleti lachrymis dixerunt, *An non iſta volucris nos accuſabit*, *Imperator*, *cum ipſa dominum ſuum appellet*, *nos autem Majeſtati tuæ epulis fruentes*, *il-*

Santabarenus ſpectrum Conſtantini Mortui Baſilio offert.

Santabarenus doloſo conſilio & calumnia Leonem in periculum capitis conjicit.

Edit. Pariſ. pag. 175.

Pſittacus occaſionem præbet Leonis liberandi.

LIBER XVI. *lius jam longo tempore incluſi obliviſcamur? Omitte iram Domine, contra illum conceptam. Deme illi cuſtodiam, placido eum ac potius paterno vultu aſpicito.* His verbis ira mitigata Imperator, cum filio in gratiam rediit, dignitate priſtina reſtituta.

Baſilius a cervo ictus obiit. Poſt, cum venatum exiſſet, in cervum incidit inuſitata magnitudine, elata in altum cornua geſtantem, quem perſequendo aſſecutus, cum ſtricto gladio percuſſurus eſſet, bellua ſe defendit, & ramo uno cornuum zonæ Imperatoris infixo, illum ſublimem fert cornibus ſuſpenſum, ac forſitan ira periiſſet, niſi a quodam, enſe diſſecta zona, fuiſſet ereptus. Servator a conſervato occiſus per calumniam. Cui mercedem ſalutis ſuæ præclaram reddidit ille, capitis truncationem, ſpecioſa cauſa quæſita, quod enſem contra Imperatorem ſtrinxiſſet: neque reputavit, pro Imperatore potius ſtrinxiſſe, ac remuneratione magniſque præmiis eſſe dignum. Is igitur ſui erga Imperatorem ſtudii hunc fructum cepit. Imperator vero cornu percuſſus, converſiſque inteſtinis, ſupervixit ille quidem, ſed non diu, mortemque obiit. Regnavit cum Michaele annum unum, ſolus decem & novem, Imperio Leoni filio ea ſuperſtitibus natu maximo relicto.

XII. Imperator factus LEO, ſtatim de uleiſcendo Santabareno cogitat. LEO PHILOSOPHUS. *Edit. Pariſ. pag. 176.* Sed cum timeret, ne is a Photio amico defenderetur, Patriarcham, cauſas quaſdam commentus, Eccleſia ejectum, in Armenianorum relegat Monaſterium, fratremque ſuum Stephanum Patriarcham deſignat: Stephanus Patriarcha. qui, quia Heracleæ Pontifex nullus erat, a Protothrono conſecratus eſt. Santabarenum Euchaitis, cujus urbis Eccleſiæ præſidebat, adduci juſſit. Michaelis cadaver in urbem translatum. Miſit & Chryſopolin in Philippici Monaſterium, ubi Michael Imperator ſepultus erat, ejuſque cadaver loculo eductum, cum magno comitatu & regio honore in ſanctorum Apoſtolorum æde, in marmorea arca reponit: etiam fratribus ſuis Alexandro & Patriarcha Stephano præſentibus. Zautzes Stylianus. Zautzem Stylianum, cujus filiam, ſuperſtite adhuc Theophanone conjuge, ſubigebat, Magiſtrum deſignavit, & curſus publici Logothetam, poſt etiam, novo excogitato nomine Patrem Imperatoris. Santabareni oculi. Ædem Sancti Thomæ Apoſtoli, una cum aliis ædificiis incenſam, renovavit. Santabarenum jam adductum in Regia Pegana cuſtodiit, & inclementer flagris cæſum Athenas relegavit, neque multo poſt, oculos ei effodi juſſit. Verum pluribus annis elapſis, hominem ab exilio revocatum benigne tractandum curavit. Cæterum Hugio Longobardiæ dux, Regis Franciæ affinis, audita Baſilii morte, Romano fœdere ſublato, omnem ſibi provinciam vendicavit. Quare Imperator Menſæ Præfectum cum Occidentalibus legionibus contra eum miſit, qui prælio victus, fere omnibus quos adduxerat, amiſſis, fuga ægre elapſus eſt. Stephano Patriarchæ defuncto, Antonius cognomento Canleas ſucceſſit. Cum Bul-

A ἐπὶ χρόνον ἤδη καθειργμένου πολύν; Ἄνες, Δέσποτα, τὴν κατ᾽ ἐκείνου ὀργὴν, καὶ λῦσον αὐτοῦ τὴν φρουρὰν, καὶ πρόσβλεψον ἵλεως, ἢ μᾶλλον προσηνῶς ὡς πατήρ. Τούτοις ὁ Βασιλεὺς ἐχάλασε τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ ὀργὴν, καὶ οἱ ἐσπείσατο, καὶ τὴν τιμὴν ἀπέδωκε τὴν βασίλειον. Εἰς θήρας δὲ ἀπελθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐλάφῳ ἐντυγχάνει τὸ μέγεθος ὑπερφυεῖ, καὶ εἰς ὕψος ἠρμένα κέρατα φέροντι, καὶ τοῦτον ἐδίωκε, καὶ πλησιάσας αὐτῷ, ἦρε τὴν χεῖρα ξιφήρη πλῆξαι τὸ ζῶον βουλόμενος. Τὸ δὲ τοῖς κέρασιν ἠμύνετο τὸν διώκοντα, καί τινος τῶν αὐτοῖς παραφυομένων ὄζων ἐμπαρέντος τῇ ζώνῃ τοῦ Βασιλέως, μετέωρος ἐκεῖνος ἐφέρετο, ᾐωρημένος τοῦ ζώου τοῖς κέρασι· καὶ τάχα ἂν καὶ ἀπώλετο, εἰ μή τις φθάσας, καὶ ξίφει τεμὼν τὴν ζώνην αὐτὸν διεσώσα-

B το, ᾧ καὶ σῶστρα καλὰ δέδωκεν ὁ ὑπ᾽ ἐκείνου σωθεὶς, τὴν τῆς κεφαλῆς ἐκτομήν· καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐπρεπὴς, Ὅτι ξίφος, ἔφη, ἐπὶ Βασιλέα γυμνώσειε· μὴ λογισάμενος, ὅτι ὑπὲρ Βασιλέως ἦρε τὸ ξίφος ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀμοιβῆς μᾶλλον ἦν ἄξιος καὶ δωρημάτων βασιλικῶν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπώνατο τῆς ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως σπουδῆς. Ὁ δὲ πληγεὶς τὸ σῶμα τῷ κέρατι, καὶ περιδινηθεὶς τὰ σπλάγχνα, ἐπεβίω μὲν, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς μακρόν· ἀπεβίω δ᾽ ἐντεῦθεν, συμβασιλεύσας μὲν τῷ Μιχαὴλ ἔτος ἕν, αὐταρχήσας δ᾽ ἐννεακαίδεκα, τῷ υἱῷ Λέοντι τὴν βασιλείαν λιπὼν, ὅτι πρεσβυτέρῳ τῶν περιόντων υἱῶν.

ιβ΄. Αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς ὁ ΛΕΩΝ, αὐτίκα πρὸς ἄμυναν ἐξανίστη τοῦ Σανταβαρηνοῦ. Ὑποπτεύων δὲ, ὡς

C ἀντιλήψεται τούτου ὁ Πατριάρχης Φώτιος, φιλίως πρὸς αὐτὸν διακείμενος, αἰτίας πλάττει κατὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐξωθεῖ τῆς Ἐκκλησίας αὐτὸν, καὶ ἐν τῇ τῶν Ἀρμενιακῶν περιορίζει μονῇ, Πατριάρχην δὲ Στέφανον προεχειρίσατο, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα· καὶ ὅτι μὴ ἦν Ἡρακλείας Ἀρχιερεὺς, ὑπὸ τοῦ Πρωτοθρόνου κεχειροτόνητο. Ἀχθῆναι δ᾽ ἐξ Εὐχαΐτων ἐκέλευσε τὸν Σανταβαρηνόν· τῆς γὰρ ἐκεῖ Ἐκκλησίας προήδρευε. Πέμψας δὲ εἰς τὴν ἐν Χρυσοπόλει μονὴν τοῦ Φιλιππικοῦ, ὅπου ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐτέθαπτο, ἐξάγει τὸ σῶμα τούτου ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μετὰ προπομπῆς πολλῆς καὶ βασιλείου τιμῆς εἰς τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναὸν κατατίθησιν ἐν λάρνακι μαρμαρίνῃ, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρόντων ἐπὶ τῇ προπομπῇ, τοῦ τε Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Πατρι-

D άρχου Στεφάνου. Τῇ δὲ τοῦ Ζαούτζη Στυλιανοῦ θυγατρὶ συμφθειρόμενος ἔτι ζώσης Θεοφανοῦς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, τὸν πατέρα ταύτης Μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ Λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μέντοι καὶ Βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρών. Ἐξ ἐμπρησμοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ πυρποληθέντος, ὁ Βασιλεὺς οὗτος αὐτὸν ἀνεκαίνισεν. Ἤδη δὲ καὶ ὁ Σανταβαρηνὸς ἤχθη, καὶ εἰς τὰ ἐν ταῖς Πηγαῖς ἐφρουρεῖτο βασίλεια, ἔνθα πέμψας ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀφειδῶς αὐτὸν αἰκισάμενος, ἐν Ἀθήναις ὑπερόριον ἔθετο· Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ πέμψας ἐκεῖ, τοὺς αὐτοῦ ἐξέκοψεν ὀφθαλμούς. Μετὰ δὲ πλείους ἐνιαυτοὺς τῆς ὑπερορίας τὸν ἄνθρωπον ἐπανήγαγε, καὶ προνοίας ἠξίωσε. Ὁ δὲ Λογγιβαρδίας Δοὺξ Ἀγίων τοῦ Ῥηγὸς Φραγγίας τυγ-

E χάνων γαμβρὸς, ἐπεὶ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλείου ἐπύθετο, τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας ἠθέτησε, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν ᾠκειώσατο. Διὸ τὸν ἐπὶ τῆς Τραπέζης ἔπεμψεν ὁ Βασιλεὺς κατ᾽ αὐτοῦ μετὰ τῶν δυτικῶν ταγμάτων, ὃς συμμίξας αὐτῷ ἡττήθη· καὶ πάντας σχεδὸν οὓς ἐπήγετο ἀποβαλόμενος, μόλις αὐτὸς διεδρά. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Στεφάνου ἐκλελοιπότος, Ἀντώνιος προκεχείριστο Πατριάρχης, ὃς Καυλέας ὠνόμαστο. Τῶν δὲ Βουλγάρων

A ἐκσπόνδων ὄντων, καὶ ἐμπορείας ποιουμένων μετὰ Ῥωμαίων, οἱ τοῖς πλωΐμασιν ἐφεστῶτες ἄδικα αὐτοὺς εἰσέπραττον τέλη. Τοῦτο τῷ αὐτῶν ἄρχοντι Συμεὼν λαβὼν ζητοῦντι τοῦ κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον ἄρασθαι, εἰς μάχης πρόφασιν ἤρκεσε. Καὶ μέντοι καὶ ἤρατο, καὶ Ῥωμαϊκὸν αὐτῷ ἀνθοπλισάμενον στράτευμα ἥττητο, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὁ Στρατηλάτης αὐτῶν· πολλοὶ δ᾽ ἑάλωσαν, ὧν τὰς ῥῖνας ὁ Συμεὼν ἐκτεμὼν, ἐπανελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τὸ Βυζάντιον. Τούτοις περιαλγήσας ὁ Βασιλεὺς, δώροις τοὺς Τούρκους ἔπεισε, τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, οἳ καὶ Οὖγγροι καλοῦνται, τοῖς Βουλγάροις ἐπεξελθεῖν, καὶ ὅση δύναμις κακῶσαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς, διά τε θαλάσσης καὶ διὰ γῆς ἡτοιμάσατο ὅπλα κινῆσαι κατὰ Βουλγάρων, B τῷ Πατρικίῳ Νικηφόρῳ τῷ Φωκᾷ τὸν κατ᾽ αὐτῶν ἀναθέμενος πόλεμον, Δομέστικον τῶν σχολῶν αὐτὸν προβαλλόμενος. Πρὸ τοῦ πολέμου δὲ τὸν Κοιαίστωρα στέλλει ὁ Αὐτοκράτωρ πρὸς Συμεὼν περὶ εἰρήνης πρεσβεύοντα. Ὁ δὲ Βάρβαρος δόλῳ τοῦτον ὑποτοπήσας ἐλθεῖν, καθείργνυσι τὸν ἄνδρα καὶ δεσμεῖ, καὶ τῷ Φωκᾷ ἀντεμάχετο. Ἐκείνου δὲ περὶ τοῦτον ἀσχολουμένου, οἱ Οὖγγροι τὴν χώραν αὐτοῦ ἐλῄσαντο. Διὸ τὸν Φωκᾶν λιπὼν, κατ᾽ ἐκείνων ἐξώρμησε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἥττητο, πολλῶν μὲν σφαγέντων Βουλγάρων, πλειόνων δ᾽ ἁλόντων, αὐτοῦ δὲ τοῦ Συμεὼν μόλις ἐν Δοροστόλῳ φυγόντος, τοῦτο δ᾽ ἡ Δρίστρα ἐστί. Τοὺς δ᾽ αἰχμαλώτους Βουλγάρους ὁ Βασιλεὺς παρὰ τῶν Οὔγγρων ἐπρίατο, καὶ ὁ Συμεὼν περὶ εἰρήνης ἐκίνει. Καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἐκείνου ὁ Βασιλεὺς, τὸν C Χοιροσφάκτην ἀπέστειλε σπονδὰς ποιησόμενον, ὃν ὁ Βάρβαρος κατεῖχέ τε καὶ ἐδέσμευεν. Αὐτὸς τοῖς Τούρκοις ἐπῆλθεν, καὶ ἐτρέψατό τε αὐτοὺς, καὶ τὴν χώραν σφῶν ἐλυμήνατο. Εἶτα ἐπέστειλε τῷ Λέοντι, μὴ ἄν ποτε σπείσασθαι, εἰ μὴ τοὺς αἰχμαλώτους Βουλγάρους λήψοιτο πρότερον· καὶ τούτους λαβὼν, οὐκ ἐσπείσατο. Ὁ γοῦν Βασιλεὺς τοῖς τάγμασι τοῖς ἑῴοις καὶ τοῖς ἑσπερίοις ὁμοῦ συνελθοῦσι κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχρήσατο, ἀλλ᾽ ἡττήθησαν ἅπαντα προσβαλόντα τῷ Συμεών. Καὶ τὰ μὲν τῶν Βουλγάρων τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐν ἀγροῖς τισι τῇ τοῦ Ζαούτζη συνὼν θυγατρὶ τῇ Ζωῇ, ἐπεβουλεύθη παρά τινων. Αἰσθομένης δὲ τῆς Ζωῆς ἐκ θρούς τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ διαναστάσης τὸν Βασιλέα, κοιμώμενον, αὐτίκα ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν D εἰς τὰ βασίλεια, καὶ οὕτω διέφυγε τὴν ἐπιβουλήν. Ἄρτι δὲ τῆς Βασιλίδος θανούσης Θεοφανοῦς, τὴν εἰρημένην Ζωὴν ὁ Βασιλεὺς Αὐγούσταν ἀνηγόρευσε, καὶ νόμιμον ἔθετο γαμετὴν, τὴν πρὶν αὐτοῦ παλλακήν, ἣ ἐπ᾽ ὀλίγον τῆς εὐτυχίας ἀπώνατο· ἐνιαυτὸν γὰρ ἕνα ἐπὶ μησὶν ὀκτὼ τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιώσασα, τέθνηκεν. Ἑτέρα δ᾽ αὖθις ἐπιβουλὴ μηνύεται τῷ Βασιλεῖ, ἣν ἐμελέτα ὁ Πέκτης Βασίλειος, τοῦ Ζαούτζη ὑπάρχων ἀνεψιός. Ὃς τὸ ἀπόρρητον τῷ ἐκτομίᾳ Σαμωνᾷ ἐκοινώσατο ὅρκοις πρότερον βεβαιώσαντι, ὡς ἀνέκφορον τηρήσει τὸ ῥηθησόμενον. Ἦν δὲ ὁ Σαμωνᾶς ἐξ Ἀγαρηνῶν, καὶ μαθὼν τὸ κατὰ τοῦ κρατοῦντος μελέτημα, εὐθὺς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν τὸ μυστήριον. Καὶ κατεσχέθη μὲν ὁ Βασί- E λειος καὶ οἱ συνίστορες τοῦ βουλεύματος, ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐτιμήθη Πρωτοσπαθάριος, καὶ ᾠκειώθη τῷ Βασιλεῖ.

ιγ΄. Ἠγάγετο δὲ καὶ τρίτην ὁ Λέων συνευνέτιν, ἣ Εὐδοκία μὲν ἐκαλεῖτο, ἐκ δὲ τοῦ Ὀψικίου τὸ γένος εἷλκε, καὶ τὴν ὥραν ἦν περιττή. Ἀλλὰ καὶ αὕτη βραχύ τι συνέζησε τῷ Βασιλεῖ· Συλλαβοῦσα γὰρ καὶ πρὸς τῷ τεκεῖν γινομένη, σὺν τῷ τεχθέντι ἀ-

A gari pace facta, cum Romanis commercia haberent, & telonæ iniqua ab eis vectigalis exigerent: id Symeoni illorum Principi jam dudum occaſionem captanti, ſatis cauſæ viſum ad bellum Romanis inferendum. Sed Romanus exercitus contra eum miſſus, ſuccubuit, multis cæſis, ipſoque duce interfecto, multis captis, quos Symeon, naſis præciſis, Byzantium redire paſſus eſt. Ea fœditate irritatus Imperator, Turcos Iſtrum accolentes, qui & Ungari vocantur, muneribus impulit, ut Bulgaros ulciſcerentur, & pro virili affligerent. Ipſe quoque terra marique arma inferre eiſdem parat, ſumma rerum Patricio Nicephoro B Phocæ, quem Domeſticum legionum deſignavit, mandata. Verum ante bellum, Quæſtorem de pace legatum ad Symeonem mittit. Quem Barbarus dolo adeſſe ſuſpicatus, in vincula conjectum includit, & Phocæ reſiſtit. Quo bello dum occupatur, Ungari ejus ditionem populantur. Quare Phoca omiſſo, contra illos proficiſcitur, & acie congreſſus, ſuperatur, multis Bulgaris interfectis, pluribus captis, Symeon ipſe vix Doroſtolum, quæ Driſtra eſt confugit: Captivos Bulgaros Imperator ab Ungaris emit, ad quem Symeon legatos de pace miſit, cujus verbis Leo fide habita, Chærof- C phactem ablegavit ad pacem faciendam. Sed Barbarus eo detento & vincto, Turcos invaſit, iiſque in fugam verſis, & agris eorum vaſtatis, Leoni ſcripſit, ſe cum eo pacem non facturum, niſi captivos Bulgaros receperit, quos cum recepiſſet, tamen pacem non fecit. Igitur Imperator contractis in unum omnibus & Orientalibus & Occidentalibus legionibus, contra Bulgaros uſus eſt: quæ tamen cum Symeone congreſſæ, ſuccubuerant. Deinde cum in agris quibuſdam Zoes, Zautzis filiæ, conſuetudine uteretur, inſidiis a quibuſdam eſt appetitus: quas cum Zoe ex murmure animadvertiſſet, ac Imperatorem dormien- D tem excitaſſet, ſtatim in Regiam reverſus, evitavit, eamdemque Zoen paulo poſt Imperatricis Thephanonis obitum, Auguſtam appellavit, & dudum concubinam, legitimam uxorem duxit. Verum brevis illa felicitas fuit. Nam cum annum unum & octo menſes in Imperio vixiſſet, obiit. Sunt & aliæ inſidiæ Imperatori nunciatæ, quas Zautzis conſobrinus, Baſilius Pectes ſtruebat. Is arcanum cum ſpadone Samona communicavit, quem jurejurando prius adegerat, ne id quod auditurus eſſet, effutiret. Erat autem Samonas Agarenus, & cognitum in Imperatorem facinus, ſtatim ei in- E dicat. Sic Baſilius & conſcii conſilii, comprehenduntur, Samonas Protoſpatarii honorem & Imperatoriam familiaritatem adipiſcitur.

XIII. Leo tertiam quoque uxorem duxit, Eudociam, genere Opſicianam, excellenti forma. Sed & hæc non diu cum eo vixit. Nam quum uterum ferret, inter parturiendum una cum fœtu edito pe-

LIBER XVI. Bulgaricum bellum.

Turci Ungari.

Edit. Pariſ. pag. 177.

Inſidiæ Leoni detectæ.

Zoe Leoni nubit.

Samonas Agarenus ſpado Leoni obdetectam Baſilii conjurationem charus.

Eudocia tertia Leonis uxor.

LIBER XVI. *Edit. Pariſ. pag. 178.*

ziit. Verum Imperator ſuſcipiendæ prolis avidus, præſertim quum id a vatibus ei prædictum eſſet (fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius quæ per incantationes futura divinat: verſatus etiam in doctrina de motibus ſiderum, eorumque effectibus, in qua inveniebat, ſe filium habiturum Imperii ſucceſſorem) quartam etiam uxorem ducit Carbonopſinam Zoen: quam non ſtatim honore Imperatorio eſt dignatus, ſed diu ſine diademate habuit, donec filiolum peperiſſet, qui a Patriarcha Nicolao ſacro Baptiſmate eſt initiatus. Nam quum Antonius ſede Conſtantinopolitana annis . . . . . . gubernata deceſſiſſet, Myſticus Nicolaus Patriarcha eſt deſignatus. Imperator poſt filii partum, cui Conſtantini nomen indidit, conjugem etiam ſuam Auguſtam appellavit. Sed ob quartas nuptias a Patriarcha Leo cenſura Eccleſiaſtica eſt notatus, & nomine Sancti Theophanonis primæ conjugis ſuæ, honoris ergo, ædem extruxit proxime Sanctorum Apoſtolorum templum, in eaque corpus illius repoſuit. Condidit & aliam ædem Sancti Lazari nomine, in qua ſacrum ejus corpus e Cypro tranſlatum, nec non Mariæ Magdalenæ condidit. Quum autem nautis ædificando impeditis, claſſis vacaret: Agarenorum claſſis Tauro-minium vaſtavit, & Lemnum inſulam occupavit, in quibus multi mortales perierunt. Imperator vero cum in Pentecoſte in Sancti Mocii ædem de more ſupplicatum iret, jamque ſacrarii cancellis appropinquaret quidam ex Ambone prodiens, baculum graviſſimum, quem manibus geſtabat, Imperatoris capiti impegit: quod plane contudiſſet, niſi fuſtis dependenti Lychno illiſus, maximam vim amiſiſſet. Proceres cum ſanguinem e capite Imperatoris manantem viderent, turbati ſunt: & quia frater ejus Alexander non aderat, apud pleroſque ſuſpicio invaluit, eum inſidiarum fuiſſe conſcium. Sed qui id facinus auſus fuerat, quæſtionibus adhibitus nullo conſcio nominato, pedibus & manibus amputatis, in ignem eſt conjectus. At Marcus Monachus qui Tetraodiam magni Sabbati ſupplevit, tum præſens, *Imperator*, inquit, *iſtud a Davide prædictum eſt, his verbis: Quæ hoſtis tuus in ſancto improbe egit, & qui te oderunt, in medio feſtivitatis gloriati ſunt. Scito igitur te ab hoc tempore decem annos regnaturum.* Quemadmodum dixit, ita factum eſt. Nam Leo poſt decennium ea ipſa die, qua caput ictus fuerat, eſt mortuus. Samonas autem, de quo ſupra diximus, cum apud Imperatorem multum poſſet, cum magnis opibus fugam ad Agarenos, unde ortus erat, capeſſit. Sed in tranſitu Halys captus, quamvis ſe ex voto crucem Sirichanam adire diceret, nihilominus a Conſtantino Ducæ Andronici filio, Byzantium eſt reductus. Cui Imperator, conſervato priſtino erga Samonam affectu, man-

Nicolaus Patriarcha.

Leo ob quartum conjugium Eccleſiaſtica cenſura notatus.

Leonis ſubſtructiones.

Agareni Leone templis condendis occupato, provincias vaſtant.

Imperatori in templo ſtructæ inſidiæ.

Marci Monachi divinatio.

pag. 179.

Samonæ fuga.

A πέθανεν. Ἔχων δὲ δι' ἐφέσεως αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ παῖδα ἐσχηκέναι, μᾶλλον μέντοι καὶ κεχρηματισμένον ἐσχηκὼς τοῦτο (ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δὴ τῆς ἀποῤῥήτου, ἣ δι' ἐπαοιδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων δ' ἐσχολάκει κινήσεις, καὶ τὴν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικὴν ἐπιστήμην μετήρχετο, καὶ ἐδείκνυεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον) καὶ τετάρτην ἄγεται γαμετὴν, τὴν Καρβωνοψίναν Ζωήν. Οὐκ εὐθὺς μέντοι αὐτῇ τοῦ τῆς βασιλείας μεταδέδωκεν ἀξιώματος, ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν αὐτῷ συμβιοῦσα ἦν ἀταινίωτος, μέχρις οὗ παιδίον ἐξ αὐτῆς ἐτέχθη τῷ Βασιλεῖ, ὃ παρὰ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου τοῦ θείου κατηξιώθη Βαπτίσματος. Τοῦ γὰρ Ἀντωνίου τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιζήσαντος ἔτη . . . . καὶ μεταθεμένου τὴν ζωὴν, ὁ Μυστικὸς
B Νικόλαος Πατριάρχης κεχειροτόνητο. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοκετὸν, ὃν Κωνσταντῖνον ὠνόμασεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ σύνευνον αὐτοῦ ἀνηγόρευσε. Διὰ γοῦν τὸν τέταρτον γάμον ἀφώριστο παρὰ τοῦ Πατριάρχου ὁ Λέων. Τιμῶν δὲ τὴν προτέραν αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανὼ, τέμενος ἀνήγειρεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἔγγιστα τοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο. Καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Λαζάρου ναὸν ἐδείματο ἕτερον, εἰς ὃν καὶ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα ἀπεθησαυρίσατο ἐκ τῆς Κύπρου μετενεχθὲν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας. Ἀσχολουμένων δὲ ταῖς οἰκοδομαῖς τῶν πλωΐμων, καὶ τοῦ στόλου μὴ πλέοντος, τὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ναυτικὸν τὸ Ταυρομένιον
C ἐξεπόρθησε, καὶ τὴν νῆσον κατέσχε Λῆμνον, καὶ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτοῖς συνέβη φθορά. Προόδου δὲ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν γενομένης τοῦ βασιλεύοντος εἰς τὸν τοῦ ἁγίου Μωκίου ναὸν, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἤδη ἐποιήσατο τὴν προέλευσιν, καί τις ἤδη ταῖς κιγκλίσι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ Αὐτοκράτορος πλησιάζοντος, ἐξορμήσας ἐκ τοῦ Ἄμβωνος, βάκτρον μετὰ χεῖρας ἔχων βαρύτατον, καὶ κατὰ τῆς βασιλικῆς ἐπήνεγκεν αὐτὸ κεφαλῆς, καὶ συνέτριψεν ἂν αὐτὴν, εἰ μὴ τῷ ᾐωρημένῳ λυχνίῳ προσαράξαν τὸ βάκτρον, ἀφῄρητο πολὺ τῆς καταφορᾶς τὸ σφοδρότατον. Τέως δ' οὖν αἷμα τῆς τοῦ Βασιλέως κεφαλῆς καταῤῥέον θόρυβον τοῖς ἄρχουσιν ἐνεποίησεν· ὅτε δ' οὐ παρῆν ἐκεῖ Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βασιλέως αὐτάδελφος, ὑπόληψις παρὰ τοῖς πλείοσιν ἐκεκράτη-
D κει, τῆς ἐπιβουλῆς αὐτὸν μὴ εἶναι ἀμέθεκτον. Ὁ δὲ τὸ τόλμημα ποιήσας βασάνοις ὑποβληθεὶς, καὶ μηδένα μηνύσας συνίστορα, χεῖρας ἀπετμήθη καὶ πόδας, καὶ τέλος παρεδόθη πυρί. Ὁ Μοναχὸς Μάρκος ὁ τὸ τετραῴδιον τοῦ μεγάλου Σαββάτου ἀναπληρώσας, ἔφη παρὼν πρὸς τὸν Βασιλέα τοῦτο· Προείρηται παρὰ τοῦ Δαβὶδ, εἰρηκότος, Ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. Ἴσθι γοῦν, ὦ Βασιλεῦ, ὡς ἀπὸ τοῦδε χρόνον βασιλεύσεις δεκαετῆ. Καὶ ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο· ἔθανε γὰρ ὁ Λέων μετὰ δέκα ἐνιαυτοὺς, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπλήγη πάλαι τὴν κεφαλήν. Ὁ ἤδη δὲ ῥηθεὶς Σαμωνᾶς παρὰ τῷ Βα-
E σιλεῖ μεγάλα δυνάμενος, πλοῦτόν τε δαψιλῆ περιβαλόμενος, καὶ τοῦτον λαβὼν, εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὅθεν ὥρμητο, ἀπεδίδρασκεν. Ἀλλ' ἑάλω τὸν Ἅλυν διαπερῶν· ὁ δὲ εἰς τὸν ἐν Σιρικᾷ σταυρὸν ἔλεγεν ἀπιέναι, τὴν εὐχὴν ποιησάμενος, ὃν λαβὼν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δουκὸς Ἀνδρονίκου υἱὸς εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπανήγαγεν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔτι πρὸς τῷ Σαμωνᾷ τὴν προτέραν διάθεσιν, ἐνετείλατο τῷ

Κωνσταντίνῳ, εἰ ἐρωτηθείη ἐνώπιον τῆς Συγκλήτου περὶ τοῦ Σαμωνᾶ, μὴ εἰπεῖν ὅτι ἀποδέδρακεν, ἀλλ' ὅτι εἰς τὸν ἐν Σιχανᾷ ἀπῄει σταυρόν. Τῇ δ' ἑξῆς τῆς Συγκλήτου παρούσης, ἤρετο μεθ' ὅρκων ἐπαγωγῆς τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Βασιλεύς, εἰ ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς· ὁ δὲ διὰ τοὺς ὅρκους ψεύσασθαι μὴ θελήσας, εἶπεν, ὅτι εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν Μελιτινῶν ἀπῄει. Ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μὲν Κωνσταντῖνον μετ' ὀργῆς ἀπεπέμψατο. Τὸν δὲ Σαμωνᾶν μετὰ τὴν προτέραν ἠξίωσεν οἰκειώσεως, εἶτα καὶ Πατρίκιον ἐτίμησε, καὶ Παρακοιμώμενον προεβάλετο, ὃς εἰς πολλὰ τῶν οὐ καθηκόντων τὸν Αὐτοκράτορα προεβίβαζεν, ὧν ἓν καὶ τὸ βιάσασθαι τὸν Πατριάρχην, δέξασθαι αὐτὸν, καὶ τοῦ ἀφορισμοῦ ἀπολῦσαι. Μεταπεμψάμενος οὖν τὸν Ἀρχιερέα ὁ Βασιλεὺς, ἐδεῖτο δεχθῆναι. Ὡς δ' ἐκεῖνος ἦν ἀδυσώπητος, ἐκ τῶν βασιλείων αὐτίκα διαπεραιοῦται πρὸς τὴν Ἱερίαν, κἀκεῖθεν πεζοποροῦντα εἰς τὸ ἐν Γαλακρηναῖς ἄγουσιν αὐτὸν μοναστήριον, ὃ αὐτὸς ἐδομήσατο, ἔτη προστάντα τῆς Ἐκκλησίας ἕνδεκα. Προχειρίζεται δὲ Πατριάρχης ὁ Σύγκελλος Εὐθύμιος, ἀνὴρ ἱερὸς, ὃς καὶ βουλόμενον τὸν Βασιλέα νόμῳ θεσπίσαι, ἄγεσθαι κατ' αὐτὸν τὸν βουλόμενον γυναῖκας δύο καὶ τρεῖς ἄχρι καὶ τεσσάρων, πάσῃ σπουδῇ διεκώλυσε.

ιδ'. Τῶν δὲ Ἀγαρηνῶν ναυσὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων ληϊζομένων χώρας, ὁ Βασιλεὺς Ἱμέριον τὸν Λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου προβαλλόμενος ἀρχηγὸν, κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ ἀπέστειλεν, ἐντειλάμενος αὐτῷ, καὶ τὸν Δούκαν προσλαβέσθαι Ἀνδρόνικον. Ὁ δὲ δόλιος Σαμωνᾶς ἄσπονδον ἔχων ἔχθραν κατὰ τοῦ γένους τοῦ Δουκὸς, ὑποτίθησί τινι τῶν φίλων τοῦ Ἀνδρονίκου δηλῶσαι αὐτῷ, μὴ συμπλεῦσαι τῷ Ἱμερίῳ, ἐκκόψαι οἱ τὰ ὄμματα μέλλοντι κατὰ βασίλειον πρόσταγμα. Διὸ καὶ ἐπειδὴ τῷ Ἱμερίῳ συνελθεῖν ὁ Ἀνδρόνικος, ὅθεν καὶ μόνος ἐκεῖνος ναυμαχήσας ἐτρέψατο, καὶ τὸ τῶν πολεμίων περιεγένετο ναυτικοῦ. Ἐντεῦθεν ἀπογνωσθεὶς ὁ Ἀνδρόνικος, συγγενεῖς τε, καὶ δούλους αὐτοῦ προσλαβόμενος, κατέχει τὴν Κάβαλαν, ὀχυρόν τι φρούριον τοῦ Ἰκονίου πάνυ τι διακείμενον μήκοθεν. Ὁ δὲ Σαμωνᾶς οὐκ ἔλειπε τὸν Βασιλέα ἐρεθίζων, καὶ εἰς ὀργὴν παρακινῶν κατὰ τοῦ ἀνδρός. Μαθὼν δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν τοῦ Πατριάρχου Νικολάου ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἐξώθησιν· καὶ πάντοθεν ἀπογνοὺς, πανοικεσίᾳ τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσελήλυθεν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς, ὑπεραλγήσας, ἐναντίον ἕξειν τὸν ἄνδρα ἀνθ' ὑπερμάχου ποιούμενος. Γραφὴν τοίνυν ἐγχαράσσει βασίλειον, δι' ἧς τῷ Ἀνδρονίκῳ καὶ ἀμνηστία τῶν πραχθέντων ἐπρυτανεύετο, καὶ ὑποστροφὴ ἐπετρέπετο, καὶ πολλῶν δόσις ἐπήγγελτο ἀγαθῶν. Ταύτην ἐμβαλόντες κηρῷ τὴν γραφὴν, καὶ λαμπάδι τὸν κηρὸν ἀπεικάσαντες Σαρακηνῷ τῶν αἰχμαλώτων ἑνὶ ἐκβληθέντι τῆς εἱρκτῆς ἐγχειρίζουσιν, ἐντειλάμενοι τῷ Ἀνδρονίκῳ ἀποδοῦναι αὐτήν. Τοῦτον δὲ τὸν Ἀγαρηνὸν ὁ Σαμωνᾶς μετακαλεσάμενος, ἐν ἀπορρήτοις φησὶ πρὸς αὐτόν. Οἶδας ὅτι τὸν ὄλεθρον τῆς Συρίας ὅλης φέρεις ἐν ταῖς χερσίν; ἵνα γοῦν καὶ τὴν πατρίδα περισώσῃς καὶ τοὺς ὁμογενεῖς, τὸν κηρὸν τοῦτον ἐγχείρισον τῷ Οὐζήρ. Οὕτω γὰρ ὁ παρ' ᾧ ὁ Ἀνδρόνικος ὠνομάζετο. Ὁ δὲ πεποίηκεν ὡς παρήγγελτο, καὶ γνόντες οἱ τῆς Ἄγαρ τὴν δύναμιν τῆς γραφῆς, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον δεσμοῦσι, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν Ἀνδρόνικος ἐν τοῖς δεσμοῖς τὸν βίον κατέλυσε. Τινὲς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἐκ τῶν δεσμῶν μὴ στέργοντες κάκωσιν, τὴν πίστιν ἑαυτῶν ἐξωμόσαντο. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καί τινες τῶν σὺν αὐτῷ τῆς εἱρκτῆς ἐκφυγόντες, πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἀπῄεσαν, καὶ τοὺς

LIBER XVI.

A davit Ducæ, ut coram Senatu interrogatus, diceret, eum non cepiſſe fugam, ſed ad Sitichanam crucem peregrinatum aſſe. Cum autem poſtridie Senatu præſente Conſtantinum jurejurando obſtrictum rogaret, an fugiſſet Samonas? ille perjurio reformidato dixit, Eum in patriam ſuam Malitanen abiiſſe: is vato per iracundiam ab Imperatore dimiſſus aſt. Samonas autem præter veterem neceſſitudinem, atiam Patricii dignitate ornatus, & Cubicularius daſignatus, Imperatoram ſæpe impulit, ut ab officio decederet: quorum illud fuit, quod Patriacham coegit, ut ſa reciperet, & cenſuræ aximeret: quem cum acceriſſet, neque ulla ratione aaorare poſſet: B ſtatim e Regia in Iriam navi tranſvehendum, atque inde pedeſtri itinere in Galacrenæum Monaſterium quod ipſe ſtruaerat, transferendum curat, cum aunos undecim Eccleſiæ præfuiſſet. Ejus vero loco Patriarcha deſignatus eſt Syncellus Euthymius, vir ſacer, qui omni ſtudio obſtitit, ne lea ab Imperatore promulgaretur, ut ipſius axemplo cuivis liceret ſecandam, tertiam, & quartam etiam axorem ducara.

Nicolai Patriarchæ relegatio.

Syncellus Euthymius Patriarcha.

XIV. Cum autem Agareni Romanas provincias infeſtarent, Imperator Himerium Curſus publici Logothetam, claſſi præfectam, contra illos miſit, mandavitque ut etiam Andronicum Ducam aſſumeret. C Verum doloſus Samonas internecinas cum familia Ducæna inimicitias axercens, quemdam aa Andronici amicis ſubornat, qui aum moneat, ne cum Himerio proficiſcatur, qui ei juſſu Imperatoris oculos ſit effoſſurus. Itaque Himerium comitari noluit Andronicus, & cum ille ſolus prælio victor hoſtilem claſſem ſubegiſſet, deſperatis rebus, aſſumptiſque cognatis & ſarvis ſuis, Cabalam occupavit, munitum caſtellum non procul Iconio diſſitum. Cum autem Samonas Impetatorem irritare, & contra illum inflammate non deſineret, atque is Patriarcham Nicolaum Eccleſia pulſum aſſe coD gnoviſſet: ſpe omni deſtitutus, cum tota familia ſe ad Agarenos confert. Quo Impetator cognito, ſupra modum doluit, ſe illum habiturum hoſtam qun defenſore uſus eſſet. Littaras igitur ſcribit, quibus Andronico & delictorum venia concedebatur, & reditus permittebatur, & multa beneficia promittebantur. Eas litteras in ceram candalæ inſtar effictam conjectas, Saraceno cuidam e carcere educto tradunt, Andronico reddendas. Cui Samonas accerſito, clam ait: *Numquid ſcis te totius Syriæ interitum geſtare in manibus? Ut igitur patriam & populares conſerves: ceram iſtam* E *Uzeri tradito*. Id enim hoſpiti Andronici nomen erat. Facit ille ut juſſus fuerat. Agareni cognita litterarum ſententia, Andronicum cum omnibus ſuis in vincula conjiciunt, in quibus ille obiit: quidam vero ex illis, carceris ærumnas non ferentes, fidem abjurarunt. At Conſtantinus, & quidam cum ipſo, carcere elapſi, in Romanos limites,

Himerius Agarenos profligat.

Samonas Aſtuto Ducem perniciem machinatur.

Edit. Pariſ. pag. 180.

Conſtantinus Ducas Byzantii honorifice exceptus, ob affectando Regno accerſitur

LIBER XVI.

perſequentibus Agarenis fortiter profligatis, evaſerunt. Eum Imperator & hilariter excepit, & magnifice donavit, & exquiſitis honoribus affecit. Deinde etiam ei dixit: *Ne te decipiat nomen, Conſtantine, tuum, nec putaris, eo quod Conſtantinus Romanis imperaturus ſit, te Imperio potiturum. Certo enim ſcito, filium hunc meum, illum eſſe. Quod ſi tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus novis ſtuderis, & tyrannidem affectaris: noli dubitare, quia per hanc portam* (demonſtrata Occidentali Aurei triclinii porta) *caput tuum abſque reliquo corpore ſit tranſiturum, id quod poſtea factum eſt.* Cum Samonæ pater cum quibuſdam aliis Melitenam veniſſet, viſo honore & opulentia filii, cum eo vivere voluit. Nam Imperator eos honorifice exceperat, & contra quam decebat, homines prophanos in magnam Eccleſiam introduxerat. Sed a filio prohibitus eſt, ſuadente, ut ſuam religionem conſervaret, atque in patriam reverteretur, quod & ipſe per occaſionem facturus eſſet. In feſto Pentecoſtes Leo filium ſuum coronavit, & Imperatorem appellavit. Cæterum odioſus Samonas eunuchum miniſtrum ſuum Conſtantinum, ex Paphlagonia oriundum, Dominæ ad miniſterium tradidit, qui cum & Imperatrici & ipſi Imperatori perchatus eſſet: prophanus Samonas invidia ſtimulatus illum apud Imperatorem detulit, quaſi ab Imperatrice amaretur, quem Leo ex æmulatione, pro Monacho tonderi, nec multo poſt revocari, & Monaſtico habitu exuto, civilem veſtem reſumere juſſit, eoque familiarius etiam quam prius uſus eſt. Id Samonæ intolerabilius viſum. Curat igitur per ſuorum quemdam, libellum conviciis plenum ſcribi, eumque abjicit, qua Imperator tranſiturus erat; quo is invento & lecto, doluit, auctoremque requiſivit. Unus igitur ex ejus rei conſciis, Samonam ſcripti auctorem eſſe indicat. Cum autem eclipſis Lunæ tum fuiſſet, Imperator Metropolitam Synadorum de ea quæſiturus accerſit, quem cum Samonas privatim de illa ſciſcitaretur, reſpondet, *Tuum infortunium portendit iſta Lunæ affectio. Sin decimatertia Julii dies ante tuam calamitatem præterierit: & tu infortunium evitabis.* Deinde ab Imperatore quoque interrogatus Synadorum Epiſcopus, reſpondet, malum iſtud in eum qui eſſet ab illo proximus, graſſaturum. Imperator porro perſonam proximam Alexandrum fratrem judicabat, ſed falſo: nam homini peſſimo tandem male eſſe oportebat. Leo igitur, ubi cognovit eum eſſe famoſi libelli auctorem, & Regia exigit, & raſum certis finibus includit, idque accidit ante diem Julii XIII. Conſtantinus cui Samonas & invidebat & inſidiabatur, illius loco Cubicularius eſt deſignatus, eique Monaſterium in Noſiis extructum. Imperator autem cœliaco morbo laborans, viribus ita exhauſtis fuit, ut de jejunio apud Se-

Conſtantinus Leonis filius deſignatur Imperator.

Edit Pariſ. pag. 181.

Conſtantinus eunuchus fruſtra a Samona defertur.

Samonas ob famoſum libellum Regia expulſus.

Eclipſis Lunæ a Synadorum Metropolita declarata.

Leo cœliacus obit.

καταδιώκοντας αὐτοὺς Ἀγαρηνοὺς γενναίως τρεψάμενοι, διεσώθησαν. Ὃν ὁ Βασιλεὺς ἐδέξατό τε περιχαρῶς, καὶ ἐδεξιώσατο μεγαλοπρεπῶς, καὶ διαφερόντως ἐτίμησεν· εἶτα καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφη, Μή ἀπατάτω σε, Κωνσταντῖνε, τὸ ὄνομα, μηδ᾽ οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου Ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι· ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. Σὺ δ᾽ εἰ μὲν ἣν ἔλαχες Σπάρταν κοσμεῖς, ἔσται σοι εὖ· εἰ δὲ νεωτερίσεις, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσεις, ἔσο βεβαίως εἰδὼς, ὡς διὰ ταύτης τῆς πύλης (τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ Χρυσοτρικλίνου δείξας αὐτῷ) ἡ κεφαλή σου τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς εἰσαχθήσεται· ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον. Ἐκ δὲ Μελιτηνῆς ἐλθόντων τινῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ὑπεδέξατο τούτους ἐντίμως ὁ Βασιλεὺς, καὶ εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν μὴ δεόντως ἀπίστους ὄντας εἰσήγαγεν. Ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ἣν εἶχεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τιμὴν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ τὸν πλοῦτον ὃν περιέκειτο, ἤθελε συνδιάγειν αὐτῷ. Ἐκωλύθη δὲ παρ᾽ ἐκείνου, τὴν οἰκείαν θρησκείαν τηρεῖν συμβουλεύοντος, καὶ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν. Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς, ἔφη, τύχω καιροῦ, ὑποστρέψω πρὸς σέ. Τῆς δ᾽ ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς ἐνστάσης, ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν Βασιλέα. Ἐκτομίαν δ᾽ ἔχων θεράποντα ὁ μιαρὸς Σαμωνᾶς, Κωνσταντῖνον ὀνομαζόμενον, ἐκ δὲ Παφλαγονίας γενόμενον, τῇ Δεσποίνῃ τοῦτον δέδωκεν εἰς ὑπηρεσίαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῇ Βασιλίσσῃ καὶ αὐτῷ τῷ κρατοῦντι λίαν ὁ Κωνσταντῖνος ᾠκείωτο, εἰς βασκανίαν ὁ βέβηλος ἠρέθιστο Σαμωνᾶς, καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα κατεῖπεν αὐτοῦ, ὡς ἐρωμένου τῇ Βασιλίσσῃ. Ζηλοτυπήσας οὖν ὁ Λέων ἀποκαρῆναι τοῦτον προσέταξε Μοναχὸν, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἀνακαλεῖται τοῦτον, καὶ ἀποδυθῆναι κελεύσας τὰ μοναχικὰ ἄμφια καὶ κοσμικὴν περιβαλέσθαι στολὴν, μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτὸν ᾠκειώσατο. Οὐκ ἀνεκτὰ δ᾽ ἦσαν ταῦτα τῷ Σαμωνᾷ. Γράφει τοίνυν λοίδορόν τι γραμμάτιον διά τινος τῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ῥιπτεῖ ἔνθα ὁ Βασιλεὺς διελεύσεσθαι ἔμελλεν, ὅπερ εὑρὼν ἐκεῖνος καὶ ἀναγνοὺς, ἤλγησέ τε, καὶ τὸν πεποιηκότα τοῦτο ἐζήτει. Εἷς οὖν τις τῶν συνειδότων τὴν πρᾶξιν ταύτην τῷ Σαμωνᾷ, τοῦτον εἶναι τὸν ἐργάτην τοῦ λοιδόρου βιβλίου τῷ κρατοῦντι ἐδήλωσεν. Ἐκλείψεως μέντοι τότε τῆς σελήνης συμβάσης, τὸν Μητροπολίτην Συνάδων ὁ Βασιλεὺς μετεπέμψατο, περὶ ταύτης πευσόμενος. Ὃν ὁ Σαμωνᾶς ἰδίᾳ παραλαβὼν, ἤρετο περὶ τῆς ἐκλείψεως· κἀκεῖνος ἔφη, ὅτι, Σὸν τὸ τῆς Σελήνης πάθος σημαίνει δυστύχημα· εἰ δὲ ἡ τοῦ Ἰουλίου τρισκαιδεκάτη παρελεύσεται πρὸ τοῦ σε παθεῖν, ἐκφεύξει καὶ σὺ τὸ δυστύχημα. Εἶτα καὶ πρὸς τοῦ Βασιλέως ὁ Συνάδων ἐρωτηθεὶς, ἀπεκρίνατο, Ὡς, εἰς τὸ δεύτερον μετὰ σὲ πρόσωπον ἐνσκήψει ἡ κάκωσις. Δεύτερον δὲ πρόσωπον ὁ Βασιλεὺς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἀλέξανδρον ᾤετο, ἀλλ᾽ ἐσφάλη περὶ τὴν κρίσιν· ἔδει γάρ ποτε τὸν κάκιστον Σαμωνᾶν γενέσθαι κακῶς. Μαθὼν οὖν ὁ Λέων, ὡς ἐκεῖνος ἦν ὁ τοῦ λοιδόρου βιβλίου πατὴρ, ἐξωθεῖ μὲν τῶν βασιλείων αὐτὸν, καὶ ἀποκείρει, καὶ περιγραπτοῖς ὁρίοις καθείργνυσι. Καὶ ταῦτα γέγονε, μήπω τῆς τρισκαιδεκάτης τοῦ Ἰουλίου παρερρυηκυίας. Παρακοιμώμενος δὲ ἀντὶ τοῦ Σαμωνᾶ ὁ παρ᾽ ἐκείνου βασκαινόμενος Κωνσταντῖνος καὶ ἐπιβουλευόμενος προκεχείριστο, ᾧ καὶ μονὴν ὁ Βασιλεὺς ἐδομήσατο ἐν τοῖς Νοσιαῖς. Νοσήσας δὲ Λέων κοιλιακὸν νόσημα, τοσοῦτον κατειργάσθη τὴν δύναμιν, ὡς μηδὲ δυνηθῆναι

διαλεχθῆναι τῇ Συγκλήτῳ περὶ Νηστείας τὴν συνήθη διάλεξιν, ἣ καλεῖται Σιλέντιον. Ὅμως ὀλίγα τινὰ ταύτῃ διαλεχθεὶς, καὶ ἀξιώσας αὐτὴν μεμνῆσθαι, καὶ πίστιν εἰς τὴν αὐτοῦ σύμβιον τηρεῖν, καὶ εἰς τὸν υἱὸν, καὶ πανύστατον ταύτην προσλαλιὰν πρὸς αὐτὴν ποιεῖσθαι εἰπὼν, οὐκ αὐτίκα ἐξέλιπεν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ Μαΐου διήρκεσε. Τότε δὲ τελευτῶν, τὴν αὐταρχίαν τῷ ἀδελφῷ κατέλιπεν Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ παραδέδωκεν, ἀξιώσας ἐπιμελεῖσθαι αὐτοῦ, καὶ ἀνάγειν βασιλικῶς, καὶ αὐτῷ τὸ κράτος καταλιπεῖν· ὃν βλέπων ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἤδη ἐκλείπειν, ὥς φασιν, ἔφη, Ἴδε ὁ κακὸς καιρὸς, μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας. Ἐβασίλευσε δὲ ὁ Λέων ἔτη εἴκοσι καὶ πέντε, ἐπὶ μησὶ τρισίν.

ιε΄. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ δὲ ἅμα τε τοὺς πόδας ἤρεισε τῇ ἀρχῇ, καὶ ἅμα τὸν Πατριάρχην Νικόλαον ἐκ τῶν Γαλακρηνῶν ἀγαγὼν, εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνήγαγε, τὸ δεύτερον καταγαγὼν τὸν Εὐθύμιον. Καὶ ἐπὶ βήματος τὴν τούτου ποιήσας καθαίρεσιν, ἐνυβρισάντων εἰς τὸν ἄνδρα πολλὰ τῶν προσκειμένων τῷ Νικολάῳ, εἶτα καὶ ὑπερόριον ποιήσας αὐτόν. Αὐταρχήσας δὲ ὁ Βασιλεὺς οὗτος, οὐδὲν ἐοικὸς εἰργάσατο Βασιλεῖ, ἀλλὰ τρυφαῖς, καὶ θήραις, καὶ κώμοις, καὶ ἀσελγείαις ἐξέδωκεν ἑαυτόν. Τὰ δὲ τῆς βασιλείας καὶ κοινὰ πράγματα ἀνθρώποις ἀνέθετο ἀγύρταις καὶ τοῖς ἐκ τριόδων, οὓς πρὸ τῆς μοναρχίας ἀπορρήτων εἶχε πράξεων κοινωνοὺς, ὧν ἕνα Βασιλίτζην λεγόμενον, καὶ διάδοχον τῶν σκήπτρων διενοεῖτο ποιήσασθαι. Τὸν γὰρ ἀδελφόπαιδα Κωνσταντῖνον καὶ ἰδιωτεῦσαι ἐβούλετο καὶ τῶν παιδογόνων ἀφελέσθαι μορίων. Καὶ εἰ μὴ ταχὺ τὸ τέλος αὐτῷ τῆς ζωῆς ἐπελήλυθε, καὶ οὕτως αὐτῷ παρὰ τῆς ἄνω προνοίας ἐσφάλησαν τὰ βουλεύματα, τάχ' ἂν ὅσον τὸ ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν. Γόητας δὲ πυνθανόμενος, εἰ ἐς μῆκος αὐτῷ τὰ τῆς ζωῆς προελεύσεται, ἤκουσεν ἐξ ἐκείνων, ὡς ἔσται αὐτῷ μακροχρόνιον τὸ βιώσιμον, εἰ τῷ ἐν τῷ θεάτρῳ συῒ, ὃς ἐκ χαλκοῦ πέπλασται, ὀδόντας καὶ αἰδοῖα περιθεῖτο. Σὸν γὰρ, ἔλεγον, οὗτος στοιχεῖόν ἐστιν, ἀντίος ἱστάμενος Λέοντι τῷ σῷ ἀδελφῷ. Οὐδὲν ἕτερον κρίνοντες ὑγιὲς, ἢ τὸ συῒ τοῦτον ἀπεικάσαι τὸν Αὐτοκράτορα, διὰ τὸ περὶ γαστέρα κεχηνέναι τε καὶ συσσίτια, καὶ ἀκολασίαις προσκεῖσθαι δουλικῶς. Πιστεύσας οὖν τοῖς λόγοις ἐκείνων, ὁ καὶ χοίρων ἀνοητότερος, τὰ λείποντα ταῦτα τῷ χαλκουργήματι ἐξειργάσατο. Τοῦ μέντοι τῶν Βουλγάρων ἀρχηγετοῦντος Συμεὼν, εἰ τὴν εἰρήνην ἀσπάζοιτο, ἐρωτῶντος διά τινων ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντων, ὁ Ἀλέξανδρος ἀτίμως τε τοὺς πεμφθέντας ἐδέξατο, καὶ ὑπερηφάνως ὡμίλησε, καὶ ὑπερόγκως ἠπείλησεν. Ὅθεν ὁ Συμεὼν τὴν ὕβριν μὴ ἐνεγκὼν, κατὰ Ῥωμαίων ὡπλίσατο. Συμποσίοις δὲ καὶ μέθαις ὅλος προσετετηκὼς ὁ Ἀλέξανδρος, ἅπαξ ἀριστήσας μετὰ λουτρὸν, καὶ κοίλην χαρισάμενος τῇ γαστρὶ, καὶ ἀπλήστως ἀκρατισάμενος, σφαιρίσαι προέθετο, καὶ κατατείνας τὸ σῶμα τῇ ἱππασίᾳ, καὶ ταῖς τῆς σφαίρας ἐκτραχηλίσεσι, ῥῆξιν ὑπέστη, καὶ αἷμα διά τε τῆς ῥινὸς κενώσας καὶ τῆς αἰδοῦς, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξέλιπεν, ἐπιτρόπους τῷ ἀνεψιῷ καὶ τῆς βασιλείας διοικητὰς γράψας, τόν τε Πατριάρχην Νικόλαον καὶ τὸν Μάγιστρον Στέφανον, καὶ τὸν Μάγιστρον Ἰωάννην τὸν Ἐλαδᾶν τόν τε Ῥαίκτορα Ἰωάννην, καὶ δύο τῶν ὑπ' αὐτοῦ προαχθέντων ἐκ τύχης ἀγύρτιδος εἰς συγκλητικὴν ἀξίαν, καὶ εἰς Πατρικιότητα τὸν Βασιλίτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον.

ιϛ΄. Ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἕνα ἐνιαυτὸν καὶ

A natum de more orationem habere non poſſet, quæ oratio Silentium appellatur. Pauca tamen eſt locutus, petiitque, ut Patres conſcripti ſui memores, conjugi filioque ſuo fidem ſervarent: quamvis autem diceret, ſe eos nunc poſtremo affari, non tamen ſtatim defecit, ſed ad Majum uſque vixit. Tum vero moriens, Imperium fratri Alexandro reliquit, eidemque filio ſuo tradito, petiit, ut eum curaret, regaliterque educato, Imperium relinqueret, quem cum jam moribundus ad ſe venire vidiſſet, dixiſſe fertur: *Ecce infauſtum tempus poſt XIII. menſes*. Imperavit annos XXV. & III. menſes.

LIBER XVI.

Edit. Pariſ. pag. 182.

B XV. ALEXANDER firmato Imperio, Patriarcham Nicolaum ſtatim e Galacrenis in ſedem Conſtantinopolitanam reduxit, pulſo in exilium Euthymio, & dignitate in Ambone abrogata, cum quidem Nicolai ſectatores multis hominem contumeliis affeciſſent. Rerum potitus nihil Imperatore dignum geſſit, deliciis, venationibus, ebrietati, comeſſationibus, luxuriæ deditus. Res Imperii & Reipublicæ mandavit circulatoribus & hominibus e triviis, quos ante Imperium clandeſtinorum facinorum habuerat ſocios: quorum unum Baſilitzem ſucceſſorem Imperii declarare in animo habuit. Nam fratris C filium Conſtantinum & privatum eſſe, & virilibus privare volebat. Idque niſi vitam celeriter finiſſet, conſiliis ejus a divina providentia everſis, quantum quidem in ipſo fuit, re ipſa fortaſſe factum eſſet. Cum præſtigiatores percontaretur, an diu victurus eſſet? audivit ex eis, ſe fore longævum, ſi apro æneo in theatro, dentes & pudenda addidiſſet: *Tuum enim*, ajebant, *id eſt elementum, ſex fatum, quia adverſus Leonem fratrem tuum ſtetiſti*. Neque ulla in re alia recte judicarunt, niſi quod hominem gulæ conviviiſque mancipatum, luxuque continenter diffluentem, ſui compararunt. Credidit homo porcis amentior, illorum verbis, eaſque partes D æneo operi adjecit. Cum Bulgarorum Princeps Symeon per legatos ex eo quæreret, an pacem conſervaturus eſſet? eos Alexander contemptim excepit, ſuperbe allocutus eſt, & arroganter comminatus. Cujus contumeliæ Symeon impatiens, ſe contra Romanos armavit. Alexander vero conviviis & ebrietati perpetuo indulgens, cum a balneo pranſus, venere epulis meroque diſtento, pila luderet, equitando, & pilæ inflexionibus, vaſis quibuſdam ruptis, multoque ſanguine per nares & veretrum rejecto, uno die E poſt extinctus eſt: cum nepoti ſuo tutores, & Imperii adminiſtratores ſcripto ordinaſſet, Patriarcham Nicolaum, Magiſtrum Stephanum, Magiſtrum Joannem Eladam, Joannem Rectorem, & duos, quos e circulis vocatos, ad Senatoriam & Patriciam dignitatem erexerat, Baſilitzem & Gabrielopolum.

ALEXANDER.

Euthymio Patriarcha pulſo, Nicolaus reſtituitur.

Aper æneus ab Alexandro armatus.

Bulgarica legatio.

Alexandri obitus.

Conſtantini tutores.

pag. 183.

XVI. Alexandro, cum Imperium

Digitized by Google

LIBER XVI. CONSTANTINUS. PORPHYROGENNETA.

annum unum & menſem ludificatus eſſet, defuncto, poteſtas ad CONSTANTINUM Leonis filium devoluta eſt, admodum puerum adhuc: ſeptimum enim agebat annum. Enimvero Conſtantinus Andronici Ducæ filius, Domeſticus legionum, Alexandri obitu audito, (nam tum aberat ab urbe) partim veluti ſcintillas cupiditatis Imperii quas ſub cineribus tegebat, detegens & ventilans: partim ab aliis quoque incitatus, quorum unus fuiſſe perhibetur Patriarcha Nicolaus, (nam Alexandri teſtamento nondum lecto, ignorabat, ſe quoque relictum eſſe tutorem) tyrannidem invaſit, delectiſque militibus aſſumptis, Byzantium noctu per quamdam portulam ingreſſus, Circi equeſtris portam cum facibus occupat, conciliatis ſibi Senatoribus quibuſdam, & magna plebis turba congregata, qui eum fauſtis ominibus proſequebantur, & Imperatorem ſalutabant. Cuſtodibus autem portam non aperientibus, Conſtantini Protoſtrator, manibus fretus, dum eam audacius cædere & revellere nititur, per foramen lancea confoſſus, ſtatim concidit exanimis. At Conſtantinus inde in equeſtrium certaminum Theatrum diſcedit. Deinde in Chalcen, & uſque ad Excubitorum ſtationem progreditur. Verum unus tutorum, Joannes Eladas Magiſter quoſdam ex Sodalitatibus & claſſiariis collectos miſit, ut tyranno reſiſterent. Pugna commiſſa, multi utrinque ceciderunt: cæſus Gregoras Ducæ filius, & patruelis ejus Michael & Curticius Armenius. Ob hos amiſſos Conſtantinus dolens, dum exercitum ſuum confirmaturus, concitato equo in primam aciem provehitur, equo in ſolo tabulis lapideis ſtrato prolapſo, præcipitatur: cui quidam ſtatim caput amputat, idque Imperatori Conſtantino affert, per Occidentalem Aurei triclinii portam ingreſſus, quemadmodum Leo Imperator vaticinatus fuerat. Conſtantinum autem Ducam Imperio non potiturum, Imperatori & aulicis etiam aliunde innotuerat. Erat quidam publicanus Nicolaus, qui grandi ære alieno Reipublicæ obſtrictus, abjurata religione, ad Iſmaelitas ſe contulerat, & aſtrologiam tractabat. Is Curſus publici Logothetæ litteras miſerat, quarum hæc ſumma erat: *Nolite timere a Duca: nam temere novis rebus ſtudebit, & ſtatim funditus peribit.* Defectione compreſſa, ſeditioſi ſocer Magiſter Gregoras, & Leo Chæroſphactes, in magnam Eccleſiam ſe contulerunt: quos tutores inde ejectos totonderunt, ut in Monaſterio Studii monachi eſſent. Alios flagris cæſos in triumpho circumduxerunt, nonnullis oculos effoderunt, quoſdam obtruncarunt, alios a Chryſopoli uſque ad Leucateo trabibus affixerunt. Ac plures eorum licentia periiſſent, niſi quidam ex judicibus eos a temeritate illa puniendi retraxiſſent, hujuſmodi verbis: *Cur vos iſta facitis injuſſu Imperatoris? qui cum*

Conſtantinus Ducas, dum Regnum affectat caput amittit.

Nicolai publicani prædictio.

Edit. Pariſ. pag. 184.

A μικρὰ τὴν βασίλειον διαπεπτευκὼς ἀρχήν, κατέλυσε τὴν ζωήν· τὸ δὲ κράτος ἐς ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ τὸν υἱὸν τοῦ Λέοντος περιέστη, παῖδα ἔτι τυγχάνοντα κομιδῆ· ἕβδομον γὰρ αὐτῷ τῆς ἡλικίας ἔτος ἠνύετο. Ὁ μέντοι τοῦ Δούκα Ἀνδρονίκου υἱὸς ὁ Κωνσταντῖνος, Δομέστικος ὢν τῶν σχολῶν, καὶ τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνωτισάμενος τελευτήν, (ἀπεδήμει γὰρ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων) τὸ μέντοι ὃν ἔκρυπτεν ὑπὸ σποδιᾷ σπινθῆρα τοῦ ἔρωτος τῆς βασιλείου ἀρχῆς ἐκκαλύπτων τε καὶ ἀναρριπίζων, τὸ δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος, ὧν εἷς εἶναι λέγεται καὶ ὁ Πατριάρχης Νικόλαος, (μήπω γὰρ τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου διαθήκης ἀναγνωσθείσης, οὐκ ᾔδει καὶ αὐτὸς καταλε-B λειμμένος ἐπίτροπος) τυραννίδι ἐπικεχείρηκε, καὶ τοὺς ἐκκρίτους τῶν στρατευμάτων παραλαβών, τῷ Βυζαντίῳ ἐπιδεδήμηκε, καὶ διά τινος πυλίδος νυκτὸς εἰσελθών, τὴν τοῦ Ἱπποδρόμου πύλην μετὰ λαμπάδων καταλαμβάνει, καί τινας τῶν Συγκλητικῶν προσεταιρισάμενος, πολλοῦ καὶ δημώδους ὄχλου συναθροισθέντος, οἳ καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν εὐφήμουν καὶ ἀνηγόρευον. Τῶν δ' ἔνδον τὰς πύλας μὴ ἀνοιγνύντων, ὁ Πρωτοστράτωρ τοῦ Κωνσταντίνου, ταῖς χερσὶ πεποιθώς, καὶ θρασύτερον προσαράξαι τὰς πύλας καὶ καταβαλεῖν βιαζόμενος, νύττεται λόγχῃ παρά τινος τῶν ἔνδον διά τινος ὀπῆς, καὶ ὁ μὲν ἔκειτο νεκρός. Ὁ δέ γε Κωνσταντῖνος ἐκεῖθεν εἰς τὸ τῶν ἵππων ἀπεισιν ἁμιλλητήριον θέατρον, εἶτα εἰς τὴν λεγομένην ἦλθε Χαλ-C κῆν, καὶ ἄχρι τῶν Ἐξκουβίτων προῆλθεν. Ὁ δὲ τῶν ἐπιτρόπων εἷς ὁ Μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Ἐλαδᾶς, ἐκ τῶν Ἑταιρειῶν καὶ τῶν πλωΐμων συλλέξας τινάς, ἀντικαταστῆναι τῷ τυραννοῦντι αὐτοὺς ἐξαπέστειλε. Καὶ συμπλοκῆς γενομένης, πολλοὶ πεπτώκασιν ἑκατέρωθεν, ἔσφακτο δὲ καὶ Γρηγορᾶς ὁ τοῦ Δούκα υἱός, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Μιχαήλ, καὶ Κουρτίκιος ὁ Ἀρμένιος. Τούτοις οὖν περιαλγήσας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπιρρῶσαι προθυμούμενος σύνταγμα, τὸν ἵππον ἤλαυνε, συμμῖξαι θέλων τοῖς ἔμπροσθεν· ἐστρωμένης δὲ τοῦ ἐδάφους πλαξίν, ὑπολισθήσας ὁ ἵππος ἔπεσε, καὶ τὸν ἀναβάτην κατήνεγκε, καί τις αὐτῷ εὐθὺς ἐπελθὼν, ἐξέτεμε τὴν αὐτοῦ κεφαλήν, καὶ τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ προσήνεγκε, διὰ τῆς δυτικῆς τοῦ Χρυσο-D τρικλίνου πύλης εἰσελθών, κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ βασιλεύσαντος Λέοντος. Ὅτι δὲ οὐ τεύξεται ὁ Δούκας Κωνσταντῖνος τῆς βασιλείας, καὶ ἑτέρωθι τοῖς περὶ τὸν βασιλέα ἐπέγνωστο. Ἦν γάρ τις τελώνης Νικόλαος, ὃς χρεώστης πολλῶν χρημάτων τῷ δημοσίῳ γενόμενος, πρὸς τοὺς Ἰσμαηλίτας κατέφυγε, καὶ τὴν πίστιν ἐξομοσάμενος, ἀστρολογίαν μετῄει. Οὗτος τῷ Λογοθέτῃ τοῦ δρόμου ἀπεστάλκει γραμμάτιον· ὁ δὲ τούτου περίληψις ἦν τοιαύτη· Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τοῦ Δούκα· νεωτερίσει γὰρ ἀφρόνως, καὶ εὐθέως ὀλοθρευθήσεται. Καὶ ἡ μὲν ἀποστασία ἐπέπαυτο. Ὁ δὲ τοῦ Κωνσταντίνου πενθερὸς ὁ Μάγιστρος Γρηγορᾶς, καὶ Λέων ὁ Χοιροσφάκτης τῇ μεγάλῃ E Ἐκκλησίᾳ προσπεφεύγασιν, οὓς ἐκβαλόντες τοῦ θείου τεμένους, Μοναχοὺς ἀπέκειραν οἱ ἐπίτροποι, ἐν τῇ τοῦ Στουδίου μονῇ. Ἄλλους δ' αἰκισάμενοι ἐθριάμβευσαν, ἑτέρους τὰ ὄμματα ἐξετύφλωσαν, ἐνίων δὲ τὰς κεφαλὰς ἀπέτεμον, καὶ ἄλλους ἐκ Χρυσοπόλεως μέχρι τοῦ Λευκάτου ἀνεσκολόπισαν. Καὶ ἄλλοι δὲ πλείους τῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐξουσίας γεγόνασιν ἂν παρανάλωμα, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τῆς πρὸς τὰς τιμωρίας ῥοπῆς αὐτοὺς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες· Πῶς ταῦτα ποιεῖτε ὑμεῖς

ἀλλ'

κελεύσεως ἄτερ βασιλικῆς, ἐπεὶ παῖς ὢν ὁ Βασιλεὺς, τοῖς πραττομένοις οὐ συναινεῖ; Ἀποκείραντες δὲ οἱ ἐπίτροποι, καὶ τὴν τοῦ Κωνσταντίνου γυναῖκα, καὶ τὸν υἱὸν Στέφανον ἐκτομίαν ποιήσαντες, εἰς τὸν ἐν Παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῶν ἐστάλκασι τούτους. Οἱ δὲ τοῦ Βασιλέως ἐπίτροποι ὅ τε Πατριάρχης, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐναυθεντοῦντες τοῖς πράγμασι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων ἐποίουν, καὶ πρὸς ἀλλήλους δὲ διεφέροντο, τῶν μὲν τὰ δ᾽ εἰσαγόντων, τῶν δὲ τὰ ἀντίθετα, καὶ ἦν ἡ τούτων διοίκησις πολυαρχία τις, ἀλλ᾽ οὐ μοναρχία. Ὁ δὲ Βούλγαρος Συμεὼν, ὡς μὴ Βασιλέως ἐπιστατοῦντος τοῖς πράγμασι, ῥᾳδίως ἐλπίσας κρατῆσαι τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ἔπεισι κατὰ ταύτης μετὰ πλείστης δυνάμεως, καὶ ἔξω στρατοπεδεύεται τῶν ταύτης τειχῶν, καὶ πολιορκῆσαι ταύτην διενοεῖτο. Ἰδὼν δὲ τὸ τῶν τειχῶν κρατερὸν, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς τείχεσι μαχανημάτων τὸ δαψιλὲς, ἰλιγγιάσας μετέπεσεν εἰς τὸ Ἕβδομον, ζητῶν σπείσασθαι. Ὁ γοῦν Πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἐπιτρόπων λαβόντες τὸν Βασιλέα, εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις ἦλθον βασίλεια, ὅπου καὶ ὁ Συμεὼν παρεγένετο, ὁμήρους δοὺς καὶ λαβὼν, καὶ τῷ Πατριάρχῃ κλίνας τὴν κεφαλὴν, εὐλογήθη παρ᾽ ἐκείνου, καὶ συνειστιάθη τῷ Βασιλεῖ. Εἶτα μὴ ἀρεσθεὶς ταῖς συνθήκαις, ἐπανῆλθεν ἀσύμβατος, δώροις δεξιωθεὶς καὶ αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Ἀνακαλουμένου δὲ διόλου τὴν ἑαυτοῦ μητέρα τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐπὶ ταύτῃ δακρύοντος, (ἔφθη γὰρ ταύτην τῶν ἀνακτόρων καταγαγεῖν ὁ Ἀλέξανδρος) ἠναγκάσθησαν αὐτὴν ἀναγαγεῖν οἱ ἐπίτροποι. Ἡ δὲ ἀνελθοῦσα τῆς διοικήσεως εἴχετο, προσλαβοῦσα καὶ τὸν Παρακοιμώμενον Κωνσταντῖνον, καὶ τοὺς αὐταδέλφους ἄμφω τοὺς Γογγυλίους, καὶ πρῶτον μὲν τὸν Πατριάρχην ἀπάγει τῶν βασιλείων, εἶτα καὶ τοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου θεράποντας ἐξωθεῖ, τὸν Ῥαίκτορα τὸν Βασιλείτζην καὶ τὸν Γαβριηλόπουλον, ἀλλὰ μέντοι καὶ τοὺς λοιπούς. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ Παρακοιμώμενος τὰ πάντα ἠδύνατο. Ὁ μέντοι Βούλγαρος Συμεὼν τὴν Θρᾴκην κατέτρεχέ τε καὶ ἐληΐζετο, καὶ ἐν τῇ Ἀδριανουπόλει βάλλεται χάρακα, πολιορκίᾳ ταύτην ἑλεῖν ἐλπίζων. Ὡς δ᾽ ἑώρα ἑαυτῷ κενόσπουδον τὸ ἐγχείρημα, ἑτέρως τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως μέτεισι. Χρήμασι γάρ τινας τῶν φυλάκων αὐτῆς ὑποφθείρας, ἐκ προδοσίας αὐτὴν ἐξεπόρθησεν. Ἀλλὰ ταύτην μετέπειτα πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίους ἡ τῆς Βασιλίσσης σπουδὴ ἐποιήσατο. Μὴ φέρουσα δὲ τὰς κατὰ τῆς Θρᾳκῴας χώρας πυκνὰς ἐπελεύσεις τοῦ Συμεὼν, σπένδεται τοῖς ἐξ Ἰσμαὴλ, καὶ τά τε ἑῷα τάγματα καὶ τὰ ἑσπέρια συναθροίσασα, τῷ Μαγίστρῳ Λέοντι τῷ Φωκᾷ τῶν σχολῶν Δομεστίκῳ τυγχάνοντι, τὸν κατὰ τοῦ Συμεὼν ἀνέθετο πόλεμον. Ὃς καὶ μάχην συνάψας, ἡττᾷ τοὺς Βουλγάρους περιφανῶς, καὶ φόνον αὐτῶν ποιεῖται πολύν. Κατάκοπος δὲ γεγονὼς καὶ ἱδρῶτι διάβροχος, κἀντεῦθεν λειποθυμῶν, ἐπί τινι πηγῇ τοῦ ἵππου ἀποβὰς, ἀνέψυχεν ἑαυτόν. Ἐν τούτῳ δὲ ὁ ἵππος αὐτοῦ τὰς τοῦ κατέχοντος αὐτὸν χεῖρας διαφυγὼν, ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου πεδίῳ ἐκρόαινεν, ἀναβάτου χωρίς. Ἐπίσημος δὲ τυγχάνων, εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ στρατεύματα, οἰηθέντα πεσεῖν τὸν Δομέστικον, καὶ τοῦ μὲν πολέμου ἀπέσχοντο, καὶ τῆς διώξεως ἔστησαν, θόρυβος δ᾽ εἶχεν αὐτούς. Ὁ δέ γε Συμεὼν ἐκ περιωπῆς τινὸς ἰδὼν τὸ συμβεβηκὸς περὶ τὰ στρατεύματα, τοῖς περὶ αὐτὸν ἐγκελεύεται, καὶ κατὰ Ῥωμαίων ἐξώρμησε, καὶ τεθορυβημένοις αὐτοῖς ἐμβαλὼν, εἰς φυγὴν ἅπαντας ἀθρόον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μὲν οἱ Βούλγαροι διώ-

A *puer ſit, in ea quæ geruntur, conſentire non creditur* ? Sed & Conſtantini uxorem tonſam, & filium ejus Stephanum virilibus exectis, in Paphlagoniam domum ſuam ire permiſerunt. Imperatoris igitur tutores tam Patriarcha quam cæteri, ſuo arbitratu res gerentes, multa contra quam oportuit, egerunt, neque conſenſerunt inter ſeſe : aliis id quod alii ſtatuerant, abrogantibus, ut Imperium non unius, ſed multorum eſſet. At Symeon Bulgarus, opinatus ſe, quod nullus eſſet Imperator, urbis Regiæ facile potiturum : Byzantium cum maximis copiis aggreditur, & extra muros caſtris locatis, expugnationem me- B ditatur. Sed quum firmitatem mœnium vidiſſet, & multitudinem ea defendentium, & frequentes in iis machinas : veluti vertigine oborta, ad Hebdomum regreſſus, pacem facere ſtuduit. Patriarcha igitur & cæteri tutores, Imperatorem ſecum in Blacherniam Regiam adduxerunt, quo & Symeon venit, obſidibus datis & acceptis, & a Patriarcha, ſubmiſſo capite, fauſta comprecatione accepta, cum Imperatore cibum cepit. Sed quum ei pacis conditiones diſplicerent, diſceſſit ſine pactionibus : muneribus & ipſe & liberi ejus donati. Jam quia Imperator matrem perpetuo revocabat, C & ejus abſentiam deplorabat : quam Alexander pridem Regia eduxerat, tutores reducere ſunt coacti. Reverſa, curam rerum ſuſcepit, & Cubiculario Conſtantino, duobuſque fratribus Gongyliis aſcitis, primum Patriarcham Regis movet. Deinde Alexandri miniſtros, Rectorem Baſilitzem, Gabrielopolum, & cæteros etiam. Conſtantinus autem ſacri Cubiculi Præpoſitus poterat omnia. Cæterum Bulgarus Symeon Thraciam incurſionibus populatus, vallo excitato ſe Adrianopolim expugnaturum confidebat. Quo conatu cum ſe fruſtrari videret, alia via rem aggreditur, & quibuſdam præſidiariis pecunia corruptis, urbem proditam vaſtabat, quam Im- D peratricis ſtudium Romano Imperio recuperavit. Quæ cum crebras Symeonis in Thraciam excurſiones non ferret : pace cum Iſmaelitis facta, & legionibus tam orientalibus quam occidentalibus convocatis, Magiſtro Leoni Phocæ Legionum Domeſtico, bellum in Symeonem mandat, qui pugna commiſſa, Bulgaros inſigni victoria ſuperat, multis eorum cæſis. Sed præ defatigatione & ſudore vix ſui compos, equo deſcendit, ſeque ad fontem quemdam recreavit. Interea equus miniſtri manibus elapſus, in planitie caſtrorum ſine ſeſſore exultabat. E Qui cum inſignis eſſet, tantum terrorem incuſſit exercitibus, Domeſticum cecidiſſe ratis, ut & pugna & perſecutione hoſtium abſtinerent. Quod quum Symeon e ſpecula quadam vidiſſet : ſuos cohortatus, contra Romanos ducit, ſubitoque in perturbatos impreſſione facta, univerſos in fugam convertit, in qua alios Bulgari aſſecuti.

Edit Pariſ. pag. 185.

Adrianopolis excidium.

Bulgaricæ expeditiones & clades.

T

LIBER XVI.

occiderunt, alii invicem conculcati perierunt. Legionumque Domeſticus ægre Meſembriam evadere potuit, multis ducibus etiam & Tribunis interfectis.

Patzinacæ populi.

XVII. Joannes autem Bogas miſſus eſt, ut Patzinacas ad belli Bulgarici ſocietatem adduceret, Romanus vero Lacapenus Patricius, claſſis Drungarius, littus claſſe legere juſſus, ſimul ad opem ferendam legionum Domeſtico, ſimul, ut adductos e Boga ſocios tranſveheret. Ac venit Bogas cum ſociis. Orta autem inter ipſum & Lacapenum rixa, Patzinacæ videntes eos inter ſeſe convitiantes, ipſorum tranſvectionem parum curare: ad ſua redierunt. Quidam igitur hæc ita narrant, & negata ſociorum auxilia Romanæ cladis fuiſſe cauſam tradunt, alii aliter. Nam cum Phocas Barbaros profligatos perſequeretur, rumorem eſſe ortum, Drungarium cum claſſe abire, ut Imperium occupet. Quo Domeſticus audito, ita perturbatus fuerit, ut & a perſequendo deſiſteret, & in vallum rediret, rumorem certius cogniturus, & ſic Martis alea mutata, fugiſſe Romanos, Domeſtici in caſtra reverſionem, fugam interpretatos, Bulgaros vero ex fuga converſos, illorum terga cecidiſſe. Ut autem Domeſticus ad vallum rediret, in cauſa fuit Imperii cupiditas: qua quum æſtuaret, ſi rumor de Drungario verus eſſet, antevertere, & ſibi vendicare principatum cupiebat.

Edit. Pariſ. pag. 186.

Lacapeni condemnatio.

Lacapeno & Boga a clade reverſis, judicioque de eorum controverſia facto, Romanus damnatus eſt, ut ei oculi effoderentur, ut qui acceptæ cladis auctor, ſive de induſtria, ſive per negligentiam extitiſſet. Sed ab illo ſuffragio per quoſdam apud Imperatricem gratioſiſſimos eſt ereptus.

Bulgari victi.

At Bulgarus Symeon victoria elatus Imperatoriam urbem aggreditur, cui legionum Domeſticus Phocas eſt oppoſitus, commiſſaque in Cataſyrtis pugna, Barbari ſuccubuerunt. Cum autem multi, iique viri illuſtres, Regni amorem alerent: nemo tamen eo magis flagrabat, quam Leo Phocas, Legionum Domeſticus, quum ſe ipſo fretus, ob genus & potentiam, tum vero Conſtantino eunucho cubiculario, qui in Regia poterat omnia, cujus ſororem in matrimonio habebat. Quæ cum Imperatoris Conſtantini pædagogus cerneret, illique timeret, perſuadet, ut claſſis Drungarium Romanum ſibi devinciat, & cuſtodem adjungat. Imperator igitur literas ſua manu ſcriptas Drungario mittit, quibus ille acceptis, pollicetur, ſe cubiculi Præfecti poteſtatem (modo poſſit) everſurum.

Romanus Conſtantino cubiculario capto, Cæſar & Imperator deſignatur.

Qui quum aliquando ad claſſis ſtationem perveniſſet, ac propere ſolvi juberet: Drungarius ſervilem in modum ei obviam proceſſit, ac reverenter colloquens, paulatim ad triremes hominem deduxit. Ut vero navi prætoriæ appropinquavit, multis viris ſtrenuis, quos ſecum paratos habebat, *Tollite iſtum*, inquit: e quibus comprehenſus eſt, & triremi impoſitus, comitibus illius ſte-

κοντες ἔπεσον, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συμπατούμενοι. Ὁ δὲ τῶν σχολῶν Δομέστικος, μόλις εἰς Μεσημβρίαν ὑποδρᾶναι δεδύνητο· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ ταγματάρχαι τότε ἐφθάρησαν.

ιη'. Ἰωάννης δὲ ὁ Βογᾶς ἐστάλη Πατζινάκας εἰς συμμαχίαν ἀγαγεῖν κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὁ Πατρίκιος Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς, Δρουγγάριος ὢν τοῦ πλωΐμου, κελεύσθη μετὰ τοῦ στόλου παραπλεῖν, ἅμα μὲν εἰς συμμαχίαν τῷ τῶν σχολῶν Δομεστίκῳ, ἅμα δὲ καὶ οἱ ἀχθέντες σύμμαχοι παρὰ τοῦ Βογᾶ, διαπεραιώσασθαι σφᾶς. Ἧκεν οὖν ὁ Βογᾶς μετὰ τῶν συμμάχων. Στάσεως δ' ἐμπεσούσης αὐτῷ τε καὶ τῷ Λακαπηνῷ, ὁρῶντες οἱ Πατζινάκαι αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους διαπληκτιζομένους, καὶ ἀμελῶς περὶ τὴν αὐτῶν διακειμένους διάβασιν, εἰς τὰ ἑαυτῶν ἐπανῆλθον. Οἱ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα φασὶ, καὶ τὴν ἧτταν τῶν Ῥωμαίων ἐντεῦθεν συμβῆναι, μὴ τυχόντων συμμαχίας. Οἱ δὲ ἀλλοίως τὸ πρᾶγμα ἱστόρησαν· ἡττήσαντος γάρ, φασι, τοῦ Φωκᾶ τοὺς βαρβάρους, καὶ διώκοντος, φήμην γενέσθαι, ὡς ὁ Δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου ἄπεισι σὺν τῷ στόλῳ, τὴν βασιλείαν παραληψόμενος. τοῦτο δὲ τῷ Δομεστίκῳ πεσὸν εἰς ὦτα, ἐκταράξαι αὐτὸν, ὡς ἀποσχέσθαι μὲν τῆς διώξεως, ἐπανελθεῖν δ' εἰς τὸν χάρακα, τὰ τῆς φήμης ἀκριβωσόμενον, κἀντεῦθεν παλίντροπον γενέσθαι τὸν πόλεμον. φυγεῖν μὲν γὰρ τοὺς Ῥωμαίους, ὑπόδρασιν τῆς μάχης οἰηθέντας τὴν εἰς τὸν χάρακα τοῦ Δομεστίκου ἀπέλευσιν, τοὺς δὲ Βουλγάρους ἐκ τῆς φυγῆς ἐπαναστραφέντας, διώκειν αὐτούς. Τὴν δὲ πρὸς τὸν χάρακα τοῦ Δομεστίκου ὑποστροφὴν, ἡ τῆς βασιλείας ἐπιθυμία πεποίηκεν. Ἐρῶν γὰρ αὐτῆς, ἐσπούδαζεν, εἰ ἀληθὲς ἦν τὸ τὸν Δρουγγάριον ἀπιέναι, προκαταλαβεῖν αὐτὸς καὶ οἰκειώσασθαι τὴν ἀρχήν. Μετὰ δὲ τὴν ἧτταν ἐπανελθόντων τοῦ τε Λακαπηνοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, ἐζητήθη τὰ μέσον αὐτῶν, καὶ κατεκρίθη ὁ Ῥωμανὸς πηρωθῆναι τὰ ὄμματα, ὡς αἴτιος τῆς ἥττης, ἢ κακούργως ἢ ῥαθύμως γενόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν τῆς ψήφου ταύτης ἐξήρπασάν τινες, μέγα παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενοι. Ὁ δὲ Βούλγαρος Συμεὼν τῇ νίκῃ ἐξογκωθεὶς, ἐπῄει κατὰ τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων. Ἀντικατέστη δὲ αὐτῷ πάλιν ὁ τῶν σχολῶν Δομέστικος ὁ Φωκᾶς, καὶ μάχης συγκροτηθείσης ἐν Κατασύρταις, οἱ βάρβαροι ἡττῶντο. Πολλῶν δὲ καὶ τότε περιφανῶν ἔρωτα τρεφόντων τῆς βασιλείας, μᾶλλον τῶν ἄλλων περὶ τὸν ταύτης ἐφλέγμαινεν ἔρωτα Λέων ὁ τῶν σχολῶν Δομέστικος ὁ Φωκᾶς, πεποιθὼς μὲν ἑαυτῷ, διὰ τὸ γένος καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ Παρακοιμωμένῳ Κωνσταντίνῳ τῷ ἐκτομίᾳ, τὰ πάντα τότε παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἰσχύοντι, ὃν ἐπ' ἀδελφῇ κηδεστὴν ἐτύγχανεν ὤν. Ταῦτα τοίνυν ὁρῶν ὁ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, καὶ δείσας περὶ αὐτοῦ, πείθει τοῦτον, τὸν τοῦ στόλου Δρουγγάριον τὸν εἰρημένον Ῥωμανὸν, οἰκειώσασθαι, καὶ φύλακα προσλαβέσθαι. Ἐγχάρτῳ τοίνυν βιβλίῳ ὁ βασιλεὺς οἰκειόγραφον, καὶ στέλλει τῷ Δρουγγαρίῳ. Ὁ δὲ τοῦτο δεξάμενος, ὑπέσχετο, τὴν τοῦ Παρακοιμωμένου δυναστείαν (εἰ οἷόν τε) καθελεῖν. Καὶ ποτε τοῦ Παρακοιμωμένου, ἔνθα ὁ στόλος ὥρμιστο, παραγενομένου, καὶ ἐπισπέρχοντος ἐκπλεῦσαι αὐτὸν, ὁ Δρουγγάριος δουλοπρεπέστερον αὐτῷ προσυπήντησε, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ὡμίλει, καὶ περὶ τὰς τριήρεις ἠρέμα προσεβίβαζεν. Ὡς δὲ τῇ ναυαρχίδι προσήγγισεν, ἐν τούτοις ἔχων ἄνδρας παρεπομένους αὐτῷ, γενναίους τε καὶ πολλοὺς, Ἄρατε τοῦτον, εἶπεν. Οἱ δὲ συσχόντες αὐτὸν, εἰς τὴν τριήρη ἐνέθεντο, τῶν περὶ αὐτὸν ἀν-

νίκα ἐξεσπαρέντων. Τοῦτο τὴν Βασιλίδα ἐσωτισθὲν, εἰς θόρυβον αὐτὴν, καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐνέβαλε. Πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν Ῥωμανὸν ἐρωτῶσα, τί ἂν εἴη τὸ γεγονός, ὁ δὲ τὸ ναυτικὸν λίθοις τοὺς πεμφθέντας ἐξεδίωξε. Τῇ δ' ἐξῆς τὸν Πατριάρχην ὁ Βασιλεὺς μετακαλεσάμενος, καὶ τὸν Μάγιστρον Στέφανον, ἔπεμψέ τινας ἐκ τῶν βασιλείων, τὴν αὐτοῦ μητέρα καθέξοντας. Τῆς δὲ τῷ υἱῷ προσφυείσης μετὰ δακρύων, εἰς οἶκτον ἐκεῖνος ἐκλίθη, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν, εἰς ἑαυτὸν δὲ τὴν ἐξουσίαν μετήνεγκε, καὶ προχειρίζεται Δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν Γαριδᾶν Ἰωάννην τὸν Μάγιστρον. Ὁ δὲ Δρουγγάριος ὁ Λακαπηνὸς, ἐξαρτύσας τὸν στόλον ὥσπερ εἰς ναυμαχίαν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῖς βασιλείοις προσέπλευσεν εἰς τὸν Βουκολέοντα. Καὶ ὁ μὲν Πατριάρχης καὶ ὁ Μάγιστρος Στέφανος, εὐθὺς ἐκ (B) τῶν ἀνακτόρων ἐξέωσται. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς ὅρκοις πρότερον τελέσας φρικωδεστάτοις, μήποτε κατὰ τοῦ Βασιλέως φρονῆσαι, μηδ' ἐπιθέσθαι τῇ βασιλείᾳ, ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ Φάρῳ ναὸν τῷ Κωνσταντίνῳ συνεισελθὼν, καὶ πίστεις δούς τε καὶ εἰληφὼς, μέγας Ἑταιρειάρχης προβάλλεται. Ἐπέστειλε δὲ τῷ Φωκᾷ ὁ Βασιλεὺς, μὴ ἀθυμῆσαι, μηδ' ἀπογνῶναι, προσμεῖναι δὲ μικρὸν, ὡς μελλούσης αὐτοῦ γενέσθαι προνοίας μετὰ βραχύ. Ὁ δὲ Ῥωμανὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Ἑλένην μνηστεύεται τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ Πάσχα τετέλεστο τὰ γαμήλια, τοῦ Πατριάρχου Νικολάου τὴν ἱερολογίαν ποιήσαντος, καὶ αὐτίκα τετίμητο Βασιλεοπάτωρ ὁ Ῥωμανός. μέγας δ' Ἑταιρειάρχης Χριστοφόρος ὁ τούτου (C) υἱός. Ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ Φωκᾶς, τυραννίδι ἐπέθετο, Κωνσταντῖνον τὸν Παρακοιμώμενον προσλαβόμενος, καὶ ἑτέρους τῶν ἀρχόντων, καὶ διαβεβαιούμενος ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου πράττειν, ἃ πράττει. Ὁ Ῥωμανὸς δὲ γραφὴν γεγραφὼς, ἀνατροπὴν περιέχουσαν τῆς τοῦ Φωκᾶ προφάσεως, καὶ ταύτην τῇ τοῦ Βασιλέως ὑποσημασίᾳ καὶ χρυσῇ σφραγῖδι βεβαιωσάμενος, πέμπει ταύτην πρὸς τὸ μετὰ τοῦ Φωκᾶ στράτευμα μετά τινος γυναίου ἑταιρικοῦ. Κἀκεῖνο πολλοῖς τὸ χρυσοσήμαντον ὑποδεικνύον λάθρα γράμμα, πολλοὺς καταλιπεῖν πεποίηκε τὸν Φωκᾶν, καὶ προσχωρῆσαι τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ Φωκᾶς ἐν Χρυσοπόλει γενόμενος, καὶ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλήθους τῷ Βασιλεῖ προσχωρήσαντος, ἐτράπετο εἰς φυγὴν, καὶ ἔν τινι χωρίῳ γενόμενος, ὅπερ (D) ἀνέκαθεν παρὰ τῶν ἐγχωρίων Γοηλέων κατωνομάζετο, συλλαμβάνεται, καὶ τυφλωθεὶς εἰσάγεται εἰς τὴν Βασιλεύουσαν· καὶ τοῦτο τέλος τῇ αὐτοῦ τυραννίδι ἐγένετο. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἑτέρα ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως συνέστη· νεανίας γάρ τινας καθῆκαν κατ' αὐτοῦ θηρῶντος, ἵνα αὐτῷ ἐν τῇ θήρᾳ ἐπιθῶνται. Ἀλλ' ἐγνώσθη τὸ βούλευμα, καὶ οἱ πρωτουργοὶ ἐκολάσθησαν. Ἐξεβλήθη δὲ τῶν βασιλείων καὶ ἡ τοῦ Βασιλέως μήτηρ Ζωὴ, ὡς ἐπιβουλεύουσα δῆθεν τῷ Βασιλεοπάτορι, καὶ ἀπεκάρη ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ. Τῇ δὲ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν ἀνήχθη ὁ Ῥωμανὸς, καὶ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τῷ τῆς (E) βασιλείας διαδήματι τεταινίωτο παρὰ τοῦ Πατριάρχου Νικολάου, τοῦ Κωνσταντίνου δῆθεν ἐπιτροπῇ.

ιή. Καὶ ὁ μὲν ΛΑΚΑΠΗΝΟΣ ΡΩΜΑΝΟΣ οὕτω τῆς ἀναρρήσεως ἔτυχεν, οὐκ ἠγάπα δὲ ταύτης τυχὼν αὐτὸς, ἀλλὰ μετὰ βραχὺ καὶ τὴν οἰκείαν ὁμευνέτιν τὴν Θεοδώραν ταινιοῖ. Εἶτα καὶ τὸν υἱὸν Χριστοφόρον, προαιρέσει μὲν τοῦ δοκεῖν τοῦ Κων-

(A) tim diſperſis. Ejus facti nuntius & Imperatricem & proceres turbavit, cumque ad Drungarium miſiſſet, percontatum quid id ſibi vellet? ii a claſſiariis lapidibus repulſi ſunt. Poſtridie Imperator, Patriarcha & Magiſtro Stephano accerſitis, miſit qui matrem e Regia abducerent. Sed eam ſuis amplexibus cum lacbrymis inhærentem, miſericordia victus, reliquit: ac poteſtate in ſe tranſlata, Domeſticum legionum deſignavit Joannem Garidam Magiſtrum. Drungarius vero Lacapenus, claſſe haud ſecus atque ad pugnam inſtructa, die Annuntiationis ad Regiam in Bucoleonte appulit. Ac Patriarcha & Stephanus (B) Magiſter ſtatim ex Regia diſceſſerunt. At Romanus quum prius ſanctiſſimo jurejurando adactus promiſiſſet, ſe numquam Imperatori inſidiaturum, neque Imperium affectaturum: in Regiam aſcendit, & cum Conſtantino Phari ædem ingreſſus, fide data acceptaque, magnus Hetæriarcha deſignatur. Juſſit autem Imperator Phocam bono eſſe animo, neque ſpem abjicere, ſed pauliſper expectare: nam paulo poſt, ejus rationem habitum iri. Romani porro filia Helena Imperatori Conſtantino deſponſa, tertia feria Paſchatis nuptiæ celebratæ ſunt, ſacras preces Nicolao Patriar- (C) cha peragente. Statim igitur Romanus, Imperatoris pater: filius ejus Chriſtophorus, magnus Hetæriarches eſt appellatus. Quibus Phocas cognitis, tyrannidem invaſit, Conſtantino Cubiculario & aliis proceribus aſcitis, ſe quæ ageret, pro Imperatore Conſtantino agere, affirmans. Romanus autem litteras quæ Phocæ prætextum everterent, ſubſcriptione Imperatoria & aureo ſigillo munitas, pervulgati corporis mulierculam in Phocæ caſtra mittit, quæ quum ea multis clam oſtenderet, effecit, ut multi Phoca deſerto, ſed ad Imperatorem conferrent. At Phocas Chryſopolim profectus, & a ſuis deſtitutus, in (D) fugam convertitur, & in caſtello quodam, quod ab antiquis temporibus Goeleon ab indigenis vocatur, comprehenditur, cæcatuſque Byzantium perducitur. Et hic tyrannidis illius fuit exitus. Enimvero aliæ quoque inſidiæ Imperatori ſunt paratæ. Nam adoleſcentes per quoſdam conducti ſunt, qui eum venantem aggrederentur, ſed illo conſilio cognito, de auctoribus facinoris ſupplicium ſumptum. Eſt & Imperatoris mater Zoe Regia ejecta, quaſi Patri Imperatoris inſidiaretur ſcilicet, tonſoque capillo Sanctæ Euphemiæ monaſterium ingreſſa. Romanus vero vi- (E) geſima quarta die Septembris, ad Cæſaris dignitatem eſt evectus, & in Decembri, Imperii diademate ornatus a Patriarcha Nicolao, permiſſu Conſtantini ſcilicet.

XVIII. ROMANUS LACAPENUS iis honoribus non contentus, paulo poſt uxorem quoque ſuam Theodoram diademate ornat. Deinde & filium Chriſtopho-

Edit. Pariſ. pag. 137.

Leo Phocas ob Imperium affectatum oculos amittit.

Inſidiæ detectæ.

pag. 188.

ROMANUS LACAPENUS.

LIBER XVI. rum, voluntate, ut videri volebat, Conſtantini, ſed re vera invito illo & conquerente apud eos, quibus fidebat, & acta illa abominante, quamvis reſtagari non auderet. Inſidiis quas Romano Anaſtaſius Sacellarius princeps conjurationis, pro defenſione utique Conſtantini parat, deprehenſis, conjecti, arbitratu Romani, puniti ſunt, Sacellarius tonſus, eaque Romano occaſio fuit Conſtantini infra ſe collocandi, cum is hactenus in proclamationibus & ſalutationibus priorem locum tenuiſſet. Cumque Symeon exercitum contra Urbem miſiſſet: Romanus quoque milites illi oppoſuit, ne ſuburbanæ amœnitates ab hoſte vaſtarentur. Quos cum Bulgari aggreſſi eſſent, multi etiam ex principibus ceciderunt, milites partim ad prætereuntes triremes feſtinantes, in mare prolapſi a fluctibus ferebantur, partim ab hoſtibus interibant, partim vivi capiebantur. Romano exercitu ad Pegas ſic accepto, Bulgari Regiam illius loci cremarunt, & cætera quæ in eo littore ſunt e regione urbis, interjacente freto. Mortua Romani uxore Theodora Auguſta: Imperatoris Chriſtophori uxor Sophia, Auguſtæ nomen accepit. At Bulgarorum princeps Symeon, denuo Adrianopolim obſedit: neque ſane quicquam effeciſſet, niſi cives commeatu deſtitutos, & ſemetipſos & urbem hoſti dedere fames coegiſſet. Tunc etiam Leo Tripolitanus cum navalibus copiis Romanos invaſit: ſed triremes Romanæ circa Lemnum inſulam eis obviam profectæ, Agarenos pene omnes occiderunt, naveſque demerſerunt, Tripolita ægre fuga elapſo. Symeon vero Macedoniam & Thraciam cum ingenti exercitu devaſtatus, ad urbem profectus, prope Blachernas caſtris poſitis, colloquium Romani Imperatoris petiit, qui cum ab eo non abhorreret, cum claſſe ad Coſmidii littus abiit, eodemque Symeon cum ſuis copiis venit: & inter ſe collocuti ſunt. Sed quamvis Romanus Symeoni magnifica munera dediſſet, rebus infectis diſceſſerunt, id quod per aquilarum ſignificare videbatur, quas ſupra eos volitaſſe ferunt, & cum clangore inter ſeſe congreſſas, ſtatimque ſegregatas eſſe, altera verſus urbem volante, altera in Thraciam tendente. Romanus poteſtate Imperii inſatiabilis, ac veluti oblitus ſacramenti, quo ſeſe aſtrinxerat, ſuo & filii natu maximi diademate non contentus: etiam reliquos duos filios, & nepotem ex Chriſtophoro coronavit, Romano Imperio quod hactenus penes unum eſſe conſueverat, in multa capita diſtributo. Filium natu minimum Theophylactum, cui Pontificatum urbis Imperatoriæ ambiebat, detonſa coma clericum fecit, a Patriarcha Syncellum quoque deſignatum. Poſt obitum Nicolai, qui reſtitutus ſedem Conſtantinopolitanam per annos tredecim tenuit, Stephanus Metropolita Amaſenus,

Tripolitanæ claſſis interitus

Edit. Pariſ. pag. 189.

Augurium irritæ pacificationis.

A σαντίνου, τῇ δ' ἀληθείᾳ βιαζομένου, ἀχθομένου τε πρὸς οὓς ἐθάῤῥει, καὶ ἐν συμφορᾷ τιθεμένου τὰ πραττόμενα, μὴ θαῤῥοῦντος δὲ ἀντερεῖν. Ἐπιβουλῆς δὲ κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ γενομένης, ἧς ὁ Σακελλάριος πρωτουργὸς ἦν Ἀναστάσιος, ὡς τῷ Κωνσταντίνῳ δῆθεν ἀμύνων, ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτήν, καὶ οἱ μὲν συνίστορες, ὡς ἔδοξε τῷ Ῥωμανῷ, ἐκολάσθησαν, ὁ δὲ Σακελλάριος ἀπεκάρη. Ἣν δὴ πρόφασιν ἔσχεν ὁ Ῥωμανὸς τοῦ ὑποβιβάσαι τὸν Κωνσταντῖνον ἑαυτοῦ, μέχρι τότε πρῶτον εὐφημούμενον ἐν ταῖς ἀναῤῥήσεσιν. Ὁ Συμεὼν δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐξέπεμπε στρατόν· ἵνα δὲ μὴ ἐλθόντες τὰς πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρωσιν ἀγλαΐας, ἔπεμψε καὶ ὁ Ῥωμανὸς τοὺς ἀντιταξομένους αὐτῷ. Καὶ τῶν Βουλ- B γάρων ἐπελθόντων αὐτοῖς, πίπτουσι μὲν καὶ τῶν ἀρχόντων πολλοί, τῶν δέ γε στρατιωτῶν οἱ μὲν εἰς τὰς τριήρεις ἀποβλέποντες ἐμβῆναι παραπλεούσας, ἐξωλίσθαινον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὑπὸ κυμάτων ἐφέροντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων διώλλυντο, οἱ δὲ καὶ ζῶντες συνελαμβάνοντο. Οὕτω δὲ διατεθείσης τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς κατὰ τὰς Πηγάς, τότε ἐκεῖ ὄντα ἀνάκτορα οἱ Βούλγαροι ἐπυρπόλησαν, καὶ τἆλλα ὅσα ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῷ καταντικρὺ τῆς πόλεως ἦσαν διακειμένου πορθμοῦ. Θανούσης δὲ τῆς τοῦ Ῥωμανοῦ συμβίου τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας, ἡ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ Σοφία τοῦ τῆς Αὐγούστης ἠξιώθη ὀνόματος. Ὁ τῶν Βουλγάρων δ' ἐξηγούμενος Συμεών, τῇ Ἀδριανουπόλει προσέβαλε, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. Ἤ- C νυσε δ' ἂν οὐδέν, εἰ μὴ τοῖς ἔνδον ἐπιλελοίπει τὰ ἐπιτήδεια. Βιαζόμενοι δὲ τῷ λιμῷ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις παρέδωσαν. Τότε μὲν καὶ ὁ ἐκ Τριπόλεως Λέων μετὰ δυνάμεως ναυτικῆς κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησεν· ἀλλὰ τούτῳ περὶ τὴν νῆσον Λῆμνον τριήρεις ἐπελθοῦσαι Ῥωμαϊκαί, τοὺς μὲν Ἀγαρηνοὺς σχεδόν τι ξύμπαντας διεφθάρκασι, τὰς δὲ νῆας αὐτῶν ὑποβρυχίους ἐποίησαν, μόλις τοῦ Τριπολίτου φυγεῖν ἐξισχύσαντος. Καὶ ὁ Βούλγαρος δὲ Συμεὼν τά τε κατὰ Μακεδονίαν καὶ τὰ περὶ Θρᾴκας σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐληΐζετο, καὶ παρὰ τὴν πόλιν ἐλθών, ἀγχοῦ τῶν Βλαχερνῶν πεποίηται τὴν παρεμβολήν, καὶ τῷ Βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐζήτησεν ἐντυχεῖν, καὶ τὴν ἔντευξιν καὶ ὁ Βασιλεὺς ἠσπάσατο, καὶ κατὰ D τὸν τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλόν, ὁ μὲν Βασιλεὺς σὺν τῷ στόλῳ ἀφίκετο. Ὁ δέ γε Συμεὼν μετὰ τῆς οἰκείας παρεγένετο στρατιᾶς, καὶ ἀλλήλοις ὡμίλησαν, καὶ ὁ Βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς τὸν Συμεὼν ἐδωρήσατο. Ἀσύμβατοι δὲ ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν, ὃ καὶ δυὰς ἔδοξε δηλῶσαι ἀετῶν. Φασὶ γὰρ ἄνωθεν αὐτῶν διαπτῆναι τούτους, καὶ ἀλλήλοις συμμίξαι μετὰ κλαγγῆς, εἶτ' εὐθὺς διαστῆναι ἀλλήλων, τοῦ μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν ἀποπτάντος, τοῦ δ' ἐπὶ Θρᾴκην κινήσαντος τὸ πτερόν. Ὁ Βασιλεὺς δὲ Ῥωμανὸς ἀπληστευσάμενος ἐπὶ τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ, καὶ ὥσπερ ἐπιλελησμένος τῶν ὅρκων, οὓς ὀμωμόκει καθ' ἱερῶν, καὶ μὴ ἀρκούμενος, ὅτι ἑαυτὸν καὶ τὸν τῶν υἱῶν πρεσβύτερον ἠξίωσε διαδή- E ματος, καὶ τοὺς λοιποὺς δύο τῶν παίδων αὐτοῦ βασιλικῶς τεταινίωκεν, εἶτα καὶ τὸν ἐκ τοῦ Χριστοφόρου γενόμενον αὐτῷ ἔγγονον, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀντὶ μοναρχικῆς βασιλείας εἰς πολυαρχίαν μετήνεγκε. Τῷ τελευταίῳ δὲ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Θεοφυλάκτῳ τὸν θρόνον τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων μνηστευόμενος, ἀπέκειρε κληρικόν, διὰ τοῦ Πατριάρχου προχειρισθέντα καὶ Σύγκελλον. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Νικολάου ἔτη τρισκαίδεκα τὸ δεύτερον τῆς Ἐκκλησίας κρατήσαντος, καὶ μεταθεμένου τὸν βίον, ὁ Μητροπολίτης Ἀμασείας Στέφανος, εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετή-

Digitized by Google

νικτο. Ὁ μέντοι τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ Συμεὼν, ἀνὴρ ὢν αἱμάτων, ἡσυχίαν ἄγειν οὔποτε ὅλως ᾑρεῖτο, ὅθεν καὶ κατὰ τοῦ ἔθνους τῶν Χρωβάτων ἐστράτευσεν, ἀλλ' ἡττηθεὶς ἐκείνων, ἐν ταῖς τῶν ὀρῶν δυσχωρίαις τὸ οἰκεῖον ἀπέβαλε στράτευμα. Ἐν τούτῳ δὲ προσιών τις τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, λέγων, τὴν ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ Ξηρολόφῳ ἁψῖδος καθιδρυμένην στήλην, καὶ πρὸς τὰ ἑσπέρια ἀποβλέπουσαν, εἰς τὸν Συμεὼν ἐστοιχειῶσθαι τὸν Βούλγαρον, καὶ εἰ ταύτης ἀποτέμοι τις τὴν κεφαλὴν, ἕψεται τῇ ἐκτομῇ τοῦ Συμεὼν ἡ φθορά. Ὁ μὲν οὖν εἴρηκε ταῦτα, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς στήλης οὐκ εἰς μακρὰν ἐξετέτμητο, καὶ τῷ Συμεὼν αὐθωρὸν ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, ληφθέντι καρδιωγμῷ, ὡς μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη τῷ βασιλεῖ, ἀκριβωσαμένῳ τῆς ἐκείνου τελευτῆς τὸν καιρόν. Ὡς δ' ἐξ ἀνθρώπων ὁ Συμεὼν ἀπελήλυθεν, ἡ τῶν Βουλγάρων ἀρχὴ πρὸς Πέτρον τὸν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς αὐτῷ τεχθέντα περιελήλυθεν, ὃς, ἐπεὶ καὶ λιμῷ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος ἦν πιεζόμενον, καὶ τὰ πέριξ ἔθνη μὴ κατ' αὐτοῦ ὁρμήσωσιν ἐδεδίει καὶ πρὸ τῶν ἄλλων Ῥωμαίους, στέλλει πρὸς τὸν βασιλέα, σπονδὰς ποιησόμενος, εἰ δ' αἱροῖτο καὶ κῆδος εἰς ἑαυτόν. Ὡς δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἄμφω κατάθυμα ἔδοξε τὰ αἰτούμενα, καὶ αὐτὸς ὁ Πέτρος ἀφίκετο, καὶ γεγόνασι μὲν συνθῆκαι περὶ σπονδῶν· συνήφθη δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς συμβίωσιν γαμικὴν ἡ τοῦ βασιλέως ἐγγόνη, ἡ ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ τοῦ Χριστοφόρου γεγένητο.

ιθ'. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς μὴ ἀρκῶν ἡγούμενος ὅτι ἑαυτοῦ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑπεβίβασε, λαθὼν ἐζήτει καὶ τὸν Χριστόφορον προθεῖναι αὐτοῦ, καὶ παρασκευάσας τὸ τῶν Βουλγάρων πλῆθος ἐν τῷ τοῦ γάμου καιρῷ στασιάσαι, ζητοῦσαν πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου τὸν Χριστόφορον ἀναγορεύεσθαι, καὶ δὴ τὴν στάσιν δῆθεν ὡς ἐκ βίας οἰκονομῶν τι, παραχωρήσει τὸ αἰτούμενον γίνεσθαι. Εἶτα μήτε τὸ θεῖον δείσας, ὃ τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ ἐμπεπίστευκε, μήτ' αἰδεσθεὶς τὸ ὑπήκοον, καὶ ἄμφω τοὺς ἄλλους υἱοὺς αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου προτέρους εὐφημεῖσθαι πεποίηκε, καὶ ὁ πρῶτος πέμπτος ἐγένετο, καὶ εἰ μὴ ὁ μικρὸς Ῥωμανὸς ὁ τοῦ Χριστοφόρου υἱὸς ἔφθη θανὼν, κἀκεῖνος ἂν αὐτοῦ προτετίμητο. Ἦν οὖν ὁ αὐθιγενὴς Βασιλεὺς, καὶ ᾧ κατὰ κλῆρον ἡ βασιλεία διέφερεν, ὥσπερ παρέγγραπτος. Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ἡ δίκη οὐκ ἐπενύσταξεν, εἰ δὲ καὶ χωλαίῳ στείχουσα ἥκει ποδὶ, ἀλλ' ἀγένεκέ ποτε· ἀναβεβλήσθω δ' ἡ περὶ τούτων διήγησις. Ὁ Ἀμασείας δὲ Στέφανος ἔτη τρία διαγαγὼν, ἐν τῷ θρόνῳ τῆς ὑπερκειμένης τῶν πόλεων, ἐτελεύτησε, καὶ ἐχειροτονήθη Τρύφων τις Μοναχὸς ἐπὶ συνθήκαις, τοῦ μέχρι χρόνου ὡρισμένου ἑκὼν ἐκστῆναι τοῦ θρόνου τῷ τοῦ Βασιλέως υἱῷ τῷ Θεοφυλάκτῳ· ἦν γὰρ ἔτι μειράκιον. Γέγονε δ' ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις χειμών τε ἀφόρητος, λιμός τε σφοδρότατος, καὶ ἐμπρησμὸς φρικωδέστατος. Ὅτε καὶ ὁ Βασιλεὺς Χριστοφόρος τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν. Ἤδη δὲ τοῦ ὡρισμένου καιροῦ παραρρεύσαντος, ὁ Πατριάρχης Τρύφων οὐ μεθίστατο τοῦ θρόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ κατὰ τὰ συγκείμενα, ἀλλ' ὅλαις χερσὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀντείχετο. Καὶ ὁ Βασιλεὺς ἠνιᾶτο διὰ τὴν ἀπάτην, ὡς ἐμπαιχθείς. Ὁ γοῦν Καισαρείας χαρίσασθαι τῷ βασιλεῖ προθυμούμενος, δόλῳ μέτεισι τὴν τοῦ Πατριάρχου ἀφέλειαν, καὶ φίλου προσωπεῖον ἑαυτῷ περιθέμενος τῷ Πατριάρχῃ φησίν. Ἡ μὲν κατὰ σοῦ τοῦ κρατοῦντος ἐπίθεσις σφοδρὰ, ἀλλ' ἐπιλείπουσιν αὐτῷ αἰτιάματα ὑπὸ καθαίρεσιν σε τιθέμενα· καὶ λοιπὸν εἰς τὸ μαθεῖν ὅλως εἰδέναι σε γράμματα, οἱ λέγοντες κατὰ σοῦ περιίστανται. Ἀλλὰ σπεῦσον καὶ τούτου τοὺς μελετῶντας κατὰ σοῦ

A Patriarcha deſignatus eſt. At Bulgarorum princeps Symeon, homo ſanguinarius & quietis impatiens, genti Crabatorum bellum intulit: ſed ab illa victus, in montium anguſtiis exercitum amiſit. Interea quidam Imperatori nuntiat, ſtatuam in ſummo fornice Xerolophi verſus occaſum poſitam, in Symeonis Bulgari fatum converſam eſſe: cujus ſtatuæ caput ſi amputetur, Symeonis interitum conſecuturum. Quo paulo poſt facto, eadem hora Symeonem ex dolore ſtomachi vita defecit, ut poſt Imperatori tempus obitus ejus diligenter ſcrutato, eſt ſignificatum. Symeone rebus humanis exempto, Bulgarorum principatus ad Petrum B ex altera uxore filium ejus venit, qui, quum gens ſua fame premeretur, & finitimarum gentium, ac Romanorum in primis arma timerentur: legatos ad Imperatorem de pace, &, ſi placeret, etiam de affinitate jungenda, mittit. Cui quum utrumque cordi eſſet, ipſe Petrus Byzantium venit ac pace facta, neptem Imperatoris ex Chriſtophoro filio natu maximo, uxorem ducit.

Liber XVI. Stephanus Amaſenus Patriarcha.

Symeon a Crobatis victus, truncata ſtatua quadam moritur.

Petrus Bulgarorum princeps, pace cum Romanis facta, Romani neptem matrimonio ſibi jungit.

XIX. Romanus porro Conſtantinum infra ſe collocaſſe non contentus, occaſionem quærit etiam Chriſtophori illi præponendi. Itaque inſtructa Bulgarorum turba, ut per ſeditionem poſtularet, ut Chriſtophorus ante Conſtantinum nomi-C naretur: quaſi propter motum illum, neceſſitati parendum eſſet ſcilicet, poſtulatis illorum annuit. Deinde neque Deum veritus, cujus numine invocato, pactiones firmarat, neque ſubditorum pudore deterritus: etiam duos reliquos ſuos filios ante Conſtantinum ſalutari juſſit, & primus quintus eſt factus, eique minor etiam Romanus præpoſitus fuiſſet, niſi ante deceſſiſſet. Ita indigena Imperator, ad quem hæreditario jure Imperium pertinebat, inſtar adſcriptitii fuit. Cæterum vindicta ſui muneris non oblita, & ſi lento gradu proceſſit, tamen venit tandem: ſed hoc alio loco narrabitur. Stephano au-D tem Amaſeno, qui ſedem principis Urbis per triennium occupaſſet, mortuo: Tryphon Monachus quidam ea conditione ſucceſſit, ut poſt certum tempus, Theophylacto Imperatoris filio, puero adhuc, ultro ſede cederet. Hoc tempore ſæviſſima hyems fuit, & fames maxima, & horrendum incendium. Tum quoque Chriſtophorus Imperator obiit. Jam præfinito tempore elapſo, Patriarcha Tryphon ſede Pontificia, ut convenerat, cedere nolait, ſed eam retinere manibus pedibuſque eſt conatus. Imperatore autem verba ſi-E bi data eſſe ægre ferente: Cæſarienſis, ut ei gratificaretur, Patriarchæ ſimplicitatem dolo circumvenit, aſſumptaque amici perſona, illi ait: *Imperator vehementer ſane te oppugnat, ſed deſunt ei crimina, ob quæ loco moveri poſſis, & jam qui contra te ſtant, eo ſunt redacti, ut te litterarum penitus eſſe rudem dicant.*

Edit Pariſ. pag. 190.

Tryphon Patriarcha dignitatem quam vi retinet dolo amittit.

Hyems. Fames. Incendium.

LIBER XVI.

Sed propera, ut tuis accuſatoribus iſtam quoque calumniam præripias, quam facile propulſabis, ſi coram multis charta ſumpta, nomen tuum & Pontificatus dignitatem ſcripſeris, quæ Scriptura ad Imperatorem perlata, nihil porro erit, de quo te criminentur. Huic conſilio paret ille, & coram multis in charta pura hæc ſcribit: *Tryphon ex Dei miſericordia Archiepiſcopus novæ Romæ, & œcumenicus Patriarcha.* Eam chartam Cæſarienſis Imperatori offert, ſyngrapha ſupra ſubſcriptionem, Patriarchæ nomine, in ea contexitur: Tryphon, quaſi renuntiarit, eccleſia ejicitur, & Imperatoris filius Patriarcha deſignatur. Poſthæc claſſis Ruſſica non mille, ſed decies & quinquies mille navium Urbem aggreſſa eſſe dicitur. Contra eam Romana claſſis juxta Pharum in procinctu ſtetit, ac ſubito invecta Barbaros profligavit, multis eorum navibus igni Græco crematis. Reliquæ verſus Orientem profectæ, in Bardam Phocam Patricium, qui exercitui præerat, inciderunt, qui multos ad conquirenda neceſſaria navibus egreſſos, ſuſtulit. Idem & Curcuas Legionum Domeſticus fecit, multis & occiſis & captis. Sic terra marique male accepti, ſe in navibus continebant, donec commeatu deſtituti, ad ſua redire decreverunt. Sed quum ſolviſſent, denuo Romanæ triremes eos aggreſſæ, duobus navalibus præliis devicerunt. Paucæ igitur Barbaricæ naves interitu virorum ad ſuos redierunt, nuntiæ malorum & acceptæ cladis. Ruſſi igitur pluribus malis acceptis, quam ut ſperarant, datis, a laceſſendis Romanis abſtinuerunt.

Edit. Pariſ. pag. 191.

Agarenorum clades.

XX. Sed & Agareni a Legionum Domeſtico Curcua & fratre ejus Theophilo, Joannis qui poſt Imperio potitus eſt, avo, ſæpe victi ſunt & oppreſſi, atque urbes complures quas occuparant, eis ademptæ. At Imperator Romanus, conſiderato, ut apparet, perjurio ſuo, violatoque quam cum Conſtantino fecerat, pactione; beneficentia placare Deum ſtatuit. Præter igitur alias diſtributiones, etiam æs alienum pro debitoribus diſſolvit, cujus ſumma ad XIX. centenarios excreverat, tabulis in medio foro crematis: item pretium pro iis qui Conſtantinopoli in conductitiis domibus habitabant, numeravit. Ac debitoribus illa ſane profuerunt, Romano autem parum, opinor, ac nihil potius utilitatis attulerunt: cum quæ de alieno largiebatur, quippe ex publico, tum quod Imperio, quod ex rapto tenebat, fruebatur, eoque fraudato cujus erat, cum Imperatoria felicitate ex aſſe potiretur, pereiguam beneficentiæ portionem tribuebat; quod perinde eſt, ac ſi quis vicini bove immolato, extremos pedes largiatur pauperibus, totumque corpus ipſe devoret: aut ſpreto legitimo conjugio, in alienæ uxoris ſtupris volutetur: deque mariti illius pecuniis pauperibus largiatur, ut ſi-

Romanus liberalitate, vel odium ſui mitigare, vel peccata redimere ſatagit.

A ἀποκρύψασθαι. Διαλύσεις δὲ τούτοις τὸ σπούδασμα, εἰ ἐνώπιον πολλῶν χάρτην λαβὼν τὸ ὄνομα ἐγχαράξεις τὸ σὸν, καὶ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Καὶ τούτου ἀποκομισθέντος τῷ Βασιλεῖ, οὐκέτι κατά σου αἰτίαμα περιλέλειπται. Ὁ μὲν οὖν συνεβούλευσε ταῦτα, ὁ δὲ ἐπείθετο, καὶ πολλῶν παρόντων ἀγράφῳ χάρτῃ ταῦτ' ἐνεγράφει· Τρύφων ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Καὶ λαβὼν τὸν χάρτην ὁ Καισαρείας, ἀπῄει ἐμφανίσων τοῦτον τῷ Βασιλεῖ, ἔγγραφον οὖν ἐν αὐτῷ παραιτήσεως, ὡς ἐκ τοῦ Πατριάρχου ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς ἐξυφαίνεται, καὶ ὡς παραιτησάμενος τῆς Ἐκκλησίας ἐξεβάλλετο, καὶ ὁ τοῦ Βασιλέως υἱὸς Πατριάρχης ἐχειροτονεῖτο. Στόλος δὲ Ῥωσικὸς ἐπῆλ- B θε κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ὁ στόλος οὐ χιλιόναυς ἦν, ἀλλ' εἰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας, ὡς λέγεται, τὰ τούτου πλοῖα ἠριθμοῦντο. Τούτοις περὶ τὸν Φάρον προσορμισθεῖσιν ἀντίπρωρος ἔστη στόλος Ῥωμαϊκὸς, καὶ ἀθρόον αὐτοῖς προσβαλὼν, ἐτρέψατο τοὺς Βαρβάρους, καὶ πολλὰ τῶν πλοίων ἐκείνων τῷ ὑγρῷ πυρὶ ἀπετέφρωσεν. Ὅσα δέ γε περιλέλειπτο πρὸς ἕω περαιωθέντα, τῷ Πατρικίῳ Βάρδᾳ ἐνέπεσε τῷ Φωκᾷ, στρατιωτικοῦ στρατηγοῦντι συντάγματος, ὃς πρὸς συλλογὴν τῶν ἀναγκαίων πολλοὺς ἐξιόντας τῶν πλοίων, καταλαμβάνων ἀνῄρει. Ἀλλὰ καὶ ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας ἑτέροις ἐντυγχάνων κατὰ ζήτησιν τῶν ἐπιτηδείων ἐκβαίνουσι τῶν νηῶν, καὶ ἐζώγρει καὶ μαχαίρας ἔργον ἐτίθετο. Οὕτω δὲ καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ κατὰ γῆς παθόντες κακῶς, οὐκέτι τῶν πλοίων ἐξώρ- C μων. Ὡς δὲ τὰ πρὸς τροφὴν αὐτοῖς παντάπασιν ἐπιλελοίπει, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα διενενόηντο, καὶ ὁδοῦ τοῦ ἔκπλου κατήρξαντο. Ἀλλ' αὖθις αὐτοῖς αἱ Ῥωμαϊκαὶ τριήρεις ἐπέθεντο, καὶ δὶς οἱ Βάρβαροι κατεναυμαχήθησαν, ὡς ὀλίγας πάνυ τῶν σφετέρων νηῶν ἐκφυγεῖν, καὶ ἐνθυπονοστῆσαι πρὸς τοὺς οἰκείους, ἀγγέλους γενομένας ἐκείνοις τῆς συμφορᾶς. Καὶ οἱ μὲν Ῥῶς παθόντες πλέον κακῶς, ἢ ὡς ἤλπιζον δεδρακότες, τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἀπέσχοντο ἐπιθέσεως.

κ'. Καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ δὲ παρὰ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν, Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου (πάππος δὲ ὁ Θεόφιλος τοῦ μετέπειτα τῆς βασιλείας κρατήσαντος Ἰωάννου) ἡττῶντό τε πολλάκις, καὶ ἐπιέζοντο, καὶ πόλεις οὐκ ἐλαχίστας ὧν κατεῖχον ἀφῃροῦντο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς εἰς D συναίσθησιν τάχα δόξας ἐλθεῖν τῆς ἐπιορκίας, καὶ τῆς τῶν συνθηκῶν παραβάσεως, ἃς πρὸς τὸν Βασιλέα Κωνσταντῖνον πεποίητο, δι' εὐποιϊῶν ἐβούλετο ἐξιλεώσασθαι τὸν Θεόν. Καὶ διαδόσεις μὲν καὶ ἄλλοίας ἐτίθετο. Ἐπὶ δὲ ταύταις καὶ τὰ παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει χρεωστούμενα τοῖς δανεισταῖς ἀποδεδωκὼς, τοὺς ὀφειλέτας ἀπέλυσε τοῦ βάρους τῆς ὀφειλῆς, καὶ τὰ γραμματεῖα λαβὼν, ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ πυρὶ κατηνάλωσεν· εἰς ἐννεακαίδεκα δὲ κεντηνάρια τὰ τῶν ὀφειλῶν ἠριθμήθησαν. Παρέσχε δὲ καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν κατὰ τὴν μεγάλην πόλιν οἰκούντων μισθωτικῶς. Τοὺς μὲν οὖν ὀφειλέτας ὠφέλουν ταῦτα, τῷ δέ γε Ῥωμανῷ μικρὸν ἢ οὐδὲν, οἶμαι, λυσιτελεῖν, ὅτι τὰ ἀλλότρια ἐτύγχανον τὰ διδόμενα (δημόσια γάρ) καὶ ὅτι τὴν βασιλείαν ἁρπάσας καὶ ταύτην κατέχων, καὶ ἀπολαύων E αὐτῆς, καὶ τὸν, ᾧ προσῆκε, ταύτης ἀποστερῶν, ἑαυτῷ μὲν ἀπεκλήρου τῆς βασιλικῆς εὐολβείας τὰ ξύμπαντα· ταῖς δ' εὐποιΐαις ῥανίδα μικρὰν ἀπεμέριζε, τοιοῦτόν τι πράττων, οἷον ἄν τις ἐποίησεν, εἰ βοῦν ἀπελάσας τοῦ γείτονος, καὶ καταθύσας αὐτὸν, τοὺς μὲν πόδας ἄκρους διένειμε πένησι, τὸ σῶμα δ' ὅλον αὐτὸς ἐθοινήσατο. Ἢ εἰ γυναῖκά τις ἁρπάσας τοῦ γείτονος κατεῖχε ταύτην, καὶ αὐτῇ συνεφθείρετο, τοῦ νομίμου γαμέτου ἀφροντιστῶν, ἐκ δὲ τῶν ἐκείνου·

Digitized by Google

χρημάτων δύναμις πένησιν, ἐν αὐτῇ τάχα δὲ ὅλως ἀρθείη τῆς μοιχείας τὸ ἔγκλημα. Ἀλλὰ ταῦτα κατὰ ἀνθρωπίνην κρίσιν, εἰ δέ τις πρὸς τὴν θείαν ἀποβλέψειεν ἀγαθότητα, οὐδὲ ταῦτ' ἂν ἴσως εἴποι ἀσυμπαθῆ. Τῶν τῆς σκήπτρων κρατοῦντος, καὶ τὸ ἀχειρότευκτον ἐκτύπωμα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὸ θεῖον χειρόμακτρον ἐκομίσθη πρὸς τὴν προκαθημένην τῶν πόλεων. Εἶχε μὲν γὰρ τέως τοῦτο ἡ Ἔδεσσα· ἡ δὲ ἁλώσεως παρὰ τῶν Ῥωμαίων πολιορκούντων αὐτὴν ἐκινδύνευε, κατεχομένη παρὰ Ἀγαρηνῶν· ἐν ὅτῳ φύγοιεν οἱ Ἐδεσσηνοὶ τὴν ἐκπόρθησιν, λύτρον ταύτης τὸ θεῖον παρέσχον ἐκτύπωμα. Ἀφίκετο δὲ τότε ἐξ Ἀρμενίας μειρακίσκων δυὰς συμφυῶν· τοῦ ἑνὸς δὲ θανόντος ἐτμήθη ἡ συμφυΐα παρὰ τῶν ἰατρῶν· ἀλλ' οὐδὲν τὸ περίλοιπον ὤνησε, μικρὸν δ' ἐπιβιώσας τῷ ἀδελφῷ κἀκεῖνος ἐξεπνεύσατο. Ὅπως μὲν οὖν μηδὲν αὐτῷ προσήκουσαν τὴν βασιλείαν ὁ Ῥωμανὸς ἐσφετερίσατο, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας τῆς βασιλικῆς ἠξίωσε τιμῆς τε καὶ κλήσεως, καὶ ὅπως καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας τῶν πρωτείων ἠξίωσε, τὸν δ' ἐγγενῆ τῆς βασιλείας διάδοχον τὸν Κωνσταντῖνον πολλοστὸν ἔθετο πάντων ὑποβιβάσας, ἤδη μοι προϊστόρηται. Ἤδη δὲ νῦν ὁ λόγος προσθήσων καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ δείξων, ὡς κἂν βραδύτερον ἴσως μέτεισι τοὺς ἀδικοῦντας ἡ πρόνοια, μετανοίας αὐτοῖς ἐπιμετροῦσα καιρὸν, ἀλλά γε τοῦ κακοῦ μὴ ἀπεχομένους μέτεισι χωλαίῳ ποδὶ, καὶ δίκας εἰσπράττεται. Ἦνε μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς αὐταρχῶν εἰκοστὸν ἐνιαυτὸν καὶ ἕκτον. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ὅπως ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἀνασώσηται, πάντας ἔστρεφε κατὰ νοῦν, καὶ ἵνα τὸ ἐφετὸν αὐτῷ διαπράξηται, δι' ἑτέρων ἐπεγείρει τῷ πατρὶ τοὺς υἱοὺς, ἢ μᾶλλον τὸν ἕνα τὸν Στέφανον. Ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος σταθαρωτέρας τυγχάνων φρενὸς, τὴν προσβολὴν οὐ προσήκατο. Ὁ δὲ προσεταιρισάμενος καὶ ἄλλους, ἐπίθετο τῷ πατρὶ, καὶ κατασχὼν αὐτὸν, ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πρώτῃ περιώρισε, καὶ ἀπέκειρεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλικῆς ἀντεποιήσατο διοικήσεως σὺν τῷ γαμβρῷ, καὶ τῷ ἀδελφῷ. Ἀλλ' οὐκ ἦν ὁμοφρονοῦσαι τοὺς τρεῖς. Ἐν τισὶν οὖν διεφέροντο, καὶ ἀλλήλοις ἀντέλεγον. κἀντεῦθεν ἀλλήλους ὑπώπτευον, καὶ καταπαῦσαι τῆς βασιλείας τὸν γαμβρὸν τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Στέφανος διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος αὖθις τὸν Στέφανον. Ἀλλ' ἦν ὁ Κωνσταντῖνος πρὸς τὰ ἔργα ὀξύτερος πάνυ πρὸς τοῦτο, καὶ τῆς συζύγου Ἑλένης ἐπισπερχούσης αὐτόν. Προσλαβόμενος τοίνυν καί τινας τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων, κατέσχε καὶ ἄμφω τοὺς ἀδελφοὺς συνεστιωμένους αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν εἰς τὴν νῆσον Πάνορμον, ἣ καὶ Ἀντιγονία λέγεται, ἐξαπέστειλε, τὸν δὲ εἰς τὴν καλουμένην Τερέβινθον, καὶ κληρικοὺς καὶ ἄμφω ἀπέκειρεν. Εἶτ' ἐκεῖθεν μετενεχθῆναι μέλλοντες ἐζήτησαν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τῷ πατρὶ, οὓς ἰδὼν ἐκεῖνος, εἶπεν· Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ἐκεῖθεν οὖν ὁ μὲν Στέφανος ἐν Προικονήσῳ περιωρίσθη, κἀκεῖθεν εἰς Ῥόδον, κἀκ ταύτης εἰς Μιτυλήνην μετετέθη· τῷ δὲ Κωνσταντίνῳ ἡ Σαμοθρᾴκη περιγραπτὸν ἐγένετο ὅριον. Ὃς ἀποδρᾶναι δοκιμάσας πολλάκις, καὶ διὰ τοῦτο φαρμάκῳ τὸν προεστῶτα τῆς φυλακῆς αὐτοῦ ἀνελὼν, ἀνῃρέθη παρὰ τῶν ἄλλων. Ὁ δὲ Στέφανος ἐν Λέσβῳ ἀπεβίω, ἐννεακαίδεκα διαγαγὼν ἐνιαυτοὺς παρ' αὐτῇ. Ὁ δὲ τούτων πατὴρ ἐν τῇ Πρώτῃ τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, καὶ οὕτω τούτων ἕκαστον ἡ δίκη μετῆλθε.

A ubi adulterii gratia fiat ſcilicet, atque hæc ſecundum humanum judicium. Si quis autem divinam bonitatem intueatur, fortaſſe ne hæc quidem inutilia dixerit. Romano rerum potiente, Chriſti effigies nullis facta manibus & divinitus in linteo expreſſa, in Imperatoriam urbem eſt tranſlata. Eam tum Edeſſa habuerat, quæ cum in periculo excidii eſſet, Agareni qui tum urbem tenebant, incolumitatem hac effigie a Romanis redemerunt. Tum etiam ex Armenia venere duo adoleſcentes concreti, quorum altero mortuo, cum medici nexum reſecuiſſent, alter quoque nihil ea re adjutus, nec diu fratri ſuperſtes, B obiit. Quemadmodum Romanus ſine ullo juſto titulo Imperium ſibi vendicarit, ſuoſque liberos Imperatorio honore & nomine ornarit, & principe loco cum ſuis occupato, nativum Imperii ſucceſſorem Conſtantinum, nullo pene numero habitum, infra cæteros omnes collocarit, jam eſt a me expoſitum. Nunc cætera exequenda ſunt, ut oſtendatur, etiamſi Providentia tardius invadat injurios, conceſſo pœnitentiæ ſpatio; tamen niſi a malitia diſceſſerint, lento gradu eos aſſequi & pœnas exigere. Romanus igitur annum jam ſextum & vigeſimum imperitabat. Conſtantinus autem qua ratione Imperium recuperaret, C animum in omnes verſabat partes, utque voti compos fieret, per alios, filios contra patrem concitat, vel unum potius Stephanum. Nam Conſtantinus majore animi conſtantia prædicas, inſtigatoribus non obtemperabat. Alter vero ſociis aſcitis, aggreſſus eſt patrem, cumque comprehenſum, & in inſulam Protem relegatum, tonderi juſſit: ipſe cum affine & fratre Imperatoria munia obiit. Sed fieri non poterat, ut tres conſentirent; cumque nonnullis in rebus diſſiderent & invicem adverſarentur, ſuſpicionibus ortis, Stephanus affinem Conſtantinum pellere ſtuduit, & Conſtantinus viciſſim Stephanum, qui qui- D dem ad rem patrandam multo celerior, etiam Helena uxore incitante, aſcitis quibuſdam militaribus Præfectis ambos fratres ſecum prandentes comprehendit, atque alteram ſtatim in inſulam Panormum ſeu Antigoniam, alterum in Terebinthum mittit, & utrumque tonderi clericum jubet. Unde cum transferendi eſſent, in patris venire conſpectum deſiderarunt, quos quum ille vidiſſet, *Filios*, inquit, *genui, & evexi; ipſi vero me ad nihilum redegerunt*. Stephanus igitur inde in Præconneſum, ex ea in Rhodum, ex Rhodo Mitylenen eſt tranſlatus, Conſtantino Samothracia aſſignata, quam egredi non liceret. E Qui quum ſæpe fugam molitus eſſet, eaque de cauſa cuſtodum principem veneno ſuſtuliſſet, a cæteris eſt interfectus. Stephanus vero in Lesbo deceſſit, quum xix. annos ibi vixiſſet. Pater eorum in inſula Prote vitam exegit. Sic eorum quiſque ſcelerum pœnas dedit.

LIBER XVI. *Edit. Pariſ. pag.* 192.

Edeſſa effigie Chriſti permutata.

Duo adoleſcentes concreti.

Romanus cum filiis Regno pulſus.

pag. 193.

LIBER XVI. CONSTANTINUS & amicis & inimicis refert gratiam.

XXI. CONSTANTINUS cum primum recuperaſſet Imperium, filium quoque Romanum diademate ornavit, & ut iis quorum ope collegas amoverat, referret gratiam: Phocam Bardam Magiſtrum fecit, & legionum Orientalium Domeſticum renunciavit. Nicephorum ejus filium, qui poſt Imperio potitus eſt, Prætorem Orientis, alterum Leonem Cappadociæ præſidem deſignavit, & ex cæteris, aliis alios honores habuit. Filium autem Imperatoris Stephani Romanum juniorem, itemque Romani ſenioris filium Baſilium, ex ancilla procreatum, caſtravit, Chriſtophori filium Michaelem clericum fieri juſſit. Fuit Conſtantinus religioſus erga Deum, & ſtudiis litterarum deditus, quod ex ſcriptis & epiſtolis ejus apparet, quæ licet ad artem oratoriam perpolita non ſint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibuſdam ſcatent. Operam quoque rythmis & omnis generis verſibus dedit, quod in iis ſcriptis cernitur, quibus obitum conjugis ſuæ deploravit. Ipſius etiam Philoſophiæ rationem habuit, quæ pene in oblivionem venerat, aliarumque diſciplinarum, quas doctoribus ordinatis jam deficientes refocillavit. Atque has virtutes habuit. In Regno autem adminiſtrando fuit ſegnior, iracundus, & ſævus in delinquentes, in pœnis ſumendis inexorabilis, vini avidior. In conferendis magiſtratibus, non dignos Præturis aliiſque muneribus præficiebat, ſed minus bonos ac potius improbos, & quos vel Imperatrix vel ſacri cubiculi Præpoſitus Baſilius commendabant, qui magiſtratus vænales habebant. Ita ſiebat, ut Imperium non in omnibus bene adminiſtraretur. Imperatori autem ſtructæ ſunt inſidiæ, primum a Cubiculi Præfecto Theophane, qui multos habebat conſcios, & Romanum e Prote inſula: deinde ab aliis, qui Stephanum ex Leſbo in Regiam reducere conabantur. Sed Imperator utraſque deprehendit, ac inſidiatoribus ſupplicio affectis, Imperii cupidis, diligentiorem cuſtodiam adhibuit. Turci (Ungaros autem ſic vocari ſupra diximus) alias Romanas provincias incurſare ſoliti, ad tempus quieti fuerunt. Nam Dux eorum Bologudes, & partis cujuſdam princeps Gylas, Imperatorem convenerunt, amboque ſacroſancto regenerationis lavacro initiari, & arcanis noſtræ religionis imbuti, ac Patricia dignitate ornari, onuſtique pecuniis in ſuas ſedes redierunt, adducto Pontifice, per quem multi ad Dei cognitionem pervenerunt. Ac Gylas quidem in fide permanſit, pacemque ſervavit. Alter fœdere quod cum Deo icerat, rupto, arma Romanis intulit, idemque contra Francos facere aggreſſus, captus eſt, & in crucem actus. Elga quoque uxor ducis Ruſſorum, qui Romanos claſſe infeſtarat, defuncto marito, ſe ad Imperatorem contulit, ac baptizata & pro dignitate tractata, domum rediit. Im-

Conſtantini virtutes & vitia.

Inſidiæ comparatæ Imperatori.

Edit. Pariſ. pag. 194.

Turci ſeu Ungari Chriſtianiſmum amplectuntur.

Elga Ruſſorum regina.

κα΄. Ἄρτι δὲ τῆς μοναρχίας ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ τυχὼν, καὶ τὸν υἱὸν Ῥωμανὸν διαδήματι περιέθετο, τοὺς συναραμένους αὐτῷ εἰς τὴν τῶν βασιλευόντων καθαίρεσιν, ἀμοιβὰς ἐκτίνων, τὸν μὲν Φωκᾶν Βάρδαν Μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ Δομέστικον προεχειρίσατο τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἀμφοῖν δὲ τοῖν τοῦ Βάρδα υἱέοιν τὸν μὲν Νικηφόρον, τὸν ὕστερον βασιλεύσαντα τῶν ἀνατολικῶν προεβάλλετο Στρατηγὸν, τὸν δὲ Λέοντα τῆς Καππαδοκίας, καὶ τοὺς ἄλλους ἄλλαις ἠμείψατο. Τὸν δὲ τοῦ Στεφάνου τοῦ Βασιλέως υἱὸν Ῥωμανὸν, ἐκτομίαν ἐποίησεν· ἀλλὰ μὴν καὶ Βασίλειον τὸν νόθον υἱὸν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ, ὃν ἐγείνατο δούλῃ τινὶ συμφθαρείς. Τὸν δὲ τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν Μιχαὴλ ἀπέκειρε κληρικόν. Ἦν δὲ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος, ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐξ ἐπιστολῶν, ἃ κἂν μὴ πρὸς τέχνην ἠκρίβωντο τὴν ῥητορικὴν, ἀλλά γε σχήμασι ταύτης καί τισιν ἰδέαις ποικίλλονται. Ἐδίδου δὲ καὶ ῥυθμοῖς ἑαυτὸν, καὶ μέτροις παντοδαποῖς. Γνοίη δέ τις τοῦτο ἐξ ὧν ἐπὶ θανούσῃ αὐτοῦ τῇ κοινωνῷ τοῦ βίου ἐμμέτρως ἐθρήνησεν. Ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῆς, ἐπιλελησμένης ἤδη σχεδὸν, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλους ἐπιστήσας, καὶ ἀναζωπυρήσας ἐκλειπούσας αὐτάς. Καὶ ταῦτα μὲν τῆς κρείττονος μοίρας ἐκείνῳ προσῆν. Περὶ δὲ τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν διέκειτο μαλακώτερον, δύσοργός τε καὶ βαρύμηνις τοῖς πταίουσιν ὢν, καὶ κολαστὴς ἀπαραίτητος, οἴνῳ τε τοῦ αὐτάρκους ἐπεχρῆτο πλείονι. Καὶ ἀρχαιρεσιάζων οὐ τοὺς ἀξίους ἐφίστα ταῖς στρατηγίαις, ἢ ταῖς τῆς πολιτείας ἀρχαῖς, ἀλλὰ τοὺς μοχθηροτέρους καὶ ἀδοκίμους, καὶ οὓς ἡ Βασιλὶς καὶ ὁ Παρακοιμώμενος εἰσῆγον Βασίλειος, ὠνίους χρημάτων τιθέμενοι τὰς ἀρχάς. Ἀλλ᾽ οὕτω μὲν τὰ τῆς βασιλείας, εἰ καὶ μὴ ἐν πᾶσι καλῶς, ᾠκονόμητο. Ἐπιβουλαὶ δὲ κατὰ τοῦ κρατοῦντος ἐμελετήθησαν, ἡ μὲν παρὰ τοῦ Παρακοιμωμένου Θεοφάνους, πολλοὺς καὶ ἄλλους συνίστορας ἔχοντος, καὶ βουλομένου τὸν Ῥωμανὸν ἐπαναγαγεῖν ἐκ τῆς Πρώτης νήσου εἰς τὰ βασίλεια· ἡ δὲ παρ᾽ ἑτέρων, τὸν Στέφανον ἐκ Λέσβου λαβεῖν μελετησάντων, καὶ ἀποκαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἄμφω τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Κωνσταντῖνος ἐφώρασε, καὶ τοὺς μὲν συνομότας ἐκόλασε, τοὺς δὲ βασιλειῶντας ὑπ᾽ ἀσφαλεστέρας ἔθετο τήρησιν. Τῶν Τούρκων (τοὺς Οὔγγρους δ᾽ οὕτω καλεῖσθαι καὶ πρώην εἰρήκαμεν) τὰ Ῥωμαίων ληϊζομένων ἐπί τινα καιρὸν ἠρεμῆσαι τὸ ἔθνος συμβέβηκεν. Ὁ γὰρ τούτων ἀρχηγέτης Βολογουδὴς κεκλημένος, καὶ ἕτερος δ᾽ αὖθις Γυλᾶς, καὶ αὐτὸς μέρους ἄρχων, προσεληλυθέτην τῷ Βασιλεῖ· καὶ ἕκαστος αὐτῶν τοῦ θείου τῆς παλιγγενεσίας ἠξιώθη λουτροῦ, καὶ τὸ καθ᾽ ἡμᾶς ἐμυήθη μυστήριον, καὶ Πατρίκιος ἐτιμήθη ἑκάτερος, καὶ κατηντλήθησαν χρήμασι, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτῶν, λαβόντες καὶ Ἀρχιερέα, δι᾽ οὗ πολλοὶ πρὸς ἐπίγνωσιν Θεοῦ μετηνέχθησαν. Ἀλλ᾽ ὁ μὲν Γυλᾶς καὶ τῇ πίστει ἐνέμεινε, καὶ τὴν εἰρήνην ἐτήρησεν. Ὁ δὲ λοιπὸς τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας ἠθετηκὼς, αὖθις κατὰ Ῥωμαίων ὡπλίζετο, τοῦτο δὲ καὶ κατὰ Φράγγων ποιῆσαι ἐπιχειρήσας, ἑάλω καὶ ἀνεσταύρωτο. Καὶ ἡ τοῦ κατὰ Ῥωμαίων ἐκπλεύσαντος Ῥῶς γαμετὴ Ἔλγα, τοῦ ξυνευνέτου αὐτῆς τελευτήσαντος, προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ, καὶ βαπτισθεῖσα, τιμηθεῖσά τε ὡς ἐχρῆν, ὑπο-

ὑπενόστησεν. Ἐφρόντιζε δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ, ἤδη θανούσης τῆς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ συζυγείσης θυγατρὸς τοῦ τῶν Φράγγων Ῥηγὸς Οὔγωνος, ἑτέραν ἀγαγέσθαι αὐτῷ γαμετὴν, καὶ συνοικίζει αὐτῷ κόρην, τύχης μὲν χαμερποῦς οὖσαν καὶ χυδαίας εἴπερ ποτέ τινος (καπήλων γὰρ ἐκφῦναι ταύτην φασὶ) τὸ δὲ εἶδος διαπρεπεστάτην, καὶ ἀτεχνῶς ἄγαλμα πλασθεῖσαν ὑπὸ τῆς φύσεως, ἥτις Ἀναστασία καλουμένη, Θεοφανὼ μετωνόμαστο.

κβʹ Ἔτει δὲ δωδεκάτῳ τῆς Κωνσταντίνου αὐταρχίας, ὁ Πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀπεβίω, ἐπὶ ἔτη τρία καὶ εἴκοσι ἀρχιερατεύσας· ἑξκαίδεκα δὲ ἦν ἐνιαυτῶν, ὅτε τῆς ἀρχιερωσύνης ἠξίωτο παρὰ τὸ ἔθος καὶ ὑπὸ παιδαγωγοῖς ἔτι ἦν ὁ Πατριάρχης, ἕως αὐτῷ ἐβασίλευσεν ὁ πατήρ· εἶτα τούτους ἀποσεισάμενος, πολλὰ τῶν ἀδόντων ἢ τῶν ἀπειρημένων (εἰπεῖν οἰκειότερον) διεπράττετο, ἱππομανῶν τε καὶ κυνοτροφῶν, καὶ θήραις προσκείμενος, καὶ τὰ τούτοις πράττων ἀκόλουθα. Ἔτρεφε δὲ καὶ ἵππων σφοδρότατον ἔρωτα, καὶ εἶχε θηλείας ἵππους πάνυ πολλάς. Μία τοίνυν αὐτῷ τῶν λοιπῶν ἐπισημοτέρα κατὰ γαστρὸς ἔχουσα, ἔτυχε τεκοῦσα κατὰ τὴν ἱερὰν τῆς μεγάλης πέμπτης ἡμέραν, καὶ λειτουργοῦντι τότε τῷ Πατριάρχῃ, ἧκέ τις κομίζων περὶ τοῦ τῆς ἵππου τόκου εὐαγγέλια. Ὁ δὲ ὑπερήσθη, καὶ τὴν θείαν ἱερουργίαν συντεμὼν, σπουδῇ πρὸς τὸ Κοσμίδιον ἀπελήλυθεν (ἐκεῖ γὰρ εἶχον αἱ ἵπποι αὐτοῦ τὰς διατριβάς) καὶ τὸν νεογνὸν πῶλον ἑωρακὼς, ὑπενόστησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐπλήρωσε τελετήν. Κατέστρεψε δὲ τὴν ζωὴν ἐξ ἱππασίας· θρασύτατα γὰρ ἱππαζόμενος, καὶ πρὸς τοῖχόν τι παραθαλάσσιον προσαραχθεὶς, αἷμα διὰ στόματος ἀνήγαγε, κἀντεῦθεν ἐπὶ δύο ἔτη νοσήσας, εἶτα καὶ ὑδέρῳ περιπεσὼν, ἀπεβίω. Καὶ προσεχειρίσθη Πατριάρχης Πολύευκτος Μοναχὸς εὐνουχίας, καὶ λόγῳ διαπρέπων καὶ ἀρετῇ, ὃς παρὰ τοῦ Καισαρείας κεχειροτόνητο. Ὁ γὰρ Ἡρακλείας προσκεκρουκὼς ἔκ τινος τῷ Βασιλεῖ, ἐκωλύθη τῆς προνομίας αὐτοῦ· καὶ τοῦτο τοῖς φιλοσκώμμοσιν εὕρητο κατὰ τοῦ Πατριάρχου αἰτίαμα. Ἐπεὶ δ' ἐχειροτονήθη, τῷ βασιλεῖ ἐντυχὼν, καταδρομὴν ἐποιήσατο τῶν συγγενῶν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ, καὶ ἀνασεῖλαι τὴν τούτων πλεονεξίαν παρῄνει. Ὅπερ οὐκ αὐτὸς ἀνεπαχθῶς ἤκουσε, καὶ ἡ Βασιλὶς Ἑλένη, παρὰ τοῦ ἐκτομίου Βασιλείου, ὃς μετέπειτα Παρακοιμώμενος γέγονε, προσβιβασθεῖσα, καὶ ἠρέθισε κατὰ τοῦ Πατριάρχου τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ἐζήτει λαβὴν, δι' ἧς αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀφέληται. Τότε δὴ καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ Προδρόμου εἰς τὴν ὑπερκειμένην ἀπεκομίσθη τῶν πόλεων ἐξ Ἀντιοχείας διά τινος διακόνου Ἰώβ. Τῶν δ' ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν τὰ παράλια τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ληιζομένων, ὁ Βασιλεὺς στόλον ἑτοιμασάμενος, ὃν πλεῖσται συνίστων νῆες πολεμιστήριοι, κατ' ἐκείνων ἐξέπεμψεν. Ἀλλ' ἐσφάλησαν τὰ τοῦ στόλου τῇ τοῦ ναυαρχοῦντος ἀπειρίᾳ καὶ ἀμελείᾳ. Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ πληρώματος τῶν νηῶν ἀπώλετο, τὸ μὲν ἑαλωκὸς, τὸ δὲ μαχαίρας ἔργον γενόμενον, ὀλίγου δὲ διασωθέντος. Καὶ αὐτὸς δ' ἂν ἑάλω ὁ ναύαρχος, εἰ μὴ περὶ αὐτὸν συστάντες οἱ αὐτοῦ θεράποντες, καὶ συνασπισάμενοι τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπωσάμενοι, ἄδειαν παρέσχον τῷ στρατηγῷ ἐμβῆναι εἰς τὴν στρατηγίδα τριήρη, καὶ ἀποφυγεῖν. Ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ τῷ Βάρδᾳ Φωκᾷ τῷ τῶν σχολῶν Δομεστίκῳ συνηνέχθη τὰ πρὸς τοὺς ἑῴους Ἀγαρηνοὺς, στρατηγικῶς δὲ τὸ χρῆμα καὶ ἐμπειρικῶς τοὺς πρὸς ἐκείνους πολέμους διατιθέμενος, ἄστεά τε πολλὰ ἐκείνων ἀφείλετο, καὶ τὰ προστυχόντα λείαν ἐτίθετο. Ὁ γε μὴν τοῦ Βασιλέως υἱὸς Ῥωμανὸς, εἰς ἄνδρας ἤδη τελῶν ὡργημένος ἐξ ἀγνοίας, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν περιαγαγεῖν ἱμειρόμενος, ἐπιβουλεύει τῇ ζωῇ τοῦ πατρὸς, συμπραττούσης αὐτῷ καὶ τῆς

peratoꝛ autem, defuncta nuru ſua, Regis Francorum Hugonis filia, de alia filio Romano deſpondenda cogitans, uxorem ei dat puellam, humilis illam quidem generis ac potius ſordidi (nam cauponibus orta dicebatur) ſed forma præditam elegantiſſima, & naturæ miraculum quoddam, quæ cum Anaſtaſia diceretur, id nomen in Theophanonem eſt mutatum.

LIBER XVI. Theophano Imperatoris Romani uxor.

XXII. Anno Imperii Conſtantini XII. Patriarcha Theophylactus deceſſit, annis XXI. & XX. functus. Nam Sacerdotio contra morem maturum potius, annorum fuit XVI. regnanteque patre, pædagogis adhuc paruit: poſt eorum jugo excuſſo, multa præter decorum, aut (ut rectius dicam) contra officium fecit. Nam alendi equos & canes ac venationum ſimiliumque rerum inſano ſtudio tenebatur. Cum igitur inter equas plurimas quas alebat, unam inſigniorem ſacro Magnæ Quintæ die peperiſſe ſacra celebranti Patriarchæ nuntiatum eſſet: lætitia elatus, divinoque ſacrificio properanter abſoluto, ad Coſmidium feſtinavit (nam ibi ejus equi ſtabulabant) viſoque pullo recens nato, in Eccleſiam reverſus, feſtum ſanctæ paſſionis Servatoris peregit. Mortis ei cauſa fuit equitatio, qua cum audaciſſime uti ſoleret, ſemel ad murum quemdam maritimum alliſo corpore, ſanguinem per os rejecit. Unde cum biennium ægrotaſſet, ex aqua intercute obiit. Ei ſucceſſit Polyeuctus Monachus ſpado, & eloquentia & virtute præſtans, a Cæſarienſi epiſcopo conſecratus. Nam Heraclienſis offenſo Cæſare, jus ſuum uſurpare non potuit, quæ res criminandi Patriarcham anſam obtrectatoribus præbuit. Sed cum renuntiatus eſſet, Imperatorem convenit, cognatiſque ſenioris Romani accuſatis, monuit, ut eorum avaritiam coerceret. Quod nec ille citra moleſtiam audivit, & Imperatrix Helena, Baſilio ſpadone inſtigante, qui poſt Præpoſitus Cubiculi extitit, maritum contra Patriarcham incitavit, cauſam quæritans qua Pontificatum ei eriperet. Eo tempore veneranda manus Præcurſoris, per quemdam diaconum Jobum Antiochia Byzantium eſt translata. Porro Cretenſibus Agarenis maritimam Romanorum oram infeſtantibus, Imperator maximam bellicarum navium claſſem contra eos miſit. Verum eo navarchi imperitia & negligentia impegit, maxima parte claſſiariorum vel capta vel interfecta, pauciſſimis elapſis. Ac ipſe etiam navarchus captus fuiſſet niſi ejus ſatellites eum conglobati circumſtetiſſent, ac pulſis Agarenis, prætoriæ triremis conſcendendæ, & fugæ facultatem præbuiſſent. Cæterum Bardas Phocas, Legionum Domeſticus, rem aliter geſſit contra Orientales Agarenos, qui cum bellum arte Imperatoria periteque adminiſtraret: multas hoſtibus urbes ademit, & obvia quæque prædatus eſt. At Imperatoris

Theophylacti Patriarchæ mores & obitus.

Edit. Pariſ. pag. 193.

Polyeuct. Patriarcha.

Agarenorum Cretenſium victoria.

Bardas Phocas rem bene gerit in Oriente.

Conſtantinus a filio Romano veneno petitus.

V

LIBER XVI. filius Romanus, ex imberbi jam vir factus, poteſtatis ad ſe pertrahendæ cupiditate, vitæ patris, adjuvante uxore, inſidiatur, medicamento purganti, quod Imperator hauſturus erat, toxico clam admiſto. Sed eo, cum illi offerendum eſſet, ſive divinitus, ſive fortuito, maxima ex parte effuſo, & exiguo, quod ſuperfuerat, hauſto; doloribus quidem, & terroribus periculorum non parvis eſt conflictatus, vitæ tamen diſcrimen, quamquam Edit. Pariſ. pag. 196. ægre, evaſit. Anno autem Imperii decimoquinto in Olympi montem egreſſus eſt, per ſpeciem ſeſe precibus Monachorum contra Agarenos armandi, cum revera id ageret (ut ferunt) ut Theodorum Cyzicenum conveniret, cum eoque deliberaret, quomodo Polyeuctum Eccleſia pelleret. *Conſtantini odium in Polyeuctum, & obitus.* Inde male affectus in Regiam redit, nec multo poſt eſt defunctus, ſive ex intemperie corporis, ſive inſidiis filii repetitis. Vixit annos quinquaginta quatuor, menſes duos. Regnavit cum patre Leone, Alexandro patruo & matre annos tredecim, cum Lacapeno tyranno viginti ſex, poſtremo ſolus quindecim: & uſque ad mortem anxie cogitavit de Pontificatu Polyeucto abrogando. Fertur autem, aliquot diebus ante ejus obitum, noctu multos lapides cum magno ſtridore contra Imperatorios thalamos eſſe delatos. *Lapides incerto auctore miſſi.* Quod cum pluribus noctibus fieret, Imperatorem ratum, eos ab hominibus jaci, multos circum Regiam obſervatores ejus rei collocaſſe: ſed neminem eſſe viſum a quo mitterentur: unde exiſtimatum ſit, non fieri illud humanitus.

ROMANUS. XXIII. Conſtantino ad hunc modum defuncto, ROMANUS filius ejus Imperium capeſſit, qui Puer dicebatur, *Cognomentum Pueri.* non quod puerili ætate regno potitus eſſet (jam enim vir erat) ſed ad diſcrimen Romani avi materni, ſenis provectæ ætatis. Si quis autem eum puerum dictum putet, ob vitam pueriliter actam: id quoque moribus ejus eſt convenientiſſimum. Sceptrum recens adeptus, filium ſuum Baſilium diademate & Imperatorio nomine ornat. *Baſilius Conſtantinus.* Sed & alter ei filius natus eſt, cui avi Conſtantini nomen indidit. Ipſe deliciis voluptatibuſque deditus, & luxu diffluens, cum hominibus corruptis & peſtilentibus vitam agebat, rerum adminiſtratione Præpoſito & Cubiculi Præfecto Bringæ Joſepho mandata. Nicephorus Phocas, magiſter, Domeſticus legionum, cum juſtis copiis contra Cretenſes Saracenos miſſus, & ſeptem menſibus ſæpiſſime cum eis congreſſus, *Nicephorus Cretenſes Agarenos domat.* atque omnibus obſidionalibus machinis eorum oppidis admotis, ea ſubegit: Chandacem Metropolim eorum vaſtavit: Curupem Ducem eorum, & ab illo auctoritate proximum nominatum Aneman, ac niſi ob conſtantem famam, qua ferebatur, Romanum *pag. 197.* qui Agarenos Creta pulſurus eſſet, omnino Romana ſceptra arrepturum, Phocas inde revoca-

A γαμετῆς, καὶ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ τὴν ἐπιβουλὴν συσκευάσας, ὃ λαθόντως καθαρτηρίῳ πόματι συνεκέρασεν, ὅπερ ἔμελλεν ὁ αὐτοκράτωρ πιεῖν. Ἄρτι δὲ δοθῆναι μέλλον εἰς πόσιν τῷ βασιλεῖ, εἴτ' ἐκ προνοίας, εἴτε τυχαίως τὸ πλέον ἐκκέχυτο, τὸ δὲ περιλειφθὲν ὀλίγον ὂν, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ποθὲν, ὀδύναις μὲν αὐτὸν καὶ κινδύνων φόβοις οὐ μικροῖς περιέβαλεν, οὐ μέντοι καὶ κινδυνεύειν ἐποίησεν αὐτὸν περὶ τὴν ζωήν. Τέως δ' οὖν αὐτὴν δυσχερῶς διεπέφευγε. Τῷ πεντεκαιδεκάτῳ δ' ἐνιαυτῷ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἐν τῷ τοῦ Ὀλύμπου ὄρει ὡς ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς, λόγῳ μὲν ἵνα ταῖς τῶν ἐκεῖ ἀσκουμένων εὐχαῖς καθοπλισθείη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τῷ δ' ὄντι, ὡς λέγεται, ἵνα τῷ Κυζίκου Θεοδώρῳ συγγένηται, καὶ ὅπως τὸν Πολύευκτον ἐξωθήσῃ B τῆς Ἐκκλησίας, σκέψηται μετ' αὐτοῦ. Ἔνθα δὴ γεγονὼς, κακῶς ἔχων ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ μετ' ὀλίγον τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ὡς μὲν τισὶ δοκεῖ, ἐκ δυσκρασίας σωματικῆς, ὡς δ' ἑτέροις δοξάζεται, καὶ αὖθις ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπιβουλευθείς. Ἦν δὲ ὁ σύμπας τῆς βιοτῆς αὐτοῦ χρόνος ἐνιαυτοὶ πεντήκοντα τέσσαρες, καὶ δύο μῆνες, συμβασιλεύσαντος τῷ πατρὶ Λέοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ θείῳ καὶ τῇ μητρὶ ἔτη τρισκαίδεκα. Καὶ τῷ Λακαπηνῷ Ῥωμανῷ τὴν βασιλείαν ἁρπάσαντι ἔτη ἓξ ἐπὶ εἴκοσι· μοναρχήσαντος δὲ τελευταῖον ἐνιαυτοὺς πεντεκαίδεκα. Ἦν δὲ καὶ μέχρις ἀποβιώσεως ἐν πολλῇ φροντίδι τὴν τοῦ ἀρχιποιμένος καθαίρεσιν τοῦ Πολυεύκτου τιθέμενος. Λέγεται δὲ πρό τινων ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς λίθους νυκτὸς φέρεσθαι μετὰ ῥοίζου πολλοῦ κατὰ τὸν αὐτοῦ θάλαμον, καὶ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ πλείοσι C νύκτας, καὶ νομίσαι μὲν τὸν βασιλέα παρά τινων ἀνθρώπων λιθοβολεῖσθαι, καὶ πολλοὺς περιστῆσαι τοῖς βασιλείοις, οἷς ἐπιτετήρητο τὸ γινόμενον· ἀλλ' οὐδεὶς ὤφθη τῶν ἀνθρώπων λίθων πομπεύς· ὅθεν οὐδ' ἐξ ἀνθρώπων τὸ ἔργον ἐνόμιστο πράττεσθαι.

κγ'. Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος τοῦ ἐπικλωσθέντος αὐτῷ μίτου ῥαγέντος, τοῦ ὁρισθέντος αὐτῷ χρόνου τῆς βιοτῆς, ὡς εἴρηται, ἀπεβίω. Υἱὸς δὲ αὐτοῦ ΡΩΜΑΝΟΣ, ὃς καὶ Παιδίον ἐλέγετο, τῆς αὐταρχίας ἐπειλήπτο. Παιδίον δ' ἐλέγετο, οὐχ ὅτι παιδικῆς ὢν ἡλικίας τῆς βασιλείας ἐδράξατο (ἤδη γὰρ ἀνδράσι συνετέτακτο) ἀλλ' ἀντιδιαστελλόμενος πρὸς τὸν μητροπάτορα Ῥωμανὸν, ὄντα πρεσβύτην καὶ ὑπερήλικα. Εἰ δέ τις εἴποι Παιδίον αὐτὸν καλεῖσθαι, ὅτι καὶ παιδαριώδης ἦν αὐτῷ ἡ ζωὴ, καὶ τοῦτο τῷ ἐκείνου ἤθει D ἁρμοδιώτατον. Ἄρτι δὲ τῶν σκήπτρων γενόμενος ἐγκρατὴς, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βασίλειον ταινιοῖ, καὶ κλήσεως βασιλικῆς ἀξιοῖ. Εἶτα καὶ δεύτερος αὐτῷ ἐτέχθη υἱὸς, ἐπὶ τῷ πάππῳ Κωνσταντίνῳ τὴν κλῆσιν λαχών. Αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις ἐξέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ ἐκδεδιῃτημένην ζωὴν, καὶ ἀνδράσι συνῆν διεφθαρμένοις τε καὶ λοιμοῖς, τὰ δὲ τῆς βασιλείας διοικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Πραιποσίτου καὶ Παρακοιμωμένου τοῦ Βρίγγα Ἰωσὴφ ἐποιήσατο. Πέμπεται τοίνυν Νικηφόρος Μάγιστρος ὁ Φωκᾶς ὁ Δομέστικος τῶν σχολῶν κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν σὺν ἀξιομάχῳ στρατῷ, καὶ δι' ἑπτὰ μηνῶν πολλάκις τοῖς βαρβάροις συμπλακεὶς, καὶ πᾶσαν πολιορκητικὴν ταῖς αὐτῶν ἄστεσιν ἐπαγαγὼν μηχανὴν, ὑφ' ἑαυτὸν αὐτὰ ἐποιήσατο, οὕτω καὶ τὴν αὐτῶν μητρόπολιν τὸν Χάνδα- E κα ἐξεπόρθησε, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν, Κουρούπην καλούμενον, ἐχειρώσατο, καὶ τὸν μετ' αὐτὸν τῶν ἄλλων πρωτεύοντα, ὀνομαζόμενον δὲ Ἀνεμᾶν. Καὶ εἰ μὴ διὰ φήμην κρατοῦσαν, ὡς ὁ τῆς Κρήτης τοὺς Σαρακηνοὺς ἐξελάσων Ῥωμαῖος, τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιλήψεται σκήπτρων, ἐκεῖθεν ὁ Φωκᾶς μετα-

Google

κίνητο, τάχα πάλιν ἂν ἡ νῆσος Ῥωμαίοις ἐπανασέσωστο, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ταύτης ἂν ἀπηλάθησαν. Καὶ τὸν Λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν τὸν τοῦ Νικηφόρου ὁμαίμονα κατὰ τοῦ Χαμβδᾶν, ὃς τοῦ Χάλεπ ἐκράτει, ὁ Ῥωμανὸς σὺν δυνάμει ἀπέστειλε, καὶ οὗτος δὲ τῷ Χαμβδᾶν συμμίξας, ἡττᾷ κατὰ κράτος τὸν βάρβαρον, ὡς τὸ πολὺ μὲν τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἐν τῇ μάχῃ πεσεῖν, τὸ δ' ἄλλο γενέσθαι ἁλώσιμον, αὐτὸν δὲ τὸν στρατάρχην μόλις σὺν εὐαριθμήτοις δυνηθῆναι φυγεῖν. Καὶ ὁ μὲν Λέων ἐπανελθὼν, καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑπεδέχθη, καὶ ἐπινικίῳ θριάμβῳ τετίμητο. Μελέτη δέ τινων κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος ἐφωράθη, καὶ οἱ ταύτην συρράψαντες, καὶ οἱ τούτων συνίστορες κατεσχέθησαν, πλὴν οὐκ ἀπηνῶς ἐκολάσθησαν. Ὁ Μάγιστρος δὲ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἐκ τῆς Κρήτης μετακληθεὶς, οὐκ εἰάθη πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναδραμεῖν, ἀλλ' ἐκελεύσθη πρὸς τὴν ἑῴαν μετὰ πάσης χωρῆσαι τῆς στρατιᾶς. Ὁ γὰρ Χαμβδᾶν αὖθις κατὰ Ῥωμαίων χωρήσειν ἠλπίζετο. Ἐν οὖν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκᾶς, καὶ τούτῳ κατὰ συστάδην μαχεσάμενος, καὶ ἡττήσε περιφανῶς, καὶ τὴν Βέῤῥοιαν, ἄτερ τῆς ἀκροπόλεως, ἐξεπόρθησε, καὶ πλοῦτον ἐκεῖθεν πλεῖστον συνήγαγε, καὶ δορυαλώτους ἤλασεν οὐκ εὐαριθμήτους, καὶ πολλοὺς δεσμίους Χριστιανοὺς τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέλυσε. Λέγεται γοῦν ἐν ἀρχῇ τῆς αὐταρχίας ὄντος τοῦ Ῥωμανοῦ, τῶν Ἀγαρηνῶν πᾶσαν χώραν ληϊζομένων, εἰς ἀπορίαν περιστῆναι τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τὸν Φωκᾶν Νικηφόρον προσκαλεσάμενον, ἔρεσθαι τοῦτον, πῶς εἰς τὸ κατόπιν Ῥωμαίοις περιενεχθῇ τὰ πράγματα; τὸν δὲ μηδὲν ὑποστειλάμενον ἐλευθέρῳ φάναι φρονήματι. Διότι σὺ μὲν βασιλεύεις, ὁ δ' ἐμὸς πατὴρ στρατηγεῖ, σὺ μὲν τῆς ἀρχῆς, οὐχ ὡς δέον, ἐπειλημμένος. ἐκεῖνος δὲ φιλοχρηματῶν. Εἰ βούλοιο δὲ, μεταβληθήσονται Ῥωμαίοις καὶ τὰ φρονήματα καὶ τὰ πράγματα· πλὴν μὴ ἀθρόαν οἴου γενήσεσθαι τὴν μεταβολήν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τοῦτον ἀκούσας, ἐπέτρεπεν αὐτῷ μεταχειρίσασθαι τὴν πρᾶξιν ὡς βούλεται, καὶ ὃς αὐτίκα ἐπεμελεῖτο τοῦ ὁπλιτικοῦ, τὸ, τε ὂν [illegible], καὶ ἄλλο ἐγκαταλέγων, καὶ γυμνάζων εἰς ἅπαν στρατιωτικὸν ἐπιτήδευμα. Καὶ οὕτω τὰς τάξεις ἀναπληρώσας, καὶ καθοπλίσας τοὺς βουλοκόπους, καὶ τὸ προφητικὸν αὐτοῖς ἀντίῤῥοπον θέμενος, εἰς μαχαίρας αὐτοῖς δηλαδὴ συγκόψας τὰ δρέπανα, καὶ εἰς ζιβύνας τὰ ἄροτρα, σὺν αὐτοῖς τὰ θρυλλούμενα ῥᾳδίως ἔστησε τρόπαια. Τρισὶ δ' ἔτεσι διαπιστεύσας τὴν βασιλείαν ὁ Ῥωμανὸς, καὶ μικρόν τι ἐπέκεινα, μεθίσταται τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, ἢ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ, κατά τινας, ἢ φιληδονίαις καὶ μίξεσιν ἑαυτὸν κατατείνας, καὶ ταύταις ἐκδαπανήσας τὴν ἰσχὺν τοῦ σαρκίου, τὴν βασιλείαν λιπὼν τοῖς υἱοῖς ἀμφοῖν καὶ τῇ τούτων μητρὶ τῇ Θεοφανοῖ. Τοῦ δὲ Ῥωμανοῦ θανόντος ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος κελεύσει τῆς Βασιλίσσης ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ κατήγαγε θρίαμβον ἐπὶ τοῖς ἐκ Βεῤῥοίας κεκομισμένοις λαφύροις· ὅθεν καί τι μέρος τῆς τιμίας ἐσθῆτος τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐκόμισε. Τὸν Βρίγγαν δὲ ὑφορώμενος αὐτὸν, ὡς βασιλειῶντα, κατεσοφίσατο οὕτω. Σὺν ἑνὶ τῶν θεραπόντων ἑσπέρας κατέλαβε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, καὶ ἰδιάσας τὸν Βρίγγαν παραλαβὼν, δι' ἔρωτος εἶναι αὐτῷ πρὸ μακροῦ τὸν μοναδικὸν βίον, ὅρκοις ἐβεβαίου καὶ παλαμναιοτάταις ἀραῖς. Καὶ πάλαι ἂν, ἔλεγε, πρὸς ταύτην ὡρμήκειν, εἰ μή με τῶν Βασιλέων ἡ χρηστὴ πρός με ἐπεῖχε διάθεσις. Μὴ γοῦν μάτην ὑπόπτευε κατ' ἐμοῦ, ὡς τῆς βασιλείας ἔρωτα τρέφοντος· ἐγὼ γὰρ ὅσον οὐδὴ καὶ τῶν πραγμάτων ἐκστήσομαι. Καὶ τοῖς λόγοις πίστιν ἐδίδου, δείξας αὐτῷ ῥάκος τι τρίχινον, ὃ ἐν χρῷ περιέκειτο, τῇ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ περιβολῇ κατακρυπτόμενον. Τούτοις τοῖς λόγοις, καὶ τῷ τριχίνῳ ἐσθήματι τὸν Παρακοιμώμενον συναρπάσας, εἶχε τῶν ποδῶν αὐτοῦ προκυλινδούμενον ὁ

LIBER XVI.

A tus fuiſſet: fortaſſis inſula penitus ſubacta Saraceni pulſi eſſent. Leonem quoque Phocam Nicephori fratrem Romanus cum exercitu contra Chamadam Chalepi dominum miſit, qui Barbaro acie ſuperato, magnam partem exercitus ejus in prælio cæcidit, reliquam cepit, ipſo duce cum admodum paucis ægre elapſo. Leo igitur reverſus honorifice exceptus eſt, & ob victoriam triumpho ornatus. Deprehenſis conſiliis contra Imperatorem initis, auctores & conſcii comprehenſi, non tamen crudeliter puniti ſunt. Phocas autem Nicephorus magiſter e Creta revocatus, non ſitus eſt recurrere Byzantium, ſed

Leo Phocas Orientales Agarenos profligat.

Conjuratio clementer vindicata.

B cum omni exercitu in Orientem ire juſſus. Nam altera Chamadæ impreſſio expectabatur. Profectus igitur in Syriam, pugnaque commiſſa, hoſtes illuſtri victoria ſuperavit, & Berrœa, præter arcem, vaſtata, maximis divitiis eſt potitus, & captivis pene innumeris, multoſque Chriſtianos vinctos liberavit. Romanus initio Imperii ſui, Agarenis omnes provincias vaſtantibus, animo æſtuans, Phocam Nicephorem rogaſſe fertur qui fieret, ut Romanæ res ita peſſum iret? cui ille magna libertate reſpondit: *Ideo fit, quod tu imperas, & pater meus exercitum ducit. Nam tu Imperium perperam adminiſtras, & ille*

Nicephorus Berrœam capit.

Nicephori induſtria in inſtauranda Republica.

C *pecuniæ ſtudet. Verum ſi tu volueris, & animi & res Romanorum mutabuntur. Eam tamen mutationem noli putare fore ſubitam.* His dictis ab Imperatore juſſus rem ſuo arbitratu adminiſtrare: ſtatim diſciplinæ militari animum intendit, & legiones veteres ornavit, & novas conſcripſit, omnibuſque bellicis ſtudiis exercuit. Sic cohortibus expletis, & foſſoribus armatis, contrariaque Prophetico dicto ratione inita, falcibus in gladios & aratris in jacula conflatis, celebres illos triumphos facile eſt adeptus. Romanus autem cum triennium & ultra Imperio inſultaſſet, ex hac vita de-

D ceſſit, vel, ut quidam tradunt, veneno hauſto, vel voluptatibus & libidine viribus corporis exhauſtis, Imperio utrique filio & matri eorum Theophanoni relicto. Eo mortuo Nicephorus Phocas ab Imperatrice Byzantium acceſſitus, de manubiis Berrœanis triumphavit: unde etiam partem quamdam venerabilis veſtis Joannis Baptiſtæ apportavit. Bringam autem cui de cupiditate Imperii ſuſpectus erat, ſic eluſit. Cum uno famulo veſperi ædes ejus ingreſſus, eoque in ſecretum locum ducto, jurejurando, & diris execrationibus confirmavit, *ſolitariæ vitæ ſe longo jam tempore*

Romani obitus.

Edit. Pariſ. pag. 198.

Nicephorus regni cupiditatem callide diſſimulat.

E *fuiſſe cupidiſſimum, eamque jampridem fuiſſe amplexurum, niſi Imperatorum ſe benevolentia remorata eſſet. Non igitur fruſtra ſuſpectum eſſe debere de Regni cupiditate. Se enim jamjam rerum adminiſtratione ceſſurum.* Ea verba confirmabat, oſtenſa lacerna e pilis contexta, quam nudo corpore cæteris veſtibus tectam geſtabat. Ea oratione & lacerna effe-

LIBER XVI.

Stephani interitus.

cit, ut Cubiculi Præfectos pedibus ejus advolutus, veniam peteret. Stephanus porro Imperator, Lacapeni filius, qui Methymnæ Leſbi cuſtodiebatur, & ipſe ſuſpectus erat: ſubito nullaque cauſa mortuus, ob Imperatrice Theophanone ſublatus eſſe credebatur. At Petrus Bulgarorum Princeps, uxore ſua mortua, fœdus renovaturus, filios Boriſem & Romanum Byzantium obſides miſit: quibus poſt illius obitum, ad ſua ſe recipere eſt permiſſum, & patrium Principatum firmare. Nam Comitis cujuſdam Bulgarici quatuor filii, David, Moſes, Aaron & Samuel, Bulgaros ad defectionem ſolicitabant. Cum autem Nicephorus Phocas domum ſe in Cappadociam contuliſſet: Cubiculi Præfectum id ei conceſſiſſe pœnituit. De eo igitur amovendo ſolicitus, ſcribit ad Joannem Tzimiſcem Magiſtrum, & ad Romanum Curcuam Magiſtrum, utrumque illuſtrem in re militari virum, & Orientis ducem: ſi Phocam comprehenſum, vel Monachum totonderint, vel alias e medio ſuſtulerint, Joannem Imperio legionum Orientis accepto, Domeſticum fore Orientalium copiarum: Romanum vero Domeſticum Occidentis deſignatum iri. Eas litteras ad ſe perlatas uterque Phocæ oſtendit, & ad defectionem virum extimulant. Tergiverſanti, & ſive ex animo, ſive ſimulate detrectanti, ſtrictis gladiis necem minitantur, niſi obtemperet. Ea igitur neceſſitate victus, non repugnavit, quo minus ab omnibus Orientalibus copiis Imperator Romanorum appellaretur. Fertur autem non Imperii dumtaxat, ſed & Theophanonis amore in primis flagraſſe, & dum in magna Urbe degeret, cum ea conſuevisse.

Bulgarici Principes.

Nicephorus Imperator Romanorum fieri cogitur.

Edit. Pariſ. pag. 199.

NICEPHORUS PHOCAS.

XXIV. PHOCÆ rebus in Urbe recens nuntiatis, Joſephus Cubiculi Præpoſitus angebatur. Nicephori pater Phocas Bardas, in magnam Dei Eccleſiam confugit, cujus alter filius Leo fuga elapſus, cum fratre ſe conjunxit. Hæc Cubiculi Præpoſitum animi valde dubium reddiderunt, qui ob moroſitatem omnibus adeo inviſus erat, ut optarent, eum, alio rerum potito, e medio tolli, eaque de cauſa omnes in magnum Dei templum concurrerunt. Quo Bringas cognito, cum blandis verbis demulcendus eſſet multitudinis impetus, eam minis & ſævitia magis exaſperavit, cum diceret, ſe motum illum oppreſſurum, qui ordinaſſet, ut ſinguli empti frumenti pretium, in ſuum ſinum afferrent. Quo audito, populi furor vehementius exarſit: & Baſilius quondam Cubiculi Præfectus, Bringæ infenſus, cum magnum comitatum circum ſe haberet, ubi adveſperaſſet, miniſtros ſuos armatos in diverſa urbis loca dimiſit, qui Urbanæ multitudini conjuncti, adverſariorum ædes, & ipſius etiam Bringæ everterunt, multis quoque interfectis. Quæ dum facerent, Nicephorum paſſim Imperatorem proclamabant. Unde fortuna Bardæ & Bringæ commutata eſt. Nam ille recepto animo Eccle-

Tumultus in urbe ob Nicephorum imperatorem deſignatum.

A Φωκᾶς, καὶ συγγνώμην αἰτοῦντα. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Στέφανος ὁ τοῦ Λακαπηνοῦ παῖς ἐν Λέσβῳ περιορώμενος κατὰ Μήθυμναν ὕποπτος ἦν. αἰφνίδιον δὲ καὶ ἐξ οὐδεμιᾶς φανερᾶς αἰτίας θανὼν ὑποψίαν δέδωκε, παρὰ τῆς Βασιλίσσης κατεργασθῆναι Θεοφανοῦς. Ὁ μέν τοι τῶν Βουλγάρων ἀρχηγέτης Πέτρος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θανούσης, τὰς πρὸς Ῥωμαίους ἀνακαινίζων σπονδάς, ὁμήρους παρέχει δύο οἰκείους υἱοὺς Βορίσην καὶ Ῥωμανόν, καὶ ὁ μὲν ἀπεβίω, οἱ δ' ἐκείνου παῖδες ἀπελθεῖν ἀφείθησαν εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν σατραπεύσασθαι. Ἑνὸς γὰρ τῶν Κομήτων τῶν ἐν Βουλγάροις τέσσαρες παῖδες, Δαβίδ, καὶ Μωσῆς, καὶ Ἀαρών, καὶ Σαμουὴλ ἀποστατήσαντες, τοὺς Βουλγάρους ἀνέσειον. Τοῦ Φωκᾶ δὲ Νικηφόρου εἰς τὸν οἶκον ἑαυτοῦ τὸν ἐν B Καππαδοκίᾳ ἀποδημήσαντος, ὁ Παρακοιμώμενος μετεμέλετο, ὅτι παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν ἐπ' οἴκου ἀποδημίας· καὶ ἦν αὐτῷ διὰ φροντίδος ὅπως τὸν ἄνδρα ἀποσκευάσασθαι. Γράφει τοίνυν πρὸς Ἰωάννην Μάγιστρον τὸν Τζιμισκῆν, ἄνδρα γενναῖον καὶ ἐν ἀριστεύμασι διαβόητον, στρατηγοῦντα τότε τοῦ Θέματος τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς τὸν Μάγιστρον Ῥωμανὸν τὸν Κουρκούαν, ἐπίσημον ὄντα κἀκεῖνον ἐν στρατηγήμασι, καὶ τῆς Ἀνατολῆς τότε στρατηλατοῦντα, ὡς εἰ τὸν Φωκᾶν κατασχόντες, ἢ μοναχὸν ἀποκείρωσιν, ἢ ἄλλως ἐκ μέσου ποιήσωσι, τὴν μὲν τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀρχὴν λήψεται ὁ Ἰωάννης, καὶ Δομέστικος ἔσται τῶν ἑῴων δυνάμεων, ὁ Ῥωμανὸς δὲ τῆς Δύσεως κληθήσεται Δομέστικος. Ἐπεὶ δὲ τὰ γράμματα καὶ ἀμφοῖν ἐκομίσθησαν, καὶ C ἄμφω ταῦτα δεικνύουσι τῷ Φωκᾷ, καὶ πρὸς ἀποστασίαν τὸν ἄνδρα ἠρέθιζον. Τοῦ δὲ ἀναδυομένου πρὸς τὴν ἐγχείρησιν, εἴτε πλαττομένου τοῦτο, εἴτε καὶ ἀληθεύοντος, ἐκεῖνοι τὰ ξίφη γυμνώσαντες, ἀνελεῖν ἠπείλουν αὐτόν, εἰ μὴ πείθοιτο. Καὶ ὃς τῇ βίᾳ τάχα νικώμενος, ἐδέξατο τὴν ἀνάρρησιν, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἑῴων ταγμάτων Αὐτοκράτωρ ἀνερρήθη Ῥωμαίων. Λέγεται δὲ ὅτι οὐ μόνον ἤρα τῆς βασιλείας, ἀλλ' οὐχ ἥκιστα τῆς Θεοφανοῦς, καὶ ὡς ἐνετύγχανε ταύτῃ διάγων κατὰ τὴν μεγάλην πόλιν.

κδ'. Ἄρτι δὲ τῆς φήμης εἰς τὸ Βυζάντιον ἐνηχησάσης τὰ κατὰ τὸν ΦΩΚΑΝ, ὁ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ ἠγωνία. Ὁ μέντοι τοῦ τυραννοῦντος πατὴρ ὁ Φωκᾶς ὁ Βάρδας τῇ μεγάλῃ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ προσπέφευγεν. Ὁ τοῦ D Νικηφόρου δὲ σύγγονος Λέων ἴσχυσεν ἀποδρᾶναι, καὶ ἑνωθῆναι τῷ ἀδελφῷ. Τοῦτο τὸν Παρακοιμώμενον εἰς ἀμηχανίαν πολλὴν περιέστησε, δυσέντευκτος δὲ ὤν, πᾶσιν ἦν μισητός, ὅθεν ἅπαντες ἔχαιρον, εἰ περιστῇ ἡ τὰ τῆς βασιλείας εἰς ἕτερον, καὶ περιαιρεθείη οὗτος ἐκ μέσου, διὸ καὶ συνέρρεον ἅπαντες εἰς τὸ μέγα τέμενος τοῦ Θεοῦ. Ὅπερ μαθὼν ὁ Βρίγγας, δέον ἐπιεικέσι λόγοις τὸ πλῆθος μετελθόντα τὴν τούτου καταμαλάξαι ὁρμήν, ὁ δὲ ἀπειλαῖς μᾶλλον αὐτὸ καὶ τραχύτησιν ἐξετράχυνεν, εἰπών, ὡς, Ἐγὼ καταπαύσω αὐτοῖς τὰ ὁρμήματα, οἰκονομήσας ὠνουμένους αὐτοὺς σῖτον εἰς τὸν ἑαυτοῦ κόλπον φέρειν τὸ τοῦ νομίσματος ἕκαστον. Τοῦτο τὸ πλῆθος ἀκοῦσαν ἐξεμάνη. Ἀπεχθῶς δὲ πρὸς τοῦτον δὴ τὸν Βρίγγαν ἔχων ὁ πρώην Παρακοιμώμενος ὁ Βασίλειος, καὶ E θεραπείαν ἔχων περὶ ἑαυτὸν δαψιλῆ, ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης, τοὺς ἑαυτοῦ θεράποντας καθοπλίσας, εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως ἐξαπέστειλε, καὶ πολλὰς οἰκίας ἐκεῖνοι πλήθει ἀστικῶν ἑνωθέντες, τῶν ἀντιστρατευόντων κατέστρεψαν, καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ Βρίγγα, καὶ ἄνθρωποι δὲ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν. Ταῦτα δ' ἐποίουν, καὶ ἅμα Νικηφόρον εὐφήμουν πανταχοῦ Αὐτοκράτορα. Εν-

by Google

τῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ Βρίγγας εἰς αὐτὴν ἀντεισιὼν ἱκέτης ἐλεεινός. Ὁ δὲ Παρακοιμώμενος Βασίλειος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριήρεις ἑτοιμάσαντες, καὶ αὐτὴν τὴν βασίλειον, καὶ σὺν αὐταῖς ἐν Χρυσοπόλει γενόμενοι, τὸν Νικηφόρον ἐκεῖθεν εἰς τὸ Ἕβδομον ἄγουσι, κἀκεῖθεν σὺν προόδῳ δημοτελεῖ εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, καὶ ταινιοῖ τὸν ἄνδρα ὁ Πατριάρχης Πολύευκτος. Ἡ δὲ Βασιλὶς Θεοφανὼ αὐτίκα τῶν ἀνακτόρων ἐξωσθεῖσα, εἰς τὸ Πέτριον ἀπάγεται· ὁ δὲ Παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ εἰς Παφλαγονίαν περιορίζεται· καὶ μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἀποβιοῖ. Βάρδας δὲ ὁ τοῦ Νικηφόρου πατὴρ Καῖσαρ τιμᾶται. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἑαυτῷ τὴν Θεοφανὼ συνοικίζει ὁ Βασιλεύς, καὶ κρεῶν ἀπεχόμενος ἐξ οὗ Βάρδας ὁ παῖς αὐτοῦ τῷ οἰκείῳ ἀνεψιῷ τῷ Πλεύσῃ προσπαίζων δόρατι παρ' ἐκείνου βληθεὶς ἄκοντος τέθνηκεν, ἔκτοτε καὶ τούτοις ἐτρέφετο. Ἐν δὲ τῇ κατὰ τὰ βασίλεια Νέᾳ Ἐκκλησίᾳ τῆς ἱερολογίας τῆς γαμικῆς τελουμένης παρὰ Πολυεύκτου τοῦ Πατριάρχου, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῇ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἤδη ταῖς κιγκλίσιν ἐγγίσας ὁ Βασιλεύς, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου συνεισελθεῖν, ὡς ἔθος αὐτῷ, φήσαντος, Εἰ μὴ πρότερον ἐπιτιμίοις διελεύσῃ τῶν δευτερογαμούντων, μὴ δεῖν αὐτὸν τῆς πρὸς τὸ θυσιαστήριον εἰσόδου κατατολμᾷν. Τοῦτο δυσφόρως ἤνεγκεν ὁ κρατῶν, καὶ ἐμήνια τῷ Πατριάρχῃ. Ἐγένετο δέ τις μετὰ ταῦτα καὶ λόγος, δι' ὃν οὐδ' ἐπιβῆναι αὐτὸν ὅλως τοῦ ἱεροῦ δαπέδου συνεχώρει ὁ Πατριάρχης. Ἐλέγετο γὰρ ἀνάδοχος γενέσθαι ὁ Νικηφόρος τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἐκ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ ἐπῄτει ὁ Πατριάρχης, ἢ διαζυγῆναι τῆς Βασιλίσσης, ἢ πόρρω εἶναι τῶν ἱερῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνος τῆς Θεοφανοῦς οὐκ ἀπείχετο. ἔτι γὰρ ὁ ταύτης ἔρως ἐφλέγμαινε, κοινοῦται δὲ τοῖς παροῦσι τῶν Ἀρχιερέων καὶ τοῖς τῆς Γερουσίας λογιωτέροις τὸ ζήτημα. Οἱ δὲ τὸν περὶ τούτου κανόνα τῷ Κοπρωνύμῳ ἐπιγραφόμενοι, μὴ δεῖν ἔλεγον λογίζεσθαι τοῦδε ἀνδρὸς νομοθέτημα, καὶ πάντες αὐτῷ ἔγγραφον παρέσχον τὴν περὶ τούτου συγχώρησιν. Ὁ δέ γε Πατριάρχης ἔτι τῆς οἰκείας ἐνστάσεως εἴχετο, μέχρις οὗ ὁ τοῦ Βασιλέως πατὴρ ὁ Καῖσαρ Βάρδας ἐνόρκως αὐτῷ πίστεις παρέσχετο, ὡς οὐ γέγονεν ὁ Βασιλεὺς τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἀνάδοχος, καὶ ὁ Πρωτοπαπᾶς δὲ τῶν βασιλείων Στυλιανός, ὃς ἐλέγετο πρῶτος κῆρυξ τῆς φήμης ταύτης γενέσθαι, ἐπὶ Συνόδου μήτ' ἰδεῖν μήτ' εἰπεῖν περὶ τούτου πρός τινας, ἐξωμόσατο. Τούτων δὲ γενομένων ἐδέξατο τὸν Νικηφόρον ὁ Πατριάρχης. Τῶν δ' ἐν Σικελίᾳ Σαρακηνῶν δασμὸν πραττόντων ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἐκ παλαιῶν συνθηκῶν, ὁ Βασιλεὺς οὗτος οὐκ ἀνασχετὸν ᾤετο αὐτοῦ βασιλεύοντος τοῖς Ἀγαρηνοῖς Ῥωμαίους φορολογεῖσθαι. Διὸ κατ' αὐτῶν ἐκπέμπει Μανουὴλ Πατρίκιον, νόθον ὄντα παῖδα τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Λέοντος, ὃς Δομέστικος γεγονὼς τῶν σχολῶν, ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ἐπηρώθη τοὺς ὀφθαλμούς. Οὗτος τοίνυν ὁ Μανουὴλ σὺν ναυτικῷ περιφανεῖ, τῇ Σικελίᾳ προσορμισάμενος. Οὐ μόνον οὐδέν τι κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐσφάλη ἐξ ἀπειρίας καὶ νεωτερικῆς ἀγερωχίας, ἢ μᾶλλον ἀτασθαλίας. Αὐτός τε γὰρ διώλετο καὶ ἅπαν τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν· καὶ τὰ μὲν κατὰ Σικελίαν συνέκυρσεν οὕτω. Κατὰ Κιλικίας δὲ (καὶ ταύτης δὲ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκράτουν) ἐκπέμπει ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννην Μάγιστρον τὸν Τζιμισκῆν, τῆς Ἀνατολῆς προκεχειρισμένον Δομέστικον. Ὁ δὲ πρὸς Ἄδαναν ἀφικόμενος, τοῖς ἐν ταύτῃ τε συμπλακεὶς Ἀγαρηνοῖς, καὶ κατ' αὐτῶν ἐστήσατο τρόπαιον. Κἀντεῦθεν μείζων αὐτὸν ἢ πρότερον ἐν στρατηγίαις ἡ φήμη ἐκήρυττεν.

A ſum egreſſus, hic ſupplex & miſerabilis ingreſſus eſt. At Baſilius cubiculi Præpoſitus cum ſuis claſſe inſtructa, ipſa etiam Imperatoria navi adducta, Chryſopolim profecti, Nicephorum inde in Hebdomum, ex Hebdomo, univerſo populo proſequente, in magnam Eccleſiam perduxerunt, ubi a Patriarcha Polyeucto coronatus eſt. Cæterum Theophano Imperatrix ſtatim ea Regia pulſa, in Petrium abducitur, & Joſephus Cubiculi Præpoſitus in Paphlagoniam relegatus, biennio poſt moritur. Bardas vero Nicephori pater, Cæſar ſalutatur, & paucis diebus elapſis, Theophano Imperatori nubit, qui cum ex eo tempore, quo filius ſuus Bardas inter B colludendum a patrueli Pleuſe caſu haſta interfectus fuerat, carnibus abſtinuiſſet: tum iis denuo veſci cœpit. Cum autem Patriarcha in Nova Palatii Eccleſia nuptialia ſacra perageret, & Imperator in Sacrarii aditu jam cancellis appropinquaret; non paſſus eum Patriarchæ de more ſecum ingredi, dixit, non debere tam confidentem eſſe, ut Sacrarium intraret, niſi prius pœnas ſubiret repetiti matrimonii. Eam rem ægre ferens Imperator, Patriarchæ iratus fuit. Sed deinde rumore vulgato, eum etiam Theophanonis liberos e ſacro baptiſmate ſuſcepiſſe: ab eodem Eccleſiæ liminibus eſt probibitus, poſtulante, C ut aut divortium faceret, aut procul a ſacris faceſſeret. Verum ille Theophanone non abſtinuit, flagrante adhuc amore, ſed quæſtionem ad ſummos ſacerdotes, & Senatus principes retulit: qui reſponderunt, eum canonem qui a Copronymo homine impio conſtitutus eſſet, valere non oportere, ſcriptoque ratum ejus matrimonium habuerunt. Sed Patriarcha ſuum propoſitum urgebat, donec Imperatoris pater Bardas Cæſar jurejurando negavit, Theophanonis liberos ab illo ex baptiſmate ſuſceptos eſſe: & Stylianus Palatii Protopapa, qui eum rumorem primus vulgaſſe ferebatur, ſe ea de re neque ſcire quicquam, nec dixiſſe D ad quemquam, in Concilio juravit. His demum factis Patriarcha Nicephorum recepit. Cum autem Sicilienſes Saraceni ex antiquis pactis tributum a Romanis poſtularent: Nicephorus non ferendum eſſe ratus, ſi ſe imperante Romani illis eſſent tributarii, Manuelem Patricium, patrui ſui Leonis nothum filium, qui Leo cum ſub priore Romano Legionum Domeſticus eſſet, ob regnum affectatum cæcatus fuit, contra eos miſit. Is cum in Siciliam cum illuſtri claſſe appuliſſet: non modo nihil memorabile geſſit, ſed etiam ex imperitia, & juvenili ferocia, vel potius temeritate, graviter impegit, E ipſe cum omni exercitu cæſus. Ac in Sicilia res ita actæ ſunt. Contra Ciliciam autem, quam & ipſam Agareni tenebant, magiſtrum Joannem Tzimiſcem Orientis Domeſticum deſignatum, ablegavit. Qui cum Adanam veniſſet, de ejus loci Agarenis triumphavit. Qua victoria celebritas nominis ejus, ut ſtrenui ducis, multum aucta eſt.

LIBER XVI.

Nicephori coronatio & nuptiæ.

Edit. Pariſ. pag. 200

Secundæ nuptiæ ignominioſæ.

Compatriatus matrimonii obſtaculum.

Manuel cæditur a Sicilienſibus Agarenis.

Tzimiſces rem bene gerit in Cilicia.

LIBER XVI.

Nicephori victoria in Cilicia.

Edit. Pariſ. pag. 205.

XXV. Nicephorus porro ſecundo Imperii ſui anno, ipſe cum magna manu Ciliciam invadit, Theophanone quoque cum liberis ejus adducta, eaque Driaibil, quod eſt caſtellum in Ciliciæ aditu collocata, Anabaraam, Roſum & Adanam ejus provinciæ urbes capit, aliaque plura caſtella. Tarſum vero & Mopſiheſtiam oppugnare non ſtatuit, ſive ob hyemem, ſive amore Theophanonis avocatus, cum qua Cappadociam petiit. Unde veris initio in Ciliciam reverſus, fratre Leone contra Tarſum miſſo, ipſe Mopſiheſtiam obſedit, quam cum mediam flumen Sarus dividat, altera ejus parte expugnata, Agareni igne injecto, in alteram ſe receperunt: qua & ipſa capta, nemo effugit. Tarſenſes quoque audita Mopſiheſtiæ expugnatione, Imperatori accerſito urbem tradiderunt. Triduo elapſo claſſis Ægyptiaca Tarſenſibus auxilio miſſa, ad terram appellendi facultatem non habuit, eademque in reditu & ventorum procellis, & Romanarum triremium incurſionibus majori ex parte periit. Imperator Conſtantinopolim reverſus, æreas Tarſi & Mopſiheſtiæ portas æquiſiti artificii, novis ornamentis additis, partim muro juxta Acropolim Orientali, partim Occidentali accommodavit, atque etiam Deo quaſi primitias expeditionis ſuæ obtulit: venerandis Crucibus, quibus Barbari potiti fuerant, cum Stypiota Legionum Domeſticus, in obſidione Tarſi, re per imprudentiam male geſta, cladem accepiſſet, Sanctæ Sophiæ templo dedicatis. Cyprum quoque ab Agarenis occupatam, Romano Imperio reſtituit. Deinde Syriam invaſit, & urbibus ad Libanum, & juxta mare ſitis partim expugnatis, partim vaſtatis, ad Antiochiam venit. Sed Antiochenis acrius reſiſtentibus, accedente etiam commeatus penuria, & ſolo imbribus inundato, ſoluta obſidione in urbem principem eſt reverſus: allata Servatoris Chriſti ſacra divinaque effigie, Hierapoli Syriæ in olla reperta: & parte capillorum Joannis Baptiſtæ ſanguine concreta. Ac in rebus bellicis talis fuit hic Imperator, Romanique Imperii fines longe lateque propagavit. Sed certis de cauſis, omnium odia ſuſcepit. Eæ fuerunt, quod, cum ii milites, quos defectionis ſocios habuerat, obvia quæque vaſtarent, eos qui damna fecerant, non curabat, & multis ædibus tum illuſtrium tum plebejorum hominum direptis, ſic affectus erat, quaſi nihil mali accidiſſet: ſed delectabatur potius injuriis, quibus cives onerabantur, quamvis eorum ope ad Imperium perveniſſet. Præterea, continentium bellorum prætextu novis tributis inſtituendis, & veteribus augendis, omnis generis exactionibus ſubditos premebat, quos milites quocumque venerant nihilo clementius tractabant quam hoſtes. Ad hæc ob frequentes expeditiones, pecuniæ inopiam cau-

Ægyptiaca claſſis interitus.

Spolia Cilicica

Cyprus & Syria recuperatæ.

Nicephorus ob importunitatem militum & avaritiam vulgo inviſus.

pag. 202.

A κε'. Ἤδη δὲ δεύτερον ἐνιαυτὸν ἀνύων ὁ Νικηφόρος ἐν τῇ ἀρχῇ, αὐτὸς ἔξεισι κατὰ Κιλικίας μετὰ βαρείας χειρὸς, καὶ τὴν Θεοφανὼ μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς ἐπαγόμενος, καὶ ταύτην μὲν πρὸ τῆς Κιλικίας κατὰ τὸ Δριζίβιον (φρούριον δὲ τοῦτο) κατέλιπεν, ἐκεῖνος δὲ τῇ Κιλικίᾳ προσβαλὼν, αἱρεῖ τὴν Ἀνάβαρζαν, Ῥωσόν τε καὶ Ἄδανα (πόλεις δ' αὗται Κιλίκων) ἀλλὰ μέντοι καὶ φρούρια πλεῖστα. Τῇ δέ γε Ταρσῷ καὶ τῇ Μοψουεστίᾳ οὐκ ἔκρινε προσβαλεῖν διὰ τὸν χειμῶνα, ἢ τοῦ ἔρωτος αὐτὸν τῆς Θεοφανοῦς πρὸς ἐκείνην ἀνθέλκοντος· ἀπῄει γὰρ σὺν αὐτῇ πρὸς Καππαδοκίαν. Κἀκεῖθεν τοῦ ἔαρος ἀρχομένου, εἰς Κιλικίαν ἀνθυπενόστησε, καὶ αὐτὸς μὲν τὴν Μοψουεστίαν ἐπολιόρκει, τῇ Ταρσῷ δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπέστησε Λέοντα. Τῆς δὲ Μοψουεστίας μέσον ποτα-

B μῷ τῷ Σάρῳ διαιρουμένης, τὸ μὲν ἓν μέρος ταύτης ἑάλω πολιορκούμενον, οἱ δ' ἐν τούτῳ Ἀγαρηνοὶ πρὸς τὸ λοιπὸν μετεχώρησαν, τῷ καταλελειμμένῳ πῦρ ἐμβαλόντες· εἶτα καὶ τὸ ἕτερον ἑαλώκει, καὶ οὐδεὶς ἐκεῖθεν διέδρα. Τὴν δὲ τῆς Μοψουεστίας ἐκπόρθησιν οἱ ἐν τῇ Ταρσῷ μαθόντες, τὸν βασιλέα ἐπεκαλέσαντο, καὶ τὴν πόλιν παραδεδώκασιν. Ἡμερῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν, στόλος ἐξ Αἰγύπτου τῇ Ταρσῷ βοηθήσων καταπέπλευσε, προσοκεῖλαι δὲ τῇ χέρσῳ οὐ συγκεχώρητο, διὸ καὶ αὖθις ἀπέπλευσεν· ἀνέμοις δὲ βιαίοις περιπεπτωκὼς καὶ τριήρεσι Ῥωμαϊκαῖς ὁ πλείων ἀπώλετο. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, τὰς τῆς Ταρσοῦ πύλας καὶ τὰς τῆς Μοψουεστίας ἐπαγόμενος, ἐκ χαλκοῦ πεποιημένας, καὶ τέχνης δεικνυούσας ἀκρίβειαν, ἃς καινοῖς ἐπικοσμήσας, τὰς μὲν τῷ κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν ἑῴῳ τεί-

C χει προσήρμοσε, τὰς δὲ τῷ τείχει τῷ δυτικῷ. Καὶ τῷ Θεῷ δὲ ἀπαρχὰς οἷον τῆς αὐτοῦ στρατείας ἀποδιδοὺς, τοὺς τιμίους Σταυροὺς, οὓς οἱ Βάρβαροι ἔλαβον ὁπηνίκα ὁ Στυπειώτης τῶν σχολῶν Δομέστικος ὢν, καὶ πολιορκῶν τὴν Ταρσὸν, ἐκ κακοβουλίας δυστυχήματι περιέπεσε, τῷ θείῳ τεμένει τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας ἀνέθετο. Καὶ τὴν Κύπρον δὲ παρὰ Ἀγαρηνῶν κατεχομένην, δι' αὐτοῦ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ προσεκτήσατο. Εἶτα τῇ Συρίᾳ ἐπῆλθε, καὶ πόλεις ἐκπορθήσας, καὶ χώρας ἑλὼν πρὸς τῷ Λιβάνῳ καὶ τῇ παραλίᾳ κειμένας, ἦλθεν εἰς Ἀντιόχειαν. Τῶν δ' ἀντικαθισαμένων ἐρρωμενέστερον, ἤδη δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιλειπόντων τοὺς στρατιώτας, καὶ τέλματος ἐξ ὑετοῦ γεγονότος πολλοῦ, ἀπέστη τῆς πολιορκίας, καὶ πρὸς τὴν τῶν πόλεων ὑπερκειμένην ἐ-

D πανελήλυθεν, ἐπηγμένος καὶ τὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἱερὸν καὶ θεῖον ἐκτύπωμα, ὃ ἐν κεράμῳ εὗρε κατὰ τὴν Ἱεράπολιν τὴν τῶν Σύρων, καὶ βόστρυχον τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου αἵματι πεφυρμένον. Ἐν μὲν οὖν στρατηγίαις τοιοῦτος ἐγεγόνει ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ἐπὶ μακρὸν ηὔξηκε Ῥωμαΐδος τὰ ὅρια, καὶ τῆς αὐτῶν ἡγεμονίας ἐξέτεινε τὰ χωρίσματα. Ἀλλὰ δι' αἰτίας τινὰς πᾶσιν ἦν στυγητός. Αἱ δ' αἰτίαι, ὅτι τῶν σὺν αὐτῷ τῇ ἀποστασίᾳ ἐπιχειρησάντων στρατιωτῶν κακῶς διατιθεμένων τοὺς οἷς ἂν ἐντύχοιεν, τῶν καμνόντων οὐκ ἐπεστρέφετο, καὶ οἰκιῶν πολλῶν, περιφανῶν τε ἀνδρῶν καὶ δημοτικῶν, διαρπαγεισῶν, ὡς οὐδενὸς κακοῦ γεγονότος, διέκειτο. μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐνετρύφα ταῖς εἰς τοὺς ἀστοὺς

E παροινίαις, καὶ ταῦτα συναραμένους αὐτῷ πρὸς τῆς βασιλείας τυχεῖν. Καὶ ὅτι προφάσει τῶν συνεχῶν πολέμων, καιναῖς εἰσφοραῖς καὶ τῶν ἀρχαίων αὐξήσεσι, καὶ εἰδῶν εἰσπράξεσι παντοδαπῶν ἐξέτρυχε τὸ ὑπήκοον, καὶ οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων τὸ στρατιωτικὸν διετίθετο πρὸς οὓς ἂν τῶν ὑπηκόων ἐπιχωριάσειεν. Ἐπὶ τούτοις διὰ τὰς πυκνὰς ἐκστρατείας ἔνδειαν ἔχειν χρημάτων προφασιζόμενος, τὰς μὲν διανεμομένας τῇ Γερουσίᾳ βασιλικὰς δωρεὰς κατὰ μέρος ἠλάττωσε, τὰς δ'

ὑποτιμημένας ἀνέκαθεν τιμῆσιν ἱεροῖς καὶ εὐαγέσιν οἴκοις ἐπετείους δόσεις ἐκόλασε πλέον. Εἶτα καὶ ψήφισμα βασίλειον ἔθετο, ἐν ἀκινήτοις τὰς Ἐκκλησίας μὴ ἐμπλατύνεσθαι, καὶ ἡ πρόφασις, ὅτι, κατ' ἐκεῖνον, ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων οὐκ εἰς δέον τὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀναλίσκονται. Εἶτα τῶν τότε Ἀρχιερέων καὶ τοῦ ἀρχιποίμενος Πολυεύκτου διαφερομένων περὶ τῶν ψήφων, καὶ τῶν μὲν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν ἄδειαν τοῦ ψηφίζεσθαι οὓς ἂν ἐκρίνοιεν, τοῦ δὲ τὰς ψήφους αἰτιωμένου, ὡς οὐκ ἀπαθῶς γινομένας, οὐδὲ κατὰ γνώμης εὐθύτητα, καὶ ἀξιοῦντος κοινοῦσθαι αὐτῷ τοὺς Ἀρχιερεῖς περὶ τῶν μελλόντων ψηφίζεσθαι, ὁ Βασιλεὺς ἀφορμῆς ἐκ τούτου δραξάμενος, εἰς οἰκείαν ἐξουσίαν τὸ πᾶν τῆς τῶν Ἐπισκόπων μετήνεγκε προχειρίσεως, μηδένα κελεύσας γνώμης ἄτερ αὐτοῦ εἰς Ἐκκλησίαν εἶναί τινα στέλλεσθαι· ἀλλὰ κἂν ἐτεθνήκει Ἐπίσκοπος, βασιλικὸν ὑπηρέτην εἰς τὴν χηρεύουσαν Ἐκκλησίαν ἐξέπεμπε, καὶ γλίσχρως παρ' ἐκείνου τῶν ἀναγκαίων γινομένων ἀναλωμάτων, αὐτὸς ἐφεσοῖτο τὰ περιττεύοντα. Οὐ διέλιπον δ' ἐν ταῖς χώραις ἁπάσαις, αὐτοῦ βασιλεύοντος, Ἀπογραφεῖς στελλόμενοι, Ἐπόπται τε καὶ Στρατιωτικοὶ, καὶ οἱ κεκλημένοι Πρωτονοτάριοι, οἳ παντοίαις κακώσεσιν ἐξετρίβον τὸ ὑπήκοον, καὶ εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν συνήλασαν, οὐδὲ τῶν παντάπασιν ἀπόρων φειδόμενοι. Ἀλλὰ τούτους μὲν ταῖς δρομικαῖς στρατιαῖς ἐγγράφοντες, τοὺς δὲ πρώην ταύταις ὑποκειμένους εἰς τὰς πλωϊμικὰς μεταγράφοντες, τοὺς δὲ πλωΐμους μετατιθέντες εἰς στρατιώτας πεζούς, τοὺς δὲ πρὶν τούτους τοῖς ἱππόταις ἐγκαταλέγοντες, καὶ τοὺς ἱππότας εἰς καταφράκτους ἀμείβοντες, καὶ ἑκάστῳ βαρύτερον στρατιωτικὸν ἐπιτιθέντες λειτούργημα. Ἐμεμήνει γὰρ τὸ πᾶν τῇ στρατιωτίδι μεταχειρίσει ἐπιγραφόμενος· ἔθετο καὶ δόγμα, ὅσον τὸ κατ' ἐκεῖνον, ἐθέσπισε, τοὺς ἐν πολέμοις ἀναιρουμένους στρατιώτας, ἐπίσης τετιμῆσθαι τοῖς Μάρτυσι, καὶ ὕμνων ὁμοίων τυγχάνειν, καὶ παραπλησίως γεραίρεσθαι. Καὶ εἰ μὴ ὁ Πατριάρχης καί τινες τῶν Ἀρχιερέων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἔνιοι τῶν λογάδων τῆς Γερουσίας γενναίως ἀντέστησαν, λέγοντες, πῶς ἂν οἱ ἐν πολέμοις ἀναιροῦντες καὶ ἀναιρούμενοι λογίζοιντό τισι μάρτυρες, ἢ τοῖς μάρτυσιν ἰσοστάσιοι, οὓς οἱ θεῖοι κανόνες ὑπὸ ἐπιτίμιον ἄγουσιν, ἐπὶ τριετίαν τῆς φρικώδους καὶ ἱερᾶς αὐτοὺς ἀπείργοντες μεταλήψεως; τάχα ἂν τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο κεκύρωτο θέσπισμα. Ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ χρημάτων ἥττων, ὡς ἔοικε· μέχρι γὰρ ἐκείνου παντὸς νομίσματος ἐξαγίου σταθμὸν ἕλκοντος, ἐκεῖνος τὸ Τεταρτηρὸν ἐπενόησε, κολοβώσας αὐτὸ κατὰ τὸν σταθμὸν, καὶ τὰς μὲν εἰσπράξεις διὰ τοῦ βαρυτέρου, τὰς δὲ δόσεις καὶ πάντα τὰ ἀναλώματα διὰ τοῦ κεκολοβωμένου πεποίητο. Ἔθους δ' ἐπικρατήσαντος παλαιοῦ, στατῆρα πάντα, βασιλικὸν ἐκτύπωμα φέροντα, ἰσότιμον εἶναι τῷ ἄρτι κοπτομένῳ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἐκεῖνος τὸ ἑαυτοῦ προτιμᾶσθαι κεκέλευκε νόμισμα. Ἵνα τί γένηται; ἵν' ἐκεῖνο μόνον τοῖς ἐμπόροις ζητούμενον, κέρδος αὐτῷ προξενῇ ὑπὲρ ἑκάστου νομίσματος, ἁδρὰ πραττομένῳ ἀλλάγια. Οὕτω δὲ τούτοις κακουμένων τῶν πολιτῶν, οὐδέ τις παρὰ τῶν ἀγορανόμων ἦν ἐπὶ τοῖς ὠνίοις προμήθεια, ἀλλ' ἕκαστος τῶν ἐμπόρων νόμον εἶχε τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, καὶ οἱ-

ſando, Imperatorias largitiones Senatui dari ſolitas, ex parte imminuebat, & annona dona ab antiquis temporibus templis & aliis piis domibus attributa penitus ſuſtulit. Decreto quoque ſanxit, ne fundi Eccleſiarum augerentur, quod (ut ipſe aſſerebat) a ſacerdotibus non in Eccleſiarum utilitatem opes illæ conferrentur. Orta porro inter Patriarcham & Epiſcopos de ſuffragiis contentione, cum hi decernendi licentiam & approbandi poteſtatem ſibi vendicarent, ille ſuffragia reprehenderet, ut quæ nec ſine affectibus, nec recto judicio ferrentur, operamque daret, ut ab iis judicium facturis & ipſe in conſilium adhiberetur: Imperator ex hoc ſumpta occaſione, & omni auctoritate deſignandi epiſcopos ſibi vendicata, edixit, ne quiſquam injuſſu ſuo in ullam Eccleſiam mitteretur. Mortuo igitur Epiſcopo, ex miniſtris ſuis in Eccleſiam vacantem mittebat aliquem, quo ſumptus neceſſarios parce faciente, ipſe reliqua ſibi vendicabat. Neque vero eo imperante in ullis provinciis umquam defuerunt Deſcriptores, Inſpectores & Militares & Protonotarii: qui ſubditos omni malorum genere oppreſſos ad ſummam egeſtatem redegerunt, ne egentiſſimorum quidem habita ratione. Nam eos in dromicos exercitus referebant: qui prius in iis fuerant, in nauticos transferebant: claſſiarios in pedeſtres exercitus, pedites in turmas equitum, equites in cataphractos inſerebant: ſingulis gravius militiæ munus aſſignantes. Nam ad unam rem militarem referebat omnia. Unde, quod in ſe fuit, decreto ſanxit, ut milites in bellis interfecti, pari cum Martyribus honore colerentur, & ſimilibus hymnis ac veneratione celebrarentur. Quod ſi Patriarcha & quidam ex primariis ſacerdotibus & Senatus principibus non ſtrenue reſtitiſſent: rogaſſentque, quo pacto ii qui in bellis & cæderent & cæderentur, Martyres judicari poſſent, aut Martyribus pares, quos ſacrorum Canonum cenſura notaret, triennium a tremenda illa & ſancta communione arcens, forſitan egregium illud decretum ratum fuiſſet. Apparet eumdem avaritiæ quoque ſordibus fuiſſe contaminatum. Nam cum uſque ad eum quodvis numiſma exagium penderet, ille Tetarterum excogitavit pondere imminuto, & exactiones graviore, largitiones & omnes impenſas mutilato numinare fecit. Jam cum antiquitus receptum eſſet, ut omnis vetus ſtater, Imperatoris imagine inſignitus, tantumdem valeret, quantum recens ab Imperatore excuſi: ille ſuam monetam pluris fieri juſſit. Quo fine? ut illam ſolam mercatoribus expetentibus, e commutationis auctario, quod magnum exigebat, multum ſibi lucri accederet. Quibus rebus cum cives vexarentur, Ædiles rerum venalium nullam rationem habebant, ſed quiſque mercator ſuo arbitratu pretium ſtatuebat. Unde, qui res neceſſa-

LIBER XVI.

Nicephorus ſolius militiæ ſtudioſus.

Edit. Pariſ. pag. 203.

Monetæ nova imminutio, & exaggeratio veteris.

LIBER XVI. rias emebant, in dies fiebant pauperiores.

XXVI. Hæc aliaque plura (nam omoia perſequi difficile fuerit) atroa omnium odium Nicephoro concitarunt, ut optarent omnes, ejus tyrannide liberari. Illud tamen vel in primis, hominibus moleſtum fuit, quod Regiam muro circumdedit. Nam cum oraculum acceptiſſet, ſe in ea interfectum iri: putabat ſe mœnibus tutum fore. Enimvero ſic ei ratiocinandum fuit. Si verum eſſet oraculum, etiam fatum (ut ita loquar) divinitus ordinatum, eſſet inevitabile & immutabile. Sin id aliqua ſolertia prohiberi poſſet, non utique eſſe verum, omnemque ſolertiam ſupervacaneam. Sed ille nulla harum rerum conſiderata: magnis ſumptibus Regiam eo muro, qui etiam nunc cernitur, circumdedit, quem cives Acropolim & caſtellum tyrannicum contra ſe extructum judicabant. Verum munitione perfecta, cum ſe jam res ſuas in tuto collocaſſe putaret, tum demum cum intra eam ipſam cæderetur, intellexit, inventum illud nihil ſibi profuiſſe. Sed hoc in præſentia omiſſo, res ejus geſtas exequamur. Antiochia, quam flumen Orontes alluit, revertens, caſtellum in Tauro monte, quem hodie vulgo Maurum vocant, conſtruxit: Michaele Burze, quem Patricium fecit, & Tauri montis ducem nominavit, ad infeſtandos Antiochenos ibi relicto. Petrum vero quemdam ex miniſtris ſuis, caſtratum illum quidem, ſed ſtrenuum hominem, conſtantem, & militum regundorum peritum, Stratopedarcham deſignavit: ut locum exercitui daret ad hybernandum in Cilicia. Imperatore Byzantium reverſo, Burzes crebris excurſionibus Antiochenos Agarenos infeſtabat, aſſidue de capiendæ urbis facultate, parandaque ſibi gloria cogitans. Quodam igitur tempore turris cujuſdem altitudinem clam menſus, paratis ſcalis illi paribus: nocte hyberna, illuni & nivoſa, tacite mœnibus urbis ſuccedit, affixiſque ſcalis cum trecentis (tot enim advertente nemine adduxerat) aſcendit, cuſtodes turris & obvios quoſque cædit, ſtatimque Stratopedarchæ nunciſſe, quid fiat, & ad opem ferendam accerſit. Id ille detrectabat. Ferebatur enim Imperator illi mandaſſe, ne Antiochiam invaderet, quod urbis ejus captivitatem interitum Imperatoris conſecuturum vulgata fama erat. Antiocheni cum turres occupatas eſſe cognoviſſent: eo alacriter convenere, ad Romanos expellendos. Stratopedarcha, quamvis ancipiti cura diſtineretur, & mandati Imperatoris, & eaitii Burzæ, cum cohorte ſua, tameo non committendum eſſe ratus, ut tot viri perirent, cum omnibus copiis Antiochiam invadit. Quo facto ſtatim & manus & animi Barbarorum conciderunt. Burzes vero cum ſuis jam deſperata ſalute, revixit, & porta bipenni reſecta, liberum ingreſſum Stratope-

Nicephorus fati neceſſitatem mœnibus Regiæ propulſare ſtuduit.

Dilemma.

Edit. Pariſ. pag. 204.

Antiochia Burzæ induſtria capitur.

A ὠνούμενοι τὰ χρειώδη, ἐγίνοντο καθ᾽ ἑκάστην πενέστεροι.

κϛʹ. Ταῦτα καὶ πλεῖστα ἕτερα (πάντα γὰρ ἀπαριθμήσασθαι δυσχερὲς) ἐξῆπτον πάντας κατὰ τοῦ Νικηφόρου, καὶ πᾶσιν ἦν δι᾽ εὐχῆς, τῆς τούτου τυραννίδος ἀπαλλαγῆναι. Οὐχ ἥκιστα δ᾽ ἐλύπησε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἡ τῶν βασιλείων τοῦ τείχους περιβολή. Κεχρησμοδοτημένον γὰρ ἔχων, τὸ ἐν τοῖς βασιλείοις μέλλειν ἀναιρεθήσεσθαι. Ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιεῖσθαι διὰ τοῦ τείχους ἀσφάλειαν, δέον λογίσασθαι, ὡς εἰ μὲν ἀληθὲς εἴη τὸ χρησμοδότημα, εἴη ἂν καὶ τὸ πεπρωμένον, ἵν᾽ οὕτως εἴποιμι, τὸ ἐκ Θεοῦ ὡρισμένον, ἄφυκτόν τε καὶ ἀμετάθετον. Εἰ δὲ δύναιτο κωλυθῆναι δι᾽ B ἐπινοίας τινός, οὐ πάντως ἀληθές, καὶ τὸ ἐπινοούμενον περιττόν. Ὁ δὲ τούτων οὐδὲν λογισάμενος, μεγάλαις δαπάναις τῷ νῦν ὁρωμένῳ τείχει τὰ βασίλεια ἐστεφάνωσεν, Ἀκρόπολιν δ᾽ οἱ πολῖται τοῦτο καὶ τυραννεῖον καθ᾽ ἑαυτῶν γενόμενον ἔκρινον. Ὅτε τοίνυν ἀπήρτισε τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιήσασθαι τὴν φυλακὴν ἀσφαλῆ, τότ᾽ ἔγνω μηδὲν αὐτῷ λυσιτελῆσαι τὸ ἐπινόημα, ὑποστὰς ἐντὸς ἐκείνου τὸν ὄλεθρον. Ἀλλὰ μήπω περὶ τούτου, ἔτι δ᾽ ὁ λόγος πράξεις διεξίτω ἐκείνου. Ὑπονοστῶν ἐξ Ἀντιοχείας, τῆς πρὸς Ὀρόντῃ ὄντος ὁ Βασιλεύς, φρούριον ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ταύρου ἐδείματο, Μαῦρον δὲ ὄρος ἐκεῖνο λέγει νῦν ὁ πολὺς ἄνθρωπος, ἐν ᾧ Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην κατέ- C λιπε, Πατρίκιον τιμήσας, καὶ τοῦ Μαύρου ὄρους στρατηγὸν ὀνομάσας αὐτόν, τοὺς Ἀντιοχεῖς κακοῦν ἐντειλάμενος. Καὶ Πέτρον δ᾽ ἕνα τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων, εὐνοῦχον μέν, δραστήριον δέ γε καὶ ἐμβριθῆ, καὶ ἄρχειν εἰδότα στρατιωτῶν, Στρατοπεδάρχην ὀνομάσας κατέλιπεν, ἵν᾽ ἐν Κιλικίᾳ δοίη χώραν τῇ στρατιᾷ τὸν χειμῶνα διαγαγεῖν. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ δὲ Βούρτζης συνεχῶς ἐξελαύνων ἐκάκου τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀγαρηνούς, καὶ διεσκόπει ὅπως ἕλοι τὴν πόλιν εἰ δύναιτο, καὶ κλέος ἕξει. Λαθὼν οὖν ποτε μέτρον τοῦ ὕψους ἑνὸς τῶν πύργων λαβών, καὶ πρὸς τοσοῦτον ὕψος ἀναλόγως ἡτοιμάσατο κλίμακας. Φυλάξας οὖν νύκτα μίαν χειμέριον, ἀσέληνόν τε καὶ νιφετώδη, προσέρχεται ἠρέμα D τῷ τείχει τῆς πόλεως, καὶ τὰς κλίμακας ἐρείσας αὐτῷ, ἀνέβη μετὰ τριακοσίων (τοσούτους γὰρ ἐπήγετο, μηδενὸς αἰσθομένου) καὶ τοὺς μὲν τοῦ πύργου ἐκείνου φύλακας ἀνεῖλε, καὶ ἑτέρους πλησιάζοντας, στέλλει δὲ αὐτίκα πρὸς τὸν Στρατοπεδάρχην, δηλῶν αὐτῷ τὸ γενόμενον, καὶ πρὸς βοήθειαν ἐκκαλούμενος. Ὁ δὲ ἀνεδύετο. λέγεται γὰρ ἐντείλασθαί οἱ τὸν Βασιλέα, μὴ προσβαλεῖν τῇ Ἀντιοχείᾳ, ὅτι παρὰ πᾶσι πεφήμιστο, τῇ τῆς Ἀντιοχείας ἁλώσει ἕψεσθαι καὶ τοῦ κρατοῦντος τὸν ὄλεθρον. Οἱ δὲ Ἀντιοχεῖς γνόντες τῶν πύργων τὴν ἅλωσιν, ἐκεῖ συναθροίζονται, ἐξελάσαι τοὺς Ῥωμαίους αὐτῶν προθυμούμενοι. Πρὸς δύο τοίνυν ἐναντία E μαχόμενον ἔχων ὁ Στρατοπεδάρχης τὸν λογισμόν, τήν τε βασιλικὴν ἐντολήν, καὶ τὸν ὄλεθρον τοῦ Βούρτζη, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τριακοσίων ἀνδρῶν, ἔθετο μὴ ἐᾶσαι τοσούτους ἄνδρας ἀπολέσθαι, καὶ ἄρας σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι, προσβάλλει τῇ Ἀντιοχείᾳ· καὶ αὐτίκα οἱ μὲν πολέμιοι παρείθησαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰς ψυχάς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Βούρτζην, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, ἤδη ἀπειρηκότες ἀνεζωώθησαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν ὁ Βούρτζης πελέκει διακόψας, ἄνετον παρέχει τῷ Στρατοπεδάρχῃ τὴν εἴσοδον,

Digitized by Google

σοδον, καὶ ἡ περίφημος Ἀντιόχεια ῥᾷον ὅπως ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο. Ὃ τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἄλγος, ἀλλ' οὐ χαρμονὴν ἐνεποίησεν. Ἐμήνια τε τῷ Στρατοπεδάρχῃ, καὶ τῷ Βούρτζῃ τῆς σπουδῆς, καὶ τοῦ ἀνδραγαθήματος ἀμοιβὴν παρέσχεν ὕβρεις καὶ ἀπειλάς, ἀφείλετό τε αὐτὸν τὴν ἀρχὴν, καὶ παρὰ τῷ οἴκῳ μένειν ἀπρόϊτον διωρίσατο.

κζ. Συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον, ὃ τὸν δῆμον ἐξέμηνε κατὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ κατὰ τοῦ δήμου τὸν Αὐτοκράτορα. Κατά τι παλαιὸν ἔθος ἐν μιᾷ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εἰς τὸν ἐν τῇ Πηγῇ θεῖον ναὸν πρόοδον ἐποιεῖτο ὁ Βασιλεὺς, καὶ συνέβη μέσον Ἀρμενίων καὶ πλωΐμων φιλονεικίαν προβῆναι, κἀκ ταύτης συμβολὴν ἀλλήλοις καὶ θροῦν καὶ κρότον πολὺν, καὶ φόνον ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν. Τῆς δὲ φήμης τὸ γεγονὸς τοῖς ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ Βασιλέως καταγγειλάσης, οἱ τοῦ δήμου ἀπίθανοι κατὰ συμμορίας γενόμενοι πολλαχοῦ, καὶ τοῖς Ἀρμενίοις ἐπανιοῦσιν ὑπαντιάζοντες, ξύλοις ἐκείνους συνέκοπτον. Ὡς δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔφθακε κατὰ τὴν Ἀγορὰν τῶν Ἀρτοπρατείων, ὕβρεις κἀκεῖνον κατεῖχον, καὶ θόρυβος ἦρτο, καὶ βοαί τε καὶ συνδρομαί· καὶ οἱ μὲν λίθους ἠφίεσαν κατὰ τοῦ Βασιλέως, οἱ δὲ κόνιν ἔπαττον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐδυσφήμουν αὐτὸν μέχρι τῆς Ἀγορᾶς, ἥ τις ἔστρωται ταῖς πλαξὶ, καὶ τὸν κίονα φέρει τὸν κυκλοτερῆ τε καὶ πορφυροῦν. Καὶ εἰ μή τινες τῶν ἐντιμοτέρων πολιτῶν ἐκεῖσε τὸν Βασιλέα δεξάμενοι, τοὺς μὲν ἑπομένους αὐτῷ καὶ δυσφημοῦντας, ἄλλως τε ἀτακτοῦντας, ἀνεχαίτισαν, ἐκεῖνον δὲ κύκλῳ περιλαβόντες, εὐφήμουν, καὶ οὕτως αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια διεσώσαντο, τάχα ἄν τι μέγα συνέβη κακόν. Ἐντεῦθεν διεδίδοτο λόγος, ὡς ἐν ἱπποδρομίᾳ ὁ Βασιλεὺς ἐγκοτῶν τῷ δήμῳ, μέλλει αὐτὸν ἀμύνασθαι. Ἁμίλλης οὖν τελουμένης ἵππων μετὰ καιρὸν, στρατιώτας ὁ Βασιλεὺς ἐνόπλους προήγαγεν εἰς μέσον τὸ θέατρον, ἐπιδεικνυμένους τάχα τῷ δήμῳ, ὡς ἐν τύπῳ πολεμίων οἷα τῆς μάχης ἡ συμβολή, ὡς δῆθεν αὐτοῖς κἀντεῦθεν περιποιούμενος ἡδονὴν, ἢ καὶ φόβον αὐτοῖς ἐπισεῖσαι θέλων. Ὡς οὖν οἱ στρατιῶται τὰ ξίφη ἐγύμνωσαν, ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ λαὸς τοῦτ' ἐκεῖνο τὸ φημιζόμενον εἶναι νομίσαντες, ἀποδιδράσκειν τοῦ θεάτρου ὡρμήκεσαν, καὶ περὶ τὰς ἐξόδους στενοχωρούμενοι, ὑπ' ἀλλήλων τε συμπατούμενοι, ἀπώλοντο οὐ βραχεῖς. Τάχα δ' ἂν καὶ πολλῷ πλείους ἐκινδύνευσαν, εἰ μὴ ὁ Βασιλεὺς ἀμετακίνητος ἐπὶ τῆς ἰδίας ὦπτο καθέδρας. Ἰδὼν γὰρ ὁ δῆμος ἐκεῖνον μηδόλως τῆς ἕδρας μεταχωρήσαντα, ἔστησαν τῆς φυγῆς. Οἱ δὲ τοῖς θανοῦσι τότε προσήκοντες τοὺς οἰκείους θρηνοῦντες, δημοσίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέσκωπτον. Διὰ ταῦτα τοίνυν μισεῖσθαι παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπιστάμενος, τείχει περιέζωσε τὰ βασίλεια· ἀλλ' ὅτε τοῦτο ἀπήρτιστο, καὶ αἱ τῶν πυλῶν αἱ κλεῖδες ἀπεκομίσθησαν, τότε, ὃν ἐφοβεῖτο φόβον, ἦλθεν αὐτῷ, καὶ οὐδὲν τῆς ἐπινενοημένης αὐτῷ ἀσφαλείας ἀπώνατο. Τῶν δὲ Τούρκων, τῶν Οὔγγρων δηλαδὴ, τὰ Θρᾳκῷα ληϊζομένων, τῷ Βουλγαρίας ἔγραψεν Ἄρχοντι ὁ Βασιλεὺς Νικηφόρος, μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Ῥωμαίων λυμαίνεσθαι. Ὁ δὲ οὐχ ὑπήκουσε, λέγων, ὡς, Ὅτε καθ' ἡμῶν οὗτοι ἐστράτευον, παρακαλούμενος συμμαχῆσαι ἡμῖν, οὐκ ἠθέλησας. Καὶ νῦν ὅτε βιασθέντες σπονδὰς ἐθέμεθα πρὸς αὐτοὺς, ἀξιοῖς ἡμᾶς παρασπονδῆσαι, ὅπλα τε κατ' ἐκείνων ἄρασθαι, καὶ κινῆσαι πόλεμον ἀπροφάσιστον. Ἀποκριθεὶς

darchæ præbuit. Tanta facilitate, illuſtris Antiochia in Romanorum poteſtatem venit. Id Imperatori nunciatum plus doloris attulit quam voluptatis, & præclarum facinus, iratus Stratopedarchæ & Burzæ, contumeliis & minis eſt remuneratus, ademptoque Imperio, illum domo exire vetuit.

XXVII. Accidit & aliud quiddam, quod & populum contra Imperatorem, & Imperatorem contra populum exacerbavit. Quodam feſto Dominico Imperatore, ex veteri conſuetudine in Pegaeum templum ſupplicatum egreſſo, accidit, ut Armenii & nautæ orta contentione cum magno murmure & tumulto inter ſe congrederentur, & utrinque viri aliquot caderent. Quo ante reditum Imperatoris, civibus nunciato, temeraria plebs in cohortes diviſa, Armenios redeuntes, obviam egreſſa, fuſtibus cædebat, & ipſum Imperatorem jam in Forum Panarium progreſſum maledictis inſectabatur: ortoque tumultu & concurſu facto, & clamore ſublato, alii lapidibus Imperatorem petunt, alii pulverem in eum ſpargunt, & tum maledictis uſque in Forum tabulis lapideis ſtratum proſequuntur, in quo columna rotunda porphyretica ſita eſt. Ac niſi quidam ex honoratioribus illius loci civibus Imperatore ſuſcepto, inſectantes eum & maledicta ingerentes, nulloque ordine tumultuantes, repreſſiſſent ac depuliſſent, illumque corona cinctum cum fauſtis acclamationibus in Regiam uſque perduxiſſent: fortaſſe magnum ex ea ſeditione malum extitiſſet. Inde rumor emanavit, Imperatoris diſſimulatam iram ludis equeſtribus in populi ultionem erupturam. Aliquanto poſt cum certamen equeſtre ederetur, Imperator milites armatos in medium theatrum produxit, ſive ut populo bellici congreſſus imaginem adumbraret, jucundam & ipſam futuram ſcilicet, ſive terroris incutiendi cauſa. Ut autem milites gladios ſtrinxerunt, populus qui in theatro erat, illud eſſe ratus, quod diu hominum ſermonibus jactatum eſſet: cum impetu fugiebat, inter exeundum autem in anguſtiis multi invicem conculcati perierunt, ac periculum latius vagatum eſſet, niſi viſo Imperatore in ſua ſede immoto, fugere deſtitiſſent. Mortuorum vero propinqui ſuos lugentes, publice Imperatorem dicteriis inceſſerunt, ob quæ cum ſe civibus inviſum eſſe sciret, Regiam muro cinxit: quo abſoluto, relatis ad ſe clavibus, tum demum id ei quod timebat, evenit, neque ulla excogitatæ munitionis fuit utilitas. Turcis autem, Ungaris ſcilicet, Thraciam vaſtantibus, Bulgariæ principi ſcripſit, ne illos Iſtrum tranſire pateretur, & Romanas provincias infeſtare. Id ille recuſavit, *quod Imperator ipſi quoque auxilia negaſſet, cum ab iiſdem invaderetur. Nunc autem poſtquam pacem cum eis facere coactus ſit, poſtulare ut fœdus rumpat, & armis ſumptis bellum ſuſcipiat cujus rationem*

Edit. Pariſ. pag. 205.

Seditio Armeniorum & nautarum.

Alienatio populi a Nicephoro ob ludum militarem.

Roſſi contra Bulgaros concitati.

pag. 206.

LIBER XVI. *reddere non poſſit*. Ibi igitur repulſam paſſus, Calocyram, Cherſonis Principis filium, ad Ruſſiæ principem Sphendoſthlavum contra Bulgaros concitandum ablegavit. Ruſſicus igitur exercitus Bulgariæ agros longe lateque populatus, prædam pene innumerabilem abegit, idque ſequenti anno æque factum.

XXVIII. Phoca regnante fuit terræ motus horrendus, qui etſi Conſtantinopoli plane innoxius, aliis tamen urbibus plurimum nocuit, & menſe Majo ſpirarunt venti, qui fruges peremerunt. Unde fame laboratum, quam Nicephorus in ſuum lucrum convertit, in granaria congeſto frumento, & eſurientibus magno vendito, non reputans, ſe (ut in Proverbiis Salomon ait) publicis execrationibus obnoxium eſſe, ſed benignitatem potius ſuam erga ſubditos jactans, quod binos medimnos aureo venderet, quamvis exemplum Baſilii Macedonis haberet, qui in tali penuria ſe, non ita olim, magnifice geſſerat. Nam cum aliquando de more in Sanctorum Apoſtolorum ædem iret, & cives quoſdam gravitatis aliquid præ ſe ferentes, mœſtos conſpexiſſet: cauſam triſtitiæ quæſivit. Illi reſponderunt, *Domine, qui non triſtes eſſe poſſumus, cum mortem nobis inſtantem videamus, & bini frumenti medimni aureo nummo ſint emendi?* Quibus ille auditis ingemuit, dataque pecunia triſtitiam illorum diſcuſſit, civiles Magiſtratus execratus, quod ab iis de penuria non factus eſſet certior, ac ſtatim Imperatoriis granariis apertis, duodenos medimnos uno aureo vendi juſſit. Ac ille quidem, ut Imperatorem decet, egit: hic pro caupone ſe geſſit, qui populo penuria laboranti, non modo nihil opis tulit, ſed & calamitatibus inſultavit & vulneribus eorum, quos fames ſauciarat, inhumaniter divellendis. Sed & frater ejus Leo, & ipſe cauponando, nihilominus & urbanum populum & provinciales premebat. Qui cum ſe tales erga afflictos præberent, viciſſim dicteriis a populo inceſſebantur. Nam cum aliquando Imperator novitios milites luſtrans, canum quemdam inter cæteros vidiſſet, rogavit, *Cur homo ſenex militiæ nomen dediſſet?* Ibi ille ingenioſe reſpondit, *Se nunc multo robuſtiorem eſſe quam in juventute. Tum enim ne dimidii quidem aurei frumentum tollere potuiſſe: nunc vero duorum aureorum facilius in humeros ſublaturum.* Intellexit cavillum Imperator, eoque diſſimulato, ad alium tranſiit. Quamvis autem Theophanonem prius vehementer deperiiſſet, poſt, ejus congreſſu abſtinuit, ſive ex ſatietate, ſive ex continentia. Nam vel in adoleſcentia parum proclivis ad libidinem fuerat. At illa maritum vel ob eam alienationem exoſa, vel de filiis ſollicita (quidam enim murmurabant, velle Nicephorum, regiis pueris caſtratis, Imperium in fratrem Leonem transferre) clam cum Joanne Tzimiſce colloquitur, ſive amore ejus capta

Terræ motus.

Fames.

Baſilii Macedonis in caritate annonæ benignitas.

Dicterium in Nicephorum.

Edit. Pariſ. pag. 207.

Theophano cum Tzimiſce in Nicephori necem conſpirat.

A τοίνυν ἐντεῦθεν, εἰς τὸν ἄρχοντα Ῥωσίας τὸν Σφενδοσθλάβον διαπρεσβεύσατο, ἐξορμῶν κατὰ τῶν Βουλγάρων αὐτόν, διὸ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἐν Χερσῶνι πρωτεύοντος τὸν Καλοκυρὸν πρὸς Ῥωσίαν ἐξαπέπομφεν. Ἐπιστρατεύει τοίνυν κατὰ Βουλγάρων σύνταγμα Ῥωσικόν, καὶ χώραν αὐτῶν πολλὴν ἐληΐσατο, καὶ λείαν οὐκ εὐαρίθμητον ἐκεῖθεν ἀπήλασε, καὶ τῷ ἐπιόντι δ' ἐνιαυτῷ οὐχ ἧττον τοῦ προτέρου οἱ Ῥῶς τοὺς Βουλγάρους ἐκάκωσαν.

κη'. Γέγονε δὲ τοῦ Φωκᾶ βασιλεύοντος καὶ κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος, ἐξ οὗπερ ἡ μὲν Κωνσταντίνου οὐ πάνυ τι πέπονθε, πόλεις δ' ἕτεραι καὶ σφόδρα πεπόνθασιν. Ἐπνεύσαν δέ γε ἄνεμοι κατὰ Μάϊον μῆνα, δι' ὧν ἐφθάρησαν οἱ καρποί, καὶ γέγονε λιμὸς ἰσχυρός, ὃν εἰς οἰκεῖον κέρδος ὁ Νικηφόρος B μετήνεγκε, τιμαλφῶν τὸν σῖτον, καὶ πολλοῦ τοῦτον ἀποδιδόμενος τοῖς λιμώττουσι, μηδὲ φροντίζων, ὅτι δημοκατάρατος ἔσται, κατὰ τὸν Σολομῶντα παροιμιαζόμενος, ἀλλ' αὐχῶν μᾶλλον ὡς εὐεργετῶν τὸ ὑπήκοον, ὅτι δύο μεδίμνους ἐπιπράσκε τῷ νομίσματι. Καὶ ταῦτα παράδειγμα ἔχων τὸν Μακεδόνα Βασίλειον, ὅπως πάνυ σπουδὴν μεγαλοπρέπειαν πρὸς τοιαύτην ἐνδειξάμενον ἔνδειαν. Ἀπιὼν γάρ ποτε ὁ Αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, συνήθη ποιούμενος πρόοδον, εἰς τὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ναόν, καί τινας τῆς πόλεως ἄνδρας ὑποτίμους δεικνύντας κατάστημα, θεασάμενος σκυθρωπάζοντας, ἤρετο τὴν αἰτίαν τῆς σκυθρωπότητος· οἱ δέ, Καὶ πῶς οὐκ ἂν σκυθρωπάζοιμεν, ἔφασαν, Δέσποτα, ἐπηρτημένον ἡμῖν ὁρῶντες τὸν θάνατον, εἰ δή γε δύο μεδίμνους C σίτου εἰς νόμισμα χρυσοῦν ἐξωνούμεθα; Τοῦτο ἀκούσας ἐκεῖνος ἀνῴμωξε, καὶ τοῖς μὲν χρήμασι τὴν κατήφειαν ἔλυσε, τοὺς δὲ τὰς πολιτικὰς ἐγκεχειρισμένους ἀρχὰς ἐλοιδορήσατό τε καὶ ἐπηράσατο, ὅτι μὴ αὐτὸν τὰ τῆς ἐνδείας ἐδίδαξαν, καὶ εὐθὺς τοὺς βασιλικοὺς σιτῶνας ἀνοιχθῆναι ἐκέλευσε, καὶ δώδεκα μεδίμνους σίτου νομίσματος ἑνὸς ἀποδίδοσθαι. Ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν ἡ πρᾶξις αὕτη βασιλική, τῷ δ' ἱστορουμένῳ νῦν Βασιλεῖ καὶ λίαν καπηλική, ὃς τῷ λιμῷ τὸ ὑπήκοον ὁρῶν πιεζόμενον, οὐκ ἐπήμυνεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐνετρύφα ταῖς αὐτῶν συμφοραῖς, καὶ τοῖς τῷ λιμῷ τραυματίαις ἐπιξαίνων ὑπῆρχε τὰ τραύματα. Καὶ ὁ τοῦ Βασιλέως δὲ ἀδελφὸς ὁ Λέων οὐχ ἧττον ἔθλιβε τόν τε δῆμον τῆς πόλεως καὶ τοὺς οἰκήτορας τῶν χωρῶν, καπηλείας καὶ αὐτὸς μετιών. D Καὶ οἱ μὲν οὕτω διέκειντο πρὸς τοὺς πάσχοντας, οἱ δὲ πρὸς τὸν κρατοῦντα διὰ ταῦτα ἀπέσκωπτον. Ποτὲ γὰρ νεολέκτους στρατιώτας ἐρευνῶντος τοῦ Βασιλέως, ἐπεί καί τις τούτοις συνείλεκτο πολιός, ἔφη πρὸς ἐκεῖνον ὁ Αὐτοκράτωρ, Πῶς τοῖς στρατιώταις, ἄνθρωπε, γέρων ὢν συγκαταλέγεις σαυτόν; ὁ δ' αὐτίκα εὐφυῶς ἀντεφθέγξατο, ὡς Πολὺ δυνατώτερος νῦν εἰμί, ἢ ὅτε ἤκμαζον, Δέσποτα, τότε γὰρ οὐδ' ἡμίσεως ἂν ἐπωμισάμην σῖτον νομίσματος, νῦν δὲ ῥᾷον καὶ δύο νομισμάτων σῖτον ἐπὶ τῶν ὤμων αἴρω. Συνῆκε μὲν οὖν τὴν εἰρωνείαν ὁ Βασιλεύς, ἀπραγμόνως δὲ ταύτην ἐνεγκὼν μετέστη πρὸς ἕτερον. Ἐρωτικῶς δὲ σφόδρα πρὶν ἐκκείμενος ὁ Νικηφόρος πρὸς τὴν Θεοφανώ, μετέπειτα τῆς πρὸς αὐτὴν συνουσίας E ἀπείχετο, ἢ κορεσθεὶς ταύτης, ἢ καὶ δι' ἐγκράτειαν, μίξεως ἀπεχόμενος· οὐδὲ γὰρ πάνυ τε καὶ νέος ὤν, πρὸς ἔρωτας ἐτύγχανεν εὐκατάφορος. Ἡ δὲ μισήσασα τὸν ἄνδρα διὰ τὸ ἀνομίλητον, ἢ καὶ περὶ τοῖς υἱέσι δείσασα (ἦν γάρ τισιν ὑποτονθοριζόμενον, βούλεσθαι τὸν Νικηφόρον τοὺς βασιλεῖδας ἐκτεμεῖν, καὶ τῶν παιδογόνων στερῆσαι μορίων, καὶ τὸν ἀδελφὸν βασιλεῦσαι τὸν Λέοντα) εἰς λόγους ἦλθε λάθρα

Digitized by Google

τῷ Τζιμισκῇ, ἢ ἐρῶσα τοῦ ἀνδρὸς ἁλοῦσα (ἦν γὰρ τὴν καλλονὴν ἐκπρεπὴς, καὶ τοῦ εἴδους χάρισιν ἀρίδηλος) ἢ καὶ ἀξιόχρεων τοῦτον τῷ Νικηφόρῳ λογισαμένη ἀντίρροπον, ὡς δέ τινές φασι, καὶ εἰς συνουσίας ἐληλύθει τῷ ἀνδρὶ, καὶ κατὰ τοῦ Νικηφόρου ἠρέθισε, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, σφαῖραν ἀφῆκε κατὰ πρανοῦς. Ἦν γὰρ καὶ ἄλλως ὁ Ἰωάννης τῷ βασιλεῖ μηνιῶν, ὅτι τῷ ἀδελφῷ πεισθέντος ἐκεῖνος βασκαίνοντι τούτῳ, ὕποπτόν τε τὸν ἄνδρα ἐνόμιζε, καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς παύσας αὐτὸν, εἰς πολιτικὴν μετατίθησι, λογοθέτην τοῦ δρόμου προχειρισάμενος· ὃ οὐκ εἰς δυναστείαν, ἀλλ' εἰς τιμωρίαν καὶ ταύτην βαρεῖαν ἐκεῖνος λελόγιστο. Εἶτα τῇ κακώσει τὸν ἀνδρὸς προστιθεὶς, καὶ οἴκοι μένειν αὐτὸν ἐκέλευσε· ᾤκει δὲ κατὰ τὸ Θέμα. Διὰ ταῦτα ἐμήνια ὁ Ἰωάννης. Ὡς δὲ καὶ τὴν μαχλάδα ἐκείνην εὗρεν αὐτὸν παραθήγουσαν, διαπραξαμένην δ' οἱ καὶ κάθοδον αἰτήσει βασιλικῇ, τῇ τυραννίδι ἐπέθετο, συμπράττουσαν ἔχων καὶ τὴν βασίλισσαν, καὶ ἅμα τε οἷς ἐθάρρει, τὸ ἀπόρρητον ἀπεκάλυψε, καὶ ἅμα τῷ ἔργῳ ἐπικεχείρηκε, καὶ προσλαβόμενος αὐτοὺς, ἀωρὶ τῶν νυκτῶν, καὶ λέμβῳ ἐμβεβηκὼς ἐπὶ τὴν νοτίαν θάλασσαν τῶν βασιλείων ἀφίκετο. Βουκολέων ὁ τόπος ὠνόμασται, ὅτι λίθινος λέων λελάξευται ἐν αὐτῷ, βοὸς ἐπιβεβηκὼς ὁμοίου, καὶ τῷ εὐωνύμῳ ποδὶ κατέχων τὸ κέρας αὐτοῦ, καὶ περιστρέφων τὸν αὐχένα τοῦ βοός. Ἔνθα γενόμενος, σαργάνην τὸ καθιεμένην ἄνωθεν καθορᾷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀνιμᾶται παρὰ θεραπαινῶν τῆς Θεοφανοῦς, καὶ αὐτὸς, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ἦσαν δὲ ὁ Βούρτζης Μιχαὴλ ἐγκοτῶν τῷ βασιλεῖ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ὀργὴν, ὡς εἴρηται, τὴν ἄλογον, καὶ Λέων ὁ Ἀβαλάντης, καὶ ὁ μελάγχρους Θεόδωρος, ὃν διὰ τὸ τοῦ εἴδους μελάντερον ἐκάλουν Ἀτζυποθεόδωρον, καὶ ἕτεροι δύο. Ἀψοφητὶ τοίνυν ὑποδύντες τὸν κοιτῶνα τὸν βασίλειον (καὶ τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ Θεοφανὼ κατεπράξατο) εὗρον τὸν Νικηφόρον χαμεύνην ὑπνώττοντα, καί τις αὐτῷ λὰξ ἐνθορὼν, καὶ ἐνυβρίσας διύπνισε. Ὡς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐκεῖνος διυπνισθεὶς ἀνεκούφισε, δέχεται κατ' αὐτῆς εὐθὺς καιρίαν πληγὴν, ἥ τις αὐτῷ διέσεισε καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. Εἶτα ὁ μὲν Τζιμισκῆς ἐπὶ τῆς βασιλείου κλίνης ἐκάθητο, τὸν δὲ Φωκᾶν ἤδη παρειμένον ἑκατέρωθεν ὑπερειδόμενον, αὐτῷ παρεστήσαντο. Ὁ δὲ τὰς αἰτίας αὐτὸν ἠρώτα, δι' ἃς κεκάκωτο παρ' αὐτοῦ· ὡς δ' ἐκεῖνος πρὸς οὐδὲν ἀπεκρίνατο, μόνον δὲ τὸ, Κύριε βοήθει, ἐφθέγγετο. Ἐγκελεύεται τοῖς περὶ αὐτὸν ταῖς λαβαῖς τῶν ξιφῶν τὰς γνάθους αὐτοῦ παίοντας συνθραῦσαι, ἢ ἐκτινάξαι τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. Εἶτά τις ἐξόπισθεν δόρατι βάλλει κατὰ νώτου αὐτὸν, καὶ τὸ δόρυ διὰ τῶν στέρνων ἐξέπεσε. Θορύβου δὲ παρὰ τῶν προκοιτωνιτῶν γεγενημένου (ἤδη γὰρ εἰς αἴσθησιν ἧκον τῆς ἐπιβουλῆς) καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκπεπνευκότος ἄρτι ἐκτέμνουσι, καὶ τοῖς σωματοφύλαξι διὰ θυρίδος δεικνύουσι, καὶ οὕτω τὴν ἐκείνων ὁρμὴν καταπαύουσι. Λέγεται δ' ὅτι πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων ἔγγραφον εὗρεν ἐν τῷ κοιτῶνι ὁ Νικηφόρος, δηλοῦν τὴν ἐπιβουλήν. Ὁ δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου αὐτάδελφος ὁ Λέων τὸ γεγονὸς ἐγνωκὼς, σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ προσπέφευγεν. Ἦν δὲ ὁ ἀναιρεθεὶς βασιλεὺς ἐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ, ἐξ ὧν ἓξ καὶ μηνῶν τοσούτων τῶν σκήπτρων ἐκράτησε τῶν Ῥωμαϊκῶν.

(nam formæ excellentia & venuſtate, hominum oculos in ſe convertebat) ſive eum parem Nicephoro adverſarium rata. Quidam etiam tradunt eam conſueviſſe cum illo, & homine contra Nicephorum inſtigato, plauſtrum per ſe nutans, ut proverbio dicitur, opportune perculit. Nam Joannes alioqui ſuccenſebat Imperatori, cui ex fratris invidia & calumniis ſuſpectus, a militari poteſtate, ad civilem translatus fuerat, & Logotheta Curſus publici deſignatus, quam ipſe non poteſtatem, ſed grave ſupplicium judicabat. Acceſſerat malis, quod cum verſus Themate habitaret, domi manere juſſus erat. Ob hæc Joannes iratus, cum etiam a meretrice illa irritaretur, quæ reditum ei juſſu Imperatoris confecerat, regnum affectavit, illa adjutrice: eodemque tempore ſuis neceſſariis arcanum aperuit, & facinus aggreſſus, intempeſta nocte cum iis lembo conſcenſus, ad Regiam pervenit, qua mari Auſtrino alluitur. Bucoleon is locus dicitur, quod ibi lapideus leo excisus eſt, qui cum bovi ejuſdem materiæ inſideat, pede ſiniſtro cornu illius tenet, & collum diſtorquet. Quo cum ventum eſſet, ſportam demiſſam videt, in eaque cum ſuis a Theophanonis ancillis attrahitur. Habebat autem ſecum Michaelem Burzem, Imperatori ob inconſideratam illam iram infenſum, & Leonem Abalantem & Theodorum Nigrum, quem ob colorem nigriorem Azypotheodorum vocabant, & alios duos. Igitur cubiculum Imperatoris ſine ſtrepitu ingreſſi (nam id quoque Theophano confecerat) Nicephorum humi dormientem, quidam calcibus per contumeliam inſultans ſomno excutit, experrectum ſeque attollentem lethaliter in capite vulnerat, quo ictu & corpus ejus & animus graviter eſt concuſſus. Ad Tzimiſcem qui in regio lecto conſederat, adductus, jam collabens & utrinque ſuffultus: cum rogaretur quibus de cauſis ab eo vexatus eſſet? nihil reſpondit, ſed illud duntaxat, *Juva Domine*, clamavit. Jubet igitur Tzimiſces conjuratos maxillas ejus capulis gladiorum pulſando confringere, aut dentes elidere. Deinde quidam in tergum ejus haſtam ita intorquet, ut per pectus elaberetur. Tumultu ab cubiculariis excitato (jam enim inſidias animadverterant) caput modo defuncti amputatum per feneſtram oſtendunt, itaque illorum impetum comprimunt. Fertur Nicephorus paucis ante diebus tabellas in ſuo cubiculo inveniſſe inſidiarum indices. Leo frater Imperatoris, nece illius cognita, cum filio ſuo Nicephoro in magnam Eccleſiam confugit. Fuit hic Imperator cum cæderetur, natus annos quinquaginta ſeptem, quorum ſex cum totidem menſibus regnavit.

LIBER XVI. — Bucoleon. — *Edit. Pariſ. pag. 208.* — Nicephori cædes.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

α' ΚΑΙ ὁ μὲν οὕτως ἀπέτισε τὸ χρεών. Ὁ δὲ ΤΖΙΜΙΣΚΗΣ τῆς βασιλείας γενόμε-

1. AC ille quidem fatis ita ſatisfecit. TZIMISCES autem

JOANNES TZIMISCES.

LIBER XVII. regno potitus, Romani liberos, pueros adhuc, Imperii conſortes fecit: Baſilio Cubiculi Præpoſito, quem Nicephorus novo dignitatis genere Præſidem appellarat, ut in rebus gerendis verſato, adminiſtrationem omnem commiſit. Is Nicephori cognatos, & alios qui ei adhuc bene cupere videbantur, amovit, Leone Curopalate & filio ejus Nicephoro Leſbum relegatis, alteri ejus filio Bardæ certo limite præfinito, ne Amaſia excederet, atque aliis aliter tractatis. Quos autem Nicephorus in exilium egerat, revocavit. Iis vero etiam Pontifices annumerabantur, qui ei libro ſubſcribere recuſarant, quo ſanxerat ne quis Pontifex ſe inſcio deſignaretur. Deinde in magnam Eccleſiam abiit Joannes, ut ibi diademate ornaretur. Sed Polyeuctus eum, ut cæde pollutum, ingredi Ædem ſacram non eſt paſſus. Quam increpationem Tzimiſces æquo ferens animo, pro defenſione attulit, ſe cædem ſuis manibus non perpetraſſe, ſed Abalantem & Atzypotheodorum Theophanonis juſſu Nicephorum ſuſtuliſſe. Contra, Patriarcha poſtulavit, ut Theophano Palatio pulſa relegaretur, & Nicephori percuſſores in exilium agerentur, & liber, cujus meminimus, laceraretur, & ipſe pœnitentiæ ſubderetur. Ille ſe omnia facturum pollicitus, ſtatim miſſis ſatellitibus Theophanonem Regia educit, librum ad ſe allatum lacerat, & quas privatus opes habuiſſet ſe diſtributurum pauperibus promiſit. His factis, Natali Servatoris & Dei noſtri, ſimul in Eccleſiam admittitur, ſimul diademate ornatur, Theophanone in Proeconeſum relegata. Sic appellatus Imperator, cum magna Antiochia Pontifice careret, Monachum quemdam Theodorum, qui Imperium ei prædixerat, neque feſtinare aut rapere, ſed Numinis deſignationem expectare juſſerat, nominavit. Is Pontificatu ſuſcepto, ab eo poſtulavit ut Manichæi, qui fœda ſua ſecta multos contaminarent, ex Oriente in Occidentem tranſferrentur. Cujus poſtulatis ille obſecutus, nationem Manichæorum Philippopolim tranſtulit. At Patriarcha Polyeuctus, cum poſt Tzimiſcæ proclamationem triginta quinque dies vixiſſet, obiit, in ejuſque locum ſucceſſit Baſilius Monachus Scamandrenus. Agareni vero non ferendum eſſe rati, ſi ademptis modo urbibus carendum eſſet: undecunque convenerunt, pactaque belli ſocietate, Carthaginenſium ductu & auſpiciis Antiochiam juxta Daphnem obſederunt. Sed dum cives conſtantius illis reſiſtunt, gentium illa conſpiratione cognita Imperator, Meſopotamiæ Ducem obſeſſis opem ferre jubet. Prælio commiſſo, Barbari etſi numero longe ſuperiores, a Romanis profligati diſſipantur. Cæterum Ruſſi Bulgarorum natione & provincia ſubacta, una cum ducibus Boriſe & Romano, obliti patriæ, illic Imperii ſedem conſtituere voluerunt, Calocyri potiſſimum impulſu: qui, ſi ab eis Romanorum

Nicephori acta reſcinduntur.

Tzimiſces non prius coronatur quam Patriarchæ ſatisfeciſſet.

Edit. Pariſ. pag. 109.

Theodorus Antiochiæ Pontifex.

Manichæi.

Baſilius Patriarcha.

Agareni Antiochia repulſi.

A νος ἐγκρατὴς, καὶ τοὺς τοῦ Ρωμανοῦ παῖδας κοινωνοὺς πεποίηκε τῆς ἀρχῆς, παῖδας ἔτι τυγχάνοντας, τὸν δὲ Παρακοιμώμενον Βασίλειον, ὃν ὁ Φωκᾶς τετίμηκε Πρόεδρον, μήπω πρότερον ὄντος τοῦ ἀξιώματος, προσλαβόμενος εἰς συνεργὸν περὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν, αὐτῷ τὴν πᾶσαν οἰκονομίαν ἀνέθετο. Καὶ ὃς τοὺς τῷ Νικηφόρῳ προσήκοντας, καὶ ἄλλους εὔνοιαν ἐκείνῳ τρέφειν ὑποπτευομένους, ἐκ μέσου πεποίηκε, τὸν μὲν Κουροπαλάτην Λέοντα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον ἐν Λέσβῳ περιορίσας, τῷ δ' ἑτέρῳ τοῦ Λέοντος υἱῷ τῷ Βάρδᾳ ὅριον θέμενος περιγραπτὴν τὴν Ἀμάσειαν, καὶ ἄλλους ἄλλως μετελθών τε καὶ οἰκονομησάμενος. Τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φυγαδευθέντας κατήγαγεν, οἷς καὶ Ἀρχιερεῖς συνηριθμοῦντο, ὅσοι μὴ ὑπογράψαι ἐν τῷ τόμῳ ἐπένευσαν, δι' οὗ ἐνεθέσπισε, μὴ ἄνευ ἐκείνου Ἀρχιερέα τινὰ B προχειρίζεσθαι. Εἶτα ἄπεισιν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν ταινιωθησόμενος. Ἀλλ' ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Πολυεύκτου εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν, ὡς φόνῳ μεμιασμένος. Πρᾴως δὲ τὴν ἐπιτίμησιν ὁ Τζιμισκῆς ἐνεγκὼν, ἀπελογεῖτο μὴ αὐτὸς αὐτόχειρ γενέσθαι τοῦ φόνου, ἔλεγε δὲ τὸν Ἀβαλάντην καὶ τὸν Ἀτζυποθεόδωρον ἐπιτροπῇ τῆς Θεοφανοῦς τὸν Νικηφόρον διαχειρίσασθαι. Τὴν μὲν οὖν Θεοφανὼ ὁ Πατριάρχης ᾐτήσατο τῶν βασιλείων ἀπελαθῆναι καὶ περιορισθῆναι, καὶ τοὺς αὐτόχειρας τοῦ Νικηφόρου ἐκδιωχθῆναι, τὸν δὲ τόμον, ὑπὲρ ἐμνήσθημεν, διαρραγῆναι, καὶ αὐτὸν τὸν Ἰωάννην δέξασθαι ἐπιτίμια. Ὁ δὲ πάντα ποιῆσαι ὑπέσχετο, καὶ αὐτίκα στέλλει καὶ κατάγει τὴν Βασιλίδα τῶν ἀνακτόρων, καὶ τὸν τόμον ἐκεῖ κομισθέντα διέρρηξε, καὶ ἣν ἐν ἰδιώταις ὢν εἶχε περιουσίαν, διανεῖμαι πένησιν ἐπηγγείλατο. Τούτων δὲ γε- C νομένων κατὰ τὴν Γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Θεοῦ ἑορτὴν, ἅμα τε τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπιτρέπεται εἴσοδον, καὶ ἅμα τῷ διαδήματι στέφεται, τῆς δὲ Θεοφανοῦς εἰς Προικόννησον περιορισθείσης. Οὕτω μέντοι ἀναρρηθεὶς, ἐπεὶ Ἀρχιερέως ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια χηρεύουσα ἦν, προχειρίζεται τινὰ Μοναχὸν Θεόδωρον, ὃς αὐτῷ προεῖπε τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ μὴ σπουδάσαι μηδ' ἁρπάσαι αὐτὴν, ἀλλ' ἀναμεῖναι τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ προχείρισιν. Ὅσπερ τὴν Ἀρχιερωσύνην καταδεξάμενος, ἀξίωσιν ἔθετο πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ἰωάννην, τοὺς Μανιχαίους ἐκ τῆς Ἑῴας μετοικίσαι πρὸς τὰ Ἑσπέρια, πολλοὺς τῇ αὐτῶν μυσαρᾷ αἱρέσει διαφθείροντας. Οὗ τὴν ἀξίωσιν πληρῶν, εἰς Φιλιππούπολιν μετήγαγε τὸ γένος τῶν Μανιχαίων. Ὁ δὲ Πατριάρχης Πολύευκτος τῇ τοῦ Τζιμισκῆ ἀ- D ναρρήσει τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἡμέρας ἐπιβιοὺς, τὸν βίον μετήλλαξε, καὶ ἀντεισάχθη εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων ὁ Μοναχὸς Βασίλειος ὁ Σκαμανδρηνός. Οἱ δ' ἐκ τῆς Ἄγαρ μὴ ἀνεκτὸν ἡγούμενοι, στερεῖσθαι τῶν πόλεων ἃς ἤδη ἀφῄρηντο, συνειλέγησαν πανταχόθεν, καὶ συνθήκας περὶ ὁμαιχμίας πεποιηκότες, καὶ τοῖς Καρχηδονίοις τὴν σφῶν ἡγεμονίαν προσνείμαντες, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς ἐν τῇ Δάφνῃ Ἀντιοχείας, καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν. Τῶν δ' ἐν τῇ πόλει ἀνθισταμένων αὐτοῖς κραταιότερον, ἠγγέλθη τῷ Βασιλεῖ τῶν ἐθνῶν ἡ συνέλευσις. Ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ Μεσοποταμίας ἐπικουρῆσαι τοῖς πολιορκουμένοις· καὶ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς συρραγέντος, οἱ Βάρβαροι, καίτοι πολλαπλάσιοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὄν- E τες, τρέπονταί τε καὶ σκεδάννυνται. Οἱ δέ γε Ῥῶς τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ ἔθνους τόν τε Βορίσην καὶ τὸν Ῥωμανὸν, οὐκέτι τῶν οἴκοι ἐμέμνηντο, ἀλλ' ἤθελον αὐτοῦ που μένειν τὴν χώραν κατέχοντες, πρὸς τοῦτο δ' αὐτοὺς καὶ ὁ Καλοκυρὸς ἀνηρέθιζεν, Εἰ γὰρ Βασιλεὺς Ῥωμαίων ἀναρρηθήσομαι

Digitized by Google

παρ' ὑμῶν, ἔλεγε, ἥ τε τῶν Βουλγάρων χώρας παραχωρήσω ὑμῖν, καὶ συνθήσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην διαιωνίζουσαν, καὶ τὰ ὑπεσχημένα παρέξω κατὰ τὸ πολλαπλάσιον. Οἱ δὲ τῇ τε τῶν χωρῶν ἀρετῇ θελχθέντες, καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Καλοκύρου χαυνωθέντες, οὔτε τῷ Βασιλεῖ πάντα ποιήσειν ἐπιτελῆ τὰ παρὰ τοῦ Νικηφόρου σφίσιν ὑπεσχημένα ἐπείθοντο γράφοντι, καὶ τοῖς πρέσβεσιν ὡμίλησαν ἀλαζονικώτερον. Ἐντεῦθεν ἄρασθαι κατ' αὐτῶν ὅπλα ἠνάγκαστο, καὶ ταῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐπιστήσας στρατάρχην, ὃν Στρατηλάτην ὠνόμασε Βάρδαν Μάγιστρον τὸν Σκληρόν, τῆς ἤδη θανούσης αὐτῷ γαμετῆς αὐτάδελφον ὄντα, ὁρμῆσαί οἱ κατὰ τῶν Ῥῶς ἐνετείλατο· καὶ ὁ μὲν ἀπῄει. Οἱ Βάρβαροι δὲ τοῦτο μαθόντες, καὶ ὁ τούτων Ἔξαρχος ὁ Σφενδοσθλάβος, τούς τε Βουλγάρους ὁπλίσαντες, καὶ συμμάχους προσειληφότες Σκύθας, οἳ Πατζινάκαι κικλήσκονται, καὶ τοὺς τὴν Παννονίαν οἰκοῦντας Τούρκους, καὶ στρατιὰν εἰς τριάκοντα μυριάδας ἀριθμουμένην συστησάμενοι, τὴν Θρᾴκην ἅπασαν ἐληΐζοντο. Τούτοις οὖν μὴ θαρρῶν ὁ Σκληρὸς συμμῖξαι, καὶ κατὰ συστάδην μαχέσασθαι (πολλοστὸν γὰρ ἦν πρὸς τὸ πλῆθος ἐκείνων τὸ μετ' αὐτοῦ στρατιωτικὸν) στρατηγικαῖς μεθόδοις τοὺς Βαρβάρους κατηγωνίσατο. Καὶ πρῶτον μὲν λόχους καθίσας, καὶ μόνοις τοῖς Πατζινάκαις ἐπελθών, καὶ ἀφυῶς αὐτοὺς περιαγαγὼν εἰς τοὺς λόχους, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δ' εἷλε ζῶντας· εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις συμμίξαντι μέχρι μέν τινος ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη αὐτῷ. Ὡς δέ τις τῶν Σκυθῶν καὶ ὄγκῳ σώματος, καὶ ψυχῆς παραστήματι γενναῖος εἶναι δοκῶν, καὶ τῶν ὁμογενῶν ἁπάντων ὑπερτερεῖν, ὁρῶν τὸν Σκληρὸν ἐφιππάζοντα διϊόντα τὰς ὑφ' ἑαυτὸν τάξεις, καὶ ταύτας εἰς ἀλκὴν διεγείροντα, ὥρμησε κατ' ἐκείνου, καὶ κατήνεγκε τὸ ξίφος κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρός. τὸ δὲ τῇ τοῦ κράνους ἰσχύϊ καὶ τῇ λειότητι οὐχ ἥψατο αὐτοῦ. Ὁ δὲ Σκληρὸς αὖθις κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σκύθου ἀντέπληξε, καὶ ἡ τοῦ ξίφους καταφορὰ εἰς τοσοῦτον γέγονεν ἐνεργός, ὡς διχῆ τμηθῆναι τὸν Βάρβαρον, καὶ ἡμίτομα τὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ ἵππου ἐκπεσεῖν. Οἱ Βάρβαροι τὸ ἔργον ἐκπλαγέντες εἰς δειλίαν ἐξέπεσον, καὶ εἰς φυγὴν αὐτίκα ἐτράπησαν, οὓς οἱ Ῥωμαῖοι κατόπιν ἐλαύνοντες, πολλοὺς μὲν ἀνῄρουν, πολλοὺς δ' ἐζώγρουν. Ἔπαυσε δὲ τῆς διώξεως τοὺς περὶ τὸν Σκληρὸν ἐπελθοῦσα ἡ νύξ· τέως δὲ καὶ ὅσοι περιελείφθησαν τραυματίαι ἦσαν.

β'. Καὶ τὰ μὲν κατὰ Ῥῶς ἐν τούτοις ἦσαν. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς ὁ τοῦ Λέοντος παῖς, ἐξ Ἀμασείας φυγὼν ἐν ᾗ περιώριστο, τὴν τῶν Καππαδοκῶν κατειλήφει Καισάρειαν, πολλοὺς προσεταιρισάμενος, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσων, ἑαυτῷ περιθέμενος τὰ τῆς βασιλείας παράσημα. Καὶ ὁ πατὴρ δὲ τούτου ὁ Λέων σὺν τῷ ἑτέρῳ υἱῷ τῷ Νικηφόρῳ ἐκ Λέσβου πρὸς Θρᾴκην ἐβουλεύσατο διαβῆναι, ἔχων συμπράττοντά οἱ καὶ τὸν Ἀβύδου Ἀρχιεπίσκοπον. Γνωσθεὶς δέ, τοὺς ὀφθαλμοὺς πηρωθῆναι καταδικάζεται σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ. Λέγεται δὲ τὸν Βασιλέα κατὰ τὸ λεληθὸς ἐντείλασθαι τοῖς ἐπιτραπεῖσι τὴν πήρωσιν τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐγκόψαι τούτοις τὰ ὄμματα, ἀλλὰ δόκησιν μὲν παρασχεῖν ἐκτυφλώσεως, παραφυλάξαι δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἀλώβητον τὸ ὁρᾶν. Τούτων οὖν οὕτω συνενεχθέντων, γραφὴ καταλαμβάνει βασιλέως τὸν Σκληρόν, ἄρτι τοὺς Σκύθας τρεψάμενον, διαπεραιωθῆναι πρὸς τὴν Ἑῴαν, καὶ τῷ Βάρδᾳ τῷ Φωκᾷ ἀντικαταστῆναι. Καὶ αὐτίκα ἀπῄει, καὶ εἰς Καισάρειαν γέγονε, καὶ οἱ περὶ τὸν Φωκᾶν, ἐκεῖνον λιπόντες, τῷ Σκληρῷ προσερρύησαν, μόνος δὲ μετὰ τῶν θεραπόντων περιλειφθείς, πρὸς τὸ φρούριον κατέφυγε τὸ Τυροποιόν. Ἤδη δ' ἐγγὺς ὄντα τοῦ εἰρημένου φρουρίου, καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἱππεῖς πεμφθέντες πρὸς τοῦ Σκληροῦ, ὧν εἷς Κωνσταντῖνος ὁ Χάρων θραſύτερος τῶν ἄλλων, ὡς ἔοικεν, ὢν προφθάσας

A Imperator appellaretur, ſe & Bulgaria ceſſurum, & pacem perpetuam facturum, & longe plura quam promiſſa eſſent præſtiturum eſt pollicitus. Illi & Provinciarum bonitate illecti, & Calocyri verbis inflati, neque litteris Imperatoris, omnia quæ Nicephorus promiſiſſet ſe confecturum affirmantis, auſcultarunt, & legatos inſolentius tractarunt. Qua de cauſa bello eos petere coactus, Romanas legiones Bardæ Scleru Magiſtro duce, fratre uxoris nuper defunctæ, contra Ruſſos miſit. Quo Barbarorum dux Sphendoſthlavus intellecto, Bulgaris arma-B tis & Patzinacis Scythis, nec non Turcis qui Pannoniam tenent ad belli ſocietatem aſcitis, exercitu circiter ccc. millium coacto, Thraciam omnem populatur. Sclerus qui cum tanta multitudine acie congredi non auderet, quippe copiis longe inferior, militari ſolertia Barbaros devicit. Nam primum Patzinacas ſolos callide in inſidias pellectos partim cæcidit, partim vivos cepit. Deinde cum cæteris aliquandiu æquo Marte pugnavit. Sed cum quidam ex Scythis & proceritate corporis & animi vigore omnibus ſuis popularibus ſuperior, Sclerum ſuas legiones equo circumvehi, & C ad rem ſtrenue gerendam cohortari vidiſſet: concitato equo enſem capiti viri impegit, qui & duritie & lævore galeæ repulſus non penetravit. Sclerus viciſſim tanta vehementia gladium in caput hoſtis illiſit, ut Barbarus in duas partes diſſecaretur, mediæque partes ejus utrinque de equo laberentur. Quo facinore Barbari perterriti, fugæ ſe mandarunt, quos Romani a tergo inſequuti, multos occiderunt, multos ceperunt. Perſequendi reliquias Barbarorum, quæ quidem vulneribus affectæ erant, finem noctis interventus attulit.

II. Dum hæc contra Roſſos geruntur, Bardas Phocas Leonis filius D relicta Amaſia ubi exulabat, Cæſaream Cappadociæ occupavit, & factioſorum hominum opibus fretus, tyrannidem affectavit, ſumptis Imperii inſignibus. Sed & pater ejus Leo cum altero filio Nicephoro in animo habuit Leſbo tranſire in Thraciam, adjutore Abydeno Archiepiſcopo. Verum eo conſilio cognito, damnatur una cum filio Nicephoro ut ei oculi effodiantur. Imperator tamen clam miniſtris mandaſſe fertur, ut ſimularent dumtaxat excæcationem, eorumque viſum illæſum conſervarent. His ita geſtis, Scythis recenſ fuſis, Sclero litteræ ab Imperatore afferuntur, ut trajecto in Orientem exercitu Bardam Phocam opprimat. Qui cum Cæſaream perveniſſet, Phocas a ſua factione de-E ſertus (nam ad Sclerum confluebant omnes) ſolus cum ſuis miniſtris ad caſtellum Tyropæum properat: a quo cum non multum abeſſet, equites cum a Sclero miſſi conſequuntur. Quorum unus Conſtantinus Charon, cæteris audacior ſcilicet, commilitones ſuos anteverrit, & impetu vehementiore ac pertinacius in

Edit. Pariſ. pag. 210.

Bardas Sclerus cum Ruſſis Bulgaris & Patzinacis proſpere pugnat.

Bardas Phocas & Leo affectati imperii dant pœnas.

pag. 211.

LIBER XVII.

Phocam, extremum ſuorum agmen curantem, illatus, hominem maledictis & probris inſectatur. Cui ille, *Non te decet*, inquit, *homini tali calamitate conflictanti inſultare*. Cum autem Charon interim propior factus, telum in eum conjecturus eſſet, clavam ſic in galeam ejus impegit, ut una cum illa caput etiam confringeret, quo uno ictu proſtratus, *purpuream vomit ille animam*. Eum jacentem conſpicati qui pone ſequebantur, a perſequendo deſtiterunt. Phocæ porro caſtellum jam ingreſſo perſuaſit Sclerus ut Imperatoris fidei ſe committeret: cujus juſſu clericus factus, & in Chium relegatus eſt: & Sclerus in Occidentem revocatus. Imperator ſtudio Baſilii Cubiculi Præpoſiti Theodora Conſtantini Porphyrogeniti filia uxore ducta, anno ſecundo Imperii, verno tempore cum multis exercitibus & claſſe illuſtri bellum Ruſſis infert, cui inter abeundum Scytharum ſpeculatores, Romanorum vires exploraturi, per ſpeciem legationis occurrerunt: quos Imperator cur adeſſent non ignarus, per omnia caſtra circumduci juſſit, iiſque perluſtratis abire. Digreſſis illis ipſe cum expeditorum quinque & equitum quatuor millibus ſecutus, ex improviſo ad magnam Perſthlavam accedit, & vallum communit: quæ res Tauroſcythis terrorem attulit. Calocyrus autem qui tum ibi erat, omnis mali auctor, cognito Imperatoris adventu, in Ruſſorum caſtra confugit, præſentiæ illius nuntium afferens: quo etſi perturbati ſunt, tamen juxta Romanos caſtra poſuerunt. Imperator vero Perſthlavam profectus, extra urbem circiter octo millia hominum ſeſe exercentium deprehendit, qui impetu ejus pauliſper tolerato terga dederunt. Oppidani arripientes arma, ut res ferebat, ad opem ferendam popularibus, incompoſito agmine egreſſi, a Romanis partim occiduntur, partim in urbem ſe recepturi, obſepto equitibus itinere, in campo diſſipati ſunt, aliis cæſis, aliis captis. Qui intra urbem erant, clauſis portis ſunt obſeſſi. Poſtridie cum Baſilius Cubiculi Præpoſitus cum toto exercitu adveniſſet: Imperatore oppugnationem vehementius urgente, quidam ſcalis conſcenſo muro Barbaros aliquot deprehenſos ibi ceciderunt, apertiſque portis exercitui facilem ingreſſum patefecerunt. Perſthlava ſic expugnata, Boriſes quoque Bulgarorum Rex captus eſt, quem cum omnibus Bulgaris Imperator humaniter tractatum dimiſit. Negabat enim ſe Bulgaris intuliſſe bellum, ſed Ruſſis. Cum autem multi Scythæ in munitionem quamdam confugiſſent, Imperator eam quoque exſcindi juſſit. Quia vero milites a difficili ob ſitum loci oppugnatione abhorrere videbat, ipſe primus caſtellum pedes adortus, effecit ut milites ea verecundia ſecuti, capto caſtello, alios cæderent, alios caperent. Urbi Perſthlavæ valido præſidio impoſito, Doroſtolum, quæ & Driſtra di-

Conſtantinus Charon a Barda occiditur.

Tzimiſcæ nuptiæ & Ruſſica victoria.

Edit. Pariſ. pag. 212.

Perſthlavæ expugnatio.

A τοὺς συστρατιώτας, μεθ' ὁρμῆς συντονωτέρας ἐπήρχετο τῷ Φωκᾷ, ὁ δὲ ὑπήγετο καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ περιῄει, καὶ ὁ Χάρων ὕβρεσι τοῦτον ἔβαλλε καὶ ὀνείδεσι. Καὶ ὁ Φωκᾶς, Οὐκ ἔδει σε, εἶπεν, ἄνθρωπον ἐν συμφοραῖς τοιαύταις γενόμενον, ἐπιπλήττειν; Τοῦ δὲ Χάρωνος ἐν τούτοις ἐγγίσαντος τῷ Βάρδᾳ, καὶ βαλεῖν ἐπιχειροῦντος αὐτὸν, ἐκεῖνος τὴν κορύνην ἀνατείνας, παίει τὸν Κωνσταντῖνον κατὰ τῆς κόρυθος, καὶ ταύτην συντρίβει μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, καὶ εὐθὺς εἷλε τὸν πεπληγμένον πορφύρεος θάνατος, μιᾷ θανατωθέντα πληγῇ. Οἱ δὲ κατόπιν ἐλαύνοντες, ὁρῶντες τὸν πεσόντα ἀφίσταντο τῆς διώξεως, καὶ ὁ Φωκᾶς εἰσέδυ τὸ φρούριον. Εἶτα καὶ ὁ Σκληρὸς παραγέγονε, καὶ πέπεικεν αὐτὸν προσχωρῆσαι τῷ Βασιλεῖ· καὶ προσελθόντα, κληρικόν τε γενόμενον, εἰς τὴν Χίον περιορίζει ὁ Τζιμισκῆς. B Καὶ ὁ Σκληρὸς αὖθις προστάττεται μεταβῆναι εἰς τὰ ἑσπέρια. Νυμφεύεται δ' ἑαυτῷ γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς σπουδῇ Βασιλείου τοῦ Παρακοιμωμένου Θεοδώραν τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου. Ἔτει δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ῥὼς σὺν στρατεύμασι πλείοσι καὶ στόλῳ περιφανεῖ, καὶ ἀπιόντι συναντῶσιν αὐτῷ πρεσβεῦσαι δῆθεν τῶν Σκυθῶν· οἱ δὲ κατοπτῆρες ἦσαν καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἰσχύος κατάσκοποι, ὃ εἰδὼς ὁ Βασιλεὺς διέλαθε. Προστάξας οὖν περιαχθῆναι αὐτοὺς κατὰ πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο καταμαθόντας, ἐκέλευσεν ἀπαλλάττεσθαι. Ἐκείνων δὲ ἀπιόντων, καὶ αὐτὸς εὐζώνους παραλαβὼν πεζοὺς εἰς C χιλιάδας πέντε, καὶ ἱππότας τετρακισχιλίους, ὄπισθεν τῶν πρέσβεων ἄπεισι, καὶ ἀθρόον ἐγγὺς τῆς μεγάλης Περσθλάβας γίνεται, καὶ βάλλεται χάρακα, ὃ τοὺς Ταυροσκύθας εἰς ἀμηχανίαν ἐνέβαλε. Καλοκύρης δὲ ὁ τῶν κακῶν πρωτουργὸς ἐκεῖ τότε παρὼν, καὶ γνοὺς τὸν Βασιλέα παραγενόμενον, πρὸς τὴν τῶν Ῥὼς ἀπέδρα παρεμβολὴν, ἀφ' οὗ τὴν τοῦ Βασιλέως παρουσίαν μαθόντες, ἐθορυβοῦντο, ὅμως μέντοι παραστρατοπεδεύονται τοῖς Ῥωμαίοις. Οἱ δὲ περὶ τὸν Βασιλέα ἐλθόντες εἰς τὸ τῆς Περσθλάβας ἄστυ, ὡς εἴρηται, καταλαμβάνουσιν ἐκτὸς γυμναζομένους ὡς ὀκτακισχιλίους, οἷς ἀθρόον συνέμιξαν. Οἱ δὲ πρὸς μὲν ὀλίγον ἀντέσχον, εἶτα νῶτα στρέψαντες ἔφευγον. Καὶ οἱ ἐντὸς, ὡς ἕκαστος ἠδύνατο, ὁπλισάμενοι, ἐπικουρήσοντες τοῖς ὁμοφύλοις ἐξῄεσαν, D καὶ ἀσυντάκτως αὐτοῖς χωροῦσιν, ὑπαντιάζοντες οἱ Ῥωμαῖοι ἀνῄρουν πολλούς· οἱ δὲ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ἀνθυπενόστουν. Ἀλλ' ἱππέων τινῶν ἐξιππασαμένων Ῥωμαίων, καὶ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπάγουσαν ἀτραπὸν ἐπιτειχισάντων, οἱ βάρβαροι ἀνὰ τὸν ἐκτὸς τοῦ ἄστεος χῶρον ἐσκεδάννυντο, ἔνθα οἱ μὲν ἐζωγροῦντο, οἱ δὲ κατεκτείνοντο, οἱ δ' ἐν τῇ πόλει τὰς πύλας κλεισάμενοι, ἐπολιορκοῦντο. Τῇ δ' ἑξῆς τοῦ Παρακοιμωμένου Βασιλείου μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐλθόντος, ἐρρωμενέστερον ὁ Βασιλεὺς τῇ πολιορκίᾳ ἐπικεχείρηκε, καί τινες διὰ κλιμάκων εἰς τὸ τεῖχος ἀναβεβήκασι, καὶ τοὺς ἐκεῖ τῶν βαρβάρων καταληφθέντας συγκόψαντες ξίφεσι, τὰς πύλας ἀνέῳξαν, καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ πάσῃ ῥᾳδίαν παρέσχον τὴν εἴσοδον. E Καὶ οὕτω μὲν τὸ τῆς Περσθλάβας ἄστυ Ῥωμαίοις κατέστη ἁλώσιμον, ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βουλγάρων Βασιλεὺς ὁ Βορίσης ἑάλω, ᾧ καὶ πᾶσι τοῖς Βουλγάροις ἐπιεικῶς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐχρήσατο, ἀνέτους αὐτοὺς ἀφιεὶς, οὐ κατὰ Βουλγάρων, λέγων, ἄρασθαι ὅπλα, κατὰ δέ γε τῶν Ῥώς. Πολλῶν δὲ Σκυθῶν εἰς ὀχύρωμά τι προσπεφευγότων, ἐξελεῖν καὶ τοῦτο ὁ Βασιλεὺς ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ στρατιῶται διὰ τὸ τοῦ τόπου δυσάλωτον ἔστασαν ἀπρόθυμοι. Ὅ γνοὺς ὁ Ἰωάννης, αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων πεζὸς ἄπεισι πρὸς τὸ ὀχύρωμα, καὶ οὕτω καταιδέσας τοὺς στρατιώτας, ἔσχεν ἑπομένους αὐτῷ, καὶ εἷλε τὸ φρούριον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ οἱ μὲν διεφθάρησαν, ἔνιοι δὲ καὶ ἁλωτοὶ Ῥωμαίοις ἐγένοντο. Τούτῳ μὲν οὖν τῷ ἄστει φρουρὰν ἐγκατέστησεν ὁ Βασιλεὺς ἀξιόμαχον, ἐκεῖνος δὲ ἄπεισι πρὸς τὸ Δορόστολον, ὃ καὶ Δρίστρα καλεῖται· καί τινας πόλεις ἑλὼν κατὰ πάροδον,

Digitized by Google

καὶ φρούρια ἐκπορθήσας, ἔφθακε πρὸς τὸ Δορόστολον. Ἦν δὲ πρὸ τῆς πόλεως ταύτης ἐστρατοπεδευκὼς ὁ τῶν Ῥῶς ἀρχηγὸς ὁ Σφενδόσθλαβος. Ὡς οὖν εἶδον ἀλλήλας αἱ στρατιαί, συνερράγησαν ἐπ' ἀλλήλας εὐθύς, καὶ τὸ μὲν πολὺ τῆς ἡμέρας ἀγχωμάλως ἐμάχοντο. Περὶ δὲ δείλην ὀψίαν ἀπειρηκότες οἱ Ῥῶς ἐκκλίνουσι πρὸς φυγήν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐδίωκον, πλεῖστοι μὲν οὖν τῶν Βαρβάρων ἀπώλοντο, οὐ μείους δὲ ἐζωγρήθησαν, οἱ δ' εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανήλθοσαν· καὶ ὁ Βασιλεὺς πρὸ τῆς πόλεως πηξάμενος χάρακα, τὰς τριήρεις τὸν Ἴστρον φυλαξούσας προσέμενεν, ἵνα μὴ οἱ Ῥῶς ἀποδράσαιεν. Ὁ δὲ Σφενδόσθλαβος οὓς κατεῖχε Βουλγάρους, εἰς εἴκοσι χιλιάδας ὄντας, ὡς λέγεται, πάντας ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο, δείσας, μὴ ἐπανασταῖεν αὐτῷ, ἢ τῷ Βασιλεῖ προσχωρήσωσιν. Ὡς δὲ καὶ ὁ στόλος παρῆν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ὁ Βασιλεύς. Ἐκ Κωνσταντίας δὲ καὶ φρουρίων ἑτέρων πρέσβεις πρὸς τὸν Βασιλέα ἀφίκοντο αἰτοῦντες συγγνώμην, καὶ ἑαυτοὺς παραδιδόντες αὐτῷ καὶ τὰ φρούρια. Καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον. Ἡ δὲ τοῦ Δοροστόλου πολιορκία ἐφ' ἡμέρας διέτεινε πλείονας, τῶν Βαρβάρων εὐψύχως ἀνταγωνιζομένων. Ὡς δ' ἐκ τῶν πολέμων τῶν συνεχῶν πολλοὶ τραυματίαι γεγόνασιν, ἤδη δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ ζωαρκῆ ἐπιλελοίπει, ἤρξατο σφίσι θραύεσθαι τὰ φρονήματα. Ἀλλ' ὁ Σφενδόσθλαβος νύκτα φυλαξάμενος ἀσέληνον καὶ χειμέριον, ἐν μονοξύλοις ἄνδρας ἐμβιβάσας ἀμφὶ δισχιλίους, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις συνεμβεβηκώς, ἀπῆλθεν ἐπισιτίσασθαι, καὶ συλλέξαντες τὰ χρειώδη, εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανήεσαν. Καί τινας τῶν Ῥωμαίων θεράποντας περὶ τὸν ποταμὸν ἐσκεδασμένους, κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας χρείας ἰδόντες, ἐκβάντες τῶν πλοίων, ἐνίους ἀπέκτειναν, καὶ λαθόντες αὖθις εἰς τὸ Δορόσταλον ἐπανῆλθοσαν. Τοῦτο πάνυ τὸν Βασιλέα ἐλύπησε, καὶ τοῖς τοῦ στόλου κατάρχουσιν ἐπιχόλως εἶχε, καὶ εἰ ἔτι λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Βάρβαροι ἀποπλεύσαντες, ἠπείλησε θάνατον εἶναι σφίσι τὸ ἐπιτίμιον. Ἐφ' ὅλαις δὲ ἡμέραις ἑξήκοντα πολιορκήσας τὴν πόλιν, καὶ μήπω ταύτην ἑλών, ἔγνω λιμῷ τοὺς ἔνδον καταγωνίσασθαι, καὶ περιεκάθητο ταύτην, ἐπιτηρῶν ἀκριβῶς, ἵνα μήποθεν αὐτοῖς χρειῶδές τι κομισθῇ. Οἱ δὲ Βάρβαροι πολλάκις ἐκδρομὰς ποιησάμενοι ἡττῶντο· ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ οὔτε τῆς τῶν ἀναγκαίων ἦν αὐτοῖς χορηγίας ἐλπίς, οὐ μέντοι συμμαχίας, οἱ μὲν ἀποδρᾶναι νύκτωρ συνεβούλευον, οἱ δὲ Ῥωμαίοις ἑαυτοὺς πιστῶσαι, καὶ οὕτως ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, οἱ δ' ἄλλα τινὰ ὑπετίθεντο.

γ'. Ὁ δέ γε Σφενδόσθλαβος ἔτι ἅπαξ Ῥωμαίοις παρῄνει μαχέσασθαι, καὶ ἢ περιγενέσθαι τι καὶ σωθήσεσθαι, ἢ προτιμῆσαι θάνατον εὐκλεᾶ ζωῆς δυστυχοῦς. Ταῦτα ὁ μὲν εἶπε, τὸ δὲ πλῆθος ἐπῄνεσε, τῇ ἑξῆς θανατῶντες τοῖς Ῥωμαίοις συμπλέκονται, καὶ μέχρι πολλοῦ ποτὲ μὲν οἱ Ῥωμαῖοι περιεγίνοντο τῶν Σκυθῶν, καὶ ποτὲ δὲ τῶν Ῥωμαίων οἱ Βάρβαροι. Ὡς δ' ἐφωράσατο τὴν τοῦ τόπου στενοχωρίαν ὁ Βασιλεὺς τοῖς ἐναντίοις εἶναι πρὸς λυσιτέλειαν, μὴ οἵων τε ὄντων τῶν Ῥωμαίων ἐπιέναι αὐτοῖς ἀθρόον, τοῖς στρατηγοῖς ὑπετίθετο, τὰ τάγματα πρὸς τὸ πεδίον ἠρέμα ὑπάγειν, ὑποχωροῦντα κατὰ βραχύ. Τοῦτο γινόμενον, τοῖς Βαρβάροις δειλίας τῶν Ῥωμαίων καὶ φυγῆς παρέσχετο δόκησιν, καὶ εἵποντο ἀλαλάξαντες. Ὡς δὲ πρὸς εὐρύτερον πεδίον ἐγένοντο, σύνθεμα τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Βασιλεὺς ἐπιστροφῆς δίδωσι, καὶ ἀναστρέψαντες, προσβάλλουσι τοῖς Βαρβάροις, καὶ γίνεται φρικώδης ὁ πόλεμος. Ὁ Βασιλεὺς δὲ τὸν Μάγιστρον Βάρδαν τὸν Σκληρὸν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων ἀποκλεῖσαι τὴν πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδον τοῖς Βαρβάροις ἐξέπεμψεν. Ἡ δὲ μάχη μέχρι πολλοῦ ἰσόρροπος ἦν. Λέγεται δὲ καὶ

A citur, petit, ubi Sphenduſthlavus Roſſorum duæ caſtra habebat, atque obiter quaſdam urbes capit & caſtella vaſtat. Ut in hoſtium conſpectum ventum eſt, ambo exercitus ſtatim congreſſi, magnam diei partem æquo Marte pugnaverunt, donec ſub crepuſculum Ruſſi defatigati in fugam inclinarunt: Romaniſque perſequentibus, multi cæſi ſunt, nec pauciores capti: cæteri Doroſtolum ſe receperunt. Imperator vero vallo ante urbem excitato, triremes quo Iſtrum tuerentur expectabat, ne Ruſſi aufugerent. Sphendoſthlavus autem quos habe-
B bat Bulgaros, qui ad viginti millia eſſe dicebantur, in vincula compegit, veritus ne vel ſeditionem moverent, vel ad Romanos deficerent. Cum claſſis adeſſet, urbem oppugnat Imperator, ad quem Conſtantia & ex aliis caſtellis legati venerunt, veniam petentes, ac ſemetipſos & caſtella dedentes. Quibus Romani acceptis, in Doroſtoli obſidione dies complures ſunt commorati, Barbaris fortiter ſeſe defendentibus. Quum autem crebris præliis multi vulnerarentur, & jam annona deſtituerentur, cœperunt frangi animis: cum Sphendoſthlavus nocte illuni & tempeſtuoſa, cum viris cir-
C citer bis mille in trabariis impoſitis frumentatum abiit, & rebus neceſſariis conquiſitis, Doroſtolum rediit: Romanorum aliquot miniſtris, qui in ripa fluminis, aliis atque aliis de cauſis vagabantur, exſcenſu facto interfectis. Ea res adeo moleſte fuit Imperatori, ut claſſis Præfectis iratus mortem minitaretur, ſi denuo Barbarorum egreſſum neglexiſſent: cumque Urbem integris ſexaginta diebus fruſtra obſediſſet, eam fame domare ſtatuit, coronaque circumdata, accurate obſervavit ne aliunde commeatus importaretur. At Barbari multis eruptionibus victi, urgenteque fame, ſpe & commeatus & auxiliorum deſtituti: partim no-
D cta fugiendum, partim deditione Romanis facta, ad ſua cuique redeundum eſſe, partim alia quædam cenſuerunt.

III. Sphendoſthlavus autem monuit ſuos, ut denuo Martis aleam experirentur, vel victoria ſalutem quæſituri, vel honeſtam mortem calamitoſæ vitæ prælaturi. Ea ſententia populo probata, poſtridie mori non recuſantes, cum Romanis congrediuntur, ac diu nunc his, nunc illis vincentibus, Imperator qui loci anguſtias hoſtibus ſubſidio eſſe animadverterat, in quibus ſui conferti irruere non poſſent, duces monuit ut cohortes paulatim recedendo in planiciem ſubducerent. Quod cum fieret, Barbari opinati Romanos metu fugere, cum clamore ſunt inſe-
E cuti. Cum in patentiorem campum ventum eſſet, Imperator teſſeram dedit Romanis ut ſe converterent: & pugna atrociſſima orta, Bardam Sclerum Magiſtrum cum ſuis cohortibus ad intercludendum Barbaris aditum urbis, amandavit. Cum diu victoria anceps eſſet, Romani divinitus adjuti eſſe perhibentur. Nam

Doroſtoli ſive Driſtræ expugnatio.

Edit. Pariſ. pag. 213.

LIBER XVII.

Theodorus Martyr Romanis auxiliatur.

& procellam Scytharum facies verberaſſe, & quemdam in equo a multis viſum, qui Romanos defenderet, & Barbarorum phalanges conturbaret. Eo porro die memoria Sancti Theodori Magiſtri militum, inſignis Martyris celebrabatur. Scythæ igitur in fugam compulſi urbem verſus fugiebant, quam cum intrare non poſſent, a Sclero interclusi, in ſuburbia diſperſi cæduntur, & a ſe invicem opprimuntur & conculcantur, ut interfectorum numerus haud facile iniri queat. Reliqui omnes vulneribus affecti fuerunt. Theodorum porro Magiſtrum militum Romanis contra Barbaros auxilio fuiſſe, ex eo cognitum eſt. Muliercula quædam Byzantia, religioſa & modeſta, pridie illius pugnæ in ſomnius Sanctam Deiparam procedere cum magno comitatu videre viſe eſt, ac dicere: *Domine Theodore, meus & tuus Joannes gravia ſuſtinet; propere igitur illi opem ferto.* Id ſomnium illa quibuſdam aperuit, qui die notato compererunt, id pridie poſtremæ pugnæ contigiſſe. Imperator vero ut Martyri pro navata opera gratiam referret, elegantiſſimum ei templum Euchaniæ ſive Euchaitæ ſtruxit, vetere diruto, in quo corpus ejus multis certaminibus defunctum, repoſitum erat, & urbem, veteri nomine abolito, Theodoropolim appellavit. At Barbarus Sphendoſtlavus undique deſperatus, per legatos veniam ab Imperatore petiit, ac domum redeundi facultatem, & locum inter Romanorum fœderatos & liberum Tauroſcythis in Romanorum provinciis commercium. Quæ cum Imperator omnia conceſſiſſet, Sphendoſtlavus ipſe eum adiit, orans ut cum Patzinacis ageret, ut Ruſſis domum redituris per ſuam Provinciam tranſitum darent. Imperator cum & hoc & belli ſocietatem, atque illud etiam ab eis petiiſſet, ne Iſtro trajecto Bulgariam vaſtarent: Patzinacæ cæteris aſſenſi, tranſitum Ruſſorum duntaxat negarunt.

Edit. Pariſ. pag. 214.

IV. Bello Ruſſico ad hunc modum confecto, Imperator Byzantium reverſus, ab omnibus ordinibus ſplendide excipitur. Nam & Patriarcha cum omnibus Sacerdotibus ei obviam eſt progreſſus, & Senatus & populus coronas offerentes, & currum cum quatuor albis equis, rogaruntque ut eo conſcenſo triumpharet. At ille coronas accepit, & equo ſingulari candido triumphavit, & veſtibus Bulgaricorum Regum currui impoſitis, ſupraque eas imagines Deiparæ collocata, currum anteceſſit. Cum in forum Placotum perveniſſet, Boriſem Bulgaricis inſignibus depoſitis dignitate Magiſtri ornavit. At Sphendoſthlavus cum Ruſſis ſuis, in reditu Patzinacarum inſidiis exceptus, ad internecionem cæſus eſt. Idem hic Imperator Chriſti Servatoris templum in Chalce magnificum extruxit. Patriarcha Baſilius Scamandrenus cum poſt quadriennium ſuæ deſignationis, ob quædam ob-

Ruſſorum interitus.

A θειοτέρας ἐπικουρίας τότε τοὺς Ῥωμαίους τυχεῖν. Θύελλα γὰρ κατὰ πρόσωπον τοῖς Σκύθαις προσέβαλλε, καί τις ἔφιππος ὡρᾶτο πολλοῖς, τῶν Ῥωμαίων ὑπεραγωνιζόμενος, καὶ συγκλονῶν τῶν Βαρβάρων τὰς φάλαγγας. Ἦν δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς μάχης ἡ τοῦ Στρατηλάτου ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ἐν Μάρτυσι περιωνύμου, τελουμένη μνήμη. Τρέπονται γοῦν οἱ Σκύθαι, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡρμήκασιν, ἀλλ' ἦν ἐκείνη αὐτοῖς οὐκ εἰσιτητή (ἤδη γὰρ παρὰ τοῦ Σκληροῦ ἀποκέκλειστο ἡ εἰς ταύτην εἴσελευσις) καὶ λοιπὸν ἐπὶ τὰ ταύτης προάστεια διεσπείροντο, καὶ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συνωθούμενοί τε καὶ συμπατούμενοι, ὡς δυσαριθμήτους τοὺς ἀνῃρημένους εἶναι. Οἱ δὲ περιλειφθέντες τραυματίαι γεγόνασι ξύμπαντες. Ἐγνώσθη δὲ ὅτι ὁ Στρατηλάτης ἅγιος Θεόδωρος ἦν, ὃς τοῖς Ῥωμαίοις τότε κατὰ Βαρ- B βάρων ἐπικούρησέ τε, καὶ συνεμάχησεν. Ἐντεῦθεν γυναικί τινι εὐλαβείᾳ συνεζηκυίᾳ καὶ σεμνότητι κατὰ τὸ Βυζάντιον, μιᾷ πρὸ τῆς μάχης ταύτης ἡμέρᾳ ἔδοξε καθ' ὕπνους τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ὁρᾶν προϊοῦσαν, καὶ προπεμπομένην ὑπὸ πολλῶν, ἀκοῦσαί τε τῆς Θεομήτορος λεγούσης πρὸς ἕνα τῶν προϊόντων αὐτῆς. Κύριε Θεόδωρε, ὁ ἐμὸς καὶ σὸς Ἰωάννης ἀγῶνας ἔχει βαρεῖς· σπεῦσον οὖν αὐτῷ ἐπικούρησον. Ἐξέφηνεν οὖν τισὶν ἡ γυνὴ τὸ ἐνύπνιον. Οἱ δὲ τὴν ἡμέραν ἐσημειώσαντο, καὶ ἦν ἡ πρὸ τῆς τελευταίας μάχης. Τὸν Μάρτυρα δ' ὁ Βασιλεὺς τῆς βοηθείας ἀνταμειβόμενος, ναὸν αὐτῷ κατὰ τὴν Εὐχαΐαν ἢ Εὐχάϊταν περικαλλῆ ἐδομήσατο, τὸν πρώην καταβαλών, C ἐν ᾧ τὸ πολύαθλον ἐκείνου σῶμα κατέκειτο, καὶ τὴν πόλιν ἀντὶ τῆς προτέρας αὐτῆς κλήσεως Θεοδωρόπολιν ἐπωνόμασεν. Ὁ δὲ Βάρβαρος Σφενδόσθλαβος πάντοθεν ἀπογνούς, διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν Βασιλέα, συγγνώμην αὐτῷ καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπανελθεῖν ἐξαιτούμενος, καὶ τοῖς συμμάχοις Ῥωμαίων συντετάχθαι, καὶ τὸν βουλόμενον Ταυροσκύθην ἰέναι πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἔθνη, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐμπορεύεσθαι. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τὰς αἰτήσεις προσήκατο, καὶ πάσας ἐπλήρωσεν. Εἶτα καὶ αὐτὸς ὁ Σφενδόσθλαβος ἀφίκετο πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ αὐτῷ συνωμίλησεν. Ἠτήσατό τε τοῖς Πατζινάκαις δηλῶσαι, μὴ κωλῦσαι τοὺς Ῥῶς οἴκαδε ἀπιέναι διὰ τῆς σφετέρας χώρας τὴν δίοδον. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἐκείνους πεῖσαι ἠξίωσε, καὶ συμμάχους ἔχειν αὐτούς, μὴ D δὲ διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Βουλγαρίαν ληΐζεσθαι. Οἱ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέθεντο, πρὸς δὲ τὴν δίοδον τῶν Ῥῶς ἀπηγόρευσαν.

δ'. Τούτῳ δὲ τέλει τοῦ πρὸς τοὺς Ῥῶς πολέμου καταλυθέντος, ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ ὑπεδέχθη λαμπρῶς ὑφ' ὅλου τοῦ πολιτεύματος. Ὅ τε γὰρ Πατριάρχης προϋπηντήκει αὐτῷ μετὰ τοῦ Κλήρου παντός, καὶ οἱ τῆς Γερουσίας, καὶ οἱ τοῦ δήμου, στεφάνους προσάγοντες, καὶ τέθριππον ἅρμα, οἱ δ' ἵπποι τούτου λευκοί, ἐδέοντό τε τοῦ ἅρματος ἐπιβεβηκότα, τελέσαι τὸν θρίαμβον. Ὁ δὲ τοὺς μὲν στεφάνους ἐδέξατο, ἵππῳ τε κέλητι καὶ τούτῳ λευκῷ ἐθριάμβευσε, τῷ δέ γε τεθρίππῳ τὰς βασιλικὰς στολὰς τῶν Βουλγάρων Βασιλέων ἐπέθετο, καὶ τούτων ἄνωθεν εἰκόνα τῆς Θεομήτο- E ρος, καὶ προῆγε τὸ ἅρμα. Κατὰ δὲ τὴν Πλακωτὴν λεγομένην γενόμενος ἀγοράν, ἀπέδυσε τὸν Βορίσην τὰ τῆς παρὰ τοῖς Βουλγάροις βασιλείας παράσημα, καὶ τῷ τῶν Μαγίστρων ἐτίμησεν ἀξιώματι. Ὁ μέντοι Σφενδόσθλαβος μετὰ τῶν Ῥῶς ἐπ' οἴκου ἀναζευγνύς, λόχοις περιπίπτει τῶν Πατζινακῶν, καὶ πάντες ἀθρόοι ἀπώλοντο. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς τὸν ἐν τῇ Χαλκῇ ναὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μεγαλοπρεπῶς ἐδομήσατο. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Βασιλείου τοῦ Σκαμανδρηνοῦ ἐπί τισι κατα-

κατηγορηθέντος ἐγκλήμασι, καὶ καθαιρεθέντος συνοδικῶς, μετὰ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως, ἐχειροτονήθη Πατριάρχης ὁ Στουδίτης Ἀντώνιος. Ὅτι δὲ αἱ προσοικειωθεῖσαι τοῖς Ῥωμαίοις πόλεις κατὰ τὴν Ἕω πρὸς ἀποστασίαν ἀπεῖδον, καὶ τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀπεσείσαντο, καὶ τοὺς δεσμοὺς διέρρηξαν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐξεστράτευσεν ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ τὰς μὲν ἀπραγμόνως ὑποκύψασας αὖθις, τὰς δὲ σιδήρῳ καὶ ἀνάγκῃ πολλῇ τῷ ζυγῷ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπηγάγετο. Ἀναζεύγνυς δ' ἐκεῖθεν, καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Ἀνάβαρζαν καὶ τὸ Ποδανδόν, ὁρῶν τὰ κἀνταῦθα καὶ ἐν ἄλλαις χώραις πολλαῖς χωρία πολυάνθρωπά τε καὶ πάμφορα, ἐρώτα, τίνος εἶεν· καὶ μανθάνων ὅτι τοῦ Παρακοιμωμένου εἰσὶ Βασιλείου, τὰ μὲν παρὰ τοῦ Βασιλέως Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ Δομεστίκου τυγχάνοντος τῶν σχολῶν, τὰ δὲ παρ' ἑτέρων προσκτηθέντα τῇ βασιλείᾳ καὶ δωρηθέντα αὐτῷ, ὤλγησέ τε, καὶ δεινὸν εἶπεν, εἰ τῶν δημοσίων κτημάτων, καὶ ἐφ' οἷς πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀγαθοὶ ἄνδρες, πλείους δ' ἐκακουχήθησαν, εἷς ἐκτομίας κατατολαύει. Ταῦτα παρά τινι τῷ Παρακοιμωμένῳ καταγγελθέντα, πρὸς ἐπιβουλὴν τοῦ Βασιλέως αὐτὸν ἀνηρέθισαν, καί τι δολιώτερον σκευασάμενος φάρμακον, οὐ δραστήριον, οὐδ' ὠκύμορον, ἀβληχρὸν δὲ καὶ χρόνῳ κατεργαζόμενον τὸν πεπωκότα, καὶ ὑπελθὼν δώροις τὸν οἰνοχοεῖν εἰωθότα τῷ Βασιλεῖ, ἐγχεῖ τοῦτο τοῦ κρατοῦντος τῇ κύλικι, ὃ ποθὲν, κατὰ βραχὺ τὴν τοῦ πιόντος ἐσίνετο δύναμιν, καὶ διέφθειρε τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἕως συνήλασε καὶ εἰς μόρον τὸν Αὐτοκράτορα. Οὕτως οὖν τὸν ἐνθένδε μεταστὰς ὁ Τζιμισκῆς Ἰωάννης, καταλείπει τὴν Βασιλείαν τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς, τῷ Βασιλείῳ δηλαδὴ καὶ τῷ Κωνσταντίνῳ τοῖς υἱέσι τοῦ Ῥωμανοῦ, βασιλεύσας ἓξ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτούς. Ὃ δέ με μικροῦ διέλαθεν ἄν, ἥκω διηγησόμενος, ὅπως μὲν οὖν ὁ Κουροπαλάτης Λέων ὁ Φωκᾶς καὶ ὁ ἐκείνου υἱὸς ὁ Νικηφόρος κατακριθέντες ἐκτύφλωσιν, οὐκ ἐστερήθησαν τοῦ φωτός, λάθρα τοῦτο τοῦ Βασιλέως περὶ αὐτῶν ἐπισκήψαντος, ὅδε ἱστόρηται. Ἔχοντες δ' ἔτι τὰ ἑαυτῶν ἀλώβητα ὄμματα, οὐκ ἠγάπων σωζόμενοι, ἀλλὰ τῇ βασιλείᾳ καὶ πάλιν ἐπιθέσθαι διεμελέτων, πολλοὺς τῶν περὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ βασίλεια ἑαυτοῖς ὁμοφρονοῦντας σπασάμενοι. Ἀλλ' ἐφωράθησάν τε καὶ συνεσχέθησαν, ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν τὸ μελέτημα καταγγείλαντος. Οὐκέτι γοῦν φιλανθρωπίας ἠξίωντο, ἀλλ' ἀσυμπαθῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρύχθησαν· καὶ τοῦτο τέλος αὐτοῖς τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλείαν ἐγένετο ἔρωτος.

έ. Ἀποκαθίσταται τὸ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρον τοῖς τούτῳ κατὰ γένος προσήκουσι, τῷ ΒΑΣΙΛΕΙΩι καὶ τῷ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι, φημί, ὧν ὁ μὲν εἰκοστὸν ἦγε τῆς ἡλικίας ἐνιαυτόν, ὁ δέ γε Κωνσταντῖνος ἑπτακαιδέκατον. Ἀλλ' οὗτοι μὲν τὰ τῆς βασιλείας περιέκειντο σύμβολα, τὴν δ' ἐξουσίαν ὁ Πρωτοπρόεδρος Βασίλειος περιεζώσατο ἅπασαν. Ἠνείχετο δὲ ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος μήπω πεποιθὼς ἑαυτῷ, καὶ οἷον παιδοτρίβῃ τῷ Παρακοιμωμένῳ προσεῖχε, καὶ ἑαυτὸν ἐρρύθμιζε πρὸς τὴν ἐκείνου τῶν δημοσίων πραγμάτων μεταχείρισιν, καὶ διοίκησιν, ὡς ἄν, καιροῦ καλοῦντος, οὕτω καὶ αὐτὸς τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, καὶ τὰ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας μεταχειρίσηται. Ἦν γὰρ τὸ ἦθος ἐγρηγορὼς καὶ δραστήριος, ἀλλ' οὐκ ἀνειμένος κατὰ τὸν ἀδελφόν, καὶ περὶ τὸν ἀργὸν βίον ἐσχολακώς. Ἄρτι γοῦν εἰς τοὺς ὁμαίμονας τούτους περιέστη τὸ κράτος, καὶ αὐτίκα ἐκ τῆς ὑπερορίας κατάγει τὴν τούτους τεκοῦσαν ὁ Πρόεδρος, καὶ τοῖς υἱοῖς ἀποδίδωσιν. Ὑποπτεύων δὲ τὸν Μάγιστρον Βάρδαν τὸν Σκληρὸν Στρατηλάτην ὄντα, καὶ πάσας ὑφ' ἑαυτὸν ἔχοντα τὰς ἑῴας δυνάμεις, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτὸν τὴν Στρατηλάτου ἀρχήν, Δοῦκα δὲ Μεσοποταμίας αὐτὸν προχειρίζεται. Τοῦτο σφόδρα ἀνιάσαν τὸν

A jecta crimina per Concilium loco motus eſſet: Antonius Studites Patriarcha eſt deſignatus. Imperator vero contra urbes Romano Imperio in Oriente acquiſitas, quæ ad defectionem ſpectabant, excuſſo jugo ſervitutis, ruptiſque Romanæ ditionis vinculis, expeditione ſuſcepta, quaſdam citra negotium ultro ad officium reverſas, quaſdam ferro & magna vi ſub jugum priſtinum reduxit. Cum inde rediens circa Anabarzam & Podandum, atque in multis aliis Provinciis prædia frequentia & fertiliſſima videret, rogavit cujus ea eſſent? cum Baſilii Præpoſiti Cubiculi eſſe cognoviſſet, B partim a Nicephoro Phoca, partim a ſe, dum Legionum Domeſticus eſſet, partim ab aliis adjecta Imperio illique donata eſſe: indoluit, & iniquum eſſe dixit publicis poſſeſſionibus multorum præſtantium virorum & ſudoribus & ſanguine partis unum ſpadonem perfrui. Ea verba per quemdam nunciata, Baſilium ad comparandas Imperatori inſidias impulerunt, ac veneno temperato, non illo quidem efficaci & celeri, ſed lento & tabifico, largitionibus Pincernam Imperatorium corrupit, ut id calici Imperatoris infunderet: quo ille hauſto paulatim habitudine corporis proſtrata tandem interiit; C Imperio hæredibus relicto Baſilio & Conſtantino Romani filiis, quum annos ſex, totidemque menſes regnaſſet. Jam vero id exponendum eſt quod me pene fefelliſſet. Nam quemadmodum Leo Phocas Curopalata, Nicephorus ejus filius, lata in eos excæcationis ſententia, arcano Imperatoris mandato oculos conſervarint, ante retulimus. Sed cum ea liberalitate non contenti denuo Regnum affectarent, multis & civibus & aulicis ſibi conciliatis: eoque conſilio a quodam ex conjuratis prodito deprehenſi eſſent, ſine ulla clementia effoſſis oculis, & felicitatis ſuæ & ambitionis finem invenerunt.

D V. Sic Romanorum Imperium iis reſtitutum eſt ad quos hæreditario jure pertinebat, BASILIO & CONSTANTINO, quorum ille XX. hic XVII. ætatis annum agebat. Qui cum Imperii inſignia geſtarent, omnis pene Baſilium Præſidem erat auctoritas: idque Baſilius nondum ſibi ipſi fidens tolerabat, Cubiculi Præpoſito tamquam Præceptori auſcultans, ſeque ad illius Reipublicæ tractationem & adminiſtrationem conformans, ut & ipſe, cum tempus poſtularet, in militaribus catalogis & civili æquitate tuenda, rationem eamdem ſequeretur. Erat enim alacri & excitato ingenio, non E diſſolutus, & ignaviæ mancipatus, ut frater. Cum primum autem hi rerum potiti eſſent, Præſes matrem eorum ab exilio revocatam filiis reſtituit: & quia Bardam Sclerum Magiſtrum militum, & cui omnes Orientales copiæ parebant, ſuſpectum habebat, ea dignitate erepta, Meſopotamiæ Ducem deſignat. Quam ille rem iniquiſſimo ferens animo, & alioqui Regni cupiditate æſtuans,

LIBER XVII.

Antonius Studites Patriarcha.

Edit. Pariſ. pag. 215.

Orientalis expeditio.

Tzimiſces ob offenſum Eunuchum Baſilium veneno tollitur.

Leo & Nicephorus ob iteratam regni affectationem cæcantur.

BASILIUS ET CONSTANTINUS.

Baſilii Imperatoris prudens moderatio.

pag. 216.

Theophanonis reſtitutio.

Bardæ Scleri defectio.

LIBER XVII.

ad defectionem incitatus: Inito Magiſtratu illo, arcanoque eum multis communicato, propter res fortiter geſtas apud milites gratioſiſſimus, omnes fere dicto audientes habuit, & filio Romano qui in urbe regia degebat, clam per quemdam accerſito, ſtatim Regnum affectavit, diademate & calceis puniceis ſumptis. Imperator ſalutatus, pecunias ſtudioſe conquirit, & Amidæ, quæ & Emet dicitur, & Martyropolis ſeu Miephercim Ameram & Arabes ſocios aſciſcit. His ſecum conjunctis Conſtantinopolim properat, ſpe bona alatus, ſomnio cujuſdam Monachi virtutis ſtudioſi aucta, qui ſibi viſus erat mulierem quamdam in ſublimi ſpecula ſedentem cernere, quæ illi flagellum Imperatorium porrigeret. Quod flagellum cum utique iram Dei & Romanorum ex inteſtinis bellis interitum ſignificaret: Sclerus pro Imperii omine ſua cupiditate viſionem æſtimans, interpretabatur. Fama de tyrannide Scleri in urbem perlata, Imperatores quicquid militum reſtabat contrahentes, ad reſiſtendum ſe parabant, miſſo interim Nicomediæ Pontifice ad illum, qui etſi multas pacis conditiones haud aſpernandas proponeret, nihil tamen impetravit. Nam Sclerus coccineo calceo oſtenſo, non fieri poſſe dixit, ut qui eum ſemel induiſſet, temere abjiceret. Quo reſponſo accepto, neceſſitas Imperatoribus impoſita eſt bello decertandi, copiarum duce Petro ſpadone, Phocæ, cujus ſupra quoque facta eſt mentio, filio. Exercitibus ad Liparam congreſſis, quæ & Licandus appellatur, Imperatorii aliquantiſper ſtrenue reſtiterunt, ſed tandem profligantur, multis cæſis, caſtriſque direptis. Tzamandus quoque urbs frequentiſſima Sclero deditionem fecit, e qua magnam pecuniæ vim coegit. Sic Imperatorum copiis ſuperatis, multos inde ad ſe attraxit, opibus & ſalute illorum jam deſperatis, neque obſcuri dumtaxat milites, ſed multi etiam ex illuſtribus ad eum confluxere. Quæ cum Præpoſito Cubiculi nuntiata eſſent, Leo Protoveſtiarius cum ſummo Imperio & auctoritate, ſuo arbitratu gerendi omnia quæ Imperatori licent, mittitur, quam poteſtatem Latini Dictaturam nominant. Is cum Stratopedarcha congreſſus, pollicitationibus & honoribus fruſtra tentatis militum animis, noctu prætergreſſus Sclerum invaſit. Quare factum eſt ut milites ſuis chariſſimis timentes, Sclero relicto ad illum ſe conferrent: & Sclerus territus, Michaelem Burzem Magiſtum ſuas ſequutum partes, & Romanum Taronitem Patricium cum exercitu, contra Protoveſtiarium mitteret: quibus prælio ſuperatis, ipſe cum omnibus copiis eumdem aggreſſus vicit, vivumque cepit, Petro Stratopedarcha interfecto. Ea

Somnium de flagello imperatorio.

Petrus Spado a Sclero profligatur.

Edit. Pariſ. pag. 217.

Leo Protoveſtiarius Dictator creatus, a Sclero capitur.

Σκληρὸν, καὶ ἄλλως ἀεὶ ὑποτύφοντα παρ᾽ ἑαυτῷ τὸν βασιλείας τὸν ἔρωτα, πρὸς ἀποστασίαν ἠρέθισε. Καταλαβὼν οὖν τὴν ἀρχὴν εἰς ἣν προβέβλητο, πολλοῖς ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόρρητον. Φιλούμενος δὲ διὰ τὰς ἀριστείας ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατεύματος, πειθηνίους εἶχε σχεδὸν ἅπαντας. Ὅτε δ᾽ ἦν ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ὁ παῖς αὐτοῦ Ρωμανὸς, ἐκκαλέσαι χρεὼν ἐφιέμενος παρ᾽ ἑαυτῷ, καὶ στείλας λάθρα τινὰ ἠδυνήθη καὶ τὸν υἱὸν λαθόντα ὑπαγαγέσθαι, καὶ αὐτίκα τῇ τυραννίδι ἐπικεχείρηκε, ταινίᾳ τε βασιλείῳ τὴν κεφαλὴν ἀναδεῖται, καὶ φοινικοῖς πεδίλοις τοὺς πόδας ὑποδεῖται, καὶ εὐφημεῖται ὡς Βασιλεὺς, καὶ χρημάτων συλλέξει ποιεῖται σπουδὴν, καὶ συμμάχους προσειλήφει, τόν τε τῆς Ἀμίδης Ἀμηρᾶν· οὕτω γὰρ τὸ Ἐμετ καλεῖται, καὶ τὸν τῆς Μαρτυρουπόλεως, ἃ δὲ Μιεφαρκεὶμ ὀνομάζεται, ἀλλὰ μέντοι καὶ Ἄραβας. Τούτους οὖν συμπεριλαβὼν, ἀπῄγετο πρὸς τὴν Κωνσταντίνου, ἐλπίσι χρησταῖς αἰωρούμενος, ἃς καὶ ἄλλοθεν ἔθαλπε, μᾶλλον μέντοι ἐξ ὀνείρου τινὸς Μοναχοῦ, ἀρετὴν μετιόντος. Ἔδοξε γὰρ ἐκεῖνον ὁρᾶν τὸν Σκληρὸν γυναικί τινι ἐφ᾽ ὑψηλῆς καθημένῃ περιωπῆς προσελθεῖν, τὴν δὲ μάστιγα αὐτῷ ἐγχειρίσαι βασιλικήν. Ἡ μάστιξ δ᾽, ὡς ἔοικεν, ἦν σύμβολον τῆς θείας ὀργῆς, καὶ τῆς ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῶν Ρωμαίων φθορᾶς, ἣν ὁ Σκληρὸς δηλοῦν τὴν βασιλείαν ἐνόμιζε, πρὸς τὴν οἰκείαν ἔφεσιν κρίνων τὸ ὅραμα. Τῆς δὲ περὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Σκληροῦ φήμης φθασάσης πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἡτοιμάζετο τὸ περιλειφθὲν στρατιωτικὸν ἀντικαταστῆναι τῷ Ἀποστάτῃ. Ἐν τούτῳ δὲ στέλλεται πρὸς ἐκεῖνον ὁ Νικομηδείας Ἀρχιερεὺς, πρεσβεύσων, καὶ πολλὰ μὲν ἐπαγωγὰ πρὸς εἰρήνην διειλέχθη αὐτῷ, ἀλλ᾽ οὐκ ἔπεισε. Δείξας γὰρ αὐτῷ ὁ Σκληρὸς τὸ κοκκοβαφὲς πέδιλον, ἀδύνατον εἶπε, τὸν ἅπαξ τοῦτο ὑποδησάμενον, ῥᾷον ἀποβαλεῖν. Ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὡς ἔγνωσαν οἱ περὶ τὰ βασίλεια, ἐξ ἀνάγκης πρὸς μάχην ὡρμήκεισαν. Ἦν δὲ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως Στρατοπεδάρχης ὁ ἐκτομίας Πέτρος, ὁ τοῦ Φωκᾶ, οὗ καὶ πρώην ἐμνήσθημεν. Ὡς οὖν ἀλλήλοις ἀντεστρατοπεδεύσαντο τὰ στρατεύματα, περὶ Λίπαραν, ἣ καὶ Λικανδὸν ὠνομάζετο, πρὸς ἄλληλα συνερρήγνυσαν, καὶ ἐπὶ μέν τινα καιρὸν ἀντεῖχον οἱ βασιλικοὶ γενναίως, ἔπειτα ἡττῶνται, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ, καὶ τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοὺς ἐναντίους γενόμενον διαρπάζεται. Εἶτα καὶ τὴν Τζαμανδὸν πολυπληθῆ πόλιν ἐκ προσελεύσεως τῶν οἰκούντων αὐτὴν ἱλαρῶς, χρημάτων ἐσμὸν ἐξ αὐτῆς συνηθροίκει. Οὕτω δὲ περιγενόμενος τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλικοῦ, πολλοὺς ἐκ τούτου πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο, ἀπεγνωκότας ἤδη τὰς σωζούσας ἐλπίδας παρὰ τοῖς Βασιλεῦσι, καὶ αὐτῷ προσερρύησαν οὐ τῶν ἀνωνύμων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν περιωνύμων πολλοί. Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Παρακοιμωμένῳ ἠγγέλθησαν, στέλλεται αὖθις Λέων ὁ Πρωτοβεστιάριος, ἄκρατον ἐξουσίαν ἐμπιστευθεὶς, καὶ πάντα πράττειν ὅσα καὶ Βασιλεῦσιν ἀνεῖται ἄδειαν εἰληφὼς, εἴποι ἄν τις τῇ Λατίνων φωνῇ τὸν ἄνδρα Δικτάτορα, καὶ συνελθὼν τῷ στρατοπεδάρχῃ ὁ Πρωτοβεστιάριος, ἐπειράθη μὲν ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς τοὺς περὶ τὸν Σκληρὸν ἐπισπάσασθαι. Ὡς δ᾽ ἀνηνύτοις ἔγνω ἐπιχειρεῖν, παρελάσας νυκτὸς τὸν Σκληρὸν, ἐχείρει. Πρὸς τ᾽ ἐντεῦθεν δέος τοὺς περὶ τὸν Σκληρὸν εἷλε περὶ τῶν φιλτάτων αὐτῶν, καὶ τὴν ἀποστασίαν καταλιμπάνοντες, τῷ Πρωτοβεστιαρίῳ προσθέσθαι. Κἀκ τούτου δείσας ὁ Σκληρὸς, τὸν Μάγιστρον Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην προσκεχωρηκότα αὐτῷ, καὶ Ρωμανὸν Πατρίκιον τὸν Ταρωνίτην μετὰ στρατιᾶς ἔπεμψε κατὰ τοῦ Πρωτοβεστιαρίου, οἳ προσβαλόντες ἐκείνῳ ἡττήθησαν. Ὡς δ᾽ ἐγνώσθη τῷ

Digitized by Google

Σκληρῷ ἡ τῶν προειρημένων ἧττα, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματι κατὰ τοῦ Πρωτοβεστιαρίου χωρεῖ, καὶ συρρήγνυνται τῷ μὲν αὐτοῦ στρατιᾷ, καὶ νικᾷ· καὶ ὁ μὲν Στρατοπεδάρχης Πέτρος ἀνῄρητο, ὁ δὲ Πρωτοβεστιάριος ἑαλώκει. Αὕτη ἡ νίκη ἐπὶ μέγα μὲν ἦρε τὰ τοῦ Σκληροῦ, τὰ δὲ τῶν Βασιλέων εἰς ἀπόγνωσιν ἤνεγκε, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ ἐθαλασσοκράτει ὁ ἀποστάτης. Στόλον οὖν ὁ Παρακοιμώμενος ἑτοιμάσας, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ στόλου τοῦ ἀποστάτου, καὶ ναυμαχίας γενομένης, ὁ στόλος ὁ τοῦ Σκληροῦ κατεναυμαχήθη καὶ διεσκέδαστο. Ὡς οὖν ἠρέμει τὰ κατὰ θάλασσαν, τὰ κατὰ τὴν ἤπειρον ὁ Παρακοιμώμενος διετίθετο, καὶ τὸν Ἐρωτικὸν εἰς Νίκαιαν ἔπεμψε τῆς Βιθυνίας μητρόπολιν, ταύτην φρουρήσοντα, ᾗ προσβαλὼν ὁ Σκληρός, ἀπεκρούσθη, καὶ λιμῷ τοὺς ἐν αὐτῇ προδοῦναι ταύτην ἤλπιζε, ὃ μέντοι καὶ χρονοτριβήσας ἐκεῖ, σιτοδείᾳ τοὺς ἔνδον πιέζεσθαι παρεσκεύαζεν. Ἔγνω οὖν ὁ Ἐρωτικὸς ἀπάτῃ καταστρατηγῆσαι τὸν ἐναντίον, καὶ τοὺς σιτῶνας ψάμμου ἐπλήρωσε, καὶ τὴν ψάμμον σίτῳ ἐπέχωσεν, ὡς δοκεῖν τὸν ὄγκον ἅπαντα σῖτον εἶναι. Ἔχων οὖν τινὰς ἁλωτοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐναντίων, αὐτοῖς τοὺς σιτῶνας ἡμιδεεῖς ὄντας ὑπέδειξε, καὶ δι' αὐτῶν ἐδήλωσε τῷ Σκληρῷ, μὴ δεδιέναι τὴν πολιορκίαν τὴν ἐκ λιμοῦ. Εἰ δέ μοι, ἔφη, πίστεις δοίης, μεθ' ὧν βούλομαι, παραχωρῆσαί μοι ἀπελθεῖν, ὑποστήσομαί σοι τῆς πόλεως τὰ σὰ φρονῶν. Περιχαρῶς τούτων ἤκουσεν ὁ Σκληρός, καὶ πίστεις αὐτῷ παρέσχε, κἀκεῖνος τούς τε πλείους τῆς πόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας παρειληφὼς, τῆς πόλεως ἔξεισι, καὶ πρὸς τὴν μεγάλην πόλιν ἄπεισι, καὶ ὁ Σκληρὸς εἴσεισιν εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ τότε ἔγνω καταστρατηγηθείς. Ὁ δέ γε Παρακοιμώμενος, τοῦ Σκληροῦ ἐκεῖθεν ἀπάραντος, καὶ τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων πλησιάζοντος, ἀμηχανῶν ἦν. Γνωσιμαχήσας οὖν τὸν Φωκᾶν Βάρδαν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀνεκαλέσατο, καὶ ὅρκοις αὐτὸν φρικωδεστάτοις ἐνδησάμενος καὶ παλαμναιοτάταις ἀραῖς, μὴ ἄν ποτε τῇ βασιλείᾳ ἐπιθέσθαι, μηδὲ κατὰ τῶν Βασιλευόντων βουλεύσασθαι, ταῖς περιλοίποις δυνάμεσι τὸν ἄνδρα ἐφίστησι, Μάγιστρόν τε τιμήσας, καὶ χρήματα δαψιλῆ παρασχόμενος, καὶ τὴν κατὰ τοῦ Σκληροῦ μάχην αὐτῷ ἀναθέμενος· ἄπεισιν οὖν ὁ Φωκᾶς. Καὶ ὁ Σκληρὸς δὲ τοῦτο μαθὼν, τὸν ἔγνω μέλλων μαχέσασθαι πρὸς ἀνταγωνιστὴν ἀξιόμαχον, καὶ ἄρας ἀπῄει, καὶ περὶ τὸ Ἀμόριον συμπλέκεται τῷ Φωκᾷ, καὶ γίνεται μάχη τῶν στρατευμάτων, καὶ ἦσαν ὑπέρτεροι οἱ τοῦ Σκληροῦ, οἱ δὲ περὶ τὸν Φωκᾶν τὰ νῶτα ἐτρέψαντο, καὶ οὕτω μὲν τὰ τῆς μάχης ταύτης συμβέβηκε. Τῇ δ' ἑξῆς οἱ τῶν στρατευμάτων ἐξάρχοντες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι εἵλοντο, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τοῦ παντὸς ἀναδέξασθαι. Ἐπῆλθον οὖν ἀλλήλοις καὶ πρῶτος ἔφθη παίσας τὸν Φωκᾶν ὁ Σκληρός, ὡς μὲν ἔνιοι λέγουσι, κορύνῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς, ὡς δ' ἕτεροι, ξίφος ἐπανατείνας κατ' αὐτοῦ, τοῦ δὲ κλιθέντος πρὸς θάτερον μέρος, καὶ τὴν πληγὴν ἐκκλίναντος ἔφθασε τὸ τοῦ ξίφους ἄκρον τὸ οὖς ἐκτεμεῖν τοῦ ἵππου τοῦ Φωκᾶ. Ὁ δέ γε Φωκᾶς ἀντέπληξε τὸν Σκληρὸν κορύνῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ὁ πληγεὶς σκοτοδινιάσας τῷ τοῦ ἵππου τραχήλῳ ἐπέπεσεν, ὃν οἱ περὶ αὐτὸν κακῶς ἔχοντα θεασάμενοι, καὶ τὸ ἐκ τῆς πληγῆς αἵματι πεφυρμένον περισχόντες συνεῖχον, καὶ ἀπήγαγον εἰς πηγὴν, ἀνακτώμενοί τε λειποψυχοῦντα τὸν ἄνδρα τῷ ὕδατι, καὶ τὸ καταρρεῦσαν τοῦ αἵματος ἀπορρύψαντες καὶ τοῦ ἵππου ἐκεῖνον ἀποβιβάσαντες, ἐποίουν τὰ εἰρημένα. Ἐν τούτῳ δ' ὁ ἵππος ὁ τοῦ Σκληροῦ τὸν κατέχοντα ἐκφυγὼν, καὶ ἀποσκιρτήσας ἐπιβάτου χωρὶς, ἐφέρετο ἀνὰ τὸ στρατόπεδον αἵματι τὴν χαίτην διάβροχος, ὃν ἰδόντα τὰ τοῦ Σκληροῦ στρατεύματα (ἐπίσημος γὰρ ἦν ὁ ἵππος, καλούμενος Αἰγύπτιος) καὶ οἰηθέντα πεσεῖν τὸν αὐτῶν ἡγεμόνα, ἀκρατῶς ὡρμήκεσαν πρὸς φυγήν. Κατανοήσας δὲ τὸ γινόμενον ὁ Φωκᾶς, ἔπεισι τοῖς φεύγουσι τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας, καὶ πολλοὶ μὲν ἀνῄρηντο ἀπὸ τῶν ἀντιπολέμων, πολλοὶ δὲ καὶ ἡλίσκοντο, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων ἐκτείνοντο συμπατούμενοι. Ἐντεῦθεν ὁ Σκληρὸς ἐξαπορηθεὶς μετὰ τῶν περιλειφθέντων

A victoria, ut Scleri opes multum auxit, ſic Imperatorum rem ad deſperationem depreſſit, præſertim cum Tyrannus mare quoque teneret. Quamobrem Præpoſitus Cubiculi claſſe miſſa, commiſſo cum Scleri navibus prælio, claſſem ejus devicit & diſſipavit, idemque mari pacato Provinciarum ſuſcepta cura, Eroticum ad Nicæam Bithyniæ Metropolim tuendam miſit: quam Sclerus vi expugnare fruſtra conatus, fame ſubigi per proditionem poſſe ratus, obſidionem traxit. Eroticus vero dolo circumvenire hoſtem ſtatuit, illataque in granaria arena, & frumento ſuperne injecto, B ut totus acervus frumentum videretur, captivis granaria demonſtrat ſemiplena, & Sclero nuntiare jubet, quamvis a fama nihil ſibi periculi ſit, tamen ſi tuto cum certis hominibus exire liceat, ſe urbe tradita partes ejus ſecuturum. Quo nuntio lætatus Sclerus, cum fidem dediſſet, ille cum majori civium & militum ſuorum parte Conſtantinopolim abiit. Sclerus autem Nicæam ingreſſus, dolo ſe circumventum eſſe intellexit. Cubiculi vero Præpoſitus Sclero inde digreſſo & urbi appropinquante, quamvis animi dubius hæreret, tamen mutata C ſententia, Phocam Bardam ab exilio revocatum, & ſanctiſſimo jurejurando adactum, ne unquam Regnum affectare, aut conſilia contra Imperatores inire vellet, Magiſtrum appellat, & reliquis copiarum præficit, pecuniaque liberaliter ſuppeditata, contra Sclerum mittit. Quo ille cognito, tum demum ſe parem adverſarium habiturum ratus, inde digreditur, & circa Amorium pugna commiſſa ſuperior evadit, profligatis adverſariis. Poſtridie duces exercituum decrevere ſingulari certamine congredi, deque ſumma rerum decernere. Sclerus prior, ut quidam tradunt, clavam in Phocæ caD put impegit: ut alii, enſem in eum libravit, qui cum ictum declinaſſet, extremo enſe aurem equi ejus reſecuit. At Phocas contra Scleri capiti clavam ita illiſit, ut oborta vertigine in equi collum prolapſum & cruentatum ſatellites eriperent, ac deſtiratum viribus equo depoſitum, ſanguine abſterſo ad fontem recrearent. Interea ejus equus, dum illi hac cura occupantur, elapſus ejus manibus a quo tenebatur, ſine ſeſſore in caſtris juba ſanguine manante exultans, effecit ut Scleri exercitus eo agnito (inſignis enim erat, nomine Ægyptius) ducem cecidiſſe E putans, effuſe fugeret. Qua occaſione Phocas arrepta, ſuoſque cohortatus, fugientes perſequitur, multos cædit, multos capit: plures etiam a ſe invicem conculcati perierunt. Tum demum Sclerus deſperatis re-

LIBER XVII.

Navalis pugna.

Eroticus eludit Sclerum.

Edit. Pariſ. pag. 218.

Phocas Bardas Sclero opponitur.

Singulare certamen Scleri & Phocæ.

LIBER XVII.

bus, cum reliquiis ad Choſroen Babylonium confugit, a quo Imperator per legatos petit, ne tyrannum admittat domini ſui oppugnatorem: alioqui malum exemplum ipſi fraudi futurum. Cum autem Babylonius cognoviſſet, eumdem Sclero quoque & militibus ejus afferre litteras illius manu ſubſcriptas, quibus eis impunitas promittebatur, modo cœptis deſiſterent, ſeque Imperatori ſubmitterent: tam legatos quam Sclerum cum ſuis in carcerem compegit. Et hic fuit exitus defectionis illius.

Sclerus a Choſroe Babylonio in vincula conjicitur.

Edit. Pariſ. pag. 219.

VI. Antonius porro Patriarcha, cum Sacerdotio renuntiaſſet, quod per ſex annos tenuerat, ac paulo poſt obiiſſet, & Eccleſia annis iv. cum dimidio vacaſſet, Nicolaus Chryſoberges eſt deſignatus. Interea Bulgari cognito Tzimiſcæ interitu, tumultuantur, & quatuor fratribus Davidi, Moſi, Aaroni & Samueli deferunt Imperium, qui Comitopoli appellabantur, quod filii eſſent viri apud illos illuſtris, & ex iis quos Comites vocant. Nam ſtirps Regia defecerat, uno Petri filio Romano ſuperſtite, qui eunuchus erat. Ex iis quatuor David ſtatim mortem obiit, Moſes in oppugnatione Serræ lapide ictus moritur ſtatim. Fratrem Aaronem cum omni familia, uno illius filio conſervato, qui duplici nomine Joannes Sphendoſthlavus dicebatur, Samuel interficit, ſive quod ſummam rerum ſibi ſoli vendicaret, ſive quod Romanis ſtudere viſus erat: nam utramque fertur. Is igitur Samuel Bulgarorum Principatum ſolus adeptus, dum Romani bellis civilibus diſtinentur, Occidentales eorum provincias omnes impune circuit: nec populatur tantum, ſed & regiones & urbes ſuæ ditionis facit. Qua de cauſa Imperator, depulſa Scleri tyrannide, ulciſcendi Barbari cupiditate flagrans, ſuis auſpiciis bellum ei inferre ſtatuit. Egreditur igitur conſilio ſuo, neque cum Magiſtro Barda, Orientalium legionum Domeſtico, neque cum ullo alio ducum Orientalium communicato. Bulgarorum fines jam ingreſſus, Magiſtro Leone Meliſſeno pone ſequi juſſo, ad locorum anguſtias tutandas: ipſe Sardicam, quæ & Triaditza dicitur, obſidere inſtituit. Verum Occidentalium legionum Domeſticus Contoſtephanus, cogitans re bene geſta Imperatorem nunquam non ſuopte ductu atque auſpiciis bella adminiſtraturum, ſe cæteriſque ducibus parvi æſtimatis: operam dedit, ut conatus illos labefactaret, atque impetum retardaret. Accedit igitur, & Meliſſenum tyrannidem affectantem feſtinanter ire Byzantium ad regnum occupandum ait, non cunctandum eſſe monens, ſed citra moram reducendum exercitum. Id Imperatorem ita perturbavit, ut exercitui reditum denuntiaret. At Samuel cacumina montium inſidens (neque enim acie decernere audebat) ſubito diſceſſu viſo, Romanos aggreditur, quos metu illud facere arbitrabatur, &

Bulgaricum bellum.

Baſilius Contoſtephani fraude a Bulgaris profligatur.

pag. 220.

A καταφεύγει πρὸς Χοσρόην τὸν Βαβυλώνιον. Καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς ἔπεμψε πρὸς Χοσρόην, ἀξιῶν, μὴ προσδέξασθαι τὸν τυραννήσαντα, καὶ κατὰ τοῦ οἰκείου δεσπότου γενόμενον, ἵνα μὴ καὶ καθ' ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα δοίη οὐκ ἀγαθόν. Ἔφερε δ' ὁ πεμφθεὶς καὶ πρὸς τὸν Σκληρὸν καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ἔγγραφα, τῇ βασιλικῇ βεβαιωθέντα χειρὶ, ἀμνηστείαν αὐτοῖς τῶν πεπραγμένων βραβεύοντα, εἰ ἀποσταῖεν τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ τῷ Βασιλεῖ ὑποκύψαιεν. Ταῦτα τὰ πρὸς τὸν Σκληρὸν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου βασίλεια γράμματα ὡς ἔγνω ὁ Βαβυλώνιος, αὐτόν τε τὸν πρεσβείαν πληροῦντα, καὶ τὸν Σκληρὸν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας καθεῖρξεν. Ἐνταῦθα μὲν οὖν τότε τὰ τῆς ἀποστασίας ἔληξε τοῦ Σκληροῦ.

B ς΄. Ἀντωνίου δὲ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερωσύνης ἀποσταμένου, ἣν ἐπ' ἔτεσιν ἔσχεν ἕξ, καὶ μετ' οὐ μικρὸν τελευτήσαντος, τέσσαρας πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοὺς Ἀρχιερέως ἡ Ἐκκλησία ἐχήρευσεν· εἶτα ὁ Χρυσοβέργης Νικόλαος προκεχείριστο. Τὰ δὲ τῶν Βουλγάρων αὖθις ἐκινεῖτο. Ὡς γὰρ ἡ τοῦ Τζιμισκῆ κατήγγελτο τελευτὴ, τέσσαρσιν ἀδελφοῖς ἀνατιθέασι τὴν σφετέραν ἀρχὴν, Δαβὶδ, Μωϋσῇ, Ἀαρών τε καὶ Σαμουὴλ, οἳ Κομητόπουλοι ὠνομάζοντο, ὅτι υἱοὶ γεγόνασιν ἑνὸς τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων, καὶ λεγομένου Κομήτου. Οἱ γὰρ ἐκ τοῦ βασιλείου γένους σφίσιν ἐπιλελοίπασι, μόνου περιλειφθέντος ἑνὸς τῶν παίδων τοῦ Πέτρου, φημὶ δὴ τοῦ Ῥωμανοῦ, ὃς τὴν ἐκτομίας ἦν. Τῶν δὲ τεσσάρων συγγόνων τῶν Κομητοπούλων, ὁ μὲν Δαβὶδ τάχιστα τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ὁ δέ γε Μωϋσῆς τὰς Σέῤῥας πολιορκῶν, λίθῳ βάλλεται, καὶ θνήσκει εὐθύς. Τὸν δὲ Ἀαρὼν C παγγενῆ τοῦ βίου ἐξήγαγεν ὁ ἀδελφὸς Σαμουὴλ, ἢ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ μόνῳ περιποιούμενον, ἢ τὰ Ῥωμαίων αἱρούμενον (λέγεται γὰρ καὶ ἀμφότερα) ἑνὸς μόνου τῶν παίδων ἐκείνου περισωθέντος, ὃς Σφενδοσθλάβος καὶ Ἰωάννης διωνύμως ἐκέκλητο. Καὶ ἡ τῆς Βουλγαρίας ἀρχὴ εἰς μόνον περιΐσταται τὸν Σαμουὴλ, ὃς, τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις ἀσχολουμένων, ἄδειαν εὑρηκὼς, τὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἑσπέρια ξύμπαντα περιῄει, οὐ ληϊζόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας ἅμα, καὶ τὰς πόλεις περιποιούμενος ἑαυτῷ. Ἐπεὶ δὲ, ὡς ἱστόρηται, τὴν τοῦ Σκληροῦ τυραννίδα ὁ Βασιλεὺς ἀπεσείσατο, ὤργα πρὸς ἄμυναν τοῦ Βαρβάρου, καὶ δι' ἑαυτοῦ ἔδοξεν αὐτῷ τὴν ἐκστρατείαν D ποιήσασθαι. Ἐξῄει οὖν μήτε τῷ Μαγίστρῳ Βάρδᾳ τῷ Φωκᾷ, καί τοι Δομεστίκῳ ὄντι τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, περὶ τῆς πράξεως κοινωσάμενος, μήτε μὴν ἑτέρῳ τῶν Ἑῴων στρατηγούντων δυνάμεων. Ἤδη δὲ πρὸς τὰ Βουλγάρων εἰσιὼν, τὸν Μάγιστρον Λέοντα τὸν Μελισσηνὸν κατόπιν ἐκέλευσεν ἰέναι, καὶ τὰς δυσχωρίας τηρεῖν· αὐτὸς δ' εἰσελθὼν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Σαρδικῆς (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ Τριαδίτζα) ἐπιχειρεῖν ἡτοιμάζετο. Τῶν δυτικῶν δὲ ταγμάτων Δομέστικος ὢν ὁ Κοντοστέφανος, καὶ λογισάμενος, ὡς εἰ εὐτυχηθείη τὰ τῆς στρατείας τῷ Βασιλεῖ, οὐκ ἄν ποτε παύσαιτο δι' ἑαυτοῦ τοὺς πολέμους διατιθέμενος, καὶ οὔτ' αὐτὸς, οὔθ' οἱ λοιποὶ στρατάρχαι ἔνι αὐτῷ λόγου πολλοῦ νομισθήσονται ἄξιοι, σπουδαῖαι E διεμελέτησε τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνακόψαι. Προσελθὼν οὖν φασὶ τὸν Μελισσηνὸν, τυραννίδι ἐπιχειρεῖν, καὶ ἀπιέναι σὺν τάχει πρὸς τὸ Βυζάντιον, τὴν βασιλείαν καθέξοντα, καὶ ἠξίου μὴ μέλλειν, ἀναζευγνύειν δὲ καὶ μὴ ὑπερτίθεσθαι. Τοῦτο τὸν Βασιλέα ἐτάραξε, καὶ ἐπάνοδον ἐσήμανε

τῷ λαῷ. Ὁ δέ γε Σαμουὴλ ταῖς τῶν ὀρέων ἐμφιλοχωρῶν κορυφαῖς (οὐ γὰρ ἐθάῤῥει κατὰ συστάδην μαχέσασθαι) καὶ τὴν ἀθρόαν ἀναζυγὴν ἰδὼν, δειλίαν ἔκρινε τὸ πραττόμενον, καὶ ἐπεισι τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ τῷ ἀνελπίστῳ ἅπαντας κατεθρόησε, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε, καὶ τάς τε παρεμβολὰς ἐκράτησε, καὶ τὰς σκηνὰς τὰς βασιλικὰς, καὶ τὰ παράσημα τῆς βασιλείας. Ὁ δὲ Βασιλεὺς μόλις εἰς Φιλιππούπολιν διεσώσατο, ἀφαεὶ τὸν Μελισσηνὸν εὑρηκὼς, κατὰ τοῦ Κοντοστεφάνου ἐξωργίζετο, καὶ ὕβρεις κατέχεε τοῦ ἀνδρός. Ὁ δὲ δυσανασχετῶν ἐτραχύνετο, καὶ ἀναζέσας ὁ Βασιλεὺς τῷ θυμῷ ἀνέθορέ τε τοῦ θρόνου, καὶ τῆς κόμης τοῦ Κοντοστεφάνου δραξάμενος καὶ τοῦ πώγωνος, προσήῤῥαξε τὸν ἄνδρα τῇ γῇ. Ἐντεῦθεν οἱ τῶν δυνάμεων τῶν Ῥωμαϊκῶν προεξάρχοντες μηνιῶντες τῷ Βασιλεῖ, ὁ μὲν Φωκᾶς, ὅτι αὐτῷ αἱ ἐλπίδες ὑπέῤῥεον, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, ἐπὶ τὰ Μανδραβόλου ἐχώρουν· οἱ δὲ ὅτι ὑπερηφάνως αὐτοῖς προσεφέρετο, καὶ οὐκ ἐκοινώνει σφίσι τῶν βουλευμάτων, οἱ δὲ καὶ δι' ἕτερα, ἐν τῷ Χαρσιανῷ συναθροΐζονται, καὶ τῷ Φωκᾷ Βάρδᾳ τὸ διάδημα περιέθεντο, καὶ τῆς βασιλείας ἠξίωσαν· καὶ οἱ μὲν τὰ τῆς ἀποστασίας, ὡς αὐτοῖς ἐδόκει, εὖ διετίθεντο. Ὁ δέ γε Σκληρὸς ἐν Βαβυλῶνι φρουρούμενος, ἀνελπίστως ἐξάγεται τῆς φρουρᾶς. Τῆς γὰρ τῶν Περσῶν ἀρχῆς καταλυθείσης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, ἀνήρ τις Πέρσης, Ἴναργος ὄνομα, λόγοις παρακινήσας τὸ Περσικὸν, πείθει ἀποσείσασθαι τὴν τῶν Σαρακηνῶν δουλείαν, καὶ ὅπλα ἄρασθαι κατ' αὐτῶν, αὐτοῦ τοῦ Ἰνάργου στρατηγοῦντος αὐτῶν. Πολλάκις μὲν οὖν ὁ Χοσρόης τοῖς Πέρσαις ἀντηγωνίσατο, τοσαυτάκις δ' ἡττήθη, ὁσάκις σφίσι προσέμιξε, καὶ ἀπογνοὺς πρὸς τοὺς ἐμφρούρους καταφεύγει Ῥωμαίους, καὶ ἀνίησι μὲν αὐτοὺς τῆς εἱρκτῆς, διαλέγεται δὲ τῷ Σκληρῷ περὶ τοῦ πολέμου, καὶ μὴ μνησικακῆσαι τῆς κακώσεως αὐτῷ ἀξιοῖ. Ὁ δὲ πρότερον μὲν παρῃτεῖτο τὸν πόλεμον, εἶτ' ἐγκειμένου τοῦ Βαβυλωνίου, κατανεύει μὲν, σὺν μόνοις δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέθετο τὸν πόλεμον ὑπελθεῖν. Ἠρευνῶντο τοίνυν τὰ δεσμωτήρια, καὶ ὅσοι εὕρηντο ἐν αὐτοῖς Ῥωμαῖοι, ἐξήγοντο καὶ ὡπλίζοντο, καὶ ὡσεὶ τρισχίλιοι συνηθροίσθησαν, οὓς παραλαβὼν ὁ Σκληρὸς ἐχώρησε κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ συμβαλὼν νικᾷ· ἀναζεῦξαι δὲ πρὸς τὸν Χοσρόην οὐκ ἔκρινεν οὔτ' αὐτὸς, οὔθ' οἱ μετ' αὐτοῦ. Ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ καὶ αὖθις αὐτοὺς καθείρξειεν ὁ Βάρβαρος, καὶ μᾶλλον, ὅτι ἐν πείρᾳ γέγονε τῆς αὐτῶν γενναιότητος. Εἴχοντο γοῦν τῆς φυγῆς, καὶ ὁ Χοσρόης πλῆθος εἰς αὐτῶν ἐπιδίωξιν στέλλει, καὶ οἱ σταλέντες καταλαβόντες τοὺς φεύγοντας, ἐκείνων ὑπάρχοντες πολλαπλάσιοι, μείους τῶν φευγόντων ἀποδρᾶναι διεδύναντο, τῶν ἄλλων ἐκεῖ πεσόντων, καὶ Ῥωμαϊκαῖς δαμέντων χερσίν.

ζ. Ὁ μὲν οὖν Σκληρὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰς τὰ Ῥωμαίων ἐπανεληλύθεισαν ὅρια. Μαθὼν δὲ καὶ τὸν Φωκᾶν ἤδη βασιλειῶντα καὶ τυραννίδος ἀρξάμενον, ἀπονεύει πρὸς τὸν Φωκᾶν, κοινωνὸς ἀξιῶν εἶναι καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ὁ δὲ τὴν κοινοπραγίαν ἐδέξατο, καὶ εἰ τῶν ἐφεσίων τύχοιεν, ἑαυτῷ μὲν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀπένειμε καὶ τῶν πλειόνων ἐθνῶν καὶ χωρῶν τὸ κράτος· τῷ δὲ Σκληρῷ προσεκλήρου τὴν Ἀντιόχειαν, τήν τε Κοίλην Συρίαν, καὶ Φοινίκην, καὶ Παλαιστίνην, καὶ Μεσοποταμίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ τὰς συνθήκας ὅρκοις καθιερῶν ἐμπεπέδωκεν. Ἐπὶ τούτοις τεθαῤῥηκὼς ὁ Σκληρὸς, πρόσεισι τῷ Φωκᾷ. Ὁ δ' ἐντὸς ἀρκύων τοῦτον λαβὼν, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτοῦ τὸ σχῆμα δὴ τὸ βασίλειον, καθείργνυσι δὲ, καὶ φρουρὰν αὐτῷ περιΐστησι. Τῷ ἑαυτοῦ δὲ καὶ τὴν σὺν ἐκείνῳ στρατιὰν ποιησάμενος,

A inexpectata impreſſione in fugam compellit, nec caſtris tantum, ſed & tabernaculo atque inſignibus Imperatoris potitur, qui quidem via Philippopolim evaſit: ubi cum Meliſſenum inveniſſet, Contoſtephanum iratus contumelioſis dictis inſectatur, quæ cum illa iniquo animo ferens exaſperaretur, efferveſcente bile ſolio exiliens, Contoſtephanum coma & barba prehenſum terræ illidit. Ea hoc Romanarum legionum Principes Imperatori irati, Phocas quod ſpe fruſtraretur & res ſuæ, ut proverbio dicitur, Mandraboli more procederent: alii, quod ſe contemni putabant, non communicatis conſiliis: alii, aliis de B cauſis in Charſiano congreſſi, Phocam Bardam diademate ornatum Imperatorem appellant, defectione ut ipſi putabant, probe adminiſtrata. Sclerus autem qui Babylone cuſtodiebatur, præter ſpem cuſtodia educitur. Nam Perſarum Imperio a Sarracenis everſo, vir quidam Perſa, nomine Inargus, verbis concitat populares, ſuadens ut rupto ſervitutis jugo arma contra Sarracenos ſe duce ſumant. Choſroes porro quamvis ſæpe cum illis congreſſus, tamen numquam non diceſſit inferior, deſperataque victoria ad Romanos qui in cuſtodiis e- C rant confugit: quibus carcere eductis, cum Sclero de ratione gerendi belli agit: petita venia malæ tractationis, qui principio bello recuſato, tandem illo urgente annuit: ſed ea conditione, ut ſolos Romanos in aciem educat. Carceribus igitur perquiſitis, ad tria millia Romanorum ſunt inventa, & arma eis data, qui cum Scleri ducta & auſpiciis Perſas viciſſent: nec ipſi, nec ille ad Choſroen redeundum eſſe ſtatuerunt, veriti ne denuo a Barbaro in carcerem compingerentur, præſertim tanto virtutis ſuæ ſpecimine edito. At Choſroes dum in fugam intenti ſunt, magnam turbam ad eos perſequendos mittit: qui etſi nu- D mero longe ſuperiores, commiſſo prælio, pauciores evaſerunt iis quos perſequebantur, cæteris ibi Romanorum manibus interfectis.

VII. Sclerus igitur cum ſuis Romanorum fines ingreſſus, ad Phocam ſe confert, quem regnum ſpectare ac tyrannidem jam affectaſſe cognorat, & belli & Imperii ſocius futurus. Ille ſocietatem amplexus, ſi votorum compotes fierent, ſibi urbem Imperatoriam & plurium gentium ac Provinciarum Imperium vendicat: Sclero Antiochiam, Cœleſyriam, Phœniciam, Palæſtinam, Meſopotamiam & Ægyptum attri- E buit, eaque pacta jurejurando ſancit. Sclerus fretus, cum ad illum ſe contuliſſet, ac jam intra caſſes eſſet, primum habitu regio privatur, deinde in carcerem conjecto cuſtodia adhibetur: & copiis illius aſcitis, Phocas tyrannidem ſuam firmat. Enim vero Sclerus priuſquam ab illo comprehenderetur, ut ſi res male ceſſiſſet, receptum aliquem haberet ac ſpem ſalutis, curarat ut filius ſuus Romanus, clam arrepta

Edit. Pariſ. pag. 221.

LIBER XVI.

ſuga, ad Imperatorem deficeret, a quo cum gaudio exceptus eſt, & ſtatim Magiſter deſignatus. Phocas autem Delphina Patricio cum parte copiarum Chryſopolim, quæ eſt e regione urbis regiæ, miſſo, ipſe cum reliquo exercitu Abydum proficiſcitur. Imperator vero Delphinam ad Chryſopolim caſtrametatum, ſubito cum Ruſſico exercitu adortus, (nam cum Uladimero duce eorum, ſorore Anna ducta, affinitatem junxerat, atque auxilia inde accerſierat) hoſtibus facile ſuperatis, ipſum Delphinam captum palo affixit. Deinde Abydum cum fratre Conſtantino proficiſcitur. Quum exercitus utrique in procinctu ſtarent, & Phocas ſuas copias antecedens, Baſilium equo circumvectum legiones cohortari vidiſſet, totis habenis laxatis, equo concitato, in illum fertur, eo proſtrato ſe toto diſcrimine fore defunctum ratus: ſed antequam ſuos multum anteceſſiſſet, alii eum equo devolutum ferunt: alii cum in tumulum quemdam declinaſſet, equoque deſcendiſſet, humi extentum ſtatim expiraſſe: alii a quodam lethali vulnere affectum eſſe. Conſtantinus quidem Imperator cædem ejus ſibi arrogabat, falſo utique, cum ejus cadaver nuſquam vulneratum fuerit: alii quod quidem probabilius eſt, putavere, toxicum ei a Baſilio præparatum, a pincerna corrupto largitionibus Imperatoriis fuiſſe propinatum. Barda ſtrato, illius exercitus diſſipatus eſt, aliis cæſis, aliis captis, in quos Imperator ſuo arbitratu animadvertit, mutatus ab illo qui dudum fuerat, & factus arrogans, demiſſo ingenio, ſuſpicax in omnes, iracundia inexorabili: nec in alios dumtaxat, ſed in ipſum etiam Præpoſitum Cubiculi talem ſe præbuit. Quem cum odiſſet, atque ipſe rerum adminiſtrationem capeſſere vellet, tum a Reipublicæ negotiis removit, tum domo egredi vetuit, nec multo poſt relegavit, tum actis ejus omnibus perquiſitis, pleraque reſcidit, tum Monaſterium ab eo extructum maxima ex parte ſpoliavit, nec agros dumtaxat aut fundos invaſit & ædes, ſed etiam donaria, tabulas, columnas pretioſas. Quas ille ob res animi ægritudine oppreſſus, membriſque reſolutis, nihil aliud niſi ſpirans cadaver, brevi miſerabiliter eſt extinctus. Baſilius vero tum demum vere Imperator factus, cum intellexiſſet, quantam ſolicitudinem Regni adminiſtratio poſtularet, delicias regias ſprevit, ſplendidis veſtibus abſtinuit, omnemque ſuavitatem repudiavit: cum prius haud ita vixiſſet, ſed & amoribus indulſiſſet, commeſſationibus & voluptatibus deditus, regioque luxu delectatus: & omni auctoritate ſibi vendicata, fratri nihil niſi nomen & colorem inſignem impertiit, cuſtodiæ illi quidem at-

Edit. Pariſ. pag. 222.

Baſilius profligato Phoca inſolentior factus, Cubicularii acta reſcindit.

Baſilii Cubicularii calamitas & interitus.

Baſilius luxu repudiato rebus gerendis animum adjicit.

A τῆς τυραννίδος εἴχετο κραταιότερον. Ὁ μέντοι Σκληρὸς προμηθούμενος ἑαυτῷ πρὸς τὸ μέλλον ἐξ ἀποτυχίας σωτηρίαν τινά, πρὸ τοῦ κατασχεθῆναι πρὸς τοῦ Φωκᾶ, τὸν υἱὸν Ῥωμανὸν λάθρα φυγεῖν παρεσκεύασεν, ὡς αὐτομολοῦντα τῷ Βασιλεῖ, ὃς καὶ περιχαρῶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος ἐδέχθη, καὶ Μάγιστρος ἐτιμήθη εὐθύς. Ὁ Φωκᾶς δὲ ἀπόμοιράν τινα τῆς στρατιᾶς ὑπὸ τῷ Πατρικίῳ τάξας τῷ Δελφινᾷ, εἰς τὸ ἀντιπέραν τῆς βασιλίδος ἐκπέμπει Χρυσόπολιν, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ λοιπῇ δυνάμει ἀφίκετο πρὸς τὴν Ἄβυδον. Τῷ μέντοι Δελφινᾷ ἐστρατοπεδευκότι κατὰ Χρυσόπολιν, αἰφνίδιον ἐπῆλθεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ λαοῦ Ῥωσικοῦ (κῆδος γὰρ πρὸς Βλαδιμηρὸν τὸν ἄρχοντα τούτων ἐπὶ Ἄννῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ θέμε- B νος συμμαχικὸν ἐκεῖθεν ἐδέξατο) καὶ ῥᾷον τῶν ἐναντίων ἐκράτησε, καὶ αὐτὸν τὸν Δελφινᾶν χειρωσάμενος, ἀνεσκολόπισεν. Εἶτα πρὸς τὴν Ἄβυδον ἄπεισι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου· καὶ ἤδη ἀντιμέτωπα ἵσταντο τὰ ἐναντία στρατεύματα, καὶ τοῦ μὲν οἰκείου προετάττετο ὁ Φωκᾶς, τοῦ δ' ἀντιμάχου ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ἔφιππος περιϊών, παραθαρρύνων, ὃν ὁ Φωκᾶς θεασάμενος, κατ' αὐτοῦ τὸν ἵππον ἐλαύνει, ὅλην ἐκείνῳ τὴν ἡνίαν ἐνδεδωκώς, κρίνας, ὡς εἰ ἐκεῖνον καταβαλεῖ, ἔσεται τὸν ἀγῶνα νενικηκώς. Ἀλλ' οὔπω τῶν οἰκείων προεληλύθει πολύ, καὶ οἱ μὲν αὐτὸν ἐκκυλισθῆναι τοῦ ἵππου φασίν, οἱ δὲ εἴς τινα λόφον ἐκκλῖναι, καὶ ἀποβάντα τοῦ ἵππου ἐκταθῆναι κατὰ τῆς γῆς, καὶ εὐθὺς αὐτὸν τὸ πνεῦμα λιπεῖν. Οἱ μὲν οὖν πληγῆναι παρά τινος C καιρίαν τὸν ἄνδρα ἔλεγον. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Κωνσταντῖνος ἑαυτῷ τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν ἐπεφήμιζε, τοῦτο δ' ἦν λόγος ἄλλως, οὐδὲ γὰρ τετρωμένον αὐτοῦ τὸ σῶμα εὕρητο μηδαμῆ. Οἱ δὲ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ ἐδόξαζον κατεργασθῆναι αὐτόν, ὃ καὶ μᾶλλον ἔδοξε πιθανώτερον, τὸ μέντοι φάρμακον ἡτοιμάσατο μὲν ὁ Βασίλειος, προσέφερε δὲ τῷ Φωκᾷ ὁ τούτῳ οἰνοχοεύων, παρὰ τοῦ Βασιλέως ὑποκλαπείς. Πεσόντος δὲ τοῦ Βάρδα, τὸ μετ' αὐτοῦ στράτευμα διεσκέδαστο, καὶ οἱ μὲν ἐκτείνοντο καταλαμβανόμενοι, οἱ δ' ἐζωγροῦντο, καὶ συσχεθέντες κατὰ τὸ δόξαν τῷ Βασιλεῖ ἐκολάσθησαν. Ὁ δὲ ἀγριώτερος ἦν ἢ τὸ πρότερον, σοβαρός τε γὰρ ἐγεγόνει, καὶ τὸ ἦθος ὑποκαθήμενος, καὶ πάντας ὑπώπτευε, καὶ τὴν ὀργὴν ἐτύγχανεν ἀπαραίτητος· καὶ οὐ D τοῖς ἄλλοις μόνον τὸ σοβαρὸν ἐπεδείκνυτο, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ Παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ· ἤχθετο γὰρ τῷ ἀνδρί, καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐβούλετο μετενεγκεῖν τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν· καὶ μέντοι καὶ μεθίστησι τῆς τῶν κοινῶν οἰκονομίας αὐτόν, οἴκοι μένειν ἀπρόϊτον ἐπιστείλας αὐτῷ· εἶτα μετὰ μικρὸν ὑπερόριον τίθησι, καὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων ἕκαστον ἀνακρίνων, ἀπραξίαν τῶν πλειόνων κατεψηφίσατο, καὶ τοῦ παρ' ἐκείνου δομηθέντος σεμνείου τὰ πλεῖω ἀφείλετο· Καὶ οὐκ ἀγρῶν ἥψατο μόνον ἢ χωρίων καὶ οἰκιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀναθημάτων τε καὶ πλακῶν, καὶ κιόνων πολυτελῶν. Ὅθεν ἐκεῖνος διὰ ταῦτα σφόδρα περιαχθεὶς ἀθυμίας, παρεῖτο τὰ μέλη, καὶ ἔμπνους ὢν τις νεκρός, καὶ βραχύ τι διαλιπών, οἰκτρῶς τὸν βίον ἐξέλιπεν. Ὁ δὲ E τότε πρῶτον γέγονεν Αὐτοκράτωρ ὡς ἀληθῶς, καὶ γνοὺς πηλίκων δεῖται φροντίδων ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις, τῆς τε βασιλικῆς ἁβρότητος κατεφρόνησε, καὶ τῶν λαμπρῶν ἐπιβλημάτων ἀπείχετο, καὶ γλυκυθυμίαν ἅπασαν ἀπεσείσατο, καίτοι πρώην μὴ οὕτω βιούς, ἀλλὰ καὶ ἐρώτων ἡττώμενος, καὶ κώμοις καὶ τρυφαῖς ἑαυτὸν ἐκδεδωκώς, καὶ βασιλείας περιττότητι ἐνηδόμενος. Ἑαυτῷ δὲ μόνῳ προσκληρώσας τὴν ἐξουσίαν, τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας καὶ τοῦ ἐπισήμου χρώματος μετεδίδου τῷ ἀδελφῷ, καί τινα δορυφορίαν ἐκείνῳ ἀπέταξε, βραχεῖαν μέντοι καὶ οὐχ ὑπέρογκον. Ὁ δὲ ἔφερε, καὶ οὐκ ἠμφισβήτει τῷ ἀδελφῷ, ἤθους

ἀνειμένου τυχὼν οἶμαι, καὶ χαίρων ὑγροτέρᾳ ζωῇ καὶ διαγωγῇ τρυφερᾷ καὶ θήραις καὶ ἡλικιωτῶν συνουσίᾳ τῶν οἷς συνετρέφετο. Τὰ μὲν οὖν ἀδελφὼ καὶ ἄμφω εἰχέτην οὕτως. Ὁ δέ γε Σκληρὸς τοῦ Φωκᾶ θανόντος λυθεὶς τῆς εἱρκτῆς, εἴχετο καὶ αὖθις τοῦ πρὶν ἐγχειρήματος, καὶ τυραννεῖν καὶ πάλιν ἐπεβάλλετο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς γράμμασι πρὸς αὐτὸν ἐγχαραχθεῖσι παρῄνει τὸν ἄνδρα, παύσασθαι τῆς ἀπονοίας ποτὲ, καὶ μὴ ἀεὶ βούλεσθαι αἴτιον εἶναι πολέμου ὁμογενέσι, καὶ τὴν γῆν αἵμασι χραίνειν, καὶ τούτοις Χριστιανῶν. Ὁ δὲ τῷ τε γήρᾳ τρυχόμενος ἤδη, καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐλπίσας, σπένδεται, καὶ πρόσεισι τῷ κρατοῦντι· κἀκεῖνος ὑπὸ σκηνὴν καθῆστο βασίλειον, καὶ ὁ Σκληρὸς βάδην ᾔει πρὸς τὴν σκηνὴν, ὑπερειδόμενος ἑκατέρωθεν, τὸ μέντοι διὰ τὸ γῆρας, τὸ δὲ διὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος (ἦν γὰρ εὐμεγέθης) ὅτε καὶ τὸ ᾀδόμενον εἰπεῖν ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος λέγεται. Ὃν ἐδεδοίκειν προσάγεταί μοι χειραγωγούμενος. Οἱ δὲ ἀορασίᾳ πληγῆναί φασι τὸν Σκληρὸν ἐν τῷ ἀπιέναι, πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ διὰ τοῦτο χειραγωγεῖσθαι. Ἐγγίσαντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς τῇ σκηνῇ, κατανοήσας ὁ Βασιλεὺς ἔτι τοὺς πόδας αὐτοῦ ὑποδεδεμένους ὑποδήμασι φοινικοῖς (τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς βασιλείας γνωρίσματα ὁ Σκληρὸς ἀπεδύσατο, τὰ δέ γε πέδιλα οὐκ ἀπέθετο, ἢ γὰρ λαθόντ' ἢ οὐκ ἐννοήσαν) ἀπέστρεψε τὰς ὄψεις εὐθὺς, μὴ ἄλλως αὐτῷ ἐντυχεῖν ἀνεχόμενος, εἰ μὴ ἐν ἰδιώτου στολῇ. Ὁ δὲ πρὸ τῆς σκηνῆς ἀπορρίψας τὰ ἐπίφθονα πέδιλα, ὅπως εἰσῆλθεν αὐτὴν, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐξανέστη, καὶ τὸν ἄνδρα ἐδεξιώσατο, καὶ ὡμιλησάτην ἀλλήλοιν, καὶ ἐκοινώσατο τραπέζης, καὶ ἐπιέτην ἐκ τῆς αὐτῆς κύλικος. Τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον καὶ ἡ τοῦ Σκληροῦ τυραννὶς καταλέλυται, αὐτοῦ μὲν Κουροπαλάτου τιμηθέντος, τῶν δὲ συναραμένων αὐτῷ παραχωρηθέντων ἔχειν ὃ ἂν ἕκαστος ἐξ ἐκείνου τυραννοῦντος εἰλήφει, εἴτ' ἐν ἀξίαις ἦν, εἴτ' ἐν ἀρχαῖς, εἴτε μέντοι ἐν κτήσεσιν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τὰς τῶν ἀποστασιῶν φροντίδας ἀποφορτισάμενος, ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐξῄει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐφοίτησε, τῷ πολυωνύμῳ Μάρτυρι ἀνθομολογούμενος. Καταλείψας δ' ἐκεῖ στρατάρχην τὸν ἐπιστάμενον μετὰ βαρείας δυνάμεως, ἵνα κωλύῃ τὰς τοῦ Σαμουὴλ ἐκδρομὰς, ἐπάνεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς Ἰβηρίαν ἄπεισι, κληρονόμος καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ Κουροπαλάτου Δαβὶδ θανόντος, τῆς ἐκείνῳ ὑφειρημένης ἀρχῆς. ἔνθαπερ γεγονὼς, καὶ τῆς καταλειφθείσης αὐτῷ χώρας ἐπιλαβόμενος, καὶ τὸν τοῦ Δαβὶδ ἀδελφὸν τὸν Γεώργιον τῆς ἐνδοτέρας Ἰβηρίας ἡγεμονεύοντα παρασκευάσας ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τοῖς ἰδίοις ἀρκεῖσθαι, καὶ ὅμηρον τὸν ἐκείνου παῖδα λαβὼν, ἐπὶ Φοινίκην ἐχώρησε, καὶ τόν τε τῆς Τριπόλεως ἄρχοντα καὶ τὸν τῆς Δαμασκοῦ, καὶ τὸν τῆς Τύρου καὶ Βηρυτοῦ, κατὰ συνθήκας τῇ πρὸς τῇ Δάφνῃ Ἀντιοχείᾳ ἐπιόντας, καὶ κακοῦντας τὰ ὑπ' αὐτὴν, ἀνέστειλε, καὶ δουλεύειν Ῥωμαίοις πρὶν ἀνέπεισε, καὶ ὁμήρους κἀκ τούτων λαβὼν, ἐπανῆλθεν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶχον οὕτω.

α'. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Νικολάου τοῦ Χρυσοβέργη ἐπ' ἔτεσι δυοκαίδεκα καὶ μησὶν ὀκτὼ τῷ Ἀρχιερωσύνῃ ἐνδιαπρέψαντος, εἶτα τὸν βίον ἐκλελοιπότος, ὁ Μάγιστρος Σισίννιος, ἀνὴρ λόγοις ἐντεθραμμένος, προχειρίζεται Πατριάρχης. Καὶ τούτου δὲ ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύνοντος καὶ θανόντος, Σέργιος κεχειροτόνηται Πατριάρχης, ὃς καθηγεῖτο μὲν τῆς τοῦ Μανουὴλ μονῆς, τῷ Πατριάρχῃ δὲ Φωτίῳ κατὰ γένος προ-

A tributa, cæterum exigua & non magnifica. Quæ ille, ut homo remiſſioris ac mollioris ingenii & voluptarius, venationibus & æqualium ſuorum conſuetudine gaudens, æquo ferebat animo, neque fratri adverſabatur. Ac illorum hic ſtatus erat. Sclerus autem, Bardæ mortuo, vinculis ſolutus, a priore inſtituto non recedebat, regnum propere aſfectaturus. Sed ab Imperatore per litteras monitus, ut tandem omiſſa deſperatione, continentium bellorum auctor eſſe deſineret, neque terram ſanguine pollueret, eoque Chriſtianorum: cum & ſenectute jam aſ-
B fligeretur, & ſpem non optimam foveret, per pactiones ad illum ſe confert: qui cum in regio tabernaculo ſedens Sclerum peditem accedere videret, utrinque ſuffultum, cum ob ſenium, tum ob molem corporis (grandis enim erat) celebratum illud dixiſſe fertur: *Quem timueram, eum ad ſe manu duci*. Alii Sclerum in illo acceſſu ad Imperatorem viſum amiſiſſe ferunt, eaque de cauſa ductoribus fuiſſe uſum. Cum prope tabernaculum veniſſet, Imperator animadverſis puniceis in eo calceis (nam cætera inſignia regia depoſuerat, calceis ſolis ſive per oblivionem, ſive per incogitantiam re-
C tentis) ſtatim avertit oculos, neque cum eo niſi habito privati colloqui ſuſtinuit. Cum igitur ante tabernaculum invidioſos illos calceos abjeciſſet, ingreſſo Imperator aſſurrexit, porrectaque dextera, collocutus, & eadem uterque menſa uſus eſt, atque ex eodem calice biberunt. Hoc modo ſopita Scleri tyrannide, ipſe Curopalata eſt deſignatus, & quem quiſque adjutorum ejus dignitatis & poteſtatis gradum, quaſve poſſeſſiones ab illo regnante acceperat, ea retinere licuit. Imperator curis defectionum levatus, in Thraciam abiit, & Theſſalonicam acceſſit, ut celebri Martyri gratias ageret, ibique viro illuſtri cum
D magnis copiis duce relicto ad excurſiones Samuelis coercendas, Byzantium regreditur. Inde in Iberiam proficiſcitur, Davide Curopalata mortuo, a quo ejus ditionis hæres inſtitutus fuerat, quam ille tenuerat. Ibi relicta ſibi ditione occupata, cum Georgium Davidis fratrem interioris Iberiæ Principem compeſcuiſſet, ut ſuis finibus contentus eſſet, filio ejus obſide accepto: Phœniciam adiit, & Principem Tripolitanum, Damaſcenum, Tyrium & Berytium, qui conſpiratione inita, Daphneæ Antiochiæ
E agrum incurſionibus vexabant, coercuit, & Romanis ſervire coegit, acceptiſque ab his etiam obſidibus, domum rediit.

VIII. Interea Nicolao Chryſoberge, cum Pontificatum annos XII. & VIII. menſes ornaſſet, defuncto, Siſinnius Magiſter, vir ab ineunte ætate in litteris verſatus, Patriarcha deſignatur: quo & ipſo cum triennium Eccleſiam rexiſſet, mortuo, Sergius Patriarcha eligitur, qui Manuelis Monaſterio præerat, Patriarchæ Photio genere conjunctus.

LIBER XVII.

Sclerus cum Baſilio redit in gratiam.

Edit. Pariſ. pag. 223.

Expeditio Iberica & Phœnicia.

Nicolaus Chryſoberges, Siſinnius & Sergius Patriarchæ.

LIBER XVII.

Cum autem Samoel Bulgarorum Princeps non Thraciam tantum & Macedoniam, ſed Græciam ipſamque Peloponeſum popularetur, Imperator Nicephorum Uranum Magiſtrum Prætorem Occidentis ablegat, qui, cum Samuel ad Sperchium fluvium tentoria fixiſſet, in oppoſita continente caſtra poſuit. Quia vero flumen ob crebras pluvias navigari non poterat, Samuel Romanorum aggreſſionem minime verebatur. Cum autem Uranus noctu quodam in loco vadum perveſtigaſſet, eo tacite traducto exercitu Samuelem ſecurum ſubito invadit, ac Barbari re inexpectata attoniti, ne armis quidem contra illatis, cadunt. Vulneratus eſt & Samuel una cum filio, & ambo capti eſſent, niſi inter cadavera occultati, clam aufugiſſent. Poſt hæc ipſe Imperator bellum intulit Bulgaris, & quibuſdam Sardicæ caſtellis expugnatis, Moſynopolim rediit. Sed & magnam & parvam Perſthlavam & Pliſcovam per duces cepit. Eſt ei & Berrœa per Dobromerum, qui ad Romanos ſe contulerat, tradita. Servia vero expugnata ſunt, & Nicolaus, quem per diminutionem ob ſtaturæ brevitatem Niculitzam vocabant, cujus ea cuſtodiæ tradita erant, captus: qui quamvis Patricii dignitate ornatus eſſet, tamen aufugit, atque ad Samuelem rediit. Deinde Imperator Bidinam expugnat, quam dum obſidet, Samuel Adrianopolim ſubito invadit, cum nundinarum celebritas extra mœnia agitaretur, mercibuſque direptis, ac plurimis captis recedit: quem Imperator Bidina capta rediens ad Axium fluvium (Bardarius olim ſic dictus eſt) ſtativa habentem deprehendit. Is cum exundaret, Barbari caſtra negligenter tuebantur. Neque enim Romanas legiones eum tranſituras putabant. Sed vado ab Imperatore indagato, traductoque exercitu, multis Bulgaris cæſis, Samuelis tentorium & caſtra univerſa direpta ſunt, Samuel ipſe aufugit. Sed & Scopiorum urbem accepit Imperator, a Romano Petri Bulgarorum olim Principis filio traditam, cui ejus cuſtodia a Samuele commiſſa fuerat. Poſthæc Conſtantinopolim reverſus, decrevit tributum pauperum, qui periiſſent a locupletibus exigendum eſſe, quod Allelengyum vocabatur. Etſi autem multi atque ipſe Patriarcha Sergius deprecabantur, ut iniqua illa & inuſitata exactio tolleretur, tamen Imperator a propoſito non recedebat. Nam tempore ac tot victoriis elatus, inſolentem ſe erga omnes præbuit: ac ſubditis formidabilis quam charus eſſe maluit, neque cives neque milites pro recepta conſuetudine, quam & Legumlatores inſtar legis habere pronuntiant, ſed ſuo judicio & arbitratu tractare voluit. Proinde nullam doctorum virorum rationem habuit, ipſamque doctrinam rem inutilem & ſupervacaneam judicans: viros neque genere nec eruditione claros & ab epiſtolis & a conſiliis

Edit. Pariſ. pag. 224.

Nicephori Urani Bulgarica victoria.

Niculitzas.

Bidina, Adrianopolis.

Axius ſive Bardarius.

Scopia.

Baſilii avaritia, mores & divitiæ. Allelengyum.

pag. 225.

A στήκων ἐτύγχανε. Τοῦ Σαμουὴλ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντος οὐ τὰ Θρᾳκῶν, οὐδὲ τὰ Μακεδόνων μόνα ληϊζομένου, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ αὐτὴν δέ γε τὴν Πελοπόννησον. Τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Οὐρανὸν ἐκπέμπει ὁ Βασιλεὺς, τῆς δύσεως ἄρχοντα, ὃς παρὰ τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν τοῦ Σαμουὴλ κατεσκηνωμένου, παρὰ τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ ηὐλίσατο. Ὅτι δ' ὗσε τότε πολλὰ, καὶ ὁ ποταμὸς ἐντεῦθεν ἄπλωτος ἦν, ἀνέλπιστος ἐδόκει τῷ Σαμουὴλ ἡ κατ' αὐτοῦ τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσις. Ὁ Οὐρανὸς δὲ νυκτὸς ἀνερευνήσας, καὶ κατά τινα τόπον βατὸν κατανοήσας τὸν ποταμὸν, διαβαίνει τοῦτον ἡσύχως μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ ἀφροντιστοῦσιν αἰφνίδιον ἐμβάλλει τοῖς περὶ τὸν Σαμουὴλ, καὶ τῷ ἀδοκήτῳ καταπλαγέντες οἱ Βάρβαροι ἔπιπτον, μη- B δὲ χεῖρας ἀνταίροντες· καὶ τῷ Σαμουὴλ δὲ καὶ τῷ ἐκείνου υἱῷ Ῥωμαϊκαὶ πληγαὶ ἐπηνέχθησαν, καὶ ἑάλωσαν ἂν, εἰ μὴ τοῖς νεκροῖς συναναμίχθησαν σώμασι, καὶ οὕτω λαθόντες διέφυγον. Εἶτα καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ τῶν ἐν Σαρδικῇ φρουρίων καταστρεψάμενος ἔνια, ἐπανῆλθεν εἰς Μοσυνούπολιν. Εἷλε δὲ καὶ τὴν μεγάλην Περθλάβαν, καὶ τὴν μικρὰν, καὶ τὴν Πλίσκοβαν διὰ στρατηγῶν. Καὶ ἡ Βέῤῥοια δὲ παρεδόθη αὐτῷ παρὰ τοῦ Δοβρομήρου, προσχωρήσαντος τοῖς Ῥωμαίοις. Τὰ μέντοι Σέρβια πολιορκίᾳ ἑάλω, καὶ ὁ τὴν αὐτῶν φυλακὴν ἐμπεπιστευμένος Νικόλαος, ὃν Νικολιτζᾶν ὑποκορίζοντες ὡς βραχὺν τὴν ἡλικίαν ὠνόμαζον, ὃς καί τοι Πατρίκιος τιμηθεὶς ἀπέδρα πάλιν, καὶ πρὸς τὸν Σαμουὴλ ἀπελήλυθεν. Εἶτ' αὖθις κατὰ Βιδίνης ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευ- C σε, καὶ ταύτην πάλιν αἱρεῖ. Ἐν ὅσῳ δὲ ταύτην ἐπολιόρκει ὁ Βασιλεὺς, ἔπεισιν ὁ Σαμουὴλ τῇ Ἀδριανουπόλει ἀθρόον, καὶ πανηγύρεως ἐκτὸς τελουμένης, τάς τε ἐμπορείας λείας πεποίηται, καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος λαβὼν, ὑπενόστησε. Τὴν Βιδίνην δὲ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ Βασιλεὺς ποιησάμενος καὶ ἐπανερχόμενος, κατέλαβε παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν τὸν Σαμουὴλ αὐλιζόμενον· ὃς Βαρδάριος ὑπὸ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὠνομάζετο. Πολλοῦ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος, ἀμελῶς οἱ Βάρβαροι κατεσκήνωντο· οὐ γὰρ ἄν ποτε δυνηθῆναι διαβῆναι τὸν ποταμὸν ἤλπιζον τὸ Ῥωμαϊκὸν σύνταγμα. Πόρου δὲ γνωσθέντος δι' αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς διέβη καὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀπώλοντο. Ὁ δὲ Σαμουὴλ διέδρα, τῆς τούτου σκηνῆς καὶ τῆς παρεμβολῆς ἁπάσης διαρ- D παγείσης. Καὶ τὴν πόλιν δὲ τῶν Σκοπίων ὁ Βασιλεὺς παρειλήφει, δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ Πέτρου τοῦ ἄρξαντος τῶν Βουλγάρων, ᾧ ἡ ταύτης φυλακὴ παρὰ τοῦ Σαμουὴλ ἐμπεπίστευτο. Εἶτα εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελθὼν, ἐδογμάτισε τὰς τῶν ἀπολωλότων πενήτων συντελείας εἰσπράττεσθαι ἐκ τῶν δυνατῶν· τοῦτο δ' ἐκλήθη Ἀλληλέγγυον. Πολλῶν δὲ περὶ τούτου δεηθέντων καὶ αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Σεργίου, ὡς ἂν ἡ ἄδικος αὕτη σχολάσῃ καὶ παράλογος εἴσπραξις, ἦν ὁ Βασιλεὺς ἀμετάπειστος. Τῷ χρόνῳ γὰρ καὶ ταῖς νίκαις ἁπάντων κατεπαρθεὶς, ὑπεροπτικὸς πρὸς πάντας ἐδείκνυτο, καὶ οὐκ ἀγαπᾶν αὐτὸν, φοβεῖσθαι δ' ἐβούλετο τὸ ὑπήκοον, καὶ τὸ, τὸ στρατιωτικὸν, τό τε πολιτικὸν, οὐ πρὸς τὸ κρατοῦν ἔθος, ὃ καὶ νόμον δοκεῖν τοῖς νομοθέταις τεθέσπισται, διεξάγειν ἤθελεν, E ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰκείαν κρίσιν καὶ τὸ θέλημα ἑαυτοῦ. Διὸ οὐδὲ τῶν λογίων ἀνδρῶν ἐπεστρέφετο, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους ἡγεῖτο περιττόν τι χρῆμα καὶ οὐκ ὀνήσιμον· ὅθεν ἄνδρας ἀπολεξάμενος ἑαυτῷ, οὔτε τῷ γένει, οὔτε μέντοι ἐν λόγῳ τὸ ἐπίσημον ἔχοντας, ἐκείνοις τάς τε βασιλείους ἐπιστολὰς ἐνεχείρισε, καὶ ἐκοινώνει τῶν βουλευμάτων, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις

ἀφελῶς

ἀφελῶς τὰς γραφὰς ὡς ἔτυχεν ὑπηγόρευεν. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ταμιείοις ἀποφράξας τὰς διεξόδους, χρημάτων ταῦτα πλήρη πεποίηκε. Φασὶ γοῦν ἐς εἴκοσι μυριάδας ταλάντων χρυσοῦ ἐναποτεθησαυρίσθαι αὐτῷ. Τὸν γὰρ ἄλλον χρηματισμὸν οὐκ ἄν τις ὑπ' ἀριθμὸν δυνήσαιτο ἀγαγεῖν, ὃς τῶν ταμιείων αὐτῷ πληρωθέντων, ὑπὸ γῆν τὰ λοιπὰ ἐθησαύριζεν, ἕλικας ὀρύξας λαβυρινθώδεις, καὶ ὑπερχειλῆ μὲν ἦσαν λίθων πολυτελῶν, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν λευκῶν, οὓς ἰδιάζουσα κλῆσις οἱ Μαργαρῖται τὰ κιβώτια. Τούτων δὲ εἰς χρῆσιν οὐκ ἤσαν, ἀλλὰ βραχέσι τισὶν αὐτῶν τὴν πορφύραν ἀνεκόσμει, ἣν εἶχεν τὴν ἐπίσημον ἐπὶ προόδοις ἐκέχρητο, καὶ ὅτ' ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ ἐπί τινα ἄλλην δημοτελῆ ἐτέλει πανήγυριν. Οἱ δ' ἄλλοι τοῖς ταμιείοις ἐναποκείμενοι ἄχθος ἦσαν ἐτώσιον. Ἦν δ' ἐν μὲν πολέμου καιροῖς ποικίλος τις, καὶ τὴν γνώμην πρὸς τὰς ὑπὸ χεῖρα πολυειδής. Ἐν δ' ἠρεμίαις καὶ εἰρηνικαῖς καταστάσεσιν ἀρχικώτερος, καὶ τὰς ὀργὰς ἐταμίευε, καὶ ταύτας συνέχων παρ' ἑαυτῷ, ἐδημοσίευεν ἐν καιροῖς, καὶ ἀνταπεδίδου τοῖς ἁμαρτήσασιν. Ὢν δὲ τὴν γνώμην στερρὸς, οὐ ῥᾳδίως ἠλλοίου τὰ δόξαντα. Διὸ καὶ πρὸς οὓς ἂν ἔτυχε μήνιμά τι ἔχων, οὐ ταχὺ μετεβάλλετο τὸ ἦθος αὐτοῖς. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παραστατικὰ τοῦ ἤθους τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος, ἡ δ' ἱστορία ἐχέσθω τῶν ἐπ' αὐτοῦ πεπραγμένων, καὶ διηγείσθω τὰ ἑφεξῆς.

θ'. Ὁ τῆς Αἰγύπτου κατάρχων τὰς πρὸς Ῥωμαίους λύσας σπονδὰς, τόν τε ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν, ἐν ᾧ τὸ τοῦ Κυρίου μνῆμα, κατηρείπωσε, καὶ τὰ ἐκεῖ μοναστήρια. Ὁ δὲ Βασιλεὺς συνεχῶς τῇ Βουλγαρίᾳ προσβάλλων, ἐκάκου ταύτην καὶ ἐκεράϊζε. Μὴ δυνάμενος δέ γε ὁ Σαμουὴλ ἀντιπαρατάξασθαι τῷ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματι, τάφροις τὰς εἰσόδους ἀποκλεῖσαι αὐτῷ ἐπεχείρησε, τὰς δυσχωρίας ἀποφράξας οἰκοδομαῖς, καὶ φύλακας ἐπιστήσας αὐτῶν. Ἧκεν οὖν ὁ Βασιλεὺς αὖθις, καὶ ἐβιάσατο μὲν τὴν πάροδον, ἀπεκρούσθη δὲ τῶν φυλάκων ἀνθισταμένων ἐρρωμενέστερον, πλὴν οὐκ ἀπέστη τῆς ἐγχειρήσεως, ἀλλ' αὐτὸς μὲν προσέμενε, ἔτι πειρώμενος τοῦ ἐρύματος· ἐκπέπομφε δὲ τῶν στρατηγῶν ἕνα μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τάγματος ἱστορηθῆναι πόθεν εἰ δύναιτο περιελθεῖν, καὶ μηχανήσασθαί τι πρὸς τὴν διέλευσιν. Ὁ δὲ δι' ὀρῶν καὶ δυσχωριῶν πολλῶν διελθὼν, καὶ λαθὼν τοὺς Βουλγάρους, ἐμπίπτει κατὰ νώτου τοῖς τοῦ ἐρύματος φύλαξιν, οἳ τῷ ἀθρόῳ περιδεεῖς γεγονότες, οὐκέτι τῆς φυλακῆς ἐφρόντιζον τοῦ φραγμοῦ, ἀλλ' ὅπως αὐτοὶ τὸν ὄλεθρον φυλάξωνται περὶ πλείστου ἐτίθεντο. Τότε δὴ ἀδείας τὸ Ῥωμαϊκὸν δραξάμενον στράτευμα, ῥήγνυσι τὸν φραγμὸν, καὶ δίεισι καὶ διώκει, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείονας δέ γε ζωγρεῖ μόλις διαδράντος τοῦ Σαμουήλ. Ὅ γε μὴν Βασιλεὺς τοὺς δορυαλώτους εἰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας ἀριθμουμένους, ἐξέκοψε πᾶσι τὰ ὄμματα, ἐφ' ἑκάστῃ ἑκατοστύι ἕνα καταλιπὼν ἑτερόφθαλμον, ἵν' εἴη τούτοις χειραγωγὸς, καὶ οὕτως αὐτοὺς ἀπιέναι κελεύει πρὸς τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. Οὓς ἐκεῖνος ἰδὼν, καὶ τὸ πάθος μὴ ἐνεγκὼν, εἰλιγγιᾷ τε καὶ εἰς γῆν λειποθυμῶν καταβάλλεται, μικρὸν δέ τι ἀνενεγκὼν, καρδιωγμῷ περιπίπτει καὶ θνήσκει. Ἡ δὲ τῶν Βουλγάρων ἡγεμονία τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ Γαβριὴλ τῷ καὶ Ῥωμανῷ περιελήλυθεν, ὃν οὔπω ἐνιαυτὸν ἄρξαντα ὁ υἱὸς τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Ἀαρὼν ὁ Βλαδισθλάβος Ἰωάννης (διώνυμος γὰρ καὶ οὗτος ἦν) ἀπέκτεινε. Διελθὼν δὲ τὸ ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἔρυμα ὁ Αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, ἄλλα τε φρούρια ἐχειρώσατο ἐρυμνὰ καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς Βουλγάρους, καὶ ἧκεν εἰς Μοσυνούπολιν, ὅπου αὐτῷ ἡ τοῦ Σαμουὴλ τελευτὴ ἀπηγγέλη. Ἄρας οὖν αὐτίκα προσβάλλει τῇ Βουλγαρίᾳ, καὶ πόλεις τε αὐτῆς αἱρεῖ καὶ φρούρια. Ὁ δέ γε τοῦ Σαμουὴλ υἱὸς ὁ Ῥω-

habuit, quibus litteras ſimpliciter, nullaque cum cura dictavit. Sed & fiſcum obſtructis foribus pecunia referſit. Fertur enim ducenta millia talentum auri in theſauris habuiſſe. Nam alterius pecuniæ nullus iniri numerus poteſt, adeo ut conclavibus repletis, eam terræ mandarit, anfractibus inſtar labyrinthorum effoſſis: ſed & ciſtellæ planæ erant gemmis cum aliis tum candidis illis, quæ peculiari nomine Margaritæ dicuntur. Neque vero iis utebatur, paucis exceptis ad inſignia purpuræ exornanda, qua, cum prodibat, aut Legatis reſpondebat, aut alias publicas feſtivitates celebrabat, utebatur. Reliquæ in conclavibus inutile pondus jacebant. Belli temporibus ingenio fuit vario & multiplici. Rebus tranquillis & pacatis vehementior. Iram diſſimulabat, apud ſeſe ſuppreſſam per occaſionem proferens, delinquentibus vicem reddebat: cumque pertinaci eſſet ingenio, decreta ſua non facile immutabat. Quare ſi quibus iratus erat, iis non facile placabatur. Atque hæc ad declarandos Imperatoris mores dicta ſint. Nunc ad res ſub eo geſtas ordine referendas oratio redeat.

IX. Ægypti Princeps, ſoluto Romano fœdere, & Hieroſolymitanum templum, in quo Chriſti ſepulchrum eſt, & illius loci Monaſteria deſtruxit. At Imperator Bulgariam crebris impreſſionibus vaſtabat & urebat, cui cum Samuel acie reſiſtere non poſſet, operam dabat ut aditus regni occluderet, & anguſtias locorum caſtellis & præſidiis occuparet. Imperator autem reverſus, magnaque vi penetrare aggreſſus, etſi virtute præſidiariorum repulſus: tamen cœptis non deſtitit, ſed permanſit, ſubinde caſtellum tentans, uno ex ducibus cum ſua legione miſſo, an uſpiam alibi per ambages ingreſſum aperire poſſet. Is per montes multaſque difficultates Bulgaris deceptis ingreſſus, a tergo in præſidiarios irruit, qui re ſubita perterriti, non jam de munitione tuenda, ſed de interitu vitando laborabant. Ibi Romanus exercitus nemine prohibente rupta munitione tranſit, hoſteſque perſequens multos occidit, plures capit, Samuele vix elapſo. Imperator captivis omnibus qui circiter quindecim millia erant, oculos effodit, ſingulis centuriis uno monoculo duce relicto, eoſque ſic ad ſuum ducem abire jubet. Quibus ille viſis, atrocitatem rei ægre ferens, oborta vertigine viribuſque deſtitutus humi procidit, ac parum recreatus, ex cardiagmo interit, principatu Bulgarorum in Gabrielem filium, qui & Romanus dicebatur, translato: quem nondum anno elapſo frater patruelis, Aaronis filius Uladiſthlavus Joannes (binominis enim & hic erat) occidit. Imperator vero caſtello anguſtiarum, ut diximus, ſuperato, cum alia firma præſidia una cum defenſoribus cepiſſet, Moſynopolim pergit: ubi nuntio de Samuelis interitu accepto, Bulgarica

Hieroſolymorum clades.

Edit Pariſ. pag. 226.

Baſilii crudelitas in Bulgaros.

Samuelis & Gabrielis interitus.

LIBER XVI.

oppida & præſidia expugnat. At Samuelis filius Romanus Gabriel (necdum enim cæſus erat) per legatos Imperatori ſervitutem pollicebatur, & tempore aliquanto interpoſito, Joannis Uladiſlavi miniſter adeſt, cædem Gabrielis ab hero ſuo factam nuntians, aliique multi ex illuſtribus Bulgaris ad Imperatorem confluunt: qui cum intellexiſſet aliud agitare animo Uladiſlavum quam promiſiſſet, iterum impreſſione in Bulgariam facta, longe lateque prædas egit, & Achrida urbe regia Bulgarorum expugnata aliiſque caſtellis per duces ſuos captis, Conſtantinopolim regreditur. Sed rurſus bello illato Barbaris illis & caſtellis occupatis, Bulgaros complures partim interfecit, partim cepit. Quorum Princeps Joannes Uladiſlavus, dum Dyrrachium obſidet, cadit, cum genti biennium & quinque menſes præfuiſſet. Quo Imperator intellecto ſtatim egreditur, cui ad Adrianopolim quidam illuſtres Bulgari ſe dedunt, tradito Pernico & aliis triginta quinque caſtellis. Sed & alii multi ex his Barbaris ad eum confluxerunt. Maria quoque Joannis Uladiſlavi uxor, Davide Bulgariæ Archiepiſcopo cum litteris ad illum miſſo, ſe illi Bulgaria ceſſuram pollicita, ſi ea quæ vellet impetraſſet, paulo poſt ipſa cum tribus filiis & ſex filiabus advenit. Sunt & tres ejus alii filii, Pruſianus cum duobus fratribus qui in montes profugerant præſidiis occupatos, coacti ad Imperatoris fidem ſe conferre: e quibus Pruſianum Magiſtrum, cæteros Patricios fecit. Univerſa Bulgaria ſubacta, & caſtellis aliis everſis, aliis munitis, juſtiſque præſidiis impoſitis, Athenas ad exolvenda Deiparæ vota eſt profectus, ac dedicatis in æde ejus multis pretioſis donariis, in principem urbem reverſus triumphum duxit, recta tiara ornatus, quam vulgus Topham vocat, a typho nimirum & ſuperbia, quam in animis geſtantium excitat: & ſic uſque ad Sanctæ Sophiæ ædem pervenit, ibi quoque vota Domino exoluturus. Quo quum veniſſet, Patriarcha multum eum obteſtatus, ut Allelengyam aboleret, nihil impetravit: quamvis pollicitus fuiſſet, ſe id Bulgaris ſubactis facturum. Is Patriarcha Sergius cum Eccleſiam ad annos viginti rexiſſet, mortem obiit, ac in ejus locum ſuffectus eſt Euſtathius, Sacerdotum ædis Palatinæ Princeps. Bulgaria domita, etiam Cravatarum genus, & Sirmium Romano Imperio ſe ſubmiſerunt. Deinde in Abaſgiam expeditionem ſuſcipit, cujus princeps pacta violarat. Quo cum veniſſet, a tergo defecerunt Xiphias & Nicephorus Bardæ Phocæ filius, Patricii: ſed motus ille celeriter eſt compreſſus, Phoca a Xiphia interempto, & Xiphia capto & Byzantium perducto. Qua cura Imperator defunctus, cum Abaſgis congreditur, validaque pugna commiſſa, & multis utrinque cæſis, æquo Marte diſceſſum eſt. Sed altero prælio Romani vicerunt, Abaſgorumque Prin-

Baſilius tota Bulgaria potitur.

Edit. Pariſ. pag. 227.

Euſthathius Sergio Patriarchæ ſuccedit.

Cravatæ. Sirmium. Abaſgia.

Xiphiæ & Nicephori ſeditio.

A μανός τε καὶ Γαβριὴλ (οὔπω γὰρ ἀνῄρητο) πέμψας πρὸς τὸν Βασιλέα δούλωσιν ὑπισχνεῖτο. μετὰ δέ τινα καιρὸν τοῦ τὸν Γαβριὴλ ἀνελόντος Ἰωάννου τοῦ Βλαδισθλάβου θεράπων ἀφίκετο, διαγγελιζόμενος τὴν ἀναίρεσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Σαμουήλ, καὶ γράμματα κομίζων, ἐπαγγελλόμενα τῷ Βασιλεῖ δούλωσιν, προσερρύησαν δὲ αὐτῷ καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων παρὰ Βουλγάροις. Γνοὺς μέντοι τὸν Βλαδισθλάβον ὁ Βασιλεὺς οὐ κατὰ τὰς ἐπαγγελίας φρονούμενον, ἐπῆλθεν αὖθις τῇ Βουλγαρίᾳ, καὶ πολλὰς μὲν αὐτῆς ἐληΐσατο χώρας, τὴν δὲ τῆς Ἀχρίδος πόλιν, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια τοῖς τῶν Βουλγάρων ἀρχηγοῖς ᾠκοδόμηντο, πολιορκίᾳ λαβών, καὶ ἕτερα φρούρια διὰ τῶν στρατηγῶν, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου. Καὶ αὖθις δὲ κατὰ Βουλγάρων ἐστράτευσε, καὶ αὖθις φρούριά τε καὶ πολλοὺς τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς
B δὲ συνέσχε ζωούς. Ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ Ἰωάννης καὶ Βλαδισθλάβος κατὰ τοῦ Δυρραχίου ἐξώρμησε, καὶ πολιορκῶν αὐτὸ πίπτει, ἄρξας ἔτη δύο καὶ μῆνας πέντε. Ὃ μαθὼν ὁ Βασιλεύς, εὐθὺς ἐξῄει, καὶ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν γενομένῳ προσίασιν αὐτῷ τῶν Βουλγάρων ἐπιφανεῖς τινές, παραδιδόντες αὐτῷ τὸ Πέρνικον, καὶ ἕτερα φρούρια τριάκοντα ἐπὶ πέντε, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν βαρβάρων πλεῖστοι αὐτῷ προσερρύησαν. Καὶ ἡ γυνὴ δὲ τοῦ Ἰωάννου καὶ Βλαδισθλάβου Μαρία ἔπεμψε πρὸς τὸν Βασιλέα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας Δαβὶδ μετὰ γραμμάτων ὑπισχνουμένη ἐκστῆναι τῆς Βουλγαρίας, εἰ ὧνπερ βούλεται τεύξεται. Καὶ μετὰ μικρὸν ἧκεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, υἱοὺς ἐπαγομένη τρεῖς, καὶ θυγατέρας ἕξ, καὶ ἕτεροι δὲ τρεῖς ταύτης υἱοὶ φυγάδες ἐγένοντο ἐν
C τοῖς ὄρεσιν· ἀλλὰ κἀκεῖνοι τῶν ὀρῶν φυλαττομένων βιασθέντες προσῆλθον τῷ Βασιλεῖ· ἦσαν δ' οὗτοι ὁ Προυσιάνος, καὶ ἄμφω οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὧν τὸν μὲν Προυσιάνον ἐτίμησε Μάγιστρον, Πατρικίους δὲ τοὺς λοιπούς. Ὑφ' ἑαυτὸν οὖν τὴν ἅπασαν Βουλγαρίαν πεποιηκώς, καὶ τὰ μὲν τῶν φρουρίων καταστρεψάμενος, τὰ δὲ κατοχυρώσας, καὶ φρουρὰς αὐτοῖς ἀρκούσας καταλιπών, αὐτὸς εἰς Ἀθήνας ἀφίκετο, θύσων τῇ Θεομήτορι τὰ χαριστήρια, καὶ ἀναθέμενος τῷ ναῷ πολλὰ καὶ πολυτελῆ, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν ὑπερκειμένην τῶν πόλεων, καὶ κατήγαγε θρίαμβον, τιάρᾳ ταινιωθεὶς ὀρθίᾳ, ἣν Τοῦφαν καλεῖ ὁ δημώδης καὶ πολὺς ἄνθρωπος, τῦφον οἶμαι ὠνομασμένην, ὡς τετυφῶσθαι ποιοῦσαν τοὺς ταύτῃ ἀναδουμένους, καὶ οὕτως ἄχρι τοῦ τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας ἀφίκετο, ἀποδοὺς ἐν ταύτῃ τῷ Κυρίῳ τὰ χαριστήρια. Ἔνθα γενόμενον ὁ Πατριάρχης πολλὰ ἱκετεύσας
D ἐκκόψαι τὸ Ἀλληλέγγυον, οὐ κατεδυσώπησε, καίτοι ὑποσχόμενον τοῦτο ποιήσειν, εἰ τῶν Βουλγάρων κρατήσειεν. Οὗτος ὁ Πατριάρχης Σέργιος τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ εἴκοσι ποιμάνας ἔτη, μετέθετο τὴν ζωήν, καὶ προεχειρίσθη τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίας Ἀρχιερεὺς Εὐστάθιος, ὃς τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ ναοῦ ἱερέων ἐφρόντιζε. Τῆς Βουλγαρίας δὲ δουλωθείσης, τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ καὶ τὰ τῶν Κραβάτων ἔθνη ὑπέκυψαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ Σίρμιον. Εἶτα κατὰ Ἀβασγίας ἐκστρατεύει ὁ Βασιλεύς, τοῦ ταύτης κρατοῦντος παρασπονδήσαντος. Ἐκεῖ δὲ τούτου γεγονότος, ὄπισθεν ἀποστατοῦσιν ὅ τε Ξιφίας καὶ Νικηφόρος ὁ υἱὸς Βάρδα τοῦ Φωκᾶ, οἱ Πατρίκιοι, ἀλλὰ ταχέως ἡ τούτων ἐσβέσθη ἀποστασία, τοῦ μὲν Ξιφίου τὸν Φωκᾶν ἀνελόντος, αὐτοῦ δὲ συλληφθέντος, καὶ δεσμίου ἀπαχ-
E θέντος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. Ἄρτι δὲ τὰς περὶ τῆς τυραννίδος ταύτης φροντίδας ὁ Βασιλεὺς ἀποσκευασάμενος, συρρήγνυται τοῖς Ἀβασγοῖς, καὶ μάχης ἰσχυρᾶς γενομένης ἔπεσον πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἦν ἰσόρροπος ὁ ἀγών, εἶτ' αὖθις κροτηθέντος πολέμου νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ τῶν Ἀβασγῶν ἡγεμὼν ὁ Γεώργιος εἰς τὰ τῆς Ἰβηρίας ἀπέδρα

βαθύτερα, καὶ μετὰ βραχὺ σπονδὰς αἰτήσας ἐξέστη τῷ Βασιλεῖ χώρας, ὁπόσης ὁ Αὐτοκράτωρ ἐβούλετο, εἰς ὁμηρείαν παραχὼν Παγκράτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα διανύσας ὁ Βασιλεὺς ἐπανέζευξεν. Ἦν δὲ διὰ μελέτης αὐτῷ καὶ πρὸς Σικελίαν ἀπᾶραι, ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον αὐτῷ προέβη τὸ βούλευμα· ἤδη γὰρ αὐτῷ πρὸς τέλος κατηντήκει τὸ βιώσιμον καὶ ἐνοσηλεύετο. Πρὸ βραχέος δὲ τοῦ αὐτὸν ἐκλιπεῖν, ὁ Πατριάρχης Εὐστάθιος θνήσκει, προστὰς τῆς Ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων ἐπ' ἔτεσιν ὀκτώ. Τοῦ Βασιλέως δὲ νοσοῦντος Ἀλέξιος ὁ τότε τὴν προστασίαν ἔχων τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἀφίκετο, τὴν ἱερὰν κάραν τοῦ τιμίου Προδρόμου κομίζων αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τοῦτον ὁ Βασιλεὺς Πατριάρχην προεχειρίσατο, κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ τὴν ζωὴν ἐκλιπών, ζήσας μὲν καὶ βασιλεύσας χρόνους ἑβδομήκοντα ἐπὶ δυσίν, αὐταρχήσας δὲ ἐπὶ πεντήκοντα καὶ πρὸς ἔτεσι, τοὺς γὰρ ἄλλους συμβασιλεύσει τῷ πατρί, εἶτα τῷ Φωκᾷ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ Τζιμισκῇ.

ι. Τέθνηκε μὲν οὖν γηραιὸς ὁ Βασίλειος, τῆς δ' ἐξουσίας αὐθὺς ὁ ἐκείνου σύγγονος ἐπελάβετο, τὸν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ φημί, μικρόν τι ἐκείνου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἐλαττούμενος. Ῥαθύμου δὲ πεφυκὼς ἤθους καὶ ἀνειμένου, ὁ καὶ εἰς ἕξιν ἐλθὼν βίου ἐρραστωνευμένου τε καὶ ἀργοῦ (οὐδὲ γὰρ ἐκοινώνει αὐτῷ βασιλείου τινὸς ὁ σύγγονος πράξεως) καὶ αὐταρχήσας τοιαύτην εἶχε διαγωγήν, ὑπ' ἄλλοις μὲν τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν θέμενος, καὶ τούτοις οὐ τοῖς ἑαυτῶν ἤδη παρεσχημένοις δοκίμιον, ἀλλ' ἀνδράσιν οὐχ ὅτι τῶν εὖ γεγονότων, ἀλλ' οὐδ' ἐλευθέρας τύχης τυγχάνουσιν, ἐθνικοῖς δὲ καὶ μὴ δυναμένοις ὀρθοεπεῖν, ἀλλ' ἀκριβῶς βαρβαρίζουσιν. Ἐκεῖνος δὲ τρυφαῖς ἐξέδωκεν ἑαυτόν· ἥττητο γὰρ γαστρὸς καὶ ἀφροδισίων, καὶ ἐμεμήνει περὶ τοὺς κύβους τε καὶ τὰ θέατρα, ἀλλὰ μέντοι καὶ περὶ τὰ κυνηγέσια. Ἦν δ' εὐμεγέθης μὲν τὸν ὄγκον τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἀλκὴν γενναιότατος, δειλὸς δὲ τὴν ἕξιν τῆς ψυχῆς, ὅθεν οὐδὲ πολέμοις καταδυνάζειν ἔκρινε τὰς τῶν Βαρβάρων ὁρμάς, δωρεαῖς δὲ μᾶλλον καὶ ἀξιώμασι. Τοὺς δ' ὑπηκόους καὶ ἐκ ψιλῆς ὑπονοίας ἐκόλαζε, καὶ διαβολαῖς ῥᾳδίως ὑπεῖχε τὸ οὖς, καὶ πρὸς θυμὸν ὑπῆρχεν ὀξύρροπος, οὐ κατὰ τὸν ἀδελφὸν δ' ἐμμονίᾳ, οὐδ' ἐνίκησεν τὴν ὀργήν, ἀλλὰ ῥᾷον εἰς τὴν ἀντίρροπον διάθεσιν μετετίθετο, καὶ ἰᾶτο κακῶς τινα διαθέμενος. Πολλοὺς δὲ τιμωρούμενος, τοῦ φωτὸς ἐστέρει τοὺς πλείονας, ἐκκόπτων σφίσι τὰ ὄμματα, καὶ κουφοτέραν τῶν ἄλλων πασῶν τὴν κόλασιν ἔκρινε, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο μᾶλλον, ὡς ἀπράκτους ποιούσῃ τοὺς καταδικαζομένους αὐτῇ. Γυναικὶ δὲ νέος ὢν συζυγεὶς Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ἀλυπίου, ἀνδρὸς τῶν ὑπὲρ λίαν τότε τυγχάνοντος, τρία ἐξ ἐκείνης ἔσχε θυγάτρια, καὶ τὴν μὲν ταύτας τεκοῦσαν θανάτῳ ἀπέβαλεν, αἱ δὲ παῖδες αὐτῷ ἐν τοῖς βασιλείοις ἦσαν τεθραμμέναι. Ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα Εὐδοκία, λοιμικῷ τὸ κάλλος λωβηθεῖσα νοσήματι, θελήματι τῷ Θεῷ καθιερώθη· αἱ δέ γε λοιπαὶ οὖσαι παρὰ τῷ πατρὶ αὐταρχήσαντι μηδέν τι περὶ αὐτῶν πατρὶ προσῆκον λογισαμένῳ. Τὴν χεῖρα δ' ὢν ἐλευθέριος, οὐκ ὀρθῶς ἐχρῆτο τῇ ἀρετῇ, ὅθεν καὶ εἰς τὰς ἀντιθέτους κακίας ἐξέπιπτε. Τοῖς μὲν γὰρ περὶ αὐτόν, οἳ βάρβαροι ἦσαν ἀνδράποδα, ἅπερ αὐτὸς ἐκτήσατο καὶ ἐξέτεμε, καὶ θαλαμηπόλους καὶ κατευναστῆρας ἐποιήσατο, οὓς καὶ τιμῶν καὶ ἀρχῶν τῶν πρώτων ἠξίωσεν, ἁμάξαις ὅλαις ἐχορήγει τὰ χρήματα, τοῖς δ' ἄλλοις πεφεισμένως ἄγαν τὴν χεῖρα προΐτεινε. Τὰ μὲν οὖν τῆς γνώμης οὕτως εἶχε τούτῳ τῷ Αὐτοκράτορι. Τὰ δ' ἐκτὸς συμπεσόντα δηλώσει ὁ λόγος. Οἱ Πατζινάκαι (Σκύθαι δ' οὗτοι ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται) διαβάντες τὸν Ἴστρον, τῇ χώρᾳ τῆς Βουλγαρίας οὐ μικρῶς ἐλυμήναντο. Ἀλλὰ τούτους ἀντεπελθὼν Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης ὁ τοῦ Σιρμίου

A ceps Georgius in Iberiæ interiora profugit, nec multo poſt tantum agri ceſſit Imperatori, quantum iis poſtulavit, filio Pancratio obſide dato. His proſpere geſtis caſtra movit, & cum in animo haberet ire in Siciliam, conſilium ejus fatalis morbus interrupit. Sed paulo ante ejus obitum Euſtathius Patriarcha moritur, cum orthodoxorum Eccleſiæ annos octo præfuiſſet. Cum autem Monaſterii Studii Abbas Alexius Imperatori ægrotanti ſacrum caput Præcurſoris attuliſſet, illo ſtatim Patriarcha deſignato, eodem veſpere mortuus eſt. Vixit & regnavit annos ſeptuaginta duos, ſolus rerum potitus eſt annis quinquaginta & amplius. Reliquo tem-B pore collega fuit primum patris, deinde Phocæ, ac poſt illum Tzimiſcæ.

Euſtathii Patriarchæ & Baſilii obitus.

X. Baſilio jam ſene mortuo, frater CONSTANTINUS ſtatim ſuſcepit Imperium, illo non multo natu minor: qui cum eſſet ſocors & diſſolutus, vitæque otioſæ & ignavæ aſſueviſſet (neque enim frater quicquam cum eo communi ſententia geſſerat) etiam rerum potitus eamdem vitæ rationem tenuit, adminiſtratione aliis mandata, iiſque qui nullum ſuæ induſtriæ ſpecimen præbuerant, hominibus non modo ignobilibus, ſed ne ingenuæ quidem conditionis, gentilibus, indiſertis, ac plane barbaris: ipſe voluptatibus indulſit, ventris & Vene-C ris mancipium, inſanoque ſtudio aleæ, theatri, venationis occupatus. Et quamvis corpore procero & robuſtiſſimo eſſet: tamen præ animi ignavia Barbarorum motus, non bellis, ſed muneribus & honoribus compeſcendos ſtatuebat. Subditos autem ob nudam ſuſpicionem puniebat: calumniis faciles præbebat aures: iracundus, ſed iræ non ita tenax ut frater, ac placabilior, & ſi quem male tractaſſet, facti pœnitens. Cum autem multos puniret, pleriſque oculos effodiebat: id ſupplicium ut cæteris levius, quodque condemnatos quieſcere cogeret, magis uſurpans. Ex Helena uxore, A-D lypii viri illis temporibus potentiſſimi filia, tres filiolas adoleſcens ſuſceperat, quas illa mortua in Regia educabat. Cæterum Eudocia natu maxima ultro ſe Deo conſecrat, ob formam peſtilenti morbo læſam. Reliquas nulla patria cura Imperator factus complectebatur. Erat ille quidem manu ad largiendum prompta, ſed cum benignitate non recte uteretur, in oppoſita liberalitati vitia impingebat. Nam in Barbaros familiares ſuos, mancipia quæ ipſe empta caſtrarat, cubiculoque curando & ſomno conciliando præfecerat, ſummos honores & magiſtratus conferebat, eiſdemque tota plauſtra pecuniarum E largiebatur: cæteris parce admodum manum porrigebat. Ac hi mores ejus fuerunt. Nunc qua fortuna fuerit, exponamus. Patzinacæ, quam Scythicam eſſe gentem ſupra diximus, trajecto Iſtro, Bulgariæ non parva detrimenta inferebant. Verum eos Conſtantinus Diogenes Sirmii

CONSTANTINUS.

Edit. Pariſ. pag. 228.

Conſtantini mores.

Conſtantini conjugium & liberi.

Patzinacæ a Diogene profligati.

LIBER XVII.

A Præfectus , qui & Bulgariæ Dux appellatus eſt , ultra Iſtrum profligatos quieſcere coegit . Quum autem Baſilio mortuo (is enim tributariis clementer ſpatium dabat) biennii vectigalia deberentur : & ea & ejus triennii , quo ipſe imperavit , tributa immiſericorditer exegit , quamvis toto tempore Imperii ejus pauperes ex magna ſiccitate inopia premerentur . Claſſem Agarenorum contra Cycladas inſulas miſſam Sami dux devicit , duodecim navibus una cum vectoribus captis , reliquis diſſipatis . Imperator porro jam provectæ ætatis , præter ſenectutis tabem etiam alio morbo affectus , de ſucceſſore Imperii deligendo deliberans , B in animo habebat Conſtantinum Dalaſſenum Patricium , deſponſa filia , & generum aſciſcere , & Imperatorem creare . Mittit igitur , qui eum ex Armeniaca provincia , ubi vitam agebat , accerſerent : ſed ante adventum ejus , mutata ſententia , quemdam virum primarium , nobilique genere ortum , & ad Præfecti dignitatem evectum , tam ſucceſſorem Imperii quam filiæ maritum eligit . Sed cum res difficultatem haberet , propterea quod illuſtris ille vir Romanus Argyrus uxorem habebat : quid machinatur ? iram graviſſimam & præcipitem contra hominem ſimulat , & ſatellites mittit C qui eum ad ſupplicium ducerent , & uxorem ejus , coma tonſa , ad aliud vitæ genus transferrent . Illa ſimulationis ignara , mutationem eam alacri animo admittit , reſectoque capillo nigrum veſtitum ſumit . At illi in Regiam traducto altera filia Imperatoris nubit : nam tertia , quod prior illius uxor invita ab eo ſegregata eſſet , conjugium ejus recuſaſſe ferebatur . Sic ille Cæſar declaratus Zoen duxit . Conſtantinus vero triduo poſt nuptias debitum naturæ perſolvit , ſeptuagenario major , quum Imperio tres annos , uno menſe dempto , inſultaſſet .

Conſtantini acerbitas.

Edit. Pariſ. pag. 229.

Claſſis Agarenica devicta.

Romanus Argyrus Cæſar appellatur.

Divortii fraudulentum commentum.

Conſtantini obitus.

D XI. ROMANUS deinceps , qui Argyropolus vocabatur , ſceptris potitus , tributum Allelengyum ſtatim funditus extirpavit : Dei cantoribus magnæ Eccleſiæ attributis , imperatoriam aureorum largitionem e fiſco tributi ſolitam adauxit : cum ex eo ſciret id ſtipendium eis non ſufficere , quod aliquando ædis Sanctæ Sophiæ Oeconomus fuerat , dum id munus ab Imperatore tribui ſolebat . Ob æs alienum ſive publicum ſive privatum nexos liberavit , illo abolito , hoc ſoluto : pro Conſtantino ſocero maximam pecuniam diſtribuit : pluſimos captivos redemit : E Epiſcopos per Allelengyum ad egeſtatem redactos , refocillavit : a defuncto Imperatore ſive mutilatione corporis , ſive bonorum publicatione , ſive aliis modis afflictos conſolatus eſt . Sed Pruſianum Magiſtrum , Bulgarum , ſuſpectum quaſi clandeſtina cum Theodora Zoes Auguſtæ ſorore conſilia tractaret , Regnoque inhiaret ,

ROMANUS ARGYRUS.

Romani benignitas.

pag. 230.

Suſpiciones inſidiarum vindicatæ.

A κρατῶν, ὃς καὶ Δοὺξ ὠνομάσθη τῆς Βουλγαρίας, ἐξέωσέ τε αὐτούς, καὶ ἠρεμεῖν ἠνάγκασε, τὸν Ἴστρον διαπεράσαντας. Τοῦ Βασιλέως δὲ Βασιλείου θανόντος, δύο ἐνιαυτῶν ἦσαν φόροι ἀνείσπρακτοι (ἐδίδου γὰρ ἐκεῖνος ὑπέρθεσιν τῆς εἰσπράξεως φειδόμενος τῶν ὑποτελῶν) οὗτος δὲ καὶ τὰ τῶν παρελθόντων ἐνιαυτῶν, καὶ τὰ τῶν ἐφ' οἷς αὐτὸς ἦρξε τελῶν ἄντικρυς ἀσυμπαθῶς εἰσεπράξατο, καὶ ταῦτα αὐχμοῦ συμβάντος πολλοῦ, ἐφ' ὅλῳ τῷ χρόνῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅθεν οἱ πένητες ἐξετρίβησαν. Στόλον δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τῶν λεγομένων Κυκλάδων νήσων ἐκπεπλευκότα ὁ τῆς Σάμου στρατηγὸς κατηγωνίσατο, δώδεκα μὲν νῆας αὐτάνδρους ἑλών, τὰς δὲ λοιπὰς σκεδασθῆναι πεποιηκώς. Ἤδη δ' ἐς γῆρας ἐλάσας ὁ Αὐτοκράτωρ βαθύ, καὶ πρὸς τὸν ἐκ τούτου μαρασμὸν καὶ νόσον τινὰ συνεισαγαγοῦσαν τῷ B σώματι ἐσχηκώς, περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸ κράτος ἐσκέπτετο. Ἔγνω τοίνυν τὸν Πατρίκιον Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνόν, ἐπὶ μιᾷ τῶν θυγατέρων κηδεστὴν ποιήσασθαι, καὶ τῆς βασιλείας διάδοχον, καὶ στέλλει τοὺς αὐτὸν ἄξοντας, ἐν τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματι τὴν κατοικίαν ποιούμενον· ἀλλὰ μήπω τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἀφικομένου, ἑτέρας γίνεται γνώμης ὁ Κωνσταντῖνος, καί τινα τῶν ἐν τέλει ἄνδρα εὐγενῆ τε τὸ ἐξ αἵματος, καὶ ἀνηγμένον εἰς τὴν τοῦ Ἐπάρχου ἀρχήν, αἱρεῖται πρός τε διαδοχὴν καὶ πρὸς κῆδος τῶν θυγατέρων μιᾶς. Ἀλλ' εἶχέ τι πρὸς ἔκβασιν ἡ αἵρεσις πρόσαντες· γυναικὶ γὰρ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος συνεβίου ἀνήρ, ἦν δ' οὗτος ὁ κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανός. Τί γοῦν πρὸς τοῦτο μηχανᾶται ὁ Βασιλεύς; Σκήπτεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου χόλον, καὶ τοῦτον ἐπαχθῆ τε καὶ C βίαιον, καὶ στέλλει τοὺς ἐκεῖνον μὲν ἐπὶ κολάσει ἀπάξοντας, τῇ δ' αὐτῷ συνοικούσῃ κεροῦντας τὴν τρίχα, καὶ ἐφ' ἑτέραν ζωὴν μεταστήσοντας. Ἡ δὲ τὸ σκηνουργούμενον ἀγνοήσασα, ἑτοίμως ἑαυτὴν παρέσχε πρὸς τὴν τοῦ βίου ἀπαλλαγήν. ἡ μὲν οὖν τὴν κόμην τε ἀπετμήθη, καὶ μέλανα μετημφιάσατο. Ὁ δὲ μετήχθη πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ἡ δευτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ Κωνσταντίνου συζεύγνυται αὐτῷ πρὸς συμβίωσιν. Ἡ γὰρ πρώτη διὰ τὸ τὴν ἐκείνου ὁμευνέτειραν ἄκουσαν διαζυγῆναι αὐτοῦ παραιτήσασθαι τὴν μετ' αὐτοῦ συμβίωσιν λέγεται. Καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ ἀναρρηθεὶς συνήρμοστο τῇ Ζωῇ. Ὁ δὲ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τρεῖς ἐπιβιοὺς ἡμέρας τῇ συνοικήσει αὐτῶν, ἀπέτισε τὸ χρεών, ἑβδομηκοντούτης καὶ πρὸς γεγονώς, ἐνιαυτοὺς δὲ τρεῖς ἑνὸς ἐνδέοντος μηνός, τῆς βασιλείας κατορχησάμενος.

ια'. ΡΩΜΑΝΟΣ δὲ λοιπόν, ὃς Ἀργυρόπουλος ἐκα-D λεῖτο, τῶν σκήπτρων ἐπιλαμβάνεται, καὶ αὐτίκα τὸ Ἀλληλέγγυον φορολόγημα ῥιζόθεν ἐξέκοψε, καὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ ὑμνῳδοῖς, τοῖς τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ κεκληρωμένοις, τὴν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμιείων χορηγουμένην τῶν χρυσίνων διδομένην προσθήκην ἐπηύξησεν, εἰδὼς ἐνδεῶς αὐτοῖς ἔχειν τὰ χορηγούμενα. Γέγονε γάρ ποτε τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐπωνύμου Σοφίας μέγας Οἰκονόμος, ἐπεὶ τῷ Βασιλεῖ ἀνεῖτο πρόσθεν Οἰκονόμους τῆς Ἐκκλησίας ταυτησὶ προχειρίζεσθαι, καὶ τοὺς διὰ χρέα δημόσια καθειργμένους, ἃ καὶ ἰδιωτικά, ἠλευθέρωσε, τὰ μὲν ἀποτίνων, τὰ δὲ δημόσια ἀφιείς. Καὶ χρημάτων πολλῶν διάδοσιν ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, καὶ αἰχμαλώτους πλείστους ἐρρύσατο, καὶ ὅσοι E τῶν Ἐπισκόπων ἐκ τοῦ Ἀλληλεγγύου φορολογήματος εἰς ἔνδειαν συνηλάθησαν, παρ' αὐτοῦ ἀνεκτήθησαν, καὶ τοὺς κακωθέντας παρὰ τοῦ τελευτήσαντος Βασιλέως, ἢ ἐν πηρώσει μελῶν, ἢ ἐν δημεύσεσιν οὐσιῶν, ἢ ἄλλοις παρεμυθήσατο. Ὑποπτευθεὶς δὲ ὁ Μάγιστρος Προυσιανὸς ὁ Βούλγαρος, λάθρα τῇ τῆς Αὐγούστης Ζωῆς ἀδελφῇ τῇ Θεοδώρᾳ κοινολογεῖσθαι, καὶ τῇ βασιλείᾳ ἐπο-

φθαλμῶν, συλλαμβάνεται καὶ φρουρεῖται, εἶτα καὶ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἡ Θεοδώρα εἰς τὸ Πέτριον περιορίζεται, καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφιδῇ δὲ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης, ὡς τυραννίδα μελετῶν κατηγορηθείς, δεσμωθεὶς ἐν πύργῳ καθείργνυται. Τοῦ μέντοι τῆς Ἀβασγίας ἡγεμονεύοντος Γεωργίου θανόντος, ἡ τούτου σύζυγος σπονδὰς ἐζήτησε, καὶ σύνοικον τῷ υἱῷ. Καὶ ὁ βασιλεὺς τάς τε σπονδὰς ἀνεκαίνισε, καὶ τὴν παῖδα Βασιλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τὴν Ἑλένην νύμφην εἰς Ἀβασγίαν ἀπέστειλε, τὸν νυμφίον Παγκράτιον κουροπαλάτην τετιμηκώς. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Χάλεπ ὁρμῆσαι, ὃ καὶ Βέρροια λέγεται, ἐβούλετό τε καὶ ἡτοιμάζετο. Πολλὰς γὰρ τῶν πόλεων τῆς τε Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας τοῦ Νικηφόρου καὶ τοῦ Ἰωάννου τῶν βασιλέων ὑπαγαγόντων τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, ὁ μετ' ἐκείνους βασιλεύς, ταῖς κατὰ Βουλγάρων σχολάζων μάχαις, καιρὸν οὐκ ἔσχε τὰς ἑαλωκυίας ἀσφαλίζεσθαι πόλεις, οὐδ' ὅμως, μέχρι μὲν περιῆν ἐκεῖνος, οὐκ ἐτόλμων εἰς προῦπτον τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀποσείσασθαι. Τοῦ δὲ Κωνσταντίνου τὰ σκῆπτρα ὑπειλημμένου, καὶ ἀνειμένως τῆς βασιλείας ἰθύνοντος, οἱ τῆς Ἄγαρ ἀπόγονοι τοῦτον εἶναι τὸν καιρὸν γνόντες πρὸς τὸ μελετώμενον αὐτοῖς ἐπιτήδειον, τοῖς τῶν πόλεων φρουροῖς ἐπιτίθενται, καὶ τούτους διαχειρισάμενοι, αὐτοὶ τῶν πόλεων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς. Ὁ δὲ τοῦ Χάλεπ ἀρχηγὸς καὶ ἐκδρομὰς ποιούμενος συνεχεῖς, αὐτήν τε τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ὅσα πρόσοικα ἔθνη τῇ Σύρων γῇ, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἐληΐζετο. Ὧι ἀντιπαραταξάμενος ὁ τῆς Ἀντιοχείας δοὺξ, ἔτι περιόντος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ τοὺς πλείους τῶν σὺν αὐτῷ ἀποβεβληκώς, μόλις ἠδυνήθη φυγεῖν ἐκεῖνος. Τοῦτον ὁ Ῥωμανὸς ἀφελόμενος τὴν ἀρχὴν, προεχειρίσατο ἕτερον, ἐξώρμησε δὲ κἀκεῖνος, καὶ ἀπιόντι προσίασι πρέσβεις μετὰ δώρων πολυτελῶν, πρὸς τοῦ Χαλεπίτου ἐσταλμένοι, αἰτούμενοι συγγνώμης τυχεῖν, καὶ τὴν δουλείαν ἀνανεώσασθαι, καὶ ἀποδοῦναι τὰς εἰσφορὰς, ἅσπερ ἔτυχον ὑστερήσασαι, καὶ ταύτας ἐτησίως εἰσφέρειν μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὸ ἑξῆς. Ὁ δὲ καίτοι πολλῶν καὶ στρατηγίαις ἐπιφανῶν ἀποτρεπόντων αὐτὸν τῆς εἰς τὰ πρόσω φορᾶς ὡς ἀσυμφόρου, καὶ σπείσασθαι συμβουλευόντων, οὐκ ἀνείργετο τῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ ῥᾷον κρατῆσαι τῶν Ἀγαρηνῶν ἐφαντάζετο, καὶ τοῦτο κατορθωκὼς μέγα τι καὶ ὑπέρογκον ᾤετο ἑαυτῷ περιποιήσασθαι σεμνολόγημα. Ἄπεισιν οὖν ἐν Συρίᾳ, καὶ βάλλεται χάρακα. Ἄραβες δὲ αὐτόσκαιοί τινες ἄνθρωποι καὶ τολμητίαι πέλοντες, ἐφ' ἵππων ὠκυπόδων γυμνοὶ, ἑκατέρωθεν ἐλόχων τοῦ χάρακος, καὶ τοὺς εἰς συλλογὴν ἀπιόντας χιλοῦ, ὕδατός τε ἀρδείαν ἐκθορόντες ἀνῄρουν ἢ καὶ συνήρπαζον, ὡς τούς τε στρατιώτας καὶ τὸν ἵππον αὐτῶν ἀπειρηκέναι τῷ δίψει. Εἶτα συνηθέστεροι γεγονότες ταῖς ἐκδρομαῖς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους οἱ Ἄραβες, καὶ οἷον καταγνόντες δειλίαν αὐτῶν, ἀθρόον ἀπὸ τῶν μετεώρων ἐξωρμηκότες, καὶ βαρβαρικὸν ἀλαλάξαντες, καὶ πλήθους φαντασίαν ἀπεργασάμενοι τῷ μὴ συνασπισμὸν τηρεῖν, ἀλλὰ διεσπασμένως ἐκτρέχειν, καὶ ἐπιέναι ἀσυντάκτως τῷ χάρακι, ἐκδειματοῦσιν ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν, καὶ εἰς φυγὴν τρέπουσι, καὶ ἂν ἑάλω καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ αὐτὸς, τῆς περὶ αὐτὸν ἐκταραχθείσης φρουρᾶς, καὶ λελοιπυίας ἀφρούρητον τὸν φρουρούμενον, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέλαβε, καὶ φεύγειν ἐπέρρωσεν ἐκπεπνευκότα τῷ δέει μικροῦ. Ἀπῄεσαν μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι ἅπαντες, ὡς ἕκαστος ἔτυχε θέοντες. Οἱ δὲ Βάρβαροι τὸ παρέλο-

A comprehenſum in cuſtodiam dedit, ac poſtea cæcavit: Theodoram in Petrium relegavit: Conſtantinum Diogenem neptis ea ſorore maritum, ob affectatæ tyrannidis crimen, vinctum in turrem conjecit. Mortuo Georgio Abaſgiæ Principe, viduam ejus, renovationem fœderis, & filio uxorem petentem, utriuſque voti compotem fecit, renovato fœdere, & Helena ex fratre Baſilio nepte, in Abaſgiam miſſa, cujus ſponſum Pancratium Curopalatam deſignavit. Chalepum urbem, quæ & Berrœa dicitur, oppugnare inſti- B tuit, ad eamque rem ſe paravit. Nam quum Nicephorus & Joannes Imperatores, multas urbes Phœniciæ & Syriæ Romanorum Imperio ſubjeciſſent: Baſilius qui ſecutus eſt, Bulgaricis expeditionibus occupatus, eas firmandi otium non habuit: neque tamen, quoad is vixit, illæ auſæ fuerunt jugum ſervitutis aperte excutere. Cæterum Conſtantino rerum potito, & diſſolute Imperium adminiſtrante: Agareni tempus id exequendi ea quæ animis agitarant, commodum eſſe rati: cæſis præſidiis urbes occupant. Chalepi vero Princeps continentibus excurſionibus & populationibus ipſam Antiochiam, C aliaſque finitimas Syriæ gentes Romanæ ditionis vexabat: a quo Dux Antiochenus, Conſtantino adhuc ſuperſtite, turpiter victus, pleriſque ſuorum amiſſis, vix effugerat: cui Romanus ſucceſſore dato, ipſe quoque ad bellum iit. Cum autem in itinere Chalepitæ legati cum muneribus multis ei occurriſſent, veniam petentes, ac ſervitutis renovationem & penſionem non ſolutorum tributorum, quæ in poſterum etiam citra tergiverſationem daturus eſſet, pollicentes: quamvis multis illuſtribus ducibus ab ulteriore progreſſu tamquam inutili deterrentibus, pacemque ſuaden- D tibus: tamen cœptis non deſtitit, Agarenos facile ſe victurum opinatus, & re bene geſta, magnum & memorabile nomen conſecuturum. Progreſſus igitur in Syriam, vallum communit. Sed Arabes, homines audaces atque expediti in celeribus equis, & nudi, ab utraque valli parte collocatis inſidiis: ſi qui pabulatum aut aquatum exibant, eos impetu facto cædebant aut capiebant, qua re fiebat, ut & milites & equi præ ſiti deficerent. Deinde incurſionibus illis magis aſſuefacti, & Romanos ignaviæ damnantes, ſubito ex mon- E tibus decurrere, & clamore Barbarico ſublato, ſpeciem multitudinis ingerentes, quod non denſata acie, ſed laxata excurrerent, citraque ordinem vallum invaderent: omnem exercitum territum in fugam verterunt, atque ipſe Imperator captus eſſet, a turbata cuſtodia incuſtoditus relictus, niſi quidam eum in equum ſublatum ad fugam cohortatus eſſet metu pene exanimatum. Romani igitur nullo ordine temereque fugiebant: Bar-

Abaſgianum fœdus.

Romani calamitoſa expeditio contra Agarenos.

Chalepitana legatio temere repudiata.

Edit Pariſ. pag. 231.

LIBER XVI.

bari vero ineapectata fuga ſtupefacti, fugientes non ſunt perſecuti, ſed vallum ingreſſi, paucis illuſtribus captis, direptoque imperatorio tabernaculo, variarum opum & regiæ magnificentiæ plenum, cæteriſque impedimentis in equos ſuos impoſitis receſſerunt.

Romanus acerbus quæſtor, & vetus ædificator.

XII. Imperator vero ſtudio militum ſuorum Antiochiam perductus, atque inde propere Byzantium regreſſus, non eumdem animi habitum conſervavit, ſed mutatus in deterius, ut amiſſa penſaret, pro Imperatore factus eſt exactor, & acerbus quæſtor, obſoleta patrum debita a liberis exigens, rogis contra ſubditos redaccenſis, quos temporis diuturnitas vel extinxerat, vel cineribus obruerat. Inde multi paternis ædibus & fundis pellebantur, & priſtinis opibus ſpoliati, ad inſignem egeſtatem adigebantur. Quæ quum fierent, nihil in fiſcum inferebat, ſed monaſterio magnifico & æde in matris Dei honorem extructa, non eam modo pecuniam, verum & e fiſco depromptam conſumebat, dum, ut ille ait,

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Monachi locupletati.

Sumptus Monachis ſuppeditavit, non illi vitæ generi, ſed hominibus delicatis & voluptariis aptos, conſecratis e publico provinciis totis & urbibus, iiſque pinguiſſimis & fertiliſſimis. Atque hæc hactenus.

Edit Pariſ. p. g 232.

Chalepitica pax.

Amer autem Chalepitæ filius urbem regiam ingreſſus, pacem multis muneribus ab Imperatore impetratam renovavit. Zoe Imperatrix in Petrium profecta, ſororem Theodoram pro monacha totondit.

Theodora fit monacha.

Conſtantinus Diogenes poſt Imperatoris ex urbe diſceſſum, Regnum affectans, dum in Illyricum aufugit, captus eſt: qui cum interrogaretur, ſe præcipitem dedit, mortique præoptavit potius, quam vi coactus prodere conſcios. Iis temporibus Arabes Meſopotamiam incurſarunt, Patzinacæ Bulgariam, & oram Illyrici maritimam Agareni: cum quibus ſolis congreſſa claſſis Romana, pleraſque naves eorum incenſas combuſſit: qui e pugna evaſerant in mari Siculo tempeſtate perierunt. Ex Africa quoque circiter mille naves egreſſæ, multas inſulas & loca maritima quædam vaſtaverunt. Sed Romanæ triremes partem quamdam earum adeptæ, multos ſuſtulerunt, & quingentos captos ad Imperatorem in vinculis miſerunt. Georgius vero Maniaces Protoſpatharius, urbium ad Euphratem Prætor, Edeſſa potitus, epiſtolam Servatoris noſtri Jeſu Chriſti manu ſcriptam, quam ibi invenerat, Imperatori miſit. Fame porro Cappadociam, Armeniam & Paphlagoniam premente, locuſtis vero pene totum Orientem infeſtantibus, multi coacti ſunt patria relicta, novas ſedes quæritare: quibus Imperator auri largitionibus ſublevatis perſuaſit ut ad ſua reverterentur. Idem hoſpitales domos ex-

Romani ab Agarenis & Patzinacis infeſtantur.

A γον τῆς τροπῆς πεθηπότες, κατὰ τῶν ἀποδιδρασκόντων οὐκ ἐπεξῆλθον· ἀλλὰ κατὰ τοῦ χάρακος ἦλθον, ὀλίγους τῶν ἐπιφανεστέρων ζωγρήσαντες, καὶ τὴν σκηνὴν διηρπάκασι τὴν βασίλειον, μεστὴν οὖσαν πλούτου παντοδαποῦ καὶ πολυτελείας βασιλικῆς, καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἀναθέμενοι, ἐπανέζευξαν.

ιβ΄. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς Ἀντιόχειαν διασωθεὶς σπουδῇ τῶν περὶ αὐτὸν, κἀκεῖθεν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀνέδραμεν, οὐκέτι τὴν πρόσθεν τῆς ψυχῆς δεικνὺς διάθεσιν, ἀλλ᾽ ἀλλοιωθεὶς τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλοίωσιν. Ἵνα γὰρ τῶν ἀπολωλότων ἰσοστάσια κτήσηται, πράκτωρ ἀντὶ κρατοῦντος ἐγίνετο, καὶ πικρὸς λογιστὴς, παῖδας πατέρων γεγηρακότα χρέα B πραττόμενος, καὶ πυρκαϊὰς ἀνάπτων κατὰ τῶν ὑπηκόων, ἅσπερ ὁ χρόνος ἤδη πολὺς πρεσβεύσας κατέσβεσεν, ἢ τέως κατέχωσεν ὑπὸ σποδιᾷ. Ἐντεῦθεν πολλοὶ τῶν πατρῴων οἰκιῶν καὶ ἀγρῶν ἀπηλαύνοντο, καὶ τὴν πρὶν εὐκληρίαν ἐκδιδυσκόμενοι, εἰς πενίαν λαμπρὰν συνηλαύνοντο. Τῶν δ᾽ οὕτως εἰσπραττομένων, οὐδὲν εἰς τὸ δημόσιον εἰσεφέρετο, ἀλλὰ Σιμνεῖον οἰκοδομῆσαι, καὶ ναὸν τῇ Θεομήτορι προθέμενος καθιδρύσασθαι, ἐκεῖ καὶ ταῦτα κατεδαπάνα, καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ἀνάλισκεν ἕτερα, ἄρτι μὲν ἀνεγείρων, ἄρτι δὲ καταστρέφων τὸ ἤδη ἀνεγερθὲν, καὶ ἢ μετεωρότερον ἀνοικοδομῶν αὖθις αὐτὸ, ἢ εὐρύτερον, ἢ τὸν σχηματισμὸν ποικίλλων, ἢ τρόπον ἄλλον τὸ καινιζόμενον ἀλλοιῶν. Ἀπένειμε δὲ καὶ προσόδους τοῖς Μονασταῖς, οὐκ ἀναλόγους μο- C νάζουσιν, ἀλλὰ τρυφῶσι προσηκούσας, καὶ βίον ἕλκουσιν ἀνειμένον καὶ ἁβροδίαιτον, χώρας ὅλας καὶ πόλεις τῶν δημοσίων, καὶ ταύτας τὰς πιοτάτας καὶ παμφόρους ἀφιερώσας αὐτοῖς. ἀλλὰ μὴ πλείω περὶ τούτων. Κατέλαβε δὲ τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων Ἀμὴρ ὁ τοῦ Χαλεπίτου υἱὸς σὺν δώροις πολλοῖς, τὴν εἰρήνην ἀνανεούμενος, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ ταύτῃ ἐπένευσεν. Ἡ Βασιλὶς δὲ Ζωὴ ἀφικομένη εἰς τὸ Πέτριον, τὴν ἑαυτῆς ἀδελφὴν Θεοδώραν ἀπέκειρε μοναχήν. Ἐκδημήσαντος δὲ τοῦ Βασιλέως τῆς πόλεως, ὁ Διογένης Κωνσταντῖνος τυραννίδα μελετῶν, καὶ ἀποδρᾶσαι μέλλων εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, κατεσχέθη καὶ ἐταζόμενος ἑαυτὸν κατεκρήμνισε καὶ ἀπέθανεν, ἵνα μὴ τοὺς συνειδότας ἐκφανίσῃ, τῇ βίᾳ νικώμενος. Τότε μέντοι Ἄραβες μὲν τὴν Μεσοποταμίαν κατέδραμον, D οἱ δέ γε Πατζινάκαι τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὴν τοῦ Ἰλλυρικοῦ παράλιον οἱ Ἀγαρηνοί. Τούτοις δὲ μόνοις στόλος Ῥωμαϊκὸς προσβαλὼν, τὰ πλείω τῶν σκαφῶν ἐνέπρησε καὶ κατέκαυσεν· οἱ δ᾽ ἐκ τῆς ναυμαχίας ἀποδιδράσκοντες κλύδωνι περὶ τὸ Σικελικὸν διεφθάρησαν πέλαγος. Καὶ αὖθις ἐξ Ἀφρικῆς περί που τὰς χιλίας, νῆες ἐξέπλευσαν, καὶ πολλὰς τῶν νήσων ἐνιά τε τῶν παραλίων ἐδῄωσαν. Ἀλλὰ τούτων μοίρᾳ τινὶ περιτυχοῦσαι τριήρεις Ῥωμαϊκαὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ πεντακοσίους εἷλον ζωοὺς, οἳ τῷ Βασιλεῖ ὑπὸ δεσμοῖς ἐκομίσθησαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πρωτοσπαθάριος Γεώργιος ὁ Μανιάκης, τῶν παρευφρατιδίων πόλεων στρατηγῶν, τῆς Ἐδέσσης ἐκρά- E τησεν, ἔνθα καὶ τὴν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εὑρηκὼς, τῷ Βασιλεῖ ἐξαπέστειλε. Λιμοῦ δὲ τὴν Καππαδοκίαν, καὶ τὸ Ἀρμενιακὸν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν πιέζοντος, καὶ αὖθις ἀκρίδος τὴν Ἑῴαν σχεδὸν πᾶσαν κεραϊζούσης πολλοὶ μεταναστεῦσαι τῶν πατρίδων αὐτῶν ἠναγκάσθησαν, οὓς χρυσίου διανομαῖς ἀνακτησάμενος ὁ κρατῶν, πέπεικεν αὖθις τὰς ἐνεγκούσας καταλαβεῖν. Σεισμῶν δὲ γενομένων, ξενῶνές τε κακῶς διετέθησαν, καὶ οἱ ἀντίπορθμοι τῆς

Βυζαντίδος ἀνδρῶνας, οἳ διαιτητήριον ἔκπαλαι τοῖς τὰ σώματα λελωβημένοις ἐκ τῆς νόσου τῆς ἱερᾶς, καὶ τοῖς λελεπρωμένοις ἐτύγχανε. Ἀλλὰ καὶ τούτους ὁ Βασιλεὺς ἀνεκαίνισε, καὶ τοῦ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν μεγάλην πόλιν εἰσάγοντος ὁλκοῦ διαῤῥυχθέντος ἐπεμελήσατο.

ιγʹ. Ἤδη δέ οἱ πρὸς τέλος ἤγγικε τὸ βιώσιμον, τὸ δ' ὅπως ἀπεβίω, διηγητέον. Ἄρτι τῆς βασιλείας ἐπιτυχὼν, χρόνους ἑαυτῷ καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπεμέτρει μακρούς, καίτοι ἑξηκοντούτης ὢν ἀπὸ τῶν σκήπτρων ἐπείληπτο, καὶ διαδοχὴν τῇ βασιλείᾳ καταλιπεῖν ἐκ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐφαντάζετο, μηδ' ὅτι περ ἡ Βασιλὶς ᾗ συνῴκιστο πεντηκοντοῦτις ἦν, καὶ ὑπέρακμος, καὶ ἄνικμος τὴν νηδὺν πρὸς σπερμάτων ὑποδοχὴν, δυνάμενος συνιδεῖν. Πρότερον μὲν οὖν ἐσπουδάκει περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ κατέτεινεν ἑαυτὸν, καὶ χρίσμασί τισιν ἐκέχρητο, καὶ τῇ συνοίκῳ προσήρτα λιθίδια, ὡς δή τι ἐνεργοῦντα περὶ τὴν κύησιν. Ἡ δὲ καὶ ἀμμάτων καὶ ἐπασμάτων ἀνείχετο, καὶ προσίετο ἐπῳδάς. Ἐπεὶ δ' ἔγνωκε πάντα μάταια γινόμενα ὁ Ῥωμανὸς, καὶ ἀπεγνώκει τὸ σπουδαζόμενον, οὐκέθ' ὁμοίως διέκειτο περὶ τὴν εὐνέτειραν, ἀλλ' ἧττον αὐτῇ προσῄει. Ἦν γὰρ καὶ φύσει νωθὴς πρὸς μίξιν καὶ μαλθακώτερος. Ἤδη δὲ καὶ ὁ χρόνος αὐτῷ τὴν αἴσθησιν ἠμβλύκει. Ὡς δὲ τινες αὐτῷ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἐξεμετρήθησαν ἐνιαυτοὶ, καὶ ἀποστρόφως εἶχε πρὸς τὴν Βασίλισσαν, ἡ δὲ καταφρονουμένη πρὸς μῖσος ἠρέθιστο, καὶ πλέον δι' ὁμιλίαν ἀνδρός. Ἦν δέ τις καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ἐκτομίας ὑπηρέτης τῷ Βασιλεῖ, τούτῳ δ' ἦσαν ὁμαίμονες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Μιχαὴλ, ἀνὴρ ᾧ τὴν ὄψιν ἡ φύσις ἀπέξεσεν εἰς ἀκριβῆ ὡραιότητα. Τοῦτον ὁ ἀδελφὸς μετὰ τὴν βασιλείαν παρέστησε τῷ Ῥωμανῷ προσληφθησόμενον ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ τοῖς θαλαμηπόλοις τῆς βασιλείας κατέταξε. Τούτου τῷ ἔρωτι ἁλοῦσα ἡ Βασιλὶς, ἐπυρπολεῖτο τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἐκείνου κάλλος καθ' ἑκάστην ὁρώμενον ὑπανέφλεγε. Μισούμενος δ' αὐτῇ πρώην ὁ ἐκτομίας, τότε καὶ προσεκαλεῖτο, καὶ ὁμιλίας ἠξιοῦτο γνησιωτέρας, εἶτα καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ ἠρώτα τοῦ ἀδελφοῦ. Πολλάκις δὲ τούτου γινομένου, δεινὸς ὢν ἐκεῖνος, συνῆκε τὸν ἔρωτα, καὶ τῷ ἀδελφῷ ὑπέθετο καὶ προσιέναι τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ εἰ πειρῷτο ἐκείνη αὐτοῦ, μὴ ὑποστέλλεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἅψασθαι καὶ φιλῆσαι καὶ προσφῦναι αὐτῇ. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; μέχρι καὶ συνουσιασμοῦ τὰ τοῦ ἔρωτος κατηντήκασι, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου εἰς προὖπτον σχεδὸν τὸ περὶ τὸν Μιχαὴλ ἐξερράγη φίλτρον, καὶ ἦν ὑποψιθυριζόμενον οὐ τοῖς περὶ τὰ βασίλεια μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς τριόδοις, μόνῳ δ' ἠγνοεῖτο τῷ Αὐτοκράτορι, ὅθεν καὶ συγκειμένῳ τῇ Βασιλίσσῃ αὐτῷ ἐπὶ τῆς εὐνῆς ὁ Μιχαὴλ εἰσκαλούμενος ἀνατρίβειν οἱ τοὺς πόδας ἐκελεύετο. Τί γοῦν ἄν τις οἰήσαιτο ἢ ὅτι καὶ τῶν ἐκείνης ἥπτετο ποδῶν; Καὶ οἷον προαγωγὸς ἀμφοῖν ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁμευνέτης ἐγίνετο. Ὡς δὲ καὶ ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία καὶ ἕτεροι περὶ τοῦ δράματος αὐτὸν ἀνεδίδαξαν, καὶ φυλάττεσθαι παρηγγύησαν, οὐδὲν ἕτερον ἐποίησεν, ἀλλὰ τὸν ὑποπτευόμενον αὐτῷ καλέσας, εἰ ἐρῷτο πρὸς τῆς Βασιλίσσης ἠρώτα; ὁ δὲ ἀπηγόρευσε, καὶ ἀρνησάμενος, πίστεις τῶν λόγων καὶ ὅρκους ἀπῃτήθη καθ' ἱερῶν. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐπιορκήσας τοὺς ὅρκους ἐτέλεσε, διαβολὴν τοὺς τῶν ἄλλων ἡγεῖτο λόγους. Λέγεται μέν τοι διὰ τὴν ἐπιορ-

A que ædificia Byzantio obverſa, in quæ antiquitus ii quorum corpora vel ſacro morbo vitiata, vel lepra infecta erant, recipiebantur, terræ motibus labefactata renovavit, aquæductum etiam urbis fractam refecit.

LIBER XVII.

XIII. His peractis fata ei inſtabant: quo autem pacto ſit defunctus exponendum eſt. Imperio recens potitus, longa ſibi & vitæ & regni tempora pollicebatur: quamvis eo jam ſexagenarius potitus, ſeque Imperii ſucceſſorem e lumbis ſuis ortum relicturum ſomniabat: neque reputabat Imperatricem quam in matrimonio habebat quinquagenariam, effœto utero B ineptam eſſe ad ſemen prolificum excipiendum: ac principio rei venereæ magna contentione incumbebat, unctionibus quibuſdam utendo, & conjugi lapillos appendendo, quæ conceptum adjutura viderentur, illa ferente omnia, ac ne a carminibus quidem & incantationibus abhorrente. Sed quum omnia fruſtra eſſe, neque ſe voti compotem poſſe fieri cerneret: non perinde erga uxorem affectus, rarius illam inviſebat, cum natura ſegnior ad coitum & mollior: tum vero ætate ſalacitate hebetata. Ut igitur exactis aliquot in Imperio C annis, Imperatricem averſabatur: illa & ſui contemptu & libidine irritata eſt ad viri odium. Erat autem Romano privato adhuc ſpado, cujus fratris Michaelis faciem natura ad exquiſitam pulchritudinem expolierat: qui jam Imperatori a fratre commendatus, inter cubiculi miniſtros aſcitus fuerat. Ejus igitur amore capta Imperatrix, ardebat animo, quem ardorem quotidianus conſpectus pulchritudinis illius inflammabat. Cum autem ſpadonem illum pridem odiſſet, tum hominem accerſebat, & inter familiarius colloquendum, percontationes de Michaele interjiciebat. D Id quum ſæpius fieret, homo acutus amore intellecto, fratrem monuit ut Imperatricem conveniret: ſique ab illa tentaretur, nihil verecundatus eam & contrectaret, & oſcularetur, & amplecteretur. Quid multa? uſque ad coitum proceſſit amor, ac tandem eo res devenit, ut mulieris erga Michaelem affectus palam erumperet, neque in Regia tantum, ſed & in triviis ſuſurraretur, ſoli Imperatori ignotus, cui in eodem cum Imperatrice lecto cubanti, fricare pedes jubebatur Michael. Quis vero eum mulieris quoque pedes non attrectaſſe credat? Ita factus eſt Imperator E amborum quaſi leno & concubinus. Ut autem eum & ſoror Pulcheria, & alii eam fabulam edoctam, ut ſibi caveret monuerant: nihil egit aliud, niſi ut ſuſpectum rogaret, num ab Imperatrice amaretur? eumque inficiantem & negantem ſacramento obſtringeret: quumque ille pejeraſſet, calumniam eſſe putavit verba aliorum. Cæterum Michaelem, ob id perjurium, atroa morbus invaſiſſe fer-

Edit. Pariſ. pag. 213.

Romanus fruſtra e ſterili Sara Iſaacem exculpere conatur.

Romanus quum nihil poſſet, uxoris adulteræ inſidiis necatur.

Zoe Michaelem Cappadocem deperit.

Michaelis morbus ob perjurium.

LIBER XVII. Edit. Pariſ. pag. 234.

tur : nam , ut quidam tradunt , certis intervallis & mente alienabatur , & oculos diſtorquebat , & tremore corripiebatur , & humi procidebat : deinde ad ſe redibat . Idque ſæpius ei etiam Imperatore vidente accidebat , qui vicem hominis dolens , magis etiam ſuſpicionem falſam judicabat : neque enim talem vel amare vel amari poſſe putabat . Sunt etiam qui dicant amorem illum non latuiſſe Imperatorem : ſed quum ſciret mulierem laſcivire ac infanite libidine , toleraſſe propenſionem ejus erga Michaelem , ſimulata ignorantia , ne illa cum pluribus rem haberet . Quæ cum ita eſſent , Imperator in morbum incidit , inflata facie , quæ quidem mortui ſimilis erat , & crebro anhelitu ægre ſpiritum trahebat , maxima parte capitis calvus , capillis delapſis . Quod malum ei veneficiis conciliatum putabatur . Sic affectus in quoddam Regiæ balneum lavatum abit , a nemine ſuſtentatus , neque ullo putante eum ſtatim moriturum . Ut autem purgato corpore in alveum deſcendit , ibi tota fabula peracta eſſe fertur : nam quoſdam caput ejus diu in aquam depreſſiſſe , & jam fere exanimem inde extractum , & in lecto reclinatum . Qua de re rumore orto , etiam Imperatrix , ob caſum illum gemens , ſcilicet , acceſſit : ac jam certa de illius nece ſtatim receſſit . Is vero cum paulliſper adhuc ſine voce jacuiſſet , rejecta per os nigra quadam materia ſpiritum emiſit . Regnavit annos quinque cum dimidio , ab ineunte ætate in litteris eruditus , & græca doctrina inſtitutus , legumque civilium non ignarus . Plura tamen omnino ſe ſcire quam ſciebat , & putabat & gloriabatur .

MICHAEL PAPHLAGO.

XIV. Quo hunc vitæ exitum ſortito , Imperatrix tota in eo fuit ut MICHAELEM in Regio ſolio collocaret . (Hæc Michaelem Imperatorem facit.) Quamvis autem familiares ejus , paterni videlicet miniſtri , ſuaderent ut mora interpoſita deliberaret : id aſpernata conſilium , rem ad finem perducere feſtinabat , incitante præſertim ſpadone Joanne fratre Michaelis , qui ei clam inſuſurrarat , *Seſe omnes ſtatim perituros , ſi qua in negotio mora interponeretur* . Statim igitur Michaeli ornatum regium accommodat , eique in regio ſolio collocato aſſidens , omnes qui aderant hortatur , ut eam conſalutent & adorent . Quidam auctores ſunt , eadem nocte ſacrum nuptiale peractum , (pag. 235.) Alexio Patriarcha in Regiam accerſito , qui & Romanum mortuum , & Michaelem Imperii auſpicia adhuc peragentem invenerit . Enimvero eo facinore etiam foris vulgato , tota civitas novum Imperatorem conſalutavit , partim huic gratificantes , partim læti , qui defuncti odio liberati eſſent . Imperatrix porro cum ſe quam rectiſſime ſibi proſpexiſſe , omnique poteſtate in ſe translata , Michaelem miniſtri vice habiturum putaret : opinione ſua decepta eſt . Nam ad

αἰῶν νόσημά τι δεινὸν ἐνσκῆψαι τῷ Μιχαήλ. Τὰ δ' ἦν κατά τινας περιόδους αὐτῷ παρακοπὴ τοῦ νοός, τῶν ὀφθαλμῶν τε διαστροφὴ, καὶ κλόνος τοῦ σώματος, καὶ κατάπτωσις ἐπὶ γῆς, εἶτ' ἐπανήει εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀποκαθίστατο. Τοῦτο πολλάκις καὶ τοῦ Βασιλέως ἐνώπιον ἔπαθεν, ὁ δὲ τοῦ πάθους οἰκτείρας τὸν Μιχαὴλ, ἔτι μᾶλλον ψευδῆ ᾤετο τὰ λεγόμενα, καὶ μήτ' ἐρᾷν μήτ' ἐρᾶσθαι τοῦτον οὕτως ἔχοντα ᾤετο. Εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι, μηδ' ἀγνοῆσαι τὸν Βασιλέα τὸν ἔρωτα, εἰδότα δ' ὅτι σφριγᾷ ἡ Βασίλισσα, καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια μέμηνε, τῆς πρὸς τὸν Μιχαὴλ αὐτῆς ῥοπῆς ἠνείχετο, ὑποκρινόμενος ἄγνοιαν, ἵνα μὴ πλείοσιν ὁμιλοίη. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ Αὐτοκράτωρ ἐνόσησε, καί οἱ διῳδήκει τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ ἆσθμα ἦν συνεχὲς, καὶ ἡ ὄψις αὐτῷ ἐῴκει νεκρῷ, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ πλέον ἐψίλωτο· αἱ γὰρ τρίχες αὐτῆς ἀπερρύησαν. Λέγεται γοῦν φαρμάκοις περιεργασθῆναι ὁ ἄνθρωπος. Οὕτω δ' ἔχων ἄπεισι πρὸς βαλανεῖον τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις λουσόμενος, καὶ ἄπεισιν ὑπὸ χειραγωγούμενος, οὐκ αὐτίκα τεθνήξεσθαι προσδοκώμενος, ὡς δὲ τὸ σῶμα ἐκάθηρεν εἰσέδυ τὴν ἐκεῖ κολυμβήθραν, ἔνθα δὴ τὸ πᾶν ᾄδεται γενέσθαι τοῦ δράματος· συμπιέσαι γάρ τινας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, φασὶν, ἐπὶ τὸ ὕδωρ ἐφ' ἱκανὸν, καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἄπνουν ἀνιμηθῆναι σχεδὸν, καὶ ἀνακλιθῆναι πρὸς τὴν στρωμνήν. Θροῦ δ' ἐπὶ τούτῳ συμβάντος, παρῆλθε καὶ ἡ Βασιλὶς, ὡς δή τι τῷ πάθει ἐπιστενάζουσα, καὶ πληροφορηθεῖσα τοῦ Βασιλέως τὴν τελευτὴν, ἀπῆλθεν εὐθύς. Ὁ δὲ βραχύ τι ἐπιβιοὺς ἄναυδος, εἶτα καὶ μελάντερόν τι ἀναγαγὼν διὰ τοῦ στόματος, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, ἔτη βασιλεύσας πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει, λόγοις μὲν ἐντραφεὶς, ἑλληνικῆς τε παιδείας μετεσχηκὼς, καὶ τῶν τῆς πολιτείας νόμων οὐκ ἀδαὴς, πλείω δ' εἰδέναι, ὧν ᾔδει ὡς ἀληθῶς, οἰόμενός τε καὶ σεμνυνόμενος.

ιδ'. Τοῦτον μὲν οὖν τοιοῦτον κατειλήφει τὸ τέρμα τῆς βιοτῆς. Ἡ δὲ Βασιλὶς ὅλη τοῦ τὸν ΜΙΧΑΗΛ ἐγκαθιδρῦσαι τῷ θρόνῳ τῆς βασιλείας ἐγίνετο, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν τῶν πατρῴων δηλαδὴ θεραπόντων αὐτῆς, ἀναβολῇ τὸ πρᾶγμα δοῦναι καὶ σκέψει συμβαλλόντων, ἡ δὲ οὐκ ἠνείχετο, κατεπειγομένη πρὸς τὴν τελεσιουργίαν καὶ παρὰ τοῦ ἐκτομίου Ἰωάννου τοῦ συγγόνου τοῦ Μιχαὴλ, λάθρα πρὸς αὐτὴν ὑποψιθυρίσαντος, ὡς, Ἀπολούμεθα αὐτίκα, εἰ βραχύ τινι καιρῷ τὸ ἀποτέλεσμα βραδυνεῖ. Λαβοῦσα τοίνυν εὐθὺς τὸν Μιχαὴλ, καὶ στολὴν αὐτῷ περιθεμένη βασίλειον, καὶ διαδήματι τὴν ἐκείνου κεφαλὴν αὐτὴ ἀναδήσασα, καὶ ἐπὶ θώκου βασιλικοῦ καθιδρύσασα, καὶ αὐτὴ παρακαθισαμένη, πᾶσι τοῖς τότε παροῦσι καὶ εὐφημεῖν καὶ προσκυνεῖν προετρέπετο. Ἔνιοι δὲ καὶ τότε αὐτίκα νυκτὸς τὴν ἱεροτελεστίαν τὴν γαμικὴν ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι ἱστόρησαν, τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου ἀφικομένου πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ τὸν μὲν Ῥωμανὸν τεθνεῶτα καταλαβόντος, τὸν δέ γε Μιχαὴλ ἔτι τὰ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τελούμενον. Ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἔξω διαδοθέντος τοῦ γεγονότος, καὶ πᾶσα ἡ πόλις τὸν νέον ἀνηγόρευσεν Αὐτοκράτορα, τὸ μὲν αὐτῇ χαριζόμενοι, τὸ δ' ὅτι τὸν ἀπιόντα ἀπεφορτίσαντο χαίροντες. Ἡ μὲν οὖν Βασιλὶς ᾤετο βουλεύσασθαι ἄριστα, καὶ ἑαυτῇ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν περιποιήσασθαι, καὶ τὸν Μιχαὴλ ὑπηρέτην ἕξειν· τὸ δὲ τοὐναντίον συμβέβηκε. Μέχρι μὲν γὰρ

τινος

Romani interitus.

τινος ἐσχηματίζετο πρῶτον τὴν πρὸς τὴν Βασιλίδα διάθεσιν, καὶ ταύτῃ χαρίζεσθαι, καὶ τὰ ἐκείνῃ θυμήρη ποιεῖν, εἶτα ἵνα εἰς μακρὰν ἐκτεῖναι τὴν προσποίησιν ἀνεχόμενος μεθαρμόττεται, καὶ ὑποπτεύει αὐτὴν, καὶ δείσας περὶ ἑαυτοῦ, μεθίστησι μὲν τῶν βασιλείων τοὺς ἐκτομίας τοὺς αὐτῆς πατρῴους θεράποντας, καὶ τὰς αὐτῇ συνήθεις θεραπαίνας, αὐτῆς διαιρεῖ, ἑτέρας δ' αὐτῇ πρὸς θεραπείαν ἀντικαθίστησι. Καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν γυναικωνῖτιν αὐτῇ ἀποφράγνυσι, καὶ φρουρὰν περιΐστησι, καὶ οὐδενὶ προσιέναι ταύτῃ παρακεχώρητο, εἰ μὴ τὸν προσιόντα ὁ φρούραρχος κατεξήτασεν, ὅθεν ἥκοι, καὶ τίνος δεόμενος παραγένοιτο; ἐδεδίει γὰρ οἴκοθεν ἔχων τοῦ δέους τὰς ἀφορμάς. Εἰς ταῦτα δ' ἐνάγεσθαι πλέον ὁ Μιχαὴλ λέγεται παρὰ τοῦ συγγόνου αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ ἐκτομίου. Ἦν γὰρ δεινὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ δραστήριος, καὶ τὸ ἦθος ὑποκαθήμενος, καὶ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ποικιλλόμενος, περισπερχής τε καὶ πρὸς φροντίδων ὄγκον ἀκάματος, καὶ οὐδὲ γαστριζόμενος, οὐδὲ περὶ τὸν ἄκρατον λιχνευόμενος, οὐδὲ ἡττώμενος οἴνου, τῆς περὶ τὰς δημοσίας διοικήσεις καθυφίει σπουδῆς. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν Βασίλισσαν ᾠκονόμητο οὑτωσί· ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων οἰκονομίας ἀντείχετο· εἶτα τῷ μὲν ἐταράττετο ἡ νόσος, ἣν οἱ μὲν ἐκάλουν δαιμόνιον μήνιμα διὰ τὴν ἐπιορκίαν ἐνσκῆψαν αὐτῷ, καὶ συμπνῖγον τὸν ἄνθρωπον, ὡς πάλαι δὴ τὸν Σαούλ, οἱ δὲ μανίαν τε, καὶ παραφοράν· ὁ δ' ἐκτομίας Ἰωάννης τὴν ὅλην ἀνεδέξατο τῆς βασιλείας κυβέρνησιν, μοναχικὸν μὲν ἔνδυμα πάλαι ἀμφιασάμενος, τοῦτο δὲ τρόπον ἄχρι μόνου τοῦ σχήματος. Κωνσταντῖνος δὲ Πατρίκιος ὁ Δαλασσηνὸς, οἴκοι διατρίβων, καὶ περὶ τοῦ νέου Βασιλέως πυθόμενος, δυσανασχετῶν ἦν, ὅτι εἰς ἄνδρα τοιοῦτον ἡ βασιλεία περιέστη Ῥωμαίων. Τοῦτο θορυβεῖ τοὺς περὶ τὸν Βασιλέα ἐμέσωσε, πτοηθέντας, μήποτε ὁ Δαλασσηνὸς τυραννίδι ἐπίθηται. Καὶ στέλλει ὁ Ἰωάννης τὸν ὅρκοις αὐτὸν βεβαιώσαντα, ὡς οὐδενὸς ἀνιαροῦ πειραθήσεται, καὶ πείσοντα τὸν ἄνδρα τῷ Βασιλεῖ προσελθεῖν. Καὶ ὁ μὲν προσῆλθε, καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτὸν ἀσπασίως προσήκατο, καὶ ἐδεξιώσατο δωρεαῖς, καὶ μείζονι ἀξιώματι ἐτίμησε, καὶ ἐν τῇ πόλει διάγειν ἐκέλευσε. Νικήτας δὲ ὁ τοῦ Βασιλέως ὁμαίμων, Δοὺξ τῆς ἐπὶ Δάφνῃ Ἀντιοχείας προχειρισθεὶς, εἴρχθη παρὰ τῶν Ἀντιοχέων τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. Πράκτορα γάρ τινα τῶν δημοσίων τελῶν, ὡς αὐτοῖς φορτικῶς προσενηνεγμένον, ἀνελόντες οἱ τῆς Ἀντιοχείας πολῖται, καὶ δεδοικότες, μὴ δίκας τῷ Δουκὶ τοῦ πλημμελήματος δεδώσιν, ἐπιζύγωσαν αὐτῷ τὰς πύλας τῆς πόλεως. Ὁ δὲ ἐνόρκους αὐτοῖς παρασχόμενος πίστεις, ὡς οὐδὲν διὰ τὸν φόνον ὑποστήσονται κακὸν, παραχωρεῖται τῆς εἰσόδου· εἶτα τοὺς ὅρκους οὐδὲν λογισάμενος, πολλοὺς μὲν ἀποκτίννυσιν, ἐνίους δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων δεσμίους ἔστειλε πρὸς τὴν μεγαλόπολιν, γράψας τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, διὰ τὴν πρὸς τὸν Δαλασσηνὸν εὔνοιαν ἀπεῖρξαι αὐτῷ τὴν εἴσοδον τοὺς Ἀντιοχεῖς. Ἐντεῦθεν ὁ Δαλασσηνὸς εἰς τὴν νῆσον τὴν Πλάτην περιορίζεται, καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ κηδεστὴς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας τὴν ἀδικίαν ἐπιβοώμενος, καὶ τὴν ἐπιορκίαν οὐ σιωπῶν, πύργῳ τινὶ κατακλείεται. Εἶτα μετάγεται ὁ Δαλασσηνὸς ἐκ τῆς Πλάτης, καὶ πύργῳ καθείργνυται. Ἑάλω δὲ τότε τοῖς μὲν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ Μύρα, καὶ τοῖς Πατζινάκαις λεία γέγονε τὰ Μυσῶν. Τοῦ δὲ Δουκὸς Ἀντιοχείας Νικήτα καταστρέψαντος τὴν ζωὴν, ὁ Κωνσταντῖνος ἀδελφὸς ὢν καὶ αὐτὸς τοῦ Βασιλέως,

Zoe a Michaele in ordinem cogitur.

tempus ille quidem priſtinum amorem ſimulans, obſequiis mulierem demulcere, eaque facere quæ illi grata & jucunda eſſent. Sed cum ſimulationem longius producere non poſſet, mutatis moribus eam ſuſpectam habere: ſibique metuens primarios illius Miniſtros Regia ejicere, ancillis item familiaribus amotis, alias ſubſtituere: denique gynæconitidem claudere, cuſtodiaque adhibita, a nemine illam adiri pati, ni ſatellitum Præfecto expoſuiſſet, unde & quid veniret. Nam & ſuopte exemplo terrebatur, & fratris Joannis ſpadonis impulſu potiſſimum id facere putabatur. Qui ſpado homo erat acutus & acer, obſcuroque ingenio, varius erga eos quibuſcum agebat, promptus, mole curarum indefeſſus, neque epulis neque vino deditus. Proinde nihil de Reipublicæ gerendæ ſtudio remittebat. Ac Imperatricis hic ſtatus fuit. Michael vero communium rerum cura ſuſcepta, cum morbus ejus ingraveſceret, quem alii vindictam Numinis offenſi perjurio interpretabantur, quo non ſecus atque olim Saul augebatur, alii amentiam & inſaniam: in Joannem ſpadonem totius Imperii gubernatio incubuit, cum quidem monachi veſtem jam olim ſumpſiſſet, ſed habitu dumtaxat illud vitæ genus profiteretur. Enimvero Conſtantinus Dalaſſenus Patricius, domi degens, cum de novo Imperatore audiviſſet, indignabatur ſummam rerum ad talem hominem eſſe devolutam. Quare Michael cum ſuis vehementer perturbatus verebatur, ne Dalaſſenus Regnum affectaret. Itaque Joannes quemdam mittit, qui jurejurando affirmaret nihil ei metuendum eſſe mali, viroque perſuaderet ut Imperatorem conveniret. Qui cum veniſſet, ab Imperatore benigne ſuſceptus, ac muneribus & dignitate auctus, in urbe degere juſſus eſt. Nicetas vero Imperatoris frater, Dux Daphneæ Antiochiæ deſignatus, non eſt in Urbem ab Antiochenis admiſſus. Nam publicorum vectigalium exactore, a quo ſe durius tractatos putabant, interfecto, veriti ne ejus facinoris pœnas darent, portas ei clauſerant: nec prius admiſere quam jurejurando confirmaſſet cædem illam eis fraudi non futuram. Verum eo jurejurando nihil deterritus, multos occidit, & quibuſdam inſignibus civibus vinctis, in magnam Urbem miſſis, fratri Joanni ſcripſit ſe ab Antiochenis ob benevolentiam eorum erga Dalaſſenum, excluſum fuiſſe. Hinc Dalaſſenus in inſulam Platen relegatur, & Conſtantinus Ducas ejus gener, de injuria quæritans & perjurium non diſſimulans, turri cuidam includitur. Poſt Dalaſſenus etiam a Plata translatus in turrim compingitur. Sub id tempus Agareni Myra ceperunt: Patzinacæ paſſim e Romanis Provinciis prædas egerunt. Antiocheno Duce Niceta mortuo, Conſtantinus & ipſe

Joannis ſpadonis mores.

Dalaſſenus in carcerem conjicitur.

Edit. Pariſ. pag. 236.

Nicetas Antiochiæ dux.

Conſtantinus Ducas.

Agareni. Patzinacæ.

LIBER XVII. Conſtantinus Antiochiæ Dux & Domeſticus Orientis.

Imperatoris frater ſucceſſit, altero ejus fratre Protoveſtiario deſignato. Cum autem Agareni Africani & Sicilienſes inſulas & oram maritimam infeſtarent, Romana claſſis multas eorum naves cum viris demerſit, multos vivos cepit, quorum alii ad Imperatorem miſſi ſunt, alii in littore ſtabibus affixi. Pancratius vero Abaſgiæ Princeps, cui

Abaſgiæ defectio.

Romanus Imperator ſuam neptem deſponderat, fœdus Romanum ſolvit, & quibus caſtellis & urbibus olim Romanis ceſſerat, ea rurſus ſibi vindicabat, fortaſſis ut Romanorum injuriam Imperatori, ſuæ conjugis patruo factam ulciſceretur. Patzinacæ Iſtro ſæpe trajecto Provincias male tractarunt, captivis omnibus interficiendis. Arabes Edeſſam obſederunt, eamque expugnaſſent, niſi Antiochiæ Dux

Edeſſa a Conſtantino defenſa.

Conſtantinus Imperatoris frater opem tuliſſet: cujus induſtriam ſic remuneratus eſt Imperator, ut eum Orientalium Legionum Domeſticum crearet.

Ægyptiacæ induciæ.

XV. Amere Ægypti Principe mortuo: vidua illius, quæ Chriſtiana erat, una cum filio pacem cum Romanis facere ſtuduit. Quare

Edit. Pariſ. pag. 217.

Imperator inducias triginta annorum cum ea pepigit. Cum duo fratres Agareni Siciliæ imperantes, inter ſe diſſiderent, eorumque alter Imperatoris opem implorаſſet:

Georgius Maniaces ſe in Sicilia bene geſta male tractatur.

Georgius Maniaces Patricius auxilio illi miſſus eſt, Longobardiæ Prætor deſignatus. Qui antequam in Siciliam veniſſet, illi inter ſe reconciliati, & Maniacem inſulæ aditu prohibere conati, auxilia Carthagine evocarunt. Sed pugna commiſſa, Romanus exercitus vicit, magnaque cæde Carthaginenſium edita, tredecim urbes principio vaſtavit: deinde paulatim progrediens Maniaces totam Siciliam Romano Imperio reſtituit. Edeſſa vero parum abfuit quin ab Arabibus dolo caperetur. Nam duode-

Agarenorum dolo Edeſſam occupare conantium cædes.

cim eorum Principes quingentos camelos Edeſſam adduxere, binas ciſtellas geſtantes, quæ totidem armatos claudebant, ſimulantes ſe Imperatori munera oblaturos: ſed ſi intromiſſi eſſent, in animo habebant nocte eductis armis urbem capere. Prætor Principes ad ſe ingreſſos honorifice excepit, eorum miniſtris cum camelis adhuc extra urbem relictis. Sed quum quidam Armenius mendicus, Arabicæ linguæ gnarus, apud Arabes foris diverſantes mendicaret, audivit quemdam e ciſta percontantem ubi eſſent? & urbem ingreſſus commeatum Prætori aperuit. Is Arabum Principes in urbe convivantes reliquit, & cum ſuis egreſſus, apertis ciſtis, armatos omnes interfecit, ac in urbem regreſſus, ducea qui reliqui erant gladio confecit, uno tantum dimiſſo, ambabus manibus, naſo & auribus truncato: qui cladem illam domi nuntiaret. At Carthaginenſis ſuarum copiarum interitu cognito, ipſe cum majore exercitu in Siciliam proficiſcitur. Maniaces caſtris contra

A ἐπὶ τῇ Ἀντιοχείᾳ τὴν πλείστων διεδέξατο, καὶ ὁ ἕτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Πρωτοβεστιάριος προκεχείριστο. Ἐξ Ἀφρικῆς μέντοι καὶ Σικελίας στόλος ἀποπλέων Ἀγαρηνῶν, ἐκάκου τάς τε νήσους καὶ τὰ παράλια, ἀλλὰ τούτοις στόλος ἐπιπλέων Ῥωμαϊκός, πολλὰ μὲν τῶν σκαφῶν κατέδυσεν αὔτανδρα, πολλοὺς δ' ἐζώγρησε, καὶ τοὺς μὲν πρὸς τὸν Βασιλέα ἐξεπέπομφεν, οἱ δὲ ἀνεσκολοπίσθησαν κατὰ τὴν παράλιον. Παγκράτιος δὲ ὁ ἄρχων Ἀβασγίας, ᾧ τὴν οἰκείαν ἀνεψιὰν ὁ Βασιλεὺς ἡρμόσατο Ῥωμανός, τάς τε πρὸς Ῥωμαίους σπονδὰς ἔλυσε, καὶ ὧν παρεχώρησε πρὶν Ῥωμαίοις φρουρίων καὶ πόλεων, ἐπελάβετο πάλιν, ὡς τάχα δίκας Ῥωμαίους πραττόμενος ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως καὶ θείου τῆς αὐτοῦ ὁμευνέτιδος. Πολλάκις δ' οἱ Πατζινάκαι, καὶ τὸν Ἴστρον διαβαίνοντες, τὰ Ῥωμαίων κακῶς διετίθεντο, τοὺς ἁλισκομένους ἡβηδὸν ἀναιροῦντες. B Καὶ Ἄραβες τὴν Ἔδεσσαν ἐπολιόρκησαν, καὶ ἑάλω ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ ὁ Δοὺξ Ἀντιοχείας Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Αὐτοκράτορος ἀδελφὸς αὐτῇ ἐπεκούρησεν, ὃν ὁ Βασιλεὺς τῆς σπουδῆς ἀμειβόμενος, τῶν ἑῴων ταγμάτων Δομέστικον προβάλλεται.

ιε'. Τοῦ δὲ τῆς Αἰγύπτου κρατοῦντος Ἀμὴρ θανόντος, ἡ ἐκείνου γυνή, Χριστιανὴ οὖσα, σπείσασθαι σὺν τῷ υἱῷ μετὰ Ῥωμαίων ἐζήτησε· καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐκύρωσε μετ' αὐτῆς τριακονταέτεις σπονδάς. Ἀδελφοὶ δὲ δύο Σαρακηνοὶ τῆς Σικελίας κρατοῦντες, πρὸς ἀλλήλους ἔσχον διαφοράς, ὧν θάτερος τῷ Βασιλεῖ Ῥωμαίων προσπέφευγε, συμμαχίαν αἰτῶν. Στέλλεται τοίνυν ὁ Πατρίκιος Γεώργιος ὁ Μανιάκης ἐπικουρήσων αὐτῷ, Λογγιβαρδίας προχειρισθεὶς C στρατηγός. Μέλλοντος δὲ τὴν Σικελίαν καταλαβεῖν τοῦ Μανιάκου, οἱ ταύτης ἡγεμονεύοντες σύγγονοι πρὸς ἀλλήλους ἐσπείσαντο, καὶ καταλαβόντα τὸν Μανιάκην ἀπελάσαι τῆς νήσου διεμελέτων, καὶ συμμαχίαν ἐξ Ἀφρικῆς μετεπέμψαντο. Συρραγέντος δὲ πολέμου τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐκράτησε στράτευμα, καὶ φόνου πολλοῦ τῶν Καρχηδονίων γεγονότος, πόλεις μὲν πρότερον ἐξεπόρθησε δέκα ἐπὶ τρισίν. Εἶτα κατὰ μικρὸν προβαίνων ὁ Μανιάκης, καὶ πᾶσαν τὴν Σικελίαν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ προσήγαγε. Μικροῦ δ' ἂν ἑάλω ἡ Ἔδεσσα, δόλῳ αὐτὴν τῶν Ἀράβων μελετησάντων χειρώσασθαι. Δώδεκα γὰρ αὐτῶν ἄρχοντες ἐπαγόμενοι καμήλους πεντακοσίας, ὧν ἑκάστῃ κιβώτια δύο ἐπήχθησαν, ἧκον ὡς Ἔδεσσαν, ἕκαστον δὲ τῶν κιβωτίων ὁπλίτην εἶχεν ἐντός, ἔλεγον δὲ ἀπιέναι πρὸς Βασιλέα δῶρα κομίζοντες· καὶ ἐβού- D λοντο, εἰ παραχωρηθεῖεν, ἔνδον εἰσαγαγεῖν τὰ κιβώτια νυκτὸς τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἐξαγαγεῖν, καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν. Εἰσελθόντας οὖν πρὸς τὸν τῆς πόλεως στρατηγὸν τοὺς ἄρχοντας φιλοτίμως ἐκεῖνος ἐδέξατο. Οἱ δ' ἐκείνοις ὑπηρετοῦντες, μετὰ τῶν καμήλων ἔτι τῆς πόλεως ἦσαν ἔξω. Προσαίτης δέ τις Ἀρμένιος, εἰδὼς καὶ τὴν Ἀράβων διάλεκτον, προσῆλθε τοῖς ἐκτὸς αὐλιζομένοις Ἄραψι μεταιτῶν, ἤκουσε δὲ ἐκ κιβωτίου τινὸς ἐρωτῶντος, ποῦ εἰσί; καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τὸ δρᾶμα τῷ στρατηγῷ. Ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄρχοντας τῶν Ἀράβων εὐωχουμένους ἐν τῇ πόλει κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐξελθὼν, καὶ τὰ κιβώτια διαρρήξας, τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἀπέκτεινεν ἅπαντας, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ὑποστρέψας, τοὺς μὲν λοιποὺς E τῶν ἀρχόντων αὐτῶν μαχαίρας ἔθετο ἔργον, ἑνὸς δὲ τὰς χεῖρας ἀποτεμὼν, τὰ ὦτά τε καὶ τὴν ῥῖνα ἀφῆκεν, ἵνα τοῖς οἴκοι τὸ σῶμα τὴν συμφορὰν καταγγέλλοιτο. Ὁ δὲ Καρχηδόνιος τὸν ὄλεθρον τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεμφθέντων εἰς Σικελίαν μαθὼν, αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐστράτευσε μετὰ δυνάμεως πλείονος. Καὶ ὁ Μανιάκης ἀντιστρατοπεδεύεται τοῖς Ἀγαρηνοῖς, καὶ

Digitized by Google

τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι τῷ Πατρικίῳ Στεφάνῳ τῷ τοῦ Βασιλέως γαμβρῷ (συνέσταλτο γὰρ καὶ οὗτος αὐτῷ μετὰ τοῦ στόλου) ἀσφαλῶς τηρεῖν ἐνετείλατο τὸ παράλιον, ἵνα μὴ ἡττηθεὶς ὁ Καρχηδόνιος ἀποδρᾶναι δυνήσεται. Μάχης τοίνυν συστάσης, πλῆθος μὲν τῶν Ἀφρων ἀνῄρητο, σχεδὸν ἢ κρεῖττον ἀριθμοῦ. Ὁ δὲ αὐτῶν ἀρχηγὸς ἀποδρὰς ἐκ τῆς μάχης, καὶ κελητίῳ ἐμβεβηκὼς λαθὼν τοὺς ἐν τῷ στόλῳ οἴκαδε ἀπεσώσατο. Τοῦτο τῷ Μανιάκῃ ἐν συμφορᾶς ἦγετο μέρει, καὶ τῷ τοῦ στόλου ἄρχοντι ἐλοιδορεῖτο. Τοῦ δὲ τῇ συγγενείᾳ τῇ βασιλικῇ πεποιθότος, καὶ δυσχεράναντος πρὸς τὰς ὕβρεις, καί τι ἀνθυπενεγκόντος, θυμῷ ληφθεὶς ὁ Μανιάκης, καὶ πληγὰς ἐντείνει αὐτῷ. Ὁ δὲ αὐτίκα γράφει τῷ γυναικαδέλφῳ Ἰωάννῃ τῷ ἐκτομίᾳ, Ὀρφανοτρόφῳ ὀνομασθέντι, ἀποστασίᾳ ἐπιχειρεῖν τὸν Μανιάκην. Ἐντεῦθεν ὁ μὲν Μανιάκης δέσμιος ἐκεῖθεν ἀναχθεὶς, φυλακῇ παρεδόθη, ἡ σύμπασα δ' ἀρχὴ τῷ Στεφάνῳ περιελήλυθε. Καὶ ἡ νῆσος ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς καὶ αὖθις ἐγένετο, ἀπειρίᾳ καὶ ῥαθυμίᾳ τοῦ ἄρχοντος, καὶ πρὸ τούτων αἰσχροκερδείαις, μόνης τῆς Μεσσήνης (πόλις δὲ αὕτη τῶν Σικελικῶν) περιλειφθείσης Ῥωμαίοις, καὶ ταύτης τοῦ ἐν αὐτῇ στρατηγοῦντος ἀνδραγαθίᾳ, οὗτος δ' ἦν ὁ Κεκαυμένος Κατακαλών· οὐ γὰρ τὴν πόλιν μόνον περιεφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ χιλιάδας ἀνεῖλε τῶν ἐναντίων. Ὁ δὲ τοῦ Βασιλέως ἀδελφὸς, ὁ ἐκτομίας Ἰωάννης, δριμύτατον τρέφων ἔρωτα τοῦ προστῆναι τῆς Ἐκκλησίας ἐνίους τῶν Ἀρχιερέων προσεταιρίσατο, οἱ αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, καθαιρῆσαι τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον, ὡς οὐ ψήφῳ κοινῇ προχειρισθέντα, ἀλλ' ἐξουσίᾳ βασιλικῇ. Ὁ δὲ, Εἰ οὐ κανονικῶς, ὡς φατὲ, γέγονα Πατριάρχης, ἀντέθετο, καὶ ὅσοι παρ' ἐμοῦ ἐχειροτονήθησαν, καθαιρεθήτωσαν σὺν ἐμοί. Τοῦτο τοὺς λοιποὺς τῶν Ἀρχιερέων στασιάσαι πρὸς τοὺς τοῦ Πατριάρχου κατηγοροῦντας ἠρέθισε, καὶ ἔμεινεν ἀτέλεστος τοῦ Ὀρφανοτρόφου ἡ ἔφεσις. Πολλαῖς δὲ καὶ ἀσυνήθεσιν εἰσπράξεσιν οὗτος ἐξέτρυχε τὸ ὑπήκοον, πορισμάτων δεινότατος ἐν τοιούτοις γενόμενος. Τῆς οὖν ἀδελφῆς αὐτοῦ Μαρίας, ἣ μήτηρ ἦν τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Καλαφάτου, δι' εὐχὴν εἰς Ἔφεσον ἀπελθούσης, κἀκεῖθεν ἐπανελθούσης, καὶ διηγουμένης ὅσα πάσχουσιν οἱ πένητες, τὰς καινὰς δασμοφορίας φορτιζόμενοι, καὶ ἀξιούσης, ἀνεθῆναι τοῖς ὑπηκόοις τὸ ἄχθος πολὺ, ὁ Ὀρφανοτρόφος ἐπικαγχάσας, Ὡς γυνὴ φρονεῖς, ἀνταπεκρίθη αὐτῇ, μὴ εἰδυῖα, ὅσων ἡ βασιλεία δεῖται ἀναλωμάτων. Οὗτος ἐπιβουλευθῆναι λέγεται παρὰ τῆς Βασιλίσσης Ζωῆς. Φαρμακεύσειν γὰρ αὐτὸν καθαρσίῳ τοῦ ἰατροῦ μέλλοντος, ἀναπεῖσαι τὸν φαρμακεύοντα δώροις καὶ ὑποσχέσεσι λέγεται τὴν Βασίλισσαν, ἀντὶ σωτηρίου προσενεγκεῖν αὐτῷ δηλητήριον· γνωσθέντος δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος, ἀποδρᾶναι τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' ὑπὸ μὲν παρὰ τοῦ Ὀρφανοτρόφου Ἰωάννου τὰ κοινὰ ᾠκονόμητο· οὐ μεῖον δ' ἐκείνου οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ μᾶλλον ἐκάκουν ξύμπαντας, ἀδικώτατοι ὄντες καὶ φιλοχρηματώτατοι, οἷς καὶ ταῦτα καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπηχθάνετο, ἀνεστεῖλαι δὲ τὴν κακίαν αὐτοῖς οὐ συνεχωρεῖτο παρὰ τοῦ μείζονος ἀδελφοῦ τοῦ ἐκτομίου Ἰωάννου, ποτὲ μὲν παραιτουμένου αὐτοὺς, ποτὲ δὲ τὰς αὐτῶν πράξεις περικαλύπτοντος, καὶ οὐκ ἐῶντος εἰς γνῶσιν ἥκειν τοῦ Αὐτοκράτορος.

ις'. Ἤδη δὲ τῆς νόσου ἐπιτεινομένης τῷ Βασιλεῖ, καὶ θαμὰ τῆς τοῦ λογιζομένου παραφορᾶς αὐ-

eum poſitis, & claſſis Præfecto Stephano Patricio Imperatoris affini (nam is quoque una miſſus erat) mandat ut oram maritimam diligenter tueatur, ne Carthaginenſis victus effugere queat. Prælio commiſſo, tanta multitudo Afrorum periit, ut nullo prope numero comprehendi queat. Sed eorum Princeps pugna elapſus, conſcenſa celoce, deceptis claſſiariis, domum rediit. Id Maniaces ægerrime ferens, claſſis Præfecto conviciatur. Is vero Imperatoris affinitate fretus, quam iniquo animo contumelias accepiſſet, ac viciſſim aliquid dixiſſet: a Maniace ira percito verberatus, ſtatim litteris ſcriptis ad ſpadonem Joannem uxoris ſuæ fratrem Orphanotrophum, Maniacem calumniatur ut defectionem molientem. Qua ille de cauſa vinctus in urbem ductus cuſtodiæ mandatur, omni auctoritate in Stephanum tranſlata: neque multo poſt inſula in Agarenorum poteſtatem rediit, Ducis imperitia, ſocordia, ac ſordibus imprimis, ſola Meſſana (quæ & ipſa Siciliæ urbs eſt) virtute Catacalonis Ambuſti Præfecti Romanis conſervata: qui idem multa hoſtium millia excidit. At Imperatoris frater ſpado Joannes, Pontificatus cupiditate flagrans, quoſdam ex primariis Sacerdotibus ſibi conciliavit, qui ei pollicebantur ſe loco moturos Alexium Patriarcham, ut qui non communibus ſuffragiis, ſed Imperatoris auctoritate creatus eſſet. Ille vero, *Si*, inquit, *contra Canones me Patriarcham eſſe factum aſſeritis, ii etiam qui a me electi ſunt loco moveantur*. Id reſponſum effecit ut cæteri Sacerdotes a Patriarchæ accuſatoribus diſſiderent, & Orphanotrophus impos voti redderetur: qui ad quæſtus excogitandos callidiſſimus, cum multis inſolitis exactionibus ſubditos vexaret, accidit ut ſoror ejus Maria Michaelis Calaphatæ qui poſt imperavit mater, votis exolutis, Epheſo reverſa narraret quam miſere ſubditi novis illis exactionibus tractarentur, ac peteret ut onus illud laxaretur. Cui cum cachinno reſpondit Orphanotrophus, eam ſentire ut mulierem, quæ ignoraret quantam pecuniam poſtulet Imperium. Zoe vero Imperatrix illi inſidiata eſſe fertur: Medico enim potionem purgantem ei propinaturo muneribus & pollicitationibus perſuaſit ut toxicum pro ſalutari medicina offerret: ſed ille animadverſis inſidiis periculum evitavit. Cum autem Reſpublica ſic ab eo adminiſtraretur, fratres ejus non minus omnes exagitabant, homines injuſtiſſimi & avariſſimi: quos quum Imperator etiam ea de cauſa audiſſet, tamen major frater ſpado Joannes eos coerceri non patiebatur, alias excuſando, alias tegendo facinora eorum, ne ad cognitionem Imperatoris pervenirent.

XVI. Cæterum morbo invaleſcente, & mentis alienatione ſæpius invadente: neque frequenter

LIBER XVII.

Edit. Pariſ. pag. 238.

Stephanus ſimo to Maniace amittit Siciliam.

Maurocatacalo Meſſanam defendit.

Orphanotrophus ſpe Patriarchatus excidit.

Orphanotrophi & fratrum rapacitas.

Orphanotrophi fratres.

pag. 239.

LIBER XVII. Michael & publico & conſuetudine uxoris abſtinet.

in publicum prodiit Imperator, neque pompa regia uſus eſt, neque ſecurus in folio regio ſedens reſponſa dedit, ſed vela circum ſuſpenſa, ii qui ſigna mali adventantis obſervabant (quæ quidem complura erant) animadverſa mentis alienatione, ſtatim obducebant, & aſtantes ſecedere jubebant. Is vero morbus ut ſubito accedebat, ita etiam ſubito recedebat. Sic affectus Michael paulatim a conſpectu & acceſſu Imperatricis abſtinebat, ſeu verecundia, quod pro tantis meritis talem ei gratiam reponeret, ſeu pudore, ne in morbo ſuo quo ſæpiſſime & ſubito corripiebatur, ab ea videretur, ſeu ob corruptum corporis habitum, & ad conjugalem conſuetudinem jam ineptum. Quidam vero ajunt eum Confeſſariis & adulterium & cædem Imperatoris confeſſum, cum alia ab eis præcepta accepiſſe, tum ut re venerea abſtineret: eademque de cauſa multum pecuniæ erogabat, & ſacras ædes extruebat, & ad inclytum Martyrem Demetrium Theſſalonicam peregrinabatur, illius mali depulſionem orans. Verum ad illud etiam hydrops acceſſit. Quæ cum frater ejus Joannes videret: veritus ne eo ſubito extincto, Imperium ad Zoen jure hæreditario rediret, ipſeque cum omni familia eatirparetur: probabilibus verbis Imperatori perſuadet, ut nepotem ex ſorore Michaelem in Imperii ſucceſſionem Cæſarem appellet: cujus quia Zoe hæres erat, ut dictum eſt, illam quoque arte tractat. Ita matronam nobilem matrem ignobilis pueri fingunt. Ambo enim fratres ea de re cum illa collocuti, Michaelem filium ejus adoptivum nominant. Ea vero quæ nec voluntatibus eorum refragari auderet, & alioqui facilis ac tractabilis eſſet, annuit. Senatu igitur & iis qui comitatum Imperatorium explent, in Blacherniam Ædem convocatis: Imperatrix producta in medium, & intra Sacrarii cancellos progreſſa, inde Michaelem adoptatum pro filio ulnis excipit, eundemque Imperator ſtatim Cæſarem appellat, & populi frequentia conſalutat. Ac Joannes quidem ſe negotium omne confeciſſe jam, & Imperium ſuæ familiæ conſtabiliſſe putabat: ſed eo pacto & ſemetipſam & omnes ſuos neceſſarios funditus evertit, ut ſuo loco referetur.

Michael Calaphates Cæſar appellatus, a Zoe adoptatur.

Edit Pariſ. pag 240.

Michael, quem vis hydropicus, Bulgariam recuperat.

XVII. Bulgari porro ab Imperatore Baſilio, ut dictum eſt, ſubacti, ſuo Regno everſo jugum ſervitutis ad tempus tulerunt. Tandem vero cum de eo excutiendo, & detrectandis imperiis cogitantibus dux & auctor deeſſet: vir quidam obſcuro ille quidem genere ortus Dolianus, ſed doli & aſtutiæ plenus, Byzantio, ut fertur, fuga elapſus, & ſe filium naturalem, non legitimum Aaronis, qui frater Samuelis fuit, Principis Bulgarorum profeſſus, a Barbaris Rex eligitur. Ex eo tempore gens aperte defecit, & ad latrocinia con-

τῆς ἐκείνης, οὔτε προόδοις ἐκέχρητο συνεχῶς, οὔτε βασιλείοις πομπαῖς, οὔτ᾽ ἐν βήμασιν ἐχρημάτιζε τῷ βασιλείῳ θρόνῳ ἀνέτως ἐφεζόμενος, ἀλλὰ παραπετάσματα περὶ αὐτὸν ἀπῃώρητο, καὶ τινὲς ἐπιτηρεῖν τεταγμένοι αὐτὸν περιίσταντο, οἳ ὁπηνίκα τι σημεῖον εἶδον τοῦ παροξυσμοῦ (πολλὰ δὲ ταῦτα ἦν αὐτοῦ προοίμια) εἷλκον ἐπ᾽ ἐκεῖνον εὐθὺς τὰ παραπετάσματα, καὶ οὕτως τὸν πάσχοντα συγκαλύπτοντες, ἐξιέναι τοῖς παρεστῶσιν ἐκέλευον. Τῷ δὲ ἀθρόον τι τὸ πάθος ἐπῄει, καὶ ἀθρόον ἀφίστατο. Οὕτως οὖν ἔχων ὁ Μιχαὴλ κατὰ βραχὺ καὶ τοῦ ὁρᾶν τὴν Βασίλισσαν καὶ τοῦ προσιέναι ἀπείχετο, ἢ αἰδούμενος, ὅτι οἷα ἀνθ᾽ οἵων αὐτῇ ἀνταπέδωκεν· ἢ ὅτι θαμὰ καὶ ἑτοιμότατα τοῦ πάθους αὐτῷ ἐπιγινομένου, ᾐσχύνετο πάσχων ὑπὸ παρ᾽ ἐκείνης ὁρᾶσθαι· ἢ διὰ τὸ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος διεφθάρθαι οἱ, καὶ πρὸς μίξιν μὴ πεφυκέναι. Ἔνιοι δὲ φασίν, ὡς ἀνδράσι Πνευματικοῖς ἐξομολογησάμενος τὸ τῆς μοιχείας καὶ τοῦ φόνου τοῦ Βασιλέως ἁμάρτημα, παρ᾽ ἐκείνων ἄλλας τε ἐδέξατο ἐντολὰς, καὶ τῶν ἀφροδισίων ἀπέχεσθαι, ἐντεῦθέν τοι καὶ ἐπιδόσεις ἐποιεῖτο χρημάτων πολλῶν, καὶ σεμνεῖα ᾠκοδόμει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἀπῆλθε, τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου δεόμενος, ἵνα τι τοῦ πάθους εὕρῃ ἀλέξημα. Τῷ δὲ καὶ νόσος ὑδερικὴ προσεγένετο. Ὡς οὖν οὕτως ἔχοντα τὸν ἀδελφὸν ἑώρα ὁ Ἰωάννης, δείσας περὶ τῇ βασιλείᾳ, μὴ ἀθρόον θανόντος τοῦ Αὐτοκράτορος, ἐπὶ τῇ Ζωῇ γένηται ὡς κληρονόμῳ αὐτῆς, κἀντεῦθεν αὐτός τε καὶ τὸ γένος ὅλον εἰς ἐξολόθρευσιν γένηται, μέτεισι τὸν Αὐτοκράτορα πιθανοῖς, καὶ πείθει τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ τὸν Μιχαὴλ, προχειρίσασθαι Καίσαρα, ἵν᾽ ἔφεδρος εἴη τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ. Ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας, ὡς εἴρηται, κληρονόμον τὴν Ζωὴν ᾔδει, μέτεισι κἀκείνην, καὶ μητέρα τὴν εὐγενῆ τοῦ δυσγενοῦς ἀναπλάττουσιν. Ἄμφω γὰρ τὼ ἀδελφὼ διαλεχθέντε αὐτῇ περὶ τούτου, εἰσποιητὸν ταύτης τὸν Μιχαὴλ υἱὸν ὀνομάζουσιν. Ἡ δὲ μήτ᾽ ἀντειπεῖν θαρροῦσα τοῖς ἐκείνων θελήμασι, καὶ ἄλλως εὔκολος οὖσα καὶ τὴν γνώμην εὐάγωγος, κατένευσε. Καὶ συνηθροίσθη μὲν εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἡ Γερουσία ἐκ προκηρύγματος, καὶ οἱ πληροῦντες τὴν τάξιν δὴ τῶν βασιλείων, ἐν δὲ μέσοις τούτοις ἡ Βασιλὶς προαχθεῖσα καὶ ἐν ταῖς κιγκλίσι γενομένη τοῦ θυσιαστηρίου, ἐκεῖθεν εἰσποιεῖται τὸν Μιχαὴλ, καὶ ὡς υἱὸν ἀγκαλίζεται. Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ αὐτίκα τοῦτον προχειρίζεται Καίσαρα, καὶ τὸ ἄθροισμα ἐπευφήμησεν. Ἔδοξε μὲν οὖν ὁ Ἰωάννης ἤδη τὸ πᾶν κατεργάσασθαι, καὶ τὸ κράτος τῷ οἰκείῳ γένει περιποιήσασθαι, τὸ δ᾽ ἦν ἀνατροπὴ τοῦ παντὸς αὐτῷ τε καὶ τοῖς προσήκουσιν ἅπασιν· ὅπως δὲ, ὁ λόγος δηλώσει κατὰ καιρόν.

ιζ´. Τῶν δὲ Βουλγάρων, ὡς ἤδη ἱστόρηται, ὑπὸ Βασιλέως τοῦ Βασιλείου καταπολεμηθέντων, καὶ τῆς αὐτῶν βασιλείας καθαιρεθείσης, μέχρι μέν τινος ἔφερον οἱ Βάρβαροι τὸν τῆς δουλείας ζυγόν. Εἶτα τοῦτον ἀποσείσασθαι διενοοῦντο καὶ ἐσφάδαζον, ἀλλά σφίσι τὸ ἄναρχον ἐκώλυε τὸ ἐνθύμημα. Ἀνὴρ δέ τις ἄσημος μὲν τὸ γένος, Δολιάνος καλούμενος, δόλου δὲ μεστὸς καὶ δεινότητος, υἱὸν ἑαυτὸν ἐπιφημίσας τοῦ Ἀαρὼν, ὃς τοῦ Σαμουὴλ τοῦ ἄρξαντος τοῦ ἔθνους ἦν ἀδελφὸς, ἐκ Βυζαντίου, ὡς λέγεται, διαδρὰς, καὶ πείσας τὸ ἔθνος παῖς εἶναι τοῦ Ἀαρὼν, ἐξ ὁμογάμου ἑαυτῷ γενόμενος, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξ ἐννόμου εὐνῆς, εἰς Βασιλέα τοῖς Βαρβάροις ᾑρέθη. Ἐντεῦθεν εἰς φανερὰν ἀποστασίαν ἐξέρρηξε τὸ ἔθνος, καὶ εἰς λῃστείας ἐτράπετο, καὶ τὰ Ῥωμαίων κατέτρεχε. Στέλλεται τοίνυν στρα-

πηγός τις μετὰ δυνάμεως, ἵν' ἀνακόπτῃ τὰς ἐπιδρομὰς τοὺς λῃσεύοντας. Ὁ δὲ κακῶς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσφερόμενος, ἐξηρέθισεν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀπώλετο ἄν, εἰ μὴ ἀπέδρα νυκτός. Ἡ γοῦν ὑπ' αὐτὸν στρατιὰ δείσασα, πρὸς ἀποστασίαν ἐχώρησε, καί τινα ἐξ ἑαυτῶν Τειχομηρὸν κεκλημένον, ἐκ δὲ γένους φύντα Βουλγαρικοῦ, ἀρχηγὸν ἑαυτοῖς προχειρίζονται, καὶ Βασιλέα Βουλγαρίας αὐτὸν ὀνομάζουσι. Καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων διέρρηκτο, τῶν μὲν τῷ Δολεάνῳ, τῶν δὲ Τειχομηρῷ προσερχομένων. Ἀλλὰ δόλῳ μετῆλθεν ὁ Δολεάνος τὸν ἀντικαθιστάμενον. Μετακαλεῖται γὰρ αὐτὸν ἐπὶ κοινωνίᾳ καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους μάχης, καὶ ὃς πείθεται. Ἐπεὶ γοῦν ἑνώθησαν ἄμφω οἱ ἀρχηγοί, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Βουλγάρων συνήθροιστο, ὁ Δολεάνος πρὸς τοὺς συνειλεγμένους ἔφη. Μὴ ἄν ποτε σωθήσεσθαι τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, ὑπ' ἀρχηγῶν δυοῖν κυβερνώμενον, καὶ, Εἰ τῆς σωτηρίας ὑμῶν βούλεσθε, τὸν ἕνα ἐξ ὑμῶν ποιήσατε ἐκποδών· εἰ μὲν οὖν ἐμὲ τοῦ γένους εἶναι τοῦ Σαμουὴλ οἴδατε, ἀποσκευάσασθε τὸν Τειχομηρόν. Εἰ δ' οὐ τοῦτο, αὐτῷ μὲν ἑαυτοὺς ὑποτάξατε, ἐμὲ δ' ἐκ μέσου ποιήσατε. Ἐπὶ τούτοις θροῦς ἤρθη, καὶ οἱ τῆς Βασιλείας ξύμπαντες ἐπεφήμισαν, καὶ ὁ Τειχομηρὸς κατελεύσθη. Ὁ δὲ Δολεάνος Αὐτοκράτωρ γενόμενος, εἷλε τό τε Δυρράχιον, καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐχώρησε, καὶ τὴν Νικόπολιν καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν προσχωρησάντων αὐτῷ, ἐπεὶ μὴ ἔφερον τὴν τοῦ Ὀρφανοτρόφου ἀπληστίαν καὶ τὸ ἀκόρεστον. Καὶ ἡ μὲν οὕτω λεία Μυσῶν, τὸ τοῦ λόγου, τὰ Ῥωμαίων ἐτίθετο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς τῆς ἀγγελίας κομισθείσης αὐτῷ, αὐτίκα ὁρμᾷ καταλαβεῖν τὸν ἀποστάντα, δεινὸν ἡγεῖσθαι λέγων, εἰ μηδὲν αὐτὸς τῇ βασιλείᾳ προσπορίσας, μοῖραν ταύτης ἀφαιρεθεῖσαν τινὰ παραβλέψεται. Ὅτι δὲ οἱ ἀπέγνωστο τὸ βιώσιμον (ἄδην γὰρ ὁ ὕδερος αὐτοῦ κατεκράτησε, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα ἐξώγκωτο) τό, τε συγγενεῖς ἀπεῖργε τῆς ἐκστρατείας αὐτὸν παρακλήσεσι, καὶ οἱ προὔχοντες τῆς βουλῆς οὐκ ἐπῄνουν τὸ βούλευμα. Ἀλλ' ἐκεῖνος ζήλῳ ῥωννύμενος, καὶ ἀντιτάττων τῇ ἀσθενείᾳ τὸ πρόθυμον, ἐπὶ τοὺς ἀποστάτας χωρεῖ, καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα θαύματος ἄξιον. Νυκτὸς γὰρ τῇ νόσῳ καταπονούμενος, καὶ οὐκ ἂν ἐς αὔριον ἀναστήσεσθαι προσδοκώμενος, ὁ δὲ ἡμέρας ἄρτι διαφαινούσης ἐφ' ἵππου τε ὡρᾶτο, καὶ προῄει τοὺς στρατιώτας. Ὡς δ' ἐν τοῖς τῶν Βουλγάρων ὁρίοις ἐγένετο, ἡτοιμάζετο πρὸς ἀντιπαράταξιν. Οὔπω δ' ἀλλήλοις τῶν ταγμάτων συρραγέντων, καί τι συμβὰν, ἀπόνως τάχα τῷ Βασιλεῖ τὴν νίκην προσεπόρισεν. Ὁ γάρ τοι τοῦ Ἀαρὼν ἐκείνου υἱὸς, ὁ Πατρίκιος Ἀλουσιάνος, παρὰ Ῥωμαίοις ὤν, καί τι προσκεκρουκὼς τῷ κρατοῦντι ἐπ' οἴκου μένειν καταδεδίκαστο, καὶ μήτε προσιέναι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μήθ' ὅλως εἰσιέναι πρὸς τὸ Βυζάντιον, εἰ μὴ ἐπιτραπείη τὴν εἴσοδον. Ἠθύμει γοῦν ἐπὶ τούτῳ, ἐπεὶ δ' ἔγνωκε τήν τε τοῦ ἔθνους ἀποστασίαν, καὶ τὴν τοῦ Δολεάνου αἵρεσιν εἰς τὸ ἄρχειν αὐτοῦ· ἀποδιδράσκει μὲν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ μεταμφιέννυται, Ἀρμενίου τὴν στολὴν περιθέμενος ἑαυτῷ, καὶ θεράπων εἶναι τοῦ Θεοδωροκάνου πλαττόμενος, καὶ ἀπιέναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἔλαθε πάντας, καὶ πρὸς Βουλγαρίαν κατελήλυθεν· Ἀλλ' οὐκ αὐτίκα δῆλον ἔθετο ἑαυτὸν, προσομιλῶν δέ τισι, τοῦ Ἀαρὼν ἀνεμίμνησκε, καὶ, Ἆρα, ἔλεγεν, εἴ τις τῶν ἐκείνου παίδων παρῆν, ἔδοξεν ἂν ὑμῖν εἰς τὴν τοῦ ἔθνους ἀρχὴν προτιμότερος τοῦ νόθου ὁ γνήσιος; Ὡς δὲ πάντες πεποίηντο δι' εὐχῆς τὸ ὑπὸ γνησί-

A versa eſt. Ad eorum igitur graſſationes coercendas quidam Dux cum copiis miſſus, cum milites ſuos male tractaret, eorum iracundia periiſſet, niſi aufugiſſet noctu. Ejus vero exercitus metu pœnæ defecit, & quemdam e ſuo numero Tichomerum Bulgarum genere Ducem creat, & Regem Bulgariæ nominat. Sic res Bulgarorum diviſæ ſunt, aliis ad Dolianum, aliis ad Tichomerum confluentibus. Sed Dolianus adverſarium dolo aggreſſus, ad Regni & belli Romani conſortium acceſſit. Qui cum paruiſſet, congregato Bulgarico exercitu, Dolianus ait: *Res Bulgarica numquam ſalva erit ſub duobus Regibus. Quod ſi* B *veſtræ ſaluti conſultum cupitis, alterum noſtrum e medio tollite. Ac ſi me ex genere Samuelis eſſe noſtis, Tichomerum amovete. Sin minus, illi parete, meque tollite.* Hinc clamore ſublato, ab omnibus Rex conſalutatur, Tichomerus lapidibus obruitur. Dolianus ita rerum potitus, Dyrrachium capit, & Græciam aggreſſus, Nicopoli cum finitimo agro potitur, ultro deditione facta a civibus, Orphanotrophi inſatiabilem rapacitatem non ferentibus, ac, ut proverbio dicitur, Myſorum prædam facit Romanas ditiones. At Imperator defectione nuntiata, ad au- C ctorem ejus comprehendendum incitatus, iniquum eſſe dicebat, ſi ipſe, qui nihil ad Imperium attuliſſet, partem ejus aliquam rapi ab ullo pateretur. Sed quia de ſalute ejus jam deſperatum erat (invaluerat enim hydrops tumefacto corpore) tum cognati expeditionem ejus deprecabantur, tum Primores Senatus conſilium improbabant. Ille vero æmulatione confirmatus, & corporis imbecillitatem animi viribus ſuſtentans, contra ſeditioſos proficiſcitur, ac res mire quædam accidit. Nam cum noctu morbo opprimeretur, nec poſtridie ſurrecturus putaretur: diluculo in equo conſpiciebatur, & exercitum præ- D cedebat. Ut in Bulgarorum fines venerat, ſeque ad acie decertandum parabat: priuſquam exercitus congrederentur, quiddam intervenit quod Imperatori celerem victoriam ſine labore ullo peperit. Nam Aaronis illius filius Aluſianus Patricius, cum apud Romanos eſſet, atque Imperatorem nonnihil offendiſſet, ea pœna mulctatus erat, ut domi ſe tenens, neque Regiam frequentaret, neque Byzantium intraret, ſine permiſſu Imperatoris. Ea calamitate dolens, ubi gentis ſuæ defectionem cognovit, & Doliani electionem, cui parendum aſſet: domo effugit, mutatoque ve- E ſtitu, & Armenii habitu ſumpto, Theodorocani ſe famulum eſſe, & in caſtra ire ſimulans, a nemine cognitus eſt donec in Bulgariam perveniſſet: ac ne ibi quidem ſtatim ſe cognoſcendum præbuit, ſed inter colloquendum Aaronis mentionem apud quoſdam interjecit, ac dixit: *Si quis illius liberorum adeſſet, numquid vobis legitimus ſpurio in Regni ſuffragiis præferendus*

LIBER XVII.

Dolianus & Tichomerus temporarii Bulgarorum Reges.

Edit. Pariſ. pag. 241.

Aluſiani opera Bulgari ſubiguntur.

LIBER XVII. *videretur*? Cum omnes germanum Aaronis filium Regem optarent, et principatus in virum cujus natales haud ambigui eſſent, quique ex vetuſta Regia ſtirpe citra controverſiam originem duceret: arcanum cuidam ex iis quibus Aaronis familia notior erat, aperit: qui cum faciem illius oculis curioſius perluſtraſſet, tandem ſignum etiam indubitatum videre cupit. Id vero erat nigra macula in cubito dextro, denſis pilis circumdata. Quod quum vidiſſet, jam omni ſcrupulo exempto proſtratus, viri pedes amplectitur, ac cæteros quoque docet adeſſe regii generis hominem. Multi igitur ab ambiguo illo avulſi ad germanum ſe contulerunt. Sed cum diviſo Imperio, Principibus inter ſe diſſidentibus Regnum conſiſtere omnino haud poſſe cenſerent, inter ſeſe paciſcantur, ut communi conſilio Rempublicam adminiſtrarent, nihilo ſecius uterque alteri ſuſpectus atque inſidians. Verum Aluſianus ad inſidiandum promptior Doliani dolum antevertit. Nam convivio apparato, & collega invitato, miſerum hominem inter pocula comprehenſum excæcat. Sic Scythicæ gentis Imperio ſolus potitus, Imperatori ſecreto nuntiari jubet, ſe illi deditionem facturum, ſi clementer ſuſcipiatur, & juſtis præmiis non fraudetur. Ille nec acceſſum ejus abnuit, & parem gratiam relaturum pollicetur. Cum igitur veniſſet, Magiſter creatur: Imperator vero gentem Rege deſtitutam & diſperſam, ſtatim haud difficulter ſuperatam Romano Imperio rurſus ſubjicit, & in urbem reverſus triumphat, cum multos alios captivos, tum Dolianum excæcatum adducens. Sed cum male haberet, nec longe a diſſolutione compagis abeſſet, deſpecto Imperio, relictaque Regia, in Monaſterium ſuburbanum a ſe extructum, Sanctorum Anargyrorum indito nomine, ſecedit: ibique purpura cæteriſque inſignibus Imperii abjectis, raſo capillo initiatur, & Chriſtianæ ſubmiſſionis lacerna induta, ſacro vellere voluntariæ mortificationis ſigno cingitur, jam vel ingratis mortificandus. Eo facto nuntiato, Imperatrix pedes illo profecta excluditur, ad colloquium non admiſſa: haud ſcio num verecundia malæ tractationis, an quod totus pœnitentiæ deditus, veteris erga illam affectionis memoriam renovare nolaerit. Sic illa Michaelem non allocuta diſceſſit. Ipſe vero iſti mutationi haud diu ſuperſtes, uſque ad extremum ſpiritum admiſſum in Romanum facinus deplorare numquam deſtitit. In Imperio ſe clementem & æquum præbuit, quantum in ipſo fuit, ſed fratres bonitati ejus quamdam ignominiæ quaſi maculam aſperſerunt. Regnaſſe fertur ab aliis annos ſeptem, ab aliis paulo diutius.

Edit. Pariſ. pag. 242.

Dolianus excæcatus.

Michael fit Monachus.

MICHAEL CALAPHATES.

XVIII. Romanorum vero Imperium ad Cæſarem devenit, avunculi ejus induſtria. Nam Michael

A ου παιδὸς ἄρχεσθαι τοῦ Ἀαρὼν, καὶ τὴν βασιλείαν αὖθις αὐτῶν εἰς ἀναμφίβολον περιστῆναι ἄνδρα, καὶ τῷ πάλαι βασιλείῳ γένει προσήκοντα καθαρῶς, πιστεύει τινὶ τὸ ἀπόρρητον τῶν μᾶλλον εἰδότων τὸ γένος τοῦ Ἀαρών. Ὁ δὲ περιεργότερον αὐτοῦ ἀνιχνεύσας τὸ εἶδος τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶτα καί τι σημεῖον εἰδὼς προσὸν αὐτῷ ἀναμφίβολον, καὶ τοῦτο ἰδεῖν ἀπαιτεῖ. Τὸ δ' ἦν περὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα χρῶμά τι μέλαν, καὶ θρὶξ δασεῖα περὶ αὐτό. Ἰδὼν οὖν καὶ τοῦτο, καὶ μηκέτι ἔχων ἐνδοιασμοῦ, καταβάλλει μὲν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ περιπτύσσεται. Διδάσκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, τὸν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους αὐτοῖς ἀφικόμενον. Καὶ πολλοὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἀπορ- B ραγέντες τῷ γνησίῳ προσέθεντο, καὶ μεμέριστο ἡ ἀρχή· ὡς δ' οὐ πάντως τῆς βασιλείας αὐτοῖς στησομένης, εἰ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἀρχηγοὶ διαφέροιντο, κοινοπραγοῦσι, καὶ σπένδονται, ἀλλήλοις δὲ καὶ ὑπόπτευον καὶ ἐνήδρευον. Ἀλλ' ὀξύτερος εὑρέθη ὁ Ἀλουσιάνος πρὸς τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ τὸν τοῦ Δολιάνου προέφθασε δολιόντα. Καὶ πότον ἑτοιμασάμενος, καὶ συμπότην παραλαβὼν τὸν συνάρχοντα, ἐπιτίθεταί οἱ συμποσιάζοντι, καὶ ἐξορύττει τοῦ ἀθλίου τὰ ὄμματα, καὶ εἰς μίαν ἐντεῦθεν ἀρχὴν τὸ Σκυθικὸν περιέστη. Εἶτα δι' ἀπορρήτων μηνύει τῷ Βασιλεῖ, βούλεσθαι προσχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ εὐμενῶς αὐτὸν δέξεται, καὶ ἀναλόγων οὐκ ἀμοιρήσει τῶν ἀμοιβῶν. Ὁ δὲ τὴν ἔνδειξίν τε προσήκατο, καὶ ἀξίως ἀμεί- C ψασθαι αὐτὸν ἐπηγγείλατο. Καὶ ὃς αὐτίκα προσεληλύθει, καὶ τετίμητο Μάγιστρος. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἔπεισι τῷ ἔθνει εὐθὺς, τὸ δὲ ἄναρχον ὂν καὶ διεσπαρμένον, οὐ δυσέργως καταπολεμηθὲν, αὖθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑπέκυψε, καὶ ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ κατήγαγε θρίαμβον, αἰχμαλώτους τε πολλοὺς διαγαγὼν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν Δολιάνον αὐτὸν πεπηρωμένον τὰ ὄμματα. Εἶχε δ' ὁ Αὐτοκράτωρ κακῶς, καὶ ἤδη τῇ λύσει προσήγγισε τῆς συνθέσεως. Καταφρονεῖ γοῦν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῆς βασιλείας μεταχωρεῖ, καὶ ἄπεισιν εἰς ὅπερ αὐτὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἱδρύσατο ἀσκητήριον, ὃ ἐπὶ τῇ κλήσει τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων ὠνόμασεν. Ἔνθα δὲ γεγονὼς, ἐκδιδύσκεται μὲν τὴν ἁλουργίδα καὶ τἄλλα D πάντα τῆς Βασιλείας γνωρίσματα, κείρεται δὲ τὴν τρίχα, καὶ τελεῖται τὴν ἱερὰν τελετὴν, καὶ ἐπενδύεται τὸ ῥάκος τῆς ἐν Χριστῷ ταπεινώσεως, καὶ περιζώννυται τὸ θεῖον δέρας, τὸ τῆς ἑκουσίου νεκρώσεως σύμβολον, ὁ ἤδη καὶ ἄκων νεκρούμενος. Ὡς οὖν ἠγγέλθη τῇ Βασιλίσσῃ τὸ γεγονὸς, πεζὰ τὰ βασίλεια ὑπέξεισι, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀφίκετο. Ὁ δὲ ταύτῃ τὰς θύρας ἐπιζυγοῖ, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπείργουσιν εἴσοδον, οὐκ οἶδα εἴτ' αἰδούμενος ἀνθ' ὧν πρὸς αὐτὴν ἐνεδείξατο, εἴθ' ὅλος τῆς μετανοίας γενόμενος, καὶ μὴ θέλων εἰς μνήμην ἐλθεῖν τῆς πρὸς ἐκείνην παλαιᾶς διαθέσεως. Ἡ μὲν οὖν μὴ ἐντυχοῦσα τῷ Μιχαὴλ, ὑπενόστησεν. Ὁ δὲ βραχύ τι τῇ μεταθέσει τῆς βιοτῆς ἐπιβιώσας, πρὸς τὰς ἀϊδίους μονὰς E μετέθετο τὴν ζωὴν, μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς τὸ πρὸς τὸν Βασιλέα Ῥωμανὸν αὐτῷ τολμηθὲν ἀπολοφυρόμενος. Βασιλεὺς γεγονὼς ἐπιεικὴς καὶ χρηστὸς, ὅσον τὸ εἰς αὐτὸν, τὸ συγγενὲς δέ οἱ ὥσπερ τις κηλὶς προσπεφυκὸς αὐτῷ ῥυπαίνουσά πως τὴν ἐκείνου χρηστότητα· Ἱστόρηται δὲ ὁ Βασιλεὺς οὗτος τοῖς μὲν ἐπ' ἔτος ἕβδομον τὸ σκῆπτρον κατασχεῖν τὸ Ῥωμαϊκὸν, τοῖς δὲ καί τι τούτου ἐπέκεινα.

ιή. Ἧκε δ' ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πρὸς τὸν Καίσαρα, πάντα τοῦ μητραδέλφου αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου ἀνύοντος. Ὁ

μὲν γὰρ Βασιλεὺς Μιχαὴλ, Καίσαρα τοῦτον ἐτίμησεν, ὡς προγέγραπται, εἶτα ὥσπερ μεταμελόμενος, οὐ χρηστὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐτήρει διάθεσιν. Ὅθεν καὶ ἔξω που τῆς πόλεως ὥριστο αὐτῷ ἡ καταγωγὴ, καὶ οὐδ' ἐφεῖτο τούτῳ, εἰ μὴ κελευσθείη, πρὸς τὸν Βασιλέα φοιτᾶν. Ἐπεὶ δὲ τῶν βασιλείων ὑπεξῆλθεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, οἱ ἐκείνου αὐτάδελφοι, βασίλειον πλάττουσι γράμμα, ἐπιτρέπον ἐκείνῳ τὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα πάροδον. Καὶ ὁ μὲν εἰσεληλύθει. Ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν ὁ Ὀρφανοτρόφος, μὴ δεῖν συμβουλεύσων ἐπιχειρῆσαι πράξει τινὶ, γνώμης τῆς Βασιλίδος χωρίς. Προσίασι τοίνυν αὐτῇ, καὶ τοῖς ἐκείνης ποσὶ τὸν Καίσαρα καταβάλλουσι, καὶ προβάλλονται τὴν εἰσποίησιν, καὶ πίστεις διδόασι, καὶ φρικώδεις ὅρκους ὀμνύουσιν, ὁ μὲν τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς Βασιλείας μετέχειν τὸν Μιχαὴλ, ἐκείνης δ' εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἀργυρωνήτῳ, ᾗ βούλεται, κεχρῆσθαι αὐτῷ. Τούτοις ἐκείνην, καὶ ἄλλως εὐάγωγον οὖσαν, καταγοητεύσαντες, καὶ καταθέλξαντες τοῖς μειλίγμασι συλῶσι, καὶ τοῦ ἑαυτῶν ποιοῦσι θελήματος. Καὶ ἐγχειρίζεται τῷ Μιχαὴλ τὸ σκῆπτρον, καὶ ἀναδεῖται τῷ Βασιλείῳ στέφει ὁ ταύτης ἀνάξιος, οὐ μᾶλλον ἐκ γένους, καίτοι τούτου τυχὼν δυσγενεστάτου καὶ ἀφανοῦς (τῶν γὰρ τὰς νῆας καταπιττούντων ἦν αὐτῷ ὁ πατὴρ) ὅσον ἐκ τρόπου κακόηθους. Ἦν γὰρ ὕπουλος μὲν τὴν γνώμην, ἀγνώμων δὲ τὴν ψυχὴν καὶ ἀχάριστος, καὶ μήτε συγγενείας θεσμοὺς, μήτε φιλίας αἰδούμενος. Ἦν δέ οἱ καὶ ἡ γλῶττα πρὸς τὰ βουλεύματα τῆς ψυχῆς ἀσύμφωνος καὶ ἀσύμβατος, ἄλλα μὲν ἐνὶ φρεσὶ κεύθοντι, ἄλλα δὲ λέγοντι, καὶ ἐπὶ τούτοις εἴπερ τις ἄλλος βάσκανος ὁ ἀνὴρ, δουλοπρεπής τε περὶ τὰς τῶν καιρῶν δυσκολίας καὶ ἀνελεύθερος, δύσοργός τε καὶ εὐμετάβολος, οὐκ ἐξ ὀργῆς ῥᾷον μεταβαλλόμενος εἰς πραότητα, ἀλλ' ἐκ χρηστοτέρας διαθέσεως εἰς μῖσος ἐκ τοῦ τυχόντος μεταφερόμενος. Ὁ μὲν δὴ τοιοῦτος ὢν, ἐπὶ τὸν ἄξονα τῆς βασιλείας ἀνάγεται· τῷ δὲ Ὀρφανοτρόφῳ, καὶ θείῳ αὐτοῦ, καὶ τῷ συγγενικῷ ξύμπαντι ὁ κολοφὼν ἐνεδέδετο ἐπῆλθε τῆς συμφορᾶς. Οὐ γὰρ ἐπὶ μακρὸν ἐτήρησε τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν προσποίησιν, ἀλλ' ἐπί τινας βραχίστας ἡμέρας Δεσπότην τὸν θεῖον ὀνομάζων, καὶ συνθακεῖν αὐτῷ ἀξιῶν, καὶ πάντα ἐπ' ἐκείνῳ τιθέμενος, εἶτα ὑφῄρει τι τῆς τιμῆς, εἶτα καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πειθήνιος ἐν τοῖς πλείοσι, καὶ ἄλλα τι πρὸς τὸν θεῖον ὑπεναντίζων αὐτῷ, ἐνεδείκνυτο. Τῷ δὲ μετεμέλλε τῆς εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦτον σπουδῆς, οὐκ εἶχε δ' ὅτι καὶ δράσειεν ἐξ ἑτοίμου, ἀλλ' ἐβυσσοδόμευε τὸ ἐγχείρημα, σπανίως δὲ οὐ συνεχῶς προσῄει τῷ Βασιλεῖ. Διαφορᾶς δὲ πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ γενομένης, ᾧ μόνῳ ἐξ ἁπάσης τῆς συγγενείας ὁ Μιχαὴλ προσέκειτο, καὶ ἐτίμησε Νωβελλίσιμον, καὶ τραχυνθέντος ἐκείνου κατὰ τοῦ Ἰωάννου, τοῦ Βασιλέως ἐνώπιον, ὁ Ἰωάννης τοῖς λόγοις δηχθεὶς καὶ μᾶλλον ὅτι μὴ πρὸς τοῦ Βασιλέως διὰ τὰς πρὸς αὐτὸν λοιδορίας ἐπετετίμητο, ἀποδυσπετεῖ τε, καὶ πόῤῥω ποι τοῦ ἄστεως γίνεται. Τοῦτο δὲ γνωσθὲν πολύ τι τῆς Γερουσίας μέρος συνεπεσπάσατο, ὥς τι αὐτῷ προσφοιτᾶν, οὐκ εὐνοίᾳ, ἀλλ' ἵν' ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν ἐφελκύσωνται. Καὶ ὁ Βασιλεὺς τὴν πρὸς ἐκεῖνον συνέλευσιν τῶν πολλῶν εὐλαβηθεὶς, διὰ γραμμάτων αὐτῷ τὴν ὑπεροψίαν προσωνείδισε, καὶ κακοήθως ἠξίου ἀφικέσθαι. Καὶ ὁ μὲν ᾔει. Ὁ δὲ μὴ ἀναμείνας τοῦ θείου τὴν

A Imperator Cæſarem illum quidem appellarat, ut ſupra ſcripſimus, ſed veluti facti pœnitens, benevolentiam erga illum non conſervarat. Unde & extra urbem diverſorium ei conſtitutum erat, neque permiſſum adire Imperatorem, niſi juberetur. Sed cum is Regia exceſſiſſet, ut dictum eſt, fratres illius nomine Imperatorio litteras confinxerunt, quibus illi acceſſus in Regiam permittebatur. Quo eum veniſſet, auctore Orphanotropho nullam rem ſine conſenſu Imperatricis ſuſcipiendam cenſuit. Eam igitur adeunt, & Cæſare ad pedes illius proſtrato, adoptionis commonefaciunt, fideque data ſanctiſſima jurant Mi- B chaelem verbotenus dumtaxat Imperatorem fore, illius vero auctoritatem omnem eſſe oportere, eſuramque ipſis non ſecus ac ære & libra emptis mancipiis. His illam, per ſe quoque facilem, præſtigiis ac blanditiis delinitam ita ceperant, ut in ipſorum poteſtate eſſet. Itaque Michael ſceptrum accipit, & regia corona redimitur, qua indignus erat, non tam ob genus viliſſimum & obſcurum (pater enim ejus naves picare ſolebat) quam ob morum improbitatem. Fuit enim ingenio ſubdolo, animo iniquo & ingrato, neque co- C gnationis nec amicitiæ jura reverens, lingua porro ab animi ſententia diſſentiente ac diſcrepante, alia tegere, alia dicere ſolitus. Ad ea accedebat ſingularis invidentia. Temporibus difficilibus ſervilis erat & illiberalis, iracundus & mutabilis: ſic tamen, ut a benevolentia facilius quavis de cauſa ad malevolentiam declinaret, quam ab iracundia ad clementiam. Quamvis autem talis eſſet, ad gubernacula Imperii aſcendit, in ruinam & exitium Orphanotrophi avunculi, & totius familiæ ſuæ. Neque enim fictos & ſimulatos mores diu tenuit, ſed perpaucis diebus avunculum Deſpotam appellavit, D conſeſſu ſuo dignatus, & omnia ad illum retulit. Deinde paulatim aliquid de honore ſubtraxit: poſt pleriſque in rebus ejus auctoritatem nihil fecit, & alias aliud egit, quo ille morderetur. Qui etſi ſtudium erga nepotem ſuum damnabat, tamen quid in præſentia faceret non habebat: ſed clam neſcio quid cum animo ſuo agitans, rarius adibat Imperatorem. Enimvero controverſia inter ipſum & fratrem Conſtantinum orta, cui ſoli ex omnibus neceſſariis Imperator adhæſerat, ac Nobiliſſimi titulum conceſſerat: cum Imperator Conſtanti- E num non caſtigaſſet, ob Joannem aſperius ſe præſente increpatum: Joannes dolore contumeliæ exacerbatus, longius ab urbe receſſit. Quo cognito magnam Senatus partem ad ſe attraxit, non quod eum tanta benevolentia proſequerentur, ſed ut ejus benevolentiam colligerent. Imperator vero multorum ad illum conventum metuens, per litteras ei ſuperbia objecta petit ut ad ſe veniat. Sed

LIBER XVII. Calaphates Orphanotrophi opera potitur imperio.

Edit. Pariſ. pag. 243.

Calaphatæ natales & mores.

Orphanotrophus male tractatur a Calaphate.

pag. 244.

LIBER XVII.

A cum ille iret, non expectato avunculi adventu, ludis Circenſibus in theatrum ſe contulerat. Eo igitur non invento, ob contumeliam adhuc ira æſtuans Orphanotrophus recedit. Tum vero Imperator in manifeſtas inimicitias erumpit, miſſaque nave eum adeſſe jubet, ut ſuperbiæ ſuæ rationem reddat, & ad Regiam naviganrem, ea ſuperiore loco, nota iis a quibus vehebatur teſſera, aditu prohibet, ſtatimque miſſa triremi hominem relegat: hoc modo remuneratus eum, cujus beneficio primum Cæſar, poſt etiam Imperator fuerat deſignatus. Quem cum amoviſſet, cognatos invadit, & viros non ſexu dumtaxat, ſed ætate etiam, barbatos jam maritos & B patres, virilibus exectis eunuchos facit.

Calaphates cognatos caſtrat, & Zoen relegat.

XIX. Cum de cognato ſanguine ita triumphaſſet, unum ſibi Herculanum certamen ſupereſſe ratus, Imperatricis etiam axigendæ, ad id quoque ſe parat, ſuaſu & impulſu Conſtantini avanculi. Filius igitur ignobiliſſimus contra matrem nobiliſſimam rumores ſpargit, & crimina comminiſcitur, eamque inſontem veneficam vocat, vitæque ſuæ inſidiari queritur. Et quid ambages agam? Ejicit eam Regia, & in Principia inſulam relegat, C denique bene de ſe meritam tondet, aliumque habitum ſumere cogit, & pro purpura quæ ab atavis inde illi conveniebat, lacernam induere. Quo ille facto, quaſi rebus omnibus confectis lætus atque inſolens, luſibus & deliciis ſe dedebat. Cæterum vindicta non dormitans, celeriter iniquum & ingratum hominem eſt aſſecuta. Nam facinore illo in urbe vulgato, omnes mœſtos & triſtes erat cernere, nec ſecus atque in propria calamitate affectos. Tandem etiam convitia in tyrannum jaciebant. Mulierum vero cœtus lugebant, & Imperatricem vocabant. D Poſtremo tota civitas in manifeſtam erupit ſeditionem. Et ut audaciam illius ulciſcerentur, vita neglecta, quicquid erat obvium, eo dexteras armantes, ad Regiam concurrerunt. Illum vero principio motus populi non adeo commovit, ſed cum plebem furere videret, ſeque centuriare & affluere turbam, ſuos autem ſatellites animi dubios eſſe cerneret, (nam ii quoque facinus in Imperatricem admiſſum oderant) territus æſtuare cœpit. Sed eum angorem Nobiliſſimus ei nonnihil levavit: qui cum domi ſeditionem cognoviſſet, ſuis miniſtris quos alebat plurimos E armatis, per medium Forum in Regiam abiit, ſtatimque mittit qui Imperatricem reducant, & ſeditioſis quoſdam opponit, qui ex occulto eos telis peterent, & fundis inceſſerent, unde non ſane pauci perierunt. Imperatricem vero jam reductam, atque in ſummo theatro collocatam tumultuantibus oſtenderunt, ut viſa Domina furor eorum compeſceretur. Id vero velut incentivum quoddam ſeditio-

Edit Pariſ. pag. 245.

Seditio ob Zoen relegatam.

A ἄφιξιν προπορεύετο πρὸς τὸ θέατρον· ἦν γὰρ ἡμέρα ἵπποις ἁμιλλητήριος. Ὡς δ' ἐλθὼν ὁ θεῖος οὐχ εὗρε τὸν βασιλεύοντα, ἔτι τῷ θυμῷ ὑπερζέσας, ὡς περιυβρισμένος, ἐπάνεισι. Καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ τὴν δυσμένειαν εἰς προῦπτον ἐξαράγνυσι, καὶ στέλλει νῆα κελεύων αὐτῷ, δι' αὐτῆς ἥκειν, δώσοντι λόγους τῆς εἰς ἐκεῖνον ὑπεροψίας· καὶ ὁ μὲν ἔπλει πρὸς τὰ βασίλεια. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἄνωθεν διά τινος συνθήματος, ὃ τοῖς ἄγουσι τὸν Ἰωάννην προέγνωστο, ἀπέχει τῆς νηὸς τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον, αὐτίκα δὲ τριήρης ἐπελθοῦσα λαμβάνει τοῦτον, καὶ ὑπερόριον τίθησι. Τοιαύταις ἠμείψατο τὸν εὐεργέτην, ὁ δι' ἐκεῖνον Καῖσαρ, εἶτα καὶ βασιλεὺς γεγονώς. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἐκ μέσου πεποίηκε, μέτεισι τὸ συγγενὲς, καὶ ἄνδρας οὐχὶ τῇ τῆς φύσε- B ως μόνῃ δηλωτικῇ σημασίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ συμβαινούσῃ τοὺς γήμαντας, καὶ εἰς τὴν ἀνδρῶν ἡλικίαν ἐλάσαντας ὑπηνήτας ἤδη καὶ παίδων γεγονότας πατέρας τῶν παιδογόνων μορίων ἀποστερεῖ, καὶ ἐκτομίας ἐργάζεται·

ιθ'. Ὡς δὲ κατὰ τοῦ ὁμογενοῦς αἵματος τοιοῦτον ἤρατο τρόπαιον, ἕνα ἔτι περιλελεῖφθαι αὐτῷ ἐνόμιζεν Ἡράκλειον ἆθλον, τὸ καὶ τὴν Βασιλίδα ἀποσκευάσασθαι, καὶ πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἀποδύεται ἐνάγοντα πρὸς τὸ ἔργον, καὶ τὸν θεῖον ἔχων Κωνσταντῖνον καὶ παραθήγοντα. Λογοποιεῖ τοίνυν ὁ δυσγενέστατος παῖς κατὰ τῆς εὐγενεστάτης μητρὸς, καὶ συμπλέκει κατ' αὐτῆς αἰτιάματα, φαρμακόν τε καλεῖ, καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτοῦ τῇ ζωῇ τὴν ἀθῴαν κατη- C γορεῖ. Καὶ τί δεῖ κύκλους ἑλίττειν; ἐξωθεῖ τῶν βασιλείων αὐτὴν, καὶ περιορίζει τῇ νήσῳ τῇ Πριγκίπου λεγομένῃ, καὶ τέλος ἀποκείρει τὴν εὐεργέτιν, καὶ μεταμφιέννυσι, καὶ ἀντὶ τῆς ἐκ προγονίας προσηκούσης αὐτῇ πορφύρας ἐνδιδύσκει τριβώνιον. Καὶ ὁ μὲν ὡς ἤδη τὸ πᾶν ἀνύσας, ἔχαιρέ τε καὶ γαῦρος ἦν τε, καὶ παιδιαῖς ἑαυτὸν ἐπεδίδου καὶ τρυφαῖς. Ἡ δὲ δίκη οὐκ ἐπενύσταξεν, ἀλλ' αὐτίκα μετῆλθε τὸν ἀλιτήριον. Ὡς γὰρ τὸ περὶ τὴν Βασιλίδα δρᾶμα τοῖς ἐν τῇ πόλει κεκήρυκτο, κατήφειαν ἦν ὁρᾷν παρὰ πᾶσι καὶ σκυθρωπότητα, καὶ ὡς ἐν οἰκείᾳ συμφορᾷ διετίθετο ἕκαστος, εἶτα καὶ φανερῶς ἐλοιδορεῖτο τῷ τυραννήσαντι. Αἱ δὲ γυναῖκες καὶ θρήνους συνεῖρον, ἀνακαλούμεναι τὴν Βασίλισσαν. Καὶ τέλος εἰς στάσιν φανερὰν ἀνερράγησαν D οἱ τῆς πόλεως ξύμπαντες. Καὶ ἵνα τὸν τολμητίαν τιμωρήσωνται, οὐδεὶς ἐφείδετο τῆς οἰκείας ζωῆς, ἀλλ' ἕκαστος τῷ προστυχόντι τὴν δεξιὰν ὁπλίσας, συνέθεον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα. Τὸν δὲ, πρῶτον μὲν οὐ πάνυ τι τὸ τοῦ πλήθους συγκίνημα ἐθορύβησεν, εἶτα τὸν δῆμον ὁρῶν ἐκμαινόμενον, εἰς λόχους τε συνιστάμενον, καὶ τὸν λαὸν ἐπιρρέοντα, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ἀμφιβόλους ταῖς γνώμαις κατανοῶν (κἀκείνοις γὰρ τὸ περὶ τὴν Βασίλισσαν μεμίσητο τόλμημα) περιδεής τε καὶ ἐναγώνιος γέγονε. Ἀλλά τι μικρὸν τῆς ἀγωνίας αὐτῷ ὁ Νωβελίσσιμος ἐκούφισεν. Οἴκοι γὰρ ὢν, καὶ τὴν στάσιν μεμαθηκὼς, τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας (πολλοὶ δ' αὐτῷ παρετρέφοντο) διὰ E μέσης τῆς Ἀγορᾶς παρελθὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ αὐτίκα στέλλουσι τοὺς ἐπανάξοντας τὴν Βασίλισσαν, τοῖς δὲ στασιώταις ἀντέστησάν τινες ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βέλη κατ' αὐτῶν ἀφιέντες, καὶ λίθους ἐκσφενδονῶν, ἐξ ὧν οὐ βραχεῖς ἀνῃρέθησαν. Ἤδη δὲ τὴν Βασιλίδα ἀνακομισθεῖσαν στήσαντες ἐπὶ μετεώρου ἐν τῷ θεάτρῳ, τοῖς στασιάζουσιν ἐπεδείκνυον, ἵνα δῆθεν αὐτοῖς κατασταλῇ ὁ θυμὸς, ἀνακληθείσης τῆς σφετέρας Δεσπότιδος· Τοῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον ἀνῆψε τὸν θυμὸν, καὶ ἐξέκαυσε τὴν ὀργήν· Ὡς γὰρ μεταμφιεσμένην αὐτὴν ἑωράκεισαν, ἐπὶ πλέον ἀνερ-

ράγη-

ῥάγησαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τῆς κακοηθείας τὸ τυραννοῦντι μισήσαντες, ἀφίστανται μὲν τῆς Βασιλίδος Ζωῆς, πρὸς δὲ τὴν Θεοδώραν τὴν ταύτης σύγγονον ἐξίστανται, ἤδη προσχηματισθεῖσαν ἐκείνην παρὰ τῆς ἀδελφῆς, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδίδαξε, καί τινα τῶν πατρῴων αὐτῆς θεραπόντων παραλαβόντες, ἀφίκοντο ἐπ' αὐτήν, καὶ ταύτην τῆς κατοικίας ἐξαγαγόντες, καὶ οἷον περὶ αὐτὴν συνασπίσαντες, εἰς τὸ μέγα τέμενος ἄγουσι τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας, καὶ παρὰ πάντων τῶν τε τῆς Βουλῆς, καὶ τῶν τοῦ δήμου καὶ αὐτῶν τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Θεοδώρα Αὐγοῦστα Βασιλὶς ἀνηγόρευτο. Τοῦτο δὲ πᾶσαν ἐλπίδα τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀπέσβεσε, καὶ δεδιὼς περὶ τῇ ζωῇ, τὰ βασίλεια μεθίσταται, καὶ ναῒ τῶν βασιλικῶν ἐμβεβηκὼς αὐτός τε καὶ ὁ Νωβελίσσιμος, εἰς τὴν περιώνυμον ἀπῆλθον τοῦ Στουδίου μονήν, τὰ μὲν τῆς βασιλείας γνωρίσματα ἀποθέμενος, μοναστοῦ δ' αὐτὸς περιθέμενος ἀμφια. Ἐπεὶ δ' ἐγνώσθη τοῦτο τῷ δήμῳ, οὐκ εἶχον ὅπως ἐκ τῆς χαρᾶς κατάσχωσιν ἑαυτούς, καὶ ἐπ' ἐκεῖνον συνέθεον. Ἤδη δὲ κλινούσης ἡμέρας, οἱ περὶ τὴν Θεοδώραν δείσαντες, μὴ ἡ Βασιλὶς Ζωὴ αὖθις τὸν ἐκβεβληκότα ἀνακαλέσηται, ἵνα μὴ ἡ ἀδελφὴ αὐτῇ συγκοινωνήσῃ τῆς βασιλείας, στέλλουσι τοὺς τὰ ὄμματα καὶ ἀμφοῖν ἐξορύξοντας. Οἱ μὲν οὖν ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς ἐκσπασθέντες, ἀπήγοντο. Τὸ δὲ πλῆθος συρρεῦσαν περὶ αὐτούς, ἐνύβριζόν τε καὶ ἐπετώθαζον, καὶ μέλη συντιθέντες, ἐπεξῇδον αὐτοῖς. Ὡς δ' ἧκον περὶ τὸ Σίγμα (τόπος δ' ἐστὶ κεκλημένος οὕτω) ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξεκόπησαν, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος γενναίως φέρων τὴν συμφοράν, ὁ δὲ Μιχαὴλ θρηνῶν τε καὶ ὀδυρόμενος. Ἐπεὶ δὲ ἄμφω σκότος ἐκάλυψε, πρὸς τὴν Θεοδώραν οἱ τὴν πήρωσιν ἐκείνοις σχεδιάσαντες ἐπανῆλθον, ἔτι τῷ μεγάλῳ τεμένει προσμένουσαν. Ἡ δὲ Ζωὴ ἐτύγχανε περὶ τὰ βασίλεια. Ἦν μὲν οὖν αὐτῇ τὸ βουλόμενον, μὴ προσίεσθαι τὴν ἀδελφὴν κοινωνὸν τοῦ κράτους· ἐζηλοτύπει γὰρ ἐκτόπως. Ἀλλ' οἱ τῆς Γερουσίας καὶ ἄμφω σεβόμενοι, τὴν μὲν ὡς Βασιλίδα σφῶν ἐκ μακροῦ, τὴν δέ, ὡς ἄρτι ἀναρρηθεῖσαν, καὶ τῆς καταλυθείσης τυραννίδος γενομένην αἰτίαν, πείθουσι τὴν πρεσβυτέραν, κοινωνὸν τοῦ κράτους προσειληφέναι τὴν ἀδελφήν. Ἥκει τοίνυν καὶ ἡ Θεοδώρα πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ συμμετέχει τοῦ κράτους τῇ ἀδελφῇ, ἐντεῦθεν ὑπερορίαν οἱ πηρωθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς κατακρίνονται, τῆς βασιλείας αὐτοῖς ἐπὶ μῆνας τέσσαρας καὶ πέντε ἡμέρας συσταλείσης, ὡς εἴθε γε καὶ βραχύτερον.

κ'. Κατέστη καὶ τοίνυν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχή, καὶ οὐδεὶς τι περὶ ταύτας νεωτερίζετο, ἀλλὰ πάντες αὐταῖς ὑπεῖχον, τό, τε τῆς Γερουσίας ἔξοχον, καὶ τὸ τοῦ στρατηγικοῦ ἐπισημότατον. Αἱ δ' ἄμφω ἐκάθηντο ἐπὶ βήματος, καὶ πᾶσα περὶ αὐτὰς ἐτελεῖτο τελετὴ ἡ βασίλειος, καὶ τῇ δορυφορίᾳ τὸ ἐπὶ τοῖς Βασιλεῦσι σχῆμα τετήρητο, καὶ οἱ τῆς πρώτης Βουλῆς καὶ οἱ ἐν τέλει σὺν αἰδοῖ παριστάμενοι ξύμπαντες. Καὶ ζητήσεις δικῶν, καὶ λύσεις δημοσίων ἀμφισβητήσεων, ἐντεύξεις τε πρεσβευτῶν καὶ ἀρχαιρεσίαι, καὶ τἆλλα τὰ τῇ βασιλείᾳ προσήκοντα ἐγίνοντο παρ' αὐταῖς. Ἀλλ' εἴτε φόβῳ, μὴ τῇ ἀδελφῇ μόνῃ περιστῇ τὰ τῆς ἀρχῆς (ὑπεψιθυρίζετο γάρ τισιν, αὐτῇ μᾶλλον προσήκειν τὰ τῆς ἀρχῆς, ὡς τε καὶ τῆς τοῦ τυραννήσαντος καθαιρέσεως αἰτίᾳ) εἴτ' ἀνδρὸς ἐπιθυμίᾳ καὶ μίξεως ἱμέρῳ, ἐβούλευσεν ἡ Ζωὴ εἰσαγαγεῖν τοῖς βασιλείοις τὸν βασιλεύσοντα, καὶ αὐτῇ συμβιώσοντα. Καὶ ἤχθη μὲν ὁ Δαλασσηνὸς Κων-

nis fuit, & iracundiam populi inflammavit. Nam conſpecta veſtium mutatione, bellum violentius exarſit, ac tyrannicæ malignitatis odio, relicta Imperatrice Zoe, ad ſororem ejus Theodoram converſi: quæ & ipſa, ut ſupra expoſitum eſt, ſororis juſſu habitum mutarat, duce quodam Paterno ejus famulo, velut militari globo circumdatam, ex ædibus in Magnam Eccleſiam Divini Verbi Sapientiæ perduxerunt: ubi a toto Senatu, populo & Sacerdotibus Auguſta & Imperatrix eſt conſalutata. Ea res Michaeli & ſuis omnem ſpem ademit. Itaque vitæ metuens, relicta Regia cum Nobiliſſimo navi Imperatoria conſcenſa, in celebre Studii Monaſterium, abjectis Imperii inſignibus, habituque monaſtico ſumpto, conceſſit. Quo populus cognito, lætitiam diſſimulare nequiens, ad illum concurrit. Die vero jam ad occaſum vergente, Theodoræ ſtudioſi veriti ne Zoe ejectum revocaret, quo ſororem conſortem Imperii habere non cogeretur, mittunt, qui utrique oculos effodiant. Cum igitur ex ipſo Sacrario Studienſis Monaſterii extracti abducerentur: multitudo quæ illo confluxerat eis illudebat & inſultabat, cantilenas quaſdam tamquam in tragœdia occinens, donec eis in loco qui Sigma dicitur oculi ſunt effoſſi, Conſtantino calamitatem eam fortiter ferente, Michaele vero quiritante & lamentante. Ea re peracta, miniſtri pœnæ ad Theodoram adhuc in templo verſantem redierunt. Zoæ vero in Regiam reverſæ minime placebat, ut erat ambitioſiſſima, ſororem poteſtatis conſortium admittere. Verum Senatus utramque venerans, hanc ut jam pridem Imperatricem ſuam, illam ut recens deſignatam, & everſæ tyrannidis cauſam; natu majori perſuadet ut ſororem collegam admittat. Theodora igitur Regiam ingreſſa pari cum Zoe poteſtate uſa eſt: cæcati autem exilio mulctati ſunt, Imperio eorum quatuor menſibus & quinque diebus terminato, quod utinam citius amiſiſſent.

XX. Romanorum Imperio in gynæceum devoluto, nemo inſidiatus eſt mulieribus, ſed paruerunt omnes tam Principes Senatus, quam Prætorianorum præcipui. Sederunt igitur ambæ pro tribunali, omnes regiæ cærimoniæ apud eas peractæ, adhibita de more cuſtodia, primariis Senatoribus, & magiſtratibus venerabundis circumſtantibus: quæſtiones porro controverſiarum, reſponſa ad publica dubia, auſcultationes legatorum, comitia, cæteraque Regni ſolemnia uſurpata apud illas. Cæterum vel metu, ne ſoror rerum ſola potiretur, (ſuſurrabant enim quidam ad ſolam Theodoram pertinere Imperium, quod cauſa fuiſſet pellendi tyranni) vel deſiderio viri & coitus impulſa Zoe, de Imperatore & marito in Regiam accerſendo deliberavit. Adductus igitur eſt Conſtantinus Dalaſſenus, quaſi a-

LIBER XVII.

Theodora Imperatrix ſalutatur.

Michael & Conſtantinus excæcantur.

Edit. Pariſ. pag. 246.

ZOE & THEODORA.

Zoe Conſtantino Monomacho nubit.

LIBER XVII. lia de cauſa acceerſitus. Sed cum aſperius locutus eſſet, & ingenio videretur præfracto & intractabili, repudiatus eſt. Deinde ad alium inclinavit neque nobilitate neque dignitatibus aut magiſtratibus illuſtrioribus geſtis inſignem, ſed ob formam Imperio dignum, quæ animum etiam non deditum luxuriæ in amorem pellicere poſſet. Ad eum igitur Imperatricis plenis velis ferebatur, ſed ejus ſuffragio morbus interceſſit, qui virum ſubito è vita ſuſtulit. Neque ſuſpicionis expers fuit conjux illius, ut quæ eum ex zelotypia toxico dato necarit, ne vivente adhuc marito privaretur, atque aliam ei accubantem videret. Sic ille ſpe, Imperatrix voto ſuo fruſtrata eſt. Verum ejus calculi ad Conſtantinum Monomachum inclinarunt, virum nobilem & illuſtrem, formaque excellenti præditum, qui prima conjuge defuncta, Romani Imperatoris nepte ex fratre ducta, nihil ab illo magnificum conſecutus erat: tamen cum propter affinitatem in aula verſaretur, Imperatrici charus & familiaris factus, multorum talentorum munera ab ea, ut erat manu liberali & animo regio, acceperat. Unde ſuſpicaces & malevoli anſam male de eis loquendi arripuerunt, & Michael Romani ſucceſſor; quod illa quoque audierat, rerum potitus, virum confictis quibuſdam criminibus Leſbum relegavit, cum vera cauſa una zelotypia eſſet. In eo exilio, toto imperii Michaelis tempore, fuit, nec alterum Michaelem magis propitium habuit. Sed poteſtate Zoæ reſtituta, ab exilio in urbem regiam revocatur. Cui cum appropinquaſſet, ſubſiſtere jubetur, & juxta Damocranium Sancti Michaelis templum à quodam ei aula miſſo veſte Imperatoria exornatus urbem cum Imperatorio comitatu ingreditur: & nuptiale ſacrum à quodam ſacerdote peragitur, Alexio Patriarcha id munus ob tertias nuptias defugiente, idem tamen poſtridie ſolemnitatem coronationis peregit. Sic Monomachus & coronam & ſceptrum Imperatorium accepit.

Edit. Pariſ. pag. 247.

CONSTANTINUS MONOMACHUS. Monomachi negligentia & mollities.

XXI. Ex eo finita ſororum poteſtas, quæ trimeſtre durarat, ad MONOMACHUM eſt tranſlata. Is nulla ratione prudentive conſilio vel dignitates vel pecuniam eſt largitus. Sed & dignitates promiſcue in indignos contulit, & ſi fiſcum eodem tenore contigiſſet, nihil referre putavit. Iis tamen a quibus privatus offenſus fuerat injurias bona fide condonavit, ſeque voluptatibus & deliciis dedidit partim ut moleſtiam ex tempeſtate calamitatum conceptam ex animo exueret, recens in tranquillum Imperatoriæ potentiæ veluti portum pervectus, partim ut Imperatricibus gratificaretur, jucundumque ſe præberet, quæ levibus erant ingeniis. Eruditioni ac potius viris eruditione claris operam dedit, cum ipſe doctrinam vix primis labris, ut aich-

A στατῖνος, οὐκ ἐπ' ἄλλῳ τι μετακεκλημένος. Ἀποτομώτερον δὲ τοῖς λόγοις χρησάμενος, καὶ τὸ ἦθος φορτικός τις δόξας καὶ δυσχερὴς, ἀπεδοκιμάσθη. Εἶτα ἐπ' ἄλλον ἀπέκλινεν οὔτε τῷ γένει ὄντα εὐπατρίδην, οὔτε ταῖς ἀξίαις λαμπροτέραις ἐξηρημένον, ἢ τῶν ἐν πράγμασιν ἀρχαῖς, τὸ δὲ εἶδος ἄξιον τυραννίδος, καὶ οἷον πρὸς ἔρωτας ἐφελκύσασθαι, καὶ μὴ μαλακωτέρας προσκειμένην ψυχήν. Εἰς ἐκεῖνον δὲ ὅλοις ἱστίοις ἐφέρετο ἡ Βασίλισσα, ἀλλ' ἐνέφραξε τὴν φορὰν αὐτῆς νόσος ἢ θᾶττον τὸν ἄνδρα τῆς ζωῆς ἐξηρπάκυια. Ὑποτοπηθῆναι δὲ καὶ ἡ σύνευνος αὐτοῦ ὡς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον χειρώσασα, ἢ φάρμακον αὐτῷ ἐκ ζηλοτυπίας κερασαμένη δηλητήριον, ἵνα μὴ ἔτι ζῶντος στερήσηται τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὁρᾷν ἑτέρᾳ αὐτὸν παρακλινόμενον. Ὁ μὲν οὖν οὕτω τῆς B ἐλπίδος ἐξέπεσε, καὶ τῆς ὁρμῆς ἡ Βασίλισσα. Αἱ δὲ ψῆφοι πρὸς τὸν Μονομάχον Κωνσταντῖνον ἀπέκλιναν, ἄνδρα τῶν εὐγενεστάτων, καὶ τὴν ὄψιν εὐπρεπῆ, ὃς ἀνεψιᾷ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ ἐπ' ἀδελφοῦ παιδὶ χρηματίσασαν (ταύτῃ γὰρ πρὸ ὁ δευτέρας γάμους ὡμίλησε) καὶ τῆς ὥρας ὑπερβαλλόμενον. Τοῦτον οὕτω μὲν μεγαλοπρεπῶς τε ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐνεδείξατο, διὰ δὲ γε τὴν πρὸς αὐτὸν ἐγγύτητα περὶ τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀνεστρέφετο, καὶ τοῦτο συνήθης τῇ βασιλίδι ἐγένετο, καὶ πάνυ φιλικῶς πρὸς τὸν ἄνδρα διέκειτο, καὶ μισθὸν αὐτὸν χρήμασιν ἐδέξατο πολυταλάντοις, οἷα ἐκείνη τὴν χεῖρα τε ἀφειδής, καὶ βασιλικὴ τὴν προαίρεσιν, ὥστε καὶ τοῖς κακοήθεσι καὶ λοιδορίας κατ' αὐτῶν ἐγένετο ἀφορμή. Ὅθεν ὁ μετὰ C τὸν Ῥωμανὸν Αὐτοκράτωρ ὁ Μιχαὴλ, ὡς ὢν τῶν λεγομένων ἀκηκοὼς, βασιλεύσας, εἰς Λέσβον ὑπερώρισε τὸν ἄνδρα, ἐπ' αἰτίαις δέ τισι πεπλασμέναις, τὸ δ' ὅλον ἦν τὸ ζηλότυπον. Καὶ ἦν τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ ὑπερόριος, καὶ οὐδὲ τοῦ δευτέρου Μιχαὴλ εὐμενεστέρου τετύχηκεν. Ἐπεὶ δὲ τὸ κράτος ἐπανῆλθε πρὸς τὴν Ζωὴν, λύεται μὲν τῆς ὑπερορίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄγεται πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. Ὡς δ' ἐγγὺς ἐγεγόνει, ἐπεσχέθη τῆς πρόσω, καί τις ἐκ τῶν βασιλείων πεμφθεὶς, καὶ περὶ τὸ ἐν Δαμοκρανείᾳ τοῦ Ἀρχιστρατήγου ναὸν αὐτῷ ἐντετυχηκὼς, στολὴν αὐτῷ ἐνδιδύσκει βασίλειον, καὶ σὺν δορυφορίᾳ βασιλικῇ ἐκεῖθεν ἐπάρας, εἰσελήλυθε τὴν βασιλεύουσαν. Καὶ τελεῖται μὲν τοῖς βασιλεῦσι παρά τινος ἱερέως ἡ γαμικὴ ἱεροτελεστία· ὁ γὰρ Πατριάρχης Ἀλέξιος διὰ τὴν τριγαμίαν ηὐλαβήθη τὴν ἐπὶ τῇ συναφείᾳ τελετὴν αὐτουργῆσαι αὐτοῖς. D Τῇ δ' ἑξῆς τὴν ἐπὶ τῷ βασιλείῳ στέφει μεταχειρίζεται τελετὴν, καὶ ἀναδεῖται ὁ Μονομάχος, καὶ τὸ σκῆπτρον τὸ βασιλικὸν ἐγχειρίζεται.

κα΄. Ἐντεῦθεν ἡ μὲν τῶν αὐταδέλφων ἀρχὴ τέλος ἔσχεν, ἐπὶ τρεῖς ὀρθωθεῖσα μῆνας, ἡ δὲ τῶν κοινῶν διοίκησις πρὸς τὸν MONOMAXON μετέπεσεν· καὶ ὃς αὐτίκα οὐ σὺν λόγῳ οὐδὲ μετά τινος ἔμφρονος οἰκονομίας, οὔτε τὰς τῶν ἀξιωμάτων ἐποιεῖτο τιμὰς, οὔτε τὰς τῶν χρημάτων διανομὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τιμὰς χύδην παρεῖχε, καὶ οἷς μὴ προσῆκον αὐταῖς ἐχαρίζετο, καὶ τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς εἰς τὸ ἴσον αὐτῷ ἐκκενωθῆναι συμβεβήκει, οὐδὲν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα λελόγιστο. Τοῖς γε μὴν ἰδιωτεύοντι προσκεκρουκόσιν αὐτῷ, ἀφῆκεν ἅπασι τὰς E αἰτίας, καὶ ἐράθυμει ταῦτα οὐδενί τινι· ἐδυσπαθείας δ' ἐκποιεῖν ἐκδέδωκε καὶ τρυφαῖς, τὸ μὲν τὴν ἐκ τοῦ σάλου τῶν συμφορῶν ἀηδίαν ἀποσείσασθαι πειρώμενος, ἄρτι πρὸς ἀκλυστον τάχα λιμένα καθώρμεις τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας, τὸ δ' ὅτι ταῖς βασιλίσσαις χαριζόμενος, καὶ γλυκυθυμίας αὐταῖς μνώμενος ἀσπαζομέναις ὅσαις ἰδέαις. Λόγοις δὲ προσεῖχεν ἢ μᾶλλον τοῖς λόγους μετιοῦσιν, οὐδὲ ἔξω ἔχουσι λογιότητος, αὐτὸς τῶν λόγων ἄκρῳ μόνον δακτύλῳ, τὸ τοῦ λό-

γε, γευσάμενος. Τὰ μὲν περὶ τὰ βασίλεια, οὕτως εἶχε, A τὰ δ' ἐκτὸς οὐκ εὐτυχῶς τοῖς Ῥωμαίοις ἐφέρετο. Ἀποδρὰς γάρ τις ἐν Βυζαντίῳ Σκύθης ἀνὴρ, Βοϊσθλάβος ὀνομαζόμενος, καὶ χεῖρα περὶ αὐτὸν συλλέξας, κατὰ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἐμφωλεύων ὥς τις ἄγριος θὴρ, τὰ πρόσοικα τοῖς ὄρεσι τούτοις ἔθνη καὶ Ῥωμαίοις ὑπήκοα ἐληΐζετο, Τριβαλλούς τε καὶ Σέρβους, καὶ ὅσοι τούτοις ὁμογενεῖς. Ὡς δ' οὖν ἠγγέλθη τοῦτο τῷ Βασιλεῖ, γράφει τῷ εἰς τὸ Δυρράχιον ἄρχοντι, τῷ Στεφάνῳ συμβαλεῖν· καὶ τοῦτο γὰρ ὁ Βοϊσθλάβος ὠνόμαστο. Ὁ δὲ ἀπείρως ἐγχειρήσας τῇ πρὸς ἐκεῖνον μάχῃ (ἦν γὰρ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀμέθεκτος) μεγάλης τοῖς μετ' αὐτοῦ στρατευομένοις ἐγένετο παραίτιος συμφορᾶς, B αὐτὸς μὲν μόλις μετὰ βραχέων σωθεὶς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα σύμπαν καταστρώσας ἐκεῖ, μηδὲ χερσὶ δυναμένων χρήσασθαι, καὶ τοὺς ἀναιρέτας ἀμύνασθαι. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. Ὁ δὲ Μονομάχος (εἰς τὰ κατ' οἶκον γὰρ αὐτοῦ πάλιν ὁ λόγος ἐμφιλοχωρησάτω) ἐπεὶ καὶ ἡ δευτέρα σύνοικος αὐτῷ ἐτεθνήκει, εἰς τρίτον μὲν γάμον ἀπώκνει ἐλθεῖν, ἀνεψιᾷ δὲ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς χηρείᾳ συζώσῃ, λάθρᾳ μὲν πρώην, εἶτα καὶ εἰς τοὐμφανὲς συνεφθείρετο. Ἡ δὲ καὶ νέας ἦν ἡλικίας, καὶ κάλλους εἶχε τοῦ σώματος περιττοῦ, καὶ γένους ἐπιφανοῦς· ἐξέφυ γὰρ τοῦ σπέρματος τῶν Σκληρῶν. Οὕτω δ' ἀλλήλοις ἐνεπεπήγεισαν, καὶ οὕτω σφίσιν ὁ ἔρως ἐγκέκαυτο, ὡς εἰ μὴ συνῶσιν ἀλλήλοις, μηδὲ ζῆν δοκεῖν μηδ' ἀνέχεσθαι. Διὸ καὶ ὑπερορίαν, ὡς εἴ- C ρηται, καταδικασθέντι τούτῳ τῷ Βασιλεῖ, κἀκείνη τῶν ἁπάντων ἑαυτὴν ὑπερώρισεν, ἵν' ὁρῴη τὸν ἐρῶντά τε καὶ ἐρώμενον, καὶ μὴ οὐκ αὐτῷ ὑπερόριος, καὶ συναπῄει ταύτῃ, πάντα γινομένη αὐτῷ, καὶ τὴν συμφορὰν, ὡς οἷόν τε, συνεπικουφίζουσα, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἐπιχορηγοῦσα τούτῳ, ἵνα μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις λυπηροῖς καὶ ἐνδείᾳ πιέζοιτο. Ἔτρεφε γὰρ κἀκείνην ἡγεμονίας ἐλπίς. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος εἰς τὸ τῆς Βασιλείας ἤρθη περιωπὴν, τῇ δὲ αἱ ἐλπίδες οὐκ ἐξεβεβήκεσαν, οὐκ ἠμνημόνησε τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐν τῇ εὐκαιρίᾳ ὁ Βασιλεὺς, ἀλλὰ προσάγει λόγους τῇ Βασιλίδι περὶ αὐτῆς, καὶ ἀξιοῖ ἀνακληθῆναί τε τὴν γυναῖκα, καὶ τυχεῖν ἐπιμελείας τινός. Ἡ δὲ οὐκ ἀντέλεγεν· ὅ, D τε γὰρ χρόνος περιῃρήκει αὐτῇ τὸ ζηλότυπον, ἤδη τυγχανούσῃ παρήλικι, καὶ οἱ συμβεβηκότες αὐτῇ πειρασμοὶ μετριωτέραν εἰργάσαντο. Ἀνάγεται τοίνυν ἐκ Μιτυλήνης ἡ Σκλήραινα, καὶ οὐκ εὐθὺς αὐτῇ περιφανὴς κατοικία ἡτοίμαστο, ἀλλ' οὐδὲ θεραπεία ἁβρά. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ βασίλειος αὐτῇ δορυφορία νενέμητο, καὶ ὁ οἶκος αὐτῇ μετεσχημάτιστο εἰς ἀνάκτορον. Οἴκους γὰρ οἰκείους οἰκοδομεῖν ὁ Μονομάχος ἐσχηματίσατο, τὴν ἐκείνης καταγωγὴν ἵνα θαμὰ πρὸς ἐκείνην ἀπίοι, ὡς δή τι τῶν δομουμένων ὀψόμενος. Μέχρι μὲν οὖν τινὸς ἐσκιωποίει τὸν ἔρωτα, καὶ ὥσπερ ἠρυθρία πρὸς τὸ γινόμενον. Εἶτα καὶ τὴν αἰδῶ, καὶ τὴν σκηνὴν ἀπο- E τίθεται, καὶ τῇ γυναικὶ σύνεστιν οὐχ ὡς παλλακῇ, οὐδ' ὡς ἡμιγάμῳ, ἀλλ' ὡς ἐμφανῶς ξυνευνέτιδι· καὶ αὐτῇ ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμιείων καθ' ἑκάστην ἐπέρρει τὰ χρήματα κατὰ ποταμὸν, καὶ φλέβες ἀνεστομοῦντο χρυσίτιδες, καὶ ἀπαρακαλύπτως αὐτῇ προσεφοίτα ὁ Βασιλεύς. Ἀλλὰ δεινὸν ἡγούμενος εἰ μὴ καὶ συμβιοίη αὐτῇ καὶ συνοικοίη διηνεκῶς, μετάγει ἐκεῖθεν τὴν γυναῖκα εἰς τὰ βασίλεια, τῇ Βασιλίδι προ-

LIBER XVII

tur, deguſtaſſet. Hoc Regiæ ſtatu Provinciæ Romanæ fortuna parum ſecunda utebantur. Nam Scytha quidam Boiſthlavus, Byzantio profugus collecta manu Illyrici montes inſtar feræ inſedit, genteſque iis montibus finitimas Romanæ ditionis, ut Triballos, Servios, & id genus alios latrociniis infeſtavit. Quo nuntiato Imperator Dyrrachii Præfecto ſcribit ut cum Stephano (nam id quoque nomen Boiſthlavus habebat) congrediatur. Qui cum pugnam temere commiſiſſet (neque enim artis Imperatorum peritiam habebat) ſuos milites in magnam cladem conjecit, ipſe cum paucis ægre elapſus, reliquo exercitu omni illic cæſo, qui nec manibus uti, nec interfectores ulciſci potuit. Et hæc in Illyrico geſta ſunt. Monomachus autem (nam de rebus ejus domeſticis agendum eſt prolixius) altera uxore mortua, tertias ſibi nuptias celebrandas non putabat: ſed conſobrina uxoris ſuæ, viduæ conſuetudine, principio clam, poſt etiam haud diſſimulanter utebatur. Ea vero & adoleſcentula erat, & formoſiſſima, & nobili Sclerorum ſtemmate orta. Eo porro animorum nexu devincti, eo amoris ardore inflammati erant, ut niſi una eſſent, vitam ſibi morte acerbiorem putarent. Itaque illum mulier ultro in exilium, cujus ſupra facta eſt mentio, relictis omnibus, eſt conſecuta, ut amans redamantem videret, neque ab illo exularet. Comitata igitur virum, omnibus obſequiis delinivit, calamitatem pro virili levavit, de ſuo ſuppeditatis ſumptibus, ne præter alias moleſtias etiam inopia conflictaretur. Nam & ipſa ſpe principatus inani quidem illa tum nitebatur. Ut vero ille in culmen Imperii ſublatus fuit, nec in rebus ſecundis mulieris eſt oblitus, ſed cum Imperatrice egit ut revocaretur, & commodis ejus conſuleretur. Ea vero tum zelotypia ob provectiorem ætatem abolita, tum experientia malorum facta moderatior, non abnuit. Sic Sclerena ex Mitylene reducitur, cui non ſtatim ſplendidum domicilium aut delicatum miniſterium eſt paratum, ſed progreſſu temporis & regia cuſtodia eſt adhibita, & domus ejus in palatium transformata. Nam ſe ſibi ædes extruere ſimulabat Monomachus, quo in loco illa habitabat, ut per ſpeciem inſpiciendæ ſtructuræ ſæpius eam viſeret. Ac ad tempus quaſi verecundans amorem velo quodam obducebat, tandem vero & pudore & diſſimulatione abjecta, mulierem non ut concubinam & ex ſemiſſe conjugem, ſed plane pro uxore tractabat. Itaque illi ex Imperatoriis theſauris fluminis inſtar divitiæ affluebant, & aureæ venæ aperiebantur, Imperatore aperte illam conveniente: qui intolerabile ſibi fore exiſtimans, niſi perpetua ejus conſuetudine frueretur: re prius cum Imperatrice communicata, & ejus conſenſu impetrato,

Edit Pariſ. pag. 248.

Boiſthlavus Stephanus in Illyrico graſſatur.

Monomachus una cum Zoe Sclerenam uxoris loco habet.

pag. 249.

LIBER XVII. Sclerænam in Regiam traducit. Quinimo fœdus amicitiæ inter mulierculas ictum eſſe de Imperatoris ſententia perhibetur. Ac mulier Auguſtæ honorem adepta eſt, & dignitate & appellatione pridem imperatoria, in primam eam collata, cum Domina vocaretur. Quæ omnia Imperatrix nec iracunda nec moleſte tulit. Sed cum maritus medius & inter ipſam & Auguſtam habitaret: prius eum Imperatrix convenire non ſolebat, quam accurate perquiſiſſet, adamatam apud eum non eſſe. Quæ cum eo loco tantumque felicitatis adepta eſſet, ac majora etiam ſpetaret: magno cum luctu Imperatoris, ſubito ex morbo decedit.

Georgius Maniaces tyrannide affectata occumbit.

XXII. Poſt ejus obitum idem bello civili conflictatur. Nam Georgius Maniaces, vir & animo fortiſſimo, & manu promptiſſima, & ducendi exercitus peritiſſimus: dum mulieres rerum potiebantur, ad Italiam tutandam, & ad ea quæ ab exteris occupata erant, recuperanda ablegatus, cum hoſtibus decertabat. Verum axe Imperii ad Monomachum devoluto, Romanus Sclerus, adamatæ mulieris frater, cujus ob ſororem magnæ opes erant, (nam ab Imperatore & Magiſtri & Protoſtratoris honorem adeptus erat) domum Maniacis, in Orientali Provincia ſibi finitimam, male tractavit, memor veteris injuriæ, qua ab illo in contentione quadam oppreſſus fuerat. Idem thorum quoque Maniacis polluiſſe ferebatur. Quæ viro nuntiata magnam & indignationem & mærorem attulerant. Poſt magiſtratu etiam Romani opera arepto, ſi Conſtantinopolim reverteretur, ſe Imperatorem propter Sclerum male propitium habiturum cogitans, regnum affectat. Multi igitur milites ad eum, ut ſummum ducem & virum bellicoſum confluxerunt. Itaque exercitum navibus impoſitum, in continentem Italiæ obverſam trajicit.

Edit. Pariſ. pag. 250.

Ea re Imperator perturbatus, Maniacen per litteras omni metu liberat, ſi ab armis diſceſſerit, pollicitationibus additis. Quum vero ille jacta ſemel alea arma retinere conſtituiſſet: bellum contra eum ſuſcipit Imperator, duce copiis præpoſito non ſtrenuo aliquo viro & in re bellica exercitato, veritus ne talis idem auderet, ſed ſpadone perſpectæ ſibi fidei, cubiculi miniſtro. Quo cum exercitu abeunte, Maniaces feſtinat, ut hoſtes imparatos adhuc opprimat, eoſque commiſſo prælio in prima acie verſans profligat. Sed providentiæ nutu res noſtras gubernantis, ſubito commutata belli fortuna, milites ejus vincuntur. Nam dum aciem obequitans phalanges diſſipat, & ii quos inclamat, ſtatim diſſoluta teſtudine cedunt, lethale vulnus accipit, ac multi ſanguinis profluvio caligine oculis oborta, habenis manu elapſis ſella devolvitur, ſtatimque mortuus concidit, non longe a campo in quo prælium committebatur. Imperatorii tamen non prius eum

A τερον περὶ τούτου κοινολογησάμενος, καὶ πείσας μὴ δυσχεράναι πρὸς τὸ γινόμενον. Μᾶλλον μέντοι καὶ φιλίας ὅρκια λέγεται παρὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν τελεσθήσεσθαι, τοῦτο τοῦ Αὐτοκράτορος ἀξιώσαντος. Τετίμητο δὲ ἡ γυνὴ Σεβαστὴ, αὐτῇ πρώτῃ τῆς τοιαύτης βασιλικῆς ἐπονομασθείσης καὶ ἀξίας καὶ κλήσεως, καὶ ὠνομάζετο Δέσποινα. Καὶ ἡ Βασιλὶς ἐπὶ τούτοις οὔτ' ἐμήνια, οὔτ' ἤχθετο, μέσον δὲ σκηνοῦντος τοῦ Βασιλέως ἑκατέρωθεν ᾤκουν παραλλὰξ ἡ Βασιλὶς καὶ ἡ Σεβαστή. Καὶ οὔποτε ἡ Αὐγοῦστα προσῄει τῷ Βασιλεῖ, εἰ μὴ τὴν ἐρωμένην μὴ παρεῖναι τούτῳ ἀπηκριβώσατο· ἀλλ' οὕτως ἔχουσα, καὶ εἰς τοσοῦτον εὐκληρίας ἀρθεῖσα, καὶ μείζονας δ' ἐλπίδας παρ' ἑαυτῇ θάλπουσα, ἀθρόον ἀναρπά- B ζεται νόσῳ, καὶ θνήσκει, μέγα πένθος καταλιποῦσα τῷ Βασιλεῖ.

κβ'. Καὶ ἡ μὲν ἀπῆλθεν, τῷ δὲ Βασιλεῖ πόλεμος ἐπῆλθεν ἐμφύλιος. Ὁ γάρ τοι Μανιάκης Γεώργιος, ἀνὴρ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρειότατος, τὴν χεῖρά τε γενναιότατος, καὶ στρατηγεῖν δεξιώτατος, παρὰ ταῖν Βασιλίδαιν, ὅτ' ἐκεῖναι τοῖς τῆς βασιλείας πράγμασιν ἐφειστήκεσαν, εἰς Ἰταλίαν πεμφθεὶς, πολεμήσων τοῖς αὐτῇ ἐπεμβαίνουσι, καὶ ταύτης οἰκειωσαμένοις ὄντα, καὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων αὖθις ἡγεμονίᾳ ἐπανασώσων αὐτὰ, τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἀντιπολέμοις ἀντικαθίστατο. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν Μονομάχον ὁ τῆς βασιλείας ἄξων μετεκεκύλιστο, καὶ ὁ Σκληρὸς Ῥωμανὸς (ἀδελφὸς δ' ἦν ὁ ἀνὴρ τῆς ἐρωμένης τῷ Βασιλεῖ) μέγα δεδύνητο διὰ τὴν C ὁμαίμονα, καὶ Μάγιστρος καὶ Πρωτοστράτωρ τετίμητο, τῷ κατὰ τὸ θέμα τῶν Ἀνατολικῶν οἴκῳ τοῦ Μανιάκη ἀγχιτερμονῶν, κακῶς διετίθει τὰ τοῦ ἀνδρὸς, μνησικακῶν ὅτι πρώην ἐξυβριζόμενος ἐκείνῳ, κατεπονεῖτο. Λέγεται δὲ καὶ τῆς εὐνῆς ἐπιβῆναι τοῦ Μανιάκη. Ταῦτα τῷ ἀνδρὶ ἀγγελλόμενα, εἰς θυμὸν ἐκίνει αὐτὸν, καὶ ἄχθος ἐνεποίει πολύ. Εἶτα καὶ τῆς ἀρχῆς ἀφαιρεῖται, καὶ τοῦτο κατεργασαμένου τοῦ Ῥωμανοῦ. Ἐννοῶν τοιγαροῦν, ὡς εἰ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελεύσεται, οὐ χρηστῶς αὐτῷ προσενεχθήσεται ὁ κρατῶν διὰ τὸν Σκληρὸν, τυραννίδι ἐπιχειρεῖ. Καὶ οἱ ὡς κορυφαιοτάτῳ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρηΐῳ ἀνδρὶ πολλοὶ τῶν στρατιωτικῶν προσεχώρησαν. Ὁ δὲ ἐξ Ἰταλίας πρὸς τὴν ἄντικρυ ταύτης ἤπειρον, πλοίοις ἐμβιβάσας τὸ στράτευμα, γίνεται. Τοῦτο εἰς D θόρυβον τὸν Βασιλέα ἐνέβαλε, καὶ γραφὴν ἐγχαράττει τῷ Μανιάκῃ, παντὸς μὲν δείματος αὐτὸν ἀπολύουσαν, εἰ τὰ ὅπλα κατάθοιτο, ἐπαγγελλομένην δὲ τὰ χρηστότερα. Ὡς δ' ἐκεῖνος ἅπαξ κύβον ἀναρρίψας, οὐκέτι τῶν ὅπλων μεθίετο, ἀντιστρατεύει κατ' αὐτοῦ καὶ ὁ Βασιλεύς. Ἐφίστησι δὲ τῷ στρατεύματι οὔ τινα τῶν γενναίων ἀνδρῶν, ἢ τῶν ἐν στρατηγίαις ἐξητασμένων, δεδιὼς μὴ κἀκεῖνος τολμήσειε τὰ αὐτὰ, ἀλλ' ἐκτομίαν τῶν θαλαμηπολούντων, πιστὸν μέντοι αὐτῷ. Ὁ δὲ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἀπῄει, καὶ ὁ Μανιάκης ἔσπευδεν ἀσυντάκτους τοὺς περὶ τὸν ἐκτομίαν καταλαβεῖν. Ἐπεὶ δὲ προσέβαλον ἀλλήλαις αἱ στρατιαὶ, τὸ μὲν ἐπὶ τῷ πρωταγωνιστῇ, τῷ Μανιάκῃ, φημὶ, ἐτρέπετο τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. Τὸ δ' ἐπὶ τῇ τὰ ἡμέτερα διεξαγούσῃ προνοίᾳ ἀθρόον ἀν- E έστραπτο τὰ τῆς μάχης, καὶ ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν Μανιάκην. Ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐπιὼν τὰς τάξεις, διεκλόνει τὰς φάλαγγας, καὶ οὓς ἐμβοήσειεν εὐθὺς ἀνεχάζοντο, καὶ ὁ συνασπισμὸς διελύετο, αἴφνης πεπληγμένος εὑρέθη καὶ πληγὴν καιρίαν, ἐξ ἧς τὸ αἷμα καταρρέον πολὺ, ἀχλὺν αὐτῷ κατεσκέδασε, καὶ πάρεσιν τοῖς μέλεσιν ἐνεποίησεν, ὥστε καὶ τὸν χαλινὸν διεκπεσεῖν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, κἀκεῖνον καταβληθῆναι εἰς γῆν ἐκ τοῦ ἵππου, τῆς ἕδρας ἀπολισθήσαντα. Ἔκειτο τοίνυν αὐτίκα θανὼν, ἔξω τι τοῦ μεταιχμίου βραχὺ, καὶ οἱ βασιλικοὶ ἐ-

A προσελθεῖν πρὸς αὐτὸν ἐδεδίεσαν. Ὡς δ᾽ οἱ ἐκείνου τὸν σφέτερον ἔγνωσαν ἀρχηγὸν πεσόντα, καὶ πτοίᾳ ληφθέντες διεσκεδάσθησαν. Τότε τῷ κειμένῳ ἐπέδραμον οἱ τῆς ἑτέρας μοίρας, καὶ τὴν τοῦ δειλαίου κεφαλὴν ἐκτεμόντες, τῷ σφῶν προσήγαγον στρατηγῷ. Ὁ δὲ ταύτην αὐτίκα τῷ Αὐτοκράτορι πέπομφε, ὃς μετέωρον ταύτην ἦρε κατὰ τὸ θέατρον, εἶτα καὶ τοῦ τὸν πόλεμον κατωρθωκέναι δόξαντος ἐκτομίου, ἐπανελθόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, θρίαμβος γίνεται, τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ πρὸς τὴν ἀγορὰν ἐπεστραμμένῳ προτεμενίσματι τοῦ ἐν τῇ Χαλκῇ λεγομένου τοῦ Σωτῆρος ναοῦ, προκαθημένου μετὰ πολλῆς τῆς λαμπρότητος, ἑκατέρωθεν αὐτοῦ καὶ τῶν Βασιλίδων συγκαθημένων. Ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ Μανιάκου ἐν τούτοις τετελευτήκασιν. B Ἄλλη δ᾽ αὖθις ἐκινεῖτο τυραννὶς, ἧς ἦν ἐργάτης Θεόφιλος ὁ Ἐρωτικός. Ὃς τὴν κατὰ τὸν δεύτερον Μιχαὴλ, τὸν τοῦ πρώτου ἀδελφιδοῦν, μαθὼν, καὶ ὡς γυναιξὶν ἡ βασιλεία πεπίστευται, τοὺς Κυπρίους ὑπελθὼν (τούτων γὰρ ἔτυχεν ἄρχων τότε) ἀποστασίᾳ ἐπιχειρεῖ. Οὐ μέντοι τριβῆς τῷ Μονομάχῳ ἐδέησε πρὸς τὴν τούτου καθαίρεσιν. Στόλον γὰρ στείλας, δι᾽ αὐτοῦ τὸν Ἐρωτικὸν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν νῆσον ῥᾷον εἰς δουλείαν ὑπηγάγετο. Θνήσκει δὲ ὁ Πατριάρχης Ἀλέξιος, ἐπ᾽ ἔτη δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ καταπολαύσας τοῦ θρόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ, καὶ Μιχαὴλ ὁ λεγόμενος Κηρουλάριος πρὸς αὐτὸν ἀνθιδρύεται. Χρυσίου δὲ κεντηνάρια πέντε καὶ εἴκοσι ἐκ τῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου μονῆς ὁ Μονομάχος ἀφείλετο, παρ᾽ ἐκείνου τοῦ Πατριάρχου θησαυρισθέντα ἐκεῖ. C Ὁ γε μὴν ἐκτομίας Ἰωάννης, ὁ γεγονὼς Ὀρφανοτρόφος, ὁ τοῦ βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος αὐτάδελφος, εἰς Μιτυλήνην, τοῦ Μονομάχου κρατήσαντος, μετενεχθεὶς, ἐκεῖ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς μέν τισι δοκεῖ, παρὰ τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας, γνώμης ἄτερ τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς δ᾽ ἔνιοι, αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος τοῦτο κελεύσαντος, μηνιῶντος αὐτῷ διὰ τὸ τῆς ὑπερορίας πολυετὲς καὶ ἀναίτιον. Ὃς βραχείας ἡμέρας τῇ πηρώσει ἐπιβιώσας, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν.

κγ΄. Ἄλλη δ᾽ αὖθις τυραννὶς τῷ Μονομάχῳ δεινοτέρα ἐξυπανίσταται. Ἡ τοῦ Τορνικίου δ᾽ ἦν αὕτη Λέοντος, ὃς μητρόθεν κατὰ γένος προσῆκε τῷ Αὐτοκράτορι. Οὗτος τοίνυν τὴν Ὀρεστιάδα οἰκῶν (οὕτω δὲ πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ, ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος) τοὺς Μακεδόνας D εἶχε προσέχοντας αὐτῷ, ὡς δή τινι κρείττονι. Ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὔτε τὸ εἶδος φαῦλος, οὔτε τὸ φρόνημα. Εἶχε δέ τι καὶ ἕτερον ᾧ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πλείστους ἐφείλκετο. Ἐχρησμολόγει γὰρ ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ, οἷα δὲ περὶ ἄλλων λέγεται μάτην, ὡς τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἔσοιτό ποτε ἐγκρατής. Πρὸς ὃν ὁ Βασιλεὺς, οὔτε ὡς αὐτῷ προσήκοντα διετέθειτο, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἀπηχθάνετο τῷ ἀνδρί. Ἡ δὲ τοῦ κρατοῦντος ὁμαίμων ἡ Εὐπρεπία, ἐφιλεῖτό τε καὶ ἐδεξιοῦτο αὐτὸν, γυνὴ γενναία τε καὶ στερροτάτη τὸ φρόνημα, καὶ εἰς τύχης ἐλάσασα περιφάνειαν καὶ εἰς πλούτου δαψίλειαν. Ἡ τῷ ἀδελφῷ στερκτὴ μὲν οὐκ ἦν, εὐλαβεῖτο δ᾽ αὐτὴν διὰ τὸ περιὸν τῆς φρονήσεως. Ἡ δὲ μή τινος ἐξ ἐκείνου τυγχάνουσα τῶν μειζόνων, οὔτε συχνάκις αὐτῷ προσῄει. Καὶ ὑπερηφάνως ὅτε προσελήλυθει E προσεφέρετο, διελέγχουσά τε καὶ ὀνειδίζουσα. Εἰ δ᾽ ἐπὶ τούτοις ἑώρα τὸν ἀδελφὸν ὀργιζόμενον, ἀπεδυσπέτει καταφρονητικῶς. Ὁρῶν δ᾽ αὐτὴν πρὸς τὸν Τορνίκιον τῆς ἀδελφῆς ὁ Βασιλεὺς γνησιότητα, ὑπώπτευέ τε καὶ ἐμελέτα, καὶ ἵνα πόρρω ἀλλήλων θεῖτο αὐτοὺς, τὴν ἐν Ἴβηρσι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὑποφερόντων αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀνατίθησι, κατεσχηματισμένην εὐπροσώπως ὑπερορίαν αὐτῷ καταψηφισάμενος. Καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθεν. Ἡ δέ γε φήμη, ἡ πρὸς μέγα τύχης αὐ-

A aggredi auſi, quam ejus milites ducis interitu cognito perterriti ac diſſipati ſunt: tum demum miſeri caput amputatum, ſuo duci attulerunt, quod ille ſtatim ad Imperatorem miſit, qui id in ſublimi theatro ſuſpendit, & ſpadoni cum exercitu reduci, ut re bene geſta, triumphum decernit; ipſe in veſtibulo ædis Servatoris in Chalce, Forum ſpectante medius inter Imperatrices cum magna majeſtate præſidens. Ac Maniacis hic fuit exitus. Verum alia tyrannis eſt exorta, auctore Theophilo Erotico. Is cum ſecundi Michaelis, qui pri- B mi nepos erat, exitum, & mulierum Imperium cognoviſſet, Cypriis quorum tum Prætor erat, arte ſibi conciliatis, deficit. Sed motus ille citra moram claſſe miſſa, eſt ſuppreſſus, victo Erotico, & inſula in ſervitutem redacta. Alexio Patriarcha mortuo, cum ſedem illam annos XVIII. quiete tenuiſſet, Michael cognomento Cerularius, in ejus locum eſt ſuffectus. Monomachus vero auri centenarios XXV. e Monaſterio Alexii ab illo in theſauros relatos, abſtulit. Joannes porro ſpado, Orphanotrophus, Imperatoris Michaelis Paphlagonis frater, Monomacho imperante, Mitylenem translatus, cæcatur, ſive Theodo- C ræ juſſu, ignorante Imperatore: ſive Imperatoris mandato, ei propter immeritum tot annorum exilium irato, qui cladi oculorum paucos dies ſuperſtitit.

XXIII. Cæterum alia tyrannis atrocior eſt contra Monomachum exorta, Leone Tornicio auctore, materno ejus cognato. Qui cum Oreſtiadem habitaret (ſic enim olim Adrianopolis appellata eſt ab Oreſte Agamemnonis filio) Macedones habebat dicto audientes, tamquam vir præſtantior cæteris. Nam neque facie neque ingenio erat contemnendo: inerat ei etiam aliud quiddam, quod homi- D nes alliciebat. Fama enim temere de illo, ut & de aliis vaticinabatur, fore ut Romanis ſceptris potiretur. Imperator vero non modo non erga eum, ut cognatum affectus fuit, ſed & odio eum perſecutus eſt. Contra ſoror illius Euprepia virum ſibi & conciliabat & amplectebatur, generoſa matrona conſtantique animo, ad illuſtrem fortunam & opum affluentiam evecta: ne ipſa quidem fratri chara, quod eam ob inſignem prudentiam verebatur. Quæ cum nihil ab illo magnificum conſequeretur: neque frequentabat Regiam, ſuperbeque cum eo agebat, ſi quando acceſſerat, eum arguens E & objurgans, & ejus ob illa iracundiam per contemptum ſilentio diſſimulans. Imperator vero ſyncerum illum ſororis erga Tornicium affectum graviter moleſteque ferens, ut eos longe ſejungeret, Tornicium Iberibus Romanæ ditionis præfecit, relegatione ſpecioſo titulo obumbrata. Cum igitur ille abiret, & fama eum ſpe magnæ fortunæ proſequi non deſiſteret: qui-

Theophili Erotici defectio compreſſa.

Alexii Patriarchæ mors & Theſaurus.

Edit. Pariſ. pag. 251.

Orphanotrophus cæcatur.

Leonis Tornicii defectio.

Euprepia Monomachi ſoror.

LIBER XVII.

Tornicius per ſpeciem honoris relegatur & tondetur in clericum.

Tornicius Byzantium oppugnat.

Edit. Pariſ. pag. 252.

dam inde anſam arripuerunt, ejus apud Imperatorem calumniandi. Quorum verbis commotus ille Tornicio comam tondet, ſe ſpem ejus una detonſurum ratus, nigramque lacernam induit, quaſi eo colore expectato illi fortunæ ſplendori tenebras offuſurus. Ita reverſum adeo non eſt miſeratus, ut cachinno etiam proſecutus ſit abeuntem. Enimvero Macedones prius etiam, ut dictum eſt, illi addicti, et bene de eo ſperantes, eum noctu ex urbe Imperatrice in Metropolim ſuam Adrianopolim abducunt, ubi ſeu fautorum ejus ſtudio, maxima pars exercituum convenit: ſeu Imperatoris odio, qui ob cauſas quaſdam milites non bene tractarat, & ſuſpectos habebat, unde illis inviſus eſſe cœperat. Statim igitur illic congreſſi, Tornicium fauſtis acclamationibus proſecuti, Imperatorem conſalutarunt. Ille vero citra moram rem, cum ſua factione aggreſſus, ſubito Conſtantinopolim invadit, cumque multi ad eum tam cives quam milites confluerent: in ſpem erigebatur, neminem fore, qui ſibi reſiſtere auderet, ſed cives portas urbis potius non gravatim aperturos, tum quod Orientales exercitus bellis ibi gerendis occupati, tum quod cives Imperatori irati eſſent, a quo aliter quam vellent haberentur. Hujuſmodi ſpe inflatus, caſtra ante urbem ponit, oppugnaturus eam, niſi alacriter reciperetur. Mane igitur inſtructa acie ad mœnia urbis circa Blachernas progreſſus, portas aperiri ſibi petit, cuſtodes ad id facinus magnis pollicitationibus invitans. Qui cum eum & negligerent penitus & deriderent, & dicteriis inceſſerent: oppugnationem inchoat. Imperator vero cum paucis militibus urbanaque multitudine, & aliis quibuſdam viris Senatus miniſtris, qui omnes vix millenarium numerum explebant, ſe ad defenſionem parat; quos cum pro mœnibus tyranni militibus oppoſuiſſet, putabat ſe terrorem adverſariis incuſſurum: atque ipſe in quodam imperatorio conclavi prominente ante cætera, pro majeſtate conſedit, ut hoſtes & videret, & viciſſim ab iis videretur. Macedones vero ſcurrilitati aſſueti, conſpectum Imperatorem partim palam contumeliis inſectati ſunt, partim cœtibus inſtitutis comicas quaſdam cantilenas ex tempore cecinerunt, & ſaltarunt, pedibus terram pulſantes, immiſſaque cohorte in eos qui extra mœnia objecti fuerunt, homines partim ad portas, partim ad foſſas compulerunt, in quas præcipitati perierunt, tantaque formido inceſſit omnibus, ut ii etiam, qui in mœnibus ſtabant, deſilientes fugerent, & qui aditus urbis cuſtodiebant, ne portis quidem clauſis ſe ſubducerent. Quod ſi bellum illud virum habuiſſet, qui uti victoria ſciſſet: nihil Tornicium ab urbis ingreſſu vel executione conatus ſui prohibuiſſet. Sed eam occaſionem, cum

pag. 253.

A τὸν ἔξαρχον ἐν ἐλπίσιν, ὡς ἔλεγε. Καί τινες ἐκ τούτου τὸν ἄνδρα πρὸς τὸν Βασιλέα διέβαλλον. Ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις τὴν γνώμην ἐξερεθισθεὶς, στέλλει καὶ κείρει μὲν τὴν κόμην τῷ Τορνικίῳ, συγκείρειν αὐτῷ τῇ θριξὶ καὶ τὰς ἐλπίδας οἰόμενος, ῥάκος δὲ μέλαν αὐτὸν ἀμφιέννυσι, ζοφοῦν αὐτῷ νομίζων ἐντεῦθεν τὴν προσδοκωμένην τῆς τύχης λαμπρότητα, οὕτω δ' ἐπανελθόντα μήτ' οἰκτείρας, ἀλλὰ καὶ ἐπικαγχάσας ἀφῆκεν. Οἱ δέ γε Μακεδόνες καὶ πρώην, ὡς εἴρηται, προσκείμενοι τῷ ἀνδρὶ, καὶ χρηστὰς ἐλπίδας ἐπ' αὐτῷ θάλποντες, νυκτὸς αὐτὸν ὑπεξαγαγόντες τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, ἐς τὴν αὐτῶν μητρόπολιν ἄγουσιν αὐτὸν τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἢ σπουδῇ τῶν προσθεμένων αὐτῷ ταχὺ τὰ πλείω τῶν στρατευμάτων ἐκεῖ συνηθροίσθησαν, ἢ καὶ μίσει τῷ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα. B Διά τινας γὰρ αἰτίας οὔτ' ἐκεῖνος καλῶς τοῖς στρατιώταις ἐκέχρητο, ἀλλὰ καὶ ὑποψίας ὑπετέτρεφε κατ' αὐτῶν, κἀκεῖνοι διὰ ταῦτα πρὸς ἔχθος κατ' αὐτοῦ ἠρεθίζοντο. Ὡς δ' οὖν συνελέγησαν, εὐφημίας αὐτὸν αὐτίκα βασιλικῆς καὶ ἀναρρήσεως κατηξίωσαν. Ὁ δὲ σὺν αὐτοῖς εὐθὺς ἔργου εἴχετο, καὶ ἀθρόον τῇ βασιλευούσῃ ἐπιφοιτᾷ, καί οἱ προσιόντι προσεφοίτων πολλοὶ καὶ στρατιῶται καὶ ἀστικοὶ, κἀκεῖνος ταῖς ἐλπίσιν ἐρρώννυτο, ὡς οὔ τινος αὐτῷ ἀντιστησομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπετασόντων αὐτῷ ἑτοίμως τῶν ἀστῶν, καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως, ὅτι τε τὰ Ἑῷα στρατεύματα πολέμοις ἐκεῖ προσησχόλητο, καὶ ὅτι καὶ οἱ τῆς πόλεως δι' ὀργῆς ἐποιοῦντο τὸν Αὐτοκράτορα, ὡς δή τε μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς προσφερόμενον. Τοιαύταις οὖν αἰωρούμενος ἐλπίσι, C στρατοπεδεύεται πρὸ τῆς πόλεως, πολιορκήσων αὐτὴν, εἰ μὴ δέχοιτο αὐτὸν ἑτοιμότατα. Ἕωθεν οὖν παραταξάμενος, καὶ ἀγχοῦ τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως γεγονὼς περὶ τὰς Βλαχέρνας, ἀνοῖξαί οἱ τὰς πύλας ἠξίου τοὺς ἔνδον, ὑποσχέσεσι τούτους πρὸς τὴν πρᾶξιν παραθαρρύνων λαμπραῖς. Τῶν δὲ μὴ δ' ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ χλευαζόντων, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀποσκωπτόντων, ἐπιχειρεῖ τῇ προσβολῇ. Ἀντιπαρετάττετο δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς, στρατιώταις ὀλίγοις καὶ ὄχλῳ δημοτικῷ καί τισιν ἄλλοις ἀνδράσιν ἐνίοις τῶν τῆς Γερουσίας θεραπευτῶν, τῶν πάντων, οὐδ' εἰς ἀκριβῆ συναριθμουμένων χιλιοστύν· καὶ τούτους πρὸ τοῦ περιβόλου στήσας τῆς πόλεως ἀντιμετώπους τοῖς τοῦ τυράννου, ᾤετο καταπλήξειν αὐτοῖς τὸν ἀντίπαλον. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ ἔν τινι D τῶν βασιλικῶν θαλάμων προβεβλημένῳ τῶν ἄλλων, καὶ ἐπὶ τὸ πρὸ τῆς πόλεως ἐστραμμένῳ πεδίον καθῆστο βασιλικῶς, ἵν' ὁρῴη τοὺς ἐναντίους καὶ ὁρῷτο αὐτοῖς. Οἱ δὲ Μακεδόνες βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, ἰδόντες τὸν Βασιλέα, οἱ μὲν ἄντικρυς ἐξύβριζον εἰς αὐτὸν, οἱ δὲ καὶ χοροὺς συνιστῶντες μέλη τέ τινα χλευάζοντες, κωμῳδίας ὠρχοῦντο, καὶ ᾖδον ταῦτα, τοῖς ποσὶν ἐπικροτοῦντες τὴν γῆν. Εἶτα τοῖς ἔξω τοῦ τείχους προβεβλημένοις βασιλικαῖς μοίραις τινὸς ἐπελθούσης τῶν ἐναντίων, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς πύλας ὥρμησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὴν τάφρον ἐνέπιπτον καὶ ἀπώλλυντο, τοσοῦτον δ' ἅπασι τὸ δέος ἐγένετο, ὥς τε τοὺς ἐν τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτας ἑαυτοὺς ἐκ τούτων καταβάλ- E λοντας φεύγειν, καὶ τοὺς τὰς εἰσόδους φρουροῦντας τῆς πόλεως φρούδους αὐτίκα γενέσθαι, μὴ δὲ τὰς πύλας ἐπιζυγώσαντας. Εἰ γοῦν εἶχεν ὁ τότε πόλεμος τὸν εἰδότα νικᾶν, οὐδὲν ἂν τὸ κωλύον εὐθὺς τὸν Τορνίκιον ἐντὸς γενέσθαι τοῦ ἄστεος, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τῷ ἐγχειρήματι. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἐπεὶ μὴ τῇ ἄνωθεν ἐδέδοτο

ἀνοιγόντων, τὸν τυραννοῦντα διέφυγεν. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς μικροῦ ἂν ἐκινδύνευσε· τῶν γάρ τις ἐναντίων τόξον ἐντείνας, καὶ βέλος ἀφίησι κατ' αὐτοῦ, τὸ δ' ἀνδρὸς τινος τῶν βασιλικῶν, βάλλει μειράκιόν τι τῶν θαλαμηπόλων. Ἀλλ' οὐδ' ἐκείνῳ καιρία γέγονεν ἡ ἐκ τοῦ βέλους πληγή. Οἱ δέ γε περὶ τὸν Βασιλέα δείσαντες, αὐτίκα μετέστησαν, κἀκεῖνος αὐτὸς ἀλλαχοῦ τινι σκηνῇ τῷ θρόνῳ μετῴκιστο. Οὐ δ' εὑρηθεὶς τὸν Τορνίκιον ἐκφυγὼν τὸ ἀτύχημα, εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὰ πράγματα περιέτρεψεν. Ἤτε γὰρ πόλις αὖθις ὑπὸ φρουρὰν ἐγεγόνει, καὶ ὁ τύραννος πάλιν ἔωθεν προσβαλὼν καὶ ἀποκρουσθεὶς παρὰ βραχὺ καὶ ἀπώλετο ἄν. Λίθων γὰρ ἐκ μηχανῆς ταλαντιαίων σφενδονωμένων κατὰ τῶν ἐναντίων, εἷς ἐπὶ τὸν τύραννον ἵετο, καὶ τοῦ μὲν ἀπεθίζετο, δειλίαν δὲ κἀκείνῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐνεποίησε, καὶ λύσαντες τὴν παράταξιν ὑπενόστησαν εἰς τὴν σφετέραν παρεμβολὴν, καὶ οὐκέτι τῇ πολιορκίᾳ ἐπεχείρησαν. Ἀλλὰ τινὰς βραχείας ἡμέρας προσμείνας ὁ τύραννος, ἐπεὶ εὗρε τοὺς μὲν τῶν σὺν αὐτῷ προσχωροῦντας τῷ Βασιλεῖ, τοὺς δὲ σκεδαννυμένους καὶ ἀποδιδράσκοντας, ἀπεῖπε μὲν τῆς περὶ τὸ ἄστυ προσεδρείας, αὐτὸς δὲ ὡς εὐπετῶς τῶν Θρᾳκῴων κρατήσων φρουρίων, ἀλλ' ἀπεκρούσθη κἀκεῖθεν. Ἐν τοσούτῳ δὲ παρῆσαν αἱ τῆς Ἑῴας δυνάμεις ἀνακεκλημέναι παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ κατὰ τοῦ τυραννοῦντος ἀφείθησαν. Οἱ δ' αὐτῷ τὴν ἀποστασίαν συγκροτοῦντες ὡς ἔγνων τοῦτο, δείσαντες περὶ σφίσιν, ἅμα καὶ τῶν τῆς Ἑῴας ταγμάτων ἐξάρχοντες παραστρατοπεδευσάμενοι τοῖς ἀποστάταις, καὶ τοὺς μὲν ὁμιλίαις, τοὺς δὲ καὶ γράμμασι πείθοντες αὐτομολῆσαι τῷ Αὐτοκράτορι, πάντες σχεδὸν καταλιπόντες τὸν τυραννεύοντα, προσετίθεντο τοῖς βασιλικοῖς, καὶ οὐ τῶν ἀσήμων μόνων ὅσοι ἦσαν ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἐστρατηγηκότων καὶ λαμπρυνθέντων ἀρχαῖς, ἑνὸς μόνου τῶν ἐπισήμων παραμεμενηκότος αὐτῷ τοῦ Βατάτζη. Ὡς δ' οὖν ἐγκατελείφθη πρὸς τῶν λοιπῶν ὁ Τορνίκιος, καὶ πάντοθεν αὐτὸν ἄφυκτος ἤδη ἡ κατάληψις, θείῳ ναῷ προσπεφεύγασιν, αὐτός τε καὶ ὁ Βατάτζης. Ἐκεῖθεν δὲ πεδηθέντες τῷ Μονομάχῳ προσήχθησαν· ὁ δὲ τύφλωσιν ἀμφοῖν κατεψηφίζετο τοῦ φωτὸς, καὶ τοῖς μὲν ἐσβέσθησαν οἱ λύχνοι τοῦ σώματος, ἡ δ' ἀποστασία διελέλυτο τέλεον.

κδ'. Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε μάχας ἐμφυλίους ὁ λόγος διηγησάμενος, μεταβήσεται νῦν πρὸς μάχας βαρβαρικάς. Προκείσθω δὲ τῶν ἄλλων ἡ Ῥῶς ἡ ἐπέλευσις. Τοῦτο τὸ ἔθνος καὶ ἄλλοτε πλειστάκις τῷ Ῥωμαίων ἐγένετο, ἡττηθὲν δὲ, τέλος καὶ σπονδὰς πεποίηντο πρὸς Ῥωμαίους καὶ κῆδος, ἵνα διὰ τῆς ἀγχιστείας πρὸς ὁμόνοιαν τὰ γένη συνδέοιντο, καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἐμπορευόμενοι. Ἦσαν οὖν καὶ τότε Ταυροσκύθαι πολλοὶ παρὰ τῇ Κωνσταντίνου, τὰ παρ' ἑαυτῶν ἀποδιδόμενοι, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἀντωνούμενοι. Συνέβη δέ τισι τῶν Σκυθῶν ἔριν γενέσθαι πρὸς Ῥωμαίους τινὰς, πληγαὶ δ' ἐπηκολούθησαν ταύτῃ καὶ τραύματα, τοῖς δὲ παρείποντο θάνατοι, καὶ τοῖς θανοῦσι καὶ εἷς τις τῶν ἐπισήμων παρ' αὐτοῖς συνηριθμεῖτο. Τοῦτο τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι πρόφασις τοῦ συγκινῆσαι καθ' ἡμῶν γέγονε, καὶ αὐτίκα πλοῖα συμπηξάμενος, ἃ παρ' αὐτοῖς Μονόξυλα λέγονται, σφόδρα πολλὰ, καὶ τούτοις ἐμβιβάσας πλῆθος ὑπερεκπῖπτον σχεδόν τι καὶ ἀριθμὸν, κατὰ Ῥωμαίους ἐκίνησε πόλεμον, καὶ γίνεται τῆς Προποντίδος ἐντός. Ὡς δ' ἔγνω τὴν ἐπέλευσιν ὁ κρατῶν, στέλλει παρ' αὐτοὺς τοὺς πρεσβεύσοντας, καταθέσθαι τὰ ὅπλα σφᾶς, ὡς ἐπιμελησομένου τοῦ Βασιλέως, εἴ τι γέγονεν αὐτοῖς πρὸς λύπην, ἐξιλεουμένου καὶ θεραπεύοντος. Ὁ δὲ Βάρβαρος ὑπερηφάνως τε τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο, καὶ

LIBER XVII.

Deo aliter viſum eſſet, Tyrannus amiſit. Imperator tamen periculo proximus fuit: nam quidam emiſſa contra illum ſagitta, ipſum quidem non perculit, ſed adoleſcentem cubiculi miniſtrum, ac ne eum quidem lethaliter vulneravit. Tamen ſatellites territi, ſtatim receſſerunt, & ipſe Imperator cum ſella alio translatus eſt. Tornicio, tanta felicitate neglecta, res in contrarium vertit. Nam urbe denuo cuſtodiis munita, tyrannus mane rurſus impetu in mœnia facto, repulſus eſt, nec multum abfuit, quin ipſe periret. Nam cum ex machina ſaxa talenti pondere in hoſtes excuterentur, unum in ipſum directum, aberravit illud quidem, ſed & ipſi & ſatellitibus ejus terrorem incuſſit, ut diſſipata acie, in caſtra reverſi, ab oppugnatione deſiſterent. Paucis igitur diebus ibi commoratus, cum ea ſuis alios ad Imperatorem deficere, alios diſpergi & aufugere videret: relicta urbis obſidione, caſtella Thraciæ ſe facile occupaturum ratus, ab illis quoque repulſus eſt. Interea copiæ Orientales revocatæ adſunt, & contra tyrannum mittuntur. Quo defectionis ſocii cognito, ſibi metuentes, cum Orientalium quoque duo caſtra prope illos poſuiſſet, & alios colloquiis, alios litteris impuliſſet, ut ad Imperatorem transfugerent: fere omnes deſerto tyranno cum Imperatoriis ſe conjunxerunt: neque ii gregarii tantum milites, ſed etiam viri illuſtres, duces & magiſtratus. Unus duntaxat ex inſignioribus Batatzes apud illum manſit. Tornicius igitur deſtitutus ab omnibus, nulla ſpe evadendi relicta, cum Batatze in templum quoddam confugit. Unde in compedibus ad Monomachum perducti atque effoſſis oculis cæcati ſunt, ſeditione penitus compreſſa.

Tornicius & Batatzes excæcantur.

XXIV. Hactenus inteſtina bella commemoravimus. Nunc ad externa ſe convertat oratio, ac Ruſſorum in primis expeditio narretur. Quæ gens cum alias quoque ſæpiſſime Romanos aggreſſa eſſet, victa fuit. Tandem fœdere icto, & affinitate juncta, utrumque populum devincire ſtuduerunt, & commercia invicem agitarunt. Quum autem tunc multi Tauroſcythæ Conſtantinopoli merces ſuas venderent, & noſtrates commercarentur: accidit ut inter eos, & Romanos quoſdam, contentione orta, a pugnis ad vulnera, a vulneribus ad cædes fieret progreſſio, & inter cæteros illuſtris quidam Scytha caderet. Ex eo Ruſſorum Princeps occaſione ſumpta, ſtatim plurimis navigiis compactis, quæ apud eos Monoxyla vocantur, multitudine quæ omnem prope numerum excedit, iis impoſita, Propontidem penetrat, bellumque Romanis non ante indictum infert. Quos ubi Imperator adventare cognovit, miſſis legatis petit, ut arma deponant, ſe paratum eſſe, ſi quid moleſti eis accidiſſet, ſatisfacere. At Barbarus legatos ſuper-

Ruſſicum bellum.

Edit Pariſ. pag. 234.

LIBER XVII. be excepit, eoſque inſolentibus & moleſtis verbis eructatis, cum ignominia dimiſit. Imperator igitur pace deſperata, & ipſe ad bellum navale ſe parat, & quia claſſis longiſſime aberat, tuendis provinciis occupata: triremes alias & onerarias naves, plurimo Græco igni impoſito, adverſus hoſtilem claſſem mittit, atque ipſe in ſummo portu conſidet. Ut autem magna diei parte elapſa, Barbari quieſcebant, nec tamen aciem ſolvebant: Theodorocanum jubet eum tribus triremibus laceſſere Barbaros, & ad pugnam elicere. Is vero non velitari cœpit, ſed plane pugnam eſt auſpicatus, & Græco igni aliquot naves Barbaricas cremavit, alias una cum viris demerſit, unamque comprehendit, in quam ipſe inſiliit, aliis cæſis, aliis perterrefactis & metu quaſi conſtrictis. Tribus triremibus feliciter iſta auſis, ſigno ab Imperatore dato plures onerariæ ſolvunt: quibus Barbari conſpectis, pugnæ immemores, ſoluta acie in fugam converſi, paulatim receſſerunt, Romanis in ea pugna divinitus etiam adjutis. Nam ſubito ventus Orientalis coortus, fluctibus verſus occidentem ingentibus in Barbarorum naves devolutis, multas ſubmerſit, multas petris & occultis ſcopulis illiſas comminuit: vectores porro partim undæ abſorpſerunt, partim fluctus in terram ejectos milites obſeſſis littoribus trucidarunt. Barbarorum multitudine ad hunc modum debellata, Imperator victoria illuſtris in Regiam reverſus eſt.

Theodorocanus claſſem Ruſſicam profligat.

Edit. Pariſ. pag. 253.

XXV. Expoſito uno Barbarico bello Tauroſcytharum, ad alterius gentis, Turcorum videlicet, motum eſt tranſeundum, qui Orientem tum invaſerunt, & in hunc uſque diem infeſtant. Sunt autem Turci gens Hunnica, populoſiſſima & libera, Caucaſiorum montium ſeptentrionale latus accolens. Nam quum Perſæ Macedonibus inter ſeſe dimicantibus, regnum ſuum, ut ſupra oſtenſum eſt, recuperaſſent: idem a Saracenis victi, & oppreſſi, rurſus amiſerunt. Saraceni vero, non uni Principi paruerunt, ſed ſeditione inter ipſos orta, in factiones diviſi, alii alios oppugnarunt. Muchumetus igitur Imbraelis filius, Perſidis, Choraſmiorum, Mediæ, & aliorum quorumdam populorum Princeps, temporibus Baſilii Porphyrogeniti, cum ſuſcepto contra Indos & Babylonios bello ſuccubuiſſet, Turcorum auxiliis accerſitis Tangrolipice Mucalero Duce, hoſtes ſuperavit: domumque reverſus, Turcos ad ſua redire non ſivit, ſed retinere voluit, ut eorum opera contra alios quoque uteretur. Qui quum domum redire, niſi per Araxidis pontem nequirent (fluvius is eſt, qui non niſi ponte ſuperari poteſt, utrinque turrito, quem præſidiarii milites tenebant) deficiunt, & montes occupant. (nam cum tribus millibus plures non eſſent, cum multis millibus acie decernere non audebant) un-

Turcorum origo & vaſtatio Orientis.

Tangrolipix Mucaletus Turcus Saracenicum imperium evertit.

A λόγους μεγαλαύχους καὶ σοβαροὺς ἐξερράξαντο, καὶ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμψαντο. Ἀπογνοὺς τοίνυν τὰς σπονδὰς ὁ κρατῶν, καὶ αὐτὸς πρὸς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο, καὶ ἐπεὶ μὴ ἔτυχε τὸ ναυτικὸν ἐνδημοῦν, πορρωτάτω δ' ὄν, φυλακαῖς χωρῶν προσησχόλητο, τριήρεις τινὰς καὶ ὁλκάδας ἄλλας ἐπισκευασάμενος, καὶ ταύταις τὸ πῦρ τὸ ὑγρὸν ἐνθέμενος ἄφθονον, ἀντέταξε ταύτας τοῖς σκάφεσι τοῖς βαρβαρικοῖς, καὶ αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ παρών, καὶ ἄνω που τοῦ λιμένος καθήμενος. Ὡς δὲ τὸ πλεῖον τῆς ἡμέρας παρῆλθε, καὶ ἠρέμουν οἱ Βάρβαροι, καὶ τὴν σύνταξιν οὐ διέλυον, τρεῖς τῶν τριηρῶν ἐκέλευσεν ὁ Βασιλεὺς τὸν Θεοδωροκάνον λαβεῖν, καὶ ἀκροβολίσασθαι κατὰ τῶν Βαρβάρων, ἵν' αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐπισπάσηται. Ὁ δ' οὐκ ἀκροβολισμοῖς ἐπεχείρησεν, ἀλλὰ καθαρᾷ ναυμαχίᾳ, B καί τινα μὲν σκάφη βαρβαρικὰ κατέφλεξε τῷ διύγρῳ πυρί, τινὰ δὲ κατέδυσεν αὔτανδρα, ἓν δὲ κατέσχεν ἔνδον αὐτὸς εἰσπεπηδηκώς, καὶ οὓς μὲν τῷ ξίφει συγκόψας, οὓς δὲ καταπλήξας, καὶ δεσμίους ὥσπερ τῷ δέει παραλαβών. Ὡς δ' οὕτω τῶν τρισὶ τριήρεσι κατευτυχήθη ἡ κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλευσις, καὶ ἄλλαις τῶν ὁλκάδων σύνθημα παρέσχεν ὁ Βασιλεύς, καὶ ἀνήγοντο πλείους· ἃς ὁρῶντες ἐπιούσας οἱ Βάρβαροι, οὐκέτι μάχης ἐμέμνηντο, ἀλλὰ τὴν σύνταξιν διαλύσαντες, πρύμναν ἐκρούσαντο, καὶ ὡρμήκεσαν εἰς φυγήν. Συνεμάχησε δὲ Ῥωμαίοις τότε καὶ ἄνωθέν τις ῥοπή· πνεῦμα γὰρ ἐξαίφνης σκληρὸν πνεῦσαν ἐξ Ἑῴας πρὸς τὰ Ἑσπέρια, καὶ καταιγίδα κινῆσαν, τοῖς τῶν Βαρβάρων ἐπικλύσθη σκάφεσι, C καὶ πολλὰ μὲν ἐπέκλυσε, καὶ τῷ βυθῷ παραδέδωκε, πολλὰ δ' ὑφάλοις πέτραις καὶ σκοπέλοις προσέρραξε καὶ συνέτριψε. Τὰ δέ γε τούτων πληρώματα, τοὺς μὲν τὸ ὕδωρ ἐκάλυψε, τοὺς δὲ σύνταγμα στρατιωτικὸν ἐφεδρεῦον ταῖς ᾐόσι διέφθειρεν, ἐκβρασσομένους τῷ κλύδωνι· οὕτω δὲ καταπολεμηθέντος τοῦ τῶν Βαρβάρων πλήθους, ὁ Βασιλεὺς τροπαιοφορῶν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπανέζευξε.

κέ. Εἷς μὲν δὴ πόλεμος βαρβαρικὸς οὑτωσὶ διεξήγηται, εἰρήσθω δὲ καὶ ἑτέρα τις συγκίνησις ἔθνους, ὃ τότε τὴν Ἑῴαν διέλαβε, καὶ μέχρι τοῦ νῦν αὐτὴν ἐπιβόσκεται, τοὺς Τούρκους φημί. Εἰσὶ μὲν οὖν οὗτοι γένος τι Οὐννικὸν οἰκοῦν τὰ προσάρκτια τῶν Καυκασίων ὀρῶν, πολυπληθὲς καὶ αὐτόνομον. Ἐπεὶ δ' ἡ Περσῶν ἀρχή, τῶν Μακεδόνων ἐφ' ἑαυτοὺς D στρατευόντων, καὶ ἀντιμαχομένων ἀλλήλοις, ἴσχυσε πάλιν τὴν ἀρχὴν ἀνασώσασθαι, ὡς ἔμπροσθέν μοι ἱστόρηται, ἡ δ' αὖθις ὑπὸ Σαρακηνῶν τὴν ἐξουσίαν ἀφῄρητο δεδούλωτό τε Σαρακηνοῖς, καὶ οὐχ ὑφ' ἕνα ὄντων ἡγεμόνα τελούντων, πρὸς ἀλλήλους τε καὶ ἤτοι στασιασάντων, εἰς ἀντιπάλους μοίρας διῄρηντο, καὶ ἀλλήλοις ἐπέθεντο. Μουχούμετ οὖν ὁ τοῦ Ἰμβραήλ, Περσίδος ἄρχων καὶ Χωρασμίων, καὶ Μηδίας, καί τινων ἄλλων, πόλεμον ἤρατο κατὰ τοὺς χρόνους Βασιλείου τοῦ Πορφυρογεννήτου, καὶ Βαβυλωνίων τε καὶ Ἰνδῶν, ἡττώμενος δὲ συμμαχικὸν ἐκ Τούρκων μετεπέμψατο. Ἦν δὲ τοῖς εἰς συμμαχίαν ἐλθοῦσι τῷ Μουχούμετ ταγματάρχης Ταγγρολίπηξ Μουκάλετ, μεθ' ὧν ὁ Μουχούμετ τοῖς ἀντιθέτοις προσβαλών, τροποῦται αὐτούς, καὶ ἀναζεύξας εἰς τὰ οἰ- E κεῖα, οὐκ εἴα τοὺς Τούρκους εἰς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέψαι, ἀλλ' ἤθελε παρακατέχειν αὐτούς, ἵνα καὶ ἐφ' ἑτέροις χρῷτο συμμάχοις αὐτοῖς. Οἱ δὲ μὴ οἷοί τε ὄντες ἀπιέναι πρὸς τὴν σφετέραν, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀνεῴχθη ἡ τοῦ Ἀράξιδος γέφυρα (ποταμὸς δ' οὗτός ἐστιν, εἰ μὴ διὰ τῆς γεφύρας οὐ περατός, ἡ δὲ γέφυρα ἐπεπύργωτο ἑκατέρωθεν, καὶ τοῖς πύργοις φρουροὶ ἐφεστήκεσαν) ἀποστατοῦσι, καὶ εἰς ὄρη καταφυγόντες (οὐ γὰρ ἐθάρρουν ὄντες τρισχίλιοι, πρὸς πολλὰς κατὰ συστάδην μαχέσασθαι μυριάδας) ἐντρέ-

χοντες

χοντες ἐκεῖθεν, τὰ τῶν Σαρακηνῶν ἐληΐζοντο. Ἐκπέμπει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ Μουχούμετ στράτευμα περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, δέκα τῶν ὁμογενῶν ἀνδράσι τὴν αὐτοῦ ἐγχειρίσας ἡγεμονίαν. Οἷς οἱ Τοῦρκοι νύκτωρ ἐπιθέμενοι, ῥᾷστα τοὺς πλείους κατέκοψαν. Οἱ δὲ περισωθέντες σὺν τοῖς αὐτῶν στρατηγοῖς εἰς τὸν Μουχούμετ ἀνθυπενόστησαν. Ὁ δὲ τοὺς μὲν δέκα τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνας ἐξετύφλωσε, κατὰ δὲ τῶν περισωθέντων στρατιωτῶν ἠπείλει ἐπιθήσειν αὐτοῖς τὰ χείριστα. Οἱ δὲ δείσαντες, τοῖς Τούρκοις προσετίθεντο. Ἤδη δὲ καὶ ἄλλων προσρεόντων συχνῶν, δούλων τε καὶ κακούργων, λεηλασίαις χαιρόντων καὶ ἁρπαγαῖς, πολυπληθὲς ἐγένετο στράτευμα, καὶ τῷ Μουχούμετ περὶ τὸ Ἀπαχὰν συρρήγνυνται· καὶ πολλῶν πεσόντων καὶ Σαρακηνῶν, καὶ αὐτὸς ὁ Μουχούμετ διέφθαρτο. Ὁμονοησάντων οὖν τῶν στρατευμάτων, παρὰ πάντων ὁ Ταγγρολίπηξ τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπὸ τὸν Μουχούμετ ἐνεχειρίσθη χωρῶν. Αἱρεθεὶς δ' εἰς ἡγεμονίαν, πέμψας τοὺς ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ Ἀράξιδος πύργους κατέβαλεν. Οὕτω δ' ἀνεθείσης τοῖς Τούρκοις τῆς διόδου τοῦ ποταμοῦ, πολὺ τῶν βαρβάρων τούτων πλῆθος προσερρύη τῷ Ταγγρολίπηκι, καὶ χεῖρα βαρεῖαν ἐκ τούτων ὁ τῶν Τούρκων κτησάμενος ἀρχηγός, ἀφαιρεῖται μὲν πάντοθεν τοὺς Σαρακηνοὺς τὴν ἀρχήν, ἑαυτῷ δὲ ταύτην καὶ τοῖς ὁμογενέσιν ἀπένειμε, καὶ εἰς ὑπηκόους τοὺς ἐκ τῆς Ἄγαρ κατέστησεν. Εἶτα αὐτὸς μὲν μάχῃ τοὺς Βαβυλωνίους προσεκτήσατο, τὸν δὲ ἀδελφόπαιδα Κουτλουμοὺς σὺν στρατιᾷ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐξέπεμψεν· ὁ δὲ ἡττηθεὶς ὑπέστρεφε, καὶ διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν τῆς Μηδίας ἄρχοντα (οὕτω δ' ἐκαλεῖτο πάλαι τὸ Βαασπρακὰν) αἰτῶν παραχωρηθῆναι διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ διελθεῖν. Ὁ δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐκ Βασιλέως ἄρχειν προχειρισθείς, οὐ μόνον οὐκ αἰνεῖ τούτῳ τὴν δίοδον, ἀλλὰ καὶ ἀντετάξατο κατ' αὐτοῦ, καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν οἰκείων ἀπέβαλεν, ἥλω δ' αὐτός. Ὁ γοῦν Κουτλουμοὺς πρὸς τὸν Ταγγρολίπηκα ἐπανελθὼν τὰ περὶ τὸν κατὰ τὴν Μηδίαν διηγεῖται πόλεμον, καὶ τῆς χώρας ἐξύμνει τὸ πάμφορον, καὶ προσετίθει, εὐάλωτον εἶναι ταύτην, παρὰ γυναικῶν κρατουμένην, οὕτω καλῶν τοὺς μαχεσαμένους αὐτῷ. Ὁ δὲ Ταγγρολίπηξ αὐτῷ μὲν διὰ τὴν ἧτταν ἐμήνιε, ἐκεῖνος δὲ κατὰ τῶν Ἀράβων ἐχώρει. Καὶ ὁ Κουτλουμοὺς δείσας ἀπέδρα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ τὸ Πάσαρ (πόλις δ' ἐστὶ τῶν Χωρασμίων) τοῦτο κατασχών, ἀφίσταται τοῦ Σουλτὰν (οὕτω γὰρ ὁ Ταγγρολίπηξ ὠνόμαστο) καὶ ἐπὶ πολὺ πρὸς τὸν θεῖον ἀντικαθίστατο, πολιορκοῦντα αὐτόν, διὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύσαι δυνάμενον. Καὶ ὁ μὲν Σουλτὰν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Πασὰρ προσησχόλητο· στέλλει δὲ κατὰ Μηδίας Ἀσὰν σὺν ἀξιομάχῳ δυνάμει. Ὁ δὲ προσβαλὼν τῇ χώρᾳ, καὶ συμμίξας Ῥωμαίοις, πίπτει μὲν αὐτός, ἡττᾶται δὲ τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν, καὶ βραχίστων ἄτερ, τὸ πᾶν ἀπόλλυται. Ὃ μαθὼν ὁ Σουλτὰν ἠθύμησε μέν, ἐπανορθῶσαι δ' αὖθις ἐσπούδαζε τὸ δυστύχημα, καὶ Ἀλὶμ Ἀβραμίῳ ὁμοπατρίῳ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ στρατιὰν ἐγχειρίσας εἰς ἑκατὸν ἀριθμουμένην χιλιοστύας, κατὰ Ῥωμαίων ἐξέπεμψεν. Ὁ δὲ τοῦ Βαασπρακὰν στρατηγὸς τῷ Βασιλεῖ περὶ τούτων διὰ γραμμάτων ἐδήλωσε, συμμαχίαν αἰτῶν. Καὶ ὃς τῷ Λιπαρίτῃ δυνάστῃ μοίρας τῶν Ἰβήρων τυγχάνοντι ἐπέστειλε συνελθεῖν τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ἐπαρῆξαι κατὰ τῶν Τούρκων. Τῶν Τούρκων δὲ ἐπιστάντων ἤδη, οἱ Ῥωμαῖοι πολεμῆσαι σφίσιν οὐκ ἔκριναν, εἰ μὴ ἐλθεῖεν κατὰ τὴν Βασιλικὴν ἐντολὴν καὶ οἱ Ἴβηρες. Ἀτρεμούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν, μὴ δυνάμενος αὐτοῖς ὁ Ἀλὶμ συμβαλεῖν, εἰς ὀχύρωμά τι προσκαθημένοις, ἔπεισι τῇ Ἄρτζε (κωμόπολις δ' ἦν τοῦτο) πληθὺς δ' ἐνῴκει αὐτῇ, ἵν' οὕτως εἴποιμι, καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαίνουσα, ἔμποροι δ' ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πλοῦτος ἦν αὐτοῖς περιττός. Ὡς οὖν ἀτείχιστον τὴν κωμόπολιν ἐξ ἐφόδου αὐτὴν εἷλον οἱ Βάρβαροι

de procurrentes, Saracenos prædantur. Muchumetus vero ad xx. millia contra eos mittit, decem ducibus e ſuis popularibus ſumma belli credita, quos Turci noctu aggreſſi maxima ea parte facile trucidarunt, reliquiæ cum ſuis ducibus ad Muchumetum redierunt. Is decem illis ducibus excæcatis, & militibus atrociſſima quæque comminatus, effecit, ut præ metu ad Turcos confugerent. Ii vero jam aliis quoque multis confluentibus, ſervis & facinoroſis hominibus, qui manubiis & rapinis gaudebant: numeroſo confecto exercitu, prælio cum Muchumeto circa Apaſchan commiſſo, multos Sarracenos ceciderunt, ac inter alios ipſe quoque Muchumetus cecidit. Tangrolipix igitur conſenſu exercituum Imperio omnium gentium quæ Muchumeto paruerunt, accepto, turres pontis Araxidis evertit. Flavii porro tranſitu pateſacto, magna Turcorum multitudo ad eum ſe contulit. Sic magnis copiis Turcicis ſuffultus, omnibus Sarracenis ademptum imperium, in ſe & populares ſuos tranſtulit, & Agarenos ſibi parere coegit. Deinde Babyloniis bello ſubactis, fratris filium Cutlumum cum exercitu contra Arabes miſit, a quibus ſuperatus per legatos a principe, quem Imperator Mediæ (ſic enim olim vocabatur Baaſpracan) præfecerat, tranſitum poſtulat: quem is adeo non conceſſit, ut armatus illi occurreret. Sed multis ſuorum amiſſis, victus & captus eſt. Cutlumus autem ad Tangrolipicem reverſus, Medicum prælium ſeferens, ejus regionis fertilitatem celebrat, eam expugnatu facilem eſſe aſſerens, ut qua mulieres fruerentur: ſic enim appellabat eos, cum quibus pugnarat. Cæterum Tangrolipix illi ob cladem acceptam iratus, ipſe contra Arabes proficiſcitur. Cutlumus autem cum ſuis pœnæ metu aufugit, & Paſare Choraſmiorum urbe occupata, a Sultano (ſic enim Tangrolipia appellabatur) deſecit, & patruo a quo obſidebatur, diu reſtitit, ob loci munitionem fruſtra laboranti. Qui ea obſidione occupatus, Aſanem cum juſtis copiis contra Mediam mittit. Is impetu in provinciam facto, & prælio cum Romanis commiſſo, ipſe cadit, amiſſo, pauciſſimis exceptis, toto exercitu. Quo Sultanus cognito, ſane doluit, ſed jacturam illam reſarcire cupiens, Alimo Abramio fratri ex altero parente exercitum centum millium circiter contra Romanos ducendum committit. Sed Baaſpracanis Prætor petitis ab Imperatore auxiliis, Liparitam, partis Iberiæ Dynaſtam expectabat, neque cum Turcis dimicandum ſibi cenſebat, priuſquam ex mandato Imperatoris Iberum auxiliares copiæ advenirent. Romanis igitur intra munitiones ſe continentibus, Alimus negata pugnandi copia, Artzem oppidum nullo muro circumdatum, quod mercatores pene innumerabiles, homi-

Edit. Pariſ. pag. 256.

Cutlumus ab Arabibus victus, Medos ſuperat.

Cutlumi defectio.

Medicum bellum.

Arcis rici direptio.

LIBER XVII. nes ditiſſimi incolebant, ſe primo impetu capturum ratus, ſpe ſua fruſtratus eſt, cum illud invaſiſſet. Nam incolæ aditus lignis obſtruxerant, & telis ex ædibus conjiciendis multos ſuſtulerunt. Eo per ſex dies facto, cum Turcorum Dux Arzenos fortiſſime ſe defendere nec obſidione facile capi poſſe cerneret, igni eos ſuperare inſtituit: quo ædibus injecto, cum incendium undique ſæviret, civibus in fugam verſis, Barbari oppido potiti, multum auri & aliarum opum invenerunt, quas flamma non abſumpſerat. Inde iterum contra Romanum exercitum properarunt. Cum Liparites cum Iberibus jam adeſſet, ſub veſperam commiſſo ad Bulytum prælio Alimus & Choroſanes alter Barbarorum Dux, cum ſuis converſi fugerunt, Romanis eos in multam noctem perſecutis. Liparitea vero in alio cornu pugnans ab hoſtibus captus fuerat, quem dum Romani in caſtra reverſi diu expectant, caſus illius ignari, quidam nuntiat, captum ab hoſtibus feſtinanter abduci. Quo cognito illi in mœrore erant, Barbari vero Lipariten ad Sultanum perduxerunt. Imperator autem liberandi illius cupidus, magnam pecuniam ejus redimendi ergo & munera Sultano miſit, petens, ut Turci cum Romanis fœdus ferirent. Cui Sultanus Lipariten gratis reſtituit, omni pecunia illi tradita, pro quo miſſa erat: hortatus, ne in poſterum arma contra Turcos ſumeret: atque ipſe etiam Legatum ad Imperatorem miſit, quem illi Seriphen vocant, cujus eadem fere conditio fuit, quæ olim apud nos Syncelli. Nam ut is Patriarchæ mortui locum occupabat, ſic etiam Seriphes Chalipha defuncto ſuccedebat. Is igitur magnam urbem ingreſſus, & ſuperbe cum Imperatore collocutus, cum ab eo poſtulaſſet, ut tributa Sultano penderet, infecta re eſt dimiſſus. Qua de cauſa iratus Sultanus, ipſe Romanos aggreſſus eſt, eoque tempore Turcica gens longius progreſſa, totum Orientem ſubegit, & uſque ad continentem Byzantio obverſam proceſſit. Ac ita ſe res Turcicæ habuerunt.

Edit. Pariſ. pag 257.

Turcorum fuga.

Liparitis redemptio.

Turci totum Orientem occupant.

XXVI. Patzinacæ vero in Europa graſſabantur, gens Scythica & populoſa, ultra Iſtrum incolens, cui tum Tyrachus imperabat, vir nobilis ille quidem, ſed ignavus. Alius vero quidam Cegenus, ut genere obſcuro ortus, ita homo acer & ſtrenuus, ob multa egregia facinora in bellis edita populo charus erat. Qua de cauſa Tyrachus eum per inſidias tollere ſtudebat. Quo ille animadverſo, duabus e tredecim tribubus ſibi conciliatis, trajecto Iſtro in Romanorum fines venit, ſe tranſfugiſſe ad Imperatorem, eique non inutilem fore, profeſſus. Ea re indicata, Monomachus præſidem Scythas ſuſcipere jubet. Cegenes vero Byzantium profectus, in conſpectum Imperatoris venit, & ſalutari baptiſmate initiatus, Patricius eſt appellatus, ſuiſque Scythis per-

Cegenis Patzinacæ ad Romanos defectio.

pag 258.

A ἤλπιζον, ἀλλ' ἔγνωσαν παραβεβουκολούμενοι τῆς ἐλπίδος, ἐπείπερ ταύτῃ προσέβαλον. Ταῖς γὰρ διόδοις ὕλας ἐπαγαγόντες οἱ ταύτης κάτοικοι, καὶ ταύταις αὐτὰς ἀποφράξαντες, ἐκ τῶν δωμάτων ἔβαλλον τοὺς ἐναντίους, καὶ ἀνῄρουν πολλούς, καὶ τοῦτο ἐφ' ἡμέραις ἐγίνετο ἕξ. Ὡς δ' ἔγνω ὁ τῶν Τούρκων ἀρχηγὸς ὁ Ἀλὶμ ἐρρωμενέστατα τοὺς Ἀρτζηνοὺς ἀντεχομένους, καὶ πολιορκίᾳ ῥᾷστα μὴ ἁλωτούς, πυρὶ τῶν ἀνδρῶν περιγενέσθαι διέγνωκεν. Αὐτίκα τοίνυν ἀνῆπτο τοῦτο, καὶ τοῖς οἰκήμασιν ὑπεβάλλετο. Ὡς δ' ἐξήφθη πανταχόθεν πυρκαϊά, ἐτράποντο μὲν οἱ ἐγχώριοι, οἱ δὲ Βάρβαροι κρατοῦσι τῆς κωμοπόλεως, καὶ πολὺν ἐν αὐτῇ χρυσὸν καὶ ἄλλον πλοῦτον εὑρήκασιν, ὅσος μὴ κατανάλωτο πυρί. Ἐντεῦθεν εὐθὺς κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ὥρμησαν στρατιᾶς. Ἤδη δὲ καὶ τοῦ Λιπαρίτου σὺν τοῖς Ἴβηρσι παραγεγονότος, συμβολὴ τῶν στρατευ-
B μάτων ἐγένετο περὶ Βυλιτόν. Ὁ μὲν οὖν Ἀλὶμ καὶ ὁ Χοροσάνης (ἕτερος δ' οὗτος ἦν στρατηγὸς τῶν Βαρβάρων) μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς τραπέντες, ἐνέκλιναν εἰς φυγήν, καὶ σφᾶς οἱ ἀντιτεταγμένοι Ῥωμαῖοι μέχρι πόρρω νυκτὸς κατεδίωκον. Ὁ δὲ Λιπαρίτης κατ' ἄλλο κέρας μαχόμενος, ἑάλω τοῖς ἐναντίοις. Ὡς δ' ἐπαύσαντο τῆς διώξεως οἱ Ῥωμαῖοι, τὸν Λιπαρίτην προσέμενον, μὴ εἰδότες, ἃ περὶ ἐκεῖνον συμβέβηκεν. Ἐν τοσούτῳ δέ τις αὐτοῖς ἀγγέλλει τὴν Λιπαρίτου ἅλωσιν, καὶ ὅτι λαβόντες αὐτὸν οἱ ἑλόντες, ἀπίασι σὺν σπουδῇ. Οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι ταῦτα μαθόντες, ἐν ἀθυμίαις ἦσαν, οἱ Βάρβαροι δὲ τῷ Σουλτὰν τὸν Λιπαρίτην ἐκόμισαν. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς τὴν τοῦ Λιπαρίτου μαθὼν τὴν ἅλωσιν, πέμπει πρὸς τὸν Σουλτὰν, ἐλευθερίας ἀξιῶσαι τὸν Λιπαρίτην ζητῶν, καὶ λύ-
C τρα τούτου πέμψας πολλά, καὶ δῶρα δὲ τῷ Σουλτάν, καὶ σπονδὰς μέσον Ῥωμαίων καὶ Τούρκων γενέσθαι αἰτῶν. Ὁ δὲ Σουλτὰν τὸν μὲν Λιπαρίτην δωρεὰν στέλλει αὐτῷ, τὰ δέ γε λύτρα πάντα τῷ, ὑπὲρ οὗ ἐπεπόμφεισαν, δέδωκε, καὶ μηκέτι ὅπλα κατὰ Τούρκων ἄρασθαι παρεγγυήσας. Ἐκπέπομφε δὲ καὶ αὐτὸς πρεσβευτὴν πρὸς Βασιλέα, ὃν ἐκάλουν ἐκεῖνοι Σερίφην. Οὗτος δ' ἐστὶ παρ' αὐτοῖς, ὅπερ πάλαι ἦν παρ' ἡμῖν ὁ λεγόμενος Σύγκελλος· ὡς γὰρ ὁ Σύγκελλος τοῦ Πατριάρχου θανόντος εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀντικαθίστατο, οὕτω καὶ ὁ Σερίφης, τοῦ Χαλιφᾶ θανόντος, τὸν τελευτήσαντα διεδέχετο. Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν ὁ Σερίφης, καὶ εἰς ὁμιλίαν τῷ κρατοῦντι ἐλθών, καὶ ὁμιλήσας ὑπερηφάνως φόρους τε τελεῖν ἀπαιτῶν τῷ Σουλτὰν ἀπεπέμφθη. Ἐντεῦθεν βαρυθυμή-
D σας ὁ Σουλτὰν, αὐτὸς κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησε, καὶ ἔκτοτε προχωροῦν τὸ τῶν Τούρκων γένος, τῆς Ἑῴας ἁπάσης ἐκράτησε, καὶ μέχρι τῆς ἀντιπορθμίου τῷ Βυζαντίῳ ἠπείρου κατήντησε. Τὰ μὲν οὖν τῶν Τούρκων τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον.

κϛʹ. Τὸ δὲ τῶν Πατζινακῶν ἔθνος κατὰ τὴν Εὐρωπαίαν μοῖραν ἐκίνητο. Σκυθικὸν δὲ τὸ ἔθνος καὶ πολυάνθρωπον, πέραν Ἴστρου νεμόμενον. Ἦν δὲ τότε τοῦ ἔθνους ἄρχων Τυράχ, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος παρὰ τῷ ἔθνει λαμπρός, τὸ δὲ ἦθος νωθής. Ἕτερος δέ τις Κεγένης καλούμενος, ἄσημος μὲν ὅσον εἰς γένους ἀναφοράν, ἀνὴρ δὲ ῥέκτης τε καὶ δραστήριος, καὶ πολλάκις ἐν πολέμοις ἀνδραγαθήσας, παρὰ τοῦ ἔθνους πεφίλητο. Διὸ καὶ παρὰ τοῦ Τυρὰχ ἐλοχᾶτο, ζητοῦντος αὐτὸν ἀνελεῖν. Ὁ γοῦν ἐκεῖνος, καὶ δύο τῶν φυλῶν προσεταιρισάμενος, ἐσσῶν πασῶν δέκα ἐπὶ τρισί, σὺν αὐτοῖς διέβη τὸν Ἴστρον, καὶ ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων
E ὅρια γέγονεν, αὐτόμολος ἥκειν λέγων τῷ Βασιλεῖ, καὶ μὴ ἔσεσθαί οἱ ἀσυντελής. Ἐμηνύθη ταῦτα τῷ Μονομάχῳ, καὶ ὁ τῆς χώρας ἄρχων κελεύεται δέξασθαι τοὺς Σκύθας. Ὁ δὲ Κεγένης καὶ εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων φοιτήσας, εἰς ὄψιν ἦλθε τῷ Βασιλεῖ, καὶ τὸ σωτήριον δεξάμενος βάπτισμα, ἐτιμήθη Πατρίκιος. Ἔπεισε μέντοι καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Σκύθας,

θας, τοῦ θείου τούτου λουτροῦ μετασχεῖν. Ποιούμενος δὲ τὰς διατριβὰς κατὰ τὰ παρίστρια, καὶ διαβαίνων τὸν ποταμὸν ἀθρόον, ἐλύμαινε τοὺς τοῦ Τυρὰχ, ἀναιρῶν τε καὶ ληϊζόμενος. Πρεσβείαν ποιεῖ ὁ Τυρὰχ πρὸς τὸν Βασιλέα ἀπεσταλκὼς, μέμφεται ὅτι τὸν ἀποστάτην τοῦ ἔθνους ἐδέξατο, καὶ εἰ μὴ κωλύσῃ κακοῦν τὸ ἔθνος τὸν πρόσφυγα, ὀφείλει τὸ ἔθνος ὅλον ἕξειν πολέμιον. Πρὸς ταῦτα δ' ὁ Αὐτοκράτωρ οὐ προδώσειν ἔφη, τοῦ προσελθόντος γενήσεσθαι, οὔτε κωλύσαι μὴ ἀμύνασθαι τοὺς ἐπιβουλεύσαντας. Τούτων τῶν μηνυμάτων τῷ Τυρὰχ κομισθέντων, ἐπεὶ χειμὼν ἐπέστη, καὶ ὁ Ἴστρος ἐξ ὄχθης εἰς τὴν ἑτέραν τῷ κρύει πηγνύμενος ἐκρυστάλλωτο, πεζῇ διέβη τὸν ποταμὸν σὺν τῷ ἔθνει παντὶ, καὶ τὴν Ῥωμαΐδα χώραν κατειληφὼς, τὰ ἐν ποσὶν ἐληΐζετο. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς τοῦτο μαθὼν, στρατιὰν ἀντίσχα τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι, καὶ τῷ Κεγένῃ ἐπίκουρον ἔπεμψεν. Οἱ μέντοι Πατζινάκαι τροφῶν ἀφθονίαν εὑρόντες, καὶ οἴνου καὶ ἄλλων ποτῶν ἐσκευασμένων ἐκ μέλιτος, καὶ περὶ ταῦτα ἀπληστευσάμενοι, νοσήματι κοιλιακῷ περιέπεσον. Καὶ τοῦτο ἐξ αὐτομόλου γνοὺς ὁ Κεγένης, ἀναπείθει καὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἐπιθέσθαι τοῖς ἐναντίοις. Ὡς οὖν εἶδον οἱ Βάρβαροι τὴν κατ' αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν, κατειργασμένοι τῇ νόσῳ τυγχάνοντες, εἰλιγγίασαν, καὶ ἀποδειλιάσαντες, μεθῆκαν τὰ ὅπλα καὶ ἱκέται γεγόνασι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς παρέδωκαν ἑαυτούς. Τούτων δ' ὅσοι μὲν ὑπὸ τὸν Κεγένην γεγόνασιν, οἱ μὲν ξίφεσι παρεδόθησαν, οἱ δὲ πρὸς δουλείαν χρυσοῦ ἀπεδόθησαν. Τὸ πλῆθος δὲ τὸ λοιπὸν χρήσιμον ἐνομίσθη γενέσθαι Ῥωμαίοις, εἰ τὰ ὅπλα ἀφαιρεθὲν, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν κατοικισθείη, ἐρήμου οὔσης τὰ πλεῖστα, πρὸ μικροῦ τοῦ ἔθνους ἐκείνου καταλυθέντος. Ὃ καὶ γέγονε τοῦ Βασιλέως κελεύσαντος. Ὁ δέ γε Τυρὰχ σὺν τοῖς ἐξόχοις τοῦ ἔθνους ἤχθη πρὸς τὸν κρατοῦντα, καὶ τοῦ θείου καταξιωθέντες Βαπτίσματος, ἀξιώμασι λαμπροῖς ἐτιμήθησαν. Ὡς δὲ μάχαι τότε Ῥωμαίοις κατὰ τὴν Ἑῴαν μετὰ τῶν Τούρκων ἦσαν, πεντεκαίδεκα χιλιάδας Πατζινακῶν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπιλεξάμενος, καὶ καθοπλίσας αὐτοὺς, ἵππους τε παρασχόμενος, καὶ ἐπιστήσας στρατάρχας αὐτοῖς ἐκ τῶν ὁμογενῶν, ἐν Χρυσοπόλει διαπεραιώσας, εἰς Ἰβηρίαν κελεύσας ἀπελθεῖν, δείξας αὐτοῖς καὶ προηγήτορα τῆς ὁδοῦ. Ὡς δ' οὖν περὶ τὴν Δαματρὺν ἧκασιν, ἔστησαν, καὶ πρόσω βαίνειν οὐκ ἤθελον. εἰς τοὐπίσω δὲ χωρήσαντες, καὶ ἄχρι τοῦ πορθμοῦ ἐφθακότες, σὺν τοῖς ἵπποις τὴν θάλασσαν διαπορθμευσάμενοι κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονὴν, αὐτίκα συντεταγμένην ποιησάμενοι τὴν ὁδοιπορίαν, τοῖς ὁμογενέσι προσῳκειώσαντο. Καὶ ἐπεὶ ὁμοῦ συνηθροίσθησαν, ἀπῆλθον, καὶ ἐν τοῖς παριστρίοις πεδίοις ἐπήξαντο τὰς σκηνὰς, ἐκεῖθεν δ' ὁρμώμενοι, τὰ Θρᾴκια κατέτρεχον. Πολλάκις δὲ τοῦ Βασιλέως κατ' αὐτῶν στράτευμα πέμψαντος, ἐπικρατέστεροι ἦσαν οἱ Βάρβαροι, ὥστε καὶ ἀδεῶς κατὰ πάσης τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς Μακεδονίας σκεδάννυσθαι, καὶ λείαν ἅπαντα τίθεσθαι, καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰ τῇ πόλει ἀγχίθυρα. Τέλος δὲ σπένδονται Ῥωμαίοις τριακοντούτεις σπονδὰς, καὶ οὕτως ὁ τῶν Πατζινακῶν ἔληξε πόλεμος.

κζ. Ὁ δὲ Σουλτὰν οὐκ ἔληγεν ἐπιὼν τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας καὶ πόλεις, καὶ τὰς μὲν ληϊζόμενος, τὰς δ' ἐκπορθῶν τε καὶ οἰκειούμενος. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ ἐπιβουλὴν καθ' ἑαυτοῦ ὁ Αὐτοκράτωρ ἐφώρασεν, ἣν Ῥωμανὸς ὁ Βοΐλας συνεστήσατο. Ἦν δ' οὗτος τῶν ἀσήμων ἀνὴρ, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἡμίφωνον, μηδ' οἷαν ὀρθοεπεῖν, ὀλισθαίνουσαν δ' ἐν ταῖς ὁμιλίαις, καὶ ἀνεπαίσθητα τοῖς ἀκροαταῖς φθεγγομένην. Τοῦτο δ' ἦν τὸ μὲν ἐλάττωμα φυσικὸν, τὸ δὲ προσποίησις καὶ σαλινὸν, ἢ τὴν τῆς φύσεως ἁμαρτίαν τῇ ὑποκρίσει τοῦ κακούργου ἐπιτείνοντος. Τῷ τοιούτῳ

A ſuaſit; ut & ipſi divino illo lavacro abluerentur. Cum vero in ripis Iſtri ſtativa haberet, & flumine ſubito trajecto, Tyrachios cædibus & rapinis infeſtaret: Tyrachus per Legatos cum Imperatore, ob transfugam ſuſceptum expoſtulat, quem niſi coerceret, totam gentem hoſtem illi fore. Ad ea reſpondet Imperator, ſe neque deditium proditurum, neque prohibiturum, quo minus inſidiatores ulciſceretur. Hoc nuntio accepto, Tyrachus, cum Iſter hyberno tempore totus conglaciaſſet, cum tota gente pedibus flumen tranſiit, Romanaque provincia occupata, obvia quæque vaſtavit. Sed Imperator exercitum

Liber XVII. Patzinacarum cl. des & collocatio in Bulgaria.

B Provinciæ Præſidi & Cegeni ſtatim ſubſidio miſit. Patzinacæ vero cum annonæ & vini aliarumque potionum quæ ex melle conficiuntur, copiam inveniſſent, & iis avide ſe ingurgitaſſent: in cœliacum morbum inciderunt. Quo Cegenes e transfuga cognito, Romanis copiis fit auctor hoſtes invadendi. Eas cum Barbari morbo confecti contra ſe ire vidiſſent, æſtuantes, & animis armiſque abjectis, facti ſupplices, hoſtibus ſe dediderunt. Quicumque vero in Cegenem inciderant, partim gladiis ſunt trucidati, partim auro ad ſervitutem venditi. Reliqua multitudo Romanis uſui fore viſa eſt, ſi armis ad-

C emptis in Bulgaria, maxima ex parte deſerta, ob gentem illam non ita pridem everſam, collocaretur: idque juſſu Imperatoris factum eſt. Tyrachus vero & proceres ejus, ad illum perducti, baptizati, magniſque dignitatibus ornati ſunt. Ut autem eo tempore Romanis cum Turcis bella erant in Oriente: Imperator, delectu acto, XV. millia Patzinacarum armis, equis, & ſuæ gentis ducibus datis, Chryſopolim tranſvectos in Iberiam ire juſſit: viæ quoque monſtratore addito. Qui cum ad Damatrim perveniſſent, ſeſtiterunt, nec ultra progredi voluerunt, ſed regreſſi uſque ad fre-

D tum, mari juxta D. Taraſii monaſterium equis tranſmiſſo, continenter profecti ſunt, donec ſe cum popularibus ſuis conjunxiſſent, quo facto, tabernaculis in campis ad ripas Iſtri fixis, Thraciam incurſarunt, copiis Imperatoris contra ſe miſſis ſubinde ſuperiores, ut impune per totam Thraciam & Macedoniam vagarentur, & omnia prædarentur, non remota duntaxat, ſed & urbi finitima. Tandem vero XXX. annorum inducias cum Romanis paciſcuntur. Et hic belli Patzinacarum fuit exitus.

Patzinacæ, excuſſo jugo, vaſtatiſque Provinciis, inducias faciunt cum Romanis.

Edit. Pariſ. Pag. 259.

XXVII. Sultanus vero Romanas urbes & Provincias infeſtare non deſtitit, aliis direptis, aliis va-

E ſtatis, aliis ſuo regno adiectis. Sub id tempus, Imperator inſidias ſibi factas deprehendit, a Romano Boila inſtructas. Is vir obſcurus erat, lingua ſemimuta, & vi articulare loquendi deſtituta, partim naturæ vitio, partim ſimulatione & affectatione, qua inſitum ſibi vitium augebat. Eo homine Imperator plus

Sultani graſſationes.

Romani Boilæ inſidiæ Monomacho ſtructæ vindicantur.

LIBER XVII.

quam nullo alio delectabatur, & nugas illius perperam & confuſe loquentis, omnibus aliis voluptatibus præferebat: unde ita familiaris illi factus eſt, ut quavis hora illum convenire & alloqui auderet. Nec minus illi gynæceum quam Imperatoris conclave patebat, quandocumque volebat, & utrinque ei divitiæ affluebant, ita ut licet a triviis, ad Senatorium faſtigium evectus eſſet: ea tamen felicitate non contentus, regnum etiam concupiſcit, idque ſibi vendicare contendit, Imperatore interfecto. Quos igitur Imperatori male velle ſciebat, iis arcanum detegebat: qui ſi orationem ejus probarent, eos magna ſpe propoſita ad facinus confirmabat. Sin eum conatum averſarentur, ajebat, ſe id tentandi gratia dixiſſe, ut eorum fidem erga Imperatorem exploraret, eorumque integritate collaudata, benevolentiam illorum Imperatori teſtaturum ſancte affirmabat. Cum autem ſic pleroſque tractaret, conjurati ejus rem facillime poſſe confici opinabantur. Nec enim in Imperatoris dumtaxat cubiculum, ipſo dormiente, aut cum Imperatrice cubante, homini patebat aditus, ſed & occultorum adituum claves creditæ erant. Quare omnino deſtinata executus fuiſſet, niſi a quodam ex conſciis delatus, in manifeſto ſcelere deprehenſus eſſet, gladium ipſum adhuc tenens, quo Imperatorem percuſſurus erat. Cæterum ipſe ob illius vecordiam nullas pœnas dedit, inſidiarum conſciis dumtaxat ſupplicio affectis. Hic Imperator cum ſe benignum & liberalem perhiberi vellet, in eo tamen neque artem neque modum adhiberet: a virtute magnificentiæ, in vitium profuſionis eſt devolutus. Publicam enim pecuniam ita dilargiebatur, ut neque quibus, neque quantum, neque quando eſſet tribuendum, obſervaret. Nam cum Manganorum monaſterium ædificaret, quod ob adamatam Sclerænam inchoaſſe fertur, ut eam tum in Cynegeſio habitantem, per ſpeciem ſtructuræ inſpiciendæ, crebrius viſeret: fiſco & publicis theſauris exhauſtis, ad pecuniæ inopiam redactus, nec illicitis quæſtibus abſtinuit. Sed cum Provinciæ quædam eſſent immunes, quæ pro omnibus vectigalibus, locorum anguſtias tuerentur, & Barbaros aditu Romanarum ditionum prohiberent: cuſtodiis abolitis, tributa iis Provinciis imperavit: unde Barbaris ſine ullo negotio patuerunt. Illud certe quidem, ſi quis vere conſideret, ei acceptum ferri poteſt, quod Oriens Marte Barbarico eſt ſubactus.

Callidiſſima ſcelerati conſilii tractatio.

Edit. Pariſ. pag. 260.

Monomachi profuſiones, rapacitas, & Orientis amiſſio.

XXVIII. Imperatrice Zoe provecta ætate mortua (ſeptuageſimum enim annum exceſſerat) obitum ejus non ut viro dignum eſt, tulit, ſed muliebriter luxit, eamque Angelis æquiparaſſe fertur: cum ob loci humiditatem ex ejus monimento fungus germinaſſet, quem ſignum divina providentia editum vocavit, ut ne ignoraretur

Zoes obitus.

τίνων ἀνδρὶ ὡς ἐδόκει τῷ ὁ Βασιλεὺς ἥδετο, καὶ διημαρτημένα καὶ ἀδιάρθρωτα ἀκούων φθεγγομένου αὐτοῦ, ὑπὲρ πᾶσαν ἡγεῖτο τὰς ἐκείνου φλυαρίας γλυκυθυμίαν. Καὶ οὕτω δὴ ταύτῃ τῷ Βασιλεῖ προσῳκείωτο, ὡς πάντα καιρὸν εἶναι αὐτῷ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εἴσοδον καὶ τῆς ἐντεύξεως. Καὶ οὐχ οὕτως αὐτῷ τὰ περὶ τὴν ἀνδρῶνα διέκειτο, ἡ δὲ γυναικωνῖτις οἱ ἀπεκέκλειστο, ἀλλ' ἄνετος ἦν αὐτῷ ἀφικέσθαι, καὶ ὅτ' ἐβούλετο βάσιμος, καὶ ὁ πλοῦτος ἐπέρρει τῷ ἀνδρὶ ἑκατέρωθεν, καὶ ἐκ τῶν τριόδων ἀναρπασθεὶς, ὡς αὐτὴν ἀνήχθη τὴν Συγκλητικὴν κορυφήν. Ὁ δὲ οὐκ ἠγάπα τοῦτον εὐδαιμονήσας τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας ἐρᾷ, καὶ μελετᾷ ταύτην ἑαυτῷ προσποιήσασθαι, κτείνας τὸν Αὐτοκράτορα. Καὶ οὓς ᾔδει δύσνους τῷ Βασιλεῖ, τούτοις τὸ ἀπόρρητον ἀνεκάλυπτε. Καὶ τοὺς μὲν τὸν λόγον προσιεμένους μεγάλαις ἐλπίσιν ἐξαίρων, πρὸς τοὔργον ἐρρώννυεν. Εἰ δέ τινες καὶ πρὸς τὴν προσβολὴν ἐδυσχέραινον, ὁ δὲ πεῖραν ἔλεγε τὸν λόγον προσαγαγεῖν, ἵνα γνῷ τὴν ἐκείνων πίστιν τὴν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα. καὶ ἐπῄνει τοὺς ἄνδρας τῆς διαθέσεως, καὶ γνωριεῖν τῷ Βασιλεῖ εὔνους αὐτῷ τυγχάνειν διώμνυτο. Ὁ μὲν οὖν οὕτω μετῄει τοὺς πλείονας, καὶ οἱ ἐκείνῳ συνομοσάμενοι ῥᾷστα τὸ βούλευμα ᾤοντο γενέσθαι ἀνύσιμον. Οὐ μόνον γὰρ ἡ πρὸς τὸν βασιλικὸν κοιτωνίσκον πάροδος ἐκείνῳ ἄνετος ἦν, κἂν καθεύδων ὑπνώττοι ὁ Βασιλεὺς, κἂν ἡ τῇ Βασιλίδι συνείη, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀπορρήτων εἰσόδων κλεῖς ἐπεπίστευτο. Καὶ ἦχθη ἂν εἰς ἔργον τὸ ἐπιβούλιον, εἰ μή τις αὐτὸ τῷ Βασιλεῖ κατεμήνυσε τῶν κοινωνησάντων τοῦ σκέμματος. Ἥλω τοίνυν ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ τὸ ξίφος αὐτὸ κατέχων ᾧ τὸν Αὐτοκράτορα ἔμελλεν αὐτίκα διαχειρίσασθαι. Ἀλλ' ὁ μὲν διὰ τὸ τοῦ κρατοῦντος ἀβέλτερον, οὐδὲν ὑπέστη ἀνιαρόν, οἱ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκείνου συνίστορες οὐκ ἔμειναν ἀτιμώρητοι. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς φιλότιμος δοκεῖν ἐθέλων καὶ ἐλευθέριος, μὴ μετιὼν δὲ σὺν ἐπιστήμῃ τὴν ἀρετὴν ὡς ἐχρῆν, εἰς κακίαν ταύτην μετενήνοχεν. Ἀντὶ γὰρ μεγαλοπρεπείας εἰς ἀσωτίαν μετακεκύλιστο, οὔτε οἷς ἔδει, παρέχων τὰ δημόσια χρήματα, οὔθ' ὅσαπερ ἔδει, οὔθ' ὅτε χρεών. Καὶ τὴν μονὴν δὲ τὴν τῶν Μαγγάνων οἰκοδομῶν (λέγεται δὲ τῆς οἰκοδομῆς ἄρξασθαι διὰ τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ, τὴν Σκλήραιναν λέγω, ἵν' ἐκείνῃ προσφοιτᾷ συνεχῶς, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυνηγεσίου οἰκούσῃ τότε δὴ τὴν κατοίκησιν) πρόφασιν ἔχων τὸ σκοπεῖν τὴν δόμησιν, ἐξήντλησε τοὺς Βασιλείους καὶ κοινοὺς θησαυρούς, ὅθεν χρημάτων δεόμενος, οὐδὲ τῶν ἀπειρημένων πορισμάτων ἀπείχετο. Ἀλλὰ καὶ χωρῶν οὐσῶν, αἳ πρὸς τὸ δημόσιον τοῖς Βασιλεῦσιν οὐ δασμοὺς συνεισέφερον, ἀλλ' ἀντὶ πάσης δασμοφορίας, δυσχωρίας ἐφρούρουν, καὶ τοῖς Βαρβάροις τὴν εἰς τὰς Ῥωμαίοις ὑποκειμένας χώρας ἀπετείχιζον πάροδον, ἐκεῖνος φόρους ταῖς χώραις ἐπιτάξας, ἐσχόλασε τὰς φρουράς. Κἀντεῦθεν ἡ πρὸς τὰς Ῥωμαΐας χώρας ῥᾴστη τοῖς Βαρβάροις ἐγένετο πάροδος. Ἐκεῖνος τοίνυν ὁ ἀνὴρ αἴτιος τοῖς ἀπαθῶς λογιζομένοις κληθήσεται, τοῦ τὴν Ἑῴαν μοῖραν χειρωθῆναι βαρβαρικῷ.

κη'. Τῆς δὲ Βασιλίδος Ζωῆς ἐν γήρᾳ βαθεῖ (ὑπὲρ γὰρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη παρεξετάθη αὐτῇ τὸ βιώσιμον) καταλυσάσης τὴν ζωὴν, οὐκ ἀνδρικῶς ἐκεῖνος ἐθρήνησεν. Ἀλλὰ μέντοι γε μειρακιωδῶς. Λέγεται δὲ καὶ Ἀγγέλοις αὐτὴν παρεξισοῦν, ἐπειδάπερ τοῦ μνήματος ἐκείνης μύκης ἔκ τινος ὑγρότητος ἀνεβλάστησε, καὶ τοῦτο καλεῖν σημεῖον ἄνωθεν οἰκονομηθὲν, ἵνα μὴ ἀγνοῆται ἡ Βασι-

Digitized by Google

A λὶς ταῖς νοεραῖς συντεταγμένην Δυνάμεσι. Τῆς δ', ὡς εἴρηται, θανούσης, ὁ Βασιλεὺς ἔτι φλεγμαίνων περὶ τοὺς ἔρωτας, ἐπεισάγει τοῖς βασιλείοις μείρακά τινα, ὅμηρον δοθεῖσαν Ῥωμαίοις ἐξ Ἀλανῶν, παῖδα τινὸς τῶν παρ' ἐκείνοις ἀρχηγετούντων, καὶ ταύτην Σεβαστὴν ὀνομάσας, βασίλειον αὐτῇ τὴν θεραπείαν ἀπέταξε, καὶ πλούτου χορηγίαν δαψιλεστάτην. Καὶ εἰ μὴ τὴν Βασιλίδα, τὴν Θεοδώραν λέγω, πεποίητο δι' αἰδοῦς, ἢ μᾶλλον τὸ τῆς τετραγαμίας ᾐσχύνετο ἄθεσμον, καὶ Βασίλισσαν ἂν τὴν ἐρωμένην ταύτην ἀνεῖπε, καὶ διαδήματι κατεκόσμησεν ἄν. Ἐκείνου δὲ θανόντος, οὐ παρέμεινε τῇ Σεβαστῇ τὸ εὐτύχημα, ἀλλ' εἰς τὴν προτέραν τῆς ὁμηρείας τύχην ἐπανελήλυθεν. Ἄρτι δὲ καὶ περὶ τῆς τελευτῆς ἱστορητέον τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος. Οὐ μακρὸς ἐξεμετρήθη χρόνος, ἐξ ὅτου τῆς ἡγεμονίας τῶν Ῥωμαίων B γέγονεν ἐγκρατής, καὶ οἱ νόσος ἀρθρῖτις ἐνέσκηψεν, τὸ πρότερον τοῖς ποσὶν ἐκείνου τοῦ ῥεύματος ἐπάγοντος τὴν φοράν, ὥστε τὰς βάσεις αὐτοῦ πρὸς πορείαν καὶ στάσιν ἀδυνατεῖν. Εἰ δέ ποτε καὶ κινήσεως ἀνάγκην ἔσχηκεν, ἢ πρός τινων ὑποστηριζόμενος, προέβαινε δυσχερῶς, ἢ καὶ πάμπαν ἑτεροκίνητος ἦν. Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ ταῖς χερσὶν ἐπερρύη τὸ αἴτιον· εἶτα καὶ τοῖς ὤμοις ἐπῄει, καὶ τέλος ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα τῷ ῥεύματι κατεκλύζετο, καὶ παρεῖτο, καὶ ἐξηρθροῦτο, τοῖς τῶν ἄρθρων κοιλώμασιν ἐγκλειομένου τοῦ ῥεύματος. Ἔκαμνεν οὖν οὕτω πρὸ μακροῦ τὸ σῶμα τοῦ Βασιλέως. Εἶτα καί τι ἕτερον ἐπισυμβεβηκός (τὸ δ' ἦν ἐκ πνεύματος νυγμὸς περὶ τὴν πλευράν) προσδοκήσιμον ἐκείνῳ καὶ τοῖς C αὐτοῦ παραδυναστεύουσιν ἔθετο τὸ τέλος τῆς βιοτῆς, ὧν τὰ πρῶτα ὁ Λογοθέτης ἦν Ἰωάννης, ἐκτετμημένον ἀνδράριον, ἄσημον μὲν εἰς γένος καὶ δυσγενέστατον, πρὸς δὲ πραγμάτων μεταχείρισιν ἀφυέστατον, γραμματικῆς δὲ τέχνης τοσοῦτο μετεσχηκώς, ὥστε μήτ' ὀρθοεπεῖν ἀκριβῶς ἀττικίζον, μήτ' ἀπταίστως ὀρθογραφεῖν. Ἐφ' ᾧ δὲ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν ὁ Βασιλεὺς ἐποιήσατο, καὶ τῆς Βουλῆς ἀπέδειξεν ἁπάντων κορυφαιότατον. Ἦν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν διοικήσεων πρὸ αὐτοῦ ἀνὴρ τούτῳ τὰ πάντα ἀντίρροπος καὶ γένος καὶ λόγον, καὶ τὴν περὶ τὰς πολιτικὰς οἰκονομίας ἀκρίβειαν. Τοιοῦτος δ' ὤν, ἐπειδάν τι παρὰ τὸ καθῆκον ἐπέταττεν αὐτῷ ποιῆσαι ὁ Βασιλεύς, οὐ λίαν τῇ προαιρέσει τοῦ κρατοῦντος ἐπεκλίνετο, ἀλλ' ἀντέλεγέ τε D καὶ ἀνεῖργε τοῦ μὴ προσήκοντος. Ὁ δὲ ἐχαλέπαινε, καὶ πολλάκις τούτου γινομένου, ἐμίσει τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἐλευθερίαν, καὶ ἵνα τὸ ἀντίξουν ἀποφορτίσαιτο, μεθίστα μὲν ἐκεῖνον τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως (ὁ Λειχούδης ἦν οὗτος) ἀντεισάγει δὲ τὸν Ἰωάννην, καὶ τούτῳ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐγχειρίζει κυβέρνησιν, ἵνα μὴ πρός τινος ἐφ' οἷς ὁρμήσειεν ἀνείργοιτο. Οὗτος τοίνυν ὁ Ἰωάννης καὶ ἕτεροι, μέγα κράτιστοι δεδυνημένοι παρὰ τῷ Βασιλεῖ, ἀπεγνωκότες αὐτοῦ τὸ βιώσιμον, πάθεσι τῷ κάμνοντι, φροντίσαι περὶ διαδοχῆς, καὶ ὑποτίθενται αὐτὸν εἶναι πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐπιτήδειον τὸν Πρωτεύοντα· ὁ δὲ τὴν τῆς Βουλγαρίας ἀρχὴν ἐνεχείριστο, καὶ ἀπεδήμει τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων. Ἐστέλλετο τοίνυν ὁ τὸν ἄνθρωπον μετακαλεσόμενος· ἐκ δὲ τῆς Βασι- E λίδος Θεοδώρας ἡ βουλὴ οὐκ ἀπεκρύπτο. Ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος τὸ βούλευμα τῆς ἀτελὲς δ' ἔλαθε. Γνοῦσα δὲ ὡς οὐκ ἐπ' αὐτῇ ποιεῖται τὸ κράτος ὁ τελευτῶν, τὸν μὲν ἔτι δυσθανατοῦντα κατὰ τὰ ἐν τοῖς Μαγγάνοις βασίλεια, ἐκείνη δὲ σπουδῇ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῇ ἐμβιβασθεῖσα νηΐ, εἰς τὸ μέγα προσωρμίσθη Ἀνάκτορον. Καὶ αὐτῇ ἥ τε βασιλικὴ δορυφορία προσερρύη αὐτίκα, καὶ τῆς Γερουσίας τὸ ἔκκριτον, καὶ Αὐτοκράτωρ πρὸς πάντων ἀνερρήθη, ὡς αὐτῇ κατὰ κλῆρον τῆς ἀρχῆς

A Imperatricem in cœtum intelligentium Poteſtatum eſſe receptam. Verum adhuc amoris incendio flagrans, adoleſcentulam quamdam Alani Principis filiam, obſidem Romanis datam, in Regiam introductam Auguſtam appellat, addita cuſtodia Regia & ſumptibus liberaliſſimis. Quod ni Theodoram Imperatricem reveritus eſſet, ac potius quarti conjugii dedecus & nefas, amicam ſuam etiam Imperatricem appellaſſet, & diademate exornaſſet. Cæterum illa Auguſtæ felicitas non diu duravit: nam poſt Imperatoris obitum, ad priſtinam conditionem eſt reverſa. Nunc de exitu Imperatoris eſt dicendum. B Non multo poſt quam ſceptro potitus eſſet, morbus eum articularis invaſit, humoribus principio ad pedes decurrentibus, ut neque ſtare, neque ingredi poſſet. Quando autem eum moveri neceſſe erat, aut ab aliis ſuffultus ægre ingrediebatur, aut geſtabatur. Verum progreſſu temporis, fluxiones in manus etiam incumbebant, deinde humeros vexabant, deinque totum corpus infeſtabant & laxabant, cavitatibus articulorum ſe inſinuantes. Ad hæc aliud acceſſit malum, vellicatio lateris ex anhelitu, qua fiebat, ut nec ipſe vitæ C diuturnioris ſpem haberet, nec ejus proceres, quorum primarius erat Logotheta Joannes, caſtratus homuncio, obſcuro & ignobiliſſimo genere ortus, & ad res gerendas ineptiſſimus, grammaticæ artis adeo peritus, ut in affectatione Atticiſmi, neque recte loqui, neque citra errorem ſcribere poſſet. Ei ſummam rerum Imperator commiſit: eumdem Principem Senatus deſignavit. Nam prius Reipublicæ adminiſtratio penes virum, huic omnino & genere & facundia & ſcientia regendæ civitatis diſſimilem fuerat: qui, cum Imperator aliquid ſecus quam conveniebat, juberet, non ſtatim ad volunta- D tem ejus propendebat, ſed reſtragabatur & deterrebat. Quod cum ſæpius fieret, ille graviter & iniquo animo libertatem illius ferens, homini (Lichudes is vocabatur) ut adverſatore careret, munus id ereptum, in Joannem transfert, ne ſuæ cupiditates inhiberentur. Is igitur Joannes & alii Magnates, deſperata Imperatoris vita, ei auctores ſunt de ſucceſſore deliberandi: monentque, Proteuontem aptum eſſe ad Imperium, qui cum Bulgariam regeret, ab urbe aberat. Miſſus igitur eſt, qui eum accerſeret: idque clam Theodora, non tamen E ita, quin arcano illo conſilio deprehenſo, ægrotum poteſtatem in alium tranſtuliſſe cognorit. Itaque illo moribundo in Mangania regia relicto, induſtria miniſtrorum ſuorum conſcenſa nave ad magnam Regiam appellit. Ibi & Imperatoris ſatellitibus, & ſelectis Senatoribus ad eam confluentibus, Imperatrix ab omnibus eſt ſalutata, ut ad quam Imperium jure hæreditario pertineret. Ea re Mono-

Monomachus Alanam concubinam aſciſcit.

Morbus articularis & lateris dolor.

Edit. Pariſ. pag. 261.

Joannes Logotheta Princeps Senatus.

Lichudes ob integritatem loco movetur.

Theodora Proteuontem avertit.

Monomachi obitus.

LIBER XVII. macho dolorem auxit: cumque non amplius vixiſſet, quam ut ſuſpirio dolo- *Edit. Pariſ. pag. 262.* rem & triſtitiam inde conceptam teſtari poſſet, expiravit. Regnavit annos XII. & menſes octo: ſepultus eſt in Manganorum Monaſterio a ſe condito.

THEODORA. XXIX. THEODORA ſola potita rerum, jam effœta ætate, Imperatorem ſibi adjungere noluit, ſed delectata Imperio, quoad vixit, omnia in ſua poteſtate habuit, Theodoræ ſucceſſus & felicitas. idque conſilio & opera miniſtrorum quoque ſuorum, quos ſummis Magiſtratibus præfecit. Rerum civilium adminiſtrationem Leoni Syncello, cognomento Paraſpondylo, mandavit, qui olim Imperatori B Michaeli operam navarat. Ipſa vero pro tribunali præſedit, Legatis reſpondit, magiſtratus creavit, jus dixit, ſuffragia tulit, ſententiam ſuam in rebus privatis & communibus interpoſuit. Ac fortunata fuit ejus gubernatio. Neque enim quiſquam illi ſe oppoſuit, neque ſubditi decreta ejus neglexerunt, neque ulla gens tum Romanis bellum fecit, ſed & anni partes ſuam temperiem habuerunt, & terra uberes Theodoræ irrita longævitatis ſpes. fructus tulit. Quamvis autem natu grandis, ut dictum eſt, ſceptris potita eſſet, tamen adhuc longum ſibi vitæ tempus pollicebatur, cum corpore firmiore eſſet, quod laboribus haud facile cederet. Sed cum C & ipſam fata urgerent (etſi Monachi, quidam neſcio quot ei ſæcula vitæ promittebant) & familiares ejus ob morbum graviſſimum, quem Iliacum medici vocant, de ſalute illius deſperaſſent: in unum congreſſi deliberant, quis in ejus locum ſubſtituendus eſſet, a quo proſperitas illa & felicitas conſervaretur. Eis porro deliberantibus talis Michael Stratioticus Imperator deſignatur. viſus eſt Michael Stratioticus, vir Byzantius ille quidem, ſed ad tractationem rerum, tanti præſertim principatus, quum ob naturalem ſocordiam & ſimplicitatem, tam ob ætatem longiſſimam ineptus. Neque enim ſenex erat, ut vulgo vo- D cabatur, ſed pene decrepitus. Perſuadent igitur Imperatrici, ut eum in Imperio collocet: a qua ſtatim diademate redimitus eſt, ſanctiſſimo prius jurejurando adactus, ſe nihil ſine illorum conſenſu in Imperatoriis adminiſtrationibus decreturum. His peractis, Imperatricem ſpiritus defecit, quum annum unum, & menſes novem imperaſſet.

A προσκυνήσεως. Τοῦτο τῷ Μονομάχῳ γνωσθὲν, προσέθηκεν ἄλγημα, καὶ βραχὺν ἐπιβιοὺς, ὅσον ἐπιστενάξαι τοῖς γενομένοις καὶ ἀθυμῆσαι ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ κατετέθη εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ δομηθεῖσαν μονὴν τῶν Μαγγάνων.

κθ'. Ἡ δὲ Βασιλὶς ΘΕΟΔΩΡΑ ἔξωρος τῆς αὐταρχίας κρατήσασα, Βασιλέα τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἡδυνθεῖσα τῇ ἐξουσίᾳ, παρ' ὅσον ἐπεβίω τῇ Βασιλείᾳ καιρὸν, αὐτὴ τοῦ ὅλου ἦν ἐγκρατὴς, πρὸς τοῦτο καὶ παρὰ τῶν αὐτῆς θεραπόντων ἐμβιβασθεῖσα, οὓς καὶ ταῖς μεγίσταις ἐπέστησε τῶν ἀρχῶν. Τὴν δὲ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν τῷ Συγκέλλῳ Λέοντι, ὃς Παρασπόνδυ- B λος ὠνόμαστο, ἐνεχείρισε, τῷ πάλαι τῷ Βασιλεῖ Μιχαὴλ ὑπηρετήσαντι. Ἡ δὲ προὐκάθητο ἐπὶ βήματος, καὶ ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ ἦν ἀρχαιρεσιάζουσα, καὶ δίκας ἐνθεμιστεύουσα, καὶ ψήφους ἐκφέρουσα, καὶ διαιτῶσα δημοσίαις καὶ κοιναῖς ὑποθέσεσι, καὶ εὐδαιμον ὑπῆρξεν αὐτῇ τὸ αὐτοκρατές. Οὔτε γάρ τις ἀντῇρε χεῖρα αὐτῇ, οὔτ' ὀλιγώρως πρὸς τὰ ἐκείνῃ διδογμένα ὤφθη διατεθὲν τὸ ὑπήκοον, οὔτ' ἔθνη τότε κατὰ Ῥωμαίων κεκίνητο, ἀλλὰ καὶ εὐκρασία γέγονε τῶν ὡρῶν, καὶ ἡ γῆ τοὺς καρποὺς ἀφθόνους ἐξήνεγκεν. Ἔξωρος δὲ, ὡς εἴρηται, καὶ πλήρης ἡμερῶν ἡ Βασιλὶς αὐτὴ τῶν σκήπτρων κρατήσασα, ὅμως μακροὺς ἔτι τῆς ζωῆς ἑαυτῇ ἐπεμέτρει ἐνιαυτούς. Εἶχε δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐρρωμενέστερον, καὶ μὴ C ῥᾷστα πόνοις καμπτόμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτην κατήπειγε τὸ χρεὼν (εἰ καί τινες αὐτῇ Μοναχοὶ αἰῶνας ἔτι ζωῆς ἐπηγγέλλοντο) καὶ νόσῳ περιπεπτώκει δεινῇ, ἣν τοῖς Ἀσκληπιάδαις ὀνομάζουσιν εἰλεὸς, καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν αἱ ἐλπίδες αἱ περὶ αὐτῆς ἀπεγνώσθησαν, συλλεγέντες βουλεύονται, τίνα ἂν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισαξωσιν, ὃς αὐτοῖς τὴν εὐετηρίαν τηρήσει καὶ τὸ εὐτύχημα. Ἔδοξεν οὖν πρὸς τοῦτο σφίσι κατάλληλος ὁ Στρατιωτικὸς Μιχαὴλ, ἀνὴρ ἐκ Βυζαντίου μὲν γεγονὼς, πρὸς πραγμάτων δὲ, καὶ ταύτης τοσαύτης ἡγεμονίας μεταχείρισιν ἀπειρηκὼς, ἔκ τε φυσικῆς εὐηθείας καὶ ἀφελείας, καὶ διὰ χρόνου μῆκος, ὃ τῇ ἐκείνου παρεξετάθη ζωῇ. Ἤδη γὰρ οὐ γέρων ἦν, ὡς πα- D ρὰ τοῦ δημώδους πλήθους ὠνόμαστο, ἀλλὰ πρεσβύτης. Τοῦτον οὖν πείθουσι τὴν Θεοδώραν ἀντικαταστῆσαι τῇ Βασιλείᾳ. Ἡ δὲ αὐτίκα ταινιοῖ τῷ βασιλείῳ τὸν Μιχαὴλ διαδήματι, πρότερον ὅρκοις προκαταληφθέντα φρικώδεσι, μήτε τῆς ἐκείνων γνώμης χωρὶς ἐπὶ τοῖς τῆς Βασιλείας οἰκονομήσασθαι διοικήσεσιν. Ἐπὶ τούτοις τὴν Βασιλίδα τὸ πνεῦμα ἐξέλιπε, μοναρχήσασαν ἔτος ἓν ἐπὶ ἐννέα μησίν.

pag. 263.

LIBER DECIMUS OCTAVUS.

MICHAEL STRATIOTICUS. I. MICHAEL ſenex hoc modo Imperator appellatus, Senatores & plebejam multitudinem benigniſſime tractavit, Michael in togatos liberalis, in ſagatos aſper. ad dignitatum gradus promovendo, & honores pleriſque tribuendo, qui captum illorum excederent. Cum militaribus autem catalogis, ac iis potiſſimum qui cæteris antecellentes, multo ante exercituum alarumque ductores fuerant, longe ſecus egit. Nam receos urbem ingreſſis, neque ullum honorem habuit, neque benignis

E α'. ΟΝ οὖν εἴρηται τρόπον ὁ πρεσβύτης ΜΙΧΑΗΛ Αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεὶς, τοῖς μὲν τῆς Γερουσίας καὶ τῷ δημώδει πλήθει καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ὤφθη φιλοτιμώτατος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων ἀξιωμάτων, καὶ τιμὰς προστιθεὶς ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι. Τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς τούτων ἐξόχοις, οἷς στρατηγεῖν τε καὶ ἰλαρχεῖν ἀπονενέμητο πρὸ πολλοῦ, καὶ λίαν ἀντιρρόπως τοῖς ἄλλοις ἐνεχρῆτο. Οὔτε γὰρ φιλότιμόν τι πρὸς αὐτοὺς ἐπεδείξατο, ἄρτι καταλαβόντας τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων, οὔτε μὴν πρᾳέσιν αὐτοὺς ἐδεξιώσατο ῥήμα-

σιν. Ἤστην δὲ τούτων πρωτεύοντε ἄνδρε δυοῖν, Μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρὼ δὲ τὰ γένη, καὶ οὐχ ἧττον στρατηγικῇ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῆς εὐκλείαν τὴν περιφάνειαν. Τούτων ἅτερος μὲν ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, ὁ δὲ λοιπὸς ὁ Κεκαυμένος Κατακαλὼν, ᾧ Κολώνεια ἡ πατρίς, ὃν καὶ Δοῦκα Ἀντιοχείας τυγχάνοντα, ἅμα τῇ ἀναῤῥήσει παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν Μιχαὴλ αὐτίκα Μάγιστρόν τε καὶ Δοῦκα τῆς Ἀντιοχείας προχειρισάμενος, καὶ Οὐρανὸν ἐκεῖνον θέμενος τὸ ἐπώνυμον, ἵνα πρὸς τὸν ἀρχαῖον Οὐρανὸν ἀναφέρειν δοκῇ τὸ γένος. Τοῦτον τοίνυν τὸν Κεκαυμένον, ὡς δῆθεν μὴ καλῶς χρησάμενον τῇ ἀρχῇ, ἀλλά τινας τῶν δυνάμεων καταλελυκότα, καὶ φορτικὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρα γενόμενον, καὶ ἐπέπληξεν ἰταμώτερον, καὶ ὀνείδεσιν ἔβαλε, καὶ οὐδ' ὕβρεων ἐφείσατο. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων λαμπροτάτων ἀνδρῶν, καὶ συνταγματαρχούντων ἐκείνῳ, ὑπεραπολογήσασθαι τοῦ ἀνδρὸς ὁρμησάντων, οὐδ' ἐπ' ἐκείνοις τῆς γλώττης ἐφείσατο, οὔτε μὴν αὐτὸν ᾐδέσθη τὸν Κομνηνόν. Ταῦτα τοὺς στρατιώτας εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλε, τοῖς μὲν ἄλλοις φιλοτιμώτατον ὁρῶντας τὸν Μιχαήλ, ἑαυτοῖς δὲ μηδ' ἐν λόγοις τὸ εὐμενὲς ἐνδεικνύμενον, ὅμως μέντοι ἐπέσχον μηδέν τι νεωτερίσαι, ἀλλὰ καὶ δευτέραν πεῖραν ἐπαγαγεῖν ἐβουλεύσαντο. Προτέραν δ' ὁ λόγος ἑτέραν κατὰ τοῦ Βασιλέως διηγήσασθαι τὴν ἐπανάστασιν, καὶ οὕτω πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπανελεύσεται. Ὁ γὰρ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἐξάδελφος, ὁ Πρόεδρος Θεοδόσιος, ἄρτι τοῦ Μιχαὴλ ἀναῤῥηθέντος, ἐν δεινῷ ποιησάμενος τὴν ἐκείνου ἀνάῤῥησιν, τοὺς οἰκείους θεράποντας προσλαβόμενος, καί τινας ἄλλους ὅσοι κατ' ἐκεῖνον ἐλαφρίαν ἐνόσουν φρενῶν, περὶ δείλην ὀψίαν διὰ τῆς ἀγορᾶς ᾔει, τούτοις δορυφορούμενος, ἑαυτῷ προσήκειν τὸ κράτος λέγων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Μονομάχον συγγένειαν, καὶ ἀδικεῖσθαι ἐπιβοώμενος. Γενόμενος δὲ κατὰ τὴν δημοσίαν εἱρκτὴν, ὃ Πραιτώριον ἀκούεται, τὰ κλεῖθρα διαῤῥήξας, τοῖς ἐν αὐτῇ καθειργμένοις ἄνετον παρέσχε τὴν ἔξοδον. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐν τῇ τῆς Χαλκῆς εἰργάσατο φυλακῇ, ἐλπίσας διὰ τούτων τοῦ κατὰ σκοπὸν ἐπιτεύξεσθαι. Ὡς δ' ἔμαθε στρατιωτικὴν ἀθροίζεσθαι περὶ τὰ βασίλεια δύναμιν, καὶ ἤδη στέλλεσθαι κατ' αὐτοῦ, πρὸς τὴν μεγάλην τρέπεται Ἐκκλησίαν, καὶ μόνος σὺν τῷ υἱῷ περιλειφθεὶς, τῶν ἑπομένων αὐτῷ διασκεδασθέντων, ἐξάγεται τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπερορίαν καταδικάζεται. Εἰς τοῦτο δὲ τέλος τοῦ ἐπιχειρήματος αὐτῷ καταντήσαντος, ὁ δημώδης ὄχλος ἐπιγελῶντες αὐτῷ, ῥήματά τινα συνθέντες, ἐπῇδον αὐτῷ· τὰ δ' ἦσαν,

Ὁ μωρὸς ὁ Μονομάχος, ὅ τι ἐφρόνει, ἐποίησεν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἔσχεν οὕτως.

β. Οἱ δ' ἐμπαροινηθέντες τῶν Ἑῴων ἀρχόντων καὶ αὖθις πεῖραν προσάγουσι, καὶ προσίασι τῷ τὰ κοινὰ διοικοῦντι τῷ Πρωτοσυγκέλλῳ Λέοντι, καὶ ἱκετεύειν δι' ἐκείνου ἐπεχείρουν τὸν Βασιλέα, μὴ μόνοι αὐτοὶ καταλειφθῆναι ἀγέραστοι, πάντων τῶν φιλοτιμιῶν καταπολαυσάντων τοῦ Αὐτοκράτορος. Καὶ ταῦτα τῶν ἄλλων ἀπαθούντων, αὐτοὶ καὶ παρ' ἀσπίδα ἱστάμενοι, καὶ προπολεμοῦντες τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. Ὁ δὲ οὐδὲν ἧττον τοῦ Βασιλέως ἀδέξιος ὢν μεταχειρίσασθαι λυπουμένους ἄνδρας, καὶ καταστεῖλαι τὸ ἐκ τῆς λύπης αὐτοῖς γενόμενον οἴδημα, οὐ μόνον οὐκ ἐλέανεν ἐν λόγοις τῶν ἀνδρῶν τὴν τραχύτητα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐξετράχυνεν, ἐκφαυλίσας ἕκαστον, καὶ ἀτίμους πάντας ἀποπεμψάμενος. Οὐ-

A alloquiis eos delinivit. Eorum primarii duo viri fuere, uterque Magiſter, & illuſtri genere ortus, ſplendorem illum imperatoriis artis, robore manuum & fiducia animorum magis etiam aſſecutus: alter, Iſaacius Comnenus, alter Ambuſtus Catacalo, patria Coloneenſis, cui ſimul ac deſignatus fuerat Imperator, Antiochiæ ducatum ademit, ſuumque conſobrinum Michaelem ſtatim Magiſtrum & ducem Antiochiæ declaravit, Urani cognomento addito, ut genus ad veterem illum Uranum referre videretur. Eum igitur Ambuſtum, quaſi male geſto magiſtratu, & copiis militaribus imminutis, & gravem obvio cuique, acrius objurgavit, ac ne probris quidem & contumeliis abſtinuit: cumque alii ſplendidiſſimi viri, collegæ ejus, hominem defenſuri eſſent, ne contra illos quidem linguæ moderatus eſt, aut ipſum Comnenum reveritus. Ea res militum animos dejecit, qui Michaelem in alios liberaliſſimum, ſe ne verborum quidem benignitate dignari viderent: neque tamen ad res novandas concitati ſunt, priuſquam denuo periculum ejus feciſſent. Sed antequam ad illorum ſeditionem veniam, alius motus eſt exponendus. Conſtantini Monomachi patruelis, Theodoſius Præſes, Michaelis deſignationem ægre ferens, ſtatim miniſtris ſuis aſſumptis, & nonnullis aliis eadem animi levitate laborantibus aſcitis, crepuſculo iis ſatellitibus circumdatus, per medium forum inceſſit, Imperium ob Monomachi cognationem ad ſe pertinere dicens, atque injuriam ſibi fieri clamitans. Cum vero ad publicum carcerem, quod Prætorium dicitur, veniſſet, clauſtris perruptis, exitum clauſis patefecit. Idem in ea quoque cuſtodia fecit, quæ ad Chalcen eſt, eorum opera ſe voti ſui fore compotem ſperans. Verum ubi cognovit militares copias circa Regiam contra ſe collectas jamjam adfore, ad magnam Eccleſiam convertitur, ex eaque ſolus cum filio relictus, gregalibus ſuis dilapſis, educitur, & relegatur. Hoc eventu conatum ejus conſecuto, plebeja multitudo per ludibrium hanc cantilenam in eum cecinit.

Fatuus Monomachus, quod cogitavit, egit.

II. Cæterum Orientales duces injuriis affecti, denuo fortunam periclitaturi, Leonem Protoſyncellum communia negotia procurantem adeunt, eo interceſſore Imperatorem precaturi, ne ſoli negligerentur, cum cæteri omnes liberalitatis ejus fructum aliquem percepiſſent; aliis præſertim ſuaviter viventibus, ſe vero in acie ſtantibus, Romanumque Imperium propugnantibus. At ille nihilo dexterior Imperatore, ad tractandos viros dolentes, & tumorem ex dolore ortum reprimendum, aſperitatem eorum adeo non lenit, ut etiam auxerit, ſingulorum virtutem elevando, & omnes

Iſaacius Comnenus. Ambuſtus Catacalo.

Theodoſii Præſidis ſeditio.

Edit. Pariſ. pag. 264.

Orientales duces ob contemptum ſui regnum affectant

LIBER XVIII

ſine honore dimittendo. Hac ſecunda repulſa irritati, non diutius ſibi cunctandum eſſe cenſuerunt, ſed quiſque proximum cohortatus, animo conceptum facinus ad exitum perducere decreverunt. Viſum autem eis eſt Bryennium quoque virum illuſtrem, Macedonicarum copiarum ducem, & Cappadociæ præfectum in conſilium & auxilium adhibere, qui cauſas & ipſe ſimultatis contra Imperatorem haberet. Qui cum operam promiſiſſet, in deliberatione deligendi Imperatoris, omnium ſuffragiis Comnenus cæteris eſt prælatus. His compoſitis, domum omnes redierunt, diſceſſu ſuo Imperatori denuntiato. Abiit & Bryennius cum ſuis legionibus: cumque in Orientalem Provinciam una cum Joanne Opſara Patricio, qui aurum vehebat, veniſſet, militarium ſtipendiorum diſtributionem adminiſtrabat: qua jam inchoata, ſingulis militibus frumentum admetiebatur, & pecuniæ ſummam augebat. Opſara vero Quæſtore negante, ſe id ab Imperatore in mandatis habere: Bryennius eum inſolentius tacere, & quod juberetur, facere juſſit. Adhuc detrectantem & audacius refragantem, ira percitus, arrepta coma & barba ejus, ſolo illiſum, in vincula conjecit. Quo Dux Piſidarum & Lycaonum, qui caſtra in propinquo habebat, cognito, id facinus tyrannidis principium judicans, Bryennii tabernaculum cum ſuis legionibus ex improviſo invadit, ſolutoque Opſaræ illum tradit, qui hominem ſtatim effoſſis oculis ad Imperatorem cum facinorum ejus commemoratione miſit. Hoc ita geſto, conjurati congreſſi in unum, rem nihilominus urgebant, ex militaribus catalogis aliunde alio ad ipſos confluente. Omnibus enim militibus in votis erat, ut miles Imperio potiretur. Nam iniquis animis togato parebant, neque tamen deſiderium ſuum prodere auſi, cupiditatem illam, dum ſe maturandi facinoris offerret occaſio, tegebant. Verum ubi Comnenum affectaſſe regnum compererunt, atque ipſum caput eſſe negotii, & a fortioribus provinciis adjutari: id demum eſſe rati, quod diu animis agitaſſent, arrepta opportunitate alii alios antevertere properarant. Unde Comnenus maximis copiis comparatis, tributa per totum Orientem exegit, quæſtoribus & inſcriptoribus eorum quæ allata eſſent, conſtitutis. Deinde verſus Nicæam movit, jam Imperator ab omnibus ſuis militibus appellatus, ea potiri cupiens, ut haberet urbem unde progredi, quoque confugere tuto velut in aſylum quoddam quovis eventu poſſet, eaque occupata, & juſto præſidio impoſito, duodecim inde ſtadiis caſtrametatur. Michael vero Imperator Occidentalibus legionibus convocatis, & ſi quæ ex Orientalibus a fide non diſceſſerant: Ducem eum Imperio præfecit Orientis Domeſticum Theodorum ſpa-

Bryennius ab Opſara cæcatus ad Imperatorem mittitur.

Edit. Pariſ. pag. 265.

Comnenus a militibus Imperator ſalutatus Nicæam occupat.

Comnenus, viſo Michaelis exercitu, in ſucceſſionem Imperii adoptatur.

A πας οὖν καὶ τῆς δευτέρας πειραθέντες πείρας, οὐκέτι μέλλειν ἔγνωσαν, ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον παρακροτήσαντες, ἐσπεύδον εἰς προῦπτον ἐκφῆναι τὸ μελετώμενον. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ τὸν Βρυέννιον χρῆναι συνίστορα καὶ συλλήπτορα τοῦ ἐπιχειρήματος, ὄντα τε τῶν ἐπιφανῶν, καὶ στρατηγοῦντα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεων, καὶ τὴν τῆς Καππαδοκίας περιεζωσμένον ἀρχήν, λύπης τ' αἰτίας κἀκεῖνον ἐσχηκότα κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ὡς δ' οὖν κἀκεῖνον ἕτοιμον εὗρον πρὸς τὸ σφέτερον βούλευμα, ἐζήτουν τὸν ἐξ αὐτῶν βασιλεύσοντα, καὶ πᾶσιν ὁ Κομνηνὸς ἁπάντων προὐκέκριτο. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέθεντο, ἐπ' οἴκου ξύμπαντες ἀνεχώρησαν, τῷ Βασιλεῖ προσειπόντες τὰ ἐξιτήρια. Ἄπεισι δὲ καὶ ὁ Βρυέννιος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων, καὶ ἐν τῷ Θέματι τῶν Ἀνατολικῶν γεγονώς, τὴν τῶν B στρατιωτικῶν ὀψωνίων διανομὴν ἐκεῖ διετίθετο· συνῆν γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ Πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ὀψαρᾶς χρυσίον ἐπιφερόμενος. Ἤδη δὲ τῆς διανομῆς ἠργμένης, ὁ Βρυέννιος προσετίθει τοῖς στρατιώταις τὰ σιτηρέσια, καὶ ηὔξει τὸ ἑκάστῳ νενεμημένον ποσόν. Ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ ταμίας ὁ εἰρημένος ἀνὴρ μὴ τοῦτο ἔλεγεν ἐντετάλθαι οἱ πρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος. Καὶ ὁ Βρυέννιος σιωπᾶν αὐτῷ, καὶ ποιεῖν τὸ ἐπιτασσόμενον ἐνεκελεύετο ἐπιτιμότερον. Ὡς δ' ἔτι ὁ Ὀψαρᾶς οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ καὶ θρασύτερον ἐκείνῳ ἀντέλεγεν, ὁ Βρυέννιος θυμῷ ληφθείς, ἀνέθορέ τε τῆς καθέδρας, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς τριχῶν, τῆς τε ὑπήνης λαβόμενος τοῦ ἀνδρὸς προσαρράσσει τῇ γῇ, καὶ περιβάλλει δεσμοῖς. Ἐγγὺς δέ που στρατοπεδεύων ὁ τῶν Πισιδῶν καὶ τῶν Λυκαόνων Στρατάρχης, καὶ τὰ περὶ C τὸν Ὀψαρᾶν μαθών, καὶ τυραννίδος ταῦτα κρίνας ἀρχήν, ἀθρόον ἔπεισι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων τῇ τοῦ Βρυεννίου σκηνῇ. Καὶ δεσμεῖ μὲν ἐκεῖνον, λύει δὲ τὸν Ὀψαρᾶν τῶν δεσμῶν, καὶ αὐτῷ τὸν Βρυέννιον παραδίδωσιν· ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόπτει ἐκείνου, καὶ οὕτω τὸν ἄνδρα τῷ Βασιλεῖ ἐξαποστέλλει, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ὅσα τετόλμηκε. Καὶ ταῦτα μὲν συνεκεχώρηντο οὑτωσί· ὁ δέ γε Κομνηνὸς καὶ οἱ ἐκείνῳ συνομωμοσμένοι συνελθόντες, ἔργου ἥπτοντο, τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἄλλοθεν ἄλλων προσρυισκομένων αὐτοῖς. Ἦν μὲν γὰρ τῷ στρατιωτικῷ παντὶ ἔφεσις, στρατιώτην τὴν βασίλειον ἀρχὴν περιζώσασθαι. Ἤχθοντο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ μέρους ἀρχόμενοι, ἀλλ' οὐκ D ἐθάῤῥει τὸν πόθον εἰς προῦπτον ἐξενεγκεῖν, ἔκρυπτε δὲ τὸν ἔρωτα, καὶ ὤδινε τὸν περὶ τούτου σκοπόν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Κομνηνὸν τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα μεμαθήκεσαν, καὶ αὐτὸν μὲν κορυφαῖον εἶναι τοῦ δράματος, τὰ δὲ κράτιστα τῶν γενῶν τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῷ συλλαμβάνεσθαι· τοῦτ' εἶναι τὸ ὑπ' αὐτῶν μελετώμενον δόξαντες, ἁρπάζουσι τὸν καιρόν, καὶ ἕκαστος τὸν πέλας προφθάσαι ἠπείγετο. Ἐντεῦθεν τῷ Κομνηνῷ βαρεῖα συνίσταται δύναμις· Στείλας οὖν κατὰ ξύμπασαν τὴν Ἑῴαν, τοὺς φόρους ἐπράττετο, ἀποδέκτορας τούτων τάξας, καὶ τῶν προσαγομένων ἀπογραφεῖς. Εἶτα ἄρας ἄπεισι πρὸς Νίκαιαν, ἤδη Βασιλεὺς πρὸς πάντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατευο- E μένων ἀναῤῥηθείς, ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι βουλόμενος, ἵν' ἔχῃ τὴν πόλιν ὁρμητήριον ἢ καταφύγιον, ὁποτέρως ἂν ῥίψῃ τὰ τῆς τύχης αὐτῷ. Καὶ ταύτην μὲν λαμβάνει, αὐτὸς δὲ φρουρὰν ἀρκοῦσαν ἐγκαταστήσας αὐτῇ, πρὸ δώδεκα σταδίων ταύτης στρατοπεδεύεται. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ τὰς Δυτικὰς ἀγείρας δυνάμεις, καὶ εἴ τινες που τῶν Ἑῴων περιλείφθησαν, μὴ συναπαχθεῖσαι τῷ Κομνηνῷ, ἐφιστᾷ τούτοις στρατηγὸν αὐτοκράτορα, τὸν Δομέστικον τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἐκτομίαν Θεόδωρον,

τὸν τῆς

τὸν τῆς Βασιλίσσης Θεοδώρας θεράποντα· συζεύξας αὐτῷ συνάρχοντα καὶ τὸν Μάγιστρον Ἀαρὼν, σύγγονον ὄντα τῆς συνοικούσης τῷ Κομνηνῷ. Οἱ τοῖς ἐναντίοις ἀντιστρατοπεδευσάμενοι, συγκροτοῦσι καὶ πόλεμον κατά τινα τόπον, Ἅδην τοῖς ἐγχωρίοις καλούμενον, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῶν βασιλικῶν ἔτρεψε τὸ δεξιὸν κέρας τῶν περὶ τὸν Κομνηνὸν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα τούτῳ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρὸν συνέσχε ζῶντα. Τὸ δέ γε τῶν ἐναντίων εὐώνυμον, οὗ κατῆρχεν ὁ Κεκαυμένος, τὸ δεξιὸν ἐτρέψατο τῶν βασιλικῶν, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον εἰσῆλθεν αὐτῶν, καὶ τὰς σκηνὰς διέρρηξε, καὶ ἔρριψε κατὰ γῆς. Τοῦτο τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν θάρσος ὡς μάλιστα ἐνεποίησε, τοῖς δ' ἀντιπολεμοῦσι κατέβαλε τὰ φρονήματα, καὶ φεύγειν ἀνέπεισε. Γίνεται τοίνυν τῶν βασιλικῶν φόνος πολὺς, οὐ κοινῶν μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ στρατηγῶν, καὶ πλείους δὲ ἐζωγρήθησαν, καὶ ἡ νίκη ἀναφανδὸν τῷ Κομνηνῷ ἐπεμειδία.

γ'. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀπεγνώκει τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι ἐβούλετο, ἀλλὰ τοῖς περὶ ἐκεῖνον τοῦτο ἀβούλητον ἦν, ὅθεν οὐδ' εἰς ἔργον ἀγαγεῖν συνεχωρήθη τὸ βούλημα. Στέλλονται τοίνυν πρὸς τὸν Κομνηνὸν πρεσβεύσοντες, ἄνδρες τῶν ἐκκρίτων τῆς Συγκλήτου βουλῆς· οἱ δ' ἦσαν ὁ Πρόεδρος Κωνσταντῖνος ὁ Λειχούδης, ὁ Πρόεδρος Λέων ὁ Ἀλωπός, καὶ Μιχαὴλ ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, τῶν Φιλοσόφων ὢν Ὕπατος. Τὰ δὲ παρὰ τούτων καταγγελλόμενα, υἱοθέτησις ἦν τοῦ Κομνηνοῦ εἰσποιηθησομένου τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἀναγωγὴ πρὸς τὴν τιμὴν τὴν τοῦ Καίσαρος, καὶ τοῖς τὴν τυραννίδα συμμελετήσασιν ἄφεσίς τε καὶ ἀμνηστία τοῦ πλημμελήματος. Οἱ μὲν οὖν ταῦτα τῷ Κομνηνῷ ἀπηγγέλκασιν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ πλήθους, τὸ δ' ἐθορυβήθη, μὴ βούλεσθαι λέγον ἐν ἄλλῳ σχήματι τὸν αὐτῶν προεστηκότα θεάσασθαι, μηδ' ἀποδύσασθαι ἀναγκάζεσθαι αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν βασίλειον, ἣν ἤδη ἐνδέδυται. Ἔλεγον δὲ ταῦτα οἱ πλείους οὐχ οὕτω φρονοῦντες, ἀλλὰ τὸν τυραννοῦντα θωπεύοντες. Ἐπεὶ δὲ διελύθη ὁ σύλλογος, ἰδίᾳ τοὺς πρέσβεις ὁ Κομνηνὸς προσλαβόμενος, Εἴ τινά μοι, φησὶν, ἀπόρρητα διαπορθμεῦσαι πληροφορήσετε πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἐρῶ ὑμῖν ὅσα μοι κατὰ τὴν καρδίαν ἐγκέκρυπται. Τῶν δὲ κατατεθειμένων ἀνέκφορον τηρῆσαι ἅπαν ἀπόρρητον, ἔφη ἀρκεῖσθαι νῦν τῷ σχήματι τῷ τοῦ Καίσαρος, καὶ μὴ ζητεῖν τὸ βασίλειον, αἰτεῖν δὲ πληροφορίαν ἐκ τοῦ κρατοῦντος, ὡς οὐχ ἑτέρῳ δώσει τὴν ἀρχήν ποτε, καὶ ὡς συντηρήσει ἑκάστῳ τῶν σὺν ἐμοὶ, εἴ τι τούτοις πεφιλοτίμηται παρ' ἐμοῦ, καὶ ὡς καί τινος μεταδώσει μοι καὶ τῆς ἐξουσίας βασιλικῆς, ἵν' ἔχω τινὰς τιμᾶν τοῖς τῶν ἀξιωμάτων ἐλάττοσι καὶ εἰς ἀρχὰς ἐνίους στρατηγικὰς προχειρίζεσθαι, καὶ εἰ μοι ταῦτα ἐντελῆ γίνοιτο, σπείσομαι καὶ ἀφίξομαι. Ὅτι δὲ τοῖς πλήθεσι ταῦτα τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀπαρέσκουσι, δεττὰς πρὸς τὸν κρατοῦντα ἐγχαράξω ἐπιστολὰς, καὶ τῇ μὲν καταδημαγωγήσω τὸ στρατιωτικὸν, τῇ δ' ἐγγράψομαι τὰ ἀπόρρητα. Ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν τὰ κοινὰ μεταχειριζόμενον ἤτοι μεταστῆναι τῆς διοικήσεως, ὡς δύσνουν αὐτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσας, ἀπελθεῖν προετρέπετο. Οἱ δ' ἐπανῆλθον ἐπὶ τὸν γηραιὸν Αὐτοκράτορα, τάς τε ἐπιστολὰς φέροντες, καὶ ὅσα ὁ Κομνηνὸς αὐτοῖς ἐν ἀπορρήτοις ἔφη διὰ ζώσης φωνῆς ἀπαγγέλλοντες. Ἥσθη οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Βασιλεὺς, πάντα πληρῶσαι ὅσα ἐκεῖνος ᾐτήσατο ἐπηγγείλατο, καὶ προσεπήγαγεν, ὅτι, Ὥσπερ ἐκεῖνος ἀπορρήτους μοι γνώμας ἐδήλωσε δι' ὑμῶν, οὕτως αὖθις κἀγὼ δι' ὑμῶν μυστικώτερά τινα ἐκείνῳ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνατίθεμαι ὑμῶν. Διόμνυθι τοίνυν τῷ ἀνδρὶ, ὅτι οὐ μακρὰν ἂν εἴη τὸ

dronem, Imperatricis Theodoræ miniſtrum, adjuncto collega Magiſtro Aarone fratre conjugis Comneni. Qui caſtris contra hoſtes poſitis, prælium commiſere in loco qui ab incolis Orcus appellatur. ubi a ſiniſtro cornu Imperatoriorum, dextrum Comneniorum profligatum eſt, & qui in eo curabat, Romanus Sclerus vivus captus: Sed hoſtium ſiniſtrum cui Ambuſtus præerat, dextro Imperatorium cornu in fugam verſo, in caſtra uſque penetravit, & tentoria diſcerpta ſubvertit. Id factum ut Comneniorum animos vehementer auxit, ſic Imperatorium adeo dejecit, ut ſe fugæ mandarent, in qua multi cæſi ſunt non gregarii duntaxat milites, ſed duces etiam, pluribus captis, Comneno victoria minime dubia potito.

Edit. Pariſ. pag. 266.

III. Eo cognito Michael deſperato bello, Imperium deponere voluit: ſed id conſilium familiaribus improbantibus, exequi non potuit. Legantur igitur ad Comnenum ſelecti viri ex Patribus conſcriptis, Conſtantinus Lichudes Præſes, Leo Præſes Alopus, & Michael Pſellus Princeps Philoſophorum: cujus legationis ea ſumma fuit: Comnenum ab Imperatore adoptatum iri, & Cæſarem deſignandum eſſe, conceſſa venia & oblivione injuriarum iis, qui tyrannidis adjutores fuerant. Quæ cum audiente exercitu Comneno nunciarentur, milites tumultuabantur: negantes ſe paſſuros ſuum præfectum in alio habitu conſpici, aut exui veſtem Imperatoriam, qua jam indutus eſſet. Quæ verba a pluribus per aſſentationem, quam ex animo, jactabantur. Soluto conventu, Comnenus Legatis ſeductis, ait: *Si arcana quædam Imperatori ſe renunciaturos promiſiſſent, ſe expoſiturum ea, quæ animo celaret.* Qui cum taciturnitatis fidem dediſſent, *Se nunc*, ait, *habitu Cæſaris contentum eſſe, nec requirere Imperatorium: ſed id poſtulare, ut Imperator nulli alii unquam traditurum Imperium, & iis quos donaſſet, præmia non erepturum confirmet, & aliquid Imperatoriæ poteſtatis impertiatur, ut minoribus dignitatibus nonnullos ornare liceat, & ad militares magiſtratus evehere. Quæ ſi impetraſſet, ſe pace facta in urbem venturum, & quia illa ſuis diſplicerent, binas ſcripturum litteras, quarum alteris fucum militibus faceret, alteris arcana mandaret. Præterea rerum communium adminiſtrationem ei adimendam eſſe, qui nunc ſibi & ſuis infenſus, ea fungeretur.* His dictis litteriſque traditis, hortatur abire Legatos. Senex Michael cum litteris acceptis, tum arcanis mandatis auditis, delectatus, ad omnia illius poſtulata annuit, atque adjecit, *Quemadmodum Comnenus ſibi per illos occulta quædam ſignificaſſet, ita ſe illi per eoſdem occultiora nunciaturum, ut jurejurando confirmarent videlicet, non multum temporis interceſſurum, quin illum collegam imperii aſciturus eſſet: nunc vero ſe id certis de*

Michael dum ſe Comneno fucum facturum putat, imperio excidit.

pag. 267.

LIBER XVIII *cauſis differre*. Hæc per Legatos nuntiata Comnenus cupide admiſit, nec alii inviti acceperunt, præſertim quod rerum communium procuratori poteſtas adimenda eſſet, jamque omnibus decretum erat, poſitis armis tyrannide abſtinere. At ſenex Imperator, priuſquam cum Comneno tranſigeret, togatorum erga ſe benevolentiæ, ut putabat, confirmandæ ergo, ſcriptum quoddam confecerat, quo ſingulos jurejarando & diris obſtringebat, ut Comnenum neque Imperatorem nominarent, neque Imperatorium honorem ei deferrent, atque Senatorum alios pecunia, alios dignitatum largitionibus, alios aliis illecebris impulerat, ut ſubſcriptione ſua earam literarum ſententiam confirmarent. Verum audito Comneni adventu, qui poſtridie urbem ingreſſurus eſſet, quidam ex Patribus conſcriptis factioſi homines mane ſe in templum Divini Verbi Sapientiæ contulerunt, quibus ſe etiam Sodalitatum principes aggregarunt, & Patriarchæ præſentiam vociferationibus efflagitarunt. At ille foribus undique occluſis, fratris filios percontatum miſit, quid vellent? quos illi, concurſu multitudine aucta, comprehenſos male tractaturos eſſe, comminati ſunt, niſi Patriarcha ſtatim egrederetur. Feruntur autem illa ficta fuiſſe & ſimulata, ut Patriarcha invitus ad ſeditioſos prodire videretur. Cum igitur ea ſuperiori ædium parte deſcendiſſet, pontificia ſtola indutus, eos qui aderant incuſans, ut a quibus vis ſibi fieret ſcilicet; audaciores ex ſeditioſis ac potius ſeditionis auctores, corona circa eum facta petiverunt, ut Legatus ad Imperatorem iret, ac ſcriptum ſibi reſtitui poſtularet, cui ſubſcribere coacti eſſent. Sed id quoque commentitium erat. Nam paulo poſt Comnenum aperte Imperatorem ſalutarunt, etiam Patriarcha ſuffragante & adjutante, qui illi nuntiarat, ne cunctaretur, & præmium ſuffragii poſtularat, & Imperatori inſolentius denuntiarat, ut Regia decederet. Quo nuntio a primariis Sacerdotibus accepto, ſenex Michael percontatus eſt, *Quod ſibi præmium pro Imperio daturi eſſent*, illiſque reſpondentibus, *Regnum cæleſte*: ſtatim inſignibus abjectis Regia deceſſit. Comnenus autem, Ambuſtum, quem Curopalatem fecerat, cum copiis ad Regiam occupandam miſit, populo ad novi Imperatoris occurſum effuſo, ac illuſtriſſimum reddente ejus in urbem ingreſſum.

Edit. Pariſ. pag. 268.

ISAACIUS COMNENUS.

IV. Senex igitur Michael cum unum imperaſſet annum regno excidit, neque diu poſt ſuperſtes fuit. At COMNENUM, firmato Imperio, adeptionem ejus non Deo, ſed ſibi adſcripſiſſe ex eo apparet, quod in nummis ſuam imaginem ſtricto enſe inſculpendam curavit, tantum non clamitans, eam ſibi, *nec quicquam aliud regnum peperiſſe*. Eos a quibus adjutus fuerat

Michaelis obitus.

Comneni arrogantia, gratitudo, rapacitas.

A μέσον διάστημα, καὶ συμμέτοχον αὐτὸν τοῦ κράτους ποιήσομαι, τοῦτο δ' ἕως ἀναβάλλομαι διά τινα αἴτια. Ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθον αὖθις οἱ πρεσβευταὶ, καὶ ὁ Κομνηνὸς ἄσμενος τὰς ἀγγελίας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἀποθύμια τὰ μηνύματα ἔδοξαν· καὶ μᾶλλον, ὅτι μετατίθεσθαι τῷ διοικήσιων τὰ ἐγκεχειρισμένον αὐτῷ· μεμαθήκεισαν, καὶ ἤδη καταθέσθαι τὰ ὅπλα ἔδοξεν ἅπασιν, ὡς καὶ τῆς τυραννίδος ἀφέξεσθαι. Ὁ πρεσβύτης δὲ Βασιλεὺς, πρὸ τοῦ τὰς συμβάσεις αὐτῷ πρὸς τὸν Κομνηνὸν γενέσθαι, τὰς πολιτικὰς μοίρας εὔνοιαν περιποιούμενος ἑαυτῷ, ὥσπερ ᾤετο, ἔγγραφόν τι συγγεγραφὼς, ὅρκοις κατέδησε μὲν καὶ ἀραῖς ἕκαστον, ὥστε μήτε Βασιλέα καλέσαι τὸν Κομνηνὸν μηδὲ τιμὴν αὐτῷ προσνεῖμαι βασίλειον, τοὺς μὲν τῶν Συγκλητι-
B κῶν χρήμασι, τοὺς δ' ἀξιωμάτων ἐπινομαῖς, καὶ ἄλλους ἄλλοις θελκτηρίοις ἀνέπειθε τῷ ἐγγράφῳ ὑποσημαίνεσθαι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βεβαιοῦν. Ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸν Κομνηνὸν ἀκηκόεισαν, ὡς καὶ τῇ ἐπιούσῃ εἰσελευσόμενον· στασιώδεις τινὲς τῶν τῆς Συγκλήτου βουλῆς ἕωθεν τῷ τεμένει τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας προσελελύθεισαν, οἷς καὶ οἱ τῶν Ἑταιρειῶν συνελεύσαν ἄρχοντες, καὶ κραυγαῖς προσεκαλοῦντο τὸν Πατριάρχην εἰς θέαν σφίσιν ἐλθεῖν. Ὁ δὲ τὰς θύρας αὐτοῦ ἁπανταχόθεν ἐπιζυγώσας, τοὺς ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ ἐκπέπομφε πευσομένους, ὅτι φασίν; οἱ δὲ θορυβοῦντες εἰς πλῆθος ἤδη συστάντες, πολλῶν συῤῥευσάντων ἐκεῖ, συνέσχον τοὺς τοῦ Πατριάρχου ἀδελφιδοῦς, καὶ εἰ μὴ αὐτίκα πρὸς αὐτοὺς ἐξελεύσεται ὁ Ἀρχιερεὺς, διαθήσειν ἐκείνους ἠπείλουν κακῶς.
C Λέγεται δὲ ταῦτα σκῆψις εἶναι καὶ προβλήματα, ἵν' ἄκων δοκοίη συνελθεῖν ὁ Πατριάρχης τοῖς στασιάζουσι. Κατελθὼν οὖν ἐκ τῶν ὑπερῴων, τὴν ἱερατικὴν ἐνδεδυμένος στολὴν, ἐνεκάλει δῆθεν τοῖς παροῦσιν ὡς βιαζόμενος. Οἱ δὲ τῶν στασιαζόντων θρασύτεροι, ὃ μᾶλλον δ' ἂν ἡ στάσις συνέστατο, μέσον ἀπειληφότες αὐτὸν, πρεσβευτὴν ἀξίουν γενέσθαι πρὸς τὸν Βασιλέα, ἵν' αὐτοῖς ἀποδοθείη τὸ ἔγγραφον, ὃ βιασθέντες ὑπογεγράφασιν, ἐπεὶ τῷ Κομνηνῷ ἐκεῖνος ἐπεσείσατο. Ὁ δὲ πληρώσειν αὐτοῖς τὸ αἴτημα κατετίθετο. Ἀλλ' ἦσαν προσποιήσεις ἅπαντα. Βραχείας γὰρ παρελθούσης ὥρας, Βασιλέα καὶ Αὐτοκράτορα φανερῶς ἀνεῖπον τὸν Κομνηνὸν, αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου συνεπιδοξάζοντος καὶ συμπράττοντος, καὶ τῷ μὲν Κομνηνῷ μὴ μέλλειν δηλώσαντος, ἀλλ'
D ἀπιέναι, καὶ ἀμοιβὰς αἰτοῦντος τῆς ἀναῤῥήσεως, τῷ δ' ἕως τότε βασιλεύοντι κατιέναι τῶν ἀνακτόρων ἰταμώτερον ἐπιτάττοντος. Ἀρχιερέων δὲ τῷ γέροντι Μιχαὴλ τὰ τοῦ Πατριάρχου κομισάντων μηνύματα, ἐκεῖνος ἔφη, Τί δή μοι ἀντὶ τῆς βασιλείας παρέξειν; Οἱ δὲ, Τὴν οὐράνιον βασιλείαν, ἀνταπεκρίθησαν. Αὐτίκα τοίνυν ἀποῤῥίψας τὰ τῆς Βασιλείας παράσημα, ἀπῆλθε τῶν βασιλείων. Ὁ δέ γε Κομνηνὸς Κουροπαλάτην τιμήσας τὸν Κεκαυμένον, στέλλει τὸν ἄνδρα μετά τινος δυνάμεως παραληψόμενον τὰ ἀνάκτορα. Τὸ μέντοι πλῆθος τῆς πόλεως εἰς ὑπαντὴν τοῦ νέου Βασιλέως ἐκκέχυτο, λαμπρότατα οἱ ποιοῦν τὰ εἰς τὴν Βασιλεύουσαν εἰσιτήρια.

E δ'. Ἕνα μὲν οὖν ὁ γηραιὸς Μιχαὴλ αὐταρχήσας ἐνιαυτὸν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε, καὶ οὐ πολὺ ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι βιώσας, ἀπέτισε τὸ χρεών. Ὁ δὲ ΚΟΜΝΗΝΟΣ, τῇ Βασιλείᾳ ἐγκαταστὰς, ἑαυτῷ τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν, καὶ οὐ τῷ Θεῷ ἐπεγράψατο, καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφήρη ἑαυτὸν ἐνεχάραξε, μόνον οὐχὶ βοῶν, ὅτι, Τοῦτό μοι τὴν βασιλείαν, καὶ οὐχ ἕτερόν τι προ-

ξένους. Τοὺς δὲ συναραμένους αὐτῷ φιλοτιμότατα ἠμείψατο, καὶ ἐσπούδασεν, ἑκάστῳ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοὺς, πάντας οἴκαδε παρασκευάσαι ἀποχωρεῖν, ἵνα μή τι θορυβήσωσιν, ἢ τοῦ δήμου κατεξαναστῶσιν ἀστυπολοῦντες. Τὸν δὲ Πατριάρχην δι' αἰδοῦς ἦγεν ὅτι πολλῆς, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφόπαιδας δι' ἐκεῖνον τιμαῖς ἐτίμησε μείζοσι, καὶ ἀρχαῖς ὑπερφανέσιν ἐπέστησε. Χαριζόμενος δ' ἔτι τῷ Πατριάρχῃ, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονομίαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπένειμε, μέχρι τότε τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Σκευοφύλακος, ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄμφω ὑπὸ τὴν τοῦ Πατριάρχου ἔθετο ἐξουσίαν, ἀποξενώσας ἀμφοῖν τὸ δημόσιον. Εἶτα τὴν μὲν τοῦ βίου αὐτῷ κοινωνὸν Αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ἰωάννην Κουροπαλάτην τετίμηκε, καὶ ὀνόματι Μέγαν Δομέστικον. Τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ Βασιλέων ὅσοι μετὰ τὸν Πορφυρογέννητον ἐκεῖνον Βασίλειον τῆς βασιλείας ἐπέβησαν, οὐ καλῶς χρησαμένων τοῖς βασιλείοις καὶ κοινοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις, καὶ εἰς ἀσκητηρίων καταπαθησάντων οἰκοδομὰς, τὰ δὲ δωρουμένων οἷς ἔτυχεν, ὥσπερ ἐβούλοντο, οἱ βασιλικοὶ θησαυροὶ ἐκεκένωντο, καὶ τὰ δημόσια πρυτανεῖα χρημάτων ἐσπάνιζον. Τοῦτο τοίνυν ὁ Κομνηνὸς προθέμενος διορθώσασθαι, οὐκ ἠρέμα οὐδὲ κατὰ βραχὺ τῇ διορθώσει ἐπεχείρησεν, ἀλλ' ὡς τῷ στατῆρι ἑαυτὸν ἀνεστήλωσεν, ἀνατεταμένην τὴν χεῖρα, φέρουσαν τὸ ξίφος γυμνὸν, οὕτω καὶ τοῖς πράγμασιν ἐπεισήγαγεν ἑαυτὸν, καὶ τομαῖς αὐτίκα παρεσκεύαστο τὰ οἰδήματα, ἀλλ' οὐ μαλάσσειν οὐδ' ἐμπλάττειν τὰ ὕπουλα. Ὅθεν οὐδὲ ἐξ ὅτουπερ τοῦ κράτους ἐπέβη, καὶ εἰς ἔννομον ἀρχὴν τὴν πρὶν αὐτοῦ τυραννίδα μετήνεγκεν, ἀναποδίσας τὴν τοῦ πρὸ αὐτοῦ πρᾶξιν, ἀνέτρεψε, καὶ εἴ τι ἐκεῖνος τισὶν ἐδωρήσατο, ἀφῃρεῖτο καὶ ἀπεστέρει τοὺς εἰληφότας, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸ ἐκείνου πολλὰ καθῄρησε, καὶ ἠθέτησε, καὶ οὐ μόνον ταῦτα πρὸς τὸ δημῶδες ἐποίει, ἀλλ' οὐδὲ τῆς Γερουσίας ἐφείδετο. Εἶτα προβαίνων καὶ κατὰ τοῦ θείου ἐχώρησε, καὶ πολλὰ τῶν τοῖς παρ' ἐκείνων δομηθεῖσι φροντιστηρίοις ἀφιερωμένων ἠκρωτηρίασεν, ἢ μᾶλλον ἐκλογισμοῖς ὑποβάλλων τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένους, καὶ τὴν ἀπαρκοῦσαν αὐτοῖς δαπάνην ἀπονέμων, τὰ λοιπὰ τῷ δημοσίῳ ἀφωσίου καὶ ἀνελάμβανε. Καὶ ἄλλα ἐπ' ἄλλοις καθ' ἑκάστην ἐνεόχμου τοιαῦτα. Ἐντεῦθεν ἅπασιν ἦν μισητὸς τῷ τε δημοτικῷ πλήθει, τῇ τε Συγκλήτῳ βουλῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ στρατιωτικῷ. Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνου ἀπείχετο, ἀλλὰ κἀκείνοις ἀπεμείου τὰς εὐπορίας, καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς ἐν τοῖς Σεμνείοις τὴν ζωὴν διανύουσι. Τὸν δὲ οὐδὲν ἀπῆγε τοῦ ἐγχειρήματος, οὐ λόγος, οὐ δέος, οὐ μῖσος, οὐ ψόγος· οὕτως ἐπῆρτο τὸ φρόνημα καὶ οἰδοῦσαν ἐκέκτητο τὴν ψυχήν.

ε'. Ἀλλ' οὐδ' ὁ Πατριάρχης ἧττον ἐκείνου πεφρονημάτιστο. Ἤθελεν οὖν ἐπιτάσσειν αὐτῷ, καὶ εἴποτε πρὸς τὸ αἴτημα ἀπετύγχανεν, ὁ δὲ ἐδυσχέραινε, καὶ ἠπείλει καὶ ἐπετίμα, εἶτα καὶ ὡς αὐτὸς αὐτῷ τὴν Βασιλείαν ἀπονεμηκὼς, αὐτὸς καὶ ἀφελέσθαι ταύτην εἰσαῦθις ἠπείλησε. Ταῦτα οὐκ ἦν οἴσειν τὸν Βασιλέα ἐκεῖνον ἐπιεικῶς, διὸ καὶ δρᾶσαι πρὶν τι παθεῖν προμηθεύσατο. Τοῦ γοῦν Πατριάρχου εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθόντος Μονὴν, ἤδη τῆς πανηγύρεως ἐφεστώσης τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων οὐρανίων Δυνάμεων, ἵν' ἑορτάσῃ λαμπρότερον.

A liberaliſſime eſt remuneratus, relataque feſtinanter omnibus gratia, operam dedit, ut domos ſuas quique redirent, ne in urbe oberrantes vel tumultum excitarent, vel contra populum inſurgerent. Patriarcham magnopere veneratus eſt, & fratris ejus filios magnis honoribus affectos, ſuperbis magiſtratibus præfecit. Præterea in Patriarchæ gratiam, etiam Eccleſiaſticarum rerum procurationem Eccleſiæ attribuit. Nam cum ad id uſque tempus & magnus Oeconomus, & Sceuophylax ab Imperatore deſignari ſolerent: utrumque id munus Patriarchæ poteſtati ſubjecit, amota publica auctoritate. Deinde vitæ ſociam Auguſtam appellavit, fratrem B autem Joannem Curopalatem & magnum Domeſticum nominavit. Porro cum omnes eius poſt Baſilium Porphyrogenitum deceſſores, fiſci & ærarii pecuniam parum recte collocaſſent, partim in ſuas voluptates, & monaſteriorum ædificationes inſumptam, partim ſine delectu ac pro libidine ſua condonatam: tam Imperatorii theſauri exhauſti fuerant, quam ærarium pecunia vacuum: id vitium correcturus, emendationem non pedetentim eſt aggreſſus, ſed ut in ſtatere ſe incidi juſſit, erecta manu ſtrictum enſem ſuſtinentem: ita etiam in negotia ſe C ingeſſit, ſtatim ad ſecandos tumores paratus, non adhibitis medicamentis, quæ exulceratas partes mollirent ac foverent. Itaque ex quo tyrannidem cum legitimo Imperio commutavit, deceſſoris ſui acta ſine diſcrimine abrogavit: ſi quid ille cuiquam largitus fuerat, id eripiebat: ſed & ſuperiorum Imperatorum multa acta evertit, & abrogavit, neque id in vulgi duntaxat fraudem, ſed ne Senatui quidem pepercit. Denique progreſſu temporis contra res ſacras ſe convertit, multa monaſteriis quæ ab iis conſtructa fuerant, collata truncavit, ac potius monachos publicis rationibus ſubjecit, coactoribus ſubjecit, ſumptibus neceſſariis D duntaxat illis relictis, cæteris vero fiſco attributis. Dum igitur in dies hoc modo aliud ex alio novat: omnium in ſe odia ſuſcepit, tam Patrum conſcriptorum quam plebis, atque etiam militum, quibus nec ipſis pepercit, quominus opes eorum imminueret, præ cæteris autem omnibus eorum qui in monaſteriis ætatem exigunt. Verum nihil illum ab inſtituto deduxit, non oratio, non metus, non odium, non reprehenſio: adeo ſuſtulerat animos acque intumuerat.

E V. Neque vero Patriarcha ſuperbia illi cedebat, ſed imperare illi volebat, ac ſi quando non impetraſſet ea quæ petierat, ægre ferebat, increpabat: denique minabatur, quemadmodum Imperium illi contuliſſet, ita ſe idem illi erepturum. Quæ cum talis Imperator ferre æquo animo haud utique poſſet, providit, ut malum daret potius quam ferret. Cum igitur Patriarcha in ſuam monaſterium, inſtante Sanctorum Angelorum, qui

Edit. Pariſ. pag. 269.

Patriarchæ ſuperbia.

LIBER XVIII. ibi colebantur, feſto, ut illud ſplendidius celebraret, iturus eſſet: miſſa illuc cohorte militum (nec enim eum ex Eccleſiæ Verbi divini Sapientiæ avellere voluit, ne vel cleri vel populi motus oriretur) & ipſum & nepotes ejus relegat. Deinde de abrogando illi Patriarchatu cogitans, opera quorumdam primariorum Sacerdotum utitur, & Pſelli variarum & abſurdarum criminationum coacervatoris, quas in oratione contra illum ſcripta congeſſit, & per quoſdam viro ſignificat, ut ſimulet, ſe ultro Pontificatu cedere, quem alioqui invitus cum publica infamia ſit amiſſurus. Ut autem ille refragabatur, Imperatoris de ejus exauctoratione ſolicitudinem mors ſuſtulit. Neque enim multo poſt illius obitus a quodam eſt ei nuntiatus. Qui cum ſe lætum illi afferre nuntium & curas adempturum putaret: ille ſtatim mutata ſententia ejulavit, ejuſque cadaver cum honorifico comitatu ab exilio revocatum in monaſterio ab illo condito repoſuit, nepotibus ejus priſtinæ dignitate reſtitutæ. In Eccleſiæ vero Conſtantinum Lichudem Præſidem & Protoveſtiarium conſtituit, virum longo tempore in adminiſtrationibus rerum communium cum laude verſatum, ſpectatæque fidei, cui Monomachus etiam Manganorum œconomia commiſſa, tabulas de illorum immunitate commiſerat: quas cum ſibi vendicare Comnenus conaretur: commentum improbitatis plenum excogitat, ac plane partum quemdam diabolicæ mentis edit. Nam cum Lichudes per ſuffragia electus, ac Sacerdos jam creatus eſſet, arcano eum monet, dici quædam quæ a Patriarchali officio illum arceant, & ſi in Synodo agitarentur, nec rite confutarentur, non poſſe eum Pontificatus unctionem adipiſci. Verum ſi Manganorum ſibi privilegia traderet, ſe neglecturum criminationes illas, neque impedimento fore quo minus ungatur. Lichudes, qui videret, non licere ſibi ad priſtinam conditionem redire, ſic vero manere turpe eſſe, propere allatis iis quæ petebantur, nemine obſtante, pontificio ritu initiatur.

Edit. Pariſ. pag. 270.

Conſtantinus Lichudes Patriarcha.

V. Poſthæc Comnenus expeditione contra Hungaros & Scythas, qui Patzinacæ dicuntur, ſuſcepta, Hungaris petentibus pacem conceſſit. Scythas vero aggreſſuro, cæteri quidem ceſſere, pacem & ipſi amplexi (neque enim eidem omnes duci parebant) unus vero eorum Seltes, cæteris audacior, cum parte quadam Romanarum copiarum congreſſus, vincitur, & multis ſuorum amiſſis, aufugit. Imperator autem caſtris inde motis, ſub finem menſis Septembris, Lobitzum conceſſit: ubi vehementi imbri & nive intempeſtiva & maxima, plerique equi perierunt, multique milites ex frigore ſunt periclitati; cumque flumina exundantia & ſtagnantia commeatum ſubito intercepiſſent, & homines & jumenta rerum neceſſariarum penuria laborarunt. Cæterum pluvia & nive pauliſper ſedata, Imperator tabernaculo egreſſus ſub ma-

Expeditio Hungarica & Scythica.

Quercus ruina.

A πέμψας ἐκεῖ χεῖρα στρατιωτικὴν ὁ κρατῶν (οὐ γὰρ ἤθελεν ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας τὸν ἄνδρα καταγαγεῖν, ἵνα μὴ παρὰ τοῦ κλήρου, ἢ καὶ τοῦ δήμου θόρυβος γένηται) ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς ἐκείνου ἀνεψιοὺς συνόντας αὐτῷ ὑπερορίους ποιεῖ. Εἶτα καὶ καθαιρέσει ὑποβαλεῖν αὐτὸν διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καὶ τισι τῶν Ἀρχιερέων συνεργοῖς πρὸς τοῦτο ἐκέχρητο, καὶ τῷ Ψελλῷ αἰτιαμάτων πολλῶν καὶ ἀλλοκότων συναγωγεῖ, ἃ ἐν τῷ κατ' ἐκείνου λόγῳ συνήθροισέ τε καὶ συνεγράψατο, δηλοῖ τε διά τινων τῷ ἀνδρὶ, ἀπείπασθαι τὴν ποιμαντικὴν, ἵν' ἑκὼν αὐτὴν δοκῇ παραιτεῖσθαι· ὡς εἰ μὴ τοῦτο, καὶ ἄκων αὐτὴν ἀφαιρεθήσεται, εἰς μέσον κατ' αὐτοῦ προτιθεμένων αἰτιαμάτων. Ὡς δ' ἐκεῖνος οὐκ ἦν ὑπείκων τῷ τοῦ Βασιλέως θελήματι, B φροντὶς ἦν τῷ κρατοῦντι περὶ τῆς αὐτοῦ καθαιρέσεως. Ἀλλ' ἔφθη λύσας τὴν φροντίδα τοῦ Πατριάρχου ὁ θάνατος. Μετ' ὀλίγον γὰρ μεθίσταται τῶν ἐνθένδε ὁ Πατριάρχης, καί τις τῷ Κομνηνῷ τὴν ἐκείνου ἀπηγγείλατο τελευτὴν, ὡς φροντίδων αὐτὸν ἀπαλλάττουσαν. Ὁ δ' εὐθὺς μετεγνώκει καὶ ἀνωλόλυξε, καὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν μετ' ἐντίμου τῆς προπομπῆς ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναγαγὼν, εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐναπέθετο, καὶ τοὺς ἐκείνου ἀδελφιδοῦς αὖθις ἀποκατέστησεν ἐς τὰς προτέρας τιμάς. Τῇ δ' Ἐκκλησίᾳ τὸν Πρόεδρον καὶ Πρωτοβεστιάριον Κωνσταντῖνον τὸν Λειχούδην ἀντικατέστησεν, ἄνδρα ταῖς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπὶ μακρὸν ἐμπρέψαντα διοικήσεσι, καὶ C ἀνέγκλητον διαμείναντα, ᾧπερ ὁ Μονομάχος καὶ τὴν τῶν Μαγγάνων ἀνέθετο πρόνοιαν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἐνεπίστευσεν ἔγγραφα. Ἅπερ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ Κομνηνὸς ἐθέλων ποιήσασθαι, σκέμμα τι μηχανᾶται πονηρίας ἀνάμεστον, καὶ τίκτει νοῦς κακοδαίμονος. Ἐπεὶ γὰρ ὁ Λειχούδης ἐψήφιστό τε καὶ προκεχείριστο, καὶ ἱερεὺς ἤδη κεχειροτόνητο, δι' ἀπορρήτου αὐτῷ μηνύει, λέγεσθαί τινα κατ' αὐτοῦ, ἀπείργοντα τοῦ ἱερᾶσθαι αὐτὸν, καὶ εἰ μὴ ταῦτα λαληθεῖεν καὶ λυθεῖεν συνοδικῶς, μὴ οἷόν τε εἶναι τοῦ χρίσματος αὐτὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης τυχεῖν. Εἰ δὲ δοίης μοι, ἔφη, τῶν Μαγγάνων τὰ δικαιώματα, παραβλέψομαι τὰ λεγόμενα, καὶ παραχωρήσω χρισθῆναί σε. Συνιδὼν οὖν ὁ Λειχούδης, ὡς οὐκέτι αὐτῷ εἰς τὴν προτέραν ἐπανελθεῖν κατάστασιν ἔξεστιν, οὕτω δὲ μένειν D δι' αἰσχύνης ποιούμενος, φέρων δίδωσι τὰ αἰτούμενα, καὶ οὕτω παραχωρεῖται τελεσθῆναι τὴν Ἀρχιερατικὴν τελετήν.

ς'. Ὁ δὲ Κομνηνὸς κατὰ τῶν Οὔγγρων καὶ τῶν Σκυθῶν, οἳ Πατζινάκαι λέγονται, ἐκστρατεύσας, τοῖς μὲν Οὔγγροις εἰρήνην αἰτησαμένοις ἐσπείσατο. Κατὰ δὲ τῶν Σκυθῶν ὁρμήσαντι, οἱ μὲν ἄλλοι ὑπέκυψαν καὶ εἰρήνευσαν, (οὐ γὰρ ὑφ' ἕνα καὶ πάντες ἡγεμόνα ἐτάττοντο) εἷς δ' αὐτῶν ὁ Σελτὲ θρασυνθεὶς, καὶ μοίρᾳ τινὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως συμβαλὼν, ἥττητο, καὶ τὸ πολὺ τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἀπέδρα. Ἀναζευγνὺς δ' ἐκεῖθεν ὁ Βασιλεὺς, ἐσκήνωσεν ἐν τῷ Λοβίτζῳ, ἤδη τοῦ τέλους ὄντος ἐγγὺς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. E Ὄμβρου δὲ ῥαγδαίου καταρραγέντος, καὶ χιόνος πεσούσης πρὸ ὥρας πολλῆς, τῶν ἵππων τε τὸ πλεῖον διέφθαρτο, καὶ στρατιῶται πολλοὶ τῷ ψύχει κεκινδυνεύκασι, καὶ ποταμοὶ δ' ὑπερχειλεῖς γεγονότες καὶ πελαγίσαντες τὰ ἐπιτήδεια σφῶν ἀθρόον παρέσυραν, ὡς καὶ τῷ στρατιωτικῷ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἐπιλιπεῖν. Εἶτα τοῦ ὑετοῦ τε, καὶ τοῦ νιφετοῦ ἐπὶ μικρὸν παυθέντων, τῆς βασιλείου σκηνῆς προῆλθεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ δρυῒ

ἴσι παμμεγέθη, ὑπὸ τῶ ἰσῶσιν· καί τινες τῶν ἐν ὑπεροχαῖς αὐτῷ περιέσαντες. Βοῆς δ' ἐν τῷ τόπῳ συμβάσης, μετέστησαν τῆς δρυὸς ὁ Βασιλεὺς τε καὶ οἱ περὶ αὐτόν, ἡ δ' αὐτίκα ῥιζόθεν ἀνασπασθεῖσα κατέπεσεν. Ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐπανελθὼν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν, καὶ ἀποτιννὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ταύτης τῷ Θεῷ χαριστήρια, ναὸν ἐντὸς τῶν βασιλείων ἀνήγειρε τῇ Πρωτομάρτυρι ἁγίᾳ Θέκλᾳ. Κατὰ τὴν ἡμέραν γὰρ, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ μνήμη ταύτης, τὸν ἐκ τῆς δρυὸς ἐξέφυγε κίνδυνον, ναὸν δὲ πολλὴν κατηγοροῦντα τῆς ἐκείνου προαιρέσεως μικροπρέπειαν, ὃν ὁ ἐκείνου καθόλου ἐξανεψιὸς ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀλεξίου υἱὸς, σφόδρα μεγαλοπρεπῶς ἀνῳκοδομήσατο εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ζ. Ἀλλ' ἤδη ῥητέον καὶ ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο, οὗτος ὁ Ἰσαάκιος, εἰ καὶ μὴ συμφρονοῦσιν οἱ συγγραφεῖς περὶ αὐτοῦ. Ὁ μὲν γὰρ πολὺς τὴν γλῶτταν ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, ἐν θήραις ἐκεῖνον λέγει τὸν Βασιλέα σχολάζοντα, καὶ συχνάκις τῇ δεξιᾷ λογχοφόρον ἐπ' ἄρκτους καὶ σύας ἐπανατείνοντα, βληθῆναι πνεύματι ψυχρῷ τὴν πλευρὰν, κἀντεῦθεν φρίκην ἐπισυμβῆναι αὐτῷ, καὶ πυρετὸν ἐκ τοῦ βάθους ἀναφλεγῆναι, εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν νύττεσθαι τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἆσθμα, μὴ ἐρρῶσθαι αὐτῷ, κἀκ τούτου ἀμφισβητήσιμον γενόμενον εἰ βιώσεται, ὃ καὶ ἀπεγνωκότα τέλεον τὴν ζωὴν, καὶ τῷ Δούκᾳ Κωνσταντίνῳ τὴν βασιλείαν ἐγκαταπιστεύσαντα, πρὸς τὸν κρείττω μεταμείψασθαι βίον. Ὁ δέ γε Θρᾳκήσιος, θηρᾶν ἐκεῖνος τὸν Βασιλέα τοῦτον ἱστόρησε περὶ τὴν Νεάπολιν, σῦν δ' ἐπιφανῆναι ποθὲν, τὴν θέαν φρικτὸν, καὶ τὸν Κομνηνὸν ἐνδεδωκότα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν, διώκειν τὸν σῦν, τὸν δὲ εἰσδῦναι τὴν θάλασσαν, γενέσθαι τε ἀφανῆ, ὃν οὐ σῦν οἱ πολλοὶ, φάντασμα δέ τι δαιμόνιον ὑπειλήφασιν· ἐν τοσούτῳ δ' ὡς ἐξ ἀστραπῆς ἐνσκῆψαι λαμπηδόνα τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῇ ταύτης βολῇ καταπραχθέντα τὸν Αὐτοκράτορα, τοῦ ἵππου τε ἐκπεσεῖν, καὶ κεῖσθαι παρὰ τῇ γῇ ἀφρὸν τοῦ στόματος ἀποπτύοντα, καὶ μηδὲν τῶν κατ' αὐτὸν αἰσθανόμενον, ἀκατίῳ δ' ἐκεῖθεν ἐμβιβασθέντα, κομισθῆναι εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ νοσήσαντά τι βραχὺ, εἶτα δὴ καὶ ἀπογνωσθέντα, κείρασθαί τε τὴν τρίχα, καὶ ἀντὶ τῆς πορφύρας τραχὺ τριβώνιον ἀμφιέσασθαι, τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον Βασιλέα προχειρισάμενον, καὶ ὑπὸ τῇ τοῦ Στουδίου προσορμίσαι μονῇ, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν καταβιῶσαι τῆς βιοτῆς ἀναρρωσθέντα ἐκ τοῦ νοσήματος. Ἐβασίλευσε δὲ δύο ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας τρεῖς δραστήριος ὢν, καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐνδεικνύμενος, πρὸς πράξεις ὀξύτατος, στρατηγικώτατος, τὰ πολέμια. Λόγοις μὲν οὐχ ὡμιληκὼς, προσέχων δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς τούτων τροφίμους ἀποδεχόμενος, σώφρων τε τὰ πρὸς εὐνήν. Λέγεται γάρ ποτε νοσῆσαι τῆς οἰκίας ἀποδημῶν, καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν γυναικὶ μιγῆναι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου προτρέπεσθαι· τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι ἑτέρᾳ πλησιάσαι παρὰ τὴν σύνευνον. Αἰτιώμενος δὲ, ὅτι τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν, Οὐκ ἂν ἔλεγε, τῷ συνδούλῳ δουλεύειν, καὶ τῶν εἰκότων μὴ τυγχάνειν.

η'. Ὁ Πρόεδρος δὲ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΔΟΥΚΑΣ τῆς Βασιλείας τυχὼν ἀπραγμόνως, ὡς εἴρηται, πολλοὺς τῶν τῆς Συγκλήτου Βουλῆς καὶ τοῦ δημώδους πλήθους εἰς μείζονας ἀξιωμάτων βαθμοὺς προεβίβασε. Καὶ ὅσους δ' ὁ Κομνηνὸς ἀφείλετο τὰς οἰκείας τιμὰς (πολλοὶ δ' ἦσαν καὶ οὗτοι) εἰς ταύτας αὖθις αὐτοὺς ἐκείνους ἀποκατέστησεν. Ἐπιβουλῆς δὲ κατ' αὐτοῦ συσκευασθείσης, μικροῦ δεῖν ἐγένετο ἂν ὑποβρύχιος. Ἦν μὲν γὰρ ἐν τοῖς βασιλεί-

LIBER XVIII. Edit. Pariſ. pag. 271.

A gnam quamdam quercum in proximo conceſſit, circumſtantibus procerum quibuſdam. Orto autem in eo loco fragore, & ipſe & ſui inde diſceſſerunt, atque arbor ſtatim radicitus evulſa concidit. Reverſus igitur in magnam Urbem, ad grates ob ſalutem acceptam Deo perſolvendas, intra Palatium Sanctæ Teclæ Protomartyris ædem ille quidem condidit, quod eo die, quo illius memoria celebratur, quercus illud periculum effugerat, ſed talem, quæ magnam ejus animi puſillitatem arguat: quam ejus ex fratris filio nepos Imperator Joannes, Alexii filius, magnificentiſſime inſtauravit, nomine Servatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Iſaacius Comnenus quibus de cauſis imperium depoſuerit.

B VII. Nunc illud dicendum eſt, quemadmodum Iſaacius hic Imperium depoſuerit, etſi ſcriptores in eo non conſentiunt. Nam eruditiſſimus & eloquentiſſimus Pſellus narrat, eum venationibus deditum, cum haſta ſæpe & urſos & apros feriret: frigido vento ictum eſſe latus, atque inde febrim ex imo coortam efferbuiſſe. Poſtridie cum lateris doloribus urgeretur, & ſpiritum ægre traheret, dubia ſpe vitæ, ac potius plane deſperata vita, Conſtantino Ducæ Imperio tradito, vitæ melioris inſtitutum amplexum eſſe. Thraceſius autem refert, circa Neapolim venanti viſum eſſe aprum horrendum aſpe-C ctu, quem dum laxatis equo habenis perſequeretur, in mare demerſum evanuiſſe, & a pleriſque non aprum, ſed ſpectrum quoddam diabolicum eſſe judicatum: atque interim fulgore quodam inſtar fulguris perſtrictum Imperatorem equo præ terrore excuſſum, & ſpumam ore rejicientem, humi attonitum jacuiſſe, atque inde navicula in Regiam revectum, cum paulisper ægrotaſſet, jam deploratum, raſo capillo & purpuræ loco aſpera lacerna ſumpta, atque Conſtantino Duca Imperatore deſignato, in Studienſe Monaſterium ſe contuliſſe, ubi recuperata etiam valetudine, vitæ reliquum exegerit. Re-D gnavit biennium & tres menſes, homo ſtrenuus, ingenio arroganti, in rebus gerendis celerrimus, rei bellicæ peritiſſimus. In litteris non quidem verſatus, ſed litterarum ſtudioſus, & doctorum amans: in conjugio adeo caſtus, ut cum peregre in morbum incidiſſet, & a medicis moneretur, ut conſuetudine mulieris morbum levaret, cum ulla præter uxorem ſuam, rem habere recuſarit. Cum ei regni affectatio objiceretur, reſpondit, *Se pati non potuiſſe conſervi Imperium, a quo juſta ſibi præmia negarentur.*

Elogia Comneni.

pag. 272.

CONSTANTINUS DUCAS.

Ducæ liberalitas.

VIII. CONSTANTINUS DUCAS Præſes, Imperio citra la-E borem, ut dictum eſt, potitus, multos Senatorii ordinis & plebejæ conditionis ad altiores dignitatis gradus evexit: atque illos etiam, quos Comnenus honoribus ſpoliarat, qui multi fuerunt, in integrum reſtituit. Sed parum abfuit, quin per inſidias ſubmergeretur. Nam

LIBER XVIII

Subverſionis periculum per inſidias inſtructum.

cum in Manganico palatio ageret, conjurati ratione inita, ſi ei tumultus in foro urbis nuntiaretur, ſtatim mari in magnam Regiam tranſiturum: curarant, ut Imperatoria triremis, illiuſque gubernatores, qui Protocarabi vulgo appellantur, & in conjurationis ſocietatem aſciti erant, abeſſent. Imperator, audito tumultu, recta in Regiam abeundum eſſe cenſuit. Sed cum Imperatoria triremis ibi non inveniretur, proximum lembum conſcendit. Inter navigandum vero, etiam navis Imperatoria apparuit, quæ frequenti remigio & vehementi impetu fluctus ſecans, a gubernatoribus recta ad lembum dirigebatur, eo conſilio, ut illo ſuppreſſo Imperator demergeretur. Iis vero qui cum eo vehebantur, exclamantibus, & confidentius vociferantibus, ut inhibitis remis gubernacula converterent: gubernatores velut attoniti, Deo ita volente, paruerunt. Sic periculo evitato, quo pacto & a quibus paratæ eſſent inſidiæ cognovit, ac ſontes bonis dumtaxat ademptis, ultus eſt. Etſi autem ex veterum Ducarum Andronici, Pantherii, & Conſtantini familia ſe ortum eſſe gloriabatur, tamen eam familiam, cum Conſtantinus (ut ſupra dictum eſt) regnum affectaſſet, Conſtantino Prophyrogenito Imperatoris Leonis Philoſophi filio regnante, & ob immaturam ætatem adhuc ſub tutoribus agente, funditus everſam eſſe conſtat, nulla mare relicto. Hujus igitur majores, ut fertur, a fœmina quadam originem duxerunt. Unde non germanus Ducas cenſebatur, ſed promiſcuus, cognatione illa velut adulterata. Itaque a plerisque non Ducas, ſed Ducitzes per diminutionem vocabatur. Cæterum vir pius fuit erga Deum, moribus commodis, juſtitiæ amans, ſed ingenio tardo & hebeti: & ut iis delectabatur, quorum ſpectata erat integritas: ſic pecuniam ſupra modum amabat, & rationes excogitabat, quibus multos theſauros coacervaret. Quamobrem duabus rebus magnum impendit ſtudium, quarum una erat, ut publica vectigalia augeret, eaque de cauſa curias, rationibus quæſtoriis deſtinatas, quibuſvis vendebat, & vectigalium collectionem publicanis cum pacto auctarii credebat: altera, ut controverſias audiret, & decreta ſcriberet. Verum in jure dicendo non ſemper præſcripta Legum obſervabat, ſed alicubi etiam erat pro ratione voluntas, ut commutatis calculis in pronuntiando perſonarum rationem haberet. Jam ut erat tenax & parcus, cum animo ſuo conſtituit, nolle ſe bellis conflictari, ſed gentes muneribus & aliis obſequiis devincire, & Romano Imperio reconciliare: qua re duo commoda venabatur, alterum, ne plura in expeditionibus conſumeret: alterum, ut per ſummum otium cumulandis theſauris invigilaret. Ita fiebat, ut mili-

Ducæ genus.

Edit. Paris. pag. 273.

Ducæ elogia.

A ας τῆς Μαγγάνων· ἐσκέψαντο δὲ οἱ συνωμοσάμενοι, ὡς εἰ θόρυβος ἐν τῇ τῆς πόλεως γεγονὼς ἀγγελθείη αὐτῷ ἀγορᾷ, αὐτίκα διὰ τῆς θαλάσσης ἐκεῖνος ἀπελεύσεται πρὸς τὸ μέγα Ἀνάκτορον. Προμηχανώμενοι δ' αὐτοῖς, μὴ εἶναι τὴν βασιλικὴν τριήρη ἐκεῖ, καὶ τοὺς ἐκείνης οἰακοστρόφους, οὓς Πρωτοκαράβους ὁ δημώδης λέγει φωνὴ, τῆς συνωμοσίας μετέχειν σπουδάσαντες. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς ὡς τὸν θόρυβον ἠνωτίσατο, ἀπιέναι δεῖν ἔκρινε τὴν Ἀνακτόρων εὐθύ. Ἐπεὶ δ' οὐχ εὕρητο ἡ βασιλικὴ τριήρης ἐκεῖ, εἰς τὸ τυχὸν ἐμβεβήκει ἀκάτιον· ἀπιόντος δὲ, ἀνεφάνη καὶ ἡ ναῦς ἡ βασίλειος, καὶ εἰρεσίᾳ πολλῇ σὺν ῥύμῃ σφοδρᾷ τὸ ῥόθιον τέμνουσα, πρὸς τὸ πλοιάριον, ὅπερ ὁ Βα- B σιλεὺς ἐμβεβήκει, πρὸς τῶν πηδαλιούχων ἰθύνετο. Ἦν δ' αὐτοῖς τὸ βουλόμενον, ἐπιβιβάσαι τὴν τριήρη τοῦ πλοιαρίου, ἵν' αὐτὸ καταδύσῃ καὶ σὺν τῷ Βασιλεῖ ποιήσηται ὑποβρύχιον. Ὡς δ' εἶδον τὴν τῆς τριήρους ἐπιφορὰν οἱ τῷ κρατοῦντι συμπλέοντες, ἀνέκραξάν τε καὶ ἐπέχειν θρασύτερον ἐξεβόησαν, καὶ μεταστρέφειν τοὺς οἴακας. Ταῖς οὖν ἐκείνων βοαῖς ὥσπερ ἐμβροντηθέντες οἱ ἐπὶ τῶν οἰάκων (θείας δ' ἦν τὸ ξύμπαν προμηθείας) ἀπεδειλίασαν. Καὶ οὕτω τὸν κίνδυνον ὁ Βασιλεὺς ἐκφυγὼν, ὅπως τε καὶ παρ' ὧν ἡ ἐπιβουλὴ συνεσκεύαστο, ἔγνω, καὶ τοὺς αἰτίους ἠμύνατο στερήσει μόνῃ τῆς οὐσίας. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς ηὔχει μὲν, ὡς ἐπὶ προγόνοις τοῖς πάλαι τῇ τῶν Δουκῶν κεκλημένοις ἐπωνυμίᾳ, τῷ Ἀνδρονίκῳ δηλαδὴ, C καὶ τῷ Πανθηρίῳ, καὶ ἐπὶ τούτοις τῷ Κωνσταντίνῳ. Ἀλλὰ τοῦ γένους ἐκείνου πάλαι πανοικὶ ἐξολοθρευθέντος, ὅτε ὁ Κωνσταντῖνος τυραννίδι ἐπικεχείρηκε (ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται) τοῦ Πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου τοῦ παιδὸς τοῦ ἄνακτος Λέοντος, τοῦ Φιλοσόφου φημὶ, βασιλεύοντος, καὶ ὑπὸ ἐπιτρόποις τελοῦντος ἔτι διὰ τὴν νηπιότητα, καὶ μηδενὸς ἄῤῥενος περιλειφθέντος. Ἐκ θηλείας τινὸς, ὡς λόγος, οἱ τούτου κατήγοντο. Ὅθεν οὐδὲ Δούκας λελόγιστο καθαρὸς, ἀλλ' ἐπίμικτος καὶ κεκιβδηλευμένην ἔχων τὴν πρὸς τοὺς Δούκας συγγένειαν. Διὸ καὶ τοῖς πλείοσιν οὐ Δούκας, Δουκίτζης δ' ὑποκοριζόμενος ἐπωνόμαστο. Ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, τὸ ἦθος ἐπιεικὴς, δικαιοσύνης ἐραστὴς, τὴν γνώμην δὲ D νωθρὸς καὶ ἀμβλὺς, χαίρων τοῖς ἐπὶ βίου μαρτυρουμένοις σεμνότητι, ἐκτόπως δ' ἐρασιχρήματος, καὶ πόρους ἐπινοῶν ὅπως αὐτῷ γένοιντο πολλοὶ θησαυροί. Ὅθεν καὶ πρὸ πάντων εἰς δύο ταῦτα κατέτεινε τὴν σπουδὴν, εἴς τε τὴν τῶν δημοσίων φόρων ἐπαύξησιν, διὸ καὶ τὰ ἀρχεῖα, τὰ τοὺς φορολόγους λογοπραττοῦντα, ὤνια παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, καὶ τελώναις τὴν συλλογὴν τῶν φόρων ἐπὶ συνθήκαις προσθηκῶν ἐνεπίστευε. Πρῶτον μὲν οὖν τοῦτ' ἐκείνῳ ἦν σπούδασμα. Δεύτερον δὲ δικῶν ἀκροάσεις καὶ ψηφίσματα. Οὐ πάνυ δὲ τῇ ἀκριβείᾳ προσεῖχε δικάζων, ἀλλ' ἐνιαχοῦ καὶ ἐθελοντὴς, καὶ τὰς ψήφους ὑπήλλαττε E πρὸς τὰ πρόσωπα τὰς ἀποφάσεις τιθέμενος. Γλίσχρος δὲ τυγχάνων καὶ φειδωλὸς, ἔθετο παρ' ἑαυτῷ μὴ μάχαις πρὸς τὰ ἔθνη συῤῥήγνυσθαι, ἀλλὰ δώροις καὶ φιλοφροσύναις ἄλλαις αὐτὰ οἰκειοῦσθαι, καὶ καταλλάττειν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ. Δύο ἐντεῦθεν ταῦτα μνώμενος ἑαυτῷ, τό τε μὴ πλείω δαπανᾶν ἐν ταῖς στρατείαις, καὶ τὸ αὐτὸς ἠρεμεῖν, καὶ σχολάζειν ὡς ἐπίπαν τῶν χρημάτων τῇ συλλογῇ· διὸ καὶ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἠμέλησεν, ἢ μᾶλλον πολλοὺς καὶ τοὺς γενναιοτέρους τῶν ἀπογραφῶν ἀπήλειψε δι-

A τὸ βαρύμισθον. Ὥστε συμβαίνειν θρασύνεσθαι μὲν τὸ βαρβαρικόν, συστέλλεσθαι δὲ καὶ καταπονεῖσθαι τὰ τῶν Ρωμαίων στρατεύματα, καὶ μειοῦσθαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν Ρωμαϊκήν. Πολλαὶ γὰρ τότε τῶν Εῴων χωρῶν αἱ μὲν ἐληΐζοντο καὶ εἰς ἀφανισμὸν προὐχώρουν, αἱ δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγίνοντο.

Θ. Καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχον κακῶς, τὰ δ᾽ Εσπέρια καὶ αὐτὰ κακῶς ἔπραττε, διὰ στρατιωτῶν καὶ σπάνιν καὶ ἀχρειότητα. Τοῦ γὰρ τῶν Οὔζων ἔθνους (Σκύθαι καὶ οὗτοί εἰσι τῶν Πατζινακῶν, καὶ κατὰ γένος ὑπερέχον καὶ κατὰ πλῆθος ὑπερβολὴν παρὰ τοῖς Σκυθικοῖς προτιμώμενον ἔθνεσι) τὸν Ἴστρον πανγενεῖ διαβαίνοντος, ἐπεχείρησαν μὲν οἱ τῶν παριστρίων πόλεων ἄρχοντες B (ἦσαν δ᾽ οὗτοι ὁ Μάγιστρος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, καὶ ὁ Μάγιστρος Βασίλειος ὁ Αποκάπης) ἀπεῖρξαι αὐτοῖς τὴν διάβασιν, οὐ μέντοι γε ἠδυνήθησαν. ἀλλὰ συμμίξαν σφίσι τὸ βάρβαρον, τήν τε συνοῦσαν αὐτοῖς κατηγωνίσατο στρατιάν, καὶ τοὺς εἰρημένους ἄνδρας καὶ ἄμφω δορυαλώτους ἀπήγαγον, καὶ διαβάντες τὸν Δάνουβιν, τὴν περὶ αὐτὸν χώραν ἐπλήρωσαν ἅπασαν. Ἦσαν γάρ, ὡς ὁ λόγος, ὑπὸ ἑξήκοντα χιλιάδας, οἱ αἴρειν ὅπλα δυνάμενοι. Ὅθεν ὁρμώμενοι τήν τε Μακεδονίαν ἐληΐζοντο, καὶ μέχρις Ελλάδος προῄεσαν. Ταῦτα ἀθυμίαν ἐνεποίει τῷ Βασιλεῖ, συλλέξαι δὲ δυνάμεις ὤκνει καὶ ἀνεβάλλετο, ἵνα μὴ πρόηται ὀβολόν. Εκεῖνος δ᾽ ἔλεγεν, ὅτι ἀκαταγώνιστον τὸ ἔθνος C ἐστί. Πρέσβεις δὲ πρὸς τοὺς αὐτῶν ἡγεμονεύοντας μετὰ δώρων ἐσταλκὼς ἐπειρᾶτο τούτοις πεῖσαι τὸ βάρβαρον ὠνήσασθαι. Πάντων δὲ ἀναφανδὸν λοιδορουμένων τῷ Βασιλεῖ, ὡς διὰ φειδωλίαν μὴ κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐπεξιόντι, τῆς μὲν πόλεως ἐξεδήμησε, περὶ δὲ Χοιροβάκχους ἐσκήνωσεν, οὐ πλείους, ὡς λέγεται, στρατιώτας τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος. Φροντίζων δὲ περὶ στρατεύματος συλλογῆς, ἐν τούτοις δ᾽ ἠγγέλθη αὐτῷ ἡ τοῦ ἔθνους καταστροφή. Ενσκήψαντος γὰρ ἐκείνῳ λοιμοῦ, καὶ κακωθέντι σφοδρῶς ἐξ αὐτοῦ, οἵ τε Πατζινάκαι καὶ οἱ παρακείμενοι Βούλγαροι ἀσθενοῦντι ἐπέθεντο, καὶ ἄρδην αὐτὸ διεφθάρκασι, μόλις τῶν ἡγεμόνων μετ᾽ ὀλίγων διασωθέντων διαβάντων τὸν Ἴστρον. D Ἦν δὲ τὸ σύμπαν τοῦ στρατηγήματος τῆς θείας δυνάμεως. Απογνοὺς γὰρ ὁ Βασιλεὺς πανταχόθεν, πρὸς τὸ θεῖον κατέφυγε δάκρυσι, καὶ συντριβῇ καρδίας τοῦτο δεόμενος, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐκκαλούμενος ἀρωγήν. Ταῦτα δ᾽ ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐπράχθη τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος. Πρὸ δὲ τούτου σεισμὸς ἐγένετο μέγας κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ὑφ᾽ οὗ καὶ ναοὶ καὶ οἰκίαι πολλαχοῦ ἠρειπώθησαν. Ὅτε καὶ τὸ κατὰ Κύζικον Ελληνικὸν κατέπεσε τέμενος, ἔργον κάλλιστόν τε καὶ θαύματος ἄξιον, καὶ ὁ ἐν Νικαίᾳ τῶν Αγίων Πατέρων μέγιστός τε καὶ περιώνυμος κατεσείσθη ναός. Κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, κομήτης ὤφθη ἀστὴρ κατόπιν τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ἰ- E όντος. Ἦν δὲ πρότερον μὲν κατὰ σελήνην πλήρη τὸ μέγεθος, εἶτα κόμην ὥσπερ ἐκφύων, ἐμειοῦτο, καὶ καθ᾽ ὅσον τὰ τῆς κόμης ηὐξάνετο, ἠλαττοῦτο τὸ μέγεθος. Πρὸς δὲ τὴν Ανατολὴν τὰς ἀκτῖνας ἀπέτεινεν, ἐφ᾽ ἡμέρας φαινόμενος τεσσαράκοντα. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Λειχούδη ἐπ᾽ ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας ἓξ τὴν Εκκλησίαν ἰθύναντος, καὶ μετατεθειμένου πρὸς ἑτέραν ζωήν, Ιωάννης ὁ Ξιφιλῖνος εἰς τὸν Αρχιερα-

LIBER XVIII

Ob neglectam rem militarem imperium imminutum.

tares catalogos negligeret, ac potius fortiſſimos quoſque ob ſtipendii magnitudinem deleret. Unde Barbari ferociores evadebant: Romanæ vero legiones timidiores & humiliores, atque Imperium minuebatur. Nam multæ tum Orientales Provinciæ partim diripiebantur & vaſtabantur, partim ab hoſtibus occupabantur.

IX. Neque etiam in Occidente omnia ſe rectiſſime habebant, ob militum & paucitatem & ignaviam. Uzos enim (eſt autem hæc quoque Scythica gens, quæ Patzinacis & generis præſtantia & multitudine illis in locis anteferter) Iſtrum cum uxoribus & liberis trajicientes, rectores finitimarum urbium Magiſter Nicephorus Botaniates, & Magiſter Baſilius Apocapes, tranſitu prohibere fruſtra conati, victis legionibus, ambo capti ſunt & abducti a Barbaris, qui Danubio ſuperato, omnem ejus tractum compleverunt. Nam pleſique conſentiunt, eorum qui arma ferre poſſent, ultra ſexaginta millia fuiſſe. Inde progreſſi ex Macedonia, prædas agebant, & in Græciam uſque penetrabant. Quæ etſi Imperatori moleſta erant, tamen conſcribere copias negligebat, ne obolum impenderet: ſed præ ſe ferebat, gentem illam eſſe inſuperabilem. Itaque per legatos miſſis muneribus, pacem a ducibus illorum redimere parabat. Sed quum palam ab omnibus conviciis laceraretur, quod ex tenacitate contra Barbaros non iret, urbem egreſſus eſt, & ad Chærobacchos caſtrametatus, quum, ut fertur, non plures centum quinquaginta militibus ſecum haberet. Enimvero de conſcribendis copiis ſolicito, gentis illius ſubitum nuntiatur excidium. Nam cum ſæviſſima peſtilentia graviter afflicta eſſet, Patzinacæ & Bulgari finitimi debilitatam aggreſſi, funditus deleverunt, ducibus cum paucis ægre ultra Iſtrum elapſis. Fuit autem tota res divinæ potentiæ opus. Nam Imperator omni humana ope deſperata, ad Deum confugerat, cum lachrymis & animi ſubmiſſione illius auxilium efflagitans. Hæc ſexto ejus Imperii anno acta ſunt, quem magnus terræ motus die XXIII. menſis Septembris anteceſſit, quo & templa & ædes multis in locis conciderunt. Tum Cyzici gentile fanum opus pulcherrimum & admirandum corruit, & Nicææ Sanctorum Patrum maximum & celebre templum dejectum eſt. Menſe vero Majo, quarta indictione, ſtella crinita apparuit, ſolem occiduum ſequens: quæ principio magnitudine lunæ plenæ par: deinde veluti coma enata minuebatur, ac tantum decreſcebat, quantum illa augebatur. Conſpectua eſt per dies quadraginta, radiis verſus Orientem converſis. Quum autem Patriarcha Conſtantinus Lichudes, Eccleſia per annos quatuor & ſex menſes gubernata, in aliam migraſſet vitam,

Uzorum Scytharum graſſationes & interitus.

Edit Pariſ. pag. 274.

Terræ motus.

Cometa maximus.

Xiphilinus Lichudi Patriarchæ ſuccedit.

LIBER XVIII.

Joannes Xiphilinus in pontificiam Conſtantinopoleos ſedem evehitur, Trapezunte quidem oriundus, ſed omni doctrinæ genere eruditus, & in præcipuos Senatores relatus. Qui omnibus ſua ſponte relictis, coma raſa, Olympica monaſteria frequentavit, ſolitariam vitam amplexus, ubi cum longo tempore permanſiſſet, patriarchica ſede dignus eſt habitus. At Imperator gravi & diuturno morbo oppreſſus, quum jam nullum mortis effugium eſſe cerneret, Imperium tribus filiis reliquit, quorum duos Michaelem & Andronicum Eudocia privato adhuc, Conſtantinum vero Imperatori pepererat, quum & ipſa Auguſta appellata eſſet. Unde is ſolus Porphyrogenitus fuit, ab eoque ſtatim præ cæteris Imperii inſignibus adornatus. Poſt etiam reliquos deſignavit. Ac hos quidem Imperio præfecit: ipſis vero matrem Imperatricem & nutricem, & ut paucis complectar, dominam reliquit, mandata Imperii adminiſtratione, quod ei modeſta videretur, nec minus ad tractationem rerum apta, quam ad liberos educandos ingenioſa. Sed prius ſcriptum jusjurandum ab ea exegit, quo promitteret, ſe a ſecundis nuptiis temperaturam. Ea ſyngrapha ab illa firmata, Patriarchæ cuſtodienda eſt tradita. Sed & Senatores omnes jurejurando adacti, ſcripto promiſerunt, ſe non aliam Imperatorem niſi liberos ipſius creaturos. His peractis obiit. Regnavit annos ſeptem cum ſemeſtri: vixit ſexaginta & amplius. Cæterum fratrem ſuum vivens Cæſarem appellarat, & conſiliarium habuerat & arcanorum conſcium. Quamvis autem indoctus eſſet, tamen doctrinam amabat, & eruditos colebat, dicere ſolitus, male ſe ea doctrina quam Imperio nobilitari. Inſidiatores ſuos dicebat, ſe non alia ratione male tractaturum, quam pro mancipiis utendo, quod leges eis libertatem eriperent.

X. EUDOCIA igitur cum liberis ſuis ex teſtamento defuncti Imperatoris, & Imperio ſucceſſit, & rerum communium tractationem ſuſcepit, filiorum quaſi magiſtra, atque una cum eis pro tribunali ſedit, medium ipſa occupans, illis utrinque aſſidentibus: ſic in comitiis, ſic in civilium controverſiarum quæſtionibus, ſic in audiendis legationibus, ſic in ſolemnibus proceſſibus ſe gerebant. Verum Barbari Orientem diripere ſoliti, Romanas provincias incurſare & in dies vexare non deſiſtebant, militibus, ut jam dixi, tenacitate Imperatoris & imminutis & afflictis. Quod ſi qui adhuc reſtabant militiæ dediti, ii propter negata ſolita ſtipendia minime erant alacres ad confligendum cum hoſtibus. Unde Barbari alias Meſopotamiæ imminebant, alias Melitenes confinia vaſtabant, alias Ciliciæ nocebant, alias Cappadociam invadebant, nonnumquam etiam Cœleſyriam. Quæ nuntiata Impe-

Edit. Pariſ. pag. 275.

Imperatoris morbus, & deſignatio ſucceſſoris.

Imperatoris obitus.

EUDOCIA.

Eudocia ob Barbaros Oriente prohibendos Diogenis contra jusjurandum nubit.

pag. 276.

A νικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνάγεται, ὃς ἐκ Τραπεζοῦντος μὲν ὥρμητο, πεπαίδευτο δὲ παιδείαν λόγων παντοδαπῶν, καὶ τοῖς ἐξόχοις τῆς Συγκλήτου Βουλῆς συνηρίθμητο. Πάντα δὲ ἑκουσίως λιπὼν, τοῖς κατὰ τὸν Ὄλυμπον προσφοιτήσας σεμνείοις, κείρεταί τε τὴν κόμην, καὶ τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεται βίον, ἔνθα καὶ συχνὸν διανύσας χρόνον ἄξιος ἐκρίθη τοῦ θρόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς νόσῳ ληφθεὶς, καὶ ταύτῃ κάμνων ἐπὶ μακρὸν καὶ ταλαιπωρούμενος, καὶ ἤδη κατεργασθεὶς, καὶ ἀπαραίτητον αὐτοῦ γνοὺς εἶναι τὴν τελευτὴν, τὴν μὲν Βασιλείαν αὐτοῦ καταλέλοιπε τρισὶν υἱέσιν, οὓς αὐτῷ ἡ σύνοικος Εὐδοκία ἐγείνατο, τοὺς μὲν δύο τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἰδιωτεύοντι ἔτι, τὸν B δὲ Κωνσταντῖνον βασιλεύσαντι, καὶ αὐτὴ Αὐγοῦστα ἀναρρηθεῖσα. Ὅθεν οὗτος μόνος Πορφυρογέννητος ἦν, ὃν αὐτίκα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις ἐκόσμησεν. Εἶτα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνηγόρευσε. Τούτους μὲν οὖν ἐπέστησε τῇ ἀρχῇ, αὐτοῖς δὲ τὴν μητέρα Βασιλίδα τε καὶ τροφὸν καὶ κυρίαν, τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, καταλέλοιπε, ἐπ' αὐτῇ τὴν τῆς Βασιλείας μεταχείρισιν ποιησάμενος, δοκούσῃ αὐτῷ σώφρονί τε καὶ πρὸς παίδων ἀγωγὴν δεξιᾷ, καὶ πεφυκυίᾳ πρὸς πραγμάτων διοίκησιν, πρότερον ὅρκον ἐξ αὐτῆς ἀπαιτήσας ἔγγραφον, ὡς οὐ πρὸς γάμον ἐλεύσεται δεύτερον. Τὸ δ' ἔγγραφον παρ' ἐκείνης βεβαιωθὲν τῷ Πατριάρχῃ ἐδόθη φυλαχθησόμενον. Ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς Συγκλήτου Βουλῆς ἅπαντες ἐγγράφους κατέθεντο, μὴ ἄν ποτε Βασιλέα ἕτερον ἀνειπεῖν, εἰ μὴ τοὺς παῖδας C αὐτοῦ. Τούτοις ὁ μὲν ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοὺς, ζήσας δ' ἑξήκοντα ἢ καί τι τούτων ἐπέκεινα. Τὸν μέντοι ἀδελφὸν αὐτοῦ Καίσαρα βασιλεύσας ἐτίμησε, καὶ σύμβουλον εἶχε, καὶ τῶν μυστηρίων συνίστορα. Λόγοις δὲ οὐχ ὡμιληκὼς, ἠγάπα τούτους, καὶ τοὺς λογίους ἐσέβετο, καὶ ἔλεγε, βούλεσθαι μᾶλλον ἐν λόγοις, ἢ τῇ Βασιλείᾳ γνωρίζεσθαι. Τοὺς δ' ἐπιβούλους αὐτοῦ, μὴ ἄλλως κακῶς διατεθήσεσθαι ἔφασκεν, εἰ μὴ μόνον ὡς ὠνητοῖς κεχρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς τῶν νόμων αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελομένων.

ι. Κατὰ γοῦν τὰς τοῦ τελευτήσαντος Βασιλέως διαταγὰς, ἥ τε Βασιλὶς ΕΥΔΟΚΙΑ καὶ οἱ παῖδες ἐκείνου τῆς Βασιλείας ἦσαν διάδοχοι, καὶ D ἡ Βασίλισσα τὴν τῶν κοινῶν μετακεχείριστο πρόνοιαν, τῶν υἱέων κατάρχουσα, καὶ ἐπὶ βήματος σὺν ἐκείνοις προὐκάθητο, μεσεύουσα μὲν αὐτὴ, ἐκείνους δὲ παρακαθίζουσα ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐν ἀρχαιρεσίαις, οὕτως ἐν ζητήσεσι πολιτικῶν ὑποθέσεων, οὕτως ἐχρημάτιζον πρέσβεσιν, οὕτως ἐν συνήθεσι προόδοις προῄεσαν. Οἱ δὲ τὴν Ἑῴαν ληϊζόμενοι Βάρβαροι οὐκ ἐπαύοντο τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους κατατρέχοντες χώρας, καὶ ταύτας ὁσημέραι σινόμενοι. Οἱ γὰρ στρατιῶται, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, διὰ τὴν τοῦ Βασιλέως γλισχρότητα ὠλιγωρήθησάν τε καὶ ἐκακώθησαν. Καὶ εἴ τινες δ' ἦσαν ἔτι στρατείας ἐχόμενοι, χείρους ἀντεπεξιέναι τοῖς πολεμίοις ἦσαν καὶ ἀπρόθυμοι, τῶν συνήθων ὀψωνίων στερούμενοι. E Ὅθεν οἱ Βάρβαροι ποτὲ μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐφήδρευον, ποτὲ δὲ τὰ περὶ τὴν Μελιτινὴν ἐπόρθουν, ποτὲ δὲ τὴν Κιλικίαν ἐσίνοντο, καὶ ἄλλοτε τοῖς Καππαδόκαις ἐπέκειντο, καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν ἐνίοτε. Ταῦτα τῇ Βασιλίσσῃ καταγγελλόμενα θόρυβον ἐνεποίει, καὶ Βασιλέως

Digitized by Google

σιλέως πολλῶν λεγόντων δεῖσθαι τὰ πράγματα, δείσασα ἐκείνη, μὴ τὸ κοινὸν Βασιλέα τινὰ προςήσηται ἑαυτῷ, καὶ οὕτως αὐτή τε καὶ οἱ παῖδες τῆς Βασιλείας ἐκπέσωσιν, ἔκρινεν αὐτὴ τινὰ ἐπαγαγεῖν τῇ ἀρχῇ, ἵνα καὶ ἑαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις διατηρήσῃ τὸ κράτος, καὶ μείνῃ αὐτοῖς ἀναφαίρετον. Οὐ γὰρ δι' ἀκολασίαν αὐτήν φασιν, οὐδ' ἡττηθεῖσαν ἡδονῆς, ἑαυτῇ προσαρμόσαι τὸν Διογένην, ἀλλ' ὡς ἄνδρα δραστήριον, καὶ τὰ πολέμια δόκιμον, καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλον, ἐπιστῆσαι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ, ἵν' ἡ βαρβαρικὴ φορὰ ἐπισχεθείη πως, αὐτοῦ τούτοις ἀντερείσαντος τοὺς βραχίονας. Ἦν δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, καὶ τῶν εὐδοκιμούντων ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν. Οὗ ὁ πατὴρ ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλεύσαντος πάλαι τοῦ κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανοῦ κηδεστὴς γεγονὼς, καὶ ἐπὶ τυραννίδι ἁλοὺς, ἑαυτὸν κατακρήμνισεν, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν κρατηθεὶς γνωρίσοι τοὺς συνείστορας ἐκβιαζόμενος, κἀντεῦθεν καὶ οὗτοι τιμωρηθῶσι. Τετίμητο δὲ οὗτος τῷ τῶν Βεστάρχων ἀξιώματι. Δοὺξ γὰρ παρὰ τοῦ Δούκα τῆς Σαρδικῆς γεγονὼς, καὶ Πατζινάκαις ἐκεῖ που περιτυχὼν, καὶ τούτοις συμβαλὼν, πολλούς τε διώλεσε, καὶ οὐ μείους ἐζώγρησεν, ὧν τοὺς μὲν ἑαλωκότας ζωοὺς, τῶν δ' ἐσφαγμένων τὰς κεφαλὰς στείλας τῷ Βασιλεῖ, Βεστάρχης τετίμητο, γράψαντος δὲ τοῦ κρατοῦντος αὐτῷ, ὡς, Οὐ δῶρον σοι, ὦ Διόγενες, τὸ ἀξίωμα, τοῦ δ' ἀνδραγαθήματος ἀμοιβή. Διατρίβων οὖν ἐκεῖ, τυραννῆσαι παρεσκευάζετο, ἐπεὶ ἔγνω τεθνάναι τὸν Αὐτοκράτορα. Ὡς δ' ὠμιλήθη τῇ Βασιλίσσῃ τὸ βούλευμα τοῦ ἀνδρὸς, στείλασα συνέσχεν αὐτὸν, καὶ ἤχθη δεσμώτης εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐλεγχθεὶς ὡς ἐπίβουλος, κατεκρίθη, καὶ τέως ὁρίοις κατεκλείσθη περιγραπτοῖς. Εἶτ' αὖθις ὡς κατάκριτος εἰσῆκτο πρὸς τὸ βῆμα δὴ τὸ βασίλειον, ἵν' ἡ ψῆφος κυρωθείη κατ' αὐτοῦ. Ἔλεος οὖν εἰσῄει τοῦ ἀνδρὸς τοὺς παρεστῶτας, καὶ πᾶσιν ἐπαθαίνετο ἡ ψυχή. Ἦν γὰρ οὐ μόνον τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, ἀλλὰ καὶ ἰδέσθαι καλός. Συνέπαθεν οὖν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ Βασιλὶς ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἶκτος ἔλαβε τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτήν, εἰ δὲ καὶ ἔρως, οὐκ ἔχω λέγειν, καὶ ἀντὶ τῆς ψήφου τῆς ὁριζούσης ἐκείνῳ τὴν κόλασιν, τῆς κολάσεως ἐλευθεροῦν αὐτὸν ἐξέδοτο ψήφισμα. Καὶ ὁ μὲν λυθεὶς τοῦ ἐγκλήματος, ἐξῄει πρὸς τὴν Καππαδοκίαν (αὕτη γὰρ ἐκείνῳ πατρίς) ἡ δὲ Βασιλὶς μεταπεμψαμένη αὐτὸν, Μάγιστρον καὶ Στρατηλάτην προεχειρίσατο ἤδη καὶ Βασιλέα τοῦτον ἀνειπεῖν, ὡς ἄνδρα κρίνασα παρ' ἑαυτῇ γενναιότατον. Ἀνεκόπτετο μέντοι διὰ τὰ ὅρκια, καὶ τὸ ἔγγραφον, ὃ παρὰ τῷ Πατριάρχῃ τετήρητο. Καὶ ἦν αὐτῇ μέλημα, ὅπως τοῦτο ἀφέλοιτο. Σκέπτεται τοίνυν περὶ τούτου βουλὴν πονηρόν τι καὶ βαθυγνώμονα, καὶ ταύτην ἑνί τῳ τῶν περὶ αὐτὴν ἐκτομιῶν κοινοῦται, καὶ οἷον προαγωγῷ τῷ θεράποντι κέχρηται, ὑποθεμένη ὁπόσα ἂν καὶ οἷα τῷ Πατριάρχῃ προσομιλήσῃ. Ὁ δὲ τῷ Ἀρχιερεῖ προσελθὼν, Ἴσθι, φησὶν, ὦ Δέσποτα, ὡς ἐρῶν τοῦ ἀνεψιοῦ σου ἡ Βασιλίς (ἦν γὰρ ἀνεψιὸς αὐτῷ Βάρδας, νέος τε καὶ σφριγῶν, καὶ ἀφροδισίων ἐπτοημένος) καὶ προσεπῆγεν, ὡς, Εἰ σὺ ἐπινεύσειας, τὸ δ' ἐστὶ, τοῦ ὅρκου τὸ χειρόγραφον ἀποδοῦναι τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ πεῖσαι μή τινα κίνδυνον ἐκ τούτου ἐπηρτῆσθαι αὐτῇ, αὐτίκα συνοικήσει μὲν

A ratricem turbabant: quumque multi dicerent, res Imperatorem requirere, verita, ne aliquando a Republica creato, ipſa & liberi Imperio exciderent: aliquem aſciſcendum cenſuit, ut ea ratione & ſibi & liberis poteſtatem inviolatam tueretur. Negant enim eam Diogeni nupſiſſe ex laſcivia, aut ſtudio voluptatis, ſed virum eum ut ſtrenuum & in re bellica probatum, & robore incomparabili præditum ſummæ rerum præfeciſſe, ut Barbarorum impetus nonnihil retunderetur, illo armis eorum reſiſtente. Fuit autem & genere il- *Diogenis natales, dignitas, & e ſqualore carceris ad Imperii ſplendorem aſtenſus.*
B luſtri ortus, & rebus geſtis clarus. Cujus pater quum Romani Argyri neptem ea fratre uxorem haberet, regni affectati convictus, ſeipſum præcipitavit, ne quæſtionibus adhibitus, conſcios prodere cogeretur. Hic vero Diogenes Romanus Veſtarcharum dignitate ornatus, & a Duca Sardicæ dux deſignatus fuerat, & quum illic alicubi in Patzinacas incidiſſet, multis occiſis, nec paucioribus captis, & viventes & cæſorum capita miſerat ad Imperatorem: a quo ea de cauſa Veſtarcha deſignatus fuerat, cum honorificis litteris, quibus ſcribebat, *Eam dignitatem illi*
C *non donari, ſed pro egregii facinoris remuneratione dari.* Illic igitur quum ageret, ſe ad occupandum regnum parabat, cognito Imperatoris obitu. Quo ejus conſilio intellecto, Imperatrix eum comprehendendum curarat. Ita in vinculis Byzantium perductus, facinoris convincitur, & ut inſidiator condemnatus, intra præſcriptos limites coercetur. Deinde rurſus ut condemnatus ad tribunal Imperatorium adducitur, ut ſententia in eum lata confirmetur. Verum omnibus aſtantibus miſericordia viri inceſſit, & animi doluerunt. Nec enim robore dumtaxat erat incomparabili, ſed forma etiam præſtanti. Ac Im-
D peratrice una cum cæteris illius miſerta, an vero amore quoque capta, dicere non poſſum, ſententia damnatoria in abſolutoriam commutata, crimine ſolutus, in Cappadociam patriam abit. Imperatrix vero eum ex itinere revocatum, Magiſtrum & Ducem copiarum deſignat. *Edit. Pariſ. pag. 277.* Quumque jam ſecum conſtituiſſet, eum ut virum fortiſſimum, Imperatorem creare, tamen jurejurando & ſyngrapha, quam a Patriarcha, cui aſſervanda data erat, recuperatam volebat, impediebatur. Init igitur improbum & profundum conſilium,
E idque cum eunuchorum ſuorum quodam communicat, illo miniſtro pro lenone uſa, monetque quemadmodum cum Patriarcha agendum eſſet. Is cum Pontifice congreſſus: *Scito, inquit, Domine, Imperatricem nepotis tui amore captam eſſe* (habebat enim nepotem Bardam, adoleſcentem laſcivum & rei Venereæ deditum) & addit, *quod ſi ea annueris, hoc eſt, ſi jurisjurandi chirographum ei reddideris, & perſuaſeris, nullum ex ea re periculum* *Eudociæ calliditas in recuperanda ſyngrapha, ut ſcilicet jurejurando ſolveretur.*

LIBER XVIII

ipſi imminere: ſtatim eam fratris ſui filio nupturam, & poteſtatem Imperatoriam tradituram. Patriarcha his illecebris irretito, ac de ſtatu mentis dejecto, eunuchus poſtulare pergit, ut Senatorum quoque animos tentet. Is igitur Senatoribus ſingulatim accerſitis ait: tempora poſtulare Imperatorem, qui defenſionem Reipublicæ ſuſcipiat. Romanum enim Imperium ſi a muliercula & pueris ſolis adminiſtretur, haud ita multo poſt, non remotas dumtaxat Provincias & hoſtibus finitimas, ſed ſuburbanas etiam perituras. His jurisjurandi & ſyngraphæ reprehenſionem acrem ſubjungebat, & mortuo Imperatori maledicebat, quaſi non Reipublicæ ſtudio, ſed ex privata zelotypia inuſitatum jusjurandum & ſyngraphas legibus contrarias exegiſſet: Quibus quum plerique aſſentirentur, iis etiam qui refragabantur, partim muneribus, partim pollicitationibus in ſententiam ſuam pertractis, Imperatrici jusjurandi chirographum remittit. Quo illa accepto, conſilium ſuum executura, rem cum filio natu majore, & Cæſare, in Regiam accerſito communicat: qui cum hymenæo interfuiſſet, & nuptiales crateres guſtaſſet, nubit illa Diogeni. Sic ille Imperator declaratur, quum Eudocia ejuſque filii menſes ſeptem, & dies aliquot regnaſſent.

ROMANUS DIOGENES.

XI. ROMANUS DIOGENES

Romanorum Imperio potitus, Eudociæ tanti faſtigii auctoris ſpem eluſit. Quæ cum eum condemnatum, & tantum non carnificem inſtare videntem, non modo manifeſto periculo eripuiſſet, ſed ad tantum Imperium evexiſſet, putabat ſe illum in omnibus dicto audientem habituram, & ipſi Imperatori imperaturam. At ille qui ingenio eſſet arroganti atque indomito: ad tempus naturæ ſuæ vi facta Auguſtæ voluntati ceſſit, ſubmiſſione ſimulata. Sed quum eam vim ferre non poſſet, celeriter excuſſo jugo ad ingenium redilt, atque libera poteſtate uti voluit. Cum autem Orientalia male ſe haberent, atque alia deſperata eſſent, alia deſperationi propinqua: expeditione denuntiata, Imperatorium tabernaculum in regione Orientis Byzantino obverſa figit, duabus de cauſis: tum ut Barbarorum incurſionibus prohibitis, ſubditorum, quantum res ſineret, ſaluti conſuleret: tum ut gloriæ occaſionem captaret, nec Imperatricis mancipium, ſed ipſe Imperator eſſet. Relicta igitur regia, in Orientem trajecit, nec juſto exercitu educto, & eo ipſo quem educebat, armorum, equorum & rerum neceſſariarum inopia laborante. Nam exercitum longo tempore per ſocordiam neglectum, ſubito in integrum reſtitui non expeditum erat. Militibus igitur hoc modo affectis in Orientali Provincia, quæ Phrygiæ pars eſt, congregatis, quum hoſtes cognoviſſent, ipſum Imperatorem adeſſe: eumque ta-

Edit. Pariſ. pag. 278.

Diogenes muliebre imperium pati non potuit.

Diogenis expeditio Orientali.

A ἑαυτῇ τὸν ἀδελφόπαιδα, καὶ οἱ τὸ κράτος ἐ[illegible]ειν τὸ βασίλειον. Ὡς δὲ τούτοις ὁ Πατριάρχης παραθελχθεὶς, ὅλον ἐνδέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ τῶν τῆς Συγκλήτου Βουλῆς ὁ ἐκτομίας ἀπήρξατο διδόναι ἀπόπειραν. Ὁ δὲ τούτων ἕκαστον προσκαλούμενος, τὰ πράγματα ζητεῖν, ἔλεγε, Βασιλέα τὸν τούτων ἀντιληψόμενον. Εἰ γὰρ ἔτι γυναικὶ μόνῃ καὶ παιδαρίοις ταῦτα διοικηθήσεται, οἰχήσεται πάντως οὐκ εἰς μακρὰν ἡ Ῥωμαίων ἡγεμονία, οὐ τὰ πόῤῥω μόνον, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀγχιτέρμονα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγχίθυρα. Καὶ ἐπὶ τούτῳ τῶν ὅρκων καὶ τοῦ ἐγγράφου πολλὴν ἐποιεῖτο καταδρομὴν, καὶ τὸν Βασιλέα τεθνεῶτα ἐκακηγόρει, ὡς μὴ τοῦ κοινῇ συμφέροντος θέμενον πρόνοιαν, B ἀλλ' ἐκ ζηλοτυπίας ἐκθέσμους ὅρκους ἀπῃτηκότα, καὶ παράνομα ἔγγραφα. Τούτοις τοὺς πλείους συντιθεμένους ἐγνωκὼς ἐκείνους, οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον, τοὺς μὲν δώροις, τοὺς δ' ὑποσχέσεσι συμψήφους ποιήσας αὐτῷ γενέσθαι, στέλλει τῇ Βασιλίσσῃ τὸ τῶν ὅρκων χειρόγραφον. Ἡ δὲ τοῦτο λαβομένη, εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἀπετέλεσε, καὶ ἄγεται μὲν τὸν Διογένην, καὶ τούτῳ συζεύγνυται. Κοινοῦται δὲ τὴν πρᾶξιν τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν υἱῶν, καὶ τῷ Καίσαρι μετακληθέντι πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ μετασχόντι τῶν ὑμεναίων, καὶ τοῦ ἐπιγαμίου ἀπογευσαμένῳ κρατῆρος, καὶ Διογένης Βασιλεὺς ἀνηγόρευτο, τῆς Βασιλίδος Εὐδοκίας μετὰ τῶν υἱῶν ἀρξάσης ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ, C καὶ ἡμέρας τινάς.

ια'. ΡΩΜΑΝΟΣ δὲ ΔΙΟΓΕΝΗΣ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς γενόμενος ἐγκρατὴς, οὐ κατὰ τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλευσάσης αὐτὸν Εὐδοκίας ἀποβεβήκει. Ἡ μὲν γὰρ ἐκ κατακρίτου, καὶ ἤδη σχεδὸν τὸν δήμιον ἐφεστηκότα ὁρῶντος αὐτοῦ, οὐ μόνον κινδύνου προφανοῦς ἐξαρπάσασα, ἀλλὰ καὶ τηλικαύτης ἀρχῆς ἀξιώσασα, ᾤετο ἐν πᾶσιν ἕξειν τοῦτον ὑπείκοντα καὶ αὐτὴ κατάρχειν τοῦ Βασιλεύοντος. Ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὢν ἀλαζονικὸς καὶ ἀδούλωτος, ἐπ' ὀλίγον μὲν βιασάμενος τὸ ἦθος, ὑπέπιπτε ταῖς τῆς Αὐγούστης θελήσεσι, καὶ ὑπεκρίνετο τὴν ὑπόπτωσιν. Εἶτα μὴ στέγων τὴν D βίαν, ταχὺ πρὸς τὸν οἰκεῖον τρόπον ἐπανελήλυθε, καὶ τὴν ὑπακοὴν ἐδυσχέραινε, καὶ ἤθελεν αὐτὸς τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδήσασθαι. Κακῶς δὲ τῶν Ἑῴων διακειμένων, καὶ τῶν μὲν ἤδη ἀπεγνωσμένων, τῶν δὲ πρὸς τοῦτο χωρούντων, ἐκστρατείαν κηρύττει, καὶ πήγνυσι τὴν σκηνὴν τὴν βασίλειον κατὰ τὸ τῆς Ἑῴας τμῆμα τὸ τῇ Βυζαντίδι ἀντιπόρθμον· δύο ταῦτα πραγματευόμενος, ἀποτειχίσαι τε τοῖς Βαρβάροις τὴν ἔφοδον, καὶ οὕτω σωτηρίαν, ὡς ἐνὸν πρυτανεῦσαι τῷ ὑπηκόῳ, καὶ ἑαυτῷ γαυρίαμά τι περιποιήσασθαι, καὶ μὴ πάντα ὑπείκειν τῇ Βασιλίδι, ἀλλ' αὐτὸς αὐταρχεῖν. Ἄρας E οὖν ἐκ τῶν βασιλείων πανοπλίτης ἐπεραιώθη πρὸς τὴν Ἑῴαν, οὔτ' ἀξιόμαχον ἐπαγόμενος στράτευμα, καὶ ὃ δὲ ἐπήγετο ἀπορίᾳ καὶ ὅπλων καὶ ἵππων καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν ἐπετρύχετο. Ἐκ μακροῦ γὰρ κατολιγωρηθεῖσαν τὴν στρατιὰν, ὥσπερ εἴρηται, ἀθρόον ἀνακτηθῆναι οὐκ ἦν εὐχερές. Ἀθροισθέντων οὖν τῶν οὕτως ἐχόντων στρατιωτῶν, κατὰ τὸ Θέμα τῶν Ἀνατολικῶν, ὃ τῆς Φρυγίας τίς ἐστι μοῖρα, οἱ ἐναντίοι μαθόντες τὸν Βασιλέα ἐπιέναι σφίσιν αὐτὸν, καὶ τοιοῦτον εἶναι,

Digitized by Google

LIBER XVIII.

ὡς ἑτοίμως προκινδυνεύειν τῶν ὑπηκόων, ἀραιόν τε, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνυπόστατον (οὐ γὰρ τῆς στρατιᾶς ὅπως διέκειτο, οὐκ ἠκρίβουν οἱ Βάρβαροι) εὐλαβῶς εἶχον, καὶ ὤκνουν κατὰ συστάδην μαχέσασθαι. Ἐνθένδε ὁ μὲν Σουλτὰν εἰς τοὐπίσω πεποίητο τὴν ὁρμὴν, δύο δὲ μοίρας τῆς βαρβαρικῆς διελὼν στρατιᾶς, τὴν μὲν εἰς τὴν νοτιωτέραν Ἀσίαν τὴν ἄνω, τὴν δὲ πρὸς τὴν βορειοτέραν ὁρμῆσαι τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐνετείλατο. Οἳ ἐπιόντες τὰ προστυχόντα τε λαϊζόμενοι, τὴν Νεοκαισάρειαν αἰφνίδιον ἐπεισπεσόντες αὐτῇ, ἐξεπόρθησαν, καὶ λαφύρων ἐμπλησθέντες, ἐκεῖθεν ἐπανῄεσαν. Τοῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἀθυμίαν ἐνέσταξε, καὶ τοὺς εὐζωνοτέρους ἀναλαβὼν τοῦ στρατεύματος, ἄπεισι διὰ δυσβάτων ὁδῶν καὶ ὀρῶν, φθάσαι τοὺς ἐχθροὺς ἐπειγόμενος. Ὡς δ᾽ οὖν αὐτοῖς ἐπῆλθεν ἀδόκητος, εἰς πτοίαν ἐνέβαλεν ἅπαντας, καὶ πρὸς δρασμὸν ἀπεῖδον εὐθὺς, αὐτοῦ που καταλιπόντες, καὶ τὴν λείαν καὶ τὴν ἀποσκευήν. Φθορὰ μὲν οὖν τῶν Βαρβάρων οὐ πάνυ τι γέγονε, τῶν περὶ τὸν Βασιλέα κεκοπιακότων ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ μὴ οἵων τε ὄντων διώκειν ἐπὶ πολύ. Οἱ μέντοι ληφθέντες αἰχμάλωτοι καὶ εἴ τι ἕτερον ἐπλήρου τὴν λείαν, ξύμπαντα ἠλευθέρωντο. Ἐκεῖθεν τῆς πρὸς Συρίαν ἥψατο ἀπαγούσης, καὶ φάλαγγα μὲν εἰς Μελιτηνὴν ἐξαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ Χάλεπ ὁρμήσας, πολλὴν ἀπήγαγε λείαν ἀνθρώπων καὶ ζώων ἄλλων. Κἀκεῖθεν εἰς Ἱεράπολιν τῆς Συρίας ἐγένετο, καὶ πολιορκεῖν ἐπιχειρήσας αὐτὴν, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παρείληφεν. Εἶτα τῶν Βαρβάρων ἐπιθεμένων μέρει τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ ἡττησάντων αὐτὸ, οὐδεὶς τῶν ἄλλων εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἡττημένων γενέσθαι προεθυμήθη. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς ἔνδον τῆς ἑαλωκυίας πόλεως ὢν, καὶ τὸ συμβὰν ἐγνωκὼς, ταχύτατα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς ἀρωγὴν τῶν ἡττημένων ἐξώρμησε. Μαθὼν δὲ ὁ τοῦ Χάλεπ ἡγεμονεύων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἧτταν, προσέθετο καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις Βαρβάροις μετὰ τῆς οἰκείας πάσης δυνάμεως, αὐτίκα τὸν Βασιλέα προσδοκῶν ἀπαγαγεῖν δορυάλωτον. Καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν κύκλῳ στρατόπεδον περιέλαβον. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς ἀκήρυκτον αὐτοῖς τὴν μάχην ἐπενεγκὼν (ἔξεισι γὰρ τοῦ χάρακος καὶ τὸ στράτευμα συνεξήγαγε, μήτε σαλπίγγων γενομένης ἠχῆς, μήθ᾽ ἑτέρου δήλου συνθήματος) ἐτρέψατο τοὺς ἐναντίους, καὶ εἰς φυγὴν ἠνάγκασεν ἀπιδεῖν. Εἰ γοῦν ἐπὶ πολὺ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπεδίωξε στράτευμα, νίκην ἂν ἤρατο μεγίστην καὶ περιβόητον. Οἱ γὰρ ἵπποι τοῖς Ἄραψι ταχεῖς μέν εἰσι τὴν πρώτην ὁρμὴν, καὶ τῶν λοιπῶν ποδωκέστατοι, οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὸν δρόμον ἐκτείνουσιν, ἀλλ᾽ ἀποκναίονται τάχιστα. Ἀνακληθέντες δὲ, καὶ τῆς διώξεως ἀποσχόμενοι, τοὺς ἐναντίους περιέσωσαν, ἑαυτοὺς δὲ μεγάλου κατορθώματος καὶ εὐκλείας ἐστέρησαν. Ὅμως τῷ Βασιλεῖ, ὅτι ὅλως οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς ἐχθροῖς ἀντιτείνειν ἀπεθάῤῥησαν, καὶ τὸ πολὺ τῆς προτέρας δειλίας ἀπέθεντο, ἀρκοῦν ἐδόκει εὐτύχημα. Ἐνῳκίσθη δὲ τῆς Ἱεραπόλεως ἡ ἀκρόπολις, τοῦ Βασιλέως προστάξαντος. Καὶ ἑτέροις δὲ πολίσμασιν ἐπελθὼν, καὶ τὰ μὲν διὰ τὸ ἀνάλωτον παρελθὼν, τὰ δὲ κατασχὼν, εἰς πόλιν τῆς Κιλικίας, τὴν Ἀλέξανδρον λεγομένην, κατήντησε. Κἀκεῖθεν ἀπιόντι λαφυραγωγηθῆναι τὸ Ἀμόριον ἠγγέλθη, καὶ κτανθῆναι πολλούς. Ἐδυσφόρησε μὲν οὖν πρὸς ταῦτα ὁ Βασιλεὺς, μὴ δυνάμενος δ᾽ ἐπαμῦναι τοῖς πεπονθόσι, τὰ περὶ τὸν οἰκεῖον στρατὸν οἰκονομησάμενος, ἵνα τὰς τοῦ χειμῶνος ὥρας ἀνενδεῶς τῶν ἀναγκαίων παρέλθωσιν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἐπανῆλθεν, ἀλαζονικώτερον διακείμενος ὡς τάχα κατορθώσας πλείω, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν βασίλισσαν. Ἡ δὲ πρὸς τοὐναντίον αὐτῇ τὰς ἐλπίδας ἐκπεσούσας κατα-

A lem, qui pericula pro ſuis adire haud reformidaret, virum bellicoſum & robore immenſo præditum (neque enim, ut exercitus ſe haberent, accurate noverent Barbari) caute agendum eſſe rati, acie decernere recuſabant. Unde Sultanus retro ceſſit, & duabus partibus ab exercitu Barbarico ſegregatis, alterius duces in auſtralem & ſuperiorem Aſiam, alterius in Aquilonarem contendere juſſit. Ii obvia quæque populati, ac Neocæſarea ſubita incurſione vaſtata, manubiis graves inde receſſerunt.

Sultanus Neocæſaream capit.

Quo nuntio accepto, Imperator dolens, expeditioribus militibus aſſumptis per loca invia & montoſa proficiſcitur, ut hoſtes anteverteret.

Diogenis bellum Syriacum cum Sultano.

B Quos ex improviſo aggreſſus, perterreſecit omnes, ut ſtatim arrepta fuga, illic & prædam & impedimenta relinquerent. Non tamen Barbarorum magna ſtrages eſt edita, quod milites itinere fatigati, longius eos perſequi haud potuerunt. Captivi tamen, & ſi quid aliud prædam explebat, in libertatem aſſerta ſunt omnia.

Edit. Pariſ. pag. 279.

Inde Syriæ iter ingreſſus, phalange una Melitenam miſſa, Chalepum magnam & hominum & animantium prædam abduxit.

Chalepum.

Inde Hierapolim Syriæ, quum obſidionem pararet, per deditionem capit. Deinde quum Barbari Romanarum copiarum par-C tem ſuperaſſent, cæterorum nemo illis opem ferre ſtuduit, ſed Imperator illo eventu cognito, in capta urbe degens, celerrime victis ſuppetias ivit. Chalepi autem præfectus, Romanorum clade nuntiata, & ipſe cum ſuis copiis ad Barbaros deſcivit, ſperans ſe Imperatorem ſtatim captivum abducturum. Quum autem Romana caſtra corona circumdediſſent, Imperator prælio eis non denuntiato, eduxit exercitum, & nullo tubarum ſonitu, nullo alio manifeſto ſigno dato, hoſtes profligatos in fugam conjecit. Quod ſi Romanus exercitus longius illos perſecutus eſſet, victoria potitus eſſet maxima & illuſtri. Nam Arabibus equi

Arabici equi.

D ſunt primo impetu veloces, atque omnium celerrimi, ſed curſum non longe extendunt, celerrimeque fatigantur. Verum revocati, ut hoſtes non perſequendo conſervarunt, ita ſemetipſos magno ſucceſſu & gloria ſpoliarunt. Imperatori tamen abunde viſum, quod Romani hoſtes invadere auſi eſſent, priſtina timiditate abjecta. Imperatoris juſſu Hierapolitana arx condita eſt. In progreſſu aliis oppidis captis, aliis, quod inexpugnabilia eſſent, relictis, in Ciliciæ urbem Alexandriam pervenit. Unde diſcedenti nuntiatum Amorium multis occiſis eſſe direptum. Quod etſi E ægre ferebat, tamen cum nihil opis ferre poſſet, militibus in hyberna deductis, ubi nulla commeatus inopia premerentur, ipſe in urbem Regiam revertitur, factus arrogantior, quaſi plura confeciſſet, non erga alios dumtaxat, ſed erga ipſam etiam Imperatricem. Illa

LIBER XVIII vero ſpem ſuam in contrarium vertiſſe cernens, mœſta cor edebat, nec objurgationes ferre poterat.

Diogenis altera expeditio ad Euphratem. Edit. Pariſ. pag. 280.

XII. Sub veris initium Imperator altera expeditione ſuſcepta, quum Cæſaream [veniſſet], & magnam Turcorum multitudinem eam Provinciam incurſare cognoviſſet: etiam in illos nunc parte copiarum immiſſa, nunc ipſe invectus, profligatis illis, captiviſque cæſis omnibus, ad Euphratem contendit, Philareto Duce deſignato. Erat is ex genere Brachamiorum, qui ut ſatis habere peritiæ militaris videbatur, ita improbæ vitæ erat, & nomini ſuo, quod virtutis ſtudioſum notat, plane contrariæ. Huic ſemiſſe exercitus dato, ipſe ad Septentrionem declinavit. Hoſtes autem Philareti militibus terrore illato, ut locis quibus præſidii cauſa erant, relictis, fugerent, inſecuti, omnibus eorum impedimentis potiuntur, quod Imperatori triſtitiam attulit: & in Cappadociam progreſſi, agris vaſtatis Iconium petunt, urbem & frequentia hominum, & omnibus iis quæ bona dicuntur felicem. Quo Imperator Sebaſtiæ cognito, & ipſe iter eodem intendit. Verum nunciata ejus urbis vaſtatione, & Turcorum ſuum adventum timentium diſceſſu; magnæ Antiochiæ Duci Catacalo Romanarum legionum parte miſſa, mandavit, ut ad Mopſiheſtiam veniret, & Turcos illac tranſituros aggrederetur. Cæterum hoſtes quum in Tarſi planiciem veniſſent, ab Armeniis omni fere præda ſpoliati ſunt, auditiſque Romanorum ad Mopſiheſtiam inſidiis, noctu iter ingreſſi diffugerunt: quæ res Imperatori cauſa mœroris fuit, ut rebus deſperatis Byzantium rediret. Jam enim autumnus inſtabat, qua tempeſtate Blachernium quoque magnum templum conflagravit, anno ab orbe condito ſexies milleſimo, quingenteſimo, ſeptuageſimo octavo. Inſtante vere Manuelem Protoproedrum Comnenum, Iſaacii Imperatoris ex fratre nepotem, Curopalatem deſignatum, legionibus præfecit, qui quamvis adoleſcens, cum ſenili prudentia exercitum regeret, Barbaros vicit. Ob quem ſucceſſum Diogenes illi invidens, parte non minima copiarum adempta, in Syriam eum miſit. Inde Comneno cum reliquis Sebaſtiam profecto, Turcorum multitudo ſe oſtendit: qui ſimulata fuga, illo perſequente, ex compoſito converſi, Romanos diſperſos invaſerunt, & multis cæſis, nec paucioribus captis, ipſoque Duce Manuele, caſtra diripuerunt. Ea res, nec minus fama de Chonarum republica & celebri Sancti Michaelis templo a Barbaris occupato, Imperatorem perturbavit, ut totus in eo eſſet, ut quamprimum bello eis illato periclitantes conſervaret. Sed dum quorumdam monita cunctatus, adeſt Comnenus cum eo Turca, a quo captus fuerat. Nam is, quum Sultanus ob crimen quoddam homi-

Turci victi.

Philareti clades.

Turci Cappadociam & Iconium vaſtant.

Manuel Comnenus a Turcis capitur & reſtituitur.

pag. 281.

A ροῦσα, ἐδυσχέραινε, καὶ τὴν καρδίαν εἶχεν οἰδαίνουσαν, τὰς ἐπιπλήξεις μὴ στέγουσα.

ιβʹ. Ἄρτι δ' ἀναλάμπειν ἠργμένου τοῦ ἔαρος, αὖθις ὁ Βασιλεὺς ἑτέρας ἐκστρατείας ἐμέμνητο. Ἐκδημήσας τοίνυν τῆς Βυζαντίδος καὶ γενόμενος εἰς Καισάρειαν, ἔμαθε Τούρκων πλῆθος πολὺ καταθέειν τὴν χώραν, καὶ τούτοις τῇ μὲν μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπαφεὶς, τῇ δὲ καὶ αὐτὸς συμβάλλων, ἐτρέψατο τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας τῷ ξίφει πάντας ὑπαγαγὼν, πρὸς τὸν Εὐφράτην ἐτίθει τὸ ὅρμημα. Τὸν μέντοι Φιλάρετον στρατηγὸν προβαλλόμενος (ἦν δὲ τῶν Βραχαμίων γένους ὁ ἀνὴρ, δοκῶν μὲν πρὸς στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ἱκανῶς ἔχειν, βίου δὲ τυγχάνων οὐκ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀντιρρόπου πάνυ πρὸς τὴν κλῆσιν αὐτοῦ) B τούτῳ τὸ ἥμισυ παραδίδωσι τοῦ στρατεύματος, αὐτὸς δ' ἀπένευσε πρὸς τὰ βορειότερα. Τοῖς δὲ μετὰ τοῦ Φιλαρέτου ἐπιφανέντες οἱ Βάρβαροι πτοίαν ἐνέβαλον, καὶ τοὺς τόπους καταλιποῦσιν, οὓς φυλάττειν ἐτάχθησαν, καὶ εἰς φυγὴν ἐκτραπεῖσιν εἵποντο οἱ πολέμιοι, καὶ εἷλον ἅπασαν τὴν ἐκείνων ἀποσκευήν. Τοῦτο ἐλθὸν εἰς γνῶσιν τοῦ Βασιλέως, σκυθρωπάσαι πεποίηκεν, οἱ δ' ἐναντίοι κατὰ τῆς Καππαδοκίας τὸ ὅρμημα θέμενοι, αὐτήν τε ἐπόρθουν, καὶ πρὸς τὸ Ἰκόνιον ᾔεσαν, ἀνθρώπων τε πολυπλήθειαν ἔχον, καὶ πᾶσι τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς εὐθηνούμενον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς Σεβάστειαν ἀφικόμενος, καὶ μαθὼν τὴν κατὰ τοῦ Ἰκονίου τῶν Τούρκων ἐπέλευσιν, συντείνει καὶ αὐτὸς τὴν πορείαν ὀπίσω αὐτῶν. Γνοὺς δὲ ἤδη ἐκπεπορθηκέναι C αὐτοὺς τὸ Ἰκόνιον, καὶ τὴν αὐτοῦ εὐλαβουμένους κατάληψιν, ἀπάραι, τῷ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας Δουκὶ τῷ Κατακαλῷ μοῖραν ἐκπέμψας τινὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων, ἐνετείλατο εἰς Μοψουεστίαν ἀφίξεσθαι, καὶ τοῖς Τούρκοις ἐκεῖ διιοῦσι συμμῖξαι, ἀλλ' οἱ πολέμιοι εἰς τὴν τῆς Ταρσοῦ πεδιάδα γενόμενοι, τοῖς Ἀρμενίοις ἐνέπεσον, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν λείαν ἀπέβαλον. Ἐναντιωθέντες δὲ καὶ τὴν ἐν Μοψουεστίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐφεδρείαν, ᾤχοντο διὰ τῆς νυκτὸς καὶ διέφυγον. Ὃ τῷ Βασιλεῖ λύπης ὑπόθεσις γέγονε, καὶ ἀπογνοὺς ὥρμησε πρὸς τὸ Βυζάντιον. Ἤδη γὰρ ἐπέστη καὶ τὸ μετόπωρον. Ὅτε καὶ ὁ μέγας τῶν Βλαχερνῶν ἐπυρπολήθη ναὸς, ἔτους ἐνισταμένου ἑξακισχιλιοστοῦ, πεντακοσιοστοῦ, ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου. Ἐφισταμένου δέ γε τοῦ ἔαρος, Μανουὴλ Πρωτοπρόεδρον τὸν Κομνηνὸν, τὸν τοῦ D βεβασιλευκότος, ἤδη Ἰσαακίου ἀδελφιδοῦν, Κουροπαλάτην τιμήσας, ἐφίστησι τοῖς στρατεύμασιν. Ὁ δὲ νέος μὲν ἐτύγχανεν ὤν, ἦρχε δὲ κατὰ γέροντας, καὶ Βαρβάροις ἐντυχὼν στρατιᾷ, προσμίγνυσι καὶ νικᾷ. Τοῦτο λέγεται τῷ Διογένει φθόνον κινῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο τῆς περὶ ἐκεῖνον στρατιᾶς μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀποδιελεῖν, καὶ στεῖλαι κατὰ Συρίας. Εἶτα τοῦ Κομνηνοῦ μετὰ τῶν ὑπολελειμμένων γενομένου κατὰ Σεβάστειαν, Τούρκων ἀνεφάνη πλῆθος, καὶ ἔτρεψε τούτους ἐκεῖνος. Οἱ δὲ φυγὴν ὑπεκρίθησαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Κομνηνὸν τοὺς φεύγοντας ἐπεδίωκον. Ἐκ δέ γε συνθήματος μεταστρέψαντες τὰ νῶτα οἱ Βάρβαροι, ἐσκεδασμένοις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, καὶ εἷλον οὐκ ἐλάττους, καὶ αὐτὸν τὸν στρατάρχην τὸν Μανουὴλ, καὶ τὸ στρατόπεδον διήρπα- E κασιν. Ἡ δὲ περὶ τούτων ἀγγελία τὸν Αὐτοκράτορα διετάραξε, καὶ ἔτι φήμη τις γενομένη, ὡς ἡ ἐν Χώναις πολιτεία, καὶ τὸ ἐκεῖ τοῦ Ἀρχιστρατήγου περίπυστον τέμενος τοῖς Βαρβάροις παρείληπται. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐβουλεύσατο αὐτίκα χωρῆσαι τῶν πολεμίων, καὶ ἐπαρῆξαι τοῖς κινδυνεύουσιν. Ἀλλά τινες αὐτῷ συνεβούλευον ἐπισχεῖν τέως. Ἐν τούτοις δὲ ἧκεν ὁ Κομνηνὸς Μανουὴλ μετὰ καὶ τοῦ ἑλόντος αὐτὸν Τούρκου, προσελθόντος τῷ Βασιλεῖ. Ἐκ γάρ τινος αἰτίας δυσμένειαν ὁ Σουλτὰν ἐχθραίνων κατὰ τοῦ ἀνδρὸς, στρατιὰν ἐξα-

πέστειλε κατ' αὐτοῦ συλληψομένην αὐτόν. Ὁ δὲ δείσας, εἵλετο τῷ Βασιλεῖ προσφυγεῖν, ὃν αὐτίκα τετίμηκε Πρόεδρον. Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν βραχύτατος, καὶ τὴν μορφὴν εἰδεχθέστατος.

ιγ'. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπε, ἐμβεβήκει μὲν τῇ τριήρει τῇ αὐτοκρατορικῇ. Διαπεραιουμένῳ δ' ἄρτι, περιστερὰ οὐ πάνυ μὲν μέλαινα τὴν χροιάν, πρὸς δὲ τὸ μελάντερον ἀποκλίνουσα, τὴν τριήρη αὐτοῦ περιΐπτατο, καὶ οὐκ ἀπέστη πτερυσσομένη περὶ αὐτήν, ἕως ἑαυτὸς ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἐπελάβετο. Ὁ δὲ ταύτην τῇ Βασιλίσσῃ ἐκπέπομφεν. Ἐκρίθη δὲ τὸ τῆς περιστερᾶς οὐκ ἀγαθόν τι τεκμήριον ὂν τῷ ταύτην ἑλόντι, ὑπὸ μὲν τῇ πρὸς ἣν ἔσταλτο. Ἀλλὰ καὶ τοῦ ξύλου, ᾧ μέσον ἱσταμένῳ ἡ βασίλειος σκηνὴ ἐπηρείδεται, αὐτομάτως κατεαγέντος, κατέπεσεν ἡ σκηνή. καὶ τοῦτο δὲ σύμβολον ἐνομίσθη ἀπαίσιον. Ὅμως οὐδὲν τὸν Βασιλέα τῆς προθυμίας ἀνέκοψεν, ἀλλὰ προῄει ἕως τοῦ Θέματος τῶν Ἀνατολικῶν, φειδωλίας ἐχόμενος παρὰ τὸ εἰωθός. Ἐσκηνωμένῳ δέ πη ἐν δωματίοις, πῦρ ποθὲν ἐνεχθὲν, αὐτά τε κατέφλεξε τὰ δωμάτια, καὶ ἵππους ἡμιφλέκτους εἰργάσατο τῶν Βασιλικῶν, καὶ χαλινοὺς, καὶ ὀχήματα, ὃ καὶ τούτῳ κακὸν οἰώνισμα ἔδοξεν. Ἐκεῖθεν δὲ μετελθὼν, καὶ τὸν Ἅλυν διαπεράσας, καὶ παρελθὼν τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν λεγομένην κρύαν πηγὴν τὸν χάρακα ἔθετο, ἔνθα τισὶ τῶν Νεμίτζων ἀπηνέστερον προσενέχθη δι' ἀδικήματα. Τοῦ δὲ τάγματος τούτου ἀποστατήσαντος, ἱππότης αὐτὸς αὐτίκα ἐπιφανεὶς, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐπαγόμενος, κατέπληξέ τε τοὺς ἀποστατήσαντας, καὶ αὖθις συμμαχικὸν αὐτῷ ἐποιήσατο. Εἶτα ἀπιὼν εἰς Θεοδοσιούπολιν, κατὰ δύο μηνῶν ἕκαστον ἐπάγεσθαι κελεύσας τροφὴν, ὡς διὰ ἀοικήτου μέλλων πορεύεσθαι, διεῖλε τὸ στράτευμα, καὶ μοῖραν μὲν τῷ Ρουσελίῳ παρέσχεν. Ἀνὴρ δ' οὗτος Λατῖνος πολεμικώτατος, καὶ κατὰ τοῦ Χλιὰτ αὐτὸν ἐξαπέστειλεν. Ἑτέραν δὲ μοῖραν ἑτέρῳ προσνείμας, προστάξας αὐτῷ πορθῆσαι τὸ Μαντζικιέρτ. αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν λοιπῶν, οὐκ ἀξιομάχων ὄντων, παρελέλειπτο. Τὸ μὲν οὖν Μαντζικιέρτ δι' ὁμολογίας τῷ Βασιλεῖ παραδέδοτο, ἀποδεδειλιακότων τῶν Τούρκων καὶ πίστιν αἰτησαμένων, καὶ τούτου ἐκστάντων. Στρατιώταις δὲ εἰς συλλογὴν ἐξελθοῦσι τῶν χρειωδῶν πολέμιοι ἀθρόον ἐπῆλθον. Ὁ γνοὺς ὁ Βασιλεὺς τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βρυέννιον ἐπ' αὐτοὺς ἐξαπέστειλε μετά τινος συντάγματος, ὃς τοῖς Τούρκοις προσβαλὼν, καὶ κάμνουσαν βλέπων τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν, στείλας ᾔτει ἐπικουρίαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀγνοῶν τὴν ἐναντίαν δύναμιν, δειλίαν κατέγνω τοῦ Βρυεννίου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐτραχύνετο. Ἔτυχε δὲ τότε ὁ Ἱερεὺς ἀναγινώσκων τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ λέγων, Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. Ὅμως ἔστειλε καὶ τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βασιλάκιον μετὰ μοίρας στρατιωτῶν, ὧν προστεθέντων τῷ Βρυεννίῳ, μέχρι μέν τινος ἰσοπαλὴς ἦν ὁ ἀγών. Εἶτα τοῦ Βασιλακίου ὁρμήσαντος ἐν προμάχοις κατὰ τῶν ἐναντίων μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, τὰ νῶτα ἔστρεψαν οἱ πολέμιοι, ὁ δὲ ἐδίωκε, τοῦ Βρυεννίου σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν μὴ διώκοντος. Ὡς δὲ περὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων ἐγένετο, πληγέντος αὐτῷ τοῦ ἵππου, ἀπέβη αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τῶν ὅπλων βάρος οὐκ εὐκίνητος ὢν, κυκλοῦται παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ ζωγρηθεὶς τῷ Σουλτάνῳ προσάγεται. ὑπὸ δ' ἐκείνου δουλικώτερον αὐτῷ προσῄει, ὑπὸ μὲν

A ni infenſus, exercitum ad eum comprehendendum miſiſſet, metu pœnæ ad Imperatorem confugit, & ſtatim Præſes eſt deſignatus. Erat autem parva ſtatura, & fœdiſſimo aſpectu.

XIII. Appetente vere, triremem Imperatoriam conſcendit. Quum via e portu ſolviſſet: columba non prorſus nigra, ſed ad nigredinem inclinans, triremem ejus circumvolavit, nec circa illam alas agitare deſtitit, donec manibus comprehenſam Imperatrici miſit, quod inauſpicatum omen viſum eſt, tam ei qui cepiſſet, quam B ei quæ accepiſſet. Sed & imperatorium tabernaculum ligno, quo in medio fulcitur, ſponte confracto concidit, id quoque ominoſum eſt habitum. Verum neutrum horum Imperatoris alacritatem inhibuit, quominus uſque ad Orientales provincias perveniret, parſimoniæ præter morem ſuum intentus. Quum in domunculis quibuſdam diverſaretur, ignis neſcio unde illapſus, eas conſumpſit, equos Imperatorios, frenos & vehicula aduſſit, quod & ipſi malum augurium viſum. Inde digreſſus, Aly ſuperato, relictaque Cæſarea, ad locum qui Fons frigidus dicitur, vallum mu- C nivit. Ubi quum ob Nemitzorum quoſdam, propter facinora, ſeverius mulctatos, Legio defeciſſet, ipſe ſtatim in equo advolans, adducto exercitu deſertores perterritos in belli ſocietatem recepit. Deinde Theodoſiopolin profectus, ſingulos duorum menſium commeatum ſecum ferre juſſit, quod per loca deſerta iter facturus eſſet, diviſoque exercitu, Ruſellum Latinum, virum bellicoſiſſimum, una parte attributa, contra Chliatum miſit: alium quemdam, altera parte attributa, Mantzicjertum vaſtare juſſit, reliquos ipſe retinuit, bello gerendo non pares. Ac Mantzicjertum quidem, Turcis perterritis, fide ac- D cepta, & urbe relicta, deditionem fecit. Milites autem pabulatum egreſſi, ab hoſtibus ſunt ſubito oppreſſi, quo Imperator cognito, Nicephorum Bryennium Magiſtrum cum aliquot cohortibus adverſus eos miſit, qui cum Turcis congreſſus, cum ſuas copias fatigatas videret, ſubſidium petiit. Imperator vero vires hoſtium ignorans, Bryennium ignaviæ accuſavit, viroque ſuccenſuit, (accidit autem ut Sacerdos eo tempore Evangelium illud recitaret: *Si me perſequuti ſunt, & vos perſequentur*) & tamen Nicephorum Baſilacium Magiſtrum cum E parte copiarum miſit, quibus Bryennio conjunctis, aliquantiſper utrinque par certamen fuit. Deinde Baſilacius cum ſuis, Bryennio non conſecuto, inter primos invectus, hoſtes in fugam conjecit, quos dum ad vallum uſque perſequitur, equo vulnerato in pedes deſilit: & quia ob armorum pondus parum ſe movere poterat, ab hoſtibus circumventus capitur. Dum vero ad Sultanum adducitur, nec ipſe aliter quam ingenuum decet, ſe gerit, nec

Ominis inauſpicati expeditionis in Orientem.

Nemitzi.

Ruſelius.

Edit. Pariſ. pag. 282.

Baſilacius capitur a Turcis.

LIBER XVIII fine honore dimittendo. Hac ſecunda repulſa irritati, non diutius ſibi cunctandum eſſe cenſuerunt, ſed quiſque proximum cohortatus, animo conceptum facinus ad exitum perducere decreverunt. Viſum autem eis eſt Bryennium quoque virum illuſtrem, Macedonicarum copiarum ducem, & Cappadociæ præfectum in conſilium & auxilium adhibere, qui cauſas & ipſe ſimultatis contra Imperatorem haberet. Qui cum operam promiſiſſet, in deliberatione deligendi Imperatoris, omnium ſuffragiis Comnenus cæteris eſt prælatus. His compoſitis, domum omnes redierunt, diſceſſu ſuo Imperatori denuntiato. Abiit & Bryennius cum ſuis legionibus: cumque in Orientalem Provinciam una cum Joanne Opſara Patricio, qui aurum vehebat, veniſſet, militarium ſtipendiorum diſtributionem adminiſtrabat: qua jam inchoata, ſingulis militibus frumentum admetiebatur, & pecuniæ ſummam augebat. Opſara vero Quæſtore negante, ſe id ab Imperatore in mandatis habere: Bryennius eum inſolentius tacere, & quod juberetur, facere juſſit. Adhuc detrectantem & audacius refragantem, ira percitus, arrepta coma & barba ejus, ſolo illiſum, in vincula conjicit. Quo Dux Piſidarum & Lycaonum, qui caſtra in propinquo habebat, cognito, id facinus tyrannidis principium judicans, Bryennii tabernaculum cum ſuis legionibus ex improviſo invadit, ſolutoque Opſaræ illum tradit, qui hominem ſtatim effoſſis oculis ad Imperatorem cum facinorum ejus commemoratione miſit. Hoc ita geſto, conjurati congreſſi in unum, rem nihilominus urgebant, ex militaribus catalogis aliunde alio ad ipſos confluente. Omnibus enim militibus in votis erat, ut miles Imperio potiretur. Nam iniquis animis togato parebant, neque tamen deſiderium ſuum prodere auſi, cupiditatem illam, dum ſe maturandi facinoris offerret occaſio, tegebant. Verum ubi Comnenum affectaſſe regnum compererunt, atque ipſum caput eſſe negotii, & a fortioribus provinciis adjutari: id demum eſſe rati, quod diu animis agitaſſent, arrepta opportunitate alii alios antevertere properarunt. Unde Comnenus maximis copiis comparatis, tributa per totum Orientem exegit, quæſtoribus & inſcriptoribus eorum quæ allata eſſent, conſtitutis. Deinde verſus Nicæam movit, jam Imperator ab omnibus ſuis militibus appellatus, ea potiri cupiens, ut haberet urbem unde progredi, quoque confugere tuto velut in aſylum quoddam quovis eventu poſſet, eaque occupata, & juſto præſidio impoſito, duodecim inde ſtadiis caſtrametatur. Michael vero Imperator Occidentalibus legionibus convocatis, & ſi quæ ex Orientalibus a fide non diſceſſerant: Ducem cum Imperio præfecit Orientis Domeſticum Theodorum ſpa-

Bryennius ab Opſara excæcatus ad Imperatorem mittitur.

Edit. Pariſ. pag. 265.

Comnenus a militibus Imperator ſalutatus Nicæam occupat.

Comnenus, victo Michaelis exercitu, in ſucceſſionem Imperii adoptatur.

A τος οὖν καὶ τὴν δευτέραν πειραθέντες πεῖραν, οὐκέτι μέλλειν ἔκρινον, ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον παρακροτήσαντες, ἀπαύδον εἰς προὖπτον ἐξάγειν τὸ μελετώμενον. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ τὸν Βρυέννιον σχεῖν συνίστορα καὶ συλλήπτορα τοῦ ἐπιχειρήματος, ἄνδρα τε τῶν ἐπιφανῶν, καὶ στρατηγοῦντα τῶν ἐκ Μακεδονίας δυνάμεων, καὶ τὴν τῆς Καππαδοκίας περιεζωσμένον ἀρχὴν, λύπης τ' αἰτίας κἀκεῖνον ἐσχηκότα κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ὡς δ' οὖν κἀκεῖνον ἕτοιμον εὗρον πρὸς τὸ σφίσιν βούλευμα, ἐζήτουν τὸν ἐξ αὐτῶν βασιλεύσοντα, καὶ πᾶσιν ὁ Κομνηνὸς ἁπάντων προὐκέκριτο. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέθεντο, ἐπ' οἴκου ξύμπαντες ἀνεχώρησαν, τῷ Βασιλεῖ προσειπόντες τὰ ἐξιτήρια. Ἄπεισι δὲ καὶ ὁ Βρυέννιος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων, καὶ ἐν τῷ Θέματι τῶν Ἀνατολικῶν γεγονὼς, τὴν τῶν στρα-B τιωτικῶν ὀψωνίων διανομὴν ἐκεῖ διετίθετο· συνῆν γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ Πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ὀψαρᾶς χρυσίον ἐπιφερόμενος. Ἤδη δὲ τῆς διανομῆς ἠργμένης, ὁ Βρυέννιος προσετίθει τοῖς στρατιώταις τὸ σιτηρέσιον, καὶ ηὖξε τὸ ἑκάστῳ νενεμημένον ποσόν. Ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ ταμίας ὁ εἰρημένος ἀνὴρ μὴ τοῦτο λέγων ἐντετάλθαι οἱ πρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος. Καὶ ὁ Βρυέννιος σιωπᾶν αὐτῷ, καὶ ποιεῖν τὸ ἐπιταττόμενον ἐνεκελεύετο ἰταμώτερον. Ὡς δ' ἔτι ὁ Ὀψαρᾶς οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ καὶ θρασύτερον ἐκείνῳ ἀντέλεγεν, ὁ Βρυέννιος θυμῷ ληφθεὶς, ἀνέθορέ τε τῆς καθέδρας, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς τριχῶν, τοῦ τε ὑπήνης λαβόμενος τοῦ ἀνδρὸς προσαράσσει τῇ γῇ, καὶ περιβάλλει δεσμοῖς. Ἐγγὺς δέ που στρατοπεδεύων ὁ τῶν Πισιδῶν καὶ τῶν Λυκαόνων Στρατάρχης, καὶ τὰ πε-C ρὶ τοῦ Ὀψαρᾶ μαθὼν, καὶ τυραννίδος ταῦτα κρίνας ἀρχὴν, ἀθρόον ἔπεισι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων τῇ τοῦ Βρυεννίου σκηνῇ. Καὶ δεσμεῖ μὲν ἐκεῖνον, λύει δὲ τὸν Ὀψαρᾶν τῶν δεσμῶν, καὶ αὐτῷ τὸν Βρυέννιον παραδίδωσιν· ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόπτει ἐκείνου, καὶ οὕτω τὸν ἄνδρα τῷ Βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ὅσα τετόλμηκε. Καὶ ταῦτα μὲν συνεκύρησεν οὑτωσί· ὁ δέ γε Κομνηνὸς καὶ οἱ ἐκείνῳ συνωμοτάμενοι συνελθόντες, ἔργου ἥπτοντο, τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἄλλοθεν ἄλλων προσρυϊσκομένων αὐτοῖς. Ἦν μὲν γὰρ τῷ στρατιωτικῷ παντὶ ἔφεσις, στρατιώτην τὴν βασίλειον ἀρχὴν περιζώσασθαι. Ἤχθετο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ μέρους ἀρχόμενον, ἀλλ' οὐκ D ἐθάρρει τὸν πόθον εἰς προὖπτον ἐξενεγκεῖν, ἔκρυπτε δὲ τὸν ἔρωτα, καὶ ὤδινε τὸν περὶ τούτου σκοπόν. Ἐπεὶ δὲ τὸν Κομνηνὸν τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα μεμαθήκασι, καὶ αὐτὸν μὲν κορυφαῖον εἶναι τοῦ δράματος, τὰ δὲ κράτιστα τῶν γενῶν τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῷ συλλαμβάνεσθαι· τοῦτ' εἶναι τὸ ὑπ' αὐτῶν μελετώμενον δόξαντες, ἁρπάζουσι τὸν καιρὸν, καὶ ἕκαστος τὸν πέλας προφθάσαι ἠπείγετο. Ἐντεῦθεν τῷ Κομνηνῷ βαρεῖα συνίστηκε δύναμις· στείλας οὖν κατὰ ξύμπασαν τὴν Ἑῴαν, τοὺς φόρους ἐπράττετο, ἀποδέκτορας τούτων τάξας, καὶ τῶν προσαγομένων ἀπογραφεῖς. Εἶτα ἄρας ἄπεισι πρὸς Νίκαιαν, ἤδη Βασιλεὺς πρὸς πάντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατευο-E μένων ἀναρρηθεὶς, ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι βουλόμενος, ἵν' ἔχῃ τὴν πόλιν ὁρμητήριον καὶ ἀκρησφύγετον, ὁποτέρως ἂν ῥέψῃ τὰ τῆς τύχης αὐτῷ. Καὶ ταύτην μὲν λαμβάνει, αὐτὸς δὲ φρουρὰν ἀρκοῦσαν ἐγκαταστήσας αὐτῇ, πρὸ δώδεκα σταδίων ταύτης στρατοπεδεύεται. Καὶ ὁ Βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ τὰς Δυτικὰς ἀγείρας δυνάμεις, καὶ εἴ τινές που τῶν Ἑῴων περιελείφθησαν, μὴ συναπαχθεῖσαι τῷ Κομνηνῷ, ἐφιστᾷ ταύταις στρατηγὸν αὐτοκράτορα, τὸν Δομέστικον τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἐκτομίαν Θεόδωρον,

τὸν τῆς

Digitized by Google

A τὸν τῆς Βασιλίσσης Θεοδώρας θεράποντα· συζεύξας αὐτῷ συνάρχοντα καὶ τὸν Μάγιστρον Ἀαρών, σύγγονον ὄντα τῆς συνοικούσης τοῦ Κομνηνοῦ. Οἳ τοῖς ἐναντίοις ἀντιστρατοπεδευσάμενοι, συγκροτοῦσι καὶ πόλεμον κατά τινα τόπον, Ἅδην τοῖς ἐγχωρίοις καλούμενον, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῶν βασιλικῶν ἥττησε τὸ δεξιὸν κέρας τῶν περὶ τὸν Κομνηνόν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα τούτῳ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρὸν συνέσχε ζῶντα. Τὸ δέ γε τῶν ἐναντίων εὐώνυμον, οὗ κατῆρχεν ὁ Κεκαυμένος, τὸ δεξιὸν ἐτρέψατο τῶν βασιλικῶν, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ στρατόπεδον εἰσῆλθεν αὐτῶν, καὶ τὰς σκηνὰς διέρρηξε, καὶ ἔρριψε κατὰ γῆς. Τοῦτο τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν θάρσος ὡς μάλιστα ἐνεποίησε, τοῖς δ' ἀντιπολεμοῦσι κατέβαλλε τὰ φρονήματα, καὶ φεύγειν ἀνέπεισε. B Γίνεται τοίνυν τῶν βασιλικῶν φόνος πολύς, οὐ κοινῶν μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ στρατηγῶν, καὶ πλείους δὲ ἐζωγρήθησαν, καὶ ἡ νίκη ἀναφανδὸν τῷ Κομνηνῷ ἐπεμειδία.

γʹ. Τοῦτο μαθὼν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀπεγνώκει τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι ἐβούλετο, ἀλλὰ τοῖς περὶ ἐκεῖνον τοῦτο ἀβούλητον ἦν, ὅθεν οὐδ' εἰς ἔργον ἀγαγεῖν συνεχωρήθη τὸ βούλημα. Στέλλονται τοίνυν πρὸς τὸν Κομνηνὸν πρεσβεύσαντες, ἄνδρες τῶν ἐκκρίτων τῆς Συγκλήτου βουλῆς· οἳ δ' ἦσαν ὁ Πρόεδρος Κωνσταντῖνος ὁ Λειχούδης, ὁ Πρόεδρος Λέων ὁ Ἀλωπός, καὶ Μιχαὴλ ὁ σοφώτατος Ψελλός, τῶν Φιλοσόφων ὢν Ὕπατος. Τὰ δὲ παρὰ τούτων κατηγγελμένα, υἱοθέτησις ἦν τοῦ Κομνηνοῦ εἰσποιηθησομένου τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἀναγωγὴ πρὸς τὴν τιμὴν τὴν τοῦ Καίσαρος, C καὶ τοῖς τὴν τυραννίδα συμμελετήσασιν ἄφεσίς τε καὶ ἀμνηστία τοῦ πλημμελήματος. Οἱ μὲν οὖν ταῦτα τῷ Κομνηνῷ ἀπηγγέλκασιν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ πλήθους, τὸ δ' ἐθορυβήθη, μὴ βούλεσθαι λέγον ἐν ἄλλῳ σχήματι τὸν αὐτῶν προεστηκότα θεάσασθαι, μηδ' ἀποδύσασθαι ἀναγκάζεσθαι αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν βασίλειον, ἣν ἤδη ἐνδέδυται. Ἔλεγον δὲ ταῦτα οἱ πλείους οὐχ οὕτω φρονοῦντες, ἀλλὰ τὸν τυραννοῦντα θωπεύοντες. Ἐπεὶ δὲ διελύθη ὁ σύλλογος, ἰδίᾳ τοὺς πρέσβεις ὁ Κομνηνὸς προσλαβόμενος, Εἴ τινά μοι, φησίν, ἀπόρρητα διαπορθμεῦσαι πληροφορήσετε πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, ἐρῶ ὑμῖν ὅσα μοι κατὰ τὴν καρδίαν ἐγκέκρυπται. Τῶν δὲ κατατεθειμένων ἀνέκφορον τηρῆσαι ἅπαν ἀπόρρητον, ἔφη ἀρκεῖσθαι νῦν τῷ σχήματι τῷ τοῦ Καίσαρος, καὶ μὴ ζητεῖν τὸ βασίλειον, αἰτεῖν δὲ πληροφορίαν ἐκ τοῦ κρατοῦντος, ὡς οὐχ ἑτέρῳ D δώσει τὴν ἀρχήν ποτε, καὶ ὡς συντηρήσει ἑκάστῳ τῶν σὺν ἐμοί, εἴ τι τούτοις πεφιλοτίμηται παρ' ἐμοῦ, καὶ ὡς καί τινος μεταδώσει μοι καὶ ἐξουσίας βασιλικῆς, ἵν' ἔχω τινὰς τιμᾷν τοῖς τῶν ἀξιωμάτων ἐλάττοσι καὶ εἰς ἀρχὰς ἐνίους στρατηγικὰς προχειρίζεσθαι, καὶ εἴ μοι ταῦτα ἐπιτελῆ γένοιτο, ἀνύσομαι καὶ ἀφίξομαι. Ὅτι δὲ τοῖς πλήθεσι ταῦτα τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀπαρέσκουσι, διττὰς πρὸς τὸν κρατοῦντα ἐγχαράξω ἐπιστολάς, καὶ τῇ μὲν καταδημαγωγήσω τὸ στρατιωτικόν, τῇ δ' ἐγγράψομαι τὰ ἀπόρρητα. Ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν τὰ κοινὰ μεταχειριζόμενον ἤτοι μεταστῆναι τῆς διοικήσεως, ὡς δυσνοοῦντα αὐτῷ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπών, καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσας, ἀπελθεῖν προετρέ- E πετο. Οἳ δ' ἐπανῆλθον ἐπὶ τὸν γηραιὸν Αὐτοκράτορα, τὰς ἐπιστολάς τε φέροντες, καὶ ὅσα ὁ Κομνηνὸς αὐτοῖς ἐν ἀπορρήτοις ἔφη διὰ ζώσης φωνῆς ἀπαγγέλλοντες. Ἥσθη γοῦν ἐπὶ τούτοις ὁ Βασιλεύς, πάντα πληρῶσαι ὅσα ἐκεῖνος ᾔτησεν ἐπηγγείλατο, καὶ προσεπήγαγεν, ὅτι, Ὥσπερ ἐκεῖνος ἀπορρήτους μοι γνώμας ἐδήλωσε δι' ὑμῶν, οὕτως αὖθις κἀγὼ δι' ὑμῶν μυστικώτερά τινα ἐκείνῳ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνατίθεμαι ὑμῶν. Διόμνυσθε τοίνυν τῷ ἀνδρί, ὅτι οὐ μακρὸς ἂν εἴη το

LIBER XVIII

A donem, Imperatricis Theodoræ miniſtrum, adjuncto collega Magiſtro Aarone fratre conjugis Comneni. Qui caſtris contra hoſtes poſitis, prælium commiſere in loco qui ab incolis Orcus appellatur. ubi a ſiniſtro cornu Imperatoriorum, dextrum Comneniorum profligatum eſt, & qui in eo curabat, Romanus Sclerus vivus captus: Sed hoſtium ſiniſtrum cui Ambuſtus præerat, dextro Imperatorium cornu in fugam verſo, in caſtra uſque penetravit, & tentoria diſcerpta ſubvertit. Id factum ut Comneniorum animos vehementer auxit, ſic Imperatorium adeo de- B jecit, ut ſe fugæ mandarent, in qua multi cæſi ſunt non gregarii duntaxat milites, ſed duces etiam, pluribus captis, Comneno victoria minime dubia potito.

Edit. Pariſ. pag. 266.

III. Eo cognito Michael deſperato bello, Imperium deponere voluit: ſed id conſilium familiaribus improbantibus, exequi non potuit. Legantur igitur ad Comnenum ſelecti viri ex Patribus conſcriptis, Conſtantinus Lichudes Præſes, Leo Præſes Alopus, & Michael Pſellus Princeps Philoſophorum; cujus legationis ea ſumma fuit: Comnenum ab Imperatore adoptatum iri, & Cæſarem deſignan- C dum eſſe, conceſſa venia & oblivione injuriarum iis, qui tyrannidis adjutores fuerunt. Quæ cum audiente exercitu Comneno nunciarentur, milites tumultuabantur: negantes ſe paſſuros ſuum præfectum in alio habitu conſpici, aut exui veſtem Imperatoriam, qua jam indutus eſſet. Quæ verba a pluribus per aſſentationem, quam ex animo, jactabantur. Soluto conventu, Comnenus Legatis ſeductis, ait: *Si arcana quædam Imperatori ſe renuntiaturos promiſiſſent, ſe expoſiturum ea, quæ animo celaret.* Qui cum taciturnitatis fidem dediſſent, *Se nunc*, ait, *habitu Cæſaris contentum eſſe, nec requirere Imperatorium: ſed* D *id poſtulare, ut Imperator nulli alii unquam traditurum Imperium, & iis quos donaſſet, præmia non erepturum confirmet, & aliquid Imperatoriæ poteſtatis impertiatur, ut minoribus dignitatibus nonnullos ornare liceat, & ad militares magiſtratus evehere. Quæ ſi impetraſſet, ſe pace facta in urbem venturum, & quia illa ſuis diſpliceret, binas ſcripturum litteras, quarum alteris fucum militibus faceret, alteris arcana mandaret. Præterea rerum communium adminiſtrationem ei adimendam eſſe, qui nunc ſibi & ſuis infenſus, ea fungeretur.* His dictis litteriſque traditis, hortatur abire Legatos. Senex E Michael cum litteris acceptis, tum arcanis mandatis auditis, delectatus, ad omnia illius poſtulata annuit, atque adjecit, *Quemadmodum Comnenus ſibi per illos occulta quædam ſignificaſſet, ita ſe illi per eoſdem occultiora nuntiaturum, ut jurejurando confirmarent videlicet, non multum temporis interceſſurum, quin illum collegam imperii aſciturus eſſet: nunc vero ſe id certis de*

Michael dum ſe Comneno fucum facturum putat, imperio excidit.

pag. 257.

cauſis differre. Hæc per Legatos nuntiata Comnenus cupide admiſit, nec alii inviti acceperunt, præſertim quod rerum communium procuratori poteſtas adimenda eſſet, jamque omnibus decretum erat, poſitis armis tyrannide abſtinere. At ſenex Imperator, priuſquam cum Comneno tranſigeret, togatorum erga ſe benevolentiæ, ut putabat, confirmandæ ergo, ſcriptum quoddam confecerat, quo ſingulos jurejurando & diris obſtringebat, ut Comnenum neque Imperatorem nominarent, neque Imperatorium honorem ei deferrent, atque Senatorum alios pecunia, alios dignitatum largitionibus, alios aliis illecebris impulerat, ut ſubſcriptione ſua earum litterarum ſententiam confirmarent. Verum audito Comneni adventu, qui poſtridie urbem ingreſſurus eſſet, quidam ex Patribus conſcriptis factioſi homines mane ſe in templum Divini Verbi Sapientiæ contulerunt, quibus ſe etiam Sodalitatum principes aggregarunt, & Patriarchæ præſentiam vociferationibus efflagitarant. At ille foribus undique occluſis, fratris filios percontatum miſit, quid vellent? quos illi, concurſu multitudine aucta, comprehenſos male tractaturos eſſe, comminati ſunc, niſi Patriarcha ſtatim egrederetur. Feruntur autem illa ficta fuiſſe & ſimulata, ut Patriarcha invitus ad ſeditioſos prodire videretur. Cum igitur ex ſuperiori ædium parte deſcendiſſet, pontificia ſtola indutus, eos qui aderant incuſans, ut a quibus vis ſibi fieret ſcilicet; audaciores ex ſeditioſis ac potius ſeditionis auctores, corona circa eum facta petiverunt, ut Legatus ad Imperatorem iret, ac ſcriptum ſibi reſtitui poſtularet, cui ſubſcribere coacti eſſent. Sed id quoque commentitium erat. Nam paulo poſt Comnenum aperte Imperatorem ſalutarunt, etiam Patriarcha ſuffragante & adjutante, qui illi nuntiarat, ne cunctaretur, & præmium ſuffragii poſtularat, & Imperatori inſolentius denuntiarat, ut Regia decederet. Quo nuntio a primariis Sacerdotibus accepto, ſenex Michael percontatus eſt, *Quod ſibi præmium pro Imperio daturi eſſent*, illiſque reſpondentibus, *Regnum cæleſte*; ſtatim inſignibus abjectis Regia deceſſit. Comnenus autem, Ambuſtum, quem Curopalatem fecerat, cum copiis ad Regiam occupandam miſit, populo ad novi Imperatoris occurſum effuſo, ac illuſtriſſimum reddente ejus in urbem ingreſſum.

Edit. Pariſ. pag. 268.

ISAACIUS COMNENUS.

IV. Senex igitur Michael cum unum imperaſſet annum regno excidit, neque diu poſt ſuperſtes fuit. At COMNENUM, firmato Imperio, adeptionem ejus non Deo, ſed ſibi adſcripſiſſe ex eo apparet, quod in nummis ſuam imaginem ſtricto enſe inſculpendam curavit, tantum non clamitans, eum ſibi, *nec quicquam aliud regnum peperiſſe*. Eos a quibus adjutus fuerat,

Michaelis obitus.

Comneni arrogantia, gratitudo, rapacitas.

A μέσον διάστημα, καὶ συμμέτοχον αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ποιήσομαι, τοῦτο δ' ἕως ἀναβάλλομαι διά τινα αἴτια. Ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθον αὖθις οἱ πρεσβεύοντες, καὶ ὁ Κομνηνὸς ἀσμένως τὰς ἀγγελίας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἄλλοις οὐκ ἀποθύμια τὰ μηνύματα ἔδοξαν· καὶ μᾶλλον, ὅτι μετασχήσειν τῆς διοικήσεως τῶν ἐγκεχειρισμένων αὐτῷ μεμαθήκεσαν, καὶ ἤδη καταθεῖναι τὰ ὅπλα ἔδοξεν ἅπασιν, ὡς καὶ τῆς τυραννίδος ἀφέξεσθαι. Ὁ πρεσβύτης δὲ Βασιλεὺς, πρὸ τοῦ τὰς συμβάσεις αὐτῷ πρὸς τὸν Κομνηνὸν γενέσθαι, τὰς πολιτικὰς μοίρας εὔνοιαν πεποιημένος ἑαυτῷ, ὥσπερ ᾤετο, ἔγγραφόν τι συγγεγραφὼς, ὅρκοις καταδεσμοῦν καὶ ἀραῖς ἕκαστον, ὥστε μήτε Βασιλέα καλέσαι τὸν Κομνηνὸν μηδὲ τιμὴν αὐτῷ προσοίσειν βασίλειον, τοὺς μὲν τῶν Συγκλητικῶν χρήμασι, τοὺς δ' ἀξιωμάτων ἐξωνούμενος, καὶ ἄλλως ἄλλοις φιλανθρωπίαις ἀνέπειθε τῷ ἐγγράφῳ ὑποσημαίνεσθαι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ βεβαιοῦν. Ἐπεὶ δ' ἤκουσε τὸν Κομνηνὸν ἀπηκόεσαν, ὡς τῇ ἐπιούσῃ εἰσελευσόμενον· στασιώδεις τινὲς τῶν τῆς Συγκλήτου βουλῆς ἕωθεν τῷ τεμένει τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας προσεληλύθεισαν, οἷς καὶ οἱ τῶν Ἑταιρειῶν συνῆσαν ἄρχοντες, καὶ κραυγαῖς προσεκαλοῦντο τὸν Πατριάρχην εἰς θέαν σφίσιν ἐλθεῖν. Ὁ δὲ τὰς θύρας αὐτοῖς ἀπανταχόθεν ἐπιζυγώσας, τοὺς ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ ἐξέπεμψε πυνθανομένους, ὅ τι φασίν· οἱ δὲ θορυβοῦντες εἰς πλῆθος ἤδη συστάντες, πολλῶν συῤῥευσάντων ἐκεῖ, συνάγχουσι τοὺς τοῦ Πατριάρχου ἀδελφιδοῦς, καὶ εἰ μὴ αὐτίκα πρὸς αὐτοὺς ἐξελεύσεται ὁ Ἀρχιερεὺς, ἐξωθήσειν ἐκείνους ἠπείλουν κακῶς.

C Λέγεται δὲ ταῦτα σκῆψις εἶναι καὶ προβλήματα, ἵν' ἄκων δοκοίη συνελθεῖν ὁ Πατριάρχης τοῖς στασιάζουσι. Κατελθὼν οὖν ἐκ τῶν ὑπερῴων, τὴν ἱερατικὴν ἐνδεδυμένος στολὴν, ἐγκαλῶν δῆθεν τοῖς παροῦσιν ὡς βιαζομένοις. Οἱ δὲ τῶν στασιαζόντων θρασύτεροι, ἃ μᾶλλον δὲ ὧν ἡ στάσις συνεστήσατο, μέσον ἀπειληφότες αὐτὸν, πρεσβευτὴν ἀξιοῦν γενέσθαι πρὸς τὸν Βασιλέα, ἵν' αὐτοῖς ἀποδοθείη τὸ ἔγγραφον, ὃ βιασθέντες ὑπογεγράφασιν, ἐπεὶ τῷ Κομνηνῷ ἐκεῖνος ἐποιήσατο. Ὁ δὲ πληρώσειν αὐτῶν τὸ αἴτημα κατετίθετο. ἀλλ' ἦσαν προσποιήσεις ἅπαντα. Βραχείας γὰρ παρελθούσης ὥρας, Βασιλέα καὶ Αὐτοκράτορα φανερῶς ἀνεῖπον τὸν Κομνηνὸν, αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου συνευδοκοῦντός τε καὶ συμπράττοντος, καὶ τῷ μὲν Κομνηνῷ μὴ μέλλειν δηλώσαντος, ἀλλὰ

D σπεύδειν, καὶ ἀμοιβὰς αἰτοῦντος τῆς ἀναῤῥήσεως, τῷ δ' ὡς τότε βασιλεύοντι κατιέναι τῶν ἀνακτόρων ἐπιτατικώτερον ἐπιτάττοντος. Ἀρχιερέων δὲ τῷ γέροντι Μιχαὴλ τὰ τοῦ Πατριάρχου κομισάντων μηνύματα, ἐκεῖνος ἔφη, Τί δέ μοι ἀντὶ τῆς βασιλείας παρέξετε; Οἱ δὲ, Τὴν οὐράνιον βασιλείαν, ἀντεπηγγείλαντο. Αὐτίκα τοίνυν ἀποῤῥίψας τὰ τῆς Βασιλείας παράσημα, ἀπῆλθε τῶν βασιλείων. Ὁ δέ γε Κομνηνὸς Κουροπαλάτην τιμήσας τὸν Κεκαυμένον, στέλλει τὸν ἄνδρα μετά τινος δυνάμεως παραληψόμενον τὰ ἀνάκτορα. Τὸ μέντοι πλῆθος τῆς πόλεως εἰς ὑπάντησιν τοῦ νέου Βασιλέως ἐκέχυτο, λαμπροτάτην οἱ ποιοῦν τὴν εἰς τὴν Βασιλεύουσαν εἰσιτήρια.

E δ'. Ἕνα μὲν οὖν ὁ γηραιὸς Μιχαὴλ αὐταρχήσας ἐνιαυτὸν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκε, καὶ οὐ πολὺ ἐν ἰδιωτικῷ σχήματι βιώσας, ἀπέλιπε τὸ χρεών. Ὁ δὲ ΚΟΜΝΗΝΟΣ, τῇ Βασιλείᾳ ἐγκαταστὰς, ἑαυτῷ τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν, καὶ οὐ τῷ Θεῷ ἐπεγράψατο, καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφήρη ἑαυτὸν ἐνεχάραξε, μόνον οὐχὶ βοῶν, ὅτι, Τοῦτό μοι τὴν βασιλείαν, καὶ οὐχ ἕτερόν τι προ-

ξένωσι, Τοὺς δὲ συναραμένους αὐτῷ φιλοτιμότατα ἠμείψατο, καὶ ἐσπούδασεν, ἑκάστῳ τὰς ἀμοιβὰς ἀποδοὺς, πάντας οἴκαδε παρασκευάσαι ἀποχωρεῖν, ἵνα μή τι θορυβήσωσιν, ἢ τοῦ δήμου κατεξαναστῶσιν ἀστυπολοῦντες. Τὸν δὲ Πατριάρχην δι' αἰδοῦς ἦγεν ὅτι πολλῆς, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφόπαιδας δι' ἐκεῖνον τιμαῖς ἐτίμησε μείζοσι, καὶ ἀρχαῖς ὑπερφανέσιν ἐπέστησε. Χαριζόμενος δ' ἔτι τῷ Πατριάρχῃ, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονομίαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπένειμε, μέχρι τότε τοῦ μεγάλου Οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Σκευοφύλακος, ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄμφω ὑπὸ τὴν τοῦ Πατριάρχου ἔθετο ἐξουσίαν, ἀποξενώσας ἀμφοῖν τὸ δημόσιον. Εἶτα τὴν μὲν τοῦ βίου αὐτῷ κοινωνὸν Αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, τὸν δὲ ἀδελφὸν Ἰωάννην Κουροπαλάτην τετίμηκε, καὶ ὀνόμασε Μέγαν Δομέστικον. Τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ Βασιλέων ὅσοι μετὰ τὸν Πορφυρογέννητον ἐκεῖνον Βασίλειον τῆς βασιλείας ἐπέβησαν, οὐ καλῶς χρησαμένων τοῖς βασιλείοις καὶ κοινοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις, καὶ εἰς ἀσκητηρίων καταπαθησάντων οἰκοδομάς, τὰ δὲ δωρουμένων οἷς ἔτυχεν, ἃ πῶς οἷσπερ ἐβούλοντο, οἱ βασιλικοὶ θησαυροὶ ἐκεκένωντο, καὶ τὰ δημόσια πρυτανεῖα χρημάτων ἐσπάνιζον. Τοῦτο τοίνυν ὁ Κομνηνὸς προθύμως διορθώσασθαι, οὐκ ἠρέμα οὐδὲ κατὰ βραχὺ τῇ διορθώσει ἐπικεχείρηκεν, ἀλλ' ὡς τὸ σχῆμα ἑαυτοῦ ἀνεστήλωσεν, ἀνατεταμένην τὴν χεῖρα, φέρουσαν τὸ ξίφος γυμνὸν, οὕτω καὶ τοῖς πράγμασιν ἐπήνεγκεν ἑαυτὸν, καὶ τέμνειν αὐτίκα παρεσκεύαστο τὰ οἰδήματα, ἀλλ' οὐ μαλάσσειν οὐδ' ἐμπλάττειν τὰ ὕπουλα. Ὅθεν οὐδὲ ἐξ ὑπὲρ τὸ κράτος ἐπέβη, καὶ εἰς ἔννομον ἀρχὴν τὴν πρὶν αὐτοῦ τυραννίδα μετήνεγκεν, ἀναποδίσας τὴν τοῦ πρὸ αὐτοῦ πρᾶξιν, ἀνέτρεψε, καὶ εἴ τινι ἐκεῖνος νεωστὶ ἐδωρήσατο, ἀφῃρεῖτο καὶ ἀπεστέρει τοὺς εἰληφότας, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸ ἐκείνου πολλὰ καθῄρησε, καὶ ἠθέτησε, καὶ οὐ μόνον ταῦτα πρὸς τὸ δημῶδες ἐποίει, ἀλλ' οὐδὲ τῆς τῆς Γερουσίας ἐφείδετο. Εἶτα προβαίνων καὶ κατὰ τοῦ θείου ἐχώρησε, καὶ πολλὰ τῶν τοῖς παρ' ἐκείνων δομηθεῖσι φροντιστηρίοις ἀφιερωμένων περιεσπάσατο, ἢ μᾶλλον ἐκλογισμοῖς ὑποβάλλων τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένους, καὶ τὴν ἀποχρῶσαν αὐτοῖς δαπάνην ἀπονέμων, τὰ λοιπὰ τῷ δημοσίῳ ἀφοσίου καὶ ἀνελάμβανε. Καὶ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ καθ' ἑκάστην ἐνόχμου τοιοῦτον. Ἐντεῦθεν ἅπασιν ἦν μισητὸς τῷ τε δημοτικῷ πλήθει, τῇ τε Συγκλήτῳ βουλῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ στρατιωτικῷ. Οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνου ἀπείχετο, ἀλλὰ κρινεῖς ἀπεμείου τὰς εὐπορίας, καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς ἐν τοῖς Σεμνείοις τὴν ζωὴν διανύουσι. Τὸν δὲ οὐδὲν ἀπῆγε τοῦ ἐγχειρήματος, οὐ λόγος, οὐ δέος, οὐ μῖσος, οὐ ψόγος· οὕτως ἐπῆρτο τὸ φρόνημα καὶ οἰδοῦσαν εἶχε τὴν ψυχήν.

ε'. Ἀλλ' οὐδ' ὁ Πατριάρχης ἥττων ἐκείνου πεφρονημάτιστο. Ἤθελε γὰρ ἐπιτάσσειν αὐτῷ, καὶ εἴποτε πρὸς τὰ αἰτήματα ἀπετύγχανεν, ὁ δὲ ἐδυσχέραινε, καὶ ἠπείλει καὶ ἐπετίμα, εἶτα καὶ ὡς αὐτὸς αὐτῷ τὴν Βασιλείαν ἀπονειμάμενος, αὐτὸς καὶ ἀφελέσθαι ταύτην εἰσαῦθις ἠπείλησε. Ταῦτα κακῶς ἔφερεν ὁ Βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐπιεικῶς, διὸ καὶ δρᾶσαι πρίν τι παθεῖν προμηθεύσατο. Τοῦ γοῦν Πατριάρχου εἰς τὴν ἔξω ἀπελθόντος Μονὴν, ἤδη τῆς πανηγύρεως ἐφεστώσης τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων οὐρανίων Δυνάμεων, ἵν' ἑορτάσῃ λαμπρότερον.

LIBER XVIII.

A liberaliſſime eſt remuneratus, relictaque feſtinanter omnibus gratia, operam dedit, ut domos ſuas quique redirent, ne in urbe oberrantes vel tumultum excitarent, vel contra populum inſurgerent. Patriarcham magnopere veneratus eſt, & fratris ejus filios magnis honoribus affectos, ſuperbis magiſtratibus præfecit. Præterea in Patriarchæ gratiam, etiam Eccleſiaſticarum rerum procurationem Eccleſiæ attribuit. Nam cum ad id uſque tempus & magnus Oeconomus, & Sceuophylax ab Imperatore deſignari ſolerent: utrumque id munus Patriarchæ poteſtati ſubjecit, amota publica auctoritate. Deinde vitæ ſociam Auguſtam appellavit, fratrem B autem Joannem Curopalatem & magnum Domeſticum nominavit. Porro cum omnes ejus poſt Baſilium Porphyrogenitum deceſſores, fiſci & ærarii pecuniam parum recte collocaſſent, partim in ſuas voluptates, & monaſteriorum ædificationes inſumptam, partim ſine delectu ac pro libidine ſua condonatam: tam Imperatorii theſauri exhauſti fuerunt, quam ærarium pecunia vacuum: id vitium correcturus, emendationem non pedetentim eſt aggreſſus, ſed ut in ſtatuæ ſe incidi juſſit, erecta manu ſtrictum enſem ſuſtinentem: ita etiam in negotia ſe C ingeſſit, ſtatim ad ſecandos tumores paratus, non adhibitis medicamentis, quæ exulceratas partes mollirent ac foverent. Itaque ex quo tyrannidem cum legitimo Imperio commutavit, deceſſoris ſui acta ſine diſcrimine abrogavit: & ſi quid ille cuiquam largitus fuerat, id eripiebat: ſed & ſuperiorum Imperatorum multa acta evertit, & abrogavit, neque id in vulgi duntaxat fraudem, ſed ne Senatui quidem pepercit. Denique progreſſu temporis contra res ſacras ſe convertit, multa monaſteriis quæ ab iis conſtructa fuerant, collata truncavit, ac potius monachos publicis rationibus ſubjecit, coactori- D bus ſubjecit, ſumptibus neceſſariis duntaxat illis relictis, cæteris vero fiſco attributis. Dum igitur in dies hoc modo aliud ex alio novat: omnium in ſe odia ſuſcepit, tam Patrum conſcriptorum quam plebis, atque etiam militum, quibus nec ipſis pepercit, quominus opes eorum imminueret, præ cæteris autem omnibus eorum qui in monaſteriis ætatem exigunt. Verum nihil illum ab inſtituto deduxit, non oratio, non metus, non odium, non reprehenſio: adeo ſuſtulerat animos atque intumuerat.

Edit. Pariſ. pag. 269.

E V. Neque vero Patriarcha ſuperbia illi cedebat, ſed imperare illi volebat, ac ſi quando non impetraſſet ea quæ petierat, ægre ferebat, increpabat: denique minabatur, quemadmodum Imperium illi contuliſſet, ita ſe idem illi erepturum. Quæ cum talis Imperator ferre æquo animo haud utique poſſet, providit, ut malum daret potius quam ferret. Cum igitur Patriarcha in ſuum monaſterium, inſtante Sanctorum Angelorum, qui

Patriarchæ relegatio.

LIBER XVIII. Ibi colebantur, feſto, ut illud ſplendidius celebraret, itutus eſſet: miſſa illuc cohorte militum (nec enim eum ea Eccleſia Verbi divini Sapientiæ avellere voluit, ne vel cleri vel populi motus oriretur) & ipſum & nepotes ejus relegat. Deinde de abrogando illi Patriarchatu cogitans, opera quorumdam primariorum Sacerdotum utitur, & Pſelli variarum & abſurdarum criminationum coacervatoris, quas in oratione contra illum ſcripta congeſſit, & per quoſdam viro ſignificat, ut ſimulet, ſe ultro Pontificatu cedere, quem alioqui invitus cum publica infamia ſit amiſſurus. Ut autem ille refragabatur, Imperatoris de ejus exauctoratione ſollicitudinem mors ſuſtulit. Neque enim multo poſt illius obitus a quodam eſt ei nuntiatus. Qui cum ſe lætum illi afferre nuntium & curas adempturum putaret: ille ſtatim mutata ſententia ejulavit, ejuſque cadaver cum honorifico comitatu ab exilio revocatum in monaſterio ab illo condito repoſuit, nepotibus ejus priſtina dignitate reſtituta. In Eccleſia vero Conſtantinum Lichudem Præſidem & Protoveſtiarium conſtituit, virum longo tempore in adminiſtrationibus rerum communium cum laude verſatum, ſpectatæque fidei, cui Monomachus etiam Manganorum œconomia commiſſa, tabulas de illorum immunitate commiſerat: quas cum ſibi vendicare Comnenus conaretur: commentum improbitatis plenum excogitat, ac plane partum quemdam diabolicæ mentis edit. Nam cum Lichudes per ſuffragia electus, ac Sacerdos jam creatus eſſet, arcano cum monet, dici quædam quæ a Patriarchali officio illum arcerent, & ſi in Synodo agitarentur, nec rite confutarentur, non poſſe eum Pontificatus unctionem adipiſci. Verum ſi Manganorum ſibi privilegia traderet, ſe neglecturum criminationes illas, neque impedimento fore quo minus ungatur. Lichudes, qui videret, non licere ſibi ad priſtinam conditionem redire, ſic vero manere turpe eſſe, promere allatis iis quæ petebantur, nemine obſtante, pontificio ſitu initiatur.

V. Poſthæc Comnenus expeditione contra Hungaros & Scythas, qui Patzinacæ dicuntur, ſuſcepta, Hungaris petentibus pacem conceſſit. Scythas vero aggreſſuro, cæteri quidem ceſſere, pacem & ipſi amplexi (neque enim eidem omnes duci parebant) unus vero eorum Seltes, cæteris audacior, cum parte quadam Romanarum copiarum congreſſus, vincitur, & multis ſuorum amiſſis, aufugit. Imperator autem caſtris inde motis, ſub finem menſis Septembris, Lobitzum conceſſit: ubi vehementi imbri & nive intempeſtiva & maxima, plerique equi perierunt, multique milites ex frigore ſunt periclitati; eumque flumina exundantia & ſtagnantia commeatum ſubito intercepiſſent, & homines & jumenta rerum neceſſariarum penuria laborarunt. Cæterum pluvia & nive pauliſper ſedata, Imperator tabernaculo egreſſus ſub ma-

Edit. Pariſ. pag. 270.

Conſtantinus Lichudes Patriarcha.

Expeditio Hungarica & Scythica.

Quercus ruina.

A πέμψας ἐκεῖ χεῖρα στρατιωτικὴν ὁ κρατῶν (οὐ γὰρ ἤθελεν ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας τὸν ἄνδρα καταγαγεῖν, ἵνα μὴ παρὰ τοῦ κλήρου, ἢ καὶ τοῦ δήμου θόρυβος γένηται) ἐκεῖνόν τε καὶ τοὺς ἐκείνου ἀνεψιοὺς συνόντας αὐτῷ ὑπερορίους ποιεῖ. Εἶτα καὶ καθαιρέσει ὑποβαλεῖν αὐτὸν διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καί τισι τῶν Ἀρχιερέων συνεργοῖς πρὸς τοῦτο ἐκέχρητο, καὶ τῷ Ψελλῷ αἰτιαμάτων πολλῶν καὶ ἀλλοκότων συναγωγεῖ, ἃ ἐν τῷ κατ' ἐκείνου λόγῳ συνήθροισέ τε καὶ συνεγράψατο, δηλοῖ τε διά τινων τῷ ἀνδρὶ, ἀπείπασθαι τὴν ποιμαντικὴν, ἵν' ἑκὼν αὐτὴν δοκῇ παραιτεῖσθαι. ὡς εἰ μὴ τοῦτο, καὶ ἄκων αὐτὴν ἀφαιρεθήσεται, εἰς μέσον κατ' αὐτοῦ προτιθεμένων αἰτιαμάτων. Ὡς δ' ἐκεῖνος οὐκ ἦν ὑπείκων τῷ τοῦ Βασιλέως θελήματι, B φροντὶς ἦν τῷ κρατοῦντι περὶ τῆς αὐτοῦ καθαιρέσεως. Ἀλλ' ἔφθη λύσας τὴν φροντίδα τοῦ Πατριάρχου ὁ θάνατος. Μετ' ὀλίγον γὰρ μεθίσταται τῶν ἐνθένδε ὁ Πατριάρχης, καί τις τῷ Κομνηνῷ τὴν ἐκείνου ἀπηγγείλατο τελευτὴν, ὡς φροντίδων αὐτὸν ἀπαλλάττουσαν. Ὁ δ' εὐθὺς μετεγνώκει καὶ ἀνωλόλυξε, καὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν μετ' ἐντίμου τῆς προπομπῆς ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναγαγὼν, εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐναπέθετο, καὶ τοὺς ἐκείνου ἀδελφιδοῦς αὖθις ἀποκατέστησεν ἐς τὰς προτέρας τιμάς. Τῇ δ' Ἐκκλησίᾳ τὸν Πρόεδρον καὶ Πρωτοβεστιάριον Κωνσταντῖνον τὸν Λειχούδην ἀντικατέστησεν, ἄνδρα ταῖς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπὶ μακρὸν ἐμπρέψαντα διοικήσεσι, καὶ C ἀνέγκλητον διαμείναντα, ᾧπερ ὁ Μονομάχος καὶ τὴν τῶν Μαγγάνων ἀνέθετο πρόνοιαν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἐνεπίστευσεν ἔγγραφα. Ἅπερ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ Κομνηνὸς ἐθέλων ποιήσασθαι, σκέμμα τι μηχανᾶται πονηρίας ἀνάμεστον, καὶ τόκον νοὸς κακοδαίμονος. Ἐπεὶ γὰρ ὁ Λειχούδης ἐψήφιστό τε καὶ προκεχείριστο, καὶ ἱερεὺς ἤδη κεχειροτόνητο, δι' ἀπορρήτων αὐτῷ μηνύει, λέγεσθαί τινα κατ' αὐτοῦ, ἀπείργοντα τοῦ ἱερᾶσθαι αὐτὸν, καὶ εἰ μὴ ταῦτα λαληθεῖεν καὶ λυθεῖεν συνοδικῶς, μὴ οἷόν τε εἶναι τοῦ χρίσματος αὐτὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης τυχεῖν. Εἰ δὲ δοίης μοι, ἔφη, τῶν Μαγγάνων τὰ δικαιώματα, παραβλέψομαι τὰ λεγόμενα, καὶ παραχωρήσω χειροτονηθῆναί σε. Συνιδὼν οὖν ὁ Λειχούδης, ὡς οὐκέτι αὐτῷ εἰς τὴν προτέραν ἐπανελθεῖν κατάστασιν ἔξεστιν, οὕτω δὲ μένειν D δι' αἰσχύνης ποιούμενος, φέρων δίδωσι τὰ αἰτούμενα, καὶ οὕτω παραχωρεῖται τελεσθῆναι τὴν Ἀρχιερατικὴν τελετήν.

ϛ΄. Ὁ δὲ Κομνηνὸς κατὰ τῶν Οὔγγρων καὶ τῶν Σκυθῶν, οἳ Πατζινάκαι λέγονται, ἐκστρατεύσας, τοῖς μὲν Οὔγγροις εἰρήνην αἰτησαμένοις ἐσπείσατο. Κατὰ δὲ τῶν Σκυθῶν ὁρμήσαντι, οἱ μὲν ἄλλοι ὑπέκυψαν καὶ εἰρήνευσαν, (οὐ γὰρ ὑφ' ἕνα καὶ πάντες ἡγεμόνα ἐτέτακτο) εἷς δ' αὐτῶν ὁ Σελτὲ θρασυνθεὶς, καὶ μοίρᾳ τινὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως συμβαλὼν, ἡττᾶτο, καὶ τὸ πολὺ τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἀπέδρα. Ἀναζεύξας δ' ἐκεῖθεν ὁ Βασιλεὺς, ἐσκήνωσεν ἐν τῷ Λοβίτζῳ, ἤδη τοῦ τέλους ὄντος ἐγγὺς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. E Ὄμβρου δὲ ῥαγδαίου καταρραγέντος, καὶ χιόνος πεσούσης πρὸ ὥρας πολλῆς, οἵ θ' ἵπποι τὸ πλέον διεφθάρησαν, καὶ στρατιῶται πολλοὶ τῷ ψύχει κεκινδυνεύκασι, καὶ ποταμοὶ δ' ὑπερχειλεῖς γεγονότες καὶ πελαγίσαντες τὰ ἐπιτήδεια σφῶν ἀθρόον παρέσυραν, ὡς καὶ τῷ στρατιωτικῷ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἐπιλιπεῖν. Εἶτα τοῦ ὑετοῦ τε, καὶ τοῦ νιφετοῦ ἐπὶ μικρὸν παυθέντων, τῆς βασιλείου σκηνῆς προῆλθεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ δρυῒ

Digitized by Google

ἔστε παμμεγέθη, ἐκεῖ που ἑστῶσαν· καί τινες τῶν ἐν ὑπεροχαῖς αὐτῷ περιέστησαν. Βοῆς δ' ἐν τῷ τόπῳ συμβάσης, μετέστησαν τῆς δρυὸς ὁ Βασιλεύς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἡ δ' αὐτίκα ῥιζόθεν ἀνασπασθεῖσα κατέπεσεν. Ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐπανελθὼν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν, καὶ ἀποτιννὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ταύτης τῷ Θεῷ χαριστήρια, ναὸν ἐντὸς τῶν βασιλείων ἀνήγειρε τῇ Πρωτομάρτυρι ἁγίᾳ Θέκλῃ. Κατὰ τὴν ἡμέραν γὰρ, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ μνήμη ταύτης, τὸν ἐκ τῆς δρυὸς ἐξέφυγε κίνδυνον, ναὸν δὲ πολλὴν κατηγοροῦντα τῆς ἐκείνου προαιρέσεως μικροπρέπειαν, ὃν ὁ ἐκείνου καθελὼν ἐξανεψιὸς ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀλεξίου υἱὸς, σφόδρα μεγαλοπρεπῶς ἀνῳκοδομήσατο εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

A gnam quamdam quercum in proximo conceſſit, circumſtantibus procerum quibuſdam. Orto autem in eo loco fragore, & ipſe & ſui inde diſceſſerunt, atque arbor ſtatim radicitus evulſa concidit. Reverſus igitur in magnam Urbem, ad grates ob ſalutem acceptam Deo perſolvendas, intra Palatium Sanctæ Teclæ Protomartyris ædem ille quidem condidit, quod eo die, quo illius memoria celebratur, quercus illud periculum effugerat, ſed talem, quæ magnam ejus animi puſillitatem arguat: quam ejus ex fratris filio nepos Imperator Joannes, Alexii filius, magnificentiſſime inſtauravit, nomine Servatoris noſtri Jeſu Chriſti.

LIBER XVIII. Edit. Pariſ. pag. 271.

ζ. Ἀλλ' ἤδη ῥητέον καὶ ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο, ὅπως ὁ Ἰσαάκιος, εἰ καὶ μὴ συμφρονοῦσιν οἱ συγγεγραφότες περὶ αὐτοῦ. Ὁ μὲν γὰρ πολὺς τὴν γλῶτταν ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, ἐν θήραις ἐκεῖνον λέγει τὸν Βασιλέα σχολάζοντα, καὶ συχνάκις τὴν δεξιὰν λογχοφόρον ἐπ' ἄρκτους καὶ σύας ἐπανατείνοντα, βληθῆναι πνεύματι ψυχρῷ τὴν πλευρὰν, κἀντεῦθεν φρίκην ἐπισυμβῆναι αὐτῷ, καὶ πυρετὸν ἐκ τοῦ βάθους ἀναφλεγῆναι, εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν σύντηθαι τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἆσθμα μὴ ἐρρῶσθαι αὐτῷ, κἀκ τούτου ἀμφισβητήσιμον γενόμενον εἰ βιώσεται, ἢ καὶ ἀπεγνωκότα τέλεον τὴν ζωὴν, καὶ τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστήσαντα, πρὸς τὴν κρείττω μεταταξασθαι βιοτήν. Ὁ δέ γε Θρᾳκήσιος, θηρᾶν κἀκεῖνος τὸν Βασιλέα τοῦτον ἱστόρησε περὶ τὴν Νεάπολιν, σῦν δ' ἐπιφανῆναι ποθὲν, τὴν θέαν φρικτὸν, καὶ τὸν Κομνηνὸν ἐνδεδωκότα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν, διώκειν τὸν σῦν, τὸν δὲ εἰσδῦναι τὴν θάλασσαν, γενέσθαι τε ἀφανῆ, ὃν οὐ σῦν οἱ πολλοὶ, φάντασμα δέ τι δαιμόνιον ὑπειλήφασιν· ἐν τούτῳ δ' ὡς ἐξ ἀστραπῆς ἐναστράψαι λαμπηδόνα τῷ Βασιλεῖ, καὶ τῇ ταύτης βολῇ ἐκταραχθέντα τὸν Αὐτοκράτορα, τοῦ ἵππου τε ἐκπεσεῖν, καὶ κεῖσθαι παρὰ τῇ γῇ ἀφρὸν τοῦ στόματος ἀποπτύοντα, καὶ μηδὲν τῶν κατ' αὐτὸν αἰσθανόμενον, ἀκατίῳ δ' ἐκεῖθεν ἐμβιβασθέντα, κομισθῆναι εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ νοσήσαντά τε βραχὺ, εἶτα δὲ καὶ ἀπογνωσθέντα, κείρασθαί τε τὴν τρίχα, καὶ ἀντὶ τῆς πορφύρας τραχὺ τριβώνιον ἀμφιέσασθαι, τὸν Δούκα Κωνσταντῖνον Βασιλέα προχειρισάμενον, καὶ ὑπὸ τῇ τοῦ Στουδίου προσορμίσαι μονῇ, ἀρκεῖ τὸ λοιπὸν καταβιῶναι τῆς βιοτῆς ἀναρρωσθέντα ἐκ τοῦ νοσήματος. Ἐβασίλευσε δὲ δύο ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας τρεῖς, δραστήριος ὢν καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐνδεικνύμενος, πρὸς πράξεις ὀξύτατος, στρατηγικώτατος τὰ πολέμια. Λόγοις μὲν οὐχ ὡμιληκὼς, προσέχων δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς τούτων λογίμους ἀποδεχόμενος, σώφρων τὰ πρὸς εὐνήν. Λέγεται γάρ ποτε νοσῆσαι τῆς οἰκίας ἀποδημῶν, καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν γυναικὶ μιγῆναι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου προτρέπεσθαι· τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι ἑτέρᾳ πλησιάσαι παρὰ τὴν σύνευνον. Αἰτιώμενος δὲ, ὅτι τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν, ὥσπερ ἔλεγε, τῷ σπονδύλῳ δουλεύειν, καὶ τῶν εἰκότων μὴ τυγχάνειν.

B VII. Nunc illud dicendum eſt, quemadmodum Iſaacius hic Imperium depoſuerit, etſi ſcriptores in eo non conſentiunt. Nam eruditiſſimus & eloquentiſſimus Pſellus narrat, eum venationibus deditum, cum haſta ſæpe & urſos & apros feriret: frigido vento ictum eſſe latus, atque inde febrim ex imo coortam efferbuiſſe. Poſtridie cum lateris doloribus urgeretur, & ſpiritum ægre traheret, dubia ſpe vitæ, ac potius plane deſperata vita, Conſtantino Ducæ Imperio tradito, vitæ melioris inſtitutum ampleaum eſſe. Thraceſius autem refert, circa Neapolim venanti viC ſum eſſe aprum horrendum aſpectu, quem dum laxatis equo habenis perſequeretur, in mare demerſum evanuiſſe, & a pleriſque non aprum, ſed ſpectrum quoddam diabolicum eſſe judicatum: atque interim fulgore quodam inſtar fulguris perſtrictum Imperatorem equo præ terrore excuſſum, & ſpumam ore rejicientem, humi attonitum jacuiſſe, atque inde navicula in Regiam revectum, cum paulisper ægrotaſſet, jam deploratum, raſo capillo & purpuræ loco aſpera lacerna ſumpta, atque Conſtantino Duca Imperatore deſignato, in Studienſe Monaſterium ſe contuliſſe, ubi recuperata etiam valetudine, vitæ reliquum exegerit. ReD gnavit biennium & tres menſes, homo ſtrenuus, ingenio arroganti, in rebus gerendis celerrimus, rei bellicæ peritiſſimus. In litteris non quidem verſatus, ſed litterarum ſtudioſus, & doctorum amans: in conjugio adeo caſtus, ut cum peregre in morbum incidiſſet, & a medicis moneretur, ut conſuetudine mulieris morbum levaret, cum ulla præter uxorem ſuam, rem habere recuſarit. Cum ei regni affectatio objiceretur, reſpondit, *Se pati non potuiſſe conſervi Imperium, a quo juſta ſibi præmia negarentur.*

Iſaacius Comnenus quibus de cauſis Imperium depoſuerit.

Elogia Comneni.

pag. 272.

η. Ὁ Πρόεδρος δὲ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ο ΔΟΥΚΑΣ τῆς Βασιλείας τυχὼν ἀπραγμόνως, ὡς εἴρηται, πολλοὺς τῶν τῆς Συγκλήτου Βουλῆς καὶ τοῦ δημώδους πλήθους εἰς μείζονας ἀξιωμάτων βαθμοὺς προεβίβασε. Καὶ ὅσους δ' ὁ Κομνηνὸς ἀφείλετο τὰς οἰκείας τιμὰς (πολλοὶ δ' ἦσαν καὶ οὗτοι) εἰς ταύτας αὖθις αὐτοὺς ἐκείνους ἀποκατέστησεν. Ἐπιβουλῆς δὲ κατ' αὐτοῦ συσκευασθείσης, μικροῦ δεῖν ἐγένετο ἂν ὑποβρύχιος. Ἦν μὲν γὰρ ἐν τοῖς βασιλεί-

VIII. CONSTANTINUS DUCAS Præſes, Imperio citra laE borem, ut dictum eſt, potitus, multos Senatorii ordinis & plebejæ conditionis ad altiores dignitatis gradus evexit: atque illos etiam, quos Comnenus honoribus ſpoliarat, qui multi fuerunt, in integrum reſtituit. Sed parum abfuit, quin per inſidias ſubmergeretur. Nam

CONSTANTINUS DUCAS.

Ducæ liberalitas.

τὸ βαρύμισθον. Ὥστε συμβαίνειν θρασύνεσθαι μὲν τὸ βαρβαρικὸν, συστέλλεσθαι δὲ καὶ καταπονεῖσθαι τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα, καὶ μειοῦσθαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν Ῥωμαϊκήν. Πολλαὶ γὰρ τότε τῆς Ἑῴας χωρῶν αἱ μὲν ἐληΐζοντο καὶ εἰς ἀφανισμὸν προὐχώρουν, αἱ δὲ καὶ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγίνοντο.

θ. Καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχον κακῶς, τὰ δ' Ἑσπέρια καὶ ταῦτα κακῶς ἔπραττε, διὰ στρατιωτῶν καὶ σπάνιν καὶ ἀχρειότητα. Τοῦ γὰρ τῶν Οὔζων ἔθνους (Σκύθαι καὶ τοῦτό ἐστι τῶν Πατζινακῶν, καὶ κατὰ γένους ὑπεροχὴν καὶ κατὰ πλῆθος ὑπερβολὴν παρὰ τοῖς Σκυθικοῖς προτιμώμενον ἔθνεσι) τὸν Ἴστρον πανστρατιᾷ διαβαίνοντος, ἐπειράθησαν μὲν οἱ τῶν παριστρίων πόλεων ἄρχοντες (ἦσαν δ' οὗτοι ὁ Μάγιστρος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, καὶ ὁ Μάγιστρος Βασίλειος ὁ Ἀποκάπης) ἀπεῖρξαι αὐτοὺς τῆς διαβάσεως, οὐ μέντοι γε ἠδυνήθησαν. ἀλλὰ συμμίξαν σφίσι τὸ βάρβαρον, τήν τε συνοῦσαν αὐτοῖς κατηγωνίσατο στρατιὰν, καὶ τοὺς εἰρημένους ἄνδρας καὶ ἄμφω δορυαλώτους ἀπήγαγον, καὶ διαβάντες τὸν Δάνουβιν, τὴν περὶ αὐτὸν χώραν ἐπλήρωσαν ἅπασαν. Ἦσαν γὰρ, ὡς ὁ λόγος, ὑπὸ ἑξήκοντα χιλιάδας, οἱ αἴρειν ὅπλα δυνάμενοι. Ὅθεν ὁρμώμενοι τήν τε Μακεδονίαν ἐληΐζοντο, καὶ μέχρις Ἑλλάδος προῄεσαν. Ταῦτα ἀθυμίαν ἐνεποίει τῷ Βασιλεῖ, συλλέξαι δὲ δυνάμεις ὤκνει καὶ ἀνεβάλλετο, ἵνα μὴ προῆται ὀβολόν. Ἐκεῖνος δ' ἔλεγεν, ὅτι ἀκαταγώνιστον τὸ ἔθνος ἐστί. Πρέσβεις δὲ πρὸς τοὺς αὐτῶν ἡγεμονεύοντας μετὰ δώρων ἐσταλκὼς ἐπειρᾶτο τούτους πεῖσαι τὸ βάρβαρον σπείσασθαι. Πάντων δὲ ἀναφανδὸν λοιδορουμένων τῷ Βασιλεῖ, ὡς διὰ φειδωλίαν μὴ κατὰ τῶν Βαρβάρων ἐπεξιόντι, τῆς μὲν πόλεως ἐξεδήμησε, περὶ δὲ Χοιροβάκχους ἐσκήνωσεν, οὐ πλείους, ὡς λέγεται, στρατιώτας τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα μεθ' ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος. Φροντίζων δὲ περὶ στρατεύματος συλλογῆς, ἐν τούτοις δ' ἠγγέλθη αὐτῷ ἡ τοῦ ἔθνους καταστροφή. Ἐνσκήψαντος γὰρ ἐκείνῳ λοιμοῦ, καὶ κακωθέντι σφοδρῶς ἐξ αὐτοῦ, οἵ τε Πατζινάκαι καὶ οἱ παρακείμενοι Βούλγαροι ἠσθενηκότι ἐπέθεντο, καὶ ἄρδην αὐτὸ διεφθάρκασι, μόλις τῶν ἡγεμόνων μετ' ὀλίγων δυνηθέντων διαβῆναι τὸν Ἴστρον. Ἦν δὲ τὸ σύμπαν τοῦ στρατηγήματος τῆς θείας δυνάμεως. Ἀπογνοὺς γὰρ ὁ Βασιλεὺς πανταχόθεν, πρὸς τὸ θεῖον κατέφυγε δάκρυσι, καὶ συντριβῇ καρδίας τοῦτο δεόμενος, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐκκαλούμενος ἀρωγήν. Ταῦτα δ' ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐπράχθη τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος. Πρὸ δὲ τούτου σεισμὸς ἐγένετο μέγας κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς, ὑφ' οὗ καὶ ναοὶ καὶ οἰκίαι πολλαχοῦ ἠρειπώθησαν. Ὅτε καὶ τὸ κατὰ Κύζικον Ἑλληνικὸν κατέπεσε τέμενος, ἔργον κάλλιστόν τε καὶ θαύματος ἄξιον, καὶ ὁ ἐν Νικαίᾳ τῶν Ἁγίων Πατέρων μέγιστός τε καὶ περιώνυμος κατεσείσθη ναός. Κατὰ δὲ τὸν Μάϊον μῆνα τῆς τετάρτης Ἰνδικτιῶνος, κομήτης ὤφθη ἀστὴρ κατόπιν τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ἰόντος. Ἦν δὲ πρότερον μὲν κατὰ σελήνην πλήρη τὸ μέγεθος, οὔπω κόμην ὥσπερ ἐκφύων, ἐμειοῦτο, καὶ καθ' ὅσον τὰ τῆς κόμης ηὐξάνετο, ἠλαττοῦτο τὸ μέγεθος. Πρὸς δὲ τὴν Ἀνατολὴν τὰς ἀκτῖνας ἀπέτεινεν, ἐφ' ἡμέρας φαινόμενος τεσσαράκοντα. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Λειχούδη ἐπ' ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας ἓξ τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύναντος, καὶ μετατεθειμένου πρὸς ἑτέραν ζωὴν, Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος εἰς τὸν Ἀρχιερα-

tares catalogos negligeret, ac potius fortiſſimos quoſque ob ſtipendii magnitudinem deleret. Unde Barbari ferociores evadebant: Romanæ vero legiones timidiores & humiliores, atque Imperium minuebatur. Nam multæ tum Orientales Provinciæ partim diripiebantur & vaſtabantur, partim ab hoſtibus occupabantur.

LIBER XVIII. Ob neglectam rem militarem Imperium imminutum.

IX. Neque etiam in Occidente omnia ſe rectiſſime habebant, ob militum & paucitatem & ignaviam. Uzos enim (eſt autem hæc quoque Scythice gens, quæ Patzinacis & generis præſtantia & multitudine illis in locis antefertur) Iſtrum cum uxoribus & liberis trajicientes, rectores finitimarum urbium Magiſter Nicephorus Botaniates, & Magiſter Baſilius Apocapes, tranſitu prohibere fruſtra conati, victis legionibus, ambo capti ſunt & abducti a Barbaris, qui Danubio ſuperato, omnem ejus tractum compleverunt. Nam plerique contendunt, eorum qui arma ferre poſſent, ultra ſexaginta millia fuiſſe. Inde progreſſi ex Macedonia, prædas agebant, & in Græciam uſque penetrabant. Quæ etſi Imperatori moleſta erant, tamen conſcribere copias negligebat, ne obolum impenderet: ſed præ ſe ferebat, gentem illam eſſe inſuperabilem. Itaque per legatos miſſis muneribus, pacem a ducibus illorum redimere parabat. Sed quum palam ab omnibus conviciis laceraretur, quod ex tenacitate contra Barbaros non iret, urbem egreſſus eſt, & ad Chærobacchos caſtrametatus, quum, ut fertur, non plures centum quinquaginta militibus ſecum haberet. Enimvero de conſcribendis copiis ſollicito, gentis illius ſubitum nuntiatur excidium. Nam cum ſæviſſima peſtilentia graviter afflicta eſſet, Patzinacæ & Bulgari finitimi debilitatam aggreſſi, funditus deleverunt, ducibus cum paucis ægre ultra Iſtrum elapſis. Fuit autem tota res divinæ potentiæ opus. Nam Imperator omni humana ope deſperata, ad Deum confugerat, cum lachrymis & animi ſubmiſſione illius auxilium efflagitans. Hæc ſexto ejus Imperii anno acta ſunt, quem magnus terræ motus die XXIII. menſis Septembris anteceſſit, quo & templa & ædes multis in locis conciderunt. Tum Cyzici gentile fanum opus pulcherrimum & admirandum corruit, & Nicææ Sanctorum Patrum maximum & celebre templum dejectum eſt. Menſe vero Majo, quarta indictione, ſtella crinita apparuit, ſolem occiduum ſequens: quæ principio magnitudine lunæ plenæ par: deinde veluti coma enata minuebatur, ac tantum decreſcebat, quantum illa augebatur. Conſpectus eſt per dies quadraginta, radiis verſus Orientem converſis. Quum autem Patriarcha Conſtantinus Lichudes, Eccleſia per annos quatuor & ſex menſes gubernata, in aliam migraſſet vitam;

Uzorum Scythicæ graſſationes & interitus.

Edit. Pariſ. pag. 274.

Terræ motus.

Cometa maximus.

Xiphilinus Lichudi Patriarchæ ſuccedit.

LIBER XVIII. Joannes Xiphilinus in pontificiam Conſtantinopoleos ſedem evehitur, Trapezunte quidem oriundus, ſed omni doctrinæ genere eruditus, & in præcipuos Senatores relatus. Qui omnibus ſua ſponte relictis, coma raſa, Olympica monaſteria frequentavit, ſolitariam vitam amplexus, ubi cum longo tempore permanſiſſet, patriarchica ſede dignus eſt habitus. At Imperator gravi & diuturno morbo oppreſſus, quum jam nullum mortis effugium eſſe cerneret, Imperium tribus filiis reliquit, quorum duos Michaelem & Andronicum Eudocia privato adhuc, Conſtantinum vero Imperatori pepererat, quum & ipſa Auguſta appellata eſſet. Unde is ſolus Porphyrogenitus fuit, ab eoque ſtatim præ cæteris Imperii inſignibus adornatus. Poſt etiam reliquos deſignavit. Ac hos quidem Imperio præfecit: ipſis vero matrem Imperatricem & nutricem, & ut paucis complectar, dominam reliquit, mandata Imperii adminiſtratione, quod ei modeſta videretur, nec minus ad tractationem rerum apta, quam ad liberos educandos ingenioſa. Sed prius ſcriptum jusjurandum ab ea exegit, quo promitteret, ſe a ſecundis nuptiis temperaturam. Ea ſyngrapha ab illa firmata, Patriarchæ cuſtodienda eſt tradita. Sed & Senatores omnes jurejurando adacti, ſcripto promiſerunt, ſe non alium Imperatorem niſi liberos ipſius creaturos. His peractis obiit. Regnavit annos ſeptem cum ſemeſtri: vixit ſexaginta & amplius. Cæterum fratrem ſuum vivens Cæſarem appellarat, & conſiliarium habuerat & arcanorum conſcium. Quamvis autem indoctus eſſet, tamen doctrinam amabat, & eruditos colebat, dicere ſolitus, malle ſe ea doctrina quam Imperio nobilitari. Inſidiatores ſuos dicebat, ſe non alia ratione male tractaturum, quam pro mancipiis utendo, quod leges eis libertatem eriperent.

Edit. Pariſ. pag. 275.

Imperatoris mortuus, & deſignatio ſucceſſoris.

Imperatoris obitus.

EUDOCIA. X. EUDOCIA igitur cum liberis ſuis ex teſtamento defuncti Imperatoris, & Imperio ſucceſſit, & rerum communium tractationem ſuſcepit, filiorum quaſi magiſtra, atque una cum eis pro tribunali ſedit, medium ipſa occupans, illis utrinque aſſidentibus: ſic in comitiis, ſic in civilium controverſiarum quæſtionibus, ſic in audiendis legationibus, ſic in ſolemnibus proceſſibus ſe gerebant. Verum Barbari Orientem diripere ſoliti, Romanas provincias incurſare & in dies vexare non deſiſtebant, militibus, ut jam dixi, tenacitate Imperatoris & imminutis & afflictis. Quod ſi qui adhuc reſtabant militiæ dediti, ii propter negata ſolita ſtipendia minime erant alacres ad confligendam cum hoſtibus. Unde Barbari alias Meſopotamiæ imminebant, alias Melitenes confinia vaſtabant, alias Ciliciæ nocebant, alias Cappadociam invadebant, nonnumquam etiam Cœleſyriam. Quæ nuntiata Impe-

Eudocia ob Barbaros Oriente prohibendos Diogenis contra jusjurandum nubit.

pag. 276.

A τικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνάγεται, ὃς ἐκ Τραπεζοῦντος μὲν ὥρμητο, πεπαίδευτο δὲ παιδείαν λόγων παντοδαπῶν, καὶ τοῖς ἐξόχοις τῆς Συγκλήτου Βουλῆς συνηρίθμητο. Πάντα δὲ ἑκουσίως λιπὼν, τοῖς κατὰ τὸν Ὄλυμπον προσφοιτήσας σεμνείοις, κείρεταί τε τὴν κόμην, καὶ τὸν Μοναχικὸν ὑπέρχεται βίον, ἔνθα καὶ συχνὸν διανύσας χρόνον ἄξιος ἐκρίθη τοῦ θρόνου τοῦ Πατριαρχικοῦ. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς νόσῳ ληφθεὶς, καὶ πάνυ τι κάμνων ἐπὶ μακρὸν καὶ ταλαιπωρούμενος, καὶ ἤδη κατεργασθεὶς, καὶ ἀπαραίτητον αὐτῷ γνοὺς ἐπεῖναι τὴν τελευτὴν, τὴν μὲν Βασιλείαν αὐτοῦ καταλέλοιπε τρισὶν υἱέσιν, οὓς αὐτῷ ἡ σύζυγος Εὐδοκία ἐγείνατο, τοὺς μὲν δύο τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἰδιωτεύοντι ἔτι, τὸν
B δὲ Κωνσταντῖνον βασιλεύσαντι, καὶ αὐτὴ Αὐγοῦστα ἀναρρηθεῖσα. Ὅθεν οὗτος μόνος Πορφυρογέννητος ἦν, ὃν αὐτίκα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις ἐκόσμησεν. Εἶτα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνηγόρευσε· Τούτους μὲν οὖν ἐπέστησε τῇ ἀρχῇ, αὐτοῖς δὲ τὴν μητέρα Βασιλίδα τε καὶ τροφὸν καὶ κυρίαν, τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, καταλέλοιπε, ἐπ' αὐτῇ τὴν τῆς Βασιλείας μεταχείρισιν ποιησάμενος, δοκούσῃ αὐτῷ σώφρονί τε καὶ πρὸς παίδων ἀγωγὴν δεξιᾷ, καὶ πεφυκυίᾳ πρὸς πραγμάτων διοίκησιν, πρότερον ὅρκον ἐξ αὐτῆς ἀπαιτήσας ἔγγραφον, ὡς οὐ πρὸς γάμον ἐλεύσεται δεύτερον. Τὸ δ' ἔγγραφον παρ' ἐκείνης βεβαιωθὲν τῷ Πατριάρχῃ ἐδόθη φυλαχθησόμενον· Ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς Συγκλήτου Βουλῆς ἅπαντες ἐγγράφως κατέθεντο, μὴ ἄν ποτε Βασιλέα ἕτερον ἀνειπεῖν, εἰ μὴ τοὺς παῖδας
C αὐτοῦ· Τούτοις ὁ μὲν ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοὺς, ζήσας δ' ἑξήκοντα ἢ καί τι τούτων ἐπέκεινα· Τὸν μέντοι ἀδελφὸν αὐτοῦ Καίσαρα βασιλεύσας ἐτίμησε, καὶ σύμβουλον εἶχε, καὶ τῶν μυστηρίων συνίστορα. Λόγοις δὲ οὐχ ὡμιληκὼς, ἠγάπα τούτους, καὶ τοὺς λογίους ἐσέβετο, καὶ ἔλεγε, βούλεσθαι μᾶλλον ἐν λόγοις, ἢ τῇ Βασιλείᾳ γνωρίζεσθαι. Τοὺς δ' ἐπιβούλους αὐτοῦ, μὴ ἄλλως κακῶς διαθήσειν ἔφασκεν, εἰ μὴ μόνον ὡς οἰκέταις κεχρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς τῶν νόμων αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελομένων.

ι'. Κατὰ γοῦν τὰς τοῦ τελευτήσαντος Βασιλέως διαταγὰς, ἥ, τε Βασιλὶς ΕΥΔΟΚΙΑ καὶ οἱ παῖδες ἐκείνου τῆς Βασιλείας ἦσαν διάδοχοι, καὶ
D ἡ Βασίλισσα τὴν τῶν κοινῶν μετεχειρίζετο πρόνοιαν, τῶν υἱέων κατάρχουσα, καὶ ἐπὶ βήματος σὺν ἐκείνοις προεκάθητο, μεσεύουσα μὲν αὐτὴ, ἐκείνους δὲ παρακαθίζουσα ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐν ἀρχαιρεσίαις, οὕτως ἐν ζητήσεσι πολιτικῶν ὑποθέσεων, οὕτως ἐχρημάτιζον πρέσβεσιν, οὕτως ἐν συνήθεσι προόδοις προήεσαν. Οἱ δὲ τὴν Ἑῴαν ληϊζόμενοι Βάρβαροι οὐκ ἐπαύοντο τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους κατατρέχοντες χώρας, καὶ ταύτας ὁσημέραι σινόμενοι. Οἱ γὰρ στρατιῶται, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, διὰ τὴν τοῦ Βασιλέως γλισχρότητα ὠλιγώθησάν τε καὶ ἐκακώθησαν· Καὶ εἴ τινες δ' ἦσαν ἔτι στρατείας ἐχόμενοι, ἀραιοὶ ἀντεπεξιέναι τοῖς πολεμίοις ἦσαν ἀπρόθυμοι, τῶν συνήθων ὀψωνίων στερούμενοι. Ὅ-
E θεν οἱ Βάρβαροι ποτὲ μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐφήδρευον, ποτὲ δὲ τὰ περὶ τὴν Μελιτηνὴν ἐπόρθουν, ποτὲ δὲ τὴν Κιλικίαν ἐσίνοντο, καὶ ἄλλοτε τοῖς Καππαδόκαις ἐπῄεσαν, καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν ἐνίοτε. Ταῦτα τῇ Βασιλίσσῃ καταγγελλόμενα θόρυβον ἐνεποίει, καὶ Βασιλέας

σιλέας

Digitized by Google

σιλέως πολλῶν λεγόντων δεῖσθαι τὰ πράγματα, δείσασα ἐκείνη, μὴ τὸ κοινὸν Βασιλέα τινὰ προστήσηται ἑαυτῷ, καὶ οὕτως αὐτή τε καὶ οἱ παῖδες τῆς Βασιλείας ἐκπέσωσιν, ἔκρινεν αὐτὴ τινὰ ἐπαγαγεῖν τῇ ἀρχῇ, ἵνα καὶ ἑαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις διατηρήσῃ τὸ κράτος, καὶ μένῃ αὐτοῖς ἀναφαίρετον. Οὐ γὰρ δι' ἀκολασίαν αὐτήν φασιν, οὐδ' ἡττηθεῖσαν ἡδονῆς, ἑαυτῇ προσαρμόσαι τὸν Διογένην, ἀλλ' ὡς ἄνδρα δραστήριον, καὶ τὰ πολέμια δόκιμον, καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλον, ἐπιστῆσαι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ, ἵν' ἡ βαρβαρικὴ φορὰ ἐπισχεθείη ποσῶς, αὐτοῦ τούτοις ἀντερείσαντος τοὺς βραχίονας. Ἦν δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, καὶ τῶν διαβοήτων ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν. Οὗ ὁ πατὴρ ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλεύσαντος πάλαι τοῦ κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανοῦ κηδεστὴς γεγονὼς, καὶ ἐπὶ τυραννίδι ἁλοὺς, ἑαυτὸν κατεκρήμνισεν, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν κρατηθεὶς γνωρίσοι τοὺς συνίστορας ἐκβιαζόμενος, κἀντεῦθεν καὶ οὗτοι τιμωρηθῶσι. Τετίμητο δὲ τῷ τῶν Βεσταρχῶν ἀξιώματι. Δοὺξ γὰρ παρὰ τοῦ Δούκα τῆς Σαρδικῆς γεγονὼς, καὶ Πατζινάκαις ἐκεῖ που περιτυχὼν, καὶ τούτοις συμβαλὼν, πολλούς τε διώλεσε, καὶ οὐ μείους ἐζώγρησεν, ὧν τοὺς μὲν ἑαλωκότας ζῶντας, τῶν δ' ἐσφαγμένων τὰς κεφαλὰς στείλας τῷ Βασιλεῖ, Βεστάρχης τετίμητο, γράψαντος δὲ τοῦ κρατοῦντος αὐτῷ, ὡς, Οὐ δῶρόν σοι, ὦ Διόγενες, τὸ ἀξίωμα, τοῦ δ' ἀνδραγαθήματος ἀμοιβή. Διατρίβοντι δ' οὖν ἐκεῖ, τυραννῆσαι παρεσκευάζετο, ἐπεὶ ἔγνω τεθνάναι τὸν Αὐτοκράτορα. Ὡς δ' ἐμηνύθη τῇ Βασιλίσσῃ τὸ βούλευμα τοῦ ἀνδρὸς, στείλασα συνέσχεν αὐτὸν, καὶ ἤχθη δεσμώτης εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐλεγχθεὶς ὡς ἐπίβουλος, κατεκρίθη, καὶ τισιν ὁρίοις κατεκλείσθη περιγραπτοῖς. Εἶτ' αὖθις ὡς κατάκριτος εἰσῆκτο πρὸς τὸ βῆμα δὴ τὸ βασίλειον, ἵν' ἡ ψῆφος κυρωθείη κατ' αὐτοῦ. Ἔλεος οὖν εἰσῄει τοῦ ἀνδρὸς τοὺς παρεστῶτας, καὶ πᾶσιν ἐπαθαίνετο ἡ ψυχή. Ἦν γὰρ οὐ μόνον τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, ἀλλὰ καὶ ἰδέσθαι καλός. Συνέπαθεν οὖν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ Βασιλὶς ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἶκτος ἔλαβε τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτήν, εἰ δὲ καὶ ἔρως, οὐκ ἔχω λέγειν, καὶ ἀντὶ τῆς ψήφου τῆς ὁριζούσης ἐκείνῳ τὴν κόλασιν, τῆς κολάσεως ἐλευθεροῦν αὐτὸν ἐξέδωκε ψήφισμα. Καὶ ὁ μὲν λυθεὶς τοῦ ἐγκλήματος, ἐξῄει πρὸς τὴν Καππαδοκίαν (αὕτη γὰρ ἐκείνῳ πατρίς) ἡ δὲ Βασιλὶς μεταπεμψαμένη αὐτὸν, Μάγιστρον καὶ Στρατηλάτην προεχειρίσατο ἤδη καὶ Βασιλέα τοῦτον ἀνειπεῖν, ὡς ἄνδρα κρίνασα παρ' ἑαυτῇ γενναιότατον. Ἀνεκόπτετο μέντοι διὰ τὰ ὅρκια, καὶ τὸ ἔγγραφον, ὃ παρὰ τοῦ Πατριάρχου τετήρητο. Καὶ ἦν αὐτῇ μέλημα, ὅπως τοῦτο ἀφέλοιτο. Σκέπτεται τοίνυν περὶ τούτου βουλὴν πονηρόν τι καὶ βαθυγνώμονα, καὶ ταύτην ἑνί τῳ τῶν περὶ αὐτὴν ἐκτομιῶν κοινοῦται, καὶ οἷον προαγωγῷ τῷ θεράποντι κέχρηται, ὑποθεμένη ὁπόσα ἂν καὶ οἷα τῷ Πατριάρχῃ προσομιλήσῃ. Ὁ δὲ τῷ Ἀρχιερεῖ προσελθὼν, Ἴσθι, φησὶν, ὦ Δέσποτα, ὡς ἐρῶν τοῦ ἀνεψιοῦ σου ἡ Βασιλὶς (ἦν γὰρ ἀνεψιὸς αὐτῷ Βάρδας, νέος τε καὶ σφριγῶν, καὶ ἀφροδισίων ἡττώμενος) καὶ προσεπῆγεν, ὡς, Εἰ σὺ ἐπινεύσειας, τὸ δ' ἐστὶ, τοῦ ὅρκου τὸ χειρόγραφον ἀποδοῦναι τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ πεῖσαι μή τινα κίνδυνον ἐκ τούτου ἐπηρτῆσθαι αὐτῇ, αὐτίκα συνοικήσει μὲν

LIBER XVIII.

A ratricem turbabant: quumque multi dicerent, res Imperatorem requirere, verita, ne aliquando a Republica creato, ipſa & liberi Imperio exciderent: aliquem aſciſcendum cenſuit, ut ea ratione & ſibi & liberis poteſtatem inviolatam tueretur. Negant enim eam Diogeni nupſiſſe ex laſcivia, aut ſtudio voluptatis, ſed virum eum ut ſtrenuum & in re bellica probatum, & robore incomparabili præditum ſummæ rerum præfeciſſe, ut Barbarorum impetus nonnihil retardaretur, illo armis eorum reſiſtente. Fuit autem & genere il-B luſtri ortus, & rebus geſtis clarus. Cujus pater quum Romani Argyri neptem ex fratre uxorem haberet, regni affectati convictus, ſeipſum præcipitavit, ne quæſtionibus adhibitus, conſcios prodere cogeretur. Hic vero Diogenes Romanus Veſtarcharum dignitate ornatus, & a Duca Sardicæ dux deſignatus fuerat, & quum illic alicubi in Patzinacas incidiſſet, multis occiſis, nec paucioribus captis, & viventes & cæſorum capita miſerat ad Imperatorem: a quo ex de cauſa Veſtarcha deſignatus fuerat, cum honorificis litteris, quibus ſcribebat, *Eam dignitatem illi*
C *non donari, ſed pro egregii facinoris remuneratione dari*. Illic igitur quum ageret, ſe ad occupandum regnum parabat, cognito Imperatoris obitu. Quo ejus conſilio intellecto, Imperatrix eum comprehendendum curarat. Ita in vinculis Byzantium perductus, facinoris convincitur, & ut inſidiator condemnatus, intra præſcriptos limites coercetur. Deinde rurſus ut condemnatus ad tribunal Imperatorium adducitur, ut ſententia in eum lata confirmetur. Verum omnibus aſtantibus miſericordia viri inceſſit, & animi doluerunt. Nec enim robore duntaxat erat incomparabili, ſed forma etiam præſtanti. Ac Im-D peratrice una cum cæteris illius miſerta, an vero amore quoque capta, dicere non poſſum, ſententia damnatoria in abſolutoriam commutata, crimine ſolutus, in Cappadociam patriam abit. Imperatrix vero eum ex itinere revocatum, Magiſtrum & Ducem copiarum deſignat. Quumque jam ſecum conſtituiſſet, eum ut virum fortiſſimum, Imperatorem creare, tamen jurejurando & ſyngrapha, quam a Patriarcha, cui aſſervandæ data erat, recuperatam volebat, impediebatur. Init igitur improbum & profundum conſilium,
E idque cum eunuchorum ſuorum quodam communicat, illo miniſtro pro lenone uſa, monetque quemadmodum cum Patriarcha agendum eſſet. Is cum Pontifice congreſſus: *Scito*, inquit, *Domine*, *Imperatricem nepotis tui amore captam eſſe* (habebat enim nepotem Bardam, adoleſcentem laſcivum & rei Venereæ deditum) & addit, *quod ſi tu annueris*, *hoc eſt*, *ſi juriſjurandi chirographum ei reddideris*, *& perſuaſeris*. *nullum ex ea re periculum*

Diogenis natales, dignitas, & e ſqualore carceris ad Imperii ſplendorem aſcenſus.

Edit. Pariſ. pag. 277.

Eudociæ calliditas in recuperanda ſyngrapha, ut ſcilicet iureiurando ſolveretur.

LIBER XVIII

ipſi imminere : ſtatim eam fratris ſui filio nupturam, & poteſtatem Imperatoriam tradituram. Patriarcha his illecebris irretito, ac de ſtatu mentis dejecto, eunuchus poſtulare pergit, ut Senatorum quoque animos tentet. Is igitur Senatoribus ſingulatim accerſitis ait: tempora poſtulare Imperatorem, qui defenſionem Reipublicæ ſuſcipiat. Romanum enim Imperium ſi a muliercula & pueris ſolis adminiſtretur, haud ita multo poſt, non remotas dumtaxat Provincias & hoſtibus finitimas, ſed ſuburbanas etiam petiturar. His jurisjurandi & ſyographæ reprehenſionem acrem ſubjungebat, & mortuo Imperatori maledicebat, quaſi non Reipublicæ ſtudio, ſed ex privata zelotypia inuſitatum jusjurandum & ſyngraphar legibus contrariar exegiſſet: Quibus quum plerique aſſentirentur, iis etiam qui refragabantur, partim muneribus, partim pollicitationibus in ſententiam ſuam pertractis, Imperatrici jusjurandi chirographum remittit. Quo illa accepto, conſilium ſuum executura, rem cum filio natu majore, & Cæſare, in Regiam accerſito communicat: qui cum hymenæo interfuiſſet, & nuptiales crateres guſtaſſet, nubit illa Diogeni. Sic ille Imperator declaratur, quum Eudocia ejuſque filii menſes ſeptem, & dies aliquot regnaſſent.

A ἑαυτῇ τὸν ἀδελφόπαιδα, καὶ οἱ τὸ κράτος ἐγχειριεῖν τὸ βασίλειον. Ὡς δὲ τούτοις ὁ Πατριάρχης παραθελχθεὶς, ὅλον ἐνέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ τῶν τῆς Συγκλήτου Βουλῆς ὁ ἐκτομίας ἀπήρχετο θέσθαι ἀπόπειραν. Ὁ δὲ τούτων ἕκαστον προσκαλούμενος, τὰ πράγματα ζητεῖν, ἔλεγε, Βασιλέα τὸν τούτων ἀντιληψόμενον. Εἰ γὰρ ἔτι γυναικὶ μόνῃ καὶ παιδαρίοις ταῦτα διοικηθήσεται, οἰχήσεται πάντως οὐκ εἰς μακρὰν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, οὐ τὰ πόῤῥω μόνον, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀγχιτέρμονα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγχίθυρα. Καὶ ἐπὶ τούτῳ τῶν ὅρκων καὶ τοῦ ἐγγράφου πολλὴν ἐποιεῖτο καταδρομὴν, καὶ τὸν Βασιλέα τεθνεῶτα ἐκακηγόρει, ὡς μὴ τοῦ κοινῇ συμφέροντος θέμενον πρόνοιαν, B ἀλλ' ἐκ ζηλοτυπίας ἐκθέσμους ὅρκους ἀπῃτηκότα, καὶ παράνομα ἔγγραφα. Τούτοις τοὺς πλείους συντιθεμένους ἐσχηκὼς ἐκείνους, οἳ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον, τοὺς μὲν δώροις, τοὺς δ' ὑποσχέσεσι συμψήφους ποιήσας αὐτῷ γενέσθαι, στέλλει τῇ Βασιλίσσῃ τὸ τῶν ὅρκων χειρόγραφον. Ἡ δὲ τοῦτο λαβομένη, εἰς ἔργον τὸ βούλευμα ἀπετέλεσε, καὶ ἄγεται μὲν τὸν Διογένην, καὶ τούτῳ συζεύγνυται. Κεῖνται δὲ τὴν πρᾶξιν τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν, καὶ τοῦ Καίσαρι μετακληθέντι πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ μετασχόντι τῶν ὑμεναίων, καὶ τοῦ ἐπιγαμίου ἀπογευσαμένου κρατῆρος, καὶ Διογένης Βασιλεὺς ἀνηγόρευτο, τῆς Βασιλίδος C Εὐδοκίας μετὰ τῶν υἱῶν ἀρξάσης ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας τινάς.

ROMANUS DIOGENES.

XI. ROMANUS DIOGENES

Romanorum Imperio potitur, Eudociæ tanti faſtigii auctoris ſpem eluſit. Quæ cum eum condemnatum, & tantum non carnificem inſtare videntem, non modo manifeſto periculo eripuiſſet, ſed ad tantum Imperium evexiſſet, putabat ſe illum in omnibus dicto audientem habituram, & ipſi Imperatori imperaturam. At ille qui ingenio eſſet arroganti atque indomito: ad tempus naturæ ſuæ vi facta Auguſtæ voluntati ceſſit, ſubmiſſione ſimulata. Sed quum eam eim ferre non poſſet, celeriter excuſſo jugo ad ingenium rediit, atque libera poteſtate uti voluit. Cum autem Orientalia male ſe haberent, atque alia deſperata eſſent, alia deſperationi propinqua: expeditione denuntiata, Imperatorium tabernaculum in regione Orientis Byzantioo obverſa figit, duabus de cauſis: tum ut Barbarorum incurſionibus prohibitis, ſubditorum, quantum res ſineret, ſaluti conſuleret: tum ut gloriæ occaſionem captaret, nec Imperatricis mancipium, ſed ipſe Imperator eſſet. Relicta igitur regia, in Orientem trajecit, nec juſto exercitu educto, & eo ipſo quem educebat, armorum, equorum & rerum neceſſariarum inopia laborante. Nam exercitum longo tempore per ſocordiam neglectum, ſubito in integrum reſtitui non expeditum erat. Militibus igitur hoc modo affectis in Orientali Provincia, quæ Phrygiæ pars eſt, congregatis, quum hoſtes cognoviſſent, ipſum Imperatorem adeſſe: eumque ta-

Edit. Pariſ. pag. 278.

Diogenes muliebre imperium pati non potuit.

Diogenis expeditio Orientalis.

ια. ΡΩΜΑΝΟΣ δὲ ΔΙΟΓΕΝΗΣ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς γενόμενος ἐγκρατὴς, οὐ κατὰ τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλευσάσης αὐτὸν Εὐδοκίας ἀποβεβήκει. Ἡ μὲν γὰρ ἐκ κατακρίτου, καὶ ἤδη σχεδὸν τὸν δήμιον ἐφεστηκότα ὁρῶντος αὐτοῦ, οὐ μόνον κινδύνου προφανοῦς, ἐξαρπάσασα, ἀλλὰ καὶ τηλικαύτης ἀρχῆς ἀξιώσασα, ᾤετο ἐν πᾶσιν ἕξειν τοῦτον ὑπείκοντα καὶ αὐτὴ κατάρχειν τοῦ Βασιλεύοντος. Ὁ δὲ, καὶ ἄλλως ὢν ἀλαζονικὸς καὶ ἀδούλωτος, ἐπ' ὀλίγον μὲν βιασάμενος τὸ ἦθος, ὑπέπιπτε ταῖς τῆς Αὐγούστης θελήσεσι, καὶ ὑπεκρίνετο τὴν ὑπόπτωσιν. Εἶτα μὴ στέγων τὴν βίαν, ταχὺ πρὸς τὸν οἰκεῖον τρόπον ἐπανελήλυθε, D καὶ τὴν ὑπακοὴν ἐδυσχέραινε, καὶ ἤθελεν αὐτὸς τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδήσασθαι. Κακῶς δὲ τῶν Ἑῴων διακειμένων, καὶ τῶν μὲν ἤδη ἀπεγνωσμένων, τῶν δὲ πρὸς τοῦτο χωρούντων, ἐκστρατείαν κηρύττει, καὶ πήγνυσι τὴν σκηνὴν τὴν βασίλειον κατὰ τὸ τῆς Ἑῴας τμῆμα τὸ τῇ Βυζαντίδι ἀντίπορθμον· δύο ταῦτα πραγματευόμενος, ἀποτειχίσαι τε τοῖς Βαρβάροις τὴν ἔφοδον, καὶ οὕτω σωτηρίαν, ὡς ἐνὸν πρυτανεῦσαι τῷ ὑπηκόῳ, καὶ ἑαυτῷ γαυρίαμά τι περιποιήσασθαι, καὶ μὴ πάντα ὑπείκειν τῇ Βασιλίδι, ἀλλ' αὐτὸς αὐταρχεῖν. Ἄρας E οὖν ἐκ τῶν βασιλείων πανοπλίτης ἐπεραιώθη πρὸς τὴν Ἑῴαν, οὔτ' ἀξιόμαχον ἐπαγόμενος στράτευμα, καὶ ὃ δὲ ἐπήγετο ἀπορίᾳ καὶ ὅπλων καὶ ἵππων καὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν ἐπετρύχετο. Ἐκ μακροῦ γὰρ κατολιγωρηθεῖσαν τὴν στρατιὰν, ὥσπερ εἴρηται, ἀθρόον ἀνακτηθῆναι οὐκ ἦν εὐχερές. Ἀθροισθέντων οὖν τῶν οὕτως ἐχόντων στρατιωτῶν, κατὰ τὸ Θέμα τῶν Ἀνατολικῶν, ὃ τῆς Φρυγίας τίς ἐστι μοῖρα, οἱ ἐναντίοι μαθόντες τὸν Βασιλέα ἐπιέναι σφίσιν αὐτὸν, καὶ τοιοῦτον εἶναι,

ὡς ἑτοίμως προκινδυνεύειν τῶν ὑπηκόων, ἀρειμάνιόν τε, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνυπόστατον (πῶς γὰρ ἡ στρατιὰ ἅπασα διέκειτο, ἠκρίβουν οἱ Βάρβαροι) εὐλαβῶς εἶχον, καὶ ὤκνουν κατὰ συστάδην μαχέσασθαι. Ἐνθέντοι ὁ μὲν Σουλτὰν εἰς τοὐπίσω πεποίητο τὴν ὁρμήν, δύο δὲ μοίρας τῆς βαρβαρικῆς διελὼν στρατιᾶς, τὴν μὲν εἰς τὴν νοτιωτέραν Ἀσίαν τὴν ἄνω, τὴν δὲ πρὸς τὴν βορειοτέραν ὁρμῆσαι τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐνετείλατο. Οἳ ἐπιόντες τὰ προστυχόντα τε ληϊζόμενοι, τὴν Νεοκαισάρειαν αἰφνίδιον ἐπεισπεσόντες αὐτῇ, ἐξεπόρθησαν, καὶ λαφύρων ἐμπλησθέντες, ἐκεῖθεν ἐπανῄεσαν. Τοῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἀθυμίαν ἐνέσταξε, καὶ τοὺς εὐζωνοτέρους ἀναλαβὼν τοῦ στρατεύματος, ᾔει διὰ δυσβάτων ὁδῶν καὶ ὀρέων, φθάσαι τοὺς ἐχθροὺς ἐπειγόμενος. Ὡς δὲ αὐτοῖς ἐπῆλθεν ἀδόκητος, εἰς πτοίαν ἐνέβαλεν ἅπαντας, καὶ πρὸς δρασμὸν ἀπεῖδον εὐθύς, αὐτοῦ που καταλιπόντες, καὶ τὴν λείαν καὶ τὴν ἀποσκευήν. Φθορὰ μὲν οὖν τῶν Βαρβάρων οὐ πάνυ τι γέγονε, τῶν περὶ τὸν Βασιλέα κεκοπιακότων ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ μὴ οἵων τε ὄντων διώκειν ἐπὶ πολύ. Οἱ μέντοι ληφθέντες αἰχμάλωτοι καὶ εἴ τι ἕτερον ἐπλήρου τὴν λείαν, ξύμπαντα ἠλευθέρωντο. Ἐκεῖθεν τῆς πρὸς Συρίαν ἥψατο ἀπαγούσης, καὶ φάλαγγα μὲν εἰς Μελιτηνὴν ἐξαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ Χάλεπ ὁρμήσας, πολλὴν ἀπήγαγε λείαν ἀνθρώπων καὶ ζώων ἄλλων. Κἀκεῖθεν εἰς Ἱεράπολιν τῆς Συρίας ἐγένετο, καὶ πολιορκεῖν ἐπιχειρήσας αὐτήν, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παρέλαβεν. Εἶτα τῶν Βαρβάρων ἐπιθεμένων μέρει τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ ἡττησάντων αὐτό, οὐδεὶς τῶν ἄλλων εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἡττημένων γενέσθαι προεθυμήθη. Ὁ δέ γε Βασιλεὺς ἔνδον τῆς ἑαλωκυίας πόλεως ὤν, καὶ τὸ συμβὰν ἐγνωκώς, ταχύτατα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς ἀρωγὴν τῶν ἡττημένων ἐξώρμησε. Μαθὼν δὲ ὁ τοῦ Χάλεπ ἡγεμονεύων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἧτταν, προσέθετο καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις Βαρβάροις μετὰ τῆς οἰκείας πάσης δυνάμεως, αὐτίκα τὸν Βασιλέα προσδοκῶν ἀπαγαγεῖν δορυάλωτον. Καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν κύκλῳ στρατόπεδον περιέλαβον. Ὁ μέντοι Βασιλεὺς ἀκήρυκτον αὐτοῖς τὴν μάχην ἐπενεγκών (ἐξῄει γὰρ τοῦ χάρακος καὶ τὸ στράτευμα συνεξήγαγε, μήτε σαλπίγγων γενομένης ἠχῆς, μήθ' ἑτέρου δεδομένου συνθήματος) ἐξετρέψατο τοὺς ἐναντίους, καὶ εἰς φυγὴν ἠνάγκασεν ἀπιδεῖν. Εἰ γοῦν ἐπὶ πολὺ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπεδίωξε στράτευμα, νίκην ἂν ἤρατο μεγίστην καὶ περιβόητον. Οἱ γὰρ ἵπποι τοῖς Ἄραψι ταχεῖς μέν εἰσι τὴν πρώτην ὁρμήν, καὶ τῶν λοιπῶν ποδωκέστατοι, οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὸν δρόμον ἐκτείνουσιν, ἀλλ' ἀποκναίουσι τάχιστα. Ἀνακληθέντες δέ, καὶ τῆς διώξεως ἀποσχόμενοι, τοὺς ἐναντίους περιέσωσαν, ἑαυτοὺς δὲ μεγάλου κατορθώματος καὶ εὐκλείας ἐστέρησαν. Ὅμως τῷ Βασιλεῖ, ὅτι ὅλως οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς ἐχθροῖς ἀντιπεσεῖν ἀπεθάρρησαν, καὶ τὸ πολὺ τῆς προτέρας δειλίας ἀπέθεντο, ἀρκοῦν ἐδόκει αὐτῷ χρῆμα. Ἐνῴκιστο δὲ τῆς Ἱεραπόλεως ἡ ἀκρόπολις, τοῦ Βασιλέως προστάξαντος. Καὶ ἑτέροις δὲ πολίσμασιν ἐπελθών, καὶ τὰ μὲν διὰ τὸ ἀνάλωτον παρελθών, τὰ δὲ κατασχών, εἰς πόλιν τῆς Κιλικίας, τὴν Ἀλέξανδρον λεγομένην, κατήντησε. Κἀκεῖθεν ἀπιόντι λαφυραγωγηθῆναι τὸ Ἀμόριον ἠγγέλθη, καὶ ἀναιρεθῆναι πολλούς. Ἐδυσφόρησε μὲν οὖν πρὸς τοῦτο ὁ Βασιλεύς, μὴ δυνάμενος δ' ἐπαμῦναι τοῖς πεπονθόσι, τὰ περὶ τὸν οἰκεῖον στρατὸν οἰκονομησάμενος, ἵνα τὴν τοῦ χειμῶνος ὥραν ἀνενδεῶς τῶν ἀναγκαίων παρέλθωσιν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων ἐπανῆλθεν, ἀλαζονικώτερον διακείμενος ὡς τάχα κατορθώσας πλεῖστα, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Βασίλισσαν. Ἡ δὲ πρὸς τοὐναντίον αὐτῇ τὰς ἐλπίδας ἐκπεσούσας κατα-

lem, qui pericula pro ſuis adire haud reformidaret, virum bellicoſum & robore immenſo præditum (neque enim, ut exercitus ſe haberent, accurate noverant Barbari) caute agendum eſſe rati, acie decernere recuſabant. Unde Sultanus retro ceſſit, & duabus partibus ab exercitu Barbarico ſegregatis, alterius duces in auſtralem & ſuperiorem Aſiam, alterius in Aquilonarem contendere juſſit. Ii obvia quæque populati, ac Neocæſaria ſubita incurſione vaſtata, manubiis graves inde receſſerunt. Quo nuncio accepto, Imperator dolens, expeditioribus militibus aſſumptis per loca invia & montoſa proficiſcitur, ut hoſtes anteverteret. Quos ex improviſo aggreſſus, perterrefecit omnes, ut ſtatim arrepta fuga, illic & prædam & impedimenta relinquerent. Non tamen Barbarorum magna ſtrages eſt edita, quod milites itinere fatigati, longius eos perſequi haud potuerunt. Captivi tamen, & ſi quid aliud prædam explebat, in libertatem aſſerta ſunt omnia. Inde Syriæ iter ingreſſus, phalange una Melitenam miſſa, Chalepum oppugnans & hominum & animantium prædam abduxit. Inde Hierapolim Syriæ, quum obſidionem pararet, per deditionem capit. Deinde quum Barbari Romanarum copiarum partem ſuperaſſent, cæterorum nemo illis opem ferre ſtuduit, ſed Imperator illo eventu cognito, in capta urbe degens, celerrime victis ſuppetias ivit. Chalepi autem præfectus, Romanorum clade nunciata, & ipſe cum ſuis copiis ad Barbaros deſcivit, ſperans ſe Imperatorem ſtatim captivum abducturum. Quum autem Romana caſtra corona circumdediſſent, Imperator prælio eis non denuntiato, eduxit exercitum, & nullo tubarum ſonitu, nullo alio manifeſto ſigno dato, hoſtes profligatos in fugam conjecit. Quod ſi Romanus exercitus longius illos perſecutus eſſet, victoria potitus eſſet maxima & illuſtri. Nam Arabibus equi ſunt primo impetu veloces, atque omnium celerrimi, ſed curſum non longe extendunt, celerrimeque fatigantur. Verum revocati, ut hoſtes non perſequendo conſervarunt, ita ſemetipſos magno ſucceſſu & gloria ſpoliarunt. Imperatori tamen abunde viſum, quod Romani hoſtes invadere auſi eſſent, priſtina timiditate abjecta. Imperatoris juſſu Hierapolitana arx condita eſt. In progreſſu aliis oppidis captis, aliis, quod inexpugnabilia eſſent, relictis, in Ciliciæ urbem Alexandriam pervenit. Unde diſcedenti nunciatur Amorium multis occiſis eſſe direptum. Quod etſi ægre ferebat, tamen cum nihil opis ferre poſſet, militibus in hyberna deductis, ubi nulla commeatus inopia premerentur, ipſe in urbem Regiam revertitur, factus arrogantior, quaſi plura confeciſſet, non erga alios duntaxat, ſed erga ipſam etiam Imperatricem. Illa

Sultanus Neocæſaream capit.

Diogenis bellum Syriacum cum Sultano.

Edit. Pariſ. pag. 279.

Chalepum.

Arabici equi.

LIBER XVIII

vero ſpem ſuam in contrarium vertiſſe cernens, mœſta cor edebat, nec objurgationes ferre poterat.

Diogenis altera expeditio ad Euphratem. *Edit. Pariſ. pag. 280.*

XII. Sub veris initium Imperator altera expeditione ſuſcepta, quum Cæſaream (venisset), & magnam Turcorum multitudinem eam Provinciam incurſare cognoviſſet: etiam in illos nunc parte copiarum immiſſa, nunc ipſe invectus, profligatis illis, captiviſque cæſis omnibus, ad Euphratem contendit, Philareto Duce deſignato. Erat is ex genere Brachamiorum, qui ut ſatis habere peritiæ militaris videbatur, ita improbæ vitæ erat, & nomini ſuo, quod virtutis ſtudioſum notat, plane contrariæ.

Turci victi.

Philareti clades.

Huic ſemiſſe exercitus dato, ipſe ad Septentrionem declinavit. Hoſtes autem Philareti militibus terrore illato, ut locis quibus præſidii cauſa erant, relictis, fugerent, inſecuti, omnibus eorum impedimentis potiuntur, quod Imperatori triſtitiam attulit: & in Cappadociam progreſſi, agris vaſtatis Iconium petunt, urbem & frequentia hominum, & omnibus iis quæ bona dicuntur felicem.

Turci Cappadociam & Iconium vaſtant.

Quo Imperator Sebaſtiæ cognito, & ipſe iter eodem intendit. Verum nuntiata ejus urbis vaſtatione, & Turcorum ſuum adventum timentium diſceſſu; magnæ Antiochiæ Duci Cataturio Romanarum legionum parte miſſa, mandavit, ut ad Mopſiheſtiam veniret, & Turcos illac tranſituros aggrederetur. Cæterum hoſtes quum in Tarſi planiciem veniſſent, ab Armeniis omni fere præda ſpoliati ſunt, auditiſque Romanorum ad Mopſiheſtiam inſidiis, noctu iter ingreſſi diffugerunt: quæ res Imperatori cauſa mœroris fuit, ut rebus deſperatis Byzantium rediret. Jam enim autumnus inſtabat, qua tempeſtate Blachernium quoque magnum templum conflagravit, anno ab orbe condito ſexies milleſimo, quingenteſimo, ſeptuageſimo octavo. Inſtante vere Manuelem Protoproedrum Comnenum, Iſaacii Imperatoris ex fratre nepotem, Curopalatem deſignatum, legionibus præfecit, qui quamvis adoleſcens, cum ſenili prudentia exercitum regeret, Barbaros vicit.

Manuel Comnenus a Turcis capitur & reſtituitur.

Ob quem ſucceſſum Diogenes illi invidens, parte non minima copiarum adempta, in Syriam eum miſit. Inde Comneno cum reliquis Sebaſtiam profecto, Turcorum multitudo ſe oſtendit: qui ſimulata fuga, illo perſequente, ex compoſito converſi, Romanos diſperſos invaſerunt, & multis cæſis, nec paucioribus captis, ipſoque Duce Manuele, caſtra diripuerunt. Ea res, nec minus fama de Chonarum republica & celebri Sancti Michaelis templo a Barbaris occupato, Imperatorem perturbavit, ut totus in eo eſſet, ut quamprimum bello eis illato periclitantes conſervaret. Sed dum quorumdam monitu cunctatur, adeſt Comnenus cum eo Turca, a quo captus fuerat. Nam is, quum Sultanus ob crimen quoddam homi-

pag. 281.

νοῦσα, ἐδυσχέραινε, καὶ τὴν καρδίαν εἶχεν οἰδαίνουσαν, τὰς ἐπιπλήξεις μὴ στέγουσα.

ιβ. Ἄρτι δ' ἀναλάμπειν ἠργμένου τοῦ ἔαρος, αὖθις ὁ Βασιλεὺς ἑτέρας ἐκστρατείας ἐμέμνητο. Ἐκδημήσας τοίνυν τῆς Βυζαντίδος καὶ γενόμενος εἰς Καισάρειαν, ἔμαθε Τούρκων πλῆθος πολὺ καταστρέχον τὴν χώραν, καὶ τούτοις τῇ μὲν μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπαφιείς, τῇ δὲ καὶ αὐτὸς συμβάλλων, ἐτρέψατο τοὺς ἐχθρούς, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας τῷ ξίφει πάντας ὑπαγαγών, πρὸς τὸν Εὐφράτην ἐτίθει τὸ ὅρμημα. Τὸν μέντοι Φιλάρετον στρατηγὸν προβαλλόμενος (ἦν δὲ τοῦ Βραχαμίου γένους ὁ ἀνήρ, δοκῶν μὲν πρὸς στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ἱκανῶς ἔχειν, βίου δὲ τυγχάνων οὐκ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀντιρρόπου πάνυ πρὸς τὴν κλῆσιν αὐτοῦ) τούτῳ τὸ ἥμισυ παραδίδωσι τοῦ στρατεύματος, αὐτὸς δ' ἀπένευσε πρὸς τὰ βορειότερα. Τοῖς δὲ μετὰ τοῦ Φιλαρέτου ἐπιφανέντες οἱ Βάρβαροι πτοίαν ἐνέβαλον, καὶ τοὺς τόπους καταλιποῦσιν, οὓς φυλάττειν ἐτάχθησαν, καὶ εἰς φυγὴν τραπεῖσιν εἵποντο οἱ πολέμιοι, καὶ εἷλον ἅπασαν τὴν ἐκείνων ἀποσκευήν. Τοῦτο ἐλθὸν εἰς γνῶσιν τῷ Βασιλεῖ, σκυθρωπάσαι πεποίηκεν, οἱ δ' ἐναντίοι κατὰ τῆς Καππαδοκίας τὸ ὅρμημα θέμενοι, αὐτήν τε ἐπόρθουν, καὶ πρὸς τὸ Ἰκόνιον ἵεντο, ἀνθρώπων τε πολυπλήθειαν ἔχον, καὶ πᾶσι τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς εὐθηνούμενον. Ὁ δὲ Βασιλεὺς εἰς Σεβάστειαν ἀφικόμενος, καὶ μαθὼν τὴν κατὰ τοῦ Ἰκονίου τῶν Τούρκων ἐπέλευσιν, συνέτεινε καὶ αὐτὸς τὴν πορείαν ὀπίσω αὐτῶν. Γνοὺς δὲ ἤδη ἐκπεπορθηκέναι αὐτοὺς τὸ Ἰκόνιον, καὶ τὴν αὐτοῦ εὐλαβουμένους κατάληψιν, ἀπᾶραι, τῷ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας Δουκὶ τῷ Κατατουρίῳ μοῖραν ἐκπέμψας τινὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ἐνετείλατο εἰς Μοψουεστίαν ἀφικέσθαι, καὶ τοῖς Τούρκοις ἐκεῖ διιοῦσι συμμῖξαι, ἀλλ' οἱ πολέμιοι εἰς τὴν τῆς Ταρσοῦ πεδιάδα γενόμενοι, τοῖς Ἀρμενίοις ἐνέπεσον, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν λείαν ἀπέβαλον. Ἐνωτισθέντες δὲ καὶ τὴν ἐν Μοψουεστίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐφέδρευσιν, ᾤχοντο διὰ τῆς νυκτὸς καὶ διέφυγον. Ὃ τῷ Βασιλεῖ λύπης ὑπόθεσις γέγονε, καὶ ἀπογνοὺς ὥρμησε πρὸς τὸ Βυζάντιον. Ἤδη γὰρ ἐπέστη καὶ τὸ μετόπωρον. Ὅτε καὶ ὁ μέγας τῶν Βλαχερνῶν ἐπυρπολήθη ναός, ἔτους ἐνισταμένου ἑξακισχιλιοστοῦ, πεντακοσιοστοῦ, ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου. Ἐφισταμένου δέ γε τοῦ ἔαρος, Μανουὴλ Πρωτοπρόεδρον τὸν Κομνηνόν, τοῦ βεβασιλευκότος ἤδη Ἰσαακίου ἀδελφιδοῦν, Κουροπαλάτην τιμήσας, ἐφίστησι τοῖς στρατεύμασιν. Ὃ δὲ νέος μὲν ἐτύγχανεν ὤν, ἦρχε δὲ κατὰ γέροντας, καὶ Βαρβάρων ἐπιτυχὼν στρατιᾷ, προσμίγνυσι καὶ νικᾷ. Τοῦτο λέγεται τῷ Διογένει φθόνον κινῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο τῆς περὶ ἐκεῖνον στρατιᾶς μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀποδιελεῖν, καὶ στεῖλαι κατὰ Συρίας. Εἶτα τοῦ Κομνηνοῦ μετὰ τῶν ὑπολελειμμένων γενομένου κατὰ Σεβάστειαν, Τούρκων ἀνεφάνη πλῆθος, καὶ ἐπῄει τούτοις ἐκεῖνος. Οἱ δὲ φυγὴν ὑπεκρίθησαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Κομνηνὸν τοὺς φεύγοντας ἐπεδίωκον. Ἐκ δέ γε συνθήματος μεταστρέψαντες τηνικαῦτα οἱ Βάρβαροι, ἐσκεδασμένοις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, καὶ εἷλον οὐ μείους, καὶ αὐτὸν τὸν στρατάρχην τὸν Μανουήλ, καὶ τὸ στρατόπεδον διηρπάκασιν. Ἡ δὲ περὶ τούτων ἀγγελία τὸν Αὐτοκράτορα διετάραξε, καὶ ἔτι φήμη τις γενομένη, ὡς ἡ ἐν Χώναις πολιτεία, καὶ τὸ ἐκεῖ τοῦ Ἀρχιστρατήγου περίπυστον τέμενος τοῖς Βαρβάροις παρείληπται. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς κατ' αὐτῶν ἐβουλεύσατο αὐτίκα χωρῆσαι τῶν πολεμίων, καὶ ἐπαρκέσαι τοῖς κινδυνεύουσιν. Ἀλλά τινες αὐτῷ συνεβούλευον ἐπισχεῖν τέως. Ἐν τούτοις δὲ ἧκεν ὁ Κομνηνὸς Μανουὴλ μετὰ καὶ τοῦ ἑλόντος αὐτὸν Τούρκου, προσελθόντος τῷ Βασιλεῖ. Ἐκ γάρ τινος αἰτίας δυσμένειαν ὁ Σουλτὰν ἐσχηκὼς κατὰ τοῦ ἀνδρός, στρατιὰν ἐξα-

A πέπομφε κατ᾽ αὐτοῦ συλληψομένην αὐτόν. Ὁ δὲ δείσας, εἵλετο τῷ Βασιλεῖ προσφυγεῖν, ὃν αὐτίκα τετίμηκε Πρόεδρον. Ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν βραχύτατος, καὶ τὴν μορφὴν εἰδεχθέστατος.

ιγ΄. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ὑπέλαμπεν, ἐμβεβήκει μὲν τῇ τριήρει τῇ αὐτοκρατορικῇ. Διαπεραιουμένῃ δ᾽ ἄρτι, περιστερὰ οὐ πάνυ μὲν μέλαινα τὴν χροιάν, πρὸς δὲ τὸ μελάντερον ἀποκλίνουσα, τὴν τριήρη αὐτοῦ περιέπτατο, καὶ οὐκ ἀπέστη πτερυσσομένη περὶ αὐτόν, ἕως ἐκεῖνος ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἐπελάβετο. Ὁ δὲ ταύτην τῇ Βασιλίσσῃ ἐκπέπομφεν. Ἐδόκει δὲ τὸ τῆς περιστερᾶς οὐκ ἀγαθόν τι παρεμφαίνειν τῷ τε ταύτην ἑλόντι, τῇ τε πρὸς ἣν ἔσταλτο. B Ἀλλὰ καὶ τοῦ ξύλου, ᾧ μέσον ἱσταμένῳ ἡ βασίλειος σκηνὴ ὑπερείδεται, αὐτομάτως κατεαγέντος, κατέπεσεν ἡ σκηνή. καὶ τοῦτο δὲ σύμβολον ἐνομίσθη ἀπαίσιον. Ὅμως οὐδὲν τὸν βασιλέα τῆς προθυμίας ἀνέκοψεν, ἀλλὰ προῄει ἕως τοῦ Θέματος τῶν Ἀνατολικῶν, φειδωλίας ἐχόμενος παρὰ τὸ εἰωθός. Ἐσκηνωμένῳ δέ που ἐν δωματίοις, πῦρ ποθὲν ἐνσκῆψαν, αὐτά τε κατέφλεξε τὰ δωμάτια, καὶ ἵππους ἐμπρήστους εἰργάσατο τῶν Βασιλικῶν, καὶ χαλινούς, καὶ ὀχήματα, ὃ καὶ αὐτῷ κακὸν οἰώνισμα ἔδοξεν. Ἐκεῖθεν δὲ μετελθών, καὶ τὸν Ἅλυν διαπεράσας, καὶ παρελθὼν τὴν Καισάρειαν, εἰς τὴν λεγομένην κρύαν πηγὴν τὸν χάρακα ἔθετο, ἔνθα τισὶ τῶν Νεμίτζων ἀπηνέστερον προσηνέχθη δι᾽ ἀδικήματα. C Τοῦ δὲ τάγματος τούτου ἀποστατήσαντος, ἱππότης αὐτοῖς αὐτίκα ἐπιφανείς, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐπαγόμενος, κατέπληξέ τε τοὺς ἀποστατήσαντας, καὶ αὖθις συμμαχικὸν αὐτῷ ἐποιήσατο. Εἶτα ἀπελθὼν εἰς Θεοδοσιούπολιν, ἀφ᾽ οὗ δύο μηνῶν ἕκαστον ἐπάγεσθαι κελεύσας τροφήν, ὡς διὰ ἀοικήτου μέλλων πορεύεσθαι, διεῖλε τὸ στράτευμα, καὶ μοῖραν μὲν τῷ Ρουσελίῳ παρέσχεν. Ἀνὴρ δ᾽ οὗτος Λατῖνος πολεμικώτατος, καὶ κατὰ τοῦ Χλιὰτ αὐτὸν ἐξαπέστειλεν. Ἑτέραν δὲ μοῖραν ἑτέρῳ προσένειμε, προστάξας αὐτῷ πορθῆσαι τὸ Μαντζικίερτ. αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν λοιπῶν, οὐκ ἀξιομάχων ὄντων, περιελέλειπτο. Τὸ μὲν οὖν Μαντζικίερτ δι᾽ ὁμολογίας τῷ Βασιλεῖ παραδίδοται, ἀποδεδειλιακότων τῶν Τούρκων καὶ πίστιν αἰτησαμένων, καὶ D τοῦτο ἐασάντων. Στρατιώταις δὲ εἰς συλλογὴν ἐξελθοῦσι τῶν χρειωδῶν πολέμιοι ἀθρόον ἐπῆλθοσαν. Ὁ γοῦν ὁ Βασιλεὺς τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βρυέννιον ἐπ᾽ αὐτοὺς ἐξαπέσταλκε μετά τινος συντάγματος, ὃς τοῖς Τούρκοις προσβαλών, καὶ κάμνουσαν βλέπων τὴν μετ᾽ αὐτοῦ δύναμιν, στείλας ᾔτει ἐπικουρίαν. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀγνοῶν τῶν ἐναντίων τὴν δύναμιν, δειλίαν κατέγνω τοῦ Βρυεννίου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐτραχύνετο. Ἔτυχε δὲ τότε ὁ Ἱερεὺς ἀναγινώσκων τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ λέγων, Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. Ὅμως ἔστειλε καὶ τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον τὸν Βασιλάκιον μετὰ μοίρας στρατιωτῶν, ὧν προστεθέντων τῷ Βρυεννίῳ, E μέχρι μέν τινος ἰσοπαλὴς ἦν ὁ ἀγών. Εἶτα τοῦ Βασιλακίου ὁρμήσαντος ἐν προμάχοις κατὰ τῶν ἐναντίων μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, τὰ νῶτα ἔστρεψαν οἱ πολέμιοι, ὁ δὲ ἐδίωκε, τοῦ Βρυεννίου σὺν τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν μὴ διώκοντος. Ὡς δὲ περὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων ἐγένετο, πληγέντος αὐτῷ τοῦ ἵππου, ἀπέβη αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τῶν ὅπλων βάρος οὐκ εὐκίνητος ὤν, κυκλοῦται παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ ζωγρηθεὶς τῷ Σουλτάνῳ προσάγεται. Οὐκ δ᾽ ἐκεῖνος δουλικώτερον αὐτῷ προσῄει, οὔτε μὴν

A ni infenſus, exercitum ad eum comprehendendum miſiſſet, metu pœnæ ad Imperatorem confugit, & ſtatim Præſes eſt deſignatus. Erat autem parva ſtatura, & fœdiſſimo aſpectu. LIBER XVIII

XIII. Appetente vere, triremem Imperatoriam conſcendit. Quum via e portu ſolviſſet: columba non prorſus nigra, ſed ad nigredinem inclinans, triremem ejus circumvolavit, nec circa illam alas agitare deſtitit, donec manibus comprehenſam Imperatrici miſit, quod inauſpicatum omen viſum eſt, tam ei qui cepiſſet, quam B ei quæ accepiſſet. Sed & imperatorium tabernaculum ligno, quo in medio fulcitur, ſponte confracto concidit, id quoque ominoſum eſt habitum. Verum neutrum horum Imperatoris alacritatem inhibuit, quominus uſque ad Orientales provincias perveniret, parſimoniæ præter morem ſuum intentus. Quum in domunculis quibuſdam diverſaretur, ignis neſcio unde illapſus, eas conſumpſit, equos Imperatorios, frenos & vehicula aduſſit, quod & ipſi malum augurium viſum. Inde digreſſus, Aly ſuperato, relictaque Cæſarea, ad locum qui Fons frigidus dicitur, vallum mu- C nivit. Ubi quum ob Nemitzorum quoſdam, propter facinora, ſeverius mulctatos, Legio defeciſſet, ipſe ſtatim in equo advolans, adducto exercitu deſertores perterritos in belli ſocietatem recepit. Deinde Theodoſiopolin profectus, ſingulos duorum menſium commeatum ſecum ferre juſſit, quod per loca deſerta iter facturus eſſet, diviſoque exercitu, Ruſelium Latinum, virum bellicoſiſſimum, una parte attributa, contra Chliatum miſit: alium quemdam, altera parte attributa, Mantzikiertum vaſtare juſſit, reliquos ipſe retinuit, bello gerendo non pares. Ac Mantzikiertum qui- D dem, Turcis perterritis, fide accepta, & urbe relicta, deditionem fecit. Milites autem pabulatum egreſſi, ab hoſtibus ſunt ſubito oppreſſi, quo Imperator cognito, Nicephorum Bryennium Magiſtrum cum aliquot cohortibus adverſus eos miſit, qui cum Turcis congreſſus, cum ſuas copias fatigatas videret, ſubſidium petiit. Imperator vero vires hoſtium ignorans, Bryennium ignaviæ accuſavit, viroque ſuccenſuit, (accidit autem ut Sacerdos eo tempore Evangelium illud recitaret: *Si me perſequuti ſunt, & vos perſequentur*) & tamen Nicephorum Baſilacium Magiſtrum cum E parte copiarum miſit, quibus Bryennio conjunctis, aliquantiſper utrinque par certamen fuit. Deinde Baſilacius cum ſuis, Bryennio non conſecuto, inter primos invectus, hoſtes in fugam conjecit, quos dum ad vallum uſque perſequitur, equo vulnerato in pedes deſilit: & quia ob armorum pondus parum ſe movere poterat, ab hoſtibus circumventus capitur. Dum vero ad Sultanum adducitur, nec ipſe aliter quam ingenuum decet, ſe gerit, nec

Omina inauſpicata expeditionis in Orientem.

Nemitzi.

Ruſelius.

Edit. Pariſ. pag. 282.

Baſilacius capitur a Turcis.

Sultanus eum pro captivo tractat, ſed ſæpius accerſitum de Imperatore interrogat, copiis ſuis oſtentatis, quas ille etſi laudabat, tamen e re ejus eſſe negabat, ut cum illo decerneret. Imperator vero cum reliquiis exercitus vallo egreſſus, ut ſpecularetur quid fieret, in collibus uſque ad veſperam ſtetit. Quum in caſtra rediiſſet, Turci ea circumdederunt, & obequitantes tela conjecerunt, clamoribus inconditis & ululatibus exercitum circumſonantes, & hoc modo nocte illa exacta. Mane Uzorum quædam cohors ad Turcos transfugit, atque eos etiam Uzos qui manſerant, ſuſpectos fecit.

XIV. Imperator igitur celerrime Chliatum miſit, ad revocandos exercitus, qui cum non venirent (nam Tarchaniotes, unus ex illis ducibus, cognito Sultani adventu, perſuaſerat Ruſelio, ut una cum ſuis copiis in Romanorum fines confugeret) decrevit Diogenes poſtridie cum ſuis, Martis aleam experiri. Interea Legati a Sultano veniunt de pace acturi, quos Imperator parum humaniter ſuſcepit, tamen & dicendi copiam fecit: & hortatus eſt, ut ſuo domino renunciarent, *Si de conditionibus loqui vellet, ut relicto loco in quo jam caſtra haberet, tabernacula procul transferret, ut ipſe vallum ibi communiret, ubi tum Barbarorum tentoria eſſent.* Hæc arrogantius locutus, Legatos ſtatim abire juſſit. Qui cum Sultano Imperatoris verba renuntiaſſent, illo cum ſuis de pacis conditionibus deliberante, Imperator ſuperbia elatus, fidem quibuſdam habuit familiarium ſuorum, qui Sultanum timere dicebant, & quod juſtas copias non haberet, propterea de pace agere, ut per inducias alium exercitum adduceret: non expectato Legatorum reditu, nec ulla re alia conſiderata, ſigna canere juſſit. Barbaros etſi res improviſa commovit, tamen aciem inſtruxerunt, nec quamvis a Romanis invaderentur, contraibant, ſed ſenſim recedebant: neque fugientes, neque pugnantes. Quum autem ſerum diei eſſet, Imperator ut qui caſtrorum cuſtodiam juſto minorem eſſe ſciret, veritus ne ab hoſtibus diriperentur, ſtatuit omiſſa pugna redire ad vallum. Quam igitur imperatorio vexillo converſo, exercitui denunciaſſet, ut idem faceret: ii qui circa ipſum erant, citra tumultum juſſa ſunt executi: ſed quorum ordines longius diſtabant, receſſum Imperatoris, fugam interpretati ſunt, eo ſermone ab Andronico Cæſaris filio apud phalanges ſparſo. Nam Cæſar ejuſque filii ſubinde Imperatori obtrectabant, & clanculum inſidiabantur. Is igitur Andronicus, cum non minimæ parti exercitus imperaret, ſtatim cum ſuis equo concitato, in vallum rediit, quæ res cæteros etiam in fugam convertit. Quos quum ita perturbate reverti videret Imperator, ſubſtitit, & abeuntes etiam

Ruſelli fuga.

Diogenes ſuperbe repudiatis Sultani legatis, ſibi ipſi accerſit malum.

Edit. Pariſ. pag. 283.

Diogenes Andronici perfidia capitur a Turcis.

ὁ Σουλτὰν ὡς αἰχμαλώτῳ αὐτῷ προσεφέρετο. Συχνάκις δὲ τὸν ἄνδρα μετακαλούμενος, περὶ τοῦ βασιλέως διεπυνθάνετο, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις ἐδείκνυεν. Ὁ δὲ καὶ ἐπῄνει τὸν Σουλτὰν καὶ ἐθαύμαζεν, οὐ μέντοι συμφέρειν αὐτῷ ἔλεγεν, ἀντιπαρατάξασθαι τῷ βασιλεῖ. Ὁ δέ γε βασιλεὺς μετὰ τῶν περιλοίπων ἐξῆλθε τοῦ χάρακος κατασκοπήσων τί τὸ γενόμενον, ἕως δ' ἐπὶ γεωλόφων μέχρις ἑσπέρας, ὑπέστρεψε. Καὶ εὐθὺς οἱ Τοῦρκοι ἐκύκλωσαν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο περιιππεύοντες βέλη ἔβαλον, καὶ βοαῖς ἀσήμοις καὶ ὑλακαῖς περιήχουν τὴν στρατιάν. Οὕτω μὲν οὖν ἡ νὺξ ἐκείνη παρῆλθεν. Ἕωθεν δὲ Οὔζων τι σύνταγμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπηυτομόλησε. Καὶ τοῦτο ὕποπτον καὶ τὸ μεῖναν ἔτι πλῆθος τῶν Οὔζων ἐποίησεν.

ιδʹ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὀξύτατα πέμψας εἰς τὸ Χλιὰτ, μετακαλεῖται τὰ ἐκεῖσε στρατεύματα. Ὡς δ' οὐκ ἀφίκοντο. (ὁ γὰρ Ταρχανειώτης, ὅσπερ ἦν εἷς τῶν ἐκεῖ στρατηγῶν, μαθὼν τὴν τοῦ Σουλτὰν ἄφιξιν, παρέπεισε καὶ τὸν Ρουσέλιον, καὶ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς δυνάμεων ἄραντες, φυγῇ πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἐχώρησαν ὅρια) ἔγνω ὁ Διογένης μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διαγωνίσασθαι ἐς τὴν αὔριον, καὶ ἅμα πρωῒ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο. Ἐν τούτῳ δὲ πρέσβεις ἧκον ἐκ τοῦ Σουλτὰν περὶ εἰρήνης διαλεξόμενοι. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ πάνυ φιλανθρώπως τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο· ὅμως μέντοι καὶ λόγου σφίσι μετέδωκε, καὶ ἀπελθεῖν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν προετρέψατο καὶ ἀπαγγεῖλαι, ὡς, Εἰ βούλοιτο περὶ συμβάσεων διαλέξασθαι, καταλιπέτω τὸν τόπον ἐν ᾧπερ ἐστρατοπέδευται, καὶ πόρρωθι κατασκηνωσάτω, ὥστε με μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς τὸν χάρακα πήξασθαι, ὅπου νῦν ἐστὶν ἡ τῶν Βαρβάρων παρεμβολή. Ταῦτα τοῖς πρέσβεσι διαλεχθεὶς ἀλαζονικώτερον, συντόμως ἐπανελθεῖν ἐνετείλατο. Οἱ μὲν οὖν τῷ Σουλτὰν τοὺς τοῦ βασιλέως λόγους ἀπήγγελλον, κἀκεῖνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν περὶ τῶν τῆς εἰρήνης συνθηκῶν ἐβουλεύετο. Ὁ δέ γε βασιλεὺς ὑπερφρονήσας, καί τισι πεπεισμένος τῶν οἰκειουμένων αὐτῷ, δεδειλιακέναι λέγουσι τὸν Σουλτὰν, ὡς μὴ ἀξιόμαχον ἐπαγόμενον δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν εἰρήνην ζητεῖν, ἵνα τῆς μάχης ὑπερτεθείσης, καὶ ἄλλην δύναμιν προσαγάγηται, μήτε τὴν τῶν πρέσβεων ἀναμείνας ὑποστροφὴν, μήθ' ἕτερόν τι σκοπήσας, τοῖς σαλπιγκταῖς ἐκέλευσεν ἠχῆσαι τὸ ἐνυάλιον. Τοὺς δὲ Βαρβάρους τὸ αἰφνίδιον διεθρόησεν, ἀλλὰ καὶ οὕτω εἰς ἀντιπαράταξιν ἔστησαν, καὶ ἐπιόντων αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἀντέπεσον, ἀλλ' ἀνεχάζοντο, μήτε τὰ νῶτα δεικνύντες, μήτε μέντοι μαχόμενοι. Ὡς δὲ περὶ δείλην ὀψίαν ἡ ἡμέρα ἐγένετο, εἰδὼς ὁ βασιλεὺς ὅτι φυλακὴ περὶ τὸ στρατόπεδον οὐκ ἦν ἀξιόλογος, δείσας μὴ ἐπελθόντων τῶν ἐναντίων αὐτῷ διαρπαγῇ, ἔγνω τὴν μάχην λῦσαι καὶ ἐπαναζεῦξαι περὶ τὸν χάρακα. Ἐπιστρέψας οὖν τὴν βασιλικὴν σημαίαν, αὐτός τε ἐπανῄει καὶ τὴν στρατιὰν ταὐτὸ ποιεῖν διεσήμαινεν. Οἱ μὲν οὖν περὶ αὐτὸν ὄντες, ἀθορύβως ἐποιοῦντο τὸ κελευσθέν. Ὅσοι δὲ πόρρωθεν τὰς παρατάξεις ἐνέκτευντο, φυγὴν τοῦ βασιλέως τὴν ὑποστροφὴν ὑπετόπασαν, Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ τοῦ Καίσαρος τὸν λόγον ὑποβαλόντος ταῖς φάλαγξιν. Ἀεὶ γὰρ ὅ, τε Καῖσαρ καὶ οἱ τούτου υἱεῖς ἐφέδρευον τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀφανῶς ἐπεβούλευον. Ἄρας οὖν αὐτίκα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁ Ἀνδρόνικος (ἐξῆρχε γὰρ οὐκ ἐλαχίστης μοίρας στρατιωτῶν) ἀπὸ ῥυτῆρος ἐπανελήλυθεν εἰς τὸν χάρακα. Τοῦτο καὶ τοὺς λοιποὺς ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, οὓς οὕτως ἀκόσμως ἐπανιόντας ὁ βασιλεὺς θεασάμενος, ἔστη,

Digitized by Google

A σθῆναί τε καὶ τοῖς ἀπιοῦσιν ἐνεκελεύετο. Ἀλλ' ἐξεκεκώφεσαν ἅπαντες, καὶ τῆς φυγῆς οὐ μεθίεντο. Ὡς δὲ τὸ παράλογον τῆς φυγῆς δυστύχημα τῶν Ῥωμαίων, καὶ μάνιμα θεῖον ἔγνωσαν οἱ πολέμιοι, εὐθὺς ἐπῆλθον τῷ Βασιλεῖ. Ὁ δὲ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τὴν μάχην ἐδέξατο, καὶ μέχρι μέν τινος ἐρρωμένως ἀντεῖχον, εἶτα τῶν μὲν πεσόντων, ἑαλωκότων δ' ἑτέρων, περιεστοιχίσθη πρὸς τῶν Βαρβάρων ὁ Βασιλεύς. Ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐνέδωκε. Πολλοὺς δὲ πλήξας, καὶ ἀνελὼν, ἐπλήγη κατὰ τὴν χεῖρα, καὶ οὕτως ἀποκαμὼν, καὶ μηκέτι ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας δυνάμενος, μήτε μέντοι φυγεῖν, ἅτε τοῦ ἵππου αὐτοῦ πεπτωκότος ἐκ τῶν βελῶν, ἑάλω καὶ ἀπήχθη τοῖς Βαρβάροις ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων αἰχμάλωτος. B Ἀγγελθεῖσα δὲ ἡ τοῦ Βασιλέως ἅλωσις τῷ Σουλτὰν, χαρὰν μὲν, ὡς εἰκὸς, ἐνεποίησεν, οὐ μέντοι ἐπῆρεν αὐτὸν, ὥστε καὶ ὑψηλοφρονῆσαι. Ἀξὰν ἐκεῖνος ὠνόμαστο, οὗ πολλὰ ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ μετριοφροσύνῃ ᾄδονται διηγήματα. Ὅθεν ἠπίστει καὶ τῇ τοῦ Βασιλέως ἁλώσει, διὰ τὸ τοῦ ἀτυχήματος ἄκρατον. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν, οὐ πρότερον πιστὸν τὸ πρᾶγμα ἐδέξατο, ἕως καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ σταλέντες πρέσβεις αὐτὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ ὁ Βασιλάκιος ἐκεῖ κατεχόμενος, ἀχθεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὸν, εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ θρηνῶν κατέβαλεν ἑαυτόν. Τότε δὲ τοῦ θρόνου τε ἀναπηδήσας εὐθὺς ὥσπερ, καὶ τεθέντα κατὰ γῆς, ὡς ἔθος, πατήσας αὐτὸν, ἀνέστησέ τε καὶ περιεπτύξατο, καὶ Μὴ λυποῦ, Βασιλεῦ, ἔφη, C τοιαῦτα γὰρ τὰ ἀνθρώπινα. Ἐγὼ δέ σοι οὐχ ὡς αἰχμαλώτῳ, ἀλλ' ὡς Βασιλεῖ προσενεχθήσομαι. Καὶ αὐτίκα σκηνὴν αὐτῷ ἀποτάττει, καὶ θεραπείαν βασίλειον, κοινωνεῖ τε τραπέζης, ὁμόθρονον ἑαυτῷ ποιησάμενος, λύει τε τῶν αἰχμαλώτων αὐτῷ ὁπόσους ᾔτησε, καὶ οὕτως ἐφ' ἡμέραις τισὶ συνομιλήσας καὶ συνδιαιτηθεὶς τῷ ἀνδρὶ, καὶ τιμήσας ὑπερβαλλόντως, εἶτα καὶ συνθήκας θέμενος ἐπὶ εἰρήνῃ διηνεκεῖ, καὶ κήδους ὑπόσχεσιν ἐπὶ παισὶ ποιησάμενος, ἀφῆκε τὸν Διογένην ἀπιέναι μεθ' ὅσης οὐκ ἄν τις ἤλπισε δορυφορίας τε καὶ τιμῆς. Ὁ δὲ εἰς Θεοδοσιούπολιν ἀπελθὼν, ἐσταλμένος βαρβαρικῶς (ὁ γὰρ Σουλτὰν οἰκείας αὐτῷ παρέσχε στολάς) τήν τε χεῖρα ἐκεῖ προσμείνας ἐθεραπεύετο, καὶ τὴν ἀμφίασιν πρὸς τὸ Ῥωμαϊκώτερον μεθηρμόζετο. D Ἐκεῖθεν δὲ πρόεισι ἐπανιὼν, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πρέσβεις τοῦ Σουλτάν. Ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ἐπανῄει. Τῆς δ' ἁλώσεως αὐτοῦ ἀγγελθείσης εἰς τὰ βασίλεια, ἐν διχονοίᾳ οἱ περὶ ταῦτα γεγόνασιν. Οἱ μὲν γὰρ τῇ Βασιλίσσῃ καὶ αὖθις τὴν ἐξουσίαν ἐδίδοσαν, οἱ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων αὐτῆς τὸ ξύμπαν ἐπεψηφίζοντο, οἱ δὲ κοινοπραξίαν τῇ τε μητρὶ καὶ τοῖς υἱοῖς ἀπένεμον.

ιε'. Ἐν τούτοις δὲ λυθεὶς τῆς αἰχμαλωσίας ὁ Διογένης ἀγγέλλεται· κομίζεται δὲ καὶ ἰδιόγραφος ἐκείνου ἐπιστολὴ, τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα διδάσκουσα. Τοῦτο μείζονα θροῦν ἦρε, καὶ ἀπορία πάντας εἷλε τοῦ, τί δέοι δρᾶν; E Ὁ γοῦν Καῖσαρ Ἰωάννης καὶ οἱ ἐκείνου υἱοὶ ἀεὶ, ὡς εἴρηται, ἐγκοτοῦντες τῷ Διογένει, ἁρπάζουσι τὸν καιρὸν, καὶ προσλαβόμενοι τῶν τῆς Συγκλήτου τινὰς, ὅσοι ὁμοφρονοῦσιν αὐτοῖς, ὧν ἐξῆρχεν ὁ Ὑπέρτιμος ὁ Ψελλὸς, δύσνους καὶ αὐτὸς τῷ Διογένει τυγχάνων, τὴν Βασίλισσαν Εὐδοκίαν εἰς τὴν παρ' αὐτῆς δομηθεῖσαν Μονὴν κατὰ τὸν ἐν τῇ Προποντίδι πορθμὸν, περιορίζουσι, τὸν δὲ Μιχαὴλ ἀνακηρύττουσιν Αὐτοκράτορα. Εἶτα πανταχοῦ ἐκπέμπονται βασίλεια

A ut ſubſiſterent, hortatus eſt: ſed obſurduerant omnes, nec fugam remittebant. Quum autem hoſtes inopinatam Romanorum fugam ex divina ira coortam intelligerent: ſtatim Imperatorem invaſerunt. Is vero cum ſuis pugna non detrectata, ad tempus fortiter reſtitit. Deinde aliis cæſis, aliis captis, circumventus a Barbaris, ne ſic quidem ceſſit. Enimvero cum multos vulneraſſet, multos occidiſſet, tandem & ipſe fatigatus, cum manu vulnerata, nec vim amplius propulſare, nec, equo cæſo, extra telorum jactum fugere poſſet: captivus eſt abductus ad Barbaros Romanorum Imperator. Quo nuntio accepto, Sul- B tanus nomine Aaan, gaviſus eſt, ut natura fert, neque tamen ſuperbia elatus. De cujus moderatione & juſtitia multa memorantur. Unde captivitatem Imperatoris haud credebat, ob immoderatum ſucceſſum: eoque viſo non prius acquievit, quam Legati quos dudum miſerat, eum agnoverunt: & Baſilacius, qui ibi tenebatur, adductus, ad pedes ejus flens ſe proſtravit. Tum quaſi numine afflatus a ſolio exiliit, & de more humi jacentem calcavit. Deinde erexit atque amplexus eſt, cum hujuſmodi verbis: *Noli mœrere Imperator; ita enim ſunt res humanæ. Ego vero te non ut captivum, ſed ut Imperato-* C *rem tractabo.* Et ſtatim ei tabernaculum deſignat, & miniſteria imperatoria, menſæque adhibitum juxta ſe collocat, captivis quotquot peteret, redditis. Ad hunc modum per dies aliquot cum eo verſatus & collocutus, & inſigni honore proſecutus, pace perpetua ſancita, promiſſaque affinitate inter liberos ipſorum contrahenda, Diogenem dimiſit, cum majore comitatu & honore, quam ſperari potuiſſet. Imperator igitur Barbarica veſte ornatus (Sultanus enim gentilitiam illi ſtolam dederat) Theodoſiopolim profectus, ibi expectavit, dum vulnus manus curaretur, & veſtem pro Romana conſuetudine immu- D tavit. Inde cum Sultani Legatis urbem verſus contendit. Cæterum ejus captivitate in Regia nuntiata, inter proceres controverſia fuit, aliis Imperatrici poteſtatem reſtituendam cenſentibus, aliis natu maximo ex ejus filiis Imperium decernentibus, aliis communem & matri & filiis auctoritatem tribuentibus.

XV. Interea Diogenis liberatione nuntiata, allataque ab eo epiſtola, ipſius manu ſcripta, qua edocebat, ut ſecum eſſet actum: major ortus eſt tumultus, magiſque dubitatum, quid agendum eſſet. Joannes igitur Cæſar ejuſque filii E Diogeni ſemper (ut dictum eſt) infeſti, arrepta occaſione, quibuſdam ex Senatu ſui facinoris, quorum Pſellus Hypertimus princeps erat, & ipſe Diogenis inimicus, adhibitis, Imperatrice Eudocia in monaſterium, quod ipſa circa Fretum Propontidis ſtruxerat, relegata, Michaelem Imperatorem appellat. Deinde quovis Imperatorias litteras mittit, quibus Provinciales

Edit. Pariſ. pag. 294.

Axanis Sultani benignitas erga Diogenem captivum.

Joannis Cæſaris auctoritate Imperium Diogeni abrogatur

LIBER XVIII *Edit. Pariſ. pag. 285.*

Diogenem redeuntem neque ſuſcipere, neque imperatorio honore dignari jubebantur: cujus conſilii auctor fuit Pſellus, ut ipſe in illius hiſtoria commemorat. Quo Diogenes cognito, quum ad Doceam caſtellum caſtra poſuiſſet: Cæſar Conſtantinum filium Præſidem contra eum mittit. Inde Diogenes in Cappadociam profectus, cum Criſpinus Francus cum ſuis popularibus Conſtantino ſe ſociaſſet, Theodorum Halyattem contra illos miſit, cui victo & capto, oculi ſunt effoſſi. Id moleſtiſſime ferenti Diogeni, & in Tyropæo caſtello munitiſſimo caſtra habenti, Antiochiæ Dux Chataturius Armenius ſe conjungit, multos adducens milites, aſſumptoque Diogene, & in Ciliciam perducto, a Sultano expectat auxilium, & ipſe copias colligit. Quare denuo contra eos mittitur natu maximus Cæſaris filius Andronicus Præſes. Commiſſo autem prælio, & Chataturio interfecto, milites ejus ad Diogenem Adanam confugiunt. Quam urbem Andronico obſidente, Diogenes deditionem facit: iis conditionibus, ut imperio depoſito, raſaque coma, privatam vitam ageret. Nam primarii Sacerdotes ab Imperatore miſſi, jurejurando confirmarant, nihil eum moleſti paſſurum eſſe. Quibus fretus, pulla veſte indutus, Andronici fidei ſe permittit. Is eo accepto, ubi Cotyajum pervenit, expectavit, dum mandaretur quid ſibi faciendum eſſet, ægrotante Diogene ex veneno per inſidias, ut putabatur, propinato. Ibi igitur imperatorio mandato, inſonti ſtatim ſunt effoſſi oculi, primariis quoque Sacerdoribus præſentibus, & hominis calamitatem graviter ferentibus. Verum nemo eos curabat. Ita luminibus crudeliſſime orbato, juſta curatione non adhibita, caput intumuit, & a vulneribus vermes ſcaturierunt, adeo ut ex putrefactione illa aer circa ipſum teterrimo fœtore compleretur. In tanta calamitate in Protam inſulam perducitur, in cujus editiore loco Monaſterium ædificarat. Ubi non diu ſuperſtes, corpus terræ reddidit, ab Imperatrice Eudocia funere ejus ſplendidiſſime curato, quum triennium & menſes octo imperaſſet. Ea vero quæ hic vir perpeſſus eſt, juſſu Cæſaris acta eſſe omnia feruntur, Michaele Imperatore ignaro, qui quidem molli eſſet ac ſocordi ingenio, atque adeo ad Imperium ineptus, ut ne leviſſima quidem negotia adminiſtrare poſſet. Itaque patruus Cæſar, ejus ſimplicitate abutens, ex privato odio illa omnia in Diogenem perpetravit.

Chataturius pro Diogene occumbit.

Diogeni contra fidem datam, oculi eruuntur.

pag. 286.

Michael Imperio ineptus.

MICHAEL DUCAS.

XVI. MICHAEL Imperio minime idoneus, Joannem Sidæ Metropolitam, ſpadonem illum quidem, ſed virum ſtrenuum, rebus gerendis præfecit. Deinde alium ſpadonem Nicephorum, qui adoleſcens a Monomacho in aulam aſcitus, ob ætatem per diminutionem Nicephoritzes cognomi-

Nicephorus ſpado ſummæ rerum præfi.

A γράμματα, μήθ' ὑποδέχεσθαι, μήτε τιμῆς Βασιλικῆς ἀξιοῦν ἐπανιόντα τὸν Διογένην, κελεύοντα. Τούτου δὲ τοῦ βουλεύματος εἰσηγητὴς ὁ Ψελλὸς γέγονεν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῇ περὶ τούτου φησὶ συγγραφῇ. Ὅπερ ὁ Διογένης μαθὼν, τὴν Δόκειαν κατασχὼν (φρούριον δ' αὕτη) παρ' αὐτῇ ἐστρατοπεδεύσατο. Καὶ ὁ Καῖσαρ τὸν πρότερον υἱέων τὸν νεώτερον τὸν Πρόεδρον Κωνσταντῖνον στέλλει κατὰ τοῦ Διογένους μετὰ δυνάμεως. Ὁ δὲ Διογένης εἰς Καππαδοκίαν ἀφίκετο. Προσγενομένου δὲ τοῦ Κρισπίνου (Φράγγος δ' οὗτος) σὺν ὁμοφύλοις τῷ Κωνσταντίνῳ, ὁ Διογένης Θεόδωρον τὸν Ἀλυάτην κατ' αὐτῶν ἐξαποστέλλει. Ὁ δὲ συμμίξας αὐτοῖς ἡττήθη, καὶ ἁλοὺς ἐξεκόπη τὰ ὄμματα. Τοῦτο τὸν Διογένην λίαν ἠνίασεν. Ὄντι δ' ἐν τῷ Τυροποιῷ (τοῦτο δ' ἐστὶ φρούριον B ἐρυμνότατον) πρόσεισιν αὐτῷ ὁ τῆς Ἀντιοχείας ὁ Δοὺξ (οὗτος δ' ἦν ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ Χατατούριος) στρατιώτας συχνοὺς ἐπαγόμενος. Παραλαβὼν οὖν τὸν Διογένην οὗτος, καὶ εἰς Κιλικίαν ἀπαγαγὼν, ἐκ τοῦ Σουλτὰν ἐκαραδόκει βοήθειαν, καὶ αὐτὸς δὲ συνήθροιζε στράτευμα. Στέλλεται γοῦν αὖθις κατ' αὐτῶν ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων τοῦ Καίσαρος ὁ Πρόεδρος Ἀνδρόνικος, καὶ εἰς Κιλικίαν γενόμενος, τῷ Χατατουρίῳ προσμίγνυται, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Χατατούριος. Οἱ δὲ περὶ ἐκεῖνον εἰς Ἄδανα συμπεφεύγασιν, ἔνθα ὁ Διογένης διέτριβε. Περικαθίσας δὲ τὴν πόλιν ὁ Ἀνδρόνικος ἐπολιόρκει αὐτήν. Εἶτα ἐπὶ συνθήκαις ἑαυτὸν ὁ Διογένης παραδέδωκεν· αἱ δὲ συνθῆκαι, ἀποθέσθαι μὲν τὴν Βασιλείαν αὐτὸν, καὶ ἰδιωτεύειν, τὴν τρίχα κειράμενον. Ἐπὶ ταύταις C γὰρ καὶ Ἀρχιερεῖς ἐστάλησαν πρὸς τοῦ Βασιλεύοντος, πληροφορίαν ἔνορκον διδόντος αὐτῷ, ὡς οὐδέν τι πείσεται ἄχαρι. Θαρρήσας οὖν τούτοις ὁ Διογένης, ἔξεισι μελανείμων, καὶ ἑαυτὸν ἐγχειρίζει τῷ Ἀνδρονίκῳ. Ὁ δὲ τοῦτον λαβὼν ἐπανήει, καὶ εἰς τὸ Κοτυάειον ἀφικόμενος, προσέμενεν ἐν αὐτῷ, ἕως ἂν αὐτῷ κελευσθείη τὸ ποιητέον, τοῦ Διογένους νοσηλευομένου, ἐκ πόσεως, ὡς ὑπόληψις, φαρμάκου δηλητηρίου ἐπιβούλως κερασθέντος αὐτῷ. Ἐκεῖ τοίνυν ἐπέμφθη ψῆφος Βασιλέως, τοῦ φωτὸς στερηθῆναι τὸν μηδὲν ἠδικηκότα κελεύουσα. Καὶ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορώρυκτο, παρόντων καὶ τῶν Ἀρχιερέων, καὶ ἐν δεινῷ ποιουμένων τὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον συμφορὰν, μηδεμιᾶς μέντοι ἀξιουμένων ἐπιστροφῆς. Ὠμότητι δὲ τὰ ὄμματα ἐκκοπεὶς, καὶ μηδ' D ἐπιμελείας τῆς δεούσης τυχὼν, διῳδήκει τὴν κεφαλὴν, καὶ αἱ πληγαὶ οἱ ἐξέζεσαν σκώληκας, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περὶ ἐκεῖνον δυσωδίας μεμέστωτο ἐκ τῆς σήψεως. Οὕτως οὖν κακῶς διακείμενος εἰς τὴν καλουμένην Πρώτην νῆσον ἀπάγεται, ἐν ᾗ σεμνεῖον ἐκεῖνος ἀνήγειρε περὶ τὸ τῆς νήσου μετεωρότερον. Βραχὺ τοίνυν ἐπιβιώσας ἐκεῖ τὸν χοῦν ἀποτίθεται ἐν αὐτῷ, παρὰ τῆς Βασιλίδος Εὐδοκίας λαμπρότατα κηδευθεὶς, βασιλεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτώ. Λέγεται δὲ τὰ εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον γενόμενα πάντα, τοῦ Καίσαρος εἶναι ἐπιταγὰς, μηδὲν εἰδότος τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαήλ. Ἦν γὰρ χαῦνος ἄγαν τὸ ἦθος ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀνειμένος, καὶ πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων καὶ τῶν τυχόντων ἀδέξιος, πολλοῦ γε δεῖ πρὸς βασιλείας διοίκησιν. E Κἀντεῦθεν τῆς εὐηθείας ἐκείνου καταντρυφῶν ὁ θεῖος αὐτοῦ Καῖσαρ, πάντα τὰ εἰς τὸν Διογένην ἐτύρευσεν ἐγκοτῶν τῷ ἀνδρί.

ιϛ'. Ἀποπεφυκὼς δὲ ὁ Βασιλεὺς ΜΙΧΑΗΛ πρὸς τὴν τῆς Βασιλείας διοίκησιν, τὸν Μητροπολίτην Σίδης Ἰωάννην, ἐκτομίαν ὄντα, δραστήριον δὲ τοῖς πράγμασιν ἐφίστησιν. Εἶθ' ἕτερον ἐκτομίαν τὸν Νικηφόρον, ὃς νέος προσληφθεὶς παρὰ τοῦ Μονομάχου εἰς τὰ βασίλεια, ὑποκοριζόμενος διὰ τὴν νεότητα Νικηφορίτζης ὠνόμαστο, καὶ ὥσπερ ἐπων-

Digitized by Google

A ἐπωνυμίαν ἔσχηκε τοῦτο, ἐξ Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου τὰς κρίσεις τότε διέποντα μετεπέμψατο. Ἔφθασε γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος, καὶ τῷ πατρὶ τοῦ Βασιλέως τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ ὑπηρετήσασθαι. Ἦν δὲ περὶ πραγμάτων μεταχείρισιν δεξιὸς, καὶ λόγοις ὡμιληκὼς, τὸ δὲ ἦθος ἔχων ὑποκαθήμενον, καὶ γέμον δεινότητος. Τούτῳ γοῦν ἐγχειρίζει τὰς ἡνίας τῆς Βασιλείας, Λογοθέτην ὀνομάσας αὐτόν. Ἐντεῦθεν ὁ Σίδης παραγκωνίζεται, καὶ ὁ Καῖσαρ καθίσταται ὕποπτος, καὶ πᾶσα ἡ τῆς Βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν Λογοθέτην ἐγένετο, καὶ ὁ Βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀνδράποδον ἤγετο. Καὶ οὐκ ἦν, ὃ μὴ διὰ τοῦ Λογοθέτου ἐγίνετο, καὶ πολλοὶ τῶν περιουσιῶν ἐστερήθησαν, ἄλλοις ἄλλων ἐπενηνεγμένων λαβῶν, καὶ ἦν τῶν ἀνθρώπων σύντριμμα καὶ B ταλαιπωρία, καὶ ὁ τούτων ἐπιστρεφόμενος οὐδαμοῦ. Ὁ γὰρ Βασιλεὺς παιδαριώδεσιν ἐσχόλαζε πράξεσι, τοῦ Ὑπάτου τῶν Φιλοσόφων καὶ Ὑπερτίμου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ λόγοις τοῦτον δῆθεν αὐτὸν ἐμβιβάζοντος, καὶ διδάσκοντος νῦν μὲν τὴν γραμματικὴν τέχνην, καὶ μέτρα καὶ διαλέκτους, νῦν δ' ἵνα καὶ ῥήτορας διαλέγοιτο, νῦν δ' ἱστορίαις αὐτὸν προσεθίζοντος, ἄλλοτε δὲ φιλοσόφων θεωρημάτων ἀκροᾶσθαι παρασκευάζοντος. Ὁ δὲ πρὸς οὐδὲν ἐπεφύκει. Τούτοις οὖν ὁ Ῥωμαίων Αὐτοκράτωρ προστετηκὼς, ὑφ' ἑτέρου, καὶ τούτου ἑνὸς, τὴν τῶν κοινῶν κυβέρνησιν ἐποιήσατο, καὶ νόμος ἦν τὸ τῷ Λογοθέτῃ δοκοῦν. Τὰ μὲν οὖν τῆς πολιτείας οὕτως εἶχον κακῶς. Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἕω, χεῖρον ἔσχον ἢ πρότερον. Ὁ γὰρ Σουλτὰν τὰ κατὰ C τὸν Διογένην μαθὼν, καὶ ὅτι ὃν ἐκεῖνος λαβὼν δορυάλωτον ἐτίμησε, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν οἰκείαν ἀπολαυσόμενον Βασιλείαν, τοῦτον οἱ συμφυλέται ἀπηνῶς οἰκτίστῳ θανάτῳ παρέδωκαν, καὶ αἱ πρὸς ἐκεῖνον περὶ σπονδῶν συνθῆκαι ἄπρακτοι μεμενήκασιν, ὑπερήλγησε, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρῶν χωρεῖν ἐξηρέθισεν· αἵ τε τοίνυν ὡς ληϊζόμενοι τὰς χώρας ἐπῄεσαν, ἀλλ' ὡς ταύτας καθέξοντές τε καὶ κυριεύσοντες, τοῦ σφᾶς ἀνείργοντος μὴ παρόντος. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίουν· ὁ δὲ Βασιλεὺς δυνάμεις ἀγείρας, Στρατάρχην ταύτης τὸν Κομνηνὸν προβάλλεται Ἰσαάκιον, συζεύξας αὐτῷ καὶ τὸν Λατῖνον Ῥουσέλιον ὁμογενῶν ἄρχοντα τετρακοσίων ἀνδρῶν. Ἐπεὶ δὲ περὶ τὸ Ἰκόνιον ἐγεγόνει τὸ στράτευμα, ἐξ αἰτίας τινὸς ἀποστατεῖ ὁ Ῥουσέλιος, καὶ τοὺς ὁμοφύλους παραλαβὼν, D καθ' ἑαυτὸν ἦν, καὶ πῇ μὲν τοῖς Τούρκοις προσέμισγε, πῇ δὲ τὰς χώρας τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐληΐζετο. Ὁ δὲ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος μετὰ τοῦ περιλοίπου στρατεύματος τοῖς Τούρκοις προσβαλὼν, ἡττᾶτο, καὶ ἔπεσον μὲν πολλοὶ, καὶ ἐζωγρήθησαν ἕτεροι, καὶ αὐτὸς ὁ Στρατάρχης, καὶ διηρπάσθη ἡ παρεμβολή. Ὁ μὲν οὖν Κομνηνὸς πολλῶν χρημάτων τὴν ἐλευθερίαν ὠνήσατο· ὁ δὲ Βασιλεὺς τὸν θεῖον τὸν Καίσαρα τῷ πολέμῳ Στρατάρχην ἐφίστησι. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ῥουσέλιος, πρὸ τοῦ τὸν Σαγγάριον τὸν Καίσαρα διαβῆναι καταλαβὼν, ἀντεστρατοπεδεύσατο αὐτῷ, καὶ ὁ Καῖσαρ ἀμνηστίαν αὐτῷ τοῦ πταίσματος ἐπηγγέλλετο, εἰ προσχωρήσοι τῷ Βασιλεῖ. Ἀλλ' ἐκεῖνος βαρβαρικῶς φρυαττόμενος, E οὐδὲν ἐφρόνει ἐνδόσιμον. Συρρήγνυται τοίνυν πόλεμος, καὶ ἡττήθησαν οἱ περὶ τὸν Καίσαρα, καὶ αὐτὸς ἑάλω σὺν πλείοσιν ἄλλοις, τοῦ Βοτανειάτου, ὃς συνεστρατήγει τῷ Καίσαρι, μετ' ὀλίγων φυγόντος. Ὁ μέντοι Ῥουσέλιος πρὸς τὸ Βυζάντιον ᾔει ἄγων τὸν Καίσαρα δέσμιον, καὶ τὸν Μαλέσην Βασίλειον, ἄρτι τῆς μετὰ τοῦ Διογένους λελυμένον αἰχμαλωσίας, καὶ ἡ Χρυσόπολις εἶχε τὸν ἀποστάτην, καὶ αὐτίκα πῦρ τοῖς ἐκεῖσε οἰκίαις ἐνῆκεν. Ὁ δὲ

A nabatur, ex Græcia & Peloponeſo revocavit, ubi judicia exercebat, qui patri etiam Conſtantino Ducæ inſervierat: vir ſolerti ingenio & eruditus, ſed animo dejecto & calliditatis pleno. Is Logotheta deſignatus, Imperii habenis acceptis, Sidenſem loco movet, & Cæſarem ſuſpectum reddit, ipſe omnia Imperatoris munia obiens, eumdemque inſtar mancipii ducens. Neque quicquam erat, quod a Logotheta non gereretur. Itaque quum multi bona ſua, alii per alias cauſas, amitterent, homineſque attererentur, & ærumnis premerentur: nemo erat, cui illa B curæ eſſent. Nam Imperator puerilibus rebus occupatus, a Supremo Philoſophorum & Hypertimo Michaele Pſello ad litterarum ſtudia deduci videbatur, ac modo in arte grammatica verſibus & linguarum differentiis erudiebatur, modo declamationibus Rhetoricis, modo hiſtoriis aſſueſiebat, modo ad audienda Philoſophica præcepta parabatur, quamvis ad hæc omnia ineptus. Hujuſmodi igitur ſtudiis Romanorum Imperator affixus, rerum adminiſtrationem alteri, eique uni commiſit, ut legis auctoritatem haberet, quod Logothetæ viſum eſſet. Proinde Reſpu- C blica male habebat. Orientales vero Provinciæ gravius quam prius vexabantur. Nam Sultanus cum didiciſſet, quemadmodum cum Diogene actum eſſet, eumque a ſuis crudeliſſime interfectum, quem ipſe captivum honorifice ad ſuum Imperium remiſiſſet, & pacis conditiones cum illo initæ manere irritas: magno dolore affectus, ſuas copias contra Romanorum Provincias concitavit, quas non jam prædabundi invadebant, ſed ut ſubacturi & poſſeſſuri, quum nemo eſſet, qui obſiſteret. Quæ quum illi facerent, Imperator coacto exercitu, Iſaacium Comnenum Ducem creat, Ruſelio Latino collega ad- D dito, cui cccc. populares ejus parebant. Verum is exercitu ad Iconium perducto, cum ſuis certa de cauſa deficit, ac per ſe alias cum Turcis pugnat, alias Romanas Provincias vaſtat. Iſaacius vero Comnenus cum reliquo exercitu a Turcis vincitur, ac multis cæſis, multis captis, caſtriſque direptis, ipſe quoque in hoſtium poteſtatem venit, a quibus magna pecunia ſe redemit. Imperator vero Cæſarem patruum bello præficit, quo Ruſelius cognito, Sangario antequam ille trajiceret, occupato, caſtra contra eum locat, & quamvis illo veniam delicti promittente, ſi armis E poſitis ad Imperatorem rediret, Barbarica inſolentia de deditione minime cogitans, prælio commiſſo, Cæſarem vincit, & cum pluribus aliis captum & vinctum, unaque Baſilium Maleſam, paulo ante ex captivitate cum Diogene liberatum, Byzantium verſus ducit, Botaniata Cæſaris collega cum paucis elapſo, ac Chryſopolim ſe recipit, ubi ſtatim domibus ignem

Turci Orientem ſubigunt.

Edit. Pariſ. pag. 287.

Ruſelliani defectio.

Iſaacius Comnenus & Baſilius Maleſa captivitas

injecit: neque homo Barbarus, cum Imperator, ſi arma deponeret, Curopalatæ honorem ei offerret, uxoremque cum liberis miſiſſet, alia re eſt mitigatus. Itaque Turcis mercede contra ſe evocatis, cum illis ſe non eſſe parem intelligeret, Cæſarem vinculis ſolutum, Imperatorem ſalutat, multos ſe cum eo conjuncturos eſſe ratus. Cum autem Turcos Barbarica ferocia inconſiderate aggreſſus eſſet, Franci multos ſtraverunt, cæteros in fugam conjectos continenter ſunt perſecuti: plures tamen ſubſtiterunt, equis ita fatigatis, ut longiorem inſectationem ferre non poſſent. Sed Ruſelius & Cæſar paucis comitantibus inſtantes, & longius a ſuis provecti, in aliam Turcarum multitudinem quæ multa millia complebat, inciderunt: cum quibus vel inviti pugnare coacti, & a multitudine circumventi, amiſſis equis ambo capiuntur. Ac Ruſelium uxor mature redemit, Cæſarem vero Imperator: ad quem dum perducitur, quum ad Propontidem veniſſet, capillo raſo, mutataque veſte, Monaſticam lacernam ſumit, metuens ne ob Imperii titulum a nepote ſupplicio afficeretur. At Ruſelius a captivitate redemptus, ut dictum eſt, cum uxore & reliquis Francis in Provinciam Armeniacorum ſe contulit, ubi prius etiam vitam egerat. Imperator igitur Alexium Comnenum Præſidem, adoleſcentem illum quidem, ſed prudentem & ſtrenuum contra eum mittit. Qui quum Amaſiam perveniſſet, Turcis occulte ſignificat, ſi Ruſelium ſibi traderent, ſe illis grandem pecuniæ ſummam daturum. Itaque illi amicitia ſimulata, virum comprehenſum magna pecunia commutarunt, qui ſtatim ab Alexio Byzantium perductus, & poſt atrocia tormenta in turri quadam eſt incluſus. Quia vero ſub hoc Imperatore annonæ caritate laboratum eſt, ut non integer medimnus numiſmate venderetur, ſed pinacio minus, qui eſt medimni quadrans: publica calamitas cognomen illi fecit, ut etiam hodie ſic vocetur, neque aliter agnoſcatur, niſi Parapinacium dixeris.

Ruſelius a Turcis capitur. — *Cæſar Joannes fit Monachus.* — *Edit. Pariſ. pag. 288.* — *Alexius Comnenus Turcorum opera Ruſelium capit.*

XVII. Tertio porro anno Imperii illius gens Crovatorum, quos nonnulli Servios vocant, Bulgariam occupare aggreſſa eſt, ac quædam loca cepit, ſed multis præliis factis, multis utrinque cæſis, tum iis excidit, quæ tenuerat, tum devicta, & Romana ditione expulſa, in ſuas redire ſedes coacta eſt. Servus porro quidam paternus Imperatoris, Neſtor nomine, dignitate Veſtarches, ripæ Iſtri Dux deſignatus, arma contra illum cepit, & conſpiratione cum quodam Patzinacarum Duce Tato inita, caſtra ante urbem Imperatricem poſuit. Monitus autem ab Imperatore, ut ab armis diſcederet: id ſe facturum reſpondit, ſi Logotheta Nicephorus reipublicæ peſtis, & clades populi ſibi vel dederetur, vel e me-

Crovati ſive Servii Bulgariam fruſtra tentant. — *Neſtoris defectio.*

A Βασιλεὺς ἀξίωμά τι Κουροπαλάτου αὐτῷ ἐπηγγέλλετο, εἰ τὰ ὅπλα κατάθοιτο, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μετὰ τῶν τέκνων ἐξέπεμψεν· ἀλλ' ὁ βάρβαρος ἀπείθαστος ἦν. Μετεπέμψατο τοίνυν ὁ Βασιλεὺς κατὰ τοῦ Ρουσελίου Τούρκους ἐπὶ μισθῷ· ὁ δὲ μὴ ἀξιόχρεως ὢν πρὸς τὸν πόλεμον λύει τὸν Καίσαρα τῶν δεσμῶν, καὶ εὐφημίαις ἀναγορεύει βασιλικαῖς, οἰόμενος προσθήσεσθαί οἱ πολλούς. Αἴφνης δὲ Τούρκων ἀναφανέντων, ὁ Ρουσέλιος κατ' αὐτῶν βαρβαρικῷ θράσει τινὶ ἀπερισκέπτως ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς μὲν οἱ Φράγγοι τῶν Τούρκων κατέβαλον, τοὺς δ' ἄλλους ἐτρέψαντο εἰς φυγὴν, καὶ ἀκρατῶς ἐδίωκον. Οἱ μὲν οὖν πλείους ὀπίσω που ἀπελείφθησαν, τῶν ἵππων σφίσι μὴ ἀντισχόντων πρὸς τὸ πολὺ τῆς διώξεως. Ὁ Ρουσέλιος δὲ μετὰ τοῦ Καίσαρος σὺν ὀλίγοις ἐπήλαυνον. Ἤδη δὲ τῶν οἰκείων ἀποσπασθεῖσι πολὺ, ἑτέρα πληθὺς ἀνεφάνη B Τούρκων εἰς πολλὰς πάνυ χιλιάδας ἀριθμουμένη· ὡς δ' ἐπῆλθον αὐτοῖς οἱ φανέντες, καὶ ἄκοντες αὐτοῖς συνερράγησαν, περιελαθέντες δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ τοὺς ἵππους ἀποβαλόντες, ἑάλωσαν ὅ,τε Καῖσαρ καὶ ὁ Ρουσέλιος. Ἀλλὰ τὸν μὲν Ρουσέλιον ἡ σύνευνος προλαβοῦσα ἐπρίατο, τὸν δὲ Καίσαρα ὁ Βασιλεὺς ἐλυτρώσατο. Ὁ δὲ ἀπαγόμενος πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐν τῇ Προποντίδι γενόμενος, κείρεται τὴν τρίχα, καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολὴν, ῥάκος μοναχικὸν μεταθέμενος· εὐλαβεῖτο γὰρ μή τι πάθοι πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ διὰ τὴν ἀνάρρησιν. Ὁ δὲ Ρουσέλιος λυθεὶς, ὡς εἴρηται, τῆς αἰχμαλωσίας, τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν περιλειφθέντων Φράγγων λαβὼν, εἰς τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα ἐγένετο, ἐν ᾧ διῆγε καὶ πρότερον. Στέλλει τοίνυν ὁ Βασιλεὺς C κατ' αὐτοῦ τὸν Πρόεδρον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν, νέον μὲν ὄντα, ἄνδρα δέ γε συνετὸν καὶ δραστήριον. Ὃς γενόμενος κατὰ τὴν Ἀμάσειαν, δι' ἀπορρήτων δηλοῖ τοῖς Τούρκοις, ὡς εἰ κατασχόντες τὸν Ρουσέλιον παραδοῖεν τοῦτον αὐτῷ, πολλῶν αὐτοὺς ἐμπλήσει χρημάτων. Φιλίαν οὖν ὑποκριθέντες ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Ρουσέλιον, κατέσχον τὸν ἄνδρα, καὶ πολλῶν χρημάτων ἠλλάξαντο, ὃς αὐτίκα παρὰ τοῦ Ἀλεξίου δέσμιος ἀπήχθη πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ σφοδρῶς αἰκισθεὶς, εἰς πύργον δέσμιος κατεκέκλειστο. Σίτου δὲ γενομένης ἐνδείας ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Βασιλέως τούτου, ὥστε μὴ ὅλον μέδιμνον τοῦ νομίσματος ἀποδίδοσθαι, ἀλλὰ παρὰ πινάκιον, ὃ ἐστι μεδίμνου τὸ τέταρτον, εἰς ἐπώνυμον τῷ Βασιλεῖ τὸ κοινὸν δυστύχημα ἐχρημάτισε, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε ὑπὸ τούτου καλεῖσθαι τὸν Ἄνακτα· οὐ γάρ τις ἄλλως γνωρίζει τοῦτο τοῖς περὶ αὐτοῦ λέ- D γουσιν, εἰ μὴ τὸ Παραπινάκιον εἴπῃ.

ιζ'. Τῷ τρίτῳ δ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ τῶν Χροβάτων ἔθνος, οὓς δὴ καὶ Σέρβους τινὲς καλοῦσι, ἐκινήθη, τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν ἐπιχειρῶν κατασχεῖν. Ἀλλὰ μὲν καί τινα ταύτης κατέσχηκε, πολλαῖς δὲ μάχαις καὶ φθορᾷ πολλῶν ἑκατέρωθεν, τῶν τε κατεσχημένων ἐκπέπτωκε, καὶ καταπολεμηθὲν τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἐξώσθη, καὶ εἰς τὰ σφέτερα ἤθη μένειν ἠνάγκαστο. Δοῦλος δέ τις τοῦ πατρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Νέστωρ ὄνομα, Βεστάρχης δὲ τὸ ἀξίωμα, Δοὺξ τῶν Παριστρίων προχειρισθεὶς, ἦρεν ὅπλα κατὰ τοῦ Βασιλέως. Ὁμαιχμίαν γὰρ θέμενος μετά τινος ἀρχηγοῦ Πατζινακῶν, ὃς ἐκα- E λεῖτο Ταττὴς, τῆς τῶν πόλεων βασιλευούσης πλησίον ἐγένοντο, καὶ παρενέβαλον πρὸ αὐτῆς. Κατατίθεσθαι δὲ τὰ ὅπλα τοῦ Βασιλέως δηλοῦντος αὐτῷ, ἐκεῖνος ἕτοιμος εἶναι τοῦτο ποιεῖν ἔλεγεν, εἰ αὐτῷ ὁ Λογοθέτης ἐκδοθείη Νικηφόρος, ἢ ὅπως ἐκ μέσου γένοιτο, ὡς κοινὴ συμφορὰ καὶ κακὸν ἐπιδήμιον. Ταῦτα μὲν τῷ

Βασιλέως μὴ ποιοῦντος, ἀφίσταται μὲν τῆς πόλεως, τὰ Θρᾳκῶν δὲ καὶ τὰ Μακεδόνων λῄζεται, καὶ ὅσα τούτοις τῆς Βουλγαρίας παράκεινται, καὶ εἰς τῶν Πατζινακῶν μετεχώρει. Υἱοῦ δὲ τεχθέντος αὐτῷ ἐκ τῆς ἐξ Ἀλανῶν Μαρίας, ἣν καὶ Βασίλισσαν ἔστεψε, Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν ἐπὶ τῷ πατρί, καὶ βασιλικῶς ἐταινίωσε, καὶ στείλας πρὸς τὸν Λογγιβαρδίας ἡγεμονεύοντα Ῥομπέρτον, τὴν ἐκείνου θυγατέρα τῷ υἱῷ ἐμνηστεύσατο, ἣν καὶ ἀχθεῖσαν Ἑλένην μετωνόμασεν. Ἐτέχθη δὲ τότε ἐν τῷ Βυζαντίῳ παιδίον, ἕνα ἔχον κατὰ τὸ μέτωπον ὀφθαλμόν, τραγοσκελές. Τῶν μέντοι Βαρβάρων τὴν Ἑῴαν ληϊζομένων, καὶ οἷς ἐντύχοιεν ἔργον τιθεμένων μαχαίρας, φεύγοντες οἱ Ἀσιανοί, τῇ Κωνσταντίνου προσῄεσαν. Μηδενὸς δὲ προνοουμένου τῶν κοινῇ συμφερόντων (ὁ γὰρ Βασιλεὺς περὶ λόγους ἠσχόλητο, καὶ ἰάμβους συντιθέναι πρὸς τοῦ Ψελλοῦ ἐδιδάσκετο) σιτοδεία τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπίεζεν. Ἵνα δ' ἐμφαντικώτερον τὸ πάθος ἐκτραγῳδήσαιμι, λιμὸς ἦν ἄντικρυ τὸ κακόν, τῷ δὲ παρείπετο καὶ λοιμός, ἅμα τούτῳ συνέβαινον θάνατοι, καὶ οὗτοι συχνοί τε καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἀδυνατεῖν τοὺς ζῶντας ταφῇ παραδιδόναι τοὺς θνήσκοντας. Τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς πολλάκις πολλοὺς ἐν μιᾷ κλίνῃ ἐκφέρεσθαι, κατὰ τὰς ἀμφόδους δὲ ἀτάφους κεῖσθαι πολλούς. Ἐντεῦθεν πάντα κατηφείας μεμέστωτο διά τε ταῦτα, καὶ ὅτι καὶ ἀδίκοις εἰσπράξεσιν ἐπιέζετο τὸ ὑπήκοον. Οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, οἱ τῶν Ἑῴων ἀρχόντων προέχοντες συνελθόντες, ἀποστασίαν ὠδίνοντες, καὶ τὸν Κουροπαλάτην Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην εἰς Βασιλέα προείλοντο, καὶ ἀνηγόρευσαν Αὐτοκράτορα. Τοῦτο τὸν Βασιλέα θορύβου καὶ δέους ἐπλήρωσεν. Ἠδεῖτο γὰρ ὡς ὑπερτερήσοι ποτὲ τοῦ Μ στοιχείου τὸ Ν. Ἦν δὲ τῶν εὐπατριδῶν ὁ Βοτανειάτης, ἐκ τοῦ Φωκᾶ τὴν τοῦ γένους ἕλκειν σειρὰν νομιζόμενος. Διακηρυκεύεται τοίνυν πρὸς τοὺς Τούρκους ὁ Βασιλεύς, ἁδρὰς αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος δωρεάς, εἰ τοὺς ἀποστατήσαντας συσχόντες, παραδοῖεν αὐτῷ. Ὁ μὲν οὖν Βοτανειάτης ἐξ Ἑῴας, ὡς εἴρηται, βασιλείας αὐτῷ περιθέμενος καὶ σχῆμα καὶ ὄνομα, ἐφοίτα πρὸς τὸ Βυζάντιον. Ἐξ ἑσπέρας δ' αὖθις ἑτέρας ἀποστασίας ἐπεκυμάνθη κλυδώνιον. Ὁ γὰρ Πρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βρυέννιος Δοὺξ Δυρραχίου τυγχάνων, ἐπεὶ μεμαθήκει ἀφαιρεθεὶς τὴν ἀρχήν, ἀφίσταται καὶ αὐτός, καὶ περιβάλλεται τὰ τῆς βασιλείας παράσημα, καὶ τοῖς ἐκεῖ παροῦσι δορυφορούμενος τάγμασιν, εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν ἄπεισιν, ἀφ' ἧσπερ καὶ ὥρμητο, καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ ἐκεῖ ἑνωθείς, πλῆθός τε στρατιωτῶν ἐκεῖθεν ἐθνικῶν τε καὶ Μακεδόνων πείσας συνάρασθαί οἱ, τῆς τυραννίδος ἀπήρξατο. Τισὶ δὲ τῶν τοῦ Βρυεννίου ὁ Θεοδωροκάνος συμμίξας, ἡττᾶταί τε καὶ ἁλίσκεται. Προσερρύησαν δὲ τῷ Βρυεννίῳ καὶ οἱ Ῥαιδεστηνοί, ἀλλὰ μέντοι καὶ οἱ οἰκοῦντες τὸ Πάνιον. Εἴχετο τοίνυν τῆς ἀποστασίας ὁ Βρυέννιος κραταιῶς, τὸν ἀδελφὸν Κουροπαλάτην τιμήσας, καὶ στείλας σὺν δυνάμει πρὸς τὸ Βυζάντιον, ὡς αὐτίκα τοῦτο παραληψόμενον. Ἠώρητο γὰρ ἐλπίσιν, ὡς ὑπτίαις, τὸ τοῦ λόγου, χερσὶν οἱ τῆς Συγκλήτου Βουλῆς αὐτὸν ὑποδέξονται διά τε τὴν πρὸς τὸν Λογοθέτην Νικηφόρον ἀπέχθειαν, καὶ τὴν τοῦ Βασιλέως ἀφέλειαν· ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν σκοπὸν αὐτῷ καὶ τὰ πράγματα ἀπηντήκασιν. Ἐπελθόντες γὰρ οἱ σταλέντες τῷ τείχει τῶν Βλαχερνῶν, ἀκροβολίσαντο μέν, ἤνυσαν δὲ οὐδέν. Ὅθεν διὰ τῆς γεφύρας περάσαντες εἰς τὴν ἀντικρὺ τῆς πό-

LIBER XVIII

A dio excederet. Eo ab Imperatore negato, relicta urbe, Thraciam & Macedoniam & his finitima Bulgariæ loca prædatus, ad Patzinacas ſe confert. Michael filium ex Maria Alana, quam Auguſtam appellarat, ſuſceptum, Conſtantinum ob patris memoriam vocavit, & Imperii inſignibus adornato Longobardiæ Ducis Roberti filiam deſpondit, cui adductæ nomen Helenæ indidit. Ea tempeſtate Byzantii puer natus caprinis pedibus, uno oculo in fronte præditus. Barbaris autem Orientem vaſtantibus, & obvios quoſque ferro trucidantibus, Aſiani Conſtantinopolim confugerunt. Nemine autem bonum B publicum curante (nam Imperator ſtudiis vacans, jambos ſcribere a Pſello docebatur) urbanos annonæ penaria premere cepit, quam calamitatem ut evidentius & atrocius declarem, id malum fames fuit, eam peſtis comitabatur. Unde hominum interitus tantus & tam frequens eſt conſecutus, ut viventes morientibus ſepeliendis eſſent impares. Tot enim peribant, ut ſæpe multi in uno lectulo efferrentur, multi in biviis inſepulti jacerent. Quare cum hac de cauſa, tum ob iniquas exactiones omnia luctu & mœrore plena erant. Eo rerum ſtatu, C Orientalium Prætorum Principes defectionem parturientes, Nicephorum Botaniatem Curopalatem prælatum cæteris, Imperatorem ſalutant. Id Michaelem perturbationis & terroris complevit. Canebatur enim, litteram N, fore ſuperiorem littera M. Erat autem Botaniates claro natus genere, atque a Phoca originem ducere putabatur. Imperator igitur per caduceatores ingenti promiſſa pecunia, a Turcis petit, ut ſeditioſos ſibi tradant. Botaniates autem Imperatorio, ut dictum eſt, & nomine & habitu uſurpato, Byzantium contendit. Sed & ab Occidente alia ſeditionis tempeſtas extitit. Nam Nicepho- D rus Bryennius Dyrrachii dux, quum ſibi abrogatam eſſe dignitatem cognoviſſet, & ipſe deficit, Imperii inſignibus arreptis, & legionum quas ibi habebat cuſtodia munitus, Adrianopolim petit, unde ortus erat: ubi fratre Joanne adjuncto, & militibus gentilibus & Macedonibus multis ad ſe pellectis, tyrannidem auſpicatur. Theodorocanus autem cum parte copiarum illius congreſſus, & vincitur & capitur. Quin & Rædeſtini & Panii incolæ, ad Bryennium confluxerunt. Itaque defectionem naviter urgens, fratrem Curopalatem de- E ſignatum cum copiis Byzantium miſit, quaſi id ſtatim capturus eſſet. Eam enim ſpem alebat, ſe a Senatu tam ex Logothetæ Nicephori odio, quam ob Michaelis ſimplicitatem, obviis (quod dicitur) ulnis, ſuſceptum iri. Verum res illi non ex animi ſententia ceſſerunt. Nam ii quos miſerat, Blachernarum mœnia adorti, levia quidem prælia fecerant, ſed nihil profecerunt. Unde per pontem in ob-

Conſtantinus Michaelis Ducæ filius & ſponſa Helena.

Edit. Pariſ. pag. 289.

Monſtrum.

Peſtilentia & fames.

Nicephorus Botaniates regnum affectat.

Nicephori Bryennii ſeditio.

pag. 290.

Joannes Bryennius a Ruſelio profligatur. verſam orbi continentem progreſſi, ædificia incenderunt, atque inde Athyram redierunt. Imperator in tantis undique malis Ruſelio vinculis ſoluto, & verbis & pecunia delinito perſuadet, ut cum Alexio Comneno Præſide, qui copiis Byzantinis præerat, Bryennii fratrem Joannem invadat. Sed Joannes ea re mature cognita, fuga ſalutem quæſivit. Multi tamen Macedones, qui ibi relicti erant, partim cæſi, partim capti ſunt.

Patzinacæ. XVIII. Interea Patzinacarum multitudo Adrianopolim aggreſſa, caſtris poſitis agros ſuburbanos vaſtat, a quibus Bryennius pecunia data impetravit, ut ab urbe recederent. Ruſelius vero fratrem ejus Joannem Cyzicum invadentem, ac gentem illam ſubigere conantem adeptus, prælio victum profligavit. *Coſmas Xiphilino ſuccedit.* Joanne Xiphilino Patriarcha in æternas manſiones tranſlato, cum Eccleſiam annos XI. & menſes VII. rexiſſet, Patriarcha deſignatus eſt Coſmas Monachus, ineruditus ille quidem, ſed omnis generis virtutibus ornatus, qua de cauſa etiam ab Imperatore in maximo pretio habebatur. Cæterum Botaniates legionibus e diverſis gentibus conflatis, Turcas etiam ſibi conciliavit, quorum Cutlumus dux erat, *Cutlumus Perſarum Princeps Botaniatæ conjunctus.* Perſa illuſtris, qui cum Sultano, cui genere propinquus erat, de regno contendebat, jamque ad arma res ſpectabat. Id Chalyphæ, cujus apud illos maxima erat auctoritas, ut qui a Mahumeto ortum ſumere putaretur, magnum dolorem attulit, ſi inter ipſos bella civilia orirentur, & quamvis moris non eſſet, ut ſuo loco excederet, ac in publico verſaretur: tamen inſtituto contempto, ad eos abit qui de regno litigabant, eiſque perſuadet, ut omiſſo bello Sultanus principatum ſuum integrum teneat, cognatoque omni ope præſto ſit, ut Romanis Provinciis ſubactis imperet. Iis pactionibus firmatis, Cutlumus Romanam ditionem ingreſſus *Botaniates Imperator creatur.* Botaniatæ operam navat, qui juſtis copiis inſtructus Nicæam occupare properabat: jam enim præſidiarii milites prodita urbe ultro ſe *Edit. Pariſ. pag. 251.* cum ipſo conjunxerant, & a magna urbe in dies aliqui ad illum confluebant. Ita rebus ex ſententia ſuccedentibus, Botaniates in urbe principe, frequentiſſimo conventu plebis, primorum ex magiſtratibus, & ſelectorum Sacerdotum, celebri Annunciationis feſtivitate, Imperator appellatur, Antiocheno Patriarcha Æmiliano, & Metropolitano Iconii auctoribus. Igitur Reipublicæ Primores tribuum diviſi, & phalangis inſtar conglobati, Regiam Orienti obverſam invadunt, eamque præſidio ſuorum militum impoſito firmant. *Michael ex Imperatore fit Monachus.* Michaelem vero qui cum uxore Maria & Filio in Blachernarum Regiam confugerat, erepto Imperio lacernaque monaſtica induta, in Studii Monaſterium abducunt, cum Imperium annos ſex & menſes totidem tenuiſſet. Id eo Sabbatho actum, quo

λεως ἤπειρον, τὰς ἐκεῖ τυγχανούσας οἰκοδομὰς παρέδοσαν τῷ πυρί, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἀθύραν ὑπέστρεψαν. Οὕτω δ' ὁ Βασιλεὺς περιστατούμενος πάντοθεν, τὸν Ῥουσέλιον λύει τε τῶν δεσμῶν, καὶ ῥήμασι καὶ χρήμασι τὸν ἄνδρα ὑπομειλιξάμενος, ἐπελθεῖν πείθει τῷ τοῦ Βρυεννίου ὁμαίμονι μετὰ τοῦ Προέδρου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ στρατηγοῦντος τῆς τοῦ Βασιλέως κατὰ τὸ Βυζάντιον προσεστώσης δυνάμεως. Ὁ μαθὼν ὁ τοῦ Βρυεννίου ἀδελφὸς, ἔφθη ἀποδράς. Τῶν Μακεδόνων μέντοι καταλειφθέντες πολλοὶ, οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δ' ἑάλωσαν.

ιή. Ἐν τοσούτῳ δὲ καὶ Πατζινακῶν πλῆθος ἐπῆλθε κατὰ Ἀδριανουπόλεως, καὶ περὶ ταύτην παρεμβαλόντες, τὴν πέριξ αὐτῶν ἐληΐζοντο χώραν, οὓς ὁ Βρυέννιος δεξιωσάμενος χρήμασι, μεταστῆναι τῆς πόλεως ἔπεισε. Περὶ δέ γε τὴν Κύζικον τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπελθόντι, καὶ πειρωμένῳ ὑπαγαγέσθαι τοὺς ἐκεῖ, ὁ Ῥουσέλιος ἐντυχὼν, ἐτρέψατο κατακράτος αὐτόν. Ἄρτι δὲ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου πρὸς τὰς αἰωνίους μεταθεμένου μονὰς, ἐπὶ δέκα ἐνιαυτοὺς ἐφ' ἑνὶ καὶ μησὶν ἑπτὰ τὴν Ἐκκλησίαν ποιμάναντος, προχειρίζεται Πατριάρχης Κοσμᾶς Μοναχὸς, λόγοις μὲν οὐχ ὡμιληκὼς, ἀρεταῖς δὲ παντοίαις κοσμούμενος, καὶ διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τοῦ Βασιλέως ἐξόχως τιμώμενος. Ὁ μέντοι Βοτανειάτης ἐκ διαφόρων γενῶν ἑαυτῷ περιποιησάμενος τάγματα, καὶ Τούρκους προσεταιρίσατο, ὧν ἐξῆρχεν ὁ Κουτλουμοὺς, τῶν παρὰ Πέρσαις τυγχάνων περιφανῶν, ὃς τῷ Σουλτὰν κατὰ γένος προσήκων, περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ διεφέρετο, καὶ πρὸς πολέμους ἤδη χωρεῖν ἡτοιμάζοντο. Τοῦτο τῷ Χαλουφᾷ ἀπαγγελθὲν (οὗτος δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπερβαλλόντως ἐτίμητο, ὡς ἐκ τοῦ γένους τοῦ Μαχουμὲτ κατάγεσθαι νομιζόμενος) εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλεν, ἵνα μὴ παρ' αὐτοῖς ἐμφύλιος γένηται πόλεμος. Αὐτίκα τοίνυν εἰ καὶ τῆς οἰκίας ὑπερβῆναι μὴ ἐξεῖναι τῷ Χαλουφᾷ, μηδὲ δημοσιεύειν νενόμισται, ἐκεῖνος τὸ ἔθος καταφρονήσας, ἔξεισι καὶ ἄπεισι πρὸς τοὺς περὶ τῆς ἀρχῆς ἀντερίζοντας, καὶ πείθει τούτους, τῆς μὲν μάχης ἀφέξασθαι, τὸν δὲ Σουλτὰν ἔχειν μὲν τὴν οἰκείαν ἀρχὴν ἀπαραμείωτον, συναίρεσθαι δὲ τῷ συγγενεῖ παντοίως, ἐν κατασχέσει γενέσθαι χώρας Ῥωμαϊκῆς, καὶ ταύτης ἄρχειν. Ἐπὶ τούτοις γενομένων ἐκείνοις συμβάσεων, ὁ Κουτλουμοὺς εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο, καὶ τότε τῷ Βοτανειάτῃ συνεστρατεύετο. Ἔχων οὖν στρατιὰν ἀξιόλογον ὁ Βοτανειάτης μεθ' ἑαυτοῦ, ἔσπευδε τὴν Νίκαιαν καταλήψεσθαι. Ἤδη γὰρ προὐδίδοτό οἱ ἡ πόλις αὐτὴ παρὰ τῶν τεταγμένων αὐτῆς ἐπὶ φυλακῇ, κἀκεῖνοι ἐθελονταὶ αὐτῷ προσεχώρησαν, ἀπὸ τῆς μεγάλης πόλεως δὲ πολλοὶ καθ' ἑκάστην προσερροίουν αὐτῷ. Οὕτω μὲν οὖν τῷ Βοτανειάτῃ κατὰ ῥοῦν ἐχώρει τὰ πράγματα. Ἐν δὲ τῇ τῶν πόλεων ὑπερκειμένῃ παμπληθεῖς συνελθόντες, τό, τε δημοτικὸν ταύτης, καὶ τὸ ὑπερέχον ἐν ἄρχουσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατειλεγμένων τὸ ἔκκριτον, κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πανηγύρεως, Αὐτοκράτορα τὸν Βοτανειάτην ἀναγορεύουσι, προεξάρχοντος τοῦ τοιούτου συλλόγου τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας, τοῦ καλουμένου Αἰμιλιανοῦ, καὶ τοῦ Μητροπολίτου Ἰκονίου. Διαιρεθέντες οὖν κατὰ φρατρίας τῆς πολιτείας οἱ ἔξοχοι, καὶ κατὰ φάλαγγας συνασπίσαντες, ἐπίασι τῷ ἀνακτόρῳ τοῖς πρὸς τὸν ἀνίσχοντα ἥλιον, καὶ τούτων κρατήσαντες, στρατιώτας οἰκείους ἱστῶσιν εἰς αὐτῶν φυλακήν. Τὸν δὲ Βασιλέα σὺν τῇ Βασιλίσσῃ Μαρίᾳ καὶ τῷ υἱῷ εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις καταπεφευγότα ἀνάκτορα, καθαιροῦσι τῆς βασιλείας, καὶ ῥάκος ἀμφιεννύουσι μοναχοῦ, καὶ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἀπάγουσιν, ἀπολελαυκότα τῆς Βασιλείας ἐν ἔτεσιν ἓξ καὶ μησὶ τοσούτοις. Ταῦτα κατὰ τὸ σάββατον γέγονεν, ἐν ᾧ δὴ ἐπὶ τῇ

Digitized by Google

A

ἐκ νεκρῶν ἐγέρσει τοῦ Λαζάρου θαυματοποιΐαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν πανηγυρίζειν ἡ Ἐκκλησία παρείληφε. Τοῦ γοῦν Μιχαὴλ οὕτω τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, ἀπραγματεύτως ἦρξε τῆς αὐταρχίας ὁ Βοτανειάτης, καὶ ᾔει πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. Ὁ μέντοι Νικηφόρος ὁ λογοθέτης τῷ Ρουσελίῳ ἐν Ἡρακλείᾳ στρατευομένῳ, τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν προσεχώρησεν. Οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει τὸν Μιχαὴλ καταστασιάσαντες, ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις βασιλέως χηρεύοντα συντηρήσαντες τὰ βασίλεια τῷ Βοτανειάτῃ ἐπισπεῦσαι καὶ ἐλθεῖν ἐπέστελλον. Ὁ δὲ ἕνα τῶν οἰκείων δούλων προπέμψας, τὸν Βορίλαν φημί, καὶ δι᾽ αὐτοῦ κατασχὼν τὰ ἀνάκτορα, ἐπικατέλαβεν αὐτὸς μετ᾽ οὐ πολύ.

B

ιθ'. Ἐπεὶ δ᾽ ἐν τοῖς βασιλείοις ὁ ΒΟΤΑΝΕΙΑΤΗΣ ἐγένετο, ἀναδεῖται κατὰ τὴν μεγάλην Τρίτην παρὰ τοῦ Πατριάρχου ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ πρῶτον ἅπασι παρέχει τὸ φιλοτίμημα, τὰς εἰς τὸ δημόσιον ἁπάντων κοινὰς ὀφειλὰς ἐκτεμὼν ἀπροσδιορίστως, καὶ χρεωκοπίαν τινὰ θέσπισμά τι μεγαλοπρεπῶς ἐργασάμενος. Ἔτι δὲ τοῦ Βρυεννίου κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐχομένου τῆς τυραννίδος, στέλλει τοὺς ἀπαγγέλλοντας τὴν τοῦ Καίσαρος ἀξίαν αὐτῷ δίδοσθαι, εἰ τῆς τυραννίδος ἀπόσχοιτο, καὶ τοῖς αὐτῷ συναραμένοις τὰς τιμὰς ἐπιβεβαιῶσαι, ἃς αὐτοὺς ἐκεῖνος ἐτίμησεν. Ὁ δὲ σφόδρα τῆς βασιλείας ἐφίετο καὶ ἀνένδοτος ἦν. Πάλιν οὖν ἑτέρα πρεσβεία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τρίτη. Ὁ δ᾽ ὑπερηφανεύετο, καὶ οὐδὲ κατὰ τὰ τῶν πρέσβεων νόμιμα τοὺς πρέσβεις ἐδέχετο, ἀλλ᾽ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμπετο. Ὡς οὖν οὐδὲν εἰρηνικὸν

C

ἀνύσειν ἔγνω ὁ βασιλεύς, καὶ ἄκων πρὸς μάχην ἀπένευσε, καὶ τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον τετιμηκὼς νωβελίσσιμον, καὶ προχειρισάμενος μέγαν δομέστικον, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν αὐτὸν δυνάμεων προστησάμενος, κατὰ τοῦ Βρυεννίου ἐξέπεμψεν. Ὃς τούτῳ συμβαλών, κατά τι χωρίον Καλαβρύην λεγόμενον, διὰ τὸ καταρρύτον εἶναι τὸν τόπον βρύσεσιν ὑδάτων πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν, ῥᾳδίως τῆς ἐκείνου περιεγένετο στρατιᾶς, καὶ τῶν μὲν πεσόντων, τῶν δὲ φυγόντων, εἷλε μονωθέντα τὸν τυραννήσαντα, καὶ τοῦ φωτὸς τὸν δείλαιον ἀπεστέρησε, καὶ εἰσήγαγε τυφλὸν εἰς τὴν Βασιλεύουσαν. Καὶ ἡ μὲν τοῦ Βρυεννίου εἰς τοῦτο τέλος κατήντησεν ἐπανάστασις.

D

Ἐπανέστησαν δὲ καὶ οἱ Βάραγγοι κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀνελεῖν αὐτὸν μελετήσαντες. Ἀντιταξαμένης δ᾽ αὐτοῖς χειρὸς ἑτέρας Ῥωμαϊκῆς, εἰς ἱκεσίαν ἐτράποντο, καὶ συγγνώμης ἐπέτυχον. Τῷ δὲ βασιλεῖ τούτῳ τῆς ὁμοζύγου τελευτησάσης, πολλαὶ μὲν ἐμνηστεύοντο παρθένοι, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡ τοῦ βασιλέως τοῦ Δούκα θυγάτηρ Ζωή. Ὁ δὲ ἢ τὴν βασιλίδα Εὐδοκίαν ἤθελεν ἀγαγέσθαι, ἢ τὴν ἐξ Ἀλανῶν Μαρίαν, τὴν τῷ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν. Στέλλει γοῦν τὴν Εὐδοκίαν μετακαλούμενος. Ἡ δέ, ὡς λόγος, οὐκ ἀπηνήνατο, ἐκωλύθη δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεὺς παρά τινων μοναχῶν. Καὶ ἄγεται τὴν βασιλίδα Μαρίαν, τὴν τῷ πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν, οὐδὲν ἧττον παρανομήσας,

E

ἢ εἰ τὴν Εὐδοκίαν ἠγάγετο. Μοιχεία γὰρ ἦν ἀπηρυθριασμένη τὸ τολμηθέν. Διὸ καὶ ὁ τὴν ἱερολογίαν τετελεκὼς ἐπ᾽ αὐτοῖς τῆς ἱερωσύνης ἐκπέπτωκεν. Ὁ μέντοι προβεβασιλευκὼς Μιχαήλ, ὡς εἴρηται, τὴν τρίχα καρείς, καὶ ψήφῳ συνοδικῇ Μητροπολίτης Ἐφέσου ἐχειροτονεῖτο, καὶ ἅπαξ φοιτήσας ἐκεῖ, ἐπανῆλθε, καὶ ἐν τῇ τοῦ Μανουὴλ μονῇ ἐποιεῖτο τὴν δίαιταν. Μετὰ δὲ τὸ τὸν Βοτανειάτην τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκέναι, θνήσκων οὗτος ὁ Μιχαήλ, πολλὰ δεηθείσης αὐτοῦ τῆς βασιλίσσης Μαρίας, ἤδη ἀφ-

A LIBER XVIII

Eccleſia, more a majoribus accepto, Domini & Servatoris noſtri in Lazari reſurrectione miraculum celebrare ſolet. Michaele ad hunc modum pulſo, Botaniates Imperio citra negotium potitus, ad urbem proficiſcitur. Verum Nicephorus Logotheta clam egreſſus ad Ruſelium Heracleæ ſtativa habentem, ſe contulit. Urbani vero qui Michaelem pepulerant, aſſervata Regia per triduum principe deſtituta, Botaniatem per litteras monent, ut propere veniat. Is igitur Borila miniſtro miſſo, qui illam occuparet, ipſe haud multo poſt eſt conſecu-

B tus.

XIX. BOTANIATES cum in Regiam perveniſſet, a Patriarcha feria tertia Magnæ Hebdomadis coronatur, ac primum illud liberalitatis ſpecimen edidit, ut quicquid fiſco deberetur, id univerſum citra exceptionem aboleret, novas tabulas illuſtri edicto inſtitueret. Bryennio vero, qui adhuc in Occidente tyrannidem tenebat, per Legatos Cæſaris honorem pollicetur, ſi tyrannide abſtineat, & adjutoribus ejus, honorum quos jam ab illo accepiſſent, confirmationem. Sed cum ille Imperii cupiditate æſtuans, non ce-

NICEPHORUS BOTANIATES. Novæ tabulæ.

Bryennius, dum Imperium cupit, oculos amittit.

C

derer, atque alteram & tertiam legationem ſuperbe repudiaſſet, legatis aliter quam moris eſt, exceptis, & cum ignominia dimiſſis: deſperatis quietis conditionibus, invitus bellum ſuſcepit, & Alexium Comnenum Nobiliſſimi titulo ornatum, & magnum domeſticum deſignatum, præfectumque Romanis legionibus, contra illum miſit. Is cum eo congreſſus, in loco qui a frequentibus bonæ aquæ ſcaturiginibus Calabria dicitur, illius exercitu facile ſuperato, tyrannum aliis cæſis, aliis fugatis deſtitutum, cœpit, ac miſerum hominem cæcatum in Urbem perduxit. Hunc Bryennii motus exitum ha-

Alexius Comnenus dignitatibus ornatus rem bene gerit.

Edit. Pariſ. pag. 292.

D

buit. Sed & Varangi Imperatorem per ſeditionem interficere conati, ab alia Romana manu oppreſſi, converſique ad preces, veniam impetrarunt. Cum autem Botaniatæ uxor obiiſſet, multæ virgines, quamvis effœto Imperatori offerebantur, ac præ cæteris Conſtantini Ducæ filia Zoe. Verum illi placebat, aut Imperatricem Eudociam ducere, aut Mariam deceſſoris ſui conjugem. Miſit igitur ad Eudociam, quæ cum (ut fertur) conjugium non recuſaret, monachis quibuſdam vetantibus, Mariam Imperatricem ducit, in quo nihilo rectius fe-

Varangorum motus.

Botaniates Mariam uxorem ducit, vivente marito.

E

cit, quam ſi Eudociam accepiſſet, aut deterius etiam. Id enim facinus, impudens erat adulterium. Ille certe qui ſacrum nuptiale peregerat, ſacerdotio excidit. Michael vero pridem Imperator tonſa coma, ut dictum eſt, Concilii ſuffragiis Epheſi Metropolitanus eſt creatus, & cum ſemel eo veniſſet, reverſus, in Manuelis monaſterio vitam egit. Poſt amiſſum a Botaniata Imperium, a Maria Imperatrice, & ipſa jam Mo-

LIBER XVIII nacha facta, moribundus veniam ſuppliciter oratus, ignovit mulieri, ac Deum rogavit, ut itidem ei ignoſceret. Cæterum Protoproedrus Nicephorus Baſilacius, qui Bryennio in Dyrrachii præfectura ſucceſſerat, & ipſe Imperii cupiditate æſtuans, collecto exercitu Theſſalonicam proficiſcitur. Ubi cum didiciſſet, Botaniatem rerum potitum eſſe: ſerviles ad eum litteras dedit, interim vero clam defectionem molitus eſt, Patzinacis in auxilium evocatis. Quo Botaniates cognito, aurea bulla miſſa, & impunitatem ei & Nobiliſſimi honorem pollicetur. Verum cum ille non flecteretur, Alexium Comnenum, quem Sebaſtum appellarat, contra illum mittit. Is Theſſalonicam profectus, copiis ejus profligatis, ipſum, arce urbis expugnata, captum, juſſu Imperatoris, oculis privavit.

Edit. Pariſ. pag. 293. Qua Briennii & Baſilacii clade, etiam alii, qui ſeditionem contra Imperatorem moverant, modeſtiores facti, arma poſuerunt.

Conſtantini Ducæ ſeditio. Contra Turcos porro Orientem incurſantes, juſto exercitu attributo Imperator Conſtantinum, Conſtantini Ducæ pridem Imperatoris filium, cum Imperio miſit. Is vero cum Chryſopolim trajeciſſet, ſtatim novis rebus ſtudet, & a militari turba, quæ illic erat, Imperator ſalutatur. Verum Imperator militibus partim muneribus adductis, partim dignitatum honoribus conciliatis, partim aliter atque aliter illectis, effecit, ut Conſtantinus ſibi traderetur. Adoleſcens igitur raditur (quidam etiam Sacerdotem unctum ferunt) & in Inſulam relegatur.

Antiochenus Patriarcha. Botaniates ob ſervorum improbitatem inviſus. Æmyliano Antiocheno Patriarcha mortuo, in ejus locum ſucceſſit Nicephorus cognomento Maurus. Imperator hic partim ob provectam ætatem, partim ob naturalem molliriem rebus adminiſtrandis parum intentus fuit, ſed Sidenſi Metropolitano & ipſe earam negotiorum mandavit. Ad hæc ſervos habuit duos, quorum alteri Borilus, alteri Germanus nomen fuit: hi pro ſua libidine ſurſum deorſum miſcebant omnia, atque ipſi etiam Imperatori & domino imperabant: ob quorum audaciam & arrogantiam ipſe quoque viris dignitate præditis inviſus fuit.

Nicephori Logothetæ & Ruſelii interitus. Nicephorus vero Logotheta, quum ſe ad Ruſelium contuliſſet, ab eo in vinculis eſt aſſervatus, & Ruſelio ſubito extincto in ſuſpicionem venit dati illi veneni. Unde ab illius cognatis, Botaniatæ traditus, in quamdam inſulam ante Urbem Imperatricem ſitam, relegatur. Aulici porro veriti, ne ſi in Imperatoris conſpectum veniret, aſſumeretur, atque omnes loco moveret: Imperatori dicunt, hominem immenſam habere pecuniam, eamque in fiſcum eſſe referendam. Igitur Straboromanus, tum magnus Etæriarcha, mittitur, qui hominem rogaret, ubi ea occultaretur? cui iidem perſuadent, ut eum omnibus modis tollat. Igitur in inſulam pervectus, miſerum ita torſit, ut in quæſtionibus expira-

A κοίνης μοναχῆς γεγονυίας, συγγνώμην ἔνειμε ταύτῃ, καὶ συγχώρησιν ἐπηύξατο ἐκ Θεοῦ. Ὁ δὲ Πρωτοπρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βασιλάκιος, τῷ Βρυεννίῳ γενόμενος ἐπὶ τῷ Δυῤῥαχίῳ διάδοχος, καὶ αὐτὸς ἔρωτι τῆς Βασιλείας ἐπικυμάνησε, καὶ στρατιὰν ἀθροίσας, σὺν αὐτῇ πρὸς Θεσσαλονίκην ᾔει. Ἔνθα μαθὼν, ὡς ὁ Βοτανειάτης βεβασίλευκε, ἐκείνῳ μὲν ἐπέστειλε δουλικῶς, λάθρᾳ δὲ τὰ τῆς ἀποστασίας ἐτύρευε, καὶ πρὸς συμμαχίαν μεταπέμπεται Πατζινάκας. Ὁ γοῦν ὁ Βοτανειάτης, Χρυσόβουλλον αὐτῷ στέλλει γραφὴν, ἅμα μὲν περιποιοῦσαν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε τὸ ἀμέριμνον, ἅμα δὲ καὶ τιμὴν αὐτῷ Νωβελισίμου βραβεύουσαν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἦν.

B Ὅθεν καὶ κατ' αὐτοῦ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος στέλλεται, τιμηθεὶς Σεβαστὸς, καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην γενόμενος, καὶ τῷ Βασιλακίῳ συμμίξας, τοὺς περὶ ἐκεῖνον κατετροπώσατο, αὐτὸν δὲ εἰς τὴν τῆς Θεσσαλονίκης συμφυγόντα ἀκρόπολιν, πολιορκίᾳ ἐζώγρησε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοψε τοῦ ἀνδρὸς, κελεύσει βασιλικῇ. Καὶ ἄλλοι δὲ ἀντάραντες ὅσοι χεῖρας ἐπὶ τῷ Βασιλεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ τὸν Βρυέννιον συμβάντων καὶ περὶ τὸν Βασιλάκιον σωφρονισθέντες, τὰ ὅπλα κατέθεντο. Τῶν Τούρκων δὲ τὴν Ἑῴαν κατατρεχόντων, στέλλει κατ' αὐτῶν ὁ Βασιλεὺς σὺν ἀξιομάχῳ στρατεύματι Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ προβεβασιλευκότος Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, ἐκεῖνον Στρατάρχην τῆς κατὰ τῶν Τούρκων στρατιᾶς προστησάμενος. Ὁ δὲ πρὸς τὴν καλουμένην Χρυσόπολιν διαπεραιω-

C θεὶς, νεωτερίζει εὐθὺς, καὶ παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ὄντος στρατιωτικοῦ πλήθους ἀναγορεύεται Βασιλεύς. Ἀλλὰ τοὺς μὲν τῶν στρατιωτῶν δώροις ὁ Βασιλεὺς ὑπηγάγετο, τοὺς δ' ἀξιωμάτων τιμαῖς ᾠκειώσατο, ἄλλους δ' ἄλλως μετεχειρίσατο, καὶ παρ' αὐτῶν συσχεθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος, παρεδόθη τῷ Βασιλεῖ. Κείρεται τοίνυν ὁ νεανίας, καὶ εἰς νῆσον περιορίζεται. Λόγος δ' ἔχει καὶ ἱερέα χειροθετηθῆναι τὸν ἄνθρωπον. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Ἀντιοχείας τοῦ Αἰμιλιανοῦ τὸν βίον μεταλλάχοντος, προεχειρίσθη ἕτερος Νικηφόρος ὁ Μαῦρος λεγόμενος. Οὗτος τοίνυν ὁ Βασιλεὺς τὸ μέντοι καὶ διὰ γῆρας βαθὺ, τὸ δέ τι καὶ διὰ φυσικὴν χαύνωσιν, οὐ πάνυ τι τῶν πραγμάτων ἥπτετο διοικήσεως, ἀλλὰ τῷ Σίδης Μητροπολίτῃ καὶ οὗτος προσλαβόμενος ἐκείνῳ τὴν τῶν κοινῶν ἀνέθετο πρόνοιαν. Ἦσαν δὲ τῷ Βασιλεῖ

D τούτῳ καὶ δύο δοῦλοι, ὧν ὁ μὲν Βόριλος, ἅτερος δὲ Γερμανὸς ὠνομάζοντο· οὗτοι τοίνυν ἦγον τὰ πάντα καὶ ἔφερον ὡς ἐβούλοντο, καὶ αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος καὶ κυρίου ἑαυτῶν, δι' οὓς καὶ μισεῖσθαι τοῦτον παρὰ τῶν ἐν τέλει συνέβαινε, προσφερομένων τῶν δούλων ἐκείνοις ἀλαζονικώτερον καὶ θρασύτερον. Ὡς ἤδη δὲ εἴρηται, ὁ Λογοθέτης Νικηφόρος προσχωρήσας τῷ Ῥουσελίῳ, ὑπὸ δεσμοῖς παρ' ἐκείνου τετήρητο. Ἀλλ' αἰφνίδιον θανὼν ὁ Ῥουσέλιος, ὑποψίαν παρέσχεν ὡς παρὰ τοῦ Λογοθέτου φαρμάκῳ ἀνῄρητο. Διὸ καὶ παρὰ τῶν τῷ Ῥουσελίῳ προσηκόντων τῷ Βοτανειάτῃ παραδοθεὶς, εἰς μίαν τῶν πρὸ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων κειμένων νήσων περιορίζεται. Οἱ δέ γε περὶ τὸν Βασιλέα δεδοικότες, ὡς εἰς ὄψιν ἐλεύσεται τῷ Βασιλεῖ, προσληφθήσεται καὶ πάντας παραγκωνίσεται, ὑποτίθενται τῷ

E Βοτανειάτῃ, ἀμυθήτων εὐπορεῖν χρημάτων τὸν Λογοθέτην, καὶ ταῦτα τῷ Βασιλικῷ χρῆναι προσενεχθῆναι ταμιείῳ. Στέλλεται τοίνυν ὁ Στραβορωμανὸς, Μέγας Ἑταιρειάρχης τότε γενόμενος, ἐρωτήσων τὸν ἄνθρωπον, ὅπῃ αὐτῷ τὰ χρήματα κατακρύπτεται; Οἱ δὲ περὶ τὸν Βασιλέα, οὓς καὶ δεδοικέναι τὴν τοῦ Λογοθέτου παρουσίαν ὁ λόγος προδιηγήσατο, πείθουσι τὸν Στραβορωμανὸν, ἀνελεῖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ παντὸς τρόπου. Ὃς καὶ γενόμενος κατὰ τὴν νῆσον ἐν ᾗ περιώριστο, αἰκίζει τὸν ἄνδρα οὕτω σφοδρῶς, ὡς ἐν

αὐταῖς ταῖς βασάνοις ἐναποψύξαι, καὶ ταῦτα ὑπισχνουμένου, ὡς πάντα δηλώσει ἐν ἀπογράφοις, εἰ τὸν ἐτασμὸν διαφεύξοιτο. Ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπολώλει.

κ'. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ ὁ Ἰσαάκιος καὶ ὁ Ἀλέξιος ὑπερβαλλόντως πρὸς τοῦ Βασιλέως καὶ ἐτετίμηντο, καὶ ἐστέργοντο, καὶ διαδόχους αὐτοὺς τῆς Βασιλείας ὠνόμαζε. Διὸ καὶ παρὰ τῶν Βοτανειατῶν σφοδρῶς ἐβασκαίνοντο, καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν εἰρημένων δύο δούλων αὐτοῦ, οἳ καὶ πρὸς ἐκεῖνον τοὺς ἄνδρας διέβαλλον, ὡς τυραννίδα μελετῶντας, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τοῦ Βασιλέως διάθεσιν ὑπορύττοντές τι καὶ παρεσάλευον. Οἱ γνόντες οὗτοι, καὶ μή τι πάθωσι πτοηθέντες, ὡς δὲ λόγος, καὶ πάλαι παρ' ἑαυτοῖς τὸν τῆς βασιλείας τρέφοντες ἔρωτα, καὶ ἄλλοις οἷς ἐθάρρουν, τὸ βούλευμα κοινωσάμενοι, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ κατειληφότες, εἰς ἑαυτοὺς τὸ στρατιωτικὸν ξύμπαν σχεδὸν ἐπεσπάσαντο, καὶ ἀναγορεύεται Βασιλεὺς ὁ Ἀλέξιος, τοῦ μείζονος προτιμηθεὶς ἀδελφοῦ, ὅτι τε προσεῖχον τούτῳ μᾶλλον ὡς στρατηγικωτέρῳ οἱ στρατιῶται, καὶ ὅτι σπουδῇ τε καὶ ὑποσχέσεσι παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν μεθειλκύσθησαν. Οὕτως οὖν ἀναρρηθεὶς ὁ Ἀλέξιος, καὶ τοῦ Ἰσαακίου μὴ πάνυ τι πρὸς τὴν ἀνάρρησιν δυσχεράναντος, τὴν Βασιλίδα καταλαμβάνει, καὶ πρὸς πολιορκίαν ἡτοίμαστο. Ὁ δὲ Βοτανειάτης τοῖς τείχεσιν ἐπέστησε φύλακας. Ἦσαν δὲ παρά τινι πύργῳ πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἣ Χαρσίου καλεῖται, φυλάσσοντες Νέμιτζοι (ἔθνος δ' οἱ Νέμιτζοι Κελτικὸν) οὗτοι λάθρα τοῖς περὶ τοὺς Κομνηνοὺς ἐκοινολογήσαντο περὶ προδοσίας τῆς πόλεως. Εὐθὺς οὖν κατὰ τὴν μεγάλην Πέμπτην τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οἱ μὲν περὶ τοὺς Κομνηνοὺς τῷ κατ' ἀντικρὺ τοῦ παρὰ τῶν Νεμίτζων κατεχομένου πύργου ἐξωτέρῳ τείχει προσέβαλον, κατὰ σύνθημα, οἱ δ' ἐφεστῶτες αὐτῷ τοὺς προσβάλλοντας ἔβαλλον, καὶ ἀπεῖργον τοῦ προσιέναι ἀγχοῦ. Ὡς δ' ὑπὸ τῶν Νεμίτζων ἐκ τοῦ πύργου οἱ ἐν τῷ τείχει ἐβάλλοντο, μὴ οἷοί τε ὄντες καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθίστασθαι, καὶ πρὸς τοὺς ἐντὸς ἀπομάχεσθαι, ἐξ ὑπερδεξίων εἰς αὐτοὺς ἀκοντίζοντας, ἐνέδωκαν τῆς ὁρμῆς. Οἱ δὲ τειχομαχοῦντες, κλίμαξιν αὐτίκα πρὸς τὸ τεῖχος ἀνέβησαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν διατεμόντες πελέκεσιν, ἄνετον τοῖς συνωμόταις παρέσχον τὴν εἴσοδον. Ὅπερ ἰδόντες οἱ τὸν ἐντὸς φρουροῦντες περίβολον, σύγκλυδες ἄνθρωποι, καὶ πολέμων οἱ πλείονες ἀδαεῖς, ἢ μᾶλλον ἐξ ἀγοραίων ἀθροισθέντες καὶ πληθύος δημότιδος, οἱ μὲν κατιόντες ᾤχοντο, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐπισφαλῶς καταχρημνίζοντες, ἔφυγον. Ὅθεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ τὸν ἐντὸς περίβολον οἱ περὶ τοὺς Κομνηνοὺς παρειλήφασι, καὶ τὰς τούτου πύλας ὁμοίως ἀναπετάσαντες, βασιλίδα τὴν πόλιν παντὶ παρέσχοντο, καὶ αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὡρμήκασι, συμμικτὸν πλῆθος ἐκ Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων, καὶ Ῥωμαίων ἄλλων, καὶ Βαρβάρων συνεστηκὸς, οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διατιθέμενοι. Καὶ μέχρι γὰρ ἐκχύσεως αἱμάτων προεχώρησε τὸ κακὸν, καὶ παρθένοι δὲ τῷ Θεῷ καθιερωμέναι ἀσεβῶς ἐμιάνθησαν, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι συνεζευγμέναι πρὸς βίαν ὑβρίσθησαν, καὶ θεῖοι ναοὶ τὸν κόσμον αὐτῶν ἐσυλήθησαν, καὶ οὐδὲ τῶν ἁγίων κρατήρων ἀπείχοντο. Ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ πάντολμοι καὶ τὰς ἱερὰς φιάλας τῆς ἀναιμάκτου καὶ φρικώδους θυσίας πλήρεις διήρπαζον, ἐκχέοντες τὰ ἅγια κατὰ γῆς. Καὶ ὅσοις δὲ τῆς Γερουσίας συνέτυχον καταπατοῦντες τῶν ἡμιόνων αὐτοὺς, ἐνί-

A rit: quamvis promitteret, ſe ſcripto expoſiturum omnia, ſi quæſtionibus liberaretur. Ac ille quidem ita periit.

LIBER XVIII

XX. Commeni vero Iſaacius & Alexius ab Imperatore ſupra modum & honorabantur, & diligebantur, & Imperii ſucceſſores nominabantur. Qua de cauſa aulicorum & in primis duorum ſervorum, quos diximus, obtrectationibus fuere obnoxii, qui eos apud illum criminati ſunt quaſi regnum cogitarent, & Imperatoris erga illos affectum clam vellicarunt & exulcerarunt. Quo illi cognito, veriti, ne quid in ſe gravius conſuleretur, &, ut fama eſt, regni cupiditate jam olim B æſtuantes, communicato cum iis quibus fidebant, conſilio, urbe excedunt, & Adrianopoli occupata, univerſas pene legiones ad ſe attrahunt. Alexius autem ſalutatur Imperator, natu majori fratri prælatus, cum quod ob rei militaris peritiam exercitibus charior erat, tum quod familiarium ſtudiis & pollicitationibus commendatus. Is igitur ſic declaratus, Iſaacio non admodum ægre ferente, urbem Imperatricem, ad obſidionem paratus, invadit. Botaniates vero cuſtodes in mœnibus collocat. Erant autem in turri quadam ad urbis C portam Charſiam cuſtodes Nemitzi, gens Gallica: ii clam cum Comnenis de proditione egerunt. Mane igitur in magna feria quinta ſeptimanæ ſalutaris Paſſionis Servatoris noſtri, Comnenii in murum exteriorem e regione turris illius, quam Nemitzi tenebant, ex compoſito ferebant impetum, quos ſubeuntes telis arcebant defenſores. Ut autem a Nemitzis, ii qui in muris erant, ex turri petebantur, nec ſimul & externis & internis hoſtibus e ſuperiore loco jaculantibus reſiſtere poterant, impetum remiſerunt. Qui vero mœnia oppugnabant, ſcalis ſtatim muro conſcenſo, portarumque clauſtris bipennibus perfractis, liberum conjuratis D ingreſſum patefecerunt. Quo ii viſo, qui interiora mœnia tuebantur, confuſanea turba, & belli plerique rudes, ac potius ex circumforaneis collecti plebejaque multitudine: alii deſcendere, alii ſe cum periculo præcipitare, ac fugam capeſſere. Itaque Comnenii etiam interiora mœnia defenſoribus plane vacua occupant, eorumque portis itidem patefactis, cujus in Urbem aditum aperiunt, ſtatim ad direptiones ſe convertentes, quippe turba permixta ex Thracibus, Macedo-E nibus, Romanis, atque aliis Barbaris conſtans, nihilo melius quam hoſtes, erga populares affecti. Nam ad effuſionem ſanguinis malum proceſſit, & virgines Deo conſecratæ impie pollutæ ſunt, & matronæ violatæ, & templa ornatu ſpoliata, nec a ſacroſanctis crateribus temperatum, ſed homines audaciſſimi, hos etiam & phialas incruenti & terribilis ſacrificii plenas diripuerunt, ſanctis humi effuſis. Senatores quoque obvios mulis detrahentes, non-

Commeni vel ex ambitione vel calumniæ metu regnum affectant.

Edit. Pariſ. pag. 294.

Alexius Imperator ſalutatur.

Byzantium proditione Nemitzorum occupatum & direptum.

pag. 295.

LIBER XVIII nullos detractis veſtibus ſeminudos & pedites in vicis reliquerunt. Hæc per totum diem acta ſunt, ac malum uſque ad Bovem publice ac ſine diſcrimine vagatum eſt. Jamque nonnulli ad Philadelphium & ultra procurrerant. Comnenique omnibus ad manubias diſcurrentibus, ſoli cum exiguo numero relicti: cum ad Taurum perveniſſent, non ſunt auſi ulterius progredi, ita juſtis nudati copiis, ut ſi qui eos aggreſſi eſſent, facile capti ac vincti Botaniatæ traditi eſſent. Sed divinum decretum everti jam non poterat. Quamobrem Botaniates Comnenorum ingreſſu cognito, palatio ſtatim relicto, temereque abjectis purpureis calceis, Peribleptæ monaſterium ingreſſus, cujus poſt Romanum Argyrum Imperatorem, ſecundus conditor vocabatur, coma raſa, mutataque veſte, lacernam monaſticam induit. Ubi cum aliquandiu vixiſſet, pulvere pulveri reſtituto ſepelitur. Comneni autem obſiſtente nemine Regiam ingreſſi ſunt citra laborem, plana & expedita via. Tale fuit eorum initium, talis in urbem Imperatricem ingreſſus, talia Imperii auſpicia.

Botaniates fit Monachus.

ALEXIUS COMNENUS.

XXI. COMNENI, rebus ſuis jam in tuto collocatis, matrem & conjuges ex Caniclei monaſterio in regiam accerſiverunt. Nam cum ipſi defeciſſent, mulieres ſtatim in magnum divini Verbi Sapientiæ templum confugerunt. Unde a Botaniata in illud monaſterium ſunt tranſlatæ, ne ad ſeditioſos miſſitare nuntios poſſent, nulla alia ab eo moleſtia affectæ. Enimvero fere priuſquam pedem in Imperio firmaſſent, ſtatim multa Botaniatæ acta abrogarunt, non ab eo auſpicati tempore, quo tyrannidem invaſerant, ſed illud ſupergreſſi, brevi ſcripto complura illius decreta tyrannice aboleverunt. Deinde Alexio Auguſtali corona ornato, ſecundæ dignitatis partes Iſaacio ſunt tributæ, novo indito Sebaſtocratoris nomine, quod Cæſariano eſſet excellentius. Eorum vero mater ob monaſticum habitum, Imperii inſignium, celebrationis, & proclamationis expers, ſolius nominis Imperatorii fuit particeps: nihilo tamen ſecius omnium rerum adminiſtrationem ſuſcepit. Sic Imperio inter utrumque apud matrem diſtributo, alios duos fratres juniores, Adrianum Protoſebaſtum, Nicephorum Sebaſtum, & claſſis Drungarium declararunt. Habuere quoque affines, ſororum maritos Nicephorum Meliſſenum, & Michaelem Taronitem: quorum hunc primæ ſorori junctum, & matri chariſſimæ, & ab ipſis honoratæ, Panhyperſebaſtum appellarunt, ea quoque dignitate novata. Meliſſenum autem, qui & ipſe in Oriente a Botaniata defecerat, nec dum arma poſuerat, Cæſaris honore tributo & Theſſalonica ad habitandum aſſignata, in ſuas partes attraxerunt, & reditus tam huic quam cæteris omnibus tali

Botaniatæ acta reſcinduntur.

Comnenica familia dignitatibus ornatur.

Edit. Pariſ. pag. 296.

A ὡς δὲ καὶ ἀποδύοντες, ἐν μέσαις ταῖς ἀγυιαῖς εἴων ἡμιγύμνους τε καὶ πεζούς. Καὶ ταῦτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπράττοντο, καὶ τὸ δεινὸν ἄχρι τοῦ Βοὸς ἐπεφθάκει γινόμενον, κοινόν τι καὶ πάνδημον, ἤδη δέ τινες καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου ἢ καὶ προσωτέρω ἐπέδραμον. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ εἰς τὴν προνομὴν σκεδασθέντων πάντων, μόνοι σὺν εὐαριθμήτοις σφόδρα τοῖς περὶ αὐτοὺς καταλείφθησαν, καὶ ἕως τοῦ Ταύρου γενόμενοι, προσωτέρω ἀπιέναι οὐκ ἀπεθάρρουν. Τοσοῦτον γὰρ ἐψίλωντο ἀξιομάχου δυνάμεως· ὡς εἰ τότε τούτοις ἐπῆλθόν τινες, ῥᾷον ἂν εἷλον αὐτούς, καὶ δεσμίους τῷ Βοτανειάτῃ προσήγαγον. Ἀλλὰ τὸ δόξαν ἄρα Θεῷ μετατραπῆναι οὐκ ἦν. Ἐνθένδε τοι ὁ μὲν Βοτανειάτης μαθὼν τὴν Κομνηνῶν τὴν εἰσέλευσιν, ἄπεισιν αὐτίκα τῶν Βασιλείων, αὐτοῦ που ῥί-
B ψας ἃ ὑπεδέδετο φοινικόχροα πέδιλα, καὶ εἰς τὴν Περιβλέπτου μονὴν ἀπελθών, ἧς ἐκεῖνος, μετὰ τὸν κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανὸν ἐκεῖνον τὸν Αὐτοκράτορα, κτήτωρ δεύτερος ἐχρημάτισε, κείρεται τὴν τρίχα, καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολήν, τριβώνιον κατὰ μονάζοντας ἐνδυσάμενος. Ἔνθα καὶ χρόνον ἐπιβιοὺς τινα, τῷ χοῒ ἀπέδοτο τὸν χοῦν, ταφεὶς παρ' αὐτῇ. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαίνοντος τοῖς ἀνακτόροις προσπεφοιτήκασιν, ἀταλαιπώρως τούτοις ἐπιβάντες καὶ ὁμαλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς λειότητος. Τοιαῦτα σφίσι τὰ προεισόδια γέγονε, τοιαῦτα τὰ εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσιτήρια, τοιαῦτα τὰ τῆς Βασιλείας ἐπιβατήρια.

κα΄. Ἤδη δ' ἐν ἀσφαλεῖ γεγονότες οἱ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, καὶ τὴν
C μητέρα σφῶν καὶ τὰς ὁμευνέτιδας ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Κανικλείου πρὸς τὰ Βασίλεια μετεστείλαντο. Ἐκείνων γὰρ ἐπικεχειρηκότων ἀποστασίᾳ, εὐθὺς αἱ γυναῖκες εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ Θεοῦ Ἁγίας Σοφίας προσπεφοιτήκασιν. Ὅθεν παρὰ τοῦ Βοτανειάτου εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν μετηνέχθησαν, ἵνα μὴ ἔχοιεν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας διαπέμπεσθαι, οὐδὲν δ' ἕτερον ἀνιαρὸν ἐκείναις ἐπήνεγκε. Μήπω δὲ σχεδὸν τοὺς πόδας τῇ Βασιλείᾳ ἐρείσαντες, αὐτίκα πολλῶν τοῦ Βοτανειάτου πράξεων σχολὴν κατεψηφίσαντο, καὶ οὐδ' ἐξ ὧν ἦσαν ἐπικεχειρηκότες τῇ τυραννίδι τὴν ἀθέτησιν τοῖς παρ' ἐκείνου πραχθεῖσιν ἐπήνεγκαν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὑπερήλαντο τὸν καιρόν, καὶ πολλὰ τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένων βασιλικῶς, ἀνῃρήκασιν οὗτοι, γράμματι βραχυσυλλάβῳ τυ-
D ραννικῶς. Εἶτα ὁ μὲν Ἀλέξιος Βασιλικὸν ἀναδεῖται διάδημα, τῷ δ' Ἰσαακίῳ τὰ δευτερεῖα νενέμηνται τῆς τιμῆς, καινοῦ αὐτῷ ἐπιφημισθέντος ὀνόματος (Σεβαστοκράτωρ γὰρ ἐπεκλήθη) καὶ ὑπερέχοντος τοῦ Καίσαρος. Ἡ δὲ μήτηρ τούτων παρασήμων μὴ μετέχουσα Βασιλικῶν διὰ τὸ ἔνδυμα τὸ μοναχικόν, μήτε μὴν εὐφημίας καὶ ἀναρρήσεως, μόνου μετεῖχε τοῦ τῆς Βασιλείας ὀνόματος· αὐτὴ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων πᾶσαν διοίκησιν ἀνεζώσατο. Οὕτω μὲν οὖν τὰ τῆς βασιλείας παρὰ τῇ μητρὶ νενέμηντο καὶ ἀμφοῖν τοῖς ὁμαίμοσιν. Ἦσαν δ' αὐτοῖς, καὶ ἕτεροι δύο ἀδελφοὶ νεώτεροι τὴν ἡλικίαν, ὧν τὸν μὲν Πρωτοσέβαστον ἐτίμησαν καὶ Μέγαν Δομέστικον τὸν Ἀδριανόν, τὸν Νικηφόρον δὲ
E Σεβαστὸν καὶ τοῦ στόλου Δρουγγάριον. Εἶχον δὲ καὶ ἐπ' ἀδελφαῖς κηδεστάς, τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον, καὶ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίτην. Τὸν μὲν οὖν Ταρωνίτην τῇ πρώτῃ συνεζευγμένον τῶν ἀδελφῶν, πάνυ στεργομένῃ πρὸς τῆς μητρός, καὶ πρὸς αὐτῶν τιμωμένῃ, Πανυπερσέβαστον ὠνόμασαν, καὶ τοῦτο καινίσαντες τὸ ἀξίωμα. Τὸν δέ γε Μελισσηνὸν ἀποστασίαν ἀρτίως κατὰ τοῦ Βοτανειάτου ἐν τῇ Ἑῴᾳ φρονήσαντα, καὶ ἔτι ταύτης ἐχόμενον, ἐπὶ συμβιβάσει τετιμήκασι Καίσαρα, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ Θεσσαλονίκην εἰς κατοικίαν ἀπένειμον, καὶ χορηγίαν χρημάτων, καὶ τούτῳ

καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῦ κατὰ γένος προσήκουσι τύχῃ τοιᾷδε καὶ ἀξιωμάτων ὄγκῳ τηλικούτῳ ἀνάλογον προσαφωρίσατο. Ἐντεῦθεν τῶν βασιλείων προσόδων, μᾶλλον δ᾽ εἰπεῖν τῶν κοινῶν καὶ δημοσίων οὕτω διανεμηθεισῶν, τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον, ἢ τὸ κοινὸν πρυτανεῖον ἐκένωτο. Καὶ ὁ Κρατῶν σπανίζων χρημάτων, τάς τε τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσας ἀνέκαθεν ἐτησίας δόσεις ἐξέκοψε, καὶ τὰς τῶν συγκλητικῶν οὐσίας προσαφῄρειτο. Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν κοινωνὸν αὐτοῦ τοῦ βίου Εἰρήνην, καὶ Αὐγοῦσταν ὠνόμασεν· ἡ δ᾽ ἦν ἔγγονος τοῦ Καίσαρος Ἰωάννου τοῦ Δούκα. Ἡ δὲ πρώην βασιλεύσασα ἡ ἐξ Ἀλανῶν Μαρία σὺν τῷ ἰδίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ, ὃν τῷ Δούκᾳ Μιχαὴλ ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐγείνατο, στεφθέντι παρὰ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἔτι βρεφυλλίῳ τυγχάνοντι, καὶ πεδίλοις φοινικοῖς ὑποδουμένῳ, τῶν ἀνακτόρων μεθίσταται, καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγγάνων βασίλεια ἄπεισιν. Ἤδη γὰρ εἰλήφει ταῦτα, καὶ τὴν μονὴν· ἀλλὰ μέντοι καὶ τὴν τοῦ Ἑβδόμου διὰ χρυσοσημάντου τοῦ Βοτανειάτου γραφῆς, ἔνθα διῆγε σὺν τῷ υἱῷ, βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ἑαυτῇ καὶ τῷ υἱῷ ἀποτάξασα. Ἔτι γὰρ ὁ παῖς αὐτῆς περιέκειτο τὰ τῆς βασιλείας γνωρίσματα, καὶ εὐφημεῖτο μετὰ τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τὰς χρυσοβούλλους γραφὰς μετ᾽ ἐκεῖνον ὑπεσημαίνετο. Μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετημφιάσθη, μέλαν ἐνδῦσα χρῶμα κατὰ τὰς μοναχάς, τὸ μὲν ἑκοῦσα, τὸ δέ τι τυραννουμένη. Καὶ ὁ παῖς ἀφῃρέθη τὰ περιπόρφυρα πέδιλα, καὶ μόνῳ τῷ Κομνηνῷ ἡ τῆς αὐταρχίας κλῆσις καὶ ἡ βασιλεία περιελέλειπτο. Οὕτω μὲν οὖν ταῦτα. Ὁ δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀρχιερατεύων, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος Κοσμᾶς, τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων μεταχειρήσει ἀπαρεσκόμενος, καὶ ἀπεγνωκὼς τὴν διόρθωσιν, τῷ ὑπηρέτῃ, Ἆρον, εἰπών, τὸ ψαλτήριον, καὶ συνέπου μοι, τῆς Ἐκκλησίας ὑπανεχώρησε, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν κρατούντων παρακληθεὶς ὑποστρέψαι, οὐχ ὑπενόστησεν, ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἐννέα τὸν πιστὸν ποιμάνας λαόν. Διὸ καὶ ἄλλον τινὰ Ἀρχιερέα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντικατέστησαν, ἐκτομίαν τινὰ Μοναχόν, κεκλημένον Εὐστράτιον, οὔτε λόγοις ὡμιληκότα, οὔτε πραγμάτων ἐγγεγυμνασμένον μεταχειρίσεσιν, ἀφελῆ δὲ ἄνθρωπον καὶ ἡσυχίᾳ ἢ γωνίᾳ μᾶλλον προσήκοντα. Ἤδη δὲ τρεῖς οὗτος ἐνιαυτοὺς τῷ θρόνῳ ἐνσεμνυνάμενος, κατηνέχθη τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων παρὰ τῶν κρατούντων. Ἡ δ᾽ αἰτία οὐκ ἔγνωσται ἀκριβῶς, καὶ λοιπὸν προκεχείριστο Πατριάρχης ἀνὴρ Μοναχός, ὁ Γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Νικόλαος, ἐν ἀσκήσει τὸν βίον διελευκώς, καὶ οὐδὲ τοῖς ἐν λόγοις παιδείας ἀμύητος ὤν, κἂν μὴ κατακόρως ταύτης μετέσχηκεν.

κβʹ. Ἄρτι δὲ τῆς βασιλείας ἐπιβεβηκότι τῷ Κομνηνῷ ἠγγέλη ὁ Φράγγος Ῥομπέρτος εἰς τὴν Ἐπίδαμνον διαπεραιούμενος, ἀνὴρ πανοῦργός τε καὶ πολεμικώτατος. Αὐτίκα τοίνυν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε, καὶ γενόμενος κατὰ τὸ Δυρράχιον, προσβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἡττηθεὶς, αἰσχρῶς ἔφυγε, πολλῶν ἐκεῖ πεσόντων οὐ τῶν τυχόντων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ὑπεροχαῖς καὶ βασιλείου τυγχανόντων ἐξ αἵματος, καὶ ἡ παρεμβολὴ ξύμπασα ἑάλω τοῖς πολεμίοις. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἡττημένος ἐπανῆλθεν ἐς τὸ Βυζάντιον. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇ νίκῃ πεφυσημένοι, ὁμόσε κατὰ πάντων ἐχώρουν, καὶ εἷλον τῶν πολισμάτων τινά, ὧν ἦσαν ἡ Καστορία τε καὶ ἡ Λάρισσα. Ὠνειροπόλουν δὲ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καταλήψεσθαι. Ἀλλ᾽ ὁ βασιλεὺς καὶ πάλιν ἐκστρατεύει, καὶ ἀπελαύνει μὲν τῆς Καστορίας τοὺς αὐτὴν φρουροῦντας βαρβά-

A fortunæ, tantoque dignitatum faſtigio, pares attribuerunt. Unde vectigalibus imperatoriis ac potius communibus & publicis ita diſtributis, imperatorius fiſcus, ſive publicum ærarium, exhauriebatur: Imperator vero pecuniæ egens, non annua donativa tantum viris dignitate ornatis antiquitus dari ſolita ſuſtulit, ſed & Senatoribus opes eripuit. Uxorem Irenem, Joannis Cæſaris Ducæ neptem coronavit, Auguſtamque dixit. Prior vero Imperatrix Maria Alana, cum filio Conſtantino, quem Michaeli Ducæ in purpura pepererat, B paterque infantulum adhuc coronarat, purpureis utente calceis, Regia excedit, & in Manganici Monaſterii Palatia ſe confert. Jam enim utriuſque loci, & monaſterii in Hebdomo poſſeſſionem aurea Botaniatæ bulla firmatam tenebat. Ibi cum filio agebat, imperatoriis miniſteriis & illi & ſibi conſtitutis. Nam filius ejus, inſignia regni adhuc gerebat, & poſt Imperatorem celebrabatur, & aureæ bullæ diplomatibus poſt illum ſubſcribebat. Cæterum aliquanto poſt, mutato veſtitu, nigrum habitum monaſticum, partim ultro, partim a Tyranno coacta ſumpſit. C Sed & filio ejus purpurei calcei ſunt adempti, ſoli Comneno & nomine & poteſtate Imperii relicta. Atque hæc hactenus. At Imperatricis urbis Pontifex, inclytus ille Coſmas, qui communium rerum tractationem improbaret, atque emendationem deſperaret, miniſtro ſuo *Pſalterium auferre*, *ſeque ſequi juſſo*, Eccleſia exceſſit, nec in eam rediit, quamvis Imperatoribus id magnopere flagitantibus: cum fidelem populum annos quinque & menſes novem paviſſet. Alium itaque Pontificem Eccleſiæ præfecerunt, ſpadonem quemdam Monachum, nomine Euſtratium, neque eruditum, neque in rebus gerenD dis verſatum, ſed hominem ſimplicem & otio ac potius angulo aptiorem: qui cum eam dignitatem per annos tres uſurpaſſet, ob cauſam non ſatis notam ab Imperatoribus ſacra æde eſt deductus, atque in ejus locum ſuffectus Nicolaus Monachus cognomento Grammaticus, qui in ſtudio virtutis ætate acta, litterarum non rudis erat, etſi non exquiſite peritus.

XXII. Comnenus recens potitus rerum, nuntiata Roberti Franci, viri callidi & bellicoſiſſimi contra Epidamnum expeditione: & ipſe illuc profectus, commiſſoque prælio victus, turpiter fugit, multis non gregariis militibus dumtaxat, ſed viE ris etiam dignitate præſtantibus & regii ſanguinis interfectis, totiſque caſtris captis ab hoſtibus. Cumque Imperator Byzantium victus rediſſet, Barbari victoria inflati, confidenter omnes invaſerunt, & oppida quædam ceperunt, ut Caſtoriam & Lariſſam, Imperatricis quoque urbis excidium ſomniantes. Verum Imperator denuo eductis copiis, & Barbarico Præſidio Caſ-

LIBER XVIII
Largitionem inopia, inopiam rapina ſequitur.

Mariæ Alanæ & Conſtantini ejus filii conditio.

Edit. Pariſ. pag. 297.

Coſmas ſponte abdicato Pontificatu Euſtratius & Nicolaus ſuccedunt

Roberti Franci victoria & clades.

Comneni ſtrategema contra Robertum.

LIBER XVIII

toria pulſo, contra Robertum abit, ejuſque calliditatem arte eludit. Nam fratri Adriano habitu Imperatorio accommodato, exercituque dato mandat, ut contra Robertum in procinctu ſtet, eoque pugnam ciente, tergo dato fugiat, ipſe vero eum reliquo exercitu per ambages & invia loca vallum Francorum aggreſſus, tentoria eorum diripit, magnamque cædem edit. Roberto autem in ficticium Imperatorem impetum faciente, ille cum ſuis laxatis habenis fugit. Qua de cauſa Barbarus magis etiam gloriabatur & inſoleſcebat, quaſi nemo congredi ſecum auderet. Interim vero nuntiata valli vaſtatione & interitu eorum qui illic fuiſſent, ſtatim & animis & manibus dimiſſis, receſſit. Imperator Conſtantinopolim reverſus, inſidiis detectis, præcipuos earum auctores comprehendit, e quibus erant & legionum Duces, & multi ex popularibus & patribus conſcriptis, qui conjurationis eſſe conſcii putabantur, falſo plerique, ut ferunt, ea de cauſa in crimen vocati, ut bonis privarentur. Compreſſis Roberti inſultibus, aliunde Romani Imperii hoſtes extitere. Nam Turci Oriente ſubacto, ne inſulis quidem abſtinebant. Tzachas enim Turcus non illuſtris ille quidem, ſed vir acer & magnæ improbitatis, cum paucis naviculis inſula Chio ex improviſo capta, & claſſe ibi ædificata, Leſbum, Samum, Rhodum, & plures alias inſulas occupavit: unde tamen a Romana claſſe pulſus eſt. Sed & inſula Creta atque etiam Cyprus defecerunt, altera a Carice occupata, Imperatori ſe opponente, altera a Rhapſommato. Verum hæ quoque non multo poſt Romano Imperio ſunt recuperatæ. Unde Imperator impenſarum egens, pecuniæ faciendæ rationes, a ratione humanitatis abhorrentes excogitavit, exactoribus iniqua tributa poſtulantibus, & iis bona eripientibus, qui nihil debebant. Itaque procuratores quolibet mittebantur, qui poſſeſſiones ſubditorum, in agris & prædiis deſcriberent, ac novis nominibus excogitatis, ea Hypertima & Hyperplea, appellabantur: atque alias alii vexationum modi reperiebantur, ſed & donaria e templis auferebantur. Idem Imperator cum monetam a deceſſoribus ſuis adulteratam reperiſſet, æneam fecit, qua in Imperii expenſis uteretur, in vectigalibus vero probos aureos exigebat, aliquando etiam nummos ſemiaureos, interdum æreos. Cum igitur ære egeret, ex obolis nummos fecit, & opera quædam publica ænea deſtruxit, ut ſtateres inde cuderet, novas quoque decimas inſtituit. Puella, quam Auguſta pepererat, Anna eſt appellata, propter aviam, & deſponſa Mariæ Alanæ filio Conſtantino: quo ante nuptias mortuo, eamdem jam nubilem Nicephori Bryennii, quem ſupra memoravimus ob regni affectationem excæcatum fuiſſe, filio

Edit. Pariſ. pag. 298.

Inſidiæ.

Turci inſulis expulſi.

Cretæ & Cypri defectio compreſſa.

Comneni avaritia.

Moneta mutata.

Comneni liberi.

A ρος, ἄπεισι δὲ κατὰ τοῦ Ρομπέρτου, καὶ στρατηγήματι τὴν ἐκείνου δεινότητα μέτεισι. Τῷ μὲν γὰρ ἀδελφῷ Ἀδριανῷ τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν περιτίθησι, καὶ στράτευμα δοὺς αὐτῷ, ἐναντίον τοῦ Ρομπέρτου στῆναι διακελεύεται. Εἰ δ' ἐκεῖνος ὁρμήσοι μαχέσασθαι, στρέψαι τὰ νῶτα καὶ αὐτίκα φυγεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν τῷ ἐσχηματισμένῳ Βασιλεῖ ἐνετείλατο· Ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς δι' ὁδῶν ἀδήλων περιοδεύσας, καὶ τῷ τῶν Φράγγων ἐμβαλὼν χάρακι, τάς τε σκηνὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἐληΐσατο, καὶ φόνον πολὺν ἐποιήσατο. Τοῦ Ρομπέρτου δὲ κατὰ τοῦ ἐσχηματισμένου Βασιλέως ὁρμήσαντος, κἀκεῖνος καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τὰ χαλινὰ χαλάσαντες ἔφυγον. Ὁ δὲ Βάρβαρος ἐγαυρία μᾶλλον καὶ ἐπῄρετο, ὡς ἀπροσμάχητος. Ἐν τούτῳ δ' ἀγγέλ- B λεται αὐτῷ τοῦ χάρακος ἡ ἐκπόρθησις, καὶ ἡ φθορὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ εὐθὺς παρεῖτο καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μηνυθείσης ἐπιβουλῆς αὐτῷ, τούς τε ταύτης πρωτουργοὺς συνέσχεν ἐκ τῶν ταγματικῶν ὄντας ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων καὶ τῆς Συγκλήτου Βουλῆς, ὡς τάχα συνίστορας τοὺς πλείους, ὥς φασιν, οὐ δὲ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' ἵνα σφᾶς γυμνώσῃ τῶν ὑπαρχόντων. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Ρομπέρτου ἐπίθεσις πέπαυτο, ἑτέρωθεν δ' αὖθις τῇ Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ ἐχθροὶ ἐπανίσταντο. Οἱ γὰρ Τοῦρκοι τὴν Ἑῴαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, οὐδὲ τῶν νήσων ἀπείχοντο. Ἀλλ' ὁ Τζαχᾶς, Τοῦρκος δὲ καὶ οὗτος οὐ τῶν ἐπιφανῶν, δεινὸς δ' ἦν καὶ τὴν πονηρίαν πολὺς, μετὰ πλοιαρίων ὀλίγων ἀνοῦσι τῇ νήσῳ Χίῳ C προσορμισθεὶς, κατέσχε ταύτην, καὶ στόλον ἐν αὐτῇ ναυπηγεῖ, δι' οὗ τήν τε Λέσβον ἀνήρπασε, καὶ τὴν Σάμον, τήν τε Ρόδον ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ πλείους ἄλλας τῶν νήσων. Ἐξηλάθη δ' αὖθις αὐτῶν, στόλου Ρωμαϊκοῦ ἐπελθόντος τῷ ἐκείνου [illegible]. Καὶ ἡ νῆσος δ' ἡ Κρήτη, πρὸς δὲ τῇδε καὶ ἡ Κύπρος ἀποστασίαν ἐνόσησαν, τῆς μὲν τοῦ Καρύκα κατεσχηκότος, καὶ ἀντάραντος χεῖρα τῷ Βασιλεῖ, τῆς Κύπρου δέ γε τοῦ Ραψομμάτου. Ἀλλὰ καὶ αὗται τῇ Ρωμαίων αὖθις οὐκ εἰς μακρὸν ἐπανεσώθησαν ἡγεμονίᾳ. Ἐντεῦθεν ὁ Βασιλεὺς ἀναλωμάτων δεόμενος, τρόπους ἀπανθρώπους συλλογῆς χρημάτων ἐξεύρισκε, καὶ ὀφειλὰς ἀδίκους εἰσῆγον κατὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐπ' αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ ἀφῃροῦντο τὰς οἰκείας οὐσίας οἱ μηδὲν δικαίως ὀφείλοντες. Ἐντεῦθεν ἀπογραφεῖς πανταχοῦ τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ χωρίοις διαφερουσῶν τοῖς ὑπηκόοις ἐστέλλοντο κτήσεων, καὶ τὰ D καινὰ τῶν ὀνομάτων ἐπενοοῦντο, τὰ Ὑπέρτιμα λέγω καὶ τὰ Ὑπέρπλεια, καὶ ἄλλοτε ἄλλοι τρόποι ἐπηρειῶν κατὰ τῶν ὑπηκόων εἰσήγοντο, καὶ ἱερὰ δ' ἀφῃροῦντο ἐκ θείων ναῶν. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ νόμισμα κεκιβδηλευμένον παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ εὑρηκὼς, χάλκεον ἔθετο, ᾧ εἰς τὰ τῆς Βασιλείας ἐκέχρητο ἀναλώματα, τοὺς δέ γε φόρους διὰ χρυσίνων δοκίμων εἰσέπραττε, ποτὲ δέ γε καὶ δι' ἑτέρων χρυσίνων μὲν [illegible], ἀλλ' ἡμιχρύσων. Ἔστι δ' οὗ καὶ διὰ τῶν χαλκέων ἐδασμοφόρει. Ὅθεν χαλκοῦ δεόμενος πλείστου, τοὺς ὀβολοὺς εἰς νόμισμα μετετύπωσε, καί τινα τῶν δημοσίων ἔργων τῶν χαλκουργημάτων φημὶ καταστρέψας, εἰς στατῆρας συνέκοψε, καὶ νέας δεκάτας ἐκαίνισεν. Ἐγείνατο δὲ θυγάτριον ἡ Αὐγοῦστα τῷ Βασιλεῖ, ἥπερ Ἄννα ὠνομάσθη διὰ τὴν πατρομήτορα, ἐφ' ᾧ τὸν E τῆς Βασιλίσσης Μαρίας υἱὸν Κωνσταντῖνον τὸν ἐξ Ἀλανῶν ὁ Βασιλεὺς ἐμνηστεύσατο· ἐκείνου δ' ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ὡς ὡραία γάμου ἡ θυγάτηρ ἐγεγόνει τῷ Ἄνακτι, νυμφίον ἕτερον ἐπ' αὐτῇ εἰσῳκίσατο, τὸν μείζω τῶν υἱῶν Νικηφόρου τοῦ Βρυεννίου, ὃν ὁ λόγος προέφησε, τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, καὶ ἁλόντα καὶ πηρωθέντα τοὺς ὀφθαλμούς. Τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην

Digitized by Google

κατεγγυήσας, τετίμηκε τὸν ἄνδρα Πανυπερσέβαστον. Γίνεται δὲ τῷ Βασιλεῖ καὶ υἱός, ὃν ἐν τῷ θείῳ τεμένει τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας παρὰ τοῦ Πατριάρχου καταξιωθέντα τοῦ Θείου Βαπτίσματος, καὶ Ἰωάννην κληθέντα, αὐτίκα ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ταινιοῖ. Γεγόνασι δὲ τῷ Βασιλεῖ καὶ ἕτεροι δύο υἱοί, Ἀνδρόνικός τε καὶ Ἰσαάκιος, καὶ θυγατέρες ἕτεραι τρεῖς, Μαρία, Εὐδοκία, καὶ Θεοδώρα. Τῇ μὲν οὖν Μαρίᾳ τὸν τοῦ Γαβρᾶ ἐκείνου Θεοδώρου τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Μάρτυρος υἱὸν τὸν Γρηγόριον ἐμνηστεύσατο. Εἶτα τὴν μνηστείαν ταύτην λύσας, ὅτω δόξαν αὐτῷ, κἀκεῖνον ἀποπεμψάμενος, ἕτερον μνηστῆρα τῇ θυγατρὶ ταύτῃ τὸν τοῦ Φορβηνοῦ υἱὸν τοῦ Κατακαλὼν τὸν Νικηφόρον εἰσεποιήσατο. Τῇ δ' Εὐδοκίᾳ τὸν τοῦ Ἰασίτου Κωνσταντίνου παῖδα συνέζευξεν. Ὃς τῇ τε συνεύνῳ οὐχ ὡς Βασιλέως ἐκέχρητο θυγατρί, ἀλλ' ἐκ τοῦ κρείττονος ὡμίλει ταύτῃ καὶ προσεφέρετο, καὶ τῇ Βασιλίσσῃ δὲ πλειστάκις προσεκρούκει καὶ πενθερᾷ, ὅπερ αὐτῇ προσαχθεῖσα τὴν θυγατέρα νοσήσασαν εὐθὺς ἀπέκειρε, καὶ τὸν Ἰασίτην ἀπελαύνει τῶν Βασιλείων. Τῇ δέ γε τελευταίᾳ τῶν θυγατέρων συνῴκισεν ὁ πατὴρ νεανίαν, τὸ μὲν εἶδος ἀγαλματίαν, τὸ δὲ γένος οὐ τῶν ἐπιφανῶν. Γέγονε δ' ἐπὶ τῆς Βασιλείας τούτου κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν θαύμασι περιωνύμου ἁγίου Νικολάου, ὑφ' οὗ πολλαί τε οἰκίαι, καὶ ναοὶ κατηρείποντο, καὶ στοαί, δι' ὧν αἱ τῆς πόλεως ὀρόφωνται ἀτραποί, καὶ πλεῖστοι ἐν τοῖς συμπτώμασι συνεχώσθησαν καὶ ἀπέθανον.

κγ'. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ τοῦ τῶν Πατζινακῶν ἔθνους ἡ συγκίνησις γέγονεν, ἐκ τῶν σφετέρων ἠθῶν μεταναστεύσαντος εἰς χώραν Ῥωμαϊκήν, καὶ τὴν Θρᾳκικὴν πᾶσαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ληϊζομένου. Κατὰ τούτου ἐκστρατεύσας ὁ Βασιλεύς, τῶν στρατιωτῶν ἀλαζονευομένων, αἰσχρῶς ἥττητο. Εἶτ' αὖθις ἄπεισι κατὰ τῶν Βαρβάρων, ταπεινωθείσης τῆς στρατιᾶς, καὶ τὸ πᾶν τῆς θείας ἐξαρτώσης ῥοπῆς, καὶ προσβάλλει τοῖς πολεμίοις. Οἱ δὲ οὐδὲ τὴν ἔφοδον ὑπομείναντες, τὰ ὅπλα κατὰ γῆς ἐρρίπτουν, καὶ οἰμωγαῖς τοὺς Ῥωμαίους ἐξεκαλοῦντο πρὸς ἔλεον. Ὤλετο μὲν οὖν πολύ τι τοῦ Σκυθικοῦ, οἱ λοιποὶ δὲ συνελαμβάνοντο, καὶ ἦσαν ὑπὸ δεσμοῖς, καὶ εἰς δουλείαν οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς ἀπεδίδοντο. Ὁ Αὐτοκράτωρ πλῆθος ἀπολεξάμενος σφριγώντων καὶ ῥωμαλαίων Σκυθῶν, εἰς τὸ τῶν Μογλένων θέμα τούτους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατῴκισε καὶ τάγμα τούτους κατέστησεν ἰδιαίτατον· οἳ καὶ μέχρι τοῦδε κατὰ διαδοχὰς διαμένουσιν εἰς ἐπίθετον ἔχοντες τὸν τόπον, ἐν ᾧ κατῳκίσθησαν, καὶ Πατζινάκαι Μογλενῖται καλούμενοι. Ἐπιβουλῆς δὲ μηνυθείσης αὐτῷ, πρωτουργοὺς ἐχούσης τὸν Οὐμπερτόπουλον καὶ τὸν Ἀριέβην, ὧν ὁ μὲν ἐκ Φράγγων εἷλκε τὸ γένος, ὁ δ' Ἀριέβης ἐξ Ἀρμενίων· καὶ ἄμφω δὲ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ στρατηγίαις ἐφεστηκότων, ἐκεῖνοί τε συνεσχέθησαν, καὶ ὅσοι συμμετεῖχον αὐτοῖς τοῦ βουλεύματος· τοὺς οὖν τῆς μελέτης ἐξάρχοντας δύο ἄνδρας δημεύσει καταδικάσας καὶ ἀτίμῳ θριάμβῳ καὶ ἐπὶ τούτοις ὑπερορίᾳ, ἐν τούτοις περιώρισεν αὐτοῖς τὴν ποινήν· ὅτε καὶ τὸ τῶν Μανιχαίων τάγμα τῆς στρατείας ἀπήλασεν, ἐκθέσμως μέχρι τότε δὴ στρατευόμενον. Στρατεύεσθαι γὰρ τοὺς Μανιχαίους ἀρχαῖος νόμος καθάπαξ ἀπηγόρευσεν. Αὖθις δ' ἑτέρα κατὰ τοῦ Βασιλέως τούτου συνέβη ἐπιβουλή, ἧς ἐξῆρχεν ὁ τοῦ Βασιλεύσαντος ἐκείνου Διογένους υἱὸς ὁ Νικηφόρος ὁ τῆς πορφύρας βλαστός, ἀνήρ, τὴν μὲν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, τὴν δὲ τῆς γνώμης ἕξιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς γενναιότητα, οὐ κατὰ τὴν σωματικὴν πλουτήσας ἰσχύν. Οὗτος τὸ μὲν δρᾶμα συνθέμενος, τὴν δὲ πρᾶξιν ὑπερτιθέμενος,

Edit. Pariſ. pag. 299.

natu majori uxorem dedit, Panſebaſti titulum eidem impertitus. Filium inde ſibi natum, & a Patriarcha ſacro baptiſmate in templo Divini Verbi Sapientiæ baptizatum, Joannem appellavit, ſtatimque diademate ornavit. Eidem alii quoque duo nati ſunt filii, Andronicus & Iſaacius, & aliæ tres filiæ, Maria, Theodora & Eudocia. Mariam deſpondit Gabræ illius Theodori Sebaſti & Martyris filio Gregorio. Deinde affinitate pro ſua libidine repudiata, illoque dimiſſo, alium filiæ ſponſam aſcivit, Phorbeni Caracalonis filium Nicephorum, Eudociæ Conſtantini Jaſitæ filium matrimonio junxit, qui uxorem non ut Imperatoris filiam tractavit, ſed quaſi e ſuperiore loco cum illa egit, & Imperatrice ac ſocru ſæpiſſime offenſa, effecit, ut illa filiam ægrotantem ſtatim tonderet, atque ipſam regia ejiceret. Poſtremam filiam collocavit pater adoleſcenti non ſane illuſtri orto familia, ſed forma prædito præſtantiſſima. Sub hoc Imperatore terræ motus horrendus fuit, eo die quo memoria Divi Nicolai ob miracula celebris agitur, multaque domicilia, multa templa, multæ porticus, quibus viæ publicæ teguntur, collapſæ, mortales plurimos oppreſſerunt.

Terræ motus.

XXIII. Iiſdem temporibus gens Patzinacarum ſuis ſedibus relictis, in Romanas Provincias immigravit, totam Thraciam & Macedoniam populata. Quos cum bello peteret Imperator, turpiter victus eſt ob arrogantiam militum. Repetita pugna, cum milites modeſtiores facti, ab auxilio numinis dumtaxat penderent, hoſtes nec prima coitione tolerata, humi arma projecerunt, & ſuſpiriis miſericordiam tandem a Romanis impetrarunt. Magna igitur Scythicæ gentis multitudo periit, cæteri in vinculis habiti ſunt, ac pro corona venditi. Imperator vero delectu acto, Scytharum robuſtorum juvenum magnum numerum in Moglena Provincia, cum uxoribus & liberis collocavit, eximia legione ex eis confecta, qui hodieque per ſucceſſiones manent, ea loco in quo conſederant, cognomentum adepti, ut Patzinacæ Moglenitæ dicantur. Delatis inſidiis, auctores eorum præcipuos Umbertopolum Francum genere, & Ariebem Armenium, utrumque illuſtrem, & ducem exercitus una cum conjuratis comprehenſos, publicatione bonorum & ignominioſo triumpho mulctatos, relegavit. Manichæorum quoque legionem, quæ ad id tempus vetere lege omnino vetante militarat, exauctoravit. Rurſus aliæ inſidiæ Imperatori comparatæ ſunt, quarum princeps fuit Diogenis Imperatoris filius Nicephorus Porphyrogenitus, vir invicti ſane roboris, ſed ingenio atque animo non perinde felici & generoſo. Qui cum inchoatum facinus diſ-

Patzinacæ in Moglenen coloni mittuntur

Umbertopolus & Arieb inſidiatores puniuntur.

pag. 300.

Nicephorus inſidiator dat pœnas.

LIBER XVIII.

tuliſſet: non peregit, ſed pertalit ea, quæ molitus fuerat. Captus enim & quæſtionibus admotus, ut conjuratos indicaret, effoſſis oculis bonorum publicatione mulctatus eſt. Deinde Francorum gens ab Occidente verſus Imperatricem urbem eſt profecta, ut inde in Orientem trajiceret: quorum motus portentis eſt denuntiatus.

Francorum in Orientem expeditio.

Nam locuſtarum infinita multitudo ab Occidente orta, & tanta, ut inter volandum nubibus æquipararetur, & ſolem obumbraret, urbe maxima & finibus ejus pervolatis, quievit.

Locuſtæ.

Cum trajeciſſent Nicæam Bithyniæ, quam Turci tenebant, multis utrinque cæſis, tandem vi expugnatam, magna pecunia Imperatori reddiderunt. Deinde progreſſi ulterius, alii Antiochiam ad Orontem cum labore maleoque ſanguine ceperunt, alii Hieroſolymitanæ urbis non ſine magnis certaminibus potiti ſunt. Atque hæc a Francis geſta breviter hic perſtrinximus.

Nicæa, Antiochia, Hieroſolyma.

His temporibus ſecta nefaria Bogomilorum extitit, cujus præco doctorque primarius & Apoſtolorum præſidium fuit quidam Baſilius medicus, habitu monachus, ſed ipſo potius Satana indutus, qui cum annis XV. erroris illius pernicioſa dogmata didiciſſet, LII. docuiſſet, totum fere orbem ſuæ peſtis implevit. Tandem etiam urbem Imperatricem ingreſſus, in manifeſto crimine eſt veritatis inimicus deprehenſus. Nam Imperator ejus impietate cognita, ſimulavit ſe fidem habere homini infelici, & magiſtrum appellavit, ac ſervatorem errantium animarum. His & pluribus aliis ægre quidem & tarde, ſed tametſi effecit tandem, ut homo peſtilens evomeret virus ſuæ improbitatis: & fera caſſibus irretita, doctrinam ejus vulgavit, & dogmata contempſit, communique ſuffragio in Hippodromo impoſtorem comburi juſſit.

Bogomilorum hæreſiarcha Baſilius.

Edit. Pariſ. pag. 301.

Alia porro ſeditio contra Imperatorem orta eſt, quodam auctore qui ſe Diogenis Imperatoris filium profeſſus, Comanorum turba aſcita Thraciam populabatur & vaſtabat, petens, ut urbibus reciperetur, atque Imperator ſalutaretur. Deinde cum oppidulum Thraciæ quoddam, fraude civium Imperator ſalutatus, cum paucis ingreſſus eſſet, comprehenſus oculis privatur. Sic ejus tyrannis finita eſt, Comanis qui vivi evaſerant, in ſuas ſedes reverſis.

Diogenis filii & Comanorum ſeditio.

XXIV. Hic Imperator, cum Orphanotrophium & alia plura Gerocomia vacarent: omnium poſſeſſionibus Orphanotrophio attributis, ac aliis de ſuo adjectis, id renovavit ſtatim, & magnis impenſis inſtauravit, multis quorum ſenectus ibi foveretur, in eo collocatis. Ibidemque Monachorum & Monacharum diverſoria conſtruxit. Præterea ſcholam Grammaticorum, in qua pupilli docerentur & pauperum liberi, magiſtris & pædagogis conſtitutis, victuque

Orphanotrophii inſtauratio.

A ἔλαθε παθὼν ἃ δράσειν ὡς ἐβουλεύσατο. Ἑάλω γὰρ, καὶ ἐτασμοῖς ἀνάγκαις παραδοθεὶς, ἵν' ἐκκαλύψῃ τοὺς συνωμότας, τέλος ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ τὴν περιουσίαν ἀφῃρέθη. Εἶτα τὸ τῶν Φράγγων ἔθνος ἐκ τῶν Ἑσπερίων συγκινηθὲν, ᾔρει πρὸς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων, ὡς ἐκ ταύτης εἰς τὴν Ἑῴαν διαπεραιωθησόμενον· οὗ τὴν συγκίνησιν θεοσημεῖά τις προεμήνυσεν. Ἀκρίδων γὰρ ἄπειρόν τι πλῆθος ἐκ τῆς Ἑσπέρας τὴν γένεσιν ἐσχηκὸς, καὶ τοσοῦτον, ὡς νέφεσιν ἱπτάμενον ἀπεικάζεσθαι, καὶ συσκιάζειν τὸν ἥλιον, διὰ τῆς μεγίστης τῶν πόλεων καὶ τῶν ταύτης ὁρίων τὴν πτῆσιν ποιούμενον πρὸς τὴν Ἑῴαν ὥρμητο, κἀκεῖσε κατέπαυε. Περαιωθέντες οὖν, καὶ τῇ κατὰ Βιθυνίαν προσβαλόντες Νικαίᾳ, παρὰ τῶν Τούρκων κατεχομένῃ, σὺν χρόνῳ μὲν καὶ φθορᾷ πολλῇ ἑκατέρωθεν, τέως μέντοι τὴν πόλιν ᾑρήκασι, καὶ B ταύτην μὲν πολλῶν ἀπέδοντο χρημάτων τῷ Βασιλεῖ. Οἱ δ' εἰς τὸ πρόσω προὐχώρουν. Καὶ οἱ μὲν τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ εἷλον σὺν μόχθῳ καὶ φόνῳ πολλῷ Ἀντιόχειαν, οἱ δὲ τῆς Ἱεροσολύμων μεγάλοις ἀγῶσιν ἐκράτησαν πόλεως. Ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ τοῦ ἔθνους ἔσχον τῶν Φράγγων συντετμημένως εἰπεῖν. Αἵρεσις δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀνεπεφύη μυσαρὰ, ἡ τῶν Βογομίλων. Τῆς δὲ τοιαύτης αἱρέσεως κῆρυξ ἦν καὶ μέγας διδάσκαλος καὶ προβολεὺς τῶν παρ' αὐτοῖς Ἀποστόλων, Βασίλειός τις λεγόμενος ἰατρὸς, σχῆμα μὲν περικείμενος Μοναχοῦ, αὐτὸν δ' ἐκεῖνον ἐνδεδυμένος τὸν Σατανᾶν· ὃς ἐν ἔτεσι μὲν πεντεκαίδεκα τὰ τῆς πλάνης μαθὼν ὀλέθρια δόγματα, ἐν δὲ δυσὶ καὶ C πεντήκοντα διδάξας αὐτὰ, πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην τῆς οἰκείας λύμης ἐνέπλησεν. Εἶτα καὶ τῇ τῶν πόλεων Βασιλίδι ἐπιχωριάσας, ἀλλ' ἑάλω ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρός. Γνοὺς γὰρ τὴν ἐκείνου ἀσέβειαν ὁ κρατῶν, ὑπεκρίθη πίστιν ἔχειν εἰς ἐκεῖνον τὸν κακοδαίμονα, καὶ διδάσκαλον ἐκάλει, καὶ σωτῆρα πλανωμένων ψυχῶν. Τούτοις οὖν καὶ πλείοσιν ἄλλοις, μόλις μὲν καὶ σὺν χρόνῳ, ἴσχυσε δέ ποτε πεῖσαι τὸν ὀλέθριον ἐκεῖνον ἐξεμέσαι τὸν ἰὸν τῆς πονηρίας αὐτοῦ. Ἐπεὶ δ' ἦν ἐντὸς ἀρκύων τὸ θήραμα, ἐδημοσίευσε μὲν τὴν ἐκείνου διδασκαλίαν, καὶ τὰ δόγματα ἐξεφαύλισε, κοινῇ δὲ ψήφῳ πυρὸς αὐτὸν ἐν τῷ τῆς Ἱππηλασίας θεάτρῳ παρανάλωμα ἔθετο. Αὖθις δ' ἐπανάστασις ἑτέρα κατὰ τοῦ Αὐτοκράτο-D ρος γέγονε, καὶ ὁ ταύτην συστησάμενος υἱὸν ἔλεγεν ἑαυτὸν εἶναι τοῦ βασιλεύσαντος Διογένους, ὃς Κομάνων πλῆθος προσεταιρισάμενος, εἰς τὰ περὶ Θρᾴκης τὰ χωρία γινόμενος, καὶ τὴν χώραν ληΐζων καὶ λαϊζόμενος, ἀπῄτει τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι δέχεσθαί τε αὐτὸν, καὶ ἀξιοῦν βασιλείας ἀναρρήσεως. Εἶτα εἴς τι πολίχνιον τῶν Θρᾳκικῶν ἀπελθὼν, ἀπατηθείς τε παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἀναρρηθεὶς, εἰσελθών τε μετ' ὀλίγων ἐντὸς, συνελήφθη, καὶ ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ οὕτως ἡ ἐπιχειρηθεῖσα παρ' αὐτοῦ τυραννὶς διελέλυτο, τῶν Κομάνων, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν, εἰς τὰ ἤθη παλινοστησάντων τὰ σφέτερα.

κδ'. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς, τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐσχολακότος, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλων Γηροκομείων πολλῶν, τὰς πάν-E των κτήσεις τῷ Ὀρφανοτροφείῳ προσνείμας, καὶ αὐτὸς ἑτέρας προσαφορίσας, ἀνεκαίνισέ τε αὐτὸ, καὶ ἀνῳκοδόμησε πολλοῖς ἀναλώμασι, καὶ πλῆθος Γηροκομουμένων αὐτῷ ἐγκατέστησεν. Ἀλλὰ μὴν καὶ Μοναζόντων καὶ Μοναζουσῶν ἐν αὐτῷ ἐδείματο καταγώγια· πρὸς δὲ τοῖς διδασκαλεῖον Γραμματικῶν, ἵν' ἐν αὐτῷ διδάσκοιντο παῖδες ὀρφανοὶ ἢ γονέων ἀπόρων, διδασκάλους ἐπιτάξας αὐτῷ καὶ παιδαγωγοὺς, καὶ σιτήσεις ἀποτάξας τοῖς διδάσκουσί τε καὶ τοῖς μανθάνουσι. Καὶ τὰ μὲν οὕτως εἶχε, καὶ μέχρι τοῦδε διατηρεῖται.

Digitized by Google

Ἄλλο δ' αὖθις κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος συνεστήσατό τινος ἐπιβούλιον, οὗ κορυφαῖος μὲν ἦν ὁ Ἀνεμᾶς Μιχαὴλ, συνίστορες δὲ πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα στρατευομένων ἐν τῇ μοίρᾳ τῇ στρατιωτικῇ. Ἀλλὰ μήπω τοῦ ἔργου ἐπιχειρήσαντες, ἐγνώσθησάν τε καὶ συνελήφθησαν, καὶ τοῖς μὲν συνωμόταις ψίλωσις ἐπήχθη τῶν τριχῶν καὶ τοῦ πώγωνος, οὐ ξυρῷ ἀλλὰ δρώπακι. Τοῦ δ' Ἀνεμᾶ ἄψαυστος μὲν ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ πώγων τετήρητο, πήρωσις δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κατεψήφιστο. Ἔτι δὲ θριαμβευομένων αὐτῶν, ἐπικαταλαμβάνει βασίλειον θέσπισμα, τὴν ποινὴν τοῦ Ἀνεμᾶν ἐξαιρούμενον, καὶ οἱ συγχωροῦν τῶν ὀμμάτων τὴν ἐκκοπήν. Ἀφαιρεθέντες δὲ τὰς οὐσίας ὑπερορίαν ἄλλος ἀλλαχόθι κατεδικάσθησαν. Ἡ μήτηρ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος τὴν τῶν τῆς Βασιλείας πραγμάτων ἀναδεξαμένη, ὡς εἴρηται, τὴν διοίκησιν, μέχρι πολλοῦ ταύτην μετεχειρίζετο, ὅθεν καὶ τὰ πρὸς κάκωσιν τῶν ὑπηκόων τότε γινόμενα ἐκείνῃ οἱ πλείονες ἐπεγράφοντο. Ἤχθετο μὲν οὖν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἐν μόνῳ σχεδὸν τῷ τῆς Βασιλείας ἀπολαύων ὀνόματι, ᾐδεῖτο δὲ τὴν μητέρα, καὶ ἀκούσης ἐκείνης, ἀφελέσθαι τὴν ἐξουσίαν οὐκ ἤθελεν. Ἐπεὶ δ' ἐκείνη συνῆκεν ἀχθόμενον τὸν υἱὸν, ὑποπτεύσασα μὴ βιασθείη, καὶ ἀθέλητον δόξῃ ποιήσασθαι τὴν μετάστασιν, παρακεχωρήκει πάντων τῷ υἱῷ τε καὶ τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ τῶν Βασιλείων ὑπανεχώρησε, τὴν τοῦ Παντεπόπτου μονὴν, ἣν ἐκείνη ἐδείματο, κατοικίαν ποιησαμένη, παρ' ᾗ καί τινας ἐνιαυτοὺς παρῳκήσασα ἐντίμως τε καὶ βασιλικῶς, ἐς γῆρας τε βαθὺ κατηντήσασα, μετήλλαξε τὴν ζωήν. Ἕνα δ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, ὁ Σεβαστοκράτωρ ἐπεβίω τῇ μητρὶ, κἀκεῖνος ἀπέτισε τὸ χρεών, κειράμενος καὶ τρίχα, καὶ μεταμφιασάμενος κατὰ Μοναχοὺς, ὡς ἔγνω ἐπιλείπειν αὐτῷ τὸ βιώσιμον. Ἀπεβίω δ' ἐπὶ παισὶ πολλοῖς, οὓς ἐπεὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν, οὐδ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐπιζήσασα τῷ ἀνδρὶ, μετέστη τῶν νεκρῶν, ὁ Βασιλεὺς προσελάβετο, καὶ τοὺς μὲν ἄρρενας συνῴκισε γυναιξὶ, τὰς δὲ γε θηλείας ἀνδράσιν ἐξέδοτο, καὶ ἔστεργε καὶ εὐηργέτει τοὺς ἀδελφόπαιδας. Πρὸς δὲ τὴν κοινωνὸν τοῦ βίου ὁ Βασιλεὺς οὔτε ὑπ' ἀποστροφῆς εἴχετο πρότερον, οὔτε λίαν ἐκείνῃ προσέκειτο, ἀφροδισίων δ' ἁπτόμενος οὐ πάνυ τὰ ἐς δίκην ἐτύγχανε δίαιτος, ὅθεν καὶ βέλεσιν ἡ Αὐγοῦστα ζηλοτυπίας ἐβέβλητο. Ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος προϊὼν τῷ Αὐτοκράτορι τὰ πυρφόρα βέλη τοῦ ἔρωτος ἤμβλυνε, τότε πρὸς τὴν Αὐγοῦσταν ῥίψας τὸν ἔρωτα, ὅλος ἦν τῆς πρὸς ἐκείνην στοργῆς, καὶ ἤθελεν εἶναι σχεδὸν αὐτῆς ἀδιάσπαστος. Τοιαύτη μὲν οὖν τῇ Βασιλίσσῃ ἐστήριξεν ἡ διάθεσις, καὶ μεγάλα τότε ἠδύνατο, καὶ εἶχεν οὕτω μέχρις ἂν ἔρρωτο τὸ σῶμα τοῦ Βασιλέως. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος τοὺς πόδας ἤλγει, καὶ τὰς βάσεις ἐβέβλαπτο, καὶ περὶ τὰ ἄρθρα τῶν μοχθηρᾶς ὕλης συνερρυηκυίας ῥεύματι, καὶ ἦν ἐντεῦθεν κλινοπετής· κατῆρχεν ἡ Βασιλὶς, καὶ τῷ ταύτης ἦν, ὡς ἐπίπαν τιθέμενος ὁ Αὐτοκράτωρ θελήματι, καὶ πᾶσα ἡ ἐξουσία καὶ ἡ τῆς Βασιλείας διοίκησις, ἀνατεθῆναι αὐτῇ μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἀνδρὸς μεμελέτητο, ὡς καὶ τὸν υἱὸν καὶ Βασιλέα ὑποκεῖσθαι αὐτῇ. Τῷ δὲ τὸ σκέμμα οὐκ ἀνεκτὸν ἐς ἄνδρας ἤδη τελοῦντι, καὶ γυναικὶ πρὸ πολλοῦ συναφθέντι, τοῦ ἔθνους τῶν Οὔγγρων Ἀρχηγοῦ θυγατρὶ, καὶ παίδων γεγονότι πατρί. Ἐδεδίει γὰρ περὶ τῇ ἀρχῇ, ἢ καὶ περὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ, ὁρῶν τὴν μητέρα πολλὴν περὶ τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων ἐνδεικνυμένην χάριν, καὶ περὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ ἀνδιστὴν τὸν Βρυέννιον. Ὅθεν μετῄει τὸ συγγενὲς, ἀλλὰ μέν τοι καὶ ξύμπαντας, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἕκαστον λα-

Liber XVIII.

tam docentibus quam diſcentibus ordinato: quæ huc uſque obſervantur. Alia rurſus inita eſt contra Imperatorem conſpiratio, cujus dux fuit Michael Anemas, conſcii vero multi ex primis militiæ dignitatibus. Sed antequam facinus aggrederentur, cognitis & comprehenſis, capilli & barbæ ademptæ ſunt non novacula ſed dropace. Anemas vero ad oculorum effoſionem condemnatus: dum triumphus de iis agitur, interpoſito Imperatorio edicto pœna excæcationis liberatur. Itaque publicatione bonorum mulctati, alius alio relegantur. Matri Imperatoris, adminiſtratione rerum, ut dictum eſt, diu functæ, mala quibus ſubditi vexabantur, plerique adſcribebant. Quam rem filius, ut qui nomine tenus fere duntaxat regnaret, etſi moleſte ferebat; tamen illam invitam pro reverentia ſua, poteſtate privare noluit. Quo mulier animadverſo, verita ne vel invita excedere cogeretur, relicta Regia, omni auctoritate illi cedit, & in Pantepopti monaſterium a ſe ædificatum migrat, ubi cum aliquot annos honorifice & regaliter vixiſſet, provecta ætate obiit. Sed & Sebaſtocrator paulo amplius uno poſt matrem anno debitum naturæ perſolvit, raſo capillo & habitu monaſtico ſumpto, cum vitæ finem inſtare ſibi videret, multis liberis relictis: quibus, cum mater etiam non integrum annum marito ſuperſtes, terrena reliquiſſet, Imperator ſuſceptis, adoleſcentibus uxores, puellis maritos dedit, fratris liberos & benevolentia & beneficentia proſecutus. Verum conjugem ſuam principio nec averſabatur, nec immodice amabat, ſed libidini deditus jura matrimonii parum ſancte obſervare ferebatur: unde Auguſta telis æmulationis ſauciabatur. Ut autem ætas grandior ignitas illas cupidinis ſagittas nonnihil hebetarat, tum in Auguſtam converſo amore, totus in ejus charitate acquieſcebat, nec facile ab illa divelli poterat. Ex eo deinceps affectu magna Imperatricis potentia fuit, etiam valente Imperatore. Quum autem is ea pedibus laborare cœpiſſet, nec ambulare poſſet, & corruptis humoribus ad articulos confluentibus, in lecto decumberet: ipſa imperabat, illo comprobante omnia, & jam id animo agitabat, ut poſt mariti deceſſum tota poteſtate & Imperii gubernatione in ſe translata, filium Imperatorem dicto audientem haberet, cui jam adulto ac pridem marito, ducta Hungarorum Principis filia, procreatiſque liberis, id ferendum non erat. Nam ne Imperio excideret, aut vita etiam privaretur timebat, cum quanto amore mater filiam natu maximam & generum Bryennium proſequeretur, cerneret. Itaque cognatos conveniebat, atque adeo populum, ſtatuque rerum ſuarum apud ſingulos clam deplorando,

Michaelis Anemæ ſeditio.

Mater Imperatoris aula cedit.

Edit. Pariſ. pag. 302.

Alexii in fratres liberos pietas.

Alexii affectus erga uxorem.

Imperatricis & filii diſſenſio.

LIBER XVIII jurisjurandi viros commonefaciebat: quo plerique obſtricti promiſerant, ſe non niſi ipſi delaturos eſſe Imperium. Ii vero eum confirmabant, auxilia pollicentes, & quæ pollicebantur jurejurando facientes. Quæ cum Imperatricem non laterent, irata edixit, ne quiſquam eum conveniret, paſſim ſpeculatoribus & obſervatoribus collocatis. Nihilo tamen ille ſecius ſeſe omnes ad ſe allicere non deſiſtebat, alios per ſemetipſum, alios per ſui ſtudioſos. Habebat autem
Edit. Pariſ. pag. 303. ſtudia junioris quoque fratris, altero Andronico, fratri eidemque Imperatori adverſante. Nam hi quoque jam adulti uxores duxerant, Andronicus Sebaſtocrator, Iſaacius & Bryennius Cæſares appellati, alterius vero filiæ maritus Phorbenus Panhyperſebaſtus. Atque hæc ita ſe habebant, etſi temporum ordine immutato, poſteriora prius expoſuimus.

Boemundus in Orientem profectus ab Imperatore deficit, ac tandem pacem facit.

XXV. Unus porro ex Latinis ab Occidente in Orientem profectus, Roberti, cujus ſupra meminit hiſtoria, filius, nomine Boemundus, ſervitium ſuum Imperatori obtulit, & pactis jurejurando firmatis, acceptaque pecunia fere innumerabili, capta Syriaca Antiochia, non modo pacta & conventa violavit, ſed & de bello Romanis inferendo cogitavit. Enimvero reditu in Occidentem deſtinato, metuens, ne in tranſitu Romanarum provinciarum a Prætore aliquo prehenſus, ad Imperatorem in vinculis, ut homo fœdifragus perduceretur: quid facit? Rumorem de ſuo obitu ſpargendum curat, & ciſtæ impoſitus, famulis mandat, ut cadaver ſuum domum ferri dicant. Hoc aſtu in patriam reverſus, & multum de Imperatore conqueſtus, multos popularium ad ſumenda contra Romanos arma concitavit, eorumque Dux creatus ſuperato mari, Epidamnum magno ſtudio capere contendit. Quum autem obſidio traheretur, civibus magnis detrimentis illatis, nec paucioribus acceptis, expugnatione deſperata, ad alia loca æque irrito conatu progreſſus, denique pacem per Legatos ab Imperatore petit, Theſſalonicæ tum agente: qui inde digreſſus, juxta Coloneam Europæam vallum munivit, ibique cum Barbaro de pacis conditionibus tranſegit. Ac Boemundicum bellum hoc fere modo compoſitum eſt.

Nicolai Patriarchæ obitus & ſucceſſus.

Patriarcha vero Nicolaus Eccleſia per annos viginti ſeptem gubernata, ſenex admodum deceſſit: cujus funus Imperator magnificis honoribus proſecutus, alium in Patriarchico ſolio collocavit, e cleri Eccleſiæ numero illum quidem, ſed ordinis Diaconorum, & unum ex Patriarchicis Principibus, ex fratre nepotem ejus qui tum Chalcedonenſi præerat Eccleſiæ, in literis tum prophanis tum ſacris ab ineunte verſatum ætate, quem ip-
pag. 304. ſe Imperator in Eccleſia declaravit. Aliquanto poſt tanto morbo

A θραύσας ἀποκλαιόμενος, ἀνεμίμνησκε τῶν ὅρκων τοὺς ἄνδρας, ὡς οἱ πλεῖστοι αὐτῷ ἦσαν ὀμωμοκότες, ὡς οὐχ ἕτερον ἂν παρὰ τοῦτον μετὰ τὸν πατέρα δέξαιντο Αὐτοκράτορα. Οἱ δ' αὐτὸν ἐπεθάῤῥυνον, καὶ ἐπαρῆξαί οἱ καιροῦ καλοῦντος, προθυμότατα ἐπηγγέλλοντο, ὅρκοις ἐμπεδοῦντες τὰς ὑποσχέσεις. Ταῦτα δὲ τὴν Βασιλίδα οὐκ ἐλελήθεισαν, δι' ἃ καὶ προσώχθισε τῷ υἱῷ. Ἐντεῦθεν παντί πῃ καθάπαξ προσιέναι οἱ ἀπείρητο, καὶ πάντοθεν σκοποί τε καὶ κατοπτῆρες ἦσαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἐπαύετο πρὸς ἑαυτὸν σχεδὸν τοὺς σύμπαντας ἐφελκόμενος, τοὺς μὲν δι' ἑαυτοῦ, τοὺς δὲ διὰ τῶν προσκειμένων αὐτῷ. Προσέκειτο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἀδελφῶν ὁ νεώτερος· θάτερος δέ γε, δηλαδὴ ὁ
B Ἀνδρόνικος, τῷ συγγόνῳ καὶ Βασιλεῖ ἠναντίωτο. Ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι ἀνδρωθέντες, γυναιξὶ συνεζεύχθησαν. Καὶ ὁ μὲν Ἀνδρόνικος Σεβαστοκράτωρ τετίμητο, ὁ δ' Ἰσαάκιος καὶ ὁ Βρυέννιος Καίσαρες, ὁ δ' ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν θυγατέρων τοῦ Βασιλέως γαμβρὸς ὁ Φορβηνὸς Πανυπερσέβαστος. Εἶχον μὲν οὖν ὧδε ταῦτα, εἰ καὶ προδραμὼν ὁ λόγος, τὰ ὕστερον διηγήσατο.

κέ. Εἷς δὲ τῶν εἰς τὴν Ἑῴαν διαβάντων Λατίνων καὶ ὁ τοῦ Ῥομπέρτου ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ ἤδη ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, ὑπῆρχεν υἱός, Βαϊμοῦντος ὀνομαζόμενος, ὃς ἐκ τῶν Ἑσπερίων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνιὼν, δούλωσίν τε τῷ Βασιλεῖ ἐπηγγείλατο, καὶ συνθήκας θέμενος πρὸς αὐτὸν, ὅρκοις αὐτὰς ἐμπεπέδωκε, καὶ χρήματα λαβὼν σχεδὸν ὑπὲρ ἀριθμὸν, τῆς
C κατὰ Κοίλην Συρίαν Ἀντιοχείας ἐπιδεδήμηκε, καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλὼν, οὐ μόνον τῶν ὡμολογημένων παραβάτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον κατὰ Ῥωμαίων ἄρασθαι μεμελέτηκεν. Ἐπανιέναι δὲ φροντίζων ἐκ τῆς Ἑῴας εἰς τὰ Ἑσπέρια, ἐδεδίει μὴ ἐν τῇ ἐπανόδῳ χώρας Ῥωμαϊκὰς διϊὼν, κατασχεθείη παρά του τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ἀρχὰς ἐμπεπιστευμένων, καὶ ἀπαχθείη δεσμώτης, ὡς παραβάτης ὢν ἔθετο συνθηκῶν. Τί γοῦν μηχανᾶται; ἑαυτοῦ καταψεύδεται θάνατον, καὶ λάρνακι ἐμβεβηκὼς, ἐντειλάμενος τοῖς θεράπουσι, λέγειν ὡς ἐτεθνήκει, καὶ ὁ νεκρὸς ἐκείνου κομίζεται οἴκαδε. Οὕτω λαθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διεσώσατο· ἔνθα πολλὰ κατειπὼν τοῦ Βασιλέως, πολλοὺς τῶν ὁμοεθνῶν ἄρασθαι κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα ἠρέθισεν, ὧν στρα-
D τηγῶν ἐκεῖνος διεπεραιώθη πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ πολλὴν ἔθετο σπουδὴν ἐκπορθῆσαι τὸ ἄστυ αὐτῆς. Χρόνον δὲ διατρίψας ἐν τῇ πολιορκίᾳ μακρὸν, καὶ κακώσας μὲν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐ μεῖον δὲ καὶ αὐτὸς κακωθεὶς, ἀπέγνω μὲν τὴν τοῦ Δυῤῥαχίου ἅλωσιν, προέβη δ' εἰς ἕτερα· ἀλλὰ κἀκείνων διήμαρτεν, ὅθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, συμβάσεις ζητῶν. Ὁ δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ ἦν ἐνδημῶν, καὶ ἀπάρας ἐκεῖθεν κατὰ τὴν Εὐρωπαίαν Κολώνειαν τὸν χάρακα ἔθετο, ἔνθα καὶ προσωμίλησε τῷ Βαρβάρῳ, καὶ τὰς συνθήκας τῶν σπονδῶν ἐποιήσατο. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Βαϊμούντου μάχη οὕτω πως διελέλυτο. Ὁ δὲ Πατριάρχης Νικόλαος ἐπὶ εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἰθύνας, καὶ ἐς γῆρας ἐλάσας
E βαθὺ, νοσήσας ἀπεβίω· οὗ τὴν ἐκφορὰν μεγαλοπρεπῶς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐτίμησεν, εἶτα ἕτερον εἰς τὸν θρόνον τὸν Πατριαρχικὸν ἐγκαθίδρυσεν, ἕνα μὲν τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ τῶν Διακόνων δέ γε βαθμοῦ, καὶ τοῖς Πατριαρχικοῖς συντεταγμένον Ἄρχουσιν, ἀδελφιδοῦν δὲ τοῦ τῆς ἐν Χαλκηδόνι τότε προεδρεύοντος Ἐκκλησίας, λόγοις ἐντεθραμμένον τοῖς τε θύραθεν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιδεδημηκὼς, καὶ αὐτὸν ἐν ταύτῃ προχειρισάμενος. Μετὰ

Digitized by Google

δὲ τινα χρόνον νοσεῖ ὁ κρατῶν, καὶ οὕτως ἡ νόσος ἐκείνου κατίσχυσεν, ὡς ἐκλελοιπέναι δοκεῖν. Ἐν τούτῳ δὲ τοῦ σωτηρίου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκτυπώματος, ὃ ἐν τῇ Χαλκῇ ἀνεστήλωται, τὸ θεῖον πέπλον, ὃ πρὸ τῆς εἰκόνος ᾐώρηται, κομισθὲν, ἐφηπλώθη τῇ κλίνῃ ἐφ᾽ ἧς ὁ κάμνων κατέκειτο, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα περιεκάλυψε, καὶ ἡ τῆς νόσου σφοδρότης ὑπεδίδου εὐθύς. Ὁ δὲ ἐκινήθη τε, καὶ ἀνεκάθισε, καὶ ἐφώνησε, καὶ ᾔτησεν ὕδωρ κατὰ χειρὸς, καὶ τροφῆς ἀπεγεύσατο, καὶ ὁ μὲν ἀνερρώννυτο, ἡ δὲ νόσος ὑπέληγε. Τοῖς δὲ πολλοῖς ἄπιστος ἦν ἡ ἀνάρρωσις. Ἵνα γοῦν πληροφορηθῶσι περὶ ταύτης οἱ ἀμφιβάλλοντες, ἔφιππος μετ᾽ ὀλίγον διῆλθε τὴν ἀγοράν. Ἀλλ᾽ ὑπὸ μὲν τῆς νόσου ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπήλλακτο. Αὖθις δὲ τὸν ἀστυπολοῦντα λαὸν δέος ὑπεισῄει ἀναίτιον· φήμη γὰρ περιῄει ἁπανταχοῦ, τεθνάναι μέλλειν κατὰ τὸ μέγα Σάββατον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ οὐ τοῦ δημώδους μόνου πλήθους ἡ φήμη κατεκράτησεν αὕτη, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν περὶ τὸν κρατοῦντα, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Βασιλέως διέσεισε τὴν ψυχὴν, καὶ ταῦτα μηδὲ νοσοῦντος, μηδέ τι τὸ ἐνοχλοῦν ἔχοντος. Ἐπιστάσης δὲ τῆς λεγομένης ἡμέρας, ἠλέγχθη τὸ φημιζόμενον μάταιον, καὶ τῶν πονηρῶν προσδοκιῶν ἀπηλλάγησαν ξύμπαντες.

κϛʹ. Οὐ πολὺς ἐπὶ τούτοις παρῆλθε χρόνος, καὶ τῆς Βυζαντίδος ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποδημεῖ, καὶ τὴν γυναικωνῖτιν συνεπαγόμενος, καὶ ταῦτα καθ᾽ ὥραν χειμέριον, καὶ σκηνοῖ κατὰ τὴν Θρᾳκῴαν Χερρόνησον. Τοῦ δὲ χειμῶνος παρελθόντος, καὶ τοῦ ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἤδη καὶ τοῦ θέρους ἐφίστατο, κἀκεῖθεν ὁ Κρατῶν οὐ μεθίστατο, ἕως νόσος τὴν Βασίλισσαν ἐπέσκηψε· τότε δὲ προεπέμφθη ἡ Αὐγοῦστα τριήρει βασιλικῇ. Ὁ Βασιλεὺς δ᾽ ἔτι ἔμενε διάγων ἐκεῖ, καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐπισκεπτόμενος, μέχρις ἂν ἐμεμαθήκει ὡς ἡ Βασιλὶς κατήντηκε πρὸς τὰ Βασίλεια. Εἶτ᾽ ἐκεῖθεν ἀπάρας, διὰ μιᾶς ἡμέρας κατείληφε τὴν Μεγαλόπολιν, καὶ ἡ μὲν ἀνερρώννυτο, ὁ δὲ τῶν διοικήσεων εἴχετο, ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τὸ Φιλοπάτιον ποιούμενος τὰς διατριβάς. Καὶ οἱ τοιοῦτόν τι ἐπιτετήδευτο· τεταγμένας ἡμέρας ὡρίσατο, καθ᾽ ἃς ἐκεῖσε δημοσίᾳ προὐκάθητο, ἀφορῶν πρὸς πεδιάδα πλατεῖαν. Τῷ βουλομένῳ δὲ ἡ εἰς ἐκεῖνον πάροδος συγκεχώρητο, καὶ ἕκαστος τῶν δεομένων ἐπανετείνετο πιττάκιον διδακτικὸν ὅτου δέοιτο. Καὶ ταῦτα ἐνώπιον αὐτοῦ τιθέμενα, ἐπέταττε τοῖς ὑπογραμματεύουσιν ἐπιέναι, καὶ γνωρίζειν αὐτῷ τὰς ἑκάστου αἰτήσεις, καὶ αὐτίκα τὴν ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἀντιγραφὴν προσέταττε γίνεσθαι, καὶ βεβαιουμένην τοῖς δεομένοις παρέχεσθαι. Καὶ τοῦτ᾽ ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν ἐτηρεῖτο τῷ Αὐτοκράτορι. Εἶτ᾽ αὖθις ἀποδημεῖ τῆς Βυζαντίδος, φθίνοντος ἤδη τοῦ μετοπώρου. Συνῆν δὲ ἐκείνῳ καὶ ἡ Βασίλισσα, καὶ ἡ γυναικωνῖτις συνείπετο, καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ Παπυκίου κατεσκήνουν. Ἔνθα τὰ τῆς ὥρας χειμέρια διαγαγὼν παγγενεῖ. Ἄρτι ἀρχομένου τοῦ ἔαρος ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὴν Φιλιππούπολιν κατέλαβε. Περὶ ταύτης οὖν τὰ ὅρια ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος σκηνωσάμενος, ἐκεῖ τόν τε ἐαρινὸν καιρὸν καὶ τὸν θέρειον, ἤδη δὲ καὶ πολὺ τοῦ μετοπώρου διετέλει, καὶ ἦν ἔργον αὐτῷ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἡ μετὰ τῶν Μανιχαίων διάλεξις, οὓς Παυλικιάνους ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνὴ (πολὺ γὰρ τοῦτο τὸ γένος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατῴκισται, τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ μεταγαγόντος ἐκ τῆς Ἑῴας αὐτὸ κἀν ταύτῃ ἐγκατοικίσαντος) οἷς διαλεγόμενος, πολλοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετενήνοχεν. Ἤδη δὲ μεσοῦντος τοῦ μετοπώρου, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Βασίλεια. Τῆς δὲ Βασιλίσσης μέγα δεδυνημένης, καὶ τῷ κηδεστῇ τῷ Βρυεννίῳ τῷ Καίσαρι πολλή τις ἦν ἰσχύς, καὶ δι᾽ ἐκείνου πᾶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις οἱ κρινόμενοι ἐπετρέποντο. Διὸ καὶ πάντες

oppreſſus, ut capiraſſe videretur, Sacroſancto velo, quod ante imaginem Servatoris noſtri in Chalce erectam pendet, in lecto ægrotantis expanſo, & ejus corpori applicato, nonnihil mitigata morbi vehementia, ſe commovit, aſſedit, locutus eſt, malluvium petiit, cibumque cepit, & morbo paulatim decedente convaluit. Quod eum vulgo incredibile videretur, ut de ſua valetudine conſtaret, paulo poſt equo per forum tranſiit. Eo morbo propulſato, nihilominus urbanæ multitudini motus inanis inceſſit ex rumore paſſim vulgato, Imperatorem eo anno in magno Sabbatho eſſe moriturum. Is rumor non in plebe tantum, ſed & in Curia & Regia verſabatur, atque ipſius etiam Imperatoris animum commoverat, etſi nec ægrotantem, nec ulla moleſtia conflictantem, donec eo die elapſo vanitate ſermonis illius refutata, malorum metus omnibus eſt ademptus.

LIBER XVIII. Alexius ſacro velo recreatur.

Rumor inanis ſparſus de Imperatoris periculo.

XXVI. Parvo deinde tempore elapſo, Imperator cum gynæceo, quamvis hyberno tempore, Byzantio in Cherſoneſum tranſiit: nec inde diſceſſit, interim militares catalogos perluſtrans, donec ſub æſtatis initium, Imperatrice ægrota, imperatoria triremi præmiſſa, cognovit, eam in Regiam perveniſſe. Tum & ipſe uno die in magnam Urbem pervenit, eaque convaleſcente, rerum adminiſtrationi intentus fuit, plerumque in Philopatio degens, eaque ratione inita, ut certis diebus in amplam planitiem proſpectans, ibi publice pro tribunali ſederet, liceretque omnibus ei porrigere libellos ſupplices: quos ante ſe depoſitos a Secretariis legi, & cujuſque petitionem indicari, ſtatimque reſponſa ſcribi, eaque confirmata ſupplicantibus reſtitui juſſit. Ea ratione ſatis longo tempore obſervata, rurſus cum Imperatrice & gynæceo egreſſus, circa radices montis Papycii per totam hyemem, cum omni familia habitavit. Sub veris initium juxta Philippopolim, vernum æſtivumque tempus, & magnam autumni partem exegit, ea re ibi occupatus, ut cum Manichæis qui Pauliciani vulgo dicuntur, diſputaret. (Nam magna ejus gentis multitudo ibi verſabatur, a Joanne Zimiſce ex Oriente in ea loca tranſlata) eorumque multos ad orthodoxam fidem traduxit. Autumno jam medio fere exacto, in Regiam eſt reverſus. Quia vero Imperatrix multum poterat, etiam generi ejus Bryennij magna erat potentia, ac jam vulgo celebre, illius nutu in Regia geri omnia. Quare omnes ad eum ſe conferebant, juris dicundi, & pro Imperii auctoritate ſententias ferendi poteſtate præ-

Alexii migrationes.

Alexii humanitas.

Edit. Pariſ. pag. 305.

Alexii diſputationes cum Manichæis ſive Paulicianis.

Bryennii potentia, & ejus uxoriſque eruditio.

LIBER XVIII

ditum. Erat autem & ipſe ſtudiis doctrinarum deditus, & uxor ejus in iiſdem operam nihilo minorem, ac potius majorem ponebat, exquiſite Atticiſſans, ingenioque prædita acutiſſimo ad abſtruſiſſimas quaſque contemplationes: eam facultatem partim naturæ bonitate, partim induſtria conſecuta. Affixa etiam erat libris, & eruditorum conſuetudine haud obiter utebatur. Hoc rerum ſuarum ſtatu Cæſar omnibus linguis celebratur. Quæ quum Imperatoris filium eumdemque Imperatorem angerent & cruciarent, tamen tolerabat. Sed hæc in progreſſu orationis exponentur. Nunc vero ea referantur, quæ omiſſa ſunt. Temporibus Imperatoris hujus multa extitere incendia, diverſis urbis locis igne deſolatis. Sed & aliquando verno tempore vehementis venti procella cum alia multa corruerunt, tum ſtatua in rotunda illa maxima columna porphyretica, in Foro, quod Placotum vocant, dejecta, multos qui forte ibi erant, contrivit. Ea ſtatua & mole ingens, & pulchritudine mirabilis, caſu illo in multa fragmenta eſt comminuta. Alio tempore imber maximus eo die quo principum Chriſti Apoſtolorum Petri & Pauli memoria celebratur, erupit, veſperique auſpicatus ad idem uſque tempus poſtridie ſine intermiſſione duravit. Tum impetu aquarum multa ædificia ſunt dejecta, & valles aquis redundantes a mari nihil diſcrepabant, & homines non pauci, ac multæ animantes perierunt. Atque hæc ita ſe habuerunt.

Ventus, & ſtatua Theodoſii ruina.

Imber.

Edit. Pariſ. pag. 306.

Expeditio Turcica.

XXVII. Cum autem aliquando Imperatori nuntiaretur, Turcicum exercitum colligi, Romanas provincias populaturum, atque ipſe pedibus æger, fluxionibus uberius decurrentibus cum doloribus ac cruciatibus acerrimis, Barbaris occurrere non poſſet: Euſtathio Camitze duce, phalangem contra eos mittit, viro inter Duces primario, qui quum non minima hoſtium parte congreſſus, victus eſt & captus, militibus partim cæſis, partim fuga elapſis. Quo Imperator nuntiato teneri non potuit, quin ipſe egrederetur, ac Turcos quidem nuſquam adeptus eſt, quod audito ejus adventu, laxatis habenis continenter fugerant. Sed Camitzem, qui ſuis cuſtodibus, magnorum præmiorum ſpe propoſita, perſuaſerat, ut ſecum ad Imperatorem transfugerent, libenter vidit, & liberatoribus ejus pecunia donatis Byzantium rediit. Neque multum temporis interceſſit, cum alia expeditione contra Barbaros ſuſcepta, Philomelium urbem armatis vacuam repertam (omnes enim ejus acceſſu cognito, chariſſimis quibuſque ablatis diſceſſerant) ſine labore cepit. Sed & caſtella quædam & ſpeluncæ, quæ ab incolis Cataphygia, hoc eſt, confugia nominantur, per deditionem accepit, & illos quod ita expedite videretur, in colonias

Camytzes.

Alexii humanitas in captivos.

A ἐκείνῳ προσήκουσαν, καὶ δικάζειν αὐτοῖς ἐπέτραπτο καὶ βασιλικῶς ἐθεμίστευεν. Ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ὁ ἀνήρ, καὶ ἡ σύνοικος δέ οἱ οὐδὲν ἧττον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς Ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Ταῦτα δ' αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ. Προσεπεπήκει γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. Οὕτω δ' ὡς εἴρηται τῷ Καίσαρι τῶν πραγμάτων συνενεχθέντων, διὰ πάσης ἦν γλώττης ᾀδόμενος ὁ ἀνήρ. Ταῦτα δὲ τῷ Βασιλέως υἱῷ τε καὶ Βασιλεῖ πολλὴν τὴν ἀθυμίαν ἐνέσταζεν, καὶ εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλον· ὁ δὲ καὶ οὕτως ἔχων ἐκαρτέρει. Ἀλλὰ τὰ μὲν
B περὶ τούτων προϊὼν ὁ λόγος ἐκθήσεται, ἄρτι δὲ διηγητέα ἃ παραλέλειπται. Πολλοὶ κατὰ τοὺς τῆς αὐταρχίας χρόνους τοῦ Βασιλέως τούτου γεγόνασιν ἐμπρησμοὶ ἐν διαφόροις τῆς πόλεως μέρεσι, καὶ πολλὰ ταύτης κατενεμήθη τὸ πῦρ καὶ ἠρείπωσεν. Ἔπνευσε δέ ποτε τοῦ ἔαρος ὡραΐζοντος καὶ ἄνεμος σφοδρός τε καὶ βιαιότατος ὥρας οὔσης ἐαρινῆς, ὑφ' οὗ πολλά τε ἄλλα συνέβη συμπτώματα, καὶ ἡ ἐν τῷ κυκλοτερεῖ καὶ μεγίστῳ πορφυρίῳ κίονι τῷ κατὰ τὸ λεγόμενον Πλακωτὸν ἑστῶτι ἱδρυμένη στήλη κατηνέχθη, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν παρατυχόντων ἐκεῖ. Ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν πάμμεγα, κάλλει δέ γε θαυμάσιον, ὃ καὶ πεσὸν συντέθραυστό τε καὶ εἰς πολλὰ διετέτμητο. Καὶ ὑετὸς δ' ἐν ἄλλῳ χρόνῳ κατερράγη σφοδρότατος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς μνή-
C μης τῶν Κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου, ὃς περὶ δείλην ὀψίαν ἠργμένος, διήρκεσεν ἄχρι τῆς αὐτῆς ὥρας τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀνένδοτος γεγονώς. Ὥστε πολλάς τε τῇ φορᾷ τῶν ὑδάτων οἰκίας καταπεσεῖν, καὶ τὰς κοιλάδας ὑδάτων πλησθείσας οὐδὲν διαφέρειν θαλαττῶν, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγων καὶ ζώων πολλῶν συμβεβήκει ἀπώλεια. Ταῦτα μὲν οὕτω συνηνέχθη.

κζ΄. Ἀπηγγέλθη δέ ποτε τῷ Βασιλεῖ Τούρκους ἀθροίζεσθαι στρατιὰν, βουλομένην ἐπελθεῖν τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας, καὶ ταύτας λῄσασθαι. Ἐτύγχανε δὲ τότε τοὺς πόδας ἀλγῶν, τοῦ ῥεύματος σφοδρότερον ἐπιρρεύσαντος, καὶ περιωδυνίαις αὐτὸν καὶ ἀλγηδόσιν ὀξυτάταις πιέζοντος. Ἐπεὶ γοῦν οὐκ εἶχε δι' ἑαυτοῦ κατὰ τῶν Βαρβάρων στρατεύσασθαι, φάλαγγα κατ' αὐτῶν ἐκπέμ-
D πει στρατιωτῶν, φαλαγγάρχην ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν Καμμύτζην Εὐστάθιον, ἄνδρα τοῖς πρώτοις τεταγμένον τῶν στρατηγῶν. Ὁ δὲ οὐκ ἐλαχίστῃ τῶν πολεμίων μοίρᾳ περιτυχὼν, προσβάλλει τούτοις. Ἡττήθη δὲ προσβαλὼν, καὶ αὐτὸς μὲν ἑάλω, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ φυγόντες ἐσώθησαν. Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κατηγγέλθησαν, καίτοι ἀσθενὴς ὢν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔξεισι, καὶ Τούρκοις μὲν ἐνέτυχεν οὐδαμοῦ (μαθόντες γὰρ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Βασιλέως ὁρμὴν, τοῖς ἵπποις ἐνδόντες τοὺς χαλινοὺς, ἔφευγον ἀμεταστρεπτί) ἔφθασε δὲ καὶ ὁ Καμμύτζης τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκφυγεῖν, τοὺς αὐτὸν φρουροῦντας μεγάλαις ὑποσχέσεσι πείσας συναποδρᾶναι αὐτῷ, καὶ προσεληλυθέναι τῷ Βασιλεῖ. Καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἦλθε προσάγων, καὶ τοὺς αὐτοῦ φύλακας αὐτομόλους. Ὁ δὲ Κρατῶν ἐκεῖνον
E μὲν ἡδέως εἶδε, τοὺς δ' ἐκεῖνον λελυκότας ἐδεξιώσατο χρήμασι, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Οὐ πολὺς παρεῤῥύη καιρὸς, καὶ ἔξεισιν αὖθις κατὰ τῶν Βαρβάρων πάλιν ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ἄπεισιν εἰς τὸ Φιλομήλιον· εὗρε δὲ τὸ ἄστυ τοῦτο κενὸν ὁπλιτῶν (πάντες γὰρ τὴν τοῦ Αὐτοκράτορος ἐγνωκότες κατ' αὐτῶν ἔφοδον, τὰ μὲν φίλτατα μετέθεντο, ἐκεῖνοι δ' ἀνεχώρησαν) τὸ μὲν οὖν ἄστυ ἀπόνως ἐλήφθη. Ἀλλὰ μέντοι καί τινα φρούρια καὶ σπήλαια, ἃ Καταφύγια τοῖς ἐγχωρίοις ὠνόμασται, παρὰ τῶν κατεχόντων αὐτὰ τῷ Βασιλεῖ παρε-

Digitized by Google

παρεδόθησαν, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς μετῳκίσθησαν, τοῦτο συμφέρον τοῦ Αὐτοκράτορος κρίναντος. Οὓς μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν ἐκεῖνος, ἐπανῄει, ἐπεὶ μὴ πολεμίοις ἐνέτυχε. Τῶν δὲ μετοικιζομένων ὅσοι μὲν ἀκμάζοντες ἦσαν ἢ καὶ νεάζοντες, δι' ἑαυτῶν τὴν πορείαν πεποίηνται. Οἷς δὲ τὸ γῆρας βραδεῖς ἐτίθει τοὺς πόδας εἰς βάδισιν, τούτοις παρεῖχεν ἡ κρατῶν ὑποζύγια. Εἰ δέ τινες ἢ νόσοις ἢ πάθεσιν ἄλλοις εἶχον παρειμένα τὰ σώματα, ἢ γήρᾳ μακροχρονίῳ τε καὶ λυγρῷ, τούτους ἀσπίσιν ἐπετίθει μακραῖς, καὶ τὰς ἀσπίδας τοὺς φέρειν ἐπέταττε θεναροὺς, δεδυνημένους ἀχθοφορεῖν, αὐτὸς δὲ περιιὼν, εἴ τινα τῶν οὕτω κομιζομένων ἢ δίψει κάμνοντα ἐφεύρισκεν, ἢ τροφῆς ὀρεγόμενον, ἢ ἄλλως παλαιπωρούμενον, ὡς ἐνὸν, ἀνεκτᾶτο τὸν κάμνοντα. Οὕτω δὲ ὁδοιπορήσαντί τε καὶ καταλύσαντι, καὶ Τοῦρκοι πρὸς Ἑσπέραν ἀνεφάνησαν, σπονδὰς πρὸς Ῥωμαίους λέγοντες ἐθέλειν θέσθαι τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. Τοῦτο δὲ οὐδὲ τῷ Βασιλεῖ ἀποθύμιον ἔδοξεν. Εὐθέως οὖν ἧκεν ὁ τῶν Βαρβάρων κρατῶν, ὁ δὲ ἦν οὐ σατράπης, ἀλλ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σελτανικοῦ κατηγόμενος, καὶ Σελτάνος ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀνομαζόμενος, ὃς ἐφίππῳ τῷ Βασιλεῖ ἐντυχὼν πόῤῥωθεν οὗτος ἀποβὰς τοῦ ἵππου, καὶ πεζὸς προσεληλυθὼς, καὶ οὕτω τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀφοσιωσάμενος, συνθήκας τε ἔθετο, καὶ χρήμασι πολλοῖς φιλοτιμηθεὶς, ἐκεῖνός τε καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἐληλύθασιν, ὁ μὲν ἐπανῄει πρὸς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Βασίλεια. Ἐντεῦθεν ηὔξατο τὸ τῶν ποδῶν ἄλγος αὐτῷ, καὶ ἦν κλινήρης ὡς τὰ πολλὰ, κατῆρχε δ' ἡ Βασιλὶς, καὶ ἦν ἐπίδοξος τὴν αὐταρχίαν σφετερίσασθαι. Ὁ δὲ ταύτης υἱὸς καὶ Βασιλεὺς οὐκ ἠρέμει, παντοίως πρὸς τὴν δοκοῦσαν τῆς μητρὸς ἐπιχείρησιν ἀντιστρατευόμενος.

κα΄. Ὡς δὲ τῇ νόσῳ κατεπονεῖτο ἡ Αὐτοκράτωρ, εἰς τὸ μέγα τὸ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μετεκομίσθη Ἀνάκτορον, καὶ ἦν νοσοκομούμενος. Καὶ ἡ τῶν Ἀσκληπιαδῶν περὶ ἐκεῖνον καθ' ἑκάστην ἐγίνετο ἀθροισμός. Οὐκ ἦν δὲ μία πᾶσι γνῶσις, μόλις δὲ ἦσαν εἰς μίαν γνώμην ἦλθον ποτὲ ἡ δ' ἦν, σιδήρῳ τὸν στόμαχον καυτηριάσαι τοῦ Αὐτοκράτορος· σίδηρον ἦσαν ἡ Βασιλεὺς κατὰ τοῦ στομάχου φλογόεντα δέχεται. Οὐκ εὔκρατος μέντοι ἐδόκει τοῖς ἰατροῖς ὁ τῶν Ἀνακτόρων ἀὴρ, οὐκ ἦν νοτιώτερος. Διὸ καὶ εἰς τὰ τῶν Μαγγάνων Ἀνάκτορα μετακεκόμιστο ὁ Κρατῶν, εἴτε τυχαίως οὕτω συμβὰν, εἴτε τοῦ χρεὼν τὸν θνήσκοντα συνελαύνοντος, ἐκεῖ τὴν ψυχὴν ἐρυγεῖν. Τὸ γὰρ ἐν Ἀκεσωδύνοις πεσεῖται, περὶ ἐκείνου γεγράφθαι λέγοντες οἱ περὶ ταῦτα ἐπτοημένοι. Ἀκεσώδυνα τὴν τῶν Μαγγάνων κατοικίαν ἐξηγούμενο τὸ καὶ ὠνόμαζον, διὰ τὸ ἰατρεῖον τὸ ἐν αὐτοῖς, ὡς ἄκος ταῖς περιωδυνίαις περιποιούμενον, καὶ οὐδὲ τὸ καυτηριάσαι τὸν Βασιλέα, γενέσθαι μάτην ἐλέγετο τοῖς ταῦτα κομψοῖς, ἀλλὰ κατὰ παλαιγενῆ καὶ τοῦτο πρόῤῥησίν τε, καὶ πρόγνωσιν. Γεγράφθαι γάρ που περὶ αὐτοῦ τοῖς ποιήσασι τὰς περὶ τῶν Βασιλέων αἰνιγματώδεις γραφὰς ὡς ἀγκίστρῳ καυθεὶς πεσεῖται· ἄγκιστρον λέγοντες τοὺς συγγραφεῖς ἐκείνους τὸ σιδήριον ἀπεικάσαι, δι' οὗ τὸν στόμαχον καυτηριάζεσθαι εἰθίσται διὰ τὸ κεκάμφθαι πρὸς τὸ ἄκρον αὐτό. Ἀλλ' οὐδ' ἡ καυτηρία, οὔτε μὴν ἡ τοῦ ἀέρος ἐναλλαγὴ τῷ κάμνοντί τι ἐλυσιτέλησαν, ἠρέμα δὲ πρὸς τὸ τέλος ἐχώρει, οὔτε δὲ οἱ ἰατροὶ ἀπεγνῶσθαι αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἔλεγον· καί τινες Μοναχοὶ προὔλεγον αὐτῷ, μὴ ἄλλως ἐκλιπεῖν εἰ μὴ πρότερον πρὸς Ἱερουσαλὴμ ἀφίκηται εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωοφόρου τάφου τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅπου καὶ τὸ

A ſecum abduxit, cum nemo eſſet, cum quo bellum gereret: iis qui integra ætate erant, & viribus vigebant, pedibus iter facientibus: qui vero ſenectute tardiores ad ambulandum erant, iis jumenta præbuit. Si qui vero vel morbis, vel aliis calamitatibus, vel aſſidui ſenio corporibus laſſis erant: eos clypeis impoſitos, a robuſtis juvenibus, qui oneri ferendo pares eſſent, geſtari juſſit, ipſeque obequitans, ſi quem eorum vel ſiti laborantem, vel cibum deſiderantem, vel alioqui male affectum videret, eum pro viribus recreabat. Sic proficiſcenti & diverteoti Turci Occidentales occurrerunt, qui Prin- LIBER XVIII Turcica pax.

B cipem ſuum ſerire cum Romanis fœdus velle dicerent. Quod cum nec Imperatori diſpliceret, mare Barbarorum Princeps venit, non Satrapa, ſed ex Sultani genere, qui & ipſe a ſuis Sultanus vocaretur, & eminus de equo deſcendit, atque Imperatorem equo inſidentem pedes convenit, & adoratione ſic peracta, fœdere icto, magnaque pecunia cum ſuis donatus, in ſedes ſuas rediit, Imperator in Regiam eſt reverſus. Ab eo tempore auctis pedum doloribus plerumque decubuit, Imperatrice rerum potiente. Quæ quum omnem auctoritatem ſibi vendicatura videretur, filius ejus, idemque Imperator, omnibus modis conatibus Edit. Pariſ. pa. 307. Alexii morbus.

C matris obſiſtere non deſiſtebat.

XXVIII. Imperator porro morbo fatigatus, in magnum Palatium quod eſt ad Orientem eſt translatus, ubi quotidianis Medicorum conventibus curabatur, quorum judicia variaverunt, donec tandem communi conſilio decreverunt, ſtomacho Imperatoris ferrum candens imprimere: & quia eis Regiæ aer, ut auſtralior parum temperatus videbatur, in Mangana transfertur: ſive id fortuito factum, ſive fatis, moribundum hominem, ut ibi animam exhalaret, compellentibus. Nam illud, *In Aceſodynis cadet*: qui talia

D admirantur, de eo interpretabantur. Eſſe enim Mangana Aceſodynum, ob medicam officinam quæ ibi erat, quod dolores ibi propulſarentur. Quin & cauterium non temere Imperatori adhibitum ii contendebant, qui de iſtiuſmodi ſtudio ſibi placent, ſed id quoque ex vetere præſcientia & prædictione factum. Nam alicubi ſcriptum eſſe de eo, ab iis qui Regum fata ambagibus involuta deſcripſerant, eum *hamo uſtum caſurum*, quod illi ſcriptores, ferrum quo ſtomachus uri ſolet, ob acumen inflexum, hamo compararint. Verum neque uſtio, neque loci mutatio quicquam æ- Oracula de Alexii obitu.

E groto profuit, paulatim ad terminum vitæ progredienti. Negabant tamen medici, vitam ejus eſſe deploratam, ac Monachi quidam prædicebant ei, non moriturum prius, quam Hieroſolyma veniſſet ad vivificum ſepulcrum Domini & Servatoris noſtri adoran-

LIBER XVIII

dum, ubi diadema depoſiturum eum vaticinabantur: quorum ille pollicitis credebat. Nam orationem quæ nobis cordi eſt, facile comprobare ſolemus. Ita per impoſturam non animadvertit ſe vitæ finem attigiſſe, antequam Hieroſolyma perveniret: diademate, quamquam non ultro, poſito: etſi dici queat, ad ſuperna Hieroſolyma profectus eſſet, primogenitorum Metropolim, qui ſunt in cælis inſcripti. Igitur Auguſti xv. undecimæ Indictionis, Auguſtus extremum ducebat ſpiritum, qui cum crebrum infirmumque trahens anhelitum jaceret, Imperatrix mœrore oppreſſa aderat, filiabus etiam præſentibus. Jam majore diei parte exacta, cum Sol non ſupra caput ſtaret, nec (ut ita dicam) ad perpendiculum, ſed nonnihil inclinatus ad occaſum tenderet, Imperatoris filio ſignificatur, patrem agere animam. Ingreſſus igitur ædes, in quibus moribundus decumbebat, non ut decedentem deploraret, ſed ut de ejus morte certior redderetur: eo viſo ſtatim exiit, & equo conſcenſo cum ſuo comitatu & multis aliis, Manganis exceſſit. Quo facto ſtatim Abaſgi, qui puellæ ex Abaſgia adductæ, & natu maximo Cæſaris filio nupturæ adjuncti fuerant, obviam facti, ſublato clamore eum adorarunt. Tum ajunt, Imperatricem filii diſceſſum morienti Imperatori dolenter narraſſe: eum vero ad id nihil reſpondiſſe, ſeu non vellet, ſeu non poſſet: ſed manus ſuſtuliſſe, haud ſcio, bene an male precantem filio. Alii manus eum ſuſtuliſſe negant, neque enim id facere potuiſſe morientem, ſed Imperatrice ſæpius vociferante: *Abire filium, et viventi erepturum Imperium*: illum parum obſcureque ſubriſiſſe, ſive eam orationem deridentem, ſi putaretur adhuc de Imperio ſollicitus eſſe expirans, terrenaque jam relicturus: ſive quid de illo facto ſentiret, indicantem. Nam & ab aliis & ab ipſo Porphyrogenito Imperatore narrabatur, eum non ſine patris conſilio regiam eſſe ingreſſum, ſed exitum ab illo ei fuiſſe conceſſum: cujus rei teſſeram illius anulum accepiſſet: eaque facta eſſe abſente Imperatrice, & illa ignorante. Cum igitur abiret, fama quid actum eſſet, celeriter divulgante, ad hunc Imperatorem & cognati, & ex Tribunis militum, & ex Senatu multi ſe contulerunt.

XXIX. Cæterum ad magnam Regiam properanti nuntiatur, Varangos ſtationis excubitorum, ubi iidem habitabant, via occupata, neminem illac tranſire pati, aut accedere ad Regiam. Quo nuntio perturbatus, quemdam ad illos mittit percontatum, quid ſibi velint? mittit & ad Eccleſiam qui diceret, Imperatorem eſſe mortuum, ſeque celebrari velle ut Imperatorem. Ac id quidem a Clero & ſummo Paſtore factum. Se Va-

Edit. Pariſ. pag. 308.

Joannes Comnenus Imperator ſalutatur.

pag. 309.

A τὸ διάδημα αὐτὸν ἀποθέσθαι μέλλειν ἐχρησμολόγουν· Καὶ οἱ μὲν ταῦτα αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, ὁ δὲ τοῖς λεγομένοις ἐπίστευε. Ὁ γὰρ ἡμῖν πρὸς βουλῆς, τοῦτο ῥᾴδιον εἰς πίστιν καταγγελλόμενον. Οὕτω δὲ κλεπτόμενος ἔλαθε τῷ τέλει προσεγγίσας τῆς βιοτῆς, καὶ πρὸ τῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀφίξεως, ἀποθέμενος, ἀλλ᾿ οὐχ ἑκών, τὸ διάδημα. Εἰ δ᾿ εἰπεῖν πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐκδημήσας, τὴν τῶν πρωτοτόκων μητρόπολιν, τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς. Πεντεκαιδεκάτην μὲν ὁ Αὔγουστος ἦγε τῆς ἑνδεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ τὰ τελευταῖα ἔπνει ὁ Αὔγουστος, καὶ ὁ μὲν ἔκειτο ἀναφέρων τὸ ἆσθμα πυκνόν τε καὶ ἀδρανές. Ἡ δέ γε Βασίλισσα ὅλη τοῦ πάθους ἦν, καὶ συνῆκτο περὶ αὐτὴν τὰ θυγάτρια. Ἤδη μὲν οὖν τῆς
B ἡμέρας παρεληλύθει τὸ πλέον, καὶ ὁ ἥλιος οὐχ ὑπὲρ κεφαλῆς ἦν ἑστώς, οὐδ᾿ οἷον εἰπεῖν κατὰ κάθετον, ἀλλ᾿ ἐκλίνετο βραχύ τι κατιὼν πρὸς δυσμάς, καὶ δηλοῦται τῷ τοῦ Βασιλέως υἱῷ καὶ Βασιλεῖ ἐκλιπεῖν ἄρτι τὸν πατέρα. Ὁ δ᾿ εἰσῄει τὸν οἶκον, ἔνθαπερ ὁ θνήσκων κατέκειτο, οὐχ ὡς τὸν ἀπιόντα θρηνήσων, τὸ δὲ πιστὸν τοῦ θνήσκειν ἐκεῖνον τῇ ὄψει ληψόμενος. Καὶ ἰδὼν αὐτίκα ἐξῆλθε, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον, ἐξῄει τῶν Μαγγάνων σὺν τοῖς περὶ αὐτόν, ἐξιόντι δὲ πολλοὶ συναπήχθησαν. Ἄρτι δ᾿ ἐξελθόντι τὸν τῶν Μαγγάνων περίβολον, ἀπαντῶσιν οἱ Ἀβασγοί· οὗτοι δ᾿ ἦσαν, οἱ τῇ ἐξ Ἀβασγίας κομισθείσῃ παιδί, καὶ νυμφευομένῃ τῷ μείζονι τῶν υἱῶν τοῦ Καίσαρος ἐκεῖθεν συναπεστάλησαν, καὶ ὑπηρετηκότες, ἐπηλάλαξάν τε καὶ προσεκύνησαν. Τότε
C φασὶ τὴν Βασιλίδα τῷ θνήσκοντι Βασιλεῖ περιπαθῶς ἀπαγγεῖλαι τὴν τοῦ υἱέως ἀπέλευσιν, τὸν δὲ φθέγξασθαι μὲν πρὸς τοῦτο μηδέν, ἢ μὴ βουλόμενον, ἢ μὴ δυνάμενον· διᾶραι δὲ τὰς χεῖρας ὑψοῦ, ἵνα οὐδ᾿ εἴθ᾿ ὑπερευχόμενον τοῦ υἱοῦ, εἴτε μὴν κατευχόμενον. Ἕτεροι δέ φασι μὴ τὰς χεῖρας διᾶραι τὸν θνήσκοντα, μηδὲ γὰρ οἷόν τ᾿ εἶναι ἤδη ἐκλείποντα. Τῆς δὲ Βασιλίδος πολλάκις ἀνακραγούσης, ὡς, Ἀπιών σου ὁ υἱός σου ἔτι ζῶντά σε τῆς Βασιλείας ἀφαιρησόμενος, ἐκεῖνον ὑπομειδιάσαι βραχύ τι καὶ ἀμυδρόν, ἢ τῶν λεγομένων καταγελῶντα, εἰ νομίζοιτο περὶ τῆς Βασιλείας φροντίζειν ἐκπνέων ἤδη καὶ τῶν νεκρῶν μεθιστάμενος, ἢ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τῷ πραττομένῳ διάθεσιν ὑπεμφαίνοντα.
D Ἐλέγετο γάρ τοι καὶ παρ᾿ ἄλλων καὶ παρ᾿ ἐκείνου τοῦ Πορφυρογεννήτου Αὐτοκράτορος, μὴ γνώμης ἄτερ πατρικῆς θέσθαι τὴν εἰς τὰ Βασίλεια πάροδον, ἀλλὰ παρ᾿ ἐκείνου ἐπιτετράφθαί οἱ τὴν ἔξοδον, καὶ σύνθημα ταύτης ἐκ τοῦ πατρὸς λαβεῖν τὸν ἐκείνου δακτύλιον· ταῦτα δὲ μὴ παρούσης γενέσθαι τῆς Βασιλίδος, καὶ ἀγνοούσης ὅτι γεγόνασιν. Ὁ μὲν οὖν ἀπῄει. Τῆς φήμης δὲ κηρυξάσης ταχὺ τὸ πραχθέν, τῷ Βασιλεῖ τούτῳ καὶ τὸ συγγενὲς προσῄει, καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων πολλοὶ καὶ τῶν τῆς Συγκλήτου Βουλῆς.

κθ΄. Τῷ δ᾿ ἦν ἡ ὁρμὴ πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον· ἀπιόντι δ᾿ ἀγγέλλεται, ὡς οἱ Βάραγγοι τὴν ἐν τοῖς Ἐξκουβίτοις διειληφότες ὁδόν, ἔνθαπερ τούτοις καὶ ἡ κατοίκησις, ἀπελθεῖν δι᾿ ἐκείνης οὐ παραχωροῦσί τινι, οὐδὲ μὴν
E πλησιάσαι τοῖς Βασιλείοις. Τοῦτο εἰς ἀγωνίαν τὸν Βασιλέα ἐνέβαλε. Καὶ στέλλει πρὸς ἐκείνους τινὰ ἐρωτήσοντα, τί τὸ σφίσι βουλόμενον; στέλλει δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τεθνάναι λέγων τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ζητῶν αὐτὸς ἀναρρηθῆναι ὡς Αὐτοκράτωρ. Καὶ τοῦτο μὲν ἐγένετο, καὶ Αὐτοκράτορα αὐτὸν ὁ κλῆρος τῆς Ἐκκλησίας γνω-

Digitized by Google

μαχὴ τῆς Ἀρχιποίμενος ἀνηγόρευσεν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς Βαράγγους ἐσταλμένους ἠρώτα ἐκείνους, ὅτου χάριν κωλύουσι τῷ Βασιλεῖ τὴν εἰς τὰ Βασίλεια πάροδον; οἱ δὲ, μὴ ἂν παραχωρῆσαι τῶν Βασιλείων ἐντὸς, ζῶντος τοῦ Αὐτοκράτορος, ἔφασαν. Ἐκεῖνος δὲ τὸ τεθνηκέναι διεβεβαιοῦτο τὸν Αὐτοκράτορα. Καὶ οἱ Βάραγγοι ὅρκῳ τοῦτον πληροφορῆσαι αὐτοὺς ἀπῄτησαν. Καὶ ὃς ὤμοσεν, ἤδη μὴν τεθνάναι τὸν Βασιλέα, κἀκεῖνοι ἐνέδωσαν, καὶ τὴν πάροδον τῷ Βασιλεῖ παρεχώρησαν. Ὁ δὲ ἀπῄει πρὸς τὰ Βασίλεια, καὶ τέως ἐντὸς γεγονὼς, πῶς ἂν χρήσαιτο τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ὁμογνίοις, καὶ τῷ τῶν κηδεστῶν ἑνὶ τῷ Βρυεννίῳ, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο. Ἔτι γὰρ ἐδεδοίκει τούτους, καὶ οἱ ἦσαν ἐν ὑποψίαις, ἐλπίζοντι νεωτερίσειν ἴσως αὐτούς. Ὁ δέ οἱ πατὴρ παρ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἐμπνέων ἦν, καὶ δυσθανατῶν, περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ἐξέλιπε· ζήσας μὲν ἔτη ἑβδομήκοντά που τὰ πάντα ἢ ὅτι ἐγγυτάτω, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἐπὶ μησὶ τέσσαρσι καὶ ἡμέραις τισίν. Ἔθανε δὲ κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕκτον ἔτος· τὴν μὲν Βασιλείαν διῳκηκὼς εὐτυχῶς, τὸ δέ γε τέλος οὐχ ὅμοιον ἐσχηκώς. Καταλέλειπτο γὰρ πρὸς τῶν θεραπόντων σχεδὸν ἁπάντων, ὡς μηδ' εἶναι τάχα τινὰς, τοὺς τὸν ἐκείνου νεκρὸν τοῖς λοισθίοις λουτροῖς ἀπορρύψαντας, καὶ οὔτε κόσμος βασίλειος προσῆν τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐν αὐτῷ τὸ σῶμα κοσμηθείη βασιλικῶς, οὔτε μὴν ἐκφορᾶς ἔτυχε Βασιλεῖ καταλλήλου. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίου, ἀλλ' υἱέος δεξαμένου τὴν βασιλείαν αὐτῷ, καὶ υἱέος, ὃν ἐκεῖνος τῆς Βασιλείας ἠξίωσεν. Οὕτως οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων μόνιμον, οὐδὲ πάγιον, οὐδὲ πιστόν τε καὶ βέβαιον, ἀλλ' ἄπιστα πάντα, καὶ κύβου μᾶλλον ῥᾷον μετατιθέμενα καὶ μεταρριπτούμενα. Ἦν δ' ὁ ἀνὴρ (ἵνα καὶ τὸν τρόπον ἐκείνου δῆλον θείημεν τοῖς μετέπειτα, καὶ τὸ ἦθος τοῖς ὀψιγόνοις χαρακτηρίσωμεν) οὐθ' ὑπεροπτικός τι καὶ ἀλαζὼν, οὔτε μὴν ὀξὺς εἰς θυμὸν, ἀλλ' οὐδὲ χρημάτων ἥττων, οὐδ' ἄγαν ἐραστὴς χρήματος, ὥστε βούλεσθαι καταχωννύειν αὐτὰ καὶ ταμιεύειν, ἵν' ὦσιν αὐτῷ θησαυροὶ κεκρυμμένοι, καὶ ὑπόγαια χρήματα, ὅθεν οὐδὲ θανόντος πλεῖστα παρὰ τοῖς ταμιείοις εὑρέθησαν· πρὸς ἔλεον εὐκατάφορος, πρὸς κόλασιν οὐκ ὀξύρροπος, μέτριος τὸ ἦθος, εὐπρόσιτος, περὶ τὴν δίαιταν οὐκ ἀκόλαστος, οὐκ οἴνῳ ἡττώμενος, τοῖς ἐναρέτοις βιοῦσι προσέχων καὶ ἀπονέμων τιμήν. Λόγους οὐχ ὡς ἔδει τιμῶν, πῶς δέ γε τιμῶν, ἐπιεικής τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ σοβαρῶς προσφερόμενος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου σχεδὸν ὁμιλῶν τε καὶ χαριεντιζόμενος. Ὅθεν κἀκείνοις θαρρεῖν ἐπῄει, καὶ οὐ μετὰ δέους αὐτῷ παριστάναι, καὶ μᾶλλον ὅτ' ἀπῆν ἡ Βασίλισσα. Ἐπεστέλλοντο γὰρ ἐκείνης παρούσης ἀρχικόν τε καὶ ἐμβριθὲς ἐνδεικνυμένης ἰδίωμα, καὶ τοῖς ἀτακτοῦσιν ἐπιτιμώσης σφοδρότερον. Ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος ἦν. Ταῦτα δὲ καλὰ μὲν, καὶ πῶς γὰρ οὔ; ἰδιώτῃ δ' ἀποχρῶντα πρὸς ἔπαινον, οὐ μὴν γε καὶ Βασιλέα δεικνύντα χρηστόν. Οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ καὶ Βασιλέως καὶ ἰδιώτου γένοιντ' ἂν ἀρεταί. Ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀπόχρη καὶ μέτριον ἦθος, καὶ ἐπιείκεια, καὶ τὸ πρὸς θυμὸν οὐκ εὐκίνητον, καὶ τὸ σῶφρον τὸ πρὸς τὴν δίαιταν. Βασιλεῖ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ἡ τῆς δικαιοσύνης φροντὶς, καὶ ἡ τῶν ὑπηκόων προμήθεια, καὶ ἡ τῶν παλαιῶν ἐθῶν τοῦ πολιτεύματος τήρησις. Τῷ δὲ μέλημα μᾶλλον ἡ τῶν ἀρχαίων ἐθῶν γέγονε τῆς πολιτείας ἀλλοίωσις, καὶ τὸ μετατάξαι ταῦτα ἔργον ἦν αὐτῷ σπουδαιότατον, καὶ τοῖς πράγμασιν οὐδ' ὡς κοινοῖς, οὐδ' ὡς δημοσίοις ἐκέχρητο, καὶ ἑαυτὸν οὐκ οἰκονόμον

A Varangi reſponderunt ei qui rogabat, cur Regiæ aditu Imperatorem excluderent, ſe Imperatore vivente neminem paſſuros ingredi. Illo vero affirmante, jam eſſe mortuum: Varangi jurejurando ſancita ejus rei fide, Imperatori Regiam ingredi conceſſerunt. Quo cum perveniſſet, cum ſuis deliberabat, quomodo tractanda eſſet mater, fratres, ſororeſque, & Cæſar Bryennius: illos enim adhuc metuebat, ſuſpectoſque habebat, ne res novas molirentur. At pater totum adhuc diem ſpirabat, difficulterque moriebatur, ſub veſpera demum extinctus. Vixit annos ſeptuaginta, aut circiter, regnavit ſeptem & triginta, menſes quatuor, & dies aliquot. Obiit anno mundi ſexies milleſimo, ſexcenteſimo, viceſimo ſexto, Imperio feliciter adminiſtrato, vitæ exitum non æque proſperum ſortitus. A miniſtris enim fere omnibus eſt deſertus, ut prope nulli eſſent, qui cadaver ejus poſtremis lavacris purgarent: neque ornatus Imperatorius præſto eis eſſet, quo cadaver ejus pro dignitate ornaretur, neque funus ei factum eſt Imperatori conveniens. Idque non alieno, ſed filio Imperii ſucceſſore: & eo filio, quem ipſe Imperio ornarat. Sic rerum humanarum nihil ſtabile & firmum eſt, ſed inſida omnia, & teſſera mutabiliora. Fuit autem ille vir, ut & mores ejus expreſſos ad poſteritatis memoriam propagemus, neque ferox & arrogans, neque iracundus, neque avarus, & pecuniæ nimium cupidus, ut eam conflaret, & in theſauros occultos & ſubterraneas opes reconderet. Unde neque poſt obitum ejus in ærario magna pecunia eſt reperta, ad miſericordiam propenſus, ad ſumendas pœnas tardus, moribus moderatis, acceſſu facilis, in victu non intemperans, non vino deditus: virtute præditis auſcultare, & honorem habere ſolitus. Eruditionem non ut conveniebat, ſed utcumque colebat: commodus, non inſolens erga eos quibuſcum vivebat, comis & jucundus, quaſi cum æqualibus viveret. Unde illi ſecuris erant animis, neque metu attoniti illi aſtabant, præſertim abſente Imperatrice, quæ imperioſum aliquid, & ſeverum præ ſe ferebat, & modeſtiæ oblitos acrius increpabat. Ac pulchra quidem iſta ſunt: quis enim neget? quæque privati hominis laudes abſolvant, non tamen ejuſmodi, quæ Imperatorem omnino bonum demonſtrent. Nam homini privato ſatis eſt moderatio, æquitas, placabilitas, & in omni cultu & victu modus. Imperatori vero præter hæc & juſtitia eſt colenda, & ratio civium habenda, & vetera inſtituta ſunt tuenda. Ille vero magis in eo elaboravit, ſummo adhibito ſtudio, ut veteres mores immutaret & abrogaret, & res non ut communes & publicas tractavit: neque ſe illarum adminiſtratorem, ſed dominum eſſe cenſuit, ac Regiam ſuas ædes & putavit & appellavit. Patres con-

Alexii obitus & elogia.

Edit. Pariſ. pag. 310.

Aliæ Imperatoris, aliæ hominis privati virtutes.

Liber XVIII.

nacha facta, moribundus veniam ſuppliciter oratus, ignovit mulieri, ac Deum rogavit, ut itidem ei ignoſceret. Cæterum Protoproedrus Nicephorus Baſilacius, qui Bryennio in Dyrrachii præfectura ſucceſſerat, & ipſe Imperii cupiditate æſtuans, collecto exercitu Theſſalonicam proficiſcitur. Ubi cum didiciſſet, Botaniatem rerum potitum eſſe: ſerviles ed eum litteras dedit, interim vero clam defectionem molitus eſt, Patzinacis in auxilium evocatis. Quo Botaniates cognito, aurea bulla miſſa, & impunitatem ei & Nobiliſſimi honorem pollicetur. Verum cum ille non flecteretur, Alexium Comnenum, quem Sebaſtum appellarat, contra illum mittit. Is Theſſalonicam profectus, copiis ejus profligatis, ipſum, arce urbis expugnata, captum, juſſu Imperatoris, oculis privavit.

Edit. Pariſ. pag. 293.

Qua Briennii & Baſilacii clade, etiam alii, qui ſeditionem contra Imperatorem moverant, modeſtiores facti, arma poſuerant. Contra Turcos porro Orientem incurſantes, juſto exercitu attributo Imperator Conſtantinum, Conſtantini Ducæ pridem Imperatoris filium, cum Imperio miſit.

Conſtantini Ducæ ſeditio.

Is vero cum Chryſopolim trajeciſſet, ſtatim novis rebus ſtudet, & a militari turba, quæ illic erat, Imperator ſalutatur. Verum Imperator militibus partim muneribus adductis, partim dignitatum honoribus conciliatis, partim aliter atque aliter illectis, effecit, ut Conſtantinus ſibi traderetur. Adoleſcens igitur raditur (quidem etiam Sacerdotem unctum ferunt) & in Inſulam relegatur. Æmyliano Antiocheno Patriarcha mortuo, in ejus locum ſucceſſit Nicephorus cognomento Maurus.

Antiochenus Patriarcha. Botaniates ob ſervorum improbitatem inviſus.

Imperator hic partim ob provectam ætatem, partim ob naturalem mollitiem rebus adminiſtrandis parum intentus fuit, ſed Sidenſi Metropolitano & ipſe curam negotiorum mandavit. Ad hæc ſervos habuit duos, quorum alteri Borilus, alteri Germanus nomen fuit: hi pro ſua libidine ſurſum deorſum miſcebant omnia, atque ipſi etiam Imperatori & domino imperabant: ob quorum audaciam & arrogantiam ipſe quoque viris dignitate præditis inviſus fuit. Nicephorus vero

Nicephori Logothetæ & Ruſelii interitus.

Logotheta, quum ſe ad Ruſelium contuliſſet, ab eo in vinculis eſt aſſervatus, & Ruſello ſubito extincto in ſuſpicionem venit dati illi veneni. Unde ab illius cognatis, Botaniatæ traditus, in quamdam Inſulam ante Urbem Imperatricem ſitam, relegatur. Aulici porro veriti, ne ſi in Imperatoris conſpectum veniret, aſſumeretur, atque omnes loco moveret: Imperatori dicunt, hominem immenſam habere pecuniam, eamque in fiſcum eſſe referendam. Igitur Streboromanus, tum magnus Etæriarcha, mittitur, qui hominem rogaret, ubi ea occultaretur? cui iidem perſuadent, ut eum omnibus modis tollat. Igitur in inſulam pervectus, miſerum ita torſit, ut in quæſtionibus expiſa-

A κοινῆς μοναχῆς γεγονυίας, συγγνώμην ἔνειμε ταύτῃ, καὶ συγχώρησιν ἐπηύξατο ἐκ Θεοῦ. Ὁ δὲ Πρωτοπρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βασιλάκιος, τῷ Βρυεννίου γενόμενος ἐπὶ τῷ Δυρραχίῳ διάδοχος, καὶ αὐτὸς ἔρωτι τῆς Βασιλείας ἐνεχυμόνησε, καὶ στρατιὰν ἀθροίσας, σὺν αὐτῇ πρὸς Θεσσαλονίκην ᾔει. Ἔνθα μαθὼν, ὡς ὁ Βοτανειάτης βεβασίλευκεν, ἐκείνῳ μὲν ἐπέστειλε δουλικῶς, λάθρα δὲ τὰ τῆς ἀποστασίας ἐτύρευε, καὶ πρὸς συμμαχίαν μεταπέμπεται Πατζινάκας. Ὅ γοῦν ὁ Βοτανειάτης, Χρυσόβουλλον αὐτῷ στέλλει γραφὲν, ἅμα μὲν περιποιοῦσαν αὐτῷ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε τὸ ἀμέριμνον, ἅμα δὲ καὶ τιμὴν αὐτῷ Νωβελλισίμου βραβεύουσαν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἄτεγκτος ἦν. B Ὅθεν καὶ κατ' αὐτοῦ ὁ Κομνηνὸς Ἀλέξιος στέλλεται, τιμηθεὶς Σεβαστὸς, καὶ κατὰ Θεσσαλονίκην γενόμενος, καὶ τῷ Βασιλακίῳ συμμίξας, τοὺς περὶ ἐκεῖνον κατετροπώσατο, κἀκεῖνον εἰς τὴν τῆς Θεσσαλονίκης συμφυγόντα ἀκρόπολιν, πολιορκίᾳ ἐζώγρησε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξέκοψε τοῦ ἀνδρὸς, κελεύσει βασιλικῇ. Καὶ ἄλλοι δὲ ἀντάραντες ὅσον χεῖρας τῷ Βασιλεῖ, ἀλλ' ἐκ τῶν περὶ τὸν Βρυέννιον συμβάντων καὶ περὶ τὸν Βασιλάκιον σωφρονισθέντες, τὰ ὅπλα κατέθεντο. Τῶν Τούρκων δὲ τὴν Ἑῴαν κατατρεχόντων, στέλλει κατ' αὐτῶν ὁ Βασιλεὺς σὺν ἀξιομάχῳ στρατεύματι Κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ προβεβασιλευκότος Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα, ἐκεῖνον Στρατάρχην τῆς κατὰ τῶν Τούρκων στρατιᾶς προστησάμενος. Ὁ δὲ πρὸς τὴν καλουμένην Χρυσόπολιν διαπεραιω- C θεὶς, νεωτερίζει εὐθὺς, καὶ παρὰ τοῦ ἐκεῖσε ὄντος στρατιωτικοῦ πλήθους ἀναγορεύεται Βασιλεύς. Ἀλλὰ τοὺς μὲν τῶν στρατιωτῶν δώροις ὁ Βασιλεὺς ὑπηγάγετο, τοὺς δ' ἀξιωμάτων τιμαῖς ᾠκειώσατο, ἄλλως δ' ἄλλους μετεχειρίσατο, καὶ παρ' αὐτῶν συλληφθεὶς ὁ Κωνσταντῖνος, παρεδόθη τῷ Βασιλεῖ. Κείρεται τοίνυν ὁ νεανίας, καὶ εἰς νῆσον περιορίζεται. Λόγος δ' ἔχει καὶ ἱερέα χειροτονῆσαι τὸν ἄνθρωπον. Τοῦ Πατριάρχου δὲ Ἀντιοχείας τοῦ Αἰμιλιανοῦ τὸν βίον μεταλλαχότος, προεχειρίσθη ἕτερος Νικηφόρος ὁ Μαῦρος λεγόμενος. Οὗτος τοίνυν ὁ Βασιλεὺς τὸ μέντοι καὶ διὰ γῆρας βαθὺ, τὸ δέ τι καὶ διὰ φυσικὴν χαυνότητα, οὐ πάνυ τι τῆς τῶν πραγμάτων ἐπεστάτει διοικήσεως, ἀλλὰ τὸν Σίδης Μητροπολίτην καὶ οὗτος προσλαβόμενος ἐκείνῳ τὴν τῶν κοινῶν ἀνέθετο πρόνοιαν. Ἦσαν δὲ τῷ Βασιλεῖ D τούτῳ καὶ δύο δοῦλοι, ὧν ὁ μὲν Βόριλος, ἅτερος δὲ Γερμανὸς ὠνομάζοντο· οὗτοι τοίνυν ἦγον τὰ πάντα καὶ ἔφερον ὡς ἐβούλοντο, καὶ αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος καὶ κυρίου ἑαυτῶν, δι' ὃ καὶ μισεῖσθαι τοῦτον παρὰ τῶν ἐν τέλει συνέβαινε, προσφερομένων τῶν δούλων ἐκείνοις ἀλαζονικώτερον καὶ θρασύτερον. Ὡς ἤδη δὲ εἴρηται, ὁ Λογοθέτης Νικηφόρος προσχωρήσας τῷ Ρουσελίῳ, ὑπὸ δεσμοῖς παρ' ἐκείνου ἐτηρεῖτο. Ἀλλ' αἰφνίδιον θανὼν ὁ Ρουσέλιος, ὑποψίαν παρέσχεν ὡς παρὰ τοῦ Λογοθέτου φαρμάκῳ ἀνῄρητο. Διὸ καὶ παρὰ τῶν τῷ Ρουσελίῳ προσηκόντων τῷ Βοτανειάτῃ παραδοθεὶς, εἰς μίαν τῶν πρὸ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων κειμένων νήσων περιορίζεται. Οἱ δέ γε περὶ τὸν Βασιλέα δεδοικότες, ὡς εἰ ὀφθείη ἐλεύσεται τῷ Βασιλεῖ, προσληφθήσεται καὶ πάντας παραγκωνίσεται, ὑποτίθενται τῷ E Βοτανειάτῃ, ἀμυθήτων εὐπορεῖν χρημάτων τὸν Λογοθέτην, καὶ ταῦτα τῷ Βασιλικῷ χρῆναι προσενεχθῆναι ταμείῳ. Στέλλεται τοίνυν ὁ Στραβορωμανὸς, Μέγας Ἑταιρειάρχης τότε γενόμενος, ἐρωτήσων τὸν ἄνθρωπον, ὅπῃ αὐτῷ τὰ χρήματα κέκρυπται; Οἱ δὲ περὶ τὸν Βασιλέα, οὓς καὶ δεδοικέναι τὴν τοῦ Λογοθέτου παρουσίαν ὁ λόγος προδιηγήσατο, πείθουσι τὸν Στραβορωμανὸν, ἀπολέσαι τὸν ἄνθρωπον ἐκ τρόπου παντός. Ὃς καὶ γενόμενος κατὰ τὴν νῆσον ἐν ᾗ περιώριστο, ἐτάζει τὸν ἄνδρα οὕτω σφοδρῶς, ὡς ἐν

αὐταῖς ταῖς βασάνοις ἐναποψύξαι, καὶ ταῦτα ὑπισχνουμένου, ὡς πάντα δοίη ἐν ἀπογράφοις, εἰ τὸν ἐτασμὸν διαφεύξοιτο. Ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπόλωλεν.

κ'. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ ὁ Ἰσαάκιος καὶ ὁ Ἀλέξιος ὑπερβαλλόντως πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ ἐτετίμηντο, καὶ ἐστέργοντο, καὶ διαδόχους αὐτοὺς τῆς βασιλείας ὠνόμαζε. Διὸ καὶ παρὰ τῶν τοῦ Βοτανειάτου σφοδρῶς ἐβασκαίνοντο, καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν εἰρημένων δύο δούλων αὐτοῦ, οἳ καὶ πρὸς ἐκεῖνον τοὺς ἄνδρας διέβαλλον, ὡς τυραννίδα μελετῶντας, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τοῦ βασιλέως διάθεσιν ὑπούλως τι καὶ παρεσάλευον. Ὃ γνόντες ἐκεῖνοι, καὶ μή τι πάθωσι πτοηθέντες, ὡς δὲ λόγος, καὶ πάλαι παρ' ἑαυτοῖς τὸν τῆς βασιλείας τρέφοντες ἔρωτα, καὶ ἄλλοις οἷς ἐθάῤῥουν, τὸ βούλευμα κοινωσάμενοι, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ κατειληφότες, εἰς ἑαυτοὺς τὸ στρατιωτικὸν ξύμπαν σχεδὸν ἐπεσπάσαντο, καὶ ἀναγορεύεται βασιλεὺς ὁ Ἀλέξιος, τοῦ μείζονος προτιμηθεὶς ἀδελφοῦ, ὅτι τε προσέκειντο τούτῳ μᾶλλον ὡς στρατηγικωτέρῳ οἱ στρατιῶται, καὶ ὅτι σπουδῇ τε καὶ ὑποσχέσεσι παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν μεθειλκύσθησαν. Οὕτως οὖν ἀναῤῥηθεὶς ὁ Ἀλέξιος, καὶ τοῦ Ἰσαακίου μὴ πάνυ τι πρὸς τὴν ἀνάῤῥησιν δυσχεράναντος, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνει, καὶ πρὸς πολιορκίαν ἡτοίμαστο. Ὁ δὲ Βοτανειάτης τοῖς τείχεσιν ἐπέστησε φύλακας. Ἦσαν δὲ παρά τινα πύργον πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἣ Χαρσία καλεῖται, φυλάσσοντες Νέμιτζοι (ἔθνος δ' οἱ Νέμιτζοι Κελτικόν) οὗτοι λάθρα τοῖς περὶ τοὺς Κομνηνοὺς ἐκοινολογήσαντο περὶ προδοσίας τῆς πόλεως. Εὐθὺς οὖν κατὰ τὴν μεγάλην Πέμπτην τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, οἱ μὲν περὶ τοὺς Κομνηνοὺς τῷ κατ' ἀντικρὺ τοῦ παρὰ τῶν Νεμίτζων κατεχομένου πύργου ἐξωτέρῳ τείχει προσέβαλον, κατὰ σύνθημα, οἱ δ' ἐφεστῶτες αὐτῷ τοὺς προσβάλλοντας ἔβαλλον, καὶ ἀπεῖργον τοῦ προσιέναι ἀγχοῦ. Ὡς δ' ὑπὸ τῶν Νεμίτζων ἐκ τοῦ πύργου οἱ ἐν τῷ τείχει ἐβάλλοντο, μὴ οἷοί τε ὄντες καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθίστασθαι, καὶ πρὸς τοὺς ἐντὸς ἀπομάχεσθαι, ἐξ ὑπερδεξίων εἰς αὐτοὺς ἀκοντίζοντας, ἐνέδωκαν τῆς ὁρμῆς. Οἱ δὲ τειχομαχοῦντες, κλίμαξιν αὐτίκα πρὸς τὸ τεῖχος ἀνήεσαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν διατεμόντες πελέκεσιν, ἄκωλυτον τοῖς συνωμόταις παρέσχον τὴν εἴσοδον. Ὅπερ ἰδόντες οἱ τὸν ἐντὸς τηροῦντες περίβολον, σύγκλυδες ἄνθρωποι, καὶ πολέμων οἱ πλείους ἀδαεῖς, ἢ μᾶλλον ἐξ ἀγοραίων ἀθροισθέντες καὶ πλήθους δημότιδος, οἱ μὲν κατιόντες ᾤχοντο, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐπισφαλῶς κατακρημνίζοντες, ἔφυγον. Ὅθεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ τὸν ἐντὸς περίβολον οἱ περὶ τοὺς Κομνηνοὺς παρειλήφασι, καὶ τὰς τούτου πύλας ὁμοίως ἀναπετάσαντες, βασιλίδα τὴν πόλιν παντί πῃ παρέχοντο, καὶ αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὡρμήκασι, συμμικτὸν πλῆθος ἐκ Θρᾳκῶν τε καὶ Μακεδόνων, καὶ Ῥωμαίων ἄλλων, καὶ βαρβάρων συνεστηκός, οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διατιθέμενοι. Καὶ μέχρι μὲν ἐκχύσεως αἱμάτων προὐχώρησε τὸ κακόν, καὶ παρθένοι δὲ τῷ Θεῷ καθιερωμέναι ἀσεβῶς ἐμιάνθησαν, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι συνεζευγμέναι πρὸς βίαν ὑβρίσθησαν, καὶ θεῖοι ναοὶ τὸν κόσμον αὐτῶν ἐσυλήθησαν, καὶ οὐδὲ τῶν ἁγίων κρατήρων ἀπέσχοντο. Ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ πάντολμοι καὶ τὰς ἱερὰς φιάλας τῆς ἀναιμάκτου καὶ φρικώδους θυσίας πλήρεις διήρπαζον, ἐκχέοντες τὰ ἅγια κατὰ γῆς. Καὶ ὅσοις δὲ τῆς γερουσίας συνήντων κατασπῶντες τῶν ἡμιόνων αὐτούς, ἐσί-

rit: quamvis promitteret, ſe ſcripto expoſiturum omnia, ſi quæſtionibus liberaretur. Ac ille quidem ita periit.

XX. Comneni vero Iſaacius & Alexius ab Imperatore ſupra modum & honorabantur, & diligebantur, & Imperii ſucceſſores nominabantur. Qua de cauſa aulicorum & in primis duorum ſervorum, quos diximus, obtrectationibus fuere obnoxii, qui eos apud illum criminati ſunt quaſi regnum cogitarent, & Imperatoris erga illos affectum clam vellicarant & exulcerarant. Quo illi cognito, veriti, ne quid in ſe gravius conſuleretur, &, ut fama eſt, regni cupiditate jam olim æſtuantes, communicato cum iis quibus fidebant, conſilio, urbe excedunt, & Adrianopoli occupata, univerſas pene legiones ad ſe attrahunt. Alexius autem ſalutatur Imperator, natu majori fratri prælatus, cum quod ob rei militaris peritiam exercitibus charior erat, tum quod familiarium ſtudiis & pollicitationibus commendatus. Is igitur ſic declaratus, Iſaacio non admodum ægre ferente, urbem Imperatricem, ad obſidionem paratus, invadit. Botaniates vero cuſtodes in mœnibus collocat. Erant autem in turri quadam ad urbis portam Charſiam cuſtodes Nemitzi, gens Gallica: ii clam cum Comnenis de proditione egerunt. Mane igitur in magna feria quinta ſeptimanæ ſalutaris Paſſionis Servatoris noſtri, Comneni in murum exteriorem e regione turris illius, quam Nemitzi tenebant, ex compoſito fecerunt impetum, quos ſubeuntes telis arcebant defenſores. Ut autem a Nemitzis, ii qui in muris erant, ex turri petebantur, nec ſimul & externis & internis hoſtibus e ſuperiore loco jaculantibus reſiſtere poterant, impetum remiſerunt. Qui vero mœnia oppugnabant, ſcalis ſtatim muro conſcenſo, portarumque clauſtris bipennibus perfractis, liberum conjuratis ingreſſum patefecerunt. Quo ii viſo, qui interiora mœnia tuebantur, confuſanea turba, & belli plerique rudes, ac potius ex circumforaneis collecti plebejaque multitudine: alii deſcendere, alii ſe cum periculo præcipitare, ac fugam capeſſere. Itaque Comneni etiam interiora mœnia defenſoribus plane vacua occupant, eorumque portis itidem patefactis, cuivis in Urbem aditum aperiunt, ſtatim ad direptiones ſe convertentes, quippe turba permixta ex Thracibus, Macedonibus, Romanis, atque aliis Barbaris conſtans, nihilo melius quam hoſtes erga populares affecti. Nam ad effuſionem ſanguinis malum proceſſit, & virgines Deo conſecratæ impie pollutæ ſunt, & matronæ violatæ, & templa ornatu ſpoliata, nec a ſacroſanctis crateribus temperatum, ſed homines audaciſſimi, hos etiam & phialas incruenti & terribilis ſacrificii plenas diripuerunt, ſanctis humi effuſis. Senatores quoque obvios mulis detraxerunt, non-

Comneni vel ex ambitione vel calumniæ metu regnum affectant.

Edit. Pariſ. pag. 294.

Alexius Imperator ſalutatur

Byzantium proditione Nemitzorum occupatum & direptum.

pag. 295.

LIBER XVIII nullos detractis veſtibus ſeminudos & pedites in vicis reliquerunt. Hæc per totum diem acta ſunt, ac malum uſque ad Bovem publice ac ſine diſcrimine vagatum eſt. Jamque nonnulli ad Philadelphium & ultra procurrerant, Comnenique omnibus ad manubias diſcurrentibus, ſoli cum exiguo numero relicti: cum ad Taurum perveniſſent, non ſunt auſi ulterius progredi, ita juſtis nudati copiis, ut ſi qui eos aggreſſi eſſent, facile capti ac vincti Botaniatæ traditi eſſent. Sed divinum decretum everti jam non poterat. Quamobrem Botaniates Comnenorum ingreſſu cognito, palatio ſtatim relicto, temereque abjectis purpureis calceis, Peribleptæ monaſterium ingreſſus, cujus poſt Romanum Argyrum Imperatorem, ſecundus conditor vocabatur, coma raſa, mutataque veſte, lacernam monaſticam induit. Ubi cum aliquandiu vixiſſet, pulvere pulveri reſtituto ſepelitur. Comneni autem obſiſtente nemine Regiam ingreſſi ſunt citra laborem, plana & expedita via. Tale fuit eorum initium, talis in urbem Imperatricem ingreſſus, talia Imperii auſpicia.

Botaniates fit Monachus.

ALEXIUS COMNENUS.

XXI. COMNENI, rebus ſuis jam in tuto collocatis, matrem & conjuges ex Caniclei monaſterio in regiam accerſiverunt. Nam cum ipſi defeciſſent, mulieres ſtatim in magnum divini Verbi Sapientiæ templum confugerunt. Unde a Botaniata in illud monaſterium ſunt tranſlatæ, ne ad ſeditioſos miſſitare nuntios poſſent, nulla alia ab eo moleſtia affectæ. Enimvero fere priuſquam pedem in Imperio firmaſſent, ſtatim multa Botaniatæ acta abrogarunt, non ab eo auſpicati tempore, quo tyrannidem invaſerant, ſed illud ſupergreſſi, brevi ſcripto complura illius decreta tyrannice aboleverunt. Deinde Alexio Auguſtali corona ornato, ſecundæ dignitatis partes Iſaacio ſunt tributæ, novo indito Sebaſtocratoris nomine, quod Cæſariano eſſet excellentius. Eorum vero mater ob monaſticum habitum, Imperii inſignium, celebrationis, & proclamationis expers, ſolius nominis Imperatorii fuit particeps: nihilo tamen ſecius omnium rerum adminiſtrationem ſuſcepit. Sic Imperio inter utrumque apud matrem diſtributo, alios duos fratres juniores, Adrianum Protoſebaſtum, Nicephorum Sebaſtum, & claſſis Drungarium declararunt. Habuere quoque affines, ſororum maritos Nicephorum Meliſſenum, & Michaelem Taronitem: quorum hunc primæ ſorori junctum, & matri chariſſimæ, & ab ipſis honoratæ, Panhyperſebaſtum appellarunt, ea quoque dignitate novata. Meliſſenum autem, qui & ipſe in Oriente a Botaniata defecerat, nec dum arma poſuerat, Cæſaris honore tributo & Theſſalonica ad habitandum aſſignata, in ſuas partes attraxerunt, & reditus tam huic quam cæteris omnibus tali

Botaniatæ acta reſcinduntur.

Comnenica familia dignitatibus ornatur.

Edit. Pariſ. pag. 296.

A ως δὲ καὶ ἀποδύοντες, ἐν μέσαις ταῖς ἀγυιαῖς εἴων ἡμιγυμνούς τε καὶ πεζούς. Καὶ ταῦτα καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπράττοντο, καὶ τὸ δεινὸν ἄχρι τοῦ Βοὸς ἐπιφθάνον γινόμενον, κοινόν τε καὶ πάνδημον, ἤδη δέ τινες καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου καὶ προσωτέρω ἐπέδραμον. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ εἰς τὴν προνομὴν σκεδασθέντων πάντων, μόνοι σὺν εὐαριθμήτοις σφόδρα τοῖς περὶ αὐτοὺς καταλείφθησαν, καὶ ἕως τοῦ Ταύρου γενόμενοι, προσωτέρω ἀπιέναι οὐκ ἀπεθάρρουν. Τοσοῦτον γὰρ ἐψίλωντο ἀξιομάχου δυνάμεως, ὡς εἴ ποτε τούτοις ἐπῆλθόν τινες, ῥᾷον ἂν εἷλον αὐτοὺς, καὶ δεσμίους τῷ Βοτανειάτῃ προσήγαγον. Ἀλλὰ τὸ δόξαν ἤδη Θεῷ μετατραπῆναι οὐκ ἦν. Ἐνθένδε τοι ὁ μὲν Βοτανειάτης μαθὼν τὴν τῶν Κομνηνῶν εἰσέλασιν, ἄπεισιν αὐτίκα τῶν Βασιλείων, αὐτοῦ που ῥί- B ψας ἃ ὑπεδέδετο φοινικόχροα πέδιλα, καὶ εἰς τὴν Περιβλέπτου μονὴν ἀπελθὼν, ἧς ἐκεῖνος, μετὰ τὸν κατὰ τοὺς Ἀργυροὺς Ῥωμανὸν ἐκεῖνον τὸν Αὐτοκράτορα, κτήτωρ δεύτερος ἐχρημάτισε, κείρεται τὴν τρίχα, καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολὴν, τριβώνιον κατὰ μονάζοντας ἐνδυσάμενος. Ἔνθα καὶ χρόνον ἐπιβιοὺς τινα, τὸν χοῦν ἀπέθετο τῷ χοΐ, ταφεὶς παρ' αὐτῇ. Οἱ δὲ Κομνηνοὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαίνοντος τοῖς ἀνακτόροις προσπεφοιτήκασιν, ἀταλαιπώρως τούτοις ἐπιβάντες καὶ ὁμαλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς λειότητος. Τοιαῦτα σφίσι τὰ προεισόδια γέγονε, τοιαῦτα τὰ εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσιτήρια, τοιαῦτα τὰ τῆς Βασιλείας ἐπιβατήρια.

κα'. Ἤδη δ' ἐν ἀσφαλεῖ γεγονότες οἱ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, καὶ τὴν C μητέρα σφῶν καὶ τὰς ὁμευνέτιδας ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Κανικλείου πρὸς τὰ Βασίλεια μετεστείλαντο. Ἐκείνων γὰρ ἐπικεχειρηκότων ἀποστασίᾳ, εὐθὺς αἱ γυναῖκες εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας προσπεφοιτήκασιν. Ὅθεν παρὰ τοῦ Βοτανειάτου εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν μετηνέχθησαν, ἵνα μὴ ἔχοιεν πρὸς τοὺς ἀποστατήσαντας διαπέμπεσθαι, οὐδὲν δ' ἕτερον ἀνιαρὸν ἐκείναις ἐπήνεγκε. Μήπω δὲ σχεδὸν τοὺς πόδας τῇ Βασιλείᾳ ἐρείσαντες, αὐτίκα πολλῶν τοῦ Βοτανειάτου πράξεων σχολὴν κατεψηφίσαντο, καὶ οὐδ' ἐξότου ἦσαν ἐπικεχειρηκότες τῇ τυραννίδι τὴν ἀθέτησιν τοῖς παρ' ἐκείνου πραχθεῖσιν ἐπήνεγκαν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὑπερήλαντο τοῦ καιροῦ, καὶ πολλὰ τῶν ὑπ' ἐκείνου πεπραγμένων βασιλικῶς, ἀνῃρήκασιν οὗτοι, γράμματι βραχυσυλλάβῳ τυ- D ραννικῶς. Εἶτα ὁ μὲν Ἀλέξιος Βασιλικὸν ἀναδεῖται διάδημα, τῷ δ' Ἰσαακίῳ τὰ δευτερεῖα νενέμηνται τῆς τιμῆς, καινοῦ αὐτοῦ ἐπιφημισθέντος ὀνόματος (Σεβαστοκράτωρ γὰρ ἐπεκλήθη) καὶ ὑπερέχοντος τοῦ Καίσαρος. Ἡ δὲ μήτηρ τούτων παρασήμων μὴ μετέχουσα Βασιλικῶν διὰ τὸ ἔνδυμα τὸ μοναχικὸν, μήτε μὴν εὐφημίας καὶ ἀναρρήσεως, μόνου μετεῖχε τοῦ τῆς Βασιλείας ὀνόματος· αὐτὴ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων πᾶσαν διοίκησιν ἀνεζώσατο. Οὕτω μὲν οὖν τὰ τῆς βασιλείας παρὰ τῇ μητρὶ νενέμητο καὶ ἀμφοῖν τοῖς ὁμαίμοσιν. Ἤστην δ' αὐτοῖς, καὶ ἕτεροι δύο ἀδελφοὶ νεωτέρω τὴν ἡλικίαν, ὧν τὸν μὲν Πρωτοσεβαστὸν ἐτίμησαν καὶ Μέγαν Δομέστικον τὸν Ἀδριανὸν, τὸν Νικηφόρον δὲ E Σεβαστὸν καὶ τοῦ στόλου Δρουγγάριον. Εἶχον δὲ καὶ ἐπ' ἀδελφαῖς κηδεστὰς, τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον, καὶ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίτην. Τὸν μὲν οὖν Ταρωνίτην τῇ πρώτῃ συνεζευγμένον τῶν ἀδελφῶν, πάνυ στεργομένῃ πρὸς τῆς μητρὸς, καὶ πρὸς αὐτῶν τιμωμένῃ, Πανυπερσέβαστον ὠνόμασαν, καὶ τοῦτο καινίσαντες τὸ ἀξίωμα. Τὸν δέ γε Μελισσηνὸν ἀποστασίαν ἀράμενον κατὰ τοῦ Βοτανειάτου ἐν τῇ Ἑῴᾳ φρονήσαντα, καὶ ἔτι ταύτης ἐχόμενον, ἐπὶ συμβιβάσει τετιμήκασι Καίσαρα, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ Θεσσαλονίκην εἰς κατοικίαν ἀπένειμαν, καὶ χορηγίαν χρημάτων, καὶ τούτῳ

καὶ

καὶ πᾶσι τοῖς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκουσι τύχῃ τοιᾷδε καὶ ἀξιωμάτων ὄγκῳ πλείστῳ ἀνάλογον προσαρμόζουσαν. Ἐντεῦθεν τῶν βασιλείων προσόδων, μᾶλλον δ' εἰπεῖν τῶν κοινῶν καὶ δημοσίων οὕτω διανεμηθεισῶν, τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον, ἢ τὸ κοινὸν πρυτανεῖον ἐστένωτο. Καὶ ὁ Κρατῶν σπανίζων χρημάτων, τάς τε τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσας ἀνέκαθεν ἐτησίας δόσεις ἐξέκοψε, καὶ τὰς τῶν συγκλητικῶν οὐσίας προσαφῃρεῖτο. Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν κοινωνὸν αὐτοῦ τοῦ βίου Εἰρήνην, καὶ Αὐγοῦσταν ὠνόμασεν· ἡ δ' ἦν ἐγγόνη τοῦ Καίσαρος Ἰωάννου τοῦ Δούκα. Ἡ δὲ πρώην βασίλισσα ἡ ἐξ Ἀλανῶν Μαρία σὺν τῷ ἰδίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ, ὃν τῷ Δούκᾳ Μιχαὴλ ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐγείνατο, στεφθέντι παρὰ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἔτι βρεφυλλίῳ τυγχάνοντι, καὶ πεδίλοις φοινικοῖς ὑποδεδεμένῳ, τῶν ἀνακτόρων μεθίσταται, καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγγάνων βασίλεια ἄπεισιν. Ἤδη γὰρ εἰλήφει ταῦτα, καὶ τὴν μονὴν ἀλλὰ μέντοι καὶ τὴν τοῦ Ἑβδόμου διὰ χρυσοσημάντου τοῦ Βοτανειάτου γραφῆς, ἔνθα διῆγε σὺν τῷ υἱῷ, βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ἑαυτῇ καὶ τῷ υἱῷ ἀποτάξασα. Ἔτι γὰρ ὁ παῖς αὐτῆς περιέκειτο τὰ τῆς βασιλείας γνωρίσματα, καὶ εὐφημεῖτο μετὰ τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τὰς χρυσοβούλλους γραφὰς μετ' ἐκεῖνον ὑπεσημαίνετο. Μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετημφιάσθη, μέλαν ἐνδῦσα χρῶμα κατὰ τοὺς μοναχούς, τὸ μὲν ἑκοῦσα, τὸ δέ τι τυραννουμένη. Καὶ ὁ παῖς ἀφῃρέθη τὰ περιπόρφυρα πέδιλα, καὶ μόνῳ τῷ Κομνηνῷ ἡ τῆς αὐταρχίας κλῆσις καὶ ἡ βασιλεία περιλέλειπτο. Οὕτω μὲν οὖν ταῦτα. Ὁ δὲ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ἀρχιερατεύων, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος Κοσμᾶς, τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων μεταχειρήσει ἀπαρεσκόμενος, καὶ ἀπογνοὺς τὴν διόρθωσιν, τῷ ὑπηρέτῃ, Ἆρον, εἰπών, τὸ ψαλτήριον, καὶ συνέπου μοι, τῆς Ἐκκλησίας ὑπανεχώρησε, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν κρατούντων παρακληθεὶς ὑποστρέψαι, οὐχ ὑπενόστησεν, ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἐννέα τὸν πιστὸν ποιμάνας λαόν. Διὸ καὶ ἄλλον τινὰ Ἀρχιερέα τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντικατέστησαν, ἐκτομίαν τινὰ Μοναχόν, κεκλημένον Εὐστράτιον, οὔτε λόγοις ὡμιληκότα, οὔτε πραγμάτων ἐγγεγυμνασμένον μεταχειρίσεσιν, ἀφελῆ δὲ ἄνθρωπον καὶ ἡσυχίᾳ ἢ γωνίᾳ μᾶλλον προσήκοντα. Ἤδη δὲ τρεῖς οὕτως ἐνιαυτοὺς τῷ θρόνῳ ἐνσεμνυνάμενος, κατηνέχθη τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων παρὰ τῶν κρατούντων. Ἡ δ' αἰτία οὐκ ἔγνωσται ἀκριβῶς, καὶ λοιπὸν προκεχείριστο Πατριάρχης ἀνὴρ Μοναχός, ὁ Γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Νικόλαος, ἐν ἀσκήσει τὸν βίον διελκυκώς, καὶ οὐδὲ τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀμέθεκτος ὤν, κἂν μὴ κατακόρως ταύτης μετέσχηκεν.

κβ΄. Ἄρτι δὲ τῆς βασιλείας ἐπιβεβηκότι τῷ Κομνηνῷ ἠγγέλη ὁ Φράγγος Ῥομπέρτος εἰς τὴν Ἐπίδαμνον διαπεραιούμενος, ἀνὴρ πανοῦργός τε καὶ πολεμικώτατος. Αὐτίκα τοίνυν καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε, καὶ γενόμενος κατὰ τὸ Δυῤῥάχιον, προσβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἡττηθεὶς, αἰσχρῶς ἔφυγε, πολλῶν ἐκεῖ πεσόντων οὐ τῶν τυχόντων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ὑπεροχαῖς καὶ βασιλείου τυγχανόντων ἐξ αἵματος, καὶ ἡ παρεμβολὴ ξύμπασα ἑάλω τοῖς πολεμίοις. Ὁ μὲν οὖν Βασιλεὺς ἡττημένος ἐπανῆλθεν ἐς τὸ Βυζάντιον. Οἱ δὲ βάρβαροι τῇ νίκῃ πεφυσημένοι, ὁμόσε κατὰ πάντων ἐχώρουν, καὶ εἷλον τῶν πολισμάτων τινά, ὧν ἦσαν ἡ Καστορία τε καὶ ἡ Λάρισσα. Ὠνειροπόλουν δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων καταλήψεσθαι. Ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς καὶ πάλιν ἐκστρατεύει, καὶ ἀπελαύνει μὲν τῆς Καστορίας τοὺς αὐτὴν φρουροῦντας βαρβά-

fortunæ, tantoque dignitatum faſtigio, pares attribuerunt. Unde vectigalibus imperatoriis ac potius communibus & publicis ita diſtributis, imperatorius fiſcus, ſive publicum ærarium, exhauriebatur: Imperator vero pecuniæ egens, non annua donativa tantum viris dignitate ornatis antiquitus dari ſolita ſuſtulit, ſed & Senatoribus opes eripuit. Uxorem Irenem, Joannis Cæſaris Ducæ neptem coronavit, Auguſtamque dixit. Prior vero Imperatrix Maria Alana, cum filio Conſtantino, quem Michaeli Ducæ in purpura pepererat, paterque infanculum adhuc coronarat, purpureis utente calceis, Regia excedit, & in Manganici Monaſterii Palatia ſe confert. Jam enim utriuſque loci, & monaſterii in Hebdomo poſſeſſionem aurea Botaniatæ bulla firmatam tenebat. Ibi cum filio agebat, imperatoriis miniſteriis & illi & ſibi conſtitutis. Nam filius ejus, inſignia regni adhuc gerebat, & poſt Imperatorem celebrabatur, & aureæ bullæ diplomatibus poſt illum ſubſcribebat. Cæterum aliquanto poſt, mutato veſtitu, nigrum habitum monaſticum, partim ultro, partim a Tyranno coacta ſumpſit. Sed & filio ejus purpurei calcei ſunt adempti, ſoli Comneno & nomine & poteſtate Imperii relicta. Atque hæc hactenus. At Imperatricis urbis Pontifex, inclytus ille Coſmas, qui communium rerum tractationem improbaret, atque emendationem deſperaret, miniſtro ſuo *Pſalterium auferre, ſeque ſequi juſſo*, Eccleſia exceſſit, nec in eam rediit, quamvis Imperatoribus id magnopere flagitantibus: cum fidelem populum annos quinque & menſes novem paviſſet. Alium itaque Pontificem Eccleſiæ præfecerunt, ſpadonem quemdam Monachum, nomine Euſtratium, neque eruditum, neque in rebus gerendis verſatum, ſed hominem ſimplicem & otio ac potius angulo aptiorem: qui cum eam dignitatem per annos tres uſurpaſſet, ob cauſam non ſatis notam ab Imperatoribus ſacra æde eſt deductus, atque in ejus locum ſuffectus Nicolaus Monachus cognomento Grammaticus, qui in ſtudio virtutis ætate acta, litterarum non rudis erat, etſi non exquiſite peritus.

XXII. Comnenus recens potitus rerum, nuntiata Roberti Franci, viri callidi & bellicoſiſſimi contra Epidamnum expeditione: & ipſe illuc profectus, commiſſoque prælio victus, turpiter fugit, multis non gregariis militibus duntaxat, ſed viris etiam dignitate præſtantibus & regii ſanguinis interfectis, totiſque caſtris captis ab hoſtibus. Cumque Imperator Byzantium victus rediſſet, Barbari victoria inflati, confidenter omnes invaſerunt, & oppida quædam ceperunt, ut Caſtoriam & Lariſſam, Imperatricis quoque urbis excidium ſomniantes. Verum Imperator denuo eductis copiis, & Barbarico Præſidio Caſ-

Largitionum inopia, inopiam rapina ſequitur.

Mariæ Alanæ & Conſtantini ejus filii conditio.

Edit. Pariſ. pag. 297.

Coſmæ ſponte abdicato Pontificatu Euſtratius & Nicolaus ſuccedunt

Roberti Franci victoria & clades.

Comneni ſtrategema contra Robertum.

LIBER XVIII toria pulſo, contra Robertum abit, ejuſque callidiratem arte eludit. Nam fratri Adriano habitu Imperatorio accommodato, exercituque dato mandat, ut contra Robertum in procinctu ſtet, eoque pugnam ciente, tergo dato fugiat, ipſe vero cum reliquo exercitu per ambages & invia loca vallum Francorum aggreſſus, tentoria eorum diripit, magnamque cædem edit. Roberto autem in ficticium Imperatorem impetum faciente, ille cum ſuis laxatis habenis fugit. Qua de cauſa Barbarus magis etiam gloriabatur & inſoleſcebat, quaſi nemo congredi ſecum auderet. Interim vero nuntiata valli vaſtatione & interitu eorum qui illic fuiſ- *Edit. Pariſ. pag. 298.* ſent, ſtatim & animis & manibus dimiſſis, receſſit. Imperator Conſtantinopolim reverſus, *Inſidiæ.* inſidiis detectis, præcipuos earum auctores comprehendit, e quibus erant & legionum Duces, & multi ex popularibus & patribus conſcriptis, qui conjurationis eſſe conſcii putabantur, falſo plerique, ut ferunt, ea de cauſa in crimen vocati, ut bonis privarentur. Compreſſis Roberti *Turci inſulis expulſi.* inſultibus, aliunde Romani Imperii hoſtes extitere. Nam Turci Orieute ſubacto, ne inſulis quidem abſtinebant. Tzachas enim Turcus non illuſtris ille quidem, ſed vir acer & magnæ improbitatis, cum paucis naviculis inſula Chio ex improviſo capta, & claſſe ibi ædificata, Lesbum, Samum, Rhodum, & plures alias inſulas occupavit: unde tamen a Romana claſſe pulſus eſt. Sed & Inſulæ Creta atque etiam Cyprus defecerunt, *Cretæ & Cypri defectio compreſſa.* altera a Carice occupata, Imperatori ſe opponente, altera a Rhapſommato. *Comneni avaritia.* Verum hæ quoque non multo poſt Romano Imperio ſunt recuperatæ. Unde Imperator impenſarum egens, pecuniæ faciendæ rationes, a ratione humanitatis abhorrentes excogitavit, exactoribus iniqua tributa poſtulantibus, & iis bona eripientibus, qui nihil debebant. Itaque procuratores quolibet mittebantur, qui poſſeſſiones ſubditorum, in agris & prædiis deſcriberent, ac novis nominibus excogitatis, ea Hypertima & Hyperplea, appellabantur: atque alias alii vexationum modi reperiebantur, ſed & donaria e templis auferebantur. Idem Imperator *Monetæ mutatio.* cum monetam a deceſſoribus ſuis adulteratam reperiſſet, æneam fecit, qua in Imperii expenſis uteretur, in vectigalibus vero probos aureos exigebat, aliquando etiam nummos ſemiaureos, interdum æreos. Cum igitur ære egeret, ex obolis nummos fecit, & opera quædam publica ænea deſtruxit, ut ſtateres inde cuderet, novas quoque decimas inſtituit. Puella, quam Auguſta pepererat, Anna eſt appellata, propter aviam, & deſponſa Mariæ Alanæ filio Conſtantino: quo *Comneni liberi.* ante nuptias mortuo, eamdem jam nubilem Nicephori Bryennii, quem ſupra memoravimus ob regni affectationem excæcatum fuiſſe, filio

ρους, ἄπεισι δὲ κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου, καὶ στρατηγήματι τὴν ἐκείνου δεινότητα μέτεισι. Τῷ μὲν γὰρ ἀδελφῷ Ἀδριανῷ τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν περιτίθησι, καὶ στράτευμα δοὺς αὐτῷ, ἐναντίον τοῦ Ῥομπέρτου στῆναι διακελεύεται. Εἰ δ' ἐκεῖνος ὁρμήσοι μαχέσασθαι, στρέψαι τὰ νῶτα καὶ αὐτίκα φυγεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν τῷ ἐσχηματισμένῳ Βασιλεῖ ἐνετείλατο· Ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς δι' ὁδῶν ἀδήλων περιοδεύσας, καὶ τῷ τῶν Φράγγων ἐμβαλὼν χάρακι, τάς τε σκηνὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἐληΐσατο, καὶ φόνον πολὺν ἐποιήσατο. Τοῦ Ῥομπέρτου δὲ κατὰ τοῦ ἐσχηματισμένου Βασιλέως ὁρμήσαντος, κἀκεῖνος καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τὰ χαλινὰ χαλάσαντες ἔφυγον. Ὁ δὲ Βάρβαρος ἐγαυρία μᾶλλον καὶ ἐπῆρτο, ὡς ἀπροσμάχητος. Ἐν τούτῳ δ' ἀγγέλλεται αὐτῷ τοῦ χάρακος ἡ ἐκπόρθησις, καὶ ἡ φθορὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ εὐθὺς παρεῖτο καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μηνυθείσης ἐπιβουλῆς αὐτῷ, τούς τε ταύτης πρωτουργοὺς συνέσχεν ἐκ τῶν ταγματικῶν ὄντας ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων καὶ τῆς Συγκλήτου Βουλῆς, ὡς τάχα συνίστορας τοὺς πλείους, ὥς φασιν, οὐ δὲ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' ἵνα σφᾶς γυμνώσῃ τῶν ὑπαρχόντων. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Ῥομπέρτου ἐπίθεσις πέπαυτο, ἑτέρωθεν δ' αὖθις τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἐχθροὶ ἐπανίσταντο. Οἱ γὰρ Τοῦρκοι τὴν Ἑώαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, οὐδὲ τῶν νήσων ἀπείχοντο. Ἀλλ' ὁ Τζαχᾶς, Τοῦρκος δὲ καὶ οὗτος οὐ τῶν ἐπιφανῶν, δεινὸς δὲ καὶ τὴν πονηρίαν πολὺς, διὰ πλοιαρίων ὀλίγων ἀνωΐστως τῇ νήσῳ Χίῳ προσορμισθεὶς, κατέσχε ταύτην, καὶ στόλον ἐν αὐτῇ ναυπηγεῖ, δι' οὗ τήν τε Λέσβον ἀνήρπασε, καὶ τὴν Σάμον, τήν τε Ῥόδον ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ πλείους ἄλλας τῶν νήσων. Ἐξηλάθη δ' αὖθις αὐτῶν, στόλου Ῥωμαϊκοῦ ἐπελθόντος τῷ ἐκείνου τολμήματι. Καὶ ἡ νῆσος δ' ἡ Κρήτη, πρὸς δὲ τῇ καὶ ἡ Κύπρος ἀποστασίαν ἐνόσησαν, τῆς μὲν τοῦ Καρύκη κατεσχηκότος, καὶ ἀνταίροντος χεῖρα τῷ Βασιλεῖ, τῆς Κύπρου δέ γε τοῦ Ῥαψομμάτη. Ἀλλὰ καὶ αὗται τῇ Ῥωμαίων αὖθις οὐκ εἰς μακρὰν ἐπανεσώθησαν ἡγεμονίᾳ. Ἐντεῦθεν ὁ Βασιλεὺς ἀναλωμάτων δεόμενος, τρόπους [illegible] συλλογῆς χρημάτων ἐξεύρισκε, καὶ ὀφειλὰς ἀδίκους εἰσῆγον κατὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐπ' αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ ἀφῃροῦντο τὰς οἰκείας οὐσίας οἱ μηδὲν δικαίως ὀφείλοντες. Ἐντεῦθεν ἀπογραφεῖς πανταχοῦ τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ χωρίοις διαφερουσῶν τοῖς ὑπηκόοις ἐστέλλοντο κτήσεων, καὶ τὰ καινὰ τῶν ὀνομάτων ἐπινοοῦντα, τὰ Ὑπέρτιμα λέγω καὶ τὰ Ὑπέρπλεια, καὶ ἄλλοτε ἄλλοι τρόποι ἐπηρειῶν κατὰ τῶν ὑπηκόων εἰσήγοντο, καὶ ἱερὰ δ' ἀφῃρεῖτο ἐκ θείων ναῶν. Οὗτος ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ νόμισμα κεκιβδηλευμένον παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ εὑρηκὼς, χάλκεον ἔθετο, ᾧ εἰς τὰ τῆς Βασιλείας ἐνεχρῆτο ἀναλώματα, τοὺς δέ γε φόρους διὰ χρυσίνων δοκίμων εἰσέπραττε, ποτὲ δέ γε καὶ δι' ἑτέρων χρυσίνων μὲν οὐκ ἐκείνων, ἀλλ' ἡμιχρύσων. Ἔστι δ' ἦ καὶ διὰ τῶν χαλκέων ἐδασμοφόρει. Ὅθεν χαλκοῦ δεόμενος πλείονος, τοὺς ὀβολοὺς εἰς νόμισμα μετετύπωσε, καί τινα τῶν δημοσίων ἔργων τῶν χαλκουργημάτων φημὶ καταστρέψας, εἰς στατῆρας συνέκοψε, καὶ νέας δεκάτας ἐκαίνισεν. Ἐγείνατο δὲ θυγάτριον ἡ Αὐγοῦστα τῷ Βασιλεῖ, ὅπερ Ἄννα ὠνομάσθη διὰ τὴν πατρομήτορα, ἐφ' ᾧ τὸν τῆς Βασιλίσσης Μαρίας υἱὸν Κωνσταντῖνον τὸν ἐξ Ἀλανῶν ὁ Βασιλεὺς ἐμνηστεύσατο· ἐκείνου δ' ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ὡς ὡραία γάμου ἡ θυγάτηρ ἐγεγόνει τῷ Ἄνακτι, νυμφίον ἕτερον ἐπ' αὐτῇ εἰσῳκίσατο, τὸν μείζω τῶν υἱῶν Νικηφόρου τοῦ Βρυεννίου, ὃν ὁ λόγος προείρηκε, τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, καὶ ἁλόντα καὶ πηρωθέντα τοὺς ὀφθαλμούς. Τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην

κατηγγυήσας, ἐτίμησε τὸν ἄνδρα Πανυπερσέβαστον. Γίνεται δὲ τῷ Βασιλεῖ καὶ υἱὸς, ὃν ἐν τῷ Θείῳ τεμένει τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας παρὰ τοῦ Πατριάρχου καταξιωθέντα τοῦ Θείου Βαπτίσματος, καὶ Ἰωάννην κληθέντα, αὐτίκα ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ταινιοῖ. Γεγόνασι δὲ τῷ Βασιλεῖ καὶ ἕτεροι δύο υἱοὶ, Ἀνδρόνικός τε καὶ Ἰσαάκιος, καὶ θυγατέρες ἕτεραι τρεῖς, Μαρία, Εὐδοκία, καὶ Θεοδώρα. Τὴν μὲν οὖν Μαρίαν τῷ τοῦ Γαβρᾶ ἐκείνου Θεοδώρου τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Μάρτυρος υἱῷ τῷ Γρηγορίῳ ἐμνηστεύσατο. Εἶτα τὴν μνηστείαν ταύτην λύσας, ὡς δόξαν αὐτῷ, κἀκεῖνον ἀποπεμψάμενος, ἕτερον μνηστῆρα τῇ θυγατρὶ ταύτῃ τὸν τοῦ Φορβηνοῦ υἱὸν τοῦ Κατακαλὼν τὸν Νικηφόρον εἰσεποιήσατο. Τῇ δ' Εὐδοκίᾳ τὸν τοῦ Ἰασίτου Κωνσταντίνου παῖδα συνέζευξεν. Ὃς ταύτῃ συνεζευγμένος οὐχ ὡς Βασιλέως ἐνέχρητο θυγατρὶ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κρείττονος ὡμίλει ταύτῃ καὶ προσεφέρετο, καὶ τῇ Βασιλίσσῃ δὲ πλειστάκις προσεκεκρούκει καὶ πενθερᾷ, ὅπερ αὐτῆς προσταχθεῖσα τὴν θυγατέρα νοσήσασαν εὐθὺς ἀποκείρει, καὶ τὸν Ἰασίτην ἀπελαύνει τῶν Βασιλείων. Τῇ δέ γε τελευταίᾳ τῶν θυγατέρων συνῴκισεν ὁ πατὴρ νεανίαν, τὸ μὲν εἶδος ἀγαλματίαν, τὸ δὲ γένος οὐ τῶν ἐπιφανῶν. Γέγονε δ' ἐπὶ τῆς Βασιλείας τούτου κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν θαύμασι περιωνύμου ἁγίου Νικολάου, ὑφ' οὗ πολλαί τε οἰκίαι, καὶ ναοὶ κατερρίπτοντο, καὶ στοαὶ, δι' ὧν αἱ τῆς πόλεως ὀρόφωνται ἀτραποὶ, καὶ πλεῖστοι ἐν τοῖς συμπτώμασι συνεχώσθησαν καὶ ἀπέθανον.

κγ'. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ τὸ τῶν Πατζινακῶν ἔθνος ἡ συγκίνησις γέγονεν, ἐκ τῶν σφετέρων ἠθῶν μεταναστάντος εἰς χώραν Ῥωμαϊκὴν, καὶ τὴν Θρᾴκην πᾶσαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ληϊζομένου. Κατὰ τούτων ἐκστρατεύσας ὁ Βασιλεὺς, τῶν στρατιωτῶν ἀλαζονευομένων, αἰσχρῶς ἡττήθη. Εἶτ' αὖθις ἄπεισι κατὰ τῶν Βαρβάρων, ταπεινωθείσης τῆς στρατιᾶς, καὶ τὸ πᾶν τῆς θείας ἐξαρτώσης ῥοπῆς, καὶ προσβάλλει τοῖς πολεμίοις. Οἱ δὲ οὐδὲ τὴν ἔφοδον ὑπομείναντες, τὰ ὅπλα κατὰ γῆς ἐρρίπτουν, καὶ οἰμωγαῖς τοὺς Ῥωμαίους ἐξεκαλοῦντο πρὸς ἔλεον. Ὤλετο μὲν οὖν πολύ τι τοῦ Σκυθικοῦ, οἱ λοιποὶ δὲ συνελαμβάνοντο, καὶ ἦσαν ὑπὸ δεσμοῖς, καὶ εἰς δουλείαν οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς ἀπεδίδοντο. Ὁ Αὐτοκράτωρ πλῆθος ἀπολεξάμενος σφριγώντων καὶ ῥωμαλέων Σκυθῶν, εἰς τὸ τῶν Μογλένων θέμα τούτους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατῴκισε καὶ τάγμα τούτους κατέστησεν ἰδιαίτατον· οἳ καὶ μέχρι τοῦδε κατὰ διαδοχὰς διαμένουσιν εἰς ἐπίθετον ἔχοντες τὸν τόπον, ἐν ᾧ κατῳκίσθησαν, καὶ Πατζινάκαι Μογλενῖται καλούμενοι. Ἐπιβουλῆς δὲ μηνυθείσης αὐτῷ, πρωτουργοὺς ἐχούσης τὸν Οὐμπερτόπουλον καὶ τὸν Ἀριέβην, ὧν ὁ μὲν ἐκ Φράγγων εἷλκε τὸ γένος, ὁ δ' Ἀριέβης ἐξ Ἀρμενίων καὶ ἄμφω δὲ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ στρατηγίαις ἐφεστηκότων, ἐκεῖνοί τε συνεσχέθησαν, καὶ ὅσοι συμμετεῖχον αὐτοῖς τοῦ βουλεύματος· τοὺς οὖν τῆς μελέτης ἐξάρχοντας δύο ἄνδρας δημεύσει καταδικάσας καὶ ἀτίμῳ θριάμβῳ καὶ ἐπὶ τούτοις ὑπερορίᾳ, ἐν τούτοις περιώρισεν αὐτοῖς τὴν ποινήν· ὅτε καὶ τὸ τῶν Μανιχαίων τάγμα τῆς στρατείας ἀπήλασεν, ἐκθέσμως μέχρι τότε δὴ στρατευόμενον. Ἐξωθεῖσθαι γὰρ τοὺς Μανιχαίους ἀρχαῖος νόμος καθάπαξ ἀπείργουσιν. Αὖθις δ' ἑτέρα κατὰ τοῦ Βασιλέως τότε συνέβη ἐπιβουλὴ, ἧς ἐξῆρχεν ὁ τοῦ Βασιλεύσαντος ἐκείνου Διογένους υἱὸς ὁ Νικηφόρος ὁ τῆς πορφύρας βλαστὸς, ἀνὴρ, τὴν μὲν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, τὴν δὲ τῆς γνώμης ἕξιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς γενναιότητα, οὐ κατὰ τὴν σωματικὴν πλουτήσας ἰσχύν. Οὗτος τὸ μὲν δρᾶμα συνθέμενος, τὴν δὲ πρᾶξιν ὑπερτιθέμενος,

LIBER XVIII

Edit. Pariſ. pag. 299.

natu majori uxorem dedit, Panhyperſebaſti titulum eidem impertitus. Filium inde ſibi natum, & a Patriarcha ſacro baptiſmate in templo Divini Verbi Sapientiæ baptizatum, Joannem appellavit, ſtatimque diademate ornavit. Eidem alii quoque duo nati ſunt filii, Andronicus & Iſaacius, & aliæ tres filiæ, Maria, Theodora & Eudocia. Mariam deſpondit Gabræ illius Theodori Sebaſti & Martyris filio Gregorio. Deinde affinitate pro ſua libidine repudiata, illoque dimiſſo, alium filiæ ſponſum aſcivit, Phorbeni Catacalonis filium Nicephorum, Eudociæ Conſtantini Jaſitæ filium matrimonio junxit, qui uxorem non ut Imperatoris filiam tractavit, ſed quaſi e ſuperiore loco cum illa egit, & Imperatrice ac ſocru ſæpiſſime offenſa, effecit, ut illa filiam ægrotantem ſtatim tonderet, atque ipſum regia ejiceret. Poſtremam filiam collocavit pater adoleſcenti non ſane illuſtri orto familia, ſed forma prædito præſtantiſſima. Sub hoc Imperatore terræ motus horrendus fuit, eo die quo memoria Divi Nicolai ob miracula celebris agitur, multaque domicilia, multa templa, multæ porticus, quibus viæ publicæ teguntur, collapſæ, mortales plurimos oppreſſerunt.

Terræ motus.

XXIII. Iiſdem temporibus gens Patzinacarum ſuis ſedibus relictis, in Romanas Provincias immigravit, totam Thraciam & Macedoniam populata. Quos cum bello peteret Imperator, turpiter victus eſt ob arrogantiam militum. Repetita pugna, cum milites modeſtiores facti, ab auxilio numinis duntaxat penderent, hoſtes nec prima coitione tolerata, humi arma projecerunt, & ſuſpiriis miſericordiam tandem a Romanis impetrarunt. Magna igitur Scythicæ gentis multitudo periit, cæteri in vincula habiti ſunt, ac pro corona venditi. Imperator vero delectu acto, Scytharum robuſtorum juvenum magnum numerum in Moglena Provincia, cum uxoribus & liberis collocavit, eximia legione ex eis confecta, qui hodieque per ſucceſſiones manent, ex loco in quo conſederunt, cognomentum adepti, ut Patzinacæ Moglenitæ dicantur. Delatis inſidiis, auctores eorum præcipuos Umbertopolum Francum genere, & Ariebem Armenium, utrumque illuſtrem, & ducem exercitus una cum conjuratis comprehenſos, publicatione bonorum & ignominioſo triumpho mulctatos, relegavit. Manichæorum quoque legionem, quæ ad id tempus vetere lege omnino vetante militarat, exauctoravit. Rurſus aliæ inſidiæ Imperatori comparatæ ſunt, quarum princeps fuit Diogenis Imperatoris filius Nicephorus Porphyrogenitus, vir invicti ſane roboris, ſed ingenio atque animo non perinde felici & generoſo. Qui cum inchoatum facinus diſ-

Patzinacæ in Moglenen coloni mittuntur

Umbertopulus & Arieb inſidiatores puniuntur.

pag. 300.

Nicephorus inſidiator dat pœnas.

A Ἄλλο δ' αὖθις κατὰ τοῦ Αὐτοκράτορος συνεστήσατό τινες συμβούλιον, οὗ κορυφαῖος μὲν ἦν ὁ Ἀνεμᾶς Μιχαήλ, συνίστορες δὲ πολλοὶ τῶν τὰ πρῶτα φερομένων ἐν τῇ μοίρᾳ τῇ στρατιωτικῇ. Ἀλλὰ μήπω τοῦ ἔργου ἐπιχειρήσαντες, ἐγνώσθησάν τε καὶ συνελήφθησαν, καὶ τοῖς μὲν συνομόταις ψιλώσεις ἐπήχθη τῶν τριχῶν καὶ τοῦ πώγωνος, οὐ ξυρῷ ἀλλὰ δρώπακι. Τοῦ δ' Ἀνεμᾶ ἄψαυστος μὲν ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ πώγων τετήρητο, πήρωσις δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κατεψήφιστο. Ἔτι δὲ θριαμβευομένων αὐτῶν, ἐπικαταλαμβάνει βασίλειον θέσπισμα, τῆς ποινῆς τὸν Ἀνεμᾶν ἐξαιρούμενον, καὶ οἱ συγχωροῦν τῶν ὀμμάτων τὴν ἐκκοπήν. Ἀφαιρεθέντες δὲ τὰς οὐσίας ὑπερορίαν ἄλλος ἀλλαχόθι κατεδικάσθησαν. Ἡ μήτηρ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος τότε τῶν τῆς Βασιλείας πραγμάτων ἀναδεξαμένη, ὡς εἴρηται, B τὴν διοίκησιν, μέχρι πολλοῦ ταύτην μεταχειρίζεται, ὅθεν καὶ τὰ πρὸς κάκωσιν τῶν ὑπηκόων τότε γινόμενα ἐκείνῃ οἱ πλείους ἐπεγράφοντο. Ἤχθετο μὲν οὖν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἐν μόνῳ σχεδὸν τῆς Βασιλείας ἀπολαύων ὀνόματι, ᾐδεῖτο δὲ τὴν μητέρα, καὶ ἄκουσαν ἐκείνην, ἀφελέσθαι τὴν ἐξουσίαν οὐκ ἤθελεν. Ἐπεὶ δ' ἐκείνη συνῆκεν ἀχθόμενον τὸν υἱόν, πτοηθεῖσα μὴ βιασθείη, καὶ ἀθέλητον δόξῃ ποιήσασθαι τὴν μετάστασιν, παρακεχωρήκει πάντων τῷ υἱῷ τε καὶ τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ τῶν Βασιλείων ὑπανεχώρησε, καὶ τὴν τοῦ Παντεπόπτου μονήν, ἣν ἐκείνη ἐδείματο, κατοικίαν ποιησαμένη, παρ' ᾗ καί τινας ἐνιαυτοὺς παραμείνασα ἐντίμως τε καὶ βασιλικῶς, ἐς γῆράς τε βαθὺ καταντήσασα, μετήλλαξε τὴν ζωήν. Ἕνα δ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρός, C ὁ Σεβαστοκράτωρ ἐπιβιοὺς τῇ μητρί, κἀκεῖνος ἀπέτισε τὸ χρεών, κειράμενος καὶ τρίχα, καὶ μεταμφιασάμενος τὰ τῶν Μοναχῶν, ὡς ἔγνω ἐπιλείπειν αὐτῷ τὸ βιώσιμον. Ἀπεβίω δ' ἐπὶ παισὶ πολλοῖς, οὓς ἐπεὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν, οὐδ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐπιζήσασα τῷ ἀνδρί, μετέστη τῶν νεκρῶν, ὁ Βασιλεὺς προσελάβετο, καὶ τοὺς μὲν ἄρρενας συνῴκισε γυναιξί, τὰς δέ γε θηλείας ἀνδράσιν ἐξέδοτο, καὶ ἔστεργε καὶ εὐηργέτει τὰς ἀδελφόπαιδας. Πρὸς δὲ τὴν κοινωνὸν τοῦ βίου ὁ Βασιλεὺς οὔτε ἀποστρόφως εἶχε τὸ πρότερον, οὔτε λίαν ἐκείνῃ προσέκειτο, ἀφροδισίων δ' ἡττώμενος οὐ πάνυ τι ἐς αὐτὴν ἐτύγχανε δίκαιος, ὅθεν καὶ βέλεσιν ἡ Αὐγοῦστα ζηλοτυπίας ἐβέβλητο. Ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος προϊὼν τῷ Αὐτοκράτορι τὰ πυρφόρα βέλη τοῦ ἔρωτος ἠμβλύνει, τότε πρὸς τὴν Αὐγοῦ- D σταν στρέψας τὸν ἔρωτα, ὅλος ἦν τῆς πρὸς ἐκείνην στοργῆς, καὶ ἤθελεν εἶναι σχεδὸν αὐτῆς ἀδιάσπαστος. Τοιαύτη μὲν οὖν τῇ Βασιλίσσῃ ἐσύστερον ἡ διάθεσις, καὶ μεγάλα τότε ἠδύνατο, καὶ εἶχεν οὕτω μέχρις ἂν ἔρρωτο τὸ σῶμα τῷ Βασιλεῖ. Ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος τοὺς πόδας ἤλγει, καὶ τὰς βάσεις ἐβέβλαπτο, καὶ περὶ τὰ ἄρθρα τῶν τῆς μοχθηρᾶς ὕλης συνερρυηκότων ῥευμάτων, καὶ ἦν ἐντεῦθεν κλινοπετής· κατῆρχεν ἡ Βασιλίς, καὶ τῷ ταύτης ἦν, ὡς ἐπίπαν τιθέμενος ὁ Αὐτοκράτωρ θελήματι, καὶ πᾶσα ἡ ἐξουσία καὶ ἡ τῆς Βασιλείας διοίκησις, ἀνατεθῆναι αὐτῇ μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἀνδρὸς μεμελέτητο, ὡς καὶ τὸν υἱὸν καὶ Βασιλέα ὑποκεῖσθαι αὐτῇ. Τῷ δὲ E τὸ σκέμμα οὐκ ἀνεκτὸν ἐς ἄνδρας ἤδη τελοῦντι, καὶ γυναικὶ πρὸ πολλοῦ συναφθέντι, τοῦ ἔθνους τῶν Οὔγγρων Ἀρχηγοῦ θυγατρί, καὶ παίδων γεγονότι πατρί. Ἐδεδοίκει γὰρ περὶ τῇ ἀρχῇ, εἰ καὶ περὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ, ὁρῶν τὴν μητέρα πολλὴν περὶ τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων ἐνδεικνυμένην σχέσιν, καὶ περὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ ἄνδρα τὸν Βρυέννιον. Ὅθεν μετῄει τὸ συγγενές, ἀλλὰ μήν τοι καὶ ξύμπαντας, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἕκαστον λα-

A tam docentibus quam diſcentibus ordinato: quæ hac uſque obſervantur. Alia rurſus inita eſt contra Imperatorem conſpiratio, cujus dux fuit Michael Anemas, conſcii vero multi ex primis militiæ dignitatibus. Sed antequam facinus aggrederentur, cognitis & comprehenſis, capilli & barbæ ademptæ ſunt non novacula ſed dropace. Anemas vero ad oculorum effoſſionem condemnatus: dum triumphus de iis agitur, interpoſito Imperatorio edicto pœna excæcationis liberatur. Itaque publicatione bonorum mulctati, alius alio relegantur. Matri Imperato- B ris, adminiſtratione rerum, ut dictum eſt, diu functæ, mala quibus ſubditi vexabantur, plerique adſcribebant. Quam rem filius, ut qui nomine tenus fere duntaxat regnaret, etſi moleſte ferebat; tamen illam invitam pro reverentia ſua, poteſtate privare noluit. Quo mulier animadverſo, verita ne vel invita excedere cogeretur, relicta Regia, omni auctoritate illi cedit, & in Pantepopti monaſterium a ſe ædificatum migrat, ubi eam aliquot annos honorifice & regaliter vixiſſet, provecta ætate obiit. Sed & Sebaſtocrator paulo amplius uno poſt matrem anno debi- C tum naturæ perſolvit, raſo capillo & habitu monaſtico ſumpto, cum vitæ finem inſtare ſibi videret, multis liberis relictis: quibus, cum mater etiam non integrum annum marito ſuperſtes, terrena reliquiſſet, Imperator ſuſceptis, adoleſcentibus uxores, puellis maritos dedit, fratris liberos & benevolentia & beneficentia proſecutus. Veram conjugem ſuam principio nec averſabatur, nec immodice amabat, ſed libidini deditus jura matrimonii parum ſancte obſervare ferebatur: unde Auguſta telis æmulationis ſauciabatur. Ut autem ætas grandior ignitas illas cupidinis ſagittas nonnihil hebe- D tarat, tum in Auguſtam converſo amore, totus in ejus charitate acquieſcebat, nec facile ab illa divelli poterat. Ex eo deinceps affectu magna Imperatricis potentia fuit, etiam valente Imperatore. Quum autem is ex pedibus laborare cœpiſſet, nec ambulare poſſet, & corruptis humoribus ad articulos confluentibus, in lecto decumberet: ipſa imperabat, illo comprobante omnia, & jam id animo agitabat, ut poſt mariti deceſſum tota poteſtate & Imperii gubernatione in ſe tranſlata, filium Imperatorem dicto audien- E tem haberet, cui jam adulto ac pridem marito, ducta Hungarorum Principis filia, procreatiſque liberis, id ferendum non erat. Nam ne Imperio excideret, aut vita etiam privaretur timebat, cum quanto amore mater filiam natu maximam & generum Bryennium proſequeretur, cerneret. Itaque cognatos conveniebat, atque adeo populum, ſtatumque rerum ſuarum apud ſingulos clam deplorando,

LIBER XVIII.

Michaelis Anemæ ſeditio.

Mater Imperatoris aula excedit.

Edit. Pariſ. pag. 302.

Alexii in fratres liberos pietas.

Alexii affectus erga uxorem.

Imperatricis & filii diſſenſio.

 juriſjurandi viros commonefaciebat : quo plerique obſtricti promiſerant, ſe non niſi ipſi delaturos eſſe Imperium. Ii vero eum confirmabant, auxilia pollicentes, & quæ pollicebantur jurejurando ſancientes. Quæ cum Imperatricem non laterent, irata edixit, ne quiſquam eum conveniret, paſſim ſpeculatoribus & obſervatoribus collocatis. Nihilo tamen ille ſecius ſe omnes ad ſe allicere non deſiſtebat, alios per ſemetipſum, alios per ſui ſtudioſos. Habebat autem
Edit. Pariſ. pag. 303. ſtudia junioris quoque fratris, altero Andronico, fratri eidemque Imperatori adverſante. Nam hi quoque jam adulti uxores duxerant, Andronicus Sebaſtocrator, Iſaacius & Bryennius Cæſares appellati, alterius vero filiæ maritus Phorbenus Panhyperſebaſtus. Atque hæc ita ſe habebant, etſi temporum ordine immutato, poſteriora prius expoſuimus.

Boemundus in Orientem profectus ab Imperatore deficit, ac tandem pacem facit. XXV. Unus porro ex Latinis ab Occidente in Orientem profectus, Roberti, cujus ſupra meminit hiſtoria, filius, nomine Boemundus, ſervitium ſuum Imperatori obtulit, & pactis jurejurando firmatis, acceptaque pecunia fere innumerabili, capta Syriaca Antiochia, non modo pacta & conventa violavit, ſed & de bello Romanis inferendo cogitavit. Enimvero reditu in Occidentem deſtinato, metuens, ne in tranſitu Romanarum provinciarum a Prætore aliquo prehenſus, ad Imperatorem in vinculis, ut homo fœdifragus perduceretur: quid facit? Rumorem de ſuo obitu ſpargendum curat, & ciſtæ impoſitus, famulis mandat, ut cadaver ſuum domum ferri dicant. Hoc aſtu in patriam reverſus, & multum de Imperatore conqueſtus, multos popularium ad ſumenda contra Romanos arma concitavit, eorumque Dux creatus ſuperato mari, Epidamnum magno ſtudio capere contendit. Quum autem obſidio traheretur, civibus magnis detrimentis illatis, nec paucioribus acceptis, expugnatione deſperata, ad alia loca æque irrito conatu progreſſus, denique pacem per Legatos ab Imperatore petit, Theſſalonicæ tum agente: qui inde digreſſus, juxta Coloneam Europæam vallum munivit, ibique cum Barbaro de pacis conditionibus tranſegit. Ac Boemundicum bellum hoc fere modo compoſitum eſt.
Nicolai Patriarchæ obitus & ſucceſſus. Patriarcha vero Nicolaus Eccleſia per annos viginti ſeptem gubernata, ſenex admodum deceſſit: cujus funus Imperator magnificis honoribus proſecutus, alium in Patriarchico ſolio collocavit, e cleri Eccleſiæ numero illum quidem, ſed ordinis Diaconorum, & unus ex Patriarchicis Principibus, ex fratre nepotem ejus qui tum Chalcedonenſi præerat Eccleſiæ, in litteris tum prophanis tum ſacris ab ineunte verſatum ætate, quem ipſe Imperator in Eccleſia declara-
pag. 304. vit. Aliquanto poſt tanto morbo

θραιέως ἀποκλειόμενος, ἀνεμίμνησκε τῶν ὅρκων τοὺς ἄνδρας, οὓς οἱ πλείονες αὐτοῦ ἦσαν ὀμωμοκότες, ὡς οὐχ ἕτερον ἂν παρὰ τοῦτον μετὰ τὸν πατέρα δέξαιντο Αὐτοκράτορα. Οἱ δ' αὐτὸν ἐπεθάῤῥυνον, καὶ ἐπαρῆξαί οἱ καιροῦ καλοῦντος, προθυμότατα ἐπηγγέλλοντο, ὅρκοις ἐμπεδοῦντες τὰς ὑποσχέσεις. Ταῦτα δὲ τὴν Βασιλίδα οὐκ ἐλελήθεισαν, δι' ἃ καὶ προσηχθίσθη τῷ υἱῷ. Ἐντεῦθεν παντί πῃ καθάπαξ προσιέναι οἱ ἀπείρητο, καὶ πάντοθεν σκοποί τε καὶ κατοπτῆρες ἦσαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἐπαύετο πρὸς ἑαυτὸν σχεδὸν τοὺς σύμπαντας ἐφελκόμενος, τοὺς μὲν δι' ἑαυτοῦ, τοὺς δὲ διὰ τῶν προσκειμένων αὐτῷ. Προσέκειτο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἀδελφῶν ὁ νεώτερος· θάτερος δέ γε, δηλαδὴ ὁ Ἀνδρόνικος, τῷ συγγόνῳ καὶ Βασιλεῖ ἠναντίωτο. Ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι ἀνδρωθέντες, γυναιξὶ συνεζεύχθησαν. Καὶ ὁ μὲν Ἀνδρόνικος Σεβαστοκράτωρ τετίμητο, ὁ δ' Ἰσαάκιος καὶ ὁ Βρυέννιος Καίσαρες, ὁ δ' ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν θυγατέρων τοῦ Βασιλέως γαμβρὸς ὁ Φορβηνὸς Πανυπερσέβαστος. Εἶχον μὲν οὖν οὕτω ταῦτα, εἰ καὶ προδραμὼν ὁ λόγος, τὰ ὕστερον διηγήσατο.

κε΄. Εἷς δὲ τῶν εἰς τὴν Ἑῴαν διαβάντων Λατίνων καὶ ὁ τοῦ Ῥομπέρτου ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ ἤδη ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, ὑπῆρχεν υἱός, Βαϊμούνδος ὀνομαζόμενος, ὃς ἐκ τῆς Ἑσπερίας μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνιὼν, δουλεύσειν τε τῷ Βασιλεῖ ἐπηγγείλατο, καὶ συνθήκας θέμενος πρὸς αὐτὸν, ὅρκοις αὐτὰς ἐμπεπεδώκει, καὶ χρήματα λαβὼν σχεδὸν ὑπὲρ ἀριθμὸν, τῇ κατὰ Κοίλην Συρίαν Ἀντιοχείᾳ ἐπιδεδήμηκε, καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλὼν, οὐ μόνον τῶν ὡμολογημένων παραβάτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον κατὰ Ῥωμαίων ἄρασθαι μεμελέτηκεν. Ἐπανιέναι δὲ φροντίζων ἐκ τῆς Ἑῴας εἰς τὰ Ἑσπέρια, ἐδεδίει μὴ ἐν τῇ ἐπανόδῳ χώρας Ῥωμαϊκὰς διϊὼν, κατασχεθείη παρά τινι τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ἀρχὰς ἐμπεπιστευμένων, καὶ ἀπαχθείη δεσμώτης, ὡς παραβάτης ὧν ἔθετο συνθηκῶν. Τί γοῦν μηχανᾶται; ἑαυτοῦ καταψεύδεται θάνατον, καὶ λάρνακι ἐμβεβηκὼς, ἐντειλάμενος τοῖς θεράπουσι, λέγειν ὡς ἐτεθνήκει, καὶ ὁ νεκρὸς ἐκείνου κομίζεται οἴκαδε. Οὕτω λαθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διεσώσατο· ἔνθα πολλὰ κατειπὼν τοῦ Βασιλέως, πολλοὺς τῶν ὁμοεθνῶν ἆραι κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα ἠρέθισεν, ὧν στρατάρχων ἐκεῖνος διεπεραιώθη πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ πολλὴν ἔθετο σπουδὴν ἐκπορθῆσαι τὸ ἄστυ αὐτῆς. Χρόνον δὲ διατρίψας ἐν τῇ πολιορκίᾳ μακρὸν, καὶ κακώσας μὲν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐ μεῖον δὲ καὶ αὐτὸς κακωθεὶς, ἀπέγνω μὲν τὴν τοῦ Δυῤῥαχίου ἅλωσιν, προὔβη δ' εἰς ἕτερα· ἀλλὰ κἀκείνων διήμαρτεν, ὅθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, συμβάσεις ζητῶν. Ὁ δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ ἦν ἐνδημῶν, καὶ ἀπάρας ἐκεῖθεν κατὰ τὴν Εὐρωπαίαν Κολώνειαν τὸν χάρακα ἔθετο, ἔνθα καὶ προσωμίλησε τῷ βαρβάρῳ, καὶ τὰς συνθήκας τῶν σπονδῶν ἐποιήσατο. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Βαϊμούνδου μάχη οὕτω πως διελέλυτο. Ὁ δὲ Πατριάρχης Νικόλαος ἐπὶ εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς τὴν Ἐκκλησίαν ἰθύνας, καὶ ἐς γῆρας ἐλάσας βαθὺ, νοσήσας ἀπεβίω· οὗ τὴν ἐκφορὰν μεγαλοπρεπῶς ὁ Αὐτοκράτωρ ἐτίμησεν, εἶτα ἕτερον εἰς τὸν θρόνον τὸν Πατριαρχικὸν ἐγκαθίδρυσεν, ἕνα μὲν τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ τῶν Διακόνων δέ γε βαθμοῦ, καὶ τοῖς Πατριαρχικοῖς συντεταγμένον Ἄρχουσιν, ἀδελφιδοῦν δὲ τοῦ τῆς ἐν Χαλκηδόνι τότε προεδρεύοντος Ἐκκλησίας, λόγοις ἐντεθραμμένον τοῖς τε θύραθεν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιδεδημηκὼς, καὶ αὐτὸν ἐν ταύτῃ προχειρισάμενος. Μετὰ

δέ τινα χρόνον νοσεῖ ὁ κρατῶν, καὶ οὕτως ἡ νόσος ἐκείνου κατίσχυσεν, ὡς ἐκλελοιπέναι δοκεῖν. Ἐν τούτῳ δὲ τοῦ σεπτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκτυπώματος, ὃ ἐν τῇ Χαλκῇ ἀνεστήλωται, τὸ θεῖον πέπλον, ὃ πρὸ τῆς εἰκόνος ᾐώρηται, κομισθὲν, ἐφηπλώθη τῇ κλίνῃ ἐφ' ἧς ὁ κάμνων κατέκειτο, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα περιεκάλυψε, καὶ ἡ τῆς νόσου σφοδρότης ὑπεδίδου εὐθύς. Ὁ δὲ ἐκεκίνητο, καὶ ἀνεκάθισε, καὶ ἐφώνησε, καὶ ᾔτησεν ὕδωρ κατὰ χειρὸς, καὶ τροφῆς ἀπεγεύσατο, καὶ ὁ μὲν ἀνεῤῥώννυτο, ἡ δὲ νόσος ὑπέληγε. Τοῖς δὲ πολλοῖς ἄπιστος ἦν ἡ ἀνάῤῥωσις. Ἵνα γοῦν πληροφορηθῶσι περὶ ταύτης οἱ ἀμφιβάλλοντες, ἔφιππος μετ' ὀλίγον διῆλθε τὴν ἀγοράν. Ἀλλ' οὕτω μὲν τῆς νόσου ὁ Αὐτοκράτωρ ἀπήλλακτο. Αὖθις δὲ τὸν ἀστυπολοῦντα λαὸν δέος ὑπεισῄει ἀναίτιον· φήμη γὰρ περιῄει ἀπανταχοῦ, τεθνάναι μέλλειν κατὰ τὸ μέγα Σάββατον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ οὐ τοῦ δημώδους μόνου πλήθους ἡ φήμη κατεκράτησεν αὕτη, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν περὶ τὸν κρατοῦντα, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Βασιλέως διέσεισε τὴν ψυχὴν, καὶ ταῦτα μηδὲ νοσοῦντος, μηδέ τι τὸ ἐνοχλοῦν ἔχοντος. Ἐπιστάσης δὲ τῆς λεγομένης ἡμέρας, ἠλέγχθη τὸ φημιζόμενον μάταιον, καὶ τῶν πονηρῶν προσδοκιῶν ἀπηλλάγησαν ξύμπαντες.

κϛʹ. Οὐ πολὺς ἐπὶ τούτοις παρῆλθε καιρὸς, καὶ τῆς Βυζαντίδος ὁ Αὐτοκράτωρ ἀποδημεῖ, καὶ τὴν γυναικωνῖτιν συνεπαγόμενος, καὶ ταῦτα καθ' ὥραν χειμέριον, καὶ σκηνοῖ κατὰ τὴν Θρᾳκῴαν Χεῤῥόνησον. Τοῦ δὲ χειμῶνος παρελθόντος, καὶ τοῦ ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἤδη καὶ τὸ θέρος ἐφίστατο, κἀκεῖθεν ὁ Κρατῶν οὐ μεθίστατο, ἕως νόσος τῇ Βασιλίσσῃ ἐνέσκηψε· τότε δὲ προεπέμφθη ἡ Αὐγοῦστα τριήρει βασιλικῇ. Ὁ Βασιλεὺς δ' ἔτι ἐμμένων ἐκεῖ, καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐπισκεπτόμενος, μέχρις ἂν ἐμεμαθήκει ὡς ἡ Βασιλὶς κατηντήκει πρὸς τὰ Βασίλεια. Εἶτ' ἐκεῖθεν ἀπάρας, διὰ μιᾶς ἡμέρας κατειλήφει τὴν Μεγαλόπολιν, καὶ ἡ μὲν ἀνεῤῥώννυτο, ὁ δὲ τῶν διοικήσεων εἴχετο, ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τὸ Φιλοπάτιον ποιούμενος τὰς διατριβάς. Καὶ οἱ τοιοῦτόν τι ἐπιτετήδευτο· τεταγμένας ἡμέρας ὡρίσατο, καθ' ἃς ἐκεῖσε δημοσίᾳ προὐκάθητο, ἀφορῶν πρὸς πεδιάδα πλατεῖαν. Τῷ βουλομένῳ δὲ ἡ εἰς ἐκεῖνον πάροδος συγκεχώρητο, καὶ ἕκαστος τῶν δεομένων ἐπανετείνετο δελτάριον διδασκικὸν ὅτου δέοιτο. Καὶ ταῦτα ἐνώπιον αὐτοῦ τιθέμενα, ἐπέταττε τοῖς ὑπογραμματεύουσιν ἀνιέναι, καὶ γνωρίζειν αὐτῷ τὰς ἑκάστων αἰτήσεις, καὶ αὐτίκα τὴν ἐφ' ἑκάστων ἀντιγραφὴν προσέταττε γίνεσθαι, καὶ βεβαιουμένην τοῖς δεομένοις παρέχεσθαι. Καὶ τοῦτ' ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν ἐκρατεῖτο τῷ Αὐτοκράτορι. Εἶτ' αὖθις ἀποδημεῖ τῆς Βυζαντίδος, φθίνοντος ἤδη τοῦ μετοπώρου. Συνῆν δὲ ἐκείνῳ καὶ ἡ Βασίλισσα, καὶ ἡ γυναικωνῖτις συνείπετο, καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τοῦ Παπυκίου κατεσκήνωσαν. Ἔνθα τὸ τῆς ὥρας χειμέριον διαγαγὼν πανγενῆ. Ἄρτι ἠργμένου τοῦ ἔαρος ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὴν Φιλιππούπολιν κατέλαβε. Περὶ ταύτης ὅσα τὰ ὅπλα ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος σκηνωσάμενος, ἐκεῖ τόν τε ἐαρινὸν τὸν καιρὸν καὶ τὸν θέρειον, ἤδη δὲ καὶ πολὺ τοῦ μετοπώρου διέτριβε, καὶ ἦν ἔργον αὐτῷ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς ἡ μετὰ τῶν Μανιχαίων διάλεξις, οὓς Παυλικιάνους ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνή (πολὺ γὰρ τοῦτο τὸ γένος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατῴκισται, τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ μεταγαγόντος ἐκ τῆς Ἑῴας αὐτὸ κἀν ταύτῃ ἐγκατοικίσαντος) οἷς διαλεγόμενος, πολλοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετενήνοχεν. Ἤδη δὲ μεσοῦντος τοῦ μετοπώρου, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Βασίλεια. Τῆς δὲ Βασιλίσσης μέγα δεδυνημένης, καὶ τῷ κηδεστῇ τῷ Βρυεννίῳ τῷ Καίσαρι πολλή τις ἦν ἰσχὺς, καὶ δι' ἐκείνου πᾶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις οἰκονομούμενον ἐπεφήμιστο. Διὸ καὶ πάντες

oppreſſus, ut expiraſſe videretur, Sacroſancto velo, quod ante imaginem Servatoris noſtri in Chalce erectam pendet, in lecto ægrotantis expanſo, & ejus corpori applicato, nonnihil mitigata morbi vehementia, ſe commovit, aſſedit, locutus eſt, malluvium petiit, cibumque cepit, & morbo paulatim decedente convaluit. Quod cum vulgo incredibile videretur, ut de ſua valetudine conſtaret, paulo poſt equo per forum tranſiit. Eo morbo propulſato, nihilominus urbanæ multitudini motus inanis inceſſit ex rumore paſſim vulgato, Imperatorem eo anno in magno Sabbatho eſſe moriturum. Is rumor non in plebe tantum, ſed & in Curia & Regia verſabatur, atque ipſius etiam Imperatoris animum commoverat, etſi nec ægrotantem, nec ulla moleſtia conflictantem, donec eo die elapſo vanitate ſermonis illius refutata, malorum metus omnibus eſt ademptus.

LIBER XVIII. Alexius ſacro velo recreatur.

Rumor inanis ſparſus de Imperatoris periculo.

XXVI. Parvo deinde tempore elapſo, Imperator cum gynæceo, quamvis hyberno tempore, Byzantio in Cherſoneſum tranſiit: nec inde diſceſſit, interim militares catalogos perluſtrans, donec ſub æſtatis initium, Imperatrice ægrota, imperatoria triremi præmiſſa, cognovit, eam in Regiam perveniſſe. Tum & ipſe uno die in magnam Urbem pervenit, eaque convaleſcente, rerum adminiſtrationi intentus fuit, plerumque in Philopatio degens, eaque ratione inita, ut certis diebus in amplam planitiem proſpectans, ibi publice pro tribunali ſederet, liceretque omnibus ei porrigere libellos ſupplices: quos ante ſe depoſitos a Secretariis legi, & cujuſque petitionem indicari, ſtatimque reſponſa ſcribi, eaque confirmata ſupplicantibus reſtitui juſſit. Ea ratione ſatis longo tempore obſervata, rurſus cum Imperatrice & gynæceo egreſſus, circa radices montis Papycii per totam hyemem, cum omni familia habitavit. Sub veris initium juxta Philippopolim, vernum æſtivumque tempus, & magnam autumni partem exegit, ea re ibi occupatus, ut cum Manichæis qui Pauliciani vulgo dicuntur, diſputaret. (Nam magna ejus gentis multitudo ibi verſabatur, a Joanne Zimiſce ex Oriente in ea loca tranſlata) eorumque multos ad orthodoxam fidem traduxit. Autumno jam medio fere exacto, in Regiam eſt reverſus. Quia vero Imperatrix multum poterat, etiam generi ejus Bryennii magna erat potentia, ac jam vulgo celebre, illius nutu in Regia geri omnia. Quare omnes ad eum ſe conferebant, juris dicundi, & pro Imperii auctoritate ſententias ferendi poteſtate præ-

Alexii migrationes.

Alexii humanitas.

Edit. Pariſ. pag. 305.

Alexii diſputationes cum Manichæis ſive Paulicianis.

Bryennii potentia, & ejus uxoriſque eruditio.

LIBER XVIII

ditum. Erat autem & ipſe ſtudiis doctrinarum deditus, & uxor ejus in iiſdem operam nihilo minorem, ac potius majorem ponebat, exquiſite Atticiſſans, ingenioque prædita acutiſſimo ad abſtruſiſſimas quaſque contemplationes: eam facultatem partim naturæ bonitate, partim induſtria conſecuta. Aſſidua etiam erat libris, & eruditorum conſuetudine haud obiter utebatur. Hoc rerum ſuarum ſtatu Cæſar omnibus linguis celebratur. Quæ quum Imperatoris filium eumdemque Imperatorem angerent & cruciarent, tamen tolerabat. Sed hæc in progreſſu orationis exponentur. Nunc vero ea referantur, quæ omiſſa ſunt. Temporibus Imperatoris hujus multa extitere incendia, diverſis urbis locis igne deſolatis. Sed & aliquando verno tempore vehementis venti procella cum alia multa corruerant, tum ſtatua in rotunda illa maxima columna porphyretica, in Foro, quod Placotum vocant, dejecta, multos qui forte ibi erant, contrivit. Ea ſtatua & mole ingens, & pulchritudine mirabilis, caſu illo in multa fragmenta eſt comminuta. Alio tempore imber maximus eo die quo principum Chriſti Apoſtolorum Petri & Pauli memoria celebratur, erupit, veſperique auſpicatus ad idem uſque tempus poſtridie ſine intermiſſione duravit. Tum impetu aquarum multa ædificia ſunt dejecta, & valles aquis redundantes a mari nihil diſcrepabant, & homines non pauci, ac multæ animantes perierunt. Atque hæc ita ſe habuerunt.

Ventus, & ſtatuæ Theodoſii ruina.

Imber.

XXVII. Cum autem aliquando Imperatori nuntiaretur, Turcicum exercitum colligi, Romanas provincias populaturum, atque ipſe pedibus æger, fluxionibus uberius decurrentibus cum doloribus ac cruciatibus acerrimis, Barbaris occurrere non poſſet: Euſtathio Camitze duce, phalangem contra eos mittit, viro inter Duces primario, qui quum non minima hoſtium parte congreſſus, victus eſt & captus, militibus partim cæſis, partim fuga elapſis. Quo Imperator nuntiato teneri non potuit, quin ipſe egrederetur, ac Turcos quidem nuſquam adeptus eſt, quod audito ejus adventu, laxatis habenis continenter fugerant. Sed Camitzem, qui ſuis cuſtodibus, magnorum præmiorum ſpe propoſita, perſuaſerat, ut ſecum ad Imperatorem transfugerent, libenter vidit, & liberatoribus ejus pecunia donatis Byzantium rediit. Neque multum temporis interceſſit, cum alia expeditione contra Barbaros ſuſcepta, Philomelium urbem armatis vacuam repertam (omnes enim ejus acceſſu cognito, chariſſimis quibuſque ablatis diſceſſerant) ſine labore cepit. Sed & caſtella quædam & ſpeluncæ, quæ ab incolis Cataphygia, hoc eſt, confugia nominantur, per deditionem accepit, & illos quod ita expedire videretur, in colonias

Edit. Pariſ. pag. 306.

Expeditio Turcica.

Camytzes.

Alexii humanitas in captivos.

A ἐκείνῳ προσοῦσαι, καὶ δικάζειν αὐτῆς ἐπέτρεπτο καὶ βασιλικῶς ἐθεμίστευε. Ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ὁ ἀνήρ, καὶ ἡ συνευνέτις δὲ οἱ οὐδὲν ἧττον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀντείχετο, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς Ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Ταῦτα δ' αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ. Προσεπεπτώκει γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. Οὕτω δ' ὡς εἴρηται τῷ Καίσαρι τῶν πραγμάτων συνενεχθέντων, διὰ πάσης ἦν γλώττης ᾀδόμενος ὁ ἀνήρ. Ταῦτα δὲ τοῦ Βασιλέως υἱῷ τε καὶ Βασιλεῖ πολλὴν τὴν ἀθυμίαν ἐνέσταζον, καὶ εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλον· ὁ δὲ καὶ οὕτως ἔχων ἐκαρτέρει. Ἀλλὰ τὰ μὲν B περὶ τούτων προϊὼν ὁ λόγος ἐκθήσεται, ἄρτι δὲ διηγησάσθω ἃ παραλέλοιπε. Πολλοὶ κατὰ τοὺς τῆς αὐταρχίας χρόνους τοῦ Βασιλέως τούτου γεγόνασιν ἐμπρησμοὶ ἐν διαφόροις τῆς πόλεως μέρεσι, καὶ πολλὰ ταύτης κατενεμήθη τὸ πῦρ καὶ ἠρείπωσεν. Ἔπνευσε δέ ποτε τούτου κρατοῦντος καὶ ἄνεμος σφοδρός τε καὶ βιαιότατος ὥρας οὔσης ἐαρινῆς, ὑφ' οὗ πολλά τε ἄλλα συνέβη συμπτώματα, καὶ ἡ ἐν τῷ κυκλοτερεῖ καὶ μεγίστῳ πορφυρῷ κίονι τῷ κατὰ τὸ λεγόμενον Πλακωτὸν ἑστῶτι ἱδρυμένη στήλη κατηνέχθη, καὶ πολλοὺς ἀπώλεσε τῶν παρατυχόντων ἐκεῖ. Ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν πάμμεγα, κάλλει δέ γε θαυμάσιον, ὃ καὶ πεσὸν συνετέθραυστό τε καὶ εἰς πολλὰ διετέτμητο. Καὶ ὑετὸς δ' ἐν ἄλλῳ χρόνῳ κατερράγη σφοδρότατος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς μνή- C μης τῶν Κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου, ὃς περὶ δείλην ὀψίαν ἠργμένος, διήρκεσεν ἄχρι τῆς αὐτῆς ὥρας τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀνένδοτος γεγονώς. Ὅτε πολλαί τε τῇ φορᾷ τῶν ὑδάτων οἰκίαι κατέπεσον, καὶ αἱ κοιλάδες ὑδάτων πλησθεῖσαι οὐδὲν διέφερον θαλασσῶν, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγων καὶ ζώων πολλῶν συμβεβήκει ἀπώλεια. Ταῦτα μὲν οὕτω συνέβη.

κζʹ. Ἀπηγγέλη δέ ποτε τῷ Βασιλεῖ Τούρκους ἀθροίζεσθαι στρατιάν, βουλομένην ἐπελθεῖν τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας, καὶ ταύτας λῄσασθαι. Ἐτύγχανε δὲ τότε τοὺς πόδας ἀλγῶν, τοῦ ῥεύματος σφοδρότερον ἐπιρρεύσαντος, καὶ περιωδυνίαις αὐτὸν καὶ ἀλγηδόσιν ὀξυτάταις πιέζοντος. ἐπεὶ γοῦν οὐκ εἶχε δι' ἑαυτοῦ κατὰ τῶν Βαρβάρων στρατεύσασθαι, φάλαγγα κατ' αὐτῶν ἐκπέμ- D πει στρατιωτῶν, φαλαγγάρχην ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν Καμμύτζην Εὐστάθιον, ἄνδρα τοῖς πρώτοις τεταγμένον τῶν στρατηγῶν. Ὁ δὲ οὐκ ἐλαχίστῃ τῶν πολεμίων μοίρᾳ περιτυχών, προσβάλλει τούτοις. ἡττήθη δὲ προσβαλών, καὶ αὐτὸς μὲν ἑάλω, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ φυγόντες ἐσώθησαν. Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Βασιλεῖ κατηγγέλθησαν, οὐκ ἔτι καθεκτὸς ἦν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔξεισι, καὶ Τούρκοις μὲν ἐνέτυχεν οὐδαμοῦ, (μαθόντες γὰρ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ Βασιλέως ὁρμήν, τοῖς ἵπποις ἐνδόντες τοὺς χαλινούς, ἔφευγον ἀμεταστρεπτί) ἴσχυσε δὲ καὶ ὁ Καμμύτζης τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκφυγεῖν, τοὺς αὐτὸν φρουροῦντας μεγάλαις ὑποσχέσεσι πείσας συναποδρᾶναι αὐτῷ, καὶ προσεληλυθέναι τῷ βασιλεῖ. Καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἦλθε προσάγων, καὶ τοὺς αὐτοῦ φύλακας αὐτομόλους. Ὁ δὲ Κρατῶν ἐκεῖνον E μὲν ἀσμένως εἶδε, τοὺς δ' ἐκεῖνον λελυκότας ἐδεξιώσατο χρήμασι, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. Οὐ πολὺς παρερρύη καιρός, καὶ ἔξεισιν αὖθις κατὰ τῶν Βαρβάρων οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ ἄπεισιν εἰς τὸ Φιλομήλιον· εὗρε δὲ τὸ ἄστυ τοῦτο κενὸν ὁπλιτῶν (πάντες γὰρ οἱ τὴν τοῦ Αὐτοκράτορος ἐγνωκότες κατ' αὐτῶν ἔφοδον, τὰ μὲν φίλτατα μετέθεντο, ἐκεῖνοι δ' ἀνεχώρησαν) τὸ μὲν οὖν ἄστυ ἀπόνως ἐλήφθη. Ἀλλὰ μέντοι καί τινα φρούρια καὶ σπήλαια, ἃ Καταφύγια τοῖς ἐγχωρίοις ὠνόμασται, παρὰ τῶν κατεχόντων αὐτὰ τῷ Βασιλεῖ παρ-

παρ-

Digitized by Google

παρεδόθησαν, καὶ οἱ ἐν αὐταῖς μετῳκίσθησαν, τοῦτο συμφέρον τοῦ Αὐτοκράτορος κρίναντος. Οὓς μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν ἐκεῖνος, ἐπανῄει, ἐπεὶ μὴ πολεμίοις ἐνέτυχε. Τῶν δὲ μετοικιζομένων ὅσοι μὲν ἀκμάζοντες ἦσαν ἔτι καὶ νεάζοντες, δι' ἑαυτῶν τὴν πορείαν πεποίηντο. Οἷς δὲ τὸ γῆρας βραδεῖς ἐτίθει τοὺς πόδας εἰς βάδισιν, τούτοις παρεῖχεν ὁ κρατῶν ὑποζύγια. Εἰ δέ τινες ἢ νόσοις ἢ πάθεσιν ἄλλοις εἶχον παρειμένα τὰ σώματα, ἢ γήρᾳ μακροχρονίῳ τῷ καὶ λυγρῷ, τούτους ἀσπίσιν ἐπετίθει μακραῖς, καὶ τὰς ἀσπίδας οὓς φέρειν ἐπέταττε νεαρούς, δεδυνημένους ἀχθοφορεῖν, αὐτὸς δὲ περιιὼν, εἴ τινα τῶν ὑποκομιζομένων ἢ δίψει κάμνοντα ἐθεάσατο, ἢ τροφῆς ὀρεγόμενον, ἢ ἄλλως ταλαιπωρούμενον, ὡς ἐνὸν, ἀνεκτᾶτο τὸν κάμνοντα. Οὕτω δ' ὁδοιπορήσαντί τε καὶ καταλύσαντι, καὶ Τοῦρκοι πρὸς Ἑσπέραν ἀνεφάνησαν, σπονδὰς πρὸς Ῥωμαίους λέγοντες ἐθέλειν θέσθαι τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. Τοῦτο δὲ οὐδὲ τῷ Βασιλεῖ ἀποθύμιον ἔδοξεν. Ἐλθὼν οὖν ἡγεμὼν ὁ τῶν Βαρβάρων στρατῶν, ὁ δὲ οὐκ ἦν σατράπης, ἀλλ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σουλτανικοῦ κατηγόμενος, καὶ Σουλτάνος ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀνομαζόμενος, ὡς ἐφίππῳ τῷ Βασιλεῖ ἐντυχών· πόρρωθεν αὐτὸς ἀποβὰς τοῦ ἵππου, καὶ πεζὸς προσεληλυθώς, καὶ οὕτω τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀφοσιωσάμενος, συνθήκας τε ἔθετο, καὶ χρήμασι πολλοῖς φιλοτιμηθεὶς, ἐκεῖνός τε καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἐληλύθασιν, ὁ μὲν ἐπανῄει πρὸς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ Βασίλεια. Ἐντεῦθεν ηὔξετο τὸ τῶν ποδῶν ἄλγος αὐτῷ, καὶ ἦν κλινήρης ὡς τὰ πολλά, κατῆρχε δ' ἡ Βασιλίς, καὶ ἦν ἐπίδοξος τὴν αὐταρχίαν σφετερίσασθαι. Ὁ δὲ ταύτης υἱὸς καὶ Βασιλεὺς οὐκ ἠρέμει, παντοίως πρὸς τὴν δοκοῦσαν τῆς μητρὸς ἐπιχείρησιν ἀντιστρατευόμενος.

κη'. Ὡς δὲ τῇ νόσῳ κατεπονεῖτο ὁ Αὐτοκράτωρ, εἰς τὸ μέγα τὸ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μετεκομίσθη Ἀνάκτορον, καὶ ἦν νοσοκομούμενος. Καὶ ὁ τῶν Ἀσκληπιαδῶν περὶ ἐκεῖνον καθ' ἑκάστην ἐγίνετο ἀθροισμός. Οὐκ ἦν δὲ μία πᾶσι διάγνωσις, μόλις δὲ ὅμως εἰς μίαν γνώμην ἦλθον ποτέ· ἡ δ' ἦν, σιδήρῳ τὸν στόμαχον καυτηριάσαι τοῦ Αὐτοκράτορος· σίδηρον οὖν ὁ Βασιλεὺς κατὰ τοῦ στομάχου φλογοῦντα δέχεται. Οὐκ εὔκρατος μέντοι ἔδοξε τοῖς ἰατροῖς ὁ τῶν Ἀνακτόρων ἀήρ, οἷα δὲ νοτιώτερος. Διὸ καὶ εἰς τὰ τῶν Μαγγάνων Ἀνάκτορα μετακεκόμιστο ὁ Κρατῶν, εἴτε τυχαίως οὕτω συμβάν, εἴτε τοῦ χρεὼν τὸν θνήσκοντα συνελαύνοντος, ἐκεῖ τὴν ψυχὴν ἐρυγεῖν. Τὸ γὰρ ἐν Ἀκεσωδύνοις πεσεῖται, περὶ ἐκείνου γεγράφθαι λέγοντες οἱ περὶ ταῦτα ἐπτοημένοι. Ἀκεσώδυνα τὴν τῶν Μαγγάνων κατοικίαν ἐξηγοῦντό τε καὶ ὠνόμαζον, διὰ τὸ ἰατρεῖον τὸ ἐν αὐτοῖς, ὡς ἄκος ταῖς περιωδυνίαις περιποιούμενον, καὶ οὐδὲ τὸ καυτηριάσαι τὸν Βασιλέα, γενέσθαι μάτην ἐλέγετο τοῖς ταῦτα κομψοῖς, ἀλλὰ κατὰ παλαιγενῆ καὶ τοῦτο πρόρρησίν τε, καὶ πρόγνωσιν. Γεγράφθαι γάρ που περὶ αὐτοῦ τοῖς πονήσασι τὰς περὶ τῶν Βασιλέων αἰνιγματώδεις γραφὰς ὡς Ἀγκίστρῳ καυθεὶς πεσεῖται· ἄγκιστρον λέγοντες τοὺς συγγραφεῖς ἐοικότως τὸ σιδήριον ἀπεικάσαι, δι' οὗ τὸν στόμαχον καυτηριάζεσθαι ἔδει, διὰ τὸ κεκάμφθαι πρὸς τὸ ἄκρον αὐτό. Ἀλλ' οὔθ' ἡ καυτηρία, οὔτε μὴν ἡ τοῦ ἀέρος ἐναλλαγὴ τῷ κάμνοντί τι λυσιτέλησεν, ἠρέμα δὲ πρὸς τὸ τέλος ἐχώρει, οὔτε δὲ οἱ ἰατροὶ ἀπεγνῶσθαι αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἔλεγον· καί τινες Μοναχοὶ προὔλεγον αὐτῷ, μὴ ἄλλως ἐκλιπεῖν εἰ μὴ πρότερον πρὸς Ἱερουσαλὴμ ἀφίκηται εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωηφόρου τάφου τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅπου καὶ τὸ

ſecum abduxit, cum nemo eſſet, cum quo bellum gereret: iis qui integra ætate erant, & viribus vigebant, pedibus iter facientibus: qui vero ſenectute tardiores ad ambulandum erant, iis jumenta præbuit. Si qui vero vel morbis, vel aliis calamitatibus, vel afflicti ſenio corporibus laſſis erant: eos clypeis impoſitos, a robuſtis juvenibus, qui oneri ferendo pares eſſent, geſtari juſſit, ipſeque obequitans, ſi quem eorum vel ſiti laborantem, vel cibum deſiderantem, vel alioqui male affectum videret, eum pro virili recreabat. Sic proficiſcenti & divertenti Turci Occidentales occurrerunt, qui Principem ſuum ferire cum Romanis fœdus velle dicerent. Quod cum nec Imperatori diſpliceret, mox Barbarorum Princeps venit, non Satrapa, ſed ex Sultani genere, qui & ipſe a ſuis Sultanus vocaretur, & eminus de equo deſcendit, atque Imperatorem equo inſidentem pedes convenit, & adoratione ſic peracta, fœdere icto, magnaque pecunia cum ſuis donatus, in ſedes ſuas rediit, Imperator in Regiam eſt reverſus. Ab eo tempore auctis pedum doloribus plerumque decubuit, Imperatrice rerum potiente. Quæ quum omnem auctoritatem ſibi vendicatura videretur, filius ejus, idemque Imperator, omnibus modis conatibus matris obſiſtere non deſiſtebat.

LIBER XVIII.

Turcis pax.

Edit. Pariſ. pag. 307.

Alexii morbus.

XXVIII. Imperator porro morbo fatigatus, in magnum Palatium quod eſt ad Orientem eſt tranſlatus, ubi quotidianis Medicorum conventibus curabatur, quorum judicia variaverunt, donec tandem communi conſilio decreverunt, ſtomacho Imperatoris ferrum candens imprimere: & quia eis Regiæ aer, ut auſtralior parum temperatus videbatur, in Mangana transfertur: ſive id fortuito factum, ſive fatis, moribundum hominem, ut ibi animam exhalaret, compellentibus. Nam illud, *In Acceſodynis cadet*: qui talia admirantur, de eo interpretabantur. Eſſe enim Mangana Acceſodynum, ob medicam officinam quæ ibi erat, quod dolores ibi propulſarentur. Quin & cauterium non temere Imperatori adhibitum ii contendebant, qui de iſtiuſmodi ſtudio ſibi placent, ſed id quoque ex vetere præſcientia & prædictione factum. Nam alicubi ſcriptum eſſe de eo, ab iis qui Regum fata ambagibus involuta deſcripſerunt, eum *hamo uſtum caſurum*, quod illi ſcriptores, ferrum quo ſtomachus uri ſolet, ob acumen inflexum, hamo compararint. Verum neque uſtio, neque loci mutatio quicquam ægroto profuit, paulatim ad terminum vitæ progredienti. Negabant tamen medici, vitam ejus eſſe deploratam, ac Monachi quidam prædicebant ei, non moriturum prius, quam Hieroſolyma veniſſet ad vivificum ſepulcrum Domini & Servatoris noſtri adoran-

Oracula de Alexii obitu.

LIBER XVIII dum, ubi diadema depoſiturum
eum vaticinabantur: quorum ille
pollicitis credebat. Nam oratio-
nem quæ nobis cordi eſt, facile
comprobare ſolemus. Ita per im-
poſturam non animadvertit ſe vi-
tæ finem attigiſſe, antequam Hie-
roſolyma perveniret: diademate,
Edit. Pariſ. pag. 308. quamquam non ultro, poſito: etſi
dici queat, ad ſuperna Hieroſo-
lyma profectus eſſet, primogenito-
rum Metropolim, qui ſunt in cæ-
lis inſcripti. Igitur Auguſti xv.
andecimæ Indictionis, Auguſtus
extremum ducebat ſpiritum, qui
eum crebrum infirmumque tra-
hens anhelitum jaceret, Impera-
trix mœrore oppreſſa aderat, filia-
bus etiam præſentibus. Jam majo-
re diei parte exacta, cum Sol non
ſupra caput ſtaret, nec (ut ita di-
cam) ad perpendiculum, ſed non-
nihil inclinatus ad occaſum ten-
deret, Imperatoris filio ſignifica-
tur, patrem agere animam. Ingreſ-
ſus igitur ædes, in quibus mori-
bundus decumbebat, non ut de-
cedentem deploraret, ſed ut de
ejus morte certior redderetur: eo
viſo ſtatim exiit, & equo conſcen-
ſo cum ſuo comitatu & multis a-
liis, Manganis exceſſit. Quo fa-
cto ſtatim Abaſgi, qui puellæ ex
Abaſgia adductæ, & natu maxi-
mo Cæſaris filio nupturæ adjun-
cti fuerant, obviam facti, ſubla-
to clamore eum adorarunt. Tum
ajunt, Imperatricem filii diſceſ-
ſum morienti Imperatori dolenter
narraſſe: eum vero ad id nihil reſ-
pondiſſe, ſeu non vellet, ſeu non
poſſet: ſed manus ſuſtuliſſe, haud
ſcio, bene an male precantem fi-
lio. Alii manus eum ſuſtuliſſe ne-
gant, neque enim id facere po-
tuiſſe morientem, ſed Imperatri-
ce ſæpius vociferante: *Abire fi-
lium, ut viventi erepturum Impe-
rium*: illum parum obſcureque
ſubriſiſſe, ſive eam orationem de-
ridentem, ſi putaretur adhuc de
Imperio ſollicitus eſſe expirans,
terrenaque jam relicturus: ſive
quid de illo facto ſentiret, indi-
cantem. Nam & ab aliis & ab ipſo
Porphyrogenito Imperatore narra-
batur, eum non ſine patris con-
ſilio regiam eſſe ingreſſum, ſed e-
xitum ab illo ei fuiſſe conceſſum:
cujus rei teſſeram illius anulum
accepiſſet: eaque facta eſſe ab-
ſente Imperatrice, & illa igno-
rante. Cum igitur abiret, fama
quid actum eſſet, celeriter divul-
gante, ad hunc Imperatorem &
cognati, & ex Tribunis militum,
& ex Senatu multi ſe contulerunt.

XXIX. Cæterum ad magnam
Joannes Comnenus Imperator ſalutatur. Regiam properanti nuntiatur, Va-
rangos ſtationis excubitorum, ubi
iidem habitabant, via occupata,
neminem illac tranſire pati, aut
accedere ad Regiam. Quo nun-
tio perturbatus, quemdam ad illos
mittit percontatum, quid ſibi ve-
pag. 309. lint? mittit & ad Eccleſiam qui
diceret, Imperatorem eſſe mor-
tuum, ſeque celebrari velle ut Im-
peratorem. Ac id quidem a Clero
& ſummo Paſtore factum. Se Va-

A διάδημα αὐτὸ ἀποθέσθαι μέλλειν ἐχρησμολόγουν. Καὶ
οἱ μὲν ταῦτα αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, ὁ δὲ τοῖς λεγομένοις
ἐπίστευε. Ὁ γὰρ ἡμῖν πρὸς βουλῆς, τοῦτο ῥᾴδιον εἰς πί-
στιν καταγγελλόμενον. Οὕτω δὲ κλεπτόμενος ἔλαθε τῷ
τέλει προσεγγίσας τῆς βιοτῆς, καὶ πρὸ τῆς εἰς Ἱερουσαλὴμ
ἀφίξεως, ἀποθέμενος, ἀλλ' οὐχ ἑκών, τὸ διάδημα. Εἰ γ
δ' εἰπεῖν πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐκδημήσας, τὴν
τῶν πρωτοτόκων μητρόπολιν, τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν
οὐρανοῖς. Πεντεκαιδεκάτην μὲν ὁ Αὔγουστος ἦγε τῆς ἑν-
δεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ τὰ τελευταῖα ἔπνει ὁ Αὔγου-
στος, καὶ ὁ μὲν ἔκειτο ἀναφέρων τὸ ἆσθμα πυκνόν τε καὶ
ἀδρανές. Ἡ δέ γε Βασίλισσα ὅλη τοῦ πάθους ἦν, καὶ
συνῆπτο περὶ αὐτὸν τὰ θυγάτρια. Ἤδη μὲν οὖν τῆς
B ἡμέρας παρεληλύθει τὸ πλέον, καὶ ὁ ἥλιος οὐχ ὑπὲρ
κεφαλῆς ἦν ἑστώς, οὐδ' οἷον εἰπεῖν κατὰ κάθετον, ἀλλ'
ἐκλίνετο βραχύ τι κατιὼν πρὸς δυσμάς, καὶ δηλοῦται
τῷ τοῦ Βασιλέως υἱῷ καὶ Βασιλεῖ ἐκλιπεῖν ἄρτι τὸν πα-
τέρα. Ὁ δ' εἴσεισι τὸν οἶκον, ἔνθαπερ ὁ θνήσκων κα-
τέκειτο, οὐχ ὡς τὸν ἀπιόντα θρηνήσων, τὸ δὲ πιστὸν τοῦ
θνήσκειν ἐκεῖνον τρανῶς ληψόμενος. Καὶ ἰδὼν αὐτίκα
ἐξῆλθε, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον, ἐξῄει τῶν Μαγγάνων
σὺν τοῖς περὶ αὐτόν, ἐξιόντι δὲ πολλοὶ συναπήχθησαν.
Ἄρτι δ' ἐξελθόντι τὸν τῶν Μαγγάνων περίβολον, προ-
σαντῶσιν οἱ Ἀβασγοί· οὗτοι δ' ἦσαν, οἳ τῇ ἐξ Ἀ-
βασγίας κομισθείσῃ παιδί, καὶ νυμφευομένῃ τῷ μεί-
ζονι τῶν υἱῶν τοῦ Καίσαρος ἐκεῖθεν συναπεστάλησαν, καὶ
ὑπηντηκότες, ἐπαλάλαξάν τε καὶ προσεκύνησαν. Τότε
C φασὶ τὴν Βασιλίδα τῷ θνήσκοντι Βασιλεῖ περιπαθῶς
ἀπαγγεῖλαι τὴν τοῦ υἱέος ἀπέλευσιν, τὸν δὲ φθέγξα-
σθαι μὲν πρὸς τοῦτο μηδέν, ἢ μὴ βουλόμενον, ἢ μὴ
δυνάμενον· διᾶραι δὲ τὰς χεῖρας ὑψοῦ, ἵνα οὐδ' εἴθ'
ὑπερευχόμενον τοῦ υἱοῦ, εἴτε μὴν κατευχόμενον. Ἕτε-
ροι δὲ φασὶ μὴ τὰς χεῖρας διᾶραι τὸν θνήσκοντα, μη-
δὲ γὰρ οἷόν τ' εἶναι ἤδη ἐκλείποντα. Τῆς δὲ Βασι-
λίδος πολλάκις ἀνακραγούσης, ὡς, Ἄπεισιν ὁ υἱός σου
ἔτι ζῶντά σε τὴν Βασιλείαν ἀφαιρησόμενος, ἐκεῖνον
ὑπομειδιάσαι βραχύ τι καὶ ἀμυδρόν, ἢ τῶν λεγομένων
καταγελῶντα, εἰ νομίζοιτο περὶ τῆς Βασιλείας φρον-
τίζειν ἐκπνέων ἤδη καὶ τῶν γηΐνων μεθιστάμενος, ἢ τὴν
τῆς ψυχῆς ἐπὶ τῷ πραττομένῳ διάθεσιν ὑπεμφαίνον-
D τα. Ἐλέγετο γάρ τοι καὶ παρ' ἄλλων καὶ παρ' ἐκεί-
νου τοῦ Πορφυρογεννήτου Αὐτοκράτορος, μὴ γνώμης ἄτερ
πατρικῆς θέσθαι τὴν εἰς τὰ Βασίλεια πάροδον, ἀλ-
λὰ παρ' ἐκείνου ἐπιτετράφθαι οἱ τὴν ἔξοδον, καὶ σύν-
θημα ταύτης ἐκ τοῦ πατρὸς λαβεῖν τὸν ἐκείνου δακτύ-
λιον· ταῦτα δὲ μὴ παρούσης γενέσθαι τῆς Βασιλίδος,
καὶ ἀγνοούσης ὅτι γεγόνασιν. Ὁ μὲν οὖν ἀπῄει. Τῆς
φήμης δὲ κηρυξάσης ταχὺ τὸ πραχθέν, τῷ Βασιλεῖ
τούτῳ καὶ τὸ συγγενὲς προσῄει, καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρ-
χόντων πολλοὶ καὶ τῆς τοῦ Συγκλήτου βουλῆς.

κθ'. Τῷ δ' οὖν ὁρμῇ πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον ἀ-
πιόντι ἀπαγγέλλεται, ὡς οἱ Βάραγγοι τὴν ἐν τοῖς Ἐξκουβίτοις
διειληφότες ὁδόν, ἔνθαπερ τούτοις καὶ ἡ κατοίκησις, ἀ-
πελθεῖν δι' ἐκείνης οὐ παραχωροῦσι τινί, οὐδὲ μὴν
E πλησιάσαι τοῖς Βασιλείοις. Τοῦτο εἰς ἀγωνίαν τὸν Βα-
σιλέα ἐνέβαλε. Καὶ στέλλει πρὸς ἐκείνους τινὰ ἐρωτή-
σοντα, τί τὸ σφίσι βουλόμενον; στέλλει δὲ καὶ πρὸς τὴν Ἐκ-
κλησίαν, τεθνάναι λέγων τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ζητῶν
αὐτὸς ἀνευφημηθῆναι ὡς Αὐτοκράτωρ. Καὶ τοῦτο μὲν ἐ-
γένετο, καὶ Αὐτοκράτορα αὐτὸν ὁ κλῆρος τῆς Ἐκκλησίας γνω-

Digitized by Google

μεν καὶ τῆς Ἀρχιποίμενος ἀνηγόρευσεν. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς Βαράγγους ἐσταλμένους ἠρώτα αὐτούς, ἐπεὶ χάριν κωλύουσι τοῦ Βασιλέως τὴν εἰς τὰ Βασίλεια πάροδον; οἱ δὲ, μή ποτε παραχωρῆσαι τῆς Βασιλείου εἰσόδου, ζῶντος τοῦ Αὐτοκράτορος, ἔφασαν. Ἐκεῖνος δὲ τεθνηκέναι διεβεβαιοῦτο τὸν Αὐτοκράτορα. Καὶ οἱ Βάραγγοι ὅρκῳ τοῦτον πληροφορῆσαι αὐτοὺς ἀπῄτησαν. Καὶ ὃς ὤμοσεν, ἦ μὴν τεθνάναι τὸν Βασιλέα, κἀκεῖνοι ἐνέδωσαν, καὶ τῆς παρόδου τῷ Βασιλεῖ παρεχώρησαν. Ὁ δ' ἀπιὼν πρὸς τὰ Βασίλεια, καὶ τούτων ἐντὸς γεγονώς, πῶς ἂν χρήσαιτο τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ὁμογνίοις, καὶ τῷ τῶν κηδεστῶν ἑνὶ τῷ Βρυεννίῳ, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο. Ἔτι γὰρ ἐδεδοίκει τούτους, καὶ οἱ ἦσαν ἐν ὑποψίαις, ἐλπίζοντι νεωτερίσειν ἴσως αὐτούς. Ὁ δὲ τούτου πατὴρ παρ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἐμπνέων ἦν, καὶ δυσθανατῶν, περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ἐξέλιπε· ζήσας μὲν ἔτη ἑβδομήκοντά που ἢ τὰ πάντα ἢ ὅτι ἐγγύτατα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἐπὶ μησὶ τέσσαρσι καὶ ἡμέραις τισίν. Ἔθανε δὲ κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕκτον ἔτος, τὰ μὲν Βασιλείας διῳκηκὼς εὐτυχῶς, τὸ δέ γε τέλος οὐχ ὅμοιον ἐσχηκώς. Καταλέλειπτο γὰρ πρὸς τῶν θεραπόντων σχεδὸν ἁπάντων, ὡς μὴ δ' εἶναι τάχα τινάς, τοὺς τὸν ἐκείνου νεκρὸν τοῖς λοισθίοις λουτροῖς ἀπορρύψαντας, καὶ οὔτε κόσμος βασίλειος προσῆν τοῖς περὶ αὐτόν, ἵν' αὐτοῦ τὸ σῶμα κοσμηθείη βασιλικῶς, οὔτε μὴν ἐκφορᾶς ἔτυχε Βασιλεῖ καταλλήλου. Καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίου, ἀλλ' υἱέος δεξαμένου τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ υἱέος, ὃν ἐκεῖνος τῆς Βασιλείας ἠξίωσεν. Οὕτως οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων μόνιμον, οὐδὲ πάγιον, οὐδὲ πιστόν τε καὶ βέβαιον, ἀλλ' ἄπιστα πάντα, καὶ κύβου μᾶλλον ῥᾷον μετατιθέμενα καὶ μεταρριπτούμενα. Ἦν δ' ὁ ἀνὴρ (ἵνα καὶ τὸν τρόπον ἐκείνου δῆλον θείημεν τοῖς μετέπειτα, καὶ τὸ ἦθος τοῖς ὀψιγόνοις χαρακτηρίσαιμεν) οὔθ' ὑπεροπτικός τε καὶ ἀλαζών, οὔτε μὴν ὀξὺς εἰς θυμόν, ἀλλ' οὐδὲ χρημάτων ἥττων, οὐδ' ἄγαν ἐρασιχρήματος, ὥστε βούλεσθαι κατορύττειν αὐτὰ καὶ ταμιεύειν, ἵν' εἶεν αὐτοῦ θησαυροὶ κεκρυμμένοι, καὶ ὑπόγεια χρήματα, ὅθεν οὐδὲ θανόντος πλεῖστα παρὰ τοῖς ταμιείοις εὑρέθησαν· πρὸς ἔλεον εὐκατάφορος, πρὸς κόλασιν οὐκ ὀξύρροπος, μέτριος τὸ ἦθος, εὐπρόσιτος, περὶ τὴν δίαιταν οὐκ ἀκόλαστος, οὐκ οἴνου ἡττώμενος, τοῖς ἐναρέτως βιοῦσι προσέχων καὶ ἀπονέμων τιμήν. Λόγους οὐχ ὡς ἔδει τιμῶν, τέως δέ γε τιμῶν, ἐπιεικής τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ σοβαρῶς προσφερόμενος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου σχεδὸν ὁμιλῶν τε καὶ χαριεντιζόμενος. Ὅθεν ἐκείνοις θαρρεῖν ἐπῄει, καὶ οὐ μετὰ δέους αὐτῷ παρεστάναι, καὶ μᾶλλον ὅτ' ἀπῆν ἡ Βασίλισσα. Ἐπεστέλλοντο γὰρ ἐκείνης παρούσης ἀρχικόν τε καὶ ἐμβριθὲς ἐνδεικνυμένης ἰδίωμα, καὶ τοῖς ἀτακτοῦσιν ἐπιτιμώσης σφοδρότερον. Ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος ἦν. Ταῦτα δὲ καλὰ μέν, καὶ πῶς γὰρ οὔ; ἰδιώτῃ δ' ἀποχρῶντα πρὸς ἔπαινον, οὐ μήν γε καὶ Βασιλέα δεικνύντα χρηστόν. Οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ καὶ Βασιλέως καὶ ἰδιώτου γένοιντ' ἂν ἀρεταί. Ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀπόχρη καὶ μέτριον ἦθος, καὶ ἐπιείκεια, καὶ τὸ πρὸς θυμὸν οὐκ εὐκίνητον, καὶ τὸ σῶφρον τὸ πρὸς τὴν δίαιταν. Βασιλεῖ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ἡ τῆς δικαιοσύνης φροντίς, καὶ ἡ τῶν ὑπηκόων προμήθεια, καὶ ἡ τῶν παλαιῶν ἐθῶν τοῦ πολιτεύματος τήρησις. Τῷ δὲ μέλημα μᾶλλον ἡ τῶν ἀρχαίων ἐθῶν γέγονε τῆς πολιτείας ἀλλοίωσις, καὶ τὸ μεταπαῖξαι ταῦτα ἔργον ἦν αὐτῷ σπουδαιότατον, καὶ τοῖς πράγμασιν οὐδ' ὡς κοινοῖς, οὐδ' ὡς δημοσίοις ἐνέχρητο, καὶ ἑαυτὸν οὐκ οἰκονόμον

A Varangi reſponderunt ei qui rogabat, cur Regiæ aditu Imperatorem excluderent, ſe Imperatore vivente neminem paſſuros ingredi. Illo vero affirmante, jam eſſe mortuum: Varangi jurejurando ſancita ejus rei fide, Imperatori Regiam ingredi conceſſerunt. Quo cum perveniſſet, cum ſuis deliberabat, quomodo tractanda eſſet mater, fratres, ſororeſque, & Cæſar Bryennius: illos enim adhuc metuebat, ſuſpectoſque habebat, ne res novas molirentur. At pater totum adhuc diem ſpirabat, difficulterque moriebatur, ſub veſpera demum extinctus. Vixit annos ſeptuaginta, aut circiter, regnavit ſeptem & triginta, B menſes quatuor, & dies aliquot. Obiit anno mundi ſexies milleſimo, ſexcenteſimo, viceſimo ſexto, Imperio feliciter adminiſtrato, vitæ exitum non æque proſperum ſortitus. A miniſtris enim fere omnibus eſt deſertus, ut prope nulli eſſent, qui cadaver ejus poſtremis lavacris purgarent: neque ornatus Imperatorius præſto eis eſſet, quo cadaver ejus pro dignitate ornaretur, neque funus ei factum eſt Imperatori conveniens. Idque non alieno, ſed filio Imperii ſucceſſore: & eo filio, quem ipſe Imperio ornarat. Sic rerum humanarum nihil ſtabile & firmum eſt, ſed infida omnia, & teſſera mutabiliora. Fuit autem ille vir, C ut & mores ejus expreſſus ad poſteritatis memoriam propagemus, neque ferox & arrogans, neque iracundus, neque avarus, & pecuniæ nimium cupidus, ut eam conflaret, & in theſauros occultos & ſubterraneas opes reconderet. Unde neque poſt obitum ejus in ærario magna pecunia eſt reperta, ad miſericordiam propenſus, ad ſumendas pœnas tardus, moribus moderatis, acceſſu facilis, in victu non intemperans, non vino deditus: virtute præditis auſcultare, & honorem habere ſolitus. Eruditionem non ut conveniebat, ſed utcumque colebat: commodus, non inſolens erga eos quibuſcum vivebat, comis & jucun- D das, quaſi cum æqualibus viveret. Unde illi ſecuris erant animis, neque metu attoniti illi aſtabant, præſertim abſente Imperatrice, quæ imperioſum aliquid, & ſeverum præ ſe ferebat, & modeſtiæ oblitos acrius increpabat. Ac pulchra quidem iſta ſunt: quis enim neget? quæque privati hominis laudes abſolvant, non tamen ejuſmodi, quæ Imperatorem omnino bonum demonſtrent. Nam homini privato ſatis eſt moderatio, æquitas, placabilitas, & in omni cultu & victu modus. Imperatori vero præter hæc & juſtitia eſt colenda, & ratio civium habenda, & vetera inſtituta ſunt tuenda. E Ille vero magis in eo elaboravit, ſummo adhibito ſtudio, ut veteres mores immutaret & abrogaret, & res non ut communes & publicas tractavit: neque ſe illarum adminiſtratorem, ſed dominum eſſe cenſuit, ac Regiam ſuas ædes & putavit & appellavit. Patres con-

Alexii obitus & elogia.

Edit. Pariſ. pag. 310.

Alia Imperatoris, alia hominis privati virtutes.

LIBER XVIII. ſcriptos nec juſto proſecutus eſt honore: neque eam illorum habuit rationem, quam recta ratio poſtulabat: ſed potius deprimere illos ſtuduit. Neque juſtitiæ regulam in omnibus obſervavit: cujus proprium eſt, id cuique tribuere, quod meretur. Ille vero cognatis & miniſtris quibuſdam totа plauſtra publicæ pecuniæ præbuit, & annuos ſumptus largiſſimos ſuppeditavit, ut & magnis opibus abundarent, & comitatum alerent, non privatis hominibus, ſed Imperatoribus convenientem, atque ædes compararent, ut magnitudine urbibus pares, ita magnificentia Regiis Palatiis non impares. Erga reliquam vero nobilitatem, non perinde benignum ſe præbuit: ne quid aliud de viro dicam, cujus honori conſultum volo. Quæ res Comnenum Imperatorem perfectum judicari non ſinunt. Neque etiam malum Comnenum Imperatorem quiſquam dixerit: nam qui ſeverius in Imperatores inquiſierit, equidem non arbitror ullum Romanorum principatu antiquitus potitum, inventurum eſſe, in quo nihil ad conſummatam laudem deſideretur. Quo fit, ut cujuſquam gubernatio, ea morum & actionum ejus majori parte judicetur. Sine crimine certe quidem, & deteriorum affectionum prorſus expers nemo reperietur: id enim divinæ felicitatis proprium fuerit, nec umquam in hominis naturam cadet. Hic ſcribendi finem faciam, & hiſtoriæ curſum inhibebo, longe progreſſum. Nam ea mandare litteris quæ reſtant adhuc, nec utile, nec tempeſtivum judicavi. Quod ſi Opus hoc alicui videbitur utile, gratia ſit Deo, cujus auxilio bona omnia conficiuntur. Sin ſupervacaneum, mea culpa illa fuerit, & ad me auctorem redeat fœtus, cujus memoriam excitare queat.

Nullus Imperator ſine omni crimine.

Edit Pariſ. pag. 311.

Concluſio Operis.

A μόνον ἔγνω τούτων, ἀλλὰ δεσπότην, καὶ οἶκον οἰκεῖον ἐνόμιζε καὶ ὠνόμαζε τὰ βασίλεια. Καὶ τοὺς τῆς Συγκλήτου Βουλῆς οὔτε τιμῆς, ἧς ἐχρῆν, ἠξίου, οὔτε προνοίας αὐτῶν ἐτίθετο κατὰ τὸ ἀνάλογον. Μᾶλλον μέντοι καὶ ἐσπούδαζε ταπεινῶσαι τούτους· ἀλλ' οὐδ' ἐν ἅπασι τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐτήρει ἀρετήν. Ταύτης γὰρ ἴδιον, τὸ τοῦ κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ ἀπονεμητικόν. Ὁ δὲ τοῖς μὲν συγγενέσι καὶ τῶν θεραπόντων τισὶν ἁμάξαις ὅλαις παρεῖχε τὰ δημόσια χρήματα, καὶ χορηγίας ἐκείνοις ἁδρὰς ἐτησίας ἀπένεμε, ὡς καὶ πλοῦτον περιβαλέσθαι βαθύν, καὶ ὑπηρεσίαν ἑαυτοῖς ἀποτάξαι, οὐκ ἰδιώταις, ἀλλὰ βασιλεῦσι κατάλλη-
B λον, καὶ οἴκους προσκτήσασθαι, μεγέθει μὲν πόλεσιν ἐοικότας, πολυτελείᾳ δὲ Βασιλείων ἀπεικότας οὐδέν. Τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν εὖ γεγονότων, οὐχ ὁμοίαν ἐνεδείκνυτο τὴν προαίρεσιν, ἵνα μή τι ἕτερον φαῦλον ἐρῶ, φειδόμενος τοῦ ἀνδρός. Βασιλέα μὲν οὖν οἷον τὸ ἀκριβὲς ἀπαιτεῖ, οὐκ ἐῶσι τὰ εἰρημένα ἐκεῖνον νομίζεσθαι· ἀλλ' οὐδὲ μέντοι φαῦλον εἴποι τις τὸν Κομνηνὸν Αὐτοκράτορα. Εἰ δὲ τὴν ἄγαν ἀκριβολογίαν ζητοίη τις ἐν τοῖς Αὐτοκράτορσιν, οὐκ οἶμαί τινα τῶν ἀνέκαθεν τῆς Ῥωμαίων ἐπιβεβηκότων ἡγεμονίας ἐν πᾶσιν εὐδοκιμηκότα κριθήσεσθαι, ἀλλ' ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ἐν τοῖς ἤθεσι σφῶν καὶ ταῖς πράξεσιν ἑκάστῳ ἡ πολιτεία κεχαρακτήρισται. Ἀνέγκλητος γὰρ οὐ-
C δεὶς ἄν ποτε δόξῃ οὐδ' ἀμιγὴς τῆς χείρονος ἕξεως· θειοτέρας γὰρ τοῦτο μοίρας, ἀλλ' οὐκ ἀνθρωπίνης εἴη ἄν ποτε φύσεως. Ἐνταῦθά μοι τὸ πέρας ἔστω τῆς συγγραφῆς, καὶ ὁ δρόμος στήτω τῆς ἱστορίας, ὅς μοι πρὸς μακρὸν ἐκμεμήκυνται. Δοῦναι γὰρ γραφῇ τινι καὶ τὰ λειπόμενα, οὔ μοι λυσιτελὲς, οὐδ' εὔκαιρον κέκριται. Ἡ μὲν οὖν ὀνήσιμόν τισι δόξει τὸ πόνημα, τῷ Θεῷ χάρις, δι' ὅνπερ ἅπαν κατορθοῦται καλόν· εἰ δ' ἀσυντελὲς, εἴη ἂν ἡμέτερον τὸ αἰτίαμα, καὶ ἐπανίτω πρός με τὸν πονήσαντα τὸ ἀποκύημα, ἰσόμοιρόν μοι μνήμης ἐμπύρευμα.

FINIS ANNALIUM ZONARÆ.

Digitized by Google

QUÆ SEQUUNTUR

ex Euſebio Pamphili collecta ſunt, Libro qui inſcribitur Baſilicus.

Initium mundi.

EPITOME ANNORUM

AB ADAM USQUE AD A. VI. M. ICLXXXIX.

hoc eſt ad initium Domini Alexii Comneni.

ADAM genuit Seth	A. CCXXX.	CCXXX.
Seth genuit Enos	A. CCLX.	CCCCXXXV.
Enos genuit Cainam	A. CXC.	IↃCXXV.
Cainam genuit Malaleel	A. CLXX.	IↃCCXCV.
Malaleel genuit Jared	A. CLXV.	IↃCCCCLX.
Jared genuit Enoch	A. CLXII.	MCXXII.
Enoch genuit Mathuſalam	A. CLXV.	MCCLXXXVII.
Mathuſalam genuit Lamech	A. CLXVII.	MCCCCLIV.
Lamech genuit Noe	A. CLXXXVIII.	MDCXLII.
Noe genuit Sem	A. IↃ.	MMCXLII.
Sem genuit Arphaxad	A. CI.	MMCCLIII.
Arphaxad genuit Cainan	A. CXXX.	MMCCCLXXIII.
Cainan genuit Salam	A. CXXXV.	MMDVIII.
Sala genuit Heber	A. CXXX.	MMDCXXXVIII.
Heber genuit Phalec	A. CXXXIII.	MMDCCLXXI.
Phalec genuit Ragau	A. CXXX.	MMDCCCCI.
Ragau genuit Seruch	A. CXXXII.	MMMXXXIII.
Seruch genuit Nachor	A. CXXX.	MMMCLXIII.
Nachor genuit Thare	A. LXXIX.	MMMCCXLII.
Thare genuit Abraham	A. LXX.	MMMCCCXII.
Abraham genuit Iſaac	A. C.	MMMCCCCXII.
Iſaac genuit Jacob	A. LX.	MMMCCCCLXXII.
Jacob genuit Levi	A. LXXXII.	MMMDLIV.
Levi genuit Caath	A. XLVII.	MMMDCI.
Caath genuit Amram	A. LX.	MMMDCLXI.
Amram genuit Moſen	A. LXXV.	MMMDCCXXXVI.
Moſes vixit	A. CXX.	MMMDCCCLVI.
Jeſus Dux fuit Iſraelis	A. XXIV.	MMMDCCCLXXX.
Phinees Pontificatum tenuit apud Iſraelitas	A. XXIV.	MMMDCCCCV.
Chuſar Regnum in Iſraelitas exercuit	A. L.	MMMDCCCCLV.
Othoniel judicavit Iſrael	A. XL.	MMMDCCCCXCV.
Eglom Regnum in Iſraelitas exercuit	A. XVIII.	MMMMXIII.
Aod & Sephora judicant Iſraelem	A. LXXX.	IVMCXXVI
Jahim Iſraelitis imperavit	A. XX.	IVMCXXVI.
Debora judicat Iſraelem	A. XL.	IVMCLXVI.
Oreb judicat Iſraelem	A. VII.	IVMCLXXIII.
Gedeon judicat Iſraelem	A. XL.	IVMCCXIII.
Abimelech judicat Iſraelem	A. III.	IVMCCXVI.
Tholas judicat Iſraelem	A. XXIII.	IVMCCXXXIX.
Jaar judicat Iſraelem	A. XXII.	IVMCCLXI.
Ammonitæ Iſraeli imperant	A. XVIII.	IVMCCLXXIX.

ΤΑ ΤΩ ΙΣΤΟΡΕΙ

ὁ Καισαρειὺς Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἐν τῷ λόγῳ ὃς ἐκλήθη Βασιλικός.

Ἀρχὴ κόσμου.

ΕΠΙΤΟΜΗ ΧΡΟΝΩΝ

ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΔΑΜ, ΕΩΣ ΤΟΥ ͵ϛφπθ' ΕΤΟΥΣ,

ἕως τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

ΑΔΑΜ ἐγέννησε τὸν Σὴθ	ἐτῶν	σλ'	σλ'
Σὴθ ἐγέννησε τὸν Ενὼς	ἐτῶν	σε'	υλε'
Ενὼς ἐγέννησε τὸν Καϊνὰν	ἐτῶν	ρϙ'	χκε'
Καϊνὰν ἐγέννησε τὸν Μαλαλεὴλ	ἐτῶν	ρο'	ψϟε'
Μαλαλεὴλ ἐγέννησε τὸν Ιαρὲδ	ἐτῶν	ρξε'	ϡξ'
Ιαρὲδ ἐγέννησε τὸν Ενὼχ	ἐτῶν	ρξβ'	͵αρκβ'
Ενὼχ ἐγέννησε τὸν Μαθουσάλα	ἐτῶν	ρξε'	͵ασπζ'
Μαθουσάλα ἐγέννησε τὸν Λάμεχ	ἐτῶν	ρξζ'	͵αυνδ'
Λάμεχ ἐγέννησε τὸν Νῶε	ἐτῶν	ρπη'	͵αχμβ'
Νῶε ἐγέννησε τὸν Σὴμ	ἐτῶν	φ'	͵βρμβ'
Σὴμ ἐγέννησε τὸν Ἀρφαξὰδ	ἐτῶν	ρα'	͵βσμγ'
Ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν Καϊνὰν	ἐτῶν	ρλ'	͵βτογ'
Καϊνὰν ἐγέννησε τὸν Σαλὰ	ἐτῶν	ρλθ'	͵βφι'
Σαλὰ ἐγέννησε τὸν Εβερ	ἐτῶν	ρλ'	͵βχλη'
Εβερ ἐγέννησε τὸν Φαλὲκ	ἐτῶν	ρλγ'	͵βψοα'
Φαλὲκ ἐγέννησε τὸν Ραγαῦ	ἐτῶν	ρλ'	͵βϡα'
Ραγαῦ ἐγέννησε τὸν Σερούχ	ἐτῶν	ρλβ'	͵γλγ'
Σερούχ ἐγέννησε τὸν Ναχὼρ	ἐτῶν	ρλ'	͵γρξγ'
Ναχὼρ ἐγέννησε τὸν Θάρα	ἐτῶν	οθ'	͵γσμβ'
Θάρα ἐγέννησε τὸν Ἀβραὰμ	ἐτῶν	ο'	͵γτιβ'
Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ισαὰκ	ἐτῶν	ρ'	͵γυιβ'
Ισαὰκ ἐγέννησε τὸν Ιακὼβ	ἐτῶν	ξ'	͵γυοβ'
Ιακὼβ ἐγέννησε τὸν Λευὶ	ἐτῶν	πβ'	͵γφνδ'
Λευὶ ἐγέννησε τὸν Καὰθ	ἐτῶν	μζ'	͵γχα'
Καὰθ ἐγέννησε τὸν Ἀβραμ	ἐτῶν	ξ'	͵γχξα'
Ἀβραμ ἐγέννησε τὸν Μωσῆ	ἐτῶν	ο'	͵γψλς'
Μωσῆς ἦρξεν	ἔτη	ρκ'	͵γωνς'
Ιησοῦς ἡγήσατο Ισραὴλ	ἔτη	κδ'	͵γωπ'
Φινεὲς ἱεράτευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	αδ'	͵γϡδ'
Χουσὰρ ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	ι'	͵γϡιε'
Γοθονιὴλ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	μ'	͵γϡνε'
Εγλὼμ ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	ιη'	͵διγ'
Ἀὼθ καὶ Σεμφόρα ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	π'	͵δρκς'
Ιαβεὶμ ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	κ'	͵δρκς'
Δεβώρα ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	μ'	͵δρξς'
Ὠρὴβ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	ζ'	͵δρογ'
Γεδεὼν ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	μ'	͵δσιγ'
Ἀβιμέλεχ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	γ'	͵δσις'
Θωλᾶς ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	κγ'	͵δσλθ'
Ιαὴρ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	κβ'	͵δσξα'
Ἀμὰν ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	ιη'	͵δσοθ'

Jephthe judicat Iſraelem	A. VI.	IVMCCLXXXV.
Esbal judicat Iſraelem	A. VII.	IVMCCXCII.
Elom judicat Iſraelem	A. X.	IVMCCCII.
Abdom judicat Iſraelem	A. VIII.	IVMCCCX.
Philiſtæi imperant Iſraeli	A. XXX.	IVMCCCXL.
Samſom jndicat Iſraelem	A. XX.	IVMCCCLX.
Interregnum	A. XXXII.	IVMCCCXCII.
Heli Sacerdos judicat Iſraelem	A. XX.	IVMCCCCXII.

Circa tempora Heli Græcorum adverſus Trojanos bellum accidit, qun etiam tempore Homerus floruit.

Samuel jndicat Iſraelem	A. XX.	IVMCCCCXXXII.
Saul regnat in Iſrael	A. XX.	IVMCCCCLII.
David regnat in Iſrael	A. XL.	IVMCCCCXCII.

A David uſque ad Romanos Imperatores anni ſunt DCCCCXL. A mundi conditu anni VMCCCCL.

C. Julius imperat	A. IV.	VMCCCCL.
Auguſtus imperat	A. LVI.	VMDVI.

Hnjus Imperii A. XLII. naſcitur Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſecundum carnem in Bethleem Judæ de Virgine Maria, & voluntarias pœnas perpeſſus eſt A. Imperii Tiberii Cæſaris XVIII. Nam XV. ejuſdem annn baptizatus eſt.

Tiberius imperat	A. XXII.	VMCCCCXXVIII.
Cajus alter imperat	A. IV.	VMCCCCXXXII.
Claudius imperat	A. XIV.	VMCCCCXLVI.
Nero bujus filius imperat	A. XIV.	VMCCCCLX.
Galba	M. VII.	
Otho	M. III.	
Vitellius	M. VIII.	
Veſpaſianus imperat	A. X.	VMCLXXI.
Titus imperat	A. III.	VMCLXXIV.

Sub boc Hieroſolymorum excidium contigit, & omnimoda Judæorum deſolatio. Porro ab hoc excidio ad Conſtantini M. ſive Chriſtianorum Imperium A. ſunt CCXXXVII. Ab O. C. VMDCCCXLI. A Chriſti Domini Aſcenſione ad excidium Hieroſolymitauum A. XLVIII.

Conſtantinns M.	A. XXXIII.	VMDCCCXLI.
Conſtantius ejus filius	A. XXIV.	VMDCCCLXV.
Julianus Apoſtata	A. II.	VMDCCCLXVII.
Jnvianus	A. I.	VMDCCCLXVIII.
Valentinianus	A. XII.	VMDCCCLXXX.
Valens hnjus frater	A. III.	VMDCCCLXXXIII.
Gratianus	A. III.	VMDCCCLXXXVI.
Theodoſius M.	A. XVII.	VMDCCCC.
Arcadius ejus filius	A. XIII.	VMDCCCCXIII.
Theodoſius minor	A. XLII.	VMDCCCCLV.
Marcianus	A. VI.	VMDCCCCLXI.
Len M.	A. XVII.	VMDCCCCLXXVIII.
Leo minor	A. I.	VMDCCCCXXLIX.
Zeno	A. XVI.	VMDCCCCXCVI.
Anaſtaſius	A. XXVII.	VIMXXIII.
Juſtinus ſenior	A. IX.	VIMXXXII.
Juſtinianus M.	A. XXXIX.	VIMLXXI.
Juſtinus minor	A. XIII.	VIMLXXXIV.
Tiberius	A. IV.	VIMLXXXVIII.

Ιεφθάε

Digitized by Google

Ιεφθάε ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	ϛ'	,δσπϛ'
Εσβὰλ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	ζ'	,δσϟβ'
Ελὼμ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	ι'	,δτβ'
Αβδὼμ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	η'	,δτι'
Φιλιστιεὶμ ἐβασίλευσαν τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	λ'	,δτμ'
Σαμψὼμ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	κ'	,δτξ'
Αναρχία καὶ εἰρήνη τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	λβ'	,δτϟβ'
Ηλεὶ ὁ ἱερεὺς ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	κ'	,δυιβ'

Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους Ηλεὶ τοῦ ἱερέως ὁ πρὸς τοὺς Τρῶας πόλεμος συνέστη τοῖς Ελλησιν· καθ' οὓς καὶ Ομηρος ἤκμαζεν.

Σαμουὴλ ἔκρινε τὸν Ισραὴλ	ἔτη	κ'	,δυλβ'
Σαοὺλ ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	κ'	,δυνβ'
Δαβὶδ ἐβασίλευσε τοῦ Ισραὴλ	ἔτη	μ'	,δυϟβ'

Απὸ δὲ τῆς βασιλείας Δαβὶδ ἕως τῆς τῶν Ρωμαίων βασιλείας ἔτη ϡμ' ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτη πεντακισχίλια υν'.

Γάϊος Ιούλιος ἐβασίλευσεν	ἔτη	δ'	,ευν'
Αὔγουστος ἐβασίλευσεν	ἔτη	νϛ'.	,εφϛ'

Τῷ τούτου μβ' ἔτει τῆς βασιλείας γεννᾶται ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς κατὰ σάρκα ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ιουδαίας ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάσχει τὸ ἑκούσιον πάθος ἐν τῷ ιη' ἔτει τῆς βασιλείας Τιβερίου Καίσαρος· τῷ γὰρ ιε' τοῦ αὐτοῦ Τιβερίου ἐβαπτίσθη.

Τιβέριος ἐβασίλευσεν	ἔτη	κβ'	,εφκη'
Γάϊος ἄλλος ἐβασίλευσεν	ἔτη	δ'	,εφλβ'
Κλαύδιος ἐβασίλευσεν	ἔτη	ιδ'	,εφμϛ'
Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν	ἔτη	ιδ'	,εφξ'
Γάλβας	μῆνας	ζ'	
Οθων	μῆνας	γ'	
Ουϊτέλλιος	μῆνας	η'	
Ουεσπασιανὸς ἐβασίλευσεν	ἔτη	ι'	,εφοα'
Τίτος ἐβασίλευσεν	ἔτη	γ'	,εφοδ'

Επὶ τούτου καὶ ἡ τῶν Ιεροσολύμων ἅλωσις γέγονε, καὶ ἡ παντελὴς τῶν Ιουδαίων ἐρήμωσις. Απὸ δὲ τῆς τοιαύτης ἁλώσεως ἕως τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ἤτοι τῆς τῶν Χριστιανῶν βασιλείας, ἔτη σλζ. ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ἔτη ,εωμα'. ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναλήψεως ἕως τῆς ἁλώσεως Ιεροσολύμων ἔτη μη'.

Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας	ἔτη	λγ'	,εωμα'
Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	κδ'	,εωξε'
Ιουλιανὸς ὁ παραβάτης	ἔτη	β'	,εωξζ'
Ιοβιανὸς	ἔτος	α'	,εωξη'
Οὐαλεντινιανὸς	ἔτη	ιβ'	,εωπ'
Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ	ἔτη	γ'	,εωπγ'
Γρατιανὸς	ἔτη	γ'	,εωπϛ'
Θεοδόσιος ὁ μέγας	ἔτη	ιζ'	,εϡ'
Αρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	ιγ'	,εϡιγ'
Θεοδόσιος ὁ μικρὸς	ἔτη	μβ'	,εϡνε'
Μαρκιανὸς	ἔτη	ϛ'	,εϡξα'
Λέων ὁ μέγας	ἔτη	ιζ'	,εϡοη'
Λέων ὁ μικρὸς	ἔτος	α'	,εϡοθ'
Ζήνων ἐβασίλευσεν	ἔτη	ιϛ'	,εϡϟϛ'
Αναστάσιος ἐβασίλευσεν	ἔτη	κζ'	,ϛκγ'
Ιουστῖνος ὁ γέρων	ἔτη	θ'	,ϛλβ'
Ιουστινιανὸς ὁ μέγας	ἔτη	λθ'	,ϛοα'
Ιουστῖνος ὁ νέος	ἔτη	ιγ'	,ϛπδ'
Τιβέριος	ἔτη	δ'	,ϛπη'

Mauricius	A. XX.	VIMCIX.
Phocas tyrannus	A. VIII.	VIMCXVII.
Heraclius	A. XXXI.	VIMCXLVIII.
Conſtantinus ejus filius	A. I.	VIMCXLIX.
Heraclius ejus filius	M. VI.	
Conſtantinus ejus filius	A. XXVII.	VIMCLXXVI.
Conſtantinus Juſtiniani pater	A. XVII.	VIMCXCIII.
Juſtinianus primum	A. X.	VIMCCIII.
Leontius	A. III.	VIMCCVI.
Tiberins Apſimarus	A. VII.	VIMCCXIII.
Juſtinianus ſecundum, & Tiberius ejus filius	A. VI.	VIMCCXIX.
Philippus Bardanes	A. II. M. VIII.	VIMCCXXI.
Anaſtaſius Artemins	A. II.	VIMCCXXIII.
Theodoſius Atramyttenus	A. I.	VIMCCXXIV.
Leo Iſauricus	A. XXIV.	VIMCCXLVIII.
Conſtantinus ejus filius Copronymus	A. XXXIV.	VIMCCLXXXII.
Leo ejus filius	A. V.	VIMCCLXXXVII.
Conſtantinus ejus filius cum matre	A. X.	VIMCCXCVII.
Conſtantinus ſolus illius filius	A. VII.	VIMCCCIV.
Irene ſola mater ejus	A. V.	VIMCCCIX.
Nicephorus Generalis	A. VIII. M. IX.	VIMCCCXVII.
Stauracius ejus filius	M. III.	
Michael Ragabe	A. I. M. IX.	VIMCCCXX.
Leo Armenus	A. VI. M. V.	VIMCCCXXVII.
Michael Balbus	A. VIII. M. IX.	VIMCCCXXXVI.
Theophilus ejus filius	A. XII. M. III.	VIMCCCXLVIII.
Michael ejus filius	A. XXVI.	VIMCCCLXXIV.
Baſilius Macedo	A. XIX.	VIMCCCXCIII.
Leo ejus filius	A. XXV. M. VIII.	VIMCCCCXIX.
Alexander ejus frater	A. I.	VIMCCCCXX.
Conſtantinus Leonis filius	A. XLVIII.	VIMCCCCLXVIII.
Romanus ejus filius	A. III.	VIMCCCCLXXI.
Nicephorus Phocas	A. VI.	VIMCCCLXXVIII.
Joannes Zimiſces	A. VI.	VIMCCCLXXXIV.
Baſilius Bulgaroctonus	A. LV. cum fratre	Conſtantino. VIMDXXXVII.

Quibus imperantibus Sergius Patriarcha Romanum Pontificem e Diptychis eraſit.

Romanus Argyropolus	A. V. M. VI.	VIMDXLII.
Michael Paphlago	A. VII.	VIMDXLII.
Michael ejus conſobrinus	A. IV.	VIMDLIII.
Conſtantinus Monomachus	A. XIII.	VIMDLXIII.
Theodora Porphyrogeneta	A. I.	VIMDLXV.
Michael Militaris	A. I.	VIMDLXVI.
Iſaacius Comnenus	A. II.	VIMDLXVIII.
Conſtantinus Ducas	A. VI.	VIMDLXXV.
Romanus Diogenes	A. III.	VIMDLXXIX.
Michael Ducæ filius	A. VI.	VIMDLXXXV.
Nicephorus Bataniates	A. III.	VIMDLXXXVIII.
Alexius Comnenus	A. XLVIII.	VIMDCXXVI.

Hic imperare cœpit ab A. VIMDLXXXIX. Indict. IV. Aprilis I. Magna Feria V. qua & raptus contigit.

Additum hoc a Librario.

A tempore Alexii Imperatoris ad hoc tempus anni ſunt CCXLV. qui eſt Mundi VIMDCCCLXVIII.

Μαυρίκιος	ἔτη	κ'	͵ϛρθ'
Φωκᾶς ὁ τύραννος	ἔτη	η'	͵ϛριζ
Ηράκλειος	ἔτη	λα'	͵ϛρμη'
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτος	α'	͵ϛρμθ'
Ηράκλειος ὁ υἱὸς	μῆνας	ϛ'	
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	κζ	͵ϛροϛ'
Κωνσταντῖνος ὁ πατὴρ Ιυστινιανοῦ	ἔτη	ιζ	͵ϛρϟϛ'
Ιυστινιανὸς τὸ πρῶτον	ἔτη	ι'	͵ϛσγ'
Λεόντιος	ἔτη	γ'	͵ϛσϛ'
Τιβέριος Αψίμαρος	ἔτη	ζ'	͵ϛσιγ'
Ιυστινιανὸς τὸ β' καὶ Τιβέριος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	ϛ'	͵ϛσιθ'
Φίλιππος ὁ Βαρδάνης	ἔτη	β' μῆν. η'	͵ϛσκα'
Αναστάσιος ὁ Αρτέμιος	ἔτη	β'	͵ϛσκγ'
Θεοδόσιος ὁ Ατραμυττινὸς	ἔτος	α'	͵ϛσκδ'
Λέων ὁ Ισαυρος	ἔτη	κδ'	͵ϛσμη'
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Κοπρώνυμος	ἔτη	κδ'	͵ϛσπβ'
Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	ε'	͵ϛσπζ
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ	ἔτη	ι'	͵ϛσϟζ
Κωνσταντῖνος μόνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	ζ	͵ϛτδ'
Ειρήνη μόνη ἡ μήτηρ αὐτοῦ	ἔτη	ε'	͵ϛτθ'
Νικηφόρος ὁ ἀπὸ Γενικῶν	ἔτη	η' μῆν. θ'	͵ϛτιζ
Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	μῆνας	γ'	
Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβὲ	ἔτος	α' μῆν. θ'	͵ϛτκ'
Λέων ὁ Αρμένιος	ἔτη	ϛ' μῆν. ε'	͵ϛτκζ
Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς	ἔτη	η' μῆν. θ'	͵ϛτλϛ'
Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	ιβ' μῆν. γ'	͵ϛτμη'
Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	κϛ'	͵ϛτοδ'
Βασίλειος ὁ Μακεδὼν	ἔτη	ιθ'.	͵ϛτϟγ'
Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	κε' μῆν. η'	͵ϛυιθ'
Αλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ	ἔτος	α'	͵ϛυκ'
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Λέοντος	ἔτη	μη'	͵ϛυξη'
Ρωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ	ἔτη	γ'	͵ϛυοα'
Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς	ἔτη	ϛ'	͵ϛυοη'
Ιωάννης ὁ Τζιμίσκος	ἔτη	ϛ'	͵ϛυπδ'
Βασίλειος ὁ Βυλγαροκτόνος	ἔτη	ν' σὺν τῷ ἀδελφῷ Κωνσταντίνῳ	͵ϛφλζ

Εν οἷς βασιλεύει Σέργιος ὁ Πατριάρχης τὸν Πάπαν Ρώμης ἀπὸ τῶν Διπτύχων ἐξέωσεν.

Ρωμανὸς ὁ Αργυρόπουλος	ἔτη	ε' μῆν. ϛ'	͵ϛφμβ'
Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν	ἔτη	ζ	͵ϛφμθ'
Μιχαὴλ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ	ἔτη	δ'	͵ϛφνγ'
Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος	ἔτη	ιγ'	͵ϛφξγ'
Θεοδώρα ἡ Πορφυρογέννητος	ἔτος	α'	͵ϛφξδ'
Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Στρατιωτικῶν	ἔτος	α'	͵ϛφξϛ'
Ισαάκιος ὁ Κομνηνὸς	ἔτη	β'	͵ϛφξη'
Κωνσταντῖνος ὁ Δοῦκα	ἔτη	ϛ'	͵ϛφοε'
Ρωμανὸς ὁ Διογένης	ἔτη	γ'	͵ϛφοθ'
Μιχαὴλ ὁ υἱὸς τοῦ Δούκα	ἔτη	ϛ'	͵ϛφπε'
Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης	ἔτη	γ'	͵ϛφπη'
Αλέξιος ὁ Κομνηνὸς	ἔτη	λη'	͵ϛχκϛ'

Οὗτος ἦρξε τῆς βασιλείας ἀπὸ τοῦ ͵ϛφπθ' ἔτους, Ινδικτιῶνος δ', καὶ μηνὸς Απριλλίου α', τῇ Μεγάλῃ Πέμπτῃ, ὅτε καὶ ἡ ἁρπαγὴ γέγονε.

Απὸ Κυρίου Αλεξίου τοῦ Βασιλέως ἕως ἄρτι ἔτη σμε', ἕως ͵ϛωξη'.

R E R U M

QUÆ IN JOANNIS ZONARÆ ANNALIBUS TRACTANTUR

ΣΥΝΟΨΕΙΣ, ſeu ARGUMENTA,

quæque in aliquot Codd. MSS. ac in Editione Vvolfiana marginibus adſcribuntur: de quibus agitur in Præfatione.

PROŒMIUM.

NUMERO I. Προοίμιον.

N. III. Κεφαλαιώδης μνεία τῶν περιεχομένων τῇ βίβλῳ ἱστοριῶν, ἡ τοῦ α' τόμου περιοχή.

N. IV. Η τοῦ β' τόμου περιοχή.

LIBER PRIMUS.

N. I. Περὶ κοσμοποιΐας. Ημέρα α'. Ημέρα β'. Ημέρα γ'. Ημέρα δ'. Ημέρα ε'. Ημέρα ϛ'. Ημέρα ζ. ἡ σάββατον κέκληται.

N. II. Οπως ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς Παράδεισον ἐν Εδὲμ κατὰ Ανατολὰς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν. Παράβασις τῶν προσταγμάτων.

N. III. Οπως μετετέθη Ενώχ.

N. IV. Οπως ἰδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς φησὶν ἡ γραφὴ, τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας. Οπως εὗρε Νῶε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Οπως διεσώθη Νῶε διὰ ξυλίνης λάρνακος. Οπως ἔθετο ὁ Θεὸς τὸ τόξον ἐν τῇ νεφέλῃ μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

N. V. Οτι ἄμπελον ἐφύτευσε Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Οἱ τοῦ Νῶε ἀπόγονοι διασκεδασθέντες ὑπὸ τῆς ἀλλογλωσσίας, μετεκλήθησαν καὶ μετωνομάσθησαν. Οτι τῆς Ταρσοῦ Περσεὺς δομήτωρ. Περὶ τῆς τῶν ἐθνῶν ἀρχῆς, καὶ ὅθεν ἐκλήθησαν.

N. VI. Περὶ τοῦ Αβραὰμ, καὶ ὅτι πρῶτος ἐπέγνω τὸν Θεὸν ποιητὴν τοῦ παντός. Περὶ τῆς τῶν Σοδομιτῶν αἰχμαλωσίας, καὶ ὅπως ἐτρώθησαν, καὶ ᾐχμαλωτίσθη Λώτ. Οτι τῷ Αβραὰμ ὁ Θεὸς δώσειν υἱὸν ἐπηγγείλατο, ὡς τὸ σπέρμα αὐτοῦ γενέσθαι ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ὅπως περιετμήθησαν, καὶ ὅτι τὸ Ισαὰκ γέλως ἑρμηνεύεται. Οἱ μὲν Ιουδαῖοι τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ περιτέμνονται· οἱ Αραβες δὲ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει. Οτι ὁ Ισμαὴλ ἐκ τῆς Αγαρ. Εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν Ισαὰκ, ὅτε θυσιάσαι προσετάχθη αὐτὸν Αβραάμ.

N. VII. Αναχώρησις Ιακὼβ εἰς Μεσοποταμίαν, καὶ περὶ τῆς ὀφθείσης κλίμακος καθ' ὕπνους. Κατοίκησις Ιακὼβ πρὸς Λάβαν τὸν μητράδελφον, καὶ ἔρως τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ. Συνέλευσις Ιακὼβ πρὸς Λείαν, καὶ παιδογονία αὐτῆς. Η δὲ Ραχὴλ μὴ τίκτουσα τῇ οἰκείᾳ θεραπαίνῃ τὸν Ιακὼβ ἠξίωσε συνελθεῖν, καὶ τὰ τεχθέντα δύο τέκνα ἐκτήσατο. Ζηλώσασα δὲ ἡ Λεία, τὴν ἑαυτῆς θεραπαίνην παρακατέκλινε τἀνδρὶ, καὶ τὰ γεννηθέντα ἐξιδιώσατο. Οτι ἡ Ραχὴλ ἔτεκε τὸν Ιωσήφ.

N. VIII. Υποχωρήσαντος Ιακὼβ ἀπὸ τοῦ Λάβαν, καὶ ἡ Ραχὴλ τὰ εἴδωλα τούτου ἀφαιρεῖται. Πάλη Ιακὼβ μετὰ τοῦ ἀγγέλου. Αρπαγὴ τῆς Δείνης ὑπὸ τοῦ τῶν Σικίμων Βασιλέως, υἱοῦ Συχὲμ, καὶ ἀπώλεια αὐτῶν, καὶ φθορὰ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Θάνατος Ισαάκ.

N. IX. Οπως ἐπεκλήθη Εδὼμ ὁ Ησαῦ. Βουλὴ τῶν ἀδελφῶν κατὰ τοῦ Ιωσὴφ, καὶ κατάσχεσις αὐτοῦ, καὶ ἀπόδοσις πρὸς τοὺς ἐμπόρους. Οτι ὁ Πετεφρῆς ὠνήσατο τὸν Ιωσήφ. Κατηγορία ψευδὴς ὑπὸ τῆς γυναικὸς Πετεφρῆ κατὰ τοῦ Ιωσὴφ, καὶ κατάσχεσις αὐτοῦ ἐν φυλακῇ. Δήλωσις τῶν ἐνυπνίων τῶν συνδεσμωτῶν παρὰ τοῦ Ιωσήφ.

N. X. Ενύπνια τοῦ Φαραώ. Δήλωσις τῶν ἐνυπνίων Φαραὼ ὑπὸ τοῦ Ιωσὴφ, καὶ δίδωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ Φαραὼ πάσης γῆς Αἰγύπτου. Τί σημαίνει τὸ Θομφάνηχος. Επανέλευσις τῶν ἀδελφῶν Ιωσὴφ διὰ τὸν λιμόν. Αναγνωρισμὸς Ιωσὴφ καὶ τῶν ἀδελφῶν.

N. XI. Ελευσις τοῦ Ισραὴλ πρὸς Αἴγυπτον πανοικεί. Εὐλογία Ιακὼβ τοῖς ἐγγόνοις ἐναλλάξ. Τελευτὴ Ιακώβ. Τελευτὴ Ιωσήφ.

N. XIII. Οτι ἐκάκωσαν οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς Ισραηλίτας. Περὶ τῆς γεννήσεως Μωϋσέως. Οτι περικαλλὴς ἦν τὴν ἰδέαν ὁ Μωϋσῆς, καὶ ὅτι προσίετο θηλὴν Αἰγυπτίαν. Επωνυμία τοῦ ὀνόματος Μωϋσέως, καὶ ὅτι ἕβδομος ἦν ἐξ Αβραάμ. Οπως ἐπετίθησι τὸ διάδημα Φαραὼ τῷ Μωσῇ.

Οἷος ἦν τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ὁ Μωσῆς; καὶ ὅπως κατ' Αἰθιόπων ἐστρατεύσατο. Ὅτι προμάχοις ταῖς ἴβισι κατὰ τῶν Ἰοβόλων ἐχρήσατο. Ἡ Σαβὰν πόλις Αἰθιοπίας. Ὅτι Μωσῆς ἔλαβε γυναῖκα τοῦ Αἰθιόπων κρατοῦντος θυγατέρα. Ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐμίσουν αὐτὸν καὶ συζόμενοι. Ὅτι ἔφυγε Μωσῆς ἐξ Αἰγύπτου εἰς Μαδιὰμ, κἀκεῖ λαβὼν γυναῖκα, καὶ ποιμὴν γίνεται.

N. XIII. Ὅτι εὗρεν ἐν ὄρει Σινᾶ ὁρᾷ τὴν βάτον ὁ Μωσῆς, καὶ ἐνυπνιάσθη ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἀπελθεῖν. Τὸ περὶ τῆς βακτηρίας τοῦ Μωσέως θαῦμα, τὴν εἰς τὸν κόλπον βληθεῖσαν δεξιὰν, καὶ τὸ εἰς αἷμα μεταβληθὲν ὕδωρ. Ὅτι Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἦλθον εἰς Αἴγυπτον πρὸς Φαραώ. Ὅπως ἡ ῥάβδος μετεβλήθη εἰς ὄφιν. Ὅσα ὁ Μωσῆς κακὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπήγαγε, σκληρυνομένου τοῦ Φαραώ. Ὅπως τὸ Πάσχα διάβασις, καὶ ὑπερβασία ἐξ ἐκείνου εἰκονίζεται. Ὅσοι ἦσαν οἱ στρατεύεσθαι δυνάμενοι Ἰουδαῖοι, ὅτε ἐξῆλθον τῆς Αἰγύπτου. Πόσους ἔτη αὐτοὺς εἰς τὴν Αἴγυπτον ᾤκησαν Ἰουδαῖοι.

N. XIV. Πόσος ἦν ὁ διώκων τοὺς Ἰουδαίους λαὸς τῶν Αἰγυπτίων. Ὅπως διεῖλεν εἰς δύο τὴν θάλασσαν μέρη, καὶ διεβίβασε τὸν λαόν. Ὅτι ὕμνησεν ᾠδὴν Μωσῆς, καὶ τοῖς ὅπλοις Αἰγυπτίων ἐχρήσαντο Ἰουδαῖοι. Ὅτι Μὰρ καὶ Μαιρρὰν ὁ τὸ ὕδωρ τὸ πικρὸν ἔχων τόπος ἐκλήθη. Ὅπως διὰ ξύλου ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ, καὶ ὅπως τὸ τοιοῦτον θαῦμα Ἰώσηππος ἑρμηνεύει. Περὶ τῶν ὀρτύγων, καὶ τοῦ Μάννα. Ὅτι τὸ Μὰν ἐπερώτησιν δηλοῖ. Ὅτι τὸ Ἀσσάρων μέτρον ἐστίν. Ὅπως ἡ πέτρα παρὰ Μωσέως ὕδωρ ἔβλυσεν. Ὅπως ὁ Μωσῆς κατετροποῦτο τῇ ἐκτάσει τῶν χειρῶν. Ὅπως Ὢρ καὶ Ἀαρὼν ἀνεῖχον τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ.

N. XV. Ὅτι μετὰ τρίμηνον ἐξ Αἰγύπτου ἐπὶ τὸ Σινᾶ ὄρος παρῆσαν Ἰουδαῖοι. Συμβουλὴ τοῦ πενθεροῦ Μωϋσέως, ὅπως χρὴ δημαγωγεῖσθαι τὸν λαόν. Κατὰ τὸ ὄρος Σινᾶ ἔλαβε Μωσῆς τὰς ἐντολάς. Ὅτι χρονίζοντος εἰς τὸ ὄρος ὁ λαὸς ἐγόγγυζε, καὶ τί ἐποίησεν Ἀαρών. Πῶς ὁ Μωσῆς συνέτριψε τὰς πλάκας, ὀργισθεὶς διὰ τὴν μοσχοποιΐαν, καὶ συντρίψας τὸν μόσχον, ἐπότισε τὸν λαὸν ἐκ τοῦ χοὸς, καὶ ἀπέκτεινε πολλούς. Ἀνέβη Μωσῆς εἰς τὸ ὄρος, λέγων· Κύριε, ἡμάρτηκεν ὁ λαός. Καὶ λαβὼν δύο πλάκας, αὖθις ὑπέστρεψε πρὸς τὸν λαόν. Περὶ τῆς κατ' ὀπτασίαν γεγενημένης σκηνῆς, καὶ τῆς εἰς αὐτὴν προσαγωγῆς τοῦ λαοῦ, ὧν εἶχον.

N. XVI. Ὅτι Ἀρχιτέκτονες τῆς σκηνῆς Βεσελεὴλ καὶ Ἐλιφάζ. Περὶ τῆς Κιβωτοῦ, ἐν ᾗ αἱ δύο πλάκες, καὶ τίνες οἱ δεκάλογοι, οἱ ἐν αὐτῇ. Οἱ δεκάλογοι. Περὶ τῆς ἐν τῷ ναῷ καταθέσεως, καὶ τῶν δώδεκα ἄρτων τῶν ἀζύμων. Ὅτι Ἀρχιερεὺς Ἀαρὼν ἐψηφίσθη. Ὅτι Ἑβραῖοι εἰσέφερον. Ὅτι τὴν εἰσφορὰν ἐλευθέρως ἐποιοῦντο οἱ Ἑβραῖοι. Ὅτι παρὰ τὰ διατεταγμένα θυσάντων τινὰ μέρη τοῦ σώματος κατεκαύθησαν. Ὅτι ἑξήκοντα μυριάδες εὑρέθησαν, καὶ ἐπέκεινα.

N. XVII. Ἡ Λευιτικὴ φυλὴ ὑπὲρ δισμυρίας καὶ τρισχιλίας ἀριθμοθεῖσα πρὸς ὀκτακοσίοις καὶ ὀγδοήκοντα. Ὅπως ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἕνα λαβὼν κατασκοπήσοντας τὴν γῆν, τήν τε δύναμιν τῶν Χαναναίων. Περὶ τῆς στάσεως τοῦ πλήθους καὶ τοῦ Κορὲ καταβοῶντος διὰ τὴν ἱερωσύνην Ἀαρών. Ὑποθήκη Μωσέως, καὶ ὅπως ἐγνώσθη, ὅτι ὁ Θεὸς τὸν Ἀαρὼν ἱερᾶσθαι ἤθελεν. Ὅπως Δαθὰν καὶ Ἀβειρὼν ὑπὸ γῆν κατεχώσθησαν. Κρίσις Θεοῦ δικαία τοῖς περὶ τῆς ἱερωσύνης ἁμιλλωμένοις. Περὶ τῶν βακτηριῶν τῶν ἐχουσῶν τὰ τῶν φυλῶν ὀνόματα, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἀαρὼν ἐβλάστησε ῥάβδος. Ὅπως ἡ τῶν Λευιτῶν φυλὴ στρατειῶν ἀφείθη, καὶ οἵας προσόδους ἔχει.

N. XVIII. Ὅπως τέθνηκε Μαριὰμ ἡ τοῦ Μωσέως ἀδελφὴ, μὴ ἰδοῦσα τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Καὶ Ἀαρὼν ὁμοίως, καταλιπὼν Ἀρχιερέα τὸν υἱόν. Ὅπως οἱ Ἑβραῖοι κατὰ Ἀμορραίων ἐμαχέσαντο. Καὶ ἀναίρεσις τῶν αὐτῶν Βασιλέων Σηὼν καὶ Ὤγ. Περὶ στρατοπεδεύσεως πρὸ Ἱεριχοῦντος. Περὶ Βαλαὰμ καὶ τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπιφανείας Ἀγγέλου. Ὅτι ὁ Βαλαὰμ Μωσέα οὐ κατηράσατο, ἀλλὰ καὶ εὐλόγησε κινούμενος ἄκων ὑπὸ Θεοῦ. Ὅτι κατὰ συμβουλὴν Βαλαὰμ παρθένους ἀφῆκε τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ παρηνόμησαν δεινῶς. Ὅπως ὁ Φινεὲς τὸν Ζαμβρὴν σὺν τῇ Μαδιανίτιδι ἐξεκέντησεν. Ἧττα Μαδιηναίων, καὶ ἀναίρεσις πάντων ἄνευ γυναικῶν παρθένων. Ὅτι γηράσας Μωσῆς Ἰησοῦν κατέλιπεν.

N. XIX. Ὅτι τὴν Ἀμορίτιν τῷ Γὰδ καὶ Ῥουβὶμ ἀφώρισε Μωσῆς, διαταξάμενος, ἵνα ἕκαστος τῆς οἰκείας φυλῆς μόνον ἔχῃ τὸν κλῆρον. Ἡ δὲ τῆς φυλῆς ἀλλοτριωθῇ, καὶ τοῦ κλήρου στερηθῇ. Ὅπως εἰς ὄρος ὑψηλὸν στὰς Μωσῆς, εἶδε τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, καὶ οὕτως ἀφανὴς γέγονε, βιώσας ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι, ὧν ἦρξε τὸ τρίτον μέρος. Περὶ τῶν τῆς Ἱεριχοῦντος κατασκόπων. Περὶ Ῥαὰβ τῆς ἐν Ἱεριχοῦντι κρυψάσης τοὺς κατασκόπους, καὶ ὅσα ὑπέσχοντο αὐτῇ ποιῆσαι μετὰ τὴν τῆς πόλεως ἅλωσιν. Καὶ ὅτι φοινικίδα ἀπαιωρῆσαι εἰς γνώρισμα τῆς οἰκίας ἐνετέλλετο ἡ γυνή. Ὅτι πρῶτοι ἱερεῖς καὶ Λευῖται τὸν Ἰορδάνην εἰσελθόντες, ἀνέκοψαν αὐτόν, καὶ οὕτως ὁ λαὸς διεπέρασεν.

N. XX. Περὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν λίθων οὓς ἔλαβεν Ἰησοῦς κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν ἐκ τοῦ Ἰορδάνου. Ὅτι κατὰ τὴν πρώτην τῆς τοῦ Πάσχα ἡμέραν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς πολιορκεῖν Ἱεριχώ. Καὶ ἕως τῆς ἑβδόμης ἡμέρας τὸ τεῖχος κυκλῶν μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τῆς Κιβωτοῦ, καὶ μετὰ σαλπίγγων, καὶ κατέπεσε τὸ τεῖχος, καὶ ἀρὰς κατὰ τῶν ποτὲ βουληθησομένων ἀνεγεῖραι τὴν πόλιν Ἱεριχοῦντα, ἐποιήσατο. Περὶ τῶν ἀναιρεθέντων χρημάτων, ἃ ἀνετέθησαν τῷ Θεῷ. Καὶ περὶ τοῦ ὑποκρύψαντος τὸ χρυσίον, καὶ ὅτι ἀνῃρέθη διὰ τοῦτο. Ὅπως ἠπατήσαντο Γαβαωνῖται ὡς ὄντες ἀλλότριοι Ἱεριχοῦντος. Ὅτι Ἰησοῦς μαθὼν ψευδῶς, ἐποίησε τοὺς ξυλοκόπους καὶ ὑδροφόρους

Google

τῆς Συναγωγῆς. Οπως τὸν Βασιλέα Ιεροσολύμων ἥττησεν Ιησοῦς, συμμαχῶν Γαβαωνίταις, ὅτε καὶ ἡ ἡμέρα ηὐξήθη. Οτι Γάλγαλα τὴν ἐλευθερίαν οἱ Εβραῖοι καλοῦσιν.

N. XXI. Περὶ τῆς σκηνῆς ἣς ἔστησεν Ιησοῦς εἰς Σηλώμ. Οτι ὑπέργηρως Ιησοῦς ἐτελεύτησεν, ἐτῶν γεγονὼς ἑκατὸν δέκα. Οτι μετὰ θάνατον Ιησοῦ κατὰ τῶν Εβραίων Χαναναῖοι ἐπανέστησαν, καὶ ἡττήθησαν. Οτι εὐθηνούμενοι Ισραηλῖται κατερραθύμησαν τῶν νόμων καὶ τῶν ὅπλων.

N. XXII. Περὶ τοῦ ξενωθέντος ἐν Γαβαὼ Λευίτου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Βηθλεεμίτιδος, ἣν οἱ εἰς αὐτὴν πορνεύοντες διέφθειραν. Καὶ ὅτι ταύτην εἰς δώδεκα μέρη διεῖλεν ὁ ταύτης ἀνὴρ, καὶ ταῖς δώδεκα φυλαῖς ἔστειλε τὰ μέρη εἰς ἔλεγχον τοῦ γενομένου. Περὶ Γοθονιὴλ, καὶ ὅπως ἦρξε τοῦ Ισραηλιτῶν λαοῦ. Μετὰ τὸν Γοθονιὴλ ἄναρχοι ὄντες οἱ Ισραηλῖται κατεφρονήθησαν. Περὶ τοῦ Βενιαμίτου Αὼθ ἢ Ιούδα, καὶ ὅτι τὸν Αἰγλὼμ ἀνεῖλε δόλῳ. Οπως ἦρξε τοῦ λαοῦ Αὼθ.

N. XXIII. Περὶ Δεβώρας τῆς προφήτιδος καὶ Βαρὰχ, τῶν κατὰ τοῦ Σισάρα στρατευσάντων. Οτι φεύγων Σισάρας ἀνῃρέθη παρὰ γυναικὸς γάλακτι μεθυσθείς. Θάνατος Δεβώρας καὶ Βαράκ. Περὶ Γεδεὼν, καὶ ὅσα ἐποίησεν ὁ ὀφθεὶς αὐτῷ Αγγελος, παραθαρρύνων αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τῶν ἐναντίων πόλεμον. Περὶ τῆς πόκου καὶ τῆς δρόσου. Περὶ τῶν ἐν τῷ πίνειν λαψάντων. Περὶ τῆς ἐν ὕπνοις κριθίνης μάζης, τί δηλοῖ; Οπως τὸν οἰκεῖον λαὸν συνέταξε Γεδεών. Οτι γηραιὸς ἐτελεύτησε Γεδεὼν καταλιπὼν υἱοὺς ἐκ διαφόρων γυναικῶν ἑβδομήκοντα, καὶ ἕνα ἐκ παλλακῆς ὃς τοὺς ἑβδομήκοντα ἔκτεινε καὶ ἐτυράννησεν. Οτι γυνὴ λίθον ἄνωθεν βαλοῦσα κτείνει τὸν Αβιμέλεχ. Οτι Ιεφθάε ὑπέσχετο θῦσαι τὸ πρῶτον συναντῆσαν, εἰ νικήσει· καὶ οὕτω θύει τὴν θυγατέρα.

N. XXIV. Οτι Σαμψὼν ἰσχὺν σημαίνει. Οπως ἐγεννήθη Σαμψών. Οτι Ναζωραῖος, ὁ ἀφωρισμένος Θεῷ. Οτι ὁ πατὴρ Σαμψὼν Μανωὲ ἐζήτει μαθεῖν τὸ τοῦ προσομιλοῦντος Αγγέλου τὸ ὄνομα. Ο δὲ θαυμαστὸν εἶπεν εἶναι τοῦτο, καὶ ἀπεσιώπησεν. Οτι θείῳ πυρὶ κατεκαύθη ἡ θυσία Μανωέ. Οπως ἠράσθη ὁ Σαμψὼν γυναικὸς ἀλλοφύλου. Καὶ ὅπως ἀναιρεῖ τὸν λέοντα, καὶ εὑρίσκει σμῆνος μελισσῶν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Καὶ ὅτι τὰ περὶ τούτου πρόβλημα ἔθετο· καὶ ὅπως τοῦτο τῇ γυναικὶ ἐξηγήσατο αἰτησαμένῃ σὺν δάκρυσι. Οτι διὰ τὸ τὴν γυναῖκα ἑτέρῳ συζυγῆναι, ὠργίσθη Σαμψὼν, καὶ λαβὼν ἀλώπεκας τριακοσίας, λαμπάδας ἡμμένας ταῖς ἐκείνων οὐραῖς προσέδησε. Καὶ οὕτω τὰ τῶν Παλαιστινῶν κατέκαυσε λήια. Οἱ δὲ κατέκαυσαν τὴν γυναῖκα. Οτι ἑκὼν ἑαυτὸν δεδεμένον τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκεν ὁ Σαμψών. Ο δὲ διὰ σιαγόνος ὄνου ἀπέκτεινε πολλούς. Οθεν καὶ Σιαγόνα τὸν τόπον ἐκάλεσαν. Οπως ἀπὸ τῆς σιαγόνος ἔπιε Σαμψών. Οπως τὰς πύλας σὺν ταῖς παραστάσι μετέθετο Σαμψών. Οτι ὑπάτησε Σαμψὼν ἡ Δαλιδά. Καὶ μαθοῦσα τὴν ἀπὸ τῆς τριχὸς ἰσχὺν, ἐκκόπτει τὴν τρίχα· καὶ αὐτοῦ ἀσθενήσαντος, ἐξέκοψαν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ ἐχθροί. Οπως τῆς κόμης αὐξομένης, καὶ ἡ ἰσχὺς ηὐξάνετο τοῦ Σαμψών. Καὶ ὅπως τοὺς κίονας κατέσεισε, καὶ τὴν οἰκίαν ἔρριψε καθ' ἑαυτοῦ καὶ πάντας ἀπέκτεινε σὺν ἑαυτῷ.

N. XXV. Οτι μετὰ τὸν Σαμψὼν, οὐκέτι Κριταὶ ἦγον τὸν Ισραὴλ, ἀλλ' ὁ Αρχιερεὺς Ηλεί. Περὶ τῆς Νοεμὶν, καὶ τῆς Ορφὰ, καὶ τῆς Ρούθ. Οπως ἡ Νοεμὶν εὐτυχίαν δηλοῖ, Μάρα δὲ ὀδύνην. Οπως ὁ Βοὸζ τὴν Ρούθ εἰσαγαγὼν εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ τὸν συγγενῆ ἤρετο εἰ ταύτην βούλεται ἀγαγεῖν. Τοῦ δὲ παραιτησαμένου, λαμβάνει αὐτὴν, καὶ ὅτι κατὰ τὸν νόμον γέγονε τὰ σημεῖα τῆς παραιτήσεως. Οτι Ιωβὴλ δουλείαν ἑρμηνεύεται. Περὶ Σαμουήλ. Οτι ὁ Ηλεὶ προεῖπε τῇ Αννῃ τὴν τοῦ Σαμουὴλ γέννησιν. Οτι προσήχθη τῷ Ηλεὶ μετὰ τὸ γεννηθῆναι Σαμουήλ. Οτι κοιμώμενον τὸν Σαμουὴλ ἐκάλεσεν ὁ Θεός. Πρόρρησις διὰ τοῦ Σαμουὴλ τῶν ἐσομένων τοῖς Ισραηλίταις, καὶ τοῖς παισὶ τοῦ Ηλεὶ συμφορῶν.

N. XXVI. Κίνησις Παλαιστινῶν κατὰ Ισραηλιτῶν. Καὶ τῆς Κιβωτοῦ ἀποστολὴ εἰς βοήθειαν, καὶ Εβραίων ἧττα, καὶ φόνος τῶν παίδων Ηλεὶ, καὶ ἅλωσις τῆς Κιβωτοῦ, καὶ θάνατος δὲ τοῦ Ηλεὶ, ἐνενήκοντα ἐτῶν γενομένου. Οτι εἰς Αζωτον πόλιν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν Κιβωτὸν ἀπήγαγον, καὶ ἀνέθεντο ἐν εἰδωλείῳ Θεοῦ Δαγὼν, καὶ διαπέπτωκε τὸ εἴδωλον. Οτι δυσεντερία ἐνέσκηψε τῇ πόλει Αζωτίων, καὶ μύες ἐκ τῆς γῆς ἀνεδόθησαν. Οτι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἡ Κιβωτὸς πεμπομένη παρὰ τῶν Παλαιστινῶν, ἐκάκου αὐτάς. Οπως ἀπεστάλη ἡ Κιβωτὸς ἐπὶ ἁμάξης ἀνατεθειμένη. Οτι βόες ἀπήγαγον μόνοι εἰς τοὺς Ισραηλίτας τὴν Κιβωτόν. Οτι τοὺς ἁψαμένους τῆς Κιβωτοῦ ἀσέπτως ἐθανάτωσεν ὁ Θεός. Οτι ὁ Σαμουὴλ ἀντὶ ἐλευθερίας ἐπεύξατο. Οτι οἱ Παλαιστινοὶ προσβαλόντες τοῖς Εβραίοις ἡττήθησαν, βροντῶν καὶ σεισμοῦ γεγονότων, καὶ ἀστραπῶν, αἷς ἐξεδειματώθησαν, καὶ οὐκέτι προσέβαλον.

N. XXXVII. Οτι ὁ Σαμουὴλ γεγηρακὼς, τοῖς υἱοῖς τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ ἀνατίθησιν. Οτι ὁ λαὸς διὰ τὴν τῶν υἱῶν τοῦ Σαμουὴλ κακίαν Βασιλέα ἐζήτησαν, καὶ ὁ Σαμουὴλ δεδωκέναι ὑπέσχετο, προειπὼν μεταμελήσειν αὐτοῖς. Περὶ Σαοὺλ, καὶ ὅπως εἰς Βασιλέα ἐχρίσθη, ἀναζητῶν τὰς ὄνους τοῦ πατρός. Τίνα σημεῖα ἐπὶ τῷ χρίσματι δέδωκε τῷ Σαοὺλ ὁ Σαμουήλ. Οτι ὁ κλῆρος ἐπὶ τὸν Σαοὺλ ἔπεσε. Καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν, καὶ εὗρον ἀπόντα. Οτι ἐζήτησεν ὁ τῶν Αμμανιτῶν Βασιλεὺς ἐξελεῖν ἑκάστου δεξιὸν ὀφθαλμὸν τῶν Γαλααδιτῶν, καὶ οὕτως ἀπαλλαγῆναι αὐτῶν. Οτι Σαοὺλ προεφήτευσε τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐχθρῶν. Οπως κατεξεπολέμησατο Αμμανίτας ὁ Σαοὺλ. Η δευτέρα τοῦ Σαοὺλ ἀναγόρευσις. Πότε ἦσαν Εβραῖοι ἀριστοκρατούμενοι, καὶ πότε ἄναρχοι, καὶ πότε ἐκρίνοντο, καὶ πότε ἐβασιλεύοντο.

Digitized by Google

N. XXVIII. Οτι ἐν ἀκμῇ θέρους χειμὼν γέγονεν. Οτι καὶ πάλιν οἱ Παλαιστινοὶ τοὺς Εβραίους κατέτρωσαν. Οπως ὁ Ιωνάθαν προσέβαλε τοῖς πολεμίοις, καὶ ἥττησεν αὐτούς. Οτι Αραν ἔθετο Σαὺλ τοῦ μὴ φαγεῖν τινα ἕως νυκτὸς, ἀλλὰ διώξας ἀκρατῶς τοὺς ἐχθρούς, καὶ ὅτι μὴ ἀκούσας τῆς ἀρᾶς ἔφαγεν Ιωνάθαν, διὰ τοῦτο γέγονεν ἥττα. Καὶ ὅτι τοῦτον ἔμελλε ἀνελεῖν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ἥρπασεν αὐτὸν ὁ λαός.

N. XXXIX. Οτι κατὰ κέλευσιν Θεοῦ εἶπε Σαμουὴλ τῷ Σαὺλ, συμβαλεῖν Αμαληκίταις, καὶ πάντας κτεῖναι. Καὶ ὅτι προσβαλὼν ἐνίκησε, τὸν δὲ Βασιλέα αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινε. Καὶ διὰ τοῦτο ἀκούει ὑπὸ Σαμουὴλ ἀφαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν. Οτι τοῦ Σαμουὴλ ὑποχωροῦντος κατέσχε τὴν διπλοΐδα αὐτοῦ Σαὺλ, παρακαλῶν ἱλεώσασθαι τὸν Θεόν. Καὶ ἐσχίσθη ἡ διπλοΐς, καὶ εἶπε Σαμουὴλ, οὕτω διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Καὶ ὀψὲ παρεκλήθη Σαμουὴλ εἰπεῖν, ἱκετεῦσαι τὸν Θεόν. Οἱ τὸν Βασιλέα Αμαληκιτῶν κτείνει Σαούλ. Οτι ἀπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν ὁ Δαβὶδ ἐχρίσθη εἰς Βασιλέα, καὶ ὅτι ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Προφητείας ὑποχωροῦν ἀπὸ Σαούλ. Οτι πνεῦμα πονηρὸν ἔπνιγε τὸν Σαούλ, ὃ κατέπαυε Δαβὶδ ψάλλων μετὰ κινύρας. Καὶ ὁπλοφόρος τῷ Σαὺλ ἐχρημάτιζεν. Περὶ τῶν ἐπελθόντων ἀλλοφύλων τοῖς Ισραηλίταις· καὶ περὶ Γολιὰθ οἷος ἦν. Καὶ ὅπως ὁ Δαβὶδ αὐτὸν ἐνίκησε. Καὶ περὶ τῶν ὅπλων τοῦ Γολιάθ. Ο Δαβὶδ θαρρῶν λέγει ἐπὶ τῷ ἐνισχύσαντι αὐτὸν κατὰ τῆς ἄρκτου καὶ κατὰ τοῦ λέοντος. Οτι ἄοπλος προσέβαλε Δαβὶδ τῷ Γολιάθ, μόνους πέντε λίθους φέρων, καὶ τὴν σφενδόνην. Οπως λίθῳ διὰ σφενδόνης τὸν Γολιὰθ κατέβαλε Δαβὶδ, καὶ ἀνεῖλεν αὐτὸν τῇ οἰκείᾳ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἡττῶνται οἱ ἀλλόφυλοι.

N. XXX. Οτι ἀνέθετο Δαβὶδ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιὰθ τῷ Θεῷ. Οπως φθονήσας τῷ Δαβὶδ ἐκινήθη Σαούλ. Οπως ἔψαλλε Δαβὶδ ἐπὶ Σαὺλ δαιμονιζομένῳ, ὁ δὲ ἐπεχείρησε βαλεῖν τῷ δόρατι, καὶ ἠτύχησεν. Οτι ἤρα Δαβὶδ ἡ θυγάτηρ Σαούλ, καὶ ὑπέσχετο τὸν γάμον, εἰ ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἐνέγκοι αὐτῷ Δαβίδ. Ο καὶ πεποίηκεν ὁ Δαβίδ. Οπως ἐπεβούλευσεν ἀεὶ Σαὺλ τῷ Δαβίδ. Οπως καὶ πάλιν ὁ Δαβὶδ ἐνίκησε τοὺς πολεμίους. Οπως πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Σαὺλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἀντεμηχανήσατο, τὸν Δαβὶδ προπέμψασα, καὶ ἧπαρ αἰγὸς νεοσφαγοῦς ἐν τῇ κλίνῃ κατακρύψασα. Οπως διαφόρως προεφήτευον τότε πολλοί. Οτι εἴρηται τὸ, Εἰ καὶ Σαὺλ ἐν Προφήταις.

N. XXXI. Αἱ φυγαὶ τοῦ Δαβίδ. Οπως τοὺς ἁγίους ἄρτους ἔφαγε Δαβὶδ, καὶ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιὰθ ἔλαβεν. Οτι Μανίαν ὑπεκρίθη Δαβίδ. Περὶ Δωὴκ τοῦ δούλου Σαούλ, καὶ ὅπως κατήγγειλε περὶ τῶν ἄρτων, καὶ τῆς ῥομφαίας. Καὶ ὅπως δι' αὐτοῦ ἐκτάνθη ὁ Αρχιερεὺς ἀνεῖρος, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Πάλιν ἐπιβουλὴ κατὰ Δαβίδ. Οπως διὰ τὴν τῆς γαστρὸς ἀναγκαίαν εἰσῆλθε Σαὺλ εἰς τὸ σπήλαιον, ἔνθα ἦν ὁ Δαβὶδ, καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτὸν, ἀλλ' ἔλαβε μέρος τῆς διπλοΐδος. Ορκος Δαβὶδ πρὸς Σαούλ, ὅτι οὐ κακώσει τὸ γένος αὐτοῦ.

N. XXXII. Περὶ Νάβαλ τοῦ ἀπανθρώπως ἀποκριναμένου πρὸς τοὺς παρὰ τοῦ Δαβὶδ σταλέντας, καὶ περὶ τῆς γυναικὸς Νάβαλ ὅπως ἐξιλεώσατο τηνικαῦτα τὸν Δαβίδ. Οτι τὸ Νάβαλ ἀφροσύνην δηλοῖ. Οπως ἐκ λύπης ἀπέθανε Νάβαλ δειματωθεὶς, καὶ ἔλαβε Δαβὶδ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ ὅπως ἐπεβούλευσεν αὐτὸν Σαούλ. Οπως κοιμωμένῳ τῷ Σαὺλ ἐπέστη Δαβὶδ, καὶ οὐκ ἀνεῖλεν αὐτόν. Φακὸς ἀγγεῖον ὑδατηρόν. Περὶ τῆς ἐγγαστριμύθου, καὶ ὅπως ἔδοξεν ἀναχθῆναι Σαμουὴλ ἐκ νεκρῶν, καὶ οἷα εἶπεν ὁ ἀναχθεὶς τῷ Σαούλ. Περὶ τῶν μετὰ Δαβὶδ στρατευσαμένων τετρακοσίων, καὶ τῆς νίκης, καὶ περὶ τῶν φυγόντων ἐν δρομάσι καμήλοις, καὶ τῶν λοιπῶν διακοσίων, οὓς ἀφῆκεν εἰς φυλακὴν τῶν σκευῶν ὁ Δαβίδ. Καὶ ὅτι συμμερίσαι τοῖς τετρακοσίοις γεγόνασιν οἱ διακόσιοι, οἱ τὰ σκεύη φυλάττοντες. Θάνατος τῶν παίδων τοῦ Σαὺλ καὶ ὅτι ἔσφαξεν ἑαυτὸν ὁ Σαούλ, καὶ ὁ ὁπλοφόρος αὐτοῦ. Οτι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν Σαὺλ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἀφῃρέθησαν τὰς κεφαλὰς, τὰ δὲ σώματα τούτων ἀνεσταυρώθησαν.

LIBER SECUNDUS.

N. I. Οτι ἐκόλασεν ὁ Δαβὶδ τὸν κατὰ τὸν Σαὺλ ἐπελθόντα, καὶ τρώσαντα, διὰ τὸ εἶναι Χριστὸν Κυρίου. Οπως ὁ Αβεννὴρ διωκόμενος ἔπληξεν ἐξόπισθεν καιρίως τὸν διώκοντα Ασαὴλ καὶ ἔκτεινεν. Οτι ἐπὶ πολὺ ἐπολέμουν ἀλλήλοις οἱ τοῦ Σαούλ, καὶ οἱ τοῦ Δαβίδ, ὑπερεῖχον δὲ οἱ τοῦ Δαβίδ. Οτι ὁ Αβεννὴρ προσερρύη τῷ Δαβίδ, καὶ ἔπεισε καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποσταθῆναι αὐτῷ. Οτι ἀνεῖλεν Ιωὰβ τὸν Αβεννὴρ ἐν δόλῳ. Αναίρεσις Ιεβοσθὲ υἱοῦ Σαούλ, καὶ ὅτι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν ἀνεῖλε Δαβίδ. Πότε παρὰ πάντος τοῦ Ισραὴλ ἐχρίσθη εἰς Βασιλέα Δαβὶδ, καὶ ὅτι τεσσαρακονταέτης ἦν, ὅτε μόνης τῆς τοῦ Ιούδα φυλῆς ἦρξεν. Οτι τὴν πόλιν Ιεβοὺς πολιορκήσας καὶ ἑλὼν ὁ Δαβὶδ, τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας ἐδίωξεν. Επὶ οἰκείῳ δὲ ὀνόματι ταύτην ἀνῳκοδόμησε τὴν νῦν Ιεροσόλυμα καλουμένην.

N. II. Προσβολὴ Δαβὶδ κατὰ τῶν ἐναντίων, καὶ ἧττα αὐτῶν. Περὶ τῆς εἰς Ιερουσαλὴμ ἀπαγωγῆς τῆς Κιβωτοῦ, ὅτε καὶ ὁ Δαβὶδ ἥλατο ἔμπροσθεν αὐτῆς. Καὶ ὁ ἀψάμενος αὐτῆς τέθνηκεν, ὡς ἀνίερος. Οτι οὐκ ἀσχημοσύνην ἡγεῖτο Δαβὶδ τὸ ὀρχεῖσθαι καὶ ψάλλειν ἔμπροσθεν

τῆς Κιβωτοῦ. Ὅτι ἐκωλύθη Δαβὶδ οἶκον κατασκευάσαι τῇ Κιβωτῷ. Περὶ ὧν ἀγαθῶν ἐποίει ὁ Δαβὶδ τῷ ἐγγόνῳ Σαοὺλ.

N. III. Περὶ τῶν διὰ παρηγορίαν ἀποσταλέντων παρὰ τοῦ Δαβὶδ πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλέως Ἀμμανιτῶν, καὶ δοξάντων κατασκόπων, καὶ ξυρηθέντων τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς πώγωνας. Διὸ καὶ πόλεμος ἤρθη κατὰ Ἀμμανιτῶν. Περὶ τῆς Βηρσαβεὲ, καὶ ὅπως ἠράσθη αὐτῆς ὁ Δαβὶδ, καὶ ὅπως ἀνεῖλεν Οὐρίαν τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Ὅτι μετὰ τὰ κατὰ τὸν Οὐρίαν ἔλαβε τὴν Βηρσαβεὲ ὁ Δαβὶδ εἰς γυναῖκα, καὶ ὅπως ὁ Νάθαν διὰ παραβολῆς ἤλεγξεν αὐτὸν, καὶ τὴν διὰ τοῦτο ὀργὴν τοῦ Θεοῦ προεῖπε. Καὶ ὅτι συνῆκε Δαβὶδ, καὶ μετενόησεν. Περὶ τῆς νόσου τοῦ ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ υἱοῦ τοῦ Δαβὶδ, καὶ ὅπως ἐν τῇ νόσῳ ἐπένθει αὐτὸν Δαβὶδ. Καὶ ὅπως μετὰ θάνατον τοῦ πένθους ἐπαύσατο. Περὶ Σολομῶντος, ὃν ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ ἔσχε Δαβὶδ. Περὶ τοῦ πολυτίμου στεφάνου, ὃν ἔλαβε Δαβὶδ πορθήσας Ἀμμανίτας.

N. IV. Περὶ τοῦ ἔρωτος ὃν ἔσχε πρὸς Θάμαρ τὴν ἀδελφὴν ὁ Ἀμνών. Καὶ περὶ τοῦ μίσους ὃ ἔσχε μετὰ τὸ διαπαρθενεῦσαι αὐτὴν, καὶ περὶ Ἀβεσαλὼμ, καὶ ὅπως ἠμύνατο φόνῳ τὸν ἀδελφὸν, καὶ περὶ τῆς διὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀμνὼν φυγῆς τοῦ Ἀβεσαλὼμ, καὶ ὅτι ὠργίσθη ὁ Δαβίδ. Ὅπως Ἰωὰβ ἐσοφίσατο ἐξιλάσασθαι τὸν Δαβὶδ πρὸς τὸν παῖδα Ἀβεσαλώμ. Περὶ τῆς κατὰ τοῦ Δαβὶδ ἐπαναστάσεως τοῦ Ἀβεσαλὼμ, καὶ περὶ τοῦ Ἀχιτόφελ τοῦ συναποστάτου Ἀβεσαλώμ. Περὶ τῆς πεπλασμένης αὐτομολήσεως Χουσὶ τοῦ ἑταίρου Δαβίδ. Περὶ τῆς ἀνοχῆς Δαβὶδ ἧς ἔδειξεν ὑπὸ τοῦ Σεμεεὶ καταρώμενος.

N. V. Ὅπως ἐμίγη ταῖς τοῦ πατρὸς παλλακαῖς ὁ Ἀβεσαλώμ. Ὅπως τὴν τοῦ Ἀχιτόφελ βουλὴν ἄπρακτον ἔδειξεν Χουσί. Ὅπως ὁ Ἀχιτόφελ ἀπήγξατο. Ὅπως ἡττηθεὶς ἐδιώκετο Ἀβεσαλὼμ, καὶ ὅπως ἐκ τριχῶν ἐν δένδρῳ κατεσχέθη καὶ ἀνῃρέθη. Ὅπως τὸν θάνατον τοῦ Ἀβεσαλὼμ ἐθρήνει Δαβίδ.

N. VI. Ὅπως αἱ λοιπαὶ φυλαὶ ἄνευ τῆς τοῦ Ἰούδα ἀπέστησαν ἀπὸ Δαβίδ. Ὅπως ὁ Ἰωὰβ ἀνεῖλε τὸν Ἀβεσσᾶ. Περὶ τοῦ ἐπὶ ἔτη τρία κρατήσαντος λιμοῦ. Καὶ ὅπως ἐλύθη διὰ τὸ δοθῆναι εἰς φόνον ἑπτὰ ἄνδρας ἀπὸ τοῦ οἴκου Σαοὺλ κατὰ θεῖον χρησμόν. Ὅπως ἠγάπων τὸν Δαβὶδ οἱ περὶ αὐτόν. Περὶ τοῦ γιγαντιαίου ἀνδρὸς τοῦ ἔχοντος ἐν ταῖς χερσὶ, καὶ ἐν τοῖς ποσὶν ἀνὰ δακτύλους ἕξ.

N. VII. Ὅπως συνέθετο τοὺς ψαλμοὺς ὁ Δαβὶδ, καὶ οἷα τὰ τοῦ ψαλμοῦ ὄργανα. Περὶ τῆς ἀπαριθμήσεως, καὶ ὅπως μετὰ ταῦτα μετεμελήθη Δαβίδ. Περὶ τῆς αἱρέσεως τῶν τριῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν λαβεῖν, διὰ τὴν τοῦ λαοῦ ἀπαρίθμησιν. Καὶ ὅτι τὸ αἱρεθὲν κακὸν, τὸ ἐπελθεῖν τῷ λαῷ θάνατον, καὶ ἐπῆλθεν ἀπὸ πρωῒ ἕως ἀρίστου. Πῶς ἔπαυσεν ὁ Θεὸς τὴν τοῦ λαοῦ φθοράν. Ὅτι καθ' ὃν τόπον ἔμελλε σφαγιάσαι Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ, ἐβουλήθη ναὸν οἰκοδομῆσαι Δαβὶδ, καὶ ἐκωλύθη παρὰ Θεοῦ. Ὅτι Δαβὶδ διὰ τὴν θέρμην, νεάνιδα ἐπῆγε. Ὅτι Ἀδωνίας τέταρτος υἱὸς τοῦ Δαβὶδ ἐπεχείρησε βασιλεῦσαι. Ὅπως ἐχρίσθη Σολομῶν εἰς Βασιλέα. Τί ἐνετείλατο τῷ Σολομῶντι Δαβὶδ τελευτῶν. Περὶ τοῦ τὸν ναὸν κτισθῆναι. Πόσα ἔτη ἔζησε Δαβίδ.

N. VIII. Ὅτι συνεπέθη τῷ Δαβὶδ πολλὰ χρήματα. Ὅτι δωδεκαετὴς ἐβασίλευσε Σολομῶν. Ὅτι ἐζήτησεν Ἀδωνίας τὴν παλλακὴν Δαβὶδ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνῃρέθη παρὰ Σολομῶντος. Ὅπως ἀνῃρέθη Σεμεεί. Ὅτι ἔλαβε Σολομῶν τὴν θυγατέρα Φαραώ. Ὅσα ᾔτησε Σολομῶν τῷ Θεῷ. Περὶ τῶν προσελθουσῶν γυναικῶν, καὶ αἰτησαμένων κρίσιν περὶ τοῦ θανόντος παιδός. Ὅσα συνεγράψατο Σολομών. Περὶ τοῦ δακτυλίου οὗ ἡ σφραγὶς ἐδίωκε δαίμονας.

N. IX. Πότε ἤρξατο τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ Σολομών. Ὅτι ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ συνετελέσθη ὁ ναός. Οἷα δι' ὀνείρου ἐνέφηνε Σολομῶντι Θεὸς περὶ τῶν μελλόντων. Τίνα ᾠκοδόμησε Σολομών. Περὶ ὧν ἔλυσεν αἰνιγμάτων Σολομών. Περὶ τῆς Βασιλίσσης Αἰθιόπων. Ὅθεν ἐν Παλαιστίνῃ ἐφύη τὰ βάλσαμον.

N. X. Ὅτι ἀλλοφύλοις γυναιξὶν ἐμίγη Σολομῶν. Ὅτι τὴν κατὰ τοῦ Σολομῶντος ἀρὰν εἰς τὸν ἐξ αὐτοῦ υἱὸν ἀποπληρῶσαι Θεός. Περὶ Ἀδὲρ. Περὶ Ἱεροβοάμ. Περὶ τῶν χρόνων Σολομῶντος, ὅσους ζῆσαι λέγεται.

N. XI. Περὶ Ῥοβοὰμ τοῦ υἱοῦ Σολομῶντος. Περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν δέκα φυλῶν. Περὶ τῶν δύο δαμαλέων. Καὶ ὅπως ἐκώλυσεν εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεσθαι τὸν λαὸν Ἱεροβοάμ. Ὅτι Ἱεροβοὰμ θυσιάσαι ἐλθὼν, ἤκουσεν ἃ πείσεται. Περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου τοῦ ἀπατῶντος τὸν Ἱεροβοάμ. Ὅτι πεισθεὶς ἐξενίσθη ὁ τοῦ Θεοῦ Προφήτης τῷ ψευδοπροφήτῃ, καὶ ἐβρώθη παρὰ λέοντος ὑποστρέφων.

N. XII. Περὶ τῶν παλαιούντων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος. Περὶ ὧν προεῖπεν ἐσομένων τῇ γυναικὶ τοῦ Ἱεροβοὰμ Ἀχιά. Ἐπέλευσις Σουσακὶμ κατὰ Ῥοβοὰμ, καὶ ὅτι παραταξάμενος ὁ Αἰγύπτιος πολλὰ χρήματα ἐσύλησεν. Περὶ τῶν χρυσῶν ὅπλων Σολομῶντος, καὶ τῶν δοράτων τῶν χρυσῶν τοῦ Δαβὶδ ἃ ἀνέθετο Θεῷ. Ἐπέλευσις Ἱεροβοὰμ, καὶ νίκη τοῦ υἱοῦ Ῥοβοάμ. Θάνατος Ἱεροβοὰμ οὗ διάδοχος ὁ ὁ υἱός. Ὅτι ὁ Βαασὰν πανγενῆ τὸν οἶκον Ἱεροβοὰμ ἐξωλόθρευσεν. Περὶ τοῦ εἰσδύντος εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτὸν κἀκεῖνα καύσαντος. Περὶ τοῦ πῶς ἐκλήθη Σαμάρ. Ὅτι οἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν Βασιλεῖς ὀλιγοχρόνιοι τότε ἦσαν διὰ τὴν παρανο-

e iij

μίαν. Οτι προεῖπεν ὁ Προφήτης νίκας ἔσεσθαι, ϗ λοιπὰς ἀνληψίας τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις, εἰ ἀντιποιοῦνται δικαιοσύνης. Περὶ Αχαὰβ, ὅτι ἐν Σαμαρείᾳ ἐκέκτητο τὰ βασίλεια.

N. XIII. Περὶ Ηλιοὺ, καὶ περὶ τῆς ἀνομβρίας, ϗ περὶ τοῦ τρέφεσθαι αὐτὸν ὑπὸ κόρακος, ϗ περὶ τῆς χήρας ἣ ἔτρεφε τὸν Ηλιού. Περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ὃν ἀνέστησεν Ηλιού. Περὶ Αβδιοὺ, ὅτι χρηστὸς ὢν, φεύγειν συνώνει τὸν Ηλιοὺ, ἵνα μὴ ἀναιρεθῇ. Περὶ ὧν ἔκρυπτεν Αβδιοὺ, ἑκατὸν Προφητῶν. Περὶ ὧν ἐπαρρησιάσατο Ηλίας πρὸς Αχαάβ. Περὶ τῆς θυσίας τῶν ψευδοπροφητῶν, ϗ τῆς θυσίας Ηλιοὺ, ϗ ὅπως ἀνεῖλε τοὺς ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης. Οτι εἶπεν Ηλίας ἔσεσθαι ὑετὸν, ϗ ἐγένετο. Καὶ ὅτι ἔφυγε διὰ τὴν Ιεζάβελ. Οτι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄσιτος ἐπορεύετο Ηλιού. Οπως ἔχρισεν Ηλίας τὸν Αζαὴλ εἰς Βασιλέα, ϗ τὸν Ιηοὺ, ϗ τὸν Ελισσαῖον εἰς Προφήτην.

N. XIV. Περὶ τοῦ ἀμπελῶνος Ναβουθαί. Οπως ἐξ ἐπιβουλῆς τῆς Ιεζάβελ ὁ Ναβουθαὶ τέθνηκε, ϗ ὅπως ἔκτοτε τὸν ἀμπελῶνα κατέσχεν Αχαάβ. Πρόῤῥησις Ηλιοὺ περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Αχαὰβ παγγενῆ διὰ τὸν φόνον τοῦ Ναβουθαί. Οτι διὰ τὴν μετάνοιαν τοῦ Αχαὰβ τὰ ἠπειλημένα ὑπερθέσθαι εἶπεν ὁ Θεὸς, ϗ τελέσαι ταῦτα ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Οτι ὁ Βασιλεὺς Συρίας ἐστράτευσε κατὰ Σαμαρείας. Οτι ὁ Αχαὰβ πεισθεὶς τῷ Προφήτῃ μετὰ σλβ΄, ἡττᾷ τὸν Ασσύριον, ϗ σκυλεύει αὐτοῦ τὸ στράτευμα. Οτι ϗ πάλιν ἐπεστράτευσε κατὰ Σαμαρείας ὁ Σύρος. Ηττα ϗ πάλιν τῶν Σύρων. Οπως οἱ τοῦ Αδερ προσῆλθον δεδεμένοι ἑκόντες τῷ Αχαὰβ, ϗ ὅπως τὸν Αδερ μετὰ τιμῆς ἐδέξατο. Περὶ τοῦ Προφήτου Μιχαίου, ϗ ὅπως ἠξίου κατεχθῆναι. Εκστρατεία Αχαὰβ κατὰ τῆς πόλεως Ρεμμάν. Οπως προεῖπε Μιχαίας τὸν Αχαὰβ πεσεῖσθαι ἐν Ρεμμάν. Οπως ἐν τῷ πολέμῳ τοξευθεὶς Αχαὰβ ἔθανεν. Οτι κατὰ τὴν πρόῤῥησιν Ηλιοὺ τὸ αἷμα Αχαὰβ κύνες ἔλειξαν, καὶ πόρναι ἐλούσαντο.

N. XV. Οτι τὸν Αχαὰβ διεδέξατο ὁ υἱός. Οπως ἐπῆλθον κατὰ Ιερουσαλὴμ πολέμιοι. Οπως τῇ κελεύσει τοῦ Θεοῦ, οἱ πολέμιοι ἀλλήλους ἐφόνευσαν, καὶ οὕτως ἡ νίκη γέγονε τοῖς ἐν Ιερουσαλήμ. Οτι μυῖα ἦν ὁ τῶν Ακκαρῶν Θεὸς, ϗ ὅτι ἤρετο ταύτην, εἰ ἀναστήσεται νοσῶν Οχοζίας. Καὶ ὅτι διὰ τοῦτο εἶπεν Ηλιοὺ, μὴ ἀναστῆναι αὐτόν. Καὶ ὅτι ἀπέστειλεν Οχοζίας ἀγαγεῖν τὸν Ηλίαν. Οτι οἱ ἀποσταλέντες πυρὶ θείῳ ἐκαύθησαν. Οπως ἐπαύσατο Οχοζίας, ὃν διεδέξατο Ιωρὰμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἀναλήψεως Ηλιοῦ. Οπως ἐζητήθη Ελισσαιέ. Οπως ἐν ἅλατι τὰ ὕδατα ἐγλύκανεν Ελισσαιέ. Οτι ἐξ ἀρᾶς ἄρκτοι κατέφαγον τὰ παιδία. Οπως ἐν ἐρήμῳ διῆλθεν ὁ στρατός. Οπως τὰ ὕδατα διὰ τὴν τοῦ Ηλίου αὐγὴν ἐρυθρὰ ἐφαίνοντο. Οπως ἔθυσε Μωαβιτῶν ὁ Βασιλεὺς τὸν οἰκεῖον υἱόν. Περὶ Ιωσαφάτ.

N. XVI. Οπως Ελισσαῖος ἐπλήθυνε τὸ ἔλαιον τῇ χρεωστούσῃ γυναικί. Οτι ἐγεννήθη ὁ παῖς, καθὼς προεῖπεν Ελισσαιὲ, ϗ ὅτι τεθνηκότα τὸν παῖδα πάλιν ἀνέστησεν Ελισσαῖος. Οτι διὰ μετρίων ἄρτων Ελισσαῖος πλῆθος ἐχόρτασε πολύ. Οπως προσήγαγε χρήματα τῷ Ελισσαίῳ Νεεμὰν, ἵνα τῆς λέπρας λυτρωθῇ. Οτι κατ᾽ ἐντολὴν τοῦ Προφήτου εἰς τὸν Ιορδάνην ἐλούσατο Νεεμὰν, ϗ ἐκαθαρίσθη. Περὶ τῆς εἰς τὸ ὕδωρ πεσούσης ἀξίνης. Καὶ ὅπως ἀνέδυ διὰ τοῦ ξύλου. Περὶ τοῦ ληψομένου λαοῦ τὸν Ελισσαῖον. Οπως ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς μέσους τοὺς πολεμίους, καὶ ὅπως πάλιν ἐῤῥύσατο τούτους, καὶ ὅπως εἶδεν αὐτὸν ὁ οἰκεῖος διάκονος πυρίνοις ἅρμασι κυκλούμενον.

N. XVII. Οτι ἐν καιρῷ λιμοῦ ἡ κεφαλὴ τῆς ὄνου πολλοῦ ἐπωλεῖτο. Περὶ τῆς ἐγκαλούσης γυναικὸς, ὅτι μὴ πείθεται ταῖς συνθήκαις. Οτι προεῖπεν Ελισσαῖος τὴν τῶν ἐναντίων καταστροφήν. Οπως ἀθρόον οἱ Σύροι ἡττήθησαν. Περὶ τῶν λεπρῶν οἳ κατεμήνυσαν τὴν τῶν ἐναντίων ὑποχώρησιν. Οτι μετὰ τὴν τῶν πολεμίων ὑποχώρησιν ἄφθονα γέγονε τὰ ἀναγκαῖα. Ο δὲ ἀπιστήσας τῇ προῤῥήσει τοῦ Προφήτου, συμπατηθεὶς τέθνηκε, ϗ οὐκ ἔφαγε κατὰ τὴν πρόῤῥησιν Ελισσαίου. Οτι προεῖπεν ὁ Προφήτης τῷ Αζαὴλ τὴν Βασιλείαν Συρίας. Οτι Αζαὴλ ἔπνιξε τὸν Βασιλέα Δαμασκοῦ, ϗ ἐκράτησεν.

N. XVIII. Οτι προεῖπε τῷ Ιωρὰμ ὁ Προφήτης τὰ ἐσόμενα τούτῳ κακὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ. Οτι διὰ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Προφήτου ἐχρίσθη εἰς Βασιλέα Ιηοὺ, ἵνα τὸ γένος Αχαὰβ ἀπολέσῃ. Οτι βέλει κτείνει τὸν Ιωρὰμ Ιηοῦς, καὶ ἔπεσεν ὁ νεκρὸς εἰς τὸν τοῦ Ναβουθαὶ ἀγρὸν, καθὼς προεῖπεν Ηλιού. Οτι καὶ Ιεζάβελ ἄνωθεν ῥιφεῖσα τέθνηκε, καὶ διεσπάσθη τὸ σῶμα αὐτῆς ὑπὸ κυνῶν. Οτι οἱ παῖδες Αχαὰβ πάντες ἀπετμήθησαν, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ. Οπως οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Προφῆται τοῦ Αχαὰβ πάντες ἀνῃρέθησαν, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Βάαλ ἐκαύθη, καὶ ἡ στήλη αὐτοῦ.

N. XIX. Οτι διὰ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ γένους Αχαὰβ ἐπηγγείλατο ὁ Θεὸς μακρὰν τὴν βασιλείαν τῷ γένει τοῦ Ιηοῦ. Καὶ ὅτι ἡ Γοθολία ἀνεῖλε πάντας τοὺς τοῦ γένους Δαβὶδ, πλὴν ἑνός. Οπως ὁ περιλειφθεὶς τοῦ γένους Δαβὶδ ἀνηγορεύθη Βασιλεύς. Οπως ἀνῃρέθη ἡ Γοθολία. Οτι ἑπταετὴς ἦν ὁ ἐκ γένους Δαβὶδ τότε βασιλεύσας. Περὶ τοῦ κιβωτίου, οὗ τὸ πῶμα τετρημένον, ἦν καὶ ἐνέβαλε διὰ τῆς ὀπῆς ἕκαστος κατὰ δύναμιν εἰς τὸν ἀνακαινισμὸν τοῦ ναοῦ. Οτι ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη ἐβίω Ιωδαέ. Οτι ὁ υἱὸς Ιωδαὲ Ζαχαρίας ἐλέγχων τὸν Βασιλέα ἀνῃρέθη.

N. XX. Οτι θνήσκων Ελισσαιὲ, ἐθρηνεῖτο παρὰ Βασιλέως Ιωάς. Περὶ τοῦ ῥιφέντος πα-

Digitized by Google

ρὰ τῶν λῃστῶν εἰς τὸν τάφον Ελισσαιὲ, καὶ ζήσαντος. Τελευτὴ Ιωὰς, ὃν διεδέξατο Αμεσίας ὁ υἱὸς, καὶ ἐκόλασε τοὺς τὸν πατέρα ἀνελόντας, τοὺς δ' υἱοὺς αὐτῶν ἀφῆκεν. Οτι Αμεσίας ὑπερηφανευσάμενος ἐμήνυσε δεῖμα πρὸς τὸν Βασιλέα Ισραήλ. Ο δὲ τὸ σωφρονεῖν αὐτῷ ἀπεμήνυσε διὰ παραδείγματος. Οτι ὁ Ιωὰς νικᾷ Αμεσίαν.

N. XXI. Περὶ τοῦ Προφήτου Ιωνᾶ, καὶ ὅτι ἀπεστάλη εἰς Νινευίτας, καὶ ὅτι ὁ κλῆρος ἐπὶ τὸν Ιωνᾶν ἔπεσεν. Οπως ὁ τῆς Νινευὶ Βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας μετενόησαν. Περὶ τοῦ Οζίου, ὅπως ὡς ἱερεὺς θυμιάσαι ἐπιχειρήσας ἐλεπρώθη. Περὶ τοῦ Προφήτου Ναούμ.

N. XXII. Οτι Φακεὲ πολλοὺς αἰχμαλώτους εἰς Σαμάρειαν ἤγαγεν, εἶτα τούτους ἀπέλυσεν ὡς ὁμοφύλους. Οτι σφόδρα ἠσέβησεν Αχάζ. Οτι εὐσεβὴς ἦν Εζεκίας. Πολιορκία καὶ κατάσχεσις Σαμαρείας. Οτι μετῳκίσθησαν οἱ Σαμαρεῖται ἀπὸ Σαμαρείας. Οτι ἐγκατῳκίσθησαν ἐκεῖ οἱ Χουθαῖοι. Μετὰ δὲ τὴν κατοίκησιν λέοντες τούτους διέφθειραν, διὸ καὶ ἐπείσθησαν τῷ Θεῷ προσελθεῖν.

N. XXIII. Πότε Σενναχηρεὶμ ἐστράτευσε κατὰ τῆς Ιουδαίας. Ρήματα Ραψάκου πρὸς Εζεκίαν, καὶ ὅτι οὗτος τὸν Θεὸν ἐπικαλεσάμενος, ἐνίκησε κατὰ τὴν πρόῤῥησιν Ησαΐου. Οτι διὰ νυκτὸς Αγγελος ἀνεῖλεν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τῶν ἐναντίων. Περὶ τῶν μυῶν τῶν φαγόντων τὰ τόξα τῶν Ασσυρίων, καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα. Περὶ τῶν ἐν μιᾷ νυκτὶ διὰ λιμώδους νόσου ἀναιρεθέντων Ασσυρίων μυριάδων πολλῶν. Αναίρεσις Σενναχηρείμ. Νόσος Εζεκίου, καὶ προφητεία Ησαΐου, ὅτι θνήσκει. Καὶ μετάνοια Εζεκίου, καὶ προσθήκη αὐτῷ τῆς ζωῆς. Καὶ περὶ τοῦ ἀναποδισμοῦ τοῦ ἡλίου, ὃν ἐποίησεν Ησαΐας. Οτι Εζεκίας ἤνοιξε τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ ὅπλα τοῖς πρέσβεσι τοῦ Βασιλέως Βαβυλωνίων. Καὶ ὅτι Ησαΐας ἐμέμψατο τοῦτο. Θάνατος Εζεκίου. Ανάῤῥησις Μανασσῆ, καὶ Βαβυλωνίων ἐπέλευσις καὶ νίκη. Οτι μετανοήσας Μανασσῆς ἐλυτρώθη τῆς αἰχμαλωσίας.

N. XXIV. Περὶ τῆς Προφήτιδος Ολδᾶ. Οτι ὅρκον ἀπῃτήθη ὁ λαὸς, φυλάττειν τοὺς νόμους Θεοῦ. Οτι τοξευθεὶς Ιωσίας τέθνηκε. Περὶ τοῦ Προφήτου Ιερεμίου. Περὶ Ναβουχοδονόσορ. Περὶ ὧν προεῖπεν Ιερεμίας. Οτι ὁ Βαβυλώνιος ᾐχμαλώτευσε μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τὸν Προφήτην Ιεζεκιήλ. Οτι Ιωακεὶμ παραδέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως.

N. XXV. Οπως τῆς Ιερουσαλὴμ ὁ Σεδεκίας ἐβασίλευσε. Περὶ τῶν δοκούντων διαφωνεῖν τῶν Προφητῶν, καὶ ὅπως ὁμόφωνοι εὑρέθησαν. Οτι ὁ Σεδεκίας τυφλωθεὶς οὐκ εἶδε τὴν Βαβυλῶνα. Περὶ ὧν προεῖπεν Ιερεμίας ἐσομένων κακῶν. Η δευτέρα ἐπέλευσις τῶν Βαβυλωνίων κατὰ Ιερουσαλὴμ, καὶ ὅπως τὰ ἐσόμενα εἰδὼς Ιερεμίας παρεκάλει τὸν λαὸν δέξασθαι τοὺς Βαβυλωνίους. Οπως εἰς λάκκον ὁ Προφήτης ἐνεβλήθη. Κατάσχεσις τῆς Ιερουσαλὴμ παρὰ τῶν Βαβυλωνίων. Οτι ἐζωγρήθη Σεδεκίας πανγενεῖ, καὶ ἐτυφλώθη. Οἱ δὲ ἐκείνου ἀνῃρέθησαν. Οπως ὁ Ναβουζαρδὰν τὸν ναὸν, τὰ βασίλεια, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψεν.

LIBER TERTIUS.

N. I. Οτι ὁ Ισμαὴλ τὸν Γοδολίαν ἀπέκτεινε. Φυγὴ πρὸς Αἴγυπτον τῶν Ιουδαίων, ἀγόντων καὶ τὸν Ιερεμίαν, καὶ τὸν Βαρούχ. Οτι λίθοις τέθνηκεν Ιερεμίας. Πότε αἱ δέκα φυλαὶ ἤχθησαν εἰς Σαμάρειαν. Πότε αἱ δύο παρὰ Ναβουχοδονόσορ ᾐχμαλωτίσθησαν.

N. II. Περὶ τῶν ἀναχθέντων αἰχμαλώτων παρὰ τοῦ Βαβυλωνίου. Περὶ Δανιὴλ, καὶ τῶν τριῶν παίδων. Οπως οὐκ ἐτρυφοφάγησαν οἱ παῖδες, καὶ ὁ Δανιήλ. Οτι τὴν Χαλδαϊκὴν παιδείαν ἔμαθον οἱ παῖδες, καὶ ὁ Δανιήλ. Περὶ τοῦ ἐνυπνίου Ναβουχοδονόσορ. Οπως ἱκέτευον οἱ παῖδες τὸν Θεὸν ἀποκαλυφθῆναι αὐτοῖς τὸ ἐνύπνιον. Διήγησις τοῦ ἐνυπνίου καὶ κρίσις. Ποίας Βασιλείας εἰκόνιζεν ἡ εἰκὼν ἡ ὀφθεῖσα τῷ Ναβουχοδονόσορ.

N. III. Οἵα νῦν ἡ τῶν Ρωμαίων Βασιλεία, οὐκ ἰσχυρὰ ὡς τὸ πρότερον. Δι' ἣν αἰτίαν ἡ τῶν Ρωμαίων Βασιλεία σιδήρῳ εἰκονίσθη ἀναμεμιγμένῳ μετὰ ὀστράκου. Τί δηλοῖ ὁ λίθος, ὃς τὴν εἰκόνα κατέλυσεν; Χρῆσις ἐκ τῆς γραφῆς, ὅτι λίθος ὁ Χριστός. Οτι ὄρος ἡ τοῦ Ιούδα φυλὴ καὶ λίθος ὁ Χριστός. Καὶ τὸ ἄνευ χειρῶν τμηθῆναι, ἡ ἄνευ ἀνδρὸς γέννησις. Οτι δώροις ἐδεξιώσατο τὸν Δανιὴλ ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ Βαλτάσαρ τοῦτον μετωνόμασεν.

N. IV. Περὶ τῆς εἰκόνος ἧς ἔστησε Ναβουχοδονόσορ εἰς τὸ προσκυνηθῆναι. Περὶ τοῦ Αγγέλου, ὃς τέταρτος ὤφθη μετὰ τῶν παίδων. Οπως ἐτιμήθησαν οἱ τρεῖς παῖδες. Ενύπνιον ἕτερον τοῦ Ναβουχοδονόσορ περὶ τοῦ δένδρου. Πάλιν ἀγνοεῖ τὸ ὄνειρον, καὶ καλεῖ τοὺς εἰπεῖν αὐτῷ μέλλοντας. Καὶ καλεῖ τὸν Δανιὴλ, ὃς καὶ ἔκρινε τοῦτο. Οτι τὸ Ιρ Αγγελον δηλοῖ, τοῦτ' ἔστι τὸν ἐγρηγορότα. Οτι μανίαν νοσήσας ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὡς θηρίον διέτριβεν. Ονόματα τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν.

N. V. Τίς διεδέξατο τὸν Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἑξῆς περὶ Βαλτάσαρ. Καὶ ὅπως ἐχρήσατο τοῖς ἱεροῖς τῶν Ιουδαίων σκεύεσι. Περὶ τοῦ ἀστραγάλου τῆς χειρὸς, ὃν εἶδεν ἐν τῷ τοίχῳ Βαλτάσαρ. Οπως ὁ Δανιὴλ διασαφεῖ τῷ Βαλτάσαρ τὸν θεαθέντα ἀστράγαλον. Τί σημαίνει τὰ γραφέντα διὰ τοῦ ἀστραγάλου. Οτι Κύρου ἐπελθόντος κατὰ Βαλτάσαρ, ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ. Οτι τὸν Δανιὴλ ὁ Δαρεῖος εἰς Μηδίαν μετήγαγε, μετὰ τὴν τῆς Βαβυλῶνος ἅλωσιν. Οτι ὁ Δα-

Digitized by Google

ρεῖος καὶ Κυαξάρης ἐκαλεῖτο. Ὅτι διὰ τὸ δόξαι παραβλέψαι τὸν τεθέντα τότε νόμον περὶ τὸ μὴ εὔξασθαι, ὁ Δανιὴλ ἐνεβλήθη εἰς τὸν λάκκον μετὰ τῶν λεόντων. Ὅτι οἱ κατὰ τοῦ Δανιὴλ εἰπόντες ἐνεβλήθησαν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

N. VI. Περὶ τοῦ ἐνυπνίου ὃ εἶδεν ὁ Δανιήλ, ὅτι τῶν τεσσάρων θηρίων τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναβάντων, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον ἦν λέαινα. Τὸ δεύτερον ἄρκτος. Τί ἐστι τὸ εἶδος τῆς τριμερικῆς σιαγόνος. Τίνας ὁ Κῦρος, καὶ τίνας ὁ Καμβύσης, καὶ τίνας ὁ Δαρεῖος ὑπέταξε, καὶ τίνας ὁ Ξέρξης. Τὸ δὲ τρίτον Πάρδαλις. Τίνες δ' οἱ διαδεξάμενοι τὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχήν.

N. VII. Τί τὸ τέταρτον θηρίον. Εἰς τί ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Βασιλείας τὸ ἐσθίειν καὶ λεπτύνειν ἐξείληπται. Περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου. Περὶ τοῦ ὀφθέντος Δανιὴλ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν. Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Ἀντιχρίστου. Περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

N. VIII. Περὶ τῆς ἑτέρας ὀπτασίας τοῦ Δανιήλ. Ἦν δ' αὕτη κριὸς κερασφόρος, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὅτι τὰ Σοῦσα μητρόπολις ἦν τῶν Περσῶν. Ὅτι Καμβύσης παῖς Κύρου, καὶ τοῦτον διεδέξατο Μάγος, καὶ τίνος ὁ Ὑστάσπου Δαρεῖος. Περὶ τοῦ τράγου ὃν εἶδε Δανιήλ, καὶ τὸ ἐσήμαινε. Ὅτε Ἀλέξανδρος τῶν Περσῶν καὶ Μήδων Βασιλεὺς κατέστη, καὶ Δαρεῖον ἥττησε, συλλαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὰς θυγατέρας. Ὅτι Πέρσαι καὶ Μῆδοι κατέλυσαν τὴν Βασιλείαν Ἀσσυρίων. Περὶ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, καὶ τῆς αὐτοῦ κατὰ Ἱερουσαλὴμ ἐπελεύσεως, καὶ ὧν ἐποίησεν ἐκεῖ. Ἑσπέρα σημαίνει τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνιαρῶν, ἢ τὸν ὅλον χρόνον καθ' ὅσον ταῦτα.

N. IX. Ὅτι ὤφθη τῷ Δανιὴλ ὁ Ἄγγελος Γαβριήλ. Διατί ἐκλήθη Δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν. Ὅτι ἑκάστην ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν ἐλογίσαντο. Ὅτι τὸ σφραγίσαι, τοῦ πανθῆναι σημαντικόν. Πότε ἤρξατο ὁ ναὸς τῶν Ἰουδαίων οἰκοδομεῖσθαι μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ὅτι ἡγούμενος ἐκλήθη ὁ Χριστός.

N. X. Ὅτι οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον μετροῦσι τὸν ἐνιαυτόν, ἔχοντες αὐτὸν ἡμερῶν τριακοσίων καὶ πεντήκοντα. Ὅτι τὸ παράνομον χρῖσμα τῶν ἱερέων οὐδὲν δοκεῖ.

N. XI. Ἰουδήθ. Ὅτι τὰ Ἐκβάτανα βασίλεια τῶν Μήδων ἦσαν. Περὶ Ἀχιὼρ τοῦ συμβουλεύσαντος τῷ Ὀλοφέρνῃ, μὴ στρατεῦσαι κατὰ Ἰουδαίων, καὶ ὅπως αὐτὸν ὁ Ὀλοφέρνης παρέδωκε τοῖς Ἰουδαίοις, ἐλπίζων καὶ αὐτὸν συλλαβεῖν μετ' αὐτῶν καὶ κολάσασθαι. Ὅτι ἐστενοχωρήθησαν οἱ Ἑβραῖοι δι' ἔνδειαν ὕδατος.

N. XII. Οἵα ἦν Ἰουδήθ. Ὅτι ἐξῆλθε πρὸς Ὀλοφέρνην ἡ Ἰουδὴθ στολισαμένη λαμπρῶς, καὶ ἀποβαλλομένη τὴν τῆς χηρείας στολήν. Πρόρρησις τῆς Ἰουδὴθ περὶ τῆς Ὀλοφέρνου σφαγῆς. Ὅτε ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ὀλοφέρνην. Ὅτι ἀρχαῖον ὡς ἔοικε τοῖς εὐνούχοις τὸ ὑπηρετεῖν εἰς τοιαῦτα. Τί ἐστιν ἀκινάκης, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἀνῃρέθη ὁ Ὀλοφέρνης. Ὅπως εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν πόλιν Ἰουδὴθ μετὰ τῆς κεφαλῆς Ὀλοφέρνου, καὶ οἷα συνεβούλευσε μετὰ ταῦτα γενέσθαι. Περιτομὴ Ἀχιώρ. Ἧττα κατὰ Ἀσσυρίων. Ὅτι Ἰουδὴθ ἐστεφανώθη ἐλαίας θαλλῷ, καὶ ὕμνον ᾖδε τῷ Θεῷ, ᾧ καὶ ἀνέθετο τὴν Ὀλοφέρνου σκηνήν.

N. XIII. Τωβίτ. Ὅτι ἡ Νινευὶ τῶν Ἀσσυρίων μητρόπολις. Τύφλωσις Τωβίτ. Ὅτι δικαιότατος ὁ Τωβίτ, ὃς καὶ ἐν πενίᾳ τοῦ δικαίου ἐφρόντισεν. Περὶ Σάῤῥας ἧς τοὺς ἄνδρας ἀπέπνιγε τὸ σκαιὸν αὐτῇ δαιμόνιον, ὡς ἐρῶν αὐτῆς. Περὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου Ῥαφαήλ. Ὅπως ὁ υἱὸς Τωβὶτ Τωβίας ἀπεστάλη παρὰ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὸ λαβεῖν τὴν παρακαταθήκην, καὶ ὅπως Ῥαφαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος ὡδήγησεν αὐτόν. Περὶ τοῦ ἰχθύος, οὗ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολὴν ἐκελεύσθη Τωβίας φυλάττειν, καὶ ἐδιδάχθη εἰς τί ταῦτα συντελεῖ.

N. XIV. Ὅτι Ἀζαρίαν μετωνόμασεν ἑαυτὸν ὁ Ἄγγελος Ῥαφαήλ. Ὅπως ὁ Τωβίας ἰάσατο τὰ λευκώματα τοῦ πατρός. Ὅτι ὁ Ῥαφαὴλ ἀπήγγειλε τῷ Τωβὶτ Ἄγγελος εἶναι Θεοῦ, καὶ ἀποσταλῆναι πρὸς αὐτούς. Διήγησις τῶν ἐσομένων Νινευὶ τῇ πόλει κατὰ τὴν πρόῤῥησιν Ἰωνᾶ ἀπό Τωβὶτ πρὸς Τωβίαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἱερουσαλήμ. Ὅτι ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν γενόμενος Τωβὶτ τέθνηκεν. Ὅτι τὰ Ἐκβάτανα πόλις τῆς Μηδίας ἐστίν.

N. XV. Περὶ τῆς Βασιλείας Μήδων καὶ Περσῶν, καὶ ὅτι Ἀστυάγης ἦρχε Μήδων, ὁ Καμβύσης δὲ Περσῶν. Ὅπως οἱ Πέρσαι ἐπολιτεύοντο λίαν εὐνόμως καὶ δικαίως. Ὅπως οἱ παῖδες παρὰ Πέρσαις διῆγον. Ὅτι μέχρι τοῦ ἑπτακαιδεκάτου ἐνιαυτοῦ παῖδες ἐλέγοντο, ἑξῆς δ' ἔφηβοι. Ὅπως περὶ τὴν θήραν ἠσχολοῦντο Πέρσαι. Ὅτε ἔστιν, οὗ καὶ κάρδαμον εἶχον ὄψον. Ὅτι κε' ἐτῶν οἱ τέλειοι ἦσαν. Ὅτι μετὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη εἰς τοὺς γεραιοὺς ἐτάττοντο, καὶ οὐκέτι ἐστρατεύοντο, ἀλλ' ἐδίκαζον. Ὅτι τοῖς Πέρσαις αἰσχρὸν τὸ ἔχειν περιττώματα.

N. XVI. Ὅτι μητροπάτωρ Κύρου ὁ Ἀστυάγης ἄρχων μὲν Μήδων, πενθερὸς δὲ Καμβύσου ἄρχοντος Περσῶν καὶ πατρὸς Κύρου, καὶ ὅτι ἕτεροι Ἀσσύριοι, καὶ ἕτεροι Σύροι. Ὅτι ὁ τῶν Ἀσσυρίων Βασιλεὺς πολλῶν κρατήσας ἐθνῶν, καὶ κατὰ Μήδων ἐστράτευσεν. Ὅτι πρὸς Κυαξάρην Ἄρχοντα Μήδων τὸν καὶ Δαρεῖον ὁ Καμβύσης ὁ Ἄρχων Περσῶν Κῦρον τὸν υἱὸν ἀπέστειλε σύμμαχον κατὰ Ἀσσυρίων. Ὅτι λιτότητι οἱ Πέρσαι χαίρουσι. Ὅπως ὁ Κῦρος ἠθέλησε κατὰ Ἀρμενίων ἐλθεῖν. Ὅτι ἐγγίζουσι τὰ ὅρια Μήδων καὶ Ἀρμενίων. Περὶ Χρυσάντα, καὶ ὅπως πρὸς τὸν Ἀρμένιον ἀπῆλθεν ὁ Κῦρος. Ὅτι οὐκ ἦν πόλις ἐν Ἀρμενίᾳ. Ὅτι ἑάλωσαν πάντες οἱ οἰκεῖοι τοῦ Ἀρμενίου καὶ αὐτὸς προσῆλθεν.

N. XVIII.

N. XVII. Οπως ὁ Κῦρος λαβὼν χρήματα παρὰ τοῦ Αρμενίου, ϗ συμμαχίαν, διέλυσε τὴν μάχην. Οτι Ομοροι Αρμένιοι ϗ Χαλδαῖοι. Συνέλευσις Μήδων ϗ Ασσυρίων εἰς πόλεμον. Τί ἐςι παρασάγγης. Συμβολὴ Περσῶν ϗ Μήδων μετὰ Ασσυρίων, ϗ ἧττα Ασσυρίων. Οτι ἀφέντες νυκτὸς οἱ Ασσύριοι ἔφυγον ϗ Κῦρος σὺν Κυαξάρῃ διέβησαν τὸ τῶν Ασσυρίων χαράκωμα, ϗ ὁ Κῦρος ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν, προσελθόντων αὐτῷ ϗ τῶν Υρκανίων, οὓς συνομόρους εἶχον ϗ συμμάχους Ασσύριοι. Οτι κατέλαβε τοὺς Ασσυρίους ὁ Κῦρος, οἱ δὲ ϗ ἔτι ἔφυγον.

N. XVIII. Οτι ϗ γυναῖκες εἵποντο Κροίσῳ τῷ συμμάχῳ τῶν Ασσυρίων. Αμαξαι ϗ Αρμάμαξαι. Οτι ὡς ἔοικε μέχρι τότε οὐκ ἦν παρὰ Πέρσαις ἱππικόν. Τί διελέχθη πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους Ασσυρίους ὁ Κῦρος. Διαμερισμὸς τῶν ἐξ Ασσυρίων λαφύρων, ἐξ ὧν τοὺς ἵππους οἱ Πέρσαι ἔλαβον, ἵνα ϗ αὐτοὶ ἱππεῖς γένωνται, μὴ πρὶν ὄντες.

N. XIX. Περὶ προσελεύσεως Γωβρύου πρὸς Κῦρον. Ο δὲ Γωβρύας Ασσύριος ἦν. Ορα, εἰς ὅρκου τύπον τὸ λαμβάνειν ϗ διδόναι τὴν δεξιάν. Τὰ ἐπισημανθέντα τῷ Κύρῳ λάφυρα, ἐν οἷς ἦν ϗ ἡ τοῦ Αβραδάτου γυνή. Οτι εἰς Βαβυλῶνα ἔρχεται πάλιν Κῦρος κατὰ Ασσυρίων. Οτι ἐζήτησε Κῦρος μονομαχῆσαι μετὰ τοῦ Αρχοντος Βαβυλῶνος. Ο δὲ εἶπε, μὴ εἶναι παρεσκευασμένος, ϗ ἀνέμεινε τὴν παρασκευὴν ἐκείνου Κῦρος. Περὶ Γαδάτου, ὃς εὐνοῦχος ὢν ἦρχεν. Προσέλευσις πρὸς Κῦρον τοῦ Γαδάτου ὃς τῶν Ασσυρίων ἦν. Ετέρων ἐθνῶν προσέλευσις πρὸς Κῦρον. Οτι Αρχαίων τοῖς Βασιλεῦσι τὸ, δέσποτα.

N. XX. Οπως δεξιῶς ἐξήλασε Κῦρος συμμαχῆσαι Γαδάτῃ, ϗ ὅπως αὐτὸν ἀνελπίστως ἐρρύσατο τῆς ἐνέδρας. Ηττα Καδουσίων συμμάχων Κύρου. Δῶρα παρὰ Γαδάτου τῷ Κύρῳ, ἐν οἷς ϗ ἵπποι, δι' ὧν μυρίους τοὺς οἰκείους ἱππεῖς ὁ Κῦρος ἐποίησεν. Οτι φρούρια κατεῖχε Σύρων ἐν μεθορίοις Σύρων ϗ Μήδων ὁ Κῦρος. Οτι ἠχθέσθη ὁ Κυαξάρης ἰδὼν τῷ Κύρῳ τῷ ἰδίῳ συμμάχῳ παρεπομένην πολλὴν δύναμιν ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ, ϗ ὅπως αὐτοῦ τὴν λύπην κατέπαυσεν ὁ Κῦρος.

N. XXI. Κύρου συμβουλὴ, ὅπως πρὸ χειμῶνος ἐπιόντος λύσαι τὸν πόλεμον. Οτι ἀεὶ κοπιᾶν τοὺς οἰκείους ἤθελε Κῦρος ἵνα, φησὶν, ὑγιαίνοιεν. Περὶ Αράσπα, ϗ ὅπως ἤρα τῆς γυναικὸς ἣν ἐφύλαττε τῷ Κύρῳ. Καὶ ὅπως αὐτῆς μὴ πεισθείσης τῷ Αράσπᾳ, ϗ τοι βιαζομένῳ ὁ Κῦρος ἔμαθε, ϗ οὐκ ὠργίσθη, ἀλλὰ συνέγνω αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, εἰπὼν ϗ Θεοὺς ἐρᾶν. Εαυτὸν μᾶλλον εἶπεν αἰτιῶμαι, ὅτι συγκαθεῖρξα τῷ Αράσπᾳ θηρίον πάντη ἄμαχον, τὴν γυναῖκα δηλονότι. Οτι κατὰ συμβουλὴν Κύρου ἔδοξε φεύγειν ὁ Αράσπας, ϗ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ασσύριον, ἐπὶ τῷ μαθεῖν τὰ κατ' αὐτὸν, ϗ ἡ Πάνθεια (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ γυναικί) ἐζήτησεν ἐλθεῖν ἀντὶ Αράσπα εἰς φίλον Κύρου, ϗ ὑπηρετεῖν τὸν ἄνδρα αὐτῆς Αβραδάταν, ὃ ϗ γέγονε. Καὶ ἐλθὼν ὁ Αβραδάτας, ϗ μαθὼν τὰ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Πάνθειαν, ϗ τὴν σωφροσύνην Κύρου, ηὐχαρίστει αὐτῷ.

N. XXII. Αποστολὴ χρημάτων τῷ Κύρῳ παρὰ τοῦ Ινδοῦ, ϗ φιλίας Αρχή. Οτι εἶχε μυρίους ἱππεῖς ὁ Κῦρος, ϗ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν, ϗ ὁ Αβραδάτας ἑκατὸν, ϗ τὰ Μηδικὰ ἑκατὸν, ϗ ὅτι ἑκάστη κάμηλος εἶχε τοξότας δύο. Πάλιν Κύρου συνέλευσις κατὰ Ασσυρίων. Οτι χιλὸς ἐνταῦθα ἡ τῶν ἀλόγων τροφή. Υποστροφὴ Αράσπου ϗ ἐγκώμιον αὐτοῦ ὑπὸ Κύρου. Οτι ἡ Πάνθεια τὸν ἑαυτῆς κόσμον συνέκοψεν εἰς ὁπλισμὸν τῷ ἀνδρί. Οτι κόσμον ἡγεῖτο τὸν ἄνδρα, ϗ οἷα αὐτῷ προσεφθέγξατο ὁπλιζομένῳ, ϗ ὅπως ηὐχαρίστει Κύρῳ, ὡς συντηρήσαντι ταύτην ἀνύβριστον. Οἷα εἶπε πρὸς Πάνθειαν ὁ ἀνήρ.

N. XXIII. Οπως ἀντέταξε τοὺς ἑαυτοῦ τοῖς τοῦ Κύρου ὁ Κροῖσος. Οτι ὁ παιὰν ᾠδή ἐςι πολέμου. Οτι αἱ κάμηλοι τοῖς ἵπποις δειλίαν ἐνέβαλον. Συμβολὴ Περσῶν ϗ Αἰγυπτίων, ἐν οἷς ϗ ὁ Αβραδάτας, ὃς ἐκπεσὼν τοῦ ἅρματος κατεκόπη. Οτι πεσών τις μαχαίρᾳ τὸν ἵππον τοῦ Κύρου ἔπληξε, ϗ ὅπως ὁ Κῦρος ἐκ τοῦ ἵππου κατεβλήθη. Οτι κυκλωθέντες οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τῶν πολεμίων, ϗ μὴ δυνάμενοι ἀντέχειν ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν ἐκάθηντο ἄπρακτοι, εἶτα ῥίψαντες τὰ ὅπλα ἔφυγον. Εςρατοπεδεύσατο, ἀντὶ τοῦ, ἦλθεν εἰς τὸ ςρατόπεδον.

N. XXIV. Οτι Κῦρος Κροίσου φυγόντος ἐπὶ Σάρδεις, ϗ αὐτὸς ἐκεῖ ἀπῆλθεν. Εἷλε δὲ ϗ τὴν Ακρόπολιν. Πρόρρησις Κροίσου πρὸς Κῦρον, ϗ πρόκλησις μὴ διαρπάσαι τὴν πόλιν, ἀλλὰ λαβεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Αβραδάτου, ϗ ὅσα εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς Κῦρον, ϗ ὅπως ἀπέσφαξεν ἑαυτήν. Οπως ὁ Κῦρος Αβραδάτην ϗ τὴν Πάνθειαν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς.

N. XXV. Περὶ Καρῶν ϗ τῶν ἐπὶ Φρυγίας παρ' Ελλήσποντον. Περὶ τῶν ἁμαξῶν τῶν ἐλαυνουσῶν τὰ χρήματα ἃ ἔδωκεν ὁ Κροῖσος, ϗ οἷον εἶπε λόγον ὁ Κῦρος. Περὶ τῆς μεγάλης Φρυγίας. Πολιορκία Βαβυλῶνος, ϗ μετόχευσις τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ϗ κατάσχεσις τῆς πόλεως δι' αὐτοῦ. Οπως πρώτως τὰ βασίλεια κατεσχέθησαν. Οτι ὁ ἁλοὺς Βασιλεὺς Ασσυρίων ἐν Βαβυλῶνι ὁ Βαλτάσαρ ἦν, ᾧ ϗ ἡ χεὶρ ὤφθη κατὰ τὸν τοῖχον, ὡς φησὶ Δανιὴλ ὁ Προφήτης.

N. XXVI. Οτι εὐνούχους εἶχεν ὁ Κῦρος ὑπηρέτας. Οἷα ἦν ἡ διαγωγὴ Κύρου ϗ τῶν περὶ αὐτὸν ὡς λίαν καλή. Οπως τὸν Κροῖσον ὁ Κῦρος ἤλεγξε καλῶς. Οτι κόσμον οἰκεῖον ὁ Κῦρος ἡγεῖτο, τὸν κόσμον τῶν ὑπηκόων. Καὶ διὰ τί περὶ τὴν ἀριστερὰν τοὺς οἰκειοτάτους ἐκάθισεν. Οτι πολλὰ ἔλεγεν ἔχειν ὁ Κῦρος χρήματα, ἵνα τοῖς ἀξίοις αὐτὰ διανέμῃ, οὐ μήν γε ϗ ἑαυτοῦ χάριν.

N. XXVII. Ὅτι εἰς τὰ οἰκεῖα Κύρῳ ὑποστρέψαντι, δέδωκε Κυαξάρης, καὶ ἄλλα μὲν, ἀλλὰ καὶ τὴν θυγατέρα γυναῖκα, καὶ τὴν χώραν Μήδων. Ὁ δὲ μὴ ἄλλως λαβεῖν εἶπεν, εἰ μὴ συναινέσειε τῶν γονέων. Ὁ δὲ καὶ ἐποίησεν, ἀπελθὼν ἐκεῖ, καὶ δοὺς πᾶσι τοῖς Πέρσαις δῶρα πολλά. Ὅτι πάλιν εἰς Βαβυλῶνα ὑπέστρεψε, καὶ ὅσα κατέσχεν ἔθνη, ἐν οἷς ἦν καὶ Κύπρος. Περὶ τῶν λεγομένων Κοστύρων. Ὅτι τὰ πρὸς Συρίαν ἔθνη οἰκοῦντα ὑπέταξε, καὶ Αἴγυπτον. Καὶ ὅθεν ἤρχετο αὐτῷ ἡ ἐξουσία. Καὶ ὅπως δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ περιῄει τὴν οἰκείαν ἐπικράτειαν. Καὶ ὅτε γέρων γέγονεν, οἷά τε διελέχθη τοῖς οἰκείοις, καὶ τίνας κατέλειψε διαδόχους. Ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἄλλως τὰ κατὰ τὸν Κῦρον ἱστόρησεν.

LIBER QUARTUS.

N. I. Ὅτι μόναι αἱ δύο φυλαὶ ἀνέβησαν εἰς Ἱεροσόλυμα. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Χυθαίων. Ὅτι Καμβύσης τὴν ἀρχὴν Κύρου διεδέξατο, ὃς καὶ ἐκώλυσε τὴν ἀνοικοδομὴν τοῦ ναοῦ, βασιλεύσας ἔτη ἑπτά. Περὶ Καμβύσου, καὶ ὅπως αὐτὸν διεδέξατο Σμέρδης ὁ Μάγος. Καὶ ὅπως ὁ Καμβύσης τὸν ἀδελφὸν Σμέρδιν ἐξ ὀνείρου δειματωθεὶς ἀπέκτεινεν. Ὅπως ὁ Καμβύσης ἀπέθανεν ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Συρίας, κεχρηματισμένον χρὴν τοῦτο.

N. II. Ὅτι ὁ Μάγος Σμέρδης ὡς υἱὸς τοῦ Κύρου ἐκράτησεν. Ἠλέγχθη δ' ὕστερον ἕτερος εἶναι παρ' ἐκεῖνον, ὡς μὴ ἔχων ὦτα. Ἀπετμήθη γὰρ ταῦτα διὰ πταῖσμα παρὰ τοῦ Κύρου. Ἐπανάστασις κατὰ Σμέρδου. Ὅπως ὁ Πρηξάσπης τεθνάναι τὸν υἱὸν Κύρου Σμέρδιν ἐκήρυξεν, καὶ ἕτερον δὲ Ὁμώνυμον εἶναι τὸν κρατοῦντα, καὶ ὅπως αὐτὸς διὰ τοῦτο ἀπέθανεν. Ὅπως οἱ Μάγοι ἀνῃρέθησαν, ὧν εἷς ὁ Σμέρδης.

N. III. Ὅπως ἐκράτησε Περσῶν ὁ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου ἐκ περινοίας τοῦ οἰκείου ἱπποκόμου. Τί ηὔξατο τῷ Θεῷ, εἰ κρατήσει ὁ Δαρεῖος. Οἷα προέθετο ἐρωτήματα ὁ Δαρεῖος, τοῖς οἰκείοις φίλοις, καὶ οἷα ὑπέσχετο τῷ διαλύσαντι ταῦτα. Ὅτι ὁ Ζοροβάβελ ἐν τούτοις ἠρίστευσε, τοῦ οἴνου καὶ τῶν Βασιλέων, τὴν γυναῖκα κρειττοτέραν εἰπών. Ὅτι ἐξ αἰτήσεως Ζοροβάβελ παρεχώρησε τὴν ἀνοικοδομὴν τοῦ ναοῦ καὶ Δαρεῖος δι' αὐτοῦ γενέσθαι.

N. IV. Δευτέρα ἀνάβασις εἰς Ἱεροσόλυμα, μετὰ τοῦ Ζοροβάβελ. Οἱ δὲ ἀναβάντες μυριάδες υξβ´ καὶ χιλιάδες ά, ἄνευ ὑπηρετῶν. Περὶ Σαμαρειτῶν, καὶ ὅπως ἠχθέσθησαν. Πότε ἦν Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας οἱ Προφῆται. Ὅτι ὁ Δαρεῖος ἐπέτρεψε δίδοσθαι τοῖς Ἰουδαίοις καθεκάστην τὰ εἰς θυσίαν συντελοῦντα ζῶα καὶ τὴν σεμίδαλιν. Ὅτι δι' ἐτῶν ἑπτὰ ὁ ναὸς ἐτελέσθη. Πότε ἐβασιλεύοντο οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πότε ὑπὸ Κριτῶν ἤρχοντο.

N. V. Ὅτι τὸν Δαρεῖον Ξέρξης διεδέξατο, καὶ εὐσεβῶς περὶ τὸν ναὸν καὶ αὐτὸς διετέθη, ὅτε καὶ Ἔσδρας ἀνεστάθη ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πολλοῦ πλήθους Ἰουδαίων. Ὅτι πολλαὶ μυριάδες πέραν Εὐφράτου μεμενήκασιν Ἰουδαίων. Περὶ Νεεμίου τοῦ Ἑβραίου, ὅπως καὶ αὐτὸς ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱεροσόλυμα ἦλθε, καὶ τὸ τεῖχος ἀνῳκοδόμησεν. Ὅτι πρώτη ἡ τοῦ Ἰούδα φυλὴ ἐκ Βαβυλῶνος ἀνέβη, ὅθεν καὶ Ἰουδαῖοι οἱ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐκλήθησαν.

N. VI. Ὅτι τὸν Ξέρξου υἱὸς, ὁ καὶ Ἀρταξέρξης, διεδέξατο. Περὶ Ἐσθὴρ ἣν ἔλαβε γυναῖκα ὁ Ἀρταξέρξης, καὶ περὶ Μαρδοχαίου. Ὅτι νόμον ἔθετο Ἀρταξέρξης, μηδένα οἱ ἄκλητον ἐπὶ θρόνου καθημένῳ προσέρχεσθαι. Ὅπως ὁ Μαρδοχαῖος ἐπιβουλὴν ἐμήνυσε κατὰ τοῦ Βασιλέως. Ὁ Ἀμὰν Μαρδοχαῖον ἀνασταυρῶσαι ἠβούλετο, ἀλλ' ἐσταυρώθη ἐκεῖνος προνοίᾳ Θεοῦ. Ὅτι Ἐσθὴρ γνοῦσα τὴν μελετωμένην τῶν Ἰουδαίων ἀπώλειαν παρὰ Ἀμὰν διὰ τὸν Μαρδοχαῖον, ἐδεήθη πρότερον τοῦ Θεοῦ, εἶτα καὶ ἄκλητος εἰσῆει πρὸς Βασιλέα. Καὶ διὰ τοῦτο θορυβηθεῖσα ἔπεσε πρὸ ποδῶν αὐτοῦ ἀχανής, καὶ ὅπως εἰς δεῖπνον αὐτὸν ἐκάλεσε, καὶ τὸν Ἀμάν. Ὅτι πεντήκοντα πηχέων ἦν τὸ ξύλον, ἐν ᾧ τὸν Μαρδοχαῖον ὁ Ἀμὰν ἀνασταυρῶσαι ἔμελλε. Ὅτι ἀνεμνήσθη ὁ Βασιλεὺς τοῦ Μαρδοχαίου διὰ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐκεῖνον ἐτίμησεν. Οὕτω διασκεδάζει βουλὰς πονηρὰς ὁ Θεός.

N. VII. Ὅπως ὁ Ἀμὰν ἐκρεμάσθη εἰς τὸ ξύλον, ὃ κατὰ τοῦ Μαρδοχαίου ἡτοίμαζεν. Ὅτι καὶ οἱ τοῦ Ἀμὰν παῖδες ἀνεσταυρώθησαν. Ὅπως Ἰωάννας τὸν οἰκεῖον ἀπέκτεινεν ἀδελφὸν ἐν τῷ ναῷ. Ὅπως τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἀρχιερέως συνοικήσαντα ἀλλοφύλῳ γυναικὶ ἐκώλυον ἀπὸ τοῦ ναοῦ. Περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ Γαριζὶν, τοῦ ἐν τῇ Σαμαρείᾳ.

N. VIII. Ἀρχὴ τῆς κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἱστορίας, τίνος υἱὸς ἦν Ἀλέξανδρος. Οἷον ὄνειρον εἶδε Φίλιππος ἐγκυμονούσης τῆς γυναικὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ πότε ἐγεννήθη. Περὶ τοῦ σώματος Ἀλεξάνδρου. Περὶ τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλου. Ὅτι ὁμιλητὴς Ἀριστοτέλους ἐγένετο. Ὅτι καὶ στρατιωτικὸς ἰατρὸς ἦν ὁ Ἀλέξανδρος.

N. IX. Ὅτι εἰκοσαετὴς τῆς Βασιλείας ἐκράτησεν. Περὶ Τιμοκλείας τῆς τὸν βιασάμενον αὐτὴν εἰς τὸ φρέαρ βαλούσης. Οἷα ὁ Σινωπεὺς Διογένης πρὸς Ἀλέξανδρον εἶπεν. Τὸ φιλότιμον Ἀλεξάνδρου. Ὅσων ἐκράτησε πόλεων. Περὶ Ἀκαρνᾶνος τοῦ ἰατροῦ, καὶ ὅπως ἐξ αὐτοῦ τὸ φάρμακον ἔλαβεν Ἀλέξανδρος, καὶ ἀντέδωκε τὴν τῆς συκοφαντίας ἐπιστολήν. Ἡ ἐν Ἰσσῷ συμπλοκὴ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ Δαρείου ἧττα. Περὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς μητρὸς Δαρείου ἁλουσῶν παρὰ Ἀλεξάνδρου.

Digitized by Google

N. X. Ὅτι καὶ Δαμασκὸν εἷλεν Ἀλέξανδρος, καὶ Κύπρον καὶ Φοινίκην. Περὶ τοῦ κατ' ὄναρ Σατύρου. Περὶ τῆς κατ' Αἴγυπτον Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ κατ' ὄναρ Ὁμήρου, καὶ ὅτι νῆσος ἦν αὕτη πρότερον. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐν ἐρήμῳ διάβασιν Ἀλεξάνδρου ἐξαισίων. Πῶς παῖς Διὸς ἐλογίσθη ὁ Ἀλέξανδρος. Ὅτι λύτρα ὁ Δαρεῖος ἔπεμψε, καὶ οὐκ ἔλαβε ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος. Περὶ τοῦ θανάτου τῆς γυναικὸς Δαρείου. Περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς πρὸς Δαρεῖον, ὑπὲρ τὴν Ἀλεξάνδρου σωφροσύνην.

N. XI. Ὅτι Ἀλέξανδρος οὐ λάθρα συμβαλεῖν ἤθελε τοῖς πολεμίοις. Φυγὴ Δαρείου. Ὅσον πλοῦτον εὗρεν Ἀλέξανδρος τοῦ Δαρείου. Ὅπως ὠνείδιζε τοὺς τρυφῶντας Ἀλέξανδρος. Τί ἔλεγεν Ἀλέξανδρος περὶ τῶν γογγυζόντων εἰς αὐτόν. Περὶ τῆς δίψης, ἣν εἶχεν Ἀλέξανδρος διώκων Δαρεῖον. Ὅπως ἐν τῷ θανάτῳ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον ἐτίμησε, τὸν δ' ἀνελόντα διεσφενδόνησεν. Περὶ Ὑρκανίας, καὶ τοῦ Κασπίου πελάγους.

N. XII. Ὅτι Ἀλέξανδρος βαρβαρικὴν στολὴν ἐνδυσάμενος τοῖς Μακεδόσιν οὐκ ἤρεσεν. Καὶ περὶ Ῥωξάνης, ἣν Ἀλέξανδρος ἔγημεν. Ὅπως παρὰ Ἀλεξάνδρου ἀνῃρέθη Φιλώτας, καὶ Κλεῖτος. Ὅσα ὁ Ταξίλης, καὶ οἷα ἐμήνυσεν Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τῆς Ἰνδικῆς ἐρχομένῳ χώρας.

N. XIII. Περὶ Πώρου τοῦ τῆς Ἰνδικῆς Ἄρχοντος, οἷος ἦν τὸ σῶμα. Ὅσα ὁ Ἀλέξανδρος ἤλγησε τοῦ Βουκεφάλου ἵππου θανόντος, καὶ περὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὅσος ἦν κατ' εὖρος καὶ βάθος. Ὅτι Μαλλοὶ ἔθνος Ἰνδικόν. Ὅπως Ἀλέξανδρος πρῶτος ὥρμα ἐν τοῖς πολεμίοις, καὶ τυχαίως ἐνίκα.

N. XIV. Περὶ τῶν Γυμνοσοφιστῶν, καὶ τοῦ διὰ τῆς βύρσης ὑποδείγματος, ἵνα μὴ μακρὰν ὁ Βασιλεὺς ἀποδημῇ. Ὅτι εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἦλθεν Ἀλέξανδρος, καὶ ὅσον τοῦ στρατοῦ πλῆθος ἀπώλετο, καὶ περὶ τῶν ἰχθυοφάγων προβάτων. Περὶ τοῦ τάφου τοῦ Βασιλέως Περσῶν Κύρου, καὶ τῆς τούτου ἐπιγραφῆς. Ὅτι ἔγημεν Ἀλέξανδρος καὶ τὴν θυγατέρα Δαρείου, καὶ ὅσα ἐν τῷ γάμῳ χρήματα ἀνάλωσε, δοὺς καὶ τοῖς ὀφειλέταις τὰς ὀφειλάς. Ὅσα ἐπένθησεν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίωνι ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Περὶ τοῦ διὰ κοράκων σημείου, καὶ τοῦ θύματος. Περὶ τοῦ εὑρεθέντος ξένου καθημένου ἐν τῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου θρόνῳ. Ὅτι ὁ θάνατος Ἀλεξάνδρου ἄλλοις ἄλλως λέγεται. Περὶ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος. Ὅτι ἐν τῇ τελευτῇ ἐβουλήθη ἀφανίσαι αὐτόν, ἵνα δόξῃ καὶ Θεός.

N. XV. Ὅπως ὑπήντησαν Ἀλεξάνδρῳ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἑβραίων καὶ ὁ Ἀρχιερεύς. Ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὸν Ἀρχιερέα, εἰς μνήμην ἦλθε τοῦ κατ' ὄναρ ὀφθέντος αὐτῷ Θεοῦ. Ὅτι ἔθυσε τῷ Θεῷ ὁ Ἀλέξανδρος, κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο, ἀνέγνω τε καὶ τὴν βίβλον τοῦ Δανιήλ. Περὶ τοῦ ἐν Γαριζὶν ἱεροῦ, ἐν ᾧ κατέφυγον οἱ παρανομοῦντες.

N. XVI. Ὅτι εἰς τέσσαρα ἐμερίσθη ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχή. Καὶ περὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ὅπως Ἱεροσολύμων ἐκράτησε. Ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διεδέξατο τὴν ἀρχήν. Τί ἐστι δραχμή, καὶ πόσα τάλαντα ποιοῦσι. Ὅσα ὁ Πτολεμαῖος εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερὸν ἔστειλε δῶρα. Περὶ τῶν ἑβδομήκοντα δύο τῶν ἐξελληνισάντων τὰ Ἑβραϊκὰ βιβλία. Ὅτι οἱ πρὸ τούτου ἐπιχειρήσαντες τὸ τοιοῦτον ἔργον, οὐκ ἀτιμώρητοι ἔμειναν. Ὅτι τινές φασι διῃρημένους ποιῆσαι τὴν ἑρμηνείαν τοὺς ἑρμηνεῖς, ὕστερον δὲ εὑρεθῆναι ἐκ πάντων τὰ αὐτά.

N. XVII. Ὅτι ἔλαβε Πτολεμαῖος τὴν Κλεοπάτραν, καὶ ὅσα ἦν ἡ ταύτης φερνή. Οἷος ἦν δεξιὸς περὶ τὰ πράγματα ὁ πρὸς Πτολεμαῖον ἀποσταλεὶς πρέσβυς Ἰωσήφ. Ὅτι τὸ τὰ τέλη τῶν πόλεων ἐπὶ αὐξήσει πωλεῖσθαι τοῖς ὠνουμένοις παλαιὸν ἦν.

N. XVIII. Ὅπως συνῴκησεν ἡ ἀδελφόπαις τῷ Ἰωσήφ. Ὅπως Ὑρκανὸς ὁ υἱὸς Ἰωσὴφ καὶ ἐν μειρακίοις τελῶν ἦν φρονιμώτατος. Ὅτι ἀτίμως αἰνέσατο ὁ Ὑρκανὸς τοὺς γραμματικοὺς δούλους. Ὅτι βᾶρις, τὸ ὀχύρωμα.

N. XIX. Ὅτι ὁ Ἐπιφανὴς Ἀντίοχος κατέσχε τὰ Ἱεροσόλυμα. Περὶ Ἐλεαζὰρ καὶ τῶν Μακκαβαίων. Ὅτι ἐν Σαββάτῳ πολέμου συγκροτηθέντος ἐμάχοντο Ἰουδαῖοι.

N. XX. Νίκη Ἰουδαίων κατὰ τῶν τοῦ Ἀντιόχου. Ὅτι ὁ Ἀντίοχος ἐνόσησε διὰ τὰ κατὰ τῶν Ἰουδαίων κακά, καὶ ἀπέθανε.

N. XXI. Ὅπως τὸν ἐλέφαντα ὁ Ἐλεαζὰρ πλήξας ὑπ' αὐτοῦ τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ.

N. XXIII. Περὶ Κλεοπάτρας τῆς θυγατρὸς Πτολεμαίου. Ὅτι ὁ Πτολεμαῖος δύο διαδήματα περιέθετο, οἷα δύο ἄρχων χωρῶν.

N. XXIV. Ὅτι ὄρος καθήρησαν ἄνθρωποι λίαν ὑψηλόν, διὰ τριῶν ἐνιαυτῶν.

LIBER QUINTUS.

N. I. Περὶ Ἀντιόχου τοῦ ἐπικληθέντος Θεοῦ. Ὅρα γυναικὸς καρτερίαν.

N. II. Ὅτι οἱ Σαδδουκαῖοι τὰ ἄγραφα καὶ ἐκ παραδόσεως οὐκ ἐτήρουν.

N. III. Ὅπως ὁ Ἀντίγονος ἀνῃρέθη κατὰ Στράτωνος πύργον, κατὰ τὴν Ἰούδα τοῦ Ἐσσαίου πρόρρησιν, κἂν ἔδοξεν ἐψεῦσθαι.

N. IV. Περὶ φοινίκων καὶ πιτρίων, τῶν ἐν τῇ σκηνοπηγίᾳ. Ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη ἐνόσει τεταρταίῳ.

N. V. Περὶ Ὑρκανοῦ καὶ Ἀριστοβούλου. Περὶ Τιγράνου τοῦ Ἀρμενίου. Βασιλεία Ὑρκανοῦ καὶ Ἀριστοβούλου. Ὡς ἐπὶ σοὶ τῆς ἀρχῆς ἄνθρωπε.

N. VI. Περὶ Πομπηΐου ϗ τῆς δοθείσης αὐτῷ χρυσῆς ἀμπέλου ἐξ Ἀριστοβούλου ἐκ πεντακοσίων ταλάντων. Περὶ τῆς Μιθριδάτου πλάνης, ϗ περὶ τοῦ ὀποβαλσάμου, ὅπερ ἐστὶ μύρων ἄριστον. Ὅπως ὑπὸ Πομπηΐου τὰ Ἱεροσόλυμα ἑάλω.

· N. VII. Ὅσα ἦσαν τὰ τοῦ ἱεροῦ Ἰουδαίων χρήματα, ἐν οἷς ϗ δοκὸς ἐκ χρυσοῦ. Καὶ ὅτι ἡ μνᾶ εἶλκεν λίτρας δύο πρὸς τῇ ἡμισείᾳ. Κύπρος, ὄνομα γυναικός. Ὅτι ὁ Ἡρώδης ἐλθὼν εἰς τὸ δοκιμάσασθαι, ἐξέπληξε τοὺς παρόντας, διὰ τὸ ἐλθεῖν μετὰ δορυφορίας πολλῆς, διὸ ϗ ἠτιάθη.

N. IX. Ὅπως ὁ Ἀντώνιος ἤρα τῆς Κλεοπάτρας. Περὶ Πακόρου τοῦ Πάρθων Βασιλέως.

N. X. Διά τι ἀπετμήθη τὰ ὦτα Ὑρκανός. Ὅπως ὁ Φασάηλος τέθνηκεν.

N. XI. Ἀναίρεσις Ἀντιγόνου.

N. XIII. Περὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης Ἀριστοβούλου ἐν νέᾳ τῇ ἡλικίᾳ. Ὅπως ἡ Ἀλεξάνδρα ἔφυγε διὰ λάρνακος, ϗ ἐφωράθη. Ὅπως ἀπεπνίγη Ἀριστόβουλος.

N. XIV. Ὅτι ἠράσθη Ἡρώδου ἡ Κλεοπάτρα. Περὶ τοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ μεγάλου γεγονότος σεισμοῦ.

N. XV. Ὅπως ϗ παρὰ τοῦ Καίσαρος Ἡρώδης ἐτιμήθη. Ὅπως εἰς τὸ φανερὸν Ἡρώδην ἐφάνη μισοῦσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Ὅπως ἡ τοῦ Ἡρώδου γυνὴ θανάτῳ κατακριθεῖσα, τέθνηκεν.

N. XVI. Ὅπως οὐδὲ τοῦ οἰκείου κόσμου Ἡρώδης ἐφείσατο ἐν καιρῷ λιμοῦ διὰ τὴν πόλιν, ϗ αὐτὸν ἀποδοὺς εἰς τὸ ἀγοράσαι σῖτον. Πόσος ἦν ὁ διαδοθεὶς σῖτος πόσοι μόδιοι ὁ κόρος.

N. XVI:. Ὅπως ὁ Ἡρώδης ἐκώλυε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀλλήλοις συνέρχεσθαι, δεδιὼς τὰς ἐπιβουλάς. Τίνες οἱ Ἐσσαῖοι, ϗ οἵᾳ χρῶνται διαίτῃ, ϗ ὅπως εἷς τῶν Ἐσσαίων προεῖπε τῷ Ἡρώδῃ παιδίῳ ὄντι τὴν Βασιλείαν. Ὅπως ὁ Ἡρώδης τὸν ναὸν ἐπὶ τὸ μεῖζον μετεσκεύασε. Καὶ περὶ τοῦ πύργου, ὃν Ἀντωνίαν ἐκάλεσεν. Ὅτι ὁ ναὸς ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ πρὸς τῷ ἡμίσει ᾠκοδομήθη, ὅτι ϗ οὐδὲ ὑετὸς γέγονεν ἐν ἡμέρᾳ. Περὶ τοῦ πιπράσκεσθαι τοὺς κλέπτας.

N. XVIII. Περὶ τῶν παίδων Ἡρώδου, οἷοι ἦσαν. Ὅπως ἐμίσησε τοὺς υἱοὺς ὁ Ἡρώδης. Ὅπως κατήλλαξε τὸν Ἡρώδην τοῖς παισὶν ὁ Καῖσαρ.

N. XIX. Οἷος τὸ ἦθος, ϗ τοὺς τρόπους ὁ Ἡρώδης. Ὅσα Ὑρκανὸς ϗ Ἡρώδης ἔλαβον ἀργυρίου ϗ χρυσοῦ τάλαντα ἐκ τοῦ τάφου Δαβίδ, ϗ ὅπως ϗ εἰς αὐτὰ τὰ σώματα Δαβὶδ ϗ Σολομῶντος ἐκωλύθη Ἡρώδης εἰσελθεῖν θείῳ πυρί.

N. XX. Οἷα ἡ διαβολὴ ἀεὶ κακὰ εἰργάζετο, ϗ ἔτι ἐργάζεται.

N. XXI. Περὶ τοῦ κακίστου Εὐρυκλέους. Ὅτι ἐδέσμησε τοὺς υἱοὺς ὁ Ἡρώδης Ἀριστόβουλον ϗ Ἀλέξανδρον. Τὸ συνέδριον τὸ τοὺς παῖδας Ἡρώδου κρῖνον σὺν τῷ Ἡρώδῃ.

N. XXII. Περὶ τοῦ παῤῥησιασαμένου στρατιώτου εἰς Ἡρώδην, βουλευόμενον θάνατον τῶν οἰκείων παίδων. Ὅπως ἀπηγχόνισε τοὺς οἰκείους παῖδας ὁ Ἡρώδης. Ὅτι πάτριον ἦν τότε ἔθος τὸ πολλαῖς συνοικεῖν γυναιξί. Ὅτι ἀνεψιοὶ οἱ ἐξάδελφοι.

N. XXIII. Ὅτι οἱ Φαρισαῖοι οὐκ ἐπείσθησαν ὀμόσαι, ϗ ὅτι προεῖπον τὸν τοῦ Ἡρώδου θάνατον, διὸ ϗ ἀπεκτάνθησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν.

N. XXIV. Περὶ λιμένος τοῦ λεγομένου Σεβαστοῦ. Κατηγορία Ἀντιπάτρου. Ὅτι ὁ Ἡρώδης ϗ τὸν υἱὸν Ἀντίπατρον δέσμιον εἰς Καίσαρα ἔπεμψε.

N. XXV. Λυμὴ, ὄνομα γυναικός. Κύκηθρον τὸ ταραχὴν ἐμποιοῦν. Περὶ τῶν καθελόντων τὸν ἀνατεθέντα ἀετὸν εἰς τὸν μέγαν πυλῶνα τοῦ ναοῦ.

N. XXVI. Τίνα νόσον ἐνόσησεν Ἡρώδης, ποικίλην τε ϗ ὀδυνηράν. Περὶ τῶν τῆς Καλλιρόης θερμῶν. Οἵαν ἐπίνοιαν ὁ Ἡρώδης ἐπενοήσατο κάκιστος ὤν, ἵνα κλαυθῇ μετὰ θάνατον. Τελευτὴ Ἡρώδου. Ὅτι ὁ Ἀρχέλαος διεδέξατο Ἡρώδην.

LIBER SEXTUS.

N. I. Περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων στάσεως κατὰ Ῥωμαίων, ὅτε ϗ ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. Ὅτι δοῦλος Ἡρώδου διάδημα περιέθετο.

N. II. Ὅτι ϗ ὁ Ἀρχέλαος ὠμὸς ἦν κατὰ τὸν πατέρα. Περὶ τοῦ πλοῦ Ἀλεξάνδρου. Κατηγορία κατὰ Ἀρχελάου. Περὶ τοῦ ὀνείρου οὗ εἶδεν Ἀρχέλαος. Ἕτερος ὄνειρος τῆς Ἀρχελάου γυναικός. Περὶ τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐπὶ Καίσαρος γεγενημένης.

N. III. Αἵρεσις Φαρισαίων. Αἵρεσις Σαδδουκαίων. Αἵρεσις Ἐσσηνῶν. Αἵρεσις Γαλιλαίων. Πότε ἐγένετο ἡ ἀπογραφή. Πότε ὁ Καῖσαρ ἔθανε, ϗ πόσα ἔτη ἐκράτησεν. Ὅτι διεδέξατο Καίσαρα ὁ Τιβέριος.

N. IV. Περὶ Ποντίου Πιλάτου. Περὶ Ἡρώδου τοῦ Τετράρχου, ϗ τῆς πόλεως Τιβεριάδος. Περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων ἐπαναστάσεως. Πότε ἐφάνη ὁ Χριστὸς ἐν Ἰουδαίᾳ, ϗ οἷα φησὶν ὁ Ἰώσηπος περὶ αὐτοῦ. Ἔτι περὶ Χριστοῦ φησὶν ὁ Ἰώσηπος.

N. V. Περὶ τῆς Ῥωμαίας Παυλίνης. Ὅτι μέγα τὸ τῶν ἱππέων ἀξίωμα. Περὶ τῆς πορνείας Ἴσιδος. Ὅπως ἡ Παυλῖνα τῷ ἐρῶντι αὐτῆς συνεγίνετο, οἰομένη τοῦτον Θεόν. Ὅπως τὸ κατὰ τῆς Παυλίνης σκέμμα ἐξήτασε Τιβέριος ϗ ἐκόλασε τοὺς τοῦτο συνεργήσαντας. Περὶ τῆς μετονομασθείσης Ὀνοσίας,

N. VI. Περὶ Φιλίππου, ὅτι ϗ καθ' ὁδὸν ἔκρινε, ϗ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἐπιφερόμενος ἐτίθε-

το κατὰ τὸν τόπον ἔνθα καθήμενος ἠκροᾶτο. Περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου οἷα φησὶν ὁ Ἰώσηπος. Περὶ τῆς τοῦ Τιβερίου πλάνης, ὃν διεδέξατο Γάϊος.

N. VII. Περὶ Ἀγρίππα, ὅπως εὐηργετήθη παρὰ Ἡρωδιάδος τῆς ἀδελφῆς. Διά τι πρέσβεσιν οὐ προσωμίλει συχνοῖς. Διά τι τοὺς ἐν ἀρχῇ οὐ παρέλυε, καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος τούτου.

N. VIII. Περὶ Ἀντωνίας, καὶ ὅπως ἐτίμα αὐτὴν ὁ Τιβέριος. Περὶ ὧν τὶς προεῖπεν ἔσεσθαι οἰωνοσκοπήσας. Ὅπως τὸν Γάϊον διάδοχον ἑαυτοῦ κατέλιπε. Τιβέριος.

N. IX. Ὅτι Ἀρχαῖον τοὺς ἐξορίστους ἀκειροκόμους εἶναι. Ὅπως ἔλυσε τῶν δεσμῶν τὸν Ἀγρίππαν Γάϊος, καὶ Βασιλέα ἀπέδειξεν. Ὅπως κατὰ Ἡρώδου Ἀγρίππας ἐπέστειλε τῷ Γαΐῳ. Ὅτι τὸ ὅπλα ἔχειν τοὺς Ἄρχοντας, οὐκ ἀνύποπτον.

X. Ὁ Γάϊος μὴ ὡς Θεὸς παρὰ Ἰουδαίων τιμώμενος, ὠργίζετο, καὶ τὸν Φίλωνα ὑπεραπολογούμενον οὐκ ἐδέχετο. Ὅπως οὐ παρεχώρησαν Ἰουδαῖοι, στῆσαι ἀνδριάντα Γαΐου ἐν τῇ πόλει αὐτῶν. Ὅτι ὁ Ἀγρίππας ἔπεισε Γάϊον συγχωρῆσαι, μὴ στῆσαι ἐν Ἰουδαίᾳ τὸν οἰκεῖον ἀνδριάντα. Ὅτι ἀνῃρέθη Γάϊος, καὶ Κλαύδιος αὐτὸν διεδέξατο.

N. XI. Ὅτι χρυσῆν ἅλυσιν Γάϊος τῷ Ἀγρίππᾳ ἐδωρήσατο, ἀνθ' ἧς κατεκλείσθη σιδηρᾶς, ἣν καὶ ἀνέθετο Ἀγρίππας τῷ Θεῷ. Ὅτι ὁ Ὕπαρχος Ἀρχὴ ἦν παρὰ Ῥωμαίοις. Ὅτι Δωρῖται ἔθνος εἰσίν. Ὅτι εὐεργετικὸς ἦν ὁ Ἀγρίππας. Ὅτι ὁ Στράτωνος πύργος ἐστὶν ἡ ἐν Παλαιστίνῃ Καισάρεια. Περὶ τῆς ἐξ ἀργύρου στολῆς λαμπρὸν ἀποστιλβούσης. Ὅπως ὁ Ἀγρίππας τέθνηκεν.

N. XII. Περὶ τῆς ἐγκυμονούσης γυναικός, ἧς ἐκ τῆς κοιλίας ἔδοξε φωνὴν γενέσθαι, λέγουσαν τὴν τοῦ ἐμβρύου τύχην. Ὅπως ὁ Ἰζάτης μετετέθη εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, καὶ ἡ τούτου μήτηρ Ἑλένη ὁμοίως, καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπῆλθεν εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ ἱερόν. Περὶ Ἀρταβάνου τοῦ Πάρθων Βασιλέως, ὅπως εἰς Ἰζάτην ἦλθε διωκόμενος. Ὅτι ἀποκατέστη πάλιν ὁ Ἀρταβάνης εἰς τὴν Πάρθων Βασιλείαν.

N. XIV. Πόλεμοι Ἀράβων πρὸς Ἰζάτην τὸ πρῶτον ἐκ προδοσίας τῶν οἰκείων, εἶτα ἧττα Ἀράβων. Περὶ τοῦ Γόητος Θευδᾶ. Ἡ ἴλη, ἱππέων σύλλογος. Περὶ Ἀλαβαρχίας. Περὶ τῶν φυγόντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ διὰ τὸ στενὸν τῆς ἐξόδου καταπατηθέντων καὶ θανόντων. Ὅπως ἐτιμωρήθη ὁ εἰς τοὺς νόμους Μωσέως ὑβρίσας.

N. XV. Ὅτι μέγα τὸ ἡγεμονεῖον Συρίας. Ὅτι πυρφόρον ἦν τὸ Βέσβιον ὄρος. Τελευτὴ Κλαυδίου.

N. XVI. Ὅτι Νέρων Κλαύδιον διεδέξατο. Οἷα καὶ νῦν οἱ Ἀρχιερεῖς ποιοῦσι τοὺς οἰκείους ἀδικοῦντες κληρικούς.

N. XVII. Περὶ τῶν Σικαρίων λῃστῶν. Περὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. Πόσοι ἐξ Ἀαρὼν μέχρι Φινεὲς γεγόνασι κατὰ συγγένειαν Ἀρχιερεῖς.

N. XVIII. Ὅτι Οὐεσπασιανὸς ἀπεστάλη κατὰ τῆς Ἰουδαίας παρὰ Νέρωνος. Περὶ τῆς πόλεως Ἰωταπάτων, καὶ τοῦ Ἰωσήπου. Ὅτι ὁ Νέρων ἀνεῖλεν ἑαυτόν, καὶ Γάλβας ἦρξε μετ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς μετὰ μικρὸν ἀνῃρέθη, καὶ ἤρξαντο Ὄθων καὶ Οὐϊτέλλιος, καὶ ἀλλήλοις ἐπολέμουν. Ἀνάρρησις Οὐεσπασιανοῦ.

N. XIX. Τίτου πολιορκία κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ὅτι τρίτειχος ἦν ἡ Ἱερουσαλήμ. Περὶ τοῦ μηχανήματος τῶν κριῶν τῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐπαχθέντων. Περὶ τῶν ξυλίνων πύργων, ὡς ὁ Τίτος ἐποίησεν.

N. XX. Περὶ τῆς ἐπινοίας τοῦ Ἰουδαίου Κάστορος, δι' ἧς ὑπεκρίθη ἡ κατὰ τοῦ πύργου ἐπιβουλὴ τῶν Ῥωμαίων. Ὅτι ὁ Τίτος φιλανθρωπότερον περὶ τοὺς Ἰουδαίους διέκειτο, καὶ νικῶν αὐτούς. Ὅτι τριπλῶς ἡ πόλις ἐτετείχιστο. Περὶ ὧν ἐκακούργουν οἱ στασιασταί, καὶ μάλιστα λιμώττοντες. Περὶ ὧν ἐποίει κακῶν ὁ λιμὸς τοῖς Ἰουδαίοις.

N. XXI. Περὶ τῶν ἀπὸ χωμάτων ἑλεπόλεων· περὶ τῆς ἐπινοίας τῶν Ἰουδαίων, δι' ἧς καθῃρέθησαν ἀθρόον αἱ ἑλεπόλεις τῶν Ῥωμαίων ἀμηχάνως. Ὅτι ἑτέρῳ τείχει τοὺς Ἰουδαίους ἔξωθεν Τίτος περιέκλεισεν. Ὅπως ὁ λιμὸς τοὺς Ἰουδαίους διέθετο. Περὶ τῶν αὐτομολούντων Ἰουδαίων, καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦ λιμοῦ ἐμπιπλάμενοι, διερρήγνυντο. Καὶ ὅτι τινὲς αὐτῶν εὑρέθησαν ἔχοντες εἰς τὰς γαστέρας χρυσόν· διὸ καὶ πολλοὺς αὐτῶν καὶ πρὸ τοῦ θνήσκειν ἀνήρουν οἱ Ῥωμαῖοι ἀνηλεῶς.

N. XXII. Ὅτι ζώων κόπρους ἤσθιον. Ὅτι τοῦ τείχους καταπεσόντος, ἕτερον εὑρέθη ἐντός. Περὶ τοῦ εἰσελθόντος διὰ τοῦ τείχους Ῥωμαίου ἀνδρὸς ἀρίστου. Ὅτι ἥλους εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Ὅτι καὶ διὰ τῆς νυκτὸς ἐπολέμουν, καὶ ὅτι καὶ ἡ Ἀντωνία ὁ πύργος μετεστράφη. Περὶ τῆς γυναικός, ἥ τις τὸ οἰκεῖον τέκνον εἰς βορὰν οἰκείαν ἀπέσφαξεν.

N. XXIII. Ὅτι αἱ πύλαι τοῦ ἱεροῦ ἐνεπρήσθησαν, ἀργυραῖ οὖσαι. Ὅτι ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις τοὺς εἰς τὸ ἱερὸν καταφυγόντας σώζεσθαι Ἰουδαίους, εἰ μὴ ἀντεμάχοντο, καὶ ὅτι ὁ Τίτος τὴν τοῦ ναοῦ οὐκ ἐβούλετο καταστροφήν. Ὅτι καὶ χρυσᾶς εἶχε θυρίδας ὁ ναός. Ὅτι ὁ Τίτος παντοίως ἐσπούδαζε μὴ καυθῆναι τὸν ναόν. Ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνέπεσε γενέσθαι τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ ναοῦ ὑπὸ Βαβυλωνίων πρότερον, καὶ ὕστερον ὑπὸ Ῥωμαίων.

N. XXIV. Περὶ τοῦ τείχους, οὗ τὸ εὖρος πήχεις ἰ. Περὶ τῶν ἐν τῷ Γαζοφυλακίῳ χρημάτων. Περὶ τῶν γενομένων σημείων τῆς ἁλώσεως. Οἷον τὸ μέγεθος τῆς πύλης. Περὶ τοῦ βοῶντος πρὸ μακροῦ τὰ τῆς ἁλώσεως, καὶ ὅπως καὶ οὗτος ἀπώλετο.

Digitized by Google

LIBER SEPTIMUS.

N. I. Περὶ Λατίνων. Περὶ Ρουτύλων. Οπως ὁ Αἰνείας ἐνομίσθη Θεός. Περὶ Αλβας τῆς πόλεως, καὶ ὅπως ὅυτως ἐκλήθη. Πόθεν Τίβερις ὁ ποταμὸς τὴν ὀνομασίαν ἔχει. Οπως ὁ Αμύλιος ἐθελοποίει ἑαυτόν. Οτι ἀπὸ Νομίτορος καὶ Αμυλίου ἔχει τὰ τῶν Ρωμαίων ἀρχήν. Οτι δίδυμοι ἦσαν Ρῶμός τε καὶ Ρωμύλος, οἳ καὶ γεγέννησιν ἐκθεῖναι, καὶ ὅτι παρὰ λυκαίνης ἐτράφησαν, καὶ οἵαν φασὶ τὴν λύκαιναν.

N. II. Οποῖοι ἦσαν Ρῶμός τε καὶ Ρωμύλος. Ο ἀναγνωρισμὸς Ρώμου καὶ Ρωμύλου. Αναίρεσις Αμυλίου.

N. III. Θάνατος Ρώμου, καὶ ὅθεν ἐπικίνδυνον ἐνομίσθη τὴν τάφρον τοῦ στρατοπέδου τινὰ διελθεῖν, ἀφέντα τὴν συνήθη ὁδόν. Οπως διεγράφη τὸ τεῖχος τῆς Ρώμης. Οτι τὰ τείχη ἱερά, οὐ μὴν καὶ αἱ πύλαι. Ποίᾳ ἡμέρᾳ ἡ Ρώμη ἐκτίσθη, καὶ πόθεν τὸ Παλάτιον ἐκλήθη, καὶ περὶ Αυγεάτος. Οτι ἑκατὸν ἦσαν οἱ Βουλευταί, οἳ καὶ Πατρίκιοι ἐκαλοῦντο, καὶ διὰ τί ἐκλήθησαν Πατρίκιοι. Οπως ἥρπασαν τὰς τῶν Σαβίνων θυγατέρας οἱ Ρωμαῖοι· οἱ δὲ Σαβῖνοι Λακεδαιμονίων εἰσὶν ἄποικοι. Οτι ὑπὸ τῶν Σαβίνων ἑάλω ἡ Ρώμη παρὰ γυναικὸς προδοθεῖσα, ὑπόσχεσιν λαβοῦσα τὰς βραχιονιστῆρας Σαβίνων, οἳ μετὰ τὴν προδοσίαν ἐπιρρίπτοντες τῇ προδότῃ, ἀπέκτειναν αὐτήν.

N. IV. Οτι κοινῇ Ρωμαῖοι καὶ Σαβῖνοι τὴν πόλιν ᾤκησαν, καὶ Τάτιος Ρωμύλῳ συνεβασίλευε. Φόνος Τατίου. Περὶ τοῦ ἐν Ρώμῃ γεγονότος λοιμοῦ διὰ τὸν Τατίου θάνατον, καὶ τὴν αἱματώδη βροχήν. Οτι ἐπὶ ἑκατὸν χρόνους συνέθεντο εἰρήνην μετὰ Ρωμαίων Οὐῆιοι, δόντες καὶ Ομήρους πεντήκοντα. Οτι τὴν μοναρχίαν καὶ τὸ βασιλικὸν σύστημα πρῶτος Ρωμύλος ἔδειξεν. Οτι οἱ καλύμμιοι Πατρίκιοι ὕστερον ἄφαντον εἶχον τὸ ὄνομα. Οπως ἠφανίσθη Ρωμύλος, καὶ Θεὸς ἔδοξεν. Οπως ὁ Ρωμύλος μετὰ τὸ ἀφανισθῆναι Κυρῖνος ἐκλήθη.

N. V. Οτι μετὰ τὸν Ρωμύλον οἱ Πατρίκιοι οὐκέτι ἕνα Βασιλέα ἠρετίσαντο, ἀλλ᾽ ἕκαστος αὐτῶν ἥμισυ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβασίλευεν, ὃ καὶ Μεσοβασιλείαν ἐκάλεσαν. Οτι πάλιν εἷς ἀνερρήθη Βασιλεὺς ὁ Νουμᾶς Πομπίλιος. Οτι πρότερον ἔθυσε τοῖς Θεοῖς, καὶ οὕτως ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Νουμᾶς, καὶ τὰ βασιλικὰ παράσημα. Οτι καλῶς ἄγαν, καὶ θεοφιλῶς ὁ Νουμᾶς τὴν ἀρχὴν διήνυσεν, δι᾽ εὐσεβῶς παρὰ τοὺς τότε Ελληνας διακείμενος περὶ τὸ θεῖον. Οτι δεκάμηνος ἦν ὁ χρόνος παρὰ Ρωμαίοις, παρὰ δὲ τοῖς λοιποῖς διαφόρως εἶχε, μηνιαῖος, τετραμηνιαῖος, ἑξαμηνιαῖος.

N. VI. Οτι Οστίλλιος Τοῦλλος μετὰ Νουμᾶν ἦρξε. Περὶ τῶν τριδύμων ἀδελφῶν τῶν τε ἀπὸ Ρώμης καὶ τῶν ἐξ Αλβανῶν, οὓς ἔτεκον μητέρες δίδυμοι. Οτι ἦν ποτε ἡ Αλβα τῆς Ρώμης μητρόπολις.

N. VII. Οτι οἱ Λατῖνοι ἐναντίοι ἦσαν Ρωμαίοις.

N. VIII. Περὶ τοῦ καταπτάντος ἀετοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ταρκυνίου. Οτι ὁ Ταρκύνιος ὁλοπόρφυρα εἶχε, τό, τε ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα, καὶ χρυσόπαστα, καὶ στέφανον διὰ λίθων, καὶ σκῆπτρον, καὶ δίφρον, καὶ τέθριππον. Περὶ τοῦ στοχαστικοῦ οἰωνιστοῦ. Περὶ τοῦ τιμηθέντος χαλκῇ εἰκόνι. Περὶ τῆς διαπαρθενευθείσης ἱερείας, ὅπως ἐκολάσθη, καὶ περὶ τῶν διαπαρθενευόντων αὐτάς.

N. IX. Περὶ τοῦ σημείου τοῦ εἰς τὸν Τοῦλλιον. Οτι ἔθνος οἱ Οὐολόσκοι. Οτι τοὺς πάντων δούλους ἠλευθέρωσαν. Οτι τὰ ἀστικὰ ὑποδήματα τῶν Εὐπατριδῶν ἦσαν, καὶ οἷα ταῦτα. Οτι ἄλλοι Ρωμαῖοι παρὰ τοὺς Λατίνους.

N. X. Οτι κακῶς ἦρξε Ταρκύνιος. Κἀντεῦθεν ἄλλοι παρὰ τοὺς Ρωμαίους οἱ Λατῖνοι. Οτι ἔθνος Γαβῖνοι. Οπως συνεβούλευσεν ὁ πατὴρ μηδὲν εἰπών, ἀλλὰ πράξας. Οτι τὰ αὐτὰ καὶ Θρασύβουλός ποτε διεπράξατο.

N. XI. Περὶ τῆς μάντιδος Σιβύλλης. Περὶ τῶν βιβλίων Σιβύλλης. Περὶ τῆς διὰ βυρσῶν τιμωρίας. Περὶ τῆς εὑρεθείσης ἀνδρῴας κεφαλῆς εἰς τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ, καὶ τί ἐδήλου τὸ τέρας. Οπως ὠνομάσθη τὸ Καπιτώλιον. Περὶ τῶν σημείων τῆς ἐκπτώσεως τοῦ Ταρκυνίου. Οτι Βροῦτος ὁ μωρὸς παρὰ Λατίνων. Οπως ὁ Βροῦτος τὴν γῆν ὡς κοινὴν μητέρα ἐφίλει. Περὶ Λουκρητίας, ἣν ἐβιάσατο ὁ τοῦ Ταρκυνίου υἱός, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέσφαξεν ἑαυτήν. Οπως ὁ Βροῦτος τὸν Ταρκύνιον κατέλυσε, καὶ τῆς βασιλείας ἠξιώθη σὺν Κολλατίνῳ, ἵνα μὴ δοκῇ μοναρχεῖν· διὸ καὶ Υπατοι οὗτοι ἐκλήθησαν.

N. XII. Οτι διὰ τὴν μελετωμένην προδοσίαν τῶν υἱῶν τοῦ Βρούτου κολαζομένων, ὁ πατὴρ οὕτως ἀπαθῶς διέκειτο, ὁρῶν αὐτοὺς πάσχοντας. Οτι διὰ πελέκεως ἀπέθανον. Ποπλικόλας ὁ Δημοτικός. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Τυρσηνῶν. Εν μάχῃ πολλῶν πεσόντων ἑκατέρωθεν, εἶπε τὸ δαιμόνιον, ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους ἕνα πεσεῖν ἐπέκεινα, καὶ εὑρέθη οὕτως. Οτι Ρωμαίοις οἱ Ιταλοὶ ἐναντίοι ἦσαν τότε. Οπως ὁ Σκαιόλας ἀμηχάνως εἰρήνην ἐποίησε μεταξὺ Ιταλῶν καὶ Ρωμαίων.

N. XIII. Οτι τετράκις ὑπάτευσεν Οὐαλλέριος, καὶ Ρωμαῖοι δυσχεραίνουσιν. Οτι ῥαβδούχους μετὰ πελέκεων εἶχε προϊόντας, καὶ οἰκίαν λαμπράν, ἣν καὶ καθῄρησαν. Πότε ταμίαι ἐγίνοντο, οἱ

Digitized by Google

καὶ Κοιαίστορες ἐκαλοῦντο, καὶ τί τὸ τῶν Κοιαιστόρων ἔργον. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Σαβίνων. Ὅτι Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν. Ἧττα Σαβίνων. Ὅτι ἐπ' ἐνιαυτὸν ἐθρηνεῖτο πλουτήσας Ποπλικόλας. Αὖθις πόλεμος Λατίνων καὶ Ῥωμαίων. Περὶ Δικτάτορος.

N. XIV. Περὶ τοῦ ἔθνους Οὐολούσκων. Ὅτι ἀρχικὸν ἦν τοὺς ἐν ἐκστρατείᾳ μὴ ἀπαιτεῖσθαι. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Αἰκικῶν, καὶ ὅτι τὸν Μάξιμον τὸν μέγιστον σημαίνει. Περὶ τοῦ μύθου, ἐν ᾧ ἡ γαστὴρ ὠνειδίζετο παρὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σώματος μερῶν. Ὅπως ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ δανείζοντες χρεώδεις.

N. XV. Τίνες οἱ Τριβοῦνοι. Οἵα ἦν ἡ ἰσχὺς τότε τῶν Τριβουνῶν. Πόθεν λέγεται, Καθοσιώθη. Τίς ὁ Ἀγορανόμος.

N. XVI. Ὅτι ὠνομάσθη Κοριολᾶνος ὁ Μάρκιος ἐκ τοῦ ἡττῆσαι τὸ ἔθνος τοῦ Κοριόλου. Ὅτι ἐν καιρῷ ἱπποδρομίας καὶ οἱ πρόσχωροι εἰς Ῥώμην συνῄεσαν. Κἀνταῦθα οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Λατίνοις ἐχθροί.

N. XVII. Περὶ τῆς τιμωρίας τῆς δεκατώσεως, ἥτις τοῖς ἁμαρτήσασι στρατιώταις ἐπάγεται. Ὅτι πένης ἀνὴρ, καὶ γεωργίᾳ ζῶν, Δικτάτωρ γέγονε διὰ τὴν λοιπὴν ἀρετήν. Ὅτι κατὰ Ῥωμαίους Κικιννάτοι οἱ ἀκειροκόμαι. Τί τὸ ὑπὸ ζυγὸν ἀγαγεῖν τοὺς ἡττηθέντας.

N. XVIII. Ὅτι μετὰ τὴν τῶν νόμων ἐξ Ἑλλάδος μεταγωγὴν ἐπαύσαντο Ῥωμαίοις οἱ Δήμαρχοι, καὶ Στρατηγοὶ προεβλήθησαν. Ὅτι σανίσιν οἱ νόμοι γραφόμενοι τότε, εἰς τὴν ἀγορὰν προετίθεντο. Πόθεν ἡ Δωδεκάδελτος. Πότε ἡ Δεκαρχία κατελύθη.

N. XIX. Πότε Χιλίαρχοι ἀνθ' Ὑπάτων ἐκλήθησαν. Περὶ Τιμητῶν. Ἐντιμότεροι τῶν Τιμητῶν καὶ τῶν Ἱππάρχων Δικτάτορες. Τί ἐστι Πρίγκιψ.

N. XX. Πότε μισθοφορεῖν τὸ στρατιωτικὸν ἤρξατο. Τί σημαίνει, ὅταν ὕδωρ ὑπερεκβλύσῃ.

N. XXI. Πότε ἐδόθη ταῖς γυναιξὶ τὸ ἐπ' ὀχήματι πορεύεσθαι. Ὅτι πρῶτος λευκῷ τεθρίππῳ Κάμιλλος ἐθριάμβευσε, καὶ ὅπως ὁ θρίαμβος ἐπελεῖτο. Οἷον ἦν τὸ ἅρμα τοῦ θριάμβου. Περὶ ἵππων ζυγίων, καὶ σειραφόρων, καὶ κελήτων. Ὅτι ἐκωδωνοφόρουν οἱ κελευθέντες θανεῖν. Ὅτι ἐν δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξήρκει ἡ πομπή.

N. XXII. Ὅπως Φαλίσκοι κατεφρόνουν Ῥωμαίων πολεμούντων, καὶ διὰ τοῦτο τοὺς παῖδας ἐξῆγον εἰς τὸ τεῖχος γυμνασομένους. Καὶ ὅπως ὁ διδάσκαλος προδέδωκε τούτους, καὶ ὅπως αὐτὸν οἱ πολέμιοι δεδεμένον ἀπέστρεψαν.

LIBER OCTAVUS.

N. XIV. Ὅπως ὁ Μέτελλος τοὺς τῶν πολεμίων κατασκόπους ἐφώρασε. Ὅτι πολέμου Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις συῤῥαγέντος ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν ἀνεῖλον. Ὅπως τοὺς ἐλέφαντας οἱ Ῥωμαῖοι διεπεραίωσαν τὸν πορθμὸν, καὶ εἰς Ῥώμην ἀπήγαγον.

N. XV. Ὅτε πρέσβεις εἰς Ῥώμην οἱ Καρχηδόνιοι ἔπεμψαν, καὶ αὐτὸν τὸν Ῥήγουλον τὸν Ὕπατον, εἰρήνην αἰτοῦντες. Ὅσα Ῥωμαίοις ὁ Ῥήγουλος συνεβούλευσε, γνώμην δοῦναι ἐπιτραπεὶς, καὶ ὅπως ἀνακομισθεὶς ἑκὼν εἰς Καρχηδόνα, ἵνα μὴ ἐπιορκήσῃ, ὠμότατα διεφθάρη. Στρατεία Ῥωμαίων εἰς τὴν Λιβύην, καὶ πολιορκία τοῦ Λιλυβαίου. Ὅσα οἱ Ῥωμαῖοι ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ Λιλυβαίου παρὰ τῶν Καρχηδονίων ὑπέστησαν.

N. XVI. Ὅτι ἀφῆκαν οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ναυμαχεῖν. Ὅτι μετέστησαν πρὸς Ῥώμην οἱ Γαλάται τοῖς Καρχηδονίοις συμμαχοῦντες, καὶ ὅτε αὖθις ναυτικὸν οἱ Ῥωμαῖοι συνεστήσαντο, καὶ ναυμαχίᾳ τοὺς Καρχηδονίους ἐνίκησαν.

N. XVII. Ὅτι τὸν σφέτερον στρατηγὸν οἱ Καρχηδόνιοι ἀνεσταύρωσαν, καὶ σπείσασθαι Ῥωμαίοις ᾔτουν. Ὅτι οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ φυσιωθέντες διὰ τὴν νίκην, βαρυτέρας τὰς τῶν σπονδῶν συνθήκας τοῖς Καρχηδονίοις ἐπήνεγκαν, καὶ οὕτως ὁ πόλεμος ἔληξε σφίσιν.

N. XVIII. Πόλεμοι Ῥωμαίων πρὸς ἔθνη. Ὅτι τὴν Σαρδὼ ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν Καρχηδονίων καὶ χρήματα. Πόλεμοι Ῥωμαίων πρὸς Γαλάτας, καὶ Λίγυας, καὶ Κυρνίους. Πόλεμοι Ῥωμαίων πρὸς Σαρδονίους καὶ Κυρνίους καὶ Λίγυας. Ὅτι πολέμιοι τοῖς Ῥωμαίοις ἐκρίθησαν Καρχηδόνιοι. Κηρύκειον, ἡ τοῦ Κήρυκος ῥάβδος. Μάχαι πρὸς Σαρδῶνας καὶ Κυρνίους.

N. XIX. Ὅπως Ἀμίλκας ἐνικήθη παρὰ Ἰβήρων καὶ ἐφθάρη. Περὶ Βοιΐων καὶ Γαλατῶν. Περὶ Ἴσσης τῆς νήσου, καὶ ὅπως οἱ κάτοικοι ταύτης Ῥωμαίοις προσεχώρησαν, καὶ περὶ τῆς Ἀρύσης αὐτῶν γυναικός. Ποῖαι χῶραι καλοῦνται Ἰλλυρικόν.

N. XX. Ἰνσούβρων ἐπίθεσις κατὰ Ῥωμαίων, καὶ μάχη, καὶ ἧττα. Τέρατα συμβεβηκότα Ῥωμαίοις. Ὅτι τοὺς Ὑπάτους οἱ Ῥωμαῖοι μετεπέμψαντο Οἱ δὲ οὐκ ἀπῆλθον, ἕως τὸ πᾶν ἤνυσαν. Ἑτέρα στρατεία κατὰ Ἰνσούβρων. Περὶ Δημητρίου τοῦ Σαρδιαίων ἄρχοντος, ὅπως ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκολάσθη.

N. XXI. Ὅτι αὖθις πόλεμοι μεταξὺ Ῥωμαίων ἀνεῤῥάγησαν, καὶ Καρχηδονίων Ἀννίβου στρατηγοῦντος αὐτῶν τοῦ Ἀμίλκου παιδός. Περὶ τῆς ἐν Εὐρώπῃ Ἰβηρίας, ὅπου ἐστὶ, καὶ μέχρι τίνος διήκει. Ὅτι ὁ Ἀννίβας ἐπολιόρκει τοὺς ἐν Ἰβηρίᾳ Ζακυνθίους. Ἅλωσις τοῦ περιβόλου τῶν Ζακυνθίων. Ὅτι ἔκαυσαν οἱ Ζακύνθιοι τὰ τιμιώτερα τῶν χρημάτων αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ σὺν ἀπονοίᾳ τοῖς ἐναντίοις συμμίξαντες, κατεκόπησαν.

Digitized by Google

N. XXII. Ὅτι πόλεμος ἐψηφίσθη Ῥωμαίοις κατὰ Καρχηδονίων. Ὅτι πρέσβεις ἐπέμφθησαν εἰς Καρχηδονίους. Περὶ σημείων γενομένων πρὸ τῆς μάχης τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Καρχηδονίων, καὶ περὶ ὀνείρου τοῦ Ἀννίβα φανέντος.

N. XXIII. Ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τῶν Ὑπάτων τὸν μὲν εἰς Σικελίαν ἔπεμψαν, τὸν δὲ εἰς Ἰβηρίαν· καὶ ὅπως ὁ Ἀννίβας ἐπεραιώθη τὸν Ῥοδανόν. Ὅτι οἱ πεμφθέντες παρὰ τῶν ἀντιμαχομένων εἰς κατασκοπὴν, συνέπεσαν ἀλλήλοις, καὶ ἐμαχέσαντο. Καὶ ὅτι ὁ Ἀννίβας ἀτρέπτως ὁδὸν δι' ὀρῶν δύσβατον ἐκακοπάθησε, καὶ πολλοὺς ἀπώλεσε τῶν οἰκείων. Μάχαι διάφοροι Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων τοῦ Ἀννίβου αὐτῶν στρατηγοῦντος.

N. XXV. Ὅτι κατεστρατήγησε τῶν Ῥωμαίων ὁ Ἀννίβας, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ οὐ μείως ἐζώγρησε, καὶ ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὑπείγετο. Ὅσα ἐποίουν οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ μαθόντες τὰ κατὰ τὸν Ἀννίβαν. Ὅτι περιέκλυσαν τοὺς πολεμίους οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τὴν Καμπανίαν.

N. XXVI. Μηχάνημα τοῦ Ἀννίβου. Ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι ἐσφάλησαν ἐκ κακοβουλίας τοῦ σφῶν στρατηγοῦ. Ὅτι εἰς κίνδυνον κατέστησαν οἱ περὶ τὸν Ῥοῦφον ἐξ ἀβουλίας αὐτοῦ, καὶ ὅτι ταχὺ μετεβάλετο, καὶ τοῦ Δικτάτωρι ὑπείκῃ.

LIBER NONUS.

N. I. Περὶ χρησμῶν. Ὅπως ἡ ἐν Κάνναις ἧττα τοῖς Ῥωμαίοις συνέπεσε, καὶ ὅσα ὁ Ἀννίβας ἐποίησεν, εἰς μάχην αὐτοὺς ἐκκαλούμενος, καὶ ὅσα ἐμηχανήσατο ἐκείνῳ τὴν νίκην κατεργαζόμενα. Ὅτι εἰ τότε ὁ Ἀννίβας εἰς τὴν Ῥώμην ὥρμησεν, εἷλεν ἂν αὐτήν.

N. II. Περὶ τοῦ Σκιπίωνος. Ὅπως οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ διετέθησαν, τὴν ἧτταν τῶν οἰκείων μαθόντες. Ὅπως τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ Ἀννίβας ἐχρήσατο. Βούλευμα θαυμαστὸν, ὅπως ὁ Ἀννίβας τοὺς Νεαπολίτας ᾠκειώσατο, καὶ τὴν Καπύην, καὶ τὴν Καμπανίαν τῶν Ῥωμαίων μετέστησε, καὶ ἄλλους εἷλε, καὶ ἀπηνῶς αὐτοῖς χρησάμενος, ἀνέκοψε τοὺς λοιποὺς μὴ προσθέσθαι αὐτῷ. Ὅπως οἱ ἐν Βασιλίναις Ῥωμαῖοι τῆς πολιορκίας ἐρρύσθησαν.

N. III. Στρατήγημα τοῦ Ἀννίβου. Ὅτι διὰ τρυφὴν καὶ ῥᾳστώνην οἱ Καρχηδόνιοι ἡττήθησαν. Ὅσα Σκιπίωνες ἐν Ἰβηρίᾳ ἐποίησαν.

N. IV. Ὅτι οὐδὲν ἔχοντες οἴκοι στεῖλαι οἱ Σκιπίωνες, ἀστραγάλους τοῖς παισὶν ἔστειλαν. Ὅσα Ἀρχιμήδης κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐμηχανήσατο πολεμούντων τὰς Συρακούσας.

N. V. Ὅσα τοῖς Ῥωμαίοις συνέβη δεινά. Ὅπως ὑπὸ Μαρκέλλου ἑάλωσαν αἱ Συρακοῦσαι. Ὅπως ὁ Ἀρχιμήδης ἀνῃρέθη.

N. VI. Ὅσα οἱ Καρχηδόνιοι ἐν Σικελίᾳ ἐποίησαν, καὶ ὁ Ἀννίβας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐλθὼν εἰργάσατο, καὶ ὅπως ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν. Ὅπως τὴν Καπύην οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, καὶ ὅπως αὐτοῖς ἐχρήσαντο. Ὅσα ὁ Λαουΐνιος πρὸς Φίλιππον ἀντιστρατευόμενος ἔπραξεν.

N. VII. Ὅπως ὁ Ἀσδρούβας ἐν Ἰβηρίᾳ τὸν Γάϊον Κλαύδιον ἠπάτησε καὶ διέδρα. Ὅτι Σκιπίων ὁ Πούπλιος ᾑρέθη στρατηγὸς τῶν ἐν Ἰβηρίᾳ. Σημειῶσαι τόλμαν καὶ μηχανὴν τοῦ κατηγορηθέντος. Ὅπως ὁ Μυτίνας ἐκ Καρχηδονίων Ῥωμαίοις προσεχώρησεν.

N. VIII. Ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Τάραντα ἔλαβον. Ὅτι οὐκ ἠδυνήθη ὁ Ἀννίβας ἀπατῆσαι τὸν Φάβιον. Ὅπως ὁ Σκιπίων τὴν ἐν Ἰβηρίᾳ Καρχηδονίαν εἷλε, καὶ ὅπως τὸν θόρυβον κατέπαυσε τῶν στρατιωτῶν, καὶ τοὺς Κελτίβηρας ὑπηγάγετο. Ὅπως τὸν Ἀσδρούβαν ὁ Σκιπίων ἐνίκησε, καὶ οἷος τοὺς τρόπους. Ὅπως ὁ Σκιπίων τοὺς ἐναντίους μετεχειρίσατο, καὶ ἐνίκησεν.

N. IX. Ὅτι ὁ Ἀννίβας ἐν μάχῃ ἐνίκησε, καὶ πεσόντος τοῦ Μαρκέλλου, τὸν σημαντῆρα ἐκείνου δακτύλιον εὑρηκὼς, ἐπλάττετο γράμματα, ὡς ἐκείνου αὐτὰ ταῖς πόλεσι στέλλοντος, καὶ πλείστους ἠπάτησεν, ἕως ἐγνώσθη. Μάχη Ῥωμαίων πρὸς Ἀχαιοὺς συμμαχουμένους ὑπὸ Μακεδόνων. Πόλεμοι πάλιν ἄλλοι Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων, καὶ στρατήγημα τοῦ ἑνὸς τῶν Ὑπάτων τολμηρότατον.

N. X. Ὅσα ὁ Σκιπίων ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ ἐν Λιβύῃ ἐποίησεν. Ὅπως ὁ Σκιπίων τοὺς ἀποστατήσαντας τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν διὰ τὴν νόσον αὐτοῦ προσηγάγετο, καὶ ὅπως αὐτοῖς ἐχρήσατο, καὶ τίνας ἐκόλασε. Ὅτι τῆς Ἰβηρίας ὁ Σκιπίων ἐκράτησεν. Περὶ τῶν Γυμνησίων νήσων.

N. XI. Δι' ἣν αἰτίαν ὁ Μασινίσσας τοῖς Ῥωμαίοις προσεχώρησεν. Ὅτι ἐπαύθη τῆς ἀρχῆς ὁ Σκιπίων. Ὅπως ὁ Φίλιππος Ῥωμαίοις ἐσπείσατο, καὶ ὁ Σκιπίων τοὺς πόλεως τῶν Λοκρῶν, πολλὰ ἐκ προδοσίας συνέχει, εἶτα καὶ αὐτὴν τὴν Ἀκρόπολιν.

N. XII. Ὅτι ὁ Μασινίσσας κατηλλάγη δῆθεν Καρχηδονίοις, ἵν' αὐτοῖς ὕστερον σφήλῃ. Ὅτι ὁ Σκιπίων διέβη πρὸς Καρχηδονίους, καὶ πόλεις εἷλε τινάς. Ὅτι ὁ Μασινίσσας Ῥωμαίοις ἐβοήθησε κατὰ τῶν Καρχηδονίων. Στρατήγημα τοῦ Σκιπίωνος.

N. XIII. Περὶ Μασινίσσου, καὶ τοῦ Σύφακος, καὶ τῆς Σοφωνίδος. Ὅτι σπονδὰς οἱ Καρχηδόνιοι ᾔτησαν. Ὅτι τοῦ Σκιπίωνος ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνιοι ἐπεβουλεύσαν. Ὅτι τοῦ Ἀννίβα πᾶσα ἡ ἡγεμονία ἐδόθη.

N. XIV. Ὅτι ὁ Σκιπίων τοῦ Ἀννίβα συμβαλὼν ἐνίκησε. Ὅτι σπείσασθαι ὁ Ἀννίβας ἐζήτησεν. Ὅτι συμβαλὼν ὁ Σκιπίων τοῦ Ἀννίβα ἥττησεν αὐτόν. Ὅτι πολιορκούμενοι παρὰ τοῦ Σκιπίωνος

Σκιπίωνος οἱ Καρχηδόνιοι, περὶ σπονδῶν διελέχθησαν. Οτι πρέσβεις οἱ Καρχηδόνιοι πρὸς Ῥώμην ἔστειλαν, καὶ συμβάσεις αὐτοῖς ἐψηφίσθησαν.

N. XV. Οτι τὰς Αθήνας πολιορκουμένας ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἐῤῥύσαντο οἱ Ῥωμαῖοι. Οτι ἡττήθη Φίλιππος Ῥωμαίοις συμβαλὼν, καὶ ἐτρώθη.

N. XVI. Μάχη ἑτέρα Ῥωμαίων πρὸς Φίλιππον. Μάχη καὶ πάλιν Ῥωμαίων πρὸς Φίλιππον, καὶ ἧττα αὐτοῦ. Επὶ ποίαις συνθήκαις Ῥωμαῖοι τῷ Φιλίππῳ ἐσπείσαντο.

N. XVII. Οπως ἐλύθη ὁ κελεύων μὴ κοσμεῖσθαι τὰς γυναῖκας νόμος. Οσα ὁ Κάτων ἐν Ιβηρίᾳ ἐποίησεν. Οπως ὁ Κάτων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὰ τείχη τῶν ἐν Ιβηρίᾳ πόλεων παρὰ τῶν πολιτῶν αὐτῶν κατασκαφῆναι ἐποίει.

N. XVIII. Οπως οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ τὸ Αργος, καὶ τὴν Σπάρτην ἐστράτευσαν, καὶ ὅπως ἐσπείσαντο, καὶ τοὺς Ελληνας ἠλευθέρωσαν. Οτι ἐνεωτέριζον οἱ Ελληνες. Οτι τῷ Σκιπίωνος ἀφικομένῳ πρὸς Αντίοχον ὁ Αννίβας ὕποπτος ἔδοξεν.

N. XIX. Οτι διὰ τὸν Αντίοχον οἱ Ῥωμαῖοι ἐθορυβοῦντο. Οτι ὁ Φίλιππος Ῥωμαίοις ἐφιλιώθη. Εξέλασις Αντιόχου ἐκ τῆς Ελλάδος. Οτι ἐν Ναυπάκτῳ ἀνέσεισθαι τοὺς Ῥωμαίους ἐζήτησαν, οὐκ ἐσπείσαντο δέ.

N. XX. Οτι οἱ Σκιπίωνες τῷ Αντιόχῳ ἀντετάχθησαν. Οτι ᾔτησεν ὁ Αντίοχος εἰρήνην, οὐκ ἔτυχε δ' αὐτῆς. Καὶ ὅτι ἐπολέμησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ οἱ αὐτοῦ. Οτι ἐπεχείρησεν ὁ Αντίοχος ἑλεῖν τὸ τῆς Ῥώμης στρατόπεδον, ἀπεκρούσθη δὲ, τὸ δ' αὐτοῦ εἷλεν ὁ Σκιπίων. Οτι σπονδὰς ᾔτησεν ὁ Αντίοχος, καὶ ὁ Αννίβας, δείσας ἵνα μὴ ἐκδοθῇ, ἔφυγε πρὸς Προυσίαν. Οτι φθονηθέντες οἱ Σκιπίωνες, κατεκρίθησαν. Οπως οἱ ἐν τῇ Ασίᾳ Γαλάται ἄποικοι τῶν Εὐρωπαίων ἐγένοντο Γαλατῶν. Οπως ὁ Μάλλιος τὴν Αγκυραν εἷλεν.

N. XXI. Οτι οἱ Αἰτωλοὶ πρέσβεις ὑπὲρ εἰρήνης ἔπεμψαν. Καὶ ὅπως ὁ Μάρκος ἐπολιόρκει τὴν Αμβρακίαν, καὶ ὅσα οἱ Αἰτωλοὶ ἀντεμηχανήσαντο, καὶ ὡς ἐσπείσαντο αὐτοῖς οἱ Ῥωμαῖοι. Τίνες θανόντος τοῦ Αντιόχου μετ' ἐκεῖνον ἐβασίλευσαν. Οτι ὁ Αννίβας ἑαυτὸν διεχρήσατο, ἵνα μὴ ἐκδοθῇ Ῥωμαίοις.

N. XXII. Οτι ὁ Φίλιππος τὸν υἱὸν Δημήτριον ἔκτεινεν ἐκ διαβολῆς τοῦ Περσέως. Καὶ ὅτι καὶ τοῦτον κτεῖναι θέλων, οὐκ ἴσχυσεν. Πόλεμος Ῥωμαίων πρὸς Περσέα Βασιλέα τῶν Μακεδόνων. Οτι τοῦ Κράσσου πόλεις Ελληνίδας ἑλόντος, καὶ τινας κατασκάψαντος, καὶ τοὺς ἁλόντας ἀποδομένους, οἱ Ῥωμαῖοι ὠργίσθησαν. Οτι ἠτύχησαν οἱ Ῥωμαῖοι οἱ μαχόμενοι τῷ Περσεῖ. Οτι εὐτυχῶν ὁ Περσεὺς διὰ φειδωλίαν ἠτύχησε, καὶ σπονδῶν ἐδεήθη.

N. XXIII. Οτι Παῦλος Αἰμίλιος Υπατος ᾑρέθη, καὶ κατὰ τοῦ Περσέως ἐπέμφθη. Οτι ἐκλειπεῖν τὴν σελήνην μέλλειν προμαθὼν ὁ Παῦλος, προεῖπε τοῖς στρατιώταις, ἵνα μὴ ταραχθῶσιν. Ηττα τοῦ Περσέως καὶ τῶν Μακεδόνων. Οτι συγχωρηθεὶς ὁ Περσεὺς, ἐπέστειλε τῷ Παύλῳ περὶ σπονδῶν, Βασιλέα δὲ αὐτὸν ὀνομάσας οὐ προσεδέχθη. Οτι οἱ Κρῆτες τοῦ Περσέως χρήματα εἰς τὰ πλοῖα ἐνθέμενοι ἀπῆραν. Οτι προσπεσόμενος ὁ Περσεὺς ἑκὼν εὑρέθη, καὶ ὅπως αὐτῷ ὁ Παῦλος ἐχρήσατο. Οσα ὁ Πλούταρχος περὶ τοῦ Περσέως λέγει, καὶ περὶ τοῦ Παύλου.

N. XXIV. Οτι καὶ τὸν Γέντιον οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν. Οτι οἱ Ῥωμαῖοι μαθόντες τὴν τοῦ Παύλου νίκην ἔχαιρον, καὶ ὁ Παῦλος λαμπρῶς ἐθριάμβευσεν, ὅτε καὶ δύο υἱοὶ αὐτοῦ ἐτελεύτησαν. Οπου ὁ Περσεὺς ἐφρουρεῖτο, καὶ διεχειρίσατο ἑαυτόν. Περὶ Ῥοδίων καὶ Κρητῶν, καὶ Προυσίου, καὶ Εὐμένους. Περὶ τῶν παίδων Αριαράθου τοῦ Καππαδοκῶν Βασιλέως.

N. XXV. Περὶ Αντιόχου τοῦ υἱοῦ Αντιόχου, καὶ Δημητρίου τοῦ υἱοῦ Σελεύκου. Οτι ἐπὶ Δαλμάτας οἱ Ῥωμαῖοι ἐστράτευσαν, καὶ πῶς ὑπέταξαν.

N. XXVI. Ο τρίτος Ῥωμαίοις πρὸς τοὺς Καρχηδονίους πόλεμος, ὅτε πλεῖον αὐτοὺς ἐξηνδραποδίσαντο, καὶ τὴν Καρχηδόνα κατέσκαψαν. Οτι πόλεμον κατὰ Καρχηδονίων τῶν Ῥωμαίων ψηφισαμένων, ἐκεῖνοι ὑπήκοοι αὐτοῖς εἶναι ἐπλάττοντο, καὶ ὁμήρους ἔδωκαν. Οτι ἔλυσαν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν πολιορκίαν.

N. XXVII. Περὶ Σκιπίωνος, οἷος ἦν. Οπως ὁ Σκιπίων οἰκονομῆσαι καταλειφθεὶς περὶ τοῦ Μασινίσσου τελευτῶντος, τὰ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ τοῖς ἐκείνου παισὶ τὰ πράγματα προσεκλήρωσε. Οτι ὁ Φαβίας πρὸς Ῥωμαίους ηὐτομόλησε. Περὶ Προυσίου τοῦ Βιθυνῶν Βασιλέως, καὶ Νικομήδου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

N. XXVIII. Περὶ Ανδρίσκου, ὃς ἐπλάσατο τοῦ Περσέως εἶναι υἱὸς, καὶ διάδημα περιθέμενος, τὴν Μακεδονίαν κατέσχε, καὶ τῆς Θετταλίας πολλὰ, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἥττησε προσβαλόντας αὐτῷ. Οτι ὁ Ανδρίσκος ὑπὸ Μετέλλου ἡττηθεὶς προεδόθη ὑπὸ Βύζου, καὶ ἐκολάσθη, καὶ περὶ Αλεξάνδρου υἱὸν ἑαυτὸν τοῦ Περσέως λέγοντος.

N. XXIX. Περὶ Καρχηδονίων, καὶ ὅτι τῷ Σκιπίωνι ὁ κατ' αὐτῶν ἀνετέθη πόλεμος. Οπως ὁ Σκιπίων τῷ Μαγκίνῳ ἐπήμυνε χωρίον τι τῆς Καρχηδόνος ἑλόντι καὶ κινδυνεύοντι. Οπως ὁ Σκιπίων μέρος τῆς πόλεως Καρχηδόνος εἷλε. Καὶ ὅτι ὁ Ασδρούβας μετὰ τῶν Καρχηδονίων εἰς τὸν Κώθωνα καὶ εἰς τὴν Βύρσαν κατέφυγον. Καὶ ὅτι ὁ Σκιπίων τὸ στόμα τοῦ λιμένος συνέχωσεν, ἵνα μὴ τοῖς Καρχηδονίοις τροφαὶ κομίζωνται.

N. XXX. Ἅλωσις πλεία τῆς Καρχηδόνος, καὶ ταύτης κατασκαφή. Ψήφισμα τοῦ κατασκαφῆναι τὴν Καρχηδόνα.

N. XXXI. Ἐξ οἵας αἰτίας τοῖς Ἕλλησιν ἐπολέμησαν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τήν τε Κόρινθον κατέσκαψαν, καὶ τοὺς Κορινθίους ἀπέδοντο.

LIBER DECIMUS.

N. I. Περὶ τῶν ἐν Ῥώμῃ μοναρχησάντων. Ὅπως ἐφθάρη ὁ Κίννας, καὶ Κάρβων αὐτὸν διεδέξατο, καὶ ὁ Πομπήϊος τῷ Σύλλᾳ προσῆλθεν. Ὅσα κατώρθωσεν ὁ Πομπήϊος πρὸς Σύλλαν ἀπιών, καὶ ὅπως αὐτὸν ὁ Σύλλας ἐδέξατο. Ὅτι αἰδῶς ὁ Σύλλας πρὸς Πομπήϊον ἔθετο. Ὅτι τὴν Σικελίαν ὁ Πομπήϊος ᾠκειώσατο, καὶ τὸν Κάρβωνα ἀνεῖλεν.

N. II. Ὅτι καὶ ὁ Δομέτιος προσβαλὼν τῷ Πομπηΐῳ ἡττήθη καὶ ἀνῃρέθη. Οἵαν ἐπῄρουν δόξαν πρὸς Πομπήϊον τὰ στρατεύματα. Ὅτι Μάγνον ὁ Σύλλας προσεῖπεν αὐτόν. Ὅπως ἔτυχε τοῦ θριάμβου Πομπήϊος, καίπερ τοῦ Σύλλα κωλύοντος. Ὅτι στρατεύματος ἡγεμὼν ᾑρέθη Πομπήϊος κατὰ Λεπίδου, καὶ ὅπως ἀπέθανε Λέπιδος. Ὅτι κατὰ Σερτωρίου ἐστάλη ὁ Πομπήϊος. Ὅπως ὁ Σερτώριος ἐφθάρη, καὶ ὅπως τὸν Περπένναν ἀνεῖλε Πομπήϊος. Ὅτι ἠγάπα τὸν Πομπήϊον ὁ δῆμος, κἀκεῖνος τῷ δήμῳ προσέκειτο. Ὅπως οἱ Τιμηταὶ τὸν Πομπήϊον ἐδέξαντο προσιόντα αὐτοῖς.

N. III. Περὶ τῶν πειρατικῶν νεῶν, καὶ ὅσας εἷλον πόλεις, καὶ ὅπως τοῖς ἁλισκομένοις Ῥωμαίοις ἐνέπαιζον, καὶ οἵα ἐξουσία τῷ Πομπηΐῳ κατ' αὐτῶν στελλομένῳ ἐψηφίσθη. Ὅπως ταχέως τὸν πειρατικὸν ἐνίκησε πόλεμον, καὶ τὴν θάλασσαν τῶν λῃστηρίων ἐκάθηρε, καὶ ὅπως παρ' Ἀθηναίων ἐδέχθη.

N. IV. Ὅσα ἐψηφίσθη τῷ Πομπηΐῳ μαθόντων τῶν Ῥωμαίων τὴν νίκην τοῦ πειρατικοῦ πολέμου. Ὅπως τὸν Μιθριδάτην ὁ Πομπήϊος ἐπολέμησεν. Ὅτι ἑαυτὸν παρέδωκε τῷ Πομπηΐῳ Τιγράνης ὁ τῶν Ἀρμενίων Βασιλεύς. Καὶ ὅπως αὐτῷ ἐχρήσατο ἐκεῖνος, καὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Περὶ Ἀλβανῶν καὶ Ἰβήρων. Ὅτι τοὺς Ἀλβανούς, καὶ τοὺς Ἴβηρας ἐνίκησεν ὁ Πομπήϊος. Περὶ Ἀμαζόνων. Περὶ τῆς σωφροσύνης Πομπηΐου, καὶ τῆς τῶν χρημάτων καταφρονήσεως.

N. V. Ὅτι τοὺς περὶ Ἀμανὸν Ἄραβας, καὶ Συρίαν, καὶ τὴν Ἰουδαίαν ὑπέταξεν. Ὅτι ὁ Μιθριδάτης ἔθανε, καὶ ὁ ἐκείνου υἱὸς προσῆλθε τῷ Πομπηΐῳ. Ὅτι ὑποπτευόμενος ὁ Πομπήϊος τῆς μοναρχίας ἀνθέξεσθαι, χωρὶς στρατιωτῶν τὴν Ῥώμην κατέλαβε. Ὅτι σιτοδείας οὔσης ἐν Ῥώμῃ Πομπήϊος ἐκπλεύσας συνήθροισε σῖτον, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐκόμισεν.

N. VI. Ὅτι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ὁ Καῖσαρ τῷ Πομπηΐῳ κατηγγύησεν. Ὅσα ὁ Καῖσαρ κατώρθωσε.

N. VII. Ὅτι ὁ Καῖσαρ καταλῦσαι τὸν Πομπήϊον ἐμελέτα, καὶ τὸν Καίσαρα ἐκεῖνος. Ὅτι ἐψήφιστο ὑπὸ τῆς βουλῆς καταθέσθαι τὰ ὅπλα τὸν Καίσαρα, οἱ δὲ περὶ Ἀντώνιον καὶ τὸν Πομπήϊον ἠξίουν καταθέσθαι τὰ ὅπλα. Ὅτι ἤρξατο τῆς τυραννίδος ὁ Καῖσαρ. Ὅτι ἐξῆλθε τῆς Ῥώμης ὁ Πομπήϊος, καὶ οἱ πλείους αὐτῷ εἵποντο.

N. VIII. Ὅτι πρὸς Πομπήϊον ἀπιὼν ὁ Καῖσαρ, εἰς τὴν Ῥώμην ἀνέστρεψε, καὶ τῆς Ἰταλίας ἐκράτησε. Ὅτι αὖθις ἐπὶ Πομπήϊον ἀπῄει. Τόλμα παράβολος τοῦ Καίσαρος. Ὅτι ἡττήθη ὁ Καῖσαρ, καὶ μικροῦ ἐκινδύνευσεν ἄν. Ὅτι ὁ Πομπήϊος ὑπερτίθεσθαι τὸν πόλεμον ἤθελε, οἱ δ' ἄλλοι ἐκ θράσους εἰς μάχην ὥρμων.

N. IX. Περὶ σημείων πρὸ τῆς μάχης φανέντων. Τροπὴ τοῦ Πομπηΐου. Οἷα ἡ τοῦ Πομπηΐου γυνή, καὶ ὅσα εἶπεν ἰδοῦσα αὐτὸν φεύγοντα, καὶ οἷα ἐκεῖνος πρὸς αὐτήν. Ὅτι εἰς Αἴγυπτον ὁ Πομπήϊος κατηνέχθη, καὶ ὅπως ἀνῃρέθη ἐκεῖ. Οἵας ἔτυχε ταφῆς ὁ Μάγνος Πομπήϊος.

N. X. Ὅπως ὁ Καῖσαρ διετέθη, πρὸς τοὺς ἀναιρέτας Πομπηΐου. Περὶ τῆς Κλεοπάτρας, καὶ ὅπως ὁ Καῖσαρ ἑάλω ταύτης τῷ ἔρωτι. Ὅτι πολέμου μέσον τοῦ Καίσαρος καὶ τῶν Ἀλεξανδρέων συστάντος, ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη ἐκαύθη. Ὅτι τὴν Κλεοπάτραν Αἰγύπτου Βασιλίδα κατέλιπε Καῖσαρ, ἔγκυον οὖσαν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ὅπως τὸν Φαρνάκην ἐνίκησε. Ὅσον πλῆθος Ῥωμαίων ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις διέφθαρτο, καὶ ὅπως τοῖς υἱοῖς τοῦ Πομπηΐου ἐμαχέσατο Καῖσαρ.

N. XI. Ὅτι Δικτάτωρ ὁ Καῖσαρ διὰ βίου ἐψηφίσθη. Ὅτι διὰ τὸν τῆς Βασιλείας ἔρωτα ἐμισήθη ὁ Καῖσαρ. Ὅθεν ἐκαλεῖτο Καῖσαρ. Ὅσα ὁ Καῖσαρ ἐκ φιλαρχίας ἐποίησε, δι' ἃ ἐμισήθη, καὶ ἐπιβουλεύθη. Περὶ Βρούτου, καὶ ὅπως αὐτὸν κατὰ τοῦ Καίσαρος παρώξυνον πολλοί. Σημεῖα γενόμενα δηλωτικὰ τῆς τοῦ Καίσαρος ἀναιρέσεως. Σφαγὴ τοῦ Καίσαρος. Ὅσα τῷ Καίσαρι ἐψηφίζοντο.

N. XII. Ὅτι οἱ τοῦ Καίσαρος ἀναιρέται εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀνῆλθον. Ὅτι Κικέρων ἔπεισε πάντας σπείσασθαι ἀλλήλοις καὶ τὰ παρὰ τοῦ Καίσαρος πραχθέντα κρατεῖν. Ὅτι ὁ Ἀντώνιος τὸν τοῦ Καίσαρος νεκρὸν προθέμενος, πολλὰ πρὸς ἔπαινον ἐκείνου, καὶ κινοῦντα τὸν δῆμον πρὸς ὀργὴν κατὰ τῶν φονέων εἶπεν. Ὅτι ὁ δῆμος ἐκ τῆς τοῦ Ἀντωνίου δημηγορίας ἐρεθισθείς, τὸν νεκρὸν τοῦ Καίσαρος ἔκαυσε, κατὰ δὲ τῶν φονέων αὐτοῦ ἐκίνητο.

Digitized by Google

N. XIII. Σημεῖα δηλωτικὰ τῆς τοῦ Οκταβίου Καίσαρος εὐτυχίας.

Edit. Pariſ. pag. 55.

N. XIV. Συμβουλαὶ Κικέρωνος, καὶ τῶν ἐναντιουμένων αὐτῷ, καὶ μνημάτιον τῆς Βουλῆς πρὸς τὸν Αντώνιον. Οτι μὴ πειθομένου τῇ Βουλῇ τοῦ Αντωνίου, ἐψηφίσθη πολέμιον εἶναι αὐτόν. Μάχαι μέσον Αντωνίου καὶ Καίσαρος. Τροπὴ τοῦ Αντωνίου.

N. XV. Οπως οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ πρὸς τὸν Καίσαρα διετέθησαν. Οτι τὸν πρὸς τὸν Αντώνιον καὶ τὸν Λέπιδον πόλεμον οἱ Ρωμαῖοι τῷ Καίσαρι ἀνέθεντο. Οτι καὶ ἄκοντες οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ Υπατον τὸν Καίσαρα ἐψηφίσαντο. Οτι καὶ παρὰ τῆς Βουλῆς εἰς τὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ Ιουλίου εἰσεποιήθη γένος ὁ Οκτάβιος.

N. XVI. Διά τι τὰς πρὸς τὸν Αντώνιον, καὶ τὸν Λέπιδον συνθήκας ὁ Καῖσαρ ἐτήρησε, καὶ ὅτι καὶ τοῖς Ρωμαίοις αὐτοὺς κατήλλαξε δι' ἑτέρων. Πῶς συνῆλθον ὁ Καῖσαρ, καὶ ὁ Αντώνιος, καὶ ὁ Λέπιδος, καὶ ὅπως ἑαυτοῖς ἀρχὰς ἐθνῶν ἀπένειμαν. Οτι τῷ Καίσαρι ἐμνηστεύθη ὁ τῆς γυναικὸς τοῦ Αντωνίου θυγάτηρ. Περὶ σημείων. Οτι ἐν τῇ Ρώμῃ ἐλθόντες, σφαγὰς πολλῶν ἐποιήσαντο, ἀντιδιδόντες ἀλλήλοις τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ἕκαστος.

N. XVII. Οπως ὁ Κικέρων ἀνῄρηται, καὶ ὅπως πρὸς αὐτὸν καὶ νεκρὸν διετέθη ὁ Αντώνιος, καὶ ὁ γαμετὴ αὐτοῦ Φουλβία. Πίστις θαυμαστὴ δούλου πρὸς δεσπότην. Αγάπη πατρικό. Οσα βίαια τότε ἐπράχθη.

N. XVIII. Οτι ὁ μὲν Λέπιδος τὰ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ιταλίας διοικήσων εἰάθη, Καῖσαρ δὲ καὶ Αντώνιος κατὰ Βρούτου καὶ Κασσίου ἐστράτευσαν. Οσα ὁ Βροῦτος καὶ ὁ Κάσσιος ἐποίουν ἑτοιμαζόμενοι ἀνθίστασθαι τῷ Καίσαρι καὶ τῷ Αντωνίῳ. Οτι τῶν Ροδίων ὁ Κάσσιος ἐκράτησε, τῶν δὲ Λυκίων ὁ Βροῦτος.

N. XIX. Περὶ σημείων γεγονότων ἐν τῇ Ρώμῃ, καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις. Μάχη Καίσαρος καὶ Αντωνίου πρὸς Βροῦτον καὶ Κάσσιον, καὶ ἧττα Κασσίου, καὶ τῶν πεφραγμάτων πόρθησις, καὶ Κασσίου ἑκούσιος σφαγή.

N. XX. Ηττα τοῦ Βρούτου. Αὐτοχειρία Βρούτου. Περὶ Πορκίας τῆς τοῦ Βρούτου γυναικός.

N. XXI. Οτι καὶ ὁ Κάσσιος καὶ ὁ Βροῦτος τοῖς ξίφεσιν, οἷς ἀνεῖλον τὸν Καίσαρα, ἀνῃρέθησαν. Οτι ἐν Ρώμῃ τῷ Καίσαρι διηνέχθη ὁ τοῦ Αντωνίου γυνή, καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκείνου ὑπατεύων. Οτι ὁ στάσις μέσον τοῦ δήμου, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐγένετο. Οτι ἐσπούδασεν ὁ Καῖσαρ σπείσασθαι τῷ Σέξτῳ, καὶ τῶν σπονδῶν διήμαρτε.

N. XXII. Οἷα ἐν Ασίᾳ ὁ Αντώνιος ἔπραξε, καὶ ὅπως ἐδουλώθη τῷ Κλεοπάτρας τῷ ἔρωτι. Περὶ Λαβιηνοῦ καὶ Πακόρου. Οτι ἐπολεμώθη τῷ Καίσαρι ὁ Αντώνιος διὰ τὴν Φουλβίαν, καὶ ὅτι ἐκείνης θανούσης ἐσπείσαντο. Οτι κοινῶς μαχέσασθαι τῷ Σέξτῳ συνέθεντο ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Αντώνιος. Οτι ἐστασίαζον οἱ ἐν τῇ Ρώμῃ διὰ τὸν λιμόν, καὶ ᾔτουν τῷ Σέξτῳ σπείσασθαι· καὶ ἐφ' αἷς συνθήκαις ἐσπείσαντο. Οτι εἱστίασεν ὁ Σέξτος τὸν Αντώνιον καὶ τὸν Καίσαρα ἐν τῇ νηὶ αὐτοῦ, καὶ δυνάμενος αὐτοὺς κατασχεῖν, οὐκ ἠθέλησε.

N. XXIII. Οσα ὁ Αντώνιος εἰς τὴν Ελλάδα πλεύσας ἐποίησε. Περὶ Βεντιδίου καὶ Λαβιηνοῦ, καὶ τῶν Πάρθων. Οτι τὸ πλῆθος πρὸς τοὺς πλείονας ἐστασίασε. Οτι τὴν Λιβίαν ἔγκυον ὁ Καῖσαρ ἔγημεν οὖσαν, τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ταύτην ἐκδόντος αὐτῷ. Τίσι πάλαι τῶν Ρωμαίων δακτυλίοις κοσμεῖσθαι ἐξῆν. Διά τινας αἰτίας ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Σέξτος ἐπολέμησαν.

N. XXIV. Οτι ἡ Οκταβία ἡ τοῦ Καίσαρος ἀδελφὴ τῷ Αντωνίῳ συνῴκησεν. Οτι ἑαυτοῖς ὁ Καῖσαρ καὶ Αντώνιος τὰς ἡγεμονίας ἐπέτρεπον. Οτι ἐσφάλη ὁ Καῖσαρ στόλῳ τῇ Σικελίᾳ προσβαλών. Ναυμαχία τοῦ Σέξτου καὶ τῶν τοῦ Καίσαρος. Μάχη Σέξτου καὶ τοῦ Καίσαρος.

N. XXV. Οτι διηνέχθη ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Λέπιδος. Ηττα Σέξτου. Φυγὴ Σέξτου. Οτι οἱ τοῦ Λεπίδου ηὐτομόλησαν πρὸς τὸν Καίσαρα, καὶ αὐτὸς ὁ Λέπιδος προσῆλθεν αὐτῷ. Περὶ τῶν στρατιωτῶν στασιαζόντων, καὶ ὅπως αὐτοὺς ὁ Καῖσαρ μετῆλθε. Περὶ Σέξτου. Οσα ἐνενόει ὁ Σέξτος. Αναίρεσις Σέξτου.

N. XXVI. Νίκη κατὰ Πάρθων. Περὶ Οροώδου, καὶ ὅπως ἀνῄρητο. Περὶ Πάρθων, καὶ Μήδων, καὶ τοῦ Αντωνίου πολεμοῦντος αὐτοῖς. Οἷον ἦν τὸ τῆς χελώνης πάλαι σύμπηγμα, καὶ ὅτι τότε Ρωμαῖοι ἐκέχρηντο.

N. XXVII. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Παννονίων οἷοι εἰσί, καὶ ὅπου οἰκοῦσιν. Οτι δόλῳ συνέσχε τὸν Αρμένιον ὁ Αντώνιος. Οτι καὶ τὸν Αρμένιον καὶ τοὺς αὐτοῦ τῇ Κλεοπάτρᾳ ὁ Αντώνιος ἐχαρίσατο, καὶ ὅτι ἀπεκτόνοντο πρὸς αὐτὴν ἐκεῖνοι ἔμενον. Οτι τὴν μὲν δημοκρατίαν οἱ Ρωμαῖοι ἀπώλεσαν, ὑπὸ δὲ ἐς φανερὰν περιέστησαν μοναρχίαν. Αἰτίαι δι' ἃς ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Αντώνιος ἐχθροὶ ἀλλήλων ἐγένοντο. Οπως ὁ Κλεοπάτρα τὸν Αντώνιον ἐδουλώσατο, ὁ ἐκ γοητειῶν, ὁ ἐξ ἔρωτος. Οτι ἡτοιμάζοντο εἰς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Αντώνιος, καὶ περὶ σημείων τότε συμβάντων.

N. XXIX. Περὶ τοῦ καλουμένου Γλυκέος λιμένος. Συνέλευσις Αντωνίου καὶ Καίσαρος. Ναυμαχία καὶ νίκη τῶν τοῦ Καίσαρος. Οτι ὁ Κλεοπάτρα ἀπάραι εἰς Αἴγυπτον συνεβούλευσε τῷ Αντωνίῳ. Ναυμαχία τῶν τοῦ Καίσαρος, καὶ τῶν Αντωνίου, καὶ τῆς Κλεοπάτρας ἔκπλους, καὶ Αντωνίου αὐτῇ ἀκολούθησις. Ηττα παντελὴς τοῦ ναυτικοῦ Αντωνίου.

N. XXX. Οτι μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Αντωνίου μονάρχος ὁ Καῖσαρ ἐλογίζετο. Περὶ Νικοπόλεως,

καὶ περὶ τοῦ φάσματος ὃ πρὸ τῆς ναυμαχίας ἐφάνη τῷ Καίσαρι. Οτι ἡ Κλεοπάτρα εἰς Αἴγυπτον γενομένη, παρεσκευάζετο εἰς πόλεμον σὺν τῷ Αντωνίῳ. Οσα ὁ Καῖσαρ τῇ Κλεοπάτρᾳ ἐμηνύετο. Μάχη τῶν τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Αντωνίου. Οτι ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν ὁ Αντώνιος, καὶ ὅσα ἡ Κλεοπάτρα ἐποίησεν ἐκείνου θανόντος.

N. XXXI. Οπως ἐζωγρήθη ἡ Κλεοπάτρα. Οτι ἀπῆλθε πρὸς τὴν Κλεοπάτραν ὁ Καῖσαρ, καὶ ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν ἐκείνη ὡς φιλοψυχοῦσα, καὶ ὅπως ἀπέθανεν ἀσπίδος ὡς εἰκάσθη δήγματι, ἢ ἄλλῳ τινὶ φαρμάκῳ. Κνῆσις, ἡ μάχαιρα. Οτι ὁ Καῖσαρ τὸν τοῦ Αλεξάνδρου εἶδε νεκρόν. Οπως ἐπετίθησαν οἱ Ρωμαῖοι πρὸς τὸν Καίσαρα ἐπανελθόντα εἰς Ρώμην.

N. XXXII. Οσα τότε οἱ Ρωμαῖοι ἐνίκησαν ἔθνη. Οτι ἔκτοτε μοναρχεῖσθαι ἤρξαντο οἱ Ρωμαῖοι. Οσα τοῖς ἐν τῇ Ρώμῃ ὁ Καῖσαρ ἐποίησεν. Οτι ἐσκήπτετο ὁ Καῖσαρ παραιτεῖσθαι τὴν μοναρχίαν. Οἱ δὲ τῆς Βουλῆς τὴν σκῆψιν γινώσκοντες, ἐβιάζοντο δῆθεν αὐτὸν μοναρχεῖν. Οτι ἐπὶ δέκα ἔτη τὴν ἀρχὴν ἔλεγε καταδέχεσθαι ὁ Καῖσαρ. Καὶ παρελθούσης δ' αὐτῆς, αὖθις ἦρχεν εἰς τὸ ἑξῆς. Τί δηλοῖ τὸ Αὔγουστος. Οθεν ἡ κατοικία τῶν Αὐτοκρατόρων ὠνομάσθη Παλάτιον.

N. XXXIII. Οπως ἦρχεν ὁ Καῖσαρ. Οτι ἐνόσησεν ὁ Αὔγουστος, καὶ ὅπως ἀνερρώσθη. Οτι Δικτάτωρ ὁ Καῖσαρ ψηφισθεὶς, τὴν κλῆσιν παρῃτήσατο.

N. XXXIV. Οτι τὸν Αγρίππαν ὁ Καῖσαρ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ τῇ Ιουλίᾳ συνῴκισεν. Οσα ὁ Καῖσαρ ὁ Αὔγουστος ἐποίησε διαφόροις ἔθνεσι. Θάνατος Αγρίππα. Οἷος ἦν ὁ Αγρίππας. Οπως ὁ Καῖσαρ φκειώσατο τὸν Τιβέριον. Περὶ φάσματος.

N. XXXV. Περὶ τῶν ἐγγόνων τοῦ Καίσαρος.

N. XXXVI. Οπως οἱ τοῦ Καίσαρος ἐτελεύτησαν ἔγγονοι. Θπόσαι δραχμαὶ ποιοῦσι νόμισμα. Οτι ἐσεθετήσατο τὸν Τιβέριον ὁ Καῖσαρ, καὶ τὸν Γερμανικόν. Οσα ἡ Λιβία περὶ τῶν ἐπιβουλευσάντων τῷ Αὐγούστῳ συνεβούλευσεν.

XXXVII. Οτι ὁ Τιβέριος κατὰ τῶν Παννονικῶν ἐστάλη ἐθνῶν. Οτι ἐνίκησαν οἱ Ρωμαῖοι καὶ τοὺς Παννονίους καὶ τοὺς Δαλμάτας. Οσα ἐν τῇ Κελτικῇ οἱ Ρωμαῖοι ἔπαθον τῶν Βαρβάρων ἐπιθεμένων αὐτοῖς.

N. XXXVIII. Περὶ τοῦ τέλους τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος. Οτι ἀρχαῖον ἐστὶ τὸ τὰς σφραγῖδας τῶν ἐπιθηκῶν τοὺς σφραγίσαντας ἐπισκέπτεσθαι. Οἷος ἦν ὁ Αὔγουστος Καῖσαρ. Περὶ Αθηνοδώρου ἀνδρὸς σοφοῦ.

LIBER UNDECIMUS.

N. I. Οτι ἀπέκτεινε τὸν ἔγγονον τοῦ Αὐγούστου τὸν Αγρίππαν. Οτι οἱ ἐν τῇ Γερμανίᾳ στρατιῶται τὸν Γερμανικὸν ὠνόμασαν Αὐτοκράτορα, ὁ δὲ λαβεῖν τὴν ἀρχὴν οὐκ ἠθέλησε. Οἷος ὢν ὁ Τιβέριος μέχρις ὁ Γερμανικὸς περιῆν.

N. II. Περὶ Κλήμεντος τοῦ δούλου τοῦ Αγρίππου. Τελευτὴ τοῦ Γερμανικοῦ, καὶ οἷος ἦν. Οτι τοῦ Γερμανικοῦ τελευτήσαντος ὁ Τιβέριος ἐπὶ τὸ χεῖρον ἠλλοίωτο. Οπως ὁ Δροῦσος ἀπώλετο. Τελευτὴ τῆς Λιβίας. Καὶ ὅπως ὁ Τιβέριος πρὸς αὐτὴν διετέθη, καὶ ὅτι ἡ Βουλὴ αὐτὴν ἐτίμησε, καὶ οἵα ἦν ἐκείνη. Περὶ Σειανοῦ, καὶ ὅπως ἀπώλετο.

N. III. Οτι καὶ ἀσελγὴς ἦν ὁ Τιβέριος. Τελευτὴ τοῦ Τιβερίου Καίσαρος. Οπως διέκειτο περὶ τοὺς Χριστιανοὺς ὁ Τιβέριος.

N. IV. Οσα καὶ ὅπως ἀνήλισκεν ὁ Γάϊος. Οτι καὶ ἀσελγέστατος ὁ Γάϊος ἦν. Οτι καὶ ἄστατον ἦθος εἶχεν. Οτι ἐθέου ἑαυτόν.

N. V. Περὶ Κλαυδίου τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος. Οτι καὶ τινα καλὰ ὁ Γάϊος ἔπραξεν. Οπως συνέλεγεν ὁ Γάϊος χρήματα. Οτι καὶ ῥήτωρ δοκεῖν εἶναι ἤθελε δεινότατος ὁ Γάϊος.

N. VI. Οτι καὶ φόνους πολλοὺς ἀκρίτως ἐποίει. Περὶ ἐπιβουλῆς κατὰ Γαΐου γενομένης. Περὶ Πρωτογένους, καὶ τῶν αὐτοῦ βίβλων.

N. VII. Οἵαν ἐμάνη μανίαν ὁ Γάϊος. Περὶ τῆς τοῦ Γαλάτου ἐλευθερίας καὶ παῤῥησίας. Οτι αὐτὸν ὁ Λούκιος εὐφυῶς παρελογίσατο. Οτι ἀπῄτει ὁ Γάϊος ναοὺς αὐτῷ ἀνεγείρεσθαι ὡς Θεῷ, καὶ τὸν ἐν Ιεροσολύμοις ναὸν οἰκεῖον ὠνόμαζε. Περὶ τοῦ Πιλάτου. Επιβουλὴ κατὰ Γαΐου. Αναίρεσις Γαΐου. Ορα ζῆλον καὶ παῤῥησίαν ἀνδρός.

N. VIII. Οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Κλαύδιος. Οτι τοὺς ἀποκτείναντας τὸν Γάϊον ἐκόλασε, καὶ ἃ δεόντως ἐποίησεν. Οτι οὐδὲ φιλοχρήματος ὁ Κλαύδιος ὤν. Οτι ἀφθονίαν σίτου προμηθούμενος τοῖς Ρωμαίοις, λιμένας ἐποίει ὁ Κλαύδιος. Οτι μετεωρόφρων ἦν.

N. X. Οτι φονικὸς ἐγένετο. Επιβουλὴ κατὰ Κλαυδίου. Εὔστοχος ἀπόκρισις καθαπτομένου τοῦ ἐρωτήσαντος. Αῤῥίας γυναικὸς καὶ ἔργον καὶ λόγος. Οἷα ἐποίουν οἱ τοῦ Κλαυδίου ἀπελεύθεροι καὶ ἡ γυνή. Στρατεία Κλαυδίου κατὰ Βρεττανῶν, καὶ νίκη. Περὶ τῆς ἀκολασίας τῆς Μεσσαλίνης.

N. X. Ο καὶ νῦν ὁ Αγωνοθέτης τοῦ δρόμου περιζώννυται. Καὶ αὖθις περὶ τῆς ἀσελγείας τῆς Μεσσαλίνης. ὅπως ἐφθάρη. Οτι Αγριππῖναν ὁ Κλαύδιος ἔγημεν ἀδελφιδῆν αὐτοῦ οὖσαν, ψηφίσματος παρὰ τῆς Βουλῆς γενομένου, ἐξεῖναι ἀδελφιδᾶς καὶ Ρωμαίους γαμεῖν. Οἵα ἦν ἡ Αγριππῖνα. Οτι Αὐγοῦσταν τὴν Αγριππῖναν ὁ Κλαύδιος ὠνόμασε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰσεποιήσατο.

Google

N. XI. Αἰτίαι δι' ἃς ἐπεβούλευσε τῷ Κλαυδίῳ ἡ Ἀγριππίνα. Τελευτὴ Κλαυδίου. Ἔργον ἀξιέπαινον. Περὶ σημείων. Περὶ Θαδδαίου ϗ Σίμωνος τοῦ Μάγου. Περὶ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ϗ ὅπως τὸ κατὰ Μάρκον Εὐαγγέλιον ἐξεδόθη.

N. XII. Ὅτι ϗ πολυδάπανος ἦν ὁ Νέρων. Ὅτι φαρμάκῳ ἔκτεινε τὸν Βρεττανικὸν ὁ Νέρων. Ὅτι ϗ τὴν μητέρα αὐτοῦ ὁ Νέρων ἀπέκτεινεν. Ὅτι ϗ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἀπεπέμψατο, εἶτα ϗ ἀνεῖλεν. Ὅσα ἐποίει ὁ Νέρων ἐκπλήκτως, ϗ μιαρῶς.

N. XIII. Ὅτι πρῶτος ὁ Νέρων τοῦ κατὰ Χριστιανῶν ἤρξατο διωγμοῦ, ϗ ὅτι τοὺς Ἀποστόλους ἀπέκτεινε Πέτρον ϗ Παῦλον, ϗ περὶ Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Ἀποστασία κατὰ Νέρωνος. Ἀναίρεσις Νέρωνος.

N. XIV. Ὅτι ᾠοθετήσατο ὁ Γάλβας τὸν Πείσωνα, ϗ ὁ Ὄθων ἐπεβούλευσε τῷ Γάλβᾳ. Ἀναίρεσις Γάλβου.

N. XV. Περὶ τοῦ Ψευδονέρωνος. Ὅτι οἱ τοῦ Ὄθωνος τῷ Οὐϊτελλίῳ προσβαλόντες ἡττήθησαν. Ὅτι οἱ τοῦ Ὄθωνος ϗ πάλιν ἡττήθησαν.

N. XVI. Οἷος ἦν Οὐϊτέλλιος. Ὅπως Οὐεσπασιανὸς ἐπανέστη. Οὐεσπασιανοῦ Καίσαρος ἀναγόρευσις. Ὅθεν ὁ Ἰώσηπος προεῖπε τῷ Οὐεσπασιανῷ, ὡς ἄρξει. Ὅπως καὶ παρὰ τίνων ὁ Οὐϊτέλλιος ἀνῃρέθη.

N. XVII. Ὅτι ὁ Οὐεσπασιανὸς Αὐτοκράτωρ ϗ παρὰ τῆς Βουλῆς ἀνερρήθη, ϗ ὅτι ὁ Μουκιανὸς διοικῶν ἦν τὰ πράγματα. Ὅσα ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ϗ ἀλλαχοῦ ἐποίησε. Ὅσα ἐν τῇ Ῥώμῃ γενόμενος ἐποίει. Ὅτι ἐθριάμβευσαν ἐπὶ τῇ ἁλώσει τῆς Ἱερουσαλὴμ Οὐεσπασιανὸς, ϗ οἱ παῖδες αὐτοῦ. Τελευτὴ Οὐεσπασιανοῦ.

N. XVIII. Περὶ τοῦ Ψευδονέρωνος. Περὶ τοῦ Βεσβίου ὄρους καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἀναδιδομένου πυρὸς, ϗ τῆς ἐν αὐτῷ γενομένων ἐπὶ Τίτου. Οἵους ἀγῶνας ὁ Τίτος ἐποίησε. Περὶ Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. Τελευτὴ Τίτου.

N. XIX. Οἷος ἦν ὁ Δομετιανός. Ὅτι ϗ Θεὸς ἤθελε νομίζεσθαι. Ὅτι ἀναριθμήτους ἐκόλασεν. Ὅτι ἐμισήθη παρὰ πάντων ὁ Δομετιανὸς, ϗ ἐπεβουλεύθη. Περὶ τῶν προειπόντων τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ. Ἀναίρεσις Δομετιανοῦ. Ὅτι Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἐν Ἐφέσῳ ὢν, ἔγνω τὴν τοῦ Δομετιανοῦ σφαγήν. Περὶ Ἀρχιερέων. Ὅτι καὶ ὁ Δομετιανὸς διωγμὸν ἐκίνησε κατὰ Χριστιανῶν, καὶ τὸν Θεολόγον Ἰωάννην περιώρισεν ἐν Πάτμῳ. Περὶ τῶν ἐκ γένους Δαβὶδ τοῦ Κυρίου συγγενῶν.

N. XX. Ὅτι ἐπανῆλθεν ὁ Θεολόγος ἀπὸ τῆς ὑπερορίας. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι τὸν Τραϊανὸν ᾠοθετήσατο, ϗ Καίσαρα ἀνεῖπεν ὁ Νερούας.

N. XXI. Οἷος ἦν ὁ Τραϊανὸς τοὺς τρόπους. Ὅτι ἐπολέμησε τοὺς Δακοὺς, ϗ ἐνίκησεν. Εἶτα καταθεμένοις τὰ ὅπλα ἐσπείσατο αὐτοῖς. Ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Δακοὶ ταῖς ὁμολογίαις αὐτῶν, ϗ ὅτι στρατεύσαντος αὖθις, κατὰ τοῦ Τραϊανοῦ ἐπεχείρησαν δόλῳ αὐτὸν ἀνελεῖν. Ἐγνώσθησαν δὲ, ϗ ἡττηθέντες ὑπετάγησαν Ῥωμαίοις. Ὅπως ὁ Βασιλεὺς τῶν Δακῶν τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ ἔκρυψεν. Ὅπως τοῖς φίλοις ἐπίστευεν ὁ Τραϊανός. Ὅτι τῆς Ἀρμενίας ἐκράτησεν ὁ Τραϊανός.

N. XXII. Ὅσα Ῥωμαίοις ὑπέταξε κατὰ Πάρθων στρατεύσας, ϗ ὅθεν ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα. Περὶ Ἰουδαίων. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XXIII. Οἷος ἦν ὁ Ἀδριανός. Ὅτι χρυσοκοπίαν ὁ Ἀδριανὸς ἐκήρυξεν. Ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ πόλιν ἀντὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁ Ἀδριανὸς ᾠκοδόμησεν, Αἰλίαν καλέσας αὐτήν. Περὶ τῆς κατ' Ἀδριανοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐπαναστάσεως.

N. XXIV. Περὶ Ἀλβανῶν, ϗ ὅτι Μασσαγέται εἰσίν. Περὶ Σαλουστιανοῦ. Οἷος ὁ Τύρβων ἦν ϗ οἷος ὁ Σίμιλις. Ὅτι τὸν Ἀντωνῖνον ὁ Ἀδριανὸς προεχειρίσατο Αὐτοκράτορα. Τελευτὴ Ἀδριανοῦ. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Ἰουδαίων. Περὶ αἱρεσιαρχῶν. Περὶ Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου ϗ Μάρτυρος.

LIBER DUODECIMUS.

N. I. Διὰ τί Εὐσεβὴς ἐπεκλήθη Ἀντωνῖνος. Νομοθεσία αὐτοῦ. Τελευτὴ Ἀντωνίνου. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου ϗ Μάρτυρος.

N. II. Μάρκου Ἀντωνίνου πόλεμοι πρὸς διάφορα ἔθνη. Περὶ τοῦ ἐντεύξεως Χριστιανῶν πρὸς τὸν Θεὸν γενομένου θαύματος ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ.

N. III. Ἀποστασία κατὰ Μάρκου Ἀντωνίνου. Νομοθέτημα. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὥστε ἐν Ἀθήναις ἔταξε τῶν λόγων ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου μισθὸν λαμβάνοντας. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. IV. Οἷος ἦν τὰ ἤθη ὁ Κόμοδος. Ὅτι πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν οἰκείαν γυναῖκα ἀνεῖλεν ὁ Κόμοδος. Περὶ πολέμων γενομένων ἐπὶ Κομόδου. Περὶ Περεννίου, καὶ ὅπως ἐξεδόθη τοῖς στρατιώταις. Οἷα ἦσαν οἱ Καισάρειοι, ϗ οἷα ἐποίουν. Ὅπως ὁ Κλέανδρος διεφθάρη ὑπὸ τοῦ δήμου. Ὅτι φονικώτατος ἦν ὁ Κόμοδος.

N. V. Τὰ Κομόδου ἐπίθετα. Ὅτι ἡρματηλάτει ϗ ἐμονομάχει ὁ Κόμοδος, ϗ ὅτι ὠμότατος ἦν. Ἡ ῥάβδος τοῦ κήρυκος. Ἀναίρεσις τοῦ Κομόδου. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. VI. Οἷυ γένυς ἦν ὁ Περτίναξ. Ὅπως διετέθη περὶ τὰ πράγματα ὁ Περτίναξ καὶ τὰς Ῥωμαίυς. Ὅπως ὁ Περτίναξ τὸν παρὰ τῶν ϛρατιωτῶν Αὐτοκράτορα μέλλοντα γενέϑαι ἐκόλασεν.

N. VII. Στάσις τῦ δήμυ πρὸς τὸν Ἰυλιανόν. Περὶ Σεβήρυ καὶ Νίγρυ καὶ Ἀλβίνου ϛασιασάντων κατὰ Ἰυλιανῦ. Περὶ τῦ εἰς Ῥώμlω Ἀϑlωαία, καὶ ὅπως ὠνομάσϑη.

N. VIII. Ὅπως ὁ Σεβῆρος ὑπέχετο, καὶ ἐκ ἐπλήρωσε ταῦτα. Οἷα πρὸς τῆς Βασιλείας σημεῖα τῷ Σεβήρῳ ἐγένοντο τlὼ ἀρχlὼ αὐτῷ προσημαίνοντα. Ὅτι τῷ Νίγρῳ πολεμήσας ἐνίκησε, καὶ Νίγρος ἀνῃρέϑη.

Edit Paris. pag. 58. N. IX. Πόλεμοι Ῥωμαίων πρὸς διάφορα ἔϑνη. Ὅτι πόλεμος συνῤῥάγη τῷ Σεβήρῳ καὶ τῷ Ἀλβίνῳ, καὶ ὁ Ἀλβῖνος ἡττήϑη. Ὅτι κατὰ Πάρϑων ὁ Σεβῆρος ἐϛράτευσε, καὶ πόλεις εἷλε. Ὅτι πολυπράγμων ἦν ὁ Σεβῆρος. Περὶ τῦ Νείλυ. Περὶ Πλαυτιανοῦ, καὶ τῆς αὐτῦ ἀπλεϛίας, καὶ ὅπως ἀπώλετο. Περὶ τῦ ἀρχιλῃϛοῦ Φήλικος. Ὅτι εἰς τlὼ Βρεττανίαν ὁ Σεβῆρος ἐϛράτευσε, καὶ περὶ Βρεττανῶν καὶ τῶν ἠϑῶν αὐτῶν. Ὅσον τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος τῆς Βρεττανίας. Ὅτι ὁ ὑὸς αὐτῦ Ἀντωνῖνος ἐπιβούλευε τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀδελφῷ. Τελευτὴ Σεβήρου.

N. XI. Περὶ Ὠριγένους. Τίνα εἰσὶ τὰ ἑξαπλᾶ Ὠριγένους. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XII. Ὅπως ἀνεῖλε Γέταν τὸν αὐτῦ ἀδελφὸν ὁ Ἀντωνῖνος. Ὅτι καὶ ἄπιϛος ἦν. Ὅϑεν ὠνομάσϑη Καράκαλος. Ἀναίρεσις Ἀντωνίνυ.

N. XIII Περὶ Ἰυλίας τῆς μητρὸς Ἀντωνίνυ, καὶ ὅπως ἐτελεύτησεν. Ἐπιβυλὴ κατὰ Μακρίνυ. Ἀναίρεσις Μακρίνυ.

N. XIV. Ὅτι οὐ μόνον ἦν ἀσελγέϛατος, ἀλλὰ καὶ ἀσεβέϛατος, καὶ πρὸς τlὼ ἑαυτῦ ϑρησκείαν. Οἷα ὁ Ψευδαντωνῖνος ἐποίει πᾶσαν ἀσέλγειαν ὑπερβάλλοντα. Ὅτι τὸν ἐξάδελφον αὐτῦ Βασιανὸν ὑοϑετήσατο, Ἀλέξανδρον μετονομάσας αὐτόν. Ἀναίρεσις τῦ Ψευδαντωνίνου. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XV. Περὶ ϛάσεων μέσον τῦ δήμυ καὶ τῶν ϛρατιωτῶν γενομένων. Ὅπως τοῖς Πέρσαις αὖϑις ἡ Βασιλεία περιελήλυϑε, καταλυϑεῖσα παρὰ Ἀλεξάνδρου τῦ Μακεδόνος. Οἷα οἱ πεμφϑέντες παρὰ Ἀρταξέρξα εἶπον. Καὶ ὅπως αὐτοῖς ἐχρήσατο ὁ Βασιλεὺς ὗτος, καὶ ὅπως τοῖς Πέρσαις ἐπολέμησεν. Ὅτι καὶ τοῖς Γερμανοῖς ἐμαχέσατο. Ἀνάῤῥησις Μαξιμίνου. Ἀναίρεσις Ἀλεξάνδρου. Ὅτι ἡ Μαμαία Χριϛιανὴ γέγονεν. Περὶ Ἀρχιερέων.

N. XVI. Αἰτία δι' ἣν ὁ Μαξιμῖνος διωγμὸν κατὰ Χριϛιανῶν κεκίνηκεν. Ὅτι κατὰ Γερμανῶν ἐκϛρατεύσας ὁ Μαξιμῖνος ἐνίκησεν. Ὅτι δύο Στρατηγὺς ἡ Καίσαρας ἡ Βουλὴ προεβάλετο κατὰ Μαξιμίνυ. Ἀναίρεσις Μαξιμίνυ καὶ τῦ ὑοῦ αὐτῦ.

N. XVII. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XIX. Στάσις κατὰ Φιλίππυ. Περὶ Δεκίου, καὶ ὅπως παρὰ τῶν ϛρατιωτῶν ἠναγκάσϑη δέξαϑαι τlὼ Βασιλείαν. Ἀναίρεσις Φιλίππυ.

N XX. Περὶ Μαρτύρων. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῦ Ὠριγένυς καὶ τῶν αὐτῦ διεϛραμμένων δογμάτων. Περὶ Ναυάτυ. Ἐπιϛολὴ Διονυσίυ Ἐπισκόπυ Ἀλεξανδρείας. Περὶ τῆς τῦ Δεκίυ τελευτῆς.

N. XXI. Ὅτι καὶ ὁ Γάλλος διωγμὸν ἐπήγειρε κατὰ Χριϛιανῶν: Ἐϑνῶν κινήσεις, καὶ χωρῶν πλείϛων καταδρομαί, καὶ φϑορὰ πολυπληϑὴς ἐκ λοιμῦ. Ὅπως Αἰμιλιανὸς τlὼ αὐταρχίαν ἥρπασεν. Ἀναίρεσις Γάλλου.

N. XXII. Ἀναίρεσις Αἰμιλιανοῦ. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XXIII. Ὅτι ὑπὸ Περσῶν ἐλήφϑη Οὐαλεριανός. Ὅτι εἷλον οἱ Πέρσαι πόλεις πολλὰς, καὶ πλῆϑος αἰχμαλώτων, καὶ ὅπως αὐτοῖς ἐπεχείρησαν. Ὅπως ἑάλω ἡ Καισάρεια. Ὅτι ἐπέϑεντο τοῖς Πέρσαις Ῥωμαῖοι ἀϑρόον, καὶ πολλὺς αὐτῶν ἀνεῖλον, καὶ παλλακὰς τῦ Σαπώρα εἷλον. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XXIV. Ὅσοις ἔϑνεσιν ἐπολέμησεν. Περὶ Αὐρεόλα, καὶ περὶ Ἰγγενύυ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος. Περὶ τῆς ἐπαναϛάσεως Ποϛύμυ. Μάχη πρὸς Ποϛύμον, καὶ ἧττα αὐτῦ. Ὅτι ἐτυράννησεν ὁ Μακρῖνος. Ὅτι τὸν Αὐρέολον ἔπεμψε κατὰ Μακρίνυ ὁ Γαλιῆνος, καὶ ὅπως οἱ τῦ Μακρίνυ τῷ Βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ἀναίρεσις Μακρίνυ καὶ Μακριανῦ. Ἧττα Κυίντυ, καὶ ἀναίρεσις. Ὅπως ὁ Ὠδενάϑος ἀνῃρέϑη.

N. XXV. Ὅτι καὶ ὁ Αὐρέολος τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν. Ὅτι μικρῦ ἑάλω ἂν τῦ Βασιλέως ἡ γαμετή. Ἑτέρα ἐπιβυλὴ κατὰ Γαλιήνυ, καὶ ἀναίρεσις αὐτῦ. Οἷος ἦν τὰς τρόπους ὁ Γαλιῆνος. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XXVI. Περὶ Θεσσαλονίκης. Ὅτι καὶ ὁ Κυιντιλιανὸς παρὰ τῆς Συγκλήτου Βασιλεὺς ἀνῤῥήϑη.

N. XXVII. Ὅτι ὗτος διωγμὸν κατὰ Χριϛιανῶν ἐγεῖραι ἐμελέτα. Ὅσα ὁ Βασιλεὺς ὗτος ἐϛρατήγησεν. Ἀναίρεσις Αὐρηλιανοῦ.

N. XXVIII. Πόλεμοι κατὰ Σκυϑῶν. Ἀναίρεσις Τακίτου.

N. XXIX. Ἀναίρεσις Φλωριανοῦ. Ἀποϛασία κατὰ Πρόβου. Κάρου ἐπανάϛασις.

N XXX. Ἐκϛρατεία τῦ Κάρυ κατὰ Περσῶν, καὶ νίκη, καὶ κατὰ Σαρματῶν. Τελευτὴ Κάρυ. Αὐταρχία Νυμεριανῦ τῦ ὑῦ αὐτῦ, καὶ ἀναίρεσις. Περὶ τῦ αἱρεσιάρχυ Μάνεντος. Περὶ Πατριαρχῶν.

Google

N. XXXI. Οτι Μαξιμιανὸν τὸν Ερκύλιον ὁ Διοκλητιανὸς κοινωνὸν προσειλήφει τῆς Βασιλείας, καὶ περὶ τοῦ διωγμοῦ, ὃν οὗτοι ἐποίησαν. Οτι πόλεων τινῶν ἀποστασῶν ὁ Διοκλητιανὸς αὖθις ταύτας ὑπέταξεν. Οτι τοὺς γαμβροὺς αὐτῶν καὶ ἄμφω οἱ Βασιλεῖς Καίσαρας πεποιήκασιν. Οτι τοῖς Αλεμανοῖς ὁ Κώνστας μαχεσάμενος ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καὶ ἡττήθη καὶ νενίκηκε. Οτι Ναρσῆ τοῦ Περσῶν Βασιλέως ληϊλατοῦντος τοὺς ὑπηκόους Ρώμης, ὁ Γαλλέριος αὐτῷ ἐπολέμησε, καὶ πρῶτον μὲν ἡττήθη, εἶτα δὲ περιφανῆ ἐνίκησε νίκην. Οτι ὑπερφρονήσας ὁ Διοκλητιανὸς προσκυνεῖσθαι ἀπῄτησε, καὶ λίθους καὶ μαργάρους ἑαυτῷ περιέθετο.

N. XXXII. Οπως ἀποθέμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἄμφω οὗτοι οἱ τύραννοι, ἰδιώτευσαν. Οτι ἐπὶ τῇ νίκῃ τῇ κατὰ Περσῶν ἐθριάμβευσαν. Οθεν ἐκλήθη θρίαμβος. Οτι οἱ Καίσαρες γεγόνασιν Αὐτοκράτορες. Καὶ ἐν τῇ Ρώμῃ παρὰ τῶν στρατιωτῶν Βασιλεὺς ἀνερρήθη Μαξέντιος. Οἷος ἦν ἕκαστος τοὺς τρόπους τῶν Βασιλέων τούτων.

N. XXXIII. Περὶ γυναικὸς κοσμίας διὰ σωφροσύνην ἑαυτὴν διαχειρισαμένης. Περὶ τῆς τελευτῆς Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ. Τελευτὴ Κώνσταντος. Αναῤῥησις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Οτι ἐξ ἀποκαλύψεως ὁ Κώνστας τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον ἐβασίλευσεν. Οτι ὁμηρεύων παρὰ Γαλλερίῳ ὁ Κωνσταντῖνος ἐπεβουλεύετο παρ᾽ ἐκείνου.

N. XXXIV. Τελευτὴ Μαξιμίνου. Περὶ Πατριαρχῶν.

LIBER DECIMUS TERTIUS.

N. I. Περὶ τῆς ἁγίας Ελένης. Εκστρατεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ Μαξεντίου. Περὶ τοῦ φανέντος τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ δι᾽ ἀστέρων σταυροῦ, καὶ ὅπως ἀπώλετο ὁ Μαξέντιος. Οτι καὶ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ιταλίας ἐκράτησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Οτι κατὰ Λικιννίου ἐκστρατεύσας ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐνίκησεν· εἰς δὲ Θεσσαλονίκην αὐτὸν περιώρισεν, ἔνθα καὶ ἀνῃρέθη. Περὶ ὀπτασιῶν τῷ Μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ φανεισῶν.

N. II. Οτι λελώβητο τὸ σῶμα οὗτος ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅπως παίδων αἵματι λούσασθαι προτραπεὶς, οὐκ ἠθέλησεν. Οτι οἱ κορυφαῖοι τῶν Αποστόλων ὄναρ τῷ Βασιλεῖ ἐφάνησαν, καὶ ὑπέθεντο τρόπον, δι᾽ οὗ ἰαθήσεται· καὶ ὡς βαπτισθεὶς ἰάθη. Καὶ τὰ εἰδωλεῖα ἀπέκλεισε. Περὶ τῶν Ιουδαίων καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλέξεως τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ταύρῳ θαύματος. Περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ θείου σταυροῦ. Περὶ τῶν παίδων τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Καὶ ὅπως ἀνεῖλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κρίσπον διαβολῇ τῆς μητρὸς, εἶτα κἀκείνην. Οτι τοὺς Σαρμάτας καὶ τοὺς Γότθους ἐνίκησεν.

N. III. Περὶ τῆς κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ οἷον ἦν τὸ Βυζάντιον. Περὶ τοῦ ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τῆς πόλεως γενομένου θεματίου. Περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ ὅσα ὁ Δίων περὶ αὐτοῦ ἱστορεῖ. Περὶ τοῦ ἐν τῷ Πλακωτῷ κίονος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγάλματος. Περὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς νέας Ρώμης. Περὶ τοῦ ἁγίου Μητροφάνους.

N. IV. Περὶ Αρείου καὶ τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου. Περὶ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου. Περὶ τοῦ ἁγίου συμβόλου. Οπως ἐτίμησε τοὺς ἁγίους Πατέρας ὁ Βασιλεύς. Οτι τοῦ ἁγίου Μητροφάνους θανόντος, ὁ θεῖος Αλέξανδρος γέγονε Πατριάρχης. Τελευτὴ τῆς ἁγίας Ελένης. Τελευτὴ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Οἷος ἦν τὰ ἤθη ὁ θεῖος οὗτος ὁ Αὐτοκράτωρ.

N. V. Οπως ἡ Βασιλεία Ρωμαίων εἰς τοὺς τρεῖς ἐμερίσθη παῖδας τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Κοττίαι ὀνομάζονται ἀπὸ Κοττίου Βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου. Οτι ὁ Κωνσταντῖνος ἐπελθὼν τῷ τοῦ Κώνσταντος λάχει, ἡττήθη καὶ ἀνῃρέθη. Οτι ὁ Κώνστας καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἐκράτησε μοίρας, καὶ ὑπὸ Μαγνεντίου ἀνῃρέθη. Περὶ τῆς πρὸς Πέρσας μάχης τοῦ Κωνσταντίνου. Καὶ περὶ Ορμίσδου τοῦ Πέρσου.

N. VI. Οπως ὁ Μαγνέντιος τυραννίδι ἐπιχειρεῖ. Αναίρεσις Κώνσταντος. Οτι πολλοὺς τῶν ἀξιολογωτέρων ἀπώλεσεν ὁ Μαγνέντιος.

N. VII. Οτι Σαπώρης ὁ Περσῶν Βασιλεὺς, τῇ Ρωμαίων χώρᾳ ἐπέθετο καὶ Νίσιβιν πολιορκήσας, ἄπρακτος ἀνεχώρησεν. Οτι καὶ Βρεττανίων τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν. Οναρ τῷ Κωνσταντίῳ ὀφθέν. Οτι προσῆλθεν ὁ Βρεττανίων τῷ Κωνσταντίῳ.

N. VIII. Περὶ Μαγνεντίου τυραννήσαντος καὶ συμβαλόντος τῷ Κωνσταντίῳ ἡττηθέντος. Οτι ἡττηθεὶς ὁ Μαγνέντιος ἔφυγεν. Οτι καὶ αὖθις πρὸς πόλεμον ὁ Μαγνέντιος ἑτοιμάζεται. Οτι ἐπιβούλευσεν ὁ Μαγνέντιος τῷ Γάλλῳ. Περὶ τοῦ Ορόντου ποταμοῦ. Οπως ἐγνώσθη ἡ κατὰ Γάλλου ἐπιβουλή.

N. IX. Οτι καὶ αὖθις ἡττήθη ὁ Μαγνέντιος, καὶ ἑαυτὸν διεχρήσατο. Οτι μόναρχος ὁ Κωνστάντιος κατέστη καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἀρχῆς γέγονεν ἐγκρατής. Οπως ὁ Γάλλος ὑπερεφρόνησε, καὶ τοὺς Συγκλητικοὺς ἀνεῖλεν ἄνδρας, καὶ αὐτῆς τῆς Καίσαρος ἀξίας ἐξέπεσε καὶ τῆς ζωῆς ἐστερήθη ἀναιρεθείς. Αποστασία Σιλβανοῦ καὶ ἀναίρεσις. Οσα ὁ Σαπώρης τῷ Κωνσταντίῳ ἐπέστειλε, καὶ ὅσα ὁ Κωνστάντιος αὖθις ἐκείνῳ.

N. X. Οτι Καίσαρα τὸν Ιουλιανὸν ἀνεῖπε Κωνστάντιος, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ελένην αὐτῷ συ-

Digitized by Google

νῖζαξεν. Ὅτι ἐν πολέμοις ἀτύχησεν Ἰουλιανός. Ὅτι ἀπεστάτησεν Ἰουλιανὸς καὶ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἀνηγορεύθη. Οἷα τῷ Κωνσταντίῳ ἐπέστειλεν Ἰουλιανός. Οἷα αὖθις ἐμήνυσε τῷ Ἰουλιανῷ ὁ Κωνστάντιος. Οἷα πρὸς τὰ τοῦ Κωνσταντίου μηνύματα ἀντέθετο ὁ Ἰουλιανός, καὶ ὅσα αὐτῷ ἐπέστειλεν.

N. XI. Ὅτι κατὰ τοῦ Κωνσταντίου ἐπῄει ὁ τύραννος μήπω τὴν ἑαυτοῦ ἐκφήνας ἀσέβειαν. Τελευτὴ Κωνσταντίου. Οἷος ὁ Κωνστάντιος ἦν. Περὶ τῆς Ἀρείου διαφθορᾶς. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι ὁ Μακεδόνιος τὸ σῶμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μετενήνοχεν Ἀκακίου, αὖθις δὲ ὁ Κωνστάντιος εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων αὐτὸ μετεκόμισεν. Περὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ. Περὶ Εὐσεβίας τῆς γαμετῆς Κωνσταντίου.

N. XII. Ὅτι ἐτίμησε τὸν τοῦ Κωνσταντίου νεκρὸν ὁ Ἰουλιανός. Ὅτι λέγεται ὁ Παραβάτης μετέπειτα. Ὅτι μετὰ τὴν μοναρχίαν φανερῶς τὰ Ἑλλήνων ἐσέβετο. Ὅτι ἐκώλυε τοὺς Χριστιανοὺς μαθημάτων μετέχειν. Ὅτι ἐπέτρεψε τοῖς Ἰουδαίοις τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν ἀνεγεῖραι. Περὶ Εὐσεβίου, καὶ τῶν ἄλλων εὐνούχων. Ὅτι τὸ ἐν ταῖς Δάφναις τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα, καὶ τὸν ναὸν σκηπτὸς κατέκαυσεν. Περὶ τῶν ἁγίων Ἀρτεμίου, καὶ Εὐγενίου, καὶ Μακαρίου.

N. XIII. Ὅπως ὁ Παραβάτης τοῖς Πέρσαις μαχόμενος, ἀφανῶς κατὰ τῆς πλευρᾶς ἐτρώθη, καὶ θνήσκων κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐβλασφήμησε, καὶ ὑπὸ τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπηράξατο. Οἷος ἦν τὰ ἤθη ὁ Ἰουλιανός. Περὶ τοῦ ὀνείρου. Περὶ σημείου δηλοῦντος τὸν τοῦ Παραβάτου θάνατον.

N. XIV. Οἵας ὁ Ἰοβιανὸς ἔθετο πρὸς Πέρσας σπονδάς. Περὶ τῆς τελευτῆς Ἰοβιανοῦ. Περὶ Σαλουστίου. Ὅτι παρὰ πάντων Βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς ἐψηφίσθη. Οἷος ἦν Ἰοβιανός.

N. XV. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα κοινωνὸν τῆς Βασιλείας ὁ Οὐαλεντινιανὸς προσελάβετο. Περὶ Ῥοδάνου καὶ ὅπως τοῦτον ἀδικοῦντα ἐκόλασεν Οὐαλεντινιανός. Τελευτὴ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ.

N. XVI. Περὶ τοῦ Βασιλέως Οὐάλεντος, καὶ τῶν κατὰ θάλασσαν ἐμπρησθέντων παρ᾽ αὐτοῦ ἱερέων. Περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου γενομένου θαύματος. Περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Οὐάλεντος, καὶ τῆς περὶ ταύτης προρρήσεως τοῦ ὁσίου Ἰσαακίου. Περὶ τῆς Προκοπίου τυραννίδος, καὶ τῆς καθαιρέσεως τῶν τειχῶν Χαλκηδόνος. Περὶ τῆς ἀλεκτορομαντείας Ἰαμβλίχου καὶ Λιβανίου.

N. XVII. Ὅτι τὸν νέον Οὐαλεντινιανὸν ὁ στρατιὰ Βασιλέα ἀνεῖπε. Περὶ Θεοδοσίου τοῦ ἐξ Ἱσπανίας, καὶ ὅπως τοὺς Σκύθας ἐνίκησεν. Τελευτὴ Γρατιανοῦ.

N. XVIII. Ὅτι ὁ Μάξιμος τυραννίδι ἐπιχειρήσας ἀπανθρώπῳ κατὰ τοῦ νέου Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ κρατηθεὶς παρὰ Θεοδοσίου ἀνῃρέθη. Ὅτι ἑαυτὸν ἀνεῖλεν ὁ Οὐαλεντινιανός. Ὅτι ἐστασίασε κατὰ Θεοδοσίου ὁ δῆμος τῶν Θεσσαλονικέων· ὁ δὲ ἔκτεινεν αὐτῶν ὡσεὶ πεντεκαίδεκα χιλιάδας, καὶ ὅπως ἠλέγχθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀμβροσίου. Ὅτι ἀνεῖλεν ὁ Θεοδόσιος τὸν τύραννον Εὐγένιον. Περὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων συναγωγῆς, ἣν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἔκτισαν, καὶ ὅπως καὶ ὑπὲρ ταύτης ὁ μέγας Ἀμβρόσιος ἐπαρρησιάσατο. Περὶ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ γενομένης ἀταξίας.

N. XIX. Περὶ τῆς δευτέρας Συνόδου. Περὶ τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου. Ὅτι Βασιλεῖς καὶ ἀμφοτέρους τοὺς υἱοὺς ἀνηγόρευσεν ὁ Θεοδόσιος, καὶ περὶ τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου.

N. XX. Περὶ τοῦ Χρυσοστόμου, ὅπως γέγονε Πατριάρχης, καὶ ὅπως ἐξωρίσθη. Τελευτὴ Εὐδοξίας. Τίνες μετὰ τὸν Χρυσόστομον ἐγένοντο Πατριάρχαι. Τελευτὴ Ἀρκαδίου.

N. XXI. Περὶ τοῦ Βασιλέως Ὀνωρίου. Τελευτὴ Ὀνωρίου.

N. XXII. Περὶ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν Εὐδοκίας ἣ συνῴκησε τῷ Θεοδοσίῳ. Περὶ τοῦ Εὐτέχου Ἀντιόχου. Περὶ τῶν τῆς Βασιλίδος ἀδελφῶν. Περὶ τοῦ εἰς τὸν παράλυτον Ἰουδαῖον θαύματος.

N. XXXIII. Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ περὶ Νεστορίου καὶ τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως. Περὶ τῆς τρίτης Συνόδου. Περὶ τῶν ἀπολειφθέντων τῆς Συνόδου Ἀρχιερέων, καὶ ὅσα ἐποίησαν. Ὅτι εἰς Κωνσταντινούπολιν μετακληθέντες οἱ τῆς Συνόδου, ὡμονόησαν. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ σώματος τοῦ Χρυσοστόμου. Ὅτι ὁ νέος Θεοδόσιος μετέθετο τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ περὶ Κύρου τοῦ Ἐπάρχου.

N. XXXIV. Περὶ τοῦ Πατριάρχου Φλαβιανοῦ, καὶ περὶ Εὐτυχοῦς τοῦ αἱρετικοῦ. Ὅτι τῷ Ἀλεξανδρείας Διοσκόρῳ ἐπετράπη ἡ ζήτησις τῶν τοῦ Εὐτυχοῦς δογμάτων, καὶ ὅσα ἐκεῖνος ἐποίησεν. Ὅτι τοῦ Φλαβιανοῦ θανόντος, Πατριάρχης κεχειροτόνητο Ἀνατόλιος. Ὅτι τὴν Πουλχερίαν μετέστησε τῆς διοικήσεως ὁ Θεοδόσιος. Ὅτι αὖθις τῇ ἀδελφῇ τὴν διοίκησιν. Ὅπως ἡ Πουλχερία ἐβελτίου τὸν ἀδελφόν. Ὅπως τὴν Αὐγοῦσταν Εὐδοκίαν ἀπέστρεψεν ὁ Θεοδόσιος. Τελευτὴ Θεοδοσίου. Οἷος ἦν ὁ Θεοδόσιος.

N. XXXV. Περὶ σημείων προμηνυσάντων τὴν Βασιλείαν τῷ Μαρκιανῷ. Περὶ τῆς τετάρτης Συνόδου.

N. XXXVI. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ τῆς ἁγίας Μάρτυρος Εὐφημίας ἐπὶ τῇ κρίσει τῶν τόμων τῆς πίστεως. Τελευτὴ Πουλχερίας τῆς Βασιλίσσης. Περὶ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ ἀνεψιοῦ Ὀνωρίου τοῦ ἐν Ῥώμῃ Βασιλεύσαντος. Ὅπως ἑάλω παρὰ Γιζερίχου τοῦ Οὐανδήλων Ῥώμη. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Μαρκιανοῦ.

LIBER

LIBER DECIMUS QUARTUS.

N. I. Οτι υἱὸν τοῦ Ασπαρος ὁ Λέων ἐποίησε Καίσαρα, καὶ ὅτι ὁ δῆμος ἐστασίασε διὰ τοῦτο, καὶ ὅτι ὡς ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ἀνεῖλεν ὁ Λέων τὸν Ασπαρα καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Αρδαβούριον. Περὶ τοῦ Κουαίστωρος Ισοκασίου. Περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐπὶ τῆς Βασιλείας Λέοντος. Περὶ τοῦ γενομένου ἐν Αντιοχείᾳ σεισμοῦ. Οτι ὁ Βασιλίσκος Στρατοπεδάρχης προβληθεὶς, καὶ προσβαλὼν τοῖς τοῦ Γιζερίχου, ἡττήθη. Οτι ἔγγονον αὐτοῦ ὁ Λέων ἔστεψε διαδήματι εἰς Βασιλέα. Περὶ τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου. Περὶ Πατριαρχῶν. Τελευτὴ Λέοντος τοῦ μεγάλου.

N. II. Οτι οἱ παρὰ Βασιλίσκου πεμφθέντες κατὰ τοῦ Ζήνωνος αὐτῷ προσετέθησαν. Οτι ἐπανῆλθεν ὁ Ζήνων εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ὁ Βασιλίσκος ἑάλω καὶ διεφθάρη. Περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ γενομένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Βασιλίσκου, ὑφ' οὗ καὶ Ομηρος ἐν τῇ Βασιλικῇ Βιβλιοθήκῃ διεφθάρη. Οτι πολλοὺς ὁ Ζήνων ἐφόνευσε βασιλεύσας τὸ δεύτερον. Τελευτὴ Ζήνωνος.

N. III. Οθεν Δίκορος ἐκαλεῖτο ὁ Αναστάσιος. Περὶ Πατριαρχῶν. Οτι χρησμοκοπίαν ὁ Αναστάσιος ἔθετο, καὶ τὸν τοῦ Χρυσαργύρου δασμὸν ἐξέκοψεν. Οτι τῆς τῶν Συγχυτικῶν αἱρέσεως ὁ Αναστάσιος γεγονὼς, τὸν Πατριάρχην ἐξώρισε. Περὶ Λογγίνου τοῦ ἀδελφοῦ Ζήνωνος τυραννῆσαι ἐπιχειρήσαντος, καὶ περὶ τῶν Ισαύρων. Περὶ τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης. Περὶ τῶν Βουλγάρων. Περὶ Βιταλιανοῦ τυραννήσαντος. Καὶ ὅπως κατεπολεμήθη, καὶ περὶ Πρόκλου. Οτι προσθήκην εἰς τὸ Τρισάγιον βουληθέντος ποιήσασθαι τοῦ Αναστασίου, τὸ ὀρθόδοξον τοῦ λαοῦ ἐστασίασε, καὶ ὅσα ἐποίησεν.

N. IV. Περὶ Αλαμουνδάρου, καὶ ὅπως τοὺς τοῦ Σεβήρου Επισκόπους διέπαιζεν. Περὶ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅπως ἥττησαν τοὺς Ρωμαίους. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τοῦ τῆς Τύχης τῆς πόλεως ἀγάλματος. Περὶ τῶν ὀνειράτων ὧν εἶδεν ὁ Αναστάσιος. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Αναστασίου. Οτι ὁ Αναστάσιος ἔκτισε τὸ Μακρὸν τεῖχος.

N. V. Οπως ὁ Ιουστῖνος εἰς τὴν Βασιλείαν ἀνήχθη. Οτι ἀνῃρέθη ὁ Εὐνοῦχος Αμάντιος. Οτι τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐκύρωσεν Ιουστῖνος, καὶ τὴν γαμετὴν ἔστεψε· καὶ περὶ Βιταλιανοῦ. Περὶ τοῦ δυσσεβοῦς Σεβήρου, καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Αρχιερατεύσαντος Παύλου. Περὶ Πατριαρχῶν. Οτι ἐσπείσατο τοῖς Πέρσαις Ιουστῖνος. Οτι αὖθις μάχη μέσον Ρωμαίων καὶ Περσῶν γέγονε. Περὶ Μανιχαίων. Περὶ Αναβάρζου, καὶ Εδέσσης, καὶ Πομπηϊουπόλεως. Περὶ γυναικὸς γιγαντώδους. Οτι Στρατηλάτης ὁ Ιουστινιανὸς προεβλήθη. Οτι νοσῶν ὁ Ιουστῖνος ἔστεψε Βασιλέα τὸν Ιουστινιανόν. Τελευτὴ Ιουστίνου.

N. VI. Περὶ κομήτου. Περὶ τῆς γενομένης στάσεως τῶν δήμων. Οτι Υπάτιόν τινα συγγενῆ τοῦ Βασιλέως Αναστασίου οἱ δῆμοι ἀνηγόρευσαν. Περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ἐκ τοῦ δήμου ἐν τῷ θεάτρῳ. Περὶ τῆς ἀνοικοδομῆς τῆς μεγάλης Εκκλησίας. Περὶ τοῦ Αὐγουστεῶνος. Περὶ τοῦ πραιτωρίου κιονός.

N. VII. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῶν Ουανδήλων, καὶ ὅπως τῆς Λιβύης ἐκράτησαν, καὶ ἐπὶ πόσον, καὶ ὅπως ἐπὶ Ιουστινιανοῦ κατεπολεμήθησαν παρὰ τοῦ Βελλισαρίου. Ηττα τοῦ Γελίμερος, πολιορκία τε καὶ κατάσχεσις. Οἷος ὁ θρίαμβος γέγονε. Περὶ τῆς τῶν λαφύρων πομπῆς.

N. VIII. Οτι ὁ Βελλισάριος εἰς τὴν Ιταλίαν ἐστάλη, ταύτην τε καὶ τὴν Ρώμην ὑπέταξε τῷ Βασιλεῖ ὑπὸ Γότθων κατεχομένην. Περὶ τοῦ Πατριάρχου Μηνᾶ καὶ περὶ μερικῆς Συνόδου ἐπ' αὐτοῦ καὶ Πάπα Ρώμης Αγαπητοῦ συστάσης. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῆς πέμπτης Συνόδου. Οπως ὁ Βελλισάριος τὴν Ρώμην ἔλαβε, καὶ πόλεις ἑτέρας.

N. IX. Οτι καὶ πᾶσαν τὴν Ιταλίαν ὑπέταξεν ὁ Βελλισάριος. Τελευτὴ Θεοδώρας τῆς Βασιλίδος. Περὶ τοῦ κύνος. Οτι ἐν τοῖς χρόνοις Ιουστινιανοῦ ἡ τῆς μετάξης γένεσις ἐγνώσθη τῷ Βασιλεῖ, καὶ τοῖς Ρωμαίοις. Περὶ ἐπιβουλῆς, καὶ περὶ τοῦ Βελλισαρίου. Οτι αἱρέσει ἄλλως ὁ Βασιλεὺς οὗτος ἐπλάνησε.

N. X. Περὶ τῶν ναῶν τῶν παρὰ Ιουστίνου δομηθέντων. Οτι τὰς ὀφειλὰς τῶν τότε χρεωστούντων ἀπέτισεν ἡ Αὐγοῦστα Σοφία. Περὶ τοῦ Επάρχου, καὶ τοῦ ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ἀπαντήσαντος εἰς τὸ δικαστήριον. Οτι τὰς πρὸς Πέρσας σπονδὰς ἔλυσεν Ιουστῖνος. Αναῤῥησις Τιβερίου, καὶ τελευτὴ Ιουστίνου.

N. XI. Οτι ἐπῆλθον Πέρσαι τῇ Αρμενίᾳ, καὶ συμμίξαντες τοῖς Ρωμαίοις ἡττήθησαν. Οτι τὸ λουτρὸν τῶν Βλαχερνῶν παρὰ Τιβερίου οἰκοδομεῖσθαι ἤρξατο. Περὶ Χαγάνου, ὅτι σταλεὶς κατὰ Περσῶν Μαυρίκιος καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἐνίκησε, καὶ γαμβρὸς τοῦ Βασιλέως ἐγένετο. Αναῤῥησις Μαυρικίου, καὶ Τιβερίου τελευτή.

N. XII. Περὶ Χαγάνου. Περὶ Βαρὰμ τοῦ Περσῶν στρατηγοῦ. Καθαίρεσις Ορμίσδου ἐκ τῆς ἀρχῆς. Αναῤῥησις Χοσρόου. Αναίρεσις Ορμίσδου. Επανάστασις κατὰ τοῦ Χοσρόου, καὶ φυγὴ αὐτοῦ πρὸς Ρωμαίους. Περὶ τῶν ἑαλωκότων Τουρκῶν. Οσα ὁ Χοσρόης περὶ τοῦ μέλλοντος ἀπεφοίβασεν, ὡς τὰ ἐσόμενα εἰδὼς ἐξ ἀστρολογίας. Οτι τὸν υἱὸν ὁ Μαυρίκιος ἔστεψε. Περὶ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μ. Οπως ὁ Μαυρίκιος πολιορκοῦντα τὸν Χαγάνον τὴν Τζουρουλὸν, παρεσκεύασε καὶ ἄκοντα σπείσασθαι.

N. XIII. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῶν παρὰ τοῦ Χαγάνου πολεμίων αἰχμαλώτων, ὧν ὁ Βασιλεὺς Μαυρίκιος οὐκ ὠνήσατο. Ὅτι μὴ ὠνησαμένου τοῦ Βασιλέως τοὺς αἰχμαλώτους, ὁ Χαγάνος πάντας ἀνεῖλεν. Ὅτι διὰ τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἀπώλειαν ἐμισήθη ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὁ δῆμος ἐστασίαζεν. Ὅτι τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα ὁ Βασιλεὺς συνέζευξεν. Περὶ τοῦ ὀνείρου, ὃ ὁ Βασιλεὺς ἐθεάσατο. Ὅτι ἐδεῖτο ὁ Βασιλεὺς τοῦ Θεοῦ ἐνταῦθα δίκας ἐκτίσαι. Ὅτι στασιάσαν τὸ στρατιωτικὸν τὸν Φωκᾶν ἀνηγόρευσε Βασιλέα.

N. XIV. Ὅτι ὁ Φωκᾶς ἐστέφθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου. Ἀναίρεσις Μαυρικίου καὶ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ. Ἀπόστασις Ναρσοῦ, εἶτα προσέλευσις αὖ, καὶ κατάφλεξις. Περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ Φωκᾶ. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἰουδαῖοι ἐπανέστησαν κατὰ τῶν ἐκεῖ Χριστιανῶν. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ὁ Φωκᾶς κατηγγύησε τῷ Στρατηλάτῃ Πρίσκῳ, καὶ ὅπως καὶ παρ' ἐκείνου καὶ παρὰ πάντων ἐμισήθη. Ἐπανάστασις τῶν ἐν τῇ Ἀφρικῇ στρατευμάτων κατὰ τοῦ Φωκᾶ. Ἧττα τοῦ Φωκᾶ. Ἀναίρεσις Φωκᾶ.

N. XV. Ὅτι πάντοθεν τῇ Ρωμαίων ἀρχῇ ἐγένοντο δυστυχήματα. Ὅτι δύο παῖδες τῷ Ἡρακλείῳ ἐκ τῆς Αὐγούστης Εὐδοκίας ἐτέχθησαν. Τελευτὴ τῆς Αὐγούστης Εὐδοκίας. Ὅτι τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν ὁ Ἡράκλειος ἔγημεν. Ὅτι διεπρεσβεύσατο πρὸς Χοσρόην Ἡράκλειος περὶ εἰρήνης, ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπώσατο. Περὶ Κρίσπου, καὶ ὅπως διετέθη πρὸς τὸν Ἡράκλειον. Ὅτι τὸν Κρίσπον κληρικὸν καρῆναι προσέταξε. Περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἀναιρεθέντων Χριστιανῶν, καὶ περὶ τοῦ τιμίου ξύλου καὶ τοῦ Πατριάρχου. Ὅτι τῷ Σαρβάρῳ συμπλακεὶς ὁ Ἡράκλειος, ἐνίκησεν.

N. XVI. Ὅτι παραβὰς τὰς συνθήκας ὁ Χαγάνος, ἐπῆλθε τῇ πόλει, καὶ ἡττηθεὶς ἔφυγεν. Ὅσα ὁ Ἡράκλειος τοὺς Πέρσας μαχόμενος κατώρθωσεν. Ὅπως ὁ Ἀρχιστράτηγος Σάρβαρος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ Βασιλεῖ προσεχώρησαν. Ὅπως παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὁ Χοσρόης καθῃρέθη τῆς Βασιλείας, καὶ ἀνῃρέθη. Ὅτι ὁ Σιρόης βασιλεύσας ἐσπείσατο Ρωμαίοις.

N. XVII. Ὅπως ὁ Ἡράκλειος εἰς τὴν τῶν Μονοθελητῶν αἵρεσιν ἐξεκυλίσθη. Περὶ τοῦ ἱεροῦ Σωφρονίου, καὶ τῆς παρ' ἐκείνου γενομένης Συνόδου. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Μωάμεθ, καὶ ὅπως καὶ πότε εἰς τὰς Ρωμαϊκὰς χώρας ἐγκατῳκίσθη. Ἡρακλείου τελευτή.

N. XIX. Βασιλεία Κώνσταντος τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου, ὃς καὶ Μονοθελητὴς ἦν. Ὅτι ὁ τῶν Σαρακηνῶν Ἀρχηγὸς στόλῳ κατὰ Ρωμαίων ἐχώρησε, καὶ ἀντιπαραταξάμενος αὐτῷ ὁ Κώνστας, ἡττήθη. Ὅτι ἐπὶ καιρὸν ἠρέμησαν οἱ Ἀγαρηνοί. Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ τοῦ Πύῤῥου. Ὅπως ἐμισήθη ὁ Κώνστας παρὰ τῶν ὑπηκόων, καὶ εἰς Σικελίαν ἀπάρας ἐκεῖ ἀνῃρέθη.

N. XX. Ἀπελθὼν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς Σικελίαν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς ἐκόλασε, καὶ ἔθεν ἐπεκλήθη Πωγωνάτης. Ὅτι σὺν στόλῳ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐπολιόρκουν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ ἑπτὰ ἐνιαυτοὺς, καὶ ἀπῆλθον παθόντες ἃ δράσαντες. Ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ Βασιλέως τὸ ὑγρὸν πῦρ εὑρέθη. Ὅτι ἀπογνόντες οἱ τῆς Ἄγαρ εἰρήνην ᾔτησαν, καὶ δασμὸν φέρειν ἐτήσιον τῇ Βασιλείᾳ Ρωμαίων κατέθεντο.

N. XXI. Ὅτι καὶ οἱ Ἑσπέριοι τῶν Ρωμαίων πολέμιοι ἐσπείσαντο. Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς Συνόδου ἕκτης. Ὅτι ἐξεστράτευσε κατὰ Βουλγάρων οὗτος ὁ Βασιλεὺς, εἶτα τῶν Ρωμαίων τραπέντων, ἠναγκάσθη σπείσασθαι, καὶ φόρους διδόναι. Τελευτὴ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου.

N. XXII. Περὶ τῶν Μαρδαϊτῶν, καὶ ὅπως αὐτοὺς ἐκ τοῦ Λιβάνου μετῴκισεν οὗτος ὁ Βασιλεὺς, ἀπατηθεὶς παρὰ τῶν Ἀράβων. Ὅτι ὑπέταξε τὴν Ἰβηρίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Ὅτι ἔλυσε τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδὰς, καὶ ἔθνος Σθλαβινὰ ὑπηγάγετο. Περὶ τῶν Ἀγαρηνῶν, ὅτι ἐμισήθη παρὰ πάντων ὁ Βασιλεὺς οὗτος δι' εὐνοῦχόν τινα Θεοδόσιον. Ὅτι κατεβλήθη τῶν ἀνακτόρων ὁ Ἰουστινιανὸς, καὶ τὴν ῥῖνα ἐτμήθη.

N. XXIII. Ὅπως τὴν Ἀφρικὴν εἷλον οἱ Ἄραβες, καὶ ὅπως αὐτὴν ἀφῄρουντο. Ὅτι αὖθις εἷλον τὴν Ἀφρικὴν οἱ Ἄραβες. Ἐπανάστασις τοῦ ναυτικοῦ, καὶ ἀνάῤῥησις Ἀψιμάρου. Καθαίρεσις Λεοντίου.

N. XXIV. Περὶ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ὅσα ἐποίησάν τε καὶ ἔπαθον. Περὶ Ἰουστινιανοῦ, καὶ ὅτι ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τοῦ Χαγάνου, καὶ ὅτι ἐπεβούλευεν ὁ Χαγάνος τῷ Ἰουστινιανῷ τοῦ Ἀψιμάρου δώσειν αὐτῷ χρήματα πολλὰ ὑποσχομένου, καὶ ὅτι τοῦτο γνοὺς ἐκεῖνος πρὸς Βουλγάρους κατέφυγεν. Ὅτι μετὰ τῶν Βουλγάρων τῇ πόλει ἐπιστρατεύσας νύκτωρ ἐντὸς εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγωγοῦ.

N. XXV. Ὅπως ἐκόλασε τὸν Λεόντιον, καὶ τὸν Ἀψίμαρον καὶ ἑτέρους ὁ Ἰουστινιανὸς, καὶ τὸν Πατριάρχην. Ὅτι ἔστεψε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὸν υἱόν. Ὅτι ἐπῆλθε κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἡττήθη. Ἀποστασία Χερσωνιτῶν, καὶ ἀνάῤῥησις Φιλιππικοῦ τοῦ καὶ Βαρδάνη. Ὅτι καὶ οἱ τοῦ στόλου τὸν Φιλιππικὸν εὐφήμησαν. Ἀναίρεσις Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.

N. XXVI. Ὅθεν ἀθετῆσαι τὴν ἕκτην Σύνοδον προήχθη. Οἷος ἦν περὶ τὰς πράξεις ὁ Φιλιππικός. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Βουλγάρων καὶ τῶν Ἀγαρηνῶν. Καθαίρεσις ἐκ τῆς Βασιλείας τοῦ Φιλιππικοῦ.

N. XXVII. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι στόλος ὁ Βασιλεὺς οὗτος κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἔστειλε. Καὶ οἱ τοῦ στόλου τὸν ἄρχοντα στασιάσαντες ἀνεῖλον, καί τινα Θεοδόσιον ἀνηγόρευσαν Αὐτοκράτορα.

Οτι τῷ Αρτεμίῳ ἐν Νικαίᾳ διάγοντος, ὁ Θεοδόσιος ἐκ προδοσίας τὴν πόλιν εἷλε. Καὶ ὁ Αρτέμιος καρεὶς ἐν Θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη.

N. XXVIII. Οτι ὁ Ισαυρος Λέων καὶ ὁ Αρτάβασδος ἐπανέστησαν κατὰ τοῦ Θεοδοσίου. Καθαίρεσις τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου.

LIBER DECIMUS QUINTUS.

N. I. Περὶ Αβασγῶν, καὶ ὅτε καὶ ὅπως εἰς θεογνωσίαν μετήχθησαν. Οτι τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν οἱ Αβασγοὶ καθελόντες ἐκ τοῦ Βασιλέως Ρωμαίων ἐδέχοντο ἄρχοντας. Οτι Αραβες ἐξ Αβύδου περάσαντες, τὴν πόλιν ἐπολιόρκουν κατά γῆν τε καὶ θάλατταν, καὶ κακῶς ἀπηλλάγησαν ἀμφοτέρωθεν.

N. II. Οτι ὁ στρατηγὸς Σικελίας τυραννίδι ἐπεχείρησεν. Οπως ἡ ἐν Σικελίᾳ ἐπανάστασις κατελύθη. Οτι ἀνὰ ἑ νηῶν αἱ ἄλλαι τῶν Αράβων ἀπώλοντο σὺν αὐτοῖς. Περὶ τοῦ Κοπρωνύμου. Οτι ἔστεψε τὸν Κοπρώνυμον ὁ Λέων. Οτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ὁ Λέων εἰς τὸ ἐμφανὲς ἐξελύττησεν. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. III. Οτι οἱ τὴν Βασιλείαν προμαντευσάμενοι Εβραῖοι τῷ Λέοντι, τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν ᾔτησαν. Περὶ τοῦ πλησίον τῶν Χαλκοπρατείων Βασιλικοῦ οἴκου, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ Βιβλιοθήκης, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ Διδασκάλων.

N. VI. Οτι διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Λέοντος ὁ Πάπας Ρώμης τοῖς Φράγγοις ἐσπείσατο, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ιταλίας τῷ Βασιλεῖ κομιζομένους ἐπέσχε φόρους. Καὶ ὅτι Γερμανικὸν ἔθνος οἱ Φράγγοι, καὶ οἱ Ρωμαῖοι. Οἷα κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐποίει ὁ Λέων. Καὶ ὅτι τὴν τοῦ Χαγάνου θυγατέρα ἔγημεν ὁ Κοπρώνυμος.

N. V. Οἷος ἦν ὁ μισόθεος οὗτος. Επανάστασις τοῦ Αρταβάσδου κατὰ τοῦ Κοπρωνύμου. Οτι ὁ Κοπρώνυμος περαιωθεὶς εἰς Θρᾴκην, τὴν πόλιν ἐπολιόρκει, καὶ ταύτης ἐκράτησε, τὸν Αρτάβασδον, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὸν Πατριάρχην δημοσίᾳ τύψας, ἐθριάμβευσεν, εἶτ᾽ αὐτῆς Πατριάρχην αὐτὸν εἴασεν εἶναι.

N. VI. Περὶ Πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς τοῦ Κοπρωνύμου ἀθροισθείσης τῶν ἀσέπτων Επισκόπων Συνόδου. Περὶ Βουλγάρων.

N. VII. Οἷος χειμὼν γέγονε ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ δυσωνύμου. Οἷα ἐφρόνει ὁ ἄθεος, καὶ οἷα ἐποίει. Οσα ἐποίει ὁ Κοπρώνυμος κατὰ τῶν μὴ πεισθέντων βεβαιῶσαι τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων συγγραφήν. Οτι κατὰ Βουλγάρων ἐκστρατεύσας ἄπρακτος ἐπανῆλθε, καὶ οἷα κατὰ τῶν μοναχῶν ἐποίει, καὶ κατὰ Αρχόντων. Οπως καὶ τὸν Πατριάρχην αὐτοῦ ἐξῶσε τῆς Εκκλησίας, καὶ ἐκόλασε, καὶ ἀπέκτεινεν.

N. VIII. Οτι τινὰς τῶν Βουλγάρων φιλιώσατο ὁ Κοπρώνυμος, οἳ ἐδήλουν αὐτῷ τὰ τοῦ ἄρχοντος σφῶν βουλεύματα. Οπως ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἠπάτα τὸν Βασιλέα, καὶ ἔγνω τοὺς αὐτῷ φιλιωμένους Βουλγάρους. Οπως κατὰ Βουλγάρων ἐξεστράτευσε, καὶ νοσήσας ὑπέστρεψε, καὶ κατέστρεψε τὴν ζωήν. Οἷα κατὰ τῶν Μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν λειψάνων τῶν ἁγίων ὁ πάντολμος ἐτόλμα. Περὶ τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας.

N. IX. Περὶ Πατριαρχῶν. Οτι διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας ὁ Λέων ἐκόλασέ τινας τῶν ἀρχόντων. Τελευτὴ τοῦ Λέοντος.

N. X. Οτι ἐπιβουλῆς γενομένης ἡ Θεοδώρα τοὺς μὲν ἄλλους ἐκόλασε, τοὺς δὲ ἀνδραδέλφους αὐτῆς ἀπέκειρε, καὶ ἱερέας παρεσκεύασεν. Περὶ τῆς εὑρεθείσης λάρνακος ἐν τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος. Οτι κατηγγυήσατο τῷ υἱῷ γυναῖκα ἡ Εἰρήνη. Οτι ὁ τῶν Αράβων Αρχηγὸς μέχρι Χρυσοπόλεως ἐλθὼν ἐσπείσατο, φόρους αὐτοῖς διδόναι τῶν Ρωμαίων συνθεμένων. Περὶ τοῦ Πατρικίου Ελπιδίου.

N. XI. Οτι ὁ Πατριάρχης Παῦλος ἐξέστη τῆς Εκκλησίας. Οτι ὁ ἐν ἁγίοις Ταράσιος Πατριάρχης προεχειρίσθη. Περὶ τῆς ἑβδόμης συνόδου. Οτι ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος νεανίας γενόμενος εἰς ἑαυτὸν τὴν διοίκησιν μεταγαγεῖν ἐμελέτησε. Γνωσθεὶς δὲ παρὰ τῆς μητρὸς ἐτύφθη, καὶ δημοσιεύειν ἐκωλύθη. Οτι τοῖς Αρμενιακοῖς καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεμάτων συμφρονήσαντες τὸν Κωνσταντῖνον μόνον εὐφήμουν, καὶ ὅσα ἐκεῖνος προελθὼν ἐποίησε.

N. XII. Οτι ὁ Θωμαΐτης τρίκλινος ἐκαύθη. Εκστρατεῖαι τοῦ Κωνσταντίνου κατὰ Βουλγάρων καὶ τῶν Αράβων. Οτι αὖθις ἀνήγαγε τὴν μητέρα εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ εὐφημεῖσθαι αὐτὴν παρεχώρησεν· οἱ δὲ Αρμενιακοὶ αὖθις ἐστασίαζον· καὶ περὶ τοῦ Μαυσηλέ. Οτι τοῖς Βουλγάροις συμβαλὼν ὁ Κωνσταντῖνος ἡττήθη, καὶ ὅτι ἐστασίασε τὸ στρατιωτικὸν, καὶ ὅτι τοὺς θείους ὁ Κωνσταντῖνος ἐτιμωρήσατο. Οτι τὴν οἰκείαν γαμετὴν ἄκουσαν ἀποκείρας ὁ Κωνσταντῖνος, ἑτέραν ἠγάγετο. Οτι κατὰ Βουλγάρων ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε.

N. XIII. Περὶ τοῦ Μοναχοῦ Πλάτωνος. Οτι ἐτυφλώθη ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἰδήσει τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Περὶ Λέοντος Πάπα Ρώμης, καὶ ὅπως οἱ Φράγγοι, καὶ πότε τῆς Ιταλίας καὶ τῆς Ρώμης αὐτῆς ἐκυρίευσαν. Περὶ τῶν ἀνδραδέλφων τῆς Βασιλίσσης Εἰ-

ρινῆς. Ὅτι ἐζήτει ὁ τῶν Φράγγων Ἀρχηγὸς συζευχθῆναι τῇ Βασιλίσσῃ. Ὅπως ϗ παρὰ πάντων εἰς τὰ βασίλεια ὁ ἀπὸ Γενικῶν ἀνήχθη Νικηφόρος.

N. XIV. Ὅσα πρὸς τὴν Βασιλίδα Εἰρήνην ὁ Νικηφόρος εἴρηκε, ϗ ὅσα πρὸς ἐκεῖνον ἐκείνη, ϗ ὅτι πολλὰ ὑπέδειξεν αὐτῷ χρήματα τεθησαυρισμένα, ϗ ὡς αὐτίκα ὑπεραιρέθη. Οἷος ἦν τοὺς τρόπους ὁ Νικηφόρος. Τελευτὴ Εἰρήνης. Ἀνάῤῥησις Σταυρακίου τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι μετὰ τὸν ἐν ἁγίοις Ταράσιον ὁ θεῖος Νικηφόρος προεχειρίσθη Πατριάρχης. Ὅπως ὁ Πλάτων ϗ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος ἐστασίαζεν. Οἵας κερδῶν ἐπινοίας ἐπενόει ὁ Βασιλεὺς Νικηφόρος ὁ ἀπὸ Γενικῶν. Περὶ τοῦ εἰσδραμόντος ξιφηφόρου εἰς τὰ Βασίλεια, ϗ ζητοῦντος ἀνελεῖν τὸν Βασιλέα.

N. XV. Ὅτι Μανιχαίοις ϗ Ἀθιγγάνοις ἐκέχρητο ἐν μαντείαις. Ἐκστρατεία κατὰ Βουλγάρων, ἐν ᾗ ἀτυχήσας, ϗ ἐπαρθεὶς, ὕστερον ἡττήθη ϗ ἀπώλετο. Ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως ὁ Κροῦμος ἀνεσταύρωσεν, εἶτα ἀντὶ κύλικος ἐκέχρητο.

N. XVI. Ἀνάῤῥησις τοῦ Ραγγαβὲ Μιχαήλ.

N. XVII. Ὅπως ἐνεστήθη ὁ Μιχαὴλ πρὸς τὴν τοῦ Σταυρακίου σύμβιον. Ὅτι ἔστεψεν ὁ Μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Θεοφύλακτον. Ὅτι τοὺς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων νεανιευομένους ἐμίσατο. Περὶ τῶν Αγαρηνῶν. Ὅτι ὁ τῶν Βουλγάρων ἄρχων ᾔτει σπονδὰς, ὁ δὲ Βασιλεὺς ἃ ἐκεῖνος ἐζήτει μὴ πληρῶν, παρῃτήσατο συνθέσθαι, ϗ οἱ Βούλγαροι κατὰ μεσημβρίας ἐχώρησαν, ϗ τὸ ἄστυ εἷλον.

N. XVIII. Ὅτι μαθὼν ὁ Βασιλεὺς μέλλειν τοὺς Βουλγάρους τῇ Θρᾴκῃ ἐπελθεῖν, ἐξῆλθε, ϗ οἱ μὲν Βούλγαροι ἄπρακτοι ἔμειναν, ἐκεῖνος δὲ τὴν οἰκείαν χώραν διὰ τῆς προσεδρείας τοῦ στρατοῦ ἐκάκου. Ἧττα τῶν Βουλγάρων ἐπελθόντων, ἡττήθησαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπιβουλῇ τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος. Ὅπως ὁ Λέων ἑαυτῷ τὴν Βασιλείαν περιεποιήσατο. Ὅτι βίᾳ τὴν Βασιλείαν καταδέχεσθαι ὁ Λέων ἐσχηματίζετο, ϗ ὅπως ὁ Μιχαὴλ ἀπραγμόνως ἐξέστη τῆς ἀρχῆς, ϗ ὅσα ἔπαθεν.

N. XIX. Ὅσα συνέβη σημαντικὰ τοῦ τὸν Μιχαὴλ τοῦ Λέοντος διάδοχον ἔσεσθαι. Ὅτι περὶ σπονδῶν διαπρεσβευσάμενος ὁ Λέων πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγάρων, ἐπεὶ οὐκ ἐδέχθη ἐξεστράτευσε κατ' ἐκείνου, ϗ ἐνίκησεν. Ὅπως ὁ Ἀρμένιος Λέων ἔθετο τῇ τῶν εἰκονομάχων αἱρέσει. Περὶ τοῦ Μελισσηνοῦ Θεοδότου, ϗ ὅπως τὸν Λέοντα ἠπάτησε κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττῆσαι. Ὅτι ἀντιλέγοντα αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων τὸν θεῖον Νικηφόρον τὸν Πατριάρχην ἐξώρισεν. Περὶ τῆς προχειρίσεως τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου ϗ τοῦ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους.

N. XX. Ὅτι ὁ Μελισσηνὸς Θεόδοτος προεβλήθη Πατριάρχης, ϗ ὅθεν ᾠκειώθη οὕτω τῷ Λέοντι. Περὶ τοῦ Πρωτοψάλτου, ϗ ὅπως ὕβρισε τὸν Βασιλέα κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ὅτι ὀργίλος ἦν ὁ Λέων, ϗ κολαστὴς ἀπαραίτητος.

N. XXI. Περὶ τοῦ Τραυλοῦ Μιχαὴλ, ϗ ὅπως ἐπὶ τυραννίδι ἁλοὺς, διέφυγε τὴν τιμωρίαν τοῦ Βασιλέως. Ὅσα προεῖπεν ὁ Λέων περὶ τοῦ Μιχαήλ. Περὶ τῶν ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ϗ τῶν ἐν ἐκείνῳ εἰκονισμένων, ϗ ὅπως ἡρμηνεύθησαν ἐκεῖνα, ϗ παρὰ τίνος. Περὶ τοῦ ἐνυπνίου τῆς μητρὸς τοῦ Λέοντος. Ἕτερον ἐνύπνιον. Ὅτι πεδηθεὶς τοὺς πόδας ὁ Μιχαὴλ τῷ Παπίᾳ παρεδόθη φυλάττεσθαι. Ὅπως ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν τοῦ Παπίου καταγωγὴν ἀπῆλθε, ϗ ὅσα εἶδε, ϗ ὡς ὑπεῖλεν, ϗ ὡς οὐκ ἔλαθεν. Ὅσα ὁ Μιχαὴλ τοῖς συνωμόταις ἐπέστειλε. Ἀναίρεσις Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου.

N. XXII. Ὅθεν ὥρμητο ὁ Μιχαὴλ, ϗ οἷος τὴν πίστιν ϗ τὰ ἤθη. Ὅτι ϗ οὗτος τοὺς πρὸς αὐτοῦ ἐμιμήσατο. Ὅσα ὁ ματαιόφρων Μιχαὴλ ἐφρόνει. Περὶ τῆς τοῦ Θωμᾶ τυραννίδος. Ὅτι περιέθετο ἑαυτῷ ὁ Θωμᾶς τὰ τῆς Βασιλείας παράσημα. Ὅτι ἐπετύχει ὁ τύραννος οὕτως, ϗ ἐκρατύνετο.

N. XXIII. Ὅτι ϗ κατὰ γῆν ϗ κατὰ θάλασσαν προσβαλὼν ὁ Θωμᾶς τῇ πόλει πολλάκις, οὐδὲν ἀνύσαι ἴσχυσεν, ἀλλ' ἡττᾶτο συνεχῶς, ὁ δὲ ϗ ἡττώμενος τοῦ τυραννεῖν οὐκ ἀπείχετο. Ὅτι ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς σπονδὰς μετὰ Ῥωμαίων θέμενος, ἅμα ϗ ἐνίκησε, ϗ αἴτιος γέγονε τῆς αὐτοῦ καταλύσεως. Κατάσχεσις τοῦ Θωμᾶ. Περὶ τῆς Ἡρακλείας ϗ τοῦ Πανίου μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ τῆς ἀποστασίας ἀφεσαμένων.

N. XXIV. Ὅπως ἡ Κρήτη γέγονεν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνούς. Ὅπως ϗ τίνα δευτέραν γαμετὴν εἰλήφει ὁ Μιχαήλ. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῶν ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν. Περὶ στάσεως ἐν Σικελίᾳ συστάσης.

N. XXV. Ὅτι τὴν μητρυιὰν ἑαυτοῦ εἰς τὴν μονὴν, ἐξ ἧς ἐλήφθη, ἐγκατέστησεν. Περὶ τῆς γυναικὸς Εἰκασίας. Ὅπως περὶ τοὺς ἀδικοῦντας διέκειτο ὁ Θεόφιλος, ϗ ὅπως τῆς εὐθηνίας τῶν ὠνίων ἐφρόντιζε. Περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Αὐγούστης τοῦ Πετρωνᾶ. Περὶ τοῦ πλοίου τῆς Αὐγούστης.

N. XXVI. Περὶ τῶν γονέων τῆς Θεοδώρας, καὶ περὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Βασιλέως. Περὶ τῆς δεσποίνης Θεοδώρας, ϗ τοῦ παράφρονος Δενδερὶ. Ὅτι βαρὺς ὢν τῶν ἀσεβῶν κολαστὴς ὁ Θεόφιλος. Περὶ τοῦ Συγκέλλου Ἰωάννου, ϗ ὅπερ πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπεστάλη, καὶ ὅσα ἐποίησε.

N. XXVII. Περὶ τῶν τῆς πόλεως παραλίων τειχῶν. Περὶ τοῦ Ξυλῶνος τοῦ Θεοφίλου. Περὶ τοῦ Μοναχοῦ Λαζάρου τοῦ ζωγράφου. Περὶ τῶν ὁμολογητῶν αὐταδέλφων Θεοφάνους ϗ Θεοδώρου, τῶν γραπτῶν. Ὅτι ἐπὶ θυγατρὶ ἐποιήσατο γαμβρὸν Ἀλέξιον τὸν Μωσηλὲ, ὃν ϗ Καίσαρα ἐτίμησε. Περὶ τοῦ Μανουὴλ ϗ τοῦ Θεοφόβου. Ὅτι τοῖς Πέρσαις μαχόμενος ὁ Θεόφιλος ἡττήθη, καὶ ἑάλω ἄν, εἰ μὴ ὁ Θεόφοβος ἐβοήθησε.

N. XXVIII. Περὶ τῆς περιδόξου Ἀγαρηνῶν, καὶ τῆς ἐκτομῆς Θεοδώρου τοῦ Κρατεροῦ. Ἐκστρατεία κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ νίκη τοῦ Βασιλέως. Ὅτι πίστεις λαβὼν ὁ Μανουὴλ ἐκ τοῦ Βασιλέως, αὖθις ἐπανῆλθε κατασοφισάμενος τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγόν. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι τὸν ἱερὸν Μεθόδιον ὑπερώρισε, καὶ ὅσα ὑπέμεινε.

N. XXIX. Ὅτι κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας ὁ Θεόφιλος, ἠτύχησε. Ὅπως παρὰ τῶν μισθοφορουμένων Περσῶν ὁ Θεόφοβος Βασιλεὺς ἀνερρήθη καὶ ἄκων. Ὅτι ὁ Θεόφοβος προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ. Περὶ τῆς τοῦ Ἀμορίου ἁλώσεως. Ὅπως προεδόθη τοῖς Ἀγαρηνοῖς τὸ Ἀμόριον. Ὅτι διαπρεσβεύσατο πρὸς τὸν τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸν ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἁλόντων ὠνήσασθαι θέλων, ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο, καὶ ὅτι ἐκ λύπης ὁ Βασιλεὺς ἐνόσησε δυσεντερίαν. Ὅτι θνήσκων ὁ Θεόφιλος ἀνεῖλε τὸν Θεόφοβον. Τελευτὴ Θεοφίλου.

LIBER DECIMUS SEXTUS.

N. I. Ὅπως ὁ Μανουὴλ μὴ συναινῶν πρότερον τῇ τῆς αἱρέσεως τῶν εἰκονομάχων καθαιρέσει, ὕστερον καὶ λίαν ἐκθύμως συνῄνεσε. Ἐξώθησις Ἐκκλησίας τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου, τοῦ δὲ ἱεροῦ Μεθοδίου προχείρισις, καὶ ὅπως δι' ἐνταλξέων λέγεται σωτηρίας τυχεῖν ὁ Θεόφιλος. Ἔτι περὶ τοῦ καθαιρεθέντος Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου. Ὅσα τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἠπείλησε τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ ὅσα ἐκείνη αὐτῷ ἀντεμήνυσεν.

N. II. Ὅπως οἱ Βούλγαροι εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθον τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως γῆς τῷ ἔθνει τῶν Βουλγάρων ἡ Βασιλὶς παρεχώρησεν. Ὅπως ὁ Μιχαὴλ τὸν Λογοθέτην ἀνεῖλε Θεόκτιστον. Ὅτι καὶ ἡ Βασιλὶς Θεοδώρα τῶν ἀνακτόρων ἀπῆλθε γνωρίσασα τοῖς τῆς Βουλῆς ὅσα χρήματα παρὰ τοῖς ταμείοις καταλιμπάνει.

N. III. Ὅτι ταχέως ὁ Μιχαὴλ τὰ ταμεῖα ἐκένωσε τὰ βασιλικά. Καὶ ὅτι τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς ἀπέκειρε. Ὅτι ἡ τῆς Βασιλείας διοίκησις τῷ Βάρδᾳ ἀνετέθη. Ὅτι ἐκστρατεύσας ὁ Μιχαήλ, καὶ πολιορκῶν τὰ Σαμόσατα, κακῶς ἐκεῖθεν ἀπήλλαξε. Αὖθις στρατεία κατὰ Ἀγαρηνῶν, καὶ αὖθις ἧττα Ῥωμαίων. Ὅτι ὁ Πετρωνᾶς ἐστάλη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ὅτι συμβαλὼν αὐτοῖς ἐνίκησε, Μοναχοῦ τινὸς τὴν νίκην αὐτῷ προειπόντος. Ὅτι τοῦ Μανουὴλ θανόντος ὁ Πετρωνᾶς προεβλήθη Δομέστικος τῶν σχολῶν.

N. IV. Ὅτι ἡνίοχοι ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ. Ὅπως τῶν κοινῶν ἐφρόντιζεν ὁ βέλτιστος Βασιλεὺς οὗτος. Ὅπως περὶ λόγους ἐσπούδασεν ὁ Βάρδας. Περὶ τοῦ Φιλοσόφου Λέοντος, καὶ τοῦ αἰχμαλωτισθέντος μαθητοῦ αὐτοῦ. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅσα ὁ θεῖος Ἰγνάτιος ἔπαθεν ἀφορίσας τὸν Καίσαρα Βάρδαν.

N. V. Περὶ τῶν Ῥώς. Περὶ τῶν ἐκ Κρήτης Ἀγαρηνῶν. Περὶ τῶν τόπων ἐν οἷς ἀνήπτοντο πυρσοί. Περὶ τῆς ἀνοίας τοῦ Μιχαὴλ μετριότητος, καὶ τῶν ἀνοητοτέρων παιγνίων αὐτοῦ. Περὶ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος.

N. VI. Σημεῖον περὶ τὸν Βασίλειον γεγονὸς προδηλοῦνον ὡς βασιλεύσει. Περὶ τοῦ ὀνείρου τοῦ φανέντος τῷ νεωκόρῳ τοῦ ἁγίου Διομήδους. Ὅτι πρότερον ὁ Βασίλειος τῷ Θεοφιλίτζῃ ἐξυπηρέτησεν. Ὅθεν καὶ ὅπως εἰς τὰ βασίλεια εἰσήχθη ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅπως ᾠκειώθη, καὶ ἐτιμήθη. Περὶ τῆς προρρήσεως τῆς μητρὸς τοῦ Βασιλέως τῆς περὶ τοῦ Βασιλείου.

N. VII. Περὶ τῆς προρρήσεως τῆς μητρὸς τοῦ Βασιλέως τῆς περὶ τοῦ Βασιλείου. Ὅτι ἐπεβούλευον ἀλλήλοις ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Βασίλειος. Σημεῖόν τι περὶ τὸν Καίσαρα γεγονός. Ὅτι πολλὰ τῶν οἰκονομημένων ἀνέτρεπεν ὁ Βασιλεύς. Ἀναίρεσις τοῦ Καίσαρος Βάρδα. Ἀνάρρησις τοῦ Βασιλείου. Ὅθεν ὁ Βασίλειος ἀνελεῖν ἠρεθίσθη τὸν Μιχαήλ. Ἀναίρεσις τοῦ Βασιλέως Μιχαήλ.

N. VIII. Ὅτι τῶν κακῶς δαπανηθέντων χρημάτων, ὁ Βασιλεὺς συνάξας εἰς τρία ἐπίστασε κεντηνάρια. Ὅπως ὁ Φώτιος ἐξώσθη τῆς Ἐκκλησίας. Περὶ ἐπιβουλῆς. Ὅτι ἔστεψε Βασιλεῖς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τὰς δὲ θυγατέρας ἀπέκειρε. Ὅτι ἐν τῇ Κρήτῃ ἐκστρατεύσας ἡττήθη. Ὅπως ὁ Χρυσόχειρ ἡττήθη παρὰ Ῥωμαίων, καὶ ἀνῃρέθη. Ὅτι τοῦ Ἰγνατίου τελευτήσαντος, ὁ Φώτιος αὖθις ἀνήχθη εἰς τὸν θρόνον τὸν Πατριαρχικόν.

N. IX. Περὶ ἐπιβουλῆς. Ἐκστρατεία κατὰ Συρίας. Ὅτι πολιορκῶν τὴν Ἄδαταν ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὁρῶν τοὺς ἐντὸς μὴ φροντίζοντας τῆς πολιορκίας, ἤρετο τὸν τρόπον, καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ. Ὅπως οἱ ἐκ Ταρσοῦ καὶ Μελιτηνῆς Ἀγαρηνοὶ ἡττήθησαν. Περὶ τῶν ἐκ Καρχηδόνος Ἀγαρηνῶν. Ὅτι ὁ Ῥὴξ Φραγγίας συνεμάχησε τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ ἡττηθέντων, ἑάλω καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν παρὰ τοῦ Ῥηγός, καὶ ὅσα ἐμηχανήσατο, καὶ δέδρα, καὶ ὅσα ἐποίησεν. Ὅτι ἐκ Ταρσοῦ πλοῖα ἐπολιόρκουν τὴν Εὔριπον, λύουσαι δὴ οὐδέν, καὶ ἐκ Κρήτης ἕτερα τὰς παραλίας Ῥωμαϊκὰς ἐδῄουν χώρας, ἀλλὰ κἀκεῖνα κακῶς ἀπηλλάγησαν. Περὶ τῶν ἐξ Ἀφρικῆς νηῶν, καὶ περὶ τῶν ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου ἀποδράντων, καὶ ὅπως οὐδένα ἐκείνων ἀνελὼν τοῖς λοιποῖς ἐνεποίησε φόβον.

N. X. Ὅτι ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. Ὅτι τοῦ τοῦ στόλου εἰς οἰκοδομὰς ἀσχολουμένου, οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀδεῶς τὰ παράλια ἐκάκουν. Περὶ τῆς γυναικὸς ἣν προεῖπεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Μοναχῷ. Περὶ τοῦ Βασιλείου, ὡς βασιλεύσει. Ὅτι βασιλεύσαντος τοῦ Βασιλείου προσῆλθεν αὐτῷ ἡ γυνὴ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ἐτιμήθησαν. Ὅπως τὸ ἔθνος τῶν Ῥὼς εἰς ἐπίγνωσιν ἦλθε Χριστοῦ.

N. XI. Ὅτι θανόντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, ὁ Βασιλεὺς ἀπαρηγόρητος ἦν, καὶ ὅπως ὁ Σανταβαρηνὸς ἔδειξεν αὐτῷ τὸν τεθνεῶτα ἔφιππον. Ὅσα ὁ Σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Λέοντος ἐτύρευσε, καὶ ὅπως αὐτοῦ κατεῖπε πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ὅσα ὁ Λέων ἔπαθεν. Ἐξ οἵας λαβῆς ἐτελεύτησεν ὁ Βασιλεὺς, καὶ περὶ τοῦ ἐξσώσαντος αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐλάφου.

N. XII. Ὅτι ἐξώθησε τῆς Ἐκκλησίας ὁ Λέων τὸν Φώτιον, καὶ τὸν ἀδελφὸν Στέφανον Πατριάρχην προεχειρίσατο. Ὅπως ἐτίμησε τὸν τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ νεκρόν. Ὅτι πυρποληθέντα τὸν τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ναὸν ὁ Βασιλεὺς οὗτος ἀνεκαίνισε. Ὅπως τὸν Σανταβαρηνὸν ἐτιμωρήσατο. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Βουλγάρων καὶ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Συμεὼν, καὶ ὅσα συνέβη ἐξ ἐκείνου Ῥωμαίοις. Ὅτι ἐπῆλθον τοῖς Βουλγάροις οἱ Οὗγγροι. Ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως Λέοντος. Ὅτι τὴν τοῦ Ῥαούτζη Ζωὴν ἔστεψε ὁ Λέων.

N. XIII. Ὅτι καὶ τρίτην γαμετὴν ὁ Λέων ἠγάγετο. Ὅτι καὶ τετάρτῃ ὡμίλησε γυναικί. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι ἐν τῇ εἰς ἅγιον Μώκιον προελεύσει ἐπλήγη ὁ Βασιλεὺς τὴν κεφαλήν. Περὶ τῆς προρρήσεως τοῦ Μοναχοῦ Μάρκου. Ὅτι ἀποδιδράσκων ὁ Σαμωνᾶς κατελήφθη. Ὅτι ἐξώρισε τὸν Πατριάρχην Νικόλαον ὁ Λέων.

N. XIV. Ὅτι ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ Σαμωνᾶ ὁ Δοὺξ Ἀνδρόνικος τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσελήλυθε. Οἷα ἐμηχανᾶτο ὁ Σαμωνᾶς κατὰ τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Δουκός. Ὅτι διέδρα Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου υἱὸς, καὶ ὅσα ἐλθόντι αὐτῷ ὁ Βασιλεὺς προσεφοίβασε. Ὅτι ἔστεψεν ὁ Λέων τὸν οἰκεῖον υἱόν. Ὅσα κατεῖπεν ὁ Σαμωνᾶς τοῦ ἐκτομίου Κωνσταντίνου, καὶ ὅσα εἰς ἐκεῖνον ἐγένετο. Ἐξώθησις ἐκ τῶν βασιλείων τοῦ Σαμωνᾶ. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Λέοντος.

N. XV. Ὅτι τὸν ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον ἐκτομίαν ποιῆσαι Ἀλέξανδρος ἐβούλετο. Τελευτὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τίνας ἐπιτρόπους κατέλιπε τῷ ἀνεψιῷ ὁ Ἀλέξανδρος.

N. XVI. Ἀποστασία Κωνσταντίνου τοῦ Δουκός. Ἀναίρεσις τοῦ Δούκα Κωνσταντίνου. Ὅτι πολλοὺς οἱ τοῦ Βασιλέως ἐπίτροποι τῶν συναραμένων τῷ ἀποστάτῃ ἐκόλασαν. Ὅτι διεφέροντο ἀλλήλων οἱ τοῦ Βασιλέως ἐπίτροποι. Ὅτι ἀνήχθη τοῦ Βασιλέως μήτηρ εἰς τὰ Βασίλεια, καὶ τῆς διοικήσεως εἴχετο.

N. XVII. Ὅπως ὁ Λακαπηνὸς παρὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου εἰς ἐπικουρίαν προσελήφθη. Ὅπως ὁ Παρακοιμώμενος κατεσχέθη παρὰ τοῦ Λακαπηνοῦ. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς κατεπείγων τὴν ἑαυτοῦ μητέρα τοῦ παλατίου ἐπεχείρει, τοῖς δὲ δάκρυσιν ἐκείνης μαλαχθεὶς ἀφῆκεν αὐτῷ. Ὅτι τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ἐμνηστεύσατο ὁ Λακαπηνὸς τῷ Βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. Ὅτι ὁ Φωκᾶς Λέων τυραννίδι ἐπικεχείρηκε, καὶ ἁλοὺς ἐτυφλώθη. Ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως

N. XVIII. Ὅτι ἥλω παρὰ τῶν Βουλγάρων ἡ Ἀδριανούπολις. Ὅτι ὁ ἐκ Τριπόλεως στόλος ἀπώλετο. Ὅτι ὡμίλησαν ἀλλήλοις ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων καὶ ὁ Συμεὼν, οὐκ εἰρήνευσαν δέ. Μετάθεσις τῶν Ἀρχιερέων. Ὅτι Πέτρος ὁ τοῦ Συμεὼν υἱὸς ἐπεστάτει, καὶ συνηρμόσθη αὐτῷ ἡ τοῦ Βασιλέως ἐγγόνη.

N. XIX. Ὅπως καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Χριστοφόρον προεβίβασε τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, εἶτα τοὺς λοιποὺς δύο. Περὶ Πατριαρχῶν. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Χριστοφόρου.

N. XX. Ὅτι ἐκδόσεις ἐποίει ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς, ἐξιλεούμενος τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐπιορκίαν, καὶ τὰ χρέα τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπέτισεν. Περὶ τοῦ ἁγίου μανδηλίου. Περὶ τῶν συμφυῶν μειρακίων. Ἐκ τῆς Βασιλείας καθαίρεσις Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ· δίκαιος εἶ Κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου.

N. XXI. Οἷος ἦν ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ περὶ τὰ ἤθη. Περὶ ἐπιβουλῆς. Περὶ Οὔγγρων.

N. XXII. Περὶ τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου. Περὶ τοῦ Πατριάρχου Πολυεύκτου. Περὶ τῆς τιμίας χειρὸς τοῦ Προδρόμου. Περὶ Ἀγαρηνῶν. Ὅτι ὁ τοῦ Βασιλέως υἱὸς Ῥωμανὸς ἐπεβούλευσε τῷ πατρί. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

N. XXIII. Ὅτι ἔστεψεν ὁ Ῥωμανὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βασίλειον. Ὅτι τὰ πλείω τῆς Κρήτης εἷλεν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος. Ὅτι ὁ Φωκᾶς Λέων, ὁ τοῦ Νικηφόρου ἀδελφὸς, τὸν Χαμαδᾶν πολεμήσας ἐνίκησε. Ὅτι αὖθις ὁ Νικηφόρος τῷ Χαμαδᾶν συμβαλὼν ἥττησεν αὐτὸν, καὶ τὸ Χάλεπ ἐπόρθησε. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ. Ὅπως ὁ Φωκᾶς βασιλείαν ὑποπτευόμενος κατεσοφίσατο τὸν παρακοιμώμενον Βρίγγαν. Ὅτι θανόντος τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος Πέτρου, οἱ Κομητόπουλοι ἀπεστάτησαν. Ὅπως ὁ Φωκᾶς Βασιλεὺς ἀνερρήθη.

N. XXIV. Οἷα ὁ Βρίγγας ἠπείλησε τῷ δήμῳ παντί. Ὅτι ὁ Παρακοιμώμενος Βασίλειος λαὸν ἀπέστειλε καὶ τὴν τοῦ Βρίγγα οἰκίαν κατέστρεψε καὶ ἄλλων. Ὅτι ἐστέφθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου ὁ Φωκᾶς. Ὅτι συνημμίγη ὁ Βασιλεὺς τῇ Θεοφανοῖ. Ὅτι ἐκωλύθη ὁ Βασιλεὺς παρὰ τοῦ Πατριάρχου ἐπεμβαίνειν τοῦ θυσιαστηρίου. Περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀγαρηνῶν· Ὅτι ὁ Τζιμισκῆς κατεκοπώσατο τοὺς ἐν Κιλικίᾳ Ἀγαρηνούς.

N. XXV. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐν Κιλικίᾳ ἐστράτευσε, καὶ πόλεις αὐτῶν εἷλεν. Περὶ τῶν πυλῶν τῆς Ταρσοῦ καὶ τῆς Μοψουεστίας. Περὶ τῆς Κύπρου. Ὅτι τῆς Συρίας πόλεις πορθήσας, καὶ τὴν Ἀντιόχειαν πολιορκῶν ἀπανέστη, καὶ περὶ τοῦ ἁγίου κεραμίδος. Ὅπως ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος διέκειτο περὶ τὸ ὑπήκοον, καὶ ὅτι οὐδὲ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀπείχετο. Ὅσα εἰς κάκωσιν τῶν ὑπηκόων οὗτος ὁ Βασιλεὺς ἐπενόει καὶ οἷα ἐθέασεν ἄθεσμα. Ὅτι παρὰ τοῦ Φωκᾶ τὸ τεταρτηρὸν ἐπενοήθη, καὶ ἡ προτίμησις τῆς νέας χαραγῆς.

N. XXVI. Περὶ τοῦ τείχους τῶν ἀνακτόρων. Ὅπως ἑάλω ἡ Ἀντιόχεια ἐπὶ τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ ὅπως ἐκεῖνος διετέθη πρὸς τοὺς ἁλόντας αὐτὴν, καὶ διὰ τίνα αἰτίαν.

Digitized by Google

N. XXVII. Περὶ τῆς μέσον τῶν Ἀρμενίων καὶ τῶν πλωΐμων φιλονεικίας, καὶ ὅπως ὁ δῆμος ἐπὶ τούτοις ἐξεμάνη τὸ κατὰ τοῦ Βασιλέως. Ὅπως τοῦ δήμου φοβηθέντος, καὶ ἐκ τοῦ θεάτρου ἀποδιδράσκοντος πολλοὶ διεφθάρησαν. Περὶ τῶν Οὔγγρων. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς τοὺς Ῥῶς ἐκίνησε κατὰ τῶν Βουλγάρων.

N. XXVIII. Ὅτι λιμὸς γέγονεν ἐπὶ τοῦ Φωκᾶ. Ὁ δὲ τούτῳ εἰς κέρδος ἐχρήσατο. Τί ἐποίησεν ὁ Μακεδὼν Βασίλειος, σιτοδείας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ γενομένης. Περὶ Λέοντος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Φωκᾶ. Ὅτι κατὰ τοῦ Βασιλέως ἠρέθισε τὸν Τζιμισκῆν ἡ Θεοφανώ. Ὅτι Λογοθέτην τοῦ δρόμου προεβάλετο τὸν Τζιμισκῆν ὁ Φωκᾶς. Ἐπιβουλὴ τοῦ Τζιμισκοῦ κατὰ τοῦ Φωκᾶ, συμπραττούσης καὶ τῆς Θεοφανοῦς. Ἀναίρεσις τοῦ Φωκᾶ Νικηφόρου.

LIBER DECIMUS SEPTIMUS.

N. I. Ὅτι τὸν Παρακοιμώμενον Βασίλειον τοῖς τῆς βασιλείας ἐπέστησε πράγμασι. Ὅτι ἐκωλύθη ὁ Τζιμισκῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Πότε ἐστέφθη ὁ Τζιμισκῆς. Τότε οἱ Μανιχαῖοι ἐκ τῆς Ἑῴας εἰς τὰ Ἑσπέρια μετῳκίσθησαν. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῶν Ἀγαρηνῶν. Ὅτι οἱ Ῥῶς μετακληθέντες κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ αὐτοὺς καταγωνισάμενοι, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια οὐκ ἤθελον, καὶ περὶ τοῦ Καλοκύρου. Ὅτι ὁ Σκληρὸς Βάρδας ἐστάλη κατὰ τῶν Ῥῶς. Ὅπως ὁ Σκληρὸς τοὺς Ῥῶς κατηγωνίσατο, καὶ τοὺς συμμαχοῦντας αὐτοῖς.

N. II. Ὅπως ὁ Φωκᾶς Βάρδας τυραννίδι ἐπικεχείρηκε, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀποδρᾶναι μελετήσαντες ἐγνώσθησαν. Ὅτι τοῦ Σκληροῦ ἐπελθόντος τῷ Φωκᾷ, οἱ σὺν ἐκείνῳ προσῆλθον τῷ Σκληρῷ καὶ ὁ Φωκᾶς τῷ Βασιλεῖ προσεχώρησε, καὶ ἐκάρη κληρικός, καὶ περιωρίσθη εἰς Χίον. Ὅτι ἔγημεν ὁ Βασιλεὺς τὴν θυγατέρα τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Ὅτι ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Ῥῶς, καὶ πόλεις καὶ φρούρια ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενα ἔλαβε. Ἅλωσις τῆς Περσθλάβας. Πολιορκία τοῦ Δοροστόλου ἤτοι τῆς Δρίστρας, καὶ ὅπως γέγονεν ἡ πολιορκία.

N. III. Ἡ τελευταία μάχη πρὸς Σφενδοσθλάβον, καὶ τοὺς Ῥῶς. Ὅτι καὶ τῆς ἐκ Θεοῦ βοηθείας ἔτυχον οἱ Ῥωμαῖοι. Ἅλωσις τῆς Δρίστρας. Ὅπως ἐγνώσθη ὅτι ὁ ἅγιος Θεόδωρος τῷ Βασιλεῖ συνεμάχησε. Ὅτι προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ ὁ Σφενδοσθλάβος καὶ προσεδέχθη.

N. IV. Ὅτι ἐπανελθὼν ὁ Βασιλεὺς ἐθριάμβευσε. Περὶ τοῦ ἐν τοῖς Χαλκοῖς ναοῦ τοῦ Σωτῆρος. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι ἀποστατησάντων τῶν Ἑῴων Βαρβάρων ἐξεστράτευσεν ὁ Βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ ὅθεν ὁ Παρακοιμώμενος ὑπωπτεύθη ἐπιβουλεῦσαι αὐτῷ, καὶ ὅπως ἐπεβούλευσε. Τελευτὴ Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ. Ὅτι αὖθις ὁ Φωκᾶς Λέων καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νικηφόρος μελετήσαντες ἐπιθέσθαι τῇ Βασιλείᾳ, ἐτυφλώθησαν.

N. V. Ὅτι ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ὑπερορίας ἡ μήτηρ τῶν Βασιλέων. Ὅτι ἀπεστάτησεν ὁ Μάγιστρος Βάρδας ὁ Σκληρός, καὶ ὅσα ἐν τῇ ἀποστασίᾳ αὐτοῦ γεγόνασι. Πῶς ὁ Σκληρὸς τῆς Νικαίας ἐκράτησε. Ὅτι τῷ Φωκᾷ Βάρδᾳ τὸν κατὰ τοῦ Σκληροῦ ἐνεπίστευσε πόλεμον ὁ Παρακοιμώμενος. Ὅπως ἐμονομάχησαν ὁ Σκληρὸς καὶ ὁ Φωκᾶς. καὶ ὅπως οἱ περὶ τὸν Σκληρὸν ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Φυγὴ τοῦ Σκληροῦ πρὸς Βαβυλῶνα, καὶ κάθειρξις αὐτοῦ, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ.

N. VI. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ Βουλγάρων καὶ τοῦ Σαμουήλ, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ Βουλγάρων, καὶ τὴν Τριάδιτζαν ἔμελλε πολιορκεῖν. Ὅπως ὁ Κοντοστέφανος ἀπάτῃ μετῆλθε τὸν Βασιλέα, καὶ πέπεικεν ἀναζεῦξαι, καὶ ὅσα οἱ Βούλγαροι ἐποίησαν τοῖς Ῥωμαίοις ἀναζευγνύουσι. Ὅτι ὁ Φωκᾶς Βασιλεὺς ἀνερρήθη. Ὅτι ὁ Σκληρός, καὶ οἱ παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς Ῥωμαῖοι, ἀνείθησαν τῶν δεσμῶν, καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὰ Ῥωμαίων ὅρια ὡρμήθησαν. Ὅτι κοινωνίαν θέσθαι μετὰ τοῦ Φωκᾶ ἐπὶ τῇ τυραννίδι ἠθέλησεν ὁ Σκληρός, καὶ ὅπως κατεσχέθη καὶ ἐδεσμώθη.

N. VII. Ὅτι πρὸ τοῦ δεσμωθῆναι, λάθρα ὡς αὐτόμολον ἔπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα ὁ Σκληρός. Περὶ τοῦ Δελφινᾶ. Ὅπως ἑάλω καὶ ἀνεσκολοπίσθη. Ὅπως ὁ Φωκᾶς κατέστρεψε τὴν ζωήν. Οἷος ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος τὸ ἦθος ἐγένετο μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Φωκᾶ. Ὅπως τὸν Παρακοιμώμενον ὁ Βασιλεὺς ἀπεσκευάσατο, καὶ ὅπως πρὸς ἐκεῖνον διετέθη. Τελευτὴ τοῦ Παρακοιμωμένου. Οἷος ἦν ὁ Βασιλεὺς πρὸ τοῦ τῆς ἐξουσίας ἐπιλαβέσθαι, καὶ οἷος μετὰ ταῦτα ἐγένετο, καὶ ὅπως ἐκέχρητο τῷ ἀδελφῷ, καὶ οἷος ἦν ἐκεῖνος τὸ ἦθος. Ὅτι αὖθις ὁ Σκληρὸς τῆς τυραννίδος εἴχετο, καὶ ὅπως ἐσπείσατο, καὶ προσῆλθε τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἐδέχθη. Ὅτι κληρονόμος τῆς Ἰβηρίας καταλειφθεὶς ὁ Βασιλεὺς ἀπῆλθεν ἐκεῖ. Ὅσα ἐν Ἰβηρίᾳ καὶ Φοινίκῃ κατώρθωσε.

N. VIII. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τοῦ Σαμουήλ, καὶ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅσα κατ' αὐτῶν ὁ Βασιλεὺς ἐστήσατο τρόπαια, τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ διὰ τῶν στρατηγῶν, καὶ ὅσα πόλεις εἷλε καὶ φρούρια. Οἷα ὁ Βασιλεὺς ἐδογμάτισε. Οἷος ἦν ὁ Βασιλεὺς ὡς τὸ ἦθος. Καὶ οἷος ἦν περὶ χρήματα, καὶ ὅσα συνῆξε καὶ ἐθησαύρισε.

N. IX. Ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ τὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ καθεῖλον ναόν. Ὅσα ἐν Βουλγαρίᾳ ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος. Ὅπως τοὺς φραγμοὺς τῶν ὁρῶν καθεῖλεν ὁ Βασιλεύς, καὶ εἰς Βουλγαρίαν εἰσέβαλε, καὶ περὶ τῆς τελευτῆς Σαμουήλ. Ὅτι ὁ τοῦ Σαμουὴλ υἱὸς ἀνῃρέθη παρὰ συγγενοῦς αὐτοῦ. Ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων Βουλγάρων προσερρύησαν τῷ Βασιλεῖ. Ὅτι καὶ αὖθις ὁ Βασιλεὺς ἐξεστράτευσε κατὰ Βουλγάρων, καὶ ὅσα ἐποίησε. Ὅτι προσερρύη τῷ Βασιλεῖ ἡ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες τοῦ Βλαδισθλάβου Ἰωάννου, τοῦ υἱοῦ Ἀαρών. Ὅτι κατασχὼν τὴν Βουλγαρίαν ὁ Βασιλεύς, εἰς Ἀθήνας ἀπῆλθε τῇ Θεο-

μήτορι ἀνθομολογούμενος. Περὶ Πατριαρχῶν. Ἐκστρατεία κατὰ Ἀβασγίας. Νίκη Ῥωμαίων κατὰ τῶν Ἰβήρων. Περὶ Πατριαρχῶν. Τελευτὴ Βασιλείου.

N. X. Οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Κωνσταντῖνος καὶ τὴν διαγωγήν. Περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Βασιλέως, καὶ τῶν ἐκτομίων αὐτοῦ θεραπόντων. Περὶ Πατζινακῶν. Ὅπως ταῖς ἀναπράξεσιν ὁ Βασιλεὺς οὗτος ἐξέτριψε τὸ ὑπήκοον. Ὅπως τὸν Ἀργυρόπουλον Ῥωμανὸν γαμβρὸν εἰς τὴν θυγατέρα ὁ Βασιλεὺς ἐποιήσατο, τὴν ἐκείνου σύμβιον ἀποκαρῆναι ποιήσας. Καὶ Καίσαρα τοῦτον ἀνεῖπε καὶ διάδοχον τῆς Βασιλείας κατέλιπεν. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

N. XI. Ὅτι ἐξέκοψε τὸ Ἀλληλέγγυον, καὶ ἐπηύξησε τὴν ῥόγαν τῶν Κληρικῶν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ χρυσοκαπίαν ἐποίησε. Ὅτι ὁ Προυσιάνος ὑποπτευθεὶς ἐπὶ τυραννίδι ἐτυφλώθη. Καὶ ὁ Διογένης Κωνσταντῖνος ὁμοίᾳ αἰτίᾳ καθείρχθη. Ὅτι ἐσπείσατο τοῖς Ἀβασγοῖς, καὶ τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν νύμφην ἔδωκεν. Ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ καιρὸν λαβόμενοι, τῶν πόλεων ἐπελάβοντο, ἃς παρὰ τοῦ Φωκᾶ καὶ τοῦ Τζιμισκῆ ἀφῃρέθησαν. Ὅτι ἐστράτευσε κατὰ τὸ Χάλεπ, καὶ προσῆλθεν αὐτῷ πρεσβεία εἰρήνην αἰτοῦσα, ὁ δὲ οὐκ ἐσπείσατο. Ὅτι Ἄραβες ἀθρόον τῷ χάρακι ἐπελθόντες, ἐτρέψαντο τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἔφυγε, καὶ τὸ στρατόπεδον διηρπάγη.

N. XII. Ὅτι ἐπανελθὼν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, βαρέως τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσεφέρετο. Περὶ τῆς παρὰ τοῦ Ῥωμανοῦ δομηθείσης μονῆς. Περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Χαλεπίτου. Περὶ Κωνσταντίνου τοῦ Διογένους. Περὶ διαφόρων ἐθνῶν τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους. Περὶ τῆς ἀντιγράφου ἐπιστολῆς τοῦ Χριστοῦ. Περὶ τῶν μεταναστευόντων διὰ τὸν λιμόν. Περὶ σεισμῶν.

N. XIII. Ὅτι πρότερον ὁ Βασιλεὺς κατέτεινεν ἑαυτὸν περὶ μίξιν παιδοποιΐας ἐφιέμενος, ἀπογνοὺς δὲ ταύτης, οὐ συνεχῶς προσίει τῇ Βασιλίσσῃ, ἡ δὲ αὐτὸν ἐμίσησεν. Ὅπως ὁ Παφλαγὼν Μιχαὴλ προσελήφθη παρὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ὡς ἠράσθη αὐτοῦ ἡ Ζωή, καὶ ὅτι διὰ τὸν ἔρωτα ὁ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπεβουλεύθη καὶ τέθνηκε. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Ῥωμανοῦ.

N. XIV. Οἵως διετέθη πρὸς τὴν Βασιλίδα ὁ Μιχαήλ. Οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ τοῦ Βασιλέως ἀδελφὸς Ἰωάννης. Περὶ τῆς νόσου τοῦ Βασιλέως Μιχαήλ. Περὶ τοῦ Δαλασσηνοῦ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν καθείρχθη. Περὶ τοῦ ἐξ Ἀφρικῆς στόλου. Περὶ Παγκρατίου τοῦ ἄρχοντος Ἀβασγίας. Περὶ Σκυθῶν. Περὶ Ἀράβων.

N. XV. Ὅτι μετὰ τῶν Αἰγυπτίων οἱ Ῥωμαῖοι ἐσπείσαντο. Ὅτι ὁ Μανιάκης τὴν Σικελίαν ὑπὸ Σαρακηνῶν κατεχομένην Ῥωμαίοις ὑπέταξε. Ὅπως ὑπὸ Ἀράβων ἐπεβουλεύθη ἡ Ἔδεσσα, καὶ ὅπως ἐγνώσθη τὸ τῆς ἐπιβουλῆς. Ὅτι ὁ Καρχηδόνος στρατὸν κατὰ τῆς Σικελίας ἐπῆλθε. Καὶ ὅπως ἡττήθη παρὰ τοῦ Μανιάκη, καὶ ἔφυγε, καὶ ὅπως ὁ Μανιάκης δέσμιος ἐκεῖθεν ἀχθεὶς, καθείρχθη. Ὅτι ἡ Σικελία αὖθις ἐλήφθη ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἄνευ μιᾶς πόλεως τῆς Μεσσήνης. Ὅτι ἐφίετο τοῦ Πατριαρχεῖν ὁ Ὀρφανοτρόφος. Ὅπως πρὸς τὸ ὑπήκοον διέκειτο ὁ Ὀρφανοτρόφος, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ὅτι ἐπεβουλεύθη παρὰ τῆς Βασιλίδος Ζωῆς ὁ Ὀρφανοτρόφος.

N. XVI. Ὅτι ἡ νόσος τῆς παραφορᾶς κατεκράτησε σφόδρα τοῦ Βασιλέως. Ὅπως εἶχε περὶ τὴν Βασίλισσαν ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. Ὅτι καὶ ὕδρωπι περιέπεσεν ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. Ὅτι ὁ Καλαφάτης Μιχαὴλ υἱοθετήθη τῇ Βασιλίσσῃ, καὶ Καῖσαρ ἀνηγορεύθη.

N. XVII. Ὅπως ἀπεστάτησε πάλιν τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, καὶ ὅπως εἰς δύο ἀρχηγοὺς περιέστη, καὶ ὅπως ὁ εἷς τὸν ἄλλον διέφθειρε, παρασκευάσας τὸ πλῆθος λιθολευστῆσαι αὐτόν. Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὑδεριῶν ἐξεστράτευσε κατὰ Βουλγάρων. Ὅπως ὁ Ἀλουσιάνος ἔφυγεν ἐκ τῶν Ῥωμαίων εἰς τοὺς Βουλγάρους, καὶ ὅπως ἐγνωρίσθη τοῦ Ἀαρὼν εἶναι υἱός. Καὶ ὅπως τὸν Δολιάνον κατασχὼν, ἀπετύφλωσεν. Ὅτι προσῆλθεν ὁ Ἀλουσιάνος τῷ Βασιλεῖ. Ὅπως ἀπῆλθεν ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων καὶ ἀπεκάρη. Τελευτὴ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος.

N. XVIII. Ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὰ Βασίλεια ὁ Καῖσαρ Μιχαήλ. Ἀνάρρησις ὡς Βασιλέως τοῦ Καίσαρος, καὶ οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Μιχαήλ. Ὅπως διετέθη πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ τὸν Ὀρφανοτρόφον. Ἐξορία τοῦ Ὀρφανοτρόφου. Ὅτι τοὺς οἰκείους συγγενεῖς ὁ Μιχαὴλ ὕβριζεν.

N. XIX. Ὅτι αἰτιάσεως κατὰ τῆς Βασιλίδος Ζωῆς πλασάμενος ὁ Μιχαὴλ ἀποκείρει αὐτὴν πρότερον, ὡς τὴν τοῦ Πρίγκιπος νῆσον περιορίσας αὐτήν. Ὅτι διὰ τὴν στάσιν ἀνεκομίσθη ἡ Βασιλίς, καὶ ὁ λαὸς μελανδυσῆσαι ἰδὼν αὐτὴν ὡς πλέον τεθύμωται. Ὅτι πρὸς τὴν τῆς Ζωῆς ἀδελφὴν τὴν Θεοδώραν τὸ πλῆθος τραπὲν, Αὐγούσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὅτι εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ὁ Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ ὁ Κωνσταντῖνος ἀπῆλθον. Ὅτι ἐτυφλώθησαν ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ ὁ Νωβελίσσιμος Κωνσταντῖνος, εἶτα καὶ ὑπερωρίσθησαν.

N. XX. Ὅτι ἄνδρα ἡ Βασιλὶς Ζωὴ ἐμνηστεύετο. Ὅπως ἀπεδοκιμάσθη ὁ Δαλασσηνός. Περὶ τοῦ Μονομάχου, καὶ ὅπως παρὰ τῆς Βασιλίσσης Ζωῆς ᾑρέθη πρὸς Βασιλείαν καὶ πρὸς συνοίκησιν. Ὅτι ἐστέφθη ὁ Μονομάχος.

N. XXI. Οἷος ἦν τὴν γνώμην ὁ Μονομάχος. Περὶ τοῦ Βοϊλλάβου, καὶ ὅσα παρ' ἐκείνου ἐγένοντο. Περὶ τοῦ Μονομάχου, καὶ τῆς Σκληραίνης τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος. Ὅτι ἐπανήχθη ἐκ τῆς Μιτυλήνης ἡ Σκλήραινα, καὶ ὅπως αὐτῇ ἐχρήσατο ὁ Βασιλεύς. Τελευτὴ τῆς Σκληραίνης.

N. XXII. Περὶ τῆς τοῦ Μανιάκου ἀποστασίας, καὶ ὅπως διελύθη. Ἀποστασία τοῦ Ἐρωτικοῦ. Περὶ Πατριαρχῶν. Ὅτι ἐτυφλώθη ὁ γεγονὼς Ὀρφανοτρόφος Ἰωάννης. Ἀποστασία τοῦ Τορνικίου Λέοντος.

N. XXIII.

N. XXIII. Οτι ἐτυφλώθησαν ὁ Τορνίκιος ϗ ὁ Βατάτζης.

N. XXIV. Περὶ τῶν Ῥὼς κατὰ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων ἐπελεύσεως. Ναυμαχία κατὰ τῶν Ῥὼς, ϗ ἧττα αὐτῶν.

N. XXV. Οπως οἱ Τοῦρκοι κατὰ τῆς ὑποκειμένης Ῥωμαίοις Εῴας μοίρας ἐχώρησαν, ϗ τίνες ἦσαν. Οπως οἱ Τοῦρκοι ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίους ἐπῆλθον χώραις. Περὶ τῆς κωμοπόλεως τοῦ Αρτζε. Πόλεμοι Ῥωμαίων συμμαχουμένων Ιβῆρσι πρὸς τοὺς Τούρκους, ϗ ἅλωσις τοῦ Λιπαρίτου ἄρχοντος τῶν Ιβήρων. Οτι αὐτὸς ὁ Σουλτὰν κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησε.

N. XXVI. Περὶ Πατζινακῶν, ϗ ὅπως εἰς τὰ παρίστρια διέβησαν. Περὶ τῆς τῶν Σκυθῶν προσελεύσεως. Περὶ τῆς τῶν ἑτέρων Σκυθῶν ἐπελεύσεως, ϗ ὅπως ἑάλωσαν. Οπως οἱ Σκύθαι τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους δουλείας ἀφηνιάσαντες, εἶτα ἐσπείσαντο.

N. XXVII. Περὶ ἐπιβουλῆς τοῦ Βοΐλα, ϗ οἷος ἦν ἐκεῖνος. Οτι οὐ κατὰ λόγον ἀναλίσκων τὰ δημόσια χρήματα, εἰς πόρους ἀπεῖδεν ἐκ ἀναγκῆς ὁ Μονομάχος.

N. XXVIII. Τελευτὴ τῆς Βασιλίδος Ζωῆς. Περὶ τῆς ἐξ Αλανῶν παλλακευομένης τῷ Βασιλεῖ. Περὶ τῆς νόσου, ἢ τῶν νόσων τοῦ Μονομάχου. Περὶ τοῦ Λογοθέτου τοῦ δρόμου Ιωάννου. Περὶ τοῦ Λειχούδη Κωνσταντίνου. Οτι τὸν Πρωτεύοντα ἐβουλήθη ὁ Βασιλεὺς καταλιπεῖν διάδοχον τῆς ἀρχῆς.

N. XXIX. Οτι ἐπιτυχοῦσ' ἦνυσε τὴν ἀρχὴν ἡ Θεοδώρα. Οτι ὁ Στρατιωτικὸς Μιχαὴλ εἰς τὴν τῆς Βασιλείας ἀνήχθη περιωπήν. Τελευτὴ τῆς Βασιλίδος Θεοδώρας.

LIBER DECIMUS OCTAVUS.

N. I. Οτι τοῖς στρατιωτικοῖς ἄρχουσιν οὐ δεξιῶς ἐχρήσατο ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. Αποστασία τοῦ Μονομάχου Θεοδοσίου.

N. II. Προσέλευσις τῶν στρατιωτικῶν Αρχόντων πρὸς Παρασπόνδυλον. Οπως ὁ Βρυέννιος ἐτυφλώθη. Αποστασία τοῦ Κομνηνοῦ ϗ στρατιωτικῶν Αρχόντων. Οτι ἐκράτησε Νικαίας ὁ Κομνηνός. Οτι συμβαλόντες τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν οἱ βασιλικοὶ ἡττήθησαν.

N. III. Αποστολὴ πρέσβεων πρὸς τὸν Κομνηνὸν περὶ εἰρήνης. Οσα τὸν Βασιλεῖ διὰ τῶν πρέσβεων ὁ Κομνηνὸς ἐδήλωσε. Οτι ἃ ᾔτησεν ὁ Κομνηνὸς πληρῶσαι ὁ Βασιλεὺς ἐπηγγείλατο, ϗ πάλιν οἱ πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἀπεστάλησαν. Οἷα ἐγγράφως τοὺς συγκλητικοὺς ἀπῄτησεν ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ. Οτι στασιώδεις τινὲς εἰς τὴν μεγάλην Εκκλησίαν συνήχθησαν, ϗ ὅτι Βασιλέα τὸν Κομνηνὸν ἀνηγόρευσαν, ϗ τοῦ Πατριάρχου συνευδοκοῦντος. Εκπτωσις τῆς Βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ γέροντος.

N. IV. Οτι πρώην Οἰκονόμων καὶ Σκευοφυλάκων τῆς μεγάλης Εκκλησίας παρὰ τοῦ Βασιλέως προβαλλομένων, οἱ Κομνηνοὶ ϗ ἄμφω τῇ Εκκλησίᾳ ἀπένειμαν. Οτι Ισαάκιος τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων διορθώσει ἐπικεχείρηκε, ϗ γέγονεν ἅπασι μισητός. Οτι οὐδὲ αὐτῶν τῶν τοῦ Θεοῦ καθωσιωμένων ἐφείσατο.

N. V. Οτι ὁ Πατριάρχης ἤθελεν ἐπιπάσσειν τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἠπείλει αὐτῷ. Εξορία τοῦ Πατριάρχου Μιχαήλ. Τελευτὴ τοῦ Πατριάρχου ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Περὶ Πατριαρχῶν. Οπως τὰ δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῶν Μαγγάνων ἔλαβεν ὁ Βασιλεὺς ἐκ τοῦ Λειχούδη.

N. VI. Οτι στρατεία κατὰ τῶν Οὔγγρων ϗ Πατζινακῶν. Οπως τὸν ἐκ τῆς Δρυὸς κίνδυνον ἐξέφυγεν ὁ Βασιλεὺς ϗ οἱ περὶ αὐτόν.

N. VII. Οπως τὴν Βασιλείαν ἀπέθετο ὁ Κομνηνὸς, ϗ ἐμόνασε, τὸν Δούκαν προχειρισάμενος Βασιλέα. Οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Κομνηνός.

N. VIII. Επιβουλὴ κατὰ τοῦ Βασιλέως, ϗ ὅπως ταύτην διέφυγεν. Οἷος ἦν ὁ Δούκας τοὺς τρόπους. Οτι ἐκ φειδωλίας δώροις ἤθελε φιλιοῦν τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ.

N. IX. Περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Οὔζων. Περὶ σεισμῶν. Περὶ ἀστέρος κομήτου. Περὶ Πατριαρχῶν. Οτι νοσήσας ὁ Βασιλεὺς ϗ ἐκλείπων τοῖς υἱοῖς Βασιλείαν κατέλιπε, κἀκείνοις τὴν μητέρα ἐπέστησεν, ὀμόσασαν ἐγγράφως μὴ δευτερογαμῆσαι. Τελευτὴ Κωνσταντίνου Βασιλέως τοῦ Δούκα.

N. X. Οτι ἡ Βασιλὶς Εὐδοκία Βασιλέα τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι ἐβουλεύσατο. Περὶ τοῦ Διογένους, ϗ οἷος ἦν τὸ γένος καὶ τὴν ἰσχύν. Οτι τυραννῆσαι βουλευσάμενος κατεσχέθη ὁ Διογένης, ϗ μέλλων κολασθῆναι ἀφείθη. Οπως ἠπατήθη ὁ Πατριάρχης, ϗ δέδωκε τῇ δεσποίνῃ τὸ τοῦ ὅρκου αὐτῆς ἔγγραφον. Οτι συνῴκισθη τῇ Βασιλίδι Εὐδοκίᾳ, ὁ Διογένης, ϗ ἀνερρήθη.

N. XI. Οτι ἐξεστράτευσεν ὁ Διογένης ἐν τῇ Εῴᾳ καὶ ὅσα ἐποίησε. Οτι ϗ πρὸς Συρίαν ὥρμησεν ὁ Βασιλεὺς, ϗ τὴν Ιεράπολιν ἔλαβε, ϗ τοὺς Χαλεπίτας ἐτρέψατο. Ηττα τῶν Βαρβάρων. Αλωσις ὑπὸ Ῥωμαίων φρουρίων τινῶν Βαρβαρικῶν καὶ ἀγγελία τῷ Βασιλεῖ λαφυραγωγηθῆναι τὸ Αμόριον.

N. XII. Ετέρα ἐκστρατεία τοῦ Βασιλέως, ϗ ὅσα ἐν ταύτῃ συνέβησαν. Περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν. Περὶ τοῦ Κομνηνοῦ Μανουὴλ, ϗ ὅπως ἐλήφθη αἰχμάλωτος, ϗ ὅπως ἐπανῆλθεν, ἄγων ϗ τὸν ἑλόντα αὐτὸν Τοῦρκον πρόσφυγα τῷ Βασιλεῖ.

N. XIII. Η τελευταία ἐκστρατεία τοῦ Διογένους ϗ ὅσα ἐν αὐτῇ σημεῖα συνέβησαν. Περὶ τῆς τῶν Νεμίτζων ἀποστασίας, καὶ ὅτι διεῖλεν ὁ Διογένης τὸ στράτευμα, ϗ οὐ μετὰ πολλῶν ἐκεῖνος περιελείφθη.

N. XIV. Οτι Οὖζοι πρὸς τοὺς Τούρκους ηὐτομόλησαν, καὶ ὅτι μετεκαλέσατο, καὶ τὸ στράτευμα, ὃ διεῖλεν ὁ Βασιλεὺς, οἱ δὲ οὐκ ἀφίκοντο, καὶ ὅτι τοῦ Βασιλέως ἑτοιμαζομένου πρὸς πόλεμον, ἐκ τοῦ Σουλτὰν πρέσβεις ἧκασι περὶ εἰρήνης. Οτι ὑποστρεψάντων τῶν πρέσβεων, ὁ Βασιλεὺς πρὸς μάχην ὥρμησε, καὶ ὅπως ἡττήθη καὶ ἑάλω. Οπως ὁ Σουλτὰν ἐχρήσατο τῷ Βασιλεῖ ἀπαχθέντι πρὸς αὐτόν.

N. XV. Οτι πρὸς τὰ γράμματα ἐπέμφθησαν πανταχοῦ μὴ δέχεσθαι τὸν Διογένην ὡς Βασιλέα, καὶ ὅτι τοῦ Καίσαρος υἱοὶ ἐστάλησαν κατ' αὐτοῦ. Οπως κατεκλείσθη ὁ Διογένης. Καὶ ὅτι ἐπὶ συνθήκαις παρέδωκε ἑαυτόν. Οτι ἐν τῇ πρώτῃ νήσῳ ἀπαχθεὶς ἐτελεύτησεν ὁ Διογένης.

N. XVI. Οτι τὸν Σίδης ἐπέστησε τοῖς πράγμασι πρότερον, εἶτα τὸν Νικηφορίτζην. Οτι ἀμελῶν τῶν τῆς Βασιλείας πραγμάτων, λόγοις ἐσχόλαζεν ὁ Μιχαήλ. Οτι ὁ Σουλτὰν τὰ κατὰ τὸν Διογένην μαθὼν τὴν Εώαν κατέτρεχε. Οτι ὁ Κομνηνὸς Ισαάκιος ἐστάλη μετὰ τοῦ Ρουσελίου, τοῖς Τούρκοις ἀντιταξόμενος, καὶ ἡττηθεὶς ἑάλω, καὶ ὁ Ρουσέλιος ἀπεστάτησε. Οτι ὁ Καῖσαρ σταλεὶς κατὰ τοῦ Ρουσελίου ἡττήθη, καὶ ἑάλω. Οτι ὁ Βασιλεὺς Τούρκους κατὰ τοῦ Ρουσελίου μετεπέμψατο, ὁ δὲ λύσας τὸν Καίσαρα, Βασιλέα ἀνεῖπε· καὶ συμμίξας τοῖς Τούρκοις, αἰχμάλωτος καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Καῖσαρ ἐλήφθησαν. Οτι ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἐξωσθεὶς ἐκείρατο, καὶ Μοναχὸς γέγονεν. Οτι ὁ Βασιλεὺς Αλέξιος εἷλε τὸν Ρουσέλιον. Οπως ἐκλήθη Παραπινάκιος οὗτος ὁ Βασιλεύς.

N. XVII. Περὶ τοῦ τῶν Χροβάτων ἔθνους. Περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ δούλου Νέστορος. Οτι ὑιὸς ἐτέχθη τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἐστέφθη παρ' αὐτοῦ. Περὶ τοῦ τεχθέντος σημειώδους παιδός. Περὶ τοῦ ἐν τῇ Βασιλείᾳ τούτου γενομένου λιμοῦ καὶ λοιμοῦ. Οτι ὁ Βοτανειάτης παρὰ τῶν Εῴων Αρχόντων Βασιλεὺς ἀνερῥήθη. Οτι καὶ ἐν τῇ δύσει ὁ Βρυέννιος Νικηφόρος ἀποστασίαν ἐπεχείρησε. Οτι ὁ Κομνηνὸς Αλέξιος καὶ ὁ Ρουσέλιος ἀπεστάλησαν κατὰ τοῦ Βρυεννίου.

N. XVIII. Περὶ Πατριαρχῶν. Οτι οἱ Τοῦρκοι τὰς Ρωμαϊκὰς κατέσχον χώρας ἐν τῇ Εῴᾳ, καὶ ᾠκειώσαντο, Οτι ὁ Βοτανειάτης κατέσχε τὴν Νίκαιαν. Οτι ὁ δῆμος τῆς πόλεως Βασιλέα ἀνεῖπε τὸν Βοτανειάτην, καὶ τὸν Μιχαὴλ καθεῖλον καὶ ἀπέκειραν. Οπως ὁ Βοτανειάτης τῆς Βασιλείας ἐδράξατο.

N. XIX. Οπως ὁ Βρυέννιος τυραννῶν ἑάλω, καὶ ἐτυφλώθη. Επανάστασις τῶν Βαράγγων. Οτι τὴν πρὸ τοῦ αὐτοῦ Βασιλέως γυναῖκα ἔγημεν ὁ Βοτανειάτης. Οτι Μητροπολίτης Εφέσου ἐχειροτονήθη ὁ τῆς Βασιλείας ἐκπεσὼν Μιχαήλ. Αποστασία τοῦ Βασιλακίου, καὶ ἅλωσις, καὶ πήρωσις τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Αποστασία Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Δούκα. Οτι τὸν Σίδην εἰς διοίκησιν τῶν κοινῶν ὁ Βασιλεὺς προεστήσατο, καὶ περὶ τοῦ Γερμανοῦ, καὶ τοῦ Βοτανειάτου. Περὶ τοῦ Λογοθέτου Νικηφόρου, καὶ ὅπως ἀνῃρέθη.

N. XX. Περὶ τῶν Κομνηνῶν, καὶ πῶς εἰς ἀποστασίαν ὥρμησαν, ὅπως τῆς πόλεως ἐκράτησαν, καὶ τῆς Βασιλείας ἐπέτυχον. Οτι ὁ Βοτανειάτης ἀπεκάρη, καὶ εἰς τὴν Περιβλέπτου ἀπελθὼν, ἐκεῖ ἐτελεύτησε.

N. XXI. Περὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Βασιλέως, καὶ τῆς μητρὸς, καὶ τῶν γαμβρῶν. Περὶ Πατριαρχῶν.

N. XXII. Περὶ τῶν νήσων, ὅπως ἑάλωσαν. Περὶ τοῦ Τζαχᾶ. Περὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου. Οσα ἐποίησεν οὗτος ὁ Βασιλεὺς πρὸς κάκωσιν τῶν ὑπηκόων. Περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Βασιλέως, καὶ τῶν υἱῶν, καὶ τῶν ἐπὶ θυγατράσι γαμβρῶν. Περὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ.

N. XXIII. Περὶ τῶν Πατζινακῶν, καὶ ὅπως κατετρώθησαν. Περὶ ἐπιβουλῆς κατὰ τοῦ Βασιλέως μελετηθείσης. Ετέρα ἐπιβουλή. Περὶ τῆς τῶν Φράγγων συγκινήσεως, καὶ πρὸς τὴν Εώαν αὐτῶν διαπεραιώσεως. Περὶ τῆς τῶν Βογομίλων αἱρέσεως, καὶ ὅπως ὁ ταύτης κήρυξ διεφθάρη. Επανάστασις τοῦ Ψευδοδιογένους.

N. XXIV. Περὶ τοῦ Ορφανοτροφείου. Μελέτη κατὰ τοῦ Βασιλέως, οὗ ὁ κορυφαῖος ὁ Ανεμάς. Δρῶπαξ, τὸ χεῖσμα δι' οὗ ἡ τείχωσις ἀφαιρεῖται. Αναχωρηθεῖσα τῶν Βασιλείων ἡ μήτηρ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὴν Παντεπόπτην, ἐκεῖ ἐτελεύτησεν. Τελευτὴ τοῦ Σεβαστοκράτορος. Οπως διέκειτο πρὸς τὴν κοινωνὸν τοῦ βίου ὁ Βασιλεὺς, καὶ ὅπως μετέπεσε. Οτι ἡ τῆς Βασιλείας ἐξουσία τῇ Βασιλίδι ἀνατεθῆναι μεμελέτητο, ὁ δὲ υἱὸς ταύτης καὶ Βασιλεὺς ἀντέπραττε τούτῳ, ὡς ἐνὸν, καὶ ὡς ἀπείρητο πᾶσιν αὐτῇ προσιέναι.

N. XXV. Περὶ Πατριαρχῶν. Περὶ τῆς νόσου τοῦ Βασιλέως, καὶ ὅπως ἀνεῤῥώσθη. Περὶ τῆς φήμης γενομένης κατὰ τὸ μέγα Σάββατον.

N. XXVI. Περὶ τῆς εἰς Χεῤῥόνησον ἐκδημίας τοῦ Βασιλέως. Περὶ ἐμπρησμοῦ καὶ ἀνέμων.

N. XXVII. Εκστρατεία Τούρκων.

N. XXVIII. Οἷος ἦν τοὺς τρόπους καὶ τὸ ἦθος ὁ Βασιλεὺς Αλέξιος.

FINIS ΣΥΝΟΨΕΩΣ

ANNALIUM ZONARÆ.

Digitized by Google

NOTÆ
IN
ZONARÆ
ANNALES.

Digitized by Google

Digitized by Google

IN
IOANNIS ZONARÆ
ANNALES
NOTÆ HISTORICÆ.

LECTORI.

EJuſmodi ſunt qui generalem præſertim ſpectant hiſtoriam, quemadmodum ſunt Zonaræ quos modo recudimus, Annales, ut fuſioribus illuſtrari commentariis minime debeant: cum qui id faciendum ſibi proponeret, inutilibus potius ac ſupervacaneis Lectorem fatigaret obſervationibus, quam labore quovis ſublevaret. Ea quippe eſt ſcriptionis iſtius ratio, ut quæ ex Auctoribus decerpuntur, attingantur dumtaxat, nec pleniori oratione conſcribantur. Continua geſtorum ſeries, & ſecundum certiores temporum notas digeſta, in illis attenditur potiſſimum, adeo ut ipſas conſulere origines neceſſe habeat, qui prolixiores expetierit narrationes; cum eorum qui condunt Annales præcipuum ſit conſilium, ut univerſali quadam rerum cognitione Lectoris animum informent. Ita Zonaræ illud in primis fuit, ut recte in Præfatione ait VVolfius, certam quamdam hiſtoriæ quaſi diſciplinam conſtituendi, & diſperſa in plurimis membra, & partes ejus in unum quoddam corpus redigendi. Delegit enim ſibi non omnium, ſed præcipuarum gentium hiſtorias; neque eas omnes, ſed vel præcipuas dumtaxat, vel eas quæ ad Eccleſiæ ſeriem perſpiciendam facere videbantur. In hac igitur tot eventuum atque rerum expoſitione quam Annales complectuntur, qui mundi primordia, veteriſque Fœderis Hiſtorias, quæ ex ſacris Libris, & ex Joſepho, ac Georgio Syncello: aut res Græcanicas vel etiam Romanas, ſeu Reipublicæ ſeu Imperii tempora ſpectentur, ex Scriptoribus refert Zonaras, cum iis conferre velles, ac eorum auctoritate firmare qui ſingulas ex profeſſo pertractarunt, vel quæ ille de induſtria omiſit afferre, duo pariter ſubires incommoda, ut & nimium diceres, nec tamen totum, ut Quintiliani verbis utar. Fatendum tamen occurrere interdum in iis multa, quæ critica indigeant manu: cum in ipſa videlicet narratione, aut in perſonarum vel locorum nomenclaturis, atque adeo in factis ipſis a ſuis diſcedunt authenticis, de quibus Lectorem intereſt admonere. Nonnulla ſunt præterea, quæ locis exoticis poſſunt adornari, cum lumen ſibi invicem plerumque commodent Scriptores: quod quidem in Notis, quas hic in præſens edimus, pro virili præſtitimus, in iis maxime quæ Byzantinæ hiſtoriæ illuſtrandæ conducunt, quandoquidem hoſce Annales publicamus, cæteris rerum Byzantinarum Scriptoribus, Typis Regiis hactenus expreſſis, adjungendos. Nam ut Theophanem, ac illius Continuatores, vel qui, ut Zonaras, Annales a mundi conditu ad ſua tempora, alia forte methodo, perduxerunt, Georgium Cedrenum, Georgium Hamartolum, Symeonem Logothetam, Joannem Scylitzem, Conſtantinum Manaſſem, Michaelem Glycam, Joelem, & alios iſtiuſmodi cum ipſo Zonara compararem, abſonum prorſus viſum eſſet, cum ſatis & abunde ſit, ſi quæ ſunt extra uſum communem, vel a cæteris intacta, in Notas referantur, ex quibus ſcriptori lux utcumque affulgeat. Jam vero cum in univerſam Byzantinam Hiſtoriam perpetuos,

ut ita dicam, ſeu qui ſingulis illius Scriptoribus aptari poſſitis, commentarios antehac ediderim, duobus publicatis voluminibus, quorum alterum Familias Auguſtas & Dalmaticas, una cum Urbis Conſtantinopolitanæ deſcriptione, alterum, ac mediæ & infimæ Græcitatis Gloſſarium complectatur; in quo non modo vocabula mixobarbara, ſed etiam dignitates Palatinæ Militares, Eccleſiaſticæ & Monaſticæ explicantur: unum ſupererat, ut ſola dumtaxat facta illuſtrari poſſe arbitrarer. Quod quidem ita a me præſtitum eſt, ut ſi quid in ſupra memoratis lucubrationibus excidiſſet, ſubinde annotarem, idque ſæpe ex Scriptoribus ineditis, ne vel ex incuria noſtra, vel ex memoriæ lapſu diſpendium Lector patiatur. Sed & varias interdum lectiones ex Zonaræ manu deſcriptis codicibus, quos videre contigit, ſubinde inſerimus, prætermiſſis interea ſynonymis, tamquam nullius compendii, quod & ſe feciſſe profitetur VVolfius interpres; cujus alioquin Notas priori editioni ſubditas, cum noſtris edi ſuis locis curavimus, littera nominis initiali VV. indicatas, prætermiſſis quibuſdam inutilibus. Atque hæc quidem priorem Annalium partem, & alteram uſque ad Conſtantinum Magnum potiſſimum ſpectant, ubi paulo viſus eſt accuratior, quam in iis quæ Byzantinorum Imperatorum Hiſtoriæ erant ſubjuncta, in qua minus ſcientem fuiſſe palam eſt, quod & ipſemet agnoſcit; quemadmodum & Xylander in Notis ad Cedrenum ſingulis fere locis, qui res Byzantinas ſpectant, non modo hæſitare cogitur, ſed fatetur ultro vocum ſibi inſolentium, partim hybridarum ac μιξοβαρβάρων, partim prorſus & apud Latinos & apud Græcos peregrinarum, notiones ignotas, nec alibi lectas; quod non omnino mirandum, ſiquidem hac tempeſtate, nulli tum fere eſſent editi Byzantinæ hiſtoriæ ſcriptores, & in iis illuſtrandis nemo ex tot viris eruditis ſtudia ſua hactenus contulerat.

Digitized by Google

LIBER I.

NOTÆ IN

PRÆFATIONEM.

Edit. Pariſ. pag. 5. N. 1. **Χ**ΡΗΣΕΩΣ) Ita MSS. Wolfiani & Regii. At idem Wolfius ῥήσεως repoſuit.

Γνωμολογεῖν καὶ ἠθολογεῖν) *Moralizare*, verbo Latino-barbaro, Scriptores ævi inferioris aliquot utuntur.

Ἴσως) Hæc vox abeſt ab aliquot MSS.

Ἐκ Δανιήλ τι) Δανιηλιτῶν perperam præfert unus e MSS. Wolfianis.

N. 2. Ἡμαρτημένη γὰρ τῷ νῷ, &c.) Anonymus Monachus Ratiſponenſis de ſuis tentationibus, nuper editus a viro doctiſſimo Joan. Mabillonio to. 4. Analector. *Ideoque in tanta moleſtia tentationis, quæ eo magis imminebat, quo major ſoſpitas corporalis inerat, omnimodo tractare cœpi, quali ſtudio qualique labore corpus ſpiritui ſubjicerem. Nam ea quæ communiter cum cæteris fratribus in Cœnobio agere docebar: ſed & illa quæ ſpeciali devotione ſcribendo aut legendo ſeu etiam jejunando ſponte ſubii, non ſatis affligere corpus videbantur. Cumque diu tractarem, quo potiſſimum ſtudio memet in tantis periculis conſtitutum aptiſſime jugiterque conſtringerem, occurrit animo, ut in dictamine me occuparem aliquo: quod & ſæpe expertus ſum mentem laſcivam cujuslibet ſcholaſtici inſtructi in nullo poſſe magis conſtringi, quam ſtudio dictandi.*

N. 4. Καὶ μὴ παρενείρειν βίβλου) Progreſſus enim uſque ad Carthaginis & Corinthi excidium, abrupta hiſtoria, Cn. Pompeii Magni res geſtas ſtatim orditur, hiſtoria annorum LX. prætermiſſa. W.

Κωνστάντιος ὁ Χλωρός) Wolfius Κωνσταντῖνος ediderat, & ita habent quidam codices MSS. Hunc Κωνστάντα alibi appellat, quomodo etiam Scriptores aliquot, ut ſuo loco obſervamus.

Καὶ ὅσον ἐκρίνοντο) Ita MSS. Codd. Wolfius ἐφ' ὅσον legendum putat.

NOTÆ IN LIBRUM I.

N. 1. **Η**Ν οὐκ ἦν) Hæc & ea quæ ſequuntur uſque ad Θεὸς δ' ἐστι, deſunt in Codicibus Regiis & Colberteo.

Ταξίαρχαι) *Centuriones* vertit Interpres, quæ vis eſt vocis Ταξίαρχαι apud Tacticos: melius *cæleſtis militiæ Principes*, ſeu *Duces*: nam Ἀρχιστράτηγοι paſſim indigitantur SS. Michael & Gabriel apud Græcos. Vide gloſſ. med. Græcit. in Ταξίαρχος.

Αὐτὴ Γένεσις) Quam unica voce Αὐτογένεσιν alii vocant, de qua pluribus egit vir doctiſſimus Joan. Baptiſta Cotelerius ad lib. VI. Conſtit. Apoſtol. Cap. XVI.

Ἐγκαταμεμιγμένη) Ita Codd. Reg. & Colbert. At ἐγκατεσπαρμένη habet Cod. Viennenſis: ſed ſententia repugnat, inquit Interpres. Conſtaret tamen, ſi vox μὴ quæ præponitur, abeſſet, ita ut libris ἀποκρύφοις accenſeatur parva iſta Geneſis.

Ἀναδόσθαι καὶ ἀνέμους τῶν ἄδην γάρ) Ita MSS. At Conſtantinopolitanus Codex habet: ἀναδόσθαι, ὡς εἰωθότων ἀνεμομαθέντων πρότερον ἀκόσμων ὄντων τὴν γῆν, κοσμηθῆναι ταῖς τιμαῖς, &c. uti monet Wolfius.

Ὀφθῆναι) MS. Colbert. παραχθῆναι. Ibidem pro ἐφυτοποίησε, ἐξεδέξατο.

Ταῖς τούτων περιόδοις) MSS. Wolfiani, ἀνατολαῖς καὶ δύσεσι, καὶ σημεῖα περιέχωνται δι' αὐτῶν τοῖς ἀνθρώποις. Ita etiam Codex Colberteus, niſi quod habet ἀνατολαῖς, & περιέχοντο.

Μὴ παραπεπηγμένους) MSS. Wolf. & Colbert. μὴ περιπηγνυμένους κατασχηματιζόμενος αὐτοῖς, ἢ ὡς ἂν εἴποι τις, &c. Rurſus pro τῶν ποιητῶν ἀστέρων, τῶν ἑρπετῶν, quomodo etiam Colb.

pag. 6. Τῇ πέμπτῃ δ' αὖθις τῶν ἡμερῶν) Conſtantinopolitanus Codex mutilus eſt hoc loco: ſic enim in eo legitur: κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν τὰ μὲν ὕδατα πᾶν γένος πτηνῶν προήγαγον, ὁ γὰρ ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα ζῶα τὸ δ' ἐξῆλθε σύμπαντα πρόσταγμα. W.

Ἡ γραφὴ περιέχει παλαιότερα) Ita Cod. Colbert. Wolfianus, προσαγορεύει παλαιότερα. W. LIBER I.

Ἡ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ζώων) MS. alter: τῶν τε πάντων καὶ ζώων. W. N. 2.

Ἡ παρθένος γῆ) Pro ἡ καθαρὰ καὶ ἀμιγὴς dictam putat Wolfius: malim *quod nondum aratro proſciſſa eſſet*.

Μετέχον) Al. MS. ἀπολαῦον W.

Τὴν Ἰνδικὴν δ' εἶδον) Sequentia uſque ad θάλασσαν in textum immiſimus, ex Cod. Viennenſi, & ex duobus Regiis & Colberteo. Sic autem ediderat Wolfius: τὴν Ἰνδικὴν δ' εἶπε χώραν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν κυκλοῖ Εὐίλατ. Τῷ δὲ δευτέρῳ ποταμῷ Γηὼν τοὔνομα· δοκεῖ δὲ τοῦτο τοῦ Νείλου. Νεῖλος δ' οὗτος τοῖς Ἕλλησι ἐκλήθη· αὐτὸς ὢν κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίαν· ὁ δὲ γε τρίτος Τίγρις ἐπονομάζεται, τουτέστιν ὀξύς. Ὁ δὲ λοιπὸς Εὐφράτης ὤν, ἀπὸ φορᾶς, ἄγγελον· καὶ ἄμφω δὲ αὐτοὶ εἰς τὴν Ἐρυθρὰν εἰσβάλλουσι θάλασσαν.

Γυναῖκα) Ita Reg. alter Cod. Wolfianus, γυναικα.

Ἐπενόησε, καὶ πρῶτος ὅρια ἐπήξατο.) Alter Cod. hoc loco mutilus hæc dumtaxat habet: ἐπενόησε· τούτῳ γεννᾶται τοῖς Ἐνώς· ἐξ ὁ Γαϊδάδ, ἀφ' ὁ Μαλελεὴλ δὲ Μαθουσάλα τίκτεται Λαμὲχ υἱός. ὅτος, &c. W. N. 3.

Καὶ τῶν τοῖς τροφαῖς) Al. ἐκ τῶν τοῖς τροφαῖς ὑποτιθεμένων πρὸς πλείονα χρόνον ζῶσι. W. N. 4.

Εἰς γενεὰς προελθόντων) Παρελθόντων. W. N. 5.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς τὰς τούτων βουλάς) Οὕτω δὲ μεμηνότας αὐτοὺς ὁρῶν ὁ Θεὸς, ἑτερογλώσσους εἰργάσατο. Hoc eſt, *Deus, cum furorem illorum cerneret, effecit ut diverſis linguis loquerentur*. Et paulo poſt: ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ πύργον ᾠκοδόμουν, *loco vero in quo turrem extruebant*. Et mox; pro ἄχρι ποταμοῦ, μέχρι. W.

Ἡ κλῆσις αὐτῆς) Cod. Colbert. & Wolf. ἡ κλῆσις τῆς χώρας.

Ἣν Μακεδόνες κατῴκισαν) Ἣν Μακεδόνες ἀφ' ἑνὸς τῶν Πτολεμαίων Ἐπιφανοῦς λεγομένου Ἐπιφάνειαν μετωνόμασαν, *cujus nomen Macedones a Ptolemæo quodam Epiphane in Epiphaniam mutarunt*. Ita Cod. Wolf. Reg. & Colbert.

Πρὸς Ἕλληνας) Εἰς. Et poſt αἰχμαλωτισθέντων pro αἰχμαλωτευθέντων. W.

Θεόκριτον ἄγαν) Hæc Latine ſatis commode reddi non poſſunt, ſive *divinum judicium*, aut *judicem*, ſive *divinitus judicatum* dicas. Εὐμηχάνητος paſſivæ ſignificationis potius eſſe videtur: quare *arte quæſitum* vertere malui, quam *aſtutum*, aut *artificioſum*. Ita etiam μακαριστὸς, *beatiorem*, ſi dicere liceat, quam *beatum*, potius ſignificat. *Proſperum* ego verti. W. N. 7.

Καὶ γίνεται ἡ ἔρωτα) Καὶ ὡς ἡ ἔρωτα γίνεται. Et paulo poſt, pro ἐν τούτῳ, ἅμα τούτῳ. W. N. 8.

Ψονθομφανήχ) Ita repoſuimus ex Joſepho lib. 1. cap. XIX. Wolfius perperam ediderat Ψοθομφανήχ. Duo Codd. Regii & Colberteus Ψοθομφανήχ præferunt. Sed ut Joſephus, ita & Philo Judæus in lib. de Mutat. nomin. hanc vocem ſic efferet, cujus ſignificationem ita declarat in lib. de Joſepho: μετονομάζει δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὀνειροκριτικῆς αἰγυπτίῳ γλώττῃ προσαγορεύσας Paulo aliter hanc effert Auctor Chronici Alexandrini, quo loco ſcribit Moſem, haud ſecus ac Joſephum, eodem nomine fuiſſe ab Ægyptiis appellatum, quod futura prædixerit: τὸν Μωυσῆν μετὰ τὸ ἀπαγαγεῖν αὐτὸν τοὺς πλησίον οἱ Αἰγύπτιοι Ψονθομφανὴχ προσηγόρευσαν, ὃ ἑρμηνεύεται, ὁ ἀποκαλύπτων μέλλον. N. 10.

Μετὰ τοῦ ποταμοῦ) Lege κατά. Error Librarii. N. 12.

Βασίλισσα) Ita Thermutim, Regis filiam, *Reginam* vocat Joſephus lib. 2. cap. v. unde ſua hauſit Zonaras. Scribit Suidas ex Ariſtotele, apud Cyprios Regum filios ἄνακτας, ut filias ἀνάσσας appellatas. Vide Gloſſ. med. Lat. in *Reginam*. pag. 7.

Βασᾶν) Σαβάν. Ita Cod. Reg. & Colbert.

Παρ' Ἕλλησιν Ἀπρίλλιος) Imo apud Latinos, ſeu ut habet S. Maximus in Computo Eccleſiaſtico parte 1. cap. XIII. κατὰ Ῥωμαίους. Sed hic ut & alibi non ſemel Ἕλληνας vocat Zonaras, quos alii *Ro-* N. 13.

LIBER I. *manos*: contra quam Eunapius in Chryſanthio pag. 189. Ed. Reg.

Ἑνδεκάτῃ τῆς μηνὸς καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην) *Xanthici ſeu Aprilis decima quinta ſecundum lunam.* Ambiguum eſt utrum ſub ortum lunæ, an menſe lunari, inquit Wolfius.

N. 14. *Ἐπιτροπευτικοῖς*) Ita Reg. & Colbert. *ἐπ' ἐπιτροπῇ*, Cod. alter Wolfii.

N. 16. *Ἐν τῷ αἰθρίῳ τῆς σκηνῆς*) *In ea tabernaculi parte qua patet*, vel, *ſub dio juxta tabernaculum*. W.

N. 17. *Καὶ τῆς γῆς τὴν ποιότητα*) *Qualitatem*. Ita Reg. & Colbert. Alter Codex Wolfianus habet *πιότητα*, *pinguedinem*, hoc eſt fertilitatem.

N. 19. *Ἐπισκηνδιώας τῷ παιδὶ*) *Ἐπικηνδιώας*, Wolfianus Cod. *σκηνδιώας*, Colbert.

Φεασσὰ) *Φασγὰ*. Ita Wolfian. & Colbert. Cod.

N. 22. *Καὶ ὁ τριετηρικὸς ἀρχὴ ἐξέλιπε*) Magiſtratus ad triennium præeſſe ſolitus. *Καὶ ἡ Ἀριστοκρατία ἐξέλιπε* rectius in Viennenſi Codice & in Reg. & Colb. legitur.

Χυσαρσαθαίμ) Cod. alter e Wolfianis, *Χουσαρσαθαίμ*. Colbert. *Χουσαρσαθαὶμ*.

N. 23. *Περιφόβους*) *Περιφόβου*, *ut formidoloſas*. Ita Cod. Reg. & Colbert.

Εἰς τὸ) Ita Colb. alter *πρὸς τὸ*,

Χεδὴ καὶ ἐδάκρυσεν) *Χνδὲ* legendum putabat Wolfius, ex ratione grammatica. Sic tamen omnes MSS. præfuerunt.

N. 29. *Μεταμφιλιώνα* Legendum *μεταμφιλιώνα*, ut præfert Cod. Reg. & Colbert.

Ἀβιμελὲχ) Biblia *Ἀχιμελὲχ* legunt. W.

Περὶ τετρακοσίων) Poſtea ſubinde *ἑξακοσίων* fit mentio: quare totidem hic etiam legendi videntur, quamvis Regum lib. I. cap. XXII. non plures enumerentur. Fortaſſis igitur poſt id tempus alii cc. acceſſerunt. W.

Ἀγχοῦς) Qui in Bibliis Achis dicitur. W.

Παρεστῶσι τοῖς αὐτῷ) Ambiguum utrum Sacerdoti, an Davidi, an Sauli. Sed ad Saulem ſi refertur, ut apparet, eſt *περισσολογία* græca: quod genus in vertendo propter aliam Latini ſermonis rationem, quo antecedentia ex iis quæ ſequuntur intelligi ſolent, recte omittitur. Nam ſi ipſe Deregi id factum nuntiavit, aſtitiſſe aut acceſſiſſe illum nemo dubitat. Sic paulo poſt, *τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ ὁπλίταις*, verti, *a ſatellitibus occidi jubet*. Quod ſi quis mihi controverſiam facit, participium *aſtantibus* non eſſe ſupervacaneum, ſed habere *ἐνέργειαν*, concedo ſane: ſed illud contra dico a Latinis id *ἐνεργείας* genus ob participiorum alium & minus frequentem uſum fere negligi: id quod ei liquido apparebit, qui eamdem ſententiam a Latino & Græco Scriptore tractatam, quæ multæ paſſim extant, contulerit: me exempla perſequi occupationes & inſtituta brevitas hoc tempore non patiuntur. W.

Οὓς προεμεμελήκει) *Οὓς προσεμεμελήκει*. W.

Τοῦ Ἰεβοσθὲ φονευθέντος) Legendum *Μεμφιβοσθέ*, auctoritate Bibliorum. W.

Πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν) Biblia habent *τετρακόσια*, pro D. tantum L. W.

Τὴν Ἀμασίαν) Ita MSS. Reg. & Colb. *Ἀβεσσὰ* ſupra vocavit.

Καὶ εἰ τοῦ δὲ λίθου ἐπὶ τῇ τιμίων, ἐκείμενον ἕκαστος, καὶ ταῖς δακτυλίοις τοῖς δυσμοροῖς) Hæc ejuſmodi ( ) notis interclusi, ait Wolfius, cum ad inſtitutum minime pertineant. Quod etſi verum ſit, habentur tamen in MSS. Reg. & Colbert.

Edit. Pariſ. pag. 8.

NOTÆ IN LIBRUM II.

N. 8. ΣΠΟΤΔΑΙΟΤΑΤΑ) Alii Codd. *σπουδαιότατον*.

Θαυμάζειν εἶπεν) Verſionem hic immutavimus juxta verborum ſenſum, & Joſephum.

Βίβλοι Βασιλειῶν) Ita *Libros Regnorum*, quos alii *Regum*, hic & alibi non ſemel vocat Zonaras, quomodo etiam pleroſque ex Patribus Latinis appellaſſe notavimus in Gloſſ. med. Lat.

Τὸν τῆς βασιλείας ζυγὸν) Rectius alter Codex *δουλείας*. W. Ita etiam Reg. & Colbert. LIBER II.

Σωματοφθορεῖ τοῦ τεθνηκότος) *Τὸ ὅσιον*, aut *τὰ λείψανα* dreſſe videtur, inquit Wolfius, quam poſtremam vocem immiſit in textum: ſed Cod. Colbert. habet *τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος*.

Εἰ δὲ τὴν συμφορὰν) Carpit hoc loco Zonaras Simoniacos ſuæ ætatis, apud Græcos, mores, cujuſmodi fuiſſe ea ipſamet tempeſtate apud Latinos obſervamus in nova appendice ad Gloſſarium med. Lat. in v. *Præbenda*.

Ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ) Hæc addidimus ex MS. Cod.

Τὸν Θαμαρὶν) Ita Codd. MSS. Wolfius *Θαμαρί*.

Σεμερὸν ita repoſuimus ex MSS. pro *Σεβηρὸν*, uti ediderat Wolfius. Joſephus *Σάμαρον* habet.

Ῥεμμὰθ) Ita Cod. Colb. & LXX. Joſephus *Ἀρέμαθον* habet. Wolf. *Ῥεμμὰν* ediderat. N. 14.

Ἀλλασσομένας στολάς) Vetus Bibliorum tranſlatio, *decem mutatoria veſtimentorum*. Caſtalio *lautiores veſtes* convertit, quem ſecutus eſt Wolfius. Vide Gloſſ. med. Lat. in *Mutatorium*, & Gloſſ. med. Græcit. in *Ἀλλάξιμον*. N. 16.

Θυγατρὸς δὲ τοῦ Ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἀνεῖλε) Græca ita ſonant, quaſi Joramas fratres ſuos ſuſtulerit. Wolf. N. 18.

Σωτηρίαν εὕρετο καὶ ἀνακωχὴν τῶν δεινῶν) *Ἐξηγητικῶς*, *τὴν ἀνακωχὴν* adjicitur; *ſalutem conſecutus eſt & malorum inducias*: id eſt periculum in præſentia evitavit, quamquam quod differebatur, non auferebatur. W. N. 19.

Καὶ ἐτύχε ταφῆς) Illius corpus tranſlatum Alexandriam Leone M. imperante, & in Eccleſia S. Pauli Leproſi depoſitum. Chronicon MS. Georgii Hamartoli in Leone M. *καὶ τὸ τοῦ Προφήτου Ἐλισσαίου σῶμα μετετέθη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παύλου τοῦ Λεπροῦ· λεπρὸν γὰρ ἰάσατο, λεπρὸν ἐποίησεν, καὶ εἰς τὰ τοῦ Λεπροῦ ἐτέθη*.

Ναχωδὰν) Cod. Colb. *Νασιδὰν*, quem Joſephus Lib. X. cap. II. *Ἀσαμοσάδαν* vocat. N. 23.

Καὶ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων αὐτῆς ἅλωσιν) Legendam haud dubie *ὑπὸ Χαλδαίων*, aut *Ἀσσυρίων*, aut *Βαβυλωνίων*. W. N. 24.

Ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου) Cod. Colb. *τοῦ πρώτου γενέσθαι*. N. 25.

Ἀσσυρίων) Cod. Colb. *Ῥωμαίων*. Sed male.

Ἀρχιμάγειρος τοῦ Βαβυλωνίου) Quid coquo cum belli adminiſtratione? Quare ex auctoritate Bibliorum *Ἀρχιστράτηγος* legendum cenſeo. W. N. 26.

NOTÆ IN LIBRUM III.

Τῶν δὲ Προφήτῃ προσταγέντα) Mallim, *τῶν δὲ προφητῶν*. Etſi enim aliquot inſolentiores conſtructiones & phraſes in hoc Auctore reperiuntur, eæ tamen haud ſcio an Librariis ſint imputandæ. W. N. 1.

Καὶ ταύτην τὴν θεραπείαν) quæ quidem ex Joſephi Lib. VIII. cap. II. hic narrat Zonaras de Salomonis excantationibus dæmonum, occaſionem præbuit quibuſdam recentioribus Græculis Libellum Nugicanoricrepum, uti appellatur a Gaumino in Notis ad Pſellum de Operatione dæmon. p. 113. confingendi, hoc titulo: *Διαθήκη Σολομῶντος υἱοῦ Δαβίδ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκράτησε, καὶ ὑπέταξε πάντων ἀερίων καὶ καταχθονίων πνευμάτων, δι' ὧν καὶ πάντα τὰ ἔργα τὰ καλὰ τὰ ὑπερβάλλοντα πεποίηκε· καὶ τίνες αἱ ἐξουσίαι αὐτῶν κατὰ ἀνθρώπων, καὶ παρὰ ποίων ἀγγέλων εἰσὶν οἱ δαίμονες καταργοῦνται*. Legimus apographum ex Bibl. Thuanea. *Pag. 9.*

Ἐπικηδείους) Addit Colb. *καὶ σχεδιασθεῖσαν*.

Πῇ δὲ ἀμελήσαντα) Hoc eſt *partim negligentem*. Viennenſis rectius habet *ἀδρανῆ*, *imbecillem*. W. N. 3.

Τίνι τὸ Ἀντιόχου τῶν Μήδων βασιλεύοντα) Hæc abſunt a Cod. Colb. N. 5.

Κυαξάρην) Cod. Colb. *Ἀστυάγην*.

Ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιὴλ) Cod. Colb. *Ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Θεὸν ἔλεγε, Καὶ ὁ πόλεμος σοῦ*. N. 6.

Τὸ ἴσον τοῖς ὑπηκόοις φυλάσσειν) Verteram principio, *æqualitatis erga ſubditos obſervationem*. Nam *τὸ, ἴσον*, ſæpe *τὸ δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς ἢ ἀδέκαστον* ſigni-

LIBER III. gnificat. Sed quia de everſione regni agitur, repoſui, *id ſubditis par fore, nullam poteſtatis prærogativam habiturum*. W.

Σκαφεύσει) Perſis uſitatum ſupplicium, illudque præ cæteris acerbiſſimum ac atrociſſimum, ut teſtatur Eunapius in Maximo pag. 105. μακρὰ γὰρ (ἡ συμφορὰ) καὶ ὃ Πέρσαι λέγουσιν σκάφευσιν, *nam ſcaphiſmus, ſupplicium Perſis uſitatum, præ tormentis huic allatis parvum fuerit*. Hinc Σκαφεύειν, apud Cteſiam in Perſicis pag. 55. ubi de Aſpamitra qui Xerxem & Darium interfecerat, & apud Plutarchum in Artaxerxa, a quo hauſit Zonaras quæ habet de hujuſce ſupplicii Perſici deſcriptione, tametſi verbis aliquantum immutatis, ubi de Mithridate qui Cyrum ſe interfeciſſe gloriabatur. Vide præterea Baron. ad Martyrol. 28. julii, & Antonium Gallonium de Cruciatib. Martyrum p. 12.

Αἱ δὲ τὸν ἄλλων καὶ πετρώσουσι) Legendum haud dubie καταπετρώσουσι. Quamquam ſi pro, αἱ δὲ, legas ἕ, oratio erit planior, hoc modo, εἰσχλαίσαι καὶ τὸν ἄλλων καταπετρώσουσι. W.

Τὸ δ' ἐν μέρει τοῦτο) Ἐν μέρει, alias, *per vices, viciſſim, alternis*: ſed hic aliter eſſe vertendum ſententia docet. W.

Καὶ ἐξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ) Λέγει, ſcilicet ὁ Προφήτης αὐτῷ, τῷ Θηρίῳ: nec enim intelligendum ὅτι τὸ Θηρίον λέγει ἑαυτῷ δεδόσθαι ἐξουσίαν, *poteſtatem ſibi eſſe datam*: nam in Daniele hoc tantum legitur, *eique datum eſt Imperium*. W.

N. 7. Τὰς βίβλους τοῦ Ῥωμαίου Δίωνος) Dionem Caſſium Nicæum intelligit, qui Romanorum Hiſtoriam conſcripſit, & quem Zonaras integrum, non ut hodie extat, maxima ſui parte mutilum vidit, & ſæpe exſcribit.

Ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ) Εἷλκεν poni videtur ἀντὶ τοῦ, εἰλεῖτο, vel ἐκύμαινε *volvebatur*, vel *undabat*. W.

N. 8. Τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτου) *Altius ſurgebat poſterius*. Propter coactam Zonaræ interpretationem viſionis iſtius, coactus ſum vertere τὸ, ἐπ' ἐσχάτου, *ad extremum*. W.

Τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ οἰκοδομῆσαι) Sic in LXX. Interpretibus legitur. Sed vetus tranſlatio habet tantum, *Ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Hieruſalem*. Caſtalio convertit, *Ab edito mandato de reditu, & de inſtauranda Hieroſolyma*. Sed ſi ἀποχωρισθῆναι recta legitur, poni videtur pro χωρισθῆναι τοὺς Ἰουδαίους ἐξ ἀλλοφύλων, *dum Judæi a barbaris ſeparentur*. Quamquam nihil vetat, quo minus accipiatur de reſponſo Regibus Perſarum dando. W.

N. 9. Εὑρίσκεται σῴζων) Malim σωζόμενον. W.

Edit. Pariſ. pag. 10. Ὡς τεσσαράκοντα ἀφ' ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡμέρας ἔνδεκα) Quam rationem anni ſecutus ſit Zonaras, ignoro.

N. 10. Ratione nunc uſitata, ſedundarent dies amplius xv. Wolf.

Βδέλυγμα λογισθήσεται, ὃ ἐστι) Ἀνανταπόδοτον eſt, aut τό, ὃ redundat, aut alterum membrum deeſt. W.

N. 14. Ἀνακηρύττει ἐνδόξως) Alter Codex & MSS. Reg. & Colb. habent ἐνδόξους. Utrumque commode legi poteſt, ſi ἐνδόξους ad verbum ἀνακηρύττει referatur, & καλὸν per zeugma repetatur, inquit Wolfius.

N. 15. Καταλυθήσεσθαι) Cod. Colbert. καταλυθήσεσθαι. Mox, ἔχει δὲ οὕτως, deſunt in eodem Cod.

Ἦν αὐτοῖς ἀγορά) Ex Xenophonte Lib. 1. Vide Briſſonium de Regno Perſar. Lib. 11. pag. 240.

Σιτεῖσθαι) Cod. Colb. σιτίσασθαι.

Τοῖς γυμνασίοις) Leg. γυμνασίοις. W.

N. 16. Τῇ λιτότητι) Cod. Colb. φαυλότητι.

N. 17. Ἐμοὶ δ' ἦν ἄλλα ἑκατόν) Viennenſis Codex addit, δαίμονες, & eſt in Xenophonte, unde hæc deſcripta ſunt. W.

Οἷα) Cod. Colb. τοῖς.

N. 19. Ἐν ἄζωνοι ὁμοῦ) Ἰουμεν. Et paulo poſt, καὶ οἱ ὅπως, &c. τό, ως, redundare videtur. W.

Καδδουσίων) Cod. MS. Καδουσίων. Ita infra:

N. 21. Πάντα συμπροθυμήσεσθαι) Malim πάντες. W.

Zonaræ Annales.

Τὴν ἐνιάσασθαι) Ἀντὶ τοῦ ἐνδύσασθαι, aut potius ὑποδύσασθαι, κατὰ μεταφοράν. W LIBER III. N. 22.

Καὶ παρμὴν τοῖς τάξεις) Malim παρῆν, vel ἔπασι.

Συνεστηκυμένος) Cod. Colb. ἐπιστησομένους.

Τῶν ἐν ταῖς καμήλοις) Ἐπί. W.

Καὶ γεγραμμένα ἔχοντα) Τό, ἔχοντα refertur ad Κροῖσον, ut & ἄγοντα. W. N. 24.

Τὴν ἐπὶ Σάρδεων) Vox ἐπὶ abeſt a Colbert.

Ὁ μὲν ἔσω Ξενοφῶν, &c.) Abſunt hæc pariter a MS. Colb.

Προτομαῖς) Supra, ἄπα τὰς μεγάλας κλαίοντας, ὡς δορυαλώτου τῆς πόλεως οὔσης, ἀφοσιῶσαι τοῖς Θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν. Locus paulo intricatior eſt. Ποιήσασθαι προτομαῖς εἰς τὰ τεμένη, eſt *ire ſupplicatum ad pulvinaria Deorum*. Sed τὰ τοῖς Θεοῖς ἐξῃρημένα τεμένη, videntur eſſe fana de manubiis conſtructa: niſi forte non ædificia, ſed luci Diis conſecrati intelligantur. W. N. 25.

Μεταλλεῦσαι) Cod. Colb. μετελθεῖν.

Ἐν Βαβυλῶνι ἐξῄεσαν) Cod. Colb. ἐξῃρημένος δε. N. 26.

Ταναόξαρον) Ita Xenophon: at Cod. Colb. Ταναοξάρην præfert.

Οὔτε ὀρφνίνου, οὔτε καρυκίνου ἱματίου) MS. Cod. καρυκίνου, atque ita repoſuimus: ὄρφνινον, eſſe colorem nigricantem, qualis ſit combuſtæ purpuræ, Joach. Camerarius ex Platone in Timæo annotat. Philelphus in Xenophonte Ferrugineum vertit. Pollux τὰ μέλανα ἱμάτια dicta fuiſſe ὄρφνινα tradit: unde Heſychio ὄρφνινον & ὀρφνόν, μελανίματον exponitur. De Carycino colore agimus in Gloſſ. med. Græcit.

NOTÆ IN LIBRUM IV.

MYΡΙΑΔΕΣ τετρακόσιαι) Ita Cod. MS. quater millies mille ſexcenties mille, viciea octies mille. Immenſus hic eſt numerus, & fortaſſe falſus, ex imperitia ſcriptoris atque oſcitantia, qui pro μ, 40. poſuit υ, 400. & pro χιλιάδες, μυριάδες. Apud Joſephum quidem lib. Antiquit. xi. tantumdem legitur. Sed Eſdræ lib. 3. cap. 5. ex converſione Caſtalionis numerantur 40000. Iſraelitarum: quibuſcum ſervi, ancillæ, cantores, pſaltriæ adduntur, fiunt 49952. vetus tranſlatio numerat Iſraelitas 42340. ſervos ancillas 7337. cantores & cantatrices 265. qui faciunt 49942. W. N. 4. pag. 11.

Κεχειρισμένοι ἄρχοντες) Ita Cod. MS. *uncti magiſtratus*. Joſephus habet κεχειρισμένοι.

Τοὺς ἐπάρχους) Ita Cod. MS. & Joſephus Wolfius repoſuerat ὑπάρχους, Præfectos.

Ὠνομασμένον τῷ Θεῷ) *Nominatum Deo*, pro *dedicatum*. ἀφιερωμένον, καθωσιωμένον. W. N. 5.

Ἐδάκρυσεν ὁ νεανίας) Credo legendum ὁ Νεεμίας, ſicut paulo poſt Viennenſis Codex pro νεανίαν habet Νεεμίαν. W.

Τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα) Vide Gloſſ. med. Græcit. in Ἀναμνήσεις. N. 6.

Πάντως ἐκείνῳ) Cod. Colb. ἐκείνῳ.

Μετὰ τὸν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν) Malim κατά. W. N. 8.

Ἀρίσταρχος) Ita Codd. MSS. ſed legendum ex Plutarcho & aliis Ἀρίστανδρος.

Βουκεφάλα) Quem alii Βουκέφαλον vocant. Conſtantinus Manaſſes pag. 170. ex Codd. Allatiano & Reg. p. 146. & 570.

Καθάπερ τὸν Ἀλεξάνδρου ἵππος ὁ Βουκεφάλας.

Ita etiam appellatur ab Euſtathio Iliad. β. pag. 309. & aliis.

Παρακαλέσαι) Vide Gloſſ. med. Græcit. in Κάλεσ.

Εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀσίᾳ στρατείαν) Ita habent MSS. at Wolfius legendum putabat ἐπὶ τὴν Ἀσίαν. Hæcque ſubdit: *Auctor noſter non adeo barbarus eſt, ſed eſt multis in locis depravatus*, ut me collatio Codicum docuit. N. 9.

Τὸν Ὅμηρον) Vide Euſtathium in Iliad. β. p. 239.

LIBER IV. N. 10. Ἐντὸς Εὐφράτου) Viennenſis, Regii, & Colbert. ἐκτὸς] habent, ut referatur ad Macedoniæ ſitum & ad Alexandrum. Sequitur non ita multo poſt: τὴν ἐντὸς Εὐφράτου χώραν παραλαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος. Si ἐντὸς legitur, ut referatur ad Darium & Perſidis ſitum.

Ἑλλάδα φωνῇ) Ita MSS. Cod. Wolfius Ἑλλάδι mavult, ut infra legitur lib. IV. n. XVI. ubi etiam Ἑλλάδα διάλεκτον dixit. Obſervat Euſtathius Il. α. Atticos & Dorienſes τοὺς κτητικοὺς uti ſolitos, ἀντὶ κτητικῶν, ὡς φασιν οἱ παλαιοί, οἷον ἑλλάδα τρωάδα, τὴν ἑλληνικὴν· ἀνθρωπον ἦθος, ἀντὶ τοῦ ἀνθρωπίνου· ἑλλάδα διάλεκτον, δῆλον γένος, &c.

Ἀμφίστου) Ita MSS. Codd. Reg. & Colb. Viennenſis ἀμφίστου. Sed priorem lectionem ſequutus eſt ut meliorem Interpres.

N. 13. Ἐκπιζεῦσαι) Vide Gloſſ. med. Græcit. in hac voce.

Ἑξήκοντα πρὸς δυσὶν) Cod MS. λ'. πρὸς δυσί. Arrianus in lib. rer. Indicar. ſcribit patere Gangem, qua maxime anguſtus eſt, ad centum ſtadia.

N. 14. Θανόντος δὲ Ἀλεξάνδρου) Hanc poſt Alexandri obitum Provinciarum direptionem ex Satyro, veteri ſcriptore, ut & Ptolemæorum Genealogiam, attigit præ cæteris Eudocia Auguſta, Diogenis Romani Imp. uxor, in Jonlis, ex quibus, quia inedita, haud ingratum forte Lectori videbitur, ſi qualiacumque ſunt hoc loco deſcribantur. Ἐπειδὴ δὲ αἱ τῶν Πτολεμαίων προσηγορίαι κατελεξάμεθα, φέρε καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοῦ γένους αὐτῶν κατηγορίαν τε καὶ διαδοχὴν παραλαβόντες ἐξηγήσωμεν. Ηρακλεῖδαι γὰρ καὶ αὐτοί. Σάτυρος τοίνυν τὸν Ἀλεξανδρείας δήμων ἱστορῶν, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Φιλοπάτορος τοῦ καὶ Πτολεμαίου προσαγορευθέντος, τούτου μητρὸς Διονύσου ἀρχηγέτου γεγονέναι. Λέγει οὖν ὁ Σάτυρος οὕτω· Διονύσου καὶ Ἀλθαίας τῆς Θεστίου γεγενῆσθαι Δηιάνειραν. Τῆς δὲ καὶ Ηρακλέους τοῦ Διὸς Ὕλλον· τοῦ δὲ Ἀριστόμαχον· τοῦ δὲ Τήμενον· τοῦ δὲ Κεῖσον· τοῦ δὲ Μάρωνα. τοῦ δὲ Θέστιον· τοῦ δὲ Ἀκοόν· τοῦ δὲ Ἀριστομήδαν· τοῦ δὲ Κάρανον. τοῦ δὲ Κοῖνον· τοῦ δὲ Τυρίμμαν·
Edit. Pariſ. pag. 12. τοῦ δὲ Περδίκκαν· τοῦ δὲ Φίλιππον· τοῦ δὲ Αἴροπον· τοῦ δὲ Ἀλκέταν· τοῦ δὲ Ἀμύνταν· τοῦ δὲ Βόκρον· τοῦ δὲ Μελέαγρον· τοῦ δὲ Ἀρσινόην· τῆς δὲ καὶ Λάγου Πτολεμαῖον καὶ Σωτῆρα· τοῦ δὲ καὶ Βερενίκης Πτολεμαῖον τὸν Φιλάδελφον· τοῦ δὲ καὶ Ἀρσινόης Πτολεμαῖον τὸν Εὐεργέτην· τοῦ δὲ καὶ Βερενίκης τῆς Μάγα τοῦ ἐν Κυρήνῃ βασιλεύσαντος Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. Ἡ μὲν οὖν πρὸς Διονύσου τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ βασιλεύσασι συγγένεια οὕτω περιέχει. Ἡ δὲ τῆς Πτολεμαίου βασιλείας ἀρχὴ τοιουτοτρόπως τὴν πρόφασιν ἔχει. Μετὰ Δαρεῖον ἐβασίλευσεν Ἀρταβάνης μῆνας ἑπτά. Μετὰ δὲ Ἀρτάβανον ἐβασίλευσεν Ἀρταξέρξης ὁ Μακρόχειρ ἔτη τεσσαράκοντα πρῶτον· ἐφ' οὗ Σοφοκλῆς, καὶ Ἡράκλειτος, καὶ Ἀναξαγόρας, καὶ Πυθαγόρας, καὶ Θουκυδίδης, καὶ Εὐριπίδης, καὶ Ἡρόδοτος, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ Διογένης, καὶ Ζήνων, καὶ Φερεκύδης, καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ Ἱπποκράτης, καὶ Παρμενίδης, καὶ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Δημοσθένης κατὰ τοῦτον ἐγνωρίζοντο, καὶ Σωκράτης, ὃς φαυλίσας τοὺς νόμους τῶν Ἑλλήνων, ἀνῃρέθη, τὸ κώνειον πιὼν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. Μετὰ δὲ Ἀρταξέρξην, ἐβασίλευσεν ἄλλος Ἀρταξέρξης, καὶ οἱ καθεξῆς ἕως Δαρείου Ἀρσάμου· ὃν Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων Βασιλεὺς ἑπτὰ ἄγων ἔτος τῆς βασιλείας χειρωσάμενος, καθεῖλε τὴν Περσῶν βασιλείαν κρατήσασαν ἀπὸ Κύρου μέχρι Δαρείου ἔτη σλ'. Τῆς δὲ τῶν Μακεδόνων βασιλείας κατασχεθείσης ἀπὸ Καρανοῦ ἕως Ἀλεξάνδρου ἔτη φιθ'· καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐν Βαβυλῶνι, διεμερίσαντο τὴν βασιλείαν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ μεγιστᾶνες· τῆς μὲν Μακεδονίας Φίλιππος ἐβασίλευσε, τῆς δὲ Ἀσίας πάσης Ἀντίγονος ἐκράτησε. Τῆς δὲ Συρίας καὶ Βαβυλωνίας καὶ Παλαιστίνης Σέλευκος ἐβασίλευσεν ὁ Νικάνωρ. Ὃς καὶ πόλεις κτίσας δύο εἰς τὰ μέρη Κιλικίας, καὶ ἄλλας ἐν Συρίᾳ τὴν μὲν Σελεύκειαν ὀνόμασε, τὴν δὲ Ἀντιόχειαν, τὴν δὲ Λαοδίκειαν, εἰς τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα, καὶ τοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Ἀντιόχου, καὶ τῆς θυγατρὸς Λαοδίκης. Καὶ οἱ μὲν τῆς Συρίας βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον, οὗτοί εἰσι, μετὰ Σέλευκον τὸν Νικάνορα, Ἀντίοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐπικληθεὶς Σωτὴρ, Ἀντίοχος ὁ Θεὸς, Σέλευκος ὁ Καλλίνικος, Ἀλέξανδρος, Ἀντίοχος, Σέλευκος ὁ Φιλοπάτωρ, Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς, Ἀντίοχος ὁ Εὐπάτωρ, Δημήτριος, Σέλευκος, Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Βαλὰ, Δημήτριος ὁ Νικάνωρ, Ἀντίοχος, Τρύφων, Πτολεμαῖος, Ἀντίοχος ὁ Σιδήτης, Δημήτριος, LIBER IV.
Ἀντίοχος ὁ Γρυπὸς, Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς, Σέλευκος ὁ τοῦ Γρυποῦ, ἐφ' οὗ ὁ Ἀντίοχος ὑπὸ Ῥωμαίων ἐξελαθεὶς, καὶ ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ κατελύθη, κρατήσασα ἔτη σι'. Τῆς δὲ Αἰγύπτου Πτολεμαῖος ἐβασίλευσεν ὁ Λάγου, καὶ οἱ καθεξῆς Πτολεμαῖοι, ἕως Κλεοπάτρας θυγατρὸς Διονύσου. Οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύσαντες μετὰ Ἀλέξανδρον οὗτοί εἰσι· Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἐφ' οὗ Μένανδρος ὁ Κωμῳδοποιὸς ἐγνωρίζετο, καὶ Θεόφραστος ὁ Φιλόσοφος. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, ἐφ' ᾧ οἱ ἑβδομήκοντα Ἑβραίων σοφοὶ τὸν νόμον ἡρμήνευσαν. Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἐπιφανὴς, Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ, Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης, Πτολεμαῖος ὁ Σωτὴρ, Πτολεμαῖος ὁ Ἀλέξανδρος, Πτολεμαῖος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Πτολεμαῖος ὁ Διόνυσος, Κλεοπάτρα ἡ τούτου θυγάτηρ, ἣν Αὔγουστος ἀνελὼν ἐν ἔτει κδ'. τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας, ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου, καθελὼν τὴν βασιλείαν τῶν Πτολεμαίων κρατήσασαν ἔτη σ'.

Περὶ εἴκοσιν) Sic Cod. MS. Wolfius verterat cc. repoſuimus XX. ut eſt in textu Græco.

Τῶν δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι) Scilicet Seleucus, Ptolemæus, Antigonus, Antipater, Aridæus, Perdicca, de quibus ſupra egit. W.

Ὃς τὰς δὲ γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς, &c.) In his Sacris Libris a LXX. converſis, Danielis Librum Viſionum extitiſſe fingunt Græci, de quo ſequentia ex Codice MS. Bibliothecæ Regiæ exſcripſimus. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ὁ Βασιλεὺς Αἰγύπτου ὕστερος βασιλεύσας ἔτη λη'. Ἐν τῇ αὐτοῦ Βασιλείᾳ, αὐτὰ Ἑβραίων κατασδαλκευσάμενος, εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβαλεῖν ὑπέζευξε φωνὴν ἐκ τῆς Ἑβραΐδος πάσας τὰς θείας γραφὰς, καὶ ποιήσας τὴν ἑρμηνείαν ἄνδρας ο'. ἐν σοφίᾳ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ἐπαινουμένους. Ἐν ταύταις ἁπάσαις, ἐν ᾗ ἡ βίβλος ἡ ἐν Δανιὴλ τοῦ Προφήτου ὁράσεων, ὑπάρχουσα βίβλος θαυμαστὴ καὶ ἔγκριτος, τὰ ἐπερχόμενα ἀπαγγέλλουσα μέχρι τῆς συντελείας τοῦ κόσμου, κατὰ τάξιν τῶν συμβαινόντων αἰθερίων τεράτων.
N. 16. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Κώνστα τοῦ Βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, ἐγγόνου δὲ Ηρακλείου, Μαβίας ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς, μετὰ δυνάμεως πλείστης ἐξελθὼν, κατῆλθε μέχρι καὶ τῆς Ῥόδου, τὸν γὰρ τῶν Ῥωμαίων κολοσσὸν, ὃς καὶ ταύτην κατέστρεψε, καὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν ταύτης ἐλεηλάτει. Ὁ δὲ Βασιλεὺς ταῦτα ἀκούσας, λαὸν συναθροίσας, ἦλθεν εἰς Φοινίκην, καὶ τούτῳ τῷ Μαβίᾳ ἀντιπαραταξάμενος, καὶ πόλεμον συνάψας, ἡττήθη παρὰ Ῥωμαίων. Ὁ δὲ αὐτὸς Κώνστας μόλις διασωθεὶς ὑπέστρεψεν ἐν τῇ πόλει μετ' αἰσχύνης. Ὁ δὲ Μαβίας ἐπαρθεὶς τῇ νίκῃ ἐπῆρθε, καταδαφίσας τὴν περίχωρον μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὃς καὶ τὴν βίβλον ταύτην ἐντυχὼν, καὶ τὰ γεγραμμένα θαυμάσας, διὰ τοῖς Ἄραψι μετέφρασε τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ, μείνας ἐν ταύταις μέχρι καὶ τοῦ σήμερον· ἐν δὲ τῷ ςψγ'. ἐνιαυτῷ, τῶν δι Ἀλεξάνδρου τὰ ἀπὸ Βυζαντίου διαλεκτικώτερον ὑπάρχων βασιλεῦσι Ἀράβων ταῖς γραφαῖς καὶ τὴν
pag. 13. διάλεκτον ἀμφοῖν γνωρίσαν, καὶ τὴν διήγησιν ἀναγνοὺς, ἐπόθησε τοῦ φράσαι ταύτην Ῥωμαίοις, καθὼς ὑπόκειται, συμμαρτυροῦντα καὶ συμφωνοῦντα τῷ κεῖμενῳ τῆς τῶν Ἀράβων πεζικῆς γλώττης, ὃς καὶ αἰχμάλωτος δωρηθεὶς αὐτῷ παρὰ Θεοῦ προθυμίας τοῦ εἰς τέλος ταύτην ἐξάγειν, &c.
Chr. 2545.

N. 17 Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου) Cujus res geſtas, & pugnam cum Galatis ab eo commiſſam, cum ejus equitatum cum Elephantis profligarunt, ut eſt in Jonlis MSS. Eudociæ Auguſtæ, & apud Suidam.

N. 18. Δυσκόμιστα) Phraſis noſtris uſitata, *qui n'eſt pas portatif*.

N. 22. Ἐν σαββάτῳ τὸν Ἰουδαίων ἐξέτασε, καὶ ἐπῆλθεν) Cod. al. ἐν σαββάτῳ τῷ Ἰουδαίων ἐπῆλθεν.

N. 23 Πτερδίδας) Colb. περδίδας.

N. 24 Καὶ ἐν ὅλῃ τῇ δυνάμει πρὸς Ἰουδαίαν) Pro κατὰ Ἰουδαίων W.

NOTÆ IN LIBRUM V.

N. 9. TΩι ἐν Καπιτωλίῳ) MS. τῷ Καπιτωλίῳ, *Jovi Capitolino*.

LIBER V.

Παρ' οἷς ἄγεται) Ita MSS. & Joſephus Lib. xiv. παρ' ὧν.

N. 8. Ἀνῃρέθη δ' ἂν ὑπὸ Κασσίου ὁ Μάλιχος) Joſephus Lib. xiv. τὰ δὲ Μαλίχῳ κατατίθεται πρὸς αὐτοὺς ἐξεκομίσθη, τὰ δ' ἄλλοις προσετάξεν ἀναπράττεσθαι. Pecuniam partim Malicho, a quo inſidiæ ei ſtruebantur, partim aliis exigendam mandavit. Noſter Auctor (ſi nihil deeſt) ex abrupto hanc clauſulam neſcio quo pacto inſeruit, ut non intelligatur, cur Malicho iratus fuerit Caſſius. Sed ex Joſepho apparet, pecuniam ſegnius exactam cauſam fuiſſe iracundiæ. W.

Μάρκος δ' ἐν τῇ Συρίᾳ στρατηγῶν) Quis Marcus? inquit Wolfius, Antonius, an Brutus, an alius? Joſephus etiam tantum prænomen hoc ponit.

N. 9. Ἀρτι τῶν ἄκρων) Sic MSS. ἀντικρυ τῶν ἄκρων reponit Wolfius.

Ὁ δὲ τῶν Πάρθων Βασιλεὺς) Joſephus æque obſcurus eſt in hac Parthica expeditione, ut videatur κυκεῶνα potius miſcuiſſe, quam rem explicaſſe. W.

Βαρζαφαρμάνης) Joſephus, Βαρζαφράνης.

Καὶ ταῦτα αὐτοῖς, αὐτῷ) MS. ἐξ ὧν αὐτῷ.

N. 10. Τῶν ἄκρων ὑπερβαίνοντι τῆς Ἰουδαίων γῆς) Ἄκρα, ſive montana, ſive extremos fines & limites ſignificant. W.

Πακόρῳ δὲ ἐκ Συρίας Πάρθων ἀνήγαγεν) Ambiguum, utrum τὸ ἐκ Συρίας, ad τὸ Πακόρῳ, an ad τὸ ἀνήγαγεν referatur. W.

N. 11. Μήτε τοῖς τότε τύχαις, μήτε τοῖς πάλαι μεμνημένος) Joſephus pro μεμνημένος, ponit λόγον λαβὼν, quod tantundem eſt. Sed videtur Antigonus præſentis fortunæ rationem habuiſſe. Quid enim victo relinquitur, niſi ut deditionem faciat, aut (idque fortaſſis eum decuiſſe Joſephus cenſet) necem ſibi conſciſcat? W.

N. 15. Τὰς ἐντολὰς ἐξεπέμψατο) Fortaſſis ἐξεπέμψαντο. Joſephus: οὐκ ἂν καταπροδοῦναι τὰς ἐντολάς. W.

Edit. Pariſ. pag. 14. Εἰς ταυτὸν συνιόντας) MS. εἰς αὐτόν.

N. 17. Σαλώμην ἅμα τούτῳ συμπνεῖσαν) Joſephus habet συνδοῦσαν. Legendum aut συμπνεύσασαν, aut συμπνέουσαν, aut συνδοῦσαν. W.

N. 20. Δεδιὼς) Alter e Reg. δεδιως. Colbert. δεδιώς.

N. 21. Ἐν παράπλῳ τῇ Κιλικίᾳ προσχόντας) Joſephus ἐν παράπλῳ μὲν Ἐλαιοῦσι τῆς Κιλικίας προσχόντας. Ubi τὸ μὲν Ἐλαιοῦσι depravatum eſſe apparet. Gelenius vertit, ut inter navigandum appelleret ad Eleuſam Oppidum Ciliciæ.

N. 25. Οἶδα γὰρ ὅτι αἰδὼς, &c.) Abeſt hoc comma a Cod. Colb. Sequitur σὺ δ' ἀτυχοίης.

Ἀμφὶ Ἀντιπάτρῳ) Deſunt hæc verba in Cod. Colb.

Ὡς πάντας τῷ πατρὶ τινὰς ἡγησάμενος) Joſephus: ὡς πάντων τῷ πατρὶ ὄντων εἰς πίστιν. Sed apud Joſephum puto legendum ποτε per υ, a πανδερομαι, in Zonara ἐκπύστων γενομένων. W.

Ἰωάζαρον ἀδελφὸν, &c.) MS. Ἰωὰς ἀδελφὸν γαμετῆς ἰδίας.

Δοξα θρυλεῖσθαι) MS. Δόξῃ.

Λεβίας) Ita reſtituit Wolfius; perperam enim MS. omnes Ἰουλίας.

Ἰωάζαρον ἀδελφὸν τῆς αὐτοῦ γυναικὸς) Joſephus ἀδελφὸν γυναικὸς τῆς αὐτοῦ. Ambiguum eſt utrum Joazari ſororem in matrimonio habuerit Herodes, an Matthias. W.

N. 26. Οὐδὲ ἀποτετραμμένοις κεχρῆσθαι ἀναγκαζόμενον) Joſephus habet, ὁπόσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι ἀποτετραμμένος, quæ medici profutura dicerent, ab eorum uſu non abhorrebat. Verba Zonaræ Wolfio mendoſa videntur, tametſi ita etiam præferant tres MSS. Regii & Colberteus: ἀποτετραμμένος & ἀναγκαζόμενος, idem fere ſignificant: ſed ſi lectio non fallit, inquit ille, ἀποτετραμμένοις poſuit Zonaras pro ἀνιάτοις, remediis interdictis.

LIBER VI.

NOTÆ IN LIBRUM VI.

N. 2. ΣΥΓΧΕΑΙ δαιμόνιον) Turbulentum verti. Quod ſi quis τὸ συγχέαι pro ἀπατεῶνα intelligere mavult, reponat vafrum, vel callidum. W.

N. 3. Τοῦ Ἀρχιερέως ἰῶνι) Ita etiam Cod. Reg. & Colbert. ſupra etiam pro ἰωζάρου, ſed Joſephus ibi ἰωζάρου habebat, & poſtremus Archelai Pontifex non ἰωὰς, ſed Ἰησοῦς τοῦ Σιὲ ſupra dicitur. Joſephus vero iterum Joazarum appellat his verbis: πείσαντος αὐτοὺς τοῦ Ἀρχιερέως Ἰωαζάρου, Βοηθοῦ δὲ οὗτος υἱὸς ἦν. W.

Πιθανώτεροι) Cod. Colb. πιθανώτατοι. Ita infra pro γεραιτέρου, πρεσβυτέρου. Et pro ἐλθόντος, παρελθόντος.

Κατὰ δέ τινας τέσσαρσι) Hæc deſunt in Cod. Colb.

Καὶ οἱ τῶν νόμων αὐτοῖς οἱ παρατηροῦντες παράβασιν) Fortaſſe, νομίμων παράδοσιν, ritumm traditiones non obſervant. Joſephus habet: φυλακὴ δὲ οὐδαμῶς τινῶν μεταποίησις, αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. Quem in vertendo ſecutus ſum. W.

Σαδδοὺ) MSS. Reg. & Colbert. Σαδδ.

Ἀμφιβάλλειν) Haud ſcio an recte ita legatur. W.

N. 4. Οἱ κατὰ Πλάτωνα ἐπιγέγραπται) Quid ſi κατὰ πλάτωνα, more Platonis. W.

Οὗτος τῶν πατρῴων ἐκείνῳ διακοσίων ταλάντων) Mendoſus videtur hic locus. W.

N. 5. Θύβριν) Sic MSS. omnes cum θ. Tiberim efferunt. Claudianus lib. II. in Eutropium:

Ni memor Imperii Italico, morumque priorum
Turpe relegaſſet defenſo a Thybride nomen,
Servatamque novo ſervaſſet crimine Romam.

Pæanius in Metaphraſi Eutropii lib. I. πρὸς ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐμβολαῖς.

N. 7. Αὐτὴ γοῦν ὁ Κύπρος) Vide obſervata a Scaligero ad Euſebium p. 162. 11. Edit.

pag. 15. Τῆς Γερμανοῦ μητρὸς) Colb. Γερμ. ἀδ.

N. 8. Συγγενὴς ὢν αὐτῷ) Colb. συγγόνου αὐτοῦ.

N. 9. Ημερῶν δὲ τριῶν) MS. μετρίων δέ.

N. 10. Απίων) Colb. Ἀπίων.

N. 12. Ἀσφαλείας ἐγγύηση) Colb. βεβαιοῦν pro his verbis habet.

N. 13. Τὴν ἀρχὴν τῷ ἀδελφῷ Μονοβάζῳ κατέλιπεν) Hæc verba ſupplevimus ex MSS.

Νισιβιν) MS. Νισίβιν.

N. 14. Αὐτοῖς βλασφημοῦσιν) Abeſt vox αὐτοῖς in Colb.

N. 15. Αἰσίβαρβος) Colb. βαίβαρος.

NOTÆ IN LIBRUM VII.

N. 1. ΠΑΔΙΣ) Codd. Reg. & Colb. Πάτις.

N. 3. Πλῆθος) Regii & Colb. πλῆθος, atque ita emendavimus.

Ποπουλαρία κέκληται ἡ δημοτικὴ ἀγωγὴ) Miror doctum Interpretem ignoraſſe vocis ἀγωγὴ notionem hoc loco, ubi Educationem vertit, cum ſit actio popularis, ac proinde vox Juriſconſultorum. Gloſſæ Baſilic. ποπουλαρία, δημοτικὴ πόπουλος, ὁ δῆμος. Sunt autem Actiones populares, quæ ſuum jus populo tuentur, ut ait Paulus in l. I. D. de Populari act.

N. 5. Βουλευταὶ Πατρικίους ὀνομάσας αὐτοὺς) Livius aliter: Patres certe ab honore, Patritiique progenies eorum appellati.

Προβατείας ἠγάπησεν) Προβατείαν νόμων ἠγάπησεν reponendum putat Wolfius, quippe, inquit, aut νόμων omittendum, aut πρόβατα, pro προβατείας legendum.

Τὸν τε Θεὸν προσαγορεύσασθαι) Τατίας, Θεὸν προσαγορεύσας. W.

Τὴν ἐκείνου πολιτείαν) Τὴν ἐκείνου. W.

Τὰς μὲν καταρὰς) Τὰ μὲν καθαρά. W.

Ἀμφοῖν γένος) Ἐκείνου γένος. W.

Μετὰ χιλιάδα δεκάδα ἐτῶν) Viennenſis Cod. μετὰ χιλίων ἑξακοσίων· πεντήκοντα καὶ ἓξ ἐνιαυτοῖς ὁ κατακλυσμὸς τῆς γῆς ἐπεκλύσατο· ἐφ' ἡμέρας τεσσαράκοντα, λαβροῦ καταχυθέντος τῆς γῆς

LIBER VII. ὑετὸ, ὡς ὑπερβλύσαι τὸ ὕδωρ ἐπὶ πάντα καὶ δίκα τύχαι τὰ τῆ ἔξω ὑψηλότερα. Ex quibus, ait Wolfius, apparet quemdam alieno in opere fuiſſe ingenioſum, & annorum numerum ſuo arbitratu ad dictum illud domus Eliæ (ut vocant) corrigere voluiſſe; cum Zonaras aliam rationem ſequatur, ut in vita Juſtiniani apparet, ubi ſcribit Magnam Eccleſiam Byzantinam inchoatam eſſe ab eo anno mundi 6040. Nunc vero nos ea ratione annum mundi haberemus 6040. cum Theologi τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐνανθρώπησιν τῦ Θεῦ ante ſextum millenarium expectent.

N. 6. Ἐπεὶ δ' Οὐΐλιος ἐτελεύτησε) Ita etiam alter e Codd. Reg. at alter pro his verbis habet, διεδέξατο δὲ αὐτὸν ὁ Μάρκιος.

N. 7. Καὶ παῖδα τῦ Διὸς κατὰ τὸν πάππον Νυμᾶν ...) Deſunt hæc verba in Codd. Reg. & Colb.

N. 8. Φαῖλον δὲ) En Dionis Lib. ε. in excerptis Valeſianis.

Ἐνιαυτοί) Addunt Reg. & Colb. ὁ μὲν τῆς βασιλείας οἱ τῦ Μαρκίυ παῖδες ἐδράξαντο, ἀλλ' ὁ Τελλιος ... ἔχει τῆ συνηγορίᾳ, &c.

N. 9. Ἐπαγαὶν Τελλίῳ) Sic MSS. Legendum forte Σεργίῳ, vel potius Σερβίῳ.

Οὐιλλάτερκας) Cod. Colb. Οὐιλλίσκον.

Φυλετεύεσθαι) Sic præter Viennenſem, Regii & Colberteus. Alius φυλετεύεσθαι perperam habuit.

Τὸ γράμμα δὲ Ῥῶ, &c.) Scribit Zonaras, ex Dione, Patricios Romanos, quo a cætera plebe dignoſcerentur, calceos corrigiarum implexione & forma litteræ Ῥῶ inſignitos induiſſe: quæ quidem, inquit, centenarium numerum ſignificaret, totidem enim erant Patricii, vel quod ſit prima littera Romani nominis: quæ quidem minime hic cohærent. Nam Patriciorum lunati erant, quos vocabant, calcei, quibus ſcilicet aſſuta erat lunula, quod pridem docuere Roſinus, Dempſterus, Salmaſius ad Pollionem, & ad Inſcriptionem Herodis, Benedictus Balduinus in Calceo antiquo, & alii Criticorum filii: quæ quidem lunula formam refert characteris Latini C. quo centenarius numerus effingi ſolet, ita ut Patriciorum centenarium numerum in calceis adumbrare potuerit. At quod Zonara de littera Ῥῶ hic commentatur, prorſus abſurdum eſt, quod alii notarunt, cum nuſquam P littera Græca calceis Patriciorum adſicta fuerit, neque primum vocis Romæ elementum retulerit. Unde jure idem Balduinus cap. ΙΙ. quod hic de littera P habetur, ſuperfluum gloſſema, & a quodam Græculo in textum Zonaræ immiſſum eſſe arbitratur: niſi ipſamet Zonaras, non intellecto, quem exſcribebat, Dione, erraverit; quod licet exiſtimare, cum id ipſum præferant Codices omnes MSS. Scripſerat nempe Dio litteram C. in Patriciorum calceis centenarium effingere (quod ſcribit Iſidorus Lib. XIX. cap. XIV.) addideratque idem valere quod Ῥῶ apud Græcos; quemadmodum Joannes Gazenſis in Libro Περὶ ἀρχαιολογίας, ait Numam Regem ἐν τοῖς ὑποδήμασι Ῥωμαίων τῶν Πατρικίων ... Ῥωμαϊκὸν Κάππα, ὃ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐστι Ῥῶ, &c. Nam Romanum Κάππα eſt C. Latinum, eumdemque numerum refert quod P. apud Græcos. Cod. Reg. 1431. fol. 212. περὶ τῦ ἀξιώματος τῦ Ἐπάρχυ· Ὁ Ἔπαρχος παρὰ Ῥωμαίοις, ... καὶ πρῶτος τῆς Βυλῆς, ἐπεὶ ἦσαν Βυλευταὶ ἑκατὸν ... ὅπερ διὰ τῦ Κάππα τῦ Ῥωμαϊκῦ χαρακτηρίζεται ... τὸ Κάππα χάρμα φορεῖ αὐτὸς ὑπόδημα, ... ὀνομάζεται Καππάγιον, ... ὁ πρῶτος τῆς Βυλῆς. Adde Suidam in V. χλαμύς.

N. 10. Καλδαῖος) Vide Henric. Valeſium ad Harpocrationem pag. 301. ubi de hac voce.

Ἡρόδοτος) Lib. 1 p. 4.

N. 11. Ἐνὸς) Deeſt in Reg.

Καὶ πρῶτον μὲν) Dionis excerpta Valeſiana lib. 1. pag. 574.

Τὴν πόλιν ἐτειχίσε) Alter e Reg. Codd. & Colb. ἐτειχίσε. Alii Reg. ἐτειχίσε.

Γαβίνιον) Ita alter e Reg. At alter & Colb.

N. 12. Ἰκανίδιον præferunt.

Πεντήκοντα Τίβεριε) Ita duo Codd. Reg. & Colb. Livius lib. 2. M. Valerio P. Poſtumium adjungit. W. LIBER VII. N. 13.

Ἰδίας αὐτοῖς κατὰ συμμορίαν βυλαί) Ut ſingulæ claſſes ſuos Patronos haberent, ſequitur numerum Tribunorum ad decem eſſe auctum: claſſes autem a Servio Tullio inſtitutæ fuerunt ſex. W. N. 15.

Φρεγελλαν) Φρεγέλλαν, tres MSS. Regii habet. N. 17.

Ὁ Μάλλιος) Sic tres MSS. Regii.

Στρατηγὸν ἕτερον) Sic repoſuimus ex duobus Regiis MSS. ubi Wolfius, alter Reg. & Colbert. τὸ τρίτον τὸν Μάλλιον εἵλετο. Ubi obiter obſervandum apud Zonaram, cum de rebus Romanis agit, Conſules, ut hoc loco, Στρατηγοὺς appellari, & στρατηγῆσαι pro Conſulatum inire, uſurpari. Quod ex hiſce verbis in hac ſectione deſcriptis vel colligitur: ἄμφω τὰς Ὑπάτυς, ἢ Στρατηγυς. Conſules enim poſtmodum dici cœpere, qui antea Prætores vocabantur, at ex Dione N. 19. ſcribit Zonaras: τότε γὰρ λέγονται πρῶτον Ὑπάτυς αὐτὺς προσαγορευθῆναι, Στρατηγὺς καλυμένυς πρότερον. Atque ita variis in iſtius Libri locis, Conſules, repoſuimus, ubi Wolfius Duces, vel Prætores, poſuerat.

Μαθόντες δὲ τὸν Μάρκιον) Dionis excerpta Valeſiana p. 578.

Οἷον νῦν πολλοὶ περὶ τὰ βασίλεια) Nobilium Palatinorum ſuæ ætatis mores hic carpit Zonara, qui capillus nutriebant, & cincinnati haberi volebant, cum cæteri e Græcis capillos raderent. pag. 17.

Αὐλαῖς τινα Σίκιον) Hic emendandus Ammianus Marcellinus Lib. XXV. qui Sicinium vocat: Sictaium Dentatum adjiciat, ornatum militarium multitudine coronatum. Sicium etiam vocat Dion. Halicarnaſſeus. N. 18.

Οἰκοσιτοι) Suidas: οἰκόσιτοι, ὁ ἑαυτὸν τρέφων, μεθόντος.

Εὔχομαι ταῦτα) Hæc repoſuimus ex duobus Reg. & Colbert. cum Wolf. edidiſſet, εὔχομαι ταῦτα ἀρχὴν ταύτην ... , αἰτῶ δὲ καὶ κρείττω χρόνοι, &c. N. 21.

Δημοσιεύοντες) Tabellariis, qua voce rurſum utitur infra Lib. ΙΙ. Sec. 1515. Vide Henric. Valeſium ad Harpocration. p. 272.

Παῖδας ἢ συγγενεῖς) Vide Henric. Valeſium ad Nicolai Damaſceni Excerpta pag. 71.

Καὶ παῖδας) Vide Henricum Valeſium ad Harpocrationem.

Φιλοψυχία) Dionis excerpta Valeſiana p. 578. N. 22.

Σαίμιον) Colbert. Σάμνιον, ut Σαμνῖται, infra.

NOTÆ IN LIBRUM VIII.

POTAΛΟΣ) Ita infra Ῥῶλον Μάξιμον. Sic etiam tres MSS. Regii & Colbert. N. 1.

Δαφθαρεισαν) Sic etiam tres MSS. alter apud Wulfium διαφθάρεισαν.

Ἀττίλιος Ῥήγυλος) Alter e Reg. & Colb. Ἀτίλιος, duo alii Regii Ἀττίλιος. Latinis Scriptoribus Attilius Regulus.

Νυμφαίων) Salmaſius ad Capitolinum p. 267. exiſtimat recentiores Græcos νυμφαῖα, vocaſſe odeoa, ſeu triclinia, in quibus ſaltarent & choreis vacarent qui nuptias celebrabant, indeque νυμφαῖον, οἶκον ἐν ᾧ αἱ νύμφαι, Suidam definire. Sed ſecus ſe rem habere docemus in noſtra Conſtantinopoli lib. 2.

Πυδόμενοι) Vide Excerpta Dionis Valeſiana pag. 586.

Κοιλδώσι) Ita alter e Regiis & Colbert. Duo alii Regii, κόλα δῶσι. Vide Gloſſ. med. Lat. in Cealtus. N. 2.

Ἀτίλιον Αἰμίλιον τὸν Ὕπατον) Sic tres MSS. alter Codex apud Wolfium Ἀτίλιον Μάλλιον habuit.

Καταλύσιν) Ita Regii quatuor & Colbert. alius apud Wulfium καταλύσαι. Vide Henric. Valeſium ad Harpocrationem pag. 232. ubi de hac voce. N. 3.

Πάντον) Ita MSS. Codd. N. 5.

Κρατεντὰ) Hos eſſe montes prope Tibur, pu- N. 6.

Google

LIBER VIII. tat Ortelius, quos Dionyſius Halicarnaſſeus lib. I. *corniclas*, ſeu *corniculos* vocat, de quibus ſat multa habet Cluverius lib. II. Italiæ antiquæ p. 661. qui de *Cranitis* Zonaras ſiluit.

Διὰ αὐτῷ δίφρον, &c.) Huc ſpectant iſta Marcellini Lib. XXIII. narr. *Nam quod ſuperſedere ſolio damnati ob iniquitatem judicis altius cogebatur, aut finxit vetuſtas, aut olim conſuetudo ceſſavit.*

N. 7. *Τυραννοῦντες ὑπ' αὐτομόλων*) Hic a librario quidpiam omiſſum rebatur Volfius. Sic tamen omnes MSS.

Ὁμολογίᾳ προσηδρεύσαντο) *Pactione obſtrinxerunt*, vel *ad deditionem compulerunt*. Alter Cod. Volfianus, ut & Regii & Colbert. *διεκρούσαντο*, *pactione eluſerunt*.

N. 8. *Ἐπὶ μείζον αἰρόμενοι*) Sic MS. Dionis excerpta, *διαιρούμενοι*. Sed Valeſius Zonaræ lectionem magis probat.

Καίσονος Φαβίου) Excerpta Dionis Valeſiana p. 590.

Αὐτοῖς ποιούμενοι προθυμότατα ἔργων) MSS. Cod. *ποιούμενοι προθυμότατα ἔργων*.

Edit. Pariſ. pag. 18. *Ἀπεδήμησαν οἱ Ῥωμαῖοι*) Vide Excerpta ex Diodoro Siculo p. 274. 276.

N. 15. *Τοῦ τείχους ἐκεῖ*, &c) Mutilum locum putabat
N. 16. Volfius: ſic tamen omnes MSS.

N. 18. *Καὶ Σαρδόνιοι*) Ita MSS. Reg. & Colb. At Wolfius legendum cenſebat *Σαρδοί*. Neque enim, inquit, Sardi a Carthaginenſibus pecuniam extorſerunt, ſed Romani & pecuniam & ipſam Sardiniam.

Σαρδόνες) MSS. omnes *Σαρδόνιοι* habent.

N. 19. *Σαρδιαίων*) Ita MSS. Reg. & Colb. at Henric. Valeſius ad Dionis Excerpta, *Ἀρδιαίων* legendum obſervat, ex Strabone lib. VII. Appiano in Illyrico, & Stephano.

Αἴμου ποταμοῦ) Sic tres MSS. Reg. Aſteriſcum appoſuit Wolfius, quod fluvius hujuſce nominis non occurrat apud Geographos. Cum vero dicat Zonaras, Illyricum intra Hæmum fluvium & Iſtrum uſque ad Pontum Euxinum contineri, videtur intellexiſſe aut Dravum aut Savum fluvios.

Φάρου) *Φραίγους* habent MSS. omnes.

N. 20. *Ἐπ' Ἰστρου*) Ita MSS. Codd. ſed *ἐπ' Ἰστρου* reponendum ex Eutropio lib. III. & aliis obſervat Henricus Valeſius ad Joannem Antiochenum, qui *Ἰστριανοὺς* habet. Ita Dio lib. XXXVIII. p. 64. *ἐπετάχθη* (*πρὸς*) *τῇ τῶν Ἰστριανῶν πόλει πρὸς τῷ Σαρδῷ τῷ Βασταρνῶν*, ubi Interpres, *ad Iſtrorum urbem*.

N. 21. *Αὐτίκα προσεπέκλασε*) Alter Codex Wolfii, *προσέκλασε* duo Reg. & Colb. *προσεπέκλασε*.

Προσπαιόμενοι) Ita repoſuimus ex MSS ubi Wolfius *προσπαιόμενοι* ediderat.

N. 25. *Βεντιῶνα*) Ita Regii & Colbert. Wolfius *Βεντιῶνα* ediderat.

N. 26. *Μήνος ἱππαρχῶν*) Excerpta Dionis Valeſiana p. 597.

NOTÆ IN LIBRUM IX.

N. 2. EAYTOYΣ *κατεχειρίσαντο*) *Κατεχειρίσαντο*, pro *ἐνεχειρίσαντο* uſurpat crebrius Zonaras.

Ναυαγίου) Excerpta Dion. Valeſiana p. 598. 601.

Ἀμφισβήτησιν) Vide Excerpta Dionis Valeſiana p. 601.

N. 3. *Οὐ γὰρ ἡ γερουσία*) Ammianus lib. XIV. *& dotatur ex ærario filia Scipionis, cum nobilitas florem adultæ virginis, diuturnam abſentiam pertæſa curaret patris*. Vide Valerium Maximum lib. IV. cap. IV. Id hauſit a Dione Zonaras, quod ſiluit Titus Livius.

N. 7. *Ὁ Σκιπίων*) Excerpta Dionis Valeſiana pag. 602.

N. 10. *Τὸν Ἰνδίβολιν*) Ita Livio, quem *Ἀνδοβάλην* Polybius.

N. 11. *Εἰς Ἰταλίαν*) Sic Regii MSS. Colberteus vero, *εἰς Ἰταλίαν αἰχμάλωτος*. Sed legendum *ἐξ Ἰταλίας*.

Σοφωνὶς) Ita MSS. quam *Σοφονίβα*, Excerpta Diodori Siculi p. 289. alii *Sophoniſbam* vocant. LIBER IX. N. 13.

Ἀφρικοὶ γὰρ) Eunapius in Maximo: *ἡ γε τῶν Λιβύων, ἣν Ἀφρικὴν καλοῦσι Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν πάτριον σφῶν γλῶτταν*. N. 14.

Βαίβιον) Ita Regii duo, Colbert. *Βαίβιον*. N. 15.

Οὐάλων) Duo Regii & Colbert. *Οὐάλων*. N. 16.

Μίχρι τοῦ ὄρους) Hic deeſſe verſum aliquem putabat Volfius, ſed ſenſus eſt integer, atque ita etiam MSS. omnes præferunt. N. 18.

Ἀγχώμαλον) MSS. habent *ἀγχώμαχον*. N. 20.

Ἀγχώμαχοί τε ἐγένοντο) MSS. Reg. & Colb. *ἐγένοντο*.

Ταῖς ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ κατεχομέναις) Sic MSS. Reg. & Colbert. At Wolfius *Περσέως* indubie legendum ait. N. 21.

Ἐν τῇ ἰδίᾳ τῇ Μακεδονικῇ) Sic Reg. & Colbert. ubi Wolfius: *Quid ſi, ἐν Δίῳ*. pag. 19.

Πύδνης) In MS. Reg. Scholii vice additur, *Πύδνα, τὸ νῦν Κίτρος*.

Ἐπεχείρησε) Alter a Regiis & Colbert. *ἐχειρώσατο*. N. 23.

Ὁ δὲ τῆς Αἰγύπτου κρατῶν) Vide Henric. Valeſium ad Diodori Siculi excerpta p. 50. N. 25.

Φαβίου) *Φαμίου*, MSS. Reg: & Colbert. N. 27.

Μασανάσσου) Ita repoſuimus ex Reg. & Colbert. quomodo appellatur ab Appiano. Wolfius *Μασανάσσου* ediderat; quem errorem viderat Henricus Valeſius ad Polybii excerpta.

Ὀλίγους καθ' ἑκάστους ὄντας) Sic MSS. Wolfius legendum cenſebat, *ὀλίγους ὄντας*, *καθ' ἑκάστους τρέπεσθαι*. N. 29.

Ἱππαῖοι) Quam *ἱππαγρέτας* Polybius vocat. Vide Henric. Valeſium ad Diodori Siculi excerpta p. 45.

Πεζὴ δὲ) Vide notata ab Henrico Valeſio ad excerpta Polybii p 12. N. 31.

Τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε πεπραγμένα Ῥωμαίοις) Omiſſa eſt a Zonara, ut recte obſervat Wolfius, hiſtoria belli Luſitanici contra Viriatum geſti: item Numantinum, Aſiaticum contra Ariſtonicum, præterea Allobrogicum, Thracicum: adhæc Jugurthinum in Africa, in Italia Galliaque Cimbricum, Teutonicum, & Tigurinum. Omiſit etiam deſcriptionem tumultuum inteſtinorum, qui ab iſtis temporibus Romam labefactaverunt, ſeditionem ſcilicet Tiberii Gracchi, ac poſt eam Caii fratris: deinde Apuleii Saturnini, tum bellum Romanorum adverſus ſocios qui defectionem per Italiam fecerant: bellum contra ſervos, contra Spartacum; ac poſtremo Marii & Syllæ civilia bella, atque alia annis circiter LX. geſta.

NOTÆ IN LIBRUM X.

EΞ *ἀρχῆς μὲν οὖν*) Addit Cod. Reg. DCV. *εἰς ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ μοι προείρηται, βασιλέων*, &c. Alii, *εἰς ἰσόμοιρα* tantum præferunt, ut Wolfiana editio. Hic porro initium ducit pars altera Annalium Zonaræ, ut in Præfatione monuimus. N. 1.

Παρῄτητο δὲ καὶ τὴν στρατηγίαν) Wolfius *Imperium* verterat: repoſuimus *Conſulatum*, ex iis quæ obſervavimus ad lib. VII. n. XVI. N. 2.

Τυγχάνει) Sic duo Regii & Colbert. At *Μιθριδάτου* legendum obſervat Wolf.

Τὰς περὶ Ἀμανὸν Ἀραβίας) Ita MSS. Reg. & Colb. ubi Wolfius: *Quid ſi ἔθνους legendum: nam Arabas Amani incolas nullos ſcio*. N. 5.

Κατοικίας δὲ πόλεων) Sic MSS. Codd. id eſt *urbium Colonia*, Wolfius *πολιχνίων* legendum cenſebat.

Ἐλλογίμους) Ita MSS. Wolfius ediderat *ἐλλογιμωτάτους*, manifeſto errore. N. 7.

Μίαν ἄρα Καρρῶν τὴν πόλιν τὴν ἀρίστην) Ambiguum eſt utrum verba hæc *ἀνταρκτικαῖς καὶ ὑποδοχαῖς* accipienda ſint, an vero *ἐπαγωγικαῖς κατ' ἀρχὴν*. Priorem ſenſum ſequutus eſt Wolfius, qui, ſubdit ille, ſi cui diſplicet, ita convertat: N. 9.

Digitized by Google

LIBER X. *unam ego fortunam, Cornelia, noſti meliorem, quæ te quoque fortaſſe decepit, quod me ſolito diutius fovit.*

Μαλὶ) Ita MSS. omnes, quam vocem omiſerat W.

N. 10. Οὔτε πῦρ ἐμβαλόντος τῷ τείχει) Incertum utrum Καίσαρος, an Ἀχιλλᾶ; ſed Plutarchus ſcrupulum tollit in vita Cæſaris, his verbis: δεύτερον δὲ περικοπτόμενος τὸν στόλον, ἠναγκάσθη διὰ πυρὸς ἀπώσασθαι τὸν κίνδυνον. W.

Καὶ γάρ σύ μοι ἐφθόνησας τῆς σωτηρίας) Plerique, ait Wolfius, interpretantur, *Tu mihi ſalutem tuam invidiſti*. Sed cum Plutarchus ſcribat, obſcurum fuiſſe, cur Cæſar Catonis interitum doluerit, & ἐφθόνησάς μοι τῆς σωτηρίας, etiam
Edit. Pariſ. pag. 20. intelligi poſſit, Catonem non dignitatem tantum, ſed ſalutem etiam Cæſaris oppugnaſſe, (neque enim additur, τῆς σωτηρίας σου, & ἐμαυτοῦ æque ſubintelligi poteſt, ne ſententia quidem repugnante) malui, ſubdit ille, particulam (*tuam*) omittere, ut in Latino etiam ſermone ambigua eſſet ſententia, utrum Cæſar clementiæ laudem ex conſervatione Catonis captare, an vero ſuam in eo explere iracundiam voluerit, ſi eum in poteſtatem redegiſſet.

N. 11. Καὶ τοῦτο δὶς γεγονότος ἡ πεῖρα ἐξηλέγχετο) Converti, inquit Wolfius: *Ita bis populi animos expertus, ſuccenſuit*. Sed τί, τίνι τινος ἐξηλέγχθη, intelligi poteſt, vel animadverſum eſſe, Cæſarem periclitari voluiſſe populum, utrum æquis animis regium ornatum laturus eſſet: vel, Cæſarem animadvertiſſe, conatum ſuum eſſe irritum, populo a Regia pompa abhorrente.

Τεθριμμίνων) Ita MSS. Wolfius τιμωμένων ediderat.

N. 12. Τὴν τύχην αὐτοῦ ὀμνύναι) *Per fortunam* Cæſaris, Wolfius vertit: melius forte *per genium*, de qua formula conſulendus præ ceteris Jo. Bapt. Hanſenius in lib. de Jurejurando cap. XV.

Διά τε αὐτοῦ Ἰούλιον) Sic MSS. Wolfius legendum cenſet, ἀπό τε αὐτοῦ τὸν Κυιντίλιον τὸν μῆνα Ἰούλιον προσαγορεῦσαι. Atque ita vertit.

N. 13. Ος καὶ Πῖος) Ita alter e Regiis & Colberteus: alter Reg. Πῖος. *Pius*.

Οὐιλλουσκίδων) Sic MSS. Reg. & Colbert. Wolfius, Οὐιλλονικίδων, ediderat.

Φίκιδος) Duo Regii & Colbert. Φίβιδος.

Παρὰ τοῦ Διὸς μαστιζόμενον) Sic MSS. ubi Wolfius: *Suetonius puerum facie liberali demiſſum cælo cathena aurea, ad fores Capitolii conſtitiſſe, eique Jovem flagellum tradidiſſe: hinc ſuſpicor legendum non μαστιζόμενον, ſed μάστιγα ἐγχειριζόμενον, niſi forte μαστίζειν id ei ſignificet.*

N. 17. Δημαρχεῖν μὲν ἐπεχείρησεν) Ita MSS. at Wolfius legendum cenſebat δημηγορεῖν. Sequitur enim, ἐς τὸν δῆμον ἐσελθὼν ἐδημηγόρησέ τε, &c. quare pro his verbis, *Tribunatum ambire non deſtitit*, vertendum, *urbem ingreſſus concionem ad populum habere inſtituit: neque deſtitit, quamvis ab Antonio prohiberetur, ſed Tribuno ſibi conciliato, &c.*

Καί τοι τῆς ἀρχῆς ἔτερον ὑπὸ τοῦ Καίσαρος τεταχθέντος) Ubi Wolfius: *Supra commemoravit Sextum Pompejum a Cæſare Conſule proſcriptum eſſe. Aut igitur πρότερον legendum pro ἔτερον, aut Scriptori danda venia τῆς ἀταξίας, quam aliquando varietatis & attentionis affectant.* Idem porro repetit infra N. XXI. ὁ γὰρ Σέξτος τῆς ἀρχῆς, ἣν εἶχεν, ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πρόσθε παραλυθεὶς &c.

Χρυσῷ) Ita Codd. MSS. Non deſunt tamen qui χρυσοῦ reponendum putant. Zonaras ait Commodum præcepiſſe τὴν αἰτίαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἀπ' αὐτοῦ χρυσοῦ ἀναμίξασθαι.

N. 18. Ξάνθον) Vide præter Dionem lib. XLVII. & alios Romanæ Hiſtoriæ ſcriptores, Philonem in lib. ὅτι πᾶς σπουδαῖος, &c. p. 605. edit. Turnebi.

N. 19. Ἀλλ' ἀνὰ δύο) Vide Henrici Valeſii Epiſtolam de LXX. Interpretum verſione, ſubditam Euſebii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ.

Καὶ βοαὶ στρατοπέδων) Ita in duobus Reg. Abſunt vero hæc verba in aliis, & in Colbert. LIBER X.

Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀντωνίου ὁμοφωνίαν ἀπ' ἀλλήλων) Wolfius: *Deeſſe videtur ſive οἰκιῶν, ſive στρατοπέδων*, ex vicinis inter ſe ædibus *aut* caſtris.

Ἐπεχεῖ τι εἶπεν) Supplevimus hanc poſtremam vocem ex Codd. MSS. quæ deerat in Wolfianis.

Ὦ τλῆμον) Hos verſus paulo aliter citat Dion editus lib. XLVII. extr.

> Ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ' ἦσθ'· ἐγὼ δέ σε
> Ὡς ἔργον ἤσκουν· σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ.

Vide Plutarchum de Superſtitione, ſub initium.

Καὶ πατρόθεν) Ita apud noſtros in clamore Pag. 21.
militari copiarum duces nomen ſuum inclamare ſolitos docuimus in Diſſertat. ad Joinvillam. N. 20.

Ος τε) *Te* omiſerat Wolfius, quæ vocula habetur in omnibus MSS.

Ἔδωκεν αὐτοῖς ἀκοντίων ἀργυρῶν) Alter Cod. Wolfii: ἔδωκεν αὐτοῖς ἀκοντίοις σιδηροῖς, ὅ ἀκοντίοις ἀργυροῖς. Quæ quidem de perfida Antonii liberalitate interpretari licet. N. 27.

Τοῖς δὲ τοῦ βασιλέως Ρωμαίων) Hic porro carpit Zonaras, Imperatores & Græcos ſui ævi, qui dimiſſo patrio veſtitu, barbarico ſeu extraneo uti amabant. Scribit Nicephorus Gregoras lib. II. Joannem Vatatzem Imp. cum videret Romanas divitias in peregrinas & ſumptuoſas veſtes, Sericas, Aſſyrias, Babylonias, atque Italicas, vario ac ſolerti artificio confectas effundi, edicto ſanxiſſe, ne quis ſubditorum iis uteretur, ſed iis contenti eſſent, quas Romanæ provinciæ præberent. Idem lib. XI. extr. eum etiam morem invaluiſſe tradit ſub Andronico Palæologo Juniore, ut omnes ſimul, & adoleſcentes & ſenes pileis uterentur, non minus in Palatio quam in agris, iiſque ad libitum multiformibus & peregrinis; cum Latinis alii, alii Myſiis & Triballicis, alii Syriis & Phœnicius uterentur, atque id denique in veſtibus obſervaſſe, adeo ut prudentiores novitatem aliquam & Imperii deſtructionem, ſed & inſtitutorum finem ac morum inde male ominarentur. N. 28.

Καὶ ἔτερα τοιαῦτα πεποίηκε) Ita duo Reg. & Colbert. Wolfius τινὰ ediderat. Alter Reg. καὶ ἕτερα τοιαῦτα. N. 32.

Ἀναγνώσεις) Huc referri poteſt qui apud noſtros adhuc obtinet mos, quo Regum edicta, priuſquam vim habeant, ad Senatum Parlamentarium mitti ſolent ut probentur, ac deinde in acta referantur: quod ſi quidpiam in iis occurrat cui ſententiam ſuam non accommodet, de eo Princeps admonetur ac rogatur. N. 35.

Ἰλάρχην τε φυλῆς) *Præfectum tribus* vertit Wolfius: *Sevirum turmis equitum* vertere debuiſſe contendit Valeſius ad Excerpta Dionis, ex Capitolino in Marco: *Conſulem Secum Pius Marcum deſignavit, & Cæſaris appellatione donavit, & Sevirum turmis equitum Rom. jam Conſulem deſignatum creavit.* Ubi, inquit, Sevir nomen officii videtur fuiſſe, cui & ludorum Seviralium cura competebat, teſte eodem Capitolino.

NOTÆ IN LIBRUM XI.

KΕΤΘΩΝ) Ex Homero Iliad. Γ. V. XIII. N. 1.
Πάντως) Ita MSS. Codd. Wolfius πάντως ediderat. N. 4.

Ὡς ἔλεγε) Dion. lib. LIX. p. 653. N. 5.

Κρατῆρα καὶ θύρσον φέρων) Cum Dionyſium ſeu Bacchum ſe diceret. Euſtathius Il. Γ. ὅτι δὲ καὶ τινὶ (ἀνόητον) τοῦ Αὐτοκράτορος Γαΐου τοῦ καὶ Καλιγόλα φασὶ προσαγορευθῆναι ἀπὸ τοῦ ἐν στρατοπέδῳ γεννηθῆναι· οὗτος μὲν γὰρ ὑπερφρονήσας ὡς εἰκὸς ἐπὶ παιδιᾷ, Νέος τε Διόνυσος ἐκαλεῖτο, καὶ Διονυσιακῶς πᾶσαν ἐσθῆτα στολὴν ἐξήλλαξεν. N. 7.

LIBER XI. Εἰς οἰκεῖον ἱερὸν) Quod hauſit Zonaras a Philone in Legat. ad Gajum p. 731. edit. Turnebi: τὸν δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν, ὃς λοιπὸς ἦν ἀψαυστος, ἀσυλίας ἠξιωμένος τῆς πάσης, μεθηρμόζετο καὶ μετεσχημάτιζεν εἰς οἰκεῖον ἱερὸν, ἵνα Διὸς Ἐπιφανοῦς νέου χρηματίζῃ Γαΐου. Quippe Ἱερόπολιν Hieruſalem vocat in lib. contra Flaccum p. 667. & in lib. περὶ ὀνείρων, ait Θεοῦ πόλιν ab Hebræis appellari.

Εὐσεβίῳ) Vide quæ de morte Pilati ſcribit Joannes Antiochenus p. 809. & commentarium apocryphum, qui de ejuſdem morte inſcribitur in Cod. Colberteo & in aliis S. Joannis Theologi falſo nomen præfert.

Βαιουιανοί) Ita Codd. MSS. At Wolfius legendum Μινουκιανοί putat.

N. 9. Edit. Parif. pag. 22. Λιβίας) Recte quidem: nam Tiberii Claudii Neronis uxor fuit Livia Druſilla. Verum MSS. omnes Regii & Colbert. at & infra p. 185. & 190. Ἰουλίαν perperam præferunt: nec ſcio an ex ingenio Wolfius Λιβίας repoſuerit: certe eumdem errorem errat Conſtantinus Manaſſes:

Γαμεῖ τις ἐπαφρόδιτος συνέζευκτο γαμετῇ,
Νέρων ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, ἐκείνη δὲ Ἰουλία.

Καὶ τὸ κλέος) Ita MSS. Wolfius legendum putat κῦδος, *gloriam*. Sed nihil mutandum.

Δούλους ποιοῦντες) Vide Gloſſ. med. Lat. in V. *Manumiſſio*, ſub finem.

N. 10. Καὶ τὸν Σωσίβιον) Ita repoſuimus ex MSS. Reg. & Colb. ubi Wolfius Σωσίνιον perperam: nam *Soſibium* vocant etiam Tacitus lib. XI. & Dio in Excerptis Valeſianis p. 678.

N. 13. Οὐίνδιξ) Qui Βίνδιξ, Dioni lib. LXIII. pag. 725.

Στρατόπεδον) *Stationem militum* vocat Suetonius, ſcilicet Prætorianorum, qui circa Palatium Imperatoris excubabant. Ita infra hanc vocem uſurpat in Pertinace, & alibi. Vide Gloſſ. med. Græcit. in hac voce.

Προσιόντας αὐτοῖς αἰδούμενοι) Ita etiam Dio: Sylburgius apud utrumque προϊόντας legendum cenſet. Ibid. lin. ſeq. καὶ σφᾶς, abſunt a Dione.

Εἰπὼν, Ω ΖΕ) Jambus erit, ait Sylburgius, ſi legamus, Ω ΖΕ δεινοὶ οἷος τεχνίτης ὄλλυμαι. Sed apud Suetonium abſque metro eſt.

N. 15. Ἰνδάς) Dio ſeu Xiphilinus, ἰνδάς τις, ubi Sylburgius emendat ἰνδάς τι.

N. 16. Δύο μυριάδας μυριάδων καὶ χιλίας πεντακοσίας) Sic MSS. Reg. & Colb. Wolf. legendum putabat δισχιλίας, ut ea ſumma confletur, quam Tacitus ponit.

Κελτικὸς) Ita duo MSS. Reg. & Colb. At Interpres in altero ex iis quibus uſus eſt, Codice Κελτὸς legi monet, quaſi eſſet nomen proprium non nationis, ſed viri.

Ὡς μόνος) Ita etiam Dio. Sylburgius legendum cenſet ὡς μόνους, *qua ſola ratione poſſum*.

N. 17. Πλὴν τοῦ Μουσωνίου) Vide Scaligerum ad Euſebium pag. 201. 2. edit.

N. 18. Δοδίττα) Xiphilinus, ſeu Dio, inde emendandus, qui βεβαιοδίττα habet, ex Sueton. *Beneficia a ſuperioribus conceſſa principibus*, &c.

Ὄρος τὸ Βίσβαν) Ita Dioni appellatur: Conſtantino lib. II. de Themat. cap. XI. Οἰσκιοβίων.

Τὸ δὲ μέσον) Hic Wolfii verſionem emendavimus ex ſententia Sylburgii. Scripſerat Wolfius, *medietate exuſta & depreſſa*.

Ἀνεγκλήτῳ) Ita etiam tres MSS. quem noſtri vulgo Anacletum vocant, quaſi iſtius Pontificis Romani nomen affectatione quadam efferendum crediderit Zonaras. Sic porro ſcriptos Euſebii Codices præferre monet Henr. Valeſius ad lib. III. cap. XIII.

N. 19. Νεωμηνίας) Vide Scaligerum ad Euſebium p. 203. 2. edit.

Τῇ ἀδελφῇ Ἰουλίᾳ) *Alter Codex*, inquit Wolfius, *habet ἀδελφιδῇ & ſic legendum ex Suetonio conſtat*. Ita etiam legitur in Regiis & Colberteo.

Ἀντιμάχων) Sic MSS. Reg. & Colb. ἀντιμαχων, alter e Wolfianis, ſed perperam, prætulit. LIBER XI.

Εὐσεβίῳ) Lib. III. Cap. XX.

Ἀδελφιδῷ) Vide Cujacium lib. VIII. Obſerv. cap. XXVIII.

Ῥωμαίων ὑπήκοοι γένηται) Addit Lactantius in lib. de mortibus perſecutor. n. 23. Trajanum *Dacis aſſidue rebellantibus cenſum pœnæ Gratia victorem impoſuiſſe*.

Εὐσεβίῳ) Lib. IV.

Σαλαμῖνι) Vide Cujacium lib. XXVII. Obſerv. cap. III.

Τατιανὸς) Corrupte apud Xiphilinum, Ἀττιανός. *Tatianus*, apud Vopiſcum, tametſi id nominis varie efferri in Codd. MSS. obſervet Caſaubonus.

Ταῖς δὲ σίτου καὶ ἔργα, καὶ χρήματα, καὶ τιμὰς δούς) Wolfius ἔργα *munera* vertit: malim *opera*, ut publica intelligantur, quæ civitatum utilitati conſtruenda curabat Trajanus. pag. 23.

Προσγενεῖ) Adrianum Conſobrinum Trajani fuiſſe ſcribit Spartianus. Neſcio cur hæc verba in ſua verſione omiſerit Interpres. N. 23.

Συνδικάζοντες) Ita MSS. Codd. & recte, neque enim video cur vocem aſteriſco notarit Interpres: quippe συνδικάζειν dicebantur duo Conſules, qui una judiciis præerant, quibus intererat Adrianus.

Τοῖς ὀφλοῦσι) Spartianus: *ad colligendam autem gratiam nihil prætermittens, infinitam pecuniam quæ fiſco debebatur, privatis debitoribus —— remiſit*. Id porro tum actum innuit Zonaras, cum Romam venit, quod hauſit ex Dione.

Ἀδριανοῦ θήρας) Spartianus: *oppidum Adrianotheras in quodam loco, quod illic & feliciter eſſet venatus, & urſam occidiſſet aliquando, conſtituit*.

Πομπηΐου) De Pompeii M. tumulo, vide Salmaſium ad Spartian. in Adriano.

Καὶ τῷ μὲν Μηδίαν λίαν ἐλύπησε) Incertum an hæc verba referantur ad Pharaſmanem, an vero ad Adrianum, inquit Wolfius: ſed, ni fallor, referuntur ad vocem πολέμου. N. 24.

Σερβιανὸς) *Servianum ſororis virum nonageſimum jam annum agentem, ne ſibi ſuperviveret, mori coegit. Quaſi* ſcilicet *affectatorem Imperii*, uti narrat Spartianus.

Ἡμεῖς καὶ τάξει προσήκοντες αὐτῷ) Ita Reg. & Colb. Alter Cod. apud Wolfium, τὸ, καὶ τάξει prætulit, quod additamentum redundare exiſtimat.

Σίμιλιν) Σίμιλιν, Symeoni Logothetæ in Chr. MS. & Cedreno, qui Latinis *Similis*.

Βοῦς μὲν ἔτι νέος) Vide Gloſſ. med. Græcit. in νέος.

Ἀρρίου Βάρου) Ita etiam Xiphilinus, ſed legendum Ἄρριον cenſet Sylburgius, quem conſule p. 992.

Καὶ τῆς Αἰλίας κληθείσης) Hæc verba in Græco textu omiſerat vel Interpres, vel Typographus.

NOTÆ IN LIBRUM XII.

EN ἀγορᾷ ἀργυρείων) Ita repoſuimus ex Codd. Reg. & Colb. cum Wolfius ἀργυρείοις ediſſet, qui ita ex ingenio emendavit, ut & infra pro ἀθρόοις ἀργυρίοις, ἀργύριον reponendum cenſet. Certe infra in Didio Juliano, ἀργύριον numero ſingulari pro *pecunia* uſurpat Zonaras. N. 1.

Ναὸς) Eadem habet ex Dione Xiphilinus. De Templo Cyziceno conſulendus Leo Allatius ad Philonem de VII. orbis Miraculis.

Καὶ περὶ τὸν Εὐσεβῆ Ἀντωνῖνον) Sic etiam Euſebius lib. IV cap. XIII. ſed D. Marco reponendum contendit Valeſius. Hunc conſule.

Φιλοσόφων) Ita in Zonaræ MS. marginibus, & N. 2.

Digitized by Google

LIBER XII. & in Capitolini libris veteribus ſcribitur, tametſi, inquit Caſaubonus, *Philoſophi* appellatio inter M. Antonini titulos nullibi occurrat, ſeu in veteribus Inſcriptionibus, ſeu in nummis, adeo ut recentiorum Scriptorum inventum ſit: licet Philoſophiæ potiſſimum ſtudium impendiſſe tradant Scriptores. Joannes Antiochenus: *ἐπώνυμα δὲ τῶν φιλοσόφων ἀπό τινι τινὸς, καὶ ἦν ἄρα ἐκεῖνον μιμητὴς, ὁ μόνον κατὰ τὴν τῶν διασημάτων ἐπιτοδέυσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν μαθημάτων συλλογὴν.*

Οἱ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Κελτοὶ) *Galli qui ſupra Rhenum incolunt*, ubi ὑπὲρ idem quod πέραν valere videtur: ut infra in Commodo, ὑπὲρ τὴν Δακίαν. Et in Æmiliano: *αἱ ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἱδρυμέναι.*

Γεμελλὴλ) Wolfius invenerat in Vienneſi, τῷ τοῦ Γαβριὴλ, repoſueratque ex Joſepho Γαμαλιὴλ, quomodo ſane præferunt Codd. Regii & Colberteus.

Edit. Pariſ. pag. 24. Δίων) Ex Xiphilino.

Κεραυνοβόλον) Ex Xiphilino. Legionis XII. Fulminatricis non ſemel habetur mentio in veteribus Inſcriptionibus apud Gruterum.

N. 3. Αὐτοκράτωρ τὸ δέκατον) Ita infra in Commodo Αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον. Toties quippe Imperatores acclamabantur, quoties hoſtes vicerant, aut certe expeditiones bellicas ſuſceperant.

Τὴν Ἀλεξανδρέων ἐπισκοπὴν ἐγκεχείριστο) Ita etiam alter ex Reg. Cod. Wolfianus ἀρχὴν prætulit: ſed hæc verba aliter habentur in altero Reg. & Colb. *καὶ Κελάδιωνι μετὰ δέκα καὶ τεσσαρα ἔτη τὴν τῶν Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας Ἀγριππῖνος ἐγκεχείριστο.*

N. 4. Ἀπέκτεινε) Domeſticas Commodi cædes diverſi generis, quas ſeparatim expoſuerat Dio, unde ſua hauſit Zonaras, Xiphilinus in unam periodum congeſſit.

Κλαύδιος Πομπηιανὸς) Hunc Quintianum vocat Ammianus lib. XXIX. de Commodo: *adeo ut poſt inteſtina pericula multa & varia, alter in amphitheatrali cavea, cum adfuturus ſpectaculis introiret, a Quintiano Senatore, illicitæ cupiditatis homine, ad debilitatem pene pugione vulneraretur*. Ita etiam hunc vocat Herodianus. At Lampridius & Xiphilinus Pompejanum cum Zonara nominant. Vide Henr. Valeſium ad Marcellin.

Βουλὰς) *Senatum* vertit Interpres: malim *Senatorias dignitates*, atque ita repoſui, quod & quæ mox ſequuntur ſatis ſuadent, *καὶ τινὰς πάντας ὡς εἶχον τὸ βουλευτικὸν γένος ἐφόνευσε.*

Ἡ δαίμων ὡς ὕστερον ἐνομίσθη) Ita etiam Reg. & Colb. MSS. ubi alter Wolfianus Codex, *ἡ δαίμων, ὡς ὕστερον ἐνομίσθη, ſive dea, ut poſtmodum eſt creditum.*

N. 5. Ἀμαζόνιος) Ex Dione hauſit Zonaras, cujus menſium Commodianorum ordinem & ſignificationem pluribus expendit Salmaſius ad Lampridium p. 259.

N. 8. Μεδιόλανα) Ita infra ſemel ac iterum, & Symeon Logotheta in Chron. MS. Dio & Xiphilinus Μεδιόλανον. *Mediolanus*, apud Marium Aventicenſem. Balſamon ad Can. LXI. Concilii Carthag. παρὰ τῶν Μεδιολάνων Vide Scaliger. ad Euſebium p. 233.

Σουλπίκιος) Ita tres MSS. qui mox, ut & Dioni, *Sulpicianus* nuncupatur.

Ὅμως πολλὰ ὑπεσχημένον τοῖς στρατιώταις παρὰ τὸ Ἰουλιανοῦ ἐκεῖνον προετιμήσαντο) Quæ verba ſic expreſſit Interpres: *Julianus, quamvis ab altero magna pecunia promiſſa, eſt prælatus.* Immo horum ſenſus eſt, uti edi curavimus, multa pecunia a Juliano militibus promiſſa, eundem prælatum, quod & diſerte ait Dio, & ex eo Xiphilinus, a quo ſua hauſit Zonaras: qui ſcribit in hac Imperii auctione, ducentis in ſingulos militer aureis a Sulpiciano promiſſis, alteros quinquaginta adjeciſſe Julianum.

N. 9. Ὁ μὲν γὰρ, &c.) In verſione hic quædam immutavimus: Wolfius ſcripſerat, *ſed quia Albino Imperatoriam majeſtatem flagitanti, vel Cæſaris honorem negabat, &c.* Alius enim eſt ſenſus ex Dione: quippe cum Albino promiſſam Cæſaris dignitatem negaret, tum is Imperatorem ſeſe appellavit. LIBER XII.

Ὡς ὑπὸ χειρολάβου) Dio ὥσπερ τις αἰχμάλωτος χερσὶ δεδεσμένος. Occurrit hæc vox apud Pollucem.

Ἔθνος) Wolf. *Gentem*. Emendavimus, *Provinciam*. Vide Gloſſ. med. Græcitat. N. 10.

Πεσκεννὸν) Ita tres MS. At Dio Πεσκέννιον habet.

Μὴ ἀμελοῖτο) Ita tres MSS. At omittitur negativa apud Dionem, ut ſenſus ſit, *cæteros omnes contemnite.*

Ἐπὶ τούτου, &c.) Ex Euſebio lib. VI. Hiſt. Eccl. cap. 5. 6. 7. 8. 15. &c.

Ἐχρηματίσαντο) Alter e Reg. ἐχρήσαντο.

Τοῖς ἐπιπεσοῦσι) Ita repoſuimus ex Codd. Reg. & Colb. Wolfius ediderat ἐπιμεριτεῦσι, mendumque ſubeſſe viderat, legendumque cenſebat ἐπιχειροῦσι. pag. 25.

Τὴν Ἐξαπλᾶ) Vide Henric. Valeſium ad Euſebii Hiſt. lib. VI. cap. XVI. ubi obſervat præterea quæ ſequuntur ex eodem Euſebio deſcripſiſſe Zonaram.

Τὰς ψυχὰς ἐστιβάσι ἀναγαγεῖν) Dio unica voce, ψυχαγωγεῖν. N. 12.

Καὶ ἐπὶ τελευτῆς) Hæc verba male vertit Interpres, quæ ex Dione habet Zonaras: *Pœna tibi parata eſt. Sub obitum in occultis locis malum inſanabile habuit.* Sic autem Dio: Στεῖχε δίκην δώσων· εἶθ' ἕτερον, καὶ ἐπὶ τελευτῆς, Κρυφαίοις τόποισιν ἔχων δυσαλθέα νοῦσον: *Perge ad ſupplicium. Deinde alterum, idque de morte,*

Quem gravis occulta vexat circum loca morbus.

Μαῦροι τυγχάνων ἐκ Σικελίας) Ita in quibuſdam Dionis Excerptis MSS. legi annotat Caſaubonus. Xiphilinus ἀπὸ Σικελίας Καισαρείας habet. Vide conjecturam ejuſdem Caſauboni ad Macrinum Capitolini. N. 13.

Πομπηιανὸν) Maximo & Albino Publicum ſucceſſiſſe ſcribit Auctor Chronici Alexandrini, huicque Gordianum ſeniorem: is autem Publius Maximus Balbinus Pupienus vocabatur, quem eumdem eſſe cum Pompejano Zonaræ putat Caſaubonus. Is vero, Pompejanus Civica, Conſul fuit cum Gordiano ſecundum, cujus Conſulatus mentio eſt in veteri Inſcriptione nuper edita a Thoma Reineſio: N. 17.

Θ. K.
ΑΝΤΩΝΕΙΑ ΜεCΑ
ΚΑΙ Μ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ
ΑΛΚΜΑΝ ΦιλΟϹΟΦ.
ϹΤΟΙΚ. ΑΝΕΘ.
Π. Τ.
ΑΤΤ ΚΑΙϹ. Μ. ΑΝΤΩΝΙΩ
ΓΟΡΔΙΑΝΩ ΤΕ (ſcrib. Β.)
ΚΑΙ ΠΟΜΠΗΑΝΩ
ΚΙΟΤΙΚΑ ΚΟϹ.

Hujus Pompejani Gentilis fuit Sextus Vetulenus Civica Pompejanus Conſul cum L. Cajonio Commodo an. U. C. DCCC. LXXXVIII.

Παρασιώπησα καὶ αὐτὸς· οἱ δ' ἕτερόν τινα μεθ' ὃν) Locum hunc Wolfius ut mendoſum notat in tribus Codicibus, unde tria hæc verba in verſione, οἱ δ' ἕτερόν τινα μεθ' ὃν, omiſit: & revera deſunt in Codd. Reg. & Colberteo.

Μάρκον) Marci & Severi Hoſtiliani Imperii memoria uni Zonaræ debetur, ut pridem obſervatum a viris doctis. Poſteriorem *Styllianum* perperam vertit Wolfius, divulſo a voce, ὁ. Corrupte etiam Ιστιλιανὸς appellatur apud Cedrenum, qui Marci pariter meminit, ſed in annis utriuſque Imperii mirum in modum peccat. N. 18.

Ἐπα-

LIBER XII. N. 19. Επανελθὼν ὡς φίλιππον) Alter Codex addit ἐν τοῖς στρατιώταις, inquit Wolfius: at deſunt in Reg. & Colbert.

Εὐγένιος) Vide Caſaubonum ad Hiſt. Auguſtam p. 201. II. Edit.

Μαρῖνος) Iſtius Marini, præter Zonaram, meminit etiam Zoſimus: cujus cæterum vix alibi mentio occurrit.

Φιλιππούπολιν ὁμώνυμον) Vide obſervata a Scaligero ad Euſebium pag. 245. II. Edit.

N. 20. Επὶ πολλοῖς οἷς ἔπραξε καλοῖς ὁμολογηθεῖσαν ἐπαινεῖ) Ita in MSS. & in tribus Codd. Wolfii, qui locum mendoſum, aut certe obſcurum ſcribit.

Ὡς μηδὲ τὸ σῶμα) Ita Victor in Epitome. Lactantius de Mortibus Perſecut. n. IV. de Decio: *Circumventus a barbaris, & cum magna exercitus parte deletus, nec ſepultura quidem potuit honorari, ſed exutus ac nudus, ut hoſtem Dei oportebat, pabulum feris ac volucribus jacuit.* Edit. Pariſ. pag. 26.

N. 22. Αντιόχειαν) Id ſub initium Galieni Marcellinus lib. XXIII. capto ſcilicet Valeriano: ante ipſam vero infelicem pugnam, accidiſſe ſcribit Trebellius Pollio in XXX. tyrannis.

N. 23. Ὡς Ἀθηναῖος) Vide Scaligerum ad Euſebium p. 215.

Αντιόχειαν) Vide Henric. Valeſium ad Ammian. Lib. XXIII. p. 258.

N. 24. Αἴρουλοι) Ita MSS. Codd. ut *Æruli*, in Regio Cod. Ammiani, ut monet Henr. Valeſius, quos alii Ἐλούρους vocant. Lexicon MS. Αἴλουροι. Ἔλουροι δὲ ἔθνος, Ἐλούρ.

Ποστούμιος) Ita Zoſimo appellatur, Victori & Eutropio *Poſtumus*, Trebellio, & in Nummis, *Poſtumius*.

Παρὰ Μακρίνου) Quem, ut & filium, *Macrianum* appellat Trebellius Pollio.

Τρίβωνον) Id enim ſignum erat defectionis & deditionis. Pacatus in Panegyr. ad Theodoſium: *aliquanto melius manus illa conſuluit, quæ ſubmiſſa precabunda veniens petiit veniam neceſſitatis*, &c. Vide Lucanum lib. VI. Oroſium lib. VI. Oroſium lib VII. cap. XXXVI. Ammianum lib. XXVI. &c.

N. 26. Κλαύδιος δὲ) Hæc de Claudii Juſtitia, verbis Petri Fabri Sanjoriani lib. I. Semeſtr. cap. XXV. reddidimus, cum horum ſenſum vix ceperit Interpres, & quæ ſalebroſa agnovit Henric. Valeſius ad Dionis Excerpta p. 208. Ea vero de optimo quodam auctore ſumpta exiſtimat idem Faber, & vocem ἀλλότρια, ſive *aliena*, hoc loco, intelligi non debere omnia quæ privatus quiſque jure dominii pertinet. Nam quis, inquit, fando umquam audivit, ea vel peti ſolita eſſe, vel ab Imperatore olim donari potuiſſe? niſi forte quod multo ante in Aſia factitaſſe Antonium ſcribit Plutarchus, id Imperatoribus uſuvenerit: quod quidem Fabro non placet, qui pertinere edictum iſtud putat ad titulum de Petitionibus bonorum ſublatis: ita ut aliena intelligi debeant, ea ſcilicet quæ reorum quidem, ſed indemnatorum adhuc & viventium bona ſunt, itemque caduca ſeu vacantia: immo vero etiam damnatorum & proſcriptorum bona, quæ tamen fiſco nuntiata, nondum addita, ſeu incorporata ſunt, cum hæc quoque aliena quodammodo eſſe videantur.

Κλαύδιον) Sic tres MS. alter e Wolfianis, Κλαυδίου.

Κυντιλλιανόν) Quem *Quintillum* vocat Trebellius Pollio, ut & Vopiſcus in Aureliano: Κυντίλλον, Zoſimus lib. I.

Ἑπτὰ καὶ δέκα ἡμέρας) Ita etiam Pollio: Victor paucis diebus Imperium tenuiſſe Quintillum ait.

Ἦν ὅτε μὲν εἰς Ῥώμην) Locum hunc Zonaræ expendit Scaliger ad Euſebium p. 239. II. Edit.

Καὶ τῶν εἰδότων φρουμενταρίων) Quibus verbis *frumentarium* deſcribit, ut obſervat Caſaubonus. Vide Gloſſ. med. Lat.

Μικρὸν ὀλίγον) Sic MSS. *minus paucis diebus*, Vopiſcus. LIBER XII. N. 27.

Τὸ στρατιωτικὸν) Atqui Tacitus Imperator a Senatu electus, non a militibus, ut ſcribit Vopiſcus: neque eorum ſententia requiſita, tametſi Præfectus urbis Ælius Ceſianus ſic exercitum eſt allocutus in Campo Martio: *Vos ſanctiſſimi milites, & ſacratiſſimi vos Quirites, habetis Principem, quem de ſententia omnium exercituum Senatus elegit, Tacitum dico, auguſtiſſimum virum*, &c.

N. 30. Τὸν αὐτοῦ υἱὸν) Hinc in Legum aliquot Cari Inſcriptionibus: *Impp. Carus, Carinus, & Numerianus A. A. A.* quo obſervatum a Caſaubono, qui id Zonaram a probo quodam auctore accepiſſe exiſtimat.

Γαλάτης) Id eſt *Gallus*, inquit Caſaubonus ad Vopiſcum in Caro, qui illius patriam incertam fuiſſe ait, & Romæ natum videri vult. At uterque Victor & Sidonius Narbone genitum ſcribunt. Wolfius *Galata*, verterat. pag. 27.

Ζαΐβαν) Duo Codd. Reg. & Colbert. Ζαϊβᾶν, alter Reg. Εὐΐβαν præferunt.

N. 31. Κώνσταντα) Ita Zonaras *Conſtantem* perpetuo vocat, quem alii Conſtantium: quemadmodum etiam Conſtantinus Porphyrog. lib. de Adm. Imp. cap. XLV. & Menæa XXI. Maii.

Τοῦ Γερτιανοῦ) Vide Scaligerum ad Euſebium p. 243. II. Edit.

Ἀλλὰ προσκυνεῖσθαι) Id ipſum narrant Eutropius, (cujus Interpretem Pæanium hic exſcripſit, ut alibi ſæpe, Zonaras) Aurelius Victor & Euſebius in Chronico: atque adeo Ammianus lib. XV. *Omnium primus extero ritu & regio more inſtituit adorari, cum ſemper antea ad ſimilitudinem judicum ſalutatos Principes legerimus.*

Τὰς δὲ τύχας ἰδιώτας) Euſebius lib. VIII. cap. 31. τὰς δὲ ἐν ταμιείοις ἐλλείψεις ἀποδοῦναι.

N. 32. Ἐν Νικομηδείᾳ) Ubi Palatia conſtruxerant Imperatores ante Diocletianum, ut indicat Socrates lib. I. Hiſt. Eccl. cap. VI. Vide noſtram Conſtantinopolim lib. IV. ſect. XIII. N. IV. Aliud Palatium præterea Nicomediæ ædificavit Conſtantinus Heraclii filius Niceph. CP.

N. 33. Ὁ μὲν γὰρ Εὐσέβιος) Euſebius lib. VIII. cap. XIII. & in Orat. Conſtantini ad Sanctorum cœtum cap. XXV. ubi conſulendus Valeſius. Vide præterea Lactantium de Mortib. Perſecutor. cap. XLII.

N. 34. Τὸν Λικίνιον) Scribit Anonymus in vita S. Baſilei Archiepiſcopi Amazeni n. V. & VI. Licinium ſimulaſſe ſe eſſe Chriſtianum, ut Conſtantiam Conſtantini M. ſororem in uxorem obtineret, & adepto Imperio in Oriente, ad vomitum rediiſſe. Certe Conſtantinus Chriſtianiſmum amplexus fuerat ante initum inter Licinium & Conſtantiam matrimonium an. CCCXIII. Verum ſcribit Lactantius in lib. de Mortib. Perſecutor. n. XLVI. XLVII. & XLVIII. aliquanto poſt initas cum ſorore Conſtantini nuptias, ac cum Maximino congreſſurum, ſomno monitum, Chriſtum invocaſſe, dediſſeque litteras ad Provinciarum Præſides de reſtituendis Chriſtianis Eccleſiis, Conſtantino & ipſo III. Coſſ.

Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ) Quæ deinceps adduntur, abſunt ab uno e Codd. Reg. & Colb. deſcribuntur vero in tribus aliis Reg. atque hæc quidem ſuppoſititia, nec Zonaræ eſſe videntur.

Ἱσταμένῳ) Reg. Ἱσταμένου.

Σιρμιάλιον) Reg. Σιρμιαλίου.

Ἀγεντοτὶ) Reg. Ἀγεντιμιός. Melius alii.

Καλανδίων) Wolfius Καλανδίωνα, perperam ediderat: ita enim a Scriptoribus paſſim appellatur.

NOTÆ IN LIBRUM XIII.

N. 1. ΠΕΡΙ τὸν σταυρὸν) Id ex Euſebio tradit Zonaras: at Lactantius in libro de Mortibus Perſecutor. ſcribit *commonitum fuiſſe in quiete Conſtantinum, ut cæleſte ſignum Dei notaret in ſcutis, atque ita prælium committeret: feciſſeque ut juſſus erat, & tranſverſam X. litteram, ſummo capite circumflexo, Chriſtum in ſcutis notaſſe*. Sic enim legendus hic locus, ubi perperam *Chriſto* editio præfert. Atque exinde is mos obtinuit, ut in ſcutis militum Prætorianorum Chriſti monogramma, uti hic deſcribitur, effingeretur: quod ex muſivo Juſtiniani Ravennenſi, quod in Familiis Byzantinis damus, colligere eſt potiſſimum.

Δι' ἀστέρων) V. p. 11. a. Edit.

Edit Pariſ. pag 28. Σχεδιάσας σταυρὸν) Theophanes p. 11.

Μιλβίαν) Βολβίαν, ita quatuor MSS. regii, & Wolfiani: *Milvium* Scriptores vulgo vocant: *Mulvium*, Lactantius in libro de Mortib. Perſecut. n. XLV. Chronicon Alexandrinum Μουλουβίου γέφυραν habet. Damaſcenus Studita Homil. ... πλησίον εἰς ἕνα γεφύριν ὅπου τὸ ὀνόμαζαν Φολβίου. Georgius Hamartolus in Chron. MS. in Conſtantino M. ὁ δὲ Μαξέντιος τύραννος ... καὶ ζεύξας τὸν παραῤῥέοντα ποταμὸν ... ἐξῆλθεν εἰς παράταξιν τοῦ πολέμου.

Σερρῶν) Ita quatuor MSS. Codd. Regii: Wolfius Σεῤῥῶν. De Sertis urbe Macedoniæ, dixi ad Villharduinum.

N. 2. Συμεστος) Hæc & ſequentia, ut & fictitiam Silveſtri & Zambres de Chriſto Concertationem, & de tauro ſuſcitato narratiunculam, quam habent etiam Cedrenus, & Georgius Hamartolus in Chronico MS. Symeon Logotheta in Chron. MS. ex Vitæ S. Silveſtri conſarcinatore a Combefiſio edito hauſit Zonaras: ſive ille Euſebius ſit Cæſarienſis, ut exiſtimat Ratramnus Monachus Corbejenſis in lib. contra Græcor. oppoſita cap. III. ſive alius recentior, quod omnino reor. Habetur etiam iſta Silveſtri diſputatio cum Judæis in IV. Codicibus Regiis.

Ὁ λόγων τοῦτο τῷ ζῶῳ) Sic in uno e MSS. Regiis, in alio τούτῳ.

Κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ Βασιλέως) In vita S. Baſilii Jun. n. IV. τὴν σωτηρίαν τοῦ Βασιλέως. De hac juramenti formula vide quæ adnotavimus ad Cinnamum p. 483.

Υἱοὺς δὲ ἐκ Φαύστης ἐγείνατο τρεῖς) Tres palmarum ſurculos a terra ſurgentes, in nummo Conſtantini tres illius filios denotare appoſite collegit Triſtanus, Artemidoro lib. 5. cap. LXXIX. qui Principum liberos per ramos Palmarum deſignari ſcripſit, quod etiam Achmes tradit capit. CCLVI.

Διά τε τὸ τοιοῦτον ἀνήλωσεν) De cæde Criſpi & Fauſtæ, vide quæ commentatur Jacobus Gothofredus ad Philoſtorgium lib. II. cap. IV.

Γότθων) Victoriam a Conſtantino M. ex Gothis relatam narrant Zoſimus lib. II. p. 680. auctor vitæ Conſtantini lib. I cap. VIII. & Anonymus Valeſianus p. 474. 476. qui hanc ad annum CCCXXII. referunt: ad hanc etiam ſpectant *Ludi Gotthici* in Kalendario Hervagiano & Bucheriano prid. Non. & 3. Id. Febr. quo quidem menſe confectum hoc bellum inde arguitur.

N. 3. Οὐάλεντα) Is Vectius Valens nuncupatur, cujus laudantur περὶ ἐπεμβάσεως τῶν ἀστέρων libri, præterea ejuſdem Ἀνθολογία γενεθλιακή. Vide noſtram Conſtantinopolim. Huc porro ſpectant, quæ ſcribit Zonaras, ſeu, ut alii volunt, Michael Glycas, in Antapolegetico MS. ad ſcriptam Manuelis Comneni Imp. ad quemdam Monachum miſſum, a quo reprehenſus fuerat ob nimium circa Aſtrologicas & Mathematicas diſciplinas ſtudium: περιέχω δὲ τὸ ἀμφότερον γράμμα, ὅτι τὰ τῶν ἀστέρων σχήματα σημεῖα εἰσὶν ἀποβαίνοντων, οὐ μὴν καὶ ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεσμάτων τινῶν ποιητικά. Καὶ τοιαῦτα ἀπομνημόνευμα λέγομεν, εἰ κατά γε τὴν τοῦ γράμματος περίληψιν οὕτως ἔχει τὰ τοῦ πράγματος. Πῶς ἐκεῖνον ὁ Οὐάλης ἐκεῖνος ἐπὶ μέσου τοῦ ἄγειν μεγάλα μὲν ὀφρασί, παρακληθεὶς Κωνσταντίνου, τέσσαρας καὶ δέκατον δὲ καρτερίσας ὅτι ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῶν θεμελίων τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων; ἔδοξεν γὰρ ὡς οἱ τοσοῦτον ἐνιαυτῶν ἐκεῖνος ἐκμαρτύρει παρεῖναι, ὡς τῇ μέντοι τὴν πόλιν δοῦλην πολεμίων ἀχείρωτον· τοῦ τίνα τε προσκύνησιν αὐτὴν, καὶ ταῖς λοιπαῖς καθεξῆς, καιρὸν ἀναμαρτύρει λοιπὸν τῷ σκόπῳ αὐτοῦ συντελέσοντα, ὡς καὶ τὸ γράμμα προδήλως τοῦτο λέγειν σὺ βούλεται. Ἀδύνατα γὰρ ἐντεῦθεν οἱ ἀστέρες, ἵνα μὴ λέγω τὸν Ποντικὸν αὐτὸν, ὁμολογῶνται, τοῖς μὲν τῶν ἀνθρώπων μοιχοῖς, τοῖς δὲ φονεῦσι ἐξ ἀνάγκης ἀποτελοῦντες, καὶ ὁ δεῖν' ὡλοθρεῦσιν αὐτοῖς, ἐπὶ μέσου τὸν Οὐάλεντα παράγων ἔλεγεν αὐτὸν ὁρῶντι· τὰ γὰρ τῆς ἀστρολογίας ἐντεῦθεν διεψευσμένα καὶ μᾶλλον ἐλέγχεται· ὁ γὰρ Οὐάλης οὗτος ἀκριβέστατα pag. 29. καὶ ταῦτα ὢν ἀστρολόγος, εἰς ἑξακοσίους πρὸς τοῖς ἑνενήκοντα ἐξ ἐνιαυτοῖς ἀθρῆναι τὴν πόλιν ταύτην ἐψεύσατο, καὶ οὕτω διαμαρτημένην τὴν τύχην ἐξ ἀποτελέσματος ἔδοξεν· ὡς δὲ τὸν ἀναφθέντα Οὐάλεντα καρτερήσας μὲν ἔτος τεσσαρεσκαιδέκατον οὕτω τις, χαίρειν δὲ ἡμᾶς τοῦ καιροῦ εὐφήμου ἀγαθόν τινα τῇ πόλει μηνύοντα, δεξόμεθα τὴν παραγραφὴν αὐτοῦ, ἀλλ' αὐθις ἀπορήσομεν, οὕτω λέγοντες, τί δαὶ, καὶ ἀπετέλεσε τοῦτο τὰ τῆς πόλεως καταβληθῆναι θεμέλια; οὐκ ἂν οὕτω τὰ κατ' αὐτὴν ἔχειν ἔμελλεν ὅπως ἄρα καὶ σήμερον ἔχουσι· παρακαλοῦμεν μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀμαχητὶ καὶ περὶ τούτου σημειοῦσθαι· ὡς γὰρ οὕτω κατὰ τὴν πόλιν ἔχειν ἔμελλε, καὶ μάτην ἐκεῖνος τοσοῦτον ἐκμαρτύρει καιρὸν, ὡς οὐχ οὕτως. Καὶ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; φαίνονται γὰρ ἐντεῦθεν ὡς ὁ παρασημαντικοὶ μόνον εἰσὶν οἱ ἀστέρες, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσμάτων ἐξ ἀνάγκης ποιητικοί· εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, ἵνα ἂν τὰ τεχνῖται ἐκεῖνα τὸ γράμμα ὑπεραπολογούμενον, ἀλλὰ τὰ καθ' ἑκάστην ἀπροσδοκήτως τῇ πόλει συμπίπτοντα, σεισμοὺς δηλαδὴ, ἐμπρησμοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα κατὰ λέξιν· ἅπερ οἱ διηγήσαντο· εἰ γὰρ ἐδεῖτο τὰ πάντα μείζω τε καὶ ἐλάχιστα συμπεριλαβεῖν· ἐκεῖνον ἔφησε μείζω τε καὶ ἐλάχιστα· καὶ αὐτοῖς τὸ περὶ Θεοῦ λόγον, Δαβιτικὸν οὕτω ῥητὸν, Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ἔμεινεν ἐξ ἀνάγκης ἄφραστος, ἐξ ἀνάγκης ἐνταῦθα, ὅτε καὶ αὐτὸν ἀποστρέψουσι τὸν κλόνον τῆς γῆς, ἀκριβοῖ τὸ ἐπιτίμιον σεῖσμαι. Ἄλλως τε εἰ κατὰ τὴν ἐμπεσοῦσαν ὥραν ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῶν θεμελίων τῆς πόλεως, αὐξάνεται τὴν πίστιν ἐπανάγκης αὐτὴν τὴν πόλιν ἀθρῆναι τοῖς πολεμίοις ἀχείρωτον, ὃ μὲν δὴ χάριν .... κατ' ἐκεῖνο αὐτὴν ἀπέδωσεν ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τῇ κατὰ Χριστὸν ἀγάπῃ καθικέτην πλατυνόντα· μᾶλλον δὲ καὶ τῷ παναμώμῳ τοῦ Θεοῦ Λόγου Μητρὶ ταῖς ἐνδόξοις ποιοῦμεν, καὶ φύλακα ταύτην ἐπιγραφόμεθα, ὅγε τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ὁ Οὐάλης ἐπραγματεύσατο· ἐκποτε ταῖς τῶν ἀστέρων παρασημειώσεσι. Μὴ δὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἐπὶ τοσοῦτον ἀποτραπῆναι, καὶ λογισμοὺς ἀνταραττόμενα, &c.

Ἡ ἐκείνη τυραννίδα) Sic etiam Imperatorum Conſtantinopolitanorum ſuæ ætatis tyrannidem perſtringit Aretas in Apocalypſ. cap. LII. Λείπεται δὴ ἑτέραν ὑπονοεῖν Βαβυλῶνα εἶναι λέγω· καὶ τίς αὕτη; οὐκ ἄλλη, ἢ ἡ Κωνσταντίνου, ἐφ' ἧς πάλαι διωγμοὺς ἐνεσομένη, νῦν δὲ ἐν αὐτῇ φονεῦσαι, ἐκ παραλλήλων ἀμίλλης, τῶν πολιτικῶν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐξεπιτηδεύσαν παλαιόντων, μᾶλλον δὲ οὐκ ἰουδαΐκως, εἰ μή τι ἐξ αὐτῶν ἄρῃ τὸ αἱρετικὸν, οὐ μείζονα δεῖν δυνάμει ἀναπλεῖν. Et cap. LIV. Μητέρα δὲ τῶν πορνῶν καλεῖν, ἢ ἂν βούλη τὴν πάλαι, εἴτε τὴν παλαιὰν Ῥώμην, εἴτε τὴν νέαν, εἴτε τὸν καιρὸν τῆς ἐπιδημίας τοῦ Ἀντιχρίστου, οὐκ ἂν ἁμάρτῃς τοῦ ἀληθοῦς, διότι ἀμφοτέρας τὸ κράτος ἀπεδέξατο τῶν ἄλλων πόλεων.

Δίων) Cujus verba expendimus in Byzantii deſcriptione.

Θώραξ) Murorum lorica, vulgo *Cortina*, atque ſic emendavimus, ubi Wolfius *froas* verterat.

Ἡ κατέστρωται λιθίναις πλαξὶν) Unde φόρον πλακώματος vocat Nicephorus Presbyter in vita nondum edita S. Andreæ propter Chriſtum Sali. Vide quæ annotamus in noſtra Conſtantinopoli lib. I. de hoc Foro Conſtantini.

Εἰς κίονα ὄψει τὸ ἄγαλμα ἵστησι) De Porphyretica columna, & ſtatua ei impoſita, pluribus egimus in Notis ad Alexiadem pag. 382. &c.

LIBER XIII. in Conſtantinopoli Chriſt. l. 1. Sect. XXIV. N. VI. Illud dumtaxat hic addere licet, Anonymum de Inventione S. Crucis, apud Gretzerum, ſcribere a Romanis hanc ſtatuam confectam & erectam ob cives liberatos a Tyrannide Maximiani, hincque poſtmodum ab ipſo Conſtantino translatam Conſtantinopolin. Ita ille, ubi de Clavis Dominicis: *τοὺς δὲ ἑτέρους δύο ἐν τῇ στήλῃ ἔθετο, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ὑπὲρ τῆς ἀπὸ Μαξιμιανοῦ τυραννίδος ἐλευθερίας τῷ Κωνσταντίνῳ ἔστησαν· καὶ γὰρ ἐπὶ ταύτην ἀγαγὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ φόρῳ ἱδρύσατο.*

Ἀπόλλωνος ἄγαλμα) Multa perinde ibidem obſervamus de hac ſtatua, ubi & quædam attigimus de Clavis Dominicis in eam immiſſis, non modo in caput, ſed & in equi frænum: de quibus ita Nicephorus Presbyter in vita nondum edita S. Andreæ propter Chriſtum Sali: *παραγενόμενος*

Edit. Pariſ. pag. 30. *τοῦ ὄντος ἐν τῷ δημοσίῳ φόρῳ πλησίον τοῦ κίονος, ὃν ὁ ἐν μακαρίᾳ μνήμῃ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ ἐν ἁγίοις ἔστησεν, ἐν ᾧ φασὶ καὶ τοὺς τιμίους ἥλους τοὺς ἐν τῷ ζωοποιῷ τοῦ Κυρίου σώματι ἐμπαρέντας ἐν τῷ ἐπάνω τούτου ἱσταμένῳ ἀνδριάντι ἔθετο, πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ, σκέπην τε καὶ φυλακτήριον τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων.* Et Menæa ad 6. Martii:

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἡ εὕρεσις τῶν ἁγίων ἥλων,
Φανέντες ἧλοι βασιλέων τοῦ μὲν κράτος,
Ἀγάλματος κεῖνται τοῦ χαλκοῦ δὲ κρᾶτα.

Vide Theophanem p. 21.

Τοῦ Ἡλίου) Sic MSS. omnes: at Lambecius, ſeu Holſtenius ad Codinum de Orig. CP. n. XLVI. legendum contendit *πόλεως τοῦ Ἡλίου*, ſeu Heliopoleos, ex Julii Pollucis Chronico: *καὶ ἐκεῖνο τὸ κίονος ἔστησεν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα, ἔχοντα ἐν τῇ αὐτοῦ κεφαλῇ ἀκτῖνας ζ΄. ὅπερ χαλκούργημα ἤγαγεν ἐκ τῆς Ἡλίου, πόλεως οὔσης τῆς Φρυγίας.*

Εἰς τιμὴν ἀνήγαγε Πατριαρχικήν) Falſum quod ait Patriarchatum Conſtantinopolitanum a Conſtantino M. erectum: hinc Metrophanem Byzantinum Epiſcopum infra Patriarcham vocat, ut & Joſephus Ægyptius de Concilio Epheſino p. 685. & Damaſcenus Studita Homil. XXXIII. Vide noſtram Conſtantinopolim.

Μητροφάνους) Conſule, ſi lubet, Acta SS Metrophanis & Alexandri edita a Gretzero, S. Nicephorum in Chronogr. p. 413. 1. ed. Synaxaria & Menæa ad IV. Junii, quo illius Synaxin celebrant Græci.

N. 4. *Ἐπὶ τῶν δωμάτων*) Heſychius: *δώματα, οἶκοι, οἰκήματα*, &c. Ita *doma* uſurpant aliquando Scriptores infimæ Latinitatis, Petrus Damiani l. V. Epiſt. XI. Liber Mirac. S. Mauri Sebaſtiani n. XVIII. vita S. Aldegundis c. V. &c. Eſt etiam *doma, tectum, vel atrium quod non tegitur*, Papiæ. Gloſſ. Gr. Lat. *δῶμα tectum*. Atque hac notione in Orientalibus provinciis uſurpari obſervat non ſemel S. Hieronymus, in quibus *domata* dicuntur, *quæ Romæ ſolaria vel meniana vocant, id eſt plana tecta, quæ tranſverſis trabibus ſuſtentantur*. Hoc vero Zonaræ loco *δώματα* pro ipſis ædibus privatis accipi debere cenſuerim: *tecta* vertit Interpres.

Ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος) De Euſebio, & illius Arianiſmo, præter Theophanem & aliquot e vetuſtioribus, agunt in primis Baronius, Scaliger ad Euſebii Chronicon p. 431. Jacobus Gottofredus ad Philoſtorgium lib. I. cap. II. Henricus Valeſius ejuſdem Euſebii Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ editor, & alii. Quæ porro ut id probet Zonaras affert ex eodem Euſebio, deſumpta ſunt ex lib. 1. cap. 1. ubi *ἐλατρεύετο δεύτερον* etiam ſcribi in melioribus Codicibus obſervat Valeſius, ubi alii *Θεοῦ*, vel *Θεὸν* habent. Ex his porro Euſebii verbis non videre ſe quid reprehendat Zonaras ſcribit idem Valeſius ad cap. III. quo probet Ariani dogmatis illum ſectatorem fuiſſe. Hunc conſule, ſi lubet. Photius Epiſt. CXLIV. *Εὐσέβιον ὁ τοῦ Παμφίλου, εἴτε δοῦλος, εἴτε συνήθης, ἐν μὲν αὐτοῦ τοῖς βιβλίοις*, &c. Georgius Hamartolus in Chronico MS. *Περὶ τοῦ Παμφίλου Εὐσεβίου*

Zonaræ Annales.

ὅτι ἐν πολλοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν δείκνυται Ἀρειανὸς γεγονώς, οὐδὲ καὶ ἐπαινοῦντες περί τινων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν οἱ πολυμαθεῖς καὶ πολυίστωρ, καθάπερ καὶ Ὠριγένης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἔξω τῆς ἐκκλησίας ὄντων. LIBER XIII.

Ἔτι ζῶντα εὑρὼν) Solus Zonaras Conſtantium Cæſarem, qui tunc erat Antiochiæ, vivente adhuc patre ſuperveniſſe ſcribit, eoque mortuo funus magnificentiſſimum duxiſſe, ut obſervat Henricus Valeſius ad lib. IV. Euſebii de vita Conſtantini cap. LXX.

Καὶ ὁ μὲν τεθνεὼς) Scribit Henricus Valeſius in Notis ad lib. XVI. Marcellini, in Conſtantini filiorum hiſtoria ſolito diligentiorem fuiſſe Zonaram: quod viri doctiſſimi judicium hic apponendum duxi. N. 5.

Ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία) Partitionem Imperii Conſtantiniani inter illius filios ita proſequitur Scriptor vitæ S. Artemii MS. *Ἄρτι τοῦ* pag. 32. *μεγάλου Κωνσταντίνου τὸν βίον ἀπολιπόντος, εἰς τρεῖς ἀρχὰς ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐξουσία διῃρεῖτο, τῶν υἱῶν αὐτοῦ Κωνσταντίνου, Κωνσταντίου τε καὶ Κώνσταντος ταύτας διελομένων· καὶ τῷ μὲν πρώτῳ Κωνσταντίνῳ αἱ ἄνω Γαλλίαι καὶ τὰ ἐπέκεινα Ἄλπεων, αἵ τε Βρεττανικαὶ νῆσοι, καὶ ἕως τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ κλῆρος ἐδόθησαν· Τῷ δὲ Κώνσταντι, αἱ ὑπὲρ τὰς κάτω Γαλλίας, ἤγουν αἱ Ἰταλίαι, καὶ αὐτὴ ἡ Ῥώμη. Ὁ δὲ Κωνστάντιος ὁ δεύτερος τῶν Κωνσταντίνου υἱῶν, ὃς ἐπὶ ἐπὶ τῶν τοῦ ἑῴου τότε πραγμάτων πρὸς τοὺς Πέρσας ἀγωνιζόμενος, τὸ τῆς ἀνατολῆς ἀπαλλάζεται μέρος ἐκ τὸ Βυζάντιον μετονομασθὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ Νέαν Ῥώμην, ποιήσας βασιλεύειν, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰλλυρικοῦ μέχρι τῆς προποντίδος ὅσα ὑπήκοα Ῥωμαίων, τήν τε Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, καὶ Μεσοποταμίαν, καὶ Αἴγυπτον, καὶ τὰς νήσους ἁπάσας τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ καὶ πολιτείᾳ ὑποτελεῖ καθίστησι.* Vide Conſtantinum lib. II. de Themat. cap. IX. & alios paſſim Scriptores.

Κοττίας δὲ) De Alpibus Cottiis, & Rege Cottio, illiuſque regno multa habent Simlerus in Comment. de Alpibus, Cluverius lib. I. Italiæ antiq. cap. XII. & XXXII. & alii paſſim.

Τῷ Κωνσταντίῳ δὲ λάχῃ) Eunapius in Ædeſio p. 44. *Διαδεξάμενος δὲ ὁ Κωνστάντιος τὴν βασιλείαν, καὶ κληρωθεὶς ἴσα γε ἐκληρώθη, ταῦτα δὲ ἐπὶ τὰ ἐξ Ἰλλυριῶν εἰς τὴν Νίσιβιν καθήκοντα.*

Καὶ πρὸς τούτοις τὴν Θρᾴκην αὐτῷ τῷ πόλει τῇ πατρικῇ) Erraſſe Victorem, qui Thraciam Conſtanti poſtremo ex Conſtantini filiis obveniſſe ſcribit, pridem obſervatum ab aliis.

Κατὰ Περσῶν) Qui Antiochiam circumſederant & ceperant, ut eſt apud Eunapium in Ædeſio.

Ὁ Σαπώρης) De hac Saporis expeditione, & Niſibi a Perſis obſeſſa, agunt Philoſtorgius l. III. c. XXIV. Ammianus, Chron. Alexandr. p. 672. 674. 676. Theophanes p. 28. 32 & alii paſſim.

Βετρανίων) Ita emendavimus, cum Wulfius hic & infra *Βρεττανίων* edidiſſet: ſic enim tres MSS. Regii præferunt, quomodo etiam habent Zoſimus, Joannes Antiochenus, Chronicon Alexandrinum, nummi veteres, & Scriptores Latini. Eutropius vero *Veteranionem*, Philoſtorgius *Οὐετερανίωνα* vocant: qua ultima nomenclatura quemdam memorat Ammianus ſub eadem fere tempora, qui Zoſimo lib. III. p. 72. *Βρεττανίων* nuncupatur. *Βρεττανίων* habet Codex recentior Zonaræ, ut & Theophanes. *Βρεττανίων* Athanaſius in Epiſt. ad Solit. De hoc vetranione multa congeſſerunt Scaliger ad Euſebium, Gothofredus ad Philoſtorgium, Sautamantius in Comment. hiſt. & alii paſſim.

Τῷ ἐπὶ Κώνσταντι) Res geſtas a Conſtante ſcripſit Euſtochius Cappadox Sophiſta, ut eſt apud Eudociam Auguſtam in Joniis MSS. *ἔγραψε τὰ κατὰ Κώνσταντα τὸν Βασιλέα*, &c. ubi apud Suidam perperam omiſſa vox *τά*.

Σαπώρου) Vide Zoſimum lib. II. ubi & de Hormiſdæ ad Conſtantium fuga, de quo etiam Ammianus lib. XVI. p. 71. Narſei vero mentio eſt apud Eutropium, Theophanem, & alios. De Hormiſda agimus pluribus in Conſtantinopoli.

LIBER XIII. Ἐκ Βαβυλωνίων, δέρματα ἐγχώρια) De pellibus Babylonicis dixi ad Joinvillam Diſſert. 1. p. 130. 134.

Ἠρώτησε τὸν Μαρσύαν) At Zoſimus lib. II. hanc crudelitatis indicem vocem Hormiſdæ videtur tribuere, ſcribens, (& ex eo Suidas in Μαρσύας) cum forte in convivio ſupervenienti ſibi optimates non aſſurrexiſſent, minatum Hormiſdam ſe eis Marſyæ ſupplicium irrogaturum : hujuſque vocis memores proceres, mortuo Narſeo, Saporem in Regnum ſubſtituiſſe, a quo mox Hormiſda in vincula conjectus, poſtea uxoris induſtria liberatus, ad Conſtantinum transfugit.

Ῥίνην) Limam piſci immiſſam, ut eſt apud Zoſimum lib. II. & Suidam: Διὰ τοῦτο ἰχθύος μεγάλου ῥίνην ἐναπεγκώσας.

Edit. Pariſ. pag. 32. N. 6. Ἐν Αὐγουστοδούνῳ τῇ πόλει) Ita editio Wolfiana: at Codd. Regii, ἐν Αὐγουστόδῳ, & Αὐγουστόδῳ præferunt: qua voce *Auguſtodunum* in Heduis innuitur, ubi purpuram induit Magnentius, uti habent Euſebius & Aurelius Victor.

Ἀνέστησεν) Neſcio an ab hoc Conſtante Imperatore ædificatæ fuerint ædes illæ magnificæ Conſtantinopoli, quæ τὰ Κώνστα appellabantur, & quarum meminit Scriptor ineditus vitæ S. Stephani junioris: ἐπὶ δὲ ἔσω εἶναι πρὸ τοῦ τῆς βασιλικῆς δημοσίας λεωφόρου ἐμβόλου, ἐν ᾧ ἵδρυται καὶ ἐπιλέγεται τὸ Σταυρίον, ἐξ οὗ πρὸς τὸ κάτω τὴν μέσην οἰκίαν ἀμυγδάλου οἰκίαν προσαγορευομένην τὰ Κώνστα. Monaſterii τῶν Κώνστα, in Conciliis mentionem fieri obſervamus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. VI. n. LXVI.

N. 7. Νίσιβιν) Vide Marcellinum lib. XVIII. p. 128. a. Edit. qui ex Zonara illuſtratur.

Πῦρ ἐνίβαλε) Idem Marcellinus: *Subjectis ignibus exuri cunctas juſſerat naves præter minores XII. quas profuturas pangendis pontibus diſpoſuit vehi carpentis.*

Κατεῖδον ἀναδῦναι) Idem Marcellinus atteſtatur *perfugas aperte faſſos ſe fefelliſſe.*

Χιλιάδας κεντηνάρια λέγεται) Κεντηνάριος pro ταγμ hic ponitur, ut alibi ſæpe, ut obſervat W.

Κατέπεμψεν) Al. ἀπέπεμψεν.

N. 8. Σαπώρης) Qui *Saporius* dicitur Lucifero Calaritano lib. I. pro S. Athanaſio: *Ergo quia Saporinus Perſarum Rex nuac contra te gerit prælium,* &c. Conſtantium alloquitur.

Τιμήσας τῇ ἀξίᾳ Καίσαρος) Conſtantii præterea indito nomine, ut ſcribunt Victor, Socrates, Chronicon Alexandrinum, & Theophanes; ſeu *junioris Conſtantii*, uti Ammonius Epiſcopus, qui ea ætate vixit, ut ipſemet teſtatur, in lib. de vita & Converſatione SS. Pachomii & Theodori n. IV.

Ἐν τῷ πολιχνίῳ Ἑλένῃ) In Pyrenæis, in Comitatu Ruſcinonenſi, hodie *Elna*, urbe notiſſima, de qua Scriptores omnes rerum a Conſtantino & filiis geſtarum. Pæanius in Metaphraſi Eutropii lib. 9. *cui Helenæ nomen*, ſic vertit ἐν Ἑλένῃ καλουμένῳ.

Σιλβανός) Chronicon Euſebii: *Silvanus in Gallia res novas molitus viceſimo octavo extinctus eſt die.* De Silvano agunt Victor Schotti, Ammianus l. XV. Hieronym. in Chron. Theophan. &c.

Λέγεται γὰρ μὲν) Euſeb Chron. *Magnentius Murſæ victus, in quo prælio Romanæ vires ceciderunt.*

Τῆς γραός) Id etiam attigit Ammianus lib. XIV. *Accenderat ſuper his incitatum propoſitum ad accendum aliqua mulier vilis, quæ ad Palatium, ut popoſcerat, intromiſſa, inſidias ei latenter obtendi prodiderat ab militibus obſcuriſſimis.*

N. 9. Ὁ Γάλλος γὰρ) Totam hanc Galli hiſtoriam ſic perſequitur Scriptor vitæ S. Artemii ineditus: ὁ δὲ Γάλλος τὴν τοῦ Καίσαρος ἀμφιεσάμενος ἁλουργίδα, καὶ ἤδη τῶν πρώτων τῆς βασιλείας ἀψάμενος ἐπιβαίνων βαθμῶν, οὐκ ἔμενεν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ γνώμης καὶ πίστεως τῆς πρὸς Κωνστάντιον ἐγγυθείσης, βασιλικωτέροις τῶν πραγμάτων ἀπτόμενος, καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ θράσους καὶ τῆς ἀλαζονείας ἐπιτασσόμενος. Τούς γὰρ ἄρχοντας, οὓς σὺν αὐτῷ ἐπεπόμφει Κωνστάντιος, τῶν βασιλικῶν τε καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ὄντας διοικητάς, τὸν δὲ τῶν Πραιτωρίων Ὕπαρχον Δομετιανὸν (ὁ γὰρ Θαλάσσιος ἐτεθνήκει) καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ Κοιαίστωρος Μόντιον, διὰ τὸ μὴ πειθαρχεῖν αὐτῷ, καὶ ὑπουργεῖν ταῖς παραλόγοις αὐτοῦ καὶ ἀκαθέκτοις ὁρμαῖς, χωρεῖν τοῖς στρατιώταις τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐξάψασθαι παρακελευσάμενος, ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς συρῆναι προσέταξε, καὶ ἀμφοτέρους ἀπέκτεινεν, ἄνδρας ἐν ἀξιώμασι διαπρέψαντας, καὶ παντὸς κέρδους καὶ λήμματος ἀφανέντας ἐλευθερίους, ὧν ὁ τῆς πόλεως τηνικαῦτα Ἐπίσκοπος ἔθαψεν, αἰδεσθεὶς τὸ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ὑπερβάλλον. Ὁ δὲ Κωνστάντιος ἐπειδὴ τάχιστα ἐπύθετο τὸ συμβὰν, μεταπεμψάμενος εἰς ἑαυτὸν ἐσπούδαζε τὸν Γάλλον. Ὁ δὲ εἰδὼς μὲν ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τυγχάνει καλούμενος, ὁρῶν δὲ πάλιν ὡς εἰ μὴ βούλοιτο ὑπακοῦσαι, πόλεμον ἀνάγκη ποιεῖν, ὅπλα πρὸς Κωνστάντιον ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἀράμενον, αἱρεῖται μᾶλλον τὰ τῆς εἰρήνης· καὶ τὴν γυναῖκα προαποστείλας εἰς τὸν Κωνστάντιον ἐξιλεώσασθαι, καὶ αὐτὸς αὐθις αὐτόμολος εἰς τὸν κίνδυνον. Ἡ μὲν οὖν Κωνσταντίνα προτέρα ἐξώρμησε, φροντίζουσα τῷ ἀδελφῷ, καὶ διαλλάξαι τοῦτον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς προθυμουμένη, τοῦ μή τι εἰς αὐτὸν βουλεύσασθαι ἀνήκεστον. Πολλῇ δὲ τῇ ὁδοιπορίᾳ περὶ τὴν ἀθλητικὴν χρησαμένη, ἐν μέσῳ ἐνόσησε μεταξὺ τοῦ πολίχνιον, ἐκ Βιθυνίας ἐπιβᾶσα, ὃν καθ' ἡμᾶς τινὲς τοῦτον Γαλλικανὰ λεγομένην ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Γάλλος καὶ τοῦτο παρὰ δόξαν αὐτῷ συμβὰν, μεγάλην συμφορὰν ποιησάμενος, ὅμως ᾔει τὸ πρόσω, τῆς δεδογμένης ὁδοῦ ἐξηρτημένος. Ἐπειδὴ εἰς Νωρικὸν ἀφίκετο πόλιν αὐτοῦ Ποταβίωνα καλουμένην, ἐνταῦθα δὴ αὐτῷ Μεδιολάνου καταπέμπεται στρατηγὸς Βαρβατίων, καὶ τὸ Κωνσταντίου τοῦ πάντων κτᾶσθαι τυγχάνοντος, ὃς τὸν Γάλλον ἀφαιρεῖται τὴν ἁλουργίδα, καὶ ἐς ἰδιωτικὴν μετασχηματίσας, ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τὴν νῆσον τῆς Δαλματίας κατέστησε. Τὸν Γάλλον δὲ εἰς τὴν νῆσον ἀφιγμένον, Εὐσέβιος ὁ Εὐνοῦχος, πρὸς τῷ Πραιποσίτου τότε τιμὴν ἔχων, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πείθουσι Κωνστάντιον ὡς τάχιστα Γάλλον παντελῶς ἐκποδὼν. Ὁ δὲ πεισθεὶς πέμπει τοὺς ἀποκτενοῦντας αὐτόν. Καὶ ἤδη τούτων ἀφικνουμένων, πάλιν ὁ Κωνστάντιος εἰς ἔλεον μετεβάλλετο, καὶ πέμπει διὰ ταχέων γράμματα τὸν Γάλλον τῆς σφαγῆς ἀνακαλούμενος· ὁ δὲ Εὐσέβιος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, πείσαντες τὸν πεμφθέντα Μεγαλιανὸν, μὴ πρότερον ἐπιδοῦναι δηλωθέντα τὸ γράμμα πρὶν ἂν ἀνέλοιτο τὸν Γάλλον ἀπηρημένον. Ἐγένετο ταῦτα, καὶ ὁ Γάλλος ἐτεθνήκει· ὁ δὲ Κωνστάντιος περὶ τῆς πραγματείας δείσας μὴ ἄχρι οὗ δέον ἢν μόνος ἀπῳκεῖν εἶναι τῆς ἀρχῆς ἐγκρατὴς, ἄλλως τε καὶ τῶν Γαλατῶν ἐξυπανισταμένων καὶ ὁπότε προσημαίνειν τὰς τυραννίδας ἐγχειρημένων, διὰ τὸ σώματος ἴσχυϊ, καὶ ἀκαθέκτων φρονημάτων, μετεμέλετο ἤδη τὸν Γάλλον ὑπεξελὼν, καὶ λογισάμενος τὸ συγγενὲς τὸ ἔθνος καὶ ἀλλογενοῦς ἀσφαλέστερον εἶναι μᾶλλον πρὸς κοινωνίαν τῆς βασιλείας, Ἰουλιανὸν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γάλλου ἐκ τῆς Ἰωνίας μεταπεμψάμενος, ἐν τῷ Μεδιολάνῳ Καίσαρα ἀναδείκνυσι, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ τὴν ἑαυτοῦ Ἑλένην εἰς γάμον ἐκδοὺς, καὶ τὰ πιστὰ πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, τοῦτον μὲν ἐξέπεμψεν εἰς τὰς Γαλλίας, φυλάξαι τὴν ἐκείνου βασιλείας ὀνόματι.

Δομετιανός) De Domitiano & Montio miſſis ad Gallum Cæſarem, agunt Ammianus lib. XIV. Philoſtorgius lib. III. cap. XXVIII. lib. IV. cap. 1. & alii Scriptores.

Εὐσέβιος τὴν τοῦ Πραιποσίτου διέπων ἀρχὴν) Euſebii Eunuchi, qui ſub Conſtantio Præpoſitus fuit ſacri Cubiculi, cædis Galli Cæſaris auctoris, meminerunt paſſim Scriptores, Ammianus Marcellinus lib. XIV. XV. XVI. XVIII. Sozomenus lib. II. c. 1. lib. V. c. V. Philoſtorgius lib. IV. cap. 1. Palladius in hiſt. Lauſiaca, S. Athanaſius ad Solitar. vitam agent. Julianus, Libanius, &c. Dignitas vero Præpoſiti ſacri cubiculi ſpectavit fere ſemper Eunuchos, uti fuit Euſebius qui Zonaræ infra πρωτεύων τῶν βασιλικῶν ἐκτομιῶν dicitur: ita Rhodanus Ἀρχιευνοῦχος appellatur in Chronico Alexandrino p. 700. ἐκ τὸν Πραιπόσιτον τοῦ παλατίου αὐτοῦ Ῥοδανὸν ὀνόματι ἄνδρα δυνατὸν καὶ πλούσιον, ὃς διοικοῦντα τὸ παλάτιον, ὡς πρῶτον ὄντα Ἀρχιευνοῦχον. *Præpoſitum Palatii ipſius Rhodanum, virum potentem & divitem, qui Palatium regebat, & Princeps erat Eunuchorum.* Præter Euſebium ſub Conſtantio,

pag. 33.

Digitized by Google

XIII. & Rhodanum ſub Valentiniano, Præpoſiti alii memorantur, Urbicius & Liberius ſub Conſtantino M. apud Codinum de orig. Eutherius ſub Conſtantio, apud Ammianum lib. XVI. & XX. Antiochus Amantius & Chryſaphius, ſub Theodoſio juniore, apud Zonaram, & apud Victorem Tunnenſem, & Macrobius, in L. XX. Cod. Th. de Præpoſ. ſacri Cubic. Heraclius ſub Valentiniano juniore, apud eumdem Victorem, Calligonus ſub eodem Auguſto, apud S. Ambroſ. Ep. XXXIII. Amantius ſub Anaſtaſio Dicoro & Juſtino, apud Marcellinum Comitem, Tunnenſem, Auctorem Chronici Alexandrini, &c. Eutropius ſub Theodoſio M. in l. XVII. Cod. Th. de Pœnis, apud Socratem lib. VI. cap. V. & alios. Et Chryſoretus, in Synodico adverſus tragœdiam Irenæi
Edit. Pariſ. pag. 34. cap. CCIII. Sed de Præpoſiti dignitate multa congeſſit Jacobus Gotofredus ad tit. Codicis Theod. de Præpoſitis ſacri cubic.

N. 10. Εὐσεβίῳ) Huc ſpectant quæ habet Eunapius in Maximo: καὶ ἀφαιρέντος τὸ γένος, (Conſtantini M.) Ιουλιανὸς περιελείφθη μόνος, δι' ἡλικίαν παρορώμενος, καὶ πραότητα· ἐτύγχανε δὲ ὅμως αὐτὸν ἀμφιεσάμενοι βασιλικοί, καὶ παραφυλακαί τινες ἦσαν, ὅπως εἰς Χριστιανοὺς βέβαιος.

Καὶ ἀγαθῇ τύχῃ) Juliani felicitatem prædicat etiam Ammianus p. 293. *Felicitas ita eminuit, ut ipſis quodammodo cervicibus fortunæ aliquamdiu bonæ gubernatricis evectus, victorioſis curſibus difficultates ſuperaret immenſas.*

Ζητουμένου δὲ ἐφαπτόμενος) Ita Marcellinus lib. XX. pag. 160. I. Edit. præter Julian. in Epiſt. ad Athen. & Libanium in Orat. funebri.

Χρύσεον στρεπτὸν) Certe torquis ille aureus, λίθους ἔχων χρυσοδέτους, potuit diadema, quo ejuſce ævi utebantur Auguſti, recte effingere: primus autem, uti ſcribit Zonaras, Conſtantinus Magnus margaritis & lapillis diadema exornavit. Vide Diſſertat. XXIV. ad Joinvillam p. 290.

Ιππους ἐξ Ιβηρίας) Julianus ipſe in hac Epiſtola ad Conſtantium, apud Ammianum l. XX. p. 168. *Equos præbebo curules Hiſpanos, & miſcendos gentilibus atque ſcutariis adoleſcentes lectos quoſdam*, &c. Equos Hiſpanos curules commendant Vegetius lib. IV. artis Veterin. c. VI. Lex I. Cod. Th. de Equis curulib. Symmachus, Claudianus, & alii.

Ἐν Μόψου κρήνῃ) Vide Scaligerum ad Euſeb.

Τῷ μὲν Καίσαρος) Marcellinus lib. XX. pag. 170. de Leona: *utque id facile formido intentatorum efficeret, velut magnis viribus fretus, in locum Florentii Præfectum Prætorio Nebridium, tunc Quæſtorem ejuſdem Cæſaris, promoverat*, &c. Et lib. XXI. initio, de Juliano: *parvi igitur habitis, quæ per Leonam Conſtantius ſcripſerat, nulloque arbitrio ejus promotorum ſuſcepto, præter Nebridium*, &c.

Τοῖς κεφαλαῖς τὸ διάδημα) Id ipſum tradunt Philoſtorgius l. VI. c. VI. & alii quos ad eum laudat Gottofredus.

Μετὰ γραμμάτων) Has minaces litteras antea a Juliano miſſas ſcribit Marcellinus lib. XX. p. 169. I. Edit. tametſi longe probabilior Zonaræ ſententia.

N. 11. Ἐν τούτοις) Hæc paulo intricatiora in verſione immutavimus: ſcripſerat enim Wolfius: *interea & uxor ejus moritur, ſais, ut quidam ajunt, adhuc mater familias ejus, ſive ut alii, jam repudiata. ἐκβεβλημένην, repulſa a Palatio*, interpretatus eſt Henricus Valeſius. Deceſſit vero Helena poſtquam Julianus ab exercitu creatus erat Auguſtus, ut teſtatur ipſe Julianus in Epiſt. ad Athen.

Τοῖς γενεθλίοις τοῦ Σωτῆρος) Ammianus l. XXI. ait Julianum ſolemniter in Eccleſiam progreſſum *feriarum die, quem celebrantes menſe Januario Chriſtiani Epiphania dictitant*. Vide Valeſium ad hunc locum, & utrumque noſtrum Gloſſarium.

Ζῆν ἔτι) Eoſdem verſus recitat etiam Zoſimus, apud quem ita ſecundus legitur: παρθένοις δὲ Κρόνου μοίρῃ βαίνῃ ἐνὶ τέρμασι εἰκοστῇ. LIBER XIII.

Προσέθετο τοῖς Αρειανίζουσι) Hinc Euſebius in Chronico, quibus conſentiunt hiſtorici, *impietatem Arianam, Conſtantii Imperatoris fultam præſidio, carceribus & variis afflictionum modis omnes non ſuæ partis Epiſcopos perſecutam* ſcribit. Hinc etiam creberrimæ Luciferi Calaritani in Conſtantium expoſtulationes.

Παῦλον) Socr. l. II. c. XV. V. Theodorit. l. II. c. V. Sozom. l. III. c. III. Niceph. l. IX. c. XV. Theophan. p. 30. 32. Menæa & Synaxaria ad VI. Novembr.

Μακεδόνιος) Vita MS. S. Pauli Patr. Conſtantinopol. de Macedonio: οὗτος τοίνυν ταῖς τῶν Χριστιανῶν σφαγαῖς ὁ τῆς ἐκκλησίας ἐχθρὸς τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς θρόνοις ἐγκαθιδρύεται· καθ' ὃν δὴ καιρὸν καὶ Κωνστάντιος τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἐπονομασθεῖσαν αὐτῇ ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία, ποιήσει.

Ανδρέου) De hac tranſlatione Reliquiarum SS. Andreæ & Lucæ agimus in noſtra Conſtan- pag. 35.
tinopoli lib. IV. ſect. V. in cujus quidem S. Andreæ mentionem cum hoc loco inciderimus, operæ pretium videtur monere lectorem in eodem opere, eademque ſectione n. V. perperam ædem S. Andreæ τοῦ Κρίσους, vel ἐν Κρίσει, inter ædes ejuſdem Apoſtoli repoſitam, cum is ſit Andreas, qui ſub Copronymo multa ob cultum ſacrarum Imaginum paſſus a tyranno, in urbe mortuus eſt. Illius vitam deſcripſit Metaphraſtes, feſtum vero agunt Græci XVII. Octobr. Hinc igitur Sancto Andreæ ædem Conſtantinopoli extruxit Theodora Raulæna Protoveſtiaria, ut ibidem monemus. Eſt autem Raulæna gens, a ſui primordio, ex Francis noſtris orta, quod pluribus docuimus in Notis ad Alexiadem Annæam, pag. 239. unde eo lubentius hic deſcribendi videntur Maximi Planudis Monachi, viri inter Græcos recentiores celeberrimi, verſus aliquot in hancce ædem ſcripti, in quibus Theodoræ ſtemma proſequitur, haud ingrato forte Lectori parergo, cum ad Urbis maximæ deſcriptionem, quam nuper dedimus, pertineant. Hos autem eruimus ex Codice Thuanæo, ubi hancce titulum præferunt.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΗΡΩΕΛΕΓΕΙΟΙ,

ὃν ἀνήγειρεν αὐτῷ ἡ Πρωτοβεστιαρία.

ΠΕΙΘΟΜΕΝΟΙ συ δόμοισιν ἐν οὐρανίοισιν ἀεθλοῖς.

Ψυχῇ νικητάων, Ανδρέα κλεινότατε.
Καὶ τῷ σώματι σὸν ναὸν εἱσαμένη τόνδε
Κάλλεσιν ὡραίοις ἐν χθονὶ λαμπόμενον.
Η πάσαις ἐνὶ θηλυτέρῃσι σοφὴ Θεοδώρα,
Αμφοτέρων τε λόγων κῦδος ἀνεψαμένη·
Ης γενέτης μὲν ἔην Καντακουζηνὸς Ιωάννης
Μήτηρ δ' Εὐλογίη ἀξία εὐλογίης.
Σύγγονος ἔσθ' Παλαιολόγου Μιχαὴλ Βασιλῆος,
Οὗ γόνος Ανδρόνικος πλείστων ἄνακτος ἄναξ.
Κοινωνὸς βιότου δὲ Ῥαοὺλ πέλεν Ιωάννης,
Τιμὴν ὑψηλοῖο Πρωτοβεστιαρίου.
Αὐτὴ χηροσύνην .... ἔτερξεν ἀμείψαντα,
Ετρεφεν ἀλκμαίους Χριστὸν ἐν ὄνείδεσι.
Δόγματα ὀρθοτόμου χαίρει παῖδεν ἄλγεα πολλὰ
Τέρπεται καὶ θλίψεσι σὺν τῇ ἐφημερίᾳ.
Τοῖα τῇ, τιμὴ δὲ, ταῖσι δὴ σοι ἔσσατο ναὸν,
Ανδρέα, ἐξ σὺ χάριν πλείσταν ἀντὶ μέτρου.

Ejuſdem Jambi in eamdem S. Andreæ ædem:

Επιγραφαὶ δηλοῦσι τὰς τῶν πραγμάτων,
Εταῖς, προσώπων, ἐν γραφαῖς παραστάσεις,
Επιγραφῇ δίδαγμα κἀγὼ μανθάνειν,
Τίς καὶ τινῶν τέφυκα ἢ τινὸς τύχης.
Η κλῆσις ἐστὶ μοι τυγχάνει Θεοδώρα,
Καντακουζηνὴ καὶ Παλαιολογίνη.
Κομνηνὴ, Ῥαουλαίνα, πρὸς δὲ τοῖς ὅλοις
Καντακουζηνοῦ θυγάτηρ Ιωάννου,
Κομνηνοφυοῦς Αγγέλων ὡρμημένου,

LIBER XIII.

Οι Ιωαννίκιοι ἐκ μονοτρόπων
Στολὰς ἐκλῆθεν, πάντα συμμεθαρμόσας.
Ην δ' ὄντος αὐτοῦ υἱὸς Ἰωάννου
Edit. Pariſ. pag. 36. Σεβαστοκράτορος τε φυλὰς τ' Ἀγγέλων,
Πορφυρογεννήτου δὲ παῖς Θεοδώρας.
Ην ὄντος αὖθι, ὁ δὲ παῖς Ἀλεξίου,
Τοῦ καὶ μεγάλου Κομνηνοῦ Βασιλέως,
Μήτηρ δέ μοι καύχημα πασῶν μητέρων,
Ην ἡ Κομνηνὴ καὶ Παλαιολογίνα,
Εἰρήνη τις εἰρήνη φερωνύμως,
Ομαιμος ὥσπερ Μιχαὴλ Βασιλέως
Παλαιολόγου τοῦ Κομνηνοῦ γνησία,
Ην Εὐλογίαν ἐκ τοῦ λοιποῦ μονοτρόπων
Μετωνόμασαν, οἷς τις ἐπαινέσας.
Ην δ' ἄρ' ἐκείνου φέρωνυμος ἐγγόνη
Παλαιολόγου Δεσπότου τ' Ἀλεξίου,
Καὶ βασιλίσσης Εἰρήνης τῆς Ἀγγέλων,
Θυγατρὸς Ἀλεξίου τοῦ Βασιλέως.
Καὶ σύζυγός μοι Κομνηνὸς Ἰωάννης
Ῥαοὺλ ὁ Δούκας, Ἄγγελος, Πετραλίφας,
Πρωτοβεστιάριος ἐκ τῆς ἀξίας,
Ἐκεῖθεν ἔλκων πατρόθεν καὶ μητρόθεν
Τὸ τοῦ γένους ῥίζωμα σεμνὸν χρυσέαν,
Οθεν κατάγω καὶ γονεῖς ἐμοὶ γένος.
Ἀδελφιδοῦς δ' ἦν ὄντος υἱὸς τοῦ Δούκα
Ἄνακτος Ἰωάννου, τοῦ ἐκ Βατάτζου.

Jambi alii in idem argumentum.

Ἂν ὡς μεταλλεῖς τοῦ γένους μου τὴν φλέβα
Ἰχνοσκοπεῖν τε ἱστορεῖν γνώμην ἔχῃς,
Οὐ ψηγμάτων εὕρημα λεπτῶν θηράσῃ,
Σχεδὸν δὲ συχνὸν ὀλίγον χρυσηλάτων
Εἰς ταυτὸ συμφύσημα πάμπλατον χέων,
Καὶ χρυσίου δ' ἂν ἀπλοῖς σεμνὸς μάθοις,
Ἄλλων ἀπ' ἀρχῶν συμπλακεῖσαν εἰς μίαν,
Ἐξ ἧς ἱμάσθην τε καὶ τὸ φῶς * εἰσάγον,
Δῶρον Θεοῦ λαχοῦσα τοῦτο μυρίον,
Καὶ Θεοδώρα συγκατωνομασμένη.
Πατρὸς γὰρ εὐμοιροῦσα αὐτόμως φράσω
Καντακουζηνοῦ ἐκ γένους Ἰωάννου
Κομνηνοφυοῦς Ἀγγέλων ὑμνουμένων,
Οι Ἰωαννίκιοι ἐκ μονοτρόπων
Στολὰς ἐκλῆθεν, πάντα συμμεθαρμόσας.
Θυγατριδοῦς δὲ κλεινὸς ἦν Ἰωάννου,
Τοῦ φίλου ἄνακτος ὡς τῆς Ἀγγέλων
Αὐτομένου τε τῶν Σεβαστῶν τὸ κράτος,
Ον αὖ προσάγει πρὸς τὸ * φῶς Θεοδώρα
Ἡ πορφυρανθὴς θυγάτηρ Ἀλεξίου
Κομνηνοάνακτος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δίκη.
Μήτηρ δέ μοι καύχημα πασῶν μητέρων,
Ην ἡ Κομνηνὴ καὶ Παλαιολογίνα
Εἰρηνικῶς τις Εἰρήνη φερωνύμως,
Ομαιμος ὥσπερ Μιχαὴλ Βασιλέως
Παλαιολόγου τοῦ Κομνηνοῦ, πλὴν ὅσον
pag. 37. Μεῖζον ἐκεῖνη κόσμον ὤφθη τῷ κράτει,
Ἡ τῶν ἐκείνου τὸ κράτος τοῦ συγγόνου.
Ταύτην φρονοῦσαν ἐκ τολῆς μονοτρόπου
Ως Εὐλογίαν Ἀλεξίαν Εὐλογίου.
Ἀλεξίου δ' ἦν ἐγγόνη τοῦ Δεσπότου
Παλαιολόγων κατιόντος ἐκ γένους,
Καὶ Βασιλίσσης Εἰρήνης· ὁ δ' αὖ πάλιν
Ηὐθύνετο πατρὸς γνησίως Ἀλεξίου
Σκῆπτρα κρατοῦντος ἐκ γένους τῶν Ἀγγέλων.
Πατρὸς μὲν ὧδε μητρὸς τε ταῦτα μοι κλέος.
Εἰ δ' εὐτροχοῦν χρὴ καὶ τοῦ συζύγου λέγειν,
Κομνηνὸς ὄντος ἦν Ῥαοὺλ Ἰωάννης,
Σίμφωμα Δουκῶν, Ἀγγέλων, Πετραλίφας,
Οι ἀρεταῖς ἄλλοθεν ἆθλον ἄξιον
Πρὸς τοῦ κρατοῦντος Πρωτοβεστιαρίου,
Ἐκεῖθεν ἔλκων πατρόθεν καὶ μητρόθεν
Τὸ τοῦ γένους ῥίζωμα, καὶ πάσαν χαράν,
Οθεν κατάγω καὶ γονεῖς ἐμοὶ γένος.
Ἀδελφιδοῦς δ' ἦν ὄντος υἱὸς τοῦ Δούκα
Ἄνακτος Ἰωάννου, τοῦ καὶ Βατάτζου.

Καλλίνικον μαρτυρα Ἀρτέμιον) Ut tum primum repertæ ſint SS. Andreæ & Lucæ reliquiæ, & in urbem allatæ, ita narrat Scriptor vitæ ejuſdem S. Artemii ineditus: ὡς δὲ ἐν Ολυμπάδι ἐτύγχανε γεγονὼς, (Conſtantius) ἔνθα πόλιν κτίσας Ἀνδρεαῖ ὁ Βασιλεὺς τὴν ἑαυτοῦ καταλέλοιπε τῷ τόπῳ προσηγορίαν, ἐπύθετο παρὰ τινος τῶν Ἐπισκόπων ὡς τὰ σώματα τῶν τοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλων Ἀνδρέου τε καὶ Λουκᾶ ἐν Ἀχαΐᾳ τεθαμμένα τυγχάνουσιν, Ἀνδρέου μὲν ἐν Πάτραις, Λουκᾶ δὲ ἐν Θήβαις τῆς Βοιωτίας. Ως δὲ ἤκουσεν ὁ Βασιλεὺς ταῦτα Κωνστάντιος, ἥσθη τε τῷ λόγῳ, καὶ ἐπὶ μέγα ἐβόησε, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας ἔφη, Καλέσατέ μοι τὸν φίλον Ἀρτέμιον· τοῦ δὲ ταχέως παραγενομένου, Συγχαίρω σοι, ἔφη, ἀνδρῶν ἁπάντων βελτιστε. Ο δὲ πρὸς αὐτόν. Καὶ εἴη μοι χαίρειν, ὦ Βασιλεῦ, διὰ παντός, καὶ μὴ ποτέ σε τῶν λυπηρῶν τι καταλείψαιτο. Καὶ ὁ Βασιλεύς· Ζητεῖς δέ τι χαριέστερον, ὦ φίλων ἄριστε, τοῦ τῶν σωμάτων τῶν τοῦ Χριστοῦ Ἀποστόλων εὑρέσεως; Καὶ ὁ μέγας Ἀρτέμιος. Τίς καὶ πόθεν, ὦ Δέσποτα, ὁ τοῦτον ἡμῖν τὸν θησαυρὸν φανερώσας τὸν τίμιον; Καὶ ὁ Κωνστάντιος. Ο τῆς Ἀχαΐας, ἔφη, Ἐπίσκοπος, ὁ νῦν ἐφορεύων ἐν Πάτραις· Ἀλλ' ἄπιθι, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὸ τάχος ἐν Κωνσταντινουπόλει μοι ταῦτα ἀνακομισθῆναι ποίησον. Ταῦτα ἀκούσας παρὰ Βασιλέως ὁ μέγας Ἀρτέμιος, τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀποστόλους ὁδὸν ἐπορεύετο, καὶ τούτων ἀνακομισάμενος ἅγια λείψανα· ἃ δὴ καὶ μάλα θαυμασίως ἀνακομισάμενος, ἐν τῷ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου ἐκ βάθρων ἐξῳκοδομηθέντι ναῷ, ἐπὶ τῷ τῶν Ἀποστόλων ὀνόματι, παρὰ τῷ τοῦ πατρὸς τάφῳ ταῦτα κατέθετο. καὶ γέρας τι αὐτῷ τῆς λειτουργίας ὁ Βασιλεὺς, δεηθέντων τῶν Ἐπισκόπων, τὴν τῆς Αἰγύπτου παρέσχε ἀρχήν.

LIBER XIII.

Μετρωμανίας) Philoſtorg. lib. IV. cap. VII.

Καὶ λόγοις ὡμιληκότας) Id de Conſtantii eruditione præ cæteris teſtatur Lucifer Calaritanus lib. Moriendum eſſe pro Dei filio p. 329. *Nos ſumus tantum ſacras ſcientes litteras, noſter ſermo eſt communis, contra veſter politus, ornatus, qui etiam dici mereatur diſertus*, &c.

Καὶ οἱ προπέμποντες) Marcellinus lib. XXII. Initio: *Exceptus igitur tertio Iduum Decembrium verecundis Senatus officiis, & popularium conſonis plauſibus, ſtipatuſque armatorum & togatorum agminibus, velut acie ducebatur inſtructa*, &c. N. 12.

Κουρέα) Marcellinus lib. XXII. *Evenerat iiſdem diebus, ut ad demendum Imperatoris capillum tonſor venire præceptus, introiret quidam ambitioſe veſtitus; quo viſo, Julianus obſtupuit; Ego, inquit, non Rationalem juſſi, ſed tonſorem acciri*. pag. 38.
Vide Socratem & Cedrenum.

Αὐτίκα ὡς φρόντιστον ἐξέρρηξε Ἑλληνισμόν) Eunapius in Maximo: Παρῆλθε δὲ Καισαρεῦσι Γαλατίας, οὐχ ἵνα βασιλεύῃ τῶν ἐκείνῃ μόνον, ἀλλ' ἵνα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἐνδιατρίψῃ, παρὰ δόξαν ἅπασαν ἐκ τῆς τῶν Θεῶν προνοίας ἀνέστησεν, πάντας μὲν λανθάνων ὅτι θεραπεύοι θεούς.

Λέγεται γὰρ) Ex his illuſtratur Eunapius in Maximo: τότε δὲ ὁ μὲν Ἰουλιανὸς τῷ θειοτάτῳ Ἱεροφάντῃ συγγενόμενος, καὶ τῆς ἐκεῖθεν σοφίας ἀρυσάμενος χωρεῖν, ὁ μὲν ὑπὸ τὸν Κωνστάντιον ἀνήγετο σφοδρῶς, ὡς παραβασιλεὺς εἰς τὸν Καίσαρα. Infra: τὸν Ἱεροφάντην μεταπεμψάμενος ἐκ τῆς Ἑλλάδος, καὶ σὺν ἐκείνῳ τινὰ μόνοις γνώριμα διαπραξάμενος, ἐπὶ τὴν καθαίρεσιν ἠγέρθη τῆς Κωνσταντίου τυραννίδος. Mox: ὡς δ' οὖν καθεῖλε τὴν τυραννίδα Κωνσταντίου, καὶ τὸν Ἱεροφάντην ἀπέπεμψεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καθάπερ θεὸν τινα. Proinde is eſt Hierophantes, quem vatem & præſtigiatorem vocat Zonaras.

Μαθημάτων μετέχων) Socrat. l. III. c. XI. XIV. Theodorit. l. III. c. VII. Niceph. l. X. c. IV. XXIII. XXIV. XXV.

Ἀναλαμβάνει) Socrat. lib. II. c. XIV.

Οὗτος καὶ τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις) Philoſtorgius lib. VII. cap. IX. & XIV. Socrates lib. III. c. XVII. Theodorit. l. III. c. XVII. Sozomen. l. V c. XXI. Nicephor. l. X. c. XXXII. Rufinus l. I. c. XXXVIII. XXXIX. præter Ammianum lib. XXIII. Ambroſium Ep. XXIX. ad Theodoſium, Chryſoſtomum, Gregorium Nazianzenum, &c.

Μάρις) Seu Μαρις, uti ab aliis nuncupatur: id hauſit x Socrate l. III. c. X. Sozomeno l. V. c. IV. & aliis Scriptoribus Eccleſiaſticis.

Εἰς τὸ τῆς Δάφνης χωρίον) Nummos Conſtantini argenteum unum, æreum alterum, qui *Conſtantinianæ Daphnes* nomina præferunt, quidam

LIBER XIII. ad *Daphnen, amœnum illud & ambitioſum Antiochiæ ſuburbanum*, uti loquitur Ammianus lib. XIX. referri debere putant. Alii contra ad *Daphnen* caſtrum in Mœſia ad ripam Danubii a Conſtantino extructum, & a Juſtiniano reædificatum, ut auctor eſt Procopius lib. IV. de ædif. cap. VII. a quo dicti *baliſtarii Daphnenſes*, & *Conſtantini Daphnenſes*, de quibus Notitia Imperii. Sed de Daphnenſi Palatio & luco, atque adeo Apollinis fano, multa commentatus eſt Jacobus Gotofredus ad. l. II. Cod. Th. de Aquæductu.

Θύτlω ἔλεγον) Ammianus l. XXII. de Juliano: *Victimarius pro Sacricola dicebatur, ad crebritatem hoſtiarum alludentibus multis*. Ita Helpidium Comitem rerum privatarum ſub eodem Juliano eadem de cauſa θύτlω vocatum obſervat Philoſtorgius l. VII. c. X.

Τράγον αὐτὸν ἀπέσκωπτον) Ammianus: *videbatur enim ut Cecrops, homo brevis, humeros extentans anguſtos, & barbam præ ſe ferens hircinam*.

Ἀντιοχικὸς ἢ Μισοπώγων) Ammianus: *Volumen compoſuit invectivum, quod Antiochenſe, vel Miſopogonem appellavit, probra civitatis infenſa mente dinumerans, addenſque veritati complura*.

Ἱερομάρτυρος τὸ Βαβύλα) Philoſtorgius lib. VII. cap. VIII. & XII. Nicephorus l. X. c. XXIX. Theophanes pag. 42. &c.

Ὁ μέγας Ἀρτέμιος) Dux Alexandriæ, cujus rurſum meminit in Conſtante, ut & Chronicon Alexandr. p. 690. Theodoritus l. III. c. XVII. & Niceph. l. X. cap. XI. Illius feſtum agunt Græci XX. Octob. Vide quæ ſupra ex illius vita obſervamus in Conſtantio, & noſtram CP. in ædibus ſacris.

Μανουὴλ, Σαβὲλ, &c.) Vide Menæa & Synaxaria ad XVII. Junii, quo horum Sanctorum feſtum celebrant Græci, & quæ obſervamus in noſtra Conſtantinopoli, ubi de ſacris ædibus.

Edit. Pariſ. pag. 39. Στρατεύσας δὲ) Joannes Malela ex Chronico Eutychiani Cappadocis κατέλαβεν ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς

N. 13. Ἰουλιανὸς μετὰ … Ἐπὶ τὰ Περσικὰ μέρη ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, καὶ ἐπικρατὴς γενόμενος, καὶ νικήσας, πάντας παρέλαβεν, ἕως τῆς πόλεως Κτησιφῶντος, ἔνθα καὶ ὁ Βασιλεὺς Περσῶν ἐκαθέζετο, ἐκεῖνου φυγόντος ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Περσαρμενίας.

Ἐν σχήματι αὐτομόλου) Chron. Euſebii: *ubi a quodam ſimulato perfuga ad deſerta perductus, cum fame & ſiti Apoſtata perdidiſſet exercitum, & inconſultius a ſuorum erraret agminibus, ab obvio forte hoſtium equite conto ilia perfoſſus interiit*. Adde Philoſtorgium l. VII. c. XV. Theodor. l. III. c. XX. Sozomen. l. VI. c. I. & Gregor. Nazian. II. στηλιτ.

Καὶ ταῦτα πολλοὺς λεγόντων) Ammianus lib. XXIV. *Parvi habitis vetantium dictis*.

Τοὺς Γάλλους) Huc ſpectant quæ de Gallis Juliano militantibus habet Ammianus lib. XXV. *Id pro multis noſſe ſufficiet, exhortatum eum ſimplici concione militem Gallicanum, pruinis adſuetum & Rheno, peragratis ſpatiis regionum extentis, per tepentem Aſſyriam adusque confinia traxiſſe Medorum*.

Εἴτ' ὑπό τινος τῶν αὐτοῦ) Ammianus lib. XXV. *Audierant enim ipſi quoque ceſſerantibus transfugis, rumore jactato incerto, Julianum telo cecidiſſe Romano*. Ita etiam Philoſtorg. l. VII. c. XV. Socrat. l. III. c. XVIII. &c.

Εἴτ' ἐκ θειοτέρας δυνάμεως) Tangit hoc loco Zonaras quorumdam Scriptorum, de quibus agimus in ſtemmate Conſtantiniano, ſententiam, Julianum ſcilicet a Sancto Mercurio lancea perfoſſum, tradentium; in quibus præſtat legere Joannem Malelam Antiochenum, a quo hauſit quæ habet Chronicon Alexandrinum. Georgius Hamartolus in Chron. MS. πλανώμενοι ὧδε κἀκεῖ, καὶ σφόδρα ἀθυμοῦντες, ὥσπερ ἐξαίφνης κείμενον τὸν ἀνόσιον· ἐξ ἀφανοῦς γὰρ ἀκόντιον ῥιφθὲν κατ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ βραχίονος εἰς τὴν πλευρὰν διαδραμὸν ἐνεπάγη, ἐξ ἧς πληγῆς τὸν βίον κατέστρεψεν, ἀδήλου τοῦ ἀνελόντος αὐτὸν γενομένου· καὶ τινὲς μὲν τῶν δαιμόνων ἐπὶ-σκήψαντα πληγῆ, οὐδεὶς ἔγνω μέχρι καὶ τῆς σήμερον. ὅμως δὲ εἴτε ἄνθρωπος, εἴτε ἄγγελος τοῦτο δέδρακε, τοῦ θείου νεύματος ὑπηρέτης γέγονεν. LIBER XIII.

Κερδῶντι Ναζωραῖε) Ita Codd. omnes. At Philoſtorgius hæc ad ſolem jactaſſe verba ait.

Προάστειον) Zoſimus lib. III. p. 733. Ἐν τινι Ταρσοῦ προαστείῳ. Inſcriptionem vero ſepulchri paulo aliter recitat idem Zoſimus:

> Ἰουλιανὸς μετὰ Τίγριν ἀγάρροον ἐνθάδε κεῖται,
> Ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.

Εὐφράτου) Ita Codex Regius: alii tres Εὐφρόνου.

Εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν) Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Philoſoph. ἀνεκομίσθη δὲ αὖθις εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐτέθη ἔνθα καὶ Ἰουλιανοῦ ἐν λάρνακι πορφυρᾷ κυλινδροειδεῖ μετὰ Ἑλένης τῆς θυγατρὸς τοῦ Κωνσταντίνου καὶ γυναικὸς αὐτοῦ.

Καὶ μάλιστα τῆς περιεργοτέρας) Ammianus: *Studioſus cognitionum omnium*.

Περὶ δὲ τὴν δίαιταν) Ammianus: *Hoc autem temperantiæ genus creſcebat in majus, juvante parcimonia ciborum & ſomni, quibus domi foriſque tenacius utebatur. Namque in pace victus ejus menſarumque tenuitas erat recte noſcentibus admiranda*, &c. ubi pluribus in Juliani præclaras animi dotes excurrit.

Φρυγίαν) *Aſian* habet hoc loco Joannes Malela Antiochenus ex Eutychiano Cappadoce Chronographo, qui Juliani expeditioni interfuit: cujus verba recitat etiam Chronicon Alexandrinum, ubi tamen pro *Aſia*, Codex editus *Poſin* præfert.

Ἐπὶ ταῖς συχναῖς ὀνομασίαις βουλόμενος) Ammianus lib. XXV. de Juliano: *Vulgi plauſibus lætus, laudum etiam ex minimis rebus intemperans appetitor*, &c.

Βαρρωνιανοῦ) Marcellinus lib. XXV. *Erat enim Varroniani notiſſimi Comitis filius*. N. 14.

Οἱ ἀφαιρούμενοι Ῥωμαίους ποιοῦσιν) Vide Annotata ad Marcellinum lib. XXV. ab Henrico Valeſio p. 309. I. Edit. ubi etiam de Niſibi Perſis reddita, Syriæ propugnaculo. pag. 40.

Τῶν Χριστιανῶν ἱερῶν) Philoſtorg. l. VII. c. V. Socrat. l. III. c. XX. Theodor. l. IV. c. II. Sozom. l. VI. c. III.

Ἀθανάσιος) Socrat. l. III. c. XX. Theodor. l. IV. c. II. Sozomen. l. VI. c. V. vita S. Athanaſii, &c.

Τὸ μνῆμα κοσμήσας) Ammianus l. XXV. p. 305. 306. Socrat. l. III. c. XXII. Philoſtorg. l. VIII. c. I. Theodor. l. IV. c. IV. Sozom. l. IV. c. VI.

Εἰς Δαδάστανα) *Qui locus Bithynos diſtinguit & Galatas*. Ammian. Theodorit. l. IV. c. IV. &c.

Μόνοις δεδοικότων) Similia habet ex veteri Scriptore Suidas. At Chryſoſtomus hom. XV. in Philip. δοκοῦντα θερμαίνεσθαι extinctum tradit.

Ἐν οἰκήματι) Ita Ammianus p. 308. Philoſtorgius l. VIII. c. VIII.

Ἐξ οἴνου καταφορεῖν) Ammianus: *Edax & vino venerique indulgens*.

Ῥοδάνης) Id ipſum pluribus narrat Chronicon Alexandrinum p. 700.

Τῇ Νικαίᾳ) Eunapius in legat. Βαλεντινιανὸς ἀνερρήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας γενόμενος.

Βιρρίαν) Ita MSS. Βερρόνιον in Chron. Alexandr.

Σαλλουστίῳ) Zonaræ conſentit Zoſimus: at Marcellinus lib. XXV. non tunc temporis, ſed poſt Juliani mortem Imperium omnium conſenſu delatum eſſe Saluſtio ſcribit. Vide Valeſium ad eumdem Scriptorem p. 305. & Jacobum Gotofredum ad Cod. Theod. in Proſopogr.

Εὐσεβὴς μὲν) Ammian. *Chriſtianæ legis idem ſtudioſus*.

Ἀγαθόβουλος) Ammian. *Magiſque benevolus*. Erat Jovianus *vaſta proceritate & ardua, adeo ut diu nullum indumentum regium ad menſuram ejus aptum inveniretur*, inquit Ammianus: *incurvus* tamen, ut idem teſtatur.

LIBER XIII. αὐτῷ καὶ Ἥφαιστος συγχωρεῖν, καὶ ὁ Σωτὴρ, καὶ ἡ Παναγία.

Λιβάνιος) Quæ hic de Libanio & Jamblicho narrat Zonaras, habet etiam Cedrenus: ſed vereor ne ea ad Maximum Sophiſtam referri debeant. Scribit enim Eunapius aliquot ex aulicis conjurationem iniiſſe adverſus Valentem, ex neſcio quo vaticinio, cujus interpretationem acceperant ab eodem Maximo, ejuſce artis peritiſſimo, ſtatimque, quod ille prædixerat, conjuratos detecta conſpiratione, morti datos ab Imperatore, abreptum quoque Maximum, & Antiochiam, ubi tum degebat Imperator, tranſmiſſum, ibique a Feſto Præſide jugulatum, ita ut ad Maximi cædem pertineant quæ ſequuntur apud Zonaram: ἰξεῖναι καὶ αὐτοὺς τοὺς τὴν μαντείαν ποιήσαντας. Vide Ammianum lib. xxix.

Ἀλεκτορομαντείαν) Eadem habet Cedrenus. Vide Valeſium ad Ammianum p. 383. & Delriam lib. iv. diſq. magic. quæſt. vii. ſect. iii.

Δυσπαραίτητος ταῖς ὀργαῖς) Ammianus: *Injurioſus alias & iracundus.*

N. 17. Γρατιανὸς) De Gratiano id lubet hoc loco adnotare quod de illo ſcribit Georgius Hamartolus in Chronico MS. Gratianum Imperatorem τοξεύειν τε ἀσκεῖν καὶ ἱππεύειν καλῶς, ὡς λέγειν τινὰς, τὸ Γρατιανοῦ βέλος φρένας ἔχειν. Quo ſpectant iſta Victoris in Epit. *Fuit autem Gratianus litteris haud mediocriter inſtructus: carmen facere, ornate loqui, explicare controverſias Rhetorum more, nihil aliud die noctuque agere, quam ſpiculis meditari, ſummæque voluptatis, divinæque artis credere ferire ſibi deſtinata.*

Τῶν Σκυθῶν δὲ) Sed & ſcribit Eunapius in legat. ad ipſam uſque Conſtantinopolim veniſſe Scythas: ἤδη γὰρ ἐς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατέτρεχον, καὶ τοῖς τείχεσιν ἐνόχλουν περιελαυνόμενοι.

N. 18. Εὐγένιος) Socrat. l. v. c. xxiv. Theodor. l. v. c. xxiv. Sozom. l. vii. c. xxii.

Εἰς Θεσσαλονίκην) Theodorit. lib. v. cap. xvii. Sozom. lib. vii. cap. xxiv. Rufin. l. ii. cap. xviii. Paulinus in vita S. Ambroſ. Theophan. &c.

Edit. Pariſ. pag. 43. Νόμον ἔθετο) L. xiii. Cod. Theod. de Pœnis. L. xx. Cod. Juſt. eod. tit.

Συναγωγὴν) Vide noſtram CP. ubi de Synagoga.

Καὶ ναὸν τὸν ὑπεράγνου) Ædem Deiparæ ſacram, in loco ubi erat Synagoga Judæorum, a Theodoſio juniore, alii a Marciano & Pulcheria ædificatam tradunt: de qua multis egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. iv. ſect. ii. N. ix. ubi obſervavimus ſumma veneratione habitam, tum ob Zonam Deiparæ in ea aſſervatam (unde a noſtris urbem obtinentibus vulgo appellabatur *Eccleſia S. Mariæ de Cinctura*, vel *de Cintura*, ut docemur ex Innocentio III. PP. lib. ii. Epiſt. L. LVIII. LIX. & LXVIII.) tum etiam ob Imaginem Servatoris, quam τὴν Ἀντιφωνητὴν appellabant, & aliam Deiparæ in eam ædem illatam, quam S. Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus in ſuo itinere Hieroſolymitano, ex ejuſdem Sanctiſſimæ Virginis archetypa imagine ἀχειροποιήτῳ, columnæ templi a SS. Apoſtolis Petro & Joanne, Lyddæ, ſive Dioſpoli, in Palæſtina in honorem ipſius adhuc ſuperſtitis extructi, vivis coloribus divinitus impreſſa, curavit in tabula quadam depingi: quæque circa finem Imperii Leonis Iſauri, cum ab eodem Sancto Germano jam morti vicino, ob perſecutionem Iconomachicam alto mari impoſita eſſet, miraculo prorſus ſtupendo, Conſtantinopoli Romam tranſnatans, pervenit ad Papam Gregorium III. & ſimiliter poſt integros centum annos, ceſſata eadem perſecutione, ſub Imperatrice Theodora, Theophili Imp. vidua, eodem miraculoſo tranſnatationis modo, ultro ac ſponte ſua remigravit Conſtantinopolim, ubi in templo Chalcopratiano collocata, & Ῥωμαία cognominata, ſummam venerationem, & ſolemnem memoriæ reditus ſui celebrationem quotannis die octava Septembris promeruit. LIBER XIII. Hiſtoriam narrat Anonymus MS. Cur autem Ῥωμαία hæc Imago dicatur, docemus in Gloſſ. med. Græcit. in Ῥωμαῖον μαφόριον. Addendum præterea videtur, Synaxaria MSS. obſervare, die Dominico poſt Natalem Domini, celebrari feſtum SS. Joſephi, Deiparæ, Jacobi, & Davidis Prophetæ, eorumque Synaxin ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν τῷ Ἀποστολείῳ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, ἔνδον τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Χαλκοπρατείων.

Τοῖς Ἀντιοχεῦσι) Sozom. l. vii. cap. xxiii. Theodor. l. v. c. xix.

Ἡ δὲ Ἱσπανία) Ita Codd. Regii, etſi manifeſto errore. Nam Hiſpaniæ nomine nulla urbs occurrit, ita ut in eo erraverit Zonaras, quod Hiſpaniam ab Iberia diſtinxerit, cum Theodoſius ex Italica Hiſpaniæ urbe ortus fuerit.

Θεοδόσιον) Georgius Hamartolus in Chronico MS. Θεοδόσιος ἐπὶ τάχει τοῦ τῷ Βασιλεῖ τροπαιοφόρος παραγενόμενος, δεῖν ψήφῳ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα προβάλλεται, Γρατιανοῦ χειροτονοῦντος αὐτὸν, ἐ ... καὶ διαμαίτων ... πορφύραν, ὡς ἀρχαιοτάτους βασιλεῖς· καὶ ἐπειδὴ τοὺς ὤμους αὐτοῦ ὑπὲρ ἄνθρωπον ὑψηλοὺς ὄντας ἀξιόφορον Βασιλέως, χλαμύδας ἐνδύειν οὐκ ἐδύναντο· πάντας γὰρ ὑπερεῖχεν τῷ μεγέθει, πάντων ἰδόντων ἀπὸ τὸ ὕψος μακρὸν ἀπέφηνε. τέλος τὴν Κωνσταντίνου πορφυρίδα κοσμοῦσιν ἐξέλαμψεν, ἐν τετραγώνῳ ἁρμοσάσης αὐτῷ. De Theodoſii vero ſtatura, idem teſtatur Victoris Epitome: *Fuit autem Theodoſius moribus & corpore Trajano ſimilis, quantum ſcripta veterum & picturæ docent: ſic eminens ſtatus, membra eadem, par cæſaries, &c.*

Μάξιμος) De quo ita Sulpitius lib. iii. de vita S. Martini: *Maximus Imperator rempublicam gubernabat, vir omni vita prædicandus, ſi ei vel diadema non legitime, tumultuante milite impoſitum repudiare, vel armis civilibus abſtinere licuiſſet. Sed magnum Imperium nec ſine periculo renui, nec ſine armis potuit teneri.* Vide Socrat. lib. v. cap. xi. Theodor. lib. v. c. xiii. Sozom. l. vii. c. xiii.

Εὐγενίου) An ab hoc Eugenio, vel alio quodam ejuſdem nominis nobili Conſtantinopolitano, appellationem habuerint Porta, & Tractus ejuſdem urbis, diſquiſitum in noſtra Conſtantinopoli lib. i. Section. iv. Num. i. & lib. ii. Sect. xvi. Num. xxxv. Meminit præterea Tractus pag. 44. Eugenii Ptochoprodromus in verſibus politicis Græcobarbaris contra Hegumenum, ex Cod. Reg.

Ἄλλος ὑπᾶ 'ς τὸ Πέραμον, ἄλλος εἰς τ' Εὐγενίου.

Meminit etiam Sguropulus in Hiſt. Concilii Florentini Sect. iv. cap. i.

N. 19. Ἐν τῷ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ναῷ) Georgius Hamartolus in Chronico MS. ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τὴν τοῦ ἐκκλησίας Ἀναστασίας τῆς μάρτυρος ἀκτίσιον ὄντα μικρὸν, τὰς ὀρθοδόξους ἐδίδαξεν. Ἀναστασίαν δὲ τὸν μέγαν οἶκον ὁ ἱστορῶν φησὶ ὠνομάσθαι, ὅ ἀπὸ τὴν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀνάστασιν, ὅ ἀπὸ τὸ γυναικα ἐγκύμονα, πεσοῦσαν ἄνωθεν τελευτῆσαι· πολλὰς ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων γενομένων ἀρχῆς ἀναστῆναι τὴν τελευτήσασαν. Hujaſce porro ædis meminit præterea auctor MS. vitæ S. Iſaacii Monachi ex Monaſterio Dalmati, ubi de S. Gregorio Theologo: ἐπισυνάγει καὶ ἐπιτείχιζε τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν· ὅπερ ἀκτίσιον μετὰ ταῦτα ἐν βασιλικαῖς φιλοτιμίαις μεγαλυνθὲν Ἀναστασίαν ὠνόμασαν. Eamdem etiam Ἀνάστασιν interdum appellari ibidem docuimur, qua appellatione donatur ab Innocentio III. PP. lib. xi. Epiſtul. XLVIII. XLIX. L. LI. LII. & LIII. in qua Collegium Canonicorum erat, dum Urbem Franci noſtri obtinebant. Sed de hac æde pluribus egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. iv. Sect. vii. N. iii. quam, ex Scriptoribus ibi laudatis, in majorem amplitudinem inſtauratam a S. Marciano, qui Leone M. imperante vixit, dixeram, priuſquam incidiſſem in vitam MS. ejuſdem Sancti Marciani, ex qua docemur, Sanctum

LIBER XIII. Marcianum S. Anaſtaſiæ ædem ſacram erigere cogitantem, emiſſe domum ampliſſimam in medio urbis foro ſitam a quadam vidua Antiochena, *Niru* appellata, duobus aureorum millibus. At cum illam facti pœniteret, pactum ultro Marcianum diſſolviſſe: tum vero ad ædem olim a Gregorio conditam, & Sanctam Anaſtaſiam ſeu potius Anaſtaſin appellatam, & in Domnini Porticibus ſitam, animum appellentem, eidem ædi aliam S. Anaſtaſiæ Martyri ſacram adjungere decreviſſe: *τὸν μὲν ὄντα ἐκ παλαιοῦ ἐκεῖνον ναὸν ἐπὶ τοῦ προτέρου σχήματος καταλιπὼν, ἵν᾽ οὕτω μᾶλλον εἰς θέαν ἅπασι κείμενος, τρανότερον ἡ γλῶττα τὴν τοῦ Θεολόγου προφητείαν ἀνακηρύττῃ· ἄλλον δὲ αὐτῷ ἐπεγείρει μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον, κυκλούμενον στοαῖς ποικίλαις, προπυλαίοις τε ἅμα καὶ ὑπαίθροις περιλαβών*, priorem illam ædem in eadem qua erat forma relinquens, ut cum ita omnibus conſpicua eſſet, *Theologi Prophetiam clarius lingua publicaret, aliam eidem adjunctam exædificavit, ampliſſimam & elegantiſſimam, porticibus variis circumdatam, veſtibulis & atriis univerſum opus comprehendens*: tum quanta intus magnificentia, quantoque ornatu ſtruxerit pluribus deſcribit, ut & Encæniorum pompam & apparatum. Fuit autem iſta Anaſtaſia, quam *φαρμακολύτριαν* vocant, ut ubi docemus. Eadem vita MS. S. Marciani, de eadem S. Anaſtaſia: *ὃ καὶ μάλιστα ἐναργῶς τοῖς συνηθεστέροις ἐν αὐτῷ ἀφυπνωμένη μετὰ τοῦ οἰκείου σχήματος καὶ τὸ εἶδος, οὐκ ὄναρ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕπαρ, παῖδας τε καὶ δαίμοσι καὶ νοσήμασι ψυχῆς αἰτία καθίστατο, φαρμακείας τε καὶ ἄλλων κακοῖς φαρμακὸν ἔστιν ἀντοχεὺς ὑπάρχων.* Porro neſcio an ad eumdem S. Marcianum, & ejus ædem ſacram pertineant Maximi Planudis Jambi, hoc titulo: *εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου*, quos hic apponam, quia needum editi.

> Τολμᾷς καθέλκειν ἐκ Θεὸν θρόνου σέβας,
> Σαυτῷ λαλοῦσι κτίσματος φύσιν σέβων,
> Οὐ κτίσμα τουτὸν καὶ Θεὸς μὲν τὸ τέλος,
> Ἔξω φρενῶν πέσοι τις ὡς εἶναι τύπον,
> Μεμαρτυρήσθω σου τὸ δουλεύειν μόρον.

Jambi alii ejuſdem:

> Κακοὺς Ἀρείου παντὰ τεφρώσαντες,
> Ἀνδρεῖοι φανέντες πλήρεις αἵματος τῶν ξίφος,
> Καλοὺς Θεοῦ πράκτορας ἐπὶ ὑμᾶς εἰς δόμους,
> Καὶ γὰρ Θεοῦ μὲν οἶκος ὑμᾶς ἀμφίπει,
> Τοῖς δ᾽ οἶκος ᾅδου καὶ τὸ μυχαῖον σκότος.

Edit. Pariſ. pag. 45.

Δεύτερα Σεωδοσίῳ) Socrat. l. v. c. viii. Sozom. l. vii. c. vii. viii. &c. Chron. Alex. pagin. 706.

Γρηγόριον) Socrat. l. v. c. vii. Sozom. l. vii. c. v. Niceph. l. xii. c. vii. Theoph. &c. Ut porro Gregorius Theologus a Græcis effingatur, docent Menæa & Synaxaria ad xxv. Januarii.

Τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξήλασαν) Ita ædem Sophianam indigitat, ut Nicephorus Conſtantinopolit. in Breviario ſub fin. *προσόδου κατὰ τὴν εἴσοδον ἐπὶ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν γενομένης, ὑπήντησε ἐπαίνους.* Vide Gloſſ. med. Græcit. in Καθολικὴ.

Νεκτάριον) Socrat. l. v. c. vi. Sozom. l. vii. c. vii.

Τοῦτο ὁ θρόνος) Vide Allatium de conſenſ. utriuſque Eccl. Morinum, Marcam, & al. paſſim.

Ἀμφιλόχιον) Theodorit. l. v. c. xvi. Socrat. l. vii. c. vi. Niceph. l. xii. c. viii. ix.

Ἀρσένιον) Cedren. pag. 327. 328. De Arſenii ſanctitate agunt non ſemel Scriptores Eccleſiaſtici.

Ἐν Μεδιολάνῳ) Illius corpus relatum Conſtantinopolim ab Arcadio filio. Chronicon MS ab Adamo ad Leonem Philoſophum: *τὸ σῶμα αὐτοῦ Ἀρκάδιος ἐν τῇ πόλει ἀνεκομίσατο, κατατέθεικεν ἐν τῷ ἡρῴῳ, ὅπερ ὁ ἅγιος ὁ Κωνσταντῖνος κατεσκεύασεν εἰς ταφήν.* Vide Chronicon Alexandr. an. I. Arcadii, Cedrenum, &c.

Ἀρκαδιάνων) Theophanes an. ix. Arcad. Cedren. p. 324. LIBER XIII. N. 20.

Ἐν τῷ Ξηρολόφῳ) Ita Scriptores Byzantini, præterea Chronicon MS. Georgii Hamartoli, de Arcadio: *ὃς τὸν κίονα τοῦ Ξηρολόφου ἔστησεν ἑαυτῷ, τὸν ἑαυτοῦ ἀνδριάντα ἀνθέμενος.* Vide noſtram Conſtantinopolim lib. II.

Πολίχνιον δὲ τοῦτο) Ad Pontum Euxinum urbs ſita. Socrat. l. vi. c. xix.

Καὶ ἄθλιον) Sed & hæc addunt Synaxaria ad XIII. Novembr. de Eudoxiæ tumulo: *φασὶ δὲ ὅτι μετὰ τὴν αὐτῆς τελευτὴν, πρὸς ἔλεγχον τῆς εἰς τὸν Χρυσόστομον ἀδικίας, ἡ λάρναξ ἔνθα κατετέθη, ἐκινεῖτο ἐπὶ χρόνοις τριάκοντα καὶ δύο· ἐν δὲ τῷ ἀνακομισθῆναι τὸ τοῦ Χρυσοστόμου τίμιον λείψανον, καὶ ἀποτεθῆναι ἔνθα νῦν ἐστὶ, τὸ κλόνον καὶ τὸν κίνησιν ἔστη.*

Ἀρσάκιον) Socrat. l. vi. c. xvii. Sozom. lib. viii. c. xxiii. xxvii. Niceph. lib. xiii. cap. xii.

Ἀττικὸν) Cujus feſtum colunt Græci viii. Januarii, ut eſt in Menæis.

Θερμαντίαν) Ita tres MSS. Reg. *Thermantia* vero vulgo appellatur. Vide Familias Aug. Byzant.

Ῥάβενναν) Hinc Claudianus in vi. Conſulatum Honorii, Romam querentem inducit:

> ———*Quonam uſque tenebit*
> *Prælatas mea vota Ligur.*

Agere autem cœpit potiſſimum Ravennæ Honorius Theodoſio I. & Rumorido Coſſ. anno Chr. CDIII. ut ex illius Conſtitutionibus colligitur.

Πρὸς Ἀλάριχον) Vide Eunapium in Maximo p. 92. præter alios Scriptores.

Πλακιδίαν) Placidia poſt Conſtantii conjugis obitum Romam ad fratrem Honorium ſe contulit, a quo ob aliquas ſimultates remiſſa eſt Conſtantinopolim, & a Theodoſio juniore excepta, in ea urbe reliquum vitæ exegit, conditis ab ea duabus Domibus Auguſtis, ſeu Palatiis, quorum alterum in prima urbis regione extitit, de quo egimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. II. Sect. v. N. iv. & Sect. vi. N. I. alterum in decima, cujus ſitum ita deſcribit Synesius in Epiſt. LXI. hiſce verbis: *οἰκεῖ παρὰ τὴν βασιλικὴν οἰκίαν, οὐ τὴν δημοσίαν, ἀλλὰ τὴν κατόπιν αὐτῆς, ἣ τοῦ Ἀβλαβίου μὲν πρότερον ἦν, νῦν δὲ Πλακιδίας ἐστὶ τῆς τοῖν βασιλέοιν ἀδελφῆς.* Incertum utrum horum palatiorum intelligat Vigilius PP. in Epiſt. v. *Hæc dicendo, in noſtro obſequio, & in Eccleſia publice, & in Placidas officium Diaconatus implebas.* Idem in ſententia excommunicationis in Theodorum: *deinde in domo Placidiana*, &c. pag. 46.

Ἰωάννην) De quo Olympiodorus apud Photium p. 196. Socrates l. vii. c. xxiii. Proſper, Idatius, Marcellinus, Procopius lib. iii. Vandalic. Greg. Turon. lib. II. Hiſt. cap. viii. & alii.

Ἰσδιγέρδην) Ita Theophanes p. 69. Iſdigerdæ meminere Scriptores Eccleſiaſtici, Socrates l. vii. c. viii. Theodorit. l. v. c. xxxviii. Evagrius l. vi. c. xix. Niceph. l. xiv. c. I. Agath. l. iv. idem Theophan. p. 70.

Ἀντίοχον) Qui non alius videtur ab illo Antiocho, quem Synesius Epiſt. cx. *τὸ ἱερὸν ἀνδράριον, τὸ βέλτιστον μὲν ταῖς γνώμαις, ὑποδεέστατον δὲ τὴν ὄψιν*, fuiſſe ait: cujuſque fuit Palatium, quod de ejus nomine Antiochi appellatum eſt, ut docuimus in noſtra Conſtantinopoli lib. II. Sect. xvi. N. v. de quo etiam intelligendus Codex MS. ex Bibliotheca Reg. ſign. MCCLXI. hoc titulo *Συμεὼν Πρωτοβεστιαρχου τοῦ Ἀντιόχου*, qui quidem eſt Symeonis Sethi liber de Alimentis. Vide præterea Codinum in Orig. Conſtantinopol. N. ci.

Λεοντίου) Ipſa Eudocia de ſe in Metaphraſi Octateuchi, apud Photium:

Εὐδοκίη βασίλεια Λεοντίου ἐκγεγαυῖα.

LIBER XIII. Vide Stemmata Byzantina.

Ἀποσχολάζεται) Anno Theodoſii v. Theophan. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀντίοχος ὁ Πέρσης ἐκ τοῦ ἀνθρώπων γέγονε, καὶ ἡ μακαριωτάτη Πουλχερία τελείως τῆς πραγμάτων ἐκράτησε. Ubi ἐκ τῶν ἀνθρώπων γέγονε, non eſt, *e vivis exceſſit*, ut vertit Interpres, ſed *poteſtate & rerum adminiſtratione excidit*. Nam anno demum xxxvi. Antiochus bonis publicatis Clericus eſſe juſſus eſt, ut habet idem Theophanes.

Οὐαλέριον) Valerium Magiſtrum officiorum habent Leges aliquot Theodoſii junioris ſub an. ccccxxxv. in C. Th. l. ult. de Princip. agen. & ult. de metatis. Valerium Comitem rerum privatarum & Comitem Sacrarum largitionum ſub an. ccccxxv. & ccccxxvi. memorat idem Codex Theodoſianus. Vide Chron. Alexandr. p. 722. 724.

N. 22. Ἰουδαῖοι) Socrat. lib. vii. cap. xv. Theophanes an. 11. Theodoſii jun. Attici vero Patr. Conſtantinopol. memoriam agunt Græci viii. Januarii.

Δεσπύχιοι Socrat. lib. vii. cap. xxv.

Ὠριγενιαστὰς) Socrat. lib. vi. Synodus ad Quercum apud Photium n. lix.

Σισίννιος) Socrat. lib. vii. cap. xxvi. xxviii. xxix.

Οὐίαν) Vide Cujacium lib. viii. Obſerv. cap. xxvii.

Πρόκλος) Πρόκλος ἐχειροτονήθη Πατριάρχης ΚΠ. καὶ ἐνθρονίζεται κατ' αὐτὴν τὴν ἁγίαν τῆς σωτηρίου πάθους τὴν μεγάλην πέμπτην. Synaxaria in S. Proclo xxiv Octobr. die illius feſto. Adde Socratem lib. vii. cap. xxviii.

Σχολάζων) Ut σχολάζουσαν Eccleſiam, quoties viduata erat, vel illius titulus a nullo poſſidebatur, ita Epiſcopos qui a Paganis vel ab hæreticis ſede ſua pulſi extra ſuam Eccleſiam agebant, σχολάζοντας vocabant. Ἐπίσκοποι σχολάζομενοι, in Syn. Antioch. Can. xvi. *Epiſcopi vagantes qui parochias non habent*, in Concilio Vaſenſi an. dcclv. Can. xiii.

Τοῦ Χρυσοστόμου) Hiſtoriam translationis reliquiarum S. Joannis Chryſoſtomi attigere paſſim Scriptores, Socrates lib. vii. cap. xlv. Marcellinus Comes, Chronicon Alexandr. Theophanes, Cedrenus, Porphyrogenitus lib. ii. de Themat. cap. 21. Menæa, & Menolog. Baſilii xxvi. Januar.

Κύρῳ τῷ Ἐπάρχῳ) Vide Conſtantinopolim Chriſt. ubi de muris Theodoſianis.

Edit. Pariſ. pag. 47. N. 23. Χρυσαφίῳ) Cujus tum, ut cæterorum Eunuchorum, magna erat auctoritas. Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Philoſoph. in Arcadio: πάσης παιδείας μετεχόν καὶ ἀστρονομίας, ἐπειδὰν τι καὶ τοξεύειν ἀσκηθείς τοῦ μετρίου πέρα, μηδ' ἔχων ἂν τὸν πρῶτον, ἓ εἰς ἄγραν ἐπιτήδειος, κάκτα ἐπὶ ταῦτα καὶ πολλοὶ τῆς κοινῆς · ἐξενεγκεῖν πρὸς τοὺς ἐνοίχους προσιόντα αἰδῶ, οἱ τινες εἶσιν Εὐτρόπιος, Ἀντίοχος, ἓ Καλοπόδιος, ἓ πρὸς τούτοις Χρυσάφιος, αὐτὸν κατεδουλώσαντο. Neſcio an idem qui Chryſoretis nomine indigitatur in Synodico adverſus tragœdiam Irenæi, ubi ejus in Palatio potentia prædicatur, & Eccleſiam fortiter oppugnaſſe perinde ſcribitur.

Μετήλλαξε τὴν ζωὴν) Evagrius, Marcellinus Comes, &c. S. Flaviani Patr. Conſtantinopol. feſtum agunt Græci xvi. Febr. ut eſt in Menæis.

Ἀνατολίου) Cujus memoriam agunt Græci iii. Julii. Menæa.

Ἐν τῷ Ἑβδόμῳ) Ita etiam Nicephor. Call. lib. xiv. cap. xlvii.

Καταλυθείσης) Marcellinus Comes, Victor Tununenſis, Chronicon Alexandr. Theophan. an. xlii. Theodoſii, & 1. Marciani.

Τῷ Παυλίνῳ) Hiſtoriam narrant Chronicon Alexandr. Theophanes, Georgius Hamartolus in Chronico MS. Cedrenus, & xlii. Marcellinus Comes: *Paulinus Magiſter officiorum in Cæſarea Cappadociæ, jubente Theodoſio principe, interemptus eſt*. Eadem dignitate donatur in Codice Theod. in l. ult. de Agentib.

Εἰς Ἱεροσόλυμα) Socrat. l. vii. c. xlvi. Sozom. l. ix. c. xvii. Evagr. l. i. c. xxi. Theophan. p. 88. 94. & alii. LIBER XIII.

Οἷα δὲ περὶ λόγους) De Eudociæ Auguſtæ eruditione audiendus in primis Joannes Tzetzes Chil. x. cap. cccvi.

Ὡς τις καὶ ἡ Βασίλισσα ἐκείνη Εὐδοκία,
Ἡ τοῦ μεγάλου Λέοντος ἡ πανσοφωτάτη θυγάτηρ,
Γραμματικοῖς μαθήμασιν εἴδει Τζετζεχίου,
Ποσὶ καὶ τοῦ Ὠρίωνος μικροῦ ἀκροωμένη,
Ῥητορικοῖς ἑτέροις δὲ καὶ φιλοσόφοις ἄλλοις,
Ταῖς μεταφράσεσιν αὐταῖς ταῖς δι' ἐπῶν, εἰρήκει.

Ὁμηρόκεντρα) Homericos Centones Eudociæ adſcribit Zonaras, quos Pelagio viro Patricio, qui a Zenone Imperatore anno xvii. ſublatus eſt, Cedrenus: qui proinde alius fuit ab illo Patricio, a quo cœptum opus ait Zonaras: ſiquidem is Eudociam præceſſit. Catalogus Bibliothecæ Palatinæ n. cccxxvi. Patricium Presbyterum Homericorum Centonum auctorem facit, annotatque in Codice MS. præponi Epigramma Eudociæ in eoſdem Centones. Eidem Patricio præterea adſcribuntur Cod. cccLxxxiii. Ejuſdem etiam Eudociæ ſunt Metaphraſes metricæ Octateuchi & Prophetiarum Zachariæ & Davidis, quarum artem & venuſtatem multis commendat Photius Codd. cLxxxiii. & cLxxxiv. Cæterum perperam Homerici Centones Eudoxiæ, Zoes ſorori, Conſtantini Imp. Baſilii Bulgaroctoni fratris, filiæ, adſcribuntur in Cod. Colberteo, hoc lemmate: Εὐδοξίας τῆς ἀδελφῆς τῆς κυρᾶς Ζωῆς Ὁμηρόκεντρα. Nam quam Scriptores Byzantini Eudociam, Joannes Euchaitorum Metropolitanus Eudoxiam vocat p. 41.

Ἐν τοῖς χρόνοις δὲ) Hanc Hiſtoriam attigere præter Zonaram, Theophanes, Acacius Patr. Conſtantinopol. in Epiſt. ad Petrum Cnaphæum, Aſclepiades Epiſcopus Trallium in Epiſt. ad eumdem Cnapheum, Felix Papa, Joannes Damaſcenus lib. iii. de Fide, Alexander Monachus in laudatione S. Barnabæ Apoſtoli, Quintianus Epiſcopus Arculllanarum in Epiſt. ad Petrum Alexandrinum, & Juſtinianus Epiſcopus Siciliæ in Epiſtola ad eumdem Petrum, quorum verba exſcripſit Leo Allatius in Diſſert. de Liturgia S. Jacobi N. xvii. Vide Gloſſ. med. Græcit. in Τρισάγιον.

Ἦν δὲ ὁ Μαρκιανὸς) Evagrius l. ii. c. 1. Theophanes, Cedrenus, & alii. N. 24.

Αὐτὸς ὁρᾷ) Simile quiddam de Baſilio Macedone narrat Porphyrogenitus nepos in illius vita n. v. Edit. Combefiſii, & ex eo Zonaras. pag. 48.

Διακοσίους χρυσίνους) Alii Codd. Τριακοσίους.

Τὸν Ἰλλυρίων) Theophan. Τῷ δὲ Ἰουλίῳ τοῦ τῆς Λιβύης ἐνεχείρισεν ἀρχήν.

Περὶ πάντας χρηστὸς) Alii Codd. παρὰ πάντας, *bonitate omnes ſuperans*.

Ναὸν τῆς Θεοτόκου) Teſtatur Nicetas Byzantius in libro pro Concilio Chalcedonenſi, complures alias Eccleſias Conſtantinopoli extructas fuiſſe in honorem Deiparæ a Pulcheria Auguſta, inditis a locis in quibus ædificatæ erant nominibus: τοσοῦτον γὰρ πόθον τῇ πόλει ἡ Πουλχερία πρὸς τὴν πανάγνον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, μητέρα τε τοῦ Χριστοῦ ταύτην ποιοῦσ' ἀποκαλοῦσα, καὶ Θεοτόκον, καὶ μετὰ πίστεως πολλῆς ταύτην σεβομένη, ὡς καὶ ναοὺς κατ' ἐξαίρετον ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει ἐν ὀνόματι τῆς Θεομήτορος μεγίστους καὶ περικαλλεῖς, καὶ κατηγλαϊσμένους δείμασθαι, τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν τόπων ἑκάστω, ἐν οἷς ᾠκοδόμηντο λαβόντα, δι' αὐτῶν τὸ θερμὸν τῆς πίστεως αὐτοῖς τῆς πρὸς τὴν πανάγνον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν τέλεον ἐνδεικνυμένη. In his recenſet Theodorus Lector Eccl. i. Blachernensem, Chalcopratianam & Hodegorum: in Blachernea, extitit Deiparæ Imago ſummo cultu a Conſtantinopolitanis habita, quam ſic deſcribit auctor MS. vitæ Sancti Stephani junioris: προσέπεσεν ἱσταμένης τοῦ ταύτης ἁγίου χαρακτῆρος ἐν ᾧ ἐκτυποῦται ἐν ταῖς ἀγκάλαις τὸν Ἰησοῦν καὶ Θεὸν φέρουσα, πρὸς τὴν κοινὴν τοῦ γένους ἡμῶν σωτηρίαν, καὶ ἐπίκουρον. Vide quæ de hac æde & Imagine obſervamus in

LIBER XIV. Conſtantinopoli lib. IV. ſect. II. n. IV. Neque procul ab æde Blachernarum extitit Domus ejuſdem Pulcheriæ Auguſtæ : binæ vero fuere, altera in III. Regione, altera in XI. quæ proxima fuit XIV. ubi extitere Blachernæ, quod teſtatur Menologium Baſilii IX. Maii, ubi ſcribitur S. Heliæ Prophetæ reliquias tranſlatas fuiſſe in ædem S. Laurentii ἐν Πουλχεριανοῖς. Nam a Domo Pulcheriæ Auguſtæ hic urbis tractus hoc appellationem ſortitus eſt : ὅτε μὲν δὲ μετακομιδὴν (τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ λείψανον) ἐν Κ/Πόλει πλησίον Βλαχερνῶν, ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Λαυρεντίου.

Ναὸν τῆς Μάρτυρος Εὐφημίας) Cujus deſcriptio extat apud Evagrium lib. II. cap. III.

Ἐξάρχων δὲ τούτων) Sanctorum Patrum DCXXX. qui Chalchedonenſi Concilio interfuere memoriam agunt Græci XVI. Junii, ut eſt in Menæis. Cujus quidem originem licet forte adſcribere acclamationibus in Concilio Conſtantinopol. ſub Mena act. V. ubi inter alia : τὴν σύνοδον τῆς Συνόδου Καλχηδόνος ἄρτι κήρυξον, ἵνα αἰσχυνθῶσιν μὴ κηρύξῃ, ἕως δὲ οὐδὲ ἐξιέναι · τὴν σύνοδον εἰς τὴν ἁγίαν κήρυξον, τὴν μνήμην τῶν πατέρων αὔριον κήρυξον, τῶν ἐν Καλχηδόνι πατέρων αὔριον κήρυξον, ... κηρύξον, αὔριον ἐπιτελείσθω. Et infra : καὶ προσφωνήσαν ὁ μακάριος καὶ ἁγιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωάννης εἶπεν · Ἐπειδὴ σύνοδον μνήσατο τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Καλχηδόνι ἐπιτελεσθῆναι, γινώσκοντας γνῶσιν, ὅτι καὶ τοῦτο ποιοῦμεν, γνώμῃ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν Βασιλέως. Deinde proclamatur in craſtinum diem a Samuele Diacono.

Προτέρων) Evagr. l. II. c. V. Theophan. p. 94. Anaſtaſ. Bibl. in Simplicio PP. Leontius de ſectis, &c.

Τὸ θαῦμα) Iſtius miraculi memoriam agunt Menæa II. Julii. Vide eadem ſub II. Junii, & quæ obſervamus de æde S. Euphemiæ, in Conſtantinopoli.

Γιζέριχος) Qui *Geiſericus* Euſebio in Chronico, *Genſericus* cæteris Scriptoribus.

NOTÆ IN LIBRUM XIV.

N. 1. O Ἄσπαρ) Vide Marcellinum Comit. an. XV. Leonis, & Procop. lib. I. de bello Vand. c. VI. ubi de Aſparis Arianiſmo.

Ἀπὸ πατρικίου) Ita tres MSS. Regii, quartus habet αὐτὸν πατρίκιον. Verum legendum Πατρίκιον, abſque ἀπὸ, vel αὐτόν. Quippe Patricius, ſeu Patriciolus, Aſparis filius, & Ardaburii frater, cum

Edit. Pariſ. pag. 49.

Cæſar a Leone dictus eſt, deſponſa eidem filia, ut auctor eſt Marcellinus Comes, qui Patriciam, ſeu Patriciolum, Aſparis filium, Ardaburii fratrem, *Cæſarem generumque Leonis Principis appellatum fuiſſe* ſcribit. Ita etiam Victor Tununenſis. At Metaphraſtes, ſeu quivis alius in vita MS. S. Melanæ Virginis, Leonis filiam Aſparis filio pactam cum Cæſarea dignitate tradit ; ſed paulo poſt interfecto Ardaburio, dirempta fuiſſe nuptiarum pacta. Aſparis familiam perſtrinximus in Familiis Byzantinis, in Leone M.

Λεοντίου) Hiſtoriam narrant Chronicon Alexandr. Theophanes & Cedrenus an. X. Leonis.

Ἐμπρησμὸν) De hoc incendio anno XII. Leonis agit Evagrius l. II. c. XIII. præterea Scriptores omnes. Illius memoriam agunt Græci I. Septemb. De ædibus vero eo conſumptis, hic memoratis, dicimus in Conſtantinopoli Chriſtiana.

Ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ) Ab æde S. Thomæ Apoſtoli, quam Amantii vocat Theophanes, de qua copioſe egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. V. N. XXXIV. ad cujus Encænia neſcio an referri debeant hæc verba Scholiaſtæ Baſilicon ad lib. XIII. pag. 80 ἰδοὺ ὅτι γὰρ καὶ ἡμερομηνίαι τινὲς τιμητικὴ γενομένη προσφέρουσι περὶ ἐνδείξιν, ὅπερ ἐν τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ποιοῦσιν οἱ ζυγοστάται.

Τόν τε ἐν τῷ Σενάτῳ καλουμένῳ μέγιστον οἶκον, &c.) Senatum appellant Scriptores Byzantini ædem in quam Senatus conveniebat, in qua varia erant ædificia, atque in primis Baſilica, ſeu Regia Porticus, de qua, ut de Senatu, copioſe egimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. II. Sect. IX. N. I. Atque hanc quidem Regiam Baſilicam, quam μέγιστον οἶκον vocat Zonaras, pro foro ipſo uſurpat Juſtinianus in Novella LXXXII. cap. III. Καθεδοῦνται δὲ οἱ δικασταὶ δίκαιοι ἐπὶ τῆς βασιλείου στοᾶς, ἐν οἷς καὶ νῦν οἰκίσκοις δικάζουσιν, &c. *Sedebunt autem hi pedanei judices conſtituti, & nunc in Regia Baſilica, in quibus & nunc domunculis judicant*, &c. Verba ſunt veteris Interpretis, qui Porticum Regiam, *Regiam Baſilicam* vertit. Ubi præterea obſervare eſt in Baſilica Conſtantinopolitana varias fuiſſe ædiculas, in quibus judices conſidebant, ut hodie in Foris Parlamentariis plures ſunt, uti vocantur, *Cameræ*, ſeu Judicum conſeſſus. Sed & Syneſius in Epiſt. LVII. τὴν τοῦ βασιλέως τὸ πάλαι κρατήριον fuiſſe ait, urbis ſcilicet Pentapolitanæ. Neque aliter Scriptor ineditus vitæ S. Samonæ & Sociorum : Νυκτὸς οὔσης, πολλὴ ἀλαμπηδόνων οὐδαῖς αἴτιον ὁ ἡγεμών, λαμπάδας τε καὶ δορυφόρους πάντας προάγων, καὶ τὴν Βασιλικὴν λεγομένην καταλαβὼν, ἔχοντι αὐτῷ τὸ δικαστήριον συγκαθεζόμενος, ἐπὶ τοῦ βήματος ... προκαθίζεται.

Νυμφαῖον) Euſtatius Il. III. νυμφεῖον, παραστικῷ λόγῳ, ὁ τόπος ἐν ᾧ αἱ νυμφαι. Vide noſtram Conſtantinopolim lib. I. Sect. XXVI.

Ἐν Ἀντιοχείᾳ) Accidit hic terræ motus Antiochiæ an. I. Leon. juxta Evagrium lib. II cap. XII. Theophanem, & al. Tradit Marcellinus Comes Iſaacum Antiochenæ Eccleſiæ Presbyterum ſcripſiſſe elegiacum hanc *Antiochiæ ruinam*.

Σποδίῳ) Vide quæ de hoc pulvere annotamus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. V. N. II.

Κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα) Vide Chron. Alexandr. an. XII. Leon. De Palatio S. Mamantis egimus in Conſtantinopoli lib. IV. Sect. XII. N. III. Illius præterea meminit auctor MS. vitæ S. Andreæ in Criſi : Καὶ δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐν τοῖς τοῦ μάρτυρος Μάμαντος λεγομένοις βασιλείοις.

Θεοτόκου ἐσθῆς) Chronicon MS. Georgii Hamartoli in Leone M. καὶ τῆς Θεοτόκου ἡ ἐσθὴς εὑρεθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις παρά τινι Ἑβραΐδι γυναικὶ παρθένῳ, ἱερῶς διαφυλαχθεῖσα, ἐν Κωνσταντινουπόλει μετακομισθεῖσα ἐν Βλαχέρναις ἀπετέθη, καὶ τὰ λείψανα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας, καὶ κατετέθη ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτῆς, ἔνθα ὁ Βασιλεὺς ναὸν οἰκοδομήσας τῆς Θεομήτορος, καὶ σορὸν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κατασκευάσας, κατέθετο ταύτην · ἣ τις ἐξ ἐρίων ἀδιάφθορος ἐξυφασμένη, ἥ τε σήμερον ὁμοειδὴς ἢ ὁμόχροος ἀδιάφθορος ἐστὶ ἢ ἀδιάλυτος, μέχρι νῦν τὸ θαῦμα τῆς Θεομήτορος κηρύττουσα. Multa alia in hanc rem annotamus in noſtra Conſtantinopoli Chriſtiana lib. IV. Sect. I. N. VI. & in Notis ad Alexiadem Annæ, ubi veſtium Deiparæ hiſtoriam fuſius deſcribimus : quibus dumtaxat addere placet quæ habentur in Cod. Reg. MM. DCC. LIV. fol. 22. περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου · ἰστέον ὅτι κατὰ τὸν ἱστορικὸν Ἀφροδισιανὸν, τοῖς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τὸ εἶδος ἦν σεμνὸν, ὀλιγόλαλος, ταχυπήκοος, εὐπροσήγορος, ἀπαρρησίαστος πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἀγέλαστος, ἀτάραχος, ἀόργητος, ἀπροσκλίνητος, τιμητική, τιμῶσα καὶ προσκυνοῦσα πάντα ἄνθρωπον, ὥστε καὶ θαυμάζειν πάντα ἄνθρωπον τὴν σύνεσιν αὐτῆς καὶ τὸν λόγον · τῇ ἡλικίᾳ μέσῃ · ἄλλοι δὲ τριπηχυν αὐτὴν εἶναι λέγουσι, σιτόχροον, ξανθότριχα, ξανθόδερματος, εὐόφθαλμος, μακρόφρυς, μακρόρριν, μακρόχειρ, μακροδάκτυλος, μακρόνυχος, ἄτυφος, ἄπλαστος, ἀχρωμάτιστος, ἀβλαβέστατος, ἱμάτια αὐτόχροα φέρουσα καὶ ἀγαπῶσα · καὶ μαρτυρεῖ τὸ ὠμοφόριον αὐτῆς τὸ ἐπὶ τοῦ ναοῦ αὐτῆς κείμενον.

Κεκόσμηντο δὲ καὶ ἄλλαις ἀρεταῖς) Quas attigit Scriptor vitæ MS. S. Theoctiſtæ Lesbiæ : καὶ γὰρ ἐπὶ Κρήτην ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Λέοντος ἐκεῖνο τεμφθεῖς. Λέοντος, φημὶ, τοῦ εὐτυχοῦς ὄντος Βασιλέως, καὶ τῆς εὐτυχίας Ῥωμαίων τῷ νέῳ συντελοῦντος.

LIBER XIV.

pag. 50.

Digitized by Google

LIBER XIV. Ἐξ Ἰσαυρίας αἰχίστου τὸ τῶν Ἰσαύρων) De Iſauria, ſic præ cæteris Euſtathius Il. β'. ϗ μέρος γοῦν τι Κιλικίας τῆς ἔξω τοῦ Ταύρου Τραχεῖα λέγεται· οἴονται δέ τινες τὴν Ἰσαυρίαν εἶναι ταύτην.

Βηρίνης) De ſtatua Verinæ Auguſtæ quædam adnotavimus in noſtra Conſtantinopoli lib. I V. p. 119. & 144. a qua urbis tractum τὰ Βηρίνης appellatum colligere licet ex Concilio Conſtantinopolit. ſub Mena act. I.

Λέγουσιν) Hic Baſiliſcus Conſtantinopoli Palatium extruxerat, de quo egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. II. p. 133. a quo tractus Baſiliſci dictus, ubi præ aliis, extitere ædes S. Barbaræ, & S. Zenaidis. Synaxarium MS. IV. Decemb. ubi de S. Barbara: τελεῖται δὲ ἡ αὐτῆς σύναξις ἐν τῷ Μαρτυρίῳ αὐτῆς τῷ ὄντι ἐν τοῖς Βασιλίσκου, πλησίον τῆς ἁγίας μάρτυρος Ζηναΐδος.

Τοὺς γὰρ Εὐτυχοῦς) Evagrius lib. III. cap. IV.

Ἐνκαινίσαντι) Theophan. p. 105.

Καὶ Τρωκούνδου) Ita MSS. Theophan. an. III Baſil. & XIV. Zenon. Προκούνδον vocat. Hæc porro de Baſiliſci tyrannide, & Armatii proditione ac cæde narrant Evagr. l. III. c. VIII. XXIV. Procopius l. I. de bello Vandal. c. V. Chronicon Alexandr. Theophanes, & alii.

Πληροφορίαν λαβὼν) Λόγον, Theophanes, qua voce non ſemel pro ſecuritate utitur. Hac notione verbum Latinos ævi inferioris uſurpaſſe alibi docuimus.

Εἰς τὸ φραγέν) Cucuſum vocant Theophanes & Cedrenus: Acaſum Evagrius l. III. c. VIII. Limnas Chron. Alexandr. Leminas Marcellinus Comes: Limnon Codinus de Orig. Saſemas Victor Tunonenſis.

Διεφθαρμένῃ λιμῷ) Anonymus de Geſt. Conſtantini M. intra Ciſternam ſiccam frigore defeciſſe ſcribit.

Ἐμφορεῖον) Vide CP. Chr. ubi de Bibliotheca, & de Lauſi Palatio.

Ἴλλον) Marcellin. Com. Evagr. l. III. c. XXVII. Theophan. &c.

Παλάγιον) Vide Marcellinum Comitem & Theophan. an. XVII. Zenon.

Λάρισσαν) Eadem habet Cedrenus.

Edit. Pariſ. pag. 51. Πελειάδας) Porro Zenone imperante inventum S. Barnabæ corpus, cum Sancti Matthæi Evangelio, in Inſula Cypro: quod quidem Evangelium in Palatii oratorium illatum, & quotannis feria quinta majoris Hebdomadis, in eo Evangelium in ſacris liturgiis legi ſolitum ſcribit auctor MS. Periodi & Martyrii S. Barnabæ: Ἐπιδίδωσι δὲ ὁ ἐπίσκοπος ἀνιέναι ἵνα τῶν σὺν αὐτῷ ἐπισκόπων μετὰ τοῦ τιμιωτάτου ἀνθρώπου τοῦ Βασιλέως, καὶ λαβόντες τὸ Εὐαγγέλιον, ἀπήγαγον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔχον ἐκ θύινου ξύλου τὰ πτύχια· Λαβὼν δὲ Βασιλεύς, καὶ καταφιλήσας, ϗ χρυσῷ κατακοσμήσας, ἀπέθετο ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ μέχρι τῆς σήμερον φυλάττεται· ἐν γὰρ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τοῦ Πάσχα, καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐν αὐτῷ ἀναγινώσκουσι τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ Παλατίου.

N. 3. Ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς πίστεως) Vide Gloſſ. med. Græcit. in Ἔγγραφον. Anaſtaſius Bibl. in Joanne II. PP. de Juſtiniano: Miſit fidem ſuam chirographo proprio ſcripto ad Sedem Apoſtolicam. Adde Victorem Tununenſem in Chron. & alios.

Μετὰ γὰρ) Evagr. l. III. c. X. XI. XII. XIII. XXXIII. Marcellin. Comes ad an. IV. & V. Anaſt.

Τὰς γὰρ πολιτικὰς ἀρχὰς) Ita etiam Theodorus Lector Ecl. II. Contra Joannes Antiochenus ſcribit Magiſtratus pretio addictos peſſimis viris conceſſiſſe: τὰς μὲν ἀρχὰς ἁπάσας ἀπεμπολεῖν, ϗ τοῖς ἀδικοῦσι συγχωρεῖν.

Συγχυτικῶν) Seu Eutychianorum: quippe Eutyches, ut eſt apud Timotheum Presbyterum, τῶν δύο τούτων φύσεων, τὴν μὲν ἕνωσιν ὁμολογεῖ, τὴν δὲ κατ' ἀλλήλων διαφορὰν ἀρνεῖται, καὶ σύγχυσιν τῶν φύσεων δογματίζει. Leontius de ſectis: ὁ δὲ Εὐτυχὴς μίαν ὑπόστασιν ὡμολόγει, ϗ τοσαύτην ὁλόγε γενέσθαι ἕνωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε ϗ μίαν φύσιν ἀποτελεσθῆναι ἐκ τῶν δύο. LIBER XIV. At idem Leontius Anaſtaſium ait fuiſſe eorum hæreſeos, quos Διακρινομένους appellabant: qui ſcilicet poſt Synodum Chalcedonenſem, & damnatum ab ea Dioſcorum, qui illius partes ſectabantur, ἀπέστησαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ ὀνομάσθησαν ἐντεῦθεν Διακρινόμενοι, διὰ τὸ διακρίνεσθαι αὐτοὺς κοινωνεῖν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, ut ait apud eumdem Timotheum. Horum meminit idem Leontius.

Εἰρήνην) Evagr. l. III. c. XXX. Theophanes an. I. IV. Anaſtaſ. Victor Tununenſ.

Ἔγγραφον ἀσφάλειαν) Victor Tununenſis.

Μακεδόνιον) Cujus Synaxin agunt Græci XXV. April.

Εἰς Εὐχάϊτα) Marcellin. Comes ad Conſul. Secundini & Felicis. Victor Tun. & Theoph. an. VI. Anaſt.

Λογγῖνον) Evagr. l. III. c. XXVIII. XXXV. Theophan. an. I. & II. Anaſt. Victor Tununenſis. Bellum vero illud Iſauricum deſcripſere Pamprepius Panopolita Poeta ſoluta oratione, & Chriſtodorus Coptenſis itidem Poeta, ut teſtantur Svidas & Eudocia in Joniis MSS.

Μάγιστρον Λογγῖνον) Cognomento Selinuntius. Evagr. l. III. c. XXV. Marcellin. Comes ad an. VIII. Anaſt. Theophan. an. IV. & V. Anaſt.

Θεσσαλονίκη) Idem habet Theophanes an. VIII. Anaſt.

Ἀναστασίῳ δὲ) Victor Tununenſis, Anaſt. Bibl. in S. Symmacho, Theophanes an. X. Anaſt. Anonymus de geſt. Conſtantini &c.

Βουλγάρων) Marcellin. Comes an. IX. Anaſt. Theophan. an. XI. De Bulgarorum origine agimus pluribus in Stemmatibus Dalmaticis.

Ἀγαρηνῶν) Quos Σκηνίτας vocabant. Evagr. l. III. c. XXXVI. Theophan. an. VII. Anaſt.

Βιταλιανὸ) Evagrius l. III. c. XXXXIII. Marcellin. Comes & Victor Tun. ad Coſ. Senatoris, & an. ſeq. Theoph. an. XXII. XXIII. XXIV. Procop. l. I. Perſic. c. VIII. XII. Chronicon MS. Georgii Hamartoli in Anaſtaſio: ϗ Βιταλιανὸν ἀνδρείως πλησίον τῆς ὑπ' αὐτοῦ Βασιλείας κειμένης Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου Μωκίου· ἔφερον ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀγαπώμενον ἐγκλείοντες μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ἐν ᾧ φυλάξαντες, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ δόρατος ἀνηρτημένην, ἔκραζον, Οὗτός ἐστιν ὁ φίλος τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἁγίας Τριάδος. pag. 52.

Μαρινοῦ) Qui Martinus Evagrio: Idem forte de quo Marcellinus Comes ad Conſul. Pauli & Muſciani.

Περὶ Πρόκλου) Procli Aſiani Philoſophi & Oneirocritæ meminit Chronicon Alexandr. & Theophanes an. XXVI. Anaſtaſii: alterius Procli ſub Juliano, Cedrenus.

Εἰς τὸ τετράγωνον) Vide Gloſſ. med. Græcit.

Ἀλαμουνδάρου) Agarenorum Scytharum Phylarchus. Id etiam narrant Victor Tununenſis & Cedren. an. XXII. Alamundari vero Agarenorum Ducis non ſemel meminit Procopius in libris de Bello Gotthico, & ex eo Evagrius. N. 4.

Ὁ Σεβῆρος) Epiſcopus Antiochenus, de quo Victor Tununenſis, Evagrius lib. III. cap. XXXIII. Marcellinus ad Conſulatum Clementini & Probi & Theoph. an. XIX. Anaſtaſii.

Τῆς Τύχης τῆς πόλεως) Quæ quidem Fortunæ Urbis ſtatua ſtabat in Baſilica, quod Scriptores Byzantini paſſim tradunt, atque in iis Georgius Hamartolus in Chron. MS. ubi de Juliano Apoſtata: τὰ τῶν εἰδώλων ἀνοίγων ἱερά, καὶ θυσίας ἐπιτελῶν τῇ Κωνσταντινουπόλεως Τύχῃ δημοσίᾳ ἐν τῇ Βασιλικῇ, ἔνθα τῆς αὐτῆς Τύχης ἄγαλμα καθίδρυτο. Hunc porro Zonaræ locum illuſtravimus in noſtra Conſtantinopoli lib. II. Sect. IX. N. I. diximuſque ita Fortunam urbis effingi in Conſtantii junioris, Juliani, Joviani & Gratiani a nobis de-

Digitized by Google

LIBER XIV. lineatis nummis, habitu ſcilicet muliebri, caput tectum modiolo, de quo quidem Calyptræ ſpecie agimus in Gloſſ. med. Græcit. altero pede navi ante ſe poſitæ inſiſtente, quo innuitur Fortunam urbis rerum gubernationi eſſe præſidem: ut Iſis exhibetur in nummo Domitiani, a viro ſingularis eruditionis Ulrico Obrechto Argentinenſi doctiſſimo commentario nuper illuſtrato. Sed & ibi diximus, per Τύχην, hoc loco, non *Genium*, ſed *Fortunam* indigitari: tameſi *Genius* interdum per τύχην efferatur, quod ex Caſiſo collegit Henricus Valeſius. Et certe ita etiam efferunt Gloſſæ veteres Græcolat. Τύχη, *Genium*. Τύχη ἑκάστου ἀνθρώπου, *Genius*. Τυχεῖον, *Genium*, *Genitalium*. Sed & Gloſſæ Lat. Gr. quæ ſic emendandæ: *Genialis*, Ἐπιόνυμος, γαμήλιος. Τυχαῖον, *Genius*, τύχη: unde Euſtathius ad Odyſſ. β'. & ν'. ἀγαθὸν δαίμονα, & τύχην, vel ἀγαθὴν τύχην confundit. Licet vero idem videantur Fortuna & Genius, cum una eademque appellatione donentur a Scriptoribus; ut apud Apuleium, *per fortunas geniosque veſtros*, in hoc tamen differunt, quod Fortuna rebus omnibus dominetur, Genius vero ſingulatim hominibus, vel populis, vel urbibus præſideat, eorumque regat actiones. Philoſtratus lib. II. de vitis Sophiſtarum, in Herode Attico: τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σταδίου νεὼς ἐπέχει Τύχης, καὶ ἄγαλμα ἐλεφάντινον, ὡς κυβερνώσης πάντα. Deinde Fortuna habitu muliebri, Genius adoleſcentis nudi ſpecie effinguntur, cum cornu Amaltheæ: quomodo etiam Fortuna, ſeu Τύχη, apud Pauſaniam in Achaicis: ἄγαλμα ἐστὶ Τύχης, τὸ κέρας τὸ φέρουσα Ἀμαλθείας· παρὰ δὲ αὐτὴν Ἔρως πτερὰ ἔχων. Ita etiam deſcribitur in Meſſeniacis p. 140. Quo fit, ut Τύχην τῆς πόλεως, cujus hic meminit Zonaras, *Fortunam* reddi debere, non *Genium*, exiſtimem. Quod quidem præ cæteris adſtruit Auctor Martyrii Sanctæ Zoes, ubi, quæ Τύχη τῆς πόλεως, N. VI. μεγάλη Θεὰ Τύχη dicitur N. VII. cui ſcilicet Fanum erat erectum, quod Τυχεῖον vocat etiam Marcus Diaconus Gazenſis in vita S. Porphyrii, & cui ſacrificabant. Fatendum tamen quod Latini *Genium*, Græcos Τύχην promiſcue appellaſſe, cum Fortunam, quæ rebus omnibus præſidere credebatur, *Fatum*: quæ ſingulis hominibus, aut populis, *Genium* appellarent. quod quidem diſcrimen ex Latinis Scriptoribus ſtrictius obſervat Symmachus apud Prudentium lib. I. contra eumdem Symmachum, locis allatis in noſtra Conſtantinopoli lib. I. N. VI. ex Græcis vero Salluſtius Philoſophus in lib. de Diis & Mundo c. IX. ὥσπερ τοίνυν Πρόνοια, καὶ Εἱμαρμένη ἐστὶ, ἡ περὶ ἔθνη, ἡ πόλεις, ἔστι δὲ καὶ περὶ ἕκαστον ἄνθρωπον, οὕτω καὶ Τύχη περὶ ἧς ἑξῆς λέγειν ἀκόλουθον. Η τοίνυν τὰ διάφορα, καὶ τὰ παρ' ἐλπίδα γινόμενα πρὸς ἀγαθὸν τάττουσα δύναμις τῶν Θεῶν, Τύχη νομίζεται· ἐξ ἧς τοῦτο μάλιστα κοινῇ τὰς πόλεις τὴν Θεὸν προσήκει τιμᾶν· πᾶσα γὰρ πόλις ἐκ διαφόρων πραγμάτων συνίσταται. Ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην δὲ τὴν δύναμιν ἔχει, ἐπειδὴ ὑπὲρ σελήνην οὐδὲν ἐκ Τύχης ἂν γένοιτο. *Quemadmodum ergo Providentia & Fatum circa nationes & urbes, tum etiam circa quemlibet hominem eſt, ita & fortuna, de qua ſermonem habere ſeries orationis poſtulat. Igitur diverſa ac præter expectationem accidentia ad bonum vis Deorum diſponens, Fortuna exiſtimatur, ideoque potiſſimum urbes hanc Deam honoribus afficere generatim univerſeque addecet. Quælibet enim urbs ex diverſis rebus coaleſcit. Ea ſub luna poteſtatem exercet: quando ſuper lunam nihil fortuito accidit.* Ex quibus omnino evincitur Τύχην, *Fortunam* Deam intelligi, urbibuſque præfuiſſe, & ab earum incolis cultam. Adde quod Fortuna Conſtantinopolitana in nummis habitu & vultu muliebri effingitur, quod de Genio dici non poteſt. Quod vero de Muſarum Statuis in eadem æde, qua Fortunæ urbis ſtatua, repoſitis ſcribit Zoſimus, loco in noſtra Conſtantinopoli laudato, veterum Paganorum ritum ac mores indicat, qui urbium Fortunæ, ſeu Genii, ædibus ſacris adjungebant LIBER XIV. Muſarum Templa, ut ex Libanio docemur. Is enim in ἐκφράσει Τυχαίου, ex Editione Allatiana, ait ea Τύχης æde patere per portam aditum ad Muſarum ſacrarium: καὶ κατὰ μέσον αἱ πύλαι παρὰ τῶν Μουσῶν ἄγουσαι τέμενος. Quinetiam in ſingulis urbibus templa, in earum medio, Τύχῃ dicata fuiſſe docet, in quibus erant variæ aliorum Deorum ſtatuæ in ſemicirculis, quos *Nidulos* vocamus, locatæ. Tum addit, licet plures contineat Deos, ſolius tamen Fortunæ nomen retinere: quippe inquit, ὡς ἅπαντα Τύχῃ συγχωροῦντα, τούτους οἱ Θεοὶ ἀπὸ τῆς Τύχης συνωνόμασαν ἅπασι. Tum ita Τύχης ſtatuam deſcribens: κυκλοῖ δὲ κατὰ μέσον ὑμνοῦ ὅσον ἀριθμὸς Θεῶν ὀνομάζεται, ἐκ μέσου ἐν μέσῳ Τύχης ἕστηκεν ἄγαλμα, σφαῖραν δηλοῖ Ἀλεξάνδρου τὰς νίκας, καὶ στέφεται μὲν ὑπὸ Τύχης ἡ γῆ, στέφει δὲ αὐτὰ τὸν νικῶντα. Νίκαι δὲ τῆς Τύχης ἑκατέρωθεν ἀνεστήκασιν, &c. Quibus ſcilicet omnibus Fortunæ, inquit, virtus ac facultas exprimitur. Hiſce denique ſubjungit, in Templi extrema parte nudam extare ſtatuam aliam læva ſuſtinentem cæli effigiem, dextram vero protendentem: γυμνὸς δὲ ἕτερος πρὸς τὸ λοιπὸν ἀνέστηκεν· οὐρανὸν μὲν ἐπὶ τῆς λαιᾶς φερόμενος πρόχειρον, τὴν δ' αὖ δεξιὰν εἰς ἅπαντα προχειρον γυμνὸς δὲ προσκεκαλυμμένος ἵσταται. Qua quidem deſcriptione Libanium effinxiſſe Genium urbis, qui nudus exhiberi ſolet in Nummis, exiſtimarem, niſi obſtaret Globus ille in læva, qui Soli attribui ſolet: tameſi Globum etiam, ſeu Polum cœleſtem Fortunæ adſcribat Pauſanias in Meſſeniacis p. 140. ſcribens Bupalum primum Smyrnæis Fortunæ ſimulacrum feciſſe cum Polo ſupra caput, & altera manus Cornu Amaltheæ geſtantem: Σμυρναίοις ἄγαλμα ἐργαζόμενος Τύχης πρῶτος ἐποίησεν ὧν ἴσμεν, πόλον τε ἔχουσαν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὸ καλούμενον Ἀμαλθείας κέρας ὑπὸ Ἑλλήνων· οὗτος μὲν ἐς τοσοῦτο ἐδήλωσε τῆς Θεοῦ ἔργα. Eadem igitur fuit ædes Fortunæ & Genii, quem Ἀγαθὸν δαίμονα appellabant: quod certe ex eodem Pauſania in Bœoticis p. 313. colligere eſt: τὸ δὲ οἴκημα Δαίμονος τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ Τύχης ἐστὶν ἀγαθῆς. Et infra: οἱ δὲ ἐς τὸ οἴκημα ἔνθα καὶ πρότερον δίῃτᾶτο παρά τε Τύχῃ καὶ Δαίμονι ἀγαθοῖς, &c. ubi Τύχη primum obtinet locum. Unde docemur cur Τυχαίου vocabulo Fortuna & Genius donentur, cum in eadem æde colerentur. Eudemus in Lexico MS. ex quo ſua hauſit Suidas: ἀγαθοῦ Δαίμονος· ἔθος ἦν, φασὶ παλαιοὶ μετὰ τὸ δεῖπνον πίνειν ἀγαθοῦ Δαίμονος ὑπερβιβάζοντα ἄκρατον, καὶ τοῦτο δὲ τρίτον, ἐξ ἡμέρας δὲ τὴν ἐσπέραν τὸ μέλλον αὐτοῖς ἐκάλουν· καὶ ἐν Θήβαις ἦν ἱερὸν ἀγαθοῦ Δαίμονος. Enimvero variis aliis Deorum ſtatuis exornatum Τυχαῖον Fanum docet præ cæteris Dio in excerptis Valeſianis, ſcribens Lucullum πρὸς τὸ τῆς Τυχαίου, ὃ ἐκ τοῦ Ἰβηρικοῦ πολέμου κατεσκεύασε καθιέρωσεν, ſtatuas commodato accepiſſe a Mummio, nec reddere eas poſtmodum voluiſſe, ut quæ dedicatione ſacræ eſſent factæ. Ubi Strabo lib. VIII. rem eamdem narrans, τὸ Εὐτυχίας ἱερὸν, & Cicero in Verrem de ſignis, *ædem Felicitatis*, vocat. Ex quibus omnino patet Τυχαῖον non fuiſſe *ædem Genii*, ſed *proſperæ Fortunæ*, quam ἀγαθὴν Τύχην vocat Pauſanias. Cæterum ναοῦ τῆς Τύχης Cæſareæ, meminit Theophanes an. I. Juliani: ut Eudocia Auguſta in Joniis MSS. τὸ Τύρου Τύχης, quam Παρθενίαν appellatam fuiſſe ait in Porphyrii Philoſophi elogio. Hæc porro fuſius ſumus proſecuti, ut ex deſcriptione Libania doceremur cur in æde Senatus una cum Fortunæ urbis ſtatua complures aliæ ſteterint ſtatuæ.

Edit. Pariſ. pag. 33.
pag. 54.

Ἰουστῖνον καὶ Ἰουστινιανόν) Vide Alemannum ad Procopii Hiſtoriam arcanam cap. VI.

Τεθνηκώς) Anaſtaſius Bibl. in Hormiſda PP. *Eodem tempore nutu divinitatis percuſſus eſt fulmine divino Anaſtaſius Imperator, & obiit*. Codinus pag. 60. fulmine ictum Anaſtaſium in Magnauræ Palatio ſcribit, qui cum exclamaſſet, Ω μάλα ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, hinc Magnauræ nomen illud obtinuiſſe. Nec abludit Luithprandus lib. VI. cap. II. quoad nomenclaturam, ſcribens ſic dictum illud Palatium, quaſi *magna aula*, ρ. loco λ. poſita littera. Sed omnino improbanda videtur Codini ſententia, ſiquidem cum

Digitized by Google

LIBER XIV. In ſuperiori & excelſiori nobis parte ædificatum eſſet, ventis cæteriſque aeris injuriis expoſitum erat: quod in primis teſtatur idem Luithprandus in Legatione: nam ibi de hoc Palatio loqui conſtat, licet illud non nominet, cum in eo excipi ſolerent Legati: *Pridie Nonas Conſtantinopolim venimus, & ad contumeliam veſtram ſuſcepti, graviter turpiterque ſumus tractati: Palatio quidem ſatis magno & aperto, quod nec frigus arceret, ſicut nec calorem repelleret, incluſi ſumus. —— Domus ipſa ſolis nobis incluſis pervia, a Palatio adeo ſequeſtrata, ut eo nobis non equitantibus, ſed ambulantibus anhelitus truncaretur.* Infra: *Cur quæſo non ægrotarint, quibus erat potus pro optimo vino ſalſugo; proculcitra, non fœnum, non ſtramen, non ſaltem terra, ſed durum marmor, pro cervicali, lapis? quibus patula domus, non calorem, non imbrem, non frigus arcebat.* Denique ſub finem verſibus haud incomptis hanc ædem ſic deſcribit:

Marmore quæ vario magnis patet alta feneſtris
Hæc inaquoſa domus, concluſo pervia ſoli,
Frigora ſuſcipiens, æſtum nec ſæva repellens.

Alia de hoc Palatio vide in noſtra Conſtantinopoli lib. II.

Σεισμοὶ) Marcellinus Comes meminit duorum inſignium terræ motuum qui Anaſtaſio imperante accidere p. 45. & 58. Edit. Sirm. Adde Cedren. an. XXI. & Victorem Tununenſ. ad Coſ. Abieni junioris.

Ἀντιόχεια) Evagrius l. II. c. XII.

N. 5. Μακρὸν τεῖχος) Evagrius l. III. c. XXXVIII. Chron. Alex. an. XVI. Anaſt.

Σύγκλητοι) Vide Alemannum ad Procopii Hiſtoriam arcanam cap. VI.

Ἀμάντιος) Marcellinus Comes an. I. Juſtini, ubi & de Theocriti, *quem Amantius Præpoſitus ad regnandum clam præparaverat*, cæde pariter agit, ut & Chronicon Alexandr. & Evagrius l. IV. c. II.

Χρήματα τῷ Ἰουστίνῳ) Chronicon Alexandr.

Τῇ ἁγίᾳ Θωμᾷ) Vide CP. Chriſt.

Τοῖς τριακοσίοις ἐξακοσίοις τριάκοντα) Atque inde SS. Patrū DCXXX qui Chalcedonenſi Concilio interfuerunt memoriam agunt Græci XVI. Junii.

Καὶ στρατηλάτης) *Magiſter militiæ*, Marcellino.

Καὶ ὑπάτευσε) Conſulatum geſſit Vitalianus cum Ruſtico, cujus menſe VII. in Palatio interemptus fuit. Marcellin. Evagr. l. IV c. III. &c.

Τὸν Σαβείρων) Evagr. l. IV. c. IV. Theorianus in legat. ad Armen. p. 508. &c.

Edit. Pariſ. pag. 55. Ξενοδόχοι τῶν Εὐβούλου) De hoc Xenodochio vide noſtram CP Chriſt.

Κομήτας) Chronicon Alexandr. an. I. Juſtini. Anonymus de geſt. Conſtan. p. 485.

Ἐπιφάνιος) Huic antea dignitatem hanc adepturum prædixerat S. Andreas propter Chriſtum Σαλὸς, ut eſt apud Nicephorum Presbyterum Magnæ Eccleſiæ in ejuſdem Sancti vita nondum edita, ubi multa de Epiphanii vitæ ſanctitate longe ante, in ipſis adoleſcentiæ annis, commentantur.

Τὸν Ῥῆγα τῶν Οὔννων) Quos Albos & Ephtalitas dictos ſcribit Procopius l. I. de bello Perſico, ubi & alibi multa de eorum ſedibus. Auctor MS. Miracul. in Cerne, ubi de Licinio & Conſtantino M. Οὗτοι μὲν οἱ Ἐφθαλῖται, Περσῶν ὅμοροι, καὶ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οἰκοῦντες, τὸ σύνολον ἔθνος ἐστὶ καὶ βάρβαρον. Ex quo etiam loco in dubium venit an apud Procopium legendum ſit Νεφθαλῖται, uti vult Poſtellus apud Ortelium. Arethas in Apocalypſ. cap. LXIII. τοὺς μὲν Σκυθικὰ ἔθνη ἔφασαν ὑπερβόρεια, —— καὶ Γότθων μοῖραν τινὰ κατὰ μέρη τῆς Ἀσίας στρατευσαμένους τὸ σύνολον ἔθνος καλοῦσιν, καὶ Θευφίλου, καὶ Γοτθογραικοὺς, ὅπερ κοινῷ λόγῳ καλοῦμεν Οὔννους.

Καυάδης) Κωάδης, & Καβάδης in Chron. Alexandr. anno IV. Juſtini, Καβάδης Evagrio l. IV. c. XII. Procopio, Agathiæ, Theophani & aliis. Vide Simocattam l. IV. c. VI.

Καὶ τὸ Ἰουστῖνον ἀνέστρεψεν) Theophanes an. III. Juſt.

Τζάθιος) Chronicon Alexandr. an. IV. Juſtini LIBER XIV. Theophanes an. V.

Τοῦτο τὸ Βασιλεῖον) Vide Diſſertat. XXII. ad Joinvillam.

Καὶ Βασιλεὺς) Hoc loco non *Rex*, ut habet Wolphius, ſed *Imperator*, reddi debuit. Vide Chron. Alexandr. & Theophan.

Ἐκ τῶν συγκλητικῶν) Valerianam Onini Patricii & Curopalatæ filiam. Chron. Alexandr.

Ἄγων Ἀρέθας) Theophan. an. V. Juſtini, & Menæa ad XXIV. Octobr.

Τοῦ σεισμοῦ) Terræ motu everſas Anazarbam, Edeſſam, & alias urbes ſcribit pariter Evagrius c. VIII. quæ ad annum VII. Juſtini revocat Theophanes.

Λαζῶν) Tzetzes in Lycophronem: οἱ δὲ Κόλχοι καὶ Λαζοὶ λεγόμενοι, Αἰγυπτίων ἄποικοί εἰσι, πλησίον οἰκοῦντες Ἀβασγῶν, τῶν καὶ Μελαγχλαίνων καλουμένων.

Σκιρτοῦ ποταμοῦ) Vide Nicol. Alemannum ad Hiſt. arcanam Procopii cap. XVIII.

Γυναῖ τις) Theophan. an. VII. Juſtini.

Ἰουστινιανὸς δὲ στρατηλάτης) Juſtinianus omnes fere militiæ gradus obierat, priuſquam ad Magiſtri militum dignitatem eveheretur. Fortunatus lib. X. Poem. XXV.

De Tyrone Duces veniunt, de milite Princeps,
Ut reliquos taceam, Juſtinianus erat.

Vide Alemannum ad Procopii Hiſt. arcan. cap. VI.

Μὴ νεώτερον) Atqui trigenario major tum erat Juſtinianus, ut Theophilus ejus præceptor aſſerit, apud Alemannum ad Hiſt. arcanam Procopii, ubi hæc pluribus diſquirit idem Alemannus.

Νωβελισσίμου) Marcellinus Comes. Vide Alemann. ad Hiſt arcan. p. 120. Edit. Reg.

Ἐννέα ἔτη) Hinc emendandus Leontius in lib. de Sectis p. 470. ubi cum de Imperii annis agit, pro μετὰ ἕνα καὶ ἥμισυ ἐνιαυτὸν, legendum μετὰ ἐννέα, &c.

Ἡμέρας εἴκοσι) Addit Symeon Logotheta in Chron. MS. in Juſtino Thrace: καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ (Juſtini) ἐν τῇ μονῇ τῆς Αὐγούστης ἐν λάρνακι σμαραγδίνῳ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐφημίας, ἐν ᾗ καὶ αἱ τιμαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀπόκεινται. Ubi Cedrenus: καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ἡρῴῳ, ἐν λάρνακι σμαραγδίνῳ.

Οὐδὲν γὰρ ἧττον) Vide Alemannum ad Hiſt. arcan. cap. X pag. 56.

Πρὸς συλλογὴν) De Avaritia Juſtiniani, agunt N. 6. Procopius in Hiſt. arcana cap. VIII. & Evagrius lib. IV. cap. XXIX.

Κομήτης) Meminit Procopius lib. II. de bello Perſico cap. IV. Cometæ, qui Juſtiniano imperante apparuit, quem Xiphiam, ab aliis Pogoniam appellatum ait, duraſſeque XL. dies. Vide Cedren. an. IV. Juſtiniani.

Κατὰ τὸ λεγόμενον Μίλιον) De quo egimus in Conſtantinopoli l. I. Sect. XXV. N. II. τοῦ Μιλίου λιθοφόρου meminit præterea Sguropulus in Hiſt. Concilii Florent. Sect. VI. cap. I. extr. viæ ſcilicet quam Μέσην vulgo vocant Scriptores Byzantini, de qua in eodem opere lib. I. n. XXIII.

Ὃν ὁ Βασιλεὺς Κωνστάντιος) Præfecto operi Euphrata. Chronicon MS. Symeonis Logothetæ in Conſtantio: ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ μεγάλη ἐκκλησία μέχρι αὐτοῦ τῶν κατεχομένων ᾠκοδόμηται, ὁ δὲ Εὐφράτης ὁ ταύτην κατασκευάζων ἐτελεύτησεν ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ὅπερ νῦν γηροκομεῖόν ἐστιν ἐν τῷ λεγομένῳ Δαμασκείῳ τὰ Εὐφράτα ἰδιωτικῶς λεγόμενα. Vide noſtram Conſtantinopolim lib. III. Sect. 5.

Κωνσταντίνου φόρον) In Throno Imperatorio Amphitheatri coronatum habet Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Phil. in Juſtiniano: Τὸ κάτω δὲ Πατριάρχου ἐστέφθη ἐν τῷ καθίσματι στέφανος. Nec abludit Theophanes: καὶ καθεζόμενος ἐν τῷ ἱππικῷ, ἐστέφθη ὑπὸ τῶν δήμων.

Τὸν δὲ Ὑπάτιον) Meminit præ cæteris Hypatii & Pompeii cædis Joannes Carpathi Epi-

Digitized by Google

LIBER XIV. copus in Narrationibus MSS. de Anachoretis Ægyptiis: *μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀπελθόντος ἐτελεύτησεν ὁ Ἰουστῖνος ὁ Βασιλεὺς καὶ βασιλεύει ὁ Ἰουστινιανός· εἶτα μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπανίστανται αὐτῷ Ὑπάτιος καὶ Δεξικράτης καὶ Πομπήϊος, καὶ αὐτὸς Εὐλόγιος* (qui ex latomo & Monacho, invento theſauro, factus fuerat Præfectus Prætorio) *ὁ Ὕπαρχος· ἐξ οἱ μὲν τρεῖς ἀπεκεφαλίσθησαν, καὶ ἐδημεύθη πάντα τὰ αὐτῶν, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Εὐλογίου*, &c.

Ἀπήρξατο μηχανουργόν) Architecto uſus Anthemio Mechanico, ut obſervavimus in noſtra Conſtantinopoli: cujus præterea meminit Euſtathius Il. *ε*. p. 513. Edit. Rom.

Ἐπὶ ἀσπίδος) De hoc more egere Pithœus l. 11. adverſ. c. VI. Lipſius ad Tacitum, Demſterus ad Coſippum, Valeſius ad Ammianum, & alii nonpauci.

Αὐγουστεῶν) Habuit & Roma *Forum Auguſtæum* ab Auguſto Imp. appellatum, cujus mentio habetur in Inſcriptione Piſana, quam doctiſſimo Commentario illuſtravit Henricus Noriſius Veronenſis in Cœnotaphiis Piſanis.

Μετὰ τῆς αἰκίας τύχης) Vide Alemann. ad Hiſt. arcan. cap. XI.

Πολλοὶ γὰρ εἰς δέον) Cod. MS. *πολλοὶ γὰρ εἰς δέον ἀνδραζομένου αὐτῷ, πολλοὶ τούτων τοῖς ἰδίοις δακτυλίοις σφίζουσι πρὸ τὸ κοινὸν ὁμοῦ συναγομένων, καὶ*, &c.

Ἀνδρομαχοῦς) Cedrenus an. 11. Juſtiniani.

Τῶν αἰδῶν) Cod. MS. *τῶν αἰδῶν ἑκάστου ἐκτύμιον*. Vide Alemannum ad cap. XI. Hiſt. arcanæ.

Καὶ τὸ τῶν ἁγίων μαρτύρων ἱερὸν Σεργίου καὶ Βάκχου) Juxta Hormiſdæ Palatium, ut docuimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. IV. p. 135. Concilium Conſtantinopolit. ſub Mena act. IV. *ἐν τῷ σεπτῷ ἀποστολείῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεργίου ἐν τοῖς Ὁρμίσδου*. Proinde illa ipſa eſt ædes, quæ nunc *τὸ ἅγιον Ἀποστολεῖον τοῦ Ὁρμίσδου*, & *τὸ ἐν ἐν τοῖς Ὁρμίσδου*, dicitur.

Ἐπίγραμμα) Refertur etiam a Conſtantino Porphyrog. lib. 1. Them. V.

Προκόπιος) Ut Procopius Cæſarienſis, rerum quas ſcripſit oculatus teſtis, & Beliſarium in Africa & in Italia bella gerentem comitatus fuerit, non uno ipſe loco teſtatur.

Ὁ δὲ τὸν μὲν ἄρτον) Joannes Tzetzes Chil. III. cap. LXXXV.

Γράμμα πρὸς Βελισάριον πρεσβεύσας τι γράφει,
Κιθάραν, Βελισάριε, τὸ λοιπόν μοι, σπόγγον, ἄρτον,
Edit. Pariſ. pag. 57. *Τὴν μὲν ὡς τραγῳδήσαιμι τὸ βαρυσύμφορόν μου,*
Σπόγγον δ' ὡς ἀπομόρξωμαι δάκρυα τῶν πλημμυρῶν.
Ἄρτον δ' ὡς ἂν καὶ ἴδοιμι καὶ μόνον τοῦτο δέον.

Hinc hiſtoriam attigit etiam Nicetas in Iſaacio lib. III. n. 11.

Ὁ Ἄνθιμος) Anaſtaſius in Agapito PP. *Eodem tempore ejecit* (Juſtinianus) *Anthimum a communione, & expulit in exilium.*

Τὴν προσκύνησιν) De ritu adorandi Imperatores conſulendus in primis Procopius in Hiſt. arcana cap. XXX. præterea Arnoldus Lubec. lib. II. cap. XV.

Καὶ βίβλον τοῦ θείου εὐαγγελίου) Vide Gloſſ. med. Lat. in V. *Textus*.

N. 8. *Μὴ χειροτονηθῇ*) Marcellinus Comes: *Agapitus Conſtantinopolim, ut diximus, de Roma adveniens, Anthimum mox de Eccleſia pellit, dicens eum juxta Eccleſiaſticam regulam adulterum, qui ſua Eccleſia dimiſſa, ambierat alienam.*

Ὀνωρίχου) Cum Zonaras hoc loco Regum Vandalorum in Africa Hiſtoriam breviter ſatis perſtringat, haud incongruum forte videbitur ſi prolixiori paulo exceſſu hanc rurſum hic proponam, utque provincia illa, ex quo Romani juris ab Africanis Scipionibus facta eſt, in Barbarorum jus poteſtatemque venerit. Atque ut rem altius repetam, Theodoſius M. liberis, quoad adoleſcerent, tutores reliquit Ruffinum & Stiliconem, qui utramque aulam regerent. Hi commiſſa ſibi tutela & adminiſtratione prave utentes, alius ſibi, alius filio ſuo affectans regale faſtigium, ut rebus repente turbatis neceſſitas reipublicæ ſcelus ambitus tegeret, gentes barbaras in Romani Imperii ditiones ille immiſit, hic fovit. Has inter Vandali & Alani pridie Kal. Januarias anno Chr. CDVI. trajecto Rheno Gallias intraverunt, quibus ferro flammaque vaſtatis, tandem perfractis Pyrenæi clauſtris, quæ diu Didymus & Venianus fortiſſimi Romanorum duces tutati erant, Hiſpanias IV. Kal. ſeu ut alii volunt, III. Id. Octobr. irrumpunt anno CDIX. æra CDXLVII. Exhinc Hiſpanicis inter ſe diviſis Provinciis, Gallæcia Vandalis & Svevis, Luſitania & Carthaginenſis provincia Alanis obvenere: at Vandali cognomine Silingi, relicta Gallæcia, Bæticam provinciam ſortiuntur. Quis tum iſtius in Gallias & Hiſpanias irruptionis tempore Vandalis imperaverit, vix conſtat. CROCUM quidam, qui tot mala Galliæ intuliſſe, ab Hiſtoricis noſtris paſſim recenſita, ſeu ut ab aliis vocatur, Croſcum, Vandalorum Regem fuiſſe opinantur. Et ſane ita inſcribitur in vita S. Antidii Veſuntini Epiſcopi, & apud Sigebertum an. CDXI. Alii non Vandalorum, ſeu Alemannorum Regem extitiſſe volunt. Id porro conſtat Crocum a Mario Præſide verius Arelatenſem urbem interceptum, poſt varia cruciatuum tormenta, tandem neci datum. Renatus Frigeridus apud Gregorium Turonenſem ſcribit Vandalos a Francis devictos acie, XX. ferme millibus ferro interemptis, Godegiſilo, ſeu uti a Procopio & Theophane appellatur, Godegiſclo, ſeu Modigiſilo, ut a Roderico Sanctio & Abbate Urſperg. rege eorum abſumpto, cunctis, inquit idem Frigeridus, Vandalorum ad internecionem delendis, ni Alanorum vis in tempore ſubveniſſet: quam quidem cladem intra ipſas Gallias accidiſſe idem teſtatur, proindeque ante Vandalorum in Hiſpanias adventum, ita ut dubium videatur an Godegiſilus in Hiſpania conſederit, quod volunt Procopius & Zonaras. Memoratur præterea ab Idatio gentis Vandalorum Rex alter Fredibaldus, quem circa annum CDXVII. Conſtantius, Placidiæ maritus, ſine ullo certamine ingenioſe captum ad Imperatorem Honorium deſtinavit: is porro, ni fallor, Vandalis qui in Galliis remanſerant, imperavit.

GUNDARIS vero, ſeu Guntharis, uti a Procopio, ſeu Gundericus, ut ab aliis appellatur, Godegiſili filius, primus in Hiſpania Vandalis præfuit, qui rupto pacis fœdere, Svevos pervaſis montibus obſedit anno CDXIX. ac tandem relicta Gallæcia, cum omnibus Vandalis in pag. 58. Bæticam tranſiit anno CDXX. captaque Hiſpali, cum irreverenter in Baſilicam S. Vincentii Martyris manus extendiſſet, mox Dei judicio dæmone in ipſis templi foribus correptus interiit anno Theodoſii junioris XV. Chr. CDXXVII. vel XXVI. ut alii volunt, cum imperaſſet annos XVIII. Procopius a fratre interemptum ſcribit.

GAISERICUS ſeu *Geiſericus*, Gotharis frater nothus, eidem in Regnum ſucceſſit: qui ex Catholico Arianus factus, de Bæticæ provinciæ littore, cum Vandalis omnibus, quos ad octoginta millia fuiſſe ſcribit Victor Vitenſis, eorumque familiis, ad Mauritaniam & Africam relictis tranſiit Hiſpaniis anno CDXXVIII. menſe Majo, Hierio & Ardaburio Coſſ. Scribit Theophanes Vandalos a Bonifacio Africæ Prætore in Africam evocatos. Cum enim affectatæ tyrannidis apud Valentinianum Imperatorem ab Aetio falſo accuſaretur, ſibique ac vitæ timeret, Geiſericum ex Hiſpaniis in Africam evocavit. Exinde probata per amicos fide apud Placidiam Auguſtam, exercitum in Vandalos Africam incurſantes eduxit, a quibus ſuperatus, Romam rediit, ubi ab Aetio interemptus eſt. At Geiſericus violato fœdere quod cum Valentiniano Imp. pepigerat, Carthaginem metropolim poſt XIV. menſium obſidionem occupat X. Kal. Nov. anno Chr. CDXXXIX. Hanc vero captivitatem Carthago ſubiit anno poſtquam Romana eſſe cœperat DLXXXV. Poſt hæc mediterranei maris inſulas invadit,

Digitized by Google

LIBER XVI. vadit, Siciliam tributario jure Odoaero Italiæ Regi concedit: inde ab Eudoxia Valentiniani jam defuncti uxore invitatus Romam ingreditur, rebus omnibus per xiv. dies ſpoliat, ſecumque inde Eudoxiam cum duabus filiabus abducit ann. Chr. cDLV. Tandem poſt multarum provinciarum clades, & Chriſtiani apud Africam populi ſpolia & neces moritur an. cDLXVI. cum imperaſſet annos XL. juxta Victorem Tununenſem: quamquam Victor alter Vitenſis annos regni XXVII. & menſes III. duntaxat putet. Ita enim legendum, non ut libri editi præferunt, XXXVII. nam Geiſerici regni annos Victor auſpicatur a capta Carthagine Africæ metropoli, quod ex tempore captæ Romæ liquet, quam captam ſcribit anno Geiſerici XV. hoc eſt a capta, ut dixi, Carthagine, ut recte obſervatur a Franc. Balduino. Quatuor illi fuere filii, *Hunnericus Genzo*, ſeu *Gentho*, cui regni partem reliquit pater, *Theodericus*, & *Theodatus*, qui patre ſuperſtite obiit. Porro quantas calamitates Africæ intulerit, dum Catholicam fidem Ariana impietate intra regni ſui fines ſubvertere nititur, pluribus proſecuti ſunt idem Victor Vitenſis, Poſſidius Calamenſis, Proſper Aquitanus, Juſtinianus Imp. & alii ejuſce ævi Scriptores.

HUNNERICUS, major Geiſerici filius, Vandalorum & Alanorum Rex, Ariano pariter ſaicitatus furore, Catholicos per totam Africam atrocior patre perſecutus eſt. Nec in eos ſolos ſævitiam exercuit, ſed etiam in propinquos: nam deſiderans poſt obitum ſuum (verba ſunt Victoris Vitenſis) quod non contigit, regnum ſuum ſtatuere, Theodericum fratrem, filioſque ejus, Gentoniſque fratris nihilominus filios crudeliter cœpit inſequi, quorum nullum dimitteret, niſi ei mors deſiderii ſui voluntatem auferret. Primo ſciens uxorem Theoderici fratris aſtutam, credo ne forte maritum aut majorem filium, qui prudens & ſapiens videbatur, conſiliis acrioribus adverſus tyrannum armaſſet, crimine appoſito, eam interfici jubet. Poſt occiditur & ille filius magnis litteris inſtitutus, cui ſecundum conſtitutionem Geiſerici, eo quod major omnibus eſſet, regnum inter nepotes potiſſimum debebatur. Et paulo poſt tunc & Gentonis majorem filium, nomine Godegiſum, cum uxore abſque ſolatio ſervili aut ancillæ, crudeli exilio delegavit. Fratrem vero Theodoricum, poſt occiſionem uxoris & filii, nudum atque deſtitutum ſimiliter exulavit. Poſt cujus mortem filium, qui ſupererat, infantulum, duaſque filias ejus adultas, impoſitas aſinis
Edit. Pariſ. pag. 59. longius affligendo projecit. Sed & Comites quamplurimos & nobiles gentis ſuæ objectionibus falſis inſectans, ob hoc quod germano faverent, alios incendit, alios jugulavit, imitato Geiſerici patris, qui ſui fratris uxorem ligam pondere lapidum in Amſagam fluvium Cirtenſem famoſum jactando demerſit, & poſt necem fratris ejus filios interfecit. Et hæc quidem licet prolixiora ex Victore depromere libuit, ut Geiſerici familia innoteſceret. Cæterum Hunnericus, cum prius a Zenone pacem per legatos impetraſſet, inter innumerabiles ſuarum impietatum ſtrages, quas in Catholicos exercuit, interioribus cunctis effuſis, ut Arius pater ejus, miſere finivit vitam octavo regni ſui anno, ſeu ut habet Iſidorus, ſeptimo, menſe V. ut Victor Vitenſis menſe X. anno Chr. cDLXXIV. Uxorem vivente patre duxit *Eudociam*, Valentiniani III. Aug. filiam, ex quo natus *Hildericus*, qui poſt Thraſimundum Vandalis imperavit.

GUNTHAMUNDUS, Genzonis filius, ut produnt Procopius, Theophanes, Hermannus Contractus, & alii, non vero Hunnerici, ut Zonaras, Conradus, Abbas Uſpergenſis & Nicephorus Calliſti, (quibuſdam etiam Hunnerici frater,) adepto Vandalorum regno, pacem Eccleſiæ reſtituit, Catholicis ab exilio revocatis. Fœdere deinc cum Romanis facto, Carthagine moritur anno Chr. cDXCVI. Regni XII. ut habent Procopius, Theophanes & Zonaras, non vero XIV. ut alii.

TRASAMUNDUS, Gunthamundi frater, ut ſcribit Procopius, non vero Hunnerici, ut quidam LIBER XIV. volunt, Gunthamundo ſucceſſit, fratris & patris perfidiam ſecutus, & Ariana inſania plenus, Catholicos inſectatus, eorum Eccleſias clauſit, & in Sardiniam exilio ex omni Eccleſia Africana CXX. Epiſcopos miſit: in quibus fuit Fulgentius Ruſpenſis Epiſcopus, cujus præclara extant monumenta. Tandem Carthagine moritur anno Chr. DXVII. æra DLV. cum imperaſſet annos XXVII. Hujus uxor Amalaſrida, Theodorici Regis Italiæ ſoror, quam priore uxore extincta, duxit, poſt conjugis mortem fugiens ad barbaros, congreſſione facta, Capſæ juxta Eremum capitur, & in cuſtodia privata moritur.

HILDERICUS, Gregorio Turonenſi & Paulo Diacono *Childericus*, Victori Tununenſi HILDERIX dictus, Hunnerici ex Eudocia filius, Vandalorum Regnum poſt Traſamundum adipiſcitur, qui non patrem hæreticum, ſed matris Catholicæ conſilia ſecutus, cultor rectæ fidei enituit, Epiſcopos ab exilio revocavit, & Eccleſias aperuit. Hunc Gilimer aſſumpta tyrannide regno privatum, cum filiis carceri mancipavit, ac in ipſo denique Beliſarii occurſu priuſquam congreſſus fieret, interficit. Regnavit annos VII. menſes III. Hilderici filios & nepotes Juſtinianus, capto Gelimere, agris & opibus ſat amplis donavit.

GELIMER, Hermann Contracto, *Geylamer* dictus, Geloridis filius, Gentonis, Geiſerici filii, nepos, Vandalorum regnum occupat, anno Chr. DXXVI. multos nobilium Africæ Provinciæ crudeliter perimit, multorumque ſubſtantias tollit. Adverſus Gelimerem Juſtinianus nocturna viſione Læti Epiſcopi, qui ſub Hunnerico martyrium pertulerat, expeditionem ſuſcipit; & Beliſario exercitus ducatum committit, qui ſub exitum anni DXXXIII. Africam ingreſſus, hanc intra III. menſes Romano ſubdit Imperio, hoc eſt Kal. Sept. ad Kal. Decemb. cum in exercitu V. duntaxat militum millia haberet, Gundimero, Gebamundo, & Tzazone, ſeu Zatinone, Gelimeris fratribus primum ſuperatis & cæſis, mox ipſo Gelimero fugato, & expugnata Carthagine. Inſequenti vero anno Beliſarius Gelimerum tota obſeſſum hyeme in poteſtatem recepit, & Conſtantinopolim treduxit ad Juſtinianum, IV. ejus Conſulatu, quo facto, ſparſam de ſe in Africa tyrannidis calumniam abſterſit. Tum ingens decus conſecutus eſt, repræſentato longo intervallo veterum triumphorum ſpecie, pag. 60. quorum ille ritu & apparatu, niſi quod pedes ambulabat, captivis ante ſe traductis, inque his Gelimero ipſo, cum illud identidem clamaret, *Vanitas vanitatum, &c.* Poſt triumphum agro in Galatia donatus eſt Gelimerus, neque, quod Arianam ejurare nollet hæreſim Patricius eſt factus. Exhinc receptæ inſulæ, Sicilia, Baleares, Corſica, Sardinia, & aliæ.

Extinctum eſt Vandalorum regnum in Africa anno XCV. poſt occupatam Carthaginem, poſt eorum vero in Africam ingreſſum CVI. unde caſtigandi Scriptorum plerique, Marcellinus nempe, qui captam Carthaginem anno excidionis ſuæ XCVI. Victor Tununenſis, qui anno XCVII. ingreſſionis Vandalorum: Marius Aventicenſis Epiſcopus anno XCII. captum Gelimerum, & expugnatam Africam ſcribunt: quamquam ſatis apparet eoſdem auctores Africæ captivitatem auſpicari a capta Carthagine, a qua etiam Victor Tununenſis annos regni Hunnerici putat, quantumvis ab ingreſſu Vandalorum interdum calculum inire videantur. Ita Juſtinianus Imperator Africam per XCV. annos a Vandalis captivatam, brevi tempore libertatem recepiſſe ſcribit.

Ἀνηλωῖται δὲ) Vide Anaſtaſium Bibl. in Agapeto.

Μηνᾶς) Anaſtaſium in Agapeto: *Tunc piiſſimus Auguſtus Juſtinianus rogans beatiſſimum Agapitum Papam, & in loco Anthimi Epiſcopum conſecravit Catholicum nomine Mennam.* Ubi obſervandum eumdem Pontificem Conſtantinopolit. ita ſemper indigitari in Conciliis & apud Scriptores Latinos, non vero *Menam*.

LIBER XIV. Τὸν βίον κατέλυσε) Obiit Menas ἐν γήρᾳ πίονι, πλήρης καὶ ἔτι κατὰ Θεὸν ἡμερῶν ὑπάρχων, ut ait Euſtathius in vita S. Eutychii Patr. CP. num. XXIII.

Εὐτύχιος) Menæ ſucceſſit Eutychius, tum annos natus XL. ut eſt apud eumdem Euſtathium n. XXVI.

Ἡ πέμπτη Σύνοδος) Vide eumdem Euſtathium n. XXVIII. XXIX. &c.

Βελισάριον) Βελισάριον MSS. omnes, Procopius, & alii. Cum duplici λ effert etiam Theophanes.

Ὁ δὲ Βελισάριος) Vide Anaſtaſium Bibl. in S. Silverio PP. initio, & alios.

Ὁ μέντοι Μηνᾶς) Illius memoriam agunt Græci XXV. Aug Menæa.

Ἡ πέμπτη) Sanctorum Patrum qui Quintæ Synodo interfuerunt memoriam celebrant Græci XXV. Julii.

N. 9. Καὶ βασιλεία) Procop. l. II. de bello Goth. c. XXX.

Ἐκεῖθεν μετεκαλέσατο) Gregorius Turon. l. III. cap. XXXII. *Cumque Imperator vidiſſet, quod Beliſarius crebrius vinceretur, amoto eo, Narſetem in ejus locum ſtatuit: Beliſarium vero Comitem ſtabuli, quaſi pro humilitate, quod prius fuerat, poſuit.*

Καθιερώθη) Celebrata ædis Sophianæ ſecunda Encænia XX. Decembris Theophanes, XXIV. ejuſdem menſis Chronicon Alexandrinum annotant. At Menæa ita diſtinguunt: ad XXII. Decemb. *Τὰ θυρανοίξια τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὸ φωτοδρόμιον τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας.* Et ad XXIII. ejuſdem menſis: *Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας.*

Τῶν Σηρῶν νήματα) Procop. l. IV. de bello Goth. c. XVII.

Καὶ ἐσφάλετο μὲν) Ter in Juſtiniani offenſionem venit Beliſarius: ac ſemel quidem poſt devictos Vandalos, tyrannidis inſimulatus, ex Africa revocatus, poſt C Baſilii anno IV. ut ſcribit Marcellinus Comes: *Beliſarius de Oriente evocatus in offenſam periculumque incurrens grave, & invidiæ ſubjacens, rurſus remittitur ad Italiam.* Rem etiam prodit Procopius lib. XXI. de Bello Vandal. & in Hiſt. arcana cap. XVIII. Rurſum Theodora Auguſta inſtante, in gratiam Antoninæ uxoris, conjugi tum infenſæ, illo non modo exauctorato, ſed & omni ſatellitio privatus, adeo ut ſolus urbem obiret cogitabundus ac triſtis, ac ſibi de imminente cæde timens, ut narrat idem

Edit. Pariſ. pag. 61. Procopius in Hiſt. arcana cap. IV. & ex eo Conſtantinus Manaſſes p. 66. tertio denique, jam ſenex, poſt devictus urbem laceſſentes Hunnos anno Juſtiniani XXXII. tamquam popularis auræ blanditiis inſoleſcens, aliaſque ſpes animo volvens, juſſu Imperatoris omni ſatellitio ſpoliatus, domi ſub cuſtodia detentus eſt, ut narrant Agathias lib. V. & alii: ſed anno XXXVI. Julii menſis X. in priſtinum gradum reſtitutus eſt. Denique anno XXXVIII. menſe Martio Byzantii moritur, facultateſque ejus omnes ædi Marinæ, ſeu ærario publico, addicuntur, ut prodit Theophanes. Ex quibus falſum eſſe colligitur quod ſcribit Fredegarius in Hiſt. Francor. Epitomata cap. L. & ex eo Almoinus, Beliſarium a Francis in Italia interfectum. Hanc igitur poſtremam Beliſarii calamitatem hic intelligit Zonaras, quæ occaſionem præbuit fabuloſis quibuſdam Græcis Scriptoribus confingendi, effoſſis oculis, in trivio mendicaſſe obolos Beliſarium, quod de Joanne Cappadoce viro Patricio, Exconſule, & Præfecto Prætorii inaudierant ex eodem Procopio lib. I. de bello Perſico extremo, quem ἄρτον ἢ ὀβολὸν ἐκ τῶν προσιόντων petiiſſe ſcribit. Simile quiddam præterea narrat Leo Grammaticus in Michaele Theophili filio p. 467. de Symbatio Armenio, Cæſaris genero, qui rebellaverat. Captus enim, altero ex oculis effoſſo, & dextra ejus amputata, ad ædem Lauſi ſtatuitur, καὶ διδόασι σκεῦος ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἔχων προαίρεσιν ἐπιρρίπτῃ αὐτῷ τι, &c. LIBER XIV

Περὶ τὰ παλάτια) Vide Euſtathium in vita S. Eutychii n. XXXIII.

Αἵρεσιν ἀλλόκοτον) Vide Evagrium lib. IV. cap. XXXVIII. & Baronium.

Τὸν Πατριάρχην Εὐτύχιον) Hujus memoriam agunt Græci VI. Aprilis, ut eſt in Menæis, vitam vero ſcripſit Euſtathius, editam a Papebrochio.

Εἰς Ἀμάσειαν) Primo in inſulam Principis, deinde Amaſeam relegatur Eutychius. Idem Euſtathius n. XL.

Βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ) Sumpto principatus initio a I. April. indict. V. quo a patruo Juſtino Imperator appellatus eſt, uti monuimus in Familiis Byzantinis, & ut ipſemet Imperii ſui annos putat in Novella XLVII.

Σοφιανὰ) De Sophianarum Palatio multa congeſſimus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. XII. N. I. Illius præterea meminit Anonymus MS. in vita S. Stephani Jun. ubi de Copronymo: ἐν τῷ αὐτῷ παλατίῳ, ἔνθα ἐξ τῆς μητρὸς αὐτοῦ προσοικειωθὲν ἐπωνόμαστο ἐπιλεγομένῳ Σοφιαναῖς. N. 10.

Αἱ δὲ πρὸς Πέρσας) Bellum a Juſtino Perſis illatum ad annum V. revocat Joan. Biclarienſis: de quo agunt præterea Evagrius lib. V. cap. VII. Theophanes & Cedrenus an. VII. &c.

Ἀνθῶν) Idem Theophanes an. VII.

Μαρτῖνον) Sic appellatur a Theophane: Marcianum vocat Evagrius lib. V. cap. VIII.

Ὁ δὲ τῶν Περσῶν) Perſas cum Romanis Pacis fœdera rupiſſe an. VIII. Juſtini auctor eſt Biclarienſis. At quem Hormiſdam Theophanes & Zonaras, Choſroem vocat Evagrius lib. V. cap. IX. X. XI. & XII. ubi & de Adarmane & Martini exauctoratione pariter agit.

Σπονδὰς ἔθεντο) Evagrius lib. V. cap. XII.

Κόμητα) Notarii dignitatem obiiſſe Tiberium ſcribit Euſtathius in vita S. Eutychii Patr. Conſtantinopol. n. LXVI. ſcilicet *ordinis primi*, quomodo eam vocat Lactantius in libro de Mortibus perſecutorum cap. X.

Προσεκαλέσατο) Euſtathius in vita S. Eutychii Patr. Conſtantinopol. n. LXX. & ſeqq.

Καὶ ἐκλελοιπότος) Obiit S. Eutychius ea Dominica quam Græci διακαινήσιμον, Latini, *in albis* vocant, V. April. an. Chr. DLXXXII. Euſtath. n. XCVI. Poſtridie illius memoriam agi obſervant Menæa. N. 11. pag. 62.

Ἰωάννης ὁ Νηστευτὴς) Cujus memoriam & Synaxin agunt Græci II. Septemb. & Encomium deſcripſit Calliſtus Patr. Conſtantinopol. quod habetur in Cod. Reg. CCLXXVI. Hujus Canones Pœnitentiales edidit Morinus in libris de Pœnitentia; Praxin vero ab eo Græcis præſcriptam in confeſſione peragenda, Leo Allatius lib. III. de utriuſque Eccl. conſenſione cap. XVII. n. X.

Ὁ τῶν Ἀβάρων) Joan. Biclarienſis an. I. Tiber.

Βιασάμενος) Codd. MSS. βιασάμενος τοὺς τεχνίτας πρὸς τὴν ταύτης οἰκοδομήν, ἵνα δὲ αὐτοὺς ἀμοιβαῖς τιμησάμενος, &c.

Νίκην) Codd. MSS. νίκην ἀπαγγείλαντας ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι.

Ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι) Theophan. an. IV. Tiberii.

Μαυρίκιον) Joan. Biclarienſis an. II. III. & IV. Tiberii.

Χαγάνου) Varias Chagani Avarum in Imperii Provincias excurſiones ſubinde memorat Theophylactus Simocatta in Hiſt. Mauriciana, & ex eo alii; ſed nullus, ni fallor, meminit Theſſalonicæ ab eo obſeſſæ, & S. Demetrii ope ab ea obſidione liberatæ, de qua laudatur a Leone Allatio in Diatriba de Simeonibus, narratio ſcripta ab auctore qui ipſo Mauritio imperante vixit, & prorſus in obſidione ſcripſit. N. 12.

Μαρτυρόπολιν) Cujus urbis meminit præ cæteris Simocatta lib. IV. cap. XV. & Theophanes an. V. Mauricii.

Γυναικείαν ἐσθῆτα) Simocatta l. III. c. VIII. Theophan. p. 222. Vide Notas ad Cinnamum p. 431.

 Ἐπελθόντες) Simocatta lib. IV. cap. III. IV. V. VI.

Χοσρόης) Idem Simocatta lib. IV. cap. VII. Theophan. an. VII. Mauricii.

Κατὰ Βαράμ) Simocatta lib. IV. cap. IX. & ſeqq.

Ἀποδιδράσκει) Simoc. lib. IV. cap. X. Chronic. Alexandr. an. IX. Mauricii.

Τὸ ῥέκτον) Simoc. l. V. c. X. Theoph. an. VIII. Mauricii.

Λέγεται δὲ) Simoc. lib. V. cap. XV.

Τὸν μέγαν Βασιλέα) Eo quippe titulo donati Perſarum Reges. Vide Diſſert. XXVII. ad Joinvillam.

Ἦλθεν ἐνιαυτὸ) An. Mauricii IX. Simoc. lib. V. c. XVI.

Γαμεῖ τε) Theophan. an. XIII. Maur.

Γράμματα πρὸς Πρίσκον) Simoc. lib. VI. cap. V.

Σπένδεται) Huc ſpectant iſta Joannis Tzetzæ Chil. III. cap. LXII.

> Ο δ' ἰατρὸς Θεόδωρος ποτὲ ἐκ Μαυρικίου,
> Χαγάνου ἐφιλίωσε τῷ γένει τῶν Ῥωμαίων,
> Εἶτ' οὖν τῷ τῶν Σκυθικῶν ἐπ' ὀφθαλμοῖς ...
> Καὶ διαιρεθεὶς τὸ εἶδος καὶ τὸ κρεῖττον τῆς τύχης,
> Παιδεύσας ἀπεξάμενος, καὶ τοῦτον κατανεύσας,
> Καὶ πρὸς φιλίαν καὶ σπονδὰς ἀϊδίους μετατρέψας.

Ἐν Χρυ ... σωπολουμένῳ) Theophan. an. XII.

N. 13. Mauric.

Κυριακὸς) Chron. Alexandr. an. XII. Mauricii.

Πάντας ξίφεσιν ἐξεδίδωσε) Hanc captivorum cædem ad an. XVIII. Mauricii referunt Theophanes & Cedrenus, de qua prorſus ſilet Theophylactus Simocatta. Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Philoſ. καὶ μετὰ τοῦτο κατεδέξατο τὸ Βασιλεὺς, ἐφονεύθησαν ὁ βάρβαρος αἰχμάλωτα χιλιάδας ιβ'. ἐν τῷ χωρίῳ τοῦ Τρεβιζωνδίου, τῷ ὄντι πλησίον τὰ Ἑβδόμου. Sed an Avares ad urbem uſque tum acceſſerint, vix eſt ut credam, cum ad Singidonem hæc ferme geſta ſcribantur.

Edit. Pariſ. pag. 63. Ἱκετεύει τῷ Θεῷ) Glycas ſeu Zonaras Epiſt. XXVI. ἀλλὰ καὶ ὁ Βασιλεὺς Μαυρίκιος ἁμαρτίαν πορευσάσων μείζονα τοῦ ἀφεθῆναι αὐτῷ, μυριοπλασίω γὰρ τρισὶ μαχαίρᾳ παρέδωκε βαρβαρικῇ, ἀνάγκαις ἀνδρῶν ὁσίων ἐξέφυγε τὴν αἰωνίζουσαν κόλασιν.

Τοῦτο γνοὺς) Simocatta l. VIII. c. VI. VII.

Θεοδόσιον) Simocatta l. VIII. c. IX.

Τειχίσμασι) Simocatta l. VIII. c. VIII. IX.

N. 14. Διὰ τόπου) Id eſt βάθρα. Theophanes habet, διὰ τοὺς τόπους, in quibus ſedere conſueverant, unde docemur cur τόπων appellatio indita ſit urbis tractui, de quo egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. II. p. 180.

Ἀπιδι) Theophanes p. 243. Huc referri poteſt quod ſcribit Busbequius in Epiſt. I. legationis Turcicæ, Prætorianos milites Turcicos, quos Genizarios vocant, cum congiaria a ſupremo Sultano petunt, ſi recuſantur, ſubinde hæc ei verba inferre, *Salvus ſit frater, fratrem nobis Deus ſervet*. Quibus quidem verbis minantur ſe Sultanum de medio ſublaturos, fratremque illius ad Imperii faſtigium educturos.

Μάθε κατάστασιν) Ita etiam Theophanes, ubi Miſcella: *Vade, diſce ordinem*, id eſt, *diſce modeſte agere*, ut recte vertit Goarus, vel ut Wulfius in Notis, *Diſce modeſtiam*. Ea enim vis eſt vocis Κατάστασις, ut in Gloſſ. med. Græcit. docemus.

Εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι τοῦ Εὐτροπίου λιμένα) Ita Scriptores omnes Byzantini, ex quibus errare conſtat Joannem Tzetzem Chil. III. cap. LXXXV. qui in Circo cæſum ſcripſit:

> Τὰς συμφορὰς ἐκτραγῳδεῖν ἐῶ τοῦ Μαυρικίου,
> Πῶς σὺν συζύγῳ καὶ παισὶ Φωκᾶ τοῦ τυραννοῦντος
> Ἐξεδιωκίσθη προρρίζως μέσον ἱπποδρομίου.

Extitit etiam Conſtantinopoli tractus Eutropii dictus, cujus mentio eſt in excerptis Hiſtoricis in Cod. Reg. MCCCXXXIV. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τζιμισκῆ, σεισμὸς ἐγένετο οἷος οὐκ ἄλλος· ὅτε καὶ ἡ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἁψὶς διερράγη, καὶ ὁ ἐν τοῖς Εὐτροπίου τεῖχος κατεβλήθη, ὅτι καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ μοναχῆς, τοῖς δικαστηρίοις ἐναπεπνίγη ῥεύματι.

Μεγαλοψύχως) Non defuere qui Mauricium inter Martyres collocavere, atque in primis auctor vitæ S. Joannis Jejunatoris, in Concilio Niceno II. act. IV. καὶ διεπορθώμεθα σωὶ τάχει πολλῷ, ὡς δεῖ καὶ τὸ ἀντίτυπον γῆν Μαυρίκιον τὸν Βασιλέα καταλαμβάνοντες, Μαυρίκιον τὸν πάλαι μὲν δικαιότατον καὶ φρονιμώτατον, νῦν δὲ ἤδη καὶ μάρτυρα· τοῦτο γὰρ ἡ βίβλος αὐτῷ δρᾶμα ἐποίησεν καὶ μὴ βουλόμενος ἐχαρίσατο.

Στέμμα προσήνεγκε) MSS. Codd. στέμμα τῷ βασιλεῖ τετιμηκόσι λίθοις, &c.

Κεκοσμημένον) Codd. MSS. καὶ αὐτῷ προσήνεγκαν.

Ἐν μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ) Simocatta l. VII. c. XV.

Δολοῖ γοῦν) Chronicon Alexandr. an. I. Phocæ, Theophanes anno XVIII. Maur.

Τῷ Μαυρικίῳ) Τὰς αἰχμαλ. ἐκπρίασθαι ἐν ἐφ' ἑκάστῳ καταβαλόντι νόμισμα.

Καὶ ὁ Χαγάνος) Ἐφ' ἑκάστῳ τῶν αἰχμαλώτων λαβεῖν γοῦν νομίσματος ἥμισυ.

Μοναχός τις) Simocatta l. VII. c. XII. Theophan. an. XIX.

Ἱκετεύει τῷ Θεῷ) Simocatta lib. VIII. cap. VIII.

Φήμη δὲ) Theophan. an. XX.

Ὄναρ) Theophan. an. XX.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάμαντος) Scribit Georgius Monachus in Lacapeno n. XIII. iſtius Auguſti ætate inventas tres ſepulcrales urnas in æde S. Mamantis, alteram cum figuris ac imaginibus, & alias duas abſque figuris illiſque in Myrelæi Monaſterium ab ea conditum delatas. Verba Georgii ſunt: Τηνικαῦτα δὲ καὶ Πετρωνᾶς αἰδεσιμώτατος πρωτοσπαθάριος Ῥωμανοῦ Βασιλέως ἤγαγε λάρνακα ἐξ ὄνυχος, καὶ ἕτερα δύο γλυφὰς ἀμοιροῦντα, ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μάμαντος μονῆς ἀνδρείας τοῦ πλησίον ὄντος τῶν Ξυλοκίρκου λεγομένης πόρτης, ἐν αἷς φασὶν ἐνταφιασθῆναι Μαυρίκιον σὺν αὐτοῦ παισίν· ἃς καὶ ἀπετέθη εἰς τὴν τοῦ Βασιλέως μονήν, ἤτοι εἰς Μυρέλαιον. pag. 64.

Φαρασμάνης) Alius a Pharaſmane Colcho cujus meminit Procopius lib. I. de bello Perſico cap. VIII. & lib. II. de bello Vandal. cap. XIX. ſiquidem is Eunuchus non fuit, cum pater dicatur Zaanæ.

Τὰ ἐρμηνευθέντα) Recitat præterea Mauricii Epitaphium Cedrenus quod verſibus Latinis totidem reddiderat hoc loco Wolphius, ut & aliis Xylander apud eumdem Cedrenum: ſed verſionum iſtarum loco longe antiquiorem & venuſtiorem ex Epigrammatum veterum collectione Pithœana hic inſerere operæ pretium viſum eſt.

Ἀρχίῳ) Ita Codd. MSS. At Cedrenus & Conſtantinus Manaſſes p. 178. λαχείῳ habent.

Ὁ Ναρσῆς) Theophan. & Cedrenus an. I. & II. Phocæ.

Φιλιππικὸς δὲ) Theophan. an. IV. Phocæ. Obiit an. DCXII. Heraclio imperante. Niceph. CP.

Κυριακοῦ) Obiit Cyriacus XXIX. Octob. anno IV. Phocæ, ut eſt in Chronico Alex.

Θωμᾶς) Creatus XXIII. Januar. anno V. Phocæ. Idem Chron. Illius memoriam agunt Græci XXI. Martii, ut eſt in Menæis.

Ἀβάρεις) Quorum frequens mentio in Francicis Annalibus. Chronicon S. Vicentii de Vulturno p. 691. *a Cacano Rege Avarorum, qui & Hunni dicuntur*.

Ἀναιρεῖσθαι) Ita etiam Theophanes & Cedrenus an. VII. Phocæ: at Chronicon Alex. an. VIII. ejuſdem Phocæ a militibus interemptum ait.

Ἐτελεύτησε) Moritur Thomas Patr. XX. Martii anno VIII. Phocæ. Chronic. Alex.

Σέργιος) XXII. Martii. Chron. Alex.

Πρίσκος) Qui Criſpus dicitur eidem Zonaræ in Heraclio, Nicephoro CP. & Cedreno. Vide Stemmata Byzantina.

Εἰκόνι) Vide Nicephorum CP. Theophanem, Cedrenum, &c. Λαυράτα vocat ejuſmodi imagines Theophanes an. V. Phocæ. Ut vero eæ in Circum deducerentur, docet Chronicon

Digitized by Google

LIBER XIV. Alexandrinum p. 876. a candidatis ſcilicet, & cum cereis accenſis, μετὰ κηρεξίων, quomodo videre eſt etiam in Notitia utriuſque Imperii, ubi de Præfectis Prætoriorum.

Ἐπὶ ἀμβῶνος) Nicephorus CP. Theophanes.

Οὕτως ἄδηλα) Eadem habet Nicephorus CP.

N. 15. Οἱ δέ γε Πέρσαι) Niceph. CP. an. DCXVI. Theophan. an II. Heracl.

Ἐκ γὰρ τῶν) Theophan. an. II. Heracl.

Κύρου τι) Niceph. CP. an. DCXII. incendio damnatam, non conſumptam tradit, cum ſeſe ſubduxiſſet.

Πρίσκον) Niceph. CP. an. DCXVI. Theophan. & Cedren. an. IV. Heracl.

Εἰ μὴ τῶν ἐναγομένων) Theophan. & Cedren. an. VIII. Heracl.

Πρὸς τὸν Χαγάνον) Niceph. CP. an. DCXIX. Theophan. an. IX. X.

Δορυκλαίτων χελάνδια) Vide Niceph. CP.

Καὶ ὁ βασιλικός) Niceph. CP. an. DCXI.

Τοῦ Νικήτα) Niceph. CP. an. DCXII.

Ἐνανιζάξω δὲ) Niceph. CP. an. DCXII.

Οἱ γαμβρὸν) Nicephorus CP. Ὡς γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, φίλον πῶς ἂν ποιήσεις. Ubi Petavius legendum cenſet, ut & apud Zonaram, ἢς, pro ὡς, vel ὅς. Ego vero apud Nicephorum vocem, ὅς, reponendam cenſuerim, uti apud Zonaram reperitur, cum per, ὡς, nulla poſſit elici conſtructio. Horum igitur verborum ſenſus eſt, *qui affinem non feciſti, qua ratione amicum feceris?* Galli dicerent, *vous qui n'avez pu faire un allie', comment ferez-vous un amy?* Ea enim eſt vis vocabuli γαμβρός, qua utuntur paſſim Byzantini Scriptores pro eo qui per connubium affinitatem cum aliquo iniit, quemadmodum Criſpus cum Phoca. Proinde expunximus vocem ἕως, quam in textum immiſerat Wolphius, quæ abeſt ab omnibus MSS. Sed & is poteſt dari ſenſus verbis ποιεῖν γαμβρὸν, & φίλον, quomodo nos Galli vocem *faire* uſurpamus: *vous qui n'avez pu faire le genre, comment ferez-vous l'amy?* id eſt, qui te ut generum non præſtitiſti, quomodo te amicum præſtabis? Chronicon MS. Georgii Hamartoli: Γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, τολμήσας, καὶ πῶς ἂν φίλον ποιήσεις· εἶτα κληρικὸν αὐτὸν κατασχὼν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας περιώρισεν, ἐν ᾗ μετ' ὀλίγον τὸ πέρας τοῦ βίου ἐδέξατο. Poſt φίλον, addit Cod. MS. ἀλλὰ δή.

Edit. Pariſ. pag. 65.

Κληρικὸν γενέσθαι) v. Decembr. an. II. Heraclii. Chron. Alex. In Clericum igitur attonſo Criſpo, Heraclius milites ita allocutus, ὁ ποτὲ Κρίσπος ὑπουργῶν ὑμᾶς ἕως τοῦ νῦν εἶχε, &c. ubi vox ποτὲ Clericis convenit, non copiarum ducibus, uti vult vir magnus.

Ἀστηρόν τι πλῆθος) Chronic. Alexandr. an. IV. Heracl. Theophan. & Cedren. an. V.

Σάρβαρον) Niceph. CP. an. DCXV.

N. 16. Ὁ Χαγάνος) Totam hanc hiſtoriam præter Nicephorum Conſtantinopolit. an. DCXXVI. Chronicon Alexandr. an. XI. Heraclii, Theoph. an. XII. XIII. XIV. XV. &c. perſtringit Anonymus Scriptor in feſtum τῆς Ἀκαθίστου, editus a Combefiſio p. 808.

Ὁ Βῶνος) Dignitate Magiſter, cujus mortem ad XI. Maii anno XVII. Heraclii refert Chronicon Alexandrinum. Vide Nicephor. Conſtantinopol. anno DCXXII. & DCXXVI. & Theophanem an. XII. Heraclii.

Διαφθείραν) Victoriam hanc contra Avares narrant præ cæteris Nicephorus Conſtantinopolit. in Heraclio pag. 5x. I. Edit. quam etiam attigit Georgius Piſides iſtius ætatis Scriptor, in verſibus Iambicis, Εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν, quos hactenus ineditos, ex Cod. Reg. hic deſcribemus.

Εἰ φρικτὸν ἐν γῇ τοῦ Θεοῦ ζητεῖς θρόνον,
Ἰδὼν τὸν οἶκον θαύμασον τῆς Παρθένου.
Ἡ γὰρ φέρουσα τὸν Θεὸν ταῖς ἀγκάλαις,
Φέρει τὸν αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ τόπου σέβας.
Ἐνταῦθα τοὺς γῆς οἱ κρατοῦντες τεταγμένοι
Τὰ σκῆπτρα πιστεύουσι τῆς νίκης ἔχειν.
Ἐνταῦθα πολλοὶ κοσμικοὺς προσκτήσεις
Ὁ Πατριάρχης ἀγρυπνῶν ἀνατρέπει.
Οἱ βάρβαροι δὲ ὑπερβάλλοντες τὴν πόλιν,
Αὐτὴν στρατηγοῦσαν ὡς εἶδον μόνον,
Ἔκαμψαν εὐθὺς τοὺς ἀκάμπτους αὐχένας.

Ἄλλοι.

Δεῖ γίνεσθαι δεύτερον Θεοῦ πύλην,
Τῆς Παρθένου τὸν οἶκον, ὡς καὶ τὸν τόκον,
Κλείουσι ἔσω τοὺς αὐτοὺς ἐνδοτέρω,
Οὐ τὰς πύλας φέρουσι τοὺς διαγράφους,
Ἀλλ' αὐτὸν ἔνδον τὸν Θεὸν δεδεγμένην.
Ἐνταῦθα κρουνοὶ σωματικῶν παθημάτων
Καὶ ψυχικοὶ λυτρῶσαι ἀγνοημάτων.
Ὅσαι γὰρ εἰσὶ προσβολαὶ παθημάτων,
Βλύζει τοσαύτας δωρεὰς τῶν θαυμάτων. pag. 66.
Ἐνταῦθα νικήσασα τοὺς ἐναντίους,
Ἀπώλεσεν αὐτοὺς ἀντὶ λόγχης εἰς ὕδωρ.
Τροπαῖα γὰρ ἀκαίωτα οὐκ ἔχει μόνον
Θεὸν τεκοῦσα, καὶ κλονοῦσα βαρβάρους.

Τμηθὲν τὸ πυρεῖον) Τὰ πυρεῖα. Nicephor. Conſtantinopol. an. DCXXV. Ναὸς τοῦ πυρός, Theophanes an. XIII. Heraclii. Joannes Tzetzes cap. LXVI.

Ἑπτὰ δὲ χρόνους πολεμῶν Ἡράκλειος τοῖς Πέρσαις,
Σκεπτὸν Περσίδα σύμπασαν, καὶ πυρπολῶν, καὶ κτείνων,
Καὶ τὸν πυρφόρον εἴρημον κατέκαυσεν ἐκεῖνον,
Σὺν τοῖς Χοσρόου σύμπασιν οἷς εἶχεν ἀνακτόροις,
Καὶ πῦρ Περσῶν κατέσβεσεν, ὅπερ εἰς σέβας εἶχον.
Ἐκ περιττοῦ μὲν ἀναφθὲν ὑπὸ Περσῶν πάλαι,
Ἀνασταθὲν δὲ πυραῖς τοῖς ἀσβεστοῦχοις,
Καὶ συνεχέσι δὲ πυρραῖς, μεγάλαις, λαβροτάταις,
Ἐπιμελῶς τηρούμενον μέχρι τοῦ τότε χρόνου,
Τῷ Ἡρακλείῳ δὲ σβεσθὲν, μέγα πένθος Περσίδι.
Ὡς χρονικοὶ ταῦτα φασὶ, καὶ σὺν αὐτοῖς Πισίδης.

De Pyræo vide obſervata a Briſſonio lib. II. de Regno Perſar.

Τὸν Σάρβαρον ἀνελεῖν) At hæ fictæ fuerant ab Heraclio litteræ. Niceph. CP. an. DCXXV.

Ἐπὶ τούτοις) Niceph. CP. an. DCXXVIII.

Διὰ ταῦτα) Aliis verbis hæc recitat Nicephorus CP.

Ἐγκρατὴς ὢν) Chronicon Alexandr. an. XVIII. Heracl. Nicephor. CP. an. DCXXVIII.

Μετ' ἀθροίσεως καὶ κρότων) Hunc apparatum Nicephorus CP. Theophanes & Cedren. an. XVIII. memorant. N. 17.

Ὁ τῶν Ἰακωβιτῶν Καθολικὸς) Athanaſius. Theoph. an. XX. Heracl. Cedren. an. XXV.

Κῦρον) Φασίδος ἐπίσκοπον. Theoph.

Τῷ Σωφρονίῳ) Theophan. an. XX. Heracl.

Σεργίῳ) Niceph. CP. ſub indict. XII.

Μωάμεδ) Theophanes an. XII. XXI. Heracl. Cedren. an. XXI.

Τὴν τε Συρίαν) Quando primum Saraceni Mahumeto Duce Romanorum Provincias incurſare cœperint, docet Stephanus Mathematicus apud Conſtantinum Porph. de Adm. Imp. cap. XVI.

Καὶ τῶν Ῥωμαίων) Huc referri debent quæ habet Scriptor Chronici Orientalis in Benjamino Patr. Alexandrino: *Heraclius autem Imperator in ſomnio vidit quemdam ſibi dicentem, Futurum eſt, ut gens quædam circumciſa te invadat, ſuperet, & tui partem occupet Imperii: qui Judæos hos eſſe ratus eſt. Quamobrem omnes Judæos & Samaritanos qui in Imperio ejus erant, baptizari juſſit. Sed non multo poſt apparuerunt Moſlemani, quamobrem Heraclius omnes ſuos collegit exercitus ab Ægypto uſque Aſuanem, & tributum appendit Moſlemanis octo annis donec exhauſti ſunt omnes ejus theſauri.* Qua quidem tempeſtate, anno ſcilicet XXI. ſeu ut alii volunt anno XXVIII. Heraclii, Antiochia in eorum poteſtatem venit, quod & tradit Aythonus in Hiſt. Orient. cap. XV. *Anno Dom. DCXXXII. maledictum ſemen perfidi Mahumeti regnum Syriæ introivit, & Saraceni expugnantes Damaſci opulentiſſimam civitatem, de manibus Græcorum, qui illam longo tempore tenuerant, abſtulerunt, & poſtea in brevi tempore totum regnum Syriæ occupaverunt. Poſtea vero obſederunt magnam Antiochiæ civita-*

by Google

LIBER XIV. *tem, in qua Græci illo tempore morabantur. Imperator Heraclius Auguſtus Romanum adminiſtrans*
Edit. Pariſ. pag. 67. *Imperium hoc audiens miſit magnum ſubſidium Græcis, ut civitatem tuerentur a perfidis Saracenis: & dum gentes Imperatoris Heraclii ad quandam planiciem perveniſſent, quam Poſſene nominant, Saracenique ex oppoſito venientes, cum eis bellum crudeliſſimum inierunt. Magna fuit quidem altercatio inter eos, ſed obtinuerunt finaliter Agareni, & in illo conflictu bellatorum innumerabilis cecidit multitudo, & uſque nunc apparent ibi oſſa cadaverum in maxima quantitate. Unde accidit quod Græci qui in civitate degebant, nimio pavore perterriti, ipſam civitatem Antiochiæ Saracenis cum certis pactis & conventionibus reddiderant.* Deinde ut Ciliciam, Paphlagoniam, Lycaoniam, & alias Aſiæ provincias invaſerint Sarraceni, narrat. Adde Nicephor. Conſtantinopol. pag. 69. 1. Edit. Cedren. p. 429. Sigebert. an. DCXL. &c.

N. 18. Μεταβαίνει) Aliis verbis tres Codd. Regii: Ἡ δὲ βασιλεία καὶ τὰ τῆς αὐταρχίας εἰς τὸν ἐκείνου υἱὸν τὸν Κωνσταντῖνον μεταβεβήκασι, τὴν δὲ τοιαύτην ἡγεμονίαν ὀλίγον διαδεξάμενος., &c. Cod. alius: Ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ μεταβαίνει ἡ αὐταρχία πρὸς τὸν υἱὸν, &c. Sic in verbis ſervato ſenſu variant interdum Codices.

Γρηγορία) Anaſtaſiam vocat Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem. Phil. in eodem Conſtantino: οὗτος φαρμακεύεται ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρυιᾶς Μαρτίνης, καταλιπὼν τὸν υἱὸν Κώνσταν· ἐντεῦθεν δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν τῷ Ἡρῴῳ Ἰουστινιανοῦ. Γυνὴ δὲ τούτου Ἀναστασία, ἣ ἐξ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν συνετάφη τῷ ἀνδρί. Hic conſentit Cedrenus. Vide conjecturam noſtram in Familiis Auguſtis Byzantinis.

Κωνσταντῖνος) Quem & Heracleonam cognominatum ſcribit Georgius Hamartolus in Chronic. MS. μετὰ δὲ Ἡράκλειον, ἐβασίλευσεν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ λεγόμενος Ἡρακλεωνᾶς, μονοθελήτης καὶ αὐτός.

Ἀλλὰ τῷ ἔτει) In Codd. MSS. ἀλλ' ἓξ ἔτεσι τέχισι.

N. 19. Φοίνικα) Iſtius portus videtur meminiſſe Codinus in Orig. Conſtantinopol. n. CXII.

Περιώνυμον Κολοσσόν) Eudocia Macrembolitiſſa uxor Diogenis Romani in Joniis MSS. ὁ Ῥόδιος ἄλλα τε ἔργα θαυμαστά, ἐξ τὸν τοῦ Ἡλίου δὲ κολοσσόν, Χάρητος ἔργον, ἀνδρὸς Λινδίου· ὁ δὲ Λίνδος πόλις ἐν Ῥόδῳ, Κυμάτων τοῦ Ἡλίου καὶ Κυδίππης τῆς Ὀρχίμου θυγατρὸς κτίσμα, πήχεων ἑβδομήκοντα, καὶ ἐν τῷ αὐτοῖς ἐν τοῖς ἑπτὰ θεάμασι. Ἐπὶ Σελεύκου καὶ γὰρ τοῦ Νικάνορος οἱ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες, ἀνέστησαν τοῦτον τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα· ὃν διὰ τὸ μέγεθος ἐκάλεσαν Κολοσσόν, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ Κολοσσαεῖς ὀνομάζονται ὡς ἐκ μεγάλου παρασήμου. Ἐπὶ δὲ Κώνσταντος ἐγγόνου Ἡρακλείου οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Ἀσίαν γῆν πᾶσαν, καὶ Δαμασκόν, καὶ τὴν χώραν πᾶσαν τῆς Φοινίκης κατέσχον· ἐπεὶ δὲ καὶ περιφανεῖς γενόμενοι τῆς Ἀσίας γῆς ἐκράτουν, ἐξ σφόδρα πλεονάσαντες καὶ περιχυθέντες, ἐξέπλευσε πλοῖα πάμπολλα Μαυΐας ὁ τούτων ἀρχηγός, καὶ τὴν Ῥόδον κατειληφώς, τὸν Κολοσσὸν μετὰ γιξ' ἔτη τοῦ αὐτοῦ ἱδρύσεως καθεῖλεν· ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ὠνησάμενος, ἐνακοσίας καμήλους ἐφόρτωσε τὸν χαλκὸν Κολοσσοῦ. Τινὲς δὲ φασὶν κλασθέντα αὐτὸν ὑπὸ γενομένου σεισμοῦ πεπτωκέναι. Vide Conſtantinum Porphyrogenitum de Adm. Imp. cap. XXI. ex Theophane, & quæ annotat Allatius ad librum de VII. orbis miraculis.

Ἔλεγε γὰρ δεῖν μᾶλλον τὰς μητέρας, &c.) Quædam in hanc ſententiam, adducto etiam Zonaræ loco, annotavimus in noſtra Conſtantinopoli Chriſtiana lib. I. pag. 35. quam quidem prærogativam veteris Romæ agnovit ipſe Conſtantinus, τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τὰ πρεσβεῖα τηρήσας διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν τὸν βασιλέα ἐνταῦθα μετωκίσθαι, ut ſcribit idem Zonaras. Eadem pariter ratione Romanæ Eccleſiæ prærogativam agnoſcit Joannes Palæologus Imp. apud Sguropulum in Hiſt. Concilii Florentini Sect. II. cap. XII. ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία μήτηρ ἐστι, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ θυγάτηρ· καὶ ὀφείλει ἡ θυγάτηρ παραγίνεσθαι πρὸς τὴν μητέρα. Et poſt expugnatam a Turcis urbem Andronicus Calliſti in Monodia MS. in miſeram Conſtantinopolim: Ὦ Ῥώμη θεία, τί ποτε δρᾶσαι τὰς θυγατρὸς γενομένη δόξεις; Et certe urbes a qui- LIBER XIV pag. 68. bus originem acceperant, ut parentes colebant, eumdemque honorem exhibebant, quem filii parentibus, ut obſervatum ab Henrico Valeſio ad Excerpta Polybii.

Λαυρέντιος) Anaſtaſ. Bibl. in S. Vitaliano PP. & alii.

N. 20. Μεζίζιος) Qui Mezzetius dicitur Anaſtaſio in Adeodato, ubi de ejus cæde. Chronicon MS. Georgii Hamartoli in Conſtante: παραδόξως ἀναγορεύουσι βασιλέα Μιζίζιόν τινα γενόμενον Ἀρμενιγενῆ, &c. Ita etiam appellatur in Chron. MS. ab Adamo ad Leonem Philoſ.

Οἱ δὲ τοῦ Ἄγαρ) Ut tum obſeſſa fuerit urbs a Saracenis, præter Scriptores Byzantinos, narrant Auctor Orationis in Feſtum τῆς Ἀκαθίστου p. 816. & Theophylactus Hierodiaconus ſerm. XII. p. 238.

N. 21. Διὸ καὶ Σύνοδον οἰκουμενικήν) Hujus Synodi memoriam agunt Græci XXIII. Januarii, ut eſt in Menæis.

Ἑπτὰ καὶ δέκα) Regnavit Pogonatus an. XVII. a morte ſcilicet parentis computatis. Nam cum in Actis Concilii VI. œcumenici, quod cœptum eſt Conſtantinopoli VII. die Novembr. indictione IX. (anno Chr. DCLXXX.) XXVII. Imperii ejuſdem Conſtantini, poſt ejus Conſulatum XIII. & Heraclii & Tiberii anno XXIV. inde colligitur Conſtantinum & fratres, patre ſuperſtite, Imperatores appellatos, ac Conſtantinum quidem an. DCXLIV. fratres vero anno DCXLVIII.

N. 22. Δωρεὰς τὸ διὰ σπονδῶν προσδόκοντας ἐγγραφον) Idem habet Nicephorus Conſtantinopol. & Theophanes an. VII. ejuſdem Rhinotmeti. Sic alios legimus idem factitaſſe contra fœdifragos, atque in primis Joannem Aſanem Bulgariæ Regem, qui fœdere ab Theodoro Angelo Theſſalonicæ Imperatore fracto, collectis ſtatim quantas potuit viribus, in hoſtem progreſſus eſt, τῇ σημαίᾳ τὸν ἔγγραφον ὅρκον ἀναπαρτήσας, & collatis ſignis, longe licet copiis impar, profligavit, quod pluribus narrat Georgius Acropolita in Chron. cap. XXV. Sed & ſcribit Joannes Cantacuzenus lib. I. cap. LII. flagrantibus inter utrumque Andronicum Palæologum civilibus bellis, Juniorem τὰς ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς γεγενημένας τῷ πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ ὅρκους, ὡς αὐτὸς ᾤετο ἀπομόσιν, κελεῦσαι ἐπὶ τῆς σημαίας ἀναθέντας διὰ χωρὶς πολεμεῖν.

Παῦλος) Monachus is fuit Monaſterii Calliſtrati. Neque ille damtaxat Leontium imperaturum prædixerat, ſed & Gregorius Hegumenus ἐν τῇ Φλώρου μονῇ, ut eſt apud Nicephorum CP. p. 125. & alios: de quo quidem Monaſterio egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. p. 156. ubi, ut hoc obiter moneam, Euſtathius auctor Commentariorum in Homerum, quique in Myrenſem Epiſcopum electus, poſtea Theſſalonicenſis extitit Archiepiſcopus, monachum egit, ut docemur ex Demetrio Chomateno in Reſponſis ad Conſtantinum Cabaſilam: τοῦ γὰρ σοφωτάτου ἐκείνου Εὐσταθίου, τὸ κατὰ Φλῶρον, ἐξ μονῆς ὄντος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ Μαΐστορος τῶν Ῥητόρων, εἰς τὸν Αὐτῶν Μυρέων ψηφισθέντος, &c.

N. 23. Ἰουστῖνον Πατρίκιον) Africa, poſtquam a Juſtiniano, Beliſarii opera, in jus poteſtatemque Imperatorum rurſum conceſſit, a Prætoribus, quos interdum Patricios, interdum Magiſtros militum Africæ vocant Scriptores, adminiſtrari deinceps cœpit: quorum primus hunc magiſtratum geſſit SALOMON Eunuchus, qui rem præclare geſſit contra Mauritanos, quos & delevit an. DXXV. ut ſcribunt Procopius lib. II. Vandal. Marcellinus Comes & Theophanes. Eo cum exercitu diſſidente, miſſus GERMANUS, Juſtiniani ex fratre nepos, anno DXXXVI. qui rem feliciter geſſit adverſus Stotzam tyrannum, eo inter Maurorum deſer-

Digitized by Google

LIBER XIV. ta bellando effugato. Inde revocato Germano, anno DXXXIX. SALOMON rurſum in eam provinciam miſſus, feliciter dimicans, ac rebellionibus proturbatis, tandem ab eodem Stotza, qui regnum in
Edit. Pariſ. pag. 69. Eremi partibus invaſerat, interficitur anno DXLI. non vero triennio poſt, ut ſcripſit Victor Tunnunenſis. SERGIUS, Salomonis ex fratre nepos, Bacchi filius, illius loco mittitur belli moderatorque provinciæ. A Stotza & Mauris inquietatur anno DXLIII. Is a Bulgaris poſtea Thraciam invadentibus anno DLXI. captus & diſtractus eſt. JOANNES, quem abſque ullo titulo nominat Marcellinus, Victor vero militiæ Ducem in Africa fuiſſe ſcribit, congreſſione facta in portu Tacea, Stotzam peremit, ipſe vero ab ejus armigero occiditur anno DXLV. Sed cum tradat idem Marcellinus anno ſequenti revocatum Sergium, incertum an hanc dignitatem ſummo jure obtinuerit. Revocato igitur Sergio, AREOBINDAS, nepte Imperatoris accepta, dirigitur in Africam, ibique anno DXLVII. Carthagine intra Palatium occiditur a Gonthario, regno cum tyrannide aſſumpto: quem Carthaginis Dux Artabanus XXXVI. regni ſui die prandentem interfecit, Joanne inſuper Stotza juniore victo ad Principem miſſo. Idem ARTABANUS Areobindæ ab Imperatore ſufficitur, quo poſt aliquantos dies miſſionem flagitante, mittitur in Africam JOANNES, Pappi frater, qui Mauros domuit anno DLI. Iterumque anno DLXII. in cujus ſubſidium cum valido exercitu miſit Juſtinianus MARCIANUM, ex fratre aut ſorore nepotem, Magiſtrum militum, qui pacem Africæ reddidit. Exhinc aliquot alii Africæ Prætores & Patricii recenſentur ſub Juſtino juniore a Joanne Biclarienſi, atque in his THEODORUS Præfectus Africæ a Mauris interfectus ſub ann. DLXVII. THEOCTISTUS Magiſter militum Provinciæ Africanæ, qui a Mauris bello ſuperatus perinde interiit ſub annum DLXVIII. Et AMABILIS, a Mauris anno ſequenti pariter interemptus. Poſt hunc occurrit GENNADIUS Magiſter militum in Africa, qui, ut ſcribit idem Victor, Mauros delevit, & Gaſmulem fortiſſimum Regem, qui jam tres duces ſuperius memoratos Romani exercitus interfecerat, bello ſuperavit, & ipſum Regem gladio interfecit, an. II. Tiberii Auguſti. Memoratur deinde HERACLIUS Africæ Patricius & Magiſter militum an. VI. Phocæ, Heraclii Imperatoris pater, apud Theophanem, auctorem Chronici Orientalis, & alios, ſub quo illius frater Gregorius, ſeu ut aliis appellatur, Gregoras, Legati munus obiit. Denique GREGORIUS Africæ Patricius memoratur a Theophane, qui anno V. Conſtantis in ea Provincia ſeditionem movit: & anno proxime ſequenti ab Arabibus Africam incurſantibus pulſus eſt, tributo Provincialibus impoſito. Iſtius Gregorii præterea mentio occurrit in Diſputatione S. Maximi cum Pyrrho Patr. CP. coram quo illa acta eſt, & qui in aliquot ejuſdem Maximi Epiſtolis Georgius nuncupatur. Hi rurſum anno DCLX. Conſtantino Pogonato imperante, exercitum moverunt in Africam, octoginta hominum millibus in captivitatem abductis. Denique anno Leontii tertio, iidem, Abimelecho Principatum obtinente, expeditione in Africam ſuſcepta, univerſam Imperio ſuo ſubdiderunt, nequaquam reluctante JOANNE Patricio Africæ, qui eo cum idoneis viribus a Leontio miſſus, rem primo feliciter geſſit, Carthaginem Romanæ ditioni aſſeruit, Saracenos in fugam vertit. Verum iis majori poſtmodum apparatu & belli mole in eum contendentibus, Africa cedere coactus, cum omni quæ ſupererat claſſe in Cretam inſulam abſceſſit: ubi exercitus, male geſta re, Leontii offenſionem veritus, Abſimarum ad Imperium provexit. Accidit hæc Africæ clades circa annum DCXCVII. quam attigere Scriptores, atque in iis Theophanes, Nicephorus Conſtantinopolit. in Hiſtoria, Conſtantinus de Adminiſt. Imp. cap. XXII. Anaſtaſius Biblioth. in Joanne V. PP. & alii.

Τὸν φιλαυλίαν ἐκπλεύσαντα) Chronicon MS. Georgii Hamartoli, de Leontio: *καὶ ῥινοτμήσαντες αὐτὸν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Δαλμάτου περιώρισαν.*

LIBER XIV. pag. 70

Βαάνην) Meminit alterius Baanæ Præpoſiti & Patricii Photius in Epiſt. XCI. & CXIV. N. 24.

Κῦρον δὲ τὸν) Hujus Synaxin agunt Græci VIII. Januar. in Monaſterio *τῆς Χώρας*, ut eſt in Menæis. N. 25.

Τὸν δὲ Καλλινίκον Πατριάρχην) Hujus memoriam agunt Græci XXIII. Auguſti, ut eſt in Menæis.

Νάρμαντεύσαντες) Vide Gloſſ. med. Græcit. in *Ἀντζευσάν*. Anonymus Valeſianus de Conſtantino M. *Summa feſtinatione veredis poſt ſe truncatis Alpes tranſgreſſus*, &c. Conſtantinus Manaſſes pag. 122. *ἔτρεχεν ἀλλαγοκουρσεύων*. Utitur etiam Theophanes an. VI. Juſtiniani.

Ἐξωθῆναι) Libellus Synodicus Pappi: *καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κῦρον ἐξῶσαν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας ποιήσαντες αὐτὸν ἔγκλειστον, καὶ ἀντ᾽ αὐτοῦ Ἰωάννην ἐχειροτόνησαν.* N. 26.

Τυφλώσαντες) Nihil crebrius in univerſa Byzantinorum Imperatorum hiſtoria, quam excæcationis pœna, in rebelles præſertim, vel qui rebellionum & conjurationum participes ac conſcii erant: qua quidem ut mortis ſupplicio longe mitiori ſæpe utebantur, dum clementiam teſtari utcumque vellent. Conſtantinus Porph. in Baſilii avi vita n. XXXIV. Edit. Combeſ. *ἀλλ᾽ ὁ τοῦ γενναίου Βασιλείου φιλανθρωπία μόνῃ τῇ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκκοπῇ τὴν τιμωρίαν ὥρισε κατὰ τῶν προκατάρξαντων τῆς πονηρᾶς συμβουλῆς.* Mox rationem ſubdit: *διὰ τοῦτο τῇ λαχούσῃ ποινῇ τούτους τὸ μετανοίας παρέχων καιρὸν, καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς πονηρᾶς σωφρονίζων.* Michael Pſellus lib. I. Hiſt. MS. *ἀλλ᾽ ἄμφω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμυττόμενοι. ταύτην δὲ τὴν κόλασιν πᾶσιν ἀνεμέτρει, καὶ ὁ μὲν μείζονα, ὁ δὲ ἐλάττονα ἁμαρτάνειν ἔδοξε. καὶ ὁ μὲν ἔργου ἥπτετο, ὁ δὲ μέχρι ῥήματος προὔβαινεν. ὁ γὰρ ἐφρόντιζεν ὅπως ἂν ἀναλόγους τὰς τιμωρίας ἀποδοίη τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἀλλ᾽ ὅπως ἂν ἑαυτὸν ἐλευθερώσειε τῶν ὑποψιῶν. Ἐδόκει δὲ αὐτῷ ὁ τοιοῦτος βάρβαρος κουφότατος τῶν ἄλλων. διότι τοὺς τιμωρουμένους ἀπράκτους ἐποίει, ταύτῃ μᾶλλον ἐχρῆτο.*

Κατὰ τὸ σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς) Quo die ſcilicet celebrabat Urbis natale, ut habent Theophanes & Nicephorus Conſtantinopolit. quod quidem Sabbatum Pentecoſtes in III. Junii, eo anno quo abrogatum eſt Imperium Philippico, Chriſti ſcilicet DCCXIII. incidit, licet XI. menſis Maii vulgo hæc feſtivitas celebrari ſoleret. unde conjicit Petavius in hunc diem dilatos ejuſmodi ludos Circenſes, qui quotannis in die Urbis natali edebantur, uti pluribus obſervamus in noſtra Conſtantinopoli lib. I. p. 49. Sed id verum ne ſit, ut dubitem, facit Synaxarium MS. in S. Joanne Jejunatore Patriarcha Conſtantinopolit. imperante Mauricio, ſub II. Septembr. ubi mentio fit hujuſce Circenſium editionis Sabbato Pentecoſtes, quam ille non probabat: *ποτὲ δὲ Παρασκευῆς οὔσης ἐξίασι, λέγουσι τῷ ὁσίῳ, Αὔριον, Δέσποτα, ἱππόδρομον ἄγεται. ἦν δὲ σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς. ἢ ἀγνοεῖς, λέγει, ἱππόδρομον τῇ ἁγίᾳ Πεντηκοστῇ; καὶ πεσὼν ἐπὶ τὰ γόνατα, ἐδυσώπει τὸν Θεὸν γενέσθαι τι σημεῖον φόβου ἕνεκα πρὸς τὸ κωλῦσαι τοῦτο. Καὶ ἰδοὺ τῇ ἑξῆς αἰθρίας οὔσης, γίνονται καταιγίδες, καὶ κλύδων ἀνέμων, καὶ ὑετῶν φορὰ, οἱ ἀναστυλίδας πάντας, καὶ ῥῖψαι τὸν λαὸν ἐκ τοῦ ἱππικοῦ.*

Θεοδόσιον) Dicitur *Θεοδόσιος ὅσιος*, Theoſteriсto in vita S. Nicetæ Confeſſoris n. XXVII. *Λέων γὰρ ὁ τοῦ Ἰσαύρου λεγόμενος, Θεοδόσιον τὸν τότε τυραννήσαντα, ὕπαρχον τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν.* Vide Gloſſ. med. Græcit. in *Νεῖ*. N. 27.

Εἰς κληρικὸν χειρίζ) Hæc de Theodoſio ſubdit Symeon Logotheta in Chron. MS. *τοῦτον φασὶν οἱ ἱστοριογράφοι καὶ χρυσογραφίαν εἰδέναι. ὅστις ἐν Ἐφέσῳ τελευτᾷ, καὶ τίθεται ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Φιλίππου, οὐκ ἐν λάρνακι, ἀλλ᾽ ὑπὸ τὴν γῆν, ἔνθα αἱ εἴσοδοι τῶν ἁγίων. γράφει δὲ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, ΥΓΕΙΑ. Λέγουσι δέ τινες τῶν ἐντοπίων καὶ θαυματουργεῖν αὐτόν.*

LIBER XV.
Edit. Pariſ. pag. 71.

NOTÆ IN LIBRUM XV.

N. 2. ANAΞΙΟΣ) In hanc ſententiam Conſtantinus Acropolita in ſerm. de S. Joanne Damaſceno n. XX. Λέων ὅτε ὁ ἐξ Ἰσαύρων ὁ αὐτοκράτωρ, τὰ μὲν πρῶτα τοῦ δεσπότου καὶ Βασιλέως γενόμενος, καὶ τὸ κράτος αὐτὸ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφελόμενος, ὡς ἀνάξιος, (μὴ εἰδείη τίς τοῦτο ποτέ) μηχαναῖς δὲ καὶ δόλοις ὑποσπασάμενος.

Πρὸς τοῖς Ἀλανοῖς) Addit alter e Codd. Wolfianis, ὡς Ἀλβανοὺς ὁ Πρισκῶτος γράφει.

Τῇ δὲ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων) Ut tum Urbs obſeſſa fuerit a Saracenis, attigit etiam Auctor Orationis in Feſtum τοῦ Ἀκαθίστου p. 817.

N. 3. Ἰζὶδ) Hiſtoriam hanc pluribus enarrant Joannes Monachus & Locum tenens Eccleſiarum Orientalium in Concilio Nicæno II. act. V. pag. 385.

N. 4. Κομφόντιον) Κωνσταντῖνος ὁ τῆς κοπρίας ἐπώνυμος, apud Conſtantinum lib. II. de Themat. cap. VI.

Σεισμοῦ δὲ συμβεβηκότος) Accidit hic terræ motus an. XXIV. Leonis indict. IX. VII. Kal. Nov. die S. Demetrio ſacro, feria IV. hora VIII. Ita Theophanes & Cedrenus. Illius etiam meminit Nicephorus Conſtantinopol. in Breviario, quo quidem die fieri ejus ἀνάμνησιν obſervant Menæa. Vide quæ de eo annotamus in Diſſert. de Hebdomo.

Ναοί τε πολλοί) In his ædem S. Irenes Sophianæ proximam recenſet Nicephorus.

Ἡ τε Νικομήδους πόλις) Nicomediæ & Nicææ tertiam addit Præneturn Theophanes, qui eadem habet quæ Zonaras de nova tributi acceſſione pro mœnia urbis reparandis impoſita.

N. 5. Μετὰ πατρικῆς δυσσεβείας) Idem Theoſterictus n. XXVIII. διαδέχεται τοίνυν τὴν βασιλείαν ἅμα καὶ τὴν ἀσέβειαν Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ (πονηρᾶς ῥίζης πονηρότατος πτόρθος, ἐξ ἰοβόλου θηρὸς δράκων ψυχοφθόρος, ἐκ δασυτάτου λέοντος πάρδαλις ποικιλώτατος.

Ἐκ τῶν Μαγίας) Theoſterictus in vita S. Nicetæ Confeſſ. n. XXVIII. ſcribit Copronymum Deiparæ cultum omnino abolere conatum fuiſſe, καὶ ταύτης τὸ πανσέβασμον ὄνομα κατὰ πολλὰς τοὺς τρόπους ἐξῶσαι τῆς ἐκκλησίας.

Οἱ πολέμιοι) Abſunt ab uno e MSS. Reg.

Ἀνατόλιον) Hujus memoriam agunt Græci X. Febr. ut eſt in Menæis.

N. 6. Ἐκ νόσου φθορᾶς) Meminit peſtilentiæ iſtius ſub Copronymo Conſtantinus Porph. lib. II. de Themat cap. VI.

Γερμανίκειαν) Meminit Conſtantinus in Tacticis p. 27. expeditionis quam Leo pater ſuſcepit κατὰ Γερμανικείας in Syria: unde a Saracenis receptam poſtmodum vero ſimile. Hanc poſtremis temporibus Τελεσαύραν dictam docemur ex exceptis Geographicis MSS. ex Cod. Reg.

Σύνοδον) Nonnulla de hac Pſeudoſynodo a Theophane, Cedreno, & aliis intacta habet Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Philoſ. Σύνοδον ἀθροίζει κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐν Βλαχέρναις, ἐν ᾗ ἀθροισθέντες ἐπίσκοποι ἐν τῷ ἄμβωνι [illegible] Σιλαίου, ἐξεφώνησαν οὕτω, Κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη· ἐν τῇ Συνόδῳ πολλὰ κατὰ τοῦ Κυρίου [illegible] αἱ ἱεροὶ τῆς αἰχμῆς καὶ ταῖς μιαραῖς χερσὶν [illegible], ἔρρηξαν τὴν ἀλήθειαν [illegible], λέγοντες, Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ὅτι σύ, Βασιλεῦ, ἐλυτρώσω ἡμᾶς ἐκ τῶν εἰδώλων· ταῦτα ἔπραξαν οἱ ἀσεβεῖς καὶ Χριστομάχοι.

Καὶ τὸν ἐκ Κύπρου Γεώργιον Πατριάρχην τῆς Κωνσταντίνου γενόμενον) Recte Interpres, *qui Conſtantinopolitanus Patriarcha fuerat:* nam cum Pſeudoſynodus illa coacta eſt, Germanus urbis ſedem obtinebat. Proinde Georgium illum Cyprium, qui in illo
pag. 72. Conciliabulo una cum Germano Patriarcha & Damaſceno anathemate perculſus eſt, Georgium Patriarcham eſſe exiſtimavit Zonaras, qui ſub Conſtantino Pogonato anno III. ſuæ dignitatis, ut ſcribit Theophanes, Concilio Conſtantinopolitano contra Monothelitas una cum Romanæ Sedis Legatis præſedit: in quo quidem edita quædam decreta pro ſanctis Imaginibus, atque iis maxime in quibus exprimitur Agnus digito Præcurſoris monſtratus, ut eſt apud Cedrenum an. XIII. Conſtantini Pogonati, ex Canone LXXXII. Synodi Trullanæ, ſeu Quiniſextæ. Sed toto cælo erravit Zonaras, cum is a Pſeudoſynodo damnatus Georgius Cyprius, (non Cypri Epiſcopus, ut vertit Xylander apud Cedrenum, & Auctor hiſtoriæ præfixæ VII. Synodo exiſtimavit) tunc temporis eſſet ſuperſtes, neque hac Patriarchæ dignitate donetur a Nicephoro CP. in Breviario, Theophane, Cedreno, & aliis, ſed nude ex Cypro oriundus fuiſſe, & in Reſponſione ad Pſeudoſynodum a Patribus edita, idem Georgius, ὁ Κύπρος ἡ πατρίς, ὁ ἀγγελικὸν τὸν βίον ἐμπολιτευσάμενος dicatur, id eſt vitam monachicam amplexus. Vide Allatium in Diatriba de Georgiis.

Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ Βουλγάρων) Bulgarici iſtius belli meminit præ cæteris Scriptor MS. vitæ S. Joannicii: ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις χαλάζοντος ἐφ' ὅλης [illegible] τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, τὴν τῆς Θρᾴκης [illegible]· ἀντεστρατοπεδεύσαντος τοίνυν αὐτοῖς ὁ τῶν Ρωμαίων τότε κρατῶν, χεῖρα πολλὴν καὶ μάχιμον συναθροίσας, [illegible] Πόλεμος τε μέγας αὐτοῖς συρρήγνυται, καὶ κατὰ [illegible] τῶν Ρωμαίων.

N. 7. Τῶν προστάλλων) MS. Τῶν τριμμάτων.

Στέφανον) Cogn. Τρίγλιος, cujus feſtum agunt Græci XXVI. Mart. ut eſt in Menæis.

Τοῦ μάρτυρος Πελαγίου) Obſervavimus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. VII. n. XXVI. ex Theophane, uti a Petavio laudatur ad Nicephori Conſtantinopol. Patr. Hiſtoriam, ut & apud Cedrenum pag. 466. τῆς ἁγίας Πελαγίας hoc loco legi, non Πελαγίου, quomodo etiam legitur in Chronico MS. ab Adamo ad Leonem Philoſophum cui quidem Sanctæ Martyri ædem aliam ultra ſinum dicatam refert Synaxarium Collegii Claromontani ad IV. Maii, quo S. Pelagiæ Tarſenſis feſtum colitur: τελεῖται δὲ αὐτῆς σύναξις ἐν τῷ Μαρτυρίῳ αὐτῆς τῷ ὄντι πέραν, πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κόνωνος. Verum Anonymus in vita MS. S. Stephani junioris, Zonaræ prorſus aſſentitur: ἀλλὰ ἐκ τῆς ἐκείνου εὑρόντες τὸν ἅγιον πρὸς τὸν βόθρον τῶν [illegible] καταδίκων ἐκόντισαν, ἔνθα δὴ ὁ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πελαγίου ναός, ὃν ὁ τύραννος καὶ μισάγιος [illegible], κατάδικον τάφον [illegible], ἐκ τοῦ Πελαγίου ἐπονόμασεν. Vixit autem S. Stephanus ſub eodem Copronymo; Sed nodum hunc ſolvit Scriptor MS. vitæ S. Pelagiæ Antiochenæ, cui hæc fuit dicata ædes: nam eadem eſt S. Pelagia cum Sancto Pelagio, quippe eadem Pelagia ex inſigni ſcorto in Sanctam Monaſtriam mutata, Monaſterium hominum virili habitu & Eunuchi ſpecie ingreſſa, ac Pelagii aſſumpto nomine, vitam in eo ſancte exegit, ſexu poſt illius obitum dumtaxat deprehenſo: Ἀπελθὼν μὲν, ἰδού, ἀμφιάσασα δὲ τὴν ζώνην ἀπέκοψεν Πελάγιον μοναχόν, τὴν μακαρίαν Πελαγίαν δηλαδὴ τοῦτον καλοῦσιν. Simili porro inſania in ædem Sanctæ Mauræ graſſatus eſt impius ille tyrannus. illius forte cujus nomine inſignitur Inſula in Ægeo Pelago: nam plures hac appellatione habens Menæa. Rem narrat idem Scriptor vitæ S. Stephani Jun. [illegible] τοῦ ἀέρος τὸν ὅρον, ἔνθα δὴ ὁ σεπτὸς ναὸς τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος Μαύρας, ὅπερ ὁ μισάγιος [illegible], καὶ Μαύραν τὴν [illegible], ἔνθα καὶ τὰ πρὸς τοὺς δαίμονας σπονδὰς ἐποίει τε.

N. 8. Καὶ οἱ Βούλγαροι δὲ, &c.) Alius Cod. οἱ Βούλγαροι δ' ἐκείνοι, τομὴ [illegible] πρὸς αὐτὸν σπονδὰς διδόναι πρὸς εἰρήνην ἐζήτουν.

pag. 73. Διεχρήσατο) Hiſce ſubdit Georgius Hamartolus in Chronico MS. Ὃ καὶ μαθὼν ὁ ἀλάστωρ, τὴν γεννῶσαν αὐτοῦ ἀπέκτεινεν.

N. 10. Ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας) Addidimus τεχθείς, ex MSS. Inde *Chazarus* vulgo appellatus Leo. Chronicon Caſinenſe lib. I. cap. XIII. *Fuit autem temporibus Leonis, qui & Zacharis* pro *Chazaris*.

N. 11. Τοῦ δὲ Πατριάρχου Παύλου) Hunc juniorem cognominarunt Græci, ad diſcrimen Pauli qui eamdem dignitatem obtinuit ſub Conſtantio, illiuſque memoriam agunt XX. Aug. ut eſt in Menæis.

LIBER XV. Ἀναχωρήσας) Seceſſerat nempe Paulus in Monaſterium Flori, πρὸς τὴν μονὴν τῶν Φλώρου, ut eſt in Chronico MS. Georgii Hamartoli.

Ταρασίου) Cujus feſtum agunt Græci XXV. Febr.

Ἀρχιερέων) Sanctorum Patrum qui huic Synodo adfuere feſtum celebrant Græci XI. Octobr. Menæa: κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ παρόντος μηνὸς, μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων τὸ δεύτερον, &c.

N. 12. Εὐσεβείας) Vide quæ in hanc rem narrat Anaſtaſius in Agapeto.

Θωμαΐτης) Triclinii, Patriarchii, Thomaitæ dicti, conditor fuit Thomas Patriarcha Conſtantinopolit. qui Cyriaco ſucceſſit. Nicephorus Calliſt. l. XVIII. c. XLIV. de Thoma: τὸν μέγιστον οἶκον δειμάμενος τῷ Ἐπισκοπείῳ, ὃς τὸ τοῦ δομησαμένου κληρωσάμενος ὄνομα, Θωμαΐτης εἰς δεῦρο τὸ ἐπώνυμον ἔχει. Plura de hoc Triclinio congeſſimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. II. Sect. VIII. In eo Triclinio extitit Bibliotheca Patriarchæ, quam inde Patriarchalem Bibliothecam S. Thomæ perperam vocavit Combefiſius apud Continuatorem Theophanis lib. III. num. XIV. Meminit præterea Balſamon ad Nomocanonem Photii pag. 212. I. Edit. Juſtelli in verſione Latina, ejuſdem triclinii: nam hæc vox abeſt in Græco textu.

Θυσίαν τινὰ ἐγένετο) Nuptiarum benedictionem faciente Joſepho M. Eccleſiæ Oeconomo, in quem gravius invehitur ob has inceſtas nuptias, & in Taraſium Patriarcham Conſtantinopolit. qui eidem Joſepho communicabat, Theodorus Studita in aliquot Epiſtolis editis a Baronio an. DCCCVIII. & ſeqq. ubi *coronationis* voce utitur pro matrimonii ſacramento.

N. 13. Πλάτων δὲ) Totam hanc controverſiam attigimus in Gloſſ. med. Græcit. in V. Μοιχιανοί. Fuit porro hic Plato Secundianis Monaſterii Hegumenus (*præceptorem* perperam verterat interpres) alter a Platone Monaſterii Studii Abbate, cujus infra mentio eſt in Michaele Rhangabe. Fuit etiam S. Plato, frater S. Antiochi, cui ædes ſacra Conſtantinopoli ædificata ab Anaſtaſio Dicoro, ut obſervamus in noſtra Conſtantinopoli, cujus ſitus indicatur in Synaxario MS. XVIII. Nov. ἡ δὲ σύναξις αὐτοῦ τελεῖται ἐν τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ τῷ ὄντι ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις. Theodorus Studita in vita ejuſdem S. Platonis n. XXII. Κωνσταντῖνος ὁ τῆς Εἰρήνης ῥάδαμνος, ὁ ἤ τινα μίαν ῥίζαν ἐκ μητρῴας ἀσεβείας ἐκφυόμενος, ὁ βίον δὲ σκαμβὸν ἐξ αὐτοκρατορικῆς ἀκολασίας αἱρούμενος· ἄρτι γὰρ κρατήσας ἐν νεαζούσῃ ἡλικίᾳ ὁμοῦ μὲν τὰς μητρῴας αἰδοῦς καὶ φυλακῆς ἀφῆκεν, ὁμοῦ δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ὑπερφρονήσας, ἐκβαλὼν τὴν νομίμως αὐτῷ συναφθεῖσαν γυναῖκα, μοιχᾶται κατὰ τὸν Ἡρώδην, &c. mox narrat ut has adulterinas nuptias redarguerit, & in exilium miſſus ſit.

Τῷ Πατριάρχῃ Ταρασίῳ) At hiſce ridiculis & nefaſtis nuptiis fortiter antea reſtiterat Taraſius, ut ſcribit Ignatius Epiſcopus in ejuſdem Taraſii vita c. VII. ſed & utrique nuptiales corollas imponere abnuerat.

Ἐξορύττουσι) Matre inſcia, nec tanti facinoris participe. Georgius Hamartolus in Chron. MS. καὶ δὴ παραγενομένου ἐν τῷ Παλατίῳ, ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ παρούσης, μήτε γινωσκούσης τὴν βουλὴν αὐτῶν, ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν, καὶ μετὰ χρόνον τινὰ τέθνηκε.

Edit. Pariſ. pag. 74. Λέσβῳ) Georgius Hamartolus in Chron. MS. habet Λέσβῳ, ubi rem ſic refert: καὶ μέν τοι καὶ τὰς πενθερὰς μητρὸς Εὐφημίας τὸ λείψανον προδιδοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ σὺν τῇ λάρνακι ὑπὸ τοῦ τυράννου καὶ τοῦ μισαγίου, ἐρρίφη ἐν τῇ Λέσβῳ νήσῳ τῶν νεωτερισμῶν δίκαιε, καὶ ἀνακομισθὲν μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς ἀπετέθη πάλιν ἐν τῷ ἰδίῳ ταμείῳ· ὅπερ αὐτὸς ὁ Κοπρώνυμος καὶ Κοπρώνυμος Ἀρμαμάνταρος καὶ κοπροθέσιος ἐποίησεν· ὁ δὲ Κωνσταντῖνος σὺν τῇ μητρὶ τῇ Εἰρήνῃ ἀνακαθάραντες αὖθις τάφῳ κατέθηκαν.

Πατριάρχης χειροτονεῖται) Invitus, multumque renitens, cum abdicatis Palatinis negotiis in quamdam rupem aſperam in Propontide haud paucis LIBER XVI. ab urbe regia ſtadiis ſecedens vitam agere ſolitariam decreviſſet; unde tandem a Nicephoro Imp. Clero & Senatu Conſtantinopolitano evocatus, unanimi omnium conſenſu Patriarcha electus eſt. Ita enim ille in Epiſtola ad Leonem III. PP. ἀντεποιούμην τῆς φίλης ἐρημίας, καὶ ἐπὶ τὴν βασίλειον πάλιν ἔρχομαι, ὡς ὑπὸ Θεῷ μάρτυρι, ψήφῳ καὶ κρίσει τῶν τηνικαῦτα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐνδημούντων δυνάμει, τοῦτο κοινῇ τῆς ἐκκλησίας ἱερῶν συνειμένων, καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, συμβραβευόντων ἀπαραίτητά τε καὶ ἀσυγχώρητα· ἐπειδήπερ ἤδη τῆς βασιλίδος ὁ πρόεδρος τὸν βίον μετήλλαξεν, οἷάπερ ἄνθρωπος τὸν ἀνθρώπινον, ὅ γε καὶ τοι πολλὰ ὑπεραπολογούμενον καὶ ἀποδυσπετοῦμενον, ἐπὶ τὸν ἱερατικὸν τουτονὶ θρόνον ἀνήγαγον, τυραννίδος μᾶλλον ἢ πειθοῦς ἔργον γινόμενον.

Νικηφόρος) Is dicitur ἀνδράδελφος Εἰρήνης, in Chronico MS. ab Adamo ad Leonem Phil. levir Irenes Imperatricis, quod ab aliis Scriptoribus neſcio an obſervatum. N. 14.

Ἀσηκρῆτις τυγχάνων) Idem Nicephorus: νεῖκα τοίνυν εἰς ἄνδρας ἐτέλουν, τὸ νέον τῆς ἡλικίας παραμειψάμενος, ἤδη περὶ τὰς βασιλείους ἐνεχωρίαζον αὐλὰς, στρατείας τινὸς ἐπειλημμένος, καὶ ταύτας οὐκ ἀεργοὺς καὶ ἀσημάντους, ἀλλὰ τὰς διὰ χειρὸς καὶ καλάμου ὑπηρετουμένας· καὶ γὰρ τῶν βασιλικῶν ὑπογραφεὺς ἐτύγχανον ὤν. Ἀσηκρῆτις δὲ τοῦτον καλοῦν εἰώθασιν τῇ Λατινίδι γλώττῃ.

Στασιασάντων) Hac ſpectant quæ deinceps ſcribit idem Nicephorus, dum ait invidorum obtrectationibus obnoxium ſe eſſe, eorumque pravitatem non mediocriter ſe habere: ἐντεῦθεν δὲ ἰδεῖν καὶ τῆς ἀρχῆς τὸ ἐπίφθονον καὶ ἐπίφθονον, τῶν βασκαινόντων ὑφίσταμαι τὸ δολερὸν καὶ κακόηθες, οἳ πάντα ὑπὸ τυφὴν σπουδάζουσι τὰ ἡμέτερα θεῖναι καὶ ὡς ὄνειδος ἔχοντα, &c.

Ἐν τινι τῶν βασιλικῶν θαλάμων) Meminit Nicetas in Iſaacio lib. II. n. XV. loci ſeu Triclinii cujuſdam Blacherniani Palatii, τὰ Τψηλὰ appellati: δείκνυσι τὸ παράθυρον ἐν τοῖς βασιλείοις τῶν Βλαχερνῶν, εἰς τὰ λεγόμενα Τψηλὰ, δι' οὗ ὁρατὰ ἐκπέτασμα τὰ ἔξωθεν τῶν ἐπάλξεων ἐν τοῖς Φιλοπατίοις καθυπτιάζοντα. *Oſtendit feneſtram Blachernani Palatii, in eo loco qui dicitur Τψηλὰ, unde patentes campi extra propugnacula in Philopatiis cernuntur.* Ejus ſeu loci ſeu triclinii meminit pariter Codinus de Officiis aulæ CP. c. XII. n. II. ubi de Hodegetriæ imagine: τῇ δευτέρᾳ δὲ ἀντιπασχαλίῳ ἀποτίμητα μέχρι καὶ τῶν Τψηλῶν ἀπεισι. *Secunda vero paſchalis, abeuntem deducit uſque ad τὰ Τψηλὰ.* Quæ quidem cap. XV. num. VIII. exerte in Palatio Blacherniano ſtatuit. Sed an illud conclave intelligat Zonaras, dubium facit quod Blachernæum Palatium intra urbem fuit, & quod illud, cujus hic meminit, dicat ὑπὲρ τὸ πρὸ τῆς πύλης ἐστρωμένον πεδίον fuiſſe ſcribat: unde potius exiſtimem hiſce verbis intelligi Palatium quod Conſtantini vocant, ad ipſos urbis muros verſus ipſas Blachernas. N. 15.

Καὶ ἀνατρέψας μὲν ὁ Νικηφόρος) Illius interitum paulo ante prædixerat S. Joannicius, ut eſt in illius vita MS. ἐν τούτῳ δὲ ἐξετρίβων τῷ ὄρει, καὶ τοῖς τοῦ γένους κατανοῶν τῷ Βασιλεῖ, Νικηφόρος δὲ τὴν Ῥωμαίων διεῖπεν ἀρχὴν, τὴν αὐτοῦ δεινότητα μικρῷ ὕστερον ἔξειν προαγορεύων· ἐν α. τοίνυν ἔτει τῆς ταύτης ἀρχῆς, τὸ Οὐννικὸν ἐξοπλίσαν τὴν Θρᾳκῶν ἐλπίζοντο· ἐπιτάδημα ὅσῳ λόγου ἄξιον ὁ κρατῶν συναγείρας, πρότερον μὲν αὐτοὺς ἔπταισε· μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ ὑπαίθριον οἱ Οὖννοι γενόμενοι κακῶς ἔπταισαν Ῥωμαίους, ἔνθα δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Βασιλεὺς τραυματίας γενόμενος, σὺν τῇ αἰχμῇ καὶ αὐτὸν κατέλυσε τὸν βίον. Κληρονόμον δὲ τότε σκῆπτρον καὶ τῆς ἐξουσίας τὸν υἱὸν Σταυράκιον καταλείπει. pag. 75. Idem deinde Scriptor ſubdit, cum Joannicius a quibuſdam aulicis rogaretur an diuturnum foret Stauracii Imperium, ταχεῖαν ἔσεσθαι illius τὴν ἀρχὴν, καὶ πάλιν τὴν μεταβολὴν prædixiſſe. Sed & hunc miſerabilem vitæ exitum Nicephoro pariter prædixiſſe S. Theodorum Studitam narrant Michael in illius vita, & Anonymus in vita S. Nicolai Studitæ.

Ἀγγελ-

LIBER XV. N. 57. Ἔγγραφον) Id ipſum narrant iidem Michael in S. Theodori, & Anonymus in S. Nicolai vita: ut & Ignatius Diaconus in vita S. Nicephori Patr. Conſtantinopol. num. xxxii. Vide Gloſſ. med. Græcit. in hac voce.

Προκοπίας Αὐγούστης) Fuit illa filia Nicephori Seleuceni, ſeu Generalis, Imperatoris, a qua conditum monaſterium Conſtantinopoli, quod ab ea τὰ Προκοπίας appellabant, ex Originibus urbis ineditis obſervamus in noſtra Conſtantinopoli lib. iv. pag. 160. Codinus vero illud Προκοπίας vocat p. 57. Idem pag. 60. Procopiæ monaſterium a Juſtino Thrace Imp. & Euphemia uxore conditum ſcribit. In Concilio Chalcedonenſi occurrit neſcio quis Elpidius μεμοριοφύλαξ τῆς Προκοπίας dictus, id eſt æditus, uti hanc vocem accipiendam docemus in Gloſſ. med. Græcit. quam quidem ædem, ſiquidem Conſtantinopoli extitit, ab anno CDLI. extitiſſe oportet, proinde ante Juſtini tempora.

Ἰωσὴφ τὸν τῆς Θεσσαλονίκης Ἀρχιεπίσκοπον) Iſtius Joſephi feſtum agunt Græci xv. Junii, vitam vero habent Synaxaria. Meminerunt etiam Menæa in S. Theophylacto Epiſcopo Nicomedienſi ad viii. Martii: præterea xxiii. Sept. in SS. Martyr. Andrea, Joanne, & Antonio, ubi Saracenorum Dux Ἀβραχὶμ, & ὁ Βραχὶμ dicitur.

N. 58. Οὗτος γὰρ τῆς βασιλείας [illegible]) Idipſum narrat Scriptor MS. vitæ S. Joannicii.

Στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν) Ea hanc dignitatem expreſſit Ignatius Diaconus in vita S. Nicephori Patr. Conſtantinopol. num. xxxi. ubi de eodem Leone: καὶ γὰρ ὑπ' αὐτὸ [illegible] τὸ πρῶτον [illegible] τῶν στρατιωτικῶν τῶν λεγομένων Θεμάτων καθιστᾶ φαλαγγος. Primam enim ex Thematibus Ἀνατολικὸν, fuit, ut eſt apud Conſtantinum Porph. lib. i. de Themat. cujus præ cæteris meminit auctor vitæ S. Nicolai Studitæ p. 907. Nicephorus Conſtantinopolit. in Brev. pag. 184. 1. Ed. [illegible] τῷ χώρῳ Ἀνατολικῶν [illegible] [illegible]. Vide eumdem Zonaram in Romano Diogene.

Ὡς δὲ ἠγγέλθη ταῦτα τῷ Μιχαὴλ) Ut Michael Curopalata altro Imperio Leoni ceſſerit, narrat, præter Scriptores Byzantinos, Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. p. 1182. & ut in Principis inſulas, τὰς Πριγκιπίους νήσους, ex quibus erat Πρώτη, cujus hic meminit Zonaras, ſeceſſerit, & in iis habitu monachi ſancte vitam exegerit.

Ἀποστηθέντος ἐκεῖθεν) Scriptor MS. vitæ S. Joannicii: ὁ Μιχαὴλ δὲ [illegible] τῆς βασιλείας, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] μετὰ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις ἰδιωτικῶς ζῇ. Ὁ δὲ ἅμα τῷ τῆς ἀρχῆς ἐπιβῆναι, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ Θεοῦ [illegible], [illegible] μὲν [illegible] τὸν Μιχαὴλ καὶ τὴν σύζυγον τὰ δὲ [illegible] · μετὰ βραχὺ δὲ τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα καὶ ἄκοντας αὐτοὺς μετενδύει. Οὐ μικρὸν δὲ τούτων ὅτι, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] χώραν αὐτῷ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Καὶ μοναχὸς γεγονὼς) Theoſterictus in vita S. Nicetæ Confeſſ. n. xxxi. [illegible] δὲ [illegible] (Leplam) τὴν βασιλείαν Νικηφόρου ἅμα [illegible] τῆς ὀρθοδοξίας ὁ [illegible] καὶ φιλόπτωχος καὶ φιλομόναχος· εἶτα Μιχαὴλ, ὁ [illegible] [illegible] ἐν μοναχικῷ [illegible] [illegible].

N. 59. Edit. Pariſ. pag. 76. Καὶ Λέων) Qui vulgo Armenius cognominatur, & quem Συμβατίαν vocat Pappi Synodicon cap. CXLVIII. [illegible] γὰρ ἐν πολέμῳ Βουλγάρων Νικηφόρου, τὴν βασιλείαν ὁ [illegible] [illegible] [illegible] διεδέξατο, Μιχαὴλ [illegible] [illegible] [illegible] γαμβρὸς [illegible] · καὶ Λέων ὁ Συμβατίας [illegible] [illegible] τὰ βασίλεια, Ἰουδαϊκός τε καὶ Μανιχαϊκῆς θρησκείας ὑπάρχων.

Κατὰ τῶν σεβασμίων εἰκόνων) Ut in ſacras Imagines ſævierit Leo, pluribus proſequitur Theoſterictus in vita S. Nicetæ Confeſſ. n. xxxi. & ſeqq.

Ἕτερον) Is Sabatius vocabatur. Contin. Theoph. lib. 1. cap. xiv. Symeon Logoth. n. iii. & alii. LIBER XV.

Ἠθέλησε) Accerſito S. Nicephoro, Leo Imp. colloquio cum eo habito, hunc in ſuas partes allicere conatus eſt: illud pluribus deſcripſit Ignatius Diaconus in vita ejuſdem Nicephori cap. vi. vii. viii. ix.

Θεοφάνης) Continuator Theoph. l. 1. n. xvi.

Ἐκβληθέντος δὲ, &c.) S. Nicephori Patriarchæ reliquiæ poſtea Conſtantinopolim relatæ, quarum quidem ἀνακομιδῆς Synaxin celebrant Græci xiii. Martii. N. 20.

Θεοδότῳ) Ἀπὸ Σπαθαρίων, Ex Spatbariis, apud Theoſterictum in vita S. Nicetæ Confeſſ. num. xxxvii.

Ὁ Μελισσηνός) De Theodoti Meliſſeni, Caſſiteræ etiam cognominati, Patr. Conſtantinopol. moribus, ſic Nicetas Paphlago: Θεοδότου δέ τινα τῶν ἐν πολιτικοῖς [illegible] ἀξιώμασιν, ἄνδρα [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] δὲ παιδείας, ὁ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] δὲ τῶν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] τῷ τῆς Βασιλίδος [illegible] θρόνῳ. De Meliſſenorum familia, Conſtantinopoli dehinc perilluſtri, egimus in Famil. Conſtantinopolit.

Τὰ βασίλεια) Clarius Continuator Theophanis lib. 1. n. xi. [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ βασιλεύοντος, καὶ [illegible] [illegible] [illegible], καὶ [illegible] ὁ [illegible] χαρακτήρ.

Θρόνον) Circa Paſchale feſtum. Contin. Theophan.

Ἡγεῖσθαι γὰρ) Continuator Theophanis lib. 1. n. xx. [illegible] δέ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — ὁ τοῦ ἱεροῦ [illegible] τε καὶ κλήρου τῶν βασιλικῶν [illegible] Ἀρχηγός. Unde colligitur apud Zonaram τὸ τῶν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι [illegible] Χαρολάκτων, &c. non eſſe Cubicularis Præfectum, uti verterat Hieron. Wolfius, ſed Cleri Palatini Præfectum, ſeu Protopſaltem uti reſtituimus: proinde hoc loco, κοιτῶν pro Sacello ſumitur, uti apud Latinos inferioris ævi cubiculum, vel certe pro ipſo Palatio, nam & κλῆρος τοῦ παλατίου non ſemel occurrit.

Τῇ Ἡμέρᾳ) Cap. xl. num. xviii. Vide Continuat. Theoph.

[illegible]) Vide Theodorum Studitam lib. ii. Epiſt. xiv. apud Baronium an. DCCCXVII. n. xxxv. xxxviii.

Τέως ὧν) Leonis virtutes Politicas recenſet etiam Continuat. Theophanis lib. 1. n. xix.

Τέλος ἐτέθνηκε καὶ τὴν κεφαλὴν) Ut Leo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] τῆς Θεομήτορος, [illegible] [illegible] ἐν τῷ παλατίῳ [illegible], [illegible] [illegible], gladiis conciſus fuerit, narrat etiam Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. p. 1183. Cæſus porro horæ noctis 2. die Natalis Chriſti. Continuat. Theoph.

Καὶ ὁ μὲν ἐκείνου νεκρὸς εἰς τὸν [illegible] [illegible] ἐρρίπτο) Scribit idem Nicetas in [illegible]. Prorſus ſine ullo apparatu contemptim ſepeliri præcepiſſe.

Τοὺς πόδας σιδηροφόρος) Theoſterictus n. xlvi. [illegible] δὲ [illegible] [illegible] ὁ Μιχαὴλ [illegible] [illegible] [illegible], καὶ [illegible] [illegible] αὐτὸν οἱ τὰ [illegible] [illegible], [illegible] Βασιλέα.

N. 21. Μιαιφονίας) Quia ſcilicet antea purificari debuerat. Deſcribitur in Euchologio Goari p. 621. [illegible] [illegible] ἐν τῇ [illegible] [illegible] τὸν [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ἀθίγγανοι) Michaelem ſecta Sabbatianum fuiſſe ſcribit Nicetas Paphlago. pag. 77.

Θωμᾶς) Anonymus in vita S. Nicolai Studitæ: τοῦ [illegible] Θωμᾶ κατὰ τὴν [illegible] [illegible]. Thomæ rebellionis Hiſtoriam præ cæteris narrat ipſe Michael Imp. in Epiſtola ad Ludovicum Imp. apud Baronium an. DCCCXXIV. n. xix. & ſeqq.

Κωνσταντῖνον) Addit Georgius Hamartolus in Chron. MS. filium Irenes Auguſtæ præterea ſe dixiſſe: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

LIBER XV. τῆς Συρίας ἀφίκετο, Κωνσταντῖνον αὐτὸν μετονομάσας, καὶ υἱὸν Εἰρήνης τῆς Βασιλίσσης. Vide Continuat. Theophan. lib. 1. n. x.

N. 23. Ὁ δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας) Michael ipſe in Epiſt. ad Ludovicum Imp. *Et ipſum quidem Thomam amputatis manibus & pedibus, patibulo ſuſpendi juſſimus. Duo vero qui dicebantur ei filii eſſe adoptivi, alter eorum in Aſia a fidelibus noſtris interemptus eſt: & alterum eadem morte qua Pſeudopatrem ejus condemnari juſſimus.*

N. 42. Εἰς τὴν Κρήτην) Hanc Saracenorum in Cretam inſulam expeditionem attigit præterea auctor vitæ S. Nicolai Studitæ p. 891.

Ἀχαὶλ) Ἀπόχαψ, Symeoni Logoth. n. xv. Ἀπόχαψ, Contin. Theoph. lib. 11. n. xxı.

Καὶ τὰ φίλτατα, τὰ) Symeon Logoth. καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἡμῶν ἀφήσομεν; *Affectus* vocant Latini. Vide Gloſſ. med. Lat.

Ἐκ πρώτης τριχὸς) Vita MS. S. Joannicii: ἀδὺ γὰρ ἐκ πρώτης τριχὸς αἰδοῦσι βρέμασι παιδοτροφουμένοις τε καὶ ἀνατρεφομένοις, &c. Georgius Geleſiota in orat. funebri in Theodorum Xanthopulum: καὶ τινων φίλων ἐμοὶ χαλεπαινόντων, ἢ ἐκ πρώτης, ὡς λέγεται, τριχὸς τῷ σχήματι προσκειμένων, &c.

Ἀντώνιος ὁ Κασυμάτας) Qui & Βυρσοδέψης cognominatus, tum Pergæ Metropolita, ut ſcribit Nicetas Paphlago.

Πορφυρᾶς) Ita Continuator Theophanis. Ὀρφανὸς, Symeoni Logothetæ.

Ἀρσενί) MS. Σατρικὸν.

Χρυσομὰν) Vide Symeon. Logoth. n. 1cr.

Καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τῆς Ἀγαρηνῶν) Herkempertus: *Circa hæc tempora gens Agarenorum a Babylonia & Africa ad inſtar examinis apum, manu cum valida egrediens ad Siciliam properavit, omnemque circumquaque devaſtans, tandem civitatem, Panormum nomine, captam nunc uſque inhabitat, plurimaſque in ea inſula urbes & oppida diruens, jam pene totam ſuæ ditioni ſubjecit.*

N. 25. Πορφύρα γονὴ) In Palatii Triclinio, quod Margaritem appellabant, coactas puellas ſcribit Georgius Hamartolus in Chronico MS. ὁ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Εὐφροσύνη ἀποστείλασα ἐν πάσι τοῖς θέμασιν, ἤγαγε κόρας ὡραιοτάτας πρὸς τὸ νυμφοστολῆσαι Θεόφιλον υἱὸν αὐτῆς· ἀγαγοῦσα δὲ ταύτας ἐν τῷ Παλατίῳ εἰς τὸν λεγόμενον Μαργαρίτην τρίκλινον, δέδωκε τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, εἰποῦσα, &c.

Μοιὰν) Georgius Hamartolus in Chronico MS. ὁ δὲ τοῦ Βασιλέως μήτηρ Εὐφροσύνη ἐκουσίως κατελθοῦσα τοῦ Παλατίου ἐν τῇ μονῇ αὐτῆς ἣ, ἐπώνυμον τὰ Γαστρία, ἡσύχαζεν.

Δικαιοσύνην μετιὼν) Alia Theophili imp. juſtitiæ & ſeveritatis exempla refert Auctor Orationis Hiſtoricæ in Feſtum Reſtitutionis Imaginum a Combefiſio editæ pag. 740. 741. Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. de eodem Auguſto: καὶ τὰ μὲν ἄλλα μὲν, ὡς φασιν, ὁ κακὸς, καὶ δικαιοσύνης ἀντεχόμενος.

N. 26. Καὶ τὰ ἐξ ἱστορίας) Theophili tamen alias avaritiam perſtringit Scriptor MS. vitæ S. Joannicii: εἶχε μὲν γὰρ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα Θεόφιλος· ὁ δὲ ὑπτοῦντό τε περὶ τὸν χρυσὸν ὅλος, ἐ τοτο ἡττᾶτο, ἄλλως τε χριστιανὸς εἶναι μὴ φέρων, περὶ τὰς θείας τε εἰκόνας ἀσεβῶν, &c.

Edit. Pariſ. pag. 78. Μανία) Ita quidam Codd. alii μαὶα, ut Theophanes, & alii.

Ἡ παλαιὰ Βαβυλὼν) Sedes Principis ſeu Chaliphæ Saracenorum. Arethas in Apocalypſin cap. xxxvı. ἔστι δὲ τὸ ὄνομα, ἡ Βαβυλώνιον, ὡς αὐτὴ ἀπαραλογίστως τὴν τῶν Σαρακηνῶν ἐνδείξεται, καθ᾽ ὅτι καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἐστὶ ὅτε τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν, ἐν δὲ ὁ Ἀντίχριστος, εἰς Ῥωμαίων Βασιλεῖς κρατήσει.

N. 27. Μοναχὸν Λάζαρον) De quo Anaſtaſius Bibl. in Benedicto III. pag. 206. *Hujus temporibus Michael filius Theophili Imp. Conſtantinopolitanæ urbis Imperator, ob amorem Apoſtolorum miſit ad B. Petrum Apoſtolum donum per manum Lazari monachi, & pictoriæ artis nimie eruditi, genere vero, Chazari, &c.* Sed de Lazaro in primis conſulendus Bollandus ad xxııı. Febr. quo feſtum illius agunt Græci & Latini. Vide etiam Menæa ad xvıı. Novemb. Porro Sancti Lazari reliquias in Evandri Monaſterium relatas docet Synaxarium MS. xvıı. Novemb. quo ejus feſtum celebrant Græci: καὶ τὸ τίμιον αὐτοῦ σῶμα ἀνακομισθὲν, κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Εὐάνδρου. LIBER XV.

Μωζικὴ) De Alexio Moſele nobili Armenio egimus in familia Michaelis Balbi, in Famil. Auguſt. Byzantin. pag. 133. cujus poſteri ad extremam tandem redacti erant paupertatem ſub Baſilio Bulgaroctono, ut ex ejus Novella, quæ deſcribitur in jure Græcorom. tom. 11. pag. 175. docemus, ubi τὸ Μαγίστρου Ῥωμανοῦ τοῦ Μωσηλὴ ἐγγόνους εἰς ἀπορίαν καὶ τελείαν ἔνδειαν perveniſſe ait, cum illi patrimonium ſuum ab avo & parentibus relictum circa Philomilium poſſiderent.

Κρατηρὸν) Τὸν ἐνδοξότατον καὶ περίβλεπτον Κρατῆρα Græciæ Prætorem, ſeu στρατηγὸν, neſcio quem memorat Anonymus in vita S. Lucæ junioris p. 996. alium Conſtantinus Porph. de Admin. Imp. cap. L. alium denique Anonymus Combefiſianus in Leone Philoſopho n. ıx.

Μανουήλ) Manuel Patricius, cui uxor fuit Helena, de qua Anonymus in vita S. Nicolai Studitæ p. 943.

N. 28. Τὸν δὲ ἱερώτατον Μεθόδιον) Cujus feſtum agunt Græci xıv. Junii, ut eſt in Menæis.

N. 29. Ἀμόριον) Amorii excidium attigere etiam auctor Orationis hiſtoricæ in feſtum Reſtitutionis Imaginum p. 721. & Menæa ad vı. Martii in SS. Theodoro, Conſtantino, & aliis qui cum cæſi ſunt a Barbaris.

Κατὰ τὴν Μαγναύραν) In Magnauræ Palatium, ut habet Scilitzes, quod quidem ad Orientem urbis extitit. Hujus mentionem tum primum fieri, ſub ipſa Juſtiniani tempora, ex Chronico Alexandrino docuimus in noſtra Conſtantinopoli lib. 11. Sect. v. N. 11. quod firmat præterea Cyrillus Scythopolitanus, qui ſub eodem Auguſto vixit, in vita MS. S. Sabæ cap. Lxxııı. τῷ τοίνυν Θεοφιλεστάτῳ ἡμῶν Βασιλεῖ ἐν ταύτῃ ἀσχολουμένῳ μετὰ τῶν Τριβουνικῶν τοῦ Κυαίστορος ἐπὶ τῆς καλουμένης Μαγναύρας, &c.

Θεόφιλος) Addit Georgius Hamartolus in Chr. MS. τὸ δὲ σῶμα τοῦ Θεοφίλου ἐκ τοῦ Βουκολέοντος ἐξαγαγόντες, λαθραίως ἔθαψαν πλησίον τοῦ Ναρσοῦ.

Ἐξερράγη τὴν ψυχὴν) De miſerabili Theophili morte conſulendus idem Scriptor Orationis hiſtoricæ de Orthodoxia p. 724.

Ἐννεαετῆ διαγαγὼν ἐπὶ μησὶ τρισὶ) Idem auctor pag. 721. ait Theophilum regnaſſe an. xıı. menſes vı.

NOTÆ IN LIBRUM XVI.

ΠΑΤΡΙΚΙΟΝ Θεόκτιστον) Præfectum Canicleo, ut habet idem Scriptor p. 724. illius etiam meminit Conſtantinus Porph. de Adm. Imp. cap. L. initio. N. 1.

Τὸν ἅγιον Μεθόδιον) Vita MS. S. Joannicii: pag. 79. Βραχὺς ὁ μεταξὺ χρόνος, καὶ Θεόφιλος μὲν τοῦ ζῆν μετεχώρει. Μιχαὴλ δὲ καὶ Θεοδώρα τὴν ἀρχὴν διαδέχονται. Μεθόδιος δὲ τοῖς ἱεροῖς, ὡς ἱερεὺς τῷ ὄντι καὶ Θεοῦ ἄνθρωπος, ἐνιδρύεται θρόνοις, καὶ συνελόντα φάναι, πάντας αὐτῷ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μεταθεμένους, κλύδωνα δὲ πάντας καὶ τρικυμίας καταλυθείσης, καὶ τῶν πραγμάτων ἠρεμούντων, ὅπως τις παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἠγείρετο στάσις, ἢ εἰς διττὰς δόξας ἐχώρει, Οἱ μὲν γὰρ σιδηρουργοὺς ἔχειν οὐκ ὤοντο τοὺς παρὰ τοῦ εἰκονομάχου τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα λαβόντας, ὡς οὐδὲ ταύτης τῆς ἀξίας λυμαινομένης. οἱ δὲ βέβηλον ἄγειν χερσὶν ἐκδιδόσθαι αἰτίαν ὅλως, ἄγον τό γε τῷ Θεῷ φίλον οὐδ᾽ ἀποδεκτόν. Ὁ μὲν εἰς ἀληθῶς τῷ Θεῷ ζῶν Μεθόδιος ἀχθεὶς, ὅπου τε, τὴν καρδίαν ἐνύττετο, ὁ μέγας τοῖς πᾶσιν ὀνομαζόμενος Παῦλος μοναχοί ταῦτά τε φθεγγόμενοι, ὅτι ἤ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου κατὰ σάρκα, &c.

Τιμωρίας) Eadem oratio de Ortodoxia p. 725.

Digitized by Google

LIBER XVI. Φασὶ δὲ, &c.) Id etiam pluribus commemorat auctor Orationis hiſtoricæ in Feſtum Reſtitutionis Imaginum a Combefiſio editus p. 732. 733.

Κοινὰς προσευχὰς δεῖσαι) Nempe ea Græcorum opinio eſt, ſ infidelibus, impœnitentibus, & in peccatis mortuis, preces Sanctorum proficuas eſſe. Vide Allatium de libris Eccleſ. Græcor. diſſert. II. p. 123. 125. 126.

Μέχρις ἑκατὸν δώδεκα δερμάτων) Symeon Logotheta *μαστίζω αὐτὸν διακοσίαις λώροις*. Solebant nempe numerari flagellorum ictus, ut in Gloſſ. med. Lat. docuimus. Contin. Theophanis lib. IV. n. XXII. *ἐνῶθεν μαγκλαβίοις ἐξήκοντα*.

Συνταλαίζουσι) Varia S. Methodii certamina attigit etiam auctor de Orthodoxia p. 718.

Ζαγορῶν) Vide Cedrenum p. 746. & Familias Dalmaticas p. 310.

Ὁ μὲν ἔσω Θεόκτιστος) Cæſum Theoctiſtum *εἰς κελλα τοῦ ἱπποδρομίου* ſcribit Codinus in Orig. CP. n. CIX.

Βάρδας) Id ipſum narrat etiam Anonymus in vita S. Nicolai Studitæ p. 934.

N. 3. *Τοῖς ἀξιώμασιν*) Vide Gloſſ. mediæ Græcit. in Ρόγα.

Τὴν πλάτανον τὴν χρυσῆν) Sed dubitare licet an hæc Platanus cæteraque hic memorata Palatii ornamenta a Michaele conflata fuerint, cum eadem Romano Lacapeno imperante adhuc extitiſſe tradat exerte *αὐτόπτης* ipſe. Luithprandus lib. VI. cap. II. niſi quæ Michaelis tempore erant, prorſus aurea fuerint, hæc porro ærea dumtaxat deaurata: *ærea*, inquit, *ſed deaurata quædam arbor ante Imperatoris oculos ſtabat: cujus ramos itidem æreæ diverſi generis deaurataque volucres replebant, quæ ſecundum ſpecies ſuas diverſarum avium voces emittebant*. Mox: *Sed ſedile quod erat immenſæ magnitudinis, incertum utrum æris an ligni verum auro tecti Leones, quaſi cuſtodiebant*, &c. De hac Platano, Porphyrogenitus in avi vita n. XXIX. Edit. Combefiſii: *λέγω δὲ τὴν χρυσῆν ἐκείνην κατάκοσμον Πλάτανον, καὶ τοὺς δύο ὁλοχρύσους Γρῦπας, καὶ τοὺς δύο χρυσοῦς σφυρηλάτους Λέοντας*, &c. Verum hic ſatis innuit aliud eſſe *ὁλόχρυσον*, aliud *χρύσεον*, poſteriori enim voce quidquid inauratum, aut auro obductum eſt, videtur intelligere. Neque aliter Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Phil. in Theophilo: *φιλόκοσμος δὲ ὢν ὁ αὐτὸς Θεόφιλος, ἐκατεσκεύασε διὰ τοῦ Ἄρχοντος τοῦ χρυσοχοΐου, λογιωτάτου πάνυ ὄντος, καὶ συγγενοῦς τοῦ Ἀντωνίου Πατριάρχου, τὸ λεγόμενον Πεντακούργιον ἐξ ἀρχῆς, καὶ τὰ μέγιστα δύο ὄργανα ὁλόχρυσα, ἅπερ λίθοις καὶ ὑάλοις κατεκόσμησεν αὐτά· δένδρον τε χρύσεον, ἐν ᾧ στρουθοὶ ὀρχούμενοι διὰ μηχανῆς τινος μουσικὰς ἐκελάδουν, τὰ πνεύματος διὰ κρυφίων τόπων ἀπομένου*. Sic alii. Ita in Jambis thecæ reliquiariæ Annæ Comnenæ carpum manus S. Joannis Baptiſtæ continentis, in formam manus compactæ, adſcriptis, quoſque in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. Sect. IV. n. XVII. deſcripſimus, illa *χεὶρ χρυσῆ* dicitur, licet prorſus ærea ſit, primitus aurata. Ita ſtatuæ aureæ quæ viris de republica bene meritis olim decernebantur in Senatu, aut locis aliis, non revera ex auro ſolido

Edit. Pariſ. pag. 80. erant, ſed æreæ *auro ſuperfuſæ*, ut eſt in veteri Inſcriptione CCCLIII. 4. *auro illuſtres*, ut in alia CCCLXX. 3. quod ſatis præterea innuit Iſidorus Peluſiota lib. I. Epiſtol. CCCXCV. lib. II. Epiſtol CCLXXXVI. & lib. III. Epiſt. CCCCXI. In Antholog. lib. IV. de ſtatua aurea Aureliani: *χρύσεον ἔστησαν Αὐρηλιανόν*. Quomodo Virgilius Eclog. VII.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus: at tu
Si fortuna gregem ſuppleverit, aureus eſto.

Ita apud Harpocrationem, de quodam Epicrate, *ὃς χαλκοῦς ἕστηκεν διὰ τὸν νόμον τὸν περὶ τῶν ἀθλοθετῶν*, id eſt, *ærea ſtatua donatus fuerat*. Vide Chronicon Alexandrinum an. X. Theodoſii M. & an. XXXVI. Theodoſii Jun.

Ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καριανοῦ) Nicetas Paphlago, *ἐν τοῖς Καριανοῦ λεγομένοις*. Vide noſtram Conſtantinopolim Chriſt.

Zonaræ Annales.

Λαλακάωνα) Leo Grammaticus: *καταλαβόντων τὴν ὁδὸν τῆς ὑποστροφῆς αὐτοῦ ἀπαντῶσιν αὐτῷ ἐν τῷ Λαλακάωνι, καὶ συμβαλόντες γενναίως, τρέπουσιν αὐτόν*. Zonaram longe magis illuſtrat Continuator Theophanis Lib. IV. num. XXV. licet ab eo diſſentiat, quoad locorum nomina: Lalacaonem enim fluvii, Gyrin Prati, Profontis denique regionis nomen fuiſſe ſcribit. Sed potior videtur Zonaras qui *Λαλακάωνα* nomen eſſe Regionis ait, cui adſtipulatur Photius in epiſtola CXLVII. quæ inſcribitur *Θεοδώρῳ Στρατηγῷ Καππαδοκίας κατὰ τοὺς Λαλακαώνας*: LIBER XVI.

Κοινὸν) Infra de eodem Leone: *τοῦτον ἔσω ὁ Βάρδας σχολάζοντα εὑρηκὼς, τῶν λοιπῶν διδασκάλων ἐπέκεινα ἔταξε*. Cur vero ita dicatur, vide apud Continuator. Theophanis lib. IV. n. XXIX. ubi multa de hoc Leone, cujus opera varia Mathematica habentur in Bibl. Colbertina. N. 4.

Ἐγκλεῖσαι τάφῳ) In Copronymi urna, ut tradit Continuator Theophanis lib. IV. cap. XXXI. & Symeon Logotheta in Michaele n. XXVIII. Nicetas Cappadox in Ignatii vita: *οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῇ αὐτὸν τὸν Κοπρώνυμον τὰς λάρνακας ἐκκλείοντες ἀναβιβάζοντας, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ καταθῆναι λίθοις ἐξαρτῶντες βαρεῖς, καὶ ἐπὶ πλεῖον τῇ τοῦ μαρμάρου τὴν ὕβριν ὀξυτόνως πικροῖς ἄγαν πλήσσοντες ἐτέθησαν*. Vide Zonaram & alios in Theophilo, ubi de Methodio Patr. Conſtantinopol.

Τὸν Φώτιον) Photius igitur Bardæ Cæſaris ope Patriarchæ dignitatem adeptus eſt, quem tamen cauſæ ſuæ minus faviſſe teſtatur idem Photius Epiſt. V.

Κατὰ τῶν εἰκονομάχων) Hoc loco ad marginem ſcripſerat Wolfius, *Papæ legati Iconomachis aſſentiuntur*; immo Bardas hos in ſuam de Ignatii abdicatione ſententiam pertrahit, ut tradit Continuator Theophanis lib. IV. n. XXXII. quam quidem novatoris ineptiam carpit Leo Allatius lib. III. de Conſenſu utriuſque Eccleſiæ capit. XX. n. XIV.

Στενὸς) In *Anguſtiis* vertit Interpres, repoſuimus in *Steno*. Vide Conſtantinopolim Chriſt. lib. IV. ſect. X. n. I. N. 5.

Καὶ τὰς φρυκτωρίας ἀνάπτειν) Idem narrant Scylitzes & Conſtantinus Manaſſes. Scholiaſtes Theognidis: *Ἔθος ἦν ἀπὸ τῶν πύργων ἐξ ὑψηλοῦ τόπου σημεῖα διὰ πυρὸς ποιεῖν τὰ παραγγελλόμενα, καὶ αὐτὰ φρυκτωρίαν ἐκάλουν, ἢ φρυκτώριον, τὸ σημαῖνον ἔφοδον πολεμίων*.

Λοῦλον) *Λοῦλον*, Scilitzæ, caſtrum Tarſo vicinum, cujus præterea mentio occurrit apud Conſtantinum lib. I. de Themat. cap. II. & in vita Baſilii n. XXXII. XXXV. edit. Allat. & apud Annam Comnenam p. 411.

Ἐν τῷ Ἀργαίῳ βουνῷ) Ita Continuator Theophanis: at Scylitz. *Ἀργέῳ* habet. Claudianus lib. II. in Eutropium: *Cappadocum tepidis Argeus accenſis Æſtuas*.

Αἴγιλον) *Αἰγιαλὸν*, Scylitz. *Αὔγιλον*, Continuator Theophanis.

Κατὰ τὸ Μίμαντα) Scylitzes, *Κατὰ τὸν λεγόμενον Μίμαντα*. Continuator Theophanis lib. IV. cap. XXXV. *κατὰ τὸν Μίμαντα πάλιν βουνόν*. Mimantis Aſiæ promontorii meminit ſupra Zonaras in Valente.

Τὸ δὲ ἔθνος τῶν Ῥῶς Σκυθικόν) Chronicon MS. Symeonis Logothetæ: *Ῥῶς δὲ οἱ καὶ Δρομῖται, φερώνυμοι, ἀπὸ Ῥῶς τινος σφοδροῦ διαδραμόντος ἀπηχήματος, τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυδίας τινός, καὶ ὑπερσχόντων αὐτοὺς, ἐπικεκλήνται. Δρομῖται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο. ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται*. Pag. 81. N. 5.

Κατὰ τὸν Κύζικον) Scylitzæ, *ὁ Κίμος* dicitur.

Μαίναλον) Scylitz. *ὁ Μάναλος*.

Τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου βουνῷ) Sic appellatus collis ſeu mons in partibus Bithyniæ deſertis, X. circiter millibus a Chalcedone diſſitus, qui primo *Ὀξεία*, deinde *Βουνὸς τοῦ Αὐξεντίου* dictus eſt, ex quo S. Auxentius, qui Marciano &

Digitized by Google

LIBER XVI. Leone M. imperantibus vixit, in montis vertice Monaſterium exſtruxit S. Michaeli ſacrum, ut docent Menæa ad I. XII. & XIII. Junii, in Sanctis Hermylo & Stratonico, in S. Lucilliano, & in S. Hermylo. Mentio præterea fit in iisdem Menæis XIX. Januarii οἴκου Ἀνανσίου Πατριάρχου ἐν Ὀξείᾳ, in quo celebrabatur memoria SS. Luciani & Paulæ Martyrum. In eo porro Monaſterio vitam egit, ac demum ſepultus eſt idem S. Auxentius, ut eſt apud Anonymum in illius vita n. 12. & in Synaxariis ad XIV. Febr. ubi præterea annotatur illius σύναξιν celebrari ſolitam Conſtantinopoli ἐν τῇ μονῇ τοῦ Καλλιστράτου. Montem hunc haud procul a Damatry ſtatuit Theophanes pag. 367. ubi agit de quodam incluſo Monacho, quem Ἔγκλειστον τοῦ Αὐξεντίου vocat, cujus etiam meminit Nicephorus Conſtantinopolit. in Brev. Ἐντεῦθεν συλλαμβάνονται Στέφανόν τινα, ἄνδρα ὅσιον καὶ θεοφιλῆ τυγχάνοντα, μοναχὸν δὲ τῷ σχήματι, καὶ περιωρισμένον ἐν οἰκιδίῳ ἀποστάτου τινὸς ὑπάρχοντι ἀπὸ τῆς τοῦ μεγίστου ὄρους ἀκρωρείας, ὃ καλοῦσι τοῦ Αὐξεντίου βουνόν. Meminit præterea ejuſdem Monaſterii Sancti Auxentii idem Theophanes pag. 373. & auctor vitæ S. Stephani Junioris, quod alias a veteri montis appellatione, Μονὴ τῆς Ὀξείας dicitur Nicetæ in Manuele lib. I. n. II. Cinnamo lib. II. n. XI. & Pachymeri lib. IV. cap. VIII.

Βασιλίδι) Ita non ſemel Urbem Conſtantinopolitanam vocant Scriptores. Anonymus in Monodia in Conſtantinum Imp. Conſtantini M. filium ἡ οἶκος καὶ ἐπιβατήριος ἐξαιρέτως ἡ βασιλίς. In veteri Inſcript. apud Reineſium p. 380. ΑΝΕΣΤΗΣΑΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΡΩΜΗ ΜΝΗΣ ΧΑΡΙΝ. S. Aſterius Amaſeæ Epiſc. in S. Phocæ martyrio MS. κατὰ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν, τὴν κορυφὴν τῆς Ἰταλίας, καὶ βασιλίδα τοῦ κόσμου.

Οἱ καὶ Ἀρχιεροὶ) Vide præter Porphyrogenitum in avi Baſilii vita n. XXI. Edit. Combefiſ. & alios Scriptores Byzantinos, Balſamonem ad Can. LXII. Synodi Trullanæ.

N. 6. Ἐν δὲ πατρίων ἐχόμενον) Luithprandus lib. I. cap. 15. *Baſilius Imperator Auguſtus, avus hujus, Macedonia humili fuerat proſapia oriundus, deſcenditque Conſtantinopolim τῷ πενίας ζυγῷ, quod eſt paupertatis jugo, ut cuidam ſerviret Igumeno Abbati. Igitur Imperator Michael, qui tunc temporis erat, cum Orationis gratia ad Monaſterium iſtud in quo militabat deſcenderet, vidit hunc forma præ cæteris egregia: accitumque ad ſe Abbatem rogavit ut ſe donaret hoc puero quem ſuſcipiens in Palatio, Cubicularii donavit officio. Tantæ deinque poſt paululum poteſtatis effectus eſt, ut alter ab omnibus Imperator eſt appellatus.* In quibus aliquantum diſſentit a Scriptoribus Byzantinis, quibus potior eſt fides adhibenda.

N. 7. Συντεταγμένοι) De hac voce agimus in Gloſſ. med. Græcit. De Templo vero Hodegorum copioſe diſſeruimus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV.

Τὸν Βάρδαν πεσόντας ταπεινωθὲν) Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. ἐπεγείρεται γὰρ κατὰ Κρῆτας τῷ Μιχαὴλ, καὶ αὐτὸς ὁ Βάρδας ἄχρι τῶν λεγομένων Κήπων συστρατεύων, ἐκεῖ δὲ τὴν ἐσχάτην ἐτίσατο δίκην· προφάσει γὰρ ὡς ἐπιβουλεύοντα τῷ Βασιλεῖ, ὁ διαλλακτὴς αὐτὸν μετελθὼν ὀργῇ, καὶ ξίφεσι μελισθεὶς ἀθλίως κατακόπτεται. Infra: τοῦτο μὲν οὖν ὁ Αὐτοκράτωρ παραδοὺς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πάλιν ἀνέστρεψε.

Edit. Pariſ. pag. 82. Καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος) Luithprandus lib. I. cap. III. *Verum quia omnipotens Deus ſervos ſuos juſte viſitat quacumque vult cenſura, hunc Imperatorem Michaelem ſanæ mentis ad tempus eſſe non permiſerat, ut quo eum gravius premeret in infimis, eo miſericordius remuneraretur in ſummis. Nam, ut fertur, hujus tempore paſſionis, familiares etiam capitis juſſerat damnari ſententia, quos tamen ad ſe rediens hoc pacto requirebat, ut niſi quos jugulari juſſerat redderentur, pari ipſi qui hoc effecerant ſententia damnarentur. Hoc igitur terrore, quos damnari juſſerat, ſervabantur.* Ex LIBER XVI. his ſontico morbo laboraſſe Michaelem videtur indicare Luithprandus, quod ſilent Byzantini Scriptores, qui ebrietate & compotationibus mentem ſubinde perturbatam volunt.

Βασιλίσκον) Baſiliſcum vocat Manaſſes: Βασιλίσκιον, Chronicon MS. ab Adamo ad Leonem Phil. ut & Georgius Monachus, a quo Patricii dignitate donatur.

Δεδοικὼς ὁ βασιλεὺς) Idem Luithprandus: *Sed cum hoc ſæpius & iterum Baſilio faceret, hujuſmodi a ſibi obſequentibus (proh nefas!) accepit conſilium: Ne forte inſana Regis juſſio aliquando ex induſtria a te non diligentibus, immo odio habentibus, impleatur, eum tu potius occidito, atque imperialia ſceptra ſuſcipito. Quod ſine dilatione, tum terrore compulſus, tum etiam regnandi cupiditate deceptus complevit.*

Ἐν τοῖς κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα βασιλείοις) Nicetas Paphlago: πρὸς τῷ τεμένει τοῦ μάρτυρος Μάμαντος δολοφονεῖται.

Ἀπολοφυρόμενος) Gregorius in vita S. Baſilii Junioris n. II. de Baſilio: ὁ καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότα Μιχαὴλ ἀνελὼν, καὶ ὅσα τὰ σκῆπτρα κατασχὼν, ὃν δὴ καὶ ψυχορραγῶν ἔβλεπεν ἐγκαλοῦντα τούτῳ καὶ λέγοντα· Τί σοι ἐποίησα, ὦ Βασίλειε, ὅ τι σοι ἠδίκησα, ὅτι οὕτως ἀνηλεῶς με κατέκτεινας; καὶ οὕτως ἐξαγορεύων τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

N. 8. Καὶ τὸν Φώτιον ταῖς ἐκκλησίαις ἐξώθησεν) Ut ea inde peſſime habitus fuerit, & carceri mancipatus, denegatis quibus interim vacaret, libris, pluribus ipſe Photius enarrat in epiſt. ad Baſilium Imp. XCVII. & in altera ad Baanem Præpoſitum & Patricium CXIV.

Θεοφύλακτος) Neſcio an is ſit Theophylactus Patricius & Armeniacorum Prætor, ad quem extat epiſtola Photii XXI.

Ὁ Χρυσόχειρ) Bellum Baſilii cum Chryſochire narrat pariter Conſtantinus in Baſilio cap. XXX. & lib. I. de Themat. cap. X. præter Scylitzem, Glycam, & alios.

Ἐν τῇ μεγάλῃ παραγενόμενος ἐκκλησίᾳ) Ipſo die Pentecoſtes. Nicetas Paphlago in vita S. Ignatii Patr. Conſtantinopol. Τοῦτο μὲν οὖν ὁ Αὐτοκράτωρ παραδοὺς πρὸς τὴν βασιλεύουσαν πάλιν ἐπεσοίει. Πεντηκοστῆς δ' ἐφεστώσης, καὶ Βασίλειον Πατρίκιον ὄντα καὶ Παρακοιμώμενον τέμμασι κατακοσμοῦντας, ἀναγορεύει Βασιλέα.

Ὁ τοῦ Μιχαὴλ) Vide Glycam p. 297. ubi hunc Zonaræ locum expendit.

Ἰγνάτιος δὲ, &c.) Obiit Ignatius XXIII. Octob. die S. Jacobo ſacro, ut ſcribit Nicetas. Styllianus Neocæſareæ Euphrateſiæ Epiſcopus in epiſt. ad Orientales, quæ extat in Appendice Concilii Conſtantinopol. cap. IV. videtur indicare malis Photii artibus ſublatum fuiſſe & extinctum Ignatium, quod tamen ſilet idem Nicetas. Sepultus autem fuit in Monaſterio Satyri ab eo condito, quod S. Michaeli Ἀνατέλλοντι dicatum tradunt, ac in primis, qui nominis originem tradit, Symeon Logotheta in Chron. MS. in Baſilio: τῷ ς'. ἔτει αὐτοῦ, Ἰγνάτιος ὁ Πατριάρχης τὴν τοῦ Σατύρου ἐκκλησίαν εἰς ὄνομα τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἀνατέλλοντος ἐποίησεν· εἶτα καὶ μονὴν ἀνδρώαν εἰργάσατο, ἔνθα καὶ ἐτάφη. Καὶ Σάτυρος μετονομάζεται, ὅτι ἐν μικρῷ ἀφιερώμενος τοῖς τοιούτοις μοναῖς, οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον Σάτυρον. Ἐκεῖ ἦν ἱερὸν παρ' Ἑλλήνων οἰκοδομηθὲν τῷ αὐτῷ Σατύρῳ, καὶ ἐξ ὁμωνυμίας τὸ πλησίον εἶναι τὴν εἰρημένην μονὴν, τῷ τοιούτῳ καλεῖται ὀνόματι· ἐξ οὗ καὶ ὁ τὸ παλάτιον τὸ Βρύαντος κτίσας Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, τὴν ὕλην ἀφελόμενος, ταύτην ἐδείματο. Ἀνατέλλων δὲ καλεῖται δι' αἰτίαν τοιαύτην· κυνηγοῦντί ποτε Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ, ἐν οἷς ἄρτιως ἐστὶν ὁ μονὴ ὀνομασθεῖσα, ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ χηραδίῳ εἰσελθὼν, ἐν ᾧ τὸ τῆς μονῆς θυσιαστήριον ἵδρυται, εὑρέθη τράπεζα παλαιὰ ὑπὸ κίονος βασταζομένη, γράφουσα οὕτω· Τοῦτό ἐστι τὸ ἅγιον θυσιαστήριον τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ τοῦ Ἀνατέλλοντος, ὅπερ ἐνεθρόνισεν ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Ἀνδρέας. Vide noſtram Conſtantinopolim lib. IV. pag. 189. pag. 83.

LIBER XVI. *Τὰ κλίματα τῆς Σικελίας*) Vide Conſtantinum l. II. de Themat. cap. x.

Συνέλαυγάρ) Michaele Theophili filio imperante Saraceni Ægyptii Græcorum Provincias Occidentales, atque imprimis maximam Siciliæ partem pervaſere. Dehinc cum Baſilius Macedo regni habenas excepiſſet, claſſe inſtructa, in Dalmatiæ maritima, facta exſcenſione, compluribus expugnatis oppidis, Raguſium obſedere. At ut ſubſidium Raguſinis ſubmitti a Baſilio, ac centum Chelandia, quæ *τεσσαρακονταρίας νῆας* vocat Zonaras, Niceta Patricio cognomento Orypha, Rei navalis Drungario, duce advenire perceperunt, trajecere in Italiam, captaque urbe Bari, inde in continentem Calabriam & Apuliam effuſi, harum fere provinciarum domini effecti ſunt. Capta autem Baris ſub annum DCCCLI. Erchempertus in Hiſt. Langob. cap. XX. *Per idem tempus Agareni Barim inſidentes ceperunt, devaſtantes ſtirpitus, deprædare totam Apuliam, Calabriam, & pedetentim Salernum ac Beneventum depopulari inſtituunt.* Evocati autem Saraceni a Radelgiſo Principe Beneventano in auxilium ſuum contra Capuanos, per Pandonem Caſtaldeum Barenſem fidelem ſuum, ut habent Leo Oſt. lib. I. cap. XXVII. Anonymus Caſin. cap. VIII. & Chronicon S. Vincentii de Vulturno pag. 694. Ut porro in finitimas provincias effuſi, dominatum ſuum dilatarint in Italia, pluribus proſequitur idem Erchempertus cap. XXIX. ut & Leo Oſt. lib. I. cap. XXXII. ſed & Porphyrogenitus de adm. Imp. cap. XXIX. rem ſic narrat: *Οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μαθόντες τὴν μετὰ τοῦ στόλου τοῦ Πατρικίου Δρουγγαρίου τοῦ πλοΐμου, ἔφυγον καταλιπόντες τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ διεπέρασαν ἐν Λογγιβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως, τοῦτο ἐπόρθησαν. Τότε ὁ Σολδανὸς κτίσας ἐκεῖσε παλάτιον, κατεκράτησε πάσης Λογγιβαρδίας μέχρι Ῥώμης ἔτη τεσσαράκοντα. Saraceni ubi adfuturum mox cum claſſe Patricium rei navalis Drungarium reſciverunt, ab obſidione Raguſini Caſtri receſſerunt, & in Longobardiam trajicientes, urbem Barin obſederunt, expugnaruntque. Tunc Soldanus ſtructis ibi Palatiis, Longobardiam omnem Romam uſque annos quadraginta tenuit.* Quæ totidem verbis habet ac repetit lib. II. de Themat. cap. II. & in avi Baſilii vita n. LV. unde hauſit quæ in hanc rem ſcripſit Scylitzes pag. 577. Varie autem Soldani nomen effertur a Scriptoribus: quippe Porphyrogenitus, & ex eo Scylitzes, narrant Saracenos ducibus Saba, vel Saban, & Calpho, *τῷ Σαβᾷ καὶ τῷ Καλφοῦς*, cum triginta ſex navibus in Dalmatiam appuliſſe. *Calphon* Soldani meminit etiam Leo Oſt. lib. I. cap. XXVII. At qui *Σαβα*, Porphyrogenito, & *Σάβαν* Scylitzæ, eidem Porphyrogenito lib. II. de Themat. *Σαμαν*, Erchemperto *Seodam*, Anonymo Caſin. cap. XXVIII. XXXIII. & Leoni Oſt. lib. I. cap. XXXVII. *Seodan*: denique auctori Chronici S. Vincentii de Vulturno *Sangdam* dicitur. Tot igitur oppreſſi malis, crebriſque Saracenorum excurſionibus fatigati Longobardi, legatos ad Baſilium miſerunt opem expoſcentes, voluntariam præterea ſubjectionem polliciti: quibus ille admiſſis, non modo deſtinatam pro Dalmatis claſſem in eorum ſubſidium miſit, ſed & Romanum Antiſtitem & Ludovicum II. Imperatorem, ut ſuis copiis miſeros Italos adjuvarent, per epiſtolas impulit. Ita quidem Porphyrogenitus in Baſilio, & ex eo Græci Scriptores. At Latini, Erchempertus ſcilicet & auctor Chronici S. Vincentii, evocatum tradunt Ludovicum a Capuanis & Beneventanis, *Beneventi fines per Soram ingreſſum*, Capuaque, cujus Princeps rebellaverat, expugnata, anno ſequenti, *multis fultum auxiliatoribus Barim perrexiſſe, ac cum prædicto Sangdam Auguſtalem exercitum pugnam commiſiſſe*, ſudiſſeque Saracenos: deinde Materam expugnaſſe ac Canuſium; reverſum denique Beneventum, *cum Saraceni ad extremitatem perveniſſent, miſſo exercitu Barim cepiſſe, capto in ea Sangdane efferi* (*al. effero Rege*) *cum aliis ſatellitibus ejus.* Similia narrat Leo Oſtienſis lib. I. cap. XXVIII. qui expeditionem Ludovici in annum DCCCLXVI conjicit, Barimque quatuor annis ab eo obſeſſam ait, ſed Ludovicum Baſilii copiis maritimis, terreſtres ſuas adjunxiſſe, unaque & ſimul Barim obſediſſe par eſt credere ſiquidem verum ſit, capta a Ludovico Bari die tertia Febr. anno DCCCLXVIII. ind. I. ut eſt apud Lupum Protoſpatham & Anonymum Barenſem, civitatem ipſam Baſilio, Soldanum vero Ludovico in belli præmium ceſſiſſe, ut diſerte habet Porphyrogenitus: *καὶ τὸ μὲν κάστρον Βάρεως, καὶ τὴν χώραν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν ἀπελάβετο ὁ Βασιλεὺς Ῥωμαίων· τὸν δὲ Σολδανὸν καὶ τοὺς λοιποὺς Σαρακηνοὺς ἀπελάβετο Λουδοΐχος ὁ Ῥὴξ Φραγγίας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἐν τῷ κάστρῳ Βενεβενδοῦ. Et urbem quidem Barim, totamque regionem ac prædam univerſam ſibi habuit Imperator Romanorum: Soldanum autem cum cæteris Saracenis Rex Franciæ Ludovicus, & Beneventum adduxit.* Verum an iſta fidem omnino mereantur, dubium facit quod tradunt iidem Erchempertus, auctor Chronici S. Vincentii & Protoſpatha, demum ſcilicet Barim ingreſſos Græcos poſt exceſſum Ludovici, ut a Saracenis, quorum vires quotidie invaleſcebant, ſeſe tutarentur. Erchempertus cap. XXIX. & Chronicon S. Vincentii: *Hoc audientes qui Bari reſidebant, Gregorium Bajulum Imperatorem Græcorum, qui tunc in Taranto degebat, cum multis exercitibus ob Saracenorum metum Barim introduxerunt: qui ſtatim apprehenſum Caſtaldeum, illiuſque primores Conſtantinopolim miſit, quibus jurejurando fidem dederat.* Quod in annum DCCCLXXV. ind. VIII. rejiciunt Protoſpatha & Anonymus Barenſis, proinde poſt exceſſum Ludovici, qui Ravennæ diem extremum clauſit XIII. Auguſti anno DCCCLXXIV. Quod de Soldani riſu, & ut a Capuanis & Beneventanis, libertatem adeptus fuerit, hoc loco tradit Zonaras, Porphyrogenitus pariter & Cedrenus commemorant. At quod addunt Ludovico a venatione revertenti Beneventanos portus occluſiſſe, non omnino Erchemperti narrationi convenit: ita enim ille cap. XXXIV. *Quibus ita patratis*, (capta ſcilicet Bari) *videns Diabolus ſuos eliminari, Chriſtoque univerſa reſtaurari, & damnum inferni dolens, ſuo inſtinctu ceperunt Galli graviter Beneventanos perſequi, ac crudeliter vexare. Qua de re & Adelgiſus Princeps* (Beneventanus) *adverſus Lodoguicum Auguſtum erectus cum ſuis Beneventi infra mœnia degentem, ac ſecure quieſcentem aſtu doloſo ſanctiſſimum virum ſalvatorem ſcilicet Beneventanæ Provinciæ, cepit, & cuſtodiis mancipavit, bonaque ejus diripiens, ditatus eſt, ſunctoſque viros exercitales expoliavit, & fugere compulit.* His conſimilia habent Leo Oſt. lib. I. cap. XXXVIII. & auctor Chronici S. Vicentii de Volturno p. 696. unde patet Ludovicum cuſtodiæ mancipatum ab Adelgiſo, ex qua, *infra quadraginta dies innumerabili Saracenorum exercitu ab Africa advenienre*, tandem dimiſſus eſt, ait Leo Oſtienſ. Paulo aliter rem recitat auctor Annalium Francorum Metenſium an. DCCCLXXI. *Adalgiſus Imperatorem deſtitutum ſuorum viribus cernens, jamdudum conceptam iniquitatem parturit, & cum ſuis fautoribus Palatium, in quo Imperator meridie quieſcebat, occupare nititur. Imperator clamore irruentium excitatus, lecto deſilit, arma corripit, & cum perpaucis corporis ſui cuſtodibus ad oſtium domus turbatus procedit, aditumque ferro intercludens, hoſtem a liminibus arcet. Adalgiſus ſentiens non ſine diſcrimine oſtia domus eſſe penetranda, ab introitu pedem retrahit, palatiumque flammis exuri jubet. Interea Imperator dextras ſibi dari petit, pacemque obnixe depoſcit. Cui reſponſum eſt, non aliter petita impetraturum, niſi prius jurejurando promitteret, numquam ſe diebus vitæ ſuæ Beneventi fines intraturum, neque pro calumnia, quam tunc patiebatur, vindictam aliquando exacturum. Allatis itaque ſanctorum pignoribus*

Edit. Pariſ. pag. 84.

pag. 85.

LIBER XV..

LIBER XVI. *rilus, neceſſitate conſtrictus ſacramentum quod ab eo exigebatur juravit, ſtatimque poſtero die a Benevento exiit.* Mox narrat ut anno ſequenti Ludovicus Rumam venerit, & a Joanne PP. a ſacramento abſolutus, Adelgiſum tyrannum denunciatum in Corſicam ſugere compulerit, ac tandem Ludovicus anno 874. vitam finierit: quo loco illius pietatem ceteraſq; animi dotes brevi elogio perſtringit. De Ludovici captione ſimilia habet Leo Oſt. lib. I. c. 38. ubi de Capua a Saracenis obſeſſa, & a Ludovico fuſis ibi Saracenis quædam, nihil tamen de legato Baſilii ad Capuanos miſſo, de quo Zonaras, commemorat. Sane dimiſſu Ludovico, Soldanum & ipſius aſſeclas Annoſum & Abadelbachum, ac Imperatoris theſaurum ſibi retinuiſſe Adelgiſum diſerte cum Zonara tradunt Erchempertus c. 18. & auctor Chronici S. Vincentii de Vulturno, & Sangdanem libertate donatum fuiſſe ſatis innuunt. Adde prætera Annales Francorum Bertinianos an. 871. Reginonem & Hermannum Contractum. Fuit porro Ludovicus II. Imp. Lotharii Imp. filius, Ludovici Pii nepos, cujus nomen varie effertur a Scriptoribus Græcis: Λοδόϊκος enim nuncupatur Porphyrogenito lib. de Adminiſt. Imp. cap. XXIX. & Scylitzæ, Λοδόϊκος eidem Porphyrogenito lib. II. de Themat. cap. XI. Enimvero, ne ab Italia, quam ſemel ingreſſus ſum, diſcedam, extincto Radelgiſo Adelgiſi filio, *Radelgis filius Princeps eſt conſtitutus, qui tribus vix annis imperans, a Beneventanis ejectus eſt, & Ajo frater ejus* (Adelgiſi) *loco illius ſubrogatus eſt.* Ita quidem Erchempertus & auctor Chronici S. Vincentii p. 698. De Ajone Principe Beneventano, qui Ἄγιων Zonaræ, & Leoni Grammatico, & auctori Chronici Principum Beneventi & Salerni, Ἀγγέλου Scylitzæ, Ἔγιος, Anonymo Combefiſiano n. VI. dicitur. Principatum autem iniit ille anno 874. obiitque an. 890. ut eſt apud Lupum Protoſpatham. Audita Ajo Baſilii morte, reliquas, quæ Græcis in Longubardia patebant, urbes, poſthabitis quæ cum Græcis pepigerat fœderibus, ſuo adſeruit Imperio, quod in annum ſecundum Leonis Philoſophi conjicit Scylitzes p. 595. qui eſt Chriſti DCCCLXXXVIII. quo quidem anno imperabat Occidenti Carolus cognomento Craſſus, cujus gener fuiſſe dicitur Ajo Zonaræ & Scylitzæ, vel certe Regis Franciæ, quiſquis ille fuerit: ὁ δὲ Λογγιβαρδίας Δοὺξ Ἄγιων τοῦ Ῥηγὸς Φραγγίας τυγχάνων γαμβρὸς. Sed ſive *Gener* hoc loco ſumatur pro filiæ marito, ſive pro affine, uti interdum hanc vocem a Græcis perinde ac Latinis uſurpatam oſtendimus in notis ad Alexiadem, affinitatem hanc omiſere Scriptores Francici. Ut porro Ajo in Græcos inſurrexerit, recitat Erchempertus cap. LXVI. *Idem Ajo adverſus Auguſtale dominium rebellionis jurgium initiavit.* Mox cap. LXXI. ut Ajo, Bari Græcis erepta, *Græcos impugnantes ſe impugnaverit* commemorat. Annum vero captæ Baris notat Protoſphata: *anno* DCCLXXVI *facta fuit proditio in Baro menſe Junii, quando Princeps* (Ajo) *fecit prælium cum ſtratigo Trapezi & Græcis.* Qui vero *Trapezi* hoc nominatur, is eſt Conſtantinus Patricius ὁ ἐπὶ τοῦ τραπέζης, ſeu Præfectus regiæ menſæ, quem cum Occidentalibus legionibus contra Ajonem miſit Leo Auguſtus: Dignitas enim τοῦ ἐπὶ τραπέζης apud Byzantinos eadem fuit quæ apud nos Dapiferi & Seneſcalli, quem *Præfectum regiæ menſæ* vocat Eginhardus in vita Caroli M. *Magiſtrum regiæ menſæ* Monachus Sangallenſis lib. II. cap. IX. cujus præter Codinum meminit Porphyrogenitus de Adm. Imp. cap. LI. At cladem, quam Zonaras, Scylitzes, Anonymus, Leo Grammaticus paſſū Conſtantinum narrant, prorſus reticent Scriptores Longobardi, niſi forte extiterit in eo prælio quod cum illo iniit Ajo poſt captam Barim, de quo Protoſpatha. Sed & Græcos ab Ajone primum ſuperatos, dehinc a Conſtantino Patricio adeo profligatum Ajonem ipſum, ut Barim reverti vix ei licuerit, recitat Erchempertus cap. LXXVI. *Ajo denique a Benevento per Sipontum Barim profectus, ſuper quam Conſtantinum Auguſtorum aulicum & Patricium inſidentem reperit, rebellee Imperatorum viriliter impugnantem:* *adverſus quem dictus Ajo ſultus auxilio Iſmaelitarum, & vallatus agmine pedeſtrium Apuleijenſium audacter inſurgens primo impetu victor exiſtens, de hoſtibus plures interfecit: deinde a Conſtantino, qui cum tribus millibus equis tuto conſidebat in loco, valide contritus, vix cum aliquot urbem ingredi valuit Barim, reliquis aut gladiis aut captivitati traditis.* Tandem, ut ait idem Erchempertus c. LXXX. *Ajone obſeſſo infra urbem a Græcis — legatos ſuos ad Conſtantinum Patricium deſtinavit, qui reſidebat ſupra dictam urbem, & cum eo pacem faciens urbem remiſit, & ad propria remeavit.* Sic igitur Baris rurſum in Græcorū poteſtatem venit, expulſo Ajone a Conſtantino Patricio, donec a Guiſcardo iis adempta eſt, ut narrat Leo Oſt. lib. III. cap. XLIV. Hæc porro fuſius proſecuti ſumus, quod Hiſtoriam Francicam quodammodo illuſtrent. LIBER XVI.

Ῥαγούσιν) Quod Ῥαούσα vocat Conſtantinus Porph. de Adm. Imp. cap. XXIX. ex Ital. *Raula*.

Φραγγίας ῥηγός) Fuit is, ut ſupra dixi, Lodovicus II. Imp. Lotharii Imp. filius, cujus uxor fuit Ingelberga, Ducis Spoleti filia. Utriuſque meminit Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. ſcribens Photium Patr. Conſtantinopolit. adhuc ſuperſtite Michaele Theophili filio, cum in Nicolaum Papam Anathema pronuntiaſſet, ſollicitaſſe miſſis muneribus Ludovicum Ῥῆγα τῆς Φραγγίας, καὶ Ἠγγιβέργαν αὐτοῦ γαμετήν, ut Nicolaū e ſede ſua expellerent, Imperatores, ſi id exequerentur, Conſtantinopolim creatū iri pollicitū: quod ut ſtatim totis ulnis amplexi fuerint. Idipſū refertur in appendice ad Concilium IV. CP. c. II. ac Photium in Conciliabulo ab eo coacto contra Ignatiū & Nicolaū PP. Ludovicū Imperatorē, & Ingelbergā Auguſtā acclamaſſe: [Greek passage partly illegible] Ἠγγελβέργαν Αὐγούσταν ... Sed deturbato paulo poſt ipſo Photio, res in vanū abiit, Baſilio poſt necē Michaelis Imperiū adepto, cujus amicitiam Lodovicus, quādiu vixit, videtur coluiſſe: nam non ſolū Raguſinos contra Agarenos, Baſilii hortatu, copiis ſuis juvit, ut ſcribit Zonaras; ſed etiam legatos ſuos Conſtantinopolim miſit, cum Conciliū contra Photium coactum eſt, qui in eo una cum Michaelis Bulgariæ Regis legatis conſedere, ut docemur ex Actione IX. ejuſdem Concilii.

Ὁ δὲ τρόχος) Simile quid narrat Teophylactus Simocatta lib. VI. Hiſt. Mauric. c. XI. & ex eo Theophanes ann. XIII ejuſdē Auguſti, de Rege quodā a Seſoſtri Ægyptiorum Rege captivo facto. Cum enim ex devictis Regibus, quatuor ſelegiſſet Seſoſtris qui currū quo triumphū ducens vehebatur, equorum more traherent, alter ex iis cunctari viſus eſt, dum crebro retro converſis oculis rotæ volubilitatem contemplaretur. Rex vero toties reſpicientē compellans, Quid eſt, inquit, bone vir, quod oculos in tergum toties retorques? cui ille reſpondit: Τὸ δινούμενον τοῦ τροχοῦ ... [Greek partly illegible] ... Quibus auditis Seſoſtrim ajunt ad modeſtiam correctum eſſe, mandaſſeque deinceps junctis mulis a collo Regum juga demi.

Νικήτας ὁ Ὠορίφας) Nicetæ Paphlagoni Ὠορίφας. Is eſt Nicetas Patricius, cujus meminit Ludovicus II. Imp. in epiſt. ad Baſilium Imp. Conſtantinopolit. ubi *Hadriatici ſervator* dicitur. pag. 87.

Ὃν ἀδελφὸν ἐκ πνευματικῆς ἀδελφότητος εἶχεν) Wol. *quem ſpiritus impulſu fratrem nactus fuerat.* Repoſuimus pro his verbis, *fratrem ſpiritualem.* Intelligitur enim ἀδελφοποιΐα, *Adoptio in fratrem*, quæ in Eccleſia fieri coram Sacerdote conſueverat. V. gloſ. med. Græcit. N. 10.

Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ) De variis S. Michaeli exſtructis ædibus ſacris egimus in noſtra CP. lib. III. ſect. III. n. IV. ubi preſertim de hac *Nova* dicta: in his etiā, de ea quæ in Conchylo ſtetit, imperante Juſti-

Edit. Pariſ. pag. 86.

LIBER XVI. niano, quam eamdem eſſe exiſtimo, quæ Palatio adjacuiſſe dicitur in Concilio CP. ſub Mena act. II. ἐγκαινίσθη δὲ ἐν τῷ ἀγρῷ ἀκτορίῳ οἶκος τοῦ ἁγίου Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τῷ φερομένῳ τῷ ἔνδον παλατίῳ, Paulo ſupra extitiſſe ἐν τῷ παλατίῳ ſcribitur. Hanc *S. Michaelis de Bucoleone Eccleſiam* vocat Innocentius III. PP. lib. XIII. Epiſtol. LXX.

Ἐν τοῖς κοφίνοις) Κόφινος dicitur vas ex virgultis terræ portandæ idoneum. Codinus in Orig. CP. n. CX. ἵσταντο δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στῆλαι μαρμάρειαι Ἑλλήνων, φέρουσαι πτύον καὶ κόφινον.

Καταστροφὴ τῶν Συρακουσῶν.) Hoc Syracuſæ excidium attigit etiam Conſtantinus in Baſilio n. XLIX. & ex eo Scylitzes, & alii: ſed præ cæteris hanc Urbis calamitatem deſcripſit *Theodoſius Monachus in Epiſtola ad Leonem Archidiaconum de Syracuſanæ Urbis expugnatione*, quæ ſervatur in Bibliotheca S. Servatoris Meſſanæ, & quam ex Græco latinitate donatam deſcripſit Rocchus Pyrrhus in Epiſcopis Syracuſanis, in qua & famem ingentem a civibus perpeſſam in urbis obſidione, & clades a barbaris illa Saracenis illatas Chriſtianis luculenta oratione deſcribit, ut qui & obſeſſa urbe, in ea cum aliis famem ipſam, & ea expugnata, duram captivitatem perpeſſus fuerit. Quæ quidem Epiſtola latina dumtaxat oratione extaret, interim dum Græca prodeant, quorum quædam fragmenta habentur in Bibliotheca Regia, ſi hic deſcribatur, haud ingratum forte rerum Byzantinarum ſtudioſis fuerit, tum quod horum temporum illuſtrandæ Hiſtoriæ non parum conducat, tum etiam quod Pyrrhi Sicilia haud omnibus obvia ſit.

EOrum quæ nobis evenerunt, Vir diviniſſime, ſingula perſequi velle, ſane diuturnius, opportuniuſque temporis ſpatium poſtulare videtur; breviorque epiſtola eſt, quam ut totam rerum geſtarum ſeriem complectatur. Contra vero penitus hæc ſilere, communemque doloris ſenſum, quem ex his cepit potior ferme terrarum orbis (facile enim mihi perſuadeo condoluiſſe nobis eos, apud quos, vel ſolum Syracuſarum nomen devenerat) valde ſtupentis animi, morboque indolentiæ apprime laborantis futurum fuiſſe exiſtimavi. De qua re Prophetarum quidam tamquam ex ore Dei ſic eſt locutus, Male illos accepi flagris, nec tamen doluerunt. *Ac ſi quocumque modo narrationem harum rerum inſtituam, bene utriſque conſultum erit: mihi quoque aliquam afferet orationem, quæ mœrentibus illis revelatam iri confido, quibus nunc male diſcrucior. Quippe ſic natura comparatum eſt, ut ea quæ nobis moleſtiæ ſunt, ſi ſermone vulgaveris, animi levent ægritudinem, tibi vero merces minime flexa hinc accedet, ſi compatiendo lacrymis narrationem proſequeris. In hoſtium tandem poteſtatem devenimus: capti demum fuimus, o vir divinis honoribus perfuncte, nec ſane pejora ſunt Hieroſolymæ experta eum caperentur, nec Samaria prior Hieroſolymis expugnata. Tandem paſſi ſumus direptionem, quam non inſulæ Chetim umquam agnovere, non regiones barbaricæ, non urbes quæcumque in medium afferri poſſent. Ejuſmodi fuit hoc excidium, ut eodem die, quibus antea propugnatum erat, arcus & pharetras contriverit, arma, gladium, & bellum dejecerit, ſtrenuos quoſque debilitaverit, propugnatoreſque gigantes (ſic enim magnanimos illos appellaverim, qui egregie operam ſuam præſtiterunt, qui & famem antea tolerare, & labores quoſcumque ſubire, & vulneribus confici prope infinitis pro Chriſti amore non dubitarunt, & poſt captam urbem gladiis contrucidati ſunt) hoſtium violentiæ cedere coegerit. Tandem in hoſtium manus incidimus, cum antea diu ac ſæpius fuiſſet ad muros propugnatum, cum etiam navali prælio (horrendum ſane ſpectaculum, ipſiſque intuentium oculis conſternationem ingenerans: conſternatus enim aſpectus rerum atrocitate quæ ſæpe illi objiciuntur) fuerit multoties decertatum. Victi fuimus poſt multas noſtuno tempore factas obſidiones, & hoſtiles inſidias, poſt admotas muris machinas, quibus totum fere diem tundebantur, poſt gravem illam in noſtra propugnacula lapidum projectorum procellam, poſt illas urbium vaſtatrices teſtudines, muroſque ſubterraneos, quos vocant: nihil enim horum quæ ad urbis expugnationem cenſebantur idonea, intentatum reliquerunt ii quibus obſidendæ urbis cura incumbebat, quorum jampridem potiundæ urbis cupiditas animos inflammaverat, ſumma animorum contentione decertabant, quo quiſque pacto cæteris præſtaret, novas in dies ſingulos machinas excogitando, quibus urbs capi diruique facilius poſſet. Quamquam ab hiſce Deus altiſſima conſilii ratione admirabili nos quodammodo protexit. Quid vero neceſſe eſt more tragica ejulantem latius perſequi, quantam & qualem in nos malorum congeriem invehere ſummo ſtudio conati ſunt hoſtes? quid indictum infectumque reliquerunt, quod ad timorem incutiendum iis qui detinebantur obſeſſi, animoſque conſternendos facere viſum eſſet? tempus admonet, ut ad ea quæ intus gerebantur orationem convertamus, deque iis excurſim aliqua dicamus. Foris vaſtabat gladius, & intus pavor, ut pervetuſto illo oraculo Moſen res noſtras vaticinatum eſſe plane aſſeveraverim. Cum enim eque ac a populo Iſraelis in Deum ante a nobis peccatum eſſet, eumdem quem olim ille, divinæ iracundiæ calicem potavimus, capti ſumus, poſteaquam ægre diuturnam famem herbarumque victu toleravimus: poſteaquam ſordida quæque rerum egeſtate compulſi, in os congeſſimus. Quin & ad liberorum etiam comeſtionem (rem nefandam & ſilentio prætereundam) proceſſimus, cum antea nec ab humanæ carnis eſu (heu quam horrendum ſpectaculum) abhorruimus. Sed quis hæc pro dignitate tragice deploraverit? non a coriis bubuliſque pellibus abſtinuimus, non ab aliis quibuſcumque rebus, quæ fame enectis quidquam ſolatii afferre poſſe crederentur, ne oſſibus quidem aridis parcentes, injucundam nobis eſcam apparabamus. Novum profecto, & ab omni mortalium uſu abhorrens alimenti genus. Etenim Syracuſanorum complures, (quid homines non cogit fames importuna?) quadrupedum oſſa molere primum, tum aquæ perpauxillo conſpergere, quamvis abunde nobis aquas ad hos uſus Arethuſæ fons ſuppeditaret, atque hoc invento famem ſedare miſerrimi homines cogebantur. Jam enim tritici modius centum & quinquaginta nummis aureis venalis erat, piſtores vero pluris vendebant, quippe ducentis aureis, unde fiebat ut duarum unciarum panis, (rem miram) nummo aureo venderetur. Adde quod trecentis aureis & eo amplius, quomodocumque edule venum ibat, & quinque ſupra decem, quandoque etiam viginti conſtabat equinum caput: aſininæ carnes etiam in deliciis habitæ. Jam vero domeſticarum avium defecerat genus: oleum autem & ſalſamentorum cujuſque generis obſonia, vel ea quæ, ut ait Gregorius Theologus, præter eſſe cibus ſolent, jam erant abſumpta. Caſei, leguminum & piſcium eſus omnino nullus: jam enim unius atque alterius portus, quibus interjacent Syracuſæ, per vim hoſtes potiti fuerant, cum antea arces, quæ Brachiolia dicebantur, & ab ingreſſu portuum hoſtes arcebant, ſolo funditus adæquaſſent. Illud vero longe moleſtiſſimum accidit: nam ſæviſſima peſtis (proh dolor!) famem ſubſequuta eſt. Morbus etiam Tetanus, a nervorum contractione ſic dictus, quoſdam divexabat: quibuſdam autem Apoplexia dimidiam partem corporis areſaciebat, alios repentino mori cogebat, nec defuere qui eodem genere morbi correpti, aut corporis dimidium movere tantum poterant, aut omnino omni movendi corporis facultate deſtituebantur. Alii inſtar utrium* LIBER XVI. Edit. Pariſ. pag. 89.

 inflato corpore horrendum ſui ſpectaculum intuentium oculis exhibebant, quouſque mors illis ſuperimminens (nam hæc quoque divino imperio parebat, atque ex hujus præſcripto nonnihil retardabatur) ægre tandem miſeros graviſſimis doloribus liberabat. Enimvero iis quæ jam a nobis memorata ſunt, permulta alia adjungi poſſent, quæ longiore indigerent oratione, quam ea quæ ab homine in cuſtodiam dato proficiſci poteſt. Quid enim aliud potero quam res tam grandes paucis perſtringere ac tenuare, qui carcere incluſus ne horam quidem habeo paululi otii? denſiſſima carceris caligo, quæ ob oculos verſatur, aſpectum hebetat atque obtundit: tumultus eorum qui ſimul in eadem aſſervantur cuſtodia, mentem agitant atque perturbant: turris quæ ad majorem portum in dextro urbis angulo erat extructa, catapultarum vi, quibus hoſtes ſaxa prægrandia jaculabantur, concuſſa primum, mox ex parte cecidit, ab hujus turris excidio quinque poſt diebus murus propugnaculi, qui fuerat antea turri conjunctus, eodem catapultarum impetu diſruptus eſt: quo facto magnus timor in obſeſſorum animos injectus eſt. Hoſtium tamen oppreſſionem ſuſtinebant egregii illi viri valdeque ſtrenui ſub auſpiciis beatiſſimi Ducis PATRICII, *ſummæque hujus contentionis obſecundare conabantur, ſupra quam oratione explicari poſſit. Dies viginti, totidemque noctes, ubi murus corruerat contra eos qui aditum ex illa parte tentabant, egregie ſtrenueque depugnabant, animi ingenitam nobilitatem præ ſe declarabant: inſignem quoque laudem eſſe ducebant pro tuenda urbe vulnera toto corpore excipere. Jam vero ſi quis ad illud urbis propugnaculum ſe contuliſſet, quod Adverſum vulgi ſermone dici conſueverat, permultos ibi viros poterat intueri* Edit. Paris. p. 290. *miris diverſiſque modis mutilatos. Erant qui effoſſos oculos haberent, his quidem nares truncæ, his vero aures cernebantur amputatæ, aliis palpebræ, aliis maxillæ ex telorum & ſagittarum ictibus ſanguine rubeſcebant, quibuſdam frons & cor etiam ipſum modis variis vulnerabatur: venter aliis, aliis pectus acceptis vulneribus patebat, atque ut compendio dicam, non aliqua tantum, ſed omni ex parte laborabant. Hoſtes enim totis copiis urbem obſidebant, erantque numero ſuperiores adeo, ut centum ex illis (quod vix aſſequitur fidem) cum uno e noſtris manus consererent, gloriaque non vulgari antagoniſtas augerent egregiæ virtutis facto periculo. Equidem Athletarum ſtadium appellabam, quoties eo loci venticarem, in quo fortiter præclareque agentes magnam ſibi ex præclare geſtis gloriam comparabant. Tum vero flagitiorum noſtrorum numerus uſque adeo excrevit, ut diſtrictum in nos divinæ ultionis gladium inebriaret die prima poſt vigeſimam menſis Maii. Quanta vero ab ea die, quo murus corruit, civitas in hoſtium poteſtatem redacta eſt? Modum autem quo fuit expugnata operæ pretium erit dicere: fuit enim horroris plenus. Cum enim Dei ſevera in nos animadverſio eorum qui fortiter hoſtibus reſiſtebant ſtrenuiſſimum quemque huc atque illuc diſſipaſſet, & inclytum Patricium cum ejus commilitonibus ad corpora procuranda a mœnibus in domos proprias avocaſſet, barbarorum animos impulit ut ad fatalem illam turrim, de qua ſuperius, obſidionem integrarent, machinis illis adhibitis quæ ad lapidum projectum uſui erant. Tali enim ludicro parricidæ illi urbem invadentes ſeſe oblectabant: nec ſane difficili negotio graſſabantur, paucis admodum millibus cuſtodientibus partem illam, propterea quod opportunum illud pugnandi tempus cives non æſtimabant, ſecurique propugnatores alia omnia quam ad propugnacula ſe conferre meditabantur. Dum igitur hoſtes in urbem lapides horrendum in modum conjectarent, totumque illius ambitum complerent, ſcala quædam lignea per quam propugnatoribus erat prævia, ſemiruta, turris effringitur: quo facto rumor ingens exortus eſt, quem cum audiviſſet Patricius, continuo ſurrexit impranſus e menſa, pro ſalute valde ſollicitus animi. Jam vero barbari ſimul illam diſruptam perſenſere (quippe cum prope ipſam lapidum projectio contigiſſet) muro magna cum alacritate propinquant: cumque nonniſi paucos in turris præſidio poſitos conſpicati eſſent, hos fortiter ibi repugnantes contrucidarunt, inter quos etiam erat beatus* JOANNES PATRICIUS , *quo facto libere in illam conſcendunt, eaque demum potiti ſunt. Hinc vero deinceps in modum fluminis per totam urbem diffuſi in illorum conſpectu volitabant qui ad repugnandum congregabantur. Ac primum iis qui ad Servatoris ædis veſtibulum contra eos aciem inſtruebant ad unum trucidatis, magno impulſu valvas aperiunt, templumque ſubeunt ſtrictis enſibus, crebro anhelitu ignem naribus oculiſque ſpirantes. Tum vero omnis ætas eodem temporis momento in acie gladii corruit, Principes & omnes judices terræ (quod in Pſalmis canere ſolemus) juvenes & virgines, ſenes cum junioribus, monaſticam profeſſi, cum matrimonio* pag. 32. *copulati, ſacerdotes & populus, ſervus & liber, quique in lectis multo jam tempore valetudinarii decumbebant. Nam ne his quidem partere, Deus bone, carnifices illi didicerunt: animus enim humani ſanguinis ſitiens eorum moribus, qui primo irati occurrunt, minime ſatiantur. Erat igitur tum videre, (ut Sophoniæ verbis utar) diem illum, diem calamitatis & miſeriæ, diem anguſtiæ & ruinæ, diem tenebrarum & caliginis. Poſt hæc autem, (quid enim pluribus oportet, ſingula eorum percenſere quæ primariis urbis viris evenere, præſertim cum auribus ipſis, ne dum animis horrorem incutiunt?) Inclitus* PATRICIUS, *qui ſe in arcem quamdam receperat, poſtridie una cum ſeptuaginta viris vivus capitur, atque octavo ab urbe expugnata die, capitali ſupplicio plectitur. Quod quidem adeo excelſo fortique animo pertulit, ut nihil humile, nihil ſua conſtantia indignum admiſerit, ne leve quidem timiditatis ulcujus argumentum monſtraverit, nec mirum, quando antea nullo pacto adduci potuit ut urbis proditionem ſalutis propriæ cauſa faceret, præſertim cum permultos haberet hujus conſilii non probatores tantum, verum ſi voluiſſet etiam adminiſtros. Ille vero maluit cum honeſtate mortem oppetere, ut eorum qui cum ipſo erant ſaluti proſpiceret, atque unum pro multis ad Chriſti imitationem caput objicere periculo (quamquam hoc homicidarum animos ad commiſerationem neutiquam flexit) quam aliquid nobilitate ſua indignum mente complecti. Cujus animi magnitudo, atque ad ſubeundum ſupplicium alacritas ipſi quoque* BUSÆ *Amiræ* CHAGERIS *filio, qui mortis auctor fuit magnæ admirationi fuere. Verum ipſe ad bene beateque moriendum hinc ſibi talia præſidia comparaverat, propterea quod omne belli tempus in mortis contemplatione tranſegerat, eiſque, qui ſecum obſeſſi erant, viam, quæ ducit ad immortalitatem optimis cohortationibus commonſtraverat. Unde per hæc pietatis officia exceſſum vitæ minime habuit formidandum. Quibus enim aſſidua meditatione cautum eſt, ne imparatum pectus habeant ad hæc extrema ſubeunda, hiſce non injucunda erit ad cælum, cum contigerit, tranſmigratio. Cæterum Barbari in illos etiam quos cum* PATRICIO *ceperant, (erant autem omnes hi Syracuſis honeſtiſſimo loco nati) cum quibuſdam aliis captivis extra urbem ductos, & in orbem diſpoſitos uno impetu invadunt agreſtium canum in morem*

morem, & hos quidem lapidibus, hos vero baculis, alios haſtis, quas præ manibus habebant, quoſdam etiam quibuſcomque quæ ſe fortuito obtuliſſent inſtrumentis crudeliſſime inſectantes, morti dabant, & adhuc animis immaniſſime ſævientes, horum corpora combuſtione abſumebant. Nec vero ſilentio prætereo qualia barbara crudelitatis exempla in NICETAM *exercuerint. Erat hic Tarſenſis genere, atque in re militari apprime eruditus, & ſtrenuus, qui oppugnationis tempore impium Mahometem apud eam nationem Prophetarum eminentiſſimum habitum maledictis compluribus quotidie proſcindebat. Hunc ab interficiendorum numero ſevocatum humi reclinantes ſupinum (tuam, Deus, clementiam imploro) thorace pectoris ad pubem uſque virum decorticarunt, effuſa vero per ſectionem viſcera contis dilaniabant. Ad hæc cor*

Edit. Pariſ. pag. 92.

ipſum manibus avulſum ab homine adhuc ſpirante pluſquam immaniter dentibus mandebant primum, poſtea ad terram alliſum, petitumque lapidibus, tum demum exſaturati reliquerunt. Verum de his alias. Ego vero qui jam iterum cum Epiſcopo in gratiam redieram, atque in Epiſcopi templo una cum ipſo ſtatis precibus hora ſexta operam dabam, turrim a Barbaris expugnatam auribus cepi, cum ad finem cantici ventum eſſet. Quo nuntio non mediocris fuit audientium animis pavor injectus. Etenim quidni timendum eſſet in cruentas hoſtium manus mox certiſſime incurſuris? animum tamen quoquomodo recipientes, dum adhuc hoſtes ante proſpectum templi in deprædando eſſent occupati, nudi ac verecundi, (quippe detractis omnibus aliis indumentis præter illa quæ ex corio confecta geſtabamus) ad altare ædis maximæ cum duobus aliis clericis perfugimus. Conſueverat ad hanc aram Beatiſſimus Pater Deum iratum conciliare, opemque ipſis pro ſuis filiis implorare, ac voti compos fieri; qua in re illum experientiæ mirificum ſæpiſſime comprobavit: quamquam id temporis arcano divinorum judiciorum conſilio preces ejus rejectæ fuerant. Cum ergo in his eſſemus periculis conſtituti, alter ab altero ſi quid peccatum eſſet, veniam petebamus, ac viciſſim donabamus. Deo vero gratiæ agebantur, quod iſta nos perpeti decreviſſet. Jam vero dum Epiſcopus Angelo tutelari ſuam Eccleſiam commendaret, & adſunt extemplo hoſtes diſtrictis gladiis, ſanguineque perfuſis, qui per totam ædem vagantes alius alio deflectebant, quorum unus a circumfuſa multitudine digreſſus ſacrum altare adit, ibique nos inter ſedem & aram latitantes offendit, comprehenditque, nihil tamen barbarum in nos eſt molitus, nempe Deo cor ipſius aliquatenus permulcente, nihil iracundum ſonuit aut minax, vultu ad terrorem compoſito, quamvis eſſet enſe nudato armatus, qui fumabat adhuc calidum ſanguinem atque diſtillabat. Is in Epiſcopum intuitus, ab illo quam recte percontatus eſt, quiſnam eſſet? eumque ut erat edoctus, Ubinam, inquit, ſunt Eccleſiæ ſacra vaſa? Cum autem cognoviſſet de loco, educit e ſacro templo Epiſcopum ſeorſim ab omni turbatione atque tumultu, noſque cum ipſo tamquam agnos ſuum paſtorem ſequentes. Cumque in ſacellum ubi repoſita ſacra vaſa aſſervabantur noſtro ductu perveniſſet, in eo nos incluſos detinet, idemque ſatagit uti majores natu barbaræ nationis quamprimum conveniant. Quo facto, de nobis apud ipſos narrationem inſtituit. SEMNOEN, *id enim nominis cum illi inditum, tum claris ortum eſſe parentibus poſtea comperimus: cujus oratione permoti, dicam melius, Deo ad bonum exitum omnia perducente, bene animati hoſtes in nos eſſe cœperant, eodemque die ſacra deprædati (erant autem hæc omnia perfecti operis quinque mil-*

lia librarum ponderis) captivos nos ex urbe egredi fecerunt: dolore, ut omittam cætera, vehementi confectos, atque ad Amiram, qui in veteri majore Eccleſia conſederat traduxerunt. Hic autem in una earum, quæ ibi reperiebantur, camera concluſos reliquit. Illic omnimodis incommodis affici corpuſculum fuit neceſſe: nam & gravi odore locus repletus eſt, eo ſcilicet qui ex naturalibus excrementis exoritur, vermibus etiam qui ſolent in diem ingenerari & ſcatere, nec non muribus conſueto ibi degentibus, tum pediculorum examine, & cimicum, & pulicum propemodum exercitibus inhorruit. Ut vero

pag. 93.

non facta eſt, tenebris obruti ſumus ſub tectum ferme cadentibus. Fumo etiam qui forte externo fiebat oppleta domus, qui & reſpirationem miſeris intercluſit, & mutuos aſpectus maxima ex parte nobis ademit. In hac ipſa camera cum ſacro antiſtite, & altero e Clericis fratribus conjecti fuimus: nam qui reliqui fuerunt, urbis excidio una omnes contrucidati ſunt. Dies ibi triginta complevimus: propterea quod ad Syracuſanas munitiones emoliendas id temporis voluerunt conſumptum. Per idem ſpatium ea quæ intra murorum ambitum continebantur, incendiis abſumpta ſunt. Captæ vero prædæ ſpolia tot fuere, tantique pretii, ut ejus ſubducta ratio millies mille nummum repetita ſit. Non multo poſt iter Panormum verſus aggreſſi, quod ſex dierum intervallo perfecimus, vecti jumentis ferundis oneribus natis. Abduxerunt vero immites efferique Æthiopes. Tandem diurnis æſtibus, nocturniſque frigoribus divexati, die ſeptimo, cum interdiu noctuque iter facere non fuiſſet deſitum, celeberrimam civibuſque frequentem urbem Panormum ingreſſi ſumus, obviam factis nobis urbem ingredientibus populaGribus, qui ob lætitiam effuſi, Epinicia concinebant; dumque prædas in urbem victores importare viderent, Pæanis fauſtiſque acclamationibus excipiebant. Jam vero in urbem ſcedentes, tum demum comperimus convenarum ac civium multitudinem juxta famam illius, nihilque imparem opinioni noſtræ fuiſſe. Illuc enim univerſum Saracenorum genus confluxiſſe putares a ſolis ortu & occaſu, ab Aquilone & mari, juxta beatiſſimi Davidis conſuetum loquendi morem. Unde in tantu incolentium colluvie coanguſtati, in circuitu ædes ſtruere atque habitare incœperunt, adeo ut permultas adjacentes urbes poſuerint, primariæ, ſi quis vellet, ad oppugnandum & repugnandum non impares. Cum igitur, ut dicere inſtitui, nequiſſima urbs omnium potiretur, Contarchum, Imperii nomen id eſt, ſui nominis celebritate neutiquam dignum putavit, donec nos ſub jugum mitteret. Quin & ſe facturum promittit & comminatur, ut abs ſe longe poſitos, atque adeo ipſius imperatricis urbis viros in ſuam redigat poteſtatem.... His ita ſe habentibus, poſt diem quintum ad majorem Amiram introducimur. Is autem ad ſolarium ſuperbe in ſolio conſidens valde ſibi ex tyrannica poteſtate placebat, & quaſi mantile nobis, ipſique medium ſuſpenſum utriaque aſpectibus obverſabatur. Siſtunt Epiſcopum miniſtri: tum ille per interpretem, Tenes, inquit, noſtratem orandi modum? Minime, inquit ſapientiſſimus Præſul. Is vero, Cujusnam gratia? Reſpondet Epiſcopus, Quod ſummus ego Sacerdos Chriſti ſum, Chriſtique ſervorum Myſtagogus, de quo Prophetæ & Juſti olim vaticinati ſunt. Non ſunt, inquit Amiras, apud vos revera Prophetæ, ſunt vero nomine: non enim ab illis alienatus eſſes ob tuas doctrinas, neque a recta fide deflexiſſes: in circuitu enim impii ambulant. Quid enim Prophetam noſtrum blaſphemiis impetitis vos? minime nos Prophetas blaſphemamus. Excipit Epiſcopus, Propterea quod non in Prophetas invehi, ſed pro ipſis loqui magnificeque ſentire condidicimus: hunc vero qui apud vos colitur ignoramus. His reſponſis attonitus, extem-

LIBER XVI. *pio nos in carcerem retrudi jubet. Ducti incedebamus media urbis platea in popularium conſpectu: Chriſtianorum permulti ſubſequebantur, de noſtra miſeria non obſcure ejulantes, nec non contrariæ ſectæ homines ſpectandi ſtudio exciti nos conſtipaveeant, inquirebantque quiſnam eſſet celeberrimus ille Sicilienſis Archiepiſcopus. Hunc admodum populum evaſimus; tandem in * demoſterium conjicimur; id autem lacus eſt quatuor ſupra decem gradibus depreſſum habens pavimentum, adeo ut illi oſtiolum pro feneſtra eſſet. Tenebræ hic meræ & palpabiles, lumine tantum lucernæ vel interdiu aliquatenus colluſtratæ. Neutiquam in iſto carcere luciferum mane exorientem fas eſt aſpicere, nec lunam radios emittentem. Corpuſculum hic æſtuſi valoribus percuſſum (æſtus enim erat) & cohabitantium habitu torridum, præterea cimices & pediculi, & pulicum examina, cæteraque hiſce beſtiolis ſimilia per tenebricoſum hoc pavimentum ſerpentia miſellum hominem ſtigmatium reddunt. Sunt & eodem in carcere concluſi, promiſcueque nobiſcum harum miſeriarum mercaturam facientes Æthiopes, Tharſenſes, Hebræi, Longobardi, tum Chriſtiani noſtrates, e diverſis locis profecti, in queis erat quoque Sanctiſſimus * Melitenſis Epiſcopus duabus compedibus pedes adſtrictus. Tum vero Pontifices alterutrum complexi, ſacroque oſculo exoſculati, paululum ob ea quæ ſibi evenerant ſunt collacrymati; mox Domino eadem de re gratias agentes, ex noſtra Philoſophia depromptis rationibus doloris ſenſui repugnabant. Dum in his verſamur, execrabilis ille dies ſtatà apud hoſce Sacrificii occurrit; quo die memoriam facere ſe jactitant ſacri illius, quod olim Abraham fecerat, quando datum arietem pro rationis participe victimam Deo immolavit. Hunc per inſcitiam Paſcha nominant; nec abs re diem ſic indigitant: non enim ab Ægypto in terram promiſſionis eſt illis tranſitus, juxta veterem Paſchatis nomenclaturam: neque ex hac terra in cæleſtem oram, aut ex morte ad vitam, ut Chriſtiana fides hoc vocabulo uti nos docet, ſed ex vita ad mortem, & ex hoc corporeo interitu, & ſub ſenſum cadente, ad ſempiternum illum, & ad id quod numquam fine ſit cariturum incendium. In hac diei celebritate (o dementiam ſingularem!) Archiepiſcopum comburendi ſit conſilium, maliſque dæmonibus hoſtiam offerendi ſanctiſſimum Chriſti Pontificem. Quidam enim ex iis qui populo præerant, os habens patente ſepulchro adæque ſpirans, Æquum eſt inquit ad circumſtantes converſus, o cives, in hunc Chriſtianorum Antiſtitem manus injicere pro noſtra incolumitate, tum quo feſtivius ac ſi umquam alias celebre nobis Paſchatis feſtum agamus: ſic enim proſpere nobis res noſtras ceſſuras, & incrementa meliora facturas eſſe confido. Hæc ille. Verum hæc audientes ſenes quidam canitie juxta ac priores, togaque honeſtiſſimi, ad populum habito conſilio, factum improbarunt. Non enim hæc eſſe dicebant ſatis; putabant illius diei celebritatem cohoneſtandam inſigne pervigilium egiſſe excidium Syracuſanæ urbis. Itaque mali conſiliarii in Archiepiſcopum & nos conſilium diſſipatum eſt, Deo volente. Jam ex illo in hunc uſque diem perſiſtimus ærumnis multis detenti, mortemque ipſam, quæ ſemper nobis captivis imminet, quotidie præſtolantes. Tu vero, o dilectum & venerabile caput, tui Theodoſii fac ſis uſque memor, Deumque placatum propitiumque reddito, ut noſtros hoſce fluctus componat, ſiſtat atque compeſcat, noſtramque captivitatem convertat ſicut torrens in Auſtro, juxta Prophetam Regem Deique parentem. Amen.*

* δεσμωτήριον

* Manas, ſeu Menas. *Vide Pyrrum to. 2. p. 592.*

Edit. Pariſ. pag. 95.

Sequuntur hæc carmine ex Græco Latine ſcripta.

Fructus laborum ſume meorum, Pater,

Sunt quippe pleni queſtuum, & lacrymis madent.

Sume, Pater, mandata, ſume his litteris

Excidia quæ in nos hoſtis invexit ferox. LIBER XVI.

Deum rogato, tendat ut amicas manus,

Jamjam propinquo funeri charo huic tuo,

Τῶν γαμετῶν) Vide Anonymum in vita Sancti Nicolai Studitæ pag. 934.

Σεισμοὶ δὲ φοβεροὶ) Quos inter extitit ille terræ motus qui poſt depoſitionem Photii & reſtitutionem Ignatii extitit, quo adeo concuſſa eſt urbs, ut Eccleſias aliaſque ædes a fundamentis ſubruerit, & αὐτὴ πόλις, πολυάνδριον effecta illa fuerit, ut ſcribit idem Photius Epiſt. c. & cs. ubi hunc divinæ ultioni adſcribit ob injurias ſibi irrogatas. N. 11.

Κωνσταντῖνος) Ex priore Baſilii uxore genitus, ut indicavimus in Familiis Auguſt. Byzant. de quo hæc præterea ſcribit Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. ἤδη μὲν τότε τῷ Βασιλεῖ τέθνηκε Κωνσταντῖνος ὁ πρεσβύτατος καὶ πρωτότιμος υἱός, ὃν καὶ ἅγιον ὁ τρισμακάριος οὗτος (Φώτιος) εἰς υἱὸν τῷ πατρὶ χάριν ἐξ ἑαυτοῦ χειροτονεῖν, μοναστηρίοις τε καὶ ναοῖς ἀνθρωπαρεσκὶν τιμᾶν ἐκ νόμου ἐβούλετο.

Μαρτινακίου) Meminit Codinus in Orig. CP. n. cx. Martinacæ Patricii, avunculi Theophanonis Auguſtæ, ſub Michaele & Baſilio, a quo ædificatum Monaſterium quod illius nomen retinuit.

Θεόδωρος ὁ Σανταβαρηνός) Quis ille Santabarenus, & unde ortus, illiuſque fortunam deſcribit Stylianus Neocæſareæ Epiſcopus in Epiſt. ad Orientales, deſcripta in Appendice ad Concilium Conſtantinopolitanum ɪv. cap. ɪv. pag. 1404. 1405.

Ξιφίδιον ἔνδον τοῦ ὑποδήματος) Leo Grammaticus, ἐν τῷ τουβίῳ, in Tibiali. Porphyrogenitus in avi vita n. xcix. edit. Combefiſii, μάχαιραν ὑποκομιζόμενον τὰ πέδιλα τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ita Santaberenus ad Baſilium. Symeon Logotheta in Baſilio n. xxi. & in Chronico MS. in quo corporis loco παραξιφίδιον habuerit Leo non tradit. Scylitzes ἐντὸς τοῦ ὑποδήματος, ut Zonaras & Glycas, ubi Leunclavis *ſub veſte* vertit, & recte, ni fallor: neque enim in calceis vel in tibiali pugionem geſtare potuit Leo, niſi per tibialia braccæ intelligantur.

Ἐγκλεῖει ἔσω τοῦ βασιλικοῦ παλατίου ἐνὶ) Errat igitur Damaſcenus Studita Homil. xxxɪv. dum ſcribit Theſſalonicam relegatum Leonem una cum uxore Theophanone.

Κατὰ καιρὸν) Verbigratia, in Nativitate Chriſti, in Tribunali novemdecim accubituum, de quibus ſtatis conviviis egimus in noſtra Conſtantinopoli lib. ɪɪ. ſect. vɪ. n. ɪ.

Ἐν κλουβῷ) Wolfius ſcripſerat *in corte*: *in cavea* reſtituimus. Vide Gloſſ. med. Græcit. in Κλουβός.

Τὸ τοῦ ὁ Βασιλείς) Vide noſtram Conſtantinopolin lib. ɪv. ſect. ɪv. n. ɪ.

Εἰ μή τις) Vocabatur is Jacobitzes Vide Symeonem Logothetam in Baſilio n. ɪɪɪ. & Leonem Grammatic.

Στυλιανὸς) Extant in obitum neſcio cujus Styliani, Primi a Secretis, Jambi Symeonis Logothetæ & Magiſtri, vulgo Metaphraſtæ appellati, & ab Allatio in Diſſertat. de Symeonum ſcriptis deſcripti. Obiit vero hic Stylianus de quo Zonaras, Leone imperante, ut eſt apud Anonymum Combefiſianum n. xɪv. *pag. 96.*

Βασιλεὺς Λέων ὁ φιλόσοφος) Ita ad marginem ſcriptum in Codd. MSS. Negat Allatius Leonem Imp. appellatum φιλόσοφον, hocque cognomen uni convenire Leoni Philoſopho, de quo agunt Scriptores Byzantini in Theophilo, illum vero σοφὸν appellatum. Certe Conſtantinus Porphyrogenitus filius in avi vita n. xʟvɪɪɪ. ʟxxvɪ. & ʟxxxɪx. Edit. Combefiſii, Leonem

LIBER XVI. σοφώτατον ſemper appellat. Promiſcue vero apud Balſamonem Σοφὸς & Φιλόσοφος indigitatur. Sed & in Novella Alexii Comneni apud eumdem Balſamonem ad Nomocan. Photii p. 140. 142. 1. Edit. Λέων Φιλοσοφώτατος dicitur. In Cod. Reg. in quo deſcribuntur libri II. περὶ θεμάτων Conſtantini Porphyrogeniti, hic titulus præfertur: φιλοπόνημα Κωνσταντίνου υἱοῦ Βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Στέφανον ἀρχιερατεύοντα) Gregorius in vita S. Baſilii junioris n. 11. Στέφανος δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατεύεται, ἀνὴρ πάσῃ ἀρετῇ διαπρέψας· ὃς καὶ αὐτὸς ἐν συντόμῳ τὸ κοινὸν ἐκπληρώσας, καὶ συνεχῶς καθάρσεως παρὰ παίδων ἰατρῶν δεξάμενος, διὰ τὴν ἐγκλείσασαν αὐτῷ ἐκ (ſ. πορευθεὶς) πυρεξίας, ἐφ' ἣν κακῶς ψυχικῶς τὸν σώματος, καὶ εἰς τόπον δυσδιήγητον περιπεσὼν ἐτελεύτησε. Erchempertus cap. LII. *Sereniſſimo Baſilio Auguſto æque his diebus defuncto, duo filii ejus in Imperio ſunt electi, id eſt Leo primogenitus, & Alexander ſubſequens: tertius vero Stephanus nomine Archiepiſcopatum ejuſdem urbis, ejecto Photio, qui olim a Nicolao primæ Sedis Pontifice ob invaſionem Epiſcopatus Ignatii adhuc ſuperſtitis perpetuo anathemate fuerat mulctatus, & a Joanne Papa, ut ita dicam, ignaro, ad priſtinum gradum reſuſcitatus, regendum ſuſcepit.*

Ἀντώνιος ὁ Καυλέας) Cujus elogium deſcripſit Nicephorus Philoſophus, editum a Lipomano, Surio, & Bolando XII. Febr.

Ὁ δὲ Σαμωνᾶς) Illius meminit Conſtantinus de Adm. Imp. cap. L. & Gregorius in vita S. Baſilii junior. n. III. ubi Πατρίκιος καὶ παρακοιμώμενος indigitatur.

N. 13. Ζωὴ) Hanc Zoizonem vocat Luithprandus lib. III. cap. VII. qua cum, *veneres dulcedine junctum* fuiſſe Lacapenum ſcribit poſt pulſos æmulos.

Ἔτη) Deeſt etiam in MSS. Codd. annorum Patriarchatus Antonii numerus. Catal. MS. Nicephori Call. ὁ Ἀντώνιος ὁ Καυλέας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ (Λέοντος) ἔτη β'. Sed reponendum ζ'. obſervat Joan. Bolandus ad XII. Febr. p. 622.

Καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Λαζάρου) De hac æde S. Lazari pluribus egimus in noſtra Conſtantinopoli, in quam a Leone Imp. illatum ejuſdem Sancti corpus, tradit pariter auctor incertus in Homil. in Sabbatum Lazari, pag. 9. τοῦτο τὸ τίμιον καὶ ἅγιον λείψανον ὁ σοφώτατος Βασιλεὺς Λέων ἐκ τινος ὄψεως θεοτίμου ἐκεῖθεν μετακομισάμενος, ἐν τῷ πανσέπτῳ καὶ ἁγίῳ ταύτῃ ναῷ παρ' αὐτοῦ δομηθέντι εἰς ὄνομα τοῦ ἁγίου σεμνῶς καὶ πολυτελῶς κατατέθεισεν, ὃ καὶ νῦν εἰς ἔτι μένον, ἄρρητόν τινα εὐωδίαν ἀποτελοῦν, καὶ ἰάσεις ψυχῶν καὶ σωμάτων ἡμῖν παρεχόμενον.

Ταυρομηνίον) Vide Conſtantinum lib. II. de Themat. cap. X.

Τοῦ ἁγίου Μωκίου) Idem narrant Anonymus Combefiſianus, Leo Grammaticus, Symeon Logotheta, Scylitzes, &c. De æde vero S. Mocii pluribus egimus in noſtra Conſtantinopoli, in qua præ aliis feſtum S. Euthymii, cujus reliquiæ ibidem aſſervabantur, III. Januarii celebratum obſervant Synaxaria MSS. τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου κειμένου ἐν τῷ ἁγίῳ Μωκίῳ. Huic proxima fuit S. Anthimi ædes ſacra, uti docet Scriptor MS. vitæ S. Joſephi Hymnographi: καὶ σὺν αὐτῷ τῷ Βασιλεῖ ἀπὸ μεγαλοπόλεως μεθ' οὗ τοῦ ἱερομάρτυρος ἑαυτὸν ἐγκατακλείσας, οὗτος λέγω δὲ Ἀνθίμου τοῦ θείου, πλησίον ὑπάρχοντι τοῦ ἁγίου Μωκίου, ταῖς ἰδίαις ἀρεταῖς παρεζύγη. In eam ædem illatum fuiſſe corpus S. Sampſonis Xenodochi docemur ex illius vita MS.

Edit. Pariſ. pag. 96. τὸ δὲ ἱερὸν σῶμα καὶ ἅγιον τῷ μεγίστῳ ναῷ τοῦ Μωκίου τοῦ μάρτυρος πανσέπτως ἐγκατατίθεται, ἀπὸ δὴ καὶ συγγένειαν ἔλαχεν ἐκεῖθεν τοῦ μεγάλου φημιζομένου.

Ἱερίου) Ἡρίου ſcribit Conſtantinus Porphyrogenitus in Baſilio & in lib. de Adm. Imp. ἱερίου alii, Ἡρίου, Ἡραίου, denique cæteri: Pala-

tium Imperatorum Aſiaticum, de quo multis egimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. IV. Sect. XIII. N. 11. cujus conditorem Juſtinianum M. agnoſcunt Excerpta quædam Hiſtorica ex Cod. Reg. MS. MMXXIII. fol. 97. Ὅτι τὸ τῆς Χαλκηδόνος ἀνακτόριον τὸ παλαιὸν Ἡρίον ἢ ἐν ᾗ λεγόμενον· παρεῖσαν γὰρ ἦν τῶν πρώτων τῆς πόλεως Χαλκηδόνος· ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἀνακτόριον τὸ ὅλον ἀνεστήσατο, καὶ ἀνακαθάρας τὸν τόπον, βασίλεια ἐκτίσε περιφανέστατα, καὶ Ἡρίον ὁ τόπος μετωνομάσθη, ἤγουν ἱερία. Perperam vero iſtius Palatii nomen deſcribitur in Orthodoxorum invectiva adverſus Iconomachos edita a Combefiſio cum Continuatore Theophanis pag. 304. n. V. ubi Pſeudoſynodus coacta ſub Copronymo contra cultum Imaginum dicitur ἐν Κπόλει εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Ὀρεία. Legendum enim ἱερία, delendumque ἐν Κπόλει.

N. 14. Ἱμερίου τοῦ Λογοθέτου) Meminit iſtius expeditionis Himerii Scriptor coævus vitæ S. Theoctiſtæ Lesbiæ: ἐπιμεμιγμένων δὲ συστρατευόμενοι Ἱμερίῳ τῷ πάνυ, τῷ στρατηγικωτάτῳ δηλαδὴ, καὶ ἄρχοντι τό τε δρόμου κατὰ τὸ τέλος παντός.

Τοῖς δὲ Ἀγαρηνοῖς) Neſcio an ea tempeſtate Saraceni Nicæam tentarint, illiuſque muros ſubverterint, quod certe videtur ſuadere inſcriptio ad ejuſdem urbis muros verſus Occidentem, quos a Leone & Conſtantino filio refectos innuit, eo quo ſuperati ſunt hoſtes loco: Ἐνθάδε ἡ βαρβάρων τῶν ἐχθρῶν κατασχεῖν θράσος, ἐκεῖ οἱ φιλόχριστοι ἡμῶν Βασιλεῖς Λέων καὶ Κωνσταντῖνος ἀνηγείρασι πύργον τῆς πόλεως Νικαέων ἀνεγείραντες, διὰ τοῦ τὸ ἔργον ἐπιδείξαι τοιοῦτον ἀναστήσαντες σημεῖον κατὰ ἀνακαίνων χιλίων, καὶ μόχθον ἐργασάμενοι Ἀρτάβασδος Πατρίκιος Κουροπαλάτου. Niſi hæc murorum Nicæenſium ſubverſio referri debeat ad annum X. Leonis Iſauri, cujus meminit Theophanes, ſcribens Mavium Saracenorum ducem Nicæam obſediſſe, ac μετὰ πολιορκίαν πολλὴν καὶ καθαίρεσιν τῶν τειχῶν, Sanctorum Patrum, qui ibi colebantur, interceſſionibus, urbe tamen minime potitum fuiſſe.

Κυρὸς) Vide Gloſſ. med. Græcit. in φυτλίον.

Τῇ δὲ ἑορτῇ) Lupus Protoſpatha: *An.* DCCCCXIII. *Ind.* I. *coronatus eſt Conſtantius* (Conſtantinus) *Imp. filius prædicti Leonis, qui regnavit anno* XLVII.

Ἡ τοῦ Ἰουδαίου τρισματιδυκοῦ) Legendum Ἰσαύου, quomodo habent Leo Grammaticus, Anonymus Combefiſianus n. XXXI. Scylitzes, & Glycas.

Ἐν τοῖς Νεωσικοῖς) Subdit, quod ab aliis ſiletur, Symeon Logotheta in Chron. MS. Ἄξιον δὲ ὀλίγα εἰπεῖν περὶ τρόπου ἡ μονὴ τῆς Νεωσίου κέκτηται· οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε πατέρα γέροντα ἀδελφὸν, ἢ φοβούμενον τὸν Θεὸν, ὃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῶν Νεωσίου προσείξεν ἐκίνητο πρὸς τῇ θαλάσσῃ τινὶ μικρὸν, ἐν ᾧ καὶ ὕδωρ ἀπὸ δεξαμενῆς ἐκβάλλοις τοῖς διψῶσι ἐποίει παραψυχήν. Ἐν τούτῳ τῷ ὕδατι συνέβη στρατιώτην διέρχεσθαι, καὶ ἀναψύξαντα ἐκβαλεῖν ἀπὸ ὧν δεσμῶν πέραν εἶχεν νομισμάτων, καὶ ἀριθμοῦσαι, ἃ καὶ θεὰν εἰς τε τὸ πρὶν ἀριθμούμενον· εἶτα ἀναστὰς, οἷα συμβαίνει, καὶ τῷ ἵππῳ ἐπιβὰς, ᾤχετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, τὸ χρυσίον κατὰ τὸν τόπον ἀφείς. Ὡς δὲ ἐπὶ ὀδῷ εἶχεν ὁ γέρων, ἐξῆλθε πρὸς τὴν δεξαμενὴν, καὶ εὑρὼν τὸν χρυσίον, ἐλυπήθη τὴν τὸ ἀπολέσαντος ἀθυμίαν· ὅμως ἐν ἑαυτῷ φυλάττων, εἰ δηλαδὴ ἀπὸ ποιός εἰ; ἐκεῖνα δεχόμενοι τῷ Θεῷ τοῦτον ἐλθεῖν καὶ ἀπολαβεῖν τὸ ἴδιον. Ὁ μὲν τοι στρατιώτης τὰς πύλας περιπατεῖ, καὶ ἐπιμελεῖς, ὅμως τι τοσοῦτον μὴ δυνάμενος, τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπῄει λυπούμενος· καὶ μετὰ τρίτον ἐνιαυτὸν, ἔρχεται πρὸς τὸν τόπον τοῦ Νεωσίου, καὶ τοῦ ἵππου ἀποβὰς, αὐτὸν μὲν ἐπότισεν, ἀλλὰ ἐξ αὐτοῦ τινὸς ἐκεῖνο στεναγμοῖς, καὶ τούτοις εἶπεν, ὅτι Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀπώλεσα μου τὴν ζωήν. Τοῦτο ἀκούσας ὁ τίμιος γέρων, ἐπηρώτησεν αὐτῷ, Τί ἄρα τὸ συμβὰν, Κύριέ μου; Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Ἐνταῦθα ἀπώλεσά τε, καὶ παρελθὼν καὶ τὸν τόπον ὑπέδειξεν, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ βαλαντίου, καὶ τὸ πόσον ἔλεγεν· ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ εὐθὺς ἐξέλκει τοῦτο τὸ κόλπου αὐτοῦ, καὶ φησὶ, Γνωρίζεις τοῦτο, ὁ δὲ ἀφωνίᾳ ἐπὶ πολὺ καταπλαγεὶς, Ὁμοίως ναὶ, εἶπεν, ὅπερ ἀπώλεσα αὐτό ἐστι· καὶ φησὶ, Ἀπόλαβε αὐτὸ, πληροφορήμενος ὡς οὐχ

LIBER XVI. N. 14. pag. 89.

ἄνοιξα αὐτὰ, ἰδὲ εἶδον τί ἐστιν ἔσωθεν. Τοῦτο λαβὼν ὁ ἄνθρωπος, παρακαλῶν λαβεῖν ἐξ αὐτοῦ ὅσα καὶ βούλεται· ὁ δὲ οὐκ ἠθέλησε τὸ σύνολον, ὅθεν ὁ στρατιώτης ἀπέρχεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, χαίρων καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ ὁρᾷ κατ' ὄναρ τὸν Χριστὸν ἐλθόντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ. Εἶδον ἃ ἐποίησας εἰς τὸν στρατιώτην, ἰδοὺ μέλλω ἀντίμισθον γενόμενον Παρακοιμώμενον τὸν υἱόν σου, καὶ τὸ φρόντισμα τοῦτο εἰς μισθὸν μεγάλην γενήσεται πρὸς δοξολογίαν ἐμήν· καὶ σὺ δὲ αὐτὸς τὸν ὑπὲρ τούτου μισθὸν κομιεῖ. Πρωΐας δὲ γενομένης, τὸ μήνυμα ἦλθεν, ὡς μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῇ θελήσει τοῦ Βασιλέως καὶ τῇ ἐξόδῳ, ὡς εἴρηται, τὸ μοναστήριον οἰκοδομεῖται καὶ ἀνδρεῶνα.

N. 15. Σὲν γὰρ) Hæc varie efferuntur a Scriptoribus: Symeon Logotheta ait præſtigiatores Alexandro dixiſſe τὴν ζωὴν αὐτοῦ προσανακεῖσθαι apri ſtatuæ in Circo. Neque aliter Leo Grammaticus: τὸ τοῦ συάγρου χαλκοῦν τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ σοι καὶ τῇ σῇ ζωῇ προσωκείωνται. Zonaræ vero accedit Scylitzes: στοιχεῖον γὰρ αὐτοῦ τοῦτον εἶναι προὔφασκον, Λέοντι γὰρ ἀντιμάχεται τῷ αὐτοῦ, φασίν, ἀδελφῷ.

Επιτρέψασα) Gregorius in vita S. Baſilii Junnum. x. παρελθόντος δὲ τούτου τὰ σκῆπτρα κατέχοντος Λέοντος, μετ' ἐνιαυτὸν καὶ μικρόν τι πρὸς, καὶ ὁ τούτου αὐτάδελφος μετέσχε Ἀλέξανδρος, ἀφῆκεν καταλεῖψαι τῆς βασιλείας τὸν ἐκ τοῦ Λέοντος ἀνεψιὸν Κωνσταντῖνον, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ζωῇ, νήπιον δὲ ἀμφιδῆ ὄντα· ἐπιτρέψας δὲ τῇ φυλακῇ αὐτοῦ ἐστάλκει τόν τε Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαον, καὶ ἐκεῖνον τὸν Μάγιστρον τὸν Γαβαλᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν τῷ παιδὶ συντηροῦντας μὴ τις ἁρπάσῃ αὐτήν.

N. 16. Παιδὰ ὄντι τυγχάνοντι) Luithprandus lib. III. cap. VII. de Leone Imp. *Unicumque filium Conſtantinum, qui nunc uſque ſupereſt, & feliciter regnat, parvulum, & ut Græci ajunt, ἄλαλον, id eſt mutam & infantem dereliquit.*

Ο μὲν τὸν τοῦ Δούκα, &c.) Tyrannidis Conſtantini Ducæ Hiſtoriam præ cæteris accurate deſcripſit Gregorius in vita S. Baſilii junioris cap. IX. X. XI. XII. XIII. & XIV. a quo excuſatur, multiſque laudibus extollitur, ob vitæ probitatem, & bellicam virtutem.

Ὡς εἰς εἶναι λέγεται) Quod & teſtatur in primis idem Gregorius cap. X. & XI.

Τυραννίδι) In hujuſmodi Reipublicæ mutationibus, ſceptrique ab una familia ad aliam per uſurpationem aut tyrannidem translatione, fere ſemper accidebat, ut in Imperii provinciis paulo remotioribus, ſeditiones novique motus excitarentur. Luithprandus lib. II. cap. XII. *Et ſicut fieri aſſolet, primo quo Romanus ſuſcepit Imperium, nonnullæ ei gentes, præſertim Ἀνατολικοὶ, hoc eſt Orientales, viſæ ſunt rebellare.*

Ἐξέτεμε τὴν κεφαλὴν) Ita Leo Grammaticus, Scylitzes, Logotheta, & alii. At auctor vitæ S. Baſilii junioris ſagittæ ictu in dextra vulneratum primo ſcribit, continuoque in terram deciſſe, poſteaque interemptum.

Ex Χρυσοπόλεως) Symeon Logoth. & Scylitzes, ἀπὸ τοῦ Δαμαλίου μέχρι τοῦ Ἀδαματίου.

Ο δὲ Βούλγαρος Συμεὼν) Vita S. Lucæ junioris p. 977. Συμεὼν γὰρ ὁ τοῦ Σκυθικοῦ ἔθνους ἄρχων· Βουλγάρους αὐτοὺς οἴδαμεν συνήθως καλεῖν &c. Vide quæ de Symeone annotamus in Familiis Dalmaticis, ubi Regum Bulgariæ ſeriem & geſta perſtrinximus.

Καὶ τὸν Παρακοιμώμενον) Quem Leo & Alexandro & filio Conſtantino tutorem reliquerat. Luithprandus lib. III. cap. VII. *Quibus ad tuendam palatium, tuendamque rem privatam, ut iſtic moris eſt, Eunuchum officio Parathimimenon dedit.*

Edit. Pariſ. pag. 99. Λέοντι τῷ Φωκᾷ) Quem Leo Imp. paulo ante mortem Magnum Domeſticum dixerat. Luithprandus lib. III. cap. VII. *Focam vero domeſticum Majorem, hoc eſt terreſtris ducem exercitus fecit.* Deinde, ubi de hac expeditione: *Denique tempore quo magnus Imperator Leo migravit ad Chriſtum, Focas prædictus Domeſticus terreſtris Dux exercitus, contra Symeonem Bulgarorum Regem copias duxerat, eique Conſtantinopolim venire cupienti non inutiliter repugnabat.*

Δρουγγάριος ὢν τῶν πλοΐμων) Hanc dignitatem nactus fuerat Leone Sapiente imperante, ob ſingularem animi fortitudinem, quam in cæde Leonis potiſſimum oſtenderat. Luithprandus lib. III. cap. VI. *Unde factum eſt, ut tam pro cæteris, quam pro præclaro hoc præſenti facinore, non multo poſt a Leone Imperatore tanto donaretur honore, ut omnes naves ipſius eſſent in manibus, ejuſque juſſionibus obedirent.* Et cap. VII. *Romanum autem non claro natalium ortu, ſed corporis magnanimitate nobilem, navalis exercitus principem ordinavit.* N. 17.

Οἱ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα φασί) Vide Symeon. Logoth. n. 2.

Οἱ δὲ ἄλλοι τὸ πρᾶγμα ἱστόρουν) Atque in iis Luithprandus ejuſce ævi Scriptor lib. III. cap. VIII. *Cum Bulgaris præterea pugnanti Focæ Domeſtico, qui & ipſe Pater Baſileos ardenter fieri cupiebat, in ipſo bello jam de hoſtibus triumphum tenenti, quid a Romano actum ſit nuntiatur. Qui mox animo conſternatus, nimio dolore compulſus, victoriæ ſignum quo hoſtes inſequebatur, projecit, terga vertit, & quos prius adverſo marte fugarant, proſpero poſtmodum inſequuntur: tantaque tunc Argivorum ſtrages efficitur, ut longo poſt tempore campus plenus oſſibus videretur. Omni denique cum feſtinatione jam nominatus Focas Domeſticus Conſtantinopolim redit, Palatium ingredi cupit, & arte fieri Pater Baſileos ſatagit. Sed quia Conſilii vis expers mole ruit ſua, & ut Flaccus dixit.* Dii ſem temperatam provehunt in majus, *a Romano Domeſticus iſte capitur, atque utroque lumine privatur. Bulgaris non minima vis augetur, iiſque Græcos depopulandi viciſſitudo duplatur, præditur.* Neque tamen hæc cum Zonaræ & aliorum Scriptorum Byzantinorum narrationibus omnino conſentiunt.

Παιδαγωγὸς) Theodorus, Symeoni Logothetæ, Scylitzæ, & aliis. Vide Lambecium lib. III. de Bibl. Cæſar. p. 13.

Καὶ τοῦτο τὸ Παρακοιμωμένου) Rem paulo ſecus narrat Luithprandus lib. III. cap. VII. *Romanus vero, ut non incallidus, audito Imperatorum, hoc eſt Leonis atque Alexandri interitu, haud longe ab urbe collecto claſſium exercitu fugit, atque in inſulam parvam juxta Conſtantinopolim, ita ut e palatio videri pene poſſet, navibus collectis advenit. Ad palatium autem minime transfretavit, laudeſque juxta conſuetudinem Porphyrogenito minime decantavit. Quæ res Eunucho Parachimmeno, cunctiſque Conſtantinopoleos Principibus ſtuporem timoremque non parum attulit. Internuntii itaque, quid hoc monſtri ſit quod Regem non adierit, laudeſque debitas non ſolverit ſciſcitantur. His a Romano reſpondetur, quod propriæ vitæ timens Palatium declinarit: & adjecit, Quod ſi Parachimmenos cæteris cum Principibus ſe non adiret, vitamque jureiurando promitteret, mox ſe ad Cretenſium Saracenorum Regem conferret, Regnumque Argivorum ſui auxilii fortitudine debellaret. Quod quam callide dixerit exitus declarabit. Igitur quo præfati ſumus Principes terrore compulſi, ignoranteſque quod lateret anguis in herba, omnes hunc fiduliciter adeunt, quod mandaverat gratuiter cupientes implere. Quos omnes non malo conſilio accepto, projector in ſententiam ligat, ſicque ſecurus ad urbem magno cum comitatu feſtinat, hiſque quos ſuſpectos habuerat Palatium purgat, ſui parentes ibi collocat, &c.*

Τὸ δὲ ἔθνος τῶν Ῥῶς Σκυθικὸν) Leo Diaconus lib. IV. Hiſt. MS. ἐν τοῖς Ταυροσκύθαις ζέγεται, οὓς ὁ κοινὸς διάλεκτος Ῥῶς εἴωθεν ὀνομάζειν. Hanc porro Ruſſorum in agrum Conſtantinopolitanum irruptionem, & Urbis confinium vaſtationem attigit præ cæteris Nicetas Paphlago in vita Igna-

LIBER XVI. Edit. Pariſ. pag. 100. cli Patr. Conſtantinopol. Κατ' ἐκεῖνον γὰρ τὸν καιρὸν τὸ μισοβαρβαρώτατον τῶν Σκυθῶν ἔθνος, οἱ λεγόμενοι Ῥῶς, ἐκ τοῦ Εὐξείνου Πόντου προσκεχωρηκότες τῷ Στενῷ, καὶ πάντα μὲν χώραν, πάντα δὲ μοναστήρια διαρπάσαντες, ἔτι δὲ καὶ τῶν τοῦ Βυζαντίου περιοικίδας κατέδραμον νησίων, σκῦλα πάντα ληϊζόμενοι καὶ χρήματα, ἀνθρώπους δὲ τοὺς ἁλόντας πάντας ἀποκτείναντες, &c.

Λακαπηνός) Conſtantinus Manaſſes:

Τὸν γέροντα τὸν Ῥωμανὸν τὸν ἀπὸ τῆς Λακαπῆς.

An Lacape nomen ſit urbis aut regionis, mihi prorſus incertum. Cæterum ſenex ſeu ſenior hic Romanus dicitur, ad diſcrimen Porphyrogeniti. Michael Pſellus in Synopſi legum:

Μάθε καὶ τὸν ζητούμενον σημερινὸν νόμον,
Ὃν ὁ πρεσβύτης Ῥωμανὸς ἀπέτεινε τῷ βίῳ.

Meminit Conſtantinus Porphyrog. in Novella de Fundis Armeniacis τῆς βασιλικῆς τοῦ Λακαπηνοῦ μονῆς, Myrelæi forte ab eo ædificati.

Τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας) Iſtius & Sophiæ, de qua mox, meminit Gregorius in vita S. Baſilii Jun. n. XXVII. αὕτη δὲ ἡ Αὐγοῦστα Ἑλένη πρώτη τῶν ἄλλων βασιλίδων ἦν· ἡ γὰρ δευτέρα σύμβιος τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ῥωμανοῦ Θεοδώρα τελευτήσασα ἦν, ἥ τε Σοφία ἡ τοῦ Χριστοφόρου ἐκείνου τελευτήσαντος κατῴκησεν ἀπὸ βασιλείας.

Στόλος δὲ Ῥωσικός) Luithprandus lib. v. cap. VI. hanc Ruſſorum cladem pluribus narrat. Qui autem fuerint Ruſſi, ita mox docet: *Gens quædam eſt ſub Aquilonis parte conſtituta, quam a qualitate corporis Græci vocant Ruſſos: nos vero a poſitione loci vocamus Nordmannos. Lingua quippe Theutonum* Nord, *Aquilo*, Man *autem mas ſeu vir dicitur*.

Πρὸς Πέτρον). Vita S. Lucæ Junioris p. 981. Οὐ γὰρ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ μὲν ἀλιτήριος Συμεὼν, ὁ πολλῶν αἱμάτων Χριστιανικῶν ἐκχύσεως αἴτιος, ἐξ ἀνθρώπων γίνεται· ἐκδέχεται δὲ τὴν τούτου ἀρχὴν Πέτρος, ὁ μὲν αὐτοῦ υἱὸς, οὐχ' οὕτως δὲ τῆς δόξης καὶ τῆς κακίας, ἀλλὰ δὴ ἐκ τῆς ἀγαθότητος καὶ φιλανθρωπίας φασὶν κληρονόμος, ἀλλὰ πολλῷ ταύτης ἀλλότριος.

Καὶ ἐξήγαγε, τῇ μαχαίρας ἔργον ἐγένοντο) Luithprandus: *Græci vero victoria potiti, vivos ſecum multos ducentes, Conſtantinopolim regreſſi ſunt læti: quos omnes in præſentia Regis Hugonis nuntii, vitrici ſcilicet mei, decollari præcepit.*

Ὁ Πατριάρχης Τρύφων) Hujus memoriam colunt Græci XIX. April. ut eſt in Menæis.

Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα) Joannis Curcuæ Stemma perſtrinximus in Familiis Byzantinis ſect. XXVI. Hiſtoriam vero & res ab eo præclare geſtas octo libris complexus eſt Manuel Protoſpatharius & Judex, ut ſcribit Anonymus Combefiſianus in Romano Lacapeno n. XLI. Is Κρουκούας dicitur Georgio Monacho.

Ὁ δὲ Βασιλεύς) Has eleemoſinas pluribus commemorat Anonymus Combefiſianus n. XLIV. & idem Georgius n. XXXVIII. XXXIX.

Καὶ φιλόδωρος) Hinc ob liberalitatem laudatur a Luithprando lib. III. cap. IV. *Imperabat vero his* (Achivis) *tunc temporis memoria ſatis & laude dignus Romanus Imperator, liberalis, humanus, prudens, ac pius.* At Gregorius in vita S. Baſilii Junioris n. XXIV. hanc perſtringit, ὡς χρυσομανῆ καὶ δωρομανῆ, καὶ τὰς τῶν λιτῶν ἀφροδισίων ὄντα ζηλωτὴν, licet cætera eſſet φιλομόναχος, quod poſtremum teſtatur Georgius Monachus n. LVIII.

Βασιλεῦσι) Porphyrogenito n. XXV. Βασιλεῦσι.

N. 20. Οὕτως μὲν ἐκεῖ) Ut Romanus a filiis, deinceps que filii a Porphyrogenito ſceptro exuti in Monaſterium tonſi relegati fuerint, pluribus narrat Luithprandus lib. v. cap. IX.

Αἱ ἐπάρσεις ἐπανάσταντος τῷ πατρὶ τοῦ υἱοῦ) At hanc
pag. 101. in Patrem filiorum conjurationem inſcio Conſtantino factam ſcribit Luithprandus lib. v. cap. IX. *His itaque quatuor imperantibus, Stephanus* LIBER XV. *itaque Conſtantinus fratres, ignorante Conſtantino Leonis Imperatoris filio, adverſus Romanum patrem ſuum quædam doloſa machinabantur. Tædebat enim eos, patris ſeveritate oppoſita, quæcumque vellent facere non licere.* Ita illi patris ſeveritatem cauſabant, quod ruſum mox repetit: *Non ferentes patris juſtam ſeveritatem.*

Καὶ τοῦ σχίζειν) Sed præterea cujuſdam Diabolini, a quo inkæ to ſe conjurationis admonitus eſt.

Καί τινες τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων) Hos fuiſſe Macedones ſcribit Luithprandus lib. v. cap. X.

Ἐξώτειναν εἰς ἀπὸ ἐλθὼν τοῦ πατρὸς) Ut vero quam faceto admodum ſermone excepti fuerint a patre, belle deſcribit Luithprandus cap. XI.

Τὸν ζωῆς διαμείψαντα) Illius corpus in urbem relatum, & in Monaſterio Myrelæi ab ipſo ædificato ſepultum tribunt alii, uti a nobis obſervatum in Conſtantinopoli Chriſt. ubi ex Codino duo Monaſteria in urbe extitiſſe ejuſdem nomenclaturæ ex Codino docuimus, quorum alterum Leone M. imperante ſtabat, cujus meminit Nicephorus Presb. in vita MS. S. Andreæ propter Chriſtum Sali, (uterque porro vixit ſub eodem Auguſto) qui hæc de illo tradit: κατεφθάνει ἐκεῖ πρὸς τὸν ἀκτίναν ἐκεῖνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῷ ἐπονομαζομένῳ Μυρελαίῳ, ἐκεῖ τὸν τίμιον αὐτῆς χαρακτῆρα βλέπων τὸ μὲν ὡς ἔλαιον.

Καὶ λόγοις προστιθεμένοις) Ad Imperii habenas adhuc puer, vixque ſeptennis pervenerat Conſtantinus, ſtatimque rerum ſummam arripuerat Romanus Lacapenus Βασιλεοπάτορος dignitate donatus, uſurpato deinde Imperatoris titulo, eoque filiis indulto, quibus etiam Conſtantinum tandem poſtpoſuit, ita ut nullo is (quamdiu vixit) fere haberetur loco: qui, dum ita ſe res haberent, ſeu neceſſitate coactus, ſeu diſſimulata, quam in tyrannum, licet ſocerum, gerebat ſimultate, libris legendis ac diſciplinis ediſcendis, atque adeo ſcriptioni totum ſe dedidit, quod in primis teſtatur Luithprandus libro III. cap. IX. ubi illius pietatem ac ſtudia commendat: *Conſtantinus itaque Porphyrogenitus tum orationi tum lectionibus vacans, totum ſe Domino commendabat, opere manuum victum quæritans. Sane τὴν ζωγραφίαν, id eſt, picturam pulcre exercebat*; & lib. v. cap. 2. ubi de quodam Diabolino: *Conſtantinum denique libris incumbentem ita convenit*, ut ſcilicet uxoris fratrum inſidias præverteret. Suæ demum factus poteſtatis, & ad ſe unicum reverſa Imperii adminiſtratione, Philoſophiæ & Rhetorices ſtudia, cæterarumque omnium & artium & ſcientiarum ſtudia pene deperdita ita inſtauravit, ut urbs Imperii primaria viris eruditis, quos ex univerſo Imperio accivit, abundare cœperit. Quinetiam optimorum Scriptorum in omni doctrinæ genere exemplaria undique conquiſivit, Palatina iis inſtructa Bibliotheca, qui non tam ipſius quam publico omnium uſui dicarentur. Verum cum tantam tamque immenſam librorum molem pleroſque ab eorum lectione deterrere poſſe exiſtimaret, ipſe, ut Principem decuit, ſingulorum utilitati conſulens, auctores omnes qui idem argumentum tractaverant, ut in unum corpus compingerentur curavit, rejectis ſuperfluis, ac ſelectis ex unoquoque ſcriptore locis iis quæ quiſque elegantiſſime tractaverat. Tales ſunt Γεωπονικῶν libri ab illo collecti, ut libri titulus & argumentum declarat. Alii non ipſius eſſe Conſtantini, ſed ejuſdem Auguſti juſſu collectionem iſtam factam volunt, quam neſcio cui Dionyſio Uticenſi adſcribit Nicolaus Guibertus in Aſſertione de Murrhinis pag. 23. cum alii, ut Jacobus Mauſſacus ad Plutarchum de Fluminibus pag. 294. auctoris nomen ignorari omnino contendant. Ita ἱππιατρικῶν libros ab eodem eſſe collectos plerique volunt. Sed & Nonus Medicus in libri de morborum

N. 21.

I iij

Digitized by Google

LIBER XVI. Edit. Par. pag. 102. curatione procemio Conſtantini juſſu præceptiones omnes medicas ex variis Scriptoribus (horum tamen ſuppreſſis nominibus) collegiſſe ſe teſtatur. Similis argumenti, id eſt Medicinæ, liber extat Anonymi in Bibliotheca Regia περὶ διαιτῶν, ſeu de ciborum facultate, cujus auctor in præfatione, illius præcepto id ſe operis aggreſſum profitetur. Verum hi & ſi qui præterea ejuſmodi libri ad notitiam noſtram non venerunt, & magnitudine operis & utilitate longe præſtant collectanea hiſtorica in tres & quinquaginta titulos, ſeu locos communes ab eodem Conſtantino, aut illius juſſu comprehenſa, ex quibus duo dumtaxat ad nos pervenere, de Legationibus ſcilicet, & de Virtutibus & vitiis. Libri vero quos ipſe conſcripſit, plures editi habentur, quorum aliquot in unum volumen compegit Joannes Meurſius: nam ſeorſim aliquot alii editi proſtant, atque in primis vita Baſilii avi Imperatoris publicata primum a Leone Allatio, deinde a Combefiſio, qui & ejus de imagine Edeſſena narrationem pariter edidit, ut & Anonymi hiſtoriam libris IV. comprehenſam a Michaele Theophili filio, in quem deſinit Chronicon Theophanis, uſque ad Michaelem Methyſtam, quam quidem ipſius Conſtantini juſſu conſcripſiſſe teſtatur in libri titulo ac proœmio, in quo & vitam Baſilii Macedonis ab ipſo nepote Conſtantino mira ſermonis elegantia conſcriptam teſtatur. Laudatur præterea ab Allatio in ſyntagmate de Symeonibus Sermo de relatione corporis S. Joannis Chryſoſtomi in urbem. Multa etiam ſtricta oratione compoſuiſſe teſtatur hoc loco Zonaras. Ex quibus patet omnino, Conſtantinum non modo fuiſſe omnibus diſciplinis exculțiſſimum, ſed & litterarum extincta pene ſtudia rurſum inſtauraſſe, viroſque eruditos, propoſitis præmiis, ad ea promovenda impuliſſe.

Δύσεργοι) Contra Græci ipſi, apud Luithprandum in legat. *Conſtantinus Imperator, homo lenis, in palatio manens perpetuo, &c.*

Ὁ Παρακοιμώμενος Βασίλειος) Iſtius Baſilii meminit præterea Conſtantinus de Admin. Imp. cap. XLIII. & L. & Codinus in Orig. N. LX. ex quibus docemur domum, quæ olim Aſparis fuerat, poſſediſſe. Vide Lambecium ad eumdem Codinum.

Ἐπιβολαί) Iſtius conjurationis meminit Anonymus in vita S. Lucæ junioris p. 996.

Κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύσαντος Ῥώς) Inger appellatur a Luithprando l. V. c. VI.

N. 22. Ἀθέμιτα) Luithprandus in Legat. *Romanus Imperator filium ſuum Theophylactum Eunuchum Patriarcham conſtituit: cumque eum Alberici cupiditas non lateret, miſſis ei muneribus ſatis magnis effecit, ut ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ litteræ mitterentur, quarum auctoritate cum ipſe tum ſucceſſores ejus abſque Paparum permiſſa palliis uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non ſolum Patriarchæ, ſed etiam Epiſcopi totius Græciæ palliis utantur.* Quod poſtremum an omnino verum ſit, diſquirimus in Gloſſario med. Græcit. in V. Ὠμοφόριον.

Πολύευκτος) Hujus memoriam colunt Græci v. Febr. ut eſt in Menæis: de quo hæc præ cæteris narrat Symeon Logotheta in Chron. MS. in Porphyrogen. Ὁ ἀοιδιμώτατος ἀρχιερεὺς Πολύευκτος μοναχὸς ὑπῆρχεν, ἀνὴρ καὶ ἁγιώτατος, τοῦτο καὶ ἀποστολικῶν ἰδιώτας ἀποκεκρυμμένος ἐν τινι γωνίᾳ τῆς πόλεως δοκιμασθεὶς τῷ Βασιλεῖ, μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δοξολογίας ἀνελόμενοι αὐτὸν, τῷ μεγάλῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀποδεικνύουσι ναῷ, καὶ τὰ λείψανα τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου· ἃ καὶ μεθελόντα, τὰ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐτίθεντο· τὰ δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

Συμβασιλεύσαντος) Conferendus Catalogus Imperatorum Codino de urbis Orig. ſubjectus.

Τὴν Κάνδακα) Quam hodie inde *Candiam* vocant. Vide Gloſſ. med. Græcit. in χάνδαξ. LIBER XVI.

Ἐξηλάσαν) Capta fuerat ea inſula ſub Michaele Theophili filio, ut eſt in Actis S. Nicolis ad XXVI. Novemb. rurſum vero in Græcorum poteſtatem rediit ſub Romano juniore. Leo Protoſpatha: *anno DCCCCLXI. capta eſt inſula Creta a Græcis ſub Romano menſe Martio.* Vide vitam S. Nicolai Studitæ p. 891. & Leonem Diacon. lib. I. Hiſt. nondum editæ, ubi de Creta expugnata fuſe agit. N. 23. pag. 103.

Ἐν δὲ Συρίᾳ γενόμενος) In hac expeditione, Focas ſanguinem, qui ex imagine Chriſti crucifixi Beritanſi manaverat, a ſe inventum, Conſtantinopolim in Eccleſiam Omnium Sanctorum deferendum curavit anno Chr. DCCCCLXII. uti pluribus obſervamus in noſtra Conſtantinopoli lib. IV. p. 131. de qua quidem ſanguinis Chriſti & aliarum reliquiarum tranſlatione, habetur tractatus MS. hoc titulo: Νικηφόρου τοῦ ἄνακτος, καὶ ὅπως παρ᾽ αὐτοῦ ἀνεκομίσθη τὸ ἐκ τοῦ πλευροῦ τοῦ εἰκόνος ῥεῦσαν αἷμα θεῖον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. In fine vero hæc ſubduntur: Ἐν οἷς καὶ μία τῶν πόλεων ὀνομαζομένη Ἱεράπολις ἀριθμὸν ἔχουσα τὸν πολύτιμον ὄλβον τὸ τίμιον καὶ θεῖον αἵματος καὶ ὕδατος, περὶ οὗ ἡμῖν καὶ ἡ παροῦσα διήγησις· ἀλλὰ καὶ ἀγενεκόμισεν ὁ τῆς ἀφομοιώσιν ἔχων τοῦ Δεσπότου καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἅπαντα τὰ τῶν ἁγίων λείψανα. Τοῦτον οὖν τὸν θησαυρὸν νοσφισάμενος ἡμῖν ὁ Δεσπότης Νικηφόρος, ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἀνεπαύσατο αὐτὸν ἐν τῷ ἱεροπρεπεστάτῳ σηκῷ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῷ ἐν Βλαχέρναις, ἐπέχοντος τὸ [illegible] μῆνας κδ΄. ἐν τῷ, ευοε χρόνῳ, εἶτα ἐκεῖθεν πάλιν μετεκομίσθη ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας λογάδων καὶ κληρικῶν ἀλλαβαῖς λαμπαδηφορούντων καὶ ψαλλόντων τὸ χρήσιμον καὶ καλοῖς ἀρρήτοις τισὶ τροπαρίοις, Θυσίᾳ τῷ αἵματι κεκοσμηθέντι, Δέσποτα Κύριε, ἐκ τῆς ἀχράντου πλευρᾶς καὶ ζωοποιοῦ, θυσία μὲν τοιαύτη ἡ δοχῇ, πᾶσα δὲ ἡ γῆ σοι τὰς αἰνέσεις τῆς θυσίας ἀναφέρομεν· καὶ λοιπὸν ἀπετέθησαν τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων πάντων εἰς μνήμην αἰώνιον, εἰς δόξαν, εἰς ἔπαινον τοῦ ἀποδεξαμένου ἡμῖν τοῦτο Νικηφόρου ἄνακτος. Sic porro iſtius inventæ imaginis hiſtoriam narrat Leo Diaconus lib. X. Hiſtoriar. MS. Ἐντεῦθεν ἀπάρας, ἐς Φοινίκην κάτεισι, καὶ τό τε Βαλανέων τὸ φρούριον αἱρεῖ, καὶ τὴν Βηρυτὸν πολιορκεῖ, ἐν ᾗ καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐν εἰκόνι σταύρωσιν ἀνευρὼν, καὶ ταύτην ἐκεῖθεν ἀναλαβὼν, ἐν τῷ τοῦ Σωτῆρος ναῷ, ἐν τῇ Χαλκῇ ἱδρυμένῳ, παραπέμπει. Λέγεται δὲ περὶ ταύτης τῆς θείας εἰκόνος ἐξαίσιόν τι συμβεβηκέναι τεράστιον· φασὶ γὰρ κατά τινα οἰκίαν τῆς Βηρυτοῦ ἀνδρὶ φιλοχρίστῳ προσβαίνοντα παροικεῖν, καθ᾽ ἣν καὶ τὴν ῥηθεῖσαν εἰκόνα αἰωρουμένην ἀνακεῖσθαι· χρόνου δὲ ὕστερον καθ᾽ ἑτέραν οἰκίαν μετοικίσασθαι, καὶ κατὰ λήθην τινα ἀφέμενον λήθης περιχυθέντα, κατὰ τὴν προτέραν οἰκίαν καταλειφθεῖσαν, ὥστε καὶ κατοικεῖν· τῶν δὲ τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῦ τινά τι τὴν ὑστεραίαν ἐκεῖσε, ἐν τῷ δόμῳ ὑπεισελθόντα, καὶ πρὸς ἐναντίαν τὴν τοῦ Σωτῆρος σταύρωσιν ἀνατεθραμμένην ἀθρήσαντα, δεινοὺς λοιδορεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον, ὡς ἐκπεσόντα τῆς σφῶν θρησκείας, καὶ τὰ τῶν Χριστιανῶν σέβοντα, τὸν δὲ ὅρκοις αὐτοὺς βεβαιοῦσθαι, ἢ μὴν, μὴ τὴν τοιαύτην εἰκόνα εἶναι τοῦ παρόντος θεάσασθαι· αὐθις δὲ πρὸς αὐτὸν τοὺς παλαμναίους ἀπεῖπον εἰπεῖν, Καὶ εἰ μὴ τὰ τῶν Χριστιανῶν ὀργιάζεις, ἔργοις ἡμᾶς πληροφόρησον, καὶ ταύτην τῇ λόγχῃ ἀναλαβὼν, νύξον τὸ τοῦ Ναζωραίου εἰκόνισμα κατὰ τῆς πλευρᾶς, ὃ πρότερον οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ παλαιὸν πάλαι σταυρώσαντες ἐλόγχευσαν. Τὸν δὲ τὴν λόγχην μεταχειρισάμενον, ὡς εἶχε θυμοῦ, καὶ μάλιστα πληροφορεῖν ἐκείνους βουλόμενος, καὶ τὸ περιαπτόμενον αὐτῷ ἔγκλημα κατεπειγόμενον ἀποτρίψασθαι, νύξαι τὴν τῆς εἰκόνος πλευράν. ἅμα δὲ τῇ προσβολῇ τῆς αἰχμῆς, πλῆθος καταρρεῦσαι σὺν ὕδατι αἵματος· τοὺς δὲ δυσμενεῖς Ἰουδαίους πεπηγέναι τῷ φρικτῷ τοῦ θαύματος, καὶ τῆς φρενὸς ἀποδοθείσης, τοὺς τὰ Χριστιανῶν σέβοντας ἀποστῆναι τε τῆς Ἑβραίων ἐνίας, καὶ τιμῶν μεγαλουργοῦς. Ταύτην ὁ βασιλεὺς τὴν θεανδρικὴν μορφὴν ἐκεῖθεν ἀναλαβὼν, τῷ Βυζαντίῳ παραπέμπει, ὡς μοι ἤδη δεδήλωται.

Οἵ τε Ἀρχηγοὶ ἐσφάλησαν) Hanc Michaelis re-

LIBER XVI. ſaniam in rebus ſacris narrat Nicetas Paphlago in vita Ignatii Patr. Conſtantinopol. pag. 1213. Conſtantinus Porph. in Baſilio N. XXI. Edit. Combefiſii, Continuator Theophanis lib. IV. N. XXXVIII. Symeon Logotheta in eodem Michaele N. XVIII. & alii; quam quidem ſub Kalen- Edit. Pariſ. pag. 104. das Januarias a Latinis ſeu, occidentalibus in uſu pariter fuiſſe pluribus docuimus in Gloſſ. med. Lat. in V. *Kalendæ*: ſed & quoad res ſacras, a Græcis habuiſſe par eſt credere, cum in Concilio Conſtantinopolitano IV. act. IX. legati Pontificii Græcis objecerint, in Regia urbe improbos Laicos rerum ſacrarum irriſores, & Senatores, ſuperhumeralia geſtare, Epiſcoporumque ritus & ceremonias imitari, etiam vidente nec prohibente Photio Patriarcha, ſub ipſo ſcilicet Michaele Imp. Sed id etiam longe ante iſta tempora obtinuiſſe videtur innuere Nicephorus Presbyter in vita MS. Sancti Andreæ propter Christum Sali, cujus hæc ſunt: νυκτὸς δὲ ἐπιμβαίνοντες αὐτῷ πάντες ἁρπάσαντες οἱ αὐλεταὶ ἐκδύουσι τε αὐτὸν, καὶ ἤχοντο τρέχοντες, ἀφιέντες αὐτὸν γυμνόν· οὗτοι δὲ ἦσαν, ὥσπερ οἱ τῆς πόλεως ἀνδρες καλοῦσι, τὰ τοῦ Ἀρχιερέως παιδία. Vixit autem Nicephorus ut & Andreas ſub Leone magno, ut ipſemet teſtatur. De hoc porro *Fatuorum feſto*, uti appellatur in Concilio Baſileenſi Seſſ. XXI. ſub extr. agunt præterea Cognatus in Hiſt. Tornac. & Marlotus in Metropoli Remenſi ad an. MDIX.

Ὁ τοῦ τυραννοῦντος πατὴρ ὁ Φωκᾶς) Quem ſic deſcribit Luithprandus in Legat. *Cui (menſæ) pater aſſedit, homo, ut mihi videbatur natus centum quinquaginta annis: cui itidem, ut filio, Græci laudibus, immo incantatis ſuis, Deus annos ut multiplicet, conclamant.*

Λέων) Poſtmodum Curopolates & Logotheta, quem pariter ita depingit idem Luithprandus: *homo ipſe ad perſonam ſat procerus, falſo humilis, cui ſi innviſus homo fuerit, manum ejus perforabit.*

Κατήγαγε θριάμβον) Ob tot Victorias Νικητής, ſeu *Victor*, appellatus, ut ex Symeone Logotheta docemur in Alexandro n. I. & ex Anonymo Combefiſiano in eodem Alexandro n. I. in Lacapeno n. XLIV. & in Porphyrog. n. XLI. Καλλίνικος, apud Scylitzem p. 648.

Τοῦ Βαπτιστοῦ) Cedrenus pariter μέρος τι τοῦ ἱματίου τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου ὅπερ εὗρεν ἐν τῇ Βεῤῥοίᾳ ἐναποκείμενον, Conſtantinopolim attuliſſe Nicephorum Phocam narrat. At Scriptor vitæ Nili junioris hiſce temporibus proximus, pag. 122. in Creta inſula, in Presbyteri cujuſdam domo, a Centurione quodam Sancti Joannis veſtem repertam videtur innuere, a quo ille perſoluto quingentorum aureorum pretio poſtmodum redemerit. Ait quippe Centurionem (ἑκατοντάρχην) obtuliſſe Sancto Nilo πεντακοσίους χρυσίνους, inſuperque cum jurejurando confirmaſſe, ὅτι οὐκ ἐστί μοι ταῦτα ἐξ ἀδικίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ σπαθίου· ὅτε γὰρ ἐκρατήσαμεν τῆς Κρήτης, εὑρήκαμεν παρά τινι Πρεσβυτέρῳ ἐπ' ἀληθείας τὸ ἔνδυμα τοῦ Προδρόμου, ἐκ τριχῶν καμήλου τυγχάνον, καὶ περὶ τὸν τράχηλον ὑφασμένον· ὅπερ λαβὼν ὁ μακάριος ἐκεῖνος, ἐπεὶ τὸ χρυσίον ἐμοὶ παρεχώρησεν.

N. 25. Ἐν τῷ εἰσιέναι τῷ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου) Rem etiam narrat, ſed paulo aliter, Scylitzes p. 648. Obſervavimus in noſtra Conſtantinopoli Chriſt. lib. III. Sect. XLII. cum ſolis Sacerdotibus Bema obvium eſſet, conceſſum tamen Imperatori κατά τινα παλαιὰν παράδοσιν, illud ingredi, cum ſacra dona oblaturus eſſet, ex Synodo Trull. can. LXIX. Hic vero Imperator Focas, poſt peracta nuptialia Sacramenta (ἐν ταῷ ut eſt in Euchologio p. 385.) cum Patriarcha in Bema ingreſſurus, ὡς ἔθος αὐτῷ, ab illo arcetur ab eodem Patriarcha: unde conjici daretur, ea tempeſtate Imperatorem in Bemate ſedem ſuam habuiſſe. Certe auctor incertus poſt Theophanem in Leone Armenio p. 439. teſtatur Imperatores Bema ingredi ſolitos: καὶ προελθὼν τῇ Χριστοῦ γεννήσει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἰσῆλθεν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, κατὰ τὸ ἔθος τῶν Βασιλέων, &c. Extitere tamen aliquot Eccleſiæ in quarum Bemata quibuſvis ingredi fas erat, ex neſcio quo incerto ac tolerato abuſu. Scholion ad Can. LXIX. Synodi Trullanæ: σημείωσαι τὸν παρόντα κανόνα, καὶ φύλαττε τοῦτον· κἀγὼ γὰρ ἐν ἀθυμίᾳ κεῖμαι τοὺς εἰσερχομένους κοσμικοὺς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα τῆς ὑπεραγίας *pag. 105.* μου Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας, λέγοντας ἀρχῆθεν παραδοῦναι τὴν τοιαύτην συνήθειαν, ὥστε τῷ ἁγίῳ οἴκῳ τῆς Θεομήτορος, καὶ ἐν τῷ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐν τῇ Χαλκῇ. LIBER XVI

Ἐλέγετο γὰρ ἀνάξιος γενέσθαι, &c.) Luithprandus in Legat. de Nicephoro: *Qui non incongrue ſilveſtri aſino comparatur ob vanam & inanem gloriam, inceſtamque dominæ & commatris ſuæ conjugium.* Infra: *Nicephorus perjurio atque adulterio regni apicem eſt adeptus.*

Μανουὴλ Πατρίκιος) Annum iſtius cladis notat Lupus Protoſpatha: *Anno DCCCCLXV. introivit Manuel Patricius in Siciliam, & ibi mortuus eſt.* Luithprandus in Legatione, triennio poſt obita: *Scribit etiam præfatus Hippolytus Græcos non debere Saracenos, ſed Francos conterere, qua lege Saraceni animati, ante triennium cum Manuele Patricio, Nicephori nepote, juxta Scyllam & Charybdim in mari Siculo bellum parant, cujus immenſas copias cum proſtraviſſent, ipſum comprehenderunt, capiteque truncum ſuſpenderunt.*

N. 25. Τῇ δέ γε Ταρσῷ καὶ τῇ Μοψουεστίᾳ) Mopſueſtiæ expugnationem a Nicephoro Phoca fuſe narrat Leo Diaconus lib. IV.

Ἐρῶν γὰρ τὸ πᾶν τῇ στρατιωτικῇ μεταχειρίσει ἐπιτηδεύματος) Luithprandus in Legat. ſic Græcum loquentem inducit: *Conſtantinus, inquit, Imperator, homo lenis, in Palatio manens, — Nicephorus vero Baſilius homo ταχύχειρ, id eſt militiæ deditus Palatium ceu peſtem abhorret, & vocatur a nobis prope ſimultatis amator, atque argumentoſus, qui non pretio ſibi gentes amicas, ſed terrore & gladio ſibi ſubditas facit.*

Θεῖον κανόνα) Vide eumdem Zonaram ad Can. XIII. Epiſt. I. S. Baſilii ad Amphilochium.

N. 26. Τρεπομένων τῶν Ἀντιοχέων) Expeditionem hanc in Agarenos, quæ ſub anno DCCCCLXVIII. accidit, attigit Luithprandus in Legat. *quarta feria ipſius Hebdomadæ Nicephorus Conſtantinopolim egreditur, in Aſſyrios profecturus.*

Καὶ γίνεται λιμὸς ἰσχυρὸς) Hæc αὐτόπτης narrat Luithprandus in Legat. *Eſt & aliud quod nunc Nicephorum compulit copias in Aſſyrios educere: Argorum enim omnem regionem laſcans tempus, Deo jubente, eouſque fames attrivit, ut neque tritici duo Papienſes ſextarii aureo compararentur, hocque ubi ubertas quaſi regnat. Hanc peſtem ubibus cooperantibus ita dilatavit, ut meſſionis tempore, quidquid ubique terrarum annonæ erat, minimo dato pretio, poſſeſſoribus, ejulantibus congregarit. Quod cum juxta Meſopotamiam faceret, ubi frugum copia muribus abſentibus creverat, arenæ maris multitudini annonæ multitudinem coæquavit. Igitur cum eo turpiter fames ubiubi deſæviret, vili hoc commercio octoginta millia mortalium, obtentu militiæ, ſecum congregavit, quibus per continuum menſem, quod uno emerat aureo, duobus vendidit.*

N. 27. Κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος) Feſtum quo hæc fiebat proceſſio, indicat Leo Diaconus lib. IV. hiſt. MS. ἀφίκετο δὲ κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνάληψιν, κατὰ τὸ εἰθισμένον, ἔξω τειχέων, ἐπὶ τὴν καλουμένην Πηγὴν, τελουμένου τοῦ Βασιλέως· νεὼς δὲ ταύτῃ περικαλλὴς τῇ Θεοτόκῳ δεδόμενος, &c. Iſtius præterea Imperatoriæ προελεύσεως εἰς Πηγὰς, meminit Luithprandus in Legatione, cujus apparatum & pompam ita deſcribit: *His ergo tribus Hebdomadibus habuit Nicephorus extra Conſtantinopolim metaſtaſim, id eſt ſtationem in loco qui dicitur εἰς Πηγὰς, id eſt ad Fontes, eodemque me venire præcepit.* Sed an ea ſit cujus hic meminit Zonaras, haud omnino conſtat. Vide noſtram Conſtantinopolim lib. IV. ubi de hoc templo agimus.

LIBER XVI. Χρυσοβούλλιον) Cujus meminit Conſtantinus Porphyrog. de Adm. Imp. cap. IX. *Wenceslaum* ita efferunt Græci Scriptores.

N. 28. Καλόκυρον) Is eſt, ni fallor, Calocyrus Patricius, cujus meminit Lupus Protoſpatha ſub an. DCCCCLXXXII.

Edit. Pariſ. pag. 106. Γέγονε δὲ, &c.) De hoc terræ motu ſub Nicephoro Phoca agunt Excerpta quædam Hiſtorica ex Cod. Reg. Ὅτι ἐπὶ τοῦ Φωκᾶ τοῦ κυρίου Νικηφόρου τοῦ Βασιλέως ἔκλειψις ἡλίου περὶ χειμῶνα ἐγένετο· καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σεισμὸς σφοδρότατος· τῷ δὲ σεισμῷ καὶ ὄμβρος ἄμετρος ἐπηκολούθησεν ἐπὶ ὥρας τρεῖς, καὶ πάλιν ὄμβρος πεδουμένων σύμμικτος ἐγένετο.

Βασιλικοὺς σιτῶνας) Horrea publica, de quibus egimus in Conſtantinopoli l. II. ſect. X. Ea conflagraſſe Theodoſio juniore imperante ſcribit Socrates lib. VII. cap. XXXIX. ubi τὰ μέγιστα τῶν ὡρείων vocantur.

Σφαῖραν ἀφῆκε κατὰ πρανοῦς.) Proverbium quod, ni fallor, omiſere Parœmiographi: quo referri poſſunt iſta ex Gellio lib. VI. cap. II. de cylindro: *Sicut*, inquit, *lapidem cylindrum, ſi per ſpatia terræ prona atque deruta jacias, cauſam quidem ei & initium præcipitantiæ feceris, mox tamen ille præceps volvitur, non quia tu id jam facis, ſed quoniam ita ſeſe modus ejus, & formæ volubilitas habet.*

Ὢν δὲ κατὰ τὸ Θέμα) Hæc verba abſunt ab uno e MSS. Reg. habentur vero in duobus aliis cum defectus nota, & in quarto: ubi Θέμα videtur eſſe Forum Theodoſiacum, vel tractus ita ad illud forum appellatus, uti indicavimus in noſtra Conſtantinopoli lib. I. p. 80.

Βουκολέον) De Bucoleonte multa congeſſimus in Notis ad Villharduinum, & in Conſtantinopoli Chriſtiana: tantum addo ad urbium portas apponi ſolitas ejuſmodi Leonum & Bucularum ſtatuas marmoreas, colligi poſſe ex Continuatore Theophanis lib. III. n. XXXIV.

Κύριε βοήθει) Scylitzes p. 662. ait Nicephorum tum dixiſſe, Κύριε ἐλέησον, Θεοτόκε βοήθει. Formula precationis, vel etiam adprecationis, Græcis perfamiliaris. S. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium Aug. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀλλήλοις μιᾷ φωνῇ ἐβόα, Χριστὲ βοήθει Κωνσταντίῳ. Apophtegmata Patrum in Macario n. XIX. ἐὰν δὲ ἐπίκειται πόλεμος, Κύριε βοήθει. Idem Scylitzes, p. 781. Χριστὲ βοήθει, in præliis inclamatum teſtatur. Interdum etiam Deiparam invocabant, hac formula, Θεοτόκε βοήθει, ut apud Scylitzem: Theophanes an. XXVI. Copronymi pag. 327. καὶ εἴ τις συμπεσὼν, ἢ ἀλγῶν, τὴν συνήθη Χριστιανοῖς ἀφῆκε φωνὴν, Θεοτόκε βοήθει, ἢ παννυχίδος ἐφωράθη, ἢ ἐκκλησίαν προσεδρεύων, ὡς ἐχθρὸς τοῦ Βασιλέως ἐκολάζετο. Sed de utraque formula, vide quæ adnotamus in Diſſert. de inferioris ævi numiſmatibus n. XXVIII. & XXX.

Ἐξαίφνης) Anonymus Salernitanus, parte VII. *Sed dum hæc agerentur, Pandulfus, de quo præmiſimus, Princeps, dum apud Conſtantinopolim vinctus moraretur, atque ipſe jam fatus Nicephorus Imperator eum plus cruciaret, ſubitanea mors illi Imperatori evenit. Nam cum eſſet juſtus & jure legis ſervator, Theophana crudeliſſima ſua uxor propter ſuæ cupiditatis ardorem una cum Joanne Simulchi*, (Tzimiſce, *eo qui illo tempore Ducatum gerebat, crudeliter illum necaverunt, & Imperium ipſe Joannes accepit.*

Ἐξ ὧν ἓξ καὶ μικρὸν τετηρηκὼς) Scribit Luithprandus in Legat. In Sibyllinis illis Græcorum libris, in quibus ſcriptum reperiebatur, quot annis Imperator quiſque victurus erat, ſeu imperaturus, Nicephorum ſeptennio duntaxat victurum prænuntiatum.

NOTÆ IN LIBRUM XVII. LIBER XVII.

N. 1. Τῶν Ῥωμαίων) Nicephori Phocæ porro ſtaturam & corporis formam ſic depingit Luithprandus in Legat. *Ante Nicephorum ſum deductus, hominem ſatis monſtruoſum, pygmæum, capite pinguem, atque oculorum parvitate talpinum, barba curta, lata, ſpiſſa, & ſemicana fœdatum, cervice digitali turpatum, prolixitate & denſitate comarum ſatis ſuum, colore Æthiopem, cui per mediam nolis occurrere noctem, ventre extenſum, natibus ſiccum, coxis ad menſuram ipſam brevem longiſſimum, cruribus parvum, calcaneis pedibuſque æqualem, &c.* quæ quidem neſcio an conveniant cum Leone Diacono lib. III. Hiſt. MS. ubi ſic Phocam depingit: εἶχε δὲ τὴν ἰδέαν τοιάνδε τις ἦν· ὄψις αὐτῷ πρὸς τὸ μέλαν πλέον ἢ τὸ λευκὸν ἀποκλίνουσα· κόμη δὲ βαθεῖα καὶ κυανῆ· ὀφθαλμοὶ μέλανες ἐπὶ φροντίδος πεφροντικότες, δασέσι ταῖς ὀφρύσιν ὑποκαθήμενοι· ῥὶς μέσως ἔχουσα λεπτότητος καὶ παχύτητος ἠρέμα συμπεραινομένη γρυπότητι· ὑπήνη σύμμετρος, ἀραιὰ παρὰ τὰς γνάθους προβαλλομένη τὴν πολιάν· ἀγκύλος τὴν ἡλικίαν καὶ στιβαρός· εὐρύτατος τὸ στέρνον καὶ ὤμους ὡς μάλιστα· τὴν μὲν τοι ἀνδρείαν καὶ ῥώμην κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ἡρακλῆ· φρονήσει δὲ καὶ ἀγχινοίᾳ καὶ τῷ τὸ δέον ἀπεπταίστως ἐπιφράσαι... πάντων κατὰ μέγεθος τῶν κατ᾽ ἐκεῖνο τῆς γενεᾶς γεγενημένων ἀνδρῶν. pag. 107.

Τοὺς τῶν Ῥωμαίων παῖδας κοινωνοὺς πεποίητο τῆς ἀρχῆς) Quos antea Nicephorus Phocas longe infra ſe ſtatuerat, ut ex Luithprando in Legat. colligimus: *Sedebant ad ſtaſſram, non in eadem linea, ſed longe deorſum duo parvuli Imperatores, ejus quondam domini, nunc ſubjecti.*

Παρὰ τοῦ Πολυεύκτου) Idipſum ita refert Balſamon ad Can. XII. Synodi Ancyranæ: Τῷ παρόντι κανόνι χρησάμενος ὁ ἁγιώτατος ἐκεῖνος Πατριάρχης Πολύευκτος πρῶτον μὲν ἐξώσθειν ἐκ τῶν ἱερῶν περιβόλων τῆς ἁγιωτάτου τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Βασιλέα Κύριον Ἰωάννην τὸν Τζιμισκῆν, ὡς φονεύσαντα τὸν Βασιλέα κύριον Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν· ὕστερον δὲ ἐδέξατο. Εἶπε γὰρ μετὰ τῆς ἁγίας συνόδου ἐν τῇ γενομένῃ τηνικαῦτα συνοδικῇ πράξει τῇ ἐν τῷ Χαρτοφυλακείῳ ἀποκειμένῃ, ὡς ἐπεὶ τὸ χρῖσμα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὰ πρὸ τούτου ἁμαρτήματα ἀπαλείφει, οἷα καὶ ὅσα ἂν ὦσι, πάντως καὶ τὸ χρῖσμα τῆς Βασιλείας τὸν πρὸ ταύτης γεγονότα φόνον παρὰ τοῦ Τζιμισκῆ ἐξήλειψεν. Canon porro Synodi ejuſmodi eſt: τοὺς πρὸ τοῦ βαπτίσματος τεθυκότας, καὶ μετὰ ταῦτα βαπτισθέντας, ἔδοξεν εἰς τάξιν προάγεσθαι, ὡς ἀπολουσαμένους.

Ὡς διχῇ τμηθῆναι) Nota ſunt quæ de Godefrido Bullioneo dicunt hiſtorici, atque in iis Albertus Aquenſis lib. III. cap. LXV. Petrus Tudebodus p. 789. & Will. Tyrius lib. IV. cap. VI. *qui ſcilicet unum de hoſtibus protervius inſtantem, licet lorica indutum per medium diviſit*, &c.

Τοῦ τροπαιοφόρου ἁγίου Θεοδώρου) Hauſit a Leone Diacono, qui Joannis Tzimiſcæ res geſtas pluribus proſecutus eſt. N. 3.

Εἰκόνα τῆς Θεομήτορος) Addit idem Leo Diaconus in Hiſt. MS. τὴν τῆς Θεομήτορος εἰκόνα ἐναγκαλισαμένην τὸν θεάνθρωπον Λόγον, ἣν ἐκ Μυσίας ἀπηνέγκατο, ubi cæteros triumphi Zimiſciani apparatus pluribus proſequitur.

Βασίλειον) Qui Νέος dicitur Balſamoni ad Can. I. Synodi Conſtantinopolitanæ ſub Photio: aliis vero, Πορφυρογέννητος, ad diſcrimen Baſilii Macedonis Imp. Verſus inſcripti Menæis, quæ illius nomen præferunt: N. 4.

Ἄναξ ἄναξ γῆς, ἄναξ τῆς πορφύρας,
Βασίλειος, τὸ θρέμμα τῆς ἁλουργίδος,
Κρατεῖ κράτει αὐτῷ καὶ τρόπαιον ὁ λόγος.

Ita etiam Πορφυρογέννητος dicitur Michaeli Pſello in Synopſi legum ſub finem.

Τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, &c.) In qua quidem æde Sancti Joannis Baptiſtæ capillos poſtmodum depoſuit, ut narrat Leo Diaconus lib. X. hiſt.

Digitized by Google

LIBER XVII. hiſt. MS. de Joanne Tzimiſce : *ἐνταῦθα φρούριον προσβαλὼν, τῷ τῇ Σύρων φωνῇ καλουμένῳ Μεμετζῷ, ὃ καὶ τολμήμασι, καὶ ταῖς παντοδαπαῖς μηχαναῖς παραστησάμενος, τὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σανδάλια ἐκεῖσε ἀποκείμενα, ἀντίληψιν δέ τι δῶρον ὁρώμενον· καὶ τὰς τοῦ σεβασμίου δὲ Προδρόμου τρίχας τοῦ Κήρυκος· καὶ τὰ μὲν αὖθις ἐν τῷ περιπύστῳ τῆς Θεομήτορος ναῷ, τῷ κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν ἑστίαν δεδομημένῳ ἀπέθετο, ὥς τινα πολύολβον θησαυρόν· τὰς δὲ ἐν τῷ τοῦ Σωτῆρος ναῷ ὃν αὐτὸς ἐκ βάθρων ἀνήγειρε.* Meminit præterea iſtius ædis a Tzimiſce conditæ Michael Pſellus lib. v. Hiſt. MS. *Ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ καινουργεῖ πάνυ καὶ ὑψηλὸς ἀπεργάζεται τὸν ἄνω λεγόμενον Χαλκῆς φυλακεῖ, μετ' αὐτοῦ δὲ τὸ Θεῷ τέμενος, ὃ ὁ μέγας ἐν*

Edit-Pariſ. pag. 108. *βασιλεῦσιν Ἰωάννης ὁ μετὰ Φωκᾶν Νικηφόρον ἐδείματο.* Falſo igitur hæc Nicephoro Phocæ adſcribunt excerpta Hiſtorica ex Cod. Reg. *Ὅτι ἐν τῇ Μέμιτζῃ ἦρεν ὁ Βασιλεὺς Νικηφόρος τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ σανδάλια, καὶ τὰς σεβασμίους τοῦ Προδρόμου τρίχας· καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ ναῷ τῶν Βλαχερνῶν κατέθετο· τὰς δὲ ἐν τῷ τῆς Χαλκῆς ναῷ, τῷ παρ' αὐτοῦ ἐκ βάθρων ἀνεγερθέντι.* Alia de hac æde obſervamus in Conſtantinopoli Chriſt.

N. 5. *Αὕτη δ' ἐστὶν ἡ Τρηαδίτζα*) Leo Diaconus lib. x. hiſt. nondum editæ : *κατὰ τὴν Σαρδικὴν ἐνοχαρίαστο, ἣν καὶ Τραλίτζαν ὁ Σκυθικὸς συνήθεια κέκληκεν.* Infra, *τρηαδίτζαν* vocat.

Ἐπὶ τὰ Μουνδραγάλια) Vide Apoſtolium centuria vii. n. xcv. & Manſſacum ad Harpocrationem p. 148.

N. 6. *Καὶ τοῦ παρ' ἐκείνῳ δομηθέντος σεμνείου*, &c.) Iſtius Monaſterii meminit Michael Pſellus lib. i. Hiſt. MS. ubi de eodem Baſilio : *Καὶ πάντα τρόπον ἐπόσα εἰς κάκωσιν ἐκείνῳ καὶ συμφορὰν ἐμηχανᾶτο τοιῶν· ἀμέλει καὶ ὃν ἐκεῖνος ἐδείματο λαμπρότατον μονὴν, Βασιλείῳ τῷ πάνυ ἀναθέμενος, ἐπώνυμον τῆς ἑαυτοῦ κλήσεως, μεγαλοπρεπῶς μὲν κατεσκευασμένην, καὶ πολλῇ δαπάνῃ χερσὶ τὸ ποικίλον μετὰ τοῦ καλοῦ ἔχουσαν, ἀλλ' οὖν δὴ χορηγίαις τὸ πλέον τοῦ αὐταρκοῦς ἀναπληρουμένην, ἐβούλετο μὲν ἐκ θεμελίων καθαιρεῖν· τὸ δὲ τῆς πράξεως αἰδεσθεὶς ἀναβαλλόμενος, τὸ μὲν ἐπειδὴ ἀφῆκε, τὸ δὲ κατέσεισε, τὰ ἔπιπλα, τὰς ἡρμοσμένας λίθους· τὸ δ' ἄλλο τεχνικώτερον, οὐχ ὅπως, ἀρχεῖον φροντιστήριον οἱ δεῖ χαριστήριον εἰπεῖν, τὸ μοναστήριον δέδρακε, τῶν φροντίδων τιθεμένων τῶν ἐν αὐτῷ, ὅπως ἂν ἑαυτοῖς τὰ ἀναγκαῖα πορίσωνται.* Atque illud eſt Monaſterium S. Baſilii, de quo egimus in noſtra Conſtantinopoli.

Ἦ γὰρ καθεῦδ' ἢ οὐκ ἐνόησεν) Hemiſtichium Homericum ex Iliad. i. verſ. DXXXIII.

N. 7. *Πανηγύριον*) *Ludorum*, verterat interpres, *nundinarum* repoſuimus, quod ſequentia ſuadent. Vide Gloſſ. med. Græcit.

Βαρδάριος) Vide idem Gloſſ. in *Βαρδαριῶται*.

Οἱ μάργαροι) Vide idem Gloſſ. in *Μάργαροι*.

Ἀξίῳ ποταμῷ) Joannes Tzetzes Chil. x. cap. cccxvi. *Ἀξιὸν* quoſdam perperam ſcribere obſervat:

Παίονες δὲ οἱ Βούλγαροι, μὴ τοῦθε τοὺς βαβάλους,
Ἄλλους τινὰς τοὺς Παίονας νομίζειν, παρὰ ταῦτα,
Οἱ Ἀξιὸν νομίζοντες ἕτερον τῷ Βαρδάρῃ,
Καὶ Ἄξιον, οὐκ Ἀξιὸν φασί, γραφῇ διφθόγγῳ.

Idque Homeri auctoritate probat. De Axio & Bardario diximus in Notis ad Hiſtoriam Comnenicam.

N. 8. *Καὶ θνήσκει*) Lupus Protoſpatha : *Anno* MXV. *apparuit cometa menſe Februarii, & Samuel Rex obiit, & filius ejus regnavit.* Mox : *Anno* MXVI. *occiſus eſt filius prædicti Samuelis ab ejus conſobrino filio Aroni, & regnavit ipſe.* Ubi Cod. al. *a Fievada ejus conſobrino filio Arronii.* Conſule Familias noſtras Dalmaticas.

Τὴν ἅπασαν Βουλγαρίαν) Joannes Tzetzes Chil. x. cap. cccxvi.

Ἀρχεῖ τὰ Αὐτοκράτορος κρατέου Βασιλείου,
Οἱ παντελῶς συνέτριψεν ἐκείνων τὸν αὐχένα,
Καὶ δούλους τούτους τέθεικε τῷ τῶν Ῥωμαίων κράτει.

Adde cap. cccxviii.

Ἐπαρίτην) Protopapus Palatii. Vide Gloſſ. med. Græcit. in *Πρωτοπαπᾶς*.

Zonaræ Annales.

Τὰ τῶν Κρωβάτων ἔθνη) Ut Croatia & Sirmium LIBER XVII. in Græcorum poteſtatem venerint, & ut cæſo per inſignem perfidiam Sermone, Sirmii domino, a Conſtantino Diogene, qui miſſus a Baſilio fuerat ad debellandos Croatas, illiuſque uxor in urbem ſit adducta, narrat pluribus Scylitzes p. 717. At quod Diogeni ille, Lupus Protoſpatha Bugiano, ſeu *Βοιωάννῃ* tribuit, ſub an. MXXIV. *Et transfretavit Bugianus in Carbatia,* pag. 109. *& comprehendit ipſam Principiſſam uxorem Coſmici.* Al. *Ciſigni.*

Ξιφίας) Alius a Xiphia Italiæ Catapano, cujus ille fortaſſe filius fuerit. Lupus Protoſpatha an. MVI. *Deſcendit Xiphea Catapanus in civitate Bari.* Nam is obiit anno ſequenti in Italia. Idem an. MVII. *defunctus eſt prædictus Catapanus in civitate Bari.* Xiphiæ vero, cujus hic meminit Zonaras, defectio cadit in annum MXXII. ut eſt apud Scylitzem.

Ὁ τῶν Ἀβασγῶν ἀρχηγὸς ὁ Γεώργιος) Vide Conſtantinum de Adm. Imp. cap. XLVI.

Καὶ πρὸς Σικελίαν) Scribit Scylitzes Baſilium molitum expeditionem in Siciliam, Oreſtam quemdam de fidiſſimis ſuis Eunuchis præmiſiſſe cum magnis copiis: deinde poſt extinctum Baſilium revocatum e Sicilia ob imperitiam in re militari, & miſſum in Italiam cum Imperio : quod & attigit Lupus Protoſpatha : *Anno* MXXVIII. *deſcendit Oreſti Chetoniti menſe Aprilis.* Idem anno ſeq. *Venit Euſtachius cum Baſilico & Mandatora, & elegit Catapanum Chriſtophorum : & Oreſtes prædictus aſcendit in Conſtantinopolim cum Bugiano, &c.* ubi *Chetoniti* idem valet ac Gr. *Κοιτωνίτης*, *Cubicularius, Præfectus ſacri cubiculi*, quæ dignitas ſpectabat potiſſimum Eunuchos. Revocatus eſt rurſum ex Italia, & ei ſubrogatus Leo Opus, cui concreditæ pedeſtres copiæ, quod ad an. M. MMMMMMDXLII. Chr. MXXXIV. refert idem Scylitzes. At Lupus Protoſpatha Leonem in Italiam veniſſe anno MXXVII. auctor eſt : *Anno* MXXVII. *Deſpotas* (leg. *Leo Opus*) *Nicus in Italia deſcendit cum ingentibus copiis Ruſſorum, Wandalorum, Turcarum, Bulgarorum, Blachorum, Polonorum, Macedonum, aliarumque nationum, ad Siciliam capiendam. Captum eſt autem Rhegium, & ob civium peccata deſtructum eſt a Vulcano Catapano, & Baſilius Imperator obiit anno ſecundo. Itaque Græci receſſerant die S. Martini. Jam vero Baſilius vivens renuntiavit Imperio, ſibi ſubſtituens Romanum, cui uxorem dedit Zoam filiam ſuam.*

Ἐπ' ἔτεσιν ἑπτά) Alius Cod. *τέσσαρσι*.

Τῷ τῆς ἡμιν ...) Sepultus porro fuit Baſilius Imp. in æde ſeu Monaſterio S. Joannis Evangeliſtæ in Hebdomo, unde illius corpus tranſlatum poſtmodum Selybriam a Michaele Palæologo Imp. ut narrat Pachymeres lib. ii. cap. xxi. & lib. vii. cap. ult. qui priore loco meminit verſuum illius tumulo adſcriptorum, quos ex Cod. Reg. MMMCXXX. hic damus:

Ἄλλοι μὲν ἄλλῃ τῶν πάλαι βασιλέων
Τόπους προαπετάξαντο εἰς ταφὴν ξένους.
Ἐγὼ δὲ Βασίλειος, πορφύρας γόνος,
Ἵστημι τύμβον ἐν μέσῳ γῆς Ἑβδόμου,
Καὶ σαββατίζω τῶν ἀμετρήτων πόνων,
Οὓς ἐν μάχαις ἔστεργον, οὓς ἐκαρτέρουν,
Ἀφ' οὗ γὰρ Βασιλέα Θεὸς κέκληκέ με,
Οὐ γάρ τις εἶδεν ἠρεμοῦν ἐμὸν δόρυ,
Καὶ μαρτυροῦσι τοῦτο Σκύθαι καὶ Πέρσαι,
Σὺν οἷς Ἰσμαήλ, Ἀβασγός, Ἴβηρ, Ἄραψ.

Γυναικὶ δὲ τινὸς ἂν συζυγείη Ἑλένη, &c.) Michael N. 9. Pſellus in Epiſt. inedita ad Conſtantinum Monomachum Imp. de Conſtantino Baſilii fratre : *Γάμους δὲ προτέρους θυγατέρας τινὸς τῶν ἐν τέλει, καλλοφυεστάτας καὶ καλλιστευούσας τῶν αὐτῆς γεγονυίας, οὐ Σκηπίωνα τιμῶσι, Φοῖβον, οὐδὲ Τερτίαν τὴν Πυθικοῦ ὑμπλέον πράγματος, ἀλλὰ Χάριτας ὡς ἀληθῶς ταῖς θρυλλουμέναις ἐκείναις ἰσαρίθμους καὶ ἀνθαμίλλους, καὶ τῷ θεῷ ταύτῃ ἀριθμῷ τὸ τῆς γονῆς περιουσίας φιλότιμον*, &c.

m

LIBER XVII. Ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Εὐδαίων) Idem Pſellus : Καὶ τούτων τὸν πρεσβύτερον, ἀφ᾽ ἑαυτοῦ δ᾽ ὁ μᾶλλον δευτερόν τι φαίνεσθαι, καὶ ἐγγελῶν ἐνταῦθα ἀποκρύπτειν

Edit. Pariſ. pag. 110. δεινῶς ἐθελουσίῳ τάγματι, τὴν βασιλικὴν ὄντως τοῖς ἀμφιέννυσι, καὶ τῷ δὴ συμβὰς συμβολὴν εἰσάγει, ... καὶ ταῖς τεταῖς ἐγκαθιδρύμένων ταῖς κρείττοσι.

Σωνήρμοσε τῇ Ζωῇ) Lupus Protoſpatha : *Anno MXXIX. mortuus eſt Conſtantinus Imp. in vigilia S. Martini, & ſe vivente impoſuit in ſede ſua Romanum, & dedit ei axorem Zoam filiam ſuam.*

N. 10. Οἰκονόμους) Vide Gloſſ. med. Græcit. in Οἰκονόμος.

Πραίτωρ ἀστὶ κρατοῦντος ἐγένετο) Pſellus in laudata Epiſtola ad Monomachum, de Argyro : αὐτὸς αἰτοῦσί τε τὸ ἀφειλόμενον εἰσεπράττετο, καὶ ἐν δυναστείαις τὸ χρεωστούμενον κατεβάλλετο. Infra : Ἐνταῦθεν γνώμαις φειδοῖ συμμελῶν, καὶ ἀδικίαις συνδιατώμενος κινδυνεύσει, μετεβάλλετο τὴν ψυχὴν, καὶ πρὸς ἀφέξει τοὺς λογισμοὺς ἀλλοιώσας ὁ καλός.

N. 11. Τὸν ναὸν τῇ Θεομήτορι προσθέμενος) Τῆς Περιβλέπτου nomine inſignis ædes, de qua ſic Michael Pſellus lib. III. Hiſt. MS. Βουλόμενος δὲ καὶ τὴν Θεομήτορα καλλίονι τῶν ἄλλων κατακοσμήσαι ὀνόματι, ἔλαθεν ἀνθρωπινώτερον ταύτην ὀνομάσας, εἰ καὶ περίβλεπτός ἐστι ταύτῃ μὲν, ὡς ἀληθῶς, ἡ Περίβλεπτος. Ἐπὶ τούτοις καὶ φροντὶς τις αὐτῷ προσγεγονέν, καὶ ὁ ναὸς καταγωγὴ γίνεται μοναχῶν. Ut porro ſub ædis condendæ prætexta theſauros publicos exhauſerit, & ſubditos vexarit, paulo ſupra enarrat. Sed de hac æde alia obſervamus in noſtra Conſtantinopoli Chriſtiana lib. IV. pag. 94.

Εἰς τὰ Πέτριον) Quid ſit Petrium, diximus in Notis ad Alexiadem p. 249. locus ſcilicet fuit extra urbem verſus ſinum Ceratinum, in quo extructa varia ædificia, ac Monaſteria, in quibus præſertim recenſetur quod S. Joannis Baptiſtæ nomen prætulit, de quo hic Zonaras intelligendus, & alia quorum paſſim meminimus in noſtra Conſtantinopoli, quibus adjungenda ædes S. Stephani, ex Scriptore MS. vitæ S. Theodori Syceotæ : αὐτὸς δὲ ἐμβληθέντος ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου τοῦ καλουμένου Πετρίου, &c. Monaſterium vero Petrii ſeu τὰ Πέτριον, inter Imperatoria Monaſteria recenſet Theodorus Hermopolites MS. lib. V. tit. 15.

Γεώργιος ὁ Μανιάκης) Michael Pſellus lib. V. Hiſt. MS de Maniace : τοῦτον ἐγὼ τὸν ἄνδρα καὶ τεθέαμαι καὶ ἐθαύμασα· κατωκίωχε γὰρ αὐτῷ ὁ φύσις ὅσα συμπρέπει τῷ στρατηγήσοντι· ἐς γὰρ ἡλικίαν δέκατον ἀνεστηκὼς πόδα· καὶ οἱ πρὸς αὐτὸν ὁρῶντες ὥσπερ εἰς κολωνὸν ἢ κορυφὴν ὄρους ἀνέβλεπον, &c.

N. 12. . Ἐξηκοντούτης) Michael Pſellus lib. III. Hiſt. MS. πλείω γὰρ ἢ δέκα ἔτεσι τὴν τῆς Βασιλίδος ἡλικίαν ὑπερβαλλόμενος.

Καὶ ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία) Quæ nupſit Baſilio Sclero Patricio, cui Conſtantinus Imp. Baſilii frater oculos eruit ob tyrannidem : ex quo conjugio nata filia unica nupta Conſtantino Monomacho, poſtmodum Imperatori, ut ſcribit Michael Pſellus lib. V. Hiſt. MS.

Λόγοις μὲν ἄτριβος) Pſellus in laudata Epiſtola ad Monomachum, de Argyro : λόγοις δὲ καὶ τοῖς ... εἴδεσιν ..., ἀλλὰ τῇ πρὸς ταῦτα ἕξει τοῖς πρώτοις ἐφάμιλλος. Infra : ὃν δὲ πρῶτον ἔργον ἐκείνου ἐσπούδασμαι, λύειν τὰς τῶν γραφῶν ἀπορίας, καὶ τὸν κεκρυμμένον ἀνορύττειν νοῦν, ἢ τὸν ἀκοῦον ἐνδοξότερον τὰ αἰνίγματα. Οὐδεὶς φιλοσόφοις ὁμιλεῖ ἢ ῥήτορσι, περὶ ταῦτα μᾶλλον ἐσπουδακώς, ἢ τὰ δημόσια. Idem lib. III. Hiſt MS ἦν μὲν ἔσω ὁ ἀνὴρ καὶ λόγοις ἐντετραμμένος Ἑλληνικοῖς, καὶ παιδείας μετεσχηκὼς ὅση τοῖς Ἰταλοῖς λόγοις ἐξήρτητο.

N. 13. Καὶ τοῖς Πατζινάκαις λεία γέγονε τῶν Μυσῶν) Notum proverbium, de quo in Notis ad Alexiadem quædam attigimus. In Alexii Comneni Novella apud Balſamonem ad Nomocan. p. 140. 1. Edit. τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν, ὁ παροιμία.

Τῷ γαμικῷ ἀδελφῷ) An γαμικαδέλφῳ, uxoris fratri? MS. Regii omnes, ὁ δὲ αὐτίκα γράφει τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ, &c. præferunt.

Οὔτε προΐδοι, &c.) Vide Gloſſ. med. Græcit. in προίκαξα. LIBER XVII. N. 14.

Ἤδη δὲ τοῖς νόσῳ πιεζόμενον:) Idem Pſellus de morbo Imperatoris: Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ὕδερῳ περιπεπτώκει, ὁ τοσαύταις φροντίσι ἐκάμνεν, εἴτε ποτὲ βασκανίᾳ δαίμονος τινος, αὐτὸ δὴ τὸ τῆς ψυχῆς ὀχηματικὸν περιτρέψαντος, ὥστε τὸ μελαντέρον καὶ γεωδέστερον χυμοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναφέροντος, οἷα δὴ τὰ πολλὰ γίνεσθαι εἴωθεν· ὁ μὲν ἔσω ἀσθενέστερον ἐπιμένει, καὶ τὸ ἔργον τῆς βασιλείας ἐπὶ τῆς νόσου ἀπεσείλατο. Pag. 111. N. 15.

Οἱ πληρωταὶ δὲ τὴν τάξιν τὴν βασιλικὴν) Wolfius, *ordinem Imperatorium*. Repoſuimus *comitatum Imperatoris*. Vide Gloſſ. med. Græcit in τάξις.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς ἀγγελίας κομισθείσης αὐτῷ) Ut Michael Paphlago in Bulgaros expeditionem ſuſceperit, quamvis hydrope laborans, enarrat Pſellus in epiſtola ad Monomachum : ζῆλος ἐνταῦθα τῷ νόσῳ σβεννύμενος ἀνέστη τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ εἰς μέσον ἐνσείσας τὸ ἔσω μελανίζον εἴωθε, μὴ τὴν ἐσχάτην ὁδὸν τοῦ σώματος, μὴ τὸ τῆς ὅλης μάχης, μὴ τὸ πολέμιον δύσαντος, μηδ᾽ ἄλλο μηδὲν, τῆς πόλεως ἔξεισι, καὶ κατὰ τὸ ἀναστάντος ἔδεσμα στρατεύεται, καὶ, τὸ τῶν κρομάτων σου, Κύριε, λογίζεται, παρατάττεται, ἐκάλυπτο ἐφ᾽ ἵππῳ νεκρός.

Καὶ ἀπεισιν εἰς ὅπερ αὐτὸς νεὼ τῶν τειχῶν, &c.) Michael Pſellus lib. IV. Hiſt. MS. Καὶ δὴ καὶ τοῖς Ἀναργύροις αὐτὸ τὸ πρὸ τῶν τειχῶν τὸ ἀνίσχον πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς, τὸ ὅλον λαμπρὸν ἐδομήσατο· ὁ πᾶσαν κρηπίδα καταβαλλόμενος, ἀλλὰ μείζονα δεομένῳ περιβαλλόμενος· ἦν γὰρ ἐκεῖνο πρόσθεν λαμπρότατα μὲν οὐδαμῶς ἔχον, οὐδ᾽ ἐπίσημος τῇ κατασκευῇ. Τοῦτο ἐκεῖνος εἰς κάλλιον μεταθέμενος χῶρον, καὶ περιβολαῖς ἔξωθεν τειχισάμενος, τείχεσί τε περιβαλὼν, καὶ οἰκοδομημάτων λαμπρότητι, κατακαλλύνας ... ἀνέδειξε. Ex quibus plane docemur eamdem fuiſſe ædem quæ a Paulino Magiſtro ſub Theodoſio Juniore ædificata fuerat, quam Monomachus in ampliorem magnitudinem inſtauraverit. Vide noſtram Conſtantinopolim Chriſt. lib. IV. pag. 182.

Κείρεται δὲ τὴν τρίχα) Pſellus : Μεταμφιέννυται τὴν ἁλουργίδα τὸ σχῆμα, τὸ τραχὺ ἀναβάλλεται τῶν τριχῶν, καὶ ἀναλαβόντες ... ἐκλέξονται τὰ κατὰ ὅπλα, ζώννυται τὴν μάχαιραν, τῇ περικεφαλαίᾳ σκέπεται, καὶ ... ταῖς τοῦ Δεσπότου χερσὶ, καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπελθὼν.

Ὡς ἔσω ἤγγειλε τῇ Βασιλίδι) Idipſum narrat Michael Pſellus lib. IV extr. Hiſt. MS. additque ſepultum ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ (SS. Anargyrorum) εἰσιόντι κατὰ τὴν λαιὰν πλευρὰν, ἔξωθεν τοῦ βήματος. N. 16.

Τῶν γὰρ τοῖς τότε κατασταθέντων ἦν) Pſellus in ead. Epiſt. Καὶ τὸν βασίλειον ἀρχὴν τεθεαζουσῶν, οὐκ Ἀντίοχος, οὐδὲ Σελλαιος, ἄνδρες καὶ πολεμικώτατοι, καὶ τὰ δέοντα φρονῆσαι ὀξύτατοι, ἀλλ᾽ ἀνὴρ χθὲς τε καὶ πρωὶ τοῖς ἁρμοῖς καὶ συμπεπηγμένοις, καὶ πέττων ἐπεμβάλλων, τοῖς γόμφοις καὶ ἀσφαλῶς πληρώμενοι, οὐκ εἶδος ἔχων τυραννικὸν, οὐ σχῆμα μεγαλοπρεπὲς, ὁ λόγον ὁμιλοῦντα καὶ χαρίεντα, οὐκ ἄλλο οὐδὲ τοῦ οἷα ψυχὴν οὐδὲ καλλονὴν τοῦ σώματος. Ὦ Νέα Ῥώμη, καὶ γένος μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐλεύθερον, ᾧ οἱ ἀνέκαθεν Βασιλεῖς, καὶ βῆμα βασιλικὸν καὶ βασίλειον, οἷον αἰχμάλωτον τοῦτο περιεβάλλετο, ... δαίμων ἐφθόνησε βάσκανος, πλὴν ἀλλὰ τοῦτο (εἰ μὲν που μὴ αἴτιοῦτο) τῷ αὐτομάτῳ δοθέν, εἰ δὲ ἀνελάσσαιτο, ταῖς ἀρρήτοις τοῦ Θεοῦ κρίμασι. N. 17.

Μέτεισι &c.) Pſellus : Ὁ δὲ συλλόγισιν, ὁρῶν ἑαυτῷ τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸ ξῖφος βεβαιοῦν δεῖν ... ὁ κράτιστο μὲν ἐν βάθει τῆς ψυχῆς τὸ κακόηθες, θεραπείαν δὲ πρὸς τὸ συγγενὲς ὑποκρίνεται, καὶ ταῖς μεγίσταις λαμπρύνει τιμαῖς. Ἔπειτα ῥιζωθὲν τὸ κακόηθες, τὰς πύλας τῆς καρδίας ἀναπετάννυσι, καὶ τὴν κακίαν δείκνυσι ἐμφανίζοντα δρῶντα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐπὶ τοὺς οἰκείας συγγενεῖς τῆς κακίας ἐκκενοῖ, καὶ αὐτοὺς μὲν ὑπερορίᾳ καταδικάσας, οὓς δὲ τῶν παιδογόνων μορίων ἀποτεμόμενος, οὓς τὴν γενεὰν ἔχοντας, καὶ ὠμοὺς, ὄντας τινὰς, τεθνάμενοι καὶ

LIBER XVII. κεκρατημένοις, οὐ Περσίᾳ καθηλεῖν, οὐδ' Αντίγονον, οὐδ' τι βάρβαρον ἀπόλεμον φῦλον, ἀλλὰ τοῖς ἐφ' ἡμῖν ὁ δυσμενὴς καταγωνισάμενος.

N. 18. Στίλλοσι) Anonymus Bareoſis in Chron. an. MLI. *Michael Imp. defunctus eſt: & ſurrexit Michael Cæſar nepos ejus, qui direxit in Apulia Maniaki. Poſt menſes v. cæcaverunt illum ipſum puditi qui exaltavit Zoi. Et ſurrexit Conſtanti Monomacho, &c.*

Edit. Pariſ. pag. 112. Τὰς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττουσι) Catalogus Impp. Codino ſubjunctus: ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νικηφόρου Επάρχου τοῦ Καμπαρίου.

N. 19. Επὶ τῶν βασιλείων) Duo Regii Codd. τοῖς βασιλείοις.

Αἴσιον) Vide Gloſſ. med. Græcit. in hac voce.

Εὐγενέτην) Alii τῶν ἀγενοτέρων. Vide Gloſſ. med. Lat. in *Beneaatus*.

Εν' ἀδελφόπαιδι) Duxerat igitur Conſtantinus Monomachus filiam fratris vel ſororis Romani Imperatoris: nam hæc vox utrumque ſignificat. Romani fratrem nullum memorat Hiſtoria Byzantina: Theodoram unicam ſororem nuptam Joanni Tzimiſcæ habent.

Μιχαὴλ) Michael Paphlago primus Zoes conjux.

Διὰ τὴν τριγαμίαν) Theodorus Balſamon ad Nomocanonem Photii tit. XIII. cap. 2. Ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ τόμου τρεῖς γάμοι ἐπιγινώσκονται· ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ Βασιλείου κυρίου Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου γεγονὼς χίμα (leg. χίσμα) εἰς τὴν ἐκκλησίαν μέσον τῶν Ἀρχιερέων· οἱ πλείους γὰρ ὁ παραχώρουν τὴν τριγαμίαν, καὶ ἰσθμοῖς ὁ διαίρεσις μέχρις καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως κυρίου Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου· ἐξεῖνι χθὸν ἐκτιθέντα τόμοι ὁ λεγόμενος τῆς Ενώσεως, ἀναλαμβάνοντα τότε ὁ τρίτος γάμος παραχωρεῖται, καὶ τότε οἱ. Addit deinde ejuſmodi tomum haberi in Scholiis ad IV. Canon. S. Baſilii.

N. 20. Ταῖς Βασιλίσσαις χαριζόμενος) Nam non modo Zoe Monomachi conjux Auguſtæ titulum ſervavit, ſed & Theodora ſoror. Utramque innuit Joannes Euchaitorum Epiſcopus, Imperatorem alloquens:

Εσωσα ταῖς σαῖς παντοσέβαστας Αὐγούστας.

Infra:

Καὶ τὰς Αὐγούστας ὡς συνάρχους λαμβάνω.

Sed & Theodoram una cum Zoe imperitaſſe non ſemel innuit:

Δισσαῖς Ανάσσαις αὐταδέλφαις Αὐγούσταις
Δώρημα κοινὸν ἐξ ἑνὸς δοῦλου τόδε.

Rurſum de Zoe:

Εχουσα συλλαμβάνουσαν ἐκ τοῦ πλησίον
Ἄλλην σεμνὴν, τὴν ἐμὴν μὲν δεσποίνην,
Σὴν δ' αὐταδέλφην γνησίαν, καὶ φιλτάτην,
Η συμμερίζῃ τοῦ κράτους τὰς ἡνίας.

Ημιγάμων) Concubinas uxorum loco non modo habitas, ſed & uxores concubinas dictas, docuimus in Gloſſ. med. Lat. in V. *Concubina*: unde apud S. Auguſtinum tract. 12. ſuper Joann. cap. VII. & Columbanum in Epiſt. v. adulterium fieri dicebatur cum concubina, perinde ac cum uxore legitima.

Η Αὔγουστα προσείη) Sic MSS. ubi Wolfius: *Malim ἡ Βασιλὶς, nam Sclerana, & Auguſta & ὁμευνέτις fuit.*

Ο Μανιάκης Γεώργιος) Res a Georgio Maniace in bellis variis præclare geſtas multis proſequitur Joannes Scylitzes pag. 727. 731. 737. 738. 739. 745. 743. 753. 756. & 853. & ex eo Joannes Bollandus ad Hiſtoriam corporis S. Agathæ ab eodem Maniace Conſtantinopolim ex Sicilia tranſmiſſi, ſcriptam a Mauricio Catanenſi Epiſcopo, a quo *in rebus bellicis expertiſſimus* dicitur. De eo etiam agit Lupus Protoſpatha ſub an. MXXXVIII. MXLI. & MXLIII. quo illius rebellionem ita attigit: *Menſe Septembri reverſa eſt civitas Barum in manu Imperatoris, & deſcendit Pardus Patricius cum multo auro, quem Maniaches fecit occidi, ſeque Imperatorem ab omnibus appellari, & menſe Octobri venit Barum, minimeque illum recepit. Menſe vero Febr. deſcendit Theodorus Canus Magiſter & Catapanus, & Maniaches prædictus perrexit Dyrrachium.* Agunt etiam de Maniace Gaufredus Malaterra, Leo Oſtienſis, Ordericus Vitalis, & alii laudati in Notis ad Alexiadem pag. 227. & 339. LIBER XVII.

Πολεμοῦντων) Πολεμοῦντων MS. Reg. & ita legendum cenſebat Wolfius. Duo alii priorem lectionem retinent. pag. 113. N. 21.

Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος) Hic ille eſt qui virus hæreſeos in Apoſtolicam Sedem acrius evomuit poſt Photium, cum ad conciliandam Eccleſiam Leo IX. Pontifex Cancellarium ſuum Humbertum Epiſcopum Silvæ Candidæ & Petrum Archiepiſcopum Amalphitanum Legatos ad Monomachum miſit anno MLIV. Hiſtoriam narrant Leo Oſtienſis lib. II. Chron. Caſin. cap. LXXXIX. & alii Scriptores rerum Eccleſiaſticarum, ac præ cæteris Cardinalis Baronius, & Leo Allatius in Diſſertat. II. de libris Eccleſiaſt. Græcor. & in libro de utriuſque Eccleſiæ conſenſ.

Οἱ μὲν οὖν) Alter ex Reg. καὶ μὲν τοι.

Οἱ δέ γε Μακεδόνες) Anonymus Barenſis in Chron. *An. MLVIII. Ind. I. rebellavit Toraiki cum Makedonis & Botatze conſocraneo ſuo, perrexit Conſtantinopolim, ut faceret ſe Imperatorem. Argyro Magiſtro exivit ſub nocte cum aliquanti Franci, & Græci, & fecerunt ei damnum maximum. Poſtea comprehenſus eſt ipſe Toraiki a Monomacho, & juſſit eum cæcare, & Batatzi cæcati ſunt ambos.* N. 22.

Πεδίτας) Repoſuimus ex MS. πεζῖται.

Πῦρ ὑγρὸν) Vide Gloſſ. med. Græcit. N. 23.

Εἰσὶ μὲν δὴ) De Turcorum origine copioſe ſatis egimus in Notis ad Nicephori Bryennii hiſt. lib. 2. n. VII.

Οὐιτζίν) MSS. Οὐιτζίν.

Αποχὴν) Alter e Reg. Απαχὴν.

Μονὴν τῶν Μαγγάνων) Ut in condendo S. Georgii ad Mangana Monaſterio Imperii theſauros exhauſerit Monomachus, qualiſve fuerit & quam magnifica illius ſtructura, præ cæteris narrat Michael Pſellus lib. V. Hiſt. MS. neque in ea dumtaxat, ſed & in aliis Deo vel Sanctis dicatis ædibus extruendis: εἶτα δὲ καὶ γηροτροφεῖον ἄλλο ἐγκαθιδρύσατο, Πτωχοτροφεῖον τοῦτο ὀνομάσας, καὶ χρυσοῦ ῥεῦμα ἐντεῦθεν πολὺ τοῖς δοῦσιν ἀφωρισμένον ἀπέταξε.

Τῆς δὲ Βασιλίδος Ζωῆς) Annum obitus Zoes indicat Lupus Protoſpatha: *An. ML. indict. III. obiit Zoe Imp. ſoror Theodoræ, quæ fuerant filia Conſtantini Imp. Zoe enim habuit viros tres, primum Romanum, ſecundum Michaelem, tertium Conſtantinum Monomachum. Regnavit cum his tribus viris ann. XXII. poſt mortem vero prædictæ Zoes regnavit ipſe Conſtantinus Imperator cum Theodora ſua cognata jam novem annis.* N. 25.

Πρωτάσηκρητα) Nicephorum vocat Scylit. Vide Gloſſ. med. Græc. in Πρωτάσηκρ. N. 26.

Εξοικοι) Adduot duo Codd. μοναρχήσουσα, pro τῆς αὐταρχίας κρατήσουσα. Ita non ſemel habentur in MSS. ſynonyma, quæ ſæpe omiſimus, ut & Wolfius. N. 27.

Σιγγιλάρ) Ita repoſuimus ex duob. Reg. pro Συγγέλην, quomodo ſcripſerat Wolfius, & alter e Reg. præfert. Sic hanc vocem corrupiſſe ſequiorem Græciam conſtat. Vide Gloſſ. med. Græcit.

Ο Στρατιωτικὸς Μιχαὴλ) Hunc *Bringam* cognominat Lupus Protoſpatha: *Anno MLVII. mortua eſt Theodora Auguſta, & Michael Bringa factus eſt Imperator.* Mox: *Mortuus eſt Bringa Imperator, & Iſachius Occhonus* (Comnenus) *factus eſt Imperator.* Meminit Zonaras in Romano puero, & in Nicephoro Phoca Joſephi Bringæ, cubiculi Præfecti, cujus magna fuit in aula auctoritas.

NOTÆ IN LIBRUM XVIII.

N. 1. ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ) Anonymus Barenſis an. MLVI. Ind. IX. *Elevatus eſt Michail Imp. nobicio*. Sed quid ſonet hæc poſtrema vox non omnino percipio.

Ὁ Κεκαυλαὸς Ἰωαννίκιος) Quem Colonæa urbe (de qua agit Conſtantinus lib. 1. de Themat. cap. X.) orindum ſcribit Michael Pſellus in Hiſt. MS. ὡς δ' ὁ Κεκαυλαὸς ὄντως Κολωνειάτης. Vide Famil. Conſtantinopolit.

Edit. Pariſ. pag. 114.

Πραιτώριον) De Prætorio & Carceribus Prætorii egimus Conſtantinopoli lib. II. Sect. IX. o. VI. quibus hæc addi vellem ex vita MS. S. Stephani junioris : εἰς δὲ ἕξιν στρέψαντες εἰς τὴν αὐλὴν πύλην τοῦ Πραιτωρίου, εἰς τὰς προδήλους φυλακὰς τὰς ἔνδον ὄντας κατὰ τὸ ἄντικρυ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, &c.

Πρωτοσύγκελλος) Quem ſupra onde Σύγκελλον appellavit.

Ἀπῆλθε εἰς βασιλεῖον) Et in Monaſterium conceſſit. Anonymus Barenſis : *An. MLVIII. Ind. XI. Surrexit Commiano Imp. Michail vero Imp. induerat Monachicum*.

N. 3. Τοῦ βίου αὐτοῦ κοιτῶνα) *Alcatherinem*, ad quam ſcripta legitur Pſelli Epiſtola in Cod. Reg. hoc titulo, τῷ Δεσπότῃ Αἰκατερίνῃ.

N. 5. Καὶ τῷ Ψέλλῳ αἰτιάματα) Extat inter opera Pſelli calumniatoria iſta in Michaelem Cærularium Patr. Conſtantinopol. ad Synodum dicta oratio, quæ propediem cum ejuſdem hiſtoria, & aliquot aliis opuſculis & Epiſtolis prodibit cum verſione Combefiſii ex Typographia Regia.

N. 6. Εἰς ὄνομα τοῦ Σωτῆρος) De hac æde egimus in Conſtantinopoli Chr. ubi de æde S. Theclæ. Videtur porro illa ipſa ædes quam a Joanne conditam ajunt ſub nomine τοῦ Παντοκράτορος, de qua pariter in eadem lucubratione ſat multa a nobis obſervata : cujus etiam, ut hoc obiter moneam, ea erat prærogativa, ut illius Hegumenus, multis aliis Monaſteriis una eſſet præfectus, niſi forte Exarchi obierit dignitatem, de qua conſulere licet Gloſſarium ad Scriptores med. Græcit. ita ut Viſitatoris potius officium exercuerit. Balſamon ad Nomocanon. Photii tit. I. c. XX. Εἰ γὰρ οὐκ ὁρίζεται κληροῦσθαι εἶναι εἰς δύο ἐκκλησίας, πολλῷ πλέον οὐδὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων προΐσταται, ὥσπερ οὐδὲ κεφαλὴ μία δύο σωμάτων. Τὸ δὲ προΐστασθαι τὸν Παντοκρατορικὸν Ἡγούμενον πολλῶν μοναστηρίων, οὐκ ἐναντιοῦται τῷ κανόνι· τὰ γὰρ πολλὰ μοναστήρια ὡς ἓν λογίζονται, διὰ τὸ κατ' ἐπίδοσιν περιελθεῖν εἰς Παντοκράτορα.

Πολὺς τὴν γλῶτταν) *Eloquentiſſimus* repoſuimus, pro *homo verboſus*, uti verterat Interpres, quem inde multis exagitat Allatius in Diſſertat. de Pſellis p. 38. Porro Michaelis Pſelli verba ſunt : Πολλάκις δὲ τῇ βοῇ τὰς λόγχας ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὰς ὁπλὰς χρώμενος, καὶ συνεχῶς ἀνατείνων, τὴν δεξιὰν ψυχρῷ πνεύματι βάλλεται τὴν πλευράν, καὶ τό τε μὲν ὁ πᾶν κατάδηλος ἡ πληγὴ ἐγεγόνει· τῇ δ' ὑστεραίᾳ ῥιγώσαντα, πυρετοῖς συνέχεται, &c.

Κωνσταντῖνον) Anonymus Barenſis : *Anno MLX. Ind. XIII. Comminiano volantarie dedit* (forte *cedit*) *Domino ſuo Conſtantino Dukizzi*, *& induit ſibi habitum Monachicum*.

N. 8. Δουκίτζης) Ita appellatur in Chronico Anonymi Barenſis loco laudato. Vide Familias Byzantinas in Ducæna familia.

N. 9. Δανούβιον) Ita Wolphius ; at Regii duo Δάνουβιν, duo alii Δανούβιον habent. *Dannuviam* dixit Lactantius in libro de Mortibus perſecutor. n. XVIII.

Περὶ δὲ Χαιρωνείας) De hoc oppido diximus ad Alexiadem Annæam p. 340. & ad Cinnamum p. 440.

Τοὺς μὲν πολλοὺς ἐξεδίωκεν) Dum in hac expeditione verſaretur, exorta, ni fallor, iſta ſeditio vel rebellio, in urbe, quam attigit Eudocia conjunx in præfatione ad Jonia, cujus mox mentionem agemus, ubi diſciplinarum ac ſtudiorum, quæ tam in ea florebant, laudes proſequitur : Ὁρῶμεν μὲν γὰρ ὡς αὐτὰς φανείσας (τὰς παιδείας) ὁ καιρὸς πέπαυται, καὶ αἱ τῆς εἰρήνης ἀμφιλογίαι βίβλοι ἀδιάκοπτοι ἐγένοντο. Ubi ad Marginem Codicis MS. hæc deſcribuntur : ἐπὶ τοῦ Παλατινοῦ τοῦτο λέγει· ὅτι τοῦ ἀκολάστου Μαιουμᾶ, ὅτε τῇ βασιλείᾳ ἐπεδήμησεν, ἀπόντος τοῦ φιλοχρίστου Βασιλέως, ὅτε ἡ σοφωτάτη Λογιωτάτη παρακαλέσασα τὰ καὶ προστάξασα τῆς φιλολογωτάτης Βασιλίδος ῥυτορήσασα, τοὺς ἐπιδημοῦντας καὶ Παλατινούς, ὡς τὸ ἐμφύλιον πόλεμον· περὶ δὲ καὶ Παλατινὸν μόνον ἐπαύσατο. Meminit porro Scylitzes variarum inſidiarum in Conſtantinum Ducam ſtructarum, tametſi earum auctores non nominet.

pag. 115.

Κατὰ τὴν εἰκοστὴν τρίτην) Extat inter Pſelli Opuſcula in Cod. Reg. fol. 93. Monodia in hunc terræ motum, hoc titulo : εἰς τὸν σεισμὸν τὸν γεγονότα τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τοῦ Προδρόμου.

Ὃς ἐπὶ τὸ κατὰ Κύζικον Ἑλληνικὸν κατέπεσε τέμενος) Vide quæ ad Philonem de VII. mundi miraculis commentatur Leo Allatius.

Καὶ ὁ ἐν Νικαίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων ναός) Nicæana major Eccleſia, S. Sophiæ, perinde ac Conſtantinopolitana, dicata, *Sanctorum Patrum Eccleſia dicitur*, ob coactos in ea Sanctos Patres in primo Concilio Nicæno, ſed & in ſecundo. Neſcio porro an ad iſtius Sophianæ Eccleſiæ ruinam referri debeat Pſelli λόγος εἰς τὴν τῆς ἁγίας Σοφίας σύμπτωσιν, qui deſcribitur in Cod. operum Pſelli Regio fol. 63. an vero ad terræ motum, quem ſub Alexio accidiſſe ſcribit Zonaras, tametſi non legimus eo concuſſam vel labefactatam ædem Sophianam Conſtantinopolitanam.

Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος) Vide quæ de eo obſervamus ad Annam Comnenam p. 267.

Τῶν μὲν βασιλείων καταλέλοιπε τρεῖς υἱεῖς) Scribit Pſellus in Hiſt. Conſtantinum Ducam tres filios & duas filias ante adeptum Imperium habuiſſe : quorum filiorum ſecundus moriem obiit patre tum imperante : alter Michael poſtmodum Imperator : tertius vero Andronicus. Filiarum prima vitam Monachicam amplexa eſt, etiam ſuperſtes, cum idem Pſellus ſcribebat : altera viro nupſit, Dominico forte Sylvio Venetorum Duci, uti docuimus in Famil. Byzantinis : nam conjugis familiam ſilet Pſellus. Poſt adeptum vero Imperium Conſtantinus Porphyrogenitus natus eſt, quem duobus locis Conſtantium, alibi Conſtantinum vocat idem Scriptor.

Ἡ σύνευνος Εὐδοκία) Michael Pſellus in Hiſt. nondum edita tradit bis nuptias iniiſſe Conſtantinum Ducam adhuc privatum : ac primo quidem cum nobibili orta genere, ac quæ ἐκ τοῦ ἐκεῖνο, ἐν τῷ μὲν χωρίον ὁ Θάλασσα ἐὼς ἦγεν, ὁ δ' ὄνομα πανταχοῦ τοῦ οἰκουμένου ἐπέρρηξε, quibus vocibus e Dalaſſena familia fuiſſe innuit : proinde filiam Conſtantini Dalaſſeni, qui ſub Michaele Paphlagone vixit, cujus quidem Conſtantini Conſtantinus Ducas gener dicitur a Scylitze & a Zonara, unde cum de primis hiſce nuptiis ſileant iidem Scriptores, Eudociam alteram Ducæ conjugem filiam Dalaſſeni perperam ſcripſimus in noſtris Familiis Byzantinis. Eudociæ vero genus & familiam non prodit Pſellus : ſed hanc *Macrembolitiſſam* cognominatam docuimus in Familiis Auguſtis Byzantinis, in Addit. quæque ſingularis fuit eruditionis, quod teſtantur quæ in Bibliothecis aſſervantur illius opera, in quibus legere contigit ex Colbertea vaſtum illud opus, quod *Ionia* inſcripſit, & Romano Diogeni Imperatori alteri conjugi dicavit : hac præpoſita Epigraphe : Εὐδοκίας τῆς Μακρεμβολιτίσσης Βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως Ἰωνιά, ἤτοι Συναγωγὴ Θεῶν, Ἡρώων τε καὶ Ἡρωΐνων γενεαλογιῶν, καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς μεταμορφώσεων, μύθων τε καὶ ἀλληγοριῶν τῶν περὶ τοὺς παλαιοὺς φερομένων, ἔτι δὲ καὶ περὶ διαφορῶν σοφῶν, πρὸς τὸν Φιλόχριστον καὶ εὐσεβέστατον.

LIBER XVIII. τοῦ Βασιλέα Ῥωμαίων τ̃ Διογένlω, Νικηφόρῳ, Τρωπαιούχου. Opus, inquam, multifaria rerum varietate refertum, quodque immenſam Principis fœminæ eruditionem, & aſſiduam Librorum lectionem teſtatur, tum, ut ipſamet ait, ex propria bibliotheca, tam aliunde magnis ſumptibus comparatorum: ὥσπερ ἐπαγγελλομένη ἐκ τῶν τῆς παμμεγέθους ἡμῶν βιβλιοθήκης ἐρανισαμένη, ἃ τινα καὶ τὰ πολλὰ τῶν βιβλίων προσθέμενα ἐκ ξένων μοι χωρῶν συναθροισθέντα μόχθῳ καὶ δαπάνῃ πολλῇ. Tam addit hocce opus adjungendum cæteris quæ hactenus confecerat:
Edit. Paris. pag. 126. τοῖς σὺν τούτῳ Βασιλείας κρατοῦσιν ἐκδοθήσεται, καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ταχθήσεται. Ubi ad marginem hæc deſcribuntur: Μετὰ τῶν ἀδελφῶν ποιήσεται λέγει, ὅτι καὶ ἄλλα τινὰ, συνέθετο ἡ αὐτὴ Βασίλισσα, τόν τε Πλόκαμον τῶν Αρετῶν ἐπαινεῖ, καὶ τὰς τῶν γυναικῶν χρείας, καὶ τί δεῖ ταῖς Βασιλίδαις ἀσκεῖν, εἰ ἀκριβῶς λογίῳ, χρησιμώτατα χρῆμα, καὶ περὶ διαίτης μοναζόντων, ὅπερ καὶ νῦν καθ' ἡμᾶς ἐν τῷ τοῦ Προκονήσου σώζεται. Cæterum in Joniis nonnulla ſunt quæ ex Svida exſcripſit iis locis ubi de Scriptoribus agit, ſiquidem is vixit ſub Joanne Zimiſce, quod ipſemet videtur innuere in V. Αδαμ.

Καὶ τὸν Ανδρόνικον) Quem & Imperatorio titulo donatum cum duobus aliis fratribus mox ſcribit. Proinde iſte eſt Andronicus cujus mortem deplorat in Monodia Pſellus in Cod. Reg. hoc titulo: μονῳδία εἰς τὸν Βασιλέα κύριον Ανδρόνικον τὸν Δούκαν, in qua Βασιλεὺς υἱὸς dicitur. Deinde ſatis innuit una cum fratre imperaſſe, hiſce verbis: Κεῖται Βασιλεὺς, ἵνα ἐκ τελειῶν τὸν αὐτὸν λόγον ὥσπερ ἐν προοιμίοις ἐρῶ, ἐκ σπαργάνων μὲν χλιδὸν τὸ βασίλειον λαχὼν, κατάδηλος δὲ τῷ κράτει γενόμενος, ubi obſervanda vox χλιδὸν, ſolus enim Conſtantinus tertius filius Porphyrogenitus fuit. Denique in Andronici elogio, quod ſub extremum Hiſtoriæ appoſuit idem Pſellus, exerte Imperatorem appellat, hiſce verbis: χαρισάμενος ὁ τοῖς Βασιλεῦσι, &c.

Τοῖς δὲ λόγοις οὐχ ὁμιλικοὺς) Contra Scylitzes: τοῖς δὲ λόγοις ἐξόχως προσκείμενος, ἄφιλον, ἄλογον, ἐκ τούτων ὁ τῆς βασιλικῆς ἐγνωρίζομεν. Niſi forte legi debeat λογίοις.

Καὶ τοῖς λογίοις) Quo referri debent quæ Eudocia conjux ait in præfatione ad Ἰωνιὰ, ubi ita Romanum Diogenem alloquitur: Καὶ τοῦτό γε τοῖς πολλοῖς ἄλλοις, τοῖς ἀφθαρσίμοις σου εἰς τὰ βασίλεια ἐπανήξοντα, Τροπαιοῦχε Βασιλεῦ, συγκαταριθμεῖσθαι ἀξιῶσαι ὑμῖν. οὐχ ὅπως γὰρ τὴν βασιλείαν & διακυβέρνησιν ἀρίστως τὰ κατ' ἐμὲ, ἀλλὰ & τὴν πόλιν πατρὸς ἀρετῇ καὶ ἤθεσι χρηστοῖς κεκοσμημένην· παιδεία τε, φημὶ, ἧς οὐδὲν τιμιώτερον, τῇ δὲ τῶν λογίων ἀναγνώσει, καὶ τῇ τῶν σπουδαίων μελέτῃ, ἣ τις δίκην Αδωνίδος κήπου παντοδαποῖς ἄνθεσι ἀνθοῦσι βρύοντος, τῇ καλλονῇ τῶν ἀρετῶν αὐτὴν ἐπαγλαΐσας ἐφάμιλλον τῷ Μακεδονικῷ ἀεὶ τῷ πολλοῖς ἐχηκότι λογίων ἀνδρῶν γεγονυῖαν, καὶ πάντα τρόπον τὰς πάλαι κλεινὰς Αθήνας, ὧν τὸ κλέος οὐρανόμηκες, ἐζηλωμένην. Οὕτω γὰρ ἡ παιδεία καλῶς τὰ πάντ' ἐπανορθοῦν οἶδε, ὥστε καὶ τὸ βάρβαρον σβεννύειν, καὶ τὸ ἀφραδὲς τῆς φωνῆς ἀνακαινίζειν, καὶ πάντα κατὰ κόσμον ῥυθμίζειν δύνασθαι, ὥσπερ ὄργανον αἱ τῶν λογίων ἀνδρῶν ὁσημέραι παραινέσεις δὲ ἀναγνώσεις τῶν τὴν τῆς ψυχῆς ἀπαιδευσίαν ἀποσμήχουσαι, καὶ κατάληψιν καθαρὰν ἐμφυτεύουσαι· καὶ τὰ δ' οὐ μόνον ἐν τῇ τῶν πόλεων Βασιλίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ελλάδι· φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον φύσει πρὸς τὰ ἡγεμόνος γνώμῃ διατίθεσθαι ἀεὶ, πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐπὶ σκοπὸν στοχαζόμενον. Ex quibus colligere licet quanto ſtudio litterarum ac diſciplinarum in urbe primaria, atque adeo in univerſa Græcia, inſtaurationem aggreſſus fuerit Conſtantinus Ducas, ſed & Eudocia uxor poſt illius exceſſum, dum ſola cum filiis rerum potiretur. Hinc vox illa Conſtantini, cujus ſupra memini, apud Pſellum in hiſt. & ex eo, Zonaram: Τοῖς δὲ λόγοις ἐξόχως προσκείμενος, Ωφελον, ἔλεγεν, ἐκ τούτου, ὁ τοῖς βασιλείοις γνωρίζεσθαι.

N. 20. Κρατέραν) Hunc locum explicamus in Gloſſ. med. Græcit. in V. ποτήριον.

Τὸν Φρυγίαν) Conſtantinus lib. 1. Themat. cap. 1. ait Anatolicum Thema habitatum fuiſſe LIBER XVIII. a quinque gentibus, Phrygibus videlicet, Lycaonibus, Iſauris, Pamphyliis, & Piſidis: continuiſſe vero partem Phrygiæ Salutariæ & Phrygiæ Capatianes.

Ἔτους ἑνιαυτίου) Anno Chr. MLXX.

Ἰκόνιον) A quo expugnatum fuerit Iconium di- N. 22.
ximus in Iconienſium Sultanorum in Hiſtoria Byzantina illuſtrata, part. 1. p. 354.

Σωρεύσας τὴν πορείαν) Expeditionem iſtam Romani Diogenis ad Antiochiam & Ciliciam videtur intellexiſſe Joannes Tzetzes in Epiſtula ad Patrenſem Metropolitanum: ἢ αὐτὸς γινώσκεις τὴν pag. 127.
ἐκστρατείαν τοῦ κρατεροῦ ἡμῶν Αὐτοκράτορος τὴν πρὸς Κιλικίαν καὶ Αντιόχειαν. Vixit enim Tzetzes hac tempeſtate.

Χατατουρὶχ) Ita appellatur a Scylitze: Χατατούρης, a Nicephoro Bryennio lib. 1. n. XXII. Seriem Ducum Antiochenorum damus in Familiis Ultramarinis, necdum editis.

Βλαχερνῶν) Eadem verba habet Scylitzes p. 833.

Ἡ ἐν Χώναις πολιτεία) Ita Scylitzes, τὴν ἐν Χώναις πολιτείαν dixit. Chonæ vero olim Palaſſæ dictæ, Urbs Epiſcopalis Laodiceno Metropolitano ſubjecta, ut eſt apud Nicetam in vita S. Ignatii Patr. Conſtantinopol. ob Templum S. Michaelis Archangeli, magnitudine, pulcritudine, & mirabili artificio inſigne celeberrima: de qua ita Nicetas, ipſe Choniates, in Manuele lib. VI. n. 1. Ἀφικνοῦνται εἰς Χώνας, πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην, πάλαι τὰς Πολλασσὰς, τὴν ἐμοῦ, τοῦ συγγραφέως πατρίδα, καὶ τὸν Αρχαγγελικὸν ναὸν ἐν αὐτῇ μεγέθει μέγιστον καὶ κάλλει κάλλιστον ὄντα, καὶ θαυμασίας χειρὸς ἅπαντα ἔργον ἐκεῖθεν ἐξελαύνεται, &c. Et in Iſaacio lib. 3. n. 11. de eodem Templo: Ἀλλὰ καὶ τὸν ναὸν τοῦ Αρχιστρατήγου Μιχαὴλ ὁ ἀνομοιος ὅπως ἀθέμιτον ἐμφωλεύσας, ἔργον μέγιστον καὶ περικαλλέστατον ὄντα, & ὑπερβαίνοντα ἐν κάλλει, καὶ τὴν ἐν μεγάλῃ ἐκτάσει τὸ ἐν τῇ Βασιλίδι πόλει τοῦ καλλιμάρτυρος Μωκίου τέμενος. Conſtantinus Porph. lib. 1. Them. III. ubi de Themate Thraceſio: Κολοσσαὶ, αἱ νῦν λεγόμεναι Χῶναι. ὅ ἐστι ναὸς θαυμάσιος τοῦ Αρχαγγέλου Μιχαήλ. Celeberrimum nempe fuit & famoſum S. Archangeli Michaelis Chonenſe Templum, ob miraculum in Archyppo illius Manſionario patratum, cujus hiſtoria paſſim extat apud Metaphraſtem, hoc titulo: Διήγησις τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ τοῦ Αρχαγγέλου Μιχαὴλ, &c. & apud Pantaleonem Diaconum & Carthophylacem magnæ Eccleſiæ, hoc titulo, Περὶ τοῦ Προσμονητοῦ Αρχίππου, καὶ τοῦ θαύματος τῶν ποταμῶν ἐν Χώναις. In Codd. Reg. 2455. & 2459.

Τοῖ δαιμάτιοι) Ita 11. Regii: alii duo δαίματα. N. 23.

Ὃ καὶ τοῦτο κακὸν εἰσῆπται) Sic MSS. Wolfius legendum putabat, ἢ ταύτῃ, ſcilicet Diogeni.

Θεοδοσιόπολιν) Ita Codd. Reg.

Ρουσέλιον) Ita Scylitzes: at Nicephorus Bryennius lib. II. n. IV. Οὐρσέλιον. vocat, ut & Latini Scriptores, de cujus geſtis & familia pluribus egimus ad eumdem Bryennium p. 310.

Μαντζικιέρτ) De hoc oppido quædam etiam obſervamus in Notis ad eumdem Bryennium, qui conſulendus ad ea quæ hic narrat Zonaras.

Αἰχμαλωτὶς) Accidit hæc clades menſe Julio N. 24.
an. MLXXXI. Ind. X. ut eſt apud Anonymum Barenſem.

Ὡς ἔθος) Continuator Theophanis lib. III. n. XXIV. ubi de Theophilo Imp. quem ab hoſtibus capiendum exemit Manuel: ἐτρώθη τὴν ψυχὴν ὁ ἀνὴρ, Βασιλέα Ῥωμαίων αἰχμάλωτον γενέσθαι ὀψόμενος, καὶ τῶν ἐχθρῶν ὑποποδιον. Vide Notata ad Nicephorum Bryennium lib. 1. n. XVII. Neque tamen id Saracenis peculiare fuiſſe docemur ex Chronico MS. Georgii Hamartoli in Michaele Balbo, qui devicto Thoma tyranno, τὸν τράχηλον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν πατήσας, καὶ ἀκρωτηριάσας αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ οὕτως ἀνασκολοπίσας, civili bello poſt triennium finem impoſuit. Sed & legimus apud Theophanem, Cedrenum, & noſtrum Zonaram, Copronymum, captis Apſi-

LIBER XVIII. maro & Leontio, iiſque in Circum traductis, eorum colla pedibus calcaſſe: Καὶ ἐπάτησε τοὺς τραχήλους αὐτῶν ἄχρι ἀπολύσεως τοῦ πρώτου βαΐου. Apud Scylitzem p. 637. legimus Conſtantinum Porphyrogenitum Apolafactum, Chabdaoi Tarſenſis Ameræ cognatum, captum in prælio a Nicephoro Phoca, θρίαμβον ποιήσαντα, κατὰ τοῦ τραχήλου calcaviſſe.

N. 15. Τιμήτιμος Ψελλός) De Hypertimi titulo quædam annotamus in Gloſſ. med. Græcit. Wolphius, *vir honoratiſſimus*, verterat, repoſuimus *Hypertimus*, cum ſit nomen dignitatis. Is porro Pſellus, Conſtantinus vocatur a Scylitze p. 835. qui emendandus videtur: ὄντων δὲ δὴ, τε Παλαιολόγου Νικηφόρου ὁ Ὑπέρτιμος καὶ τῶν Φιλοσόφων Ὕπατος Κωνσταντῖνος ὁ Ψελλός. Interſerenda enim particula καὶ ante ὁ Ὑπέρτιμος, quam vocem per *honeſtiſſimo loco natus*, perperam vertit Interpres. Ita etiam Conſtantinum p. 846 ubi Zonaras paulo infra Michaelem, vocat.

Edit. Paris. pag. 228.

Δούκαν) Tres MSS. Reg. Δόκκαν. Alter Αδυκαν. Δόκεαν χωρίον Δαρβιδουῦ, verſus Armeniam memorat Anonymus Combefiſianus in Romano Lacapeno n. XL.

Κρισπῖνε) Criſpini geſta & familiam ſingulari diſſertatione proſequuti ſumus in Notis ad Nicephori Bryennii Hiſt. lib. 1. n. XXIV.

Εἰς Αδανα) Lupus Protoſpatha: anno MLXXI. *Romanus Diogenes, qui cum prædicto Michaele privigno ſuo tenebat Imperium, fraude prædicti Michaelis privigni ſui apud quamdam civitatem Armeniæ comprehenſus & cæcatus eſt.*

Επιμαθὼν ἄρτι βασιλεύς) Pſellus poſtquam narravit ut Diogenis libertatis nuntius in urbem venit, quam ſua ipſius manu ſcripta epiſtola ad Eudociam ſignificavit, θορυβοῦ δὴν (inquit) ἄδιος καὶ ἐπιδρομαὶ περὶ τὰ βασίλεια, τῶν μὲν θαυμαζόντων τὸ γεγονός, τῶν δὲ ἀπεχθανομένων τῷ πράγματι. Αὐτὸς γάρ καὶ ὁ Βασιλεὺς συνείχετο, καὶ ἀμφίβολος ἦν ὅτι ἂν δράσειε, μέτοχος τοῖς ἀπορουμένοις ἐπ' αὐτοῖς γεγονώς, καὶ πάντων προτρεπομένων μοι τὸ συμφέρον εἰπεῖν, καὶ μάλιστα δὲ τοῦ κρατίστου μοι Βασιλέως προσκειμένου καὶ συνεπαγχάζοντος, ἐγὼ μὲν ἀπεφηνάμην, μὴ δεῖν αὐτὸν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ προσδέξασθαι, ἀλλ' ἐκ μέσου ποιεῖν, καὶ πανταχοῦ τὰς περὶ αὐτοῦ προστάγματα τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀπογράψασθαι, ὅπερ τοῖς μὲν λυσιτελὲς ἐδόκει τοῖς κατηκόοις, τοῖς δ' ἄλλοις τε ἐδέδοντο. Εν τούτῳ δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ περὶ ἑαυτοῦ δείσας, καὶ τὴν τοῦ Διογένους ὑποπτεύσας ἁπλότητα, βουλὴν βουλεύεται ἀσφαλεστάτην ἑαυτῷ, ἄτοπον δ' ἄν τις, καὶ ἀπειπάτησεν· ἀποτρέχει τοῖς μητρός, καὶ ἑαυτοῦ γίνεται. Τοῖς τε ἐξ ἀνάγκης σπαθοῦσιν χρησάμενος, ὁμοῦ δὲ τοῖς μισεῖ τοῦ Καίσαρος, τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν φυλαξεν αἰκιούντα. Idipſum repetit in Epiſtola ad eumdem Diogenem poſtquam excæcatus fuit, de Michaele Imp. Ηλγησα ἀκούσας τὴν ψυχήν, ἐστέναξα μέγα, ἐθρήνησα, ἐκλαυσα, τετράκις, &c. Μὴ ἀπιστῶσι μοι γράφοντι, ὦ φίλοι ὁ λόγος, οὐδὲ πρὸς χάριν, ἀλλ' ἀληθῶς, καὶ φωτὸς τηλαυγέστερον.

Επύρωσεν) Ita duo MSS. Reg. Alii duo ἐπώρωσεν habent.

N. 16. Μητροπολίτην Σίδης Ιωάννην) Idipſum prodit Balſamon ad can. XV Concilii Chalcedonenſis, ubi ait Epiſcopos interdum ab Imperatore publicæ rei adminiſtrationi præfici poſſe, ὡς γὰρ οὕτω, ὥσπερ καὶ ὁ Μητροπολίτης ἐκεῖνος ὁ Σίδης ἀνεμαστεύετο τὰ τῆς βασιλείας οἰκονομίαν προσώπῳ τοῦ Βασιλέως κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Δούκα.

Ο γὰρ Βασιλεὺς παιδαγωγεῖσθαι ἐσχόλαζε πρὸς ...) Infra: ὁ γὰρ Βασιλεὺς περὶ λόγους ἐσχόλαζε, καὶ ἰάμβους πυκτίδια πρὸς τοῦ Ψελλοῦ ἐδιδάσκετο. Eadem habet Scylit. Id porro teſtantur tot Michaelis Pſelli ſcriptæ tum verſibus Jambicis, tam politicis, atque adeo ſoluta oratione in Epitomen diſciplinarum fere omnium redactæ, eidemque inſcriptæ lucubrationes, de quibus copioſe egit Allatius in laudata diſſertatione: ex quarum altera, illa ſcilicet quam Synopſin legum inſcripſit, diſcimus Pſellum a Conſtantino Duca Imperatore ſuperſtite Michaeli filio præceptorem datum: ſic enim illa concipitur in editione Boſqueti: Τὸ συντεθὲν Μιχαὴλ τῷ Ψελλῷ καὶ Ὑπερτίμῳ Σύνοψις τῶν νόμων διὰ στίχων ἰάμβων καὶ πολιτικῶν πρὸς τὸν Βασιλέα Καίσαρα Μιχαὴλ τὸν Δούκαν, ἐκ προστάξεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως. Eo vero pacto effecit parens, ut hiſce ſtudiis, dum minus etiam idoneus Michael vacat, πρὸς ἄπαν ἔργον ἀδόκιμος καὶ ἄπρακτος effectus ſit, inquit Zonaras. Hinc Procopius lib. 1. de Bello Gotthico cap. 2. Proceres Gotthos Amalaſunthæ Theodorici Regis uxori graviter ſuccenſuiſſe ſcribit, quod Athalaricum filium præceptoribus litteris imbuendum tradidiſſet, & oportere longe potius ut in ſe bellica futurus animoſus gloriaque inſignis, amoto doctorum metu, armis exerceretur. Sed quibus potiſſimum diſciplinis Michaelis animum informarit Pſellus, vel potius quas ille præſertim calluerit, ipſemet Pſellus indicat in Hiſtoria nondum edita: Αλλ' ἐκεῖνό τι, τίνα τῷ Βασιλεῖ παιδικά, καὶ οἷς ἂν ἀγλαΐζοιτο. Βιβλία σοφίας παντοδαπῆς, λόγων χαρακτῆρες σοφῶν, ἀποφθέγματα Λακωνικά, γνωμολογίαι, καλλιρημοσύνη παιδευτική, ὁ ποικίλος τῶν λόγων σχηματισμός, ἡ τῶν ἰδίων ἐξαλλαγή, ἡ κακολογία, ἡ ποιητικὴ τοῦ λόγου κατασκευή· πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων, ὁ πρὸς φιλοσοφίαν ἔρως, τὸ τῆς ἀναγωγῆς ὕψος, ἡ τῆς ἀλληγορίας μεταβολή. Οὐ γὰρ οἶδα, εἴ τις βαθυγνώμων ἕτερος ἐγεγόνει τῶν Βασιλέων, ὁ πρὸς ἕκαστον τῶν ζητουμένων ἀδιάβλητος. Infra: Καὶ γὰρ φιλοσόφοις συντάττεται, ἢ μετὰ ῥητόρων εἶπεν τι περὶ ζητημάτων καὶ εὑρέσεων· καὶ μετὰ ὀπτικοῖς, περὶ ἀνακλάσεων καὶ φωτισμῶν, ἀλληγορίας δὲ διηρτα, πολλάκις τὸν συγγραφέα ὑπεβάλλετο, ὃς δὲ καὶ καθηγητὴν πρὸ πάντων εἴληφε, καὶ ἐπὶ τούτοις ἰδιωτικῶς ποιήματα. Ιαμβων δὲ μὴ ἀρχαίων μέτρων, σχεδὸν πάντα, εἰ καὶ μὴ ἐπιτυγχάνοι τὰ πολλὰ τοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' ὑγιαίνουσαν τὴν ἔννοιαν ἐκδιδούς.

Ο γὰρ Σαλατάν) Ac tum primum Turci ad Bithyniam uſque pervenere, quod Sybillæ oraculo prædictum volebant Conſtantinopolitani. Joannes Tzetzes Chil. IX. cap. CCLXXXVII.

> Καὶ περὶ Δαγγάνους δὲ ἐφρίβασε καὶ Τέρμων,
> Καὶ τὰ λοιπὰ ἐάσωμεν, λέξωμεν δὲ βραχέα.
> Δὴ τότε Βιθυνοὶ γαῖαν λύκοι οἰκήσουσι,
> Ζηνὸς ἐπὶ φρασμοῖσι κακὸν δ' ἐπιβήσονται ἄνδρας,
> Ανδρας οἱ Βυζαντίου ἕδος κατανεμήσουσι.

N. 17. Ελένην) Conſule Notas noſtras ad Annam Comnenam pag. 229. 233. 234.

Τότε τὸν Βασιλέα) Quinetiam tradit Lupus Protoſpatha Michaelem, audita Botaniatæ rebellione, veniſſe in Apuliam ann. MLXX. & auxilium petiiſſe a Roberto Guiſcardo Duce contra eumdem Botaniatam: quod certe ſimillimum vero non videtur.

Εκ τῶν Φωκᾶ τὴν τοῦ γένους ἔχων σειρὰν σεμνυνόμενος) Ex Phocis igitur Botaniates natalium originem arceſſebat, quorum gens periiluſtris fuit, ut quæ Imperatorem Nicephorum Phocam protulerit, & ex eo viros dignitatibus & bellica laude eximios, quorum elogia perſtrinximus in Familiis Auguſtis Byzantinis, qua quidem tempeſtate Φωκάδων familiam ſumma potentia ad ſua uſque tempora floruiſſe teſtatur Baſilius Bulgaroctonus Imp. in Novella, quæ deſcribitur in Jure Græcoromano to. 1. p. 273.

Γεφύρας) De hoc ponte diximus in Conſtantinopoli Chriſt. libro IV. Sect. XIV.

N. 18. Ιωάννης τὸ Ξιφιλίνου) Extat in Cod. Regio Michaelis Pſelli Oratio funebris in eumdem Xiphilinum.

Πρωτοχρηστῶν Πατριάρχης Κοσμᾶς Μοναχός Similia habet Scylitzes p. 860. Hieroſolymitanum cognominatum eſſe tradit Auctor Catalogi Patr. CP. in Jure Græcorom. ad diſcrimen forte Coſmæ Attici dicti, ſub Manuele Comneno, ubi Pontificatum geſſiſſe an. V. menſes VI. ſcribitur, cum dignitatem abdicaſſet. Cauſam vero abdicationis refert Ana Comnena lib. III. Alexiad. pag. 79.

Κουτλουμούς) Scylitzes p. 861.

Επὶ καὶ τῶν ἀνακτόρων πρὸς ἀντίχωνα δῆλον) Scylitzes: κυριεύειν δὲ τῶν ἀνακτόρων ἐξ ὀρθοῦ, &c.

pag. 229.

LIBER XVIII. quibus verbis Magnum Palatium intelligitur, quod ad Orientem urbis extitit.

Δαζάρω) Vide Gloſſ. med. Græcit. in Δαζαρω.

Edit. Pariſ. pag. 120. Ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς βασιλείοις) Anonymus Barenſis: *Anno* MLXXVIII. *Ind.* I. *Elevatus eſt Imp. Nikiforo Botaniati, menſe Martii, & depoſuit Michail Imp. & tulit uxor ejus ſibi uxorem, fecitque eum Monachus, & fecit vocare Baſilaby & Briani*. Hæc admodum barbara, ut cætera ejuſdem Scriptoris.

N. 19. Νωβελίσιμον) Vide Gloſſ. med. Græcit.

Καλαβρίλω) Vide idem Gloſſ. in Βρίωσι, & Diſſertat. de Hebdomo hiſce notis ſubjectam.

Οἱ Βάραγγοι) De Varangis copioſe egimus in Notis ad Willharduinum, & ad Alexiadem.

Μητροπολίτου Ἐφέσου) Vide Allatium de Pſellis p. 41.

Ἐν τῇ τοῦ Μανουὴλ μονῇ) De Manuelis Monaſterio agimus in noſtra Conſtantinopoli Chriſt. lib. IV. p. 158.

Νικηφόρος ὁ Βρυέννιος) Cujus rebellionem & fortunam pluribus enarrant Nicephorus Bryennius in Hiſt. & conjux Anna Comnena lib. I. Alexiad.

Κριὰς τοιχῶν) Vide Gloſſ. med. Græcit. n. Κριός.

N. 21. Τὴν μητέρα) Anna Dalaſſena, de qua in Familiis Byzant.

Ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Καπαλλείου) Τοῦ Νικολάου ſcribendum ex Anna Comnena monuimus in Notis ad ejus Alexiadem p. 246. ubi docuimus intelligi debere Oratorium S. Nicolai quod intra Magni Palatii ſepta ædificavit Baſilius Macedo, quodque idem videtur cum Monaſterio S. Nicolai Sanctimonialium, & Πατριαρχικὴ γυναικεία μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου appellatur in Typico MS. τῆς Κεχαριτωμένης, ubi extra ſtatuitur in tractu ædis Sophianæ.

Μελισσηνοῖς) Meliſſenorum familiæ meminit Anonymus in vita S. Nicolai Studitæ p. 944. Plura etiam de ea congeſſimus in Familiis Auguſtis Bizantinis pag. 173.

Ἐτυχεν δόσεως αὐτίκα) Vide Notas ad Alexiadem p. 270. Cæterum quidquid deinceps de rebus ab Alexio Imperatore geſtis narrat Zonaras, pluribus expoſuimus in Notis ad Alexiadem Annæam, proinde hic dumtaxat delibabimus quæ auctori noſtro illuſtrando neceſſaria videbuntur.

Εἰρήνη) Fuit Irene Ducæna, Alexii Imp. uxor, Joannis Ducæ Cæſaris neptis, filia vero Andronici Ducæ Protoproedri, Protoveſtiarii, & Magni Ducis Scholarum Orientis. Ita inſeribitur in Typico MS. Monaſterii τῆς Κεχαριτωμένης ab Irene conditi. Obiit autem Andronicus, ut ibidem habetur, XIV. Octobr. cum ſub vitæ exitum Monachicum habitum induiſſet, Antonius appellatus. Huic uxor fuit Maria nobilis Bulgara, quæ ſub vitæ pariter exitum ſumpta Angelica veſte Xene appellata eſt, obiitque XXI. Novembr. Michael vero Irenes frater obiit IX. Januarii. Joannes frater ititer moriens Monachica veſte ſumpta Antonius appellatus eſt. Denique Theodora Sanctimonialis ejuſdem Irenes ſoror obiit XX. Febr. ita idem Typicum.

Τὴν τοῦ Ἑβδόμου) Vide infra Diſſertationem de Hebdomo, & noſtram Conſtantinopolim, ubi de hoc Monaſterio, & ejus ſitu plura.

Κοσμᾶς) Laudatur ex Cod. MS. Bibl. Caroli de Montchal Archiep. Toloſani, quæ nunc eſt Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Remenſis, ὑπομνήματα τῆς καθαιρέσεως τοῦ γεγονότος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κοσμᾶ. Ex quo quidem titulo colligere liceret, non ſponte Patriarchatu ceſſiſſe Coſmam, ſed depoſitum fuiſſe, licet contrarium etiam dicat Anna Comnena lib. III. pag. 79. Illius memoriam agunt Græci 2. Januarii, ut eſt in Menæis & Synaxariis.

N. 22. Καὶ ἡττηθεὶς) De hac Roberti victoria ad Dyrrachium, ſic Lupus Protoſpatha: *Anno* MLXXXII. *hoc anno complentur ab initio mundi* MMMMMMCCLXXXI. *ab urbe condita* DCCCXXIV. *Alexius Imperator collecto grandi exercitu iniit bellum cum Roberto Duce haud longe a Dyrrachio, & terga verſus fugit, cecideruntque in ea pugna plusquam* DCM. *ex ſuis, fuerunt autem in ejus exercitu* LXX. *millia hominum*. De altera ad Caſſiopem Roberti victoria, quam etiam Anna commemorat, ſic ille ad an. MLXXXV. *prædictus Dux grandi apparatu navium, hominumque innumerabili exercitu Brunduſiopolim veniens, depoſita ibidem navali machinatione, ingreſſus eſt Adriaticum pelagus, perrexitque in inſulam nomine Caſſiopem, ubi Stolus Veneticorum, & filius Ducis Venetiæ cum plurimis navibus, erat infeſtus Duci Roberto: ſed bello in mari inter eos confecto, victoria ad Normannos conceſſit. Cæſa ſunt in ea pugna plusquam quinque millia hominum: præterea quinque naves captæ, & duæ cum hominibus ſubmerſæ ſunt, ita ut qui gladium potuere evadere bellatoris, pelagi eos voraga glutiret*. LIBER XVIII. pag. 121.

Τριήρεις) Vide Gloſſ. med. Græcit.

Τὴν θυγατέρα νοσοῦσαν ἐκ δὲ ἀνεχούσης) Id porro egit mater Irene, infenſa Jaſitæ genero, ut eum ab omni ſpe cum uxore reconciliationis abduceret, cum ſumpta ſemel ab ægrotis veſte monachica, hanc dimittere non liceret, ſi priſtinam valetudinem conſequerentur, ut docuimus in Gloſſ. med. Lat. in V. *Monachus ad ſuccurrendum*. Receptum hunc apud Græcos potiſſimum morem, ſub vitæ extrema habitum ſumendi Monachicum improbat Zonaras, vel, ut alii volunt, Michael Glycas, in Epiſtola ad Eſaiam Monachum, ex qua placet nonnulla hic inſerere: Οὐκ οἶδα γάρ, inquit, ὅτι καὶ πρόξενον ὁ τοῦτο (ἱερὸν σχῆμα) περιβαλλόμενος, οὐδὲ τοίνυν τὰ ἔσχατα στομαλίζεται μὲν εἰς παράταξιν, ἀλλὰ ταῖς χερσὶ κακουχεῖται. τὸν ἐπιστήμονα ἐνδέδυται, καὶ οὐκ ἔτι πολλοὶ καιροὶ προσμένουσι τῇ μονῇ ἐπαγγελίας, καὶ τῇ ὁδῷ βιωσὰν ἀρπάζεται. ὑπέχων τῷ προσώπῳ καθυποκρίνεται, καὶ ὁ τοῦ θανάτου τυραννίς ἐστι. γυναῖκας καὶ παῖδας ἀποβάλλων ὁμολογεῖ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ταπεινὴν ψυχὴν ἀποτίθεσθαι· μαρτυρούμενος κατὰ βίον τῷ σχήματι προσελθεῖν, ἀλλ' ὁ πλάνης τις ἐπιτιμῶν καὶ μὴ βουλόμενον ἐκβιάζει τὰς χεῖρας τιμωρουμένας τοῖς δεσμοῖς χαράζεται, ὅσα καὶ ἄκων ἀξιοῦσιν ἐνδεδύσθαι, &c. Omitto reliqua: obſervo dumtaxat, huncce inductum morem, quod exiſtimarent idem poſſe Monachatum quod Baptiſmus, ut quemadmodum Baptiſmus omnia remittit peccata Baptizatis, ita & ingreſſis in religionem ipſa religionis profeſſio, quod quidem multis refellit in eadem Epiſtola Zonaras ſeu Glycas. Eudocia igitur a morbo convaleſcens, in Monaſterium τῆς Κεχαριτωμένης, a matre haud procul ab æde Sophiana conditum, cujus peculiaris ſitus deſcribitur in Typico MS. ejuſdem Monaſterii cap. ult. conceſſit, obiitque parentibus ſuperſtitibus, ut ex eodem Typico colligimus.

Νικηφόρον) Conſtantino Angelo nobili Philadelphienſi filiarum poſtremam Theodoram deſpondit Alexius, quem Panhyperſebaſtohypertati dignitate donavit, ut docemur ex eodem Typico MS. Monaſterii τῆς Κεχαριτωμένης.

Εἰς τὸ τοῦ Μυγδόνου θέμα) Vide Notas ad Alexiad. p. 297. N. 23.

Οὐμπερτόπουλον) Ita unus e Codd. Regiis, alii Οὐμπερτόπουλον habent, cujus quidem Humbertopuli gentem & familiam expendimus in Not. ad Alexiad.

Ἐν τῷ τῆς ἱππασίας θεάτρῳ) Wolf. *in equeſtri Theatro*: *in Hippodromo* repoſuimus.

Ὀρφανοτροφεῖον) Quod Zotici appellabant: τὸ κατὰ Ζωτικὸν ἁγίου ὀρφανοτροφεῖον, in Novella XV. Heraclii. De eo pluribus agimus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. IV. Sect. IX. n. XIX. in quo ædificatam a Juſtino Juniore Imp. SS. Petri & Pauli Apoſtolorum Eccleſiam obſervamus in eadem Lucubratione lib. IV. Sect. V. n. XXI. quod & innuere videntur Sy- N. 24.

LIBER XVIII. naxaria MSS. ad XII. Novemb. in S. Nilo, ubi narrant illius corpus depoſitum ἐν τῷ σεβασμίῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐν ὀρθοστάτῳ, ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου, ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ φιλοχρίστου τοῦ Βασιλέως.

Ἀνεμᾶ Μιχαὴλ) Genus ducebant Anemæ iſti Conſtantinopolitani ab Anema Curupæ Cretenſis Ameræ filio, qui ſub Joanne Zimiſce contra Ruſſos fortiter dimicans vitam amiſit, cujus in re bellica virtutem prædicat Scylitzes p. 678. & 681. Laudat Lambecius lib. V. Commentar. de Bibl. Cæſar. pag. 233. Epiſtolam Conſolatoriam Gregorii Abbatis Monaſterii in Oxia inſula, πρὸς τὴν Πορφυρογέννητον κυρίαν Θεοδώραν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πανυπερπρωτοσεβάστου Δεσπότου τοῦ Ἀνεμᾶ. Is porro Manuel appellatur in verſibus Jambicis incerti Scriptoris in Cod. Reg. hoc titulo: Μονῳδικοὶ ἐπὶ τῷ γαμβρῷ τοῦ Βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τῷ Ἀνεμᾷ, in quibus ob animi magnitudinem, & res præclare geſtas potiſſimum celebratur, ut in hiſce verſibus:

Σοφὲ στρατηγέ, πύργε Ῥωμαίων μέγα.

Infra:

Ἐζημιώθης τὸν στρατάρχην τὸν μέγαν,
Τὸν ὡς ἀληθῶς ἀδαμάντινον στῦλον,
Τὸν κάλλιστον χάρακα τῆς Βυζαντίδος.

Rurſum:

Ὄλωλέ σοι τὸ φράγμα τῆς εὐτυχίας,
Παρῆλθέ σοι τὸ ἔρεισμα τῆς μοναρχίας,
Τὸ χαλκόβαθρον κατεκλάσθη σου δόρυ,
Καὶ βαρβάρων μάστιξ τέθνηκεν ἄθλιος.

Denique:

Ὦ πάμμεγα φρόνημα, καὶ βουλῆς πλάτος,
Τύχης τύχης ἄπταιστον, ὄγκος ἀξίας,
Ὦ κόσμος ἠθῶν ἀγχινουστάτη φύσις,
Καὶ τοὺς ἀκμαίους εἰς κυβέρνησιν μάχης.
Ὦ βλέμμα βασίλειον, ἀρχικὸν θέα,
Βραχιόνων κράτιστα, ἀλκὴ καρδίας,
Καὶ τοιοῦτον εἶδος ἄξιον τῆς τυραννίδος.

Sed & Theodoræ uxoris ibidem meminit Poeta:

Ἡ πορφύρα πένθουσα ὁ τρισολβία
Τὸ σὸν καλοῦσα βλάστημα, τὸ χρυσοῦν δῶρον,
Μελανδυτοῦσα βλέπουσα τὴν Θεοδώραν.
Τὰ γὰρ ἑαυτῆς συμπαθοῦσα φωσφόρῳ,
Καὶ δακρύει συνοδυρομένη ἐν τοῖς ἀμφίοις.

Monachum nempe, ſeu Angelicum habitum induere moriens Manuel, ut ſolemne fuit iſtius ævi Græcis:

Καὶ πολλὰ τῆς γῆς ὕστερον δυσωπήσας,
Κουρευθεὶς τε τὴν κάτω ταύτην τρίχα,
Καὶ τὸ τρίχινον ἐνδυσάμενος ῥάκος,
Μὴ ὢν ἔνδον ἀχαρίστῳ τέλει.

Meminit præterea liberorum, etiam conjugio illigatorum:

Οἱ παιδικοὶ καὶ γαμήλιοι λόγοι,
Τοὺς τῶν τέκνων σου συγκροτήσαντες γάμους,
Ἐπιθρηνοῦσιν σε καὶ θανόντα δακρύουσι.

Et infra:

Θυγατέρες πενθεῖτε τὸν φυτοσπόρον &c.

Theodoræ vero ſororum:

Συγγαμβροὶ ταῦτα, οἱ συνδεσπόται,
Τὸ ῥῆγμα πενθήσατε τῆς τετρακτύος,
Ἀπερράγη γὰρ ὁ τετράπλοκος φάλαγξ,
Ἀδελφικὴ συμπνοία ἡ τῆς πορφύρας,
Τὸν τῆς ἀδελφῆς συμμετρήσασα τόνον

pag. 223. Ἔκλαυσε γαμβροὶ τὴν ὅλην πανοπλίαν,
Ἡ πενθερικὴ ἐκ ὀπτικῶν βλέβλην.

Ex quibus verſibus tandem docemur cujus Imperatoris filia fuerit Theodora Porphyrogenita, Joannis ſcilicet Comneni, cujus trium dumtaxat mentionem agunt Scriptores, Mariæ ſcilicet Rogerio Cæſari, alterius Stephano Contoſtephano, tertiæ denique Theodoro Vatatzæ nuptarum, quibus quarta Theodora adjungenda, proinde Manuelis Comneni tum imperantis, cum Manuel Anemas obiit, ſoror. Idem Poeta:

Ἄναξ Μανουὴλ πορφυρανθοῦς κλάδος,
Εἶδέ ποτε τίνα τύραννον ἐν τῷ σῷ πένθει,
Καὶ πολυπλασίους δάκρυσιν, οὐχ ἵνα ζήτῃ
Ἐζημιώθης τὸν στρατάρχην τὸν μέγαν.

Hæc licet prolixiora haud ingrata fore Lectoribus rerum Byzantinarum amatoribus confidimus. LIBER XVIII. De Turri vero quæ Anemæ nomen ſervavit ab incluſo iſto Michaele Anema apoſtata, diximus in Conſtantinopoli Chriſt. lib. I. ſect. XVII. qui quidem, ut par eſt conjicere, pater fuit Manuelis Anemæ Deſpotæ & Panhyperprotoſebaſti, de quo hocce loco egimus.

Δρώπακι) Ubi Cod. MS. & edit. ad marg. Δρώπαξ, τὸ χρίσμα δι' οὗ τρίχωσις ἀφαιρεῖται. cujuſmodi eſt compoſitio illa, cujus meminit Petrus Belonius lib. III. obſerv. cap. XXXIII. qua mulieres apud Turcos pudendorum pilos avellunt. Vide quæ de hac voce annotant Critici.

Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῖς) Irene Alanorum Principis filia, de qua egimus in Familiis Byzantinis p. 274. Huic dicavit Theodorus Prodromus Poema aſtronomicum, quod aſſervari in Bibliotheca Cæſarea monet Petrus Lambecius lib. VI. de ead. Bibl.

Ἀνδρόνικος) Andronicus Comnenus Porphyrogenitus Sebaſtocrator, qui in ipſo ætatis flore contra Turcos fortiter pugnans interiit: huic uxor fuit Irene, uti nominatur in Typico MS. Monaſterii τῆς Κεχαριτωμένης ab Irene Auguſta & illius matre conditi.

Ὑπογραμματεύοντος) Interpres a notariis vertit: N. 26. malim a ſecretariis; nam etſi notarius & ſecretarius idem forte haberi poſſint, tritior ea tempeſtate fuit vox poſterior, licet qui linguæ puriori ſtudebant, ab ea abſtinerent, ac ſecretarios γραμματέας & ὑπογραμματεύοντας fere ſemper appellarent. Nicephorus Conſtantinopol. in Hiſt. Ἀρτέμιον Φιλιππικοῦ γραμματέα· ὃν τῇ Ἰταλῶν φωνῇ καλοῦσι Ἀσηκρῆτιν. Ignatius Diacon. in ejuſdem Nicephori vita n. IV. Ἔλαχε γὰρ αὐτὸν τὴν τοῦ ὑπογραφέως ἀποπληροῦν χρείαν, καὶ τοῖς βασιλείοις μυστηρίοις ὑπηρετεῖσθαι. & n. VII. ἦν γὰρ ὑπογραφεὺς, τῶν κρατούντων μυστηρίοις ὑπηρετούμενος. Alia vide in Gloſſ. med. Græcit. in V. Ἀσηκρῆτις.

Τὸ θεῖον πέπλον) Ita tradunt Synaxaria, Zoen Leonis Philoſophi Imp. uxorem, cum a dæmone vexaretur, divino monitam Oraculo, ſi ſacra Deiparæ zona, quæ in Chalcopratiana æde aſſervabatur, ad eam afferretur, fore ut liberaretur: mox Auguſti præcepto aperta capſa, & zona a Patriarcha ſupra Auguſtæ corpus expanſa & explicata priſtinam ſanitatem recepiſſe. Idem habent Menæa & Synaxaria ad XXXI. Auguſti, adduntque, aperta hac theca, quam ἁγίαν σορὸν appellatam etiam dicunt, in ea zonam Deiparæ inventam σὺν σφραγῖδι τῇ χρυσῇ βούλλῃ, καὶ πιττακίῳ ἐμφαίνοντι λεπτομερῶς, τόν τε χρόνον, τὴν ἰνδικτιῶνα, καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐν Κωνσταντινουπόλει προσεκομίσθη ἡ ἁγία Ζώνη. Ejuſmodi vero vela quæ ad ſacras imagines appendebantur, colebant Græci, ut ex hoc loco patet, & ex ſynaxario MS. ubi narrat Manuelem Comnenum Imp. ex S. Demetrii Templo Theſſalonicenſi, ejuſdem Sancti τὸ παλαιγενὲς πέπλον, καὶ ἐνυφασμένον τῇ πολυάθλῳ καὶ κοσμοσώτῳ σορῷ, ſeu ἱερὸν σκέπην, σορῷ προσαπλουμένην τοῦ ἀηττήτου μάρτυρος Δημητρίου, vetus ſcilicet velum quo contegebatur S. Demetrii Feretrum, ſolemni pompa excepiſſe ſub an. MCLXIV. pag. 224. & in Ædem τοῦ Παντοκράτορος a Patre Joanne conditam, intuliſſe, anno Chriſti MCLXIV. Indict. XIII. Octobris XXXIII. Rem pluribus narrat idem Synaxarium ad XXVI. ejuſdem menſis. Vide Menæa XI. Auguſti, Gloſſ. med. Græcit. in Πέπλος, & noſtram Conſtantinopolim lib. IV. pag. 84. 85.

Τὸ ὄρος τοῦ Παπικίου) Papycii montis, verſus Strymonem fluvium, mentio eſt apud Joannem Cinnamum lib. VI. n. VI. & Nicetam in Iſaacio lib. III. n. I. & Monaſteriorum in eo ædificatorum.

Μετὰ τῶν Μανιχαίων) De Manichæis circa Philippopolim, conſule Notas noſtras ad Alexiadem pag. 284.

Λόγοις προσηκόντως) Quod teſtatur in primis ejus quæ præ

LIB. XVIII. præ manibus habemus hiſtoria, Petri Poſſini ſtudio typis Regiis edita, & quam Commentario illuſtravimus. Nicetas in Joanne n. 1. de Irene generum conjugi Alexio ad Imperii ſucceſſionem proponente: ἆρα εἰπεῖν ἐκκαύσαντα, καὶ οὐκ ἐλάττονα ἀπερίζεσθαι, καὶ μαθημάτων ἐκδοθεισῶν μεταχεῖσθαι, ἐνόμιζεν τὸ ἤδη εἰδότων καὶ περὶ βασιλικῶν εἰσόδων αἰ βραχία πλεονεκτεῖν τοῖς ἀρχῆς μέλλουσιν.

N. 27. Στύλον) De hac ſtatua Conſtantini & columna Porphyretica, ejuſdemque ſtatuæ caſu, egimus in Notis ad Alexiadem Annæam. Illius præterea meminit Nicetas in Theſauro orthod. fid. lib. v. cap. xi. ex verſione Petri Morelli: *Cum perveniſſet ad Sigma, locus hic eſt urbis Conſtantinopoleos ita dictus, nec procul a Purpurea columna diſſitus: ea inquam, cui maxima Conſtantini ſtatua impoſita eſt, quæ Ἀνθήλιος, dicitur, quæ terræ motu etiam confracta eſt imperante Comnenorum primo Alexio, &c.*

N. 28. Τὸν Καμύτζην Εὐστάθιον) Cujus non ſemel meminit Anna Comnena libro xiii. Alexiad.

N. 29. Αἰνιγματώδης) Omiſit Petrus Lambecius hanc de Imperatorum fatis prædictionem in ſua collectione præfixa Leonis Imp. Oraculis, cui hanc addi velim, quam ex Cod. Reg. MDXCV. fol. 75. olim deſcripſimus.

ΧΡΗΣΜΟΣ.

Ὅτ' ἐξ ἑῴας καὶ δυσμῶν ἔλθῃ μάχη,
Ὅτ' ἐβδομαῖον ὅτε μὴν κομφαίας,
Ἀνὴρ Λιβύης αἰτιάσεις παντογαία
Σκοτωθεὶς πλατυχαίτου ᾗ μέγα,
Οὕτως ῥοφήσει τὸν ἀνακτόρων μέγα
Καὶ σφαγία πάμπολλα τῇ Βυζαντίδι.
Ῥοῖς γὰρ μέγας ἐκδράμοι τῶν αἱμάτων
Ὥστε γεμίσαι τὰς ἀγυιὰς ἀπάσας,
Ὡς οἰκτρὸν οἰκτρὸν ἐβίωσε τοὺς βλέπων,
Καὶ συγκλονηθήσονται τὰ πέριξ ἑπταλόφου.
Αἴ, αἴ, ἔξω ὁ σύμπασα γὰρ γῆ τότε,
Οἴμοι τὸ Κάππα βραχὺ ἄρξει τὸν χρόνον,
Ἀλλὰ Βαβυλὼν δυσμενεστάτη πόλις.
Σφαγαὶ γὰρ αὖτε ἐξ ὀρχήσεις αἱμάτων,
Οἰκτρὸν γὰρ οἰκτρὸν μὴ ἐκποδὼν ὄσσοι.
Δημοκρατήσει πρὸς μακρὸν, ἄρξει Κάππα,
Τοὺς ἐνδεκαίτους εἰρημένους ἐκλείψαι,
Καὶ πάντα πρὸς πάλιν τῆς μοναρχίας,
Αἰχμὰς φέροντας, ἐξ ἄκραι ἐγκειμένας,
Δράσαντα συστρέψουσι τὸν Λιβύοντα
Ἅπαντα μὴ δυνάμενα τὰ τούτου κρέα,
Καὶ πρὸς μάχην ἔκφυλον ἀλλοιουμένον,
Ῥομφαίαν ἔργῳ τεμεῖται αὐτὰ ξίφει,
Πρὸς χιλιάδας ἐξ ἑπτὰ μετρουμένας,
Καὶ τοὺς ἀσελγεῖς ἐξ φονεῦσαι καὶ κρεμάσαι,
Κατ' ἐξ βοήσει τοὺς ἀνθρώπους μέγα,
Δράμετε πάντες πρὸς δυσμὰς ἑπταλόφου,
Εὑρήσετε δ' ἄνδρα αἰνετὸν ἐμὸν φίλον,
Μυλόκρατον μέλλοντα πρῶτον λαβόντα,
Τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ἐξαγάγητε πόδα,
Καὶ τοῦτον δότε πρὸς βασιλείας δόμους,
Αὐτὸς κρατήσει τετράγε ὀκτὼ χρόνους,
Ὡς νεκρὸς ἔδη ᾗ δίψ λελυμένος,
Οἶδασιν πολλοὶ ᾗ μηδὲ τοῦτον βλέπων,
Ὡς ἐκ μέθης δὲ φανερωθεὶς τοιοῦτος,
Σκηπτροκρατήσει τοῖς δὲ τῆς βασιλείας,
Καὶ πάλιν ἕξει ἑπταλόφου τὸ κράτος.

LIBER XVIII

Edit. Pariſ. pag. 125.

I N D E X
RERUM MEMORABILIUM
Q U Æ
IN JOANNIS ZONARÆ ANNALIBUS
CONTINENTUR.

Littera B. ſecundum Tomum denotat.

A

AARON Sacerdos deſignatur. 26
Aaron vitulum aureum conflat. 26
Aaronis baculus refloreſcit. 19
Aaronis obitus. 29
Aaron Dux Arabum. B. 83
Abarum & Perſarum graſſationes ſub Phoca. B. 63.
Abaſgi caſtrari ſoliti. B. 17
Abaſgi ſeu Iberes. ibid.
Abaſgi ad Chriſtianiſmum perducti. B. 79
Abaſgi victi a Baſilio. B. 178
Abaſgiacum fœdus. B. 181
Abaſgiæ ducis Pancratii defectio. B. 186
Abdenago pro Azaria. 87
Abdias Achabi œconomus. 66
Abdias 100. Prophetas alit. ibid.
Abeddara hoſpes Arnæ. 32
Abella. 215
Abelas. 10
Abelus Hiſpanus Romanorum ſtudioſus. 314
Abenner Saulis Dux. 44
Abenerus eum ad Davidem defeciſſet, a Joabi fraude perit. 52
Abenerus Davidi bellum infert. ibid.
Abenneriges Spaſini valli Rex. 186
Abeſa Joabi frater. 51
Abeſa Davidem defendit. 57
Abeſas per inſidias a Joabo occiditur. 56
Abgarus Oſroenes Caracallæ perfidia captus. 462
Abia Samuelis filius. 41
Abia Jeroboami filius moritur. 64
Abiathar Abimelechi filius fuga elabitur. 47
Abiathar Davidi conſilia Abſalonis nuntiat. 55
Abiathar Adoniæ adjutor. 58
Abiathar a Salomone relegatur. 59
Abias Arabs Izaten oppugnat. 187
Abigail Nabale ſublato, Davidi nubit. 48
Abilius II. Alexandrinus Epiſcopus. 439
Abimelech Arabum Princeps. B. 181
Abimelechus. 39
Abimelechus Gedeonis 63. filiis occiſis regnat. 36
Abironi & Dathani dehiſcit tellus. 28
Abiſag ſenis Davidis fotrix. 58
Abius Jeroboamum vincit. 65
Abominatio vaſtitatis. 101
Aborigines Larii incolæ. 240
Abraamus Hebræorum Patriarcha. 14. Ob Dei prædicationem exulatum abit. ibid. Ægyptiis mathemata tradit. ibid.
Abrahami filius promittitur a Deo. ibid.
Abrahami filii 6. e Chetura, & obitus 131. annos nati. 14
Abradates Suſiorum Rex. 85
Abradates ad Cyrum propter uxorem deficit. 118
Abradatæ interitus. 120
Abradatæ votum. ibid.
Abradatæ & Panthiæ ſepultura. 121
Abſalon revocatus ab exilio Regnum affectat. 54
Abſalon paternas concubinas ſtuprat. 55
Abſalonis fuga & avus. 54
Abſalonis interitus. 56
Abſit ut Sol me videat hoſti tergum obvertere. 156.
Abulerus pro commeatu 3000. talenta offert Alexandro. 145
Acarnania domita a L. Flaminio. 337
Accaron. 42
Accaronia Dea Muſca. 70
Accia Auguſti mater. 373
Acciæ ſomnium de Auguſto. ibid.
Acerranorum excidium. 317
Acerræ a Romanis captæ. 305
Achabus Nabothi hæres. 68
Achabus VI. Iſraelitarum Rex. 65
Achabus mutato habitu fatum non mutat. 68. Solus a Syris peti jubetur. 69
Achabi humanitas erga Syrum ſupplicem. 68
Achabi interitus. 69
Achabi 70. filii a Jehu occiſi. 75
Achæi ſe cum Romanis conjungunt. 336
Achaicum bellum. 355
Achaps. B. 110
Achazi clades Inſignis. 80
Achazus XIII. Hieroſolymorum Rex idololatra. 79.
Achia Silonites Jeroboamo Regnum prædicit. 63
Achia excidium Jeroboamo minatur. 64
Achiacharus Tobiti cognatus. 106
Achilles Pompeii interfector. 368
Achinoa Davidis uxor. 50
Achior Ammonitarum Rex, Iſraelitarum Deum celebrat. 141
Achior Betulianis deditur. 104
Achior Judaiſmum amplectitur. 105
Achitophel ad Abſalonem deficit. 55
Achitophel laqueo ſibi conſciſcit necem. 56
Achoris ſacrilegium punitur. 32
Achradina. 322
Acie inſtructa ad hoſtilem urbem accedere. 115
Acies in periculo pauliſtim reducenda. 113
Acies tripartita. 120
Ακληρονόμητοι. 416
Acmes epiſtola. 153
Acritas locus. B. 107
Acro Cæninenſium Dux. 239
Actium. 396
Actiaca victoria Monarchiæ Auguſti initium. 398.
Actiaci belli apparatus. 398
Actius Tullius Volſcorum concitator. 258
Actius Navius augur. 245
Acuphis Judæorum legatus. 114
Ada Lamechi uxor. 11
Adamus. 9
Adamus obiit annos natus 930. 10
Adami prædictio de mundi conflagratione & diluvio. ibid.
Adana urbs. B. 158
Adanarſis Perſæ crudelitas. B. 12
Adarani contemnunt obſidionem Baſilii. B. 133
Adar menſis 12. dyſtros apud Macedonas. 136

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Addo Cajum vulnerat. 104
Adelphus Albanorum Rex. 360
Ader Idumæus Iſraelitas infeſtat. 62
Aderis F. Rex Syriæ. 68
Aderis F. clementer conſervatus, ſolius Achabi caput petit. 68
Adiatene Syriæ Provincia juxta Ninum & Gaugamela. 443
Adiabenorum Regina fit Judæa. 196
Admonemus ſcientes. 236
Adoni, Dominus. 33
Adonias Davidis filius Regnum affectat. 58
Adonias ad aram confugit. 59
Adonias petita Abiſaga vitam amittit. ibid.
Adonias ob ætatis prærogativam, & populi conſenſum ſibi Regnum debere cenſet. ibid.
Adonibezecus Iſraelitas oppugnat. 33
Adoleſcentes a 17. uſque ad 28. Magiſtratibus inſerviunt. 110
Tres Adoleſcentes in camino ignis ob non adoratam ſtatuam. 90
Adoleſcentibus ea obeunda, quæ celeritatem aut vires deſiderant. 110
Adoleſcentum conſilia temeraria. 63
Adoptio publice confirmanda. 329
Adoratio in geſta quodam corporis poſita, non videtur divinus honos. 134
Adrianopolitani dedunt Thomam. B.109
Adrianopolis a Simeone Bulgaro capitur. B.145
Adrianopolis Oreſtias olim. B.197
Adrianopolis ſpoliata a Samuele Bulgaro. B.176
Adrianus Comnenus πρωτοσέβαστος. B.233
Adriani Imperium. 444. Morbus. 446. Reſponſum de Chriſtianis. 447
Adriani ſtudia, mores, & ratio adminiſtrandi Imperii. 444
Adriani venationes. 425. Ejuſdem obitus, anno ætatis LXIII. Imperii vero XXI. 447
Adrianus in alienum ſervum jus ſibi non ſumit. 446.
Adrianus Judæis interdicit. 447
Adrianus reluctante Senatu in Deorum numerum relatus. 447
Adulatorum voces. 211
Adultera nuptura adultero, maritum luget ſcilicet. 53
Adulterium & cædem graves pœnæ ſecuturæ. ibid.
Cum Adulterio cædes conjungitur. ibid.
Ædificatio vicatim & oppidatim diſtributa. 133
Ædilium inſtitutio & munus. 258
Ægimorus capitur a Martio. 351
Æga Ciliciæ. B. 80
Ægilus. B. 128
Ægithalus. 299
Ægroti lugendi, non mortui. 59
Ægrotus ab expeditionibus non abſtinet. 165
Ægyptiaca claſſis. B. 158
Ægyptii Abrahami diſcipuli. 14
Ægyptii incantatores miracula edunt. 23
Ægyptii arundineus baculus. 81
Ægyptii profligati a Babylonіis. 84
Ægyptiis Cyrus parcit. 121
Ægyptiorum in mari rubro interitus. 24
Ægyptiorum annus menſtruus falſam antiquitatis opinionem illis affert. 243
Ægyptius Scleri equus. B. 178
Ægyptus Meſrem. 13
Ægyptus per Joſephum ſubjecta Pharaoni. 20
Ægyptus a Cyro ſubacta. 125
Ægyptus & Æthiopia verſus Auſtrum. 93
Ægyptus ab Auguſto vectigalis facta. 401. A Diocletiano ſub jugum redacta. 483
Ælia Capitolina pro Hieroſolymis condita. 425
Ælius Adrianus. *Vide* Adrianus.
Ælius Pætus Conſul cum Gallis pugnat. 336
Ælius Gallus Ægypti Præfectus Arabiam infeliciter tentat. 403
Æmulatio ſeditionis occaſio. 56
Æmylia Syllæ privigna Pompejo nubit. 357
L. Æmilius contra Tarentinos miſſus. 278
Zonaræ Annal.
Q. Æmylius Conſul in Siciliam venit. 291
Æmylianus Scythis cæſis, arreptoque Imperio, a ſuis militibus occiditur. 474
M. Æmilius Pœnos vincit. 296
Æmilius Inſubres cædit. 305
M. Æmilius Lepidus caſtra contra Antiochum defendit. 342
Æmilius Scaurus propter Atreum fit Ajaa. 416
Æmilius Lætus Præfectus Prætorio. 453
Æneas victus a Rutilis, inter mortales eſſe deſiit. 235.
Æneæ res geſtæ in Italia. ibid.
Æneadæ Romani. 236
Ænigmata attentum animum requirunt. 98
Ænigmata de Imperatoribus. B. 232
Ænigmatibus olim certatum inter Reges. 61
Æolenſes, Aliſæi. 13
Æqui M. Minutium vincunt. 261. Iidem ſub jugum miſſi. ibid.
Æquum & Sabinum bellum. 261
Ærarium non in poteſtate Dictatoris. 255
Æſar pro Cæſare. 410
Æſculapii templi columnæ immobiles. B. 20
Æſtus ingens ſub Copronymo. B. 86
Æthiopem lavare. B. 83
Æthribum. 313
Ætoli ad Antiochum deficiunt. 340. Ad Philippum defluunt. 329
Aetius Eunuchus. B. 68
Ætoli Romanorum ſocii. 29. Romanis victoriæ cauſa. 337
Ætolorum motus & pacificatio cum Romanis. 343.
Afer Adriani pater. 444
Affinitate Regum Regna conciliantur, & invicem firmantur. 78
Affinitates potentum, obſidum inſtar habent. 389
Affinitas ignobilium & pauperum ſpernitur. 238
Affinitates veterum facile diremptæ. 158
Afflati numine amphiboliis decipiuntur. 163
Afranius Armeniæ præficitur. 358
Africa a Romanis oppugnata. 294
Africa dicta Libya Carthaginenſis. 324
Africanus ſcriptor. 470
Africani cognomentum P. Scipioni domita Carthagine datum. 339
Africani obitus. 344
Agagus Moabitarum Rex. 43
Agapeti Papæ Romani legatio ad Juſtinianum. B. 53.
Agapeti obitus. 67
Agarena claſſis a Sami duce profligata. B. 179
Agarenæ claſſis interitus. B. 71
Agareni ſenis de Adara prædictio. B. 133
Agareni. B. 44. A Romana claſſe profligati. B. 285. Ad Edeſſam cæſi. B. 287
Agareni Ægyptii XXX. annorum inducias cum Romanis paciſcuntur. B. 186
Agareni Cretenſes claſſes Michaelis profligant. B. 110.
Agareni ex Hiſpania in Cretam trajiciunt. B. 109
Agareni Meſembriaci oram maritimam & inſulas infeſtant. B. 135
Agareni Romano pacem aſpernanti armati occurrunt. B. 213
Agareni Carthaginenſes in Sicilia cæſi. B. 187
Agareni per ſeptem annos Byzantium vexant. B. 71. Provincias vaſtant. B. 140
Agareni Carthaginenſium ductu Antiochiam oppugnant. B. 164
Agarenicum diurnum tributum. B. 64. & 68. Fœdus cum Romanis. B. 72
Agarenorum diſſenſio de Principe. B. 69. Graſſationes ſub Philippico. B. 77
Agarenorum Tarſenſium, Cretenſium & Carthaginenſium clades. B. 135
Agarenorum inſcitia. B. 87
Agarenorum Princeps Philoſophiæ ſtudioſus. B. 126.
Agarenorum Carthaginenſium in Occidente graſ-

ſationes. B. 433. Item in Oriente. B. 73
Αγωνίρ. B. 241
Aggæus Templi inſtaurationem ſuadet. 131
Agis Tarentinus. 278
Αγορανόμοι, Ædiles. 258
Agrariæ leges. 258
Agricultura moderatos & pacatos facit. 243
Agrigenti obſidio. 291
Agrigentinorum calamitas. ibid.
Agrippa Ariſtobuli F. 204
Agrippa necem ſibi conſciſcere in animo habet. 204.
Agrippa ob Tiberium in vincula conjicitur. 204.
Agrippæ a captivo quodam & Regnum & interitus prædicitur. 206
Agrippa ſex menſes captivus. 206
Agrippa vinculis ſolutus a Cajo Rex appellatur. 207.
Agrippa totius Judææ Rex. 209
Agrippæ beneficentia. 211
Agrippæ ob ſuperbiam interitus. ibid.
Agrippa junior Sacrorum curam a Claudio impetrat. 289
Agrippa Agrippæ F. 211
Agrippa Junior Herodi ſuccedit. 214
Agrippæ Regnum & affinitates. 215
Agrippæ ſtructura. 217
M. Agrippa S. Pompejo opponitur. 386
Agrippa Methone occupata, claſſem Antonii infeſtat. 396
Agrippa Auguſti ſorore repudiata, filiam ducere cogitur. 404
Agrippa Agrippæ F. abdicatus ab Auguſto. 408
Agrippa Junior occiſus a Tiberio. 412
Agrippa deponendæ Monarchiæ Auguſto eſt auctor. 402
Agrippa curator urbis, & Auguſti gener. ibid.
Agrippæ obitus & elogia. 405
Agrippina. 216
Agrippina Germanici uxor, Agrippæ & Juliæ filia. 414
Agrippina Junior. 421
Agrippina Claudio nubit. 246. Eidem inſidiatur. ibid.
Agrippina Neroni ambit Imperium. Ibid. Pro Nerone imperat. 428
Agrippina a Claudio Auguſta appellatur. 424
Eadem a Nerone interfecta. 429
Agrippinæ avaritia & ſævitia. 414. Interitus. 426
Agrippina urbs. 477
Agrippinus Alexandrinus Epiſcopus. 451
Αγόραιος. 142
Agron Sardianorum Rex. 203
Agronis vidua Romanos Legatos cecidit. ibid.
Τὸ αἴτιον τῆς σελήνης. 87
Alæ celeritatem notant. 94
Alæ ſuperbiæ nota. 93
Ἀλαβαρχία. 215
Alabarchus. 204
Alani, ſive Albani. B. 79
Alaricus Vandalus ſeu Gothus ab Honorio evocatus. B. 32
Albæ longæ ædificatio. 235
Albæ quadrigæ a Camillo primum uſurpatæ. 266
Albana Democratia. 241
Albani. 372. Romam migrare coguntur. 244
Albani Maſſagetæ. 446
Albania ſubacta. B. 72
Albanicum bellum. 241
Albanorum Regum ſucceſſio. 236. inde
Albinus a Senatu Dux creatus. 470
Albanum Regnum 500 annis duravit. 244
Albanus lacus. B. 197
Albanus a Poſthumo occiſus. 477
Albinus Judææ Præſes. 218
Albini interitus. 458. Cædes. 470
Albugo felle piſcis pellitur. 106
Albula. 236
Alcimus Judam inſectatur. 156
Alcimus ſeu Joachimus Pontifex. 156
Alcimi interitus. 157
Alectoromantia. B. 26
Alienus Veſpaſiano inſidiatur. 436
Alem, ſeu Alimum Machometi ſive gener, ſive affinis. B. 70
Alemannorum 60000. cæſa a Conſtantio. 484. Item 300000. profligata a Galieno. 476
Alexander Ægypto ſubacta Darium evertit. 121
Alexander Diogenem admiratur. ibid.
Alexander Jovis filium ſe apud Barbaros gloriatur. 141.
Alexander conditiones Darii aſpernatur. 141
Alexander æque modeſtus & bellicoſus. 142
Alexander frequentibus calumniis exaſperatus. 141.
Alexander Indos milites contra datam fidem occidit. 144
Alexander ex India vix quartam exercitus partem reducit. 145
Alexander Immortalitatis opinionem ſubmerſione aucupaturus. 147
Alexander Deo immolat. 149
Alexander ſuis proventibus amicis donatis, ſpem ſibi reſervat. 114
Alexander Epiphanis filius. 162. Ptolemaidem occupat. 158
Alexander Jonathæ Pontificatum offert. ibid.
Alexander Jamneas enectas nationes ſubigit. 166
Alexandri Jamnæi prudens conſilium mitigandi odia populi. ibid.
Alexander Judæos male tractat. 143. 166
Alexander Philometori ſocero inſidiatur. 159
Alexander Ariſtobuli F. Judæa turbata a Gabinio compeſcitur. 168
Alexander Ariſtobuli F. a Scipione ſecuri feritur. 170.
Alexander ab Herode patre vincitur. 188
Alexander & Ariſtobulus laqueo necantur. 190
Alexander & Ariſtobulus Beriti condemnantur. ib.
Alexander Alabarchus. 204
Alexander Alabarchus Judææ Procurator. 215
Alexander & Ariſtobulus in vincula conjecti. 207
Alexander Leonis frater, nugis quam Imperio aptior. B. 143
Alexander Antonii F. 394
Alexander Sol Cleopatræ filius. 401
Alexander Romanus Epiſcopus. 444. & 447
Alexander Hieroſolymitanus Epiſcopus. 462
Alexander Severus ab Heliogabalo adoptatus. 467
Alexandra Ariſtobuli uxor. 164
Alexandra fugam molitur. 178
Alexandra filiam Mariammen occidendam inſectatur. 181
Alexandræ apud Herodem excuſatio. 177
Alexandræ cædes. 181
Alexandri M. ſucceſſores inter ſe digladiati. 94
Alexandri M. corpus. 137. Eruditio. 50
Alexandri Macedonia natales. 138
Alexandri pueri generoſa indoles. ibid.
Alexandri Regni initia. 138
Alexandri & Philippi Patris diſſidium. ibid.
Alexandri fiducia de Medico. 139
Alexandri 11. ſomnia de Tyro. 140. de Hieroſolymis. 147
Alexandri ſucceſſores pro gladiatoribus ſe gerunt. ibid.
Alexandri ſummum Imperium in quatuor Regna diviſum. ibid.
Alexandri iter ad Templum Ammonis. 141
Alexandri Granico ſuperato exceſſus, & morbus in Cilicia. 141
Alexandri ſitis in perſequendo Dario. 142
Alexandri 30000. adoleſcentes. 143
Alexandri expeditio Indica. 146
Alexandri luctus ob Clitum interfectum. ibid.
Item ob Hephæſtionem. 136
Alexandri obitum ſigna antegreſſa. 146
De Alexandri obitu controverſiæ. 147
Alexandri ſomnium. 149

Alexandri M. nuptiæ cum Statira. 144
Alexandri M. Imperium in quatuor Regna diviſum. 94
Alexandri M. terrores & obitus. 148
Alexandri interitus. 159
Alexandri Zebinæ interitus. 164
Alexandri 11. filii. 190
Alexandri manes cum Glaphyra expoſtulant. 199
Alexandri thorax. 420
Alexandri cædes anno Imperii 2. 467. & 469
Alexandri Severi expeditio Perſica & Germanica. 467.
Alexandri Hieroſolomytani martyrium. 473
Alexandri Patriarchæ preces contra Arium. B. 18
Alexandri Imperatoris interitus. B 144
Alexandria Ciliciæ. B 220
Alexandriæ ædificatio. 141
Alexandrina Bibliotheca. 150
Alexandrinorum Judæorum ſeditio. 209
Cædes. 235
Alexandrinum Caſtellum. 167
Alexandrum nullum ignavum eſſe decet. 144
Alexandrum aliud, aliud Parmenionem decet. 141.
Alexas Salomes maritus. 195
Alexius Moſoles. B. 95. Ex genero Theophili fit Monachus. B. 116
Alexii Moſolæ excæcatio. B. 93
Alexius Patriarcha Orphanotrophi inſidias ingenioſe diſcutit. B. 187
Alexius Comnenus Turcarum opera Roſellam capit. B. 226
Alexius Comnenus exactor acerbus Imperator ſalutatur. B. 231
Alexius effigie Chriſti ſanatur. B. 239
Alexius a Medicis & Monachis vana ſpe vitæ diuturnioris lactatur. B. 242
Alexius Comnenus dignitatibus ornatus rem bene gerit. B. 220
Alexii Comneni liberi. B. 235
Alexii affectus erga uxorem. B. 237
Alexii in fratris liberos pietas. *ibid.*
Alexii matris obitus. *ibid.*
Alexii Turcicæ expeditiones. B. 240
Alexii Comneni obitus. B. 242
Alexii funus & elogia. B. 36
Alexii migrationes, humanitas, diſputationes cum Manichæis. B. 239
Alexii Patriarchæ xxv. centenarii auri a Monomacho rapiuntur. B. 197
Alexio animam agente filius Regnum occupat. B. 242.
Alienos etiam invitat ad ſtudium Religionis vir pius. 80
Alim Abramius Mediam oppugnat. B. 202
Aliuius Salapianus. 323
Aliſæi Æolenſes. 13
Alites carnivori in caſtris. 382
Alias peccat, alius plectitur. 58
Ad Alpes progreſſi Romani. 305
Alveus Romuli & Remi. 236. & 238
Amalechitæ profligantur ab Hæbreis. 25
Amalechitæ Davidis uxores ſpoliant. 49
Aman Mardochæo ob adorationem negatam infenſus. 134
Aman Judæis exitium molitur. *ibid.*
Aman crucem Mardochæo paratam ſuopte interitu nobilitat. 136
Amani ſuſpendium & totius familiæ exitium. *ibid.*
Amanus mons. 388
Amanus ſecundus Alexandrinus Epiſcopus. 432
Amandi ſeditio in Galliis compreſſa. 483
Amantem iracundiæ citu pœnitet. 133
Amantius Eunuchus Præpoſitus. B. 217
Amantii ſomnium. B. 46
Amatæi Joannis cæſi dant pœnas. 157.
Amaranus Moſis pater. 22
Amari omni ornata plus ornat. 224
Amathe Epiphania. 13
Amator ſpretis blanditiis vim parat. 218
Amatori etiam pudica mulier ignoſcit. 219
Amatorum ineptiæ ridiculæ. 217
Amazones inter Albanos repertæ. 361
M. Ambibuchus. 199
Ambitio bellis non neceſſariis motis dat pœnas. 78
Ambitio pro gloria dedecus aliquando reportat. 94.
Ambitio etiam conjunctiſſimis ſucceſſus invidet. 138.
Ambitus lex Auguſti. 405
Ambraciæ obſidio. 343
Ambroſius Origenis Mœcenas. 468
D. Ambroſius. B. 24. Theodoſium arguit. B. 27
D. Ambroſii cum Theodoſio contra Judæos diſputatio. 28
Amer Agarenorum Princeps ex locorum nominibus cladem divinat. 125
Ameras Eſman. B. 134. 170
Ameræ Melitenæi blaſphemia. B. 133
Ameſas viii. Judex Iſraelitarum. 37
Ameſias x. Hieroſolymorum Rex. 77
Ameſias Idumæos & Amalechitas cædit. 77
Ameſias ſucceſſibus elatus, Joa laceſſito capitur. *ibid.*
Amici in periculis diffugiunt. 85
Amici ſubornati petunt quod Rex ultro cupit. 123.
Amici ad rem bene gerendam idonei, Regum ſummæ opes. 217
Amicis adhibitis eam amico expoſtulare. 176
Amicitiæ paternæ renovatio. 53
Amico gratum ſignificare quibus egeas. 119
Amicorum culpa inimici incolumes. 47
Amicorum conſilia animi ægritudinem levant. 135
Amicum deſeri etiam hoſtis æquior improbat. 55
Amida. B 16
Aminadab hoſpes arcæ. 41
Aminander a Glabrione pulſus. 339
Aminſus urbs. 362
Amor fruſtratus in capitale odium vertit. 18
Amor ex aſpectu naſcitur. 53
Amor inceſtus ſtatim in nauſeam converſus. 54
Amor & Deos & homines vincit. 219
Ex Amore morbus. 54
Amori condonatum ſupplicium. 54
Amoris ardori data venia. 205
Amorium. B. 84
Amorii crudele excidium. B. 119
Amorii direptio. B. 219
Amorræorum cædes. 29
Amorræorum terram Tribus Gadia, Rubenia & Manaſſæa occupant. 30
Amoſus xvi. Rex Hieroſolymorum. 82
Ammanitæ a Jephtha profligati. 36
Ammanitæ ob legatos Davidis violatos cæduntur. 52.
Ammanitarum cædes. 58
Ammanitarum excidium. 54
Ammon. *Vide* Hammon.
Ammon Thamarem ſtuprat. *ibid.*
Ammon Davidis filius. 51
Ammonius inſidiatur Philometori. 158
Amphiboliæ & ænigmata divinationis fructum fere tollunt. 85
Amphilochii artificium in pellendis Arianis. B. 29
Amphoræ, faces, cornua terrens hoſtem. 42
Amulius primus Jovis imitator. 236
Amulius Numitorem Regno ſpoliat. 237
Amulii cædes. 237
Amynander Theſſalus. 335
Amyntas Macedo transfuga. 140
Anabarza. B. 69
Anabarzæ ruina. B. 47
Anacletus ſive *Ἀνέγκλητος* Romæ Epiſcopus. 437
Anaei Pontifex. 575
Ἀναμαχέσασθαι τὸ ἧττον. 159
Ananias Sedrach appellatus. 87
Ananias Izaten in Judaiſmo inſtituit. 212
Ananias Pontifex. 214
Ananias Pontifex Romam miſſus. 216

Digitized by Google

Ananus Dux. 255
Ananus Pontifex. 218
Ἀναρχία pernicioſa populo. 39
D. Anargyri. B. 59
Anargyri Paulini. B. 108
Anaſtaſii ſtatua. B. 45
Anaſtaſii de Copronymo verba. B. 84
Anaſtaſii Patriarchæ ignominioſa traductio. B. 85
Anaſtaſii Thomæ adoptivi interitus. B. 109
Anaſtaſii Sacellarii conjuratio contra Romanos. B. 148.
Anaſtaſii Imperatoris obitus. B. 45
Anathota Hieremiæ patria. 84
Anatolius. B. 34
Anchialus. B. 87
Ἀγχέμαχοι ἐκ χειρὸς μαχόμενοι. 390
Anchus Rex Gethæ. 47
Ancillæ dominabus pariant liberos. 18
Ancus Martius Numæ ex filia Pompilia nepos. 243.
Anci res geſtæ. 244
Andragathius a Theodoſio occiditur. B. 27
Andragathius Gratiani percuſſor. *ibid.*
Andreæ & Lucæ Reliquiæ. B. 18
Andreas cubicularius. B. 8
Andreas Calybites. B. 86
Andreas Dux Amram blaſphemum cædit. B. 133
Andriſcus Adramytteous ſe pro Perſei filio gerit. 352.
Andronicus Dux Samonæ inſidiis interit. B. 142
Andronici perfidia. B. 222
Androſthenes ab Achæis victus Corinthum excidit. 337.
Anemæ Michaelis conjuratio. B. 237
Angeli primum conditi. 8
Angeli Joſepho uxores ducunt. 11
Angeli nomen mirabile. 38
Angeli monent laudandum eſſe Deum. 108
Angeli non ſponte, ſed Deo mittente veniunt. *ibid.*
Angelus Balaamo apparet. 29
Angelus ſpecie adoleſcentis apparet Gedeoni. 35
Angelus per flammam in cælum redit. 38
Angelus Sampſonis nativitatem nunciat. 37
Angelus interfector. 55
Angelus Eliam paſcit. 67
Angelus ſecuritatem pollicetur. 70
Angelus nocte Aſſyrios cædit. 81
Ab Angelo 185000. una nocte cæſi. *ibid.*
Angelus tres adoleſcentes reficit. 90
Angelus veſperi Danieli apparet. 98
Angelus Tobiæ ſe cognoſcendum præbet. 108
Angelus ſubito evaneſcit. 108
Angelus novæ nuptæ hoſpitium præparat. 108
Angelus Azariam ſe eſſe fingit. 107
Angelus audiendus, nulla dæmoni ratione habita. 108
Anguſtiæ loci parvo exercitui proſunt. 139
Anhelare Perſis turpe. 110
Anicetus Neronis libertus Agrippinam occidit. 429
L. Anicius Prætor Gentium vincit. 362
Animæ brutorum & hominum diſcrimen. 9
Animalibus veſci jubetur Noa. 14
Animalium omnium una lingua. 10
Animi magnitudo etiam hoſti non Barbaro grata. 138.
Animam Deus intuetur. 44
Animus generoſus peculiarem fortunam non poſtulat, nec communem recuſat. 53
Animus terriens nihil non in omen vertit. 146
Anna Samuelis mater. 39
Anna Tobiæ mater. 105
Annæ Comnenæ eruditio. B. 240
Annas Pontifex. 200
Anni 947. univerſalem Iſraelitis mutationem afferant. 81
Anni 15. acceſſio vitæ. 81
Anni 30. Joſepho felices. 19
Annis 514. Reges 22. 119
Anni 725. uſque ad Auguſti Monarchiam. 402
Annius Vinicianus, ſive Munitianus, inſidiator Claudii. 424
Annonæ penuria in copiam ſubito mutata. 74
Annorum varietas. 243
Annos 12. nata puella lege Auguſta nubilis. 409
Annuli ſolis Senatoribus & Equitibus conceſſi. 316.
Annulorum modii ab Hannibale Carthaginem miſſi. 316
Annulorum jus. 379
Annulus dæmonia fugans. 60
Annulus aureus datus Libertino Medico. 404
Annus magnus Joſepho 600. annorum. 12
Annus ſeptimus Judæis feriatus. 161
Annus a Numa duobus menſibus auctus. 243
Annus ætatis 41. Imperio aptiſſimus. 388
Ἀνοχὴ ἄσπονδος. 310
Anſeres Capitolii cuſtodes. 269
Antagoniſta par quærendus. 137
Anteros Romanus Epiſcopus. 470
Anthemii Monaſterium. B. 109
Anthimus. B. 41
Antichriſtus ex tribu Judaica oriturus. 94
Antigenes ob ſimulatum æs alienum repudiatus, in gratiam recipitur. 146
Antigonia inſula. B. 151
Antigonus Aſiam ſibi vendicat. 94
Antigonus Aſiam occupat. 148
Antigonus per calumniam ab Ariſtobulo occiditur. 171.
Antigonus Ariſtobuli filius a Cæſare nihil impetrat. 177
Antigonus ab Herode Judæa pellitur. 171
Antigonus Parthorum ope Hieroſolymis potitur. 172.
Antigonus a Soſſio Antigone appellatur, ab Antonio occiditur. 184
Antigonus de proditoribus. 239
Antiochena clades ex terræ motu. 443
Antiochenorum ſcommata in Julianum. B. 20
Antiochenorum mulcta ob Placillæ ſtatuam violatam. B. 28
Antiocheni ſeditioſi. 158
Antiochenorum Judæorum clades. 231
Antiocheni Epiſcopi. 488
Antiochia a Saracenis occupata. B. 71
Antiochia ad Orontem capta a Francis. B. 236. Invito Nicephoro a M. Burze capitur. B. 160
Antiochia Magna. B. 220
Antiochia Syriaca a Raimundo capta. B. 238
Antiochiæ forum quadratum. 231
Antiochiæ obſidio deſerta a Nicephoro Phoca. B. 158.
Antiochi Epiphanis interitus. 154
Antiochus Eupator. *ibid.*
Antiocho bellum Romani inferunt. 341
Antiochus Epiphanes cornu magnum. 97
Antiochus Magnus. 150
Antiochus Epiphanes Ægyptum oppugnat. 152
Antiochus Epiphanes Hieroſolymis graſſatur. 152.
Antiochus Eupator Hieroſolyma violat. 155
Antiochus Deus a Tryphone occiditur. 161
Antiochus Cyzicenus. 170
Antiochus Dionyſius a Judæis occiditur victor. 162.
Antiochus Epiphanes ſub Claudio. 215
Antiochus Alexandri filius Tryphonis opera regno potitur. 160
Antiochus Nicanor ab Arſace ſolutus Syriæ regnum recuperat. 161
Antiochi pii interitus. *ibid.*
Antiochus Judæus popularium ſuorum calumniator. 231
Antiochus Grypus. 164
Antiochus Soter, idemque plus. 181.182
Antiochus Soter Tryphonem occidit. *ibid.*
Antiochus Eunuchus. B. 32. Fit Clericus. B. *ibid.*
Antiochus a Græcis contra Romanos concitatus. 336.

Antiochus Eubœam domat. 319
Antiochus Comagenes Rex. 392
Antiochus frater Seleuco ſuccedit. 344
Antiochus in Aſia victus a Scipionibus. 342. & 343. *inde*
Antiochus puer a Demetrio occiſus. 349
Antipas Herodis filius. 191
Antipas Galileæ & Pereæ Tetrarcha. 195
Antipas regno Judææ excidit. 196
Antipæ reditus 200 talenta. 198
Antipater Macedoniam obtinet. 94
Antipater ſuſpectus de nece Alexandri. 147
Antipater Ydumæus concordiam Syreani & Ariſtobuli turbas. 161
Antipater a Cæſare Judææ procurator conſtitutus. 170
Antipater Herodis ex Doride filius natu maximus. 172
Antipater Malchi inſidiis veneno tollitur. 170
Antipater fratres apud patrem calumniatur. 185
Antipater in patris indignationem incurrit. 191
Antipater accuſatur. 192
Antipater Archelaum & Philippus fratres calumniatur. *ibid.*
Antipatri auctoritas apud Gabinium. 168
Antipatri Romana profectio. 191
Antipatri uxor Antigoni filia. 192
Antiphili literæ ad Antipatrum. *ibid.*
Antipatri interitus. 195
Antipatri liberi. 270
Antipatri & Pheroræ conſpiratio. 191
Antipatri mater repudiatur. 192
Antonia Druſi majoris uxor. 170
Antonia Avia a Caio occiſa. 418
Antonia Claudii filia. 425
Antonia Caſtellum templo vicinum. 183
Antoniæ caſtitas. 205
Antonianum bellum civile. 80
Cum Antonianis diſſenſiones. 385
Antonii potentia populo gravis. 373
Antonii funebris oratio in Cæſarem. 373
Antonius cum S. Pompejo pacem facit. 386
Antonii licentia ex actis Cæſaris. 373
Antonii Provinciæ poſt victoriam Philippicam. 385.
Antonii clades bello Medico & Parthico. 393
Conſpiratio cum Medo & inſidiæ contra Auguſtum. 394. *inde.*
Antonii ſtatua ſanguinem ſudat. 396
Antonio teſtamenti recitatione conflatur odium. *ibid.*
Antonii mors. 401. ab Auguſto deplorata. 399
Antonii legatio ab Auguſto repudiata. 299
M. Antoninus Verus a M. Aurelio Antonino adoptatus. 446
Antoninus Pius κυμινοπρίστης appellatus. 447. Supellectilem Cæſaream vendit ne cives exactionibus vexet. 448
Antoninus Severi F. 409
Antoninus & patri & fratri inſidiatus. 451
Antoninus Caracalla. 462
Antonini Pii decretum pro Chriſtianis. 448
M. Antonini Philoſophi ſagati & togati acta. 449.
M. Antonini obitus xxxiii. Imperii anno. 448.
M. Antonini Philoſophi obitus, ejuſdem Chriſtiana legia. 449
Antonius Caulcas Patriarcha. B. 139
M. Antonius. 168
Antonius Herodi & Hircano favet. 171
Antonius Mariammæ & Ariſtobuli formam miratur. 176
Antonius Herodi honorem habet. 175. 177
Antonius hoſtis judicatur. 374
Antonius Auguſto infeſtus 374. eidem adverſatur. 247.
Antonius bello Mutinenſi res geſtæ. 375
Antonius Cos. Cæſari diadema imponit. 377
Antonius crudelis. 379
Antonius Bruti cadaver honorifice ſepelit. 384
Antonius Cleopatræ mancipium. 386. & 396. Ejus amore fruitur. 386
Antonius bacchatur in Græcia. 387
Antonius Ventidio invidet. 393
Antonius Armenia dolo potitus in Ægyptum abit. 393.
Antonius Cleopatram Octaviæ præfert. 393. A Cleopatra deceptus ſibi ipſi necem conſciſcit. 399.
Antonius Muſa libertinus medicus. 403
Antonius in Ægypto etiam vincitur a Cæſare. 399.
Antonius a Minerva conjuge 100000. aureorum dotis exigit. 488
Antyllus Antonii filius Auguſti gener. 389
Antyllus Fulviæ & Antonii filius occiditur. 401
Anulius Paulinam amare fingitur. 203
Anulinus Diocletiani Dominus. 483
Aonii Silvæ. 275
Aothus Joſepho Judas. 12. Iſraelitarum judex. 35.
Anthenodorus Gregorii Mirifici frater. 470
Apaſtan. B. 201
Apelles dux a Matathia cæſus. 153
Apelles tragœdus. 418
Aper a Diocletiano occiditur. 483. Aper magicus Comneni. B. 213
Apes circa caſtra. 382
Apheca. 69
Ἀφροδίσιον, Ἀφροδίτης ἱερόν.
Apis ab Auguſto contemptus. 402. Aphthardocitæ hæretici. B. 55
Ἀπελαταράχοι. 29. Apocapes Baſilius. B. 27. Apocriſiarius. B. 32
Apollo Romanorum ſocordiam caſtigat. 318
Apollinis ſtatua. B. 6
Apollodori victima. 146
Apollodorus Siculus Cleopatræ miniſter. 369
Apollodorus ad Auguſtum deficit. 390
Apollonia a Philippo obſeſſa. 319
Apolloniates in Jonio ſinu. 287
Apollonii cædes. 155
Apollonium Africæ promontorium. 330
Apollonius Canes Syriæ Præfectus a Jonatha vincitur. 158
Apollonius Thianæus Domitiani prædicit interitum. 439
Apollonius Martyr & Philoſophus. 452
Ἀπόμαχοι. 307. & 409
Ἀπόνως μᾶλλον ἢ φρονίμως στρατηγήσαντες. 175
Ἀποτίθεσθαι. 165
Ἀποπροσποιεῖσθαι. 302
Ἀπόρρητον. 270
Apotanes. 127
Appiani Romani Hiſtoria. 435
Appii Claudii ex Sabinis Romam migratio. 254
Appii Claudii intemperies & interitus. 26. 261. & 262.
Appion Alexandrinus Judæos accuſat. 208
Appius Cæcus Pyrrho pacem negat. 282
Appius Claudius plebis inimicus. 260 Meſſanam occupat. 290
Appollinaris pſalterii paraphraſis. B. 23
Appuli caſtra Pyrrhi diripiunt. 283
A primo capillo formula monaſtica. B. 210
Apſimari Tiberii imperium. B. 75. Apſimari interitus. B. 75
Apulia Dauniorum. 314
Apum examen in ore Leonis. 38
L. Apuſtius Macedoniam vaſtat. 107
Aqua in cruorem mutatur. 23
Aqua ſterilis ſale & precibus medicata. 76
Aqua per medios hoſtes petita Deo libatur a Davide. 59
Aqua ebulliens ſub dormitante. 456
Aquæ conjectura ex ſitu & plantis. 360
Aqua intercus excantata Adriano. 446
Aquila augurium Imperii Martiano Philippico Bardani, item Baſilio Macedoni. B 128

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Aquila aurea ab Heroda in templo dedicata 194.
Aquila regni augurium. 245
Aquila panem Auguſto raptum raſtituit. 449
Aquila Auguſti. 378
Aquilæ pulſæ a vulturibus. 251
Aquilæ victæ malum augurium. 383
Aquileia olim, Zonaræ Veneria. 469
M. Aquilius proditor Sibyllinorum oraculorum. 249.
Ara ex Jordanis ſaxis. 19. 41
Ara Jordania ſuſpectas facit 11. tribus. 31
Ara contra Tyrannum non deffendit. 60
Ara Jeroboami rumpitur. 64
Arabia ſubacta ab Herode. 178
Arabes a Cyro ſubacti. 122
Arabes ad Amanum. 361
Arabia Petræa. ibid.
Arabum quinqua naves ex magna claſſa incolumes. B. 80
Aradis. 381
Aradii. 388
Aramœi Syri. 14
Araſpes Panthiæ cuſtos. 116
Araſpes Panthiæ pudicitiam fruſtra tentat. 117
Araſpes Aſſyriorum conſilia explorat. 118
Araſpes explorator honorifice excipitur. 119
Araxis poos. B. 200
Ad Arbela pugna Alexandri & Darii. 141
Arbitrum æquum poſſe pari cauſæ bonæ ſignum. 110.
Arbor Nabuchodonoſoris. 82. 90
Arbor hominem ſignificat. 90
Arbor in cœlum uſque porrecta ſuccidiuur. 91
Arbores & ſilvæ a Barbaris cultæ pro Diis. B. 79
Arca Noæ. 11
Arcæ Noæ reliquiæ ab Armeniis oſtentatæ. 12
Arca fœderis. 27
Arca Silone collocata. 40
Arca capta a Palæſtinis. 40
Arca a vaccis in Judæam revehitur. ibid.
Arca felicitat hoſpitem. 52
Arca Hieroſolyma transfertur. ibid.
Arcæ inſcriptio fatidica. B. 90
Arcadiopolis. B. 31
Arcadius Arſenii vitæ inſidiatur. B. 29
Arcadius veniam delicti ab Arſenio petit. B. 31
Arcadii obitus. B. 31
Archelai in Armeniam impreſſio. 166
Archelai ſolertia in Herode reconciliando. 187
Archelai defeoſio & ſemiſſis paterni Regni acceptus & 600. talenta reditus. 197. 198
Archelai ſomnium & relegatio. 198
Archelao Regnum a Cæſare confirmatum. 196
Archelaus Cappadocum Rex Alexandri ſocer. 184.
Archelaus Herodi ſe purgat. 187
Archelaus Herodis filius. 190
Archelaus Judææ Rex. 195
Archelaus a Judæis accuſatur. 197
Archelaus Glaphyram ducit. 198
Archelaus Mariammen repudiat. 198
Archimedes Syracuſarum defenſor. 320
Ejus cædes. 321
Archimedes. B. 44
Archiſtrategi fanum. B. 221
Arcus pro Iride. 12
Arcus cominus inutilis. 128
Ardamanes Perſa. B. 56
Ardea. 235
Ardeatæ Camilli adjutores. 269
Ardebæ nautica ſolertia. 298
Aretas Cæleſyriæ Rex Judæos vincit. 165
Aretas Arabs Hyrcanum Hieroſolyma reducit. 166.
Aretas Pompeii juſſu Hieroſolymis recedit. ibid.
Aretas Arabs Herodem oppugnat ob deſertam filiam. 203
Aretæ augurium de Tiberii obitu. 204
Aretas B. 49. Æthiops. B. 57
Areobindi Templum. B. 60
Arerium Flaminii interitu nobile. 311
Argæus collis. B. 128
Argenteæ drachmæ. 287
Argenti libræ 10. a Cenſoribus notatæ. 313
Argentum ære miſtum. ibid.
Argentum ære molius. 88
Argos Nabidi a Philippo traditum. 336
Αργυρίων μυριάδες δ′. 133
Ariadna. B. 40
Ariana Hæreſis. B. 7
Ariarathes Cappadocum Rex. 341
Ariarathi Regnum a Romanis confirmatur. 348
Ariebes. B. 236
Aridæus frater Alexandri Magni. 94
Aries divitiarum nota. 96
Aries corniger Perſicæ Monarchiæ ſymbolum. ibid.
Arietum ingens ſonus. 180
Arii interitus. B. 18
Ariminum urbs Galliæ. 365
Ariobarzanes a Caſſio occiſus. 380
Ariſtander vates. 137
Ariſtander Alexandrum conſolatur. 144
Ariſtæ eminentes decuſſæ. 249
Ariſtæus Hebræorum ſcripta convertenda eſſe monet. 249
Ariſtarchus Tarentinus Romam confugit. 279
Arithmetica ab Abrahamo tradita Ægyptiis. 14
Ariſtobuli & Antigoni ſanguis commiſtus. 163
Ariſtobuli & Pompeii contentiones. 167
Ariſtobuli tres filii, & duæ puellæ. 166
Ariſtobulus Alexandri Janneæ filius. 165
Ariſtobulus Hyrcani filius Antiochum Cyzicenum vincit. 162
Ariſtobulus II. Regnum occupat. 166. Denuo capitur. 167. Pontifex. 166. & 165
Ariſtobulus eum quatuor liberis captivus Romam ducitur. ibid.
Ariſtobulus a Pompejo adjuvatur & oppugnatur. 167.
Ariſtobulus a Pompejo victus. 168
Ariſtobulus a Cæſare in Judæam miſſus, veneno a Pompeianis tollitur. 169
Ariſtobulus Agrippæ frater. 204
Ariſtobulus Regnum Judæorum inſtaurat, ejuſdemque crudelitas in matrem & fratrem. 163
Ariſtobuli Pontificis interitus. 169
Ariſtocratia cum Oligarchia. 131
Ariſtoteles Alexandri Magni Præceptor. 136
Ariſtoteles ſuſpectus de Alexandri obitu. 147
Ariuſtus pro Arioviſto. 361
Arma aurea in Templo. 64
Arma cremata. 114
Armathai habitavit Samuel. 41
Armarii proditoris cædes. B. 42
Armatius. B. 41
Armenia. 14
Armenia munitionibus deſtituta. 110
Armenia Mediæ contermina. 110
Armenia ſubacta a Trajano. 443
Armenia quarta. B. 75
Armeniaca ſeditio compreſſa. B. 93
Armeniaca ſtigmata. ibid.
Armeniæ mons arcæ Noæ receptaculum 12
Armeniæ vires, 8000. equites. 40000. pedites, argenti talenta 3000. 110
Armeniæ Rex Caracallæ perfidia captus. 455
Armeniæ montes gelu rigentes. 467
Armeniorum motus. 407
Armenianorum Monaſterium. B. 131
Armeniorum & Naurarum ſeditio. B. 161
Arphaxad Chaldæorum conditor. ibid.
Arphaxad Rex Medorum cæſus a Nabuchodonoſore. 102
Arria Cecinnæ uxor. 423
Arrogantia Diogenis infelix. B. 121
Arrogantia militaris calamitoſa. B. 200. 235
Arſaces Parthorum Rex Demetrium Nicanorem capit. 161

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Arſacides Parthici Regni conditor. 467
Arſacius. 26
Arſenius Scetim abit in ſolitudinem. B. 29
Arſenius Arcadii & Honorii præceptor. B. *ibid.*
Eorumdem liberalitatem aſpernatur. B. 30
Arſinoe ſoror Cleopatræ impulſu occiſa. 152
Artabanus ab Izate in Parthiam reducitur. 213
Artabanus Parthus filium Darium dat obſidem Tiberio. 202
Artabanus. 463. Poſtremus Parthorum Rex. 467
Pſeudoneronem Romam reducturus. 416 & 417
Artabaſdus Armenius. B. 16. Rex creatur. B. 84
Artabaſdi elogia. *ibid.*
Artagerſes. 120
Artagira. 407
Artaxerxes Longimanus. 100
Artaxerxes uxoris ſuæ formam oſtentare cupit. 133.
Artaxerxes, qui & Cyrus, Xerxis filius, V. Rex Perſarum. *ibid.*
Artaxerxes, vel Artaxares, Perſa. 484
Artaxerxes Perſarum Rex. *ibid.* Ejuſdem 400. legati ad Alexandrum Severum. 467
Artaxes ab Antonio profligatus. 394
Artemidorus Gnidius Cæſari inſidias indicat. 371.
Artemius, qui & Anaſtaſius Imperator. B. 77
Artemius Alexandriæ Dux & Martyr. B. 18
Artemii interitus. B. 80
Artorii ſomnium de Auguſto. 382
Arundineus baculus infirmorum fulcrum. 81
Aruntis & Bruti interitus. 253
Aruſpex Veiens. 265
Aruſpicis Hetruſci dolus. 250
Arx everſa, ne urbi ex ea periculum crearetur. 161.
Arzia vivi direptio. B. 197
Aſa VI. Rex Judæorum. 65
Aſa Æthiopes vincit. *ibid.*
Aſa Turcus a Mediæ Principe vincitur. B. 201
Aſaei Damaſci Regem ſuffocat. 74
Aſahel Joabi frater ab Abenero cæditur. 51
Aſahel Syriæ Rex ungitur ab Eliſæo. 74
Aſamonæorum familiæ principatus duravit annos 268. 575
Aſcalon. 41
Aſcanius Rutulos profligat. 236
Aſclepiades Antiochenus Epiſcopus. 462
Aſclepiodotus. 453
Aſcletarionis prædictio. 41
Aſdrubal in Italiam abit. 325
[illegible] Αὐτοκράτορα. 431
Aſeneth uxor Joſephi. 20
Aſer. 16
Aſini maxilla pro gladio & fonte. 38
Aſini ungula Stygiam aquam continet. 147
Aſmodeus dæmon. 206
Aſpar Patricius Leonem Imperatorem creat. B. 38.
Aſparis & Ardaburii ſupplicium. B. 39. *inde*
Aſparis in reſtinguendo incendio diligentia. B. *ibid.*
Aſpathines. 128
Aſpathines vulneratur. *ibid.*
Aſpidis morſus leniſſima mors. 400
Aſpis Libyæ urbs a Romanis occupatur. 294
Aſia ſuperior Auſtralis & Septentrionalis. B. 10
Aſiatici cognomentum Scipioni tributum. 425
Aſiaticus a Claudio interfectus. 425
Aſſaron Mannæ cur collectus. 25
Aſſiduitatis vis. 2
Aſſuerus Cyaxares. 98
Aſſyrii ab Aſſur. 24
Aſſyrii Sodomitis cæſis ab Abrahamo cæduntur. *ibid.*
Aſſyrii divinitus cæſi. 81
Aſſyrii Regni evertendi occaſio. 108
Aſſyrii in Lydiam profectio. 118
Aſſyriorum fuga. 112
Aſſyriorum copiæ. 117
Aſſyriorum potentia. 110. *inde*
Zonaræ Annal.

Aſtrum gladio ſimile. 257
Aſſyrius Achazo auxilium ferens, Syros & Iſraelitas affligit. 80
Aſſyrius dum Medis inſidiatur, ſeipſum evertit. 180.
Aſtrologi Italia pulſi. 427
Aſtrologorum de Conſtantis obitu prædictio. B. 11.
Aſtrorum utilitates. 8
Aſtronomi Vitellio diem interitus denunciant. 433.
Aſtyages Rex Medorum. 104
Athamania Theſſaliæ. 335
A[illegible]. 456
Athanaſius. B. 7
Athenæ liberatæ a Lucio Apuſtio. 335
Athenais dicta Eudocia. B. 32
Atheniensium inſcriptio pro Pompeio. 384
Athenarum mœnia ſub Valeriano inſtaurata. 475
Athenienſes Xerxis victores. 93
Athenienſes pacem cum Alexandro faciunt. 138
Athenienſes Romanorum amici. 304
Athenienſes Bruto & Caſſio ſtatuas decernunt. 380.
Athenodori commentum ad exprimendam Auguſti laſciviam. 411
Athingani. B. 97
Athinganus Michaeli prædicit Imperium. B. 106
Athypotheodorus. B. 263
Athyra. B. 228
Atlas mons. 459
Atra urbs Arabiæ Soli dicata. 458
Attalia Pamphiliæ urbs. 367
Attalus. 336. Eumenis frater. 348
Attali obitus. 337
Atellanorum migratio ad Hannibalem. 322
Atticus. B. 32
Atticus Herodis Rhetoris pater theſauro ditatur. 440.
C. Attilius. 299
Attilius Latinus. 293
Avaritia, & conſilii infirmitas. 150
Aves ex aquis. 8
Aves rapaces malum ſignificant. 189
Auguſtus Herodi dat poteſtatem mulctandi filios. *ibid.*
Aufidus fluvius. 314
Augurium irritæ pacificationis. B. 148
Auguſtodunum. B. 10
Auguſti Cæſaris obitus, & anni Imperii vel 57. vel 43. ætatis 77. 200
Auguſti callida cum Antonino & Lepido colluſio. 377.
Auguſti conſulatus. *ibid.*
Auguſti monarchiæ ſigna. 393
Auguſti & Antonii bellum, pax rurſus. 386
Auguſti Ægyptiacus triumphus. 401
Auguſti partitio Provinciarum, & Decennia. 402
Auguſti Provinciæ poſt victoriam Philippicam. 385.
Auguſti ratio adminiſtrandi Imperii. 403
Auguſti morbus & teſtamentum. 403
Auguſti appellatio. *ibid.*
Auguſti nepotes degeneres. 407
Eorumdem obitus. 409
Auguſti moderatio & liberalitas. *ibid.*
Auguſti ſtatua fulmine icta. 410
Auguſti teſtamentum & libelli. 410
Auguſti obitus. *ibid.* Principio parum luctuoſus. *ibid.*
Auguſto diuturnitas Imperii profuit. 416
Auguſtus tribunatu ab Antonio dejectus. 373
Auguſtus clemens. 379
Auguſtus Antonium neque vincere neque vinci vult. 382
Auguſtus Dirrachii ægrotat. *ibid.*
Auguſtus cum S. Pompeio redire in gratiam fruſtra cupit. 385
Auguſtus plebem primum facit ſuam. 373
Auguſtus militiam conſcribit. 374

Auguſtus ob ludibria Senatus ad Antonium deficit, & contra Cretenſes cretizat. 376
Auguſtus Fulviæ gener. 378
Auguſtus Scriboniam ducit. 386
Auguſtus Pannonios domat. 393
Auguſtus Cleopatram ſimulatione amoris decipit. 398.
Auguſtus Alexandri cadaver viſit. 400
Auguſtus ab amicis admoneri ſe paſſus. 404
Auguſtus Provincias inviſit. ibid.
Auguſtus Pollionis crudelitatem coercet. 405
Auguſtus Lucium & Caium Agrippæ filios adoptat, & Imperii ſucceſſores deſignat. ibid.
Auguſtus obviam ſibi procedi non vult. 404
Auguſtus importuni militis cauſam agit. 406
Auguſti liberalitas deponendæ Monarchiæ ſimulatio. 401
Auguſtus judicium violentum contra Cæſaris percuſſores exercet. 204
Avitus Pſeudantoninus Heliogabalus. *Vide* Heliogabalus. 464
Aulici loco movent quem ſuperiorem fore credunt. 88.
Aulus Plancius in Britannia. 423
Aurargenteum vectigal. B. 43
Aurea ornamenta & vaſa olim honoris ergo conceſſa. 129
Aurelia familia cum Commodo privata Imperio. 453.
Aureliani reſponſum de Paulo Samoſateno. 479
Aureliani triumphus. 480. Cædes. ibid.
Aurelianus inſidiarum contra Gallienum particeps. 478.
Aurelianus Imperator. 479
Aurelius Cos. contra Gallos. 273
M. Aurelius Antoninus Verus Philoſophus. 448
Imperator deſignatur. 445
Aurelius Liparam trajicit. 296
Aurelius Heliogabali maritus ab Hierocle enervatur. 467
Aurelius cum Poſthumo colludit. 476
Aureolus Geticus Ingenuum tyrannum profligat. 476. Item Macrinum & Macrianum. ibid.
Aureoli ſeditio contra Galienum. 478. Interitus. 479.
Aureum Commodi ſæculum, fortaſſis Aurelium. 452.
Aureus nummus Imperatoris imagine dumtaxat inſigniendus. B. 72
Auri 1000. libræ Gallis promiſſæ. 269
Auribus mutilus rei venereæ deditus. 127
Auris altera reo integra ſervata. 142
Aurum argento mollius. 88
Aurum felicitatis ſignum. ibid.
Aurum & ferrum Imperii nervi. 479
Auſpicia Tribunorum temeritati oppoſita. 260
Auſtrinus aer inſalubrior. B. 241
Auctoris querela de Tyrannide ſuorum temporum. B. 5.
S. Auxentii collis. B. 127
Axanis Sultani humanitas erga Diogenem captivum. B. 222
Axius Bardarius. B. 168
Azarias Propheta Aſam ad pietatem hortatus. 64.
Azarias Pontifex. 78
Azarias XIII. Rex Iſraelitarum. ibid.
Azarias Abdenago appellatus. 87
Azizus Emeſorum Rex. 216
Azotus Palæſtinæ urbs. 41
Azymorum feſtum Paſcha. 83

B

BAalicus cultus Hieroſolymis tollitur. 76
Baalici Sacerdotes a Jehu interfecti. ibid.
Baalis ſtatuas evertit Joramus. 70
Baalici Sacerdotes Eliæ juſſu occiduntur. 67
Baanes Heptademon Armeniæ proditor. B. 74
Baanno victus a C. Scipione. 310
Baar radix, Dæmoniorum fugatrix. 231
Baaſas III. Rex Iſraelitarum. 64
Baaſæ familia extirpatur. 120
Baaſpracan olim Media. B. 191
Babylas Antiochenus Epiſcopus. 470
Babylæ martyrium. 472
Babylon ſeptem annos Rege caret. 91
Babylon hyberna Perſicorum Regum. 121
Babylon Alexandro fatalis. 146
Babylonem non videre, & captivum Babylonem perduci. 84
Babylonica captivitas ab Hieremia prædicitur. 84
Babylonium Regnum a Medis & Perſis evertendum. ibid.
Babylonii Manaſſem capiunt. 81
Babylonii pueros captivos diligenter erudiunt. 87
Babylonii viginti annorum commeatu inſtructi, Cyri obſidionem rident. 122
Babyloniorum lingua Syriaca. 123
Babylonis ſtructura. 13
Babylonis captivitas. 122
Bachides in Judæa graſſatur. 155
Bachides Judam cædit. 157
Bactriani. 14
Baculus fit ſerpens. 23
Baculus Aaronis refloreſcit. 29
Bæthel. 17
Bæthel capitur. 33
Bagda urbs antiqua Babylon. B. 107
Bagoas Dux copiarum Artaxerxis, Judæis infeſtus. 136
Bagoas Herodis Eunuchus. 190
Baimundus ſimulata morte domum redit. B. 237.
Baimundus in Oriente ab Alexio deficit, & pacem cum eo facit. ibid.
P. Balbinus Imperator. 469
Balacus Madianitarum Rex Iſraelitas devovere conatur. 29
Balaamus Iſraelitis bene precatur. ibid.
Balaami aſina loquitur. ibid.
Baladao Babylonius Ezechiæ amicus. 81
Baliſta Macrini Præfectus equitum. 477
Baliſtæ interitus. 477
Balla. 16
Balſamum in Palæſtina. 61
Balthaſar pro Daniele. 87
Balthaſaris Babylonii Regis cædes. 123
Balthaſar poſtremus Aſſyriorum Rex. 91. Ejus luxus, prophanatio Sacrorum, & blaſphemia. ibid.
Balthaſſar Nabuchodonoſoris Deus. 90
Banæas Salomonis carnifex, fit Imperator. 60
Banes palus. B. 91
E Baptiſmate ſuſceptio impedimentum conjugii. B. 156.
Bara Dux ab Hormiſda deficit. B. 58
Bacarus IV. Iſraelitarum Judex. 35
Barangorum motus. B 239
Barbari perfidi. 64
Barbari Dei potentiam ignorant. 91
Barbæ ſemiraſæ ignominia. 30
Barbarica veſtis offendit Macedones. 142
Barbarus carne deterior. 46
Barbari aliter tractandi quam Græci. 140
Barbari fidem imbecillioribus non ſervant. 84
Bardæ potentia, & inſtauratio Philoſophiæ. B. 125.
Bardæ chlamys delapſa malum omen. B. 130
Bardæ inceſtus. B. 127
Bardæ interitus. B. 129
Bardæ Scleri cum Scytha Monomachia. B. 164
Bardæ Scleri defectio. B. 169
Bardarius Axius. B. 95
Bardas Phocas bellum in Oriente gerit. B. 153.
Bardas Sclerus Roſſos domum redire cogit. B. 164
Bardas Sclerus Babylone aufugit. B. 172

Bardas Sclerus cum Baſilio redit in gratiam. B. 173.
Bardas Sclerus a Phoca Barda victus a Babylonio Choſroe in carcerem conjicitur. B. 172. 173
Baris arbs. B. 133
Baris Aſamonæorum in Antoniam mutata. 583
Barnabazus inſidiarum Artaxerxi ſtructuram index. 133
Baruchus Hieremiæ ſcriba. 84
Baruchus homo eloquens. 85
Βαρυτάτῳ φωνήματι χρώμενος. 245
Barzapharmanes. 172
Baſilinarum excidium. 317
Baſilius Alexandrinus hæreticus. 446
Baſilacius ob affectatum Regnum occiditur. B. 129.
Baſilacius capitur a Turcis. B. 221
Baſilii Magni legatio ad Valentem, & miraculum. B. 14.
Baſilii mores & arrogantia. B. 176
Baſilii obitus. B. 179
Baſilii conjugium & Imperatoria dignitas. B. 131.
Baſilii Agarenicus triumphus. B. 132
Baſilii bellum Syriacum. B. ibid.
Baſilii liberi expeditio Agareoica. B. 131
Baſilii templorum ædificationes. B. 135
Baſilii Macedonis natales, & augurium adipiſcendi Imperii. B. 128
Baſilii Macedonis interitus. B. 138
Baſilii Macedonis in fame liberalitas. B. 162
Baſilii Porphyrogeniti prudens moderatio. B. 169.
Baſilii Cubicularii calamitas & interitus. B. 174.
Baſilii expeditio Iberica & Phœnicica. B. 175
Baſilii theſaurus. B. 176
Baſilii Bulgaricus triumphus. B. 178
Baſilinus ex remige Imperator. B. 130
De Baſilio ſomnium ædituI S. Diomedis. B. 128.
Baſilio prædictum Imperium a Peloponnenſi Monacho. B. 136
Contra Baſilium conjuratio vindicata. B. 131
Baſiliſcus Imperio occupato Chalcedonenſe Concilium abrogat. B. 41
Baſiliſcus locus. B. 36
Baſiliſci interitus. B. 41
Baſilius a Peloponnenſi vidua adoptatur. B. 126.
Baſilius Michaelem Theophili filium cædit. B. 131.
Baſilius Pectes inſidiator Leonis. B. 139
Baſilius Romani pueri filius. B. 154
Baſilius ſervatorem ſuum occidit. ibid.
Baſilius Cubicularius. B. 157. Nicephori cognatos relegat, & exules revocat. B. 163
Baſilius Contoſtephani fraude a Balgaris profligitur. B. 172
Baſilius rebus gerendis intendit animum. B. 174
Rebus ſecundis inſoleſcit. B. ibid.
Baſilius Abaſgos domat. B. 178
Baſilius Bulgaros ad Axium fugat. B. 176
Bulgaria potitur. B. 177
Baſilius Maleſa captus. B. 226
Baſilius Bogomilorum Hæreſiarcha. 225
Baſolamaſnos & Calceos Caligulæ inventum. 420.
Baſſianus Mammææ ab Heliogabalo adoptatur. 458.
Baſtitania. 325
L. Baſtus belli Judaici reliquias conficit. 231
Batazes cæcatur. B. 199
Barylus Antipatri libertus veneni miniſter. 191
Cn. Bebius victus ab Hamilcare & Gallis. 335
Bebrices Narboneoſes. 306
Bel Deus Syriorum. 44
Beleſeel. 26
Bella non odio hominum, ſed cupiditate Imperiorum geruntur. 140
Zonar. Annal.
Belli tempore urbe exire ſuſpectum & periculoſum. 84
Balli inter Antonium & Auguſtum cauſæ. 394
Benefactores apud Reges Perſicos in Commentarios relati. 133
Bellisarii triumphus Africanus. B. 51
Beroe Irenopolis appellatur. B. 92
Bellisarii & Narſetis diſſidium. B. 54
Bellisarii expeditio Italica. B. 53
Bellisarius Africam recuperat. B. 52
Bellisarius in ordinem cogitur. B. 55
Bellisarius ob calumniam affectati Regni ex Italia revocatur. B. 55
Bello elapſos murus opprimit. 68
Bellum Deo auctore ſuſceptum ſpem victoriæ bonam facit. 16
Bellum propter defectionis ſuſpicionem illatum. 84.
Bellum non prius indictum quam illatum. 510
Beneficentia rebus ſecundis creſcere debet. 108
Beneficia hoſtes in amicos mutant. 118
Beneficia petitionem haud facile repudiari ſinunt. 149.
Benignitas impudentiores facit. 39
Benjamin. 14
Benjamitæ Hieroſolymis tributum imperant. 33
Benjamitica tribus apud Roboamum manet. 63
Benjamiticum bellum ob ſtupratam Levitæ uxorem. 33
Benjamitis raptus puellarum conceditur. 34
Berenice nubit Ariſtobulo. 154
Berenice Agrippæ filia. 215
Berenice ſuſpecta inceſtus cum fratre. 215
Beroſus meminit diluvii. 11
Berrœa vaſtata. B. 154
Berrœa dedita Baſilio. B. 176
Beryllus Neronis Pædagogus. 217
Berſabe. 53
Βασιλικὸν ὄρος. 234
Beſti ſupplicium. 142
Baſtia Regnum ſignificat. 95
Beſuræ obſidio. 159
Bathſemani Arcam recipiunt. 41
Bethuliæ obſidio. 103
Bibere lambendo. 35
Biblia aureis litteris deſcripta in membranis. 149.
Εν τοῖς βιβλίοις τῶν ἀξιώσεως τετευχόσιν. 415
Bibliothecæ Alexandrinæ 200000. librorum. 149
Bibliothecæ Alexandrinæ conflagratio. 368
Biduum pro uno die habitum in venatu. 109
Bicbiæ caſtellum expugnatum. 354
Bithias Carthaginenſibus frumentum mittit. ibid.
Bithys filius Eoty redditus. 348
Bizys oppidulum. B. 109
Bizantium trienoio a Severo obſeſſum. 457
Bizantii mœnia. ibid.
Blachernia ædes Deiparæ. B 36
Blachernii Templi conflagratio. B. 220
Biadimerus Roſſus. B. 173
Bladiſthiabi Joannis uxor Baſilio deditionem facit cum XII. liberis. B. 177
Bladiſthlabus Joannes. B. 105
Blaſphemiæ in Deum & Regem atrociſſima calumnia. 67
Bodes Co. Cornelium Carthaginem mittit. 291
Bœotia a Flaminio & Attalo ſubacta. 348
Bogas. B. 138
Bogomili. B. 226
Boii. 301. A Romanis ſubacti. 304. Agri parte mulctantur. 302. Poſthumium Albinum cum exercitu cædunt. 319
Boizitzes Amorii proditor. B. 119
Boilas Romanus Monomacho calidiſſime inſidiatur. B. 204
Boiſthlabus Stephanus Scytha Illyrios vexat. B 194.
Boleti Claudii. 427
Bologudes Hungarus, perfidus apoſtata a Francis in crucem ſublatus. B. 144

Bombyces Conſtantinopolim allati. B. 70
Bonitas nimia opportuna inſidiis. 85
Bonus Patricius. B. 66
Bonus moritur, mali ſuperſunt. 64
Boozus. 38
Borilus Botaniatæ ſervus. B. 230
Boriſes Bulgarus. B. 156
Boriſes Rex Bulgarorum a Zimiſce liberatur. B. 166.
Boriſes Magiſter declaratur. B. 214
Bos loci nomen. 56. & 221
Bos Dianæ a Romano immolata. 247
Bos mas & fœmina juncti. 237
Bos agnam parit. 227
Bos humana voce loquutus. 308
Botaniatæ acta reſcinduntur. B. 21
Braca. B. 99
Botaniates Nicephorus. B. 215
Botaniates Nicephorus Imperator ſalutatur. B. 227.
Botaniates novas tabulas conficit. B. 229
Botaniates Mariam vivente marito ducit. B. ibid.
Botaniates ob ſervorum improbitatem inviſus. B. 230.
Botaniates ex Imperatore fit Monachus. B. 233
Boves pro anni qualitate. 19
Boves calamitatem ſignificant & mutationem. 198
Boves cum facibus. 312
Brachia deſtruunt caput. 83
Brachia 12. & humeri. ibid.
Brachia nota eorum quæ ſunt initio proxima. ibid.
Ad Bragadam flumen. 295
Brennus Gallorum Dux. 267
Britannia. 609. A Claudio domita. 424
Britanniæ longitudo & latitudo. 459
Britannicus Claudii filius. 215
Britannicus ſive Cl. Tiberius Germanicus Cl. F. 424.
Britannicus novercæ Agrippinæ inſidiis negligitur. 425.
Britannicus calumniis Agrippinæ fatuus habetur. 427.
Britannicus a Nerone veneno tollitur. 429
Britannicum bellum ſub Commodo. 455
Britannicum ſtratagema. 459
Britannionis ducis Illyrici defectio & reconciliatio cum Conſtantio. B. 53
Brochamii. B. 220
Brunduſii expugnatio & portus. 286
Bruti duo filii ſecuri percuſſi. 255
Bruti & Aruntis interitus. 252
Brutus M. Bruti pater occiſus a Pompeio. 358
M. Brutus Macedoniæ Prætor. 376
Bruti clades & interitus. 382
Brutus a Cæſare conſervatur. 367
Brutus Albinus Cæſarem in Senatum pellicit. 370.
M. Brutus contra Cæſarem incitatur. 370
M. Brutus ab Antonio & Auguſto oppugnatur. 377.
Bruti & Caſſii apparatus contra Auguſtum & Antonium. 380
Brutus Cæſarianum cornu vincit. 382
Bryennii Nicephori ſeditio. B. 227
Bryennii potentia & eruditio. B. 240
Bryennius Nicephorus. B. 221
Bryennius Joannes a Ruſelio profligatur. B. 229
Bryennius dum Regnum quærit oculos amittit. B. 229.
Bryennius ab Opſara cæcatus ad Imperatorem mittitur. B. 228
Bubo Agrippæ auſpicium. 206
Bucellariorum Dux. B. 93
Bucoleon. B. 147. 164
Bucephalus equus. 137
Bucephalus raptus ab Hyrcanis. 142
Bucephali obitus & luctus ob eum. 145
Budim. B. 177
Bulgaria tota ſubigitur a Baſilio. B. 178
Bulgari. B. 44. Iidem qui & Myſi. B. ibid.
Bulgari incantationibus & præſtigiis utuntur. B. 45.
Bulgari Thomam invadunt. B. 108
Bulgari Chriſtiani fiunt. B. 122
Bulgari ob mutatam Religionem ſeditionem movent. B. 123
Bulgari agro a Theodora donantur. ibid.
Bulgari ab Arabe quodam machinas bellicas fabricare edocti. B. 127
Bulgari victi. B. 146
Bulgarica pax. B. 88
Bulgaricæ expeditiones & clades. B. 145
Bulgarici Regni motus. B. 156
Bulgaricum fœdus. B. 123
Bulgaricum bellum ſub Leone Philoſopho. B. 139
Bulgaricum bellum ſub Baſilio Porphyrogenito. B. 173.
Bulgarorum victoria in Illyrico. B. 45
Bulgarorum graſſationes ſub Philippico. B. 77
Bulgarorum rebellio & recuperatio. B. 133
Bulgarorum graſſatio. B. 148
Bulgarorum 20000. in carcerem conjecta. B. 167
Bulgarorum 15000. cæcata a Baſilio. B. 178
Bulla Felix, latro. 459
Burrus Magiſter Neronis. 427
Buſiridis urbis excidium. 482
Byrſæ partis Carthaginis obſidio. 353
Byrides. B. 108
Byſus Thrax Dynaſta Andriſci proditor. 352
Byzantium a Comnenianis diripitur. B. 229
Byzantii veteris deſcriptio. B. 8

C

CAATUS Levis filius. 22
Cabala caſtellum. B. 142
Cæſar Joannes fit Monachus. B. 236
Cadavera alitibus & feris objici miſerabile objectum. 46
Cadaveribus Principum barbarus hoſtis inſultat. 50.
Cadavera edunt Carthaginenſes. 354
Cadduſii temeritatis ſuæ dant pœnas. 116
Cadduſiorum ad Cyrum defectio. 114
Caduceus cum haſta. 303
Cæci & claudi urbis defenſores. 50
Cæcilius Baſſus S. Cæſaris interfector. 170
Cæcilius Metellus in Sicilia. 300. Andriſcum cædit. 352. Haſdrubalem ad Panormum vincit. 297.
Cædes hominum interdicta. 28
Cædes per ſpeciem arcani colloquii. 52
Cædes ulciſci cædibus, niſi propter exemplum eſſet neceſſarium, crudele & ſtultum videretur. 54.
Cædes injuſta caveri, tam Magiſtratuum intereſt quam reorum. 88
Cædium expiatio. 240
Ad Cælum extolli, expugnare Religionem. 97
Cælum ardens. 304. & 408
Cælum ardere viſum quo die Nero eſt adoptatus a Claudio. 426
Cæninenſium clades. 238
S. Cæſar a Cæcilio Baſſo occiſus. 170
Cæſar de proditoribus. 20
Cæſar Regnum affectat. 364
Tribunis poteſtatem abrogat. 370
Occiditur. 429
Cæſo Fabius. 259
Cæſar Pompeio ſuffragatur. 359
Cæſar populum ſibi conciliat. 361
Cæſar Italia LX. diebus potitur. 365
Cæſar Pompeii interfectores ulciſcitur. 368
Cæſar poſt victum Catonem Senatores occidit. 370.
Cæſar Dictator perpetuus. ibid.
In Africa uno die tres exercitus vincit. ibid.
Cæſar diadema recuſat. 370

Cæſar xxiii. vulneribus confoſſus ad Pompeii ſtatuam confugit. ibid.
Cæſar Auguſtum inſtituit atque adoptat. 373
Cæſarea maritima Stratonis turris. 163
Cæſarea Cappadociæ 400000. hominum habitata, expugnata a Perſis. 475
Καισάρειοι. 451
Cæſarienſium in Agrippam defunctum petulantia. 211.
Cæſarienſium Judæorum ſeditio. 217
Cæſari mutatio ab aruſpice prædicitur. 366
Cæſari ſuperbia odium & exitium parat. 370
Cæſari ab aſſentatoribus decreti honores. 378
Cæſaris & Pompeii diſſidium. 364
Cæſaris ſomnium de matre. 365
Cæſaris fortuna in navicula, tempeſtate & mediis hoſtibus. 365
Cæſaris navigatio temeraria, Dictatura, Conſulatus, Hiſpaniarum occupatio. ibid.
Cæſaris clades & periculum. ibid.
Cæſaris ab Achilla periculum. 360
Cæſario Cleopatræ & Cæſaris filius. ibid.
Cæſaris Dictatura. ibid.
Cæſaris ambigua vox de Catone. 370
Cæſaris nomen. ibid.
Cæſaris in Hiſpaniis periculum. ibid.
Cæſaris præclari conatus morte interrupti. ibid.
Cajaphas Joſephus Pontifex. 200
Caii inſolentia. 208
Caii nuptiæ. 416
Caii Caligulæ Imperium. 417
Caii expeditio contra Armeniam, & interitus. 407.
Caii liberalitas, profuſiones, libidines & importunitas. 417. & 418
Cain Calpurnio Piſoni Cornelia Oreſtina rapitur. 419.
Cainan Arphaxadi filius. 14
Cainan vivit annos 916. 10
Cainus. 20
Caius Caligula 111. Cæſar. 204
Caius Herodis deliciæ. 135
Caius Tiberio gemello Imperium præripit. 206
Caius Petroni ominatur, & exoratus ab Agrippa ſtatuæ collocationem omittit. 208
Caius Agrippæ & Juliæ filius. 404
Caius Cæſar. *Vide* Caligula
Caius Germanici filius. 412
Caius Tiberium ſuffocat. 415
Caius a Tiberio deſtinatus Imperio. ibid.
Calabri & Siculi vexati a Leone Iconomacho. B. 83.
Calabria Gracebo mandata. 319
Subacta a Romanis. 286
Calabrya locus Bryennio funeſtus. B. 119
Calamitas ad meliorem frugem perducis tyrannum. 6
Calamitoſis inſultare eſt peſſimi atque etiam ſtultiſſimi hominis. 134
Calamitatum cauſæ ſunt peccata. 53
Calaphates Cæſar appellatur. B. 189
Calaphates avunculo Michaeli inviſus. B. 195
Calaphates Orphanotrophi opera potitur Imperio: ejus natales & mores. 198
Calaphatæ ingratus animus in Orphanotrophum. B. 191.
Calaphates caſtrat cognatos, & Zoen relegat. B. 192.
Contra Calaphatem ſeditio. ibid.
Calaphates & Conſtantinus excæcati relegantur. B. 192.
Calcei militares clavati. 224
Calcei purpurei inſigne Imperii. B. 130
Calceorum oſcula. 118
Calceorum diſcrimen. 247
Q. Calenus de Antoniano bello. 374
Caligulæ inconſtantia & perverſitas. 417
In multis delictis pauca recte facta. 418
Caligulæ ſanguinarius animus. ibid.
Caligula filius locupletum ſenum & anuum. 419
Caligula alienatis amicis, inſidiatoribus fit opportunus. 420
Caligula Deorum omnium perſonas agit. 421
Caligulæ templa & divini honores. 422
Caligula Salmoneum imitatur. ibid.
Se Deum facit. 434
Caligula unam cervicem habet. ibid.
Caligula quarto Imperii anno occiditur. ibid.
Caligulæ ſcrinia venenorum. 423
Callinicus Syrus ignis Græci inventor B. 71
Callinicus Patriarcha excæcatus relegatur. B. 75
Callirrhoneæ thermæ. 195
Calliſtus Claudii libertus libellorum ſupplicum magiſter. 425
Calliſtus Romanus Epiſcopus. 466
Calliſtus Perſarum graſſationes coercet. 475
Calocyrus Cherſonitus. B. 162
Calocyrus per Roſſus Regnum affectat. B. 164
Calor ſpiritum ſuavem facit. 137
Calphurnia ab Agrippina vel acta in exilium vel occiſa. 426
Calphurniæ Cæſaris uxoris ſomnium. 370
M. Calphurnii Tribuni egregium facinus. 293
Calphurnius Craſſus Nervæ inſidiator. 440
Calumnia innocentiam opprimit. 67
Calumniæ atque inſidiæ tandem intelliguntur. 95.
Calumniæ tela oblique emittuntur. ibid.
Calumniator locupletatur. 55
In Calumniatores dictum Juliani. B. 20
Calumniatoribus ſubornatis partes defenſoris ſuſcipere. 193
Calumniatoris eadem pœna quæ fontis. 95
Calumniatorum pœna. 204
Calydonii. 459
Camarina infeliciter tentata a Romanis. 292
Cambyſes Ægyptum & Æthiopiam ſubegit. 93
Cambyſes 2. Rex Perſarum. 107
Cambyſes anno VII. Regni ſubacta Ægypto periit. 127
Cambyſis de Smerdi ſomnium. 127
Cameli binos ſagittarios geſtant. 118
Cameli 5000. 142
Cameli equis formidabiles. 125
Camerini exitium. 254
Camilli voluntarium exilium. 268. Obitus. 275
Camillus Faliſcos in deditionem accipit. 266
Romam a Gallis liberat. 269
Camillus tertium Dictator. 269
Item quartum & quintum. ibid. & 270
L. Camillus Dictator Gallos vincit. 272
Cammyzes Euſtathius. B. 242
Campania fertiliſſima. 318
Campani adjuti a Tito. 437
Camulianus. B. 87
Cananæi rebellantes cladibus afficiuntur. 33
Candor judicandi. B. 36
Candor integritatis nota. B. 88
Canibus perquiſitæ latebræ. 303
Canicleum Monaſterium. B. 150. 232
Canis mirificus. B. 50
Canis humana voce loquens. 250
Canis mortuus non mordet. 367
Cannæ. 314
Capilli mulierum pro funibus. 350. & 457
Capita IV. Regni quadripartiti nota. 94
Capitolii ædificatio. 250. 252
Capitolium a Sabinis captum. 238. A ſervis & exulibus occupatur. 260
Capnicum. B. 97
Cappadoces Meſcheni. 13
Cappadoces Cyro ſubacti. 99
Cappadociæ ſtatus. 348
Capræ cor pro homine. 46
Captivæ obitus ab adoleſcente victore deplorari ſuſpectum. 120
Captivam tueri pudicitiam magnum quiddam. 118.
Captivarum mulierum, præſertim nobilium, pudicitiæ conſulendum. ibid.

Digitized by Google

Captivi populares gratis dimiſſi. 79
Captivi de induſtria dimiſſi, quo explorator pro transfuga habeatur. 119
Captivi ignominia notati. 283. In anguſtiis præmiſſi. 285. Inter ſe commiſſi. 309
Captivi Romanis inſidiantur. 292
Captivorum permutatio. 300
Captivi pro deſertoribus ſupplicio affecti. B. 135
Capuanus legatus pro ſalute patriæ ſe devovet. B. 235.
Captivi proſtrati calcantur a victore Sultano. B. 223.
Captivis tantum Domini mutatio imperata. 80
Captivorum cadavera in foro inſepulta abjecta. 207.
Capua orbs ampliſſima. 311. A Levino occupata. 281. Recepta a Romanis. 325
Capuani Hannibalem recipiunt. 316
Capuani Magiſtratus arte erepti furori populi. 316.
Capuanorum mulcta. 322
Caput Poſthumii Albini phiala Boiorum. 319
Caput pulvere conſperſum in luctu. 54
Caput initii nota. 88
Caracallæ ad milites & Senatum oratio. 462
Ejuſdem graſſationes & fratricidium. *ibid.*
Caracallæ Imperium. *ibid.* Morbi & furiæ. 463
Caracallæ necromantia, delatores, ſpeculatores. *ibid.*
Caracallæ Parthica expeditio. 463
Caracallæ veſtimenti genus. *ibid.*
Caracallæ cædes. *ibid.* Prædictus necis dies. *ibid.*
Carbo a Pompeio occiſus. 357
Ejuſdem tyrannis. *ibid.*
Carcer ab Albino Hieroſolymis apertus. 217
Cardamus Bulgarus. B. 92
Cares ſeditione laborantes Cyro ſe dedunt. 122
Caria a Gordiano tertio recuperata. 470
Cariani ædes. B. 124
Caricini. 286
Caricis defectio. B. 234
Carini inſolentia & interitus. 432
Carnium abſtinentia in luctu. B. 157
Carmonium Cleopatræ ancilla. 400
Caro in animæ ſanguine non edenda. 12
Carolus Rex Francorum. B. 90
Carolus Magnus Romanorum Imperator a Leone appellatur. B. 95. & 96
Carolus Magnus Irenes nuptias ambit. *ibid.*
Carpocrates hæreticus. 447
Carra. 16
Carræ. 463
Carthaginenſes P. Scipionem timent. 330. Item Pyrrhum. 284
Carthaginenſes bis victi Siciliam repetunt. 296
Carthaginenſes inſidioſam pacem aperto bello commutant. 332
Carthaginenſes ſociis ſuis malam gratiam reddunt. 295
Carthaginenſes pacem a Romanis impetrant. 300. & 324.
Carthaginenſes a Romanis hoſtes judicantur. 302.
Carthaginenſes ob reparatas copias bello petuntur a Romanis. 349
Carthaginenſes male cogitantes coerciti. 303
Carthaginenſes ſecundum bellum Punicum decernunt. 306
Carthaginenſes cadaveribus veſcuntur. 354
Carthaginenſium potentia & Rex. 288
Carthaginenſium cauſæ contra Romanos. 288
Carthaginenſium obſidum & ſervorum tumultus. 336.
Carthaginenſium & Maſiniſſæ controverſia. 339
Carthago ex parte capta. 352
Nova condita. 303. A Scipione capta. 325
Carthago Romanorum facta colonia. 355
Carthaginis excidium. 354. Solum diris imprecationibus obſtrictum. 355
Carthago captivos permutare recuſat. 322
L. Junium capit. 299
Carta portus. B. 118
Sp. Carvilius Corſicam recuperat. 300. Samnites domat. 285
Carus Imperator. 481. Ejus patria atque interitus. 482. Victoria Perſica. 481
Calca primus ferit Cæſarem. 370
Caſpium mare & Hyrcanum. 142
Caſſia ſive Ieaſia. B. 111
Caſſianum bellum civile. 89
Caſſii Clementis apologia. 457
Caſſius in Judæa. 169
C. Caſſius in Syria pecuniam facit. 170
Q. Caſſius Liparam temere tentat. 296
Caſſius Syriæ Prætor. 376
Caſſius in Aſia pecuniam & militem ad civile bellum cogit. 380
Caſſius ab Antoniano cornu victus necem ſibi conſciſcit. 382
Caſſius Chærea inſidiator Caligulæ. 422
Caſſius Parthos vincit. 449
Caſſius præſtantiſſimus Imperator mota ſeditione perit. 450
Caſtella non dedita, niſi Domini autographon juberet. 167
Caſtella 1000. capta a Pompeio. 362
Caſtella Judæorum quinquaginta everſa. 445
Caſtigatio lenis delicti levioris. 142
Caſtor Titum eludit. 228
Caſtor Severi ſervus. 460
Caſtor ſive Evodus occiſus a Caracalla. 462
Caſtoria. B. 223
Caſtra undique cuſtodienda. 153. Caſtris hoſtium captis, edictum. *ibid.*
Caſtratio a Nerva ſublata. 440
Catacalo Ambuſtus. B. 217
Meſſanam conſervat. B. 178
Cataquila. B. 100
Cataraci dictum de Romanorum avaritia. 275
Cataractæ cæli. 12
Cataſyrtæ locus. B 107
Cathari hæretici. 473
Catilius. 445
Carizites magus. 127
M. Cato pacem Carthaginenſem contra Naſicam diſſuadet. 349
M. Cato Carthaginenſibus iniquus. 354
Cato Pompeii rationem ſolus probat. 366
Pompeio adverſatur. 362
Cato & Scipio victi in Africa a Cæſare. 369
Catonis interitus. 370
M. Catonis filii fortis interitus. 383
Catuli ſomnium de Auguſto. 373
Catyllus Cyrenarum Præſes. 334
Caucaſiæ gentes. 361
Caudinæ furculæ. 274
Cedoctam. B 99
Cegenes Patzinaca. B. 202
Caila direpta. 47
Celadion Alexandrinus Epiſcopus. 448
Celeres Romuli ſatellites. 241
Κέλερες ἵπποι. 266
Celeris interitus. 216
Caltiberi arte tractati a Catone. 337. Se cum Romanis conjungunt. 325
Cenchrea capta a Romanis. 336
Cendebæus Antiochi Soteris dux a Jonatha ſuperatur. 161
Cenſorum jusiurandum. 263
Cenſorum munus & poteſtas. *ibid.*
Cenſura Auguſti. 405
Cenſuræ inſtitutio. 263
C. Cantenius ab Hannibale cæſus. 311
Cl. Cento legatus Sulpicii Galbæ. 335
Cerdo 1v. Alexandrinus Epiſcopus. 440
Cerdo Marcionitarum hæreſiarcha. 448
Cereris ædes conflagrat. 396
Cerimonia in recuſantem cognatæ matrimonium. 40.
Certamen beneficentiæ, in quo æquo animo vel

vincare, vel vincas. 143
Cetus Jonam poſt triduum sevomit. 38
Cetus in Auguſti portu captus ſub Severo. 459
Cesva cladis omen. 276
Cervus Baſilii interfector. B. 131
Chæreæ interitus. 422
Chærobachi. B. 215
Chagani VII. liberi uno die mortui. B. 61
Chagani perfidia. B. 60
Chaganus Abarum dux pontem in Danubia ſtruit. B. 57.
Chaganus Mauritio perfide inſultat. B. 58
Chaganus 1200. captivorum occidit. B. 61
Chaganus Conſtantinopoli repellitur. B. 66
Chaganus Chazarum Princeps. B. 75
Chagano Romani tributum pendunt. B. 58
Chalcedonenſe oraculum. B. 24
Chalcedonenſe quartum Concilium. B. 16
Chalcedonenſis Concilii decreta miraculo firmantur. B. 36
Chalcis erepta Agrippæ. 215
Chalcidis regnum. 212
Chalcopratia locus Conſtantinopoli. B. 18
Chalcidis vaſtatio. 334
Chalcoſtegum. B. 48
Chaldæi Mathematum auctores. 14
Chaldæi ab Arphaxado. ibid.
Chaldæi Armeniis finitimi. 110
Chaldæi Alexandro Babylonem cavendam monent. 145
Chalebus. 18
Chalep. B. 154
Chalepita pacem cum Romano renovat. B. 180
Chalepum Berœa. B. 160
Chalepum. B. 218
Chaliphas. B. 201
Chaliphæ auctoritas. B. 227
Chamadus. B. 154
Chamus ob deriſum patrem execrabilis. 12
Chamus Noæ filius. 11
Chami filiorum coloniæ. 13
Chananæa olim Judæa. 13
Chananæi ignavos Iſraelitas contemnunt. 34
Chananæi ad Libanum domiti a Salomone. 57
Chariſſimorum carnificinam intueri, ſumma doloris acerbitas. 84
Chartiaticum. B. 96
Chariſianum. B. 172
Charitas & ſeveritas haud facile conjunguntur. 53
Charito Joviani uxor. B. 22
Charito Tiberii filia Germano nubit. B. 58
Chartagurius. B. 219
Chartularius Equiſonum Magiſter. B. 81
Chataturius Diogeni fidelis. B. 223
Chaudax Cretæ Metropolis. B. 153
Chazares populi. B. 74
Chebron. *vide* Hebron.
Chebron. 15
Chebron capta Chalebo aſſignatur. 33
Chebron Regia Davidis. 50
Chelcias Pontifex. 83
Chetima Cyprus. 13
Chetura ſecunda Abrahami uxor. 13
Cherſon. B. 76. In Cherſonitas graſſatur. ibid.
Χιλίαρχοι plebeii Conſules. 263. Tribuni militum. 257
Chiramus Tyrius ænigmata proponit Salomoni. 67
Chlamys delapſa malum omen. B. 129
Chliat. B. 211
Chlorus a pallore. 482
Chorat torrens. 65
Chonæa Reſpublica. B. 220
Chorarches. B. 103
Choreb, ſive Oreb mons. 67
[illegible] 246
[illegible] 458
Chosolectes. B. 103
Choroſanes. B. 201
Choſroeo pater Hormiſda improbat. B. 58
Choſroes patrem excruciatum necat. B. ibid.
Choſroes profugus a Mauritio in Regnum reſtituitur. B. ibid.
Choſroes 6000. Perſarum jaculis conficit. ibid.
Choſroes excidium Chriſtianis minatur. B. 65
Choſroæ ænigma de Imperio Perſico & Romano. B. 59
Choſroæ in Chriſtianos ſævitia. B. 63
Chrabatæ Bulgaros vincunt. B. 149
Chriſochir. B. 92
Chriſochir Manichæorum Dux. B. 131
Chriſochiris cædes. B. 92
Chriſtianos nihil non poſſe. 448
Chriſti ſecundus adventus. 96
Chriſti crucifixio unum peccatum inexpiabile Judæorum. 99
Chriſti epiſtola. B. 173
Chriſti effigies. B. 150
Chriſti Regnum in fine ſæculorum revelandum. 14. 439.
De Chriſto oraculum. B. 90
Chriſto Spiritus S. datur ſecundum humanitatem. 99
Chriſtophorus Copronymi filius. B. 87
Chriſtophorus Baſilii affinis Cretenſes Agarenos coercet. B. 131
Chriſtophorus Romani filius. B. 146
Chriſtus Romanum Imperium everſurus. 89
Chriſtus in ſcripturis lapis appellatur. 89
Chriſtus e parvo magnus factus. 89
Chriſtus peccatorum veniam donat credentibus. 97
Chriſtus Prophetiam & implevit & abolevit. 99
Chriſtus Sanctus Sanctorum. 59
Chriſtus Princeps & Sanctus Sanctorum. 100
Chronologia hebdomadum. 100
Chronologia Judaici Imperii. 84
Chryſargyrum tributum. B. 41
Chryſaphius. B. 34
Chryſaphii relegatio. ibid.
Chryſopolis. B. 84
Chryſopolis e regione Byzantii. B. 173
Chryſoſtomus ab exilio revocatus, denuo propter παῤῥησίαν Comana relegatur. B. 21
Chriſoſtomus Origeniſta. B. 32
Chryſoſtomi Andriantes. B. 28
Chryſoſtomi obitus. B. 30
Chryſoſtomi corpus Conſtantinopolim reportatur. B. 33
Chryſoſtomi Commentariorum conflagratio. B. 86
Chugargathaus Aſſyrius Iſraelitas domat. 35
Chuſæi Æthiopes. 13
Chuſus defectione ſimulata, Achitophelis conſilia evertit. 55
Chutæi Judæis infeſti. 126
Chutæi Samariam & Iſraeliticam regionem occupant. 81
Chutus locus. ibid.
Chutæi a beſtiis & peſte afflicti Hebræorum Religionem amplectuntur. ibid.
Chutæi a Græcis Samaritani appellantur. ibid.
Chutæi gens Perſica. 140
Cibi inanimes acuunt ingenia. 87
Cicero Romanis ἀμνηστίαν ſuadet. 351
Cicero Antonii hoſtis judicandi auctor. 374.
Ciceronis ſomnium de Auguſto. 374
Q. Ciceronis filii pietas & interitus. 379
Ciceronis interitus. ibid.
Cidaris. 360
Cilices Tharſenſes. 13
Cilices tributarii ſine ſatrapis. 125
Ciliciæ Dux a Maccabæis occiſus. 155
Ciliciæ portæ. 457
Cinamomus Artabano Regno cedit. 214
L. Q. Cincinnatus iterum Dictator. 264
Cincinnati. 260
Cinnæ interitus. 357
Cinnyra. 41. 57

Circumciſio Judæorum & Arabum. 85
Circumciſionis inſtitutio & cauſa. 14
Cyrtha Syphacis Regia. 331
Cis. 41
Ciſternarum aquatio diuturnæ obſidioni non apta 161
Civile bellum a Cæſare. 365
Civilia bella, aſcitis externis auxiliis, utrique factioni perniciem afferunt. 79
Civitas ampliſſima unius homuncionis concionibus movetur. 78
Civitatum diſſenſiones beſtiæ comparantur. 88
Claſſis 1500. navium. B. 149
Claudius v. Imperatur. 124
Claudii edictum pro Judæis. 124
Claudii ſententia de Judaicis controverſiis. 125
Claudii Cæſaris interitus. 126
Claudii ingenium & mores. 422
Claudii quædam recte facta. 423
Claudio ob crudelitatem inſidiæ ſtruuntur. 426
C. Claudius Tribunus Mamertinos Romanis adjungit. 212
Claudius Marcellus Inſubres oppugnat. 305
Claudius Caligulæ in Conſulatu collega. 418
Claudius Agrippinæ licentia offenſus veneno petitur. 419. & 420 Moritur. *ibid.*
Claudius Cæſar. 479
Claudius Imperator reddit quod Magiſter Equitum acceperat. 479. Ejuſdem æquitas. 478
Claudius a militibus Imperator ſalutatur. 422
Claudius libidinoſus, vinoſus & timidus. 423
Cleandri ſub Commodo licentia & interitus. 452
Clemens 121. Romanus Epiſcopus. 439
Clemens Stromateus ſub Commodo. 453
Clementia in homines peſtilentes improbatur a Deo. 68
Cleodemus Athenienſis Scythas vincit. 479
Cleopatra ultima ex Ptolemaica. 94
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Epiphani. 150
Cleopatra Antiocho ſoteri nubit. 161
Cleopatra Alexandro nubit. 158
Cleopatra duobus fratribus Demetrio & Antiocho nupta. 163
Cleopatra fratrem veneno tollit, Antonium veneficiis ſibi devincit. 253
Cleopatra Herodi inimica. 277
Cleopatra Judææ & Arabiæ parte ab Antonio impetrata, Herodi per ſpeciem amoris inſidiatur. 253
Cleopatra ex Cæſare gravida Ægypti Regina relinquitur. 369. Viva ad Cæſarem perducta necem ſibi conſciſcit. 398
Cleopatræ fratres ab Antonio occiſi. 385
Cleopatræ ab Actio fuga. 397. Legatio & munera ad Auguſtum. *ibid.* Mors. 400
Cleopatra Ægypti Regina. 386. Ad Auguſti amorem propenſa. 397. Antonium ab Actio in Ægyptum deſcendere jubet. 396
Cleopatra ab Antonio ornata & ditata. 394
Deſtituitur a ſuis, Antonium prodit. 397
Sepulcrum ſubit. *ibid.*
Cleopatra Livia Cleopatræ filia. 400
Clepas tertius Hieroſolymorum Epiſcopus. 443
Clerici raduntur. 32
Clinias Claudius. 302. Corſis deditus. *ibid.*
Ciiti cædes. 142
Cluſium a Gallis obſeſſum. 267
Colchi. 361
Collatinus Cos. in Sicilia rem gerit. 296
Collatinus dictator. 299
Collecta templum inſtauratur. 76
Colonia. B. 206
Colonia Europæa. B. 237
Coloſſus Rhodius. B. 69
Columba ſarmentum olivæ refert in arcam. 12
Columba nigella inauſpicatum omen. B. 222
Columbarum fimus pro cibo. 73
Columbaria inſula. 300
Columnæ duæ de doctrina. 10
Columnæ quatuor orgyias Craſſæ. 35. Cubitos altæ ex uno ſaxo. 449
Coma roboris Sampſoni cauſa. 38
Comana. B. 30
Comani. B. 237
Cometa. B. 44. & 48
Cometa Pogonias. B. 46
Cometa Xiphias. B. 62
Cometa Varius. B. 100
Cometa ſub Duca Conſtantino. B. 215
Cometa poſt Julii Cæſaris obitum. 374. Item ſub Claudii obitum. 428
Cometæ per annum duratio. 227
Cometæ ſanguineæ. 409
Comitium. 239
Comitoli quatuor. B. 150
Commeatus inopia & pluviæ ſolvunt obſidionem Antiochiæ. B. 158
Commentiolus Mauritii dux Sclavinos profligat. B. 58
Commentiolus exercitum Chagano prodit. B. 160
Commeatus in primis curandus exercitui. 114
Commeatus partim a noſtris abſumptus, partim ab hoſtibus interceptus. 117
Commeatu magis opus exercitui, quam pecunia. 146
Commeſſationes obſeſſis periculoſæ. 122
Commodi tonſtrina, carnificina, popinæ. 453
Væcordia, pigritia, crudelitas. 452
Commodi ſtatua mille pondo auri. 493
Commodi dracones. *ibid.*
Commodi interitus omina. *ibid.*
Commodi honores abrogantur. 454
Commodi tituli inſolentes. *ibid.* 50. poſt interitum. 454
Commodiani menſes. 453
L. Commodus ab Adriano Cæſar deſignatus. 445
Comneni regnum affectant. B. 228
Comneni ſtratagema contra Francos. B. 233
Comneni Joannis cum matre diſſenſio. B. 238
Comnenia familia dignitatibus ornatur. B. 232
Comnenorum mater rerum potitur. *ibid.*
Comneniorum profuſiones rapinæ ſequuntur. B. 233
Comnenus Iſaacius. B. 206
Comnenus Manuel a Turcis captus dimittitur. B. 320
Comnenus conjurationem opprimit. B. 233
Comnenus Joannes regnum occupat. B. 241
Compatriatus matrimonii obſtaculum. B. 157
Compedum diſſectio ignominiam captivitatis abolet. 434
Compotatio cædis occaſio. 94
Concilium Copronymi contra imagines. B. 79
Conciones hiſtoricorum. 1
Concordia plurium in Magiſtratu difficilis. 257
Concreti duo adoleſcentes. B. 150
Concubinas ſtuprare, ſignum irreconciliabilis odii. 55
Concubina ignara ejus cum quo dormit. 127
Concubinam paternam petere, & regnum petere, quaſi vero idem ſit. 60
Conjector bonus, vates optimus. 118
Conjecturæ ex factis ambiguæ de conſiliis. 157
Conjugii illecebræ accubitus. 38
Conjugum deſperatus congreſſus lætiſſimus. 118
Conjugium non ſine parentum auctoritate contrahendum. 125
Conjurati confiſcatione bonorum multati. B. 204
Conjuratio adoleſcentum nobilium contra Romam. 251
Conjurationis crimen inſonti Abimelecho impingitur. 48
Connivere aliquando præſtat intempeſtivæ ſeveritati. 137
Conon frater Zenonis. B. 42
Conſcientia ſontes quieſcere non ſinit. 135
Conſilium inſidiatoris amico conſilio prælatum, ſummam rerum evertis. 55
Conſi-

Conſilium eventus dubii non propere anunciandum. 114
Conſilia humana ſæpe in contrarium vertunt. 134
Conſiliarii Regum in conſiliis ſuum agunt negotium. ibid.
Conſulari quos objurgare poſſis magnæ humanitatis eſt. 116
Conſolatio in luctu. 52
Conſtantinopolis ædificatio. B.3
Conſtantinopoli 40000. in ſeditione cæſa. B.49
Conſtantinopolitana Sedes Romana inferior cæteris ſuperior. B.29
Conſtantinopolitana bibliotheca. B.40
Conſtantinopolitanum Concilium numero ſecundum. B.28
Quintum Concilium. B.54
Particulare Concilium. ibid.
Sextum Concilium contra Monothelitas. B.72
Conſtantinopolitanum incendium. B.39
Conſtantinopolitana Patriarchatus. B.6
Conſtans Theodoſium fratrem necat. B.70
Conſtans in Sicilia occiditur. ibid. & 57
Conſtans Monothelita. B.68
Conſtans Nepos Heraclii. B.68
Conſtans pater & Conſtantinus Magnus filius duas ſorores in matrimonio habuerunt. 486
Conſtantis flagitioſa vita. B.11
Conſtantis ſomnium & clades Lycia. B.68
Conſtans Chlorus Claudii Imperatoris ex filia nepos. 480
Conſtantis Chlori obitus. 486
Conſtantiæ uxoris obitus Gallo maturat exitium. B.15.
Conſtantiæ præmium periculo divinitus ſeparato. 90.
Conſtantia caſtellum. B.167
Conſtantii bellum cum Sapore Perſa. B.9
Conſtantii anceps cura de bello Perſico & Magnentiano. B.12
Conſtantii cruenta de Magnentio victoria. B.13
Conſtantii reſponſio Sapori data. B.25
Conſtantii litteræ ad Julianum. B.16
Conſtantii obitus & elogia. B.17
Conſtantii trium rerum pœnitentia. ibid.
Conſtantii eruditio. B.26
Conſtantii Chlori mores. 485. Interitus. 445. 448.
Conſtantius ſomnio ad puniendum Magnentium impellitur. B.12
Conſtantius Comes Imperator appellatus. B.31
Conſtantius Chlorus eodem die & victus & victor. 483. Gener Maximiani Herculii. ibid.
Conſtantina Tiberii F. Mauritio nubit. B.58
Conſtantini Magni edictum pro Chriſtianis. B.2
Conſtantini II. dicta. B.8
Conſtantini elogia. ibid.
Conſtantini junioris interitus. B.4
Conſtantini Heraclii F. interitus. B.68
Conſtantini Patriarchæ excarnificatio. B.87
Conſtantini pietas erga Epiſcopos. 8
Conſtantini Leonis filii alterum conjugium. B.92.
Conſtantini Leonis Philoſophi F. tutores. B.143
Conſtantini Leonis filii elogia. B.152
Conſtantini F. Leonis claſſis ab Agarenis ſuperatur. 153
Conſtantini fratris Baſilii mores, conjugium, liberi. B.179
Conſtantini obitus. B.9
Conſtantini III. filiorum regnorum diviſio. ibid.
Conſtantini F. Leonis inſidiæ contra Polyeuctum Patriarcham. B.153
Conſtantinus divinitus ſe adjuvari ex oſtentis intelligit. B.2
Conſtantinus ægrotare mavult quam ſcelere curari. B.3.
Conſtantinus Chriſtianiſmum reliquit liberum. ibid.
Conſtantinus Judæis audientiam non negat. B.4
Conſtantinus Sarmatas & Gotthos vincit. B.5
Conſtantinus Pogonatus fratres naribus truncat. B.70.
Conſtantinus Pogonatus. ibid.
Conſtantinus pulſa matre Irene imperat. B.91
Conſtantinus Charon a Barda Phoca occiditur. B.165.
Conſtantinus M. Leonem occidit. 283. Sarmatam vivum capit. ibid.
Conſtantinus M. quare prælatus fratribus. ibid.
Conſtantinus Chlorus Imperator Occidentis & Africæ. 484
Conſtantinus M. inſidiis Galerii Maximini petitus. 486
Conſtantinus a Romanis contra Maxentium accerſitus. B.8
Conſtantinus ſolus rerum potitur. B.14
Conſtantinus Copronymus Imperator a Patre ſalutatur. B.83
Conſtantinus Artaſeras. B.92
Conſtantinus Leonis F. miraculo vocem recuperas. B.105.
Conſtantinus Dux Andronici F. B.110
Conſtantinus Leonis F. ſtercora Bulgaris pro auro mittit. B.93
Conſtantinus Leonis filius Imperator deſignatur. B.142.
Conſtantinus eunuchus. ibid.
Conſtantinus Dux Imperium affectans, caput amittit. B.143
Conſtantinus Cubicularius capitur. B.146
Conſtantinus Leonis F. duas conjurationes vindicas. B.152
Conſtantinus Leonis F. & amicis & inimicis gratiam refert. ibid.
Conſtantinus F. Romani pater. B.153
Conſtantinus Diogenes Patzinacas profligat. B.179.
Conſtantinus Diogenes in vincula conjicitur. B.180.
Conſtantinus Dalaſſenus negligit imperatorias nuptias. B.180
Conſtantinus Diogenes ſe præcipitat. B.181
Conſtantinus Domeſticus legionum orientis. B.186.
Conſtantinus Antiochiæ Dux. ibid.
Conſtantinus Monomachus Zoen ducit. B.193
Conſtantinus Ducas Helenam ducit. B.226
Conſtantinus Baſilii frater orientem amittit. B.181
Conſtantinus Ducas in carcerem conjicitur. B.185
Conſtantinus Ducas Alanæ F. regni inſignibus privatur. B.233
Conſtantinus Ducas ante nuptias obit. B.234
Conſuetudo & religionis perſuaſio etiam mortis metum vincunt. 90
Conſuetudinis veteris commonefactio ad perſuadendum valet aliquid. 79
Conſulatus a L. Junio Bruto inſtitutus. 250
Conſulatus perpetuus Auguſti. 404
Conſulatus dignitas plebis poteſtate imminuta. 476.
Conſulum alter a plebe creatus. 259
Contoſtephani perfidia. B.172
Contumacia contra potentiorem periculoſa. 133
Contumeliis irritantur animi. 48
Convivia gratiſſima hominibus. 123
Convivia per dies complures continuata. 133
Convivæ 9000. in nuptiis, totidem phialis aureis donati. 145
Ad convivium non invitari offenſæ cauſa. 57
Convium. 305
Copia metu penuriæ aſſervanda. 19
Coponias. 199
Copronymi Bulgaricus triumphus. B.85
Copronymi contra Monachos graſſatio. B.87
Copronymi claſſis contra Bulgaros. B.86
Copronymi elogia. B.81. Juſjurandum. B.77 obitus. B.88. Tres uxores & liberi. B.87
Copronymi Bulgarica clades. B.84
Copronymi ſævitia in Monachos & Proceres. B.87

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Copronymus. B. 80
Copronymus rogat, utrum Maria Chriſtipara ſit dicenda. B. 86
Copronymus regnum recuperat. B. 84
Copronymus reliquias martyrum exurit monaſteria deſtruit. B. 88
Copti urbis excidium. 483
Cor hominis modeſtiæ nota. 92
Corana ſeditio. 28
Coras cum 250. viris conflagrat. 29
Corcyra Romanis tradita. 294
Coria macerata, cibus. 457
Corinthi excidium. 355
Corinthii ſub corona venditi. 356
Corinthus Romanorum facta colonia. ibid.
Coriolanus cum Volſcis Romam oppugnat. 258
Coriolorum expugnatio. ibid.
Corium aridum in medio calcatum. 145
Cornelia Oreſtina capta a Caio. 418
Corneliæ uxoris cum Pompejo congreſſus. 367
Cn. Cornelius Conſul a Bode captus. 291
Cn. Cornelius in Sicilia rem gerit. 296
P. Cornelius Sardiniam ſubigit. 302
L. Cornelius Lentulus ſecundum bellum Punicum ſoadet. 307
Cornelius Dolabella Siciliam defendit. 321
Cornelius Lentulus præter Carthaginenſes obſides & ſervos opprimit. 336
Cornelius Cethegus Cos. contra Gallos. 336
Cornelius Cinna Cæſari inſidiatos. 373
Cornelius Sabinus inſidiator Caligulæ. 422
Cornelius Fauſtus Sylla Meſſalinæ frater. 428
Cornelius Antiochenus Epiſcopus. 451
Cornelius Romanus Epiſcopus. 472
Cornificius. 390
Cornu familiæ nota. 96
Cornu modo Regem modo regnum ſignificat. 97
Cornu undecimum non diu duraturum. 95
Cornu in medio oculorum. 97
Cornua x. 89
Cornua duo regnum Perſicum & Medicum. 97
Corona Mauriciana Leoni Copronymo exitioſa, ob corvorum augurium. B. 44
Corona Maurichi precioſa. B. 62
Corona talenti pondere cum gemma. 54
Corona aurea a regia virgine Cyro impoſita. 125
Corona inverſa ſacrificanti allata. 382
Coronæ geſtandæ honos. 146
Coronæ militares. 266
Corporis habitus auguſtior, haud vulgaris commendatio. 237
Corpus beſtiæ comburendum. 95
Corſica. 291. & 303
Corſura inſula. 296
Corvi Eliam nutriunt. 65
Corvi viæ doces. 140
Corvi ante Alexandrum concidunt. 145
Corvi duo Antonii & Lepidi ſignificatores, ab aquila Auguſti diſcerpti. 377
Corvini cognomentum. 278
Corvinum urbs Æquorum. 260
Corvus in arcam non revertitur. 22
Corvus hians deluditur. 135
Cotus Atticos Medimnos tenet. 182
Cos novacula diſciſſa. 245
Coſmas Patriarcha. B. 227
Coſmas Patriarchatu abit B. 232
Coſmidium locus. B. 148
Coſtæ 3. aut alæ 3. orbis partes ſignificant. 92
Cothon poculi genus. 110
Cothonis, patris Carthaginis obſidio. 353
Cottiæ Alpes. B. 8
Cottiæ Alpes. 484
Coturnius in caſtris Hebræorum. 24
Corys Thrax. 346
Crabati. B. 178
Crabati ſive Servii Bulgariam fruſtra tentant. B. 226
Cranitæ montes. 132
Craſſus Hieroſolymitanum templum ſpoliat. 169
Craſſi ſacrilegi interitus. ibid.
Craſſi interitus. 364
Craſſus optimatum ſtudioſus. 359
Craſſus & Pompejus a Cæſare reconciliati. 363
M. Craſſus Getas & Myſos ſubigit. 400
Craſſus Britanniæ dux occiſus. 483
Craterus Regnum amator. 142
Craterus male cum Agarenis pugnat. B. 109
Creationis cauſa. 16
Credimus facile quod ſoſpicamur. 127
Creditorum ſeveritas periculoſa 354. & 356
Creta occupata ab Agarenis. B. 209
Cretæ & Cypri defectio compreſſa. B. 233
Cretenſes Perſeum deſtituunt. 346
Cretenſibus Romani dant veniam. 348
Crinitæ, ſive cirnitæ. B. 116
Criſpi contra Heraclium ſuperbia. B. 65
Criſpina Commodi uxor. 450. ab eodem interfecta. 458
Criſpinus Francus. B. 223
Criſpus Conſtantini filius fraude novercæ Fauſtæ a patre inſons occiditur. B. 4
Criſpus Cappadociæ præfectus. B. 64
Criſpus ſuperbiæ ſuæ dat pœnas. B. 65
Cræſi & Cyri pugna. 120
Cræſi & Cyri diſputatio de conſervanda pecunia. 116. 123.
Cræſus Rex Lydorum. 210
Cræſus Aſſyriorum Dux. 119
Cræſus capitur. 121
Crotonis excidium 285. recuperatio. 132
Crumus Meſembriam oppugnat. B. 97
Crumus Bulgarus Nicephori calva pro calice utitur. B. ibid.
Crux ſtellis expreſſa, viſa Conſtantino. B. 2
Cteſipho occupata a Trajano. 442
Cucurbita ſilveſtris τολύπη. 72
Cucuſas. B. 30
Culeo inſui, parricidii pœna. 249.
Cumæ Opicorum, exilium Tarquinii. 252
Cumanus Judæis terrorem incutit. 214
Cumanus Judææ procurator. ibid.
Cumparia naves Agarenorum. B. 134
Cunctator Fabius. 312
Cuniculi tinnitu æris deprehenſi. 343
Cupiditatem non explere, vinci putat Alexander, re una victus a ſua cupiditate. 145
Cupiditatibus pravis reſiſtere viri fortis eſt. 98
Curia clauſa, in qua vota facienda. 409
Curiatii tergemini. 244
Curiones pro numero tribuum. 108
Curmas Agarenos domat. B. 150
Currus 30000. 32
Currus falcati. 118
Currus incenſi. 144
Currus & exercitus ante ſolis occaſum. 227
M. Curtius ſe diis Manibus devovet. 372
Cuſpius Fadus Judææ procurator. 218
Cuſtodes impedimentorum prædæ participes. 50
Cuſtodes viros auctoritate præſtantes ingreſſu non prohibent. 128
Cuſtodes a captivo abducti. 240
Cutlumus Perſa cum Botaniata ſe conjungit. B. 228
Cutlumus ab Arabibus victus Medos ſuperat. B. 200
Cyaxares Aſſuerus & Darius Medus. 98
Cyaxares, qui & Darius. 110
Cyaxares Cyro ſuccenſet. 116
Cyaxares ad ſui regni cuſtodiam remanet. 119
Cyaxaris filia Cyro nubit. 125
Cyclobium, ſive Ciclorium locus. B. 70
Κύμανδραι. 201
Cymbala. 57
Cyneas Pyrrhi legatus. 278. Romanas matronas muneribus tentat. 282

Cypriani martyrium. 472
Cypri & Cretæ defectio compreſſa. B. 233
Cyprii tributarii ſine ſatrapis. 125
Cyprus a Cypride olim Chetima. 13
Cyprus Antipatri uxor. 169
Cyprus a Nicephoro Phoca recuperata. B. 150
Cyrenenſium Judæorum clades. 235
Cyrenius quæſtor. 274
Cyri genus in Cambyſe defecit. 96
Cyri æquitas erga victum Armenium. 111
Cyri in Aſſyriacam ditionem impreſſio. 114. In Perſicam reditus. 134. In ſocios liberalitas. 124 Munificentia in omnes Perſas. 125
Cyri obitum magnæ turbæ conſecutæ. ibid.
Cyri cum Aſſyrio de ſumma rerum dimicaturi exercitus. 118
Cyri alacritas in defendendo benemerito. 116
Cyri erga Caduſios humanitas. ibid.
Cyri periculum a proſtrato. 120
Cyri theſauri amici. 124
Cyri ſatellites 10000. 123
Cyri cultus in ornatu ſuorum poſitus. 124
Cyri ſupplicationes. 123. Teſtamentum & ſomnium. 126
Cyri ſepulchri mira inſcriptio. 145
Cyrilli XII. capita. B 32
Cyrillus Antiochenus Epiſcopus. 477
Cyrilius Gortynius Martyr. B. 103
Cyrus Orientem uſque ad Helleſpontum ſubegit. 87
Cyrus Medoperſa. 88
Cyrus Perſica diſciplina eruditus in virum evaſit fortiſſimum, modeſtiſſimum, prudentem & Juſtiſſimum. 108
Cyrus cum 30000. Perſarum Cyaxari fert opem. 110
Cyrus Medicam veſtem aſpernatur. 110
Cyrus Armeniam domat. 110
Cyrus in ſpoliorum diviſione juris ſui obliviſcitur. 114.
Cyrus Aſſyriorum Regem provocat. ibid.
Cyrus equitatum inſtituit. 114. 116
Cyrus militibus metum adimit. 119
Cyrus capta Babylone pro Rege ſe gerit. 123
Cyrus pecuniam negligit, & ſuis fidit. 122
Cyrus exules demulcet ſuos. 123
Cyrus minilitoa ſuos caſtrat. ibid.
Cyrus re bene geſta numinis non obliviſcitur. 119. 120
Cyrus ſocios retinere ſtudet. 124
Cyrus Judæis reditu conceſſo ſacra vaſa remittit. 126
Cyrus, qui & Artaxerxes. 133
Cyrus Agrippæ uxor. 204
Cyrus amplificata Conſtantinopoli, Theodoſii invidia fit Clericus. B. 33
Cyrus fatidicus Monachus fit Patriarcha. B. 71
Cyziceni ab Auguſto domiti. 404
Cyziceni Templi ex terræ motu ruina. 410
Cyziceni Templi ruina & magnificentia. B. 215
Cyzicus. B. 219. Agarenorum receptaculum. B. 69

D

DACÆ, ſeu Daci. 441
Dacia, olim Getica. 476
Dacybiza. B. 24
Dæmones corde & epate piſcis (quem Lupum quidam putant) fugari. 107
Dæmonis noxæ homini adſcribuntur. 112
Dæmonum incantationes, inventum Salomonis. 60
Dagon Palæſtinorum Deus arcam adorat. 41
Dagon caſtellum. 161
Dalaſſenus in carcerem conjicitur. B. 185
Dalaſſenus ob ferociam regiis nuptiis excidit. B. 193
Dalida Sampſonem tondet. 38
Dalmatia. 393
Dalmatiæ defectio. B. 110
Dalmaticum bellum. 349
Damaſceni parallela. 201
Damaſcenus Joannes. 86
Damaſcus. 10
Damaſcus capta. 52. 140
Damarrya. 316. B. 76. 196
Damocratiam. 193
Dan. 16
Daniæ Tribus migratio. 21. 34
Daniel Balthaſar appellatus. 87
Daniel Deſiderius. 99
Daniel utrum adorarit ſtatuam, an ob beneficium ea neceſſitate liberatus fuerit. 90
Daniel in medium tranſlatus, leonibus objicitur. 91. Princeps Babylonis conſtituitur. 90
Daniel Propheta Regius & accuratus. 102
Danieli ſomnium Nabuchodonoſoris divinitus revelatum. 87
Danieli ſacrificare jubet Barbarus. 90
Danielis ſomnia fatidica de Monarchiis. 92
Danielis viſionum liber. 102
Danielis oraculis delectatur Alexander. ibid.
Δαπφυνακόραι. 34
Daphnæ Antiochiæ. 275
Daphne Antiochenum ſuburbanum. B. 20
Daphnei Apollinis conflagratio. ibid.
Dardani Macedoniam infeſtant. 335
Dardanii. 401
Dare quam accipere jucundius eſt liberali. 124
Darii genus uſque ad excidium Regni Perſici propagatum. 96
Darii votum. 129. 142
Darii epiſtola ad Syriæ ſatrapas. 131
Darii mater, uxor & filiæ captæ honorifice tractantur ab Alexandro. 140
Darii inanis fiducia. ibid.
Darii juſſu Hieroſolyma inſtauratur. 140
Darii axoris ex partu obitus. 142
Darii interitus, & gratus animus 143
Darius Medus Cyaxares. 92
Darius Hyſtaſpis filius Scythas Nomades ſubegit. 93.
Darius Arſamis filius victus ab Alexandro. 100
Darius Hyſtaſpis filius. 127
Darius III. Rex Perſarum. 130
Darius pacis conditiones offert Alexandro. 140
Darius 1000000. ab Arbella adducit. 141
David rufus & formoſus Rex a Samuele ungitur. 44
David in aulam Saulis aſciſcitur. ibid.
David Gethæ inſaniam ſimulat. 47
David Deo fretus pugnam init. 45
David armis Saulis baculum, fundam & quinque lapides anteponit. ibid.
David Palæſtinos bis cædit. 52
David apud Samuelem latet. ibid.
David Abimelechum adit. 47
David Sauli in ſpelunca parcit. 48. 100.
David prædam Ceilanam recuperat. 47
David jusjurandum contra Nabalem non exequitur. 48
David a Palæſtinis dimiſſus, Amalechitas perſequitur. 49
David Ancho contra patriam præſto eſt. ibid.
David a Tribu Judaica Rex ſalutatur. 50
David nuncium Saulini interitus occidit. ibid.
David Rex Iſraelitarum declaratur. 51
David templum ædificare Domino prohibetur. 52
David Idumæam & Syriam ſubigit. ibid
David ſaltat ante arcam. ibid.
David arcam Hieroſolyma transfert. ibid.
David per incogitantiam ſeipſum capitis damnat. 53.
David Uriam inſontem perire mavult, quam Berſaben ſontem. ibid.
David Ammonis inceſtum non punit. 54
David Abſaloni parci cupit. ibid. Ejus interitum luget. 56. Seditioſis ignoſcit. ibid.
David a filio Abſalone pulſus. 55
David calumniatori Sibæ credit. ibid.
David bellis liberatus Muſicam excolit. 57

David a militibus bello intereſſe prohibetur. *ibid.*
David pœnas pro populo luere cupit. 58
David quibus propter tempora pepercit, eos poſt obitum ſuum tolli jubet. 59
David Heraclii filius. B. 65
Davidem 600. contra Abſalonem comitantur. 55.
400. vel 600. ad Davidem confluunt. 50.
1800000. viri belli cæſi ſub Davide. 57
Davidici Abſalonios profligant. 54
Davidici ſeminis thronus æternus. 59
Davidici generis excidium. 76
Davidis & Goliæ pugna. 45
Davidis elogium. 59. Divitiæ. *ibid.*
Davidis teſtamentum & obitus. *ibid.*
Davidis Regnum per xxi. ſucceſſiones propagatum. 44
Davidis & Jonathæ fœdus. 47
Davidis crebræ fugæ. 46
Davidis crudelitas in Ammonitas. 54
Davidis in Jonathæ filium liberalitas. 52
Davidis urbs. *ibid.*
Davidis cum Berſaba adulterium. 53
Davidis muſica, & viri fortes. 57
Davidis patientia. 55. Periculum. 57
Davidis ſepulchrum pecunioſum. 59. 162
Davidis ſepulchrum ab Herode ſpoliatum. 184
Davidis poſteri a Domitiano occiſi. 439
Debeltum. B. 123
Debitores in militia non appellandi. 254
Debora vates. 35
Decalogus. 26
Decebalus victus a Trajano. 441
Decebali perfidia & interitus. *ibid.*
Decebali theſauri. *ibid.*
Decemviratus loco Tribunatus. 261
Decemvirorum exilium & interitus. 262
Decennii Imperatorum ſolemnitas. 402
Deceonium intervallum Magiſtratuum. 272
Decentius Magnentii frater. B. 12
Decentii interitus. B. 14
Decillius Saxa contra Brutum & Caſſium miſſus. 381.
Decimatio. 260. Opum omnium. 379
P. Decius ſe pro ſalute Reipublicæ devovet. 273. & 276.
Decius Brutus Galliæ Prætor. 374
Decius vates & Imperator. 471
Decius Imperator Chriſtianos perſequitur. 472
Decii interitus. *ibid.*
Dedecus generoſo animo morte acerbius. 119
Deditio, urbis & civium incolumitate pacta. 84
Deditio voluntaria, una in fatalibus Imperiorum ruinis ſalus. 84
Dedititii Romanorum non accepti. 288
Deditionis exitus, aut ſervitus, aut interitus. 103
Defectio magnatum paratiſſimum exitium Regnorum. 114
Defectio ſub amicitiæ ſpecie, & cum proditione. 115.
Defectionis præmium duplum tributum. 110
Defectionum cauſæ quæ. 145
Dejectionem gloria ſequitur. 135
Delatorum pœna. 158
Deliciæ privatæ in publica calamitate indecoræ. 53.
Deliciæ ſerviles. 127
Deliquium animi ex metu. 134
Dellius. 352
Delphinas. B. 173
Dei deſcriptio. 5. & 7
Dei liber. 26
Dei deſcenſus in tabernaculum. *ibid.*
Dei poſteriora videt Moſes. 26
In Dei manus incidere tutiſſimum. 58
Dei promiſſiones ſub conditione. 60
Dei præceptorum violatio eſt felicitatis everſio. 61
Dei in Salomonem liberalitas. 63
Dei militia non a quolibet capitur. 73
Dei minæ precibus averſæ. 81
Dei verba non poſſunt eſſe irrita. *ibid.*
Dei ultio propter pios differtur in impios. 82
Dei potentia cui ſano dubia ſit. De voluntate ejus in periculis dubitatur. 91
Dei auxilium invictos facit. 103
Dei magnificentia eſt admirabilis. 108
Dei metus inſignibus beneficiis magis excitatur, 108.
Dei providentia mirabiliter immutantur mortalium animi. 134
Demaratus exul Corinthius. 244
Δήμαρχοι Tribuni plebis. 257
Demetriani duces Jonatham fugiant. 159
Demetrianus Antiochenus Epiſcopus. 476
Demetrias Theſſalica. 336
Demetrii interitus. 158
Demetrii Nicanoris interitus. 162
Demetrii munera a Romanis repudiata. 349
Demetrius Phalereus Alexandrinæ Bibliothecæ curator. 148
Demetrius Seleuci filius Lyſiam & Imperatorem occidit. 155
Demetrius Jonathæ ſocietatem expetit. 157
Demetrius ob ſordes militibus inviſus. 159
Demetrius Nicanor Ægypto inſidiant, elephantos capit. *ibid.*
Demetrius Jonathæ ope Antiochenos domat. *ibid.*
Demetrius a Parthis capitur. 160
Demetrius Sardianus legatus. 303. A Romanis ſupplicio affectus. 305
Demetrius Philippi filius obſes. 337
Demetrius a patre Philippo occiſus. 344
Demetrius Syriæ Rex Orophernis adjutor. 348
Demetrius Seleuci filius Syriam invadit. 349
Demetrius Caſſii ſervus transfuga. 382
Demetrius Cæſaris libertus Labienum capit. 388
Demochares. 389. Ejus interitus. 390
Democritus Ætolorum Dux inſolens capitur. 348
Demoſthenis Cæſarienſis virtus. 475
Δημαρχοῦ. 276
Denderiſatuus Theophili. B. 113
Dentes ferrei exactionum nota. 94
Deo defenſore vitantur inſidiæ, & res bene geruntur. 46
Deo inconſulto nil gravius molitur David. 50
Deo peccat qui alterius conjugium aut vitam violat. 53
Deo auctore hoſtes peccatoribus inſultant. 55
Deo adjutore nixum formidant Barbari. 70
Deo propitio minæ hoſtium ſunt irritæ. 81
Deo ſoli notæ cogitationes & ſomnia hominum. 88.
Deo conolvente graſſantur impii. 94
Deo placato reſtituitur Nabuchodonoſori Regnum. 95
Deo præfinire opis ferendæ tempus non decet. 104.
Dei beneficia prædicanda. 108
Deorum auctoritas penes Senatum Romanum. 374.
Deſcriptiones Hiſtoricorum. 2
Deſertor deſertus & proditus. 114
Deſperatio audaces facit. 74
Deſiderius Magnentii frater. B. 16
Deſperatis rebus ad divinam opem confugiendum. 81.
Deum pœnitet Saulem creaſſe Regem. 44
Deum aliis locis plus minuſve valere perſuaſum habent Barbari. 68
Deum velle fugere ſtultiſſimum conſilium. 78
Deum quotidie ter adorat Daniel. 91
Deum vindicem invocari periculoſum eſt tyrannis. 144
Devorari, malum ſignificat. 19
Devotionibus olim etiam pugnatum. 32
Devotionis an ſit aliqua vis. 274
Devotionis elevatio. 282
Devotiones laminis plumbeis inſcriptæ. 413
Deus Samuelem ter vocat. 35
Deus libros actorum cujuſque tandem aperit. 66. 37.

Deus non reſpondens offenſus eſt . 44
Deus quemque pro juſtitia & fide ſua remuneratur . 49.
Deus Samueli monſtrat quem Regem creari velit . 41.
Deus vires ſuggerit . 45
Deus vivus , verus & magnus . 51
Deus iratus Davidis adulterio . 53
Deus in rebus deſperatis invocandus , & omnis eventus illi permittendus . 55
Deus pœnitantia placatur . 58
Deus ita mihi ſit propitius , obteſtationis formula . 59
Deus minas cum promiſſionibus conjungit . 61
Deus pietatis majorum rationem habet . 62
Deus Salomoni Regni diſſipationem denunciat . *ibid.*
Deus ubique eſt . 63
Deus factum improbat , hominem tantum conſervat . 64
Deus conſulendus antequam rem aggrediaris arduam . 65
Deus ſimulat & diſſimulat . 66
Deus minas ob pœnitentiam hominis non exequitur . 68
Deus ſervit tempori . *ibid.*
Deus Principes & Prophetas mittit ad excidium impiorum . *ibid.*
Deus per Prophetas conſulitur . 69
Deus in eo non locutus eſt cujus prædictionem fruſtratur eventus . 70
Deus pro Joſaphato pugnat . 70
Deus ſe conſuli & implorari vult . *ibid.*
Deus Iſraelitarum unicus Deus . 73
Deus Judex contra ingratum imploratur . 77
Deus etiam impii Regis preces audit . 77. & 82
Deus ob pœnitentiam mutat ſententiam . 79
Deus Regna reſtituit . 82
Deus contumaces deſerit . 86
Deus innocentium miſeretur . 88
Deus impia conſilia avertit . 134
Deus ſolus Princeps & Dominus . 276
Deus ego veſter animam ago . 211
Deus tyrannorum minas eludit . 214
Deus ſola mente comprehendendus . 243
Dextera fidei ſymbolum . 111
Dextera loco jusjurandi . 114
Diaconiſſæ Templum . B. 60
Dianæ templum Romæ conditum . 147
Diæus Achæorum Dux . 355
Dicorus unde . B. 42
Dictatura . 254
Dictatura Cæſaris . 255
Dictatura repudiata ab Auguſto . 403
Dictatura Senatuſconſulto abrogata . 373
Didii Juliani inſolens in Senatu oratio . 454
Didius Julianus Imperium emit , inviſus populo . 454. Poſt irritos defenſionis conatus occiditur . 456.
Dies pro anno . 99
Digitus Dei . 23
Digitorum denum puer . 382
Dignitatum gradus . 263
Diluvium ab anno mundi 36. 11
Dina . 16
Dinæ raptus . 17
Diocletianus a militibus Imperator appellatus . 482
Diocletianus Imperator . *ibid.* Imperio ſe abdicat . 484.
Diocletiani decretum contra Chriſtianos . *ibid.*
Perſecutio Chriſtianorum . 483
Diocletiani triumphus . 484
Diogenes leporem ſolis Alexandri M. colloquio anteponit . 136
Diogenes terrorem incutit Barbaris . B. 218
Diogenes a Turcis capitur . B. 222
Diogenis Romani natales , dignitas , condemnatio , conjugium , Imperium . B. 216
S. Diomedis ædes . B. 128
Diogenis expeditio ad Euphratem . B. 172
Diogenis inauſpicata expeditionis omina . B. 222
Diogenis miſerabilis interitus . B. 233
Diomedei campi . 314
Dion Chriſtianorum preces Mago Ægyptio aſcribit . 448
Dionyſii Alexandrini Epiſtola pro lapſis recipiendis . 473
Dionyſius Meſſenius in Alexandri ſolio ſedet . 147
Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus . 472. & 476
Dionyſius Romanus Pontifex . 479
Dioſcorus . B. 34
Diras ultrices Joabo imprecatur David . 50
Diſpenſatores de munificentia dominorum aliquid ſubtrahunt . 413
Diſputatio de corruptibili & incorruptibili . B. 46
Diſputationes Hiſtoricorum . 3
Diſſentiones ſunt evertendæ , aut ſaltem labefactandæ Reipublicæ cauſa . 88
Diſſerendi ratio ad captum auditoris accommodanda . 100
Divina vis victus ferarum ſanguinarios conſtringit . 97
Divina potentia impiorum graſſationes coercere & prohibere facile poſſet . 100
Divinas res efferre in profanum vulgus periculoſum . 150
Divinæ ultionis executoribus cedendum . 55
Divinæ Majeſtatis deſcriptio . 94
Divinæ res aliquando ambagibus involvuntur . 98
Divini cultus neminem pudere debet . 52
Divinum auxilium otioſi expectant Judæi . 89
Divitem eſſe capitale crimen apud tyrannos . 420
Divites non propter culpam , ſed propter pecuniam proſcripti . 378
Divitias comitatur arrogantia . 48
Divitiarum oſtentatio periculoſa . 81
Divitum calamitas aliquando pauperum felicitas . 39
Divortium inter amantes conjuges difficile & moleſtum . 237
Dion Hiſtoricus . 61
Dius Hieroſolymitanus Epiſcopus . 461
Dobromerus . B. 176
Docia caſtellum . B. 213
Doeg proditor & interfector Sacerdotum . 47
Dolabella hoſtis judicatus . 376
Trebonium dolo occidit . 380
Dolabella Caſſii metu necem ſibi conſciſcit . 380
Dolianus excæcatur . B. 187
Dolianus ſe Bulgarorum Regem profitetur . B. 179
Dolio plumis inceſis pleno repulſi hoſtes . 343
Dolor ſine ultione . 54
Domenziolus . B. 57
Domeſtici equites . 482
Domi res in tuto collocanda , ſi foris milites . 119
Dominus liberabit nos , fallax oratio . 81
Domitia , Domitiani uxor , Tito nupta . 437
Domitiani expeditio Germanica . *ibid.*
Domitiani Imperium . 436. Ingenium . *ibid.* Crudelitas . 438
Domitiani inſidiatores . 436. Cædes . 439
Domitianus Præfectus Prætorio a Gallo occiditur . B. 54
Domitianus patris vicarius . 432
Domitianus Dominus & Deus noſter . 438
Domitianus Principum natales inveſtigare ſolitus . 439
Domitianus ex . tyrannus Chriſtianorum . *ibid.*
Domitii Afri ſcomma . 429
Domitius Agrippinæ filius . 216
Domitius a Pompeio & Africa occiſus . 357
Domitius necem ſibi conſciturus a Cæſare conſervatur . 365
Cn. Domitius Ionium ſinum obtinet . 385
Cn. Domitius ad Cæſarem deficit . 396
Domitius Afer ſævitiam tyranni eludit . 420
Domitius a Claudio gener & filius adſcitus . 426
Domitius . B. 6
Domnentia Phocæ filia . B. 63

Domnus. B. 34
Domnus Antiochenus Epiſcopus. 479. 482
Domorum mercedes exactæ a Triomviris. 378
Doris Herodis uxor & Antipatri mater. 171
Doritæ Judæos inter eƈtati. 285
Doroſtolum ſeu Driſtra. B. 138
Doroſtolum ſeu Driſtra expugnatur a Zimiſce. B. 165.
Dos tv. Regnorum. 149
Dos uoicæ filiæ bonorum ſemiſſis. 508
Doſitheus proditor Hircani. 255
Dothais. 73
Drepanum portus. 291
Driſtra ſeu Doroſtolum. B. 138
Driaibium vel Dtizium caſtellum. B. 150
Δρομοκρῖται. 265. & 324
Drungarius Cibyrræotarum. B. 74
Druſilla Agrippæ F. 215
Druſilla Agrippæ ſoror Emeſorum Regi oubit. 215.
Druſillæ interitus. ibid.
Druſilla Caii ſoror. 409
Druſi obitus. 406
Druſus Tiberii filius. 249. Ejus interitus. 414
Cl. Druſus Nero Liviæ filius Tiberii frater. 388
Druſus. 405. Germanici filius. 414
Ducæ Conſtantini liberalitas periculum ſubmerſionis. B. 214
Ducæ Conſtantini obitus & dicta. B. 215
Ducas Conſtantinus a Comneno Imperator deſignatur. B. 212
Ducas Andronicus & Panteriza & Conſtantius. B. 214.
Ducas Conſtantinus ob Regnum affectatum relegatur. B. 229
Duce ſuperſtite victis etiam ſpes eſt victoriæ. 56
Duce occiſo trepidat exercitus. 505
Duces 300. Herodis lapidati. 189
Duces ſeu Prætores olim loco Conſulum. 262
Ducis injuſſu excurrere periculoſum. 116
Ducis eſt militibus metum adimere. 119
Ducis ſolertia magnum victoriæ momentum. 139
Duo in ſomnis ſignificant duo. 87
Duo adoleſcentes concreti. B. 150
Duodenorum pugna. 50
Dux ejuſdem gentis populo gratior. 116
Dyrrachium. 348
Dyrrachium ſeu Epidamnus. B. 28
Dyrrachium captum a Bulgaris. B. 189
Dyſenteria mulctantur Palæſtini ob Arcam. 40
Dyſtros, Adar. 135

E

EBER. 13
Ebeſus. 308
Ebrietas cum amore parum commode conjungitur. 104.
Ebrii ſunt expoſiti inſidiis. ibid.
Ebrio ſomnus aptior quam formoſa mulier. ibid.
Εκαρος pro ἰκάριος. 174
Ecbatana Medorum Regia. 72
Ecbatana æſtiva Regia Perſicorum Regum. 125
Echelat. 103
Eccleſiæ fundi non augendi. 120
Eclipſis Lunæ a Synodo declarata. B. 142
Eclipſes Lunæ duæ inſolitæ. 433
Eclipſis Solis ſub Mauricio. B. 59
Eclipſis Solis univerſi. 409
Eclipſis Lunæ Macedonibus minata excidium. 345.
Eclipſis Solis integra Carthaginis cladem antegreſſa. 437
Edeſſa effigie Chriſti permutata. B. 150
Edeſſa a Conſtantio defenſa. B. 186
Edeſſam dolo aggreſſi Agareni. ibid.
Edeſſa. 461
Edeſſena inundatio. B. 46
Edom Idume. 18
Educatio frugalis contemptum deliciarum parit. 113.
Educationis loca amantur. 237
Egeſippus ſub Adriano. 446
Eglon Moabita cæditur ab Aotho. 34
Elas tv. Rex Iſraelitarum. 64
Eleazar Moſis filius. 23
Eleazar Pontifex. 149
Eleazar Sacerdos ob patriam Religionem deſcoſam excruciatur. 153
Eleazar elephantum occidit. 154
Eleazar Izaten aperte Judaiſmum profiteri cogit. 212.
Eleazar Sicariorum Maſadæ dux. 233
In Eleazari domum transferendum Sacerdotium. 40.
Eleazari Judæi annulus. 60
Eleazarus Aaroni patri ſuccedit. 29
Eleazarus Pontifex. 197
Eleazarus Machærontus. 232
Electus Cubicularius inſidiatur Commodo. 453
Elephantes viginti a Pyrrho primo ducti in Italiam. 278
Elephantus unus turbat cæteros. 280
Elephantes 120. a Romanis capti. 296
Elephantes facile occiduntur. 326
Elephantes quatuor triumphali curru juncti. 480
Elephantorum impetus averſi. 333
Eleutherus Romanus Epiſcopus. 451
Eleutherium locus. B. 86
Elga Roſſorum Regina fit Chriſtiana. B. 145
Eliacimus, ſive Joachimus xix. Rex Hieroſolymitanus. 83
Elias Theſbites. 64
Elias triennii ſiccitatem inducit. 65
Elias a corvis nutritur. ibid.
Elias imbrem facit. 69. Jezabelem timet & mortem optat. ibid.
Elias ſubſannat Pſeudoprophetas. ibid.
Elias viduæ filium a mortuis reſuſcitat. ibid.
Elias idololatras occidit. ibid.
Eliæ fuga in montem Orebum. ibid.
Eliæ ſacrificium ſine igne. ibid.
Elias Achabo internecionem minatur. 67
Elias velleie aquam dividit. 69
Elias bis quinquagenos viros cremat. ibid.
Elias Ochoziæ interitum prædicit. ibid.
Elias igneo curru in cælum rapitur. 72
Eliæ & Achabi congreſſus. 66
Elioneus Pontifex. 210
Eliphatus. 26
Elpidii defectio ad Siculos. B. 91
Eliſæi cadavere reſuſcitatur mortuus. 77
Eliſæus vellus Eliæ principio fruſtratur. 60
Eliſæus Propheta fit ex aratore. 67
Eliſæus aquas Hierichuntias medicatus. 70
Eliſæus deriſum puerorum non fert. ibid.
Eliſæus Joſaphato aquam & victoriam pollicetur. ibid.
Eliſæus duplum Eliæ ſpiritum accipit. 72
Eliſæus Samaritanæ oleum auget. 72
Eliſæus venenum pellit, & cibum multiplicat. ibid.
Eliſæus Sunamitidis filium a mortuis reſuſcitat. ibid.
Eliſæus Syrorum inſidias mirifice eludit. 73
Eliſæus Joramo Judæo calamitates denunciat. ibid. & 74.
Eliſæus videt ut Aſael in Iſraelitas graſſaturus ſit. 74.
Eliſæus hoſtes pro hoſpitibus tractat. 79
Elius Pontifex Sampſoni ſuccedit. 38
Elii interitus. 40
Elymei Perſæ. 13
Elymais urbs Perſidæ & Dianæ fanum. 153
Emaus colonia emeritorum. 212
Emeſorum Rex. 170
Emmor. 16
Emungi Perſis turpe. 109
Engaſtrimythus. 49
Enochus Jaredi filius. 10
Enochus tranſlatus a Deo, natus annos 365. ibid.

Google

Enoſſus Sethi filius Dei cultor. *ibid.*
Enoſſus Caini filius. *ibid.*
Enoſſus vivit annos 905. *ibid.*
Elpius. 345
Enſiferi imago arrogantiæ nota. B. 211
Epaphroditus Auguſti libertus. 399
Ἔπαρχοι τῶν δορυφόρων. 443
Ἐπιβασία. 335
Ἐπὶ τῶν σφογγίδων. 339
Epheſina quarta Pſeudoſynodus Eutychianam hæreſim confirmat. B. 35
Epheſini Templi conflagratio. 137
In Epheſino Concilio Epiſcoporum diſſenſiones. B. 92.
Epheſino Concilio numero 552. condemnatur Neſtorius. B. 33
Epheſinum Concilium Conſtantinopolim transfertur. B. 33
Ephrata. 18
Ephraimitæ a Jephtha cæduntur. 36
Ephraimitæ Bethel obſidione capiunt. 33
Ephraim Joſephi filius. 19
Epidamnus ſeu Dyrrachium. B. 238
Epiphania Emathe. 14
Epiphania Heraclii filia. B. 64
Epiſcoporum ſucceſſiones. 487
Equeſtris habitus & penulæ Imperatore mortuo. 453.
Equi & muli tonſi in luctu. 146
Equi adeptio contumelia. 479
Equi Perſarum cæſi. B. 56
Equi Arabici. B. 219
Equorum delectus in equabus. 129
Equitatio Dictatori non niſi in bello permiſſa. 192.
Equitatu vel ad victos perſequendos eſt opus. 114
Equites 10000. 32
Equites peditibus adjungendi. 210
Equites novitii equis excuſſi. 114
Equites Adriani Iſtrum equis tranant. 444
Equo non deſcenderunt Imperatori occurrentes. 478.
Equo Imperatoris inſidere. 457
Equorum nervi inciſi. B. 75
Equus hinniens Regem declarat. 128
Equus Imperatoris cauſa cladis. B. 146
Eridanus. 304
Erius Potilius ſeditioſos arte circumvenit. 292
Eros Antonium mori docet. 398
Eros Aureliano inſidiatus. 431
Eroticus Sclerum eludit. B. 170
Erotici Theophili defectio compreſſa. B. 197
Eruditi non omnes quæſtiones explicare poſſunt. 87.
Erycis excidium. 291
Erythræum mare. *ibid.*
Eſaias mortem Ezechiæ comminatus, vitam pollicetur. 81
Eſaias prædicit captivitatem Babylonicam. 82
Eſaias annis 140. ante Hieremiam, excidium Hieroſolymorum prædixit. 126
Eſai & Jacobi permutatio. 28
Eſaus. 25
Eſau Idumæorum Princeps. 27
Eſdras a Xerxe ſatrapis commendatur. 131
Eſdras divina ſapientia præditus. *ibid.*
Eſdras legem Moſaicam revocat. 132
Eſſæi, ſive Eſſeni. 182. & 199
Eſſeni Stoicis ſimiles. 163
Eſthera nubit Artaxerxi. 134
Eſthera ſimulata benevolentia Amani ſtruit inſidias. 235
Evagrius Origeniſta. B. 53
Evamaſar Aſſyriorum Rex. 105
Evander Cretenſis a Perſeo clam occiſus. 346
Eubœa mollit Antiocham. 341
Εὐίππου. 446
Euchania, ſeu Euchaita, Theodoropolis appellatur. B. 168
Eudocia Fabia Heraclii uxor. B. 64
Eudociæ Fabiæ obitus & inferiæ. *ibid.*
Eudocia Theodoſio juniori nubit. B. 32
Eudocia Valentiniani filia Hunerico nubit. B. 39
Eudocia Opſitia tertia Leonis Philoſophi uxor. B. 139.
Eudocia metu amittendi Imperii, Diogeni Romano nubit. B. 216
Eudocia Michaelis concubina Baſilio nubit. B. 130.
Eudocia Imperatrix ſecundas nuptias abjurat. B. 215.
Eudocia Diogenis arrogantia excruciatur. B. 220
Eudociæ Leontii Philoſophi Athenienſis filia. B. 32.
Eudociæ perjurium, profectio Hieroſolymitana, eruditio, mors. B. 35
Eudociæ calliditas in recuperanda ſyngrapha ſua; Diogeni nubit. B. 218. & 219
Eudoxia Arcadii uxor mala beſtia Chryſoſtomo exilii auctor. B. 30
Eudoxiæ interitus. B. 31
Eudoxiæ Junioris Theodoſii filii Valentiniani, 81. uxor. B. 38
Eudocimus Leonis Copronymi frater. B. 90
Eventus Prophetarum divinam ſapientiam declarat. 90
Eventus ſtultis & miſeris fidem facit. *ibid.*
Eugenia martyr. 478
Eugenius a Theodoſio occiditur. B. 27
Eugenius Regnum affectat. B. 28
Evilad Merodach Nabuchodonoſoris ſucceſſor. 91.
Evilat. 10
Eumenes Attali filius. 318
Eumenes veniam a Romanis impetrat. 347
Eumenes Alexandrinus Epiſcopus. 448
Eunuchi Principum lenones. 104
Eunuchi tres ſe ob dominorum cædem jugulant. 122.
Eunuchi internuncii ſatellitibus fideliores. 218
Eunuchi duo Artaxerxi inſidiati. 133
Eunuchi grati Romanis. B. 78
Eunucho omnes opes creditæ. 104
Eunucho non ut liberorum, ita & amicorum ſpes adempta. 115
Evodius primus Antiochenus Epiſcopus. 442
Evodus Tiberii libertus. 110
Euphemia martyr Eutychem damnat. B. 32
Euphemiæ relegatio. B. 43
S. Euphemiæ corpus. B. 89
Euphemius Anaſtaſio frenum injicit. B. 92
Euphemius Siciliam Agarenis prodit. B. 110
Euphroſina Michaeli Balbo nubit. *ibid.*
Euphrates. 3
Euphroſina in Monaſterium redit. B. 112
Εὐφημητικὴ χώρα. 476
Euprepia Monomachi ſoror. B. 197
Euricles Lacedæmonius Herodis domum calumniis turbat. 188
Euripidis verſus de virtute. 383
Euripus urbs. 376
Euſebia Conſtantini uxor. B. 19
Euſebii Eunuchi cædes. B. 21
Euſebius Pamphilus utrum Arianus fuerit. B. 8
Euſebius Eunuchus Gallum occidendum curat. B. 16.
Euſebius Monarchiam Auguſti longius repetit. 411.
Euſtratius Patriarcha. B. 233
Eutropii portus. B. 62
Eutychiana hæreſis. B. 34
Eutychianus Macrino adverſatur. 166. 463
Eutychianus Prætorio Præfectus. 465
Eutychii relegatio. B. 55
Eutychius. B. 53
Eutychus Agaſo. 397
Euthymii Sardii martyrium. B. 109
Euthymii Patriarchæ relegatio. B. 143
Euthymius Syncellus nuptias ſecundas, tertias & quartas permitti vetat. B. 140

[illegible]. 364
Excantatio mali ſpiritus. 46
Excenſas. 11
Excubiæ ſeu ſpeculæ contra Agarenos. B. 128
Exercitu dimiſſo res noſtræ imbecilliores, hoſtium meliores fiunt. 123
Exercitui non concedendum otium, cum rei gerendæ eſt occaſio. 78. 110
Exercitus metu conſternatus in fugam vertitur. 78.
Exercitus magnitudo non ſatis eſt ad victoriam. 139.
Exilium portus periclitantium. 47
Exilium patriæ prælatum. 126
Experientia docet quæ res corporibus proſint aut obſint. 87
Exploratores XII. in Chananæam mittuntur. 27
Exploratores ſub amicitiæ prætextu. 53
Exploratores per ſpeciem legationis. 118
Exploratoris ſolertia magna eſt utilitas. 117
Exprobratio ingrati animi & perfidiæ acerbiſſima. 84.
Expuere turpe habitum Perſis. 110
Exteris potiſſimum invidetur. 92
Exules in bellis adverſas patriam gerendis ſuſpecti. 59.
Ezechiæ morbus & luctus. 82
Ezechias Religionem inſtaurat. 38
Ezechias XIV. Rex Hieroſolymitanus. 78
Ezechias Barbaros oppugnat. 81
Ezechias offendit Deum oſtentatione theſauri ſui. *ibid.*
Ezechias Dux latronum ab Herode interfectus. 207.
Ezechiel Judææ excidium vaticinatus. 83
Ezechiel per litteras Hieroſolymitanis vaticinatur. 84
Ezechielis & Hieremiæ in verbis diſſenſio. 84
Ezechiel Babylonem adducitur. *ibid.*

F

FABEAS qui & Himilco. 351
Fabeæ ad Romanos defectio. *ibid.*
Q. Fabii prædia ab Hannibale non incenſa, & moderatio adverſus inſolentiam Magiſtri Equitum. 313.
Fabiorum CCCVI. interitus. 260
Fabius Heraclianes Heraclii filius. B. 60
Fabius Maximus Rullus. 276
Filii pater delicta corrigit. 277
Q. Fabius a Samnitibus victus. *ibid.*
Q. Fabius Apolloniatibus deditus. 287
Q. Fabius Maximus Dictator contra Hannibalem dictus. 311. Lentulo adverſatur. 307. Romanos conſolatur. 316
M. Fabius bellum Carthaginenſibus in ſinu offert. 308.
Fabius Hannibalis inſidias olfacit. 324
Fabricii legati ad Pyrrhum præclare oratio. 282
Fabricius Pyrrhum veneno tollere non vult. 283
Facilia & obvia contemnuntur. 98
Facinora impia vindictam numinis non effugiunt. 164.
Facinus facinore cumulatur. 53
Facinus unum univerſæ geſtarum rerum gloriæ maculam dedecoris imprimit. 144
Facinoroſus conjungit periculum. 128
Facta declarant animos. 117
Falco. 454
Falcati currus & arma & corpora diſſecant. 120
Falerii Faliſcorum urbs diruta. 266. 302
Faliſcorum deditio. 266
Faliſcum bellum. *ibid.* & 302
Falſus rumor luctum ſupervacuum parit. 53
Fama de ſucceſſore Mauricio. B. 2
Fama vaticinatrix de interitu Nicephori. B. 160
Fama auget omnia & atrociora facit. 53
Fama de Conone Iconomacho. B. 75
Fama de Nicephoro Phoca. B. 154
Fama vaticinatrix inanis. B. 197
Fama inanis de Alexii obitu. B. 239
Fama victoriam Pauli Æmylii intra dies quatuor Romæ nunciat. 347
Famæ non ſtatim credendum. 35. 53
Fames poſt Deboræ obitum. 35
Fames ſub Elio. 38
Fames ob Gabaonitas immiſſa. 56
Fames Samaritana. 73
Fames ſeu peſtis Bulgaris Chriſtianiſmi occaſio. B. 121.
Fames & hyems hoſtes invicti. 117
Fames ſub Agyropulo. B. 173
Sub Nicephoro. B. 161
Sub Parapinacio. B. 227
Sub Romano. B. 148. & 150
Fames hoſtis acerrimus. 367
Fames & peſtis ſub Auguſto. 403
Familia cum patre familias dat pœnas. 32
Familiæ XXI. ſucceſſiones. 84
Famuli occidunt Regem Joam. 78
Farina venenum diluit Eliſæo. 72
Fata mirabiliter tyrannorum conatus frengunt. 47
Fata ſimilitudine eludere conati Romani. 305
Fatalia facinora liberare crimine videntur auctores, ſeu miniſtros. 143. & 146
Fatalis excidii ignoratio, cauſa eſt inanis defenſionis & extremæ calamitatis. 84
Fatalis clades & animum & conſilium eripit. 237
Fato fruſtra adverſatur humana ſapientia. 127
De fato dilemma. B. 160
Fatum providentiam humanam ſuperat. 21
Fatum præſcitur, non vitatur. 70
Fatum eſſe declarant prædictiones ipſo eventu comprobatæ. 97
Fauſta Maximiani filia Conſtantini Magni uxor. B. 2
Fauſta uxor a Conſtantino ob calumniam & laſciviam occiditur. B. 5
Fauſta Maximiani Herculii filia Conſtantini Magni uxor. 455
Fauſtus Latini pater. 235
Fauſtulus nutricius Romuli. 236
Fax e Cæſaris caſtris in Pompeii delata. 366
Ubique felicitas luxurioſa & ignava. 33
Felicitas mater, calamitas filia ſuperbiæ. 78
Felicitas odia minuit. 164
Felix quem faciunt aliena pericula cautum. 90
Felix Truſillam ducit. 215
Felix Romanus Epiſcopus. 487
Femora diviſionis nota. 87
Femur ferire luctus ſignum. 125
Fera informis & horribilis. 93
Feræ pro Regnis minoribus. 96
Feras infantem alere non probabile. 236
Ferina venationis præmium. 109
Ferocia in periculis trepida. 49
Ferrea regio. B. 122
Ferrum Senatum repræſentat. 87
Ferrum ære ſolidius. *ibid.*
Ferrum & aurum Imperii nervi. 479
Feſtum hilariter celebrandum. 132
Feſtus ſicarios coercet. 217
Ficulnum Adami præſidium. 10
Ficulno præſidio non nitendum. 81
Ficus in arbore inſertæ. 410
Fidelia monita contemnere pernicioſum. 85
Fidentia in periculo generoſi animi teſtia. 236
Fiducia virium injurios facit. 20
Filia ob jusjurandum immolata. 36
Filia pro amica ſuppoſita. 151
Filiæ hominum. 61
Filii Dei. 11
Filii 71. unius Gedeonis. 36
Filii degeneres. 41
Filii Samaritæ devorati a matribus. 73
Filii patris culpam uno luunt. 77
Filii in Deorum honorem cremati. 79
Filii hominis Regnum ampliſſimum & æternum. 95.
Filii unici cædes acerbiſſimus patris dolor. 113

Filii

Filii de matrum collis ſuſpenſi. 253
Filio cavendum ne mœrori ſit patri. 107
Filiorum ſucceſſio & felicitas parentibus jucundiſſima. 52
Filiorum obitus aliquando pœna peccati. 53
Filium patris interfectori ſuccenſere & inſidiari probabile. 83
Filius ob matrem patri infenſus. 34
Finitimis diſſidentibus ei ferendum auxilium cui ſit injuria. 110
Firmamentum. 8
In Fiſco Romano 150000. drachmæ. 454
Flaccus Syriæ Prætor. 394
Q. Flaccus contra Gallos pugnat. 302
Flaccus a Campanis accuſatus. 322
Flaccus Naſamones delet. 438
Flaviani martyrium. 472
Flaviani interitus. B. 34
Flavianus Theodoſium Antiochenis placat. B. 28
Flavianus columbæ augurio Romanus Epiſcopus. 366.
Flaminius ad Aretium ab Hannibale cæſus. 318
L. Flaminius. 336
T. Flaminius Philippum fugat. *ibid.*
Flaminius victis Gallis contemnit aruſpices. 305
Flavianus Antiochenus Epiſcopus. 472
Florianus a militibus cæſus. 481
C. Florus Hamilcarem reprimit. 251
Flumen cruentum. 304
Fluminum hoſtilium tranſitus periculoſiſſimus. 139
Fluvii multum commodant urbibus. 136
Forma cum ingenii præſtantia conjuncta. 87
Forma excellens obſtupefacit amatores. 104
Forma Imperii conciliatrix. 133
Forma Imperii conciliatrix. B. 234
Formam homines intuentur. 44
Formoſarum conſuetudo periculoſa. 117
Formoſi & proceri digni putantur Imperio. 44
Formoſiſſimi duntaxat in captivitatem abducti. 84.
Fortes viros etiam hoſtis magnanimus amat. 121
Fortibus viris ſublatis victi rebellant. 61
Fortibus nihil expugnabile. 143
Fortunæ utriuſque ſocietas poſtulatur. 56
Fortuna comes Alexandri in rebus aſperrimis. 140
Fortunæ ludus, ut ſtultioris & deterioris major ſit auctoritas & honos. 127
Fortunæ inconſtantia etiam feliciſſimis timenda. 142.
Fortunæ urbanæ ſimulacrum. B. 45
Fortunæ in alienum locum traductio. 250
Fœneratores pauperibus utiles. 256
Fortunati homines ea ſibi fingunt quæ naturam humanam excedunt. 93
Forum liberum. 218
Franci cum Galieno pugnant. 476
Franci. B. 82
Francis Galliæ a Juſtiniano primo conceſſæ. B. 82
Francorum in Orientem expeditio. B. 236
Ingreſſus in Italiam. B. 94
Francorum Rex Italiam ab Agarenis defendit. B. 133.
Fratres diſſimilibus ingeniis. 165
Fratris caput 50. talentis redemptum. 175
Fratris filiam ducere Nerva vetuit. 440
Fratrum monomachia. 328
Fratrum filias Romanis ducere ante Claudium nefas. 397
Frigidis lavationibus & potionibus conſervatus Auguſtus. 403
Frumenti pluvia in Probi caſtris. 481
Fuga Regis ira declinanda. 84
Fuga quærenda mature ſalus, fatalibus urbium excidiis imminentibus. 108
Fugientes turbant etiam integram aciem. 142
Fulgor lepram Oſiæ immittit. 78
Fuligo caminorum. 23
Fulmen utero illapſum. 137
Fulvia Clodii vidua Antonii uxor. 377
Fulviæ crudelitas. 379. Cum Auguſto diſſidium. 385. Obitus. 386
Zonaræ Annal.
Fulvius Plætinus Pœnos vincit. 296
M. Fulvius contra Ætolos miſſus. 345
Fulvius pons pro Milvio. B. 2
Fungus e ſepulcro Zoes enatus. B. 205
Funibus vincire capita, deditionis ſignum. 68
L. Furius Gallos compeſcit. 333
Sp. Furius. 257
Furius Camillus Scribonianus, Dalmatiæ Præſes, necem ſibi conſciſcit. 424
Furor arrogantiam & ſuperbiam ſequitur. 91
Furum venditio Judæis moleſta. 183
Furti calumnia. 20
Fuſcus ab Adriano occiſus. 446
Futura prævidere prudentiæ eſt. 259

G

GABAONIS excidium. 34
Gabaonitæ fucum faciunt Iſraelitis. 32. Publici ſervi fiunt. *ibid.*
Gabatha urbs. 64
Gabii, Sexti Tarquinii dolo capti. 248
Gabinii rogatio pro Pompejo. 359
Gabinius magnis rebus geſtis Romam redit. 168
Gabras Theodorus. B. 219
Gabriel apparet Danieli. 97
Gabriel a Tobito decem talenta accipit. 105
Gabryas Perſa. 127
Gad Propheta. 47. 58
Gadatas ad Cyrum deficit. 125
Gadatas Cyri interventu contra Aſſyrium defenditur. 126
Gaddi deſertum. 47
Gades occupantur a Romanis. 329
Gaidad. 10
Galaaditica occupata ab Iſraelitis. 29
Galatæ Aſiani. 342. Gallorum coloni. 267
Galani cum Alexandro colloquium. 145
Galæſus Camilli libertus. 424
Galba Imperator deſignatus. 430
Galbæ acta ſuſcepto principatu. 432
Galbæ cædes. 218
Galbæ cædes. 431. 432
Galbam imperaturum prædixit Tiberius. 414
Galea per portam Plutoniam elata. 453
Galeagra Syracuſanorum. 320
Galgalia caſtra. 32
Galieni interitus & mores. 479
Galieni nata ab uno milite defenſa. *ibid.*
Galieni frater & filius Romæ occiſi. 480
Galienus Galieni filius a poſthumo occiditur. 477
Galienus Valeriani filius. 475
Galienus Imperator Alemannos & Herulos vincit. 478.
Galilæa ſubacta ab Herode. 67
Galilæi ſpeluncæ. *ibid.*
Galilæi Herodianos ſubmergunt. 175
Galilæi a Cumano male tractati. 215
Galilæorum factio. 198
Galla ſecunda Theodoſii uxor. B. 27
Gallerii Maximiani interitus. 487
Gallerius Maximinus Imperator Orientis. 485
Perſas vincit. 484
Gallia Cæſari in quinquennium decreta. 365
Gallia Circumpadana. *ibid.*
Galliæ ab Aureliano recuperatæ. 481
Galli Europæi partim ad Ryphæos montes, partim juxta Alpes conſederunt. 267
Galli Romam invaſuri cohercentur. 336
Romam oppugnant. 267
Galli ſecundum profligati a Romanis. 271
Galli ſtipendiarii ab Hamilcare occiſi. 251
Galli a Romanis conducti. 300
Galli duo in foro defoſſi. 304
Galli ſubacti. 337
Galli ſupra Rhenum. 449
Galli perfidia contra Decium. 473
Gallica pactio Camilli interventu dirimitur. 270
Gallina alba in Liviæ ſinum demiſſa. 389

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Gallorum mancipia non empta 303
Gallorum juſjurandum de Capitolio. 304
Gallorum in Italiam irruptio. 343
Gallus Imperator Barbaris tributum promittit, Chriſtianos perſequitur, male perit. 474
Gallus ſe cum S. Pompeio conjungit. 390
Gallus. 399. Ad Auguſtum deficit. 390
Gallus aureis compedibus vinctus. 425
Γαμβροὶ ἐν' ἀδελφῆς. 487
Ganges Phiſon. 10
Gangis latitudo & profunditas. 144
Garidas Joannes. B. 146
Garizinus mons. 137
Garizinium templum, aſylum impiorum. 38
Jovi conſecratur. 153
Gaſtria, monaſterium. B. 113
Gaulanitis occupata ab Iſraelitis. 29
Gauſamela. 141
Gaza. 41
Gaza Perſica Damaſci direpta. 140
Gazææ portæ ablatæ a Sampſone. 38
Gazophylacii opes. 226
Gedeonis vocatio, prodigia, delectus, ſtratagema, ſomnium. 35
Gedroſia recreat Alexandrum. 145
Gelboe mons. 50
Gelimer Hilderico occiſo Vandalorum Regnum in Africa occupat. B. 51
Gelimeri in captivitate riſus. B. 52
Gelimeri petitio & deditio. ibid.
Geneſius & Valerius Eudociæ Imperatricis fratres. B. 32
Gellæ populi. 370
Generoſa indoles Imperium aſpernatur, rationibus movetur. 138
Generoſi animi tyrannorum impiis edictis non cedunt. 153
Genius malus Bruti. 382
Gens rebellis alio transfertur. 85
Gentis internecio divinitus mandata. 44
Gentianorum quinta in Africa ſeditio. 483
Gentius Scodrenſis victus a Romanis. 347
Geometria ab Abraamo tradita Ægyptiis. 14
Geon Nilus. 10
Georgius Maniaces Edeſſam capit. B. 182
Gerebus. 130
Germani interitus. B. 6
Germani oraculum de Anaſtaſio. B. 85
Germani Romanis formidabiles. 363
Germani Romanos cædunt. 408
Germani victi a Maximino. 429
Germani Patriarchæ caſtratio. 309
Germanicia recepta a Copronymo. B. 84
Germanici obitus. 414
Germanicus Druſi Filius ab Auguſto adoptatus. 408.
Germanicus Tiberio formidabilia recuſat Imperium. 412
Germanio Hieroſolymitanus Epiſcopus. 461
Germanorum 80000. cæſa a Cæſare. 363
Germanus Botaniatæ ſervus. B. 21
Germanus Tiberii gener. B. 230
Germanus Patricius ſocer Theodoſii, Mauricii filius. B. 61
Gerſon Moſis filius. 23
Geſſius Florus Judaicæ ſeditionis auctor. 200
Geſſius Florus Albini ſucceſſor. 217. 218
Geta Severi filius. 262. Ejus cædes. 461
Getæ. 401
Gethæ Rex Davidis ſocer, Abſalonis avus. 53
Getica olim, poſt Dacia. 476
Giezis miniſter & diſcipulus Eliſæi. 72
Giezis una cum muneribus etiam Neemanis lepram accipit. 73
Gigas ſedigitus. 57
Γίνεται Ἀρχιερεὺς, ἀντὶ τοῦ, χειροτονεῖται. 198
Gizerichus Vandalus ab Eudoxia acceſſitus, Romam diripit. B. 38
Gizerichus Baſiliſcum vincit. B. 40
Gizerichus. B. 51
Gladiatorii ludi a Nerva ſublati. 440
Gladiatoriis ludis factus crudelior Claudius Cæſar. 424
Gladius largitor Conſulatus. 364
Gladius Quæſtor inexhauſtus. 462
Glaphyra ad patrem Archelaum remittitur. 190
Glaphyra Alexandro, Jubæ & Archelao nupta. 183. 198. 199.
Glaphyra Salomæ infeſta. 184
Glebæ intra ſulcum conjectæ. 237
Gloriam antecedit dejectio. 134
Gloriatio intempeſtiva alienat animos. 56
Gobrias Aſſyrius ad Cyrum deficit. 113
Gobryas vel ſuo interitu libertatem redemptam cupit. 128
Gneleon. B. 146
Golias. 44
Goliæ cædes. 46
Goliæ gladio utitur David. 47
Gomares Galatæ. 12
Gondaris. B. 51
Gondigiſclus Vandalorum Rex. ibid.
Gordiani obitus, & controverſia de eo, ejuſque filio. 469. 470
Gordiani III. victoria Perſica & cædes. 471
Gordianus Imperator creatur ab Africanis exercitibus. 469
Gordius Hieroſolymitanus Epiſcopus. 461
Gothi Belliſario Regnum deferunt. B. 54
Gotholia Jorami uxor, Achabi filia. 75
Gotholia Davidicum genus extirpat. 76
Gotholiæ cædes. ibid.
Gotholias Judææ Præſes. 85
Gothoniel Judex Iſraelitarum. 34
Gracchus in Lucania perit. 24
Græcia ſub Romanis felix. 355
Græci ab Jovan. 13
Græci ignis inventio. B. 71
Græci duo in foro defoſſi. 320
Græcis libertas a Flaminio data. 337
Grando. 23
Grando in hoſtes Iſraelitarum illata. 32
Grando & imber in Siſaram actus. 35
Ad Granicum pugna. 123
Grati animi cura Perſarum Regibus. 134
Gratia & pecunia corruptelæ judicii. 70
Gratiam referre non poſſe, extrema calamitas. 142
Gratianus. B. 23
Gratianus per Andragathium occiſus. B. 27
Gratianus Valentinianum collegam aſciſcit. B. 26
Gratiani pietas. ibid.
Gratus Sabino fert opem. 196
Gregorii Magni poemata. B. 19
Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolitana Eccleſia cedit. B. 29
Gregorius qui & Tiberius, Sergii opera Imperator ſalutatus occiditur. B. 80
Gregorius contra Macedonianos docet. B. 28
Gregorius Leonem Iconomachum anathemate notat. B. 82
Gregorius Papa cum Francis pacem facit. B. 95
Gregorius Thaumaturgus Origenis auditor. 470
Gryphes duo aurei. B. 124
Gaodamundus. B. 51
Guttæ ſanguineæ in vexillo ſatellitum. 396
Gylas Hungarus Chriſtianus. B. 158
Gymneſiæ inſulæ. 329
Gymnoſophiſtæ. 144
Gyres. 158

H

HÆREDITAS in eadem tribu manet. 32
Hæreditates ſunt expedita diteſcendi ratio.
Hæretici non rebaptizandi. 475
Hamilcar ad Lyparam claſſe victus. 294
Hagio Longobardiæ Dux. B. 139
Hammon Jupiter falſus Alexandri Magni pater. 137.
Hamilcar Barchinus in Siciliam miſſus. 290

Hamilcar in Sicilia graſſatur. 291
Hamilcar proditionem arte compeſcit. 298
Hamilcat Romanorum benignitate abutitur. 302
Hamilcaris interitus. 303
Hamilcaris Carthaginenſis & Gallorum tumultus. 335
Hammonii Prophetæ barbariſmna. 140
Hanaballianus, ſive Hanniballianus, Conſtantini Magni frater. 486
Hannibal Giſgonit filius. 291. Claſſe a Cn. Duillio victus, cauſam dicir. 293. Ejus interitus. 294
Hannibal Hamilcaris filius 11. belli Punici auctor. 305
Hannibal captivos Romanos dumtaxat occidit. 310. Captivos omnes occidit. 312
Hannibal ſuis diffidit. 310. Uti victoria neſcit. 316.
Hannibal Campanicis deliciis enervatus. 319
Hannibal & Mago Italia excidunt. 330
Hannibal a Carthaginenſibus accuſatus. 333
Ab iiſdem irriſus. 313
Hannibal in Africa a Scipione vincitur. 333
Maſiniſſam vulnerat. 334
Hannibal Carthagine profugus. 339
Hannibal ad Romam graſſatur. 321. Antiochum contra Romanos concitat. 339
Hannibal Antiocho ſuſpectus. *ibid.*
Hannibal a Marcello victus. 319
Ad Pruſiam pio fugus. 342
Hannibal crudelitate opes ſuas minait. 251
Datam fidem parum curat, & omiſſa Roma in Campaniam contendit. 311
Hannibal annulo Marcelli abatitur. 305
Hannibal navali prælio juxta Pamphiliam a Romanis victus. 341
Hannibalis ſomnium. 308. Stratagema. 312. Tranſitus Alpium. 308. Tranſitus in Samnium. 312
Hannibalis contra M. Junium ſtratagema. 318
Hannibalis in captivos Romanos crudelitas. 317
Interitus. 345
Hanno Meſſana pulſus. 288
Hannonis clades. 291
Hanno perfidus dici quam capi mavult. 294
Hanno captus ab Appio Pulchro. 299
Hanno Romanos rapti fœderis arguit. 288
Romanos vincit. 294
Hanno in crucem actus. 300
Hanno Hanniball adverſatur. 308
Hanno Carthaginenſibus poſt victoriam pacificationis auctor. 316
Hanno profligatus a Graccho. 319
Hanno Haſdubralis Giſgonidæ filius. 330. Haſdruball ſucceſſor electus. 331
Haſdrubal Neronem decipit. 371
Haſdrubal Hannibalis ſuffragator. 307
Haſdrubal poſtremus Carthaginenſium Dux. 350
Succeſſor Hamilcaris novam Catthaginem condit. 303
Haſdrubal victus ab Hannibale. 373
Haſdrubal frater Hannibalis in Hiſpaniis. 310
Haſdrubal a Manlio Torquato captus. 319
Abrogato Imperio privatis opibus Romanos oppugnat. 331
Haſdrubal capitis damnatus venenum haurit. 333
Haſdrubal in captivos & ſuos ſævit. 353
Haſdtubal cum popularibus in Italia vitam agit. 355.
Haſdrabalis interitus. 297
Haſdrubalis Giſgonis ad Syphacem navigatio. 327
Erga Maſiniſſam inconſtantia. 329
Haſdrubalis deditio. 354
Haſdrubalis uxor & ſe & liberos interficit. *ibid.*
L x x. Hebdomades ab Artaxerxe Longimano ſupputandæ. 100
Hebdomades L x x. anni. 99
Hebdomadis ſemiſſit. 101
Hebdomadum diviſio. 100
Hebdomain Conſtantinopolis locus. B. 34
Hebræi ab Ebero. 14
Hebræi. *Vide* Iſraelitæ.
Hebræi duo bellum imaginibus inferunt. B. 81
Hebraica. B. 99
Hebræi lunarem annum ſequuntur. 100
Hebron. *Vide* Chebron.
Hegeſippus de Davidis poſteris. 439
Helcana Samuelis pater. 39
Helena Conſtantii vel uxor vel concubina, Conſtantini Magni mater. B. 1
Helena Hieroſolymis Sanctam Crucem reperit. B. 5.
Helena oppidum. B. 12
Helena Conſtantii ſoror, Juliano nubit. B. 16
Helena Romani Lacapeni filia nubit Conſtantino Leonis filio. B. 147
Helena Judæorum penuriam ſublevat. 212
Helenæ uxoris Juliani obitus. B. 17
Helias. *Vide* Elias.
Helias Dux. B. 76
Heliogabali Religio. 465
Heliogabali graſſationes. 464. Interitus. 466
Heliogabalus Imperator dicitur. 464
Heliopolis attributa Jacobo. 20
Heliſæus. *Vide* Eliſæus.
Ἧταρ ἀλαστον. 146
Helvetii. 363
Helvius Cinna diſcerptus a populo. 373
Hephæſtion Alexandri amator. 242
Hephæſtionis ex intemperantia interitus. 245
Heraclea olim Perinthus. B. 109
Heraclea a Michaele capta. B. 119
Heraclea a Glabrione expugnata. 341
Heracleenſis Epiſcopus Patriarcham deſignare ſolitus. 253
Heracles Alexandrinus Epiſcopus. 461
Heraclianus cædis Galieni inſimulatus. 479
Heraclii Apſimari fratris tes contra Agarenos geſtæ. B. 74
Heraclii ducis interitus. B. 75
Heraclius pater. B. 63
Heraclius Martinam fratris filiam ducit. B. 64
Heraclius minor, ſeu Junior Conſtantinus. *ibid.*
Heraclius in Perſia rem bene gerit. B. 65
Herculanum oppidum Veſuvii incendio oppreſſum. 437
Herennii Grajani ſententia de Chriſtianis. 447
Herennius Capito Agrippam detinet. 204
Hermogenes Rhetor. 404
Hermon Hieroſolymitanus Epiſcopus. 482
Contra Herodem conjuratio. 181
Herodes pro Regno exilium Lugdunenſe impetrat. 147
Herodes Galilææ procurator Ezechiam latronem cædit. 169
Herodes apud Brutum & Caſſium in gratia. 170
Herodes violentus & audax accuſatus a Judæis, ab Hyrcano abſolvitur. 169
Herodes Cœleſyriæ Prætor Hyrcanum oppugnaturus. 170.
Herodes Judæorum querelas largitionibus apud Antonium diluit. 172
Herodes & Phaſaelus ab Antonio Tetrarchæ appellantur. *ibid.*
Heroder a Parthis pulſus, Romæ Rex Judææ appellatur. 173
Herodes Hieroſolyma recipit. 174
Herodes Hyrcanum ad diſſimulandas inſidias honorifice tractat. 175
Herodes Regno firmato graſſatur. *ibid.*
Herodes totius Judææ Rex declaratur. *ibid.*
Herodes ſpecioſa cauſa quæſita petitionem Antonii eludit. *ibid.*
Herodes ab Antonio accerſitus, Mariammen occidi jubet. 177
Herodes liberalitate populorum erga ſe benevolentiam redimit. 180
Herodes a Cæſare filiis reconciliatur. 184. 185
Herodes Herodis & Cleopatræ filius. 192
Herodes a Judæis accuſatur. 197
Herodes Agrippæ frater, Chalcidis Rex. 200
Herodes Tetrarcha Tiberiadem condit. 200

Herodes Herodiadem ducit. 203
Herodiadis fides in maritum Herodem. 207
Herodias Ariſtobuli filia. 203
Herodi ab Auguſto Cæſare Regnum confirmatur. 179.
Herodis uxores Doris & Mariamme. 170
Herodis in balneo periculum. 174
Herodis 1x. uxores & liberi, 190
Herodis metus poſt Actiacam victoriam 178
Herodis nuptiæ cum Pontificis Simonis filia 181
Herodis ſucceſſus, magnificentia & filii Romam miſſi. ibid.
Herodis tyrannica diligentia. 182
Herodis ex cupiditate gloriæ atque Imperii crudelitas & injuria. 184
Herodis domus, bello civili ſimilis. ibid.
Herodis filii in calumniam adducti. 186
Herodis 111. Eunuchi. ibid.
Herodis conjugia & familia. 189
Herodis teſtamentum. 190
Herodis & Mariammes 11. filiæ. 190
Herodis ex contemptu & odio ſui ſævitia. 193
Herodis morbus. 181. Crudelitas 195
Herodis Agrippæ fratris filii. 214
Herodium caſtellum. 231
Herodoti de Cyro narrationem improbat Zonaras. 126
Hetruſcum bellum. 260
Heroes raro feliciter procreant liberos. 96
Heroicum eſt inimico parcere. 47
Heros Antiochenus Epiſcopus. 418. & 451
Heruli gens Scythica & Gothica. 476
Hexapla Origenis. 461
Hiatus Romæ. 274
Hieremiæ oſſa Alexandriam tranſlata. 86
Hieremias fruſtra Pachimam monet. 10
Hieremias ob clades prædictas a Judæis in Ægypto lapidatur. 34
Hieremias Propheta Judææ excidium vaticinatur. 82.
Hieremias ob ſalutares admonitiones in puteum cœnoſum abjicitur. 84
Hieremias pro transfuga comprehenſus, ad ſupplicium aſſervatur. ibid.
Hieremias a Babyloniis honorifice tractatur. 85
Hierichuntiæ aquæ ſterilitatem inducere ſolitæ. 71
Hierichuntis exploratio, obſidio, & excidium. 31.
Hiero Ægyptius meminit diluvii. 11
Hierocles Heliogabali maritus. 465
Hieron Siciliæ Rex. 186. Pacem cum Romanis facit. 290. Ejus dona Romam miſſa. 314
Cum eodem pax perpetua. 286
Hieroſolyma ex ſemiſſe capta. 33
Hieroſolyma poſt annos 70. inſtauranda. 84
Hieroſolyma 29. Xerxis anno abſoluta. 133
Hieroſolyma ex agris migratum, ut urbs frequentaretur. 133
Hieroſolyma augetur ob religionem. 64
Hieroſolyma a Sarracenis occupata. B. 72
Hieroſolyma ſpoliata ab Azahele. 77
Hieroſolyma Ægyptiis tributaria. 84
Hieroſolyma Babylonio traditur. ibid.
Hieroſolyma a Parthis direpta. 272
Hieroſolyma capta a Francis. B. 136
Hieroſolymitana arx complanata. 161
Hieroſolymitana fames. 220
Hieroſolymitana præda. 217
Hieroſolymitani caſtelli obſidio. 191
Hieroſolymitani Regni duratio annorum 514. 84
Hieroſolymitani Epiſcopi ad Adrianum defectio. 447. Uſque ad Commodum. 453
Hieroſolymitani templi ædificatio divinitus impedita. B. 20.
Hieroſolymitanum templum novi Jovis illuſtris Caii. 421
Hieroſolymorum Rex victus a Jeſu. 32
Hieroſolymorum ſecunda direptio a Babyloniis. 84.
Hieroſolymorum excidium, & populi migratio. ib.
Hieroſolymorum excidium. B. 187
Hieroſolymorum mœnia. 250
Hieroſolymorum inſtauratio impedita uſque ad annum 11. Darii. 126
Hieruſalem olim Solyma. 14
Hildericus. B. 39
Himera capta a Romanis. 196
Himerius Agarenos profligat. B. 141
Himilco Fabeas Carthaginenſium Magiſter Equitum. 351.
Himilconis in Sicilia cum Marcello pugnæ. 320
Hippo urbs. 351. A Romanis occupatur. 399
Hippolytus Hoſtienſis Epiſcopus. 468
Hircanus ab Herode occiſus. 201
Hircanus Antiocho Pio Hieroſolyma dedit. 161
Hircanus ad Aretam confugit. 166
Hircius Antonium fugat. 478
Hircus Regnum Macedonum. 96
Hiſpania adminiſtrata a Cæſare. 363
Hiſpania pro urbe Europeæ Iberiæ. B. 17
Hiſpaniæ ſitus. 306
Hiſpani domiti a M. Portio Catone. 337
Hiſpanici equi. B. 16
Hiſpanorum igniti curtus. 302
Indomita ferocia. 328
Hiſpanorum inſidiæ divinitus Scipioni ſignificatæ. 331
Hiſtoriæ ſcriptio laborioſa, libros poſtulat. 3
Hiſtoricorum ſupervacua. 115
Hiſtoricorum diſſenſio de Imperatoribus Maximinum ſequutis. 470
Hodegia ædes Deiparæ. B. 119
Hodie non imperavi, quia nemini benefeci. 436
Holofernes Betuliam penuria commeatus domare inſtituit. 103
Holofernes a Juditha occiditur. 105
Holofernis cædes, & Aſſyriorum profligatio. ibid.
Homerus Architectus. 140
Homerus aureus. B. 40
Homerici centones. B. 35
Homicidæ filius Prophetam occiſurus. 74
Homicidis ſupplicio affectis levata mala. 240
Homines ignorant ſe fatorum miniſtros eſſe. 10
Hominis excellentia. 10
Hominis diviſio in pueros, adoleſcentes, viros, ſenes. 108
Hominis excellentia. 212
Hominum voluntates & actiones arcano fatorum nutu moventur. 77
Hominum inſidiæ non nocent iis quos Deus conſervatos & ornatos vult. 234
Homo μικρόκοσμος. 8
Honores inimicorum inſidioſi. 46
Honores a magnatibus habiti non ſemper a benevolentia proficiſcantur. 134
Ubique honos inexpectatus pro contumelia accipitur. 135
Honos non habetur iis quorum opera ſupervacanea cenſetur. 137
Honorichus. B. 51
Honorii inhonoratus obitus. B. 48
Honorii nuptiæ, & migratio Ravennam. ibid.
Honorius Conſtantii Comitis filius. B. 32
Horatii victoria, & ſororis cædes. 244
Horatii ter gemini. ibid.
M. Horatius Decemviris opponitur. 262
Hormiſdæ Perſarum Regis interitus. B. 59
Hormiſdæ Perſæ ad Romanos transfugium. B. 10
Hormiſdas Perſa. B. 56
Hormiſdas Perſa. 484
Horror nocturnus cum Nero adoptaretur. 426
Hoſpes beneficus a ſupplice occiſus. 85
Hoſpitium offerre amicitiæ principium. 118
Ab hoſte fruſtra petitur quod illius obſtat commodis. 81
Hoſtem in urbem admittere periculoſum. 32
Hoſtem fallere & inopinato aggredi utile. 110
Hoſtes diſſipatos, indulgentes genio, ſubito opprimere artis eſt. 50
Hoſtes ira divina in ſceleratos immittuntur. 78

Digitized by Google

Hoſtes etiam beneficiis & clementia deliniuntur. 142.
Hoſtienſis portus a Claudio Cæſare factus. 424
Hoſti mora, dum ſe parat non concedenda. 36
Hoſti aut reſiſtendum aut parendum. 114
Hoſtilium conſiliorum exploratio magnum victoriæ adjumentum. 56
Hoſtis conſilium approbatum. 52
Hoſtis contemptus facilius nocet. 122
Hoſtium inſultus ex ultione divina. 60
Hoſtium vires mature premendæ. 150
Hoſtium præſidia occupanda, & in uſum noſtrum vertenda. 117
Hoſtium 50000. cæſa, ſuorum non 50. amiſſis. 370.
Hugo Francorum Rex, ſocer Romani Junioris. B. 153.
Humores pravi luxu & otio cumulantur. 105. & 110.
Hunericus. B. 38
Hungari Turci ad Iſtrum. B. 119
Hungari ſeu Turci Chriſtiani fiunt. B. 152
Hungari Thraciam vaſtant. B. 154
Hunnorum Regis perfidia & cædes. B. 42
Hyænæ urbes ingreſſæ. 446
Hyaſſuſæ inſulæ. 328
Hydarnes. 127
Hyems & fames hoſtes invicti. 117
Hydræ inſtar cæſi milites naſcuntur. 281
Hyems ſæva. B. 150. Sub Copronymo. B. 81
Hyginus Romanus Epiſcopus. 448
Hymenæus Hieroſolymitanus Epiſcopus. 476. & 482.
Hypatii cædes. B. 49
Hyrcani Aſſyriorum ſervi ad Cyrum deficiunt. 112
Hyrcani munera Ptolemæo oblata. 152
Hyrcani mater virago. 101
Hyrcani cædes. 179
Hyrcani interitus. 152. & 162
Hyrcano Pompejus Sacerdotium confirmat. 168
Hyrcanum mare. 14. & 22
Hyrcanus Joſephi filius. 150
Hyrcanus fratres inſidiantes cædit. 155
Hyrcanus Joannes Simonis filius Pontifex. 161
Hyrcanus Syriæ & Iduomææ urbes ſubigit. 162
Hyrcanus Phariſæis inviſus. 163
Hyrcanus Pontifex. 165
Hyrcanus Malichi cædem probat. 170
Hyrcanus a Parthis captus, ab Antigono auribus mutilatus. 172
Hyrcanus Babylone honorifice tractatus, Hieroſolyma revertitur. 175
Hyſes. 125
Hyſtaſpes. 122

I

JABENI Sauliorum cadavera ſepeliunt. 50
Jabis vaſtatio. 34
Jabis Galaaditicæ obſidio. 41
Jacob ſupplantator. 15. Eſai benedictionem intercipit. 16. 17
Jacobi exilium & ſcala. 16
Jacobi digamia & ſervitus. ibid.
Jacobi fuga ex Meſopotamia. 17
Jacobi lucta cum Angelo. ibid.
Jacobi & Eſai permutatio. 18
Jacobi in Manaſſe & Ephraimo decuſſatio. 21
Jacobitarum Catholicus Monothelitam facit Heraclium. 61
Jacobus cum 75. hominibus in Ægyptum deſcendit. 20
Jacobus moriturus vaticinatur. 21
Jacobus 147. annos natus obit. ibid.
Jacobus Jeſu Chriſti frater. 217
Jacobus frater Domini, primus Hieroſolymitanus Epiſcopus 441
Jacta eſt alea 468
Jael virago. 35
Jairus VI. Judex Hebræorum.
Jamblichi alectoramantia. B. 25
Janneas, ſeu Alexander, fratri Ariſtobulo ſuccedit, & fratrem occidit. 164
Japheti poſteri & coloniæ. 13
Japhetus Noæ filius. 11
Jardeni ſaltus expgnatio. 233
Jaredus vivit 962. annos. 11
Jaſita Conſtantinus. B. 234
Jaſon, pro Jeſu. 152
Jazyges. 445
Iberes Thobeli. 13
Iberes. 361
Iberes, ſeu Abaſgi. 39. B. 178
Iberia ſubacta. B. 72
Ibidea infeſtæ ſerpentibus. 23
Icaſia ſive Caſſia fruſtrata Theophili nuptiis fit monacha. B. 111. 113
L. Icilius. 262
Iconium a Turcis vaſtatum. B. 219
Iconomachi coercentur a Rangabe. B. 99
Ide Lena D. Mundi. 201
Idololatria familiæ everſionem portendit. 63
Idumæa Joſaphato paruit. 70
Idumæi Moſi formidabiles. 29
Idumæi Judaica inſtituta amplectuntur. 161
Jeboſthes Saulis filius Abeneri opera biennium regnat. 50
Jeboſthis interitus. 51
Jebus Hieroſolyma. ibid.
Jebuſæi Hieroſolyma incolunt. ibid.
Jecur ſine capite. 146
Jeho præmium crudelitatis in Archabios Regni durario promittitur. 76
Jehus Propheta. 64
Jehus Prophera arguit Joſaphatum. 70
Jehus graſſatur in Achabicam familiam. 75
Jehus Rex Iſraelitarum ungitur. ibid.
Jehus aureos vitulos non colit. 76
Jehus in impietatem delabitur. 73
Jejunium in luctu. 67
Jejunium triduanum ob periculoſum conatum. 233.
Jephta VII. Judex Iſraelitarum. 36
Jephtæ temerarium votum. ibid.
Jeroboam Nabathi filius Regnum Prophetæ impulſu affectat 61. X. tribuum Rex declaratur. 63.
Jeroboami manus arefacta reſtituitur. 64
Jeroboami familia extirpatur. ibid.
Jeroboamus ſacerdotia vendit. ibid.
Jeroboamus vitulos aureos in honorem Dei ſcilicet inſtituit. 63
Jeroboamus II. Syros vincit. 78
Jeſſæus. 39
Jeſus. *Vide* Chriſtus.
Jeſu Chriſti nativitas & doctrina. 301
Jeſus Navis filius. 27
Jeſus Moſis ſucceſſor. 30
Jeſu rerum geſtarum catalogus. 33
Jeſu urbibus munitis abſtinet. ibid.
Jeſus agros Iſraelitis diſtribuit. ibid.
Jeſus annos 110. natus obit. ibid.
Jeſus Saulis filius. 44
Jeſus Joſedeci filius Judææ inſtaurator. 130
Jeſus a fratre Pontifice occiditur. 146
Jeſus Oniæ Pontificis frater. 152
Jeſus Fabetis filius Pontificatu pellitur. 181
Jeſus Pontifex. 190
Jeſus Pontifex Gamalielis filius. 217
Jeſus Mnaſeæ filius Pontifex. ibid.
Jeſus ruſticus excidii vates. 227
Jeſu Chriſti baptiſmus & ſupplicium. 416
Jeſu Chriſti nativitas. 411
Jezabel Achabi uxor. 65
Jezabel Prophetas occidit. 66
Jezabel falſis teſtibus ſubornatis occidit Nabothum. 67
Jezabelis interitus. 75
Ignatius II. Antiochenus Epiſcopus. 440
Beſtiis objectus. 443

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Ignatius Patriarcha relegatus a Barda. 368. B. 127.
Ignatius Patriarcha reſtituitur. B.132
Ignaviæ crimen forti ſacinore diluitur. 116
Ignavia nihil tutum. 143
Ignes, quibus adventus hoſtium ſignificabatur, ſablati a Michaele Theophili filio. B.128
Igni cæleſti conflagrant bis quinquageni viri contra Eliam miſſi. 69
Igni & aqua interdicti. 376
Ignis ſponte ortus cremat victimas. 27
Ignis divinus victimas Salomonis conſumit. 60
Ignis cæleſtis Eliæ ſacrificium cremat. 67
Ignis e mari emicans. 319
Ignominia pœna violatorum patriæ inſtitutorum. 110.
Ilia Romulum & Remum parit. 8
Ilia fit Veſtalis & prægnans. 236
Iliergitanorum excidium. 327
Illi cædes. B.42
Illus. B.42
Illyrici appellatio. 304
Imagines Romæ ſero admiſſæ. 243
Imaginum cultus ſub Theodora reſtituitur. B.122
Imaginum cultus ſeptimo Concilio approbatur. B.92.
Imago Dei. 11
Imbelles contemnuntur. 34 & 161
Imber ingens ſub Alexio. B.139
Imbrael Rex Agarenorum. B.116
Imperativa verba aliquando non jubent, ſed quid futurum ſit prædicunt. 93
Imperator aliena donare non poteſt. 446
Imperator ſyngrapham dat Patriarchæ. B.99.
Imperator cum Senatu convivare ſolitus. B.138
Ab Imperatore Anaſtaſio ſyngrapha fidei data Patriarchæ. B.141
Ab Imperatore aliena non petenda. 257
Imperatori conſilia ſua celanda. 122
Imperatoris titulus decretus victo & ignavo. 376
Imperatoris appellatio. 401. Poteſtas. 405
Imperatorum honos olim Conſularis. 485
Imperii cupiditas nec cognationis nec ſocietatis rationem habet. 358
Imperii maximi conditor exigua terra conditur. 145.
Imperium facile eſt in bonis. 243
Impius fit exemplum pietatis. 82
Improbi hominis ſimulatio fide caret. 285
Improbitas nullis beneficiis flectitur. 85
Inargus Perſa. B.173
Incendium ſub Tiberio. 416
Incendium ſub Romano. B.149
Incendium ſub Alexio. B.140
Incer. B.130
Inconſtantiæ rerum humanarum conſideratio deprimit elatos animos. 245
Incredibilia miraculis confirmantur. 81
Incredulitatis pœna mora. 74
Indiæ pars fertilitate Ægypto par. 143
Indi amicitiam Auguſti expetunt. 404
Indibilis a Scipione victus. 402
Indica pecunia Cyro miſſa. 117
Indici legati Cyro navant operam. 118
Indicibus conjurationis ſervis civitas data. 254
Indicta cauſa etiam maleficum occidere nefas. 169
Indigenæ exteris præferantur. 236
Indoles generoſa hominem evehit. 61
Indoles mature apparet. 280
Indorum legatio ad Cyaxarem. 110
Indulgentia paterna facit ut filii ab aliis puniantur. 54.
Ex infantium diſſectione captatum augurium. B.2
Ingenii dotes etiam ab hoſte honorantur. 87
Ingenium ignavum, Regno ineptum & contemptui obnoxium. 167
Ingenui tyranni interitus. 477
Ingrati animi Judex Deus. 77
IN HOC VINCE. B.2
Inimici ſine motu publico ulciſcendi. 171
Inimicorum calumniæ pœna divinitus inflicta. 55
Inimicum ſummis ornare honoribus. 135
Injurio homini ultio ſemper timenda. 54
Innocentia non tuta eſt contra calumniam. 67
Innocentia etiam hoſtis confeſſionem elicit. 47
Innocentia perſecutio ſcelus eſt & dementia. 49
Inſanus ſellam Cæſaris occupat & coronam. 410
Inſidiæ hoſtium ſemper timendæ. 74
Inſidiæ niſi maturentur, facile deprehenduntur. 128.
Inſidiæ Auguſto factæ. 404
Inſidiarum ſuſpicio dirimit amicitias. 53
Inſidiator vitæ fit miniſter honoris. 134
Inſidiatores compeſcendi ratio. 408
Inſidiatores Caligulæ cæſi. 415
Inſidiatori parcere eſt ſalutem ſuam prodere. 90
Inſolita, quamvis recta, vulgo ſtultitia arguuntur. 53
Inſubres Galli a Romanis victi. 304
Inſubria ſubacta. 305
Inſula Principis. B.96
Inſula Prote. *ibid.*
Inſula Syracuſanorum. 320
Inſulæ Græciæ a Romanis occupatæ. 325
Intapbernes. 234
Intemperantia morbum auget. 246
Interregnum poſt Romuli obitum. 242
Ab interprete utriuſque linguæ exquiſita cognitio requiritur. 149
Invia virtuti nulla eſt via. 143
Invidia una cum ſucceſſibus creſcit. 46
Invidiæ ſuperiorum obnoxia virtus inferiorum. 324.
Invidiam aulicorum effugere homo gratioſus non poteſt. 92
Ab invitis res arcanæ haud facile bona fide impetrantur. 149
Joabi ſolertia in reconciliando Davidi Abſalone. 54.
Joabus Davidis Imperator. 46
Joabus Abeſam fraude occidit. 57
Joabus Adoniæ adjutor. 38. 58
Joabus ad aram mactatur. 60
Joabus Abſalonis cor tribus telis configit. 56
Joabus Davide prudentior juſſa Regis exequi cogitur. 57
Joachazus x. Rex Iſraelis. 77
Joachazus XVIII. Rex Hieroſolymorum. 83
Joachazus ab Ægyptio capitur. 84
Joachimus II. XX. Rex Hieroſolymorum. 32
A Nabuchodonoſore occiditur. 84
Joachimus ſive Eliachimus XIX. Hieroſolymorum Rex. *ibid.*
Joachimus, ſive Jechonias, Babylone liberaliter tractatur. 91
Joades Joam & populum jurejurando obſtringit ad colendam Religionem. 76
Joades Pontifex. 236
Joades annos centum & triginta vivit. 77
Joadi divinum ſomnium. 147
Joadus Pontifex ab Alexandro honorifice tractatur. *ibid.*
Joæ Hieroſolymitani interitus. 78
Joab armentarius. 32
Joannes Pontifex Jeſum fratrem occidit in templo. 136.
Joannes Zelotarum Princeps. 212
Joannes Tyrannus ad perpetua vincula damnatur. 214.
Joannes Judæ frater ab Amaræis occiditur. 157
Joannes Apoſtolus a Domitiano Patmon relegatus. 441. Epheſum revocatur. *ibid.*
Joannes Calybites. B.39
Joannes Tzimiſces. 149. 150
Joannes Romæ tyrannus. B.31
Joannes Orphanotrophus Patriarchatum ambit. B.187.
Joannes Syngelus legatus ad Arabes. B.114
Joannes Syngelus 200. plagas accipit ob violatam Imaginem. B.121
Joannes Logotheta Dromi. B.205

Digitized by Google

Joannes Sidenſis Metropolita, Michaelis Vicarius. B. 225.
Joannis Baptiſtæ cædes. 203.
D. Joannis Præcurſoria manus. 396. B. 153
Joannis Spadonis mores. B. 184
Joas Rex declaratur. 76
Joas digamus. *ibid.*
Joas ſecondus Iſraelitarum Rex. 77
Joas Joade mortuo in impietatem delabitur. *ibid.*
Joas Syros ter vincit, urbes amiſſas recuperat. *ibid.*
Joathamus XII. Rex Hieroſolymorum. 78
Joathamus Amanitas vincit. *ibid.*
Joel Samuelis filius. 41
Jonadabus gratulatur Jeho. 75
Jonas Jeroboamo victoriam Syrorum prædicit. 79.
Jonas veniam contumaciæ impetrat. *ibid.*
Jonas a ceto abſorbetur. *ibid.*
Jonathæ modeſtia & amor fraternus. 114
Jonathas Palæſtinos invadit. 43
Jonathas Saulis filius. 44
Jonathas ob guſtatum favum vitæ periculum adit. *ibid.*
Jonathas Judæ ſucceſſor. 156
Jonathas Pontificatu illectus ad Demetrium deficit. 158
Jonathas Davidis ex fratre nepos gigantem occidit. 57
Jonathas Apolloniam Daum profligat. 158. Davidem monet. 46. Davidem conſolatur. 45. Demetrium pecunia placat. 159
Jonathas Nabathæam prædator, & Hieroſolyma inſtaurat. *ibid.*
Jonathas Pontifex. 243. Inſidiis Felicis occiditur. 257.
Jonathas fratris cædem ulciſcitur. 157
Jonathas & Simon in deſertis degunt. 158
Jonathas & Bachides pacem faciunt. *ibid.*
Jonathas textor ſeditioſus. 234
Jonathas Romanum fœdus renovat. 160
Joathas Tryphonis fraude occiditur. 160 161
Joppe ab Herode capta. 173
Jorami Moabitica expeditio. 71
Jorami duo eodem tempore. 75
Jorami interitus. *ibid.*
Joramus VIII. Rex Iſraelitarum. 70
Joramus VII. Rex Hieroſolymitanus. 72
Joramus Eliſæum occiſurus. 73
Joramus Judæorum Rex fratres necat. 73
Jordanis paludes. 137. Septena lavatio. 71. Tranſitus. 32
Jordanis vellere Eliæ diviſus. 74
Joſabe Joam fratrem conſervat. 76
Joſaphati religionis & juſtitiæ ſtudium, & victoria Barbarorum. 70
Joſaphati exercitus, ſpectator cædis mutuæ hoſtium. *ibid.*
Joſaphati obitus. 71
Joſaphatus VI. Rex Judæorum. 65
Joſaphatus Achabo fert opem. 68
Joſaphatus pene pro Achabo perit. *ibid.*
Joſaphatus Joramo fert opem, ſpretis Jehi monitis. 75
Joſephi ſomnia, & gratia apud patrem. 18
Joſephi conjugium & liberi. 18
Joſephi fratres in Ægyptum frumentatum profecti, arte tractantur. *ibid.*
Joſephi obitus annos 110. nati, & teſtamentum. 21
Joſephi Pontificis conjugia. 151
Joſephi patrui Herodis futilitas, cauſa odii Mariamnes in Herodem. 177
Joſephum fratres mortuum fingunt. 18
Joſephus de longævitate veterum. 12
Joſephus. 17
Joſephus ob adulterii calumniam in carcerem conjicitur. 18
Joſephus e puteo extractus in Ægyptum venditur. *ibid.*
Joſephus a fratribus agnoſcitur. 21
Joſephus Oniæ ex fratre nepos, Ptolemæo Epiphane placato, Syriæ vectigalia redimit. 150. & 151.
Joſephus Antipatri filius. 169
Joſephus Herodis frater ab Antigono cæſus. 175
Joſephus de Chriſto, & contra Platonem. 201
Joſephus Cami frater Pontifex. 211
Joſephus Decabitus Pontifex. 217
Joſephus capitur. 218
Joſephus ob prædictum Veſpaſiano Imperium liberatus. 435
Joſephus Theſſalonicenſis. B 99
Joſiæ interitus. 83
Joſias idololatriam everſurus prædicitur. 63. & 75.
Joſias XVI. Rex Hieroſolymorum. 82
Jotapata. 218
Jotape filio Antonii deſpondenda. 394
Jothor, qui & Raguel. 23
Jothor inter Iſraelitas agros accipit. 33
Jovan, Jonum & Græcorum auctor. 13
Jovés a Jovan. 6. 13
Joviani obitus. B. 22
Joviani pax cum Perſis neceſſaria magis quam honeſta. *ibid.*
Joviani elogia & Imperii augurium. B 23
Jozarus Pontifex. 294
Ira in ultionis occaſionem diſſimulata. 53
Iram tempus lenit. *ibid.*
Iracundiæ comes pœnitentia. 74
Iracundia muneribus & precibus placatur. 49
Iracundia beneficiorum memoriam excutit. 77
Per iracundiam nihil gravius vel dicendum vel agendum. 73
Iras Cleopatræ ancilla. 400
Irati in partem deteriorem interpretantur omnia. 135.
Iratus animos aliter judicat quam tranquillus. 54
Irene Chagani Scythæ filia nubit Conſtantino Copronymo. B 83
Irenæ abrogatur & reſtituitur Imperium. B 93
Irene templo reſtituitur. B 90
Irene inſidias ſibi ſtructas vindicat. *ibid.*
Irene Conſtantinum filium male tractat. B 92
Irene Leonis Copronymi filii uxor. B. 88
Irene filio Conſtantino Imperium & oculos eripit. B 93.
Irene affines ſuos exæcat. B 95
Irene Alexii Comneni uxor. B. 144
Contra Irenem conjuratio vindicata. B 90
Irenes Arabicæ victoria & pax. B. 92. Ejuſdem obitus. B. 95
Irenopolis pro Beroe. B. 91
Iride Sol circumdatus. 373
Iris ſignum non timendi diluvii. 11
Irvigil. 84
Iſaaci riſus. 14
Iſaacii prædictio de Valentis interitu. B 25
Iſaacii Comneni Imperium. B. 215
Iſaacii Comneni Hungarica & Scythica expeditio. B. 212.
Iſaacius Comnenus in Imperii ſucceſſionem adoptatur. B 208
Iſaacius Comnenus qua de cauſa depoſuerit Imperium. 213
Iſaacii Comneni elogia. *ibid.*
Iſaacius Comnenus a Turcis captus. B. 225
Iſaacus immolandus. 15
Iſaacus obiit annos natus 185. 195
Iſachar. 16
Iſamus Iſais. B. 128
Iſdigerdes Rex Perſarum Theodoſii Junioris tutor. B. 34.
Iſidis Sacerdotes miniſtri libidinis D. mundi occiduntur. 201
Iſmael Godoliam occidit. 75
Iſmael præda amiſſa evadit. 86
Iſmael Fabii filius Pontifex. 200. & 217
Iſmaelis carnificina. 85
Iſocaſii Quæſtoris dictum & baptiſmus. B. 39

Iſraelis cognomentum. 17
Iſraelitæ vexantur ab Ægyptiis. 21. Vincuntur a Chananæis. 28
Iſraelitæ 40. annis in deſerto exulant. *ibid.*
Iſraelitæ annos 215. in Ægypto morati. 24
Iſraelitæ ſpoliis Ægyptiorum armantur. *ibid.*
Iſraelitæ reditum in Ægyptum meditantur. 27
Iſraelitæ a Madianitis, Amalecitis & Arabibus vexati. 35
Iſraelitæ Regem flagitant. 41
Iſraelitæ Aſſyriis tributarii. 80
Iſraelitæ afflicti ab Azahele. 77
Iſraelitæ mercenarii Ameſiæ. 78
Iſraelitæ Judæam incurſant. *ibid.*
Iſraelitæ ab Aſſyriis abducti. 79
Iſraelitæ Prophetas ad religionem adhortantes occidunt. 80
Iſraelitæ in Aſſyriam transferuntur. 81
Iſraelitæ trans Euphratem ducti. 87
Iſraelitæ Deo propitio invicti. 103
Iſraelitarum exitus ex Ægypto 600000. 23
Iſraelitarum x. tribus Jeroboamum Regem creant. 25.
Iſraelitarum collatio ad tabernaculum. 26
Iſraelitarum Reſpublica. 42
Iſraelitarum inteſtinum bellum. 50
Iſraelitarum ſub 11. Regibus inteſtina bella. 64
Iſraelitarum Regnum annis 240. duravit. 81
Iſraelitarum infinitus numerus trans Euphratem. 131.
Iſraeliticæ tribus a Davide deficiunt. 57
Iſraelitici populi numerus. 27
Iſraelitici Reges brevis ævi. 65
Iſſa Jonii ſinus inſula. 303
Iſſica pugna Darii & Alexandri. 96
Ad Iſſum pugna. 139
Iſter fluvius. 401
Iſthmi perfoſſio, & prodigia. 432
Iſthmus muro intercluſus contra Scythas. 475
Iſtri pons. 441
Ad Iſtrum progreſſi Romani. 305
Itabytius mons. 168
Juba Libyæ Rex. 198
Jubal Muſicus. 10
Judæa, olim Chananæa. 13
Judæa per annos 70. deſerta & inculta jacet. 87
Judæa Syriæ attributa. 198
Judæa latrociniis infeſta. 214
Judæa vendita. 234
Judæa a Pompeio ſubacta. 362
Judææ tributum 700. talenta. 170
Judæ pugna cum Nicanore. 155
Judæ interitus. 156
Judæ Galilæi filii Simon & Jacob crucifixi. 214
Judæi. *Vide* Iſraelitæ, *vel* Hebræi.
Judæi ex Ægypto Babylonem transferuntur. 86
Judæi 6. annos & totidem menſes vexati ab Epiphane. 98
Judæi Hieroſolyma reverſi. 126
Judæi gens rebellis & contumax. *ibid.*
Judæi Regum uti familiaritate qui potuerunt, ſi eos non adorarunt. 133
Judæi periculo liberati, crudeliter graſſantur adverſus inimicos. 136
Judæi nunc Antiochis, nunc Ptolemæis ſtudent. 150
Judæi Græcam impietatem amplectuntur. 153
Judæi Pontificibus parere nolunt. 167
Judæi abſente Archelao tumultuantur. 195
Judæi imagines per Judæam ferri, nefas putant. 203.
Judæi a latronibus & Pſeudoprophetis ad defectionem inſtigantur. 217
Judæi tranſfugæ partim pereunt, partim ſpe auri diſſecantur. 223. 224
Judæi Tito inſidiantur. 220
Judæi venales. 228
Judæi ſeditioſi a Trajano domiti. 443
Judæi 580000. ab Adriano cæſi. 445
Judæi miraculo Silveſtri ad Chriſtianiſmum converſi. B. 5
Judæi 90000. Chriſtianorum occidunt. B. 63
Judæi Antiocheni Chriſtianos occidunt. B. 62
Judæis finitimæ gentes ſemper infeſtæ. 133
Judaica tribus Chananæos cædit. 33
Judaica tribus 500000. virorum. 58
Judaicum tributum binæ drachmæ. 234
Judas. 16
Judas Joſephum vendit. 18
Judas occumbere mavult, quam hoſti Regnum dare. 110
Judas & Pontifex Maximus, & cum Romanis fœdus ferit. 156
Judas ob auream aquilam revulſam crematus. 193
Judas Galilæus latronum Princeps. 196
Judas Gaulanites ſeditioſus. 198
Judas Machabæus Templum repurgat & inſtaurat. 154.
Judæorum exilium remigratio fuit in primam patriam. 85
Judæorum reliquiæ in Ægyptum fugiunt. 86
Judæorum erratum inexpiabile. 99
Judæorum commodis finitimæ gentes obſtant. 126.
Judæorum duæ tribus dumtaxat Romanis paruerunt. 130
Judæorum Reſpublica. 131
Judæorum 4062800. reverſa Hieroſolyma, vel 49952. 130
Judæorum appellatio a reditu ex Babylone. 133
Judæorum pertinax legis obſervatio inviſa exteris. 133.
Judæorum præſtantiſſima Reſpublica, & Religio vera. 136
Judæorum captivi 97000. interfecti 1100000. 230
100000. Judæorum captiva in Ægypto. 149
Pro 100000. Judæorum 460. talenta. *ibid.*
Judæorum ſcripta & hiſtoriæ cur ignota Græcis. *ibid.*
Judæorum vexationes ſub Antiochis & Ptolemæis. 150.
Judæorum tres ſectæ. 162
Judæorum proceres Herodis teſtamento perimendi. 195
Judæorum ſeditio contra Archelaum. *ibid.*
Judæorum excuſatio. 196
Judæorum legatio petendæ libertatis ergo, & Cæſaris reſponſum. 197
Judæorum conſtantia & Religione movetur Pilatus. 200
Judæorum 20000. in feſto obtrita. 214
Judæorum 600000. Hieroſolymis fame mortua. 224.
Judæorum 40000. conſervata. 228
Judæorum contumacia. 234
Judæorum cædes ſub Ælio Adriano. *ibid.*
Judæorum defectio ſub Nerone. 430
Judæorum ſeditio contra Adrianum, & excidium. 445.
Judæorum de Chriſto ſententia. B. 4
Judæorum diſputatio cum Silveſtro coram Conſtantino. *ibid.*
Judæorum Synagoga Conſtantinopoli incenſa. B. 28.
Judæus Paralyticus baptiſmo ſanatus. B. 32
Judices divinæ legis periti. 101
Judicium aliud eſt in noſtra, aliud in aliena cauſa. 54.
Judicium cogi, eſt judicii tempus conſtitui. 94
Judith virago. 81
Judithæ ad Olophernem oratio. 104
Judithæ obitus. 105
Sub jugum miſſio. 260
Julia Cæſaris uxor. 193
Julia Cæſaris filia Pompeio nubit. 363
Julia Agrippæ nubit. 393
Julia ob laſciviam relegata. 407
Julia junior. 422
Julia Domitiani & ſoror & conjunx. 437
Julia Caracallæ mater. 462
Juliæ in partu obitus. 364

Ju-

Juliæ amatores partim occiſi, partim relegati. 408
Juliæ interitus. 414
Juliæ Severæ interitus. 463
Juliani Centurionis virtus. 234
Juliani ſcomma in Conſtantinum. B.9
Juliani ſimulatio Chriſtianiſmi. B.17
Juliani ſomnium de obitu Conſtantii. ibid.
Juliani apparatus ad bellum civile contra Conſtantium. ibid.
Juliniani induſtria & frugalitas. B.19
Juliani moderatio poſt obitum Conſtantii. ibid.
Juliani Chriſtianiſmi abrogatio & perſecutio. ibid.
Juliani ſævitia in Chriſtianos. B.20
Juliani Miſopogon. ibid.
De Juliani cæde controverſiæ. B.21
Juliani epitaphium & elogia. B.21. & 22
Juliani res in Perſia geſtæ. 21
Juliani mortis præſagia. B.52
Juliani dictam de Joviano. B.53
De Juliano matris ſomnium & partus. B.16
Julius & Tatianus Marciani hoſpites. B.36
Julianus Alexandrinus Epiſcopus. 454
Julianus a Conſtantio Cæſar appellatur. B 16
Julianus Germanos vincit. B.17
Julianus ſe Conſtantio purgat. ibid.
Julianus a transfugis deceptus. B.22
Julii Proculi affirmatio de Romuli divinitate. 241
C. Julii Cæſaris cædes. 170
Julii Cæſaris imago ſtellata. 374
C. Julii Cæſaris vita. 363
Julii Cæſaris lex de teſtamentis ab Antonio Pio abolita. 448
C. Julii vindicis motus contra Neronem, & interitus. 430
Julius Antonius ob ſtuprum Juliæ occiſus. 408
C. Julius Cæſar. *Vide* Cæſar.
C. Julius Cæſar Octavianus appellatus Auguſtus. 377.
Julius Gallicus cauſidicus in Tiberim conjectus. 457.
Julius Severus Adriani copiarum dux Judæos delet. 445
Julius Solon publicatis bonis in cariam relegatus. 452. Ejuſdem interitus. 457
Julius Criſpus a Severo occiſus. 458
Jumentum unum atrocis pugnæ occaſio. 346
Junii Priſci cædes. 420
Junius Conſul contra Samnites. 208
L. Junius Brutus ſtulti ſapiens imitator. 255
L. Junius Brutus 1. Conſul. 252
C. Junius a Samnitibus victus. 275
L. Junius a Carthalone captus. 376
M. Junius Dictator contra Hannibalem. 316
M. Junius Dictator non impune ſimius eſt Hannibalis. 318
Junius Vitius ſe cum ſua factione veneno tollit. 322.
Junius victus ab Antonio. 376
L. Junius Syllanus Claudii gener. 453
Jupiter Capitolinus infanticidio lepram Conſtantini curari jubet. B 3
Jurisjurandi præcipitis pœnitet. 34
Jurisjurandi eluſio. 528
Jurisjurandi executio demandata alteri. 503
Jusjurandum a populo exactum de obſervanda religione. 82
Jusjurandum violatum liberandæ patriæ cauſa. 91
Jusjurandum ab iracundia profectum, tranquillo animo fit mitius. 503
Jurisjurandum non diutius quam commodum eſt ſervatur a Regibus. 555
Jusjurandum per ſalutem Imperatoris. B.59
Juſſa utilitati poſthabita. 340
Juſſas Eſſæus fatidicus de Antigoni cæde. 524
Juſtina. B.23
Juſtina mater Valentiniani Junioris. B.27
Juſtini martyris apologia efficax apud Antonium Pium. 448. Item ſcriptum contra Marcionem. ibid.
Juſtini martyrium. 451

Juſtini humilis origo. B.45
Juſtini ſolertia contra perfidiam Hunnicam. B.47
Juſtini II. elogia & ſubſtructiones. B.55
Ejuſdem præcepta de Regno. B.37
Juſtinianeum triclinium. B.73
Juſtiniani ſtatua. B.49
Juſtiniani Patricii cædes. B.71
Juſtiniani ædificia. B.49
Juſtiniani elogia. B.48
Juſtiniani obitus. B.55
Juſtiniani rapacitas. B.71
Juſtiniani populus acquiſitus. B.72
Juſtinianus Imperator creatus. B.48
Juſtinianus præmia datoribus eripit. B.49
Juſtinianus Tiberii Dux profligat Perſas. B.57
Juſtinianus Sclavicas gentes domat. B.72
Juſtinianus turpiter a Sarracenis profligatus. B.72. & 73.
Juſtinianus perfidiæ ſuæ dat Sarracenis pœnas. B.73.
Juſtinianus præciſo naſo Regno pellitur. B.74
Juſtinianus Rhinotmetus. B.72
A Bulgaris in Regnum reſtituitur. B.76
A Bulgaris ſuperatur. ibid.
Juſtiniani Rhinotmeti ſævitia in adverſarios. ibid.
Juſtinus Martyr & Philoſophus de Simone Mago. 429.
Juſtinus Martyr & Philoſophus ſub Adriano. 447
Juſtinus Amantii pecunia emit Imperium. B.45
Juſtinus II. ſeveritate judiciorum comprimit injurias. B.56
Juſti in ærumnis ridentur. 506
Juſtitia æterna adducenda. 98
Juſtitiæ ſchola. 509
Juſtitiam æternam adducere. 99
Juſtus 15. Hieroſolymorum Epiſcopus. 444
Juſtus Alexandrinus Epiſcopus. 447
P. Juvencius ab Andriſco cæſus. 353
Izates Adiabenus Judaiſmum amplectitur. 14
Izith Arabs ab Hebræis deceptus. B.81

L

LABAN. 26. Jacobum perſequitur. 57
Labdon 12. Hebræorum Judex. 37
Laberius Maximus. 234
Labienus Parthos concitat. 109
Labienus a Cæſare tranſit ad Pompeium. 365
Labienus captus. 388
Labor regalis. 542
Lac ex ara Jovis. 387
Lacus exundatio Amulium mergit. 236
Lacus exundatio aqua in mari non decurrente, capiendæ urbis obſeſſæ ſignum. 265
Læſi ultionis occaſiones aucupantur. 537
Læti interitus. 456
Lætus inſidiatur Commodo. 453
Milites contra Pertinacem concitat. 454
Lætus quidam a Severo occiſus. 459
Læva inſidiis magis opportuna. 124
Laicus Epiſcopus factus. B 96
Lalacaon. B.125
Lamechus vivit annos 753. 10
Lamechus F. Mathuſala δίγαμος καὶ πολύγαμος. ibid.
Lamechus Mathuſalæ filius. ibid.
Lamia a Philippo oppugnata. 341
Lampadias Carthaginenſium cladem portendens. 300.
Lancenus. B.35
Laodiceæ ſubjecta Antiochia. B.58
Lapides ſine auctore contra Conſtantinum Leonis filium miſſi. B.154
Lapides ſine ferro aræ adhibiti. 554
Lapidis ſectio ſine manibus. 88
Lapidis parvitas & incrementa. 89
Lapidum pluvia. 294
Lapis Chriſtus. 89
Larginus Domitiani cædem prædicit. 438
Largitionibus Regum & Procerum benevolentia redimitur. 555

Largius Dictator. 254
Lariſſa. B. 234
Lartes Porſena Cluſinus Rex Romam oppugnat. 258
Latioi, 236
Latinos ſibi conciliat Tarquinius. 9
Latinum bellum. 254. 273. 255
Latinus Fauni filius. 235
Latium. 249
Latrones ſeditionis faces. 217
Lavacra mortuorum. 428
Lavioia, Laviniam. 236
Laurentia Romuli nutrix. 237
Laurentum. 236
S. Lazari ædes. 382
Lazarus Monachus pictor. 356
Lazi populi. 360
Leæna Aſſyrios deſignat. 92
Lectus aureus. 362
Legati exploratores & belli prætextus. 340
Legati Perſei Regis ſtatim dimiſſi. 345
Legatio in monte Sina. 25
Legatio formoſæ & diſertæ mulieris efficax. 49
Legatis ingerenda ſpecies Majeſtatis. 510
Legatis conceſſa munera. 286
Legatis hoſtium extra urbem reſponſum. 297
Legatos non ſemper mittere licitum. 336
Lege violata nihil opis divinæ ſperandum. 105
Legibus plene obtemperandum. 39
Legis Moſaicæ promulgatio. 26
Legis violatio ſervituris cauſa. 35
Legis obſervatio, miſericordia & Juſtitia conjungendæ. 108
Legis ignoratio peccatis multis anſam præbet. 133
Legis & lectorem & factorem eſſe oportet. 137
Legis violatores occiſi. 153
Legio 3000 peditum & 300. equitum. 238
Legio x. Cæſaris. 363
Legio fulminatrix. 450
Legionum Pannonicarum & Germanicarum tumultus. 412
C. Lelius & Maſiniſſa Syphaci opponuntur. 331
Lemeæus pro Alexandro cadit. 145
L. Lentulus contra Gallo pugnat. 302
Leo Primus ſeu Magnus. B. 39
Leonis Primi clementia. 35
Leo II. Ariadnes & Zenonis filius. ibid.
Leo occiſus a Davide. 45
Leo manibus Samſonis occiſus. 38
Leo qua occaſione imagines oppugnare cœperit. B. 81.
Leo Papa Carolum Magnum Imperatorem creat. B. 94
Leo prædicit uxori mala quæ a Michaele paſſura eſſet. B. 105
Leo Philoſophus ſub Theophilo. B. 126
Leo ſive Michaelis ſive Baſilii filius. B. 130
Leo Philoſophus Conſtantino Ducæ vaticinatur exitium. B. 142
Leo Phocas a Bolgaris victus. B. 145
Leo Phocas ob Regnum affectatum oculos amittit. B. 146
Leo Phocæ Bardæ filius. B. 152
Leo Phocas Chalepitam vincit. B. 155
Leo & Nicephorus ob iteratam Regni affectationem cæcantur. B. 170
Leo Protoveſtiarius Dictator a Sclero capitur. B. ibid.
Leo Paraſpondylus. B. 206
Leo Protoſyncellus milites alienat. B. 207
Leo Conon Theodoſium Atramyttenum Imperio dejicit. B. 79
Leo Copronymus Imperium ad poſteros propagare conatur. B. 108
Leo Armenius Regnum occupat. B. 100
Leo Armenius unde factus Iconomachus. ibid.
Leo Conon Germanum Patriarcham relegat. B. 79
Leo Actii frater. B. 105
Leo Armenius Bulgaricæ cladis cauſa. B. 100
Bulgaros vincit. 99
Leo Copronymi filius. B. 85
Leo Copronymus largitionibus & ſimulatione pietatis Imperium conſtabilit. B. 89
Leo Abaiantes. B. 108
Leo Meliſſenus. B. 111
Leonas Quæſtor Conſtantii. B. 16
Leones duo aurei. B. 124
Leonides Origenis pater martyr. 460
Leonis Iconomachi tributum & obitus. B. 83
Leonis uxor fit monacha, & filii caſtrati relegantur. B. 106
Leonis interitus præſagia. B. 102
Leonis matris ſomnium. ibid.
Leonis Philoſophi ſubſtructiones. B. 140
Leonis Phocæ ſordes. B. 162
Leonis Cononis occaſiones emergendi. B. 80
Leonis Copronymi ſævitia in adoratores imaginum, & interitus. B. 90
Leonis Armenii elogia. B. 100
Leonis Armenii cædes. B. 101
Leontia Phocæ uxor. B. 62
Leontii interitus. B. 76
Leontius Philoſophus Eudociæ filiæ fortunam pro dote relinquit. B. 32
Leontius Juſtiniani Rhinotmeti Dux. B. 72
Leontius Imperator ſalutatur. B. 74
Leontius & naſo & regno excidit. B. 75
Leonum cavea ſupplicii genus. 92
Lepidi ignavia 385. Interitus. 358
Lepidus Syllæ ſucceſſor a Pompeio oppugnatur. ibid.
Lepidus Triumvir Romam & Italiam tenet. 378
Lepidus crudelis 373. Inviſus Auguſto. 406
Lepidus a Cæſare in ordinem coactus. 398
Lepidus cum Auguſto expoſtulat. 391
M. Lepidus Caligulæ deliciæ. 420
Leproſi extra urbes agere lege juſſi. 74
Leucates juxta Chriſopolim. B. 145
Levitæ ſacris miniſteriis deſtinantur. 28
Levitarum reditus. 29
Levis. 16
Lex Moſaica ignorata a Judæis. 82
Lex publice recitatur. 83
Lex divina tyrannico edicto prœpoſita. 194
Lex diſcerpta a milite. 215
Lia. 16
Libani accolæ victa Jeſu. 33
Libanii Alectoromantia. B. 26
Liberalitas certamen in Religione inſtauranda. 77.
Liberalitas in amicos theſaurus maximus. 123
Liberalitas una cum opibus creſcit. 142
Liberalitas ex alieno utrum proſit. B 151
Liberatio gratiarum actionem poſtulat. 81
Liberi parentum ineptias ægre ferunt. 138
Liberorum hæredes parentes. 448
Liberti Claudii tyrannidem exercent. 423
Libidines cum idololatria conjunctæ. 61
Libri pro recordatione. 33
Libri ignaviæ inſtrumenta crediti, a Scythis non cremantur. 480
Libya Phute. 13
Libys. ibid.
Libyca aurigatio. 118
Libyca terra Hannibali fatalis. 344
Licinius ut potitus ſit Imperio. B 2
Licinius Conſtantini affinis & collega. ibid.
Licinius ob perſecutionem Chriſtianorum Regno pulſus & cæſus. ibid.
Licinius Stolo ſeditionis auctor. 271
Licinius Varus Corſos domat. 302
Licinius Craſſus contra Perſeum mittitur. 345
Licinius Sura Trajani amicus. 444
Licinius Gallerii Maximiani collega. 487
Lictores ſecuriferi Regi adſtare ſoliti. 134
Lictores. 241
Liguribus data pax. 343
Liguſticum bellum. 302
Lilybæi obſidio. 298
Lingua rationalis communis animalium. 19

Digitized by Google

Linguarum diverſitas. 12
Linus ſucceſſor Petri. 430
Lipara, ſeu Licandum. B.170
Lipara tentata a Cn. Cornelio. 291
Liparæ excidium 296
Liparitæ Iberiæ Ducis a Turcis redemptio. B.202
Livia ſuſpecta de nece nepotum Auguſti. 408
Item de nece Auguſti. 410
Livia nubit Auguſto prægnans. 388. Obiit annos 86. nata. 415
Livia ob inſolentiam minus chara Tiberio. 413
Liviæ conſilium contra inſidiatores. 408
Liviæ Faunus, & apophtegmata. 415
M. Livius Haſdrubali opponitur. 325
Lobizum. B.212
Loca non munita in bellis defendi non poſſunt. 114.
Locria P. Scipione recepti. 329
Locrorum defectio. 285
Locuſta venefica. 418
Locuſtæ immiſſæ. 23
Locuſtæ ſub Alexio. B.235
Logotheta Joannes ad Ruſelium deficit. B.229
Lollia Paulina. 419. Ejus cædes. 424
Lollius Samois prædo. 286
Longæ vitæ veterum cauſa. 11
Longævus ſeu antiquus dierum. 94
Longiniana ſeditio. B.38
Longitudo viri cubitorum ſex & dodrantis. 44
Lotus ab Abrahamo liberatus. 13
Lucæ Evangeliſtæ chronologia. 411
Lucæ & Andreæ reliquiæ. B.19
Luci luctus. 52
Lucilius pro Bruto ſe hoſtibus offert. 383
Lucilla Commodi ſoror. 451
Lucius Apuſtius claſſis contra Philippum Præfectus. 335
Lucius Agrippæ & Juliæ filius. 405
Lucius Romanus Epiſcopus. 474
Lucretiæ ſtuprum. 250
Lucretius Conſul. 253
C. Lucretius claſſi præfectus contra Perſeum. 344
Luctatius Catulus Pœnos claſſe vincit. 300
Q. Luctatius Siciliam ordinat. 301
Luctatii Catuli triumphus Africanus. ibid.
Luctu nondum finito nubere legibus interdictum. 388.
Luctum & invocationem Numinis, & rei gerendæ ſtudium conjungit David. 50
Luctus mortuorum eſt irritus. 54
Luctus ex conſuetudine potius quam affectu. ibid.
Luctus inanis eſt ejus quem temere occideris. 127
Luctus unius anni. 253
Luctus publicus ob funus Imperatoris indici ſolitus. B.19.
Lucamo. 244
Lucas. B.128
Ludi, Lydi. 14
Ludimagiſter proditor. 266
Luentinus Numitoris & Amulii avus. 236
Luminum feſtum. 154
Luna matrem ſignificat. 16
Luna a tergo. 371
Lunæ tres noctu viſæ. 304
Lunæ & Caligulæ nuptiæ. 421
Lunatica prædicit Rangabi Imperii amiſſionem, & Leoni adeptionem. B.103
Lupæ meretricea. 236
Lupam ſe ſugere. 456
Lupi urbes ingreſſi. 446
Lupicia Juſtini uxor Euphemia appellatur. B.46
Lupos Romanis auſpicatus. 276
Lupus Antonium terret. 388
Luſtratio & expiatio regionis ob violatam Religionem. 81
Lutum plebem repræſentat. 86
Lux primi diei Soli & Lunæ indita. 9
Lux nocturna in templo. 227
Lux nocturna. 304
Lybia caſtellum in quo periit Hannibal. 344
Zonaræ Annal.
Lycaonia a Cn. Manlio domita. 342
Lycia a M. Bruto ſubacta. 381
Lydi, ludi. 14
Lydorum theſauris potitur Cyrus. 121
Lygiæ populi. 361
Lyſaniæ tetrarchia. 215
Lyſias excidium Judææ cogitans, a Juda Machabæo profligatur. 154
Lyſias contra Romanos graſſatur. ibid.
Lyſias a Demetrio occiſus. 349

M

MABIAS Sarracenorum Princeps Conſtantem navali prælio vincit. B.69
Maanis deſertum. 49
Maccabæi binomines. 50
Maccabæi martyres. 153
Macedones luxum Perſicum imitantur. 142
Macedones æmulantur 30000. novi exercitus. 203. Mutili & infirmi honorifice domum remittuntur. 146
Macedonicum bellum. 336. Ejus exitus, & pacis conditiones 100. 247
Macedoniana hæreſis. B.38
Macedonii relegatio. B.41
Macedonius Pneumatomachus. B.18
Macedonum III. Monarchia. 36
Macennitis. 459
Machærus caſtellum. 108
Machæra Herodis auxiliator. 174
Machinæ Romanorum a Judæis everſæ. 223
Machina Hannibalis. 307
Machinæ talenti pondere ſaxa jaculantes. B.199
Machinæ Archimedis. 319
Machometus ſecundus Armeniam recipit. B.75
Macies malum ſignificat. 19
Macrini genus, mores & adminiſtratio Imperii. 463.
Macrini motus contra Galienum. 477
Macrini & Macriani cædes. 478
Q. Macrini interitus. 479
Macrino a vate prædictum Imperium. 463
Macrinus bis victus ab Artabano pacem emit. 464
Macrini cædes. ibid.
Macinas Megalia occupat. 352
Madiam. 23
Madianitarum cædes. 30
Madianiticæ mulieres ſeducunt Iſraelitas. 29
Mæatæ. 459
Mæcenas Auguſto Monarchiæ retinendæ fit auctor. 402
Mæcenas Auguſti iracundiam mitigare ſolitus. 407
Mæcenatis de Agrippa judicium. 405
Mæranius puteus amarus fit dulcis. 24
Magi primitias Diis immolant. 123
Magi Alexandrum Aſiæ pernicioſum fore vaticinantur. 138
Magiſter. B.28
Magiſtratus patrum funguntur muneribus. 238
Magiſtratus violentiæ populi ſæpe cedere cogitur. 104.
Magiſtratus ex viris lecti. 120
Magiſtratus indignis mandari peſſimum. 463
Magiſtratuum ſocordia in puniendis injuriis, facit ut homines privati graſſentur. 53
Magiſtri liberalium diſciplinarum M. A. Philoſophi ſtipendiis conducti. 449
Magnanimi ſibi ipſi manus afferre malunt, quam hoſtibus ludibrio eſſe. 50
Magnanimi libentius parcant magnanimis quam ſupplicibus. 126
Magnanimi non facile ferunt Imperium. 237
Magnanimus vir quos perdere poteſt conſervatos mavult. 121
Magnates ſe non magni fieri ægre ferunt. 72
Magnentii ingratus animus contra Conſtantem. B.9.
Magnentii ſævitia, clades, furor & interitus. B.14.

Magnentius Regnum affectat. B.10
Magnentius proceres tollit. B.11
Magnentius repudiatis puris conditionibus profligatur. B.13
Magnentius deſperata venia Gallo inſidiatur. B.13
Magni cognomentum Pompeio a Sylla tributum. 358.
Maritas maximum uxoris ornamentum. 129
Mars homo non Deus illam ſtuprat. 236
Marſyas Agrippæ libertus. 204
Martiani obitus. B.38
Martiano aquilæ umbra portendit Imperium. B. 36.
Martianus hoſpites ſuos remuneratur. ibid.
Martianus Antonii filius. B.39
Martinatius ſocer Leonis Philoſophi. B.136
Martina Heraclii ſecunda uxor. B.64
Martinæ ſupplicium. B.68
Martianus Patricius. B.56
Martinus Papa reſiſtit Conſtanti Monothelitæ. B.68.
Cn. Martius Coriolanus. 291
Martius Philippus Conſul contra Perſeum miſſus. 344.
L. Martius Carthaginem oppugnat. 350
Martyropolis. B.58
Maſada caſtellum Idumææ. 172
Maſadæ expugnatio. 234
Maſadeni 960. ſibi ipſi manus afferunt. ibid.
Maſalmas & Solymas Arabes Thraciam & Byzantium invadunt. B.79
Maſiniſſa Sophonisbam invitus amittit. 332
Maſiniſſa ad Romanos deficit. 329
Carthaginenſes vincit. 350
Maſiniſſæ obitus & Regni diviſio. 351
Maſſagetæ Perſiam vaſtant. B.12
Matathias Aſamonæi pronepos defenſionem Religionis ſuſcipit. 153
Matthias ob auream aquilam revulſam crematus. 193. 195.
Mater a filio fame necata. 216
Mater infantem devorat. 164
Maternus affectus in liberorum periculis ſe tegi non ſinit. 37
Mathuſala vivit annos 969. 10
Mathuſala Enochi filius. ibid.
Mathuſala filia Malebeelis. ibid.
Matrimoniorum leges Auguſti. 403
Matronæ & virgines Davidis victoriam celebrant. 46.
Matronarum Privilegia. 239
Matthias Theophili filius Pontifex. 192
Matthias Pontifex. 210
Matthias Theophilus Pontifex. 217
Mauri a Medis propagati. 476
Mauri montis caſtellum. B.160
Mauricii ſtratagema contra Chaganum. 60
Mauricii interitus præſagia. B.61
Manaſſes ob peregrinam uxorem ſacris interdictus, novam religionem inſtituit. 136
Mara amaritudo. 38
Marcellinus Epiſcopus Romanus. 482
Marcellus Hannibalem ad Nolam vincit. 318
Oppugnat. 320. Syracuſas oppugnat. 319
Marcellus cæſus ab Hannibale. 325
M. Marcellus Auguſti conſobrinus, Gallos ſpoliat. 344.
Marcellus Veſpaſiano inſidiatus. 436
Marci auguris divinatio de Romanorum cæde. 314
Marci Evangelium. 428
Marcomanni. 449
Marcus Evangeliſta primus Alexandrinus Epiſcopus. 431
Marcus Alexandrinus Epiſcopus. 448
Marcus monachus Leoni Philoſopho decem annorum vitam prædicit. B.140
Mardeitæ Arabibus infeſti. B.72
Mardochæi fiducia de conſervatione Judæorum. 134.
Mardochæus. 131
Mardochæus Eſtheræ minatur exitium, ni popularibus ſubvenerit. 134
Mardochæus per Eſtheram Artaxerxis vitæ conſulit. ibid.
Mardochæus Artaxerxis Imperii particeps. 146
Mardochæus Princeps Judæorum. 134
Mare vitam humanam ſignificat. 92
Mare pro inſulis. 96
Mare Paniniacum equi tranant. B.204
Maria congelata. B.94
Maria Alana vivente marito Botaniatæ nubit. B. 229.
Maria Alana fit monacha. B.233
D. Mariæ veſtis. B.39
Mariamme Moſis ſoror. 22
Mariamme Herodi ob periculum infenſa, tandem occiditur. 180. 181
Mariamme prior uxor Archelai. 190
Mariamme Agrippæ filia. 212
Mariammes obitus. 23
Marinus. B.113
Marinus tyrannus occiſus. 472
Maris Chalcedonenſis invectiva in Julianum. B. 20.
Mariti abſentia adulterii occaſio. 53
Maritis laxatæ nocturnæ excubiæ. 108
Mangania regia. B.206
Mangania ſyngrapha dolo extorta per Iſaacium Comnenum. B.212
Mani. 92
Maniaces tyrannide affectata occumbit. B.195
Manichæi Pauliciani. B.123
Manichæi a Quado Perſa cæſi. B.47
Manichæi Romanas Provincias ingreſſi. B.97
Manichæi ad Iſmaelitas deficiunt. B.123
Manichæi Philippopolim traducti. B.164
Manichæi militia pulſi. B.236
Manichæorum & Alexii diſputationes. B.239
Manilia lex. 360
Manipuli adorantes ſubmiſſionis argumentum. 18
Manium evocatio. 49
Manius Hetruſcus aruſpex. 275
Manius Glabrio Antiochum Græcia pellit. 339
M. Manlius Capitolinus de ſaxo Tarpeio præcipitatur. 270
L. Manlius in Sicilia. 298
T. Manlius Torquatus. 271. Filium victorem ſecuri ferit. 273
M. Manlius in Africa bellum gerit. 294
Manlius Torquatus Conſulatum repudiat. 321
Faliſcos domat. 302. Siciliam recuperat. 319
Cn. Manlius Antiocho plura imperat quam Scipiones. 342
M. Manlius Carthaginem oppugnat. 350
Carthaginenſium amicitiam ſimulat. 330
Manna. 24
Manna deſinit. 32
Manoes Sampſonis pater. 23
Manubias militum eſſe ſtatuit Cyrus. 122
Manuel Theophili Dux. B.116
Manuel Theophili ſervator. B.117
Manuel Patricius rem male gerit in Sicilia. B.157
Manuelis fuga ad Agarenos, & ſolers reditus. B. 117.
Manus in pariete ſcribens. 97
Manus ferreæ. 332
Manuum oſcula. 428
Magnitudo pro ſuperbia. 90
Magnus Pompeius a Claudio interfectus. 424
Mago Hannibalis frater. 308
Mago Gades tenet. 328
Mago in Italiam remittitur. 333
Magogæ Scythæ. 12
Magorum eſt, non quod ſomniaris, ſed quid portendat ſomnium exponere. 87
Magorum tyrannis. 96. 126
Magorum cædes. 128
Magnus ager. B.103
Mahometus ſedem ab Heraclio impetrat. B.67
Mahometi natales & impoſturæ. ibid.

Mahometas Romanas provincias populatur. B. 68
Majurica. 328
Malchus. Antipatri inſidiator. 170
Malchus Arabs Herodem non recipit. 173
Malefici corporis voluptatibus aſſiduis dediti, ſpiritus prorſus experteſ, cremandi a Deo. 92
Maleleel filius Gaidadi. 10
Malichi cædes. 168
Malli Alexandrum pene confecerunt. 145
Maniaces vinctus Conſtantinopolim mittitur. B. 187.
S. Mamas. B. 127
Mamertini a Romanis defenduntur. 288
Mamertini Meſſanæ habitatores. 286
Mammæa Moeſæ filia. 464
Mammæa a filio Auguſta appellata. 466
Filio honorem aripit. ibid.
Mammææ cædes & Chriſtianiſmus. 460
Mananimus Eſſæus da Herode vaticinatus. 182
Mananimus tyrannus. 79
Manaſſes xv. Rex Hieroſolymitanus. 81
Manaſſæ Joſephi filius. 19
Manaſſes Pontifex. 150
Manaſſis captivitas & pœnitentia. 82
Mancipium Judæicum a Philadelpho redemptum 120. drachmis. 149
Mandane Aſtyagis filia, Cyri mater. 108
Mandati violati pœnæ. 4
Mandonius a Scipione victus. 328
Mandragora. 16
Mane, felicitatis nota. 98
Manes Manichæorum Princeps. 482
Mauricii cum omni familia interitus. B. 62
Mauricii fuga. ibid.
Mauricius qui & Tiberius. B. 58
Mauricius comes fœderatorum, Tiberii gener. ibid.
Mauricius militum ſeditionem Commentioli proditione ulciſcitur. B. 61
Mauricius 1200. captivorum 6000. aureorum redimere recuſat. ibid.
Mauricius Philippicum generum ob famam de Philippo ſuſpectum habet. ibid.
Mauricius milites captivus redimere non vult. ibid.
Mauricius infantem ſuum altro cædi offert. B. 62.
Mauricius mavult hic dare pœnas. ibid.
Mauricius Imperator declaratur. ibid.
Maxantii tyrannis. 485
Maxentius tyrannus. B. 2
Maxentius a Conſtantino victus in Tiberi ſubmergitur. ibid.
Maxentius Maximiani Herculii filius Romæ Imperatus. 485
Maximi cognomen M. Valerio decretum. 293
Maximi cædes. 470
Maximiani Herculii interitus. 486
Perſecutio Chriſtianorum. 483
Maximianus Herculius Diocletiani collega. ibid.
Maximianus Herculius Imperio ſe abdicat. 484
Maximini avaritia, ignobilitas, crudelitas & Germanicus triumphus. 468
Maximini genus & ſævitia contra Chriſtianos. ibid.
Maximini cædes una cum filio. 469
Maximini cædes Taciti cædis occaſio. 481
Maximinus Antiochenus Epiſcopus. 451
Maximinus a Senatu Dux creatus. 469
Maximinus Alexandrinus Epiſcopus. 482
Maximinus Galerius gener Diocletiani. 483
Maximus Regno affectato a Theodoſio occiditur. B. 30.
Maximus Maximi nepos tyrannus Romæ. B. 38
Maximus & Martinus Papa Conſtanti Monothelitis reſiſtunt. B. 68
Mazabanes Hieroſolymitanus Epiſcopus. 472
Meatus ſubterranei Hieroſolymorum. 229
Medi, ſeu Madæi, a Madai. 13
Media Baaſpracan. B. 101
Medicum bellum cum Turcis. ibid.
Medica aurigatio. 157
Medici opera Rex inimicus facile debellatur. 363
Medici Regibus maxime timendi. ibid.
Medicis immunitas data. 404
Medicus ob non ſanatum ægrotum in crucem actus. 146
Mediolanum captum a Romanis. 305
Medorum & Perſarum 11. Monarchiæ. 87
Medorum Satrapæ leonibus objiciuntur. ibid.
Megabyzus. 127
Megacles pro Pyrrho occiſus. 280
Megalia caſtellum Carthaginenſe. 352
Megar 3 3 3. Iſraelitarum Judex. 305
Megaſthenes pro Metaſthene. 35
Mel ex ara Jovis. 275
Melangia locus, qui & Malagina. B. 125
Melchiſedecus. 14
Melchiſus Saulis filius. 44
Melchol Saulis filia. ibid.
Melchol Davidem aſtu liberat. 46
Melchol Davidi nubit. ibid.
Melchol exulante Davide alteri nupta. 50
Melchol Davidi remittitur. ibid.
Melchol Davidem ſaltantem ridet. 52
Meleleel vivit annos 895. 10
Meliſenus Nicephorus. B. 34
Melitine. B. 85
Sp. Melius Regno affectato occiditur. 263
Memoria beneficiorum ſupplicium mitigat. 60
Memphiboſthes Jonathæ F. 52
Memphiboſthis excuſatio. 56
Menæ liberti perfidia. 382. & 389
Menander Hiſtoricus. 61
Menas. B. 53
Menas libertus Sexto Pompejo perfidiam ſuadet. 387
Mendicus Armenius prodit Agarenorum inſidias. B. 187.
Menelai Imperii Pontificis interitus. 155
Menelaus pro Onia. 152
Menenius Agrippa. 253. Ejuſdem apologus. 156
Mens veri Imperatoris erga ſubditos. 462
Menſa aurea. 361
Mepheni Cappadoces. 12
Meroba Saulis filia. 43
Meroe olim Sabæ. 22
Meſembria. B. 72
Meſrem Ægyptus. 12
Meſſalina Valeria Claudii conjunx, mulier tyrannica & impudica. 367. Ejuſdem interitus. 425
Meſſalina C. Silio nubere aggreſſa. ibid. Mneſterem adulterum Edicto Claudii aſciſcit. ibid.
Meſſalinæ liberi. 425
Meſſana ab Hannone occupata. 188
Meſſanæ commoditas. 287
Meſthiel montes. 361
Meſtus fluvius. 352
Metella Syllæ uxor. 357
Metellus Magiſter Equitum. 299
Metellus Tribunus territus a Cæſare. 365
Methodii excarnificatio & relegatio. B. 118
Methodii de ſtupro calumnia. B. 121
Methodio divinitus extincta flamma libidinis. ibid.
Methodius a Michaele male tractatus. B. 106
Methodius pro Joanne Syngelo fit Patriarcha. B. 120.
Methodius calumniatoribus parcit. B. 121
Methoram Scythopolis. 50
Metius. 243
Metius ob Coſmographicam tabulam occiſus a Domitiano. 438
Metrophanes. B. 6
Metus unius multis enitiabilis. 21
Metus periculi Prophetæ auctoritate major. 86
Metus in præſentia & in futurum ademptus. ibid.
Metus per caſtra diſcurrens. 119
Metus avaritiæ prætexitur. 109
Metus defectionis cauſa. B. 208
Michael Cappadox Zoen ſtuprat. B. 182
Michael Calaphates a Zoe adoptatus. B. 98
Michael Rangabe declaratur Imperator. B. ibid.

Michael Balbus Amoricus ob inſidias in vincula conjectus. B 105
Michael perfide in pios graſſatur. B.106.107
Michael Theophili filius. B.118
Michael Theophili filius a Baſilio cæditur. B.131
Michael Burſes Antiochiam capit. B.160
Michael Zoes conſuetudine & publico abſtinet. B. 188.
Michael quamvis hydropicus Bulgaros domat. B. 188. & 189.
Michael Ducas Imperio ineptus. B 224
Michael Ducas Imperator deſignatur. B 253
Michael factus Imperator Zoen in ordinem cogit. B. 184.
Michael Paphlago fit monachus. B.190
Michael Patriarcha Iſaacium Comnenum adjuvat. Idem ob inſolentiam ab eodem pellitur. B. 210. & 211.
Michael Balbus ex carcere & compedibus ad Imperium evehitur. B.106
Michaelis Balbi confuſa religio. *ibid.*
Michaeli Balbo interceſſione Imperatricis differtur ſupplicium. B 105
Michaelis Balbi opiniones. B.107
Michaelis Balbi ſecundæ nuptiæ. B.109
Michaelis Balbi obitus. B.111
Michael a Demetrio martyre opem fruſtra ſperat. B. 188.
Michael Parapinacius cognominatus. B 226
Michaeli Balbo auguria Imperii. B.101
Michaelis Imperatoris oſſium tranſlatio. B.138
Michaelis Theophili filii profuſiones & impietas in matrem & ſorores. B 120
Michaelis Theophili filii duæ Arabicæ expeditiones. B.124
Michaelis Theophili filii aurigationes & neglectus Reipublicæ. B.125
Michaelis Theophili filii inepta comitas, & luſus ſcelerati. B 128
Michaelis Paphlagonis morbus ob perjurium. B. 184.
Michaelis Ducæ Imperatoris inepta ſtudia. B.255
Micheas vulnerari ſe jabet, & Achabum arguit. 74.
Micheas Achabo exitium prædicit. *ibid.*
Micheas in carcerem conjicitur. 75
Micipſa Maſiniſſæ filius. 351
Militare ſtipendium. 438
Miles prædatum educendus, ut & commeatus ſuppetat, & corpora labore firmentur, & diſciplina militaris non exoleſcat. 117
Miles direptionem locupletis urbis diuturni laboris præmium expectat. 121
Miles pene oſtenſo Judæis illudit. 214
Milites pauci, ſed fortes & exercitati, etiam multis ſunt formidabiles. 55
Milites 300000. 32
Milites ducem bellicoſum ignavo præferunt. 518
Milites in nullo belli metu negliguntur. 159
Milites Auguſti litem Antonianam diſceptant. 385
Milites cenſura Eccleſiaſtica notati. B.159
Milites an martyres. *ibid.*
Milites Ariſtobulum pacem ſervare non ſinunt. 168.
Militia neglecta imminuitur Imperium. B 215
Militibus ante pugnam dimiſſis donatur merces. 78.
Militum licentia cohercita a Pompeio. 88
Mille talentis redempta pax. 79
Milo Tarentina arce Romanis cedit. 285
Milo Pyrrhi dux. 357
Milonia Cæſonia Caligulæ nubit. 420
Milium locus Conſtantinopolis. B 49
Mimas. B.25. & 29
Mina Judaica librarum a$\frac{12}{5}$. 577
Minæ irritæ. 76
Minerva deſponſa Antonio. 387
Minervæ ædes. 456
Miniſter fidelis non omnia tyranni juſſa exequitur. 67
Miniſtri bene meriti, indulgeri ſibi volunt. 50
Miniſtri culpam Domini luunt. 70
Miniſtrorum regiorum in bellis inteſtinis fides lubrica. 50
Miniſtrorum laboribus fruuntur domini. 52
Minorica. 328
Q. Minutii Rufi temeritas. 313
M. Minutius ab Æquis vincitur. 260
Minucius Augurinus. 263
M. Minutius magiſter equitum. 312
Minutius Rufus contra Gallos. 336
Miracula ad Sinam edita Moſi. 23
Miracula etiam tyrannorum ſævitiam frangunt. 90.
Miracula ab improbis eluduntur. 91
Miraculis commiſſa religionis controverſia. 67
Miraculis pietas erga Deum excitatur atque augetur. 91
Miraculum evangelici codicis non combuſti. B.136
Miſac pro Miſaele. 87
Miſael Miſac appellatus. *ibid.*
Miſerorum nulli cognati. 253
Mithridates Cyri gazophylax. 226
Mitridates a filio Pharnace occiditur. 275
Mithridates Rex Parthorum. 187
Mithridates ad Euphratem a Pompeio profligatus. 360.
Mithridates fugiendo quam pugnando hoſtis gravior. 362
Mithridatis interitus. *ibid.*
Mithridaticum bellum. 360
Mizizius tyrannus. B.71
Mnaſeas Damaſcenus meminit diluvii. 11
Mneſter ſaltator Meſſalinæ amator. 425
Mneſteris interitus. 426
Moabita primogenitum adolet. 71
Moabitæ ad internecionem cædi jubentur. 42
Moabitæ Achabo tributarii. 70
Moabitæ ex errore in manus hoſtium incidunt. 72
Moabitarum Rex Davidis cognatis hoſpitium præbet. 47
Moameti natales & impoſturæ. B.67. 139
Mocilas. B.128
S. Mocius. 382
Modeſtia diſcitur a pueris exemplo modeſtorum ſenum. 109
Mœnia tranſilire capitale. 237
Mœnia ſacroſancta. *ibid.*
Mœnia aratro deſignata. *ibid.*
Mœſa Juliæ Senecæ ſoror. 464
Monachi ab Argyropulo locupletati. B.182
Monachi Michaelem venere abſtinere jubent. B. 188.
Monachi Theodoræ longam ætatem pollicentur. B. 150.
Monachorum cædes ſub Copronymo. B.86
Monachus enſifer. B.61
Monachus Mahometi ſuffragator. B.67
Monachus fatidicus. B.10c
Monarchia ad bella & ſeditiones reprimendas utilis. 254
Monarchiæ gerendæ ratio. 402
Monaſtica cenſura de hiſtoriis. 2
Moneta mutata a Comneno. B.535
Mongus Petrus. B.42
Monitis ſpretis clades accipitur. 78
Monitoris fidelis præmium calamitas. 103
Monobarus Bazeus Adiabenus. 287
Monomachi conſilium negligentia & mollities. B. 194.
Monomachi profuſiones, rapacitas & orientis amiſſio. B.204
Monomachi ineptiæ de Zoe & Alana concubina. B.204. 205.
Monomachi morbus articularis & lateris dolor. B.205.
Monomachi obitus. B.206
Monomachi Theodoſii Præſidis ſeditio. B.207
Monomachus fit Imperator. B.194
Monachus Theodoſius relegatur. B.203

Monoxyla Roſſorum navigia. B 200
Monothelitæ. B.67
Mons Judaica tribus. 89
Monſtrum fœdum ſub Mauricio natum. B.60
Monſtrum Byzantii natum. B.227
Montii Quæſtoris interitus. B.16
Mopſi ſons. B.27
Mopſuhæſtiæ excidium. 150
Mora ſupplicii, damnatis aliquando ſalutaris. 57
Mora hoſtis, timiditatis ſuſpicionem præbet. 139
Morbus ex metu, ex morbo mors. 49
Morbus capitis in Arabia. 403
Mori optare, nec poſſe. 447
Mors ex animi ægritudine. 60
Mors minus acerba iis eſt qui facti ſunt votorum compotes. 108
Mortago Bulgarus. B 9
Mortis denunciatio triſtiſſimus nuntius. 5
Mortuis viventium negotia ne impediunto. 414
Mortuus reſuſcitatus ab Elia. 67
Mortuus fingitur qui occiſus eſt. 161
Mortuus nuncius ad mortuum. 38
Mos aqua. 20
Moſaica inſtituta cur ignota Græcia. 150
Moſaici libri diu amiſſi reperiuntur. 82
Moſis nativitas & educatio. 21
Moſes Ægyptiam mammam aſpernatus, matri ſuæ reſtituitur. 21. & 22
Moſes diadema proculcat pedibus. 22
Moſes expoſitus a Thermuti educatur. ibid.
Moyſes, id eſt, ex aqua ſervatus. ibid.
Moſis expeditio Æthiopica. ibid.
Moſis miracula apud Pharaonem. ibid.
Moſes ab Abrahamo ſeptimus. 22
Moſes miraculis confirmatus Pharaonem adit. 24
Moſes in lapidationis periculo. 25
Moſes Idumæos reformidat. 29
Moſes Cananæam videt, ſed non ingreditur. 38
Moſes tabulas legis confringit & reparat. 26
De Moſe & Aarone oraculum. 35
Moſis fuga & nuptiæ ſecundæ. 23
Moſis iracundia ob vitulum. 25
Moſis manus in altum elatæ victrices. ibid.
Moſis obitus. 30
Moloch. 13
Molynopolis. B.176
Muhumeti Imbraelis crudelitas & interitus. B.201
Muhumetus Imbraelis filius. B. 200
Muliebres illecebræ etiam ſapientiſſ. in fraudem illiciunt. 61
Muliebris *ἀκοσμός*. 49
Muliebrium ornamentorum controverſia. 337
Mulier adoptat filium. 25
Mulier gigantea. B.47
Mulier Sabea cædendi auctor. 57
Mulier formoſa, fera cui reſiſti non poteſt. 118
Mulier formoſa ab amante quidvis impetrat. 135. 136.
Muliercula importuna impetrat audientiam ab Adriano. 445
Mulierem formoſam intactam dimittere Barbarus inhoneſtum cenſet. 73. 115
Mulieres ad vindictam proniores. 134
Mulieres Aſſyriorum aciem reſtituunt. 176
Mulieres armatæ. 449
Mulieres in Saporis exercitu. 455
Mulieri iratæ non fidendum. 138
Mulieribus non vis afferenda, ſed perſuadere licet auctore Cyro. 118
Mulieribus curru vehi conceſſum. 266
Mulierum vis. 129
Mulorum juga 10000. 142
Multitudo paucitatem ſuperatura creditur. 55
Multitudo delinquentium non facile ſine publico malo coherceri poteſt. 137
T. Manatius Plancus Antonianus a Ponto Aquila victus. 376
Mundus *κόσμος*. 9
Munera non tantum eſt accipere ab omnibus. 73
Munera perituri repudiata. 92
Munera cuique pro dignitate tribuenda, 124
Mures Palæſtinam affligunt ob arcam. 48
Mures Sennacheribum Peluſio pellunt. 82
Murus longus. B. 46
Muſca Dea Accatonia. 70
Muſcæ ſaturæ minus moleſtæ. 204
Muſcarum immiſſio. 23
Muſica profligat malos genios. 45
Muſonius Philoſophus. 436
Mutatio ex malo in bonum. 82
Mutia Pompeio abſente adulteras. 362
Mutia S. Pompeii mater. 386
Mucianus contra Vitellium a Veſpaſiano miſſus. 435.
Mucianus Veſpaſiani Vicarius. 436
Mutinas Pœnus ad Romanos deficit. 324
Mutinenſis obſidio. 375
Mutiſtratum urbs Siciliæ. 292
Mutius Cordus Scævola Porſennam occiſurus. 255.
Mutus præ metu. 172
Myiæ. 390
Myra capta ab Agarenis. B.185
Myrenſes Bruto ſe dedunt. 381
Myriades 462. & 800. 131
Myſia Europæa. 384
Myſi ſeu Bulgari. B.46
Myſi ad Olympum. 343
Myſi. 401

N

NAAS Ammonitarum Rex Iſraelitis minatur. 42.
Naba mons. 31
Nabal Carmelita. 48
Nabat 52. Rex Iſraelitarum. 65
Nabathæi Arabes. 156
Nabiotba. 47
Nabis Lacedæmoniorum tyrannus. 336
Nabis ab Ætolis peremptus. 340
Domitus a Flaminio. 337
Nabla. 57
Nabothi vinea & cædes. 67
Nabuchodonoſor Hieroſolymis captis Regem occidit, 3000. captivorum abducit. 84
Nabuchodonoſor Nechaum Ægyptium vincit. ibid.
Nabuchodonoſoris ſævitia in Sedechiam. 84
Nabuzardan Hieroſolyma incendit. ibid.
Nabuchodonoſoris ſecunda expeditio in Ægyptum. 86
Nabuchodonoſor ſomnium ſuum a Magis ſibi dici poſtulat. 87
Nabuchodonoſoris ſomnium de ſtatua. ibid.
Nabuchodonoſor honorem habet Danieli, & Hebræorum Deum celebrat. 90
Nabuchodonoſoris ſomnium de arbore. ibid.
Nabuchodonoſoris aurea ſtatua. ibid.
Nabuchodonoſoris meminerunt Beroſus, Megaſthenes, Philocles & Philoſtratus. 92
Nabuchodonoſor ſuperbus & inſolens. 90
Nabuchodonoſor in furorem actus VII. annos inter beſtias degit. 92
Nachor. 14
Nachordan Rex Aſſyriorum. 82
Nachordan Sennacheribi filius. 105
Nadabi & Abii interitus. 27
Naeman. *Vide* Neeman.
Nahumus excidium Iſraelitarum ante annos 115 prædicit. 79
Nais capitur. 33
Narbonenſes olim Bebryces. 306
Narciſſus libertus Claudii ab epiſtolis. 425
Ad Meſſalinæ tumulam occiditur. 427. 429
Narciſſus Commodum jugulat. 454
Narciſſus Hieroſolymitanus Epiſcopus miraculis clarus. 462
Naſamonum excidium. 439
Narſes Perſarum Rex. B.9

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Narſes Perſa pacem cum Romanis facit. 484
Narſeris & Beliſarii diſſidium. B. 54
Navis ænea navigationis præſidium. B. 45
Narſetis a Phoca defectio & interitus. B. 63
Narſetis elogia. B. 54
Naſturtium Perſarum obſonium. 109
Natales regiorum filiorum largitionibus populorum honorati. 156
Natare neſcire, duci & militi incommodum. 143
Nathan Propheta. 52
Nathan Davidem arguit. 53
Nathan Salomonis ſtudioſus. 59
Naturæ & exercitationis dona, cauſa calamitatis. 188.
Navales pugnæ S. Pompeii & Auguſti. 390. & 391. *paſſim*.
Naves onerariæ 400. triremes 700. a Juliano crematæ. B. 20
Naves 800. captæ a Pompeio. 363
Naves 300. ad Actium captæ. 398
Navis hoſtilis prætextu legationis evadit. 331
Navis xvi. remigorum. 339
Naupacti deditio. 341
Nazoræus. 38.
Nearchus ex Oceano Indico in Euphratem redit. 146.
Neapolis Thraciæ. B. 213
Neapolis tentata ab Hannibale. 317
Neapolis Libyca a Piſone everſa. 353
Neceſſitas audaces facit. 76
Nechaus Ægyptius Medos oppugnaturus, Joſiam occidit. 83
Nechaus Ægyptius a Nabuchodonoſore vincitur. 84.
Nectarius. 29
Neeman Syrus a lepra mundatur. 72
Neemias inſtaurat Hieroſolyma. 100
Neemias ſe contra Moabitas, Ammonitas & Samaritanos munit. 133
Neemias Xerxæ pincerna inſtaurat Hieroſolyma. *ibid.*
Neemiæ ærumnæ pro patria. *ibid.*
Negra. B. 47
Neocæſareæ excidium. B 219
Nemrodus primus gigas & tyrannus. 13
Nemezi gens Gallica forte Nemetes. B. 231
Nemezorum defectio. *ibid.*
Nephtalim. 16
Nero pro Domitio vi. Romanorum Imperator. 216.
Nero xvii. annos natus fit Imperator. 324
Cl. Nero Haſdrubalem cædit 326. In Sicilia. 333
Cl. Nero cum Hannibale dimicat. 326
Nero Germanici filius. 414
Nero primus Chriſtianos perſequutus. 430
Neronis adoleſcentia luxurioſa 429. Aurigationes & ſcenicæ exercitationes. *ibid*
Nero poſt matricidium nocturnis terroribus exagitatur. *ibid.*
Neronis conſilia deſperato Imperio, fuga, interitus. 431. Expeditio in Græciam 430. Imperium. 428.
Neronis utriuſque ſexus conduplicatæ nuptiæ, generis activi & paſſivi. 431
Neronis partus 430. Cædes. 431
Neronis interitus. 219
Nerva aſtrologi mendacio ſervatus. 440
Trajanum adoptat. 441
Nervæ Imperium. 439
Neſtorius hæreticus. B. 32
Neſtoris defectio. B. 226
Nica a Sclero occupata. B. 170
Nicæa capta a Francis. B. 236
Nicæna prima Synodus. B. 7
Nicænum Symbolum. B 8
Nicænum vii. Concilium de imaginibus colendis. B. 92
Nicanor Judæ inſidiatur. 163
Nicanoris interitus. *ibid.*
Nicephori Cæſaris & fratrum pœna. B. 92
Nicephori ſordes, rapacitas & exactiones. B. 97
In Nicephorum ſcomma. B. 162
Nicephori interitus publici luctus ſolatium. B. 98
Nicephori Phocæ expeditio Cilicica. B. 157
Nicephori Phocæ coronatio & nuptiæ. *ibid.*
Nicephori Phocæ nuptiæ ſecundæ a Patriarcha impeditæ. *ibid.*
Nicephori Phocæ defectio. B. 198
A Nicephoro populi alienatio ob ludum militarem. B. 182
Nicephorizes Eunuchus. B. 225
Nicephorizis Logothetæ interitus. B. 230
Nicetas Copronymi filius. B. 88
Nicephorus Copronymi filius. *ibid.*
Nicephorus generalis Logotheta Imperator appellatur. B. 95
Nicephorus Irenen in exilium mittit. B 96
Nicephorus Imperator ſtricto gladio petitus B. 98.
Nicephorus a Bulgaris occiditur. B. 99
Nicephorus Patriarcha Leonis Armenii impietatem præſentit. B. 105
Nicephorus Phocas. B. 139
Nicephorus Phocæ Bardæ filius. B. 152
Nicephorus Phocas Cretam ſubigit. B. 154
Nicephorus Phocas metu tyrannidis e Creta revocatur. B. 155
Nicephorus Phocas in Syria bene pugnat. B. 155
Nicephorus Phocas tyrannidis ſuſpicionem callide a ſe amovet. B. 156
Nicephorus Phocas Imperator declaratur. B. 147
Nicephorus ſacros reditus in militiam convertit. B. 159.
Nicephorus Phocas ad rem militarem refert omnia. B. 159
Nicephorus Phocas Eccleſiaſtica ſuffragia & reditus ſibi vendicat. B. 160
Nicephorus Phocas muro fatum excludere ſtudet. B. 160.
Nicephorus ex fame lucrum captat. B. 162
Nicephorus Uranus Bulgaros domat. B. 176
Nicephorus Comnenus. B. 233
Nicephorus Phorbeni Catacalonis filius. B. 235
Nicephorus inſidiator dat pœnas. B. 236
Nicephorus Phocas inviſus ob licentiam militum & avaritiam. B. 169
Nicetas Gregoræ F. honorifice ab Heraclio excipitur. B. 66
Nicetas Eunuchus Copronymi Patriarcha. B. 87
Nicetas dux Antiochenos male tractat. B. 185
Nicetas Ooriphas. B. 236
Nicias Pyrrhi proditor ſupplicio afficitur. 283
Ejus cutis in lora ſellæ conciſa. 219
Nicius Cerealis inſidiator Caliguiæ. 420
Nicocizas. B. 177
Nicolai Patriarchæ relegatio. B. 141. Ejus reſtitutio. B. 143
Nicolai Publicani de Conſtantino Duca prædictio. B. 144.
Nicolaus Damaſcenus Herodis orator. 593
Nicolaus grammaticus Patriarcha. B. 233
Nicolaus Mirificus. B 235
Nicomedes Bithyniæ Rex. 352
Nicopolis capta a Bulgaris. B. 19
Nicopolis. 385
Nicon machina. 221
Nigidius Figulus monarchiam Auguſti prædicit. 373.
Nili foſſæ & aggeres extructi a Judæis. 25
Nili ortus & incrementa ex Dione. 459
Nilus Geon. 10
Ninivæ Deus excidium minatur. 79
Ninivitæ acta pœnitentia conſervantur. *ibid.*
Ninive capta a Nabuchodonoſore. 108
Ninives excidium etiam poſt pœnitentiam vaticinatur Tobias. *ibid.*
Ninus urbs. 14
Niſan Aprilis. 23
Niſi moleſtum fuerit. 576
Niſibis. B. 12

Niſibis

Niſibis a Gordiano 111. recuperata. 471
Noa Deum propitium habet. 11
Noa Lamechi filius. *ibid.*
Noa rem divinam facit. 4
Noa vitiſator, & Hebræorum Bacchus. *ibid.*
Noa vivit annos 950. 11
Nobiliſſimi honos. B. 48
Nobilitas apud exteros receptu non caret. 61
Nobilitas etiam apud hoſtes honorata. 87
Nobilitas animoſos facit. 238
Nobilitati etiam ab hoſte honos habetur. 75
Noctes alternæ duarum uxorum. 119
Noemis. 38
Noemis felicitas. *ibid.*
Nola repulſus Hannibal. 58
Nolæ fontibus appenſæ. 317
Nomeo geotis terra de lendora. 42
Nomen cum re aliquando conſentit. 49
Nomina captivis mutata. 87
Nomine mutato res eadem fertur. 254
Nonacrina aqua. 147
C. Norbanus contra Brutum & Caſſium miſſus 381.
Noricum. 394. A Philippo captum. 319
Novæ tabulæ. 254
Novatus Catharorum auctor. 473
Novercæ privignis infeſtæ. 94
Nox prælia dirimit. 141
Nox opportuna paucioribus ad hoſtes invadendos. 141.
Nubes, Dei deſcenſum in templum Salomonis teſtati credita. 61
Nuceriol crudeliter tractati ab Hannibale. 317
Nuditas ſimplicitatis ſymbolum. 10
Numa Iovitus, nec niſi ſacris rita peractis, regnum ſuſcipit. 141
Numa Pompilius 11. Rex Romanorum. *ibid.*
Ejus ætas & obitus, fiducia in Deum, inſtituta, pacatam Regnum. *ibid.*
Numerianus Imperator, ut perierit, incertum. 482.
Numerius Fabius. 300
Numicius flavius. 235
Numinis neglectus clades parit. 35
Numinis providentia Davidem, ne patriam oppugnet, conſervat. 49
Numitor regno a fratre ſpoliatur. 236
Nuncius falſus cædis cauſa. 116
Nuncii falſi facile decipiunt. 52
Nuptiæ per dies quatuordecim celebratæ. 107
Nymphæum. B. 40

O

OASIS. B. 33
Obæratorum liberi in ſervitutem abrepti. 65
Obedus. 39
Obiter nihil agendum. 452
Oblivisci injuriam difficilius eſt quam ignoſcere. 55.
Obſeſſis aut gladii aut famis exitium metuendum. 84.
Obſides dati a quibus Regno timebatur. 212
Obſidio, fames, peſtis conjunguntur. 85
Obſidionis ſolvendæ honeſta cauſa quæſita. 158
Obſignare. 99
Occaſionem qui ſuppeditat eſt culpæ auctor. 117
Ochoziæ interitus. 75
Ochozias, mali corvi malum ovum. 70
Ocium malas cogitationes parit. 3
Octacilius Craſſus Coſ. in Siciliam venit. 298
Octavia Neroni nubit. 215
Octavius Claudii filius. *ibid.*
Octavia Auguſti ſoror M. Agrippæ nubit. 422
Item Antonio. 359
Octavia repudiatur a Nerone, atque occiditur. 429.
Octavia Claudii filia Domitio nubit. 426
Octaviæ ſororis Auguſti obitus. 405
Octavii ſomnium. 363
C. Octavius Cæſar Auguſtus. *Vide* Auguſtus.
C. Octavius a Lyſia occiſus. 348
M. Octavius Caſſii metu necem ſibi conſciſcit. 381
Oceanum Indicum ingreſſus Alexander. 145
Ocriſia Servi Tullii mater. 246
Oculi dextri effoſſio poſtulata ab hoſte. 62
Oculi divinitus aperti vident arcana Dei. 73
Oculi precibus perſtricti, ut videntes non videant. *ibid.*
Oculi nota calliditatis. 94
Oculi ſapientiæ ſignum. 97
Oculorum effoſſio quietos reddit homines. B. 179
Odenathi una cum filio interitus. 478
Odenatus Palmyrenus Perſas oppugnat. 476
Odenatus Baliſtam & Quintum occidit. 478
Odenatus Orientis dux a Galieno creatur. 478
Odium publicum ferre difficile eſt. 128
Odium crudelitate non mitigatur, ſed exaſperatur. 165.
Odola ſpelunca. 47
Oebares equiſo Dario Regnum conciliat. 128
Oecumenicus magiſter cum 12. collegis a Leone ob cultum imaginum exuſtus. B. 83
O fortem & fidelem animum, præclara laus. 121
Ogus. 29
Olbia Sardiniæ urbs. 292
Olbianus. B. 155
Oida vates Selami uxor. 82
Olei vino miſti medicina. 403
Oleo ſacro inaugurati Reges. 59
Oleum in vaſa transfuſum multiplicatur. 72
Olympi monaſteria. B. 216
Olympiadis ſomnium. 137
Olympias Aridæum privignum veneficio delirum facit. 94
Olympias recuſat Junonis eſſe pellex. 140
Olympias Herodis filia. 192
Omen ex verbis petitum. 42
Omen malum in hoſtes vertatur. 90
Omen victoriæ Actiacæ. 398
Omen cladis verba Evangelii. B. 52
Omina obitus Auguſti. 410
Omina inauſpicatæ expeditionis. 465. 212
Oniæ cædes expiata malo frugum proventu. 167
Oniæ preces. *ibid.*
Onias Pontifex. 117
Onias Simonis Juſti filius Pontifex. 150
Onias in Ægypto Pontifex. 156
Onias imbrem precibus impetrat. 167
Onias ob pacis ſtudium lapidatur. *ibid.*
Oorphas Agarenos coercet. B. 150
Ophites olim dictus Orontes fluvius. B. 14
Ophnis Elii filius. 39
Opinione hominum falſa ad noſtram commoditatem abutendum. 117
Opobalſamum. 167
Oppius Metellus contra Sertorium. 358
Opſaras Joannes. B. 208
Optimi cognomentum Trajano datum. 443
Optio peſtis, famis aut belli. 57
Opuntem Sulpitius occupat. 358
Or Mariammes maritus. 25
Oracula & picturæ de Imperatoribus. B. 104
Oracula verbis ambiguis deludunt homines. 127
Oracula de Cannenſi clade. 314
Oracula amphiboliis deludunt homines. 344
Oraculo proditum facinus. 32
Oraculum de explendo hiatu. 272
Oraculum de Chriſto. B. 90
Oraculum de Scirto: Affliget miſeros Scirti ſaltatio cives. B. 92
Oraculum de Michaele Balbo. B. 111
Oraculum Macrino datum. 465. Item Tarquinio. 250.
Oraculum de Orbis Imperio a Joſepho perperam intellectum. 435
Oratio contumelioſa & arrogans, odioſa. 62
Orationes recitari de ſcripto ſolitæ. 413
Orbis partes quatuor. 94
Orbitas homini diviti mortem triſtiorem facit. 82

Digitized by Google

Orcas locus. B. 209
Orcum Sulpicius occupat. 329
Orebi montis miracula cum Elia. 29
Oreſtias poſt Adrianopolis. B. 197
Organos aurea. B. 124
Origenes Cæſareæ Paleſtinæ docet. 470
Origenes martyrii cupidus, & reliqua ejus acta. 460. Martyrium refugit. 473
Origenicæ opiniones a Vigilio & Eutychio damnantur. B. 48
Origenis abſurdæ opiniones. ibid.
Origenis caſtratio. 461
Origenis peculiares opiniones. 473
Ornæ Jebuſæi area. 58
Ornatus ridiculos facit inſuetos. 214
Orodes Parthorum Rex. 386
Orophernes Ariarathis filius adoptivus. 348
Orpha. 38
Orphanotropheum. B. 35
Orphanotropheum ab Alexio inſtauratum. B. 237
Orphanotrophi fratres graſſantur in ſubditos. B. 188.
Orphanotrophum fallit conſilium ſuum. B. 179
Orphanotrophus cæcatur. B. 197
Orphanotrophus. *Vide* Joannes.
Orphanotrophus acerbus Quæſtor. B. 203
Os magniloquum. 94
Oſculo cædes conjungitur. 57
Oſeas XVIII. Rex Iſraelitarum. 79
Oſſa præſtantium virorum magni æſtimata. 87
Oſſa mortuorum ſub limina. 414
Oſſium Joſephi translatio mandata. 21
Oſtenta Hieroſolymorum interitum providentia. 227.
Oxanis filia Magorum impoſturam detegit. 128.
Otho. 216
Otho factione militum fit Imperator. 431
Galbam occidendum curat. ibid.
Otho reconciliatione Vitellii deſperata ſe ipſum interficit. 432
Othoniani bis victi a Vitellianis. ibid.
Ozan ob contrectatam Arcam perit. 52
Ozias Deo quinque dies præfinit. 72

P

PACORUS Ventidio cæſus. 174
Pacorus Parthus. 386. A Ventidio cæſus. 392
Pachorus Parthus Antigonum Hieroſolyma reducturus. 22
Pacis cauſa bellum. 244
Pæan hymnus bellicus. 120
Pæones aliique Pannonii. 393
Pagi 985. Judæorum everſi. 445
Palæſtina Philiſtiim. 13
Palæſtinæ quinque urbes, Geta, Accaron, Aſcalon, Gaza, Azotus. 41
Palæſtini ab Iſraelitis profligati. 33
Palæſtini victi a Jeſu. ibid.
Palæſtini Iſraelitis annos 40. imperant. 37
Palæſtini bis vincunt Iſraelitas. 40
Palæſtini quinque podices & mures aureos cum arca mittunt. 41
Palæſtini ferro interdicunt Iſraelitis. 42
Palæſtini Iſraelitas cædunt. 50
Palæſtini bis a Davide profligati. 52
Palæſtinorum 60000. cæſa. 44
Palmyreni victi ab Aureliano. 488
Palatium 238. Habitatio Principis. 403
Palatium clauſum. 446
Pallas Felicis frater. 217
Pallas Claudii libertus Quæſtor. 425
Pamphilia a Cn. Manlio domita. 348
Panem ſacrum ab inquinatis edi nefas. 47
Panes Azymi cur. 26
Panes ſacros edit David. 47
Panicus terror. 74
Panis hordaceus vilitatis nota. 35
Panis, naſturtium, aqua Perſarum victus. 109
Panium a Michaele captum. B. 109
Pannonii. 393. & 401
Panormum a Romanis captum. 296
Panormus inſula. B. 132
Pantænus Philoſophus ſub Commodo. 459
Pantepopti Monaſterium. B. 237
Panthera velocitatis nota. 94
Panthera Macedonum monarchiam ſignificat. ibid.
Panthia mulierum Aſianarum formoſiſſima. 114
Panthia Abradatem armat. 119
Panthia ob mariti cædem ſe jugulat. 122
Panthiæ inſignis pudicitia. 117
Panthiæ ad Abradatam oratio. 119
Papæ legati Iconomachis aſſentiuntur. B. 127
Papaverum capita decuſſa. 249
Paphlagones Riphatei. 13
Paphlagones tributarii ſine ſatrapis. 125
Papianus ſuffeciſſe pro Papiniano. 460
Papias, Michaelis Balbi cuſtos. B. 105
L. Papirius Curſor. 276
Papirius Lucanos, Brutios & Tarentinos domat. 286.
C. Papirius Corſicam domat. 303
Pappi cædes. 174
Papyrius mons. B. 239
Parabola Micheas Achabum arguit. 72
Parabola de rubo & cedro. 79
Parabolæ aptæ ad arguendos potentes & iracundos. 53
Parabolæ Salomonis. 60
Paradiſus. 10
Parapinacii cognomentum. B. 226
Parapinacii obitus. B. 230
Parapioscius ex Imperatore fit monachus. B. 20
Parcere ſubjectis & debellare ſuperbos. 115
Parentum luctus & probrum liberos a flagitiis deterrere debet. 104
Paris hiſtrio. 438
Parmenio Alexandri medicum calumniatur. 142
Parmenionis cædes. 149
Parricidio non regnum ſed exilium quæſitum. 82
Parſimonia inſolita malum omen. B. 221
Parthi bis victores duorum fratrum Antiochi & Demetrii. 170
Parthi Antigono opem ferunt. 180
Parthi a Medis victi viciſſim Media & Armenia potiuntur. 394
Parthi victi a Trajano. 443
Parthorum motus poſt Philippicam pugnam. 386
Paſar urbs. B. 201
Paſcha. 61
Paſtoris boni & Regis eadem munera. 123
Patares Bruto ſe dedunt. 181
Pater cædis filii ſpectator & comes. 420
Paternam religionem evertit filius. 70
Patre accuſante, & filii capiti manus imponente, lapidandus filius. 137
Patres 100. Sabini Romanis 100. Patribus additi. 239
Patres 200. minorum gentium a L. Tarquinio in Senatum lecti. 245
Patria inſtituta contra tyranni Imperium retinere magnæ conſtantiæ eſt, nec periculi minoris. 89
Pro patria quidvis & facere & pati paratus. 136
Patriæ liberatores chari Deo & felices. 35
Patriæ ruinæ ampliſſimæ Babylonis ſplendori prælatæ. 85
Patriæ calamitas juſta doloris cauſa. 133
Patriæ amore peregrina inſtituta admiſſa. 161
Patriarcha ſyngrapham ab Imperatore poſtulat. B. 191.
Patriarchæ proclamatio. B. 86
Patriarchæ Conſtantinopolitani titulus. B. 150
Patricidarum pœna. 250
Patricii. 237. Tribuni plebei facti. 258
Patricius Homericocentonum auctor. B. 35
Patris impii filius pius. 64
Patris pii filius impius. 79
Patzinatæ, ſeu Patzinacæ. B. 139
Pauli Apoſtoli cædes. 430

Pauliciani Manichæi. B.123
Paulina a Mundo ſtuprata. 201
Paulinus inſons in ſuſpicione a Theodoſio occiſus. B. 35.
P. Æmilius Moderatus. 383. 384
Paulus Æmilius contra Perſeum mittitur. 346
Paulus Aſtrologus Leontio prædicit Imperium. B. 73.
Paulus confeſſor. B.18
Paulus Cyprius Patriarcha fit monachus. B.91
Paulus hæreticus. 461
Paupertas cum juſtitia raro conjungitur. 106
Paupertas impultrix ſcelerum. 143
Paupertas vera. 185
Paupertatis deſperatio formidabilis. 255.256
Paupertas. 348
Pauſanias Philippi interfector. 138
Pax eſto vitæ meæ tempore. 76
Pax ſpreta belli clades parit. B.200
Pazinacæ. B.165. 202
Pazinacæ Provincias vaſtant. 177
Pazinacæ victi, Chriſtiani fiunt. B.202
Pazinacæ Adrianopolim invadunt. B.228
Pazinacæ in Moglenen coloni mittuntur. B.235
Pazinacarum defectio, & 30. annorum induciæ. B. 203.
Pazinacarum XIII. Tribus. 200
Peccati comes eſt calamitas. 53
Peccatis alienis inexorabiles noſtris ignoſcimus. 32
Peccatum remotum a Davide. 58
Peccatum cauſa cladis. 94
Peccatum conſummari, perfici, obſignari, expiari. 98.
Peccatum obſignari. 99
Pecudes etiam inviſæ Deo gentis tolli jubentur. 44
Pecudum interitus. 23
Pecunia data ne recipiendi eſſent milites. 122
Pecunia equis propoſita. 145
Pecunia & obſidibus redemptum præſidium. 161
Pecunia Regnum occupatur. 136
Pecuniæ a Michaele profuſæ ſemiſſis fiſco reſtituitur. B.131
Pecuniæ aut Regni optio. 236
Pecuniam ad ſe afferri Auguſtus & Claudius vetuerunt. 423
Pedes exercituum nota. 95
Pedibus hominis inſiſtere nota depreſſionis. 93
Pediculorum immiſſio. 23
Q. Pedius Auguſti collega. 478
Pelagii cædes. B.41
Pelagium locus. B.87
Pelizus ſepulchri Cyri effoſſor. 145
Pelliceæ tunicæ caro craſſior. 10
Peluſium a Sennacheribo fruſtra obſeſſum. 82
Pentadius. B.115
Percuſſoris etiam reconciliati odioſus. 7
Perdiccas Aridei nomine Regnum occupat. 94
Peregrina inſtituta captivis ediſcenda. 87
Perennii Præfecti Prætorio cædes. 452
Perfidi tenendi, tum demum cum opprimi poſſunt. 110
Perfidia infelix. B.157
Periander Corinthios procares tollit e medio. 249
Peribleptæ Monaſterium. B.238
Periculum aliis mandat, emolumentum ſibi vendicat David. 52
Perinthii Byzantiorum jus & agros adepti. 457
Perinthus Heraclea. B 109
Perire malle, quam ex ſuſpicione violata ſupplicem. 92
Perjurium votis placandum. 44
Perpenna victus a Pompeio. 358
Perſæ ſemper aliquid Regni retinuerunt. 84
Perſæ Elimæi. 14
Perſæ proditori Theophilum. B.119
Perſæ equites 40000. 129
Perſæ omnium Barbarorum crudeliſſimi. 499
Perſæ benefactores in commentarios retulerunt. 134.
Perſæ Regnum Parthis adimunt. 466
Perſarum & Avarum graſſationes ſub Phoca. B. 63.
Perſarum & Medorum 22. Monarchia. 93
Perſarum XII. Tribus. 108
Perſarum arma, thorax, ſcutum, gladii aut ſecuris. ibid.
Rex Perſarum ſemiſſem juventutis venatum educit. 109
Perſarum frugalitas & mundicies. 110
Perſarum deliberatio de Reipublicæ forma. 128
Perſarum VII. Senatores. 133
Perſarum Regnum a Sarracenis everſum. B.173
Perſarum ſub Sapore excurſiones. 476
Perſas Cyrus ſtolis Medicis ornat. 124
Perſcennii nigri interitus. 457
Perſepoli 40000. talenta reperta. 142
Perſei inventum contra elephantos. 345
Perſei parſimonia ſocii alienantur. 345
Perſei capti abjectus animus. 347. 348
Perſei filius fit ſcriba. 347
Perſeus bellum Romanis infert. 345
A Paulo Æmilio vincitur & capitur. 346
Perſeus XX. Regibus ortus. 347
Perſica diſciplina. 108
Perſica opulentia. 142
Perſicæ pacis renovatio. B.57
Perſici Imperii fines. 125
Perſici Septemviri contra magos conjurant. 128
Perſicum Imperium a Medico ſeparatum. 108
Perſis tributum 500. pondo dari ſolitum. B.56
Perſthlaba magna. B.165
Perſthlaba capta a Baſilio. B.177
Pertinacis interitus. 455
Pertinax inſipientia monitis non emendatur. 64
Pertinax Commodo ſuperſtes. 451
Pertinax Imperator Afer ex Alba Pompeia. 454
Peſtilentia ſub Parapinacio. B.227
Peſtilentia ſine morbo. 140
Peſtilentia Veſuvii incendium conſecuta. 437
Peſtilentia ſub Copronymo. B.85
Peſtilentia univerſalis per annos XV. 474
Peſtis ob numeratum a Davide populum. 58
Peſtis & fames ſub Auguſto. 404
Petaani. B.181
Petephres Joſephi dominus. 19
Petra ebullit aqua. 24
Petra ignem edit. 35
Petri fratris Mauricii interitus. B.63
Petronæ Drungarii mulcta. B.121
Petronas Agarenos vincit. B.125
Petronius a Nerone ad Galbam deficit. 431
Petrus Mongus. B.42
Petrus Mauricii frater. B.61
Petrus ſummus Apoſtolorum apex. 99
Petrus Bulgarus pacem & affinitatem cum Romano jungit. B.149
Petrus Eunuchus. B.160
Petrus ſpado a Sclero profligatur. B.170
Petrus Apoſtolus ſub Claudio Romam profectus. 439. Ejus cædes. 430
Petrus Alexandrinus Epiſcopus & martyr. 482
Phaceas 120000. Judæorum occidit. 79
Phaceſias. 9
Phaleg Eberi filius. 14
Phanuel. 17
Pharao Iſraelitarum infantes necari jubet. 20
Pharaonis ſomnia. 19
Pharaſmanes. B.63
Pharaſmanes Albanos concitat. 446
Phares. 91
Phariſæi Peripateticis ſimiles. 162
Phariſæi veteribus offenſis vindicandis publicam tranquillitatem turbant. 166
Phariſæi Herodi non jurant. 191
Phariſæorum aſſentatio Pheroræ incommodat. 191.
Phariſæorum cædes. ibid. Secta. 198. Opiniones & auctoritas. 163
Pharmuti Aprilis. 23
Pharnaces Mithridatem patrem occidit. 367

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Pharnaces patricida Mitridatis. 362
Pharnaces ſuperatus a Cæſare. 369
Pharos inſula quondam. 140
Phaſaelus captus a Parthis, caput ſaxo illidit. 272
Phaſaelus Hieroſolymis præfectus. 169
Phaſaelus Antipatri liber. ibid.
Phaſaelus Herodes ex Pallade F. 191
Phalena. 31
Phedymia Otania F. magum prodit. 128
Pheroræ divortium, amor ancillæ, & offenſio Herodis. 184
Pheroras Antipatri filius. 169
Pheroras tetrarcha. 182
Pheroras ab Herode Regno pellitur. 186
Pheroras Herodem reconciliat. 187
Pheroras mori mavult, quam uxorem deſerere. 191.
Pheroras in tetrarchiam ſuam abit, & obit. 192
Phelmuni quidam. 98
Phenanna Helcane altera uxor. 39
Philadelphia. 162
Philadelphi donaria miſſa Hieroſolyma. 149
Philadelphus. B.232
Philadelphus Rex Paphlagoniæ. 392
Philaretus Conſtantini ſocer. B.91
Philaretus a Barbaris profligatus. B.220
Philetus Antiocheous Epiſcopus. 470
Philippi Macedonia ſomnium. 137
Philippi ditio Syriæ attributa. ibid.
Philippi reditus 100. talenta. 298
Philippi cum Romanis reconciliatio. 329
Philippi corona Jovi Capitolino miſſa. 341
Philippi Regis Macedonum obitus. 344
Philippi urbs belli civilis area. 382
Philippi Imperatoris interitus. 472
Philippica acie cæſa ultra 240000. 383
Philippici monaſterium. B.60
Philippici excatio. B.77
Philippici profuſiones & ineptiæ. B.77
Philippici ſomnium. B.75
Philippicus Mauricii ſororius in Perſia rem bene gerit. B.58
Philippicus fit clericus. B.63
Philippicus in Cephalenia exulat. B.75
Philippicus Bardanes a Cherſonitis Imperator ſalutatur. B.76
Philippicus Bardanes ſextam Synodum abrogat. ibid.
Philippicum bellum. 324
Philippopolis Manichæis referta. B.240
Philippopolis. 472
Philippus Acarnan Alexandri medicus. 146
Philippus Antiocho Eupatori bellum infert. 155
Philippus Herodis & Cleopatræ filius. 190
Philippus Herodiæ frater, bonus Princeps. 203
Philippus Megalopolita a Glabrione captus. 340
Philippus Perſis Meſopotamia & Armenia cedit. 472.
Philippus Macedo Carthaginenſibus favet. 267
Philippus a Romanis victus & vulneratus. 336
Item ad Cynoſcephalas victus a Flaminio. 337
Pacem cum Flaminio facit. ibid.
Philippus Chriſtianus. 472
Philiſtiim Palæſtina. 13
Philo Judæorum legatus Caio interitum ominatur. 208.
Philomilium. 348. B.101. 241
Philopatium. B.240
M. A. Philoſophi clementia in eos qui defecerant. 450
Philoſophi vulgo ridiculi. 138
Philoſophi Roma pulſi. 436
Philoſophiæ neglectus. B.525
M. A. Philoſophus vir melior quam felicior. 450
Phinees Eli F. 39
Phineæ ſupplicium. 142
Phinees Zambrem occidit. 29
Phinees fit Pontifex Maximus. 33
Phocæ interitus. B.63
Phocæ tyrannis. B.62. & 63
Phocæ Bardæ & Scleri ſingulare certamen. B.162
Phocas impudenter Mauritium alloquitur. B.62
Phocæ electio. ibid.
Phocas Nicephorus. B.135
Phocas Bardas Sclero opponitur. B.171
Phocas Bardas ſeditione militum Imperator ſalutatur. B.173
Phocas Bardas ſubito extinguitur. B.174
Phœnicia judicibus Judæis ſubjecta. 131
Phœnix Lyciæ portus. B.70
Phœnix ſub Tiberio viſus. 416
Pholles 24. acceſſio tributi. B.83
Phorbenus. B.233
Photini interitus. 369
Photinus Eunuchus Pompeium occidendum curat. 368.
Photius Phocam ſolio deturbat. B.64
Photius Patriarcha. B.229
Photius Patriarchatu excidit. B.131
Photius Agareous. B.135
Phraates Parthorum Rex benigne habet Hyrcanum. 176
Phraates Orodem patrem & fratres occidit. 392
Phuas Aſſyrius 1000. talenta ab Iſraelitis exigit. 79.
Phute Libyæ. 13
Phryges a Cyro ſubacti. 122
Phryges Thorganæi. 13
Phyſiologia Salomonis. 60
Pietas impietatem ſublatam cupit. 82
Pilati interitus. 422
P. Pilatus Judæos flagellis cædit. 200
Pilatus Romam arceſſitur. 202
Pincernæ Ægyptii ſomnium. 19
Pinguedo bonum ſignificat. 399
Piratæ urbibus amplius 400. potiti. 309
Piraticum bellum Pompejo mandatur. ibid.
Piraticum bellum tribus menſibus confectum. 360
Piratarum inſolentia. 359
Piraticæ naves amplius mille. ibid.
Piſcis devoraturus Tobiam, quomodo ab illo attrahitur. 107
Piſcis Auguſtum maris fore dominum ſignificat. 390.
Piſidia a Cn. Manlio domita. 343
Piſo Coſ. contra Carthaginenſes miſſus. 352
L. Piſo. 431. A Galba adoptatus occiditur. 406
Piſonis interitus. 414
Piſtoris Ægyptii ſomnium. 19
Pitius. B.31
Pittacia locus Conſtantinopoli. B.33
Pius erga Deum, & juſtus adverſus homines. 105
Pius vocatus Cæſar. 373
Pius Romanus Epiſcopus. 448
Pii cognomen eorum ex clementia. 447
Pizigandes legatus ad Agarenos. B.72
Placidia Honorii ſoror. B.32
Placidia filia Valentiniani. B.108
Placilla Theodoſii uxor. B.17
Placotum forum. B.6
Platanus aurea. B.124
Plate inſula. B.185
Plautilla Plautiani filia Caracallæ nubit. 460
Plautilla occiſa a Caracalla marito. 462
Plato Studii Abbas. B.93
Platonis & Taraſii diſſenſio. B.88
Plauſtrum ſponte nutans facile impellitur. 51
Plautiani potentia, crudelitas & interitus. 459. 460.
Plautius affinis a Caracalla occiſus. 462
Plautius Salapianus. 323
Plautus Iſthmionicea. 304
Plebeii Conſulatum ſibi vendicant. 263
Plebs luto comparatur. 89
Plebs obſidionis incommoda minus ferre ſolet. 103
Plebs rebus adverſis facile frangitur. 133
Plebs nobilium opibus & honoribus invidet. 238
Pliſcoba capta a Baſilio. B.177
Plotina Adriani amica & adjutrix ad Imperium, 444.

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Trajani uxor. 442
Pluvia cinerea. B. 35
Pluviæ nocturnæ dumtaxat. 183
Pluvia cruenta. 240
Pœna in filios dilata. 67
Pœnitentia ob delicta ignorantiæ. 133
Pœnitere ſtultum & miſerum. 67
Pogonati cognomentum. B. 71
Polemon a Berenice deſeritur. 215
Polemoniacus pontus. B 53
Pollio ab Herode honoratur. 176
Pollionis murenæ & cryſtallina. 405
Polybius adulter a Meſſalina occiſus. 425
Polycarpi martyrium. 450
Polyeucti Patriachæ ſeveritas in Imperatorem. B. 157.
Polyeuctus Patriarcha. B. 153
Polygamia a Judæis uſitata. 299
Polyſtratus Dario aquam offert. 143
Pompeiano bello civili cæſa 5030000. 370
Pompeianum bellum civile. 89
Cl. Pompeianus Commodi inſidiator. 451
Pompeianus Imperator. 470
Pompeii & Ariſtobuli contentiones. 167
Pompeii nuptiæ violentæ. 357
Pompeii res geſtæ in Africa. *ibid.*
Pompeii cum Sylla conjunctio. *ibid.*
Pompeii cum Sertorio conflictus in Hiſpaniis. 358.
Pompeii præda 50000. talenta. 363
Pompeio ſuis uti conſiliis non licet. 364
Pompeii ſepulchrum. 444. Triumphus. 358 Triumphus Mithridaticus. 362. Tres triumphi, & tres ſtrumentaria. *ibid.*
Pompeii fuga in Græciam, clades in Ægypto, interitus, ſepultura. 365
Pompeii mutatio, ſomnium & fuga. 365
Pompeius neſcit uti victoria. *ibid.*
Pompeii filius natu major cæſus. 370
S. Pompeii filia M. Marcello nubit. 387
S. Pompeii patrimonium. *ibid.*
S. Pompeii cum Auguſto pugnæ. 388, 389
S. Pompeii clades & fuga. 390
S. Pompeii claſſe victi conſilia & interitus. 391. & 392.
Pompeii oppidum Veſuvii incendio oppreſſum. 437.
Pompeii cædes. B 49
Pompeio monarchia potius quam navarchia decreta. 350
S. Pompeio honorificæ conditiones propoſitæ ab Auguſto & Antonio. 387
Contra S. Pompeium conſpiratio Trium virorum, & pacificatio. 394
Pompeiopolis ruina. B. 49
Pompeius Ariſtobulum defendit. 167
Pompeius Hieroſolyma capit. 177
Pompeius Hieroſolyma Romanis tributaria facit 168.
Pompeius adytum Hieroſolymitanum adit. 168
Pompeius Mutiam repudiat. 362
Pompeius militibus charus. 357
Pompeius popularis. 358
Pompeius ſuſpicionem Regni affectati dimiſſo exercitu diluit.
Pompeius uſque ad annum ætatis XL. felix. 362
Pompeius eques a Cenſoribus honoratus. 359
Pompeius leges Cæſaris armis probat. 363
Pompeius Cæſari Galliam in quinquennium decernit. *ibid.*
Pompeius Dictaturam ambit. 364
Pompeius Siciliam recuperat. 357
Pompeius ſolus Conſul. 364
Pompeius anno ætatis LX. occiſus. 368
S. Pompeius claſſis Præfectus. 376
S. Pompeius ab Auguſto proſcriptus. 377
S. Pompeius proſcriptorum confugium. 379
S. Pompeius Siciliam & Sardiniam obtinet. 385
S. Pompeius datam fidem utilitate antiquiorem habet. 387. & 388
Cn. Pompeius Magnus Claudii gener. 413
M. Pompeius Sardiniam domat. 303
Pomum cædis Paulini & odii Eudociæ Theodoſio fit occaſio. B. 35
Pontes dejecti Hannibalem Roma avertunt. 321
Pontianus Romanus Epiſcopus. 470
Pontifex jusjurandum de ſervanda Religione poſtulat a Rege. 76
Pontifex Regis gener. *ibid.*
Non Pontifex, ſed Deus adoratus. 148
Pontifices 83. ab Aarone uſque ad Phineem. 216
De Pontificiæ veſtis cuſtodia controverſia. 212
Pontificis cura. 76
Pontificis vigilantia facit ut religio floreat. 77
Pontificium reſponſum de nuptiis. 388
Pontificum diſſidiis Hieroſolyma prædæ ſunt hoſtibus. 152
Pontius Pilatus. 200
Pontius Cominius Camilli nuncius. 269
Pontius Aquila D. Bruti legatus. 376
Popilius legatus Antiochum circumſcribit. 348
Popilio eſu abſtinent Judæi. 17
Poppæa Neronis uxor. 218
Populares homines vulgi animos mitigare queunt. 165.
Popularia. 238
Popularium ſuorum calamitas bono viro dolet. 98.
Populi diverſa judicia. 42
Populo quæ gravia ſunt prudenter mutanda. 76
Populum alienare facilius eſt, quam reconciliare. 62.
Populum pervertere. 67
A populo minas hoſtiles audiri non expedit in obſidione. 81
Populus futura non curat. 41
Populus Regem iniquum jusjurandum ſervare non ſinit. 44
Populus ducem auctoremque facile ſequitur. 50
Populus Regis ſententiæ adverſatus. 68
Populus indignus qui Dei vocetur. 99
Populus obſecundando fit mitior. 165
Porcius Feſtus Felicis ſucceſſor. 217
Porphirius cætus ingens. B. 43
Porſenna. *Vide* Lartes.
Porſenna Romam obſidet. 252
Porta templi a viris 20. aperienda. 227
Portæ Tarſi & Mopſuheſtiæ. B. 158
Portæ non ſanctæ. 237
Portarum ſpacia non arata. *ibid.*
Portenta Regni amittendi a Tarquinio. 250
Portiæ Bruti conjugis amor mariti, & interitus. 383.
Portiæ ad Brutum oratio. *ibid.*
Portio duplex in cœna honos. 20
M. Portius Cato contra muliebria ornamenta. 337.
M. Portius Cato Hiſpaniam recuperat. *ibid.*
Portus Carthaginenſis a Scipione obſtructus. 354
Porus Indus regaliter ab Alexandro ſe tractari poſtulat. 144
Poſteris prodeſt majorum pietas. 61
Poſteris delicta majorum luenda. 82
Poſthumius ob negatam militibus prædam occiſus. 264
Sp. Poſthumius a Samnitibus ſub jugum miſſus. 274.
L. Poſthumius legatus a Tarentinis ludibrio habitus. 277
Poſthumius Albinus a Boiis cæſus. 319. Conſul in Siciliam abit. 445. Liguriam domat. 302
Poſthumius Galienum oppugnat. 477
Potentior imbecilliorem ſubinde deprimit. 84
Potentiores formidantus. 110
Poteſtas agendi quæ cogites. 532
Poteſtas impatiens conſortis. 257
Poteſtas nimia iis affert exitium qui dederunt. 170
Prandium Imperatoris 90. libris auri emptum. B. 97.

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Praſina factio. B. 47
Præda incenſa. 151
Prædæ pollicitatio incolumitatis auctor. 85
Prædictionum utilitas eſt cautio. 109
Præfecti non mutati a Tiberio. 204
Præfecti prætorii enſis. 443
Præneſtini in ærarium incluſi. 279
Præpoſteræ Veneri dediti caſtrari a Juſtiniano. B. 51.
Præputia Judæi ex hoſte petunt. ibid.
Præputium præſectum an reſtitui queat. 206
Prærogativas aliorum ægre ferimus. 57
Præſagia Imperii Severi. 457
Præſentia famam auget. 61
Præſes beneficus populo chariſſimus. 86
Præſides Imperatoribus res novas ſcribunt. 417
Prætores Alexandro abſente ſæviunt. 145
Prætores cum ſummo Imperio. 161
Prætores ſeu duces olim loco Conſulum. 262
Prætoriani milites. 485. Cujuſmodi lecti fuerint 457.
Prætoriam carcer publicus. B. 106
Preces pervigiles a Deo exauditæ. 87
Preces pro defunctis efficaces eſſe. B. 120
Precibus a Deo rerum occultarum explicatio impetrata. 10
Precibus & clauſi & aperti oculi. 73
Prexaſpes cædis Smerdis miniſter. 127
Primitiæ manubiarum conſecrantur Deo. 33
Primogeniti chariſſimi. 54
Primogenito & dii & homines Regnum tradunt. 125.
Primogenitorum interitus. 23
Primogenitus adoletur Deo in deſperatione. 71
Primus V. Alexandrinus Epiſcopus. 444
Princeps Senatus. 163. & 402
Princeps nullus ſine crimine. B. 36
Principatus expetitio cædium & bellorum cauſa. 237.
Principem ſolum relinqui periculoſum. 104
Principi de laude bonitatis certandum. 124
Principum reconciliatio jucunda populo. ibid.
Priſcus Phocæ gener. B. 63
Privato triumphare non licitum. 266
Privigno a noverca periculum. 42
Probus Prætor captus a Zenobia. 480
Probus Imperator. 481
Probus doctiſſimus. ibid.
Probus a ſatellitibus ſuis occiditur. ibid.
Proceres aulicos non adorare, capitale facinus habetur. 133
Proceri & formoſi digni putantur Imperio. 44
Procerum defectio Regem evertit. 122
Procli machina mirabilis. B. 44
Proclus Conſtantinopolitanus Epiſcopus. B. 34
Procopiana ſeditio. B. 25
Πρόεδρος τῆς Γερουσίας. 263
Proculeius. 399
Procurator Phœniciæ, Syriæ, Sammariæ unus. 233.
Prodigia Cæſaris obitum ſignificantia. 370
Prodigia ſecundi belli Punici. 309
Prodigia ante Actiacum bellum. 396
Ante pugnam Philippicam. 382
Prodigia infauſti Neronis Imperii. 426
Prodigia Judæorum excidium ſub Adriano portendentia. 446
Prodigiis plus quam Angelo credit Gedeon. 36
Proditione munitiſſima quæque expugnantur. 121
Proditiones gratæ, proditores inviſi. 539
Proditores æque ac cæteri male tractati. 553
Profani ob ſacra contrectata moriuntur. 42
Prolixitas memoriæ inimica. 235.
Propheta Hieroſolymitanus Jeroboami idololatriam arguit. 64
Propheta tyranni minas non expaveſcit. 66
Propheta cum Rege pro Imperio loquitur. 67
Propheta unus inter multos Pſeudoprophetas verum dicit. 68
Propheta Domini quærendus eſt. ibid.
Propheta munus curationis recuſat. 73
Propheta Regis pater & præſidium. 77
Propheta victoriæ auctor. ibid.
Propheta Deum fugere conatur. 79
Propheta populares captivos dimitti jubet. 80
Propheta Dei pacem exorare jubetur populo. 81
Propheta inimicorum libidini & crudelitati deditur. 85
Prophetæ Domini pauci. 19
Prophetæ ſcriptura exuſta. 32
Prophetæ conſulti de amiſſis rebus. 42
Prophetæ verba dare difficile eſt. 64
Prophetæ res futuras vident. 68
Prophetæ fruſtra quærunt Eliam. 71
Prophetæ non magni faciunt Magnates. 72
Prophetæ diffidere periculoſum. 74
Prophetæ rebus deſperatis tandem ſubveniunt. ibid.
Prophetæ cum muneribus adiri ſoliti. 75
Prophetæ fruſtra monent obſtinatos. 77
Prophetæ in ſpeciem diſſentientes, re ipſa congruunt. 87
Prophetæ non obſecutum leo devorat. 90
Prophetæ ab impietate & injuriis dehortantur. 84
Prophetæ mortui honoratiores quam viventes. 87
Prophetæ ex familia ſacerdotali. ibid.
Prophetarum minæ ridentur ab impiis. 33
Prophetarum contagio Saulios ſatellites Prophetas facit. 47
Prophetarum prædictiones mirabiliter eveniunt. 75.
Prophetarum præmium cædes. 80
Prophetarum concionibus ſaltem aliqui corriguntur. ibid.
Prophetarum munus placare Deum. 82
Propheriam poſt annos 361. eventu comprobata. ibid.
Prophetiæ remuneratio eſt Regum indignatio. 84
Prophetiæ obſignatio. 97
Prophetiæ ſunt divinæ Providentiæ argumenta. 99.
Prophetiarum amphiboliæ & ænigmata facile decipiunt oſcitantes. 84
Propinationes Principum inſidioſæ. 53
Propugnacula urbibus detracta in luctu. 146
Proſcriptio Trium virorum. 378
A proſtratis victori periculum. 120
Prote inſula. B. 152
Protogenis gladius & pugio 141. Interitus. 423
Proteleon Imperio fruſtra deſtinatus. B. 105
Proterius. B. 36
Protoſtratoris dignitas. B. 129
Protopapa Palatii. B. 157
Protoctetus martyr. 469
Protopſaltes. B. 104
Protothronus Eccleſiaſticæ dignitatis nomen. B. 138.
Prudentes etiam amore vincuntur. 113
Pruſiæ ſupplici venia datur. 344
Pruſianus Bulgarus. B. 178
Pruſianus cæcatus. B. 181
Pſallendo elicitur ſpiritus. 71
Pſellus Diogeni Imperatori infeſtus. B. 290
Pſellus ineptus Imperatoris magiſter. B. 215
Pſeudagrippa clemens. 414
Pſeudalexander ad Remos ablegatur. 198
Pſeudalexander. 160
Pſeudodiogenis ſeditio & interitus. B. 226
Pſeudodruſus. 431
Pſeudophilippus. 352
Pſeudopropheta Prophetam ſeducit. 64
Pſeudoprophetæ interfecti. 76
Pſeudoprophetæ ſeditionis faces. 227. Tyrannorum miniſtri. 227
Pſeudoprophetarum Propheta ſe jubet ſepeliri. 64
Pheudoprophetarum cum Hieremia Propheta altercatio. 85
Pſeudonero. 431. Terentius maximus. 436
Pſittacus occaſionem præbet liberationi Leonis. B. 138.

Pſylli. 407
Ptolemæus Lagi filius Ægyptum occupat. 94
Cognomento Soter. 148. Syriam & Hieroſolyma vexat. ibid.
Ptolemæus Philadelphus Bibliothecam inſtruit. 150. Judæos liberaliter tractat. ibid.
Ptolemæus Philometer. 152
Ptolemæus Phyſcon. ibid.
Ptolemæus Philometer Romanos timet. 159
Ptolemæus Eupator. 156
Ptolemæus Herodis ſcriba. 195
Ptolomæi liberi ab Antiocho Antiochi F. inſidiis appetiti. 348
Ptolomæorum Regni diviſio. 349
Ptolomæus Simonem occidit. 164
Ptolomæus Philadelphus Romanorum amicitiam expetit. 285
Ptolomæus Jubæ filius a Caligula occiſus. 420
Ptolomæus Pentapoleos. 475
Ptolas. B.125
Publicolæ funus. 254
Publicani Syriæ vectigalia redimuntur. 151
Publicani oppugnati. 388
Publici boni cauſa & ignominiam & pericula ſubire magnum. 219
Publicola. *Vide* M. Valerius.
Publicola primus in Conſulatu triumphavit. 252
Suſpectus populo ædes ſuas demolitur. 254
Pudicitia vita charior. 485
Puella cordata & formoſa. 107
Puer in aerem ſublatus. B.35
Pueri 42. fugant Syros Prophetæ juſſa. 67
Pueri nobiliſſimi & formoſiſſimi caſtrantur. 87
Pueri IIII. Regii Babylone captivi. ibid.
Puerilis providentiæ ſpecimen. 38
Puerilis diſciplina uſque ad annum 17. 109
Pueris arcana non temere credenda. 236
Puerorum II. fatidices inter ſe certantes. 3.5
Pugionum inquiſitio. 429
Pugnæ unius eventus belli augurium. 309
Cl. Pulcher Hannonem capit. 299
Pulcheria Arcadii filia. B.27
Pulcheria Chryſaphii & Eudociæ impulſa aula pulſa revocatur. B.30
Pulcheriæ commentum ad coarguendam Theodoſii oſcitantiam. B.31
Pulcheriæ obitus. B.34
Pulex aliter ulciſcendus quam leo. 426
Punici belli initia. 288
Punicum bellum primum quot annos duravit. 301
Punicum bellum ſecundum Hannibale duce. 306
Quot annos duravit. 334
Punicum bellum tertium. 349
Purpuræ honos. 39
Puſtulæ. 61
In puteo occultatio. 56
Puteolanus pons. 420
Pyramides & urbium mœnia ſtructa a Judæis. 21
Pyrenæi montes. 306
Pyrrhi cruenta victoria. 280. Naufragium. 279. Superbæ ad Levinum litteræ. 279. Interitus. 286.
Pyrrhus Patriarcha Monothelita. B.69
Pyrrhus Romam oppugnare non audet. 281
Siciliam diu non tenet. 283
Tarenti pro domino ſe gerit. 279
Pyrrhus in Samnio denuo vincitur. 285
Pyrrhus Epirotarum Rex a Tarentinis accerſitus. 280. A Romanis victus. 283
Pythagoras auſpex. 146
Pythagoras Neronis maritus. 429
Pythia ſeu Soteropolis. B.9

Q

QUADI miraculo victi a M. Antonio Philoſopho. 449
Quadratus Syriæ Prætor. 292
Quadus Rex Perſarum. B.47
Quadraginta duo martyres. B.119
Quartana trium annorum. 162
Quartum conjugium excommunicatione punitum. B.139.
Quaternio alatum IIII. orbis partes notat. 94
Quæ nocent docent. 82
Quæſtorum inſtitutio. 254
Quercus inopinata ruina. B.213
Qui crucifixus eſt pro nobis, clauſula ſeditionis cauſa. B.44
Quieta ingenia minus ſuſpecta tyrannis. 164
Quintas frugum Ægyptii Regi pendunt. 21
Quintilii Vari clades in Germania. 406
Quintilianus Claudii frater metu perit. 18
L. Quintius Cincinnatus Dictator. 261
Quirinus ex Romulo. 241
Quirites a Curibus. 240

R

R. Calceorum littera. 247
Raab. 32
Raſon Syrus Judææ urbes ſubigit. 79
Rædeſtiui. B.227
Rachel ſimolachra patris furatur. 17
Rachelis mors. 28
Radix relicta inſtaurationis nota. 92
Raga Mediæ. 75
Ragab. 54
Raguel, qui & Jethor. 23
Raguelis conſilium de creandis magiſtratibus. 26.
Raguſium Baſilii claſſe contra Agarenos defenditur. B.133
Rama. 47
Ranæ immiſſæ. 23
Rangabes fit monachus. B.101
Rangabes nimium facilis. B.129
Rangabis expeditio Bulgarica. B.99
Rangabis benignitas. ibid.
Raphael Archangelus Tobiam in Mediam comitatur. 106
Raphidinia ſitis Hebræorum. 24
Rebecca Iſaaco deſpondetur. 14
Rebeccæ dolus. 15
Rebellio ex tributariis mancipia facit. 81
Recordatio veteris excellentiæ dolorem afflictis auget. 131
Reemma urbs Syriæ. 68
Regalis tractatio complectitur omnem magnificentiam. 144
A Rege alio conceſſa, ab alio negantur. 100
Rege cæſo victor exercitus fugæ ſe mandat. 165
Regem in ſolio ſedentem adire ultro, capitale. 133.
Reges XXX. ab Iſraelitis occiſi. 32
Reges inunguntur. 41
Reges quicquid delirant, plectuntur Achivi. 58
Reges ſuis etiam filiis ſunt contemptui. 58
Reges olim ingeniorum certamina uſurparunt. 61.
Reges III. cum exercitibus uni ſeni fiunt ſupplices. 71
Reges conſiliis ſuis detectis, miniſtros ſuſpectos habent. 75
Reges divinitus deliguntur ad mulctandos improbos. 79
Reges de ſucceſſoribus ſolliciti. 88
Reges impoſturis aulicorum & importunitati obnoxii. 92
Reges etiam multa inviti faciunt & ignari. 92
Reges ſordido ſuorum cultu offenduntur. 110
Reges facile ſuccenſent, metuunt, ſuſpicantur. 116.
Reges a ſycophantis impelluntur ad injuriam. 133.
Regia ſtirps ægre ſuperiorem patitur. 85
Regia in primis occupata. 120
Regi quomodocumque manus attuliſſe, capitale. 50.
Regia in Regni medio collocanda. 145

Regi non tutum increpare potentes miniſtros. 51
Regiam lugubri habitu ingredi nefas. 134
Regibus interitum prædicere periculoſum. 91
Regi triumphus ducis opera partus reſervatur. 54
Regi & divinitus & a populo delecto adhærendum. 55
Regi ſumma rerum magis curanda quam corpus. 127.
Regi ex manubiis oblata munera. ibid.
Regi nubere cujus genus ignoretur, eſt ne credendum? 133
Regi primo conſcendere hoſtilia mœnia periculoſum. 145
Regii juvenes rem pecuariam curant. 54
Regii expugnatio. 286
Regina plebeio cultu Prophetam conſulit. 64
Regina procerum uxores convivio excipit. 133
Regina alteri ancillæ innititur, altera veſtem allevante. 134
Regio ipſa peregrinam religionem averſata. 85
Regio ſine munitionibus ſtatim potentiori præda eſt. 510
Regis cognatum vocari, honos eximius. 129
Regis potentia. ibid.
Regis victoris obitu turbantur Regna. 538
Regis eſſe medicum, res plena periculi. 539. & 316.
Regis exemplum proceres & populus ſequuntur. 74. & 75.
Regis filia Pontifici nupta. 76
Regna turbata hoſtium inſidiis opportuna. 65
Regni affectati principia, arma, ſatellites, conciliario multitudinis. 55
Regni ordinatio. 123
Regni rriens promiſſus conjectori. 95
Regni æmuli tollendi. 212
Regni optio aut pecuniæ. 236
Regni præſtantia. 242
Regni amor Cæſari pernicioſus. 370
Regni nomen quam ſervitus Romanis moleſtius. 404.
Regno Chriſti fruentur, qui ſe illo dignos præbuerunt. 89
Regnorum & urbium excidia quid ſignificent. 81
Regnum privato prædicere, inſaniæ ſimile eſt. 75
Regnum ſolicitudine plenum. 88
Regnum magnos ſumptus poſtulat. B. 188
Regnum Romuli & Tatii initio diviſum. 237
Regnum pupillo reſtitutum. 304
Regnum divinitus firmandum. 327
Ferro & auro muniendum. 480
M. Regulus in Africa bellum gerit. 217
Succeſſibus elatus capitur a Xanthippo. 295
M. Regulus ob diſſuaſam redditionem captivorum crudeliter necatur. 297
Regulus ab inſubribus cæſus. 304
Regum pœnitet populum. 41
Regum duo munera. ibid.
Regum injuſtorum ſucceſſio Regni everſionem antecedit. 78
Regum arcana celanda. 108
Regum injuriæ cauſæ defectionis. 124
Regum Orientalium immodicæ pollicitationes ob levia officia. 129
Regum imperia nolenti volenti exequenda. 135
Regum tituli cum eorum actionibus non ſemper conſentiunt. 148
Regum bella dirimuntur affinitatibus. 150
Regum infida Judæis ſocietas. 561
Remi cædes. 238
Remus ſive Romus capitur. 237
Religio in colonias propagatur. 81. Ob ſcelera Sacerdotum contemnitur. 136. Sub Jeroboamo neglecta. 64. Sub tyrannis obſoleſcit. 80
Religio uxorum & liberorum charitati antepoſita. 135.
Religione populo nihil eſſe debet antiquius. 80
Religioni ex animo vacandum. 243
Religionis prætextu Regnum affectatur. 55
Religionis controverſia ex miraculo dijudicata. 67
Religionis conſenſus obedientiæ vinculum. 65
Religionis violatio ſervitutis auctoramentum. 64
Religionis cura facile exoleſcit. 77
Religionis ſimulatione raptæ virgines. 237
Rerum humanarum contemptio Regno par. 138
Res accuratæ in primis explorandæ. 74
Res humanæ rotis curruum comparantur. B. 133
Res ſcelere quæſita exitium familiæ acceſſit. 67
Reticulo madido ſuffocatus Damaſci Rex. 74
Rex primus Iſraelitarum forma & proceritate commendatus. 41
Rex unctus Domini. 50
Rex pius erga Deum, & juſtus erga ſubditos. 79
Rex impius victor, Deo populi miſerto. ibid.
Rex adoleſcens, juris & æqui, atque omnis officii contemptor. 84
Rex pro ſalute civitatis ſe hoſti dedit. ibid.
Rex in rebus dubiis ſuos miniſtros colere neceſſe habet. 85
Rex in fuga a ducibus & amicis deſtitutus. ibid.
Rex facilis & ad errata humana connivere ſolitus. 118.
Rex cuſtos felicitatis. 123
Rex convivio proceres excipit. 129
Rex ſatrapas convivio excipit. 133
Rex bono Paſtori comparatur. 537
Rhapſaces oppugnat Hieroſolyma. 82
Rhapſommati defectio. P. 234
Rheni pons factus a Cæſare. 363. & 364
Rhodani Præpoſiti ſupplicium. B. 24
Rhodani tranſitus. 308
Rhodii Romanorum amici. 335. Item ſocii. 348
Rhodii a Caſſio victi. 381
Rhodiorum erga Romanos inſolentia. 345
Rhodus ab Agarenis capta. B. 69
Riphathæi Paphlagones. 13
Roboam mitigationem pœnæ impetrat. 64
Roboamus aſperitate alienat populum. 62
Roberti Franci victoria & clades. B. 173
Rogando cogit, qui rogat potentior. 68
Roma prælata Conſtantinopoli. B. 6
Roma gallina Honorio Imperatori urbe carior. B. 32.
Roma a Romulo. 239
Roma annuo ſpatio inſtaurata. 277
Roma lateritia marmorea facta. 411
Romæ natalis, 238
Romæ deſerendæ conſilium. 267
Romana privatorum claſſis feliciter oppugnat Carthaginenſes. 290
Romana ſeditio. 386
Romanæ hiſtoriæ ſumma. 235
Romanæ naves pecuniis plenæ captæ. 296
Romanæ Reipublicæ morbus. 364
Romani fiunt Agarenis tributarii. B. 69
Romani Bulgaris fiunt tributarii B. 72
Romani Imperii pedes partim ferrei, partim teſtacei. 88
Romani Imperii vires tempore exoleverunt. 89
Romani ſub Rangabe cæduntur a Bulgaris. B. 94
Romani pueri interitus. 148
Romani Epiphani Antiocho Ægypto interdicunt. 152.
Romani Argyropyli uxor dolo monacha fieri cogitur. B. 180
Romani Argyropyli benignitas. ibid.
Romani Argyropyli expeditio Orientalis. B. 181
Romani Argyropyli interitus. B. 184
Romani ab Agarenis & Patzinacis infeſtantur. B. 182.
Romani 80. ſenes a Gallis cæſi. 268
Romani a Samnitibus ſub jugum miſſi. 274
Romani a Corinthiis honorati. 304
Romani qui Hannibali fidem fregerant notati a Cenſoribus. 317
Romani Italiam recipiunt. 323
Romani Antiochum timent. 340
Romani cum Perſeo parum feliciter pugnant. 345
Romani Græcos a Craſſo venditos ægre ferunt. ibid.

Romani Carthaginenſibus frauda ſpoliatis bellum inferunt. 350
Romani Chriſtum in Deorum numero non admittunt. 417
Romani multas manus babent. 453
Romani tutores Antiochi pueri. 349
Romani populi lamentatio de bellis inteſtinis. 458.
Romani aliquot Epiſcopi ignorantur a Zonara. 488.
Romano Concilio damnantur Monothelitæ. B. 68
Romano Concilio damnati Cathari. 473
Romanorum IIII. Monarchia. 88
Romanorum Monarchia ſæviſſima beſtia. 94
Romanorum & Judæorum fœdus renovatur. 159
Romanorum ortus. 236
Romanorum contra Pyrrhum apparatus. 279
Romanorum cruenta de Judæis victoria. 445
Romanorum magniloquentia ad Pyrrhum. 283
Romanorum cauſæ contra Carthaginenſes. 288
Romanorum tranſitus in Græciam. 303
Romanorum poſt cladem Cannenſem apparatus. 317.
Romanorum multæ clades eodem tempore. 319
Romanorum clades ad Capuam. 321
Romanorum legati Græciam firmant contra Antiochum. 340
Romanorum de Scipione Æmiliano opinio. 353
Romanorum 3020000. cenſa ſub Pompeio. 370
Romanis mutatio ducum periculoſa. 300
Romanos claſſium pœnitet. 296
Romanus Lacapenus perjurium beneficentia redimere conatur. B. 150. Ejuſdem condemnatio. B. 146.
Romanus Lacapenus. ibid. Cæſar & Imperator deſignatur. B. 147
Romanus cum filiis Regno pulſus relegatur. B. 151
Romanus Curcuas. B. 156
Romanus Bulgarus. ibid.
Romanus Bulgarus Eunuchus. B. 173
Romanus Scleri filius. B. 174
Romanus Bulgarus Samuelis filius. B. 176
Romanus Argyropulus Imperator deſignatur. B. 180
Romanus Gabriel Bulgarus. B. 178
Romanus Argyropulus ab Agarenis profligatur. B. 181.
Romanus acerbus Quæſtor, & ineptus ædificator. ibid.
Romanus Sclerus. B. 196
Romanus Argyropulus effœtus ex aon prolem ſuſcipere ſtudet. B. 183
Romanum Imperium in gynecæum devolutum. B. 194.
Rompertus ſive Robertus Longobardiæ dux. B. 257.
Romuli Reſpublica. 238
Romum Græci pro Remo dicunt. 237
Romuli indoles. 236. Faſtus. 241
Romulus 18. annos natus urbem condit. 237
Romulus patribus inviſus evaneſcit. 241
Romulus in Deorum numerum relatus. 241. & 242.
Roſſi Thauroſcythæ. B. 67. 199
Roſſi Theophili opera Chriſtiani fiunt. B. 136
Roſſi Bulgariam occupant. B. 161
Roſſica claſsis a Monomacho profligata. B. 200
Roſſicæ claſsis 15000. navium interitus. B. 150
Roſſorum expeditio. B. 127
Roſſus urbs. B. 158
Roxane Alexandro nubit. 143
Roxane Alexandri commentum immortalitatis impedit. 147
Roxane Herodis & Phedræ F. 191
Ruben ſratri Joſephi conſultum vult. 18
Rubus ardens. 23
Rubus cedri affinitatem ambiens conculcatur a feris. 79
Rufinus ſtratagemate Crotone & Locris potitur. 284.
Rufinus a Cenſoribus in ordinem coactus. 286
Rufus Sabino fert opem. 196

Zonaræ Annal.

Rufus Annius. 200
Rufus Elezearum Machæruntium capit. 427
Rufus cum Galba ſe conjungit. 432
Ruſelius. B. 251
Ruſelius a Turcis capitur. B. 226
Ruſelius in carcerem conjicitur. ibid.
Ruſelius carcere eductus contra Bryennium mittitur. 172. Defectio. B. 225. Fuga repentina. B. 255. Mors. B. 230.
Ruſticius. 40
Ruta Machæruntia. 232
Rutha Boozo nubit. 37. & 38
Rutuli. 235
Rutuli Samnitis oſſa disjecta. 275

S

SABA Meroe. 53
Sabbatius Agarenis Armeniam tradit. B. 73
Sabbatum Judæorum cædi opportunum, ob ſalutem violatum. 153
Sabbatii & Georgii conjuratio vindicata. B. 132
Sabelliana hæreſis. 478
Sabeæ ſeditio contra Davidem. 56
Sabeus Pontifex Babylonem translatus. 85
Sabina pax. 254
Sabina a Nerone occiditur. 429
Sabinæ bellum maritorum & patrum dirimunt. 239
Sabinarum raptus. 238.
Sabini Lacedæmoniorum coloni. ibid.
Sabini interitus & cauſa. 415. & 416
Sabinum & Æquum bellum. 261
Sabinorum clades. 254
Sabinus Prætor a Judæis obſidetur. 396
Sabinus Syrus Antoniam occupat. 224
Sabus Arabiæ Rex. 403
Sacarum ad Cyprum defectio. 114
Saccus luctus ſignum. 17
Saccus in luctu. 68
Saccundionis Monaſterium. B. 94
Sacer loculus. B. 40
Sacellarius. B. 73
Sacerdotes 305. Saulis juſſu interfecti. 48
Sacerdotes ob Religionem ſacroſancti. ibid.
Sacerdotes cantu & ceremoniis hoſtes in mutuam cædem impellunt. 70
Sacerdotes immanes. 92
Sacerdotis Ægyptii oraculum de puero Hebræo. 276.
Sacerdotes Stratiotico pro Imperio promittunt Regnum æternum. B. 215
Sacerdotes ſero petita venia occiduntur. 228
Sacerdotes idolorum ignominioſi. 67
Sacerdotes integris membris eſſe decet. 172
Sacerdotia vænalia. 10e
Sacerdotii ex Ithamaria familia in Phineem tranſitus. 61
Sacerdotiorum caupones. 64
Sacra vaſa mutuo ſumit Heraclius. B. 66
Sacra luſtralia ante pugnam. 382
Sacri. 257
Sacroſancti Tribuni. ibid.
Sacrificia cum epulis. 61
Sacerdotes ſeditionem compoſituri pereunt. B. 49
Sacrificulorum ſeditio. 217
Sacrificiis placatus Deus. 82
Sacrilegium cauſa cladis. 32
Sadducæi Epicureis ſimiles. 164
Sadducæorum ſecta. 199. Phariſæus. 93. Sacerdos. 261. Pontifex. 68
Saet Apochaps. B. 195
Sagittæ viris fortibus funeſtæ. 82
Sagittarum numerum victoriarum omen. 77
Sagittare & jaculari ante prandium. 109
Saguntis excidium. 306. & 307
Saguntum civibus reſtitutum. 320
Sanguis ex ara Jovis. 270
Sal medetur aquæ. 78
Sala Eberi pater. 14
Salampſo Herodis filia. 204

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Salapia Romanis tradita. 323
Salluſtii Præfecti Prætorii moderatio. B.23
Salmanaſſar Samariam capit. 81
Saloma Diocleriani patria. 454
Salome quæ & Alexandra, Ariſtobuli uxor. 164
Salome Antipatri filia. 169
Salome ab Herode regia pellitur. 186
Salome Herodis & Elpidis filia. 191
Salome Herodis ſoror, turbarum auctor. 177
Salome Antipatro & Pherore inſidiatur. 191
Salome non pacifica ſed bellona. *ibid.*
Salome Jamnea Azoto & Phazaelide potitur. 195
Salomes Aſcalonis regia, & 60. talenta reditus. 198.
Salomon Rex declaratur. 59
Salomon levi de cauſa fratrem Adoniam cædit. 60
Salomonis Regnum jugum ſervitutis. 62
Salomonis nativitas. 60. Conjugium. 54. Structuræ. *ibid.* Somnium, Judicium. *ibid.* Dedicatio templi. 61. Alterum ſomnium. *ibid.* Ædificia. 62. Ænigmatum ſolutio. *ibid.* 700. uxores. 300. concubinæ. *ibid.* Obitus. 62
Salomonis ſepulchrum corruit. 446
Salathil Judææ inſtaurator. 133
Salus publica privatæ incolumitati præferenda. 534.
M. Salvius Otho. *Vide* Otho.
Samæas Propheta Roboamum a bello deterret. 63
Samæas ab Herode honoratur. 176
Samaria conditur. 65
Samaria triennio expugnata. 81
Samaria deleta ab Hyrcano. 142
Samariæ obſidio & fames. 73
Samaritanæ & Herodis liberi. 190
Samaritani ab Hebræis Chutei appellantur. 81
Samaritani templi inſtaurationem impediunt. 132
Samaritani ab Alexandro rejiciuntur. 148
Samaritanorum & Hieroſolymitanorum de templi auctoritate diſſenſio. 149
Samaritanorum & Judæorum inimicitiæ. 215
Samnites viciſſim ſub jugum miſſi. 275
Samnites una cum Gallis profligati. 276
Samniticum bellum. 274. 284
Samonæ fuga. B.141
Samonas Agarenus ſpado. B.140
Samonas ob famoſum libellum regia pellitur. B. 143.
Samoſata ab Antonio obſeſſa. 179
Samoſatenus Concilio damnatus. 479
Sampſon x. & ultimus Hebræorum Judex. 39
Sampſonis nativitas, conjugium, res geſtæ, interitus. 36
Samuel clades Elio imminentes divinitus edocetur. 39
Samuel Deoptatus. *ibid.*
Samuel Iſraelitis recuperandæ libertatis fit auctor. 41.
Samuel ſenio confectus, filiis mandat gubernationem. 42
Samuel invitus Imperio excidit. *ibid.*
Samuel cum populo expoſtulat. 43
Samuelis manes eliciuntur. 46
Samuelis obitus. 47
Samuel Bulgarus. B.173
Samuelis Bulgari interitus. B.178
Sancti titulus ſublatus a Copronymo. B.87
Sanctis bellum inferendum. 95
Sanctitas, modeſtia, clementia Cyri celebratur. 118.
Sanctorum XL. templum. B.60
Sanctorum reliquiæ crematæ a Copronymo. B. 87.
Sanctus Sanctorum ungendus. 99
Sangarii pons. B.50
Sanguis anima brutorum. 9
Santabareni pœna. B.139
Sapientia cupiditatibus vincitur. 61
Sapientiæ amorem probat Deus. 60
Sapores Rex Perſarum. B.9
Sapores Niſibin fruſtra oppugnat. B.12
Sapores Orientem vaſtat. B.13
Sapores Amidam capit. B.16
Sapores pontem ex captivorum cadaveribus ſtruit. 467.
Sapores Rex Perſarum maximi corporis. 472
Ejus crudelitas. 475
Saporis ad Conſtantium legatio. B.16
Sara Raguelis filia. 106
Sara Tobiæ deſpondetur. 108
Saræ obitus. 14
Sarraceni Perſarum Regnum everterunt. B.174
Sarracenorum diſcordia. B.200
Sarbari ad Heraclium defectio. B.67. Ab Heraclio. B.66
Sardes Aſianorum urbium poſt Babylonem opulentiſſima. 125
Sardium expugnatio. *ibid.*
Sardianus Hieroſolymitanus Epiſcopus. 477
Sardica. B.140
Sardicæ Dux. B.217
Sardinia. 292
Sardinia recepta. 302
Sardiniæ motus. 310
Sardorum defectio. 304
Sarephtana vidua. 66
Sarra. 14
Sarmatæ a Caro ſubacti. 482
Sarus fluvius. B.158
Satrapæ ad gentes ſubactas a Cyro miſſi. 125
Satrapæ injuſſa Regis nihil novare auſi. 131
Satrapam non mitti ſpecies quædam libertatis. 125
Satellites impii Regis parcunt Sacerdotibus. 48
Satisfactio divinitus imperata. 57
Satum ſemimodius. 74
Saturninus Antiochenus hæreticus. 447
Probi inſidiator. 482
Saul dum aſinas quærit, Regnum invenit. 42
Saul ab aliis honoratur, ab aliis contemnitur. 42
Saul ob violatam Religionem improbatur. 43
Saul a malo genio cruciatur. 45
Saul perjurus. 46
Saul Davidi invidet atque inſidiatur. *ibid.*
Saul numquid & ipſe inter Prophetas? 47
Saul a perſequendo Davide ſeu Regni vaſtatione revocatur. *ibid.*
Saul fatetur ſe Davidi facere injuriam. *ibid.*
Saul Engaſtrimythum conſulit. 49
Sauli ob violatum Dei mandatum divinitus Regnum abrogatur. 44
Saulem hoſtes urgent deſertum a Deo. 69
Saulis execratio. 44. Illuſtres victoriæ. *ibid.* Jusjurandum præceps & irritum. *ibid.* Liberi. *ibid.* Proceritas. 43
Saulis cum tribus filiis interitus. 50
Sauliæ familiæ ſeptem viri dant pœnas facinoris a Saule perpetrati. 57
Sauliorum cadavera cremantur, oſſa ſepeliuntur. 50
Savus fluvius. 405
Saxa 25. pedes longa, 8. alta, 12. lata. 183
Scævola. *Vide* Mutius.
Scaurus. 167
Sceleratorum pœnæ tranſeunt in eos qui illis pepercerunt. 68
Sceleribus incerta & mala præmia propoſita. 51
L. Scipio Sardiniam & Corſicam invadit. 292
Cn. Scipio Inſubres oppugnat. 304
C. Scipio in Hiſpaniam mittitur. 310. Ejus res geſtæ in Hiſpaniis. 312
P. Scipio in Hiſpaniam miſſus. 308. 323
P. Scipionis expeditio Africana. 324
P. Scipio fatidicus. 325
Haſdrubalem caſtris exuit. *ibid.*
P. Scipio ex Hiſpaniis revocatur. 329
P. Scipio Punicæ calliditatis æmulator. 331
Rem in Africa gerit. *ibid.*
P. Scipio a filio defenſus. 310. Ambiguis verbis Hannibalem eludit. 333
Scipio Naſica. 349. Carthaginienſibus æquus. 352. Contra Andriſcum mittitur. 354. Italiam cuſtodit. 349

Digitized by Google

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

P. Scipio Æmilianus Coſ. Carthaginem evertit. 353. Maſiniſſæ Regnum dividit. 352
Scipio Coſ. Carbonis ſtudioſus. 357
Scipio in Macedonia. 367
Scipio Metellus Pompeii ſocer. *ibid.*
Scipiones P. & L. contra Antiochum miſſi. 341
Scipiones rebus bene geſtis mulctantur & exulant. 343.
L. Scipionis & Hannibalis conflictus. 309
Scipionis in Hiſpaniis nautica victoria. 314
Cn. Scipionis filia publice elocata. 320
P. Scipionis navigatio ad Syphacem. 327
Simulatio contra ſeditioſos milites. 318
P. Scipionis filius ab Antiocho honorifice habitus. 342
Scipionum abſtinentia. 319
Scipionum in Hiſpania clades atque interitus. 320.
Scirtus fluvius. B. 47
Sclavoni. B. 58
Sclavicæ gentes a Rhinotmeto ſubactæ. B. 72
Scleræna Monomachi amica. B 195
Scomma in Nicephorum. B. 163
Scopia. B. 177
Scopus. 220
Scribonius Proclus a Senatu tyranni metu diſcerptus. 421
L. Scribonius Libo S. Pompeii & Auguſti ſocer. 487.
Scriptura dumtaxat nituntur Sadducæi. 163
Scythæ Magogæ. 13
Scythæ Septentrionales. 93
Scythæ Europam atque Italiam pervagantur. 474 Iſtrum tranſgreſſi Romanas Provincias vaſtant. 475.
Scythæ a Claudio victi. 480. Athenas oppugnant. *ibid.*
Scytharum in Thraciam irruptio & interitus B. 27
Scythæ profligati a Tacito. 481
Scythopolis, olim Methoram. 50
Sebaſtenorum petulantia. 212
Sebaſtus portus. 193
Seceſſio populi. 256
Sectio lapidis abſque manibus. 89
Securi ſubitis motibus opprimuntur. 259
Securi se Jordane emergis. 73
Securitas pernicioſa. 128
Sedeciæ ad Ægyptios defectio. 84
Sedecias xxi. Rex Hieroſolymorum. *ibid.*
Sedecias cæcatus Babylonem perducitur. 85
Sedecias Pſeudopropheta Micheam verberat. 68
Seditio ſpem Regni recuperandi affert. 55
Seditio compreſſa populi concordia dirempta. B. 49.
Seditioſorum ad Conſtantinum Ducam pœna. B. 145.
Seditio nexorum ob æs alienum. 255
Seditio Poſthumiana. 264
Seditio, & ejus ſopitæ conditiones. 273
Seditio inter milites & populum. 466
Seditio militum contra Auguſtum. 391. contra Scipionem. 325
Seditio abſente Auguſto. 404
Seditio contra Didium Julianum. 455
Seditionis repetitæ pœna capitalis. 59
Seditioſi pleramque dant pœnas. 57
Seditioſi clam occiſi. 261
Seditioſis celeritas prodeſt. 75
Seerach pro Anania. 87
Segeſta capta a Romanis. 290. Ab iiſdem defenſa. 292.
Sejanus Liviæ adulter, Druſi veneficus. 263
Sejanus cum liberis interſectus. 416
Sela Lamechi uxor. 10
Seleucus Syria potitur. 94
Seleucus Antiochi filius. 342. Patri ſuccedit. 343
Selinus Trajanopolis. 443
Sella aurea. 362
Sella imperatoria ſedere. 417
Selomi a Jeſu collocatur tabernaculum. 33
Seltes Paſinaca. B. 212
Selumus Oldæ maritus. 82
Selumus tyrannus. 79
Selybrianus murus. B. 46
Semeis importunitas. 55. Interitus. *ibid.*
Semeis veniam impetrat. 56
Semi coloniæ. 14
Sempronii Longi clades. 322
C. Sempronius in Africa rem gerit. 296
Sempronius Longus in Siciliam miſſus. 308
Sempronius Gracchus cum Liguribus pugnat. 302.
Tiberius Sempronius Gracchus Magiſter equitum. 317.
Semus Noæ filius. 11
Senatorem animi conſtantia decet. 81
Senatores centum. 238
Senatus. 238
Senatus ab Imperatore munera accipere ſolitus. B. 159.
Senatus ſub Rege parva auctoritas. 242
Senatuſconſulto mulcta ſublata. 389
a Senatu populoque ſalutari. 455
Senatus inſidioſe Auguſtum tractat. 479
Seneca Domitii præceptor. 426
Præfectus Prætorio. 419
Senectus delira præcocem ſapientiam ſequitur. 68
Senex morti vicinus. 209
Senex expectatione mortis factus audacior. 363
Senes ſovendi a puellis. 59
Senes bis pueri. 251
Sennaar campus. 12
Sennacheribi interitus. 82
Sennacheribi litteræ blaſphemæ in templo repoſitæ. *ibid.*
Sennacheribus perfide oppugnat Hieroſolyma. 81
Sennacheribus jusjurandum fraudulenter eludit. *ibid.*
Sennacheribus a ſuis filiis occiſus. 105
Sennacheribus Enamaſaris filius. 105
Sentire & loqui eadem. 255
Senum conſilia moderata. 62
Seon. 30
Sepelire mortuos, pium munus habitum. 105
Sephora Moſis uxor. 23
Septimius Pompeii percuſſor. 368
Sexaginta decem Interpretes utrum una, an ſeorſim ſacra converterint, ambigitur. 150
Sepulchra Judæorum pecunioſa. 59
Sepulture honorifica, remuneratio regia 52
Sepultura poſt ſolis occaſum. 106
Serapio Antiochenus Epiſcopus. 454
Serapioni lapſo divinitus data venia. 473
Serapis captivum in Alexandri ſolio collocata. 147
Serbia. B. 177
Sergiana ſeditio in Sicilia. B. 80
Sericum in Europa factum. B. 15
Seriphes. B. 202
Sermonis inconſtantia conſcientiam arguit. 238
Serpens draco intelligens. 10
Serpens convivium turbat. 251
Serpens 120. pedes longus. 295
Serra urbs. B. 273
Sertorii in Hiſpania factio. 358. Interitus. *ibid.*
Seruch. 14
Servi de ſalute domini ſui ſoliciti. 68
Servi Capitolium occupant. 255
Servi. B. 195
Servi Ulſiniorum. 287
Servi neglecti a dominis manumiſſi. 426
Servii, ſive Crabati. B. 216
Servii cædes, 248. 249
Servis omnes bellorum clades imminent. 111
Servilia capta a Bruto occiſa. 383
Servilis fides in proſcriptione. 379
Servilii de Pompeio teſtimonium. 358
C. Servilius Sp. Melii interſector. 264
Servilius Cæpio in Africa bellum gerit. 296
Servilius Geminus claſſe Pœnos infeſtat. 314
M. Servilius Italiam cuſtodit. 333

INDEX RERUM MEMORABILIUM

Servitus inclemens juſta odii cauſa. 111
Servius Tullius VI. Rex Romanorum. 246
Servius plebem facit ſuam 247
Servius Oppius Decemvir. 261
Servorum conjuratio oppreſſa. 314
Servus ultra Dominum evehendus, vindicta nominis. 61
Servus domini interfector. 77
Servus inſidiarum Cæſari paratarum index. 371
Sethus Adami filius. 11
Severa. B 23
Severiana perſecutio Chriſtianorum. 460
Severiani ab Agapeto & Mena damnantur. B. 52
Severianus ab Adriano occiſus. 446
Severiani diræ contra Adrianum. *ibid.*
Severi Antiocheni cædes. B. 46
Severi Parthica victoria. 458. Præſagia de Imperio. 456. Satellites. *ibid.*
Severi Imperium vindicta Pertinacis inanes pollicitationes. 456
Severi curioſitas. 459. Expeditio Britannica. 460
Expeditiones in Orientem ex ambitione. 457
Severi parænefis ad filios: Concordes eſtote, milites ditate, cæteros non negligite. 461
Severi vitæ ratio in pace. *ibid.*
Severi obitus in Britanniis. *ibid.*
Severitate contemptus reprimitur. 151
Severus Pertinaci defuncto honorem præbet. 457
Severus ad Antoninum filium inſidiatorem. 460
Severus Albinum decipit, Peſcennium Nigrum antevertit. 455
In ſomnis ferret Catacallam. 463
Severus Sidianus Imperator. 472
Sextilis in Auguſtum mutatus. 406
Sextus Bœotius Philoſophus. 449
S. Papinius inſidiator Caligulæ. 420
Siba ſervus Memphiboſthis. 52
Sibæ in herum Memphiboſthem calumniæ. 55
Sicarii graſſantur Hieroſolymis. 217
Siceleg incenditur. 49
L. Sicci cædes. 262
Sicilia proditur Agarenis. B. 110
Sicilia domita a Maniace. B. 187
Sicilia amiſſa Stephani culpa. *ibid.*
Sicilia Carbonis receptaculum a Pompeio recepta. 357. In Provinciæ formam redacta. 301
Palæſtra Carthaginenſium & Romanorum. 188
Siciliæ motus. 319
Sicimitæ Sidonii. 148
Sicimitarum cædes. 17
Sicimorum excidium. 36
Cn. Sicinius C. contra Perſeum mittitur. 345
Siclus. 26
Sida Metropolis. B. 225
Sidon urbs. 13
Sidonii Sicimitæ. 148
Sidonii ab Auguſto domiti. 405
Sigillum Leonis utero impreſſum. 137
Sigma locus. B. 186. & 193
Signa cum fatis & eventibus conſentiunt. 77
Signa teſtamenti recognita. 418
Signis confirmatur Sauli Regnum. 42
Signum Reipublicæ in ſinu pueri a Saturno poſitum. 393
Silæ Agrippæ Magiſtri Equitum infelix licentia. 210
Silentiarius. B. 43
Silentium. B. 143
Silentium. 183
C. Silius Meſſalinæ adulter. 426
Silius Meſſala. 457
M. Sillani ſoceri Caligulæ interitus. 418
Sillanus. 431. A Claudio occiſus. 426
Silo Herodis auxiliator. 173
Silo Ventidii legatus. 388
Silvæ agitatio pugnæ auſpicium. 52
Silveſter Conſtantinum curat, & Chriſtianum facit. B. 3
Simon juſtus Pontifex. 149
Simon Jonathæ fratri ſuccedit. 161
Simon victo Cendebæo Ptolemæi inſidiis occiditur. 161
Simon ob filiam Pontifex creatur. 182
Simon Boethi F. Pontificatu pellitur. 192
Simon ſervus Herodis rex appellatus occiditur. 196
Simon Eſſæus Archelai ſomnium interpretatur. 198.
Simon Canuti F. Pontifex. 204
Simon Cantherus Pontifex. 209
Simon calumniator Agrippæ. 212
Simon extra urbem Judæis formidabilis. 220
Simonia fortunatum imperium. 161
Simulatione aliquando elicitur veritas. 60
Simulatione explorantur animi. 73
Simultatis ſimulatio non diſſimulata. 192
Sina mons. 23
Ad Sinam montem caſtra Hebræorum. 26
Sion fons. 39
Strichana crux. B. 142
Sirmium. B. 16. 178
Siroes Choſroe patre & fratribus cæſis pacem facit cum Heraclio. B 67
Siſaras a Jahele occiditur. 35
Siſinius. B. 32
Siſinnancius. B. 84
Siti aut fame domare hoſtem quam armis præſtat 103.
Smerdis ſive Tanaoxares Cambyſis frater. 117
Smerdis magus. 118
Soba rex Ægypti Iſraelitis opem fert. 81
Sobacus. 53
Societas impiorum periculoſa. 70. & 82
Societatis petendæ cauſæ, aut prætextus. 111
Socii fidiſſimi qui. 55
Socii non juſſi, ſed conſulti. 116
Soemi cædes. 180
Sol per XVII. dies non ſplendet. B 94
Solis curſus inhibitus. 32
Solis regreſſio. 81
Sollicitudo de hominibus in rege admirabilior eſt quam liberalitas. 123
Solum cum ſola eſſe, periculoſum. 54
Solyma vetuſtiſſima urbs. 14
Somni expers, etiam corporis expers. 90
Somnia piſtoris & pincernæ a Joſepho declarata. 16
Somnia Alexandri & Joadi. 98
Somnia de imperiis ad reges pertinent. 88
Somnia conditioni hominis accommodata. 91
Somniis divinitas aliquando adimitur. 134
Somnia de Alexandro magno. 137
Somnia duo Alexandri de Tyro. 141
Quid ſomniarit aliquis, a Chaldæis exponi potuiſſe, probabile eſt. 87
Somnii cum expoſitione oblivio. *ibid.*
Somniorum numeri. 19
Somniorum conſenſus cum eventu movet animos. 148.
Somnium ambiguum fraternæ cædis cauſa. 126
Somnium de flagello imperator. B. 170
Somnium de Izate. 221
Somnus mortis frater. 105
Sorte ejecto ſedatur tempeſtas. 79
Sontes etiam inſontibus exitio ſunt. 131
Sophiæ benignitas. B. 55
Sophius portus. *ibid.*
Sophronii ſynodus provincialis. B. 68
Sors Jonam ſontem eſſe deſignat. 79
Sorte indagatus nocens. 28. 51
Sorte inveſtigatus nocens. 33
Sorte Saul rex declaratur. 41
Sorte diſtributa in acie loca. 119
Soſſius Herodis auxiliator. 175
Soteropolis ſeu Pythia. B. 9
Sozopetra patria Amerumnis. B. 119
Spartanorum & Judæorum fœdus. 159
Spaſinum vallum. 212
Specula ignifera. B. 5
Speculator. 250
Speculatorum magnus in bellis uſus. 119

Digitized by Google

Speluncæ [illegible]. B.231
Sperchius fluvius. B.168
Sperandum eſt vivis, ſpes non eſt ulla ſepultis. 54
Spes & metus inter ſe certant. 91
Sphendoſthlabus impetratis a Zimiſce induciis, a Pazinacis occiditur. B.169
Sphendoſthlabus Joannes Bulgarus. B.170
Sphendoſthlabus Roſſus. 154
Spica annum ſignificat. 20·24·123
De Spiritu ſancto quando diſputatum. B 8
Spiritus Domini vates facit. 41
Spiritus divinus a Saule in Davidem tranſit. 45
Spiritus ab alio in alium translaticius. 71
Spiritus Domini raptos in montes dejicere putatur. 71.
Spiritus Dei Sanctus in quo habitat, multa poteſt. 90.
Spolia dedicata Deo. 105
Stare in parte, reliquias imperii ſignificat. 93
Statira Darii F. nubit Alexandro. 145
Statua Nabuchodonoſoris. 88. & 90
Statua truncata homini pernicioſa. B.142
Stauracii vulnus & monachatus. B.98
Stauracii monaſterium. B.99
Stauracius Nicephori F. Patricius. B.96
Stellæ fratres ſignificant. 18
Stellæ pro pietatis ſtudioſis. 97
Stephani monachi interitus. 326. B. 87
Stephani Lacapeni obitus. B 156
Stephanus eunuchus Juſtiniano cauſa odii. B. 73
Stephanus Imperatoris affinis, Siciliam amittit. 178
Stilico ſocer Honorii. B.32
Stipe collaticia refectum templum. 83
Stolæ Medicæ diſtributæ a Cyro. 124
Straboromanus. B.218
Stratioticus Michael Imperator deſignatur. 38. B. 206.
Stratioticus in togatos liberalis, in ſagatos aſper B.207.
Stratioticus dum ſe Comneno fucum facturum putat, imperio excidit. B.217
Stratonis turris Cæſarea maritima. 164
Strepitu bellici apparatus Syri profligati. 75
Studia tranquilliorem reddunt animum. 3
Studii monaſterium. B.96
Stultitia ſumma quæ. 62
Styppiotes ab Agarenis profligatur. B.133
Sua tueri quam hoſtem perſequi magis neceſſarium. 48
Suba. 44
Succeſſio ejuſdem familiæ 21. Regum. 85
Succeſſore novo pellitur omnis amor. 133
Sufflatio ſeptena mortuo adhibita. 72
Sultan Turcarum dux. B.201
Sultani graſſationes. B 204
Sultanus Agarenus Francis dolo Capua & Benevento pulſis, liberatur. B.135
Sultanus Capuam & Beneventum fruſtra obſidet. ibid.
Summa ſapientia cum ſumma ſtultitia conjuncta. 62.
Superbia regnum decere creditur. 62
Superbiam Deus impunitam non ſinit. 91
Superſtitionem pii ferre non poſſunt. 65
Supplicem occidere crudele facinus. 85
Supplicibus parcere, regium. 68
Supplicium XIV. dierum. 93
Sunamitidis F. reſuſcitatus ab Eliſæo. 72
Suſa metropolis Perſarum. 96
Suſa verna regia Perſicorum Regum. 125
Suſacus Ægyptius Hieroſolyma diripit. 65
Suſorum opulentia. 142
Sychem. 17
Sycophantici vulneris cicatrix remanet. 56
Fl. Sylva Judææ Procurator. 234
Sylvani defectio & cædes. B. 16
Sylveſter bovem mortuum, Chriſto invocato, in vitam revocat. B.5
Symbola inter maritum & uxorem. 118
Symeonis & Levis dolus contra Sicimitas. 18

Annal. Zonaræ.

Symeon. 16
Symeon Bulgarus Romanis victis naſos præcidit. B.139.
Symeon Bulgarus Conſtantinopolim venit. B 145
Symeon Bulgarus cum Romano pacem non facit. B.148.
Symeon Bulgarus ſtatua quadam truncata occiditur. 149
Symeonia Tribus Cananæos cædit. 33
Symeonis Bulgari perfidia. B.139
Symmachus Papa. B.43
Synadus eclipſin Lunæ mirabiliter declarat. B.142
Synchyticorum ſecta. B.43
Synodicus tomus. B.87
Syntacteria oratio Gregorii Nazianzeni. B.29
Syria judicibus Judæis ſubjecta. 131
Syria turbata. 170
Syriæ fluvii Jordane præſtantiores. 72
Syriæ Rex Eliſæo & Joramo inſidiatur. 73
Syriæ tria caſtella occupata a Cyro. 116
Syri Aramæi. 14
Syri deditionem Davidi faciunt. 53
Syri Samariam obſident. 68
Syri ab Eliſæo in medios hoſtes perducuntur. 73
Syri diverſi ab Aſſyriis. 110
Syri Judaica inſtituta amplectuntur. 162

T

TABERNACULI ſtructura. 27
Tabulæ. 261
XII. Tabulæ. ibid.
Tacitus imperator. 481. Ejus cædes. ibid.
Talenta argenti 300. auri 30. tributum Hieroſolymorum. 81
Talenta 40000. Suſis reperta. 142
Talenta 10000. æris alieni pro militibus diſſoluta. 146.
Talenta dena & vicena, regi natalitium munus. 152.
Tamnis Zambris æmulus. 65
Tanaoxares Cyri F. 125
Tangrolipix Mucaletus Durca Saracenicum imperium avertit. B.201
Tangrolipix Saltan appellatus. B.201
Taras cognomentum Caracallæ. 463
Tarſius Patriarcha. B.85
D. Taraſii apparitio. B.105
Tarchaniatæ fuga. B.122
Tarenti expugnatio. 286
Tarentina ſeditio. 286
Tarentini pacem impetrant. ibid.
Tarentinorum adoleſcentium jocus. ibid.
Tarentinum bellum. 277
Tarentum receptum a Romanis. 324
Tarónites Michael. B 233
Tarpeia Capitolii proditrix. 236
L. Tarquinii majeſtas. 245. præclari mores. ibid. Cædes. 246
Tarquinii Superbi crudelitas & tyrannidis confirmatio. 248
Tarquinio Collatino Conſulatus abrogatur. 252
L. Tarquinius V. Rex Romanorum. 245. Anci filiis regnum eripit. ibid.
Tarquinius Superbus VII. & ultimus Rex Romanorum. 248
Tarquinius Collatinus primus Conſul. 251
Tarquinius XXV. anno regni actus in exilium. 252
Tarſi deditio facta Nicephoro Phocæ. B.158
Tarſus a Perſeo condita. 13
Tatia Numæ uxor. 242
Tatianus & Julius Martiani hoſpites. B.36
Tatianus Adriani procurator. 444
Tatius Sabinorum dux. 238
Tatius regni Romani particeps cæditur. 240
Tatus Pazinaca. B.126
Taulantii Dalmatæ. 349
Taurus Maurus. B.260
Taurus locus. B.232

Taurus Statilius. 396
Taurus a Cos. immolatus. 401
Taxiles Alexandro deditionem facit. 143
Teleſphorus Romanus Epiſcopus. 447. Ejus martyrium. 448
Teleuczes Bulgarorum Principes. B. 87
Telnichi Bulgari proditorum indagatio. B. 88
Temperantia cibi potuſque docenda pueros. 110
Tempeſtas ob poſtulatum ab Iſraelitis regem. 42
Tempeſtate terrentur Palæſtini ſacrificante Samuele. 41
Tempeſtate dirempta pugna Hannibalis ad Romam. 321
Templa ingredi a religione alienos nefas habitum. B. 14.
Templi duratio annorum x1. 13. & 216
Templi materia relicta a Davide. 59
Templi ædificatio aliter in bibliis, aliter a Joſepho deſcripta. 61
Templi inſtauratio ſub Joa. 76. Sub Joſia. 82
Templi porta ſponte aperta. 121
Templi ſacra vaſa a Jeſu ſacerdote Tito tradita. 122
Templi per triennium profanatio. 154
Templi 2000. talenta, & 8000. talenta auri. 169
Templi conflagratio eadem & menſe & die repetita. 226
Templi fundamenta effoſſa. 231
Templi Salomonii duratio annorum 470. 85
In templo cædes & pecudum & hominum. 168
Templum condere, Davidi non conceditur. 58
Templum a Joachazo ſpoliatum & clauſum. 79
Templum poſterius Salomonio ignobilius. 131
Templum caſtelli inſtar inſtructum 7. annis abſolutum. 131
Templum tertio menſe expugnatum. 168
Templum Jovis pro templo Hieroſolymitano. 445
Tenebræ. 24
Tenroria dejici cladis ſignum. 36
Tephrica. B. 132
Terbelis Bulgarus Juſtinianum reducit in regnum. B. 75.
Terebinthus inſula. B. 152
Terentii Varonis temeritas. 314
Terentius maximus. 436
Tergeminorum matres gemellæ. 244
Tergeminorum pugna. *ibid.*
Teron ob libertatem orationis occiſus. 290
E terra tolli, interitus nota. 93
Terræmotus Byzantinus & Antiochenus. B. 46
Terræmotus ſub Alexio Comneno. B. 230. ſub Argyropylo. *ibid.* ſub Conſtante. B. 69. ſub Conſt. Duca. B. 215. ſub Copronymo. B 85 ſub Leone Iconomacho. B. 83. ſub Michaele Theophili. 127. ſub Nicephoro. B. 161
Terræmotus Judææ ſub Herode. 187
Terræmotus cum Nero adoptaretur. 426
Terræmotus ſub Antonino Pio 448. ſub Trajano. 443
Terroribus ſubitis non temere cedendum 180
Terſanctus hymnus. B. 16
Tertulianus de Tiberii voluntate erga Chriſtum. 417.
Teſta ferro miſta. 88
Teſtamenta ad lites cavendas inventa. 115
Teſtudinis militaris deſcriptio. 393
Thamar ſtupratur ab Ammone. 54
Tharba. 14
Tharbe Æthiopiſſa Moſi nubit. 22
Tharſenſes Cilices. 13
Theodorus Confeſſor. B. 116
Theagenes Timocleæ frater. 138
In theatris princeps conſeſſus emeritis Macedonibus datus. 146
Thebæ exciſæ ab Alexandro. 138
Thecel. 92
Theglapharaſar Aſſyriorum Rex Iſraelitas abducit. 79
Thectiſta, quæ & Florina. B. 113
Theoctiſtus Bardæ fraude occiditur. B. 123
Theodectis cæcitas ob Judæorum arcana. 150
Theocritianus. 46
Theodericus Africæ Dux aſſentatorem interficit. B. 43.
Theodora & Fauſta ſorores Maximiani filiæ, altera patri Conſtantio, altera filio Conſtantino nupta. B. 2
Theodora Chazaria Juſtiniani uxor. B. 75
Theodora perſecutionem Imaginum compeſcit. B. 120.
Theodora callido commento iracundiam Theophili eludit. B. 114
Theodora Bulgaros a rumpendis induciis deterret. B. 122
Theodora cum filiabus Monaſterio includitur. B. 124.
Theodora Regina relegatur. B. 181
Theodora Imperatrix ſalutatur. B. 192
Theodora Theophilo nubit. B. 112
Theodora Paistio cedit. B. 124
Theodora Imperium invito Monomacho occupat. B. 205.
Theodora Maximiani Herculii filia. 484. Conſtantii Chlori uxor. 486
Theodoræ de Baſilio præſagium. B. 219
Theodoræ uxoris Juſtiniani avaritia. B. 147
Theodoræ auctoritas & felicitas, ac irrita longævitatis ſpes. B. 206
Theodoræ obitus. B. 54
Theodoracani audacia, Roſſica claſſis profligatur B. 200.
Theodoreti x 11. capita. B. 33
Theodorocanus. B. 200
Theodorocanus captus a Bryennio. B. 126
Theodori & Theophanis ad Methodium verſiculi. B. 118
Theodorus Studienſis. B. 99
Theodorus Cupharas Bulgaros inſtituit. B. 200
Theodorus Monachus Zimiſcæ Imperium prædicit. B. 164
Theodorus martyr Romanis auxiliatur. B. 165
Theodorus Spado a Comneno victus. B. 209
Theodorus Haliattes. B. 223
Theodorus Craterus Agarenum ambidextrum ſternit. B. 116
Theodoſii lex de 30. diebus capitalis ſententiæ. B. 27.
Theodoſii crudelitas in Theſſalonicenſes. *ibid.*
Theodoſii Junioris obitus atque elogia. B. 35
Theodoſii ſtatua cadit. B. 240
Theodoſius Scythis cæſis Imperator Orientis appellatus. B. 27. & 28
Theodoſius filios ſuos ad modeſtiam aſſuefaciendos curat. B. 29
Theodoſius diviſo filiis Imperio Mediolani obit. B. 29.
Theodoſius Parvus ſeu Junior. B. 31
Theodoſius Mauricii filius. B. 58
Theodoſius Atramyttenus per ſeditionem fit Imperator. B. 78
Theodoſius Atramyttenus tondetur in Clericum. B 126.
Theodoſiopolis. B. 85
Theodoti Meliſſeni commentum, & Caſſiteræ cognomentum, Patriarchatus & notitia cum Leone. B. 102. & 103
Theodotus Orator Pompeii cædis ſuaſor male perit. 367
Theonas Alexandrinus Epiſcopus. 482
Theophanes Confeſſor. B. 114
Theophanes Magiſter. B. 84
Theophanis Confeſſoris & Nicephori Patriarchæ abſentium mutuus conſpectus. B. 103
Theophano a marito abducta Stauracio nubit. B. 97.
Theophano Romano Juniori nubit. B. 153
Theophano marito inſidias comparat. B. 162
Theophano a Zimiſce pellitur. B. 164
Theophano ab exilio revocatur. B. 170
Theophili v. expeditiones Perſicæ. B. 117
Theophilactus Rangabis filius. B. 99
Theophilactus Romani filius fit Patriarcha. B. 149

Theophili juſtitia & ſeveritas. B.112
Theophili filiolæ. B.113
Theophili Regia in Bryante. B.115
Theophili hoſpitium. *ibid.*
Theophili crudelitas in adoratores imaginum. *ibid.*
Theophili caſtitas & ſimulacrorum odium. *ibid.*
Theophili obitus. B.120
Theophili Patriarchæ vita & obitus. B.153
Theophilitzes Baſilium in Michaelis Theophili familiaritatem inſinuat. B.129
Theophilo ſalus precibus impetratur. B.120
Theophilus Michaelis filius. B.108
Theophilus ex dolore Agarenicæ cladis obit. B.119
Theophilus Leonis percuſſores ulciſcitur. B.111
Theophilus divitias ſuas oſtentat Arabibus. B.114
Theophilus uxoris negotiationem igni ulciſcitur. B.112.
Theophilus opera Methodii utitur. B.119
Theophilus Pontifex. 204
Theophilus Antiochenus Epiſcopus. 451
Theophobi cædes. B.120
Theophobus Perſa Theophili affinis. B.116
Theophobus a Perſis Imperator ſalutatur. B.119
Theopompi inſania ob Hebræorum hiſtorias. 12
Thermodon fluvius. 465
Thermuthis Moſen adoptat. 22
Thermuthis Pharaonis filia. *ibid.*
Therſa urbs. 65
Theſauri ſub flumine. 442
Theſaurus Theodoræ 1090. centenarii auri, 3000. argenti. B.124
Theſſalonicenſium 15000. cæduntur a Theodoſio. B.27.
Theſſalonica a Scythis obſeſſa. 474
Theudas impoſtor ſub Claudio. 429
Theudas Pſeudopropheta. 215
Theudatus Gothus Romam tenet. B.52
Thiræ Thraces. 13
Thobel faber ærarius. 10
Thobeli Iberes. 13
Thorgamæi Phryges. *ibid.*
Tholotum Anaſtaſii. B.45
Thomæ ſeditioſi natales. B.107
Thomæ tyranni ſucceſſus. B.108
Thomæ ſeditioſi crudelis interitus. B.109
Thomaitici triclinii conflagratio. B.93
Thomas Byzantium fruſtra oppugnat. B.108
Thomas terra marique a Michaele vincitur. *ibid.*
Thomea ſeditio contra Michaelem Balbum. B.106.
Thraceſius ſcriptor. B.213
Thraſybuli Mileſii conſilium firmandæ tyrannidis. 349.
Thraſyllus Tiberii Mathematicus. 408
Thyrſus Auguſti libertus. 399
Tiberias ab Herode Tetrarcha condita. 200
Tiberinus fluvio nomen indit. 236
Tiberis fluvius, olim Albula. *ibid.*
Tiberis deundatio. 406
Exundatio ſub Tiberio. 416
Tiberii clementia in Perſas captivos. B.52
Tiberii ædificia. *ibid.*
Tiberii lentæ maxillæ. 204
Tiberius gemellus Tiberii nepos. 205
Tiberii collegæ violenter perierunt. 414
Tiberii crudelitas. *ibid.*
Tiberii mortem antegreſſa prodigia. 416
Tiberii affectus erga Jeſum Chriſtum. 417
Tiberio Senatus commendatur. 410
Tiberianus exercitus. B.56
Tiberius Excubitorum Comes. B.57
Tiberius Rinothmeti filius. B.75
Tiberius Calvinus a Samnitibus ſub jugum miſſus. 274.
Tiberius ſocius gubernationis, & gener Auguſti. 403.
Tiberius Agrippæ gener, & in matrimonio ſucceſſor. 406
Tiberius Imperator deſignatus ab Auguſto. 406
Tiberius ab Auguſto adoptatus, & contra Gallos miſſus. 407
Tiberius Rhodum ſecedit. 407
Tiberius Aſtrologus peritiſſimus. 408
Tiberius varia bella gerit. 408
Tiberius annos 77. natus interiit. 417
Tiberius Tiberii nepos. 416. A Caio loco motatus & veneno ſublatus. 417
Tiberius Geneſes Romanorum indagavit. 420
Tiberius, Claudius, Nero, Druſus, Germanicus Cæſar pro Domitio. 423.424
Tibiæ finis rerum nota. 88
Tichomerus Bulgarus Doliani dolo occiditur. B.180.
Tigranes Armenius. 217
Tigranes Rex. 360
Tigranis Regna amiſſa & deditio. *ibid.*
Tigranis Syriaca expeditio. 366
Tigres primum Romæ viſæ. 404
Tigris. 10
Tigurini. 363
Timæus Antiochenus Epiſcopus. 482
Timoclea Thebana ſtupratorem ulciſcitur. 138
Titi deliberatio de templo. 225
Titi erga Antiochenos Judæos clementia. 231
Titi Cæſaris Imperium. 436
Titi ludi. 437. Pœnitentia. *ibid.*
Tito Imperii brevitas profuit. 436
Titus Veſpaſiani filius. 218. A militibus Imperator ſalutatus. 228. Hieroſolyma obſidet. 220. Miſeratur Judæos. 223. Victoriam Deo fert acceptam. 229
Titus in Judæa relictus a patre. 437
M. Titus. 396
M. Titius S. Pompeium comprehendit atque occidit. 392
Tobias obit annos natus 127. 105
Tobiæ gratus animus. 108
Tobiæ profectio in Mediam. 107. Periculum a piſce. *ibid.*
Tobiti genus & pietas. 105
Tobiti ob ſepultos mortuos exilium & reſtitutio. *ibid.*
Tobiti excæcatio & paupertas. 106
Tobitus annos vivit 158. 109
Tobitus viſum recipit. 108
Tobitus moriturus filium inſtruit. 109
Torcular pro area. 36
Tornicius Byzantium oppugnat. B.198
Tornicius cæcatur. B.19
Tornicius Leo tyrannidem affectat. B.197
Tornicius tondetur & fit Clericus. B.198
Torquis aurei honos. 91
Tothomphanichus. 95
Trabs aurea. 169
Trachonitis. 14
Trajaniana perſecutio. 444
Trajani cruenta de Dacis victoria. 441
Trajani obitus. 444
Trajanopolis Selinus. 445
Trajanus Imperium ſuſcipit. 440
Trajanus vita, non litteris philoſophatus. *ibid.*
Transfugæ Cannenſes cum pugionibus. 316
Tranſitu potentiorem prohibere periculoſum. 83
Trapezus. B.52
Traſamundus. B.51
Trebonius Bruti & Caſſii adjutor. 380
Trebonius Dolabella dolo occiſus. 381
Triadiza. B.273
Triballi. 401
Tribunatus Decemviratu abrogatus. 261
Tribunatus reſtitutio. 262
Tribuni Bruti appellari. 205
Tribuni diademata ſtatuarum Cæſaris revellunt. *ibid.*
Tribuni nunquam triumpharunt. 263.264
Tribuni militares Conſulari poteſtate deſinunt. 264.
Tribunorum plebis creatio. 256
Tribunorum multitudo Tribunatum evertit. 267

Tribunorum potentia. *ibid.*
Tribunorum auſpicia. 263
Tributarii ſpem libertatis avide amplectuntur. 10
Tributi negatio cauſa excidii. 84
Tributi ſimul & militiæ onus. 122
Tributis ſaginantur Reges, ſubditi extenuantur. 94.
Tributo a populo exacto redempta pax. 79
Tributorum laxatio Regni firmandi auſpicium 431
Tributum inſtaurandæ religionis ergo, moleſtum. 76.
Triduana caſtitas in ſacris. 25
Tsidui deliberatio. 62
Triens opum reſtituendas. 380
Triphon Patriarcha fraude Cæſarienſis throno pellitur. B. 150
Tryphon Antiocho Alexandri filio Regnum reſtituit. 118
Tryphon ob ſordes a militibus deſeritus. 161
Tryphon Jonatham per inſidias occidit. *ibid.*
Tryphon tonſor delationis ſuæ dat pœnas. 190
Triphyllius. B. 47
Tripolis Syriæ. 349
Tripolitana claſſis devicta. B. 148
Triamphator reſpicere juſſus. 266
Triumphi celebritas qualis fuerit. 265
Triumphus ſpe Conſulatus a Cæſare contemptus. 363.
Triumphus unde dicatur. 485
Triumviratus Antonii, Lepidi, Auguſti. 380
Trium viri militum miniſtri & præbitores. 381
Trium viri Romanum Imperium dividunt. 381
Trium virorum non hoſtes modo, ſed amici etiam pereunt. 381
Triumvirorum altera partitio Imperii. 3 6
Trojanorum exulum antiqua nobilitas. 235
Troica aurigatio. 83
Tubarum augurium. B. 45
Tullia ſibi ipſi manum affert. 251
Tulli Hoſtilii interitus. 243
Tullus Hoſtilius 3. Rex Romanorum. 242
Tullus bellator optimus fit ſuperſtitioſus. 243
Tuphum. B. 178
Turbatæ res audacia & animi conſtantia reſtituuntur. 138
Turbo Præfectus Prætorio. 446
Turci Cruciferi. B. 59
Turci, ad Iſtrum Hungari. B. 139
Turci a Mediæ Principe profligati. B 202
Turci negatis tributis Orientem occupant. *ibid.*
Turci ad Cæſaream profligati a Diogene. B. 220
Turci ab Armeniis ſpoliati. *ibid.*
Turci Orientem ſubigunt. B. 225
Turci contra Ruſelium implorati. B. 225. 226
Turci inſulis expulſi. B. 234
Turcica pax cum Alexio. B. 241
Turcorum origo, & vaſtatio Orientis. B. 200
Turcus quidam ad Diogenem deficit. B. 221
Turnus. 235
Turres ligneæ 50. cubitorum. 221
Tyberina glacies. 286
Tyndarium Siciliæ promontorium. 294
Tyrach Pazinaca. B. 202
Tyranni Deo & populo charos metuunt. 46
Tyranni aliud agunt, aliud ſimulant. 75
Tyranni conatus & minas mures infringunt. 80
Tyranni ſunt cauſæ publicarum calamitatum. 81
Tyranni etiam ea flagitant quæ fieri non poſſunt. 87.
Tyranni monitores ferre non poſſunt. 103
Tyranni cupiditatibus adverſari capitale eſt. 273
Tyranni quandoque mulierum inſidiis pereunt. 104
Tyranni odium vix morte abolerus. 165
Tyranni & civibus & amicis inviſi. 237
Tyranni poſteros eorum timent quibus nocuerunt. *ibid.*
Tyrannicæ carnificinæ miniſtrum fuiſſe pœniter. 128.
Tyrannidis firmandæ rationes. 248
Tyrannorum impetum declinare prodeſt. 74
Tyrannorum conſilia contra fatum nihil poſſunt. 76.
Tyranorum metus liberalem facit. 95
Tyrannus Antiochenus Epiſcopus. 482
Tyropæum caſtellum. B. 166. & 224
Tyridates Armenia pulſus. 474
Tyrii ab Auguſto domiti. 405
Tyrus capta. 145
Tyrrheni Tarquinium in Regnum reducere conantur. 253
Tzachas Turcus. 478
Tzathus Lazorum Dux. B. 42
Tzurulum caſtellum. B. 55

V

VACCA equum gignit. 319
Valentinianus hæreſiarcha. 448
Valens. B. 24
Valentiniani 3. flagitioſa vita & cædes. B. 38
Valentinianus Junior Arianus. B. 28
Valentinianus Junior laqueo vitam finit. *ibid.*
Valentinianus Major. B. 23
Valentiniani digamia & liberi. *ibid.* B. 54.
Valentis Mathematici præſagium de Conſtantinopoli. B. 6
Valentis ſomnium de Mimante. B. 25
Valentis interitus. *ibid.*
Valentis de ira dictum. B. 26
Valeria Corſicæ metropolis. 292
Valeriæ inſulæ. 329
Valeria Diocletiani filia. 483
Valerianus Decii collega. 472
Valerii Levini animoſæ ad Pyrrhum litteræ. 279
Valerii Aſiatici votum. 423
Chriſtianos perſequitur. 475
Valerianus Imperator. *ibid.* Ex Imperatore fit Saporis ſcabellum. 476
Valerius & Geneſius Eudociæ Imperatricis fratres. B. 32
M. Valerius Conſul. 254
M. Valerius Corvinus. 272. Dictator. 255
L. Valerius Decemviris opponitur. 262
L. Valerius a Tarentinis ſubmerſus. 277
Valerius Lævinus Coſ. a Pyrrhi elephantis victus. 280.
Valerius Conſul in Siciliam abit. 296
Q. Valerius Flaccus Pœnos claſſe vincit. 300
P. Valerius Gallos vincit. 302
M. Valerius Lævinius contra Philippum mittitus. 320.
P. Valerius Tribunus pro muliebribus ornamentis. 337.
Valerius Gratus. 353
Vallum tranſire capitale. 238
Vallium Dii. 67
Vandalorum Regnum in Africa. B. 51
Vararanes Perſa. 409
Vardanes Parthus. 214
Q. Varus Syriæ Prætor. 193
Judæorum ſeditionem comprimit. 196
Varronianus Comes. B. 22
Vaſa templi Salomonii Babylonis Diis dedicata. 85.
Vaſte Artaxerxis uxor ob contumaciam repudiatur. 133
Vates organa divinæ vocis. 30
Vates malorum odioſi. 68
Vates viro nuptu. 83
Vates deceptus mori cupit. 13
Vatum diſſenſio fidem omnibus abrogat. 84
Ubal porta Suſorum. 96
Ubi ſunt eleemoſynæ & juſtitiæ tuæ? 106
Vectigalium venditio. 150
Vectigalium 18500. myriades Pompejo auctore. 363
Vejens bellum. 3₁ 1·264
Vela in pugna reſecta. 314
Velitræ patria Auguſti. 173
Velleris injectio Prophetam facit Eliſæum. 67

INDEX RERUM MEMORABILIUM.

Vellus Gedeonis. 35
Vellus mortificarionis. B.191
Venatio opportuna inſidiis. 73
Venatio publica bellicæ exercitationi cognata. 209. & 110.
Venatio, locus. B 204
Venenum in cadavere apparet. 147
Veneris ædes. 372
Veneta factio. B.59
Venetia, olim Aquilea, Zonara auctore. 470
Venia & oblivio injuriæ conjungenda. 53
Veni, vidi, vici. 369
Venter & femora. 87
Venter corporis ærarium. 204
Ventidius Baſſus Parthis victis ab Antigono pecuniam accipit. 173
P. Ventidius Baſſus Parthos vincit. 387. 392
Venti perniciosi frugibus. B.162
Ventus magicus Comosni. B.213
Ventus ſub Conſtante. B.243
Ventus ſub Alexio. B.240
Ventus Caonenſis. 315
Verba in altum loqui. 95
Veredarii a Cyro inſtituti. 125
Verina. B.40
Verinæ exilium. B.41
Veritas apud tyrannos interitum parit. 77
Veritatis excellentia. 229
Verminas Syphacis F. patrio Regno donatur. 332
Vermis impiorum. 201
Verum, etſi moleſtum, tamen audiendum. 91
Veſpaſiani privata & publica acta. 436
Veſpaſiani triumphus, avaritia, obitus. *ibid.* & 437.
Veſpaſiano bellum Judaicum mandatur. 218
Veſpaſianus Imperator ſalutatur. 220
Veſpaſianus luto maculatus. 419
Veſpaſianus contra Judæos a Nerone miſſus. 430
Veſpaſianus in Judæa Imperator dictus. 436
Veſpaſianus Imperator pecuniam colligit. 437
Veſpera res moleſtas notas. 98
Veſtales perpetuo virgines. 236
Veſtis præciſæ ignominiæ. 53
Veſtis muliebris ignominiæ nota. B.39
Veſtis in 12. partes ſciſſa. 62
Veſtis explicatio & complicatio teſſera. 238
Veſtis peregrina vitio data. 396
Veſtis calcata ſucceſſionis nota. B.101
Veſtium laceratio in luctu. 34
Veſuvii incendium ſub Tito. 215
Veſuvii montis incendium. 436
Veſuvii cinis latiſſime vagatus. 437
Veturia Coriolani mater. 258
Vexilla cum imaginibus Hieroſolyma prolata. 200.
Vexillum ſatellitum fulmine ictum. 419
Vicinorum invidia & calumniæ cavendæ. 100
Victima divinitus incenſa. 38
Victimæ igni ſponte orto crematæ. 27
Victimæ incruentæ. 243
Victimam Gedeonis ignis divinus cremat. 36
Victis non temere inſultandum. 212
Victo injuriæ convictu mulcta dicenda. 215
Victor Romanus Epiſcopus. 454
Victoria firmatur Principis auctoritas. 42
Victoria Dei munus. 43
Victoria aliam nunc bis nunc illis favet. 150
Victoriæ negata ſocietas belli cauſa. 36
Victoriæ ignavi etiam ſocii eſſe volunt. 44
Victoriæ non fuiſſe participem pudet. 116
Victoriæ lapſus. 382
Victoriam furari. 141
Victorinus Commodo ſuperſtes. 452
Victorinus inſidiatorem Probi occidit. 482
Victorum diſcordia victis recuperandæ libertatis occaſionem præbet. 94
Victus tenuis lauticiis præfertur. 87
Videre, ambiguæ ſignificationis verbum. 84
Vindicius ſervus conjurationis index. 251
Vini vis. 229
Vini bonitas Gallorum in Italiam illecebræ. 267
Vinicius ob recuſatum adulterium ſublatus a Meſſalina. 426
Virga porrecta vitæ condonatæ ſignum. 234
Virginis raptæ, non mulieres. 238
Virginiæ ſtuprum. 261
L. Virginius. *ibid.*
E virginum cœtu delecta conjux. 133
Virgo a Magnentio immolata. B.13
Viri ab anno 27. uſque ad 52. 109
Viri præſtantiſſima poſſeſſio civitatum. 272
In viro uno forti victoriæ momentum. 58
Virtus peregrini inſidioſa. 23
Virtus excellens Regno digna creditur. 48
Virtutes Principum & privatorum diſtinctæ. B.36
Virtutes. 433
Virtutis cultus Deo & Angelis acceptum facit. 99
Viſcera in cælum elata. 373
Viſus Tobito poſt 8. annos reſtitutus. 109
Vita vilis eſt miſeris. 74
Vita ex legis mandatis inſtituta. 105
Vitæ humanæ ſpatium anni 120. 11
Vitæ propagationem oratur Deus. 82
Vitaliani Thracis ſeditio. B.44
Vitaliani potentia & cædes. B.46
Vitellianæ cœnæ a 130. centenis millibus drachmarum conſtiterunt. 435
Vitellii Imperium. *ibid.* Interitus. 435
Vitellii liberalitas erga Judæos. 202
L. Vitellii prudens eluſio tyrannici mendacii. 425
Vitellius. 220
Vitis aurea 500. talentum. 267
Vituli duo aurei. 63
Vivat Rex, ſolemnis acclamatio. 42
Vivendum dum proſis aliis. 414
M. Ulpius Nerva Trajanus. *Vide* Trajanus.
Ulpius Marcellus Britanniam domat. 451
Ulſinii Tyrrheni a ſervis oppreſſi, a Romanis reſtituti. 288
Umbertopolus. B.236
Unctio illegitima vi caret, ac divinæ gratiæ expers eſt. 102
Ungri, fortaſſis Hungari. B.139
Vologeſus Parthus Izateo fruſtra oppugnat. 152
Vologeſus Parthus contra Romanos graſſatur. 449
Volſci ducem creant Coriolanum. 258
Volſcorum impreſſio. 293
Volumnia Coriolani uxor. 258
Voluſianus. 474
Voluntaria tributa liberaliora. 76
Vox ex adyto Hyrcano filiorum victoriam nunciat. 362
Vox in templo audita, Migremus hinc. 227
Vox victoriæ nuntia. 252
Vox, Galli veniunt. 252
Vox fortuita longa oratione efficacior. 270
Urbanus Romanus Epiſcopus. 464
Urbanus. B.207
Urbe exacta turba inutilis. 162
Urbes expiatæ nihilominus capiuntur ab hoſtibus. 81.
Urbes occupatæ ne hoſtium receptacula eſſent. 362
Urbes 900. captæ a Pompeio. 363
Urbicius. B.43
Urbium direptio militare præmium. 54
Urbs eadem ſæpius exciſa & inſtaurata. 202
Urias continentiam ſuam morte luit. 53
Urſa Perſarum Monarchiam notat. 93
Urſicinus Sylvani interfector. B.16
Urſi ob deriſum Eliſæum 42. pueros devorant. 71
Urſus occiſus a Davide. 43
Uſura 500. drachmarum de 20000. 204
Utendi imperitia res præclaras inutiles facit. 238
Vulgus ſanguinem inimicorum ſitit. 48
Vulpes 300. Palæſtinorum ſegetem incendunt. 36
Uxor prudens errata mariti corrigit. 46
Uxor ſuppoſititia. 16
Uxor calamitoſo marito inſultat. 206
Uxor peregrina cauſa excommunicationis. 136
Uxor maritum continentem odit. B.163

Uxorem fratris qui liberos ſuſcepit ducere neſas. 198.
Uxores alienigenæ una cum liberis repudiatæ. 131
Uzi gens Scythica traniceunt Iſtrum. B 215
Uzi peſte & armis Pazinacarum profligati. *ibid.*
Uzorum defectio. B 222

X

XANCTI excidium. 381
Xanthicus Aprilis. 24
Xanthippus Lacedæmonius Carthaginenſes recreat. 294
Xerxes Europam fruſtra tentat. 93
Xerxes & Proceres Regii in templum liberales. 130.
Xerxes IIII. Rex Perſarum. *ibid.*
Xerxis ad ſatrapas Eſdræ commendatio. *ibid.*
Xilinitæ interitus. B 80
Xiphiæ defectio. B. 178
Xiphilinos Joannes Patriarcha. B. 216
Xiſtus Romanus Epiſcopus. 447. 475

Z

ZABDAS Hieroſolymitanus Epiſcopus. 482
Zacharias Propheta Jodais filius a Joa interficitur. 79
Zacharias templi inſtaurationem ſuadet. 131
[illegible] Saguntini. 306
Zagora. B. 153
Zamandes urbs. B. 170
Zambres Judæus bovem verbo necat. B. 4
Zambres v. Rex Iſraelitarum. 65. Samariam condit. 66. A Phineo occiditur. 30. Se cum Regia cremat. 65
Zautzes Stylianus ſocer Leonis Philoſophi. B. 132.
Zebinus Antiochenus Epiſcopus. 478
Zenobia Ægypto potita & victa ab Aureliano. 481
Zenobiæ, ejuſque filiæ interitus. *ibid.*
Zelotæ. 220
Zelotypa uxor grave onus. 138
Zelpha. 16
Zeno Cotyla Philadelphiæ tyrannus. 161
Zenonis elogia. B. 40
Zenonis in Regnum reſtitutio. B. 41
Zenonis miſerabilis interitus. B. 42
Zeuxippum balneæ Severi. B. 49
Zeuxis Antiochi Dux. 342
Zimiſcæ & Theodoræ nuptiæ. B. 166
Zimiſcæ Roſſica victoria. *ibid.* Triumphus Roſſicus. B. 168
Zimiſcæ Orientalis victoria. B. 169
Zimiſces in Cilicia vincit Agarenos. B. 157
Zimiſces non prius coronatus quam Patriarchæ ſatisfeciſſet. B. 163
Zimiſces Nicephorum interficit. *ibid.*
Zimiſces Bulgaris captivis parcit. B. 166
Zimiſces ob offenſum Eunuchum Baſilium veneno tollitur. B. 170
Zoe Zanthis filia Leoni nubit. B. 139
Zoe ſororem Theodoram tondet pro monacha. B. 214.
Zoe Michaelem Cappadocem deperit. B. 184
Zoe Orphanotrophi blanditiis circumvenitur. B. 188. 191.
Zoe alterius maritum ambit. B. 194
Zoe Carbonopſina quarta Leonis Philoſophi uxor. B. 140.
Zoe Michaelem Imperatorem facit. B. 185
Zoes obitus. B. 204
Zonaræ prolixa enumeratio partium hiſtoriæ. 3
Zonaras cur hiſtoriam ſcripſerit. 2
Zonaras videtur ab Alexio læſus. B. 36
Zonaras ea quæ poſt Carthaginis excidium acciderant, omiſit. 356
Zorobabel ſatelles Darii. 129
Zorobabel Judææ inſtaurator. 131
Z[illegible]. 267

FINIS.

A01 1472196

Digitized by Google

CORRIGENTE

Tum hunc, cum antea editos Tomos

D. GEORGIO PATUSSA

ATHENIENSI,

FLANGINIANI SEMINARII

MAGISTRO ET RECTORE.

Digitized by Google